

PÍSMO SVATÉ.

VYDÁNÍ DLE VULGATY.

SE SVOLENÍM VYSOCE DŮSTOJNÉ KNÍŽECÍ ARCIBISKUPSKÉ KONSISTOŘE

PŘEHLÍŽEL

Dr. Th. P. ANT. LENZ,
PROBOŠT KRÁLOVSKÉ KAPITULY NA VYŠEHRADĚ.

ILLUSTROVAL

GUSTAV DORÉ.

SLOUPCOVÉ ORNAMENTY OD H. GIACOMELLIHO.

DÍL DRUHÝ.

V PRAZE.

VLASTNÍM NÁKLADEM VYDAL J. OTTO.

1892.

KNIHA MOUDROSTI.

Kniha Moudrosti slove tato částka Písma sv. proto, že se v ní vyučuje pravé moudrosti, záležející v poznání pravého Boha, varování se zlého a v činění dobrého.

Spisovatel představuje nejprve v úvodu (kap. 1—6.) i bohobojným i bezbožným spravedlnost Boží v trestání zlého a v odměňování dobrého, a vzbuzuje takto k milování a vyhledávání moudrosti.

S kap. 7. počíná teprve vlastně jednati o moudrosti, o jejím původu, přednosti a prospěšnosti, jakož toho byl sám na sobě i na jiných zkusil, až do kap. 10.

Z toho ukazuje dále (kap. 11—19.) početilost trestuhodnou modlářství, odporného pravé moudrosti, a dokonává vyčítáním skutečných trestův, jakž se vyplihly zvláště na Egyptských, kteří byli modloslužebníci a pravé ctitele Boží utiskovali.

Sepadá jest kniha ta původně jazykem řeckým, a pod jménem Šalomounovým (viz 9, 1.) bezpochyby od některého nábožného a Bohem osvěceného muže národu židovského za času bratří Makabejských, když mnozí, chtějce ujíti pronásledování bezbožného Antiocha, od zákona pravého Boha odpadli a k pohanské moudrosti, tělu a rozkošmi příliš hovičí, a hnuše modloslužebnosti se naklonili.

Židé knihu tu za Bohem zjevenou neuznávají; v sv. církvi držena za takovou po všechny věky a potvrzeno tak i prohláшено svatým všeobecným sněmem Tridentským.

KAPITOLA I.

Správně a pání mají k Bohu míti správnou upřímnost. — Báh nezavírá lidí, rospán, strádá, a jestli neprosvětlivých skutků.

1. Milujte spravedlnost, vy, kteří soudíte zemi. Smýšlejte o Hospodinu v dobrotu,¹ a v sprostosti srdce hleďte ho: 2. nebo nalezen bývá od těch, kteří ho nepokoušejí;² a zjevuje se těm, kteříž víru mají v něho.
3. Přivrácená pak myšlení odlučují od Boha: ale zkušena moc [jeho] trestce nemoudré.³
4. Nebo v zlovinou duši nevejde moudrost, ani bydliťti bude v těle, kteréž poddáno jest hříchům.⁴
5. Svaty zajiště duch kázně utká přede lidí⁵ a vzdaluje se od myšlení, kteráž jsou bez rozumu,⁶ a vypuzen bývá od přicházející nepravosti.
6. Dobrotlivý jest sice duch moudrosti, ale nevyrovodí

KAPITOLA I.

¹ t. j. dobře; a dobrým srdcem na něj myslíte představujete si jej co odpovídající cti a uctivosti.

² t. j. neověřte v něho, a urážejte jej nepravostí.

³ Anebo: Pokoušená moc (Boží) trestce bezbožně.

⁴ t. j. kdož otročí hříchu, nechápeji moudrosti, jeliťku náklonnostem jejích odporuje; tudíž ji sblouží a zavrhne.

⁵ t. j. pokrytím Bůh, kteříž zavítají se k Bohu přisuzují, bezbožným životem jej však zapírají.

⁶ t. j. nerozumných, nesmyslných, hříšných; tudíž totiž, když v ně myslí svolí. (Sv. Aug.)

zlojacež se rtův jeho;⁷ nebo Báh jest svědek ledví jeho,⁸ a jest pravdivý zpytatel srdce jeho, a poslouchá řeči jeho.

7. Nebo duch Páně naplňuje okrášle země: a to, co všechno udržuje,⁹ má zrámost hlasu jeho.¹⁰

8. Protož kdo mluví nepravé věci, nemá se tajiti, aniž ho mine soud trestající.

9. Nebo na myšlení bezbožníka tážno bude: a hlas řeči jeho přijde před Boha k trestání nepravosti jeho.

10. Nebo učto horlivosti¹¹ slyší všechno, a hluk reptání¹² nebude skryt.

11. Vystřihítež se tedy reptání, kteréž nic neprospívá, a zdříte jazyk od utržení, nebo řeč tajná nepůjde na prázdno:¹³ ústa pak líživá zabijejí duši.¹⁴

12. Nehorletez o smrt bludem života svého,¹⁵ aniž uvozte [na sebe] zahynutí skutky rukou svých.

⁷ t. j. od trestu: die dobrotivosti své k jiným nanechává zlojacež bez trestu, ale by byla dobrota k jednomu bezprávná k druhému.

⁸ t. j. porodem jest těch nejtajnějších myšlení, žádostí a dmyšlů jeho; známeje postup v řeči: ledví nejkrystější hauci, ardece žádosti, řeč i slova člověka známy jsou Bohu.

⁹ t. j. vzkoren světi.

¹⁰ t. j. zná každé blesnutí veškerého okrese zemského, ale ho není tajno.

¹¹ t. j. Boží, Bohu horlivost za spravedlnost.

¹² t. j. reptání proti Bohu pro neseřná provedenání všeob. zvláště pak za času Makabejských.

¹³ t. j. nezdržte bez trestu, pokud jest záh.

¹⁴ t. j. namení, hříchem jí porážejí.

¹⁵ t. j. neurážte se v smrt věšnou za živa hříchem a nepravostí!

13. Nebo Báh neúčinná smrti, aniž se raduje v zabynutí živých. [Řím. 5, 12.]
 14. Svořiti zajisté všechno, aby [živo] bylo: a zdravé učinil národy okružku země: a nezi v nich jedu záhubného, ani pekelného království na zem.¹⁷
 15. Nebo spravedlnost ustávená jest a nesmrtná.
 16. Ale bezbožní rukama i řečmi přivolaali ji: a majice jí za přítelkyň, hynou, a smlouvu činá s ní: nebo hodni jsou, aby za podíl jí byli.¹⁸

KAPITOLA II.

Bezbožní domárajíce se, že smrt všem konce říši, rozkošná a rozestavějí ji; utíkají nevědomě, a zapomínají, že život k vyřazení oň jest svěřen.

1. Nebo řekli nepravě o sebe přemýšlejíce: „Krátký a teskný jest čas života našeho, a není občerstvení při konci“ člověka, aniž jest znám, kdo by se byl z pekla navrátil.“
 2. Nebo z ničehož¹⁹ narodili jsme se, a potom budeme, jakobychom byli nebyli: nebo [jako] dým, jest dýchán v chřípích našich a řeč jest jiskra z pohnutí srdce našeho.⁴
 3. Kteráž kdžž zhasne, popel bude tělo naše, a duch se rozplyne jako lehký větřík, a život náš pomine jako stopa oblaku, a zmizí jako mlha, rozehnána paprsky slunce, a potlačena horkostí jeho:
 4. A jméno naše přijde čásem v zapomenutí, a nikdo nezpomene na skutky naše.
 5. Nebo stůn pomíjející jest čas náš, a není navrácení po skonání našem: proto že započteno jest, a nikdo se nevrací.
 6. Pojďtež tedy, a požívejme dobrých věcí, kteréž tu jsou, a užívajme tvorstva²⁰ jako v mladosti ryche.⁵
 7. Drahým vínem a [vonným] mastní naplňte se: a nemíť nás květ čusu.⁶
 8. Orvácujme se růžemi, prve nežli svadnou: nízádná nebud louka, kteréžby neprošla bujnost naše.¹⁰

¹⁷ Jinak: Dobrý jest všechno na zemi. (I. Mojš. 1, 31.)

¹⁸ t. j. nebylo toho převodná a od stvoření; vybrá přišlo to později, když totiž pro hřích prvního člověka klesl Hospodinný podíl jeho i tvorstva. (I. Mojš. 2, 13.)

¹⁹ t. j. smrt; sami jí se stavili.

²⁰ t. j. bezbožní hlásají skutky svými smrti před čásem v kofíci padají, tak říkají, jako by ona přitáhla jim byla lastavou, a chtěla jich odvésti „ovšem“ svyše. Tak navrácení se v neprostatost svyše, jako by byli smlouvu učinili se smrtí, že jim dioného věku dopřejí. Vlak nasahují pro tento svůj bezbožný, převrácený život, aby touté smrti pokárání a k zasouzenému životu dopraveni byli

KAPITOLA II.

¹ t. j. není žádná odplata za strasti tohoto života. Die floek: Neai téku proti smrti.

² t. j. jako by nevěřící nežali státné došti hlas svědomí, ai nečiní o svéodvrti Písem svyších. Jest věbec oň též následující vzata s čas tabulárních před dřívna tisíc let soudrávků, a Baha tal: po všeckem čas až i nyní v ardi tak mnohých i křesťanů se osyřavčí.

³ Řečky: maň, nádobou, hosa Božho řízení.

⁴ die floek: Rozum, duch náš, jest pouhá jiskra, dokavad se hýbá srdce naše: a sím i on pomine.

⁵ t. j. navždy zavřena jest cesta k navrácení se o onoho světa. Staří peraví zavřali, započtení hroby. (Mat. 27, 66.) Řečky: Neai navrácení konce našeho, t. konec, či života našeho nezvratně určen jest.
⁶ die floek: „skutečně, pravého dobra“ nebo: „přítomných, ne-dělané o budoucnost nejléto.“

⁷ t. j. svobodných věcí, svyše.

⁸ t. j. dožítí mladí jme: ryche, seč mladost ujde; má „stará“.

⁹ t. j. prve nežl mize jaro věku našeho. t. mladost k požívání bujného náshyná.

¹⁰ t. j. nízádná rozkoš, kteréž bujnost neokasní.

9. Záný z nás nebud prázdne rozspatlosti naš: a vědu pořčavame znamení veselosti: nebo tent jest díl náš, a ten jest [nás] ioe.¹¹

10. Potlačme chudého spravedlivého, a nešetřme vdovy, aniž se ostýchejme šedín starce mnohého věku.

11. I bud nám ašia naše pravidlem spravedlnosti: a nebo co nedostatečného jest, za neužitčné se uznává.¹⁴

12. Protož oklamaje spravedlivého, nebo neužitného jest nám, a protiví se skutkům našim, a vyřídá nám přestopení zákona, a rozbišuje o nás hříchy obcování našeho.

13. Udává, že má známost Boží, a synem Božím se nazývá. Učiněn jest nám k pohanění myšlení našich.¹⁶

14. Těžko nám na něj i hleděti, nebo ucevravná se s jinými životy jeho, a jinakž jsou cesty jeho.¹⁷

15. Za lehkomýšlné počtení jme od něho, a vzdaluje se cest našich jako nečistot.¹⁸ a blahoslaví konec spravedlivých,¹⁹ a chubí se, že má otce Boha.

16. Vizmež tedy, jsou-li řeči jeho pravé, a zkusme, co na něj přijde, a svědme, jaký bude konec jeho.

17. Nebo jestliže jest pravý syn Boží, ochráni jej, a vy-svobodí jej z rukou protivníků.

18. Potopau a trápením zkoušejme ho, abychom poznali pokoru jeho, a zkouši trpělivost jeho.

19. K smrti nejohavnější odsoudme ho: nebo tu bude poznán z řeči svyše.²⁰

20. Toť myslili, a bloudili: nebo ošlepla je zlost jejich.

21. A neznali tajemství Božích, aniž se nadáli mzdy spravedlnosti, aniž vzali v soud počtení duší svyších.²¹

22. Báh zajisté stvořil člověka neporaditelného,²² a k obrazu podobavší svého učinil jeho.

23. Ale zvěstí dábla přišla smrt na okra země:

24. následují pak ho²³ ti, kteříž jsou s strany jeho.²⁴

KAPITOLA III.

Spravedlivých Báh nepoznáti; — bezbožně trpějí na tomto i na onom světě. Vleběli se pak životem a vypravaje se kancež doživotně.

1. Spravedlivých pak duše jsou v ruce Boží, a nedotkne se jich muka smrti.¹

¹ t. j. bezbožným svědání to rozkoši, mlti soudruhy svyše nepro-vost; mnozí by nedělali náš, řeho se k vůli společnosti dopouští; „svni nesvycetými svyši se neobět nesvycetými.“ (Sv. Aug.)

² ten oň díl našeho životy.

³ t. j. přívem našim budí šbaň; spravedlnosti, seč být máme: jiného zákona nebudeme. (Mlší se tu svíámí zákona Boží, v. 12.)

⁴ Protože dobrá příležitost k slávu svému nepoznává. Tak první křesťan pro své dobroty, že i nepřátelé mluvívali, co blázní jiní a opovření byli. Vís květ 5, 3. a 4.

⁵ 12—20. Zavržením se odtráží smyšly Židův proti Kristu Písem, prudí je církev svatá a povocně porážaje.

⁶ Kříd, kani věcký smyšly, rudy a přelovavší naše.

⁷ t. j. nelíbí se nespravedlivým spravedlnost; „dobří svary svyši mlčky křáží svary svyše.“ (Sv. Aug. a Amb.)

⁸ t. j. obcování našeho, jako bychom sešli byli.

⁹ t. j. alibuje jim odměny za věčnosti za to, seč náše trpí.

¹⁰ t. j. byl-li v pravdě spravedlivý a nebo pokrytec, to pozná se z trpě-livosti a pokory jeho.

¹¹ t. j. šaň (řecky: „odměna“), již dá Báh neviny; seč to sde pro spravedlnost byl utrpení. Jinak: Neporaditě dštojnost, v jaké stvořil Báh člověka, sdívá jej obrazem svyím, aby prvo se varovali klíčem.

¹² t. j. v neporaditelnosti, nesmrtnosti. Bezbožní sice popírají člo-věku nesmrtnost, ale ta jest ma přitvorená. Mlší bjei i die sčá nesmrtným a čestnatým slávy Boží; ale mluví dábla svyše, upadí křesťan a propadá smrti. (Tak dokázal sv. avost, co 1, 13. byl řekl.)

¹³ t. j. dábla.

¹⁴ t. j. bezbožníci jsou straníky dšbořným.

KAPITOLA III.

1. t. j. smrt dráhá věčná; nebo ai smrt tělesná není jim tak trpka

aniž jsou smrti vědomi své spravedlnosti, a mají naději na věčnou od-

2. Zdájí se očím nemoudrých umíratí,⁸ a pokládá se vyjít jejich za trápení.⁹

3. A toto od nás odjítí za vyhlazení:⁴ ale oni jsou v pokoji.⁵

4. A jestliže před lidmi muky trpějí, naděje jejich jest plna nesmrtelnosti.⁶

5. Malice⁷ byvše pokárání, na mnoze dobře opatření budou: nebo Báh zkusal jich, a ohledal, že jsou hodni jeho.

6. Jako zlato v peci zkusal jich,⁸ a jako zápalnou obět přijal je,⁹ a časem bude ohled na ně.¹⁰

7. Stkvíti se budou spravedliví,¹¹ a jako jiskry ve třetí probíhali se budou.¹²

8. Soudití budou národy, a panovati nad lidmi.¹³ a nad nimi královati bude Pán na věky. [1. Kor. 6. 2 Mat. 13, 43.]

9. Ti, kteří doufají v něho, poroumějí pravdě:¹⁴ a věrní v milování odpočinou v něm:¹⁵ nebo milost a pokoj jest veleným jeho.

10. Ale bezbožní podle toho, co obmyšleli, trestáni budou: ti, kteří nedbali na spravedlivého, a od Pána odstoupili.

11. Nebo kdo zamítá moudrost a kázání, nešťasten jest, a prázdna¹⁶ jest naděje jejich, a práce [jejich] jest bez užitku a díla jejich jsou mara.

12. Ženy jejich jsou nesmyslné,¹⁷ a velmi neshledatí synové jejich.¹⁸

13. Zlořečeno jest plémě jejich; nebo šťastná jest neplodná,¹⁹ a nepokřvenná, která nepoznala lože a proviněním: budeť míti užitek v ohledu na duše svatých.²⁰

14. i křesťence,²¹ kterýž nepáchal rukama svýma nepravostí, sníž obmyšlel proti Bohu neshledatých věcí:²² nebo dána mu bude za věrnost odměna výborná, a los v chrámě Božím²³ neváznějnější.

plata. O sv. mučednících dť sv. Cyprián: „Konec bolestem jejich neodlila smaka, nýbrž sláva věčná.“

⁸ t. j. docela, tělem i duší.

⁹ t. j. vyjít a robotu života za bládn, nešťasten.

¹⁰ t. j. rozhlédnutí, nespřavedlivé jako v nádoby hručeň.

¹¹ t. j. vědění.

¹² t. j. důvěrná naděje jejich o nesmrtelnosti a životě věčném vyplána jest.

¹³ t. j. krutější čas v přivrazení k věčné blaženosti.

¹⁴ t. j. jako slati v ohni se nezmaží, nýbrž tím více se leknou; tak sv. mučedníci sněží nezahynali, nýbrž právě oslavu došli.

¹⁵ t. j. oni sněží a obět zápalnou Bohu se vzdali, vydávše těla svá nekroutěním smáknám.

¹⁶ t. j. v čas bledosti odplaty, v den soudny.

¹⁷ t. j. stárou.

¹⁸ t. j. bláznění se budou mezi sarráťany jako jiskry a plamen v snežením třetí anebo ve strážní zapálením.

¹⁹ t. j. kterýmž příkladem svým a čteností vědět jsou k blaženosti.

²⁰ t. j. zkusal, že věrný jest v zaslibení.

²¹ t. j. náleznou odpočinutí dušám svým, jakožto odměnu za věrnost svou.

²² t. j. nevyplní se.

²³ t. j. boží je v nepravostech následující, a nebo je na ulh matice.

²⁴ t. j. jít dle příkari: „Nepadne jablko daleko od stromu; pak smutná křesťanská dovrážka, se vyhovráti, příklad a řeči bezbožných rodičův dokořen kazí mladé dale dítek, až pak dostihnou, ne- i předtí v bezbožnosti oteč. Tam jest přitrosný trest, ta Bohem usouzená kletba na bezbožnost takových rodičův.“

²⁵ t. j. šťastnější nad ně.

²⁶ t. j. až jim bude odplaceno.

²⁷ t. j. slověky nezastaví, bez poznatva.

²⁸ Činnost svým v skutku, nýbrž i v myšlence zachovávati velí. Dť pak, se myšlence proti činnostem jsou proti Bohu, posvádní jsoum toliko známé jsou. „Jacone všelkni chrstny Dušna vrtabno, stráželci jich postavme stvdilovci, aby silemní nešleštem a nevařatmu vlnkosti nedala.“ (Tertull.)

²⁹ t. j. v nebi. (Zjev. 14, 4. 5. Is. 66, 4. 5.)

15. Dobrých zajisté prac užitek jest slavný, a nevytrvati jest kořen moudrosti.²⁴

16. Sypač pak cizoložníkův hynouti budou,²⁵ a plémě z nepravého lože bude vyhlazeno.

17. A budou-li dlouhého života, za nic počtení budou, a beze cti bude nejposlednější stáří jejich.

18. A pakli rychleji zemrou, nebudou míti naděje, ani k sobě promluvení v den rozzeznání.²⁶

19. Nebo rodiny nepravé hrozné jest skonání.

KAPITOLA IV.

Jak prospělní jest smrt, a jakých trestů se dostává bezbožným. — Smrt spravedlivého blažená, nepravdivého pak nešťastná jest.

1. O jak krásné jest čístatné plémě v stkvělosti: ¹ nesmrtelná zajisté jest památka jeho: neboť i u Boha známé² jest, i u lidí.

2. Když přítomno jest, následují ho: a když se vzdáří, žádají ho, a na věky korunovaně slavi vítězství, dobyví odplaty bojův nepokřvených.³

3. Rozplozené pak bezbožníkův množství nebude užitečné,⁴ a cizoložná štipení nevrpiti nepatří kořene hluboko, aniž položí stá-
lého základu.

4. A bytby na čas v ratoletech pučilo, nejsou pevně založeno, od větru zvikláno, a násilím větrův z kořene vyvráceno bude.⁵

5. Polámany zajisté budou ratoletí nedospělé, a ovoce jejich bude neuzitečné, a trpké k jídlu, a k ničemu se uehodí:⁶

6. nebo synové, kteří rodí se z neshledatého lože,⁷ jsou svádkové neshledatnosti proti rodičům býti otkázáni svém.⁸

7. Spravedlivý pak, byl-li by před časem smrti zachvácen, v občerstvení bude.⁹

8. Nebo stáří ctnohdné není ono dlouhověké, ani počtem let měřené: nýbrž za šediny jest mysl člověka,

9. a za věk starý život nepokřvený.¹⁰

¹¹ t. j. jistý jest prospěch moudrého, bobohojného života, zvláště v ohledu na věčnost, kdež se čtenost semle a bojou odplatou. — „Moudrost křesťanská kořenem čístaty, čístaty pak, jako na vájeem, matkou, ochránítkou moudrosti.“

¹² t. j. jestliže bezbožných rodičův svých budou v hřších následovati, což i dále 17. 18. 19. se rozumí. Srov. 17. psm.

¹³ t. j. v den soudu, jestliže oteví svých v následcích následovali.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. v ctnosti nepokřvené. Řec: Lepší jest neplodnost v ctnosti, nežli velká rodina a křivoem.

² t. j. ve cti.

³ t. j. za bojování a nepokřvenost. Tě ctnosti, když přítomna jest, následují lidé, vědomce jí na jiných; a když vzdána jest, křádoství jsou jí; a na věčnost nosle korunu, vítězství slavi nepokřvených bojování, dť proto strom bojuje a veliká poklesá neví přemáhaje, vítězství svému.

⁴ t. j. jakkoliv čístaté se záruem bráží smrti své, nebudou stáří, nepotrvají dlouho.

⁵ t. j. vcelkýmí nehodami stiháno, až pak dokořen vyřubeno bude.

⁶ t. j. sdává dárce k předčelím: t. j. sky strom, takové ovoce; dítky následující neshledatnosti rodičův, záhy jako nezrovné ovoce hynou; anebo křádoství rodičů se záruem bráží smrti své rodí.

⁷ Vlug; neshledatných svův.

⁸ t. j. kdykoliv stáží jsou na rod svů, i při smrti i mimo soudu.

⁹ t. j. občerstven, poskben bude; nebude zarmoucen; řec.: v pokoji bude; neklesne se.

¹⁰ t. j. ctnohdy věk necení se dle počtu let, nýbrž dle moudrosti, a dle nepokřvenosti života, a má-li člověk moudrost a sercnost, dosti dlouho živ a star býti, byt sebe dříve zemřel.

10. Lbše se Bohu učiněn jest [jeho] mlým: a živ jea mež hříšáky, přenesen jest.¹¹

11. Vytržen jest, aby zlost¹² nezměnila rozumu jeho, aneb aby leš¹³ nepovedla duše jeho.

12. Nebo mámení zheřflosti zatemňuje dobrě,¹⁴ a nestálost žádosti převrací mysl bezelastnou.¹⁵

13. Dokonav v krátku, vyplnil časů mnohě:¹⁶

14. zalibáť se Bohu duše jeho: protož pospíšil, vyvésti jej z prostředku nepravosti. Lidé pak vidouce, nerozuměli tomu, aniž oložili toho v srdcích svých:

15. že milost Boží a milosrdenství jest k svatým jeho a ohled na vyvolené jeho.¹⁷

16. Odsuzuje pak spravedlivý mrtvý živé bezbožné,¹⁸ a mladost rychleji skonaná dlouhý život nespravedlivého.¹⁹

17. Užří zajisté konec moudroře, a neporozumíjí, co o něm umyall Báh, a proč jej ohradil Pán.²⁰

18. Užří, a pohrdáti budou jim:²¹ ale Pán se jim posmíváti bude.

19. A budou potom padáti beze cti, i v pohanění mezi mrtvými na věky: nebo rozřfítí ty naduté bez hlasu,²² a pohne jim od základu a docela bez dtých budou: a budou lkáti, a památka jejich zahyne.

20. Přijdou²³ předěsání, na mysl majíce hříchů své, a obviňováti je budou nepravosti jejich, proti nim se stavíce.

KAPITOLA V.

Marně, postředí posdy, nežlínáti budou²⁴ bezbožníci nad sebou, — spravedliví staré odpázy dějouce: nespravedlivé bráně trasty zastlínou.

1. Těbý²⁵ státi budou spravedliví v veliké stálosti,²⁶ proti těm, kteříž je sužovali a kteříž odjímali²⁷ práce jejich.

2. Vidouce (to), budou se kormoutiti bázní hrozou, a podíví se náhlému a nenadálému spasení [jejich].

3. Fkájíce sami u sebe, řelíce,²⁸ a úzkostí ducha lkajíce:

¹¹ vlnášt: že se zalíbí Bohu, zamíloval ai jej Báh; a že mezi hřšáky Hř by, přenesen jest, i na onen svět k Bohu a spravedlivým jeho (v Žd. 11. 5.), kdežto není stálostiho hřicha.

¹² z. j. zá-přilášt, jak se zlostá děje.

¹³ z. j. klamný leš svta se svdčnýmí rozkošemi svym.

¹⁴ z. j. kouzlo marnosti svtákyh tak zaslepuje mysl svřtá, že i na věčné dobré zapomná, ani sebe nezná.

¹⁵ z. j. lástivost hřšáká, jak samo tamo zmítá srdcem člověka a mysl jeho převracuje.

¹⁶ z. j. dosti dlouho žil, kdo žil dobře; kdo se varoval hříchů, a sed byl, dobře žil.

¹⁷ z. j. že milost svřtí Báh ku spravedlivým tím dokazuje, že je meje péči o ně dobře opatřuje.

¹⁸ z. j. otcostrým životem.

¹⁹ z. j. tím že za krátký čas mladí svřtí k dokonalosti dospějí, kdežto onen po mnohá léta věku svřtí v hřích setrval a zastřvil.

²⁰ z. j. v bespečnost uvedl, kdežto ani utlakova nebudě, ani nebespečí hříchů nepodlehne.

²¹ z. j. spravedlivým jako bílácem, jenž nálehož neprosipáti spravedlnost jeho.

²² z. j. že ani bláznů nerýdají.

²³ z. j. na onen svět.

KAPITOLA V.

¹ z. j. v šes soudu.

² z. j. děvěte.

³ z. j. kazili na svřtí. Sv. Augustin vykládá to na nespravedlivé křšáka a soudce, ješto mnohdy spravedlivé o jejich pracě vylubově jmejí nepravé odpázy.

⁴ z. j. marnost. „Pouď svřtí a věčné muky, kdo u věčný život věřiti nechtějí.“ (Sv. Cyprian.)

Tot jsou ti, kteří nám byli někdy ku posměchu, a za přelobí potupy.⁵

4. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství, a konec jejich za bezectný:

5. aj, jak jsou počteni mezi syny Boží, a mezi svatými jest los jejich.

6. Zbloudili jsme tedy z cesty pravdy, a světlo spravedlnosti nesvítilo nám: a slunce rozumnosti nezvešlo nám.

7. Ustali jsme na cestě nepravosti a zahynuli⁶ a chodili jsme po cestách neschoďných, cesty pak Páně neznali jsme.

8. Což nám prospěla pých? anebo co nám spomohla chlouba s bohatstvím?

9. Pomínulo to všecko jako stín,⁷ a jako posel, mimo bčící, 10. a jako loď, která přechází zdulou vodu: jejížto stopy, když přejde, nelze nalésti. ani stězky dna jejího mezi vlnami:

11. anebo jako pták, kterýž letí povětřím, jehožto cesty náležného znamení se nenalézá, ale toliko zvuk křídla, když rozřří lehký vítr, a protubaje povětří mocným fústem; hřbaje křídloma přeletí, a potom žádné znamení cesty jeho se nenalézá:

12. anebo jako když se vypustí střela k místu určitému, rozdělené povětří ihned se zase sbíhá, tak že není znám, kudy šla:

13. tak i my zrodili se i hned přestali jsme býti: a alce nemáme žádného znamení čtaostí ukázati: ale v zlosti své strávili jsme se.⁸

14. Tak mluvili v pekle ti, kteříž zheřdili:

15. nebo naděje bezbožného jest jako pejtí,⁹ od větru zachvácené: a jako pěna tenoučká, víchřicí rozpějená: a jako dým větrem rozeňvaný: a jako památka na hosta, kterýž tžého dne odchází.

16. Spravedliví pak věčné živi budou, a u Pána jest odplata jejich, a myšlení na ně u Nejvyššího.¹⁰

17. Protož obřzí království slavné, a korunu ozdobnou z ruky Páně:¹¹ nebo pravici svou zastře je, a ramenem svatým svým bude jich hájiti.

18. Vezme [zbrojně] oděň horlivost jeho,¹² i obleče tvorstro¹³ v oděň ku pomstě nad nepřátely.

19. Obleče se místo pancíře v spravedlnost, a vezme místo lebký soudi jstý.¹⁴

20. Vezme štít nepřemožitelný, pravost:¹⁵

21. a postaví přisný hněv v kopí,¹⁶ a bojovati bude s ním okree země proti nesmyslným.

⁵ V oděch svřtí vždy považováti býti a bude život spravedlivých za bláznovství a posměšnost, ani totiž odětko se více přitomných a vidělatých, důvěru kladou v budoucí nevěstělosti. Tak žmeji společně na oplice, Pavel za blázna, i sám Kristus Pán za Samaritán. V 1. listu 5, 10.

⁶ z. j. nepravost málo nám konáče k tvorstro a zahynouti býti. Kázal jest, Hrospodine, a tak jest, že duch převracený sám sobě jest tvorstro.“ (Sv. Aug.)

⁷ Krasně žiti pomježením věcí vesedých nám podobemství uběce známý.

⁸ z. j. protož jest to tolik, jako bychom byli nikdy ani na svřtí nebyli.

⁹ Jnak jako prach.

¹⁰ z. j. péče, prošetřování o ně.

¹¹ z. j. po smrtýchřřadí donohou slávy království nebeského, ješto jim připraveno jest od počátku svřtí.

¹² z. j. hněv, nebo horlivá láska, netpřeli ublížiti vyvoleným svřm.

¹³ z. j. andělo, nebosa, zemí, oběh, voda — moře i řeky.

¹⁴ z. j. kterého ohlaniati nelze.

¹⁵ Rec.: svstov, pak i rovost práva; odplati každému podle skutkův jeho.

¹⁶ z. j. bez milosrdenství: ten hněv jako ostré kopy proniká stroby hřšákých: poznáti, jak unátil Boha, bude jim nejvřtější bolení.

HODY BALTASAROVY.

22. Půjdu upřímo střely blicáků a z oblaků jako z dobre nakřiveného luku oblaků vypustění budou, a k cíli jistěmu shodí.

23. A od hůvů skalnatého¹⁷ vylána budou veliká krupobití, rozlití se proti nim voda mořská, a feky se sežhnou tvrdé.¹⁸

24. Zdvihne se proti nim vítr silný, a jako víchlice rozmetete je: a v poušť obrátí všecku zemi nepravost jejich, a nešlechtnost [jejich] vyvrátí stolice mocných.¹⁹

KAPITOLA VI.

Králové a soudcové mají míti na paměti, že oni tít od Boha vezmou bučen. Protož moudrosti hledati mají.

1. Lepší jest moudrost nežli síla, a muž opatrný nežli silný.²

2. Protož slyšte králové, a rozumějte: učte se soudcové [všech] konců země.³

3. Nachylné uš' vy, kteříž vládnete nad množstvím, a libujete si v houfech národův:

4. nebo dána jest vám moc ode Pána, a síla od Nejvyššího, kterýž tázati se bude na skutky vaše, sptývati bude myšlení.⁴

5. poněvadž jsouce služebníci království jeho, nesoedili jste právé, aniž jste odfihali zákona spravedlnosti, aniž podle vůle Boží chodili jste:

6. hrozé a bruce ukáže se vám: nebo nejpráhší soud na těch, kteříž představeni jsou, vykonán bude.

7. Chátrněmu zajisté propůjčíte se milosrdství:⁵ ale mocní mocné muky trpěti budou:⁶

8. Nevymet Báh osoby nižšího, aniž se bude ostýchati něčí velikosti: nebo malého i velikého on učinil, a jednostejně pečje o všechny.⁷

9. Ale silnější silnější nasává trápení.⁸

10. K vám tedy, králové, jsou tyto mé řeči, abyste se naučili moudrosti, a nevypanili.⁹

11. Nebo kteříž ostýchati budou spravedlivých věcí spravedlivé, ospravedlnění budou: a kteří se naučí tím věcem, naleznou, co by odpověděli.¹⁰

12. Budtež tedy žádostivi řečí svých: milujte je, a budete míti umění.¹¹

13. Jasná jest moudrost, a nikdy nevdane, a snadné spáření byvá od těch, kteříž jí hledají.

¹⁷ t. j. jako skála tvrdá, nepřehléšná.

¹⁸ t. j. síla se rozvedá a ty bezbožníky zapálí. Viz Luk. 21.

¹⁹ t. j. pro bezpráví a nešlechtnost spouste země, a svržená budou království.

KAPITOLA VII.

Jako vůbec celá kniha, tak i toto světlé řečeno křesťanství: Základ Mít jest vice v moudrosti a spravedlnosti, než v síle zvířatího vojska a behatství.

² Dákas nemaly moudrosti jest slyšeti rady moudrých.

³ Jako svržená moc králové jest „s mloucí Boží“, tak tš i Jemu se ni odpověditi jsou.

⁴ t. j. přehlídá se mu něco přičinou správnosti a neumšlosti.

⁵ t. j. přímé trůstati budou.

⁶ t. j. jsa král nad králi nemá se co báti vznešenosti posemak, vyřídí die své dobroty a spravedlnosti pečje jak o vznešené tak o správné, i přímé všechny bez rozdílu souditi bude.

⁷ t. j. soud, trůst.

⁸ t. j. z dobře obcování, nechýbovali: tš: nevypanili z mlousti Boží, odpaly věné.

⁹ t. j. mlousti došhnou a budou míti, čím by se na soudu omluvili.

¹⁰ t. j. moudrost ve svém stavu potřebnou.

14. Předchází ty, kdož jí jsou žádostivi, aby se jim prve ukázala.¹¹

15. Kdo k ní na úvítě bđti bude,¹² nebude [o ni velmi] pracovati: nebo jí naleze sedící u dveří svých.¹³

16. Protož přemýšleti o ní, jest dokonalý rozum: a kdož bđti bude pro ni, brzo bezpečen bude.¹⁴

17. Poněvadž ona obchází hledaje těch, kdo jsou jí hodni,¹⁵ a na cestách ukazuje se jim ochotná, a při všelikém přemýšlování potkává se s nimi.¹⁶

18. Nebo počátek její jest opravdová žádost umění.

19. Protož péče o umění jest láska [k ní]: a láska [k ní] jest odfihání jejich přikázání: odfihání pak přikázání [jejich] jest dokonalá nepravost.¹⁷

20. nepravost pak působí, aby byl [člověk] nejlíhší Bohu.¹⁸

21. Žádost tedy moudrosti přivádí do království věčného.

22. Protož jestliže sobě zalibujete [panovnícké] stolice a berly, králové národův, milujte moudrost, abyste na věky královali.

23. Milujte světo moudrosti všickni, kteříž jste představeni lidem.

24. Co pak jest moudrost, a kterak jest učiněna,¹⁹ oznámím, a nezatajím před vámi tajemství Božích, ale od počátku narození zkonamati budu, a vydám na světo známost její, a nepomina pravy:²⁰

25. aniž půjdu cestou s tím, kdo závistí chátrne: nebo takový člověk nebude šťasten moudrosti.

26. Moudrých pak moudrých jest zdraví okrátku země:²¹ a král moudrý jest podpora lidu.

27. Protož přijmte umění skrze řeči mé, a prospějte vám.

KAPITOLA VII.

Napomíná k moudrosti, světlé nebo samé na příklad.

1. Jsem sicem i já smrtelný člověk, roven všem, a z toho poznáména,² kterýž první učiněn jest a v životě matky utvořen jsem k tělu,

¹¹ Moudrost, Báh totiž se svou mlousti předchází ty, kteříž jsou jí žádostivi, tak že se jim sama dříve objevje, a jim ládost a touha po sobě vítějuje. V tom právě záleží mlousti předcházet, je Báh sám k ardi našemu přistupuje (Zjev. 3. 20.) a v něm touha po sobě vstuzuje. Proto i uvodi se moudrost osobě: a ta rozmná moudrost věčnou nestvořeno, Syna Božího, od něhož pravá moudrost člověka, náležející v posání Boha a v báni Boží, jako přemene se zřídla se prýti a toče. (Jan 4. 14.—7. 38.)

¹² t. j. kdo se záhy, hned z mlousti o ni přehlídá.

¹³ t. j. svr. Pňal. 1. 20. 8. 34. 9. 1. a d.

¹⁴ t. j. bespečen, jistotě jí dojde: „Neni žádostiv spravedlivími nad žádost moudrosti.“

¹⁵ t. j. kteří opravdově po ní touží.

¹⁶ t. j. aby jim na cestě života tohoto svrým světem svítla a je k do-mázení pravého cíle vodí: moudré jednáje v moudrosti propříváma.

¹⁷ t. j. jak dšje, tak tš, jistě se ont v odměnu na věné zachování přikázání věné moudrosti učbje. (Mat. 19. 17.) Řec: „potvrzení, po-jistěni neumšlostí.“

¹⁸ t. j. nepodobájísi: když se (budoucí život) ukáže, budeme do-bolati jemu.“ (1. Jan 3. 2.)

¹⁹ t. j. jaký jest původ její.

²⁰ t. j. prvního původu jejího.

²¹ Moudrými zajisté moudrých zachováni byvá své; tím šťastnější jsou, čím více moudrých lidí jest v něm, kteří akby nemoudrých napravují, i radou svou všecko k dobru táví dš.

KAPITOLA VII.

¹ t. j. z Adama. Posud byla předmluva: podán vřčování křesťanství, ukazuje, čím jsou.

2. v času desíti měsíců shnutí jsem v krvi z semene clověka a z přelátné rozkoše nočat.
3. I já narodil se přijal jsem obecné povětří, a paul jsem na zem, podobně učíněnou,² a první hlas, podobný všechném vypustil jsem plákaže.
4. V pleněch vychován jsem, a a velikými starostmi.
5. Žádám zajisté z králův jiného počátku narození neměl; C. Jinošnejšij tedy jest příchod všechného do života, a podobný odchod.
7. Protož žádal jsem, a dán jest mi smysl: a vyzval jsem [Boha], a všel ve mne duch moudrosti;
8. a přednost jsem jí dal před královstvími³ [a královské] stolice a bohatství za nic jsem pokládal v poměru k ní.
9. Aníž jsem přirovnával k ní kamene dražého: nebo vše-liké zlato v poměru k ní jest písek drobný, a za bílého jafno bude stříbro proti ní.
10. Nad zdraví a krásu miloval jsem ji, a učinil jsem za světo jí míti: nebo neuhastitelné jest světo její.
11. Spolu pak s ní přišlo mi všecko dobré, a nesceláná čest⁴ skrze ruce její.
12. A veselil jsem se ze všech věcí: nebo předcházela mne ta moudrost,⁵ ač nevěděl jsem, že všech věcí jest matkou.⁶
13. Kteréhož beze lsti naučil jsem se, a bez závisťi jí sděluji, aníž povctivosti⁷ její ukryvám.
14. Nebo neskončeným⁸ pokladem jest lidem: jehožto kdož užívají, šťastni jsou přátelství Božím, pro dary umění jsouce chváleni.⁹
15. Má pak dal Báh, [abych mohl] mluvití, jak smýšlím, a prve myslití, jak slův o těch věcech, kteréž se mi dávají:¹⁰ nebo on jest moudrosti vůdce, a napravovatel moudrých;¹¹
16. v ruce zajistě jeho jsme, i my, i řeci naše, i všecka moudrost; i prací známou a umění.
17. On zajistě dal mi toho, co jest, pravou známost: abych znal spořádání okružku země; i mocnost živlův,
18. počátek, a skonání, i prostředek časův,¹² střídání obrátů [slunce]¹³, a proměny počasí;
19. báh roku, a spořádání hvězd,
20. přirozenost živočichův, a suřivost lýtých zvířat: moc větrův, i myšlení lidáků; rozdíly krovín, i moci forců;
21. a cozkoli jest skrytého, a neviditelného,¹⁴ poznal jsem: nebo všech věcí umělkyně vyručila mne moudrost.¹⁵

¹ t. j. týmž bídám poddanou; a příděm předpovídá rozehádko, v jaké bídě upadl.

² t. j. řec: před berlami královskými; moudrosti sde hlavně básně Boží rosnají.

³ řec: nesceláné sborů, bohatství; jak světské tak duchovní, čnosti totiž a milost.

⁴ t. j. vodě a spravuje me v pořádké štěstí mého.

⁵ t. j. že skrze ni se doobně i čest i štěstí.

⁶ řec: bohatství. Štěstím odstavováním získáti si zasláhy, aby více občoval. (St. Aug.)

⁷ t. j. neryvnalostí, neupřimostí.

⁸ t. j. udělnice jiným a pokladův Božích estí dožadují.

⁹ t. j. ten dvojitý dar, abych mohl i slovy bídné a jasně vypovědět, co myslím, i v ducha svém pojati myšlénky, čtajež daru moudrosti, mi udělené. Bídné mysliti a bídné mluvití vrob jest moudrost.

¹⁰ t. j. Báh jest jako dárcem moudrosti, tak i vůdcem, okáže jak jí štěstí podává míti; i napravovatelem, okáže totiž chybování (ani moudrý není bez chyby), že chybil, a jak chybn napraviti máji.

¹¹ t. j. čas denašho.

¹² t. j. při nejdelším a nejkratším dni.

¹³ řec: skrytého i viditelného.

¹⁴ t. j. skrze vědnou, sestrovenou moudrost všecky věd učinějí jsou, onaj jest pramenem vši stvořeného moudrosti, té totiž, která se uděluje slovká Duchem svatým, co Duchem moudrosti, a kterou obviatně k bohabojnosti obrátiti má.

22. Jest zajistě v ní duch rozumnosti,¹⁶ avaty, jediný, mnohoočobný, pronikavý, vřimlavý, hbitý, nezprzněný, jistý, libý, milující dobré, ostrovitýpý, jemuž nic nezbraňuje,¹⁷ dobročinný,
23. vlidný, dobrotrivý, stálý, jistý, bezpečný, všelikon moc mající, všecko předvídající, a kterýž obsahuje všechny duchy:¹⁸ rozumný, čistý, pronikavý.
24. Nebo naše všechny hbité věci hbitější jest moudrost: dosahá pak všudy pro svou čistotu.
25. Jest zajistě dech moci Boží, a jest nějaký čistý vřimlavý jasnost všeuohoučho Boha: a protož nic sprzněného do ní nevřhá.
26. Nebo jest blek světa vědného, a srdcilo bez počtrny vebnosti Boží: a obraz dobrotrivosti jeho.
27. A jsouc jedna, všecko máže: a sama v sobě trvající,¹⁹ všecko obnovuje, a po národech přenáší se v duše svaté, přátele Boží a proroky ustanovuje.
28. Zánéhož zajistě Báh nemiluje, kromě toho, kdož a moudrosti přebývá.
29. Jestli ona slněnější nad slunce, a nade všecko spořádaní hvězd; přirovná-li se k svétu, okáže se býti přednější.
30. Nebo na jeho místo vstupuje noc, ale moudrosti nepřemáhá zlost.

KAPITOLA VIII.

Božstvení moudrosti, i skvělív a slávív jejího.

1. Dosahá tedy mocné od konce až do konce, a řídí všecko libezně.
2. Tu jsem zamíloval, a vyhledával od mladosti své, a hledal jsem vzíti ji sobě za nevěstu, a stal jsem se milovníkem krasoj její.
3. Urozený její oslavuje, že spolu s Bohem obcování má:² ano i všech věcí Pán zamíloval jí;
4. učitelkyně zajistě jest umění Božeho, a vyvolitelkyně skutkův jeho.³
5. A jestliže se bohatství žádá v [tomto] životě; což jest bohatšího nad moudrost, kteréž všecko působí?
6. A pakli vřip co působí: kdož jest větším řemeslníkem těch věcí, kteréž jsou, nežli ona?
7. A miluje-li kdo spravedlnost:⁴ práce její mají veliké čnosti: nebo střídmosti a opatrnosti vyučaje, a spravedlnosti i síle, nad něž něčohož užitečného není lidem v životě.
8. A pakli kdo žádá mnohého umění, vř [ona] věci mluví, a budoucích se dověpuje: zná chytrosti řecí, a vykládá pohádek: zrušení a zákraky zná prve učil se stanou,⁵ i příčiný časů a věků.

¹ t. j. v sestrovené moudrosti jest Duch svatý, kterýž jest původem vši svatosti, jediný v podstatě, mnohoočobný ve výkonech, pronikavý, jeditelk přiniká i hlubiny Božství, stálý v přispívání, jistý, an všelikon poohybnoť sapesaje, ostrovitýpý, totiž rozumnou, moci a důmyslem svým.

² t. j. všecko rolné, o své vůli štěstí.

³ t. j. všecky skromaje, an skromá i hlubokost Boží.

⁴ t. j. nikdy všem neobviatně, a tedy sama nikdy žádného obnověni nepořebuje.

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. tím, že od Boha požádá (7, 26) oslavena jest urozenost její.

² řec: Původem jsou umění Božeho a jest radou při skutcích jeho, určuje boť sama o sobě přimo, a nebo moudrosti lidem propůjčenu veliké skutky její, jímž vši Boží dectí udělití máji.

³ t. j. moudrosti práce, či účinky jsou následující čnosti:

⁴ t. j. domýšlil se v čas z věcí mianých, jaké budou míti v přitím čase následky; tak na př. Josef Egyptský: tak i Kristus Pán od svých zděd. (Mat. 16. 4 a 24, 31. 32)

9. Umínil jsem tedy přivésti ji sobě k společnému obco-
vání: věda, že se sdělí se mnou o dobré věci,⁸ a že mi bude
promluvením⁹ v těžkomyslnosti a tenkosti mé.

10. Bude mlti z ní sláva u zástupův,⁷ a čest u starších,
ač jsa mladý:

11. a slyšed se, že jsem ostrovnípůj v soudu, a před obli-
čejem mocných podřivuhodný budu, a oči knízet budou se mi
diviti:

12. když mlučeti budu, očekávati na mne budou,⁶ a když
budou mluvit, hleděti na mne budou,⁵ řečniti budu, položí
ruku na ústa svá.¹⁰

13. Nadto budu mlti skrze ni nesmrtnost: a památka
věčnou těm, kteříž po mně budou, pozřstavím.

14. Spravovati budu lidi: a národové budou mi poddáni.

15. Bůti se mne budou slyšce [o mně] králové hrozni:
v množství¹¹ jmín budu dobrým, a v boji udatným.¹²

16. Vědja do domu svého odpoučau s ní: nebot nemá hoř-
kost obcování její, ani tenkosti bydlení s ní, ale veselost a
radost.

17. To u sebe rozjímaje, a v srdci svém přemýšleje, že
v přibuzenství moudrosti jest nesmrtnost,

18. a v přítelství jejím kochání dobré, a v pracích rukou
jejich počestnost bez nedostatku,¹³ a v rozmluvách jejích
moudrost, a vznesenost v účastenství řeči jejich:¹⁴ obcházel
jsem hledaje, abych ji sobě poznal.

19. Byl jsem pak pachole vtipná, a dostal jsem duši dobrou.

20. A když jsem byl více dobrý, přišel jsem k těm ne-
pokřivenému.¹⁵

21. A jakž jsem zvěděl, že nemohu jinak býti zřizlivým,
lechy Báh dal, i tot byla moudrost, vědět, či to jest dar:
přistoupil jsem ku Pánu, a prosil jsem ho, a řekl jsem ze
všeho vnitra svého:

KAPITOLA IX.

Modlitba za moudrost.

1. Bože otcův mých, a Pane milosrdentví, kterýž jsi učinil
věsky věci slovem svým,

2. a moudrostí svou ustanovil jsi člověka, aby panoval nad
tvorstvem, kteréž od tebe učiněno jest,

3. aby spravoval okrálek země v pravosti a spravedlnosti,
a v upřímnosti srdce konal soud:

4. dej mi trůnu tvému přítelství moudrosti, a nezamítež
mne z [počtu] služebníkův svých:

5. nebo služebník tvůj jsem já, a syn služebnice tvé. Člo-
věk mdlý,¹ a krátkého věku,² a příliš nedostatečný k po-
rozumění soudu a právu.

¹ t. j. že mi ze svých darův jako ze slabozy vždy udělil tobo, čeho
mi právě potřebno a prospěšno bude.

² t. j. početím.

³ t. j. u obecného lidu. Požad. prospěšnost moudrosti pro jednotlivce
lidí; nyní co obetm jest uží.

⁴ t. j. očekávati, žádati, abych mluvil

⁵ t. j. promluvim-li, a pozornosti ke mně pobudnou.

⁶ t. j. byt bych sebe obdivujiť řečniti, mlčky budou poslouchati
slova má.

⁷ t. j. u lidí.

⁸ Moudrost v radě a statnosti v boji dvě hlavní vlastnosti dátoj-
ného krále.

⁹ Řec.: sborí nepomýšlejí, nebynosní.

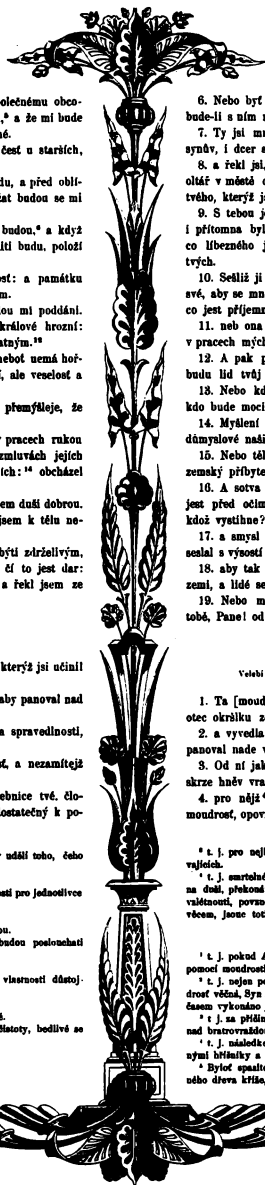
¹⁰ t. j. neodolatelná moe a vesebnost v řeči moudré.

¹¹ t. j. prospívaje v moudrosti, získal jsem si dar čistoty, bodlivé so
střeže vůl nečistě rozkoše.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. velmi slabý. S. Kell. (R. 7. Žalm 116, 16)

² 12 let byl star, když trůn nastoupil.

6. Nebo byt kdo i dokonalým byl mezi syny lidskými ne-
bude-li a ním moudrost tvá, za nic počten bude.

7. Ty jsi mi mne vyvolil za krále lidu svého, a za soudce
světův, i dcer svých;

8. a řekl jsi, abych vzdělal chrám na hoře svatě tvé, a
oltář v městě obydli trého, ku podobnosti stánku svatého
trého, kterýž jsi připravil od počátku.

9. S tebou jest moudrost tvá, kteráž zná skutky tvé, jež
i přítomna byla tehda, když jsi tvořil okrálek země, a ví,
co libezného jest očím tvým, a co pravého v příkazních
tvých.

10. Sešliž ji a nebes svatých svých, a od stolice vesebnosti
své, aby se mnou byla, a se mnou pracovala, a abych věděl,
co jest příjemného tobě;

11. neb ona ví všechno, a rozumí [všemu], a pověde mne
v pracích mých opatrně, a ostříhati mne bude mocí svou.

12. A pak příjemní budou [tobě] skutkové moji, a hrditi
budou lid tvůj spravedlivě, a budu hoden trůnu otce svého.

13. Nebo kdo z lidí bude moci věděti radu Boží? anebo
kdo bude moci se domysliti, co Báh chce?

14. Mýšlení zajisté lidí smrtelných jsou bázlivá,¹ a nejisté
důmyslové nási.

15. Nebo tělo, kteréž porušení bête,² obtěžuje duši, a ten
zemský přibytok dolů stlačuje mysli mnoho přemýšlující.

16. A sotva se dovrtujeme tobo, co na zemi jest: a co
jest před očima, s prací nalézáme: to pak, co na nebi jest,
kdož vystihne?

17. a smysl tvůj kdož pozná? leč bys ty dal moudrost a
sestal s výstostí ducha svého svatého,

18. aby tak napraveny byly stezky těch, kteříž jsou na
zemi, a lidé se vymlili tomu, co se tobě líbí.

19. Nebo moudrosti zachování jsou, kteřížkolí se líbili
tobě, Pane! od počátku.

KAPITOLA X.

Velebí moudrost Boží příklady a události lidu Božího.

1. Ta [moudrost] tobo, kterýž první stvořen jest od Boha,
otec okrálek země, když nanejediný byl stvořen, ostříhala,¹

2. a vydvala ho z provínění jeho,² a dala mu moc, aby
panoval nade všim.

3. Od ní jakž odstoupil nespravedlivý [Kain] v hněvu svém,
skrze hněv vraždy bratrské zabývali;³

4. pro nějž⁴ když voda ahladila zemi, zachovala ji zase
moudrost, oporzeným dřevem⁵ spravedlivého [Noe] vládnouc.

¹ t. j. pro nejistotu věcí vesebných u všem klamu a pádu se obě-
vajících.

² t. j. srovnale a tolikterým váním a nedobám podrobená, působí
na duši, překonáváje ji nejednou hřivnými žádostmi svými, brání jí
vládnouti, povědění se k Bohu, a stihneje ji k posmákným, podlým
věcem, jsouce totiž se země vato a slepeno (Job. 4, 19. 2. 102, 14)

KAPITOLA X.

¹ t. j. pokod Adam nevinnost a spravedlivost zachoval, dělo se to
pomoct moudrosti Boží.

² t. j. nejen povzbudilo srdce jeho k pokání, nýbrž — rosnal moud-
rost vědět, Syn Boží, — daloce mu naději k vykonpeni, kteráž svým
časem vykonáno jest.

³ t. j. za přilidno, za traut obavně bratrovraždy; nebo hněvem Božím
nad bratrovraudu.

⁴ t. j. náledek téhož hněvu Božího nad ním i nad jinými podob-
nými hřivnými a kořnými obcováními.

⁵ Bylť spsaleno dřevo archy Noemovy předpobobněním spsalno-
tého dřeva kříže, od svéta tak dleho oporzeného a potřepeho.

5. Táz i když se národové všeobecně nešlechternosti byli oddali, poznala spravedlivého [Abrahama], a uchovála [ho] bez zbytna Bohu i v štrpnosti nad synem zachovála jej silného.⁶

6. Ta spravedlivého [Lota] z hynoucích bezbožníkův vysvobodila utkájejtého, když astupoval oheň na pět měst:

7. Ješto na osvědčení jejich nešlechternosti [ještě] pozůstává kouřem se země pustá, a stromové mající ovoce časem nejistým,⁷ a památka nevěřící duše, [zeny Lotovy], sloup solný stojící.⁸

8. Neboť pomínuvše moudrosti, netoliko v tom poklesli, že nepoznali dobrých věcí,⁹ ale že také své nesmyslnosti památku pozůstavili, tak že ani v tom, v čemž břešili, tajiti se nemohli.

9. Moudrost pak ty, kteříž jí sobě [váží], od bolesti vysvobodila.

10. Ta spravedlivého [Jakoba], utkájejtého před hněvem bratra, provedla cestami přímými, a ukázala mu království Boží, a dala mu známost svatých věcí: počtala ho v praoech, a doplnila práce jeho.¹⁰

11. Když podvodně oklamával jej,¹¹ byla mu přítomna, a počestného učtila ho.¹²

12. Ostříhala ho před nepřátely, a před svědci bezpečna učtila ho, a boj silný dala jemu, tak že přemohla,¹³ a poznal, že nadě všecko mocnější jest moudrost.¹⁴

13. Ta prodaného spravedlivého [Jozefa] neopustila, ale od hřtaníkův vysvobodila jej:¹⁵ a astoupila s ním do jámy,¹⁶

14. a v okovech: ho neopustila, až mu přinesla beru království, a moc nad těmi, kteříž ho počtačovali: a ukázala, že lháři byli ti, kteříž ho hřzdili, a dala mu slávu věčnou.

15. Ta lid spravedlivý [Israelský],¹⁷ plémě bezbožnost, vypořádla z národův, kteříž utkáli jej.

16. Vedla v duši služebníka Božího [Mojsíše], a postavila se proti králdm brozým v záračcích a znameních.

17. A navrátila spravedlivým mzdu práci jejich, a provedla je cestou dítvou: a byla jim zastíněním ve dne, a místo světla hvězd v noci: [2. Mojš. 18, 21.]

18. Přepřavila je přes moře červené, a provedla je skrze vodu velikou.

19. Nepřátely pak jejich ztopila v moři, je však z hluboké propasti vyvedla. Protož spravedliví pobrali loupeže bezbožných,

20. a prospěvávali, Fano! jménu tvému svatému, a vítěznou roku trou chválili společně:

⁶ a víře a poslušnosti. Řekováni bytati starost, odhodlati se k oběti jediného syna!

⁷ Původní text: Stromovi (tam jest), nesou ovoce časem sedošit; t. j. při před časem opadává a nedozraje.

⁸ Obrazem jest, aby kdo děrň Bohu, neobrází se, přimo dále v do-brém králdi.

⁹ T. j. co dobré, Bohem přikázáno jest

¹⁰ T. j. počestná prací jeho, i bojné mu je nahradila.

¹¹ T. j. Laha, když mu podvodně dostavilý způsobem mzdy sten-čovali křesli, i jha, jej štítí

¹² T. j. bohatým ho učtila. Vis i Mojš. 31, 7. Rec.: když v lakostvi se zmocnili proti němu, t. j. pro lakostvi jej utkávali.

¹³ T. j. když s andělem celou nos spasil.

¹⁴ Rec.: „sbožnost“.

¹⁵ Rec.: od hřtaně ochránila ho.

¹⁶ T. j. do žaláře; staří vyšetřky stoude se žaláře pozívali.

¹⁷ T. j. národ Israelský s milostí Boží za svátosti lid zvolen a Bohu zavázán byl, aby pravdu sloven Božích zachoval a do příští zasle-žného Vykupitele světa, pak jej znal a volně národy a víře v nebo a svatosti života vzorů předcházel. (Skutk. ap. 18, 46.)

21. nebo moudrost otevřela ústa němých, a jazyky nemluvrát učinila výmluvná.¹⁸

KAPITOLA XI.

Jak laková se moudrost Boží v radení lids Israelského, a jak přímou se-přítelům jejich ukázala. — Chvála mojí a dobroty Božské.

1. Spravovala skutky jejich skrze ruce proroka svatého [Mojsíše].

2. Šli pustinami, a nichž nikdo nebydlil: a na místech pustých rozbjell stany.

3. Na odpor se postavili odpárcům, a nad nepřátely se pomstili. [2. Mojš. 17, 19]

4. Získali, a volali k tobě; i dána jim voda ze skály pře-vysoké, a ukojení žízni z kamene tvrdého. [4. Mojš. 20, 11.]

5. Nebo čím trésti byli nepřátelé jejich nedostatkem ná-voje svého, v tom synové Israelski veselili se, hojnost majíce; 6. tím, čeho se onám nedostávalo, tímto dobře se dalo.¹

7. Nebo místo pramene stále tekoucí řeky,² lidskou krev dal jim nespravdivým.³

8. Kterýchž když ubývalo za trest pro nemluvátka zbitá, dal jim tímto hojnost vody nemadále,

9. okázav skrze žízeň, která tehdáž byla, kterak svých ja povyšoval a nepřátely jejich umrcoval.

10. Nebo, když oni zkončili byli, a jen s milosrdenstvím kážné přijímajce,⁴ zvěděli, jaké muky trpěli bezbožni, v hněvu jsouce odsouzeni.

11. Těchto zajisté jako otec napomínal a zkušoval jsi: onyko pak, jako přisný král zkoumal a odsoudil jsi.

12. Nebo nepřítomni i přítomni⁵ jedinejné mučení byli.

13. Nebo dvojiť tenkost přišla na ně a likání připomenutím minulých věcí.⁶

14. Nebo když slyšeli, ano se tímto skrze jejich trápění⁷ dobře vede, připomínali sobě Pána, dříve se konečtému vyjili.⁸

15. Nebo kterému se nepravým vykladem [jako] vyvrženému posmívali:⁹ tomž na konci přiběhá¹⁰ divili se, ne tak jako spravedliví¹¹ žíznicé.

16. Pro nerozumné pak amýšlenky nepravosti jejich, že

¹⁸ t. j. ústa a jazyk lidí Israelského, pro téžkou porobu a veliké trápení prve jako stěho a mluvití nezumějíchá.

KAPITOLA XI.

¹ T. j. nedostatkem vody trésti byli nepřátelé Israelských: tomž vodu se tímto, když nosi trpěli, dobře dalo.

² t. j. řeka.

³ t. j. Egyptským. 2. Mojš. 7, 20

⁴ T. j. jen milosrdení kážni jsouce, své utrpení za milost měl proti mukám nepřátel.

⁵ T. j. v přítomnosti i nepřítomnosti Israelských, nebo i: přítomni jsouce reko šla, žízni se smělí, sma všlecka voda v krev se byla obrátila.

⁶ T. j. dvojiť žaň počtli Egyptské pamatujice se na své vytrpěné muky, když všlecka voda v slch v krev se byla obrátila, a smrtvářce je s nymějí milostí, o niš slyšeli, že Báh totiž Židům žízni prahoucím se skály vody získané vydouli.

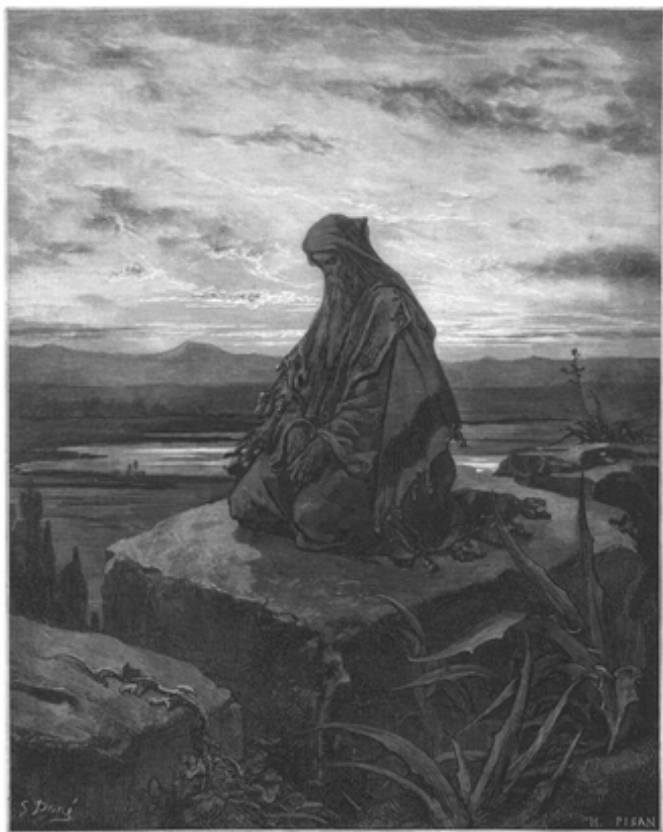
⁷ T. j. v té okoličnosti, žízni totiž jito oni Egyptské tak plili trápení byli, že osám (Židům) záračnost mojí Hospodínovno opomněli jest.

⁸ T. j. připomínali at zářky Hospodínovy, dříve se ovšem velmi mocněm vyvrozobení národu Israelského z Egypta.

⁹ T. j. Mojsíškovi nebo lidu Israelského, jehožto dítky v Egyptě pohasovány byli usasy, tak že také k vyhynutí odsouzen byl. Řeky: nad nímž nosil, že mu nikdy nepoměte.

¹⁰ T. j. po tolikých a velikých záračcích.

¹¹ T. j. jha: bře, po sedm dní žíznicé, kúčito Židé tak dlouho čelati nemušli.

některé blondice ctili hady němé¹⁸ a ničemná zvířata, poslal jsi na ně množství němých živočichův ku pomátě:

17. aby poznali, že čím kdo hřeší, tím i trápen bývá.

18. Nebo nebylo nemožno tvé všemohoucí ruce, kteréž stvořila okřídle země z látky neviditelné, pustiti na ně množství medvěďův anebo smělých lvův,

19. anebo zvířata nového pokolení vzteklostí plná, neznámá, buď paron ohnivou dýchající, buď dymní pach vydávající, buď hrozná jiskry z očí vyposílající:

20. jejichž netolko ukrození mohlo je shladiti, ale i pohlední strachem pobudit.

21. Ale i bez těch věcí jedním dychnutím mohli pobuzeni býti, stíhaní od samých akutův svých,¹⁹ a rozptýlení duchem moci tvé: ale všechny věci u míře, a počta, a u váze spórání jsi.²¹

22. Veliká zajiště síla při tobě samém zůstává vždycky: a moci ramene tvého kdo odolá?

23. Nebo jako návašek váhy,²² takť jest před tebou okřídle země, a jako krápě rosy před svítáním, kteréž sestupuje na zem.

24. Ale smilováváš se nade všemi, nebo všecko můžeš, a přehlídáš hříchy lidácké pro pokání.²⁴

25. Miluješ zajiště všecko, cožkoliv jest, a ničehož nemáš v nenávisťi z těch věcí, kteréž jsi učinil: aniž pak jsi co nenávidě ustanovil, anebo učinil.²⁵

26. Kterak by pak mohlo co zůstati, kdybys ty byl nechtěl? aneb kterak by mohlo zachováno býti, co by od tebe povoláno nebylo?²⁶

27. Ale ty usetrhuješ všech věcí: proto že tvé jsou, Pane, jež miluješ duše.²⁷

KAPITOLA XII.

Jak dobrotný Báh i hříšníkům a nepřítelům svým sboril: — a jak přímě kázně učil jež trávil.

1. Ó jak dobrý a líbezný jest, Pane, duch tvůj ve všech věcech!

2. Protož ty, kteříž bloudí, pomalicky třešce: a v čem by hřešili, [jim] připomínáš, i namlouváš [je], aby zanechavše zlosti vstoupili v tebe, Pane.

3. Neboť oni starodávni obyvatelé země svaté tvé, které jsi v nenávisťi měl,

4. proto že ohavné skutky před tebou činili skrze kouzelnictví³ a oběti nepravé,

5. a synův svých zabižete nemilodárné, a zráce střev lidáckých a bitáče krve u prostřed svatosti tvé,⁴

¹⁸ Žec: ošed, nerozumná semřiply.

¹⁹ t. j. sljní mládeží nepřátelů svých; sloužec vědomím svých skutkův spíše troudit bývá, než soudem.

²⁰ t. j. tak že jsi nechtěl nad míru, anebo všídnouti trvy je trestati.

²¹ t. j. jako to srnko, které na váhu se klade k vyrovnání.

²² t. j. aby činili pokání. „Všemohoucnost nejvíce sběstím a milostí objevuješ.“

²³ t. j. s nenávisťi; abys to v nenávisťi měl, jinak bys tybo byl ani nechtěl.

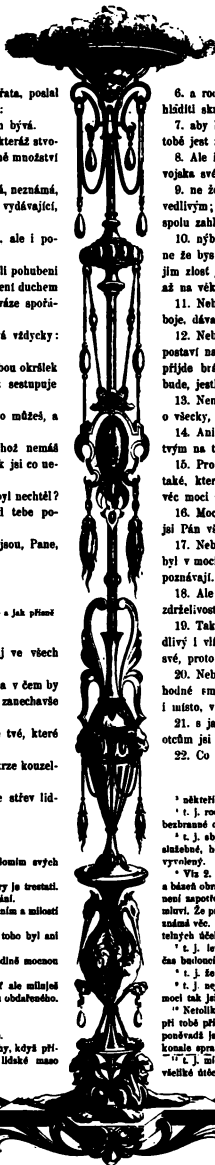
²⁴ t. j. čem bys ty byl nerozhodil. Co jest, jest a trvá jedině mocnou vůlí Boží.

²⁵ t. j. nejen lidí, nýbrž i zvířat a jlahých tvorův, zvířát ale miluješ trvy živé a z těch živočichův k obrazu tvému dání samaritěnou obdarování.

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. veliké ohavnosti pomoci slých dušův páchajících.

² t. j. u prostřed země svaté tvé, aneb u prostřed přisavy, když přisahl. Známe, že při sbloužích slavnostech Bachmových lidácké maso spřevé se jívalo i krve lidácké pítala.

6. a rodiče, původ⁵ duší pomoci zbavených,⁶ chtěl jsi vyhládit skrze ruce otcův našich.

7. aby hodné přijala putování služebníkův Božích ta, kteréž tobě jest ve všech nejmilejší země.⁷

8. Ale i těch jsi jako lidí šetřil a poslal jsi předchůdce vojaka svého, sršné, aby je pomalu vyplenil:⁸

9. ne že by nebyl mocen v boji podmaniti bezbožné spravedlivým; anebo litou zvířeti, anebo slovem přisavným je všechny spolu zahladiti:

10. nýbrž pomalu soudě,⁹ dával jsi jim místo k pokání, ne že bys nevěděl, že neléchetný jest rod jejich, a přirozená jim zlost jejich, a že nemohlo změněno býti myšlení jejich až na věky.¹⁰

11. Nebo proklaté plémě byli od počátku: aniž koho se boje, dával jsi odpůstění hříchům jejich.¹¹

12. Nebo kdož řekne tobě: Co jsi učinil? anebo kdo se postaví na odpor soudu tvému? anebo kdo před obličej tvůj přijde bránit neléchetných lidí? anebo kdo tě obviňovati bude, jestliže zahynou národové, kteréž jsi ty učinil?

13. Nechtí zajiště jistého Boha kromě tebe, kterýž pění máš o všechny, abys dokázal, že neousudíš nespravedlivě.

14. Ani král, ani tyran dotazovati se bude před obličejem tvým na ty, kteréž jsi zahubil.

15. Protož spravedliv jsi, spravedlivě všecko řídíš, toho také, kterýž nemá býti trestán, odsuzovati, to pokládáš za věc moci své vzdálenou.

16. Moc zajiště tvá jest počátek spravedlnosti: a proto že jsi Pán všech, i všechněch useřiti hledíš.¹⁶

17. Nebo ty ukazujes moc [svou] těm, kdož nevědí, že bys byl u moci dokonale, a trestáš smelost těch, kteří tebe nepomínají.

18. Ale ty, Panovně mocný, s tichostí soudíš, a s velikou zdrcivostí spravuješ nás: nebo máš moc, když bys chtěl.

19. Takovými pak skutky¹⁷ vyudil jsi lid svůj, že spravedliví i vídaní býti musí, a v dobré naději ustavil jsi syny své, proto že soudě dáváš v hříších místo ku pokání.

20. Nebo poněvadž jsi nepřátel služebníkův svých, a to hodné smrti, s tak velikou pozorností trestal, dávaje čas i místo, v němž by mohli odložití zlost svou;

21. a jakou bedlivostí budeš sonditi syny své, jejichžto očtím jsi učinil přísavy a úmluvy dobrých zaslíbení?

22. Co tedy i nás kárá, šviháš nepřátelý naše mnohoná-

³ některé šton „vraby“.

⁴ t. j. rodiče, kteří proti všem otu přirozené lásky vlastní nevině bezbranné dítky své v tak ohavných obětech vtrádli.

⁵ t. j. aby zamlouvaná země tvá, vyčistěná ode vši ohavnosti modloslužebné, hodně se obvykla přijala, lid totiž Izraelský, od Boha vyvolaný.

⁶ Vt. 2. Moj. 23. 98. V. 7. 20. Jan. 24. 12. Některí to jsou na strach a báseň obotřebi, jistě přiznati Čaanajšid zemi opasili (ev. Ang.): však není zapotřebi slova Písem svatých tam obraz pokládati, kde přímo mluví. Že pro běhna hmyza Jedovatého mnohá krajiny ani obyvatí nezná, známá věc. Proč by oněch byl nemohl použiti Báh k vyvraždění nepřátelých šetelů svých, jakož jest potřeba z bezbožníkův?

⁷ t. j. levným trestem nejvíce je sdáaje a sberie příměřného na čas bezloži, až jestliže se neobstí.

⁸ t. j. se nezastávali, nespravdivými byli.

⁹ t. j. nejen die přirozené své dobroty, nýbrž die svrchované své moci tak jsi jednál.

¹⁰ Netoliko že moc tvá tebe nespravedlivým seřiní, jesti ona právě při tobě přitěnou a přívodem tvé spravedlivosti a sborivosti; nebo poněvadž jsi všemohoucí, jsi také zcela neodvratný a to přební, že dokonale spravedliv býti můžeš.

¹⁷ t. j. zmlouvy a sborivosti; trestal jsi je co otec smilovný a Báh veliké štědý.

sobně, abychom soudíce dobrotu tvou rozvažovali: a když bychom souzeni byli, milosrdenství tvého se nadáš.

23. Protož i těm, kteříž v životě svým nesmyšlné a nepravé živi byli, těmi věrmi, kteréž etili, zpodobil jsi největší muky.¹⁸

24. Nebo cestou bludnou dlouho bloudili, za bohy majíce ty věci, ježto jsou mezi živočichy zbytečné,¹⁹ způsobem dítek nesmyšlných živi jsouce.

25. Protož jsi [jin] jako dětem nerozumným ku posměchu dal ten trest.¹⁴

26. Kteříž pak posmíváním¹⁸ a zehráním nebyli napraveni, hodného¹⁶ soudu Božho okusili.

27. Nebo těmi věcmi, jimiž trápení jsouce se zlobili, těmi, ježto za bohy měli, když byli hubeni, vidouce v nich toho, kteréhož že by znali dávno zapírali,¹⁷ pravě Boha poznali: protož i konečně odsouzení na ně došlo.

KAPITOLA XIII.

Vyplyje stepota lidšou, a a si pocházející modlářství.

1. Marní¹ zajiště jsou všickni lidé, při nichžto není zámoceti Boha: a [kteříž] z těch věcí dobrých, kteréž se vidí, nemohli poznati tobo, jenž jest,² anž skutkův jeho pozorující, vyzkoumali, kdo by byl jejich smělým učinitelem: ³

2. ale měli buďto oheň, nebo vítr, nebo prudké povětrí,⁴ nebo okolek hvězd, nebo velkou vodu,⁵ nebo slunce a měsíc, a za správce světa, za bohy.⁶

3. V jejichžto krásě jestliže kochajíce se, za bohy je měli: necht vědi, že mnohem nad ně krásnější jest Pán jejich. Neboť on krásy původ jsa, všechny ty věci ustanoví.

4. Pakli jsou se divili moci a skutkům⁷ jejich, měli z nich vyzkoumání, že kterýž ty věci učinil, mocnější jest nad ně: 5. nebo z veliké krásy tvořiv náležitě stvořitel jejich spatřiti býti⁸ může.

6. Ale však na těch ještě menší jest žaloba.⁹ Neboť ti snad bloudí, Boha hledající, a nalezi chtějíce.¹⁰

¹⁸ Kananští a Egypťaní mluví: teck.: „Jejich oharovnosti trestati jsi je.“ t. j. modlami.

¹⁶ t. j. posměch, špatně, porvřlivě. mluví hnošně zvířata a oharvě podobajazy modlí jejich.

¹⁴ t. j. ty stráž, v. 8. a řáby, jsi oni národové tak posmětli za božstva měli a etili.

¹⁸ t. j. levrany trestem, anž jiným stěním.

¹⁶ t. j. dík zřádný, náležitě, přiměřeně.

² Řeklí se tu na Fawonu kráše, kterýž na první slovo Mojštívovo odpověděl: „Kdežati Hospodina!“ (2. Mojš 5, 2); posléze pak skutkův stáhou ruky Pána zvolal: „Zheřli jsemi Hospodina spravedlivý jest: ale já a lid méj bezbožni jsme“ (Tamté 9, 27).

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. nesmyšlní. Řecký text: „marní a přiroznoeti“ t. j. velmi marní.

² t. j. aktečně, bytostně, mno víceko ostatní toliko ustálé, poměřující jest. (V. Mojš 3, 14.)

³ t. j. nepochopil a tvořiv tvůrce. Řím. 1, 28.

⁴ t. j. „ježky vstaneš“: zač se velmi sv. mudřec v početnosti modloslužobníkův.

⁵ t. j. moře.

⁶ t. j. pány, ředitel; ukazuje jak jednotlivé tvory na tvůrce si vyměnil.

⁷ t. j. působnosti; i křesťanům radno, aby od krásy a mocnosti tvůrč k Tvůrči hledali.

⁸ t. j. analogicky, jako by řekl: „dožieti se může“: není-li člověk všemohoucí skázen.

⁹ t. j. ne tak velká jest jejich víra, jako oboh v. 10.; ti mohou ještě jakž takž omšřeni býti.

¹⁰ t. j. jakkoliv dobrou vůli mají Boha hledati a v něj svěřiti.

7. V skutcích zajiště jeho obřajice se, zpytají je: a jsou tím jisti, že dobrě jsou věci, kteréž se vidí.¹¹

8. Ale však ani těm nemá býti odpuštěno.¹²

9. Nebo jestliže tak mnoho mohli věděti, že mohli svéť posouditi: kterakž jeho Pána snáze nezalezi? ¹³

10. Ale nešťastni jsou, a mezi mrtvými jest naděje těch,¹⁴ kteříž bohy nazývají díla rukou lidských, zlato a stříbro, nálesek umění, a podobenství živočichův, nebo kámen nezuitočný, dílo ruky starobylé.¹⁵

11. Anebo¹⁶ když některý řemeslník tesáť v lese vytné dřevo rovné, a umále všecku kůru s něho oloupá, a pravidelně díle řemesla svého, a pilností dělá nádobu užitečnou k pohodlí života,

12. zbytkův pak toho díla užívá k připravení pokrmu:

13. a ostatek toho, ješto není k ničemu užitečné, dřevo křivé, a sukty plně vyřvá plně za prázdné doby své, a podle umění řemesla svého tvoří, a podobně je činí obrázem lidskému,

14. anebo některému z živočichův připodobivá je, potřaje broudou k červenou čně líčedlem barvu jeho, a všelikou poškvru na něm zatřaje;

15. a dělá jemu silný přibytok, a na stěně stavi je, a upevňuje železem,

16. a počaje o ně, aby snad nespadlo, věda, že nemůže sobě samo spomoci: neboť obraz jest, a potřebuje pomoci.

17. A o statku svém, a o sýnech svých, i o svadbě alby čně, [na něm] vypřádá se. Nestydí se mluvit s tím, což jest bez duše:

18. a o zdraví zajiště žádá mlieho, a za život prosí mrtvého, a o pomoc k nezuitočnému¹⁷ volá.

19. A o statku svém, a o sýnech svých, i o svadbě alby čně, a za zrak, a za dílo, i za zdar všech věcí žádá toho, který ve všem jest nezuitočný.¹⁸

KAPITOLA XIV.

Ukazuje počátek modlářství, — a jaká a nebo nečesti počázejí.

1. Opět jiný plavití se mině, a přes hrozná vinobiti cesta činiti začínaje, křehčeji díve vyřvá, nežli jest to, kteráž ho nese.

2. Neboť toto¹ žádost zřaku vymyslíla, a řemeslník moudrosti svou je udělal.

¹⁸ t. j. vidouce dobrotu a vybornost mnohých věcí domnívali se, že Boha v nich našeli, ješto toliko zřaku věří.

¹² t. j. nelze jich zcela ospravedlniti; nejsou bez viny.

¹³ t. j. ježliže snáze jest původem světa díve se domysliti, doosuditi, než vělečko, veškeré tvorstvo jeho proskoumati; tak činili a čini mudrci: „správně tohoto světa“ slovon sv. Pavla.

¹⁴ t. j. mrtvé ježich mrtva, marasa, spočívají buď na mrtvých věšech, buď na smutných třevoch.

¹⁵ t. j. dávno vytesaný; proto sv. Kliment A. nazývá řeky početlivojšími nad oploc.

¹⁶ t. j. tak se totiž děje, když ku př.... až — 19 vyplyje sevřené vytrouení model.

¹⁷ t. j. který ani sobě, ani jinému pomoci nemůže; tím početlivoš modlářství ukazuje.

¹⁸ Co se tře dí o modloslužbu, došlo rozumněji od čety k sv. obrázkům, ješto otkaz sv. nejno dovoluje, vybrá i schvazuje. V modloslužbě se obrázkem přičítá Bohská moe a tmář (i rávář Bohská četa — kněžní; při etní obrádků se šel šef k tomu, kdo se jmal představuje; ten se zvyšuje, od toho se i pomoci nebo přimíravy očekává. Obráz jest nám co smyšlným tvůrčim užitečný, potřebný, abychom nadamých věcí nezapomněli, vybrá k nim živě porovnání, porovnání byl.

KAPITOLA XIV.

¹ t. j. kodi tu; jakkoliv lidé rozumem užitečné nástroje si tvoří. Báh přeč sám je Híd.

6. Zlých věcí milovníci jsou a hodní, aby naději měli v takových věcech, i ti, kteří je dělají, i ti, kteří je milují, i ti, kteří je cítí.

7. Těi i hrnětí měkkou uhněta hlínu, pracovitě dělá ku potřebám našim jednu každou nádobu a z též hlíny dělá k potřebě nádoby čisté,⁸ a tolikžé [i jiné] těmto odporné:⁹ z těch pak nádob k čemu by se která hodila soudece jest hrudf.

8. A tak těi práci marnou dělá boha⁴ z též hlíny, ten kterýž před nedávěm z země učiněn jest a po malé chvíli naravnaje se [tam], odkud vzat jest, když se duh duše, kterýž na sobě měl, od něho požádá.⁵

9. A však má starost, ne že bude nemocní, ani že krátký život má, ale o základ pracuje se zlatníky a stříbrníky: ano i moudřejší následuje, a za čest si pokládá, když zbytečné věci lepi.

10. Popel jest zajisté srdce jeho, a země daremná naděje jeho,⁶ a špatnější nežli bláto život jeho.

11. Nebo nepoznal toho, kdo jej stvořil, a kdo jemu vdechli duši dětinlivou, a kdo vdechli jemu ducha obživujícího.

12. Ale i za to měl, že jest hřítká život náš, a obcování života že jest způsobeno k zisku, a že musejí odkudžkoli, i ze zlého zisku vyhledávati.

13. Ten zajisté ví, že hřešit nade všechny, ježto z [téh] země hmotné nádoby k rozrazení snadně i modly dělá.⁷

14. Všickni zajisté nemoudré a bídné, a nad míru pyšné duše jsou nepřátelé lidu trého, a kteříž panují nad ním:

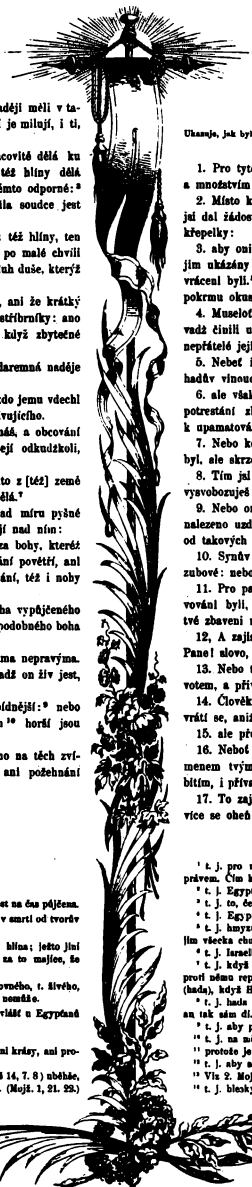
15. Nebo všechny modly národův pokládají za bohy, kteréž ani očí neuznávají k hledání, ani chrípí k dýchání povětří, ani uší k slýsání, ani prstův u rukou ku hmatání, též i noby jejich nepohybné jsou k chození;

16. Nebo člověk udelal je: a ten kterýž ducha vypřehněného má, nepil je. Žádný zajisté člověk [ani] sobě podobného boha utvořiti nemůže.⁸

17. Nebo smrtelný jsa, mrtvou věc dělá rukama nepravými. Lepší zajisté jest on, nežli ti, kteréž cítí, poněvadž on živ jest, ač smrtelný, ani pak nikdy [nebyl živ].

18. Ba [modloslužebníci] cíl i zvířata nejdějnější: nebo nemyšlní ti [živočišové] přirovnan k nim⁹ horší jsou těchto.

19. Ale ani na pohled nelze komu co dobrého na těch zvířatech spatřiti:¹⁰ nedolají ani chvilý Boží, ani pozhánají jeho.¹⁰

KAPITOLA XVI.

Ukazuje, jak byli Egypťané pro modlářství trestáni, — a se Israelitiě laby Boží saknuli.

1. Pro tyto, a skrze jim podobné věci¹ slusně trpěli muky, a mnohstvím zvířat vyhlazeni jsou.²

2. Místo kterýchžto muk dobře jest opatřil lid svůj, jimžto jsi dal žadoct kochání jejich³ pokrm nové chuti, připraviv jim křepelky:

3. aby ouino⁴ žádostivi jsouce pokrma, pro ty věci, kteréž jim ukázány a poslány jsou, také i od potřebné žádosti odvráceli byli.⁵ Tito pak⁶ na chvilku nouze potrpěvše, nového pokrma okusili.

4. Musejí zajisté jim bez výmluvy přijíti zhyznouti, poněvadž činili ukrutenství: těmto pak toliko ukázáno byti, jak nepřátelé jejich hubeni byli.

5. Neboť i na ně přišel hrozný hněv zvířat a štípáním hadův vinoucích se hubeni byli.⁷

6. ale však netral povrády hněv tvůj; nýbrž na chvilku ku potřebám zkormoucení byli, znamenají majíce spasitelné⁸ k upamatování se na příkazání zákona trého.⁹

7. Nebo kdo se obrátil,¹⁰ ne skrze to, což viděl, udraiven byl, ale skrze tebe, všech spásitelé.

8. Tím jsi pak ukázal nepřátelům našim, že ty jsi, kterýž vysvobozuješ ode všeho zlého.

9. Nebo onyno zmořilo štípání kobytek a much, a není nalezeno uzdravení životu jejich: poněvadž hodni byli, aby od takových věcí vyhlazeni byli.¹¹

10. Snyť pak tvých, ani jedovatých dračkův nepřemohl zubové: nebo milosrdenství tvé přispěje uzdravovalo je.

11. Pro paměť totižťťec tvých zkoušení,¹² a rychle uzdravování byli, aby v hluboké zapomenutí neupadli, a pomoci své zhaveni nebyli.

12. A zajisté ani bylina ani záplisť nezhojila jich, ale tvé, Pane! slovo, kteréž všecko uzdravuje.

13. Nebo ty jsi, Pane! jenž máš moc nad smrtí i nad životem, a přivádíš k branám smrti, i zase vyvádíš.

14. Člověk pak ze slasti zabývá, a když vyjde duch, nenavráti se, aniž zase povolá duše, kteráž vzata jest:

15. ale před tvou rukou není možno utéci.

16. Neboť zapřijíce bezbožní, že tebe znají, mocným ramenem tvým sřiváni byli: neobyčejnými vodami, a krupobitím, i přivaly protivnosti stiháni, a ohněm stráveni byvše¹³

17. To zajisté divné bylo, že u vodě, kteráž všecko uhaňuje, více se oheň¹⁴ zmáhá: nebo svět jest mastitel spravedlivých.

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. pro modloslužebnou šest k zvířatům, i zvířaty trestáni jsou pravem. Čím kdo hřeší, tím byvá trestán.

² t. j. Egypťané.

³ t. j. to, čehož chtivě žádali.

⁴ t. j. Egypťané.

⁵ t. j. hnyzn, an jim do všech skřepí našli, a všecko sobyřdili, že jim všecka chuť zšla, potřebych pokrma požirali. (2. Mojš. 8, 3.)

⁶ t. j. Israelitiě.

⁷ t. j. když Báh na Zidy doposil na poušti ohnivé hady pro jejich proti němu reptání... (4. Mojš. 21.) aby jedovatého nepřítelě saknuli (hadu), když Hospodina ctit sechtěli. Sv. Ambrož.

⁸ t. j. hada měděného (4. Mojš. 21.) předobrazujícího Spásitele světa, an uk sám dl. (Jan 3. 14.)

⁹ t. j. aby přikázání tvých byli paměťtívi.

¹⁰ t. j. na měděného hada ohnědli.

¹¹ protože ja za bohy cítili, zasoužili jich akusiti, že bohové nejsou.

¹² t. j. aby se na příkazání tvá pamatovali, od hadův štípání byli.

¹³ Vit 2. Mojš. 9, 18 23. 24

¹⁴ t. j. blesky a nebo padající.

¹ t. j. nádoby k čistotným skřepím sloužící.

² t. j. k jinyjm i nešťastným potřebám následjeť.

³ t. j. modly, bžky.

⁴ t. j. když ma bude smřtiti. Duse, co obraz Boží, jest na čsa přjčtma.

⁵ R: nad hlínu šparůžší, nad bláto opovrženějši; v smrti od tvorů i tvrdce opřtění bodou.

⁶ t. j. věda, že to, což sežáti, nie jiného sest, než hlína; jesto jini moudři hlěti, přjčtym dílem jeho okusáni jsouce, a za to majice, že by v tom vše živoučeho a Božského přbyvno.

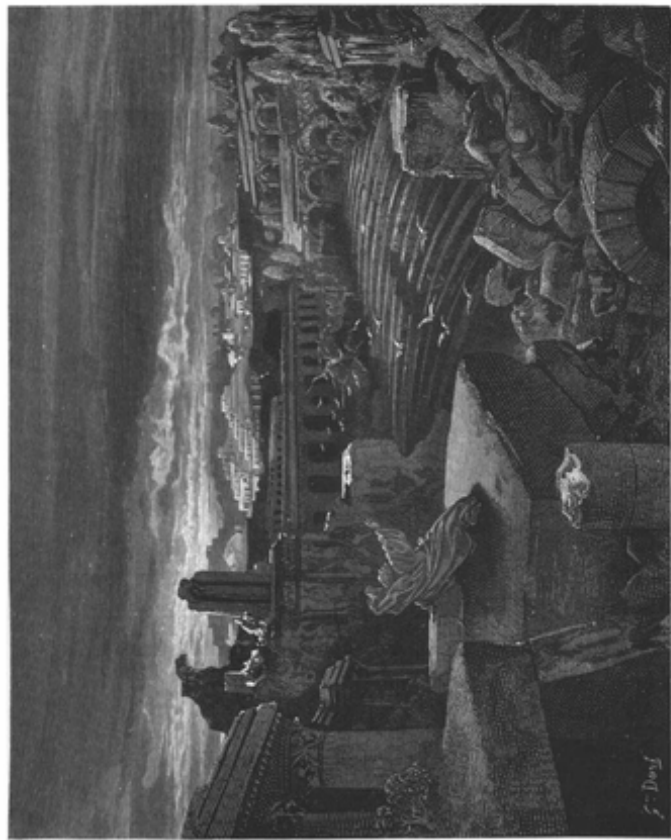
⁷ t. j. Boha anebo modly dšleji, ani něco sobě rovného, t. živého, jakož on sám jest, nežli i nad sebe vyžáho, udelati nemže.

⁸ t. j. hady, hnyzy, dravé zvířaty; takovym se zvířát v Egypťané Božskú vřadila pouca.

⁹ k jiným zvířatům.

¹⁰ t. j. zmohá zvířata se co bohové cíti, na nichž ani krázy, ani propěho nelze znamenati.

¹¹ t. j. tím, že za bohy cířty byly, v složením (vyš 14, 7. 8) oběháe, nebdyjnai se sdělití i chvilý Boží, i pozhánání jeho. (Mojš. 1, 21. 22.)

ISAIAS TIDŲ VE SMACII VYTRACENI BABYLONA.

18. Někdy zajisté poukrotí se [týž] oheň, aby nepopálil živočichů, kteříž na bezbožné posláni byli: ale aby oni sami hledíce věděli, že soudem Božím trpí prosetivství.¹⁸

19. a někdy u vodě naí povahou ohně rozpaloval se ve všech stran, aby nespravedlivé zamé národ vyplnil.¹⁹

20. Místo čehot andělským pokrmem²⁰ krmil jej lid svýj, a dávala jim bez práce chléb s nebe hotový, všelikou rozkoš, a libost všeliké chuti v sobě mající.

21. Nebo [ta] podstata trá²¹ [svým] tvou dobrotivost, kterouž k synům [svým] máš, ukázala: a složíc jednoho každého vůli, k čemu kdo chtěl, obracela se.²¹

22. Snih pak a led snesl moc ohně²² a nerozplynul se, aby poznali, že ovoce nepřítel kazil oheň hořící v krupobíží, a blýskající se v dešti.

23. Týž pak zase, aby živýeni byli spravedliví, i na svou vlastní moc zapomněl.²³

24. Nebo tvorstvo, tobé Utiniteli služící, rozčeuje se k trestání nespravedlivých: a [zase] uteruje, aby činilo dobrodiní doufajícím v tebe.

25. Protož i tehdyž ke všemu se psetivostí, milostí tvé, kteráž všechno živí, přisluhovalo, po vůli žádajících tebe,²⁵

26. aby poznali synové tvoji, že jsi miloval, Pane! že nikoliv ovoce přirozené živí lidi: ale řec tvá je zachováva živ, kteráž v tebe věří.²⁶

27. Nebo což ohněm nemohlo zkaženo býti, i hned malým paprskem slunečním zahřito jsouc rozpíjvalo se:

28. aby známo bylo všem, že náleží předcházení slunce k dobročinné tobé, a při východu světla klanění se tobé.²⁸

29. Nebo naděje nevděčného²⁹ jako zimní led roztaje, a rozplyne se, jako voda zbytečná.

KAPITOLA XVII.

Představuje, jak hravě se oháněl pláni meové Boží ve smích egyptských.

1. Velicí jsou zajisté soudové troji, Pane! a nevypravitelná slova [skutkové] tvá: protož nevrčivé duše¹ pobloudily.

¹ Yyevřítí to, že Egyptě, ohně se uchránil býzka k potroštění jich Bohem selesně, oheň rosdělával, jenž sie dopuštěním Božím životičím tím hoř ani neukročil, nebo že v takovém množství jich bylo, že jeh ani ohněm zakladiti nemohl. Doplňuje se tím správa o zásmeech v smi egyptské, jako 50. o maně. — Jini myslí na zachránění tří stádnou v babylonské poci ohně.

² t. j. blešky a bouřny a přivaly pobloudy Egyptny.

³ t. j. přerýbaným, jenž by i sněže byl ohřátí, tím smyslem i sv. Pava (1. Kor. 13. 13) dít: byť jazyk andělským mlaví; duchovní slova manna pokrmem andělským, postřadí předobrazovala nejvyšší svátost oltářní.

⁴ t. j. manna.

⁵ t. j. měla chut, jakou kdo chtěl.

⁶ t. j. manna podobná jini, odtála před ohněm. (8. Mojš. 16, 14.)

⁷ t. j. neaurbí potravý Zidův, vyběr sloužil jim i k přípravě pokrmů s manny. (4. Mojš. 11, 8.)

⁸ t. j. nekochý oasa pokrm manny všelikou chut a ládost nasycoval, jakot milost tvá všechno zpodobití rádí.

⁹ t. j. pláň rle tvá, jini s šortk zastahuje, že [v] milostivě zachová: vyráší smyslem duchovním tie tím tá rozumeti nejvyšší svátost v níto se věřícím podává „Slovo stěm uctěno“.

¹⁰ t. j. čase ráno přivřívání k modlitbě a k dikčování na přijatá dobrodiní od tebe, jakot náleže ráno před východem slunce manny abráti.

¹¹ t. j. kterýž i dobrodiní Božích neráží, k poznání jich si nepřivřívá. Celou tou kapitolou máš, že věci svátosté jím pozná sám pomocí meob, pokud Báh die milost své rádí, ale že se rozplynou neslédně.

KAPITOLA XVII.

¹ t. j. domívající se, že to vše jen náhodou, nebo přirozené se děje, mecl a prosetivosté Boží v tom neseznamali a tak si těšili trestův stříhli.

2. Nebo za to majice, ti nepraví, že by mohli panovati nad národem svatým: okovami tmy a dlouhé noci sevřítí, pod střechami uzavřítí,² od věčného opatrování vzdání³ ledi;

3. a domlívající se, že v tajných hřbítkách skryti jsou, tmavou zapomenutí zástorou, byli rozptýleni, hrozně se strachující, a podivením příslušným zkroucení jsouce.⁴

4. Neb ani ta skryše, v níž byli, od strachu jich neostřihala: nebo hluk vstupující kormoutil je, a osoby smutné ukazující se jim, hrůzu jim pabloudy;⁵

5. a síce žádná moc ohně nemohla jim světla dáti, aniž jasní plamenové hvězdy mohli ovcévatí té přehorné noci.

6. Ukazoval pak se jim oheň náhlý, hrůzy plný: a zdálo se: se toho vidění, kteréhož neviděl, nadáli se, že i ty věci, jež viděl, něco horšio jsou.

7. A tak na čarodějny umění přidán posměch, a na vychloubaní se moudrosti trest a pohanění.⁷

8. Nebo klouž slibovali zapuditi hrůzy a zkroucení od duše nedužní,⁸ ti sami s posměchem pili strachu omdlivali.

9. Nebo sčkoli jich žádné obudy nestradly,⁹ [však] přecházením zvířat a spínáním hadů předěšen, hynuli třeouce se: a pravice, že nechtjí pověří,¹⁰ jemně se šádnému nijaký vyhnouti nelze.

10. Nešlechtnost zajisté bávliva jsouc, dáva svědectví [svého] odsouzení: nebo svědomí zhouřené vždycky prve cítí tázkosti nežli přijdou.¹¹

11. Bázni zajisté nic jiného neui, než prozrazení pomýlení na pomoc.¹²

12. A když u vniti menší jest očekávání [pomoci], za větší se pokládá neznámoté té přitýni, kteráž trápení plínáš.¹³

13. Ti pak, kteříž té právé nesenestředné noci, která z nehlubších propastí pekelných na ně přišla, podobným snem zenuli,¹⁴

14. jednak strašnými obudami trápeni byli, jednak mdlobou duše¹⁵ omdlivali: anebo je přepadli náhlý a nenadály strach.

15. Potom jestli který z nich upadl, sevřen byl [jako] v žaláři, bez želez jsa spoután.¹⁶

16. Nebo byli i který sedák, nebo pastýř, nebo dělník rolních prací zachvácen, nevyhnutelnou nouzi snášel.

17. Jestli zajisté řetězem temnoty všickni svázáni byli, Budo [že slyšán byl] vitr šustící, nebo mezi hukem větším stromův plátkův zvuk líbý, nebo hluk vody prudce tekoucí,

² t. j. larselakým, od Boha vyvolávaným.

³ t. j. jako kdekoliv temnotá tá přepada, jako spoutání státi, seděti, ležeti státi, sevřena kam se obrátiti.

⁴ t. j. posbjby i libého demnio světla, jež věčná táska všem lidem věčné poskytl.

⁵ t. j. domívající se, že Báh a jelek hřbítkův, poznati jej máli zrakem, jest je jedny od druhých rozptýliti.

⁶ t. j. slš svědomí a rozličná jeich obratovostou pověřeným Egyptěm obudy na oči stavěti a je dáti.

⁷ t. j. usněti moudrýv egyptských v pomozích uvedeno. (1. Mojš. 7, 22.)

⁸ t. j. saroucené.

⁹ Dolež: ty čarodějny, posvěadí na strach plěduy byli svyřili.

¹⁰ t. j. že si ani života vědomi nejsou.

¹¹ Rečky: Bávliva jest zaprvot, vřítím jsouc souzena svědkem, a ustavěně týzina moči přelovni, dáti se myslí.

¹² t. j. ponilyti myšlénky na pomoc. Člověk proto se bojí, že nevidí spasy.

¹³ Snyti: tím menší naděje, tím větší bázeň, snat záleží v neznámoté toho, od čeho sám nějaké nebespějí hrozí.

¹⁴ t. j. j. přitýni musel jako ve smích bez zaměstnání.

¹⁵ t. j. dechu nemající.

¹⁶ Kdekoliv tá tma koho z Egyptských přepada, tu jako by do vězení dán byl, státi musel, a jako by posty sevřiti byl, a místa se hnouti nemohl.

18. nebo hřmot silný skál dolů se kácějících, nebo hrajících zvířát běh nevidný, nebo froucích zvířát hlas silný, nebo rozléhající se a nejvyšších hor hlaloh: působily, že bynuli strachem.

19. Veškeren zajisté okrálek země jasným osvěcován byl světlem a bez překážky pracemi zaměstnán:

20. Na těchto pak na samých ležela těžká noc, jsouc obrazem tmy, kteráž je obkličiti měla.¹⁷ Protož oni sami sobě těžšími byli nežli ty temnosti.¹⁸

KAPITOLA XVIII.

Pojímaje, jak Israeliti světo měli v čas hrozný tmy po Egyptě; a — jak převarovali Egyptských sakynali.

1. Ale troji svatí¹ měli převládá světo; i slyšeli síce oněchno hlas, ale osoby neviděli, a velebili těbe, že toho sami také netrpěli.

2. A kteřížto prve urázení byli, dávali, že [nyn] netrpí urázení: a prosili o dar, aby rozdí [ten děle] trval.²

3. Pročež sloup ohnivý měl za vůdce nezmácné cesty, a slunce neškodné dobrému putování popřál [jim].

4. Zaslubovali zajisté onino, aby světa zbaveni byli a trpěli žalost tmy, kteří v zajetí drželi syny tvé, skrze něž se počínalo neporušitelné světo zákona světu dávatí.

5. Když myslili pobiti nemluvítka spravedlivých: a jeden syn⁴ vyloučen, a zachován byl i pokáráni jejich: množství synův⁵ odjel jal [jim], a spola zahledl jal je ve vodě veliké.⁶

6. Za zajisté noc prve pomána jest od otcův našich,⁷ aby právé vůdce, jakým uvěřili přísahám, dobré byli myslí.⁸

7. Přijato pak jest od lidí tvého⁹ jakož vysvobození spravedlivých, tak i vyhlazení nespravedlivých.

8. Nebo jakož jal trestal odpřece: tak jal povolal nás a zvelebil.

9. Skryté zajisté obětovali¹⁰ spravedliví synové dobrých, a zákona spravedlnosti v svornosti uložili:¹¹ že týchž věcí stejné i dobrých i zlych účastni budou spravedliví,¹² již otcův chvály propovídajíce.

10. Proti nim pak rozlébal se nemotorný křik nepřítel, a žalostné kvílení slyšáno bylo rodičův, oplakávajících děti.

11. Nebo stejnou pokoutou služebník a páнем byl stížen, a člověk obecný trpěl totáž jako král.

12. Zároveň tedy všickni jedním jménem smrti, zemřelých

¹ t. j. tma smrti vůdce v pokle

² t. j. slým svědomím horšho se obávajícíe.

KAPITOLA XVIII.

¹ t. j. Židé v zemi Gosen; svazují je nazývají jakožto národ sviatých vvolený.

² t. j. že netrpí takových ras jako Egyptané

³ t. j. u nich světo, a Egyptských tmy.

⁴ t. j. Mojžíš.

⁵ t. j. všech prvorozencův.

⁶ t. j. v moři rudém

⁷ t. j. Mojžíš věděl o ni než do Egypta šel, a Židám jí 4 nebo 6 dní než nastala osudná. I Abrahamovi jí Báh předpověděl. (1. Moj. 16, 13, 14)

⁸ t. j. aby vůdce, jak Báh silby své věrně plál, na další cestě své po poušti myslí nepouští.

⁹ t. j. tak se dočekal lid tvůj na sobě děkání tvé milosti, na oněch tvé přímocí.

¹⁰ t. j. beránka.

¹¹ t. j. nicotní st, jak následuje.

¹² t. j. Israeliti, že jak v dobrou tak i ve zlou k sobě státi budou, ští i smrti hotoví jsouce pro zákona Páně.

měli bez počtu.¹³ Neboť ani živí nestáli pochovávatí mrtvých, poněvadž v jednom okamžení slavnější rod jejich poluben byl.¹⁴

13. Nebo něčemu nevěřivo pro kouzly,¹⁵ téprv při vyhlazení prvorozencův ten lid lidem Božím býti uznal.

14. Nebo když všecko v hluboké ticho pohříženo bylo, a noc v běhu svém polovic cesty vykonala,

15. všemohoucí řeč tvá se nebe, a tržinu královského, [jako] státníků bojovník do prostřed země, k vyplnění [určené], vkročila,

16. neseoc jako meč ostrý zjevné poručení tvá, a zastaví se, naplnila všecko smrtí, a až do nebe dosahovala, stojíc na zemi.¹⁶

17. Tehdy hned vidění snů zlych zkormoutila je, a strachové nastali nenadál.

18. A jeden zde, a jiný jinde jsa poražen, napolo mrtvý ukazoval přičin smrti, pro kterou umíral.

19. Vidění zajisté, kteráž zkormoutila je, prve to vyznamenala, pro [takové] zlé věci trpí, aby nehynali bez vědomí.

20. Dooklo se pak tebdáž i spravedlivých pokušení smrti,¹⁷ nebo na poušti stalo se zbořením lidu: ale nedlouho trval hněv tvůj.

21. Nebo přispálil si člověk bez úhony¹⁸ proít za lidi, a vezma štíp přísuhování svého, modlitbu, a modlitby libovní obětání, odpor kladl němu, a konec učinil tě bídé, ukázav, že trým služebníkem jest.

22. Zvítězil pak nad zastupy, ne silou těla, ani mocí zbroje, ale slovem přemohl toho, kterýž ho sužoval,¹⁹ přísahy otcův a úmluvu připomínaje.

23. Nebo když mrtví již hromadně jedni na druhé padali, u prostřed se postavil, a přitř učnil tomu útoku, a oddělil tu cestu, kteráž k živým vedla.²⁰

24. Nebo na rouchu dlouhém, kteráž měl, veškeren byl okrálek země:²¹ a otců velící čínové na čtyřech řadech kamenův byli vrytí, a velebnost tvá vryta byla na korunně hlavy jeho.

25. Těm pak věcem ustoupil ten, kterýž vyhlašoval,²² a těch se ulekl. Nebo bylo dosti na samém zkrušení hněvu.²³

KAPITOLA XIX.

Jak Egypti v moři byli potopeni, šel pak Israeliti jak po odrazeno Hospodina a Egypta vyhla.

1. Bezbožné pak až do konce bez milosrdenství hněv štíhal. Předvědí zajisté [Báh] i budoucí skutky jejich:

¹ t. j. smrti prvorozencův.

² t. j. prvorozenc, jisto a vědli věčnosti bývali.

³ t. j. kteráž čarodějníci egyptští činili, a podle toho i slásky Mojžíšovy za kouzla měli.

⁴ t. j. lid takto velikost a moc slova Božího, co nějakého nesmírného anděls shonoe. (2. Moj. 12, 28 — 1. Kor 10, 10); Cirkve svatá slov 16 a 15 používá o věčnosti a surrození Páně.

⁵ t. j. lid Israeliti upříl podobno poručení. (4. Moj. 16, 45)

⁶ t. j. Áron: co prostředník mezi Bohem a lidem, nehránil jí štěm modlitby.

⁷ t. j. naklonil Boha trvatíto k smilování, silby jeho a stásky otcův připomínaje.

⁸ t. j. k těm, kteří živi stádváli. Přikláde mluví, že jakož člověk zasakává cestu, nebo oděm nahřává, aby nespíchal zemohi pružit i hubiti; tak se modlitbou to učinil Áron, a Boha uprosil, aby lid více neškodil. (4. Moj. 16, 48.)

⁹ t. j. vyznamenaný. Vykřídá se, že modří barva znamenala nebo, nebo poručí, len semí, červec oheň, křást voda. Jlnak: měl všecko okras. (2. Moj. 28, 36.)

¹⁰ t. j. anděls shonoe.

¹¹ t. j. aby i křič reptati potrestal, i lidu vystrážny přiklad dal.

2. poněvadž, když sami byli dopuštěli vyjít, i s velikou pečlivostí napřed je vypustili, litující toho, honili je.

3. Nebo ještě před rukama zármutek majíce, a nad hroby mrtvých narikávaje, na jiné myšlené neroumné připadli: a tak ty, kteréž byli s proebou vypudili, jako poběhlice honili:

4. vedl je zajisté k tomu cíli zasloužený osud; a zapomněli na to, co se bylo přihodilo, aby, nebo se mukám [jejich] ještě nedostávalo. [jiný] trest doplnil.

5. a lid tvří sice, aby podivně prošel,¹ oni pak aby novou smrt našezli.²

6. Nebo všecko tvorstvo dle původního svého způsobu obnoveno³ bylo, a vykonávalo tvá příkázání, aby služebníci tvoji bez úrazu zachováni byli.

7. Nebo oblak zastíňoval jejich ležení, a z vody, kdež prve byla, země suchá ukázala se, a v moři červeném [učněna jest] cesta bez překážky, a z hluboké propasti pole plodivosté:

8. přes kteréž veškeren národ prošel, jenžto obestín byl tvou rukou, vidouce dívy tvé a zázraky.

9. Nebo jako koni zpálil pokrm,⁴ a jako beránkové poskakovali, velebíce tebe, Pane! kterýž jsi je vysvobodil.

10. Nebo v paměti ještě měli to, což se stalo, když byli pohostinu,⁵ jak země místo plodu dobytčat naplndila mouch, a feka místo ryb vydala množství žab.

11. Naposlady pak viděli i nové pokolení ptactva, když žádosti vedeni jsouce, žádali pokrmův rozkošných.

12. Nebo k projevení žádosti, přiletály jim od mote křepekly: ale na hřšítky⁶ přitály pokuty, ne bez těch znamení,

KAPITOLA XIX.

¹ t. j. mozem rudým.

² t. j. potopením v moři; novou ohledem pobiti prvorobenství.

³ t. j. původní vlastností a přirozeností přijalo, již mělo, než křích případi na pokolení lidské, lidem totiž sloužiti; nebo přijalo nové vlastnosti, k prospěchu služebníkův tvých.

⁴ Píseň se: t. j. dostatek pokrmu měli od tebe, Pane, jako výtorní koni od pánev svých. Jinak: fehtali, t. j. radostně pokrřikovali a spívali a žásali.

⁵ t. j. v zemi egyptské, tam drubdy lehavé byli posváti, potom ukrutně týráni.

⁶ t. j. Egyptany.

kteříž se prve stala, násilím hromův:⁷ spravedlivě zajisté trpěli za své nelichetnosti;

13. neboť ohýzdňájk⁸ nehostiniví provozovali; onino zajisté nemáných nepřijali příchocích, tito pak dobré hosti v službu porobovali.⁹

14. A netoliko to, ale při oněch¹⁰ i toho slnák pošestiti, že nerádi přijímali cizozemcův.¹¹

15. Tito pak s radostí přijavše ty, kteří těchč práv užívali,¹² překrutnými je suzovali bolestmi.

16. Protož raněni byli také slepotou:¹³ jako onino ve dnech spravedlivého,¹⁴ když náhlu obkřičeni byvše tmou, jedenkáždy česty ke dveřím svým hledal.

17. Živlovi zajisté [na příkaz tvří] v sebe se změnili, jako se způsob zvuku na struněném nástroji mění, a všecko svří zvuk zachová, jak to poznati lze z pouhého pohledění [k tehdejšímu událostem zázračným].¹⁵

18. Neboť živočišové pozemní obrátili se ve vodní, a plovoucí přestoupili na zemi.¹⁶

19. Oběh rozmáhal se u vodě nad povahu svou, a voda zapomněla na [svou] přirozenost uhaňující.¹⁷

20. Plamenové naopak nepálili těl poruštělých živočichův, kteříž v nich chodili,¹⁸ aniž rozpouštěvali toho dobrého pokrmu, kterýž se jako led snadně rozpouštěl.¹⁹

21. Ve všech zajisté věcech zvelebil a pocitil jsi lid svří, Pane! a nepohrdl jsi jimi, po všecem čas a na každém místě přispíváje jim.

⁷ t. j. v Sodomě. (1. Mojš. 19, 28.) Nehostinost Egyptův a nehostinost Sodomských stávajících trestův dotkla.

⁸ t. j. nad Sodomské.

⁹ t. j. Israelské, kteří jim skrze Josefa dobrodlní prokázali.

¹⁰ t. j. Sodomských.

¹¹ t. j. nepřijímajíc jech co hosty, vybrš co cizince.

¹² t. j. prošel od nich již v obou příjati byli.

¹³ t. j. pro tmu za ně zeslanou.

¹⁴ t. j. Lota.

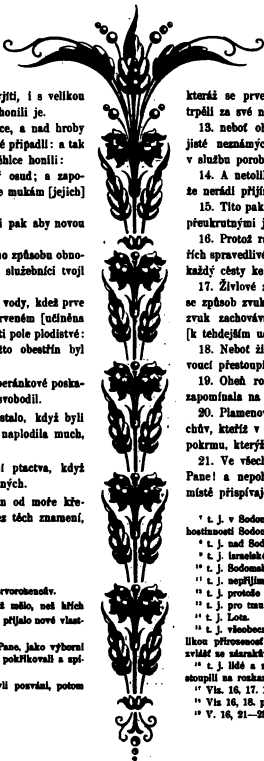
¹⁵ t. j. všeobecně mluví, praví: Ty, ó Bože! máš tu moe měšiti všelikou přirozenost tvorův, aby nejvzdělanějším živočichům tvým sloužili, jak zvlášť se zázračkův v zemi egyptské událoch poznati lze.

¹⁶ t. j. lidé a zvířata prudli mozem; vodní sln, roznalší láby, vystoupili na rokas tvří na zemi potrova služebníkův.

¹⁷ Vin. 16, 17, 18.

¹⁸ Vin. 16, 18. pozn.

¹⁹ V. 16, 21—23. pozn.

KNIHA JESUSA, SYNA SIRACHOVA,

KEČENÁ

EKLESIASTIKUS.

Kniha tato slove Eklesiastikus, t. j. kniha kostelní, protože v chrámech Páně mnoho z ní bývalo čtáno; a sice užívalo se jí obzvláště k veřejnému učení mravům, i k soukromému čtení nově pokřtěným se dávala. Staří ji také nazývali Panaretoš, jako by řekl, poklad všech ctností, jelikož skutečně (od kap. 1—43.) překrásná mravní naučení a navedení ku všeliké ctnosti a bohabojnosti obsahuje, což se dále (kap. 44—50.) vznešenými příklady mužův slavných Starého zákona dokládá.

Kapitola 51. končí celou tu knihu modlitbou Jesusa, syna Sirachova, původního spisovatele té knihy, jakž se v předmluvě i na konci kap. 50. zřejmě udává.

Kniha ta původně v jazyku hebrejském sepsána byla, později pak od vnuka téhož spisovatele na řecký jazyk vyložena jest. Byla vždy od nábožných Židův za knihu svatou považována a čtána, pak i v církvi katolické od mnohých sněhmův, zvláště však od sněmu Tridentackého za slovo Boží uznána a do počtu knih Písna svatého pojmuta jest.

PŘEDMLUVA.

Mnohých a velikých věcí nám skrze zákon a proroky i skrze jiné, kteří po nich byli, ukázána jest moudrost, pro něž náleží chválli Israele přičinou umění a moudrosti: nebo netoliko oni, když mluvili, musejí býti v umění zbohlí, ale i cizí, když mluvili, i když pát, ryborborne umění nabylí mnohou. [Tou přičinou] děd můj Jesus, nejvíce na to se vydar, aby plně četl zákon a proroky i jiné knihy, kteréž nám od předkův našich odevzány jsou: převezal si i sám něco takového sepsati, což by k umění a moudrosti přislušelo: aby ti, kteří umění žádostiví jsou, i ti, kteří ho již dosáhli, tím více se k němu přičinili, a v něm utvrdili k životu počestnému. Pročež napomínám vás, abyste a dobrou mysl přičinili, a s pozorností četli, a odpuštěli [jestliže bychom] v těch věcech, následující obrazu moudrosti při spořádání slov zdáli se nedostatečnými býti. Nebo slova hebrejská trati svou moc,¹ když na jiný jazyk vyložena bývají. Netoliko pak tyto věci, ale i sám zákon, a proroci, i jiné knihy, nemělo rozdílné jsou, když svým jazykem vypravovány bývají. Nebo osmého a třicátého roku za čas krále Ptolomea Evergeta, když jsem byl přišel do Egypta, a za dlouhý čas tam pobýv, našel jsem tam zanechané knihy, nemalého anž povzrliho umění. Pročež za dobrá a potřebné jsem uznal abych i já rovnal nějakou plínost a práci na vykládání knihy této: a s mnohým běháním vyslalil jsem umění po ten čas na to, aby kniha ta dokonána a vydána byla, a to pro ty, kteříž chtějí plínost vynaložiti a učiti se, jak by měli mravy [své] spořádati; kteříž ustanovili život věsti podle zákona Páně.

KAPITOLA I.

Moudrost pochází od Boha. — Běhání Boží lze ji nabýti.

1. Všeliká moudrost jest od Pána Boha, a s ním byla vždycky, a jest před věky.¹

2. Písek moře, a krápkje deště, a dny věků kdo sčítí? Vysokost nebes, a širokost země, a hlubokost propasti kdož jest změřil?

3. Moudrost Boží, kteráž předchází všechny věci, kdo vyštíhl?²

4. Ze všech věcí nejprve stvořena jest moudrost, a rozum opatrnosti jest od věkův.³ (Přím. 8, 22.)

¹ t. j. ne tak vlastně zobjí sama v sobě.

KAPITOLA II.

¹ t. j. moudrost jest dvoji: Nestrvořená, vědná, která byla vždycky u Boha, a Boha splozena a s ním jedno jest, a sice níl všechny věci učinily jsou, totiž druhá osoba Božská, Syn Boží; a stvořená, kteráž Báh i svým tvorním sděliti rádlil.

² t. j. spíše lze písek mořský sčítati a t. d. než vědcoo moudrosti Boží vypravovat.

³ Mírvi zde svazý moudroci o moudrosti tak, že nerozlučuje moudrosti Bohem stvořené a od něho vyloženoji v rozum tvorní, sdělitv a

5. Studnice moudrosti jest slovo Boha na výsoctech,⁴ a ce sty její jsou přikládání vědná.⁵

6. Kořen⁶ moudrosti komu jest zjeven, a důmyslnosti její kdo poznal?

7. Umění moudrosti komu zjevono jest, a oznámeno? a množství cest jejich kdo vyrozměl?

8. Jedent jest nejvyšší stvořitel všemohoucí, a král mocný, a hromý přilil, sedící na trůnu svém, a panující Báh.

9. Onť stvořil ji v Duchu svatém,⁷ a viděl a sčítal a změřil ji. (Moudr. 11, 21.)

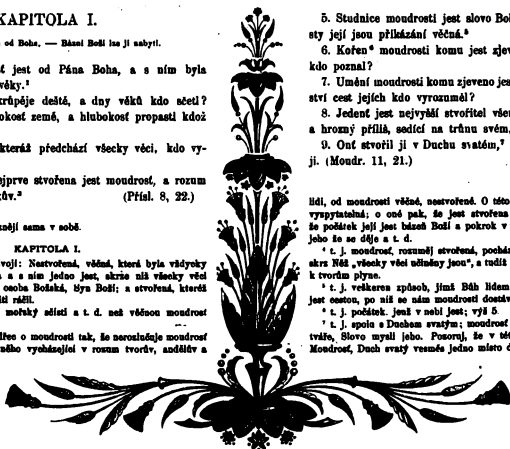
lídi, od moudrosti vědná, nestvořená. O této dť, že jest od věkův a nevypytatelná; o oně pak, že jest stvořena („v Duchu svatém“ v. 9.), že pochátek její jest běhání Boží a pokrok v ní zachovávaním přikládání jeho to se děje a t. d.

² t. j. moudrost, rozumij stvořená, pochází a Boha skrze jeho Slovo, skrze Háh, všechny věci učinily jsou, a trdit i jasn o prameny moudrosti k tvorním plyse.

³ t. j. velkerea způsob, jímž Báh lidem dává a svou vůli zjevuje, jest ceston, po ním se nám moudrosti dostává.

⁴ t. j. pochátek, jenz v sobě jest; výš 5.

⁵ t. j. spoje a Duchem svatým; moudrost jest dech ást Božích, lesk trváti, Slovo myslí jeho. Posuň, že v této knize Slovo, Zbožnost, Moudrost, Duch svazý vezmá jedno místo dráho se kládou.

BŮH ZAHUBUJE LEVIATHANA (VIDĚNÍ ISAIASOVA).

10. a vylihl ji na věcka díla svá, a na všeliké tělo, jak ji komu dáti chtěl, a udělil jí těm, kteříž jej milují.

11. Bážen Páně jest aláva a chlouba a veselí a koruna plešání:

12. bážen Páně obveseluje srdce, a dává veselí a radost a dlouhot dnův.

13. Tomu, kdož se bojí Pána, dobře bude v nejspodnější čas, a v den skonání svého požeňán bude.

14. Milování Boha jest ctibodná moudrost.*

15. Kterýmž pak se ukazuje u vidění, milují ji v spatření, a v poznání velikých věcí jejich.*

16. Počátek moudrosti jest bážen Páně, a věrným v životě mateřekám přistvořena jest, a vyvoleními ženami kráčí, a na spravedlivých a věrných poznána bývá.

17. Bážen Páně jesti nábožné umění.

18. Nábožnost očišťá a opravdívá srdce, dává utěšení a radost.

19. Tomu, kdož se bojí Pána, dobře bude, a ve dnech skonání svého požeňán bude.

20. Pinost moudrosti jest báti se Boha, ovoce její dává sytost.**

21. Všecken dům jeho naplní plody, a [všecky] schránky poklady sytí.

22. Koruna moudrosti jest bážen Páně, kteráž přináší úplný pokoj, a úlitek spasitelný:

23. a viděl, i sčeti ji:†† ale obě†† jsou dary Božími.

24. Umění a rozumné opatření spolu uděluje moudrost: a alávu těch, kteříž ji mají, vyvyšuje.

25. Kofen moudrosti jest báti se Pána: a ratoletí její dlouhověké.

26. V pokladech moudrosti jest rozum, a nábožné umění: hříšníkům pak jest moudrost obnavnost.

27. Bážen Páně zapuzuje hřích:

28. nebo kdo jest bez bázně,‡‡ nebude moci ospravdívati býti: drží jeho hušivost zajisté podvrácením†† jeho jest.

29. Až do času bude snáhetí trpělívý; a potom navrátí se mu potěšení.

30. Dobrá mysl až do času ukryje slova jeho, a rtové mnohých vypravovati budou rozumnost její.††

31. V pokladech moudrosti jest poznamenání kázně:††

32. obnavnost pak jest hříšníkú počta Boží.

33. Synu, jsi-li žádostiv moudrosti, zachovávej spravedlnost, a Báh dá jí tobě.

34. Nebo moudrost a umění jest bážen Páně, a co jemu jest dobrořibezného

35. víra a tichost, a naplní poklady jeho.††

36. Nesposužej se bázně Páně: a nepřistupuj k němu s dvojitým srdcem.

* t. j. milování Boha jest pravá moudrost, kteráž člověku čest a alávu opravdovnu, věčnou síká.

† t. j. poznává moudrost a její pomoci i veliké divy Boží, tím více a jí zamilují.

†† t. j. ovocem svým nasycuje bobohojného; kdo pravé moudrosti dosáh, všeoboh si více nežádá.

‡ t. j. bobohojný poznává sjejmš a sčeti téměř divy Boží.

†† t. j. moudrost i bážen Boží.

‡‡ t. j. hušivý, silnější díle božského.

†† t. j. srušuje ho v skánu, v zahnú věčnou.

† t. j. kdo v čas mlčení své, bude pak mnohými ospravdíván, když spravedlnost jeho se objeví.

†† t. j. zasmánu, zlánu se káseň; kdo pravá moudrost, tam káseň a zasopk.

†† t. j. toho, kdo věrným a tichým jest.

37. Neboť pokrytce před obličejem lidským, a neurázej se rty svými;††

38. pozoruj na ně, aby snad nepadl, a neuvleď duše své v zahanbení,

39. a vyjevil by Báh skryté věci tvé, a u prostřed shromáždění porazil by tě:

40. proto že jsi neupřímně přistoupil ku Pánu, srdce tvé jest jiné listi a podvodu.

KAPITOLA II.

K sílosti, trpělivosti a k důvěře v Boha napomíná: — ukazuje, že nestálá a nevěrná nešťastí a bída stihá: — mamam dávk, díle stihá i za bobohojných poznání.

1. Synu, přistoupě k službě Boží, stáť v spravedlnosti, a v bázni, a připrav duši svou k pokusemí.†

2. Poníž srdce své, a trp: nachyľ ucha svého, a přijmi slova rozumu;‡ a nekvap v čas zarmouení.‡

3. Strp dopaštění Boží: spoj se s Bohem, a strp, aby rostl v čas poslední život tvůj.†

4. Cožkoli na tě složeno bude, přijmi: a snášej bolest, a v poučení* svém méj trpělivost;

5. nebo v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak přijemí [Bohu] v pecl poučení.

6. Důvěruj Bohu, a přijme tě:‡ a sprav cestu svou, a doufej v něho. Zachovej bážen jeho, a v ní se sestarej.

7. Kteříž se bojíte Pána, očekávejte miloředenství jeho: a neuchylujte se od něho, abyste nepadli.

8. Kteříž se bojíte Pána, důvěrujte jemu: a uemine vás mzda vaše.

9. Kteříž se bojíte Pána, doufejte v něho: a v oblbení† přijde vám miloředenství.

10. Kteříž se bojíte Pána, milujte ho, a budouť osvícena srdce vaše.

11. Popaťte aynové na národy lidaké a vězte, že žádný není zahanben,‡ kterýž donfal v Pána;

12. nebo kdo setrval v příkázáních jeho a opuštěn jest? anebo kdo vzrval jej a ou pohrdl jím?

13. Nebo dobrotivý a milořudný jest Báh, a odpouští hříchy v den soudu: a obráncé jest všech, kteříž hledají ho v pravdě.

14. Bůž lidem dvojitě sdruče,‡ a rtům nešlechetařným, a rukám zle činícím, a hříšníkú na zemi krácejícímu dvojitě cestama.††

† t. j. neštějí se spravedlivým jak choráim tak slovy, ja vědom své hříšnosti.

KAPITOLA II.

† abys je přivohl trpělivosti a odevrášim se do váše Boží. (Řím. 5, 8.)

‡ t. j. jak napomíná, tak stěchy rozumné.

‡ t. j. postpř v čas zarmoutu Božím dopaštění, a neukáje ma. „Trpělivost nejlepším lékařstvím proti veliké bolesti.“

† t. j. zlášanami k budoucí odpáči; až přejdeš a pomějíšeho života ku věčnému.

† t. j. v úzkosti; kteráž sklídje mysl, a člověka posílje pod mocnou ruku Boží.

† t. j. pod svou ochranu; znamená dobrou vůli tvou, známým tvým počánu.

† t. j. k potěšení svému dosáhnete, co jste doužli: blaho vsedčí a věčné.

† t. j. v důvěře své se neoklamá; dějiny národův dokazují i milost i spravedlnost Boží.

† t. j. lidem, kteří hnoď v Bohu, hnoď v lídi se důvěrují; na pohled Boha sloní, v skutku světu a žádostem svým boví (Mat. 6, 24.)

†† t. j. brzo dobrus, brzo zlou.

15. Bída těm, kteříž jsou roztržitého srdce,¹¹ kteříž nevěří Bohu: a protož nebudou ochráněni od něho.
 16. Bída těm, kteříž ztratili trpělivost, a kteříž opustili cesty přímé, a uchýlili se na cesty zlé.
 17. I co činíti budou, když doblédáti počne Pán?
 18. Kteříž se bojí Pána, nebudou nedověřovati slova jeho: a kteříž milují ho, setřítí budou cesty jeho.
 19. Kteříž se bojí Pána, vyhledávají budou to, co milo a libezno jest jemu: a kteříž jej milují, naplněni budou zákonem jeho.¹²
 20. Kteříž se bojí Pána, připraví srdce svá, a před oblíbeným jeho posvětlí duši svých.
 21. Kteříž se bojí Pána, ostříhají příkázání jeho, a trpělivost mají budou až do zvezení jeho.¹³
 22. Křouce: Nebudeme-li pokání činiti, upadneme v ruce Páná,¹⁴ a ne v ruce lidské:
 23. nebo jaká velebnost jeho, takové jest spolu i milo-
 denství jeho.¹⁵

KAPITOLA III.

Vysvětlení utrčení k rodičům; — Slibosti a miloedenství

1. Synové moudrosti jsou sbor spravedlivých: a rod jejich jest poslušností a milování.¹
 2. Soudu otceva poslouchejte, synové! a tak čtíte, abyste spaseni byli.
 3. Nebo Báh počil otce v synech² a soudu mateřina hledaje, potvrdil jí nad syny.³
 4. Kdož miluje Boha,⁴ modlí se bude za hříchy,⁵ a zdří se od nich, a na modlitbě denní vyslyšán bude.
 5. A jako kdo poklady shromáždí, tak jest ten, kterýž ctí matku svou.
 6. Kdo ctí otce svého, těší se bude v synech, a v den modlitby své vyslyšán bude.
 7. Kdož ctí otce svého, bude dlouhověký: a kdo poslouchá otce, občerství matku.
 8. Kdož se bojí Pána, ctí rodiče, a jako pánům sloužiti bude těm, kteříž ho zrodili.
 9. Skutkem i řečí i ve vůli trpělivosti ctí otce svého.
 10. aby došlo na tebe požehnaní od něho, a požehnaní jeho [aby] do posledního času zůstalo.
 11. Požehnaní otcevo utvrzuje domy synův: ale kletba matřina do kofen vyvrací základy.⁶
 12. Nechlub se z pohanění otce svého: nebo není tobě k slávy, zahanbení jeho.

¹ t. j. kteří nemají mysl sebranou a sjednocenou v Bohu, přilíží pečující o věci veselí.

² t. j. nasyoati, tak posvětili jako lašci pokrmem (viz Jan 4. 34.).

³ t. j. až pohledí Báh a smiluje se; nebo „do soudu jeho“.

⁴ t. j. hrozit však jest zpadnutí v ruce Boha živého.“ Žid. 10. 81.)

⁵ Doloz: Mpe tedy činiti pokání a dojíti milosti u něho.

KAPITOLA III.

¹ Lidé, kteří jsou moudrosti plni, jsou i spravedliví, a rod jejich jest poslušností a milující Boha.

² t. j. Báh příkazem dítčím ctí otce, jenž o náležitosti svému právo nad osobami dá.

³ t. j. tím, že mozné a přímé práva mateřského střeží a hřešícího proti němuž těles trvati, zpevnil důstojnost mateřskou: co otcem v srdce všech spasení, to slovem svým přímě potvrdil.

⁴ Doloz: a pro Boha rodiče své (dítě tebe).

⁵ t. j. obrátí odpovědi . . .

⁶ Pěsni, že dítka žádného štědí a zalku na světě nemáj.

13. Sláva zajisté člověka [přichází] z poctivosti otce jeho, a hanba syna jesti otce beze ctí.

14. Synu! ujmi se stáří otce svého, a nezarmučuj ho v sí-
 votě jeho:

15. a zemdí-li na rozum, snášej ho, a nepohrdej jím v síle své: ⁷ nebo miloedenství [prokázané] otci nebude v zapomenutí.

16. Nebo za hřích matky⁸ odplaceno bude tobě dobrým.
 17. a v spravedlnosti to vzdáno bude tobě,⁹ a v den souzení bude vzpomenu na tebe:¹⁰ a jako v jasnou led, rozplynou se hříchové tvoji.

18. Jak zlé pověsti jest, kdo opeňatí otce; tak i prokletý jest od Boha, kdo k buřtu popouzí matku.

19. Synu! v tichosti skutky své konej, a nad slávu lidakou milován budeš.

20. Čím jsi větší, [tím více] poníž se ve všech věcech, a nalzeš milost před Bohem:

21. nebo veliká jest moc Boha samého, a od ponížných ctěn bývá:

22. Všíšých věcí nad sebe¹¹ nehledej, a alnějších nad sebe¹² neukoumej: ale co příkázal tobě Báh, o tom vždycky přemýšlej, a ve mnohých skutech jeho nebývej všetečný.

23. Než zajisté potřebí tobě, viděti očima svýma těch věcí, kteréž zkrýty jsou.

24. Zkrýtených věcí¹³ nesprytj mnohonásobně, a při mnohých skutech jeho¹⁴ nebývej všetečným.

25. Nebo mnohé věci nad rozum lidský zjevny jsou tobě.¹⁵
 26. Mnohé také svedlo domněnku alence, a v marnosti zardželo smysly jejich.¹⁶

27. Srdce tvrdé¹⁷ naposledy zle se mti bude: a kdož miluje nebezpečně, zahyne v něm.

28. Srdce, kteréž kráčí dvoji cestou, nebude mti štěstí, a zlý srdcem se na nich urazí.

29. Srdce neslechetné obtíženo bude bolestmi, a hřisáuk¹⁸ přídá k hřešení.¹⁹

30. Shromáždění pyšných nedoaje spásy: nebo kmen hříchů zakotví se v nich, a nebude srozuměno.²⁰

31. Srdce moudrého poznáno bývá v moudrosti, a nebo dobré slýšeti bude se vůči ochotností moudrou.

32. Moudré srdce a rozumné zdržovati se bude od hříchův, a v skutech spravedlnosti bude mti prospěch.

33. Oheň plápolající uhaňuje vodu, a almutza odprká hříchům:²¹

34. a Báh patří na toho, kterýž prokazuje miloedenství;

⁷ t. j. sám silný jao, věn. še i ty někdy mltým a slabým budeš.

⁸ t. j. na to, čím by snad proti tobě se prohlašila, nebo urazila, a ty trpělivě, pokorně sneseš.

⁹ t. j. k spravedlnosti, k nějaké poctěno.

¹⁰ t. j. Báh na tebe zpomeae, smiluje se . . .

¹¹ t. j. nesnadnějších nad ochopnost tvou.

¹² t. j. k čemu nepozastáje síla tvá.

¹³ t. j. k věci k tobě nálezny odlohem nepřítelstvějí.

¹⁴ t. j. hříchů.

¹⁵ t. j. od Boha v zákoně mnohem více zjevno jest, než lidaký rozum pochopiti může.

¹⁶ t. j. všetečný apřívati věd, jichž rozumu lidákem postinosti nese, mnohého o rozum přivavilo. Kdo do alence hledí, omlpae.

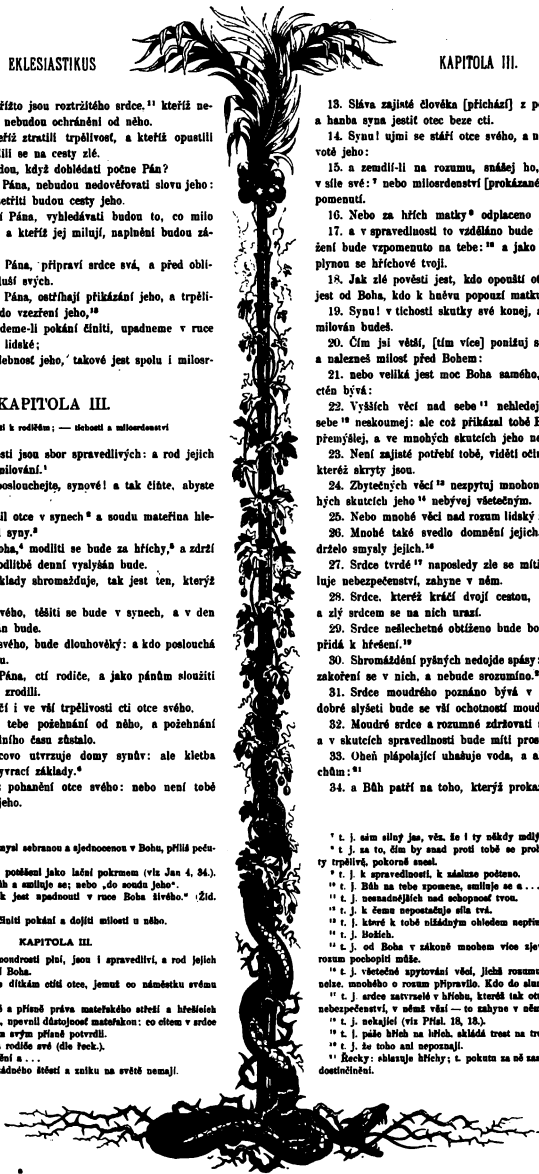
¹⁷ t. j. srdce zarmučeno v hříchů, kteréž tak otmělo, že již ani sečtie nebezpečně, v němž všel — to zahyne v něm.

¹⁸ t. j. nekajíci (viz Pšal. 18. 18.).

¹⁹ t. j. oheň hříchů na hřích, aliděže trest na trest.

²⁰ t. j. že toho ani nepoznáji.

²¹ Řeky: obžuje hřích; t. pokut na ně založenou: jest dátkou dostiněti.

pamětliv bude na něj²² budoucně, a v čas pádu svého najde utvrzení.²³

KAPITOLA IV.

Napomíná k milosrdenství, — k pravé moudrosti, a — k trpělivosti pro spravedlnost.

1. Synu, neodpírej almužny chudému, a očí svých neodvracuj od nuzného.
2. Člověkem hladovým nepohrděj: a nepoupej chudého v nouzi jeho.
3. Srdece nuzného setrap, a neprodívej dáti nuznému.
4. Prosyb souzeného nezamítej: a neodvracuj tváří své od nuzného.
5. Od chudého neodvracuj očí svých pro hněv: a nedopouštěj, aby tě hledající [pomocí] za zády proklínali: 6. nebo kdož by tobě v hořkosti duše své slovočil, vyvolána bude prosba jeho; i vyslyší ho ten, kterýž ho stvořil. 7. K shromáždění chudých přívětivým se prokazuje, a před starším poznají duše své, a před povýšeným skloňují hlavu svou.
8. Nakloní ucha svého k chudému bez zármatku,² a dej co povinen jsi,⁴ a odpověz mu pokojně s tichostí.
9. Vysvobd toho, kdo křivdu trpí z ruky pyšného: a nesne toho těžce v srdci svém.⁵
10. V soudu budíš milosrdný sirotkům jako otec, a za muže [bud] matce jejich:
11. a budeš jako syn Nejvyššího poslušný, a více smiluje se nad tebou, nežli matka.
12. Moudrost synům svým život vědchá,⁶ a přijímá ty, kteříž jí vyhledávají, a jde před nimi na cestě spravedlnosti. 13. A kdož jí miluje, miluje život: a kdož bídí budou k ní,⁷ obdrží lásku její.
14. Kdož se jí držeti bude, zdědí život; a kamžkoli vejde ona, požehnává Bůh.⁸
15. Kdo jí slouží, povolní budou Svatému;⁹ a ty, kdo jí milují, miluje Bůh.
16. Kdo jí poslouchá, souditi bude národy: a kdo k ní hledí, bydliti bude bezpečně.
17. Bude-li věřiti jí, dědičně obdrží jí; i budou v utvrzení potomci jeho:¹⁰
18. nebo v pokušení chodí a ním, a zprvu vyvoluje ho.¹¹
19. Bázán a strach, i zkušení uvádí na něho: a trápí jej souzením kárné své, až zkusí ho v myšlení jeho, a pak uvěří duši jeho,

¹ t. j. na milosrdenství a dávatelce almužny

² t. j. pomoc, podpora v neštěstí.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. k hnutí trpkým odepětím a odbytím; nebo dosti již zarmoceno jest nouzí.

² t. j. aby se na tě nerozhněval a ti neslovočil; nebo: hněviv; nebo obtraje se zraniti Boha.

³ t. j. rád, ochotně (2. Kor. 9, 7).

⁴ t. j. almužny dáti, kdo má, jest povinnost.

⁵ t. j. neboť ti to obtížno; nebo: neprodívej se k tomu všemožně přičiněti.

⁶ Řeky: Moudrost (rozuměj: Boží) synův svých povyšuje k sobě.

⁷ t. j. po ní záhy a snadně budou se smáhati.

⁸ t. j. vědy, spasení budou.

⁹ S básní Boží dostává se i požehnávaní jeho.

¹⁰ t. j. Boha, vědomím přivodí jejím.

¹¹ Dolež: se všemi dary jejím.

¹² t. j. pavu státi, státi v tom dědičtvi trvati budou.

¹³ t. j. skouši ho, vřáská zprvu. Kobo al Bůh vryolí, rozličně skouši. Kolem moudrosti trpky, ovocí sládká.

20. a utvrdí jej, a na cestu přímou uvede, a obveselí jej; 21. a zjví jemu tajné věci své, a složí na něj poklad umění a poznání spravedlnosti.
22. Pakli pohlodí, opustí jej, a vydá v ruce nepřítel jeho.
23. Synu, šetř času, a vystřih se zlého.
24. Za duši svou nestyď se mluvit pravdu.¹⁴
25. Jest zajisté stud, kterýž slouží a; a jest stud, kterýž uvádí slávu a milost.¹⁵
26. Nepřijíměj tváří proti tváří své, ani proti duši své klamu.¹⁶
27. Nestyď se za bližního svého v pádu jeho,¹⁷
28. aniž zadržuj slova v čas vysvobození.¹⁸ Neskrývej moudrosti své v krásě její.¹⁹
29. Nebo po řeci pozná se moudrost, i rozum, i umění, i učení po slovu člověka rozumného; a pevnost²⁰ po skutcích spravedlnosti.
30. Neodporuj slovům pravdy nížáným způsobem, a za klam své neumělosti styď se.²¹
31. Nestyď se vyznati hříchův svých, a nepoddávej se žád-nému člověku pro hřích.²²
32. Nestav se na odpor tváří mocného,²³ aniž ualuj proti proudu řeky.
33. Pro spravedlnost bojuj z celé duše své, a až do smrti zasazuj se o spravedlnost, a Bůh vybojuje za tebe nepřá-tely tvé.
34. Nebývej kvapný jazykem svým,²⁴ a neužitečný a ne-dbanlivý při pracích svých.
35. Nebývej jako lev v domě svém, podvracuje domácí své, a utiskaje poddané tobě.
36. Nebud ruka tvá vztažena k braň.²⁵ a k dání skřtena.²⁶

KAPITOLA V.

Vareje od nešťastného spolčení na smátek, — a na milosrdenství Boží; — napomíná k pokání — a k slitosti na což Pán.

1. Nespolehej na zboží nepravé,¹ a nefikej: K životu jest mi dostatek: neboť nic to neprospěje v čas pomsty a zármatku.²

¹ t. neostýchej se zachovati život svůj údáním pravdy bez ohledu na jiné; anebo: ulav pravdu neohlížeje se ani na nebezpečnost životu.

² t. j. studí hříšný, když totiž hřích zamýšlel, anebo se stydí, dobře slásti; a jest stud chvalteboj a Boha mlý, když se stydí hře-šit, pamětliv vševědomého, vždy přítomného svědka.

³ t. j. že škodě své a svého života neboh ohled na nikoho, aniž se dopouští lži.

⁴ t. j. lakavě jej pokřádl, když klesl. Láskou spíše napraviv, hñ-ven však stvrdiv.

⁵ t. j. když bližnímu pomoci máš.

⁶ t. j. když bys ji pěkás a sloužil, t. bez chlouby v čas potřeby ukánsi mohl.

⁷ t. j. smáti; statná povaha pozná se se skutkův. Moudry a statný muž jak mlví tak jedá.

⁸ t. j. styď se klamem zakrývat svou neumělost.

⁹ t. j. neposlušnej žádno, kdo by k hříchům ti radil, nebo tě svádil.

¹⁰ t. v útech pravých a slasých ovšem: ale kdyby tobě hrditi velel, tu odpověz slovem: (Skutk. 4, 19.) že více slávi poslouchati Boha než lidi.

¹¹ t. j. silb a rozmyslem a stáj věrně k slovu danému.

¹² t. j. dariv.

¹³ t. j. almužny; slovem: neboť akoupy!

KAPITOLA V.

¹ t. j. nepolehivě, pomilujel; nebo: hñchem dosažená, posvřádl velké zboží stříka bývá bez uradení přikázání lásky jak k Bohu tak k bližnímu.

² t. j. v čas Božho doplnění, kdyby schodl jakýmkoliv způsobem.

2. Nenáležej v síle své žádosti srdce svého:
3. a neřkej: Jak jsem mocen! Anebo: kdo mne podmaní? pro mé skutky? Nebo Bůh městil mstítí bude.¹
4. Neřkej: Hřešil jsem, a co se mi [za to] smutného přihodilo? Nebo Nejvyšší jest shovívající odpůlitel.²
5. Pro odpůlčný hřích nebývej bez bázně,³ aniž přidávej hřichu k hřichu.
6. A neřkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad mnohstvím hříchův svých.⁴
7. Neboť milosrdenství, i hněv rychle přicházejí od něho, a na hříšníky dohlédá hněv jeho.
8. Neprodávěj obrátiti se ku Pánu, aniž odkládá den ode dne.
9. Nebo náhle přijde hněv jeho, a v čas pomsty zahubí tě.
10. Nebývej počliv o zločin nepravdivě,⁵ nic zajisté neprospěje v den záramtku a pomsty.
11. Nekláš se po všelikém větru,⁶ a nechoď po každé cestě: tak zajisté každý hříšník posnán bývá po dvojnás jazyku.⁷
12. Buď stálý na cestě Páně, a v pravdě smyslu svého i v umění, a buď při tobě slovo pokoje a spravedlnosti.
13. Buď ušlechť se poslušným slova, abys rozuměl: a s moudrostí dávej odpověď pravou.
14. Máš-li rozum, odpověz bližnímu: pakli nic, ruka tvá buď na ústech tvých,⁸ abys nebyl polopen v slova nemoudrém, a zahanben.
15. Čeť a chvála [jest] v řeči rozumného: ale jazyk nemoudrého jest podrácen jeho.
16. Ať nesluješ klevetníkem,⁹ a jazykem svým nebud polapan a zahanben.
17. Nebo na zloděje padá hanba a žal; a na člověka dvojhého jazyka potupa nejhorší: klevetník pak dojde nenávisti, i nepřítelství, i pohanění.
18. Spravedlnost číhá malému i velikému zároveň.¹⁰

KAPITOLA VI.

Porovnává se věrnost přítelství — k malému zlému moudrosti.

1. Nebudíš místo přítele nepřitelem bližnímu: nebo vyčleť a hany utříš si člověk zlý, a každý hříšný závidník i člověk dvojhého jazyka.

¹ t. j. kdo mne může káráti?

² t. j. jeho moci neodolá, ani i za hrobnem tě nalezena.

³ t. j. báš a třasen, ale potom přitíká.

⁴ Prosdívá někdy za něj sám o sobě dosti úsmívně směř: nebo: pro hřích neprospěný, byť i Bůh shovívá, nejlépe nikdy trauz prost: tedy...

⁵ To znamená církev sv. sňatým společením na milosrdenství Boží a potírá mši sestru hříchův před Duchu sv. (Mat. 12, 31.), poněvadž kdo dle takového amýšlení v hřichu trvá, nepolepí se, milost Boží sverolně maří: k símě, t. k. hříchů jí nasazuje. „Milosrdenství Hospodino velké jest, ale se proto, abys hříchů k hříchům přidával, nylíš abys věděl, že se ti odpustí, když pravý šynal mší budeš, se jich varovat.“

⁶ Vis i. posn.

⁷ t. j. nebuť nestálý a vrtlavý.

⁸ t. j. po takové neodolnosti a dvojitosti.

⁹ t. j. poloh ruku na dáta svá: máš, nevíš-li lío lepší říci k tomu, co se mívá.

¹⁰ Který strážní bližního o čest a dobré jméno přivádí, dle toho. Jest dále: „ašik (komu) jazykem odkládá stroj.“

¹¹ t. j. bohatěnu i chuděnu, slovem i skutkem, soukromí i veřejně.

2. Nepozdvihuj se v myšleni duše své jako býk: aby smad nebyla vyvrácena moc tvá bláznoavstvím,¹
3. a to aby listí tvé nezáloženo, a ovoce tvé nezakázalo, abys nezstal jako dřevo suché na poušti.²
4. Nebo duše neléchetná zkazí tobo, kdo jí má, a v radost nepřítelům dáva ho, a přivede jej v les bezbožných.
5. Slovo sladké rozmnohuje přátele a ukrojuje nepřátele: a jazyk milostivý v dobrém člověku rozbohuje se.
6. Měj mnoho pokojných;³ ale rádců mých z ústie jednoho.
7. Máš-li přítele,⁴ v zkoušení měj ho, a nenasnadě věř jemu;⁵
8. nebo mnohý bývá přítel dle času svého,⁶ a nesetrvá v den soužení:
9. a bývá přítel, jenž se proměňuje v nepřítel; a bývá přítel, jenž nenávisť a svár a pohanění tvjeví:⁷
10. A jest přítel tovaryš stolu,⁸ a nesetrvá v den potřeby.
11. Přítel setrvá-li stálý, budíš tobě jako spoločen, mezi domácími tvými důvěrně činiti bude.⁹
12. Pozní-li se proti tobě, před tvář tvojou a skryje-li se,¹⁰ jednovarně budeš mítí přátelství dobré.
13. Od nepřítel svých oddá se; a šest se přítel svých.¹¹
14. Přítel věrný jest obrana mocná: a kdož jej nalézá, nalézá poklad.
15. K příteli věrnému nelze nic přirovnati, a není hodná vby žlata i stříbra, ježto by se vyrovnala cest věrnosti jeho.
16. Přítel věrný jest lékařství života a nesmrtnosti: a kteříž se bojí Pána, nalazou jej.
17. Kdo se bojí Boha, bude mítí spolu přátelství dobré: nebo podle něho bude přítel jeho.
18. Synu, přijímej¹² učení od mladosti své, a až do šedin nalézáti budeš moudrost.
19. Jako ten, který ote a seje, přistup k ní,¹³ a očekávej dobrých ziskův jejích;
20. nebo v dle jejím malíčko popracujes, a brzo jistí budeš z plodův jejích.
21. Jak trpká jest náramně moudrost lidem neumělým, a nesetrvá v ní nesmyslný!
22. Jako moc kamene zkoušení bude v nich, a brzo zahrouh jí.¹⁴
23. Nebo moudrost učení podle jména svého jest, a není

KAPITOLA VI.

¹ t. j. nevyplnej se pyšně a drsne smím lidem jako ...

² t. j. podobným tvým posnáním.

³ t. j. slo posudbez všech svých přátel a zůstanou o smotit; pyšněno se každý listí a struší.

⁴ t. j. buť a mnohými, se všemi za dobré, i s těmi, kteří nenávidí

pokoje (2. 118. 7).

⁵ t. j. šlechlil si získati pi.

⁶ t. j. prva ho kras, nežli se mu docela svrtá.

⁷ t. j. dokavade s přítele proupek má, ale v neštěstí jej opouští.

⁸ Přivodí text: „v svádě hanbu trou tvjeví;“ t. co o tobo jako přítel hanlivého sváděl, to nepohodna se s tebou prohláší buť nešetrně, buť zlomyšlně.

⁹ Štoli přítel jako ranní rosa: v parou neštěstí smrti, jako by nebyl.

¹⁰ t. j. dovol mu, ať je, pohybný-li, kárá, posužuje, napsouká.

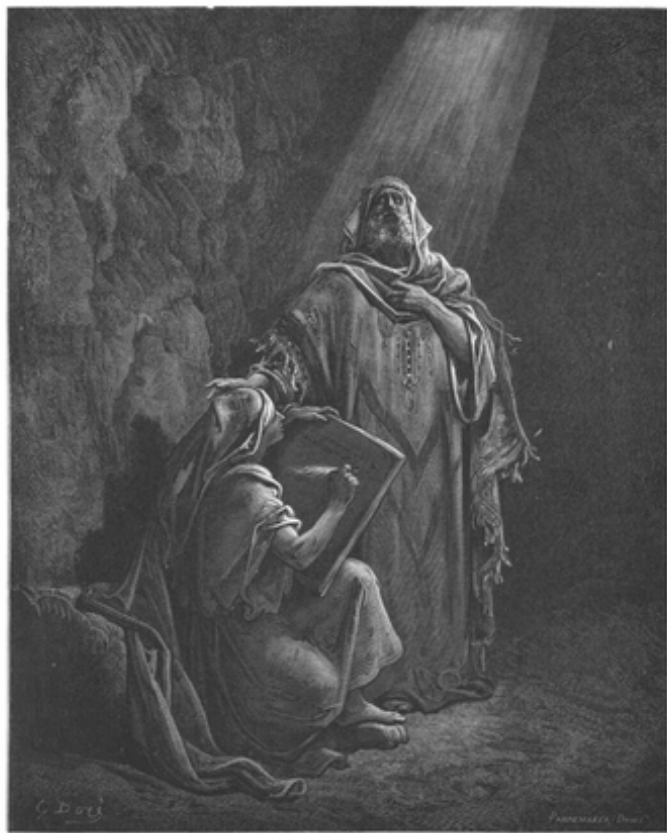
¹¹ t. j. bude-li akromaj, keř se srazá, aby se vařitních tvých zleštěnosti nezotýkal, tm ...

¹² t. j. jelikož nejsou všichni přátelé pravými přátely, ano i dobří přátelé se v nepřítelce směniti mohou.

¹³ t. j. oblihl si je, očekává a pílá se mu ut; „k moudrosti ráno přiváděj.“

¹⁴ t. j. a špinoc dčverou, že jako pilný rolník jistí ziskův vytěží, byt bys ho líšně nepozdvíhal (20).

¹⁵ t. j. moudrost, rovná jako stěží kámen, jakož člověk, sly své zkoušej, podobnostní nemít: takové kameny skvělně rozličně velikosti bývaly před branami měst palestinských.

JESEMIAS DIKTUJE SVA PROROCTVÍ BARUCHOVI.

mnohým známa; ale kterýmž známa jest, [s těmi] zůstává až do spatření Božího.

24. Slyš, synu! a přijmi radu rozumnou a nezamítá rady mé.
25. Vlož nohu svou v pouta její,¹⁶ a do obojku jejího šiji svou:

26. polož rameno své: a nes jí a nestýškej si v okovách jejích.

27. Celou mysl svou přistup k ní, a ze vůle síly své ostřihěj cest jejích.

28. Vyleď jí, a bude ti v známost uvedena, a obdrže neposlušný se jí:

29. nebo naposledy najdeš odpočinutí v ní, a obrátí se tobě v potěšení.

30. A budou ti pouta její za obranu silnou a za základy mocné, a obojkové její rouchem slavným:

31. ozdoba zajisté života jest v ní, a okovy její jsou vazba spasitelná.

32. [Jako] v roucho slávy oblečeš se v ní, a [jako] korunu plešatí vstavíš jí na sebe

33. Synu, budeš-li mne pozorovati, naučíš se [jí]: a přichytil-li k [ní] mysl svou, moudrý budeš.

34. Nakloníš-li ucha svého, nabudeš naučení: a zamiluješ-li slýšen, moudrý budeš.

35. Mezi množstvím starců moudrých stáj, a k moudrosti jejich se srdce připoj se, abys každé vypravování Boží mohl slyšeti, a průpovědi chytly nemištetě tebe.¹⁷

36. A uříz-li rozumného, probud se k němu, a stupně dveří jeho schoď noha tvá.

37. Přemýšluj o příkázáních Božích, a v rozkazech jeho nejvíce ustavičný bude: a onť dá tobě srdce¹⁸ a moudrostě žádostě dána bude tobě.

KAPITOLA VII.

Uží svého se varovat, — prvějším a druhé neryhldávati; — a k soudem a doměm zléstím se chránit.

1. Nečís zlého, a nezachvátí tebe.
2. Odstup od nepravosti,¹ a nechýl se od tebe zlé.²
3. Synu, nerozstvej zlych věcí na záhonu nespravedlnosti,³ a nebudeš jich žiti sedmeronásobná.
4. Neryhldávej od pána vévodství, ani od krále stolice cti.
5. Neospravedlňuj se před Bohem, neboť on jest znatel srdce: a před králem nechtěj vidin býti moudrým.
6. Neryhldávej býti soudcem, leč by mocí přetrhnutí mohli nepravosti: abys snad neobával se tváti mocného, a nepoloží úrazu pravosti své.⁴
7. Neheř proti množství města, aniž se postávej mezi lid.
8. aniž uvazuj [na sebe] dvojit hřích; neboť ani při jednom nebudeš bez trestu.
9. Nebud malomyslný v myslí své.
10. Modliť se, a činiti almužny nenstávej.

¹ t. j. moudrosti, jež má služebník a věrně mluví byt: té, jejíž „jako sládké jest“.

² t. j. zamiluj, vyhledávej moudrých, zábožných a chvalitebných lidí.

³ t. j. oběti.

KAPITOLA VII.

¹ t. j. již bys uzrál Boha — ublížil bláženou.

² t. j. vína i trest, co jsi následkovat mluví.

³ t. j. nečís ale nespravedlivého, ale se ti stejnym odplatí; nebo: nebožtost tělesným, ale vstřebá zlobu. (Gal. 6, 8.)

⁴ t. j. spravedlnosti své neryd v nebezpečí, t. straným býti k vůli mocnějšímu.

11. Neříkej: Na množství darův mých pohledí Bůh, a když obětovati budu Bohu nejvyššímu, přijme dary mé.⁵

12. Nepomívej se člověku v bořnosti duše [jocuncmu]: jest zajisté, kterýž používá i povyšuje, spatřitel Bůh.

13. Nerozstvej klamu proti bratru svému: aniž číš cos takového proti příteli.

14. Neroď selhati ani jednou líti: nebo ustavičnosť jeho není dobrá.⁶

15. Neroď žvavým býti mezi množstvím starců, a neopěťj slova v řeči své.⁷

16. Neměj v nenávisti těžkých prací a orby, kterozž stvořil Nejvyšší.

17. Nepřipoj se k množství lidí [jocunc] bez kázně:

18. poumí na hněv [Boží], kterýž nemešká.

19. Pouzuj velmi duša svého: nebo postma na tělo bezbožného jest oheň a terv.⁸

20. Neheř proti příteli⁹ s penázi odkládajícímu, aniž bratrem nejmilnějším pro zlato pohrděj.

21. Neodcházěj od ženy rozumné a dobré, které se ti dostalo v bázni Pána: milost zajisté stýdlivosti její nad zlato jest.

22. Neurážej služebníka, kterýž opravdově pracuje, ani nájemníka, kterýž vynakládá život svůj.¹⁰

23. Služebník rozumný budí tobě milý jako duše tvá: neodjímeš mu svobody,¹¹ aniž opouštíš ho nuzného.

24. Máš-li dobytek, dohlížej k němu: a jestližeť jest užitečný, zanechej ho sobě.

25. Máš-li syny, cvič je a shýbej je¹² s mládí jejich.

26. Máš-li dceru, opatruj tělo jejich, a nenkazuj veselě tváři své k nim.¹³

27. Vtvej dceru, a veliký skutek učiníš; ale dej jí člověku rozumnému.

28. Máš-li ženu podle duše své, nezamítej jí: a nemilj nesvěřuj sebe.¹⁴ Celým srdcem svým

29. cti otce svého, a na bolesti matky své nezapomínej:¹⁵

30. pomni, že byt jich nebylo, ani bys se byl nenarodil: a číš jim dobře, jakož i oni tobě [činili].

31. Ze vůle duše své boj se Pána, a kňež jeho v poctivosti máj.

32. Ze vůle síly své miluj toho, kterýž tě učinil:¹⁶ a služebník jeho neopouštěj.

33. Či Boha ze vůle duše své, a ku kněžím uctivé se máj, a očišťaj se plecemi.¹⁷

⁵ Dolož: nebo bez právoho polepení nedosáhneš odpoutání.

⁶ t. j. velmi slá jest veliká, i šertová lež; pšobí, že člověk jí nryklý svým lím věř, pravda ode lím ani serozumáje, že i neopatrny mí řeči mnohých svárův přívodem jest.

⁷ t. j. nemluv mnoho; anebo: nestáť na svém, neboť svémyslným.

⁸ t. j. zde na zemí hloďajel červ síleho svědomí, takže na onom oheň, jež neuharne, červ, kterýž nemřik. (Mark. 9, 48. 49. 47.)

⁹ t. j. nerozstvej se bo, jestliže vřát tobě povzrání drah zaplati.

¹⁰ t. j. život se odvrátoje pro tebe; aniž tobě věrní i s nebezpečným životu svého.

¹¹ t. j. když čas svůj vynaložil (2. Mojš. 21, 2); nebo: když v službě své sestral.

¹² t. j. máj je k poučenství, poučenost základem veliké i moudrosti, i etnosti.

¹³ t. j. drž je v přímé kázi, abys jeh příklonou láskou nenšlil lehkobádnými.

¹⁴ t. j. takové, již by jsi nemiloval, neboť si s sládného ohledu, se nešámoš bodat.

¹⁵ t. j. lež vystaň, když tě v životě zmlá a rodila a e mnohými strastmi vychovala.

¹⁶ t. j. Boha, Stvořitele svého, díky mu za dar, že tě k životu povolal.

¹⁷ t. j. dávej jim plece, t. náležejel jim čas a obětí svých za odšlání. (2. Mojš. 29, 37.)

34. A dej jim dík, jakož jest přikázáno tobě, prvotin i očišťování: i za nebalosť svou očisť se málem.

35. Dar svých plecí [z obětí] a obět posvěcení obětovati budeš Pánu i prvotiny svatých:

36. a k chudému vztáhni ruku svou, aby dokonale bylo smilování a požehnaní tvé.

37. Milý jest dar všechněm lidem živoucím; ale ani mrtvému neodpřej lásky.¹⁰

38. Neopomíjej plačících těšiti a křivící navštěvuj.

39. Nelenuj navštívit nemocného: nebo pro takové věci utvrzen budeš v milování.

40. Ve všech skutcích pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhrěšiš.

KAPITOLA VIII.

Upomíná k svrženosti s každým; — a k opatrnosti.

1. Nevrať se s člověkem mocným, abys snad neupadl v ruce jeho.¹

2. Nesvať se s mužem bohatým, aby snad proti tobě nezvzedl pří.²

3. Mnohě zajisté v záhubu uvrblo zlato a stříbro,³ a až k srdci králův vniká⁴ a je přeracuje.⁵

4. Nevrať se s člověkem mnohomluvným, a nepřikládej díví na oheň jeho.

5. Neobcuj s člověkem neuceným, aby nemluvil zle o rodu tvém.⁶

6. Nepohrděj člověkem odvracejícím se od hříchu, aniž mu vytýkej: pomni, že všickni trestu hodni jsme.

7. Nepohrděj člověkem v stáří jeho: nebo i z nás [nákteři] sestarají se.

8. Neraduj se z smrti nepřítelů svého: věda, že všickni umřeme, a nechceme v radost přijíti.⁷

9. Nepohrděj řečmi starších moudrých a v příslovích jejich se obřej.

10. Nebo naučíš se od nich moudrosti, a umění rozumnému, a sloužití velikomocným bez úhony.⁸

11. Nemáš tě naučení starších: neb i oni učili se od otců svých:

12. od nich zajisté naučíš se rozumu, a v čas potřeby dávatí odpovědi.

13. Nerozčej ublí hříšníkům, třece je,⁹ abys se nezapálil plamenem ohně hříchův jejich.¹⁰

14. Neodpornj od očí utrhači, aby se neusadil jako úkladník na ústa tvá.¹¹

¹⁰ Tob. 4 18; neboť pravá láska smrti nekryje, trává přeto hloubi hrobu.

KAPITOLA VII.

¹ Zvláště jest moudrovec, nepozoruje těch, kteří snadno škoditi mohou.

² aby té nepřekonal buď peněz, anebo vášnosti svou: neboť...

³ t. j. žádost zlata.

⁴ doleží: tím více k zosodům nábíh.

⁵ t. j. že soudem nepravým souditi a sevinajících ve škodu uvrbli.

⁶ t. j. jak vůbec navozovaný, bude i neobstrým k tobě a leccos o tobě mluvíti, co ti nebude ke cti.

⁷ t. j. nechceme, aby se jini za smrti anebo jakékoliv nebydy naši radovali. — Jinak se šte; chceme v radost přijíti t. vědom.

⁸ t. j. zkušenost starců mnohá ti dá naučení, jehož bys mcerš v knihách hledal.

⁹ t. j. buď přilíháš a bez míry, nebo dokradě chněvem anebo jinou námlivostí těměř boří.

¹⁰ t. j. abys též k hřachu popomen nebyl.

¹¹ t. j. aby tě v slově nelsplil a nepovolal k sondě.

15. Nepřácej na lichvu člověku mocnějšímu tebe: pakli jsi pětíli, měj za ztracené.

16. Neslibuj nad možnost svou: pakli jsi slibil, myslí, jak bys spínil.

17. Nesuď se s soudcem: nebo podle toho, což spravedlivého jest, soudí.¹²

18. S opovízlým nechoď na cestu, aby snad neobtěžoval svými zlymi obyčejí tebe: neb on jde podle vůle své, a ty spolu s bláznotvím jeho zahyneš.

19. S huňvím nedělej sváru, a s opovízlým nechoď na poušť: nebo jako nic jest jemu krev, a kde není pomoci, porazí tebe.

20. S blázný nedrž rady: neboť nebudou moci mlouvatí, leč co jim se líbí.¹³

21. Před cizím nečij rady,¹⁴ nebo nevíš, co v myslí má. (Přísli. 26. D.)

22. Nezejvej každému člověku srdce svého, aby se ti snad zle neodměnil, a nepohanil tebe.

KAPITOLA IX.

Uti, opatrě k manželce se chováti a — sládk žen se vyznáti, — starých přátel nepozabiti, — sládk lidí se varovati a dobrých se přitáti.

1. Nezáří s ženou lůna svého, aby neprovodila nad tebou zlost umění nelichetného.¹

2. Nedávej ženě moci nad duši svou,² aby nevěla v mocnost trou,³ a ty nebyl zahamben.

3. Nelehď na ženu chlipnou: abys snad neupadl v osidla její.

4. S tanečnicí⁴ nebyvej ustavičný, aniž jí alyš, abys snad nezahynul účinností její.

5. Nevzhlédej na pannu, abys snad nepohoršil se na krásu její.

6. Nedávej smilnicím duše své v ničemž, abys neztratil sebe, i dědicí svého.

7. Neohléděj se po placích v městě, aniž se toulej po ulicích jeho.

8. Odvrť tráť svou od ženy vystrojené, a neohléděj se na krásu [ženy] cizí;⁵

9. pro krásu ženou mnozí zahynuli: a otdud žádost jako oheň rozžene se.

10. Každá žena, kteráž jest smilná, jako lejno na cestě pohlápaná bude.

11. Mnozí divice se krásu ženy cizí, sli učinění jsou: nebo rozmlouvání její jako oheň rozněje.

12. S cizí ženou nikoli nesedej, aniž zpolehčej s ní na lokty;⁶

¹ t. j. byť i die svého miení neupravdivě soudil, má pro sebe zákon chraňti jej, jehož ty nesmíš.

² Recky text: Kamobou satajiti slov, a vyzradě je v nádem, skast dobré smysly své.

³ t. j. ničeho, což bys v tajnosti mliti chěl.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. aby se naučila nevěrnosti, v kteráž jí stíhá, a tak potom autěně se jí dopustila.

² t. j. sám nad sebou.

³ t. j. aby té nepoznavala, ovojčivši si moc, náležející vlastně tobě.

⁴ t. j. se zpěvkyní, herečkou; vnašné umění její bývá oddělem hřechu.

⁵ t. j. vlietkě, kromě manželky své; nesmíš ani pohlédnouti na to, čehož nesmíš požádati.

⁶ t. j. jakož býval obyčej při jídle sa stolem ležeti; smysly: nestohuj, nehoďni, novově se a ni.

13. a nehádej se a ní při víně. aby snad srdce tvé nenaklonilo se k ní, a abys krví svou¹ nepadl v zabynutí.

14. Neopouštěj přítele starého: nebo nový nebude jemu roven.

15. Přítel nový, nové víno; když sestárne, a chutí je píti budeš.

16. Nezávid slávy a zboží hříšníku: nebo nevíš, jaký bude pád jeho.

17. Neoblíbnij si křivdy nespravedlivých, věda, že bezbožný nebude se líbiti až k hrobu.

18. Daleko buď od člověka, kterýž má moc zabítí, a nebudeš se smrti podezřívati.

19. Pakli k námú přistoupíš, nedopouštěj se něčehož, aby snad neodjal života tvého.

20. Společnost smrti znej: nebo mezi osídlem chodíš, a po odění bolestných se procházíš.²

21. Podle možnosti své šetři se bližního svého, a s moudrými a opatrnými jednej.

22. Muži spravedliví buďteť spolehodovnicí trojí, a v bázni Boží bud chlouba tvá,

23. a v smyslu tvém budíž přemýšlování o Bohu, a všeliké vypravování tvé o příkazkách Nejvyššího.

24. Dle ruky³ femeslníkův dílo se chválí, i kníže lidu dle moudré řeči své; slovo pak starších podle rozumu.

25. K hrůze jest ve městě svém člověk mnohomluvný: a nepovázlivý v slovu svém v nenávisti bude.

KAPITOLA X.

Vychvaluje moudrého soudce, — ukazuje státní škodlivost pýchy, — a vskazuje krásu Boží.

1. Soudce moudrý soudití bude lid svůj, a vládařství rozumného stálé bude.

2. Jakýž jest soudce lidu, takoví jsou i služebníci jeho: a jakýž jest správce města, takoví jsou táž obyvatelé jeho.

3. Král nemoudrý na zkázu přivede lid svůj: ale opatrnosti mocnářův města obyvatelův nabývají.

4. V ruce Boží jest moc nad zemí: a časem [svým] vzbudí užitečného správce nad ní.

5. V ruce Boží jest státní člověka, a na osobu učeného vloží čest svou.¹

6. Nevzpomínej na všelikou křivdu bližního, a žádné křivdy nečítá v skutcích.

7. V nenávisti jest před Bohem i lidmi pýcha: a v oškli-vo-ti všeliká nepravost národův.

8. Království s národou na národ přenáší se pro nespravedli-vost, a křivdy, a pohanění, a pro rozličné lsti.

9. Nad lakonce pak nic není nelehčeti-jšího. Proč pýcha země a popel?²

10. Nic není nepravějšího, než milovati peníze. Nebo ta-kový i duši svou na prodej má: poněvadž za živobytí svého vytrhl vnitřnosti své.³

¹ t. j. náležitosti svou, hlavně v rozuceání krve se jevíci.

² t. j. věz, že jsi blízko smrti, a procházíš se mezi strání, bolest a zárube pásobici.

³ t. j. dílo práce a pilného přičinění pozná se vřetností (ruka) měti-vo-ry.

KAPITOLA X.

¹ t. j. povýše jej k štádu, v němž bude námístkem jeho.

² t. j. člověk, jehož není než samá popel, proč se pyšá?

³ t. j. všeobecně se zbaběl, něčím tvrdý a stařeý jako kov, její mlaje.

11. Všelikého mocnářství krátký jest život. Neduh dlouhý obtěžuje lékaře;

12. krátký neduh přetrhuje lékař: tak i král dnes jest, a zejtra umře.⁴

13. Nebo když umře člověk, dědití bude hady, žířaly, a čerty.

14. Počátek pýchy lidské jest odstoupiti od Boha;

15. poněvadž od toho, kterýž učinil ho, odstoupilo srdce jeho: nebo počátek všelikého hříchu jest pýcha: kdožby se jí přidřel, naplněn bude zločeststvím, a podvrátí jej do konce.

16. Protož bezecnost učinil Pán shromáždění zlych, a skazil je až do konce.

17. Stolice vůdcův pyšných zbořil Báh, a tiché vsadil místo nich.

18. Kofeny národův pyšných usadil Báh, a štipil pokorné z těch národův.

19. Země národův vyvrátil Pán, a zahladil je až do zá-kladu.

20. Usadil [mnohob] z nich, a rozptýlil je, a vyhladil ze země památku jejich.

21. Památku pyšných vyhladil Báh, a pochoval památku pokorných duchem.

22. Nešť přivtěřena lidem pýcha; ani hněv plodu žen-akům.⁵

23. Plémě lidské určeno bude, kteréž se bojí Boha; ale plémě, kteréž přestupuje příkazání Páně, beze cti bude.

24. Mezi bratřimi jest v počestivosti správce jejich: a ti, kteříž se bojí Pána, budou v očích jeho.⁶

25. Sláva bohatých, vzácných i chudých jest bázeň Boží.

26. Nepohrdnej člověkem chudým, spravedlivým, a nevolchí muze hříšníka, proto že bohat jest.

27. Veliký, a soudce, a mocný jest ve cti: ale nikdo není větším toho, kdož se bojí Boha.

28. Služebníku rozumnému svobodná sloužiti budou: a muž moudrý a zvedený nebude reptati, když trestán bývá, a neumělý nebude ctněn. (Přil. 17., 2.)

29. Nevynádej se děláje dílo své, a neprodívej v čas sou-žen.

30. Lepší jest, kdož pracuje, a hojnost má ve všem, nežli ten, kdož se chlubit, a nemá chleba.

31. Synu! v tichosti chovej duši svou, a dej jí čest podle zastoužen jejího.⁷

32. Toho, kterýž hřeší proti duši své,⁸ kdož ospravedlní?⁹ a kdo ctní bude toho, kterýž duše své netčí?

33. Chudý bývá chválen pro umění a bázeň¹⁰ svou: a jest člověk, kterýž ctněn bývá pro zboží své.¹¹

¹ Synu! t. j. 12. verše jest: „Báh číln a mocnář (rozumný) se slýmí zřítím, jako lékař a nemocí; tu-li se prodoušil, rozumný lékař i tulým způsobem, buď si protivnímu, buď i pálešim pomůže; ale krátký neduh země, jedním takemž lékem odstraňuje. I král tedy buď tak se moc-nejší, hrůžijí, ukrutnějí, jakož od Hospodina svou moc má, a na pokynutí jeho, co nejprospěšněji odstraňn hadu a v prach se obrátí; jako každý hřý stane se i on pokrmem červův. A s toho pak dokazuje svatý madřec, že ani nejmočnější nemá nad se vyptimá.“

² Jako křeh vědec, tak každý svláček, ku př. pýcha, hněv, pochází z přetvářnosti lidské.

³ t. j. dluží budou u něho, poslušni ho budou; četa k vrchnímu společnosti káse Nad Boží.

⁴ t. j. jen skromně hledě své vlastní cti, a díle zdálaby a hodnosti.

⁵ t. j. sám přet sobě.

⁶ t. j. kdož jej bude mít za spravedlivého?

⁷ t. j. pro bohabojnost, počestivost.

⁸ t. j. několiv mnohobý té cti méně jest boden.

34. Kdož pak se chlubi v chudobě, čím více v bohatství?
a kdo se chlubi v bohatství, necht se boj chudoby.

KAPITOLA XI.

Uči, se moudrost povýšuje, — se nesláti člověka podle sevalního tvárnosti ani chválení ani hanění, — se slyšati prve než odpovídati státi, — varuje mnohých zametání a přílišného snažení po bohatství, — zapomíná v umlově státi, a varuje před pyšným a cílousem.

1. Moudrost ponížšeného povýší hlavu jeho, a mezi velikomocné posadí ho.

2. Nechval muže pro krásu jeho, aniž pohrdj člověkem pro tvárnost jeho.¹

3. Malá mezi létaďy jest včela, a počátek sladkosti má ovoce její.²

4. Oděrem nechlub se nikdy, ani ve cti své nevynádej se: neboť divní jsou skutkové samého Nejvyššího, a slavná a skrytá i nevidaná díla jeho.³

5. Mnozí mocnáři seděli na trůnu, a ten, o kterémž se nezná, nesl korunu.⁴

6. Mnozí mocní potlačeni jsou velmi, a slavní vydáni jsou v ruce jiným.

7. Prve nežli se zeptáš, nebaň žádného: a když se vypyáš,⁵ potreci spravedlivé.

8. Prve nežli poslyšíš, neodpovídej slova: a v prostředí mlavení nevakuj do řeči.

9. O věc, kteráž tebe neobtěžuje, nehádej se: a v soudu hřešících nestávej.

10. Synu, ať nejsou v mnohých věcech činové troji:⁶ a budeš-li bohatý, nebudeš prost hříchu:⁷ nebo budeš-li [vzdý] záněti, nedostihneš,⁸ a předběhneš-li, neutecáš.⁹

11. Jest člověk bezbožný, ani pracuje, a prospíchá, a trpí se, a tím méně má hojnosti.

12. A jest člověk schřadlý, velmi potřebný, máje málo síly, a mnoho chudoby;

13. ale oko Páně vzezřelo na něj dobrotivě a pozdvihl jej z ponížžení jeho, a povýšil hlavu jeho: i divili se mu mnozí a velebili Boha.

14. Dobré i zlé věci, život i smrt, chudoba i počestnost¹⁰ od Boha jsou.

15. Moudrost i umění, i vědomost zákona od Boha jest. Milování, i cesty dobrých u něho jsou.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. nepřijmenov; vůbec žádným pro sevalního jeho podobu: špatná křta kryvá sladké jádro.

² t. j. dílo její má přednost mezi všemi sladkými.

³ t. j. posvědí Nejvyššímu jedině příslušní čest a sláva, člověk však v vědomí, se všechno od Něho má, což se jemu; pak žádný a buď si v sebe větší důstojnosti posuvený, neví, kdy a jak hluboko jej močn rukou Páně svrženou mltá; hříšník jest v rukou Božích vskera líhka vřelou: „nědo poslaže Božstvo všechnou vřelost“ již polnás říkávali.

⁴ Bývá pak svržen, oči se v nízkosti, ba i porobě; jak dějiny dokazují.

⁵ t. j. nesud, lež bedlivě vyletíš; a pak konej die spravedlosti.

⁶ t. j. nezaneprázdň se mnohými věcmi, aby scházel.

⁷ t. j. bohatství těžko bez uražení slasky k Bohu a bližším i do-
byti, i zachováti.

⁸ t. j. budeš-li nestále honiti se po bohatství, nedostihneš ho vždy-
cky, aniž všechno vyvrédeš, o podnikneš.

⁹ t. j. ujdeš-li někdy nesamím a hříšně, nestučeš na vždycky.

¹⁰ t. j. bohatství. (Moudr. 7, 11; 10, 10)

16. Blud a tma hříšníkům přistrotveni jsou:¹¹ a kteříž se radují ve zlostech,¹² sestaráj se ve zlém.

17. Obdarování Boží trvá spravedlivým, a přísed jeho pro-
spěch bude míti na věky.¹³

18. Nědo bohatne samou skouposti: a ten jest díl od-
platy jeho.

19. že když říká: Nalezl jsem odpocínutí sobě a nyní jižti
budu ze zboží svého sám:

20. a neví, že čas pomjží, a smrt se přibližuje, a že za-
nechá všech věcí jiným, a umře.

21. Stáj v smlouvě své,¹⁴ a v ní rozmlověj,¹⁵ a v práci
přikázání svých sestarej se.¹⁶

22. Nezdátávej v skutcích hříšníkům:¹⁷ ale důvěřuj se Bobu,
a zstať na místě svém.

23. Nebo snadno jest před očima Božíma náhle počtiti
chudého.¹⁸

24. Požehnáni Boží cívatá k odplatě spravedlivého, a činí,
aby v času rychlém snažení jeho užitek dávalo.

25. Neříkej:¹⁹ Co mi jest třeba, a co mi z toho dobrého
poujde?

26. Neříkej:²⁰ Dostatečný jsem sobě: a co zlého mi z toho
poujde? ²¹

27. V den dobrých věcí nezapomínej na zlé: a v den zlých
věcí nezapomínej na věci dobré:

28. nebo snadno jest před Bohem v den skonání odplatiti
jednomu každému podle skutků jeho.

29. Žlá hodina v zapomenutí uráďi veliké rozkoše: a při
skonání člověka vyjeví se skutkové jeho.

30. Před smrtí nechval žádného člověka, nebo po smyech
svých poznan býva muž.

31. Neuváďi každého člověka do domu svého: nebo mnozí
jsou úkládové listivé.

32. Nebo jakož odporne říhají vnitřnosti lidí nezdravého
života:²² a jako koroptva láká se do klece, a jako srna v ovd-
dlo: tak i srdce pyšných,²³ a jako vyvzádeč číhající na pád
blížního svého.

33. Dobré zajistě ve zlé obraceje, dklady činí; i na vyvo-
lené vltioj pokrvrnu.

34. Z jiskry jedné rozmáhá se oheň, a od jednoho listivého
rozmáhá se krev:²⁴ nebo člověk hříšný až do krve proná-
sleduje.

¹¹ t. j. jsouce následky hříchu prvotného: s ním, t. j. s vinou jeho
dostává se nám dědičné zatmělosti rozumu, slabosti vůle a níže
dostivosti, náklonnosti k hříchu. Vinu sprostuje nás svatý křest, moči
zásluhou umučení a smrti Páně; druhé máme s pomocí milosti Boží pře-
máhati.

¹² t. j. ve svlátech svých žijete; v tom nebo v tom.

¹³ t. j. přičem, pomoci Boží požehnávatí jim bude; nikdy neopast
Bůh spravedlivého.

¹⁴ t. j. s Bohem uzavřev, v pravé víře a v povolání svém.

¹⁵ t. j. die si jedně a živ buď.

¹⁶ t. j. jaké ti přikázáno jest.

¹⁷ t. j. se štásti jsou: nebo, nepozastavuj se nad skutky hříšníkům,²⁰
nebo: „neboj se sk. h.“

¹⁸ t. j. obohatiti a tak je ko cti povznést: naráží snad na příklad
Josefa v Egyptě.

¹⁹ t. j. kdo chytí jej.

²⁰ t. j. kdo bohatý jest.

²¹ t. j. co se mi sčeho přitdihoti máto? Někdo před smrti blažen!

²² t. j. jako dech odporu vyháči a vnitřnosti lidí nezdravých, tak
zlé, nesavrné a neopravdivé a sváděné řeči se srdce skášeých bez-
božníkům

²³ t. j. vltětkým spůsobem dklady strojí blašu bližního.

²⁴ t. j. proti krve.

TRUHLNÍ NAD JERUSALEMŮM PO JEHO VYVRÁCENÍ.

35. Šeř se zlosyna, nebo zlé věci kuje: aby snad neuválil poměchu na věky.

36. Přijmi do domu cizozemce, a podvrátí tebe v bouřce, a vystrčí tě z tvého vlastního.

KAPITOLA XII.

Ukazuje, komu se má činiti dobrodělí; a jak nepřítelem nářítí přátelí jsou.

1. Činíš-li dobře, věz, komu činíš,¹ a dostane se věčnosti mnohého dobrodiním tvým.

2. Činí dobře spravedlivému a největší odplatu velikou: a jestliže ne od něho, jistě ode Pána.

3. Nemí zajisté tomu dobře, kdož ustavičný jest ve zlém, ani tomu, kdož almužny nedává: nebo i Nejvyšší v nenávisti má hříšníky, a silitovává se nad kajícími.

4. Dej milosrdnému, a nepodporuj hříšníka: [Bůh] nad bezbožnými hříšníky učiní pomstu, chovaje jich ke dni pomsty.

5. Dej dobrému, a nepomáhej hříšníku.

6. Dobře činí poníženému, a nedávě bezbožnému: zapověz chleba mu dáti, aby tím nezmočil se nad tebe;²

7. nebo dvojnásobného zlého dojdeš za všechna dobrodělí, která jsi učinil jemu;³ poněvadž i Nejvyšší v nenávisti má hříšníky, a bezbožným odplátí pomstou.

8. Nebývá poznán v dobrých věcech přítel, aniž zatají se ve zlych nepřítel.

9. V dobrých věcech člověka nepřítel jeho jsou zármoutku: a v zlé přitohé jeho poznán bývá přítel.

10. Nevěť nepříteli svému na věky: nebo jako mēd rzví nelechotnost jeho.⁴

11. a býť ponížen býv, sehnat chodil, ostráž se mysli svou, a varuj se ho.

12. Nestav ho podle sebe, aniž sedej po pravici tvé, aby snad obrátiv se proti místu tvému nevyhledával stolic tvé,⁵ a ty až pozdě poznal bys slova má, a v řečech mých byl bys zbođen.⁶

13. Kdož lituje zaklínače, od hada uštknutého, a všechněch, kteříž se přibližují k líté zvířeti?⁷ Tak i toho, kdož chodí s mužem nepravým, a zapleten jest v hříchy jeho.

14. Jednu hodinu s tebou potrvá, a nachytí-li se, nepodří (tebe, abys nepadl).⁸

15. Rty svými lahodí nepřítel: a v srdci svém ukládá, aby tě zvrátil do jámy.

16. Očima svýma slíz nepřítel: a nalezne-li času [přítelohodného], nenasytí se krve:⁹

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. pro svlažení, větší dobrodělí, hledí až vyhledati člověka hodného; nemyslí se to na dárky denní almužny, kteron takmž slepou rukou dávati náma.

² Udržej se s některý z těch příteľ, pro něž má větší dobrodělí nežkomu odopřiti; když by se totiž nejen sám nevděkn dostalo, nýbrž i dobrodělí našeho k němu všemožně a nebo násmu svlaží udrživo. Čím bychom sobě samým škodili, dobrodiním zvířiti seita.

³ t. j. mnohonásobného nevděku se dočkáš: čím více dobrého mu prokážeš, tím více zlého utrpíš.

⁴ t. j. slově jeho vždy se zase navrací jako rus otkrábaná; neb: dlanost se kryje jako nádobu rái.

⁵ t. j. aby snad neohodil vřiti místo tvé.

⁶ t. j. a bolení pykal, že jsi radý zé seposlech.

⁷ t. j. kdo se v nebezpečnosti vydává, nenasahuje strpnosti, utrpí-li škody. Na východě kajících krotí hady a dšláji jako by to čarami pmočili.

⁸ t. j. přijde-li do neštěstí, nepomůže ti ani ruky podáním.

⁹ t. j. na oko a tebou pláče; ale když se mu přítelstovná dá, i na životě ti škodí.

17. a potkají-li tě zlé věci, nalezneš ho tu nejprvnějšího.¹⁰

18. Očima svýma slíz nepřítel, jako by pomáhal tobě, podtrhne paty tvé.¹¹

19. Hlavou svou kvrtá a rukou plesati bude; a mnoho šepce mēniti bude obliřej sváj.¹²

KAPITOLA XIII.

Dále ukazuje, jak nebezpečno jest známost s pyšnými a bohatými, — jak se bohatí k jiným chovají, jak větší vřádnost v světě dosahají nežli chudí.

1. Kdo se dotýká smoly, zmaže se od ní: a kdo obcuje s pyšným, přijme na se pýchu.¹

2. Břímě na se bere, kdo obcuje se vzácnějším² nežli jest sám: nebyřej společenkem bohatého nad sebe.

3. Jak může společnost mítí koflík s hrncem? Nebo když o sebe zavádí, rozrazí se [hrnec].

4. Bohatý křivdu činí. hněvá se: chudý pak uražen jsa, umlkně.

5. Dáš-li mu, přijme tě: a nebude-li mítí, opustí tě.

6. Máš-li, bude obcovati s tebou, až tě vyřije, pak sám nepolituje tebe.

7. Budeš-li jemu potřeben, ulichotí tě, a usmívaje se, dá ti naději a mluvíti bude dobré věci a řekne: Co jest potřebí tobě?

8. A zahanbí tě krměmi svými,³ dokudž tě nevytělí dvakrát i třikrát:⁴ a napolel vsmje se tobě: a potom vida, opustí tebe, a hlavou svou potkášai bude nad tebou.⁵

9. Pokoť se Bolu, a otekávej rukou jeho.⁶

10. Pozoruj, abys sveden jsa, bláznotstvím⁷ nebyl snřen.⁸

11. Nebyřej pokorným v moudrosti své,⁹ abys ponížen jsa v bláznotství nebyl uveden.

12. Povolán jsa od mocnějšího odejdi [brzo], tak tím více tě k sobě volati bude.

13. Nebud nevhodným, abys neurazil: a nevdalaj se příliš od něho, abys nepřišel v zapomenutí.

14. Zdrž se, aby s tím zároveň nemluvil:¹⁰ aniž věř mnohým slovům jeho; nebo mnohou řečí bude tě zkoušet, a usmívaje se, vřptá se na tajně své tvé.

¹⁰ t. j. an se s některým tvého buď raduje, anebo pro sebe s něho prospěch věče.

¹¹ t. j. tím více ti škodí, jako by ti obě soby potřihl k pádu náhlému.

¹² t. j. licoměrně se chovají bude, jako: hlavou bude kvrtat na oči tvé zármoutku, rukama dlaněti radost, teocou neomyšle mluvíti, a líhod tvé proměnit i žalost v radost.

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. vůbec každý bude podoben v mravích tomu, s kým obcuje.

² t. j. bohatším: tak s řeč: Tuto a vůbec mnohdy v sv. písmě rozumí se slovy: „čest, hodnost, vřádnost, vzácnost; etry, vzácný“ a p. toliko ob bohatství, bohatý, poněvadž kdo bohat jest, skvoťněji se šariti i šiti náma a tím die obyčejně mēniti čest, sileposti sevalití nabývá.

³ t. j. skvoťnějšími i přirovnání a tvrdí, jichž ty sam posleš, nebo na ně jsi posleš.

⁴ t. j. ty pak pro šind opět ječ posvěš a tak skvoťně jako on tebe, hostiti budeš, ale se svou škodou, ano horlímami takovými nebudneš; potom on aspoledy ...

⁵ t. j. dšláti bude jako by tě nezna, ba i posmívati se bude tobě.

⁶ t. j. doufej raději v pomoc Bůh, než by se před mocným zahazoval, a od něho poslepná býti.

⁷ t. j. pošetilým se vyvyšováním své sváj stav.

⁸ t. j. nebyj oklaněn od bohatého, k vřádně jsi se přidružil, a nemohl se mu koflík a šariti, sám sebe se zahodí.

⁹ t. j. příliš skromným, abys neztrácel daru od Boha obdržného, a zpěoval se utiti ho ke čti a chvále Bůh, k prospěchu svému a bláznotě; nebo takovou přílišnou pokorou bys i hřešil. (Mat. 23, 24—28.)

¹⁰ t. j. jako sobě rovným, příliš svobodně a důvěrně.

15. Přísá mými jeho šetřiti bude slov třých: a neušetří zlosti a okovův.¹¹
16. Chráň se, a sluchem svým pilně pozoruj,¹² nebo s pádem svým chodíš.¹³
17. Slyš pak ty věci, jako any je považaj a bedliv bud.¹⁴
18. Po celý život svůj miluj Boha, a vzývej ho o spasení své.
19. Všeřík živých miluje sobě podobného: tak i každý člověk miluje bližního svého.
20. Všeřík tělo k podobnému sobě připojí se: a každý člověk k podobnému sobě přidruží se.
21. Bude-li [pak] kdy spolek mítí vlek s beránkem? tak hřísátek se spravedlivým.
22. Jaká jest společnost svatému člověku se psem?¹⁵ anebo jaký díl bohatému a chudým?
23. Loupeží lva jest divoký osel¹⁶ na poušti: tak i pastrou bohatých jsou chudí.
24. A jako v ohavnosti má příný pokoru: tak i v ohavnosti má bohatý chudého.
25. Bohatý poklesne-li, utvrzen bývá od přátel svých: ale chudý když padne, postrčen bývá i od známých.
26. Bohatý jsa oklamán,¹⁷ má mnoho pomocníků: byt i pyšné věci mluvil, ospravedlňují ho.
27. Pouťžený oklamán jsa, nad to ještě i domluvu trpí: a byt i mluvil rozumně, není mu dáno místa.
28. Bohatý mluví, a všickni mlčí, a slovo jeho vyvyšují až k oblakům.
29. Chudý mluví, a říká: Kdo jest ten? a zavadí-li, porazí ho.
30. Dobrý jest statek, při kterémž není hříchu ve svědomí: a přezl jest chudoba v ústech bezbožného.
31. Srdece člověka proměňuje obličej jeho, buďto k dobrému, nebo ke zlému.
32. Znamení srdce dobrého a trvá dobrou nesnadně a s prací nalezně.¹⁸

KAPITOLA XIV.

Ukazuje, kdo jsou blahoslavení, — napomená k sdělosti, — a k vyhledávání moudrosti.

1. Blahoslavený muž, kterýž nepokleal slovem z úst svých, a nebyl boden zármatkem nad proviněním.¹
2. Šťastný, kdo neměl zármátku v srdci svém, a nezval se naděje své.²

- ¹ t. j. raději stažně, ano i potřebně pokornosti si odíraje, aby peněz neshléhl.
- ² t. j. vždyť jest v sobespokojení velikém, na okraj propasti.
- ³ t. j. slova, jimž tě štouh, nerůt více, než jako liskám snu, a obrát se; zapomeň na ně.
- ⁴ t. j. a nešťastný hříšníkem: (5. Mojš. 28. 18.) rozumný spolekneť k podporování ho ve slém; k napravení jeho však že se ani nejhoršího hříšník stíhá, ba jej i sami smáček vyhledávají máma, tomu nás učí i slova i příklad Pápa.
- ⁵ t. j. poněvadž o lamotě, bez pomoci po posáti říká; tak i chudý moudrý, bora se životem, a sám opáček, loupeží bývá nespravedlivému bohatí.
- ⁶ t. j. když k nějaké škodě přijde; anebo: „když počyby“ (dle řeck.).
- ⁷ t. j. těžko a sříška nalezně, a s dobrou tráví vždy těi dobrý srdce, jak nalezi, spojené bylo.

KAPITOLA XV.

- ¹ t. j. ani slovem nepokojnosti a coudem svým proti Bohu se ne-prohlašil, ješ by mu svědomí předhazovalo. Řečeno se zdá býti svědk chudým anebo línak trpícím.
- ² t. j. kdo v sebo větších nesnázích života tohoto nezoufá, pevně se držev, se Báh poměje.

3. Muži lakomému a skoupému nadarmo jest zboží, a člověku závišnému k čemu jest zlato?
4. Kdo shromažďuje, ujímaje nespravedlivé srdci svému,³ shromažďuje jiným, a v zboží jeho bude se jiný kochati.
5. Kdo jest sám sobě zlý, komuž jinému bude dobrý? i nebudet se veseliti v zboží svém.
6. Kdo sám sobě nepřije, nemá sebe horšího; a tať jest odměna zlosti jeho:⁴
7. byt i dobře činil, nevěda, a nechtě činí: a pošleze vyjevuje zlost svou.
8. Nešlechetně jest oko závišného: a odvracuje tráv svou, a zhrdá duši svou.⁵
9. Nenasytelně jest oko lakomého v podílu nepravosti:⁶ nenasytí se, až zchadne a zhubí duši svou.⁷
10. Oko zlé [hledí] ke zlému:⁸ a nenasytí se chlebem, ale nedostatek trpěti a v zármátku seděti bude za stolem svým.⁹
11. Synu! máš-li, čiň sobě dobře, a obětuj Bohu obědi hodná.
12. Pamataj, žeť smrtí nemeská, a že smlouva s hrohem ukázána jest tobě: nebo smlouva tohoto světa jest, [že každý] smrti umře.
13. Před smrtí čiň dobře přáteli svému, a podle možnosti své vratajuje [ruku], dávej chudému.
14. Nezbavuj se dne dobrého, a díl daru dobrého nepomnějže tebe.¹⁰
15. Zdalší jiným nepozastavíš bolesti a práce své v rozdělení lou?¹¹
16. Dávej,¹² a beť,¹³ a ospravedlňuj duši svou.¹⁴
17. Před skonáním čiň spravedlivě, nebo na onom světě nelze najíti pokrmu.¹⁵
18. Všeřík tělo jako seno¹⁶ zvětá, a jako listí mladistvé na stromě zelenem.
19. Jedno se pučí, a druhé opadá: tak i pokolení¹⁷ z těla a krve, jedno skonává a druhé se rodí.
20. Všeřík dílo poráditelné naposledy zhyne: a kdož je dělá, zajde a ním.
21. Ale všeřík skutek výborný ospravedlněn bude: a kdož jej činí, bude míti z něho čest.
22. Blahoslavený muž, kterýž v moudrosti zůstává, a kterýž v spravedlosti své přemýšlí,¹⁸ a v srdci pamataje na obzřelost Boží:¹⁹
23. kterýž rozvažuje cesty její²⁰ v srdci svém, a tajemnem

- ¹ t. j. raději stažně, ano i potřebně pokornosti si odíraje, aby peněz neshléhl.
- ² t. j. co při své sříblosti trpí, právem zasluhuje, neboť sám vinen jest.
- ³ t. j. ale chudému oddá, odvrátí tráv svou od něho, ani sobě co potěbi přije.
- ⁴ t. j. jednám nespravedlivě nabytým anebo pomnějem; — všeho coudem svým.
- ⁵ Vis ž.
- ⁶ t. j. lakomce ale nřivá tobo, co má.
- ⁷ t. j. než si ani napřaje, do gym se najistí.
- ⁸ t. j. kdož-li přiel, máš postavení a pohodlí užívaj. Naradí na bodování při obětech ve dny svátostů.
- ⁹ t. j. za podíly v oděti.
- ¹⁰ t. j. chudému v. 13.
- ¹¹ t. j. nřivěj stažně, čeho ti Báh popřál.
- ¹² t. j. dobrými skutky.
- ¹³ t. j. tam nelze získati zboží, ani jest, komu bys z něho dobře čiňti mohš.
- ¹⁴ Řecký text: Jako roucho.
- ¹⁵ t. j. pokolení lidská.
- ¹⁶ t. j. kterýž pamataje za to, a snaží se konati spravedlnost.
- ¹⁷ t. j. se Báh všechno vidí a jemu bojně odpátí.
- ¹⁸ t. j. moudrosti.

jejm rozumtje, sleduje ji jako skoumatel,²³ a stojí na cestách jejich;²⁴

24. kteříž hledí skrze okna její, a u dveří jejich poslouchá; 25. kteříž odpovídá vedle domu jejího, a v stánkách jejich vetkna kůl;²⁵ stává stánek svůj u rukou jejich;²⁴ i odpovídá ti budou v stánku jeho dobré věci na věky.

26. Postaví syny své pod zastřením²⁶ jejm, a pod ratolestmi jejmí zdržovati se bude;

27. chráněn bude pod zastřením jejm od horka,²⁶ a v slávě jeji odpovídáti bude.²⁷

KAPITOLA XV.

Bíhobaví lidé behabojná, — ať, že Báh a moudrost najsou párotem hříchu, nýbrž svobodná vůle člověka.

1. Kdož se bojí Boha, činití bude dobré: a kdož se přidržuje spravedlnosti, dosáhneť jí;¹

2. i vyjde jemu vstříc jako matka počestná, a jako žena od panenství² přijme ho.

3. Krmíti jej bude chlebem života a rozumu, a vodou moudrosti spůsobně napojí je: a utvrzena bude v něm, a on nenachýlí se;³

4. a zdříž ho, a nebude zahanben a povýší ho u bližních jeho;

5. a u prostřed shromáždění otevře ústa jeho, a naplní ho duchem moudrosti a rozumu, a rouchem slávy odejde ho;

6. radost a veselí shromáždí naň, a jménem věčným dědičné obdarí ho.

7. Lidé blázniví⁴ nedosáhnou jí, ale opatrní vyjdou jí vstříc; lidé blázniví nespáří jí: nebo vzdálena jest od pychy a lásti.

8. Muži lživí nevzpomenou na ni: a muži pravdomluvné nalezení budou u ní, a prospěch mají budou až do spatření Božího.

9. Neníť krásná chvála⁵ v ústech hříšnáka:⁶

10. nebo od Boha posla moudrost: u moudrosti zajisté Boží státi bude chvála, a v ústech věrného roznozí se, a Pán dá jí jemu.⁷

11. Neříkej: Báh jest přičína, že vzdálena jest [ode mne]:⁸ nebo čehož on nenávidí, nečítí.⁹

¹ t. j. bdělivě a pečlivě.

² t. j. první se drží cest jejich, neodchytilje se od nich.

³ t. j. k vřstavní stánu.

⁴ t. j. j. po boku, vedle ní; smysl: kdo se pevně přidrží pravé moudrosti, t. blázně Boží, šťasten bude.

⁵ t. j. pod ústehou, ochranou její.

⁶ t. j. slych žádousi.

⁷ t. j. kosečné šťasten bude slávy její věčné a blaženosti.

KAPITOLA XV.

¹ t. j. moudrosti, o kteréž posud ev. mudrci mluví; souvítí totiž slova tato a kap. 14. 27.

² t. j. která jsouce stánu vdala se za muže, a tak první láskou svou miluje ho

³ v řeck.: On se opírá o ni, a nebude klesati.

⁴ t. j. bezbožní, nelibochobní ani nepoznájí, ani nepoužítí blaha moudrosti.

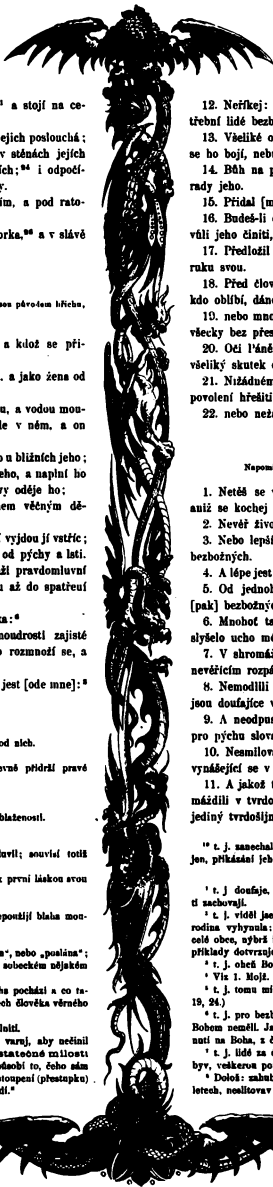
⁵ t. j. Boží, neb moudrosti.

⁶ dolozá z řeckého: „poněvadž není od Boha pocházi, nebo „poslána“; od Boha nepochází, na Něm se nenávidí, nýbrž se sobectvím nějakým zámýslu.

⁷ Smysl: Bihabojnost co pravá moudrost od Boha pochází a co taková jest sama o sobě chvalitebná; Báh pak v ústech člověka věrného jevu oddáneho chválu takovou vzbudí a roznozí.

⁸ t. j. moudrost; Báh ni nedává milosti dobře činití.

⁹ t. j. ty sám, málo vůli svobodnou, bdělivě se varuj, aby nečinil hříchu, jehož On nenávidí; k tomu On každému dostatočné milosti dává. Řecký smysl byl by analyt. že Báh přáheť to, čeho sám nenávidí. Řecký text: „Neříkej: Pán jest příčinou odstoupení (přestupku) mého; nebo ty nemáš činiti tobo, čehož On nenávidí.“

12. Neříkej: On mne v skutk uvedl; nebo nejsou mu potřební lidé bezbožní.

13. Všecké ohavnosti a bludu nenávidí Pán, i těm, kteří se ho bojí, nebude milá [ohavnost].

14. Báh na počátku učinil člověka, a ponechal ho v ruce rady jeho.

15. Přidal [mu] poručení a příkázání svá.¹⁰

16. Budeš-li chtítí příkázání zachovávatí, a na věky věrně vůli jeho činití, zachovájeť tebe.

17. Předložil tobě vodu i oheň: k čemu chceš, vzříhni ruku svou.

18. Před člověkem jest život i smrt, dobré i zlé; co si kdo oblíbí, dáno bude jemu:

19. nebo mnohá jest moudrost Boží, a silná v moci, vidouc věcky bez přestání.

20. Oči l'áně [hled] na ty, kteříž se ho bojí, i znáf on veliký skutek člověka.

21. Nízadému nepřikázal bezbožně činití, a nikomu nedal povolení hřešiti;

22. nebo nežádá množství synův nevěrných a nezřítečných.

KAPITOLA XVI.

Napomíná roditěv k opatrnosti a voběti skutky Boží.

1. Neťeš se v synech bezbožních, byť jich sebe více měl, auiž se kočej v nich, není-li básně Boží při nich.

2. Nevěť životu jejich,¹ a nespolehej na práce jejich.

3. Nebo lepší jest jeden bojící se Boha, nežli tisíc synův bezbožních.

4. A lépe jest bez synův umítí, nežli zřástaviti syny bezbožné.

5. Od jednoho rozumného otidněna bude viast, pokolení [pak] bezbožných zpustae.

6. Mnohoť takových věcí vidělo oko mé, a větš nad ně slyšelo ucho mé.²

7. U shromáždění hřítečných zapálí se oheň,³ a v národu nevěřícím rozpláí se hněv.

8. Nemodlí se za hříchy své starí obrové, a pohubeni jsou doufající v sílu vlastí.⁴

9. A neodpusť putování Lotovu,⁵ a v ohavnosti je měl pro pychu slova jejich.⁶

10. Nesmiloval se nad oněmi, zkaziv pokolení veškeré, a vynašeje je v hřítech svých.⁷

11. A jakož těch šestkrát sto tisícův přech, kteříž se shromáždili v tvrdosti srdce svého:⁸ tak divně bylo by, kdyby jediný tvrdošíjný zstal bez pomsty;

¹⁰ t. j. nasechal ho při rozumu a svobodně vůli jeho, aby, chtějí-li by jen, přikázání jeho zachovával

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. došaje, že v státi tě chováti budou; anebo: že dobré jméno ti zachováji.

² t. j. viděti jsem na své oči, jak jediným bezbožným synem mnohá rodina vyhynula; slyšeti pak jsem i příkladův jak bezbožnosti nejen celá obec, nýbrž i národové v úplnou skázu spadli. Toba pak i heč příklady dotvrzje.

³ t. j. oheň Božího hněvu a trestu. (5. Mojš. 22, 22)

⁴ viz 1. Mojš. 6, 4. 7. a 7. 21.

⁵ t. j. tomu místu, kde Lot putoval, a pobostan byl. (1. Mojš. 19, 24.)

⁶ t. j. pro bezbožné, ohavné mravy jejich, že nízadně básně před Bohem neměl. Jako vřáda, byla i tam pycha základ a kořen zapomenutí na Boha, z čehož pak vřádkův jak bezbožnosti nejen celá obec, nýbrž i národové v úplnou skázu spadli. Toba pak i heč příklady dotvrzje.

⁷ t. j. lidé za časn Noemova, který samojediný a rodinou zachován byl, včelkera potom semí saldáni. (1. Mojš. 1, 1.)

⁸ Doloz: zahrblí až na dva: Joao a Chaleba, na poušti v štýlosti letech, neolitovav se nad nimi. (4. Mojš. 14, 29 a 26, 51.)

12. nebo milordenství i hněv u něho jest; lze jej uprositi, vylévat i hněv:

13. podle milordenství jeho [jest i] trestání jeho; soudí člověka podle skutků jeho.

14. Neuteče s loupeží hříšník, a nebude meškati odplata toho, kterýž milordenství činí.

15. Všecké milordenství učiní místo jednomu každému podle zaslužených skutků jeho,¹² a podle rozumnosti putování jeho.¹³

16. Neřekje: „Skrýji se před Bohem, a z výsosti kdo na mne vzpomene?“

17. V lidu velikém nebudu poznán: nebo což jest duše má v tak nesmírném tvorstvu?¹⁴

18. He nebo, i nebesa nebes, propast,¹⁵ i země všecka, i to, což v nich jest, pohne se k pohledu jeho;¹⁶

19. spolu hory i pahrbkové, a základové země, když pohledí na ně Báh, hrázou se třesou.

20. A všech těchto věcí nepochopuje srdce, ačkoli on všecké srdce prohlédá.

21. A kdož rozumí cestám jeho a bouří, kteréž ani oko člověka neuzří?¹⁷

22. Nebo přemnozí skutkové jeho jsou v tajnosti; skutky však spravedlnosti jeho kdož vypraví: anebo kdož snese je? Nebo daleko jest úmluva [jeho] od mnohých,¹⁸ a všecké zpytování na konci jest.¹⁹

23. Kdo málo má rozumu, myslí daremné věci: a muž nemoudrý a bloudivý myslí věci bláznivé.

24. Slyš mne, synu, a uč se umění anaylu, a slov mých pozoruj srdcem svým,

25. a povímt v pravosti naučení, a hleděti budu, abych vyjevil moudrost: a pozoruj slov mých srdcem svým, a v pravosti ducha vyjevím vlastnosti, kteréž vložil Báh v skutky své od počátku, a v pravdě vypravím umění jeho.

26. Soudem Božím [travaj] skutkové jeho od počátku,²⁰ a od stvoření jeho rozdělil částky jejich, a počátky jejich die rodův jejich.²¹

27. Ozdobí na věky díla jejich, aniž lačnejší, ani zemdlivají, aniž přestávají v působení svém.

28. Jedno druhému, buď si sebe blížšmu, překážeti nebude na věky.²²

29. Nebud' nevěříci slovu jeho.²³

30. A potom Báh na zemi vzešel, a naplnil ji dobrými věcmi svými.

31. Všecká duše živá zvěstuje to na povrchu jejím, a do ní opět navracuje se.

¹² t. j. die zasluby skutkův svých jeden každý svého stupně blaženosti dočkáne.

¹³ t. j. jak etnošnost a sbožné štv byl.

¹⁴ t. j. moře.

¹⁵ t. j. Boha; jako na pokynutí oka jeho všecko povstalo, tak i opět, až k soudu přijde, všecko zahyne.

¹⁶ t. j. hrázám třesou jeho, jež šádné oko neprotrkne, tím méně v nich kdo obtoží.

¹⁷ t. j. nezachovávaj příkazání jeho, jak albili a povinni jsou.

¹⁸ t. j. ale na konci života jejich, po smrti přijdou soseni budou.

¹⁹ t. j. mají podlékat svát.

²⁰ t. j. die rodův a vlastnosti rozdělil všecky, a každému zvláště své místo i působení vykázal, jež věrně vykonávají die svaté vůle jeho.

²¹ t. j. tělesa sebežá jakož posoud tak i dále nezavadí v běhu o sebe ulky.

²² Die teck.: „a až na věky sebezod nepočiná rozkaz jeho.“

KAPITOLA XVII.

Božská a stvoření člověka a dělánošnost jeho, a z toho pak — ka počání vzniku.

1. Báh stvořil člověka ze země, a dle obrazu svého učinil ho; 2. a opět jej obrátil v ni,¹ a podle sebe samého jej obkeli mocí.² 3. Počet dnů a čas určil mu,³ a dal mu moc nad těmi věcmi, kteréž jsou na zemi.

4. Položil strach jeho na všecké tělo,⁴ aby panoval nad zvířeti, i nad ptactvem.

5. Stvořil z něho pomocníci podobnou jemu: radu⁵ a jazyk, i oči, i uši, i srdce dal jim k myšlení; i uměním rozumu naplnil je.

6. Stvořil jim umění ducha,⁶ a myšalem naplnil srdce jejich: a dobré i zlé věci ukázal jim.

7. Položil oko své na srdce jejich,⁷ aby jim ukázal velikost skutkův svých;

8. aby svaté jméno jeho chválili a velebili dívy jeho, a vypravovali velikost skutkův jeho.

9. Smlouvu i umění, a zákon života v dědictví uděll jim.

10. Smlouvu věčnou učinil s nimi, a spravedlnost i soudy své ukázal jim.

11. A velikost slávy jeho vidělo oko jejich, a čest hlasu jeho slyšely uši jejich: i řekl jim: Varujte se všecké nepravosti.⁸

12. A poručil jim jednomu každému o bližším svém.⁹

13. Cesty jejich¹⁰ před ním jsou vždycky; nejsou skryté před očima jeho.

14. Jednomu každému národu představitel správce:

15. ale Izrael¹¹ učiněn jest zřejmý podli Boží.

16. A všickni skutkové jejich jako slunce [jsou] před obličejem Božím: a oči jeho bez přestání patří na cesty jejich: — 17. nejsou zrušeny úmluvy pro nepravost jejich,¹² ačkoli všechny nepravosti jejich jsou před obličejem Božím.

18. Almužna muže jest jako pečet u něho; a milosti člověka¹³ jako zřítelnice očíšťhá:¹⁴

KAPITOLA XVII.

¹ t. j. Báh stvořil člověka přívodě osmrtelea i die těla; že však hříchem sám se odvrátil od Boha, dala přívodě všem posazkým, určil Báh, aby opět v zemi se obrátil, a ní vzal jest, aby byl smrtelný.

² t. j. die obrazu svého dal jemu přiměřených povaze jeho i důležitých i důležitých all.

³ t. j. jistou dobu života, tomu delší, tomu kratší ustanovil: v race jeho dožítí našl.

⁴ t. j. spásožil, aby se všickni živočišné člověka báli, jej tak za pána svého uznávajíce.

⁵ t. j. eo hlavní moe duševní jak k pojímání, tak i rozumnování věci pojmání dal jemu rozum. Ostatní tuto smysly tělesné kladie, co nástroje rozumu, zvláště však jazyk, co nástroj řeči, jimž hlavně pojmy rozumu jazyku projevujeme a sdělujeme.

⁶ t. j. obdařil je mocností, povznesl se k věcem duchovním.

⁷ t. j. milostí svou působil v nich, aby i věšni i sbo a jeho zvrhovanu prostřednictvím v všech věcech spovívali, i děvěšili se v jeho pomoc, i vracel kákon k němu vzplánu.

⁸ t. j. některé učitelové rozumějí o Adamovi a Evě v ráji; jiní však o národu Ibovákém, když jim Báh dal své příkazání na hoře Sínaj;

⁹ t. j. příkazal milovati bližního svého, peči míti o něj, neublíkovati jemu.

¹⁰ t. j. život a jednání jejich, nejen zevrubně zná, slyší i k blahu jejich řídí.

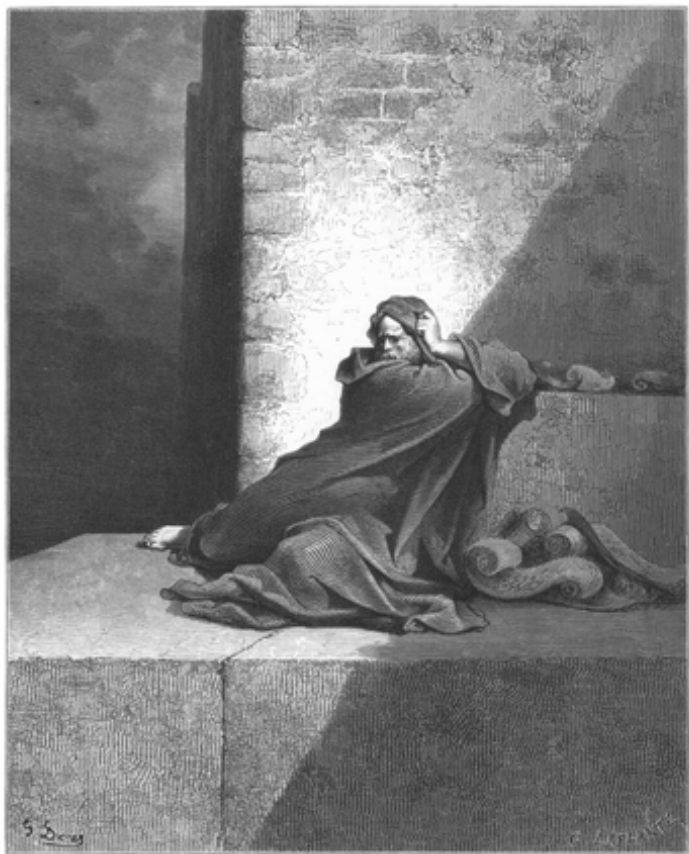
¹¹ Recky: Ale Izraelce vzal sobě za podli; t. národ Izraelský, kteréhož os prvorozence choval.

¹² Recky: Nejsou skryty nepravosti jejich před ním.

¹³ t. j. člověka milosrdčivě, spravedlivě.

¹⁴ t. j. eo nejbožlivější každý dobrý skutek pamaruje k odměně. — Přetěl prsten za starodávna nosival ve zvláštním věuku na stuce okolo krku.

BARUCH.

19. a potom povstane, a odplatí jim odpłatou, jednomo každému na hlavu jejich,¹⁶ a pohřbí je do vnitřních stran země.¹⁶

20. Ale kajícím dal cestu spravedlnosti,¹⁷ a utvrdí slabých, aby vytrvali v dobrém, a udučuje jim odpłatou pravou.¹⁸

21. Obrát se ku Pánu, a sanechej hříchův svých:

22. modli se před obličejem Páně, a umění pohoršen.¹⁹

23. Navrát se ku Pánu, a odvrát se od nespravedlnosti své, a velice měj v nenávisti ohavnost:

24. a pozej spravedlnosti i soudy Boží, a stůj v lozu uloseném, i v modlitbě nejvyššího Boha.²⁰

25. Následuj stranu pokolení svatého s živými a vzdávajícími chválu Bohu.²¹

26. Nežhávej v bludu bezbožných; před smrtí chválu vzdávej [Bohu]. Od mrtvého, jako by nic nebyl, hyne chvála.

27. Chválu vzdávej buďeš živ jsa, živ a zdráv jsa oslavovati a chváliti buďeš Boha, a velebiti buďeš slítování jeho.

28. Jak veliké jest miloerdenství Páně, a slitování jeho nad těmi, kteříž se obracují k němu!

29. I nelze zajistá, aby ve všech věcech lidí byli [dokonalí], poněvadž není nesmrtelný syn člověka, a v marnosti a zlosti si zalibili sobě.²²

30. Co jest jasnějšího nad slunce? a i to zatmí se. Anebo co jest neshledatelnějšího nad to, co vymyslílo tělo a krev?²³ Věsk i to trestáno bude.²⁴

31. Moc výsosti nebekně od spatřuje:²⁵ ale lidé všickni jsou země a popel.

KAPITOLA XVIII.

O velikosti Božské, — o věčnosti a smrtelnosti lidské, i smlouvaní Božím nad smrtí. — K přivítání doba žití, — oprávnosti, — i nepostopování po lidských zapevání.

1. Ten, kterýž jest živ na věky, stvořil všechny věci spolu.¹ Báh sám jest spravedlivý, a zůstává král nepřemožený na věky.

2. Kdo stačí upravovati skutky jeho?

3. nebo kdo vystihne veliké divy jeho?

4. Moc pak velikosti jeho kdo vysloví? Anebo kdož se odváží vypraviti miloerdenství jeho?²

5. Nelze ubrati ani přidati, ani vystihnout velikých skutků Božích.³

¹ t. j. podle záslah dobrým blaženosti, slym pak zavřeníem.

² t. j. do pekla.

³ t. j. ospravedlnil, odpustil jim a uvede na cestu spravedlnosti.

⁴ t. j. pravou blaženost besekou.

⁵ t. j. nestať urážeti Boha a dávat pohoršení bližním hříchy svými.

⁶ t. j. v tom povolání, v kterémž si Báh postavil, vytrváje snažně pomoci jeho.

⁷ t. j. odně se od lidí život hlásky vedoucíh, a buď živ die přikládání spravedlivých a zbožných lidí.

⁸ t. j. porovnatelné a smrtelné tělo naše a rozlišeným křehkostíem poklad jsa, nakloněno jest k neprovní a hříchu.

⁹ t. j. od skrovatelného, což křehkého nad myšlénku člověka?

¹⁰ t. j. člověk stoe die své křehkosti nakloněn jest k hříchu; má věsk pamatovati, že i za každou zlou myšlénku trestán bude, a obrátí se sáky, než by upadl v nejhorší ohavnosti, jleže die lidskosti své schopen jest, a z něhž stáko výsvoznosti lze.

¹¹ t. j. Jsa Báh jest dokonalý, věčnoucí, nízhdné smrtě, tím méně chybě podoben.

KAPITOLA XV:II.

¹ Jinak: Stvořil všechno bez rozdílu. Viz 1. 18, 2. a 48, 3. 11.

² t. j. byt by kdos i a to byt, vznesenost skutkův Božích vypraviti, divy milosti jeho ptece všechny přerýjati.

³ t. j. nejokolejší, nepostihl jsm; jako kruhu dokonalém ani postihet přístati ani sbrati nelze, tak dokonalý jest i Báh; protož se i kruhem dokonalost a věčnost Boží vyobrazovala.

6. Když dokoná člověk, tehdy počne: a když přestane, v pochybování bude.⁴

7. Což jest člověk, a jaká jest vzácnost jeho? a co jest dobrého, anebo co nepravého v něm?

8. Počet dnův lidských nejvíce jest sto let: jako krápje vody mořské počtení jsou: a jako zrno písku, tak akrovná jsou léta ve dni věčnosti.⁵

9. Pročež sbovivá Báh jim, a vylývá miloerdenství své na ně.

10. Viděl opovázlivost srdce jejich, že zlá jest, a poznal přetvácnost jejich, že nepravá jest.

11. Protož odřil jim hojného smlouvaní svého, a ukázal jim cestu pravosti.

12. Miloerdenství člověka jest k bližnímu jeho: ale miloerdenství Božeho dostává se všelikému tělu.

13. On má miloerdenství, než a vede [lidí] jako pastýř stádo své.

14. Smlouvá se nad tím, kterýž přijímá naučení smlouvaní, a kterýž pospíchá k soudům jeho.⁶

15. Synu, při dobrých skutcích nestýkej si, a při špatném daru nevypouštěj zásmurnujícího slova sldho.⁷

16. Zdáliž rosa nechlazuje horka? Tak i slovo [dobře] lepší jest nežli dar.

17. Zdáliž hle! není slovo [dobře] nad dar dobrý? Ale obě jest u člověka spravedlivého.

18. Blážen ostře domlouvati bude, a dar nesvedeného⁸ [sízami] zalévati bude otí.⁹

19. Před soudem¹⁰ připrav spravedlnost sobě a prve nežli by mluvil, nauč se.

20. Před neduhem přijímej lékařství: a před soudem Božím nalezněš smlouvaní.¹¹

21. Před neduhem poníž se. a v čas nemoci ukrať obrácení své.¹²

22. Nedej si překážeti, aby se modlil vědycky, a neostýchej se ospravedlňovati se až do smrti: nebo odměna Boží zůstává na věky.¹³

23. Před modlitbou připrav duši svou: a nebuď jako člověk, kterýž pokouší Boha.¹⁴

24. Pamatuj na hněv v den skonání, a na čas odpłaty v obrácení tváři.¹⁵

25. Pamatuj na chudobu v čas hojnosti, a na potřebnosti chudoby v den bohatství.

26. Od jitra až do večera měni se čas, a všechny ty věci jsou rychlé před očima Božíma.

⁴ t. j. domněvél-li se, že jsi ooe dokonalého o Bohu vyskoumal, tak že odpoučeni a přestati mlsíš, tak teprv na nemáše a pochybnosti přijdeš a posazá teprv, že něčehož nevěda vědy zmova a znovu počítí maší.

⁵ t. j. proti dnům věčnosti.

⁶ t. j. ochobně a bedlivě se přístati savorování přikázání jeho.

⁷ t. j. nestýkej si, že chází tě obřívají, a nesamrněj je slovo domlnovno.

⁸ Die řeck: Dar závíetivého.

⁹ t. j. buď závíetivého, že mu ho lito; anebo snažně pro selaskavá slova, jest mu oeen k daru sa přidávek dávt.

¹⁰ t. j. než k soudu Božím se dostává, buď pečliv spravedlnosti.

¹¹ t. j. jako opatrně jedná, kdo užíváním lékův nemoe předejde, tak prokoumejí život svůj a smíř se s Bohem, než té k sobě povolí.

¹² t. j. stídně buď živ, abys se aurostomel; kdyby věsk ptece v nemoe upadl, šíš pokání.

¹³ buďi blaženost, buďi trust, věčné trvá.

¹⁴ t. j. který, jaktoiv se modlí dobře, záé žití, a když rosmlová a Bohem, jsmam upal.

¹⁵ t. j. na přímý soud Boží jak na konečného života, tak při skonání světa, a jaká bude odpáta trá, když všechno zabývá.

27. Člověk moudrý při všem se obáráti bude,¹⁶ a ve dnech hříchů¹⁷ plně se bude varovati lenosti.¹⁸

28. Každý opatrný uznává moudrost, a tomu, kdož jí nalézá, chválu dává.

29. Kdo dobře smýšlejí, ti táž ve slověch moudrost projevují; i rozumější pravdy a spravedlnosti, a vydávají přívalem průpovědi a naučení.

30. Po žádostech svých nechod, a od vále své odvracuj se. 31. Vypniš-li duši své žádosti její, učiní tě v radost nepřítelům tvým.

32. Neoblíbuj si v zástupcích,¹⁹ ani sebe menších, neboť ustavičně jest proviněním jejich.²⁰

33. Nebuď prostředník, skládáje se na to, co vypovídá, nic ve válku nemaje;²¹ sic budeš nepřitelem života svého.

KAPITOLA XIX.

Charuje, jaké má tři víno a ženy, — jak máme jazyk krotit, — jak bližního bratrsky trvat, a jak jest ošlost jest a šílost.

1. Dělník oplec nezbohatne, a kdo pohrád malými věcmi, pomalu zhyne.

2. Víno a ženy činí odpadlými [muže] moudré, a uvádějí trest na rozumě.¹

3. A kdož se přidrží nevěstek, nešlechtný bude: hnis a červi zřídí jej, a vyhlazen bude pro vřastru velkou, a odána bude z počta [šlých] duše jeho.²

4. Kdo rychle věří, lehkého jest srdce, a ujmu utrpí,³ a kdo hřích proti duši své.⁴ za nic jmuž bude.

5. Kdo se raduje z nepravosti,⁵ hanby dojde: a kdo nenávidí kázně, ukrtí se mu života: a kdo nenávidí žravosti, uhašuje sloz.

6. Kdo hřeší proti duši své, zeleti bude: a kdož se raduje v zlosti, hanby dojde.⁷

7. Neopětný slova zlého a tvrdého, a nebudeš si škoditi.⁸

¹⁶ Z řeckého dokol: hříchu.

¹⁷ t. j. v životě tomu.

¹⁸ t. j. nebude se marat dřívotvůru a svou spravedlnost, nýbrž plněn bude, aby co den dokonaljším byl.

¹⁹ t. j. společenostech k hodování, jaš i jsté prostopráznoti obyčejně provázejí.

²⁰ t. j. nastává jest v nich příležitost k hříchu. ²¹ Vín, aby se nedělil skládáje se s jazyky s peněz vypůjčených na hořky, nebo jeho prostředním mezi nimi býti se oškádn, aš pak následkem dňávk ule mlíi nebudeš a tak sám sobě nepřitelem budeš.

KAPITOLA XIX.

¹ t. j. i sebe moudřejší i rozumější než jím svěřen se stává Boha, víře, etnosti, a tak trestu propadá; příkladem jsou Samson, Šalomoun a j. v.

² t. j. hřích jeho následovatí budou tresty veseljí na těle i na duši, [hanou] omocit, ku př. Antiochu král a Heroda, a tupoť myslí, i věno: vylovení od sebežné bláznosti, uvržení v oheň pekelný.

³ t. j. jak v moudrosti a na et, tak i na statku: ⁴ t. j. proti sobě samému, proti životu svému jak tělesnému, tak duševnímu: hřích v záhubu uvrhje i tělo i duši.

⁵ t. j. kdo sám se chvástá hanobnými řízky svými. ⁶ t. j. nepopteje se mu časn k poklepní, požádá si ho vštíti nemí a nechoz.

⁷ Spoj v veršem 5. a znamená tato trojí následek — ovese hříchu: šel, hanb, odsouzení; pak rozšír mě hříchem se slabosti a se ztvarnosti; nebo ani nepravdivější než prost, ale hod šel i se kaje; sávršeno však z obavnosti své raduje se a jí se chlubi. Suč s toho, ku kterému druhu sám náleží.

⁸ Řecký: Nikdy neopětný řeč, t. slyšen, která by byla na škodu bližním; anebo: nestjí tvrdotějš na své.

8. Ani přítel ani nepřítel neryparuj úmyslu svého: a jest-li tobě hřích,⁹ nezjevuj ho.

9. Nebo uslyší tě,¹⁰ a bude se tebe stříci, a jako zastáváje hříchu,¹¹ nenáviděti bude tebe, a tak přítomen bude tobě vždycky.¹²

10. Slyšel-li jsi slovo proti bližnímu svému, nechť s tebou umře: a věř, že tím nepukneš.

11. Z přitýni slova¹³ jako ku porodu pracuje blázen,¹⁴ jako [bývá] lkání při porodu dítěte.

12. Jako strela vražděn do masa v stěhná, tak jest slovo v srdci blázna.¹⁵

13. Pokřej přítěle, snad něčeho neví, a dí: Neudělil jsem toho,¹⁶ pakli učinil, aby více nečinil;

14. Pokřej bližního, snad něčeho neřekl: a řekl-li, aby snad toho neopětoval.

15. Pokřej přítěle: nebo častokrátě to bývá pomluva. 16. A ne každému slovu věř; někdo klesá jazykem, ale ne z úmyslu.

17. Nebo kdo jest, ješto by se neprohrěšil jazykem svým? Pokřej bližního prve, nežli mu pohrozíš.

18. A dej místo báni Nejvyššího: nebo všeliká moudrost jest bázeň Boží,¹⁸ a v té jest báti se Boha, a ve všelíké moudrosti jest zřícení zákona.¹⁹

19. A umění nepravosti²⁰ není moudrost: aniž jest zámyl hříšníkův opatrnost.

20. Jest nelichetnost,²¹ ale jest obavná: a jest nesmylný člověk, jemuž se nelostává moudrosti.²²

21. Lepší jest člověk, jemuž se nedostává moudrosti, a slabého rozumu v báni [Boží], nežli kdo má hojnost rozumu, a přestupuje zákon Nejvyššího.

22. Jest jistá důmylnost, a ta jest obavná.

23. A někdo vyponší jisté slovo,²³ mluví pravdu. Někdo se šibalky kofí, ale vnitřnosti jeho jsou plně listi:

24. A někdo se přilítá poddává a veliké pokoro: a někdo ahyjevo trvá svou, a činí se nevěda toho, co tajně jest;

25. a býť jemu z nedostatku síly nebylo lze hřešiti, dostane-li čas, aby zle činil, učiní zle.

26. Po vzáření poznává se muž, a z pohledění na tvář rozumný poznán bývá.

27. Oděv na těle, a smích okazující zuby, a chůze člověka prozrazují jej.

28. Jestli trstání litvé²⁴ v hnův hanlivém: a jest soud, který nebývá uznán za dobrý:²⁵ a jest mčlivý, a tenť jest opatrný.²⁶

⁹ Řecký: neryparuj život jiných, abys jich pokanil.

¹⁰ t. j. uslyší nějaký hřích bližního.

¹¹ t. j. doví, že jsi to ty projevil.

¹² t. j. máš se na to.

¹³ t. j. bude hledat, jak by ti stejným odpálil.

¹⁴ t. j. sobě tajně svěřeno.

¹⁵ t. j. nemá pokoje, dokud ho dále nepoví.

¹⁶ t. j. nemá pokoje, dokud se ho neoprotí, jako člověk střežený mpa vědělho mu v maso.

¹⁷ Řecký: Pokřej přítěle; snad tobo, což se o něm praví, ani neudělil.

¹⁸ t. j. dokonalá moudrost skládá se na ...

¹⁹ t. j. pravá moudrost uší, báti se Boha a plnit přikázání jeho v všetkém jednat, jinak jest lichá, marná, neúčinná.

²⁰ t. j. toliko přitrosným nedostatku víru.

²¹ Dolož: moudrosti, nebo: moudrý; nebo: i u lidí jinak moudrých.

²² t. j. nepřítma, s matou neobrobenosti.

²³ marné, nle nespomáhající, když se v buvěr děje a s hanou spojen jest.

²⁴ t. j. sepravým, hřivým se ukáže.

²⁵ t. j. a tak mnohdy ten opatrný jest, kdo mlčí.

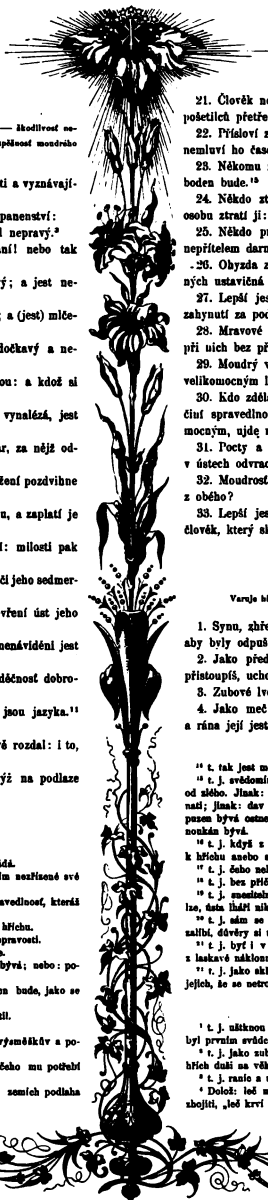
KAPITOLA XX.

Ukazuje rozdíl své a dobré mířlivosti, — realitě darův, — škodlivost neopatrnosti a lživého jazyka, — a přiléhavě stáda, a prospěšnost moudrého jednání.

1. Jak mnohem lépe jest kárati nežli se hněvati a vyznávajícímu se řeči nezbraňovati!¹
2. Žádostivost kleštěncova zbranje mladici² panenství:
3. takový jest ten, kdož s náhlím činí soud nepravý.³
4. Jak dobré jest, káranému ukázati pokání! nebo tak uteče dobrovolnému hříchu.⁴
5. Jest míčelivý, který nalezen býva moudrý; a jest nenávisť hodný, kterýž jest kvapný k mluvení.
6. Jest míčelivý, že nemá rozumu k mluvení; a (jest) míčelivý, jest zná příhodný čas.
7. Člověk moudrý pomlčí do času: ale nedochvát a neopatrny nezachovává čas.
8. Kdož mnohých slov užívá, urazí duši svou: a kdož si osobuje moc nepravá, nenáviděn bude.
9. Muž bez kázně prospívá ve zlém,⁵ a co vynalézá, jest ke škodě.⁶
10. Jest dar, kterýž není užitečný: a jest dar, za nějž odplata dvojnásobná bývá.
11. Jest pro slávu uměnění:⁷ někdo z poučení pozdvihne hlavy.
12. Někdo kupuje mnohé věci za malou cenu, a zaplatí je pak sedmer násobně.
13. Moudrý v řeči sebe samého milým činí: milosti pak bláznův vyhlitý budou.⁸
14. Dar nemoudrého nebude užitečný: nebo oči jeho sedmer násobně jsou.⁹
15. Málo dá, a mnoho vytkati bude: a otevření úst jeho jest roznicení.¹⁰
16. Dnes pjtěti někdo, a zejtra upomíná: k nenávidění jest člověk takový.
17. Blázen nebude mít přitele, a nebude vědomost dobrodružím jeho.
18. Nebo kteří jedí chléb jeho, osetmetěho jsou jazyka.¹¹ Kolikrát, a jak mnozí posmějí se jemu?
19. Nebo i to, což měl zachovati, nepovážlivě rozdál: i to, což neměl zachovati:¹²
20. Pád křivého jazyka jest jako toho, kterýž na podlaže padá:¹³ tak náhle pád zřech přijde.

KAPITOLA XXI.

- ¹ t. j. kdo z chyby své se vyznává, a odpouští si hřích.
- ² t. j. stráti jeho světenou porušíli hodi projevem nezříšené své šádosti.
- ³ t. j. také poruší světenou jemu k ostražení spravednost, kteráž se za starodávna co pana vyzobrazoval.
- ⁴ t. j. polepívá se, bodež se pak bodlivěji varovati hříchu.
- ⁵ t. j. jako dobrý pokračuje v omsti, tak sly v nepravosti.
- ⁶ t. j. umyly a jednání jeho bývali i jemu k škaze.
- ⁷ t. j. pro slávu, po kteráž baží, tím více snášen bývá; nebo: pouháním se podobuje.
- ⁸ t. j. kdo v nemoudrých řečech si libuje, opovržen bude, jako se nečistá voda výtává.
- ⁹ t. j. on štád, aby sedmer násobně mu jej odplatil.
- ¹⁰ t. j. bořivý vyřídil.
- ¹¹ t. j. oklamou jej lichobodem svým: místo vědku vřemětkův a potupy si utráí.
- ¹² t. j. bez věšho ohledu na budoucnost rozdál, čeho mu potřeba bylo i býlo.
- ¹³ t. j. nemoudrý a šelky, posévá v vyhoobních semích podlaže kamenná jest.

21. Člověk nemlý jest jako báika marná, kteráž se v ústech poetičků přetřepává.¹⁴
22. Přisloví z út blázna [pocházející] zavrženo bude, neboť nemluví ho časem svým.
23. Někomu nedopouští hřešiti nouze, a na odpočinutí svým boden bude.¹⁵
24. Někdo ztráti duši svou pro hanbu, a pro neopatrnu osobu ztráti ji: přijímavě pak osoby skazí sebe.¹⁶
25. Někdo pro hanbu připovídá příteli,¹⁷ a učiní si jej nepřitelem darmo.¹⁸
26. Obydla zlá na člověku jest laž, a v ústech nezvedených ustavičná bude.
27. Lepší jest zloděj¹⁹ nežli ustavičný lhář: oběma však zahynuti za podíl se dostane.
28. Mravové lidí lživých jsou beze cti: a hanba jejich jest při nich bez přestání.
29. Moudrý v slovích pronese sám sebe,²⁰ a člověk opatrný velikomocným líbiti se bude.
30. Kdo zdělává zemi svou, povýší stobu obilného: a kdož činí spravednost, povýšen bude: kdož pak se líbí velikomocným, ujdě nepravosti.²¹
31. Pocty a darové oslepují oči soudcův, a jako němý v ústech odvracejí trestání jejich.²²
32. Moudrost skrytá a poklad zakopaný, jaký jest užitek z obého?
33. Lepší jest ten, kterýž skrývá nemoudrost svou, nežli člověk, kterýž skrývá moudrost svou.

KAPITOLA XXI.

Varuje hřícha. — a líbí paraly moudrých i nemoudrých.

1. Synu, zhrěšil jsi? nechtě více; nýbrž i za předělá pros, aby byly odpuštěny tobě.
2. Jako před tváří hád utíkej před hříchy: pakli k nim přistoupíš, uchopí tě.¹
3. Zubové lvovi jsou zubové jeho, zabíjejíce duše lidské.²
4. Jako meč na obě strany ostrý³ jest všeliká nepravost, a rána její jest nezhojitelná.⁴

- ¹ t. j. tak jest moudrým protivný a odporný.
- ² t. j. svrdlomim; nastupí nejen a nouze, ale i svrdlomim napomenut od něho. Jlnak: i na odpočinutí svým šelvá toho, že nemohl vykonati; jlnak: dav se na odpočinutí, soukromě tož životu, k čemosti puzen býva osmem svrdlomim; jlnak: na odpočinutí, t. v bohatství ponoukan bývá.
- ³ t. j. když z nepravého stáda, aby něh přisloví neustráti, povolí k hříchu anebo sám se ho dopouští, a tak duši svou v škazu uvádí.
- ⁴ t. j. čeho nelze dáti anebo vykonati.
- ⁵ t. j. bez příčiny, moha toho opatrnost zbýti.
- ⁶ t. j. zasměšlivý; často mose škodlivý; před složením uzavřítí laž, čeho líbati nikoliv.
- ⁷ t. j. sám se škáse, jlnak: sám se přislová a tak se představeným zalíbí, důvěry si z nich získává.
- ⁸ t. j. byt i v něm pokal, odputi se mu přitěho potrestání z laskavé náklonnosti.
- ⁹ t. j. jako nářpno nebo náhubek, [tak v řeckém] drží durové jazyk jejich, že se netrouhají vytknouti trest, jak díe nákona usnávají.

KAPITOLA XXI.

- ¹ t. j. nátknou tě (tak v řeckém) i hřích i hád; znamenají, že had byl prvím svrdlomim k hříchu.
- ² t. j. jako zubové dravého lva raní a rozsepoú tělo, tak raní a zhubí hřích duši za věky.
- ³ t. j. raně a samrovoú tělo i duši.
- ⁴ Doloit, žeš milovrdnatvina Božím, ba i tím nebylo lso jlnak jej zhojiti, „že krví a smrdí lékařů samého“.

5. Žehráni a křivdy v nívec obrátí statek: a dům, kterýž jest příliš bohatý, v nívec uveden bude pro pých: tak statek pyšného do kořen vyplněn bude.

6. Proba z úst chudého až k úšim jeho⁸ pronikne, a soud rychle přijde jemu.⁹

7. Kdož nenávidí trestání, jest na cestě hřisánka: ale kdož se bojí Boha, obrátí se k srdci svému.⁷

8. Pozná [bývá] z daleka mocný z jazyka sméleho: a rozumný zná, že on klesá jím.⁸

9. Kdo staví dům svých náklady cizími,⁹ jest jako kdo sbírá kámen své v zimě.¹⁰

10. Koudeři shromážděná jest shromáždění hřešicích, a pínmen ohně jest konec jejich.¹¹

11. Cesta hřisánkův vydlážděna jest kamením,¹¹ a na konci její peklo, a temnota, a muky.¹²

12. Kdož ostýchá spravedlnosti, pochopí smysl její.

13. Dokonalost bázně Boží [jest] moudrost a rozumnost.¹³

14. Nebude vytačen, kdo neuf moudrý v dobrém.¹⁴

15. Jest pak moudrost, která jest bojná ve zlém;¹⁵ ačkoli není rozumn, kde jest hořkost.¹⁷

16. Umění moudrého jako povoden rozlije se, a rada jeho trvá jako pramen živý.

17. Srdce pošelilého jest jako nádoba rozražená, a žádne moudrosti nebude držeti.

18. Slovo moudré, kteréžkoli ualší umělý, chvátili je bude, a přijme je: ualší-li je smilný, nebude se mu líbiti, a zavře je za hřbet svůj.

19. Rozprávka blázna [jest] jako břimé na cestě: ve rtech pak rozumného nalzeze se milost.

20. Usta opatrně hledána bývají ve shromáždění, a slova jeho [posluchačové] rozvažovati budou v srdcích svých.

21. Jako dům zbořený, taková jest moudrost blázna: a umění nesmyslného jsou nevypravitelná slova.¹⁶

22. Pouta na nohou jest bláznu učení, a jako okovy ruční na pravé ruce.¹⁹

23. Blážen v smích povytaje hlasu svého: muž pak moudrý sotva se ticha zaměje.

24. Ozdoba zlatá jest opatrnému cvičení, a jako náramek na ramenu pravém.

25. Noha blázna kvapí do domu blížného:²⁰ a člověk zkušený ostýchá se osoby mocného.

26. Blážen oknem nahlédáti bude do domu: muž pak vy-cvičený vně postojí.

⁸ t. j. k úšim Hospodínovým.

⁹ t. j. spravedlnosti rychle se dostane jemu.

¹⁰ t. j. jde do sebe.

¹¹ t. j. rozumný ví, že sobě připravuje škazu.

¹² t. j. penázi neoprávdiš nabýti.

¹³ Rocky též: „jako kdo sbírá kamení k nárobnku svému;“ týž smysl jako Písa. 18, 11. nebo na takovém statku obyčejně lpi vesláta křivda a s ní přináá kletba Boží.

¹⁴ t. j. bezbožní zde tak brzo za své vezmou, jako hromada koelede splane; na věčnosti dostane se jim ohně pekelného.

¹⁵ t. j. pohodlná, hřešá. (Mat. 7, 18. Písa. 14, 12)

¹⁶ Rocky: propast pekelná.

¹⁷ t. j. dokonalá bázeň Boží ovoce jest...

¹⁸ t. j. ochoten k dobrému; horlivou snášeností a pilným přístášením dosáhne umění.

¹⁹ t. j. jsou mezi jinak moudří, ale nelibechotí; však ti pravou moudrostí nesají.

²⁰ t. j. sloz, nelibechotnost hříchů. (Viz Žid. 1x, 15.)

²¹ t. j. pošeliloví myšlení i slova jsou se pohodlná a neladná jako hromada kamen a stěrců.

²² t. j. přehráti mu jítí po slých žádostech a konati, co se mu líbí. (Žalm 2, 8.)

²³ t. j. vlnde se vtírá.

27. Bláznovství člověka [jest] poslouchati za dvěma: ale moudrý obtížil je se pobaněním.²¹

28. Rtové neopatrých bláznivě věci rozpráví budou: slova pak opatrných na váze se váží.²²

29. V ústech bláznův jest srdce jejich: a v srdci moudrých jsou ústa jejich.²³

30. Když bezbožný zlořečí dáblu, zlořečí sám duši své.²⁴

31. Nadymač²⁵ spružuje duši svou, a mezi všemi bude v nenávisti: i kdo by s ním přebýval, nenáviděn bude: mlčelivý a rozumný bude ctěn.

KAPITOLA XXII.

LEH hanebnost lenochův, — a pošelilá povaha dětí a bláznův, — a pervaše mysl moudrých; a — některé věci, kteréž přístáší rati.

1. Kamenem zbáčeným kamenováno jest lenoch,¹ a vláckni mluviti budou o opovržnosti jeho.

2. Lojnem volakým uházen jest lenoch: a každý, kdo by se ho dotkl, otrěse [si] ruce.

3. Hanba otceva jest syn nezvedený: dcera pak ke škodě mu bude.²

4. Dcera opatrná jest děditví mužů svému:³ ale kteréž [je] zahanbuje,⁴ k pobanění bývá otci.

5. Otce i muže zahanbuje sméřá,⁵ a od bezbožných nebude uměna:⁶ od obou pak bude opovřena.

6. [Jako] hubba v zármutek jest mluvěn nevhodá: trestání a učení v každý čas jest moudrost.

7. Kdo učí blázna, [jest] jako kdo slepaje stěp.

8. Kdo vypravuje slovo tomu, který nepoučohá, jest jako kdo budí spícího z těžkého sna.⁷

9. Se spícím mlví, kdo vypravuje bláznu moudrost: a na konci rozprávky dí: Kdo jest to?

10. Nad mrtvým plac, nebo zhaslo světlo jeho: a nad bláznem plac, nebo pozbyl rozumu.

11. Maličko plac nad mrtvým, neboť odpotívá.

12. Bezbožného zajisté život bezbožný [jest] nad smrt blázna.⁸

13. Zármutek nad mrtvým [trvá] po sedm dní; nad bláznem pak a bezbožným po všechny dny života jejich.

14. S bláznem nemnoho mluv, a s nesmyslným nechod.

¹ t. j. pálii by si to za hanbu.

² t. j. neš se promluví.

³ t. j. moudří napřed v ardei rvažují, co a jak a kdy promluvíti mají; blázi však nerozvažují, co mluviti budou, vybrá co mluviti.

⁴ Kdo visu přehráti svého dáblu přístá, sám na sebo šáuje, neš se k tomu zná, že vrhášal jeho poslouchá.

⁵ t. j. pomlouvá, klavomá, který svary tajně rosvívá, a povstá od jednoho k druhému dovná; ten kam přijde i s tím, kdo se ho přidáří, zaslouženého opovření dojde.

KAPITOLA XXII.

1. t. j. skláden, stupes býval: opovřen ode všech, a jako vše zněstátná pobozen.

2. t. j. nezveden: zvířák přilhlým vydášen na šperk a řastrov jmaš jeho stědí.

3. Z řeckého též: „děditvím obdrží muže“; vltádnosti jim bude moudrým chovášim svým.

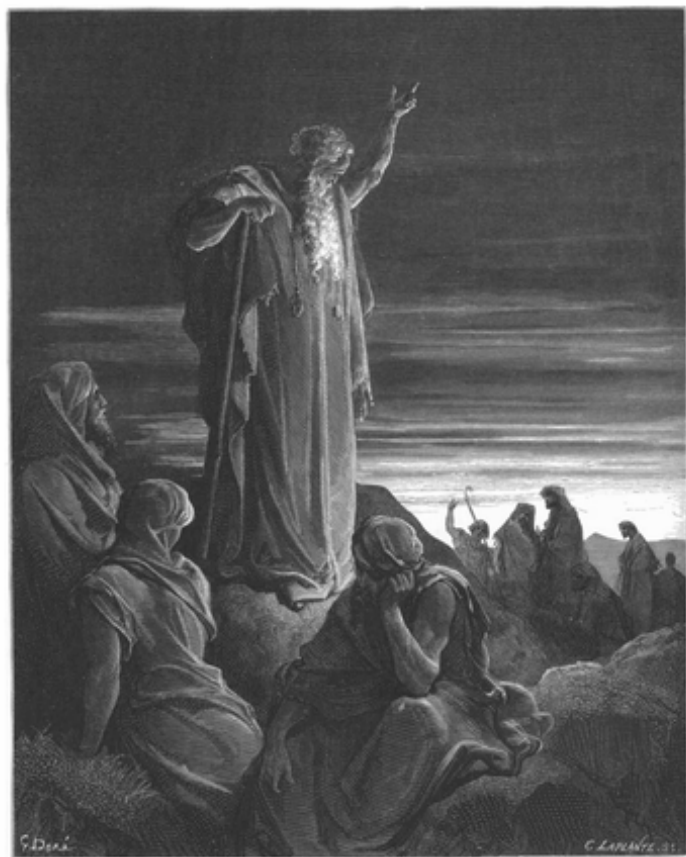
4. t. j. neopatrých, lehkomyslností, nemoudrosti svou pásobí, že se za ni stýdíti má.

⁵ t. j. žena nesvetydá, prostopádná.

⁶ t. j. jest jim rovan i chovášim, i vison, i trestem.

⁷ t. j. mará se samá, nebo tento opř vdy má.

⁸ t. j. truchlivým jest, neš sloužen smrti člověka, zvířák posnáš-li, co bo na věčnosti očekává.

EZECHIEL, PROPHETE.

15. Vystřihvej se ho, aby neměl těžkosti, a nebudeš zprzněn hříchem jeho.

16. Uchyl se od něho, a nalezeš odpočinutí, a nebudeš se mrzeti nad bláznováním jeho.

17. Nad olovo což těžšího? i jaké jiné jméno mu [náleží] než blázen?¹

18. Písek, a sál, a hruď železa lehčí jest nésti, nežli člověka neopatrného, a pošetilého, a bezbožného.

19. Podval dřevěný, spojen v základu stavení, nerozstoupí se: tak i srdce utvrzené myšlením rady.¹⁰

20. Myšlením rozumného žádného času básní porušení nebude.

21. Jako kůly na vříně, a kamení do zdí bez malty položené proti větru neostojí:

22. tak i srdce bázlivé v myslí blázna neostojí proti útoku bázně.

23. Jako srdce lékařé v myslí blázna po všecken čas se báti nebude,¹¹ tak i kdo v příkázáních Božích trvá vždycky.¹²

24. Kdo bude oko, vyvádí slzy, a kdo bude srdce, pronášá mysl.¹³

25. Kdo hází kamenem na ptáky, rozzene je: tak i kdo pomlouvá přítele, ruší přátelství.

26. Na přítele, kdyby jel i meč vytašil, nezoufej: jest zastít [možno] napravení.

27. Na přítele byt bys otevřel ústa smutná,¹⁴ neboj se: jest zajisté [možno] smíření, kromě pohánění, a vytýkání,¹⁵ a pých, a pronesení tajnosti, a rány listivé;¹⁶ pro všechny tyto věci uprchně přítel.¹⁷

28. Zachovej víru příteli v chudobě jeho, aby se i v dobrých věcech jeho veselil.

29. V čas souzení jeho zůstáň mu věra, aby i v dědictví jeho spolu dědicem byl.

30. Před ohněm z kofína pára a dým ohně vzhůru se vznášá: tak i před krveprolitím složená a hanění a hrození.

31. Přítele¹⁸ pozdravovati nebudu se styděti, a před obličejem jeho neakryji se; a přihodí-li se mi co zlého skrze něho, sneuť to.¹⁹

32. Každý, kdo to uslyší,²⁰ stfící se bude před ním.

33. Kdož dá²¹ ústům svým stráž, a na rty své pečť jistou, abych neklesl jima a jazyk můj nezkazil mne?

KAPITOLA XXIII.

Modlitba za sdělením, vyzraha od hřivě přibav; — a od chlipnosti.

1. Pane, Otče a panovníče života mého! neopouštěj mne v radě jejich: aniž mi dopouštěj padnouti skrze ně.¹

¹ t. j. blázen jsa tak obřívá jako olovo, i jedno olovo zasluhuje; v některých řečech se t. toho slova užívá k naznačení tupości, jako u nás slova: „duh“ a t.

² t. j. radou bedlivě uraženou.

³ Doloz: Boha.

⁴ Doloz: po všecken čas nebojí se lidí.

⁵ t. j. přivádí na jevo smýšlení uraženého, douzkuje ho, že vřaně, čím se uražena cítí.

⁶ t. j. byt bys ho i zarmoutil.

⁷ t. j. odělených dobodní.

⁸ t. j. škádní listých.

⁹ t. j. ruší se přátelství spíše a více než přemáháno, nebo těžší urážkou. (Vis 26.)

¹⁰ Doloz: byt i chudý a sprostý byl.

¹¹ vřak se ma za to dostane trestu od jiných; nebo:

¹² t. j. že mi nějak ublížil, za vyzrahu si vezma škodu mou.

¹³ jest vlasně počátek modlitby, která v kapitole 28. následuje.

KAPITOLA XXIII.

¹ t. j. keď nemoudrých, bezbožných: a nebo potažko k 28. v předelší kapitole: „rtě mych.“ jako by řekl: Pane, jenž vládně světem, vládní dny mémi: jenž řídí život můj, řídí i rty moje.

2. Kdož vloží na myšlení mé káže, a v srdce mé umění moudrosti,² aby v nevědomostech jejich neodpustil mně,³ a nezjevila se provinění jejich,⁴

3. a aby se nerozmáhaly nevědomosti mé, a nerozmožila se provinění má, a hříchové moji se nerozohojili, a abych nepadl před obličejem protivníků mých, a neradoval se ze mne nepřítel můj?

4. Pane, Otče a Bože žitota mého! neopouštěj mne v myšlení jejich.⁵

5. Nedejž, aby vysoko hleděly oči mé; a všelikou žádostivost odvrť ode mne.

6. Odejmí ode mne žádostivost obžerství, a žádostivosti smilstra neujmětež se mne, a amylnosti nestydaté a nezdrženlivé nevydávoje mne!

7. Naučení [k ostříhání] úst slýšte, synové! i kdo zachová je, nezahyne rty [svými]. aniž upadne v skutky nejhorké; i v marnosti své bývá jimi jatý hřífánek, i chycen pyšný a zlojace.⁶

8. Přisáhání nepřítvykejtež ústa tvá, nebo mnozí pádové jsou v něm.

9. Jmenování pak Boha nebyvej ustavičné v ústech tvých, a k jmenům svatých nepřiměuj se,⁷ nebo nebudeš [v tom] bez viny.

10. Nebo jako sluzebník, který ustavičné bývá tázán,⁸ modřin neubývá: tak každý, kdož přísahá a jmenuje [Boha], nebude zcela čist hříchem.⁹

11. Člověk, kterýž muoibo přísahá, plný bude nepravosti, a neodejde od domu jeho rána.¹⁰

12. A oklame-li,¹¹ hřífch jeho na něm bude: a nevěstím-li si ho,¹² hřífci dvojnásobně.¹³

13. A přísahá-li marně, nebude ospravedlněn:¹⁴ nebo naplněn bude odplatou dům jeho.

14. Jest i jiná řeč vedoucí přímo k smrti:¹⁵ ta nechť se nenalézá v dědictví Jakobovu.

15. Od milosrdných zajisté to všechno vzdáno bude, a v hřífch nebudou se váletí.

16. Nekázněmu mlúvení nezvykejtež ústa tvá: jest zajisté v něm slovo hřífčné.¹⁶

17. Pamataj na otce i matku svou, když v prostředí velikomocných stojíš:

18. aby se snad nezapomennul nad tebou Báh před obličejem jejich,¹⁷ a abys navyklostí svou¹⁸ zmámen jsa, netrpěl po-

¹ t. j. když někdo trestá a řídí myšlenky mé!

² t. j. v pobouzení svých myšlení mne neostřilí.

³ t. j. aby se neprojevil hřífčnost myslí ani slovem ani skutkem.

⁴ t. j. dat a rit mych nebo: hřífčích, bezbožných protivníků mých.

⁵ t. j. rty. — slovy marnými se projeví vládní mysl hřífčnou.

⁶ t. j. slovy svými, nebo: zomchaj v řeči jedina svatá. Varuje svídká marného zapřisáhání se.

⁷ t. j. bitím k vřanění doháněm.

⁸ t. j. jako člověk, často bledě trestán jsa, se cítí i citu tělesněno pobývá: tak ten, kdo dny nemá k Bohu a svatým, snadno i k hřivě přibav se odvílí.

⁹ t. j. trest Boží jej stihati bude; neboť nesechává Báh silební jmena svého bez pomsty.

¹⁰ t. j. nevyplá, co přísahá.

¹¹ t. j. nepotápí-li se.

¹² t. j. i křivou přímou i sešlajností.

¹³ t. j. k malicherné vůli, nebudeť ma to vřahou k ospravedlnění u Boha.

¹⁴ t. j. rohádní, a řeči svídné od pravé víry odrazaři. (S. Moř. 24, 16. a 6. Moř. 13, 5.)

¹⁵ t. j. marné, neopatrné mlúvení obyčejná a hřífčím se děje. (Vis Přil. 10, 19.)

¹⁶ t. j. hřífč na to, jak řídí svých zasnobáv, za ně se stydí.

¹⁷ t. j. pohrdati roděti.

hanění,¹⁹ že by si přál, bys se byl nenarodil, a že bys zlořečil dnu narození svého.

20. Člověk navyký řecem hanlivým, po všechny dny své nebude vyčítán.

21. Dvoje pokolení [lidí] páše hřích na hřích, a třetí přivádí [na se] hněv [Boží] a zabynutí.

22. Duše horká jako oheň rozčasný, kteráž neuhasne, až něco pohltí:²⁰

23. a člověk neselechotavý die žádost těla svého;²¹ neustane, dokudž nerozpálí ohně.²²

24. Člověku smilnému každý chléb sladký;²³ neustane přestavovati až do konce.

25. Každý člověk, kterýž přestoupá lože své,²⁴ pohrdaje dnů svou a řka: Kdo mne vidí?

26. Tma obkličuje mne, a stěny zakrývají mne, a žádný mne nevidí: kohož bych se otyčhal? Na hříchny své nezapomene Nejvyšší.

27. A nerozumí, že všechno vidí oko jeho; neb vyháni od sebe bázeň Boží taková bázeň člověka, a oči lidské straší ho;²⁵ 28. a nepoznává, že oči Páně mnohem více jasnější jsou nežli slunce, a že spatřují všechny cesty lidské, i hlubokost propasti i srdce lidská prohlédávaje v skryté strany.

29. Nebo Pánu Bohu všechny věci, prve nežli stvořeny byly, známé jsou; tak i dokonané spatřuje všechny.

30. Ten²⁶ na ulicích města trestán bude,²⁷ a jako hříbě koňské bude honěn, a kdež se nenadaje, postižen bude.

31. A bude v hanbu všem, proto že nerozuměl bázni Páně. 32. Tak i každá žena, kterážby opustila muže svého, a zůstala dědič z cizího manželství:²⁸

33. nebo nejprv zákona Nejvyššího nebyla věrna; a drabě proti muži svému se provinila: třetí v cizoložstvu smilnila, až jiného muže syny si získala.

34. Ta do shromáždění přivedena bude, a na syny její bude dotazováno.²⁹

35. Neupustí synové její kofene, a ratolesti její nepomou ovoce.³⁰

36. Požstává k proklínání památku svou, a hanba její nebude shlazena.

37. A poznají, kteříž zřstaveni budou, že nic není lepšího nad bázeň Boží a nic sladšího nad bedlivé zachování příkazní Páně;

38. veliká jest sláva nádeřovati Pána; dlouhoost zajisté dnů přijata bude od něho.³¹

KAPITOLA XXIV.

„Chvála moudrosti.“ 1-4 přebírá náplň kapitoly této. Pak se svádí, že moudrost sebe sama chváliti bude, di: Je tato její sláva se skládá v Bohu, a sama jest všem milováním jejím, i sborník nabeřehav, vzděláv a svatých, i vyvolanost na něm.

1. Moudrost¹ chváliti bude dnů svou:² i bude učtána v Bohu, a u prostřed lidu svého honositi se bude:

2. a v shromážděních Nejvyššího otevře ústa svá, a před obličejem moci jeho honositi se bude;

3. a u prostřed lidu svého povýšena bude, a v shromáždění svatém bude obdivována:

4. a v množství vyvolených bude míti chválu, a mezi pošetnanými bude požehnána, řkouc:

5. Já z úst nejvyššího posla jsem, prvorozená před všelikým stvořením:

6. Já jsem učinila na nebesích, že vzelo světlo nekonalé,³ a jako mlha přtkryla jsem všechnu zemi:⁴

7. Já na výsostech přebývám, a trůn můj jest na sloupě obklovaných.

8. Okřleček nebeský všam jsem oběsila,⁵ a hlubokost propasti jsem pronikla,⁶ po nálných mostých jsem chodila,

9. a na vsí zemi stála jsem: a ve všelikém lidu,

10. a ve všelikém národu přednost jsem měla:⁷

11. a všech vyvolených i ponížených srdce mocí jsem šlapala:⁸ a u všech těch hledala jsem odpočinutí; i budu v dědicví Páně přebývati.⁹

12. Tehdy přikázal, a řekl mi Stvořitel všech věcí: a kterýž stvořil mne,¹⁰ odpočinul v stánku mém.¹¹

13. A řekl mi: V Jakobě přebývej, a v Izraeli můj dědicví, a ve vyvolených mých pusť kořeny.¹²

14. Od počátku a před věky stvořena jsem,¹³ a až do budoucného věku býti nepřestanu, a v přebytku svatém před ním posluhova jsem.¹⁴

15. A tak na Sionu utvrzena jsem, a v městě posvěceném též odpočinula jsem, a v Jeruzalémě jest moc má.

16. A v lidu učněm vkořena jsem se, a v částce dědicví Boha mého, a v shromáždění svatých zdřzována mé.

¹⁹ t. j. s doplněním Božím na pokutu, že si rodiláv necitil, tak . . .

²⁰ t. j. pává tuto první druh tří chlipných, t. kteří rozčasní hříšnou svou bujností až žádost v srdci chovají, aniž ustávají, dokud je v skutku nevedou, a v nich se kochají, až sebe samých jako požár strží a shání na tle i na další.

²¹ t. j. druhý druh smilníkův, a tělem svým totiž nešťostu páchajících. 22. t. j. dokavade zdraví své a život nezahví sde, tuzto pak nepoždě v oheň věčný. (Viz strašný příklad Sodomských.)

²³ t. j. všechny způsobem ohavnost páchní bude sde, až — (viz předšlá posnamení).

²⁴ t. j. cizoložník; třetí to druh smilníků, jež napovědí veršem 21.

²⁵ t. j. kterýž se toliko bojí, aby ho lidé nevidli.

²⁶ t. j. takový cizoložný člověk, jenž se domníval skrytým býti, konečně a nahle postižen a . . .

²⁷ t. j. veřejně a na svědění, až byl skrytý a ve tmě hřešil: tak to Hří Báh, že skrytá hříchy na jevo přijde, aby úpěnlou trestem došly.

²⁸ t. j. s cizím mužem požaví a řka mezi dítky svého manžela neposlušně dědič postaví, ta se i proti statku jeho a pravých jeho dítěk provinila.

²⁹ t. j. i ona bude nejen sama veřejně trestána (8. Moř. 20, 10. — Jan 8, 5), sžbrž i o dítkách jejích právně vyšetřována, jsou-li, jako na udání, pravého manžela, si povzdřeni.

³⁰ t. j. rod její nebude mít zdaru. (Moudr. 4, 8.)

³¹ t. j. dostane se tomu, kdo se zasléžuje, zářky jeho plně.

KAPITOLA XXV.

¹ Rozuměl tuto i moudrost vědom, neuvolčen, v Bohu přirozeně jako v zřídle se nalézající, a vycházející od něho jako po pramenné; i udělena trůnem buď způsobem přirozeným, rozumem totiž jejích povahou, nebo nadpřirozeným, svlažením milosti, jako se toho bylo ku př. dostalo většinám lidu vyvolaném sjevením zákona Hospodínova.

² t. j. sama sebe bude chváliti.

³ t. j. slunce.

⁴ t. j. rozprostřítie, rozšířuje se po veškeré zemí.

⁵ t. j. ústie, opasla jsem.

⁶ t. j. sahala jsem.

⁷ t. j. vsí země, a všemi lidmi a národy jsem vládnla: nebo všeliká moc od Boha!

⁸ t. j. mocem jsem si podmanila srdce všech.

⁹ t. j. v lidu Izraelcím, její si Bůh svlažil vyvolil.

¹⁰ tak o věsné moudrosti nevázná řečeno místo „spločil“.

¹¹ t. j. našel odpočinutí, přebývá věčně.

¹² t. j. v lidu vyvolaném, pravověrném.

¹³ t. j. buď „přirozená“ co do nejvyššího slovočeství druhé Božské osoby; a nebo jako 12. nevázná místo „splošená“.

¹⁴ t. j. v stánku svatém skrze osoby kněžské: řád toho posluhování byl t. věčnou moudrostí staven.

17. Jako cedr na Libanu,¹⁷ vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu;

18. jako palma v Kádes jsem vyvýšena, a jako štěp růžový v Jerichu;

19. jako oliva zpanilá na polích, a jako javor vyvýšena jsem u vody na silicích.

20. Jako skořice a balsam vonný vůni jsem vydala; jako myrrha výborná vydala jsem libeznost vůně;

21. a jako storax a galban a onyx a gutta,¹⁸ a jako liban nenatáý nakouřila jsem přibytěk svůj, a jako balsam neměšený vůně má.

22. Já jako terebint rozložila jsem ratolesti své, a ratolesti mé [jsou ratolesti] cti a milosti.

23. Já jako vinný kmeu vypudila jsem libou vůni, a květ máj přináší ovoce cti a poctivosti.¹⁹

24. Já jsem matka krásného milování, a básně, a poznání, a svatě naděje.²⁰

25. Ve mně jest všelká milost cesty²¹ a pravdy; ve mně všelká naděje života i ctnosti.

26. Přistáptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasytte se:

27. nebo duch můj jest nad med sladší, a dědictví mé nad med a plást strdí.

28. památka má na věky věkův.

29. Kdož mne jedí, ještě lačneti budou: a kdož mne pije, ještě žízneti budou.²²

30. Kdo poslouchá mne, nebude zahanben; a kteříž pracují ve mně,²³ nebudou hřešiti.

31. Kteržž vysvětlují mne,²⁴ život věčný mají budou.

(Mat. 5, 19.)

32. Toto všecko jest kniha života,²⁵ a smlouva Nejvyššího a poznání pravdy.

33. Zákon rozkázal Mojžíš v příkázáních spravedlnosti, a dědictví domu Jakobovu, a zaslíbení Izraelovi.²⁶

34. Učil vzbudit Davidovi, služebníka svému, krále z něho nejmočnějšího, a sedícího na trůnu slavném na věky.

¹⁷ 17—19. t. j. líh se vznešenost, krása a libeznost moudrosti, sama se přispodobuje vznešenosti země vše stromový cedra a cypřiš. Líhlibé libeznost ovoce palmy, libozemem růžového štěpa, plodná oliv a stásem javoru, její slásta na výhledě v saděch po silicích silaví.

¹⁸ 20—23. t. j. značí všelké ctnosti moudrosti provázalé podobestřím nejprve rovářých plodin a krajín vjehodných, líhlib se pro svatví a libeznost přibytkové vykřáží: volavá prýkřivce s libeznotu — kadličkové stromu — bez natutí se přijetí jest nejvzrostnější; pak roslitě-tě terebinta a širokého vinného kmene.

¹⁹ t. j. není planý, vyběř ještě doopje a dozraje na ovoce, kteréž jest čas před lidmi, poctivost, čistota srdce a mravů, všelké poklady převyšejlé.

²⁰ t. j. já plodím v srdcích lidských čistotu lásku k Bohu a básně Boží, poznání spásitelné pravdy, a svatost a pevnost důvěrnosti v Boha.

²¹ t. j. k milování dobrého obcování.

²² t. j. jakož nepohrdají moudrostí, leč kdo jí nezají; tak kdož jí jednou okusí, nasytí se a nabízí se jí nomohou, vědy jako sladkosti a propělnosti v ní nalásajíce. (Tajemný smysel tak dí sv. církve o nejvěstější svatosti oliváři; die Jan 4, 13.)

²³ t. j. kdo své skutky konají die mne, a svou pomou.

²⁴ t. j. jlych pravé moudrosti učím i slovem i skutkem. (Co od 5—31. obháseo, sv. církve z části a smyslem velmi vhodným zvlá k všeobecné blažované Rodičky Boží, Panny Marie, jakožto učitelce a předčestné a přede všemi ivory v myslí Nejvyššího přibytčasté sdělovací vřítěné Moudrosti věčné.)

²⁵ t. j. všecko, co posud řečeno, obháseje zákos Boží.

²⁶ t. j. zákon Mojžíšův zákos v příkázáních, vedoucích k spravedlnosti, a dán jest za dědictví Izraelovi, zavíraje i mnohá zaslíbení, svlážek v zák. o Mesiašovi. (v. 31.)

35. Kteržž²⁷ naplňuje moudrostí jako Fison a jako Tigris v čas nových dnů.²⁸

36. Kteržž naplňuje rozumností jako Enfrat; kterýž jí rozmnožuje jako Jordán v čas žní.

37. Kteržž vysílá umění jako světlo, a vystupuje jako Gehon v čas vinobraní.

38. Kteržž jí první dokonale poznal, a mtlejší nevyšlune jí.²⁹

39. Nebo nad moře rozhojnilo se myšlení její, a rada její nad propasti velké.

40. Já moudrost vyřila jsem řeky.³⁰

41. Já jsem jako struha vody nesmírné z řeky; já jako tok řeky a jeho vedení vody vyřila jsem z ráje.³¹

42. Řekla jsem: Svlážíž zahrady svou vyřazenou, a napojím ovoce louky své.³²

43. A hle! struha má stala se mi řekou hojnou, řeka má vyrovná se moři.

44. Nebo učení jako svitání rosvěcují všem,³³ a vypravím je do daleka.³⁴

45. Proniknu všeky nížší strany země, a abhlédnu všeky, kteříž spí, a osvitím všeky doufající v Pána.³⁵

46. K tomu učení jako proctoví vyjeji, a pezdstavím je tím, kteříž hledají moudrosti, a rústauu v pokoleních jejich až do věku svatého.

47. Vizte, žeť jsem ne sama sobě pracovala, ale všechném, kteříž hledají pravdy.

KAPITOLA XXV.

Vyřila světlo i přilomá i naplňuje věd. — a co štruha bláží; — a líh slast kosaheo.

1. Ve třech věcech má zailbení duch můj, kteréžto schváleny jsou před Bohem i před lidmi:

2. Svornost bratří, a milování bližních, a muž a žena dobře se anášejí.

3. Tři druhú lidí nenávidí duše má, a velmi tůče neuu život: jejich:

4. Chudého pyšného, bohatého líživého, starce počitelého a neromuzného.³

5. Čehož jsi v mladosti své neshromáždil, kterak najdeš v starosti své?

²⁷ t. j. přímo k ver. 22. „Běh“; pak Mesiaš od něho poslaný.

²⁸ Řeky tato až — 37. jmenované zárodkují rozvozním svy. Knážd v svém čas, krajiny, líhlib tamo. Fison (Fasis) v krajíně Kulebáské; Tigris a Enfrat v Mesopotámii; Jordán v Palestíně; Gehon (Nil) v Egyptě.

²⁹ Anebo die řeek. ani první, ani poslední, nitěný člověk dšpí se pozná moudrosti.

³⁰ t. j. všelkého umění hojnost vydala jsem, jako rozvodná řeka zárodkuje role.

³¹ t. j. oplyvím spásitelnými naučením, jako řeky a proud máj v ráji seobekám, o Boha naučo. Znamená, že mozi svrhu řekovní řekami čtyř jsou: Fison, Tigris, Enfrat a Gehon, kteréž die sv. Písmo ovlátovaly ráj.

³² t. j. lid můj vyřolený; jiné žení: „napojím ovoce zrosed (rodu) svého.“

³³ t. j. póněnála jako světlo přichází moudrost.

³⁴ t. j. krajín i věkův, netoliko předně lídu Israhelského, ale i všem národům plynouti má učení své.

³⁵ t. j. i k nejšpásnějšímu válku, shudim blížnici se spáku smrti duchovní, osvitím zbožné ke všelkému skutku spásitelnému.

KAPITOLA XXV.

¹ t. j. život a způsob jednání jejich velmi se mi přičí, jest mi protivný.
² Řek: „umilobno“ Obavnosť mezi lidem staros početlý a nezdrženlivý; vyjeji, a kteréžto způsob a seřosť líhlibá byla tís přilomá oebanuti duševního: ten štěpově hoda.

6. Jak úspěštlivý jest šedinám soud, a starším znáti radu!
7. Jak úspěštlivá jest starcům moudrost, a slavným rozum a rada!

8. Koruna starcův jest mnohá zkušenost, a sláva jejich bázeň Boží.

9. Devět věcí nedomněných blahoslaviť jsem v srdci svém,^a a dešťou vypovím jazykem lidem:

10. Člověk, kterýž z dítěte přičtení má: a [který] za živa vidí poražení nepřátel svých.

11. Blahoslavený, kdož bydlí se ženou rozumnou; a kdož jazykem svým nepoklesá; a kdož přítelův neškodným sebe.

12. Blahoslavený, kdož nalezl přítele pravého, a kdo vpravuje spravedlnost uchu poslouchajícímu.

13. Jak veliký jest, kdož nabyl moudrosti a umění; ale není nad toho, kdo se bojí Pána;

14. bázeň Boží předčí všelky věci:

15. blahoslavený člověk, kterémuž dáno jest mít bázeň Boží; kdo jí má, komuž jej připodobní?

16. Bázeň Boží jest počátek milování lidí: víry pak počátek připojen býti má k ní.^b

17. Nad velikou ránu jestiť zármutek srdce, a nad všelikou zlost zloba ženy.

18. A všelikou ránu [raději uvidí člověk], než zármutek srdce;

19. i všelikou neslechetnost [raději], než neslechetnost ženy;

20. i všelikou zlou nehodu [raději], nežli nehodu [přesobenou] od svých neválnátníků;

21. a všelikou pomstu [raději], než pomstu nepřítel.

22. Není horší hlavy nad hlavu hřada:

23. a není hněvu nad hněv ženy. Lépe bude bydlet se lvem a s drakem, nežli bydlet se ženou zlou.

24. Zlost ženy proměňuje obličeje její; a zamračuje obličej svůj jako medvěd, a jako pytel jej ukazuje.^c

25. U prostřed sousedů svých zaupl muž její, a slyše [o ní] povyzčuje si malíčko.

26. Malát jest všeliká zlost proti zlosti ženaké; los hříšníkův připadníž na ni.

27. Jako přelítá do vrchu cesta nohoum starce, tak jest žena štěbetná mužův tichému.

28. Neohládej se na krásu ženskou, a nepožádej ženy pro sílnost.

29. Zlost a nestydatost ženy i velikou hanebnost [jest]!

30. Žena, má-li přednost, protiví se mužův svému.

31. Srdce pozížené, a tvář smutná, a rána srdce, jest zlá žena.^d

32. Ruce mdlé a kolena skleslá, jest žena, kteráž neblahoslavi muže svého.^e

33. Ženou stal se počátek hříchu, a akrze ní umíráme všickni.

34. Nečaději vodě své ani sebe menšího průchodu, ani zlé ženě svobody vycházeti.^f

^a t. j. devět věcí myslí rozsvětliv (Eli podlé E. devatero myšlení domáše), blahoslaviť jsem.

^b t. j. pravdu víra jest počátek spojení (třinácté sjezdování se) s Bohem, jest základ vědy blaha.

^c t. j. jako smutek, kterýž oděv. Jsouť, kteří nárazným báděm až i sčernají.

^d t. j. to tré svého mají přáti.

^e t. j. nepročitavá a nepřítelivá, to jest ta, která svého muže v neštěchách a nešťastích nepodporuje, neustojí; a ta se neví ani k dítěti doma, ani ka cti tvé.

^f t. j. jako voda i sebe menším otvorem ryteče, tak i žena, jinak mravná, svobody své k neslechetnostem snozuje. V královských východních ženy přiněs v světských komnatách uzavřítay bývaly.

35. Nebude-liť choditi po ruce tré,^g zahabíť té před obličejem nepřátel;^h

36. odetjí jí od těla svého,ⁱ aby vidy tebe zle neušivala.^j

KAPITOLA XXVI.

O dobrých i svých ženách a — o věcech, kteréž zármutek přinázejí.

1. Ženy dobré blahoslavený jest muž: nebo počet let jeho dvojnásobný bude.^k

2. Žena statečná^l obveseluje muže svého, a léta života jeho naplní pokojem. (Přil. 31, 10.)

3. Díl dobrý jest žena dobrá, a podíl bojčím se Boha dána bude mužů pro skutky dobré;^m

4. bohatého i chudého srdce dobré,ⁿ [tím nabude]: po všecken čas obličeje jejich veselý jest.

5. Tři věcí bojů se srdce mé, a čtvrtá trvá má strachuje se:

6. Zrády města, a sročen se lidu,

7. Zaslaby líivé: všecko to nad smrt jest těžší; [ale]

8. bolest srdce a truchlení, jest žena zálivá.^o

9. Při ženě zálivé jest bíť jazyka, se všemi se sdružující.^p

10. Jako jho volů rozviklané, tak i žena zlá: ^q a kdo jí má, jest jakoby uchopil štra.^r

11. Žena otralkyné — zlost velká: a hanba a mrzkost její neukryje se.

12. Smilství ženy po nestydatých očích a po větkách jejich pozná se.

13. Nad dcerou, kteráž se neodvracuje,^s upevní stráž: aby naleznouc příležitost, nepoznala jí.^t

14. Ode svých nestydatostí očí jejich šetř se,^u a nevid se, nebude-li na tebe důvěra;^v

15. jako žitavý počestný u studnice ústa otevře, a se všelké vody neblžísi píti bude; u všelického kolu [stanu] se posadí, a proti všelické střele otevře toul, dokazvad nezemdí.^w

16. Milost ženy pilně obveselí muže svého, a rostuční kosti jeho.

17. Mravopoctnost její dar Boží jest.

18. Žena rozumná a mčlivá, duše dobře zvedená, jest nado všecko.^x

^a t. j. nedá-li bedlivý pozor na ni, veda jí přímo rukou svou.

^b t. j. vespochůbe-li síle, pak . . .

^c t. j. propust jí. Naráží na 1. Mojš. 2, 24. A však v novém zákoně propuštění ženy nikterak se neobcházíva. (Mat. 5, 31.)

^d t. j. nepřítelství a lásky tvé.

KAPITOLA XXVII.

^a t. j. spokojenosti života dlouhého věku domáhe.

^b t. j. pilná. Dvě hlavních otáseti této udává, jímž žena stkví se má: dobrotu, obahující v sobě mravnost, skromnost, tichost, počestnost, sbornost; a statečnost a pracovitost a velikou přilivostí v hospodářství domáem. Znamená, že svatý mužie neměl haněti naproti ženětkého polaví; nýbrž že věděl, se vše zřeknouti se na něm i dar bráto i svého nášat, k výstavu i mužům i ženám.

^c t. j. die zaslaby jeho; proto se i praví, že žena dobrá jest daru Boží.

^d t. j. Bohatý i chudý jsou dobré myslí, mají-li manželky dobré.

^e t. j. řec: žena zálivá jest; jest čtvrtá, jehož se co hrozí.

^f t. j. křivost, žaluje a střeluje si známým i neznámým.

^g t. j. pokazi všecko.

^h t. j. ona otraví všelike blaho domáči až na smrt.

ⁱ t. j. od pohledění na muže, všetrně se po nich obhládají.

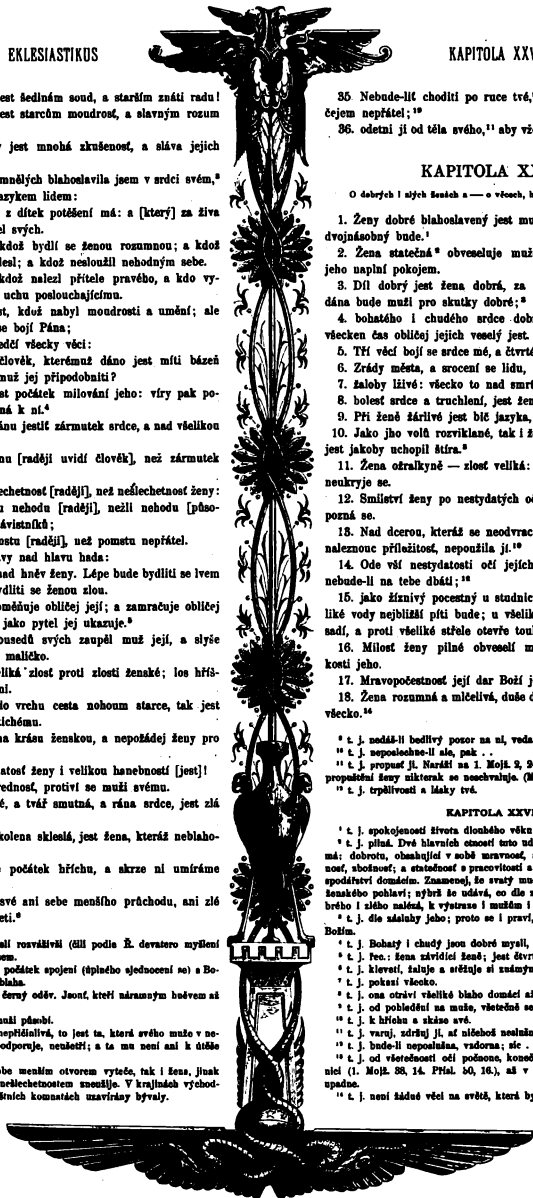
^j t. j. k hříchu a skáze své.

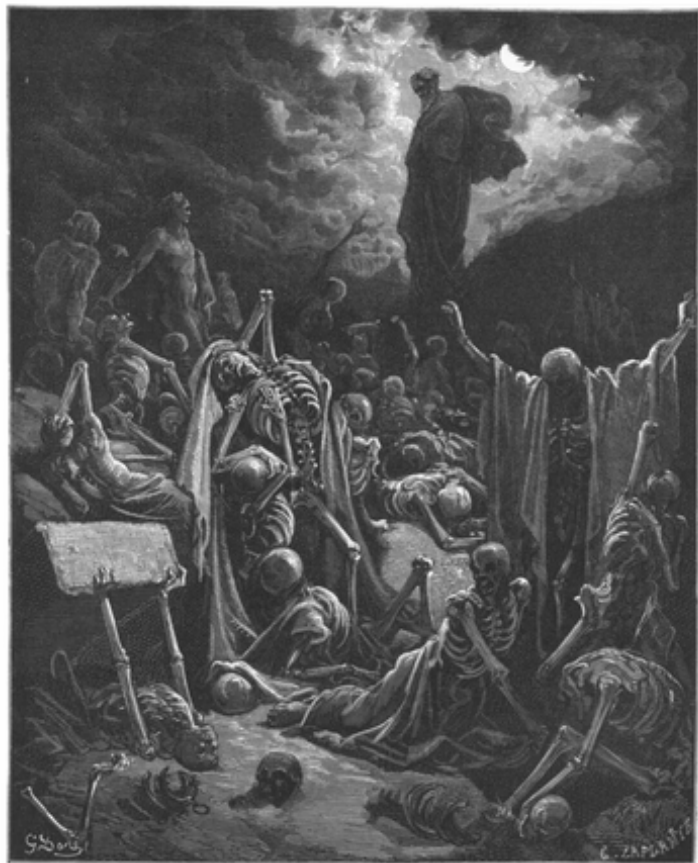
^k t. j. vavř, odřáj jí, až všeček neomládného nevidí.

^l t. j. bude-li neposlušná, vadorná; etc . . .

^m t. j. od věstřenosti očí požnosa, konečně obveron stane se smilněi (1. Mojš. 23, 14. Přil. 50, 18.), až v úplnou skazu těla i duše upadne.

ⁿ t. j. není žádce věci na světě, která by byla nad ženu otčnost.

VIDĚNÍ EZECHIELOVO

19. Milost nad milost jest žena svatá a stydlivá.
 20. A všeliká váznost¹⁸ není dostojna zdržlivé duše.
 21. Jako slunce, které vychází světa na výsostech Božích, tak jest krásá ženy dobrou ozdobou domu jejího;
 22. Světlí, kteréž svítí na svícen svatém, jest krásá tráti její v věku dospělém;
 23. sloupovím zlatým na podstavcích stříbrných, tak jsou nohy pevné na patách ženy statečné;¹⁹
 24. základy věčnými na skále pevné jsou příkázání Boží v srdci ženy svaté.
 25. Pro dvě věci zarmoutilo se srdce mé, a pro třetí hněv na mne přišel.
 26. Muž bojovný hynoucí chudobou, a muž moudrý jsa opovržen;
 27. a který odchýlil se od spravedlnosti k hříchu: takového Bůh připravil k meči (trestu).
 28. Dvě věci zdály se mi nesnadné a nebezpečné: Nesnadné se zbraňve kupec nedbanlivostí; a nebudě číst křemáf od hříchů rtáv.²⁰

KAPITOLA XXVII.

Uti, jak mnevi v obchodě hřálí-vají, — se hřálík a hřálí býrá pomáti; se spravedlností hřálíti — a stých se varovati stěha.

1. Pro chudobu¹ mnozí zhrěšili: a kdož hledí bohat býti, odvrací oko své.²
 2. Jakož uprostřed spojení kamenů³ vrašen bývá kůl; a tak i uprostřed prodváná a kupování vítvá se hřích.
 3. Setřív bude s hříšnikem hřích.⁴
 4. Nebudě-li se pilně držeti básně Páně, brzo podvrátí se dům tvůj.⁵
 5. Jako když se říční třese, propadá prach, tak [všeliký] nedostatek člověka [se okáže] u [vytřebení] myslí.⁶
 6. Nádobí hratičké zkouše oheň, a lidí spravedlivé pokušení zármutu.
 7. Jako na hlezení stroma poukazuje ovoce jeho, tak i řeč na myšlení srdce člověka.
 8. Nechval muže, prve než-li mluví, neboť to jest zkouškou lidí.
 9. Budě-li následovatí spravedlnosti, dosáhneš jí; a obléčeš se v ni jako v řizu čestnou, a přebývatí buděš s ní, a chráníti tě bude na věky, a v den poznání⁷ nalezněš ochranu.
 10. Ptactvo k sobě podobným se zléhá: i pravda k těm se přidruží, kteří jí činí.
 11. Lev vždycky čhá na lov; tak hříchové na ty, kteříž páchají nepravosti.

¹⁸ t. j. všecko náto a stříbro není nad dání [její — ženy] zdržlivou (dře řeč).

¹⁹ t. j. pevná, statečná jest povahou svou i jednáním, zakládá jí sílu se nášesem Božím.

²⁰ t. j. probášení všelikého proti spravedlnosti, za malíčnost povahy klameš ve sloví, ceně, míře, věze.

¹ t. výše: kdo prodává, něčehož si nepatří všelijak hřáliti ústy a líci, nepřavdivým přeclováním a vykolčováním a napřímáním se a t. p.

KAPITOLA XXVII.

¹ Řecky: pro vše nepatrou, pro malý zisk.

² t. j. mysl, srdce od Boha, nebo výše od dobrého. Souvisí s 26, 28.

³ t. j. ve zdi.

⁴ t. j. trám spojovací, klobouk.

⁵ t. j. neujde trestu, a bytí bylo až na onom světě. (Vis 26, 28 psan.)

⁶ t. j. svážit kupcům, obchodníkům a všelikým zřezbákům řečeno.

⁷ t. j. boží, rádivým rozmyslem všelikou pochybnost odstraň, než jednatí potěší; nebo: „spravedlivým sebe spytováním hloš se poznati.“

⁸ t. j. v den soudu.

12. Člověk svatý v moudrosti zůstává jako slunce: ale blázen jako měsíc se mění.
 13. Uprostřed nesmyslných chovej slovo [do] času: a le uprostřed přemýšlujících ustavitý bud.⁹
 14. Rozpráka hřálících jest protivná, a smích jejich v rozkošech hříchů.
 15. Řeč mnoho přísahající působí, že vsasy na hlavě vstávají; a [řeč] nestydatá [donucuje] zapatí uši.
 16. Průliti krve býrá v různých pyňných: a zlořečení jejich jest téžké k slyšení.
 17. Kdo pronáší tajné věci příteli, ztracuje víru, a nenalezne přítele podle vůle své.¹¹
 18. Miluj bližního a spoj se s ním věrou.
 19. Proneseš-li skryté věci jeho, nedohotíš ho [nezakážeš více].
 20. Nebo jako člověk, kterýž tráti přítele svého, tak jest i ten, kterýž tráti přízeň bližního svého.¹²
 21. A jako kdo pouští ptáka z ruky své, tak jsi pustil bližního svého, a nelapíš ho:
 22. nechod za ním, nebo jest daleko: utekl totiž jako arna z osidla, nebo raněná jest duše jeho;
 23. již ho více nebuděš moci svázati.¹³ I po zlořečení jest smíření [možno]:
 24. ale proneseš-li tajné věci přítele, toť jest zoufání duše nešťastné.¹⁴
 25. Kdo pokynuje okem,¹⁵ kuje zlé věci, a žádný ho nezavře.¹⁶
 26. Před obličejem očí tvých osladí ústa svá, a řečem tvým diviti se bude: ale napoleďy převráti ústa svá.¹⁷ a v slova tvá vloží pohorlení.¹⁸
 27. Mnohých věcí nenavídíš nem, ale tomu¹⁹ podobného neznám ničehož; i Hospodin nenavídí ho bude.
 28. Kdo kamenem vzhůru hází, na hlavu jeho spadne: a rána listivá listivého rozseve rány.²⁰
 29. A kdo jámu kopá [jinému], upadne do ní: a kdo postavuje kámen bližnímu [k uražení], urazí se o něj; a kdo jinému osidlo klade, zahyne v něm.
 30. Nejhorší úklad, kterýž kdo učiní, na něho [samého] se svalu, a nepozná, odkud mu to přichází.
 31. Posměch a pohánění pyňní [tropívatí]: ale pomsta číhati bude na ně jako lov.
 32. Oudlem zahynou ti, kteří se radují z pádu spravedlivých; a bolest stráví je prve než zemrou.
 33. Hněv i prchlivost, obě jest ohavné: a muž hřáný jest jim podoben.

⁹ t. j. až mu poroučí, až budou připraveni naň. Řecky: „mezi blázný jdi jen v příhodný čas.“

¹⁰ t. j. stále trvej.

¹¹ t. j. ale takového, kterýž mu stajevm odpatí tak nešetřá, jako on byl, se prokáže.

¹² t. j. kdo zruší věrnost přátelství, ten i přítele posly, jako by mu byl nepřítel.

¹³ t. j. nelze ti více, spojití se s ním opět.

¹⁴ Řecky: „Rána se dá obvázati, utrška smířiti, kdo však tajemství [přítele] pronese, zoufá.“

¹⁵ t. j. potákač, ke všemu Nkaje „ano“: poohlubník.

¹⁶ každý ho přec trpí, až jest člověk nebespěný.

¹⁷ t. j. jinak mluvíti bude.

¹⁸ t. j. převráti, přehroztí slova tvá, k též škodě je vykládáje. (Luk. 20, 30.)

¹⁹ t. j. který pronáší tajnosti přítele.

²⁰ t. j. jej samého raní; prosvětrá nevěřivku samému nejvíce škodiv.

12. Před příkázání [Boží] přijmi chudého: a pro nouzi jeho neopouštěj ho s prázdňem.

13. Ztrat penize pro bratra a přítele svého: a nechovávej jich pod kámen k zmaření.

14. Skládej poklad svůj dle příkázání Nejvyššího, a prospěje tobě více nežli zlato.

15. Zavři slůžku v srdci chudého, a onaf vyprosí tebe ze všeho zlého.

16. 17. 18.* Nad štít mocného a nad kopí bojovati bude [za tebe] proti nepříteli tvému.

19. Muž dobrý zaručí za bližního svého: ale kdož ztratil štát, ostaví jej.

20. Na milost rukojmě nezapomínej: nebo dal duši svou za tebe.

21. Před rukojmím utíká hříšník a nečistý.*

22. Jméni rukojmě připsuje si hříšník: a člověk nevděčného srdce opouští toho, kterýž ho vysvobodil.

23. Mnohý slibuje za bližního svého: a když tento porbude štátu, opuštěn bude od něho.

24. Rukojemství zlé mnohob spravující zavelo, a rozptýlilo je jako vlnobití mořská.**

25. Muzi mocnými zmláto a vyhostilo je: i toulali se mezi národy cizími.

26. Hříšník, kterýž přestupuje příkázání Pána, upadne v rukojemství zlé: a kdož se snaží mnohob věci činiti, upadne v soud.

27. Pomoz bližnímu svému podle možnosti své, a hled, abys sám nepadl.

28. Počátek¹² života lidského jest voda a chléb, a oděv, a dům, kterýž pokrývá hanbu.

29. Lepší jest strava chudého pod střechou prkennou, nežli krmě stávkové v cizině bez přibytku.

30. Nejmenší za velké vděk buď tobě, a pohanění ciziny neunavíš.¹³

31. Zlý život od dům pohostinu bývá; kdekoliv kdo pohostinu bude, nebude důvěrné jednati, aniž štát otevře.

32. [Kdo] pohostinu bude, bude i krmíti a napájeti nevděčné,¹⁴ a k tomu hořké věci uslyší:

33. „Pojd, hosti! a stroj stůl: a co v ruce máš, (tím) častuj jiné.“¹⁵

34. „Ustup důstojným přátelům svým; potřeba [to každé] domu mého: hostem svým jest [dnes] můj bratr.“

35. Tážet jsou tyto věci člověku cit majícím: výpověď domu, a výtka věřitele pátajícího.

KAPITOLA XXX.

UZI, jak se děti trusiti mají, — Je zdraví jest nade všechno, a ono še se vesalec myslí a stříkáním zasobá.

1. Kdo miluje syna svého, často jej mraká,¹ aby se radoval v posledni svůj čas [života], a nemakal dvěti bližních.*

2. Kdo cvítí syna svého, bude chválen z něho, a mezi domácními chlubití se bude jím.

3. Kdo učí syna svého, k závisti popudí nepřítel, a uprostřed přátel chlubití se bude jím.

4. Umřel otec jeho, a jako by neumřel: nebo podobného sobě pozůstává po sobě.

5. Za života svého viděl jej, a veselil se z něho: při smrti své není zarmoucen, aniž zahaběn před nepřátely.*

6. Neboť pozůstává obrátce domu proti nepřítelům, i přátelům, kdo by se [jím] dobrým odměnil.

7. Za duše synův uvíže rány své,⁴ a ku každému hlasu zkormoutí se útroby jeho.⁵

8. Ktůž neokrocený bude tvrdoušty, a syn rozpuštělý bude opovážlivý.

9. Lahod synovi, a mažene tí strachu: pohrávej s ním, a zarmoutí tebe.

10. Nesměj se s ním, abys nezelel, a neposlely neznpěli zubové tvoji.*

11. Neodávaj mu moci v mládí, a nepřehlíděj obmyšlův jeho.⁷

12. Slibvej štíji jeho z mládí, a bij boky jeho, dokudž jest malý, aby se snad nezavrdil, a nevděvil tobě, a ty máš bolest duše.

13. Uč syna svého, a pracuj na něm, abys mrzkostí jeho uražen nebyl.

14. Lepší jest chudý zdravý a silný, nežli bohatý slabý a trápený neduhem.

15. Zdraví duše v svatě spravedlnosti lepší jest než všeliké zlato a stříbro; a tělo silné než bohatství nesmírné.

16. Není bohatství nad bohatství zdravého těla; a není potěšení nad radost srdce.

17. Lepší jest smrt nežli život trpký; a odpočinutí věčné nežli nemoc trvající.

18. Dobré věci akryté* před ústy zavřenými jsou jako krmě přístroje a postavené křídlo hrobu.*

19. Co prospívá obětí modle? neboť ani nepojí, ani nepočítá jich;

20. Tak, kterýž stíhán bývá ode Pána, nesa odplatu nepravosti:

21. vidí očima [své bohatství] a vzdychá, jako kleštěnec vzdychá objímaje pannu.

KAPITOLA XXX.

¹ t. j. křtí, trusí ho, křídlo štěba.

² t. j. aby někdy v stáří svém nebyl od nezdárného syna i s domem vyhána, a vsmánil jako starce hledáči dvěti sousedě žebře.

³ t. j. nepotřebuje se obávat, še nepřítelů po jeho smrti na zboží nebo na čem mu stibíli.

⁴ t. j. aby se zachoval bez štěny na duši i na těle, i rány utrpí, i život nasadí.

⁵ t. j. obávati se bude, aby k tránu nepřilhl. Řecky: Kdo líhotí synu svému (mazal se s ním), zavažuje všechny rány jeho a...

⁶ t. j. aby za ty jeun prokázané sládkosti napoleody nezakulí protivných práv následkův, jako když po kyselém ovoci sudy stupjíjí.

⁷ t. i. na myšlení jeho buď bedliv, abys jej, bloudil-li by, napravil.

⁸ t. j. podané štátem zavřeným.

⁹ Šmysl: lakomci bohatství nepropštějí jest jako nemocnému nebo mrtvému: ani ten, ani onen nesnáše ho posiliti.

* t. j. býi i přitel o přádně penize, lépe když jím bratra — t. bližního — nebo přítelí sponoženo jest, než aby je marš a mrtvé jako nakopané ležeti nechával.

* t. j. jako v akřtí; tak jej poštlá, sobě nakloní; on prosti bude za tebe, a k jeho prosbě Bůh tí dá svou ochranu a své poslechání.

* 16, 17, 18. Stará vydání mivala tuto s kap. 17. opakovaně verše 18. a 19.; ale ty se v opravě vydání Hlaváka, co řečená jš jednon, vypustily; aby se však počet veršů normál, čísel ponechána.

* t. j. ohavný hříšník jest, kdo rukojmí za sebe platiti neohává.

* t. j. ty, kteří své věci dobře upravovali, na zkázu přivedlo.

* t. j. se pospyšle státek svých, po svátě se chudí potulovali.

Via 26.)

* t. j. první potřeba života lidského.

* t. j. a málem buď spokojen a udržel se na svém a nebudel mítí potřeby pohostinu býti.

* t. j. na vzájem posrati musí ty, kdož jej prve posrali, ale neutří si ho neroděku na to. (33. a 34.)

* t. j. děj, so štím má, na vyčastování mne a druhův svých, ješ přívode; jindy pak se hekno: (34.)

22. Zármutek nepoddávěj duše své, a netrap sám sebe radou svou.¹²

23. Veselost srdce jest život člověka, a poklad svatý bez nedostatku: ¹³ a plesání muže jest dlouhobý život.

24. Smiluj se nad duší svou, líbš se Bohu, a zdržuj se: ¹⁴ shromáždí srdce své v svatosti jeho, a zármutek zapudí daleko od sebe.

25. Nebo zármutek mnohé zahnil, a není užítku v něm.

26. Závist a hněv ujmá dnuv, a pečování přivádí před časem stáří.

27. Jasné srdce i dobrotivě jest při jídle: ¹⁵ neboť jídlo jeho plně se děje.¹⁴

KAPITOLA XXXI.

Uží shodí mírně káslati a spoutání ho užívati; — na hodech se stíhá a skromně chováti, — a svámě vína opatrně užívati.

1. Snaha po bohatství vynuší tělo, a pečování odjímá sen: ¹ přemýšlení k předvzdání [budoucích věcí] odvraceje mysl, ² a nemoc těžká střízlivou činí dčáti.

3. Pracoval bohatý k rozmnožení svého zboží, a v odpočínutí svým naplněn bude dobrými věcmi svými:

4. Pracoval chudý při zmenšení živnosti a na konci nuzen bývá.³

5. Kdo miluje zlato, nebude spravedliv: a kdo následuje porněnš, naplněn bude jím.

6. Mnozí přišli ku pádu pro zlato, a krása jeho stala se jim zhubou.

7. Dřevu úrazu jest zlato obětujícím jemu, ⁴ běda těm, kteříž po něm baží i a každý neopatrný zahyne jím.

8. Blaholavený bohatý, kterýž nalezen jest bez poškvrny: a kterýž po zlatu se nehnal, aniž doufal v penězích a v pokladech.

9. Kdo jest ten, a budeme jej chváliti? Nebo učinil divné věci v životě svém.

10. Kdo jest zkušěn v tom, a dokonaly [nalezen] jest, tomu bude sláva věčná: anť mohl přestoupiti, a nepřestoupil: zle činiti, a nečinil:

11. protož utvrzeno jest zboží jeho v Pánu,⁵ a almužny jeho velebiti bude všeliké shromáždění svatých.

¹² t. j. sbytočným přemýšlováním o věcech sbytočných anebo neprospěšných.

¹³ t. j. dar Boží, buď stálý a trvalý, anebo: když jest bez chřichu, ráčného pokoj srdce.

¹⁴ t. j. od zármutek a zvláště chřichu; neboť ten hlavně ruší veliký vnitřní pokoj srdce.

¹⁵ t. j. srdce osvěcené skromností, dobrotivě i i štědrě i mírně jídeli počívá.

¹⁶ t. j. plně pečuje o výživu i sebe i svých příatelůh. (Viz Kolos. 2. 23.)

KAPITOLA XXXI.

¹ příkladem pečování o budoucnost, anebo věčněš skromněš toho, co Bůh před očima našima lakavě a modře skrývá, odvraceje moudro mysl od pravé povinnosti, od Boha, mnohdy i docela rozum pomate. (Příklad Šaulův; — sr. Mat. 6. 34.)

² (3. a 4.) t. j. každý se snaží zbohatnouti; boháč se to však podaří jako ve snách, co chudý při všem namáhání a nedostatku v tím větší bídě upadá. (Snaže bude z jednoho krejcaru jich deset, než z trojnásu krejcar; římské přísloví.)

³ t. j. dřevem úrazu alny modly; zlato tedy k úrazu těm, kteříž obětují jemu, jako sněžák modle, a naději svou v něm pokládají: jest lakomství slatost modloslužbu. (Efez. 5. 5.)

⁴ t. j. posávněš nepohlíbal na bohatství, vybrá šelval bo k skutkům mláodným, shromáždil si jistý, věčný poklad a Boha a hojnou odplatu v soběš.

12. Za stál veliký posadil jai se? Neotvírej na něj hrdla svého prvň.

13. Neřkej takto: Mnoho jest toho, co jest na něm! ¹

14. pamatu, že jest zlé oko nelichečné.²

15. Což nad oko [takové] nelichetnějšího stvořeno jest? Protož po vši své tráfi ažtati bude, když uzří.³

16. Nevztahuj ruky své prvň [po jídle]; i závist sprádna jsa, zardí bys se.⁴

17. Nepřeplňuj se na hodech.⁵

18. Vyrozuměj věcem bližního svého sám po sobě.⁶

19. Počívej jako člověk střídmý těch věcí, kteréš se ti předkládají: abys mnoho jeda nebyl v nenávisti.

20. Prestaň prvň pro káseš: ¹¹ a nebud neytrý,¹² abys anad neurazil.

21. A mezi mnohými sedl-li jsi, nevztahuj prve nežli oni ruky své, aniž prvň řádej píti.

22. Jak dosti má člověk pořádný na mále vína, ano ve spaní neobtěž ti, a nepocitíš bolestí.

23. Bédni, přajem ¹³ a hryzení má člověk nestřídmý;

24. spaní zdravé má člověk střídmý; spává do rána a myslí utěšenou.

25. Bylilby však přinucen mnoho jísti, vstaš z prostředku, odejdi. vytraš: ¹⁴ a poleháš sobě, a neuvědeš na tělo své nemoci.

26. Slyš mne, synu, a nepohrbej mnou: a naposledy shledáš slova má.¹⁵

27. Ve věš pracích svých buď rychlý,¹⁶ a nemoc žádná nepotká tě.¹⁷

28. Skřovněho hostimila velebiti budou rtové mnohých, a toto svědectví pravdy ¹⁸ jeho bude věrné.

29. Na toho však, kdo skrbly jest a hostinami, reptati bude město, a svědectví nelichetnosti jeho pravé jest.

30. Milovníkův vína nerod pobzeti: nebo mnohé zahubilo víno.

31. Oheň zkkušaje železa tvrdého: tak víno do opojení pito odhalí srdce pyňných.

32. Rovně jako život lidem, jest víno v střízlivosti: budeš-li je píti mírně, budeš střídliv.

33. Jaký jest život toho, kterýž si škodí vínem?

34. Co oklamává o život? Smrt.¹⁹

35. Víno od počátku k obveselení stvořeno jest, a ne k opilství.

¹ Dolod: a mohu die akuti se masytiti; vybrá...

² t. j. závistivě a lakotně, toho t. kterýž se posval.

³ t. j. závistivěmu hostiteli až k pláči buda, když uží, jak jai darův jeho pořtaji; nebo: čím veselajš budou hosté jeho, tím jistěš a více bude o žeti darův svých.

⁴ t. j. abys nemnul se stýdět, v lakomství jsa postíš a k státněš mírnosti napomenut.

⁵ Řeky: Nepotkávej se v mise a jinym.

⁶ t. j. jako bys sám žádal, abys jni se chovali u tebe, tak se i ty chovej u jiných.

⁷ t. j. se skromnosti, sčvrtné skromnosti.

⁸ t. j. nepřetaj, nepřetaj se.

⁹ Řeky i lat. cholera.

¹⁰ t. j. vydar se. Nechvalno jai nestřídmosti: ale kdyby se nabo-dilo, což se i tím nejmladším lidem někdy státi máš, že by žaludek přeplnil, ukazuje, že lépe jest pomoci léka krmě vyvrácti, nežli je v soběš a njmou dobřeš zdraví zarděti.

¹¹ t. j. pravdivými byti, vlastni svou skromnosti u věku posadněšim.

¹² t. j. ochotný, neboť lenivý.

¹³ neboť práce nejlepšíš kořením ku stravě.

¹⁴ t. j. šlechtněš štědrosti jeho potrav. (Viz 29.)

¹⁵ t. j. o to tobo pojed, když se víno (rozuměj i veliký nápoj) opojný t. nemírně pije, nežli jistěš smrt?

DANIEL.

36. Radostí duše a srdce jest víno mtrné pité.
 37. Zdraví duše i těla jest střízlivý nápoj.
 38. Víno přilíháné pité činí pobouření [mysli], i hněv, i zškáry mnohé.
 39. Hořkost duše jest víno přilíháné pité.
 40. Smálost z opilství [povstálá] nemoudrého k urážení [pozuruje], ujmajíc mu slyš a zasazujíc mu rány.
 41. Při kvasu na víně nekářej bližního, aniž pohrdej jím pro veselost jeho:
 42. slov hanlivých neřkej jemu: a nedotírej naň upomínáním.

KAPITOLA XXXII.

Postaže správo hodův i hodovníky, starší — mladší: — ve všem k sákonu Páně hledejí, a — všecko díle rady konají vešl.

1. Správcem [hodův] ustanovili též? nevynásjej se: buď mezi nimi jako jeden z nich.
2. Měj péči o ně [nejprve], a potom se poseď, a všelikou péči svou dokonav,¹ sedni:
3. abyš se radoval z nich a v ozdoby milosti přijal korunu, a došel eti ze společného zmešení.
4. Mluv, starší věkem! neboť na tebe sluší
5. první slovo pilné, umělé;² ale nepřekádej hubbě!³
6. Kde není slyšení,⁴ nevylévej řeči, a nevynásjej se nevhodné moudrosti svou.
7. Jako kamínek karbunkulový na ozdobe zlaté. [tak jest] souzvučná hudba při kvasu a víně.
8. Jako jest pečet smaragdová v díle slatém, tak jest sbor pěvců při víně veselém a mírném.
9. Poslouchej mlče,⁵ a za účtost svou zškáď si přízeň dobrou.
10. Mládence! mluv sotva v své přítěně⁶
11. Byllibys dvakrát tázán, měj hlavu odpověď tvá.⁷
12. Ve mnohých věcech buď jako nevěda, a poslouchej i mlče i otaznje se.
13. Uproštěj velikomocných nebuď opovízlivý: a mezi starci nemnoho mluv.
14. Před krupobitím předcházi blýkání: a stydlivost předcházi milost; a za účtost dostane se ti dobré milosti.⁸
15. A když jest hodina vstáti, nelenuj: ale běž napřed do domu svého, a tu vyřkej se, a tu hrej,⁹

KAPITOLA XXXIII.

¹ t. j. při hodech přátelských, jež stáří slavná konává, voltrali si některého vzácnějšího z bořů za správo, jenž přilíhale vše, co k hodomu slušelo, náležitě řídit. Na znamení své důstojnosti mírval na hlavě korunu či věnec a kvítí, jak je počal dávalo. Jak státníkovi, tak i boží povinnosti byli ho poslouchevat. Jmenovali jej též křesťanem, a svátátní křeslo měl, a něžobů služebnictva rozkazoval.

² t. j. obstarav to, co se týče hosti, nařídí vše ostatní, co k tobě sluší.

³ t. j. „pilného (horlivého) v umění,“ t. který se rád ponědí dá.

⁴ t. j. opatrně mluv a v čas, aniž praktiku spěvu a hudby, kterás se tu pro obveselení myslí provozuje. U starých skoro každý vzdělanec ve spěvu a hudbě se znal; mímno to i svátátní pěvci a hudebníci k hodom najsti bývali.

⁵ t. j. když někdo neposlušná.

⁶ t. j. učivě, nekářej do řeči tv. jest mlád jít.

⁷ t. j. jen kdy to potřebí, jest tázán a pod.

⁸ t. j. odpověz krátce a moudře; j. počal odpovídati. (Sv. Škof.)

⁹ t. j. jako blesk s hromobitím (řecky: mlsto krupobitím) spojen jest, tak i lehavou stydlivost předcházi mlst jmenho se chování, a jí následuje pak mlst a láska u jiných.

¹⁰ t. j. mladý se to naučení dává a povoluje se jim, počestnou a nevláno hron, svátátní po jídle, mysl obveseliti; duchovně se však mlčí, aby po hodech odebrali se do doma svédomí svého a sptovavše se, vyřekli se dále zbožným rozjímáním.

16. a vykonávej úmysly své, ale ne v hřších a slově psněnu.

17. A z toho ze všeho dobrořeč Pánu, kterýž tě učinil, a opojuje tě všemi dobrými věcmi svými.

18. Kdož se bojí Pána, obřídí naučení jeho: a kteříž budou bdití k němu,¹¹ naleznou počeňhání.

19. Kdo hledá zákona, naplněn bude jím: a kdož ákíadně¹² jedná, urazí se sa ním.¹³

20. Kteříž se bojí Pána, naleznou spravedlivý soud,¹⁴ a spravedlnost jako světo rozsvítí.

21. Člověk hřšný vyhýbá se kázni, a po vůli své nalezne srovnání.¹⁵

22. Muž soudný nepovrhne poučením; nerozumný a pyšný nebuđe mti náležného strachu:¹⁶

23. a když učinil něco sám o sobě bez rady, též následky tobo potrestán bude.¹⁷

24. Synu, bez rady nic nečin, a po účinku nebudě žeteli.

25. Po cestě rozervané nechoď, a neurazíš se o kameni: aniž se světvé cestě nesnadná, aby nevydal duše své v úraz:

26. a před syny svými šetř se, a před domácími svými měj se na pozoru.¹⁸

27. Při každém skutku svém dověř se věrně duši své:¹⁹ nebo to jest zachovávatí přikázání. (Řím. 14, 23.)

28. Kdož věří Bohu, plien jest přikázání: a kdož spoléhá na něj, nebuđe uměnen.

KAPITOLA XXXIII.

Ukazje, jak propověn jest básně Boží, — III. Páně Boží ve všech věcech, — a nář, jak se k dětom i k bleděi chováti sláti.

1. Toho, kdo se bojí Pána, nepotká zlé, a v pokušení zachová ho Bůh, a vysvobodí jej od zlého.¹

2. Moudrý nemá v nevěstí přikázání a spravedlnost,² a neurazí se jako loď v bouři.³

3. Člověk rozumný věří zákonu Božímu, a zákon jest mu věrný.⁴

4. Kdo otázku vrjejuje, připrav [si] slovo, a tak buďa prošen, dá se slyšeti, zachová kázeň, a potom odpoví.⁵

5. Srdce bláma jest jako vozň kolo, a jako točící se loukot jest myšlení jeho.⁶

¹ t. j. kteří pečlivě od prvního švrtití jej budou vyhledávat.

² t. j. letná, pokrytecky.

³ t. j. buďe mno přelína potrestání, neboť die něho buđe souzen.

⁴ t. j. buďou moudři spravedlivě souditi, i spravedlivými skutky jiným sa vzor buďou.

⁵ t. j. vřmřava, vyhledáje si zákon die smysl svého; nebo: příklad, srovnávaejě činy své s činy jiných.

⁶ t. j. nic nebuđe dbáti na to, co s počelého jeho jednání následovatí buđe.

⁷ t. j. za neprostatečnost svou sám vlastní škodou zaplati; pročeť tedy:

⁸ t. j. aby št nepodvedli, aseo mimo vědomí své zlého nepěchali: Bohu odpoví s mlč.

⁹ t. j. drě se svého svědomí, pravou vírou a kázni Boží ovršého. (Sv. 24.) „Nesčetelou pyšon jest domávit se, že nepořebujaz rady a že sám sejepe vía, co ti prospěšno a spasilno.“ (Sv. Basili.)

KAPITOLA XXXIII.

¹ t. j. nesazě jsou spravedlivému akonkou od Boha, v které s pomocí jeho žitaz obetaji.

² t. j. spravedlivě, dobré skutky. Řecky: ale kdož se pokrytí má k zákonu, svátán býva, jako loď bouři velikou.

³ t. j. nesupř škody náležá.

⁴ t. j. Bůh věrně na něm opírá silby své v témž zákoně náležá.

⁵ Řecky: připraví umění (prve se naučí), a teprv odpovídi.

⁶ t. j. nesátě, vrškave, aeo sa tam se počtí nesčetnými úmysly a ládotmi svými.

6. Bujný kůň, [tak jest] přítel posmívat: pod každým, kdo na něm sedí, feče.⁷

7. Proč den přemáhá den a světlo [zase] světlo a rok [opět] rok, [ano vše to působeno] sluncem?⁸

8. Moudrostí Páně rozdělení jsou [dnové], když slunce učiněno jest, a příkázání ostříhá.

9. I rozlilí časy i dny sváteční jejich, a v nich dny slavné světli na hodinu.

10. A z těch některé porýšil a zvelebil Báh, a z těch položil [některé] v počet dnů [všedních]. I lidi všechny [stvořil] ze země a z prsti, odkud stvořen jest Adam:

11. u vznešené moudrosti své rozdělil je Pán a proměnil cesty jejich.⁹

12. Z nich některých pozhnal, a povýšil: a [jiné] z nich posvětil, a k sobě přivínil:¹⁰ a z nich [některým] zlořčil a jich ponížil, a zavřel je pro odučené jejich.¹¹

13. Jako jest hlína v rukou hrděnce, z níž může tvořiti a působiti [co chce].

14. a všechny cesty její jsou podle libosti jeho:¹² tak jest člověk v rukou toho, kterýž učinil ho, i odplatí jemu dle soudu¹³ svého.

15. Proti zlému jestli dobré, a proti smrti život: tak i proti muži spravedlivému hříšník. A tak pohled na všechna díla Nejvyššího: po dvěm jest vše na světě,¹⁴ jedno proti druhému.

16. I já nejpřednější proctil jsem, a jako kterýž sbírá paběrky po sbírání vína.¹⁵

17. V počeňání Božím i já jsem doufal: a jako kdo sbírá víno, naplnil jsem číren.¹⁶

18. Pohledte, že ne sám sobě pracoval jsem, ale všechněm hledajícím umění.

19. Slyšte mne velikomocní, i všickni lidé, a správce obce všima pozorujte.

20. Synu a ženě, bratru a příteli nedávej moci nad sebou za životy svého: a neodvedávej jinému jmění svého: aby snad nezelel, a neprosil o ně.

21. Dokudž jsi živ, a dýcháš, až tě z toho nesvede nížádný člověk.

22. Nebo lépe jest, aby synové tvoji prosili tebe, nežli abys ty hleděl v ruce synům svým.

23. Ve všechkých pracích svých máj přednost.¹⁷

⁷ t. j. jako bujný hřibec nebého jezdec k vůli, tak se falešný přítel lehoti jen obhledem svého slaku.

⁸ t. j. Jeden den čelí než druhý — světlo někdy jasnější než jindy — rok slunceho dělí než měsíceho?
⁹ t. j. dav jim rozličné pověhy, povídaň, stary, džestojeství; jinak sv. Augustus: učinil je smrtelnými, když pánováš i těm neumrtelní býti.

¹⁰ Požnal Abrahama a pleměň jeho, porýšil Davida a doms jeho pověřil k službě své Arona a pokolení Lévi.

¹¹ t. j. vyloučil je z počtu vyloučené, zavřel je zeď, jako u př. národy chananéjské, a pak hříšník vůbec, když nadbáje a zákonů, ani pohřešle, ani trusť jeho, nelepš se, nýbrž zatrasze v slozi své trvaj.

¹² t. j. všechny tvary a podoby, které se z ní učelí mají, závisí na vůli jeho.

¹³ t. j. dle spravedlnosti své, jak si toho byl životem svým zasloužil. Báh nebe zatrasce někoho, eo takové samo o sobě, nýbrž ten řád spravedlnosti, aby, kdo v hříchu semže, zatrasce byl.

¹⁴ t. j. každá věc na světě má jinou sobě odporou; ale Báh vše Hdí, se jedno druhého nepobuší.

¹⁵ Zkoumá se sv. svědco naryšá paběrkatem po senecích (dle řek), anebo sbíráních víno; nebť jeho kniha časem nejpřednější jest z Písma sv. (sv. Jerm. Makabejská); ale...

¹⁶ t. j. a pomoci Boží jsem však sebral tolik moudrých předpovědí, že naplnily knihu jako číren hrozny.
¹⁷ 23—24. t. j. buď pásem ve svém statku do smrti, až...

24. Nedávej poskvrnití slávy své; v den dokonání dnů života svého, a v čas vyročení svého rozdělí dědictví své.

25. Píce a hlí a břímě [náleží] oslu: chléb a káseň a práce služebníku.

26. Pracuje v kázi a hledá odpočinutí:¹⁸ popuť rukou jemu, a hledá svobody.

27. Jho a otěž shýbají šji tvrdou; i služebník sklohuji díla ustavičně.

28. Služebník zlovolnému¹⁹ mučení a pouť: pošli ho na dílo, až nezahálí:

29. nebo mnohému zlému učí zahálka.

30. V práci jej postav;²⁰ nebo tak sluší na něho.²¹ Nebude-li poslouchati, shýbej ho pouť, ale nebud přilíš tvrdý na zádněho: a bez soudu nečlá ni dlečtějšího.

31. Máš-li čeledína věrného, budíj tobě jako duše trá, a jako s bratrem s ním nakládej: nebo jsi ho krvavě dobyl.²²

32. Urazíš-li ho nespravedlivě, v utíkání se dá.

33. a zdvíhna se a odejde-li, koho bys se tázal a na které cestě ho hledati, nevíš.

KAPITOLA XXXIV.

Uči, že početnost jest džestovati nám — Je lépe držeti se zákona Božího — Jak Báh chrání bojici se ho — a jak naděš oběti sobě.

1. Marná naděje a lež líbí se muži nemoudrému: a novéj pozdvíhuji nemoudrých.¹

2. Jako kdo lapá stín, a honí vítr: tak i ten, kterýž dbá na vidění živé.²

3. Toto podle tohoto jest vidění snů: jako tvář člověka ukazujíci se v zrcadle.³

4. Od nečistého což bude očistěno? a od hlafte což pravdivého pověděno?

5. Hádání bludné,⁴ a živé předpovídání z ptačieho letu,⁵ a novéj zie čincích [to vše] marnosti jest.

6. A jako [žena] ku porodu pracující, [tak] srdce tvé přeludej trpí.⁶ Leč by od Nejvyššího vyaláno bylo navštívení, nepřikládej k nim srdce svého.⁷

7. nebo novéj uvedli mnohé v blud, a zklamání byli ti, kteří doufali v ně.

¹ t. j. když i přilíš držíš jej, pohodi svého hleděti a leniti bude.

² t. j. a sedíš slopštěm. Za starodávna mvali páni nad svými služebníky (otroky) džeho práva hrdělně. Co však v Novém zákoně o služebníchcích psáti, viz Efas. 6. 9.

³ t. j. hádej na něm práci, se nebo přilalici a možnou, v nídemž mu nepřiznáje.

⁴ t. j. i když jej trusť, chovej se lidáky a spravedlivě k němu.

⁵ Mní se čeledína v práci, znebu. jinak na vojné zajatěho a tehdejší právem válečným v službu podroběno.

KAPITOLA XXXIV.

¹ t. j. nemoudří jim věří; j. č. „novéj k léziari pozdvíhuji oemoudrých“, sdáji se jim všeč neumyslné, jako ku př. se lítaji v pověři a p.

² t. klamné, domnívaje se tím svěděč budoucí věci, číla a t. p.

³ t. j. novéj jsou jako posch obras nějaké věci, a přikládá eo tvář v zrcadle, když se v něm někdo vzhledá.

⁴ t. j. z všejakých zsmesí na sobi, na zemí, z potkání a p.

⁵ t. j. z vidění a letu ptačva, z vnitřnosti zvířat obětovaných, se čuněni lístí a p. staří věřivali, předpovídali.

⁶ t. j. kdo na umy dš, touz džkoust a bolesti působí, jako ženě téhotné ku porodu se blíží.

⁷ t. j. nevěř znám, leč by od Boha pocházely, jako u př. Mat. 1. 20. 2. 12 a j.

8. Bez klamu dá se naplniti slovo zákona, i moudrost (jeho) ústy věrného (učitele) vyloučiti.⁸

9. Kdo není zkušen, co ví? Můž v mnohých věcech zkušený o mnohých věcech přemýšleti: a kdož se mnohému naučil, vypravovati bude věci rozumné.

10. Kdo není zkušen, málo zná: kdož pak v mnohých věcech byl, rozmnožuje zlost.⁹

11. Kdo zkušen není, co ví? kdo jest zklamán, pln bude šibalství.¹⁰

12. Mnohé věci spatřil jsem bloudě,¹¹ a velmi mnohé mluven¹² způsobu.

13. Někdy až k smrti v nebezpečství jsem byl pro ty věci, a vyvobozen jsem milostí Boží.

14. Duch bojících se Boha ochráněn, a jeho vzestřením pošetnán bývá.

15. Nebo naděje jejich jest v spasiteli svém, a oči Boží [hledí] na mlující jej.

16. Kdo se bojí Pána, něčeho se nebude strachovati, ani děsiti: nebo on jest naděje jeho.

17. Toho, kdo se bojí Pána, blaholavená jest duše.

18. Na koho se ohledá? a kdo jest síla jeho?

19. Oči Páně [hledí] na ty, kteříž se ho bojí; obránce mocný, podpora silná, štít [proti] vedru, a zastínění polední,

20. ochrana před úrazem, a pomoc v pádu; povyšující duši, a osvěcnující oči, dávající zdraví a život a pošetnání.

21. Obět toho, kdo obětuje z nespravedlivé nabytého, jest poskvrněná, a šumáký nespravedlivých nejsou líb.¹³

22. Pán jenom jest při těch, kteříž ho očekávají na cestě pravdy a spravedlnosti.

23. Darů bezbožníkův neschvaluje Nejvyšší, aniž vzhledá na oběti nespravedlivých: aniž se siltuje nad hříchy pro množství obětí jejich.

24. Kdo obětuje obět ze statku člověka chudého, jest jako kdo zabývá syna před obličejem otce jeho.

25. Chléb nutný jest život chudých: kdo jej odjímá, jest člověk krve.¹⁴

26. Kdo odjímá chléb v potu [dobytí], jest jako, kdo zabíjí bližního svého.

27. Kdo vylévá krev, a kdo činí křivdu nájemníku, bratří jsou.

28. Když jeden staví, a druhý boří, co jim z toho pojde, leč práce?

29. Když se jeden modlí, a druhý zlořečí: či hlas vyšší Báh?

30. Kdo se umývá, dotkna se mrtvého, a opět se ho dotýká, co prospívá umytí jeho?¹⁵

31. Tak i člověk, kterýž se postí za hříchy své, a opět se jich dopouští, co mu to prospěje, že se poníže? modlitbu jeho kdo vyslyší?

⁸ t. j. kdo se slova zákona Páně drží, nemá započítati oněch klamů: bez nich dostáti jej posadí i plati. Pravda sama sobě nejistější jest podporou.

⁹ t. j. chytrost, dámyhlojní bývá.

¹⁰ t. j. vyzná se v ošemetnosti lidáck, aby nebyl opět oklamán. Smysl 9-11. Pravá moudrost neskláá v nasbromáždění mnohých a velikých vědomostí, nýbrž více v skuloseosti života, kterouz nabyti něsá leč časem.

¹¹ t. j. cestuje i v plásti i v krajních lezech.

¹² t. j. rozmanitost i vědi i v nářečí.

¹³ t. j. obětí těch, kteříž mláti, jmi za nespravedlnosti své dosti činí, nákosným náhrad nořnicí, šumáký jsou proti Bohu.

¹⁴ t. j. vradělník jest.

¹⁵ t. j. kdo se dotkán mrtvého, byl znečištěn a má die zákona očistiti potřebi.

KAPITOLA XXXV.

UŽ, co by bylo nať obětí — a S i tyto povíná se spravedlivým
prospěšit joo: — Se Báh světlé pomáče chudým, vědom, sírotkám a všelikým
vltakovským.

1. Kdo zachovává zákon, mnozí obět¹

2. Obět spasitelná jest pilným býti přikázání a odstoupti od všeliké nepravosti.

3. A obětování obětí siltování² za nespravedlnosti a modlitba za hřích jest, odstoupti od nespravedlnosti.

4. Vzáví díky za milost, kdo obětuje běl: a kdo činí mlsoordenství, obětuje obět.³

5. Dobrolibezno jest Pánu odstoupti od nešlechetnosti: a prosba za hříchy jest odstoupti od nespravedlnosti:

6. Neukaraj se před obličejem Páně prádný.⁴

7. Nebo to všecko z přikázání Božeho děje se.

8. Obět spravedlivého takem naplňuje oltář, a jest vůni libeznou před obličejem Nejvyššího.⁵

9. Obět spravedlivého příjemná jest, a památky její nezapomene Pán.

10. S dobrou myslí vzdávěj slávu Bohu: a neumenšuj prvotni rukou svých.⁶

11. Při všelikém daru ukáz veselos tráť svou, a s radostí obětuj desátkův svých.⁷

12. Dávej Nejvyššímu dle ulčení jeho: a dobrým okem učíť podle nalezení rukou svých: i⁸

13. nebo Pán jest odplatitel, a sedmeronásobně odplatí tobě.

14. Neobšťaj darův špatných.⁹ neboť nepřijme jich.

15. A nespolehej se na obět nespravedlivou, nebo Pán soudec jest, a není u něho sláva osoby.

16. Nepřijme Pán osoby proti chudému, a prosbu uraženého vyslyší.

17. Nepohrdne prosbou sírotka; ani vdovou, když bude vylévatí prosbu svou s lkáním.

18. Zlaliž slzy vdovy nespadají na líce, a křik její na toho, kterýž je vyzádí?¹⁰

19. S líce zmlěstí vstupují až do nebe, a Pán, jenž slyší, nebude se v nich tědit.¹¹

KAPITOLA XXXV.

¹ t. j. vzdává svědomostí všechny oběti v zákonně přikázání, a tím naplňuje zákonn, což opět sa obětí plati; j. č. „mnozí modlitbu“, t. částo se modli; modlitba jest obětí duha.

² Viz 3. Mojš. 1, 3. Smysl: Kdo přináse se varuje hříchem, nastaví sou tím Bohu obět vzdává a neustále se modlí: potlačování hříšné nákosnost jest siltová obětí nákosnost.

³ t. j. obětí zneboh v náči přeládní mocoze záleží.

⁴ t. j. obětí kraven a sápalou. Smysl: Mlsoordenství prokázání předčí u Boha zákosnou náči dítáždění, jako krvav obět chudý ná obětí zneboh. Že sa vltak tím obětí nerozvlá, něi věř 6. a d. (G. M. 16. 16.)

⁵ t. j. při vltí své spravedlnosti vzdáváj oběti přikázání ochotným a čistým srdcem.

⁶ t. j. spravedlnost a svatoz života čini obět Bohu příjemnou: ruco nespravedlivé jí znečišťují.

⁷ t. j. radostně oslavuj ho obětmi.

⁸ t. j. prvotni pmoči siltkův svých neopomíť vzdáváj; neumenšuj jich: co z prvotni se dáti mělo, zavrubě zákonnem nebýto určeno; jlnak vltak v desátku.

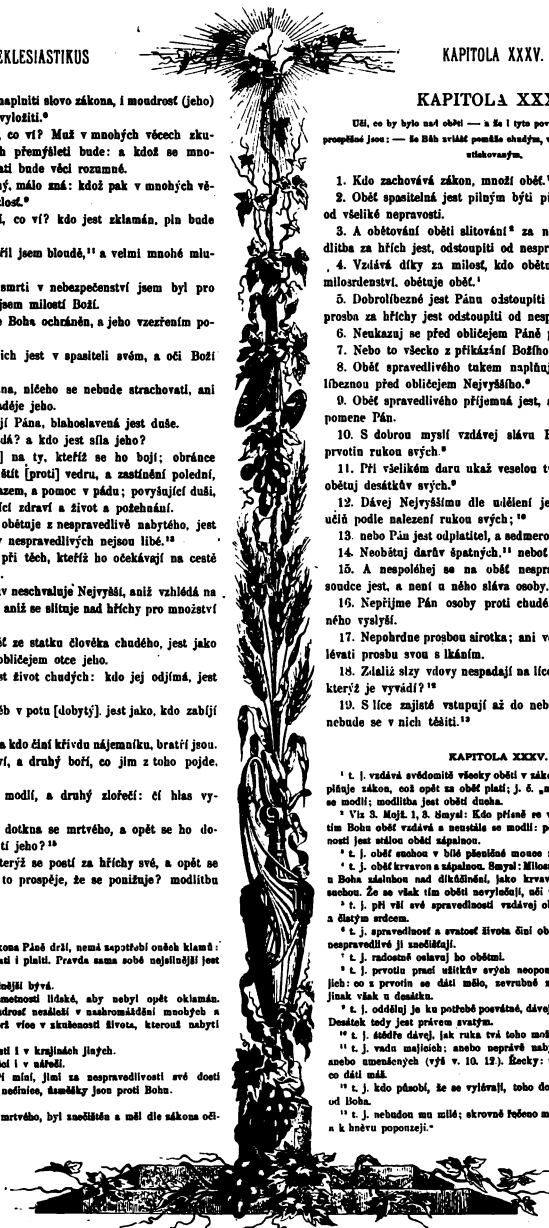
⁹ t. j. odděluj je ku potřebě povínání, dávej je kněžím. (2. Kor. 9. 7.) Desátk tak jest prvotni svárym.

¹⁰ t. j. siltová dávej, jak ruká tráť toho mlsoost usná.

¹¹ t. j. vudu mlsoost: anebo nepřáť nabytých (3. Mojš. 22. 21.); anebo umeněných (vř 6. 10. 12.). Žečky: nejlnějí darův, t. toho, co dáti má.

¹² t. j. kdo pšobí, že se vylíráť, toho dostihne sa to přltým trest od Boha.

¹³ t. j. nebudou mu mlít; akrovně řeboco mlsto: „velmi jej zarmucejí a k hntvú popozejí.“

20. Kdo se klaní Bohu v utěšení, přijat bude, a modlitba jeho až k oblakům se přiblíží.

21. Modlitba kofečo se oblaky pronikne: a dokudž se nepřiblíží [až k Bohu], nepotáhá se: anž odstoupí, dokudž nepopatří Nejvyšší.

22. A Pán neprodí, a bude soudití spravedlivé, a konati soud. A Nejmočnější nebude mítí strpení s nimi, dokudž nezdrčí hrbetu jejich:

23. a neodplatí pomston národům; dokudž neodejme plnosti pyšných, a berly nepravých nepoře:

24. dokudž neoplatí lidem podle skutkův jejich, a Adamovi¹⁴ vedle skutkův a vedle myšlení jeho:

25. dokudž nerozsoudí soudu lidu svého, a neobveselí spravedlivých miloardenství svými.

26. Ušlechtlé jest miloardenství Boží v čas soužení, jako oblak dešťový v čas sucha.

KAPITOLA XXXVI.

Modlitba na lid israelaký mezi národy rozpustlý, — a jak dleštití vše jest, svezití al dobrova manžalka.

1. Smiluj se nad námi, Bože všech věcí, a popať na nás, a ukáž nám světo smilování svých:

2. a puš strach svýj na národy, kteříž nehledají tebe, aby poznali, žeť není Boha kromě tebe, a aby vypravovali veliké divy tvé.

3. Pozdvihni ruky své nad národy, al vidí moc tvou.

4. Nebo jako před obličejem jejich pověčen jest v nás,¹ tak před obličejem naším zveleben budíš v nich,

5. aby poznali tebe, jako i my poznali jsme, že není Boha mimo tebe, Pane.

6. Obnov znamení, a opětuj divy své.

7. Oslav ruku a pravici [svou].

8. Vzbud prchlivost, a vylij hnev.

9. Zhlad odpárce, a potř nepřítele!

10. Přispěj v čas, a pomni na konec,² al vypravují divy tvé.

11. Od hnévu plamene³ at jest zhlcen, kdož by zachován byl, a kteříž trápí lid tvýj, nalezetež zahynutí.

12. Potř hlavu kužlat nepřítelakých, fíkajících: Neníť jiného kromě nás.⁴

13. Shromáždí všechna pokolení Jakobova, aby poznali, že není Boha mimo tebe, a aby vypravovali veliké divy tvé: a dědicné vládnouti budeš jim, jako od počátku.

14. Smiluj se nad lidem svým, nad nímsto vzýváno jest jméno tvé; a nad Ierusalem, jejíž si svyvolil za prvorozence svého.

15. Smiluj se nad posvátným městem Jerusalemem, městem odpocínku svého.⁵

¹ t. j. nastiří na Egyptany a Syry, tehdiť nad Judakem kráží puzajci: dá se však i k jiným národům a místem obrátití. Všecké nátky proti opatřování vyvolání trau Boží.

² t. j. všeliká šeroká přišou odplatí nejen za skutky, nýbrž i myšlení jeho.

KAPITOLA XXXVII.

¹ t. j. spravedlnost svou ukázal jsi na nás, před očima jejich má trstaje: tak náš i jím.

² t. j. náš konec ukrutnosti nepřítelak, at ukáson nad velemocnou pomocí tvou.

³ t. j. buš bleskem z sebe, anebo jinakým zaplínem prvých hradův, v nichž se nepřítelé naši chrání, tak aby všickni a d.

⁴ t. j. kteří tak ukrutně zachásejí s lidem, jako by nebýlo Pána nad nimi. (Viz 25, 28. pozn.)

⁵ t. j. kděť svazými tebou ustanovenými obětní čest se ti vadává, a kděť zvláká přebývá.

16. Naplá Sion nevypravitelnými slovy svými, a slávu svou lid svýj.⁶

17. Dej svědectví těm, kteříž od počátku tvorové troji jsou,⁷ a vzbud prorocství, kteříž mluvili ve jménu tvém proroci prvnější.

18. Dej odplatu očekávajícím tebe,⁸ aby proroci troji shledáni byli věrní: a vyslyš modlitby služebníkův svých

19. die pošehání Aronova nad lidem tvým,⁹ a spravuj nás na cestě spravedlnosti, al poznají všickni, kteříž přebývají na zemi, že jsi ty Báh, spatřitel věkův.¹⁰

20. Všecký pokrm jesti bude tělo, a jest jídlo jídla lepší.

21. Ústa dotýkají se krmě ze zvíře,¹¹ a srdce rozumné slov litřých.

22. Srdce zlé působí zármutek; a člověk zkušený odolá jemu.

23. Všeckého muže břeje si žena; a jest dcera lepšá jedna, nežli druhá.¹²

24. Krása ženy obveseluje tvář muže svého, a vzbudí v člověku žádost nade všecku žádost.

25. Jest-li jazyk [její] uzdraven,¹³ jest-li i skročení a miloardenství: není muž její jako synové lidíš.¹⁴

26. Kdo má ženu dobrou, má základ jmění: pomoc podle něho jest, i sloup k odpocínutí.¹⁵

27. Kde není hrady, rozebráno bude jmění: a kde není ženy, vzdychá nutný.¹⁶

28. Kdož dřevíť tomu, kterýž nemá hněda,¹⁷ a uchyluje se, kdekoliv oumrkne? jako podkasalý lotr, vykakuje z města do města.¹⁸

KAPITOLA XXXVII.

O věřících i katechých přátelích, — jakých vědět máme hledati, — a o neodrosti a sříděním se chování.

1. Každý přítel dí: I jáť jsem se spojil přátelstvími! ale jest přítel pouze die jména. Zdalíž není v tom zármutek až k smrti?

2. Tovaryš pak a přítel v nepříteli se obrátí.

3. O přenešťatnosti opovržlivosti! kde jsi se vzala, abys přikryla zemi zlosti a listivostí její?¹

¹ t. j. když prorokové tvoji opět slova tvá jako drubdy na Sionu hlásali, tak aby lid se k tobě obrátil, slávy došel a chvíle odmlí na vše strany se rozešla. — Dar prorocství a Zachariášem a Malachiášem v Ierusalí manžil; proče sv. moudro vyplnila se na den leskání seslátní Duchu svatého.

² t. j. osvědčí svoza dávaon svou k vyvolenému národu svému (v. 14.) přítel a milost a...

³ t. j. vyplněním smlouby svých odmět trpělivost našl, jisto doufáme spasení nade (vyřvobození od nepřítel a přítelí Mesaiše), a dokáž, že dávatí proroci skutečně od tebe posláni byli.

⁴ t. j. podle toho, jak stáhnal Aron lidu tvého (4. Mojš. 6, 28.) —

⁵ t. Báh věčný, jenž všickni věkové známi a podrobeni jsou.

⁶ t. j. rozenajší svěštnu od jiného man.

⁷ 20—28. Smysl: Jest rození, znamená a čísi se vo věcm; ale nikdež není tak věčný a dleštitý jako u vyvolení manžalky. I žena spozná hlávu býti milo a katechickým manem, než muž s ledakterou ženou.

⁸ t. j. uzná-li žena řáči svou vyříditi bolest a potěšiti muže svého.

⁹ t. j. jest muž její šťastnější nad muže jiná.

¹⁰ t. j. na něm dům aneb hospodářství jeho odpovídá.

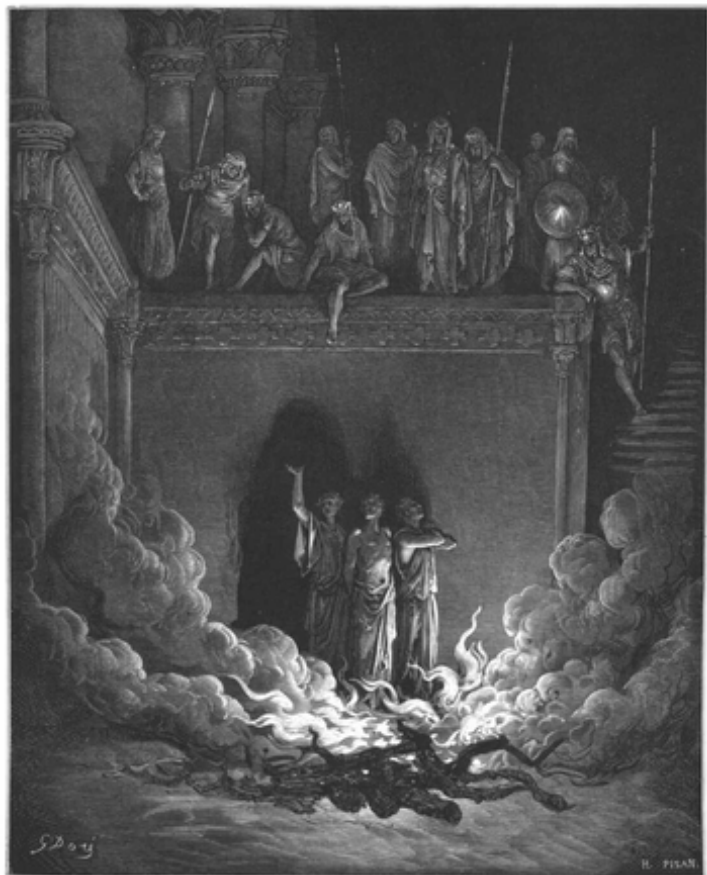
¹¹ t. j. muž, jenž scházne, posvědí vše cizim svěštní muž; neboť kděť sá. (verš 28.)

¹² t. j. svého místa, státného bytu; ale tonaje se po světě, nomje, kdekoli ho somrak přepadne.

¹³ Smysl: Kdo nemá manžalky, přinucen držiti služebnictvo, jenž mnohdy méně sám dřevíť než potěbým hospodářkám.

KAPITOLA XXXVII.

¹ t. j. takového očemnáti, který co had se lezne a plazí, a jedovatě na smrt sákně.

TRI MLADENCI V PEČI OHNIVE

4. Tovarš veselí se s přítelem v štětí, a v čas souzení protivníkem jeho bude!

5. Tovarš s přítelem útrpnost má pro břicho, i proti nepříteli verze štít.⁸

6. Nezapomínaj na přítele svého v myslí své, a nebud' ho nepamatliví v zboží svém.⁹

7. Nerad se s tím, kterýš tobě úklady činí, a před závidlivci tobě skrývá úmysl.

8. Každý rádce pronášá radu; ale jest rádcem sobě samému.¹⁰

9. Před rádcem [takovým] ostříhej duše své; prve viz, jaká jest jeho potřeba; neboť on i na sebe mysliti bude:

10. aby snad nevrazil kolu do země,¹¹ a nešel tobě:

11. „Dobrá jest cesta tvá!“ a nepostavil se naproti, aby viděl, co se přihodí tobě.

12. Jednej jen¹² s mužem nenábožným o svatost, a s nespravedlivým o spravedlnost, a s ženou o tu, která s ní borí: s báživým o válek, s prodávacem o koupi, a kupcem o prodej, s mužem závistivým o děkování,

13. s bezbožným o pobožnost, s nepoctivým o počestnost, a rolníkem o všelikou práci,

14. s dělníkem ročním o dokonání roku,¹³ s služebníkem letním o mnoho díla:¹⁴ těch nedbej v žádném radě.¹⁵

15. Ale s mužem svatým ustavičný buď, kteréhožkoli seznáš, že zachováš bázeň Boží,

16. jehožto duše jest podle duše tvé, a kterýž, kdybys poklesl ve tmě, polítaje tebe.

17. Srdce dobrá rady zjednej sobě:¹⁶ nemáš zajisté jiného lepšího (rádce) nad ně.

18. Duše muže svatého vypravuje někdy pravdu [lépe], než sedmero strážných, kteří sedí vysoko na stráží.¹⁷

19. A ve všech těch věcech pros Nejvyššího, aby řídil v pravdě cestu tvou.

20. Předě všemi skutky předcházěj tě slovo pravé,¹⁸ a před všelikým činem rada stálá.

21. Slovo zlé změni srdce,¹⁹ z něhožto čtyry věci pocházejí: dobrá i zlá, život i smrt:²⁰ a pasuje nad nimi ustavičné jazky.²¹ Mnohý jest chytrý mnohých učitel a duši své jest nezuctěný.

⁸ t. j. také s ním bojujati bude proti nepříteli jeho; avšak jen pro břicho, pro potlu její stak.

⁹ t. j. buď: „když budeš bohatým“, anebo: „hleď m' se zbožím svým posazhati“.

¹⁰ t. j. radí k svému záhuby, aby s tebe něčeho stakal; rozumí rádce takového, jako řekl v. 7.

¹¹ 9-11. t. j. měj se na pozor před rádci ošemetnými; vůbec nerad se s lidmi nejšetí k tobě upřímnosti, sie jsi v neposlušnosti, že si samí přelákají nějakou v cestu tobě položí, aby zavlečli a škodu strpili; pak neber radu s lidmi o tom, čemu nerozumíš, anebo v čem se zle vědět přívě raditi neobstájí.

¹² 12-14. tu některé toho druhu lidí k vyjsetze avádí, jako by řekl: Tak něsai ti jednati s mužem...

¹³ t. j. o to, co bys m' s' ku konci roku vykonati ukolí; anebo: kdy se mu rok dokoná.

¹⁴ dolů: u těch všech špatnou se potíká, těch toho —

¹⁵ t. j. o tyto věci.

¹⁶ t. j. utvoř srdce své pravidlem dobrého člověka a pak na tom, jak-li sám v tě dosti moudrý, přestaň; anebo: hleď si přidržiti muže moudrého.

¹⁷ t. j. než sedmero — i více učených; příklady jsou toho hojně v životech svatých.

¹⁸ t. j. věrná, přímá rozmluva a porada s rozumným a důvěrným přítelem, a té se pak povně drž.

¹⁹ t. j. s dobrého ve zlé, od ctnosti k hříchu.

²⁰ život jest odměnou ctnosti, trestem hříchu smrt.

²¹ t. j. ten jest toho zvěra obyčejným předvodem.

22. Muž umělý mnohé naučil a při tom i duši své libezný jest.²²

23. Kdo mudruje²³ v řetí, nenáviděn jest: ten všeho spěchu zbaven bude;

24. neť mu dáno od Pána požehnáni: vši zajisté moudrosti prost jest.

25. Mnohý mudr moudrý jest duši své,²⁴ ovoce rozumu jeho jest chvalitebné.

26. Muž moudrý cvičí lid svůj, a užitek rozumu jeho jest stály.²⁵

27. Muž moudrý naplněn bude požehnáni, a chválíli ho budou, kteříž jej vidí.

28. Život člověka jest [obmezen] na počet dnů: dnově pak Izraelovi²⁶ jsou nečíslní.

29. Moudrý v lídu dědití bude čest, a jméno jeho živo bude na věky.

30. Synu, po celý život svůj zkoušej duše své:²⁷ a bude-li neslechetná, nedávej jí moci.²⁸

31. Nebo ne všechněm všechno užitečno jest, aniž všechněm všeko se líbí.

32. Nebud' při žádném hodování lakotný, a nepoušáj se do každé krmá:

33. nebo z mnohých pokrmův bude nemoc, a lakotnost dojde až k pohnutí žaludku.

34. Pro občerství mnozí zeměl: a kdo střídmý jest, přidá si života.

KAPITOLA XXXVIII.

Uči, jak se k lékaři — a k mrtvým přítelům chováti státi; — jak umělo jest rozlišit od nemocí, — a jak povídati a povinností mají nemocníci.

1. Cti lékaře pro potřebu: nebo i jej stvořil Nejvyšší.
2. Od Boha zajisté jest všeliké lékařství; i od krále ob drží dary.
3. Uměni lékaře povýši hlavy jeho, a před obličejem velkomočných chválen bude.
4. Nejvyšší stvořil ze země léky, a muž opatrný nezokliví jih sobě.¹
5. Zdalž neoslada dřevem voda horká? (S. Mojš. 15, 25.)
6. K poznání lidskému jest moc jejich,² i dal uměni [to] lidem Nejvyšší, aby cten byl v divných skutcích svých.
7. Těmi věcmi uleví hojící bolesti, a lékařník učiní lékařství lahodná, a ukládá masti k zdraví; a nebudou mti konce díla jeho.³

¹ t. j. také sám sobě něčemu svon prospívá.

² t. j. kdo chloubov toliko marnostivnosti jiné klame a tím sobě stáku nějakého, anebo aspoň pochvaly docíli blodi.

³ t. j. když die moudrého umění svého i šije, byt i jiných nevyvíval.

⁴ Dolů: kdo sdějuje jiným, co umí, jest mnohem obháltebnější než ten, kdo sám sobě moudrý jest.

⁵ t. j. pravbu, moudrého Izraeliti, hlíčeje ve všem die zákonu Božím.

⁶ t. j. sám sebe, své povahy, vůle.

⁷ t. j. nad sebou, přemou se, bytť se sobe více stálo.

KAPITOLA XXXVIII.

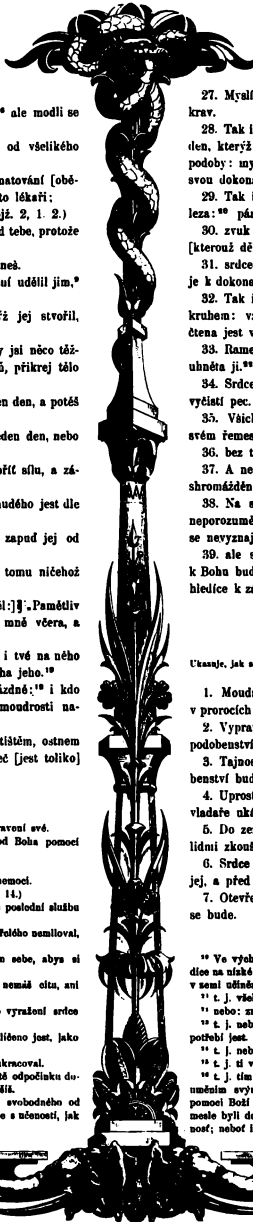
t. j. vzejde mu nejen čest, nýbrž i odměn slušnou sa jeho umění a péči.

¹ Umění lékařskému tebdá pravě dátojstosi se dostane, když na pánvoči svém Bohu, co všemohoucí stvořitel všech lidových síl spočívá bude.

² t. j. Báh sám učilí lidem schopnosti k vykonání lékařů, aby pak moudrým jih užívání skusivě dobrovolných lékařův jejich, velbil jej i toho.

³ t. j. nebudou však mti důtku lidocího, leč Báh potebnám svým pomáše; neboť...

8. Pokud zajisté Boží jest nad tváří země.⁸
 9. Synu, v nemoci své nepohrdej sám sebou; ⁹ ale modli se Pánu, a on uzdraví tě.⁷
 10. Odvrať se od hlíchu, a sprav ruce,⁸ a od všelikého hlíchu očist srdce své.
 11. Dej lbeznost [zápalné oběti], a na upamatování [obětuj] běli, a učiní tučnou obět, a [pak] dej místo lékaři: (3. Mojš. 2, 1. 2.)
 12. neb i jej Pán stvořil: a necht neodchází od tebe, protože díla jeho jsou potřebná.
 13. Nebo jest čas, kdyžto v ruce jejich upadne.
 14. Oni pak Pána prositi budou, aby odlehčení udělil jim,⁹ a zdraví pro obcování jejich.
 15. Kdo hřeší před obličejem toho, kterýž jej stvořil, upadne v ruce lékaři.¹⁰
 16. Synu, nad mrtvým vyvěřej slzy, a jakoby jsi něco těžkého byl utrpěl, začni kvíliti: a jak náležitě naň, přikrej tělo jeho, a nezanedbej pohřbu jeho.¹¹
 17. Pro pomluvu¹² pak ho plač hořce za jeden den, a potéš se pro zármutek.¹³
 18. a tiž kvilení podle zasloužení jeho za jeden den, nebo za dva pro utrhaní.¹⁴
 19. Nebo zármutek přispíší si smrt: i mořiti sílu, a zármutek srdce skloňuje šíji.
 20. V odstranění toud zármutek;¹⁵ a život chudého jest dle srdce jeho.¹⁶
 21. Neďvěv v zármutek srdce svého, nýbrž zapud jej od sebe: a pomni na poslední věci.
 22. Nezapomínej:¹⁷ nebo není navrácení, a tomu něčehož neprospěješ, a sám sebe umoříš.
 23. [Pomni, jakoby každý zemřelý k tobě děl:] Paměťiv bud na osud máj; nebo takový bude i tvá: mně včera, a tobě dnes.¹⁸
 24. V odpočínutí zemělého nechať odpočine i tvé na něho pamatování, a potéš ho tak pro odloučení ducha jeho.¹⁹
 25. Moudrosti učeného [ze nabyti] v čas prázdny:²⁰ i kdo si uměňuje práce, postihne moudrosti. Jaké moudrosti nabude ten,
 26. kterýž drží pluh, a kterýž honosí se ratěším, ostnem voly pobízí a v dílech jejich se obírá, a jehož řeč [jest toliko] o volčatech?
- ⁸ t. j. On řídí vše, co na světě jest.
⁹ t. j. hřešil bys, kdybys zanedbal pečování o uzdravení své.
¹⁰ t. j. za uzdravení pros a očkávání je důvěrné od Boha pomocí lékaře, co jeho přímého prostředníka.
¹¹ t. j. spočítej práce své, díla svá.
¹² t. j. aby nemocným dal odpočínání od bolesti a nemoci.
¹³ „Kdo není nepravosti, nepasuj nemocí.“ (Jan. 6, 14.)
¹⁴ t. j. zanedbávej ho počováním; stejně a sbohuš poslední službu mu poskyt.
¹⁵ t. j. aby nikdo netoužil, že jsi nešťastný, že jsi zemřelého nemiloval, a j. (Jak. 50)
¹⁶ t. j. drž v zármutku srdm slávnou míru, ohledem sebe, aby si příkloným šalem neukoukl. (Viz 19.)
¹⁷ t. j. aby tě lidé nepomlouvali, že k zemřelému nemáš etu, ani lásky.
¹⁸ t. j. vzdalování se lidácké společnosti a slávného vyznění srdce se moří.
¹⁹ t. j. bídať jest život, když srdce zármutek skloňuje jest, jako škrtek chudého, an se nosí trápí.
²⁰ t. j. že i ty umrtíš měsíc, abys sám si života neutracoval.
²¹ t. j. poněmání, že zemřelý po bídání tomto životě odpočinku dušol, potéš se a spokojí svojí zármutek; i tak i jeho potěší.
²² t. j. k dovolání moudrosti potřebí prázdny, času svobodného od všech krmotných. Tyto ubohdájící tělo, nezruvnávají se a účenosti, jak dále 26—35 dotvrzují.

27. Mysl svou dbá o vyhánění brázd, a péčí svou o krmení krav.
 28. Tak i všeliký femeslník a mistr, který pracuje noc jako den, kterýž převýť práca ryté a jehož plinost rozmanitá dělá podoby: mysl svou pohrouží v podobnost obrazu a bedlivosti svou dokoná dílo.
 29. Tak i kovář sedé při nákovadli a hledé si díla z železa:²⁰ pára ohně páří tělo jeho, a s horkem výhně zápasí:
 30. zvuk kladiva zuř v uchu jeho, a k podobě nádoby, [kterouž dělá, patří] oko jeho;
 31. srdce své vydá k dokonání díla a bděním svým ozdobí je k dokonalosti.
 32. Tak i hrnčíř sedé při díle svém a toče nohama svýma kruhem: vždy bedlivě se zaměstává dílem svýju a rozpočtena jest všeliká práce jeho.²¹
 33. Ramenem svým tvoří hlínu, napřed nohama do umlění ubhnta jí.²²
 34. Srdce své vydá, aby dokonal polevání a bděním svým vyčistí pec.
 35. Věcími tito rukám svým dověřují, a jedenkaždý ve svém femesle moudrý jest:
 36. bez těchto všech nebývá stavěno město.
 37. A nebude lze bydlti v něm, ani se prochlázeti: ale do shromáždění nepřefoklí.²³
 38. Na stolici soudnou nesednou, a zákonu spravedlnosti neporozumají, aniž prohlášá umění a soud, a v průpovědkch se nevyznají.²⁴
 39. ale stvoření [tohoto] věku udržají²⁵ a prosba jejich k Bohu buď o provádění femesla; [jemu] věnujtež mysl svou, hledíce k zákonu Nejvyššího.²⁶

KAPITOLA XXXIX.

Učauje, jak se mají a jaké slavy domáhe moudři, a — vladéi skasty Pán.

- Moudrosti všech starých vyhledávati bude moudrý, a v prorocích obráti se bude.
- Vypravování mužů sluvatých zachová, a spolu v smysli podobností vznikne.
- Tajnost přifalor vyhledávati bude, a s skrytostmi podobností bude se obíráti.
- Uprostřed velikomocných sloužiti bude, a před obličejem vladaré ukáže se.
- Do země cizích národů půjde: dobrá zajisté i zlé mezi lidmi zkouseti bude.
- Srdce své oddá k bdění na úsvitě ku Pánu, kterýž učinil jej, a před obličejem Nejvyššího modliti se bude.
- Otevře ústa svá na modlitbě, a za hřichy své modliti se bude.

- ²⁰ Ve vyhledání krajních podnes kovářů provozují femeslo své se dno na níhák státoce (jako u nás kovář), ohně majíce před sebou v jámě v samé učinění, a sebe v pávri, ku pravici nákovadli, k levici mouch.
²¹ t. j. vsililá díla jeho dají se dle jisté určené míry, souměrá.
²² nebo: smekliv napřed nohama trdoť její.
²³ t. j. nebodou v radě; tati učenyých, a ve všelikém umění sbhýchých potřeží jest.
²⁴ t. j. nebodou počteni mezi soudce, učení v zákoně a mudroce.
²⁵ t. j. ti všelkni náležejí k udržení společnosti lidácké.
²⁶ t. j. tis trojí káže, aby femeslníci svědomitě zachovávali, chřilí uměním svým i sobě i slovčestvu prospěti: 1. sbožnosť, nebo bez pomoci Boží něčehož nedokáže slovčt; 2. pravivost, aby v svém femesle byli dokonali; jen takdáž se s prospěchem semlous; 3. spravedlivost; neboť i oni tčot vydají ohledem k svému povolání

8. Bude-li zajisté Pán veliký chtíti, duchem rozumnosti naplní jej:

9 a on jako přiválý vydá řeči moudrosti své, a na modlitbě chvátili bude Pána;

10. a ten říditi bude radu jeho, i umění, a [on] v skrytých věcech svých raditi se bude.¹

11. On zjevné učiní umění naučením svého, a zákonem smlouvy Páně honositi se bude.

12. Schvalovati budou umozí moudrost jeho, a až na věky nebude vyhlazena.

13. Nezahyne památka jeho, a jméno jeho vyhledáváno bude od národu do národu.

14. O moudrosti jeho vypravovati budou národové, a chválu jeho zvěstovati bude ašromážděšuf.

15. Jestliže zůstane [živ], jména slavnějšího poržastavi nežli tisíc [jiných]: a odpočine-li, [i tak] užitečno bude jemu.

16. Ještě myslím vypravovati: nebo jako prchlivosti naplněn jsem.²

17. Hlasem dítě: ³ Slyšte mne, synové Boží! a pučte se jako rže vsazené v potoků vod.

18. Jako líban⁴ vůni libeznosti májte.

19. Kvečte kvítím jako lilium, a vydejte vůni, a vydávejte ratolesí milostné, a přeseš chvály zpívejte, a dobrořečte Pánu v skutcích jeho.

20. Dávajte jménu jeho chválu veřejnou, oslavujte jej hlasem rtů svých, a písniemi rtů a citerami a rečte chvalo-zpěvem:

21. Skutkové Páně všickni jsou velmi dobří.

22. K slova jeho stála voda jako hromada; a k řeči úst jeho nádrky vod. (1. Mojš. 1, 6.)

23. Nebo k příkazání jeho děje se, co ráčí; a není nedostatku v spasení jeho.

24. Skutkové všelkého člověka jsou před ním, a nic není skrytého před očima jeho.

25. Od věku až do věku hledí, a nic není divného před obličejem jeho.

26. Nemá řečeno býti: Co jest toto? anebo co jest ono?⁵ Nebo všechny věci časem svým zpytovány budou.⁶

27. Poznáání jeho jako řeka se rozlilo;

28. a jako povelén zemi opojila, tak hněv jeho národové, kteří ho nehledali, dđditi budou:⁷

29. jakož obrátil vody v pđm suchou, a vyschla země, a cesty jeho k přechodu jich se rovnaly:⁸ tak hřisňufkđm v hněvu jeho budou ku pádu.

30. Dobré věci dobrým stvořeny jsou od počátku; taktěz nelibechťany dobré i zlé.⁹

31. Počátek potřebné věci k životu lidskému jest: voda, oheň a železo, sůl, mléko, chléb bělý a med, vinný hrozen, olej a oliv.¹⁰

KAPITOLA XXXIX.

¹ t. j. v tajných, obřizňých věcech povolání svého a Bohem se poradí mudra a tak jistě nesbloudí.

² t. j. v duchu pobnat, nadělat jsem.

³ t. j. „moudrost“; nebo: „nadpřirozený hlas ve mně.“

⁴ t. j. kadidlový strom; vůni touto cťnosť se zasasená.

⁵ t. j. k čemu jest toto neb ono?

⁶ t. j. k čemu jsou. Ž. všechny k užitiu stvořeny jsou.

⁷ t. j. ti národové hněv jeho dđditi, na vždy mđditi budou.

⁸ t. j. cesta mořem ruřm a vyřiti Isanellitv a Egypta.

⁹ Řečky: „nelibechťany zlé.“ — Die poučbu roznas má tak býti, aby se dobrým dobře, slym pak zle dělo; nezpytatelná moudrost Nejvyššího doposkí však tomu, aby někdy i dčkřmym slym dobře se vedlo, ponehájše si úplného vyrovnání pro onen věk. (Viz příklad bohatce a Lazara.)

32. Všecky tyto věci svatým k dobrému, bezbožným pak a hřisňufkđm obrátí se ke zlému.

33. Jsou duchové, kteříž ku pomstě stvořeni jsou,¹⁰ a vzteklostí svou potvrdili¹¹ trápení svých:

34. v čas dokonání¹² vylití moc, a hněv toho, kterýž je učinil, ukojí.

35. Oheň, krupobítí, hlad, i smrt, všechny tyto věci ku pomstě stvořeny jsou: (Zalm 10, 7.)

36. zubové lité zřvete, a šifrové, a hadové, i meč matiči, [to vše určeno] k zahubení bezbožných.

37. K rozkázání jeho plesají,¹³ a na zemi ku potřebě hotoví jsou: a časy svými nepřestoupí slova.¹⁴

38. Protož od počátku utržen jsem,¹⁵ a povázil a rozjímal jsem to a napsal a zanechal.

39. Všickni skutkové Páně jsou dobří, a všeho, čehož potřebí, v hodinu svou poskytné.

40. Nemá se říkati: Toto jest horší nežli ono: nebo všechny věci časem svým schváleny budou.

41. A nyní vším srdcem i dasy chválu vzdávejte, a dobrořečte jménu Páně.

KAPITOLA XL.

Ukazuje strasti a pomstělitelost všech lidských věcí — svlétá nepravosti. — Je hlad Páně jest made všechno, a ke ohavné jest Sobota tenečtív.

1. Trmáčené velké uloženo jest všem lidem, a jako těžké na syny Adamovy ode dne, v němž vyřili ze života matky své, až ke dni pohřbení jejich do matky všech.

2. Myšlénky jejich a lekání srdce, domněnky buloucích věcí a den akonání:

3. od toho, kterýž sedí na stolici slavné, až do sníženého na zemi a v prachu:

4. od toho, kterýž nosí hyacintový oděv a korunu, až do toho, kterýž se odívá plátnem reřným: vztek, závisť, zbonření, vřikost a strach smrti, hněvivost nenstálá a svár,

5. i v čas odpočinutí na ložci sen noční znepokojuje mysl jeho.¹

6. Malitko, jako nic, [potrvá] v odpočinku; a potom ve snách [jest jemu] jako ve dne viděná.²

7. Vyděšen bývá viděním srdce svého, jako, kdo ušel v den boje. A když se vidí bezpečna, povstává a dívá se svému ničemnému strachu:

8. [a tak jest] se všelkým tělem, od člověka až k hovadu; ale u hřisňufkđ sedmernašob.

9. A k tomu smrt, krev, svár, a meč, utiskování, hlad, a pohubení, a bide:³

¹⁰ Rozněm: a koliv přivedeš, abyš kdýž byli odpadli. Báh die zřevčané moudrosti své jich pouřivá k skouření dobrých (Job), k potrestání zlych.

¹¹ t. j. zmořili si je, ti zli doobově.

¹² t. j. v složený čas pomsty; j. na konci světa tohoto.

¹³ Řečky: radají se a osobnost roznasy jeho plní.

¹⁴ t. j. roznasy Božho, kdýž totiž čas přijde, aby kosali pomstu nad bezbožťany.

¹⁵ t. j. v tom přeuvěřeni, v. 28.

KAPITOLA XL.

t. j. Slověka. I ve snách lekají jej strasti života a ruři odpoděnek jeho.

t. j. jako ve dnech, v nichž se stráž drží, tak po krátkém odpoděnaní noc v ráduji a v starostech trávi.

t. j. trasy Boží; jakkoliv všickni jsme podrobeni těmto meřím, jest v tom více tou rouřdi, že to stolci dobrým k skouřeni, utržením v čnosti a tiskání věřdi zmaloby, kděto nelibechťany jest počátkem jejich pekla a věčného trestu, nemajícím nitědné naděje ani pro tento ani pro onen život.

10. Na nepravé stvořeno jest to vše; a pro ně stala se potopa.

11. Všecko, co jest ze země, v zemi se obrátí; i všechny vody do moře se navrátí.

12. Všeľký dar⁶ a nepravdivost zaházena bude, ale víra na věky ostojí.

13. Jméni nespravedlivých jako potok vyschne, a jako hřímání veliké v dešti zavzní.

14. Otvíraje ruce své,⁷ veselí se: tak přestupníci při skonání chřadnoucí budou.

15. Vnukové bezbožných nerozmnoží ratolesti, a kořenové nečistí na vrchu skály chřestí.⁸

16. Nad všeľkou vodou⁹ zelená se tráva, a na břehu řeky před všeľkou travou vytrhána bude.¹⁰

17. Milost jest jako požeňnaní ráj, a milosrdenství na věky zůstává.

18. Život sobě dostatečného dělníka osazen bude, a v něm nalezneš poklad.¹¹

19. Synové a vystavení města zachovají jména;¹² a nad obě žena neposkvrněná vážena bude.

20. Vino a hubba obveselují srdce: a nad to obě [jest] milování moudrosti.

21. Píšťaly a harfy vydávají libý zvuk, a nad to obě jest jazyk lahodný.

22. Milost a krásy žádá oko tvé, a nad to obě [jsou] zelená ovesní.

23. Přítel a soudruh časem jsou si vhod, a nad oba žena s mužem.¹³

24. Bratři [soun si] ku pomoci v čas soužení; a nad ně milosrdenství vysvobozuje.

25. Zlato a stříbro jsou utržením noh:¹⁴ a nad to obě jest rada dobrolibá.

26. Zboží a síla povyšují srdce, a nad to obě jest bázeň Páná.

27. Není nedostatku v bázni Páná, a s ní¹⁵ není třeba hledati pomoci.

28. Bázeň Páná jest jako ráj požeňnaní a nad všeľkou slávu příkryl jí.¹⁶

29. Synu, za času života svého netrp nouze [nečekej]: lépe zajisté jest umřítí, nežli nouzi trpětí.¹⁷

⁶ t. j. k porušení spravedlnosti dávaný.

⁷ t. j. nespravedlivý soudek k přijímání dplatků, j. jen co by rukou otevřel, krátký čas.

⁸ t. j. naché zahynou, a větrem vanoucím chřestiti budou: tak plémě bezbožných.

⁹ t. j. bašinou.

¹⁰ t. j. brzo zaroste, brzo se poseká: tak těš í, kdož nespravedlností tyfl, nejprve zahynou

¹¹ t. j. spokojenost s málem převyšuje všeľký poklad a osazenje život pravověřného

¹² t. j. působí slavné jméno oni rodičům, kdo zakladatel.

¹³ t. j. kdýs se dobře snášejí; v tom naleznou základ i svého blaha i své slávy.

¹⁴ t. j. slná podpora v životy, poověřdí si jími všeľké potřeby opatřiti lze.

¹⁵ t. j. sám, kteří jí mají, v bázni Boží utvrzeným; a v největších strastech jsou oni spokojeni.

¹⁶ t. j. osudil jí jako ráj.

¹⁷ Řecký: „Synu, šebřícký život neží: lépe umřítí, než šebřítí, rozuměj s leostí: nebo takovým řečeno: „Nečekej-li kdo dělati, aby tak nejděl.“ (II. Thes. 3. 10.) Ale kdo by buď nedobem nebo věkem k práci byl nesehopen, smí po sluzně jít, smí se zakazje za duchovní služba blížniti svým prokazáno daru dobrolibého od nich přijati, anebo z pokory toho, co by mu práve za to smlélelo, od nich prositi. Tak možná i zákon sluzně dávatí vyplniti. (Vis Luk. 10. 7, 8.)

30. Muž, který pohlédá k stolu cizímu, toho život ani životem slouiti nemá:¹⁸ neboť živí¹⁹ duši svou pokrmu cizími.

31. Mňž pak umělý a vyvícený toho se vystíhá.

32. V ústech nemoudrého²⁰ sladká bývá nouze, a v břiše jeho oheň bude hořetí.²¹

KAPITOLA XLI.

Ufí, jak smrt přijeti máme, — jak bezbožní v potracených hanby docházejí, — že o doleři jméno potraciti dleto, — a nad se každý strýčtí má, ukazuje.

1. Ó smrti! jak jest hořká památka trá člověku, kterýž má pokoj v zboží svém,

2. muži pokojně žijícímu, majícímu zdar ve všech věcech a mohoucímu požívatí pokrmu!

3. Ó smrti, dobrý jest oand trváj člověku nuznému, jemuž síly ubývá,

4. sešlému věkem, a obtížnému starostmi, a nevěřícímu, kterýž potracuje trpělivosti.¹

5. Neboj se soudu smrti. Pomni na ty věci, kteréž byly před tebou, a kteréž potom přijdou tobě;² ten soud jest ode Pána všeľkému tělu:

6. a co počká tebe z dobrolibné vůle Nejvyššího?³ Budto že deset, nebo sto, nebo tisíc let [máš].

7. Nemíj na onom světě obvinění života.⁴

8. Syny ohavnosti bývaj synové hřisňáctví, i ti, kteříž by-dlejí vdele domů bezbožných.⁵

9. Dědicví synův hřisňáků zahyne, a plémě jejich provázeti bude hanba ustavičná.

10. Na otce bezbožného naríkají synové, že pro něho v hanbě jsou.

11. Běda vám, muži bezbožní, kteříž opouštíte zákon Pána Nejvyššího!

12. I kdýs se rodíte, v zlořečení se rodíte: i kdýs zemřete, v zlořečení bude díl váš.⁶

13. Všecky věci, kteréž jsou ze země, v zemi se navrátí: tak bezbožní se zlořečení v zahynutí.

14. Zármutek lidí jest nad tělem jejich: ale jméno bezbožných vyhlazeno bude.⁷

15. Péči máj o jméno dobré: neboť to zůstane spíše, nežli tisíc pokladů velikých a drahých.

16. Dobrého života jest [malý] počet dnů:⁸ ale dobré jméno zůstane na věky.

¹ t. j. (dle řeckého) „toto život ani se nepočítá,“ nídemny jest, ani si prací ani tolik nezastává, by se uživil.

² Řecký: káň, hysdí, hanobí.

³ Řecký: „neslýšadlo šlešhá bývá šebrota.“

⁴ t. j. boroucí hlád, neboť nebude vždy, kdoby ho darmo krmil.

KAPITOLA XLII

¹ t. j. který někoho dobře více na tomto světě neobchává; j. š. „kterýž potracuje moudrost,“ jeť památ a rozum opouští.

² t. j. jako před tebou všeľká smelá, tak i ty smelá, a hđokoliv po tobě budeš.

³ Řecký: „I před odplnět dobrolibné vůli Nejvyššího“

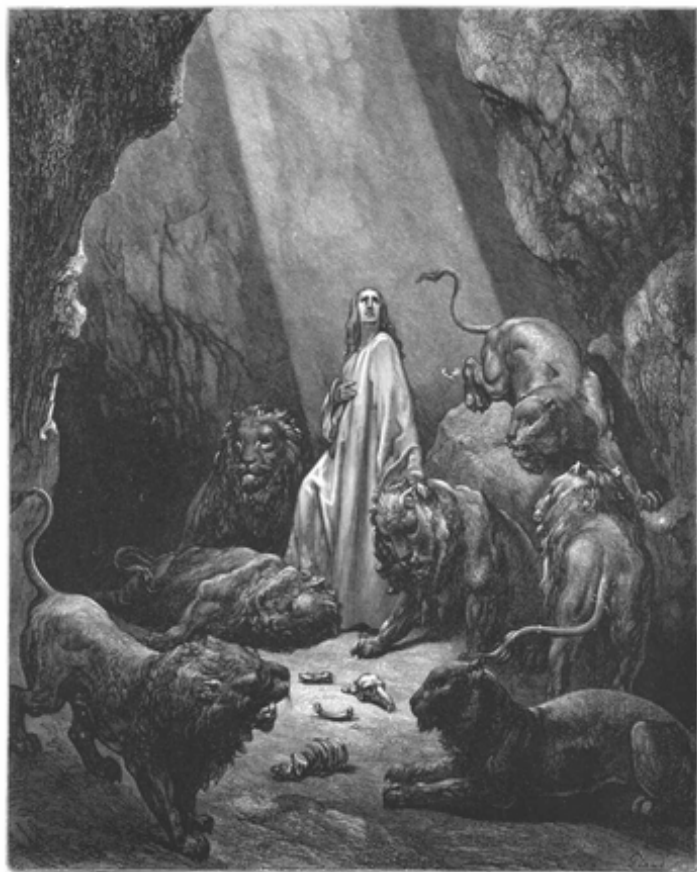
⁴ Dolež: jak dlebo trval, nbyřt jaký byl.

⁵ Jest totiž obyčejně, že špatná společnost kazí dobré mravy, a dítky po rodičích se zďatí.

⁶ t. j. slořečén zarouení vaše, poověřdí pro břichy, jichž jste se i sami dopustil, i jtoých k nim svedil, lépe by bylo, abyste se ani nebyli zaroučil; slořečéní smrti vaše, nebo nejen sami na věčné zatračení přijde, nbyřt i ohavnou památku svých neobčehotnosti zřetavíte

⁷ t. j. lidé se pro smrt jejich na čas a na oko roueeti, ale pro bezbožnost jejich brzo na ně zapomenou.

⁸ t. j. život šm šťastnějši, tím kratší; anebo: šťastných dnů života malý bývá počet.

DANIEL V JAMÉ LYOË.

17. Synové zachovávejte nautení v pokoji; * moudrost zastíje skrytá a poklad neviditelný — co prospěje obě?

18. Lepší jest člověk, kterýž skrývá bláznovství své, nežli člověk, kterýž skrývá moudrost svou.¹⁸

19. Avšak stýdte se za to, co [hned] vychází z úst svých.¹⁹

20. Neboť není dobré zachovati všeliký stad,²⁰ a ne všechněm se všecko líbí v ústě.²⁰

21. Stýdte se před otcem a matkou za smilství: a před vládařem a mocným za lež:

22. před kufletem a soudcem za provinění: před shromážděním a lidem za nepravost:

23. před tovaryšem a přítelem za nespravedlnost: a v místě, v němž bydlíš,

24. za krádež pro pravdu Boží a zákon.²⁴ a za spoléhání na chleby,²⁴ a za podvod u vydání a příjmu:

25. za mlčení před pozdravujícími:²⁵ za vzhledání na ženu smlinou: a za odvračená tvář od příbuzného.

26. Neodvracuj tvář od bližního svého,²⁶ a za odjímání údělu a za nenavracování.²⁶

27. Nevzhledej na ženu cizího muže, a nehleď všetačně na děvčetu jeho, aniž stávej n lože jejího. (Mat. 5, 28.)

28. Před přátely za řeči hanlivé: a když dáš, nevytýkej.

KAPITOLA XLII.

Že se nestojí stýdět, — jak dříve a nesnádněji doopravě zasloužit: — a jak veliké jsou skutky Boží.

1. Neopěťuj řeči slyšených, aniž pronášej věci tajných, a buďeš v pravdě bez pohanění, a nalezněš mílost před obličejem všech lidí. Za tyto¹ všechny věci nestyď se, aniž přijímej osoby, abys hřešil.*

2. Za zákon a smlouvu Nejvyššího, a za soud, když bys od-suzoval bezbožného;

3. za slovo * [k prospěchu] tovaryšův a pocestných, a za úděl dědičný přátelům;⁴

4. za správnou váhu a závaží, za dobývání mnohých věcí, i nemnohých;⁴

5. za zrušení koupě a prodeje,⁶ a za mnohou kážez synův, a služebníku nešlechtnému bok okraviti.⁷

* t. j. v šetřit, když se vám dobře vede; nemyšlete, že vše žití smílo, co můžete.

¹ t. j. kterýž jí nestává k dobrému svému i jiných: štědte jen jiné, čemuž té žití vyhoví.

² t. j. ne za moudrost a jiné dobré věci se stýdět, ale za to, o čemž vám povím více v 31 a d.

³ t. j. za všechno se stýdět.

⁴ Dotáz: ať se dobrě býti zdá? Leccos se ochraňuje, co dobré není, a leccos nic, co dobré jest.

⁵ t. j. nejen pro trst, nýbrž šo se každým přestupkem i zákonem Božím, saporvídajíc jej, sloběžně.

⁶ t. j. za podpírání se loktem při jídle.

⁷ t. j. stýdět se za to, jestliže neděkujel těm, kteříž ti posravení dávají, naseb když jich opětě seposravadrajel.

⁸ t. j. nestýdět se za bližního svého, byt byl sebe sprostě.

⁹ t. j. vypřijoných pesů nebo jiných věcí.

KAPITOLA XLIII.

¹ t. j. které i hned povím.

² t. j. neboť ohledu při tom na nikoho; kážděmu k vůli nehleď.

³ t. j. za spravedlivou správu nebo zastání jednonakážedmu, boť se přítel, soudce, anebo cizinec jest.

⁴ t. j. kdýžby mezi nimi spravedlivě rozesadil učilil.

⁵ t. j. za sisk veliký neb malý, jen kdýž jest spravedlivý.

⁶ t. j. kdýž se v něm nějaký podvod nđal.

⁷ t. j. trusiti ho ať do krve. Pravem tak podle tebdějích práv křesťů, jimž předsám neobmeněná moe nad těly a životem žoldinův (tebděš otroků) dána byla. Co nový zákon káže, viz Efez. 6, 5. Kolos. 4, 1.

6. Nad ženou nešlechtnou dobrá jest pětěť.*

7. Kde ruce mnohé jsou, přivírej, a cožkoli vydáš, spočítej a převaž, vydán pak i všeliký příjem zapíš.

8. Za kárání nesmyšlného a blázna, a starších, kteříž souze- ní bývaj⁸ od mladých, [nestyď se]: a buďeš vyčvičený ve všech věcech a schválen před obličejem všech živých.

9. Dcera uzavřená⁹ jest bdění otzovo a péče o ni odjímá sen,¹¹ aby snad v mladosti své nepřestárala se,¹² a vdána za muže v nenávič nespálla.¹²

10. Aby někdy poskvrněna nebyla v panenství svém, a v otrovském domě nebyla nalezena těhotná: aby snad vdána za muže nepronevřela se, anebo jistě neplodná nebyla.¹⁴

11. Nad dcerou smlinou upevní stráž, aby někdy neuvedla té v posmech nepřátelů pro utržení v městě a vytýkání obce, a nezahubila té v množství lidu.

12. Na kážděho člověka pro krásu nevhledej; a upro- střed žen nepřebývej;

13. nebo z šatův pochází mol: a od ženy nepravost muže.

14. Lepší zastíje jest nepravost¹⁴ muže, nežli žena dobře cínatí,¹⁴ i žena, kteráž k hanbě přivádí a k pohanění.

15. Protož připomínati budu skutky Páně, a což jsem spatřil, vypravovati: v řečech Páně skutkové jeho.¹⁵

16. Slunce osvěcující všecko prohlédá; a slávy Páně plně dílo jest jeho.¹⁶

17. Zdáliž nedal toho Pán svatým,¹⁶ aby vypravovali všechny divné skutky jeho, jež ustanovil Pán všemohoucí, aby upevně- ní byly v sláve jeho?

18. Propasť i srdce lidské vyzkoumal: a chytrost jejich prohlédá.

19. Znát zastíje Pán všeliké umění, a patří na znamení věku,¹⁹ a zřetuje věci, kteréž minuly, i ty, ježto přijíti mají, objevuje stopy věci skrytých

20. Nemine ho žádné myšlení, a není ho tajně nízadné slovo.

21. Veliké skutky moudrosti své ozdobil ten, kterýž jest před věkem a až na věky, jehož²¹ ani nepřibývá,

22. ani neubývá, aniž mu potřebě jakéhokoliv rádcé.

23. Jak zádonci jsou všechna díla jeho; a jako jiskra, kte- rouž jest spatřiti²³

* t. j. dobré jest stráž držeti, aneb jí, i všechno před ní uzavřati. Na zavřené vše pětěť přitiskajíc jí, kdo je dobře sebovati muf. — Ji- nak: dobrě jest ženou nešlechtnou znamenati, aby se jí neopatrni varovali.

⁸ t. j. soud (kárání) zaslubují i od lidí mladších. Jinak též: nestyď se, zastati se starších, kteříž urážek trpí od lidí mladších; neboť těchto způsob bývá, protivovati se starším a uváděti věst, na zlobě nímobě nebývá, leč že nově jsou; novotám počínává všeliký blud.

⁹ t. j. na starodávnu doory a ženy přisázi uzavřeny se držívaly.

¹⁰ t. j. přibývá mu mnoho práce a starosti ve dne i v noel.

¹¹ t. j. nezahubila seprovřána. (Viz I. Kor. 7, 36)

¹² t. j. pro stáh nezaklivila se mu, a nebyla od něho propulována, a pak opti oteč k životu přispála.

¹³ on se u šidův za nešlešit i hanbu dokážalo.

¹⁴ t. j. urážka.

¹⁵ t. j. která dobrodinia a všelikými rádky pod rouškou zdrvořlosti, vědčnosti a p. přilichosti se snaží.

¹⁶ t. j. slovem Páně všechno učiněno jest. Díla a spravuje se, a nebo slavy Páně vypravovati budu skutky jeho¹⁶.

¹⁷ t. j. veikeres svět jest pln slávy Páně, jako světla sluncešního.

¹⁸ t. j. cítěním svým, lidsi laralektum, vyvolanému: dar Boží jest posnati a všeletiti díla jeho.

¹⁹ t. j. čas, na slunce a měsíc, jenž děl člo: to vše kynutim tak- měť svým díti.

²⁰ t. j. jiskř; tečy buř. „Bůh všem teny, nejdokonalější bytosť“ a nebo: Božská díla tak dokonalá, že jim nioboh ani přidaní ani uljnosti nelze.

²¹ t. j. ať toliko jiskry a nich známe: jako však v té již snati i světlo i teplo, tak i v ošech Boha.

24. Všecky tyto věci živý jsou, a trvají na věky, a ke veliké potřebě všechny poslouchají jeho.

25. Všecko jest dvoje, jedno proti druhému; i neucínil něčeho nedostatku.¹³

26. Jednoho každého dobré věci zachovává.¹⁴ I kdož se nasýtí patře slávu jeho?

KAPITOLA XLIII.

Ukazuje vobohatí Božského z kráje slunce, měsíce, hvězd a jiných tvorb, a napomíná k chvále Boží.

1. Obloha výsosti jest krásá jeho, ozdoba nebe obraz slávy [jeho].¹

2. Slunce i u východu zjevuje ji, i u západu; nádoba podivná, dílo Nejvyššího.

3. O polední páří zemi, a proti horkosti jeho kdo bude moci obstáti? Někdo ostříhá peci při díle horka.

4. Trojnásobně² slunce páří hory, paprsky ohnivě vypouštějí a blýskají paprsky svými zaslepně oči.

5. Veliký jest Pán, kterýž je učinil, a k slovu jeho spěchá cestou [svou].

6. I měsíc [zjevný jest] všem v času svém, k určení času a na znamení věku.³

7. Od měsíce jest znamení dne svátečního;⁴ světlo, kteréž se zmenšuje po plnosti.⁵

8. Měsíc dle jména jeho [sluje], a divně roste až do plna.

9. Nádobou voják jest na výmostech,⁶ na obloze nebeské stkvíc se slavně;

10. ozdoba nebe jest sláva hvězd, [jimi] svět osvěcuje na výmostech Pán.

11. Díle slov Svatého stojí k [plnění] rozkazu [jeho]; i neopuští strážě své.⁷

12. Pohled na duhu, a dobroťet tomu, kterýž ji učinil: překrásná jest v lesku svém.

13. Obkličtí nebe obloukem slávy své; ruce Nejvyššího rozpjaly ji.

14. Rozkazem svým rychle sevířá suší [Hospodín], i náhle vypouští blesky soudu svého.

15. Protož⁸ otevrou se pokladové,⁹ a jako ptáci vylétají mlhy.

16. U velikosti své položil oblaky: a drobí se kamením krupobití.¹⁰

¹³ t. j. učinil všebo dostatek, dokázav v tom i laskavou šedrost i moudrou šetrnost.

¹⁴ t. j. v každé věci zachovává, ty ov ní dobré. Anebo: jedno druhému napomíná k dobrému; i ty odporové sobě věd, jedno druhému k prospěchu a k zachování slávy.

KAPITOLA XLIII.

¹ t. j. nebesa ve své krásě zvlášť slávu Boží. (Ž 18, 1.)

² t. j. velmi mnohě, násilně; nebo na třech stranách: východě, poledni, západě.

³ t. j. díle běhu a směny luny měřili staří rok a měsíc. (1. Mojš. 1, 14. Ž 104, 100.)

⁴ t. j. velikooceí, letěte a každého nového měsíce, jež Židé zvlášť si připomínají.

⁵ t. j. ješto ho po spásku ubý á, až zase nový nastane.

⁶ t. j. jako vůdce, ozdoba voják nebeských či hvězd jest měsíc.

⁷ t. j. po všechny věky k slovu Božím vyrobají a zapadají v určitý čas, jako pořádné vojsko na stráž se střídáje.

⁸ t. j. rozkazem Páně.

⁹ t. j. vod; ovladující déšť zvlášť v horkém písmu velikým jest dobrodínem Božím; mimo jarní a podzimní dešť slávných tam nebývá.

¹⁰ t. j. z blesků, až do ledu samrulych oblaků, jako z nájakých skal drobí se a padá krupobití jako kamení; tak staří o tom smýšleli. (Jos. 10, 11. Žalm. 147, 17.)

17. Před obličejem jeho chvějí se hory; a k vůli jeho věje vítr polední.

18. Zvuk hřímání jeho obrátí zemi, bouře plůnoční i víchřice:

19. a jako když se pták spouští k sedání, aype sněhem, a jako když kobylyk sletují, jest padání jeho.

20. Pěkně bělosti jeho díví se oko, a nad přívalem jeho trne srdce.

21. Jfín jako stl aype na zem [Hospodín]; a když umrzne, bude jako vrcholy bodláku.¹¹

22. Studený vítr plůnoční věje; i umrzá křídať z vody; nad každou hmotou vod ulehne, a jako v pancíř obkličť vedu.

23. A vyzírá hory, a vypaluje poušť, a usazuje zelenost jako ohněm.

24. Utěčením všeho toho náhla mha: ¹² a rosa předcházejíc před horkem nastávajícím, přemůže jej.¹³

25. K slovu jeho umklí vítr, a pomyšlením svým ukrotíil propaň, a rozsázel v ní ostrovy Pán.

26. Kdož se plaví po moři, vypravujeť nebezpečnosti jeho: a slyšice to usíma svéma. diviti se budeme.

27. Tamť jsou znamenatá a divná díla [jeho]; rozličná pokolení živočichův, i všech hovad, a strofení potvor.

28. Skrze náho určen jest konec cesty¹⁴ a k slovu jeho řídí se všechny věci.

29. Mluvrne mnoho, a slov se nelostává: konec vší řeči [bude]: On jest ve všech věcech.¹⁵

30. Oslovujeť jej co dokážeme? neboť on jest všemohoucí nade všechny skutky své.

31. Hrozný jest Pán, i veliký velmi, a divná jest moc jeho.

32. Oslovujeť [Pána], jakžkoli moci budeme, však ještě [řecku slávu] předčí; i předivná jest vlebnost jeho.

33. Dobrořečte Pánu, vyvyšujte jej, jakž mňtete: nebo větší jest nade všecku chválu.

34. Zvelebujeť a naplněti budteť silou, abyste neustali: aváň nepostihnete jeho.

35. Kdož uzří jej a vypraví? ¹⁶ a kdož jej zvelebí, jakož jest od počátku? ¹⁷

36. Mnohé skryté věci jsou větší nad tyto: ¹⁸ nebo málo viděti jsme skutkův jeho.

37. Všecky pak věci Pán učinil, pobožně činím dale moudroft.

KAPITOLA XLIV.

Staví některé muže vychovávaje.

1. Chvalmež muže slavné, a otre naše v pokolení jejich.¹

2. Mnohou slávu způsobí² Pán vlebností svou od věků.

3. Byli panující ve vlastech svých, muži vlebností a moudroft.

¹ t. j. udělá se ramponch špířaty.

² t. j. nastávající mha a teplý déšť z jara všecko to zase napravuje.

³ t. j. rozsápi jej, t. led.

⁴ t. j. každému tvorn určen jest od Boha údel a trvání života jeho, an jej Bůh a k dokonání přivádí.

⁵ Díle řec, „on jest všecko“ t. všebo stvořitel a zachovatel.

⁶ t. j. kdož vypraví všechny vlastosti jeho?

⁷ t. j. kdož vypraví nepostihlý jeho od věčnosti pávod, a jaký jest Bůh sám o sobě?

⁸ t. j. „nad ty, kteréž vidíme,“ nebo: „nad ty, o nichž jsme mluvili.“

KAPITOLA XLIV.

¹ t. j. „slavné za věku, za živobytí jejich“; anebo „jejichž potomci jeme“.

² řecky: v nich, skrze ně; nebo: jím, t. oslovil je.

drostí svou² obfazení, osvědčující v prorocích důstojenství prorokův.³

4. A vládnoucí v lidu tědejší, a mocnou moudrostí [vydávající] lidem přesvatá slova.⁴

5. V umění svém vyhledávající způsoby zpěvu, a vypravující písně písem.⁵

6. Lidé bohatí silou, okrasy plíností zachovávající: pokojně bydlíce v domích svých.

7. Všickni úto v pokoleních národa svého slávy došli, a za dnů svých měli chválu.

8. Kdo z nich zrodil se, zachovali jméno své u vypravování chvály jejich:⁶

9. A jsou, o jejichž není památky; a zhyznuli, jako by jich nebylo; a zrodili se, jako by se byli nezrodili, i synové jejich s nimi.

10. Ale oni muži miloordenství jsou, jejich miloordiná skutkové nepřestali;

11. s semenem jejich zůstávají dobré věci,⁷

12. dódicitv svatě jsou vnukové jejich, a v úmluvách stálo plémé jejich:

13. a synové jejich pro ně⁸ až na věky zůstávají: plémé jejich, a sláva jejich nebude opuštěna.⁹

14. Těla jejich v pokoji pochována jsou, a jméno jejich říše od národa do národa.

15. Moudrost jejich vypravujež lidi, a chválu jejich vzestáj shromáždění!

16. Enoch řibil se Bohu, a přenesen jest do ráje, aby dal národu pokání.¹⁰

17. Noe nalezen jest dokonaly a spravedlivý, a v čas hněvu učiněn jest suffenim.¹¹ (1. Mojž. 6, 8.)

18. Protož zřastaven jest zbytek [lidstva] zemi, když se stala potopa.

19. Úmluvy věčné učiněny jsou s ním,¹² aby nemohlo shizeno býti potopou veliké tělo.¹³ (1. Mojž. 9, 14. Zid. 11, 7.)

20. Abraham byl veliký otec množství národův, a nenalezl se v slávě podobný jemu, kterýž zachovával zákon Nejvyššího, a byl v smlouvě s ním. (1. Mojž. 17, 1—10.)

21. Na těle jeho ustanovil úmluvu¹⁴ [tu Báh], a v pokůčeni nalezen jest věrný.¹⁵

22. Protož s přísahou albil dal jemu slávu v národě jeho, že vzrostl jako kopec země.¹⁶

² t. j. buď: svou svídnici; nebo i tolik co „jeho“, t. Boží.

³ t. j. prorokovali budoucí věd. Smysl: die řeck. Někteří z nich kralovali nad lidem, jiní udávali vůdčové lidu byli, jiní moudrosti a rozumem svým přirozeným k dobrým radil, a jiní budoucí věci předpovídali a prorokovali.

⁴ t. j. zákony jim dávající a vůli Boží vysvětlující.

⁵ t. j. spívali a vysvětlovali písně sepsané, i staré od předkův složené, i také nové skládané. Zpěvem se nejen bohoslužba zvelebovala, nýbrž i zákony v paměti lidské zachovávaly.

⁶ t. j. přimocí jejich tím, že vypravovali chválu jejich, slávně učinili i jméno své.

⁷ t. j. jiní, kteří v pravé moudrosti, básni Boží, slávy své ochledali; těch památka zůstala.

⁸ t. j. v potomstvu jejich zůstává sláva jejich u věkův budoucích.

⁹ t. j. pro jejich zbláhaly.

¹⁰ t. j. sebnude vyhasena.

¹¹ t. j. aby jim pokání kánil, až jej Báh před soudným dnem opět na zem pošle. (1. Mojž. 5, 22.)

¹² t. j. když Báh potopou veškerý svět trestal, nalezl milost u Boha, a pro jeho zbláhaly i rodina jeho.

¹³ t. j. 1. Mojž. 8, 21.

¹⁴ t. j. veškeré slovoženstvo.

¹⁵ t. j. obřizkou (1. Mojž. 17, 10.)

¹⁶ 1. Mojž. 22, 1—17.

¹⁷ t. j. jeho prach země, písek moře.

23. a jako hvězdy aby vyříšeno bylo símě jeho. a aby dódili [zemi] od moře až k moři, a od feky až do koččin země.¹⁷

24. A tolikéž Isakovi učinil pro Abrahama otce jeho.

(1. Mojž. 26, 3.)

25. Požehnáni všech národův¹⁸ dal mu Pán, a úmluvu utvrdil na hlavu Jakobovu.¹⁹

26. Poznal jej v požehnaních svých,²⁰ a dal jemu dódicitv [zaslibení]; a rozdělil je v dítly dvanáctera²¹ pokolení.

27. A zachoval mu lidi miloordenství,²² kteříž nalezi milost před očima velikého těla.

KAPITOLA XLV.

Mojsíše, Arona a Pinosa vychvaiaje

1. Milý Bohu i lidem byl Mojsíš: jehožto památka v požehnaní jest.

2. Podobna učinil jej slavným svatým,² a zvelebil jej k básni nepřátel: i slovy svými hrázy zkrotil.³

3. Oslavil jej před obličejem králdv, a příkázání dal jemu před lidem svým, a ukázal mu slávu svou.

4. Pro víru a tichost jeho svatým učinil jej a vyvolil ho ze všelikého lidstva.⁴

5. Nebo slyšel ho, i hlas jeho,⁵ a uvedl jej do oblaku.

6. I dal mu sám v přítomnosti své příkázání, a zákon života a kázně, aby vyučil Jakoba smlouvě jeho,⁶ a soudím jeho Israele.

7. Vznešeným učinil Arona, bratra jeho, a podobným jemu z pokolení Levi:

8. učinil s ním smlouvu věčnou,⁷ a dal mu kněžství v lidu: a blahoalaveným jej učinil v slávě.

9. I opsal ho pasem skrovným a oblékl jej v roucho slavné, a korunoval jej nástroji síly.⁸

10. Dlouhé roucho,⁹ nahovice a nárameník¹⁰ vložil naň, a ozdobil jej zvončky zlatými a mnohými vůkol:

11. aby zněly při krččení jeho, aby slyšán byl zvuk v chrámě k upamatování lidu jeho:¹¹

¹⁷ t. j. od moře Středozemního, jež i Velkým nazývají, k moři Mrtvému, Východnímu; a od feky Eufratu až k pomoci země Egyptské.

¹⁸ t. j. zaslibení, že s jeho pokolení narodí se Ten, skrze něhož veškerý svět požehnaná dojde, zaslibení Vykupitel, Mesiaš.

¹⁹ t. j. když se mu sjevil ve sněhu na cestě do Haránu. (1. Mojž. 28, 12. a d.)

²⁰ t. j. uznal jej za pravého syna Abrahama. (1. Mojž. 28, 13)

²¹ t. j. dal mu plémé dvanáctera pokolení.

²² t. j. vyvedl s pokolení jeho muže miloordiná, jako Josefa, Mojsíše.

KAPITOLA XLV.

¹ Buď svatým protož Abraham, Isak a Jakob; anebo, jak jiní soudí, anedlím, protože mu dáno, jako jim, Boha viděti a s ním rozmouvat.

² t. j. rány, jimiž Egyptské trestání byli, odvrdili od lidu israelického, a pak opět docela zastavil. (2. Mojž. 7—12.)

³ t. j. obdržel jej svídními čtostmi a tím si jej porvil za aliebařku. (4. Mojž. 12, 3.)

⁴ Řecky: „dal mu slyšet hlas svého.“ (Mojž. 24, 15.)

⁵ t. j. aby cvrdil lidu, že Báh jim bude ochránce a otcem, zachoval i zákon jeho.

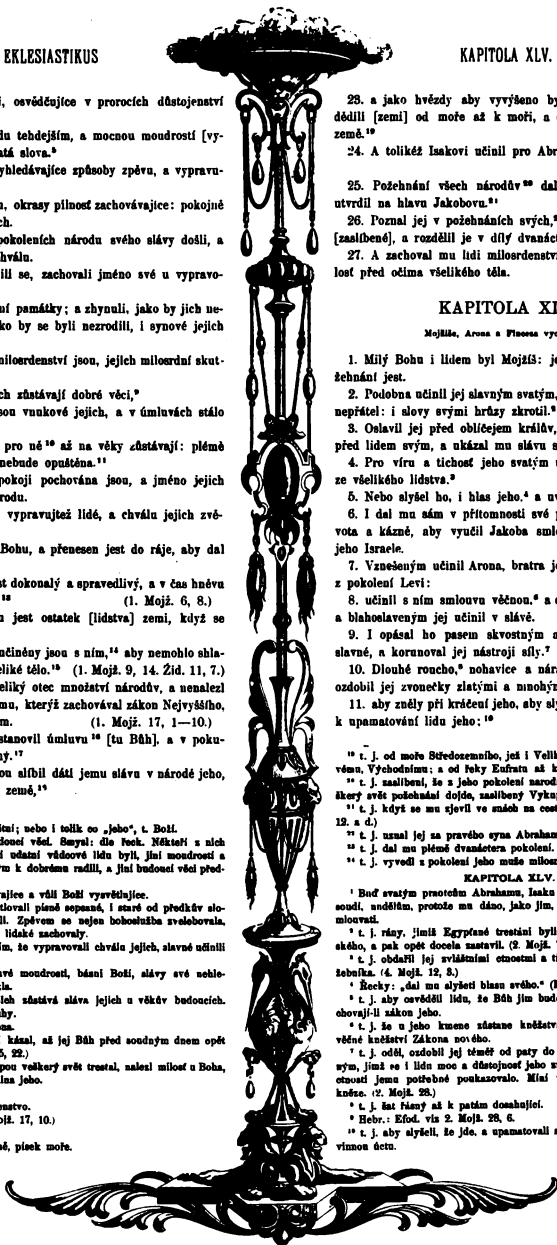
⁶ t. j. že s jeho kůněm státně kněžství věčné, předpobobňající věčné kněžství Zákona noého.

⁷ t. j. odděl, ozdobil jej tmeř od paty do hlavy šatstvem drahocenným, jímž se i lid moce a důstojnost jeho značil, i jemu samému na čtostech jeho potřebné poukazovalo. Míši veškerý oděv nejvyššího kněze. (2. Mojž. 28.)

⁸ t. j. šat říany až k patám donahjeli.

⁹ Hebr.: Efof. viz 2. Mojž. 28, 6.

¹⁰ t. j. aby slyšel, že jde, a upamatování se, vaditi mu slávnou povinnou čtu.

12. [Jal mu] roucho svaté ze zlata a z hycinsu a šarlátu, dílo tkané mže moudrého, soudem a pravdou obdařeného;¹¹
13. ze soukaného červec zhotovené,¹² kamenit drahým, řezaným, do zlata vsazeným, a prací kamenorytce rytým k upamatování na počet pokolení Izraelského.¹³
14. Koruna zlatá s šepicí jeho,¹⁴ znamenáná znamením svatosti a slávu důstojnosti [jeho], dílo síly a žláosti očí ozdobené.¹⁵
15. Tak krásných věcí nebylo před ním až do počátku [světa].
16. Neoblécel se v ně nikdy z cizích, než toliko sami jeho synové a vnučové jeho po veškeren čas.
17. Oběti jeho stráveny jsou obnem a křivdy den.
18. Naplnil¹⁶ Mojžíš ruce jeho, a pomazal jej olejem svatým. (2. Mojš. 28, 41.)
19. Učiněno jest mu to v smlouvu věčnou, i potomkům jeho, [stáion] jako dnové nebe, aby úřad kněžský vykonávali, a měli chválu,¹⁷ a oslavovali¹⁸ lid svýj ve jménu jeho.
20. Vyrvali ho ze všech živých, aby obětoval obět Bohu, zápal [kadidla] a dobrou vůni, na památku, aby ukrotil [Boha] za lid svýj:
21. a dal jemu moc v příkazích svých, a v smlouvách soudůh, aby vyučoval Jakoba dědicstvím, a v zákoně jeho aby svěřlo dal Izraelovi.¹⁹
22. Proto že postavil proti němu cíz a ze závisťi obklíčili ho lidé na poušti, kteříž byli s Dátanem a Abironem, a shromáždění Kóre v huběvosti.
23. Viděl Pán Báh, a nelíbilo se jemu, a zahubeni jsou v prudkosti hněvu [jeho].
24. Učinil jim záznaky,²⁰ a zahubil je plamenem ohně.²¹
25. A přidal Áronovi slávy,²² a dal jemu dědictví, a prvotiny úrod zenských odděлил jemu.
26. Zvlášťe chleba připravil jim do sytoti: neboť i oběti Páně jítí budou, kteréž jemu dal i semeni jeho.
27. Ale v zemi lidí dědití nebude a dílu nemá mezi lidem: neboť On jest dlu děditví jeho.
28. Finees, syn Eleazarův, třetí jest v slávě, následuje ho v bázi Páně:
29. a stál (k Hospodinu) v hanbě lidu:²³ v dobrotě a horlivosti duše své líbil se Bohu za Israele.²⁴
30. Proto potvrdil mu smlouvu pokoje, že bude knížetem

svatyně i lidu svého, a že zůstane jemu a potomkům jeho důstojnost kněžství na věky.²⁵

31. Tak též potvrdil smluvu Davidovi králi, synu Jesse, z pokolení Juda, v dědictví jemu i rodu jeho, aby dal moudrost v srdce naše, souditi lid jeho v spravedlnosti, aby nebyly zmařeny dobré věci jejich, a sláva jejich v národu jejich věčnou učinil.²⁶

KAPITOLA XLVI.

Josef, Kálež a Semelce chvála.

1. Slavý v boji byl Josef, [syn] Návě, náměstek Mojžíšův v prorocích,¹ kterýž byl veliký podle jména svého;²
2. největší a zachování vyvolených Božích, u vybojování povstávajících nepřátel, aby Izrael došel dědictví.³
3. Jaké slávy dosáhl pozdvihuje rukou svých, a meče napřáhaje proti mštem?⁴
4. Kdož jest před ním byl tak odoláv? Neboť nepřátelé sám Pán mu dovedl.⁵
5. Zдали horlivosti jeho nebylo zastaveno slunce, a nestičeno jeden den co dva?
6. Vzával Nejvyššího mocného, bojuje proti nepřátelům vákol, a vyzval jej veliký a svatý Báh, i padalo jako krupobití kamení veliké, přetřáské.
7. Obopil se proti národu nepřátelskému, a astapuje⁶ zhubil odpárc.
8. aby poznal národové moc jeho, že proti Bohu bojovati není snadné. I šel za hřbetem mocného;⁷
9. i za dnů Mojžíšových učinil milosrdenství, on a Kálež, syn Jefonův, postavivše se proti nepříteli, a zabránivše lidu hřešiti, a adusivše reptání jich zlostné.
10. A ti dva ustanoveni, od nebezpečnosti zachování jsou z počtu šestkrát sto tisíc pších, aby uvedli je v dědictví do země, kteráž teče mlékem a strdí.
11. I dal Pán Kálebovi sílu a až do starosti zůstala mu síla, že dostoupil na vysoké místo země,⁸ a rod jeho obdržel dědictví;
12. aby viděli všickni synové Izraelští, že jest dobrá věc poslouchati svatého Boha.
13. A [tuktěz znamenití] byli po nich soudcové jedenkaždý dle jména svého, jichžto není porušeno srdce, kteříž se neodvratili od Pána;
14. tak že jest památka jejich požehnána, a kosti jejich že sejdou na místě svém,⁹

¹¹ t. j. pojistil jemu a rodné jeho důstojnost nejvyššího kněžství; to sě na krátký čas prolo na Holí, přeč od Šalomona odevradno Sedokovi s kmene Finešova, a něhož pak stálo až do přití Páně.

¹² Smysl: Báh ustanovil důstojnost kněžskou i královskou; on v rodu Áronovu, tuť v rodu Davidovu; onu proto, aby pravá moudrost poznání Boha a vůle jeho mezi lidem se zachovala, tuť, aby lid spravedlivě dle zákona Páně soudil by; tak věčně trvali má i bláhé páobení i spolupráci na něm sláva obou Bohem ustanovených důstojností, královské a kněžské.

KAPITOLA XLVII.

¹ Die řeck.: „v prorocích“; Báh totiž častěji budocei věci Josovi zjevil.

² t. j. jen sě vykládá Vyrovoditel.

³ t. j. země sobě zasilbene.

⁴ Dolo: do rukou k pobušení. (Josef 8.)

⁵ t. j. od města Bethoron. (Joa. 10, 10. 11.)

⁶ t. j. Hospodina; věrně ho následoval a byl ho poslušen.

⁷ t. j. že dobyl šťastně hornaté krajiny Hebronské, kteráž pak jemu a rodu jeho v úděl připadla. (Joa. 14. 10.—12.)

⁸ t. j. že pněč budo a zkrvoto; že ští budou v potomcích svých; nebo: že někdy slavně s mrtvých povstanou. (Is. 66, 14.)

¹¹ Recky: osdobil náprekem soudu a znamením pravdy. (2. Mojš. 28, 15, 30.)

¹² Recky: prací slatulekou.

¹³ t. j. ozdobené a vrytými jmény dváctera pokolení Izraelských opatřené.

¹⁴ Recky: vlněk či kruh slatý měl na šepici, na němž bylo vryto: Sváté (svatost anebo svatý) Hospodina. (2. Mojš. 28, 36.)

¹⁵ t. j. dílo drahocenné a stávké, že sě ním bylo očí na ně pohleděti.

¹⁶ t. j. dary, jež by obětoval Hospodinu, a tím jej posvětil na důstojnost nejvyššího kněze

¹⁷ t. j. vzdávil chválu Hospodinu, veselbil jej.

¹⁸ t. j. chválil.

¹⁹ t. j. dal mu moc a schopnost, příkazní jeho blástat a vysvětlovati, jakot i souditi dle nich veškeren lid Izraelský.

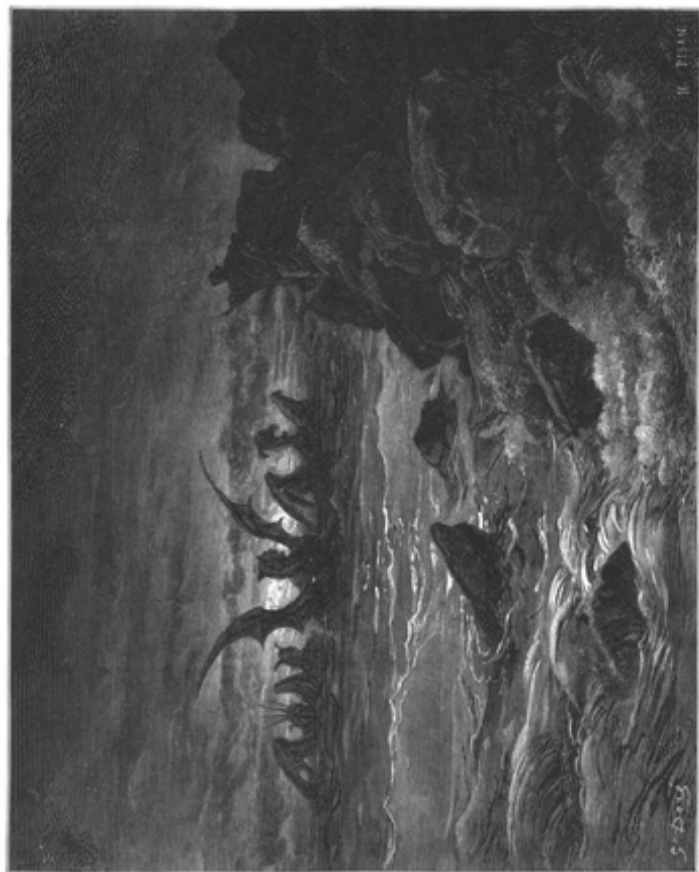
²⁰ t. j. vykonala pomatu nad nimi v prvodu záznakův.

²¹ (Viz 4. Mojš. 16.) Hrozným tím příkladem ukázal Báh, jak ubavně jsou před obličejem jeho rostrky v pravě jeho církvi, a jak pšeneho trouu zaslubují. Hřích rušení jednoty církveni vždy horší jest než sebe větší nepobyláky, pro něž odpadli celá praveva svoa odváděti a zastít se snaží.

²² t. j. zárazkem berly kvetoucí. (4. Mojš. 17.)

²³ t. j. za hanebného odpadnutí lidu.

²⁴ t. j. odvratil pomatu Boží, vyčistil hřích synův Izraelských. (Viz 4. Mojš. 26, 11.)

15. a jméno jejich že zůstane na věky, a sláva jejich, co mužů svatých, potrvá v synech jejich.

16. Milovaný od Pána Boha svého Samuel prorok Páně* obnovil panování, a pomazal kníza v lidu svém.

17. Podle zákona Páně soudil shromáždění, a vzhledl i Báh na Jakoba; a u věrnosti jeho shledáno jest, že jest prorokem.

18. A uznán jest v slovích svých věrný, nebo viděl Boha svělosti: ¹¹

19. a vzýval Pána všemohoucího, bojuje proti nepřítelům vůkol obkličujícím jej, obětuje beránka neporušeného.

20. I zahřměl se nebe Pán a zvukem velikým dal slyšeti hlas svůj,

21. a potřel kníza tyrská, i všechny vévodý filistýnské;

22. a před ukončením života svého vezdejšího svědectví vydal před obličejem Páně, a pomazaného, ¹² že peněz a až do obuvi od žádného člověka nezval; a nezatoval naň [žádný] člověk.

23. A potom usnul, a zjevil králi, a ukázal mu konec života jeho, a povýšil ze země hlasu svého předpovídaje, že shlazena bude nepravost lidu. ¹³

KAPITOLA XLVII.

Nathana, Davida a potěšit království Salomouna sebravše, — ztěžal pak další sebrávání, též Roboama a Jeroboama šani.

1. Potom povstal Náthan prorok ¹ za dnů Davidových.

2. A jako tuk oddělen od masa, tak David od synův israelických ²

3. Se lvy hrál jako s beránky; a s medvědy též činil jako s jeřábky ovce v mladosti své. ³

4. Zlánil jest nezabil obra, a neodjal pohanění s lidu?

5. Napříšnuv ruku, kamenem z praku porazil pýchu Goliášova;

6. nebo vzýval Pána všemohoucího, a [ten] dal v pravici jeho, potřítí člověka silného v boji, a povýšiti sílu národa svého. ⁴

7. Tak desíti tisíci oslavil jej, ⁵ a chválil jej v pořebných Páně* obětovav mu korunu slávy: ⁷

8. neboť potřel nepřátely vůkol, a vyplnil Filistýnské od-párce až do dnešního dne; potřel roh jejich až na věky.

9. Při všelikém skutku vzdával chválu Svatému a Nejvyššímu slovy slavnými.

10. Z celého srdce svého chválil Pána, a miloval Boha, kterýž učinil jej, a dal mu moc proti nepřítelům:

* Čti o něm v Král. 8, 20 atd.

¹ t. j. mistovité spomohl Báh lidu pro spravedlnost Samuelovu.

² t. j. Janou známou měl o Bohu a jeho sv. vůli, a milostí jeho ovšem potřil a předpovídal budoucí věci.

³ t. j. jeho, (králů Saule, 28.) Což děj viz I. Král. 28.

⁴ (2. Král. 12, 16.)

KAPITOLA XLVII.

¹ Viz o něm 2. Král. 7, a 12.

² t. j. jako pláň sádko (pleck) on nejlepší částka při oběti odděleno bývalo k spálení v odtě Boží, tak David od Boha určen k dátojenství královstvím, co nejdokonalejší ze všech národův israelického. (1. Král. 16, 18 a d.)

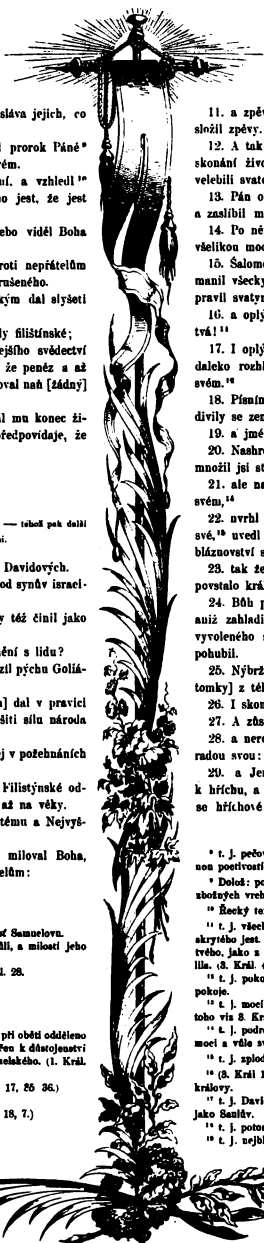
³ t. j. jako hříčkou sabli lva i medvěda. (1. Král. 17, 25 26.)

(Viz I. Král. 17, 48)

⁴ Dolož: pobytých nepřítel; za to ... že (1. Král. 18, 7.)

⁵ nebo: plesáním radostným.

⁷ t. j. královskou.

11. a zpěvky před oltářem zřídil a k hlasu jejich líbezně složil zpěvy.

12. A tak dal slavnostem ozdobu, ⁶ a oslavil časy* až do skonání života, aby chválili svaté jméno Páně, a od jitra velebili slávou ⁷ Boží.

13. Pán očistil hříchy jeho, a povýšil na věky rohu jeho: a zaslíbil mu [dědičné] království, a stolicí slávy v Israeli.

14. Po něm povstal syn moudrý, a pro něho porazil [Báh] všelikou moc nepřátel.

15. Salomoun královal ve dnech pokoje: jemu Báh podmanil všechny nepřátely, aby vystavěl dům jménu jeho, a připravil svatyni na věky. Jak moudrý byl jsi v mladosti své,

16. a oplýval jsi jako řeka moudrostí, a zemi odkryla duše tvá ¹¹

17. I oplýval jsi podobnostvými, průpovědmi; k ostrovům daleko rozhlásilo se jméno tvé, a milován jsi byl v pokoji svém. ¹²

18. Písniím, a příslovím, a podobnostvím, a výkladům [trym] divily se země,

19. a jménu Pána Boha, ¹³ jemuž jest přjímá Báh israelický.

20. Nashromáždil jsi jako mosazu zlata, a jako olovo rozmnožil jsi stříbro:

21. ale naklonil jsi ledví svá k ženám; moc měl jsi v těle svém, ¹⁴

22. nřhl jsi skvrnu na slávu svou, a zprzil jsi slně své, ¹⁵ uvedl jsi hněv na dívky své, a vyzval [hněv Boží] na bláznovství své,

23. tak že jsi roztrhl na dvě království své, a že z Efraima povstalo království kruté. ¹⁶

24. Báh pak nezanechal milosrdenství svého; a nezrušil aniž zahladil skutkův svých, aniž zkalil do kořene vnučkův vyvoleno svého: a rod toho, ¹⁷ kterýž miloval Pána, nepobuhil.

25. Nýbrž ponechal ostatek ¹⁸ Jakobovi, a Davidovi [po-tomky] z tžého kmene.

26. I skonali Salomoun s otcí svými.

27. A zastavil po sobě z semene svého bláznovství z lidu. ¹⁹

28. a nerozumného Roboama, kterýž odvrátil [od sebe] lid radou svou:

29. a Jeroboama, syna Nabatova, kterýž svedl Israele k hříchu, a otevřel cestu k hřešení Efraimovi; i rozmnožil se hříchové jejich náramně:

* t. j. převoral o to snalně, žádného nečasto nákladu, aby a přislu-nos potěvosti a nadherou slavnosti se konsly.

⁶ Dolož: posavně, přítomnosti a příkladnou sbožnosti svou; přiklail zbožných vrchnosti velmi k následování porubaznje.

⁷ Řecký text: že od jitra zmla svatých jeho.

⁸ t. j. všecko jsi rozumem svým prosklil, i to, coť v semí nejlhob akryšho jest. Řecký: dle tvá přikryla všecko semí, t. sláva smění tvého, jako a prameny povstala moudrá řeka, po všem světě se rus-tila. (2. Král. 4, 29. atd.)

⁹ t. j. pokojnou vládou svou: netoliko jsi alai, nýbrž i byl kuřetem pokoje.

¹⁰ t. j. moel Boží, jenž té byl takovou moudrostí obdařil. Přiklail toho vs 8. Král. 10.

¹¹ t. j. podobně jsi tělo své nezřizným vládním, k hříchu nadsázaje moel a vše své, maje a mocha kátozem svým odprati.

¹² t. j. splodiv dívky s ten cizozemek. (5. Mojž. 7, 2.)

¹³ (2. Král. 12, 16.) Roztržení království bylo tedy třetím za hříchy královy.

¹⁴ t. j. Davida krále: pro jeho zlástny nebyl kmen jeho tak zavřen jako Saúlův.

¹⁵ t. j. potomky a nástupky v království.

¹⁶ t. j. nejlzástnějšího z lidů. Čti o něm 5. Král. 12, 11. a dále.

20. Daleko vyhnali je ze země jejich.¹⁸
 31. I vyhledával [lid] všech nestlechotnosti, až došla na ně pomsta, a [Báh opět] ode všech hříchův vysvobodil je.¹⁹

KAPITOLA XLVIII.

Vychvaluje Eliáša, Ezechiáše a Isaiaše

1. A¹ povstal Eliáš prorok, jako oheň, a slovo jeho jako pochodné hořelo.²
 2. Kterýž uvelel na ně hlad, a ti, kteří dráždili jej nenávisť svou,³ pobušení jsou, nebo nemohli snést⁴ příkázání Páně.
 3. Slovem Páně zavlel nebe, a svedl třikrát oheň s nebe.⁵
 4. Tak zveleben jest Eliáš v divoch svých. I kdož se utáže podobně chlubit jako ty?
 5. Kterýž jsi vzkřísil mrtvého z hrobu, z osudu smrti slovem Pána Boha.
 6. Kterýž jsi přivedl krále v záhubu a zlomil jsi snadno moc jejich, a [svrhls] slavné s lože jejich.⁶
 7. Kterýž jsi slyšel na Sinaji soad [Boží] a na Horebu usouzen trestu.⁷
 8. Kterýž jsi pomazal krále ku pokání,⁸ a proroky učinil náústečky po sobě.
 9. Kterýž jsi vzat v víchru ohně, na voze s koni ohnivými.
 10. Kterýž jsi zapáán v soudech čašv, abys ukrotil hněvivost Páně, abys smířil srdce otcova s synem, a navrátil pokolení Jakobova.⁹
 11. Blahoslaveni jsou, kteříž tě viděli, a tvým přátelstvím počtení byli.
 12. Nebo my životem tímto živi jsme toliko,¹⁰ a po smrti nebude takové jméno naše.
 13. Eliáš sice víchrem zastřen jest; a v Eliasevi doplněn jest duch jeho. Za duňv svých nebál se knížete, a žádný nepřemohl jej mocí;
 14. aniž která věc přemohla jej, i mrtvé prorokovalo [jeho] jeho.¹¹
 15. Za života svého činil zázraky, a po smrti působil divy.
 16. Na to vše nečinil lid pokání, a neodstoupili od hříchův svých, až i vyhnáni byli ze země své, a rozptýleni po vši zemi:

¹⁸ t. j. hřechové jejich, působice, že je Báh vydal v ruce nepřátel jejich, kteříž je uvedli do zajetí.
¹⁹ t. j. vysvobodil je ze zajetí a napravil tresty svým, že opusť rae hřisné modloslužby, věrněji se bo přidržel.

KAPITOLA XLVIII.

¹ t. j. po mnohých letech.
² t. j. hořivě mluvil a kázal. Či o něm S. Král. 17, 1. a dále.
³ t. j. křivi proci Balovi a lidům modloslužebným.
⁴ t. j. nechtěli poslechnati, zachovávat.
⁵ t. j. modlihos avon od Boha vyžádal, že ohněm s nebe sestáným palena jest oběť jeho.
⁶ zveštoval jsi jim, že Báh smrti potrestá ohavnost jejich. (3. Král. 18. a 21. — 4. Král. 9. — 2. Paral. 21.)
⁷ (Viz 3. Král. 9.)
⁸ t. j. k vykonání pokuty, kterouž měli trestati lid po modlářství. (3. Král. 19. 15.)

⁹ Tim se směl, že pojmutim Eliáša na nebesa nebyl dokonán úkol jeho. Jest určen nosným hořkove prošetleností čas, aby ukrotil hněv Páně proti lidu svému, aby v zpyech národa toho vzhledil zbožnost a věrnost otcův a ubránil celý národ k pravému Modláři. Z časti se to vyplnilo, když před příchdem Páně Jsa Křtětel v duchu Eliášově přivpravoval lid ku přijmuti jeho; dokona se však vyplnil před druhým příchtem Kristovým. (Sr. 44. 18. Malach. 4, 6. Mat. 11, 14. 17, 12. Luk. 1, 17.)
¹⁰ t. památka naše trvá toliko pro tento věk, my nedosaheeme té slávy, eo on.
¹¹ t. j. po smrti jeho osvědčil Báh skrze zázrak mrtvým jeho tělem působení, že byl prorokem od něho vyvoleným. (Viz 4. Král. 13. 21.)

17. a pozůstalo lidu velmi málo, a kněze z domu Davida.¹⁸
 18. Někteří z nich činili, co se líbilo Bohu: ale jiní mnoho hříchův páchali.
 19. Ezechiáš¹⁹ ohradil město své, a uvedl do prostřed něho vodu, a prokopal železem skálu, a vzdělal k vodě studnici.
 20. Za dnův jeho přitáhl Sennacherib, a poslal Rabsace, a vyzdvihl ruku svou proti úim, a pozdvihl ruky své proti Sionu, a zpyšněl mocí svou.
 21. Tehdy chvěly se srdce, i ruce jejich: a pocítili bolesti jako ženy rodící.
 22. I vzývali Pána milosrdného, a rozprostřajíce ruce své, zdvihali k nebi: a svatý Pán Báh uslyšel brzo hlasu jejich.
 23. Nezpomněl na hříchy jejich, aniž vydal je nepřátelům jejich, uýbrž vysvobodil je rukou Isaiaše proroka svatého.
 24. Porazil [Báh] ležení Assyryckých, a potěl je anděl Páně.
 25. Nebo činil Ezechiáš, co se líbilo Bohu, a statečně chodil na cestě Davida otce svého, kterouž mu přikázal Isaiaš, prorok veliký a věrný před obličejem Božím.
 26. Za dnův jeho napět postoupilo slunce, a prodloužil [Báh] života králi.
 27. Duchem velikým viděl [Isaiaš] věci poslední,¹⁹ a těšil lkající na Sionu. Až na věky
 28. ukázal budoucí věci a skryté,¹⁹ prve nežli se přibodily.

KAPITOLA XLIX.

Dále vychvaluje Josiáše, Jeremiáše, Ezechiáše a dvandvo menších prorokův. Zorobabeli, Josefa, syna Josedechara, Nebuzadněze, Ezechiáše, Knecha, Josefa, Sata, Sóna a Adama.

1. Památka [krále] Josiáše jest podobna masti vůně rozmanité, díla apatekářského.¹
 2. Ve všech ústech jako stred sladné jeho památka, a jako hudba na hodech, [opjívajících] vínem.
 3. Onť jest řízen od Boha ku pokání lidu, aby odstranil ohavnosti mrzké.²
 4. A spravoval ku Pánu srdce své a ve duchech hříšníkův utvrtil pobožnost.³
 5. Kromě Davida, a Ezechiáše, a Josiáše, všickni⁴ se hříchem dopustili.
 6. nebo opustili zákon Nejvyššího králové judáti a pohrdli bázi Boží.
 7. Další království své jiným, a slávu svou národu cizinnu.⁵
 8. Ti vypálili vyvolené město svaté a pusté učinili cesty jeho v ruce Jeremiáše.⁶

¹ t. j. po zrúšení království izraelského toliko království judské. (4. Král. 18, 11.)
² t. j. král judský. (2. Paral. 33, 30.)
³ t. j. konec zajetí babylonského, příchti Mesiašovo a království jeho, jeho trvat má až do skoučení světa. (1a. 2, 2. a 61, 1. Jer. 31. 16.)
⁴ t. j. předpovědi věci tajné, které se stanou až na konci věkův.

KAPITOLA XLIX.

¹ t. j. vůbec přejmema, jako vůně nejlibosladnější. (Či o něm: 4. Král. 22, 1. 28, 1.)
² t. j. modloslužebnost a jiné s ni obyčejné spojené nečesti.
³ t. j. když vůbec bezbožnost panovala, uvedl lid opět k pobožnosti.
⁴ Dolos: „skoro“; neboť byli ještě někteří, jako Josef a Joathan, jež písemo chválí.
⁵ t. j. musali poslechnati; (či o tom: 4. Král. 24, 1.)
⁶ jak ukázal Jeremiáš. (Přímé 1, 4.)

9. Nebo zle nakládali s tím, kterýž od života matky povščen byl za proroka,⁷ aby vyrucel, a plnil, a hubil, a zase vzdělal, a obnovoval.

10. Ezechiel viděl vidění slávy, kterouž jemu ukázal [Báh] na voze cherubínův.⁸

11. Nebo připomenul o nepřátelích [podobenstrým] příválu;⁹ i že dobře bude tím, kteříž se ukázali na přímých cestách.¹⁰

12. I dvanácti prorokův kosti až vzejdou na místě svém:¹¹ nebo posilání Jakoba, a vykoupili se u víře mocné.¹²

13. Kterak zvelebíme Zorobabele? neboť i on jest jako znamenání na pravé ruce;¹³

14. takž i Jesusa, syna Josedechova?¹⁴ kteříž¹⁵ za dnův svých vystavěli dům, a porýžili chrám svatého Pánu, připraveného k slávě věčné.¹⁶

15. I Nehemiáš brde v paměti po mnohé časy, kterýž vystavěl nám zdi zbožené, a postavil brány a zámky, kterýž vystavěl domy naše.¹⁷

16. Zánýž nenarodil se na zemi takový, jakýž byl Enoch: neboť i on vzat jest za země.¹⁸

17. Aníž jako Josef narodil se který člověk, kníže bratří, utrvení národu, správce bratří, podpora lidu:

18. a kosti jeho navštíveny jsou,¹⁹ a po smrti prorokova.²⁰

19. Seth a Sém u lidí dosáhli slávy; ale nad všelikou duší v počátku jest Adam.²¹

KAPITOLA L.

Šimon, nejvyššího kněze chrámi.

1. Šimon, syn Oniášův, kněz veliký, kterýž za života svého opravil dům [Boží], a za dnův svých upevnil chrám.

2. Vysoké také chrámové od něho založena jest, dvojnásobná stavená a vysoké stěny chrámové.

3. Za dnů jeho tekly studnice vod, a jako moře naplněny jsou nad míru.²

4. Kterýž pečoval o lid svůj, a vprostil jej od zahynutí.³

⁷ t. j. Zidé a Jeremiášem. (Jer. 1, 5–10.)

⁸ Či Ezech. 1, 4, 10, 1, a dále.

⁹ t. j. prorokoval jich potrestání v podobenství o příválu. (Ezech. 19, 11.)

¹⁰ t. j. krátelí cestami přímými, spravedlivě živi byli.

¹¹ t. j. až kvote památka Jelleh. (Vix 44, 14.)

¹² t. j. pevnou důvěrou v Boha, a státností ve svém povolání kázat lidu a kázat jej, vprostili lid Izraelových z béd, které by byly na něj přišly.

¹³ t. j. početní prsten; jest ozdobou lidu Izraelského, jako prsten ozdobuje ruku. (Agg. 2, 24.)

¹⁴ t. j. Jak zvelebíme? bytí on nejvyšším knězem.

¹⁵ t. j. Jesu a Zorobabel. (1. Ezd. 3, 2.)

¹⁶ t. j. nestojilo že trval až do rozpuštění národu, nýbrž že v něm obtořena byt, ažli a kámi našliboný vykypitel světa.

¹⁷ Či o něm: 2. Ezd. 2, 18.

¹⁸ Dolež: jako Eliáš, vix 48, 9.

¹⁹ t. j. vyzdrivený a opatřený joun.

²⁰ Nášdli na 1. Mojš. 50, 24, a 2. Mojš. 13, 19, t. vypadlo se i na nich, co byl na síru prorokoval o navštívení Pána.

²¹ t. j. slávy naše vědecké stvoření, neb on první s lidí a hrad od Boha stvořen jest.

KAPITOLA L.

¹ O tom Šimonovi, jak se mnií druhém toho jména, čini smínku Josef Flavius (Ant. 4. L. 12. c. 4.) i S. kn. Machab. (2. 1.), kterýž není v Písmo sv. počtena Umel. r. 192 před Kristem.

² t. j. byla hojnost vody v městě i v chrámě: pečoval, aby vodovody v dobrém stavu byly.

³ Recky: pečuje o lid svůj po špátku (Jeho);

5. Kterýž se zmocnil, aby rozšířil město,⁴ kterýž dosáhl slávy v obcování lidu: a vchod do domu a síně rozšířil.⁵

6. Jako hvězda jítina u prostřed mlhy a jako měsíc plný ve dnech svých svitl.

7. A jako slunce stkvoucí, tak on stkvěl se v chrámě Božím.

8. Jako duha stkvoucí mezi mlhami slávy a jako květ růžový ve dnech jarních, a jako lilie, kteříž jsou při toku vody, a jako kadidlo vonné ve dnech letních.

9. Jako oheň pálojící a kadidlo hořící v ohni.

10. Jako nádoba zlatá, zcela vykovaná, ozdobená všelikým drahým kamením.

11. Jako oliva puřící se, a cypřiš, vzhůru se pnoucí, [takovým byl], když vzal na sebe roucho slávy a oblekl se úplně v šat důstojnosti své.⁶

12. Při vstoupení k oltáři svatému slávy dodal oděvu svatému.⁷

13. Když pak přijímal částky z rukou kněží, sám stoje při oltáři,⁸ a vůkol něho zástup bratří,⁹ bytí on jako cedr, štěpený na hoře libánské;

14. tak okolo něho stáli, jako ratoletní palmové a všickni synové Aronovi v slávě své.

15. Oběť pak Páně v rukou jejich přede vám shromážděným Izraelským: a on vykonal službu úplně při oltáři, a zvelebil obět nejvyššího krále,

16. vztáhl ruku svou k oběti mokré, a obětoval z krve hrozna.

17. Vyřil nad spodek oltáře vůni božskou nejvyššímu knězi.

18. Tehdy vzkřikl synové Aronovi, na trouby duté troubili, a volali blásem velkým na památku před Bohem.

19. Tehdy všekern lid vesměs rychle padl na tváře své k zemi, aby se klaněli Pánu Bohu svému, a vzdali prosby všemohoucimu Bohu nejvyššímu.

20. A pěvci velikí chválu hlasy svými, a v domě velikém rozléhal se zvuk plný libeznosti.

21. I prosil lid Pána nejvyššího modlitbou, až byla dokonána pocta Páně, a [kněz] vykonali úřad svůj.

22. Tehdy stoupil [nejvyšší kněz] pozdvíhl rukou svých na všecko shromáždění synův Izraelských, vzdávaje slávu Bohu rty svými, a plesaje ve jménu jeho:¹⁰

23. a opětoval modlitbu svou, prose, aby se ukázala moc Boží.¹¹

24. A nyní proste Boha všech věcí, kterýž veliké věci učinil po vsí zemi, kterýž rozmnožil dny naše od života matky naší, a učinil a námi dle miloordenství svého:

25. až nám dá utěšení srdce a udělí pokoj za dnů našich v Izraeli do dnů věčných;

26. aby věřil Izrael, že jest s námi miloordenství Boží, a že vysvobodí nás za dnů našich.

27. Dvojho národu nenávidí duše má: a třetí, jehož nenávidím, není národ:

28. těch, kteříž sedí na hoře Seir,¹² a Filistýnských, a bláznivého lidu, kterýž bydlí v Sichech.¹³

⁴ a upravit město proti obléhání.

⁵ Recky: Jak slavný byl a prostřed lidu svého, když vstoupil za oponami svatyně

⁶ t. j. v celý oděv bláskupky, šátky, bobáky a nádherný.

⁷ t. j. ostavil oděv svatý životem besedboným, svatým.

⁸ Vix 3. Mojš. 3, 8–5.

⁹ t. j. zástup kněží ostatních, též potomkův Aronových.

¹⁰ t. j. jak předpovědo (4. Mojš. 6, 23.)

¹¹ Recky: opětoval poklonu svou, aby se mu ukázala a na něj přišla moc Božho pohledání.

¹² t. j. Idumejských, kteříž byli ustaviční nepřátelé lidu Izraelského. (1. Mojš. 14, 6.)

¹³ t. j. Samařských. Ještěž hlavní město bylo později Sichech; o těch praví, že nejsou národem, posnážili byli smás se všelikých ná-

20. Učení moudrosti a umění napsal v knize této Jesus, syn Synrachův, Jerusalemský, kterýž takto nové vydal moudrost z srdce svého.

30. Blahoslavený, kdož se v těcitu dobrých věcech obírá! Kdo je skládá v srdci svém, moudrý bude vždycky.

31. Neboť kdo činíti bude tyto věci, ke všemu statečný bude; nebo světlo Boží [všude] šlepejí jeho jest.

KAPITOLA LI.

Dokonává kniha modlitbov; a povzbuje k moudrosti.

1. Modlitba Jesusa, syna Sirachova: Oslavovati budu tebe Pane, králi, a chváliti tebe, Bohu, spasitele svého.

2. Oslavovati budu jméno tvé, že jsi spomocník a obrátce můj by;

3. a vysvobodil jsi tělo mé z zahynutí, a z osidla jazyka nepravého,¹ a ode rtův těch, kteří páli lež, a před obličejem přistojících² byl jsi pomocník můj.

4. I vysvobodil jsi mne podle množství milordenství jména svého, od froucích [lův], hotových polhiti [mne],³ a z rukou těch, kteří hledali duše mé,⁴ a od bran souzení, kteréž obkličily mne;⁵

6. od dušené plamene, kterýž obkličil mne; i neshofel jsem u prostřed ohně;⁶

7. od hlubiny jicnu pekelného,⁷ a od jazyka zprzněného. a od žaloby živé, od krále nepravého, a od jazyka nespravdivého.

8. Chváliti bude Pána až do smrti duše má, nebo život můj přiblížoval se až k pecku dolů.

10. Obkličili mne se všech stran, a nebylo nikoho, kdo by spomohl. Ohlédal jsem se po pomoci lidské, a nebylo jí.

11. Rozpomenul jsem se na milordenství tvé, Pane! a na působení tvé, kteréž od věků jsou;

12. že vychlucuješ ty, kteréž důvěrají tobě, Pane! a vysvobozuješ je z rukou národův.

13. Povýšil jsi na zemi přibytku mého,⁸ z odvrácení smrti [mně hrozící] prosil jsem.⁹

14. Vzály jsem Pána, Otce Pána mého,¹⁰ aby neopustil mne v den souzení mého, a nezůstavit mne v čas útoku pyšných [nepřátel] bez pomoci.

15. Chváliti budu jméno tvé ustavičně, a velebiti je budu s důtkčinním, že vyslyšána jest modlitba má.

rodův, a usadili se byli v Samarij po odvedení lidu kerselského do zemi Asyrského; inenouj pak je „bláznivý lidem“, podobrád i usad-
 10. Vzály jsem Pána, Otce Pána mého, aby neopustil mne v den souzení mého, a nezůstavit mne v čas útoku pyšných [nepřátel] bez pomoci.
 15. Chváliti budu jméno tvé ustavičně, a velebiti je budu s důtkčinním, že vyslyšána jest modlitba má.

KAPITOLA LI.

¹ t. j. utrádného.

² Doloz: „falobitkův, utrádnův“; die feck.; „proti odprécím pomohl jsi mi.“

³ t. j. bezšvitů mého.

⁴ t. j. z velikého souzení, kteréž mne svíralo, jako brány první uzavřeného žaláře: proto slov těch užívá sv. církev k dětem o sv. mučennících.

⁵ t. j. nezbyval jsem u prostřed „válných muk těchto.“
⁶ t. j. od jistého skore již zahynutí; duševně rozsmát: „od věčné smrti.“

⁷ t. ochrana a pomoc tvou.

⁸ Řecky: „prosil jsem za vysvobození od smrti.“

⁹ t. j. vzdání na žalu 106, 1. a vyznává tak i víru v budoucího Mešáje, Syna Božho.

16. I vysvobodil jsi mne ze zahynutí, a vytrhl jsi mne z času zlého.

17. Protož oslavovati a chváliti budu tebe, a dobrořečiti jménu Pána.

18. Když jsem ještě mladší byl, prve nežli jsem bloudil,¹¹ hledal jsem moudrosti zjevně na modlitbě své.

19. Před chrámem¹² žádal jsem o ni, a až do posledních časův vyhledávati ji budu. I vykvetla jako raný hrozen;

20. veselilo se srdce mé v ní. Noha má chodila po cestě přímé; od mladosti své hledal jsem ji.

21. Naklonil jsem malíčko¹³ ucha svého [k ní], a obdržel jsem ji.

22. Mnoho nalezl jsem v sobě moudrosti, a mnoho jsem prospěl v ní.

23. Tomu, kterýž mi dává moudrost, vzdám chválu.

24. Nebo jsem si umínil, konati ji: horlil jsem po dobrém, a nebudu zabanben.

25. Úsilně snažila se duše má po ní, a čině jí, utvrzen jsem.

26. Rukou svých pozdvihl jsem vzhůru, a nemoudrosti její¹⁴ jsem oplakal.

27. Duši svou zřídil jsem přímo k ní, a v poznání¹⁵ nalezl jsem ji.

28. Nabyl jsem srdce¹⁶ a ní od počátku: protož nebudu opuštěn.

29. Útroby mé zbouřeny jsou, co jsem ji hledal: protož dostane se mi částky dobré.

30. Dal mi Pán jazyk¹⁷ za mzdu mou: a jím: chváliti budu jeho.

31. Přiblížte se ke mně neumělí, a shromážděte se do domu umění.

32. Což ještě meškáte? a co tomu říkáte? Duše vaše žíznejí náramně.¹⁸

33. Otevřel jsem ústa svá, a mluvil jsem: Žjedněte si [ji] bez stříbra;¹⁹

34. a šiji svou poddejte jhu, a necht přijme duše kázeň; nebo na blízku jest [moudrost] k nalezení.

35. Popaňte očima svýma, že malíčko pracoval jsem, a nalezl jsem si hojněho odpočívání.

36. Přijměte umění v mnohém počtu stříbra:²⁰ a hojnosti zlata vládněte skrze ni.

37. Vesel se duše vaše z milordenství jeho, a nestyďte se za chválu jeho.²¹

38. Dělejte dílo své²² před časnem,²³ a dát vám mzdu vaši časem svým.

¹¹ t. j. hltich mladosti se dopustil; anebo: „prve, než jsem šel do světa.“

¹² t. j. v síni chrámoví; j. č. „před časnem.“

¹³ t. j. „kritkým časem“, anebo: „malým přičištěním.“

¹⁴ t. j. duše své; řecky: neznanosti budů jejích.

¹⁵ Doloz: sebe samého. Řecky: v šlosti, t. v nevinosti života: není v nečistém srdci moudrost!

¹⁶ t. j. rozum; k poznání dobrého a zlého; stal jsem se moudrým a opatrným.

¹⁷ t. j. výmluvnost.

¹⁸ Jako by dále řekl: Přiveďtež je tedy k studni moudrosti!

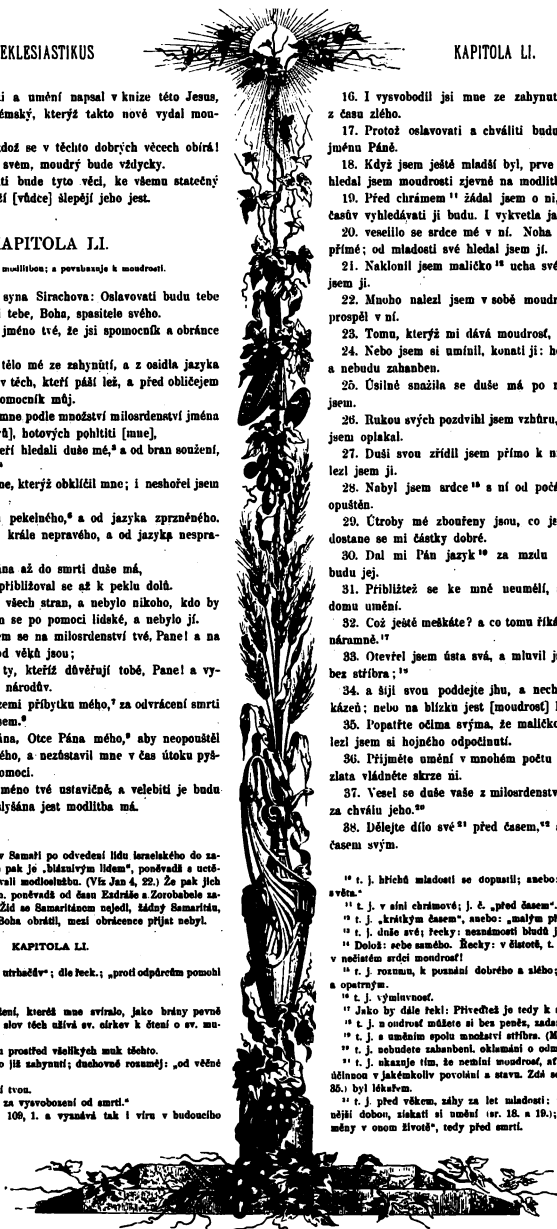
¹⁹ t. j. u odpočívání můžete si bez peněz, zadarmo sjednati.

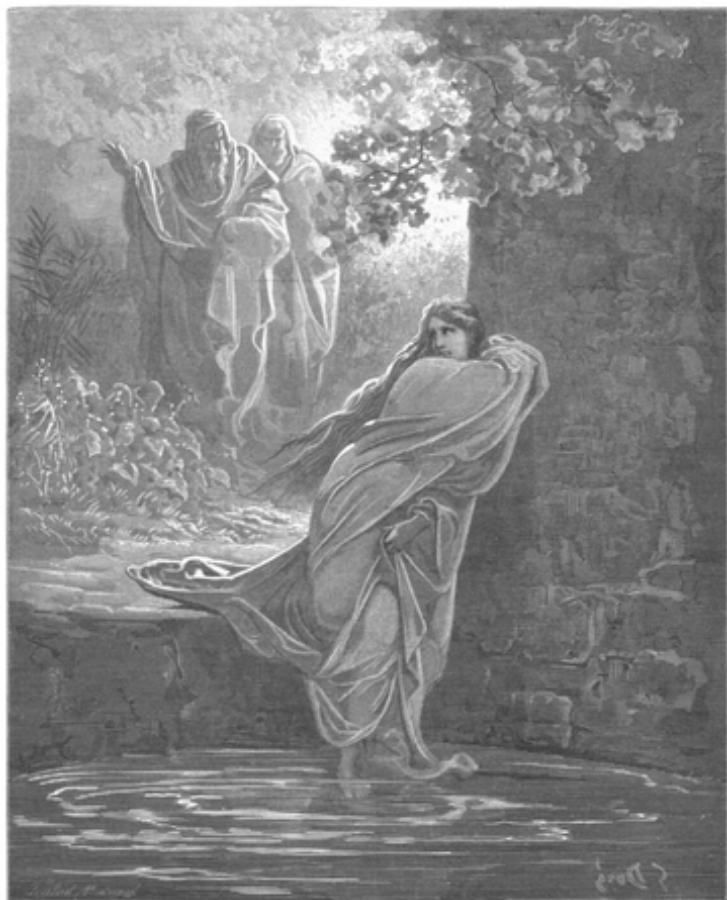
²⁰ t. j. s uměním spolu množství stříbra. (Moudr. 7, 11.)

²¹ t. j. zbudeš zabanben, oklaman a omlánu za chválu jhu.

²² t. j. ukazuje tím, že neměl moudrost, až tak dím lenivou, nýbrž dříve v jakémkoliv povolání a stavu. Zdá se, že svatý mudrce (sv. 25.) byl lékařem.

²³ t. j. před věkem, záhy za let mladosti; nebo ty jsou nejvhodnější dobou, získati si umění (sv. 18. a 19.); nebo: „před časem odměny v ocom životě“, tedy před smrtí.

SUSANNA V LAZNI.

Úvod k prorokům.

Slovo prorok znamená muš, kterýž z vnknutí Božího budoucí věci předpovídá. Takových Bohem nadšených mušův bývalo od počátku světa, kdy toho Báh zvláštní potřebu uznal. Nebyli však proroci pouze k tomu povoláni, aby budoucí věci předpovídali, nýbrž byli spolu i učitelé, rádcí a duchovními vůdci lidu, jež zvlášť od modloslužebnosti vystříhali a ze všelikých jeho nepravostí kárali, k uctění pravého Boha a k ostříhání zákona jeho napomínali a vedli, v nastalých nebezpečích a nesnázích hláskali a v pochybnostech radou podporovali. Poněvadž však takového působení (totiž vyučování, napomínání atd.) u lidu, povahou nestálého, vždy neryhnutelná potřeba byla, povstal časem zvláštní stav mušův, kteří život svůj takovému povolání věnovali. Základ k tak řečenému stavu prorockému položen Samuelem. Zřídil totiž zvláštní školy prorocké, kdežto mladí mužové, schopností i vůlí k tomu jevící, pod správou a vedením staršího pospolu bydleli, hlavně zákou Božímu a službě jeho se učili, v duchovním životě se cvičili a tak se k úřadu prorockému připravovali. Nebyli však všickni, kdož z těchto škol vycházeli, k úřadu prorockému vyvoleni; nýbrž mnozí proroci též od jiného zaměstnání od Boha přímo povoláni byli. Tém Báh časem nejen budoucí věci zjevoval a lidem zvěstovati kázal, nýbrž i mocí divy činiti uděll, aby se tak co poslové jeho lidem osvědčili. Zvěstovali však budoucí věci buď zřejmými slovy, nebo zvláštním viděním, nebo podobenstvím, nebo příkladnými tny jiných, anebo sami takových skutkův k rozkazu Božímu činíce. Zvlášť však ukazují na blaženou dobu přísti Mešiasova, jehožto božský pávod, narozen, život, učení, muky, smrt a oslavení tak líčí, že se mnohdy zdá, jakobychom ne prorociv, nýbrž život jeho čtli; popisují též povolání všech rá-rodův do církve Kristovy, její protivemství, oslavení, konec světa a posledný soud. Při zvěstování budoucích věcí počínají si mnohdy, nadšení jsouce Duchem Božím, obzvláštně; líčí věci brzo co přítomné, brzo co minulé; brzo z nejbližší doby do nejdalší zřazjí. Pročež při čtení její zvláštní opatrnosti třeba, ano bez dobrého a jistého výkladu spíše svediti než zdělati by mohli. Ze všech prorokův náležají se v Plamě svatém psaná prorociv 4 velkých a 12 malých proroků, die většího anebo menšího obsahu jejich prorociv. Z těch nejznámější a první jest Isaiáš.

PROROCTVÍ ISAIÁŠOVO.

Isaiáš (Spasení Páně), byl syn Amosa, nikoliv toho, kterýž se v počtu menších prorokův klade, nýbrž jiného, o němž se domnívají, že byl syn Joasa a bratr Amasiáše, králův judských. (4. Král. 14.) Pocházel tedy z rodu královského. K úřadu prorockému povolán byl za krále judského Oziáše, či Azariáše (4. Král. 15. 1.) asi 759 před Kristem a dokonal jej po 60 letech asi 80 let star za času krále judského Manasses, míní se, že smrti mučennickou.

Má pak Isaiáš před druhými proroky tu do sebe přednost, že zvlášť zřejmě o budoucím Mešiasii mluví a to o jeho příchodu, narození z Panny, o smrti a oslavení, a o rozšíření království jeho po všem světě, pročež i sv. Jarolím soudí, že by spíše evangelistou než prorokem slouiti měl.

KAPITOLA I.

Just takněž přelomem a zdáním obsahu velkých prorociv Isaiášových. Nejprve háká lid judský z nevědomosti a modlívání; — připomíná jim býlý jejich stav odně počínající; — vší, že si Báh se tak oběti, jako spravedlnosti bláže; — silňuje od Boha milosti postoulení; — a krevi potratuina nepodléhá; — mli přivremost velkého lidu, a obháje paměti Boží ud hříchům, smilování a vykoupení Slova.

1. Vidění ¹ Isaiáše, syna Amosova, kterýž viděl nad Judou a Jerusalémem, za dnův Oziáše, Joathana, Achaza a Ezechiáše, králův judských.

2. Slyšte nebasa, a usíma pozorj země, nebo Hospodín mluví. Syny jsem vychoval a vyřšíl: oul pak pohrdli mnou.²

KAPITOLA I.

¹ Jevení prorociv: co vjaledek nadpřirozené Bohem působeného vyřšení myslí.

² t. j. všíl jsem se o lid izraelský, jako otec o syny: přetvaral, vedl, ochmáňoval a rozuměti jsem je v zárod velkij a slavnij; oni pak opustěše mne, postoupili po božích eláskch.

3. Znáť vší hospodáče svého, a osel jesle pána svého:³ Israel pak mne nepoznal a lid můj neporozuměl.⁴

4. Běda národu hřisnému, lidu obtíženému nepravostí, ple-ucenu neslechetnému, synům hřisným! Opustili Hospodina, rouhali se Svátému izraelskému,⁵ odvrtili se zpět.

5. Kamt vás ještě uderím, jakto přimnožujete přestoupení?⁶ Všecka hlava jest neduživá, a všecko srdce truchlivé.⁷

6. Od spodu nohy až do vrchu hlavy není na něm zdraví: vše rána a zranalost a otekliná; a není obvázána, ani léčena lékařstvím, ani směkčena olejem.

³ t. j. i to nejboujější svíte (vší a býk), i to nejmptámj (osel) zná pána svého, lid máj však bujajší, tupější obou.

⁴ t. j. neděb, nepomni, že jsem jeho Pátem, dobrodinem, otcem.

⁵ t. j. Boku.

⁶ t. j. čím vás mám ještě trestati, kteříste hřích k hřichu přidáváte, a vždy horší jate?

⁷ t. j. „sedláč“: připodobuje národ tělu, na němž není zdravého místa, aby okázal, že vřickij vřazení i prostí, valit i sevazit poká-šení, bezbožní Jeou. (Sv. Jarol.)

7. Země vaše zpustlá, města vaše vypálena ohněm. krajinu vaši zřítí před vámi cizinci, a zpuštěna bude jako v pohubení nepřítelakem.⁸

8. I zřstavena jest dcera Sionská⁹ jako budka na vinici, a jako chaloupka na poli okurkován¹⁰ a jako město, kteréž pohubeno bývá.¹¹

9. Byl by Hospodin zástupův nepozůstavil nám semene,¹² byli bychom jako Sodoma, a Gomorie bychom podobni byli.¹³

10. Slyšte slovo Hospodinovo, knížata sodomská! náma pozorujte zákona Boha našeho, lidé gomorrský!¹⁴

11. K čemu jest mi množství obětí vašich? dí Hospodin. Srt jsem! Zápalných obětí skopcův, a tuku kravných zvířat, a krve telat a beranův a kozlův nechci.¹⁵

12. Když přicházíte před obličej můj, kdož toho žádá z rukou vašich, abyste chodili v šatích mých?¹⁶

13. Neobtěžte již více obětí nadarmo:¹⁷ zápal kadidla jest mi ohavností, novoměsícnv a soboty, a jiných slavností nebudu trpěti; nepravé jsou sbory vaše:¹⁸

14. Novoměsícnv vašich a slavností vašich nenávidí duše má, jsou mi břemenem: ustal jsem snášením jich.

15. I když rozprošířati budete ruce své,¹⁹ odtrátní oči své od vás: a když množiti budete n. oddilbu, nevyšlím; nebo ruce vaše jsou plny krve.²⁰

16. Umyjte se, čistěť budete, odstráňte zlostná myšlení své od očí mých;²¹ přestaňte převrátně činit.

17. učte se dobře činit; hleďtej spravedlnosti, přispějte ku pomoci potlačenému, sude siroku, zastaňte vdovy.

18. A pojďte a trescete mne,²² dí Hospodin: Budou-li hříchové vaši jako šarlát, jako sněh bílý budou; a budou-li červená jako červec, jako vina bílá budou.

19. Budete-li chtít, a mne poslouchati, dobré věci země²³ jstí budete.

20. Pakli nebudete chtít, a popudíte-li mne k hněvu:²⁴ meč zřítí vás;²⁵ neboť ústa Hospodinova mluvíla.²⁶

⁸ tím Hl smutný stav království Judského, od Asyrských a j. zpuštěného, a města Jeruzaléma jmi obléhaného, ale nedobytného; jmi rosanější zpuštěnosti od Římanů za času Tita a Hadriana císařů, a záda se býti pravě podobnosti.

⁹ t. město Jeruzaléma jakož soborváno jest od akry všeobecně. V píseč se jmenjí města deseti samá.

¹⁰ t. j. spusta; nebo budky na vinicích a polích, pro přístěhání jen leboch sborován a pak opuštěná, azny od sebe se sbořily.

¹¹ Hebr.: jako věš na poušti; též: jako místo, jehož se lidé šřtí, varují, ku místa buř ohavného, nebo nebezpečného. Tak byto po spustožení Jeruzaléma od Římanů.

¹² Hebr.: malého ostatku, t. města Jeruzaléma.

¹³ t. scela bychom byli vyhubeni.

¹⁴ t. j. knížata a lidé Judsky, jako jest podobni Sodomským a Gomorrským i bodni osudu jejich.

¹⁵ t. j. posněvší jo hřitným a nezletným srdcem přínáště, my maji býti výrazem a znamením kajleho a ke meš obráceného srdce; toho ži od vás žádám!

¹⁶ t. j. kdož žádá obětí z rukou nedělných? — ba kdož žádá, abyste množili obětí svou povnělně sláti mě?

¹⁷ t. j. bez polepšení srdce a napravení života.

¹⁸ t. j. jako nevěstíte svátek jak sláti, nábožnou myslí

¹⁹ t. j. při modlitbě, modlitve se.

²⁰ t. j. vřádky, uskokování, loupění.

²¹ Na zapravení srdce závislá jest zapravení života; skazen-li kofen, nemže strum tyti zdřiti, aniž dobrého ovoce vydávati.

²² t. j. domlouvajte mi, pakli vás potom nezvyšlím: ba vyšlím, tak že...

²³ t. j. pokojně všelkých své země politikův poživati, ba i z duchovních dárův milost mě se těšiti budete. (Viz 18.)

²⁴ Hebr.: též dále-li se vřiti mé zpusení, proti meš bonfidi budeto.

²⁵ též: smobno; to hubi sem, jako meš tělo.

²⁶ ten slavný způsob mluvení u všech prorokův, jimiž se Boha, věčně neklamného domlouvají ku povrazení slov svých. Rozvdi, Neklamné, nezvrátě tak od Boha určeno; tak rozsmějí, kdykoliv slova ta opět přijdou.

21. Jaktž se stalo nevěstku²⁷ město věrné, plně soudu? Spravedlnost přebývala v něm,²⁸ nyní pak vraždění.

22. Stříbro své obrátilo se v trusky: víno své smšeno jest a vodou.²⁹

23. Knížata tvá jsou nevěřící, tovaryši zlodějův: vláckni milují dary, shánějí se po úplatech: sirotku nesoudí, a pře vdovy nedochází k nim.³⁰

24. Protož dí Hospodin, Báh zástupův, Silný israelský: Aj, utěším se nad protivníky svými, a vymstím se nad nepřítely svými.³¹

25. A obrátím ruku svou na tě,³² a vyřvím do čista trusky tvé a odejmu všecken cín tvůj.³³

26. A navrátím soudce tvé, jakož jsou byli prve, a rádcé tvé jako za starodávna: potom budeš slouiti městem spravedlnosti, městem věrným.

27. Sion v soudu vysvobozen bude, a opět navrácen v spravedlnosti:³⁴

28. a setře neležetelná a hřšné spola: a kteříž opusili Hospodina, zahlezati budou.

29. Nebo zahanbeni budou od model, kterýmiž obětováli;³⁵ i zastýdte se pro zahrady, kteréž jste byli zrovnili.³⁶

30. když budete jako dub, s něhož listí přší, a jako zahrada bez vody.

31. I bude síla vaše,³⁷ jako pět koudelný, a dílo vaše³⁸ jako jiskra: a zapálí se obě spola, a nebudě, kdo by uhasil.

KAPITOLA II.

Proroctví o budouci době mesiáše Jeruzaléma, jímto zveštaje také slova církvě Meštácký: — o navrácení lidu pro Jeho povdy, nábožnosti a modlitěv, — a o trusu Boha za tyto hřchy.

1. Slovo,¹ kteréž viděl isaías, syn Amosův, nad Judou a Jeruzalémem.

2. I bude v nejposlednějších dnech² připravena hora domu

¹ t. j. spronevřilo se Bohu modlitěvím a neležetelností. Země, města a lid všlece povrazeny se v poněru k Bohu o pravě manželka k choti svému; každé sprovození prst Bohu jmenuje se tedy v písměch, jako prosvěra manželčina, cizoložství, smilvání; ony pak cizoložnostmi, smilnování, nevěstikám.

² t. j. prve za čas Davida, Salomouna a Osiáše.

³ t. j. čistě náboženství své modlitěvím a dobrě svědomí své hřchy spraveno jest.

⁴ t. j. nejpravější klade odpadnutí od pravě víry; nebo kdo zhyne víra v Boha, tam všelká nespravedlnost, utiskování, aš i vráždě otevřeného, širokého přebodu náležjí. Truchlivý ten stav u Jednotlivce, a sproštěho: což pak a knížat, světských i duchovních, a vládcův, národův!

⁵ Jak lidé mlví, kteříž vražedi bývše od něho, rmoiti se, když pak se byli pomstili, též se. Snyd: Potomstí jich.

⁶ t. j. město spronevřila, Jeruzaléma; anelo: národu Išdovský.

⁷ t. j. bezobedné obyvatel od svých a šlechtych oddělení.

⁸ metliko o navrácení se za zřítí, aniž u pouhém uborování říše, nyrě vlastně o vykoupení a opravdování pravého Slouu Církv. křvi Toho, kteréž jest nad cenu valkého stříbra a zlata.

⁹ t. j. sklamání vo své nádit, že jsou v ně doufali, opuštěni od nich, aš jim všecko byli řívouvali; plati i těm, kteří pro nekultu v šlečského opouštějí Boha a svatý zákon Jeho.

¹⁰ t. j. k páchání modlozetnosti, zvlášť ohavně modly Beelzabgora.

¹¹ t. j. města, hrady, brady, zbraně a vše, co napřemožitelná býti se domátré.

¹² t. j. vaše domy a zboží, do kterých se domýšlíte, že věčně trvají; ty zapálím jakroum bleznv zápa a spálím co koudel v pět a popal.

KAPITOLA II.

¹ t. j. slyšené od Boha: viděti toho, co se budoucí stane. (Mích. 4, 1-2.)

² t. j. těmi slovy se v proroctích vždy míní přišší, věk a království zmalbeného Meštáše; tak rozsmějí, kdykoliv slova ta opět přijdou.

Hospodinova na vrchu hor, a bude vyvýšena nad pahrbky,² a shrnou se k ní všickni národové.

3. I přijdou národové mnozí, a řeknou: „Pojďte a vstupme na Horu Hospodinovu, a k domu Boha Jakobova, a naučí nás cestám svým, a budeme choditi po stezkách jeho!“⁴ nebo z Siona vyjde zákon a slovo Hospodinovo z Jerusalema.⁵

4. A souditi bude národy,⁶ a kárati⁷ lidi mnohé; i skují⁸ noce své v radlice, a ostřípy své v srpy; nepodivníž národ proti národu meče, aniž se více budou cizitci k boji.⁹

5. Dome Jakobův, pojďte a chodme v světle Hospodinově!¹⁰

6. Tedy zavřel jal lid svůj,¹¹ dům Jakobův: protože naplněn jsou jako zdvna,¹² a větce mají jako Filiistýně, a pacholati cizích přidržují se.¹³

7. Naplněna jest země¹⁴ stříbrem a zlatem, a uťat konce pokladům jejím;¹⁵

8. a naplněna jest země jeho koňmi, a nesělají jsou vozové jeho. A naplněna jest země jeho moudlami; dílu rukou svých klanějí se, kteréž učinili prstové jejich.

9. A naklonil se člověk. a ponížil se muž;¹⁶ protož nepouštíjí jím!

10. Vejdí¹⁷ do skály a schovej se do jámy v zemi před tráfi bázne Hospodinovy, a před slávou velebnosti jeho.¹⁸

11. Oči vysoké člověka sníženy budou a sehnuta bude výsost mužův: Hospodin ale sám vyvýšen bude v ten den.

12. Nebo [jest] den¹⁹ Hospodinův zástupův na každého pyšného a vysokomyšného, a na každého hrého; i bude ponížěn;²⁰

13.²¹ a na všechny cedry libánské, vysoké a vyvýšené, i na všechny duby libánské:

² Chrást Páně na hoře Moria bude někdy alavnější nežli nyní; totiž pravá víra v Hospodina bude někdy i od dalekých národův uznána a přijata. Tu se nezato upíná, když stobyný prve chrlal opět po zaseti bysboňském vystavě byi; upíná se to vyplulo přitímí Mesiasovým; pak se vypíná „v nejposlednějších dnech“ svéta tohoto.

³ T. j. všickni národové přiblíží se k Hospodinu, poznají jej, dají se vyrušití svaté vůli jeho, a budou křičeti die přitkzáni jeho; to se počalo plniti zákonem Kristovým a vyřádem sv. apoštolův. a vyplňuje se podnes

⁴ T. j. měřím sám bude Mesias, Bůh: má-li býti důstojnějšího, pravdivějšího? (Jan 6, 68.)

⁵ Hebr.: rozuzlení národův, t. rozptle jejich pokojí, co soude.

⁶ Hebr.: vynázení rozsuzováním, tak že skují.

⁷ T. j. tak to die iřen Mesiasova býti má a jest a učin. kteří v duchu a v pravdě jeho jsou; vřehotí však máj meč k obráně spravdivých. (Řim. 13, 4.)

⁸ T. j. tak volá prorok; marný však: nebo lid pokřtěný v modloslužbu ohavnou nečká, pročť následuje „broha náramně pomaty Hospodinovy“ až 4. 2.

⁹ dol. Hospodin!

¹⁰ T. j. „všelkími napravostmi“. Jeť v 7. vřidli.

¹¹ T. j. aby se od nich modloslužba a napravarem a sí spolejným vyučili.

¹² T. j. domu Jakobova, národa trého vyvoleného.

¹³ T. j. nespravdivě nabytým; lakomstvím, lichovm a všelkími nátky (vis 1, 23.); nebo: země plná jest darův počeňaných svého, sílna a moena, a pře lid se oddává modloslužbě.

¹⁴ T. j. prostý i vřezaný, všecko se klaní modlám; pročť... nebo: Svět, obrán sebou stvořený klaní se dílu rukou svých, muž, vřezaný nade všechny tvory pozemské, patá přeč mrtvou modlou.

¹⁵ T. j. jal prorok v duchu sť Hospodina přicházejícího „v slávu a velebnost“ soudit a trásti lidu sponozvěščího, pročť volá: Vejdí sdi.

¹⁶ Myslí: před Hospodinem neukryje se, byt bys buť ve skály, hluboké jeskyně, anebo v štroby země zespaspi. (Luk. 23, 30.)

¹⁷ T. j. soudu, trestu.

¹⁸ Hebr.: a na každého, vřezaného i prostého.

¹⁹ 18-16. Příklady vyřtují se, co 12. řek, svážíe všecko, co tržedají dce pšitlo se vřezané, dráhé, stkvostné; Mysl: Des Páně soudný den na vřezané, bohaté, rozkošné tohoto svéta, kteří na sílu a zboží své hrůs se spoňajíce Boha nedbají, ne-li se mn protiví.

14. a na všechny hory vysoké i na všechny pahrbky vyvýšené,

15. a na všelkou vůzi vysokou i na všelkou zeď pevnou, 16. a na všechny lodí taraké,²¹ i na všecko, co jest krásného na pohled.

17. I sehnuta bude hrdoť lidská, a snížena bude výsost mužův: a vyvýšen bude Hospodin sám v ten den:

18. a modly docela setřeny budou:

19. a vejdou [lidé] do jeskyní skalních a do propastí země před hrůzou Hospodinovou. a před slávou velebnosti jeho, když povstane, aby udeřil zemi.

20. V ten den zavře člověk modly své stříbrné, a podobizny své zlaté, kteréž si byl udeřal, aby se jim klaněl, kryt a netopýřý.²²

21. I vejde do rozsedlin skal a do jeskyní kamenných před hrůzou Hospodinovou a před slávou velebnosti jeho, když povstane, aby udeřil zemi.

22. Protož upneťte od člověka. jehož duch jest v cihřících jeho: neboť on za vysokého jest počtén.²³

KAPITOLA III.

Hvost národa špinou skásoi i vřezákem i v dušobvni chleba, — přitímno toho odává hřichy lid věbo a kniat — a doer sloných sváků.

1. Nebo aj panovník, Hospodin zástupův odejde od Jerusalema a od Judy mocného a sílného, všelkou sílu chleba, a všelkou sílu vody;¹

2. sílného i muže válečného, soudece a proroka a větce a starce;²

3. kněze nad padesáti a důstojného oblétejem a rádece a moudrého umělce v stavbě a umělie četbám v tajemných věcech.³

4. A ustanovím pacholata knížaty jejich,⁴ a zienilci panovatí budou nad nimi.

5. A oborí se lid, muž na muže, a jedenkaždý na bližního svého: bouřiti bude pachole proti starci, a neurozený proti urovenému.⁵

6. Neboť uchopí se muž bratra svého v domu otce svého

¹ T. j. ty, kteréž se do Taru (do Španělska) plavily, jacoce zvlášť povst a války.

² T. j. tato svřtata shusta se a starých co bohatra otia; sde svřákí proto etejl, poněvadž netopýř i jeskyních skalních, křivové pod zemí bydlí, tam však jak 19-21. pravi, strachem se bezbožní utkání budou.

³ T. j. přestátní doňatí v člověka smřelého, jakkoli vysokého; neboť proti Bohu něhož se má: die hebr. i tento smysl: „Bojte se člověka, v jehožo dechu huť jest, neboť sa vřezaného vřidit On“ a tak sv. Jarol. a j. sv. otově celý tento vřst o Kristu Pánu rozmějí.

KAPITOLA III.

¹ všelkou moe a sílu, totiž všelkou potravu a všelký nápoj: bude jej trestati hladem. (Vis 1, 20.)

² T. j. věceky, kteří jak a svřáké tak v dušobvni správě obce propřítají: prorok, který v vřezákův Boho, velice, který v přirozeného dmyálu, starce, který die své mnohotné skřostnosti radí.

³ T. j. to se vřtínio v čláci sa knie Nabubodonosora (4. Král. 24, 11): dšid jak vyřezaním Jerusalema od Řimanův.

⁴ T. j. zedopřieho vřezan: i rozměra: 7 králů po Ezechielovi dostalo se v vládu přeč 34. rokem vřst. 8 byli v špiněm cynula pacholata, chlapci. (Kaz. 10, 15.)

⁵ T. j. na vládu slabých kniat následují seřdové a špedky obce, v každém věku borom dosem přerřezáno bývá. Příklady toho jsou skoro v náležen vřku k nalezení, a po křični i sa naležň do na blisku dokazující, že trestající ruka Páně není ukřiceca.

[Fka:] „Máš oděv, knížetem buď naším, zřícenina tato [budí] pod rukou tvou.“

7. A odpoví on v ten den, fka: „Nejsem lékařem, a v domě mém není chleba, ani oděvu; nerodte ustanovit mne knížetem lídu.“

8. Boží se zajisté Jerusálém, a Juda pádá: poněvadž jazyk jejich a nálezkové jejich jsou proti Hospodinu, tak že popadli oči velebnosti jeho.

9. Vzevšení⁹ obličje jejich svědčí proti nim; hřích svůj jako Sodoma hlásají, aniž ho tají: běda duši jejich! neboť odplaceny jim budou zlé věci.

10. Rceťe spravedlivému, že dobře bude jemu: neboť ovoce skutkův svých jísti bude.

11. Běda bezbožnému ve zlém; neboť odplata rukou jeho učiní se jemu.

12. Lid můj výběrci zloupili,¹² a ženy panovaly nad nimi. Lidé můj! Kteříž tě blahoslavi, ti sami klamají tebe a cestu krokův tvých maří.¹³

13. Stojí,¹⁴ aby soudil Hospodin; i stojí, aby soudil národy.

14. Hospodin k soudu přijde se staršími lídu svého, a s knížaty jeho: „Vyt jste spáli vinici, a loupež chudého v domě vašem!

15. Proč zřítáte lid můj, a tváře chudých meleťe?“¹⁵ říká Pán Bůh zástupův.

16. I řekl Hospodin: Proto, že se pozdvihly dcery slonaké, a chodily s vyzáženým krkem,¹⁶ a pokynující očima se procházely a plesaly, poskakovaly si nohama svýma,¹⁴ a spořádaným krokem si vykračovaly:

17. obívaly Pán vrch hlavy¹⁷ dcer slonakých, a Hospodin vřasy jejich obnázi.

18. V ten den odejme Pán okrasu střevec, a měsíčky,

19. a řetízky, a zápony, a náramky, a čepce,

20. a kadeřadla, a podvazky, a sponky, a voňavky, a náušníky,

21. a přesteny, a drahé kameny na čele vsadí,

22. a měnivá roucha, a pláštěky, a lená roucha, a jehlice, 23. a zrcadla, a roušky, a vlnky, a letní plachetky.

24. I bude místo libé věsmrák, a místo pasu provaz, a místo kadeří lysina, a místo živůtku žíně.¹⁸

25. Nejkrásnější také mužůi tvoji mečem padnou, a silní troji v bitvě.

⁹ t. j. v takovém špádu pak by se každý rád všelkému všedel podrobil, jen aby trochu oddechu stákal. (Vyplátní toho vis Jerem. 41.)

¹² t. j. neomám, aniž mohu napravit špinu tento oboe špádek! — pňháy pak toho a následky sv. prorok hned udává. (Vis 8—4, 1.)

¹³ Jinak: drosot obličje jejich svědčí proti nim.

¹⁴ Hebr.: lídu nebo uskatrovaní jsou děti nezpylné.

¹⁵ t. j. zavředíže se v propast modifikací a nepravostí, a tedy v zahrnutí.

¹⁶ t. j. spoj a 12. takto: Než nemá tak dále být; postavil a stojí...

¹⁷ t. j. nejen loupte a odřízce, nýbrž i všelkým besprávním týráte a hubíte.

¹⁸ t. j. a krým salbením nad svou krásou.

¹⁹ Hebr. text: „clakající plesání a střibnými řetízky se nohou.“ Jmili se postami spínaly si nohy, aby rozsmějným, drobným krůtkem chodily; podceť jest ta móda na rýbohodi. Že pak v slovicu „nohama svýma“ užívá námaštky mužaké, poukazuje, že oslou tou ředi i ziená mále mni. (Vis 4.)

²⁰ Die hebr. též: skloni, pokoft; ohledem na 16. sa pozdvížení má být použit.

²¹ t. j. hrubé a těsné rozebo smutečné, pytlí podobná a provazem opávané.

26. I budou truchlíti a kvíliti brány její,¹⁷ a opustěna na zemi seděti bude.¹⁸

KAPITOLA IV.

V bitvách padne množství mužův. I bude Jih po skrovanu; porovněti o lepších kosech, kteříž po stržení lídu nastali máli a také nastali.

1. I uchopí se sedm žen muže jeduho v ten den říkouce: „Chléb svůj jísti budeme, a rouchem svým se odívati: toliko at jest vzývání jméno tvé nad námi, odejmi pohanění naše!“

2. V ten den² bude výstřelek Hospodinův³ u velebnosti a slávy, a ovoce země⁴ vzeučené, a k plesání těm, kteříž zachováni budou z Israele.

3. I stane se každý, kdož bude zanechán na Sionu, a požránven v Jerusálémě, svatým alouti bude,⁵ každý, kdož jest zapán v životě v Jerusálémě.⁶

4. Když smyje Pán nečistoty⁷ dcer slonakých, a krev⁸ Jerusálémě smyje s prostředku jeho duchem souda a duchem páčivosti.⁹

5. I stvoří Hospodin nad každým místem hory slonaké, a kde vzýván jest, oblak přes den a dým a bleak ohně plápolajícího v noci;¹⁰ neboť nad všelkou zajisté slávu ochraaa.¹¹

6. A stánek bude k zastínění před horkem denním a útočištěm a skrytí před víchem a deštěm.¹²

¹⁷ t. j. dcery Slonaké, města Jerusáléma.

¹⁸ t. j. olupena o dívky své, jako odověti po smrti manžela i rodiny. (Jer. Plá. 1, 1.) V smutku sedávají Židé na holé zemi.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. souvisí de literárního smyslu a 3, 26. Způsobem velkém semí tak málo sbude mužů, že sedm žen jednoho chápá se budou, aby bezdětnost ušly, zamy o výřvu avoc pečovat se nabízejce. — Sv. Jarolím tajemně předpověděl v tom náležá obrácení se národa Židovského ku Kristu Pánu, a spojuje a následněm; tak i církve svatě.

² t. j. čas; velkoren včk Mše Maselivoy se mni; a tak vidy slovo „den“ u prorokův o celém věku plati.

³ t. j. zaslíbený Vykupitel, Mesáš.

⁴ t. j. tenčí, co plod života paany nepokračováné (7. 14.) sjejmé tedy: Báh Clovák, co „plod Hospodinův“ a „ovoce země“.

⁵ t. j. nejen co čísti pravého Boha, nýbrž i co všery platiť vše ho: tak aniž a lívi byli první učenici Kristovi; tak byti máji, kteříž k němu se přinášají a nosou znanení jeho.

⁶ t. j. kdož určen k pravému životu, jení jest poznati Boha a kterého on poslal, Ježíše Krista. (Jas 17, 3.)

⁷ Tim rozuměj všelké nepravosti valdní.

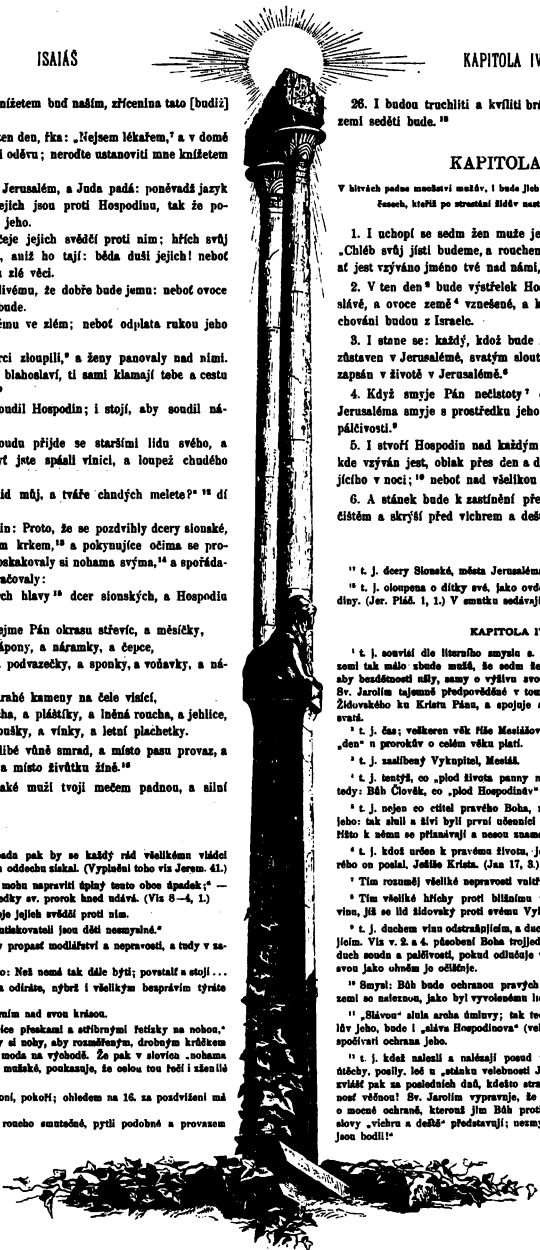
⁸ Tim všelké hřchy proti bližnému vůbec, svědčí však hroznou věnu, již se lid židovský proti svému Vykupiteli dopustil.

⁹ t. j. duchem vian odstraňujícím, a duchem k těsné lásce rozněcujícím. Vis v. 2 a 4. plásoání Boha trojediného; nebo Duch svatý jest duch souda a páčivosti, pokud odlišuje věřící od nevěřících, a milosti avo jeho ohněm je očistí.

¹⁰ Smysl: Báh bude ochraaaou pravých ctitelův svých, kdekoliv na zemi se nastrozou, jako byl vyvolásemu lídu svému při výřvu v Egyptu.

¹¹ „Slávu“ ulu archa úmry; tak tedy kdekoliv bude abor ctitelův jeho, bude i „sláva Hospodinova“ (velebná sláva) a nad ní bude spořívati ochraaa jeho.

¹² t. j. když zalézi a náležaji posud věru učenici Pánu útočišti, stíčky, posily, loš u „stáku velebnosti jeho“? Tak byjo, jest a bude, zvidět pak sa posledních dáň, kdesi strasti vzezejí přejdou v blaženost věsní! Sv. Jarolím vypravuje, že i Židé slova v. 6. rozumějí o mocné ochraaa, kterouž jim Báh proti Antikristum propájá, ješ si slovy „víchem a dešť“ představují; nezmyjí se, uvěři-li v Toho, „kohož jsou bodli“!

OSPRÁVEDLNENÍ SUSANNY.

KAPITOLA V.

Lid v podobnosti o vinici lastková pětí Boží o lid Izraelský; avšak smarženou nepravostí jejich; ood Boží nad nimi a Bůh nad nepravostí jejich i hraje náhle pomsty Boží.

1. Zpívají budu milému svému¹ píseň bratrance svého² o vinici³ jeho. Vinice utíněna jest milému mému na pahrbku tučném, úrodném.⁴

2. I ohradil jí, a kameni vybral z ní, a štípl výborným revím a vystavěl věži⁵ uprostřed ní, a čerán vzdělal v ní: a očekával, aby nesla hrozny, a plodila plané víno.⁶

3. Nyní tedy, obyvatelé Jerusalemská a muži judští, sudte mezi mnou a vinicí mou.

4. Což jest, jako jsem více měl učiniti vinici své, a ne učinil jsem jí? Proč, an já očekával, aby nesla hrozny, plodila plané víno?

5. A nyní ukáži vám, co já učiním vinici své: odejmu plot její, a bude v rozehrání; rozbořím hradbu její, a bude v poslápnání.

6. A učiním jí pustou; nebude pořezávána, ani okopávána: a poroste hlozím a trnám: a oblakům přikáži, aby nedštili na ni deště.

7. Vinice zajisté Hospodina zástupův dům Izraelský jest, a muži judští plod jeho rozkošný: a očekával jsem, aby činil soud, a hle nepravost: a [očekával jsem] spravedlnost, a hle křik.⁷

8. Běda! kteříž připojujete dům k domu, a pole s polem spojujete až není místa: a zdali budete bydliť vy sami uprostřed země?

9. V uších mých jest to,⁸ dí Hospodin zástupův; jistě že ti domové mnozí zpustnou: ti velicí a krásní, bez obyvatelův [budou].

10. Nebo deset dílců vinicíchých⁹ vydá láhvičku jednu, a třicet měr semene¹⁰ vydá tři míry.¹¹

11. Běda! kteříž vstáváte ráno, abyste chodili po opilství, a plní až do večera, tak že vínem hoříte.

12. Citara, a loutna, a buben, a písálka, a víno jest na hodech vašich: a na dílo Hospodinovo nehledíte, aniž skutkův rukou jeho spatřujete.¹²

KAPITOLA V.

¹ t. j. Bohna nebo Maslák.

² t. j. přítele svého.

³ t. j. o národu škodlivém.

⁴ doslovně: „na rohu syne olje“ nebo „úrodnosti“; „rohem“ rozumí se místo vyvýšené, „syne“ úrodnost; „místo tučné, úrodné. Místo se semě palestýnském, kteráž oplyvána „medem a mlékem“.

⁵ t. j. strážnicí k obhajení vinice před škodnou světí, i pro obveselení.

⁶ t. j. všecko učinil Bůh u lidu Židovského, aby skutkův spravedlnosti vydal: ohradil jej před nepřáteli, se semě vyňabl nepřáteli jeho Kanaanecké, všípl mu přikázání svá, vzdělal u středu jeho stánek svá, a milostí svých dal mu hojně jako šetřenem, ale nadarmo.

⁷ t. j. slýšeti nářek těch, jimž se ubližuje; kdo není spravedlivost, tu samy slýšeti nářek;

⁸ t. j. pro ostatní lid chudší; přílišné abháně státek zřídka byvá bez krivdy procd chudým.

⁹ t. j. nářikáči chudých, jež utakujete; anebo: to, co nyní vám čeká a lístě spínám.

¹⁰ t. j. takových, že by jeden jedním plabem za den zorná býti mohl; ašijí i líra, hoy.

¹¹ t. j. výsledek.

¹² t. j. výměška; tak velká bude neúroda, a to svídkův s nedostatkův důlnkův; výše v. 9. Tak bylo svídkův pro válných římských a vyvržení Jerusalema.

¹³ t. j. pro ustávené kvasy a protopěná plesy zapomináte na vlník slábu Boží i spravedlnost, aniž dbáte trestův Božích; hrozny sevděk požívají darů Božích a nepomní na Boha.

13. Protož veden bude lid můj jstý, nebo nemá umění;¹³ a urozen jeho zahynou hladem, a množství jeho žízni usadné. 14. Protož rozšířilo peklo¹⁴ jícen svá, a otevřelo ústa svá nesmírně; a seštopnou v ně¹⁵ silní jeho i lid jeho, i vznesení a slavní jeho.

15. I bude skříčen člověk [prošť] a ponížen muž [vznešený], a oči pyšných sklopeny budou.

16. A vyřvén bude Hospodin zástupův v soudu, a Bůh svatý pověcen bude¹⁶ v spravedlnosti.

17. A pásti se budou beránkové dle obyčeje svého, a z pustiny v plodnost obrácených přichozí jisti budou.¹⁷

18. Běda! kteříž táhnete nepravost za provazce marnosti, a jako za vozový provaz hřích.¹⁸

19. Kteříž pravíte: „¹⁹ Ať si pospíš, a brzo přijde dílo jeho, at je vidíme: a at se přiblíží, a přijde rada¹⁹ Svätého israelského, at jí zvíme!

20. Běda! kteříž říkáte zlému dobrá, a dobrému zlé: „²⁰ kladouce tmu za světlo a světlo za tmou:“ pokládajíce hořké za sladké, a sladké za hořké.²⁰

21. Běda! kteříž jste moudří v očích svých,²¹ a sami před sebou²² opatrní.

22. Běda! kteříž mocní jste k plíť vlna, a muži udatní k míšení nápojův opojných.²²

23. Kteříž oopravdujete bezbožného²³ pro dary, a spravedlnost spravedlivému odjímáte.

24. Protož, jako plamen ohně zírá stroužité, a horkost plamene spajuje, tak bude kofen²⁴ jejich jako pyř, a plod jejich jako prach rozmeten bude. Nebo zavrhlí zákon Hospodina zástupův, a slovu²⁵ Svätého israelského rouhali se.

25. Pročť rozpálila se prchlost Hospodina na lid jeho, a vztáhl ruku svou na něj, a pobíl jej: a zkormouceny jsou hory; a učiněny jsou umrtlény jejich. jako lejno u prostřed ulic. V tom ve všem neodvratila se prchlost jeho; nýbrž ruka jeho ještě vztažena.²⁵

¹³ t. j. nepoznává, co mu k spasení (Luk. 19, 42); j. „bes vědomí“, t. aniž by se nadál.

¹⁴ t. j. přímo „hrob“; pak i místo věčných trestův:

¹⁵ tent bude posledná škok tancův, písněv a protopědnosti věšch, v hrob – v peklo: jaký tam bude ohlas rozkošné hudy a zpěvů?

¹⁶ t. j. ukáže svatost svou přímými vykonáním spravedlnosti své nad bezbožným.

¹⁷ t. j. země bude tak spjatá, že oros volně a po říznu pásti se budou a elsinové pak přijdou a nadřevě se v ní štěti budou s trody její. Ač se to o obhajím vyvržení Jerusalema a spustošení země rozumní může, dplně přece jen na druhé po smrti Páse doslovně se hodí.

¹⁸ t. j. kteříž nechtěte nejprve lehkých s neopatrností toliko spánek provnívali, ať pak nepravost vaše jest jako svas vozový, a tak zamyšlená a uslovně trest Boží na se přitahujete.

¹⁹ t. j. u své bohospřednosti světe posmíváte se poslům Hospodinovým k vám, a rouháte se k hrobnám jeho.

²⁰ t. j. trest. Vždy bývali lidé, jenž nechtě věřiti, že jest soudův Božích a života věčného, ať sami toho nechtě.

²¹ t. j. čtosti za nečinnost probíháte, na př. pokoru za neobdobnost, pýchou za hádožnou slověka.

²² t. j. převracením učení pravé za lež a opak.

²³ t. j. nespravedlivě soudíce.

²⁴ t. j. nechallos zákona Páse.

²⁵ t. j. dozd máte, dobrými se sděti sobě a lidem, nic nepečájíte, jesti jste před Bohem.

²⁶ t. j. stla svou nedůvěrou k učenív rozkoši, udatnost svou ukazujete v obžerství i jiných křích.

²⁷ t. j. vradělníka. Die 4. Mojš. 36, 81. zakázáno bylo vykoupiti se a viny vrátiti.

²⁸ t. j. do kofen pokubení, zněnív budou.

²⁹ Die hebr.: „Slova“, křme něž všecko učiněno jest, a kteříž „tímec učiněno jest a přebývalo mezi námi“.

³⁰ vypídná i vyvrženív toho hrozného trestu Božeho viz u Josefa Flavia 7, 17.

26. I vydvihne korouhev²² na úrody daleké a pošepce²³ je na něj²⁴ od končin země: a aj spěchem přijde rychle.²⁵

27. Nebude mdlého ani ustalého v něm.²⁶ žádný nebude držimati a spáti, aniž se rozepne pás bedr jeho,²⁷ aniž se přetrhne femen obuvi jeho.²⁸

28. Střely jeho ostré, a všecka lučiště jeho natažená.²⁹ Kopyta koňův jeho jako křemen,³⁰ a kola jeho³¹ jako prudkost bouře.

29. Ryk jeho jako lva, vrátí bude jako lvíčata; a skřípěti bude, a držeti bude loupež, a udrží a nebudě, kdo by vydrel.

30. A zavručí nad ním³² v ten den jako zvuk moře: pohledíme na zemi, a aj, tma zármutku; i světlo zatmí se v mrákové jeho.³³

KAPITOLA VI.

Isaías v vidění patři na valesnost Boží, a jeden se Serafít očištěje škrvny uhlím a oltáře četa jeho. — Počítá jeho od Boha kňas zastupován lidu zpěně svěřenci.

1. Léta, kteréhož umrel král Ozías,¹ viděl jsem² Pána sedícího na trůnu vysokém a vyzvýšeném:³ a co pod ním bylo.⁴ naplňovalo chrám.⁵

2. Serafóv⁶ stáli nad ním: šest křídel měl jeden, šest křídel druhý: dvěma zastírali tvář svou, a dvěma zastírali noby své, a dvěma létali.⁷

3. A volali jeden k druhému a říkali: Svaty, svaty, svaty. Hospodin Báh zastupáv, plná jest všecka země slávy jeho.⁸ (Zjev. 4, 8.)

4. I pohnuly se podvoje veřeji od hlasu volajícího, a dům naplněn jest dýmem.⁹

²² korouhev králova, vztýčená na výšinách, byla znamením, aby se vobjvo jeho sešlo.

²³ t. j. zahvizdno; králi neboz dostali počesť polepšání, a všecko jest hotovo k vůli jeho.

²⁴ t. j. pro spravenost lidu národ sváj.

²⁵ t. j. Hospodin co vřede vojaka toho, aniž se tobo, vy rouhačové, (v. 13.) nadšete!

²⁶ t. j. v vojsci tom.

²⁷ t. j. neodpovíste si. Vyhodni národová, dlouhý oděv nosíte, pasem jej přepásl, ješť pak při odpolku roušpásl.

²⁸ t. j. šatův překážky v ryčkám tažením stím mlti nebudou.

²⁹ t. j. hotova k bitví, mlmo bitvu se táhry spouštějí.

³⁰ velmi trvá: se oněch čadav se ješť koně neokovávali, mohli si tedy kopyta bábem na oestách tvrdých a drsnatých skazit, pakli nebyla sama také dosti tvrdá.

³¹ t. j. u vozů valesných.

³² t. j. nad lidem izraelským.

³³ t. j. slunce blaha jeho kajde na vždy, noc vědná obkřídí jej. (Sr. Mat. 21, 33. Tu i tam jest pod strašným obrazem blízkých navštívání Božích koncov soudný den Hospodinův v největší dále před očima prorokůvými. I toboto, i On, jenž jest „světlo prorokův“.)

KAPITOLA VI.

¹ t. j. 759 před Kristem.

² t. j. v vřechání nebo nadšení; tak byli prorokové Boží k čtádám svému prorokáni a svěřenci; a tobo též poznali, že Báh k nim mluví.

³ t. j. valesného a valesného.

⁴ t. j. podstavce trůna a roucha postavená, jaková se pod trůn králův kládla.

⁵ t. j. nebosa, jest si prorok podobným býti představaje chrám izraelským.

⁶ t. j. duchové nejšitší, a hlákon pianové.

⁷ křídlaoma a letom vyobrašeno je, jak ochotná a rychle anědlé rozkazy Boží plní; přikryváním tváře a nob znamená hlubokou notivost k Bohu; věštili státi, že nelze ani rozumu lidákému si Boha představit, aniž samu jasnost valesnosti jeho zněti; kdo by však na si pohleděti se odvážil, že světlo smrti hned zachvácen bude. (Viz v. 5.)

⁸ říkat „svaty“ znamená nejvyšší Trojici. (Sv. Řehoř.)

⁹ t. j. slávon Boží.

5. I řekl jsem: Běda mně, že jsem mlčel,¹⁰ proto že člověk poskvrněných rtův já jsem¹¹ a uprostřed lidu rty poskvrněné majícího já bydlím, a krále Hospodina zastupáv viděl jsem budu svýma.

6. I přilétl ke mně jeden z Serafít, a v ruce jeho kamínek [obnův].¹² kterých kleštěmi vzal byl s oltáře.¹³

7. A dotekl se [jím] úst mých, a řekl: Aj hle, dotklo se toto rtů tvých,¹⁴ a odjata bude nepravost tvá, a tváj hřích bude očistěn.

8. I slýšel jsem hlas Pána křoučbo: Koho pošlu? a kdo umám¹⁵ půjde? I řekl jsem: Aj já,¹⁶ pošl mne!

9. I řekl: Jdi, a rci lidu tomu: Slyšte slýšce, a nerozumějte: a vizte vidění, a nepoznávájte!¹⁷

10. Oslepí srdce lidu toho, a uší jeho obtěž, a oči jeho zavří; aby snad neviděl očima svýma, a usima svýma neslyšel, a srdcem svým nerozuměl, a neobrtili se, a uzdravil bych jej.¹⁸

11. I řekl jsem: Až dokavá Pane?¹⁹ I řekl: Dokudž nebudou zpuštěna města a prázdna obyvateřův, a domové bez člověka, a země ostavena bude pusta.

12. A vzdálil Hospodin lidi, a rozmnožil se, kterých opuštěna byla,²⁰ u prostřed země;

13. a [z]bude v ní ješť desetý díl, a navrátí se²¹ a bude na ukázkú jako terebit, a jako dub, kterých rozkládá ratolesti své:²² simé svaté bude to, co zůstane v ní.

KAPITOLA VII.

Ustrašením král Achazovi slyšaje prorok osvobození; — na pokrytchou jeho notivě předpovědí lidé narazeni budoucího Vykupitele s Panny; králi pak hrozí, že právě od Amerýckých šest zastavena bude.

1. I stalo se za dnů Achaza, syna Joathamova, syna Ozíasě, krále judekého, že přitáhl Rasin, král syrský, a Facee, syn Romelíšův, král izraelský, k Jerusalemu, bojovat proti němu: a nemohli ho dobrti.¹

¹⁰ Hebr. text: Běda mně, jšif zahyn. (Viz 2. pozn. srov. Soud. 13, 22.)

¹¹ t. j. člověk hřisaj, nehotový. Nehotovým se pohleda Páně býti soudí, až jen poklešká rtův svůj.

¹² Hebr. text: uhlí fahvry; tímž vysnaměrající moc darův Duchu sv. k očistění, osvícení a utvrzení.

¹³ t. j. na vyznam, že všecko očistění převd má s Krista, oltářem tím předpobodobného.

¹⁴ Dole: aniž umřel; t. j. nejen na živu zachován, nýbrž i očistěn a posláten bude.

¹⁵ t. j. viz 3. pozn. (srov. 1. Mojš. 1, 26.)

¹⁶ Tu jsem!

¹⁷ t. j. že slyšite a slyšite a přeco nerozumíte, vidíte a vidíte a přeco nie neznáte, jest tím, že srdce vaše otápilo, tak že co slyšite a vidíte, nie vás nedobíjí, jako byste slepi a hláši byli.

¹⁸ t. j. mizer si m m co mizer, sítěšob nepropověj: sotva pohleda k tobě a slova tvého uslyší a srdcem se pokne k polepšení, abych opět nadřavil jej.

¹⁹ t. j. zaslepně toto trvali bude? Jakkoliv přienosti Páně se hrozí, přec v si povně věř.

²⁰ t. j. rozmnoží se spášení až do úplného vyhubení obyvateřova mnohých měst.

²¹ t. j. k pravdaji nepravosti.

²² Dle hebr.: a bude spustěno jako terebit a jako dub, s kterých po oestání nesvřá led poš Vypíleni tobo doslově dokazaji dějiny první a druhé války sídovské. Co po vyvržení Jerusalema Titem v zemi z národa státno, to když se Židé opět bouřili za Hadriana dokona vypředeni a na všecky strany rozmoeno bylo.

KAPITOLA VII.

Čti o tom 4. Král 16, 5. a 2. Paral. 29.

2. I vzkázali domu³ Davidovu, fkouce: Opočinula Syria na Efraimovi:⁴ i pohnalo se srdce jeho,⁴ i srdce lidu jeho, jako se pohybují stromové v lese od větru.

3. I řekl Hospodin k Isaíášovi: Vyjdi vstříc Achazovi ty, a kterýž ostanen jest Jusb,⁵ syn tvůj, až na konec vodovodu rybníka hořejšího na cestě pole valcháfova.⁶

4. A díš k němu: Viz, abys mlčel: neboj se a srdce tvé nestrachnoj se dvou ostatků hlavní těch dostanýchých,⁷ hněvu prchlivého Rasina, krále syrského, a syna Romeliášova:

5. proto že v radu vešla proti tobě Syria k zlému a Efraim a syn Romeliášův, fkouce:

6. „Vstapme proti Judovi“ a vzbudme ho, a odtrhneme jej k sobě,⁸ a ustanovme krále u prostřed něho, syna Tabee-lova.⁹

7. Totof praví Pán Bůh: Nestaneť se, a nebude toho; 8. nýbrž hlava syrské země Damasěk, a hlava Damasaku Rasin;¹⁰ a ještě pět a sedesát let, a přestane Efraim býti národem:¹¹

9. a hlava Efraimova Samaf, a hlava Samarí syn Romeliášův,¹² Jestliže neuvěříte, neostanete.¹³

10. I přidal Hospodin mluviti k Achazovi, fka:

11. Požádej si znamení od Hospodina Boha svého v hlubokosti podzemní anebo na výšosti vzhůru.

12. I řekl Achaz: Nebudu žádati, a nebudu pokoušeti Hospodina.¹⁴

13. I řekl:¹⁵ Slyšte tedy, dome Davidův: Zdáli jest vám málo, obřízání býti¹⁷ lidem, že obřízání jest i Bohu mému?

14. Protož sám Pán dá vám znamení: Aj, panna¹⁸ počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emmanuel.¹⁹

15. Máslo a med jísti bude, aj směl zavrci zlé, a vyvoliti dobré.²⁰

³ t. j. králí a dvořanům jeho.

⁴ t. j. spojila se Syria proti tobě a Efraimem; anebo: položili se Syřtí v křehavosti izraelském.

⁵ t. j. Achazovi; neboť byl ve válce předčítá velmi oslabil, proto také prosvětlil to a znebožil jeho pravým násmakem.

⁶ t. j. ty a syn tvůj Šonajab. Jest se vykládá: „Ostarek navrátil se.“ Tak nazván, aby v tom jménu prosvětlil o zajetí lidu judského a navrástí ostarek navrátilo bylo Nisá 10, 21.

⁷ t. j. kdežto valcháfův sukně, v rybníku dotčeném močném, sněžil a valchafoval, nebo staň nosivál sukně dlouhá a pozdě sebarvené vlny bílá, a ty často prtil se masly. (Viz Mark 9, 2.)

⁸ t. j. stěh dvou králů; ti rozpádlie se hrdem, budou nedobroho hofeti, aniž proti tobě co provedou; blízká jest totiž zbeoha obou.

⁹ Hebr.: obléháme a roždíme si to.

¹⁰ Ten sloužil vlastně Tab-Rimon, dobrý Rimon; a pochebenství však nazýval jej Tab-El, dobrým Bohem.

¹¹ t. j. Rasin zůstane jen dámsakým králem a nedovede toho, aby byl králem judským.

¹² t. j. zrušením království izraelského a odvedením lidu do zajetí asyrského Salmanasarem, a Asarhadonem (4. Král 17, 6, 1, Eodr. 4, 2.; Rozuměj taktéž jako 8.

¹³ t. j. i vy, neuvěříte li Bohu, tenýž omdě s Izraelem mlti budete; nebo: „Když neuvěříte, tedy dále ráčí Bůh mluvit k Achazovi.“

¹⁴ t. j. hrdě, povřízání a pokřtykové odpovědi, spojitě na krále asyrského (4. Král. 16, 7), nežděl dočastí v Bohu, předčítaje zápověď toho die 5. Mojš. 6, 16.

¹⁵ t. j. prorok.

¹⁶ nejmenaje krále jménem, mlté i dvořany jeho, i jemu předčítaje nevěrovo jeho proti vše protoce Davida.

¹⁷ t. j. nepoohlouchá ná prorokův, nýbrž i zdvoravoi Bohu — mému, praví náhle, posndává oni v něj nevěřili.

¹⁸ t. j. ta panna nepookrvrdná, již v dněha patřím.

¹⁹ t. j. „a námi Bůh“; jméno, vše samn předpokládající, že totiž počtem a narozením syna toho „Bůh sám a námi“ bude. Tak bylo před pět tisícem let tajemství vtálení Syna Božího zstetováno. (Mat. 4, 28.)

²⁰ t. j. užíváti bude pokrmů dťatého, jakkoliv i v tomto věku dťatém bude mlí mooudrosti špinou zavrovatí zlá, voliti dobré; „nebo dťatví těloostoi lidké nebylo na njma mooudrosti Božské.“ (Sv. Jarolim.)

16. Nebo prve, než bude uměti pachole to zavrci zlé a vyvoliti dobré, zptůstna bude země,²¹ kterouž ty v oáklivosti mláš pro dva krále její.²²

17. Na tebe a na lid tvůj, i na dům otce tvého přivede Hospodin dny králem asyrským,²³ jakýchž nebylo ode dnův oltřzení Efraima od Judy.

18. I stane se v ten den: pošepce²⁴ Hospodin mouše, kteráž jest na konci řek egyptských, a vše, kteráž jest v zemi asyrské.²⁵

19. I přijdou, a položí se všickni na potocích údolních, a v jeskyních skalních, i na všech chrastinách, i ve všech dťárech.

20. V ten den ohlání Pán břitvou najatou²⁶ akrcze ty, kteráž jsou za řekou,²⁷ akrcze krále asyrského, hlavu a chlupy nohou i bradu všeku.²⁸

21. A stane se v ten den: chovatí bude člověk krávu a dvě ovce.

22. a pro hojnost mléka jísti bude máslo: máslo zajisté a med jísti bude každý, kdokoli zanechán bude u prostřed země.²⁹

23. I stane se v ten den: všelikeí místo, v němž jest tisíc viných kmenů za tisíc stříbrných, trnám a hlozím bude.³⁰

24. Se strelami a lucitímí vcházeti tam budou: hlozi zajisté a trní bude po vř zemí.³¹

25. A všecky hory, kteráž motykou kopány bývaj, budou beze strachu, aby tam nepřiflo trní a hlozi:³² i bude všecko pastvístém volů, k pošlapání dobytka.

KAPITOLA VIII.

Předpovídá vyvrácení království syrského a izraelského, potrestání země Judské na její prosvěru: — ať, se samoz jest všelikeí ostlivoi lidské proti lidu, a kterýmž jest Bůh: — napomíná, Boha se jediné držeti a báti; — a tajemně předpovídá hrozou zasloupenou a náhlo lidu Efraimova.

1. I řekl Hospodin ke mně: Vezmi si knihu velikou, a napiš na ni písemem lidským:¹ Rychle loupeže strňní, spěšně buť korňš.²

2. I vzal jsem sobě svědky³ věrné Uriáše, kněze, a Zachariáše, syna Barachiášova:⁴

¹ t. j. v čase, než byl toto znaloucí pachole došloho od narození svého toho roku, co obyčejně člověk počítá rozenávati dobré a zlé, tedy as 7 let, spřátný budou země izraelská i Samaršská. (Viz 2. Par. 28, 16.)

² t. j. kterých ty se nyní hrošíš.

³ t. j. v jehoš pomoc ty nyní došláš, budou ti dnové uvedeni.

⁴ Viz 6, 26. pozn.

⁵ t. j. mltí nešťálci a strávilí vojska Egyptských a Asyrských, které Bůh ku posndě Judy přivede.

⁶ t. j. akrcze Asyrská, jest si Achaz ku pomoci najal.

⁷ t. j. Efraimem

⁸ t. j. království Judské dokona zptůstneno a hanebně zohaveno bude.

⁹ t. j. po zptůstnolení tomto bude velkera země těmli jednon pastvino, tak že to akrovně posndatě obyvatelstvo snadno a dobře se užívá.

¹⁰ t. j. nebude žádné vinice, ani jiného hospodářství polního.

¹¹ t. j. oásl země bude velmi nešťálá, tak že bez zbraně nebude lze vyjiti pro kopeňšky a divokou svěť.

¹² t. j. mltí zahrady a vinice, které opatrně bývaly hloěny; toho vice nebude potřel; nedotatkem lidu všecko bude divoce porostlé a vydáno svěť.

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. písemem obyčejným, obyčejným, kteráž by všickni čísti mohli.

² Hebr.: Maher-Schal, Chaf-Bas, jako by řekl: Chutš korňšit, ruce loupil. Brzo přijde sloupení na zem syrakou a izraelskou.

³ t. j. že jsem to napřed napsal a předpověděl.

⁴ Uriáš byl nejvyšším knězem, a Zachariáš jak pravdě podobno leviton. (4. Král. 16, 10.)

3. a přistoupil jsem k prorokyni^a a počala a porodila syna. I řekl Hospodin ke mně: Dej mu jméno: Rychle loupeže strhub; spěsné kořisti.^b

4. Nebo prve, nežli bude umět dítě jmenovati otce svého a matku svou,^c odjata bude moc damáská, a kořisti samarácká před králem asyrským.^d

5. I přidal Hospodin ještě mluvit ke mně, řka:

6. Proto, že zavřel lid tento^e vady Sion,^f kteréž jdou tise, a přijal raději Rasína, a syna Romeliášova:

7. protož ať! Pán uvede na ně vody řeky,^g silné a mnohé, krále asyrského, a všecku slávu jeho; a vystoupí ze všech toků svých, a potече nade všecky břehy své,

8. a půjde skrze Judu, rozvodnjíc a přelévajíc se, až k hrdlu se mu zedme. A roztažená křídla její^h naplní širokost země tvé, ó Emmanueli!ⁱ

9. Shromáždíte se národové, a přemožení budete; a slyšíte všecky daleké země; ozbrojujete se, a přemožení budete, pře-pašete se, a přemožení budete;

10. vejděte v radu, a zrušena bude: mluvíte slovo, a nestane se;^j neboť s námi Báh!

11. Nebo toto praví Hospodin ke mně, jakož mocnou ukou vyvítili mne,^k abych nechočil cestou lidu točnu, řka:

12. Neřekjte: Spiknutí! nebo všecko, co mluví lid tento, spiknutí jest: a čehož se on bojí, nebojte se, aniž se strachujte.

13. Hospodina zástupův samého posvěcujte;^l onť bázní vaší, a on sám strachem vaším.

14. I bude vám posvěcením;^m kamenem pak urádky a skalou pádu dvěma domům izraelským; ošilem a pádem obyvatelům jerusalémským.ⁿ

^a t. j. k manželce své; ot. otcově zasnazejí, še i proto prorokyni se nazývá, že synové její prvýi jmeny k bodovním událostem shrovnali. Sear-Jahab, še ostatně ke mýrávě (viz 7, 3.) a tito Cháš-Bas, še brzo přijde kopet, obrátíce jméno onoho na vykopaný Kristem Pánem, tohoto na svatví Zídů. (Viz 18.)

^b viz 1. posa.

^c t. j. ať po pší druhém roce, nebo po dvou letech.

^d Dolů: vítězoslavně se ponezou; před králem se nosivše kořisti vybojovaných zemí; král ten by Theglathasar.

^e t. j. Judáky, jerusalémský. Pravdě podobno, že někteří bálivi a nepokoři Zídů, proti domu Davidovu se spiklo (viz 9 a d.), a oněmi dvěma králi dršeli, šedýše si míti za krále onoho sesamého syna Taboiora. Snyval tedy; nebože jistě odjata bera od domu Davidova, aše potroena lid neuvěry. (V 9 7, 6.)

^f t. j. pod horou Sion se přičítá, jímž se znamená krajina královská.

^g t. j. Enfratu, míni všečetná řekni národův, v královině Enfratu bytých.

^h t. j. šé řeky, šl vojska asyrského, kteréž se tím podobovstvími míni.

ⁱ Tak nazývá semí Judákon, proto še dítě téhož jména jejím znamenám a obrasem býti mělo; tím však vyznává se spojil jeho Bolesti, neboť Boha považovali viastě písemem semí Judák.

^j t. j. mluvíte si řeč, vydávajíc zákony; nejlepší vyvřešením toho jest: řka 2, 1. e d., potroena pak šedýi řady nejovřejších.

^k t. j. když v vyznění pojai a varoval mne; od 11-15. obnažuje přímo varování před lichou blázi dvoa králův (7, 1.) a znepokoení k dřívě v Bohu; dále však jest to i prorocím varování a potroena se k zastobování Mešáši (v. 14. ar. Lek. 2. 84. řim. 9, 32, 33. 1. Petr. 2, 7, 8.) Zídů nazýval Pána a Páněa buřím lidu, odporem římateho císaře; kuzita jejich báli se, še avěti lid v něho a še přijdou Římáe a vezmou jejich semí. Jak pšvřezení snyštili a jak ku pádu se jim stá Hospodina, jehož „nepověřili“, nepřijali, vyběř zavřeli, zvulože si místo něho Barabášel! To sknáli a skonči posed.

^l t. j. bojje se š vyvíjelo o pomoc svatým obětím.

^m t. j. k posvěcení; anebo: svatými, jímžm šedýím.

ⁿ t. j. domu krále izraelského a judáského i lidu jerusalémského bude na záhubu, vydáv je v kořisti nepřítelům jejich; onť zajen v nejblíže příkřim šase na Asyrské, vyběř i v dalmám na Římáry rozasno bodil.

15. I urazí se z nich přemnozí^o a padnou a potříná budou, a zapleteni a jati budou.^p

16. Zavaž svědectví, zapečť zákon mezi učeníky mými.^q

17. I očekávaji budu Hospodina, kterýž skryl tvář svou před domem Jakobovým, a očekávaji budu ho.^r

18. Ať já a dívky mé,^s kteréž mi dal Hospodina na znamení a na zářku Izraelovi^t a Hospodina zástupův, kterýž přebývá na hoře Sion.

19.^u A kdyžby řekli k vám: Dotazujte se na věštech a na hadacích, kteříž akřipjaji^v při kouzlích svých, recete: Zialži se nebude na Bohu svém dotazovati lid, [š] místo živých na mrtvých?

20. K zákonu více a k svědectví!^w Pakli by nemluvíli podle slova toho, nebudeti jim ranňho světla.^x

21. A půjde po ni [zemí], padne a lačneti bude: a když zlační, hňvavti se bude: a zločertí bude králí svému a Bohu svému;^y a vzhůru hleděti bude.^z

22. Na zemi patřiti bude^{aa} a ať! soužení a tma, rozptřlení a úzkost, a mrákota stňhající, a nebude moci uletěti úzkosti své.^{ab}

KAPITOLA IX.

Zvřetaje o svatěbní národě přikřim Mešáše, o narušení a štětobnosti jeho; a jaký vzost sáňšine lid šedýrák.

1. Prvního času^a zlečobána jest země Zubulon a země Neftali: a poslední vážena jest^b cesta mofská za Jordánem Galileje pohanská.

2. Lid, kterýž chodil ve tmě, viděl světlo veliké: a bydlícím v krajine štínu smrti, světlo zřelo jim.^c

^a t. j. o ten kámen.

^b t. j. jak zřelý, neuvěry národ šedýrák od tabedýho věku až podosa.

^c t. j. aby oní toliko mu rozuměli; anebo: „pro učeníky moje“ (Viz 6, 9, 10.) Staří píštěo na dlouhých bláňch, v štěky je pak evmí, svřáni a spešeti; zde však na tjezámě prorocvti se naradí, ježto lid naslepy nepochopi a neuvěři, ani když se vyvíli.

^d t. j. přimo dva synové a jmeny prorokyní Sear-Jahab a Maher-Šal, Cháš-Bas (viz 7, 8 a 8, 3), pak i učeníci prorokovi, jenž věbec jeho šlihi.

^e t. j. viz 3. posa.

^f K učeníkům mluví.

^g t. j. zubaana a všeljak se tvářšo zavřevýma říoma a břicha mluví, pročež še řekví břichomluvti šlihi. (Viz přiběh Basilův 1. Král. 22, 7. a d.)

^h t. j. Božím proroky jeho vřevřeváním, ukazují lidu a vedže jej.

ⁱ t. j. jímž náze ku vřikšeni jelek k pravému svitku vřry a věd-ného bláze: zářit ton jest Kristus, jak ctřvav av. o velikosti noci pje v „Klaněti“. Všelkř vřdění nepošpřivjci na slova Božím, jest zavřeni na píaku.

^j tím lidí nasleponost lidu šedýrákého, v ništo kine pravému králi svému a Bohu svému. Ješšim Nazaretákém.

^k t. j. a čekati šedýrákého Mešáše, ale nadarmo, posevšá pravěco zavřiti: když pak sopřijše šed na zemí.

^l t. j. oššš se soustřivě všelkřm našením posamákém.

^m t. j. věnde bude tak lidšim a proslávěním, še by si pšil míti křideli a uletěti v povětří. — Tenž stav našetámho lidu neuvřého podosa: v hebr. jatk: však neustatno zamost nad ná, která nymi obtažuje; tím se přechází k náslavěním učněnoma prorocvti; tak vždy Báh, když pokřali, šliad potšil.

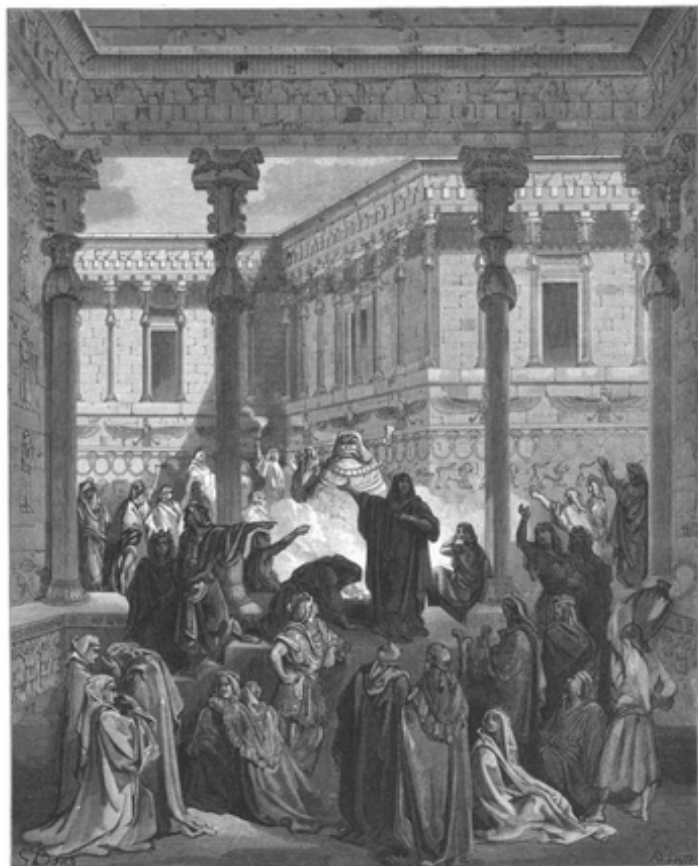
KAPITOLA IX.

^a t. j. druhdy.

^b t. j. země obou jmeovarych kmeňů tčoh, krajina Galilejská, od řeky Lecutu (S) až po tokok Kilon (J), a od Jordana a jezera Genesaretského (V) až ku moři Štedozemnomu (Z), posevšá tam šlusa po had obyvaji, byli i Zídě spastni a proto od jnyoh souzřevovavš opovřeni ko nešiti.

^c t. j. zemí tam bydlěti, ušil a divy žilni Mešáše, s toho lidu i s štěti učeníky své svřiti.

^d t. j. šm, kteří nejblížeby pohřbeni byli v nevřednosti a nepřavřiti, vřalo avřelo nově vřim Kristovm (Mat. 4, 15.), oevřevjeli každého šovika přiběžešjeho na svět. (Jan. 1, 9.)

DANIEL ZAHANBUJE KNEZE BELOVY.

3. Rozmnožil jsi národ, a nezvelebil jsi radosti.⁵ Veselili se budou před tebou, jako kteří se veselí ve žni, jako pleasají žvritizitelé, uchvátilivé loupež, když dělí kořisti.

4. Nebo jho břemene jeho, a prut ramene jeho, a berlu nutilé jeho přemohli jsi jako drubdy Madiananých.⁶

5. Nebo všeliká násilná loupež s hlukem, a roucho zbrocené krví bude spáleno a pokrmem ohně.⁷

6. Nebo Malický⁸ narodil se nám, a Syn dán jest nám, a učiněno jest knížetstvím na rameni jeho: a nazváno bude jméno jeho Podivný, Rádce, Báh, Silný, Otec budoucího věku, Kniže pokoje.⁹

7. Rozmnoženo bude panování jeho, a pokoje nebude konce: na stolici Davidově, a na království jeho sedětí bude, aby utvrdil je, a upevnil soudem a správností¹⁰ od tohoto času až na věky: horlivost Hospodina zástupův učiní to.¹¹

8. Slovo¹² poslal Pán Jakobovi a padlo na Israele.¹³

9. I zvíť¹⁴ veskeren lid Efraimův, a obyvatelé samarští, v pyše a ve vysokomyslnosti říkající:

10. Padly cibly, ale čtverohranným kamením stavětí budeme; plané říky podtělí, a cedry zasážíme.¹⁵

11. I pozdvihne Hospodin nepřátel Rasinových nad něj, a nepřátely jeho hlukem sežene:

12. Syrák od východu, a Filistýnák od západu: i pohltí Israele plným hrdelem. Ve všem tom neodvrátila se prchlivost jeho; nýbrž ještě ruka jeho vztažena:

13. a lid nenavrátil se k tomu, jenž jej tepe, a Hospodina zástupův nehledal.

14. I odetne Hospodin od Israele hlavu i ocas;¹⁶ nakloní ji, jako se, a na uzíe dráčích týž denem.

15. Starce a počtíry, onť jest hlava; a prorok, kterýž učí líti, onť jest ocas.¹⁷

16. I budou, kteří blahoslavi líd ten, svědčí,¹⁸ i kteří se blahoslavi, svržení:

17. pročez z mládencův jeho nepotěší se Pán,¹⁹ a nad síroky jeho a vdovami nesmiluje se; nebo věčnici jsou po-

krtyci a neléchetní, a všeliká ústa mluví bláznovství.²¹ Ve všem tom neodvrátila se prchlivost jeho, nýbrž i dále ruka jeho vztažena.

18. Nebo roznicena jest jako oheň bezabožnost, bodláčí a trní záře:²² a zapálí se v houští lesa, a porvali se dým hrde vzhůru.

19. V hněvu Hospodina zástupův zkormoutí se země, a bude líd takměž pokrmem ohně: člověk bratra svého nešetří.

20. I uchýlí se²³ na pravici a lačnetí bude; a bude jísti na levici, a nebude nasycen: jedenkaždý maso ramene svého²⁴ žrátí bude. Manasses Efraima, a Efraim Manasses, a oba spolu proti Judovi.²⁵

21. Ve všem tom neodvrátila se prchlivost jeho, ale ještě ruka jeho vztažena.

KAPITOLA X.

Kará soude, kteří stáhalji chodí vědvy a síroky, bílák bíde proti králi amyry- oběma a potrestání pychy jeho, sílbeje, že nezahyne líd doela, Justil se k Bohu obrátí, HŇI tažení a porážku Amyryckých.

1. Běda těm! kteří ustanovjí práva nepravá: a píšice nespravedlnost jsou napsali:

2. aby potlačili v soudu chudé, a násilí činili rozepři ponížených lidu mého; aby byly vědvy kořisti jejich, a síroky aby oloupili.

3. Což učiníte v den navštívení a bídy z daleka přicházející? Ke komu se utěčete o pomoc? a kde zanecháte slávy své,⁴

4. abyste nebyli skloněni pod okovy, a se zbitými abyste nepadli? Ve všem tom neodvrátila se prchlivost jeho, ale ještě ruka jeho vztažena.

5. Běda Assurovi! metla prchlivosti mé a hál on jest: v ruce jejich hněv můj.

6. Na národ listivý⁵ pošlu jej, a proti lidu prchlivosti mé rozkáži mu, aby vzal loupeže, a nabral kořisti, a položil jej v poslapaní jako bísto ulic.⁶

7. Ale on nebude se tak domnívat, a srdce jeho nebude tak smýšlet;⁷ ale k potření bude srdce jeho, a na záhubu národův mnohých.

8. Neboť dí:

9. Zdalší nejsou knížata má i králové? Zdalší ne jako

¹¹ t. j. hanebnost všelikého druhu, nejen vnější nepravost, nýbrž i zavnitřní ohavnost v sobě obnašující, chrastající se i hlýby svými.

¹² t. j. i k nejmláhšim lidu pronikne nepravost, jakož oběti stromy lesa do kořen spálí.

¹³ t. j. zvíťví líd záře vše o dívá svěř.

¹⁴ t. j. bratra, nejbližšího příbuzného.

¹⁵ tím hráz obávaně války a domací bouře HŇI, kdežto občan proti občanu, bratr proti bratra, krev proti vlastní krvi brojí, jakož v rozličných dobách všelký národ a však sakrali.

KAPITOLA X.

¹ t. j. bádnosti po jmení otizm zákony nepravé dávají; nespravedlnost vznešených proti chudým a opuštěným páchaná vyvolává vědy pomstu nebes. (Viz 5, 8.)

² t. j. kam se podějete se vši slávon a důstojnosti avoa? Ta neubrání vás, abyste...

³ t. j. pokřtycký, podobnost čtosti mající, ale čtost zapínající; rosmudj Israelský, potom i Judský.

⁴ t. j. aby porazil, polpápal, zahubil jej, ná by se více nenavřil. jakož to na Israelských vytkoaeno Senacheribem, na Judských Nebuchodonosorem.

⁵ t. j. se byl toliko nástrojem Božím ka potrestání národův.

⁶ t. j. dvořenyj mečím jsou králové, já tedy krátem kráľev, krátem nejvyšším.

¹ t. j. jeho prve velmi utištěn byl; ale jinak budoucné bude; neboť...

² Viz Soude. 7.; ale hlavně rosmudj o nutili a skrutka duchovním, kterýž líd ten v porobě hříchů držel a násilnou nebohu šlapal, a jež Bohy vědce, Gedeonem předpodoabeň skrovitýmým nástapem oeněnká svých přemohli; teat dřevod radostí lídu tohu.

³ t. j. všeliká zbruh na své vesme ohněm láky, jenž jíjde v číst srdce oeněnkův Vytupřitele světa. (Z. 67, 19. Et. 4, 8)

⁴ t. j. díta, pucholka.

⁵ To se díe sv. očeš a sv. církve stěžmí vykládá o Kristu; na prvdivý jest v narození, rádova v kasaletkdu štědř. Bohem ve svých skrotích, slávy a utrpění, otema vědnosti skrze své vzkříšení, knižetvum pokoje pro věčnou blaženost. (Sv. Bernard.)

⁶ t. j. aby HŇI Davidova učinil HŇI duchovní, v ní by sond a správností vědly bes ustál. (Mar. 16. 18.)

⁷ t. j. pro ocalení Boží a sponožení lídu svému jetěto do věčno zpáobí; a tak naděšně oko prorokovo zálešit a věčnou blaženost a v stánci věčného pokoje slovo utištěno prorocství zavřává.

⁸ t. j. toto nové vřičení, prorocství praví...

⁹ Jakobem a Israelem rosmudj desaturo pokolení lídu Israelského: prosti toma svěšit toto prorocství čelí; jde až 10. 4.

¹⁰ t. j. tvrdina buda, pozná pravdu slova tohu.

¹¹ To jest přislověné tohu: amyl: jak my si škoda sami nahradíme; miso oiběnyj domš nastavine kameňnyj, miso planých řík náasline cedrove.

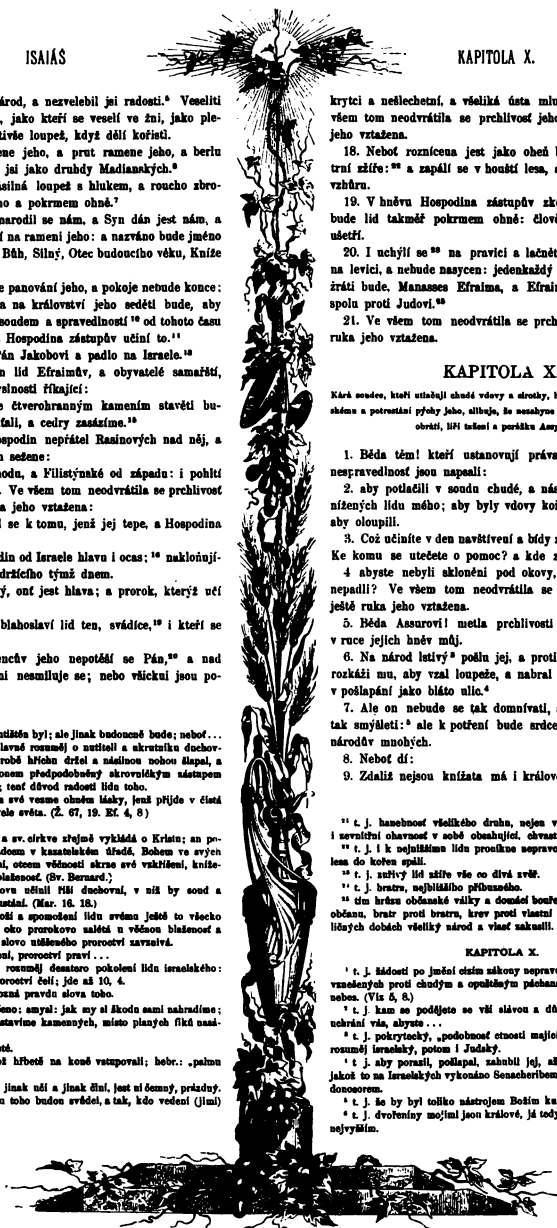
¹² t. j. vmešedí i prostě.

¹³ t. j. otroka, po jebot hřeběš na koud vřezpovall; hebr.: palma i třtí.

¹⁴ t. j. pokřtyce, který jinak něi a jinak řin, jest si čemny, pravdivý.

¹⁵ Hebr.: „vředové lídu tohu budou svředat, a tak, kdo vedení (jim) budou, zahynou.“

¹⁶ t. j. a nešetří jích.

Charkamis, tak i Kalano: a jako Arfad, tak Emath? Zdaliz jako Damask, tak i Samari?

10. Jakož se zmocnila ruka má království modloslužby: tak se zmocní i obrazů jejich z Jerusálema a z Samari.

11. Jakož jsem učinil Samari a modlám jeho, zdaliz tak učiním Jerusálema a obrazům jeho?⁷

12. I budeť: až dokoná Pán všechny skutky své na hoře Slou a v Jerusáleme, navštívím [dř Pán] omocně⁸ vysokonasylného srdce krále assyrského, a slávu náberných očí jeho.

13. Neboť řekl: „Silou ruky své učinil jsem a moudrostí svou vymyslil a odjal jsem meze národův,⁹ a knížata jejich zloupil jsem, a strhl jsem jak mocný¹⁰ ty, kteříš vysoko seděli.

14. A nalezta jako hnízdo¹¹ ruka má silu národův: a jako se sbírají vejce opuštěná, tak všechnu zemi já sebral: i nebyl kdo by pérem hnul, aneb otevřel úst a zaspítl.“¹²

15. Bude-li pak sekera se chlubití proti tomu, kdo jí seká? anebo pozdvihne-liž se pila proti tomu, kdo jí táhá? Jako kdys by se pozdvihl prut proti tomu, kdo jej zdvihá, a vyvýšila se hůl, anat pouze dřevo jest.¹³

16. Protož pošle panovník Hospodin zástupův na tučné jeho vyblázno:¹⁴ a pod slávu jeho hořeti bude náhle zapálený požár ohně.¹⁵

17. I bude světo Israelovo v ohni, a Svatý jeho v plameni:¹⁶ a zapáleno a sežráno bude tráť jeho i bodící v jeden den.¹⁷

18. A sláva lesu jeho, i karmelu jeho, od duše až do těla strážena bude; a on bude strachem utíkatí.

19. A ostatkové dříví lesa jeho pro nemnohost zčtení budou,¹⁸ a dítě popíše je.

20. I bude v ten den: nebude ostatek Israele, a kdož utekl z domu Jakobova, dále zpoučehati na toho, kdož je tepe:¹⁹ ale spočítati bude na Hospodina, Svatého israeláckého opravdu.

21. Ostatekové obrátí se, ostatekové, pravím. Jakobovi k Bohu silnému.

22. Nebo byt bylo lidu tvého Israel! jako písku mořského. ostatekové obrátí se z něho: dokonání ukřácené rozhojví spravedlnost.²⁰

⁷ 9–11. Jako přemohla ruka má ona učená města a království, jinná všechny jejich modly apomokly: tak se jinná zmocní i Jerusálema. Jmenná jeho jedny Báh tím méně pomůže. To rozhodou tebi dokazují i rupeš svon, mise v jedno modly s pravým Bohem, i pých, vzmaňe se nad tohoto krále nebo i senat.

⁸ t. j. skutky, potvrzením pých a rozhodá jeho.

⁹ t. j. podmanil jsem si je a v jedno velkké království spojil.

¹⁰ t. j. jako rek, nebo i jako Báh.

¹¹ t. j. tak snadno jako ptáčka se vybrajví, já si vybrat mocné národy.

¹² t. j. tak bylo všechno postraženo a pokřeseno, že se žádný ani nehul, ani nesekl.

¹³ t. j. absofut, ba silněnnoť šlořtka i sebe moontějšho jest proti moui Boží jako nestatěčnost velkkého mřivého nástroje: jen silou vřid-souci ruky jeden i druhý k něčemu.

¹⁴ t. j. mor na Assyrské. (6. Král. 19, 35.)

¹⁵ t. j. a pohobí špatné a slavné jeho vojska, oo daleko široko šířiljí oběť.

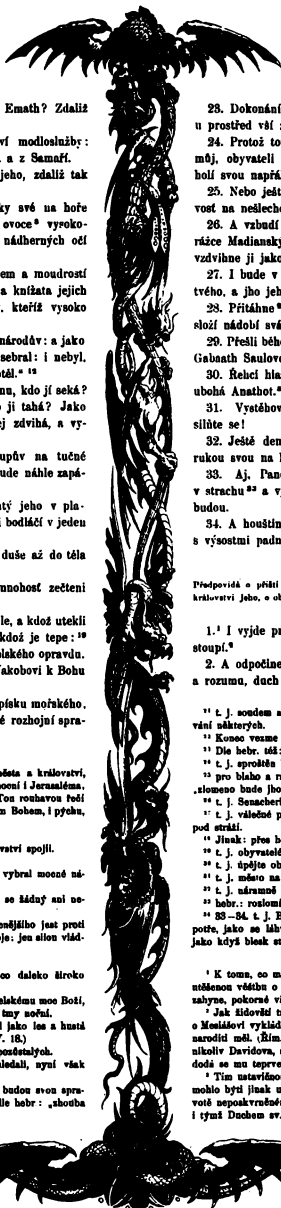
¹⁶ t. j. v tom náhlém zářiení ukáže se národa Israeláckého moo Boží, kterýž to tak skvěte zpobobí, jako mocný požár sa tmy noší.

¹⁷ t. j. hrdě jeho a silněnoť vojska, až je na pokosil jako les a hnušá zahrada, se vřít slávon svon sa své vesme doobla. (V. 18.)

¹⁸ t. j. malý počet bode Assyrských od porokky pšenálky.

¹⁹ t. j. na Assyrského, od něhož prv pomoci hledáti, nyní vřak shubeni býti máli.

²⁰ t. j. ostatekové títo se shoubí tím znamenitějším budou svon spravedlností. Die lat. též: „skouška ukřácená“ a d.; die hebr: „shouba úplná“ a d.

23. Dokonání zajisté i ukřácení Pán Báh zástupův učiní u prostřed vřít země.²¹

24. Protož toto praví Pán Báh zástupův: Neboj se, lide můj, obyvateli Slonský! Assura: prutem bítí bude tebe, a holi svou napříhne na tebe jako drubhy Egypt.

25. Nebo jestě málo a malíčko, a výkoné se hnev a prchlivost na nělechetnosti jejich.²²

26. A vřadit na něj Hospodin zástupův bítí jako v porážce Madianských na skále Horeb, a hůl svou nad mořem zdvihne jí jako na Egypt.²³

27. I bude v ten den: že odjato bude břímě jeho s ramene tvého, a jho jeho a šíje tvé,²⁴ a shnuje jho samým olejem.²⁵

28. Pítíhno²⁶ do Ajathu, přejde do Magron: u Machmas složí nádobí svá.²⁷

29. Přelší během: „Gabá, odpocínek náš!“ ustrnula Ráma, Gabath Saulovo prchlo.²⁸

30. Řečí hlaem svým dcero Gallimova,²⁹ pozorjí Laiso,³⁰ ubohá Anathot.³¹

31. Vytábovalo se Medemena: obyvatelé Gabima posilíte se!

32. Jestě den jest, aby se v Nobe stálo: potřásati bude rukou svou na hora dcery slonské, na pahrbek jerusalemský.

33. Aj, Panovník Hospodin zástupův rozolmá láchvku v strachu³² a vysoco vzrostlí podsekání. vznešení pokřesení budou.

34. A houštiny lesu podvráceny budou železem: a Liban a výsotmi padne.³³

KAPITOLA XI.

Předpovědi a přití Mesidžov, o Běhských jeho vřastnostech, o bliženosti království jeho, o obrázení se pohánův k Pánu, i zřastatvých židů, a to přití-
něním bližostvův jeho vykřepání.

1. I vyjde prut z kořene Jesse, a květ z kořene jeho vystoupí.¹

2. A odpocíne² na něm duch Hospodinův; duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch umění a nábožnosti.

¹ t. j. sonda a moel Pán stane se i pohubení mnohých i zashob-
vání nákrtyřch.

² Konec vesme hnev můj na Jedu, a obrátí se na Assyrské.

³ Die hebr. má: „odklidí jej jako Egypt“, ješ v ručím moři utopil.

⁴ t. j. sprostě budeť kráť vřidy jeho.

⁵ pro blaho a radosť zapomené na strpené utěkání. Vřak hebr.: „slomeno bude jho těčnost“, t. bjnost, jako mášá šinivají svřtana.

⁶ t. j. Senecherib; dále se popojne jeho námen.

⁷ t. j. vřidostě potěby, zavazdla nečehvala se před bitvou posadu pod strání.

⁸ Jinnak: přes hory, Kosee: —

⁹ t. j. obyvatel toho města dále se strachem v útek.

¹⁰ t. j. šipje obyvatel města Gallim (v pokolení Benjamin).

¹¹ t. j. město na konci země zasílené.

¹² t. j. náramo utřpil vřakem tím.

¹³ hebr.: rozolmá raiolost, vřev vřit sílou.

¹⁴ 33–34. t. j. Báh je po vřiděním námen jejich strachem tak snadno potře, jako sa láchvka roztuže: a tak jedny pých pokřesna bude, jako kdys blesk stromoví okřesá i vřaké odry káci.

KAPITOLA XI.

¹ K tomu, oo malíčko (8, 4) vyplnilo se mélo, připojuje prorok opět náčesno věštby o přití a bližení Pánu Mesidžov; přymá Pánu assyrské zahyne, pokorod vřak království Mesidžovo ilbš skřvona, slavný potvř.
² Jak šidivřil tak i Křestovní vyřidálost Páma sv. vesme to málo o Mesidžoví vyřidálost, an se se sanlškou štěnět kmezo Davidova (Jesse) narodit máli. (Šim. 15, 12. Šknt. 19, 28); dř pak z kořene Jesse a nikoliv Davidova, až snad se nedomyslivo, že královským tím jinnem doš sa mo teprve slávy.

³ Tím ustavěno přitěnosť a spořesnost Ducha sv. znamená: a ne-mohlo býti jinn u toho, kterýš nejše spořisčobením Ducha sv. v šiv-
vot nepokřesněno se pošal, vřřil i od věčastí „Jeden jest e Otceš i týmž Duchem sv.“, jak sv. církve v modlitbách svých vřznává.

3. a naplní jej duch bázně Hospodinovy. Ne podle vidění
očí bude souditi ani podle slyšení uší trestati:

4. nýbrž v spravedlnosti souditi bude chudé, a trestati
v pravosti pro tiché země: a bití bude smiln prutem úst
svých,¹ a duchem rtů svých zabije bezbožného.

5. I bude spravedlnost² pasem bedr jeho: a víra³ opá-
ským ledví jeho.

6.⁴ Bydliti bude vlk s beránkem: a rys s kozlákem bude
ležeti: tele a lev a ovce spolu budou přebývati, a malé pacholá-
tko poháněti je bude.

7. Tele a medvěd (spolu) pástí se budou: spolu odpočívati
budou mladé jejich: i lev jako vlk jísti bude plevy.

8. A pohrátí si bude dítě od pršův nad dérou slepejše:
a do jeskyně baziliskovy sáhne rukou ten, kterýž odstaven
bude.

9. Nebudou škoditi ani zabíjati na vsí hoře-svaté mé:
proto že naplněna jest země známostí Hospodina, jako vody
propast mořskou přikrývajíci.

10. V ten den bude kořun Jesse⁵ státi na znamení náro-
dům, jemu pohané modlíti se budou, a bude hrob jeho slavný.

11.⁶ A bude v ten den: přičiní Pan podruhé rukou svou,
aby vylil ostatkem lidu svého, kterýž zanechán bude od
Assyrských, a od Egypta, a od Petros, a od země moufe-
nináské, a od Eiam, a od Sennar, a od Emath, a od ostrovů
mořských.

12. A vyzdvihne znamení své v národech, a shromáždí roz-
prehlé israelské: a rozptýlené Judské sběře ode čtyř stran
země.

13.⁷ A odstraněno bude horlení Efraimovo, a nepřátelé
Judovi zahynou: Efraim nebude nenáviděti Judy, a Juda ne-
bude bojovati proti Efraimovi.

14. A vletí na ramena Filistýnských přes moře, spolu lou-

¹ t. j. nebude na oko dle osoby souditi, nýbrž spravedlivě a pro za-
stání obouhých bude trestati křivdění jejich.

² t. j. mocným slovem svým.

³ t. j. přímá neustraněnost v odměňování dobrým a potrestání zlych.

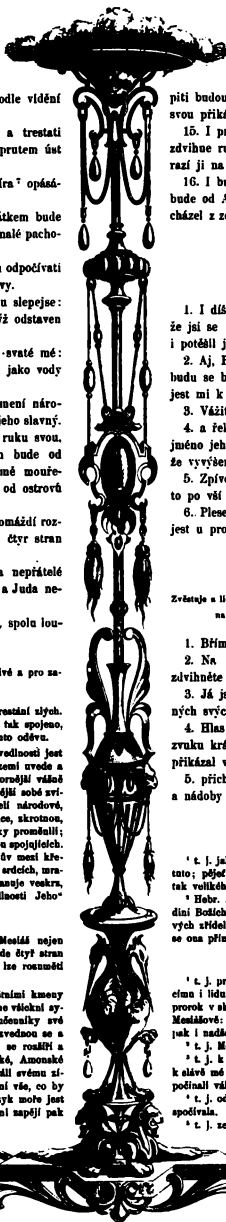
⁴ t. j. první spásení toho, co sálbiti; obě bude a ním tak spojeno,
jako bývá pak okolo žezla, i udobena bude jemu, jako tento odvě.

⁵ 6-9. Lidé utišeny svou Hůl Mesákovy. Účinek spravedlnosti jest
mír a pokoj; když se tedy spravedlnost Mesáková na zemi uvede a
rozhlí, panovníci bude a ní takový pokoj. Je i ty najeptornější váleci
a nepřátelé mezi lidem pomlouz, tak jako by neprotivnějí sobě vř-
stata přitroseno divokost svou odložila. Jednotlivci i celí národové,
prve spouštěni a vrahedni svytkli, slovem Jeho tknuti Jonce, skrotnou,
jako by se rově, medvědi a vlci v tiché, upřívě beranky proměšili;
i podobní se lovení mužů a nevinnosti i sprostnost dětkou spojiliých.
Tato spravedlnost a svatost udá nepanovala dráhně vlkův mezi kře-
stany a „neobnovila okres země?“ — a sdáá nepanuje v srdcích, mra-
ch a jidáns stěh, kteří v pravdě jeho jsou? a že nepanuje veskra,
což přehánož se zanedbánil, správovali se „spravedlnosti Jeho“
i jednotlivci, obel i národů? —

⁶ t. j. testyji o něm v. 1. — zaslíbení Mesáá.

⁷ 11-12. Pod vítězným znamením svým shromáždí Mesáá nejen
národy, nýbrž i rozptýlené ostáky národa Izraelského, ode čtyř stran
země, pohaně na v šlejších jích utiskávaných. Toť ise rozsešči
nět o časa, kděsto národ na vše strany rozptýlen byl.

⁸ 13-16. V Hůl Mesákově přešraně rozdili mezi svátěními kmeny
a královstvími, „mezi Židem a Rekem“; i pravě vše jeme vlkoni slá-
nové Boží a vespekok bratři. Proto i Kristus avolil únosky své
i s Izraelskými Galilejskými, i s Judskými. Ti vítělni povzročeno se a
se sčítá spásání svyka, a hory Golgata, na vše strany se rozšířil
národy pro napřítělné (Filistánské, Idumské, Moabské, Amonské
přítělnost tute Juseje) co kolřá dnoborní božákům král svém z-
skáží. On též mocnou rukou svou přepějí jim a odstání své, co by
národa Jeho zavřičeno se k Němu překřičel moho. (Jazyk more jest
zátoke more rudého; feka jest Entrát.) Tak sjednoceni sapějí pak
vítělni národové vesměs tento chvaloštěv:

piti budou národy východní: Idumea a Moabeko uchopí rukou
svou přikázání a synové Amnon pološni budou.

15. I promění Hospodin jazyk moře egyptského v poušť a
zdvihne rukou svou nad řekou mocným duchem svým: a roz-
září jí na sedm potokův, tak aby jí přišli obutí.

16. I bude cesta ostatnímu lidu melou, kterýž zanechán
bude od Assyrských: jako byla Izraelu v ten den, když vy-
cházel z země egyptské.

KAPITOLA XII.

Chvaloštěv lidu vykošeného.

1. I dš v ten den: Velebliti budu tebe, Hospodine! proto
že jsi se hněval na mne;¹ odvraćena jest prchlivost tvá:
i potěšil jsi mne.

2. Aj, Bůh spasitel můj, doufanlivě jednati budu, a ne-
bude se báti: nebo síla má a chvála má Hospodina, a učiněn
jest mi k spasení.

3. Vážiti budete vedy s radostí z fidei spásitelových:²
4. a řeknete v ten den: Zvelebujte Hospodina a vyzvějte
jméno jeho: známé čiáte mezi lidmi nálezky jeho: pomněte,
že vyvýšén jest jméno jeho.

5. Zpívejte Hospodinu, neboť veleslavné učinili: zvěstajte
to po vsí zemi.

6. Plesej a chválu vzdávej, přibytku slonaký: nebo veliký
jest u prostřel tebe Svaty Izraelsky.

KAPITOLA XIII.

Zvěstaje a líti sábnu království a města Babyloňského, že skášeno má býti
na vřky jako Sodoma a Gomora od Modálých a Furských.

1. Břímé Babyloňa,¹ kteréž viděl Isaías, syn Amosův.
2. Na hoře mráкотné vztyče koronhev, povyřte hlasu,
zdvihněte ruku, a nechť vejdou do bran vádové.

3. Já jsem přikázal posvěceným svým,² a povolal jsem sil-
ných svých v hněvu svém, spásajících v silné mé.³

4. Hlas množství na horách jako národův mnohých: hlas
zvuku kráľův a kmenův shromážděných: Hospodin zástupův
přikázal vojsku bojovnému.

5. přicházějícím ze země daleké, od končin nebes.⁴ Hospodin
a nádoj prchlivosti jeho, aby zhubil všecku kmeni!⁵

KAPITOLA XII.

¹ t. j. jakohlvi jsi se hněval na mne. Sv. cirkev vyzvěti ti myšlénku
tuto; pějč ona o valkonosti; Ó přelátné vina, kteréž takového a
tak velkého zasloučila míti Vykupitelé.

² Hebr. „a studie tobo spasení“; t. j. povytřati budete bojš dobro-
diní Božích, kteréž vám z vykošpeni Jeho pjdou, jako prameny z H-
vých řivých. Každý věrný křesťan ví, jaká jsou ta vřidla života; přijšči
se ona přimo se srdce Páně a dšli v sedmore praměni svátosti jeho.

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. procořvi téžké nehojy předpovídalých; téžké i prorok vstě-
cime i lidu slyšicimu. I sém sváček, jehž se týkalo. Jak obyčejně i tuto
prorok v skutočnost blížších událostí vstěje některé svátčnosti o Hůl
Mesákově: — ten jest vždy a vřede křavim předčítanost prorokův:
jak i nadšajmo okem svým k postelini křesťan dob svyka tohoto kředi.

² t. j. Modálky a Furský, k tomu ole mne svolajm.

³ t. j. k vykonání hněvu mého, k dobytí Babyloňa, coť oní radost
k silné mé učiní; starší povytřajmí obřady, obřáti vyvodilni, chystali,
počínali války své.

⁴ t. j. odmd, kděsto na pohob se obřady, jako by nebasa na horách
spodřala.

⁵ t. j. zemi babyloňskou: a tak dále o též a lidu jejim rozsměj.

6. Květe, nebo blízko jest den Hospodinův: jako zpuštění* od Pána přijde.

7. Pročež všeliké ruce oslabnou, a všeliké srdce člověka zchradne,

8. a potřeno bude. Svrátá a bolesti budou je držeti: jako ka porodu pracující bolest mlti budou: jedenkaždý na blízko svého ustrne, tváře planoucí oblétejevé jejich.⁷

9. Až den Hospodinův přijde, ukrutný a plný rozhněvání a hněvu a prchlivosti, aby položil zemi v poušť a hřšínsky její vyhladil z ní.

10. Nebo hvězdy nebeské a bleak jejich nerozprostrou svědla svého: zatmí se slunce u východu svém, a měsíc nezaství se světlem svým.⁸

11. I navštívím zlobu okresu země a na bezbožných nepravost jejich, a konec učiním pyše nevěřících, a hrdoat silných ponítm.

12. Draží* bude muž nad zlato, a člověk nad čisté, ryzí zlato.

13. K tomu nebe zboním: a pohne se země z místa svého nad rozhněváním Hospodina zástupův, a nade dnem hněvu prchlivosti jeho.

14. I budeť¹⁰ jako srna zplašená a jako ovce: a nebude, kdo by shromáždil: jedenkaždý k lidu svému se obrátí, a každý do země své utkáti bude.

15. Každý, kdož by tu nalezen byl, zabít bude: a každý, kdo se nahodí, padne mečem.

16. Dětky jejich budou před očima jejich rozráženy, domové jejich vylonpeni, a manželky jejich sprzněny.¹¹

17. Až j já vzbudím proti nim Měské, kteříž ani na střfoře dbáti, aniž zlata chtítí budou;

18. nřbrž střelami pobijí malické a nad životy kojícím neslitými se, a synův nešetří okl jejich.

19. I budeť Babylon, onen slavný v královstvích, vznešená pycha Chaldejských, jako když podvrátil Hospodin Sodomu a Gomorru.

20. Nebudeť v něm bydleno až do konce, a nebude založen až do pokolení a pokolení: aniž rozbije tam stanův Arab, aniž pastýři odpovídáti budou tam.

21. Ale bude tam lítá zvět odpovídáti, a naplnění budou domové jejich draky: a pštrosové tam bydlití a chlupáci¹² skákáti budou:

22. a orvátí se tam budou sovy v domích jeho, a ochuchle na hradích rozkošných.¹³

KAPITOLA XIV.

Proroctví o vyrovnaní Židů z babylonského zajetí, — o vyhlásmí království babylonského, a o zbeobě Assyrijských i Filistinských.

1. Blízko jest,¹ že přijde čas jeho, a dnové jeho proděvati nebudou. Nebo slítuje se Hospodin nad Jakobem a vyvolí Israele a dopřeje jim odpocínouti v zemi jejich: přijípoí se příchof k nim a přidráž se domu Jakobova.²

2. I ujmon se jich národové a přivedou je na místo jejich:³ a bude je míti dům izraelcký v zemi Hospodinově za služebníky a za děvky: a budou jímáti ty, kteříž je prve zjmali, a podmaní násilnky své.⁴

3. I bude v ten den, až odpocínoutí dá tobě Bůh od nesnáze tvé a od potlačení tvého a od služby tvrdé, kterouž jsi prve sloužil:

4. vezmeš přívlovi toto⁵ proti králi babylonskému, a díá: „Aj, [jak] za své vzal utiskovateli za své vzala dáá!

5. Potel Hospodin hól bezbožných, prut panujících.

6. jenž mrskal lidi v hněvosti ranou nezhojitelnou; podmaňoval v prchlivosti národy, pronásledoval ukrutně.

7. Upokojila se a umikla všeka země; zradňovala se a zplesala:

8. i jedlovi vesellio se nad tebou, i codrovi libánské, [řkouc]: „Od té doby, co jsi samul, nevystoupil, kdo by nás podtímal.“

9. „Peklo zespod zbonřilo se vstříc přísti trému, vzbudilo tobě obry.“⁶ Vřeka knížata země vstala ze stolic svých, všeka knížata národův.

10. Všickni odpovídáji a dějí tobě: „I ty jsi raněn, jako i my: nám podobný učiněn jsi.

11. „Stržena jest do pekla pycha tvá, spadla mrtvolá tvá: nřm podestlán ti bude mol, a příkrýti tvé budou čerrové.“

12. Jak jsi spedia a nebe dennice, která jsi jítrem vřezla?⁷ spadl jsi na zem, a ni jsi ranval národy!

13. Který jsi říkával v srdci svém: „Na nebe vstoupím, nad hvězdy Boží vyvýším stolec svou. posadím se na hofe tmluvy, na stranách pálnocích.“

14. Vstoupím na výsot oblakův, budu roven Nejvyššimu.“

15. Ale však do pekla stržen budeš v hlubi jezera;

16. kdo tě uzří, k tobě se nakloní, a hleděti na tebe budou [šáíce se]: „To-liž jest ten muž, kterýž bouřil zemi, kterýž ořříkal královstvími?

KAPITOLA XIV.

* t. j. čas vyvrácení města Babylonu.

* Když se Židé ze zajetí Babylonského navrátili, mnozí pohasé víry jejich přijali; dále však ukanje se tímto přejetí víry Botakého Vykupitele a sjednocení se pohasé a Židů v jednó lid Boží.

* t. j. Cyrus a Darius, králové, podporovali je dary k vystavení chrámu a hraobě.

* t. j. toho nebe nešl o dnobornou podmaňení myšliti, totiž podle jho, o němž Kristus praví, že „sladké“ jest.

* t. j. a radostí pak a posměchem posvednět blaau svého a nasprává tuto píeš:

* t. j. i peklo se zradňoval v přísti trému, a vzbudilo k přivítání trému všeky obyvatle své shromážděné tam od počátku svého; ba i knížata pekelná (řáblové) vítala tebe.

* Hebr. též: se svakra hof vřech. Právě za noc, co Baltasar, poslední král Babylonský, bouřilo se vřemi droředny, plesal nad nedobytnou mštem svou, vpadl Cyrus, odňal vodu Eufraťu, stáhlám svou suchým do města a dovedl porádku, o němž v 18. se ře. (Viz I. Daniel. 5, 30).

* t. j. králí babylonský, kterýž si se stěží v volobnosti své jako dennice v jítro vyhazoval a byl nejprvřijímám na vřebodě, a něhož mudrost svého šel vydávála.

* t. j. abych i ty krajiny ocvířil slávou svou: domňvali se stař, že na severu jest sídlo bohův.

* Hebr.: jako bouře zhozná náhle přijde od Hospodina mocného.

* t. j. popojnje živě valití úkosť a sevřítí smatek náhle poděněných obyvatelův.

* t. j. nevřdy svědla svého. Zatměním slunce, měsíce, hvězd a temnosti všeho proroctí nádrmné bídy ukazují. (Kazat. 12, 2. Ezech. 32, 7. Mtš. 24, 29. Mřk. 13, 24. Luk. 21, 26.)

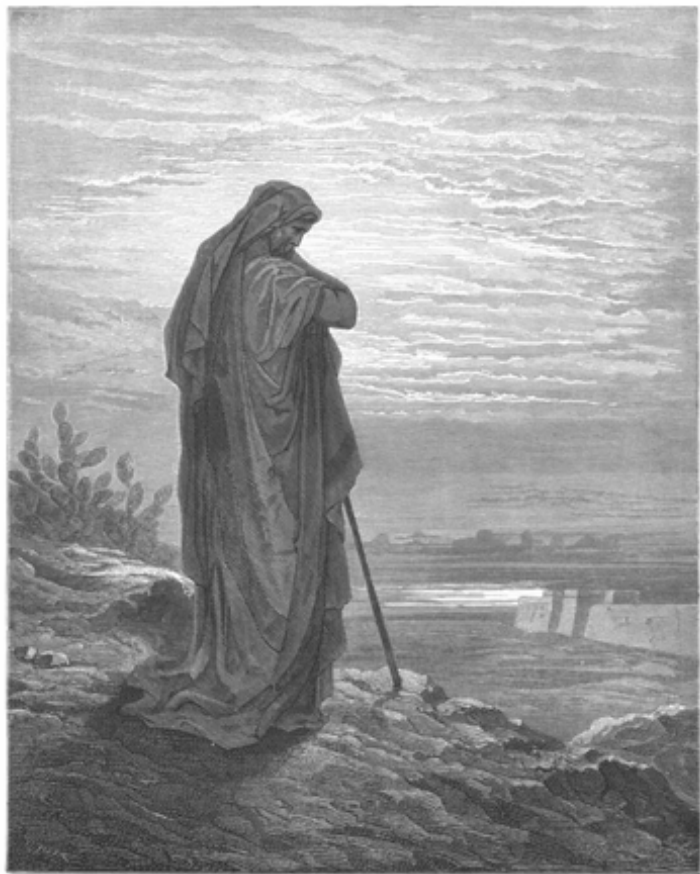
* t. j. zpuštění bude tak hraobě, že velmi málo bude mštvava; čohož však málo, to draobě. (Viz 4, 1.)

* t. j. lid v Babylóně se našelájeť.

* Že takové nelidké ukrutnosti nesřídka se n vřbojův udávaly, všebo známo. (Zalm. 186.)

* t. j. jistě pokolení oplo, šlořku nepodobnýh.

* Vše to se řešom, počnouce od krále Cyru, který Babylon vřbojoval, tak vřpñhlo, že podnes akoro ani známky není, kde by ono slavné město bylo stálo; krajina tak nejlátá a nesdrává, že se tam ani nejvdatněji cestovateli neodrañaje.

PROPHET AMOS.

17. kterýž obrací svět v poušť, a města jeho bořil, vězňům jeho neotvíral žaláře?¹⁷

18. „Válční králové národův, což jich koli bylo, zesnuli v sívě každý v domě svém:

19. ty jsi pak odmrštěn jsi od hrobu svého, jako kmen neuzičitelný, zprzněný, a shromážděn s těmi, kteříž zbiti jsou mečem a sestoupli do základův jezera jako mrcha uhnílá.

20. Nebudeš mítí společnosti s nimi ani v pohřbu; nebo ty jsi zemi svou pohubil, ty jsi lid svůj pobil: na věky nebude jmenováno jméno nejzlostnějších.

21. Připravte nyní jeho k zabítí¹⁸ pro nepravost otcův jejich: nepovstanou, aniž dědití budou zemi, aniž naplní města okresu zemského.¹⁹

22. I povstanu na ně, praví Hospodin zástupův: a zahladím jméno Babylosa, i ostatky, i plod, i pokolení, praví Hospodin.

23. A položím jej v majetek ježkův²⁰ a v jezera vod; vymeta jej chvoštěm a vytru.²¹ praví Hospodin zástupův.

24. Přitáhl Hospodin zástupův, řka: Jistě že, jakž jsem myslil, tak bude, a jakž jsem myslil ustanovil,

25. tak se stane: že potru Asyrského v zemi mé²² a na horách svých pošlapám jej: a odjato bude od nich²³ jho jeho, a brémě jeho s ramene jejich sňato bude.

26. Tať jest rada, kterouž jsem umyslíl na všecku zemi,²⁴ a tať jest ta ruka vztažená na všechny národy.²⁵

27. Neboť Hospodin zástupův usoudil: i kdož bude moci zrušití? A ruka jeho jest vztažena: i kdož ji odvrátí?

28. Léta, kteréhož umřel král Achaz, stalo se brémě toto:²⁶

29. Nevesel se, všecka ty filistinská země! že zláman jest prut trýznitelé tvého;²⁷ nebo z plemene hadího vyjde baziľítek,²⁸ a plod jeho pohltí ptáka.

30. I budou se pástí prvorození chudých,²⁹ a nuzní důvěrné opcovatí budou: a kořen tvůj umořím hladem, a ostatky tvé zabiji.

31. Kvěť, bráno!³⁰ kříd, město!³¹ poražena jest filistinská země všecka: nebo od plátnice dým³² přijde, a není, kdo by utekl před houfem jeho.³³

32. A co odpovědně bude poaltm národa? Že Hospodin založil Sion, a v něm že doufati budou³⁴ chudí z lidu jeho.

¹⁷ Hebr.: „udělati polití mezi syny jeho.“

¹⁸ toto náleží díle ducha řeči hebr. i k následujícímu.

¹⁹ t. j. učiním jej pustinou, kdež by ječel přebývali.

²⁰ t. j. do okrajů, do čísta vyhladím. Tim veršem sází se řeč proti Babylosu, kapitolou 18. počínajícím.

²¹ t. j. v země ježkův.

²² t. j. od lidu nebo Duchovná hlídí k vykospení Mešedim.

²³ t. j. na Hm, Asyrským podrobenou.

²⁴ (Vis 9, 12, 17, 21.)

²⁵ t. j. r. 737 před Kr. sjezveno jest mi toto truchlivé vidění, prosvět. (Vis 13, 1.)

²⁶ t. j. Judští králové od Davida až do Osiáše často pobili Filistinské; ale na Achaza, krále judského, sase tito přeměnali a Judu hubili. Smysl: Neť se, že Judsko nášetkom nepříteli a slabým králem svým skleslo.

²⁷ t. j. s rodu králův Judských, svátek Osiášova, kterýž vám jako had škodný byl, vyjde baziľítek, t. j. vám mnohem nebezpečnější král, Ezechiáš. (4. Král. 18, 8.)

²⁸ t. j. prvorozeným mužem se v písmě ten, jenom svátek nějaká vlastnost náleží, tedy: nejchudší.

²⁹ t. j. staré a představené.

³⁰ t. j. ostatní obyvatelé města.

³¹ t. j. pruch od táhnošního vojska judského se sřítňající.

³² t. j. kdo by utkl řadu, zásepu jeho.

³³ t. j. že štěstí se našlesnou, kdežto vy pohubení budete.

KAPITOLA XV.

Předpovídá pohubení Moabkům.

1. Břímě Moabova.¹ Že v noci zpuštěno jest [město] Ar-Moah, umlko: že v noci zkazena bude zeď Moabova,² umlko.

2. Vstoupí dům³ a Dibon na výsoť,⁴ aby kvílil nad Nábó: i nad Medaba Moab kvíliti bude: na všech hlavách jeho lysina, a každá brada bude oholena.⁵

3. Na rozcestí jeho přepášení budou pytle:⁶ na střechách jeho a na ulicích jeho všelké nafikání: sestupje s plátcem.⁷

4. Křičeti bude Hesebou a Eleale; až do Jasa slýbán jest hlas jejich: ba i ozbrojení Moabští nafikati budou, duše jeho si nafikati bude.⁸

5. Srdece mé nad Moabem kvíliti bude,⁹ závoje jeho¹⁰ až do Segor, jalovce třífletí:¹¹ nebo cestou nahoru k Luth s plátcem půjde, a na cestě k Oronaim křiků žalostného pozvíhouno.

6. Nebo vody Nemrim pusté budou, protože svadně bylina. zhyne plod, zelenost všecka vyhynae.

7. Podle velikosti skutku i navštívení jejich:¹² ku potoku vrbí povstaje je.¹³

8. Nebo křik obklítil krajinu moabkou: až do Gallim kvíliti jeho a až k studnici Elim¹⁴ křik jeho;

9. neboť vody Dibon¹⁵ naplněny budou krví: dopustím zajisté na Dibon: ještě více: na ty Moabské, kteříž utekou, lva, i na ostatek země.¹⁶

KAPITOLA XVI.

Žádá přítí Mešedim, — avšakje poděšení a kosetena zshouba Moabkům.

1. Vyšli beránka, Pane! Panovníka země, z Petry pouště:¹ k hoře dcery sionské.²

KAPITOLA XV.

¹ t. j. Moabští, národ z larselským spřízněný, bydlili jiborybočnou od Palestiny; a byli vždy nepříteli Židův. Bylše od Davida podmaněni, často potom odpadli; po zajetí desítkem pokolení i mnohá města larselským sa Jordánu osadili. Později spolu a Židy Babyloským, Perským a Baktám podlehli, až mezi Araby zanikl. Co se tuto praví, stalo se snad při onom vyboji, v kterémž Asyřští (Chaldéjští) popelnili veškeré ty krajiny až po Egypt. (Vis Jer. 48.)

² t. j. město Kir-Moah. Místo se vybojování země Salmanaasarom, když táhl proti Osiášovi.

³ t. j. dům královský, anebo veškerý, každý dům: j. & Baith (město).

⁴ t. j. kdežto se modly etly.

⁵ t. j. na znamení žalosti a zármutku nad zkázou měst.

⁶ t. j. lastom smutečným.

⁷ t. j. jako k plátcem vstupovali k modlím svým (2), tak s plátcem opět došlo se berou, nesalesze pomoc. Jinak: všecko pláče a nafiká; rozplyvá v slách.

⁸ t. j. s pláče dně, náramně si nafikati budou. Dle hebr.: „duše jeho se ohryje.“

⁹ t. j. jest mi jich samého líto, aškolí nepřítelé naši jon.

¹⁰ t. j. obrann. lid branný utíkáci bude.

¹¹ t. j. města silného, nepodmaněného; anebo dle hebr.: až do Segor. Eglaš Sallajim.

¹² t. j. trest, pomsta.

¹³ t. j. do zajetí, j. dle práce jejich i zboží jejich; ku potoku vrbí povstaje ho ehorava.

¹⁴ Elim a Gallim byla města na pomezí moabekém.

¹⁵ t. j. snad tenýř, co v. 7, potok vrbí slova.

¹⁶ t. j. příslivom praví: toho, kdo uože, větší jest zshouba postlana. Lvem se pravos podoběť rozzmí Rahmoošooonor, kterýž je pak do-cela podmanil. Vis 48. Jer. 48, kdež o též s akoro týmal slory řeč jest.

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. města moabkého na poušti.

² Tato slova sv. eřikar o Mešedíovi rozumí: prorok máje štřeposť a lidem moabekým, proti Bohu, aby poslali Vykápetela s rodu krále Davida, potomka Bnůh, šeny Moabské. Duchovná jest to porovnání k národům, aby se obrátili k pravému Bohu.

KAPITOLA XVII.

Prosvětli a spásněti království dámského a israelského.

2. I bude: jako pták vyplašený, a mláděta z hnízda vy-
létající, tak budou dcery moabské při hrodech Arnona.²

3. Vejdí v radu, svojej snem: přípravu o polední zastínění
své jako noc: skrejz utíkající a poběhlých nevyzrazuj.

4. Bydliti budou a tebe poběhli moji: Moab budí skrejz
jejich před zhubcem: konec zajisté vezme prach,³ skoná
bůdkuf; zahyne, kterýž poslapával zemi.

5. I připraví se v milordenství trůn, a seděti bude na něm
v pravdě v stánku Davidovm, soudě a hledaje soudu i rychle
odplacující, co spravedlivého jest.⁴

6. Slyšeli jsme o pýše Moabově, že pyšný jest velmi;
přcha jeho a hrdoť jeho a hněv jeho větší jest než síla
jeho.

7. Protož ópěti bude Moab k Moabovi: všickni kvíliti
budou; tēm, kteříž se těší zděmi z pálených cibul, oznamte
rány jejich.

8. Neboť podměsti Hesebonm⁵ zpusťlá jsou, a vinici Sabama
paží národův vysekali; vinné ratoletě její až do Jázer přišly:⁶
blondity po poušti, rozvodové její opuštná jsou, přlesy moře
přesli.⁷

9. Protož plakati budou plátcem Jázerských nad vinici Sa-
bama: napojím tě slzami svými, Hesebone a Eleali: nebo na
sibirku troua na žen troua hlas šlapajících dopadl jest.⁸

10. A odjato bude veselí a plesání z Karmétu,⁹ a na vi-
nicích nebude uikoho, kdo by plesal a pokřikoval; vína na
černém nebude šlapati, kterýž ho šlapával: hlas šlapajících
odňal jsem.

11. Protož utroby mé nad Moabem jako citara zníti budou,
a vnitřnosti mé nad zdi z cibul pálených.¹⁰

12. I bude: když se ukáže, že ustal Moab na výsostech
svých, vejde do svatyní svých, aby se modlil, a nebude
mocí.¹¹

13. Tot jest slovo, kteréž mluvil Hospodin k Moabovi od
dávná:

14. a nyní mluvil Hospodin, řka: Ve třech letech, jako
letech nájemnkových,¹² odjata bude sláva Moabova nade
všim lidem mnohým, a zůstaven bude malý a skrovný, nikoli
mnohý.

1. Břímě Damasku.¹ Až! Damasek přestane býti městem
a bude jako hromada kamení v zbořenosti.

2. Opuštná města v Arero² budou štádním,³ i budou tam
odpočívati, a nebude kdo by je zastrašil.

3. I přestane podpora Efraimova⁴ a království Damasku:
a ostatkové země syrské pojdou jako sláva synův israelských,
praví Hospodin zástupův.⁵

4. I bude v ten den: ztenčena bude sláva Jakobova, a tuč-
nost těla jeho uvadne;

5. a bude⁶ jako když se po žni, co pozůstalo, shromážděje
a když se rukou kiasy sbírají: i bude jako když se hledají
kiasy v údolí Rafaim.⁷

6. A zanechán bude v něm jako papěrek, a jako po oče-
snání olivy zbývá dvou neb tří olivek na vrchu větvě, anebo
čtyř, anebo pěti na vrcholcích jejich z ovoce jejího, praví
Hospodin, Báh israelský.

7. V ten den nakloní se člověk k Učiniteli svému, a oči
jeho k Svatému israelskému patititi budou:

8. a nenakloní se k oltářům, kteréž učinily ruce jeho: a
k tomu, což udělalí prstové jeho, nebude hleděti, k hájám a
chrámům.

9. V ten den budou pevná města jeho opuštná jako plu-
hové a osení, kteréž opuštná byla u příchodu synův israel-
ských; i budeš poušť.

10. Proto, že jsi zapomněl na Boha, spasitele svého, a na
silného pomocníka svého nezpomněl jsi; proto štípiti budeš
štěpy věrné,⁸ a kmen cizí štíti budeš.

11. V den štěpování trého [ujme se] řeví, a s jitretem sámé
kvetí bude: žen [však] odjata jest tobe v den sibirky; i bude
to boleti těže.⁹

12. Běda, hluku národů mnohých!¹⁰ jako hluk moře zvu-
čícího a ryk zástupův jako ječení porodné veliké.

13. Zvuči národové jako zvuk vod vzdulých, a okřikne jej
[Pán].¹¹ i utěče daleko: a uchváce bude jako prach hor od
větru, a jako vichr od bouře.¹²

14. V čas večerní, i hle, strach! a v čas jitřní není ho
více! Tenť úděl těch, kteří hubli nás, a podli těch, kteří nás
loupli.¹³

KAPITOLA XVII.

¹ Damask město vybojeval Teglath-Phelasar (II. Král. 16, 8.); zhořli
však je Salmanasar proto, že se spojilo s 10 kmeny israelských proti
Asyrským; tudíž prorok zhošou obou spojaje.

² t. j. údolí blize Damasku, kteréž se tu pokládá za celé království.

³ po vyhubení obyvatelův.

⁴ t. j. konce bude Hái Damasku pomáhající israelským proti Jud-
ským.

⁵ t. j. pravdivě to slovo, jistě se to stane i tak vždy rozumně,
kdykoliv se s prorokův tak čje.

⁶ t. j. israelskí tak opuštná, jako pole, když a d.

⁷ t. j. blíž Jeruzaléma; kláde se věbec co úrodné pole; israele
přivornávé ke žni, a Asyrským k sečením.

⁸ t. j. od Amorejských utíkajících před israelským, když přišli do
té země. (4. Mojš. 21, 21.)

⁹ t. j. úrodné, které jistě vzrosteo a dají lepšio ovoce než ty; hebr.
rozkošné, utěšené.

¹⁰ t. j. národní a nasející, štěpování a osení tré časně vzrosteo i od-
kvetje; ale žet nebude trvá.

¹¹ Začíná se nové proroctví o Senecheribovi. (4. Král. 16, 18. ad.)

¹² t. j. Běh příkaze tomu hlečícím národům.

¹³ t. j. rozmeten bude jako hromada prachu větrem, jako vír prašný
bouří

¹⁴ t. j. n věder jistě více hrůz přišlo, a jitra není o něm po-
hádky; mni náše ptes se zahybní vojska Senecheribova, obléhajícího
Jeruzalém. — Tak zahynou všickni nepřítelé Boží.

² t. j. přijde; když však lid jeho jej zavrhne, bude následovatí trstet,
který i Moabské vyřadí.

³ t. j. však budou moči rozptýleným Judským ochrany poskytnouti;
toť se událo ve válkách Hmákových proti Židům. (Viz dále S. 4.)

⁴ t. j. zpusťlá, sušovaná; nebo: sušovaná.

⁵ t. j. Městá s rodu Davidova zřídí Hái svou v pravdě s milorden-
ství; a tak se stalo; války Hmáky natily a pak za prvních křesťan-
ských císařů dionio osvátí země utěšeno blaha pořáda, až pak
přepádena byla hrůzou Islamu; sponazt jimi pášobenno dále líčí.

⁶ t. j. města moabská.

⁷ t. j. knižna její do sajeti.

⁸ t. j. za mozem utrvým hledali útočiště.

⁹ t. j. křik nepřítel, šlapajících po svých zahrádkách a vinicích, místo
obyčejného proryskování a spívání stěh, kteříž víno šlapají. Víno šla-
pávali dle rozmanu radostných, veselých písní.

¹⁰ t. j. Karmel (zahrada Boží) obrazem úrodnosti, tedy toliko, co
s polí úrodných.

¹¹ t. j. našikám nad skatovými povozostmi tak žalostně jako znějí
trubné svuky citary

¹² t. j. maré bude jeho vzrání modí; nevymáče nížeňo ani na
poevřných ohnivích ani v chráměch.

¹³ t. j. přišlo na hodina počítaných.

KAPITOLA XVIII.

Táto zem' Egyptskan a Ehiptokan (mořeňstina), je l'm do Asyrakých ne-
hude skňozano.

1. Bída¹ zemi zvčících křidel,² kteráž jest za řekami zem' moutěnská,

2. jenž posýlá na moře poely, a na loděch z papírového rokyty po vodách.³ Jděte poslové rychlí⁴ k národu rozspanému a roztrhanému:⁵ k lidu broznému, za nímž není jiného;⁶ k národu očekávajícímu a poslanému, jehožto zemi řeky rozchvátaly.⁷

3. Všickni obyvatelé světa, kteříž přebývate na zemi! když bude vyzdvženo znamení na horách, uzříte a zvuk trouby uslyšíte:⁸

4. neboť touto praví Hospodina ke mně: Odpočína a znamená budu v přibytku svém,⁹ jako světlo polední jasné jest, a jako oblak rosní v den žní.¹⁰

5. Nebo přede žní celý vykvete a ovoce nezralé vypuší; pořízený budou ratolestky jeho kosiť, i co zůstane, odřezáno a vyvrženo bude.¹¹

6. A zanechání budou vesměs ptákům horním a šelmám zemským: a bude na nich po celé léto ptačtvo, a všeliká zvět zemská na nich přes zimu zůstane.

7. V ten čas přinese bude dar¹² Hospodinu zástupův od lidu odtrhaného a roztrhaného, od lidu brozného, za nímž není jiného; od národu očekávajícího, očekávajícího a poslaného, jehožto zemi řeky rozchvátaly, k místu jména Hospodina zástupův, k hoře Sion.

KAPITOLA XIX.

Provoztví o poměti Boli nad Egyptským, o jejich obřezání i jiných poháně
k Bohu.

1. Břímě Egypta. Až! Hospodinu vetoupi na oblaku lehkém¹ a vejde do Egypta, i pohnou se modly egyptské před tvář jeho a srdce Egypta zchradne a vnitru jeho.²

KAPITOLA XVIII.

¹ Zvěstovan náhlon zbochu Senacheribova, ukazaje dále, že všickni a národ jeho nebudou opětněy od Boha, nýbrž že i nejdalším semím spády odděl.

² T. j. zemi za Ehiptokan ležící, kterou si představuje po poslední (8); alež tak, poněvadž měla mnoho vojska, jehož pluky i křídly vlní a všeliké zpořádajíc bitvu zbraní svou kromě vrak přaobí. Jinak se mluví nad plavectví mající mnoho lodí, jejichž plachty též křídly (dle obr. stáří) sluly. Jaká ta země byla, neodhodl se vykládati.

³ Lodky z papírového rokyty nebo ktery plouly toliko po Nili; to poznašje na krajiny horného Egypta (Meroe, Nubie), vznesl-li Ehiptol v nějakém směru, totiž Egyptokan toliko.

⁴ T. j. když Senacherib náhlon rason potčin a ostatkem svého vojska oddělil, poslal král judský poely, svěřující osobozemí své táhnoucímu na pomoc vojsku egyptskému.

⁵ T. j. egyptskému, rozdělenému řekou Nilem.

⁶ T. j. očekávajícímu, očekávajícímu osud svůj, své vytrvobození, záleží na osudu země judské; tot i v očekání i duchovním smyálu, tam pravá vira záky z judska se dostaví stážená křevta.

⁷ T. j. rosmní se nejprve o tážení Asyrakém, aby se ho nebáli, že nebude škoditi dlouho, až 6. pak duchovně o HÍ Mešálově a rozřivení jejím se mluví (4. a sas 7.).

⁸ T. j. hoře Sionské.

⁹ T. j. osvěcování světem a poleňňavání úrodným dotěm. Hebr.: „po dťví v den žní“; tehdy býrá světlo nejjasnější.

¹⁰ T. j. vojsko Asyraké čerstvé přijde a škody spáší, potom však brzy zabýne, a sice tak četně, že drává svět drabně šac na jech mrtvících pastí bude. (Viz 2. Paralip 33, 23.)

¹¹ Vysádní posel (2) a přivození darů (7) rosmní se též duchovně na rosmání spojení a obřezání všelikých jiných nebo divých národů k víře Kristově (2. 67, 31.)

KAPITOLA XIX.

¹ T. j. rychle, nenadále.

² T. j. všechno usane, zemdlí na těle i na duši.

² I učiním, že srazí se Egyptští s Egyptskými: a bojovatí bude člověk proti bratru svému, a muž proti příteli svému, město proti městu, království proti království.

3. A roztrhaná bude duch egyptky v útrokách jeho, a radu jeho zvrátím; i tážati se budou modl svých a kouzelníkův svých a věstcův a hadačův.

4. A dám Egypt v ruku pánův ukrutných, a král sliny panovati bude nad nimi, praví Pán Bůh zástupův.

5.⁴ I vyschne voda z moře,⁵ a řeka zpustne a vysuší se.

6. A vyhynou řeky: opadnou a vyschnou potokové struh. Sítí a rokyty usadne:

7. obnaženo bude úzlábí potoka od pramene svého, a všeliké osení ovlázané uschne, svadne a zabýne.

8. I truchliti budou rybáři a křiviti všickni metajeři do řeky udici; a roztrájejí síť na vody, zemědělci.

9. Sklamání budou ti, kteříž zdělávali len, pletouce a tkařice tenké věci.

10. Neboť sřiazovácí místa jeho vyprahnou:⁶ všickni, kteříž dělají zátoky k lovení ryb.

11. Blázni kněžata Tanis⁷ Moudří rádcové Faraonovi dali radu nemoudrou. Jakž dite Faraonovi: Syn moudrých já jsem, syn králův starobýhých?

12. Kde jsou nyní moudří troji? Nechat oznámí ti a ukáží, co umýslil Hospodín zástupův o Egyptu.

13. Zbláznila se kněžata Tanis. usvadla kněžata Memfis, svedli Egypt, úhel⁸ národův jeho.

14. Hospodín dopastil v ně zavrať: i uvedl v blud Egypt a všelikém jeduání jeho, jako blouzí opilý a vyvracující.

15. I nebudě v Egyptě díla, což by čtíto hlavu a ocas, skloňujícího a za udu pojímaného.⁹

16. V ten den bude Egypt jako ženy: i ustrojn a báti se budou pohnuti ruky Hospodina zástupův, kterouz on pohne, nah.

17. I budeť země judská Egyptu k strachu; každý, kdo vzpomene na ni, zděsí se pro radu Hospodina zástupův, kterouz on umýslil na ni.¹⁰

18. V ten den bude pět měst¹¹ v zemi egyptské mluvících jazykem chananějským¹² a přisňahajících skrze Hospodina zástupův: Město slunce¹³ slouží bude jedno.

² 3—4 t. j. Hlí se tímto hrůzy občaných boží, kteráž Egypt zachvátí v době tak těžebné dostiřivdy, až pak Panotech, přímoha druhých devatero knížat sám vládně nřel. (284.)

⁵ 5—10 Hlí zpones směr výrazu skutečnost přerýtajícími (hyperbolky): proč nezaběť se doslová, nýbrž v duchovním smyálu se rosmní spozna a nemoudřost a škodlivost modloslužby egyptské před přímím Mešálo a přímím vřiy jeho.

⁶ Řeky Nili pro řířka i mozem navranžho; po struhách (6) k orizování země se rosvádlí.

⁷ T. j. která se v vzdělávání lečných prací k vřevání, bílení a podobným pracem potřebují.

⁸ Tanis, jinak Sion, jedno z hlavních měst egyptských; jiné bylo Memfis (18)

⁹ T. j. úbělní, národní kámen, nebo svorník, stojí tuto místo káve, kněžata; a stavění býví úhel nejznamenější díst; nejpravější stavě; nebo úbělní; každý náčelník zvevl kromě svří.

¹⁰ T. j. ani kněžata, ani Hlí sprostý nečiní coe kloudného, prospěšného (viz 9, 14. poz.).

¹¹ 16—17 t. j. následkem obomžho smatku bude všechno strachem jeho, obavaje se tadeu Hospodínova; i té malé země judské, jí se jindy směl, báti se budou, patřice, jak Bůh jí trozati a nyní jí opět zvevlil. Sv. Jarolim znamená, že v. 17. místo „k strachu“ má se čísti „k slavnosti“; vykládá pak to o přímě vřiy Kristovy, jak i dále (18. až 25.) se rosmní, a pak jest „pro radu pro smřování“; tž sv. Jarolim, že Hlí i od Zidův tak rosmžno bylo, dostředje.

¹² t. j. mnoho měst.

¹³ t. j. Hřovským, hebrejským. Rozsmí: horliti budou u vřie v pravě Boha.

¹⁴ Heliopolis; druhá taková byla: Tanis, Memfis, Bubastis, Alexandria.

KAPITOLA XXI.

Předpovídá zkázu Babylonu, — pád idumejských: — utěšení a pobouzení Arabůlejšů.

19. V ten den bude oltář Hospodinův u prostřed země egyptské, a nápis Hospodinův¹⁴ při pomezí jejím

20. bude na znamení a na svědectví Hospodinův zástupův v zemi egyptské.¹⁵ Nebo volají budou k Hospodinův proti utěšitelci je v zemi egyptské. Nebo volají budou k Hospodinův proti utěšitelci je v zemi egyptské. Nebo volají budou k Hospodinův proti utěšitelci je v zemi egyptské.

21. I pozná budou Hospodina od Egypta, a poznají Egyptští Hospodina v ten den, a ctíí jej budou oběma i dary: a činí budou sliby Hospodinu i plniti.

22. A bítí bude Hospodin Egypt ranou a uzdraví jej, a navrátí se k Hospodinův, a milostiv bude jim a uzdraví je.

23. V ten den bude cesta z Egypta do Assyrie, a budou choditi Assyřtí do Egypta, a Egyptští do Assyrie, a sloužiti budou Egyptští Assurovi.¹⁶

24. V ten den bude Israel mezi Egyptáky i Assyřáky mříti: ¹⁷ potehnání bude u prostřed země,

25. kteréž požehnal Hospodin zástupův, řka: Požehnaný lid můj egyptský, a dílo rukou mých assyrský: dědictvím však můj Israel.¹⁸

KAPITOLA XX.

Nah a bos chodí vyobrašuje prorok, jak po šestim roce Egypti a Ešliopti do zajetí assyrského odveden budou.

1. Léta, kteréžž přitáhl Tartan¹ do Azotu,² když poslal jej byl Sargon, král assyrský,³ a bojoval proti Azotu a dobyl ho:

2. času toho mluvil Hospodin skrze Isaiáš, syna Amosova, řka: Jdi a rozvář žíní⁴ a bedr svých, a střevíce své zuj s nohou svých. I učinil tak, a chodil nahý⁵ a bosý.

3. I řekl Hospodin: Jako chodí služebník můj Isaiáš nahý a bosý,⁶ tť let znamení a obraz budíi to o Egyptu a moufennáské.⁷

4. tak počene král assyrský zajatý egyptské a vystěhovalce moufennáské, mladé i staré, nahé a bosé, a obnaženými zadky na potupu Egyptu.

5. I zhroutil se všechno a zahanbí⁸ nad moufennáskou zemí, nadějí svou, a nad Egyptem, sílkou svou.

6. I dí obyvatele ostrovu tohoto⁹ v ten den: Aj hle, tatof byla naděje naše, k nimž jsme se utekli o pomoc, aby nás vysvobodili od krále assyrského: i kterak budeme moci utéci my?

¹⁴ t. j. znamení pamětné, sloup, značící, že On jest Pánem sem. ¹⁵ Jakož králové a vrchnosti na pomezí sloopy a nápisy a erby svými vydávajících na znamení, že ty konšiny k nim přilnají, a oni tět k nim se přimávají.

¹⁶ Jlnak: z „Assyrskými sloužiti budou Hospodinův“, byvše prve ohlavení nepřáteli, zanechali sporů a budou v přátelství a přízni. v jedné pravě Bůh služebník jednoho Boha ctíi.

¹⁷ t. j. prostředníkem, jímž blaho a potehnání oběma, v levo i v pravo se dostane; „nebož spasení jest z Israele“, a „Švatým Israelákým“, potehnání budou národův.

¹⁸ t. j. Israel jako dědičným právem ko mně náleží, toho se jvice ctí hledím.

KAPITOLA XX.

¹ t. j. jeden z vědů Semoherbových. ² Bylť jedno z nejpravějších míst.

³ t. j. zoub k rokem Sargona (Semoherbo), krále assyrského

⁴ t. j. prorok jak v všem tak i v každé věci vodil; těsný kajel oděv náš jako truchlice nad břevky svého národu.

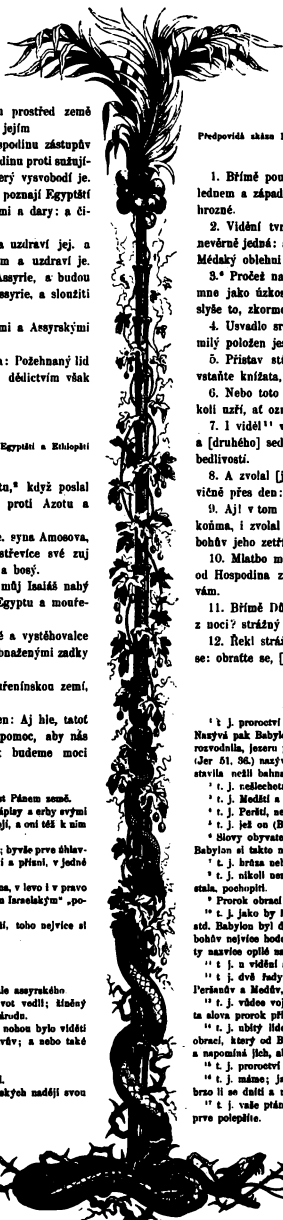
⁵ t. j. buď tak že jen v pláči zahalen byl, tak že nohou bylo viděti božích, a nebo jen v spodní krátké sukni bez rukávů; a bylo také v oděvu ohraněno.

⁶ Řec. dokládá: „tť léta.“

⁷ t. j. co se státi má Egyptu a moufennáské sem.

⁸ t. j. lid jodaky, který v Egyptáky a Ešlioptykové nadějí svou skládá.

⁹ t. j. pobřeží, pomoci tohoto; země palestínská.

KAPITOLA XXI.

Předpovídá zkázu Babylonu, — pád idumejských: — utěšení a pobouzení Arabůlejšů.

1. Břímé pouště moře.¹ Jako vichrové od větru mezi polednem a západem přicházejí, tak přichází z pouště, ze země hrozné.

2. Vidění tvrdé jest mi zvěstováno: Kdo nevěrný² jest, nevěrné jedná: a kdo zhoubece jest, hubí.³ Přijď Elame!⁴ lide Mádaky oblehni [Babylon]: všeliké úpení jeho⁵ chci utištiti.

3.⁶ Pročť naplněna jsou bedra má bolestí, úzkost postihla mne jako úzkost [šeny] ko porodu pracující: sklíčen jsem. slyše to, zkrzomčen jsem, vida to.

4. Usvadilo srdce mé, tma⁷ přestrašila mne: Babylon můj milý položen jest mi za div.⁸

5. Přistav státi!⁹ Prohléděj na stráží jedoucí a pijící,¹⁰ vsaňte knížata, uchopte štítu!

6. Nebo toto mi řekl Pán: Jdi a postav strážného, a cožkoli uřzí, ať oznámí.

7. I viděl¹¹ vůz s dvěma jezdci, [jednoho] sedícího na oslu a [druhého] sedícího na velbloudu:¹² i hleděl pilně s velikou bedlivostí.

8. A zvolal [jako lev]: Na stráží Páně já jsem stoje ustavivě před den, na stráží své já jsem, stoje celé noci.

9. Aj! v tom přijel vůz, veza se na voze jeздеckém dvěma koňma. i zvolal a řekl: ¹³ Padl, padl Babylon. a všechny rytiny bohův jeho zetřiny jsou na zem.

10. Mlatbo má a synové humna mého!¹⁴ což jsem slyšel od Hospodinův zástupův, Boha Israelského, to jsem oznámil vám.

11. Břímé Důmy.¹⁵ Ke mně se volá z Seir: Strážný co z noci? strážný co z noci?¹⁶

12. Řekti strážny: Přichází jítro i noc: páte-li se, ptejte se: obraťte se, [a pak] přijďte.¹⁷

KAPITOLA XXI.

¹ t. j. proroci o poušti při moři, neb při jezern, t. o Babylonu. Najevě pak Babylon positi při moři, pro řeku Eufkrat, která, kdy se rozvodila, jezern při moři podobna byla, i také mořem se v Písmoch (Jer 51, 56.) nazývá; když pak voda odpadla, což jletho po sobě zstavila necht baňna, poušť a pastviny?

² t. j. nelibechoty, utakovatel.

³ t. j. Modří a Peršit, nepřátelé Babylonu.

⁴ t. j. Peršit, neboť Elam jest částka peraké země.

⁵ t. j. jež on (Babylon) svou ukrutností svlašt lid Božímu pásobil.

⁶ Slovy obyvatelův babylonských mluv; jako by řekl: Slyšim, ano Babylon i takto našli!

⁷ t. j. krata nebo ztěstí.

⁸ t. j. nikoli omezená št předivně proměny, která se o Babylonem stala, pochopiti.

⁹ Prorok obrací řec svou k králi babylonákům.

¹⁰ t. j. jako by řekl: Povol si jen a hodj! Opazť raději stráž a vjč stě. Babylon byť dobyť Cyrem v noci, když obyvatele ko postě svých bohův nejvíce hodovali a kvasili; stráž je skrovně byty obneseny a ty navzice opláči mlezény byty při vrhnutí do moře.

¹¹ t. j. u vidění sobě od Boha sjezděm.

¹² t. j. dvě řady nebo pluky jezdců, jímž se vyrovnávají vojska Peršanův a Modřů, kteří na celém a velbohdích jezdlí.

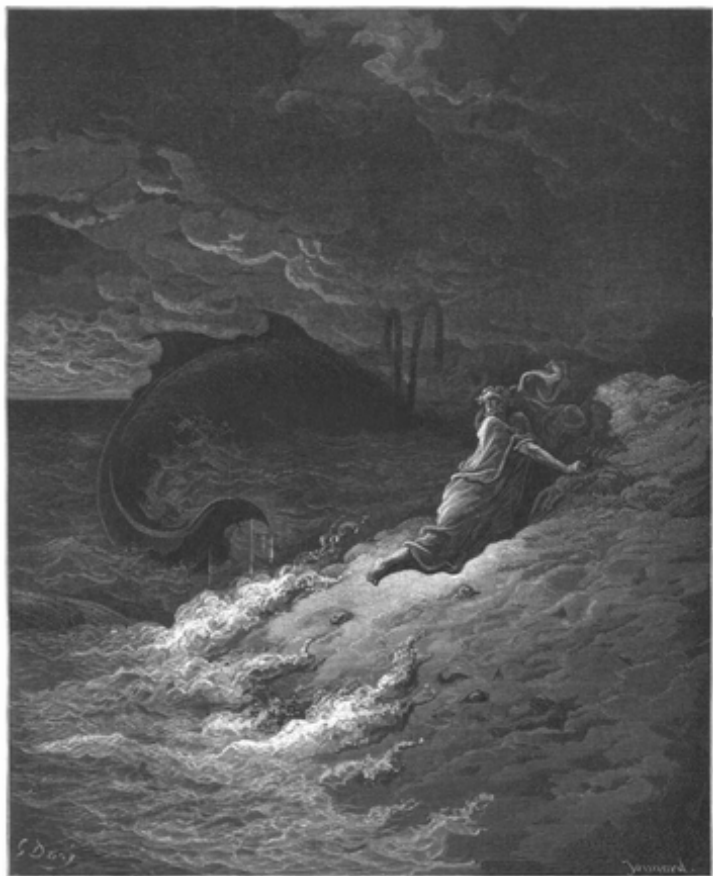
¹³ t. j. viděe vojska; rozšli se na Cyr, jenž tuto co viděl slavně ta aleva prorok přijít.

¹⁴ t. j. ubýř lide můj Israelský! K budoucnu judakému lidu řec obrací, který od Babylónských jako oblii na mlatu ubit a utřviti má, a nepománi jich, aby vje z Boha seš v lid dostali.

¹⁵ t. j. proroci o idumej, znebo na národ idumejský.

¹⁶ t. j. máli; jak dlouho to seo, to naše bída ješť trvati bude? brzo li se dále i nám lépe se všoí potoe? Noc byla obrazem strasti.

¹⁷ t. j. vaše přání a želání lepších částv nášoch nepomůže, leč se prve poleptáti.

JONAS VYVRŽENÝ OD VELRYBY

13. Břímě na Arabii. V lese u večer spátí budete na stezkách Dedaním.¹⁰

14. Vstříc vyjdouce, žnízvému neste vodu, kteříž bydlíte v zemi pole dní, a chleby vstříc vyjděte utkájcím.¹¹

15. Nebo před meči utekli, před mečem vytaseným, před lucitěm nataženým, před tákým bojem.

16. Neboť toto praví Pán ke mně: Jesté za jeden rok, jako za rok nájemníka,¹² a přestane všecka sláva Cedar.¹³

17. A poruštáť počet střelcův silných ze synův Cedar zmenšen bude: neb Hospodin, Báh Israelský, mluvil jest.

KAPITOLA XXII.

Připovídá obléhání Jerusálima; — Je Sobas a štěde svržen, — a na místě jeho Eliakim dočasně bude.

1. Břímě údolí vidění. I co jest tobě, že jsi vystoupilo i ty všecko na střechy?²

2. [Másto] hřmota plné, město lidnaté, město plesající: zbití tvojí nejsou zbiti mečem, aniž zhyznuli v boji.³

3. Všecka knížata tvá utekla napořád, a tvrdé svázána jsou: všickni, kdožkoli jsou nalezeni, spoutáni jsou vesměs, daleko utekli.⁴

4. Protož jsem řekl: Odstupte ode mne, hoře plakati budu: neuslujete mne těšiti nad zpuštěním dcery lidu mého. 5. Nebo [přichází] den vraždní a posilapaní a pláčův ode Pána Baha zástupův u údolí vidění, den bořící zdě, velebný na hoře.⁵

6. I Elam běto tonl⁶ s vozy a jezdcí, a se stěny sňal štít.⁷

7. A budou výborná údolí tvá naplněna vozy, a jezdcí položí se do brány.

8. A odkryta bude opona Judova, a uřízí v ten den zbrojníci v domě lesním.⁸

¹⁰ Hebr. text: ó poboční Dedanští! Smysl toho jest: Ačkoli se po pustinách pomlujete, však teprv na vás dolehnou, že i do lesův svých pro strach utíkají a se skrývají masina. Dedan neb Dedan byl jeden z vankův Abrahamových z Cetary, syn Jekanzův, odkudš Dedanští pošli: roznějí tedy Arabeká. Jiní roznějí o Jedakých, po shoubě vlasti do Arabie utkájících.

¹¹ Vy, jíní Arabové! přispěte vodou a chlebem severním rodkům svým po lesích se uřyzvajícím; t. vodou a chlebem položitím pobočným v těch místech pustiných a vyprahlých bylo největším dobrodlním. (5. Mojk. 28, 3.) V hebr.: „bydlící v zemi Theman“ v Edomsku.

¹² t. j. šorná, na den sečtený.

¹³ t. j. podmanění a vyhubení budou Cedarští, lid arabský, a Cedar, syn Ismaelova, pošty, bojovný a loupežný: úhlavní nepřítel Israelských.

KAPITOLA XXII.

¹ t. j. prorokův na Jerusálem. Údolí vidění ho nazývá, buď že v údolí u hory Moria (vidění) leželo (1. Mojk. 22, 14), buď že tam Báh zvláště prorokům svým vidění odvolává: židé mňali že Báh mimo zemí sv. prorokův nedává.

² Prorok líčí své proroctví, jako by Jerusálem již obléhán byl, kdežto obyvatelé na ploché střechy vstupovali, aby postoup nepříteli viděti a se bránili.

³ t. j. ne do meče, ale od hladu a moru padnou a zahynou. Proč? vs. nř. v. 11.

⁴ t. j. odvedáni jsou do zajetí; nebo: až daleko utekli, přec chycovali jsou.

⁵ t. j. zmocněním se bor a pahrkův operatých vůkol Jerusálem: hebr.: „volání po borách.“

⁶ t. j. Perští obzbrojili se. Elam, krajina perská, tehdáž Aasyrským a jlech král Šenacheribovi náležela.

⁷ t. j. počyřil štít se stěny, na nř vsací; obzbrojil se. Hebr. text: „Kyr obmaňil pavouč svou“, nebo „Kyr vyslal štítonosná vojska svá“. Kyr jest krajina v Aasyrii.

⁸ t. j. vši ochrany zhraveno hleděti budeš k zbrojně komote, k té, o nř 8. Král. 7, 2.

9. A rozsedliny města Davidova uzříte, neboť se rozmožily: a shromáždíte vody rybníka dolejšeho,⁹

10. a domy Jerusálemské sečtíi jste a zboríli domy, abyste upevnili zed.

11. A jezero učinili jste mezi dvěma zděma pro vodu rybníka starého: a nevlážděli jste k tomu, kterýž jej byl učinil, a na toho, kterýž jej byl učinil, činitele jeho zdaleka neviděli jste.¹⁰

12. I povolá [vás] Pán Báh zástupův v ten den k pláči a k úpění, k obolení hlavy a k pasu štřednému:¹¹

13. a ať! radost a veselí: zabíjí se telata a bíjí se skopci, jí se maso a pije se víno [a volá se]: Jezme a píme: neboť zejtra zemřeme.

14. Protož zjevil se v úších mých hlas Hospodina zástupův: Jistě že nebude vám odpuštěna nepravost tato, až i zemřete, praví Pán Báh zástupův.

15. Takto praví Pán Báh zástupův: Jdi, vejdi k tomu kterýž bydlí v stánku, k Sobnovi, správci chrámu,¹² a dítě k němu:

16. Co ty tu [děláš], anebo kým jsi ty zde, že jsi sobě vytasal zde hrob, vytasal jsi na výsošti pomník svůj umělé: v skále přibýtek sobě?¹³

17. Ať! Hospodin učiní, aťs byl zanesen, jako zanesen bývá kohout,¹⁴ a jako oděv, tak té odklídi.

18. Korunuje korunovati tě bude souzením, a jako mltém vrhne tebe do země široké a prostranné: tam umřeš, a tam bude tvá sláva tvá, ohýzdo domu Pána svého.¹⁵

19. A vyženu tě ze stanovité tvého a z přisluhování tvého sadmí tá.

20. I stane se v ten den: Povolám služebníka svého Eliakima, syna Helkiášova.

21. a obleku jej v sukni tvon, a pasem tvým opáší ho, a mocovou dám v ruku jeho: a bude za otce obyvatelům Jerusálemským i domu Judovu.

22. A vložíš klíč domu Davidova na ramena jeho:¹⁶ a otevře, a nebude, kdoby zavřel, a zavře, a nebude kdoby otevřel.

23. A vetknu jej jako hřeb na místě pevném, a bude tránem slávy domu otce svého.¹⁷

24. A zavěsí na něm všecku slávu domu otce jeho, nádobou rozličných způsobů,¹⁸ všelikou nádobu i tu nejmenší z nádob, z nř se pije, až do všech nástrojův hudebních.¹⁸

⁹ t. j. a té přičiny, abyste obléhání jsouce, osamělí nedostali vody.

¹⁰ t. j. v svém strachu a nebezpečnosti neustikáte se k Bohu, než toliko v svou opatnost doufáte.

¹¹ t. j. dopouští na nás bídý, pro něž plakati, hlavu si boliti, vlny a hlavy tráti a smutkový oděv nositi budete; avšak jakkoli vás Báh strasti navštíví, vy se přece nepolepíte.

¹² Jinak: Jdi ke komorníku a správci domu královského. Když potom Šenacherib obléhal Jerusálem, nebyl tento, nepochybně nebudaj Sobas jím oprávcem domu, nýbrž Eliakim.

¹³ Prorok mluví k Sobnovi, an právě roznice pohřbité své, ješ si dal vytesat, prohláší, a oznamuje mu, že ani on, ani rodina jeho tu odpovíati nebude.

¹⁴ t. j. jako kohout svázánym sobama a křídlyma na tři nosen a prodán bývati, tak i ty spouzíš a v bídě svržen budeš: odzráš té Báh jako vetchý ka.

¹⁵ Hebr. text: Prudeš té zahodí jako kulí do země.

¹⁶ t. j. pouč moč k spravování věše království hned po králi mu poručím, a jeho rozkazům kádný nebude smiti odpráti. Znamenám té štěpné moči byl klíč, jež se na páce přes rameno nosoval. Sv. dtkov rozumí toto místo o svrchované moči Božského Spasitele. (Antif. 19. pros.)

¹⁷ t. j. utvrdím slávu jeho a děditonou učiním: všem bude otcom, svým ale cti a oslavou.

¹⁸ t. j. velící i malí a jeho potomstva skrze něho k vznošeným nástřm povznební budou.

26. V ten den, praví Hospodin zástupův, odjet bude hřeb, kterýž vbit byl na místě pevném: a sláma bude a spadne, i zahyne, cožkoli na něm bylo viselo,¹⁸ neboť Hospodin mluvil jest.

KAPITOLA XXIII.

Předpověď skáze, — a opětovné vystavení města Týru.

1. Břímě Týru. Úpějte lodi mořské: neboť zpuštěn jest dům, odkud obyčej měly přicházeti: a země Cethim známo učiněno jest jim.²
2. Umknětež, obyvatelé ostrova: kupci sidonští, plavíce se přes moře, naplňovali tebe.⁴
3. Ve vodách mnohých smě Nilu, žeň řeky obilí jeho: a učiněn jest tržištem národův.⁵
4. Zastý se, Sidone: nebo praví moře, sía mořská.⁶ řkouc: Nepracoval jsem ku porodu a neporodila jsem a nevychovala jsem mláděncův, aniž k zrostu přivedla jsem panen.⁷
5. To kdýz uslyšáno bude v Egyptě, želeti budou nad pověstí o Týru:
6. Přeparate se přes moře, kráče, obyvatelé ostrova.
7. Tožli jest [město] vaše, kteréž se chlubilo od dávných dnův starožitnosti svou? Povedeno je nohy jeho daleko k putování.
8. Kdože to usoudíť proti Týru někdy korunovanému, jehož kupci [jsou jako] knížata. a obchodníci jeho slouvná veškeré země?
9. Hospodin zástupův usoudil to, aby svrhl pých vši slávy a ku pohanění přivedl všechny znamenité na zemi.
10. Projdi svou zemi jako řeka, dcero mořská, neníť pasu tobě víca.¹¹
11. Ruku svou vztáhl na moře, zhouřil království:¹² Hospodin rozkázal proti Chanaan,¹³ aby potření byli rekové jeho,
12. a řekl: Nepridáš více, abys se chlubila, pohaněná panno, dcero sidonská:¹⁴ povstaň a přeplav se do Cethim,¹⁵ však ani tam nebudeš mítí odpodčinku.

¹ t. j. kteří se Sobaý přidělali a skrze něho na stády povýšeni byli, spole s tím zahynou.

KAPITOLA XXIII.

¹ t. j. lodi, jež přicházely s Týru.

² t. j. tím Týrským, kteříž se tebdáš přes moře do Macedonia plavili, světovalo o tom, že Týrus jest skáze Nabuchodonosorem. Prorok vyzývá tu lodi s Týru odpláti, aby truchlili nad vyvrácením města, o kterém jim na spáseči cestě správá dáno.

³ t. j. obyvatelé břehů fenických námořní.

⁴ t. j. tím ostrov či pomezí, kterých kupci sidonští, plavíce se s dalekých krajů, naplňovali i hlubším lidem i rozliším zbožím.

⁵ Bospo moře jest: Týrské, ačkoli samá dáno potrav zemských a dřev neměl, velkou hojnost v Egyptu, rovodněstím Nilu každoročně zárodněním, dováželi; a tak bylo pak město jejich tržištem národův, kteří odtud obilí dále vyváželi.

⁶ t. j. Týrus, město pomořské, přední a nejpevnější mezi jinými. Sidon bylo jako matkou toho města, ale Týrus (dcera) potom i hládnější i silnější bylo.

⁷ t. j. drůbý jest bylo město lidné, již nyní spásečno. Prostě a bez podobnosti: Týrus bude spásečno i s krajinou svou. Týrskou a sidonskou, i se všemi městy jejími, aniž bude více sa moři kupcoví prováděti.

⁸ t. j. její více vzdána, dcero mořská. Hebr.: dcero Tharsis, Tartessus, osada ve Španělsku. byla pádem Týru ovrbozena. Pádem Týru jest moře ovrbozeno, kupcoví voláni.

⁹ t. j. města fenická, jež mála neodváželi osady o svlátních království trojty: obyvatelé byli Chanaanští.

¹⁰ t. j. proti Fenickým, kteříž byli potomci ohananejší. (Mat. 15, 21.)

¹¹ t. j. ty pohaněné, podléčené město Týrské.

¹² tím rozumně spáseči krajiny evropské.

13. Aji země Chaldejských nebyla takový lid,¹⁸ Assu:¹⁶ zalodil ji: [a přede] do zajetí převodil mocné její,¹⁸ vyvrátil domy její, strokotali ji.

14. Úpějte, lodi mořské, neboť zpuštěna jest síla vaše.

15. I bude v ten den: v zapomenutí budeš, ó Týre, sedmdesát let,¹⁹ jako dnové krále jednoho:¹⁷ po sedmdesáti pak letech bude Týru die písne nevěstky:¹⁹

16. „Vezmi citaru, obcházej město, nevěstko v zapomenutí daná: dobře hrej, často opětuj písne, aby opět v upamatování přišla!“

17. I bude, po sedmdesáti letech navštívi¹⁹ Hospodin Týr a přivede jej zase ke mzdám²⁰ jeho: a zase smilniti²¹ bude se všemi královstvími země po celém světě.

18. I budou kupcoví jeho a mzdy jeho povšeceny Hospodinu:²² nebudou schovávány ani akkládány, protože tím, kteříž přebýráti budou před Hospodinem,²³ bude [k užítku] kupčení jeho, aby jedli do sytosti a odváli se v roucho pevné.²⁴

KAPITOLA XXIV.

Věští, jak země larselská bude spustěna, a — jak Báb pro nepravost zoudil bude svat.

1. A j Hospodin pohubi zemi, a zpuštějí ji, a zarmoutí trávi její, a rozptílí obyvatle její.

2. I budeť jako lid, tak i kněz: a jako služebník, tak pán jeho: jako děvka, tak paní její; jako kupčící, tak ten, který prodává: jako půjčující, tak i vypůjčující: jako věřitel, tak i dluzník.²

3. Zpuštěnám zpuštěna bude země, zebřáním oloupena bude: nebo Hospodin mluvil slovo toto.

4. Kvůli a vada země, a zemliena jest: vadi okres země, zemliena vznešenoť lidu na zemi.

5. A země zprzněna jest od obyvatelův svých: proto že přestoupili zákony, změnili právo, zrušili smlouvu věčnou.³

¹ t. j. jeho týrsky, tak slavný a mocný.

² t. j. se anyrásko panovníci zmobil se teprv Chaldecův.

³ t. j. a však přece silně obyvatele týrské do zajetí povedou a t. d.

⁴ t. j. praví se okrouhlým počtem.

⁵ t. j. o by jedno království trvalo. Míni se království perské, za kteréhož Týrus opět se zvelebil, po sám věk od Alexandra do kořev vyvrácen a obyvatelstvo zhubeno jest.

⁶ Tehdáž jak, di prorok, povedo se Týru jako staré nevěstce, která od svých milovníkův opuštena jsou, spřevra a jiným útlamem se chováním je opět k sobě vábí. Náleželo pak místo s takové písne na staré nevěstky.

⁷ t. j. spáseči, aby zase vztáhn býti a obchod jeho rozkveti.

⁸ t. j. obchodu neb vztáhn.

⁹ t. j. zase obchod a kupcoví bude provozováti. Zastává v čem podobnosti, v kterémž v. 16. začal.

¹⁰ Týrus přijde ku poznání pravého Boha a obrátí své poklady ke cti a slávě jeho.

¹¹ t. j. kněží a levitům.

¹² Snyla: Potom Týrští budou nábožni, spravedliví i také pravěm Bohu sloužiti lidé. Vypadlo se, kdýž po vyvrácení Týru mozi s obyvatelův jeho v Jerusalemě se usadili (II. Esd. 13, 16), dílem pak se i mozi Židé sa obchodem v Týru novém bývali a odtud dary do Jerusalemě posýlali.

KAPITOLA XXIV.

¹ Vstahuje se toto prorokem na skáze Jerusalemá skrze Řimany. Proto se stádně nepříteli zejména, poněvadž se tehdejší Řím teprve zakládá; při tom však prorok i ku koneč světa hlásí.

² t. j. stejné věčnosti, všickni vesměs potopeni, zajati a v služebnost porobeni, rozprodáni.

³ t. j. sarráše, sarrášeže poslaného sobě Španěle: tím lid útlamu svou a Bohem zpáseči učiní.

6. Protož kloba záře zemi, a vinu násti budou obyvatelé její: a tudy zblákní se⁴ oráčů její. a porůstane lid malíčko. 7. Sbíráni vína kvílilo, svadí vinný kmen, vzdychali všickni, kteříž byli veselého sruce.

8. Přestala radost bubová, utíchl zvuk veselících se, umlka llibeznost citary.

9. Neбудou pítí vína a prozpěvováním: zhořkne nápoj pijícím jej.

10. Potřino jest něšto marné, zavřin jest každý dům, an žádny nevchází.

11. Nařfkáni bude pro víno na ulicích:⁵ zmizelo všelké veselí: odstěhována jest radost země.

12. Zůstavena jest v městě pustina, zhouba porazí i brány. 13. Nebo tak bude u prostřed země, a prostřed národů: jako kdýhy málo oliv porážánych střeseno bylo a olivy: a jako málo porážávná hrozno po dokonané sbírce vína.

14. Ti⁶ pozdívnohu hlasu svého a chválu zpívati budou; kdýž oslaven bude Hospodin, zaplesají od moře.⁷

15. Protož v účeních⁸ oslavujte Hospodina: na ostrovích moráckých jméno Hospodina, Boha Israelského.

16. Od konic země chvály jame slyšeli, slávu Spravedlivého.⁹ I pravil jsem: Tajnost má mně, tajnost má mně, bída naše:¹⁰ nebo nešlechtační nešlechtočnosti páchnají, ohavné páchnají nešlechtočnosti.

17. Strach a jáma¹¹ a osidlo na té, kterýž jsi obyvatelem země.

18. I bude: kdo uteče před pověsti hlasu hrozícího, upadne v jámu: a kdo ujde jám, lapen bude osidlem; nebo průchodové a výsosti otevřeni budou, a zatresou se základové země.¹²

19. Ztrokotána, ztrokotána bude země! Potřením potřina bude země! Pohnutím pohnuta bude země,

20. motati se bude země jako [člověk] opilý, a odstraněna bude jako stánek jedné noci:¹³ nebo těžce doléhati bude na ni nepravost její, i padne a nepovstane více.

21. A bude: V ten den navštíví Hospodin vojsko nebeské na výsosti:¹⁴ i krále zemské,¹⁵ kteříž jsou na zemi.

22. A shromážděni budou v hromadu jednoho snopku do jezera, a zavřeni tam budou v žaláři: a po mnohých dnech navštívěni budou.¹⁶

⁴ t. j. šalem nad semí drubdy medem a mlékem tekoucí, syni však pastou a neodrodou.

⁵ t. j. pro nedostatek vína; jinak: pro víno spustolené.

⁶ t. j. kteří zochovají budou a postarano.

⁷ t. j. od strany mořské, od západu, — v jímě dílu světa spásu nalezá, a vřelostno Hospodinovy se všlce a radostí pokřikuje, přicházejí budou od moře.

⁸ t. j. účením, uměle; jinak: na výchoď; jinak: ohnivě vřoucí zvdávějí dílu za spásu svý.

⁹ t. j. prorok k nědému jíměmu se obrací, lído hroznoho svéta ohavnost a přisný trstí Boží.

¹⁰ t. j. v dušech našich ohavnost, jež tak nosimá jest, že šlase a šalem ani mlaviti nemoha.

¹¹ t. j. žaláři (viz 22. V. 16—23. vlastně se díle pravého smyslu o posledním soudu rozumí).

¹² t. j. hrozno zlé a nešlechto ve hubě na lídi se svall, jako se stává při protržení oblakův, a při směřování.

¹³ Hebr.: házet se bude jako všimá postal, jít se na výchoď v noci a husta udívá pro utvarování se jak nastupení od chladné a vlhké země, tak nákosení od hmyzu a semožplavů.

¹⁴ t. j. slunce, měsíce a hvězd, jímž se poháse klanějí, zahabí mlé a nastatěží hody jejích. (Viz síže v. 23.)

¹⁵ Prorok jme se poplavori soud posledni, při čemž nastupaje řed o sklase babylonského království, a jenom obrané se předkládá.

¹⁶ Šlasi se to na nepřáteli lídu israelského a judského, t. na národy a krále babylonské, jímž Báh k straseni lídu svého porážedli, po

23. A zardí se měsíc, a zastydí se slunce,¹⁷ kdýž kralovati bude Hospodin zástupč na hoře Sion a v Jerusalemě, a před obličejem starčů svých bude oslaven.¹⁸

KAPITOLA XXV.

Chvalospěv vřávaný Boho od Židů i od národů a se zajeti vřelostnohých, proroců, že lid navrátí se do země Judské, a že nepřáteli vyhlazeni budou.

1. Hospodine! Báh můj jsi ty, velebiti tě budu a oslavovati jmeovo tvé: nebo jsi učinil divné věci, rady dávné, věrné, amen.

2. Nebo jsi obrátil město v hromadu rumu, město pevné v zříceninu, dům cizích: aby nebylo městem a na věky aby nebylo vzděláno.¹

3. Z toho chváliti bude tebe lid silný, město národův mocných báti se bude tebe.

4. Nebo ty jsi byl silon chudému, silou nuznému v soužení jeho: útočištěm před bouří, zastíněním před vedrem; hněv zajisté mocných jest jako bouře, obrážející se o stěnu.

5. Jako vedro v žití² porážá líd cizincův:³ a jako horko pod oblakem palčivým rodinu násilníkův k usadnutí přivede.⁴

6. I učiní Hospodin zástupč všechnem národům na hoře této hody z věcí tučných, hody z vína výborného, a učestných, hody z sobě majících, z vína výborného, uctívěnohých.⁵

7. A roztrhá na hoře této vazby, jímž svázáni jsou všickni líd, a šití, kteráž utkána jest na vlacky národy.⁶

8. Šliti smrt na věky: a setře Pán Báh slzu z všelké tvří, a pohaběni lídu svého odejme se vši země: nebo Hospodin mluvil jest.⁷

9. I řekne [lid jeho] v ten den: Aj, tento jest Báh náš, očekávali jame ho, a vřyvolali nás: on jest Hospodin, jeho jsme očekávali, plesati a veseliti se budeme v spasení jeho.

10. Neboť odpocíne ruka Hospodinova na hoře této: a potřen bude Moab⁸ pod ním, jako se trou plevy vozem.⁹

Čemž však skrze jiné národy i na ně šllo. Nebo jinak: V pokle uzavřeni a po mnohých dnech, po mnohých tisících let k poslednému soudu porováni a pak všlce trusáni budou. (Sr. Zj. 19. 9—20.)

¹ t. j. kteříž Babyloniáni se bouři a oparovalky své mlá.

² t. j. po posledním hody vřyboranje. (Jlš. 8. 11. Luk. 22. 16. Zjev. 19. 2.) Dá se to i smyslem tajemným dobře rozaměti svléto o všeo i Páně.

³ t. j. město Babylon. (Viz 13. 19—20.) Jmí to rozumějí na vřydvěci Jerusalema Tlita.

⁴ t. j. v žití, vřyvalé semí

⁵ t. j. nášli, bespráví ukrutníkův a drátův.

⁶ Hebr.: jako vedro silsem oblakův, tak umlknou vřelostnohvé spýry ukrutníkův.

⁷ Horou Sion, na kterých všickni národové se shromáždí, vřyvodubnívá se v prokoučení spásou mlavěni království Mesádova, církev svatá, v jehožto pohoběni, tato obrasem hody předmarovně, všickni líd šlaseosněni bráni mají: i v Řevim zákosé se království Boží oslověni a svatostno hody vřyboranje. (Jlš. 8. 11. Luk. 22. 16. Zjev. 19. 2.) Dá se to i smyslem tajemným dobře rozaměti svléto o všeo i Páně.

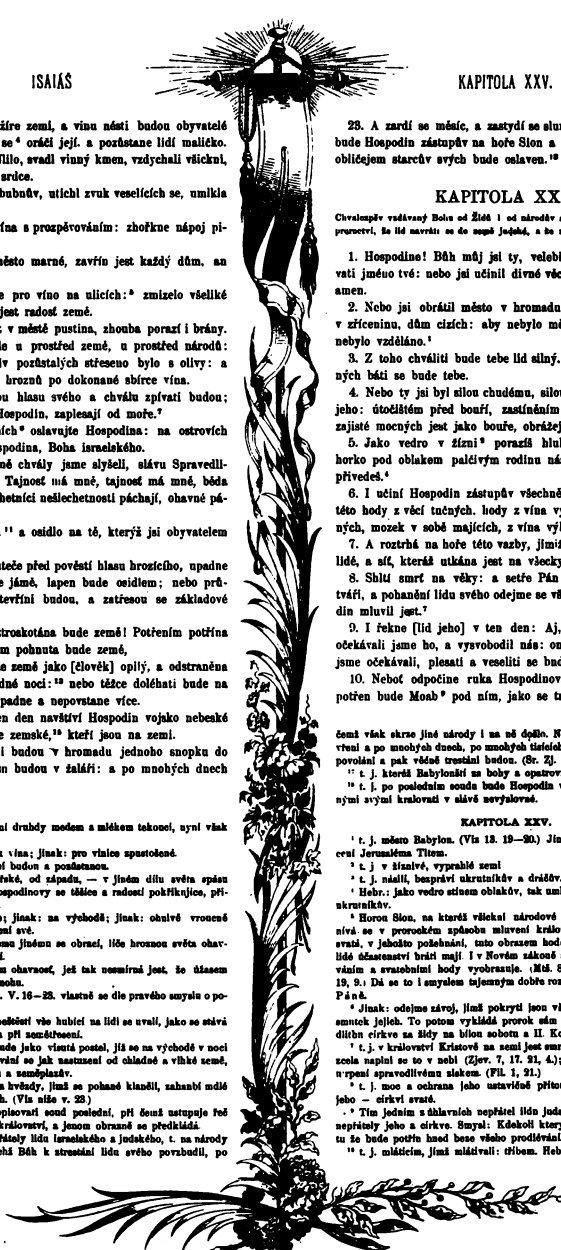
⁸ Jinak: odejme závej, jímž pokryti jsou všickni národové; odejme smutek jejich. To potom vřykládá prorok sám hneď dále v. 6. (sr. modlitbu církve na šlý na bílou sobotu a II. Kor. 2. 12—13.)

⁹ t. j. v království Kristově na semí jest smrti a bídy moe odejmuti: zcela naplni se to v nebi (Zjev. 7. 17. 21. 4.); však i šde jest všelké nřpení spravedlivému slasem. (Fst. 1. 21.)

¹⁰ t. j. moe a očhrana jeho uzavředí přitomna bude novému lídu jeho — církví svaté.

¹¹ Tim jedním z šlavrých nepřáteli lídu judského mni i vlčky jím nepřáteli jeho a církve. Smysl: Kdožli který nepřítel našesem bude, to šde bude potře hnd vše vřybo prodávěni.

¹² t. j. mlávicem, jímž mlávicem: dívom. Hebr.: jako šalapsna bývá.

11. A rozláhne ruce své pod ním,¹¹ jako je roztahuje plavec k ploutvám: a zmlít slávu jeho rozdracím rukou jeho
12. A pevnosti vysokých zář tvých [Moabě] padnou a strženy budou a zničeny na zemi až do prachu.

KAPITOLA XXVI.

Chvalospěv, jímž lid Boží vyvolávaní své oslavuje.

1. V ten den¹ zpívána bude píseň tato v zemi judácké: Město naše Sion jest spasitel! Onť postaven bude v něm jako zeď i ohrada.²
2. Otevřete brány, at vejde národ spravedlivý, ostřihající pravdy.
3. Starý blud pomínl:³ zachováš pokoj, poněvadž ť tebe doufali jme.
4. Doufali jste v Hospodina na věky věčné, v Hospodina Boha silného, po všechny budoucí časy.
5. Neboť on skloní obyvatele na výsosti,⁴ města vyvýšeného poníž. Poníž ho až k zemi, strhne je až do prachu.
6. Pošlapá je mála. noby chudého, krokově nuzných.⁵
7. Stezka spravedlivého přímá jest,⁶ přímá cesta spravedlivého k chůzi.
8. Proč ť i na stezce soudů tvých, Hospodine, očekáváme tebe:⁷ jméno tvé a památka tvá [jest] zádošti duše.⁸
9. Duše má toužila jest po tobě v noci, ale i duchem svým v vnitřnostech srdce svého z jitra procitnu k tobě.⁹ Nebo když činíš soudy své na zemi, spravedlnosti naučí se obyvatele veškeré země.
10. Smluvuje se nad bezbožným a nennuší se spravedlnosti: v zemi svatých nepravé činil, a nebudé viděti slávu Hospodínovu.¹⁰
11. Hospodine, vyvýšena buď ruka tvá, byť oni toho nevěděli:¹¹ at vidí a zahanbí se odpůrcové lidu [tvého]: a oheň nepřátely tvé at zžije.¹²

¹¹ t. j. Moab (jím rozuměl veškeré nepřítelstvo Boží a církve jeho) namáhati se bude vůči sílu, ale marš: tak mnozí podoba učinili zhubiti církve, ale marš plovou proti proudu.

KAPITOLA XXVI.

¹ t. j. po navrácení se se zajetí babylonského: duchovně však rozumí se vykoupení svého Kristem.

² Hebr. text: „Město máme pevné, (Boží) pomoc jest nám stě a ohrada.“

³ t. j. již lid třel zemi v tom bludu, jako býval, aby pomoci a pokoje od živých mrtvých očekávali: ml: v tebe, ó Bote, jedině doufá a silně věří, šes ty jediný, jest mň spomoci mrtvých.

⁴ t. j. na vysokých místech, t. j. Babylonské, v prvním městě a na hradích přebývali a na ně spořihajeli: duchovně rozuměj vnitřnosti učení Kristova nad veškerými protivníky jeho.

⁵ t. j. Zřídř, před tím od Babylonských utřtěných a ohubzených; duchovně: o „chudých duchem“.

⁶ t. j. jeho obcování směřuje k tomu, aby se všelijak před Bohem i lidmi upřímně chováje, svědomí dobrého ostřihal: hebr: „přímou cestu spravedlivého ty srovádá.“

⁷ t. j. když s námi tvrdíš nakládáš, v čas pokolení, strasti a zármutku, naději máme v tobě.

⁸ t. j. toliko o tobě a o tvých skutcích alyšeli a jo sobě v paměť uvoditi všecka rozkoš naše jest. „Milujícím Boha vřokový věci napomáhá k dobrému.“ (Řin. 8, 28.)

⁹ t. j. veškeré má síly děleval ve dne i v noci k tobě směřuji.

¹⁰ t. j. nedbá na volebnost Hospodínovu, ale sobě tím ve slám prokazati nedá, že Báh vždy jest.

¹¹ t. j. nepoznávali, nedbali toho.

¹² t. j. nepoznávalé milosti, posazetě přisnon spravedlnost tvou.

12. Nám, Hospodine, způsobíš pokoj: nebo všechny skutky naše učinil jsi nám.¹³

13. Hospodine, Bože náš! vládli námi páni bez tebe:¹⁴ my však toliko v tobě¹⁵ vzpomínáme na jméno tvé.

14. Zemřevše, at více nežovnu, ukrutníci at nevstanou:¹⁶ protože jsi je navštívil a potěl a zahledil všecku památku jejich.

15. Odpustil jsi národu svému, Hospodine, odpustil jsi národu: zdalž nejsi slavný? Rozšířil jsi všechny země země.¹⁷

16. Hospodine! v zázkosti hledali jsou tebe, v soužení, když reptají, ty jsi poučenel jim.¹⁸

17. Jako ta, která počala, blížil se ku porodu, křiví v bolestech svých: tak jsme byli před trářtí tvou, Hospodine!

18. Počali jsme, a jako ku porodu pracovali jsme, a porodili jsme vše: ¹⁹ nic spasitelného jsme neucínili na zemi, protože nepadli obyvatele země.²⁰

19. Oživnu mrtví tvoji,²¹ zžítí moji zase povstanou: prodube se a chvalte, kteráž bydlíte v prachu:²² nebo rosa světa rosa tvá,²³ ale zemi ukrutníkův strhneš ku pádu.²⁴

20. Jdi, lide mňj! vejdi do pokojův svých; zavři dvěře své za sebou, schovej se malíčko, na malou chvílku, dokudž nepřejde neuv.²⁵

21. Neboť až Hospodín vyjde z města svého, aby navštívil nepravost na obyvatelech země proti němu: a odkryje země krev svou²⁶ a nebudé přikřívati více zabitých svých.

KAPITOLA XXVII.

Předpověď, že nepřítel Boží úplně porazen bude, lid pak jeho za milostivého oslečení dojde.

1. V ten den navštívil Hospodín mečem svým tvrdým, velikým a mocným Leviathana, hada sochora,¹ i Leviathana, hada zavilého, a zabije velryba, kteráž jest v moři.²

¹ t. j. všecko, rozkož se dalo při ná, ty jsi lidí a k dobrému spůsobu našemu vedl.

² t. j. jini a jiným duchem než ty.

³ t. j. svou pomocí udržela se v nás víra a četa k tobě.

⁴ t. j. Babylonské nepovstanou více, aby má opět sázovali a trpěli; vůbec na nepřítely Boží slyš.

⁵ Navštívil se so zajetí od lidí Zidé i čel království Izraelského: dále dse rozuměj rozšíření víry křesťanské; v tom záleží rozšíření slávy Boží na zemi, ten jest čel života u svatých.

⁶ t. j. ty jich znáš poznati; čím dákos věděl, tím více se k Bohu o pomoci mltkajme!

⁷ t. j. bolestně namáhali jsme se, ale všeobě jsme nepropadli.

⁸ t. j. panovneli zeměří, nepřátelé naši; jelikož jsme se nepolepšili: j. „pro hřichy naše neobrátili se národové k tobě.“ (Sv. Jeron.)

⁹ Slyš se to na lid judáský, který v babylonském zajetí nřvřevnu podoben byl.

¹⁰ t. j. kteráž jato porážena do prachu rozličných těkostí. Tim se vyzývají vůbec věřící, aby se za vřikření a spasení těčili.

¹¹ Slyš se to na lid judáský, který v babylonském zajetí nřvřevnu podoben byl.

¹² t. j. jako rosa ranní zradil byliny osivuje, podobě i duch lidů doává života kostem hřichy zemřelým, a smrt upadá.

¹³ t. j. jako rosa ranní zradil byliny osivuje, podobě i duch lidů doává života kostem hřichy zemřelým, a smrt upadá.

¹⁴ t. j. jako rosa ranní zradil byliny osivuje, podobě i duch lidů doává života kostem hřichy zemřelým, a smrt upadá.

¹⁵ t. j. buď trpěly a stály ve všech pokoleních a zármutcích svých, až tě vypravodi Báh od nepřítelých tvých: tím poukazuje vůbec i k příteli Mešiasovu, i k rodušim dsi sřizř. (31.)

¹⁶ t. j. na sobě vyřitlon, volajeli o pomstu: rozmlí se o svatých mčennících.

KAPITOLA XXVII.

¹ t. j. rovdého, jako sobež neobebného (krokodilaf).

² Míni se tu rozliční nepřátelé lidu Izraelského: duchovně znamená vítězství Krista nad světem a kultetem jeho; via Luk. 10, 18.

JONAS KAZE NINIVETSKUM IGRANI

2. V ten den vinice vína čistého zpívati bude jemu.²

3. Já Hospodin, kterýž jí ostřihám a přídohodě napojím ji: aby jí smad někdo neuskodil,³ v noci i ve dne hlídám ji. 4. Naštvívto jeho není proti mně, nechat trní a bodláčí k boji povstane: kráčetí budu po nich, spálím je vesměs.⁴

5. Zdaže nebude Hospodín podporovati sílu mou? nespůsobí mi pokoj? — Pokoj způsobí mi.⁵

6. Ti, kteříž vcházejí a horlivostí k Jakobovi,⁶ způsobí, že skvetne a zroste Izrael a naplní semenem veškerou zemi.

7. Zdalí jej tak ubil, jako ubil ty, kteří jej ubili? ⁷ zdalí jej tak usmrtil, jako jiné pro něho ubil a usmrtil.⁸

8. Mírně proti mife, i když jai je zavrhl, soudil jai je: ⁸ myslil jest v duchu svém trrdím přes den vedra.¹⁰

9. Protož skrze to odpustěna bude nepravost domu Jakobovu: a to bude veškeren užitek, aby sňat byl hřích jeho, když rozmeze všecko kamení oltáře jako kamení na prach zetřené; neostojí hájové ani modlářství chrámové.

10. Nebo město obražené zpusťováno bude, město krásné opuštěno bude a ostaveno v poušť: tam pásti se bude tele a tam bude leháti a ožirati svrsky jeho.¹⁰

11. Suchotou žné jeho zkaženy budou: ženy přicházejíce, učiti budou je,¹¹ nebo lid ten není moudrý: protož nemiňuje se nad ním ten, kterýž učinil jej, a kterýž stvořil jej, neodpustí jemu.

12. I budeť: V ten den pobije Hospodín ¹² od toku řeky [Eufratu] až k potoku egyptskému,¹² v pak sebrání budete po jednom, synové izraelsí!

13. I budeť: V ten den troubeno bude troubou velikou, i přijdou, kteříž byli ztraceni, ze země asyrské, a kteříž vyhnáni byli do země egyptské, a klaněti se budou Hospodinu na hoře svaté v Jerusalemě.¹³

² t. j. v čas ten budou věrní vyrobosenci (t. se rozumnější vinici) propouštěvat jemu tuto píseň:

³ Hospodín mluví:

⁴ t. j. aby někdy nepřipadli na ni právě řečení nepřátel její.

⁵ Vinice praví:

⁶ t. j. trním a bodláčím rozzní nepřítel, jež s pomocí Boží přemoci doufá.

⁷ Smysl těchto dvou veršů jest: V obraz vinice píseň osvobozeny, na milost přijatý lid Pánů, tka: „Usta! Báh trestati nás; nyní at povstanou nepřítelé proti nám, co trní a bodláčí na vinici.“

⁸ Slova proroka:

⁹ t. j. pokáň, kteří v onen čas k poznání pravého Boha přijdou, pokáň se tak horlivě, že i smad izraelsk k zbožnosti a svatému životu rozzní a mnoho dočeho se semí způsobí. Hledí tuto prorok k rozkvetu Hle Mesilákovy, sv. Církve.

¹⁰ t. j. Babylončany.

¹¹ t. j. Báh své věrné třece s milostí a k polepšení, ale bezbožníky zabíjí.

¹² t. j. ježto dost mírně a milostivě v poměru k jeho nepravosti a lidem nakládá, trestaje je toliko časným zavřením, a nikoli úplným vyhlazením, ježto nepřítel jevo zachvátit hástřem svym prudkým.

¹³ t. j. vador své zástřelosti přec lid ten káti se počiná trestem pokotea.

¹⁴ t. j. města Jerusalema, jež bude zpusťováno v pastvíně; jiní o Babyloně to rozumějí.

¹⁵ Hebr.: Uchvěti vinné ratolesti jeho polimány budou, ženy přijdeoce zapálí je, t. polimány je a poboren k topeni.

¹⁶ t. j. nepřítelji lidu izraelského.

¹⁷ t. j. na pomoci semí judské a egyptské

¹⁸ t. j. v určitý čas milostí svou Báh rozpuštěné syny lidu svého se všech konců světa do města svého k desí svá. Ač tím přímo světovoce navržené se lidu se zajeti i od západu i od východu, rozumí se přece dále chromážděti veškerého lidstva k poznání a desí pravého Boha v Hle Mesilákové — v církvi svaté.

KAPITOLA XXVIII.

Obláje se po města Bóhi předně líta izraelského. — potom pak pro podobu křehy i judského; — uspomíná se dle ku pokání a aliboji se jim milosti od Boha.

1. Běda koruně pýchý,¹ opilecům Efraimským, a květu pršícimu,² alavnému plešání jeho, tém, kteříž na vrchu údolí nejučtějšího, počteli se vinem!

2. Aji silný a mocný Pán,³ [přijde] jako prudké krupobití: jako víchr polamující, jako povodeň prudkých vod, rozvodnělých a vypuštěných na zem prostrannou.

3. Nohama poslápana bude koruna pýchý opilecům Efraimským.

4. A bude pršící květ slávy plešající toho, kterýž jest na vrchu údolí tučného, jako rané ovoce před dozráním podzimním: na kteréž sotva se pohledí člověk, vida je, hned jakž je rukou ujme, sjídá je.⁴

5. V ten den bude Hospodín zstápujv korunou slávy a věncem radostným ostatku lidu svého:⁵

6. a duchem pravým sedícimu na soudu, a silou navracující se z boje k bráně.⁶

7. Ale i ti⁷ pro víno nevěděli, a pro opilství pobloudili: ani kněz, ani prorok nemají umění: pro opilství, pohlčení jsou od vína, bloudí v opilství, neznají vidoucho,⁸ neumají soudu.

8. Nebo váčnick stolové jejich⁹ plni jsou vrvratkův a nešťáliv, tak že více není místa.

9. Koho bude vyučovati umění?¹⁰ a komu vysvětlovati naučení? Ostavené od mládk, odtřené od prou.¹¹

10. Nebo rozkaž, opět rozkaž, rozkaž, opět rozkaž; počkej, opět počkej, počkej, opět počkej, malicho tu, malicho tam.¹²

11. V mluvení zajisté rtův a v jazyku jiném mluvíti bude k lidu tomuto,¹³

KAPITOLA XXVIII.

¹ t. j. městu Samar. Města na horách ležící i žude v písech korunani slovom; jsouť jako koruny semí ležících víkol nich.

² t. j. kterýž tudíž svadne a sprčí, t. města Samar, kteréž brzo zabýve.

³ Hebr.: „Pán“, nebo od Pána, t. z doplnění jeho přijde. Mní se Salmanassar, král asyrský, s vojevodem svym (4. Král. 18, 9. a t. d.).

⁴ t. j. jako sík raný, před časem ovocem dosralý, jež kře vidí líbné utrže, a sotva že ho v ruce má, lakotně sní: tak Salmanassar, jakmile města Samarí dojde, hned je téměř pokli, t. bez odkládi a s velikou lákostí štáti.

⁵ t. j. judského, na čas krále Eschizáka, na odpor tomu, co právě o Samarí pověděno.

⁶ t. j. Báh bude opatrovníkem a spomocníkem lidu judského v čas pokoje i války za králování Eschizáka. Ale potom pro jejich nepravosti i jich trest nemine.

⁷ t. j. Judští; ani ti nevytrajv v dobrém, kleonou jako izraelsí.

⁸ t. j. neznají proroka, či nerozumějí proctví, nebo nedbají na ně.

⁹ t. j. všech stavů a míst: obstarávám netoliko jednolivé, nýbrž i celí národové hynou.

¹⁰ t. j. takový opilec?

¹¹ t. j. sotva malé dítě; u všech jiných všecko čest a vážnost poskybí.

¹² t. j. brzo, brzo! Smysl: se jich učení jest toliko samé rozkazování a hrazení s bedoucností, jako malým dětem, ale žádné dovedné učení a opravdové poučení. Nebo: „jsoť oni podobni dětem, prvním počátkům slov se učící, písemky a slabiky opakující,“ proto se v hebr. opakje cav-la-cav, cav-la-cav, kav-la-kav, kav-la-kav, jako by řekl: b-a ba; b-a ba a t. d. zášabná jeho povodeň, t. j. vojsko asyrské.

¹³ t. j. stětelými pohybovaním rtů, napodobením výřečnosti dětské, mluven dětinou, jako roditěví čini se svými malými: laškavě, otcovsky; a oai přece máe se nepolepšou, nebudou dbáti milostivě otcovské řeči má. (Viz I. Kor. 14, 21.)

12. kterémuž řekl: Totot jest odpočinutí mé: Občerstvěte nastálo! a toť jest oblažení mé; a nechtějí slyšeti.¹⁴

13. I budeť jím slovo Hospodinovo: Rozkaž, opět rozkaž, rozkaž, a opět rozkaž; počkej, opět počkej, počkej, a opět počkej, malčko tu, malčko tam: že pádnou a padnou zpět a setříní budou a osídly zapleteni a polapani.¹⁵

14. Protož slyšte slovo Hospodinovo, muži posměvači,¹⁶ kteříž panujete nad lidem mým, kterýž jest v Jerusalemě.

15. Neb jate řekl: Učinili jsme smlouvu se smrtí a s peklem smluvili jsme se.¹⁷ Bič rozvodnil¹⁸ když přecházeti bude, nepřijde na nás: neboť jsme položili lež za nadějí naší a lež ochránili jsme se.¹⁹

16. Protož toto praví Pán Bůh: Ať já položím v základech sionských kámen, kámen zkusený, úhelný, drahý, v zákládě založený: kdo uvěří, nepospěchej.²⁰

17. A položím u váze soud a spravedlnost u míře:²¹ a podvrátí krupobítí nadějí líživa: a obranu vody zatopí.²²

18. A tak shlazena bude úmluva vaše se smrtí a smlouva vaše s peklem neostojí: a hlč rozvodnil²³ když přecházeti bude, budete polapani.

19. Kdykoli přecházeti bude, zachvátí vás: nebo ráno na úsvitě přecházeti bude, ve dne i v noci, a toliko samo trápení dá rozum sluchu.²⁴

20. Nebo souženo jest lože, tak že druhý spadne: a plášt krátký ncbude mocí obou přikrytí.²⁵

21. Nebo jako na hoře rozdělen²⁶ povstane Hospodin: jako v údolí, kteráž jest v Gabaon, hnévati se bude: aby činil dílo své, cizí dílo své:²⁷ aby vykonal dílo své, cizí jest dílo jeho vlastní.

22. A nyní nepomívejte se, aby se snad nestužily okovy

vaše:²⁸ neboť o pohubení a zkažení slyšel jsem od Pána Boha zástupů na věčnu zemi.

23. Ústima pozorujte a slyšte hlas můj: pozorujte a poslechněte řeči mé.

24. Zdáli celý den orá oráč, aby sel,²⁹ zdáli vždy toliko prohání a vládtí roli svou?³⁰

25. Zdáli když srovná svrček její, nerozsvítá černého křmínu, a nenaseje-li lučnou křmínu, a nenaseje li pšenice napořád a ječmene a prosa i vikve v místech přfhodných?³¹

26. I vyvřel ho v soud:³² Bůh jeho učí jej.

27. Neboť ne zubaťnými nástroji mláčen bývá černý křmín, ani kolem vzním po lučném křmíně jedí se: ale prutem vytlouká se černý křmín a luční holf.³³

28. Oblil vše mláčen býrá: však ne na věky mláčen bude mládití je, aniž je rozstlaťtí kolem vzním, aniž kopyty svými³⁴ rozsete je.³⁴

29. I to od Hospodina Boha zástupů vyšlo, aby divnou učinil rádu a zvelebil spravedlnost svou.³⁵

KAPITOLA XXIX.

Předpovídá oblažení města Jerusalema, nařká na hříchy a slepotu národa, hvozí neuvěřením, a věští, že Bůh i je i pokazy konání cvětí a obětí.

1. Běda tobě, Arieli, Arieli město, kteréž vybýoval David! Přidán jest rok k roku: slavnosti minuly jsou.²

2. I obestěn násepem Ariela a bude smuten a truchliv a bude ml jako Ariel.³

3. A obtáhnu jako okolem vlákol tebe a výzenu proti tobě násp a obrady vědkám k oblažení tvému.⁴

4. Sníženo budeš, ze země mluvití budeš a z prsti slyšána

¹⁴ t. j. konajte příkaz lásky k bližním: to mno štělní bude jako občerstvení, odpočinek.

¹⁵ t. j. ta laktavá řeč Hospodinova, že jí neoslyší, vyběrá se jí co nřkámovo bláznovství posmívání, potpání a jí opakajíc; ta bude jesti tím větším dvorem k přisázení jich potvrdění.

¹⁶ t. j. lidé tělesní a smyslní, kteří si smůcky tropí se příkazem Hospodinova, že se s vaším smyslem seorovává.

¹⁷ t. j. nevěříme, aby nám kdo náhodil, budsi smrt nebo peklo.

¹⁸ t. j. meča, pomsta.

¹⁹ Tomu již jedni rozumíli nárné bohy a modly, nebo smlouvu, kterou král Achaz s Assyryktými učinil, až se jim podobiti nemali, a Ezechiáš potom dříti nechtěl. (4. Král. 16, 7, 18, 7.)

²⁰ t. j. nechtěl, kdo jsem dvěřovatí budě, neboť než se mn děho lidé: die žim. 10. 11. a 1. Petr. 2, 7. 8. „nebude zahanben.“ t. v. nádějí své sklámam. Kamenem tělným vyrovznává se v Písni svatém často Krista. Smýsl: Za nebody, jeť trpiti, stítím vsa Mešsám. Kdo-koli v něho uvěří, nemal jínde spasení hledati, nemal se bát, když nastane soud, ale na tomto základu když stánata, nebude zahanben.

²¹ t. j. vykonám spravedlivý soud nad bezbožníky, přímě podle zastolení jich potvrdění. Žlnek: Učiním, že bude dokonán spravedlnost mezi lidem, až totiž položím osen kámen štělní, a bych vzdělni na své pravý chrám svj.

²² t. j. proti mocemám jako porovd vojska. Hřáz, v kterémž stánata, zatopí vojsko to, dopadnávší na vás co krupobítí a porovdí, jí nelze utěl.

²³ t. j. otevře vám rozum, abyste uvěřili tomuto předpovědění; neuvěříte, lež až skutek.

²⁴ t. j. bude velká tíseň, a nikde nebude štádného zlíknutí. Právě v státek velikoodně, když město naplázno bylo lidem, počalo oblažení Tlivo.

²⁵ t. j. na hoře Farnas. (2. Král. 6, 30.)

²⁶ t. j. císi skutek svj; proto císi, že Jednatí bude e štýdy, ne jako se svými, se ne jako jindy na nepřásky Judských, ale na Judské samy hnévati se bude, a je tak, jakok nikdy ještě sečinil, potvrdí. Dvkráté povzdil David Filistinské a pomoci Boží, i dvkráté potvrdí vsa, že jate savřili vyrovdení od nábo kámen národní. Vyprávěno Tímem a Hadriánem, císaři Římskými: proto i dvkráté se opakují taťá slova.

²⁸ t. j. abyste trstání Božího sobě nepřítřili.

²⁹ aniž by v skutku sel.

³⁰ t. j. sdáš ustavěné jedu a toľko přelí kdo?

³¹ Což ukázáno: že jako rozsvítá hospodá, vše co, kdy a jak činí ml, své role rozlité svařuje a před svou rozlité rozlázaje: tak se Pán Bůh i osmy lidské podle moudrosti své Hdi a nářebok bez soudu sečinil; taťtá i Juda nyní trucea, jakohó ho byl pře počánal.

³² t. j. Bůh ml jej takové opatrnosti, jak by seml vzdělavati, stí, i saze s tí drody abrádi ml.

³³ Podle spáboe taďeřtího mláčen mlví. Rozum jest: Vi-li sprostý oráč, eo a jak při obvodu svém užítelce a přfhodné dělati, tím více prostratý a vševědoči Bůh vědtí bude, eo a jak činít, kdo, kdy a jak a maoobí trstati ml.

³⁴ t. j. koi svřch anebo ostrými nástroji i kola vřavětnými, jeřáb se k rozseání a vymýcení obilí užívá.

³⁵ t. j. se ustavíli a kterýmoli spůsobem hospodá obilí obilí své mláti; svřch jen potnd a tak, aby se srno od slámy a vřer oddělilo. Rozum: Jako hospodá i při mláčen opatrnosti užívá a se ustavíli mláti, aniž tak valm, aby všleco i se slamon skasil, tak i Bůh ne každého čam, lež když potřeba tobo vídt, trucea, aniž truceaje dopovziti vždy, aby vlákní ašnyml.

³⁶ t. j. podobě jako opatrný hospodá, činí díe své moudrosti a spravedlnosti i Bůh dopovzítaje trst na lid svřj jen potnd a k tomu, aby ho napravil a odtělil.

KAPITOLA XXX.

¹ Arielem (Irem Božím, nebo slýžím) město Jerusalema se míni. Navřrá pak (Avram před proro, se Senacheribova oblažení a pomoci Boží jako neprořekání le odvolal, anebo pro oltář sápalých obětí, jeji tať Ezechiál Arielem nazval.

² t. j. když po tomto roce jeť jedon rok se svými vyrovění slavnostmi mlse, tedy po dvou letech. Dvě léta, než se Senacherib město oblahe, prorocovi to hlásal lašál.

³ t. j. jako oltář Ariel Pověry, t. tak jako na tom se sabřaji mnoob obětí, tak i při oblažení města mnoho lidí počje, tak-že krev vlákol města počaje, jako taková vlákol oltáře.

⁴ V prorocově častu si Bůh přivlastňuje to, co nepřítelý vykonati háže, jako by to sám činil.

bude řeč tvá: ⁶ I bude jako věstec ⁶ ze země hlas tvůj: a z prsti řeč tvá sypěti bude.

⁵ A bude jako prach drobný množství smrtajících tebou a jako pyř pomlející množství těch, kteříž mocná proti tobě povstano: ⁷

⁶ A stane se to v náhle, hned. Od Hospodina zástupů navštíveno bude ⁶ hromem a zemětřesením a zvukem velikým víchru a bouře, a plamenem ohně zřizajícího.

⁷ I budeť jako sen vidění nočního tomu množství všech národův bojujících proti Arieli a všech válečích proti němu a obléhajících ⁸ a ssužujících jej.

⁸ A jako je lačnému ve snách zdá, že jí, ale když procitne, prázděn jest život jeho; a jako se žiznivému ve snách zdá, že pije, a když procitne, ustaly ještě žizně a život jeho prázděn jest: ⁹ tak bude [tomu] množství všech národův bojujících proti hoře Zion. ¹¹

⁹ Zaučete a podivte se, zmítejte sebou ¹⁰ a potácejte se: zptíte se, ale ne vínem: motejte se, ale ne od opilství.

¹⁰ Nebo smilsi vám Hospodin ducha dřímoty, ¹² osepil oči vaše, proroky ¹¹ i kněžata vaše, kteříž vidí vidění, ¹³ zastře. ¹⁶

¹¹ I bude vám vidění věcí ¹⁷ jako slova knihy zapečetěné, kterouž když dají tomu, jenž zná písmo, frouce: Či jí! i odpoví: Nemohu, nebo zapečetěna jest.

¹² A dána bude kniha tomu, jenž nezná písmo, a řečeno bude jemu: Či! i odpoví: Neznám písmo. ¹⁸

¹³ I řekl Pán: Proto že lid tento přibližuje se ke mně dšty svými a rty svými oslaruje mne, ¹⁹ srdce pak jeho daleko jest ode mne, a že báli se mne díle lidského přikázání a učení: ²⁰

¹⁴ proto až já přidám, abych podivně učinil lidu tomuto divem velikým a předivným; nebo zahyne moudrost moudrých jeho, a rozum opatrných jeho skryt bude.

¹ t. j. hluboce, až do prachu potleso, téměř jako s hruba vydychati budeš.

² Hebr.: „Jako duch konzultace vyvolaný.“

³ t. j. neodříká zástupové povstano proti tobě, aniž se nadáš: to se stalo zvířel náhlým příchodem vojaka Tlivoa. (Sv. Mat. 24, 27. a d.)

⁴ t. j. toto náhle navštíveno Hospodinovo přijde a velikou hrůzou na nebi i na zemi a sněží tě do kofeň.

⁵ Hebr.: síť prostrajících, t. i. sílon i áklady o skázu trou proučících.

⁶ Hebr.: como tamo běhá, řádaje zhasiti říše svou.

⁷ t. j. proti hradu královskému. Smysl: Jakkoliv velké množství lidu se pohábi, bude to nesáhlých nepřátelí zřivostí, jako by toliko ve snách byli ještě i píli.

⁸ t. j. vy zaučete slova, ale lehkověrně svěříte prorocvi tomuto, nebo jeho jako dnohvěrní opíli, zaslepeni, neslyšeli. Hebr. táz: „k-mejte, zaslepte se.“ vs 10.

⁹ Hebr.: tvrdého spaní; doplnsi na vše slopeno, zaslepeno srdce, abyste viděno neviděli, a slyšeno neslyšeli ani rozumeli. (Mat. 13, 18.)

¹⁰ Hebr.: viděno.

¹¹ t. j. prorokovi jsou oči lída, sílece jay a vedence po cestách Božích; kniata pak jsou hlavy, Hléce jay ve všech sílečnostech svět- ských.

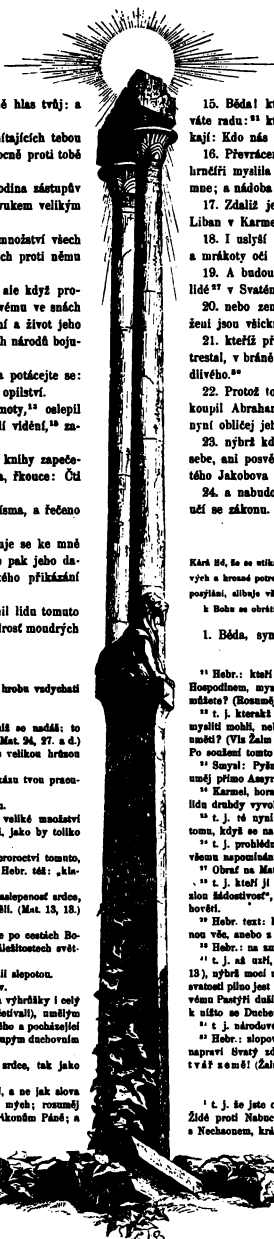
¹² t. j. ty, kteříž se sdají být jsaek ovčinoi, porazil slopetou.

¹³ t. j. všech prarých, starších i služobních prorokův.

¹⁴ Smysl toho jest: Veškeri prorocvi, napomináči a věštřáci i celý nákos Jon ván knihou započteno (stať knihy pečevávi), neslyšeli i nesoudili. Učený jest následkem života svého žiznšho a pocházel s něho zadrželo srdce, nezduý pak s nevědomostí napřm duchovním slepeno.

¹⁵ t. j. toliko zavrženými obřady, bez upřímnosti srdce, tak jako fariseové činili. (Mat. 15, 8.)

¹⁶ t. j. jak toliko přikázání a ustanovení lidská veš, a se jak slova a zákon mój lásko, dbající více zákoně lidských nežli mých; rovnáží však jen takové zákony světské, které se protiví zákonům Páně; a nebo je, až dobré, nadazují nad zákoně lásky.

¹⁵ Běda! kteříž hluboko v srdci před Hospodinem skry- váte radu: ¹⁶ kterýchžto ukrutové ději se v temnostech, a ří- kají: Kdo nás vidí? a kdo nás zná?

¹⁶ Převrácené myšlené to vaše: jako kdyby hlína proti hrněří mysliia a dílo řeko by učitelni svému: Neuctini! ja! mne; a nádoba hlíněna řeko by hrněří svému: Nerozumíš. ¹⁷

¹⁷ Zdalíž ještě po čase malíčkém a krátkém neobrátí se Liban v Karmel, ¹⁸ a Karmel za les nebude-li počten? ¹⁹

¹⁸ I uslyší v ten den hlásť slova knihy ²⁰ a z temnosti a mráčky oči slepých viděti budou. ²¹

¹⁹ A budou se tíš v Hospodinu veseliti opět, a chudí- lidé ²² v Svatém izraelském plesati budou;

²⁰ nebo zeměděl učinili, za své vzal posměv a pora- ženi jsou všickni, kteříž kdili nad nepravostí. ²³

²¹ kteříž přivedli k hrůchu lid slovem ²⁴ a tomu, kdož je třetal, v bráně osidla kdili a odchýlili se marně od sprave- dílnosti. ²⁵

²² Protož toto dí k domu Jakobovu Hospodín, kterýž vy- koupil Abrahama: Nebude nyní zahaben Jakob, aniž se nyní obléje jeho zardí:

²³ nýbrž když uslyší syny své, dílo rukou mých, u prostřed sebe, ani posvěcní jména jeho: ²⁴ i posvěcovati budou Sva- tého Jakobova a Boha izraelského obléšovati budou:

²⁴ a nabudou bloudící duchem ²⁵ rozumu a reptáci ²⁶ na- uží se zákonn.

KAPITOLA XXX.

Krát 24, že se státi o pomoc k Egyptským, a líli bláznoo oděna spravdi- vých a hrubá potvození křivěhoř. — Ukazuje, že maroz jest jich ob, to tam postřili, ačkoliv však pšeo ochrany a vyvoleno od Amyrských tím, kteříž k Bohu se obráti, při tom však pohléd k poslední době Nše Mstičkory.

1. Běda, synové pöhěbici! ¹ dí Hospodín, kteříž ukládáte

¹ Hebr.: kteříž se hluboko (jako v podzemni skryše) skrýváte před Hospodinem, myslíte, že svých činův a obmyslův před Ním skryti můžete? (Rozněj! na Mat. 26, 4.)

² t. j. kteráž tedy ten, který vás učinil, a vám ta moe dal, abyste myslili moudři, nebude o vás a o myšlenkách vašich věděti (a jm roz- něj? (Viz Žalm 98, 9.) Rozstříhá vás o hrubosno nádo. (Žalm 2, 9.) Po souzení tomto nastane doba bláznů: obróceni oetaká lída.

³ Smysl: Pýšil sněšelo, a pokorní porýželi budou. Pýšnými roz- něj přmo Amyrské, druhými Judské; dále pak obrat na Mat. 21, 48.

⁴ Karmel, hora a krajina velmi štědrou a pševěnošen jest obrazem lidu drubý vyvoleno; Liban, hora lesnatá a neodrůdná, — pohánř.

⁵ t. j. té nyní před nimi jako započtené; tebdáš svěří prorocvi tomu, když se na nich spíli.

⁶ t. j. přibědozna a pševěděl se o pravě všickni, kteříž prve ke vlněmu napomináči a ochotnosti jako slepi, hlusí byli.

⁷ Obrat na Mat. 5, 4. a 11, 5.

⁸ t. j. kteříž jí bedřivi byli, jí hájili, nad ní ruka drželi; hebr.: „pro zion židovství“, t. peřilvi byli velikým ohoukám židovství své horěti.

⁹ Hebr. text: kteříž obviňují s hrěchu lidu pro slovo, t. j. pro špat- nou věc, anebo s nechtí a zášti utlačiti bláznoo.

¹⁰ Hebr.: na smar ho přivedli.

¹¹ t. j. až uslyší, že se jim zrodí potomstvo nkolí podle těla (Jan 1, 13), nýbrž mozi mou, které s nimi spolu, milosti mo jsou posvěceno, avšak pílo jest a slava mo hlásť, pak i oni obrátí se k jedonmu prav- němu Pastři dšti svých. (Jan. 11, 16. I Petr. 2, 26.) Tak tebdáš dále.

¹² t. j. nádoová, již svy napřmí dšjí.

¹³ Hebr.: sloperatni, lazeňské síjící, odpoví. I rozum ověti, i vlni napřmí švry sde pševědřány, tak že dozna obnovena bude tvář země! (Žalm. 103, 80.)

KAPITOLA XXX.

¹ t. j. že jste opustili Boha: Hebr.: buňdi; bonfil se totiž tebdějí Židé proti Nabuchodonosorovi králi, a ku pomoci hleděli se spojiti s Nechosem, králem Egyptským.

radu, ale ne ze mne: a osuňte tkaninu, ale ne z ducha mého, a abyste hřích k hřích přidávali:

2. Kteří chodíte a stupujete do Egypta a úst svých neotázali jste se, nadějíce se pomoci v síle Faraonové, a majíce doufání v sítnu⁴ egyptském.

3. I bude vám síla Faraonova k hanbě a doufání v sítnu egyptském ku pohánění.

4. Ilylič ovšem v Tanis knižata tvá a poslové troji až do Hanes přišli.⁴

5. Všickni zahanbení jsou u lidí, kterýž jim prospěti nemohli: nebili ku pomoci, ani k jakému užtku, ale k hanbě a k útržce.

6. Břímé hovad poledních.⁶ Do země zarmoucení a úzkosti, a z níž jsou lvice a lev, ještětka a králík létající,⁷ nesou na plecích hovad zboží své a na hřbetě vbloudivů poklady své k lidu, kterýž jim nebude moci prospěti.

7. Nebo Egypt nadarmo a ušně pomáhati bude: protož volá jsem nad tím: Pýchať tolko jest; upokoj se!⁸

8. Nyní tedy vejda naplá mu na desce⁹ a v knize bedlivě to vyryj, a buďet to v den nejposlednější až na věky na svědectví:

9. nebo lid¹⁰ k hřadvu popouzející jest a synové lživí; synové, nechtějící slyšeti zákona Božho:

10. kteříž říkají vidoucím: „Nechte těch vidění!“ a prorokům: „Nepřorokujte nám toho, což pravého jest:“¹¹ mluvíte, co se nám líbí, prorokujete nám bludy.

11. Odstraňte cesta ode mne, uchyte ode mne stezku; pomíň od tváří naší Svatý israelští!¹²

12. Pročť toto dí Svatý israelští: Ze jste zavrhli slovo a doufáte v utiskování a v rozbroj a spoleháte na to:

13. proto bude vám nepravost tato jako rozsedlina padající a jako vydatí na zdi vysoké; nebo v náhle, aniž se nadějí, přijde zbrojení její.

14. I roztrhání se, jako roztrhání bývá nádoba hrncířská rázem náramným: a nenalezne se ze zlomků jejich stěpina, v níž by se neal ohnček a ohništá a nebo se nabralo vody malické z jámy.

15. Nebo toto dí Pán Bůh, Svatý israelský: Obrátíte a

⁴ Hebr.: „vytříváte a vytříváte, ale se ducha mého,“ nýbrž líbí a klamné naděje mezi lidem.

⁵ t. j. v ochraně Egyptského krále: ochrana se často v plamenném stíne, saciřním nazývá.

⁶ Thibe a Hanes býva dvě hlavní města Egyptská, ležící v středním Egyptu, sídla svátých kníazů nekralův. Vy jste ovšem vyslali posly do Egypta prosit o pomoc, ale...

⁷ t. j. proroci téžka hrozně o poslanství, Jozucim z Judava k polední; používá na očích a vbloudivých dary své do Jhánho Egypta vezli, chůce až tak zakoupli pomoci jejich.

⁸ t. j. do Egypta, kterýž sám jest pln strachu a šakosti pro krále asyrského.

⁹ t. j. v níž jest plno divokých zvířat, hadův, ještěřův či bašiliákův, kteříž ani před těmi není bezpečná.

¹⁰ t. j. přestali Jude u Egyptských, jimiž pýchať a na nich si honosí zakládá, pomoci hledati. Hebr.: „pýchať jest to! ani (jsem) viz! t. neziti, nadati.“

¹¹ t. j. naplá to proroci na tabuli před očima jejich, aby ho ani nezapomněli, ani ti ho nezapřeli.

¹² t. j. israelští; vytýká jim tuto právě tři blížny, pro které až poud od Boha zavřeli jeon.

¹³ t. j. prorokům d: Nepřorokujte nám pravdy odporu, nadějí obveselující lí, balky.

¹⁴ Jako by řekl: Mléte nyní a těmi věcmi. nezaměťte nás jimi, nemluve nám usavřiče o Bohu. Ať tak nemluvíli slovem, a však takový smysl na ně pronášelo jejich slo a přivřecné obcování. Písať věsty a po všechny věky lidem, o ríchí dí Svatý teou Israelky: „Proto vy slova Božho neslyšíte, že s Bohu nejste.“ (Jan. 7, 47.)

spokojíte-li se, spasení budete; v tichosti a naději bude síla vaše.¹⁵ I nechtějí jste:

16. a řekl jste: „Nikoliv! ale ko kořím¹⁴ utečeme se;“ protož utkáti budete: „a na [rychlé] koně vzedneme;“ protož rychleji budou ti, kteříž vás budou osňati.

17. Tišic lidí před strachem¹⁵ jednoho: a před strachem pěti všickni utkáti budete, dokavadž nebudete ostaveni jako želez loď¹⁶ na vrchu hory a jako prapor na pahorku.¹⁷

18. Proto čeká Hospodin, aby se smiloval nad vámi: a proto povýšen bude, odpouštaje vám: nebo Bůh soudu jest Hospodin;¹⁸ blahoslavení všickni, kteříž důvěří jemu!

19. Lid zajisté sionský bydliti bude v Jerusalemě:¹⁹ pláče nebudě nikoli plakati, lítost maje smiluje se nad tebou: k hlasu volání tvého hned, jak uslyšíš, odpoví tobě.²⁰

20. A dá vám Pán síce chleba akrovně a vody nuzně:²¹ avšak neá od tebe odejti více učitelí tvému: a oči tvoje viděti budou příkazatele tvého.²²

21. A uši tvoje slyšeti budou slovo ze zadu napomínajícího: „Taf jest cesta, choděť po ní: a neuchyljte se ani na pravo, ani na levo!“

22. I poskvrní pláty rytin svých stříbrných, i oděv alitín svých zlatých a pobohdí je jako nečistota ženy nemoc svou trpící. Vyjdí! řekně tomu.²³

23. A dán bude dětí semeni tvému, kdežkoli síti bude v zemi: a chléb z úrody země bude přehojný a tačný:²⁴ pásti se bude na statku tvém v ten den beránek volně:

24. a býkové tvoji i osátká, dělájící zemi, smíšenou píci jísti budou, jakož na humně převáta jest.

25. A budou na všelké hoře vysoké a na všelkém pahorku vyvýšením potokův tekoucích vod v den pobiti mnohých, když padnou věže.²⁵

26. I bude světlo měsíce jako světlo slunce, a světlo slunce bude sedmeroasobně jako světlo sedmi dnův v den, v kterýž uvíže Hospodin rnu lidu svého, a šraz udeření jeho uzdraví.²⁶

27. Ať! jméno²⁷ Hospodinovo přichází z daleka: hořící

¹⁵ t. j. kdybyste se obrátili od daremých tolek a utíkání se k Egyptským, a nadějí ve mne doufali a pokoujli se mni, byli byste zachráněni. Pokoj plodí blaženost, brojení záhubu.

¹⁶ t. j. egyptské jezdce vezmeme si ku pomoci.

¹⁷ t. j. poslym hrozivým slovem.

¹⁸ t. j. ceil osamělí a opatření, bese váš pomoci, ochrany, mílosti.

¹⁹ t. j. slop bérky, stěna. Na vrších aloppy se stavěly na znamení početným a na moři plující.

²⁰ t. j. spravedlivý; nekajícím zatvrzelcům mílosti dopřáti nelze spravedlnosti jeho; kdo se však kajícím k němu obrátí, těm odpouští. Timto větrem podná nová čláka prorocství tobo; silboje se jim smilovaf od Boha.

²¹ t. j. po oděšení Asyrských.

²² t. j. spomáte li. Po soužení špase od Pána.

²³ t. j. ažkoli na vás doprati na krátky čas úkocet a nouz. (S. Král. 22, 27. Vých 22, 1. 2.)

²⁴ Rozmanjí se prorokové, kteříž by lid dobře vedli a spravovali. A však i na bláhé časy království Mesiasova se toto prorocství obrací, kdež ovšem každý, kdo spasení žádavěť jest, dostatečného náněni dojíti má.

²⁵ Rozmanjí: Odjeknu se všebo modlitavě: ale nevztahuje se toliko na modly slavný a stříbrnými pláty pobíh, nýbrž na všechny věci posuzaná, jež pro Boha hovíti býti smějí opasiti.

²⁶ t. j. bude široká a hojnost obilí: tu často uděluje Bůh na odměnu pravého polepšení života.

²⁷ t. j. písaň Asyrští. Vých 2, 16. Duchovně toto rozumějí na hojnost mílosti v Hh Mesiasově.

²⁸ A Bůh lid své osvobodí, i ceil přiroda ostavena bude. Vyptují se tuto přímo síce bláhé časy se krále Eschiashe pro poráze Asyrských, avšak i na vše utřené doby Hh Mesiasovy, církev vstává, a stav blaženě věčnosti po posledním soudu. (II. Petr. 8, 13.)

²⁹ Hebr.: sláva, veleboost (Mat. 26, 31.)

WICHRZAS KAZE ISRAELSKYM POKANI.

jest prchlivost jeho a téžká k nesení: rtové jeho naplnění jsou hněvivostí a jazyk jeho jako oheň ztrajřící.

28. Duch jeho jest jako potok rozvodnlý až do polu hrdla [dosahuje[ci], k chlazení národů v níveč, a uzdy bindu, kteráž byla na čelístech lidí.²⁸

29. Píseň zpíváte budete jako v noci, když se zasvěcuje slavnost.²⁹ a budete míti radost srdečnou jako ten, kterýž jde s p[ř]ítalou, bera se na horu Hospodinovu k Silnému israeliskému.²⁹

30. I slyšeti dá Hospodin hlasu svému a strach ramene svého ukáže v hrůze hněvu svého a v plameni ohně ztrajřícího: porazí [vše] vichřem a kameuným krupobitím.

31. Neboť hlasu Hospodinova zdění se Assur, prtem ubitý.³¹

32. A bude rána toho prtu náležitá,³² ježž odpodčinouti nechá Hospodin na něm při bubních a citarách:³² a v bo-
jích zvláštních vybojuje je.³²

33. Nebo připraveno jest od věterjčka Tofeh,³³ od krále³³ připraveno jest, hluboké a široké. Potravý jeho oheň a dříví mnohé: lech Hospodinův jako potok sirný je rozmějuje.

KAPITOLA XXXI.

O téml.

1. Běda těm, kteříž stupují do Egypta o pomoc, v koních doufajíce, a důvěru majíce ve vozích, že jich jest mnoho: a v jezdecích, že jsou příliš silní: a nedověfují Svatému israeliskému a Hospodina nehladají.

2. Ale on jaa moudrý, uvede zlé a slov svých nezmění: a povstane proti domu zlostníkův [nejhorších] a proti pomoci těch, kteří páší nepravost.

3. Egypt [jest] člověk a ne Bůh; a koňové jejich tělo³ a ne duch: a Hospodin nachýlí ruky své a padne pomocník, a padne ten, jemuž se dává pomoci, a spolu všickni zahynou.

4. Neboť toto dí Hospodina ke mně: Jako když řve lev a lvíče nad loupeží svou, a vyšlo by mu vstříc množství pastýřův, hlasu jejich nebude se strachovati: tak sestoupí Hospodin zástupův, aby bojoval na hoře Sion na pahorku jejím

²⁸ Rozmějí: Hospodin přijde sábele oc sáramní poroždě všechno před sebou trajřící a zničí národy se všemi hiny jejich, die náhod ukrutné se spravedlivými oc sáramní svřity zachází. Obrátí přímce na Assyriá, na Zidy za čas Tita, konečně na všechny nepřítelny spravedlivých v N[ě] Mostálově až do skonání světa.

²⁹ t. j. die obyčje šidovského zašlány za slavnosti hned a večerem. Tuto se mání zvláště noc svátku velikonočního.

³⁰ t. j. jako když se p[ř]eje do chrámu Jerusálmáckého. Hebr.: „k náhle Israelově“, t. k Hospodinův, jenž jest acháa sebe síla Israelova. (Sr. 28, 16.)

³¹ t. j. mečov, trumem Hospodinovým poražený.

³² t. j. tvrdě, tak že se semáše vše ...

³³ t. j. když lidé budou Assyrii, budou se s tobo vnesli Juděi, vstátní Hospodinovo a buhny a barhání slavia; takž i spravedliví nad pouhbením nepřítelův Bůhova a svých vřady a vřady, zvláště pak na konci všech věkův a na prahu blázně věčnosti.

³⁴ t. j. přeměšje je několik mečov a kopín, vybírá sborní duchovní. Rozmáň tuto „brání nejv. Oběd“, kteráž nepřítelům Páně vše brání než hromov [jeho]ch stěly, jichž oni sesmyšlaly v p[ř]eje proti církvi svřijí.

³⁵ t. j. od dávná král Eszecháš připravil j[eh] Tofeh k spálení těl Assyriáckých. Bylo pak Tofeh místo ohavné, blíže Jerusálema, v údolí Hinnova, v němž sčítali Zidé své dítky modie Moloch obětovány za živa je páliho. (4. Král. 23, 10.)

³⁶ t. j. Hebr. text: „i králi připraveno jest.“

KAPITOLA XXXI.

t. j. vše m[á]dí, slabě.

5. Jako ptáci létající,⁵ tak hájíti bude Hospodin zástupův Jerusálema, ochraňuje a vysvobozuje, přecházejí⁵ a zachováva je.

6. Obratě se, jakkoliv jste byli bluboko zaslí,⁶ synové israelští!

7. Nebo v den onen zavře každý modly své stříbrné i modly své zlaté, kterýchž nadělaly vám k hříchů ruce vaše.

8. I padne Assur mečem ne muže,⁸ a meč ne člověka shlíř jej, a utkáti bude ne před mečem:⁸ a mužstvo jeho bude v daš uvedeno:⁷

9. a síla jeho strachem pomine, a děšiti se budou utka-
jíce knížata jeho: praví Hospodin, jehožto oheň jest na Si-
onu, a jehož obětnice v Jerusálema.⁹

KAPITOLA XXXII.

Pod chrámem Mostálově a spravedlivého kralovství Eszechášova všelijaké blaženosti kralovství Mostálově, p[ř]eobuje a spálení semí Judáti, a postojce nepřítelny a vřiditní kralovství Judáckého přímce, dáše pak o Mostálově kralovství.

1. A j. v spravedlnosti kralovství bude král¹ a knížata v soudu vládnouti budou.

2. A bude každý muž jako skryše před větrem a jako schrána před bouří, jehož potokové vod v žizni a stůn skály vřeslé v zemi pusté.²

3. Nezastemní se oči vidoucích, a uši slyšících pilně pozorovati budou.³

4. I srdce nemoudrých porozumí umění, a jazyk zajřkářvých rychle mluvíti bude i volá.⁴

5. Nebude slouiti víca nemoudrý knížetem: ani listivý slouiti bude starším.⁵

6. Nebo blážen více věcí mluví, a srdce jeho činí nepravost, jak by provedl pokrytatví a mluvíti proti Hospodinův listivé⁶ a znužil duši lačného a nápoj žiznivému odjal.⁷

¹ t. j. okolo svého hůlida, hájce svých m[á]dí.

² t. j. jako strážník samo tamo bedlivě k jelech zschovní blědí.

³ t. j. od svého dalekého odložení se, pobouzení ode mne.

⁴ t. j. ne lidakov, ale Božakov rukou budou vojaka jeho poražena.

⁵ Hebr.: „a urikati mu bude před mečem.“ Doloř: až ve vlasti své mečem zřadným za své vezme.

⁶ t. j. rozprodáno v otroctví.

⁷ t. j. oltář a chrám, kdešto se mu zápalce obětí obětují. Anabo: „jehožto trauřící moe vyřadí s Jerusálema.“ Hebr.: „před znanením.“ t. které uvidí nad sebou na nebesech. Obratěti to sv. otovně na největšího znanení křsta, a církve sv. se modlí: „Hle křst Páně! Přehleže mocnosti nepřítelův!“

KAPITOLA XXXIII.

t. j. po vyhlášení nepřítel. Vykládá se toto místo nejblíže o králi Eszecháš, po dále i o zeslábném Mostálv, ježž spravedlivě panuje král Eszecháš p[ř]edobrovanou.

t. j. nalazce pod tím křtem každý štěhlé listá a pomoc dostaneťou v každé p[ř]ipadnosti, jak proti všelíkém bespřít, tak v nouzi a opatřivosti.

Srv. 29, 10, tam řečeno, že viděni přestane: nyní předpovídá, že viděka duchovní i slepota i hluchota přestane, t. že se dostane lidu blážených, moudrých učňův a správův duchovních, i že lid je rád poslouchati bude: to jen na blažený stav duchovní H[ě] Kristovy lze rozuměti.

t. j. vzdání Hospodin lidu svému i vřimavých učňův, a to i se prostých. Pomní na sv. apokály.

t. j. nebude lid tak seřazen, aby nemohl i nespravedliví pasov-
ně nad ním. Pouháže tu, že nesoudnost, pod síto se vřebe všecka nezabohnost v Páně vřimén polněm, a nespravedlnost (die hebr.: listivý, vřasné jakomeč), buhání po bobatství, jsou největší vřady vřiměni, i neblouždní městy, jimiž B[ě]h obce a národy trauř, (Vř dále.)

t. j. roshavě, pouzaje i jeho H[ě]ni, i odporuje jeho zákonům.

t. j. všelík bespřít proti bláženmu sí dovoluje, nepamataje, nebo ani nevěta, se B[ě]h na to patří a trauřati bude.

7. I listivého nástrojové* nehorší jsou: neboť on obmyslil smův, aby zhubil tichých řečí klávou, i když mluví chudý pravdu.

8. Ale kníže obměnil věci hodné knížete, a on nad věrodami státi bude.*

9. Ženy bohaté,¹⁰ vstaňte a slyšte hlas můj: Dcery bezpeřivé,¹¹ náma pozorujte řečí mé.

10. Nebo po dnech a roku¹² skromoucy budete, vy bezpeřivé: nebo konec jest¹³ vinobraní, sbírka více nepřijde.

11. Ustráňte, bohatší! strachujte se, bezstarostní: svlečte se a zarděte se,¹⁴ přepašte bedra svá!¹⁵

12. Křevte nad prsy,¹⁶ nad krajinou žádostnou, nad vinici úrodnou.

13. Na zemi lidu mého trní a hloží vzjede:¹⁷ čím více na vřech domích veselých města plesajícího?¹⁸

14. Neb opuštěn bude dům, města hlučná zpestla, tma makavá nad jaskyněmi až na věky. Radost divokých ostav, pastvisti stád,¹⁹

15. dokavadž nebude vyřít na nás Duch s výstou:²⁰ a proměně se poušť v Karmel, a Karmel lesem jmén bude.²¹

16. I bude bydletí na poušti²² soud, a spravedlnost na Karmelu přebývatí bude.

17. A bude dělník spravedlnosti pokoj, a užitek spravedlnosti odpocínutí a bezpečnost až na věky.

18. A sedětí bude lid můj v udržěném pokoji a v stáncích bezpečných a v odpocívání hnojem.²³

19. Ale krupobítí spadne na les,²⁴ a hluboko sníženo bude město.

* Hebr.: táš „ledví“, jesto byly považovány za místo „ládkosti“; rozmějí tedy: žádostnost slovíčka listivého nehorší jest, pláčobí, že nedba ani Božských ani svetských zákonův.

* T. j. dohlédne jim a udělí je v spravedlnosti, že alespoň v házéd před nim hledět k ní budou.

* Hebr.: pýšob, nádherná.

* T. j. bezpečná, lehkovážná si počínající. Slyší se to na města Judská, jesto se obyčejně od dcerů masky seč považovaly. Míni však tuto nejez doba svého věku, kdežto Assyřtí města Judská hubili, vyřítí i dobu, kdežto po usmrcení „Svatého Israelského“ Židů si bezpečně podívali; dále pak i množímě dím, jak mnoho utrpí od nepřítelů svých říše tohob, než k bláznovému pokojemí přijde. Dá se tobo pak i posléh k napomenutí tenkého pohřbí věčob, ješ nádhernou a k úpadku mravnosti čelí.

* T. j. po nějakém čase.

* T. j. nepřítelí pohubíi veškerou úrodu valí.

* T. j. Hebr.: „svlečte se do naha.“ T. oloupoyi budete se všob.

* T. j. obléčte se v šití na znamení zármutku a šitího pokání.

* T. j. kteršj př nedostatek pokrmu svého malých nedávají, tak přímě; pak věčob: nad úrodnou vřastí své, že zpuštěna jest.

* T. j. jesto země, kdo by jí vadčili.

* T. j. i na domích způsobyi varoste trní jako na sřivostních. Ano se to za Eschobě krále uvádělo, zjevno, že k jímam popelněi smát semě hloží a sloz tomu, jímšto podnes na místě užiténých měst tehdejších bývá trní roste.

* T. j. poušti bude to všecko; t. města a nádherný palác tak budou zpuštěna, že nedostanou jed. jednotlivě klenui o jaskyněi ruavě k akryšii střeším nad pasoucí se stědy.

* T. j. dokavadž a pomocii Boží sase neobřevne: anebo: dokud se Bohu tak líbití bude a on s výstoui Duchu svého nám neselá.

* T. j. tak božně bohatstvíi mládozvěstíi Boží s sebou přívse, že poušť bude jako šípobno, šípobno pak jako les hnojem odpocívajob.

* T. j. města, kterái nyní jsou poušti, obyčiena budou a po celěi semě pasovatí bude spravedlnost.

* Posledních 15 let pasováníi Eschobě byla doba pokojná; tuto jest obrazem bláznoběi stavu lidstva v NII „kašitěe pokoje“, jentí přijíí měl a jentí byl očekáván lidu, Maséab.

* T. j. tento les, v němž Karmel se obrátí, konečně přtoce zřukem a město, jentol bláznovšj stánekem lidu, vřivobno bude do kořeb rukou Hospodina přitěi trstajícího. Smysl: Židovstvo s semíi v městem se všeč vesme. Hoznějí tím lesem jedni Izraelák, jntí Asyřtí, jakol i to, o němž se praví, jedni na Samáři, jnti na Babylyi nebo Nivru slyši.

20. Blahoslavení, kteříž sejete při všelikých vodách, vedouce tam uobu vola i osla!²⁵

KAPITOLA XXXIII.

Věsti pod obrazem shobeníi Pěle Assyřtíi konševou shobou světa, a vítěstíi o návěi Sionu i posmrkěho i duchobno.

1. Běda tobě!¹ kterýž loupiš, zřádlí i ty sám nebudeš oblopuen? a kterýž zhrzí, zřádlí i ty sám nebudeš zhrzen? Když dokonáš loupení, oblopuen budeš; když ustana přestaneš lupiti, potupen budeš.

2. Hospodine, smiluj se nad námi! neboť tebe očekáváme: budíi rímě naše v jítře* a spasení naše v čas soužení.

3. Před hlasem anděla utekou lidé, a před vyvřšením trýiu rozprchnou se národové.

4. I budou sebrány loupeže vaše,* jako sbírán bývá chroust, jako když jím bývali naplněny jámy.⁴

5. Zveleben jest Hospodín, nebo na výstoui přebývá: naplňuje Sion soudem a spravedlností.

6. A bude víra za časů trýich: bohatství spásy, moudrost a umění: bázeň Hospodina va bude pokladem jeho.⁶

7. Aj!⁷ (strážní) vidouce to křičeti budou vně, poslové* pokoje hořce plakati budou.

8. Zpuštěli jsou cesty, neníi počestného na stezce, zničena jest smlouva, podvrátili jest města, za nic považovali lidi.

9. Krvílí a zemělela země: zahanben jest Liban a zepřinavěl a Saron obrácen v poušť: a potučen jest Básan i Karmel.⁹

10. Nyni povstanu, praví Hospodín: nyní se povznesu, nyní se porvdnu!¹⁰

11. Počnete horkost, porodíte strnístě:¹¹ duch váš jako oheň zřífě vás.¹¹

* T. j. kteříi šití budeta, až po navřtí se sejezí Babyloňskob: tak úrodná bude země, že stědy bojých pošřích vyřá. Duchobno vlak: Blázen, kteříž nádhěi vionu Duchem svatým, rozsvitíi budete aímě nebeskobo učeníi vionu národy bse rozšle; sv. apotěly míni a jiné učitelé budoui říše Maséabov. Srov. I. Kor. 9, 9. 20

KAPITOLA XXXIII.

* T. j. přímě: Senecherib; duchobno svídk; o nejvěřím shobeníi spasení našobho ředeno.

* T. j. po všeckéi dny, jesto zasvřtíno nám: s každým paprskem světai sešlí nám i mílošť svob.

* T. j. vy Assyřtíi svídk, vy nepříteléi věčob.

* T. j. Babylyky, kteršj v neodlýchých bojebch krajiny hubilo, obřadny, v jámy metány a pěstíi pokryty bývaly, aby sápah zhaných tě jých zřavíi anělkodil: tak se státoi zmaslo a Assyřtíi, jichš najednou 185.000 padlo.

* T. j. poklad budoui městěi doby zakládáti se bude a víře trvé, tať dá moudrost a umění; to vše pak zakládáti se bude na bázii Hospodínob. Něse vyplněni silbu k darum tak pouze duchobno se vřastějíi nástati ani v sebe šťastnějii pasováníi jakobkoliv krále posmrkěho.

* Hebr.: hie! lev jejich silny, t. státoe vojake k obrané postavěni.

* T. j. jednatěe pokoje, ješ Eschoběi Assyřtíi vřitěi poušti, a od nížeš Senecherib klávou 300 stěbov a 30 síma valí a osvěřilí silbu, aby za to a vojakem odtěhli a semě naplníi, vyřítíi poušty zhanobli a zřítíi odtěhli.

* T. j. celá země jest polubena; to známí, jmenjeie znamenatěi hory na všecký 4 strany světa: Liban k severu, Saron k západu, Bašan na východ, Karmel (u Ptolemašy) na jih.

* T. j. kdyži všecko jítíi popelněo a posledníi nádhěe, hrad t. Jerusalemský, v nebesepěi jest, přitějíi k pomocii. „Kdyži pouze nejvěřím, pomoe Boží nepřiblíží.“

* T. j. k nepřítelěm tak dí: „rozpláče se proti lidu mému, nic neprovděte.“

* T. j. pýcha a sloba vaše shubíi vás tak rychle, jako oheňi sžobou síma.

12. I budou národové jako po ohni popel, sebrané trní ohněm spálené.

13. Slyšte, kteří daleko jste, co jsem učinil, a poznejte, blázni, sílu mou!¹²

14. Přestrašení jsou na Sionu hříšníci, pojal strach pokrytec. Kdo z vás bude moci bydleti s ohněm zítřacím? kdo z vás bude bydleti s horkostmi věčnými?¹³

15. Kterýž chodí v spravedlnostech a mluví pravdu, kdo zamítá lakomství podvodné a vytváří s rukou svých věšáků rár,¹⁴ kdo zacpává uši své, aby ani nevyšel o krvi a zavírá oči své, aby neviděl zlého.

16. Tenť na výsotkách¹⁵ přebýváti bude, hradové skální ochranou jeho:¹⁶ chléb jemu dán jest, vody jeho jsou věčné.¹⁷

17. Králé¹⁸ v okrese jeho uží očí jeho: spatří zemi zdaleka.¹⁹

18. Srdce své přemýšlovati bude o báni minulé: Kde jest učení? kde váštelí slov zákona? kde učitel malíkových?²⁰

19. Lidu nestydatého²¹ neuhlídá, lidu hluboké řeči:²² tak abys nemohl rozumětí výmluvnosti jazyka jeho, v němž nížnáde moudrosti není.

20. Popať na Sion, město slavnosti náš: oči tvé uží Jerusálem, obydlí bohaté, stánek, kterýž nikoli nebude moci přenesen býti: aniž odjati budou kolkové jeho na věky, a žádný provaz jeho nepřetrhne se.²³

21. proto že tam velikomocnost jest toliko Hospodin náš:²⁴ tu jest místo fek, potokové předsíroci a otevření:²⁵ nepřejde přes ně loď veslová, ani loď třetádní²⁶ jej přepluje.²⁷

22. Nebo Hospodin jest soudec náš, Hospodin zákona ustanovitel náš, Hospodin kráí náš: onť spast nás.

23. Oslabení jsou provazové tvoji²⁸ a nedříží: tak že na

¹² t. j. slyšte a víste moc mou, obyvatele země, dalecí i blíseí, národové místem i časem dalecí.

¹³ t. j. kdo ostáí před Bohem, Asyřák tak pšněs a beze všeho ušetření trestající, jako oheň, kterýž všecko napoždě spaluje; rozumí se též o hrozděm ohní pekelném.

¹⁴ Hebr.: kdo vytváří (sdrínje) ruku svou od (přijímání) věšického daru, či nedá se dary porušiti.

¹⁵ t. j. na vysokých místech; besopésk.

¹⁶ t. j. tak bezpečně bude, jako by na hradě, na vysoké a nepřístupné skále vzdáleném, přebýval.

¹⁷ t. j. dostatek k živobytí, pokrmu i nápoje míti bude.

¹⁸ t. j. jakkoliv to přímo ku králi Ezechiášovi směřuje, prorok zastupuje v duchu jistého, pravého krále pastí, jež se na zem věrně duše upatřují skrytě ve svíceně, tanto vřítí na věčnosti než v slávě sekulárné.

¹⁹ t. j. daleko široko od nepřítel osvoobenos; jinak duchovně: jinon zemí, t. věčnou blaženost.

²⁰ Die hebr.: „Budeš spomínati na předelý strach“ (Hikaje): Kde jest teď pisar a vyběřiti dale, kde dohlížeti na vše? Smysl: Přestane všecko, co nás prve nepokojilo a tázilo, bude po vojně, po strachu a nářicku.

²¹ t. j. nemoudrého.

²² t. j. asyřského, kterýž zhluboka, nerozumitelně, ošim jazykem mluví.

²³ t. j. podobností vane od stann, kterýž se provaz na kolkly v zemí zarážed mepřínje. Místi tímto novon slávu Jerusálema za Mesášího doby; duchovně budí obráceno k novému Jerusálemu, církvi Kristové.

²⁴ t. j. oslaven vřim novým věčným lidem.

²⁵ t. j. rozzáhl, dalekých blůdř.

²⁶ t. j. ani malá ani velká nepřítelák loď

²⁷ t. j. my jsme v tom městě Jerusáleme pod ochranou Hospodinoou tak bezpečni, jako kdyby širokými řekami všok obkličené a všem nepřítelům bylo; malými a velkými loďmi rozumějí se moci nepřítelák; síla Hospodinoa zakročí, aby se vyvolené města jeho ani tkousti nemohli.

²⁸ t. j. ty nepříteli asyřský!

zezu svém nemžž-š rozestřiti prapor.²⁹ Tehdy rozdělena bude kořist lupeží mnohých: chromci rozberou lupež.

24. Aniž dí soused: Nemocen jsem: Od lidu, kterýž bydlí v něm,³⁰ odjata bude nepravost.³¹

KAPITOLA XXXIV.

Předpovídá pomstu Boží všemohúcím lidem vyvoleného, vřímě Mesášíjým a pak i posuzámě Sionu osudem, t. samí Judáké.

1. Přistuptež, národové, a slyšte! a lidé, pozorujte! Slyš země i plnost její, okřisek [zemaký] i věšický plod jeho.

2. Nebo hněv Hospodinův proti všemohúcím národům, a prchlivost [jeho] proti vojsku jejich: pobije je a vydá je k zabiti.

3. I budou pobiti jejich povrženi, a z mrtvol jejich vzejde puch: a rozplynou se hory krví jejich.

4. A chřadnutí bude všecko vojako nebeské,² a svinuta budou nebesa jako kniha:³ a všecko vojsko jejich sprhne, jako práš list s věnného kmene a s stku.

5. Nebo opojen jest na nebi meč můj:⁴ aj, na idumejskou zemí astoupá a na lid pobiti mého k soudu.⁵

6. Meč Hospodinův plaví jest krve, stánád tukem, krví beranův a kořist, krví tučných skopč:⁶ obět zajisté Hospodinova jest v Bosra,⁷ a pobiti velík v zemi Edom.

7. A padnou s nimi jednorozočová a býkové s mocnými:⁸ opojí se země jejich krví a práš jejich tukem tučných;

8. neboť den pomsty Hospodinovy, léto odměn soudu Sionu.⁹

9. A obrázení budou potokové jeho v smolu a práš jeho v síru; a země jeho bude soucho hořčí.¹⁰

²⁹ t. j. tak jistě zabýneš, jako loď v bouři bez šesín a plachet.

³⁰ t. j. v novém tom Jerusáleme, jež prorok tuto zřl, nebude ani nemoc ani hřích. Kdež pak bylo anebo bude sa panování nějakého posuzáměho kníaze, teť toliko v království toho, jenž vyvolobil lid vřim od hříchů jejich?³¹

³² t. j. přímě: trestu pomsty za ni, nebude morem zhlazen jako Asyřák; dále pak rozumějí: lid obřavil v novém Jerusáleme i prokřis bude blůdn. Tak v každém prorokovi k duchovním darům Hše Mesášíjory poukazuje.

KAPITOLA XXXIV.

¹ t. j. všichni vřimdy tvorové: tím poukazuje, jak velká, všem světu děšitě věc předpovídá.

² Podle hebr.: zavržne je, kloba vydá na ni.

³ t. j. hřevdy se budou třásti a padat.

⁴ t. j. sastrou, povlekos se, nechties to a patřiti. Slovem: taková bude porážka, že ani samo sebe se jí shrozí. Vypisuje vyvrášení a potření meč nepřítelák slory, která spolu plati o sbouě na kociel světa. (2. Petr. 3. 12. Mtš. 24. 29. Zjev. 6. 13.) Anebo se také může rozuměti, že svlášně všichni velikomocni, slavní a vnesení padnou a s vyvstí své svřeni budou.

⁵ t. j. tak povně jako jsou pervá nebesa, zavrtil jsem z sebe, opojiti se.

⁶ t. j. k trestu.

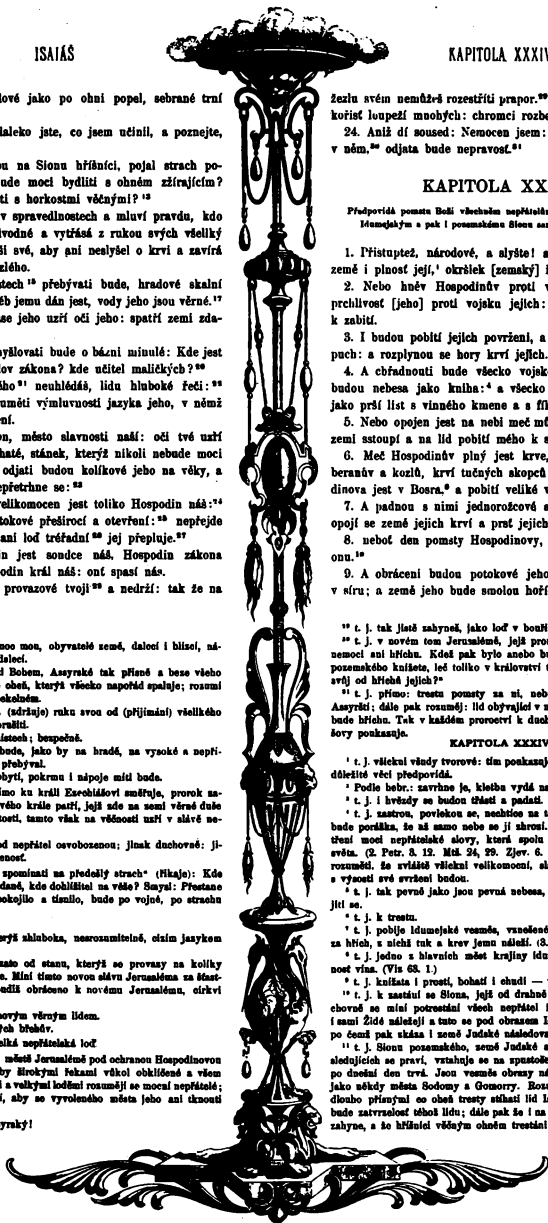
⁷ t. j. pobije idumejské země, vzešené i lid sprostý, jako obět za hřích, s něčím tuk a krví jemu našli. (3. Mojš. 7. 2.)

⁸ t. j. jedno s blavých mečů sepráti lidmejské sílu tak pro hojnost vřim. (Wis 63. 1.)

⁹ t. j. knísta i prosti, bohatí i chudí — všichni zabýnou.

¹⁰ t. j. k zastupí se Sionu, jež od drabů leť idumejských hublí; duchovně se máni potrestání všech sepráti Hše Mesášíjory, k nimžto i samí Zidé náležejí i tuzo se pod obrasem idumejských vyrozmývají, po čemž pak stáza i země Judské následovati bude.

¹¹ t. j. Sionu posuzáměho, samé Judáké s t. 2. Co ve věních následujícího se praví, vřimaje se sa spůsobem země šlověcké, která po dešeti den trvá. Jeon vzešené země náramnou oheň spálení, jako ohněy mýsta Sodomy a Gomory. Rozumějí: bude Hospodin tak dloho přímstá os obět trestu štěhí lid Israhelský, dokudve trvat bude zatroslost těboh lidu; dále pak se i na kociel světa všecko ohněm zabýne, a to hřivně všemým ohněm trestati bude.

10. Ani v noci ani ve dne neuhasne, na věky vystupovati bude dým jeho: od národa do národa pustý zůstane, na věky věkův nebude, kdo by šel přes něj.

11. Ale osadí jej bukač a ježek: čáp a krkavec bydliti budou v něm, a roztažena bude po něm míra, aby v nic obrčen byl, a závaží k zpuštění.¹⁸

12. Šlechťáci jeho nebudou tam: krále raději vzývati budou, a všechna knížata jeho budou v nívě.¹⁹

13. A vzroste na domech jeho trní, a kopřivy a bodláčí na hradích jeho: a bude přibýtkem drakův a pastvinou pštrosův.

14. [Tam] se budou potkávat jesení obiludy¹⁶ a divími muži, a chlupáč¹⁷ ozývati se bude jeden k druhému: tam toliko noční přeluda se ulotí¹⁸ a odpočinutí si naleze.

15. Tam dospě mti bude ježek a vyzíví mladě a ohradí je a vychová pod stínem jeho; tam se shromáždí i lučáci, jeden s druhým.

16. Hledějte plně v knize Hospodinové a čtete:¹⁷ jedno z nich nechybí, jedno druhého nebude hledati:¹⁸ nebo co z úst mých pochází, on přikázal, a duch jeho, tent shromáždí je.¹⁹

17. A on vrhl jim los, a ruka jeho rozdělila jim dle míry: až na věky vlásti budou jí, do národa a národa přebývati budou v ní.

KAPITOLA XXXV.

Předpověď, že po spášení semí Judské opět blažení lidé dojejí nastane; duchovním smyslem se to na blažení časy přiblížení Mesiasova obrazu.

1. Veseliti se bude pustá a bezcestná, a plesati bude poušť a květi bude jako lilium.¹

2. Pučíc pučiti bude a plesati radující se a chválíc: sláva Libanu dána bude jí,² okrasa Karmelu a Sárrou; onit uží slávu Hospodinovu a krásu Boha našeho.³

3. Posilítež rukou kleslých a kolena mláď utvríte!⁴

4. Rctce malomyslným: Posilíte se a nebojte se; aj, Báh váš s pomstou přivede odměnu: Báh sám přijde a spasit vás.⁵

¹ T. j. došla jako po štáře a sávi, plně s sevrub skazena a spuštená bude, aby jako při stavění domu něčeho se nepřehledlo a ničehož si nezapomnělo.

² Hebr.: Šlechťáci jeho nebudou sloužit království; t. jakkoliv pozastane rodiny veselící, nedostaneho vlády, viz I. Mojš. 48, 10.

³ T. j. sil duševně, jeť si předzaravoval v podobě po páli kosa a po páli dívka, v kterého je i některé pohanství kmenové ctili.

⁴ T. j. divoké kočky a bysy a divoký kosel.

⁵ Hebr.: Lítli, t. j. noční přelud podobý tenak; jiní však „ova“; tím se toliko bronzá spášení semí vypodobuje, v níž krom divokých potvor něčeho se nenalézá.

⁶ T. j. v plně svatém nalezeno příkladů, jak Báh vyplní, co by časy prorokův předpověděl; s toho začne, se i toto se vyplní.

⁷ T. j. i doba blažení i doba trestu vyplní se, jak sem předpověděl.

⁸ T. j. obilody 14. a 15. jmenované. Některá to celé místo obracel na způsob semí semí kraton vládnou Mahmomedánův a Turkův, jaké po bíchni posud trvá.

KAPITOLA XXXV.

¹ T. j. semí spášením nepřítelny opět radostně se sotaví a títo zníčení budou; rozumí se: až pohanství pouhého bude a říše Mesiasova nastane.

² T. j. obnovení semí království Mesiasovým; všechny přednosti lidí druhdy vyvoláno přelvy na ústev Kristova.

³ T. j. ti, kteří v pusté semí bydlili, v temnostech pohanstva, ti uží Boha našeho: věřice v Božství jeho, jakkoliv skryté pod rouškou stla lidácko.

⁴ T. j. dávejte, doufajte věkmi.

⁵ Vyvobození vaše bude skutek Boha samého. Cirkv svatá vytká k tomu na příhli Pán. Již pak v následujících verších časy vykypení lidu, jak Kristus Pán sám se na ně při sáracích svých odvolával. (Mat. 11, 5. Luk. 7, 21.)

5. Tehdáž otevrou se oči slepých, i uši bluchých otevřeny budou.

6. Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen, a rozvázná bude jazyk němých: nebo vyprjítí se vody na poušti a potokové na pustině.⁶

7. A země, která byla vyprahlá, bude v jezero, a šiznivá v studnice vod. V polích, v nichž prve bydlili drakové, vzejde zelená tráva a stí.⁷

8. I bude tam stezka a cesta, a cestou svatou slouiti bude: nepřjde po ní poskvrdný, a tať bude vám cesta přímá, na níž ani nemoudří nezbloudí.⁸

9. Nebude tam lva, a ltať zvět nebude choditi po ní aniž se tam nalezne: ale choditi budou [po ní] ti, jenž budou vysvobození:

10. a ti, kteří jsou vykypeni Hospodinem, navrátí se a přijdou na Sion s chvalozpěvem: a veselí věčné bude na hlavě jejich; radosti a veselí dojdou: i pomine bolest a úpení.⁹

KAPITOLA XXXVI.

Vypravuje, jak vpadl Senacherib do semí Judské a přišli k Jeruzalému, jak vylstli k němu poslové a vzdali se mu jednali, a jak Senacherib Bohu se roval.

1. I stalo se ve čtrnáctém létě krále Ezechiáše,¹ přišli Senacherib, král assyrský, proti všechném městům judským obrazem i dobyl jih.

2. I poslal král assyrský Rabsace z Lachis do Jeruzaléma ku králi Ezechiášovi s mocí velkou; i postavil se u strouhy rybníka hořejšího u cesty pole valchátova.²

3. I vyšel k němu Eliakim, syn Helkiášův, správce domu, a Soba písař a Joabu, syn Asašův, kněží.

4. I mluvil k nim Rabsaces: Povězte Ezechiášovi: Toto praví král veliký, král assyrský: Jakž jest ta důvěra, v níž se spoleháte?

5. anebo jakým úmyslem, anebo silou zprotiviti se mňfá?³ v jeho doufá, že jai odstoupil ode mne?

6. Aj, spoleháš na zlámanou⁴ hli třtinovou, na Egypt: na kteroutž zpoděje-li se člověk, pronikne ruku jeho a probodne ji: takovjž Faraó, král egyptský, všechnem, kteříž v něj doufají.

7. Pakl mi odpoví: „V Hospodinu Bohu svém doufáme!“ Zdáli ou není ten, jehož vysoiti i oltáře pobohů Ezechiáš

¹ Die slova: semí opět bude úrodná; die smysla duševního: pak se otevrou zřídla milosti Božích.

² T. j. proto, že též svatí, Bohu a služebni jeho oddáni, po sí k obránu Jeruzaléměm chodili a pntovali budou.

³ T. j. ani si nepřipouští, držice se jí, nezbloudí. Důvěrou se to rozumí o pravém, nezpytelném věry v církvi, jeho nejen učení, učení i tím nepřipouští jístu jest dráhou k poznání pravdy a k duševní blaženosti věčné radosti.

⁴ Ve vyzhodních krajích zastupují mnohdy sbočí svá, kastro a p. na hlavách osedávají. Znamená tedy: bohatstvím a radostí obdařeni budou ti, kteří se navrtí se sajeti; duševně myslí toto všecko o hojnosti moudrů, jejich se sám vykypením Kristovým dostalo, jak svatí otvře vossé vytkáají.

KAPITOLA XXXVI.

¹ E. 718—714 před Kr. Vypravování dějin těchto ukazje, že se z časti vyplnila prorocství, jeť prve byl o Assyrakých z o své vlasti hlásal.

² Sov. 7. 2.

³ T. j. odporoval jeť dávai daš nějaký čas: sov. IV. Král. 18, 7.

⁴ T. j. křehkou, slabou.

VIDENT ZACHARIASOVO.

a přikázal Judovi i Jerusálemu: „Před tímto oltářem klaněti se budete?“^a

8. A nyní poddej se Pánu mému, králi assyrskému; a dám tobě dva tisíce koní, a nebudeš moci ze sebe vydati, kteříž by na ně vsedli.^b

9. A kterak sneseš tvář soudce jednoho místa, jednoho z nejmenších služebníků Pána mého? Doufáš-li v Egyptu, ve vozích a jezdcích?

10. I nyní zdali jsem bez Hospodina přitáhl do země této, abych jí pohubil? Hospodin řekl ke mně: Táhni na tu zemi a pohub ji.^c

11. I řekl Eliakim a Sobna a Joabe k Rabsakovi: Mluv k služebníčkům svým jazykem syrakým, však rozumíme, nemluv k nám židovsky, an slyší lid, kterýž jest na zdi.

12. I řekl k nim Rabsaces: Zdaliž k Pánu tvému a k tobě poslal mne Pán můj, abych mluvil všechna slova tato, a ne raději k mužům, kteříž sedí na zdi, aby jedli lejna svá a pili moč noh svých s vámi?^d

13. I přistoupil Rabsaces a volal hlasem velikým židovsky a řekl: Slyšte slova krále velikého, krále assyrského.

14. Toto praví král: Necht vás nesvodí Ezechiáš, neboť nebude moci vytrhnouti vás.

15. A necht vám nedává doufání Ezechiáš v Hospodinu řka: „Vytrhá vysvobodí nás Hospodin, a nebude dáno město toto v ruku krále assyrského.“

16. Neposlouchejtež Ezechiáše, nebo toto praví král assyrský: Učíte se mnou dobrou smlouvu a vyjdete ke mně a bude moci jísti jedenkaždý z vinice své a jedenkaždý z fíku svého: a píte jedenkaždý vodu z cisterny své,

17. až přijdu a vezmu vás do země, kteráž jest jako země vaše, do země vína, do země chleba a vlnic.^e

18. Necht vás nemate Ezechiáš řka: Hospodin vysvobodí nás. Zdaliž vysvobodili bohové národův jedenkaždý zemi svou z ruky krále assyrského?

19. Kde jest Bůh Emathu a Arfádu? kde jest Bůh Sefarvaima? Zdaliž vysvobodili Samařf z ruky mé?

20. Kdo jest mezi všemi boby země těchto, který by byl vysvobodil zemi svou z ruky; mé, aby Hospodin vysvobodil z ruky mé Jerusálem?

21. I mčeli a neodpověděli mi slova; nebo jim byl rozkázal král, řka: Neodpovídejte mu.

22. I přišel Eliakim, syn Helkiášův, správce domu, a Sobna písař a Joabe, syn Asafův, kancleř, k Ezechiášovi, majíce roucha roztržená, a oznámili mu slova Rabsakova.

^a t. j. na oltář v chrámě Jerusálemském. Jestto lid dosavad i na výšinách své oběti Bohu konal. (4. Král. 16, 22.) Chce tím důvěru lidu v pomoc Hospodina, změnění svých oltářů jako vražedků, znenáhlí a zničití, i lid k své straně naklonit, dávaje jim na vyzkoušení, že král Ezechiáš svobody jejich jim poručil a odšl, než je a obětní do Jerusálema chodit.

^b t. j. tak slabý jsi, že ani dva tisíce jezdcův žádných nemůžeš sldržet, byť i tobě dva tisíce koní dal.

^c t. j. nelze vám v Hospodina doufat, nebo doplněním jeho vpadl jsem do země vaší; tak se smál důvěru jejich v Boha podvrátil, jako tím, co řekl v 7.

^d t. j. aby odporučile moč má, nebyli pak přinuceni jísti lejno své a moč svou pít, jakož i vy.

^e t. j. až vás odvedu, přestdím do země assyrské, podobné této vaší a úrodné na víno i na obilí.

KAPITOLA XXXVII.

Ezechiáš vypravil posly k Isaiašovi, tento předpovědi, že Senacherib zahyne, svěřeno, jak tento se rouhal, Ezechiáš však se za modlil, ale Senacherib že se svým lidem zahynul.

1. I stalo se, když to uslyšel král Ezechiáš, roztrhl rouchu své a odděl se žíní a všel do domu Hospodina.

2. A poslal Eliakima, správce domu, a Sobnu písaře a starší z kněží, oblečené v žíně, k Isaiašovi proroku, synu Amosovu;

3. i řekl k němu: Toto praví Ezechiáš: Den souzení a kárání i rouhání jest den tento; nebo přišli synové až ku porodu a není síly ku porodu.^a

4. Snad některak uslyší Hospodin, Bůh tvůj, slova Rabsakova, jehož poslal král assyrský, pán jeho, aby se rouhal Bohu živému, a haněl řečmi, kteréž slyšel Hospodin, Bůh tvůj; protož pozdvihni modlitby za ostatky [lidu], kteréž se tu nalézají.

5. I přišli služebníci krále Ezechiáše k Isaiašovi.

6. A řekl k nim Isaiaš: Toto povíte Pánu svému: Takto praví Hospodin: Neboj se slov, kteréž jsi slyšel, jímž se mi rouhali služebníci krále assyrského.

7. Až, já mu dám ducha,^b a uslyší novinu a navrátí se do země své, a zpřobím, že padne mečem v zemi své.

8. Navrátí pak se Rabsaces a nalezi krále assyrského, an bojuje proti Lobné. Nebo byl slyšel, že se odebral z Lachis 9. a že uslyšel o Tharakoví, králi moufeninském, poselství, ano praví: Vytáhl, aby bojoval proti tobě. To když uslyšel, posal posly k Ezechiášovi řka:

10. Toto povíte Ezechiášovi, králi judakému, říkouce: Necht tebe nesvodí Bůh tvůj, v němž ty doufáš, říkaje: Nebude dán Jerusálem v ruku krále assyrského.

11. Až, ty jsi slyšel všechno, co učinili králové assyrští všechnem zemi, kteréž podvrátili, a ty budeš moci býti vysvobozen?

12. Zdaliž jsou vysvobodili bohové národův ty, kteréž podvrátili otcové moji, Gozan a Haran a Resef a syny Eden, kteříž byli v Thalasaru?

13. Kde jest král Emathu a král Arfádu a král města Sefarvaima, Any a Avy? (4. Král. 18, 34.)

14. I vzal Ezechiáš listy z ruky poslvů a přečetl je a vstoupil do domu Hospodina, i rozvlnil je Ezechiáš před Hospodinem.

15. A modlil se Ezechiáš k Hospodinu řka:

16. Hospodine zástupův, Bože israelcký! kterýž sedíš nad cheruby: ty sám jsi Bůh všech království zemských, ty jsi učinil nebe i zemi.

17. Nakloniž, Hospodine! ucha svého a slyš: otevři, Hospodine! oči své a pohled; a slyš všechna slova Senacheribova, kteráž poslal, aby se rouhal Bohu živému.

18. Takť jest zajisté, Hospodine! že jsou pohubili králové assyrští země a krajiny jejich:^c

19. a uvrhli boby jejich do ohně: nebo nebyli bohové, ale dílo rukou lidských, dřevo a kámen: i zetřeli je.

KAPITOLA XXXVII.

^a Přisloví jest to o obraz největší sízkosti, bolesti a nebespěti života, jak při těžkém porodu bývá. Smysl: Nevíme si v ústí své ani rady, ani pomoci, aniž nám všečeni doufají.

^b t. j. sdělit a vybuchiti větru dojde jej správa, napíše jej básni a strachem tak, že usleďe sám.

^c t. j. buď božá síla, o rčení heed 19. v. praví, anebo krajiny své, t. které vybojovali a tak za své prohlásili, ty spustili.

20. A nyní, Ho-podine, Bože náš! vyvoď nás z ruky jeho: ab poznají všechna království zemská, že ty jsi Hospodin sám.

21. J poslal Isaiáš, syn Amostv, k Ezechiášovi¹ říka: Toto praví Hospodin, Báh Izraelský: Zač jsi mne proslil o Senacheribovi, králi assyrákém:

22. totot jest slovo, kteréž mluvil Hospodin o něm: ² Pohrdla tebou a posmívala se tobě [Senacheribe!] panna, dcera sionská: pokývala hlavou za tebou dcera Jerusalemská.³

23. Kohož jsi zhaněl? a komu jsi se rouhal? a proti komu jsi povýšil hlasu a pozdvíhl vzhru očí svých? Proti Svatému Izraelskému.

24. Skrze služebny své zhaněl jsi Pána a řekl jsi: „Ve mnohství vozů svých já jsem vytrhl na vysoké hory, na vrcholy libanenské; a posečkám všechny cesty jeho a výborné jedle jeho, a vejdu na nejvyšší týmě jeho, do lesa Karmélu jeho.“

25. Já jsem vykopal a pil vodu a vysušil jsem šlepičí nohy své všechny potoky zákopů.⁴

26. Zdáli jsi neslyšel,⁵ co jsem od dávna učinil k tomu? Ode dnů dávnych já jsem to připravil: a nyní dovedl jsem toho, a stalo se jest na vyvrácení hradů bojujících a měst hrazených.

27. Obrvatele jejich s ukrácenou rukou⁶ třásli se a zahanbeni jsou: učinění jsou jako seno polní a tráva pastviny a bylina na stěchách, kteráž vadne, prve než doroste.

28. Obydlí tvé a vycházení tvé i chlázení tvé znám i vzteklost tvou proti mně.

29. Kdož jsi zuffil proti mně, pýcha tvá vstoupila v ústí mé: protož dám kroužek v chřipě tvé a uzdu ve rty tvé⁷ a odvedu tě zase cestou, kterou jsi přišel.

30. Ty pak [Ezechiáš!] toto budeš mít znamení: Jez tohoto roku, co samo od sebe roste, a druhého roku ovoce požívej: třetího pak roku sejte a žněte a štěpujte vinice a jeste ovoce z nich.⁸

31. A pustí to, co zachováno bude z domu Judova, a co zůstane, kořen dole a vydrů užitek tudu:

32. nebo z Jerusalema vyjdou ostakové, a spasení s hory Sion: horlivost Hospodina zástupův učiní to.⁹

33. A protož toto praví Hospodin o králi assyrákém: Nevejdeť do města tohoto a nevtrfí tam střely, aniž se ho zmocní pavéza, a neobžene ho náspem.

¹ Co Ezechiáš se v chrámu modlil, měl Isaiáš doma od Boha sjevení, které pak králi vrkávalo.

² T. j. toto měl odpověď od Boha o Senacheribovi.

³ T. j. lid izraelský nářadně hrdy před sebou měl sebe, vyznaje se ti, mocí Hospodinovou ochráněný před nátlakem trým.

⁴ T. j. v nejlhůbě levý jeho, hustě jako oceli hory Karmélská.

⁵ Hebr.: potoky egyptská (4. Král. 19, 24).

⁶ T. j. Senacheribe, d. Hospodin. Smysl: Jsa jen nástrojem mým, opovraživ se rouhal se mně?

⁷ T. j. strachem poděšen, jako by ani zbraně, ba ani rukou neměl, vzdal se, ani se neobránil.

⁸ T. j. tak s tebou učiním, jako se činívá s dívkou zvrstí, a bujným osem a mezkem: ona se krotivá kruhem prostředněm chřipěma, tito pak obilávkem a uzdu.

⁹ T. j. tohoto roku spokojna se s ostatky pozůstaly po krutém nepříteli, bytí již ovšem minul čas setby; ale přes rok již ovoce stromového budete mocti požívat, třetího pak sami jako jindy vdrážlivati a špičce, nářadně mra požívat budete.

¹⁰ T. j. jakž se drovočet semě opět ozdraví, tak se i lid podstulý tuzemci a rozpldí hojně, tvale. Duchovní se to vykládá na rou mnohých vřících v Hl. Mešákové, kteroně jak všude semě Judská s národem tak i vřivě město Jerusalema předobrazoval.

34. Cestou, kterouž přitáhl, touž se zase navrátí, a do města tohoto nevejde, praví Hospodin:

35. a ochráním město tohoto, abych je zachoval pro sebe a pro Davida, služebníka svého.¹¹

36. Tedy vřivě anděl Hospodinův a zbil v ležení assyrákém sto osmdesát pět tisícův. I vstali¹² ráno a hle! všickni byli těla mrtvá.¹³

37. I odtrhl a odtáhl a navrátil se Senacherib, král assyráký, a bydlil v Ninive.

38. I stalo se, když se klaněl v chrámě Neerochovi, bohu svému, že Adramelech a Sarasar, synové jeho, zabili jej mečem: a utekli do semě Ararat, a královal Asarhaddon, syn jeho, místo něho.

KAPITOLA XXXVIII

Jak Ezechiáš se rozostal a jak mu Báh odzví navrátil. — Písní Ezechiášova na pochvalku Hospodina.

1. V těch dnech rozemohl se Ezechiáš na smrt¹ a přišel k němu Isaiáš, syn Amostv, prorok a řekl jemu: Toto praví Hospodin: Zříd dům svůj, neb umřeš a nebuděš žít.

2. I obrátil Ezechiáš tvář svou k stěně a modlil se o Hospodinu.

3. a řekl: Prosm, Hospodine, rozpomeň se medle, kterak jsem chořil před tebou v pravdě a v srdci dokonalem. a co dobrého jest před očima trýma, činil jsem. I plakal Ezechiáš pláčem velikým.

4. I stalo se slovo Hospodinovo k Isaiášovi říkoci:

5. Jdi a ři Ezechiášovi: Totot praví Hospodin: Báh Davida otce tvého: Slyšel jsem modlitbu tvou a viděl jsem slzy tvé: aj, já přidám ke dnům trým těchto: leť:

6. i z ruky krále assyrákého vysvobodím tě i místo toto a ochráním je.²

7. Toto pak budeš mít znamení od Hospodina, že učiní Hospodin slovo to, kteréž mluvil:

8. Aj, já navrátím stín po čárkách, po nichž sešel na hodíně slunečných Achazových, zpátkem o deset stupňův. I navrátilo se slunce o deset čárek po týchž stupních, po nichž bylo sešlo.

9. Písmo³ Ezechiáše, krále judského, když byl stonal a ozdravěť po nemoci své.

10. Jáč jsem řekl:⁴ V polovici dnů svých⁵ půjdu k bránám hrobu. Hledal jsem ostakův lidí svých:

11. řekl jsem: Neuzrím Hospodina Boha v zemi živých. Nebudu vídati člověka více a bydlitele pokoje.⁶

¹ T. j. pro síly, které jsem učinil Davidovi, abych se probánil věrem daném slovu svému.

² T. j. d. když byli souzení v Jerusaleme.

³ T. j. všechno bylo jako mrtví.

KAPITOLA XXXVIII

¹ Událo se i, jak vřivo podobno, leť se pobyl Assyrákých v zemi: mrtvá, že i Hospodin řekne a krutě nad smrtmi lidí svého a vlasti král ten stobný tak nebezpečně se rozostal.

² Sem náleží dia smyslu verše 21. a 22. té kapitoly.

³ T. j. záple pamětný aneb píseň. Sv. církev jí pro krásný obsah pojala v deně své modlitby.

⁴ T. j. sám u sebe myslil, obával jsem se.

⁵ T. j. za věku kvetoucího: bytí totiž ani 29 let tehdáž stár; hebr.: „v ústředí dnů svých“ nezanechal žádného syna, jenž by o mně svědčel: dal: Manasse, syn jeho, posadil se mu narodil: nebo: moha (po odtažení nepříteli) pokojně královal a k blaženosti lidí svého přispěl.

⁶ T. j. nedočkám se pokoje (Viz I. posv.) anebo: nebudu mocti použiti pokoje dožitého.

12. Rodina má odjata jest a svinuta jest⁷ ode mne, jako stánek pastýřův. Přestřizen jest jako od tkadlice život můj: když ještě počínal jsem býti, přestřihl mne: od jitra až do večera dokonáš mne.⁸

13. Doufal jsem až do jitra, jako lev tak potřel všechny kosti mé:⁹ od jitra až do večera dokonáš mne:

14. Jako někdo vlašťovíc, tak volal jsem a lkal jak: houblice: Zemleď oči mé patřice vzhůru: Pane! násilí trpím,¹⁰ odpověz za mne!

15. Co dím? anebo co odpoví mně, když sám to učinil?¹¹ Připomínání budu tobě všechna léta svá v horkosti duše své.¹²

16. Pane! jest-li tak živu býti, a v takových věcech život ducha mého, potřesci mne a obživíš mne.¹³

17. Aj, v pokoji [jest mi] horkost má nejhoršejší! Ty jsi vytrhl duši mou, aby neavyhynla; zavrhl jsi za hřbet svůj všechny hříchy mé.¹⁴

18. Nebo ne peklo tebe oslavovati bude, ani smrt tebe chválit; nebudou očekávat, kdož vstupují do jámy, pravdy tvé.¹⁵

19. Živý, živý, tent oslavovati bude tebe, jakož i já dnes; otec synům známu učiní pravdu tvou.¹⁶

20. Hospodine! spasena mne učiní a písně naše zpívati budeme po všechny dny života našeho v domě Hospodinově.

21. I příkazl Isaiáš, aby vzali hrudu fíkův a přiložili na ránu, aby uzdraven byl.

22. I řekl Ezechiáš: Jaké znamení bude, že vstoupím do domu Hospodinova?¹⁷ (4. Král. 20, 8.)

KAPITOLA XXXIX.

Merodach, král babylonský, poslal poselství k Ezechiášovi. — Tento se chlebi pokleď svými. — Za to mu předpovědi Isaiáš potvrdil od Boha.

1. Toho času poslal Merodach Baladan, syn Baladanův, král babylonský, listy a dary Ezechiášovi: nebo byl slyšel, že nemocen byl a ozdravěl.

¹ t. j. myslil jsem, že život můj jako stánek stržen jest a svinut a odnesen, ba jako nitka od tkadlice přestřihán bude.

² Jako by řekl: každé chvilky čekal jsem ukončení života svého — t. j. bolestně svíráš mne, ó Bože! a tak náhle mne z života toho pojímáš.

³ t. j. nemocí oklamán o nejlepší věk života svého, proto i odpovíš za mne, t. zastáť za mne, ujmi se mne: vyrobod mne od nepřátel i od nemocí, ušlechťelich a bezvládných.

⁴ t. j. což si mohu stěžovati na nemoc? — Co by mi řekl na to Bůh? out sám mi ji osedal.

⁵ t. j. nemocí lež předelal život svůj v kajlnosti, zpět projtiti (tak hebr.) a pak říci:

⁶ Smysl díle hebr.: „Pano, i nad to se šije“ — t. mnozí šijí nad má léta, — a v těch (mezi těmi) máno býti život můj? — t. děje mouh šiti; a tak ty mne tento nemocí jen pokáráš a pak sám opět osvětiš, života mi prodloužíš mňáse: jiným delším života popřítáš, náš tak i mně!

⁷ t. j. aťra jsem se tak pomodlil, již aji hle! mé tětké strpení stalo se mi k spasení; nejde na tělo i na duši uzdravil jsi mne; pročel k oslavení tebe vinnáči budu život svůj: nebo ať.

⁸ t. j. mrtví (ty rozuměj slovy: peklo, smrt) a kteří vstupují do jámy — do hrobu) nebudou vlebítí tebe, nebudou sřiti vyplnění síliby svých a za to tak tebe oslavovati; nřbřtí ať.

⁹ t. j. i já doufám, že aťra tvou k potomstvu rozšířím. (Viz 10. pozn.)
¹⁰ Díe hebr.: Jaky div, jaká radost bude, až aťd. Z toho vs, kdo a pomoci Boží s nemocí porvenáel, kam první své kroky směřeti a komu za nory takmé život děkovati máš. (Srv. 6. pozn.)

KAPITOLA XXXIX.

¹ Po zmáření Sennacheriba (svrhuš 37, 35.) panoval síce Asarhadon, syn jeho. Pravdě vsiák podobno, že Babylónčané proti rodině králův asyrských se spousseli a opět vrch nad nimi obdrželi. Ajy pak se v úvidě sřrdčili, hleděti a získati přáelství králův judských a proto vypravno toto poselství.

2. Zradoval se pak z nich Ezechiáš a ukázal jim komoru vonných kořent,³ a stříbra a zlata a vonných věcí, i masti nejvýbornější i všechny sklady nádobí svého i všecko, což se našlo v pokladech jeho. Ničeho nebylo, čehož by jim nebyl ukázal Ezechiáš v domě svém i ve všem panství svém.

3. Všel pak Isaiáš prorok ke králi Ezechiášovi a řekl jemu: Co pravili ti muži a odkud přišli k tobě? I řekl Ezechiáš: Ze země daleké přišli ke mně, z Babylona.

4. I řekl: Co jsou viděli v domě tvém? I řekl Ezechiáš: Všecko, což jest v domě mém, viděli: ničeho není v pokladech mých, čehož bych jim nebyl ukázal.

5. I řekl Isaiáš k Ezechiášovi: Slyš slovo Hospodina zástupův.

6. Aj, dnové přijdou a odneseno bude do Babylona všecko, což jest v domě tvém a co nachovali otcové tvoji až do tohoto dne, ničehož nezstaně, praví Hospodin.

7. I ze syduů tvých, kteří pojdu z tebe, které zplodíš, vezmou a budou komorníky u dvora krále babylonského.

8. I řekl Ezechiáš k Isaiášovi: Dobré slovo Hospodinovo, kteréž jest mluviti; i řekl: Buď toliko pokoj a pravda za dnův mých.⁴

KAPITOLA XL.

Předpovědi přišli zaslíbeného Mesáše, jeho Božství a laskavost, dotvrdila to oběden k mocnému všehmuru stvoření a moudrému znaní, a ukazuje a toho, jak nemyšlný jest moudrostěba, jak mnohem lépe jest v Boha důvěřovati.

1. Potěšte se, potěšte se, lidé můj! praví Bůh náš.¹ Mluvte k srdci² Jeruzalému a přivolejte ho;³ neť se jest doplnila zlost jeho,⁴ odpuštěna jest nepravost jeho:⁵ vzal jest z ruky Hospodinovy dvojnásobně za všechny hříchy své.

3. Hlas volajícího na poušti:⁶ Připravte cestu Hospodinu, přímé čítie na pustině stezky Boha našeho.⁷

4. Všelké údolí bude vyvýšeno a všeliká hora i pahrbek bude snížen; i budou křivá místa v přímá a dranať v cesty rovné.⁸

¹ t. j. sklidí klenotův svých: po utrpené strasti přišli brzo zapomená na sřby své a sřpřímá.

² t. j. věrný, sřby pokoj a s nim blaho utěšné.

KAPITOLA XL.

¹ Počíná se zavrnná prorocet a přelohod, životé, smrti a celavni zaslíbeného Vykypitele s řásti pod obrásem lidu šidovského i přímo, tak že prorok již akoro tak sřněně mluvi jako evangelista.

² t. j. sřrděně, k poštěně.

³ t. j. a roze, že se...

⁴ t. j. božství, řtrapy, poruby jeho v sajoti babylonského. Díe hebr.: „se se dokončila síliba, (šřdováni) jeho“ (na němž postaven byl, aby t. věšil budoucho Mesáše). O budoucho věcech tak mluvi, jako by se již byly udály.

⁵ t. j. dosti potrestán jest; nyní jim nastane spasení. Sv. otcové sřlyš to na přelohé dostištěně za hřchy sřva smrti Kristovho.

⁶ Jinak: Hlas volajícího „Na poušti připravte...“ Jako by řekl: „Duchovním vřehem přímo řečeno o přelohé Páně, jenž lid na přišli jeho připraviti máš (Mat. 3, 3. Luk. 3, 4.); všboe pak sřlyš se o všech, kdož pokání kšá, a tak přelohé odstráňji, které řřstaveni v mlousti spasení vni, ne-li je dokona přeráňji.“

⁷ t. j. po níž Bůh lid sřvdy zase do země s vlasti jelech uvede. Smysl duchovní vs tuto svrhu.

⁸ t. j. co nerovněho, ať se rovná aťd. Poslové, řdouce na cestách před králi, řstáňji pro větší jleh ponodli cesty rovnali a spravovali, ať i celé pahorky rozvřáli.

5. I zjeví se sláva Hospodina^a a uzří všeliké tělo spolu.¹⁰ že ústa Hospodina mluvíla.¹¹

6. Hlas řkoucho: ¹² „Volej!“ I řekl jsem: Co budu volati? Všíliké tělo tráva, a všeliká sláva jeho jako květ poíní!¹³ (Jak. 1, 10. — 1. Petr. 1, 24.)

7. Uchla tráva a spadl květ, neb duch Hospodinův povanní na něj. Jistě tráva jest lid!

8. Uchla tráva a spadl květ: ale Slovo Hospodina našeho zůstává na věky.

9. Na horu vysokou vystup! ty, kterýž dobré věci zvěstuješ Sionu: povyš hlasu svého, kterýž dobré věci zvěstuješ Jerusálemu: povyš, neboj se! Řci měřím Judakým: Aj, Bůh váš!

10. aj, Pán Bůh v síle přijde, a rámeť jeho panovati bude: aj, odplata jeho s ním, a dílo jeho před ním.¹⁴

11. Jako pastýř stádo své pásti bude: v rameni svém shromáždí beránky a v klní svýj pozdvihne je, březí pak sám ponese.¹⁵

12.¹⁶ Kdož změní hradí vody a vážil nebasa dlaní? Kdož zavěsí třemi prsty spoustu země a zvážil na váze hory a pahrbky na závaží?

13. Kdož pomohl duchu Hospodinovu? anebo kdož byl rád-cem jeho a ukazoval jemu? (Řím. 11, 34. 1. Kor. 2, 16.)

14. S kým se radil? a naučil ho a vycítil jej steze spravedlnosti a vručil jej umění a cestu opatrnosti ukázal jemu?

15.¹⁷ Aj! národové jako krupě na okvě a jako jazyček na vážkách¹⁸ počtení jsou: aj, ostrovové jako prach drobný!

16. A Libán¹⁹ nepostačí k zanícení, a životičové jeho nedostačí k zápalné oběti.²⁰

17. Všickni národové jako by nebyli, tak jsou před ním, a jako nic a prázdnoť jímni jsou jemu.

18. Komu tedy podobna učinili jste Boha? anebo jaký obraz postavíte jemu?²¹

19. Zdalíž rytinu neslévá kovář? anebo zlatník zlatem jí neozdobuje a pláty stříbrnými stříbrník?

20. První dřevo, a které nehraje, vybrá řemeslník moudrý, hledá, jak by postavil modlu, aby se nepohula.

^a t. j. až vás vyrobodí se zajetí babylonského, a více až vás vykoupi z poddanosti hříchu a ďábla; ono bylo obrazem této poddanosti, takžá bylo vyrobobením z onoho obrazem vykoupení.

¹⁰ Misto „spol“ má výklad řecky: „spasení Boží.“ Jak se i n. sv. Lukáše 8, 8. řte

¹¹ die hebr. též: „Slovo Hospodino“, t. i. tělesným očím zřejmo bude. (Jan. 1, 14, 1)

¹² t. j. Hospodina, přikazujícího mi!

¹³ t. j. lid tento tělesný se vši slávnou sahne co tráva (s. 8.)

¹⁴ Hebr.: odplata jeho při něm; t. nebasa a odplata svým věrným prodáváti; uveda je milost svého věšení k blaženému vykoupení; toto Kristus Pán vždy před očima měl. (Sv. Jaroš)

¹⁵ Či: Jan 10, 11, kdežto se sám „pasyřem dobrým“ zove.

¹⁶ Aby nevážil lid k vůli povzdání, ponkazje na jiné skutky nepostihlé mozt a nasytatelné moudrosti jeho, jako by řekl: Jan Bůh tak nesmýřní, že spoustu mozkon takmž v rukn svon pojal, tihl země přestí vážil měše, a tak dobrovt, že od věčnosti, než šlovka byla, všecko mu tak otcovsky opatřil, bude i mocem i moudrý i láskav sestoupil s nebasa, mezi všmi se okazá, a vše jako dobrý pastýř pečovatí, vás vykoupi.

¹⁷ Pěti má o národy, sčkoliv ti vesměš Joun v poměru k Němu. jako krupě a pláho okvru kapelčí, ba mnohem méně, jako pouše nebo, všechny věci, jeho jsouce, nastáti v dístojnou jeho velikosti obět.

¹⁸ Die hebr.: „spráček na vážkách.“

¹⁹ t. j. všecko stromovi, kterých na něm roste.

²⁰ t. j. kdyby mělo jemu, jak na jeho velikost náleži, obětováno býti.

²¹ t. j. poněvadž se mu v celé přírodě nic vyrovnati nemůže! (Skut. 17, 29.)

21. Zdali nevíte? zdali jste neslyšeli? zdali není vám zvěstováno od počátku? zdali jste neporozuměli základům zeměk? ²²

22. Ten, kterýž sedí nad okřilem zeměk a obyvatelé jeho jsou jako kobylky: kterýž roztáhl jako nic ²³ nebasa a rozpjál je jako stánek k obydlí.

23. Kterýž činí tajných věci zpytatele jako by nebyli, soudec zeměk jako v nívě přivádí:

24. a zajisté ani jest vsazen ani vsát nebyl, ani kořene neposil od země peň jejich: náhle zavauil na ně, a uschlí jsou a víchr jako mrvu zanesse je.

25. I komu připodobíte mne a přirovnáte, praví Svaty? 26. Pozdvihněte na výsot otí svých a vizte! Kdo stvořil? kdo vytváří četné vojako jejich a všechny zejména volá? pro velikou sílu a mocnost a moc jeho ani jedno nezástává zpět.²⁴

27. Proč říkáš Jakobe a mluvíš Izraeli: „Skryta jest cesta má před Hospodinem:“ a „Boha mého soud mčj minul?“ ²⁸

28. Zdáš sevíř, anebo jal nealychal? Bůh věčný Hospodin, kterýž stvořil kraje zeměk: nezemdlí, aniž unaven bude, ani lza vystihnouti moudrosti jeho.²⁵

29. Který dáva ustálemu moci: a tēm, kteří nejsou, sílu a mocnost rozmnožuje.

30. Ustanou pacholci a unaveni budou a mládenci v nemoci upadnou:

31. ale kdo donfají v Hospodina, síly nabudou, dostanou perut jako orlice, poběhnou a nebudou žmídati, pjdou a neustanou.²⁷

KAPITOLA XLJ.

Bůh těli lid příkladem láskavého vedení protoz Abrahamu, síljuje, že i Joun proti vískovostem poukáže; a ukazuje rozdíl mezi modláři a Bohem pravým.

1.¹ Umilkněte a [přistupte] ke mně, ostrovové! a národové, vzmužte se přistupiti k pán mluvit; spolu k soudu přiblížme se.²

2. Kdo zbudil od východu spravedlivého,³ povolal ho, aby ho následoval? Postaví před obličejem jeho národy a krále podmaní: vydá je jako prach mezi věky, jako stěblo větrem zanečené luku jeho.

¹ t. j. pozemské svým rozumem, takmž viditi to na své oči, slyšeti jako od otců svých, od počátku věkův vám sjevno a ukázáno, že nesmýřní nade všecko jest Bůh, že on jest ten...

² Hebr.: jako jmon, tisonok rožák, opou.

³ t. j. všecka od jednoho se k jeho mocnostm kynst dotavují, jak jim byl od věčnosti rozkáán.

⁴ t. j. neví Bůh ničehož o tom, co a jak se se mnou děje, nepednje o mne; tak zhusa pohané smýšleli, a to je pak přímo k úplné nevěře a zapření Boha přivedo — a zdá i nyní, Bohu šel: i mnohých jiných nepřivádí!

⁵ t. j. tak dráhový, od počátku otcovsky o tebe pečoval, i budoucě si nepouští; víř on orlem, kdy a jak tobě pomoci má.

⁶ Všecka síla a zdar od Boha pochází; sebe stáhli, jenž sám na sebe spolehá, nastane, zemdlí, sčkoliv vedokáže; šehož se stáhí, donfaje v Boha, a pomoci jeho velké věci i ke ori a chvále Boží, i k prospěchu bližních, i k své n Boha násluze a věčné odplátě dovede.

KAPITOLA XLJ.

¹ Nejprve v Judstvu sjevli, kázati věděti vše věcí Kristus Pán: potom pak dále až do nejzajších končin okrem zeměk; tof spojeni 40 a 41 (viz Mat. 15, 24. 10. 6. Skut. 15, 46.)

² Slova Joun Boží, an vřypřvá modlářské národy, aby poznali, kdo jest pravý Bůh.

³ t. j. Abrahamu (viz 8.) jeho příkladem (aš—1) dotvrzje, co 40, 31. řekl: dšehovna smyalem rozuměj o Kristu, ježž Abraham, protoz die šta, předpobobňoval.

HELIODOR PRI POKLADNICI CHRAMOVE.

3. Zažene je; projde v pokoji, stazka na nehou jeho neukáže se.⁴

4. Kdo to způsobil a učinil, volaje rodiny od počátku?⁵ Já, Hospodin, první i poslední já jsem. (Zjev. 1, 8.)

5. Viděli jsou to ostrovové a zhroutil se; končiny zeměké užaly, přiblížily se a přistoupily.⁶

6. Jedenáct hliznů svému pomáhá a bratru svému dí: Posilni se!

7. Posilni kovář tepa kladivem druhého, kterýž koval času toho řka: „Letování to dobré jest;“ i upevňuje to hřeby, aby se nepohnulo.

8. A ty, Izraeli, slušebniče můj; Jakobe, kteréhož jsem vyvolil, plémě Abrahama, přítel mého:

9. v něm jsem uchopil tě od končin země a od dalekých míst povolal jsem tě a řekl jsem tobě: Služebník můj jsi ty, vyvolil jsem tě a nezavrhl jsem tě.

10. Neboj se, nebo já jsem s tabou; neuchyluj se, nebo já Bůh tvůj; posilni jsem tě a pomohl jsem ti, i přijala tě pravice spravedlivého mého.⁷

11. Až! zahanbeni budou a zastydí se všickni, kteříž bojují proti tobě; budou jako by nebyli, a zahynou muži, kteříž odporají tobě.⁸

12. Hledati buďte jich a nenalezneš mužův odbojných svých; budou jako by nebyli; a jako zničení budou lidé válečtí proti tobě.

13. Nebo já, Hospodin, jsem Bůh tvůj, ujmámě té za ruku svou a řka tobě: Neboj se, já sponou tobě.

14. Neboj se, červe Jakobe, kteříž jste zemřeli z Israele: Já sponu tobě, praví Hospodin; a vykupitel tvůj Svätý Izraelský.

15. Já učinil jsem tě jako vůz mlatebný nový, mající zuby trouci; pomaláš hory a zřetěsť je a pahrbky jako v prach obrátíš.

16. Převéš je, a vítr zanese a víchř rozpřelí je: a ty plesati budeš v Hospodinu. v Svatém Izraelském veseliti se budeš.

17. Nazní a chudí hledají vod a není jich; jazyk jejich žízni vypáhl. Já, Hospodin, vyslyším je; já, Bůh Izraelský, neopustím jich.

18. Otírna na vysokých pahrbcích řeky, a u prostřed polí studnice; obrátím poušť v jezera vod a zemi bezcestnou v potoky vod.⁹

19. Dám na poušť cedroví a trní a myrtovní a dříví olivové; postavím na poušti jedlivi, jilmovi i zelenec spolu:

⁴ Die hebr.: „Zřetěl nad nimi, aš nikdy neodlí, neovili se v boji;“ byti totiž Abraham sám kašštem pokaje a předpovědovati Tobo, jenž svým dal pokoj, jehož svét díš samiči.

⁵ t. j. že rodina a národové jedni po druhých od počátku věkův, hneď od Adama na tento svét přiběhnají?

⁶ t. j. národové vidouce moc pravého Boha na jednom člověku protikánon, diví, dšá, hroší se; sestupují v spolky, aby — si učinili modly a klanějí se jim; v tom druh dráha, fenešník fenešnicka, bratr bratra podporuje, povzbuzuje; ale abosati padí hledati výmř pomoci.

⁷ Zde vyřídá dary, jiná Bůh lid Izraelský zasařně vedl, ale tak, že nejen o věcech mizných jakobů předpovědáných, nýbrž i budoucích, předpovědáných mluví; tak zde roznámí svíták spravedlivým Rožim „Krista Pána“.

⁸ Byni dšehovali: Počítášeť co šeršiček, a již sa mrtvého považovávající národa, důvěru v Boha svého! On té vzkrásl; ty pak pyšná kaššta moči šova Hospodilova postřihá a postřih.

⁹ 18—20. Nastíjí sa pomoci národům. Bůh Bůh otodem jejich na poušti prokázal; tím je těší, že i v podobě rozní (v zajetí babylonském) bude jim sponou: dšehovali však rozní se o darech Ducha sv., jiná opřivali věřící. (Jan. 7, 38.)

20. Aby viděli a poznali a povázili a srozuměli vesměs, že ruka Hospodilova to učinila a Svätý Izraelský to stvořil.

21.¹⁰ Předneste soud svůj, praví Hospodin: předneste, máte-li co, dí král Jakobův.

22. Nechť přistoupí a nechť oznámí nám, kterékoli věci mají přijíti: předešle, kteréž byly jsou, oznamte: a přiložíme srdce své¹¹ a rvíme poslední věci jejich.¹² a které věci mají přijíti,¹³ ukážete nám.

23. Oznamte, které věci přijíti mají v času budoucím, a poznáme, že bohové jste vy; dobrě také nebo zlé, můžete-li, učíte: a mluvmě a vizmě spolu.

24. Hle, vy jste z ničehož, a dílo vaše z toho, což není:¹⁴ ohavou jest, kdo zvolil vás.

25. Vzdabli jsem jej od půlnoci a přijde od východu slunce:¹⁵ vřvati bude jméno mé, a učiní vladky jako bláto, a jako hřešit šlapaje hlínu.¹⁶

26. Kdo zřevstoval to od počátku, abychom to věděli, a od začátku, abychom řekli: Spravedlivý jsi?¹⁷ Není nikoho, ani kdo by byl zřevstoval, ani předpověděl, aniž uslyšel řeč vašich.

27. První¹⁸ k Sion řekne: Až, tu jsou!¹⁹ i dám Jerusalemu zřevstovale dobrých věcí.²⁰

28. A viděl jsem,²¹ a nebylo z těchto nížedného, kdo by všel v radu, a otázán jsa, odpověděl slova.

29. Až! všickni jsou nespravedliví²² a marná jsou díla jejich: vítr a ničemoť jsou podobizny jejich.

KAPITOLA XLII.

Předpovědi o budoucím vykuptelci a valší jeho tichost a laskavost, vřvátka věceho k chvále jeho, a hář natvrlost a zalepenost lidu.

1. Až, služebník můj!¹ přijmu je;² vyvolený můj, zalhila si v něm duše má; vzdal jsem ducha svého na něho; soud národům vynáseti bude.

2. Nehude křičeti. ani bude přijímati osoby, ani alyšán bude hlas jeho váš.

3. Trýni nalomené nedolomí,³ a knota doutnajícího neuháší: podle pravdy vyvede soud.

¹ Bůh posnd dokládal skutky svými, že pravý Bůh jest; nyní vyvolává národy, mohou-li oni s svých seznámych božích takžá sšidit.

² t. j. pamatovati si budouce a prováděti.

³ t. j. co s toho bude; stane-li se, šli sš.

⁴ v hebr.: „a co právě se děje“ co přitom jest, a co každý rosumý člověk má a postněkť vyřvšití sám.

⁵ Hebrejsky: die některých: „dílo vaše s hada“ (šlábla). Grova. Žalm 96, 5.

⁶ t. j. zaslíbený vykuptel, Kristus; jiná o Abrahamovi rosumějí (š).

⁷ t. j. poklápa (podmaní si) vladče somaké jako hřešit šlapáje hlínu.

⁸ t. j. pravdomluvný; máš pravdu.

⁹ t. j. který první, věčný jest.

¹⁰ t. j. ty vědi, které přijíti mají.

¹¹ t. j. přímě rosumějí šlábla, pak všéce prokyt, kteří lid posřvati a vřli Boží má zřevstovat maji; potom vřak zřevšit o budoucím vykuptelci svém.

¹² t. j. po stěh abosati, a nebylo šlábně s nich, a tímž bych rosuměvati a který by mi odporčeli mohli.

¹³ Hebr.: klan.

KAPITOLA XLIII.

Co tuto v té kapitole Bůh řáky prorokovými mluví, i Židé sami, i apoštolé, i sv. otcové sřejmá o Kristu Pánu vždy rosumějí a vykládá, i sv. Cirkev posnd tak alyš. — „Služebník“ jej jmenaje (die hebr. i etimem), ani totiž podobu služebníka na se „vzal v podobě“ avšit šlá hřítábo“. (Filip. 2, 7. Řim. 8, 3.)

¹ t. j. posilni, mrtví je.

² (Mat. 11, 28.) t. j. mrtvého ale kajčič, u něhž se naděje k polepení nášá, nepotřáší, nýbrž milostivě jim pomáhá bude.

4. Nebude smuten, ani bouřliv, dokud nepoloží na zemi soudn: ^a zákona jeho ostrovové očekávají budou.^b

5. Toto praví Hospodinu Báh, kterýž tvoří nebosa a rozplíná je; a utvrzuje semí i to, což se z ní plodí: a dává dech lidem, kteříž jsou na ní, a ducha krácejícím po ní.

6. Já, Hospodinu povolal jsem tě v spravedlnosti^c a chopil jsem ruku tvou a choval jsem tě. A dal jsem tě v smlouvu^d lidu, v svědo národům:

7. aby otevřel oči slepých a vyvedl z žaláře vězně a z vězen sedící ve tmách.

8. Já Hospodinu, tot jest jméno mé: slávy své jinému nedám, ani chvály své rytinám.^e

9. Které věci prve byly,^f sj. přišly: i nové já zvětstují; prve než se počnou, dám vám je slyšeti.

10. Zpějtež Hospodinu píseň novou, chvála jeho [zavzní] od končin země: kteříž vstupujete na moře, i plnost jeho, ostrovové i obyvatelé jejich.

11. Pozdvihni se pouť i města její: v domcích bydliti bude Cedar:^g chvalte obyvatelé Skály,^h a vrchu hor volajte.

12. Vzejtež slávu Hospodinu a chválu jeho na ostrovích zvětstujetež.

13. Hospodinu jako silný [rek] vyjde,ⁱ jako muž bojovník rozhorlí se: křičeti a volati bude: na nepříteli své posíní se.

14. Mlčet jsem vždy,^j mlčet jsem, trpěl jsem byl: jako ku porodu pracující mlaviti budu;^k rozptýlím a shtím vše vesměs.

15. Pustý učiním hory i pahrbky^l a všelikou trávu jejich vyanám: a obrátím řeky v ostrovy a jezera vysuším.

16. A poverám slepé na cestu, kteréž neznají; a po stezkách jim neznamých kráčetí budou; obrátím tmn před nimi v světo a křivé [cesty] v přímé: ty věci prokázal jsem jim a neopustil jsem jich.^m

17. Obrátíli se zpět: zahanbeni budtež zahanbením, kteříž doufají v rytinu, kteříž říkají: alitíné: Vy bohové naš! Hluší, slyštež! a slepí, prohlédněte, ať vidíte!

18. Kdo jest slepý, leč služebník můj? a kdo hluchý, leč ten, k němuž jsem posly své poslal? Kdo jest slepý, leč ten, kterýž prodán jest? a kdo slepý, leč služebník Hospodinu?ⁿ

^a t. j. dokvává na země dítí bude; ať slovem svým i příkladem dlepan spravedlnost měščí a ustanoví

^b i. Mojš. 40, 10.

^c t. j. svou mocí a láskou, aby sám jsa posná spravedlnost, jí získal a učinil věm.

^d vykoupení lidu (1. Tim. 2, 6.), aby byl prostředníkem mezi Bohem a lidmi.

^e t. j. přímé hájiti budu; nedopustím, aby se vzdávala modlám.

^f t. j. ode mne sašitbena, vyplnily se; tak i toto vše, co nyní předpovídám, jižš splním.

^g Cedarští, národ sarakaty.

^h Hebr.: Sály, což se vykládá, skály, t. j. obyvatelé Arabie skalnaté, v níž bylo hlavní město Petra nebo Sába.

ⁱ t. j. jako udávaj všemo řečníků, aby odbojné kralie tohoto světa^h posly a lid svůj a poroby jeho vyprostil. Verš 2 a 18. neodporu! sobě, jakož ani Mat. 11, 29. a 10, 34.

^j Hebr.: od vědomí jsem měl trpělnost: tak dť Báh t. ten přívě, který, jako silný rek přijde, tedy sašitbent vykupitel.

^k Die hebr.: stezná a smákné k odlehčení srdcu se namáhá.

^l t. j. vcelkí hrdé a pyšné naplnal se, svlákné mocné a povytěné královerti babylonské, postu, akasim, pohubim; duševně rozumaj vyvrázení a pobuzení Hše hlucho a dšlá. (18.)

^m t. j. po přemotení nepřítelce evrovdním své věrné z poroby jeho. (Ezef. 4, 8.)

ⁿ Tim však se lid izraelský mni, ze své věrné, neodstíjí a sašlepenosti hák; on i v vědci svým slepý, hluchý jest; — „prodán“ t. „pod hříchem“. (Řím. 7, 14.)

20. Ty, jenž vidíš mnohé věci, zdalšíš nebudés [jich] ostřihati? kterýž otevřen máš uši, nebudés slyšeti?^o

21. A Hospodinu chtěš, posvěti jej a zvelebiti zákon a oslaviti.

22. Tyž pak lid oloupený a pohubený: spoutání jsou mládenčí jeho váčnici a v domích žaláťvř skryti: vydání jsou v loupež, aniž jest, kdo by je vytrhl; v rozchvátání, aniž jest, kdo by řekl: Navrať!

23. Kdož jest z vás, kterýž by to slyšel, pozoroval a poslouchal pro budoucí čas?^p

24. Kdo vydal v rozchvátání Jakoba a Israele zhoubečtím? Zdalí neHospodinu sám, proti němuž jame zřehšili? I nechťšli jsou po cestách jeho choditi, aniž poslouchali zákona jeho.

25. I vylihl na něj hněv svůj prucký a boj silný: i spálili jej vřkol a nepoznal: a zapálili je a nezmodřel.^q

KAPITOLA XLIII.

Báh dodává děvry lidu, ašibaje rozumšiti jej, ukazuje a odlehčejš jemu dešbroditi, že sám jest a že jest Plámen věčno, a že lid nový mimo jejich zasleššeni porolí, povraťš křídě nebodni sšlákní jsou staru jeho.

1. Avlak nyní toto praví Hospodinu, kterýž št stvořil, Jakobe, a učinil tě, Israeli! Neboj se, neboť vykoupil jsem tě a povolal jsem tě jménem tvým: Měj jsi ty!^r

2. Když přjdeš přes vody, a tebou budu a řeky nepřikryjí se te: když choditi budeš v ohni, nespálíš se, a plamen nechytí se te.^s

3. Nebo já Hospodinu Báh tvůj, Svaty izraelský, spasitel tvůj, dal jsem u výplatu tvou Egypt, zemi mouřenínskou a Sáb u tebe.^t

4. Poněvadž jsi vzácny učiněn v očech mých a slavným: já mlouval jsem tebe a dím lidl za tebe a národy za duši tvou.^u

5. Neboj se, nebo já a tebou jsem: od vřchodu přivedu šimé tvé a od západu shromáždím tě.^v

6. Dím severu: Dej! a poledni: Nebrah!^w přivedeš syny mé zdaleka a doery mé od končin země!

7. A každého, kdo vřvá jméno mé, k šlévé své stvořil jsem ho, spšobil a učinil jsem ho.

8. Vyved ven lid slepý a mající oči; hluchý a mající uši.

9. Váčnici národové shromáždili se spolu a sebrala se pokolení. Kdo jest mezi vámi, jenž by to zřteoval, a co nej-

^o Hebr.: „až vidíš mnohé věci, necháš; až otevřen máš uši, ne-slyšíš; tak ti postnáš, jako slepý a hluchý. Množky se jim dešmo šerem, množky spatišš nářkův a nevřřili!

^p t. j. nikdo z vás nešá na to, co se vám říká, jako by se to nikdy státi nemlo: nešlepte se.

^q t. j. že Báh to traušš na ně pro křšty jejich doposáti, ani nepoznal, ani se nepoleptáti.

KAPITOLA XLIII.

^r jménum tvým št zavolal Fekl jsem: „Měj jsi ty“: znamenaj tu šterý dřvot vřlákného povraťš: stvoření, spšobení (uššlení laštko trazu, podoby, porahy, sehobnosti), vykopení, vřvolení.

^s t. j. v štk nejvřšší nešepšesavřch pod ochranou a s pomocí moš bes štraš oššlá.

^t t. j. pomal, co jsem pro tebe oššil, jakými ranami štkal Egyptany, sonesdy jich Ethlopy (Mouřenay) a Araby (na postil).

^u t. j. lidu mému vřjiti.

^v nepokřádejš ma navřššiti se: na shromáždění všech národů v štkví to šly.

^w t. j. tým špšobem jako 41. vřvřvá národy v soud.

prve bude, dal nám slyšet? Dostavte se světkové jejich, ospravedlíte se, slyšte a rcezte: Opravdu!⁷

10. Vy jste svědkové moji, praví Hospodin, a služebníci, kterých jsem vyvolil: abyste věděli a uvěřili mně a poroučeli, že já sám jsem. Předě mnou nebylo zřehozeno Boha a po mně nebudě.

11. Já jsem,⁸ já jsem Hospodin, a není mimo mne spasitelé.

12. Já jsem zvěstoval i spasil: ohlásil jsem a nebylo mezi vámi cizího: vy svědkové moji jste, praví Hospodin, a já Bůh.

13. A od počátku já jsem tůž, a není, kdo by z ruky mé vytrhl: učiním, a kdo odvrátí to?

14. Toto praví Hospodin, vykypitel váš, Svatý israelský: Pro vás poslal jsem do Babylony a strhl jsem závoxy⁹ všecky i Chaldejácká loďní svými se chlubící.¹⁰

15. Já Hospodin, Svatý váš, stvořitel Israele, král váš.

16. Toto praví Hospodin, kterýž dal v moři cestu, a v oděch prudkých stezku:

17. kterýž vyvedl vozy i koně, vojsko i mužstvo: vesměs seznali, aniž vstanou; setřiní jsou jako knot a ubáhejí jsou. 18. Nezpomínejte na první věci a na starodávni se neoblédejte.¹¹

19. Až já činím nové věci a nyní vzejdou, jistě poznáte je: učiním na poušti cestu a na bezcestí řeky.¹²

20. Oslavovati mne bude svět polní, drakové a pásořové, že jsem dal na poušti vody, řeky na bezcestí, abych dal nápoj lidu světu, vyvolenému světu.¹³

21. Lid ten zpřobíhám jsem osobě, chválu moji vypravovati bude.

22.¹⁴ Nevzýval jsi mne, Jakobe, aniž jsi pracoval o mne, Izraeli.

23. Neobtěžoval jsi mne skopce k zápalné oběti své a obětmi svými neoslovil jsi mne; neobléhá jsem, abys mi sloužil obětí, aniž jsem tě obtěžoval kadidlem.

24. Nekoupil jsi mi za stříbro vonné těhry a tukem obětí svých nepojil jsi mne. Ale ty sloužití mne jsi učinil v hříších svých, dodal jsi mi práce svými nepravostmi.

25. Já jsem, já jsem ten, jenž sluhzuji nepravosti tvé pro sebe,¹⁵ a na hříchy tvé nevzpomenu.

⁷ t. j. pravdať že Hospodin jediný, pravý Bůh jest. Dřívot toho výše 41, 22. 23. i níže v 10.

⁸ t. j. má přinášeti jasnost poně sama od sebe, od věčnosti, nepřeměnitelná, nezměnná. (2. Mojš. 3, 14.) Trojnásobně „Já jsem“ (v. 10. a 11.) hlásně k nejvyšší Trůjici se vztahuje.

⁹ po vyřízení Hle Chaldejští křesťové na Ieruzalý a Mědy přišlo, a Cyrus jim povolil se povolit: tím pak se otevřel takzvaný nový svět divů Božských prozřetelností. — „Závoxy“ rozuměj hrady, stěny.

¹⁰ Chaldejští znameniti byli plavci do krajin indických, odkud vše- lité dracocenné zboží přišli, ruševšější je pak dále na západ.

¹¹ Avšak neřeba na předělá věci zpomínati, jsouť nové pobozové: tím pak líněd věci urádi.

¹² t. j. národy, kteří opoždili jsou, k sobě uvedu; čím, kteří daleko ode mne bloudí a šíleni prahnou, potěše hojše jako řekou mlíko má; všelken se ke mně dostaví a valesí mi bude budou.

¹³ t. j. i ta nerozumná svět, němá tvář, pozná dobrodiní má (1, 3.); tím však rozuměj divoké národy: neboť jako i zvířata poznají píla z vody zadržené se slizky vyvedené, tak nastoupili národové poháněni na místo prozřetelné, ale pro neobdobnost svěřeného lídu izraelského.

¹⁴ 22.—24. t. j. nový tento lid jsem si povolil, postaviti z tvé chvály, Izraeli, nežliže více jsem mlti nemohi: neboť nebyla práva, a věrně, poslušně, čistě jeho poslušněji, vybrá správná hříchy všelkny: tudíž ty jsi mne upříte služebníkem učinil, abych a týral nepravostmi a hříchy útropot mě a odpovídal jí tobě; ano tak daleko jsi mne přivedl, že podobá jsem na se vzal a co víceko utrpěl: abych tě vykospil. V ten smysl spívá evať církev na bílón soboru: „Aby sluhu vykospil. Byas jsi na smrt vydal!“

¹⁵ t. j. bese věše tvého zasloužení, ba proti němu, ano ty všecek v provlázení tvář.

26. Připomeň mne a sudně se spolu: vypravuj, máš-li co, abys ospravedlněn byl.

27. Otec tvůj první¹⁶ zhrěšil, a vykladači¹⁷ tvoji přestou plli proti mně.

28. A protož poskvrnil jsem knížat svatých a vydal jsem Jakoba k vyhlazení a Israele v porouhání.¹⁸

KAPITOLA XLIV.

Poroužaje lid k děvě v pravého Boha, ukazuje početnost modloslužby, nepomíná lid, aby se svého Boha přičítal.

1. A nyní slyš, Jakobe, služebníče můj, a Izraeli, její jsem vyvolil.

2. Toto praví Hospodin, učitel a působitel tvůj, od žitva matka spomocník tvůj: neboj se, služebníče můj, Jakobe, a nejpraváji,¹ její jsem vyvolil.

3. Nebo vylejí vody na žitlivou, a potoky na suchou zemi: vylejí ducha svého na plémě tvé a počehnání své na kmen tvůj.²

4. I ploditi se budou mezi bylinami jako vrbě podie tekoucích vod.

5. Tento dít: Hospodinův já jsem; a onen nazývati se bude jménem Jakobovým;³ a tento napíše rukou svou: Hospodinu;⁴ a ten jménem Israele se pojmenuje.⁵

6. Toto praví Hospodin, král Israele, vykypitel jeho, Hospodin zástupčv: Já první a já poslední a mimo mne není Boha.

7. Kdo jest mně podoben? ozví se a zvěstují: a pořádek vylouč od toho času, co jsem ustanovil lid ten dávny, budoucí věci a kteréž přijíti mají, zvěstující jim.

8. Nebojíte se, aniž se kormutíte! Od toho času ohlásil jsem tobě a oznámil, vy svědkové moji jste; zdalíž jest Bůh krmě mne, a stvořitel, jehož bych já neznal?⁶

9. Tvorcové modí vláckni nic nejsou a miláčkové jejich nic neprospejí jim; ony samy jsou svědkové proti nim, protože nevidí aniž rozumějí, tak že zahanbeni jsou.⁷

10. Kdo utvořil boha a slll rytinu k něčemuž náležou? 11. Až, vláckni účastníci jeho zahanbeni budou; účastníci zajisté jsou z lidí: sejdou se vláckni, státi a báti se budou a zahanbeni budou vesměa.⁸

¹ t. j. Adam; anebo Tharah, otec Abrahamův v Ur Chaldejáckém, slovese bohem čim. (Joz. 24, 3.)

² t. j. Mojš. a Aron (3. Mojš. 20, 18.) a nástupci jejich.

³ t. j. zavřil jsem lid všecken, knížata i spřout.

KAPITOLA XLIV.

¹ t. j. nejmlějši, nejupřímnějši; j. prvorozeny, nejstaršějši i jinak: „izraelsko!“

² Rozuměj božnost milosti Ducha svatého, již se lidu nové zvolenému dostane.

³ t. j. v pravého Boha přijme a rád tomu bude, že k lídu z Jakoba počtům přinášeti: vztahuje se k obrácení národův k víře a Hlí Kristově.

⁴ t. j. již náleží; podle obyčeje národův vřebodních, kteří podase jména dávat svých na ruku matuli.

⁵ t. j. jméno „izrael“ přijme.

⁶ Die bohr: „neal slitěho (z Boha krmě mne); nezam náležou!“ t. j. modly nevidouce, neslyšeti, nerozumějí, cti dokazují samy, že nířim nejsou, a tak samy jsou přirozen, se ctitelové jejich náležed pomoci od nich nedožádá, stýdět se musí za ně.

⁷ 10. a 11. Smysl: Kdo tvořil modly, zahanben (sklamán) bude se všemi účastníky svými, co dále do zverubna lid.

⁸ t. j. v čas potřeby sejdou se k modle, aby jí čtu vzdávali, avšak vidouce se bez pomoci a sklamaný ve své naději, stýdět se budou.

12. Kovář dělal plánek: ¹⁰ při ohni, a kladivý utvořil ji, a udělal slavným ramenem svým: loční a zemlín, nepije vody a ustává.¹¹

13. Sochař satíhal míru, vyhládl dítátkem: dělal ji dle uhelnice a kruhádlem ji vykroužil: i učinil podobiznu muže, jako slícného člověka bydlícího v domě.

14. Podčal cedry, vzal svídn a dub, jenž stál mezi dřívím esmím: stípl soenu, již děst napájel.

15. A učiněna jest lidem k topení: vzal z nich, a zhrál se: i podpálil a napekl chlebě: z ostatku pak udělal boha a klaně se jemu; učinil rytinu a skláněl se před ní.

16. Polovic toho spálil ohněm, a z polovice jeho maso jedl, vařil krmi a nasycen jest, a zhrál se, a řekl: A! ohřál jsem se; viděl jsem oheň.

17. Z ostatku jeho pak učinil boha a rytinu sobě: skloňuje se před ní, a klaní se jí, a proaf, fka: Vysvobod mne, nebo Báh máj jsi ty.

18. Nevěděli aniž rozuměli: neboť jsou zamazány oči jejich, že nevidí a nerozumějí srdcem svým.

19. Nepovázli v myslí své, aniž znamenají a pomní, aby řekl: Polovic jeho spálil jsem ohněm a při ohni jsem napekl jsem chleba, naválil jsem maso a najedl jsem se, a z ostatku jeho modlu udělal. Před spalkem dřevěným klekati budu?

20. Čehož částka popel jest, tomu srdce nemouré klanělo se, a nevyšvobodí duše své aniž fckno: Snad lež jest v praci mé.¹²

21. Pamatuj na to, Jakobe a Israell! nebo služebník máj jsi ty: Já jsem tě stvořil, služebník máj jsi ty, Israell: nezapomínej na mne.

22. Shladil jsem jako oblak nepravosti tvé a jako mlha hříchy tvé: navraš se ke mně, neboť jsem tě vykoupil.¹³

23. Chvalte nebesa, nebo milosrdenství učinil Hospodin: plesajte nejmladší krajiny země, zvrte hory chválou, les i vše-liké dříví jeho; neboť vykoupil Hospodin Jakoba, a Israel oslaven bude.

24. Totž praví Hospodin, vykypitel tvůj a tvořitel tvůj od života matky: Já jsem Hospodin, jenž činím všecky věci, rozpínám nebesa sám, utvřuji zemi, a žádny se mnou;

25. jenž zrušují znamení hadačův a vědce v hlány proměňují: jenž vracují zpět mudrce¹⁴ a umění jejich za bláznavostí prohlašují;

26. jenž potvrzují slovo služebníka svého a radu poslvů svých naplňují. Kterýž dím Jerusalemu: Obydleno bude! a městům judským: Vystavena budete! a zříceniny jejich vzdělám.

27. Kterýž pravím hlubíně: Pouští budí! a faky tvé vysuším:¹⁵

28. Kterýž dím Cýrovi: Pastýř máj jsi, a všelikou vůli mou naplníš. Kterýž pravím Jerusalemu: Vystaven budete! a chrámů: Založen bude!

¹⁰ Jini: kovář pochytl železo (kloček, nebo železo kličkové) dělal při ohni.

¹¹ t. j. velmi přesně si do smedání a satíhal na modle pracje. (Moudr. 13, 18).

¹² t. j. dává Boha z dříví, ani na to nepomýšlí, že se myší, a že mu modla taková něčeho nepropěje, ano dřevo vždy dřevem zůstane.

¹³ 21. a 22. t. j. z dřev hlavních dřevodův jsi máj; že jsem tě stvořil a že jsem tě vykoupil; proto tedy budíš věrným slabečnikem svým. Aby však okazal, že dname vykoupení přetvřen jest dar stvoření, vysvětlil nebesa k chvalospěvu za něj:

¹⁴ t. j. přemáhám; působím, že se svou domnělou moudrostí zpět se obrátí a prohno, a že se umění jejich spozdílym byti okáže.

¹⁵ t. j. roznasí o fce Eufrazu skrze Babylon tekoucí, jejížto vodu Cýrus odvedl, potom suchým téměř stáblím do města vrhl a hrozně pobítl spěsohl.

KAPITOLA XLV.

Předpovídá vyroboucími lidu se zajel Babyloně, jakého stras Cýrus, teou po přísti Metáše, dále mívi o vyroboucí lidu Israhelůho, jako i o vyhození a obrátění každého lidstva.

1. Toto praví Hospodin pomazanému mému, Cýrovi, jehož jsem nchopil pravici, abych podmanil před tváří jeho národy a hřbety králův obrátil¹ a otevřel před ním vřata, a brány žádné nebudou zavřeny.²

2. Já před tabou půjdu, a slavných země pozním; brány měděné potru, a závory železné zlámu.

3. A dám tobě poklady skryté a zboží uschované:⁴ abys věděl, že já jsem Hospodin, kterýž jmenuji jméno své;⁵ Báh Israelský.

4. Pro služebníka svého Jakoba a Israele vyvoleného svého,⁶ a jmenoval jsem tě jménem svým: připodobil jsem tě,⁷ a nepoznal já mne.⁸

5. Já jsem Hospodin a není žádného více: mimo mne není Boha: přepásal jsem tě, a nepoznal jsi mne.

6. Aby věděli ti, kteříž jsou od východu slunce i kteříž od západu, že není bez me něčeho.⁹ Já jsem Hospodin, a není jiného,

7. jenž působím světlo a tvořím tmu, činím pokoj a tvořím zlé;¹⁰ já Hospodin činím to všecko.

8. Rosu dejte nebesa a hůry a oblavoké dítěte Spravedlivého: otevři se země a vyruť Spasitele: a spravedlnost vzejde spolu:¹¹ já Hospodin stvořil jsem ho.

9. Běda tomu, kterýž odporuje tvůrci svému, střep z hliněných nádob země. Zdáš-li si hlna hruditi svému: „Co to děláš? a dílo tě bez rukou jest!“¹²

10. Běda tomu, kdož říká otci: Co plodíš? a ženě: Co rodíš?¹³

KAPITOLA XLV.

¹ Die hebr.: „pomazanému svému.“

² t. j. v děst.

³ t. j. brány, kteréž na konci alle babylyonských vedly k Eufrazu, udeštem tekoucímu, v noci, když vzato jest město, svláštěm Hšanem Božím zavřeny nebyly, ale by byl Cýrus a Partany svými jako v ledě-ších lapan byli; i brány k paláci královskému byly otevřeny; tak nepěšně bez překážek vnikovali a vše pobítl mohli.

⁴ Cýrus při dobytí Babylyona a Sardie nesmýřných pokladův nako-
pasil.

⁵ t. j. tebe zejména volám.

⁶ t. j. udělil jsem to.

⁷ t. j. Pomazanému svému, Kristu.

⁸ t. j. prve než jsi se narodil a mne poznati mohl; nebo odkoliv mne neznáš.

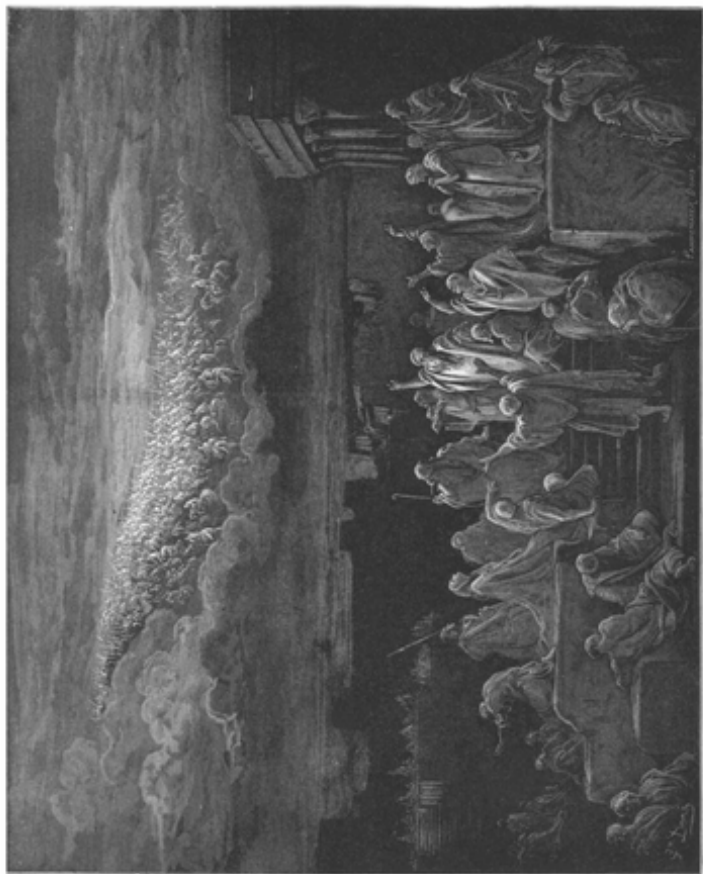
⁹ Die hebr.: „že něčeho není mimo mne“, že není nitědše bytosti kromě Boha, an všecko stvořil, všecko, všecko svou prozřetelností Hlí a zaočovává, tak že bez něho vše v nívdě by se rozpádl a posálo; to uvěstiti a svědčiti mají všelikí lidé na světě, což se stáa, až slábný vykrpatil přije. — Po něm rostoucí v svatém naděšni volá potom prorok: (8)

¹⁰ t. j. dopouští ho: všeliké nebydy Báh nespřátelnou moudrostí svou k dotčením přivádí.

¹¹ Slova jsou ikajolch v smutném zajeti a šádajlech si vykypitelé, který by Jim spravedliv byl a je opasl. Nad pochyby, že se v prvním myslnu o Cýrovi, vyrostil Zidřev se zajel babylyonského rosmějí: naděšen slova, jiniž touha ta projevna jest, ukazují stejně, že prorok od oseb předobraznil k osobě předobrazně zrak svůj porvnál. Tak i my, čtouce ta slova, se sv. otci a dřívkv svatou kn Kristu vykypitelé mysl svou povzname a znamenejme. Je „všeliké Slova všečeho a vykoupění naše jest skutkem, v něm nebesa i země, Božstvo i člověčenstvo společnickovaly.“ (Die sv. Ang)

¹² t. j. očekám, nepřepřít: hářt tím všetečnosť těch, co Boha předstírají; proč tak a ne jinak šíd.

¹³ t. j. kdo rodíš? předstírá, že jsi splodil; nebo: kdo se mně a Jim předhazuje, že množstvím bratrů i sestav se mu dědicvi staneš.

OBVYATELE JERUSALEMŠTI VIDÍ, KTERAK SE UKAZUJÍ VOJSKA NA NEBI.

11. Toto praví Hospodin, Svätý Israelský, tvůrce jeho: O budoucích věcech dotazujte se mne, o synech mých a o díle rukou mých rozkazujte mně.¹¹

12. Já jsem učinil zemi a člověka na ní já stvořil jsem: ruce mé rozstáhly nebesa a všemu vojsku jejich jsem řídil určil.

13. Já vzbudím jej¹² k spravedlnosti a všechny cesty jeho říditi budu: onť vzdělá místo mé a zajatě mé propustí, ne ze mzdy, ani z darů, praví Hospodin, Báh zástupův.

14. Toto praví Hospodin: Práce egyptská a kupeckí moufe-ninské země a sabejsť muži vysocí k tobě přijdou a tvoji budou: za tebou chodíť, spoutanýma rukama kráčetí budou: a budou se tobě klaněti a tebe prosíť: Toliko u tebe jest Báh, a není kromě tebe Boha.

15. Jistě ty jsi Báh skrytý, Báh israelský spasitel.¹³

16. Zahanbeni jsou a zastydí se všickni: spolu odejdou v habu činitelů bludův.¹⁴

17. Israel spasen jest skrze Hospodina spasením věčným: nebudete zahanbeni a nebudete se stydětí až na věky věkův.

18. Nebo toto praví Hospodin, stvořitel nebes, ten Báh, kterýž způsobil zemi a učinil ji, on tvůrce její: ne nadarmo stvořil ji: ale aby obýlena byla, způsobil ji. Já jsem Hospodin, a není jiného.

19. Ne v skrytá mluvil jsem, v tmavém místě země; ne- řekl jsem plemení Jakobův: Nadarmo hledete mne.¹⁵ Já Hospodinu, jenž mluvím spravedlnost a zvěstají pravé věci.

20. Shromážděte se¹⁶ a pojďte a přistupte spolu, kteříž spasení žijí z národův: nic nevědí ti, ježž zdvihají díve rytiny své, a prosí boha, kterýž nevyoboznuje.

21. Oznamte a pojedte a poradte se vesměs: kdo to zjevil od počátku a předpověděl to od dávna? Zdlali ne já, Hospodin, a není jiného Boha mimo mne? Boha spravedlivého a vysvobuzujícího není mimo mne.

22. Obratěte se ke mně a spasný budete všechny kočovný země: nebo já jsem Báh a není jiného.

23. Skrze sebe samého přísahám jsem, vyjde z úst mých slovo spravedlnosti a nevrátí se zpět:¹⁷

24. že se mně skláněti bude všeliké koleno, a přísahati každý jazyk.

¹¹ Hebr.: Dotazujete se, rozkazujete m. t. j. abych vám dal návrh; avšak jako hlina se nemůže spřávně hrábiti, aby s ní, co chce, neudělal; a jako dítkám nelzeji reparať proti rodičům, že je spouští, tak i vám neodědí, mne se sázati a nebo mně rozkazovati, jak jednati mám s vámi, lidem svým a dílem rukou svých.

¹² t. j. Cýra, kterýž vás vysvobodil ze zajetí: tím Cýra předpodobal Krista Spasitele.

¹³ Blahoslavi lid, že národové císař a dary se k němu obrátí a viru jeho přijmou, pravěho Boha a divův jeho poznavše: pak přiveč k pravěmu Bohu mluví a jej spasitelem jmenuje: opět říká, jak sv. prorok od věcí blízkých v dalek, od vyprávění lidí se jíti k pravěmu jeho vytkopání salá: této svlaštosti proocného vidění a mistry vždyť ležiti třeba.

¹⁴ t. j. silčově modloslužebník: jako tma zapuzuje světlo, tak není jeho odstáti bludy.

¹⁵ t. j. přikázav jim, aby se mne dotazovali, tak jsem se k nim dobrovolně měl, že toho nikdy nadarmo neodědli: mimo to jsem jim silčivě a věrně dal dobrý věst, když mne poslechli.

¹⁶ 20-26. Když byl Báh vyšetřil vůbec skutky všemohoucnosti své (18), a dary milosti k lidu svému zvláště (19), jší k národům řeč obrací, aby z toho poznali, že jest pravý Báh, a zanechavše poslušť modloslužby, jeho se přidrželi a jemu sloužili. za to jim silčivo, že i oni spasení budou, a zapřisahá se jim na to slovem svým. I silčivo, že tak se stane, že všechno se jemu klaněti a jej veseliti bude: tak dojde v Hospodina Bohu svém všeliká lidstvo spasy a oslavy.

¹⁷ t. j. nevezmu ho zpět, nezměním jej; jistě se vyplní: Slovem rozsuňj pak i Krista. (Jan 1, 14.)

25. Protož v Hospodinu, řekne, jsou mé spravedlnosti a panování; k němu přijdou, a zahanbeni budou všickni, kteříž se protiví jemu.

26. V Hospodinu ospravedlněno a oslavěno bude všechno plémě israelské.¹⁸

KAPITOLA XLVI.

Písk nad pádem a skřek modí; připomíná lid Israelského svá dobrodini, hák modloslužebníky, a silčivo blíž spasení.

1. Polámán jest Běl, roztržtěn Nábó: naloženy jsou modly jejich na hovada a na dobytek; břemena vaše těžká jsou až do ustání.¹

2. Zetlely a zetřiny jsou všem: nemohly spasiti nesoucího, i duše jejich v zajetí pjdou.

3. Slyšte mne, dome Jakobův a veškeren zbytek domu Israelova, kterýž nosím v životě svém, kterýž nosím v láně svém materském.²

4. Až do starosti já sám, a až do šedin já nositi budu [vás]: já jsem učinil a já nositi budu: já ponesu a spasím [vás].³

5. Komuž jste mne předpodobili a přirovnali a mne srovnali a podobna učinili?

6. Kterž snášíte zlato a stříbro na přezmenu⁴ vázíte: najímajíc zlatníka, aby udělal boha; a padají a klanějí se.

7. Neš ho na ramenou, přenášejíce a stavějíce ho na místo jeho: i stojí a s místa svého se nehne; však i když volají k němu, neuslyší: a s souzení nevyoboznují jich.

8. Pamatujeť na to a zastyděte se: beřte si to, přestupníci, k arci.

9. Rozpomente se na předěšlý věk,⁵ nebo já jsem Báh, a není žádného více Boha, aniž jest mně podobného:

10. kterýž oznamuji od začátku věci poslední a z počátku to, co se ještě nestalo, řka: Rada má státi bude, a všeliká vůle má stane se:

11. kterýž volám od východu ptáka⁶ a z země daleké muže vůle své;⁷ i mluvil jsem a přivedu to: stvořil jsem a učiním to.

12. Slyšte mne, vy tvrdého srdce, kteříž dalec jste spravedlnosti.

¹ Rozsuňj netoliko tělesná syny, vyběř i ty, kteříž jsou die zaslíbení a víry; neboť až vejde v království Boží „plnoť poháněv, i Israel spasen bude“. (Řím. 11, 25. 26)

KAPITOLA XLVI.

¹ Běl, podobna slunce; Nábó tolik co Vanešný, podobna měsíce: modly Babylonské.

² Když byl řekl, že se všickni národové k pravěmu Bohu obrátí a že v novém Israelu oslavěno bude Hospodin, tu již co s modlami se stane povídá, řed máje buď k modlám těm samým, anebo k modloslužebnému lidu: počíná pak modlami nejmožnějšího tehdá národa.

³ t. j. křesťi tak mluví, chovají a čestují, jako matka dítě své, jež pod nároem modla a v láně svém chováva; jako by řekl: nosil jsem vás jako mlčí dítky, abyste nenaučili sebou svých.

⁴ t. j. a kterýchž neuspasim nikdy; dal jsem vám toho díkax, vyvedá vás z Egypta, a tak učinim věčn.

⁵ t. j. na nosci váše bez mlsek, a jedné strany jen hák mající, s druhá svázi, na niž se těžká břemena váží. Die hebr. místo „mdšite“ — „spatě, vyharuňte“ jako na silomou vě.

⁶ t. j. na věci, která se dily skrze mne od starodávna; divy, jež svědčí o mně, že jsem pravý Báh; dobrodini a milosti, které jsem zvlášt vám před jinými božstvy prokazal.

⁷ t. j. dravého orla, Cýra. Pískem ho nasyřá proto, že velmi rychle a zensadě jako dravý pták Babylon co loupeť bepadí.

⁸ t. j. její jsem vyvolil a který vykoušá vůli mou.

13. Blízko jsem učinil spravedlnost svou; * nezrádlí se, a spasení mé nebude meškati. Dám v Sionu spasení a v Izraeli slávu svou.¹⁰

KAPITOLA XLVIII.

Předpovědi slávy špinou města a království babilýnského.

1. Sejdí, sed v prachu, paano, dcero babilýnská,¹ sed na zemi: není stolce dceři chaldejské, poněvadž nebudeš více sloužit jemná a útlá.²

2. Vezmi žernov a mel mouku: * obnaž mrzkost svou,³ odkrej plece, obnaž stehna, přejdi řeky.⁴

3. Odkryta bude hanba tvá, vidína mrzkost tvá: pomstu učiním a neodolá mi člověk.

4. Vykupitel náš, Hospodin zástupův jméno jeho, Svatý izraelský!

5. Sed mlčíc a vejdi do tmy,* dcero chaldejská: nebo nebudeš více nazvána panovnicí nad královstvími.

6. Rozhněval jsem se na lid svůj, poskvrnil jsem dědictví svého⁷ a vydal jsem je v ruku tvou: neprozkázala jsi jim milosrdenství: i nad starcem obtížila jsi jho své náramné.

7. A fukla jsi: Na věky budu paní: nepřipustila jsi toho k srdci svému, aniž jsi vzpomněla na poslední věci své.

8. A nyní slyš toto, rozkošná a kteráž bydlíš doufanivě, kteráž pravíš v srdci svém: Já jsem, a není mimo mne více: nebudu sedět vdovou a nepocítím siroby.

9. Přijdu ti dvě tyto věci v náhle jediným dnem: siroba i vdovství; všechno to⁸ dojde na tě pro množství kouzel tvých a pro tvrdost zaklínačův tvých náramnou.

10. A měla jsi doufání v zlobě své a fukla jsi: Neří, kdo by mne viděl: moudrost tvá a umění tvá je to oklamalo. I fukla jsi v srdci svém: Já jsem, a není kromě mne jiné.

11. Přijde na tebe bláta a nebudeš znáti východu jeho: a obfí se na tebe bláta, kteráž nebudeš moci odžehnat: přijde na tebe nenaděle záhva, kteráž netušíš.

12. Stčíš s zaklínači svými i s množstvím kouzel svých, v nichž jsi pracovala od mladosti své, zdali by snad co prospělo tobě, anebo zdali by mohla být silnější.

13. Ustála jsi při množství rad svých: nechť se postaví, a vysvobodí tě hvězdopřavci, kteříž pozorovali hvězdy a počítali měsíce, aby z nich oznámili, co přijíti má tobě.

* T. j. spasení, kteráž jsem slíbil, působením mým již blízko jest: ohledem na Cyru blízko, ale i na zaslíbeného Vykupitele, neboť což jest 500 anebo 700 let tomu, před tímž 1000 let jest jako den věřejší, kterýž uprší?

¹⁰ T. j. sláva má se objeví i vysvobozením i vykoupěním vašim.

KAPITOLA XLVIII.

¹ T. j. město Babilýna a národu chaldejský; nebudeš panovati, nýbrž otrouzíš a do sajeji půjdeš (3).

² T. j. kosoce křase a nádhře tvé: zřejmá již o pádn Nio Babilýnské se roztáhne každý mír.

³ T. j. otrouky v nohách slábnu porobena budeš: náli mouku na rodním mlýně, byla práce otroky.

⁴ hebr.: „nejm závoj svůj“, jakoz jest svobodné toliko a vačné panny a ženy neovly. Neboli: Obnaž se, neboť budeš musiti na stěku potoky a řeky přebroditi.

⁵ T. j. nebudeš více vzácnou pannou nebo paní, nýbrž otrokyní: nebudeš se po řekách po loďi plaviti, nýbrž pátky s obnaženým ha neboš sohamu přes ně se bříšti.

⁶ T. j. buď v „zářá“ a nebo „umí“: obojm ale znamením nastálost vělejší svatě slávy Hš.

⁷ T. j. odjal jsem me milost posrbení svého a učinil jej věci sprostou: ty jsi však krutá a slm zakládala.

⁸ Die hebr.: „dřápl, dokonale to na tebe dojde: vrchovatě bříšky tvé vrchovatě porostám.“

14. Aj učinění jsou jako strážně. oheň je spálil; nevyssvobodí duše své z ruky plamene: není řekávého uhlí, jímž by se zheřil: ani oheň, aby poseděl u něho.⁹

15. Tak se ti stalo s těmi věcmi, v kterýchž jsi koli unávovala: troji kupci od mladosti tvé jedenkaždý po cestě své bloudili jsou;¹⁰ není, kdo by tě vyrabobil.

KAPITOLA XLVIII.

Báň hářel lid a pokrývati, nevěry a utrženosti, dokazuje opět, že on jest pravý Báh, že pro slávu svou a pro Jáhleh polepšení oborví 12. Hospodin, aby se ho věrně přičetli, sláhuje Jim osvobození a Babilýna a pod tím obrasem budouci vykoupení.

1. Slyšete z, dome Jakobův, kteříž se nazývají jménem Izraelovy a z vod Judových jste vyšli,¹ kteříž přisáháte ve jménu Hospodinovu a Boha izraelského si připomínáte, ne v pravdě, ani v spravedlnosti.²

2. Neboť od města svatého slují a na Bohu izraelském utvrzení jsou: Hospodin zástupův jméno jeho.

3. Předěle věci zdávna oznámil jsem a z úst mých vyšly, a obhánil jsem je: a v náhle jsem je učinil a přitly.

4. Neboť jsem věděl, že irrdý jsi ty a afa železná šije tvá a čelo tvé mōdáně.

5. Předpověděl jsem ti je [ty věci] z dávna: drve než přicházely, oznamoval jsem je tobě, abys snad neřekl: Modly mé to učinily a rytiny mé a slitiny rozkázaly to.

6. Co jsi slyšel, viz všechno: * vy pak zdalí jste ztravovali?³ Slyšeti jsem tobě dal nové věci od tehdejší chvíle; a [které] jsou schovány, kterýchž neznám;⁴

7. nyní stvořeny jsou, a ne od dávna: a před časem, a nečlyšel jsi jich: abys snad neřekl: „Aj, já jsem [to] věděl.“⁵

8. Ani jsi slyšel, aniž poznal, aniž o téhás otěvřeno šije ucho tvé; * neboť vím, že přestoupš přestoupš,⁶ a přestupníkem z života matky narval jsem tě.⁷

9.⁸ Pro jméno své zdržím přehřivost svou: a pro chválu svou pojmu tě v azdu, abys nezahyul.

10. Aj! vyřadí jsem tě, ale ne jako střibno,⁹ vyvolil jsem tě v pecl chudoby.

* T. j. po nich nezůstane ani prospěchu trvalého, ani památky, jako po upádné slámě ať popole.

¹ T. j. ani bohatství ani líhā moudrost svých účených neprospěje tobě; neboť všelkni vesměs chodívali za prospěchem svým, úsměm jeho zhořl podávající: v tvé blaho nic nepovažují: i není tedy, kdo by tě vyrabobil: oni i sebe i tebe podvedli líhodu moudrosti svou.

KAPITOLA XLVIII.

¹ T. j. rodem jse syny Izraelovými. Podobenství bře od vody, ješ svou dobrotu děkuje židm.

² T. j. vyžvato a velebita mae, ale . . . srucvej 29, 13. Pokrytectví Jim přecházo vřytýk.

³ T. j. všechno se napltilo.

⁴ Die hebr.: „navřavovali jete to sami“

⁵ T. j. nové důtky své sláky (přítlyho vykuptele svéta mial) zřavstoval jim ti, líhko ani nepozobohli.

⁶ T. j. nová, neslyšená věc jsem stazovány učinil. Pouhé vyrabození z poddanosti babilýnské tím nelze mialti, nebo přiklad máli na vyrabození z Egypta: rozsmi tuto sjevň vykoupení svéta působeně věletem, životem, smrti, oslavením Syna Božioho.

⁷ T. j. ovšem slábož jai i sebe i tebe podvedli nevěděti, nešklo se to ucha tvého.

⁸ T. j. že jakž jest povaha tvá, nenastane přestupování přikázání má, oponenti slábnu mon.

⁹ T. j. svěřným odpadem od narození tvého; svy se vidky Duchu svatém prořivěti,* řekl sv. Štěpán. (Škank 7, 51).

¹⁰ T. j. a neměná, sčkolí tak jsi nevěděti a svěřně, pro jméno . . .

¹¹ T. j. proto na tebe nortí zajeti dopustim abych tě skulsi a oštili, jako se čisti střibno oheňm.

11. Pro sebe, pro sebe učiním to, abych nebyl porouhán: ¹⁸ a slávy své jinému nedám.

12. Slyš unne, Jakobe a Israeli, kteréhož já volám; ¹⁹ já sám, já první a já poslední.

13. Ruka také má zalotila zemi a pravice má změřila nebesa: já zavolám je a státi budou pospolu. ²⁰

14. Shromážďte se všichni a slyšte: Kdo z nich oznámil tyto věci? Hospodin mluvil ho, ²¹ učinil vůli svou v Babylóně a rámeť své v Chaldejských. ²²

15. Já, já mluvil jsem to. i povolal jsem jej: přivedl jsem jej a spravna jest cesta jeho. ²³

16. Přistupte ke mně a slyštež toto: Ne v skrytá mluvil jsem od počátku: od času, prve než se událo, tu jsem byl: a nyní Pán Bůh poslal mne a Duch jeho. ²⁴

17. Toto praví Hospodin, vykuptel tvůj, Svatý israelský: Já Hospodin Bůh tvůj, jenž učím tě užitečným věcem a opravuji tě na cestě, po kteréž chodíš.

18. Kdž bys byl četil příkazní mých: byl by jako fuka pokoj tvůj a spravedlnost tvá jako hlubiny mořské; ²⁵

19. a bylo by jako pláka plemene tvého a plodu života tvého jako kameníčka jeho: nebylo by vyňnulo a nebylo by potřino jméno jeho od tráfi má.

20. Vyjděte z Babylona, utecte od Chaldejských, hlasem písařicím zvěstujte; oblaňte to a roznešte to až do končin země. Recete: Vykoupil Hospodin služebníka svého Jakoba. ²⁶

21. Nezámlní na poušti, kdž je vedl: voda ze skály vyvedl jim, i roztrhl skálu, a tekly vody.

22. Není pokoje bezbožným, praví Hospodin. ²⁷

KAPITOLA XLIX.

Předpovědi o budoucím Vykuptelovi světa, co učinil všech národův, kteří lid nově řádo jeho, že hož se rozmocil a valká slávy doje.

1. Poslouchejte, ostrovoři! a pozorujte, národové z daleka: ¹

¹ t. j. aby se neselebovalo jméno má, jako bych vás buď vyroboditi nechtěl, anebo nemohl, a tudíž jako bych nebyl pravý všemohoucí, dobrotivý Bůh.

² t. j. vyvolení služebníka mého! jáť stále jsoumni a tudíž věčně zapomenouti nemohu.

³ t. j. na mě slovo se na nebesech postavily a státi, zvidělní dohání se střídajíce.

⁴ t. j. krále Cýra.

⁵ dia hebr.: výkoně vůli jeho v B. a ramesem (nástrojem) jeho (bude) v Ch.

⁶ t. j. já to tak určil, já to předpověděl, já dal zdaru počínání, vedl jej na cestách jeho.

⁷ Jsem přímo slova prorokova: dobře se však rozmocil o Krista, jenž sám o sobě říká, že v skrytých učebních věcech: o něm padno, „že byl na poušti a v Bohu“; a se poslať jest od Boha, abychom život, a síce „v božnosti měli“. Znamenaj tu tajemství nejv. Trojice!

⁸ t. j. všem dobrým všem, jiná spravedlnost odměňuji, jako fuka a moře vodami oplyvali bysta.

⁹ O věci budoucí mluví v dnešním proroctvím jako již přítomně: přímo se rozumí o vyjití z Babylona a se země Chaldejské; dceřová však lze rozmocit dále o rozhlášení víry mezi valkář národy; k oběma pak se uvádějí (21) o příkladě prozřetelnosti Božské zázkaly při tažení lidu israelského z Egypta; tajemně obrací sv. Pavla na opuštění hříchů. II. Kor. 6, 17, ar 62, 11.

¹⁰ t. j. „vskříš tě bezohledně navědli, co jim k pokoji!“ volá Bůh daty prorokování a obrací se k lidu Judam (49, 1) Eschobtni nemají pokoje, poněvadž nedbajíce spásných věstků a slov Božích, slavní neokojitelným vládním svým; seji nepravost, těm bolesti.

KAPITOLA XLIX.

¹ Prorok až posud (od 42, 10.) časně vyrobodeni lidu z Babylona hlasně před očima má; nyní však již dceřovni vykopeni jeho a poroby hříchů vyrobodeni. Uvádí tedy, jak pátodece téhot vyřičho seobro-

Hospodin od narození povolal mne, ze života matky mé zpomenul na jméno mé. ²

2. A učinil táta má jako meč ostrý: v stínu ruky své schránil mne, a opatřil mne jako střela vřbornou: v toulu svém uschoval mne. ³

3. A řekl mi: Služebník můj jsi ty, Israeli! ⁴ neboť v tobě honosí se budu.

4. A já jsem řekl: Nadarmo jsem pracoval, bez přičiny a maru sflu svou jsem strávil: protož soud můj s Hospodinem a dílo mé s Bohem mým. ⁵

5. A nyní dí Hospodiu, kterýž mne způsobil od života matčina za služebníka svého, abych opět přivedl Jakoba k němu: a Israel nebude shromážděn: ⁶ i oslaven jsem před očima Hospodinovýmá, a Bůh máj učiněn jest síla má.

6. I řekl: Máloť jest, abys mi bý služebníkem k vzbuzení pokolení Jakobových a k obrácení ostatků Israellových. Ať dal jsem tě za světlo národův, abys byl spasený mě až do končin země. ⁷

7. Toto praví Hospodin, vykuptel Israele, Svatý jeho, k duši potupané, k národu zohavenému, k služebníku pánův: ⁸ Králové uzří, a povstanou knížata a klaněti se budou pro Hospodina, protož je věrný jest, a pro Svatého israelského, kterýž tě vyvolil.

8. Toto praví Hospodin: V čas přijemný vyslyšel jsem tě, a v den spasení spomohi jsem tobě: a zachoval jsem tě, a dal jsem tě v smlouvu lidu; ⁹ aby vzbudil zemi ¹⁰ a vládl dědičtími rozptýlenými:

9. abys řekl těm, kteříž uvěznění jsou: Vyjděte i a těm, kteříž ve tmách: Okazte se! Na cestách pásti se budou, a na všech rovínách pastvy jejich. ¹¹

10. Nebudouť lačnoti ani žízňati a nebude jich pálti vedro ani slunce: neboť alitorní jejich spravovati je bude a s studnic vod napájeti je bude. ¹²

11. A způsobím všechny hory mé v cesta a stezky mé povyšeny budou. ¹³

12. A títo zdaleka přijdou, a ať onino od pálnice a od moře a títo z země polední.

zeni sám mluví a blaženost královatví svého lidu. Tak vykládá! Jedním téměř ústy i sv. apoštolé svať Otavě a die nich ekrav svatá. (Skut. ap. 13, 47. 2. Kor. 6, 2. Luk. 2, 30.)

² t. j. z dávná, před vsáky určil jméno a s tím i povolání mé.

³ t. j. mečem a střelou rozumaj vše zasaženíci a z bliska i zdaleka přemáhající slovo Boží.

⁴ tím se mluví Mešáfi, bojovník Boží, an totiž Boha tak přemohl, že háv jeho v mlouč obrátil.

⁵ t. j. však Hospodin spravedlivě soudil bode přitěsně má a přice má a Boga nebo odplyt doje.

⁶ t. j. uvěil Bůh, abych opět obrátil k němu lid israelský; ten však nepouštěho hlas mého a nevrací se; nicméně já přece dohání slávy a odměny v Bohu svém.

⁷ tak stařec Simeon zvolal, drže na rukou nově zrozeného Spasitele světa (Luk. 2, 32); plati však i o těch, kteříž posal a posyá, aby zvěstovali jméno jeho do nejdálších končin země.

⁸ t. j. přímo k lidu israelskému, porobednu močny panovatky; avak rozumí se též o Kristu Pánu ukřivčenem i věrných jeho učedníků, vždy pro něho potpěsní následičích.

⁹ t. j. aby trym prostřednictvím smítený se moou lid opět v novou dnuva vsooplil.

¹⁰ t. j. aby povsádlí a valkáří padli dceřová pokolení lidák.

¹¹ t. j. „všdy a vždycky dostane se jim bojeho pokrmu, dleba života.“ (Sv. Jacolm)

¹² t. j. valkář nezáne záleží budou, jako by jich ani nebylo, pro bojeho mlouč, jich se jim od Boha dostane.

¹³ 11 a 12. t. j. odstraním všechny překážky; i shrnu se odu stru světa v novou Ml Mešáfi; — z daleka jest od východu; — od moře však od západu; — ze země polední die hebr.: ze země Sínaké, slyš akceři na obrácení Čínakého národa.

13. Chvalte, nebesa! a plesej, země! vesele zpívejte, hory! chválu: neboť potěšil Hospodin lidu svého, a nad chudými svými smiluje se.

14. I řekl Sion: "Opustil mne Hospodin a Pán zapomenul se nade mnou.

15. Zdalíž se může zapomenouti žena nad nemluvítkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? a byť ona se zapomenula, já však nezapomenu se nad tebou.

16. Aj na rukou svých zapsal jsem tě: "zdi tvé jsou před očima mými vždycky.

17. Přišli stavitelé tvoji: "ti, kteříž tě boří a kazí, od tebe vyjdou.

18. Pozdvihni vůkol očí svých a pohled: všickni ti to shromáždili se, přišli tobě: žítv jsem já, praví Hospodin, že všemi těmi jako okrasou přiodána budeš, a oblečeš se jimi jako nevěsta.¹⁷

19. Nebo pustiny tvé a pouště tvé a země tvá, plna zřícenin, nyní úzké budou pro obyvatele, a daleko zhnání budou ti, kteříž tě zřídali.

20. Ještě reknon v ústí tvé synům neplodnosti tvé: "Těsne mi jest místo, učiní mi volnost, abych byl jako ovce." I řekl svém: "Kdo mi naplodil těchto? Já neplodná a nerodělá, přestěhovaná, a jata: a tyto kdo vychoval? Já opuštěná a samotná: a tyto kde byli?"

21. Těsno praví Pán Bůh: Aj! pozdvihnu k národům ruky své a k lidem povýším znamenání svého. Přinejou syny tvé na loktech a dcery tvé na plecích ponosou.

22. A budou králové pěstounové tvoji a královny chovačky tvé: snižuje tvář svou k zemi, klauzejí se budou tobě, a prach noubou tvých lízají budou. I zvíš, žeť já jsem Hospodin, nad nimiž nebudou zahanbeni, kteříž očekávají jej.¹⁹

23. Zdalíž odjata bude ol silného loupež? anebo co jato jest od mocného, bude-liž nuoci vyproštěno býti?¹⁸

24. Nebo toto ří Hospodin: Jistě! i co zajato jest, od silného odjata bude: a co vzato bylo od mocného, vyproštěno bude. Ty pak, kteříž tě soudili, já souditi budu, a syny tvé já vysvobodím.

25. A krmiti budu nepřátelé tvé masem jejich: a jako mstem, krvi svou opojeni budou; i zvíš veliké tělo, žeť já Hospodiu spasena činím tebe: já vykypitel tvůj, Silný Jakobův.

KAPITOLA L.

Ověňuje lid Judský a nevěrovní, skazuje pohlednost Meshávoa, silboje spánu dočasným v nebo, a brní skánu odpárcím jeho.

1. Toto praví Hospodin: Jakýž jest ten list zapuzení matky vaší, kterýmž jsem jí propustil?¹ anebo kdo jest věřitel můj,

¹ opětně křtil nad svou bídou a tonějí pro spasení svém, Jemná Bůh přelaskavě odpovídá: 15. — (ar. 46. 3. 4.)

² t. j. Jemné tvé a obrat tvé) vždyť mám před očima: staří i psalí Judští miláček svých na ruce své.

³ t. j. die hebr.: spěšují již; přimo: o Židech z Bablyona propuštěných; dále pak o obrátcích Páse a duobovním Sionu církve sv., kterou Pán sám na první skále nerovinně vzielal.

⁴ t. j. jako drahý tat nevěstě, tak i tobě stavitelé tvoji k nově okraso budou.

⁵ t. j. kterýž se ti po nymřijí strobě, jako by byla nepohoda, dostane, až sama utráne!

⁶ t. j. v něm se nikdy neoklamou, kteříž důvěři v něho.

⁷ 24. Jsa svou pochybivostí o možnosti spasení svého, jímá odpovídá Bůh v 25.

KAPITOLA L.

¹ Míni slovem matka všecko obec lidu Judského. Smysl: Zdalíž jsem vás kdy od sebe tak zahnal, abych vás nikdy zase přijíti ne-

jenouž jsem prodal vás? Aj! pro nepravostí své prodání jste. a pro nešlechetnosti vaše propustil jsem matku vaši.

2. Nebo přišel jsem a nebylo muže: "votal jsem a nebylo, kdo by slyšel. Zdalí ukrácena a mulická učiněna jest ruka má. abych nemohl vykoupeni? anebo není ve mně moci k vysvobození? Aj! zahrozním svým pusté učiním moře, obracím řeky v sucho: hnují ryby bez vody a mrou žízni.²

3. Obleku nebesa temnostmi, a smutným rouchem přikryjí je.⁴

4. Hospodin dal mi jazyk umělý, abych uměl podporovati slovem toho, kterýž nastal jest: vzbuzuje ráno, ráno vzbuzuje mi ucho, abych poslouchal ho jako mistra.³

5. Pán Bůh otevřel mi ucho, já pak neodmlouvám: zpět jsem neodšel.⁶

6. Tělo své dal jsem blycím, a lice své rvoncím: tváří své neodvrátil jsem od lajcích a od plýlcích na mne.⁷

7. Pán Bůh jest spomocník můj, protož nejsem zahanben: "protož nastal jsem tvář svou jako skálu přetvrdou, a vím, že nebudu zahanben.

8. Blízkoť jest ten, kterýž mne ospravedlňuje; "kdo mi odmlouvati bude? Postavme se spolu; kdo jest protivník můj: přístup ke mně.

9. Aj! Pán Bůh jest spomocník můj: kdo jest, ježto by odsoudil mne? Aj! všickni jako roucho zřetfni budou, mol zřífe je.

10. Kdo z vás bojí se Hospodina a poslouchá hlas služebníka jeho? Kdo chodí ve tmách, a nemá světla, doufej ve jménu Hospodinovu, a splehni na Boha svého.¹⁰

11. Aj! vy všickni, kteřížto zanecujete oheň a opásání jste plamenem,¹¹ chodte v světle ohně svého a v plameních, kteréž jste zapálili:¹² od ruky mé stalo se to vám, že v bolestech usnete.¹³

KAPITOLA LI.

Napomíná lid Bůh k důvěře, příkladem Abrahama a Sáry, silboje mu připěvní od Boha i vysvobození.

1. Slyšte mne! vy, kteříž následujete, což spravedlivého jest, a hledáte Hospodina: pohledte na skálu, odkud vyfati jste a na jámu hlubokou, z níž vyfati jste.

chbéli, tak jako muž svou ženu listkem zapuzení propouštívá? Listy zapuzení selovárily se u starších obecních k dtkázám pro případy bunosni.

¹ t. j. nebylo Eddného, jisto by poslouchati a váli mon činili chbéli; o Kristu Pánu rozumě, jak praví Jan 1, 11.

² t. j. tak, jako jsem Jidy učinil a motem Radkera a Jordáncu, i nyní učinil mohu: (Viz výše 44, 27.)

³ t. j. jako jsem kral Egyptýn, tak mohu vedmá nepřátele tvé potratiti, shubiti.

⁴ t. j. a Jitrem mne probuzuje, abych alyšel sění, přijal přítkazy jeho.

⁵ t. j. sjevil mi i svou vůli, i vaši tvrdokojnost i mé utrpení; já pak ani takto nerozpění se rozkaz jeho: nymřě...

⁶ Splnění toho ris Mat 26, 67. 96. Jan. 19, 1-3.

⁷ t. j. jakkoliv tak hanobně a bolestně věci trpím, nepokládám si je na hanbu, rád je snáším.

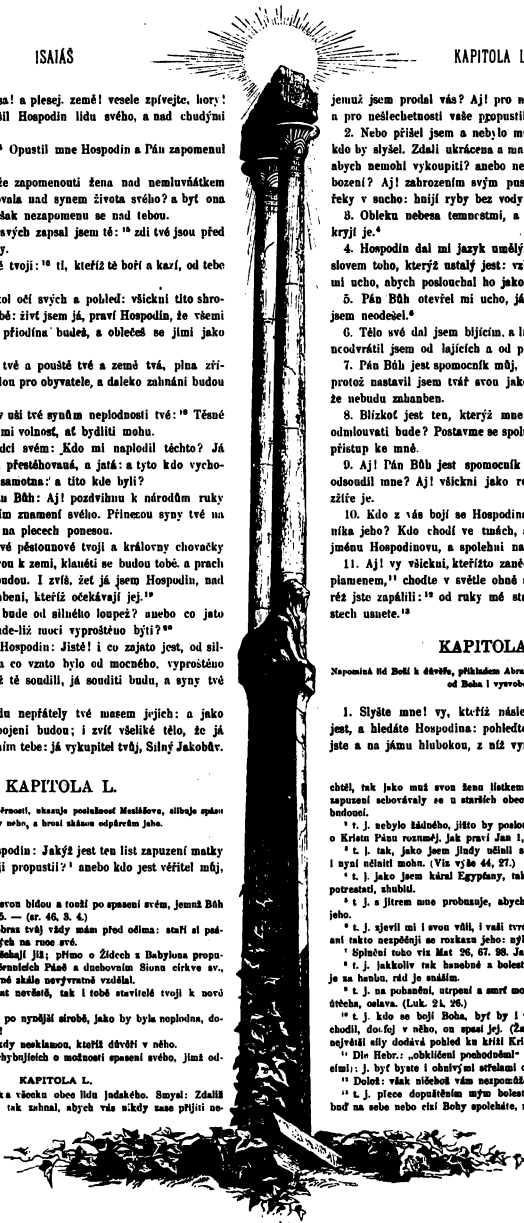
⁸ t. j. na pokášení, utrpení a smrt mon následovati bude vzkříšení, těcha, odava. (Luk. 24, 26.)

⁹ t. j. kdo se bojí Boha, byt by i v temnostech utrpěl a smrti chodil, doufej v něj, on spasí jej. (Zalm 22, 4.) V každém utrpení největší sily dodává pohled ku Kristu!

¹⁰ Die Hebr.: „obkličeni pohledem“ (ze svazných Hsek zálezejí: omi); j. byt byste i obalvni strelami ozbrojeni byli.

¹¹ Doloit: však něcož vám nepoznáte.

¹² t. j. píce doplněním svým bolestně zabytete. Smysl: Kdo ao hnd na sebe nebo cisi Bohy splehate, nejdete jisté záhubě.

MUCENICTVÍ ELBAZARA STAREČKA.

2. Hleďte k Abrahamovi, otci vašemu, a k Sáře, kteráž porodila jeho: neboť jeho jedineho jemu povolal, a požehnal jemu a rozmnožil jej.

3. Potěší tebe Hospodin Siona a potěší všech zbožením jeho: a učiní pouť jeho jako ráj a pustinu jeho jako zahradu Hospodinovu. Radost a veselí nalézati se bude v něm, důtkůtění a hlas chvály.

4. Patřte ke mně, lidé můj! a pokoleň mé, alyšte mne: nebo zápok ode mne vyjde a soud můj světlém národů trvati bude.¹
5. Blízko jest spravedlivý můj,² vyšel spasitel můj a ramena má národy souditi budou: ³mne otrovové očekávají a ramene mého si žádají budou.

6. Pozdvihněte k nebi oči svých a pohleďte pod zemi dolů; nebo nebesa jako dým se rozplynou a země jako roucho zetřina bude, a obyvatelé její jako ona zahynou. Ale spasení mé na věky bude a spravedlnost má nezahyne.⁴

7. Poloučtejte mne, kteříž znáte, což spravedlivého jest, lidé můj! jež chová zákon můj v srdci svém: nebojte se pohánění lidského a rouhání jejich nestrachejte se.

8. Nebo jako roucho, tak jstí je bude červ: a jako vlnu, tak zřítie jej mol: ale spasení mé na věky bude a spravedlnost má v národy národův.

9.⁵ Povstaň, povstaň, oblec se v sílu, rámé Hospodinovo; povstaň jako za dnů starodávých, v pokoleních věků.⁶ Zda-liž jsi ty needřel pyšného, neranil draka?⁷

10. Zda-liž jsi ty nevyšušil moře, vody propasti náramné: kteráž jsi obrátil hlubinu mořskou v cestu, aby přešli vysvozenoci?

11. A tak nyní, kdož jsou vykoupeni od Hospodina,⁸ navrátí se a přijdou na Sion chválece, a veselí věčné bude na hlavách jejich.⁹ radost a veselí držeti budou; uteče bolest i lkání.

12. Já, já sám potěším vás:¹⁰ kdož jsi ty, aby se bál člověka smrtelného a syna člověka, kterýž jako seno uschne?

13. I zapomněl jsi na Hospodina, stínitele svého, kterýž rostláb nebesa a založil zemi: a strachoval jsi se ustavičně celý den prchlivosti toho, kterýž tě sužoval a připravil k zkažení; kde jest nyní prchlivost toho, kterýž tě sužoval?

14. Brzo přijde, krátce je otvíráni, a neubije až do zahynutí, aniž se bude nedostávati chleba jeho.¹¹

15. Já pak jsem Hospodin. Bůh tvůj, kterýž bouřím moře, a nadýmám se vlny jeho: Hospodin zástupův jest jméno mé.

KAPITOLA LI.

¹ 1—4. Ukazuje Bůh ústy prorokovým, jakou milost učinil jim, že je co syny Abrahama a Sary povolal a silbeje, že větší milosti jeho potěší, když je povolá k Mě Mešaláově, kteráž k ovesicím národův trvati bude věčn. (Vis 2, 3.)

² 5. T. j. smilování vykupitel, jež tomuto zákonu lid vyvodití má.
³ 6. T. j. Babylonské trestání, a jiným národům od těch strážníkův moci svou ku pomoci přispívati bude; ramesem rozsazí moc, sílu, vládu. (Vis Zám 9, 8.)

⁴ 7. T. j. do království mé nebude na krátký čas, nýbrž věčn. (Mat. 24, 35. Luk. 16, 17.)

⁵ 8. Já pak prorok ve jménu sboru věrných služebníkův Hospodinových tousebně vyzývá Boha, aby vyřadil smilování spasení.

⁶ 9. T. j. jakouž jsi drubdy moc provozoval, takové i nyní dokáž, ó Hospodine!

⁷ 10. T. j. Faraona a Egypt: drákem rozumí se vlastně krokodil, pak král egyptský.

⁸ 11. Rozněm nejen o těch, kteří se se zajeli Babylonského navráti, nýbrž i o těch, kteří se k dusebozím Siona, církví Kristově přidruží.

⁹ 12. J. podobně jako se v veselém plánu věnce na hlavu staví.

¹⁰ 13. Bůh in odpovědi na v. 9. těší a dodává důvěry.

¹¹ 14. T. j. brzo přijde vyvodití vyvodití věrných; neocháň jich sakynouti, ba i všemi potřebami je opatří. O Kristu aly, který lid svůj vykoupil i živi — chlebem nebeským.

16. Položil jsem slova svá v ústa tvá a v stínu ruky své schránil jsem tebe, aby štipil nebesa a založil zemi: a řekl k Sionu: Lid můj jsi ty!¹²

17. Pozdvihni se, pozdvihni se, povstaň, Jerusaleme, který jsi pil z ruky Hospodinovy kalich hněvu jeho: až do dna z kalicha opojného pil jsi, a vyplil jsi až do kvasnic.

18. Není, kdo by jej podepřel ze všech synův, kteréž zpodil: a není, kdo by uchopil ruky jeho ze všech synův, kteréž vychoval.

19. Dvě jsou věci, kteréž tě potkaly: kdo se zarmoutil nad tebou? Zpuštění a potření, i hlad a meč; kdo tě potěší? 20. Synové tvoji povrženi jsou, spali na rozích všech cest, jako oryx¹³ oúidem polapený, plni jsouce rozhněvání Hospodinova, zehráni Boha tvého.

21. A protož alyš toto, chudičká a opojená ne vínem.¹⁴
22. Toto praví panovník tvůj, Hospodin, a Bůh tvůj, kterýž bojovati bude za lid svůj: Aj, vzal jsem z ruky tvé kalich opojný, dno kalicha rozhněvání mého: nebuděš ho píti více.

23. Ale dám jej do ruky těch, kteříž tě snížili a kteříž duši tvé: Sehní se, až jsme přes tebe i položí jsi jako zám tulo své a jako cestu přecházejícím.

KAPITOLA LIII.

Bilbeje navrátil předlohu síluv Jerusalema a vyvodití lid Judský; světaje příchod Mešaláov a postžení i osudu jeho.

1. Povstaň, povstaň, oblec se v sílu svou, Sione, oblec se v roucho slávy své, Jerusaleme, město Svátého! nebo nebude více přecházeti přes tebe neobřezaný a nečistý.¹

2. Otrěs se z prachu, povstaň, posad se,² Jerusaleme: rozváz svazky hrdla svého, jať dceru slonků!

3. Neboť tebe praví Hospodin: Daro jete prodáni³ a bez stříbra⁴ vykoupeni budete.

4. Neboť tebe praví Pán Bůh: Do Egypta byl sestoupil lid můj na počátku, aby tam bydlil:⁵ ale Assur beze váš přičiny utíkal jej.

5. A nyní co mi jest tuto [činití], praví Hospodin, když odjat jest lid můj daro?⁶ Panovníci jeho nepravě činí, praví Hospodin, a ustavičně celého dne jméno mé poháněno bývá.

6.⁷ Protož pozná lid můj jméno mé v ten den: že já sám, který jsem mluvil, aj, tu jsem!

¹ 1. T. j. vykládá se o Mešalě, ano o něm toliko v ústředím smyslu rozměšeno se má.

² 2. T. j. saha (gazela) strká, velmi divoká, chytá se do sítě; lapena jsouce velmi sebou trhá a kopá.

³ 3. Doloz: nýbrž hněvem Hospodinovým. (Vis 17.)

KAPITOLA LIII.

¹ 1. T. j. modloslužebník, nevěro (Skutk. 10, 14. 28.); ti u Židů velmi opovrženi byli: v duchovním smyslu poukazaje na svatost církve Kristovy; a nečistý Jerusaleme: tam ale nečistého navráte.

² 2. T. j. samá díle jako otrokyň postavena býti, nýbrž jako paní sedí. (Srov. 51, 22.)

³ 3. T. j. se ze sláku, jako často otevé dívali, vydal jsem vás, nýbrž pro vaše hříchy.

⁴ 4. Doloz: ale věditi nad stříbro cenou, t. krvi beránka nepokynového.

⁵ 5. T. j. jako host, a zatím zříděti při porobě.

⁶ 6. T. j. od Chaldejských; semajfých k tomu židného práva, až sice lid můj pro své hříchy hodně to zasloužil; ale když jsem ho vyvodil a Egypt, vyvodil ho též a Babylona!

⁷ 6—10. U svatém nařízení lid prorok Vykypitel: předchůdce Jeho (7); radosně provolání strážníků, a spasení jeho tvář v tvář (8); chválospěv nad jeho příchtem (9); spasení jeho rozšířením po veškerém světě: to na očích má, být (v. 6) přímo o vyproštění a Babylona mluví.

7. Jak krásné na horách nohy zvěstujícího a kázňícího pokoj; zvěstujícího dobré, kázňícího spasení, říkajícího Sionu: Kralovati bude Báh trvůj!

8. [Ten] hlas strážných trých; pozdvihli hlasu a spolu chválití budou: ne okem v oko uříz, když obrátí Hospodin Sion.

9. Radujte se a chvalte spolu, pustiny Jerusalemské: nebo potěšil jest Hospodin lidu svého, vykoupil Jeruzalém.

10. Připravil Hospodin rámé svaté své před očima všech národův: a uříz všechny končiny země spasení Boha našeho.

11. Odejděte, odejděte, vyjděte odtud, poskrvněného nedotýkejte se: vyjděte z prostředku jeho, očistěte se, kteříž nosíte nádoby Hospodinovy.*

12. Nebo ne v bluku vyjděte, ani v utíkání pospíšíte: předcházejí zajisté bude vás Hospodin a shromáždí vás Báh israelický.

13. Ajhle! porozumí služebníci můj,* povýšen bude a vzdvižen a znesený bude velmi.

14. A jakož se užasí nad tebou mnozí, tak neslavé bude mezi muži vzrůst jeho a trvátnost jeho mezi syny lidskými.

15. Tent pokrpojí národy mnohé,* před ním stulí králové ústa svá: 11 nebo kterýmž není vypravováno o něm, ti vidějí: a kteříž neslyšeli, ti spatřili jsou. 12

KAPITOLA LIH.

Předpovídá utrpení a smrt Krista Pána a spásitelnost prospěchy, a nich vyplývající.

1. Kdož uvěřil slýšení našemu? a rámé Hospodinuovo komu jest zjeveno?*

2. I vzejde jako protěk před ním² a jako kořen z země žiznivé; nemá péknoti ani krásy: a vidějí jsme ho, a ne bylo vzhledu, a žádali jsme ho: 3

3. porohdáno a neposlednějšího z mužův, muže bolesti a znajícího nemoc: a jako skrytý byl oblíbený jeho* a pota-pený, pročez jsme ho sobě ani nevážíli.

* Jako k Židům v Babyloňe ještě sajtým mluví, naráží na obyčejné tělesné oděstování Levitův, než se dotýká povráníných nádob: duchovně čist a vnitřně očistí každého přisoupejícího k Pánu.

* Žde se počíná nové oddělení, kteréž se zocla o Mesiaši vykládá a rozumí. Slova prorokova jsou tak strážná, že vyvřešení ani nepodařilo, nejlepší majite v sv. Evangelium. (Sv. Aug.)

* T. j. jakožto kněz nejvyšší akropí je svou vlastní krví na očištění hříchů a pak roon slova svého.

* T. j. náramným se podivením, neobounce působení jeho ani slovem ani skutkem odolati.

* T. j. působení Mesiašovo rozšířeno bude do nejdálších krajín, trvati bude do nejpodnějších věkův, tak že i ti jej naří, kterým nebyl předpověděn, a něni jeho přijmou od blahoběství jeho ti, kteří ho neslyšeli. (Jan 30, 29.)

KAPITOLA LIH.

* T. j. co od nás uslyšel; slovům našim? Kdož by uvěřil věcem tak neobčejným?

* T. j. jak ve věm, tak svádků v utrpení Mesiašově jsou tajemni, nespřátelní soudcové, známí má moc lásky jeho. Nevěrní Židé nevěří, že ukřivšena byv jest Báh, my však právě proto věříme a si ho žádáme. (2)

* T. j. před Hospodinem jako malá nepatrná ratoletka, t. j. rodu postěného.

* T. j. jako bylata v suché pčdě malá a slabá jest, tak On chudický bude.

* T. j. nezosporovali jsme na něm takové sílnosti, abychem si ho byli žádali, jako si žádávi slověk věoi krásných.

* T. j. jako malomocného: ti totiž trval svou křiví a odvraťili, aby sdávých nenaskali.

4. V pravdě neduhy naše on nesí, bolesti naše on snáše: 7 a my měli jsme ho za malomocného a ubitého od Boha, a sněženo.*

5. On pak zraněn jest pro nepravosti naše, potřin jest pro hříchy naše: kázeň pokoje našeho na něm, a znalostí jeho uzdravení jsme.*

6. Všickni my jako ovce zbloudili jsme. Jedenkaždý na cestu svou uchýlil se: 10 a Hospodin složil na něj nepravost všech nás. 11

7. Oblátován jest proto, je sám chtěl, a neotevřel úst svých: jako ovce k zabítí veden bude, a jako beránek před tím, kterýž ho stráže, oněmí a neotevře úst svých. 12

8. Z úzkosti a z soudu vyňat jest: 13 rod jeho kdo vypraví? neboť vytržen jest ze země živých: pro nešlechetnost lidu svého udeřil jsem jej.

9. I dá bezbožné za pohřeb a bohatého za smrt svou: proto že nepravosti nečiní, aniž bylá leť v ústech jeho. 14

10. A Hospodin chtěl ho potřít v nemoci: 15 když položí za hřích duši svou, uzří símě dlouhoboké, 16 a vůle Hospodina rukou jeho zřícena bude. 17

11. Protože pracovala duše jeho, uzří a nasycen bude: 18 známosti svou ospravedlní on, spravedlivý služebník můj mnohé, 19 a nepravosti jejich on poneše.

12. Protož oddělím jemu mnohé, a rozdělí kofisti sílných, 20 proto že vydal na smrt život svůj, a s hříšnými počten jest: a on hříchy mnohých 21 neal, a za přestápnky prosil. 22

KAPITOLA LIV.

Předpovídá nové a slavnější vzkříšení města Jerusalema po sajeti babylonském a rozmadlení obyvatelův jeho, a líčí blaženost králové města, ano jest obřasem Kristovým.

1. Chválu zdávej, neplidná,* kteráž nerodí: spěšný chvála a plesej, kteráž jni nerodí: nebo mnohem více synův bude míti opustěná, nežli ta, která má muže, praví Hospodin.

* T. j. on a nás snal; nás neduhy našich sprostil, nás od nich vyrobodil, viny naše křvi svou smyl.

* T. j. strážného: my však domnívali jsme se, že jest od Boha pro nějaké své vlastní hříchy ražen a ubit.

* T. j. on sám se za nás křutým bolestem podrobil: abychem my uzdraveni byli.

* T. j. každý svou cestou, po svých hříchových šlátoech, a ne po vůli Boží se bers, jinak a jinak bloudil.

* T. j. pokutu dostižení za nepravosti nás všech: hebr.: „pustil je proti nám.“

* Hebr.: „hán byl, jako k obliti nebo k potopě na dnah týřín.“

* Po smrti své brzo z mrtvých vstane a pojeť bude v sílu k Otci svému. (Sv. Jer.)

* Nebo zrozumitelší taktó: U bezbožných mezi složení trůcen jest mu pohřeb, ale t bohatého nalezí hrob svří. (Mat. 27, 57.)

* Ale takt se líbilo Hospodinu, že je v křuton, přebolstouzn smrt vydati ráčil.

* T. j. násedlovany, vyznače učení svého, kteříž po věcký věky trvati budou. (Jak. 1, 18. 1. Petr. 1, 28.)

* T. j. aby nás s Bohem smířil a nám spasení a blaženost věčnou získal.

* T. j. mří hojný a toho užitek, kteréhož do stýstí potřívá beda.

* T. j. ošlepním svým cestu k spasení otevřel; neboť: (Řím. 10, 17.) „Vira a slýšení, stýpení pak akřze slovo Kristovo.“

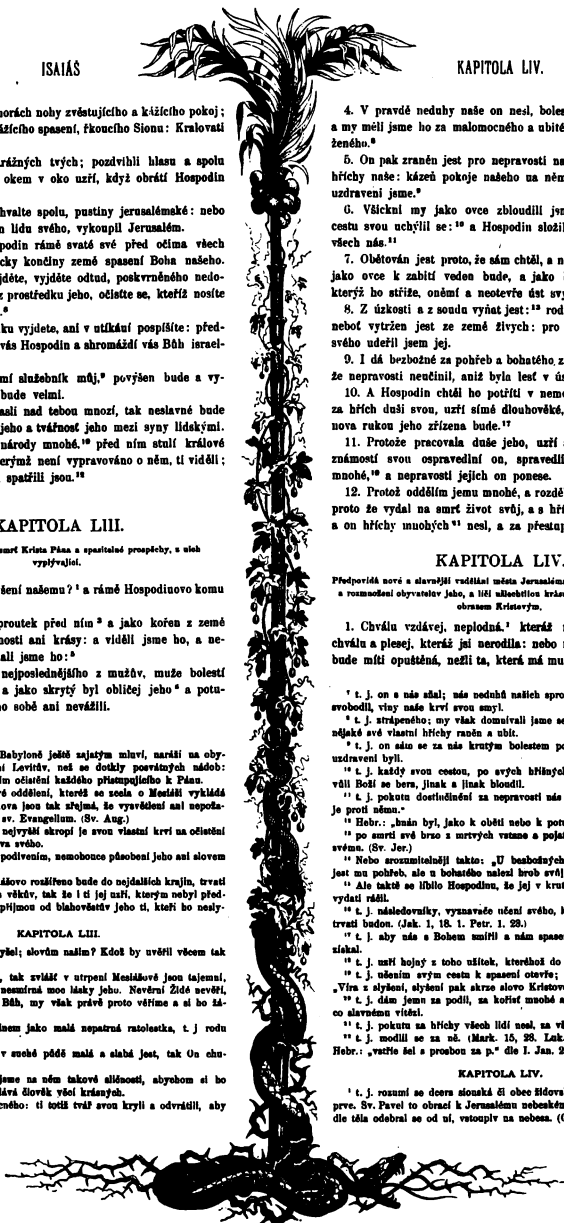
* T. j. dán jsem za podlí, za kofist mnohé a veliké, aliné národy, co slavněm vísteli.

* T. j. pokutu za hříchy všech lidí neal, za věcký dostižení.

* T. j. modlí se za ně. (Mark. 15, 38. Luk. 22, 37. 23, 34.) Die Hebr.: „vstří sel a proboz za p.“ die 1. Jan. 2, 1.

KAPITOLA LIV.

* T. j. rozumí se dcera slonkač í obce Hřivoká, nemalej králo jako prve. Sv. Pavel to obrací k Jeruzalému neobekám, k obrtvi, když Páns die tála odberal se od ní, vesoupliv na neboce. (Gal. 4, 27.)

2. Rozlíš místo stanu svého, a kože stanův svých roztáhni, nežeti: dlouhé učíš provazy své a koliky své utrd.⁸

3. Neboť na pravo i na levo pronikneš: a plémě tvé národy zdělí, a v městech pustých bydliti bude.⁹

4. Nebojž se, nebo nebudeš zahaběn, aniž se zardíš; neboť nebudeš se (dále) stýdětí, poněvadž na zahanbení mladosti své zapomenáš, a na potupu vdovství svého nespomenáš více.

5. Neboť panovati bude nad tebou¹ ten, kterýž té učinil, Hospodin zástupčův jméno jeho: a vykupitel tvůj, Svätý Izrael-ský. Báh vál země sloniti bude.²

6. Nebo jako ženu opuštěnou a truchlivu duchem povolal tě Hospodin, a jako manželku od mladosti zavřenu,³ praví Báh tvůj.

7. Na malíčkov chvilku⁴ opustil jsem tě, a v slitováních velikých shromáždím tě.⁵

8. V okamžení hněvu svého kryl jsem tvář svou malíčkou před tebou, ale v milosrdenství věčném slitoval jsem se nad tebou: pravý vykupitel tvůj Hospodin.

9. Jako za dnův Noe jest mi to, jemuž jsem přísáhl, že neuvedu vod Noemových⁶ více na zemi: tak jsem přísáhl, že se nerozhnám na ná, aniž na té žehrači budu.¹⁰

10. Nebo hory pohnou se, a pahrbkové zatřesou se: ale milosrdenství mé neodstoupí od tebe, smlouva pokoje mého nepohne se: praví slitovník tvůj Hospodin.

11. Chudička, bouří vyvrácená, prostá všeho potěšení! Aj já klásti budu radem kamení tvé a založím tě na safířích.

12. a vzdělám z jašpidu hrady tvé: a brány tvé z kamení tesaného a všechny končiny tvé z kamení stkvostného.

13. Všecky syny tvé učiním učenci Hospodinovy, a hojný pokoj dám synům tvým.

14. I budeš zložena na spravedlnosti: odstup daleko od nářiku,¹¹ neboť nebudeš se báti: a od strachu, neboť nepřiblíží se k tobě.

15. Aj! souseď přijde, kterýž nebyl se mnou, kdo ti cizincem druhdy byl, připojí se k tobě.¹²

16. Aj, já stvořil kováře, kterýž rozdýmje v ohni uhlí, a vyrábí nádobí prací svou; a já jsem stvořil zhoubeč ku pohubení.¹³

17. Všeliké nářky, kteréž učiněno jest proti tobě, nepodaří se, a veliký jazyk, kterýž se protiví tobě na soudu, odsoudí. Tot jest dědictví služebníkův Hospodinových, a spravedlnost jejich u mne, praví Hospodin.

⁸ t. j. jako se činvalo při založení stánů: nová církev nebude obmohavati jeden toliko národ.

⁹ t. j. města prve spálená zalidni: pojme v lno své veškeré, mniš hříchem zpuště národy.

¹ Hebr.: manželem, králem tvým bude.

² t. j. tím značí povolání národův v církev.

³ t. j. v mladosti milovanou a potom zavřezou: tím též se líčí bídný stav pohanstva, ez. XL 2.

⁴ Ptes 2000 let od povolení Abrahama až do narození Kristova!

⁵ t. j. v opět přijímání, ohledem ale na shromáždění nových synův duchovního Sionu dle: shromáždím.

⁶ t. j. vod obecné potopy. (I. Mojš. 9. 15.)

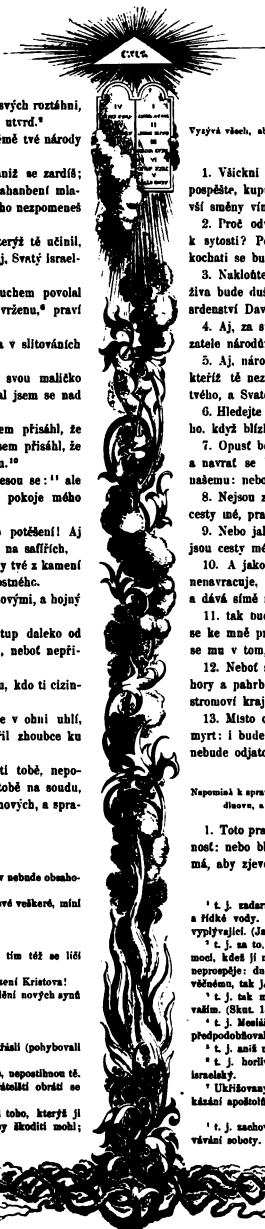
⁷ t. j. smilven jest Báh a hlástran pro Krista.

⁸ t. j. byl se pak i hory pohnaty, a pahrbkové třáslí (pohybovali se), však —

⁹ t. j. všeliké nářky a strach daleko budou od tebe, nepostihnou tě.

¹⁰ t. j. národové druhdy cíti ba i odporní a nepřátelští obráti se k tobě, spojí se a tebou.

¹¹ t. j. já jsem stvořil i toho, kterýž zbraň dělá, i toho, kterýž jí nosí k zhoubě jiných: jen mým dopuštěním vám by škoditi mohli; když já ochraim vás, nemáte se nářky báti.

KAPITOLA LV.

Vysváz všech, aby všem v Maděle a činní pokání, líti plodacm moc slova Božho a silbuje vyrobenosti lids Božho.

1. Všickni žizniví pojďte ku vodám: a kdož nemáte stříbra, pospěšte, kupujte a jezte: pojďte, kupujte bez stříbra a beze vší směny víno a mléko.¹

2. Proč odvažujete stříbro ne za chleby a práci svou ne k sytoti? Poslechnoue poslechněte mne, a jezte dobré, a kochati se bude v tučnosti duše vaše.²

3. Naklňte ucha svého a pojďte ke mně: poslouchajte, a živa bude duše vaše, a učiním a vámi smlouvu věčnou, milosrdenství Davidova věrná.³

4. Aj, za světlka lidem dal jsem Jej,⁴ za vůdce a příkazatele národům.

5. Aj, národu, kteréhož jsi neznal,⁵ povoláš: a národová, kteříž tě neznali, k tobě poběhnou,⁶ pro Hospodina, Boha tvého, a Svätého izraelského, neb oslaví tebe.⁷ (Viz 52. 15.)

6. Hledajte Hospodina, pokavad může nalezen býti: vzývajte ho, když blízko jest.

7. Opust bezbožný cestu svou a muž nepravý myšlení svá, a navrat se k Hospodinu; a slituje se nad ním, a k Bohu našemu: neboť hojný jest k odpuštění.

8. Nejsou zajisté myšlení má myšlení vaše: ani cesty vaše cesty mé, praví Hospodin.

9. Nebo jak povýšena jsou nebasa nad zemí, tak povýšeny jsou cesty mé od cest vašich a myšlení má od myšlení vašich.

10. A jakož astupuje dělá a suh a nebe, a tam se více nenavracuje, ale napájí zemi, a zalévá ji, a činí ji plodnu, a dává armé rozsvátcím a chléb jedoucím:

11. tak bude slovo mé, kteréž vyjde z úst mých: nenavráti se ke mně prázdne, ale učiní, což jsem koli chtěl, a podaří se mu v tom, k čemuž jsem je poslal.

12. Neboť s veselím vyjdete a v pokoji provozeni budete: hory a pahrbkové zpívati budou před vámi chválu a všecko stromoví krajiny plesati bude.

13. Místo ostružiny vzjede jedle, a místo kopřivy vzroste myrt: i bude Hospodin jmenován na znamení věčné, kteréž nebude odjato.

KAPITOLA LVI.

Napomíná k spravedlnosti, předpovídá povolání národův k náboženství Hospodinu, a hrozí slym opětovně pomazou Boží pro křesťany jehle.

1. Toto praví Hospodin: Opatřtehe soudu¹ a číte spravedlnost: nebo blízko jest spasení mé, aby přišlo, a spravedlnost má, aby zjevna byla.

KAPITOLA LV.

¹ t. j. zadarmo věci k zahnutí žizně: v zemi Judské vzácne jsou a hdké vody. Duchovně roznějí milosti Boží se zásluh Krista Pána vyplývající. (Jan 4. 14. 7. 37.)

² t. j. za to, co není chlebem a co nezasytuje; t. proč hledáte pomoci, kdež jí není, nadejdoue marného modlání, aco vám ničeloh nepropěje: duchovně: mlóst slova mého propěje duši vaši k životu věčnému, tak jako dobrý, synův pokrm tělu k životu vesedejšímu.

³ t. j. tak milostivě a věrně jako a Davidem, protozem a králem vašim. (Skut. 13. 24.)

⁴ t. j. Mesias: náhle od Davida králem saláš ku Kristu, ježá onen předpodožboval.

⁵ t. j. aniž um taková dobrodělí prokázal jako židům.

⁶ t. j. horlivě se k tobě obráti a tím zahabí nevědčný národ izraelský.

⁷ Ukřizovaný a pak oslavový Kristus byl hlavním předmětem kázání apoštolův.

KAPITOLA LVI.

¹ t. j. zachovávejte zákon můj; potom (2) na příklad uvádí zachovávaní soboty.

2. Blahoslavený muž, kterýž činí to, a syn člověka, kterýž se uchopí toho: ostříháje soboty, aby jí nepokvrnil, a ostříháje rukou svých, aby nečinil nic zlého.

3. I neřekne syn příchozlího, který se přidřívá Hospodina, řka: „Odloučením oddělí mne Hospodin od lidí svého;“ a neřekne kleštěncem: „Aj, já jsem dřevo suché.“

4. Neboť toto praví Hospodin kleštěncům: Kterž ostříhali sobot svých a zvolili to, což jsem já chtěl, a drželi smlouvu mou:

5. dám jim v domě svém a mezi zdmi svými místo, a jméno lepší, nežli jest z synův a dcer: jméno věčné dám jim, a ne zabyne.⁴

6. A syny příchozlího, kteříž se přidřívá Hospodina, aby ctíli jej a milovali jméno jeho, aby byli jemu za služebníky: všecyk, kdož ostříhají soboty, aby jí nepokvrnili, a drží smlouvu mou:

7. ty přivedu na horu svatou svou a obveselím je v domě modlitby své; zápalové jejich a obětí jejich líbiti se mi budou na oltáři mém; nebo dám máj, dám modlitby slouli všech-ném národům.⁵

8. Pravíť Pán Bůh, kterýž shromáždí rozptýlené Israelské: Jesté shromáždím k němu, k shromážděným jeho.⁶

9. Všecyk zvířata polní, pojďte k žrádlin! věccka zvířata lesní.

10. Strážni jeho⁷ všickni jsou slepi, všickni nevědomci: psi němí, nemohouce štěkati,⁸ vidouce marné věci, spíce, a milující aný.

11. A psi nejnestydější neznají sytosti: sami pastýři neznají rozumnosti: všickni na cestu svou se uchýlili,⁹ jeden-každý k lakomství svému, od nejvyššího až do nejpodnějšího.¹¹

12. „Pojďte, vezměme víno a napijme se opilstvím: i bude jako dnes, tak i zítra a mnohem více!“

KAPITOLA LVII.

Ukazuje, jak smrti spravedlivého jsou blaženi, které modloslužebnost lidí a křesťanů jim přinesla pomstu: silboje milost dvojnásobnou v Bohu; a bezbožným křesťanům silboje.

1. Spravedlivý hyne a není, kdo by povzrál v srdci svém:

¹ t. j. na vždy jsem odloučen od lidí Božích, nesním se připojiti k němu.

² Jakovské jest mezi jinými národy a ne mezi Židy bývalo. (5. Mojs. 28, 1.)

³ větší síla jim bude s tobo, když moji věrní ostříhali budou, než aby mnoho synů a dcer měl. Věctým tato jménem rozuměj se sv. Augustinem svátosti a slavnou odměnu, kterouž dá Bůh těm, kdož pro křesťanství Boží pasíky stav zvolili a věrně v něm setrvali. (Mat. 19, 12. Mond. 3, 14.)

⁴ t. j. dám máj, chrám k zvelebení mému určený, nebude v nové Hl. Jeruzalémě toliko v Jeruzalémě, nýbrž v všech národův. (Jan 4, 21—22.)

⁵ t. j. vždy ještě jiné k shromážděným připojím, aš bude jeden otcíno a jeden pastýř. (Jan 10, 16.)

⁶ t. j. tímto vessem potěná nová oddělení prosvětli Isaielových, v něžto nepravosti národa svého vůbec a předsavěným svátím křesťanům třem Božím křesťanům, kteříž stáda ostříhali a protož bítí a když potřeba káže, štěkati mají.

⁷ t. j. každý svých si větší hlolí a se Božích, k svému zisku jen pracuje.

⁸ t. j. křouce.

a muži milosrdní shromáždění byvají¹ a není, kdo by poroz-uměl; neboť od tváři zlosti shromážděn býva spravedlivý.²

2. Přijdj pokoj; odpocíkej v pokojku svém,³ kdo krácel v upřímnosti své.

3. Ale vy přistupte sem, synové věštíky, plémě cizoložníka, a smilnice!⁴

4. Z koho jste hříčku měli? na koho jste rozdírali ústa a vypisovali jazyk?⁵ Zdáli vy nejste synové nedečehatí, plémě živé?⁶

5. kteří se tětíte v bozích pod věšlým dřevem ratolest-ným, zabíjejíce dítky na potocích pod vysedými skalami?

6. Na stranách potoka dří tvůj, tent jest les tvůj: a jim vylévala jí obětí mokrou, obětavala jí obětí suchou: nemám-li pak se pro ty věci hněvati?

7. Na hoře vysoké a v řívných postavila jí lože své a tam vstupujes, abys obětavala obětí.

8. I za dvěře, a za věřeje kladla jí pamětné znamení své: nebo vedle mne odkrývala jí se, a přijala jí cizoložníka:⁷ rozšířila jí lože své a učinila jí s nimi smlouvu: milovala jí postel jejich rukou otevřenou:⁸

9. a okrádila jí se králi masí, a zmnožila jí liděla svá. Poslala jí posly své daleko a snižujes se až do pekel.⁹

10. Množství cesty své unavila jí se: neřekla jí: Od-pocinu! život ruky své nemalezla jí, proto jí neprosila.¹⁰

11. Pro koho pediva jsouc obávata jí se, že jí klamala, a na mne nepamatovata, aniž pomyslíla v srdci svém? Proto že já mlčím a jako nevidím, i zapomněla jí mne.¹¹

12. Já oznámím spravednost tvou, a skutkové tvoji nic nepropojí tobě.¹²

13. Když křičeti budeš, nechť tě vysvobodí tvoji shromá-ždění,¹³ všecyk je zanesse vítr, vezme povětří: ale kdo má donášat ve mně, dědití bude zemi a vládnouti bude horou svatou mou.¹⁴

KAPITOLA LVIII.

¹ t. j. k otcům: unavil, odcházej na věčnost.

² t. j. lidyž nemají toho, že před příchodem nastávajícího slého na onen svět se odebrali, aby mu šli.

³ t. j. pokojná, tichá smrt, ta býva dar Boží spravedlivým.

⁴ t. j. v hrobě svém.

⁵ t. j. vy, kteří jste se mi prozevřili hádáním, modlávám: s vámi jinak nakládá budu.

⁶ t. j. komu se posmíváte a rouháte? Zdáli ne mně Bohu, otcí va-šemu?

⁷ t. j. nevěrné, odpadlé!

⁸ t. j. v šedých při potocích božím cizím obětovan, než jest salbení tvá, ty novému dceru sloukání ale ne Hospodinu sloužit. Obratem cizoložnic nevěrní lidí dále líti a křesť.

⁹ t. j. obrazy, podobizny modl, aby je vždy na očích a v paměti měla.

¹⁰ t. j. a přítomnosti své od pravého obor svého emalila jí, a přede mnou, věrdováním Bohom tvým, v ohněm mém provázala jí modláv-aví, bes sdružila, bes studa, ochotná, lástovité.

¹¹ t. j. štědrou rukou obětíje prokazují lásku božím cizím, věsnješ jim věccko zaslžen své.

¹² t. j. velmi hluboko ponížila jí se: kárá tímto svátím modloslužbu křesťanů Achazů (vs. IV. Král. 16.); jini myslí ložnou křesťanů Modocha, ano to slovo křesťanů.

¹³ t. j. snahou svou modloslužebnou všem božím dostručitím, unav-jují se, plývají silou svou.

¹⁴ t. j. sama rukou, silou svou pomoci sobě hledají, mlčí, že má pomoci ani nepotřebují.

¹⁵ t. j. že jsem na čas mlčel, myslila jí, že také spravedlivě činí; ale jáť ukáži, odhalím domlouhu spravednost a skutečnou nevěrnost tvou.

¹⁶ t. j. všickni tvoji bůžkové vesmě.

¹⁷ t. j. byf i zajat byf, opět ho uvedu v svatyni svou.

MATRA MACHABEJ:KA.

14. I řeknu: Dělejte cestu, dělejte cestu, uhněte se s stezky, odklíděte úrasy z cesty lidu mého.

15. Nebo toto dí Nejvyšší a kterýž vyryšlený na věčnosti přebývá: a jehož jméno svaté na výsosti, a kterýž v místě svatém bydlí, i se skroušeným a použitým duchem: aby obživil ducha ponížených a obživil srdce skroušených.

16. Nebudut se zajistě na věky vadití, aniž až do konce budu se hněvati: nebo duch od tváří mé vyjde a dýchání já učiním.¹⁴

17. Pro nepravost lakomství jeho rozněval jsem se a ubil jsem jej: skryl jsem před tebou tvář svou a rozněval jsem se: i odešel zbloudilec cestou srdce svého.¹⁵

18. Cesty jeho viděl jsem, uzdravil jsem ho, a opět přivedl jej a navrátil mu potěšení i kvilcím jeho.

19. Sivořil jsem ovoce rtů¹⁶ pokoj, pokoj tomu, kterýž daleko jest, i kterýž blízko,¹⁷ praví Hospodin, a uzdravil jsem ho.

20. Bezbožní pak jako moře vroucí, kteréž se nemůže upokojiti, a jehož viny vylévají nečistota a bláto.

21. Není pokoj bezbožným, praví Pán Bůh.

KAPITOLA LVIII.

Tvář lid s pohrystvím, a okazje, jaky by byl pravý pán a jaky nátek doberých skutků.

1. Volej, nepřestávej, jako trouba povyš hlas svého a oznam lidu mému neležetnost jejich a domu Jakobovu hříchů jejich.

2. Nebo mne den co den hledají a znáti cesty mé chtějí: jako národ, kterýž by byl spravedlnost činil, a soudu Boha svého byl neopustil: dotazují se mne na soudy spravedlnosti: přiblížili se k Bohu chtějí.¹

3. Proč jsme se postili, a nepatřil jsi; ponížili jsme duši svých, a nevěděli jsi? Až i dne postu vašeho nalézá se vůle vaše a všechny dlužníky své upomínáte.²

4. Až, k svátům a k svátům postíte se a tepete pěstí nemilostivě. Nepostíte se jako až do tohoto dne, aby uslyšan byl na výsosti křik váš.³

5. Zdáli takový jest pán, kterýž jsem vyvolil, aby přes den trápil člověk duši svou? Zdáli aby skrotl jako obruč hlavu svou, a prosteřel si pytel a popel? To-liž nazvěš postem a dnem příjemným Hospodina?

¹ t. j. až když obel, odjmám veliký život, a když chci, opět naravnám.

² t. j. lid máj po vůli své převrácen, a modlářství se nebyl i bloudil za bohy cizími.

³ t. j. učiním to, aby se všechodně štěstí a slávy bylo: pokoj! anebo, aby mne všichni roveř a toho obživil, se dávám jej.

⁴ t. j. židům po dalekých i blízkých krajích rozptýleným.

KAPITOLA LVIII.

1. t. j. v čas babilonského zajetí mnozí židé zavrženými skutky spravedlnosti a zbožnosti na Bohu vyvolaním takměř vynatili obžili; protož Bůh prorokovi to zjevuje a příkazuje mu, aby jim to předpověděl a jich ponížil, že takové skutky bez napravení života a bez děkané k bližním lásky ničehož neprosí. Srovnaj, co o témž učí Kristus Pán. (Mat. 6, 16.)

2. t. j. děláj tak, jako by se te mně chtěli přiblížiti, ale jen zavazí a ne ardeem: i říkají:

3. t. j. nevěstám si toho, dělá, Bože! jako bys o tom nevěděd.

4. t. j. provozujete jen vůli svou a ne moe; náležejete svých nezřízených žádostí a k bližním neakávně, tvrdě nakládáte.

5. t. j. mají-li modlitby vaše vyslyšány býti. Nezamítá prorok postu vůbec, nýbrž chce, aby se lépe než domáde postili, a postiče se, zleho se varovali a dobré skutky činili.

6. Není-li raději tou pást, kterýž jsem vyvolil? Zruš vazby bezbožnosti,⁴ rozvaš svazky obtěžující: propusť ty, kteříž utištěni jsou, na svobodu a všelák bříme roztrhni.

7. Lámej lačnámú chleba svého a uzmě a pocestně uved v dům svůj; když uřízíš nahého, přijděš ho, a tělem svým nepohrdješ.⁵

8. Tehdáž se vyrazí jako jitro světlo tvé, a zdraví tvé spíše vzejde, a předcházeti bude tvář tvou spravedlnost tvá, a sláva Hospodina přivine tá.⁶

9. Tehdy vzývati budeš a Hospodin vyslyší tě: volati budeš a řekne: Až, tu jsem; odejmeš-li z prostředku svého řetěz⁷ a přestaneš-li vztažovati prstu⁸ a mluviti, co neprosívá;⁹

10. a vyleješ-li lačnámú duši svou¹⁰ a nasýtiš-li duši ztrápenou, vzejde ve tmách světlo tvé, a tcmnosti tvé budou jako poleď.¹¹

11. A odpočinúti dá tobě Hospodin vídky a naplní blešky duši tvou¹² a kosti tvé vyvobodí, a budeš jako zahrada svažená a jako studnice vod, jejížto vody nevyhynou.

12. A vzdělány budou skrze tebe pustiny věkův:¹³ vzbudíš základy pokolení a pokolení: a slouti budeš vzdělavatelem plottv,¹⁴ obnovitelem stezek k pokojí.¹⁵

13. Odvrátíš-li v sobotu nohu svou, tak abys nečinil vůli svou v den svatý můj, a nezřevá-li sobotu rozkoš¹⁶ a srátek Hospodina slávu, a budeš-li jej slaviti, tak abys nečinil cest svých,¹⁷ aniž aby se naléžala vůle tvá, aby mluvili řeč: . . .

14. též se kochati budeš v Hospodinu a vyzdvihnú tě nad výšiny země, a nakrmím tě dědicím Jakoba, otce tvého; neb ústa Hospodina mluvila jsou.

KAPITOLA LIX.

Ukazuje, že na Bůh, ale my sami nepravostí svými jsme přilíceni tvářem, jež trpíváme, silňaje milost vyvolaním lidu a přilící Spasitele, a trváni věčné království jeho.

1. Až, není ukrácena ruka Hospodina, aby spasiti nemohla, aniž jest obtíženo ucho jeho, aby neslyšelo:

2. ale nepravosti vaše odložily vás od Boha vašeho a hříchové váží skryli tvář jeho před vámi, aby neslyšel.¹

¹ t. j. nepravostí své svazky, lehavěš podvodně smlouvy.

² t. j. těžká břemena, nebo postu.

³ od bližního svého neodvrací se nemilodárně: neboť jest bratrem a tak i tělem svým.

⁴ t. j. přijme tě k sobě čó slávy své jako milého syna, skryje tě v bližněm lidsém svém.

⁵ t. j. propusť-li svémé.

⁶ t. j. ruky na statek bližního: anebo: posuzivati se, ukazuje přetem.

⁷ t. j. líč: svídká proti Bohu (rozhán); a proti bližním (pomlvy a na cti strhán).

⁸ t. j. udělíš-li štěstí a ochotně, od srdce rád bližnímu svému.

⁹ t. j. nechtějí, seženi tvé proměni se v síru a radost. Tmou, neot rozumí se v písmě věstěti: světlém, dnem hlabo.

¹⁰ t. j. Janany, velikým světlem nadělí tebe; anebo die Hebr.: j v stuhu (v nečodě) nasýti tebe.¹⁰

¹¹ t. j. místa smůž Judak, která dímo lidem ležela.

¹² t. j. obnovíš poslepnost potomstva.

¹³ t. j. vdi městakoh.

¹⁴ t. j. zřídíš zákouř, na pravé víře spořiváček, utvrdíš pokoj.

¹⁵ t. j. budeš-li jí rád a spůsobem Bohu příjemným světi.

¹⁶ t. j. štěstěho díla a oboedou, ovšem pak ani křičav a nepravosti.

¹⁷ t. j. abys neprořázel své svěle a nemluvil daremých řeči: odpočinout od práce, varovali se křičou a hněvati se Bohu, jest svědčí svátek.

KAPITOLA LIX.

1. t. j. postavíte se takměř mezi něho a vás, působí, že slávy vaše k ústím jeho neproslkno.

3. Nebo ruce vaše jsou poskrvněny krví, a prstové vaší nepravost: rtové vaší vypravují lež a jazyk váš mluví nepravost.

4. Není, kdo by hleděl spravedlnosti, aniž jest, kdo by soudil právě: ale doufají v nivec a mluví marnosti: počali práci a porodili nepravost.⁴

5. Vejce hadů vyzedli⁵ a pavučiny pavoukových natkali:⁶ kdo pojí z vajec jejich, umře: a které se zahřeje, vypukne v baziľiaka.

6. Plátna jejich nebudou rouchem, aniž se odějí tkaninami svými; díla jejich díla neužitečná, a dílo nepravosti v rukou jejich.

7. Nohy jejich k zlému běží a chvátají, vyřít krev nevinnou: myšlení jejich myšlení neužitečná: zpuštění a záhuba na cestách jejich.

8. Cesty pokoje neznají, a není soudu v kročejích jejich, stezky jejich ukriveny jsou jim:⁸ každý, kdož po nich chodí, nezna pokoe.⁹

9. Proto vzdálli se soud od nás, a nejme se nás spravedlnost: ⁷ čekali jsme na světlo a aj! tma: na blask, a chodíme ve tmě.

10. Makáme jako slepi stěnu a jako bez očí hmatáme: narazujeme se o poslední jako ve tmě, v mrákočích jako mrtví.

11. Rváti budeme jako medvědi všickni, a jako holubice stenati budeme křajice: očekávali jsme soudu, ale není ho; apasen, ale vzdáleno jest od nás.

12. Neboť se rozmnožily nepravosti naše před tebou, a hříchové naši odpověděli jsou proti nám; ¹⁰ nebo nelibetnost naše jsou před námi a nepravosti naše poznáváme.

13. Je jsme hřešili a lhali proti Hospodinu; ¹¹ a odvrtáili jsme se, abychom nešli za Bohem našim, nyrž abychom mluvili hanění a roháň, počali a mluvili jsou ze srdce slova lživá.

14. I obrácen jest zpět soud a spravedlnost daleko stojí: nebo padá na ulici pravda, a spravedlnost nemůže vjiti.¹²

15. I dána jest pravda v zapomenutí: a kdož odstupuje od zlého, loupež jest vydán:¹³ i viděl jest Hospodin, a ukázalo se zále před očima jeho, že není soudu.¹⁴

16. A viděl, že není člověka, a užasl, že není, kdo by tomu vštic vyšel:¹⁵ i zachoval sobě rámě své¹⁶ a spravedlnost jeho ta ho utvrzue.

¹ t. j. všelkí jejich myšlení směřuje k tomu, jak by jiným ublížili: a tak potom vykonávají, co si umyšlí, jak je mohou, nedbajece při tom žádných příkazání, ani Božských ani lidských.

² t. j. křivě, bezbožně užasl, ano vodo k řasě i věčné smrti.

³ t. j. na malchero věd dbal, a nikoli žádný prospěch nejde ani jim ani bližním.

⁴ t. j. zesty jejich ukriveny jsou jim: t. j. od nich, aby hřešiti mohli.

⁵ t. j. tím lídi úplnou skalenost mravův, vnitřní i zevnitřní zpusotu, zshobnou nemravůvků samým i bližním jejich.

⁶ t. j. Báh má opustit, nedopomáhá nám k spravedlnosti, netrese a nemá křivdy od nepřítel nám činné, ba nebuho po něhož na nás dopouští.

⁷ t. j. odplatili nám, anebo svědčí proti nám: ten stav probuzeného svědomí každého hřešitka.

⁸ t. j. uznávají, že jsme se zpronevřili a lhali, že nevrátí jsme jemu, že jsme jej sklámali.

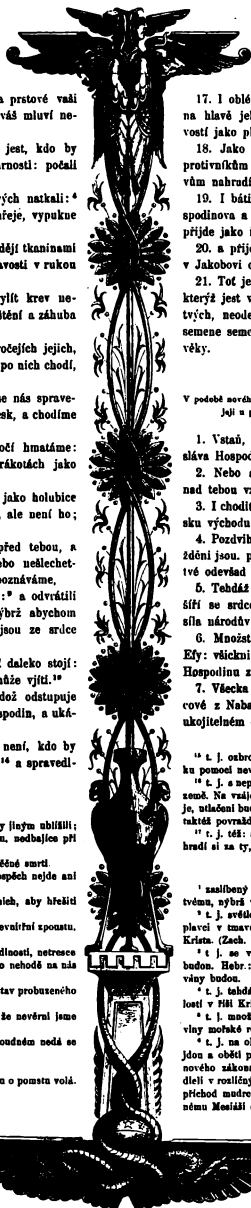
⁹ t. j. v veřejnosti se pravda podlaže, na místě soudném nedá se jí přehodit.

¹⁰ t. j. dobrý jest postášen.

¹¹ t. j. spravedlnost není mezi námi: toť vždy k Bohu o pomstu volá.

¹² t. j. tomu bespraví na odpor se postavil.

¹³ t. j. podržel pro sebe činní soud a spravedlnosti.

17. I oblékl se spravedlností jako paucífem a lebka spávy na hlavě jeho: oblékl se rouchem pomsty, a oděl se horlivostí jako pláštěm.¹⁸

18. Jako ku pomstě, takměř aby odplatil v rozhorlenosti protivníkům svým a odměnil se nepřítelům svým:¹⁸ ostrovům nahradí.¹⁷

19. I bítí se budou ti, kteří jsou od západu, jména Hospodinova a ti, kteříž od východu slunce, slávy jeho: když přijde jako řeka násilná, kterouž duch Hospodinův žene: 20. a přijde vykypitel Slou, a těm, kteříž se navracují v Jakobovi od nepravosti, praví Hospodin.

21. Toť jest smouva má s nimi, praví Hospodin: Duch můj, kterýž jest v tobě, a slova má, kteráž jsem položil v ústech tvých, neodejdou z úst tvých a z úst semene tvého, a z úst semene tvého, praví Hospodin, od tohoto času až na věky.

KAPITOLA LX.

V podobě nerého Jerusálema líti rozliční církev sv. v všech národův, oslava Jaji u pasovník svrškých a bližně oslavěv u nebesích.

1. Vstaň, osvť se, Jerusáleme! nebo přišlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzela jest.¹

2. Nebo aj! tma přikryje zemi, a mrákoť národy: ale nad tebou vzjde Hospodin, a sláva jeho v tobě vidna bude. 3. I chodili budou národové v světle tvém a králové v blasku východu tvého.²

4. Pozdvíhni ržkol očí svých a viz: všickni títo shromáždění jsou. přišli k tobě: synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé odevdav potovanou.³

5. Tehdáž uržá a oplývati budeš⁴ a diviti se bude, a rozšíří se srdce tvé, když se obrátí k tobě množství moře,⁵ a síla národův přijde k tobě.

6. Množství velbloudů přikryje tě, dromedáři z Maďian a Efy: všickni z Sáby přijdou, zlato a kadidlo nesouce, a chválu Hospodinu vzrůstajíce.

7. Všecka stáda Cedaraká shromážděna budou k tobě, skopové z Nabajoth tobě sloužiti budou: obětování budou na ukolitelém oltáři mém:⁶ a oslavím dům velebnosti své.

¹ t. j. obrozil se moudr jako nějaký rek proti nepřítelům svým, ku pomsti nevdav potášeným.

² t. j. a nepřítelův slubebníkův svých, a byt byli v nejdálších krajích země. Na vzajem Běh tak utěl jako oni nakládali s osemi; utlačoval je, utlačeni budou i sami; olouplí je, oloupeni budou těi; povraždí je, taktáž povraždí budou.

³ t. j. těi: a na místo nepřítel svých daleké národy si povola: nahradí si za ty, kteříž od něho odpadli, jinými dalekými národy.

KAPITOLA LX.

¹ zaslíbení Vykypitel tvůj vyšel jako jaaně slunce k osvěcení nejen tvému, nyrž všech národův.

² t. j. světlo to ustřeje na ním přijdou, a jeho se držeti budou, jako plavci v moři moři po světě majku lodí Hdi. Východem rosmají Krista. (Zach. 8. 8 a 6. 12. Luk. 1. 78.)

³ t. j. se všech stran k tobě přijdou; nebo o tvé straně státi budou. Hebr.: Deery tvé při boku tvém, pod opatrováním tvým chovány budou.

⁴ t. j. tehdáž zshobatoš všelkým zshobin: rosmají na hojnost mlálosti v Hdi Kristově.

⁵ t. j. množství obyvatelův zámotakých, ostrovantů; nebo: až jako vlny mořské rosmožní se synové, věřící tvoji.

⁶ t. j. na oltáři smřeni; smysl: se všech stran světa národové přijdou a oběti pokojně obětovati budou: toť nelas led na oběti a službu nového zákona rosmožní: národové 6. a 7. na příklad jmenovaní byli dle rozličných krajních anabekých: církev sv. to rosmoží svřádk na příchod moudrův od východu, kteří právě zlato a kadidlo rosmožněmu Maďian obětovávají.

8. [Řekněd:] „Kdo jsem títo, kteříž letí jako oblak a jako holubice k oknům svým?“

9. Muet zajisté ostrovové očekávají a lodi mořské na počátku,⁷ abych přivedl syny tvé zdaleka, stříbro jejich i zlato jejich s nimi jménu Hospodina Boha tvého a Svatého israelického, že oslavil tě.

10. I vystaví synové cizozemcův zdi tvé, a králové jejich přisluhovatí budou tobě: nebo v roznévání svém ubil jsem tě, a v smření svém slitoval jsem se nad tebou.

11. I budou otevřeny brány tvé ustavičně: ve dne v noci nebudou zavírány, aby se brala k tobě síla národův, a králové jejich aby přivedeni byli. (Zjev. 21. 25.)

12. Národ zajisté a království, kteréž nebude sloužiti tobě, zahyne: a národové zpuštění a pohubení budou.

13. Sláva Libanu přijde k tobě,⁸ jede i zelenec i sosna spolu k ozdobení místa posvěcení mého; a místo nohou svých oslavím. \mathcal{Z}

14. I přijdou k tobě sklonění synové těch, kteříž tě anizovali, a klaněti se budou šlejpěm nohou tvých všickni, kteříž utrhlí tobě, a nazývají tě budou městem Hospodinovým, Sionem Svatého israelického.

15. Za to, že jsi byla opuštěna a v nenávisti jmána⁹ a nebyto, kdo by skrze tebe šel, postavím tě v nášheru věkův. v radost do národa a národa:

16. A státi budeš mléko národův a prsem králův kojena budeš:¹⁰ a poznáš, že já jsem Hospodin, vysvoboditel tvůj a vykupitel tvůj, Silný Jakobův.

17. Místo mědi přinesu zlato, a místo železa přinesu stříbro a místo dříví měď a místo kamení železo:¹¹ a obrátím navštívení tvé v pokoj a představené tvé v spravedlnost.¹²

18. Nebudeš více slyšáno o nepravosti v zemi tvé, o zpuštění a poťření v končinách tvých, nýbrž spása zaujme zdi tvé a brány tvé chvála.¹³

19. Nebude tobě více slunce k osvětlení přes den, aniž lesk měsíce té bude osvětlovati: ale bude tobě Hospodin světlem věčným, a Báh tvůj slávou trou. (Zjev. 21. 23. 23. 5.)

20. Nezapadast více slunce té a měsíce tvého nebude ubývati: nebo Hospodin bude světlem věčným a konec bude dnům smutku tvého.

21. Lid pak tvůj, všickni spravedliví, budou na věky vládnouti zemi, jsouce plod stípení mého. dílo ruky mé k oslavení.

22. Nejmenší bude v tisíc a malíčky v národ přisluhův:¹⁴ já Hospodin časem svým unenadále učiním to.

⁷ t. j. dáno, od věkův: že i pohané temné tušení o příchiti vykypiteli měli, sjevno ze spásův jejich.

⁸ t. j. spásití stromové Eli dříveč libaněská, k vrchlini a osobě obřadu Páně, tak jako někdy za časův Šalomónových. Duchovně rozuměj vše, co k osobě církevní své činí Báh, učení, milost i k.

⁹ t. j. deero sionská, Jerusálmě. Zjevněji to prokázal Báh církví své po pšatých protivnostech.

¹⁰ t. j. národové a králové tvé poťebených věcí k živosti i k pohodli života dodávají budou.

¹¹ t. j. utvrdím a osobním tě, jako jsi řekl v. 18.

¹² t. j. obrátím nřtější nešťastí tvé v štěstí; anebo: dám ti pokojové a dobročivé, spravedlivé představené.

¹³ t. j. vítězství a chvála Boží blašiti budeš se zdi a bran svých: spám vzádeje s tebe všem.

¹⁴ t. j. tam vykvete mnohdy, kterýž k nejmenším počtem byl, v tisíc; mnohdy malíčky obřadí a přivede k Hospodinu národy celé; důkusem toho každý z apokály, i jini slavněšči Páně, za př. Benedikt, František, Ignae a jini nešťastní, jež si sv. církev na den všech svatých připomíná.

KAPITOLA LXI.

Ústý prorokovými vrábění Mešáh sám líká, že od Boha poslán jest, že království jeho máni všemi národy se rozšíří, a lid vlábiti se to Boha.

1. Duch Hospodinův nade mnou,¹ proto že Hospodin pomazal mne: k zřetování tichým poslal mne: abych léčil skroušené srdcem² a kázal jatým propuštění, a zavřeným otevření.

2. Abych kázal léto milostivé od Hospodina,³ a den pomsty od loba našeho:⁴ abych těžil všcky kvilícei:

3. abych položil kvilícei nad Sionem,⁵ dal jim korunu za popel, olej radosti za smutek, píseň chvály⁶ za ducha truchlosti: i slouiti budou v úm sání spravedlnosti,⁷ stípení Hospodinovo k oslavení.

4. A vzdělají pustiny dávnověké a zboření stará vyzdřihnou, a obouří města zpuštěná, strokotaná do národa a národa.

5. A státi budou cizincové a pásti dobytek váš: a synové cizozemcův vašimi oráči a vinaři budou.

6. Vy pak kněžii Hospodina nazváni budete: Služebníci Boha našeho, řekne se vám: Sílu národův⁸ jísti a v slávě jejich chlubití se budete.

7. Za dvojnásobně zahanbení vaše a zardění chváliti budou podří svj:⁹ protož v zemi své dvojnásobně díly obdrží, a veselí věčné míti budou.

8. Protože já Hospodin miluji soud a v nenávisti mám loupež v zápalné oběti:¹⁰ i dám dílo jejich v pravdě¹¹ a smlouvu věčnou učiním s nimi.

9. I pozná se mezi národy plémé jejich, a plod jejich u prostřed lidí: všickni, kteříž je uzří, poznají je, že títo jsou plémá, kteremž poželna Hospodin.

10. Raduje radovati se budu v Hospodinu¹² a plesati bude duše má v Bohu mém: nebo oblíkl mne v roucho spasení, a oděvem spravedlnosti přioděl mne, jako ženicha ozdobného korunou, a jako nevěstu okrášlenou ozdobami svými.

11. Nebo jakož země vydává plod svj a jako zahrada símě své plodí: tak Pán Báh rozplodí spravedlnost a chválu přede všemi národy.

KAPITOLA LXI.

¹ t. j. Duchem Božím nadšen a určen jsem.

² t. j. abych poťžil sarmosnosných, kteříž v sajati truchli.

³ t. j. nazáti na obyčejné milostivé léto a Židě, kdežto jisti na svovodu propuštění byli. (II. Měj. 25. 9.)

⁴ Toto místo (1-3) díle řeckého výkladu Kristus Pán čelí, a o sobě vysvětlová v synagogy (škole) v Nazaretu; patrnost tedy, že on sám tuto mluví ústý prorokovými.

⁵ Díle starého latinského čtení: „bych položil sílu kvilícei nad Sionem“; díle Hebr.: „aby měl pětí o kvilícei nad Sionem“; nebo také: „abych utžil kvilícei nad S.“, učinil konec kvilícei jejich.

⁶ t. j. oděv slavnosti.

⁷ t. j. spravedliví; spravedlnost se v nich vkofení a smocni: jak mocně služebny své milostí svou poslal, dokazují sv. mšněnecí.

⁸ t. j. vřsták práce jejich, bohatství jejich: národové se za dar pravé víry vděčnými prokazovali.

⁹ t. j. za náramnou hanbu, kterou jste drubdy utrpěli, obdržíte náhradu, kterou obřadí budete: „dvoji, dvojnásobně“ v Písmu sv. tolik co velký, znamenatý; dvoji čest, tolik co velká čest.

¹⁰ t. j. i při té oběti, neb: oběti z loupeže: býť pak mi loupež i k oběti přinesena byla.

¹¹ t. j. věrně se odměním věrným svým za skutky jejich.

¹² Tu odpovídá prorok v osobě vyvolaných na síly jsem výše učiněná.

KAPITOLA LXIII.

LXIII dále budoucí sláva Sionu, církev svatá.

1. Pro Sion nebudu mlčeti a pro Jerusálém nepřestanu,¹ dokavad neryjže spravedlivý jeho jako blek, a spasitel jeho jako svíce rozžat bude.

2. I uziť národové spravedlivého tvého, a všickni králové slavného tvého:² a dáno bude tobě jméno nové, kteréž ústa Hospodinova jmenuvati budou.

3. I budeš Koruna slávy v ruce Hospodinové, a Koruna království v ruce Boha svého.

4. Nebudeš více slouiti Opustěná; a země tvá nebude více slouiti Pustá: ale slouiti budeš: „Zalíbilo mě v ní!“ a země tvá: Osazená: nebo zalíbilo se Hospodinovi v tobě a země tvá obývána bude.³

5. Nebo bydliiti bude mladence a pannou, a bydliiti budou v tobě synové tvoji. A radovati se bude ženich z nevěsty a radovati se bude z tebe Bůh tvůj.⁴

6. Na zdech tvých, Jerusálémě ustanovil jsem strážné; celý den a celou noc na věky nebudou mlčeti.⁵ Kdož zpomínáte na Hospodina, nemlčíte,⁶

7. a nedávajte jemu pokoje,⁶ dokavad neutrvdí, a dokavad neutíni Jerusálém chválou na zemi.⁷

8. Přistihl Hospodin akraze pravici svou a skrze rámě síly své: Nedám pšenice své více v pokrm nepřítelům tvým; aniž píti budou synové cizí vína tvého, o němž jái pracoval. 9. Neboť, kteříž jí shromáždíjí, budou jísti a chváliti budou Hospodina: a kteříž jí sbírají, budou píti v síních svatých svých.⁸

10. Jděte, jděte branami, připravte cestu lidu, vyrovnajte stezku, vyberte kameni⁹ a vyzdvihněte znamení úroditi.

11. Aj, Hospodin ohlásil v končinách svých, rečetež děci slonkě: Aj, Spasitel tvůj běže se: aj, odplata jeho s ním a dílo jeho před ním.¹⁰

12. I nazorou je lidem svatým, vykopenými od Hospodina. Ty pak slouiti budeš: Hledaným městem¹¹ a ne-Opustěným.

KAPITOLA LXIII.

¹ t. j. s lásky k Sionu a k Jerusálému nepřestanu se všemi zbrojenými Hospodina protiviti, aby seslal zaslíbeného Vykupitele k ospravedlnění světa, k osvícení národův.

² Hebr.: spravedlnost tvou, slávu tvou. (Viz výše 61, 10, 11.)

³ Znalbíte to, že země izraelská budoucím nebude opuštěna, nýbrž všedky zůstane milenkou Boží, potud jest naplněna, pokud a lerele vyřká církev Boží; die Hebr.: polata bude na ohod od Boha svého.

⁴ Die Hebr.: jako se snoubí mládence s pannou, tak se zasnoubí synové tví s tebou; a jako ženich potěšením má z nevěsty své, tak i Bůh tvůj potěšením má tebe.

⁵ Rozumně všim si strážných kněží a proroky, kteříž tobě povinnosť podle místa svého a obyčejným svým konají, že nad lidem boží, za něj Boha se modlí, i před nebezpečnostím jej vystrašují.

⁶ ustaviž se modlící, žádajte pomoci Jerusálémě církví.

⁷ t. j. nepovrať, nezavrať, nezvelebi jej, neudíni mu smilování, tak aby všickni chválili jej: bla, šťastný předmět k prosám našim!

⁸ t. j. nazří tuto na slavné body, které po vykonané oběti v síních chrámových vespolek se držívaly: duchovně rozumně o datech církve své, kteréž na věky nebudou odjaty od ní.

⁹ t. j. odkláňte a cesty všechny překážky a zneobroťte se božte svolat národy k Hospodinu.

¹⁰ Ii, Vis 40, 10, 20a.

¹¹ t. j. jehož mnozí hledati budou, aby v něm bydlieli; vzácným, hledaným městem. Všecko to prorokým duchem předpověděáno přímo sloce o městě Jerusálémě a národu židovském, hlavně však se rozumí o církvi a lidu skrze Krista vykopeném.

KAPITOLA LXIII.

LXIII Meštěle jako víšce nad nepřítelými svými, an přicházi, sborec krvi, připomíná dobrodini Bohu, neortodoxnost lidí, a vyřá Boha o smilování.

1. Kdož jest ten, kterýž se běže s Edom¹ v rouše skropeném z Bosry?² ten vjetečný v rouše svém, krátceje ve množství síly své? Já, kterýž mluvím spravedlnost, a jsem obrátce k vysvobození.³

2. Proč pak jest červený oděv tvůj, a roucho tvé jako šlapajících na četenu?⁴

3. Četén šlapal jsem sám, a z národův není muž se mnou:⁵ šlapal jsem je v prchlivosti své, a pošlapal jsem je v hněvu svém: i stříkala krv jeich na roucho mé a všecken oděv úřal jsem.⁶

4. Den zajisté poumy v srdci mém,⁷ rok vykopení mého příel.⁸

5. Hleděl jsem vďkol, a nebylo spomocníka: hledal jsem, a nebyl, kdo by spomohl: i způsobilo mi spasení rámě mé, a rozhněván mě to mi spomohlo.

6. I pošlapal jsem národy v prchlivosti své⁹ a opojil jsem je v rozhněvání svém¹⁰ a strhl jsem na zem moc jeich.

7. Slitování Hospodinovo připomínati si budu, chválu¹¹ Hospodinovu za všecko, což učinil nám Hospodin, i za množství dobrodiní domu izraelského, kterýž udělil podle smilování svého, a podle množství milosrdenství svých.

8. A řekl: Vždyť jou lid máj, synové nezapřící!¹² i učiněn jest jim spasiitelem.

9. U všelikém souzení jeich není souzení¹³ a anděl tráří jeho vysvobodil je:¹⁴ v milování svém; a v shovívání svém, on sám vykopil je: a nosil je a vyzdvihl je po všechny dny věku.¹⁵

10. Ale oni k hněvosti popudili ho, a trápili ducha svatého jeho:¹⁶ obrátil se jim v nepřítel a sám bojoval proti nim.

KAPITOLA LXIII.

¹ t. j. s vojny od poráky Idemajekoh. Tim poukazuje na všechny nepřítelý lidu judského a na nepřítelý království Božho vůbe.

² Edom od červenosti, Bosra, město hlavní země té, od vína též červeného nazvané, poukazuje na vítězství krvavé.

³ Uvádí prorok mluvícího Meštěle.

⁴ t. j. hrozny červeného vína? Jako ve verši 1. prorok se táže, a Bůh mu tak odpovídá.

⁵ t. j. já sám jediný všechny hrozny jsem vyřlal, nad nepřítelý se pomstil, a šádný mi nepomáhal.

⁶ t. j. tento krví zvrážený oděv obrací mnozí sv. otčové na krvavé smáčené Pláse, jímto sám boze vší pomoci, ba ode všech opuštní nad hříchem a pokřem zvráží; Jsi pak to slyší též na jeho vítězství nad nepřítelý svými ku konci věk.

⁷ t. j. určení k potřeštění slých.

⁸ t. j. spasení dobrých; alyš se na den posledního soudu.

⁹ t. j. úplně jsem je potel; pošlapati a koozřívati roxy rozdrtili nepřítelý, udávalo se mnohy a starých.

¹⁰ t. j. okazil hněv máj do tyrosti, do opojení.

¹¹ Otdán až ku konci k. 64 připomíná dobrodini Bohi a strasti lidu, a praf za zoroizení.

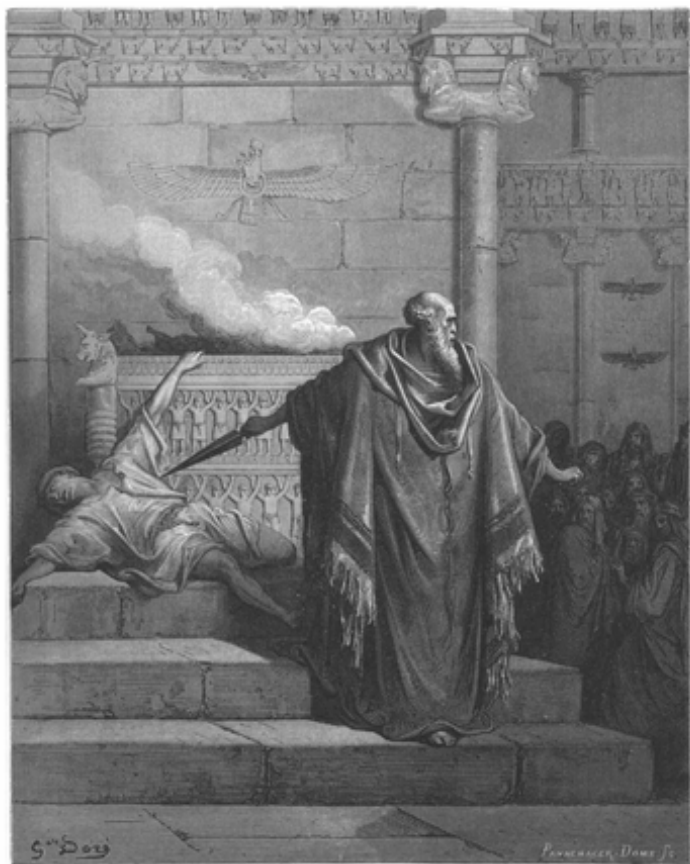
¹² t. j. otce svého Boga; j. kteří polouchali budou mas: tím se zvoleni lidu od Boha znamená.

¹³ Hebr.: Neprotivili se jim, t. j. nezavraťi jich do konce.

¹⁴ t. j. On sám, anebo anděl, an jest tvé jeho, Syn Boží, Kristus. Slovo anděl neboť se zde potudino k Meštěle na tyrosti zrostenou, nýbrž jest jen jménem porovním štádu Meštěle, tolik co „poslaný“. (2. Mojš. 23. 14. 15.)

¹⁵ t. j. ode všech neboj je vysvobodil a pak též oslavil.

¹⁶ t. j. ducha slušebníka jeho Meštěle: obrátivše se k modlářství, co on na bože Sinali byl.

MATHIAS (ABBI NESVETILEE CHRAM).

11. I rozpomenu se na dny věku Mojžíše, a lidu svého. Kdež jest ten, který vyvedl je z moře a pastfří stáda svého? ¹⁷ Kdež jest ten, který položil u prostřed něho ducha svatého svého? ¹⁸

12. Kterž vedl na pravici Mojžíše ramenem vělnosti své, kterýž rozdělil vody před nimi, aby si způsobil jméno věčné:

13. kterýž vedl je akrze propasti jako koně na poušti bez úrazu.

14. Jako zvíře astapující na poli, ¹⁹ tak duch Hospodinův vedl je: tak jsi vedl lid svůj, abys sobě způsobil jméno slavné.

15. Pozoruj a nebe a pohled z příbytku svatého svého a slávy své! kdež jest horlivost tvá a síla tvá, množství milordenství trých a alitování trých? Nade mnou zadržely jsou se. ²⁰

16. Ty jsi otec náš; Abraham nezná nás a Israel neví o nás: ²¹ ty jsi, Hospodine, otec náš a vykupitel náš; tot od věku jméno tvé.

17. Proč jsi nám dal zbloudit, Hospodine, od cest svých: zatvrdil jsi srdce naše, abychom se nebáli tebe? Obrátil se pro služobníky své, ²² pro pokolení dědicův svého.

18. Jako ničímě vládnou lidem svatým trým; nepřátelé naši poslápali svatými trou.

19. Učinění jsme jako na počátku, když jsi nepanoval nad námi, ani vzjváno bylo jméno tvé nad námi. ²³

KAPITOLA LXIV.

Prorok se modlí k Bohu, aby je brzo vyrobodil rákli, spomíná na dávat dobrodlní Bohu, vyznává skrovnost hříchy své i lidí, a prosí za smilování.

1. Ó by protřhl nebesa a stoupil! ¹ od tváří tvé by se hory rozplynly,

2. jako vypálení ohně schrády by, ohněm by hořely vody, aby v známost uvedeno bylo jméno tvé nepřítelům trým: před tváří trou národové by se kormoutili. ²

3. Když učiníš divné věci, nesneseme: stoupil jsi, a od tváří tvé hory se rozplynuly.

¹ t. j. s Mojžíšem a Áronem, a vědci Běh svého?

² t. j. kdež jest nyní a pomoci svou?

³ t. j. jako pastfří stádo své opatrně a pečlivě vede, tak laskavě a milostivě vedl je Běh.

⁴ t. j. jsou nad námi zavřeny, zakřídželi nám je: prorok mluví ve jménu lidu.

⁵ t. j. nechtěl nám sprádu odrodilým pomoci; nebo: že odrodil správy jme, ani za nás odrodaví nemocem, aniž by jim to pro hříchy naše sponoilo.

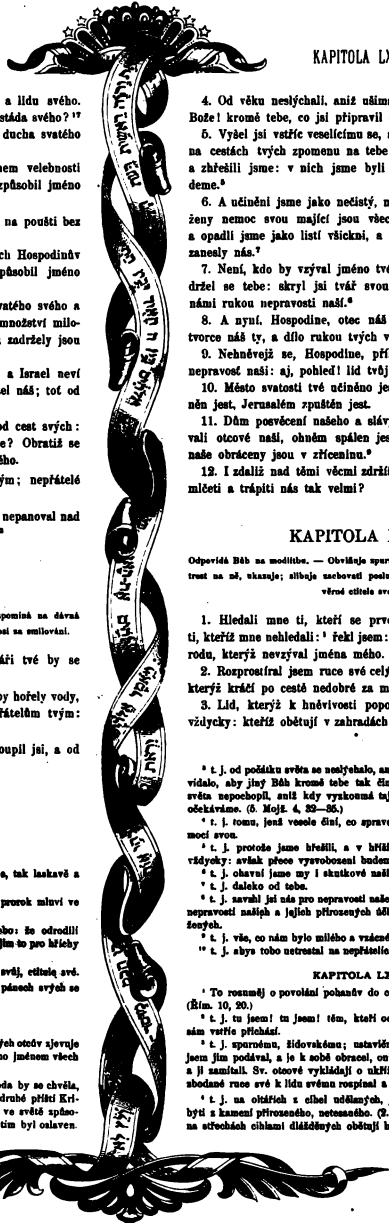
⁶ Totiž Abrahama, Isáka a Jakoba; anebo: pro lid svůj, ctěhoj své.

⁷ t. j. aniž jsme snili jménem trým: služobníci po pánech svých se nazývali; tak Israel.

KAPITOLA LXV.

Ó by sám přišel vykoupit nás! Podle výkladu svatých otcův sjevuje tu prorok tužbu svou po Mešiasu a po brzkém přišti jeho jménem všech toužebně jej očekávajících.

1. Ó by před trou volebom přítomnosti všecka příroda se chvěla, rozplynula. Die svatého Jeronyma mluví se tu vztáží druhé přišti Kristovo k sondu, aš i jeho první přišti veliké proměny ve sváté sptaošlo: sáá sice prorok smilování, ale blávná, aby Běh tím byl olaven.

4. Od věku neslychali, aniž ušima pochopili: oko nevidělo, Bože! kromě tebe, co jsi připravil očekávajícím tebe. ⁴

5. Vyšel jsi vstříc veselícím se, a ctinícmu spravedlnost: ⁵ na cestách trých zpomenu na tebe: ať, ty roznělav jsi se, a zřehliš jme: v nich jsme byli vždycky, a spaseni budeme. ⁶

6. A učinění jsme jako nečistý, my všickni, a jako roucho ženy nemoc svou mající jsou všechny spravedlnosti naše: ⁶ a opadli jsme jako listí všickni, a nepravosti naše jako vítr zanealy nás. ⁷

7. Neň, kdo by vzýval jméno tvé; kdo by povstal a přidržel se tebe: skryl jsi tvář svou před námi a mřtil jsi námi rukou nepravosti naší. ⁸

8. A nyní, Hospodine, otec náš jsi ty, my pak bláto: a tvorce náš ty, a dílo rukou tvých všickni my.

9. Nehněvoji se, Hospodine, přišli a nezpomněj více na nepravost naši: ať, pohled! lid tvůj jsme všickni my.

10. Město svatosti tvé učiněno jest pusto, Sion pustý učiněn jest, Jerusaleml zpuštěn jest.

11. Dám posvícení našeho a slávy naší, kdežto tvé chválili občany naši, ohněm spálen jest, a všechny žádoucí věci naše obráceny jsou v zříceninu. ⁹

12. I zdalži nad těmi věcmi zřídil se, Hospodine? ¹⁰ bndes mlčeti a trápití nás tak velmi?

KAPITOLA LXV.

Odpořvá Běh na modlitbu. — Obviňuje spursé a modřáhož Židy, a že snili traut na ně, skauje; slluje zachovalí poslábých, brosi modřákům, a vši věřá ctěho své.

1. Hledali mne ti, kteří se prve neptávali, nalezli mne ti, kterýž mne nehledali: ¹ řekl jsem: „Ať, já! ať, já!“ k národu, kterýž nezvylal jména mého.

2. Rozprostřel jsem ruce své celý den k lidu nevěřícímu: ² kterýž kráť po cestě nedobře za myšlénkami svými.

3. Lid, kterýž k hněivosti popozil mne před tváří mou vždycky: kteříž obětují v zahradach a obětí činí na cihlách: ³

¹ t. j. od počátku světa se nezalyhalo, aniž ušima pochopilo, aniž oko vidalo, aby jiny Běh kromě tebe tak činil; nebo: nikdo od počátku světa nepochopil, aniž kdy vykoušám tajemství vykopení tvého, ješ očekávám. (3. Moř. 4, 23—25.)

² t. j. toum, ješ veselo činil, co spravedlivého jest, přisvětili a pomoci svou.

³ t. j. protěho jsme hřešili, a v hřích trvali, zatvrtili jsme se vždycky: avšak přece vyrobodeni budeme.

⁴ t. j. ohavil jsme my i skutkové naši.

⁵ t. j. daleko od tebe.

⁶ t. j. savali jsi nás pro nepravost naše; anebo: vydal jsi nás v moe nepravosti našich a jejich přitrosených dělnkův i trautřv za ně zaslonětoch.

⁷ t. j. věc, co nám bylo milého a vzácného, obráceno jest v zříceniny.

⁸ t. j. abys tou nestral na nepřítelích našich a nás nevyrobodil?

KAPITOLA LXV.

¹ To rozsnej a povolání pobaviti do dírkve Kristovy die sv. Pavla. (Řím. 10, 20.)

² t. j. tu jsem i tu jsem! tém, kteří obotněli k Bohu sptěhají, Běh sám variti přičelil.

³ t. j. spursé, sldovské; nazývámé milostí a dobrodlní svých jsem jim podával, a je k ně obzrali, oni pak milostí mé nepřijímali, a j samčili. Sv. otové vykládají o ukřivovaném Spasiteli, na maruř sbodané ruce své k lidu svému rozpínal a posed k zatvrzelem rozpínal.

⁴ t. j. na otěhách s cihel udělaných, ješto otěh Hospodinův měl byti s kamemi přitrosého, setesného. (3. Moř. 20, 25) Jini rozsnej: na stěhách cihlami dlečelých obětují bvdám.

4. kteříž byli v hrobích a v chrámech modlářských spí: * kteříž jedí maso vepřové, a jichu poskrvněná v nádobách jejich.⁸

5. Jenž říkáj: „Odstup ode mne, nepřiblíž se ke mně, neboť nečistý jsi!“ tito dýmem budou v prchlosti mé, a ohnám hořícím celý den.⁹

6. Aj, zapásmo jest to přede mnou: * Nebudu mlčeti, ale odměním a odplátím v lno jejich

7. nepravosti vaše, i nepravosti otcův vašich spolu, praví Hospodin, kteříž obětovali na horách, a na pahrbcích utrhali mně, i odměním jim za první dílo jejich v lno jejich.

8. Toto praví Hospodin: Jako kdýby nalezeno bylo zrno v hrozu a bylo by řečeno: ¹⁰ „Nezkaž je, nebo požehnaní jest!“ tak učiním pro služebníky své, že nepohubím všeho.

9. I vyvedu z Jakoba símě, a z Judy toho, kteříž by dědicím držel hory mé: a dědití ji budou vyvolení moji, a služebníci moji bydliti tam budou.

10. I budou pole¹¹ v chlévy stád a údolí Achor v odpočívadlo skotu lidu mému, kteříž vyhledávali mne.¹²

11. Ale vás, kteříž jste opustili Hospodina, kteříž jste zapomněli na horu svatou mou, kteříž stavíte Štěstí stůl¹³ a obětujete na něm mokré oběti:

12. vás seču mečem, a všickni pobítím padnete: proto že jsem volal a neodpovídali jste: mluvil jsem a neuslyšeli jste: ¹⁴ a činili jste se před očima máma, a těžko jsem nechtěl, zvolili jste.¹⁵

13. Protož toto praví Pán Bůh: Aj, služebníci moji jísti budou, a vy lačnati budete; aj, služebníci moji píti budou, a vy žízňati budete;

14. aj, služebníci moji veseliti se budou, a vy zahanbeni budete; aj, služebníci moji chválu zpívati budou pro radost srdce, a vy křičeti budete pro bolest srdce a v úzkosti ducha kvíliti budete.

15. A zanecháte jména svého v přísahu vyvolencům mám: i zabije té Pán Bůh a služebníky své nazve jménem jiným.¹⁷

16. V němž kdo požehnan jest na zemi, požehnan bude v Bohu, amen: ¹⁸ a kdož přísahá na zemi, přísahati bude skrze Boha, amen: nebo v zapomenutí dány jsou úzkosti předělaté a skryty od očí máých.¹⁹

⁸ T. j. tak žilovali pohané ku počtě bohův svých tím úmyslem, aby nějakého zjevení od nich buď nem, anebo jinak účastni byli.

⁹ tím viellek přestupky zákona míni.

¹⁰ Tímto největší převrácenost jejich lidí, ani totiž sami sňavení jsouce vielleko nepravostí, „nebo ospravedlňovali a jinými pohrdali“.

¹¹ T. j. v oheň věčný budou vydati.

¹² T. j. určeno nezrušeno toto:

¹³ T. j. jako kdýby někdo našel je některé dobré zrno na hrozu ostatně skazěnou a chtěl by je zavřel, ale vída to jiný, řekl by mu: „T. j. se jen jeden sraňko, přese poskřadám Bohu jest, a co takové hodno ukřádnat: v tom posuňu byl malý počet židů za doby Pláň zachová, z něhožto co požehnaného semeno bojá štoda cirke svatě zvolia.“

¹⁴ Hebr.: Saron. 1. Paral. 27, 29. Saron a Achor jmenuje za celou zemi.

¹⁵ T. j. ctitelé moji budou mít všeho bojnost: v hojnosti dobytka záleželo u starých hlavně bohatství a štěstí.

¹⁶ T. j. oltář Fortany, božstě štěstí, štěstýny.

¹⁷ T. j. odvratili jste se, na mé volání nebdali.

¹⁸ T. j. umlínili jste si a vykonali své. Tak lidé stýmalé hřešeni, hibou skazěnou srdce.

¹⁹ T. j. staré jméno lidu Božho: „Židé“ bude jménem kletby a hanu a služebníci Boží dostanou jméno nové, die Krista anj! Křesťané. Tyž byly tresty za brozou Bohovraždů Židy spáchanou:

²⁰ T. j. v Bohu pravém, říkáje: Amen! či tak se má státi j. „v Bohu pravdy, v Bohu pravém amen“ tolik co pravda!

17. Neboť, aj! já tvořím nebesa nová a zemi novou: a nebudou v paměti předělaté věci: aniž vstoupí na srdce.¹⁹

18. Ale radovati se a plesati budou až na věky z toho, což já tvořím: neboť aj! já tvořím Jerusaleim v plesání a lid jeho v radost.²⁰

19. I plesati budu v Jerusaleimě, a radovati se v lidu svém a neuslyší se v něm dále hlas pláče a hlas křiku.

20. Nebude tam více dítě dnův²¹ a stařec, kteříž by nevyplnili dnů svých: nebo pachole stoleté umře, a hříšník stoletý zlořečený bude.²²

21. I vystaví domy a obývati budou: a vinice štěpovati budou, a jísti budou ovoce jejich.

22. Nebudou starěti, a jiný obývati: nebudou štěpovati, a jiný jísti: nebo podle dnův stromu budou dnové lidu mého, a díla rukou jejich potrvají:

23. vyvolení moji nebudou pracovati uadarmo, aniž ploditi budou v skormocení: ²⁴ nebo plémě požehnaných od Hospodina jest to, i naukové jejich a nimi.

24. I bude, že prve než volati budou, já vyslyším: ještě kdýž oni mluvíti budou, já uslyším.

25. Vlk a beránek pásti se budou spolu, lev a vlk jísti budou plevy: a hadu bude prach za chléb jeho: nebudou škoditi ani hubiti na vřh hoře svaté mé, praví Hospodin.²⁶

KAPITOLA LXVI.

Hospodin nebese i země nemá již zašibení ani v chrámu ani v obětech lidu Jerusaleimě: ty přestati mají: on pak poskytnuť svých věrných potrást, nový Jerusaleim srodí mu náhle a božstě nového lidu, radujícího se v něm a mládnoucí od něho. Hospodin přijde, přimě potrást nepřátel vyvolených svých, tyto však roselle do všech končin a svolá k sobě všechny národy. Ti budou mít na světě obnovením zastarých svátok, kdežto nepřátel Boží vědět trestati budou.

1. Toto praví Hospodin: Nebe jest stolice má, země pak podnož nohou máých: kterýž jest ten dům, ježž mi vzděláte? a kteréž jest to místo odpočinku mého?¹

2. Všecko to ruka má učinila, a učiněny jsou ty všechny věci, praví Hospodin: ² ale na koho vzeřím, leč na chudičkého a akroušeného duchem, a tresoucího se před řečmi máými?³

¹ T. j. uvádím nový požádek všech věcí; to se vztahuje na proměnu světa skrze: první a svláštně skrze budoucí druhy příchodu Kristův, kdežto zde přestane, a složenětoť k původnímu stavu navraceno bude. I navdý a Bohem spojeno státně. (V. 54. a p. 2. Petr. 3. 13. Zjev. 21. 1.)

² T. j. samou radou v Jerusaleimě a v lidu jeho způsobím místo dřívěho sármutka a žalosti.

³ T. j. jako by náby, podotíjaje jen několik dnů, umřelo.

⁴ T. j. nikdo nemůže před zložením věku dospěti, dostatečného k slávi věčné, nebo byt i nářiti proti obýjiti díve smrti seřti, přece tak budou, jako by sto let živi byli, protož bohobojé věk až do konci: co hříšník, byt i dlouho živ byl, zaržen bude; smrti po životě nečleběném smrti věčno. (Moudr. 4. 8. 9.)

⁵ T. j. v bolestech přirozených a v bání, jak dtky své vřebovali a co z nich bude.

⁶ Toť rozsudek ob obraz vřebodujícího pokojné království Meštálov. (Viz 11. 6. pozn.)

KAPITOLA LXVII.

¹ T. j. kde bych odpořival, bydlil, zstával?

² T. j. jako by řekl: Nestojím vám o to, což bestho mnou něčeno, a mým jest, nřbrt něco jiného žádám.

³ T. j. na toho, kdo se má a nevostiti, vášnosti, bání k přikázáním máým: kteří „a bání a tresením kosaři spasení své.“ (Filip. 2. 12.)

3. Kdo obětuje vola, jest mi jako ten, kterýž zabíjí muže: kdo zabíjí hovado, jako ten, kterýž mozek vybírá psu: kdo obětuje obět suchou, jako kterýž by krev vepřovou obětával: kdo zpomíná na kadidlo, jako kterýž by dobrověti modle.⁴ Tyto všechny věci zvolili v cestách svých a v ohavnostech svých kochala se duše jejich.

4. Protož i já zvolim posmívání jejich: a čehož se bojí, uvedu na ně: neboť jsem volal, a nebyl, kdo by se ozval: mluvil jsem a neslyšeli: i činili zlé před očima máma, a čehož jsem nechtěl, zvolili.

5. Slyšte slovo Hospodinovo, kteříž se třesete k slovu jeho: řekli bratři vaši, v nenávisti vás majíce, a zamítajíce pro jméno své: „Osmlven buď Hospodin! a podiváme se na veselost vaši!“ ale oni zahanbeni budou.⁶

6. Hlas lidí z města, hlas z chrámu, hlas Hospodinův, an dává odplatu nepřítelům svým.⁷

7. Prve než pracovala ku porodu porodila: prve než přijde rození její, porodila pacholka.⁸

8. Kdo slyšel kdy co takového? a kdo viděl co tomu podobného? Zdáli roditi bude země dne jednoho?⁹ anebo zrozen bude národ pojednou,¹⁰ že ku porodu pracovala a porodila dcera slonská syny své?

9. Zdáli já, kterýž působím, aby jiní rodili, sám nebudu roditi, praví Hospodin? Zdáli já, kterýž jiným rození dávám, neploďným budu? praví Hospodin, Bůh tvůj.

10. Veselte se s Jerusálemem a plesajte v něm všickni, kteříž jej milujete: radujte se s ním, radujte se všickni, kteříž křivili nad ním,

⁴ t. j. toho, kdo mi bez srdce posvěceného a skromného obětuje oběti, na př. vola a t. d., tak mám v okřivlosti, jako by mi člověka anebo jinou nepřátelskou věc obětával, aneb i modlářství provozoval; jinak též lze rozumět, že tyto oběti vesměs přestanou, a vzdávají se bude Bohu oběť nová. (Malach. 1, 11.)

⁵ t. j. já vyřadím je v posměch, v pohánění.

⁶ t. j. proto, že mne právě a náležitě, čistým a upřímným srdcem ctíte, nesnávidějí a vyhánějí vás; rozuměj o prvních křivácních, ti byli od Židů nesnáviděni a se škol vyřizováni, jak Jim Pán předpověděl: a všeob. o besprávi, jehož typi st. „kterž sbohatl v Kristu šli chabí!“

⁷ t. j. nechať se oslaví Hospodin nějakým zářkem, a až vidíme radost vaši; anebo: nechať to vidíme ku posměch vašemu. Při posledním obelzení města Jerusálema očekávali Židé skutenosti až do posledního chvíle, že se Bůh nějakým patrným zářkem k zachování města a chrámu i lidí před nepřeteli objeví.

⁸ t. j. sklamaní budou.

⁹ Rozumí se o hrozném náuku nevěrných Židů při posledním obelzení města Jerusálema od Římanů. Prorok totiž slyší v duchu žalostný křik Židů, v městě od Římanů obelženém zavřených, i hlas Boží, jenž odpovídá nevěrným těm, kteří byli Syny jeho ukřivžovali. Židovský spisovatel Josef Flavijus také vypravuje, že jistý Jeaus, syn Hanany, odtě čtyř let před vojenskou tou ve dne v noci volal: „Jas od svých du, hlas od západu, hlas proti Jerusálemu a chrámu, hlas proti věmu lidu. Běda, běda, běda Jerusálemu! Přiveďte jas před soudek váš za to bit, ale nedal si v tom brániti, křiče tak bez ustání, až do posledních dnů obelžení. Když pak stoje na zdi městské, kamenem a nepřátelského praku hrozněm porážen byl, umíraje ještě volal: Běda městn a chrámu, běda lidu i mně! Tyž spisovatel také píše, že kněží na svátek letně před obelžením Jerusálema noční dobov zaslechli hřmot v chrámu a hlas volající: Pojďte, opusťme toto místo!

¹⁰ Jako by řekl: Divným a nenadávým způsobem obyvatele města Jerusálema, synové církve, co nového Jerusálema, rozmnožení budou, jako kdýby žena porodila, prve než by jakých bolestí pocítila.

¹¹ t. j. učiniti máte zřehocené byti, aby země neploďná lidu za den.

¹² Snyři: ačkoli nesměchán, aby země své politiky národnou vydávala, a i jedného roditi jedním dnem celý národ se roditi: přece najednou, takněž jediným porodem dcera slonská, t. církve má synův mnohých. Vysvětlení a spůsobi toho na den seclání Duchu sv., když na jedno kázání sv. apoštola Petra „okolo tří stánek“ přijiplo se: k sboru apoštolův (Skutk. 2, 41.), a když k slovu sv. blahověstě každé národy ku Kristu bývali obráceny.

11. abyste sašli a nasyceni byli od prsu potěšení jeho: abyste došli a rozkošemi opíjvali od všeliké slávy jeho.

12. Nebo toto praví Hospodin: Aj, já obrátím na něj pokoj jako řeku, a jako rozvodní potok slávy národův, kterouž sstí budete: o prsou chování budete, a na kolennou budou vám chlácholiti.

13. Jako když máti někomu lahodí, tak já potěším vás, a v Jerusálemě potěšení budete.¹⁴

14. Uzříte a radovati se bude srdce vaše, a kosti vaše jako bylina pučiti se budou: i seznána bude ruka Hospodinova aluhám jeho, a roznává se na nepřeteli své.

15. Neboť, aj! Hospodin v ohni přijde, a jako víchr vozové jeho: aby navrátil v roznouvání prchlivost svou a zehránil své v plameni ohně.¹⁶

16. neboť ohněm Hospodin rozoudí, a mečem svým nad všelikým tělem a mnoho bude zbitých od Hospodina;

17. kteříž se posvečovali a za čisté se pokládali v zahradách¹⁸ za dřevní vůiti,¹⁹ kteříž jídali maso vepřové a ohavnost, i myš: t. j. spolu zahynou, praví Hospodin.

18. Ale já skutky jich a myšlen jich!²⁰ přicházím, abych shromáždil všechny národy a jazyky: i přijdou a uzří slávu mou.

19. A položím na nich znamení²¹ a pošlu některé z těch, kteříž spaseni budou, k národům na moře, do Afriky a Lydie, k natabujícím střeju: do Vlach a do Řek, k ostrovům daleko, k těm, kteříž nevyšli o mně a neviděli slávy mé. A zvěstovati budou slávu mou národům.²²

20. a přiveďou všechny bratry vaše ze všech národův v dar Hospodinu na koních, a na vozích, a na ložicích a na mezcích i na kočářích, na horu svazou mou do Jerusálema, praví Hospodin, jako když vnášejí synové israelskí dar v nádobě čisté do domu Hospodinova.

21. A vezmu z nich²³ kněží a levity, praví Hospodin.²⁴

22. Nebo jako nebasa nová a země nová, jimž já velím státi přede mnou, praví Hospodin: tak stane plémě vaše, a jméno vaše.²⁵

23. I bude měsíc z měsíce a sobota z soboty: přijde všeliké tělo, aby se klanlo před tvář mou, praví Hospodin.²⁶

24. i vyjdou a uzří mrtvá těla mužův, kteříž přestoupili

¹¹ t. j. jako děti u prsou milováni a blaženi budete — v lásce matky církve.

¹² t. j. nevěrným Židům přímo, potom však veškerým a všelikým nepřítelům svým a církve své, aby opatřili hroznými a shoubnými tresty, hromy a blesky. Rozm: se těš o posledním příští Páně k soudnímu dni.

¹³ t. j. kteří se oslavovali v hájích bohům zasvěcených, či spůsobem modlitěv.

¹⁴ Viz vjše 57, 8.

¹⁵ t. j. věci ohavné, nečisté, ku př. i myši. (3. Mojš. 11, 29.)

¹⁶ Doloz: potrestán, pomstím! — naproti tomu však...

¹⁷ t. j. v jednu církve, pokud toho die skutků svých hodní budou.

¹⁸ t. j. chci své věrné, jakožto děti nové církve, znalé učení, dary Duchu sv. a zářky je vyznamenaní.

¹⁹ Předpovídá se tu hlásání slova Božího všem národům: vyřítí zde prurok zvláště země na západ od Palestiny ležící, jelikož nejvíce na stranu a do těch zemí křesťanství se nejprve rozšířilo, a odtud vždy dále se rozšířilo.

²⁰ t. j. z těch nově obrácených národův, a tak již nejen z pokolení levitského, jako prve, ale i z jiných pravému Bohu zslakanych lidí.

²¹ Ukazuje se tu budoucí zrušení starého zákona a střísení nového.

²² t. j. nové a trvanlivé u větších myš se všech národův.

²³ t. j. stane se, že každého dne přicházejí budou, od soboty do soboty, od novoměsíce do novoměsíce, lidé při slavnosti, nejen jednon v těmání, nebo ve čtyřech nedělích, jako nyní; neboť vždycky den po dni bude jako státi a věčný svátek.

proti mně: ²⁶ červ jejich neumře a oheň jejich neuhasne: ²⁷ i budou až do sytosti viděním všelikému tělu. ²⁸

²⁶ L. J. ti ošklivé a slabobní Boží uzří mrtvá těla nepřítelů Kristových: rozuměj přímo, jak skutečně při dobytí Jeruzaléma se stalo, pobitých, nebo ven z církve vyvržených, a po veškerém světě rozptýlených, co duchovně mrtvých; potom však o všech nepřítelích Božích a církve Jeho.

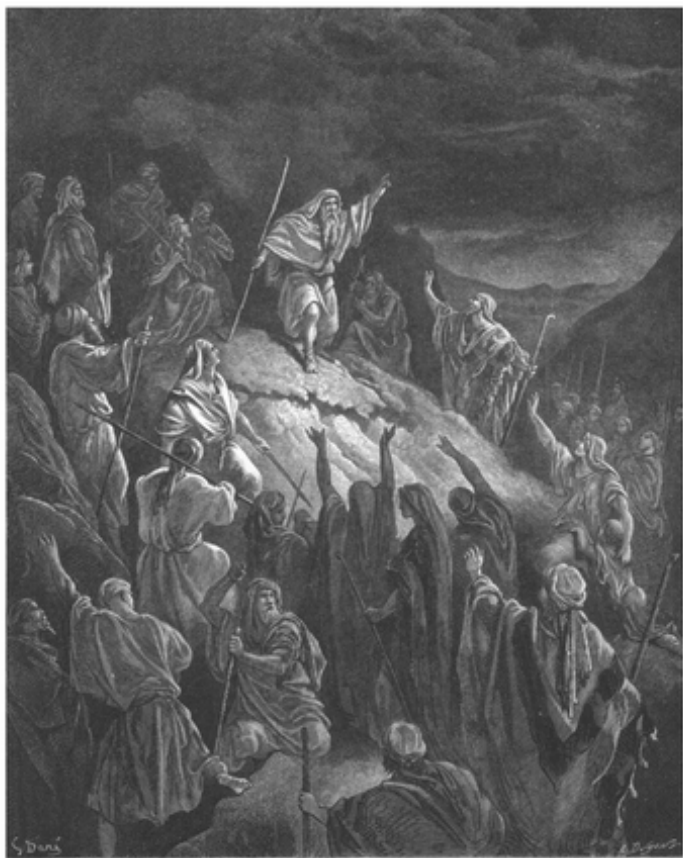
²⁷ L. J. trápení a trápení jejich nebude konec; rozuměj též o těch, kteří od Hospodina v soudný den na věčné muky odsouzeni budou. (Viz Mat. 9, 45.)

²⁸ L. J. budou v hrozy příklad spravedlnosti Boží.

Poslední tato slova prorokova (28-34) lze též slyšet na vykročení — vyjítí z tohoto života, z hodů vesdejích, ku kterýmž nás bez zásluhy naší z poně milosti své Hospodín Báh náš povolati ráčil, k hodům jiným, k hodům blazenosti věčné, nestižné, utěšného patření velebnosti Božské a polívání slasti království Jeho. Až se nám doba vykročení toho přiblíží, pak nám dejť všem onem milostivý Hospodín, abychom nalesení byli oděni čistým rouchem milosti Jeho, zblženým v nejvyšší krevi Božského Beránka, a tak ušedše hroznému osudu nešťastných zavržencův, dostali se ve společnosti Svätého Ierusalémského a věrných následovníkův Jeho a propovídajíc a nímž chválili Jeho, radovali se s ním v odpočinku věčném.

MATHATHIAS VYZYVÁ MUŽE HORLÍCI ZA ZÁKON K ČTEKŮ NA HORY.

PROROCTVÍ JEREMIAŠOVO.

Jeremiáš, syn Helkiáše, kněze židovského z Anatot, městečka vzdáleného od Jerusáléma na sever asi míli cesty, byl povolán od Boha již z mládí k prorockému úřadu, a zastával jej věrně po 42 let [629—587], od času krále judského Josiáše až do věku králův Jechoniáše a Sedeciáše, zůstava v stavu panickém.

Bylť to doba všeobecné hluboké zpousty mravní od dvoru královského až do nejsprostšího lidu. Tuť bylo úkolem sv. proroka kárati i krále i lid veškereň z nepravostí jejich vůbec a z modloslužebnosti zvlášť, a napomínati je, aby se obrátili k Bohu a plnili zákon jeho, hroziti neposlušným, že je zastihne přísaná pomsta Boží, a těšiti zarmoucené, že jim Bůh jistě sešle zaslíbeného Vykupitele.

Ale proti neohroženému karateli povstali bezbožníci, a jsouce nepřítelům obleženi v Jerusálémě, spoutali svatého proroka a uvrhli jej v hlubokou, kalupinou cisternu, kdež by byl zahynul, kdy by jej nebyl dvořenin jeden vysvobodil. Po dobytí města dáno mu na vůli buď do Babylona se zajatými se odebrati, anebo ve vlasti zůstat. On zvolil toto a zůstana s malou částkou sprostého lidu v Jerusálémě, želel úpěnlivě zboření jeho.

Když po zabití babylonského správce země zbytek Židův do Egypta se utekl, odebral se tam s nimi, jak se praví, i Jeremiáš, a nepřestana i tu je kárati, od nevděčnickův v Tamsisu ukamenován byl.

Hrob jeho se podnes ukazuje nedaleko Kabiry, hlavního města egyptské země.

KAPITOLA I.

Bůh povolal Jeremiáše již v mládí k úřadu prorockému, ukazaje mu budoucí potrestání Judských a dočkáva mu mysl k státním konání poradců jeho.

1. Slova Jeremiáše, syna Helkiášova, z kněží, kteříž byli v Anatot v zemi Benjamin.

2. Stalo se slovo Hospodinovo k němu za dnův Josiáše, syna Amonova, krále judského, třináctého léta kralování jeho:

3. A stalo se za dnův Joakima, syna Josiášova, krále judského, až do konce jedenáctého léta Sedeciáše, syna Josiášova, krále judského, až do přestěhování Jerusáléma v měsíci pátem.^a

4. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkající:

5. Dříve nežli jsem tě zpláobil v životě, znal jsem tě: a dříve, nežli jsi vyšel z života, posvětil jsem tě, a za proroka v národech dal jsem tebe.^b

6. I řekl jsem: A, a, a, Pane Bože! ať, neumím inalviti, nebo dítě jsem já.^c

7. I řekl Hospodin ke mně: Neříkej: Dítě jsem; nebo ke

KAPITOLA I.

^a t. j. viděti, prorocství (Viz It. I, 1.); vztahuje se k celé knize prorocství jeho.

^b t. j. odvětní obyvatelův Judských do zajetí babylonského. Joachaze a Joachima nejmenuje.

^c t. j. jakoz jsem tě stvořil, tak jsem tě již před narozením posvětil, od hříšův odvětní tebe. Někteří sv. učitelové za to mají, že sv. prorok tuto náznakem sdělenou svatost nepokřivenou zachoval, a proto i k Bohu hneď po smrti pojat byl (II. Machab. 15, 13); jímž jest o povolání k prorockému úřadu vykládají.

^d t. j. člověk mladý, nerytmivý a k úřadu prorockému ještě vělel, jak nespůsobný. Má se za to, že byl věkem mezi 15—20 lety.

všem, k čemuž tě pošli, půjdeš a všechny věci, kteréžkoli ti rozkáží, mluviti budeš.

8. Neboj se před tvářmi jejich: neboť já jsem s tebou, abych tě vytrhl,^a dí Hospodin.

9. I vztáhl Hospodin ruku svou a dotekl se úst mých:^b a řekl Hospodin ke mně: Ať, dal jsem slova má v ústa tvá; i hle, ustanovil jsem tě dnes nad úrody a nad královstvími, abys vyplnil s zkažil a rozptýlil a rozmetal a stavěl a stáplil.^c

11. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkající: Co vidíš, Jeremiáši? I řekl jsem: Prut bříci^d já vidím.

12. I řekl Hospodin ke mně: Dobře já viděl, nebo bříci budu já nad slovem svým, abych učinil je.^e

13. I stalo se slovo Hospodinovo podruhé ke mně říkající: Co vidíš? I řekl jsem: Hrnec podpalený vidím,^f a tvář jeho od tváří pláncův.^g

^a t. j. z jejich moce; já tě budu ochrániti, aby ti neublížili.

^b t. j. aby mu jistým znamením bylo, že jej Bůh sám vymluvna a k úřadu prorockému spůsobna učilil. (It. 6, 6.)

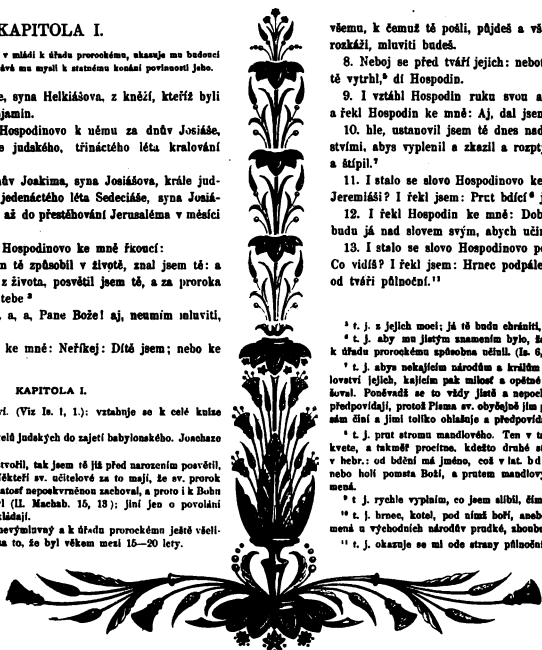
^c t. j. abys nekajícím národům a královstvím pomstu Boží a skázu obrálovství jejich, kajícím pak milost a opětné vztálení obce jejich oblékval. Podruhé se to vždy jímž a supochyplé splňuje, co proroci předpovídají, protož Písmo sv. obyčejně jim přivlastňuje, co Bůh vlastně sám činí a jímž toliko oblékaje a předpovídá.

^d t. j. prut strum mandlového. Ten v tamsích krajích nejdivě kvete, a takzvě pročtina, kdežto druhé strumoví ještě spí, odkudž v hebr.: od bříci má jméno, což v lat. bříci vyloženo jest: prutem nebo holí pomsta Boží, a prutem mandlovým rýchlá pomsta se znamená.

^e t. j. rychle vyplátno, co jsem slíbil, čím jsem zahroutil.

^f t. j. hrnec, kotol, pod nímž hoří, anebo který vře. Takový znamená a vyhodnotí národův krádež, zhubošé války.

^g t. j. ukazuje se mi ode strany pláncův, kdež bydlieli Chadejiti.

14. I řekl Hospodin ke mně: Od půlnoci otevře se zlé na všechny obyvatele země [judské].

15. Neboť aj, já svolám všechna přibuzenství království půlnocních, praví Hospodin: i přijdou a postaví jeden každý tíh svůj u vchodu do bran jeruzalémských a po všech zdech jeho vůkol, a po všech městech judských

16. I budu mluvit soudy své s nimi¹⁴ pro všelikou zlost těch, kteříž opustili mne a obětovali bohům cizím a klanějí se dílu rukou svých.

17. Protož ty přepás bedra svá a vstaň a mluv k nim všechno, což já příkazuji tobě. Nestrachuj se před tváří jich: neboť nedopustím, abys se báli obličejů jejich.¹⁵

18. Já zajisté dal jsem tě dnes za město hrazenou, a za sloup telezný a za zeď měděnou nade vši zemí [proti] králům judským, knížatům jeho a kněžím i lidu země.

19. I bojovati budou proti tobě, ale nepřemohou: neboť já jsem s tebou, praví Hospodin, abych tě vysvobodil.

KAPITOLA II.

Přímá řeč Bůh proti Edě a všeobecně proti pastýřům jeho zvláště, že opustili Boha pravého a obzřeli modloslužbu se oddali, a hrozí jim příchyn trůsem.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkací:

2. Jdi a volej v názi Jeruzaléma¹ řka: Toto praví Hospodin: Rozpomenu si jsem se na te, smlouvav se nad tvou mládostí a nad láskou zasnoubení tvého, když jsi následovala mne na poušti, v zemi, kteráž nebývá osídlena.²

3. Svátý jest Israel Hospodin. [jako] prvotiny úrod jeho;³ všickni, kteříž ztrácejí jej, hřeší: zlé věci přijdou na ně, praví Hospodin.

4. Slyšte slovo Hospodinovo. dome Jakobův, a všechna pokolení domu izraelského.

5. Toto praví Hospodin: Jaké shledali otcové vaši při mně bezpráví, že se vzdálili ode mne a chodili za marností a marni učinění jsou?

6. A neřekli: Kde jest Hospodin, kterýž nás vyvedl ze země egyptské: kterýž nás provedl skrze poušť, skrze zemi neobydlenou a bezcestnou, skrze zemi křivá a obrat smrti,⁴ skrze zemi, v níž nechodil muž aniž byli lidé?

7. A uvedl jsem vás do země Karmélu,⁵ abyste jedli ovoce její a nejlepší věci její: ale vy všečte poskvrnili jste zemi mou, a dědicví mé položili jste v obavnost.

8. Kněží neřekli: Kde jest Hospodin? a ti, kteříž drží [v rukou] zákon, nepoznali mne a pastýři odstoupili ode mne: a proroci prorokovali v Bálovi⁶ a za uodlami chodili.

¹ t. j. souditi budu je a odsoudím, a potrestám všechny obyvatele království Judského.

² Hebr.: abych tě snad nepožal před tváří jejich. t. j. kdybys nepošebl.

KAPITOLA II.

¹ t. j. každé vojsko, ať té všechno lid v Jeruzalémě slyší.

² Časem mládosti míni ten čas, když Bůh lid z Egypta vyvedl, zákon mu na poušti dal, a tak jako s chotí v smlouvě s ním vstupili a se spojili.

³ t. j. jako prvotiny všeho výtěžka země svařovány jsou Hospodin, tak i národ judský musí svařovati.

⁴ t. j. mrtvov a setrůdnou i tak nebezpečnou, po níž kdo jde či vsta se opovrháje.

⁵ t. j. do země úrodné jako Karmel (sahrada Páse), kterýž také od úrodnosti své jméno měl.

⁶ t. j. ve jménu Bála.

9. Protož ještě soudem souditi se budu s vámi, praví Hospodin. i s vašimi syny hádati se budu.⁷

10. Jděte k ostrovům Cethim, a vizte: a pošlete do Cedar a pozorujte pilně: a vizte, stalo-li se [tam] co takového.⁸

11. Zdáli změnili [který] národ bohy své, a ti zajisté nejsou bohové: lid pak můj proměnil ašuru svou v modlu.⁹

12. Utazáněte se nebosa nad tím, a brány jeho zkoruptujte se velmi, praví Hospodin.

13. Nebo dvoje žle učinil lid, můj: mne opustili, studnici vody živé, a kopali si cisterny, cisterny rozpukané, kteréž nemohou držeti vody.

14. Zdáli otrok jest Israel, anebo syn a děvky doma zrozený?¹⁰ Proč tedy vydan jest v loupež?

15. Nad něho řvali lvové a vydali hlas svůj,¹¹ položili zemi jeho v pustinu: města jeho vypálena jsou, a není, kdo by bydlil v nich.

16. Synové také memfejští a tafejští zprznilli té až do vrchu [hlavy].¹²

17. Zdáliž se tobě to nestalo, proto že jsi opustila Hospodina Boha svého toho času, když tě vodil po cestě?

18. A nyní co chceš na cestě egyptské? abys pila vodu kalnou?¹³ A co tobě do cesty assyrské? abys pila vodu řeky?¹⁴

19. Trestati tě bude zlost tvá a odvrazení tvé domlouvati bude tobě. Věz a viz, že zlá a hořká věc jest, opustiti Hospodina Boha svého, a že není bázně mě před tebou, praví Pán Bůh zástupův.

20. Od věku zlámalá jsi jeho mé, roztrhla jsi svazky mé, a řekla jsi: Nebudu sloužiti. Na každém zajisté pahrbku vysokém a pod každým stromem ratoletným ty jsi se kladla, nevěstko!¹⁵

21. Já pak štipil jsem tě vinici výbornou,¹⁶ všechno símě [bylo] pravé:¹⁷ kterak jsi se mi tedy proměnila ve zlé, vinice cizí?¹⁸

22. Bys se umyla sanytrem, a rozmnožila sobě bylinu boritů, skřelna jsi v nepravosti své přede mnou, praví Pán Bůh.¹⁹

23. Kterakže pravíš: Nejsem poskvrněna, za Báli jsem

⁷ t. j. die spravedlnosti, nikoliv die milosrdenství s vámi soudím, a přímá věs potrestám.

⁸ Cethim jsou ostrovy na západ Palestiny, k Evropě ležící: tuto všeobecně na země západní. Cedar jest na východ, část Arabie. Sasyi: pošlete na vše strany, nalezněte-li co podobného.

⁹ t. j. i pohanští národové drží se nepřetržitě bohů svých, a vy opouštěte Boha pravého?

¹⁰ t. j. otrok nebo dítky otrokův právem tadejším samy též otroky byly a k movitému jméni následy.

¹¹ Levy rozuměj nepřítelů vojska Chaldejští; radovali se nad tím jako lev nad loupěží.

¹² t. j. Egyptští vzhurť se saskali, a zhašobili svým modlosluživem: Tafei a Memai jsou města egyptská.

¹³ t. j. proč se běžeš do Egypta o pomoc neuzitečnou, jako kalná voda Nilu?

¹⁴ t. j. proč hledáš pomoci u Assyrských? Tímefť jsouco od jedné, utvářali se po všesoké čas Židé o pomoci k druhým. Kalná voda Enfrata a Nilu značí obzřev modloslužbu. (Sr. v. 13.)

¹⁵ t. j. sponověšila jsi se mi modloslužbou; ta se provozovala na chlumcích a v hájích.

¹⁶ t. j. jako výborný kmen v zemi chanaaejské, do níž jsem tě uvedl.

¹⁷ t. j. dobrý, výborný. Rozuměj tím semenem patriarchy: Abrahama, Jakoba, Isaka, cítěte pravbu Boha.

¹⁸ Die hebr.: jak jsi se mi obrátila v chrastr vinice chosmeké, t. j. stanou se modloslužebci.

¹⁹ t. j. tak jak modloslužba změníš. Se ani sebe ostřeji myšla a báldla, jich jako byliny boritů k čístejší oděvu utváří bílélové, nejsou s to, aby té oděly.

nechodla? Pohléd na cesty své v údolí,²⁶ poznej, co jsi činila: [jsi jako] báboun lehký, chvástaje po cestách svých:²⁷

24. [Jako] dívka odice zryká na poušti; [když] v zálosti duše své přitahuje vítr milování svého: *šádný jí neodvratí:²⁸ všickni, kteříž jí hledají, neustanou: v měsících jejich naleznou jí.²⁹*

25. Zdržuj nohu svou od nahoty a hrdlo své od řízní.³⁰ I řekla jsi: Zoufala jsem, nikoli tak neucítím:³¹ nebo jsem zamilovala [boby] cizí, a za nimi chodití budu.

26. Jakož zahanben bývá zloděj, když popaden jest, tak zahanben budou dům izraelský, oni i králové jejich, kněžata a kněží, i proroci jejich,

27. říkající dříve: Otec můj jsi ty! a kameni: Ty jsi mne zploдил; obrátili ke mně hřbet a ne tvář; ale v čas soužení svého řeknou: Vstaň a vysvobod nás.

28. Kdež jsou bohové tvoji, kterých jsi nadělal sobě? Necht vstanou, a vysvobodí tě v čas soužení tvého; nebo podle počtu měst tvých byli bohové tvoji, Judu!³²

29. Což chcete se mnou soud věsti?³³ Všickni opustili jste mne, praví Hospodin.³⁴

30. Nadarmo jsem bil syny vaše; nepřijali kázně: meč váš seřal proroky vaše,³⁵ jako lev hubitel

31. [Jest] pokolení vaše. Vzte slovo Hospodinovo: Zdali pustinou učiněn jsem Izraelovi, anebo země pozdní?³⁶ Proč tedy řekl lid můj: Odstoupili jsme!³⁷ nepřijímáme více k tobě?

32. Zdáli zapomena panua na ozdabu svou, nebo nevěsta na první kčanicí svou? Lid pak můj zapomněl na mne za dy nešťaláná.

33. Co usilujíc dobrou ukázati cestu svou k hledání milování,³⁸ ježto jsi nad to i zlosti své, cestám svým vyučovala;

34. a na křídlech³⁹ tvých nalezena jest krev duší chudých a nevinných: ne v jamách našel jsem je, ale ve všech [místech], jež jsem svrchu připomenul.⁴⁰

35. I řekla jsi: „Bez hříchu a nevína jsem já; a protož necht se odvrátí přehliovost tvá ode mne.“ Aj, já v soud vejdu s tebou,⁴¹ proto že jsi řekla: Nehřešila jsem.

²⁶ t. j. Hlasono, hlíš Jerusálmá, kdež se děti modie Molochu obětovaly, a na hřve páliťvati.

²⁷ Hebr.: jako mladá volkovicke, t. j. od jedné mody k druhé bédáh. ²⁸ Nemoždí podobnost doery Jerusálmáské, šli lid izraelského, sloužit modlo přirovnává se tu třjní divoké odice, kteráž po čítnu a větru za asocem bédáh, nedáje se udržeti.

²⁹ t. j. netouba jí přilíš hledati, v čas třje naleznou jí. Lesní oslové jsou své velmi plachá, bodlivé se skrývajíce před člověkem; ale v čas bédání vyběhají na jevo: tak i já doery Jerusálmákovu snadno nalezu v čas a na místě početlá, hanebné modloslužebnosti její.

³⁰ t. j. neobazuj se, nesmiň, zanech chlipnosti, modlářství.

³¹ t. j. není modlo, nemohu tobo nechat! tak obavná, krutá, zhoubná jsou pouta hříchu nešťatosti!

³² t. j. kolik měř, tolik bohů, tedy velmi mnoho; ať ti nyní pomohou!

³³ t. j. mne obrátivši, že vám neposlušná;

³⁴ a tak ne má, ale vaše jest vina.

³⁵ t. j. ty, které jsem k vám poslal, místo co jste jich měli poslechnouti, pobili jste. (Sr. Mat. 23. 37.)

³⁶ t. j. která posed přinášá drody, se posed obli sraja. Smysl: Zdáli jste u mne souzi měli, se bych byl odepřel, anebo se zdráhá své vám dobrodini prokazováti?

³⁷ Hebr.: „panujeme, páni jsme.“

³⁸ t. j. proč se stavíš, jako bys byla sevína, a skrýváš obavné skřivky své, aby sisžala lásku mou? nebo die Hebr.: „proč chvástá cesta svou, hledáš milost? tím právě zlé cesty své okazuješ jiným!“

³⁹ t. j. na obrátí odvě.

⁴⁰ t. j. v celé zemi, ne někde skrývá, ale zjevni jí své nešlechotnosti přehala.

⁴¹ t. j. dokáži ti vinnu svou, jakkoliv se ospravedlňuješ.

36. Jak nícemná učiněna jsi přilíš, opětující cesty své:⁴² i od Egypta zahanbena budeš, jako jsi zahanbena od Assura.

37. Nebo i z tohoto vyjdeš a ruce tvé budou na hlavě tvé:⁴³ nebo potře Hospodin důvěrnost svou a nic nebudeš mti štástného v ní.

KAPITOLA III.

Podobenstvím smilné ženy připomíná lidu hříchy jeho; ukazuje, že lid judský více se prohlédl od lid izraelský, napomíná k pokání, a sličuje kaljicim uličník.

1. Obecně říkává se: Propustil-li by muž ženu svou a ona odejde od něho, pojala by muže jiného: zdalí se navráti k ní více? Zdáli nebude poskrvněna a sprzněna žena ta? Ty pak jsi smilnila a milovníky mnohými: ale navrát se ke mně, praví Hospodin, a já přijmu tě.

2. Pozdvihni očí svých upřímá a pohléd, kde by se nebyla prostřela: na cestách sedávala jsi, čekající jich jako lotr na poušti: a poskrvnila jsi zemi smilstvími svými a zlostmi svými.

3. Pro kteroužto věc zdržány jsou krůpěje deštové a pozdního deště nebylo:⁴⁴ celo ženy nevěsty učiněno jest tobě,⁴⁵ nechtěla jsi se zarditi.

4. Protož aspoň od nynějšho času volej ke mně: „Otcé můj, vůdce panenství mého ty jsi!“

5. Zdáliš: hnévati se budeš na věky, anebo takto setrváš do konce? Aj, mluvila jsi a činila jsi zlé, a co jsi jen mohla.⁴⁶

6. I řekl Hospodin ke mně za dnů Josiáše, krále: Vzděl-li jsi, co činila odbojnice izraelská? Odešla si na každou horu vysokou i pod každý strom ratolestný, a smilnila tam.

7. I řekl jsem, když učinila všechny ty věci: Navrát se ke mně: a nenavrátila se. I viděla to přestupnice, sestra její judská.

8. Ze proto, poněvadž byla smilnila odbojnice izraelská, propustil jsem jí, a dal jsem jí lístek zapuzení: a nebála se přestupnice judská, sestra její, ale odešla a smilnila také ona.

9. A snadnoť smilství svého poskrvnila zemi a smilnila s kamenem i s dřevem.⁴⁷

10. A i tím se vším nenavrátila se ke mně přestupnice, sestra její judská, celým srdcem svým, ale ve lži, praví Hospodin.

11. I řekl Hospodin ke mně: Ospravedlnila duši svou od-

⁴² t. j. k předělým nepravostem se navraceno, anebo: jako prve od jednoho národa k druhému, i k jejich božím o pomoci se uobázejí.

⁴³ t. j. i Egypta vrátíš se s nepořizovno, rukama nad hlavou lomíc.

KAPITOLA III.

¹ t. j. takovou die práva šidovského nesmí mít první příjmovi více, a učiní-li to, byl nešit.

² Jinak: I jarní dešť k setbě potřebný, i posadí přede žněmi.

³ t. j. nízemná jsi celá nezpytána: odlišila jsi všechny stůd, tak že jsi se nad šidov obavnosti nezardila.

⁴ Mandel sln u Židů (a byti má vždy a všedy) stráženo a vědcom ochoti své.

⁵ t. j. jakkoliv jsi tak mluvila, šlela jsi pruce zlého, co jsi jen mohla; nebo: sotra tak promluví, přijme tě, jakkoliv jsi zlé činila, co jsi jen mohla. (Viz 1.)

⁶ Tím se potíná tová částka řeči prorokovy.

⁷ Tehdáž se snažil Josiáš viru v pravěho Boha a četa k němu, klesal za dřevných králův, opět vzkřísil; ale nesmohlo toho docela, neboť byla mravní zpatlost a modloslužebnost přilíš hluboko vsázkerna životi proslita.

⁸ t. j. otia mody kamenné i dřevné. Varuje lid judský, aby pro modlářství své nebyl tak svěřen, jako se to již stalo izraelským: ti byli tehda již odvrátni do zajetí asyrského. (IV. kni. 17. 6.)

vracující se [dcera] israelská u přirovnání k přestupnici judské.*

12. Jdi a volej řečmi těmito proti pálnoci a dš: Navrať se, odvraťující se [dcero] israelská, praví Hospodin, a neodvrátíš tvář své od vás: nebo já svatý jsem, praví Hospodin, a nebudu se hněvati na tebe.

13. Však ale poznej nepravost svou, že jsi proti Hospodinu Bohu svému přestoupila: a rozptýlila jsi cesty své [k bohům] cizím pod každým stromem ratolestným, a hlasu mého neslyšela jsi, praví Hospodin.

14. Obráťte se, synové, a navraťte se, praví Hospodin; nebo já jsem muž váš: ** a přijmu vás jednoho z města, a dva z pokolení, a uvedu vás na Sion.**

15. A dám vám pastýře podle srdce svého, a pásti budou vás uměním a učením.

16. A když se rozmnožíte a vzrosteáte v zemi za dnů těch, praví Hospodin, nebudou říkati více: „Archa úmluvy Hospodinovy!“ aniž jim vstupí na srdce, aniž budou na ni vzpomínati: aniž bude navštěvována, aniž bude více dělána.

17. V ten čas nazývati budou Jerusálém trůnem Hospodinovým: a shromáždí se k němu všickni národové ve jménu Hospodinovu do Jerusálema, a nebudou choditi po nepravosti srdce svého přezleho.

18. V těch dnech půjde dům judský k domu israelskému, a přijdou spolu ze země pálnocní** do země, kterouž jsem dal otcům vašim.

19. Ale já jsem řekl: Kterak té počtu za syny** a dám tobě země židovskou, dědičtí slavné zástupci národův? ** I řekl jsem: Otcem nazývati mne budeš a za mnou choditi nepřestaněš.**

20. Ale jako když pohrdá žena milovníkem svým, tak jest zřezal maou dům israelský, praví Hospodin.

21. Hlas na cestách slýšán jest; pláč a kvílení synův israelských: poněvadž nepravou učinili cestu svou, zapomněli se na Hospodina Boha svého.

22. Obráťte se, synové, a navraťte se, a uzdravím odvrácení vaše! ** „A, my přicházíme k tobě; nebo ty jsi Hospodin Bůh náš.“

* t. j. až lid israelský tak těžce modloslužbu zhměnil jako judský, jest přece spravedlivější, méně viny než judský, neboť ten byl větší milostí ode mne odřídil; tak k př. měl pravy chrám, a pravě kněstvo u prostřed sebe a t. d.

** t. j. Pán váš. Rozumí se o Kristu Pánu, jenž ať je cobytní církvě své; tak též i tuto dále.

** t. j. byt jodný toliko z některého města lidného pokání štáti, anebo dva z některého pokolení israelského, uvedu je zpět. Duchovně se slyší na skrovný počet vyvolených. (Mat. 22, 14.)

** Nebudou se bonovati více sroben, jako jediným vládnutím znamením svátosti přitčinnosti Boží, a trůnem věčivosti jeho. V druhém chrámě, vystavěném po zajetí babylonském, nebylo více archy, neboť byla s prvním chrámem za Nabuchodonosora zhořela; avšak to v úplné pravdě rozuměj o Jerusálemském novém, křisti Kristově, die slov Pána. (Jan 4, 22.)

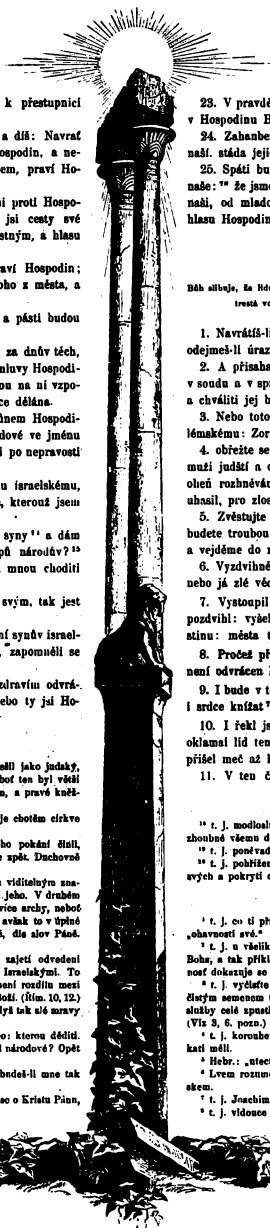
** t. j. se samě assyrské a babylonské, kamž do zajetí odvedeni byli. Tehdáž nebylo více rozdílu mezi judskými a israelskými. To však u vyjitím svých z zajetí v církvi nová, kdežto nyní rozdíl mezi národem a národem, jesto vřelá rovně jsou vyvoleni Boží. (Řím. 10, 12.)

** t. j. jak té, lidé israelští, budu míti za syny, když tak své mrazvy máš?

** t. j. kterouž veliči a moesi národové vládi; anebo: kterouž dědičt. v amply duchovním na si podliti míti budou most národové? Opět praví o církvi nového zákona.

** t. j. ne jlnak, leč zmáň-li mne opěť za otce, a bude-li mne tak ctít a poslouchati, aniž více mne opustí.

** t. j. odpustím vám vřiu vaši proti mně. Rozumí se o Kristu Pánu, jenž takto k lidu svému mluví.

23. V pravdě líživí byli pahrbkové, i množství hor: v pravdě v Hospodinu Bohu našem jest spasení Israelovo.

24. Zahanbení** snědlo práci otcův našich od mladosti naší. Stáda jejich i skoty jejich, syny jejich i dcery jejich.**

25. Spáti budeme v zahanbení našem, a přikryje nás hanba naše: ** že jsme Bohu Hospodinu našemu hřešili, my i otcové naši, od mladosti své až do tohoto dne: a neslyšeli jsme hlasu Hospodina Boha svého.*

KAPITOLA IV.

Bůh slyšel, že lidé odpustí, obrátí-li se k němu, krevi nechtají, že je potrestá vojevůdci babylonským; a keli pobouení lidu svého.

1. Navrátili-li se, Israelci! praví Hospodin, ke mně se obrať: odejmeš-li úrazy své* od tváří mé, nebuděš pohnut.

2. A přisabati budeš: „Živí jest Hospodin!“ v pravdě a v soudu a v spravedlnosti: a dobrořečiti budou mu národové a chváliti jej budou.**

3. Nebo toto praví Hospodin mužstvu judskému a Jerusálemskému: Zorejte sobě novinu, a nerozavějte na tráň:*

4. obřežte se Hospodinu, a odejměte neobřízky srdcí svých, muži judští a obyvatelé Jerusálema: aby snad nevyšlo jako oleň rozněvávám mě, a nerozpálí mě, a nebyl by, kdo by uhasil, pro zlost myšlení vašich.

5. Zvěstujte v Judovi a v Jerusálemské oblasti: mluvte a budete troubou v zemi: křičte silně a rčete: Shromáždíte se, a vejdemé do měst hrazených.

6. Vyzdvihněte znamení* na Sionu. Posilíte se,* nestáňte, nebo již zlé věci uvádím od pálnoci, a potření veliká.

7. Vystoupil lev* z lože svého, a loupežník národův se pozdvihl: vyšel z místa svého, aby položil smrt svou v pustinu: města trvá budou zřezána, ostanouce bez obyvatele.

8. Proč přepáste se křímami, květi a horkéjujte, protože není odvrácen hněv přehliřlosti Hospodinovy od nás.

9. I bude v ten den, praví Hospodin: Zhyne srdce královo i srdce knížat* a úzasnou knězi a zřede se proroci.*

10. I řekl jsem: Ach, ach, ach! Pane Bože! tedy-liž jsi oklamal lid tento a Jerusálém, fka: Pokoj bude míti i a j, přišel meč až k duši?

11. V ten čas řekne se lidu tomuto a Jerusálemu: Vřt

** t. j. modloslužby, při kterých se vřelosti sebe ohavněji nepravosti, zhoubné všem doměním i občestím bábobyh, provozovali.

** t. j. poněvadž restáti byli neúrodou (vis 4, 8.) a morem.

** t. j. pohřbení jeho učiněno jako v vředem smu o obavých hříchích svých a pokrytí eeli hanbou jako přikryvadnem.

KAPITOLA IV.

* t. j. co ti přičinon bylo k pádu a k provínání proti mně; Hebr.: ohavosti své.*

** t. j. u všelikém veřejném jednání svém dokázáš, že věrně se držíš Boha, a tak příkladu trébo následovati budou národové. Pravá zřetnost dokazuje se spravedlností v občestím životě.

* t. j. vyčlepte si pole srdcí svých, kteréž drubdy od Boha samého slýchv semezom něčemu jeho poseto bylo, a nyní trnů a hořčin modloslužby celé zspustio. Nebo: vykořeňte úplné hřích vřelostí z srdcí svých. (Vis 3, 6. por.) Náležitě obnovení života vřoním pokáním se počíná.

** t. j. koroubev, jako znamení, kam by se před hrozičtí válkou utkali náli.

* Hebr.: „utečte, obráťte se!“

** Lvem rozuměj Nabuchodonosora, krále babylonského, a jeho vojekem.

* t. j. Jachima a Sedekiasa s dvorem svým, nevědoucích si rady.

* t. j. vidouce se oklamány v předpovědích svých.

žhavý na cestách, kteréž jsou na poušti k cestě dcery lidu mého,* ne k převrácení a k přecházení.¹⁰

12. Duch plný z toho přijde mi: a nyní já mluviti budu s nimi soudy své.

13. Aj, jako oblačkové vystoupil a jako bouře vozové jeho: rychlejší nežli orlice koňové jeho; běda nám, neboť pohubeni budeme.

14. Obmeje od zlosti srdce své, Jerusáleme! abys spasen byl: dokavadž trvati budou v tobě myšlení škodlivá?

15. Nebo hlas zvěstajícího od Dan a oznamujícího modlu s hory Efraim.¹¹

16. Rčete národům: Aj, slyšáno jest v Jerusalemě, že strážní přicházejí z země daleké, a vydávají proti městům judským hlas svůj.¹²

17. Jako strážní polní obklíčili jsou jej vůkol,¹³ že mne k hrdvosti popudil, praví Hospodin.

18. Česty tvé a myšlení tvá to způsobily tobě: ta [jest] zlost tvá, jistě hořká, neb se dotkla srdce tvého.¹⁴

19. Břícho mé, břícho mé bolí mě, amylové srdce mého zkormoucení jsou ve mně:¹⁵ nebudu mlčeti, nebo hlas trouby slyšela duše má, křik bitry.

20. Potření nad potření voláno jest,¹⁶ a pohubena jest všechna země: náhle stržení jsou stanové moji, rychle [zakázeny] koze mé.¹⁷

21. Dokavad vidati budu utíkájícího, slyšati hlas trouby? 22. Nebo bláznivý lid můj nepoznal mne: synové nemoudří jsou a nesmyslní: moudří jsou, aby člnili zlé věci, ale dobře činiti neuměli.

23. Pohlédli jsem na zemi a aj! prázdna byla a k ničemu: a na nebesa, a nebylo světla na nich.

24. Viděl jsem hory a aj! hýbaly se: a váčnicki pahrbkové zkormoucení jsou.

25. Patřil jsem, a nebylo člověka: a všecké ptačtvo nebeské zaležlo.

26. Hleděl jsem a aj! Karmel pustý: a všechna města jeho zbořena jsou od tváří Hospodinovy a od tváří hněvu přehřívosti jeho.¹⁸

27. Nebo toto praví Hospodin: Pustá bude všechna země, ale však dokonaná nečiním.¹⁹

28. Kvůli bude země, a truchliti budou nebesa svrchu: proto že jsem to umluvil, myslili a nelitoval jsem, aniž jsem se odvrátil od toho.

* t. j. nepřátelé přicházejí pouští k hlavnímu městu Jerusalemu.

¹⁰ t. j. k úpiné zkáze.

¹¹ t. j. poselství o přibodu vojska babylonského, táhnoucího od severu, že přestoupili hranice (Dán město leželo na pomezí severním), že se již blíží Jerusalemu (hora Efraim byla blíz Jerusalemu); modlit. t. Bala, buď Nabuchodonosora, jenž se so Báb etiti dal, anebo že korovně znané byly obrázcem Báborym.

¹² t. j. křiče obžebání a vybojování mést.

¹³ t. j. nad Jerusalemem, nedávajícím alžham vyjít a projít.

¹⁴ t. j. pokuta za zlost tvou, ovčenská hořká a pronikavá; ta ukázala jako jedem každé tvé.

¹⁵ Slova prorokova, bédajícího nad hrozným spustožením země: nj-maš životu obráz bolesti.

¹⁶ t. j. porážka nad porážku, největší porážka; anebo: porážka za porážkou se oznamuje.

¹⁷ t. j. obydlí mé a stany, koží pokryté; smysl: všechna obydlí v zemi spustožena jsou nepřítelům.

¹⁸ t. j. páobením Hospodina, působením prudkého hněvu jeho, v němž mne nepříteli vydal.

¹⁹ t. j. nepouští, aby docela a navždy zahabena byla země ta, ačkoli v toh zastánčila.

29. Od hlasy jezdce a vypoštějícího střela uteklo veliké město: všeli na vysoká místa, vstoupili na skály: všechna města opuštěna jsou a nebydlí v nich lidé.

30. Ty pak pohubená, [dcero sionská!] co učiníš? Když se oděješ šarlatem, když se ozdobíš záponou zlatou a malčými lídicemi ocí své, darmo se budeš strojit; pohrdlím tebou milovníci tvoji, bezživoti tvého hledati budou.

31. Nebo hlas jako ku porodu pracující alyšel jsem, úzkostí jako rodičky: hlas dcery sionské umfrající a rozprostírající ruce své: Běda mně, neboť jest umdiela duše má pro zbití!²⁰

KAPITOLA V.

Želi, že není ani jediného, jenž by milostí nastoboval, že všicki vřeskní vteřtu pohubeni jsou, hrozi, že je hrozná potřé středem dním a smyem; ale ne domla.

1. Objeďte cesty jerusalemské a pohlédte, a spatřte, a hleďte v ulicích jeho, nalezete-li muže čínícího soud a hledajícího viry: i budu jemu milostiv.

2. Pakli by také: Živí jest Hospodin! řkali, i to krivé přisáhati budou.²

3. Hospodine, očí tvé patří na vřru: bil jej je, ano nebolelo jeho: potřeť jsi je, a nechtěl jsem přijmáti kázně: zatvrdili tváři své nad skála, a nechtěli se navrátiti.

4. Ale já jsem řekl: Snad jsou chudí a blázniví, neznařejce cesty Hospodinovy, soudu Boha svého.³

5. Půjdu tedy k předním a mluviti budu jim; neboť oni poznali jsou cestu Hospodinovu, soud Boha svého, a aj, tito vesměs více rozlámali jeho, roztřhali svazky své.

6. Protož pobil je lev z lesa, vík k večeru pohubil je, rys bdiel nad mesty jejich: ⁴ každý, kdož by vyšel z nich, pohlapen buče; protože se rozmnožila přestoupení jejich, rozmohla se odvrácení jejich.

7. Pro jakou věc budu tobě moci milostiv býti? Synové tvoji opustili mne a přisahají akre ty, kteříž nejsou bohové; nastyil jsem je, a oni cizoložili jsou, a v domě nevěstky smilství prováděli.

8. Kohové bujní a hřeblí utínění jsou: jedenkaždýFebce k ženě bližního svého. (Ezech. 22, 11.)

9. Zdalší pro ty věci nenavštívím [jich], praví Hospodin? a nad národem takovým nepomstí se duše má?

10. Vstupte na zdi jeho rozsmecte je, ale skonání nečítěte: ⁵ odejměte rozvody jeho, protože že nejsou Hospodinovy.⁶

11. Přestoupením zajisté přestoupil proti mně dům israelský, a dům judský, dí Hospodin.

²⁰ t. j. lomící rakana a volající: hynu pro mnozství shýbých! anebo die hebr.: hynu od zvrátí!

KAPITOLA V.

¹ t. j. jenž by činil soud a vyhledával to, což pravého jest, a dbal spravedlnosti.

² t. j. byr se i zevnitř k náboženství hlásil, jmeno mé vypravice, pohybem to pokrytívám jest.

³ t. j. chudí, obrájeci se velikými pracemi a tudíž nenašli, nomažce kdy se obrátí jakoum Bohem. Nevěřoucí jest se říkat nepřítelům vřimouřé chybujícího, ačkoli pak přemoučelná, když tožli i přehlídli i schopnosti má, a pravě se poučil.

⁴ t. j. lev, vík, rys značí Nabuchodonosora, zvíšstí smony, krutý a náhlý vřád jeho do země.

⁵ t. j. sběže zdi Jerusalema, ale nevrátí ho do kofan.

⁶ t. j. odějtež špatné rvti, ale kusem v sobě dobře nezkažte; zhubte, ale nepřehlaďte docela toho národa, a to pro národěk, a nábož povstane v šse Spasitel. Tim rozkazuje nepřítelům vykonati pomatu nad hlitky zatvřelými.

12. Zapřeli Hospodina a řekli: Nemf on!¹ anif přijde na nás zlé; neuzfíme meče a hladu.²

13. Proroci u vřtr byli mluvili, a odpovřdí [Bořf] nebyto v nich; protoř tyto vřci přihodf se jim.

14. Toto pravf Hospodin Břh zřstupřv: Protoře jste mluvili slovo to, a jř dřvřm slova svř v řstech trřch v oheř, a lid tento v dřvř a zřfje je.

15. Aj jř přivedu na vřs nřrod z daleka, dome Izraelakř, pravf Hospodin; nřrod silnř, nřrod starořitnř, nřrod, jehoř jazyka nebudě umřti, ani budě rozumřti, co mluvř.

16. Toul jeho jako hrob otevřenř; vřckni jsou silnř.

17. I bude jřsti osenř tvř a chlěb tvř; zřfje sny tvř, i dcery tvř; jřsti bude střdo tvř i skoty tvř; jřsti bude vinici trou i fřk tvř; a setře hrazenř mřsta tvř, v nichř ty mřs doufřnř, mečem.

18. Ale vřsk i v tčch dnech, pravf Hospodin, nevyhladřm vřs do konce.

19. Pakli bystě řekli: Proč utřdili nřm Hospodin Břh nřs vřcko toto? řeknř jřm: Jakoř jste opustili mne a slouřili bohu cizřmu v zemř svř, tak slouřiti budete cizřm v zemř ne svř.

20. Oznamřteř to domu Jakobovu, a rozhlřste v Judětu, řkouce:

21. Slyř lide blřznřvř, kterřz nemřs srdce: kterřz majřte oči, nevidřte; a uři, a neslyřte.

22.³ Mne tedy se nebudete břit, dř Hospodin, a před tvřřf mou nebudete se kormoutiti? kterřz jsem polořil moř pisek za cfl, za přřkazřnř vřnř, jehoř nepřestoupř: i pohonu se [vny jeho], ale nezmohou ho, a nadmou se vny jeho a nepřjdou ho:

23. ale lid ten mř srdce nevěřfci a drřdivř, odstoupili, a odeřli,⁴

24. a neřekli v srdci svřm: Bojme se Hospodina, Boha nřneho, kterřz nřm dřvř dřsř časnř i pozdnř řasem svřm; a přinosř řni roční zachovřvř nřm!

25. Nepravosti vřs odvrřdily vřci ty:⁵ a břchovř vřsi zbrřnili dobrě od vřs:

26. ne nalezeni jsou v lidu mřm bezbořnci, řřhřfice jako přřnci, osidla kladouce a pletky k polospřnř mužřv.

27. Jako lřcka plnř přřkvř, tak jsou domov jejich plnř lřti: proto velici utřdění jsou a zbohřtřli:

28. zřstouřli a zřtuchnřli, a pomlnuli řeč mřch neřlochetnř. Pře vdovy nesoudili, pře sirotka nespravili, a soudu chudřch nesoudili. (Ja. 1, 32. Zach. 7, 10.)

29. Zdlřli [jich] pro ty vřci nenavřřtřm? pravf Hospodin: aneb nad nřrodem takovřm nepomřř se duře mř?

30. Uřasnitř hodnř a divnř vřci staly se na zemř:

31. proroci prorokovali řeř, a kněři plesali rukama svřjma:

¹ T. j. „nemf on, v jehoř jměně se nřm křfje, ten, jehořto slovem vřcko uřřeno jest, a jenř drudřy řsty prorokř mluvřli;“ nebo: „nemf ho ani, ře bychoh se jeho břit potřebovali.“ Zvlřřk vřsk rozuměj o Kristu, jeř, ař jim slavnř řekl: „Jřf jsem!“ — „vydřli, aby by ukřřivřnř,“ proto takě od 14—18 vřřti trest se tř bobovřřti: pobuhni od Řimanřv, „nřroda, jehoř jazyka neumřti“.

² T. j. nedojde na nřs ani vřlka ani obřeřti, jeř klid provřř.

³ 22—24. Smysl: Jakohl moře rozbouřenř dř se moči mou zarsřli i břchem přeřjym, tak ře ho nepřestoupř; lid mřf je tak spřřy, ře se ani dobrodinřm ani tresty neřd sřdřeti od přestoupenř sřkosa neho.

⁴ Chřdř: „ře odstoupili od sluhř mř, proto zajřtřmi uřřnřli jsou.“

⁵ T. j. uřřly, ře se vřm nedosřvř převřtřnřstř k řrodě přřhodnř.

a lid mřj miluje takovř vřci.¹² Coř se tedy stane v nejposlednřřf řas jeho?

KAPITOLA VI.

Přepodřvřtř sbouba mřsta i samř skřza Babylořskř, hlavnř pro nepravosti vřsokřch a kněřř sřslořenem, a řeli, ře se napraviti nedajř.

1. Posinřte se, synovř Benjaminovř! u přostřd Jerusřlěma,¹ a v Tekua² trubte trubę, a nad Bethakarem vřzdřvřnřte korobery;³ nebo zřle vidřno jest od přřnci, a potřm velikkř.

2. Krřsnř a rozkosnř [pannř] byl jsem přřpodobnil dceru sřnosku.

3. K nř přjdou pastřřti, i střda jejich: rozbili na nř stany vřkol: přsti bude jedenakřř ty, kterřz pod rukou jeho jsou.⁴

4.⁵ Posvřtře na nř vřlku:⁶ povstřte a vstupme o poledni: břda nřm, ře se nachřřli den, ře delřř utřdění jsou střnovř veterřnř.

5. Vstřte, a vstupme v noci a rozmetjeme domy jejř.

6. Nebo toto pravf Hospodin zřstupřv: Posekejte dřvř jejř, a sdřlejte okolo Jerusřlěma nřsypř: tof mřsto jest navřřvenř;⁷ vřckřly nřstřk u přostřd nřho.

7. Jako studenou utřdila cisterna vodu svou, tak studenou utřdilo [to mřsto] zřst vodu:⁸ nepravost a zpustřnř slyřsřno bude v ũm: přede mnou vřdy nemoc a rřna.⁹

8. Vyřc se,¹⁰ Jerusřlěne, aby snad neodstoupila duře mř od tebe, abych snad nepolořil tě v pustinu, v zemř nebydlitelnou.¹¹

9. Toto pravf Hospodin Břh zřstupřv: Až do hrozu sřbrati budou jako na vinici ostřky Izraelě [řřkřjce]: Obrřt rukou svou jako ten, kterřz vřno sbřřř k putnř.¹²

10. Komuř mluviti budu? a komu ovdřdřm, aby slyřel? aj, neobřzaně ũř jejch, a nemohou slyřeti: aj, slovo Hospodinovo utřdění jest jim v potupu, a nepřjijou ho.

11. Protoř plnř jsem přchřlivosti Hospodinovy, utřvřm, sřdřeti [jř v sobě]:¹³ vyřje jř na malikkého vřnř a na abro-mokřdění ũmladřncř spolu: nebo muř s ženou jat bude, stavec s řim, jenř jest plnř dnřv.

¹² Die hebr.: proroci přednřřli křřvř uřeni, kněři ho potvrsovali, a lid toem byl řd: coř pak uřřnř v posledř řas svřř? Nejhorř zřle lidu, kdřř sami vřdovř jeho břdřti a jejř vřdřřli!

KAPITOLA VI.

¹ T. j. chystajete se v řtřk! Die hebr.: řynř Benjaminovřmi rozumřje se obřvatě mřsta Jerusřlěma, jeřto v podřli pokolenř Benjaminova jeřelo, nebo velkeren lid Judakř, jeřto vřdřnř jednř k Benjamin jednř krřlovnřr bylo.

² T. j. Tekua, mřstřko sa řtyř hodiny cesty od Jerusřlěma na jhb. — Bethakarem mezi Jerusřlěmem a Tekua.

³ T. j. sa znamenř, kam by jřti utřřti mřli. Die hebr. řeř: „Na vřřti vřřnř naneste hranici“, t. j. k podpřřet.

⁴ Vojřka k sřdřim, vojřvody k pastřřm přřpodobnjř; ti obřhoun bespřdně a rozkosnř mřsto.

⁵ Slova jsou vojřak obřhřjceh.

⁶ Vřlky a povřřznřnř obřřdy, obřtmi a p. se zapodřjaly.

⁷ T. j. urřeno k navřřvenř, trestu Bořimu, poněvřř jest přsto bespravř a nepravost. (Vit 5, 28)

⁸ T. j. přřsti ji nesudř.

⁹ T. j. stannř a nřdy ũmlakovřch nesudř vstřpřli před tvřřf mon.

¹⁰ T. j. „dřř si řeř!“ — „sřpřř, obrřř se!“

¹¹ T. j. ař mne nezřřř, abyh opravřli, a potřstřli ři.

¹² T. j. nepřřřeti povzbuzovřti se budou: „Vpadul jeřto jednou v zemř Judskou, a odřeř, co tam nalezneř: jako se př obřco vřna řřkř: „Sřřli jeřto jednou, sřdřl nejzřřdř brouzř, aby přřbyto do koře.“ Smysl: Vřcko bude nepřřtelem odředeno a pobuhno, bohřti i ohnř.

¹³ Nemou dřeř řpřnř vidřnř pomsty zřstřti; přeřř, Pane! vyřje jř i na ...

12. A dostanou se domové jejich jiným, pole i ženy takté: nebo vztáhnu ruku svou na obyvatel této země, dí Hospodin.

13. Neboť od nejmenšího až do největšího všickni hleď lakomství: a od proroka až do kněze všickni činí lest.

14. A bojí rány dcery lidu mého s hanbou,¹⁴ říkáce: Pokoj, pokoj: a nebylo pokoje.

15. Zahanbení jsou, protože ohavnost činili: ano nezahanbili se zahanbením, a neuměli se zastýdětí:¹⁵ protož padnou mezi padajícími: v čas navštívení svého padnou, praví Hospodin.

16. Toto praví Hospodin: Stáňte na cestách¹⁶ a pohleďte a tužte se na stazky staré, která by byla cesta dobrá, a chodte po ní: a naleznete oběťtvení dušev svým. I řekl: Nebudeme choditi. (Mtš. 11, 29).

17. I ustanovil jsem nad vámi strážné. Slyšte hlas trouby. A řekl: Nebudeme poslouchati.

18. Protož slyšte, národové! a poznej, shromáždění, jak velké věci já učiním jim.

19. Slyš, země: Aj, já uvedu na lid tento zlé, ovoce myšlení jeho: protože nevyšli slovy myš, a zákon můj zavrhli.

20. I co mi přinášíte kadidlo ze Sáby a třtinu²⁰ líbě vonící ze země daleké? Zápalové vaši nejsou příjemná, a oběti vaše nelibily se mi.

21. Protož toto praví Hospodin: Aj, já dám na lid tento pády, a padnou v nich otovčí i synové spolu, soused i bližní zahynou.

22. Toto praví Hospodin: Aj, lid přichází z země páhoční a národ veliký povstane od kontin země.

23. Střelou a šíp uchopí; ukrutný jest, a neslituje se. Hlas jeho jako moře zvučení bude: a na koně vjedá, připraveni jsouc jako muž k boji, proti bobě, dcero síonská.

24. Slyšeli jsme pověst jeho, klesly ruce naše: souzení popadlo nás, bolestí jako [sana] ku porodu pracující.

25. Nevycházejte na pole a na cestě nechoďte: nebo meč nepřítelce, a bráza vákol.

26. Dcero lidu mého přepaš se žíní, a posyp se popelem: smutek jednorozeného učiní sobě, křivení hořké, nebo vsáhle přijde zhoubeč na nás.

27.¹⁸ Za zkustelete¹⁸ mocného dal jsem tě v lidu svém: i zvrš, i zkusíš cesty jejich.

28. Všecka tato kniha uchylují se, a chodí listivé;²⁸ měd a železo,²⁸ všickni porušení jsou.

¹⁴ t. j. hanebně, nestydlí se Nisati a t. d. Hebr.: „bojí... levně... Zdraví, zdraví! a nebylo zdraví.“ Smysl: Pro slak k libosti lidu křivě prorokují, co by jej měli křáti.

¹⁵ Dle hebr.: Zahanbili se, že ohavnost činili? ba nezahanbili, nezahanbili, ani se nomenli zarditi.

¹⁶ t. j. pozastavte se a pohleďte, sdělte jste na dobré cesty? Tak pozor! každý častu cestu svou!

¹⁷ Vís Izaiáš 48, 24. a 1, 11. Opět dtkaz, že služba zevnitřní nelibí se Bohu bez skutků dobrých.

¹⁸ Báh k prorok mluví:

t. j. slevásem k důležitá kovu, aby hleděl je napraviti.

Dle hebr.: všechna tato kniha odpadli a pokrztli; nebo dle hebr.: „neodpovědnější odporní.“

t. j. a ne sláto a sřihno, jakými by býti měli, t. řízení a neporušenými. Jinak: ukrutnými vykonavatelí ukrutných příkazů páň svých. Z mědi a železa hotovily se kruté zbraně; oni tedy jsou krutou zbraní k utiskování chudých: jeden druhému v tom pomáhá, a jest mu nástrojem.

29. Zemlel méch,²⁹ v ohni stráveno olovo,²⁹ nadarmo převaloval slévát: neboť zlosti jejich nejsou stráveny,²⁴

30. Stříbrem zavřeným nazovte je, neboť Hospodin zavřil je.

KAPITOLA VII.

Napomená lid žití době, a nedostati penze v chrám Páně; že pro nepravosti je zavřeno, jako zavřel Šile; že neprospěje ani orodování prorokovo při modloslužbě lidu; vyřídí jest zahanbí je stihne.

1. Slovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi od Hospodina, říkáci:

2. Stáň v bráně domu Hospodinova a kaž tam slovo toto, a řci: Slyšte slovo Hospodinovo, veákeren Judo, kteříž vcházejí dveřmi těmito. Abyste se klaněli Hospodinu.

3. Toto praví Hospodin zástupův Báh israelský: Dobré učiníte cesty své, a snažnosti své: a bydliti budu s vámi na místě tomto.

4. Nechtějte doufati v slovích líživých,⁴ říkáce: Chrám Hospodinův, chrám Hospodinův, chrám Hospodinův jest.

5. Nebo upravíte-li dobře cesty své a snažnosti své: učiníte-li soud mezi mužem a bližním jeho:

6. nebudete-li přichoziti, a sirotka, a vdovy utiskovati, ani krve nevině vylévati na místě tomto, a nebudete-li za boby cizími choditi-ke zlému sobě samým:

7. bydliti budu s vámi na místě tomto, v zemi, kterouž jsem dal otcům vašim, od věků až na věky.

8. Aj, vy skládáte naději svou v řečech líživých, kteréž neprospějí vám:

9. kradete, zabíjíte, cizoložíte, křivě přísaháte, obětujete Bálám, a chodíte za boby cizími, jichž neznáte;

10. a přicházíte a stojíte přede mnou v domě tomto, v němž vřváno jest jméno mé, a říkáte: Vysvobození budeme, jakkoliv jsme učinili všechny ohavnosti tyto.⁵

11. Zdáli tedy peleři lotrovakou učiněn jest dům tento, v němž vřváno jest jméno mé před očima vašimi? Já, já jsem: já jsem to viděl, dí Hospodin.

12. Jděte na místo mé v Sílo, kdež přebývalo jméno mé a počátku, a vízte, co jsem učinil jemu pro zlost lidu svého israelského.

13. A mluví, že jste učinili všechny skutky tyto, dí Hospodin: a mluví jsem k vám, ráno poručívaje, a mluví,⁶ a ne slyšeli jste: a volal jsem vás, a neodpověděli jste:

14. učiním doma tomuto, v němž vřváno jest jméno mé, a v němž vy máte doufání; a místo, kteréž jsem dal vám a otcům vašim, jakož jsem učinil Sílo; (I. Král. 4.)

²⁹ Dle hebr.: „moudrý dýmá méch.“

t. j. přidané. Staří ještě nenasli ulivati ruce k přejání; aby nečistoty ve střibě přimíšené s olovem se spojily, prudkým ohněm se spálily.

²⁴ Snyal: Nám, ani sebe vřítými treaty nedali se od nepravosti svých odvrátiti.

KAPITOLA VII.

t. j. v křivě domočné. Še chrám Páně vyvrácen býti nemůže, a že pro něj i město bude zachováno.

t. j. jen když se okázeme opět v domě Hospodinově, na to již vysvobození budeme, jakkoliv jsme kradli a t. d.

t. j. jako loupčeski akryžaji se v poleích, aby náli trestu, tak vy utíkáte se do domu mého.

t. j. od prvního rána přiblíže a ustávení proroky a učitelé tí posylyje, jimiž já sám k tobě mluvíím. „Tak ráno nás budí Báh skrz anjely strážné k dobrému.“ (Sv. Jarol.)

15. i zavrhu vás od trávi své, jakož jsem zavrhl všechny bratry vaše, všechno plémé Efraimovo.

16. Protož ty, nemodli se za lid tento, aniž vzdávej za ně chvály a modlitby a neprotiv se mi; nebo nevyšlím tě.

17. Zdáliž nevidíš, co oni činí v městech judských, a po ulicích Jerusalemských?

18. Synové sbírají dříví, a otcové zaněcují oheň, a ženy skropují běl, aby dělali koláče královně nebe, a obětavali oběti mokré bohům cizím, a mnoh k hnevůvosti popouzejí.

19. Zdáli pak mne k hnevůvosti popouzejí, praví Hospodin? Zdáli ne sami sebe k zahanbení obličje svého [přivádějí]?
20. Pročež toto praví Pán Bůh: Až, prchlivost má a rozhněvání mé slévá se na místo toto, na muže i na hovada, a na dříví krajiny, i na úrody země, i zapálí se a nebude uhašena.

21. Toto praví Hospodin zástupův, Bůh izraelský: Zpálné oběti své přidejte k zbitým obětem svým a jezte maso [z nich]:⁸

22. Nebo jsem nemluvil a oči vašimi, a nepřikázal jsem jim, v ten den, v kterémž jsem je vyvedl z země egyptské, o slovu zpálných a zbitých obětí.⁹

23. Ale toto slovo přikázal jsem jim, řka: Poslouchejte hlasu mého a budu vám Bohem, a vy budete mým lidem: a chodte po vůli cestě, kterouž jsem přikázal vám, aby vám dobře bylo.

24. A neposlechli, aniž naklonili ucha svého: ale odešli po vůli [svých], a v převrácenosti srdce svého zlého: a učiněn jsou nazpět, a ne napřed!¹⁰

25. ode dne, v kterémž vyšli otcové jejich z země egyptské, až do tohoto dne. I poslal jsem k vám všechny služebníky své, proroky přes den, povstávaje na úsvitě a pospíjaje:

26. a neposlechli mne, aniž naklonili ucha svého; ale zavrtili šíji svou, a háře činili, nežli otcové jejich.

27. I mluvíti budete k nim všechna slova tato, a neposlechnou tě: a volati budete jich, a neodpovídí tobě.

28. I díš k nim: Tento jest národ, kterýž neposlechl hlasu Hospodina Boha svého, aniž přijal kázně: víra zhylna, a výnata jest z úst jejich.

29. Ostříží vlasy své, a zavrž je, a vezmi před sebe upřimonořáká: nebo zavrhl Hospodin, a opustil národ prchlivosti své,

30. protože činili slé synové judští před očima máma, dí Hospodin. Položili úrazy své v domě, v kterémž zvyváno jest jméno mé, aby poskvrnili ho:

31. a vzdělali výsosti Tofetě, kteréž jest v údolí synův Eunom: aby zapalovali syny své a dcery své ohněm, čehož jsem nepřikázal má.

⁸ t. j. jsou slova Páně k prorokovi.

⁹ t. j. nezdřívá svou za ně přimlouvav trosky moje. Viz z toho, co modlitba spravedlivých platí u Boha; (jak II. Mojš. 32, 10.)

¹⁰ t. j. tuk, sádlo.

¹¹ t. j. tak slába bohyně Astarte či Luna (měsíc).

¹² t. j. sněstě si všechny oběti své (zpálné se celé k těm Hospodinově spálily); nečou mi mlít, když usazobovává zákona mého.

¹³ t. j. měli jsou ten spůsob, jak mají obětovány býti, ostatek na vůli a molosnost vyřádkané tříd lidí sancehav; hlavní vůli jsou a zástano přikázání má.

¹⁴ t. j. obrátili se ke své hářetosti a ne tráví, odstoupili ode mne, opustili mne, a tím pokročili zpět a ke ku před; proto jim nie se jim nedáho. Všechny pokrok a prospěch záleží v zachování zákona Božího, v přilnutí se Jeho, vřelostí jiné jsou pouhy nádr a stín.

¹⁵ Die hebr.: „povrží na místech vysokých našlání.“ t. j. hlasitě našlání, a daleko široko slyšet jest.

¹⁶ t. j. modly; stalo se za Manasoa, krále judského. (IV. Král. 21, 1—7.)

¹⁷ Údolí Tofet, nebo Hlanom jest na jednádě straně vřkol Jerusalema; bývalo přetřesené stromovím pospálé, ano ovlažováno bylo pra-

32. Protož aj dnové přijdou, dí Hospodin, a nebude se více říkati Tofetě, a údolí synův Eunom: nýbrž údolí zabíjení: a pochovávatí budou v Tofetě, protože nebude místa.
33. I bude umrlčina lidu tohoto za pokrm ptákům nebeským, a zvířatům zemským a nebude, kdo by odehnal.

34. A učiním, aby přestal v městech judských, a v ulicích Jerusalemských hlas radosti, i hlas veselí, hlas ženicha a hlas nevěsty: nebo pustinou bude země.

KAPITOLA VIII.

Předpovědi, že nepřítel i kosti pokřivených zhanobí a rozsecne, že lid náramně soulan a pak do zajetí odvrazen bude pro vřobosoben napravov, a kvilí nad zhanobení vlasti.

1. V ten čas, dí Hospodin, vyházejí kosti králův judských, i kosti knížat jejich, i kosti kněží, i kosti prorokův, i kosti těch, kteříž jsou bydlili v Jerusalemě, a hrobův jejich;⁸

2. a rozsecne je proti slunci a měsíci, i [proti] všemu vojsku nebeskému, kteréž mlívali, a kterýmž sloužili, a za kterýmž chodili, a kterýchž hledali, a kterýmž se klaněli: nebudou sebrány, a nebudou pochovány: ma hnáj budou na svrchku země.

3. A budou si voliti smrt, než život všickni, kteříž zůstanou z pokolení tohoto neselechetného na všech místech, kteréž zůstavena jsou⁹ do nichž vyvrhu je. praví Hospodin zástupův.
4. I díš k nim: Toto praví Hospodin: Zdáli kdož padá, nepovstane? a kdo se odvrátil, nenavrátí se?

5. Proč tedy odvrátil se lid tento v Jerusalemě odvrácením urputným? Chytili se lži a nechťeli se navrátiti.¹⁰

6. Pozoroval jsem a poslouchal: nížádný, co dobrého jest, nemluví, není žádného, kterýžby činil pokání z hříchů svého, řka: Což jsem učinil? Všickni obrátili se k běhu svého, jako kůň s prudkostí běže k boj.¹¹

7. Luňák na nebi zná čas svůj, hrdlička, a všařovice, i čáp, ostřihají čas příchodu svého: lid pak má nepoznal soudu Hospodinova.¹²

8. Kterakž pravíte: Moudří jsme, Zákon Hospodinův s námi jest! V pravdě lež činilo živé péro zákonníkův.¹³

menem Siloa a potokem Cedron. Proto tam za modloslužebných králův vyřezány byly modly, vříděl Molocha, jenž se dítky za říva v oběť palivky. Co v 32. praví, stalo se nejprve Josiádem, an místo to modloslužebnost zhanoběná učinil opovržlivým, posekav háje, spáliv modly a nahazav tam mrtvol, počevše neobdivně; více pak za oběť králem Nabuchodonosorem; a ještě ale vyřezáním mše skrze římaný a Tina. Úřev teno zpozna mrtvol tam vyřádkých, lomil rukama a špěl k Bohu, zaklínaje se, že ukrutně hrůsy té původem není, nýbrž že to patří pomsta Boží. V Novém zákoně údolí to Gebena aleje, a jest obrazem hrůsy a ohně pekelného. Podnes trvá zpozna místa toho.

KAPITOLA VIII.

⁸ t. j. když se Jerusaleml vyvrátil a údolí Tofet naplní mrtvolami.

⁹ t. j. taková bude ukrutnost těch nepřítel, že při mrtvých v hrobě nenestří, nýbrž i na těch vytoji hněv svůj.

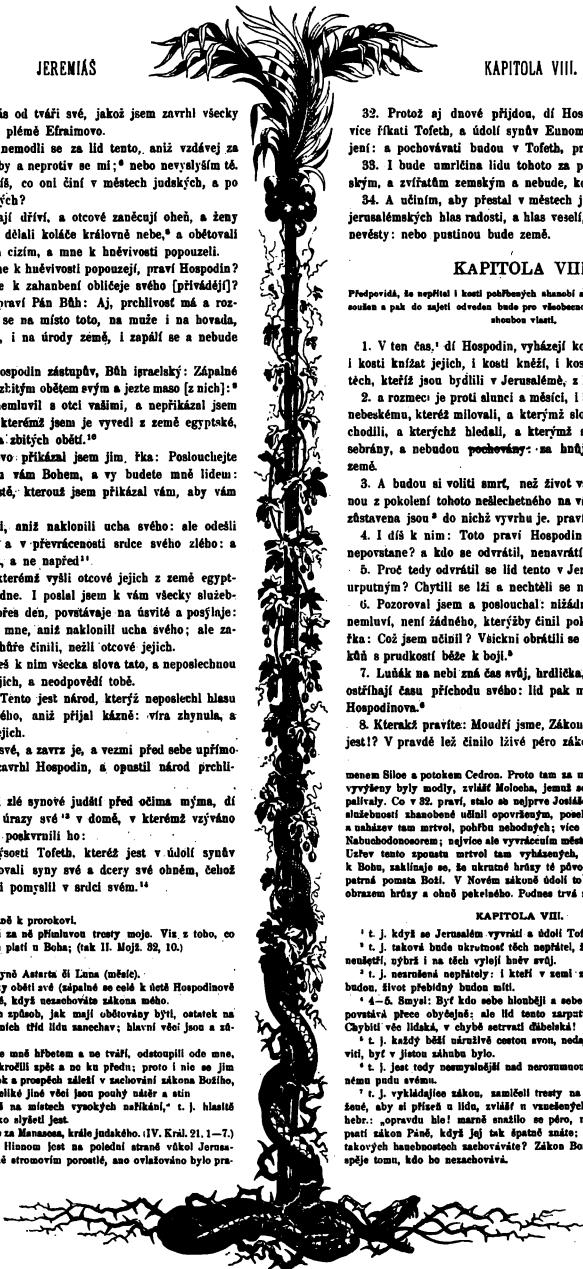
¹⁰ t. j. nerozumně nepřátelý: i kteří v seml zůstano, i kteří zajati budou. Život přebídný budou mlít.

¹¹ 4—5. Smysl: Býť kdo sebe hlonějí a sebe častěji v hřích upadl, povstává přece obyčejně; ale lid tento zarputilý proč se neobrází? Chytili vše lidák, v chybě setrvati šibolek!

¹² t. j. každý bžl uznaliv cestou svou, nedaje se držeti ani zastavit, býť v římon záhuba bylo.

¹³ t. j. jest tedy nezmyslnějším nad nerozumem svých, věrnou přirozenému padu svému.

¹⁴ t. j. vykládaje zákon, zaměřil trosky na přestopení jeho složen, aby si přisál a lide, zvíšlím v vřezádkých nezaklil, nebo i die hebr.: „opravdu hle! marné snáše se péro, nadarmo pláští!“ t. j. nespási zákon Páně, když jej tak špatně znáte; myslíte si, že jej při takových hanečobnostech zachováte? Zákon Boží mlčí a znáti, neprospěje tomu, kdo ho nezachová.

РАД АНТИОХЪУ.

9. Zahanbení budou moudří, předěšení budou a jati; nebo slovo Hospodino zavrhli, a žádni moudrosti není v nich.

10. Protož dám ženy jejich cizozemcům, pole jejich dědicům: neboť od nejmenšího až do největšího všickni lakomství následují: od proroka až do kněze všickni činí lež.

11. I uzdravovali ránu dcery lidu mého k hanbě, říkájice: Pokoj, pokoj: ježto nebylo pokoje.

12. Zahanbení jsou, protože ohavnost páchali; anobrž zahanbení se zahanbením a neuměli se zastýdět: protož padnou mezi padajícími, v čas navštívení svého padnou, praví Hospodin.

13. Shromáždě šromáždím je, praví Hospodin: ⁹ nebude ani hrozu na vinném kmenu, nebude fiktův na fiktověm stromě, list s přehne: a co dal jsem jim, pomine.

14. Proč sedíme? Sejděte se, a vejdeďte do města brázeného, a mluve tam, ¹⁰ protože Hospodin Báh nás přivedl nás k mlčení. a dal nám nápoj, vodu žluči: neboť jsme zhrběli Hospodinu.

15. Očekávali jsme pokoje, a nepřišlo nic dobrého; času ulécti, a hle strach.

16. Od Dan ¹¹ slyšáno jest říčení kouřů jeho; od hlasy řehtání bojovníkův jeho pohnula se všechna země: i přáli jsou a sežrali zemi, i plnost její: ¹² město, i obyvatelé jeho.

17. Neboť aj, já pošlu vám hady krátký, [proti] nimž není zaklínání: ¹³ a šupitai budou vás, praví Hospodin.

18. Bolest má nad bolest, srdce mé truchlí ve mně? ¹⁴

19. Aj, hlas křiku dcery lidu mého z země daleké: ¹⁵ zdalíž není na Sionu Hospodina, a není-liž na něm krále jeho? ¹⁶ — Proč pak mne k hneřivosti popudili rytinami svých a marností cizími?

20. Pomlula žef, dokonalo se léto, a my nejsme vysvobození. ¹⁶

21. Nad potěním dcery lidu mého potřím jsem a zarmoucen, ustrnutí pojalo mne. ¹⁷

22. Což není pryskyřice v Galaad? ¹⁸ a což není tam lékář? Proč tedy není zahojena rána dcery lidu mého? ¹⁹

KAPITOLA IX.

Prorek dáše nařídit nad náhubu národu svého, kteru mu hrozí pro nepravosti jeho. — Napomíná k Sionu jako pohřbenému, a že se nemá spolekati ani na mořezně, ani na zlé, na se tobatuřvi, ani na silnost vyvolení svého.

1. Kdož dá hlavě své vodu, a očím svým studnici slzí, ¹ a oplakávatí budu dnem i noci zbitých dcery lidu mého?

² t. j. do Jeruzaléma k pobiti, a zřítavim město a zemi jako strom bez ovoce a bez listů.

³ t. j. tíle se tu chovají před nepříteli. Jsou to slova Zidův, jak se budou vespekati pohřbeni.

⁴ Hlebokou totiž Sýrii, a přes Liban oceli se v Palestíně.

⁵ t. j. vakeron úrodu její.

⁶ t. j. baziliky jedovatě, smrtenosé (dle Feok.). t. j. velmi letvé a nebezpečné nepříteli poše, kteříž se nímám nedají ukroutiti. (I. Mojš. 49. 17.)

⁷ Ta slova jsou opět prorokova, bědujícího nad zkažením vlasti.

⁸ t. j. ze zjeví v Babyloně.

⁹ t. j. že nám nespomáhá? Na to pak dí Báh: —

¹⁰ t. j. rok od roku na vysvobození čekáme, ale vše nadarmo!

¹¹ Sionu opět prorokova: Jakkoliv pro vinu vlastní usnává, přece kvůli nad zkažením země a národu!

¹² t. j. krajina země Hídovské na Jordánu s nejvýběžnějším balasem i bojosní lidí umělých ráy jim hojiti.

¹³ Zlatějsí protu, že se k jedinému pravému lékáři a sponomníkovi k Bohu, neztváří. Duchovně na rozumějí sv. Otcevé balasem modlitbu, lékářem svého zvrátoho, jenž by orodováním svým na Bohu smilování lida vyžádal

KAPITOLA IX.

¹ Hebr.: Ó by hlava má byla vodou, a očí mé pramenem slzí!

2. Kdož mi dá na poušti hospodu počestných, a opustím lid svůj, a odejdu od nich? ² Nebo všickni jsou cizolozníci, shromážděním přestupační.

3. I natáhli jsou jazyk svůj jako lučičtí ke lži a ne k pravdě: zmocnili jsou se na zemi. ³ nebo ze zlého ve zlé vcházel, a mne nepoznávali, praví Hospodin.

4. Jedenkaždý stráž se bližního svého, a v žáněm bratru svém neměj důvěry; neboť každý bratr podvodně podrazí a každý přítel letvě obejde:

5. a muž bratru svému posmívati se bude, a nebude mluviti pravdy; neboť naučili jazyk svůj mluviti lež; aby nepravě činili, uslovali jsou. ⁴

6. Obydlí tvé a prosted leti: pro lest odporují poznati mne; praví Hospodin.

7. Pročž toto praví Hospodin zástupčův: Aj, já přepustím je, a zkusím: ⁵ nebo což jiného učiním pro takový způsob deřti lidu mého?

8. Strela ranic jest jazyk jejich, mluvili lež: ústy svými pokojně s přítelům svým mluví, a tajně strojí mu úklady.

9. Zdalíž [jich] nenavštívím pro ty věci? praví Hospodin; anebo zdali nad takovým národem nepomám se duše má?

10. Nad horami posdvíhnu píleč a nářek, a nad krásnými místy pouště křviti: poněvadž spálena jsou, nebo není muže přecházejícího: a neslyšeli hlasu vladaře: ⁶ od ptáka nebeského až do dobytky přestěhovali se, a odešli. ⁷

11. I vydám Jeruzalém v hromady písku, a v peleše drakův: a města judská vydám v zpuštění, tak že nebude obyvatel.

12. Kdož jest muž moudrý, jenž by tomu porozuměl, a k němuž by slovo úst Hospodinových se stalo, aby oznámil to, proč zahynula země, a vypálena jest jako poušť, tak že není kdo by procházel.

13. I řekl Hospodin: Protože opustili zákon můj, kterýž jsem dal jim, a neslyšeli hlasu mého, a nechodili v něm:

14. nyrž odešli za převráceností srdce svého, a za Báli: čemuž se naučili od otcův svých.

15. Pročž toto praví Hospodin zástupčův, Báh israelský: Aj, já nakrmím lid tento pelyškem, a dám jim nápoj vodu žluči.

16. A rozptýlím je mezi národy, jichžto neznali oni, ani otcové jejich; a pošlu za nimi meč, dokudž nebudou straveni.

17. Toto praví Hospodin, zástupčův, Báh israelský: Ohlédněte se a zavolejte [ženy] křviti, ⁸ ať přijdou: a k těm, kteréž moudré jsou, pošlete, ať spěšně přijdou;

18. nechtě si pospíhat, a dají se nad námi v nářek: ať vydou oči naše slzy, a víčka naše ať tekou vodami. ⁹

19. Nebo hlas nařikání slyšán jest ze Siona: Jak jsou pohubeni a zahanbeni náramně? neb jsme opustili zemi; neb strženi jsou stanov náši.

20. Slyšte tedy, ženy! hlasu Hospodinovo: a nechtě přijmou

¹ t. j. když jsem raději na poušti mezi divokou zvěří, než v prosted takových ohavností!

² t. j. došlihli důstojnosti, avšak nikoliv hodnosti svou, nyrž všelikým podvodem a úskokem.

³ t. j. stýsně se přiblížili druh druhu, příteli příteli, bratr bratru cizozemci, podvěstí, zkažení.

⁴ t. j. jeho kov ohněm, tak já je zkusím strasiti velikými.

⁵ Dle hebr.: „hlava stáda.“

⁶ Snyali: Všecko, i lidé i dobytek, odvedeno bude od nepřítelů.

⁷ t. j. pláčky, křviti se nasmýjali, aby hlasivě křvili při pobihu; mni tedy takové nastávající pohob národu svého; ani nedostatečně žáni doeti oplakávatí zhubu vlasti své.

⁸ t. j. aby nás, poněvadž jsme tak natrželi, k pláči probudily.

uší vaše řeč úst jeho: a učte dcery své nátku, a jednakaždá sousedku svou křivení:

21. protože vstoupila smrt skrz okna naše, vešla do domů našich vyhubit malíčkových z venku, mládenců z ulic.¹⁰

22. Mluv: Toto praví Hospodin: I padne umrlčina člověka jako lejno po víi krajíně, a jako seno za hřbetem sekáče, a nebude, kdo by sbíral.

23. Toto praví Hospodin: Nechlub se moudrý v moudrosti své, a nechlub se silný v síle své, a nechlub se bohatý v bohatství svém:

24. ale v tom se chlub, kdož se chlubit, že ví a zná mne, že já jsem Hospodin, kterýž činím milosrdenství, a soud, i spravedlnost na zemi: neboť tví věci líbí se mi, praví Hospodin.

25. Až, dnové jdou, praví Hospodin: a navštívím každého, kdo obřezanou má neobřítka,¹¹

26. Egypt, i Judu, i Edom, i syny Ammonovy, i Moabské, i všechny, kteříž ostříženě mají vlasy, bydlející na poušti:¹² nebo všickni pohané mají neobřítka, veskeren pak dám izraelský jest neobřezaného srdce.¹³

KAPITOLA X.

Vyzníhá od modřáství, — hrozí příchází tresty, — prosí Boha, aby je milosrdně trestal nářím.

1. Slyšte slovo, kteréž mluvil k vám Hospodin, dome izraelský.

2. Toto praví Hospodin: Podle cest národův, neučte se: a znamenání nebeských nebojte se, jichž se bojí pohané:

3. protože zákonové národův marní jsou;¹ neboť dřevo z lesa podálo dílo ruky řemeslníka sekerou.

4. Střběrem a zlatem ozdobil je: hřebky a kladivý spojil, aby se nerozstoupilo.

5. Ku podobnosti palmy vzdělány jsou² a nepromluví: nošené zdvihány budou, poněvadž choditi nemohou. Protož nebojte se jich, neboť ani zle nemohou činiti, ani dobře.

6. Neří podobného tobě, Hospodine! Veliký jsi ty, a veliké jméno tvé v síle.³

7. Kdož by se nebalí tebe, ó králi národův? nebo tvá jest čest: mezi všemi mudrci národův, a ve všech královstvích jejich žádného není podobného tobě.

8. Spolu nemoudří, i blázní skušeni budou: utení marnosti jejich dřevo jest.⁴

¹⁰ t. j. tak ukrutná bude shouba, že nepřítel okny i v sebe pevnější domy vstoupí a vše pojíže, tak že nebude na ulici ani dítko; neboť ani těch v krutosti své nesetří.

¹¹ t. j. každého obřezaného či žida, navzdor obřítky. Hebr.: „navštívím obřezané spolu s neobřezanými.“

¹² t. j. Arabáká.

¹³ t. j. všickni jsou neobřezaní, a Izrael, aš tělesně obřezaný, k nim se počítá, poněvadž jest nesrdčitělného, bezbožného srdce, a tedy tím horší, a tím více trestu hodný.

KAPITOLA X.

¹ t. j. velice, aby se otřilo dřevo, podává z lesa, a vytesané rukoum sochaře pomocí sekery.

² t. j. ty modly. Hebr.: Jsou jako palma tvrdá, či stojí jako palmový strom nepohnutí, neotřásné co špalak. Za dávno doby nemávaly sochy ani rukou ani nohou, byly jen špalky z hlavy.

³ t. j. pro sílu a mocnost tvou, jížto všechno působiti máš.

⁴ t. j. modloslužba dokazují i mudrci i blázní počestlivi svou, takže dřevo za boha.

9. Stříbro zavinité⁵ z Tarsis se přináší, a zlato z Ofaz: dílo řemeslníka a ruky zlatníka: modrý postavec a šarlat oděvem jejich; dílo řemeslníkův všechno to.

10. Ale Hospodin jest Bůh pravý; onť jest Bůh živý a král věčný. Od rozhněvání jeho pohne se země: a nesaesou národové pohrůžky jeho.

11. Protož takto říkají jim: Bohové, kteříž nebes a země neoučinní, ať zahynou ze země a z těch věcí, kteréž pod nebem jsou.

12. [On jest ten], kterýž učinil zemi mocí svou, připravil okrášek [světa] moudrostí svou, a opatrností svou rozšířil nebesa.

13. K hlasu svému dává množství vod na nebi, a pozdvihuje mhy od končin zemských: blyskání v dešt obrací, a vyvádí vítr z pokladův svých.

14. Bláznivý učiněn jest veliký člověk od umění,⁶ zahanben jest veliký řemeslník v rytině: nebo klamně jest, co sili, a nemá ducha v nich.

15. Marné jsou, a dílo smíchu hodné: v čas navštívení svého zahynou.

16. Nemít tám podobný díl Jakobův:⁷ neboť on jest ten, kterýž stvořil všechny věci: a Izrael prut⁸ dědicův jeho: Hospodin zástupův jméno jeho.

17. Shromážd ze země zahanbení své ty, jeuz bydlíš v oblezení!⁹

18. Neboť toto praví Hospodin: Až, já daleko zavru obyvatelé země v chvíli tuto: a suzovatí je budu tak, aby byli nalezení.¹⁰

19. Běda mně pro potření mé; přezlá rána má. Já pak pravím: Orsem nemoc tato má jest, a ponesu ji.¹¹

20. Stan můj plněn jest, všechny provazy mé potrhaný jsou. Svaté moji vyšli ode mne, a není jich: není, kdo by více rozstál stan můj a vyzvedl kože mé.

21. Nebo bláznivě jednali pastýři, a Hospodina nehledali: protož nerozuměli, a všechno stádo jejich rozptýleno jest.

22. Hlas hle přicházející alyšeti jest, a pohnutí veliké ze země plánoční: aby polozil [nepřítel] města judská v pustinu a v příbytek drakův.

23.¹² Vim, Hospodine! že není [v moci] člověka cesta jeho: aniž jest [v moci] muže, aby chodil a řídil kroky své.

24. Potřesci mne, Hospodine, ale v soudu,¹³ a ne v přehliivosti své, abys snad neobrátil mne v nic.

⁵ t. j. tažené a na plechy nebo kusy rozkované, jímž se modly dřevěné potahovaly.

⁶ Díle hebr.: „jako zvíře jest člověk od umělosti (vzdělan)“; t. j. v poměru k Bohu jest člověk tak nemoudrý, jako jest zvíře něme v poměru k člověku.

⁷ t. j. Hospodina, Bůh pravý, jehož četu považovati mají potomci Jakobovi jakobův otce od otce dědečny.

⁸ t. j. částka: podily polnosti mětvaly se prutem, jako by řekli: náhem.

⁹ t. j. shromážd modly své a vis. zdali ti pomohou: anebo: zboží tvé, doeró sloužák, jížto nastává oblezení. Smysl: V nebesopobnosti posnate náhem marnost své modloslužby.

¹⁰ t. j. aby nářím nevyřáz: anebo: aby to učinili; anebo: že je každý posnák, co zavřeno jest ode mne.

¹¹ t. j. jížť není jináče, než že tu nemoc, tu bída smáčetí mnsím, neboť toho zasluhuji. Jsou slova dcery sloužáké, do zajetí ovedené. — Jinak: „Jak modlo ránu tu náramnou seesu?“

¹² Slova obyvatelův Jeruzalémských, hrozících se návala nepřítel: sponositi nám, my nejsme s to!

¹³ t. j. milosrdně, ne dle zasloužení mého, slyš mne zařičiti musím, jak toho právem zasluhuji.

25. Vyřl hněv svrj¹⁴ na národy, kteří nepoznali tebe, a na krajiny, která jména tvého nevyzvaly: neboť snědli Jakoba, a sezrali jej, i strávili jej a krasu jeho¹⁵ rozmetali.

KAPITOLA XI.

Napomíná lid k ostříhání smlouvy s Bohem učiněné, — hroší pomstou Boží vůlelím jejím, — a snaží se ukázat, jak od Anathothských trpí.

1. Slovo, kteréž se stalo od Hospodina k Jeremiášovi konci:

2. Slyšte slova smlouvy této,¹ a mluvte je mužům judským, a obyvatelům jeruzalémským:

3. a dís k nim: Toto praví Hospodin Bůh Israelský: Zlořeceny muž, kterýž by neposlechl slov smlouvy této,

4. kterouž jsem přikázal otcům vašim v den, v kterémž jsem je vyvedl z země egyptské; z peci železné,² řka: Slyšte hlas můj a čítejte všechno, což přikazují vám, a budete mi za lid, a já budu vám za Boha:

5. abych vzbudil přisahu, kterouž jsem se přísáhl otcům vašim, že jim dám zemi tekoucí mlékem a stříbr, jakož jest to podnes. I odpověděl jsem a řekl: Staň se, Hospodine.

6. I řekl Hospodin ke mně: Oblažuj všechna slova tato po městech judských, i na náměstích jeruzalémských, řka: Slyšte slova smlouvy této, a čítejte je:

7. neboť osvědčuji osvědčoval jsem otcům vašim, v ten den, kteréhož jsem je vyvedl ze země egyptské, až do dne tohoto; ráno přivstává osvědčoval jsem, a říkal: Poslouchejte hlasu mého!

8. ale neposlouchali, aniž naklonili ucha svého; ale odešli jedenkaždý v převrácenosti srdce svého zlého; a uvedl jsem na ně všechna slova smlouvy této,³ kterouž, aby činili, přikázal jsem, a nečinili.

9. I řekl Hospodin ke mně: Nalezeno jest spiknutí mezi muži judským, a mezi obyvateli jeruzalémskými⁴

10. Navrátili se k nepravostem prvním otců svých, kteříž nechťeli poslouchati slov mých: i tyto tedy odešli za bohy cizími, aby sloužili jim: dám Israelský a dům judský zrušili smlouvu mou, kterouž jsem učinil v otcích jejich.

11. Protož toto praví Hospodin: Ať já uvedu na ně zlé věci, z nichž nebudou moci vyjít: a volati budou ke mně a nevyzvalým jich.

12. I přijdou města judská, a obyvatelé jeruzalémské budou volati k bohům, kterýmiž obětují, ale nevyzvobodí jich v čas soužení jejich

13. Nebo podle počtu měst tvých byli bohové tvoji, Judu, a podle počtu cest jeruzalémských postavil jsi oltáře⁵ zahanbení, oltáře k obětování Bálům.⁶

¹ t. j. díe špatného havu svého trestal národy.

² t. j. dím, obydli, hlavně město jeho.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. Jeremiáš a druhí proroci, kteří a vůdové lidu. Míni se, že toto mluví Jeremiáš k lidu, když se mu na rozkaz Josiášův zákon Páně vojeváž v chrámě desí. (IV. Král. 22. 3. II. Paralip. 34. 14.)

² t. j. z utržené poroby, v kteréž jako v ohně poel dlouhý čas trvali. (I. Mojš. 15. 27.)

³ t. j. všechny hroší, kteréž jsou v. Mojš. 27. 28. 29. 32, vyplnili jsem na nich.

⁴ t. j. tak u velikém počtu se mne strážili, jako by se byli vespolek přisáhou zavázali, že mne opustí, a k dím bohům se obrátí. Naráží snad na událost, když lid po smrti Josiášův opět v modloslužbu klesl.

⁵ t. j. kolik ule v Jeruzalémě, tolik nastavili jste oltářův hanobným modlům.

⁶ t. j. Bálův i jiným.

14. Protož ty nemolíš za te lid tento, aniž vzdávěj za ně chvilý a modlitby; neboť nevyzvalým jich v čas volání jejich ke mně, v čas soužení jejich.

15. Co jest, že milý můj⁷ v domě mém páchal vřelečnosti mnohé? Zdáli maso posváté odejde od tebe zlosti tvé, v nichto jsi se chlubil?⁸

16. Olivou hojnou, pánkou, plodnou, krásnou nazval Hospodin jméno tvé:⁹ k hlasu mluvení, veliký zřel se ohně v ní, a spáleny jsou ratolety její.¹⁰

17. A Hospodin zástupův, kterýž té byl štípil, mluví zlé proti tobě, pro zlosti domu Israelského a domu judského, kteréž si utínili k popouzení mne, obětujícíe Bálům.

18. Ty pak, Hospodine! ukázal jsi mi, a poznal jsem:¹¹ tehádž jsi mi ukázal snáznosti jejich.

19. A já jako beránek krutý, kterýž nesen bývá k zabiti: a nepoznal jsem, že jsou přemýšleli proti mně rady, fikařice: Vpusťme dřevo do chleba jeho¹² a vyhladuje jej ze země živých, a jméno jeho nebud připomínáno více.

20. Ty pak, Hospodine zástupův, kterýž soudíš spravedlivě, a zkoušáš ledví i srdce, nechtáv vidím pomstu tvou nad nimi:¹³ nebo tobě jsem zjevil pň svou.

21. Protož toto praví Hospodin k mužům Anathoth, kteří hledají duše tvé, a fikaři: Neprorokuj ve jménu Hospodinovu, ať neumřeš v rukou našich.

22. Protož toto praví Hospodin zástupův: Ať já navštívím je: mlámenci zemrou mečem, synové jejich i dcery jejich zemrou hladem.

23. A nebude ostatkův z nich: neboť uvedu zlé na muže Anathoth: rok navštívěn jejich.¹⁴

KAPITOLA XII.

Díví se dobehám stáru babylonských, a doufá na to odporát od Boha; — předporádí opět zhubu a pak obzavati obou judák.

1. Spravedlivý zajisté jsi ty, Hospodine, budu-li se s tobou hádati:¹ ale však spravedlivě věci mluvíti budu k tobě: Proc

¹ Mily m rozumí lid židovský.

² t. j. poše sevratí oběti bez pravého života polepění nemohou propočít.

³ t. j. Hospodin udělal tě (nazval) judaem jest námiti žrodou a všechním špáním olivovou, hledě tě, a očekával od tebe přívět hojně stromy; smle ale že jsi zklamala naději jeho, tedy... Rozumí v podoběnosti olivové zahrady lid Israelský.

⁴ t. j. jako oběť zahrada v stánu uvádí, tak v stánu tebe uvede slovo Páně.

⁵ t. j. co já na příkas tvůj hlásám lid svému vůli tvou, oni o mě bezvlivně ukládají; ty však, Hospodine, nedopustíš, abych zahynal, nýbrž vyzdráhá me vtrášených štěidlivých jejich.

⁶ t. j. Jedovatě bylily; jini: „křásme dřevem život jeho!“ tajemně o křísí Páně rozumějí.

⁷ 18—20. t. j. dáš mi ještě viděti a dočkání se potrestání jich. Díe obecně rozumí sv. Otcův a stáru sv. rozumí se o Kristu Pánu. Jeremiáš předobrazuje tuto osobu Ježíše Krista, kterýž dostráží jako beránek, ani neovzavá št stých, a smrt vedou byl, a na dřevě kříže zemřel.

⁸ t. j. uvedu na ně čas trestu. Když byl Jeremiáš po ště Měa od Chaldejských oběhán, trpělo blízké město Anathoth velikou bídou vojny: v širém smyslu ale rozumí se to na tresty, jimiž Bůh celý národ židovský navštíví, svíták vyřadením Jeruzaléma křianý a rozpuštěním jich po celém světě: tak proroci řekli svými, ano vůbec životem svým budoucí vobě předporádili.

KAPITOLA XII.

¹ t. j. přitáh, nejryže spravedlivě, abych se odvádl a t. d. Omlouvá svou pochobou otázku. Je-li námiti ani s neodvraty, ani z všečnosti, sýbrk k pondení i svému i bližích svých.

cesta bezbožníků se daří? dobře jest všem, kteříž přestupují a nepravé činí?

2. Štípil jsi je, a kořen pustili: prospívají a nesou ovoce: * blízko jsi ty útám jejich, ale daleko jsi od ledví jejich. *

3. A ty, Hospodine, poznal jsi mne, viděl jsi mne, a zkoušel jsi arde mého s tebou: * shromáždí je jako stádo k zabítí, a posvítí jich ke dni zabítí. *

4. Dokavdě kvůli ti bude země, a bylina všelké krajiny schnouti pro zlost bydlících v ní? Stráven jest dobytek i ptačvo, neboť řekl: Neuzříti posledních věcí našich. *

5. * Jestliže jsi s psými běže ustal, kterak budeš moci stati a koňmi? Když pak v zemi pokoje bezpečně budeš, co učiníš v pyše Jordánu? *

6. Nebo i bratři tvoji, i dům otce trého, sami též bojuvati budou proti tobě, a volati za tebou plným hlasem: * nevěť jim, když by k tobě mluvili dobrá věci.

7. Opustil jsem dům svý, zanechal dědičství svého, a dal milou duši svou ¹⁰ v ruku nepřátel jejich.

8. Učiněno jest mi dědičství mě jako lev v lese: ¹¹ vydalo proti mně hlas svůj, protož nenávidím ho.

9. Zдали pták strakaty dědičství moje mi? zдали pták veskeřen zbarven? ¹² Pojďte, shromáždíte se všelka zvířata zemská, pospějte k žrádlu. ¹³

10. Pastýři mnozí ¹⁴ zksázili vinici mou, poslápali podíl můj: obrátili částku mou žádouc v poušť zpusťou.

11. Položí jsi v rozmetání; a kvůli ti bude nade mnou: ¹⁵ Zpusťdím zpustěna jest všelka země: nebo žádného není, kdo by rozvažoval srdcem. ¹⁶

12. Na všechny cesty pouště přišli jsou zhubcové; neboť meč Hospodinův ziffé [všecko] od kraje země až do kraje jejího: není pokoje žádnému tálu.

13. Seli pšeniční, a našali tráfi: dědičství obrželci, a neprospeje jim: zahanbeni budete ovocem svým ¹⁷ pro hněv přehliivosti Hospodinovy.

14. Toto praví Hospodin proti všem sousedům svým nej-

borám, ¹⁸ kteříž se dotýkají dědičství, kteříž jsem rozdělil lidu svému israelakému: Aj já vytrhnu je ze země jejich, a dům Juda vytrhnu z prostředku jejich:

15. A když vytrhnu je, obrátím se, a smiluji se nad nimi: a přivedu je zase, muže k dědičství jeho, a muže do země jeho.

16. I bude: Jestliže se vynúce naučí cestám lidu mého, aby přisahal ve jménu mé: Živť jest Hospodin, jakož učili lid můj přisahati skrze Bále, vzdělání budou u prostřed lidu mého. ¹⁹

17. Pakli nebudou poslouchati, vyplněním národ ten, vyplněním a zahubím, praví Hospodin.

KAPITOLA XIII.

Podobenstvím o paru přepovídá odvrazení lidu do zajetí a — vzbouzení potvratků; — a napomíná je k pokání.

1. Toto praví Hospodin ke mně: Jdi a zjednej si nábedrník lněný ¹ a vložíš jej na bedra svá, a do vody nevnešeš ho. ²

2. I zjednal jsem nábedrník podle slova Hospodinova, a položil jsem ho okolo bedr svých.

3. I stala se řeč Hospodinova ke mně podruhé říkouc:

4. Vezmi nábedrník, kterýž jsi zjednal, kterýž jest okolo bedr tvých, a vstana jdi k Eufratu, a skrej jej tam v díře skalné.

5. I odšel jsem a skryl jsem jej u Eufratu, jakž mi byl přikázal Hospodin.

6. I stalo se po dnech mnohých, řekl Hospodin ke mně: Vstaň, jdi k Eufratu: a vezmi odtud nábedrník, kterýž jsem přikázal skryti tam.

7. I odšel jsem k Eufratu, a kopal jsem, a vzal jsem nábedrník z místa, kdež jsem jej byl skryl: a hle snhly byly nábedrník, tak že k žádnému potřebě nebyl přifodný.

8. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně, říkouc:

9. Toto praví Hospodin: Tak učiním, že shajne pycha judská, a pycha jerusalémská mnohá.

10. Lid tento přežij, kteříž nechtají poslouchati slov mých, a chodí v ptevřacnosti srdce svého: a odešli za bohy cizími, aby sloužili jim a klaněli se jim: i budou jako nábedrník tento, an se k nitádné potřebě nehodí.

11. Nebo jakož se přidříž nábedrník bedr muže, tak jsem byl připojil sobě všecken dům israelaký, i všecken dům judský, dí Hospodin: aby mi byli za lid a k jménu a k chvále a k sláve: a neuposlechli.

12. Protož díš k nim řeč tuto: Takto praví Hospodin Běh israelaký: Všeliká láhvička naplněna bude vínem. ³ I feknou tobě: Zdaliz nevíme, že všeliká láhvička naplněna bude vínem?

¹⁸ T. j. Amonským a Moabským; ti škodili Židům, kde a jak mobil. (Sr. 49.)

¹⁹ T. j. uvěři-li ve mne národové pohanskí, a přijmou-li náboženství lidu israelakého, týčá s nim prav a blažovalenství přijdou; dnebovni rozsměj o povolání národů v církve.

KAPITOLA XIII.

¹ T. j. pás, jež okolo beder na pouhém těle nosíval.

² T. j. reiny, nemožný, neryblený si jej opáše, aby tím l) znamenal, že jsem si byl lid israelaký vyvolil, a s sebou co nejštější spojil (viz 11.), jakkoli byl hrubý, nevzděláný, nečistý, a že jej i nyní pro nepravosti jeho, jichá smrti neobeje, zavrhá; 2) aby se nezdálo, že nábedrník smotoení prvnho spukal, a se akázal — Někteří trvají, že co se tu 1—7 vypravuje, sv. prorok skutečně tak vykonal, a není, proč bychom o tom pochybovali; jiní se domnívají, že jest pouhé vidění a obraz.

³ T. j. rozsměj: hlaiva každého žalem a hořem tak dojata bude, jako by byl opojen.

* T. j. dlouhý život i buhatství jim dáváš.

* T. j. akoliv tě toliko duť etí a nic srdcem.

* T. j. Je fest a tebou, nebo se daří, nebo ost.

* T. j. učíš duše pomsty nad nimi. Když spravedlivý Boha prosí o potvratní bezbožníkův, není to slomylnost; za totiž toho šádk ku polepění jejich, a k dokázání spravedlnosti Bohá. (Sr. Aug.)

* T. j. nezastihne nás táduť trest po smrti; neboť nic toho neobá Běh. * Tak mluví bezbožníci nejen za věku proroků, a když v tichém nástočku venkovském sotva jsi bezpečně, co si počneš n výru vlastního města, bouřivěme jako vlny Jordánské?

* Mluví Běh k Jeremiáskovi: —

* T. j. když kázání tvé malo prospělo sprostým rodákům tvým Amathobským [přímá je zova], což prospěje u nábožných a hrdych Jerusalémských? [ty připodobuješ bujným koňm]; a když v tichém nástočku venkovském sotva jsi bezpečně, co si počneš n výru vlastního města, bouřivěme jako vlny Jordánské?

¹⁰ Dvě hebr. tč: „svolají proti tobě shromáždění“ lidu, aby tě zahubli. (Sr. Mar. 6, 4.)

¹¹ T. j. národ, jež jsem co vlastni život miloval, musím opustiti pro nepravosti jejich a vydati je nepřítelům v pohobení. Tak i Kristus kvilil nad náskaz Běhého Jerusaléma. (Mat. 23. 37.)

¹² T. j. jako km Fronsela se vyhýbá pcosný, tak i já národu svému, an uslákaje šuhých.

¹³ T. j. zdáli mi dědičství mé, lid můj, užde byli ještě mýj jako pták pesný? (přv. jejt si tehdáž s Tharsie přiváželi a velmi oblibovali.) Nikoli! prosím —

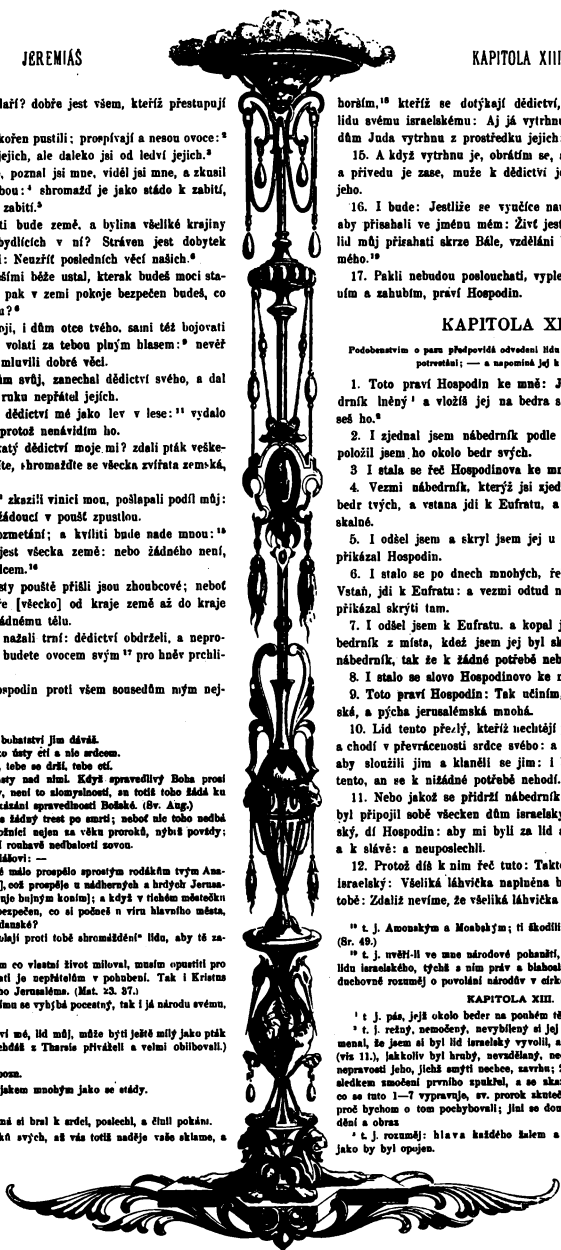
¹⁴ Srav. Jer. 56, 9. s. pozna.

¹⁵ T. j. Chaldejští s vojakem mnohým jako se stády.

¹⁶ Ze jsem j) opustil.

¹⁷ T. j. kdo by slova má si bral k srdci, poslechl, a činil pokání.

¹⁸ T. j. náledky skutků svých, až vše totiž našde vaše sklame, a pomsta Boží zastihne.

ANJEL MACHABBSKYCH.

KAPITOLA XIV.

Lidé stráženo suchota a hlad v zemi, a modlí se na lid. — Báh horlí nad nepravostmi líp prorokův. — a prorok Jách Jéhoz ahošaná se lid před.

13. A dítě k nim: Toto praví Hospodin: Aj já naplním všechny obyvatele země této, i krále, kteříž sedí z rodu Davida na stoličce jeho, i kněží, i proroky, i všechny obyvatele Jeruzalémské, oplivším.⁴

14. A rozptýlím je muže od bratra svého, i otce i syny vesměs, dí Hospodin: neušetřím, aniž pohovím: aniž se smiluju, abych nerozptýlil jich.

15. Slyšte, a všima pozorujte: nepozdvihujte se, nebo Hospodin mluvil jest.

16. Dejte Hospodinu Bohu svému slávu, prve než se setmí, a prve než se obrazí nohy vaše o hory tmavé: čekati budete světla, a položí je v síň smrti, a v mrákovu.

17. Pakli toho neuposlechnete, v skrytí kvlitli bude duše má nad pýchou: kvilíce kvlitli bude, a vydá oko mé slzu, že zajato jest stádo Hospodinovo.

18. Reč králi a panovníci: Ponižte se, sedněte: nebo setoupi a hlavy vaší koruna slávy vaší.

19. Města polední zavřina budou, a nebude, kdo by otevřel: odvrčen bude všekern Juda, přestěbováním dokonajím.

20. Pozdvihněte oči svých, a vizte, kteříž přicházejí od půlnoci: kde jest stádo, kteréž dáno bylo tobě,⁵ dobytek slavný tvůj?

21. Co dítě, když tě navštíví? Neboť ty jsi je naučila proti sobě a vycvičila jsi je na hlavu svou: zdalíž nepopadnou тебе bolesti, jako ženu rodící?

22. Pakli dítě v srdci svém: Proč přišly na mne tyto věci? Pro množství nepravostí tvé odkryti jsou stýdčí údové tvoji, poskrvrněny jsou paty tvé.⁶

23. Může-li změniti mluvením kůži svou, anebo vry perostost svou: i vy budete moci dobře činit, když jste se naučili zlému.⁷

24. I rozsejí je jako strničku, kterýmž vítr zmítá na poušti. Tent loz tvůj, a částka míry tvé ode mne, praví Hospodin, protože jsi se zapomněla nade mnou a doufala jsi ve lži.

26. Protož i já obnaším stehna tvá před očima tvými, aby se ukázala hanba tvá,

27. cizoložství tvá, a řvňání tvé, nečlechotnost smilství tvého: viděť jsem obnavosti tvé na pahrbcích i poli.⁸ Běda tobě, Jeruzaléme: nebudés očistěn po mně: až dokud ještě?⁹

⁴ T. j. knof zasloupenosti ducha, kteráž činí člověka neschopna většího dobrého skutku; anebo hroznýš nehodnost, jež myslí tak šikšuj, že si člověk nevší nady, postojíce se náhmiž jako opojný. Toto se akoduje a v. 16. Neobryhňávám připodoběním samí narozumět.

⁵ T. j. prve nežli vás přepadnou tmy; nežli by veliké bídy, a těskosti na vás přišly.

⁶ T. j. králové matce, porušitelé, ana má porušenství nad králem nesletijm. Vykřídají pak to na Joachima dítě Joachinové, a matku jeho Nebuzan, oba potom spolu do Babylona v zajetí odvedeni. (4. Král. 24. 8.)

⁷ T. j. na zemi; mějte smutek. Známo, že stáři v smutku na zemi sedávali.

⁸ Anebo: vizte ty, kteří přicházejí od půlnoci, t. j. Chaldejské.

⁹ T. j. dřevo Judské!
¹⁰ T. j. ty jsi se sama zavolala, a jím cezu k sobě shlasala. (4. Král. 16. 7.) Rozumí se o králi Achazovi, jenž od Chaldejských pomoci žádal; anebo o Ezechiáši, který s pýchou poklady své okřizav Chaldejským porovněl je, že přepadli jej. (Viz Isaiáš 39.)

¹¹ Nejobavějí potupení a nekrutější poruše tím značí. (Viz i 26. a 27.)

¹² T. j. vy jste navyklosti tak zatvrdli ve zlém. že po lidku mluví ani se polepšiti nemůžete. (Mat. 10. 28—29.) Znamenej, jak hrozná a neuspěšná jest hříšná navyklost!

¹³ T. j. i po této pověsné zemi.
¹⁴ T. j. sebedě činiti pokání, abyste se odlišili? následněj mne! jak dlouho ještě v zatvřelosti své potrává? Tak mocně Báh svědomím volá hříšníka!

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Jeremiášově o řečech sucha.¹

2. Kvůli země judské, a brány její padly a zatemněny jsou zemí a křik Jeruzaléma [vzhůru] vystupuje.

3. Větší posílají menší své pro vodu; přicházejí vážit, ne-nalézají vody, přinášejí zase nádoby své prázdné: zahanbeni jsou² a soužení, a přikrývají hlavy své.³

4. Nad zrpuštěním země, že nepřelíže dět na zemi, zahanbeni jsou oráči, přikrývají hlavy své.⁴

5. Neboť i laň na poli rodí, a ostaruje [mladé své], protože není trávy.

6. I divoci oslové stojí na skalách, hltaají vítr jako draci;⁵ umdlívají⁶ oči jich, protože není trávy.

7. Budou-li nepravosti naše svědčiti proti nám: Hospodine, ušší [nám pomoci] pro jméno své, neboť mnohá jsou odvrácení naše, proti tobě jsme zvršili.

8. Očekávání Israelovo, spasitelé jeho v čas soužení: proč máš býtli jenom přichozí v zemi, a jako počestný, jenž se uchyluje k bydlení?⁷

9. Proč máš býti jako muž toulavý, jako silný, kterýž nemůže vysvoboditi? Ty pak mezi námi jsi, Hospodine, a jméno tvé nad námi vzříváno jest, neopouštěj nás!

10. Toto praví Hospodin lidu tomu, kterýž miloval hýbatí nohama svými⁸ a neodpočívá, a Hospodinu se nelíbí: Nyní připomene nepravosti jejich, a navštíví hřebky jejich.

11. I řekl Hospodin ke mně: Nemodli se za lid tento k dobrému.⁹

12. Když se postiti budou, nevyšlým prosbě jejich: a budou-li obětovati oběti zápalné a suché, nepřijmu jich: nebo měčem, a hladem, a morem shladím je.

13. I řekl jsem: Ah, ah, Pane Bože! Procoi říkají jim: Neuzrite měte, a hladu nebude mezi vámi, ale pokoj pravý dá vám [Báh] na místě tomto.

14. I řekl Hospodin ke mně: Křivě prorokují proroci ve jménu mém; neposlal jsem jich, aniž jsem přikázal jim, aniž jsem mluvil k nim: viděti lízvé a hádní, a lest, a klamy srdce svého prorokují vám.

15. Protož toto praví Hospodin o prorocích, kteříž prorokují ve jménu mém, jimiž jsem já neposlal, říkajíce: Meče a hladu nebude v zemi této. Mečem a hladem zhyoun ty proroci.

KAPITOLA XIV.

¹ T. j. týkajíc se věci sucha.

² T. j. nevědoce ai rudy př vší vznesenosti své a bohatství svém.

³ T. j. bohem a záručkem.

⁴ T. j. sklamaní ve své naději, vídoce, že všechna jejich práce marná jest.

⁵ T. j. jako hadi nateženým hrdlem lapají po čerstvém povětří, náramnou suchost a vylaklost trpíce.

⁶ umdlívají vzhledem a křiví: divoci oslové dlouho lízvé trpějí mchou.

⁷ T. j. kterýž své lístkové krajinoz, nedaje, leč kde by přenocoval: tak ty nedáš země své.

⁸ Odpovídá prorok jménem Hospodinovým.

⁹ T. j. kterýž rád samo tamo bítával, pomoci hledaje u ctích bohův a národů, ale na Boha svého nepamatoval.

¹⁰ T. j. o milost, smilování, abych ho usetřil: nespomáhe modlitba tvá, když on se nepolepí.

16. A lidé, jimž prorokují, rozmetají budou po cestách jeruzalémských pro hlad a meč, a nebude, kdo by je pochoval: oni i ženy jejich, synové i dcery jejich: i vyjeli na ně zlobu jejich.

17. I dáš k nim slovo toto: Vyvedte oči mé slzu dnem i nocí, a nemějte: nebo potřením velikým potřína jest panna, dcera lidu mého, ranou přetěžkou náramně.

18. Vyjdu-li na pole, sj, zbití mečem: vejdu-li do města, sj, zmorěn hladem. Prorok také i kněz zašli do země, kteréž neznali.

19. Zdalší zamítaje zavrhli jsi Judo? anebo zokřivila sobě duše tvá Sion? Proč jsi tedy bil nás, tak že žádného není zdraví? Čekali jsme pokoje, a není dobrého; a času uzdravení, a sj zhouření!

20. Poznali jsme, Hospodine, bezbožnosti naše i nepravosti otcův našich, že jsme zhrěšili proti tobě.

21. Nedávěj nás v potupu pro jméno své, aniž nám činí pohánění stolice slávy tvé: rozpomeň se, a nerns smlouvy své s námi.

22. Jsou-li pak mezi rytinami pohanskými, kteříž by dítli? anebo mohou-li pak nebema dáti přívaly? Nejai-li pak ty Hospodin Bůh náš, kteréhož jsme očekávali? Nebo ty jsi učinil všechno to.

KAPITOLA XV.

Bůh hrozí lidu, že žádná přímluva nepřijme, sčítá je čtyřmi ranami potrestá mornem, mečem, hladem, zajetím, — a lidé proroka i opětné stykajícího zastíhne pomocí, bude-li si státně v hlášení slova jeho potírati.

1. I řekl Hospodin ke mně: Byt stál Mojžíš i Samuel přede mnou, nebude duše má k lidu tomuto: vyvrz je od tváří mé, a nechť jdou.¹

2. Pakli řeknou k tobě: Kam půjdeme? dáš jim: Toto praví Hospodin: Kdo k smrti, k smrti: a kdo k meči, k meči: a kdo k hladu, k hladu: a kdo k zajetí, k zajetí.²

3. A navštívím je čtvrtým způsobem, dí Hospodin: Mečem k zabítí, a psy k roztrhání, a ptačtvem nebeským i zvětí zemskou k sečrání a k rozpápní:

4. a vydám je v horlivost³ všem královstvím země pro Manasesa, syna Ezechiášova, krále judského,⁴ pro všechno, co jest učinil v Jeruzalémě.

5. Neboť kdož se slituje nad tebou, Jeruzaléme? anebo kdo se zarmoutí pro tebe? anebo kdo půjde prosit za pokoj tvůj?

6. Ty jsi opustil mne, dí Hospodin, odešel jsi zpět: i vztáhnu ruku svou na tebe, a zabím tě; ustal jsem prose.⁵

¹ t. j. nedopouštěj, aby chrám, stolec slávy tvé, potopen byl od národův pohanských!

² Doloi: many o sobě, když ty neboeš? Jsaof toliko nástrojem všemocné ruky tvé.

KAPITOLA XV.

¹ t. j. svátelnj, kaš jim, že ode mne zavřeni jsou, a do zajetí odvedeni budou.

² t. j. koho zastihne směr mornem, ať smře mornem, koho mečem, ať mečem a t. d.

³ t. j. kterýž je hněvu, vztaklosti všech, že se strachem po všech krajích tolnsti budou.

⁴ t. j. kterýž sám provosoval modlářství v Jeruzalémě, a lid k němu svédl. (4. Král. 21, 10. 25. 26.)

⁵ t. j. napominaje, a namlouvaje, prose tebe, abys činil pokání, ale všechno na darmo.

7. I rozpráím je vėjočkou v branách země;⁶ pobil jsem a zkalil lid svtj,⁷ avšak od cest svých nenavrátili se.

8. Rozmnožil se mi vdory jeho nad písek mořakj: uvedl jsem jim na matku mládence⁸ zhoubeo o polodni: poalal jsem na města náhle strach.

9. Senlábja,⁹ kteráž porodila sedm,¹⁰ umdela duše její; zapadlo jí slunce, když ještě byl den: zahabena jest a zarděla se: a ostatní její¹¹ vydám pod meč před obličejem nepřítel jejích, dí Hospodin.

10. Běda mi, matko má: proč jsi mne zrodila, muže sváru, muže nevornosti po vši zemi?¹² Nepůjčil jsem, aniž kdo mně půjčil na lichvu: všickni mi zlořečí.

11. Praví Hospodin: Zajistě budou ostatkové tvoji k dobrému; zajistě vyjdu tobě vsříc v čas trápení a v čas souzení proti nepříteli!

12. Zdalší se spojil železo s železem od půlnoci a mēd.¹³

13. Bohatství tvá [Judo] a poklady tvé dám v rozchvátní darmo, pro hřichy tvé všelkdy, a ve všech končinách tvých.

14. A přivedu nepřátely tvé ze země, kteréž neznáš: nebo se rozpálil oheň v prechlivosti mé; nad vámi hořeti bude.

15. Ty vši, Hospodine,¹⁷ rozpomeň se na mne, a navštív mne a ochraň mne před těmi; kteříž mne pronásledují, nechtěj v trpělivosti své přijmouti mne: věz, že jsem snášel pro tebe potupu.

16. Nalezeny jsou ředi tvé,¹⁸ i snědli jsem je; učiněno jest mi slovo tvé v factu a veselí arce mého: poněvadž vzýváno jest jméno tvé nade mnou,¹⁹ Hospodine, Bože zastupčv.

17. Neseedl jsem v radě hrajících,²⁰ a nehonosil jsem se za přičinou ruky tvé: sám jsem sedával, nebo pohrádkou naplnil jsi mae.²¹

18. Proč učiněna jest bolest má věčná, a rána má bez na-

⁶ t. j. branami přes hranice země: nebo mimo města, s branu měst. ⁷ t. j. a veliké části. Rozsmi 10 kmeudv království israelského; jini sa odvedeni Nabuchodonosorem sljstí: j. j.

⁸ t. j. na hlavní město, střed bojové mládence, rozsmějí na Samari, již dávno od nepřítelův dobytou jini to obracují na Jeruzalém, a na čas budoucí rozsmějí. Srov. v. 7. pos.

⁹ Řikávali staří o matce, když jí přibýlo dítěte, že se postlnila; když pak pomřely, se senlábja.

¹⁰ t. j. tolik co mnoho.

¹¹ t. j. zaslín ji radost a nastal smutek v mládí.

¹² t. j. dity. Připodobuje se tu Jeruzalém k matce, kteráž mnoho dítěte mřel, do posledního všeho pochyta.

¹³ Nařiká si prorok na protivivost, která mu krajanz jeho činí, protože je na rozkaz Boží a nepravosti káral, a tresty Božími jim hrozil.

¹⁴ t. j. žádnému jsem senšifil a přece . . .

¹⁵ Připodobuje Židy poubnem železu, Chaldejáké pak oceť (železu a mēd); tedy sayli: Stáblí Judsko neodolá nášl Chaldejákých: to bude onomu trazen za všechn jehoh protivu, i na to, že tebe tak pronásledují. (39, 11. 40, 4.) Na tu pak dále Judsko přímo vyhraje: Die hebr. jstak: odvdu nepřátely tvé, t. Židy [k proroku mluv] do země, kteréž neznáš.

¹⁶ t. j. jak jsem utiakován od nepřítelů; prorok k Bohu mluví: sv. Otceví vytkládaj, že tu Jeremiáš předpovídá Krista Pána.

¹⁷ t. j. neměj trpělivosti a nepřítely mžni a medaj, abych já umřel, leč bych viděl potrestání jih: sa to prosí, aby se objevila spravedlnost Boží.

¹⁸ t. j. jakmile jsem svédil.

¹⁹ t. j. šádoství jsem každé slovo tvé přijal, a splnil a hned bes procleni lidu osaměl, a nyní tak hie: mne sa to pronásledují.

²⁰ sljstj prorokem tvosm.

²¹ t. j. posměvač, kteříž se slova tvoře hřlku majl. (Žalm 1, 1.)

²² t. j. nepřijímám se moči, kterou jsi mi dal.

²³ t. j. bláni před tebou; nebo: pro trpěť ředi, jeť jsem hlásl.

děje nechtěla se zhojiti? učiněna jest mi jako lež ved nevěrných.²⁴

19. Proč toto praví Hospodin: Obrátíš-li se.²⁵ obrátím tě, a před tvářím mou státi budeš.²⁶ a oddělíš-li věc drahou od chatrné, jako ústa má budeš.²⁷ obrátíš se oni k tobě, a ty neobrátíš se k nim.²⁸

20. I dám tě lidu tomuto za zed' měděnou, sílnou.²⁹ a bojovati budou proti tobě a nepřemohou: nebo já jsem s tebou, abych vysvobodil tě, a vytrhl tě, dí Hospodin:

21. a vysvobodím tě z ruky nejhorších a vytrhnu tě z ruky sílných.

KAPITOLA XVI.

Zapovídá prorok pojmenosti ženy, pro zbožie a sármatk, jest potěšiti má vzhledem zemí, — předpovíá, že osápnějí v samé vpednoe, — a že národové k pravému Bohu se obrátí.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně fkonco: 2. Nepojmeš ženy, a nebudeš mít synův a dcer: na místě tomta.

3. Nebo toto praví Hospodin o synech i dcerách, kteří se rodí na místě tomta, a o matkách jejich, kteréž zrodily je: i o jich otcích, z jichžto kmene zplodili se v zemi této:

4. Smrtelnými nemocmi pomrou: nebudou oplakáváni ani pochováni, za hnůj na svrchu země budou: a mečem i hladem pobudeni budou: a budou mrtvoly jejich za pokru ptactvu nebeskému a zvířatůu zemským.

5. Nebo toto praví Hospodin: Nevcházej do domu kvasu,¹ aniž chod ku kvělení, aniž jich těš: neboť jsem odjal pokoj svůj od lidu tohoto, míloordenství i alitování, praví Hospodin. 6. I zemrou velcí i malí v zemi této: nebudou pochováni, aniž oplakáni, a nebudou se [pro ně] náležavati, aniž si lysiny na hlavě dělají.²

7. A nebudou křmáti u nich kvělicímu chleba k potěšení nad mrtvými:³ a nedají jim nápoje, číse k potěšení⁴ nad otcem i nad mateř jejich.

8. A do domu kvasu nevházej, aby seděl s nimi, a jedl a pil:

9. nebo toto praví Hospodin zástupův, Bůh israelcký: Aj já odejmu od místa tohoto před očima vašima, a za duň vaších hlas radosti, a hlas veselí, hlas ženicha, a hlas nevěsty.⁵

²⁴ t. j. naděje má podobá se živé, nevěrné vodě, ana právě v čas horka a žízně vysychá: tak ty jsi mne opustil, když jsem nejvíce pomoci své potřeboval.

²⁵ Kárá Bůh proroka za jeho poslední odvášlivé, nedůvěrné slovo.

²⁶ t. j. mým státním domem.

²⁷ t. j. budeš-li přivést díe nebo zákona káráni hříchůu lidu mého, svěť tím díe ústům tvým slovo své.

²⁸ t. j. buď starost, az oni díe slova tvého, a ne ty díe vální jejich se lidá.

²⁹ t. j. já ti přepějí, a pomohu, a posílím tě, a vysvobodím z rukou i nebo mocnějších protivníků.

KAPITOLA XVI.

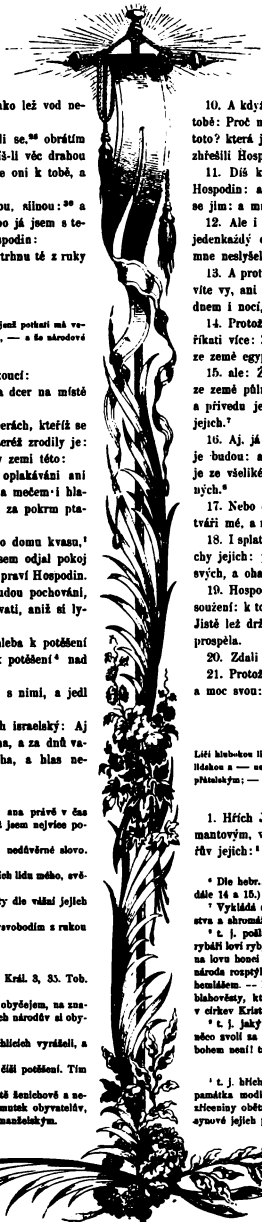
¹ t. j. pohněbného (o jakémž 5. Mojš. 26, 14. 2. Král. 3, 33. Tob. 4, 18.).

² t. j. jini, pověrečá a zapověseným pohanakým obyčejem, na znamení velikého zármutku (5. Mojš. 19, 26); a mnohých národův si obyčejně přifuzují za smutku tváře potěšaví.

³ t. j. nebudou slaviti kvasy potěšaví, jimiž truchlících vytrhali, a těšili.

⁴ t. j. nebudou mít vína, aby dali zarmocněným číli potěšení. Tím bídu a nouzi značí. (Přís. 31, 4.)

⁵ t. j. veliké veselí a píseňmi svatebními ku počtu ženichův a nevěstic; značí se tím největší spousta ženě a zármutku obyvatelův, když nebude ani mladého lidu k veselým slatkům manželským.

10. A když oznámíš lidu tomu všechna slova tato, a řeknou tobě: Proč mluvíš jest Hospodin proti nám všechno zlé veliké toto? která jest nepravost naše? a který hřích náš, jímž jsme zbláhli Hospodinu Bohu svému?

11. Díš k nim: Protože opustili mne otcové vaši, praví Hospodin: a odešli za bohy cizími, a sloužili jim, a klaněli se jim: a mne opustili, a zákona mého neostřhali.

12. Ale i vy hůře jste činili, nežli otcové vaši: neboť aj jeden každý chodí po přetráčenosti srdce svého zlého, aby mne nevyšel.

13. A protože vyvrhu vás ze země této do země, o níž nevíte vy, ani otcové vaši: a sloužiti budete tam bohům cizím dnem i nocí, kteříž nedají vám odpodínutí.⁶

14. Protož aj, dnové přicházejí, dí Hospodin, a nebude se říkati více: Živt jest Hospodin, kterýž vyvedl syny israelcké ze země egyptské.

15. ale: Živt jest Hospodin, kterýž vyvedl syny israelcké ze země pálnocní a ze všech zemí, do nichž vyvrl jsem je: a přivedu je zase do země jejich, kterouž jsem dal otcům jejich.⁷

16. Aj, já pošlu mnoho rybářův, praví Hospodin, a lovití je budou: a potom pošlu jim lovců mnoho, a lovití budou je ze všech hory, a ze všech horek pahrbku, a z jeskyní skalných.⁸

17. Nebo oči mé na všechny cesty jejich: nejsou skryty od tváři mé, a nebyla skryta nepravost jejich před očima máma.

18. I splátn [jim] nejprve dvojnásobně nepravosti, a hříchy jejich: protože jsou sprzání své mou umlínami lidí svých, a obavnostmi svými naplnili jsou dědicví mé.

19. Hospodine sílo má, a mocnost má, a útočitěsí mé v den souzení: k tobě přijdou národové od končin země, a řeknou: Jistě tě drželi jsou otcové naši, a marnost, kteráž jim neprospejá.

20. Zdati udělá sobě člověk bohy, a oni nejsou bohové?⁹ 21. Protož aj, já ukáži jim té chvřle, ukáži jim ruka svou a moc svou: a zvdáí, že jméno mi Hospodin.

KAPITOLA XVII.

Lidí hříchové lidu v modloctví strváloste, — kárá naději v poslou pomoc lidem a — naspravedlnost lakomství, — proti o pomoc proti záležákům pálnakým: — a napomíná svědčí dom sobotni, hroze pohřbkami israelckých pro nasestování jeho.

1. Hřích Judův napákn jest raňjí šleznost, a hrotem diamantovým, vyrytý na šířkosti srdce jejich, a na rozích oltářův jejich:¹

⁶ Die hebr.: „protože [u dokazavě] neodšlím vám milosti.“ (Srov. dále 14 a 15.)

⁷ Vykáží se i o podobnosti budoucího vykoupení veškerého lidstva a ahromáštění v církve.

⁸ t. j. pošlu nepřítelů (roz. Chalděckých, Římanů) a sloví jsi, jako rybář loví ryby, a sednou je ze všech ústříhů jejich po celé zemi, jako na lova koci stáhají zvíř lovcem. Jini však rozumějí o navrácení se národa rozptýleného se sájeti a svrzení jeho v vísť Ezedriela a Nebemáda. — Podobenství (viz 19.) se to vykáží na sv. apóstoly v církve Kristova. (Mat. 4, 19. Luk. 5, 10.)

⁹ t. j. jaký početní nesmysl u slovká rozmanité, když sám si něco zvolí za boha, o čemž počtým rosemem nahlednoucí náře, že to bohem není! tak řeknou národové obrátivše se k Bohu pravému.

KAPITOLA XVII.

¹ t. j. hřích národa judského jest nezvykládností; byl se i veliká památka modloctví jejich snělla, svědčí proti nim srdce jejich a zříceniny obětne, na nichž jména bohův nepravých se náležají, tak že ayavé jejich povdzy se k obavnosti navravní. 1—4. kárá modloctví.

2. když vzpomenní jsou synové jejich na oltáře své, a na háje své, a na dříví ratalostné na horách vysokých,
3. obětující na poli: sílu trou, a všechny poklady tvé dám v rozchvátání, vřáostí tvé pro hříchy ve všech končinách tvých.

4. A ostaven budeš sám z dědictví svého, kterých jsem dal tobě: a podrobím tě v službu nepřítelům tvým v zemi, kteréž neznáš: neboť jsi oheň zantil v prchlivosti mé: až na věky hořeti bude.

5. Toto praví Hospodin: Zlořetěný člověk, kterýž doufá v člověka, a klade tělo* za rámě své, a od Hospodina odstupuje srdce jeho.

6. Neboť bude jako vřes* na poušti, a neuží, když by přišlo dobré: a bydliti bude v suchotě na poušti, v zemi slatinné a nebydlitelné.

7. Požehnaný muž, kterýž doufá v Hospodina, a bude Hospodin doufán jeho.

8. I bude jako strom, kterýž sázen bývá podle vod, jeuz k vlhkosti pouští kořeny své: a nebude se báti, když přijde vedro. A list jeho bude zelený, a v čas suchoty nebude se starati, aniž kdy přestane nésti ovoce.

9. Zlé jest srdce všechněch,* a nezpytatelné: kdož je pozná?
10. Já Hospodin, kterýž zpytaji srdce, a zkušají leví: kterýž dávám jednomu každému podle cesty jeho, a podle ovoce náležitých jeho.

11. Koroptva vychovala to, čehož nezpłodila: [tak kdo učinil bohatství, a ne v soudu, v polovici dnů svých opustí je, a v posledku svým nemoudří bude.]

12. Trně někdy vřáostí od počátku, místo posvěcení našeho.

13. Očekávajíci Israelovo, Hospodine: všichni, kteříž tě opouštějí, zahanbeni budou: odstupující od tebe na zemi napsání budou: neboť opustili pramen vod živých Hospodina.

14. Uzdav mne, Hospodine, a uzdraven budu: spasena učin mne, a spasen budu: nebo chvála má ty jsi.

15. Aj oni mluví ke mně: Kde jest slovo Hospodinovo? necht přijde!¹⁰

16. A já jsem se nezkomortil, následuje tebe pastýře:¹¹

* t. j. „ó Judo“ die hebr. též: „ó horo má“ Rosamě: „Gloze, deuro Sionská“

¹ t. j. jen na lidi a na jejich pomoc spoléhá, jako Joakim a Sedecias na pomoc Asyrských a Egyptských.

² t. j. v smetliněho slovíka sílu svou, opustí při tom Boha a nebuje tomu k vůli sázkou Nejvyššího. Tim křiví Boha, jako by pomocí samohl, nebo nechtěl, anebo nevěděl.

³ Jist: „borovica“, j. „holovec“. Podobavství se vykládá přímno na krále Joakima (viz 9.): duchovec pak plati o slovíku zavedeném milostí Boží.

⁴ Všeobecně mluví mni zvlášť srdce krále Joakima (viz 5) a tak i dále — 12.

⁵ Vyravují o koroptvi [jist ale myslí o jeřábkovi], že cití vejce krade a vřáodává; mláděta pak nepravou matku poznavše brzy opouštějí a k přirozeným druhům svým se navracují. Tak jest i u nepravodlivých Joakimů; zatím, jak jediné lakomství věkem se smáhá, a slovíka poselstvem činí: pověstně bylo lakomství krále Joakima.

⁶ t. j. jako věrní synové Boží zapsáni jsou a trůna Nejvyššího v nebesích v knize života, tak opouštějí Boha, v přechu sem; lehkým větrem rozmetse se památka jejich.

⁷ t. j. hlavně od zármuku valitřního, a náledovně i od všelikého sevratřního slého.

⁸ t. j. necht se stane, co Hospodin předpověděl: rovnavě vysyvali na se tresající ruka Páná.

⁹ Die hebr.: „neubíhal jsem býti pastýřem k rozkaz tvému.“

a dne člověka¹² nežádal jsem. ty vši; co vyšlo ze rtů mých, právě bylo před obličejem tvým.

17. Nebud mi ty k strachu, naději má ty v den trápení.

18. Necht jsou zahanbeni, kteříž mi protivensství činí, a já at jejich zahanbeni: necht oni se bojí, a já at se nebojím: uved na ně den trápení, a dvojnásobným setřením¹³ setří je.

19. Toto praví Hospodin ke mně: Jdi a stůj v bráně synův lidu, akze kterouž vcházejí králové judští, a vycházejí,¹⁴ i ve všech branách jerusalémských:

20. a díš k nim: Slyšte slovo Hospodinovo, králové judští, a všakeren Judo, i všichni obyvatel jerusalémský, kteříž vcházejí akze brány tyto.

21. Toto praví Hospodin: Ostřibteže dnů svých,¹⁵ a neopustě břemen v den sobotní, aniž vnásejte akze brány jerusalémské:

22. a nevnásejte břemen z domů svých v den sobotní a žádného díla nedělejte: světe den sobotní, jakož jsem přikázal otcům vašim.

23. A neposlechli, aniž naklonili ucha svého: ale zatvrdili šji svou, tak že neuposlechli mne, a nepřijali kázná.

24. I bude: Jestliže mne unoplněchete, dí Hospodin, abyste nevnášeli břemen akze brány města tohoto v den sobotní, abyste nedělali v něm žádného díla:

25. vcházeti budou akze brány města tohoto králové i kněžata, sedící na stoličce Davidově, a jezdci na vozích i na koních, oni i kněžata jejich, muži judští, a obyvatel jerusalémský: a bude obýváno město to na věky.

26. I budou přicházeti z měst judských, a z okolí Jerusalema a ze země l'enjaminovy, a z rovin i z hor: i odpoledne, nesouce zápal a obět [k zabiti] i posátnou obět [suchou] i kadidlo, a vnesou obět do domu Hospodinova.

27. Pakli neuposlněchete mne, abyste světlili den sobotní, a nenosili a nevnášeli břemen akze brány jerusalémské v den sobotní: zapálím oheň v branách jeho, a zřítě domy jerusalémské, a neuhame.

KAPITOLA XVIII.

Podobavství hrůšité uši prorok, že slovek došla na Boha sdávit, — že Báh kálcim mlouvat bude, — odkázal se potrest. — Sřýchá at se dšády, kváse ma židě sřechj, — a prosí Boha, aby je za to trestal.

1. Slovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi od Hospodina Křouci:

2. Vstaň, a sejdí do domu hrněčívova a tam vyslyš slova má.

3. I sešel jsem do domu hrněčívova, a aj on dělal dílo na kruhu.

4. I rozpadla se nádoba, kterouž on dělal z hlíny rukama svými: a obrátiv se udělal z ní nádoba jinou, jakouž se líbilo před očima jeho učiniti.

5. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně Křouci:

6. Zdaliz jako hrněč tento nebude moci učiniti vám, dome israelský, dí Hospodin? Aj jako hlína v ruce hrněčívové, tak vy v ruce mé, dome israelský!¹

¹ t. j. nežádal jsem nechteti jejich, vypnění předpovědění svých, pro sebe, sřýchá k chvále tvé. (Brov. 15, 16. 18.)

² t. j. opět a opět poťi je, mnohonásobným ranami zkas je; ar. Isaiáš 61, 7.

³ t. j. v nejhlavnější bráně, kdeťto se nejlépejší lid, vnašeni i sprostí, shromážděovali k veřejnému jednání.

⁴ t. j. pro spásu dnů svých, štěstí svých. Den k posvěcení slověka zasvěcený světu světliti volí.

KAPITOLA XVIII.

t. j. jako hrněč máš a treple hlíny uděliti nádoba špatnou, a tu rosthřiti, a opět přetvořiti v nádoba krásnou; tak i já mohu vás

SMRT ELEAZARA MACHABEJSKEHO.

7. V náhle mluviti budu proti národu a proti království, že je vykořtením a zkazím, a vyhubím.

8. Učiní-li pokání národ ten ze zlého svého, kteréž jsem mluvil proti němu: učiním i já pokání nad zlým, kteréž jsem myslil, učiniti jemu.*

9. A rychle mluviti budu o národu a o království, že je vzdělám a vstřím.

10. Učiní-li zlé před očima májma, a neuposlechně-li hlasu mého: i já litovati budu dobrého, kteréž jsem prohlásil, že učiním jemu.

11. Protož znáti rei mužům judským a obyvatelům Jerusalemským, ika: Toto praví Hospodin: Aj já strojím proti vám zlé, a myslím proti vám myšleni: navrát se jedenkaždý od cesty své zlé, a spravte cesty své i snažnosti své.

12. Kteržito řekl: Zoufali jsme;* za myšlenkami tedy svými pjděme, a jedenkaždý převrácenost srdce svého zlého činiti bude.

13. Protož toto praví Hospodin: Tažte se národův: Kdož slyšel takové hrozné věci, kterýchž pftil se dopustila panna izraelská?

14. Zdalž zhyne ze skály polím snůh libánský?† anebo mohou-li se vyvážiti vody prýstěci se studené a tekuté?

15. Poněvadž zapomněl na mne lid můj, nadarmo obětavce a urážejce se na svých cestách, na stezkách věku, aby chodili po nich [jako] na cestě neprotřené:‡

16. Aby byla země jejich v zpuštění a v sipění věčné: každý, kdož by šel skrze ni, užasne se, a kývati bude hlavou svou.

17. Jako vítr zhoucí rozptýlí je před nepřitelem: hrbet a ne tvář ukáží jim v den zánuby jejich.

18.* I řekl: Pojdte a myslíme proti Jeremiášovi myšleni; neboť nezahyne zákon od kněze, ani rada od moudrého, ani řeč od proroka:† pojdte a bíme jej jazykem.* a nedbejme na všechny řeči jeho.

19. Pozoruj mne, Hospodine, a slyš hlas protivníkův mých.

20. Zdalž odplaceno bývá za dobré zlym, že jsou kopali jámu duši mé? Rozpomeš se, že jsem stál před obličejem tvým, abych mluvil za ně dobré, a odvrátili rozhněván tvá od nich.

21.* Protož vydej syny jejich v hlad a uveď je v ruce meče: nechať jsou ženy jejich bezdětny, a vdovy: a muži jejich at jsou zbiti smrtí: mládenci jejich prohláni buďtež mečem v boj.

22. Budíš slyšán křik z domův jejich: nebo přivedeš na ně lotra v náhle: protože vykopali jámu, aby popadli mne, a osidla skryli nohám svým.

23. Ale ty, Hospodine víš všelikou radu jejich proti mně na smrt: nesmíš-li se nad nepravost jejich, a bftich jejich před tvář tvou nebudš shazen; necht padají před obličejem tvým, v čas prchlivosti své k zlému užijev jich.

KAPITOLA XIX.

K řeckému Bálmu vybozaje prok řešitím lábve hrobné před starším lidu a kašním skám méto Jerusálema na porotání modlotěby lidu.

1. Toto praví Hospodin: Jdi a vezmi láhvičku hrušice hlíněnou od starších lidu, a od starších kněží.†

2. A vyjdi do údolí syna Ennom, kteréž jest vedle vchodu brány hrnčířské: a hlásati budeš tam slova, kteráž já mluvití budu tobě,

3. a díš: Slyšte slovo Hospodinovo, králové judští a obyvatelé jerusalemsští: toto praví Hospodin zástupčv, Bůh izraelský: Aj já uvedu trápení na místo to, tak že každému, kdo je uslyší, znti bude v ústech jeho:‡

4. protože opustili mne, a cizí učinili místo to: a obětováni na něm bohům cizím, jichž neznaří oni, ani otcové jejich, ani králové judští: a neplnili místo too krví nevinných.†

5. A vzdělali výsosti Bálmu, aby pášili syny své ohněm v zápalnou oběť Bálmu: čehož jsem nepřikázal, aniž jsem o tom mluvil, ani to nevstoupilo na srdce mé.

6. Protož aj dnová jdu, dí Hospodin: a nebude aldati více místo toto Toftoh, a Údolí syna Ennom, ale Údolí zabjéní.

7. A zruším radu Judy a Jerusálema na místě tomto: a podvrátím je mečem před obličejem nepřátel jejich, a rukou těch, kteréž hledají duše jejich: a dám smrtvoly jejich za pokrm ptactvu nebeskému, a zvrátám zemským.

8. A položí místo to v užasnutí a sipění: každý, kdo pjdje skrze ně, užasne se, a sipěti bude nad všelikou ranou jeho.

9. A krmíti je budu masem synův jejich, a masem dcer jejich:† a jedenkaždý maso přitele svého jísti bude v obležení, a v úzkosti, v niž sévrou je nepřátelé jejich a ti, kteréž hledají duše jejich.

10. I ztřeš láhvičv před očima mužův, kteréž pjdou a tebou.

11. A díš k nim: Toto praví Hospodin zástupčv: Tak zturu lid tento, a méto to, jako ztřina bývá nádoba hrnčířská, kteráž nemůže více opravena býti: a v Toftoh pohorčívá budou, protože nebude jiného místa k pohřbení.

12. Tak učiním místo to, dí Hospodin, a obyvatelům jeho: a učiním méto to jako Toftoh.†

KAPITOLA XIX.

† Die hebr.: „a některé z starších lidu a kněží.“ t. j. za svědky, aby změní výsuvy. (Viz 10.)

† t. j. tečia na východní straně Jerusálema k hoře Olivetská, proto i východní sínia.

† t. j. král i královna a rodinou i veškerým dvorem.

† t. j. jako náhlým rázem broumovy.

† t. j. od nichž žádné útkdy pomoci nezakusili.

† t. j. dítě, kteréž obětováno Bálmu.

† Dopustim na ně hlad tak náramný, že vsatni své dítky jísti bu

don. (4. Král 6, 26.)

† t. j. městem brány a pobití všeobecného, jako bylo údolí Toftoh.

Stalo se v vyvrácení Tírem.

13. A budou domové Jerusalemské, a domové králů judských nečísti jako místo Tofeth: všickni domové, na jejichž střeších obtovali místo vojsku nebeskému, a obtovali oběti mokré bohům cizím.

14. Přišel pak Jeremiáš z Tofeth, kamž jej byl poslal Hospodin, aby prorokoval tam, a stál v sni domu Hospodinova a řekl ke všemu lidu:

15. Toto praví Bůh zástupův, Bůh israelcký: Aj já uvedu na město toto, a na všechna města jeho všechno zlé, kteréž jsem mluvil proti němu; neboť zatvrdili šji svou, aby neuposlechli řečí mých.

KAPITOLA XX.

Prorok od Fassuru, upřesně střeže chrámové, rasami a vsabou stihán je — vědíl jsem trust Boží; — stýká si Boha na strasti své, aš i — narozesl svému zločín.

1. I slyšel Fassur, syn Emmerův, kněz, kterýž ustanoven byl knížetem v domě Hospodinově, Jeremiáše, prorokujícího řeči tyto.

2. I zbil Fassur Jeremiáše proroka a vsadil jej do klády,* kteráž byla v bráně Benjaminově hotejší, v domě Hospodinově.

3. A když na zejřtí se rozednilo, vyvedl Fassur Jeremiáše z klády. I řekl k němu Jeremiáš: Ne Fassur narval jest Hospodin jméno tvé, ale Strach ze všech stran.*

4. Nebo toto praví Hospodin: Aj já vydám tě v strach, tebe i všechny přátele tvé: a padnou mečem nepřátel svých, a oči tvé toto uzřít: a veškeren lid judský vydám v ruku krále babilonského: a odvede je do Babilona, a mečem je pobije.

5. A vydám všeliké zboží města tohoto, a všechnu práci jeho, i všechny drahé věci, i všechny poklady králů judských dám v ruku nepřátel jejich: a oni rozchvátají je, a poberou a odvezou do Babilona.

6. Ty pak, Fassure, a všickni obyvatelé domu tvého, půjdete do zajetí: a do Babilona přijdeš, a tam umřeš. I tam pohořán budeš, ty i všickni přátelé tvoji, jimž jsi prorokoval lež.*

7. Svedl jsi mne, Hospodine, a sveden jsem:* silnější jsi byl, nežli já, a přemohl jsi mne: učiněn jsem v posměch celý den, všickni se mi posmívají.

8. Neboť již dávno mluvím, a ohlašuji nepravost, a zpuštění vyvolávám: a učiněna jest mi řeč Hospodinova k pohanění a ku posměchu celý den

9. I řekl jsem: Nevzpomenu naš, ani mluviti budu více ve jménu jeho.* I učiněno jest v srdci mém jako ohně

KAPITOLA XX.

* t. j. představený střeže chrámové, jenně náleželo lapiti a potrestati, dokoliv se nějak proti svatosti obránu Božího prohřešil. (Mat. 26, 47. Luk. 22, 4.)

* t. j. byl nástroj náleželci z dřev na sebe přitěhávající klad, s nichž dolejší v podane upravená byla, bořejší vlásk narozednati se dala; mezi oběma byly otvory mezi vlásk pro nohy, ruce, někdy i hlava upraveného, kterýž tak ukrutně sevřou jsa ani se hnoati nemohli.

* Fassur jest tolik co „blaho vůkol“: změna pak jména znamená změnu povahy a křesť: Snyral: „Pond jsi mužem ovčicným a šťastným, ale budeš brý bídým aš strach.“

* t. j. Fka: „že Bůh nemůže trestati semí tuto, a ostarví bez kněstava a prorok.“ Vís 18, 18.

* t. j. „přemluvil jsi mne a já se přemluvilí dal.“ stýká si die citu lidského, ne duchem Páně prorok pro utrpění své, narže snad na 1. 8. Slibil jsi mi ochranu svou, a hle, co trpím!

* t. j. vída, že něčtoť neprosprívám, umislil jsem si, nekásati více; tu vlásk dáti mne básně trestu Božího.

* t. pocitil jsem básně před trestem tvým jako ohně. (Srov. I. Kor. 9, 16.)

Zhoucí, a zavřený v kostech mých: i zemlel jsem, sněsti nemoha.

10. Neboť jsem slyšel hanění mnohých, a strach vůkol: Střežte, a střežme ho: ode všech mužův, kteříž byli pokojní moji, a ostňující boku mého:* zda by kterak byl podveden, a zmocnil bychom se ho, a pomstili se nad ním.

11. Ale Hospodin jest se mnou jako bojovník silný: protož kteří mne stňají, padnou, a zemědělí: zahanbeni budou náramně, neboť nerozuměli potupě věčné, kteráž nikdy nebude shlázena.*

12. A ty, Hospodine zástupův, zkoumateli spravedlivého, jenž vidíš ledví i srdce:* necht nřim, prosím, pomstu tvou nad nimi: neboť tobě zjevil jsem při svou.

13. Zpřítve Hospodinu, chvalte Hospodina: * že vysvobodil duši chudého¹² v rukou zločtůkův.

14.¹³ Zlořečený den, v němžto zplozen jest: den, v němžto porodila mne matka má, nebuď pozehnán.

15. Zlořečený muž, kterýž zvěstoval otci mému, fka: Narodilo se ti dítě pachole: a jako radostí obveselil jej.

16. Buď člověk ten jako jsou města, kteráž podvrátil Hospodin, a nezelel toho:¹⁴ aš slyší křik z jitra, a nařikán v čas polední.¹⁵

17. Kterýž mne nezabil¹⁶ [hned] od života, aby mi byla matka má hrobem, a život jej počtem věčným.

18. Proč jsem z života vyšel, abych viděl práci a bolest, a aby stráveni byli v potupě dnové moji?

KAPITOLA XXI.

Král Sedeciáš, Jan oběšen od Babilonských, tále se Jeremiáše, co stěčil Bůh o město. — Prorok předpovídá truchlév skonání města.

1. Slovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi od Hospodina, když poslal k němu král Sedeciáš Fassura, syna Melchiasova,* a Sofoniáše, syna Maasiášova, kněze, fka:

2. Otáz se za nás Hospodina; neboť Nabuchodonosor, král babilonský, bojuje proti nám: zdali by snad učinil Hospodin s námi podle všech divných skutkův svých, oděhl by od nás.

3. I řekl Jeremiáš k nim: Takto povězte Sedeciášovi:

4. Toto praví Hospodin, Bůh israelcký: Aj já obrátím ná-

* t. j. kteří pokojně co přátele a pomocníci ml po boku stáli; j. ty nyní oběhují mne.*

* nedbali trestu věčného, kterýž jsem k přikánu Božím předpovídal jim. Vís 28, 40.

* t. j. snáš nejzloštější hnutí myslí lidských, nesechav jich bez trestu, aš se dobrými byli zdají.

* Vída v duchu spánu svou, vyzýváš k chválení Boha.

* t. j. mne sklíčenoého.

* 14-18. Nařiká prorok z křovosti lidské nad strasti a bídou života svého jako Job. 3, 1.; neboť i spravedliví přemoheni bývali bolestí tak, aš i trpělivosti posbývají, a přitěnu strasti svých nevinným přitěňají. To vlásk netrvá dlouho, neb se brý spamatují a tím větší pak důvěrou Bohu se odědvávají. Snyral tobo buď: „Jsemť já v pravdě člověk bídý a k něčtati takměť narozes, aš bych raději si přál, abych se byl nenarodil.“

* t. j. Sedomem a Gomorou, t. káž bych byl tak zabynul, prve než se narozesl oběhál.

* t. j. buď už zavržená hrůzou a strachem stihán, tak jako já nečestím stihán jsem.

* t. j. Bůh, jsa jediný Pánem životů našich od prvního jich okamžení.

KAPITOLA XXI.

* Byl to snad jistý Fassur, než o kterémž v předělě kapitole řeč jest. Jiní vlásk se domnívají, že byl teniž, který v kap. 20. zmíněn jest, a že se jen onde jmenuje děd, tuto pak otec jeho.

stroje válečné,* kteréž jsou v rukou vašich, a jimiž vy bojujete proti králi babylonskému, a Chaldejským, kteří jsou vás oblehli všokl sít: a shromáždím je a prostřed města tohoto.*

5. I bojovati budu já proti vám rukou vztaženou, a rannem slnným a v prochlivosti a v rozhněvání, a v hněvu velikém.

6. A udeřím obyvatele města tohoto: lidé i hovada morem velikým pomrou.

7. A potom, dť Hospodin, dám Sedeciáše, krále judského, a služebnky jeho, i lid jeho, i kteréž pozůstali v městě tomto po moru, a po meči, a po hladu, v ruku Nabuchodonosora, krále babylonského, a v ruku nepřátel jejich, a v ruku hledající bezvítově jejich, a zbije je ostroží meče, a nedá sebou pohnouti, aniž jich ušetří, aniž se smiluje.

8. A k lidu tomuto dť: Toto praví Hospodin: Aj já dávám před vámi cestu života i cestu smrti.

9. Kdo bydliti bude v městě tomto, umře mečem, a hladem, a morem: ale kdož vyjde a utěše k Chaldejským, kteréž oblehli vás, živ bude, a bude mu duše jeho jako kořisť.

10. Neboť postavil jsem tráv svou proti městu tomuto k zlému, a ne k dobrému, dť Hospodin: v ruku krále babylonského vydáno bude, a vypálí je ohněm.

11. A domu krále judského [rei]: Slyšete slovo Hospodinovo.

12. dome Davidův, toto praví Hospodin: Sudě ráno* soud, a vychvacujte utištěného násilím z ruky násilinkory, aby snad nevyšlo jako oheň rozhněvání mé, a rozpálilo se, a nebyl by, kdo by uhasil, pro zlost snažnosti vašich.

13. Aj já na tebe,* bydlitelkyne údolí troudě a polního,* praví Hospodin; kteréž říkáte: Kdo udeří nás? anebo kdo vejde do domů našich?

14. A navštívím vás podle odvoce snažnosti vašich, dť Hospodin; a zapálím oheň v lese jeho,* a zřítě všecko všokl něho.

KAPITOLA XXII.

K roztoku Božím je prorek do paláce královského, a napominá krále a dvořany jeho spravedlivými křti k shodým, ať se a coon samí traua Božím sejdou: — předpovídá příti neohody Sellama a Joakima a Joacháše, králův judských.

1. Toto praví Hospodin: Sstap do domu krále judského a mluvití budeš tam slovo toto,

2. a řci: Slyš slovo Hospodinovo, králi judský, kterýž sedíš na stoličce Davidově: ty i služebníci tvoji, i lid tvůj, kteréž vcháztě skrze brány tyto.

3. Toto praví Hospodin: Čiňte soud a spravedlnost, a vysvobozujte utištěného násilím z ruky násilinkovy a přičozního, a sirotka, a vdovy nezarmucujte, aniž utiskujte nepravě: a krve nevinné nevylévejte na místě tomto.

4. Nebo budete-li čínice číniti slovo toto, vcháztí budou skrze brány domu tohoto králově z pokolení Davidova sedící na trůnu jeho, a vsedající na vory i na koně, oni i služebníci, i lid jejich.

5. Jestliže pak neuposlechnete slov těchto: skrze sebe samého přitáhli jsem, dť Hospodin, že v pustinu bude [obrácen] dům tento.

* t. j. vaši sbrán, kterou se nepřítelí ubránili snažím, obrátím na vás.

* t. j. vpadnou nepřítel v město vaše, a vaši zbraní vás pobijí.

* t. j. „dokud strhávati, usopojení jst“: nebo: „rychle, neproděná, plně“: ale nezdědite-li tak, vejde.

* t. j. doloz: „přijde, sáhne“, potrestám tě. A tím amysleu ší, kdykoliv opět nalezneš.

* t. j. obyvatele Jeruzaléma, lečieho na vyřádných skalných obklopených údolím širokým a širokým, a širokým, kteří spolehnú na prvou tuto polohu města.

* t. j. v domích, hustě vedle sebe stojících, jako stromoví lesní.

6. Nebo toto praví Hospodin o domu krále judského: Galaad [jisi] ty mně. hlava libanek: * jistě že tě položím v pustinu, v místě nebydlitelné:

7. a posvětm' na tobe zabjjejícího muže, i zbroj jeho: * a zpodínají výborné cedry tvé,* a vrhnu do ohně.

8. A pjdou národové mnozí přes město toto, a řekne jedenkaždý bližnmu svému: Proč tak učinil Hospodin městu tomuto velikému?

9. A odpovědí: Protože opustili smlouvu Hospodina Boha svého, a klaněli se bohům cizím, a sloužili jim.

10. Nepláčeš mrtvého,* aniž křveš nad ním pláčem: pláče toho, kterýž odchází,* nebt se nenavráti více, aniž užtí země narození svého.

11. Nebo toto praví Hospodin k Sellamovi, synu Josiášovu,* králi judskému, kterýž kraloval mně Josiáše, otce svého, jenž odesel z města tohoto: Nenavráti se více sem:

12. ale v místě tom, do kteréhož jsem jej převedl, tam umře, a země této nezřítí více.

13. Běda [tomu], kdož staví dům svůj v nespravedlnosti,* a večefadla své ne v soudu: přítelě svého utiskne darmo, a mzdy jeho nenavráti jemu.

14. Kterýž říká: Vystavím si dům široký, a večefadla prostranná: kterýž rozširuje si okna, a dělá stropy cedrové, a maluje červenou barvou.

15. Zdalší proto kralovati budeš, že se přirovnáváš cedru? * Otec tvůj zdalší nejedl a nepil: a činil soud a spravedlnost, zdalší, když dobře bylo jemu? **

16. Soudil při chudého a nuzného k dobrému jeho: zdalší ne proto, že znal mne, dť Hospodin?

17. Ale oči tvé a srdce tvé hledí jen k lakomství a k proliti krve nevinné a k nástiaku, a k běhu po skutku zlém.

18. Pročž toto praví Hospodin k Joakimovi, synu Josiášovu, králi judskému: Nebudou ho křiviti: Běda, bratře, a: Běda, sestro, a nebudou mu provolávati: Běda, pane, a: Běda, slavný! **

19. Pohřbem oslícím pohřben bude,** shnilý, a vyvržený za brány jeruzalémské.**

KAPITOLA XXII.

* t. j. jako Galaad hlavám bylo městem v Zajordáni, tak jsi ty hlava Předjordáni, a to vzešenoa, co bory Libanek; ale hlief, ať nejel v bruce do zajeti odvozen jako Galaaditi.

* t. j. povolám a svym plomocenstvím polti.

* t. j. krále Nabuchodonosora a vojaků jeho.

* t. j. i nádherné stavy, i vznešené muže tvé.

* t. j. krále Josiáše, kterýž jsi porazen byl od Necha, krále egyptského. (4. Král. 23, 29. 9. Paral. 35, 20—26.)

* t. j. do Egypta, t. krále Joachana, kterýž v krátkém čase, po třech měsících kraloval svého, zajat jest do Egypta. (4. Král. 23, 29—31.)

* t. j. Joachana, čtvrtý syn Josiášův (viz 1. Par. 3, 16), kraloval po smrti otcově tři měsíce toliko, byl od krále Egyptského přemoten a do zajeti odvozen, kdežto i skonal.

* t. j. a utiskem jiných, z nadbytku nespravedlivě nabytého: mniš tím Joakim; ten náramně utlačoval obyvatele země, aby zaplatil Faraonovi, a aby si nákladný a nádherný palác vystavěl.

* t. j. doufáš snad, že dopravíš království nádhernou svou, bytaje v domích cedrových?

* t. j. zdalší dobře a jak náleží královsky se neměl? Avšak při tom na své povinnosti nikoli nezapomínal, konaje soud a spravedlnost, a tak dobře bylo jemu.

* t. j. ani přibuzní, ani lid náš ním křiviti nebudou.

* t. j. tělo jeho bude pohřbeno, jako se to stává s tělem opovrženého zvířete.

** Židovský historik Josef Flavius vypravuje, že Joakim pro zrušenou přísahu od Nabuchodonosora v Jeruzalémě zabit, a za brán městskou vyhozen byl.

20. ¹⁴ Vystup na Liban, a křič: a na [hoře] Básan vydej hlas svůj, a volej k pomíječtinu, neboť potírní jsou všickni milovníci tvoji.¹⁵

21. Mluvil jsem k tobě v hojnosti tvé, a řekla jsi: Nebudu slyšeti; tak jest cesta tvá od mladosti tvé, že jsi nealyšela hlasu mého.

22. Všecky pastýře tvé spase vítr,¹⁶ a milovníci tvoji do zajetí půjdou; a tehdáž zaháněna budeš, a zastýdíš se pro všelikou zlost svou.

23. Ty, jenž sedíš na Libanu, a hnízdíš na cedřích,¹⁷ jak budeš upěti, až na tebe přijdou bolesti, jako bolesti ženy ku porodu pracující?

24. Žít jsem já, dí Hospodin: že byt byl Jechoniáš, syn Joakima, krále judského, prstenem na ruce mé pravé,¹⁸ i od tud strhnu jej.

25. A vydám tě v ruku těch, kteříž hledají duše tvé, a v ruku těch, jejichž obličje ty se strachuješ, a v ruku Nabuchodonosora, krále babilonského, a v ruku Chaldejských.

26. A pošlu tebe i matku tvou, kteráž tě porodila, do země cizí, v níž jste se nezrodili, a tam zeměte:

27. a do země, k níž oni pozdvihují duše své,¹⁹ aby se navrátili tam, nenavrátili se.

28. Zdalíš [jako] nádoba hliněná a roztrfistá jest muž tento Jechoniáš? Zdalíš jest nádoba beze vši rozkoše? Proč zavření jsou, oni i plémě jeho, a vyvrženi do země, kteréž neznali?

29. Země, země, země, slyš řeč Hospodinovu.

30. Toto praví Hospodin: Napsí muže tohoto neplodného,²⁰ muže, jemuž za dnův jeho šťastné se nepovede: neboť nebude z semene jeho muž, kterýž by seděl na stolici Davidově, a moc měl dále nad Judou.

KAPITOLA XXIII.

Hroci Báh nedbalým pastýřem, kteří odvrátí stádo své hubi; sňhože posadí pastýře vrahůžko, zaslíbeného Meoláš; — kárá Hliporoky a — lid, že na hřimě ští berou slovo Jeho.

1. Běda pastýřům, kteříž hubí a rozspávají stádo pastvy své, dí Hospodin.

2. Protož toto praví Hospodin, Báh israeláký, k pastýřům, kteříž pasou lid můj: Vy jste rozptýlili stádo své, a vyvrhli jste je,¹ a nenavrátili jste jich:² aj já navštívim nad vámi zlost nálezkův vašich, dí Hospodin.³

¹ Mluvil Báh k dceři Sionáké, k Jeruzalému o nehodách nejbližší přítelstvi: t. j. „na vše strany se ohlíde) a o pomoc ucházej, nenalezeš přítele“; mluví zvláště Egyptáké, kteří od Chaldejských právě poraženi byli. (4. Král. 24, 7.)

² t. j. Egyptáké, na které jsi spoléhala.

³ t. j. mo nepřítelek je zachvátil, a po cizích zemích setouliko rozptýlil, ale i pobunil, krále i kněze.

⁴ t. j. slavné doero Sionáké! — Mluví krále a vznešené obyvatele Jeruzalémáké, bytajíel v domích cedrových (v. 14, 15.): cedroví pak na Libanu rostlo; smysl: „jenž si nádherně počíná.“

⁵ t. j. byt mi byl sebe milejší, a sebe tuzeji se mnou spojen. (Pis. Sal. 6, 5.)

⁶ t. j. do vlasti, po níž tak snažně touží, nenavrátil se více: maršá budou odcházet milosti.

⁷ t. j. ocelňhože; měl stoe dítek Jechoniáš, ale odumřely mu, neodahle vědy. Sedecáš, poslední král Judský, byl njeem jeho.

KAPITOLA XXIII.

¹ t. j. svou nedbalostí všiml jste, že lid zpustil a proto pak do zajetí vržen byl.

² t. j. nedbalí jste o ně.

³ t. j. přijde čas, kdežto vás potrestám za nepravost vaše.

⁴ A já shromáždím ostatky stáda svého ze všech zemí, kamž vyvrhu je: a obrátím je k jejich polím: a rstei budou a rozmožní se.

4. A vzdubím nad nimi pastýře a pásti je budou: nebudou se děsiti více, ani strachovati; a žádný nebude hledán z počtu,⁵ dí Hospodin.

5. Aj dnové jdou, dí Hospodin: a vzdubím Davidovi kmen spravedlivý:⁶ a královati bude král a moudrý bude: a konati bude soud a spravedlnost na zemi.⁷

6. Za dnů těch spasen bude Juda a Israel bydliti bude doufanlivě: a toto jest jméno, kterýmž ho nazývati budou: Hospodin⁸ spravedlivý náš.

7. Protož aj dnové jdou, dí Hospodin, a nebudou říkati více: Žít jest Hospodin, kterýž vyvedl syny israeláké ze země egyptáké!

8. nýbrž: Žít jest Hospodin, kterýž vyvedl a přivedl símě domu israelákého ze země pálnocní, i ze všech zemí, kamž jsem je byl vyvrhl: a bydliti budou v zemi své.⁹

9. K prorokům: Potřino jest srdce mé v utrobách mých, zadržá se všecky kosti mé: učiněn jsem jako muž opilý, a jako člověk přemožený vínem pro Hospodina, a pro svatá slova jeho.¹⁰

10. Neboť cizoložníky¹¹ naplněna jest země, nebo nad zločetečím¹² kvílila země, vyschli roli pouště: učiněn jest blýh jejich zblý, a síla jejich nepravá.¹³

11. Neboť prorok i kněz poskvnění jsou: a v domu svém nalezl jsem zlé jejich,¹⁴ dí Hospodin.

12. Protož cesta jejich bude jako plizkost ve tmách: nebo potčení budou a padnou na ni: přivedu zajisté a na zlé věci, rok navštívení jejich, dí Hospodin.

13. A v proročích samarckých viděl jsem počestilost: prokrovali akrze Bále a oklamávali lid můj israeláký.

14. A v proročích jeruzalémákých viděl jsem podobu cizoložcůž,¹⁵ a cestu líli: a poslovali rukou nejhorších,¹⁶ aby se neobrátili nížadný od zlosti své: učiněni jsou mi všickni jako Sodoma, a obyvatelé jeho jako Gomorrhá.

15. Pročť toto praví Hospodin zástupčv k prorokům: Aj já nakrmiím je pylékem, a napojím je žlučí: neboť od prokův jeruzalémákých vyšla poskvna na všecku zemi.

¹ Přímo rozuměj o návratu lidu judského ze zajetí babilonského vedením Zorobabele a Eziáske, čile pak o shromáždění jeho v díkvi Kristově pastýři pravými, spoletoy, pod hlavníu pastýřem svým, o němž v. 5.

² t. j. nádhře nebude bezpříč, aby se nájaké ovečka strčila; neboť i pastýři budou bedliví, i ovece vřás se držeti budou pastýřův strýh.

³ t. j. pravý, bleskový, vřácny; mluví Meoláš.

⁴ Od pokárání slych pastýřův znakem zaslěta k „zaslíbenému pastýři duši našich“, Kristu, a udává (ti hlavní částky spásitelého působení jeho: pasování královo, moudrost učitelova, spravedlnost soudcovu. (la. 48, 18. 51. 5.)

⁵ V hebrejšekém nejvřážděti jedno stejné stýž, které se nedává lež Bohu pravém, čimž prorok poukazuje, že zaslíbený Meoláš jest pravý Báh.

⁶ 7-8. t. j. navrácení vaše se zajetí babilonského a mnohem více ještě shromáždění všech národů v jednu církev usnáno bude na zářstný čin všemožnosti má, jako vyvedení vaše a poroby egyptáké.

⁷ t. j. pro název Hospodinova, jejíž oni zneuctřaji, nedobalje zákona Jeho, aby jsi lid plni.

⁸ t. j. modloslužebníky, kteří Boha pravého co chotě svého opustili.

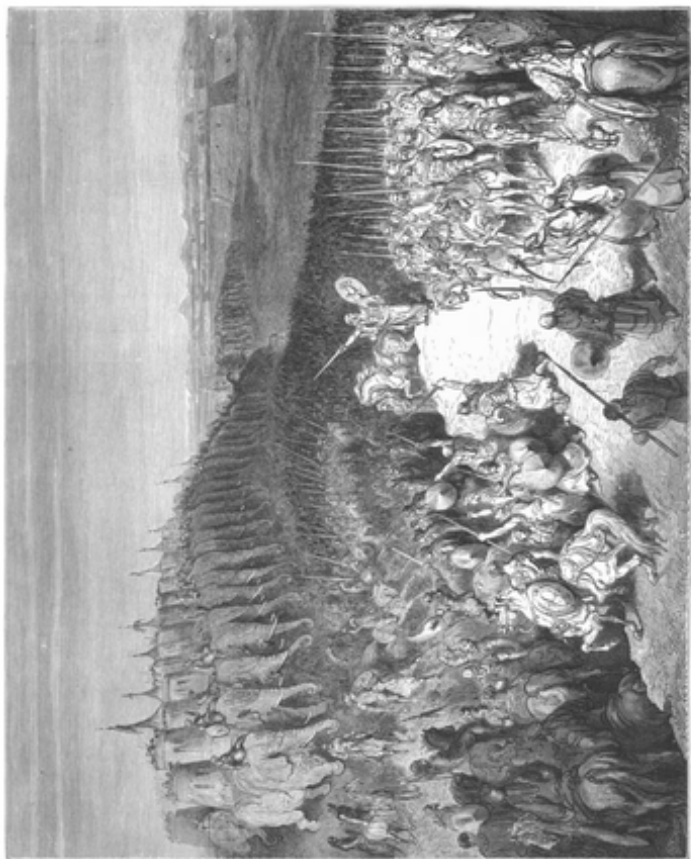
⁹ t. j. a nedrodo.

¹⁰ t. j. zneuctřaji jí k dobrému a k spravedlnosti, nebo „navrátili se v nepravost“.

¹¹ t. j. všickni lid chváti po zlem, hledá moc a dátojnost nepravdovinnosti v domě mém.

¹² t. j. podobno nepravost jako u Samarckých, Israelákých.

¹³ t. j. potvzovali lid ve slém.

JUDAS MACIABEJSKY U PRITONKOSTI VOJSKA NIKANOROVA.

16. Toto praví Hospodin zástupčův: Neposlouchejte slov prorokův, kteříž prorokují vám, a klamou vás: vidění srdce svého mluví, ne z úst Hospodinových.

17. Říkájí těm, kteříž se rouhají mně: Mluvil jest Hospodin: Pokoj bude vám: a všelikému, kdož chodí v převrácenosti srdce svého, řekli jsou: Nepřijďte na vás zlé.

18. Neboť kdož jest byl v radě Hospodinově, a viděl, a slyšel řeč jeho? Kdo znameenal slovo jeho, a slyšel? ¹⁷

19. Až vichr rozhněváni Hospodinova vyjde, a bouře prudká na hlavu bezbojných přijde.

20. Nevrať se prchlivost Hospodinova, dokudž neučiníš, a dokudž nevykonáš úmysly srdce svého, v nejposlednějších dnech porozumíte radě jeho.

21. Neposyílám jsem prorokův, a oni běhali: nemluvil jsem k nim, a oni prorokovali.

22. Kdyby byli stáli v radě mé, a známá činili slova má lidu mému, zajisté odvrátil bych je byl od cesty jich zlé, a od nejhorších myšlení jich.

23. Zdalíš jsem já Bůh [jen] z blízka, dí Hospodin, a ne Bůh i z daleka? ¹⁸

24. Zdaž se ukrýje muž v skrýších: a já ho neuřím, dí Hospodin? Zdalíš nebe i země já nenaplňuji, dí Hospodin? ¹⁹

25. Slyšel jsem, co jsou mluvili proroci, prokukující ve jménu mém lež a říkajíce: Zdálo mi se, zdálo mi se ve snách.

26. Až dokavad jest to v srdci prorokův předpovídajících lež, a prorokujících svedení srdce svého?

27. Kteržž chtějí učiniti, aby zapomenu lid můj jména něho pro jejich smý, kteréž vypravuje jedenkaždý bližnímu svému: jaku se zapomněli otcové jejich na jméno mé pro Bále.

28. Prorok, kterýž má sen, vypravuj sen: ²⁰ ale kterýž má řeč mou, mluv řeč mou pravě: Co jest pěstím do pšenice, dí Hospodin.

29. Zdalíš nejsou slova má jako oheň, praví Hospodin, a jako kladivo rostřítelající skálu?

30. Protož aj já k prorokům, ²¹ dí Hospodin, kteříž ukrádají slova má jedenkaždý od bližního svého. ²²

31. Aj já k prorokům, dí Hospodin, kteříž berou ²³ jazyky své a říkají: Praví Hospodin.

32. Aj já k prorokům, kteříž svůj maj o lzi, dí Hospodin, kteříž jsou je vypravovali, a svedli lid můj lzi svou, a divy svými: ²⁴ ješto jsem já jich nepoal, aniž jim rozkázal, kteříž nic neprosněli lidu tomuto, a Hospodin.

33. Protož bude-li se tázati tebe lid tento, nebo prorok, nebo kněz, řka: Kterž jest břímeš ²⁵ Hospodinovo? díš k nim: Vy jste břímeš. Zavrhu zajisté vás, dí Hospodin.

¹⁷ Jsem i buď slova knihých prorokův spojená k 17. v ten smysl: „Nikdo nebýl v tajně radě Boží, aby viděl, co na vás určeno; svědčí tedy, když vám trestem Božím hrozí: anebo: 2. Jeremiášova, náležející k 19. a znameňující: „Záduš z těch nepravých prorokův nemá jistého sjevení od Boha; sýbrž já vám jménem jeho pravím:“ (a toto pravě podobnějí dí 22.).

¹⁸ t. j. abych jen věci místem i časem blízko patřil, a neviděl a neznal dalekých?

¹⁹ t. j. nechtě to vypravuje jako sen, ale o toho nevydává za sjevení mé.

²⁰ t. j. přijdu, sáhnu, potrestám je.

²¹ t. j. kteříž uslyševše prosvětí od pravých proroků, je pak vyhláňají za své a klamají nápadu srdcí svých smíšed.

²² Dí hebr.: sjevnýj, t. j. jmenový slovy lidu k lhosti mláti, thoece ve jménu Božím, a tak zneuctvují i Boha i daru řeči.

²³ Dí hebr.: svými lichotami, lhostejným řečí.

²⁴ t. j. jakou ztratilovu, nešťastnou správu opět přitáháš? Jest v slově břímeš dvojnásob: ponejprv se ho užívá tákřpačně proti prorokův, neboť tak své prosvětí zapořádávali; tento pak ho užívá v smyslu

34. I prorok i kněz, i lid, kterýž říká: Břímeš Hospodinovo! navštívím muže toho, i dům jeho.

35. Toto díte jedenkaždý k bližnímu, a bratru svému: Co odpovédá Hospodin? a co mluvil Hospodin?

36. a břímeš Hospodinovo nebudíš více připomínáno, nebo břemenem bude jednomukaždém řeč jeho: a převrátili jest slova Boha živého. Hospodina zástupčův, Boha našeho.

37. Toto díš k proroku: Co odpovédá tobě Hospodin? anebo: Co mluvil Hospodin?

38. Řekli břímeš Hospodinovo říkati budete: tedy toto praví Hospodin: Že jste nazvali řeč tuto: Břímeš Hospodinovo: a poslal jsem k vám řka: Neříkejte: Břímeš Hospodinovo:

39. protož hle, já vezmu vás a poneu, a opustím vás, i město, kteréž jsem dal vám a otčům vašim, od tváři své.

40. A dám vás v pohánění věčné, a v hanbu věčnou, kteréž nikdy zapomenutím nebude shlazena.

KAPITOLA XXIV.

Podobenství dvoch košů říkův dobrých a slych předpovědí prorok dobré: navržené do země řím, kteříž na Jerichomské krále do Babylona odvedeni jsou; zále pak řím, kteříž s Sedeciášem v Jerusalemě stáli.

1. Ukázal mi Hospodin: a sj dva koše plné říkův postavené byly před chrámem Hospodinovým. když byl odvedl Nabuchodonosor. král babylonský, Jerichoniáše, syna Joakimova, krále judského, a knízkata jeho, i tesaře ¹ i zlatníky z Jerusalema, a přivedl je do Babylona.

2. Koš jeden měl říky velmi dobré, jako bývali říky prvního času; a koš druhý měl říky velmi zlé, kterých nebylo lze jísti, protože byli zlé.

3. I řekl Hospodin ke mně: Co ty vidíš, Jeremiáši? I řekl jsem: Říky, říky dobré, dobré velmi; i zlé, zlé velmi, jichž nelze jísti, protože jsou zlé.

4. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkouc:

5. Toto praví Hospodin, Bůh izraelský: Jakož říkové tyto dobří jsou, tak poznám přestěhování judské, kteréž jsem zaslal z místa tohoto do země chaldejské k dobrému. ²

6. A obrátím oči své k nim k nkojení, a přivedu je zase do země této: a vzdělám je, a nezkažím je, a štípím je, a nevyplením.

7. I dám jim srdce, aby znali mne, že já jsem Hospodin: i budu mi za lid a já budu jim za Boha; neboť se navrátí ke mně celým srdcem svým.

8. A jakož říkové nejhorší, jichž nelze jísti, protože jsou zlí: toto praví Hospodin, tak vydám Sedeciáše, krále judského, i knízkata jeho, a ostatní (obyvatele) z Jerusalema, kteříž pozůstali v městě tomto, a kteříž bydlí v zemi egyptské.

9. A vydám je v suzování a ku třináti všem královstvím země; v pohánění, a v podobenství, a v přísloví a v zlořečení na všech místech, do kterýchž jsem je rozptýlil:

10. A pošlu na ně meč, a hlad, a mor, dokudž nebudou straveni ze země, kterouž jsem byl dal jim i otčům jejich.

přímém, obrátě je proti nim: Vy jste břímeš sd. Napomíná tím, aby slova Božího, byť eše těmi všci ukřídala, a předpovídala, nepovažovali za břímeš.

KAPITOLA XXIV.

¹ t. j. stavitele nástrojů k dobytí měst; nebo hraditele, znalce věci válečných, svláček při oběhání měst, měřiče (inženýry); j. kováře.

² Dí hebr.: „v štk, poběhávání;“ jakož bývali ti, kteří nikde nemají stálého, jistého domova.

KAPITOLA XXV.

Kará sarpzlotu neposlouchal lidu, jenž po 23letém bázání nepolepili se, — oblažuje jim pomsta Bohl a Toletá sázej v Babyloně: — lid pak v pohubení království babylonského a veškerých jich, krávy, které přijít mají přede dnem soudným.

1. Slovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi o všem lidu judském, léta čtvrtého Joakima, syna Josiášova, krále judského, (tentž jest rok první Nabuchodonosora, krále babylonského).

2. Které mluvil Jeremiáš prorok ke všemu lidu judskému, a ke všem obyvatelům jerusalémským řka:

3. Od třináctého léta Josiáše, syna Ammonova, krále judského, až do tohoto dne, tentž jest třináctý rok, stalo se slovo Hospodinovo ke mně, a mluvil jsem k vám v noci vstávaje. ¹ a mluv: ale neuposlechli jste.

4. I poslal Hospodin k vám všechny služebníky své, proroky, vstávají na úvítě, a posylaje: a neuposlechli jste, aniž jste naklonili uši svých, abyste slyšeli,

5. když byl řekl: Navraťte se jedenkaždý od cesty své zlé, a od nejhorších myšlení svých: a bydliti budete v zemi, kterouž dal Hospodin vám a otcům vašim, od věku až na věky.

6. A nechoďte za bohy cizími, abyste sloužili jim, a klaněli se jim: aniž mně k hněvu popuzujete skutky rukou svých, a nebudu sužovati vás.

7. I neuposlechli jste mne, praví Hospodin, tak že jste k hněvu popuzovali mne skutky rukou svých k svému zlému.

8. Protož toto praví Hospodin zástupův: Protože jste neuposlechli slov mých:

9. aj já pošlu, a pojmu všechny čeledi pálničnu, dť Hospodin, i Nabuchodonosora, krále babylonského, služebníka svého: ² a přivede je na zemi tuto, a na obyvatel její, a na všechny národy, kteříž všokni ní jsou: a zbijí je, a položí je k uzasnuti a k sipění, a v pustiny věčné.

10. A zahladím z nich hlas radosti, a hlas veselí, hlas ženicha, a hlas nevěsty, hluk žernova ³ i světlo svíce. ⁴

11. I bude všechna země tato v pustinu a v ustrnutí: a sloužití budou všickni národové títo králi babylonskému sedmdesáté let.

12. A když se naplní sedmdesáté let, navštívím na králi babylonském, a na onom národu, dť Hospodin, nepravost jejich i na zemi chaldejské: ⁵ a položí jim v pustiny věčné.

13. A přivedu na zemi tu všechna slova svá, kteráž mluvil jsem proti ní, všechno, což psáno jest v knize této, cožkoli prorokoval Jeremiáš proti všem národům;

14. neboť sloužili jim, jakkoliv byli národové mnozí, a králové elci: a odplatím jim vedle skutkův jejich, a vedle činů rukou jejich.

15. Nebo takto dť Hospodin zástupův, Bůh israelcký: Vezmi

KAPITOLA XXV.

¹ t. j. a největší bedlivosti a péči; jako dobrý hospodář od prvního jitra: ohledem pak k Bohu znamená se tím toliko od počátku světa v. 4.

² jehož použiji co služebníka k potrestání vás: byl on metlon Boží. (48. 10.)

³ t. j. domáceho mlýna, na němž se každodenně mele obilí, co se ho na den v domě potřebovalo.

⁴ t. j. zřestoumá a vyprázdňené semí tak, že ne bude žádných obyvatelů: úho bude ve dne a v noci, nikde žádného světla nebude, a žádných společenských radostí, ani svatebch ani jiných hořá, ježto se po celé noci při světle pochodní slávrily.

⁵ t. j. vyplnilo se na králi babylonském Nabonedovi králem Čyrem. (Viz Isaiáš 18.)

kalich vína prochlivosti této z ruky mé: a dáš píti z něho všem národům, k nimž já pošlu tebe. ⁶

16. A píti budou, a zkomourí se, i blázniti budou ⁷ pod ostřím meče, kterýž já pošlu mezi ně.

17. I vzal jsem kalich z ruky Hospodinovy, a dal jsem píti všechném národům, k nimž mne poslal Hospodin:

18. Jerusalému i městům judským, a králům jeho, i knížatům jeho: abych je dal v pustinu, a v úžas a v sipění, a v zlořečení, jakož jest den tento: ⁸

19. Faraonovi, králi egyptskému, i služebníkům jeho, a knížatům jeho i všemu lidu jeho,

20. a všem obecně: ⁹ všem králům země ausitické ¹⁰ a všem králům země filistinské, i Aškalonu, i Gazy, i Akkaronu, i ostatkům azotickým,

21. též Idumejským, a Moabským, a synům Ammonovým:

22. i všem králům tyrským a všem králům sidonským: a králům země ostrovů, kteříž jsou za mořem: ¹¹

23. a Dedanovi, a Themovi, a Buzovi, a všem, kteříž ostřihané mají vlasy: ¹²

24. i všem králům arabským, a všem králům na západ slunce, kteříž bydlejí na poušti:

25. a všem králům Zambri, a všem králům clamitickým, a všem králům médkým:

26. všem takž králům pálničným z blízka i z daleka, jednoma každému proti bratru svému: i všem královstvím země, kteráž jsou na svrchu její: a král Sesach píti bude po nich. ¹³

27. I dí k nim: Toto praví Hospodin zástupův, Bůh israelcký: Pítez a opojte se, a vyvráťte: a padejte, aniž vstávejte pro meč, kterýž já pošlu mezi vás. ¹⁴

28. A když by nechtěli vzíti kalichu z ruky tvé, aby pili, dá k nim: Toto praví Hospodin zástupův: Pijíce píti budete: ¹⁵

29. nebo hle v městě, v kterémž vyřvano jest jméno mé, já počnu trápit, a vy jako nevrní a bez pomsty budete? Nebudete bez pomsty: neboť meč já zavolám na všechny obyvatel země, praví Hospodin zástupův.

⁶ To die obecněho výkladu stalo se toliko u vidění, jsou Jeremiášovi okázáno od Boha, aby to světoval lidu. U starých býval při slavnostních hodech jeden host zvolen za správce slavnosti jenž o pečoval, aby každému a hosti všem národům poslouženo bylo. (Jan 2. 8.) Někdejší se spolu i na opojení, silně kořeněná vína, kteráž odoslaným k smrti před ospravou se podávalo, aby bolaví měli sílu. (Mark. 15. 21.) Jest tedy podání kalicha tím obrazem nezastřídného odoslaní jich k zahynutí. Svati obzobě to rozumějí nejše za potrestání národův Čyrem, vyběr, a to kladně, bezbožných na soudném dně. (Viz 26.)

⁷ t. j. anemlem se pomlou: strachem si jako nezmyslní, pomatení podlédati budou.

⁸ Slova tato připísána byla Jeremiášovi pro odvedení lidu do Babylonu: onť totiž sám spůsobilí tohoto se dočkal.

⁹ Die hebr.: „vesměš- nebo „směšci“, a rozumí rozličné kmény na poušti blíž Jerusaléma

¹⁰ Die hebr.: „směš Hsz“ otežně Jobová, mezi Edomitkem a Chaldejsem.

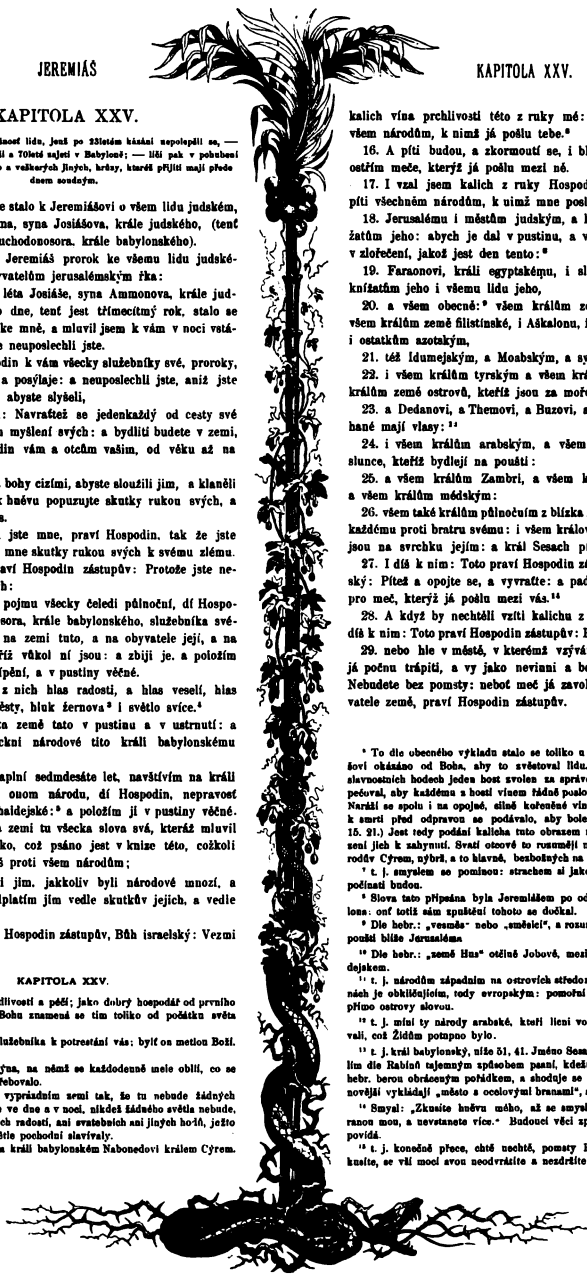
¹¹ t. j. národům západním na ostrovích středozemního moře a krajinách je obkličujícím, tedy evropským: pomohl sesť shusta v Píamě plynou ostrovy slovou.

¹² t. j. mni ty národy arabcké, kteří heni vonaj až po ústí si holi-vat, což Židům potpno bylo.

¹³ t. j. králi babylonský, síže 51. 41. Jméno Sesach vymýšleny sv. Jerolim die Kabaň tajemným způsobem psán, kdežto se psávají abecedně hebr. berou obkročným pořádkem, a shoduje se pak se slozem Babel: novými vyhrádky „mesto a ocevolným brannám“, nebo „mesto knižec“.

¹⁴ Smysl: „Zkusíte hnuť mého, až se anemlem pomienata, padnete ranou moce, a navstanete ríce.“ Budoucí vědí způsobem rozkošavacie povída.

¹⁵ t. j. konečně přece, chťi tuchti, pomary Boží nevyhnutelně získate, se vši moči svou neodvrátíte a nezdríte jí od sebe.

30. A ty prorokovati budeš k nim všechna slova ta, a díš k nim: Hospodin a výsosti frátí bude,¹⁸ a z přibýtků svatého svého vydá hlas svůj: řeva frátí bude nad okrasou svou: ¹⁷ píseň vzbuzení¹⁸ jako šlapajících [vino] zpívají se bude proti všechněm obyvatelům země.

31. Dojde zvuk až ku krajům země: nebo soud Hospodinu a národy: soudí se on se všelikým tělem: Bezbožné vydám pod meč, dí Hospodin.

32. Toto praví Hospodin zástupčv: Aj trápení vyjde z národa v národ: a vichřice veliká vyjde od končin země.

33. A budou [ležeti] zbití od Hospodina v ten den od konce země až do konce jejího: nebudou oplakáni, a nebudou sebráni, aniž pochováni: jako hnůj na povrchu země ležeti budou.

34. Květle, pastýři, a křičte, a posypte se popelem, předáci stáda: neboť naplnili se dnové vaši, abyste zbiti byli, a [přijde] rozptýlení vaše,¹⁹ a padati budete jako nádoby drahé.²⁰

35. I zhyne utkáni od pastýřů, a vysvobození od nejznamenitějších stáda.²¹

36. Hlas volání pastýřů, a křivení nejznamenitějších stáda: nebo pobuhlí jest Hospodin pastvy jejich.

37. I utichly pole pokoje²² před hněvem prchlivosti Hospodiny.

38. Opustil jsem jako lev stánek svůj,²³ nebo učiněna jest země jejich v zpuštění pro hněv holubice,²⁴ a pro hněv prchlivosti Hospodiny.

KAPITOLA XXVI.

Hopmání lid k pokání, — předpovědi hástn Jeremiáš. — Za to jest lapen, a na smrt odsouzen: — avšak zaslání starších lidí vyvobozen.

1. Na počátku kralování Joakima,¹ syna Josiášova, krále judského, stalo se slovo toto od Hospodina řkoucí:

2. Toto praví Hospodin: Stáj v sni domu Hospodina. a mluviti budeš ke všem městům judským, z nichž přicházejí, aby se klaněli v domu Hospodinově, všechny foči, kteréž já přikázal jsem tobě, mluviti k nim: neujměj slova,

3. zda by snad uposlechli, a obrátili se jedenkaždý od cesty své zlé: i litoval bych zlého,² kteréž myslím učiniti jim pro zlost snažnosti jejich.

4. I díš k nim: Toto praví Hospodin: Neuposlechnete-li mne, abyste chodili v zákoně mém, kterýž jsem dal vám,

¹ t. j. jako lev, a hrozně všechno bez sebe vši milosti bítí bude.

² t. j. nad obrátnou svou, domem svým, nad Jeruzalémem.

³ t. j. píseň vítědná, kterouž rojká se porobující, aby stejnym rubem krále v bitvu, a jako šlapající v řetězi vino (a sa loděh veslovatel) si zpívají; krvavé bitvy připodobňují se žnata šlapání vina. (ta. 68. 2. 3.)

⁴ t. j. dnové rozptýlení vašeho; úplné rozptýlení budou.

⁵ t. j. křivá na som upadlá, rozsrácl, a při vši lítosti nejsou leš střepty: tak bude i po vás i po vši stávé vaši.

⁶ t. j. smáji jim všechna naděje k útěsku a vysvobození: ani nejznamenitější nebudou zachováni.

⁷ t. j. přibýtkové jejich, v nichž pokojně a šťastně bydlili, města všechna vyvrácena budou.

⁸ t. j. Báh posavade chránil stánek svůj jako lev svou skrýš: ale nyní opustil jej.

⁹ t. j. Chaldějských, jakoť prý na svých korohovích měli znamení holubice, tak jako Římané znamení orla: Jisak: před mečem rozhrábněno.

KAPITOLA XXVII.

¹ t. j. roku před narozením Kristovým 608. Prorocství toto čásem dřívější jest než k. 26.

² t. j. „opustil bych od nřečtych na ně trust.“ Prorok po lidsku o Bohu mluví.

5. abyste poslouchali řečí služebníků mých prorokův, kteréž já poslal jsem k vám, v noci vstávaje² a řídě [je], a neposlechli jste:

6. dám dům tento jako Silo,³ a město toto vydám v zlořečení národům země.⁴

7. I klybali kněží a proroci, i veškeren lid Jeremiáše mluvícího slova ta v domu Hospodinu.

8. A když dokonal Jeremiáš, mluvě všechno, což mu byl přikázal Hospodin, aby mluvil ke všemu lidu, jali jsou jej kněží, a proroci, i veškeren lid řkouce: At smrti umře.

9. Proč prorokoval ve jménu Hospodinu řka: Jako Silo bude dům tento: a město toto zpustne, protože nebude obyvatele? I sebral se veškeren lid proti Jeremiášovi v domu Hospodinu.

10. I slyšeli knížata judaká slova ta: a vstoupili z domu královského do domu Hospodina, a posadili se u dveří brány domu Hospodina nové.⁵

11. I mluvili kněží a proroci ku knížatům, a ke všemu lidu. řkouce: Soud smrti jest mužů tomuto,⁶ nebo prorokoval proti městu tomuto, jakž jste slyšeli usma svyma.

12. I dí Jeremiáš ke všechněm knížatům, a ke všemu lidu, řka: Hospodin poslal jest mne, abych prorokoval k domu tomuto, a k městu tomuto⁷ všechna slova, kteráž jste slyšeli. 13. Protož nyní dobré čiňte cesty své, a snažnosti své,⁸ a poslouchajte hlasu Hospodina Boha svého: i bude litovati Hospodin zlého, kteréž mluvil proti vám.⁹

14. Já pak hle v rukou vašich jsem: učíte mi, což dobrého a pravého jest před očima vašima:

15. ale však vězte, a poznejte, že zabijete-li mne, krev nevinou vydaté sami proti sobě, a proti městu tomuto, a obyvatelům jeho:¹⁰ nebo v pravdě poslal mne Hospodin k vám, abych mluvil v úši vaše všechna slova tato.

16. I řekl jsou knížata, a veškeren lid kašám a prorokům: Neň soud smrti mužů tomuto; poněvadž ve jménu Hospodina Boha našeho mluvil nám.

17. Tedy povstali jsou mužé ze starších¹¹ země: a řekl ke všemu shromáždění lidu, mluvíce:

18. Micheáš Morasthy¹² byl prorokem za dnů Ezechiáše, krále judského, a mluvil všemu lidu judskému, řka: Toto praví Hospodin zástupčv: Sion jako pole oran bude: a Jeruzalém bude hromadou kamení, a hora domu [Hospodina] výsosti lesní.

19. Zdalíž na smrt odsoudil ho Ezechiáš, král judský, a veškeren Juda? Zdalíž nebalí se Hospodina, a neprosili tváři Hospodiny; i litoval Hospodin zlého, kteréž byl mluvil proti nim? Protož my činíme veliké zlé proti duším svým.

¹ t. j. velmi bedlivě a pilně jako 7. 13. 11. 7. 26. 8. 4.

² t. j. v zpuštění v. 7. 14. V městě Silo byla archa skoro 300 let.

³ t. j. za příklad kletby Boží; t. j. budou-li lidé chtíti někomu složit, řeknou: stať se ti jako Jeruzalému.

⁴ t. j. vyčodni; protože nedávno, sa Joathana krále obzovena byla, slula „nová“. (4. Král. 15. 35.)

⁵ t. j. smrti budli usouzena mužé tomuto: hošen jest smrti. (Srova. Skutk. 6. 13.)

⁶ t. j. opatrně praví „k domu“; „k městu“ — jako by řekl k prospěchu, k blahu vašemu jsem hlásal slovo Páně; jesté jest ža činiti pokání a státi si milosti jeho viz 13.)

⁷ t. j. napravte veškeren život i smýšlení své.

⁸ Viz 3. posn.

⁹ Vězte, že pro nevinou krev mou přilýmým trusem stihati bude Báh vás a ti.

¹⁰ Nabyli z počtu soudců, ale slovo jejich vždy mnoho vážilo v radě.

¹¹ Příklad zde uvedený násl se před 100 lety: Micheáš ten jest jeden z meších prorokův.

20.¹⁴ Byl také muž prorokující ve jménu Hospodínovu, Uriáš, syn Semeje z Kariatharim: a prorokoval proti městu tomtu i proti zemi této dle všech slov Jeremiášových.

21. I uaslých král Joakim, a všickni moctí, i kníže jeho slova ta: a bledal král usmrtil jej. I uaslých Uriáš, a bál se, a utekl, a všel do Egypta.

22. I poslal král Joakim muže do Egypta, Einathana, syna Achoborova, a muže s ním do Egypta.

23. I vyvedli Uriáš z Egypta, a přivedli jej k králi Joakimovi: i zabil jej mečem, a vhodil mrtvé tělo jeho do hrobův lidu obecného.

24. Protož ruka Ahikamova, syna Safanova, byla s Jeremiášem,¹⁵ aby nebyl vydán v ruce lidu a aby nezabili ho.

KAPITOLA XXVII.

Jeremiáš sdělil si jho, a soutil je za rukas Boží: — napomíná váleční králové, i krále judského, Sedecíáše, aby se Nabuchodonosorovi dle vůle Boží v tom dobrovolně poddali, a šlešným prorokům vřvy nedávali, jinak se moct od něho sjištění, a semť jejich pokuseny budou.

1. Na počátku kralování Joakima,¹ syna Josiášova, krále judského, stalo se toto slovo k Jeremiášovi od Hospodina Fkocí: **2.** Toto praví Hospodin ke mně: Udělej si okovy a řetězy:² a položíš je na hrdlo své.

3. A posleš je ke králi edomskému, a ke králi moabskému, a ke králi syňv Ammonových, a ke králi tyračkmu, a ke králi sídonskému po poslech, kteříž přišli³ do Jerusaléma k Sedecíášovi, králi judskému.⁴

4. A píkážes jim, aby k pánům svým mluvili: Toto praví Hospodin zástupův, Báh izraelský: Toto povíte pánům svým: **5.** Já jsem učinil zemi, i lidi, i hovada, kteréž jsou na svrchku země, moct svou velikou, a ranečem svým vztaze-ným: a dal jsem jí tomu, kterýž se lóbil před očima májma.⁵

6. Protož i nyní já dal jsem všechny země tyto v ruku Nabuchodonosora, krále babylonského, služebníka svého: nad to i zvět polní dal jsem jmu, aby sloužil jemu.

7. I sloužiti budou jemu váleční národové, i synu jeho i synu syna jeho:⁶ dokudž by nepřišel čas země jeho i jeho samého:⁷ a sloužiti budou⁸ jemu národové mnozí a králové velicí.

¹⁴ Strana uslnující o bezvlíci Jeremiášé udává opět příklad proti tomu.

¹⁵ t. j. podporoval, bránil ho proti lidu. (Viz o nich 4. Král. 22, 8—14.) Syn Ahikamův Godoláš, též jeden z přítel Jeremiášových, ustanoven jest po vyvrácení Jerusaléma od Chaldejských vladavců v Judstvu. (Viz Jeremiáš 40 a 41.)

KAPITOLA XXVII.

¹ Má slouiti Sedecíáše, jak i stará čtení kladou a níže se čte v 3, 13 ač. 20, 1.

² Dle hebr.: „provoz a jha“: t. j. ho a provazci k němu patřícími na zsmazení poroby lidu.

³ Nebo: „přijdu“: proroci mluví v vídění svém zřusta o budoucích věcech, jako by již minuly, zatímco tím, se jistotně se stanou.

⁴ t. j. nepokyně, aby se spojili, a táhli proti králi babylonskému: tato prosvěra Sedecíášova byla důvodem úplného pohosbení jeho.

⁵ t. j. dávám moe, moct čelí. Byť i neprávě někdo něčeho naby, i to jest dopuštěním Božím.

⁶ t. j. Evlimerodachovi a Balšasarovi: jiní vůbec: „potomkům jeho“.

⁷ t. j. „čas potrestání jeho i země“: Ačkoliv Nabuchodonosor nebyl již na živě, trestu toho se mu dostalo v potomcích jeho; stalo pak se Cyrem a Dariem.

⁸ Dle hebr.: „a podmaní jej národové“ a d.

8. Národ pak a království, kteréž by nesloužilo Nabuchodonosorovi, králi babylonskému, a kdož by koli neaklonil hrdla svého pod jho krále babylonského: mečem, a hladem, a morem navštíví národ ten, dí Hospodin: dokud jich neshladím rukou jeho.⁹

9. Protož vy neposlouchejte prorokův svých, a hadačův, a snářův, a ptakopravcův, a kouzelníkův, kteříž praví vám: Nebudete sloužiti králi babylonskému:

10. nebo lež prorokují vám: aby vás vzdálili od země vaší, a vyvrhli vás, a abyste zahynuli.

11. Národu pak, kterýž poddá šji svou pod jho krále babylonského, a sloužiti bude jmu; nechám ho v zemi jeho, dí Hospodin: a vzdělávati bude ji, a bydliti v ní.

12. I Sedecíášovi, králi judakému, mluvil jsem podle slov těch řka: Poddejte šji své pod jho krále babylonského, a služte jmu, i lidu jeho, a živi budete.

13. Proč máte zemřít, ty a lid tvůj, mečem, a hladem, a morem, jakž mluvil jest Hospodin o národu, kterýž by pečtl sloužiti králi babylonskému.

14. Neposlouchejtež slov prorokův, fkoncův vám: Nebudete sloužiti králi babylonskému; neboť lež oni mluví vám.

15. Neboť neposal jsem jich, dí Hospodin: a oni prorokují ve jménu mém líživě: aby vyvrhli vás, a abyste zahynuli, i vy i proroci, kteříž prorokují vám.

16. A ke kněžím a k lidu tomtu mluvil jsem, řka: Toto praví Hospodin: Neposlouchejte slov proroků svých, kteříž prorokují vám fkonce: Až nádoby Hospodinovo vrátí se z Baby-lona již brzo, nebo lež prorokují vám.¹⁰

17. Protož neposlouchejte jich, ale služte králi babylonskému, abyste živi byli. Proč dává se město toto v pustinu?

18. A jestliže jsou proroci, a jestli slovo Hospodinovo v nich: necht vyjdou vešci Hospodinu zástupův,¹¹ aby nepřišla nádoby, kteréž jsou porušata v domě Hospodinově, a v domě krále judského, a v Jerusalémě, do Baby-lona.

19. Neboť toto praví Hospodin zástupův o sloupech a o moři, a o podstavcích, i o ostatních nádobách, kteréž jsou pozřata v městě tomtu:

20. kteréž nepobral Nabuchodonosor, král babylonský, když odvedl Jechoniáše, syna Joakimova, krále judského, z Jerusaléma do Baby-lona, a všechny nejpřednější Judské i Jerusalémské:

21. neboť toto dí Hospodin zástupův, Báh izraelský, o nádobách, kteréž pozřata jsou v domě Hospodinově, a v domě krále judského i v Jerusalémě:

22. Do Baby-lona přeneseny budou, a budou tam až do dne navštívení jejich,¹² dí Hospodin, i rozkáží je přiněsti a navrátiti na místo toto.¹³

⁹ Napomíná k poddanosti ku králi vzdálenému a císaři a ukřtěnému, jehož pouhé jméno v nenávisti měli národové jeho, přeměděna jsa, že jest tak vůle Boží, a že se vaposun nesmyslně proti větší mocti v horst zlé, v šlešné sukčen vladci a národu vrhají.

¹⁰ t. j. míni drabů nádoby chrámové, jesto Chaldejci za času Jechoniáše krále již odnesli.

¹¹ Dolež: vyprosti na něm, aby ... nádoby v 19. jmenované viz 4. Král. 26, 13—16.

¹² t. j. až na ně opět mltovité vzhlednu. Jiní: až do potrestání Babylonských. Vyše v 7.

¹³ Vypadlo se Cyrem po dobytí Baby-lona. (Viz I. Ezd. 1, 7—11.)

JONATHAS NIČI OHNĚM CHRAM DAGONŮV.

KAPITOLA XXVIII.

Hananiáš hlápravok předpovídá, že se po dvou letech se zajetí navrší i lid i drabá nádoby chrtemé, — Jeremiáš poskazuje, že jen dle vyplnění proroctví posak se pravý prorok Boží. — Jak Hananiáš, a jak Jeremiáš se chová. Tento pak oboje teprv na rozkaz Boží sa hlápravoka vyplašuje, a brákon smrt sa předpovídá.

1. I stalo se toho léta,¹ na počátku kralování Sedeciáše, krále judského, léta čtvrtého, měsíce pátého,² řekl ke mně Hananiáš, syn Azurův, prorok z Gabaa, v domě Hospodinově před kněžními i přede vším lidem, řka:

2. Toto praví Hospodin zástupčův, Báh israelcký: Zetřel jsem jho krále babylonského.³

3. Ještě dvě léta dnův,⁴ a já učiním, aby zase přineseno bylo na místo toto všecko nádoby domu Hospodinova, kteréž pobral Nabuchodonosor, král babylonský, z místa tohoto a přenesl je do Babyloa.

4. A Jechoniáš, syna Joakima, krále judského, a všecky zajaté judské, kteří odvedeni jsou do Babyloa, já obrátím na místo toto, dí Hospodin: nebo zetru jho krále babylonského.

5. I řekl Jeremiáš prorok k Hananiášovi proroku, před očima kněží, a před očima všeho lidu, kterýž stál v domě Hospodinově:

6. I řekl Jeremiáš prorok: Amen! učiní tak Hospodin: spíš Hospodin slova tvá, která jsi prorokoval: aby zase přinesena byla nádoby do domu Hospodinova, a všickni zajatí z Babyloa na místo toto.⁵

7. Ale však slyš slovo toto, kteréž já mluvím v ústí tvé a v ústí všeho lidu:⁶

8. Proroci, kteříž byli přede mnou a před tebou od počátku, a prorokovali na země mnohá, a na království veliká, o boj, a o souzení, a o hladu.⁷

9. [Tak i] prorok, kterýž předpověděl pokoj, když přijde slovo jeho, uznán bude za proroka, jež poslal Hospodin v pravdě.⁸

10. I sňal Hananiáš prorok řetěz⁹ a hrdla Jeremiáše proka, a polámá jej.

11. A pravil Hananiáš před obličejem všeho lidu řka: Toto praví Hospodin: Tak polámu jho Nabuchodonosora, krále babylonského, po dvou letech dnů a hrdla všech národův.¹⁰

12. I odšel Jeremiáš prorok cestou svou.¹¹ I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi, když polámal Hananiáš prorok řetěz a hrdla Jeremiáše proroka. řkoucí:

KAPITOLA XXVIII.

¹ Když Jeremiáš na rozkaz Boží učinil ai a nosil jho, první rok Sedeciášova kralování. (Viz 27, 1. a pozn.)

² T. j. po roku soborním nebo roku odpoutání. (Viz 5. Mojš. 15, 1)

³ T. j. jlatostí ušlechť jsem je slámati a lid svůj vyprostiti z podda-nosti k. 6.

⁴ T. j. po úpiných, na den počítaných, dva letěch.

⁵ T. j. věděl Jeremiáš, že Hananiáš křivě předpovídá a tudíž líti-prokem jest; ale se setrností k většině lidu nekřáral ho přímou, nýbrž voil čekati, spíš li se proroctví jeho; tož má býti potvrzením pravého jeho od Boha povědání. (Dle sv. Jarek.)

⁶ T. j. veřejně, aby to i lid slyšel, a die toho pak soudil, kdo pravý prorokem jest.

⁷ Dolož: poznání jsou pravými proroky býti skutečným splněním toho, co byli prorokovali.

⁸ T. j. když Hospodin slovo jeho vyslyší, potvrdí tím, že jej poslal.

⁹ Hebr.: jho (řetěz).

¹⁰ T. j. jmesovaneých svrchu z 27, 3.

¹¹ Znamená tichou trpělivost prorokovu; neodpovídá odpřel, ai Báh káše.

13. Jdi a řci Hananiášovi: Toto praví Hospodin: Řetěz¹² dřevěné setřel jsi: a udláš místo nich řetěz železný.¹³

14. Nebo toto praví Hospodin zástupčův, Báh israelcký: Jho železný položil jsem na šíji všech národův těchto, aby sloužili Nabuchodonosorovi, králi babylonskému; a sloužití budou jemu: nadto i zvířata zemská dal jsem jemu.

15. I řekl Jeremiáš prorok k Hananiášovi proroku: Slyš Hananiáš: Neposal tebe Hospodin, a ty jsi učinil, aby doufání měl lid tento ve tči.

16. Pročež toto praví Hospodin: Hle, já svrhnú té se svrchku země; to léto umřeš: neboť jsi proti Hospodinui mluvil.

17. I umřel Hananiáš prorok roku toho měsíce sedmého.

KAPITOLA XXIX.

Jeremiáš píše do Babyloa, napominaje vstřibohatě, aby navštívil hlápravokům, bratřím věznicím sa slámcim, neboť se tam budou 70 let: — i hlápravoka Sa-maše káři, předpovídá mu trest Boží.

1. A tato jsou slova listu, jež poslal Jeremiáš prorok z¹ Jerusaléma k ostatkům starších v zajetí² a ku kněžím, i k prorokům, i ke všemu lidu, kterýž byl odvedl Nabuchodonosor z Jerusaléma do Babyloa:

2. Když vyšel Jechoniáš král, a paní³ a komorníci a knížata judská a jerusalémská, a řemeslníci a hradielé pevnosti⁴ z Jerusaléma:

3. po Elasovi, synu Safanovu, a Gamariášovi, synu Helkiášovu, jež poslal Sedeciáš, král judský, k Nabuchodonosorovi, králi babylonskému, do Babyloa⁵ řka:

4. Toto praví Hospodin zástupčův, Báh israelcký všem zajatým, kteréž jsem odvedl z Jerusaléma do Babyloa:

5. Stavte, a obývejte domy, a stápujte zahrady, a jezte ovoce jejich.

6. Pojíte ženy, a plodte syny i dcery: a dávejte synům svým ženy, a dcery své dávejte za muže, a ať rodí syny i dcery: a množte se tam, a nechtějte býti v malém počtu.

7. A hleďtejte pokoje města, do kteréhož jsem zastřboval vás: a modlete se za ně Hospodinui: nebo v pokojí jeho bude pokoj vám.⁶

8. Toto zajisté praví Hospodin zástupčův, Báh israelcký: Necht' vás neodví proroci vaší, kteříž jsou u prostředí vás, a hadači vaší: a nepozorujete na any své, kteříž se vám zdají: 9. nebo oni živě prorokují vám ve jménu mém: a neposlám jsem jich, dí Hospodin.

10. Nebo toto praví Hospodin: Když počne se plniti v Babyloa sedmdesáté let,⁷ navštívim vás: a vyplním nad vámi slovo své dobré, abych vás přivedl opět na místo toto.

¹² T. j. „jho“ die 10. pozn.

¹³ Smysl: porabňuv nepravým slovem svým lid k odboji a sproue, uvrhnú jej v porobu a poddanost mnohem tšm. (Výše 27, 2. 18—17.)

KAPITOLA XXIX.

¹ T. j. kteří z odvedených ještě na živu byli, neboť mnozí dílem se cesé, dílem strání vyhoštěni již byli zemli: psal pak list ten, jak se podobá, na počátku kralování Sedeciáše.

² T. j. matka kralova.

³ Viz 24, 1. pozn.

⁴ T. j. vida na brázi smrti Hananiášově, že Jeremiáš pravým jest prorokem Božím, smánil poskňad mýal svou a hleděl se smířiti s králem, od něhož byl odpádl. (4. Král. 24, 20.)

⁵ T. j. když dobře bude msto tomu, i vám dobře bude.

⁶ Počítá se těchto 70 let od roku 11. kralování Joakima, v něžto od Chaldejckých úpinos pořádku utrpení, umřel a pak nástupce jeho Jechoniáš, na mltoeť se vzdav nepříteli, do Babyloa se přestřboval.

11. Nebo já vím myšlení, kteréž já myslím o vás, dí Hospodin, myšlení pokoje, a ne trápení, abych dal vám konec a trpělivost.⁷

12. I vzřívati mne budete a pějete: " a modliti se budete mně, a já vyslyším vás.

13. Hledati mne budete, a naleznete, když hledati mne budete celým srdcem svým.

14. A nalezen budu od vás, dí Hospodin: a přivedu zase zajetí vaše, a shromáždím vás ze všech národův, a ze všech míst, kamžkoli jsem zahnal vás, dí Hospodin: a učiním, abyste se navrátili z místa, do kteréhož jsem vás zástěhoval.

15. Nebo jste pravili: Vzbudil nám Hospodin proroky v Babyloně.⁹

16. Nebo toto praví Hospodin ku králi, kterýž sedí na stoličce Davidově, a ke všemu lidu, obývajícímu v městě tomto, ke bratřím vašim, kteréž nevyšli s vámi do přestěhování.

17. Toto dí Hospodin zástupův: Aj já pošlu na ně meč, a hlad i mor: a naložím s nimi jako s flky zlémi, jichž nelze jísti, protože jsou zlé velmi.¹⁰

18. A stíhati je budu mečem a hladem a morem: a vydám je v sužování všem královstvím země; v zlořečení a v úžas a v sípání, a v potupu všem národům, ku kterýmž vyvrhl jsem je:

19. protože jsou neposlechli slov mých, dí Hospodin: kteréž jsem poslal k nim skrze služebníky své proroky, v noci povstávají a posílají: a neposlechli jste, dí Hospodin.

20. Vy tedy slyštež slovo Hospodinovo, všickni vstěhovalci, kteréž jsem vyslal z Jerusáléma do Babylonu.

21. Toto praví Hospodin zástupův, Báh Israelský, k Achabovi, synu Koliášovu, a k Sedeciášovi, synu Maasiášovu, kteréž prorokují vám ve jménu mém lživě: Aj, já vydám je v ruce Nabuchodonosora, krále babylonského, a zbijí je před očima vašima.

22. I bude se bráti v nich zlořečení všemu přestěhování judašskému, kteréž jest v Babyloně, říkajících: Učiníž tobě Hospodin jako Sedeciášovi, a jako Achabovi, kteréž upražil král babylonský na ohni:

23. protože jsou učinili bláznovství v Izraeli, a cizoložili s ženami přátel svých, a mluvili slovo ve jménu mém lživě, čehož jsem nepřikázal jim: já jsem soudce i svědek, dí Hospodin.¹¹

24. A k Semejášovi Nehelamitskému díš:

25. Toto praví Hospodin zástupův, Báh Israelský: Protože jsi poslal jménem svým¹² listy ke všemu lidu, kterýž jest v Jerusálémě, a k Sofoniášovi, synu Maasiášovu knězi, i ke všem kněžím, řka:

26. Hospodin dal tě za kněze místo Jojady kněze,¹³ abys byl vůdcem v domě Hospodinově nad velikým mužem, zlým duchem nadšeným a prorokujícím, abys jej vsadil v kládu a zabil.

27. A nyní proč jsi nedomlouval Jeremiášovi Anathotákému, kterýž prorokuje vám?

28. Neboť nadto poslal do Babylonu k nám, řka: Dlouho bude! Stavte a obfrevte domy: a štěpujte zahrady a jezte ovoce jejich.

29. Či teď Sofoniáš kněz list ten v uši Jeremiáše prokora.¹⁴

30. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi, řkouc: 31. Pošli ke všemu přestěhování, řka: Toto praví Hospodin k Semejášovi Nehelamitskému: Protože prorokoval vám Semejáš, a já neposal jsem ho: a učinil, abyste doufali ve lži:

32. protože toto praví Hospodin: Aj já navrtím Semejáše Nehelamitského i símě jeho: nebude mít muž, který by seděl u prostřed lidu tohoto, a neuzřel dobrého, kteréž já učiním lidu svému, dí Hospodin, protože přestoupení¹⁵ mluvil proti Hospodinu.

KAPITOLA XXX.

Báh stihuje, že lid a babylonského zajetí spět uváda, — nepřáteli jeho potrestá, a že lid nového Slona, církve svatá, slavný bude.

1. Toto jest slovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi od Hospodina, řkouc:

2. Toto praví Hospodin, Báh Israelský, řka: Napiš si všechna slova, kteréž jsem mluvil k tobě, v knihu:

3. Aj dnově zajisté jdou, dí Hospodin: a obrátím zajatce lidu svého Israelského a judašského, dí Hospodin: a obrátím je do do země, kterouž jsem dal otcům jejich: a vládnouti budou jí.¹

4. A tato jsou slova, kteréž mluvil Hospodin k Izraelovi a k Judovi:

5. Nebo toto praví Hospodin: Hlas hrůzy slyšeli jsme: strach, a není pokoje.

6. Ptejte se, a vizte, rodí-li-li muž: proč tedy viděl jsem každého muže ruku na bedrách jeho, jako [ženy] ku porodu pracující, a obráceny jsou všechny tváře v žloutenici?

7. Báda, neboť veliký den ten, aniž jest podobného jemu: a jest čas soužení Jakobova, ale bude z něho vysvobozen.

8. I bude v ten den, dí Hospodin zástupův: Zetru jho jeho* s hrdla tvého, a svazky jeho roztrhám, a nebudou více nad ním panovati cizinci.²

¹ t. j. abys horil proti Hliproctům jako onen (II. Král. 11, 18), a ty nedáváš v kládu Jeremiáše!

² Doloz: trvati vyhanství, zajetí vaše. (Srov. svrhu 5—10. s pozn.)

³ t. j. věci nepravdivé ve jménu Hospodinově, kterýmiž svěděl lid k provedení prout němu.

KAPITOLA XXX.

¹ Rozuměj netoliko o návratu vstěhovalců s Babylonu do země zaslíbené, vubřz i shromáždění nového lidu Israelského v Měi Meutálově, i uvedení v Měi věčné blaženosti; tak i v následujícím předpovědění dne hrozného, doba úplného vytrácení Jerusáléma i pronásledování církve i hrůzy před druhým příchtem Kristovým [mlny buďtež: tak již učitelé židovští vykládali; tím jistěji pak sv. Otcové, a sviatí svatý Jerolim.

² t. j. krále Nabuchodonosora.

³ t. j. nad Jakobem; aneb hebr.: Nebudou v něm, v tom jho, ta-hat i sloužit cizím.

Ten rok byl ale 8. králování Nabuchodonosora, jenž královal celých 44 let; tedy 36 let jeho panování, pak 80 úplných pod Evilmerodachem a 4 pod Balasarem, sumon 70 let, trvali Židé v Babyloně; prvním pak rukem králování Ojrova propuštění jsou.

⁷ Hebr.: a občerství naděje, t. j. nakory konec ondu vašeho, jakéhož si žádáte a domíte.

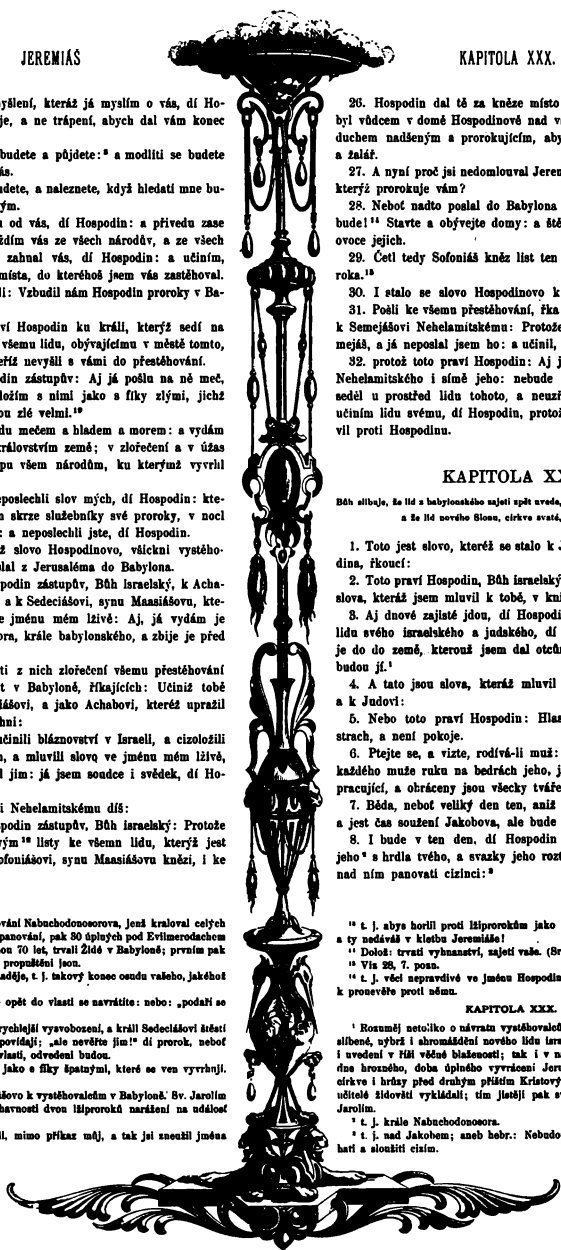
⁸ t. j. se sjezdí všem opět do vlasti se navrátíte: nebo: „podati se vám, šťastni budete.“

⁹ t. j. lid, kteří nám rychleji vysvobození, a král Sedeciášovi štěstí proti Babylonským předpovídají; „ale navrte jim!“ dí prorok, neboť i ti, kteří ještě jsou ve vlasti, odvrazení budou.

¹⁰ t. j. naložím a nimi jako s flky špatnými, které se ven vyvrhnjí. (Výše 24, 8.)

¹¹ Posed paní Jeremiášovo k vstěhovalcům v Babyloně. Sv. Jaroní nalož s zmíněné tuto ohavnosti dvou Hliproctů náradím na nálož s Suzanon. (Dan. 13.)

¹² t. j. sám o své vůli, mimo příkaz můj, a tak jsi zneuhl jména mého. (Sr. 82.)

9. ale sloužití budou Hospodinu Bohu svému a Davidovi, králi svému, kteréhož jim vzbudím.⁸

10. Protož ty neboj se, služebník můj, Jakobe, dí Hospodina, aniž se strachuj, Izraeli: neboť já já vysvobodím tebe ze země daleké, i smů tvé ze země zajetí jejich: a navrátí se Jakob, a odpocívati, a všim dobrým oplyvati bude, a nebude, kohož by se strachoval:

11. neboť já s tebou jsem, dí Hospodin, abych tě vysvobodil: nebo učiním konec všem národům, mezi něž rozptýlil jsem tebe: tobě pak nečiním konce: ale trestati budu tebe v soudu,⁹ abys se nezdál sobě býti nevinným.

12. Nebo toto praví Hospodin: Nezhojitelné jest zlomení tvé, přezlá rána tvá.⁷

13. Není, kdo by sondil při trou: k uvázání: lékařství užitečné není tobě.⁸

14. Všichni mlouvníci troji zapomněli tebe, a hledati tebe nebudou: nebo ranou nepřítel⁹ ranil jsem tebe, trestem ukrutným pro množství nepravosti tvé; tvrdí učinění jsou hříchové troji.¹¹

15. Co kritíš nad potíráním svým? nezhojitelná jest bolest tvá: pro množství nepravosti tvé, a pro tvrdé hříchy tvé učinil jsem to tobě.¹⁰

16. Protož všickni, kteříž ažrají tebe, seřání budou: a všickni nepřátelé troji do zajetí vedeni budou: a kteříž tě hubí, pohubeni budou, a všechny loupežníky tvé dám v loupež.

17. Nebo obrtíjí jivru trou, a od ran tvých uzdravím tě, dí Hospodin: protože tě, Sione, vyvrženými nazývali: Tot jest ten, kterýž nemá, kdo by se pal po něm [řikající].¹²

18. Toto praví Hospodin: Aj já obrtím vřstělovalce stánkův Jakobových, a nad přibytky jeho sítuji se, i budet vzděláno město na výsosti své, a chrám podle pořádku svého založen bude.

19. I vyjde z nich chvála, a hlas hrajících: a roznožím je, a nebudou uměnění: a oslavím je, a nebudou ztenčení.

20. I budou synové jeho jako od počátku, a shromáždění jeho přede mnou setrvá: a navštívím všechny, kteříž jej sužují.

21. A bude věroda jeho z něho, a kníže z prostředku jeho vyvedeno bude: i přivinu jej, a přistoupí ke mně.¹⁴ Neboť kdo jest ten, kterýž by přiložil srdce své,¹³ aby se přiblížil ke mně? dí Hospodin.

22. I budete mi za lid a já budu vám za Boha.

23. Aj víchr Hospodinův, prchlivost vycházející, bouře padající, na hlavě bezbožných odpocívati bude.¹⁶

⁸ t. j. zaslíbenému Vykupiteli, co synu Davidovu díe téla.

⁹ t. j. co národové se svou modloslužbou zahynou, nový lid israelcký v církví tvé bude vědět.

¹⁰ t. j. mírná, a láskavá a ne hrozná, jak bys zasloučil.

¹¹ t. j. tvrdokopý tvé, v kterých jsi všelikému lastavčím vedení Božimu vzdoroval.

¹² t. j. není pro tebe žádných léků, užitečných tobě; jini takto die hebr: Není, kdo by sondil při trou; k uvázání není žádných léků, užitečných na rány tvé.

¹³ t. j. ani tě nenavštíví.

¹⁴ t. j. smrtelnou.

¹⁵ přetáhá, jak přitáhnou trestu hubiti, tak otáče k napravení. Smysl: Nikdo ti nepomůže, až tě přitáhne ruka má zastihne.

¹⁶ t. j. a tedy sám na sebe a na své separosti nařekaj.

¹⁷ t. j. lidé budou tě nazývati chodí sapenzou, vyvrženou z domu chotě svého, ale já přivinu tě.

¹⁸ O Mešlád mluví, jest jenst od věčnosti milenyým Synem Boha Otce.

¹⁹ t. j. kdož by měl sám o sobě i moc, přilíží ke mně, leč bych já přitáhl jej. (Jan 6, 44, 12, 32.)

²⁰ t. j. s prchlivostí vyjde, a na hlavu bezbožných (Chaldejckých) padne; nyní se tu přímo vpadá vojska Cýrya do Babylona, dále pak hrůza poslední doby světa před dnem soudny.

24. Neodvrátí prchlivosti hněvu Hospodina, dokudž nečiní, a nenaplní myšlení srdce svého; v nejspolešnější den srozmátně tomu.

KAPITOLA XXXI.

Slibuje, že Báh vyvobodí lid svůj, — všeti sázrně narodeni Mešládově, a svouv útvaru.

1. Toho času, dí Hospodin, budu Bohem všem národům isralckým, a oni budou mi lidem.

2. Toto praví Hospodin: Nalezl jsem milost na poušti lid, kterýž byl pozůstal od meče: pájde⁸ v odpocínutí své Izrael.

3.⁹ Zdaleka se mi ukazuje Hospodin! I láskou věčnou miloval jsem tě: protož přitáhl jsem tě, smilovaje se.

4. A zase vzdělávati budu tě, a vzdělána budeš, panno isralcká: ještě ozdobíš se bubny svými⁸ a vyjdeš ve sboru hrajících.

5. Ještě štěpovati budeš vinice na horách samářských: štěpovati budou štěparové, a nebudou vína sbíráti, dokud čas nepřijde:⁶

6. nebo bude den, v němž volati budou strážní na hoře Efraimové:⁷ Vstávejte a vstupme na Sion k Hospodinu Bohu svému!

7. Nebo toto praví Hospodin: Plesajte v veselosti Jakobové, a jásejte proti hlavě národů:⁸ zvructe a zpívejte, a recete: Spas, Hospodine, lid svůj, ostatky isralcké!

8. Aj, já přivedu je ze země púlnocní, a shromáždím je od kontin země: mezi nimiž budou slepí a kulhaví, táhotné i rodič spolu,⁹ shromáždění velik navracujících se sem.

9. S pláncem přijdou,¹⁰ a v milosrdenství zase přivedu je: a přivedu je přes proady vod cestou přímou, a neurazí se na ni: nebo učiněn jsem isralcovi otcem, a Efraim jest prozorenc máj.¹¹

10. Slyšte slovo Hospodinovo, národové, a zvrstujte na ostrovích, kteříž daleko jsou, a recete: Kterýž rozptýlil Izrael, ten shromáždí jej, a ostříhati ho bude jako pastýř stáda svého. 11. Neboť vykoupil jest Hospodin Jakoba, a vysvobodil jej z ruky mocnějšího.

12. I přijdou, a chválíti budou na hoře Sion, a sběhnou se k dobrým věcem Hospodinovým, k obilí, a k vínu, a k oleji a k plodu dobytka i skotu: a bude dšše jejich jako zahrada vlnázná a díle nebudou lačneti.

KAPITOLA XXXI

¹ t. j. Egypťaných.

² Die hebr: Jeli' (před ním Báh), až uvodí v odpovědek Izraelce.

³ Tak též oznámí i ty, lidé zajatí, a farné: —

⁴ A ten tu milostivě odpoví: —

⁵ t. j. bubny rodním, jakých se v východních národů k přívodu zpěru a tance podnes užívá.

⁶ t. j. až v čas sázrnou urbený. (3. Mojj. 19. 28. 5. — Mojj. 30. 6.)

⁷ t. j. na hoře deustera pokolení isralckých, prve odpadly; aby se přilpěli k Judským a chodili k výročním slavnostem. Jako se u nás zvoní, tak se tam od strážných a věže anebo hor vyvolávalo; dnoberse se rosmi na shromáždění národů v církví; jako Is. 62, 6.

⁸ t. j. u prostřed Babylona, hlavního města rozličných národův t anebo: „nad hlavou národů“, t. nad Peršijami a nad vědomem jejich Cýrym; dnoberati: nad množstvím národů množících.

⁹ t. j. i takoví a taková raději s sebou přivedu, aneli by zůstali spít.

¹⁰ t. j. radostí plánců, anebo i nad hříchy svých předkův, pro něž byly do zajetí přitá, a s něhož nyní vysvobozen jsou.

¹¹ t. j. deustera pokolení isralckých, prve odpadly, jsem opět: otcem, a miluji je jako otce prozorence syna. Za pak deustera pokolení nevrátili se, aniž bylo po zajetí babylonckém rozvrtné národa v dravectv kmenů, tak a toto patrně, že to všecko u výlám dnoberati smysla rosmeti třeba, otob i Nili Mešládově a obránci věžkerého lidstva k němu, vykopeného z poroby nejkrutější hříchu a díbla. (Vis 11.)

13. Tehdáž veselili se bude panna ve sboru [družek] a mládenci i starci spolu: a obrátím kvlílení jejich v radost, a potěším jich, a obveselím je po bolesti jejich.

14. A opojím duši kněží tukem: ¹⁴ a lid můj dobrými věcmi mými naplněn bude, dí Hospodin.

15. Toto praví Hospodin: Hlas na výsosti ¹⁵ slyšán jest, naříkání, žalost a pláč: Ráchel plácíci synův svých, a nechtějící se potěšiti nad nimi, protože jich nená. ¹⁴

16. Toto praví Hospodin: Upokoj se hlas tvůj od pláče, a oči tvé od slzí, protože bude mzda za práci tvou, ¹⁶ dí Hospodin: i navrátí se ¹⁶ ze země nepřátelské.

17. A jest naděje poslední ¹⁷ tvým, dí Hospodin: i navrátí se synové ku pomezím svým.

18. Slyše slyšel jsem Efraina do zajetí se ubírajícího: Potrestal jsi mne, a vyvícen jsem, jako volek nezkrácený: obrátím se, a obrácen budu: neboť ty jsi Hospodin, Bůh můj. ¹⁹ Nebo když jsi mne obrátil, činil jsem pokání: a když jsi mi ukázal, ¹⁸ udeřil jsem se v stehno své. ¹⁹ Zahanben jsem, a zarděl jsem se, protože snášel jsem pohanění mlaďosti své. ¹⁸

20. Jestli mi Efraim ²⁰ syn poctivý, dítě rozkošné: pročť jakž jsem mluvil o něm, jestli na něj pamatovati budu. Pročť zskormoutily se utroby mé nad ním: smiluje smilují se nad ním, dí Hospodin.

21. Postav sobě stráž, ustroj si hořkosti: ²¹ sprav srdce své na cestu přímou, po níž jsi šel: navrať se, panno izraelská, navrať se k městům svým těmto.

22. I dokud se rozkošmi rozpuštěná, dcero poběháš? Neboť stvořil Hospodin novou věc na zemi: žena obklíčí muže. ²²

¹³ t. j. o občích a desátek židovských, jakovýchž při hojném potěbnání Božím nebude nedostatku.

¹⁴ Jinak v Ráma, což se vykládá výšoz. Byloť město v pokolení Benjaminově. (Jos. 18, 26.)

¹⁵ t. j. Ráchel, matka Benjaminova. pláčící synův svých, vlastně potomkův Benjaminových a pak i druhých judských neboť ti dva kmenové působili království judské), se mrcem, hladem a morem pošli, a ostatek do zajetí zaveden byl. Sv. Matouš poňžil toto místa k naznačení nářku žen bethlemských nad ukrutným zavrácením dítěte jejich, jež byl rozkaz Horodos. (Mat. 2, 18.) Tak často jinou prosvětím dvoji věc se značí.

¹⁶ t. j. oznámě, jeť jsi vytrpěla při porodu a v vychování synů svých, dojdou odměny.

¹⁷ t. j. synové tvoji.

¹⁸ t. j. dalšími, pozdějšími potomky tvými, se shromáždění budou a pasyť duši svých.

¹⁹ t. j. buď: provinění má, anebo: trest tvůj.

²⁰ To bylo všecek znamení Hošai a sármatku, tuto zvlášť nad svými předními sepravostmi. (Ezech. 21, 12.)

²¹ t. j. počtíli jsem v zajetí těžký trest za nepravosti své, již jsem se byl dopustil. Posnad třífosť avšak jest první krok k pokání.

²² t. j. rozsáhlí jen většinou lid izraelský, a duchovní lid vytvořený řáde Mešajových. Snyal: Jako proroctví Jakobovi Efraim, mladší syn vyvoleného Josefa, zvlášť milý byl, tak jest mi všecek lid, byť i sebe více byl zhrněl, jakmile se ke mne pokáním obrátí: a jakkoliv jej pro nepravosti jeho trestám, přece smilují se nad ním.

Anebo dítě hebr.: Postav si památná znamení, nakládi si hromad kámen, znamenaje jsi cestu, kterou jšed, tout opť se navrátíš.

²² Snyal: Dokud budeš hledati blaha mimo Boha svého? A on to tak mluje, že k spasení tvému nový důt všemohoucnosti svou učinil, totiž: „Žena obklíčí muže.“ Tato slova jš udělovec šikovný o zaslíbeném Mešajovi rozsáhlil: avšak otevřel a církevní svatosť jednomyslně na seryalortický náznak vřídění Syna Božího v životě blaženost Panny Marie vykládá. Jas totiž Kristus od věčnosti a byl od prvního okamžení početi svého Bůh Kristus, a co do duševních vlastností nejdokonalší, tak že jej upotřebil, ba mnohem „více než mužem“ dí sv. Bernard navrát šze; mluším totiž, protože dokonalost roztáa i jiných duševních vlastností má; více než mužem, protože Božství a člověčenství v jednotě osoby jeho spojeno bylo. Ostatně srovnať šlně místo toto e Isal. 7, 14.

23. Toto praví Hospodin zástupčv, Bůh izraelský: Ještě ději slovo toto v zemi Judově, a v městech jeho, když obrátím zajetí jejich: Potehnejž tobě Hospodin, krásu spravedlnosti, hore avšak:

24. a bydlení na ní budou Juda i všechna města jeho spolu: oráč i pastýřové stáda.

25. Neboť opojím duši ustalonu, a všelikou duši lačnou nasytím.

26. Protož jako ze sna probuzen jsem: i viděl jsem a sen můj byl mi sladký. ²⁶

27. Až dnové jdou, dí Hospodin: a osejí dům izraelský a dům judský semenem lidí, a semenem hvozd.

28. A jako jsem bděl nad nimi, abych je plnil, a bořil. a rozptýlil, a hubil, a trpěl: tak budu bdit nad nimi, abych je vzdělal, a štěpil, dí Hospodin.

29. V těch dnech nebudou říkati více: Otevřel jedli hrozen trpký, a zubové synův měli laskominy. ²⁹

30. Ale jedenkaždý pro nepravost svou umře: všeliký člověk, kterýž by jedli hrozen trpký, laskominy máti budou zubové jeho.

31. Až dnové přijdou, dí Hospodin: a učiním s domem izraelským a domem judským smlouvu novou:

32. ne podle smlouvy, kterou jsem učinil s otci jejich v den, v kterýž jsem ujal ruku jejich, abych je vyvedl ze země egyptské, smlouvu, kterouž zrušili, a já panoval jsem nad nimi, dí Hospodin.

33. Ale tatoh bude smlouva, kterouž učiním s domem izraelským po těch dnech, dí Hospodin: Dám zákon svůj do vnitřností jejich, a v srdci jejich napíší jej: ³³ a budu jim Bohem a oni budou mi lidem.

34. A nebude více učiti nikdo bližního svého a nikdo bratra svého, fka: Poznej Hospodina: nebo všickni poznají mne od nejmenšího z nich až do největšího, dí Hospodin: neboť milostiv budu nepravosti jejich, a hříchu jejich nepomezím více.

35. Toto praví Hospodin, kterýž dává slunce za světlo ve dne, fáď měsíce a hvězd za světlo v noci: kterýž vzdaje moře, a zručí vlny jeho, Hospodin zástupčv jméno jemu.

36. Zahynou-li zákonové tito přede mnou, ³⁶ dí Hospodin: tedy i šimé izraelské zahyne, aby nebylo národem přede mnou město po všechny dny. ³⁶

37. Toto praví Hospodin: Budou-li mocí býti změřena nebesa vzhůru, a vystříženi býti základové země doří: i já zavru všechno síme Izraelovo pro všechno, co činili, dí Hospodin.

38. ³⁸ Hle dnové jdou, praví Hospodin: a vystavěno bude město Hospodinou, od věže Hananeel až k bráně nárožní.

¹⁴ Slova Boží; neboť není potřeby zde osobu mluvící (23) měniti. Snyal: Co jste byli posad v zajetí, opatřil jsem vás, a nedbal jsem o blaho vaše jako šikovník špel; nyní však jš probudím se, a víla vaše potěpení, a radostí vám opť otevrou milosť svou prokřálí.

¹⁵ t. j. otevřel šhřeslil, a synové za to tresty trpí. (Ezech. 18, 2)

¹⁶ t. j. ne jako prvo na desátek kameňoch, nýbrž v hloubi srdci jejich, tak aby nemohi ani smazán býti, ani v zapomenutí přjít; ale tenť jest zákon nový, uspeán a potvrzen Božakom křvi Kristovou v srdci a mysli vřných jeho, aby štice jej „v dnuhu a v pravdě“. „v dnuh život máti a hojněji máti“, než drudhy lidé smyslní zákona starého.

¹⁷ t. j. tito věrní, mnoh staovněti zákonové, die šlích šléma sebaek se řidi.

¹⁸ Jakož se nikdy nestane, aby slunce přestalo svítiti ve dne, tak potomstvo Izraelovo nikdy nepřestane; rozsáhlí duchovní lid izraelský (Řim. 9, 6), vřiči Kristovi: ti porovná jšone s tělesným Izraelem i z národův, působí jednu věčnou obec zde a na zemi, ržesou k věčné blaženosti v sebecih.

¹⁹ 30—40 t. j. poplazuje, jak nový Jerusálem vystavěn bude: brána Hananeela byla na východní straně sejdle na severu u rybníka

ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE.

39. A pějde dále pravidlem míry před obliějem jejím přes pabrěk Gareb a obejde Goathu,

40. a věcko ůdoli mrtvol a popela a věskerý kraj smrti až k potoku Cedron. a až k rohu brány koňské východní²⁸ svatě [bude] Hospodina; nebude věny vyplněno, a nebude zkaěeno na věky.²¹

KAPITOLA XXXII.

Vypověje se, jak Jeremiáš v ústí kujeje k roztkan Pšál pole na znamení, se semě nyní od nepříteli spouštěno opět bude objeveno. — a modli se na lid. Běh jsem odpovědě, že je hrozit trvatě bude, a sliěuje pak, že se opět zmliuje nad ním.

1. Slovo, kterě se stalo k Jeremiášovi od Hospodina lěta desátěho Sedecie, krále judaskěho: tentě jest rok osmětý Nabuchodonosorův.

2. Bylo pak tehdě jako krále babilonskěho obleho Jerusalěm: a Jeremiáš prorok byl zavin v sěni Zaláfe,² který byl v domě krále judaskěho.

3. Nebo byl jej zavřel Sedecias, král judský ěka: Proĉ ty prorokuješ, ěkaje: Toto praví Hospodin: Aj já děm město toto v ruce krále babilonskěho, a do bude ho?

4. A Sedecias, král judský, neuteĉte z ruky Chaldejckých: ale vřděn bude v ruce krále babilonskěho: a budou mluvit ůsta jeho s ůsty onoho, a oĉi jeho uzřě oĉi jeho.

5. A do Babilona pověde Sedecias: a tam bude, dokudě nenavřtěm ho,³ dě Hospodin: a pakli bojovatě budete proti Chaldejckým, zśdněho štěstě měti nebudete.

6. I řekl Jeremiáš: Stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

7. Aj Hanameel, syn Selluma, strejĉ tvř, pějěde k tobě, ěka: Kup si pole mě, kterě jest v Anathoth: nebo tobě pěsluř z pěribuzenstvě, abys koupil je.⁴

8. I pěřel ke mně Hanameel, syn strejce měho, podle slova Hospodinova do sěně Zaláfe a řekl ke mně: Vřděni polem mým, kterě jest v Anathoth v zemi Benjaminově: nebo tobě pěřelě děditvě, a ty jsi pěribuzně, abys jim vláděl. Tedy jsem porozumlě, že to bylo slovo Hospodinovo.

Bethedy; brána něrozně, kděs se tořě vřchodně a jěně strana stykalu, sěně 1, „děmě“, vedouĉ do ůdoli Kedronskěho; Gareb, vesněsě poleho, sěně vřznamu „oběm malomocněch“: sěně a ůděla Silo (7); Goatha (děs behr, vřtěněost skoro jako Gogatha (Golgatha) jako pěrdnřtě ůděl města tak i pěrdnřtě jěněo jeho sova se změnělo) ukazovalo by na vřstavěně města za Hadriana cěnětě; tehdě Gogatha v oběm města pojmuta byla. — „Věcko ůdoli“, vřbec městně totě ůdvě, jeřtě pak světěně ůstky něledněj, jest ůdoli potoka Gihon ař k ryběněka bořěněm sěpěděně za Gogatho; potom ůdoli severně straněně děle pokrěněje ař opět k potoku Cedron a k brěně vřchodně, kterě vedla k hěle Olivetskě, a proto směd i koňskou sěnu, že tudy koňkě plaevně k potoku Cedron vřvěděně břvalě, a k rozřitě od jěně koňskě brěny na jěh.

²⁸ Že vřstavěně nověho Jerusalěma v celěm toto ůděnem objemu po navřněně se z Babilona vevřpěnělo se, a pěrovněci co slovo Bořě klěměněně, nelze řět, a k tomu svěděl posledně slova v ůd. poukařně, o děchovřněm Jerusalěmu, děřtě světě, rozumětě.

²¹ Světě je toliko, kdo vřnětě hřnědě Bořěho sobě Jerusalěma vřnětě trětě, jeně nebudě zkaěen na věky, ařě „brěny pekěně pěměch ho.“

KAPITOLA XXXII.

¹ t. j. a jě celý rok trvalo obleženě. (Viz 4. Krěl. 25, 1. . .)

² t. j. „v Zalěfě, který byl v sěně domě krělovrěkěho; břvalě vězba behr, tak ěs vřstěněno smělě pěřelě navřtěně.

³ t. j. dokudě nepovolaně ho k sobě, dokudě neumřě, t. do smrti. (Viz 1. Mořě. 21, 1.)

⁴ Viz o tom pěřvě 3. Mořě. 25, 26, byřtě děm s zahrědově na soliny; tu jeně smělě Levitě mětě.

9. I koupil jsem to pole od Hanameela, syna strejce vřboho, kterě jest v Anathoth: a odvřděl jsem mu střbřa sedm lotě, a deset střbřněch.

10. a zapsal jsem to na listu a zapeĉetěl a osvěděl svědky: a odvřděl střbřo na věze.

11. A vzal jsem list tě koupě zapeĉetěně, a smlouvy i utrzeně, i znameně zevnitř.⁵

12. A dal jsem list tě koupě Baruchovi, synu Neriasě, syna Maasišova, pěřod oĉima Hanameela, strejce vřboho, pěřed oĉima svědkův, kterěj Baruchovi byli v listu koupě, pěřed oĉima vřech Židův, kteřě seděli v sěně Zaláfe.⁶

13. I pěřkázal jsem Baruchovi pěřed nimi, ěka:

14. Toto praví Hospodin zśstupův, Běh israelcký: Vezmi listy tyto, list koupě tento zapeĉetěně, a list tento, kterěj jest otevřeně, a vloř je do nědoby hliněně, aby mohli trvatě mnoho dně.

15. Nebo toto praví Hospodin zśstupův, Běh israelcký: Jeřtě kupověně budou domově, a pole, i vřněice v zemi těto.

16. I modilě jsem se Hospodinu, kdýř jsem byl odvřděval list koupě Baruchovi, synu Neriasěovu, ěka:

17. Ach, ach, ach, Pane, Bože: ař ty jsi ůděněl nebo i zemi mocě svou velikou, a rěmenem svřm vřtězeněm: tobě nebudě něnaděno nězědně slovo:

18. kterěj ĉiněš mělrosenstvě nad těci, a odpělajěsě nepravěstě otevřv v lěno synův jeřch po nich; nejnělnějř, velkěy a mocněy, Hospodin zśstupův jěměno tobě.

19. Velkěy v radě, a nepozitěitelně mřysleně: jehořtě ůĉi otevřeny jsou na vřsěky cesty synův Adamovřch, aby odpětěli jednomukěděmě podle cest jeho, a podle ovoce nělězkv jeho.

20. Kterěj jěi ĉiněl znameně a zśzřky v zemi egyptckě, [pěmětně] ař do tohoto dne jakoř v Israelově tak v hědech, a ůděněl jěi sobě jěměno, jakoř jest tento den.

21. A vřvěděl jěi lid svřtě israelcký ze země egyptckě v znameněch a zśzřckěch, a v ruce mocně, a v rameně vřtězeněm, a v strachu velikěm.

22. A dal jěi jim zemi tuto, kterouř jěi pěřěhl oĉśm jeřch, že děs jěi zemi tekouĉ mělkem a strědě.

23. I veřli, a drřeli jěi: ale neposlouchali hlasu vřboho, a v zśkěněm vřm nechodili: nětěhoř co jěi pěřkázal jim ĉiněti, neĉinili: i dořlo na ně vřcko toto zě.

24. Aj obrady vzřděněy jsou proti městu, aby dobyto bylo: a město děno jest v ruce Chaldejckých, kteřěj bojujě proti němu, pro mě a hlad i mor: a coř jěi kělě mluvil, pěřihodilo se, jakoř smě vidětě.

25. A ty řěs mě, Pane Bože: Kup to pole za střbřo a osvědě to svědky, ano jě město děno jest v ruce Chaldejckých?

26. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi, řkouci:

27. Aj jě jsem Hospodin Běh vřsělkěho těla: zděl mě tězkě bude vřsělkě slovo?

28. Protoř toto praví Hospodin: Aj jě děm město v ruce Chaldejckých, a v ruce krěle babilonskěho a vezmou je.

29. A pěřijdou Chaldejěřtě bojujěce proti městu tomuto, a

⁵ t. j. list druhý bez znameně, bez poĉětě, otevřeně, a toliko opěta tě smlouvy a toho znameněi obsahujěci: oěen zapeĉetěněy k děkaně na běněně děny a oěodětě sěchověně byl, otevřeně pak byl v ruce vlastněkově.

⁶ t. j. pěřilěl jsou byli navřtěněi proroka, a slyřet řěli jeho.

⁷ Děkětě: „Smilujě se toĉy nad lidem svřm, a buřě jěj vřvřbořtě z ruky nepřětěle anebo, mě ěi v ruce jeho upadnoutě, ukřětě strěsět jeho.“

zapálí je ohněm, a spálí je, i domy, na jejich střeších obětovali Bálovi, a obětovali oběti mokré božím cizím, aby mne hněvali.

30. Neboť byli synové Izraelští i synové Judští ustavičně činili, co jest zlého před očima májma, od mladosti své: synové Izraelští, kteříž až dosavad k hněvu popouzejí mne dnem i nocí, dí Hospodin.

31. Neboť k prchlivosti a k hněvosti mé učiněno jest mi město toto ode dne, jakž vystavěl je, až do tohoto dne, v němž odjato bude od obličje mého

32. pro zlost synův Izraelských a synův Judských, kterouž páchali, k hněvu mne popouzejíce, oni i králové jejich, kněží jejich, i kněží jejich, i proroci jejich, muži Judští i obyvatelé Jerusalemské.

33. A obrátili ke mně hřbety a ne tráťe: když jsem je vyučoval na ústítě, a cvičil, a nechtěli poslouchati, aby přijali kázeň.

34. A postavili modly své v domě, v němž vzýváno jest jméno mé, tak že poskvrnili jej. (4. Král. 21, 4—18.)

35. A vzdělal výrosti Bálovi, kteréž jsou v údolí syna Ennom, aby obětovali syny své a dcery své Molochovi: nebož jsem jim nepříkazal, aniž vstoupilo na srdce mé, aby činili ohavnost tu a k hříchů přiváděl Juda.

36. A nyní pro ty věci toto praví Hospodin, Bůh Izraelský, k městu tomuto, o kterémž ty pravíte. Že vydáno bude v ruce krále babylonského skrze meč a hlad a mor:

37. Ať já shromáždím je ze všech zemí, do nichž jsem je vyvrhl v prchlivosti své, a v hněvu svém, a v rozhněvání velikém: a přivedu je zase na místo toto, a způsobím, aby tu bydliili doufanlivě.

38. I budu mně lidem, a já budu jim Bohem.

39. A dám jim srdce jedno, a cestu jednu, aby se báli mne po všechny dny: a aby jim dobře bylo, i synům jejich po nich.

40. A učiním s nimi smlouvu věčnou, a nepřestanu jim dobře činiti: a bázeň svou dám v srdce jejich, aby neodstupovali ode mne.

41. A veseliti se budu nad nimi, když jim budu dobře činiti: a štípím je v zemi této v pravdě celým srdcem svým a celou duší svou.

42. Neboť toto praví Hospodin: Jakož jsem uvedl na lid ten všechno zlé toto veliké: tak uvedu na ně všechno dobré, o kterémž já mluvím k nim.

43. A budu vládnouti polmi v zemi této, o níž vy nyní pravíte, že pustá jest, protože neporostalo ani člověka ani hovada, a že dána jest v ruce Chaldejských.

44. Pole za peněze kupována budou, a zapisována do knihy, a pečot bude přikládána, a svědek pojat bude: v zemi Benjaminově a v hřbitvu Jerusalema, v městech Judských, a v městech horních, i v městech polních, i v městech, kteréž jsou na polečné: neboť navrátím zajetí jejich, dí Hospodin.

KAPITOLA XXXIII.

Bůh podruhé silbaje navrástí lidu se zajetí babylonského, — a předpovídá příští Meslábova, a veliké rozmnožení, a věčné trvání království jeho.

1. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi podruhé, když ještě zavřin byl v síni žaláře, řkoucí:

2. Toto praví Hospodin, kterýž to i učiní a způsobí a připraví, Hospodin jest jméno jeho.

3. Volej ke mně a vyslyším té: a zvěstuji tobě věci veliké a první, jichžto nevíš.

4. Nebo toto praví Hospodin, Bůh Izraeláký, o domech města tohoto, a o domech krále judakého, kteříž zbořeni jsou, a o ohradách a o meči

5. přicházejících, aby bojovali s Chaldejáky, a aby naplnili je mrtvolami lidskými, kteréž jsem pobil v prchlivosti své, a v rozhněvání svém, skrývaje tvář svou od města tohoto, pro všelikou zlost jejich.¹

6. Ať já potáhnu jim ránu živou, a uzdravím a ulétím je: a zjevím jim prosbu pokoje a pravdy.²

7. A navrátím zajatě judské, a zajatě Jerusalemské: a vzdělám je jako od počátku.

8. A očistím je od všeliké nepravosti jejich, kterouž hřešili proti mně: a milostiv budu všechném nepravostem jejich, kterýmiž provinili proti mně, a zhrzeli mnou.³

9. A bude mi to⁴ k jménu, a k radosti, a k chvále. a k píesání všem národům země, kteréž uslyší o všem dobrém, kteréž já učiniti hodlám jim: i uzasnou a strnou nade vším tím dobrým, a nade vším pokojem, kterýž já jim způsobím.

10. Toto praví Hospodin: Ještě slýskán bude na místě tomto, kterýž vy pravíte býti pusté, protože tu není ani člověka ani hovada: v městech judských a na ulicích Jerusalemských, kteréž jsou zpuštělá bez člověka, a bez obyvatel a bez dobytka.

11. Hlas radosti, a hlas veselí, hlas ženicha a hlas nevěsty, hlas řkoucích: Oslovujte Hospodina zástupův, nebo dobrý Hospodin, nebo na věky milosrdnosti jeho: i nesoucích silby do domu Hospodinova. Nebo přivedu zase zajatě země této, jako na počátku,⁵ praví Hospodin. (1. Eedr. 3, 11.)

12. Toto praví Hospodin zástupův: Ještě bude na místě tomto pustém bez člověka, a bez hovada, a ve všech městech jeho obydlí pastýřův odpovírajících stáda.

13. V městech horních i v městech polních, i v městech, kteréž jsou na polečné; a v zemi Benjaminově, i okolo Jerusalema, i v městech judských, ještě půjdou stáda k ruce počítajícího, dí Hospodin.⁶

14. Ať dnešví jdou,⁷ dí Hospodin: a vzbudím slovo dobré,⁸ kteréž jsem mluvil k domu Izraelákému, a k domu judakému.

15. V těch dnech, a za časa tohoto způsobím, aby zrostli

KAPITOLA XXXIII.

¹ Jinač: „trvanlivé“; jinač: „věčné“; jinač: „doléžitě“.

² Zraněje obyvatelům semé spěšosti obleženému Jerusalemu na pomoc, povedati by tak pobíli jen věšiti se stalo; neboť navržený jest nyní dmysl Páně potrestati je pro hříchy jejich.

³ Připojuje k hrozbě ústřední proceci: potěšitelé: vztahuje se však netoliko k návratu lidu se zajetí babylonského a opětého vystavění města (2. Eedr. 4, 7.), nýbrž i k vykoupení skrze zaslíbeného Meslábova, a i k druhému příchodu jeho, když uvede věrné své v blízkost věčnou. To všece při každém podobném proceci na očích máti potřeby.

⁴ Dle hebr.: „Otevru jim poklad pravdy“: t. j. smítím se s nimi a přijmu je opět za syny a vypnu jim silby, kteréž jsem učinil očiema jejich; což málo led o smíření nového zákona rozuměti.

⁵ Opěté uznáje se „odpůstiči, odlišiti“, abychom se poznali, čím jsme před Bohem, a jeho klavě potěši máme.

⁶ t. j. všechno (8—15) jim učiním k slávě své.

⁷ t. j. „a učiním, že opýjati bude obyvatel, jako drubdy před věky bývalo.“

⁸ 12—13. Zvrubos lid, se tekli: vzdámám je jako od počátku“ (viz 11. posm.); vřídám pak podoběmeti a životu pastýřského běže, poněvadž ten nepokojnějším jsa, jen v úplném pokoji se dáří; ale duchovním smyslem rozuměno buď o bláhé době „kněžíste pokoje“ a „pastýře další nálež“ Krístu (dle sv. Jana 10, 14.). Viz dále.

⁹ Těmi slovy se vždy poskaraje k době zaslíbeného Meslábova.

¹⁰ t. j. „slýskám utěšené zaslíbení, kteréž jsem dal“ stáda, poslu dávno očekávaného Týknupitla.

Davidovi kmen spravedlnosti: a vykoná soud, a spravedlnost na zemi.¹¹

16. V těch dnech spasen bude Juda, a Jeruzalém bydliti bude doufanlivě a toť jest jméno, kterýmž ho nazývati budou: Hospodin¹² Spravedlivý náš.

17. Nebo toto praví Hospodin: Nezahyne z Davida muž, kterýž by seděl na trůnu domu izraelského:¹³

18. A z kněží i z levitů nezhyne muž před tráří mou, kterýž by obětoval zápalu, a zapaloval obět, a zabíjel oběti zbité po všechny dny.¹⁴

19. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiásovi fkcou: 20. Toto praví Hospodin: Může-li zrušena býti smlouva má se dnem, a smlouva má s nocí, aby nebyl den a noc časem svým:

21. tak i smlouva má bude moci zrušena býti s Davidem, služebníkem mým, aby nebyl z něho syn, kterýž by kraloval na trůnu jeho, a levitové i kněží, aby nebyli služebníky mými.

22. Jakož nemohou sečteny býti hvězdy nebeské, ani změněn býti písek mořský: tak rozmnožím símě Davida, služebníka svého, a levity, služebníky své.

23. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiásovi fkcou:

24. Nevídal-li jsi, co lid tento mluví, fka: Dvojit přibuzenství, jež byl vyvolil Hospodin, zavrženo jest:¹⁵ i lidem my zhrzeji, protože by nebyl více národem před nimi?

25. Toto praví Hospodin: Neučinil-li jsem smlouvy své mezi dnem a nocí a ustanovení nebi i zemi:

26. tedyť i písmé Jakoba a Davida služebníka svého, zavřu, abych nebral z semene jeho knížat: semene Abrahama, Isáкова a Jakobova: nebo přivedu zase zajaté jejich, a smlují se nad nimi.

KAPITOLA XXXIV.

Předpovídá dobytí a vypálení města. — najeti a smrt krále Sedeciáše; — vypravja učiněno a opět zrušeno smlouva o propuštění služebníků a bratř se to pomenu Boží.

1. Slovo, kteréž se stalo k Jeremiásovi od Hospodina. když Nabuchodonosor, král babilonský, a všechno vojsko jeho, i všechna království země, kteréž byla pod mocí ruky jeho, i všickni národové bojovali proti Jeruzalému, a proti všechném městům jeho, fkcou:

2. Toto praví Hospodin. Báh izraelský: Jdi a mluv k Sedeciáši, králi judskému, a řek k němu: Toto praví Hospodin:

¹¹ T. j. tehdy všude jako ratolesť (Isaiah 11, 1), narodí se Mesías die těla a rodu Davidova, ten vykoná opravdavní vládu, a konati bude soud, až sež dokoná na konci věků. Cházejaky vyklad přímo di: „ustanoví Davidovi spravedlivého.“

¹² Znamenaj, že zde v hebrejštině, jakož i svrchu 23, 6, stojí nej-avětšij jméno Boží, kteréž jen Boh přitěšil; tím se snaží, že sil-bosej Mesías přivstá Báh jest.

¹³ T. j. Kristus, syn Davidův, věčně kralovati bude; i kraluje co nevídatelná hlava církve, sedě na pravici Boží, a viditelně, akru viditelného hlavy, náměstka svého na zemi, a akru biskupů a kněží, jichž se církev nikdy nebude nedostávat. O svátost Hní Hřivná nemož to rozumět; neboť po Zorobabelovi panování rodu Davidova odjato bylo, sviatě pak po vyvrácení Jeruzaléma Titem celá národní samo- státnost zrušena jest, a tak trvá podnes.

¹⁴ Zadě toto dvojit přitěšio Mesías: královky i kněžky, a di, že věčně trvati bude; to opět jen Kristus a církev od všeho ustanove- nou skutečně se vyplní. (Sr. Malach. 1, 11.)

¹⁵ T. j. dvojit rod: královský a kněžský. Jiní (avšak méně dobře: srov. 17. a t. d.) vykládají na dvě Hně, Judskou a Izraelskou.

Aj já vydám město toto v ruce krále babilonského, a vypálí je ohněm.

3. A ty neutěčeš z ruky jeho; ale postizeš, jat a v ruku jeho vydán budeš: a oči tvé uzří oči krále babilonského, a ústa jeho s ústy tvými mluvití budou a do Babilona přijdeš.¹

4. Avšak slyš slovo Hospodinovo, Sedeciáši, králi judský: Toto praví Hospodin k tobě: Neumřeš metem.

5. ale v pokoji umřeš, a podle spálení otců tvých, králů předěšlých, kteříž byli před tebou, tak spálí tebe² a: Běda, Pane, kvíliti budou nad tebou: nebo slovo toto já mluvil jsem, di Hospodin.

6. I mluvil Jeremiáš prorok k Sedeciášovi, králi judskému, všechna slova ta v Jeruzalémě.

7. A vojsko krále babilonského bojovalo proti Jeruzalému, a proti všechném městům judským, kteráž byla zůstala, proti Lachia a proti Azecha:³ nebo ta byla porážena z měst judských, města ohražená.

8. Slovo, kteréž se stalo k Jeremiásovi od Hospodina, když král Sedeciáš učinil smlouvu se vším lidem v Jeruzalémě, rozkazaje:

9. aby propustil jedenkaždý služebníka svého, a jedenkaždý děvku svou, Hebrejského i Hebrejskou, svobodny: a nikoliv aby nepanovali nad nimi, to jest nad Židem co bratrem svým.

10. Uposlechla tedy všechna knížata a všakeren lid, kteříž byli v Jeruzalém vešli, aby propustil jedenkaždý služebníka svého, a jedenkaždý děvku svou svobodny, a že více nepanovali nad nimi: uposlechli tedy a propustili.

11. I obrátil se potom: a přitěšil zase služebníky a děvky své, kteréž byli propustili svobodny, a podobili si je za služebníky a děvky.

12. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiásovi od Hospodina fkcou:

13. Toto praví Hospodin, Báh izraelský: Já jsem učinil smlouvu s otcí vašimi dne toho, když jsem je vyvedl ze země egyptské, z domu služebnosti, fka:

14. Když se vyplní sedm let, propust jedenkaždý bratra svého Hebrejského, kterýž prodán jest jemu, a sloužiti bude tobě šest let: a propustíš jej svobodného od sebe: a neuposlechli mne otcové vaši, aniž naklonili ucha svého.

15. I obrátili jste se vy dnes, a učinili jste, což jest přímého před očima mými, že jste ohlásili svobodu jedenkaždý příteli svému: a vešli jste v smlouvu před obličejem mým, v domě, v kterémž ryzjvno jest jméno mé nad ním.

16. Ale obrátili jste se, a poekvrnili jste jméno mé: a přivedli jste zase jedenkaždý služebníka svého, a jedenkaždý děvku svou, kteréž jste byli propustili, aby byli svobodni a své moci: a podobili jste je, aby byli vašimi služebníky a děvkami.

17. Pročež toto praví Hospodin: Vy jste mne neuposlechli, abyste prohlásili svobodu jedenkaždý bratra svého, a jedenkaždý příteli svému: aj já vyhlášíj vám svobodu, di Ho-

KAPITOLA XXXIV.

¹ Dolos: avšak ho nezřídí; byt totiž prve olopen.

² Die hebr. „tobě“ totiž: kn postě své přitěšil budou a pohbu tvém vonně věd. (2. Par. 16, 18, 14.)

³ Lachia, tři míle jižně od Jeruzaléma; Azecha tři míle od Lachia jižně: Jná města co neobrazena a nebráňná byla již nepřitelem oestana.

spodin, k meči, k moru a k hladu:⁴ a vydám vás ku pohodu⁵ všem královstvím země.

18. A učiním mužům, kteříž přestupují smlouvu mou, a nezachovali slov smlouvy, kterýžmž přivolili před obličejem svým. [co] teletí, kteréž rostali na dva díly, a prosí mezi rozdělením jeho:⁶

19. knížatům judským a knížatům jerusalémským, komorníkům a knežím, i všemu lidu země, kteříž prošli mezi rozdělením telete:

20. a vydám je v ruku nepřátel jejich, a v ruku hledajících duše jejich: a bude mrtvol jejich pokrmem ptačtva nebeského, a zvířatům zemským.

21. A Sedeciáše, krále judského, i knížata jeho vydám v ruku nepřátel jejich, a v ruku hledajících duše jejich, a v ruku vojvů krále babilonského, kteříž odstoupili od vás.⁷

22. Ať já přikázal, dí Hospodin, a přivede je zase do města tohoto, a bojovati budou proti mně, a dobudou ho, a vypálí je ohněm: a města judská obrátím v pustinu, tak že nebude obyvatel.

KAPITOLA XXXV.

Prorok kážeje v příkladě zdržlivosti Rechabtských bhnošt neposlušnosti lidu judského, — a vstává tímto pomste, — otm pohobání Boží.

1. Slovo, kteréž se stalo k Jeremíášovi od Hospodina, za dnův Joakima, syna Josiášova, krále judského, říkouch:

2. Jdi k domu Rechabtských,¹ a mluv k nim a uveď je do domu Hospodinova do jedné komory pokladů,² a dáš jim pítí vína.

3. I pojal jsem Jezoniáše, syna Jeremíášova, syna Habsaniášova, a bratří jeho, i všechny syny jeho, i veškeren dům Rechabtských:

4. a uveď jsem je do domu Hospodinova do komnaty synův Hanana, syna Jegedeliáše, muže Božího,³ kteréž byla podle pokladnice knížat, nad pokladem⁴ Maniáše, syna Selumova, kterýž byl strážný síně.

5. A postavil jsem před syny domu Rechabtských číše plné vína, a kalichy a řekl jsem jim: Píte víno.

6. Kteříž odpověděli: Nebudeme pítí vína: nebo Jonadab, syn Rechabův, otec náš, přikázal nám, řka: Nebudete pítí vína vy, ani synové vaši až na věky,

7. a domu nebudete stavěti, a semene nebudete rozšiřati, a vinic nebudete štěpovati, ani míti: ale v stáncích přebývati budete po všechny dny vaše. abyste byli živi mnoho dnů na tváři země, v níž vy pohostinu jste.⁵

¹ Pomešně mluví v smyslu: Jako vy jste dali svobodu a pak opět porobili et bratry své, tak já opustím vás a vydám v porobu nepřátelům.

² t. j. v rozptylení.

³ t. j. co nejplnějši s nimi nalozím. Při smlouvách zabýjely se obřady a rozšití na dvě, což znamenalo, že by se oběhli raději dáti tak strosati, nežli by tu smlouvu srušili (1. Mojš 15, 9-17).

⁴ t. j. na nějaký čas, když se obrátí na Egyptské, jenž židům ku pomoci táhli.

KAPITOLA XXXV.

¹ Bylť potomel Rechabovi, svůj rod uvádějící zpět až k Hobabovi i Jethro řečeneému, tehánu Mojškovu. Nebyliť tedy rodu Judského ale přijavše víru v pravého Boha, věrně se zákona Páně drželi, proto se i zde za příklad poslušnosti uvádějí.

² Bylť komnaty přikladně k chrámu a určené k uchování dárků, k přibývku služebních knežů a levitů, k hostinám obětníckým a t. p.

³ t. j. proroka.

⁴ t. j. pokladní komnaty, obývaná, viz toto 2. pozn.

⁵ t. j. máte věšti život sprostý, pastýřský. Jakkoliv rod Rechabitů víru v pravého Boha přijal, držel se přece ustanovení otcův svých, mezi nimiž byl i zákaz, aby nepili vína.

8. Protož uposlechli jsme hlasu Jonadaba, syna Rechabova, otce našeho, ve všem, což přikázal nám, tak že nepijeme vína po všechny dny své, ani my, ani ženy naše, ani synové, ani dcery naše:

9. a že nestavíme domů k bydlení: a nemáme vinic. ani roli, ani osení:

10. ale bydlíme v stáncích, a poslušní jsme ve všem, což přikázal nám Jonadab, otec náš.

11. Když pak vstoupil Nabuchodonosor, král babilonský, do země naší: pekli jsme: Pojdte a vejděme do Jerusaléma od tváři vojska Chaldejských a od tváři vojska země syráké: i zůstali jsme v Jerusalémě.⁶

12. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremíášovi říkouch: 13. Toto praví Hospodin zástupův, Bůh israelský: Jdi a rci mužům judským, a obyvatelům jerusalémským: Což nepřijmete kázně, abyste poslouchali slov mých? dí Hospodin.

14. Zmohlýť jsou to řeči Jonadaba, syna Rechabova, kteréž přikázal svým svým, aby nepili vína, že nepili až do tohoto dne, nebo poslušní byli příkazu otce svého: já pak mluvím jsem k vám, z rána porstávaje a mluvě,⁷ a neuposlechli jste mne.

15. A poslal jsem k vám všechny služebníky své, proroky, vstávaje na ústítě a posylaje, a říkaje: Obrátte se, jednakaždý od cesty své zlé, a dobré činite: snažte se: a ne-námledaje bohů cizích aniž jim čtete: a budete bydleti v zemi, kterouž jsem dal vám i otcům vašim: ale nenaklonili jste ucha svého aniž jste uposlechli mne.

16. Zachovalíť tedy pevně synové Jonadabovi syna Rechabova, příkázání otce svého, kteréž byl přikázal jim: lid pak tento neuposlechli mne.

17. Protož toto praví Hospodin zástupův, Bůh israelský: Ať já přivedu na Judu, a na všechny obyvatele jerusalémské všecko souzení, kteréž jsem mluvil proti nim: protože mluvil jsem k nim, a neuposlechli: volal jsem je, a neodpověděli mi.

18. Domu pak Rechabtských řekl Jeremíáš: Toto praví Hospodin zástupův, Bůh israelský: Protože jste poslušní byli příkázání Jonadaba, otce svého, a ostříhali jste všech příkázání jeho, a činili jste všecko, což přikázal vám:

19. protož toto praví Hospodin zástupův, Bůh israelský: Nezhne muž z rodu Jonadaba, syna Rechabova, stojící před obličejem svým po všechny dny.⁸

KAPITOLA XXXVI.

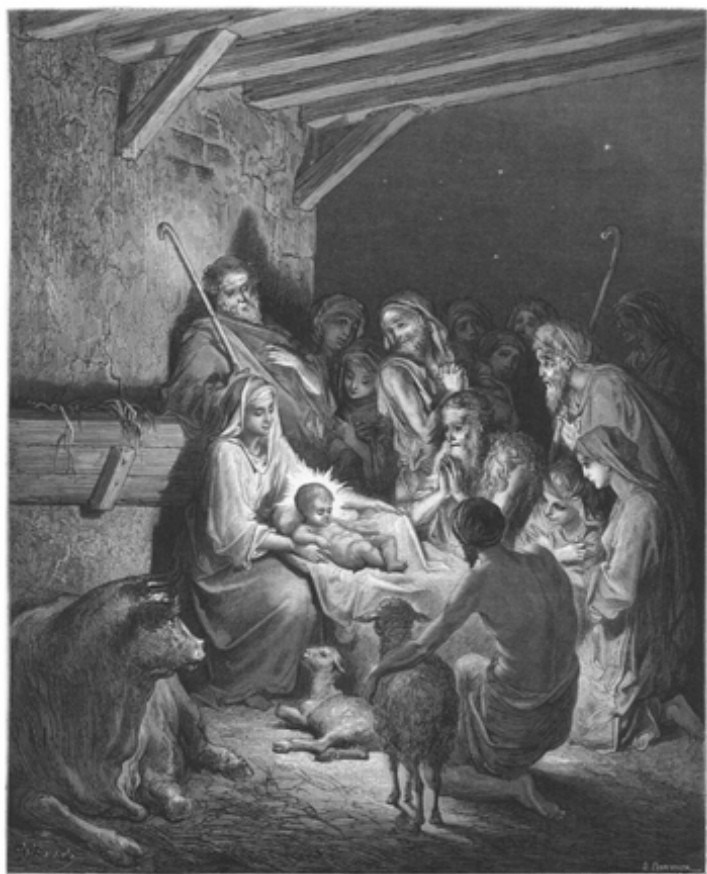
Jeremíáš k reakce Božímu povídá Baruchovi aví proroctví: — ten píše v knihu, a čte lidě veřejně. — Dovíděje se o tom sáhodně obhájejí to kněží: — ten uslyšel sáhodně proroctví, rozšal, a spálil knihu. — Bůh přikazuje Jeremíášovi proroctví v jinoe knihu sepsati a kněží trust oznamiti.

1. I stalo se léta čtvrtého Joakima, syna Josiášova, krále judského: stalo se slovo toto k Jeremíášovi od Hospodina říkouch:

⁶ a bydlíme na ten čas v domích, ne všetečně proti příkázání otce svého, nýbrž jen a noma, abychom před nepřáty byli bezpečnějšími.

⁷ t. j. bedlivě a pečlivě vás napominaje, takněž denat (vis 7, 13; tak též i hneď 15)

⁸ Odvozen byl rod Rechabitův do sáhodně babilonského: navrátil se s národem judským, sprostém a chudobnému životu věrem, sloužil v nově zřavitém chrámě Hospodina. U výkřim smyslu se to dá vykládati na sbory osob dobových v novém zákonně, kteříž odskoje se světa ke ort a chvále Boží a blahu blížného všeliké služby podnikají, — hády klásterů.

NARODENI PANE.

2. Vezmi svinutí knihy¹ a zapíšeš do ní všechna slova, kteráž jsem mluvil tobě proti Izraeli a Judovi, a proti všem národům ode dne, jakž jsem mluvil k tobě, ode dnů Josiášových až do dne tohoto:

3. Ználi by snad uslyše dům judský všechno zlé, kteráž já myslím učiniti jim, navrátili se jedenkaždý od cesty své nehorší: i mluvilí budu nepravosti, a hříchu jejich.

4. Tedy zavola Jeremiáš Barucha, syna Neriášova: i napsal Baruch z úst Jeremiášových všechny řeči Hospodinovy, kteréž mluvil k němu, do knihy:

5. i přikázal Jeremiáš Baruchovi fka: Já zavřím jsem, aniž mohu vjítí do domu Hospodinova.

6. Protož jdi ty a čti z knihy, do níž jsi napsal z úst mých slova Hospodinova, an slyší lid v domě Hospodinově v den postu:² a nadto, an slyší vsakeren Juda, kteříž přicházejí z měst svých, čísti budeš jim:

7. znali by snad padla modlitba jejich před Hospodinem,³ a navrátili se jedenkaždý od cesty své zlé: nebot veliká přehliověť jest i rozhněvání,⁴ kteréž mluvil⁵ Hospodin proti lidu tomuto.

8. I učinil Baruch, syn Neriášův, všechno, jakož mu přikázal Jeremiáš prorok, čta z knihy řeči Hospodinovy v domě Hospodinově.

9. Stalo se pak léta pátého Joakima, syna Josiášova, krále judského, měsíce devátého: že vyhlásil pát před Hospodinem všemu lidu v Jerusalemě, a všemu množství, kteréž se bylo sešlo z měst judských do Jerusalema.

10. I četl Baruch z knihy řeči Jeremiášovy v domě Hospodinově v pokladnici Gamariáša, syna Safanova, písaře, na síni hořejší, u dveří brány nové domu Hospodinova, an slyšel vsakeren lid.

11. A když uslyšel Micheáš, syn Gamariáša, syna Safanova, všechny řeči Hospodinovy z knihy té:

12. sstoupil do domu královského do pokladnice písařovy: a sj sedělta tam všechna knižata: Elisama písař, a Dalajás, syn Semejášův, a Elnathan, syn Achoborův, a Gamariáš, syn Safanův, a Sedeciáš, syn Micheášův, i všechna knižata.

13. I oznámil jim Micheáš všechna slova, kteráž slyšel, když četl Baruch z knihy v ústí lidu.

14. Protož poslala všechna knižata k Baruchovi Judí, syna Nathaniáma, syna Selemiáša, syna Chusi, fkouce: Knihu, z níž jsi četl, ano slyšel lid, vezmi do ruky své a pojď. Tedy vzal Baruch, syn Neriášův, knihu do ruky své a přišel k nim.

15. I řekl jim: Sedni a čti ty věci v ústí naše. I četl Baruch v ústí jejich.

16. Když tedy uslyšeli všechna slova, užnali se, [patřice] jedenkaždý k bližnímu svému, a řekli Baruchovi: Musíme všechny tyto řeči králi oznámiti.

17. I tážali se ho fkouce: Zjev nám, jak jsi sepsal všechny řeči tyto z úst jeho.

18. I řekl jim Baruch: Z úst svých mluvil jako čta ke mně všechny řeči tyto: a já psal jsem je v knihu černidlem.

KAPITOLA XXXVI.

¹ t. j. stůžku pergamenu: staří totiž na koži psávali, a pak popasno okolo háky svinuli.

² Učtyšev Joakim, že Nabuchodonosor chystá táhnouti polem proti němu a semí jeho, určil veřejně pát, a ustanovil prosby na odvrazení toho zlého. (Viz 9.)

³ t. j. zdáti vyslyšena bude modlitba jejich od Hospodina; nebo die hebr.: zdáti padnou a modlití se budou.

⁴ t. j. třes a pomsta.

⁵ Doloz: ke mně, t. j. určil.

19. I řekl knižata Baruchovi: Jdi a schovej se, ty i Jeremiáš, ať žádný neví, kde jste.

20. I vedli k králi na síň: ale knihu poručili v pokladnici Elisamovi písaři: a oznámili králi všechny ty řeči.

21. I poslal král Judí, aby vzal tu knihu: kterýžto zsvaz ji z pokladnice Elisama písaře, četl, an král poslouchal, a všechna knižata, kteříž stáli okolo krále.

22. Král pak seděl v domě zimním měsíce devátého: a postaveno bylo před ním ohniško⁶ plné žhavého uhlí.

23. A když přečetl Judí tři listy nebo čtyry, rozřezal ji král nožkem písařským, a uvrhl do ohně, kterýž byl na ohnišku, až spléna byla všechna kniha ohněm, kterýž byl na ohnišku.

24. A nebáli se aniž rozřhli roucha svá, král a všickni služebníci jeho, kteříž slyšeli všechny řeči ty.

25. Ale vsak Elnathan, a Dalajás, a Gamariáš odporovali králi, aby nepsáli té knihy, a neuposlechli jich.

26. A přikázal král Jeremiášovi, synu Amelochovu, a Sarajášovi, synu Ezriellovu, a Selemiášovi, synu Abdeellovu, aby jali Barucha písaře, a Jeremiáša proroka: ale skryl je Hospodin.

27. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi proroku, když spálil král knihu a řeči, kteréž byl sepsal Baruch z úst Jeremiášových fkoucí:

28. Vezmi zase knihu jinou, a napiš do ní všechny řeči prvnější, kteréž byly v knize první, kterouž spálil Joakim, král judský.

29. A k Joakimovi, králi judskému, dř: Toto praví Hospodin: Ty jsi spálil knihu tu, fka: Proč jsi psal v ní a oznamoval: Rychle přijde král babilonský, a zkaží sešmi tuta, a pobuší v ní člověka i hovořo?

30. Protož toto praví Hospodin proti Joakimovi, králi judskému: Nebude z něho, kdo by seděl na stolici Davidově:⁷ a tělo jeho mrtvé povrženo bude na vedro přes den, a na mraz přes noc.⁸

31. A navštívím na něm a na semeni jeho, i na služebnících jeho nepravostí jejich: a uvedu na ně a na obyvatelce Jerusalemské, i na muže judské, všechno zlé, kteréž jsem mluvil k nim, a neposlouchali.

32. Jeremiáš pak vzal knihu jinou a dal ji Baruchovi, synu Neriášovu, písaři: kterýž vepsal v ní z úst Jeremiášových všechny řeči knihy té, kterouž byl spálil Joakim, král judský, ohněm: a nadto přidáno jest řečí mnohem více, než bylo prve.

KAPITOLA XXXVII.

Sedeciáš hád Jeremiáša na příměru v Baha. — Jeremiáš předpovídá, že se Chaldejští navrátní, a města jist dobudou. — Čistje sídel, Just jet, mraha a do Jámy vrže; — předvolka jm před krále, opakuje své prorocství a opí na rohuu králův jest do vsazy vrže, ale betraží chová.

1. I kraalovi král Sedeciáš, syn Joalášův, místo Jehonáša, syna Jakimova:¹ kteréhož ustanovil králem Nabuchodonosor, král babilonský, v zemi judské.

⁶ Bylaf pánev měděná na podstavci obyčejně třínohá, na níž se kladlo žhavé uhlí k topení azeb vykurování svrtnic, a mohla se a místa na místo přeměšati; pohané takové nřvali za obětní k zápaln kadidla, stavíce ji před modly nebo před podobizny ošafův.

⁷ t. j. nebudo mít nástupníka z rodu svého: syn jeho Jehonáš na krále síce zvolen byl, vsak toliko tři měsíce panoval, a to co man krále babilonského.

⁸ t. j. nepobřežné ležeti bude. Ve vřehodních zemích jakož velmi horko bývá ve dne, tak zase velmi studeno v noci.

KAPITOLA XXXVIII.

¹ Jehonáš panoval toliko tři měsíce a proto se mezi králi judskými ani nepočítá. (Viz tato 36, 30. posm.)

2. Ale neposlouchal on, ani služebníci jeho, ani lid země, slov Hospodinových, kteráž mluvil skrze Jeremiáše proroka.

3. I poslal král Sedeciáš¹ Juchala, syna Selemiášova, a Sofoniáše, syna Manasiášova, kněze k Jeremiášovi, proro-
ka: Modli se za nás Hospodinu, Bohu našemu.

4. Jeremiáš pak svobodně chodil v prostřed lidu: neb ho nebýlí vsadili do vězení. Tedy vojsko Faraonovo vytáhlo z Egypta:² a uslyševše Chaldejští, kteříž byli oblehli Jeru-
salem, takové poselství, odtrhli od Jerusalema.

5. I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi proro-
ka říkací:

6. Toto praví Hospodin, Báh israelský: Takto díte králů
judského, kterýž vás poslal ke mně k otázkám: Ať vojs-
ko Faraonovo, kteréž vytáhlo vám na pomoc, navrátí se zase
do země své do Egypta.³

7. A navrátí se Chaldejští a bojujati budou proti městu
tomuto: a dobudou ho, a vypálí je ohněm.

8. Toto praví Hospodin: Nezklamávejte duší svých, říka-
jíce: Jdouce odejdou, a odstoupí od nás Chaldejští; neboť
neodejdou.⁴

9. Nýbrž kdybyste i všecko vojsko Chaldejských, kteříž
bojují proti vám, pobíli, a kdyby rústali z nich toliko ně-
kteří ranění: povstanou jedenkaždý z stanu svého, a zapálí
město toto ohněm.

10. Protož kdýž bylo odtáhlo vojsko Chaldejských od Jeru-
salemá pro vojsko Faraonovo,

11. vysel Jeremiáš z Jerusalema,⁵ aby šel do země Benja-
minovy, a rozdělil tam jmění⁶ před obličejem měšťanů.

12. A kdýž přišel k bráně Benjamině, byl tu strážný
brány pro stříde své toho času jménem Jeriáš, syn Selemiáše
syna Hananiášova, a jal Jeremiáše proroka říka: K Chaldej-
ským utíkáš?

13. I odpověděl Jeremiáš: Klam jest to! Neutíkám k Chal-
dejským. Ale neslyšel ho, nýbrž jal Jeriáš Jeremiáše a při-
vedl jej ke knížatům.

14. Pro kterouž věc rozhněvavše se knížata na Jeremiáše,
zmrakavše jej, vsadili do žaláře, kterýž byl v domě Jonathana
písaře: neboť on vládati byl nad žalárem.

15. A tak věl Jeremiáš do domu jámy⁷ a do žaláře: a
seděl tam Jeremiáš mnoho dní.

16. Poslal pak Sedeciáš král pro něj, a tázal se ho v domě
svém skrytá, a řekl: Domníváš se, že řeč [ta] od Hospodina?⁸
I řekl Jeremiáš: Jest. A řekl: V ruce krále babilonského
vydán budeš.

17. I řekl Jeremiáš králi Sedeciášovi: Co jsem tobě zhré-
šil, a služebníkům tvým, a lidu tvému, že jsi mne vsadil do
domu žaláře?

18. Kdež jsou proroci vaši, kteříž prorokovali vám, a ří-
kali: Nepřijde král babilonský na vás, a na zemi tuto?

19. Nyní tedy slyš, prosím, pane můj, králi! Budiz platna

¹ t. j. kdýž byl uvolněn, že král Nabuchodonosor táhne proti Jerusa-
lemu, anebo kdýž vojskem jeho již velmi tlumě byl. (V. 4.)

² t. j. proti Nabuchodonosorovi, proti němuž se Egypťané spojili s Jud-
skými. (Náe v. 6.)

³ Dočel: a slibové vám nepomůže; neboť... (Viz též 4. Král. 24.)

⁴ t. j. nepřeslejte nad tím, že na čas odtrhli nepřítel, neodejdou
doela, nýbrž navrátí se. (7.)

⁵ Hebr.: aby tak vše (vykročil) v prostřed lidu, t. j. mezi jinými
dávem z města utíkal jsem.

⁶ t. j. své bratřím a příbuzným.

⁷ t. j. do podzemního sklepa.

⁸ t. j. Jest pravda, že Báh ti zjevuje budoucí věci, které ty před-
povídáš?

proba má před obličejem tvým: a neposlej mne zase do
domu Jonathana písaře, abych tam neumřel.

20. Přikázal tedy král Sedeciáš, aby vazeen byl Jeremiáš
do síně žaláře¹⁰ a aby mu byl dán na každý den pecník
chleba krom vaření, dokudž by nebyl stráven všeckem chlebě
z města: i zůstal Jeremiáš v síni žaláře.¹¹

KAPITOLA XXXVIII.

Vypovíraje se: jak Jeremiáš k žalobě knížeť vržen byl do hluboké a blátě
jámy, — jak mu odtud pomoheno jedním komorníkem, — a jak, a o č s nim
Sedeciáš tajně rozmlouval.

1. Slyšel pak Safatiáš, syn Mathanův, a Gedeliáš, syn Fas-
surův, a Juchal, syn Selemiášův, a Fassur, syn Melchiášův,
řeči, kteráž Jeremiáš mluvil ke všemu lidu,¹ říka: —

2. Toto praví Hospodin: Kdožkolí zůstal by v městě tomto,
umře mečem, anebo hladem, anebo morem: ale kdož by utekl
k Chaldejským, bude živ a bude duše jeho zdřáva a živa.²

3. Toto praví Hospodin: Vydatím vydáno bude město toto
v ruku vojska krále babilonského, a doбудe ho.

4. I řekl jsou knížata králi: Prosimě, aby zabít byl člověk
tento: neboť z úmysla oslabuje ruce mužův bojovníkův, kte-
říž pozůstali v městě tomto, i ruce vaše lidu, mluví k nim
v tato slova; nebo člověk ten nehledá pokoje lidu tomuto,
ale zlého.

5. I řekl král Sedeciáš: Aj on v rukou vašich jest: neboť
nesluší, aby vám král něčeho odepřel.

6. Tedy vzal Jeremiáše, a vrhl jej v jámu Melchiáše,
syna Amelechova, kteráž byla v síni žaláře:³ a spustili Jeremiá-
še pro provazích do jámy, v níž nebylo vody, ale bláto:
astoupil tedy Jeremiáš v bahno.

7. Uslyšel pak Abdemelech mouřenín, muž komorník,⁴ kte-
rýž byl v domě královském, že byli vsadili Jeremiáše do
jámy: král pak seděl v bráně Benjamině.

8. I vysel Abdemelech z domu královského, a mluvil ku
králi, říka: —

9. Pane můj, králi, zlé jsou učinili muži títo všecko, což-
koliv spáchali proti Jeremiášovi proro-
ku, vsadivše jej do jámy, aby tam umřel hladem; neboť není více chleběv v městě.

10. Tedy rozkázal král Abdemelechovi mouřeninu, říka:
Vezmi se sebou odsud mužů třiceti, a vytáhni Jeremiáše pro-
roka z jámy, prve než by umřel.

¹ t. j. do síně strážě, do královského počestnějšího vězení, a ne do
onocho tluměho a velmi nesdravého. v němž prve byl.

² Jeremiáš byl chycen, unášen a do žaláře vržen pod sáminkou,
jako by byl ochtěl utéci k nepříteli, a tak vlasti zraditi: pravá pak při-
čina utrpení jeho byla, že kázal pravdu, a tak urasil hrdost a pychu
vanečentch, nezobcožených oslosti hrozu, že bedou otroky Chaldejských,
kdýž nechtějí poslouchati Boha.

KAPITOLA XXXVIII.

¹ t. j. k těm, kteří i do žaláře sa nim šli, aby napomenuti, štěchy
u něho došli. Tak lid vždy věrně ho k borlým poutřím svým.

² Tak kázal Jeremiáš na rozkaz Boží, nikoliv se srady k vlasti;
neboť úmysl Boží byl učiniti křesproliti, a zachovati plemě národa
vyvolněného.

³ t. j. byl přehlušen vydatím na rpsob stádně (starym), kdežto
za času detivního spřijala voda, na horka pak vysychala. Josefus Flavi-
us vypovíraje, že Jeremiáš na dně jámy též po krk v bahně pohroužen
byl. Sv. otcové v utrpení Jeremiášově nalezají předpovědní utrpení
Kristova řiž. 68, 2.

⁴ t. j. kladěnce, dvořenín. Byl činec, a proroka na živě zachoval,
jež byl Žid, národový jeho, k smrti zavřhl; tak čisí národové uvě-
řili v Krista, jež Židě ukřivovali.

11. Tehdy vzav Abdemelech s sebou muže, všel do domu královského, kteříž byl pod sklepem: a nabral odtud starých suken, a vetchých oděvů, kteříž byli shnilí, a pustil je k Jeremiášovi do jámy po provazích.

12. A řekl Abdemelech mužem Jeremiášovi: Podlož ty staré šaty, a ty zodrané, a shnilé pod loket rukou svých, a na provazy: i učinil tak Jeremiáš.

13. I vytáhli Jeremiáše po provazích a vyvedli jej z jámy: zůstal pak Jeremiáš v síni žaláře.

14. I poslal král Sedeciáš, a vzal k sobě Jeremiáše pro roka ke dvěm třetím,^a kteréž byly v domě Hospodinově: a řekl král Jeremiášovi: Pátím já se tebe na řeč, netaj přede mnou ničehož.

15. I řekl Jeremiáš Sedeciášovi: Oznamím-li ti, nezabíš mne? a dám-li ti radu, neupolechneš mne.

16. Tedy přisáhl král Sedeciáš Jeremiášovi tajně, řka: Živ jest Hospodin, kterýž učinil nám duši tou,^b že tebe nezabíjím a nevydám tě v ruce mužů těch, kteříž hledají duše tvé.

17. I řekl Jeremiáš Sedeciášovi: Toto praví Hospodin zastupův, Báh Izraelský: Jestliže bera se vyjdeš ku knížatům krále babilonského, živa bude duše tvá, a město toto nebude vypáleno ohněm: a zachováš buď, ty i dům tvůj.

18. Pakli nevyjdeš ku knížatům krále babilonského, vydáno bude město toto v ruce Chaldejských, a vypálí je ohněm: a ty neutečeš z ruky jejich.^c

19. I řekl král Sedeciáš Jeremiášovi: Pečliv jsem přičinou Židův, kteříž utekli k Chaldejským: abych snad nebyl vydán v ruce jejich, a posmívali by se mně.^d

20. I odpověděl Jeremiáš: Nevydají tě. Slyš, prosím, hlas Hospodinova, kterýž já mluvím k tobě a bude dobře tobě, a živa bude duše tvá.

21. Nebudeš-li pak chtíti vyjíti: tato jest řeč, kterouž mi zjevil Hospodin:

22. Až všechny ženy, kteréž pozůstaly v domě krále judského, vyvedeny budou ku knížatům krále babilonského, a ony dějí: Svedil tě, a přemobil tě muži pokojní tvoji,^e pohřzili ti bahno a v plázkost noby tvé, a odstoupili od tebe.^f

23. A všechny ženy tvé, i synové tvoji vyvedeni budou k Chaldejským: a neutečeš rukou jejich, a rukou krále babilonského tak budeš: a město toto vypálí ohněm.

24. Tedy řekl Sedeciáš Jeremiášovi: Žádný ad nezvi slov těch, a neumřeš.

25. Pakli by ualyšela knízkata, že jsem mluvil s tebou, a přišli by k tobě, a řekli by: Pověz nám, co jsi mluvil s králem: netaj před námi, a nezabijeme tebe: i co mluvil s tebou král?

26. Díš k nim: Složil jsem já prosby své před králem, aby

^a t. j. k dvěm, které byly proti paláci královskému, jimiž jen král do ohrazení chodíval.

^b t. j. kterýž sám dříve nesmrtelnou dal; smysl: jako že sám žiji, tak žiješ i tebe zachovám.

^c Z toho patrně, že Báh vši věci budoucí věděl, i ty, které závisají na svobodě vůli Hlásk a na listých výměnkách: ba i ty, které by se staly, vždy potřebná k nim podmínka se oddá.

^d t. j. ti Židé, kteří se na slovo Jeremiášovo k Chaldejským utekli. V celku tomto příběhu dokazuje Sedeciáš povahu jak hrdo a ukrutnou, tak nestálou a slabou: podobně každý, kdo si nad Boha váží lidí, a jim toliko zařítiti se směl, nemože ničehož odepřiti, co se jim líbí, ničehož odříci, co se jim nelíbí.

^e t. j. tvoji přátelé.

^f Smysl: Obávám se, abys nebyl poháněn od Židův, buďeš potopen od žen Chaldejek spokojivě se se sajtým králem a matkou jeho, drubých ten stávanil na svobodě.

mne nekázal záse vésti do domu Jonathanova, abych tam neumřel.

27. Tedy přišla všechna knízkata k Jeremiášovi, a tázali se se ho: i mluvil jim v ta slova, kteréž přikázal byl jemu král, a přestáli od něho: nebo nic nebylo slyšáno.¹

28. Zůstal pak Jeremiáš v síni žaláře až do dne, v němž dobyt jest Jerusaleml: i stalo se, že jest dobyt Jerusaleml.

KAPITOLA XXXIX.

Vypravuje se, jak Nabuchodonosor města Jerusaleml dobyl, — jak Sedeciáš utíkl, jak byl loven, odosazen a potrestán. — Jeremiáš pak i Achimelech se zachoval byl.

1. Léta devátého Sedeciáše, krále judského, měsíce desátého, přišel Nabuchodonosor, král babilonský, i všechno vojsko jeho k Jerusalemlu a oblehli jej.

2. Jedenáctého pak léta Sedeciášova měsíce čtvrtého, pátého² [dne táběž] měsíce otevřino jest město.³

3. I vešla všechna knízkata krále babilonského, a posadila se v bráně prostřední: Neregal, Sereser, Semegarnabu, Sarsachim, Rabarsara, Neregal, Sereser, Rebmag, a všechna jiná knízkata krále babilonského.

4. A když je ušel Sedeciáš, král judský, a všickni muži bojovní, utekli: a vyšli v noci z města po cestě podle zahrady královské, a skrze bránu, kteráž byla mezi dvoji zdí,⁴ a vyšli na cestu pouště.

5. I honilo je vojsko Chaldejských: a postihli Sedeciáše na poli pouště jerišké a javeš jej přivedli k Nabuchodonosorovi, králi babilonskému, do Reblatha,⁵ kteráž jest v zemi Emath: i mluvil k němu soudy.⁶

6. I zabil král babilonský syny Sedeciášovy v Reblatha před očima jeho: a všechny urozené judské pobil král babilonský.

7. Oči také vyloupil Sedeciášovi: a svázal ho ponty, aby veden byl do Babilonu.

8. Dům také královský, a domy obecného lidu vypálili Chaldejští ohněm, a zeť jerusalemlskou podvrátili.

9. A ostatek lidu, kterýž byl zůstal v městě, i poběhlice, kteříž byli utekli k němu, i ostatek obecný lid, kteříž byli pozůstali, odvedl Nabuzardan, správce vojska do Babilonu.

10. A z lidu chudého kdo praniého neměli, zanechal Nabuzardan, správce vojska, v zemi judské, a dal jim vinice a cisterny⁷ v ten den.

11. Přikázal pak Nabuchodonosor, král babilonský, o Jeremiášovi Nabuzardanovi, správci nad vojskem, řka:

¹ t. j. nic nebylo na jevo o té věci, o kterouž byl mluvil s králem. Jeremiáš tím jen moudře a opatrně tají pravdu, a nešlo, neboť o své zachování byl prošl krále: onu die okolnosti nejen dovoleno, nýbrž i mnohdy přikázáno jest; toto pak vždy se saporrádí.

KAPITOLA XXXIX.

¹ Hebr. devátého.

² Hebr. prolomeno jest město, šel zůstal jeho; anebo: vrazil nepřítel do města.

³ Většinou takovou bránu těžko si pomyslí; víře podobnáž jest, že bylo tajně průchodité v zahrádě králově, vedouce pod zemí v síře pole.

⁴ t. j. Říba u řeky Orontu, asi pět mil jižně od Emesy; jini jinak.

⁵ t. j. přineš, bez míloordenství s ním nakládal; předbrazno mu jeho nevěru, odpadení a vzpouru, a káže pak nad ním, a milými jeho výrok kruty. Poseděl vše, kterou spatřil oči jeho, bylo namoření synův vlasních (4. Král. 25, 6, 7).

⁶ Hebr. pole. (4. Král. 25, 12)

12. Vezmi jej, a polož naň oči své⁷ a nic zlého jemu nečin: ale jakož bude chtít, tak jemu učin.

13. Poslal tedy Nabuzardan, kníže vojska, a Nabusezban, a Rabsares, a Neregel, a Serezer, a Rebmag, i všickni přední krále babylonského,

14. poslali, a vzali Jeremiáše z síně žalář, a dali jej Godoliášovi, synu Ahikama syna Safanova, aby šel domů a bydlil mezi lidem.

15. Byla se pak stala, k Jeremiášovi řeč Hospodínova, když byl zavřen v síni žalářů kroucí:

16. Jdi⁸ a-rci Abdemelechovi mouřeninu. řka: Toto praví Hospodín zástupů, Bůh Izraelský: Aj já uvadu řeči mé na místo toto ke zlému, a ne k dobrému: a budou přet oblíbeným tvým v ten den.

17. Ale tebe vysvobodím v ten den, dí Hospodín: a nebuděš vydán v ruce mužův, kterýchž se strachuješ:

18. nbyřz vytrhna vysvobodím tebe, a nepadneš od meče, ale spasena bude duše tvá,⁹ protože jsi měl důvěru ve mne,¹⁰ dí Hospodín.

KAPITOLA XL.

Jeremiáš propověděl bytí zstání v zemi Judské; zotavil lidu Judského shromáždil se k Godoliášovi. — Ismahel ukázá o bezlívosti Godoliášova.

1. Řeč, kteráž se stala k Jeremiášovi od Hospodína,¹ když propuštěn jest od Nabuzardana, správce vojska, z Rámy,² když vzal ho svázaného řetězy u prostřed všech, kteříž se stěhovali z Jerusalema, a z Judy, a vedeni byli do Babylona.

2. Vzav tedy kníže vojska Jeremiáše, řekl k němu: Hospodín, Bůh tvůj, mluvil zlé toto na místo toto,

3. i uvedl: a učinil Hospodín, jakž mluvil, nebo jste hřešili Hospodínu a neposlouchali jste hlasu jeho, i stala se vám řeč tato.

4. Nyní tedy, aj rozváral jsem tě dnes z řetězů, kteříž jsou na rukou tvých: líbí-li se tobě, aby šel se mnou do Babylona, pojed: a obrátím oči své na tebe: a pakli se tobě nelíbí jíti se mnou do Babylona, ostaň zde; aj všechna země jest před obličejem tvým: což zvolíš, a kam se tobě líbiti bude, aby šel, tam jdi.

5. A se mnou nechod:³ ale přebývej u Godoliáše, syna Ahikama, syna Safanova, kteréhož představitl král babylonský městům Judským:⁴ přebývej tedy s ním u prostřed lidu: anebo kamkoli líbiti se bude tobě, aby šel, jdi. Dal mu také správce vojska pokrmu, i dárky, a propustil jej.

6. Přišel pak Jeremiáš ku Godoliášovi, synu Ahikamovu,

⁷ T. j. bedlivě o něj pečov a propůjč mu úplné svobody; tak se dostrává die Hsani Božho mnohdy spravedlivým od septitele spravedlnosti a milosti, již od svých došiel nemožli.

⁸ T. j. budeš při životě zachován.

⁹ T. j. neboje se pomaty knížeš řídových, sméle jsi orodoval za život spravedlivého.

KAPITOLA XL.

¹ Tim podlé drubé hlavní oddělení řeči Jeremiášových; vypravuje se údělní oběhli po dohry Jerusalema, a prorocvi, zjevová mu tou dobou.

² T. j. místo se mlí cezy od Jerusalema na sever v kraji Benjaminském.

³ Znamenaje totiž buď z obličeje anebo neodhodlanosti prorokovy, že by raději ostal ve vlasti, ale prohlásil se váhal, najejce určitého sjeveni od Boha, radí mu zstání.

⁴ T. j. mni se vůbec, že byl jeden z těch, kteří se na slovo Jeremiášovo netkli k Chaldejským; proto i zachován a správcem země zstaven.

do Masfath,⁵ a bydlil s ním u prostřed lidu, kterýž byl zstaven v zemi.

7. A když uslyšela všechna knížata vojska, kteříž se byli rozprchlí po krajinách, oni i společníci jejich, že ustanovil král babylonský Godoliáše, syna Ahikamova, nad zemí, a že jemu poručil muže i ženy i děti, a z chudých země, kdo nebyli jsou odvedeni do Babylona:

8. přišli k Godoliášovi do Masfath, totiž: Ismahel, syn Nathaniášův, a Johanan a Jonathan, synové Karee, a Sareš, syn Thanehumetův, a synové Oš, kteříž byli z Netofaty, i Jesoniáš, syn Machatův, oni i muži jejich.

9. I přišli jim Godoliáš, syn Ahikama, syna Safanova, i společníkům jich, řka: Nebojte se sloužiti Chaldejským; přebývejte v zemi, a služte králi babylonskému, a dobře vám bude.

10. Aj já bydlím v Masfath, abych se zachoval podle rozkazu Chaldejských, kteříž posláni bývali k nám:⁶ vy pak sbírejte víno, a žen i olej, a skládejte v nádobách svých, a zůstáňte v městech svých, kteráž držíte.

11. Ano i všickni Židé, kteříž byli v Moab, a mezi syny Ammon, a v Idumei i ve všech krajinách, uslyševše, že byl zůstavil král babylonský ostatek v Judstvu, a že ustanovil nad nimi Godoliáše, syna Ahikama, syna Safanova:

12. navrátili se, pravím, všickni Židé ze všech míst, kamž byli utekli, a přišli do země judské ke Godoliášovi do Masfath: a nasbírali vína, a žně velmi mnoho:

13. Johanan pak, syn Karee, i všechna knížata vojska, kteříž se byli rozprchlí po krajinách, přišli ke Godoliášovi do Masfath.

14. I řekl jemu: Věz, že Báláz, král synův Ammon, poslal Ismahela, syna Nathaniášova, aby zabil duši tvou.⁷ A nevěřil jím Godoliáš, syn Ahikamův.

15. Ale Johanan, syn Karee, řekl Godoliášovi soukromí v Masfath mluvě: Půjdu, a zabil Ismahela, syna Nathaniášova, an žádný nezví, aby nezabil duše tvé, a aby nebyli rozptýleni všickni Židé, kteříž shromáždili se k tobě, a nezahynuli ostatek judští.

16. I řekl Godoliáš, syn Ahikamův, k Johananovi, synu Karee: Nečin tobo: neboť křivdu ty mluvíš o Ismachelovi.⁸

KAPITOLA XLI.

Vypravuje, jak Ismahel Godoliáše úkladně navráždil. — Jak potom vrabová Johananem stáhlí kořist a našel zůstavivše uprchli, — a jak všickni a básně hoději přestěhovali se do Egypta.

1. I stalo se měsíce sedmého: přišel Ismahel, syn Nathaniáš, syna Elisamova, ze semene královského, a nejprédnější království a deset mužů¹ s ním, ke Godoliášovi, synu Ahikamova, do Masfath: a jedli tam chléb² spolu v Masfath.

¹ T. j. Misa, severozápadě s mlí cezy do Jerusalema, sídlo královského vladara.

² Doloz: a saručím se na vás a získám vám milosti.

³ Zvěstuje hiedol král Ammonský, že se ostatekové Judských vákol Godoliáše shromáždili, obávaje se, aby se nezabili opět. Proti námiavi čiládovného a lakotného Ismahela, z královského rodu pocházejícího, aby zavraždi námiastu královského, dávaje onomu naději, že pak sám místo jeho obědí, ale vaktuku soudeš, že král babylonský zasvěto tím upravnější proti Židům a do kořen je vyhubi.

⁴ Píati o dobromyšlém Godoliáš, ko jest v Přil. 22, 8.

KAPITOLA XLI.

¹ Doloz: nejatých k obavě vraždě.

² T. j. stolovali; laskavě pohostin vrahby své přijali.

ML'DRCI VEDENI ZAZRACNOU HVĚZDOU.

2. Vstal pak Ismahel, syn Nathaniášův, a deset mužů, kteří byli s ním, a udeřili Godoliáše, syna Ahikama, syna Saffanova, mečem a zabili jej, jehož byl ustanovil král babilonský nad zemí.

3. Všecky také Židy, kteříž byli s Godoliášem v Masfath, i Chaldejské, kteréž byli nalezli tam, i muže bojovné pobil Ismahel.

4. Druhého pak dne, když byl zabil Godoliáše, ano ještě žádný nevěděl,

5. přišli muži ze Sicheu. a ze Sifo, a ze Samarií, osmdesáte mužův, ohlavoše brady, a roztrhše roucha, a uspinivše se: a dary a kadidlo měli v ruce, aby je obětovali v domě Hospodinově.⁴

6. Tedy vysel Ismahel, syn Nathaniášův, vstříc jim z Masfath, zdolou kráčeje, a pláče šel: a když se potkal s nimi, řekl jim: Pojdte ke Godoliášovi, synu Ahikamovu.

7. Kteříž když přišli do prostřed města, pobil je Ismahel, syn Nathaniášův, u prostřed jezera,⁵ on i muži, kteříž s ním byli.

8. Deset pak mužů nalezlo se mezi nimi, kteříž řekli Ismahelovi: Nezapíjej nás: nebo máme poklady na poli, obilí, a ječmene, a oleje, i medu.⁷ I přestal, a nezabil jich s bratřími jejich.

9. Jezero pak, do něhož vmetal byl Ismahel všecky mrtvoly mužův, kteréž pobil pro Godoliáše, jest to, kteréž vzdělal král Asa pro Baasu, krále⁸ israeláckého: to naplnil Ismahel, syn Nathaniášův zblitím. (3. Král. 15, 16.)

10. A zajaté vedl Ismahel všecky ostatky lidu, kteříž byli v Masfath: dcery královské, a veškeren lid, kteříž byli pústali v Masfath, kteréž byl poručil Nabuzardan, kníže vojska, Godoliášovi, synu Ahikamovu. I zjímaj je Ismahel, syn Nathaniášův, a odšel, aby přelšel k synům Ammon.

11. Uslýšel pak Johanna, syn Karee, i všecka knížata bojovníkův, kteříž s ním byli, všecko zlé, kteréž učinil Ismahel, syn Nathaniášův.

12. I pojavše všecky muže, táhli, aby bojovali proti Ismahelovi, synu Nathaniášovu, a nalezli jej při vodách mnohých,⁹ kteréž jsou v Gabaonu.¹⁰

13. A když uziel veškeren lid, kterýž byl s Ismahelem, Johanna, syna Karee, i všecka knížata bojovníkův, kteříž s ním byli, zradovali se,

14. a vrátil se veškeren lid, kterýž byl zjail Ismahel, do Masfath, a navrátil se, odšel k Johananovi, synu Karee.

15. Ismahel pak, syn Nathaniášův, utekl s osmi muži před Johananem, a odšel k synům Ammon.

16. Tedy vzal Johanna, syn Karee, a všecka knížata bojovníkův, kteříž s ním byli, všecken ostatek lidu, kterýž zase přivedl do Ismahela, syna Nathaniášova, z Masfath, kterýž zabil Godoliáše, syna Ahikamova; silné muže k boji, a ženy, a pacholata, i komorníky, kteréž zase přivedl z Gabaonu.

⁴ Dle hebr.: „rosodrávše tráve své“: to vše jest znamení žalů.

⁵ t. j. na místě, na němž stával chrám, již nyní od Chaldejských vypálený a srovnán: smad odtáť ještě stál na místě svém, poněvadž spělen byl semohl.

⁶ stavě se, jako by tés on nad skázou země, města a chrám se rovnouli.

⁷ t. j. pobil a vřázel v jezero (elsteru); viz 9.

⁸ t. j. z bronzě vyvaltesho; sklady stěh věcí v poli miváli, nenačice stodoi a sklapeš.

⁹ t. j. s háně před Baason králem dal elsteru tu vykopat, aby se při obléhání vody dostalo.

¹⁰ t. j. u velkého rybníka, jak otno 2. Král. 2, 13.

¹¹ t. j. za hodinu cesty od Misy.

17. I odešli, a sedli pobostinu v Chamaam,¹¹ kterýž jest podle Bethlehéma, aby se odebrali, a šli do Egypta

18. před Chaldejskými: nebo báli se jich, protože zabil Ismahel, syn Nathaniášův, Godoliáše, syna Ahikamova, kteréž byl ustanovil král babilonský nad zemí Judskou.

KAPITOLA XLII.

Lid postatý proti Jeremiášu na přelavru v Boha, aby ne všli svou slavit rásu, mají-li jít do Egypta, šli etc. — Jeremiáš usraše jim do Egypta jít, a hvesl pomstou Boží, neposlechnoš-li.

1. I přistoupili všecka knížata bojovníkův, a Johanna, syn Karee, a Jeroniáš, syn Osajášův, i ostatní lid od nejmenšího až do velkého:

2. a řekli k Jeremiášovi proroku: ¹ Padniž prosba naše před obličejem tvým: a modli se za nás Hospodinu, Bohu svému, za všecky ostatky tyto; nebo málo nás zanecháno jest z mnoha, jakož oči tvé nás vidí:

3. at zrvešate nám Hospodin, Báh tvůj, cestu, po níž bychom šli, i slovo, kteréž bychom činili.

4. I řekl k nim Jeremiáš prorok: Uslýšel jsem: aj já modlím se Hospodinu, Bohu vašemu, podle slov vašich. Všeliké slovo, kteréžkoli mi odpoví, oznámím vám; aniž čeho před vámi zatajím.

5. A oni řekli k Jeremiášovi: Necht jest Hospodin mezi námi svědkem pravdy a věrnosti, že podle každého slova, s nímž pošle tebe Hospodin, Báh tvůj, k nám, tak učiníme.

6. Buďte že jest dobré, nebo zlé, hlasu Hospodina našeho, k němuž té poslyáme, poslušní budeme: aby dobře bylo nám, když uposlechne hlasu Hospodina, Boha našeho.

7. A když se doplnilo dní deset, stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiášovi.²

8. I povolal Johanna, syna Karee, a všech knížat bojovníkův, kteříž s ním byli, i všeho lidu od nejmenšího až do velkého.

9. A řekl k nim: Toto praví Hospodin, Báh israelácký, k němuž jste mae poslali, abych prostředl prosby vaše před obličejem jeho:

10. Jestliže upokojíte se, zůstanete v zemi této, vzdělám vás, a nezakážm; vstápm, a nevyplním: neboť již ukonjen jsem nad zlym, kteréž jsem učinil vám.⁴

11. Nebojte se před tráfi krále babilonského, jehož vy bázlívi strachujete se: nebojte se ho, di Hospodin: neboť já s vámi jsem, abych spasený vás učinil, a vytržil z ruky jeho.

12. I dám vám mlouordenství, a smilují se nad vámi, a učiním, že bydliti budete v zemi vaší.

13. Jestli pak řeknete vy: Nebudeme bydliti v zemi této, aniž uposlechne hlasu Hospodina, Boha svého,

14. řkouce: Nikoliv, ale do země egyptské půjdeme: kdežto neuzříme boje a nenulýme zvuku trouby a hlasu nebudeme trpěti, a tam bydliti budeme:

¹¹ t. j. býly státek tak nazvaný po Chamaamovi, synu Berzelajovu, jenž se byl David v omděnu na věrnou službu octovu dal. (Viz 2. Král. 19, 32.)

KAPITOLA XLII.

¹ Ježí nepochybne s sebou s Misy vzali; aniž chtěl on opostiti lid, poučený a napomenutý tak velmi poučebuj:

² t. j. když jest vyvaltesna prosba naše. (Viz 27, 23.)

³ Tim podiá proctví, jest řeknu 40, i odpovédál. Znamenaj: i. že se nedostalo ijevání Božího prorokům, kdy chláli; 2. jak dlouho na modlitbu rral Jeremiáš, než vyslyšen byl.

⁴ Nechtli Báh, aby lid šel do Egypta, poněvadž tam zvládá v nebezpečí byl sveden býti k modloctví. (44, 6.)

15. proto nyní slyšte slovo Hospodinovo, ostatkové judští: Toto praví Hospodin zástupův, Bůh Izraelský: Obrátíte-li tvář svou, abyste odešli do Egypta, a vejdete-li, abyste tam bydlili:

16. meč, kteréhož vy se bojíte, tam postihne vás, v zemi egyptské: a hlad, pro nějž pečliví jste, dojde na vás v Egyptě, a tam zemřete.

17. A všickni muži, kteříž obrátili tvář svou, aby vešli do Egypta, aby bydlili tam, zemrou mečem, a hladem, a morem: žádného z nich nezůstane, aniž který uteče zlého, ješto já uvedu na ně.

18. Nebo toto praví Hospodin zástupův, Bůh Izraelský: Jakož se rozpálila prchlivost má, a rozněvání mé na obyvatele Jerusalemské: tak se rozpálí hněv můj na vás, když vejdete do Egypta; i budete v přísahu, a v úžas a v zlořečení a v pohánění: a nikoli neuzfíte více místa tohoto.

19. Slovo Hospodinovo na vás. ostatkové judští: Nevcházejte do Egypta: věduce věděti budete, že jsem vám to dnes osvědčil,

20. že jste klamali duše své: nebo vy poslali jste mne k Hospodinu, Bohu našemu fkouce: Modli se za nás Hospodinu, Bohu našemu, a podle všech věcí, kteréžkoli řekl by tobě Hospodin, Bůh náš, tak nám zvěstuj, a učiníme.

21. I zvěstoval jsem vám dnes, a neuposlechl jste hlasu Hospodina, Boha vašeho, v žádné z těch věcí, pro kteréž mne poslal k vám.

22. Protož nyní věduce věděti budete, že mečem, a hladem, a morem pomřete v místě, do něhož jste chtěli vjíti, abyste bydlili tam.

KAPITOLA XLIII.

Židé nechtějí Jeremiáše spolekhnouti, táhnou do Egypta, věduce z sebou i proroka. — On předpovídá, že Nabuchodonosor zvíťasí nad Egyptáky.

1. Stalo se pak, když dokonal Jeremiáš mluvě k lidu všechny řeči Hospodina, Boha jejich, pro kteréž byl jej poslal Hospodin, Bůh jejich, k nim, všechna slova ta:

2. řekl Azariáš, syn Osajášův, a Johanan, syn Karee, i všickni ti muži pyšní fkouce Jeremiášovi: Lež ty mluvíš: neposlal tě Hospodin, Bůh náš, fka: Nevcházejte do Egypta, abyste tam bydlili.

3. Ale Baruch, syn Neríasův, ponouká tě proti nám, aby vydal nás v zruč Chaldejských, aby pobíl nás, a zpodobil, abychem odvedeni byli do Babylona.

4. I neuposlechl Johanan, syn Karee, a všechna knížata bojovníkův a veškeren lid hlasu Hospodinova, aby zůstali v zemi judské.

5. Ale pojav Johanan, syn Karee, a všechna knížata bojovníkův všechny ostatky Judských, kteříž se byli navrátili ze všech národův, do nichž před tím byli se rozprchlí,¹ aby bydlili v zemi judské,

6. muže, i ženy, i děti, i dcery králov, i velikou duši, kteréž byl zanechal Nabuzardan, kníže vojska, a Godolíasem, synem Ahikama, syna Safanova, i Jeremiáše proroka, a Barucha, syna Neríasova²

¹ Stalo se, když Nabuchodonosor Egypt vybojoval.

KAPITOLA XLIII.

¹ t. j. mnozí se za války Chaldejské do sousedních zemí utkali, a pak se ke Godolíasovi a Johananu vrátili.

² Ti totiž nešli dobrovolně, vybráni doneseni byli jiti s davem.

7. I vešli do země egyptské, nebo neuposlechl hlasu Hospodinova: a přihlí až do Tafnis.³

8. I stala se řet Hospodinova k Jeremiášovi v Tafnis fkouce: 9. Nabeť do ruky své kamení velikého, a schováš je v podzemní akryši, kteréž jest pod zdí chlobovu v bráně domu Farnanova v Tafnis, ano hleďi máti judští:

10. a díš k nim: Toto praví Hospodin zástupův, Bůh Izraelský: Aj já pošlu, a vezmu Nabuchodonosora, krále babylonského, služebníka svého: a postavím trůn jeho na tomto kameni, kteréž jsem schoval, a postaví trůn svůj na něm.

11. A přijde pobije zemi egyptickou: které na smrt, na smrt; a které do zajetí, do zajetí; a které v meč, v meč.⁴

12. A zapálí oheň v chrámech bohův egyptských, a spálí je, a zajaté odvede je: a přioděje se zemi egyptickou, a jako se odvá pěstýř pláštěm svým:⁵ a vyjde odtud v pokoji.

13. A setře sochy domu Slunce,⁶ kteréž jsou v zemi egyptské: a chrámy bohův egyptských popálí ohněm.

KAPITOLA XLIV.

Vytáčí prorok národovům svým v Egyptě neposlušnost jejich; — oni pak tím hře mně odmolvají; — sa to jím on opět hrad trstam Božím, jakož byl poslal samí Jeddok a Jeremiáš.

1. Slovo, kteréž se stalo skrze Jeremiáše ke všem Židům, kteříž bydlili v zemi egyptské, bydlíce v Magdalu,¹ a v Tafnis,² a v Memfis,³ a zemi Fatures,⁴ fkouce:

2. Toto praví Hospodin zástupův, Bůh Izraelský: Vy jste viděli všechno to zlé, kteréž jsem uvedl na Jerusalém, a na všechna města judská: a aj pustá jsou podnea, a není v nich obyvatele:

3. pro zlost, kterouž páchali, aby mne k hněvosti popudili, a šli, aby obětovali, a ctili bohy cizí, jejich neznali ani oni, ani vy, ani otcové vaši.

4. A poslal jsem k vám všechny služebníky své proroky, v noci postávajíce a posyíaje⁵ i fkaže: Nechtějte činiti slova obarnosti takové, které nenávidím.

5. A neuposlechl, aniž naklonili ucha svého, aby se obrátili od zlych věcí svých, aby neobětovali bohům cizím.

6. I zápalena jest hněvost má i prchlivost má, a rozpálila se v městech judských, a na ulicích Jerusalemských: a obrácena jsou v pustinu, a v pohubení, jak jest podnea.

7. A nyní toto praví Hospodin zástupův, Bůh Izraelský: Proč vy činite zlé toto převeliké proti dušem svým, aby za-

¹ t. j. město mezi první a druhým ústím řeky Nilu (od vybohu podnea), i Tania a Zoon řečeno: jimi na Sedron, jimi na Darfo, obě u prvního (Pelusackého) ústí ležící vykládají.

² t. j. nářečí v Egyptských morem zahrnou, jimi do sajeji přijdou, a saze jimi morem padnou.

³ t. j. první se v ní uvrže, podmaní si ji; nebo: mnoho kofistí odnese s oloupením země.

⁴ t. j. sochy města Betseose neb Heliopolis, kdežto slunce za boha ctili, a jeho obrasy neb sochy mlčí; nářečí i trvají, že povstane pyramidy jsou vypočtením paprsků slunečních.

KAPITOLA XLIV.

¹ t. j. město či spíše hrad (Migdol = věž) hodinu vzdálen od prvního ústí Nilu.

² Vis 43. 7.

³ t. j. jedno z hlavních měst v středním Egyptě nedaleko Nilu na západním pobřeží.

⁴ Tak stalo vlastně horní Egyptsko vůbec; zvlášť pak kraj západní od města Theb.

⁵ t. j. velmi bodlivě a pečlivě od dávrajch již vědév.

hynul z vás muž i žena, malický i pray požívající z prostřed Judy, a aby vám nic ostatního nepozůstalo:

8. popouzejte mne v dílech rukou svých, obětujte bohům cizím v zemi egyptské, do níž jste vešli, abyste bydlili tam: a zahynuli, a byli k zlořečení a v potupu všechném národním země?

9. Zdáli jste zapomněli na zlé věci otců vašich, a na nešlechtnosti králův judských, a na nešlechtnosti žen jejich. a na nešlechtnosti své a na nešlechtnosti žen svých, kteréž páchaly jsou v zemi judské, a v krajinách jerusalémských?

10. Nejsou očistěni až do dne tohoto: a nebáli se, a nechodili v zákoně Hospodinově, a v příkazích mých, kteréž jsem dal před vámi, a před otcí vašimi.

11. Pročž toto praví Hospodin zástupčv, Bůh israeláký: Aj já postavím tvář svou k vám ve zlé, a zabládim všechny judské.

12. A pojmu ostatky judské, kteříž obrátili tváří své, aby vešli do země egyptské, a bydliti tam: a stráveni budou váčnicki v zemi egyptské, padnou od meče a hladu; a stráveni budou od nejmenšího až do největšího, mečem a hladem pomrou: a budou v přísahu a v odív a v zlořečení a v potupení.

13. A navštívim obyvatele země egyptské, jako jsem navštívil Jerusálem, mečem a hladem a morem.

14. A nebude, kdo by utekl, anebo pozůstal z ostatkův judských, kteříž jdou, aby pobostinu byli v zemi egyptské; a navrátili se do země judské, k níž oni zvíhají duše své, aby se navrátili a bydlili tam: nenavrástí se, leč kteříž utekou.

15. Teď odpovéděli Jeremiášovi všickni ti muži, véduouce, že obětovatí ženy jejich bohům cizím. i všechny ženy, jejichž stálo veliké množství, i veškeren lid přebývajících v zemi egyptské ve Fatures žkouce:

16. Řeči, kterouž jsi mluvil k nám ve jménu Hospodinovu, nebudeme slyšeti od tebe:?

17. ale činíce činiti budeme všečkové slovo, kteréž vyjde z úst našich, abychom obětovali královně nebeské? a obětovali jí oběti mokré, jakž jsme činili my, i otcové naši, i knížata naše v městech judských, a po ulicích jerusalémských: a bývali jsme nasyceni chleby, a dobře nám bývalo, a zlého jsme nevidali.

18. Ale od toho času, jakž jsme přestali obětovati královně nebeské, a obětovati jí oběti mokré, nedostaček trpíme ve všem a mečem i hladem stráveni jsme.

19. A jestliže my obětujeme královně nebeské, a obětujeme jí oběti mokré: zdalíž bez mužů našich? dáváme jí koláče k uctění jí, a k obětování jí mokrych obětí?

20. I řekl Jeremiáš všemu lidu, mužům i ženám, a všemu lidu, kteříž odpovéděli jemu slovo, řka:

21. Zdáliž na oběť, kterouž jste obětovali v městech judských, a po ulicích jerusalémských, vy i otcové vaši, králové vaši, i knížata vaše, i lid země, na to nerozpomenul se Hospodin? a nerostouplio na srdce jeho? ¹⁶

¹⁶ Hebr.: posud nepouli posouzení; t. posud nesanechali nepravosti svých, nepolepšili se.

¹⁷ t. j. v té věci, o kteréž jsi nám mluvil, neposlechne tebe. Srovnej a slovy výsk. 49. 4.

¹⁸ Některci vykládají: vaškové „dvořectvo“ nebeské „hrůdy“, jiní město, jiní slunce míni královnou nebeskou. Toto nejvíce vříd podobno: neboť jak jméno slunce v hebrejštině ženského rodu, a tehdáž v Egyptě všeob. a svátost v té krajině, kde spolu bydlili Židé, slunce blávně ctěno bylo.

¹⁹ t. j. bez dovolení, bez vědomí jich? mluví ženy (v. 15.), sstvárel v bludu a mluví svými.

²⁰ t. j. nepostrelal vás již za to dosti? ani takovými tresty jste nezmozdrali?

22. I nemohl Hospodin více snášeti [vás] pro zlost obmyšlů vašich, a pro ohavnosti, kteréž jste činili: a učiněna jest země vaše v zpuštění, a v užasnutí, a v zlořečení, tak že není obyvatele, jakož jest podnes.

23. Protože jste obětovali modlám a zhršili jste Hospodinu, a neposlouchali jste hlasu Hospodinova, a v zákoně a v příkazích a v svědectvích jeho nechodili jste: proto přišly jsou vám zlé věci tyto, jakož jest podnes.

24. Řekl pak Jeremiáš ke všemu lidu i ke všem ženám: Slyštež slovo Hospodinovo veškeren judo, kteříž jste v zemi egyptské:

25. toto praví Hospodin zástupčv, Bůh israeláký, řka: Vy i ženy vaše, mluvíli jste ústy svými, a rukama svými naplnili jste žkouce: Čínme sily své, kteréž jsme alfibli, abychom obětovali královně nebeské, a obětovali jí oběti mokré. Splnili jste sily své, a skutkem vykonalí jste je.

26. Protož slyštež slovo Hospodinovo veškeren judo, kteříž bydlíte v zemi egyptské: Aj já přisáhám jsem ve jménu svým velikém, dí Hospodin: že nikoli nebude více zřýváno jméno mé ústy žádného muže judského, říkajícího: Živt jest Pán Bůh i ve vši zemi egyptské.

27. Aj já bůti budu nad nimi k zlému, a ne k dobrému: a hynouti budou všickni muži judští, kteříž jsou v zemi egyptské, mečem a hladem, až docela zahynou.

28. A kteříž utekou před mečem, navrástí se z země egyptské do země judské muži nemozní: i zvrátí všickni ostatkové judští, přisědají do země egyptské, aby bydlili tam, či se řeč naplní, má-li, či jich.

29. A to vám budíž znamenám, dí Hospodin, že já navštívim vás v místě tomto: abyste věděli, že jistotně naplní se řeči mé proti vám k zlému.

30. Toto praví Hospodin: Aj já vydám Faraona Efreu, ¹¹ krále egyptského, v ruku nepřátel jeho, a v ruku hledajících duše jeho: jako jsem vydal Sedociáse, krále judského, v ruku Nabucodonosora, krále babylonského, nepřítel jeho a hledajícího duše jeho.

KAPITOLA XLV.

Sřhuje Bůh Baruchovi, že při všeobecné ráno zemí a lidu na žve oděnos.

1. Slovo, kteréž mluvil Jeremiáš prorok k Baruchovi, synu Neriášovu, když byl napsal slova tato v knihu z dat Jeremiášových, léta čtvrtého Jozakima, syna Josiášova, krále judského, řka:

2. Toto praví Hospodin, Bůh israeláký, k tobě, Baruchu:

3. Řekl jsi: Běda mi bůdnému, nebo přidal jest Hospodin bolest k bolesti mé: ustal jsem v úpění svém a odpočínatí jsem nenalezl.¹

4. Toto praví Hospodin: Takto díš k němu: Aj kterýž jsem zdělal, já kazím: a kterýž jsem stůpil, já vytrhnuji, a všecku zemí tuto.

¹¹ Byl král Apriso, proti němuž se vzbouřil Amaleis a u trůnu jej svrhl. Apriso byl pleměnkou upadl v ruce nepřítelů a u Memphis zvrážděn jest (Herod. 2, 161). I u Eszechole proroka (28. a d.) a Jozefa Flavia vidno, že Nabucodonosor pátlím rokem po vyvrácení Jerusáléma Egypt přepadal a krále přemohl a sřhuje. (Joa. star. 10, 11.)

KAPITOLA XLV.

¹ Vstahuje se to k události a prorocství svrcha kap. 36. 4. obašeným.

² Sřhuje si tak, posouvá za to, že k rozkazům prorokova psal proctví proti králi, hašva a trestu si od něho utřlil.

5. A ty hledáš si velikých věcí? Nehledej; neboť aj já přivedu zlé na všechny tělo, dí Hospodin: a tobě dám duši svou k spasení, na všech místech, kamžkoli půjdeš.²

KAPITOLA XLVI.

Nápla obecný prorocství v těchto kapitolách (od 46 až do 51) proti restitujícím cizím národům položených. — Prorok předpovídá, že Nechoz poráží bude od Chaldejských v Karkemil města; — že Chaldejští Egypt poběží, a osadí; — tihl pak a porazíhoje k dárčve lid Judský.

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi proročku proti národům: ¹

2. na Egypt, proti vojsku Faraona Nechoz, krále egyptského, které bylo při řece Eufratu v Charkamis, a jež porazil Nabuchodonosor, král babilýnský, léta čtvrtého Joakims, syna Josiášova, krále judského.²

3. Připravte štít, a pavězu, a jděte do boje.

4. Zapráhejte koně,³ a vsedejte, jezdcí: stáje v lebkách, čistě⁴ kopy, oblecte se v pancíře.

5. Což tedy?⁵ Viděl jsem je bázlivy, a hřbety obracující, silné jejich zbité: utekl rychle, aniž se ohlédl: strach odevšad, dí Hospodin.

6. Neufkejte rychlí, aniž mnějí, by se mohli zprostiti silný: na půlnoc podle řeky Eufratu přemoženi jsou, a padli.⁶

7. Kdo jest ten, který vstupuje jako řeka, a jako [vlny] řeká dímou se proudové jeho?

8. Egypt jako řeka vstupuje, a jako řeky valí se vlny jeho; i dí: Vzejda překryjí zemi: zkazím město i obyvatele jeho.

9. Vseďte na koně, a plesejte na vozích, a vytáhněte silní, Mouřenínové a Libyťtí, držce štít, a Lydíťtí, chápající stěly a strážnice.

10. A však den ten, [den] jest Pána Boha zástupčv, den pomsty, aby se pomstil nad nepřátely svými: ziff je meč, a nasytí se, a opojí se krví jejich: nebo zbitá obět bude Pánu Bohu zástupčv v zemi půlnocní podle řeky Eufratu.

11. Vstup do Galaad a naběť balsam,⁷ pannu, dcero egyptská: nadarmo množíš lékafství, zdraví nebude tobě.

12. Slyšěl národové hanbu svou, a kvílení své naplnilo zemi: nebo silný potkal se se silným, a oba jsou spolu padli.

13. Slovo, kteréž mluvil Hospodin k Jeremiášovi proročku, o tom, že měl přijíti Nabuchodonosor, král babilýnský, a pohubit zemi egyptskou.

14. Oznamte Egyptu, a ohlašte v Magdalu a af se rozláhá

² Když celá země a veškeren národ těškým trestem svým navě i ven jest, nezástí ty být bez strasti; ale za utrpení své, kteréž jsi pro slovo mé vytrál, budoucě mě ochrany zkusíš.

KAPITOLA XLVI.

¹ Die 1, 10. proti devácti cizích národů bílých válí Boli, jenž jest Pásem všech.

² Farnoz Nechoz hned po smrti krále Josiáše podrobil si celou zemi, počna od Egyptu až k Eufratu, jakobž byl Jeremiáš předpověděl. Když po třech letech opět k Eufratu táhl, aby vymáhající se moci Nabuchodonosorovy přitřánil, předpověděl mu prorok sešestí, kteráž ho také v skutku potkale. (2. Paral. 35, 21. 4. Král. 23, 29.)

³ T. j. do vozů válečných, kosovitých.

⁴ T. j. „ostřete kopy“; nebo: „ovíte se kopími“.

⁵ Po tak skvělých přípravách úplná porážka! O budoucí věci mluví, jako by se již byla stala.

⁶ T. j. ani v rychlosti, ani v síle nelouze spásy, ačkoli Egypt a veškerou moci vytrál.

⁷ Viz 8, 22. pozn. Snyal: Jsouc posud nepte moženo, neshojiteloou rann, porážku strplá.

v Memfis, a v Tainis⁸ roste: Stáj a připrav se; nebo ažife meč vše, co vřkol tebe jest.⁹

15. Proč zhnul silný tvůj? Neostál: Protože Hospodin podvrátil jej.

16. Rozmnožil padající, a padl muž na bližního svého: a feknou: Vstaň, a navratne se k lidu svému, a do země narození svého, před mečem holubice.¹⁰

17. Nazovte jméno Faraonovo, krále egyptského: ¹¹ Hluk přivedl časem!¹²

18. Živt jsem já [dí král, Hospodin zástupčv jméno jeho], že jako Tábor na horách; a jako Karmel na moři přijde.¹³

19. Nádoři k přestěhování učij si, obyvatelkyně, dcero egyptská; neboť Memfis bude v pustinu a bude opuštěn, a nebude lze v něm bydleti.

20. Jalovice výborná a krásná Egypt: pobádat od půlnoci přijde jí.¹⁴

21. Nájemníci také jeho, kteříž bydlili u prostřed něho, jako telata vykrměná¹⁵ obrátili se a utekli vesměs, aniž mohli ostáti: nebo den zabiti jich přišel na ně, čas navřtvení jich.

22. Hlas jeho jako [hlas] mědi zniť¹⁶ bude: nebo s vojskem pospíší a se sekerami přijdou na něj, jako ti, kteříž sekají dříví.

23. Posekají les jeho, dí Hospodin, kterýž nemůže sečten býti: rozmnožil se nad kobylky, a nená jim počtu.

24. Zahanbenat jest dcera egyptská, a vydána v ruce lidu půlnocného.

25. Řekl Hospodin zástupčv, Bůh israelský: Hle já navřtvim hluk alexandrinský,¹⁷ a Faraona, i Egypt, i boby jeho, i krále jeho, i Faraona, i ty, kteříž doufají v něm.

26. I vydám je v ruku těch, kteříž hledají duše jejich, a v ruku Nabuchodonosora, krále babilýnského, a v ruku služebníkŧ jeho: a potom obyden bude jako za dnův předeslých, dí Hospodin.

27. A ty neboj se, služebníče můj Jakobe, a nestrachuj se, israeli: neboť aj já vysvobodím tě z daleka a símě své ze země zajetí tvého: i navrátí se Jakob, a odpočine, a šťastně se mu povede; a nebude, kdo by předěsil jej.

28. A ty neboj se, služebníče můj Jakobe, dí Hospodin; poněvadž já s tebou jsem, neboť já zahladím všechny národy, k nimž jsem tě vyvrhl: tebe pak nezahladím, ale budu tě trestati v soudu, aniž pak jako nevinnému odpustím tobě.¹⁸

⁸ Viz 44, 1. pozn.

⁹ T. j. jest jen pobavení své i veškerých meč tvých.

¹⁰ T. j. tak feknou vojska námesná, poběžeje se k útěku před Chaldejskými, kteříž pryš mli na koronách svých holubice; srov. 25, 30. tak též i 70. i Sofoniáš 3, 1.; anebo die hebr.: „před mečem zshobou“, rozumě krále babilýnského.

¹¹ T. j. nebude slouci králem pokoje, nýbrž králem boňi.

¹² T. j. hluk vojny na se egyptskou.

¹³ T. j. shoubou, král babilýnský přitáhne na Egypt a tak řetunýly zástupky, jako jest a d.

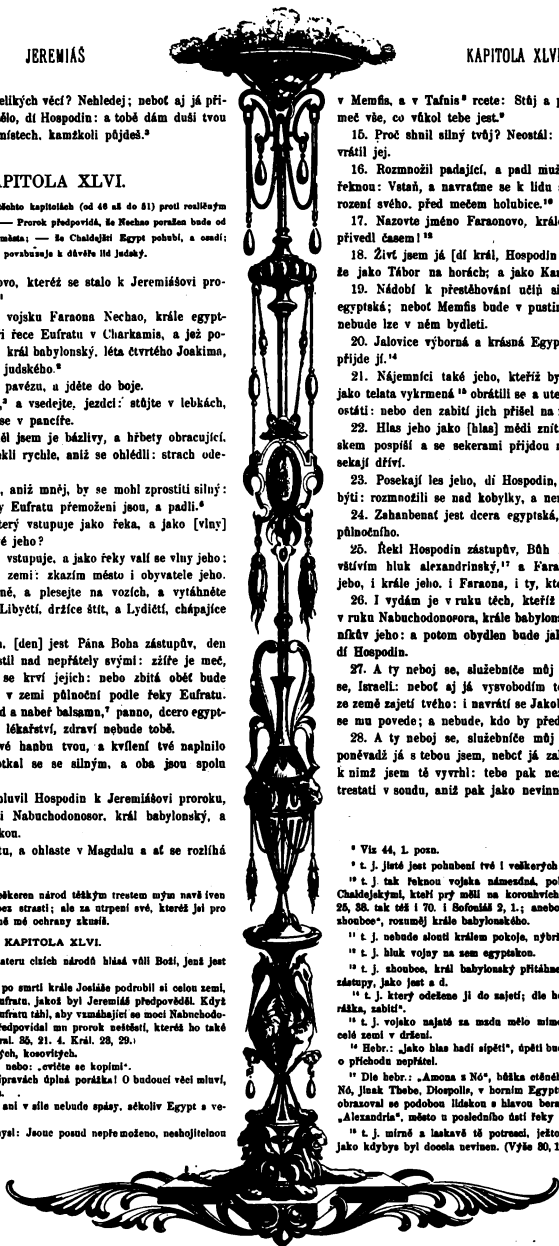
¹⁴ T. j. kterýž oděšeno jí do zajetí; die hebr.: „porážka“ nebo „porážka, zabiti“.

¹⁵ T. j. vojko najaté za mzdu mělo mimo dobrý plat i krajiny po celé zemi v dřeví.

¹⁶ Hebr.: „jako hlas hadí šepětí“, opětú budou Egyptané, až se doství o přichodu nepřátel.

¹⁷ Die hebr.: „Amosa z N6“, báska etného od Egyptských v městě N6, jlnak Thebe, Diospolis, v horním Egyptu; snasenal Sínce a vyobrazoval se podobou hřekou a hlavou beraní. Sv. Jarolim vykládá „Alexandriá“, město u posledního ústí řeky Nilu ležící.

¹⁸ T. j. mřná a laskavě té potrací, ješto té nemohu tak ušetřiti, jako kdyby byl doocla nevinn. (Výše 30, 11.)

ЌТЕК ДО ВЕРУТА.

KAPITOLA XLVII.

Předpovědi Filiistinským, že od chaldejského vojska pohubeni budou.

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Jeremiášovi pro roku Palestinským, prve nežli pobíl Farao Gázu.¹
2. Toto praví Hospodin: Aj vody vstupují od páninoci,² a budou jako potok rozvodnělý, a přikryjí zemi i pinost její, město i obyvatel jeho: křičeť budou lidé, a kvíliti budou všickni obyvatelé země,
3. pro chřest nádherné zbrani, a bojovníkův jeho, pro hřmot vozův jeho, a množství kol jeho.³ Neohlédli se otcové po synech, spustivše ruce:⁴
4. pro přísti dne, v němž pohubeni budou všickni Filiistínští, a rozmetá bude Týrus, a Sidon se všemi jinými pomocmi svými.⁵ Neb jest poplenní Hospodin Palestinské, ostátky ostrova Kapadockého.⁶
5. Přišla lysina na Gázu: umí Aškalon, i ostatek údolí jejich:⁷ dokudž se fezati budeš?⁸
6. Ó mé Hospodinův, dokudž neodpočineš? Vejdí do pošvy své, ochlad se a mlč.
7. Kterakž se upokojí, když Hospodin přikázal jemu proti Aškalonu, a proti pomocným krajinám jeho, a tam poslal jej?

KAPITOLA XLVIII.

Předpovědi Moabským, že semž jejich bude spustošena, oni pak do zajeji odvození.

1. K Moabovi toto praví Hospodin zástupův, Báh izraelský: Bóda na Nábo,¹ nebo pohubeno jest a zahanbeno: dobyto jest Kariathaimem:² zahanbeno jest [město] silné³ zatřáso se. 2. Není více píesání v Moabovi nad Hesebonem: myslili zlé:⁴ Pojďte a vyhladíme jej z národa! protož mlče umlkneť, a přijde za tebou meč.
3. Hlas a křik z Oronaim: Pohubení a potření veliké.
4. Potřín jest Moab, zvěstujte křik malíčkův jeho.
5. Neboť po vstoupení k Luith pláče vstupí v pláči: neboť v údolí k Oronaim slyšeli nepřátelé kvíliti porážky:

KAPITOLA XLVII.

¹ Totiž v dešátém roce králování Sedecielšova, když Farao (Apris, svrchn 37, 6) táhl obléženému Jeruzalému ku pomoci; ale poběhvi Gázou opět se vzdal: anebo po vítězství Farosova Nekso. (2. Král. 23, 29.)

² t. j. Chaldejští valí se a mohutnou silou vojska. To se vyplnilo tažením Nabuchodonosorovým proti Judaku, svisák když Nabuzardane zanechal v semí, aby on ještě odporoval, podmanil.

³ t. j. pro hluk vojska a vošv Nabuchodonosorových.

⁴ t. j. ani o své dítky nebudou pečovat otcové, strachem myslí pohybně; nebo: utkáni budou, ani po dítkách se neoblednouce.

⁵ Filiistínští pomohali Fenicánům (Sidonským a Tyrským), a tak i s nimi poráženi jsou.

⁶ Hebr.: ostrova Kafur* (Kreta) nebo Cyprus. — 5. Mojš. 2, 23.

⁷ t. j. hlavní město Filiistinské zahanzeno, hořé, pusté bude, bez obyvatelstva bude jako v brobovém tisku.

⁸ t. j. Filiistinských.

⁹ t. j. dokudž trvati bude v sármutku? (Výše 41, 5)

KAPITOLA XLVIII.

¹ t. j. hora v semí Moabské. Všecka zde uvedená města nalézají se v semí Moabské [a dílem Ammonitké] na východním pobřeží moře mrtvého. (Srovnej 1a. 15—16. kap. Ezech. 25, 8. Sof. 2, 9.)

² Město v kmanu Rubenove, prve Irselitův. (4. Mojš. 23, 37. Joa. 13, 18.)

³ Hebr.: Mlagab, t. j. město vysoké, anebo na vysokém místě ležící, hrad, purnost.

⁴ t. j. nepřítel jeho, Krouce: Jnak: v Moabovi: proti Hesebonu myslili zlé: —

6. Uteče, spaste duše své:² a bude jako vřes na poušti.³ 7. Nebo protože jsi měl doufání v hradech svých, a v pokladech svých. ty také⁴ jat budeš: i přijde Chámós⁵ do zajetí, kněž jeho i knížata jeho vesměa.

8. I přijde loupežník na každé město, a žádná město nebude zachránno a popleněna budou údolí, a pohubena budou pole: nebo řekl Hospodin:

9. Dejte květ⁶ Moabovi, nebo zkretna vyjde: a města jeho pustá budou a neobydlitelná.

10. Zlořetěný, kdož dělá dílo Hospodinovo lativě:⁷ a zlořetěný, kdož združuje meč svůj od krve.⁸

11. Úrodný byl Moab od mladosti své⁹ a usadil se na kvasnicích svých:¹⁰ aniz jest přeléván z nádoby do nádoby, a do zajetí nedošel: pročť zůstala chuť jeho v něm a vůně jeho se nezmenila.

12. Protož aj danově jdou, dí Hospodin: a polnu mu lhaře, a ukládáte láhvi: i nahnou jej. a nádoby jeho vyváží a láhve jejich roztepuou.

13. A zahanben bude Moab od Chámosa.¹¹ jako zahanben jest dům izraelský od Bethel,¹² v němž měl doufání.

14. Kterak pravíte: Silni jsme a muži mocni k bojování?¹³ 15. Pohuben jest Moab a města jeho pohubi: a výborní mládenci jeho půjdou k zabiti, dí král, Hospodin zástupův jméno jeho.

16. Blízko jest zahynutí Moabovi, aby přišlo: a zhuba jeho velmi rychle přiběhne.

17. Teště jej všickni, kteříž jest vůkol něho; a všickni, kteříž znáte jméno jeho, recete: Kterak jest poškámen prut silný, berla slavná?

18. Sejdí se slávy, a sed v řízni, přibytku dcery Dibon: neboť zhubce Moabův vstoupí k tobě, rozmeče ohrady tvé.

19. Postav se na cestě a popať, obyvatelstvo Aroerak: otaž se utkájícího a k tomu, kdož vyvráží, reci: Co se přihodilo?

20. Zahanben jest Moab, nebo jest přemožen: kválte, a křičte, zvěstujte u Arnon, že pohuben jest Moab.

21. A soud přišel na zem polní, na Helon. a na Jasa, a na Mefasth,

* Slova jsou prorokova: napomení obyvatle pohuběných měst, aby a pouhání sívoty utkali na pouť.

² t. j. opuštění a otloupení o vše jméni své budete jako chrast na poušti.

³ t. j. lidé Moabky!

⁴ t. j. běhák, modla Moabkych: vyhládá se: Vltis, Zhubce. v. 8.

⁵ Úmrtvím tak dí: Ověstejte jej v prostopáných a bujných hodech jeho květnatými věneč, až skvostně osdoben jest dostane se v porobu větší svému! Jini Jnak.

⁶ Jnak: „nedbale“.

⁷ Snyel: „Nesvatně určeno jest, zničiti národ Moabky: vás jsem k tomu zvolil; přičti se tedy každý dokonale tomu zadoze všinici; zlořetěný, kdo z nešťalostí svých se lesi něčoho užiti!“ Tim znamená velky a neodolavý trest Boží.

⁸ t. j. bohatstvím opjati; prostopánost, a přepycha povstával její byla vědy hlavní příčinou trápění národa.

⁹ Vylisované víno leželo delší čas ve věších nádobách na droždí, až se vykvasilo, pak se přelévalo do nádob hruškových [dřevěných], a uchovávalo se ve zemí, s těch se pak teprve v usalky [kožené měchy] k pití navrálo. Snyel tedy: Jako vino na droždí pokojně leží, a svou chuť a vůni nabývá, a zachovává, tak Moabky národ dosti dlouho pokoje užívá a s přirodních, bojových mravů a obyčejův se těší, a v nepravostech své hnuše modloslužby trvá.

¹⁰ t. j. oklámán, hanba mliti budou z bázka, který jich nebude moci chrániti, až sluje Vítězem.

¹¹ t. j. křičto znati tebe měl a otill, kteréž pak jich semohlo před Assyryky ochrániti.

¹² Udává druhou příčinu pomsty Boží: přilísnou, hrdou dávěru v moce a silu svou.

22. i na Dibon, a na Nábo a na dům Deblathaim.
23. a na Karjathaim, a na Bethgamul a na Bethmaan,
24. a na Karioth. a na Bosru; i na všechna města země moabské, kteráž daleko, i kteráž blízko jsou.

25. Odat jest roh¹⁷ Moabův, a rámé jeho¹⁸ potříno jest, dí Hospodin.

26. Opojte jej,¹⁹ poněvadž se proti Hospodinu pozdvihl: i obrazí ruku Moab u vývrátku svým, a bude v posměch také on.

27. Nebo v posměch byl tobě Israel, jako by byl mezi zloději nalezi ho: protož pro slova tvá, kteráž jsi proti němu mluvil, jat odvračen budeš.

28. Opusťte města, a bydlíte v skále, obyvatelé moabští: a budete jako holubice, hnízdící nejvýše v ústí skuliny.

29. Slyšeli jsme o pyše Moabové: velmi pyšný jest; o vysokomyslnosti jeho, a hrdošti, a pyše, i o vysokosti srdce jeho.

30. Známt já, dí Hospodin, chloubu jeho: a že není podle toho moc jeho, aniž podle toho, což mohl, vynasnažil se učiniti.²⁰

31. Protož nad Moabem kvíliti budu, a ke vši moabské zemi volati budu, k mužům „Hliněné zdi“²¹ nařikájcím.

32. Pláčem Jásér²² plakati budu nad tebou, vinice Sabama: rátostí tvoje²³ přestly moře, až k moři Jázér přišli: a na žeň tvou a na vinobraní tvé připadloupežník.

33. Ojda jest veselost a plesání z Karmélu, a ze země moabské, a vino z lísav pobral jsem: nikoli nebude tlačitel hroznič zpívati obječné písně povzbuzujících se.

34. Od křiků Hesebonského až do Eleale, a do Jasa vydali jsou hlas svůj;²⁴ od Segor²⁵ třtileté jalovice, až do Oromain: i vody Nemrim přezlé budou.²⁶

35. A odejmu z Moaba, dí Hospodin, obětujícího na výsostech, a páličho kadidlo božím svým.

36. Protož srdce mé nad Moabem jako [žalostně] pšlyaly zařti bude: a srdce mé k mužům Hliněné zdi vydá zvuk pláči: že více činil než mohl, proto zabynul.

37. Nebo všeliká hlava lysa a všeliká brada obolena bude: na všech rukou pouta, a na každém hřbetu žíně.

38. Na všech střeších Moabových, a na ulicích jeho všeobecně kvíliti: nebo jsem potřel Moaba, jako nádobu neukitečnou, dí Hospodin.

39. Kterak jest přemožen, a jak kvílili! Kterak všelil šiji Moab, a zahaban jest! I bude Moab v posměch, a na příklad všechném vůkol sebe.

40. Toto praví Hospodin: Až jako orlice poletí [nepřítel] a roztáhne křídla svá na Moaba.

¹⁷ t. j. moč.

¹⁸ t. j. ústa. Smysl: Tak pobuzen jest národ Moabec. Je se ne vzdálo více. ¹⁹ t. j. a kalicha pomety Boží, vy Chaldejští aš se s myslím pomine, a padna nepovstane více, v posměch bude též jako národ Judsky, jenž se v neštěstí jeho posmíval. (27.)

²⁰ t. j. se ve vylouhobě, více učiniti než měš, pak ani nečiní než jest: ono jest pycha, toto nedbalost a lenivost. Jínak: V pyše a slasti své broní volati: avšak překážka tomu; něčehož nedokáže.

²¹ t. j. k lidu města Kir-Chores [hliněná zed] azvaného.

²² t. j. jak oplakávání byli Jásertí, lid města Ammonského.

²³ t. j. Sabamo, úrodná vinice! tobě bude hůře než Jáseru.

²⁴ Jásertí obyvatelé přišli až k moři, ale troji pře moře odvrazení budou.

²⁵ t. j. nepřítelé Jámajci nad pobuzením svým jako drubý troji vlnáti.

²⁶ Jínak Zor [malé], snad pro skvrost svou k třítleté jalovce připočítáno. (Viz Is. 16, 6.)

²⁷ Dle hebr.: vychnon.

41. Vzato jest Karioth, a pevnosti dobyty jsou: a bude srdce silných moabských v ten den, jako srdce ženy ku porodu pracující.

42. A přestane Moab býti lidem: protože se proti Hospodinu vylouhal.

43. Strach, a jáma, a osídlo nad tebou, ó obyvateli moabský, praví Hospodin.

44. Kdož uteče před strachem, padne v jámu: a kdo vyleze z jámy, osídlem lapen bude: nebož přivedu na Moaba rok navštívení jejich, dí Hospodin.

45. V stínu Hesebon stáli jsou, z osídla utekše; ale oheň vyšel z Hesebon, a plamen z prostřed Seon, a zřít dí Moabův²⁸ a vrchol synů vzburčen.²⁹

46. Běda tobě, Moabe. Zapnul jsi lide Chámošův, nebo odvlécti jsou obyvatelé tvoji i dcery tvé do zajetí.

47. Však vrátím zajetí Moabovo v posledních dnech, dí Hospodin. Až potud soudové Moabovi.

KAPITOLA XLIX.

Předpovídá tresty Hospodiny Ammonitickým, — Idumejským, Damasanským, Cezárským, a — Elamitickým.

1. K synům Ammonovým. Toto praví Hospodin: Zdáliž nemá synův Israel? anebo dědice není-li jemu? Proč tedy Melchom³ dědičně zoujal Gád,⁴ a lid onoho v městech tohoto bydlí?

2. Protož aj dnové jdou, dí Hospodin: a učiním, aby slášan byl proti Rabbath synův Ammon hřmot válečný, a v hromadném rozmetáno bude, a dcery jeho⁵ budou vypáleny ohněm, a vládnouti bude Israel vládarí svými, dí Hospodin.

3. Úpějí, Hesebon, nebo pohubeno jest Haj. Křítte, dcery Rabbath, přepašte se žínami: kvělte a obcházejte vůkol pláti: nebož Melchom do zajetí odvračen bude. kněžji jeho i kněžata jeho spolu.

4. Což se chlubíš údolími? Teklo údolí tvé,⁶ dcero rozkošná, kteráž jsi doufala v pokladech svých, a říkala jsi: Kdož přijde ke mně?

5. Až já uvedu na tebe strach, dí Pán Bůh zástupův, ode všech, kteříž jsou v okrášku tvém: a rozprhne se jedenkáždy od obličje [druba] svého, aniž bude, kdo by shromáždil utíkájcí.

6. A učiním potom, aby se navrátili věznové synův Ammon, dí Hospodin.

7. K Idumei.⁸ Toto praví Hospodin zástupův: Což není více moudrosti v theman?⁹ Zahynula rada u synů, nežitečná učiněna jest moudrost jejich?⁷

³ Hebr.: „brada a vosny“, t. j. sláva a pých jeho.

⁴ t. j. nejzvrstěnější hlavy národa přičteno a obježeno.

KAPITOLA XLIX.

¹ Či Meloch, zrodil Ammonských, t. j. lid moudrý té se klanějcí. Pro lepší tomu porozumění viz Soude. 11, 23—24.

² Když byl desatero pokolení Israelitých do zajetí odvrazeno, osadili Ammonité, bydlíce na východ, opatřena města, jako by jim náležela. Jména zde uvedená náležají se na východním Pojordaní s hlavním městem Rabbat-Ammon. (2. a 3.)

³ ostatní města; hlavní město bylo jako matkou, druhá města decrami jejími.

⁴ Dolož buď: „krvi“; nebo: „syni však již neteče, vyleho, vypráho“.

⁵ Idumea, jižně vůkol mrtvého moře; obyvatelé byli potomci Hemoi.

⁶ a jakož sami loupežili, tak i od jiných stiháni byli.

⁷ t. j. měst idumejských, pro moudrost obyvatelův slovněm.

⁸ t. j. nejmější a poraditi, ani před Chaldejskými se vyzítihati.

8. Utíkejte, a obraťte hřbety, astupte do propasti, obyvatelé Dedan: nebo zahynutí Esauovo přivedl jsem naň, čas navštívení jeho.

9. Když byli sběrači vína přišli na tebe, nebyli by nechali hroznu: když slodějí v noci, byli by pobrali, což by jim dosti bylo.⁸

10. Ale já odkryl jsem Esaua, zjevil jsem skryté věci jeho: a nebude se moci ukrýti: pohubeno bude símě jeho, i bratři jeho i sousedé jeho, a nebude.¹⁰

11. Zanech širokých svřch: já je zachováám na živu: a vdovy tvé ve mne doufati budou.

12. Nebo toto praví Hospodin: Aj ti, jimiž nebylo soudu, aby pili kalich,¹¹ piliče píti budou: a ty jako nevinný ostaneš? Nebudeš nevinen, ale pije píti budeš.

13. Nebo skrze samého sebe přišel jsem, dí Hospodin, že v pouštinu, a v potupu, a v poušť, a zlořečení bude Bosra: a všechna města jeho budou v pouštinu věčná.

14. Zpráva slyšel jsem od Hospodina, a posel k národům poslán jest:¹² Shromážďte se, a pojďte proti němu,¹² a povstaňte k boji!

15. neboť aj malíčkým učinil jsem té mezi národy, opovrženým mezi lidmi.

16. Zpupnost tvá zklamala tebe, a pýcha srdce tvého: kterých bydlíš v jeskyních skalních, usluješ uchvátiti vysoce pahrbku. Kdyžs povýšil jako orlice hřtáza svého, odut strnu tebe, dí Hospodin.

17. I bude země Idumejská pustá: každý, kdož půjde skrze ni, uzasne se, a sápněti bude nade všemi ranami jejími.

18. Jakož podvrácena jest Sodoma a Gomorra, a okolní [města] její, dí Hospodin: nebude tam bydleti muž, a nebude přebývat v ní syn člověka.¹⁴

19. Aj jako lev vystoupí z pýchy Jordánaké k péknosti mocné:¹⁵ neboť učiním, aby on v náhle bětel k ní: a kdo bude ten vytrolený, její ustanovím nad ní? Nebo kdo jest mi podobou? a kdo strpí mne? a kdo jest ten pastýř, kterýž by odolal tváři mé?¹⁶

20. Pročť slyšte radu Hospodinovu, v kterouž vesel proti Edomovi; a myšlení jeho, kteráž umyslil proti obyvatelům themanským: Zajistě porazí je malíci stáda!¹⁷ Zajistě rozmeč s nimi přibýtek jejich!

21. Od hlasu pádu jejich pobne se země: křik hlasu jeho slyšán bude na moři rudém.

22. Aj jako orlice vstupní a vzletí [nepřítel]: a rozláhne

⁸ t. j. na Idumejské, aby savřzení byli, jakož savřzen byl s domu otcovského jejich protoze Esau.

⁹ 9-10. Sběrači vína seberou hrozny do posledního, ale sepnuti vínce; slodějí vyberou, co se jim hodí, a odnesí mohon, a dále nekhodí: ale Idumejako bude docela popoušeno, obyvatelstvo do posledního vyhubeno.

¹⁰ t. j. kdo by byl sádkterému přišel svřdem: —

¹¹ křeti dle rozumu Idumejko měšed se provřllil [zarozitě rozuměl]. ti by měli býti trestáni; a vy, Idumejští, měli byste jako savřzení postiti býti všeho trestu? Křivoli slyš...
¹² t. j. jenž avřstovati a rozkázati má takto: —
¹³ t. j. Idumejškun.

¹⁴ Dostavě se vyplřllo; všechna města krajiny té od věkův dokonen vyvrácena leží, a státiho obyvatelstva není, nýbrž jen toslavi kočovní Arabové semo tamo lospřivřti probřhli.
¹⁵ t. j. od Jordán, řeky nádherné vystoupil jako lev se akryše své král Nabuchodonosor proti krásné zemi, perré horami svřmi, proti Idumejku.

¹⁶ t. j. vůli má. Máte-li pastýř odolati lva, kterýž mu vakodil do ovděno?
¹⁷ t. j. ti nejspřostřti s vojku chaldejského porazí a povlekuo vnořené obyvatle Idumejské!

křídla svá na Bosru: i bude srdce silných Idumejských v ten den, jako srdce ženy ku porodu pracující.

23. K Damasku.¹⁸ Zahanbeno jest Emath, i Arfad:¹⁸ nebo pověst nejhorší slyšeli; zkormoutili se na moři:¹⁹ pro pečování odpocinouti nemohi.

24. Zemlel Damasek, obrátil se v útěk, třešené uchopilo jej: křkost a bolest držely jej, jako ku porodu pracující.

25. Jak jsou opustili město chvaltebné, město radosti!

26. Protož padnou mládenci jeho na ulicích jeho: a vláckni muži bojovní umlknou v ten den, dí Hospodin zástupův.

27. A zapálím oheň na zdi damaseké, a zřire hrady Benadadovy.²¹

28. K Cedar a ku království Asor,²² kteráž porazil Nabuchodonosor, král babylonský. Toto praví Hospodin: Vstaňte, a vstupte k Cedar, a pobuďte syny východní.

29. Stany jejich, i stáda jejich zajmou: kože jejich, i všechna nádobi jejich, i vebloudy jejich pobouř sobě: a svolají na ně strach vůkol.

30. Utečte, odejděte rychle, v propastech sedte, kteříž bydlíte v Asor, dí Hospodin: nebo všel proti vám Nabuchodonosor, král babylonský, v radu, a vymyslil proti vám úklady.

31. Povstaňte a vstupte k národu pokojnému²³ a přebývajícím důvěrně, dí Hospodin: kteříž nemají dřeví, ani závor, a samotni bydlí.

32. I budou vebloudi jich v rozebrání a množství dobytka v kořist: a rozptýlím je u veliký vřtr, kteříž ostříděné mají vřasy; a z všelického pomest jich přivedu na ně zahynutí, dí Hospodin.

33. I bude Asor v přibýtek drakův, pustý až na věky: nezstanet tam muž, aniž bude bydliti v něm syn člověka.

34. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Jeremiasovi proroku proti Elamitským²⁴ na počátku království Sedeciáše, krále judského, řkoucí:

35. Toto praví Hospodin zástupův: Aj já zlámú lučičtá Elamitských, a největší silu jejich.²⁵

36. A uvedu na Elamitké čtyry větry ode čtyř stran nebeských: a rozvrže je na všechny ty větry: a nebude národa, k němuž by nepřišli poběhli Elamitáři.

37. A učiním, aby se báli Elamitští před nepřátely svřmi, a před těmi, kteříž hledají duše jich: a uvedu na ně zlé, bñev prehlvosti své, dí Hospodin: a pošlu za nimi meč, dokudž jich nestřávím.

38. A postavím stolici svou v Elam,²⁶ a vyhladím odtud krále i knížata, praví Hospodin.

39. V posledních pak dnech přivedu zpět zajatá Elamitké,²⁷ praví Hospodin.

¹⁸ Město přednává rozkošného položení v Sýrii v krajně široké na vřso, a velmi utěšené, pročť i okem Asse počeno.

¹⁹ t. j. města v kraji Damasku.

²⁰ t. j. jako plavei na moři, jezery vřchodné od Damasku ležící.

²¹ Slavého krále Damasku. (3. Král. 15. 18.)

²² Cedar, vř Píseč Šel. I. 4. pozna. Asor, krajina arabaká, neznaná, kde ležela; obyvatelé, jak se mnil, bydlili pospřiti u vláckých, tak že by se toto procvotí považovalo na Emeny i kdžjeli i rolická.

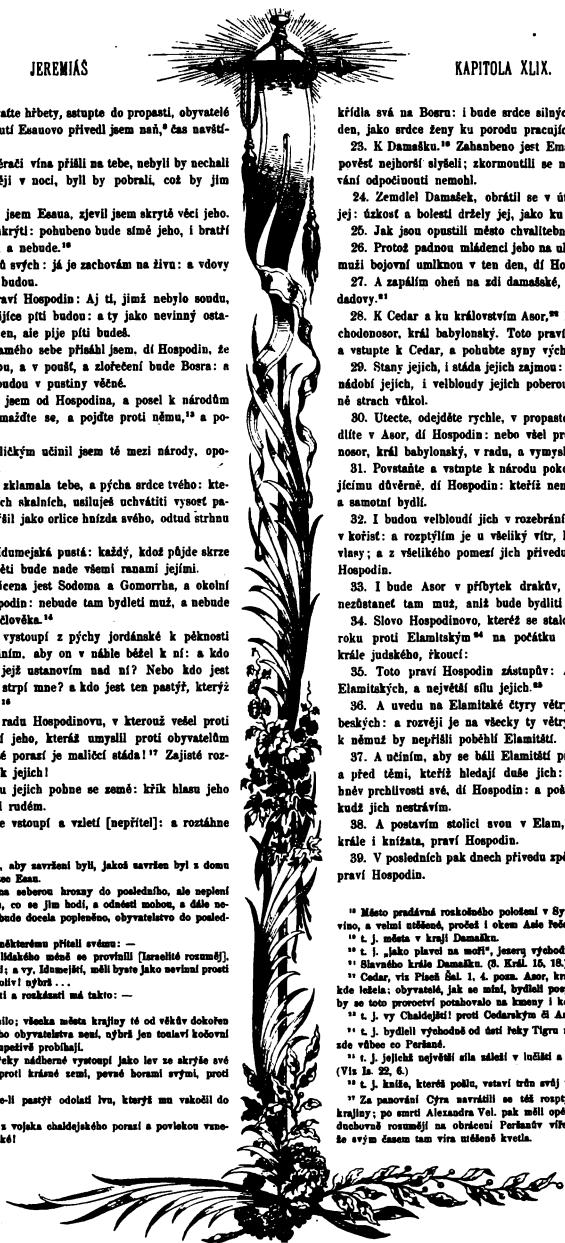
²³ t. j. vy Chaldejští proti Cedarským ž Arabům.

²⁴ t. j. bydlili vřchodné od řeky Tigru na perském sáivu, tedy zde vřbce ku Peršanům.

²⁵ t. j. jejich největší síla záleži v lučičtá a uměšém ostřídě s ožho. (Vř I. 32. 6.)

²⁶ t. j. knižo, kteráž polnu, vřstavi trůn svřj v zemi Elamitáké.

²⁷ Za panování Cyru savřrdil se té rozptýleni Elamitští do své krajiny; po smrti Alexandra Vel. pak měli opět své krále. Jini v. ten duoborá rozumějí na obrácení Peršanů vřho křřstanská, a pravda, že svřjm řasem tam vřra utěšené kvřta.

KAPITOLA L.

Předpovídá obličej vyvrácení a spálení města Babylona, také při tom lid nasly, že se opět poprábá bude, a do Jeruzaléma se navrátí.

1. Slovo, kteréž mluvil Hospodin o Babylonu, a o zemi chaldejské skrze Jeremiáše proroka.

2. Zvěstujte v národech, a oznamte: zdvihněte znamení,¹ ohlašujte a netajte: recte: Dobyť jest Babylon, zahanben jest Běl, přemožen jest Merodach,² pohanény jsou rytiny jeho, přemoženy jsou modly jejich.

3. Nebo vstupuje proti němu národ o l pálnoci,³ kterýž obrátí zemi jeho v pustinu: a nebude, kdo by dydil v ní. od člověka až do hovada: i hnuli se a odedli.

4. V těch dnech a toho času, dí Hospodin, přijdou synové israelští, oul i synové judští spolu: jdouce a plačícé⁴ spěchati a Hospodina Boha svého hledati budou.

5. Na cestu k Sionu ptáti se budou; tam tváří jejich! Přijdou, a připojeni budou k Hospodinu smlouvou věčnou, kteráž nížádným zapomenutím nebude shlazena.

6. [Jako] stádo ztracené učiněn byl lid můj: pastýři jejich svedli je, a zplásobili, aby se tonlali po horách: s hory na pahrbek chodili, zapomněli na odpovídavo své.⁵

7. Věštkni, kdožkoli se nalezli, sárali je: a nepřítelé jejich řekli: Nezahřesili jsme: protože jsou zhrěšili Hospodinu, krásé spravedlnosti, a očekávání otč jejich, Hospodinu.

8. Odejdětež z prostředku Babylona a ze země chaldejské vyjděte: a bude jako kozlové před stádem.⁶

9. Neboť aj já vzbuzuji, a přivedu na Hospodina shromáždění národův velikých ze země pálnocní: a připraví se proti němu, a odnad dobyť bude: stfela jeho jako muže silného, vražedníka, nevrátí se prázdna.⁷

10. I bude země chaldejská v loupež: věštkni zhoubcové její naslyt se, dí Hospodin:

11. protože plesáte, a veliké věci mluvíte, rozchvacující dědictví mé: protože jste se vyliili jako telata na trávě, a řvali jste jako býkove.

12. Zahanbena jest matka vaše velmi, a přirovnána prachu, kteráž porodila vás: aj nejposlednější bude mezi národy, pustá, bezcesta, a vypráhlá.

13. Pro hněv Hospodinův nebude obydlena, ale obrácena bude všecka v pustinu: každý, kdož půjde skrze Babylon, uzasne se, a sápti bude nade všemi ranami jeho.

14. Připravte se proti Babylonu vůkol věštkni, kteříž natahujete lučistě; vybojujte jej, nelitujte střel: neb jest Hospodinu zhrěšil.

15. Volejte proti němu,⁸ všudy podává ruky,⁹ padají základové jeho, zbořeny jsou zdi jeho, nebo pomsta Hospodi-

KAPITOLA L.

¹ t. j. korouhev, prapor víceosoblavý k osvědčení a rozhlášení radosti; aby se velikí národové těšili, jesto věštkni porobení byli.

² Běl a Merodach byly hlavní modly babylonské.

³ t. j. Médští a Perští.

⁴ t. j. i radostí, že se opět do země své navracují, i šalem nad, bříšky svými.

⁵ t. j. na město svaté Jeruzalém, a na chrám Hospodina. Boha svého; tamť on svůj odpoděnek měl, a tam i on v pravé sněžbě jeho ústěhy, odpoděnatí hledati měl.

⁶ t. j. vůdčové Jitřebů židů, po zemi chaldejské rozptýlených, nic se nebójíce, jako koně a d.

⁷ t. j. ustanou, až dojde města a obyvatel jeho povraždí a kořiti jejich se nasry.

⁸ t. j. k boji.

⁹ t. j. vzdává se na milost.

nova jest: pomsta vykonejte na něm; jakož činil, učiníte jemu.

16. Vyhubeť rozzáčte v Babylona, i držičho srp v čas žni: před mečem holubice jedenkaždý se k lidu svému obrátí, a věštkni od země své utekou.

17. Stádo rozptýlené [jest] Israel, lvové rozebnali jej: první sřzil jej král assyrský: tento nejposlednější z kostí obloupl jej, Nabuchodonosor, král babylonský.

18. Protož toto praví Hospodin zástupův, Báh israelský: Aj já navštívím krále babylonského, i zemi jeho, jako jsem navštívil krále assyrského:

19. a přivedu zase Israele do přibytku jeho: a pásti se bude na Karmélu a Básanu, a na hoře Efraim, a v Galaad nasycena bude duše jeho.

20. V těch dnech a toho času, dí Hospodin, hledána bude nepravost Israelova, a nebude; a bříč Judův a nenaleme se: nebo milostiv budu těm, kteréž poráštávím

21. Proti zemi panovníkův vstup,¹⁰ a obyvatele její navštív, rozmeč a zbi, co po nich jest,¹¹ dí Hospodin: a utiá všecko, jakož jsem ti přikázal.

22. Hlas vojay v zemi a potření velká.

23. Kterak zlámano jest, a potřino kladivo vší země? kterak obrácen jest v posk Babylou mezi národy?

24. V osidlo zapletl jsem tebe, a polapen jsi, Babylone, a nevědí jsi: nalezem jsi a popaden: protože jsi Hospodina popadil.

25. Otevřel Hospodin poklad svůj, a vynesl nádoby hněvu svého: neb jest dílo Pánu Bohu zástupův v zemi Chaldejské.

26. Pojďtež k ní od posledních končin, otevřete, aby vyšli, kteříž by pošlapali jej: sberete cesty kamení, a smecte na hromady, a zřte ji: aniž co poržtáš.

27. Rozptýlte všecky sílné její, necht astoupí k zabítí: běda jim, nebo přišel den jejich, čas navštívění jejich.

28. Hlas utkáječích a těch, kteříž jsou vyvázi ze země babylonské, aby oznámili na Sionu pomstu Hospodina, Boha našeho, pomsta chrámu jeho.

29. Zvěstujte proti Babylonu mnohým, všem, kteříž natahují lučistě: postavte se proti němu vůkol, ať žádný nevyvázne: odplaťte mu podle skutkův jeho: všecko jakož činil, učiníte jemu: nebo proti Hospodinu pozdržil se, proti Svatému israelskému.

30. Protož padnou mládeci jeho na ulicích jeho: a věštkni muži bojovní jeho umlknou v ten den, dí Hospodin.

31. Aj já na tebe,¹² pyšný, praví Pán Báh zástupův: neboť přišel den tvůj, čas navštívění tvého.

32. I padne pyšný, a zboří se, a nebude, kdo by jej zdvihl: a zapálím oheň v městech jeho, a sžije všecko v okolí jeho.

33. Toto praví Hospodin zástupův: Potupu anšej synové israelští, i synové judští spolu: vštkni, kteříž je zjímali, drží je, nechťají propustiti jich.

34. Vykupitel jejich silný, Hospodin zástupův jméno jeho, právem hájiti bude pře jejich, aby pšetrádl zemi, a pohnal obyvatele babylonskými.

35. Meč na Chaldejské,¹³ dí Hospodin, a na obyvatele babylonské, i na kněžata i na moudré jeho.

36. Meč na hadače jeho, kteříž blázní budou: meč na silné jeho, kteříž báti se budou.

¹⁰ t. j. Cyra, král perský.

¹¹ t. j. všecko za ním; anebo jejich děti a potomky.

¹² t. j. přijde a potrášim tě, králi babylonský. Vis z toho, jak Báh pyšným se protiví!

Г'ЮЕНІ СЕВИНАТЕК.

37. Meč na koně jeho, a na vozy jeho i na všecken obecný lid, kterýž jest u prostřed něho: a budou jako ženy: meč na pokladě jeho, kteříž rozebrání budou.

38. Suchota na vody jeho bude, a vyschnou: nebo země rytin¹² jest, a v potvorách¹³ se chluví.

39. Protož bydliti tam budou drakové s divými muži:¹⁴ a bydliti budou v něm pštrosové: a nebude obýváno dále až na věky, aniž bude vzděláváno až do národů i národův.

40. Jakož podvrátil Hospodin Sodomu a Gomorrhru a okolní města její, dí Hospodin: nebude přebývat tam muž a nebude bydliti v něm syn člověka.

41. Aj lid táhne od pálnoci, a národ veliký, i králové mnozi povstanou od končin země.

42. Lučisté a štít uchopí; ukrutí jsou a nemilosrdní: hlas jejich jako moře zvuctí bude: a na koně vsednou, jako muž připravený k boji proti tobě, dcero bablyonák.

43. Uslýšel král bablyonský pověst jich, a klesly ruce jeho: úzkost pojala jej, bolest jako [ženu] ku porodu pracující.

44. Aj jako lev vystoupí z pýchy jordanské ku krásě silné:¹⁵ nebof učiním, aby v náhle běžel k ní: a kdo bude ten vyvolený, jehož ustanovím nad ní? nebo kdo jest mně podoběn? a kdo mne strpí? a kdo jest ten pastýř, který by odporoval obličejí mému?

45. Protož slyšte radu Hospodinovu, kterouž usazeli proti Bablyonu, a myšlení jeho, kterýž umysli proti zemi chaldejské: Žeť je strážnou malíčci stád. Žeť rozmetán bude s nimi přibýtek jejich.

46. Hlasem¹⁷ zajetí Bablyona pohne se země, a křik mezi národy slyán bude.

KAPITOLA LI.

O smát dále.

1. Toto praví Hospodin: Aj já vzbudím na Bablyon a na obyvatele jeho, kteří srdce svého pozdvihli proti mně, jako vtr morový.¹

2. I pošlu na Bablyon vějíče,² a převrátí budou její, a zkazí zemi jeho: nebo přijdou naň odevšad v den soužení jeho.

3. Nenatahuj ten, kterýž nastahuje lučisté svého, a nevstupuj obléčený v pancíř,³ nešetítež míladencův jeho, zbité všecko vojsko jeho.

4. I padnou zbití v zemi chaldejské: a ranění v krajínách jeho.

5. Nebt jest neosířel Israel a Juda od Boha svého, Hospodina Zastupův: země pak jejich⁴ naplněna jest proviněním proti Svátému israelakému.

6. Utecte z prostředku Bablyona a zachovejte jedenkaždý

¹² t. j. modí, modloňahby.

¹³ t. j. v potvorách obrátek bohův svých, a v obavých obřadech modloňahských.

¹⁴ Viz Isaías 13. 21. pozn.

¹⁵ t. j. s utěšeného, bujného sdolí pojednákného proti králemu a pervačnou msetu.

¹⁶ t. j. pádem města Bablyona celá země se otřese.

KAPITOLA LI.

¹ t. j. pálnoci, všekazící: Cyrus a Darius od severu přitáhli na Bablyon (v. 2.).

² t. j. shoubce, plienlice. Co dále praví, dílem k Bablyonským jest řečeno, dílem k vítězům.

³ t. j. nikdo z bablyonských neodpírej: všecka obrana bude marná.

⁴ t. j. Chaldejských; to přilisi utěšovalí lid jeho.

život svůj: nemléte nad nepravostí jeho: nebo čas pomst jež od Hospodina: odplatu on dá jemu.

7. Kalich zlatý [byl] Bablyon v ruce Hospodinově, opojující všeknu zemi:⁵ a vína jeho plii národové a proto potčeli se.

8.* V náhle padl Bablyon, a potřín jest: květe nad ním, vezměte balsam na bolest jeho, zda by snad uzdraven byl.⁷ 9.* Hojili jsme Bablyon, ale není zhojen; nebo upustme jej, a pojíme jedenkaždý do země své: nebo přisál až k nebesům soud jeho, a pozdvížen jest až k oblakům.*

10. Vyjevili Hospodin spravedlnosti naše: pojďte, a vypravujme na Siouu dílo Hospodina, Boha našeho.

11.¹⁰ Naostřete střely, a naplňte toulý: vzbudil Hospodin ducha králův měděských: a proti Bablyonu mysl jeho jest, aby jej zkazil, nebo pomsta Hospodinova jest, pomsta chrámu jeho.¹¹

12. Na zdech bablyonských zviňnajte prápor, rozmožte stráž, postavte strážné, připravte zálohy; nebo umysl Hospodina, i učinil, cožkoli mluvil proti obyvatelům bablyonským.

13. Kterýž bydlíš nad vodami mnohými,¹² bohatý v polkládch, přišel konec tvůj, míra přetřmtní trého.¹³

14. Přisáhl jest Hospodin Zastupův akrze duši svou: Že té naplním lidmi jako chroustem, a pšea z vzbuzujících se nad tebou k boji zpívána bude!¹⁴

15. On jest ten, který učinil zemi mocí svou, [kterýž] připravil okřelek světa moudrostí svou, a opatřností svou rozláhl nebesa.

16. Když on vydá hlas, rozmožní se vody na nebi: kterýž zdvihá oblaky od kraje země, blesky v dést obrací, a vyvádí vtr z pokladův svých.

17. Bláznivý učiněn jest každý člověk v umění: zahanben jest každý slevač rytinou, poněvadž živá jest slitina jejich, aniž jest ducha v nich.

18. Marná jsou čísta a smích hodna: v čas navšívění svého zahynou.

19. Ne jako tví věci, [jest] díl Jakobův: nebof on jest ten, kterýž učinil všechny věci, a Israel [jest] berla dědicství jeho: Hospodin Zastupův jest jméno jeho.

20. Rozkráší tví mně nástroje válečné,¹⁵ a já rozrazím tebou národy, a zkazím akrze tebe království:

21. a rozrazím akrze tebe koně i jezdecke jeho: a rozrazím akrze tebe vůz i toho, kdož jezdí na něm:

22. a rozrazím akrze tebe muže i ženu: rozrazím akrze tebe starce i dítě: a rozrazím akrze tebe míladence i pannu:

23. a rozrazím akrze tebe pastýře i stádo jeho: a rozrazím

⁵ t. j. Bablyon byl nástrojem v raku Páně, jímž trestal valkové národy, aš smysl posbýl.

⁶ Mluví prorok k národům porobeným: —

⁷ úmšněš dí; smysl: „rána jeho jest nehojitelná!“

⁸ t. j. odpovídají národové, zviňnají israelaky.

⁹ t. j. jako nepravosti jeho byly do nebe volající, tak i trest jeho náramný jest; aš k oblakům dosáh.

¹⁰ Dále k Chaldejským mluví prorok.

¹¹ t. j. pomstati ustanovil Báh skáz chrámu svého.

¹² Bablyone, na ústí dvou moňatných řek, Eufratu a Tigris, do zářiva Perakého.

¹³ Čas trestu trého.

¹⁴ t. j. pošlu proti tobě množství nepřátel, jako shoubného hmyzu (kobyly); š sebe vespolek válečnými plienkami k boji porvzbovati, a nad shoubou tvou radošet jíasti budou.

¹⁵ t. j. tebe, Cyre, jsem k tomu svolil, abys mi rozrázil nástroje válečné Chaldejských, a pomocníkův jejich. Báh posívá mnohdy nepravdliých panovníků k potvrazení národův.

skrze tebe oráče i sřešení jeho: a rozrazím skrze tebe vévody i správce.

24. A odplátím Babylonu, i všechném obyvatelům chaldejským všechno zlé jejich, kteréž činili na Sionu, před očima vašimi, dí Hospodin.

25. Aj já na tebe, horo umrtěnosná!¹⁶ dí Hospodin, kteréž rušíš všecku zemi: a vztáhnu ruku svou k tobě, a srazím tě se skal, a učiním tě v horu spálení.

26. I nevezmu z tebe kamene k úhlu, ani kamene k základům, ale zkažena na věky budeš, praví Hospodin.

27. Vyzdvihněte znamení v zemi; trubte troubou v národech, pověste nad ním národů;¹⁷ zvěstujte proti němu králům Ararat, Menni a Ascenes:¹⁸ sečtěte proti němu Tassar,¹⁹ přiveďte koně jako chroustá a žahadly.²⁰

28. Posvětte proti němu národův, krále země médské, vévod její i všech správců jejich i všelikou zemi její.

29. I pohne se země, a skormoutí se: nebo procitne proti Babylonu úmysl Hospodinův, aby učinil zemi babylonskou pustou, a nebydlitelnou.

30. Ustali jsou silní babylonští od boje, bydleli v pevnostech: pohlcena jest síla jejich, a učinění jsou jako ženy: zapálení jsou stanové jeho, potřítý jsou závory jeho.

31. Běhouc potkává běhouna, a posel potkává posla. aby oznámil králi babylonskému, že dobyto jest město jeho od konce až do konce:

32. a že brodové jsou osazeni, a bláta²¹ zapálena ohněm a muži bojovní předěšeni.

33. Nebo toto praví Hospodin zástupův, Báh israelský: Decra babylonská jest jako humno, čas [jest] mlácení jejího: ještě malíčko, a přijde čas žné její.

34.²² Snědli mne, sežrali mne Nabuchodonosor, král babylonský: učinil mne jako nádobu prázdnou, pohltil mne jako drak. naplnil břicho své útlostí mou a vyvrhl mne.²³

35. Nepravost proti mně [spáchaná], a tělo mé přijdiž na Babylon! praví přibytěk sionský: a krev má na obyvatel zemi chaldejské! praví Jerusálem.

36. Protož toto praví Hospodin: Aj já souditi budu při tvou, a vykonám pomstu tvou; a pusté učiním moře jeho, a vysuším pramen jeho.

37. I bude Babylon v hromady, v přibytěk drakův, v úžas, a spění, poněvadž nebude obyvatele.

38. Spolu jako lvové fvaří budou, hřivami potírásati budou jako lvíčata.²⁴

39. V horkosti jejich položim nápoje jejich,²⁵ a opojím

je, aby tvrdé usnul, a usnuli anem věčným, a nepovstali, dí Hospodin.

40. Povedu je jako berany k zabiti, a jako skopce s kozly.²⁶ Kterak dobyt jest Sesach,²⁷ a vzat jest slavný vši země? Kterak jest učiněn v úžas Babylon mezi národy?

42. Vystoupilo na Babylon moře, množstvím vin jeho přikryt jest.

43. Učiněna jsou města jeho v úžas, zemi nebydlitelnou a pustou, zemf, v níž žádný nebude bydleti, aniž bude choditi přes ni syn člověka.

44. A navštívím Běle v Babyloně, a vyvrnu, což shtil, z úst jeho, a nepohnou se k němu více národové, poněvadž i zed babylonská zboží se.

45. Vydjete z prostředku jeho, lidé máj: aby spasil jeden-každý duši svou před hněvem prchlivosti Hospodinovy.

46. A aby snad neobmčkřilo se srdce vaše, a báli jste se pověsti, kteréž slyšána bude v zemi: a přijde v roce pověst, a po tom roce pověst; a nepravost v zemi a panovník na panovníka.²⁷

47. Protož aj dnové jdou, a navštívím rytiny babylonské: a všechna země jeho zahanbena bude, i váčnicki zbiti jeho padnou uprostřed něho.

48. A plemati bulou nad Babylonem nebesa i země, i všechno, co v nich jest: neboť od pádnoci přitáhnu na něj loupežnicki, dí Hospodin.

49. A jako učinil Babylon, aby padli zbiti v Izraeli: tak z Babylonu padnou zbiti ve vši zemi.

50. Kterž utekli jste meč, pojďte, nestájte; zpomínejte z daleka na Hospodina, a Jerusálem vzejdiž na srdce vaše.²⁸ Zahanbení jsme, nebo jsme slyšeli pohanění: přikryla hanba tvář naše: že přišli cizí do svatyně domu Hospodinova.

52. Protvž aj dnové jdou, dí Hospodin: a navštívím rytiny jeho. a po vši zemi jeho fráti bude zraněny.

53. Byt pak vstoupil Babylon na nebe a utvrdil na výsosti afu svou: přijdou ode mne zhubové jeho, dí Hospodin.

54. Hlas křiku z Babylonu, a potnění veliké z země chaldejské:

55. neboť pohubil Hospodin Babylon, a vyhladil z něho hlas vjduč: a zvuctí budou vlny jejich jako vody mnohé: vydal zvuk hlas jejich;

56. neboť přijde na něj, to jest na Babylon, loupežník. a zjtmáni budou silní jeho, a ochabje jest lučisté jejich, nebo silný mstiel Hospodin odplacuje odplati.²⁹

57. I opojím knížata jeho i moudré jeho, a vévody jeho, a správce jeho, a silné jeho; a usnou snem věčným, a neprocitnou, dí král, Hospodin zástupův jméno jeho.

58. Toto praví Hospodin zástupův: Zed babylonská, ta široká, podkopána, podkopána bude, a brány jeho vysoké spleny budou ohněm, a práce lidí budou v nivec, a práce národů k ohni budou, a zahynou.

59. Slovo, kteréž přikázal Jeremiáš prorok Sarajášovi, synu Nerišovu, syna Masášova, když se bral s Sedecíášem králem do Babylonu, léta čtvrtého kralování jeho:³⁰ byl pak Sarajáš knížetem prorokův.³¹

¹⁶ t. j. Babylone, jenž se hrde vypisá a modlostežbou svou kazí, namrčený národ.

¹⁷ t. j. k boji, poněvadž se války posvátým obřady, oběti a p. saňaly. —

¹⁸ Armeece horní, kdež jest pohoří Araratské, i dolní (Menne): Ascenes jest Askanie, krajina v měsí Asil, jejížto obyvatelé s Cýrem proti Babylonu přitáhli.

¹⁹ t. j. Mochotivo, vojvody: —

²⁰ Die hebr.: „kobytek jetátych“, svištění druh zhubového toho hmyzu.

²¹ t. j. rokyti v blátech, které spáliti kázal Cýrus, aby snazší byl přístup do města: roslo pak tam rokyti [jakož i v Nilu] svjší stromů.

²² Mlavi prorok jménem národa Judského.

²³ t. j. z vlasti mé do ciziny, do zajetí: a nebo: „nezalil mne“, ale mnef mne opět propustil. (Viz 44)

²⁴ t. j. bajnosti při hodech, které jim pak zhubné bodou. Rozmří hody, jest slavil Baltazar král se svým dvorem právě, když Cýrus v Babylon vtrhl.

²⁵ t. j. když se rospáli vinem, skozdím hody jejich, a dám jim z mého kalichu piti. (Dan. 5)

²⁶ t. j. Babylon. (Viz 25, 26.)

²⁷ Die hebr.: panovník proti panovníku; všechno to jest znamením nebezpečných bouřlivých časův.

²⁸ t. j. hluk velikého množství obyvatelstva, jako byvá v hlavním městě.

²⁹ t. j. jižto nebo vřevostí jim odplati.

³⁰ t. j. když cestoval do Babylonu, aby počil návštěvy svou krále Nabuchodonosora.

³¹ t. j. představeným nad proroky (IV. Král. 25, 18.), j. představeným darů, t. j. maje dary králi obětovaně přijímati, a k němu donášeti.

60. A sepal jest Jeremiás všecko zlé, kteréž přijíti málo na Babylon, v knize jedné: všecka slova ta, kteréž jsou psána proti Babylonu.

61. I řekl Jeremiás k Sarajásovi: Když přijdeš do Babylona, a uřídíš, a přečteš všecka slova tato,

62. diš: Hospodine, ty jsi mluvil proti místu tomuto, že je zkažíš: že nebude, kdo by v něm bydlil, od člověka až do hovada, a aby bylo věčnou pustinou.

63. A když dočteš knihu tuto, přivážeš k ní kámen, a uvážeš ji do prostřed Enfratu

64. a diš: Tak potopen bude Babylon, a nepovstane od tváři souzení, kteréž já uvodím na něj, a rozmetán bude. Až potud slova Jeremiášova.²²

KAPITOLA LII.

Vypravuje, jak město Jeruzalém dobyto, zaplěno a spustošeno jest; jak král Sedeciáš jst, odepán a odvrazen, nádobí chrámové pobráno, a Joachim u Evilmerodacha milosti došel.

1. V jedenmécitma letech byl Sedeciáš, když počal kralovati: a jedenácté let kraloval v Jeruzalemě, a jméno matky jeho Amítal, dcera Jeremiáše z Lobna.

2. I činil zlé před očima Hospodinovými, všecko tak, jakž byl činil Joachim.

3. Proto byla prchlivost Hospodinova proti Jeruzalému a proti Judovi, až je i zavrhil od tváři své: a odstoupil Sedeciáš od krále babylonského.

4. Stalo se pak léta devátého kralování jeho, měsíce desátého, v desátý den měsíce: že přitáhl Nabuchodonosor, král babylonský, on i všecko vojsko jeho proti Jeruzalému, a oblehli jej, a vzdávali proti němu ohrady vřkol.

5. A bylo město obleženo až do jedenáctého léta krále Sedeciáše.

6. Měsíce pak čtvrtého, devátého [dne téhož] měsíce rozmož se hlad v městě: a neměl pokrmtv lid země.

7. I prolomeno jest město. a vřickni muži bojovní jeho utekli, a vyšli z města v noci cestou brány, kteréž jest mezi dvoji zdí, a vede k zahrádě královské [když Chaldejští oblehli byli město vřkol] a ušli cestou, kteréž vede na poušť.

8. I honilo vojsko chaldejské krále: a postihli Sedeciáše na poušti, kteréž jest podle Jericha: a všecko komonstvo jeho rozprchlo se od něho.

9. A javše krále, přivedli ho ku králi babylonskému do Reblatha, kteréž jest v zemi Emath: a vřkli nad ním soudy.

10. I pobíl král babylonský syny Sedeciášovy před očima jeho: ano i všecka knížata judská zbil v Reblatha.

11. A oči Sedeciášovy vyloupil, a svázal ho pouty, a přivedl jej král babylonský do Babylona, a vsadil jej do domu žaláře až do dne smrti jeho.

12. Měsíce pak pátého, desátého [dne téhož] měsíce, jest léta devatenáctého [kralování] Nabuchodonosora, krále babylonského: přitáhl Nabuzardan, kníže vojska, kterýž stával před králem babylonským, do Jeruzaléma.

²² Následující kapitola (52.) není od Jeremiáše sepsána, ale jest od někoho jiného pro lepší srozumění přirovnání Jeremiášových; sebrána s čtvrtých knih Král. kap. 24. a 25. a z Jeremiáše kap. 39, kteréž viz.

KAPITOLA LII.

¹ Král. 25. 8. má: "sedmý den"; snad, že toho dne přitáhl a desátého seprav chrám zapálil.

13. I zapálil dům Hospodinův, a dům královský, a všecky domy jeruzalémské, a vřický dům veliký vypálil ohněm.

14. A všecko zed jeruzalémskou vřkol pobořilo všecko vojsko chaldejské, kteréž bylo se správcem vojska.

15. Z chudých pak lidu, a z ostatku lidu obecného, kterýž byl zůstal v městě, a z pobožků, kteříž byli utekli ku králi babylonskému, i jiné z množství odvodi Nabuzardan, kníže vojska.

16. Z chudých pak země zanechal Nabuzardan, kníže vojska, vinaře a ořeče.

17. Sloupy také mědné, kteříž byli v domě Hospodinově, a podstavky a more mědné, kteréž bylo v domě Hospodinově, ztloukl Chaldejští, a vzali všecmu měd z nich do Babylona.

18. A kotle i vidlice a nástroje hudebné i mědnice i mozdídky i všecky nádoby mědné, kteréž k posluhování byly, pobrali:

19. a štoudev i nádoby, v nichž byly vonné věci, a džbány i mědnice i svíce a modřife i číše: kolikkoli bylo zlatých, zlaté: a kolikkoli stříbrných, stříbrné pobral správce vojska:

20. a sloupy dva, a more jedno, a volhá dvanácte mědných, kteříž byli pod podstavky, kteréž byl uďelal král Salomoun do domu Hospodinova: nebylo váhy mědi všech těch nádob.

21. Ze sloupův pak osmnácti loket byl svřjší sloup jeden, a provázek dvanácti loket obcházel jej: ztlouští čtyř prřtvů a vnřt byl dutý.

22. A makovice na obou mědné: výška makovice jedné pěti loket: a mřžky, a jablka granátová na koruně vřkol, všecko mědné. Nápodobě druhý sloup i granátová jablka.

23. A bylo jablek granátových seřadesát šest vsiutých: a všeč jablek granátových sto na mřžkách vřkol bylo.

24. I vzal správce vojska Sarajáše, kněze předního, a Sofoniáše, kněze druhého, a tři strážné síně.

25. A z města vzal komorníka jednoho, kterýž byl ustanoven nad muži bojovnými: a sedm mužů z těch, kteříž vřdali tvář královu, kteříž nalezení byli v městě: a předního písaře vojska, kterýž cvřčil nových vojákův; a šedesácte mužův z lidu země, kteříž nalezení byli u prostřed města.

26. Vzal pak je Nabuzardan, správce vojska, a vedl je ku králi babylonskému do Reblatha.

27. I pobyl je král babylonský, a zavřzdel je v Reblatha v zemi Emat: a zaveden jest Juda ze země své.

28. Tent jest lid, kterýž zavřdel Nabuchodonosor: léta sedmého tři tisíce a třimecímá [obyvatelů] Judských:

29. léta osmnáctého [kralování] Nabuchodonosorova z Jeruzaléma duř osm set třiceti dvě;

30. léta třimecímého [kralování] Nabuchodonosorova zavřdel Nabuzardan, správce vojska, duř Židův sedm set čtyřiceti pět. Všech tedy duř, čtyři tisíce šest set.

31. I stalo se třicátého sedmého léta přestěhování Joachima, krále judského, dvanáctého měsíce, dvacátého pátého [dne téhož] měsíce, povřžil Evilmerodach, král babylonský, téhož léta kralování svého hlavy Joachima, krále judského, a vřvedl jej z domu žaláře.

32. A mluvil s ním dobré věci, a postavil trůn jeho nad trůny králů, kteříž byli po něm v Babyloně.

33. A proměnil roucho vězení jeho a řídal chléb před ním vzdycky po všecky dny života svého:

34. a pokrmore jeho pokrmore ustavěni byli dávání jemu od krále babylonského, vyměřen na každý den až do dne smrti jeho po všecky dny života jeho.

PLÁČ JEREMIÁŠE PROROKA.

Tak sluje následujících patero kapitol, působící o sobě zvláštní knihu, poněvadž v nich sv. prorok nad zkázou města Jerusalema, chrámu Hospodinova, a veškerého národa svého žalostně naříká.

Uznává pak při tom kajně, že toho zasloužili Židé za své hříchy, a spolu je nadějí těšit, že se Bůh nad nimi opět smiluje, nepřátely jejich potrestá, a je pak opět, polepš-li se, do země jejich uvede.

Mimo tento smysl uznává církev svatá v žalostných těchto zpěvích i nárek nad úplnou zkázou vyvoleného druhdy lidu Božského, v kterouž uvržen jest, že byl poslaného sobě Vykupitele světa ukrutně zavraždil; nad utiskováním, které sama od nepřátel svých po všechny časy trpí; nad záhubou, v níž každá duše hříchem se uvrhne; konečně v utrpení lidu Božského vůbec a proroka Jeremiáše zvlášť (kap. 3.) představuje si muky a smrt Krista Pána; proto i výročně v pašijový týden tyto zpěvy žalostně pje. Tak je čti i každá věrná, zbožná duše.

V hebrejském čtení počínají se jednotlivé verše jednotlivými písmeny hebrejské abecedy pořadě; proto se v překladu před každým veršem hebrejské písmeno jmenuje.

I stalo se, když do zajetí odveden jest Israel, a Jerusalema způsčten, seděl Jeremiáš prorok pláče a kvíle naříkáním tímto v Jerusalemě, hořkou myslí vzdychaje a lkaje řekl:

KAPITOLA I.

Naříká nad bídou lidu Judského — Jlé zasloužil za hříchy své, — prosí za pomoci a vyvobození.

1. Alef. Kterak sedí samotné město plné lidu: učiněna jest jako vdovou paní národů; kněžna krajín poplatnou učiněna jest.¹

2. Beth. Pláčíc pláče² v noci, a slzy její po lících jejích: není, kdo by jí potěšil ze všech milých jejích: všickni přátelé její pobrhlí jí, a učinění jsou jí nepřátelé.

3. Ghimel. Odštěhoval se Juda³ pro souzení, a pro množství služebnosti: bydlí mezi národy, aniž nalezi odpočinutí: všickni protivníci její⁴ postihli jsou jí v úzkostech.⁵

KAPITOLA I.

¹ t. j. město druhdy lidnaté, sedí, truchlí osamělé a pusté, jako vdova opuštěná od obouť ocelů; tuto zvlášť „opuštěná od Boha, pravého obouť svého“. Tak se představuje národ Judský na památném penzi Vespasiana, co žena z zahalenou smutně trvá, sedíc pod palmovým stromem.

² t. j. Jlé Amosův, Moabův, Filištínů a j. poplatní byl.

³ t. j. v zámořku svém.

⁴ t. j. a národů, jichž přísel si předebe slaski bloudit.

⁵ Judští se odstěhovali se své vlasti vliční, i ti, kteří v ní ještě postáli byli.

⁶ t. j. dcery Judské, dcery Slonaké.

⁷ t. j. v úzkostech jejích, ana neví, co si počíti a kde se skrýti; jinak: v „tíšních“, kamž jí vechni jako lovi plachou svět.

4. Daleth. Cesty k Slonu kvílí, protože nejsou, kdož by přicházeli k slavnosti: všechny brány jeho jsou zbořeny: kněží jeho lkající: panny jeho škaré,⁶ a on sám potlačen jest hořkostí.

5. He. Učinění jsou nepřátelé jeho v hlavu,⁷ odpůrcové jeho zbohatli: neboť Hospodin inulvil proti němu⁸ pro množství nepravostí jeho: malíci jeho vedeni jsou do zajetí před tváří trýznitele.⁹

6. Vau. I minula dceru slonskou všechna krása její: učiněna jsou knížata její jako skopcové, nenalézající pastvy: i odešli bez síly před tváří ženoučích.

7. Zain. Rozpomenu se Jerusalema na dny trápení svého, a na přestoupení, i všechny zádoné věci své, kteréž mival ode dnu starodávných, když upadl lid jeho v ruku nepřátelkou, a nebylo pomocníka: viděli jej nepřátelé, a posmívali se sobotám jeho.¹⁰

¹ t. j. neosudobný, v oděvu smutkovém; j. zneuctěný; j. lkající; j. hořem oemědě.

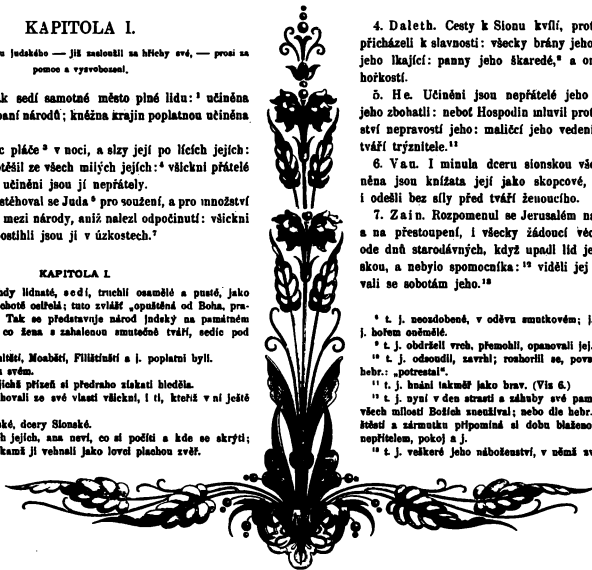
² t. j. obdrželi vrch, přemohli, opanovali jej.

³ t. j. odsoudivi, savři; rosborili se, povstali jako protivník; die hebr.: „potrestal“.

⁴ t. j. hnán lkavě jako brv. (Vis 6.)

⁵ t. j. nyní v den strasti a záhuby své pamatuje na své hříchy, do všech milostí Božích zneuctíval; nebo die hebr.: „nyni v den svého neštěstí a zámořku připomíná si dobu blaženosti své,“ vítězství nad nepřítelům, pokoj a j.

⁶ t. j. veškeré jeho náboženství, v němž zvlášť svčeni 7. dne se

PAN JEZIS MEZI DOKTORY.

8. Heth. Hřícením zhršeli Jerusálém, protož nestálý učiněn jest: všickni, kteříž jej oslavovali, zhrželi jím, protož viděli pohánění jeho: on pak úpěje obrátil se zpět.

9. Theth. Nečistoty jeho jsou na nohou jeho, aníž pomůže na konec svůj: snůžen jest velmi, nemaje potěšitele: „Viz Hospodine trápení mé, neboť vzmohl se nepřítel.“

10. Jod. Vztáhl ruku svou nepřítel ke všem žádoucím věcem jeho: nebo viděl národy vcházející do svatyně jeho, o nichž jsi byl přikázal, aby neváchali do shrmatéžné tvébo.

11. Kaf. Veškeren lid jeho lká a hledá chleba: dávají vseliké drabé věci své za pokrm k občerstvení duše. Vezvřiz Hospodine a popať, neboť jsem chatrný učiněn.

12. Lam ed. Ó vy všickni, kteříž jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li bolest jako bolest má: neb jest sebral jako vinici mne, jakož mluvil Hospodin v den hněvu prchlivosti své.

13. Mem. S výsosti sejal oheň do kostí mých a vručil¹⁴ mne: rozestřel síť nohám mým, obrátil mne zpět: učinil mne zpuštěho, celý den žalostí zmořného.

14. Nun. Bdělo jest¹⁵ jeho nepravostí mých: v ruce jeho svinuty jsou, a vloženy na hrdlo mé: zemlela jest síla má: vydal mne Pán v ruku, z níž nebudu moci povstati.

15. Sam ed. Odjal všechny vzácné moje Pán z prostředku mého: povolal proti mně času, aby potřežil vyvolence moje: čefen šlapal Pán panné, dceri judské.¹⁶

16. Ain. Protož já pláči, a oko mé vydává vody: nebo daleko vzdálen jest ode mne potěšitel, jenž by obrátil duši mou:¹⁷ učinění jsou ztraceni synové moji, nebo vzmohl se nepřítel.

17. Fe. Rozprostřel Sion ruce své, a není, kdo by ho potěšil: vzbudil Hospodin proti Jakobovi vůkol něho nepřátely jeho; učiněn jest Jerusálém jako poskrvnaná tokem míšičným mezi nimi.

18. Sade. Spravedlivý jest Hospodin, neb jsem úst jeho k hněvosti popudil. Slyšte, prosím, všickni národové, a vizte bolest mou: panny mé i mládenci moji odešli do zajetí.

19. Kof. Volal jsem na přátele své, a oni mne oklamali: kněží moji, a starci moji v městě zhylni: neb hledali pokrmu sobě, aby občerstvili duši svou.

20. Reš. Pohleď, Hospodine, neboť soužen jsem; zkrmonou-ceny jsou vnitřnosti mé: podvráceno jest srdce mé a voné, nebo hořkosti plný jsem. Vané hubí mne, a doma podobné smrti jest.

21. Sin. Uslyšeli jsou, že já vzdychám, a není, kdo by mne potěšil: všickni nepřátelé moji slyšeli o neštěstí mém. Veselil se, že ty jsi to učinil: přivedl jsi den potěšení, a budou mně podobní.

22. Tau. Vzejdiž všecko zlé jejich před tebe: a obef je, jako jsi obral mne pro všechny nepravosti moje: neboť mnohá jsou úpení má, a srdce mé jest truchlivé.

sachovalno; poháně jím proto přezdívali „Soboháti“; neposuzávajíce v naslepenosti své potřebu odpočinku dne sobého; a nebo: „Jeho zkáze.“

¹⁴ t. j. evřil, zstrelal mne.

¹⁵ Die hebr.: „vřiváno, přitříváno.“ tak že sláf.

¹⁶ t. j. dceri Judskou, či Jerusálém potěšil a potřežil, jako se šlapou hrozny v čefeni.

¹⁷ t. j. občřil, občerstvil. V zámřtuku myšl, že od Boha jsouc opšitěno, zabýne.

KAPITOLA II.

Křtil proroek nad zkázou másta, a chrámá Jerusálémáho, a napomál Sionu bez ostatní k Bohu na milosť špřt.

1. Alef. Kterak zastřel mrákotou v prchlivosti své Pán dceru sionkou: shodil s nebe na zemi slavnou Israelkou, a nevzpomněl na podnož noubou svých¹ v den prchlivosti své.

2. Beth. Svrhl Pán všechny krásné věci Jakobovy, aníž ušetřil: zbořil v prchlivosti své ohrady panny Judské, a porřhl na zemi: poskrvnil království i kněžata její.

3. Ghimel. Zlomil v hněvu prchlivosti své vselický roh israelický:² odvrátil zpět pravici svou od tváři nepřítelce:³ a zapálil v Jakobovi jako oheň plamene šířajícího vůkol.

4. Daleth. Natahl lučičstvé jako nepřítel. utvrdil pravici svou jako protivník a zbil vše, což pěkného bylo k pohledění v stánku dcery sionské; vyřil jako oheň rozhněvání své.

5. He. Učiněn jest Pán jako nepřítel: svrhl Israele, svrhl všechny zdi jeho: rozmetl ohrady jeho, a naplnil doč judakou ponížením a použtenou.⁴

6. Vau. A rozmetal jako zahřdu stan svůj, strhl stánek svůj: v zapomenutí dal Hospodin na Sionu slavnost i sobotu: a v potupu, i v rozhněvání prchlivosti své [dal] krále i kněze.

7. Zain. Zavrhl jest Pán oltář svůj, zlořečil svatyni své; vydal v ruku nepřítelce zdi věži jeho: hlas vydali jsou v domě Hospodineho v den slavný.

8. Heth. Mysli Hospodin zkazil zed dcery sionské: roz-táhl provazec svůj,⁵ a neodvrátil ruky své od zhouby: i kvililo přezdíval, a zed spěnu rozmetána jest.

9. Theth. Pohřiveny jsou v zemi brány její: zkazil a setřel závoř její: král její i kněžata její [jsou] mezi národy: a senel zákona, a proroci její nenalezli vidění od Hospodina.

10. Jod. Sedli na zemi, umkli starci dcery sionské: posypali popelem hlav svých, přepsáli se žíněmi, svěsili k zemi hlavy své panny jerusálémské.

11. Kaf. Hynou od slz očí mé, zkrmontila se střeva má: vyřila se na zemi játra má nad potřením dcery lidu mého když hyne malický, a kojence na ulicích másta.

12. Lam ed. Matřkám svým říkáli: Kde jest pšnice a vřno?⁶ Když hynuli⁷ jako ranění po ulicích másta: když rypouštěli duše své v řtůu matek svých.

13. Mem. Komu pirovnám tebe? anebo komu připodob-nám tebe, dcero jerusálémská? komu ti rovnu učinám, a po-těším tě, panno, dcero sionská? Nebo velik jest jako moře potřením tvé: kdož té zbořil?

14. Nun. Proroci tvoji vidáli tobě křivé věci, a bláznivé.

KAPITOLA II.

¹ t. j. neobhádal se na chrám a archu, viditelné znamení přítomnosti své.

² t. j. roh byl obrasen síly, tedy: „potřežil vselickou sílu Iz-aelovu“; nebo vřiváno, tedy: „pohabil vše, co vřiváno bylo“ —

³ t. j. nevřtáhl ruky své k potřením nepřítelce, jako prve činával; nebo: „opustil je, nepropřál jím své pomoci proti nepřítelce.“

⁴ t. j. „pohabil, potřežil v Judské zemi vselický obyvatelstvo, muže i ženy.“ nebo die hebr.: „naplnil Jerusálém zámřtukem a žalostí.“

⁵ t. j. jako se podle pravika pečlivě staví; tak on naschvál všecko zbil, a do kofen vřvřtil. (Is. 34. 11.) nebo: „nazmařil si jistě řstky k špřitě zhouby.“

⁶ t. j. chleba a vřnu, jlati a pšit.

⁷ t. j. hladem v čas občřitěno másta v nářřitě roděčiv.

aniž otvárali nepravosti tvé, aby tě byli k pokání povzbudili: ale viděli tobě přijímání křivá i vyhnanství.⁸

15. S a m e c h. Tieskali nad tebou rukama všickni, jdouce po cestě: sypěli a křvali hlavou svou nad dcerou Jerusálmskou: To-li jest, křouce, to město dokonale krásy, radost veskeré země?

16. F e. Otevřeli na tebe ústa svá všickni nepřítelé tvoji: sypěli a akypěli zubami, a říkali: Sežerme; hle, tento jest den, kteréhož jsme očekávali; nalezi, viděli jsme [jej].

17. A i n. Učinil Hospodín, co myslil, splnil řeč svou, kterouž byl přikázal ode dne dávných: zkažil, a neustetřil, a obveselil nad tebou nepřítelé, a povýšil rohu protivníků tvých.

18. S a d e. Volalo srdce jejich⁹ ku Pánu nade zemi dcery slonské: Vyveď jako potok slzy dnem i nocí; neďávej sobě odpocínouti, aniž umkni zřítelnicí oka tvého.

19. K o f. Vstaň, chval v noci, při počátku bdění:¹⁰ vylévej jako vodu srdce své před obličejem Páně: pozdvihuj k němu rukou svých za duši dítek svých, kteréž zhytny hladem na počátku všech rozcestí.¹¹

20. R e š. Pohled Hospodine a popať, koho jsi tak jako vino obral: budou-li pak jísti ženy plod svůj, malické podle mýry dlaně?¹² Bude-li pak zabit v svatyni Páně kněz a prorok?

21. S i n. Leželi jsou na zemi vně pachole i starce: panny mé, i mládence moji padli ode meče, zblil jsi je v den přehli-voští své: zblil jsi, aniž jsi se smiloval.

22. T a u. Povoal jsi jako ke dni slavnému těch, kteří by me strašili vůkol, a nebyl ve dni přehliivosti Hospodínovy, kdo by utekl, a ostenen byl: kteréž jsem odchovala, a vyzivila, nepřítel můj zhubil je.

KAPITOLA III.

Křivil nad velkým utrpením svým; nepamíná lid, aby se polepšil, a předpovídá, že Báh nepřítelé jejich potrestá. — Jeremiášem křivcem předpovídá se tato svátá Kristus Pán.

1. A l e f. Já muž vída chudobu svou v metle rozhodávám jeho.

2. A l e f. Mne zahnal jest, a uvedl v temnosti, a ne v světlo.

3. A l e f. Toliko na mne se obrátil a obracel ruku svou celý den.

4. B e t h. Zastaralou učinil kůže mou i tělo mé. setřel kosti mé.

5. B e t h. Stavěl vůkol mne a obkličil mne žlučí, a úsilím.¹

6. B e t h. Ve tmách postavil mne, jako mrtvé věčné.

¹ t. j. prorokovali tobě křivě o ochráně Boží a o vyhnání do zajetí, onu nepřítelé si alibujice, toto za samožně vydávajice. Hebr.: „Vydávali ti vytčení křivá a sváděná.“

² t. j. obyvatelé Jerusálmští tak srdceš a tak zpěnlivě volali ku Pánu, až to i samé zdi porušovalo ku pláči, křouce: — nebo: „Kvůli hoře nad zánubou milého města svého.“

³ t. j. noc rozsvětlil státi na šterero bdění, a die tobo se jak stráž městská, tak chrývá a sluhý chrámové střídaly.

⁴ t. j. na rostlých úlic.

⁵ t. j. dítky na píď sdělil, t. dítky plénkami obvinuté.

KAPITOLA III.

¹ t. j. jako nepřítel ohradám svárá město, tak on mne setřel krumnými bolestmi. (Vis 15.)

7. G h i m e l. Obrady vzdělal vůkol proti mně, abych nevyšel: obžilil pouťo mé.

8. G h i m e l. Ale i když jsem volal a prosil, nepřipustil modlitbu mé.

9. G h i m e l. Zavřel cesty mé kamením čtverhranným: stezky mé podvrátil.

10. D a l e t h. [Jako] medvěd čňající učiněn jest máš: [jako] lev v skrýších.

11. D a l e t h. Stezky mé podvrátil a zlámal mne: učinil mne opuštěného.

12. D a l e t h. Natáhl lícště své, a postavil mne jako znamení k stěle.

13. H e. Vpustil v ledví má dcery toulu svého.

14. H e. Učiněn jsem v posměch všemu lidu svému, pšerě jejich celý den.

15. H e. Naplnil mne hofkostmi, opojil mne pelyákem.

16. V a u. A polámá podle počtu² zuby mé, krmil mae popelem.³

17. V a u. A zbraven jest pokoje duše má,⁴ zapomněl jsem na dobré věci.⁵

18. V a u. I řekl jsem: Zahynul konec můj, i naděje má od Hospodina.

19. Z a i n. Rozpomeň se na chudobu, a na přestoupení mé, na pelyněk, i na žluc.

20. Z a i n. Paměť pamětliv budu, a chřadnouti bude ve mně duše má.

21. Z a i n. To si připomínaje v srdci svém, proto doufati budu.

22. H e t h. Milosrdenství Hospodínovo, že jsme nezhytni: neb jsou nepřestala slisování jeho.

23. H e t h. Poznám na ústivě:⁶ mnohá jest víra trá.

24. H e t h. Děl můj [jest] Hospodín, řekla duše má: protož budu ho očekávati.

25. T h e t h. Dobrý jest Hospodín doufajícím v něho, duši hledající jeho

26. T h e t h. Dobrý jest očekávati s mlčením spasení Božeho.

27. T h e t h. Dobrý jest muži, když ponese jho od mladosti své.

28. J o d. Seděti bude samotem, a mlčeti: neboť vzal na sebe.

29. J o d. Položí v prachu ústa svá, zdali by byla naděje.⁷

30. J o d. Podá líce bijícím jej, nasycen bude pohaněním.

31. K a f. Nebo nezažene na věky Hospodín.⁸

32. K a f. Nebo jestliže zavřel, i smiluje se podle množství milosrdenství svých.

33. K a f. Neponožilť zajisté ze srdce svého,⁹ a nezavřel synův lidských.

34. L a m e d. Aby potěl pod nohama svýma všechny vězné země,¹⁰

¹ t. j. do posledního; nebo: jeden po druhém.

² V smutku si chlebě popelem posypával.

³ t. j. vši stěčky prádkna, vzdána veliké radosti.

⁴ t. j. nevím nic o štěstí a dobroty dních.

⁵ Die hebr.: „nová na dšitě“, t. jsou každého dne smilování tvá; neboť věčný jsi.

⁶ t. j. ponížil se vždy před Hospodínem, a doufati bude v smilování jeho.

⁷ t. j. tobo, kdož se opravdově k němu obrátil, a smánil se polepšiti hleď.

⁸ t. j. a radostí, a potěšením na vědy: nýbrž aby je skoukal, a přičištěm dal jim k trpělivosti.

⁹ t. j. aby potěšené od lidí dokona potěl; rozuměj sviště zajaty národ judský.

85. Lamed. aby uchýlil soud muže před tvář oblíčeje Nejvyššího.¹¹

86. Lamed. aby převrátil člověka v sondu jeho, Pán nemá.¹²

37. Mem. Kdož jest ten, jenžto by řekl, že se co stává, aby byl Hospodin nerozkázal?

38. Me m. [že] nevyjde z úst Nejvyššího ani zlé ani dobré?¹³

39. Mem. Proč reptá člověk živý, muž za hříchy své?¹⁴

40. Nun. Zpýtajme cest svých, a zkonamejme, a navratme se k Hospodinu.

41. Nun. Pozdvihneme srdcí svých s rukama ku Pánu k nebesům.

42. Nun. Mýt jsme nepravé činili, a k hněvu té popuzovali: proto ty neuprositelný jsi.

43. Samech. Zastřel jsi nás prchlivostí, a porazil jsi nás: zbil jsi, aniž jsi ušetřil.

44. Samech. Postavil jsi před sebou oblak, aby nepronikla modlitba.

45. Samech. Za vykořenění, a zvrážení položil jsi mne u prostřed národův.

46. Fe Otevřeli na nás ústa svá vlčími nepřátelé.

47. Fe. Za strach a osídlo učiněno jest nám proroctví, i k pořízení.

48. Fe. Rozdělení vod vydalo oko mé pro potření dcery lidu mého.

49. Ain. Oko mé souženo jest, aniž uniklo, protože nebylo odpocínati,

50. Ain. dokud by neprohleděl, a nepatřil Hospodin s nebe.

51. Ain. Oko mé oloupilo duši mou¹⁵ pro všechny dcery města mého.¹⁶

52. Sade. Lovemí polapili mne jako ptáka nepřátelé moji darmo.¹⁷

53. Sade. Padl do jámy život můj, a položili kámen na mne.¹⁸

54. Sade. Pozdvihly se vody nad hlavu mou: řekl jsem: Zahynu.

55. Kof. Vyzval jsem jméno tvé, Hospodine z jámy nehlubší.

56. Kof. Hlas můj slyšel jsi: neodvracujíc ucha svého od vzdychání mého a volání.

57. Kof. Přiblížil jsi se v den, když jsem tě vyzval: řekl jsi: Neboj se.

58. Reš. Soudil jsi Pane při duše mé, vykypiteli života mého.

59. Reš. Viděl jsi Hospodine nepravost jejich proti mně: soudíš soud můj

60. Reš. Viděl jsi všecku prchlivost, všechna myšlení jejich proti mně.

¹¹ t. j. aby nedal utíkanému slyšení právného, a spravedlnosti před soudem svých.

¹² t. j. aby proti zaslouženému věc spravedlivou převrátil: toho ani nemá, spravedlivý jest, i trestaje.

¹³ t. j. kdož se ani opovrhá rozumem říci, že Bůh neobje nicého, co se na světě děje, ani netrouhá, ani neodmáháje; takové blázně smýšlení panovalo skoro všude mezi pohany, a od nich i k mnohým z lidu judského prošlo.

¹⁴ t. j. pokutu anděje, trestání jsa, věs, že za hříchy své hodno, zasloužen trpěl. (Luk. 23, 41.)

¹⁵ t. j. velikým pládem život můj hyně.

¹⁶ mni. méma vlasti, dcery masky Jeruzaléma.

¹⁷ t. j. bes přitýni, nemajloe ládného dávodu, pronásledovali, a jali mne.

¹⁸ zahubit mne chtějí v cistěně. (Jer. 38, 6.) Sv. Řehoř tajemně vykládá na propast sítěkého hříchu.

16. Siu. Slyšel jsi pobanění jejich, Hospodine, všechna myšlení jejich proti mně.

62. Siu. Rty povstávajících proti mně, a přemýšlování jejich proti mně celý den.

63. Siu. Sedění jejich, i povstání jejich¹⁹ viz; já jsem píšeš jejich.²⁰

64. Tau. Navrátil jim odplatu Hospodine podle skutkův rukou jejich.

65. Tau. Dáš jim jako štít srdce, dášli tvé.²¹

66. Tau. Střhati je budeš v prchlivosti, a pohubíš pod nebesy, Hospodine.

KAPITOLA IV.

Někdy nad opáčením města a chrámu, a hrozi těmnejším pomstou Boží.

1. Alef. Kterak zatemněno jest zlato, proměnila se barva nejlepší, rozmetáni jsou kamenové svatyně na počátku veškerých ulic.

2. Beth. Synové sionští, slavní a odění zlatem prvni, jak jsou pořízení za nádoby hliněné, dílo rukou hrůšité.

3. Ghimel. Vlak i potvory obnažily pra, krmily mláďata svá: dcera lidu mého ukrutná, jako pštroc na poušti.

4. Daleth. Jazyk kojence přilnul žlázi k dásním jeho: malice žádali chleba a nebyl, kdo by ho lámal jim.

5. He. Kteříž jídali rozkošná, zhypli na cestách: kteří chování byli v zlatohlavcích,²² chopili se lejna.²³

6. Vau. I větší jest učiněna nepravost dcery lidu mého nad hřích Sodomy, kteráž podvrácena jest v okamžení a neujaly se jí ruce.

7. Zain. Nazaretští její bělejší nad anfh, stkvělejší nad mléko, červenější²⁴ nad starou slonovou kůst, pěknější nad safír!²⁵

8. Heth. Zčernala jest nad uhlí tvář jejich, a nejsou poznáni na ulicích: přilnula kůže jejich ku kostem: uschla a učiněna jest jako dřevo.

9. Theth. Lépe bylo těm, kdož zbiti jsou mečem, nežli kdo jsou umoreni hladem: nebo tiho uchrádli, zhubeni jsouce narodou země.²⁶

10. Jod. Ruce žen milosrdných²⁷ vafily syny své: byli jim za pokrm v čas pořízení dcery lidu mého.²⁸

11. Kaf. Dokonal Hospodin prchlivost svou, vyřil hněv rozhněvání svého, a zapálil oheň na Slonu, pohltil i základy jeho.

12. La med. Nevěřili králové země, i všickni obyvatelé okrslika. Byl všel protivník, a nepřítel skrze brány Jeruzalémské.

¹⁹ t. j. veškeré počínání jejich, i tajné úklady i veřejné jejich dání proti mně.

²⁰ t. j. při každé příležitosti předmětem jsem pomstěných písní jich.

²¹ t. j. tresty tvé, které na ně seslal, obkličí a sevrou srdce jejich jako tvrdý štít.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. kterak se změnila všechna předelá skvělost a sláva Jeruzaléma!

² t. j. takovými šaty se odívajíce, anebo na drátech kobercích luhající, a chodíce.

³ t. j. nemajloe hlnde místa; nebo: aby tam něčeho k ukolení hladu našli; a nebo: z hladu i lejna jedli. (Is. 36, 12.)

⁴ t. j. lesklejší.

⁵ Smyl: Lid vlasti mé byl Bohnu mílý, zdravý a bejary, krásný a náležitý.

⁶ t. j. souzi pokrm, který jest následkem neúrody země. Nejkrutější prý jest smrt hladem. (Viz 6, 10.)

⁷ t. j. od přitvození hřosivějších.

⁸ Stalo se: (Viz IV. Král. 6, 28, 29. — Srov. V. Mojš. 28, 68.)

13. Mem. Pro hříchy prorokův jeho a nepravosti kněží jeho, kteříž vylévají v prostřed něho krev spravedlivých.

14. N a n. Bloudili jako slepi po ulicích, poskvrnění jsou v krvi: a když nemohli, drželi podolky své.¹³

15. S a m e c h. Ustupte, poskvrnění! volali na ně,¹⁴ ustupte, odejděte, nedotýkejte se. I svadili se a pohnují jsou: ¹⁵ řekli mezi národy: Nebude více bydleti mezi nimi.¹⁵

16. F e. Tvář Hospodinova rozdělila je,¹⁶ nepřidáť, aby vzhlédla na ně: tváří kněžských nestyděli se, aniž se nad starci smilovali.¹⁶

17. A i n. Kdys jsme ještě stáli, umdlěvaly oči naše po pomoci naší marné, když jsme pilně hleděli k národu, kterýž vysvoboditi nemohli.¹⁷

18. S a d e. Sklouzly šlépěje naše na cestě ulic našich, přiblížil se konec náš: doplnili se dnové naší, nebo přišel konec náš.

19. K o f. Rychlejší byli stíhatelé naší orlic nebeských, po horách honili nás, na poušti nám zálohy kladli.

20. R e š. Duch úst našich, Kristus Pán,¹⁸ jat jest pro hříchy naše, jemuž jsme řekli: V sítnu tvém živi budeme v národěch.

21. S i n. Raduj se a vesel se, dcero edomská, kteráž bydlíš v zemi Hus: k tobě přijde kalich, opojena budeš i obnašena.¹⁷

22. T a u. Doplněna jest nepravost tvá, dcero sionská, nepřidáť ještě, aby tě přestěhoval: navštívili nepravost tvou, dcero edomská, odkryl hříchy tvé.

MODLITBA JEREMIAŠE PROROKA.

KAPITOLA V.

Překládá Boku utrupci lid a prosí o spášení, aby se nad ním smiloval a k předešlé bláznovosti jej přivést.

1. Rozpomeň se, Hospodine, co se jest stalo nám: hled, a viz pohánění naše.

¹ t. j. oni křiví proroci, utrhše nepravými řečmi svými lid v krvavou zlobu, sami jako slepci, nevěduce si rady, po ulicích plných mrtvol lidu zavražděného (4. l.) běhali, a přece pokrytecky posvěděli roucha svá, aby se nepokávnili krví zbitých.

² t. j. praví proroci volali tak k poskvrněným; když pak už nastoupiti nemohli, stal se svár a pohnutí veliké.

³ t. j. stěhli se i pohané a řekli: ...

⁴ t. j. Bůh jejich; opustil je!

⁵ t. j. rozpustila po všech národěch.

⁶ t. j. ani sluhové vládnoucí k osobám posvátným, ani přirozené nevěrosti k starším nasechovali. (Viz toho příklad 2. Paral. 24, 22.)

⁷ Rozumný o Egyptských, kteříž vyšli Židům na pomoc, ale něžeho nepožádali.

⁸ t. j. Pomazaný Pán, král Sedeciáš, jakkoliv nelibechotný, přece byl zaváženým králem, a tak předpodoboval Krista Pána, pro křehky naše jatečno, jehožto dnem oběvi jsme, pod jehož ochrannou ve svéš třmáse, a z jehož milosti života věčného dostáme.

⁹ t. j. raduj se jen z neštěstí našeho: brzo i tobě se dostane z kalicha trestu Božího pít.

2. Dědictví naše obráceno jest k cizím, domové naší k cizozemcům.

3. Sirotci učinění jsme bez otce,¹ matky naše jako vdovy.

4. Vodu svou za peníze pijeme: dříví naše za cenu kupujeme.

5. Za šije naše hnali nás, ustálým nedalo se odpočínku.

6. Egyptu podali jsme ruku i Asyrským,² abychom nasycení byli chlebem.

7. Otcové naši zhrdili a nejsou: a my nepravosti jejich neseme.

8. Služebníci panují nad námi:³ není, kdo by vykoupil s ruky jejich.

9. S nebezpečnostvím duší našich anášíme si chléb od tváří meče na poušti.⁴

10. Kůža naše jako pec vypálena jest hrdzami náramného hladu.⁵

11. Ženy na Sionu zlehčili, a panny v městech judských. 12. Knížata za ruku zvěšena jsou: tváři starcův neostýchali se.

13. Mládenčův nestydaté zneužívají:⁶ a pacholata pod dřívím klesají.

14. Starci vyhnuli z bran,⁷ mládenci z kůru zpívajících. 15. Zhyznula radost srdce našeho: obrátil se v kvílení kůr náš.

16. Spadla koruna s hlavy naší: běda nám, že jsme zhrdili!

17. Proto truchlivě učiněno jest srdce naše: proto zatmělé jsou oči naše:

18. pro horu Sion, že zkažena jest; hlýky chodí v ní.

19. Ale ty, Hospodine, na věky zůstaneš, a trůn tvůj do národa a národa.

20. Proč na věky zapomínáš na nás? opustíš nás na dlouhosť dnův?

21. Obrát nás, Hospodine, k sobě a obráčení budeme: obnov dne naše, jakož byly od počátku.

22. Ale zamítaje zahnal jsi nás, rozněval jsi se proti nám náramně.

KAPITOLA V.

¹ t. j. nemajíce i žádného krále co otce; 2) jsouce opušteni od tebe, jenž jsi se sám otcem našim jmenoval; a 3) bez otcův, od nepřítelův bůh pobitých, bůh odvedených.

² t. j. v slukbu, v porobu, v příci jsme se pronajali, jen abychom života zachovali.

³ t. j. i těm nejokrajším a nebezpečnějším vojska babylonského podáni býti musíme, jsouce národem svobodným, od Boha vyvoleným; nebo: kdož byli počítáni nám, panují nyní nad námi.

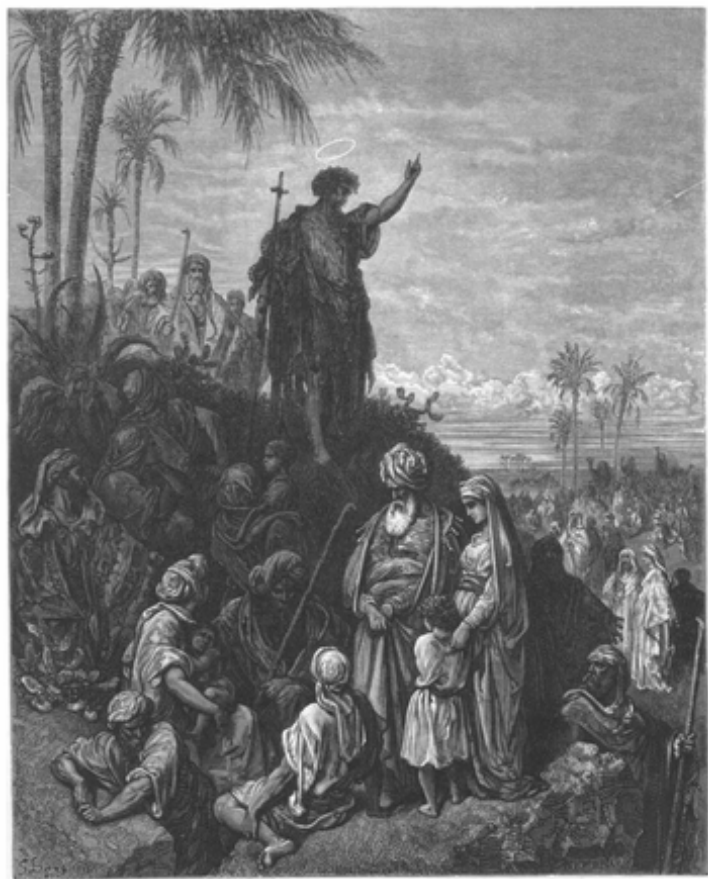
⁴ t. j. v nebezpečnosti před loupčivými nepříteli, jichž v spátočném vlasti plno.

⁵ t. j. hladem nejprve hyne a vysychá tak tělesně, na to následuje hladost a hubenost s náramnou vnitřní palčivostí ve všech údech. a konečně zahnatost až do černa jest zvěstem krutě smrti. Die hebr.: „Od palčivosti — palčivého hladu.“

⁶ Hebr.: k žernovu, k mletí je berou, což jsou otrokům nářeti, a lidem svobodným haněbo jest.

⁷ t. j. nesedají více v branách k soudu: všelky i občanský i společenský život náš zahynal.

ESAYE, CHAPITRE XXXV. PIERRE.

PROROCTVÍ BARUCHOVO.

BARUCH [Požehnaný], byl syn Neriášův, a jak se podobá, bratr Sarajášův (Jer. 51, 59.), jenž i rodem i úřadem svým u dvora krále Sedeciáše mezi nejslechternější národovce náležel.

Nicméně i tak neostýchal se býti věrným učenníkem, a písařem proroka Jeremiáše, k jehožto příkazu dvakráte zjevení Boží sepsal, a králi Jechoniášovi četl.

Za to se mu pak dostalo téhož osudu od nevěrných a nevděčných vlastencův jako Jeremiášovi samému, s nímžto je věrně a trpělivě snášel, ani u vězení ho neopouštěje.

Když Chaldejští Jerusaléma dobyli, a národ židovský z většiny částky do zajetí odvedli, zůstali s Jeremiášem i Baruchovi na vůli, buď do Babylona se odebrati, anebo ve vlasti zůstati.

Oba co věrní služebníci Boží zvolili raději v zpusotošené vlasti u malém hloučkův národovcův svých zůstati, než do ciziny se odebrati.

Po zabítí vladaře Godoliáše odešli mnozí Židé od Egypta, zvalše a sebou i Jeremiáše s Baruchem. Potom nepochybně po smrti Jeremiášově, odebral se Baruch k zajatým do Babylona. Odtud psal Židům, ještě v Jerusalémě pozůstalým, list, přidav také některá potěšitelná napomenutí a proroctví, jemu od Boha zjevená, kteráž tuto v pěti kapitolách se obsahují.

V kap. 6. jest přepis proroka Jeremiáše k odvedeným do Babylona Židům, v němžto i početilost i ohavnost modloslužby obšírně dokazuje, a lid od ní varuje.

Kniha ta zachovala se nám toliko řecky, a z toho přeložena v latinský, syrský a arabský jazyk. Mnozí sv. otcové nejstarší doby knihy té k poučení věřících používali; od církve sv. pak za zjevení Božské uznána jest na všeobecném sněmu Florentinském a Tridentském.

KAPITOLA I.

Vypravuje, jak a kdy napsal i četl knihu tu před Jechoniášem králem. — Jak Židé poběhli byli a sobě peníze poslali s nádobami církevními na oběti, peníze. — aby se modlili za Nabuchodonosora a rodinu jeho. — a vyznávali kajícně hříchy své.

1. A tato [jsou] slova knihy, kteráž napsal Baruch, syn Neriáše, syna Maasiášova, syna Sedeciášova, syna Sedejova, syna Helkiášova, v Babylóně,

2. léta pátého, sedmého dne měsíce,¹ času toho, kteréhož Chaldejští dobyli Jerusaléma a vypálili jej ohněm.

3. I četl Baruch slova knihy této v úši Jechoniáše,² syna Joakimova, krále judakého, a v úši všeho lidu přicházejícího k knize [této]:

4. a v úši mocných synův královských a v úši starších a v úši lidu, od nejmenšího až do největšího, všechněch těch, kteříž bydlí v Babylóně při řece Fodi.³

KAPITOLA II.

¹ t. j. téhož měsíce [pátého]; tedy u výroční den pátého roku po dobytí a vypálení Jerusaléma.

² Poněvadž se na mlouč byl vzdal Babylonským, byl volněji držán, tak že se svými krajany sděšeti se směl.

³ t. j. pýšným (Eufrazu), jež tak slul pro velikost svou. Posud jedné tamní krajiny Soudě Nizaj.

5. Kteřížto slyšce plakali, a postili se, a modlili se, před obličejem Páně.

6. I sebrali jsou peníze podle toho, což mohla jednoho každéhož ruká,

7. a poslali do Jerusaléma k Joakimovi, synu Helkiáše, syna Salomova, knězi, i ku kněžím, a ke všemu lidu, kteříž nalezení jsou s ním v Jerusalémě:⁴

8. když byl přijal [Baruch] nádobu chrámu Páně, kterážto vzaty byly z chrámu, aby navráceny byly do země judaké, desátého dne měsíce Sivan,⁵ nádobu stříbrnou, kteráž byl udělal Sedeciáš, syn Josiášův, král judský,

9. když byl zjal Nabuchodonosor, král babylonský, Jechoniáše a knížata, i všechny mocné, i lid země z Jerusaléma, a odvedl je svázané do Babylona.

10. I řekl: A, poslali jsme vám peníze; nakupte za ně

⁴ Když byli nepřátelé zemi Judasce opuzeni, navrátili se Židé, kteří se byli do sousoedních zemí rozprchlí, a s nimi i některé kněží do Jerusaléma, a usadivše se tam jak mohli, a vedávše oběť na místě, kde býval, započali službu Boží dle příkazův zákona. K tomu jim král Nabuchodonosor navrátil některé pozůstatky nádob stříbrných, jež byl dal Sedeciáš král sbornými místy slýchých od krále Salomona pocházejících a při zajetí Jechoniáše krále do Babylona odnesených.

⁵ t. j. jest třetí měsíc, počínaje dle církevního roku židovského březnem, tedy asi nář květen.

zápalných obětí, i kadidla, a učíte mannu^a a obětujte za hřích na oltáři Pána Boha našeho:

11. a modlete se za život Nabuchodonosora, krále babilonského,^b a za život Balthazara, syna jeho,^c aby byli dnové jejich jako dnové nebes nad zemí:

12. a aby dal nám Pán moc a osvětlil oči naše, abychom živi byli pod stínem Nabuchodonosora, krále babilonského, a pod stínem Balthazara, syna jeho, a sloužili jim mnoho dní, a nalezli milost před obličejem jejich.

13. I také za nás modlete se Pánu Bohu našemu: neboť jsme zhrěšili Pánu Bohu svému, a není odvrácena prchlivost jeho od nás až do tohoto dne.

14. A čtíte knihu tuto, kterouž jsme poslali k vám, abyste ji čtali v chrámě Páně v den slavný, a v den příhodný.^d

15. A rcete: Pánu Bohu našemu spravedlnost, nám pak zabanění tváří naší: jakož jest tento den všemu Judovi, i bydlícím v Jerusalemě

16. i králům našim, i knížatům našim, i kněžím našim, i prorokům našim, i otcům našim.

17. Zhrěšili jsme před Pánem Bohem našim, a nevěřili jsme, nedovědujouce se jemu:

18. a nebyli jsme poddáni jemu, a neposlouchali jsme hlasu Pána Boha našeho, abychom chodili v příkázáních jeho, kteráž jest dal nám.

19. Ode dne, kteréhož vyvedl otce naše z země egyptské, až do tohoto dne, byli jsme nevěrní Pánu Bohu našemu: a roztržení jasnou odstoupili jsme, abychom neslyšeli hlasu jeho.

20. I přidrželi se nás mnohé zlé věci a zločestství, kteráž ustanovil Pán Mojžíšovi, služebníkovi svému: kterýž vyvedl otce naše ze země egyptské, aby nám dal zemi, tekoucí mlékem a medem, jak dřívešního dne.

21. A neuposlechli jsme hlasu Pána Boha našeho podle všech slov prorokův, kteráž poslal k nám:

22. a odedli jsme jeden každý v smyslu srdce svého zlostného, abychom sloužili bohům cizím, páchající zlé věci před očima Pána Boha našeho.

KAPITOLA II.

Vyznání dále hříchů lidských, a uznání spravedlnost trnutí za ně strpěných, proti za smilování a odpáknění.

1. Protož ustanovil Pán Bůh náš slovo své, kteráž mluvil k nám a k soudcům našim, kteříž soudili Izraele, a ku králům našim, i knížatům našim, i ke všemu Izraelovi, i Judovi:

2. aby přivedl na nás Pán zlé věci veliké, kteráž se nestaly pod nebem, jako se staly v Jerusalemě, podle toho, jakož psáno jest v zákoně Mojžíšově,

3. aby jdi člověk maso syna svého a maso dcery své.

4. A dal je pod ruku všech králův, kteříž jsou vůkol nás, v pohanění, a v zpuštění mezi všemi národy, v kterýchž rozptýlil nás Pán.

^a Hebr.: mincha, t. j. obět suchá, jídelná; vadávala se ráno a večer. (Dan. 9, 21.)

^b t. j. pro tu milost, kterouž jim prokazal, navrátiv nádoxy chrámové.

^c t. j. vlastně zvuka, neboť syn sinu Evilmirodach, ale tehdy byl upadl v nemilost.

^d Potud jest psaní; dále následují kající vyznání hříchů a modlitba za odpáknění až 2, 35.

5. I učinění jsme vespod, a ne svrcu: neboť jsme zhrěšili Pánu Bohu svému, neposlouchajíce hlasu jeho.

6. Pánu Bohu našemu spravedlnost: nám pak a otcům našim zabanění tváří, jakož jest den tento.

7. Neboť mluvil proti nám Pán všechny tyto zlé věci, kteráž přišly na nás:

8. a neprosili jsme tváří Pána Boha našeho, abychom se navrátili jeden každý z nás od cest našich nejhorších.

9. I bděl Pán ve zlych věcech^a a přivedl je na nás: nebo spravedlivý jest Pán ve všech skutcích svých, kteráž přikázal nám.

10. Ale neposlouchali jsme hlasu jeho, abychom chodili v příkázáních Páně, kteráž dal před tvář naši.

11. A nyní, Pane Bože Izraelův, kterýž jsi vyvedl lid svůj ze země egyptské rukou mocnou, a v znameních, i v zázracích, a mocí svou velikou, a ramenem vyvýšeným, a učinil jsi sobě jméno, jakož jest den tento:

12. hřešili jsme, bezbožně jsme činili, nepravost jsme páchali, Pane Bože náš, ve všech spravedlnostech tvých.^b

13. Odvrátil se hněv tvůj od nás: neboť jsme zřustaveni nemnozí mezi národy, kdež jsi rozptýlil nás.

14. Vyslyš, Pane, prosby naše, a modlitby naše, a vyved nás pro sebe:^c a dejž nám nalésti milost před tváří těch, kteříž nás odvedli:^d

15. aby zvěděla všechna země, že ty jsi Pán Bůh náš, a že jméno tvé vzýváno jest nad Izraelem, i nad pokolením jeho.

16. Váhlešli Pane z domu svatého svého na nás, a nakloň ucha svého a vyslyš nás.

17. Otevři oči své, a viz: nebo ne mrtví, kteříž jsou v hrobě, jichžto duch vzat jest z vnitřností jejich, vzdají čest a ospravedlnění Pánu:

18. ale duše, kteráž smutna jest nad velikostí zlého, a chodí skrivená a mlčí, a oči scházející, a duše lačná dává tobě slávu, a spravedlnost Pánu.

19. Nebo ne podle spravedlnosti otcův našich vyléváme prosby, a žádáme milosrdenství před obličejem tvým, Pane Bože náš:

20. ale že jsi seslal hněv svůj, a prchlivost svou na nás, jakož jsi mluvil skrze služebníky své proroky, řka:

21. Takto praví Pán: Nachejte rameno své, a šiji svou, a služte králi babilonskému: a seděti budete v zemi, kterouž jsem dal otcům vašim.

22. Pakli neuposlechnete hlasu Pána Boha našeho, abyste sloužili králi babilonskému: vyhostím vás z měst judských, a z ulic Jerusalemských

23. a odejmu od vás hlas veselí, a hlas radosti, a hlas ženicha, a hlas nevěsty, a nebude v celé zemi ani šlepieje obyvatele. (Jer. 7, 34.)

24. A neuposlechli hlasu tvého, aby sloužili králi babilonskému: a ustanovil jsi slova svá, kteráž jsi mluvil skrze služebníky své proroky, aby přeneseny byly kosti králův našich, i kosti otcův našich z místa svého; (Jer. 8, 1.)

25. a aj, povrženy jsou na horko slunečné, a na mráz noční: a zemřeli v bolestech nejhorších, hladem a mečem, a u vyhánění.

KAPITOLA II.

^a t. j. hleděl, pečoval a přičinil se, aby se nám za nepravosti naše přímého dostalo trestu.

^b t. j. proti všem spravedlivým příkazům tvým provinili jsme všelikou způsobem. (Dan. 9, 18.)

^c t. j. sám pro slávu svou. (Gr. řím 76, 9.)

^d Bůh zná i srdce nepřátel naklonit.

26. A položil jsi chrám, v němžto vyřváno jest jméno tvé, jak v tento den,⁶ pro nepravost domu izraelského, a domu judského.

27. I naložil jsi s námi, Pane Bože náš, podle vůle dobroty své, a podle všeho smilování svého, toho velikého:⁷

28. Jakož jsi ulovil skrze služebníka svého Mojžíše, v den, kteréhož jsi mu přikázal, aby napsal zákon tvůj před syny izraelskými,

29. řka: Nebudete-li poslouchati hlasu mého, obrátí se množství toto veliké v nejmenší mezi národy, kamž já je rozptýlím:

30. neboť vím, že mne neuposlechné lid; neboť jest lid tvrdé kůže: a obrátí se k arcíci svému v zemi zajetí svého:⁸

31. I zvědí, že já jsem Pán Báh jejich, a dám jim srdce, a srozumějí; uší a budou slyšeti:⁹

32. a budou mne chválit v zemi zajetí svého, a pamatovati budou na jméno mé.

33. A odvrátí se od hřbitva svého tvrdého, a od zlobivosti svých: neboť rozpromou se na cestu otcův svých, kteříž hřešili proti mně.

34. I povolám je zase do země, kterouž jsem přísáhl [dát] otcům jejich: Abrahamovi, Isákoví a Jakobovi, a budou panovati nad nimi: a rozmnožím je, a nebudou uměneni.

35. A ustanovím jim úmluvu jinou, věčnou. abych jim byl Bohem, a oni budou mně lidem: a nepohnu více lidem svým, syny izraelskými, ze země, kterouž jsem dal jim.

KAPITOLA III.

Čti, jak Boha za milost protili mají, — že trestán jsou, poněvadž moudrosti vědné se spustili, — a jak at opět získati mají milost Boží.

1. A nyní Pane všemohoucí, Bože izraelský, duše v úzkostech, a duch soužený volá k tobě:

2. slyš, Pane, a smiluj se, nebo jsi Báh milosrdný, a smiluj se nad námi, neb jsme zhrdělili před tebou.

3. Nebo ty sedíš na věky, a my zhyne na věky?¹

4. Pane všemohoucí, Bože izraelský, slyš nyní modlitbu mrtvých* izraelských, a synův jejich, kteříž hřešili před tebou a nepozlouchali hlasu Pána Boha svého; i přidržely se nás zlé věci.

5. Nevzpomej na nepravosti otcův našich, ale vzpomeň na ruku svou, a na jméno své v čas tento;

6. poněvadž ty jsi Pán Báh náš, a chvátili tebe budeme, Pane;

7. nebo proto dal jsi bázeň svou v srdce naše, a abychom vzývali jméno tvé, a chvátili tě v zajetí svém, nebo obracíme se od nepravosti otcův svých, kteříž hřešili před tebou.

¹ t. j. jak jej podnes spatřiti lze v zříceninách: ani svého obliběného přibytku neostřelil je.

² t. j. s námi, jenž slýme. Jašé milosrdné jsi nasotil, protože jsme všudež nasotil slýsouti.

³ t. j. až v zajetí odveden mnohá bída skazil: posad, že chybil a obrátí se. (S. 3. Mojš. 26, 40. a d.)

⁴ Vše v tom spolupůsobení milosti Boží a předsádem slovka.

KAPITOLA III.

¹ t. j. méno-lit my na věky zabýnosť? jinak dle řeck. : Nebo ty udržíváš na věky [maže sám v sobě život a bytínoš], my pak bynosme na věky t. jestliže ty nás neodivíš a nenasočíš.

² t. j. těch, kteří vyloučení Janose z vlasti podobají se mrtvým ratolestem od živého stromu utatým; anebo: pohřbeni v bláh jako v hrobě; anebo: hřbitvem mrtvých.

8. A aj dnes v zajetí našem jame, kam jsi rozptýlil nás v pohanění, a v zlořečenství, a v hřích* podle všech nepravostí otcův našich, kteříž odstoupili od tebe, Pane Bože náš.⁴ Slyš Izraeli přikázání života: ušma přijmi, abys uměl opatrnost.

10. Což jest, Izraeli, že jsi v zemi nepřítelkém?

11. Sestarál jsi se v zemi cizí, sprádně jsi s mrtvými:⁵ počten jsi s stupajícími do pekla.⁶

12. Opustil jsi stanici moudrosti:

13. nebo kdybys byl na cestě Boží chodil, byl bys ovšem v pokoji věčném přebýval.

14. Nauč se, kde jest opatrnost, kde jest síla,⁷ kde jest rozum:⁸ abys spolu věděl, kde jest dlouhost života a životnost, kde jest světlo oči a pokoj.⁹

15. Kdo nalezl místo její? a kdo všel v poklady její?

16. Kdež jsou knížata národův, a kteří panují nad zvířaty, která jsou na zemi?

17. kteří s pactvem neobekým hrají,¹⁰

18. kteří stříbro na poklad skládají i zlato, v němž lidé doufají, a není konce dobývání jejich? kteří stříbro knjí a pečliví jsou, aniž jest nalezen akutkv jejich?¹¹

19. Vyhlasení jsou, a do pekel astoupili a jiné místo nich postavili.

20. Mladíci věděli světlo, a bydili na zemi: ale cesty kárné¹² neznali,

21. aniž porozuměli stěžkám jejími, aniž jí přijali synové jejich; daleko učiněna jest od tváří jejich:

22. není slyšána v zemi chanaanějské, ani vidna jest v The-man.¹³

23. I synové Agar,¹⁴ kteří vylhédávají opatrnosti, kteráž ze země jest, kupci merhanští¹⁵ a themanští, a básně mluvící, a vylhédávající opatrnosti a rozumnosti: ale cesty moudrosti neznali, aniž zpomenu na stezky její.¹⁶

24. O Izraeli, jak veliký jest děm Boží, a převeliké místo vladářství jeho!

25. Veliké jest, a nemá konce; vysoké a nesmírné.

26. Tam byli obrové oni slovaní,¹⁷ kteříž od počátku byli, postavy veliké, umějící boj.

27. Ne ty vyvolli Pán, aniž našli cesty kárné: protož zahynuli.

¹ t. j. k pokutě za hřích.

² Posed vyznává prorok křehky lids svého; dále pak odí, že proto všude od Boha opuštil jsou, poněvadž se spustili právě moudrosti, básně Boží, v zachování sákonův jeho zálešející, i jak opit moudrosti té získati mají.

³ t. j. s poklady, kterýchž židé se poškvrněli máti, jako ty, kteříž mrtvých tě se dožívají. (3. Mojš. 5, 2.)

⁴ t. j. nemaje náležité nadšje k vyrovnesení.

⁵ t. j. dochoval a mrazil v pravou moudrosti spojené a s ní vylývající.

⁶ t. j. moudrost; tu pak nůžje Báh tomu, kdo pší přikázání jeho.

⁷ t. j. veliké křesťi a blaženost.

⁸ t. j. kteří se domnívají býti pány veškerého tvorstva, i lidí i zvířat, až jich i svévolně posse a kralohvíle ale užívají; nebo: kteří takměř hříchem svitáta lapiti, a krotiti snají.

⁹ t. j. kteří moe svou v bohatství a veliké nádhěře pokládají; ale v tom není moudrost.

¹⁰ t. j. k umění, k právě moudrosti. (Viz 8. a 14. s. pozn.)

¹¹ Viz Jer. 49, 7. Jakkoliv věštkni slovaní národové mnoho propověděbo a křesťosbo vyznávali a vyznávali, moudrosti, poznání pravého Boha a konání vůle jeho nedobřeli.

¹² t. j. Ismaelitě, Arabové, povstali ode dávná i kupci i básníci i mudrci: taktž i Chanaanští: —

¹³ t. j. s Merryby, města fenického. —

¹⁴ Doloz: tat jediné Izraelovi Bohem dána. (S. 7.)

¹⁵ t. j. současně valemocni Noemovi. (Viz Moudr. 14, 6. — Str. 16. 8.)

28. A že neměli moudrosti, zahynuli pro svou nemoudrost.

29. Kdo vstoupil do nebe, a vzal ji, a vyvedl ji z oblakův?¹⁰

30. Kdo se přeplavil přes moře, a našel ji? a přinesl ji za zlato výborné?

31. Neňf, kdo by věděl mohl cesty její, aniž kdo by vyskoumal stezky její:

32. ale kteříž ví všechno, zná ji, a vynalezl ji opatrností svou: kteříž připravil zemi u mlčném času, a naplnil ji hovady a živočichy čtvernohými:

33. kteříž vypouští světlo, a jde: a volá je, a poslouchá ho s třesením.

34. Hvězdy pak dávají světlo v strážích svých¹¹ a veselí se:¹²

35. zavolány jsou a říkou: Tu jsme a veselostí svítí jemu, kteříž je učinil.

36. Tent jest Bůh náš, a nebude jmín jiný mimo něho.¹³

37. Tent našel všecnu cestu kázně, a dal jí Jakobovi, služebníkú svému, a Izraelovi, mlčému svému.

38. Potom na zemi vidín jest, a obcoval jest s lidmi.¹⁴

KAPITOLA IV.

Upomíná Bůh, aby se opět nášeka Božích, právě to moudrosti držel; — představuje nášeka Jeruzalém — církve svatou, jak v osobě matky nad zahynutím synů svých kvílí; — a těší se předpovědáním budoucnosti vysvobození a shrnutí nášeka.

1. Tato jest kniha přikázání Božích, a zákon, kteříž jest na věky: všickni, kteříž se ho drží, přijdou k životu; kteříž pak jej opustili, k smrti.

2. Obrát se, Jakobe, a chop se ho, choď po cestě k blasku jeho proti světlu jeho.²

3. Nedávej slávy své jinému, a důstojenství svého národu cizím.³

4. Blahoslaveni jsme, Izraeli: neboť které věci se líbí Bohu, zjevny jsou nám.⁴

5. Bud dobré myslí, lidé Boží, paměti hodný Izraeli:⁵

6. prodání jste národům ne k zahynutí: ale proto, že jste v hněvu k hněvivosti popudili Boha, vydání jste protivníkům.

7. Neboť rozněvali jste toho, kteříž vás učinil, Boha věčného, obětující dáblům, a ne Bohu.

8. Nebo zapomněli jste na Boha, kteříž vás krmil, a zarmoutili jste Jeruzalém, kočku svou.

9. Viděla zajisté hněv od Boha přicházející na vás, a řekla: Slyšte, sousedy sionské, neboť přivedl na mne Bůh žalost velikou:

¹⁰ t. j. moudrost (viz 8. pozn.) ta jediné od Boha pochází.

¹¹ t. j. každá na své místo a v jistý čas se dostavuje, jako věrná služka.

¹² t. j. veselé se špytí.

¹³ t. j. není kromě něho Boha; a ten...

¹⁴ Rozumí se o zjevení a obcování věčného moudrosti Boží na zemi, o Kristu Pánu. (Jan. 1, 14)

KAPITOLA IV.

t. j. jakožto mravy má základ svůj v věčné moudrosti Božské, i pokračuje jest obřadový, trvá v výřím upřímého, nejme od Krista křesťan, nýbrž doplněn, zdokonalen. (Viz Mat. 5, 17)

² Choď v blasku světla jeho.

³ t. j. nezaseďný ustanovení svých, Bohem daných, za obyčej cíz, marné.

⁴ Aš potud jest naučen; dále pak již počtení a povzbuzení lidu následuje.

⁵ Jinnk: památka Izraele, ostatkové posádky na památku lidu izraelského.

10. nebo jsem viděla zajetí lidu svého, synův svých i dcer, kteréž na ně uvedl Věčný.

11. Krmila jsem je zajisté a potěšením: ale propustila jsem je s pláčem a žalostí.

12. Nikdo se neraduj nade mnou, vdovou a opuštěnou: od mnohých opuštěna jsem pro hříchy synův svých, protože se uchýlili od zákona Božích.

13. Spravedlností pak jeho neznali, aniž chodili po cestách přikázání Božích, ani po stezkách pravdy jeho s spravedlností kráček.

14. Necht přijdou sousedy sionské a připomínají zajetí synův a dcer svých, kteréž uvedl na ně Věčný.

15. Nebo přivedl na ně národ z daleka, národ nelechotný, a jiného jazyka:

16. kteříž neostýchali se starce, aniž se nad pacholaty alitovali, a zavedli mláčky vdovy, a bez synův samu jedinkou opuštěnou zřastavili.

17. Já pak což mohu spomoci vám?

18. Nebo kdo uvedl na vás zlé, ten vytrhne vás z rukou nepřátel vašich.

19. Jděte, synové, jděte: nebo já opuštěna jsem sama.

20. Světla jsem se z roucha pokoje, oblékla pak jsem se v pytel prosby,⁶ a volati budu k Nejvyššimu za duš svých.

21. Dobré myslí budu, synové, volejte ku Pánu, a vytrhne vás z ruky knízet nepřátel.

22. Já zajisté naději měla jsem v Věčném o spasení vašem: i přišla mi radost od Svatého z milosrdenství, kterýž vám přijde od Věčného, Spasitele našeho.

23. Neboť vypustila jsem vás a žalostí a s pláčem: ale zase přivede mi vás Pán s radostí, a s potěšením na věčnost.⁷

24. Nebo jakož viděly sousedy sionské zajetí vaše od Boha, tak uzří i v brzkosti vysvobození vaše od Boha, kteréž přijde vám s velikou ctí, a s blaskem věčným.⁸

25. Synové! trpělivě snásejte hněv, kterýž přišel na vás: nebo stíhal te nepřítel tvůj, ale brzy zahynutí jeho uzříš: a na šje jeho vstoupíš.⁹

26. Rozkošni moji chodili po cestách dravých: nebo byli vedeni jako stádo rozebrané od nepřátel.

27. Dobré myslí budete, synové, a volejte ku Pánu: nebo bude památka na vás od toho, kterýž vás odvedl.

28. Nebo jakož byla mysl vaše, abyste bloudili od Boha: desetkrát tolik opět obrátivše se hledati ho budete.¹⁰

29. Nebo kdo uvedl na vás zlé, tent opět přivede vám věčné veselí s vysvobozením vašim.

30. Dobré myslí bud, Jeruzaléme, neb tě napomíná ten, kterýž tě jmenoval.¹¹

31. Škůdcové zahynou, kteříž tě trápili: a kteříž se radovali z pádu tvého, trestání budou:

32. města, jimž sloužili synové tvoji, trestána budou, i to, kterýž pobralo syny tvé.

⁶ t. j. v roucho smutkové, jehož také užívali, když někoho odprobovali.

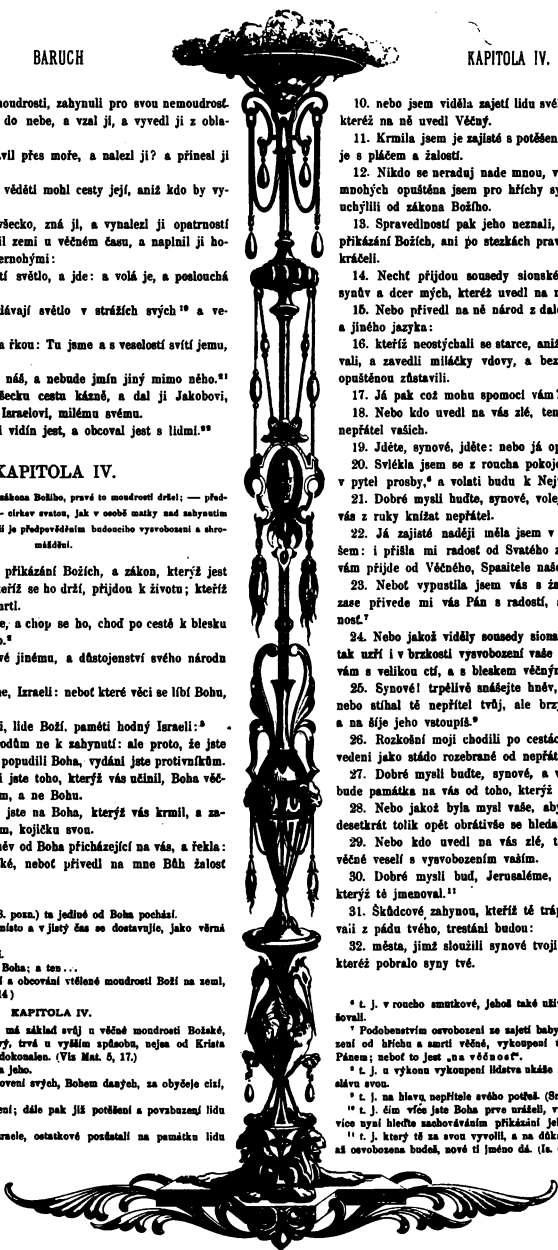
⁷ Podobenství osvobození se zajetí babylonského rozumí osvobození od hříchu a smrti věčné, vykopení úplné, vykonané Kristem Pánem; neboť to jest „na věčnost“.

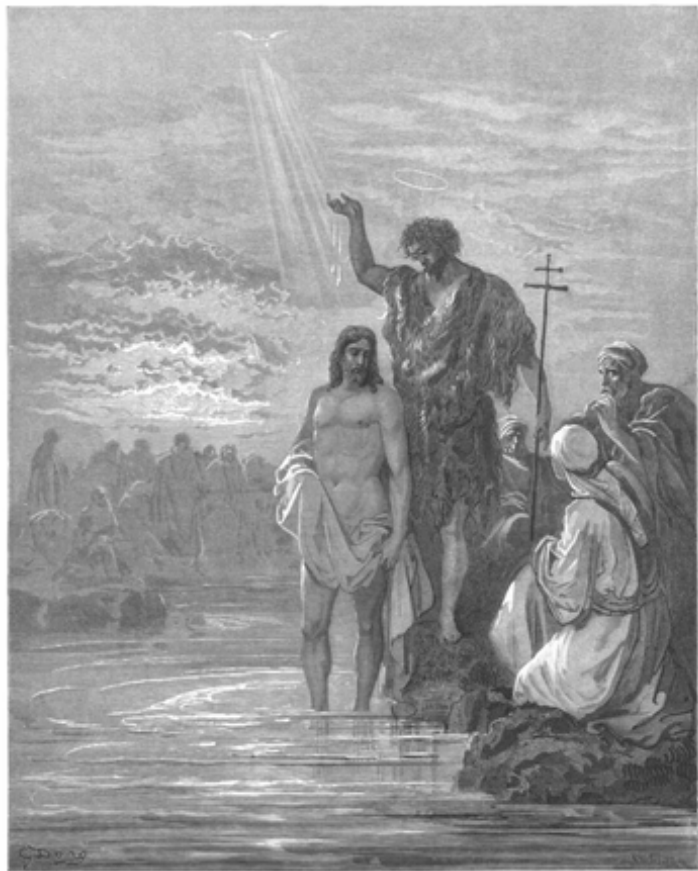
⁸ t. j. u výkonu vykopení lidstva ukáže Bůh. Vykopení, velebení a živou svou.

⁹ t. j. na hlavu nepřítelů svého počal. (Sr. Ja. 26, 5. 6. 1. Mojš. 8, 15.)

¹⁰ t. j. čím více jste Boha prve uráželi, vzdalivše se od něho, tím více nyní hledte zachováním přikázání jeho milosti jeho si získati.

¹¹ t. j. kterýž se za svou vyvolil, a na důkaz toho své jméno ti dal; aš osvobozena budeš, nové ti jméno dá. (Is. 62, 2.)

KREST PANA JEZISE.

33. Nebo jako se rařovalo v pádu tvém, a veselilo se v ponížení tvém, tak se zarmoutí v zpustění svém.

34. I přetne se plesání množství jeho, a radování jeho bude v žalost.

35. Neb oheň přijde na ně od Věčného za dlouhé dny, a obyčvno bude dábý¹² po množství časův.

36. Pohled na východ, Jerusálême, a viz utěšení od Boha tobě přicházející.¹³

37. Nebo aj přicházejí synové tvoji, kteréž jsi propustil rozptýlené, přicházejí shromáždění jsouce od východu až na západ, v slově Svatého radující se ke cti Boží.

KAPITOLA V.

Prostěje lid, aby odložil oděv smutkový, že Bůh oblékne jej v roucho spravedlnosti a radosti, — a přivede jej k síle opět do Jerusálême, řechovávám tím předpovědi vykoupení lidstva veškerého, a sjednocení v církví svaté.

1. Svlec se sebe Jerusálême roucho žalosti, a soužení svého: a oblec se v okrasu, a v čest té, kterouž od Boha máš, slávy věčné.

2. Obleče tě Bůh dvojnásobným rouchem spravedlnosti¹ a vstaví ti na hlavu korunu cti věčné.

3. Bůh zajisté ukáže blesk svůj na tobě každému, kdož pod nebem jest.²

4. Neboť nazváno bude tobě jméno tvé od Boha na věky: Pokoj spravedlnosti, a čest pobožnosti.³

5. Povstáň, Jerusálême, a stáj na výsocti: i ohlédni se na východ, a viz syny své shromážděné od východu slunce až k západu, v slově Svatého, radující se památkou Boží.

6. Neboť vyšly z tebe, pětky vedeni jsouce od nepřítel: ale přivede je Pán k tobě nesené se cti jako syny království.

7. Utělil zajisté Bůh snášení všelikou horu vysokou, a skály věčné, a údolí vyplnití zarovno se zemí, aby krátěl Izrael plíně ke cti Boží.

8. Zastínili pak i lesové, i všeliké vonné dříví Israele z rozkazu Božího.

9. Nebo přivede Bůh Israele s potěšením ve světle velenosti své, a milosrdenstvím a se spravedlností, kteréž jest z něho.

KAPITOLA VI.

Přepje listu Jeremiáše, v kterémž Židům v Babylonu musí pobýati újizněn, kázaje pokornost a chvácnost modlářůbý, aby je od ní uzrvali.

Vypis listu, kterýž poslal Jeremiáš k těm, kteří měli odvedeni býti do Babylona od krále Babyloných, aby jim zvěstoval, jakoz jest přikázáno jemu od Boha.

1. Pro hřichy, kterýmiž jste zhrěšili před Bohem, zavedeni budete do Babylona, jati jsouce od Nabuchodonosora, krále Babyloných.

¹ Die řeck. vykládá Is. 13, 21. J. strážil vyjmí příšterami, nebo: divokou zvířel.

² t. j. přímo o Cýroví, osvoboditeli Židů se zajetí babylonského, dále pak o Krista, Bohatém Vykupiteli veškerého světa, rozuměj jakoz i 37. přímo o navrácení se národa judského do vlasti, dále však o shromáždění všelikých národů v církve svato.

KAPITOLA V.

¹ t. j. na znamení opravdivosti tvého a tím doazněné nevinnosti ozdobi tě Vykupitel tvůj dvojnásobným rouchem místo roucha smutkového. (4, 20. avr. Luk. 15, 22)

² Die řeck.: veškeré semí pod nebem.

³ t. j. tent jest ústí církve Boží, aby dovedla milostí Boha svého spravedlností, za to se má odměnila shlošnou péčí o jeho čest a slávu.

2. Protož vejduce do Babylona, budete tam mnohá léta, a dlouhé časy až do kolena sedmého: potom pak vyvedu vás odtud a pokojem.

3. Ale nyní uzříte v Babylone bohy zlaté, a stříbrné, i kamenné, i dřevné, ani nosí je na ramenách, ukazující bázeň národům.⁴

4. Protož hledte, abyste i vy podobní nebyli učinění skutkům cizím, a abyste se nebáli, a strach aby vás nejal z nich.

5. Protož uzřice zástup ze zadu i z předu, sklánějících se modlám, rocte v srdcích svých: Tobě se aluší klaněti, Pane!

6. Anděl zajisté můj s vámi jest: a sám hledati budu duši vašich.

7. Neboť jazyk jejich [těch modl] od tebe uhlazený jest, sami také, poslanci a postřibřeni jsouce, falešní jsou, a mluvíti nemohou.

8. A jako panáe milující ozdoby, tak se vzalo zlato, když uddáni jsou.

9. Koruny zajisté zlaté mají na hlavách svých bohové jejich; protož nkrádají z nich kůžeti zlato a stříbro, a nakládají je sami na sebe.

10. Dávají také z něho obecným ženám, a ozdobují nevěstky: a opět když vezmou te zase od nevěstek, okrášlují bohy své.

11. Ti pak nebyvají osvobozeni od rzi a moří.

12. Příkrýváe pak je rouchem šarlátovým, vytřávají tváři jejich od prachu domu, jenž mnohý jest na nich.

13. Beru sice má jako člověk, jako soudce krajiny; ten však hřešičko proti sobě nezabíjí.

14. Má také v ruce meč a sekuru: však sebe od boje, a od lořtí nevyrubovuje. Tudíž známo bud vám, že nejsou bohové.

15. Pročeť nebojte se jich. Nebo jako nádoba člověka, rozrazena jsouc, neuzitečnou bývá učiněna, takoviti jsou i bohové jejich.

16. Když budou postaveni v domu, oči jejich plné jsou prachu z noh vcházejících.

17. A jako se někomu, kterýž rozhněvá krále, uzavírají dveře: anebo jako mrtvého k hrobu přineseného, tak opatrují kněží dveře závorami a zámky, aby od lořtíkův nebyli oloupeni.

18. Svíce rozsvěcují jim, a to mnohé, z nichž žádná viděti nemohou: ale jsou jako břevno v domě.

19. I praví se, že lízají⁵ srdce jejich⁶ plazové, kteříž se země jsou; když však je žerou, i roucho jejich, oni toho necejí.⁷

20. Černé bývají tváře jejich od dýmu, kterýž v domu bývá.

21. Na tělo jejich, a na hlavu jejich létají sov, a všařtvice, i ptáci vesměs i kochy [sedají].

22. Tedy vřzte, že nejsou bohové: i nebojte se jich.

23. Zlato také, kteréž mají, k okraze jest. Nevytře-li někdo rzi, nebudou se blyštěti: neb ani nechtěli, když alváni byli.

KAPITOLA VI.

¹ t. j. sedmdesát let; počítá kolena (pokolení, věky) po desíti letech, počítavši v říšcích královích již častý rokům člověk přirozené dospělosti domáho; jinak se počítá šestřádesát let.

² kteří dělají postřah národům.

³ t. j. lízáním ústřaj.

⁴ t. j. moří škůt.

⁵ t. j. jakkoliv kněží modláři vědí i vyznávají, že modly mrtvé jsou, plevce je za bohy vydávají, dokazujíce takto dvojnásobně i pokornost i ošemetnost avou.

24. Za velikou cenu koupeni jsou [ty věci], v ničemto není ducha.

25. Bxeh noh na ramenou nošení bývají, ukazující ničemnost svou lidem. I zahanbení budně; kdož je ctí.

26. Protož padnou-li na zemi, sami od sebe nevstanou: aniž postaví-li jej kdo přímo, sám od sebe vstane, nýbrž jako mrtvým dary jich se jim předloží.⁶

27. Obětí jejich prodávají kněží jejich a zle jich užívají: též i ženy jejich utrhuje [něco z nich], ani nemocnému, ani zbráku čehož udílají.

28. Obětí jejich těhotné, a měsícnou nemoc trpící ženy dotýkají se.⁷ Protož poznajíce z těch věcí, že nejsou bohové, nebojte se jich.

29. Nebo odkud slouvo bohové? Že snad ženy obětují bohům stříbrným, a zlatým i dřevěným:

30. a že v domích jich sedí kněží, majíce sukne rostrhané, a hlavy i bradu oholenou, jichžto hlavy obnažené jsou.

31. I svou kritice před boky svýma, [jako] na večeri za mrtvého.

32. Roucha jich odjmají kněží, a šatí ženy své i syny své.

33. Ani trpí-li co zlého od něhoho nebo co dobrého, budou moci odplatiti: aniž mohou ustanoviti krále, aniž odjíti.

34. Taktéž ani bohatství dají nemohou, ani zlého odplatiti. Učiní-li jim kdo slib, a nespíná, ani toho nevyhledávají.

35. Člověka od smrti nevysvobozují, aniž mlého od mocnějšího vytrhají.

36. Člověka slepého k zraku nenavracují, z nouze člověka nevysvobozují.

37. Nad vdovou se nesmlují, aniž sirotkům dobře činí.

38. Kamentiz a hory podobni jsou bohové jejich, dřevění, a kamenní, i zlatí, i stříbrní. Kdož pak je ctí, zahanbení budou.

39. Jakž tedy myšleno má býti, nebo řečeno, že oni bohové jsou?

40. Nad to ještě i sami Chaldejští necítí jich: kteříž uslyševše o něm, že nemůže mluvit, volou jej k Bédovi, žádajíce od něho, aby mohl mluvit;

41. jako by ctití mohli ti, kteříž nemají hnutí, a oni porozuměvše, opustí je: neboť smysla nemají sami bohové jejich.⁸

42. Ženy pak přivázavše okolo sebe provazy na cestách sedí, podpalující pecky olivové.

43. Když by pak některá z nich potažena jsouc od něhoho mimo jdoucího s ním spala, vytýká blízkí své, že ona nebyla za hodnu jména, jako ona, a že provaz její není přetrzen.⁹

44. Všecky pak věci, kteréž se jim dějí, živé jsou. Jakž má býti myšleno, nebo řečeno, že oni bohové jsou?

45. Od řemeslníkův pak, a od zlatníkův udělení jsou. Nic jiného nebudou než to, co kněží chtějí, aby byli.

⁶ Lépe snad: „jako mrtvým služby se jim prokazují.“ t. maruš, ale jim neprospívajíce.

⁷ Ode v poháně dovoleno, ale u Židů zapovězeno bylo; taktéž o čale (30) se čta. (3. Mojš. 12, 2, 15, 27, 31, 5, 10.)

⁸ 40 a 41) Smysl: ani poháně nemohou svých bohů ctití; vidouce totiž, že jim v silnější potřebě pomoci nemohou; ku př. aby němdu řeči navrhli, a porovnáli se od nich odvrací. Tim odsuzuje krajany své, kteříž nespínali Bohovi toho, kterýž slepým zrak, hluchým sluch, němým řeč navrhli, ano i mrtvé k životu vzkřítí.

⁹ 43 a 45) Co tuto sv. prorok praví, dátkem buď, jak modloslužba nejen v největší podobnosti, nýbrž i v nejmenší ohavnosti zločinností poháně bylo, a tím se i dotvrzuje, že veškeré modloslužby a neřestní svými následkem jest hříchu, a spolupřásoem od toho, kterýž první hříchu se v nebi dopustil, a k němu na zemi svedl: — číhla. (Ž. 35, 5.)

46. Sami také řemeslníci, kteříž je dělají, nejsou mnohoého času.¹⁰ Zdaž tedy mohou ty věci, kteréž od nich uděleny jsou, bohové býti?¹¹

47. Pozůstávají zajisté živých věcí, a pohanění potom budoucím.

48. Nebo když na ně přijde válka, a zlé věci, myslí sami u sebe kněží, kde by se s nimi skryli.

49. Jakž tedy o nich myšleno býti má, že bohové jsou, kteříž ani z války se nevysvobozují, ani ze zlych věcí se vyprošťají?

50. Nebo ponevadž jsou [to věci] dřevěné, pozlacené a postříbřené, pozná se po tom ode všech národův a králův, že živé jsou: tím zjevno jest, že nejsou bohové, ale díla rukou lidských a žádno díla božho není v nich.

51. Odkud tedy známo jest, že nejsou bohové, ale díla rukou lidských, a žádno skutku Božho že v nich není?

52. Krále krajine nevzbudí, aniž dávají lidem deště.

53. Soudu také nerozoznávají, aniž vysvobozují krajiny od krivdy: nebo ničehož nemohou, jako havrákové u prostřed mezi nebem a zemí.

54. Neboť i když spadne oheň do domu bohů dřevěných, zlatých, a stříbrných, kněží jejich zajisté utekou, a sebe vysvobodí: ale oni jako břevna uprostřed shofí.

55. Králi pak a válece neodolají. Jakž tedy pomyšleno anebo připuštěno má býti, že bohové jsou?

56. Ani od zlodějův, ani od lotrův nevysvobodí sebe bohové dřevění, a kamenní, i pozlacení, i postříbřeni: kteříž silnější jsou [nad ně].¹²

57. zlato a stříbro, i oděv, kterýmiž přikryti jsou, poberou jim a odejdou, aniž sobě ku pomoci přispějí.

58. Protož lépe jest býti králem, kterýž dokazuje mocí své: anebo nádobou v domě užitém, již se bude chlubiti ten, kdož jí vídne. anebo dveřmi v domě, kteréž ostříhají těch věcí, kteréž jsou v něm; nežli těmi živými bohy.

59. Slunce zajisté, a měsíc, i hvězdy, ježto jsou stkvělé, a vyslané k užítkům [lidakým], poslušny jsou.

60. Též i blek, když se ukáže, patrný jest: tolikéž pak i vitr ve veliké krajine věje.

61. A oblakové, jímžto kdy se rozkáže od Boha procházeti vesikere svět, vykonávají, co jim rozkázano jest.

62. I oheň seslaná jsa e hůry, aby strávil hory a lesy, činí co mu jest přikázáno. Ale tyto modly nejsou ani tváří, ani mocí jednou z těch podobny.

63. Protož nemá ani myšleno býti, aniž řečeno, že by bohy byli, ponevadž nemohou ani soudu souditi, aniž lidem čehož učiniti.

64. Védouce tedy, že nejsou bohové, nebojtež se jich.

65. Nebo nemohou krádem ani zločiniti, ani dobrořečiti.

66. Aniž ukazují národům znamení na nebi, aniž jako alunce svítiti, aniž jako měsíc osvětovati mohou.

67. Zvěř divoká jest lepší nežli oni, která může utéci do skryše, a prospěti sobě.

68. Žádny tedy způsobem nám není zjevno, že bohové jsou: protož nebojte se jich.

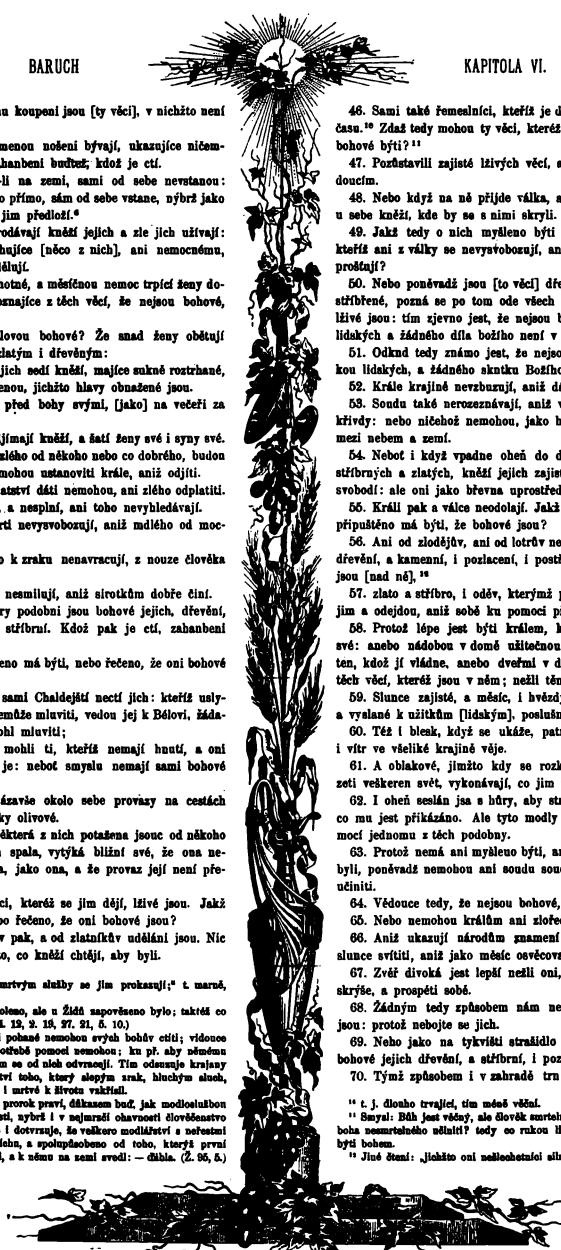
69. Nebo jako na tykvisi strašidlo nic nehlídá; tak jsou bohové jejich dřevění, a stříbrní, i pozlacení.

70. Týmž způsobem i v zahrádě trn bílý, na němž každý

¹⁰ t. j. dlouho trvající, tím méně věční.

¹¹ Smysl: Bůh jest věčný, ale člověk smrtelný; může-li pak smrtelník boha nesmrtelného sdělati? tedy co rukou lidskou vyrobeno, nemůže býti bohem.

¹² Jiné čtení: „jichžto oni nesoběhotají silnější jsou.“

pták sedí. Tak i mrtvému, povřízenému do tmy, podobní jsou bohové jejich dřevění, a pozlacení, i posříbření.

71. Po šarlatu také a barvě jeho, kterýž na nich molové kazí, poznáte, že nejsou bohové. Oni také sami napoleody od molů sežrání, a v krajíně k pohánění budou.

72. Lepší jest člověk spravedlivý, kterýž nemá modl: nebo daleko bude od pohánění.¹²

¹² Tuto připomenutí slouží: 1) aby se nás proti pokládání a obřadům modloslužbě pobázně řečeno, nikdo neobrazil myslně proti rozumu a

zbožné poctě obrádků, a podobizen svatých, viz o tom Moudr. 18, 19. a poznamenejme: 2) aby se nedomníval, že modloslužba koná se toliko modlami hmotným: dřevěným, měděným, stříbrným, slatým; někdy i alebří veliká váosa, kterouž v ardu svém chová, a pro niž Boha, a svého spasení napomíná, veliká příkladná Měka, již nějakému stvoření, ceobě nebo věci věnuje, a již k vůli bys se neostýchal i příkladní Bohi přestoupiti, modlou svou býti a služba jí vadivá modloslužbou poséknut slouzi máše. Zvlášt pak se v Písmě svatém seřizaná Měka a žádost posazného zboží, peněz a stárkův a p. modloslužbou usavřá. (Eks. 3, 5. Kolos. 3, 5.) Blahos, kdo nejen své hmotné modloslužby prosí jest, nýbrž i táto duchovní se varuje, drže se jediného pravého stáda života a spasení, Boha svého! Necháme se v naději své na věky.

PROROCTVÍ EZECHIELOVO.

EZECHIEL [Posilněný od Boha] byl syn Buzi, rodu kněžského. Po druhém dobytí města Jerusalema byl s Jechonášem králem do zajetí babylonského odveden, kdežto s mnohými svých národovcův u řeky Chobaru (Chaboras) bydlel.

V pátém roce svého zde přebývání, třicátém svého věku (jak se domnívají), sedm let před třetím dobytím Jerusalema byl od Boha k prorockému úřadu povolán a zaslíben. Byl tedy s částky Jeremiášovi souvěký. Proroctví jeho srovnávají se co do obsahu s Jeremiášovými; ale podobenství jeho jsou ještě velebnější a tajemnější. Tak se tedy dostalo zjevení Božího o týchž věcech Židům i v Jerusalemě pozůstalým, i v Babylonsku zajatým; oněm Jeremiášem, těmto Ezechielem.

Předpovídá totiž Ezechiel od 1.—24. kapitoly dobytí a vyvrácení města Jerusalema a odvedení Židův, udáváje i příčiny takového trestu Božího (Jerem. 1—27.); od kapitoly 25—34. prorokuje proti rozličným národům vůkol Židů bydlícím (Jerem. 47—51.); v posledních pak 14 kap. předpovídá o vysvobození a návratu ze zajetí, o působení Mesiášovu, obnovení chrámu, přemožení a pohrbení Goga (Jer. 30—34.). Povolán byl a prorokoval zvlášť, aby národovce své, nátiaky cizincův sklíčené, potěšil, k trpělivosti povzbudil, a v důvěře v Boha utvrdil.

Způsobem zvlášť tajemným, ba poněkud temným dostávalo se mu rozličných od Boha zjevení. Ty on nejprve tak obšírně a zevrubně líčí, že nelze k dokonalosti jich ničehož ani přidati, aniž od nich čeho, jako by zbytečno bylo, ujmouti; potom ukazuje, jak mu Bůh sám vidění udělené vysvětluje.

Epifanius vypravuje, že Ezechiel k rozkazu správce židovského usmrcen byl, proto že lid z modloslužby káral; proto jej i církev svatá ctí jako mučenníka.

KAPITOLA I.

Vypravuje, jak se mu veleboucí Božská zjevila v víchru, obliče a obel na voze čtyřmi obratky táženém.

1. I stalo se léta třicátého,¹ [měsíce] čtvrtého,² pátého dne [téhož] měsíce, když jsem byl u prostřed zajatých u řeky Chobar,³ otevřina jsou nebena a viděl jsem vidění Boží.⁴

2. Pátého dne [téhož] měsíce, toť jest léto páté přestěhování Joachima krále,

3. stalo se slovo Hospodinovo k Ezechiele knězi, synu Buzi, v zemi Chaldejské u řeky Chobar: a stala se tu nad mým rukou Hospodinova.⁵

4. I viděl jsem, a aj víchr bouřlivý přicházel od půlnoci; a oblak veliký⁶ a ohně plápolající a lesk vůkol něho,⁷ a

KAPITOLA II.

¹ t. j. od založení království abaldejského Nabopalassarom, otcem krále Nabuchodonosora; jiní na věk prorokův rozumějí.

² t. j. v létě, ten a měsíc červenem a červenem se obdovál a slnit Thammis.

³ poboční řeka Eufratu v Mesopotamii (Mesítis) u města Karkemisie a ním se spojil.

⁴ t. j. měl jsem od Boha zjevení. (Srovnej v. 4. 8. 3. 40. 2.)

⁵ t. j. mluví Boží se na mým ukazala, obdávaje jej duchem prorockým, darem vidění věcí budoucích.

⁶ t. j. ten oblak; jinak: veliký a plápolající.

⁷ t. j. vákol oblaku.

z prostředku jeho, jako podoba čistce,⁸ totiž z prostředku ohně:

5. a u prostřed něho⁹ podobenství čtyř zvířat; a tato tvářnost jejich; podobenství člověka v nich.¹⁰

6. Čtyř trváti jednou a čtyř křídla jednomu.

7. Nohy jejich byly nohy přímé, a spodek nohy jejich byl jako spodek nohy telete, a jizky¹¹ na pohled jako mšd rozpalená.

8. A ruce člověka byly pod křídly jejich na čtyřech stranách: a trváte i křídla po čtyřech stranách měla.

9. A spojena byla křídla jejich jednou k druhému. Neobraccela se, když šla, ale jednokrážde kráčelo před trváti svou.¹²

10. Podobenství pak obličeje jejich bylo: Trváti člověka, a

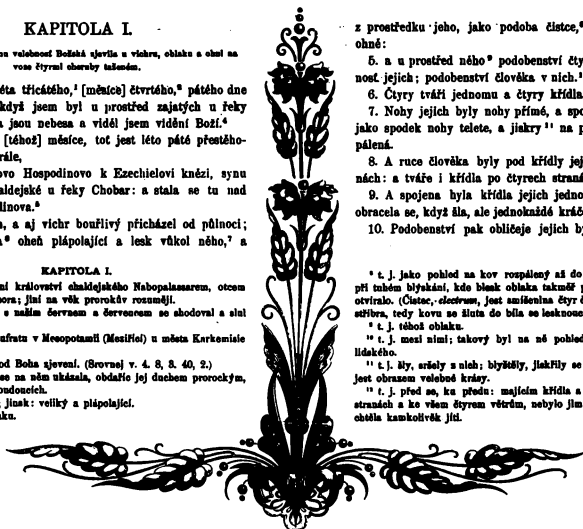
⁸ t. j. jako pohled na kov rozpalený až do bíla, jakž se spustuje při tuhém blýskání, kde blank oblaku takž prorádí, jakoby se nebo otvíralo. (Čistec, čistcovna, jest smíšenina čtyř částí slata a jedné části stříbra, tedy kovu se slatou do bíla se lesknoucí.)

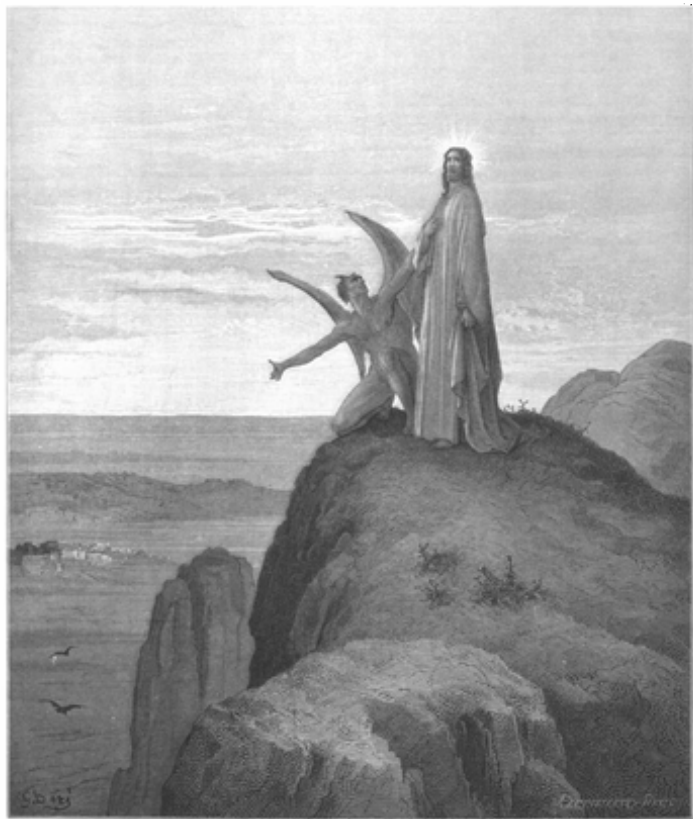
⁹ t. j. téhož oblaku.

¹⁰ t. j. mezi nimi; takový byl na ně pohled, že měla podoba těla lidského.

¹¹ t. j. šly, araly a mlh; blyžely, jiskřily se nohy ty. Ohně a blank jest obrazem velebné krásy.

¹² t. j. před se, ke předu: majícím křídla a trváte na všech čtyřech stranách a ke všem čtyřem větrům, nebylo jim třeba obraceti se, když oběla kamkolivě jíti.

PAN JEZIS OD DABLA POKOUŠBNÝ.

tvář lva na pravici jich čtyř: tvář pak vola na levici jich čtyř, a tvář orla se svrchu jich čtyř.

11. Tváře jejich, a křídla jejich svrchu roztažena byla, dvě křídla každého jich spojovala se, a dvě přikrývala tělo jejich:

12. a jednokždé z nich před tváří svou chodilo: kam byla prudkost ducha, tam krácela, aniž se obracela, když chodila.

13. A podoba zvířat, tvářnost jejich byla jako uhlí ohněm hofčeho a jako vzešení lamp. Toto bylo vidění báhající¹² u prostřed řivfat: leok obně,¹³ a z ohně vycházející blýskání.

14. A zvířata chodila a navracovala se¹⁴ jako kmitající se blesky.

15. A když jsem hleděl na ta zvířata, ukázalo se kolo jedno na zemi¹⁵ podle zvířat, majíc čtyry tváře:¹⁷

16. a vzešení kol, a dílo jich jako vidění moře:¹⁶ a jedna podobnost byla jich čtyř: a pohled i dílo jich, jako by bylo kolo v prostřed kola.¹⁹

17. Po čtyřech stranách jich jdouce šla, a neobracovala se, když chodila.

18. Postava také kol a vysokost byla hrozného vzešení: a celé tělo plné očí vřkol jich čtyř.²⁰

19. A když chodila zvířata, chodila spolu i kola podle nich: a když se pozdvihovala zvířata od země, pozdvihovala se spolu i kola.

20. Kamžkoli šel duch, tam když šel duch, i kola spolu zdvihala se, jdouce za ním. Nebo duch života byl v kolách.²¹

21. S jdoucími [zvířaty] šla, a s stojícími stála: a s pozdvíženými od země, spolu se pozdvihovala i kola, jdouce za nimi: nebo duch života byl v kolách.

22. A podobnosti oblohy nad hlavami zvířat, jako vzešení křídálů hrozného, a roztaženého nad hlavami jejich svrchu.

23. Pod oblohou pak křídla jejich přímá jednoho k druhému: jednokždé dvěma křídlyma přikrývalo tělo své, a druhé se tak táž zakrývalo.²²

24. A slyšel jsem zvuk křídél, jako zvuk vd mnohých, jako zvuk srchovaného Boha: když chodila, bylo to jako zvuk mnozství, jako zvuk vojska: a když stála, spouštěla křídla svá.

25. Nebo když se stal hlas nad oblohou, kteráž byla nad hlavou jejich, stála a spouštěla křídla svá.

26. A nad oblohou, kteráž byla nad hlavou jejich, [bylo] jako vzešení kamene safiru podobnosti trůnu: a nad podobou trůnu [bylo] podobnosti jako tvářnost člověka svrchu.²³

27. I viděl jsem jako tvářnost čistce, jako pohled ohně, u vnitřku jeho vřkol: od bedr jeho a vzhůru, a od bedr jeho až dolů, viděl jsem jako pohled obně stvrčoucho vřkol:

¹² blýskání, kmitající se.

¹³ t. j. již jasně lesknoucí se obně a zvířat na vše strany blesky: jest obrásem tržné velebnosti.

¹⁴ t. j. sem a tam, na vše strany báhala, a se kmitala čerstvě a prudce jako obně a blesk.

¹⁵ Nikoliv na skutečné seml, anž vidění to ukázalo se jemu na nebesích.

¹⁶ Jinač: podle čtyř tváří jejich, nebo podle jednokždého z nich, a tak kolik zvířím, tolik kol. (Výše v. 6.)

¹⁷ t. j. na pohled té barvy jako mte, modrosedlá.

¹⁸ t. j. jako by jedno a druhým zvířat na křís spojeno bylo, na způsob koule, tak jako zvířata o čtyřech tvářích tak i kola bes obraceni na vše strany se točila a blýskali mohl.

¹⁹ t. j. vřkou po okrahu (leokozích) těch čtyř kol bylo plno očí.

²⁰ Hebr.: Nebož duch, kterýž byl v bytostech těch, byl také v kolech.

²¹ t. j. prostěji: a tímto se mělo každé zvíře dvě křídla, jimiž přikrývalo tělo své.

²² t. j. svrchu na trůnu seděl i velebnosti Hospodiny, v spůsobě a tvářnosti člověka.

28. jako vzešení duhy, když bývá na obloze ve dni deště: to bylo vidění lesku vřkol.²⁴

KAPITOLA II.

Vypovíraje, jak jej Báh poslal k odpadlým Židům a poručoval, aby kamsi věi kánsé trasty a bůdy na křichy Jichých Jím svřstoval.

1. Toť vidění podobnosti slávy Hospodiny. I viděl jsem, a padl jsem na tvář svou a slyšel jsem hlas mluvčícího. I řekl ke mně: Synu člověka!¹ stáj na nohou svých a mluvití budu s tebou.

2. I všel ve mne duch,² jakž ke mně promluvil, a postavil mne na nohy mé: i slyšel jsem mluvčícího ke mně

3. a řkoucího: Synu člověka, já tě pošlím k synům Izraelovým, k národům odpadlým,³ kteříž odstoupili ode mne: oni i otcové jejich přestoupili smlouvu mou až do dne tohoto.

4. A synové tvrdě tváří, a neukroceného srdce jsou, k nimž já pošlím tebe: a díš k nim: Toto praví Pán Báh!

5. Zdali by snad aspoň oni slyšeli a zdali by snad přestali,⁴ nebo dům popouzející jest:⁵ a svědčí, že prok byl u prostřed nich.⁶

6. Protož ty, synu člověka, neboj se jich, aniž řeč jejich obávaj se: nebo nevěřící a podtrhací jsou s tebou a s štýry přebýváji. Slovo jejich neboj se, a obličejův jejich se nestračuj, nebo dům popouzející jest to.

7. Protož mluvití buděš slova má k nim, zdali by snad uposlechli, a se upokojíli: neboť popaditelové jsou.

8. Ty pak, synu člověka, slyš, coťkoli mluvím k tobě, a neboť popouzejícím, jako ten dům popouzející jest: otevři dása svá a jez, coťkoli já dávám tobě.

9. I viděl jsem, a s j rukou vztažená ke mně, v níž byla svinatá kniha: a rozvinul ji přede mnou, anať byla popsána

¹ Jest tento počátek prorocství Ezechielových takměř zasvěcením jeho k úřadu prorokému (jako Is. 6. a Jer. 1.), udávajlo spolu i hlavní obsah prorocství jeho. Vnitřem bozřivým, od přílosti přiběhajícími, ukazuje mu Báh skáns, kteráž na Židy v zemi zmařené postelá přijde náhle od národa mocného plánohoého, po kteráž se opět Jím smilování Božho dostane, což se státem a stědu obně přepoložilo vyrovnává. Čeraven zvířat (Cherubím 10. 1. 2.) o šveravosti tváří, švera křídél, prvých noh, která neala velebnost Boží (26—28) na voze o dvojnásob čtyřech kolích plyně očí a na všechny strany svřtu, kam Duch káns, se brala, rozumí se švero hlavních tebdějích Nili: Chaldejští, Asyrští, Egypťští a Tyrští (36, 14.), kteráž bytí sice k rozkazu Božmu mečou kárající na lid vyvolený, ale potom samy dostaly od něho navřivěny trasty se s hrozným špádem (34) Jím panovníkům, jak Báh šříditi ráčil. (Dle Maldonata.) Sv. Jarošim a die něho i jini sv. otcové spáitají ve švero obličej šverubův předpodobně švera sv. evangelistů, kterážb vřkdná i sv. otcov postávi, předávajlo podobu šverubů Mazonův, vna Markovi, vola Ležáňovi, orla Janovi. (Viz šřod k Evng.)

KAPITOLA II.

¹ t. j. tak jmenaje Báh [proroky] (Ezechiele, Daniele a Zachariáse), aby je upamatoval na slabost jejich a poručil k pokřtu. (Sv. Jarošim.)

² t. j. Duch Boží nadešel, a poslal Jij, aby viděl velebnost Božské duhy.

³ t. j. k národu židovskému, nyní jako druh národové ode mne odpadlými.

⁴ t. j. od předešlosti, jednání svého. Hebr.: ať slyší nebo nealyší!

⁵ t. j. rod, lid spurný, neporadný, neposlánsý.

⁶ t. j. ať alespoň vědí, že Jím bylo kánsé, že o ně póhli máns, a tak neměli vřmývati. Doufaliě máns o poslušnosti Jich, věda, že neposlechnou, aby ukáns, že předvídnost jeho stádně ujma se neděje svobodně vůli člověka. (Dle sv. Jar.)

vnitř i zevnitř: a bylo v ní psáno nářkáni, a píseň žalostná a běda.

KAPITOLA III.

Vypovíraje podobozstřím směřel knihy, jak jest slovem Božím naplněn, a lidsk psán, a k šířce přeroběna postle.

1. I řekl ke mně: Synu člověka, coťkoli nalzeš, směz: směz knihu tuto a jda mluv k synům Izraelským.

2. I otevřel jsem ústa svá a krmil mne knihou tou.

3. A řekl ke mně: Synu člověka, břicho tvé necht j, a střeva tvá necht se naplnit knihou touto, kterouž já dávám tobě. I sněd jsem ji: a učiněna jest v ústech mých jako med sladká.

4. I řekl ke mně: Synu člověka, jdiž k domu Izraelskému a mluv k nim slova má.

5. Nebo ne k lidu hluboké řeči a neznámého jazyka ty poslán jsi, poslán jsi, [ale] k domu Izraelskému:

6. ani k národům mnohým hluboké řeči, a neznámého jazyka, jichž bys nemohl rozuměti řeči: a kdybys k těm poslán byl, oni by slyšeli tebe.

7. Ale dům Izraelský nechť slyší tebe, poněvadž nechť slyší mne; nebo veškeren dům Izraelský jest otřelého čela, a tvrdého srdce.

8. A j! dal jsem tvář svou mocněji nad tváře jejich, a čelo tvé trdčí nad čela jejich.

9. Jako diamant, a jako akfemen dal jsem tvář tvou: nebož se jich, aniž se strachuj tváří jich: proto že dům popouzející jest.

10. I řekl ke mně: Synu člověka, všechny řeči mé, kteréž já k tobě mluvím, přijmi v srdce své, a všina slyšma slyš:

11. a jdiž, vejdi k vystřehovalcům, k synům lidu svého, a mluv k nim, a řci jim: Toto praví Pán Báh! Kdyby snad slyšeli a upokojili se.

12. I pojal mne duch a slyšel jsem za sebou hlas pohnutí velkého: Požehnána sláva Hospodinova z místa svého,

13. a hlas křidel zvířat, teponcůch jedním o druhé, a hlas kol jdoucích za zvířaty, a hlas pohnutí velkého.

14. Duch také zdvihl mne a vzal mne: a odšel jsem, hořky v hůvu ducha svého: nebo ruka Hospodinova byla se mnou, posilující mne.

15. I přišel jsem k vystřehovalcům, k Hromadě nového obilí,

* Staří psávajíce na širokých a dlouhých blázních, popsanou (obyčejně jen po jedné straně) blánu svituli a uchovali: že tato blána (list, kniha) na obou stranách popsaná byla, to značí, že nářky a svěrá kalostných a béd velké množství bylo, ješto prokáz lidu Izraelským předpovědi má, jako by řekl: tolikrát jim hrozí neohody, že jich ani v knihu vpsati neše.

KAPITOLA III.

* t. j. přijmi roukas máj a sjevení mé; dobře srozuměj i věrná plš: ničehož se, aniž mš.

* t. j. naplnil ducha svého rozumem budoucích věcí, jako se naplnje tělo posilivám pokrmutv.

* Dokládá se: ale vnitř hořká; die Zjev. 10, 8—10. Tak všelike strasti e odovzdám se do vůle Boží smášené sladké byvají v víře, že k blaženosti vedou.

* t. j. vezměné, těžko srozumitelné; vybrš k národovům tvým, jimi ty rozumíš a oni tobě rozuměti mohou.

* t. j. mym jducem jim káž.

* od posouzení spornosti své, v něžto trvají přestupující příkázání má.

* t. j. své svatých, e trůn, na němž sedí na nebi; anebo: na každém místě požehnána buď! Bmyšl: Hle! Báh přikázání a všemohoucí velobnosti své, aby přinesl potrovali provnitřně proti sákonu jeho: mniš pak velobnost Boží, jako j! byl spatiř a vypsal. (Kap. 1.)

* t. j. do Thebaid; jméno města a řeky Chobar, Thebaid posedjí ředně, vykládá se: Hromada obilí.

k těm, kteříž bydleli podle řeky Chobar, a seděl jsem, kdež oni seděli: aostal jsem tu sedm dní truchle u prostřed nich.

16. A když minulo sedm dní, stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkoci:

17. Synu člověka, za strážného dal jsem tě domu Izraelskému: a uslyšíš z úst mých slovo, a zvěstovati budeš jim ode mne.

18. Když bych já řekl bezbožnému: Smrti umřeš! ty nezvěstoval bys jemu, aniž mluvil, aby se odvrátil od cesty své bezbožné, a živ byl: on bezbožný v nepravosti své umře, ale krve jeho z ruky tvé vyhledávati budu.

19. Pakli bys zvěstoval bezbožnému, a on neodvrátil by se od bezbožnosti své, a od cesty své neobčechetá: on sice v nepravosti své umře, ty pak duši svou vysvobodíš jsi.

20. Též také odvrátil-li by se spravedlivý od spravedlnosti své, a činil-li by nepravost: položím uráku před něj, umřeť on, protože jsi nezvěstoval jemu: v břichu svém umře, a nebudou v paměti spravedlnosti jeho, kteréž učinil: ale krve jeho z ruky tvé vyhledávati budu.

21. Pakli bys ty zvěstoval spravedlivému, aby nehrěšil spravedlivý a on by nehrěšil: živ jsa živ bude, protože jsi zvěstoval jemu, a ty jsi duši svou vysvobodil.

22. I stala se nade mnou ruka Hospodinova, a řekl ke mně: Vstana vyjdi na pole, a tam mluvití budu s tebou.

23. A vstáv vyšel jsem na pole; a aj sláva Hospodinova stála tam jako sláva, kterouž jsem viděl u řeky Chobar: i padl jsem na tvář svou.

24. A všel ve mne duch, a postavil mne na nohy mé: a mluvil mi a řekl ke mně: Jdi a zavři se u prostřed domu svého.

25. A ty, synu člověka, aj, dána budou na tebe pouta a sváží tě jimi a nevyjdeš z prostřed jich.

26. A učiním, aby přilnul jazyk tvůj k dásním tvým, a budeš němý, aniž jako muž domlouvající: protože dům popouzející jest.

27. Když pak mluvití budu tobě, otevru ústa tvá, a dá jim: Toto praví Pán Báh: kdo slyší, nechať slyší, a kdo odpovídá, necht odpovídá: nebo dům popouzející jest.

KAPITOLA IV.

Předpovídá lidu v podobozstřím obléhané město Jeruzaléma, a nářky při tom, a v sajetí lid.

1. A ty, synu člověka, vezmi sobě ciblu a položíš ji před sebou: a vyryješ na ní město Jeruzalem.

2. A zřídíš proti němu obléčení, a zřídíš ohrady, a sнесíš nášpy, a dáš proti němu vojska, a postavíš berany v vákol.

3. A ty vezmi si pánev železnou, a postavíš ji v zed železnou!

* Tak nad neštěstím národa svého zarmoucen byl, že sedm dní nemluvil!

* t. j. k skouzení jeho a utrzení v dobrém; neobtožil-li, pak... Blážen, kdo znamená úras alého, a bez urážení obejda v skouzení obtožil!

* t. j. budou téměř zmaslay, něžehož nu neprosplješ.

* t. j. nejen nebudou moči k nim jít, vybrš ani mluvití k nim, kdyby k tobě přišel.

* t. j. lid, národ, Izraelský pro neposlušnost a vzdučnost jeho spasilentým vzpomenuctím Páně a slah jeho: bývá lid třesou tím, že nu co neobohoděno slovo Boží odjato bývá. (Jer. 2, 2.—Mat. 21, 48.)

KAPITOLA IV.

* t. j. válečné nástroje k dobývání města vábo, berany pak sváží k boření sd.

leznou¹ mezi sebou, a mezi městem: a zatvrdíš tvář svou proti němu, a bude v obležení, a obklíčíš je; toť jest znamení domu Israelského.

4. A ty spátí budeš na boku svém levém, a položíš nepravost domu Israelského² die počtu dnů, v nichž spátí budeš na něm, a vezmeš na se nepravost jejich.³

5. Já pak dal jsem tobě léta nepravosti jejich, v počtu dnů; tři sta a devadesát dnů: i poneseš nepravost domu Israelského.⁴

6. A když to vyplníš, spátí budeš na boku svém pravém podobně: a poneseš nepravost domu judského čtyřicet dnů, den za rok, den, pravím, za rok dal jsem tobě.⁵

7. A k obležení Jerusalema⁶ obrátíš tvář svou, a rámě své bude vztaženo a prorokovati budeš proti němu.⁷

8. Až obklíčím jsem tě vazbami: a neobráť se z boku svého na bok jiný, dokudž nevyplníš dnův obležení svého.⁸

9. A ty vezmi sobě obilí a ječmene a bobu a sócovice a jahel a víkve: a dáš to do jedné nádoby, a naděláš si chleběv podle počtu dnů, v nichž spátí budeš na boku svém: za tři sta a devadesát dnův jísti budeš to.

10. Pokrm pak tvůj, kterýž jísti budeš, bude na váhu dvaceti síklů⁹ na den: od času až do času jísti to budeš.¹¹

11. A vodu na míru pítí budeš, šestý díl Hin:¹² od času až do času budeš pítí to.¹³

12. A jako popopelný chléb ječný jísti budeš to: a lejnem, kteráž vychází z člověka, přikryješ to před očima jejich.¹⁴

13. I řekl Hospodin: Tak budou. Jísti synové Israelské chléb svůj poskvrněný mezi národy, k nimžto vyruhu je.

14. I řekl jsem: Ah, ah, ah, Pane Bože, ať duše má není poskvrněna,¹⁵ a umrliny, a roztrhaného od zvířel¹⁶ nejezdí od dětinství svého až dosavad, a nevešlo v ústa má žádná masa nečistá.

¹ Rozumí: jako pánev železná v ohni vydrží a nerozpustí se, tak se Bůh nemá náležitými nebo vnošenými prosbami uprostiti, aby odvrátil úrůven Jerusalema skázn.

² t. j. království, či desatera pokolení Israelského, jichžto krajiny na levé straně (severně) ležely k východu hledícim.

³ t. j. tím podobností na sobě skládej, že jsem tolik let jich nepravostí a ohavností modoliebůbů se snažil, kolik dní ty na svém boku ležem ležetí budeš: prociť nejen slovy, nýbrž i skutkem budoucí věci věštiti.

⁴ t. j. za 390 let, což bylo od času odtržení desatera pokolení od království judského až do skázn města Jerusalema skrze Nabuchodonosora rovným počtem (375—690 před Kristem).

⁵ Těch 40 let počítají od 12. léta království Josafátova (2. Par. 34, 8) až do vyvrácení Jerusalema. (679—689 před K.) Týmž časem též porval Jerusalema, a kralj Jozabab: avšak žádného napravení v zatvrzelosti lidu toho nedodali.

⁶ t. j. vykrášením na chléb.

⁷ t. j. jistou, neodvratitelnou skázn zvrátovati mu budeš.

⁸ t. j. oněch 390 a 40 dnů či 430 dnů, v nichž se spolu zavíralo obležení i dobytí města. Vazbami pak znamená početí lidu, v kterémž lid potrvá nemoha se do země své navrátiti.

⁹ t. j. jest buď dvacet, anebo jak jini počítají deset loží.

¹⁰ t. j. od začátku těch dnů až do konce, každý den chléb jeden. Ukazuje se tím, na jaký hlad přijíti měli Jerusalemsí v čas obležení svého, sotva majlo tolik, co k zachování života dostáti. (11.)

¹¹ t. j. celá míra „ah“ měla dvanáct šokůpok vajec slepičích.

¹² t. j. desátá dvě vejce šokůpok vajec.

¹³ t. j. lejnem lidským mléto diví pes ten chléb. Nejsprostším způsobem se pakávalo takto: této kuse vyčištěné položilo se na lámen ploché a tesky a popyralo se drobným palivem, to se pak zapálilo, tak že se pod ohněm tečící stálo upeklo. Ukazuje, na jakou nouzi přijdou v zasedí svém, když ani příhodně obilí (pšenice), ani diví k chlébu mléto nebudou, ba ani lejna dočtyřito, při němž vychodná národové chléb svůj pakávají i vody sotva, co by sta avstali.

¹⁴ t. j. jísti jsem se nepokavřím takovým nečistým a ohavným pokrmem, poženým pod lejsem žlutým.

¹⁵ to kážáno bylo zákosem. (3. Mojš. 11, 24 a 17, 15)

15. I řekl ke mně: Až, dal jsem tobě hnůj volaký místo lejn lidských: a uděláš chléb svůj v něm.

16. I řekl ke mně: Synu člověka: ať já zetrnu hůl chleba v Jerusalema:¹⁷ a jísti budou chléb na váhu a v pečování: a vodu na míru a v úzkosti pítí budou:

17. aby když se jim bude nedostávat chleba a vody, padl jedenaždý na bratra svého: a schřádlí v nepravostech svých.

KAPITOLA V.

O tímž dle dí v podobnosti obležení klavry a brady, že žlák hladem a morem, a žlák mečem sáje, a jen skrovň počt jich zachován, a ten potom též do všech větrů rozptýlen bude.

1. A ty, synu člověka, vezmi sobě meč ostrý, hleďci vlasy: a vezmeš jej, a povedeš přes hlavu svou, a přes bradu svou: a vezmeš si závatí váhy, a rozdeíš je.¹

2. Třetínu ohněm spálíš v prostřed města,² podle vyplnění dnův obležení:³ a vezmeš třetínu, a sekaš mečem třetinu něho: třetínu pak jinou rozptýlíš v vítr, a meč obnašim po nich.⁴

3. A vezmeš z toho malý počet: a uvážeš je na konci pláště svého.⁵

4. A z těch opět vezmeš, a uvřeš je do prostřed ohně, a spálíš je ohněm: a z toho vyjde oheň na veškeren dům Israelský.⁶

5. Toto praví Pán Bůh: Toť jest Jerusalema: u prostřed národův postavil jsem jej a vůkol něho země.⁷

6. I potupil soudy mé, tak že bezbožnější byl nežli národové, a potupil příkázání má více, než země, kteréž jsou vůkol něho: nebo soudy mé zavrhli a v příkázáních svých nechodili.

7. Pročež toto praví Pán Bůh: Protože jste převrátili národy, kteříž vůkol vás jsou, a v příkázáních svých nechodili jste, a soudů svých nečinili jste, ani podle soudů národův, kteříž jsou vůkol vás, nečinili jste:⁸

8. protož toto praví Pán Bůh: Ať já na tebe,⁹ a já sám vykonám u prostřed tebe soudy před očima národův:¹⁰

9. a učiním v tobě, čehož jsem nečinil, a čemuž podobného nečiním více, pro všechny ohavnosti tvé.

10. Protož otové jísti budou syny u prostřed tebe, a synové jísti budou otce své: a vykonám v tobě soudy, a rozvějí všechny ostatky tvé u všelkých větrů.

¹ t. j. spůsobím takovou mouz, že nebude chleba, jenž jest lidem hlavně podporou k zachování života, až hladem a žakostí skříšeni polomrtvi padati budou (v. 17).

KAPITOLA V.

¹ t. j. odvrátíš oholené vlasy a vosy na str.

² t. j. kteréž jsi vykráslil na chléb.

³ t. j. až vyplníš určených dnův obležení: 390 a 40 (4, 4—8.)

⁴ t. j. mečem vytasacím budu je stihati. (Výklad viz v. 12.)

⁵ Tím se znamenají tři samozni, kteříž po dobytí města Jerusalema v zemí zasedali byli.

⁶ Předpodobuje to, co vypravuje Jer. kap. 41—44.; jinak se rozumí o dalším pobušení Židův za Antiocha a za Řimanův. Domem Israelským veškerý národ židovský míní.

⁷ Ležt Jerusalema tímž čas, kde tři díly starého světa se stýkají Asie, Afriky a Evropy.

⁸ t. j. jísti horší jste byli než oni, nezachovávali jste přísůby, v ardeh každého člověka vřtých zákonů, nebo: opozdily se pravého boha, co národové božím svým věrní zstávají.

⁹ Doice: přijde, já tě potrestám: a tak i dále, kdykoliv tento skrácení mluvený spůsob opět přijde.

¹⁰ t. j. aby poznali, že tížeji potrestáni jste, posvádní tížeji jste hrášili.

11. Pročež živ jsem já, praví Pán Bůh: protože jsi pokřivil svatyně mé všelikými úrazy svými a všelikými ohavnostmi svými: i já zkažím, a neodpustí oko mé a neslitují se.

12. Třetina tebe morem zemře, a hladem zhyne u prostřed tebe: a třetina tebe mečem padne vůkol tebe: třetinu pak tvou u všeliký vítr rozptýlím, a meč vytaším po nich.

13. A naplním prchlivost svou, a učiním, aby odpočinulo rozhněváním mé na nich, a potěším se: a zvědíť, že já Hospodin mluvím jsem v horlivosti své, až vyplním rozhněváním své na nich.

14. A obrátím tě v poušť a v potupu národům, kteříž jsou vůkol tebe před obličejem každého mimojoudčeho.

15. I budeš potupou a rouháním, příkladem a úzasev v národech, kteříž jsou vůkol tebe, když vykonám na tobě soudy v prchlivosti a v rozhněvání a v zehrání hněvu.

16. Já Hospodin mluvím jsem: když vypustím střely hladu nejhorší na ně, kteréž budou smrtelné, a kteréž pošlu, abych vás vyhubil: a hlad zhrmáždím na vás a setru u vás hůl chleba.¹¹

17. A pošlu na vás hlad a zvěť nejhorší až do vyhubení: a mor a krev půjdou přes tebe, a meč uvedu na tě: Já Hospodin mluvím jsem.

KAPITOLA VI.

Předpovídá, že země Judá pro modloslužbu svou spouštěná, a jen skrovná ostávkou lidu mezi národy rozptýleného zachováni budou.

1. I stala se ke mně řeč Hospodinova říci:

2. Synu člověka, polož tvář svou k horám izraelským a prokouj proti nim.

3. A řci: Hory izraelské, slyšte slovo Pána Boha. Toto praví Pán Bůh horám a pahrbkům, skalám a údolím: Ať já uvedu na vás mé a pohubím výsosti vaše,

4. a zbořím oltáře vaše, a ztroskotány budou podobizny vaše: a svrhu zbitá vaše před modlami vašimi.¹

5. A dám mrtvoloy synův izraelských před podobizny vaše: a rozptýlím kosti vaše okolo oltářů vašich,

6. ve všech přibýtcích vašich. Města zpuštěná budou, a výsosti budou zhozeny a rozmetány: a zahynou oltářové vaši a polámaní budou, a přestanou modly vaše, a setření budou chrámové vaši, a vyhlazena budou díla vaše.

7. A padnou zabítí u prostřed vás: a zvríte, že já jsem Hospodin.

8. A však zůstávím z vás ty, kteříž ujdou mečem, v národech, když vás rozptýlím po zemích.

9. I zpomínají budou na mne vyvobození vaši v národech, k nimž zajati vedeni jsou: nebo jsem potřel srdce jejich smilně, a odpustující ode mne; a oči jejich smilněf po modlách svých: a zokřivili sobě sami zlé, kteréž jsou činili ve všech ohavnostech svých.

10. A zvědíť, že já Hospodin ne nadarmo jsem mluvím, že jim učiním zlé to.

11. Toto praví Pán Bůh: Srať ruce své, a dupni nebou svou a řci: Ach, nastojte, na všechny ohavnosti svých věcí domu izraelského: nebo mečem, hladem a morem padnou.

12. Kdo daleko jest, morem umře; a kdo blízko, mečem

¹¹ Viz 4. 16. Střelami hladu nasývá nedroza, secho, kobylky, jež hlad následuje.

KAPITOLA VI.

¹ t. j. k zahanění jich, že očištěni svými spomocí zemobly.

padne; a kdo ostane, a obležen bude, hladem umře: i vyplním rozhněváním své na nich.

13. A zvríte, že já jsem Hospodin, když budou zbití vaši u prostřed modl vašich, vůkol oltářů vašich, na všelikém pahrbku vysokém a na všech vrších hor, a pod všelikým dřevem hájovým, a pod všelikým dubem ratolestným, a na místě, kdežto zapalovali kadidla vonná všechněm modlám svým.

14. A vztáhnu ruku svou na ně: a učiním mezi poutou a opuštěnou od pouští Deblatha: po všech přibýtcích jejich: i zvědíť, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA VII.

Předpovídá úplné zapaštění valkové země a lidí strach a bída ohavností hrůzo a ráno.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně říci:

2. A ty, synu člověka, toto praví Pán Bůh zemi izraelské: Konec přišel, přišel konec na čtyry strany země.¹

3. Nyní konec na tebe, a vypustím prchlivost svou na tebe: a souditi budu tebe podle cest třech: a postavím proti tobě všechny ohavnosti tvé.

4. A neodpustí oko mé tobě, a neslitují se: ale cesty tvé položím na tebe, a ohavnosti tvé u prostřed tebe budou: a zvríte, že já jsem Hospodin.

5. Toto praví Pán Bůh: Trápení jedno,² trápení ajhle přichází.

6. Konec přišel, přišel konec, proctil proti tobě: aj přišel.

7. Přišlo potření³ na tě, kterýž bydlíš na zemi: přišel čas, blízko jest den zabítí, a ne slávy hor.⁴

8. Nyní a blízka vyliji hněv svůj na tebe, a vyplním prchlivost svou na tobě: a souditi budu tebe podle cest třech, a vložím na tebe všechny nelichotnosti tvé:

9. a neodpustí oko mé, aniž se slituji, ale cesty tvé vložím na tebe a ohavnosti tvé u prostřed tebe budou: a zvríte, že já jsem Hospodin trestající.

10. Aj, hle den, aj přišel: vyšlo potření,⁵ zkvětí prut,⁶ vypučila se pýcha.⁷

11. Nepravdu povstala s prutem bezbožnosti;⁸ ne z nich a ne z lidu, aniž ze zvuku jejich:⁹ a nebude odpočinutí v nich.¹¹

¹ Die hebr.: „od pouští (t. j. k Arabii) až k Deblatha“ t. Eblatha město u severního pomezí, kamž Sedeciaci odveden, a k roskasu Nabuchodonosorovu otelepen byl. (Jerem. 39.)

KAPITOLA VII.

¹ t. j. Judah; zhubu se slovo „sem“ a „valkové, všechna země“ tím útlím anayelu bře.

² t. j. za tvé ohavnosti uloží na tebe tak veliké tresty, že die těchto bude lze souditi, jak veliké byly oty: „u prostřed tří“ jest totiž co parným, smášeným, zjevným být.

³ t. j. „veliké“; nebo: „samé, ustavičné“ tak se drábho ani potřebi nebude.

⁴ Die hebr.: „stažení“ t. vojska blížilo se k obležení a obtažení města.

⁵ t. j. brzy místo veselých a bujných spívů k pouti hor modlů: akých svazků po horách ryk sabjedních nepřátel.

⁶ Viz 7. pozn. a dolů: „od Boha poslané“.

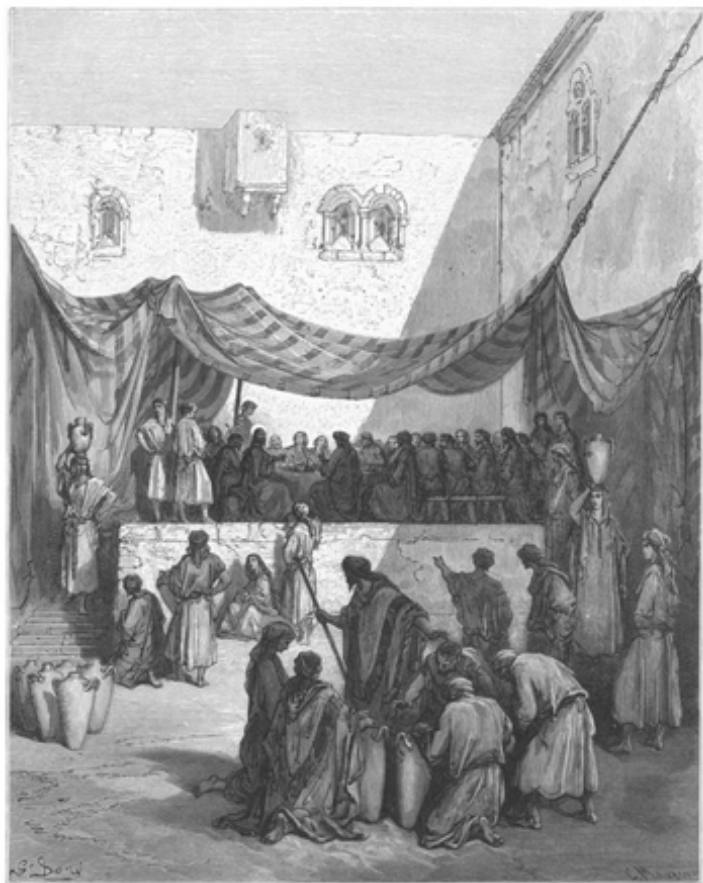
⁷ t. j. který vás trestati má.

⁸ t. j. vzrosla, vzrosla se pýcha nepřátel; Chald.: Vzešli pasovník, ukázal se ukrutník.

⁹ t. j. z kořene nepravosti lidu vzrosta jim meča trestající.

¹⁰ Dolů: nebudu, pesnětane.

¹¹ t. j. nedám jim oddech; nebo die hebr.: „nebude a nich křiven“ t. ani člověka, jenž by zahynál oplakával; nebo: taková bída, že lidé mrtvé nebudou oplakávat, ale blahošťvat.

SVATBA V KANI GALILJEJSKE.

12. Přišel čas, přiblížil se den: kdo kupuje, nevesel se: a kdo prodává, nekřvíd; neboť hněv na veškeren lid jeji.

13. Neboť kdo prodává, k tomu, co prodal, nenavrátí se, a ještě mezi živými život jejich: ¹² nebo vidění ke všemu množství jejišmu nenavrátí se zpět: ¹³ a muž v nepravosti života svého nebude postlen. ¹⁴

14. Trubte v troubu, a připravte se všickni! ¹⁵ a není, kdo by šel k boji; nebo hněv můj na veškeren lid jeji. ¹⁶

15. Měč [bude] vně; a mor a hlad vnitř: kdo na poli jest, mečem umře: a kdo v městě, morem a hladem sežráni budou.

16. A zachováni budou, kdož utekou z nich: a budou na horách jako holubice v údolí, všickni se utěsouce, jedenkaždý pro nepravost svou.

17. Všecké ruce oslabnou ¹⁷ a všeliká kolena potekou vodami. ¹⁸

18. I opáší se štinění, a strach je přikryje, a na všeliké trávi bude zahabeni, a na všech hlavách jejich lysina. ¹⁹

19. Sřfřbo jejich bude ven vyvrženo, a zlato jejich bude v kněžitě. Sřfřbo jejich, a zlato jejich nebude jich moci vysvoboditi v den prchlivosti Hospodinovy. Duše své nenasytí, a břicha jejich nebudou naplněna; nebo pohoršením nepravosti jejich učiněno jest. ²⁰

20. A ozdoba zápon svých k pšje vystavili, a obrazův ohavnost svých, a podobizen nadělali z něho: protož obrátil jsem jim to v nečistotu:

21. a dám to v ruce cizích k rozchvátání, a bezbožníkem země v loupež a poskrvni je.

22. A odvrátím tráť svou od nich, a správi svatyni mou: a vejdou do ní vyzvědači, a poskrvni ji.

23. Udělej zavřen: ²¹ nebo země plná jest soudů krví a město plné nepravosti.

24. I přivedu nejhorší z národův, a vlásti budou domy jejich: a učiním konec pšje mocných, a ovládnou svatyněmi jejich. ²⁵

25. Když přijde úzkost, hledati budou pokoje, ²⁶ a nebude ho.

26. Zármutek na zármutek přijde, a zpráva na zprávu: i budou hledati vidění od proroka, a zákon opustí kněze, a rada starce. ²⁷

27. Král kvíliti bude, a kněze obleče se truchlivostí, a ruce lidu země předěšeny budou. Podle cesty jejich jim učiním, a podle soudů jejich souditi je budu; i zvědí, že já jsem Hospodin.

¹² Kdo se prodá, nedostane toho více, byť i na živě učinil až do léta milostivého, v kterém se děditví stín, od něho pocházela, zase postpravila; toho se pak nikdy nedočká, proto že prve všickni do Babylona zajeli budou.

¹³ t. j. toto proceví o akáse veškerého lidu a země nenavrátí se, aby nebylo vypuleno, zbylých jistě se stane.

¹⁴ t. j. nitěný člověk nebude a to sniknoucí té akázy, kteráž ho v životě jeho potká.

¹⁵ t. j. tak se bude volati, ale přece...

¹⁶ t. j. já je naplním strachem pro nepravosti jich (viz 16. slov. 5. Mojš. 32, 30); záduy nebude moct odolati nepříteli.

¹⁷ t. j. všickni se budou lísnit.

¹⁸ t. j. smetoucí strachem moči srdce. (Pl. 7.)

¹⁹ t. j. obolení na znamení smrti. (Ja. 15, 2.)

²⁰ t. j. sřfřbo a zlato bylo jim přičinou nepravosti, jakož i si o něm dělali modly; a nebo: že ho nepravě nabylí: nepravdivosti, lživosti, usikováním.

²¹ t. j. konec udělej; bohr.: řeč, k významání zajeti jejich.

²² t. j. svatyněmi misí tři částky chrámové: síť, obětnice a svatyní svatých.

²³ t. j. kterého jim Hliprocovi předpovídali; ale nadarmo. (V. 26.)

²⁴ t. j. nikdež nebude ani rady, ani stěchy, ani pomoci.

KAPITOLA VIII.

Prohoroví a vidění v ústern Jeruzalémě postavěním skanzje Báh modlo-
slabné ohavnosti, která se tam od vmažených i sprostých, mužů i žen
překajá.

1. I stalo se léta šestého, šestého měsíce, v pátý [den téhož] měsíce: ¹ já seděl jsem v domě svém a starší judští seděli přede mnou: i padla tu na mne ruka Pána Boha.

2. I viděl jsem, a aj podobeství jako spařené ohně: od vzržen bedr jeho, a dolů oběh: ² a od bedr jeho a vzhůru jako vzržen blešku, jako vidění čistce.

3. A vztažené podobeství ruky uchopilo mne za hřbíty hlavy mé: a pozdvihl mne duch mé země a nebes: a uvedl me do Jeruzaléma u vidění Božím podle dřev vitních, ³ kteréž patily na půlnoč, kdež byla postavena modla hněvu k vzruzení horlivosti. ⁴

4. A aj tu sláva Boha israelakého podle vidění, kteréž jsem viděl na poli. ⁵

5. I řekl ke mně: Synu člověka, pozdvihni oči svých k straně půlnoční. I pozdvihl jsem oči svých k straně půlnoční: a aj na půlnoči u brány oltáře ⁶ modla hněvu, právě kudy se vchází.

6. I řekl ke mně: Synu člověka, vidíš-li pak, co tito činí? ohavnost veliká, kteréž činí dům israelaký tuto, tak že daleko odejdu od svatyně své? a ještě obrátív se, uzřív ohavnosti větší.

7. I uvedl mne ke dvěřím síně: i viděl jsem, a aj díra jedna v stěně.

8. I řekl ke mně: Synu člověka, prokopej stěnu. A když jsem prokopal stěnu, ukázaly se dvěře jedny. ⁷

9. I řekl ke mně: Vejdí a viz ohavnosti nejhorší, kteréž tito činí zde.

10. A všed viděl jsem, a aj všeliké podoby zeměplazův a zvířat, ohavnosti, i všeliké modly domu israelakého, namalovány byly na stěně všudy všakol.

11. A sedmdesáte mužů ze starších domu israelakého, a Jezoniáš, syn Safanův, stáli u prostřed nich, kteříž stáli před malováním: a jedenkaždý měl kadidelnici v ruce své: a pára mlhy kadidla vstupovala vzhůru.

12. I řekl ke mně: Jistě vidíš, synu člověka, co starší domu israelakého činí ve tmách, jedenkaždý v úkrytu pokoje svého; nebo říkájí: Nevidí nás Hospodin, opustil Hospodin zemi. ⁹

13. I řekl ke mně: Jestě obrátě se, uzřív ohavnosti větší, kteréž tito činí.

KAPITOLA VIII.

¹ Aby se udání to s 1. l. a s 3. 16. rozsvázlo, má se za to, že ten rok právě byl přestupný o 13 měsících; měsíce šestý jest skorem nář srpna.

² t. j. podoba hřbítko, může na pohled jako ohnivého, který od pásu vyběhl jako ohně, na horn ok jako bleška nebo žlásto (viz 1. 4. posn.); byl pak Báh sám, an se za v té podobě sjevil.

³ t. j. do síně vitních nebo kněžské, kde byl oltář.

⁴ t. j. modla, kteréž Boha, co pravého množila vytvořilo choti jeho, docy Jeruzalémě. takřka k horosti, hřbívosti, hněvu popasovala. Sv. Jeronym soudí, že byla modla Baha, kterou nejprve král Manasse, a když pak na čas Josiášem byla odstraněna, opět Sotekáš proti oltáři Páně postaviti kázal.

⁵ t. j. u teky Chobar. (Viz 1.)

⁶ t. j. u brány na straně půlnoční, kudy se v síň vitních vstupuje k oltáři obětnímu.

⁷ t. j. do soukromní síně, podzemního sklepa, kde tajemně modlo-
slabné ohavnosti troplí.

⁸ t. j. nedbá Báh věcí, kteréž se na zemi dějí, ba ani o nich neví.

14. I uvedl mne skrze dvěře brány domu Hospodinova, které patřily na půlnoc: a aj tu ženy seděly plačíc Adonias.⁹

15. I řekl ke mně: Jistě viděl jsi to, synu člověka: obrátě se, uziš ohavnost ještě větší nad tyto.

16. I uvedl mne do síně domu Hospodinova vnitřní:¹⁰ a aj ve dveřích chrámu Hospodinova mezi síní a oltářem okolo pěctmectva mužů,¹¹ hřbety majíce proti chrámu Hospodinovu a tváří k východu: a klaněli se k východu slunce.¹²

17. I řekl ke mně: Jistě viděl jsi, synu člověka: zdali lehké jest to domu judakému, aby činili ohavnosti tyto, kteréž činili zde, že naplňuje zemi nepravostí, obrátili se k rozhnáním mne? a aj přikládají ratolest k chřtípům svým.¹³

18. Protož i já učiním v prchlivosti: neodpustí oko mé, aniž se smilují: i když volají budou k uším mým hlasem velikým, nevyšlých jim.

KAPITOLA IX.

Děh sjevuje prorokovi, jak přímoc poznat náhlým výstou, a jak kajenci zasmánaní křtem zachráněni budou.

1. I volal v uších mých hlasem velikým fka: Přiblížila jsou se navštívení¹ města, a jeden každý má nástroj zabjení v ruce své.

2. A aj, šest mužův² přicházelo cestou brány hořejší, kteréž hledí na půlnoc: a v ruce jednohokážedho nástroj zabývnutí: muž také jeden v prostřed nich odin byl rouchem láněným, a kalamáf písárský u bedr jeho:³ i vešli, a stáli podle oltáře měděného.

3. A aláva Hospodina israelakého stoupila jest s cheruba, kteréž byla na něm, k prahu domu:⁴ a zavolal muže, kterýž byl obléčen v roucho láněné, a kalamáf písárský měl u bedr svých.

4. I řekl k němu Hospodin: Jdi prostředkem města a prostřed Jerusalema: a znamenaj Thau⁵ na čelích mužů kajících, a žalost majících nade všemi ohavnostmi, kteréž se dějí u prostřed něho.⁶

5. A oněm řekl, an jsem slyšel: Jděte po městě, jdouce za mím, a bíte: neodpustějí oko vaše, aniž se altujíte.

6. Starce, mládence, i pannu, malického, i ženy bíte až do vyhubení: ale nikoho, na němž uzište Thau, nezabíte je a

⁹ Pod jménem Adonias a Astarty učinil staří slunce a zemi: když je ono od země vzdalovati počelo, v létě po nejdělných dnech, připomínají se to žalostně, svídké ženy se všemi obyčejí smutku: když pak se a jara opět přiblížovalo, když vše rozkvítá, slavili to radostně se všemi obyčejí bujného veselí.

¹⁰ t. j. pozorně, opět. (Viz 3.)

¹¹ t. j. mnoho.

¹² t. j. odvrátili se od Hospodina Boha svého a klaněli se slunci.

¹³ t. j. drží svazek ratolesti před tváří svou, klanějíce se slunci, tak modlícími Puršané obyčejě měli; jiní: „neovroučiměle nosem mlíru.“

KAPITOLA IX.

¹ Jinaak: navštívení, soudcové, křátné Boží, o nichž hned svídké mlví v. 2.

² Jeremiáš 39, 3. Jmenuje šest důstojníkův královských při dobytí města.

³ t. j. aby poznamenal ty, kterým se milost prokázati měla (viz 6); bylť anděl pokoje, milosti.

⁴ t. j. na znamení toho, že Běh chrám a lid opouští a žádně milosti mu nepopřaje více.

⁵ t. j. poslední písmeno hebrejské abecedy, které die ddkladných a nevrabných skvostů všech oděně podobu mělo křže (☩ + 22 >), kterýž jít u pobaně (Kazpřáně a j.) znameným byl znamením života; tuto křž na znamení spásy Bohem samým určen, prv než Božakoe krvi Páně k tomu pověčen jest.

⁶ t. j. nejen neovrtili v křžích jiných, vybrali za ně se sami káně.

od svatyně mě začněte.⁷ Tedy začali od mužů starších, kteříž byli před tváří domu.

7. I řekl jim: Poskvříte domu, a naplňte síně zbitými: vyjděte. I vyšli, a bilit ty, kteříž byli v městě.

8. A když se zabíjeli dokonalo, pozůstal jsem já: a padl jsem na tvář svou a volaje řekl jsem: Ouve, ouvre, ouvre Pane Bože: zdali zahubíš všechny ostatky israelaké, vytlévej prchlivost svou na Jerusalema?

9. I řekl ke mně: Nepravost domu israelakého a judakého veliká jest přflis hrubá a naplněna jest země krve prolitím a město naplněno jest odvračením:⁸ nebo rekli: Opustil Hospodin zemi, a Hospodin nevidí.⁹

10. Protož i oko mé neodpustí, aniž se slitují: cestu jejich na hlavu jejich obrátím.

11. A jak muž, kterýž obléčen byl v roucho láněné, jenž měl kalamáf na hřbetě svém, odpověděl alovu, fka: Učinil jsem, jakož jsi mi rozkázal.

KAPITOLA X.

Děh sjevuje prorokovi dále u vidění, že město Jerusalema bude spáseno a že on sám prve opouští správně modloslužbu chrámu.

1. I viděl jsem, a aj na obloze, kteréž byla nad hlavou cherubů, jako kámen safírový, jako zvezení podobnosti trůnu¹ ukázalo se nad nimi.

2. I řekl k mužě, kterýž obléčen byl v roucho láněné, a pravil: Vějdi do prostřed kol, kteréž jsou pod cheruby, a napli ruku svou uhlím řefarým, kteréž jest mezi cheruby, a vyrypej je na město. I všel před očima mýma:

3. cherubové pak stáli po pravě straně domu, když vcházel muž ten, a oblak naplnil síně vnitřní.

4. I zdvihla se jest aláva Hospodina s hůry cherubů k prahu domu: a naplněn jest dům oblakem, a síně naplněna jest bleskem alávy Hospodinovy.

5. A svuk kříděl cherubů alýšan byl až do síně zevnitřní, jako hlas mluvčeho Boha všemohoucho.

6. A když byl přikázal muži, kterýž obléčen byl v roucho láněné, fka: Vezmi oheň z prostředku kol, kteréž jsou mezi cheruby: všed on stál jest podle kola.

7. I vztáhl cherub ruku z prostředku cherubů k ohni, kterýž byl mezi cheruby: a vzal, a dal do rukou toho, kterýž byl obléčen v roucho láněné: kterjžto vzav vyšel jest.

8. I ukázalo se na cherubech podobnosti ruzi lídnaké pod křídly jejich.

9. I viděl jsem, a aj čtyry kola podle cherubů: kolo jedno podle cheruba jednaho, a kolo druhé podle cheruba druhého: tvárnost pak kol bylo jako vidění kamene chrysolitu.²

10. A na pohled jich čtyr podoba jedna: jako by bylo kolo u prostřed kola.

11. A když chodila, na čtyry strany kráčela: a neobracovala se chodíce, ale k mřstu, k němuž se jíti uchýlovalo to, kteréž první bylo, následovala i druhá, aniž se obracovala.

¹ t. j. nejprve usmrte ty, kteří svatyni mou správil, ohavně modloslužby tam přechájeje.

² t. j. odpadením od Boha, spousou proti němu; jinaak: převrácováním soude.

³ v. 8, 12.

KAPITOLA X.

¹ Viz 1, 26, t. samý cherub byl trůn (stolec) leskem podoben dráho-kannu safíru, jasmoderý.

² t. j. na pohled byly jasnolité, co slato; die hebr. měš: jako křžoz, led.

12. A všecko tělo jich, i hrdla, i ruce, i křídla, i obločky plná byla očí vokol čtyř kol.²

13. A kola ta nazval obratná,⁴ a n jsem slyšel.

14. Čtyry pak trávě mělo jedno: tráv jedna tráv cherubova: ⁵ a tráv druhá tráv člověčí: a na třetí tráv lvová: a na čtvrté tráv orličí.

15. I zdvihli jsou se cherubové: tot jest zvíře, kteréž jsem viděl u řeky Chobar.

16. A když šli cherubové, šla spolu i kola podle nich: a když zdvihali cherubové křídla svá, aby se pozdvihli od země, nestála kola, ale i ona vedle byla.

17. S nimi stojící stála i kola: a s pozdvihujícími se pozdvihovala se: nebo duch Hospodinova východil: a sláva Boha israelského byla nad nimi.

18. I vyšla sláva Hospodinova od prahu chrámového: a stála nad cheruby.

19. A pozdvihše cherubové křídla svých, vznesli se od země přede mnou: a když oni vycházeli, kola také šla za nimi a stála u východu brány domu Hospodinova východil: a sláva Boha israelského byla nad nimi.

20. Tot jest zvíře, kteréž jsem viděl pod Bohem israelským u řeky Chobar: a srozuměl jsem, že cherubové byli.

21. Čtyři obličejové jednomu, a čtyři křídla jednomu: a podobanství ruky člověka pod křídly jejich.

22. A podobanství tráví jejich bylo [jako] ty trávě, kteréž jsem viděl u řeky Chobar: a vzezení jejich, i prudkost jednobokazkého byla před tráví svou kráčetí.

KAPITOLA XI.

V poslední části tétoho vidění se ukazuje, že Bůh povolal Eliu v Jeruzalémě třetího dne: ty však, kteří jsou v zajetí babilýnském, že shromáždí, a do vsí své, Ukazuje se, jak opouští všeobecnost Bůh Jeruzalém, a jak náhle Eschiel přivracen jest do země Chaldejské.

1. I pozdvihl mne duch, a uvedl mne k bráně východní domu Hospodinova, kteráž hledí k východu slunce: a šj, u východu brány bylo pětceřtá mužův: i viděl jsem uprostřed nich Jeroniáše, syna Azurova, a Feltiáše, syna Banajášova, knízáta lidu.

2. I řekl ke mně [Hospodin]: Synu člověka! tot jsou ti muži, kteříž myslí nepravost, a drží radu nejhorší v městě tomto,

3. říkouce: Zdaž nejsou dárno vystaveni domové? Totot jest kotel, my pak maso.²

4. Pročež prorokuj o nich, prorokuj, synu člověka.

5. I připadl na mne duch Hospodinův, a řekl mi: Mluv: Toto praví Hospodin: Tak jste mluvili, dome israelský, a myšlení srdce vašeho já znám.

² t. j. hlavy, písky, loučky — vše plno očí; že kolům i křídla dává, na rychlost ukazaje.

³ t. j. točící, vrhající; hebr.: volal na mě, tak že jsem slyšel: Galgal Ezechielův nebo: Bože!

⁴ t. j. kola, voláky, mad š cherubové na arše úmluvy tráví volkou ke východu obraceni byli, a tedy ta tráv sváží tráví cheruba se nazývala; rov. 1. 10. — v. 20. všechny nasývá cheruby.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. stůl, kteří se odvrátili od Hospodina; kladou se příkladně místo všech kníhat nevěrných.

² t. j. dárno již stojí a budou státi, neboť si předpovídají proci Jeroniáš a j., co chdíjí.

³ přívlastkem řečeno: „jako se maso a kotle nevytáhná, až se uvaří, tak i my státníci ve městě bez hořby, až uvaříme;“ sdě se spolu byli výměstek na proci Jeroniášovo 1, 18.

6. Přemnohých pobili jste v městě tomto, a naplnili jste cesty jeho zbitými.

7. Pročež toto praví Pán Bůh: Zbití vaši, kteréž jste položili u prostřed něho, tít jsou maso, a ono jest kotel: ale vás vyvedu z prostředka jeho.

8. Moče jste se báli, a meč uvedn na vás, dí Pán Bůh: 9. a vyvrhu vás z prostředku jeho, a dám vás v ruku nepřítel, a vykonám nad vámi soudy.

10. Mečem padnete: na pomezí israelákem souditi vás budu, a zvíře, že já jsem Hospodin.

11. Toto nebude vám kotel, ² a vy nebudete u prostřed něho masem: na pomezí israelákem souditi vás budu.³

12. I zvíře, že já jsem Hospodin: poněvadž jste v příkázáních svých nechodili, a soudů svých nečinili, ale podle soudů národův, kteříž jsou vůkol vás, činili jste.

13. I stalo se, když jsem prorokoval, Feltiáš, syn Banajášův, umel: i padl jsem na tvář svou volaje hlasem velikým, a řekl jsem: Ouve, ouve, ouve, Pane Bože: číns ty konec ostatkům israelským.⁴

14. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkouc:

15. Synu člověka, bratři tvoji, bratři tvoji, muži příbuzní tvoji, i všekern dům israelský, všickni, jimžto řekli obyvatelé Jeruzalémští: Daleko odejdete od Hospodina, nám jest dána země u vládařův.⁵

16. Protož toto praví Pán Bůh: Že jsem je daleko zahnal v národech, a že jsem je rozptýlil po zemích: budu jim v posvěcení malice⁶ v zemích, do nichž jsou přišli.

17. Protož mluv: Toto praví Pán Bůh: Shromáždím vás z národův, a seberu vás z zemí, v nichž rozptýleni jste, a dám vám zemi israelskou.

18. I vejdu tam a odejmu všechny úrazy, a všechny ohavnosti její z ní.

19. A dám jim srdce jedno, a ducha nového dám u vnitřnosti jejich: a odejmu srdce kamenné z těla jejich, a dám jim srdce masité.⁷

20. aby v příkázáních svých chodili, a soudů svých ostříhali, a činili je: a byli mně lidem, a já abych jim byl Bohem.⁸

21. Kterýchž srdce po úrazích a ohavnostech svých chodí, těch cestu na hlavu jejich položím,⁹ praví Pán Bůh.

22. I zdvihli cherubové křídla svá, a kola se zdvihla s nimi: a sláva Boha israelského byla nad nimi.

23. I vystoupila sláva Hospodinova z prostřed města, a stála na hoře, kteráž jest na východ města.¹⁰

24. A duch zdvihl mne, a přivedl do země chaldejské k za-

¹ t. j. město Jeruzalém, na něž vy tak spoehábo.

² Vypilno se, když Bededáti a knížata judská jati a v Babla k Nabuchodonosorovi přivedeni byli. (Jer. 52.)

³ t. j. má-li tato malá smrt znamenati, že národ israelský docela vyhuben bude, a tak padne?

⁴ Smysl: Ty, kteříž jsou zajati s tobou a podrobili se k rozkazům mému králi babilýnskému, jsou ostatkové národa israelského, jiní mluvíci bude (16-20); ale Jeruzalémští, kteříž vás odcháceli, a nyní mnoh ohebnou modlioulnou urdíjí, ty svázani: oni padnou jako Feltiáš. (21.)

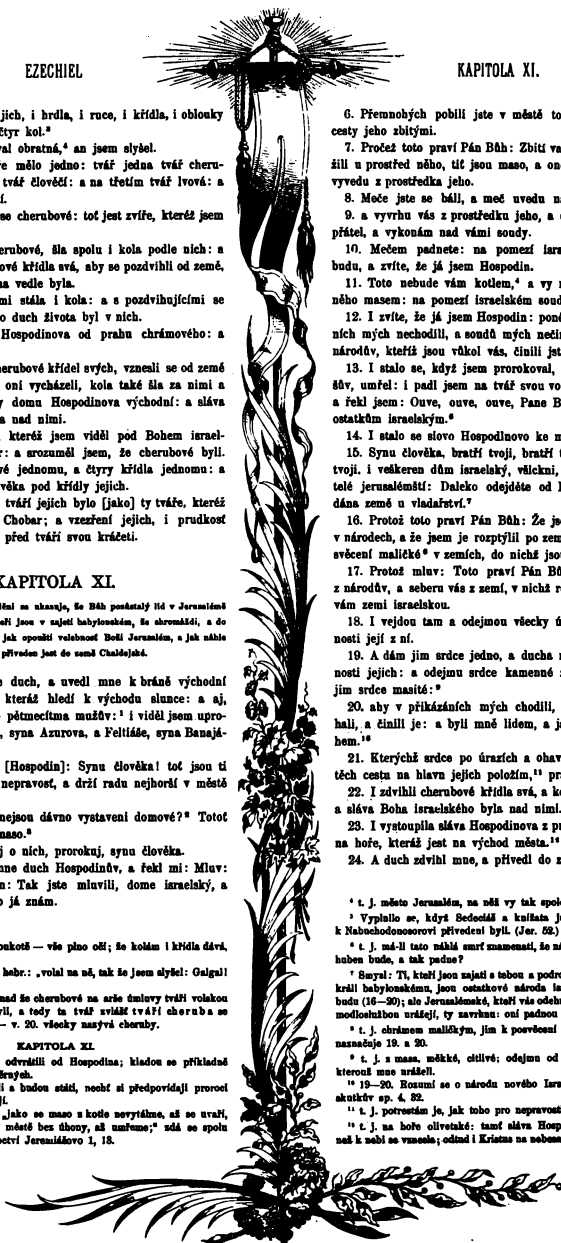
⁵ t. j. chrámem malíčkým, jim k povzbuzení a k útěše; jakž se mluví, nanačaje 19. a 20.

⁶ t. j. s masa, měkké, citlivé; odejmu od nich zatvrdlost srdce, kterouž maso tvrdí.

⁷ 19-20. Hození se o národu nového Israele, církví Kristově dí akotiv ep. 4. 82.

⁸ t. j. potrestám je, jak toho pro nepravost své zasloučili.

⁹ t. j. na hoře olivkové: tam sláva Hospodinova posadná stála, než k němu se vnesle; odiní i knížata na sebou vstoupí. (Zachar. 14. 4.)

jatým, v vidění, v duchu Božím: a odjato jest ode mne vidění, kteráž jsem viděl.

25. I mluvil jsem k zajatým všechna slova Hospodina, kteráž mi byl ukázal.

KAPITOLA XII.

Ukazuje podobstvím odvedení lidu do zajetí, — stěh, zajetí, odtěpení a odvedení Sedocláše krále, — a kárá lid, že řekem proroků navrát.

1. I stala se ke mně řeč Hospodina řkoucí:
2. Synu člověka, u prostřed domu popouzejícího ty bydlíš: kteřížto oči mají k vidění, a nevidí, a uši k slyšení, a ne-slyší; neboť dům popouzející jest.¹
3. Ty tedy, synu člověka, učíš si nádobí přestěhování,² a stěhováti se budeš ve dne před nimi: přestěhuješ se pak z místa svého na místo jiné před očima jejich, zdali by snad popatřili: nebo dům popouzející jest.
4. A vynesed ven nádobí své jako nádobí stěhujícího se ve dne před očima jejich: ty pak vyjdeš a večer³ před nimi, jako vychází ten, kterýž se stěhuje.
5. Před očima jejich prokopej si stěnu: a vyjdeš skrze ni.
6. Před očima jejich na ramenou nesen budeš: v mrátkotě vynesed budeš: tvář svou přikryješ, a neužíváš země:⁴ nebo za zázrak dal jsem tě domu israelskému.⁵
7. I učinil jsem, jakož mi rozkázal Hospodin: nádobí své vynesl jsem jako nádobí stěhujícího se ve dne: a u večer prokopal jsem si stěnu rukou: a v mrátkotě jsem vyšel, na ramenou nesen jsa před obličejem jejich.
8. I stala se řeč Hospodina ke mně ráno řkoucí:
9. Synu člověka, zdalíš nečekal k tobě dům israelský, dům popouzející: Co ty děláš?
10. Řeč k nim: Toto praví Pán Bůh: Břímě toto na vůdce, kterýž jest v Jerusalemě, a na všechnem dům israelský, kterýž jest u prostřed nich.⁶
11. Řeč: Já zázrak vás: Jakož jsem učinil, tak bude jim: do přestěhování a do zajetí pětjdou.
12. A vůdce, kterýž jest u prostřed nich, na ramenou nesen bude, v mrátkotě vyjde: stěnu prokopají, aby jej vyvedli: tvář jeho bude přikryta, aby neviděl okem země.
13. I rozstáhnú sít svou na něj, a polapen bude do nevodu mého: a přivedu jej do Babyloňu, do země chaldejské: a neuřít jí, a tam umře.
14. A všechny, kteříž vůkol něho jsou, stráž jeho, i zástupy jeho, rozptýlím u všeliký vítr: a meč vytasím za nimi.
15. I zvědí, že já jsem Hospodin, když je rozptýlím mezi národy, a rozsejí je po zemích.
16. A pozřítavím z nich mužův málo, po ušech, a hladu, i moru: aby vypravovali všechny neslechotnosti jich mezi národy, k nimž vejdou: i zvědí, že já jsem Hospodin.
17. I stala se řeč Hospodina ke mně řkoucí:

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. až vidí a slyší, co jim nastává, přecoz nedbají, jako by neviděli, a ne-slyšeli.

² t. j. připrav nářadí a potřeby na cestu na znamení, že lid do cizí země přiveden bude.

³ t. j. k předpobození toho, že Sedocláš se svým dvorem v noci utikati bude. (Jerem. 39, 52.)

⁴ t. j. chaldejské, k předpobození toho, že Sedocláš odtěpen bude, aniž ušší země, do níž odveden bude.

⁵ t. j. za znamení budoucí vstět předsvětlující.

⁶ t. j. ten truchlivý oesd potáh krále i rodinu jeho i veškeren lid země judské.

18. Synu člověka, chléb svůj v zármutku jez, ale i vodu svou v spěchu a v truchlosti pť.

19. A dš k lidu země: Toto praví Pán Bůh k těm, kteříž bydlí v Jerusalemě v zemi israelské: Chléb svťj v pečlivosti jstí budou, a vodu svou v zpuštění pťj budou, aby zpusla země z množství svého, pro nepravost všech, kteříž bydlí v ní.

20. A města, kteráž jsou nyní obydlena, opuštěna budou, a země pustinou bude: a zvíte, že já jsem Hospodin.

21. I stala se řeč Hospodina ke mně řkoucí:

22. Synu člověka, jaké to máte přísloví v zemi israelské, říkájce: Na dlouho prodlí se dnové, a zahyne všeliké vidění?¹

23. Protož řci jim: Toto praví Pán Bůh: Učiním, aby přestalo přísloví toto, aniž bude vůbec více řečeno v Israeli: a mluv k nim, že se přiblížili dnové, a řeč všelikého vidění.² Neboť nebude více šádného vidění marného, ani prokřování pochybného u prostřed synův israelských.³

25. Nebo já Hospodin mluviti budu: a kterokoli slovo promluví, stane se, a neprodít se více: ale za dnů vašich, dome popouzející, mluviti budu slovo a učiním je, dí Pán Bůh.

26. I stala se řeč Hospodina ke mně řkoucí:

27. Synu člověka, ať dům israelský říkájících: Vidění, kteráž vidí tento, na mnohé dny: a na dlouhé časy tento prokřuje.

28. Protož řci jim: Toto dí Pán Bůh: Neprodít se více všeliké řeč má: slovo, kteráž mluviti budu, naplní se, praví Pán Bůh.

KAPITOLA XIII.

Bůh přímě kárá Ilproroky a Ilprorokyně, a brojí jim trasty svřim.

1. I stala se řeč Hospodina ke mně řkoucí:
2. Synu člověka, prorokům proti prorokům israelským, kteříž prorokují: a reč prorokujícím z srdce svého: Slyšte slovo Hospodina:
3. Toto praví Pán Bůh: Běda prorokům nemoudrým, kteříž následají ducha svého, a nic nevidí.
4. Jako líšky na poustích byli proroci tvoji, Israeli.¹
5. Nepostavili jste se naproti,² aniž jste se postavili na odpor pro dům israelský,³ abyste stáli v boji v den Hospodinův.
6. Vidí marné věci, a prorokují lež, říkájce: Praví Hospodin! ješto jich neposal Hospodin: a setrvali v utrřzování řeči.
7. Zdalí jste neviděli vidění daremného, a hádání lživého nemluvíli? a říkáte: Praví Hospodin: ješto já nemluvil jsem.
8. Pročež toto praví Pán Bůh: Že jste mluvili věci marné, a viděli jste je: protož hle, já na vás, dí Pán Bůh:
9. I bude ruka má na proroky, kteříž vidí věci marné, a hádají lež: v radě lidu mého nebudou, a v písmě domu israelského nebudou napsáni, aniž do země israelské vejdou: i zvíte, že já jsem Pán Bůh:
10. proto že zklamali lid můj, říkájce: Pokoj, a není pokoje: a na stavě stěnu, oni pak jí omítali hlínou bez plev.

¹ t. j. dávno již předpovídá ten a ten prorok skázu města a odvedení lidu, a nezává se: tak se tedy sotva kdy stane. Tak řeč všech vědny nevěrovi: 28, 31. (Jer. 17, 15. 2. Petr. 3, 4.)

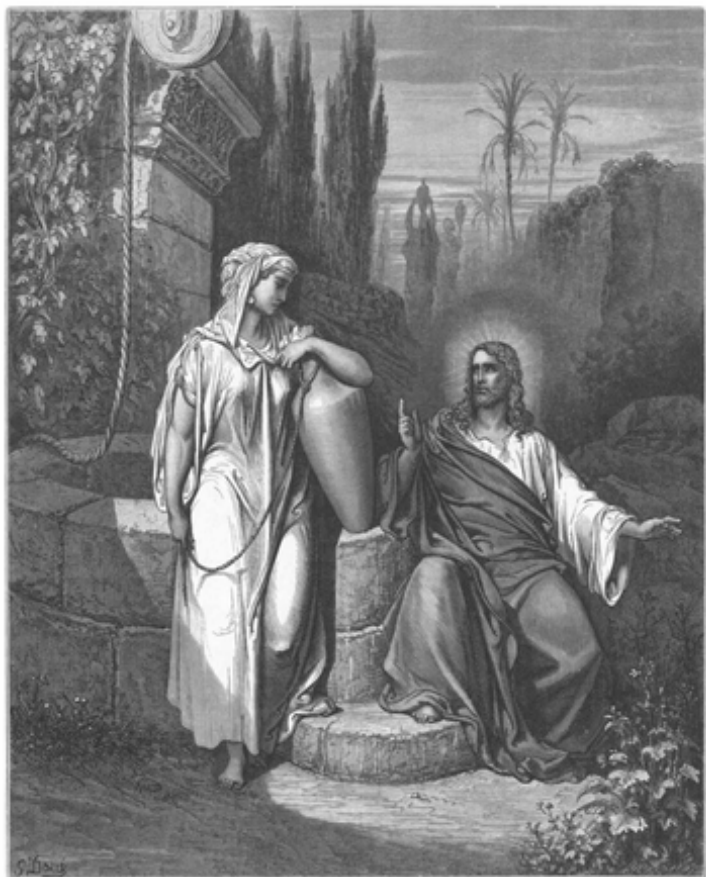
² t. j. to můžete říci o Ilprorocích: ale i těm koeo učiním.

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. zohytrali k svému prospěchu, ale i plali při všelikém nebespobozství, jen o sebo štvalice.

² Hebr.: na přilomou sít k bráněm.

³ t. j. k obráně: neohlédli jste nikdy k prospěchu lidu, ani k dobrému jej vedouce, aniž od něho chráníce.

PAN JEZIS A SAMARITANKA.

11. Řeč k těm, kteříž omítají [hlínou] nesmíšenou, že padne [zeď]: nebo nastane přívál rozvodnlý, a seču kamení převlekké a hůry padající, a vítr bouřlivý, kterýž rozmetá je.

12. Když pak hle padla stěna: zdális se utekne vám: Kdež jest omítka, kterouž jste omítali?

13. Protož toto praví Pán Báh: I učiním v rozhněváním svém, aby se strhl vítr bouřlivý, a přívál rozvodnlý bude v prchlivosti mé: a kamení velkké v hůvu k zkažení.

14. I zkazím stěnu, kterouž jste omítali [hlínou] nesmíšenou, a srovnám ji s zemí, a odkryt bude základ její: a padne a zmařen bude u prostřed ní: a zvíte, že já jsem Hospodin.

15. A doplním hův svůj na stěně, a na těch, kteříž ji omítají [hlínou] nesmíšenou, a dím vám: Není stěny a není těch, kteříž ji omítají.

16. Prorokův israeljských, kteříž prorokují Jerusalemu, a vidí jemu vidění pokoje: a není pokoje, praví Pán Báh.

17. A ty, synu člověka, obrať tvář svou proti dcerám lidu svého, které prorokují z srdce svého, a prorokují proti nim.*

18. a řci: Toto praví Pán Báh: Běda těm, kteréž říjí polstářky pod všelký loket ruky: a dělají podhlavnice pod hlavu všelkého věku k polapení duší: a když polapily duše lidu mého, obživovaly duše jejich.*

19. A zlečovaly mne u lidu mého pro hrstku ječmene, a skývu chleba, aby zabíjely duše, kteréž neumirají, a obživovaly duše, kteréž živé nejsou,† hrouce lidu mému, věřcimu lízem.

20. Protož toto praví Pán Báh: AJ, já na polstářky vaše, jímž vy lapáte duše létající: a strhám je s ramenou vašich, a propustím duše, kteréž vy lapáte, duše k létání.

21. A roztrhám podhlavnice vaše, a vysvobodím lid svůj z ruky vaší, aniž budou více v rukou vašich, abyste je lapaly: i zvíte, že já jsem Hospodin.

22. Protože jste rmoutili srdce spravedlivého živé, kteréž jsem již nezarmoutil: a posilnil jste rukou bezbožného, aby se nenavrátil od cesty své zlé a živ byl:

23. proto marných věcí nebudete viděti, a hádání nebudete hádati více, a vytrhnu lid svůj z ruky vaší, i zvíte, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XIV.

Přispovídá zahanbení a pomstu mediceinabablickým; — a silboje, že některých i proti zasloužení zaslouží a světlých přebí.

1. I přišli ke mně muži z starších israeljských a seděli přede mnou.

2. I stala se řeč Hospodinova ke mně řkoucí:

3. Synu člověka, muži tito položili nečistoty své v srdcích

* Roznějí krupobílí. Tím podobnostivím mluví prorok zhubou vojsko chadokaje (1, 4.)

† t. j. bytí i některé ženy pravým duchem prorockým od Boha obházené: Debora (Soud. 4, 4), Hoida (4. Král. 22, 14.); vodě těch si pak i mnohé živé duše prorockého osvobodily, jako vodě pravých proroků Hšprorokové štítili. Někteří pak na stěnlidě proroky rozmetají.

* t. j. silbovaly jemu, že živ bude, že ho žádná nečistota nepotká, a tak překážely polepšení jeho.

† t. j. dobré, jichž duše duchovně říjí, k zlému sváděly, a tak je o život duchovní připravily: slych pak, kteří duchovně mrtvi jsou, z hříchů jich nekáraly, ba ušlechtovaly, že ve všem dobře jednají, života i dobrých dnů jim silbojeto. Tytéž povinnosti jim ukládá, které prorokům.

svých, a pobohšení nepravosti své postavili proti tváři své: † zdalší otázan jsa odpovím jim?*

4. Protož mluv jim, a dís k nim: Toto praví Pán Báh: Všelký člověk z domu israeljského, kterýž by položil nečistoty své v srdci svém, a pobohšení nepravosti své postavil by proti tváři své, a přišel by k prorokovi, otazuje se skrze něho mne: já Hospodin odpovím jemu dle množství nečistot jeho: †

5. aby polapen byl dům israeljský v srdci svém, † jímž odstoupili ode mne ve všech modlích svých.

6. Protož řci domu israeljskému: Toto praví Pán Báh: Obratse se a odstupte od modl svých, i ode všech poskvrn svých odvrátte tváři své.

7. Nebo všelký člověk z domu israeljského i z obrátcenců, kdokoli byl by přítocím v Israeli, odciil-li by se ode mne, a položil by modly své v srdci svém, a pobohšení nepravosti své postavil by proti tváři své a přišel by k prorokovi, aby se tázal mne skrze něho: já Hospodin odpovím jemu skrze zebě samého.

8. A obrátím tvář svou na člověka toho, a učiním jej za příklad a za příšloví, a vyhladím jej z prostřed lidu svého: i zvíte, že já jsem Hospodin.

9. A prorok když by ploboudl i mluvil by slovo, já Hospodin oklamám proroka toho: † a vztáhnu ruku svou na něj: a vyhladím jej z prostřed lidu svého israeljského.

10. I ponosou nepravost svou: podle nepravosti otazujícího se, takt bude nepravost proroka,

11. aby neboudlí více dům israeljský ode mne, aniž se poskvrňoval u všech přestupencích svých: ale [aby] byli mně lidem, a já byl jim Bohem, praví Pán Báh.

12. I stala se řeč Hospodinova ke mně řkoucí:

13. Synu člověka, když by země zřekla se proti mně, aby přestoupila přestupující [zákony mé], vztáhnu ruku svou na ni, a zetru prst* chleba jejího: a dopustím na ni hlad, a zabiji v ní člověka i hovado;

14. a byli-li by tři muži tito u prostřed ní, Noe, Daniel a Job: oni spravedlností svou vysvobodí duše své, praví Pán Báh.

15. Pakli i zvěř nejhorší uvedu na zemi, abych pohubil ji, a byla by bezcestna, protože by nebylo žádného, kterýž by šel přes ni pro zvěř;

16. byt tři muži tito byli v ní, živ jsem já, praví Pán Báh, že ani synův, ani dcer [svých] nevyvobodí: ale oni sami vysvobození budou, země pak spuštěna bude.

17. A nebo uvedl-li bych měč na zemi tu, a řekl bych meči: Projdi skrz zemi: a pobli bych v ní člověka i hovado;

18. a tři muži tito byli by u prostřed ní: živ jsem já, praví Pán Báh, nevyvobodí synův, ani dcer [svých], ale oni sami vysvobození budou.

KAPITOLA XIV.

* t. j. est nečistota a pobohšení modly své vnitř i vně, srdcem i skutkem: modly [všelké nepravosti] takmít se olli si postavili.

† Báh šjelví prorokovi tážé hříchův mužův šleho, aby se nedivil, když jim buď ani neodpoví, anebo přimá jich potrestá, jak toho zasluhuji. (V. 4.)

* t. j. jak toho pro své přeměně a obavné hříchův zaslouží.

† t. j. aby posnal, jak i mne urazil obavnou modloslužbou, i jak velmi sám si ukldodí, pohřbíť se v takové nepravosti. Nářčí na to, co řekl v. 3. (Srov. Přil. 3, 22.)

* t. j. když Hšprorok (neboť praví neklaime!) jakýmkoliv svým dítvotem předpovídal lidem blaho, já učiním, že předpovědění jeho živým se okaže, stáhje stejým trestem jej samého i ty, kteří jsou věh. (Viz 10.)

† t. j. podporn života, ana v chlebě co v hlavinu pokrnu záleá. Odjema jí štrodnot.

19. A pakli bych i mor poslal na zemí tu, a vyhlí hněv svůj na ni v krvi, abych odjal z ní člověka, i hovoď;

20. a Noe, a Daniel, i Job byli by u prostřed ní: živ jsem já, praví Pán Bůh, že ani syna ani dcery nevyvoď: ale oni spravedlní svou vysavoď duše své.

21. Nebo toto praví pán Bůh: Že byt bych poslal i čtyry soudy své nejhorší, meč, a hlad, a zvěř zlou, i mor na Jerusaleém, abych zabil v něm člověka i hovoď:

22. a však zůstaveni budou v něm někteří zachováni, kteří vyvedou syny a dcery své: hle oni vejdou k vám a uzříte cestu jejich, i nálezy jejich, a potěšíte se nad zlým, kteráž jsem uvedl na Jerusaleém, nade vším, což jsem uvedl na něj.*

23. A potěší vás, když uzříte cestu jejich, a nálezy jejich: a poznáte, že ne nadarmo učinil jsem všechno to, což jsem učinil v něm, praví Pán Bůh.

KAPITOLA XV.

Ukazuje podobství, že Hle bez skutků dobrých bude zahuben, jako révi, nerytá-li ovoce, se mltěmá spáleno býti.

1. I stala se řeč Hospodínova ke mně říkouc:

2. Synu člověka, co se stane z dřeva révového přede vším dřívím hájovým, kteráž jest mezi dřívím hájovým?†

3. Zdáliš vzato bude z něho dřevo, aby uděláno bylo dílo, anebo udělají z něho kolk, aby se zavěsila na něm jakákoli nádoba?

4. Až, ohni dáno jest v pokrm: obojí stranu* jeho strávili oheň a prostředek jeho obrácen jest v pět; zdaž bude užitečné k dílu?

5. I když bylo cizé, nebylo způsobilé k dílu: čímž více, když je oheň zříte a spálí; nic nebude z něho uděláno.

6. Protož toto praví Pán Bůh: Jakož jest dřevo révové mezi dřívím lesním, kteráž jsem dal ohni k sežrán, tak dám obyvatel Jerusaleémské:

7. a obrátím tvář svou proti nim: z ohně vyjdou, a oheň stráví je:‡ a ztvíte, že já jsem Hospodín, když obrátím tvář svou proti nim,

8. a učiním zem jejich bezcestnou a pustou: protože přestupníci byli, praví Pán Bůh.†

* 18-23. Smysl: Byl i některá semě pro hříchy obyvatel svých toho zasloužila, abych ji pobíhl všemi ranami na věky bez milosrdenství, neudím na Jerusaleém a semí judské; slyš zřevň sachovám některých na Hivu, a ti přijdou k vám do Babylonu: vy uzříte i nepravosti jejich i tevu, ješ pro ně vytrpěli, a znáte s potěšením, že jsem naryhobil Jch doceň, jak bych byl mohl, a oni byt jeho zasluhovali. Když se hávají, na milosrdenství pamatuj!*

KAPITOLA XV.

† Dolož: necese-li ovoce, nehodí se lož na oheň k spálení. Jinak: Co jest révi u přitvoření k ostatnímu dříví? Jacon cena má před ním? Nejen háčoun, ale jest i špatnější.

* t. j. obojí konec, nebo z prvnějšího dříví zůstává kousek některý opálený sice, ale tak, že s něho aspoň kolk lze udělati.

† t. j. ujdou-li jednemu osázení, vstře je v druhé, až je zhubim doceň; jako když se z drobného dříví v prostředku spáleného po- zůstává kousek opět na oheň stránu.

‡ Jako tuto Židě, tak se předpokládá i v Zákoně novém vinoum révi i křesťan. Zjistě i tito jako oni Židě čamem zahubeni i vědnou ohni propadnou, pakli odřičeni od Krista, živého viného kmene, náležet ovoce křesťanské víry nepřítají. (Jan. 15, 5)

KAPITOLA XVI.

Představuje Bůh národ židovský v podobství Jemu cizolož, a předřadí Jemu dobrodělí prokázaná, a — naveděnou, jiko se osaz na to odělati; — ukazuje, co se na zaslouží, když nepravosti i bezbožnosti i zanechá předtí; — ale přece Jemu s křivě smilovník.

1. I stala se řeč Hospodínova ke mně říkouc:

2. Synu člověka, známé učiní Jerusaleému ohavnosti jeho: 3. a díš: Toto praví Pán Bůh Jerusaleému: Kořen tvůj, a rod tvůj z země chananejské: otec tvůj Amorrhéjský a máti tvá Cetehejská.†

4. A když jsi se narodila v den narození tvého, nebyl přirůzen papek tvůj, a vodou nebyla jsi umyta k spasení,‡ ani soř posolena,§ ani plénkami obvinuta.

5. Neslitovalo se nad tebou žádné oko, aby bylo učinilo tobě jedno z těch věcí. smilovníkovi se nad tebou: ale byla jsi povržena na tvář země v zavržení duše tvé, v den, v kterémž jsi se narodila.¶

6. A jád mimo tebe, viděl jsem, anu tebe pošlapávají v krvi tvé, i fekl jsem ti, když jsi byla v krvi své: Živa buď fekl jsem, pravím tobě: V krvi své živa buď!*

7. Rozmnoženou učinil jsem tebe jako bylinu polní: a rozmnožena jsi a velikou jsi učiněna, a dospěla jsi, a přišla k ozdobe ženek: prý tvé naduly se, a viasy tvé vzrostly: ale byla jsi naha a zahaněná plná.†

8. I šel jsem mimo tebe a viděl jsem tě: a aj čas tvůj, čas milujících:‡ i prostřel jsem oděv svůj na tebe, a přikryl jsem hanbu tvou.¶ A přisáhl jsem tobě a všel jsem s tebou v smlouvu, praví Pán Bůh, a učiněna jsi mou.

9. I umyl jsem tě vodou, a očistil jsem krev tvou z tebe: a pomazal jsem tě olejem.

10. A oděl jsem tě oděvem rozličných barev, a obul jsem tě v obuv barvy šialové: a opasal jsem tě kmentem, a přiděl jsem tě tkaninami jemnými.

11. A ozdobil jsem tě ozdobou, a dal jsem náramky na ruce tvé, i točenici okolo hrdla tvého.

12. A dal jsem krouček nad ústa tvá, a náušnice na uši tvé, a korunu krásy na hlavu tvou. (Přel. 11, 22.)

13. I ozdobena jsi zlatem, a stříbrem, a oděna kmentem, i měňavým a mnohobarvným barveným rouchem: běl a med, a olej jídala jsi, a krásna jsi učiněna přišla velmi: a dospěla jsi v království.

14. A rozuelo se jméno tvé mezi národy pro slábnost tvou; nebo jsi pohlouká byla v okrase mé, kterouž jsem jsi vložil na tebe, praví Pán Bůh.

15. I majíc důvěru v krásě své, smilnila jsi ve jménu svém:‡

KAPITOLA XVI.

† t. j. od národů pohanských pochází; Jerusaleém od Chananejských zaležen a vyzraven, od Jebuséjských až do času Davidových držán byl.

‡ t. j. k očištění.

§ Tak občeý býval čistiti a nově narozených dítek.

¶ t. j. bylo jsi město opatřeno, vši pomoci i svého opatrování shavené i opovrženo.

‡ t. j. jakkoliv okřavena, a poskrvněna, a zanedbána jsi, a mé milosti živa buď!

¶ Smysl: „Rozmnožil jsem tebe, národe židovský! a přivedl k slábnosti; ale v znechťen jsi jsi byl nusem a potopen mezi národy.“

* t. j. čas milování, vědění.

† t. j. vztáhl jsem křídlo oděvu svého vvrhloho na tebe, t. zasnobil jsem tě sobě. (Roth 8, 9) Tož se stalo za času Davidových, když Jerusaleém hlavním městem, a městem služeb Božích, a pravého náboženství učiněn jest.

‡ t. j. za pohloučnou slávy své seznámil se s cizozemskými nestodnými mravy, veliké jsi sobě oblibila a přijala; nebo: proti jménu, slávy, pověstí své.

a vyložila jej smilstří své každému mimojdoucímu, a bys jeho byla.¹⁶

16. A vzrvali z odvětví svých, nadělala jej sobě vrstvi onde i onde sličých; ¹⁷ a smilnila jej v nich, jakž se jest nestalo, aniž se stane.

17. A vzala jej přípravy ozdoby své ¹⁸ z zlata mého a stříbra mého, kteréž jsem dal tobě; a nadělala jej sobě obrazů mužských ¹⁹ a smilnila jej s nimi.

18. A vzala jej roucha svá rozličných barev, a přiodila jej je: a olej můj i vonné věci mé kladla jej před nimi.

19. A chléb můj, kterýž jsem dal tobě, běl, a olej i med, jimž jsem tě krmil, kladla jej před obličejem jejich k vůni lůbeznosti; i stalo se, praví Pán Bůh.

20. A vzala jej syny své, a dcery své, kteréž jej mně zplodila, a obětovala je jim k sezraní: zdalší malé jest to smilství tvé?²¹

21. Obětovala jej syny své, a dávala jej je, posvěcující jim.²²

22. A po všech chavnostech svých a smilstvích, nerozpomenula jej se na dne mladosti své, když jej byla nahá a zahabena plná, pošlapána jsouc v krvi své.

23. I přihodilo se po vši zlosti tvé [běda, běda tobě, praví Pán Bůh].

24. a vystavěla jej sobě dům nevěstčí, a udělala jej sobě hampejs na všech ulicích.

25. U každého počátku cesty vystavěla jej znamení smilství svého: a zohavila jej kraiu svou: a rozstahovala jej nohy své každému mimojdoucímu, a rozmnožila jej smilství své.

26. A smilnila jej s syny egyptskými, sousedy svými velikých téh: a rozmnožila jej smilství své k popouzení mne.

27. Aj, já vzíhnu ruku svou na tebe ²⁸ a odejmu ospravednění tvé: ²⁹ a dám tě v duše ³⁰ neuvěřivých tvé dcer palestýnských, kteréž se stýdí za cestu tvou neslechetnou.³¹

28. I smilnila jej s syny asyrskými, protože jej ještě nebyla naplněna: a když jej se nasmilnila, aniž jej tak se nasýtila.

29. I rozmnožila jej smilství své v zemi chananejské v Chaldejských: a aniž jej tak se nasýtila.

30. V čem odčiním srdce tvé, praví Pán Bůh; poněvadž činíš věsky ty skutky ženy nevěstky a nestyděš.³² Nebo jej vystavěla dům nevěstčí svůj při počátku všechlíké cesty, a vysoce svou vzdělala jej v každé ulici; aniž jej učiněna jako nevěstka, s zdráháním rozmnožující mzdu:³³

32. ale jako žena cizoložná, kteráž mimo muže svého uvádí cizí.

¹⁶ Modloslužebnost jmenuje se v Písmě sv. přibodné smilstvím anebo cizoložstvím, jelikož jest srovnání se Bohu, pravěm ženám a choťi duší lidských: ohavnost té proneserá ohavnou hříščen se lidí.

¹⁷ Rozmáří stany na výsoctech oděvem, dráboosným šatem pokryté k provosání modloslužeb.

¹⁸ T. j. klenoty, kteréž jsem ti dal, jako: náramky, přety, náušnice.

¹⁹ Pohlaví mužského, L. modí; d. „mužských“, podobozarčí se Jeruzaléma v osobě ženaké voda.

²⁰ T. j. zdalší pak ta není velká proneserá tvá? Naráží na způsob obětování dílak Molochovi.

²¹ T. j. posyílaje je, aby prošly mezi dvojím ohněm. (Vit 4. Král. 16, 8. a 17, 17.)

²² T. j. přijala jej egyptakou, hrubou a nad jiné ohavnou modloslužebnost.

²³ T. j. k potěšení tvému.

²⁴ Hebr.: právo tvé, kteréž ti jakocti choťi mé přisláclí.

²⁵ T. j. v kádoct, v vůli, v porobu města palestýnskáž dcerami soro.

²⁶ Jakobyž řekl: Takových jest se chavností doposelší, kteréž i těm pohandím v ohavnosti byly.

²⁷ T. j. spějíce se smilnití se ze stádu. vyběř jen tak na oko, aby věští mdu vysutla. Die hebr.: Ne jako jiné nevěstky se mzdy, ale a pouhé chlípocí smilnila jej.

33. Všechněm nevěstákům dávány bývají mzdy, ale ty jej dávala mzdy všechněm milovníkům svým, a dary dávala jej jim, aby vcházel k tobě odevšad k smilnění tvojemu.³⁴

34. I učiněno jest u tebe při smilstvích svých proti obyčejí ženy, a po tobě nebude smilnění [takového]: nebo v tom, že jej dávala mzdu, a mzdy jej nebrala, učiněno jest u tebe naopak.

35. Protož, nevěstko! slyš slovo Hospodinovo.

36. Toto praví Pán Bůh: Protože vyliata jest měč tvá,³⁷ a odkryta jest hanba tvá při smilstvích tvých milovníkům tvým, a modlám ohavnosti tvých v krvi synů tvých, kteréž jej dávala jim:

37. aj já shromáždím všechny milovny tvé, jimž jej se přimásla: a všechny, kteréž jej milovala, se všechněm, jichž jej nenáviděla: a shromáždím je na tebe odevšad, a obnažím hanbu tvou před nimi, a uzří všechny mrzkost tvou.

38. A budu tě soudit soudy cizoložní, a vyvělající krev: a dám tě v krev přelivosti a horlivosti.³⁸

39. A dám tě v ruce jejich a rozboří nevěstčí dům tvůj, a zboří hampejs tvůj; a obnaží tě z roucha tvého, a poberou přípravy ozdoby tvé, a zanechají tě nahou, a hanby plnou;

40. a přivedou proti tobě množství a budou tě kamenovatí kamením, a zaplíví tě mečí svými. (5. Mojš. 22, 21.)

41. A spálí domy tvé ohněm, a učiní v tobě soudy před očima žen mnohých:⁴² i přestaně smilnití a mzdy více nebude dávatí.

42. I odpouče rozhněváním mé proti tobě: a odjato bude horlení mé od tebe, a upokojím se, aniž se budu více hněvatí.⁴³

43. Protože jej se nerozpomenula na dne mladosti své, a popouzelas jej mne všemi těmi věcmi: protož i já cesty tvé dal jsem na hlavu tvou, praví Pán Bůh, a nečinil jsem podle hříchtých svých zpáchaných ve všech ohavnostech tvých.⁴⁴

44. Aj každý, kdož mluví obecně přiloví, na tebe je obrátí řka: Jako matka, tak i dcera její.⁴⁵

45. Dcera matky své již ty, kteráž zavrhla muže svého ⁴⁶ a syny své: a sestra sester svých již ty, kteráž zavrhla muže své a syny své: matka vaše jest Cohejská a otec váš Amor-rhejský.

46. A sestra tvá věští, jest pak tvá menší tebe, kteráž bydlej na levici tvé; sestra pak tvá menší tebe, kteráž bydlí na pravici tvé, jest Sodoma, a dcery její.

¹⁶ Židé hodoří velikými ústrami naklonití cizí národy, vyhnanjce poklady své na obětí dary pro ně a modly jejich. (4. Král. 16, 8. — 1a. 80, 6.)

¹⁷ T. j. hanebně vydány jsou peníze své k smilstvu tvému — k modloslužbě. (Vit. v. 23 pozn.)

¹⁸ T. j. budu tě trestati krvavě, na širok, jako ženo cizoložní, a ty, kteréž krev vyvěrají a proti přirozenému citu matekám vráždí dítky své, trestány bývají od mne přelivostí a hářivostí.

¹⁹ T. j. skazím Jeruzalem před očima národů mnohých. Naráží na způsob, že cizoložnice u přítomnosti mnohých žen veřejně ukamenovány bývaly k stralivě výstraze.

²⁰ T. j. nechám tě, přestana borití a se hněvatí, jelikož aniž tebe nejí božna. Die sv. Jeronyma není věštlho trestu pro křivku, jako když jej Bůh zanechá nezřetným lidostem úřoc jeho.

²¹ T. j. nenasilím u tebe píseň die zasloužení tvého. Anebo jinak: tak a nahou nakloním, že již žádnou neslechetnost více počte chavností svých nerozmnoží, t. j. smrtí té potrestám.

²² T. j. matka její byla pohanka, modlářka, takováž jest i dcera. (Výše v. 3. úst v. 46.)

²³ T. j. Boha pravého, Hospodina, jehož známost a počta pravou lid chananejský po Noemovi předkem svým již zdělil, ale nepoznával.

²⁴ T. j. jmenuje Samař sester Jeruzaléma, poněvadž ona byla hlavním městem království izraelského, tato Judakého: věští pak, protože ona sestávala z desíti, toto z dvou kmenů.

KAPITOLA XVII.

Podobenství dvou orlů a vinice hářt nevrstev Sedecielův k králi babylonskému. — předpověď na mu jeho zajetí, a sabytosti v Babyionu; — slibuje však nové štípání a rozplacení kmenů a vinice Izraelců.

47. Ale ani po cestách jejich jsi nechodila, ani o malíčko méně die nešlechtností jejich činila jsi: ²¹ téměř nešlechternější věci jsi páchala, nežli ony, ve všech cestách svých. 48. Živť jsem já, praví Pán Bůh, že nečinila Sodoma, sestra tvá, ona i dcery její, jakož jsi činila ty a dcery tvé. 49. Ať tatot byla nepravost Sodomu, sestry tvé: pýcha, sytosť chleba, a hojnosť, a zahálka její, a deer jejich: a ruky nuznému a chudému nepodávaly. ²²

50. I pozdvihly se, a činily ohavnosti přede mnou: a odčinil jsem je, jakož jsi viděla.

51. A Samařfí polovice hříchů svých nenahtěla: ale ty jsi přemohla je nešlechtnostmi svými, a ospravedlnila jsi sestry své všemi ohavnostmi svými, kteréž jsi páchala. ²³

52. Pročť i ty nes poháňán svými, kteréž jsi přemohla sestry své hřichy svými, nešlechternější činíc než ony: nebo ospravedlněny jsou od tebe: pročť i ty zahabena buď, a nes poháňán své, kteréž jsi ospravedlnila sestry své. ²⁴

53. I navrátím a přivedu je, zajatě sodomské s dcerami jejich, i zajatě samařfaké i dcery jejich, a navrátím zajatě tvé u prostřed nich. ²⁵

54. abys nešla hanbu svou, a zahanbena byla ve všech věcech, kteréž jsi činila, tšíc je. ²⁶

55. A sestra tvá Sodoma, i dcery její navrátí se k starobylosti své: a Samařfí a dcery její navrátí se k starobylosti své: a ty i dcery tvé navrátíte se k starobylosti své. ²⁷

56. Nebyla pak slyšána Sodoma sestra tvá v ústech třých den pýchý tvé.

57. prve než se zjevila zlost tvá, jakož tohoto času ku potupě deer syráckých, a všech vákol tbe deer palestánských, kteréž obklíčují tebe vákol.

58. Nešlechtnost svou a hanbu svou ty neseš, praví Pán Bůh.

59. Nebo toto praví Pán Bůh: I učiním tobě, jako jsi ty pohrdla přísahou: abys zrušila smlouvu,

60. a rozpomenu se na smlouvu svou s tebou ve dnech mladosti tvé: a vzbudím tobě smlouvu věčnou. ²⁸

61. I rozpomeněš se na cesty své, a zahanbena budeš: když zase přijmeš sestry své věští s menšími svými: i dám je tobě za dcery, ale ne podle smlouvy tvé. ²⁹ (2. Eadr. 13, 1.)

62. A vzbudím smlouvu svou s tebou; a zvíš, že já jsem Ho-podin,

63. abys se rozpomenula, a zahanbila, a nemohla více úst otevřítí pro hanbu svou, když ukojen budu tobě ve všem, co jsi činila: praví Pán Bůh.

²¹ t. j. s. e. menší jsouc (viz 46), nepobehala jsi menší ohavností, nýbrž větší.

²² Sodomou a městečky jejími rozuměj semí meobekou, v níž Sodoma druhdy ležela.

²³ t. j. dokázala jsi, že spravedlivější, ctnostnější jsou i Samařfí i Sodoma než ty.

²⁴ Po přitýkání pohrůžek slibuje smlouvaní, aby sebe věští hříšník nezoufal.

²⁵ t. j. s tebou spolu i Sodomaké i Samařfaké se zajetí spět porolám a přivedu. Sodomakými se rozuměj všude Edomité; Samařfakými ostatky částí kmenův izraeláckých. Druhdyť rozuměj vyvolobosení všleto lidstva s poruby hříchů a dšbla a uvězení jich v svobodn srahv Božích; v té není nářaděm národů předsnost. (Srov. Řím. 10, 12. Gal. 8, 28.)

²⁶ t. j. abyš se stýděla, viděna jak jsi chybila, sloučie modlím národním cisím k vůli.

²⁷ t. j. k svobodě synů Božích v církvi, kterýžto star předvádí jest, neboť k svobodě povolání jate. (Gal. 5, 13.)

²⁸ t. j. obnovím ji s tebou na dlouhé časy. (Jer. 31, 31. au.)

²⁹ t. j. podle smlouvy nové, smlouvy věčné, v kteréžto nebudete si žálati přednost před sestrami svými, nýbrž zastydě se, poznáváš, že jsi je mnohdy v hříchě i předčila. Poznání hříchův jest prvním otcem sv. evangelium a základem pravého pokání.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouc:

2. Synu člověka, předlož pohádku, a vyprav podobenství domu izraeláckému.

3. a díš: Toto praví Pán Bůh: Orel hrozny velikých křídél, a dlouhých údů, piný peřf, rozličností, přiletěl jest na Liban, a vzal stržěn cedrový.

4. Svrček ratoletě jeho ulomil a přenesl jej do země Chanana, v městě kupeckém položil jej.

5. A vzal z semene země, a vsadil je v zemi místo semene, aby utrdilo kořen při vodách mnohých: na svrchku položil je. ³

6. A když bylo vzešlo, vzrostlo v šírší vinice nízké postavy, jejížto ratoletě patřily k němu: a kořanové její pod ním byli. Učiněna jest tedy vinic, a vydala ratoletě, a vypustila rozvodý.

7. I byl druhý orel hrozny, velikých křídél, a mnohé peřf: a aj vinice ta jako pouštějící kořeny své k němu, ratoletě své vzřáhla k němu, aby ji svažoval z šáhonkův úrody své.

8. V zemi dobré při vodách mnohých štúpena jest, aby vypustila ratoletě, a neala ovoce, aby byla vinic velkou. ⁴

9. Řci: Toto praví Pán Bůh: Zdáliš se již to podafť? zdalíš kořenů jejich nerytrbá, a ovoce jejího nečteš, a neusušíš všech ratoletěf plodu jejího, a uschne: i ne v ramenu velikém, ani s lidem mnohým [učiní], aby ji vytrhl z kořene.

10. Aj štúpena jest: zdalíš se podafť? Zdalíš neuschne, když se již dotkne vítr žhoucí, a na záhonech plodu svého neuschne? ⁵

11. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouc:

12. Řci domu poponejčímú: Nevíte-li, co toto znamená? Řci: Ele přifchází král babylonský do Jerusálema: a vezme krále jeho, i knížata jeho, a přivede je k samému sobě do Babyiona.

13. A vezme [jednoho] z semene královatví, a učiní s ním smlouvu: a přijme od něho přísahu: ale i silných země pobéře,

14. aby bylo království poženěné, a nepozdvihovalo se, ale ošťihalo smlouvy jeho a zachovalo ji.

15. Kterýž odstoupiv od něho poslal pošly do Egypta, aby mu dal kóně a lid mnohý. Zdáš se mu to podafť, anebo vyvolobosení dojde ten, jenž to učiní? a kdo smlouvu zruší, zdalíš uteče? ⁶

16. Živť jsem já, praví Pán Bůh: že v místě králové, kterýž ustanovil ho králem, jehož přísahu zrušil, a smlouvu protřhl, kterouž s ním měl, u prostřed Babyiona umře.

17. A ne s vojkem velikým, ani s lidem mnohým učiní

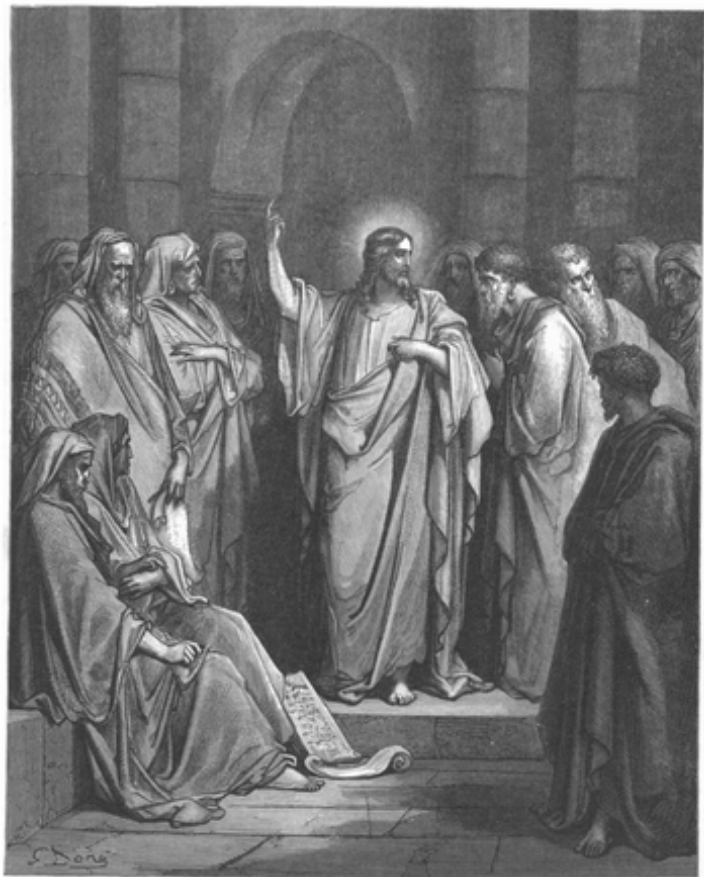
KAPITOLA XVII.

¹ t. j. do země kupecké. Šl do Babyiona, obchodem svjm druhdy znamenitého. (Is. 43, 14)

² t. j. aby se hluboce nezalo. Nabuehodocoror uchtěl, aby se Sedeciel přilíš vzmohl.

³ t. j. ukoliv vinice ta sama o sobě mohla býti velkou, jsou štúpena v místě úrodném; znamená: Sedeciel neměl se sprovozditi králi babylonáckému, a hledati štúclitě v egyptáckém: šim si více ukolil, nežli pšapěl; neboť onen byl v mnohem ohledě dobroděcem jeho.

⁴ t. j. s rodu králova; místo zajatého Joachina ustanoví králem Sedeciel. (4. Král. 24, 15—17.)

PAN JEŽIŠ V SYNAGOZE.

proti němu Faraó válku: * při kladení přikopu, a vzdělání náspř, aby zabíl mnoho duš.⁴

18. Nebo pohrdl přísahou, aby zrušil smlouvu, a s'j dal na to ruku svou: a když to všecko učinil, neutěte.

19. Protož toto praví Pán Bůh: Živ jsem já, že přísahu, kterouž pohrdl, a smlouvu, kterouž přestoupil, položím na hlava jeho.

20. A roztáhnu naň síť svou, a polapen bude do nevodu mého: a přivedu jej do Babylona, a tam ho souditi budu pro přestoupení, kterýmiž zhrzel mnou.

21. A všickni poběhli jeho se všem zástapem svým padnou mečem: ostatní pak u všeliký vítr rozptýleni budou: i zvíte, že já Hospodin mluvím jsem.

22. Toto praví Pán Bůh: I vezmu já [ratoleť] ze střešní cedru vysokého a vadím jí: a vrchu ratoletí jeho mladou nalomím, u vstřpím na hoře vysoké, a vyvrjéne.

23. Na hoře vysoké israelácké vstřpím jí, a vypučí se, a ponese ovoce, a bude v cedr veliký: a budou pod ním bydliť všickni ptáci i všeliké létavé pod stínem ratoletí jeho hnízditi bude.

24. A zví všecko stromoví krajiny, že já Hospodin ponížil jsem dřeva vysokého a porýšil jsem dřeva nízkého; a usuil jsem strom zelený a způsobil jsem, aby se zratolestil strom suchý. Já Hospodin mluvím jsem to i učinil.⁷

KAPITOLA XVIII.

Obviňuje lid a nepravého pomstevní soudě Božích, — uváděje, že každý za své činy, jak zasahuje, odpovídá doje, — a napomená ke pokání.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně křocí: z

2. Co jest, že mezi sebou podobnosti užíváe přislovím tímto v zemi israelácké, říkáje: Otcové jedli hrozem trpký a zubové syná mají laskominy.¹

3. Živ jsem já, praví Pán Bůh, že vám nebude více podobnosti toto přislovím v israeli.

4. Až všechny duše mé jsou: jako duše otcova, tak i duše synova má jest: duše, kteráž zhrěší, ona umře.²

5. A muž bude-li spravedlivý, a činiti bude soud a spravedlnost:

6. na horách nebude-li jísti, a očí svých nepozdvihne-li k modlám domů israeláckého; a manželky bližního svého nepokrvní-li, a k ženě krvotoké nepřistoupí-li:

7. a člověka nezarmoutí-li,³ základ důlníku navrátí-li, nezvezme-li nitechůž násilím; chléb svůj lačnému bude-li dávat i nabého přiděje-li rouchem:

* t. j. proti králi babylonským. Hebr.: Nepomněte mně Faraó totiž Sedecífávi, mojí svou vůlečnou.

* t. j. když král babylonský náspý a přikopy Jeruzalém obkldil k zabuě mnohých, pítirne sloe Faraó ku pomoci, ale náletož neprospěje. (Srovnej srovna v. 9.)

* Rozsázej tím navržením se ostatku lidu israeláckého se zajetí, a rozmanženi jeho i zmožením, tak že mnozí menší národové a něho ochráně a pomoči hledali, což se na dně Machabejských vyplnilo. A však dovozené v plně míře vyobraze ona ratoleť se stromu suchého živo, vasaená a a veliký strom varuědí Krista a království svatě církve jeho. (Luk. 13, 9.)

KAPITOLA XVIII.

* t. j. nespravedlivě jest, když otcové nášl zhrěšili, abyehom my za ně trpeti trpěli. (Vln 26.)

* t. j. každý toliko za hřích svůj trávati bude. Mnozí a židě na to se spěchali, že travy, jímá takdy; Bůh kromi, teprv jejich syny dotáhne a obkldá a polepšuje; proto jim toto svádné násezení a napomenení řekne. (Sr. 12, 22. a 23. 27. a 28.)

* t. j. chdného; die hebr.: nepožáti-li.

8. na lichvu nebude-li půjčovati, a více brátí,⁴ a od nepravosti odvrátí-li ruku svou, a soud pravý bude-li činiti mezi mužem a mužem;

9. v příkázáních svých bude-li choditi, a soudů svých ostřihati, aby činil pravdu: ten spravedlivý jest, životem živ bude, praví Pán Bůh.

10. Pakli by zpřidil syna lotra, prolevače krve, a ten učinil by jednu z těch věcí:

11. a tohoto by všeho⁵ nečinil, ale na horách by jidal, a manželky bližního svého poskrvnil:

12. nuzného a chdného by zarmoutil, a bral loupeže; základu by nenavrtil a k modlám posdvihl by očí svých a ohavnost by činil;

13. na lichvu by dával a více bral: zdaž bude živ? Nebude živ; poněvadž všechny tyto ohavné věci činil, smrti umře: krev jeho bude na něm.⁶

14. Pakli by zpřidil syna, kterýž vida všeliké hřichy otce svého, kteréž činil, báí by se, a nečinil by nic podobného jim:

15. na horách by nejidal, a očí svých nepozdvihl k modlám domu israeláckého, a manželky bližního svého by nepokrvnil:

16. a muže by nezarmoutil, základu by nezardil, a loupeže nebral, chleba svého lačnému by uděil, a nabého rouchem by priodil:

17. od křivdy chdného odvrátil by ruku svou, lichvy a nádavku by nebral, soudy mé by činil, a v příkázáních svých by chodil: ten neumře pro nepravost otce svého, ale životem živ bude.

18. Otec jeho, protože bezpráví a násilí činil bratru, a zlé páchal uprostřed lidu svého, až umřel pro nepravost svou.

19. A říkáte: Proč nenasl syn nepravosti otcovy? Proto, že syn činil soud a spravednost, ostřihal všech příkázání mých, a činil je, životem živ bude.

20. Duše, kteráž zhrěší, ona umře: syn neponese nepravosti otcovy, a otec neponese nepravosti synovy, spravednost spravedlivého na něm bude, a bezbožnost bezbožného bude na něm.⁷

21. Pakli by bezbožný činil pokání ze všech hříchů svých, kteréž činil, a ostřihal by všech příkázání mých, a činil by soud a spravednost: životem živ bude a neumře.

22. Všech nepravostí jeho, kteréž činil, nevzpomenu: pro spravednost svou, kterouž činil, živ bude.

23. Zdalí vše má jest smrt bezbožného, praví Pán Bůh, a ne aby se obrátil od cest svých, a živ byl?

24. Pakli by se odvrátil spravedlivý od spravednosti své, a činil by nepravost podle všech ohavností, kteréž obyčej má činiti bezbožný, zdalí živ bude? Na žádná spravednosti jeho, kteréž by činil, nebude pamatováno: v přestoupení, jehož se dopustil, a v hřichu svém, kterýž spáchal, v těch umře.

25. I řekl jste: Nemí pravá cesta Páně. Protož alyšte, dome israeláky: Zdalí má cesta není pravá, a ne více cesty vaše křivé jsou?

26. Nebo když by se odvrátil spravedlivý od spravednosti své, a činil by nepravost, v ní umře, v nepravosti, kterouž spáchal, umře.

* t. j. předčtením i koupi, nebo jakkoliv jinak v obchodu; i doplatek při výměně peněz (lize).

* t. j. dobrého, co v. 6—9. zejména řekl.

* t. j. přijde na něj: sám smrti své přičině bude.

* t. j. spravednost spravedlivého, a bezbožnost bezbožného podle zastolení jednobokého odplacená bude, onomu dobrým, tomuto zlým.

27. A když by se odvrátil bezbožný od bezbožnosti své, kterouš spáchal, a činil by soud a spravedlnost: tent' duši svou obliví.

28. Nebo znamenaje a odvrátě se ode všech nepravostí svých, kteréž spáchal, životem živ bude a neumře.

29. I říkáj synové izraelské: Není pravá cesta Páně? Zdalí cesty mé nejsou pravé, dome izraelský, a není-li více cesty vaše křivé?

30. Protož jednohokazného podle cest jeho souditi budu, dome izraelský, praví Pán Bůh. Obratě se, a čítě pokáně ze všech nepravostí svých: a nebude vám ku pádu nepravost.

31. Odvrzte od sebe všechna přestoupení svá, jichž jste se dopustili, a učíte si srdce nové, a ducha nového; i proč byste měli umřít, dome izraelský?

32. Neboť nechci smrti umřajících, praví Pán Bůh; obratě se, a živi budete! (2. Petr. 3. 9.)

KAPITOLA XIX.

Podobenství lívce a lívčaty a — vlnice NN lívce a spánek království, i lívce Judského.

1. A ty počni pláč nad knížaty izraelskými a rci: Proč matka tvá, lvice, mezi lvy odpočívala, i u prostřed lívčat vychovala lívčátka svá?

2. I vychovala jedno z lívčat svých a udělal se z něho lev: a naučil se bráti loupeže a jísti lidi.¹

3. I uslyšel o něm národové, a ne bez ran svých chytilli jej: a unyřtil ho na řetězích do země egyptské.

4. Kterážto když viděla, že zemědělci, a že zhybnulo očekávaní její: vzała jedno z lívčat svých a učinila je lvev.²

5. Kteržito chodil mezi lvy, a učiněn jest lvev: a naučil se bráti loupeže, a lidi žráti:

6. naučil se vdovy činiti, a másta jejich v poušt' obracet: a zpusła země, i plínost její³ od hlasu řvání jeho.

7. I sešil se proti němu národové odevádě z krajín, a rozestřeli na něj tenata svá, a v ranách jejich lapen jest.

8. I dal jej do klece, na řetězích přivedl jej ku králi babilonskému: a vsadil jej do vězení, aby nebyl alyán hlase jeho více na horách izraelských.

9. Matka tvá jako vlnice v krvi tvé nad vodou štěpana jest: ovoce její i ratolesti její rostly z vod mnohých.⁴

10. I vzrostly pruty mocné k berlám panujících,⁵ a vyřřena jest postava její mezi ratolestmi: a viděla vysokost svou v množství ratolestí svých.

11. Ale vyřřena jest v hněvu, a na zemi povržena, a vtr

KAPITOLA XIX.

¹ t. j. obec Judská, království Judské mezi jinými obcemi a královstvími.

² t. j. rozsah krále: Joachaze, Joachima, Jechoánáše a Sedekjáše; lívčátka je jmenovitě, posvěadí u porovnání a předsádní mallici byli a krátký čas panovali, dvou prvních každý toliko tři měsíce.

³ Byl král Joachaz dráž takový, že nejen domácní, ale i některý z kolnín škodil. (Oti o tom a o následuj. 4. Král. 23, 30—32. a dále.)

⁴ t. j. lívce. Ne není více naděje, aby se strasené lívce její, Joachaz, opět navrátilo.

⁵ Dospělý Joakim králem učiněn jest, byv dosazen od krále egyptského, a přijat od Judských.

⁶ t. j. veliká másta její, posvěadí hrázou před nim obyvatele je opustil.

⁷ t. j. Judsko, krávi tron královkou, rodem Davidovým náležící vzmohlo se a krále co vlnice.

⁸ t. j. a síňi by se berly panoovníků zhotoviti daly; mnozí důstojnosti královské hodni byli.

žhoucí nusuili ovoce její: usvadli, a uaschlí prutové asly její: oheň snědí ji.

18. A nyní přezazena jest na poušt', v zem bezcestnou a zixivou.⁹

14. I vyšel oheň z prutu ratolestí jejich,¹⁰ kterýž ovoce její snědí: a nebylo v ní prutu silného, berly panujících.¹¹ Tent' jest pláč a bude v pláč.

KAPITOLA XX.

Obráňaje starší lívce Judského, přišedli poraditi se s Bóhem, a křičá i jejich i otcův, — předpovědí navrázení se lívce a Babilonu, — a pohobání samé Judské.

1. I stalo se léta sedmého,¹ pátého [měsíce],² desátého [dne téhož] měsíce: že přišli muži ze starších izraelských, aby se otázali Hospodina, a posadili se přede mnou.

2. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc: 3. Synu člověka, mluv k starším izraelským, a rci jim: Toto praví Pán Bůh: Zdalí k otázaní mae vy přišli jste? Živ jsem já, že neodpovím vám, praví Pán Bůh.

4. Soudil-li je, soudil-li, synu člověka, ohavnosti otců jejich ukáž jim.³

5. A rci jim: Toto praví Pán Bůh: V den, v kterýž jsem zvolil Israele, a zdvihl jsem ruku svou pro pokolení domu Jakobova, a ukázal jsem se jim v zemi egyptské, a zdvihl jsem ruku svou pro ně, řka: Jáť jsem Hospodín Bůh váš:

6. v ten den zdvihl jsem ruku svou pro ně, že je vyvedu ze země egyptské, do země, kterouž jsem jim opatřil, tekoucí mlékem a strdí: kteráž jest vyborná mezi všemi zeměmi.

7. I řekl jsem k nim: Jedenkáždý odvrť úzasy očí svých, a modlami egyptskými nepokoukrujte se: jáť jsem Hospodín Bůh váš.

8. I popouzeli mae, a nechťli mae slyšeti: nízádný ohavností očí svých nezavřhl, aniž modl egyptských zanechali: i řekl jsem, že vyleji hněv svůj na ně, a naplním zlost svou na nich, uprostřed země egyptské:

9. I učinil jsem pro jméno své,⁴ aby nebylo zlehčeno před národy, u prostřed nichž byli, a mezi nimiž ukázal jsem se jim, že jsem je vyvedl ze země egyptské.

10. Protož vyvrhl jsem je ze země egyptské, a vyvedl jsem je na poušt'.

11. A dal jsem jim příkázání svá, a soudy své ukázal jsem jim, kteráž čině člověk, živ bude akraze ná.

12. Nad to i soboty své⁵ dal jsem jim, aby byly na znamení mezi mnou a mezi nimi: a aby věděli, že já Hospodín jsem, jenž posvěcuje jich.

13. I popouzeli mae dům izraelský na poušti, v příkázáních

¹ t. j. králem Nabuchodonosorem do země chaldejské.

² Rozsudek (dle sv. Jeronyma) o Ismaelovi (Jer. 41. 2.) jenž pohobálo a rodu královského, a ostatky lívce hrázou pohobil. Smysl: pro nepravost králův a knížat přišel tron Boží na lid.

³ t. j. po zajetí babilonském bylo vše panoavřá v Judaku, ale nikoliv samostatných.

KAPITOLA XX.

¹ t. j. zajetí krále Jechoánáše.

² Ten jest náš červenec a z části srpen.

³ t. j. neopřítel, neboť se soudil je, a otázal jim, jak i oni i otcové jejich mae uráželi. (Mat. 23. 32. — Skut. 7. 51.)

⁴ t. j. jinak než jsem se byl spásláhl; milosřivost jsem jednal a ním, tak i 14. 17. 22.

⁵ t. j. dny odpočinku a radosti, svátky k památce na dobrodlní Boží a slávnému požívání darův jeho, a na znamení, že jsou svřáči z národů vyvoleni a k službě Boha svého zavřeceni.

mých nechodili, a soudy mé zavrhli, kteréž čině člověk živ bude akrze né: a soboty mé poskvrnili náramně: Protož řekl jsem, že vyleji prchlivost svou na ně na poušti, a zahladím je doceła.

14. I učinil jsem [milostivě] pro jméno své, aby nebylo zlečeno před národy, z nichž jsem vyvrhl je před očima jejich.

15. Já tedy zdvihl jsem ruku svou na ně na poušti [zapřísáhná se], že jich neuvedu do země, kterouž jsem jim dal, tekoucí mlékem a stříbr, ze všech zemí nejvřibornější;

16. protože soudy mé zavrhli, a v příkázáních mých nechodili: a soboty mé poskvrnili: nebo za modlami chodilo srdce jejich.

17. I slítoválo se oko mé nad nimi, že jsem jich nezahubil, aniž jsem sbladil jich na poušti.

18. Řekl jsem pak synům jejich na poušti: V příkázáních otců svých nechodíte, aniž soudů jejich ostřítejte, ani modlami jejich poskvrňujete sebe.

19. Já Hospodin Báh váš: v příkázáních mých chodte, soudů mých ostřítejte, a čtíte je:

20. a soboty mé světíte, aby byly znamením mezi mnou a vámi, a abyste věděli, že já jsem Hospodin Báh váš.

21. Ale popouzeli mne synové; v příkázáních mých nechodili a soudů mých nestřížili, aby je činili, kteréž, když činili bude člověk, živ bude akrze né: a soboty mé poskvrnili: i pohrozil jsem jim, že vyleji prchlivost svou na ně, a vyplním hněv svůj na nich na poušti.

22. Ale odvrátil jsem ruku svou a učinil jsem [milostivě] pro jméno své, aby nebylo zlečeno před národy, z nichž vyvrhl jsem je před očima jejich.

23. Opět zdvihl jsem ruku svou proti nim na poušti, abych rozptýlil je mezi národy, a rozval je zemích:

24. protože soudů mých nečinili a příkázání má zavrhli, i soboty mé poskvrnili, a po modlách otců jejich byli [obrázceny] oči jejich.

25. Protož i já dal jsem jim příkázání neobrá, a soudy, akrze něž nebudou živi.⁶

26. A poskvrnil jsem jich v dařích jejich, když obětováli všechno, což otvírá život,⁷ za provinění svá: i zvěř, že já jsem Hospodin.

27. Pročez mluv k domu izraelskému, synu člověka, a rci jim: Toto praví Pán Báh: Ještě i v tom rouhali se mi otcové vaši, když pobrdali mnou, potupující [mne]:

28. a když jsem je byl uvedl do země, nad níž zdvihl jsem ruku svou [přísahaje], abych jim ji dal: viděli všeliký pahrbek vysoký, a všelike dřevo hájové, i obětováni to oběti své: a dávali tu popudlivě obětování své,⁸ a položili tu váni libnost své, a obětováli mokré oběti své.

29. I řekl jsem jim: Což jest výsost, k níž vy chodíte? A nazýváno jest jméno její Výsost až do tohoto dne.⁹

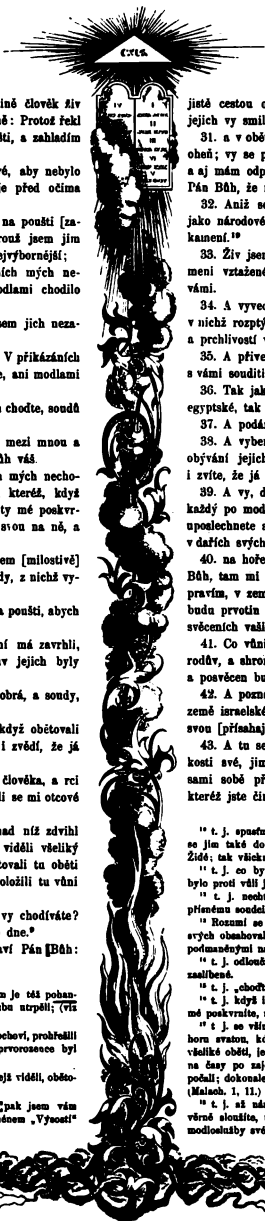
30. Protož rci domu izraelskému: Toto praví Pán Báh:

⁶ t. j. se pro modloslužebné pohanské páslí, vydal jsem je těm pohanským pasovákům a zákonům, jimiž oni velikou zlobou utrpěli; (Viz dále 28.) nebo: vydal jsem je šádostem jejich.

⁷ t. j. prvorozence své obětované modlám, svítek Molechovi, prohráli se proti všem přirozeným ctm lidským; všechny prvorozence byl Báh zvláště sobě vyhradil. (2. Mojs. 13, 2.)

⁸ t. j. na každém pahrbku, a pod každým stromem, jejíž viděli, obětováli.

⁹ t. j. o znamení toto jméno pohanské? 'nechal-li' pak jsem vám chrám a oltář? A vy i tento máj oltář pohanským jménem 'Výsost' zavete! Tak jste zpanokázali!

jistě cestou otců vašich vy se poskvrňujete, a po úrazech jejich vy smilnete:

31. a v obětování darů vašich, když vodíte syny své akrze ohně; i vy se poskvrňujete všemi modlami svými až podnos: a až mám odpovídati vám, dome izraelský? Živ jsem já, praví Pán Báh, že neodpovím vám.

32. Aniž se stane myšlení mysli vaš. Křoučíc: Budeme jako národové, a jako pokolení země, abychom ctili dříví a kamení.¹⁰

33. Živ jsem já, praví Pán Báh, že v ruce silné, a v rameni vztaženém, a v prchlivosti vylitě kralovati budu nad vámi.

34. A vyvedu vás z národův, a shromáďím vás ze zemí, v nichž rozptýleni jste:¹¹ rukou silnou a ramenem vztaženým, a prchlivostí vylitou kralovati budu nad vámi.¹²

35. A přivedu vás na poust národův¹³ a budu se tam s vámi souditi tvář v tvář.

36. Tak jako jsem se soudil s otcí vašimi na poušti země egyptské, tak souditi budu vás, praví Pán Báh.

37. A podám vás berli své, a uvedu vás ve svazky smlouvy.

38. A vyberu z vás přestupníky a bezbožné,¹⁴ a z země obývaní jejich vyvedu je, a do země izraelské nevejdu: i zvlte, že já jsem Hospodin.

39. A vy, dome izraelský, tyto praví Pán Báh: Chodte si každý po modlách svých a služte jim!¹⁵ Pakli i v tom neuposlechnete a jména mého svatého dále poskvrňovati budete v dařích svých, a modlách svých:¹⁶

40. a hoře svaté mé, na hoře vysoké izraelské, praví Pán Báh, tam mi sloužili bude veškeren dům izraelský; všickni, pravím, v zemi té, v níž mi se lftili budou; a tam hledati budu prvotín vašich, a prvotín desátků vašich ve všech posvěceních vašich.¹⁷

41. Co váni libemou přijmu vás, když vás vyvedu z národův, a shromáďím vás ze zemí, do nichž rozptýleni jste, a posvěcen budu vámi před očima národův.¹⁸

42. A poznáte, že já jsem Hospodin, když vás uvedu do země izraelské, do země té, pro kterouž jsem zdvihl ruku svou [přísahaje], abych ji dal otcům vašim.

43. A tu se rozpomeneš na cesty své, a na všechny mrzkosti své, jimiž jste se poskvrnili: a sbudete se lftit sami sobě před obličejem svým ve všech zlostech vašich, kteréž jste činili.

¹⁰ t. j. spíše se Boha svého, a budme živ jako pohané: vždy se jim tak dobře dařilo, mnohdy lépe než nám! Tak mluví nevěrní Židé: jak také vždy nevěrní, jímž dobře bylo Bohem jest.

¹¹ t. j. o bylo jistě dobrodružím, nebo se státi nyní trestem, ano bylo proti váni jejich.

¹² t. j. nechtěte poddáni býti isakrámu otcí, budete podrobeni přirozené soudi.

¹³ Rozumí se tím město Babilonu, jež i velikém počtu obyvatelů svých obmohalo lidi akroz všech národů. Nabuchodonosor s jinými podmaněnými národy i rozptýlené Židy tam přivedl.

¹⁴ t. j. odložením je od vás a potrestán tím, že nevejdu do země zaslíbené.

¹⁵ t. j. choďte si . . . jim: jak vy trestu svého nejděte.

¹⁶ t. j. když i mně i modlám spolu obětovati budete, a tak jedné mě poskvrníte, nemůžete, se budit bez oltářův.

¹⁷ t. j. se vám co mi posvěcen. Smysl: Vim a spůsobím si jaco horn avon, kdežto se mě vyhradě v každé zemi vzdávati budou velké oběti, let vy nyní mezi mnou a modlami dleto: rozumaj přímo na časy po zajetí babiloněm, kdežto Židé horlivěji Bohu sloužiti počali; dokonce pak vyplulo se teprv v novém Izraeli, církvi Kristově. (Malach. 1, 11.)

¹⁸ t. j. si národové už, že jsem vás vysvobodil a vy za to mě věrně sloužíte, uznají velebnost mou a ke mně se obrátí, zanechavše modloslužbu své.

44. A poznáte, že já jsem Hospodin, když vám dobře učiním pro jméno své, a ne podle cest vašich zlych, ani podle nepravosti vašich nejhorších, dome israeláci, praví Pán Báh.

45. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:

46. Synu člověka, postav¹⁰ tvář svou proti cestě na pole dne a kapej¹¹ ku polední, a prorokuj proti lesu pole poledního.¹¹

47. A dš k lesu polednímu: Slyš slovo Hospodinovo: Toto praví Pán Báh: Aj já zapálím v tobě oheň, a spálím v tobě veliké dřevo zelené, i všeliké dřevo suché: nezhasnet plamen požáru: a spálena bude jim veliká tvář od poledne až na půlnoc.

48. I uší všeliké tělo, že jsem já Hospodin zapálil jej, aniž bude uhašen.

49. I řekl jsem: Ah, ah, Pane Bože! oni praví o mne: Zdal skrze podobnoství nemluví tento? ¹²

KAPITOLA XXI.

Vykládá podobnoství zruhu svatého; — a počátku předpovědí lidu judaému a ammonitákům.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:
2. Synu člověka, obrať tvář svou k Jerusalemu. a [jako děr] vypuť [řeč svou] k svatyni, a prorokuj proti zemi israeláké:
3. A rci zemi israeláké: Toto praví Hospodin Báh: Aj já na tebe, a vytrhnu meč svůj z pošvy jeho, a zabiji v tobě spravedlivého i bezbožného.
4. Ale za to, že jsem zabil v tobě spravedlivého i bezbožného, za to vyjde meč můj z pošvy své na veliké tělo od poledne až na půlnoc:
5. aby zvědělo veliké tělo, že jsem já Hospodin vytáhl meč svůj z pošvy jeho, neodvolatelný.
6. A ty, synu člověka, vzdychej v zkormoucení ledví, a v hořkostech vadychej před nimi.
7. A když by řekl k tobě: Proč ty vzdycháš? řekneš: Pro slyšení, že přichází; i schradne veliké srdce, a oslabnou veliké ruce, a zemdlí veliký duch a po všech kolenách potokou vody: ⁸ aj přichází a stane se, praví Pán Báh.
8. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:
9. Synu člověka, prorokuj, a rci: Toto praví Hospodin Báh: Mluv: Meč, meč naostřen jest a vybrošen!⁹
10. Aby pobil ty, kteříž na zabítí určení jsou, naostřen jest aby se blystl, vylitěn jest!¹⁰ [Ó meči,] kterýž odjmáš beru syna mého, podtal jsi veliké dřevo.⁹
11. A dal jsem jej k vyleštění, aby jen chopen byl rukou: naostřen jest meč, a nabroušen jest k ruce zabíjecího.
12. Křičí a kvěl, synu člověka, že ten utišen jest v lidu

mém, ten ve všech vědcích israelákých, kteříž byli utekli: meči odevzdáni jsou s lidem svým, protož bí se v stěho,⁹

13. poněvadž zkrušen jest: a to že beru podvrátil, a ne bude jí, praví Hospodin Báh.

14. Ty tedy, synu člověka, prorokuj a bí rukou v ruku:⁷ i buď drénasob meč, a trénasob buď meč zbitých:⁸ tenť jest meč pobití velikého, kterýž učiní, aby strnuli

15. a srdcem schradli, a kterýž rozmnožuje porážky. Ve všech branách jejich působil jsem zármutek meče ostrého, a uhlazeného k blyštění, přifoděného⁸ k zabíjení.

16.¹⁰ „Naostři se, jdi na pravici, nebo na levici, kamkoli ostří tvému jest libo!“

17. I já též tleskati budu rukou v ruku a naplním rozhrvání své, já Hospodin mluvil jsem.

18. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:

19. A ty, synu člověka, polož sobě dvě cesty, aby přišel meč krále babilonského: ze země jedny vyjdou obě dvě, a rukou hádati bude, na počátku cesty k městu bude hádati.¹¹

20. Cestu [jednu] položíš, aby přišel meč k Rabbath synův Ammon, a [druhou] k Judovi na Jerusalemu, dobře obražený.

21. Nebo stál jest král babilonský na rozcestí, a na počátku dvou cest, hádání hledaje, směšuje střely:¹² ptal se meči, hádati ze střev.¹²

22. Na pravici jeho¹⁴ rozhodlo se hádání na Jerusalemu, aby postavil berany válečné, aby přišel ústa k poražení,¹⁵ aby pozdvihl hlasu v křivení, aby postavil berany proti branám, aby msel násp, aby vzdělal ohrady.

23. I budeš před očima jejich jako by nadarmo bral radu od bohův a prázdné sobotní užíval:¹⁶ on pak rozpomeno se na nepravost jejich, [přičítá se] k dobytí.

24. Protož toto praví Pán Báh: Protože jste upamatovali [mne i jej¹⁷] na nepravost svou, a zjevili jste přestupování své, a ukázali se hrčkové vaši ve všech myšleních vašich: proto dím, že jste upamatovali [jej i mne], rukou [jeho] jati budete.

25. Ty pak zločeneň, bezbožný vévoda israeláký, jehož den určití¹⁸ přichází v čas nepravosti:

26. toto praví Pán Báh: Sejmí královskou pásku,¹⁹ složí

⁹ Tož znamená zármutek a žalost. (Jer. 31, 19.)

⁷ t. j. lom rukama na znamení žalosti.

⁸ Vykládá to na dvoji a troji vpád Chaldejských do Judavy, jakož se i stalo: jiní totiž tolik o neodvolatelnosti ránu rozsmýšlí.

⁹ Veliké meče na řemesnu připoutané mivali vojenské a oběma rukama jimi seřazili, j. nasadilo.

¹⁰ Mluví Báh jako k meči.

¹¹ t. j. na rozcestí si hádají dá a tak svolí si ruku [stranu], ku kterému městu vojko táhnouti má předně, k městu-li ammonitákmu Rabbath, či k Jerusalemu.

¹² t. j. naspav na jednu Jerusalemu, na druhou Rabbath, ochová obě do toinu, a pak jednu vytrháouti dá. Prorok o budoucí věci jako již o minulé mluví.

¹³ t. j. obotrovaných svitů.

¹⁴ t. j. rozhodne se o cestu na pravici, k východu bléď, tedy jižně, k Jerusalemu s vojskem potáhně, aby ho oblohl a dobyl.

¹⁵ t. j. velikým hlasem křásti bude k bitvě.

¹⁶ t. j. Židé vůbec a Jerusalemti svítké budou si z prodávání jeho trojiti pomětky Rone, že slví sobotu; on pak připomeno jim, a potrestá pronovírů jejich takým obhájením.

¹⁷ t. j. král Babilondonovců svým odpadením od něho, prohlásil se takto i proti mně, kterýž přikázal přislyti věrně plnit. Ukazuje se tu Báh mstitelom křivé, neodolné ptišky.

¹⁸ t. j. k potření, v čas neštěstí všeobecného; nebo: až se naplní mra bílejší tvých.

¹⁹ t. j. koruna vládnoucí přivede jen s pásky nebo vluku (slatého) vláku hlavy, a kterýž má pak dále i ozdobná šepice se spjví.

¹⁰ t. j. neobrošená a statná, bez ohledu mluv.

¹¹ t. j. vyjde jako rosa a déš řeč svou.

¹² t. j. proti Judavě a Jerusalemu lidu judaému, ležícímu od Babilonska ku poledni.

¹³ t. j. neprospěšně jsou jim slova ta; slyšají si, že jim nerozumí: pročin tedy, vyvrátil mi je. (21.)

KAPITOLA XXI.

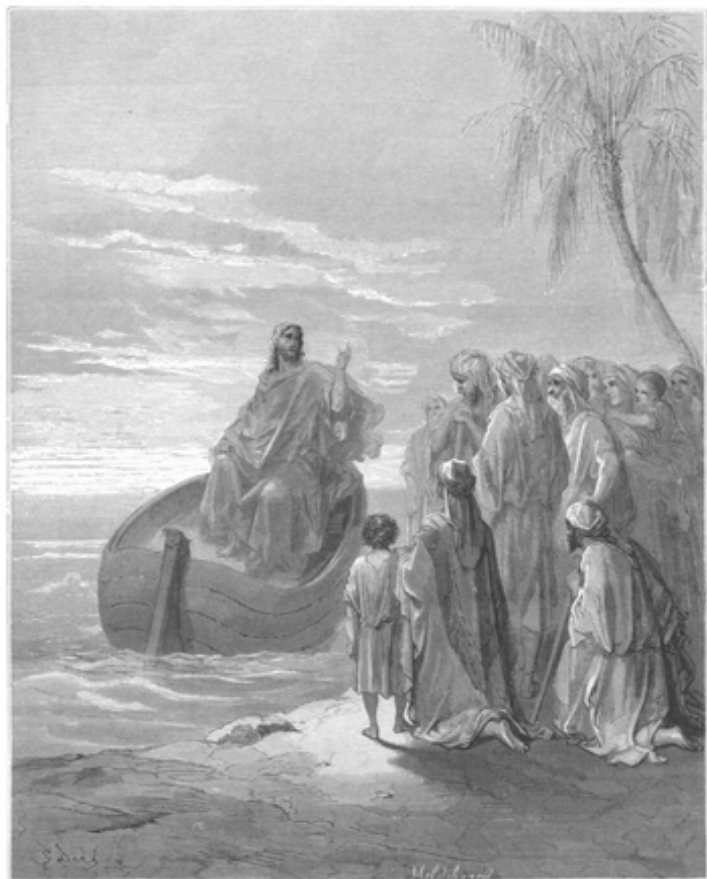
¹ t. j. nad zjevením toho, co přijde, jak jsem to slyšel od Hospodina.

² Vis 7, 17.

³ Meč obrasem jest nastřívaný války; tu tedy jeho: Válka! válka!

⁴ Mluví sám nebo Jerusalemu město co matka krále a národa, křone: ...

⁵ t. j. poráží krále i všechny obyvatelce země. Endocni věc v duchu prorockém co přítomnou paří.

PÁN JEŽIS KAZB NA MORI GALILUJSKEM.

korunu: nean-lif to ta, kteráž nzkého pozdvíha, a vysokého ponížila? ²⁶

27. Nepravost, nepravost, nepravost položim jí: ²⁷ a to se nestalo, dokud by nepřelil ten, jehož jest soud, a jemu jí odevzdám. ²⁸

28. A ty, synu člověka, prorokuj, a řci: Toto praví Pán Bůh k synům ammonitákyn, a na pohánění jejich ²⁹ a dš: Meči, meči, vyjdi z pošvy k zabjzení; zostř se, abys zabjžel a stkvěl se,

29. Když jsou o tobě vidiny byly marné věci a hádány byly lí: ³⁰ abys dán byl na hrda raněných bezbožníkův, jichžto den určitý přichází v čas nepravosti. ³¹

30. Navrať se do pošvy své, na místě, v němž jsi stvořen, v zemi narození svého souditi budu tebe. ³²

31. A vylijí na tě hněv svůj: v ohni přehlivosti své dmyčati budu na tě, a dám tě v ruce lidí nemoudrých, a kujčích zahynutí. ³³

32. Ohni budeš za pokrm, krev tvá bude u prostřed země, v zapomenutí dán budeš: nebo já Hospodin mluvím jsem.

KAPITOLA XXII.

Která nepravosti lidí všude — a prorok sVIMÁ, pak i kašlál a kašlál, a krolil jim pomozte Boží.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

2. A ty, synu člověka, co nesoudíš, co nesoudíš města krví?

3. I ukážeš mu všechny ohavnosti jeho a dš: Toto praví Pán Bůh: Město, prolévající krev u prostřed sebe, aby přišel čas jeho: a kteréž udělalo modly proti sobě samému, aby se poakrvňovalo.

4. Krví svou, kteráž od tebe vyliata jest, vino jsi: a modlami svými, jichž jsi nadělalo, poakrvněno jsi: a udělo jsi, že se přiblížili dnové tvoji, a přivedlo jsi čas let svých: ¹ protož dal jsem tě v potupu národům, a v posměch všechněm zemi.

5. Kteréž blízko jsou, i kteréž daleko od tebe; svítáť nad tebou: nečistá, pověsná, veliké zahynutím.

6. Aj knížata izraelská každý ramenem svým [ochotni] byli v tobě k vyliči krve.

7. Oči i mataři utrhali v tobě, příchovci besprávi činili u prostřed tebe: široka a vdora zarmoucovi u tebe.

8. Svatými mými shrzelo jsi, a sobot mých poakrvnilo jsi.

¹ t. j. ta až z nízkého stavu svého povznese, ta buď i přilícno svření svého, an jí jí sehodou. Tak bývá sláva mnohdy k většímu ponížení.

² t. j. v nížto obrátili jí navštívy.

³ Vlak neslitaš tebe, leč až přijde saňbýř Mošák, jenž spravdivrě souditi bude líd svůj: o věci budoucí jako jsi mlané mluvi. Byliť po sajetí babylonkám ořem panovali v Judas, ale alkohol právem, vyběr nášlím. (Sv. Jeremým.)

⁴ Ammonitští mají trestati býti sa to, že se Judákým v jejich sešliti posmívali.

⁵ Ammonitští se domnívali, že jich Nabochodonozor ušetřil; ale on pátým rokem po vyvrácení Jerusalema mlno jím i jich seml pohubl.

⁶ Hebr.: „v čas nepravosti konce“ t. tobě bude.

⁷ t. j. Nabochodonozor, nebo spíše Nín babylonkou; až vykoná dšl svůj, býti mešou národův, dojde i na ni. Tim přechází prorok na Chaldejcká, a předpovídá i jim spšnou skánu.

⁸ t. j. Měděkých a Parských vedoucím Cýru, an vymýtili na věky Nín babylonkou a národův.

KAPITOLA XXIII.

¹ t. j. čas určitý k pomozí a potrozeání tvému ty samo jsi hříchý svými přitáplilo.

9. Muži utrhali byli v tobě k vyliči krve, a na horách jidali v tobě; mrzkost páchali u prostřed tebe.

10. Hanbu otcovu odkrývali v tobě, nečistota krvotoké ženy ponížili v tobě:

11. A jedenkaždý s ženou bližního svého páchal ohavnost, a test nevěsta svou poakrvnil nešlechotně, bratr sestře své, dceři otce svého, nášlil učinil v tobě.

12. Dary brali v tobě k proliti krve: lichva a nádavek bralo jsi, a lakomé bližním svým besprávi jsi činilo: a na mne jsi zapomnělo, praví Pán Bůh.

13. Aj tleskl jsem rukama svými nad lakomstvím tvým, kteráž jsi činilo: a nad krví, kteráž vyliata jest u prostřed tebe. 14. Zdalí pak unese srdce tvé, anebo přemohou-li ruce tvé, ve dnech, kteréž já učiním tobě? ¹⁵ Já Hospodin mluvím jsem, i učiním [to.]

15. A rozpřímím tě mezi národy a rozvěji tě do zemí, a učiním, aby zhylna nečistota tvá v tobě.

16. A vládnouti budu tebou před obličejem národův: a zvíš, žeť já Hospodin.

17. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

18. Synu člověka, obrátiť se mi dům izraelský v trůku: všickni tito jsou měd, a cín, a železo, a olovo u prostřed peci: trůkou stříbra nšínění jsou.

19. Pročež toto praví Pán Bůh: Protože jste všickni obrátili se v trůku, protož aj já shromáždím vás u prostřed Jerusalema,

20. jako se shromažďuje stříbro, a měd, a cín, a železo, i olovo u prostřed peci: aby zapálili v ní oheň k slití: tak shromáždím vás v přehlivosti své, a v hněvu svém, i odpocinu: a sliji vás. ²¹

21. A shromáždím vás, i zapálím vás ohněm přehlivosti své, a sliti budete u prostřed něho.

22. Jako se slévá stříbro v peci, tak budete u prostřed něho: a zvíte, že já jsem Hospodin, když vyliji hněv svůj na vás.

23. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

24. Synu člověka, řci jí: Ty jsi země nečistá, a neakropena deštěm v den přehlivosti. ²⁵

25. Spiknutí prorokův u prostřed ní, jako lev frouč, a uchvacující loupeže: duše sžrali, a zboží a věci drabé brali, vdory její rozmnožili u prostřed ní. ²⁶

26. Knať její zhrzeli sázkou mým, a poakrvnili svatých mých: mezi svatým a obecným neměli rozdílu: a mezi poakrvněným a čistým nerozoznali: a od sobot mých odvrátili oči své, a poakrvňováni jsem byl u prostřed nich.

27. Knížata její u prostřed ní jsou jako vlci uchvacující loupeže k proliti krve, a k zahubení duší, a lakomé stojíce po zisku.

28. Proroci pak její omšlali je [hlinice] neamššenou, vidouce marné věci a hádající jim lež, ²⁹ říkajíce: Toto praví Pán Bůh! jetto Hospodin nemluvil.

¹ t. j. zdalí pak odolá, nebo sneseš tresty, jímž já jistě navštívim tebe?

² Jinak: odpocinu, až sliji vás; nebo: sasechám vás [v ohněv peci — mešit Jerusalema, obšedněm a zapaleném] a sliji vás; nebo: vydám vás v meč. hřad a mor.

³ t. j. Boží, když Bůh mešou na zeml dopouští; tak jsi ty marnavě vypovídá bez rovy mlouiti Boží.

⁴ t. j. lížými tečmi popouzejíce krále k válce, přilícno byli, že mnoho marněli v bitvách zahynulo.

⁵ t. j. nezmyšleli, líživ věci jim nepropštěné hádali, jako kdyby zedak namššenou hlinou stánu omšlali. (18. 10. a d.) Tak jest nepropštěné veliké šastil bes počehání Božím!

29. Lidé země bezpráví činili, a brali násilím: nuzného a chudého sužovali, a přičižného utiskovali bez soudu.

30. I hledal jsem z nich muže, kterýž by se učinil hradbou, a stál v odpor proti mně za tuto zemi,¹ abych jí nezaklil: a nenalezl jsem.

31. I vytil jsem na ně hněv svůj, ohněm hněvu svého strávil jsem je: cestu jejich na hlavu jejich jsem navrátil, praví Pán Bůh.

KAPITOLA XXIII.

Podobenstvím dvou stizolalce hárá chvornu modloslužbu lidu izraelského i Judského, a — předpovídá jim, že je týká národy trnasté bedy, jichž modloslužba následoval.

1. I stala se řeč Hospodinoва ke mně říkoud:
2. Synu člověka, dvě ženy dcery jedné matere byly¹
3. a smilnily v Egyptu, v mladosti své smilnily: tam jsou zlehčeny prsy jejich a porušeny prsy zletlosti jejich.²
4. Jména pak jejich: Oolla, větká, a Ooliba, sestra její menší;³ a mřdí jsem je,⁴ a zrodil jsem i dcery. Jména pak jejich: Samař Oolla, a Jerusalém Ooliba.
5. Smilnila tedy nade mnou Oolla, a vztekle milovala milovníky své, Assyryké, kteříž se přiblížovali k ní.⁵
6. oděné hyacintem, kněžata, a osoby úřední, mládence žadoucí, všechny jezdecke, jezdky na koních.
7. I vydala se v smilství své s nimi, se všemi výbornými syny assyrskými, a se všemi, kteréž vztekle zamilovala, nečistotami jejich poskvrnila se.⁶
8. Nadto i smilství svých, kteráž měla v Egyptě, nezanechala: ne i oni spalí a ní v mladosti její, a oni porušili prsy zletlosti její, a vytili smilství své na ni.
9. Pročž vydal jsem jí v ruce milovníky jejich, v ruce synův assyrských, po jejichžto chlipnosti bláznila se.
10. Oni odkryli hanbu její, syny i dcery její pobrali, a jí zabili mečem: a učiněny jsou ženy zloprovězné,⁷ a soudy vykonali v ní.⁸
11. To když uzřela sestra její Ooliba, více než ona chlipností se zapálila: a smilství své nad smilství sestry své
12. k sobě assyrským nestyděta vydala, k věvodám a úředním osobám k nóm přicházejícím, oděným rouchem rozličných barev, jezdcům, kteříž na hmech jezдили, a všelikým mládencům krásy výborné.
13. I viděl jsem, že se poskvrnila cesta jednotejná obou dvou.

¹ t. j. kterýž by spravedlivým, zbožným byl, a modlitbou mou prosl jako Áron, Mojžíš a Jeremiáš učinil.

KAPITOLA XXIII.

¹ Míni se tím dvoji obec jednoho kmece, t. obec danstera pokolení izraelského, a dvou Judských, které byvše v Egyptě jedním národem, později se v dvě kmeny rozstřily.

² t. j. v Egyptu se nejprve modloslužbě naučil, a oddal lid izraelský, tehdáž ještě mladistvý.

³ Ooliba, toliko se „Stan či Chrám máj v ní“ t. pravěho Boha, významnávala královně Judské Oola, „Stan či Chrám její“ t. die jejího vlastního náleku střížny, významnávala královně izraelské.

⁴ t. j. národem přiveden jediným Jasse, býlo Judstvo moe choti.

⁵ t. j. mlno mne, nebo: proti mně, mně pravěna Bohu se sprouvětila, judsem svým smilstvo své kryla. Tím značí, že lid duu pravěho Boha a modloslužbu smiluje zlehčoval.

⁶ t. j. všelikým modloslužbám jejich se poskvrnila, přimono a jejich modlami též obavě jich mravy.

⁷ t. j. upadlo Samař i oetání mřsta v zlou pověst, v opovržení.

⁸ t. j. zničili královně izraelské.

14. A rozmožila smilství své: a když uzřela muže vymalované na stědě, obrasy Chaldejských, vymalované barvami

15. a přepsané pasem po bedra, a čepice barevné na hlavách jejich, krásu všech věvod. podoba synův babylonských, a země chaldejské, v níž se zrodil,

16. třestila se po nich žádostí očí svých, a poslala posly k nim do země chaldejské.

17. A když přišli k ní synové babylonští do lože průč,⁹ poskvrnili jí smilstvími svými, a poskvrněna jest od nich, a nasycena jest duše její od nich.¹⁰

18. Obnažila také smilství své a odkryla hanbu svou: ¹¹ i odstoupila duše má od ní, jakož její odstoupila duše má od sestry její.

19. Neboť rozmožila smilství své, rozpomínaje se na dny mladosti své, v níž smilnila v zemi egyptské.

20. A třestila se chlipností k léhání s nimi, jejichžto tělo jest jako tělo osliv: a jako tok koňský tok jejich.¹²

21. I ohlížela jsi se po neslechetnosti mladosti své, když zlehčeny byly v Egyptě prsy tvé, a porušeny byly prsy zletlosti tvé.

22. Protož, Oolibo, toto praví Pán Bůh: Aj já vzbudím všechny milovníky tvé proti tobě, z nichž nasycena jest duše tvá: a shromáždím je proti tobě vákol;

23. syny babylonské, a všechny chaldejské, šlechtice, a mocnáře i knížata, všechny syny assyrské, mládence výborné krásy, věvody i osoby úřední všechny, knížata knížata, a slováté jezdecke na koních:

24. a přijdou na tě, opatření jsouce vozem a kolem, množství lidu: pancířem, a štíty, i lebkami ozbrojí se proti tobě odevádě: a dám před nimi soud, a souditi tě budou soudy svými.¹³

25. A položím hmečím své na tebe, kteréž vykonají na tobě v prohřešnosti: nos trvá, a uši své utuží: a co ostane, mečem padne: oni syny své i dcery své zjímají; a posledek tvůj spálen bude ohněm.

26. I obnaží tě z roucha tvého, a poberou nádoby slávy tvé.

27. A učiním, aby přestala neslechetnost tvá při tobě, a smilství tvé ze země egyptské: aniž pozdvihneš očí svých k nim, a na Egypt nespomeněš více.

28. Nebo toto praví Pán Bůh: Aj já vydám tě v ruce těch, kterýchž neuvážíš: v ruce, z kterýchž nasycena jest duše tvá.

29. A budou s tebou nakládáti v nenávisti, a poberou všechny práce tvé, a zanechají tě nahou, a hanby plnou, i zjovena bude hanba smilství tvých, neslechetnost tvá a smilství tvé.

30. To učinili tobě proto, že jsi smilnila po národech, mezi nimiž jsi se poskvrnila modlami jejich.

31. Cestou sestry své chodila jsi: i dám kalich její v ruku trou.

32. Toto praví Pán Bůh: Kalich sestry své píti budeš, hluboký a široký: budeš v posměch, a v porouhání, kteréž jest převléklí.

33. Opilství, a bolestí naplněna budeš: kalichem truchlosti, a smutku, kalichem sestry své Samař.

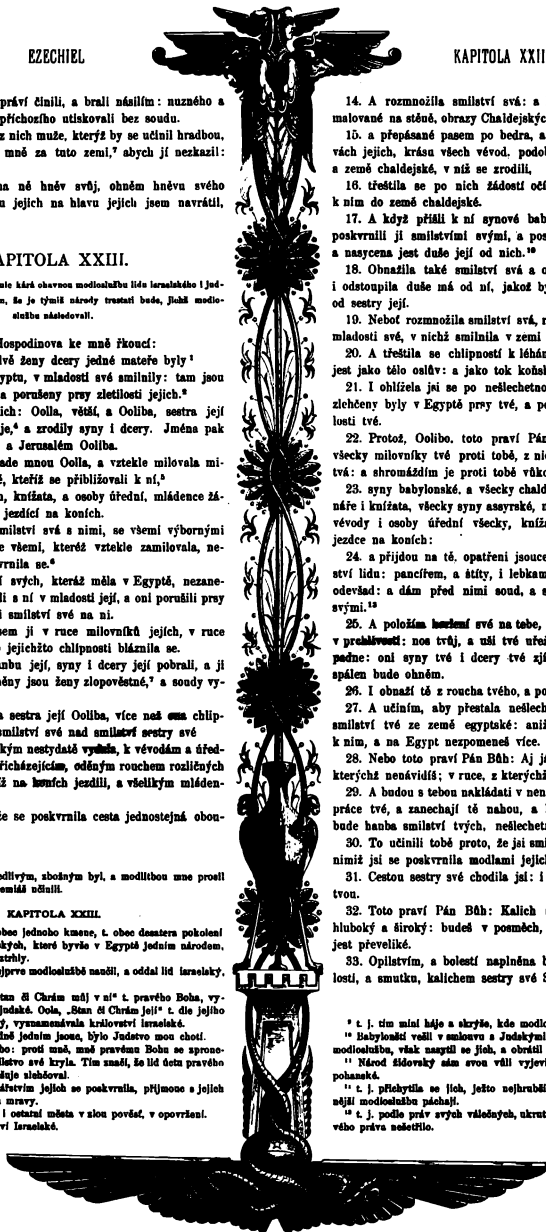
⁹ t. j. tím míni háje a skryše, kde modloslužby se páchaly.

¹⁰ Babylonská valil v mlnoavu a Judskými; jim k vůli páchal národ modloslužb, však nastěil se jich, a obrátil se opět k Egyptským.

¹¹ Národ hloukavý sám svou vůli vyjeviti a kalil po modloslužbě pohanské.

¹² t. j. přikládá se jich, jako neubrání, nepošetlivějí a nejohavnější modloslužbu páchali.

¹³ t. j. podle práv svých válečných, ukrutných, když jsi mělo laškavě práva nestřítli.

34. I budeš jej pít, a vypiješ až do kvasnic a droby jeho sbltkneš, a prsy své dráti budeš: nebo já mluvil jsem, praví Pán Báh.

35. Protož toto praví Pán Báh: Protože já na mne zapoměla, a zavrhla jsi mne za hřbet svůj, ty také nes nešlechtnost svou i smilství své.

36. I dí Hospodin ke mně fka: Synu člověka, zdali soudíš Oollu a Oolibu a osamňuješ jim nešlechtnosti jejich?

37. Ze cizoložili, a krev jest na rukou jejich, a s modlami svými smilnili: nad to i syny své, kteréž mi zrodily, obětovaly jim k sežrán.

38. Ale i to učinily mně: Znetičily svatyni mou v ten den, a sobot svých poskrvovaly.

39. A když obětovaly syny své modlám svým, a vcházejí do svatyně mé v ten den, aby jí poskrvily: ty věci činily také u prostřed domu mého.

40. Posyľaly k mužům z daleka přicházejícím, k nimž byly poselství poslaly: protož hle oni přišli: jimž jsi se umývala, a mazala lídicemi oč svých, a ozdobovala se okrasou ženskou.

41. Seděla jsi na loži překrásném, a stál ozdoben byl před tebou; výborné kadidlo mé, a masť mou položila jsi na něm: 42. a hlas množství veselého se byl při něm; 14 i při mužích, kteří z množství lidí byli přivedeni, a přicházeli z pouště, kladli náramky na ruce jejich, a věnce krásné na hlavy jejich.¹³

43. I řekl jsem té, kteráž byla otyena v cizoložstvích: Nyní smilnití bude v smilství svém i tato.

44. A vešli jsou k ní jako k ženě nevěste: tak vcházejí k Oollu a k Oolibě, k ženám nešlechtným.

45. Protož muži spravedliví jsou: 16 ti souditi je budou soudem cizoložnic, a soudem prolévajících krev: 17 nebo cizoložnice jsou, a krev jest na rukou jejich.

46. Nebo toto praví Pán Báh: Přiveď na mě množství, a vydej je v hluk a v loupež:

47. a buďtež ukamenovány kamením lidí, a prohnány meči jejich: syny i dcery jejich zabijí, a domy jejich ohněm spálí.

48. I odejmu nešlechtnost ze země, a naněf se všechny ženy, aby netčiny podle nešlechtnosti jejich.

49. A dají nešlechtnost vaši na vás, a hříchy modl svých poneseť: i zvíta, že já jsem Pán Báh.

KAPITOLA XXIV.

Podobenství kotle nebo hrnce, ohněm tak rozpáleného, že seje maso a kosti v něj sličeň a spálily, sňžek i oheň se na zemstí, předpovídá úplnou zkázu města Jeruzaléma. — Odloženo jsou odloženo smrti manželů, žito veřejně železi seřezal, — a tím značí, že i lid v zemi nad zřehou své vlastní a strážce svých mrtých nebude smít veřejně hohorovat.

1. I stalo se slovo Hospodino ve mně léta .devátého, měsíce desátého, desátého dne [téhož] měsíce¹ říkouch:

2. Synu člověka, napiš si jméno tohoto dne, v němž se utrděl král babylonský proti Jeruzalému dnes.

¹ t. j. při sí, t. Oolibě; i lid judský vzal se modlám.

² t. j. Ooliby a Ooliby; rozuměj, že i Arabští přicházeli, smilovuy usavřajice s lidem judským, a jejich přislušství drahými dary kupovely.

³ t. j. spravedliví jsou Ananyáš a Babylonský u přívrazení k judským a Israhelkým; nebo: spravedliví o nástroj přineš trestajícího Boha.

⁴ t. j. ukamenovány veřejně. (47.)

KAPITOLA XXIV.

¹ V týž den, když Nabuchodonosor k Jeruzalému přišel, an Báh to prorok sjevil. (4. Král. 25, 1.)

3. A dítě přísloví k domu popouzejícímu podobenství, a mluvití budeš k nim: Toto praví Pán Báh: Postav hrnce; postav, pravím, a nalej do něho vody.

4. Slož kusy jeho² do něho, všeliké částky dobré, stehno i plece, vybrané a plné kostí.³

5. Nejučastější dobytče vezmi, alož také hranice kostí pod ním: 4 vyřelo vaření jeho, a rozvařily se kosti jeho u prostřed něho.

6. Protož toto praví Pán Báh: Běda městu krví, hrnci, jehož rez v něm jest, a rez jeho nevyšla z něho: 5 kus po kusu, kus po kusu z něho vyvrz: nespadí na něj los.⁶

7. Nebo krev jeho jest u prostřed něho, na nejčistší skále vylilo jí: nevyšlo jí na zemi, aby mohla přikryta býti prachem.⁷

8. Abych tedy uvedl rozhodování své na ně, a pomstou se pomstil: dal jsem krev jeho na nejčistší skálu, aby nebyla přikryta.

9. Protož toto praví Pán Báh: Běda městu krví, pro něž já velkou hranici učiním. (4. Král. 25, 9.)

10. Šhrň kosti, kteréž ohněm zapálím: maso se stráví a vše, co naloženo, svaří se, i kosti sprahnou.

11. Postav jej také prázdný na řevavém uhlí: aby se zřehla, a rozpustila měď jeho: a síla se u prostřed něho poskrvna jeho, a stráví se rez jeho.

12. Mnohub prací do potu usilováno jest, a nevyšla z něho přílišná rez jeho, ani skrze oheň.

13. Nečistota tvá zlořečena: neb jsem té chtěl očistiti, a nejsi očistěno od neřádk svých: však aniž očistěno budeš prve, než upokojím hněv svůj na tobě.

14. Já Hospodin mluvil jsem: Přijde⁸ a učiním: nepomnu, aniž odpustím, aniž se ukojím: podle cest trých, a podle nálezků trých souditi té budu,⁹ praví Hospodin.

15. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouch:

16. Synu člověka, aj já odjímám od tebe zádoční věc očí trých¹⁰ ranou [náhubu]: i nebudeš kvíliti, ani plakati, ani potekou slzy tvé.¹¹

17. Povzdychej míle, smutku nad mrtvými nečiníš: korunu svou obvázanou máj, a obuv tvá buď na nohou trých, a nezastřeš oděvem úst, aniž pokrmeš truchlících jisti budeš.

18. Protož mluvil jsem to lídu ráno, a žena má umřela večer: i učinil jsem na ráno, jakž mi byl přikázal.

19. I řekl ke mně lid: Proč nám neoznamuješ, co by tyto věci znamenaly, kteréž ty činíš?

20. I řekl jsem jim: Řeč Hospodinova stala se ke mně, říkouch:

21. Mluv domu israhelckému: Toto praví Pán Báh: Aj já poskrvnu smitně své, přičky království vašeho, a žádostně

¹ a kusy maso, jak obyčejně.

² Hrnce rozuměj město Jeruzalém; masem a vybranými kostmi krále, knížata a přední lidi; ohněm a vodou bídy a úzkosti jejich v čas obléhání města.

³ t. j. nejbohatší měšťané a nejstaršíjší ministři nejbohatější v bídu při obléhání upadnou.

⁴ Míni se tím zarytá nepravost a převrácenost obyvatel Jeruzalémských.

⁵ t. j. uloženo nevybíraje; rozumí tím, že vačkoro obyvatelstvo Jeruzalémcké bez rozdílu do posledního z města vyvrženo bude; kdo nebude mrtví, přijde do zajetí.

⁶ t. j. sjevil a sřmýřněl, bese všecko ohněm páhalo se vršky jeho. (8. Mojš. 17, 18.)

⁷ t. j. den trauť a já jej vykonám.

⁸ t. j. soudem cizoložných, a krev prolévajících.

⁹ t. j. co nebylo nejmladšího jest, manželka tvoa. (18.)

¹⁰ Tím znamená největší nármutek.

věci očí vašich, a nad čím se leká duše vaše: ¹⁸ synové vaši, i dcery vaše, kterých jste zanechali, mečem padnou.

22. I budete činití, jakž jsem já učinil: úst oděvem nezastěná, a pokrám lžajících jistí nebudete.

23. Vínky na hlavách svých mítí budete, a obuvi na nohou: nebudete kvíliti ani plakati, ale chřadnouti budete pro nepravost své, a jeden každý ůpěti budete k bratru svému. ¹⁹

24. A bude vám Ezechiél za znamení předpobouhující: všeho, což učinil, budete činití, když to přijde: a zvíte, že já jsem Pán Bůh.

25. A ty, synu člověka, ať v ten den, když odejmu od nich sílu jejich, a radost důstojnosti, i žádost očí jejich, na čemž odpovídají duše jejich, syny a dcery jejich:

26. v ten den, když přijde utkájící k tobě, aby zvěstoval tobě:

27. v ten den, pravím, otevrou se ústa tvá s tím, kterýž utká: ¹⁴ i budeš mluvíti, a nebudeš mlčeti více: i budeš jim za znamení předpobouhující, a budete věděti, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XXV.

Předpovídá Ammonským, Moabským, Edněským a Filistinským tresty Boží, protože se nad záhubou národa jedného radovali.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc: 2. Synu člověka, postav tvář svou proti synům Ammonským, a prorokovati budeš o nich. 3. A díš synům Ammon: Slyšte slovo Pána Boha: Toto praví Pán Bůh: Protože jsi řekl: Háhá, háhá nad svatyní mou, že poskrvněna jest, a nad zemí israelskou, že zpuštěna jest; a nad domem judským, že vedeni jsou v zajetí: 4. proto já dám tebe synům východním ¹ v dědictví, a postaví chlévy své v tobě, a rozbijí stany své v tobě: oni jistí budou obilí tvé, a oni pti budou mlýno tvé. 5. A dám Rabbath v obydlí velbloudům, a syny ammonské v odpovídavé dobytku: i zvíte, že já jsem Hospodin. 6. Nebo toto praví Pán Bůh: Protože jsi tleskal rukou, a dupal nohou, a z celého srdce radoval jsi se nad zemí israelskou: 7. protož ať já vztáhnú ruku svou na tebe a vydám tě v loupěť národům, a vyhladím tě z lidu, a vyhubím se zemi i zetu: a zvíš, že já jsem Hospodin. 8. Toto praví Pán Bůh: Protože říkali Moabští a Seirští: Hle jako všickni národové jest dům JUDA: ² 9. protož ať já otevru rámě Moabovo od měst, ³ od měst, pravím, jeho, a od končin jeho slouvná [města] země: Beth-jesimoth a Béliamon a Karjathaim, 10. synům východním a syny Ammonskými, ⁴ a dám jim jím

¹ t. j. chránu svého, jež v sejívice milajete, a na něm svou slávu a sílu svého zaslédáte.

² Dobry město Jeruzaléma bude se slávití radostně po celé HÍ; vy se zaslédá budete mnesti politickou slávností za spoju slávití, až takjád nad pobíhám synů svých a shoubou vlastní srdce vám krávností bude; slavný okem budete jedem k druhému souhlasně hlásití.

³ t. j. správě jeho potvrdí předpovědní tvé, a ty tím zmilujelí vůli mou jim hlásití budeš.

KAPITOLA XXV.

1. t. j. Arabům, jež bydlili k východu od Ammonských. 2. t. j. žádost předsoci před jinými národy nemají — žádost zvládnutí ochrany od Boha svého nedostali, čím se tak velmi bouřovali. 3. t. j. odejmu všecko sílu od měst Moabských, tak že nepřítel otevřený a podmaněny budou. 4. t. j. podobně též učiním s Ammonskými, jakož jsem učinil Moabským.

v dědictví, aby nebyla více paměť synův ammonských mezi národy.

11. A nad Moabem vykonám soudy: i zvíš, že já jsem Hospodin.

12. Toto praví Pán Bůh: Protože učinila Idumea pomstu, aby se pomstila nad syny judskými, a provinila se a zhrběřila a pomsty si žádala nad nimi;

13. proto takto dí Pán Bůh: Vztáhnú ruku svou na zem idumejskou, a odejmu s ní lidi; i hovada, a učiním jí pustou od polední strany: i kteří jsou v Dedan, ⁵ mečem padnou.

14. I dám pomstu svou na zem idumejskou akrze ruku lidu mého israelského: a učiním v Edom podle hněvu mého, a přchlívostí mé: i seznaří pomstu mou, praví Pán Bůh.

15. Toto praví Pán Bůh: Protože učinili Palestínští pomstu, a vši mysl pomstili se, zabíjejíce, a naplňující nepřátelství stará:

16. protož toto praví Pán Bůh: Ať já vztáhnú ruku svou na Filistínské, a zabijí vraždělníky, a skazím ostatky pomocné krajiny:

17. a učiním nad nimi pomsty veliké, tresce je s přchlívostí: i zvíš, že já jsem Hospodin, když uvedu pomstu svou na ně.

KAPITOLA XXVI.

Předpovídá vyvrácení města Týru.

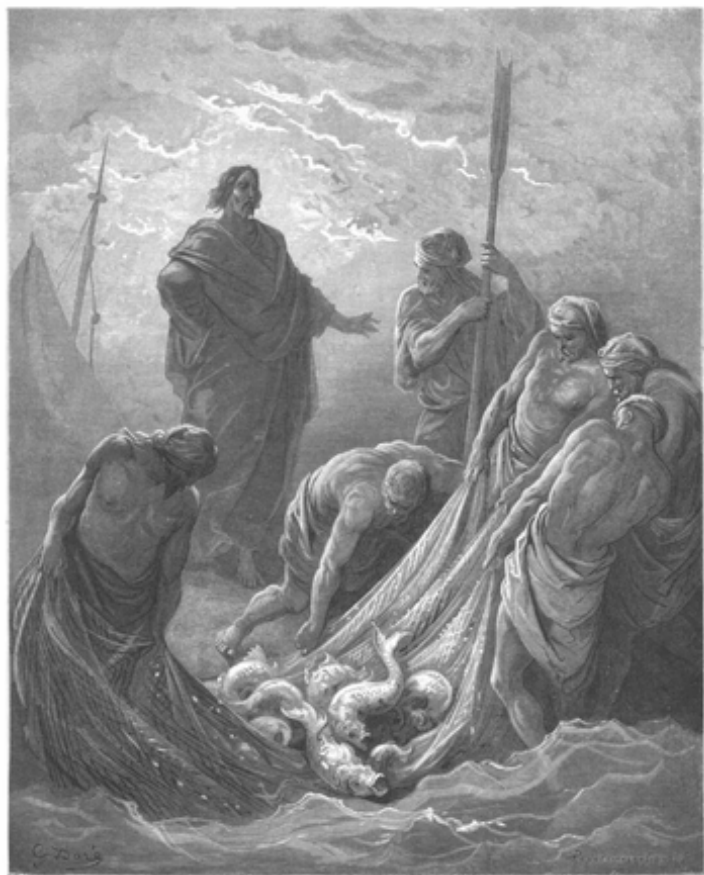
1. I stalo se jedenáctého léta, prvního dne měsíce: ¹ stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc: 2. Synu člověka, protože řekl Týru o Jeruzalému: „Háhá poklmaný jsou bratři národův, obrátí se ke mně:“ naplněn budu; spustí: ² 3. protož toto praví Pán Bůh: Ať já na tebe Týre, a přivedu na tě národy mnohá, jako vstupuje moře zmlítající se. 4. I rozmeč sdi Týraké, a zbojí vše jeho: a setru prach jeho s něho, a obrátím jej v skálu nejčistší. 5. Bude k sušení stří u prostřed moře, nebo já jsem to mluvil, praví Pán Bůh: a bude v loupěť národům. 6. Dcery také jeho, kteréž jsou na poli, mečem zbity budou: i zvíš, že já jsem Hospodin. 7. Nebo toto praví Pán Bůh: Ať já přivedu na Týr Nabuchodonosora, krále babilonského, od pálnice, krále králův, s koňmi, a s vozy, a s jezci, i s zástupem, a s lidem velikým. 8. Dcery tvé, kteréž jsou na poli, mečem zabije: a obkličí tě ohradami: a skočí náspý vrkol: a pozdvihne proti tobě štítu. 9. A tarasy a berany zvíří vůkol zám tvým, a vše tvé zbojí válečným náradím svým. 10. Od množství koní jeho přkryje tě prach jejich: od hmotu jezdcův, a kol i vozů, pohnou se zdi tvé, když vcházejí bude do bran tvých, jako akrze průchody města zbořného. 11. Kopyty koní svých pošlapá všechny ulice tvé: lid tvůj mečem zbjje a sochy tvé uslechtlíle na zem padnou.

¹ Jinak: od Týras až do Dedan, od jednéh končin až k druhým v pustině jí obrátím, a obyvatle její.

KAPITOLA XXVI.

- ¹ Poněvadž se nepraví, kterého měsíce, máji za to, že to bylo prvního měsíce v roce die 30. 30., tedy čtyry měsíce před dobytím Jeruzaléma, ale když město již tuze sevřeno bylo. 2. t. j. množství lidu rozličných národů, ješto prve do bran města Jeruzaléma pro kupectví vcházelo, obrátí se nyní ke mně, což má bude k utkáti.

ZAZRACNY RYBOLOV.

12. Pohubí zboží tvé, rozchvátají kupec tvé: a zboží zdi tvé, i domy tvé překrásné strhají: a kamení tvé, i dříví tvé, i prach tvůj v prostřed vod položí.^a

13. I učiním, že umlknou množství písní tvých, a zvuku cítar tvých nebudou slyšáno více.

14. A obrátím tě v nejčistší skála, k usnění stří budeš, aleš budeš vzdělán více: neboť já Hospodin mluvím jsem, praví Pán Bůh.

15. Toto praví Pán Bůh Týru: Zdáliš od hřmotu pálu tvého, a od klaní zbitých tvých, když zbiti budou v prostřed tebe, nepohnou se ostrovové?

16. I astoupí s stolic svých všeska knížata pomoráká: a sejmu pláště své, a roucha svá rozličných barev odvrhnu, a oblečení budou v strach: na zemi sedětí budou a zděšení jsouce přenáhlym pádem tvým, diviti se budou.

17. A počnouce nad tebou nafíkati, řeknou tobě: Jak jsi byl zhylnou, jenž bydlíš na moři, město slavné, kteréž jsi bylo aloně na moři s obyvateli svými, jichž se strachovali všickni?

18. Nyní děsiti se budou loď v den uleknutí tvého: a zkomoutí se ostrovové na moři, protože žudný nevychází z tebe.

19. Neboť toto praví Pán Bůh: Když té učiním městem pustým jako města, v nichž se neobývá [více]: a uvedu na tě propašť, a přikryjí tě vody mnohé:

20. a strhnu té s těmi, kteříž astupují do jezera, a k lidu věčnému, a posadím té v zemi nejposlednější jako pustiny staré s těmi, kteříž bývali provázeni do jezera, aby nebylo bydlení v tobě: když potom dám slávu v zemi živých.^b

21. v nívec té obrátím, a nebudíš; a když budeš hledáno, nebudíš nalezeno více na věky, praví Pán Bůh.

KAPITOLA XXVII.

Želozpěv nad zchácnou v Týru, výpis kupec tví jeho slávy, — a příhlyy úplného, všelkého pádu jeho.

1. I stalo se slovo Hospodino ke mně končí:
2. Ty tedy, synu člověka, počni nad Tyrem nářek:
3. a rci Týru, kterýž bydlí při vchodu mořském, kupectvu národů k ostrovům mnohým: Toto praví Pán Bůh: Ó Týre, ty jsi řekl: Dokonalé krásy já jsem,
4. a v srdci moře položený. Krajáné tvoji, kteříž tě vystavěli, doplnili krásu tvou.
5. Z jedloví Sanir^c vzdělali tě se všemi lidmi mořskými; cedry z Libanu vzali, aby udeřili tobě železo.
6. Duby z Básan^d tesali k vealům tvým: a lavičky tvé

^a co nebudou moči odnésti, do vody vhnájí.

^b Úplně se vyplnilo při dobytí města Alexandrem.

^c Bosmasi se o Týru starají; seb nový potom na blížek ostrovů vzdělán jest.

^d t. j. „do hrobu“, nebo: „do pekla“.

^e t. j. „stará města v síceinny a posak obrácená“.

^f t. j. o vystavění Alexandrie v Egyptě spustio Alexandrem zbořeno město Tyrus došla, tak že od časn přišel Pán, objevni slávy jeho na zem, nebo po něm stopy našel. Jinak: „Když potrestám tebe dokážím moe a slávu svou nřadím.“

KAPITOLA XXVII.

^a t. j. s jehožto přístavu jest vřbec přístav na moře.

^b t. j. obyvatelům, kteří kupec tví vedou po celém okraju semakém.

^c t. j. přišli lidé byl jsi na svou slávu.

^d t. j. z hory Sanir, jinak Hermon svatě, částky Libanackého horstva.

^e t. j. krajina východně na Jordánem hornatě síce, však i třední, svláká lesnatě.

veselařské zhotovili tobě ze slonových kostí indických, a korábové domky z ostrovů vlašských.

7. Kment rozmanitý z Egypta utkáan jest tobě na plachtu, aby pověšena byla na železo: modrý postavec, a šarlat z ostrovů Elisa^f jsou přikryjí tvé.

8. Obyvatelé aidonští a aradští^g byli veslaři tvoji: moudří tvoji, Týre, učinění jsou loďní správci tvoji.

9. Starci gibilští,^h a moudří jeho, měli plavce k obeluhování rozličného nádobí tvého: všechny loďi mofské i plavci jejich byli v lidu kupec tví tvoho.

10. Peršití, a Lydičtí, i Libyčtíⁱ byli v vojště třem mužů bojovním tvoji: štít, a lokbu zavěšili v tobě k ozdobe tvé.

11. Synové aradští a vojakem tvým byli na zdech tvých vřkol: ano i Pigmejští,^j kteříž byli na vězech tvých, touly své zavěšovali na zdech tvých vřkol: oni jsou doplnili krásu tvou.

12. Kartagští kupci tvoji pro množství všelkého zboží, stříbrem, železem, cínem i olovem naplnili trhy tvé.

13. Řecko, Thubal, Mosech,^k i onič byli obchodníci tvoji: otroky, a nádoby měděné přiváželi lidu tvému.

14. Z domu Thogorma^l koně, i jezdcé^m a mezky přiváděli na trh tvůj.

15. Synové Dedanovi [byli] kupci tvoji: ostrovové mnozi byli kupec tví tvé: zuby slonové, a dříví ebenové směnňovali za zboží tvé.

16. Sřití [byli] kupci tvoji, pro množství dříví tvých, drahý kámen, a šarlat, a postavec vyražovaný, a kment, a hedvábi i jaspis vykládali na trh tvém.

17. Judští a země izraelská, i oni obchodníci tvoji [byli] v obilí vřborném, balsam, a med, a olej, a bílé kadidlo vykládali na trzích tvých.

18. Damaškan byl kupec tvůj pro množství dříví tvých, pro množství rozličného zboží v vině silném a v vinách barvy nejlepší:

19. Dán, a Řekové, a Moxelⁿ na trzích tvých vykládali železo kované: myrrha přední, a vonná třtina v obchodu tvém.

20. Dedanští byli obchodníci tvoji v kobercích k sedání.

21. Arabsko, a všeska knížata cedarská, i oni byli kupci ruky tvé: s berany, a skopci, a s kozelci přicházeli k tobě kupci tvoji.

22. Prodáváči sabejští a reemští,^o i oni kupci tvoji: se všelkým předním vonným kořením, a drahým kamením, i se zlatem, kteréž vykládali na trh tvém.

^a t. j. nádherné máš loď pro sřavu e krásně tkanými nebo i vyřivanými plachtami; a nebo: skřovně stáky na loďech k plavběm sřavěm.

^b t. j. ostrovů italských.

^c Sídně i Arad, města šarlatá, byla Týru posudk poddána; obě severně od Týru ležela.

^d t. j. města Gebal (Biblos); odtud byli vředni tesalí k stavění lodí.

^e Peršití od Týru na východ; Lydičtí v Menlí Asii; Libyčtí na severním pomolí Afrikém.

^f t. j. sdaní bojovníci (sv. Jeronym): die hebr. Gammadití, a města Gemadu ve Fenicii.

^g Die domání národové v Černého moře až po Moavru; jini na Ibery (v Kankan) a Armevy sřití.

^h t. j. knese Gomerova (I. Mojš. 10, 3.); vykládá se na Frygičké národy.

ⁱ t. j. otroky k službě a koni.

^j Die hebr.: Yodan, Javan, Mobešal, snad města arabská; Javan všbec Jony značí.

^k t. j. omel.

^l t. j. Saha a Réma, dvě města v Arabii štátně, kupčiči až do Indie.

23. Háran, a Chene, a Eden kupci troji: Sába, Assur a Cheamad¹⁸ prodávají troji.

24. Ti [byli] kupci tvoji v mnohonásobném zboží v stáčkách modrého postave, a suken rozličných barev, i v pokladech drahých, ovnutých a stažených provazy: cedry také mívali v kupačství tvých.

25. Lodi mořské, knížata tvá¹⁹ v kupačství tvém: i naplněn-
jsi a oslaven náramně v srdci moře.

26. Na vody mnohé²⁰ přivedli tě veseláři tvoji,²¹ vtr polední zetřel tě v srdci moře.

27. Bohatství tvá, a pokladové tvoji, a mnohonásobné nádobí tvé, plavci tvoji, a loďní správcové tvoji, kteříž fidili nástroje tvé, a nad lidem tvým vládlí, i tvoji muži bojovní, jenž byli u tobě, se vším množstvím tvým, kteréž jest u prostřed tebe: padnou do srdce moře v den pádu tvého.

28. Od zvuku volání správců tvých zhoufí se množství lodí: 29. A vystoupí z lodí svých všickni, kteříž drželi veslo: plavci i všickni správcové lodní na zemi stanou:

30. A křivili budou nad tebou hlasem velikým, a hoře volati budou: a nameci prachu na hlavy své, a popelem se posypou.

31. A oholí pro tebe lysinu, a opáší se žíněmi: a budou plakati v hořkosti duše přehořkým.

32. A počnou nad tebou píseň žalostnou, a oplakávají budou tebe: Které město jest jako Tyrus, ano oněmlelo u prostřed moře?

33. Které jsi u vyvášení zboží tvých z moře naplnilo národy mnohé: množstvím bohatství svých i lidí svých obohatilo jsi králie zeměk.

34. Nyní potíno jsi od moře, v hlubinách vod jsou zboží tvá, a všecko množství tvé, kteréž bylo u prostřed tebe, padlo.

35. Váickni obyvatelé ostrovů zděšili se nad tebou: a králové jejich všickni, bouří ohromeni jsouce, proměnili jsou obličeje.

36. Kupci národů spěšili nad tebou: v nívec jsi obráceno, a nebuděš na věky.

KAPITOLA XXVIII.

Předevodí potrasení krále tyrského pro pýchu jeho a — Hl, jaký bude náhř mě sím; — všeč potrasení Sidoněských a — navrónai se lidé Ierusalébo.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:

2. Synu člověka, rei královi tyrskému: Toto praví Pán Bůh: Protože se pozvihlo srdce tvé, a řekl jsi: Bůh já jsem; i stálo Božím usadil jsem se v srdci moře: ja člověk, a ne Bůh, a pokládal jsi srdce své, jako srdce Boží: 3. A jhle moudřejší jsi ty nad Daniele: 4. Znáš tajemství není skryto před tebou.

¹⁸ t. j. Assur-Cheamad: všechna města přední Aasi; Sába (hebr. Seba) na Meroe se slých.

¹⁹ Hebr.: „lodě té tarské“, do Tarsu (daleké krajiny), plovnoucí, byly nejrychlejší lodě.

²⁰ t. j. „na širé moře“; staří toliko poděl břehe se plavili, na širé moře nemohli se odvážiti, nemajíce kompasu.

²¹ t. j. správcové tvoji uvedli tě v příhlisě dárčete své u veliké nebezpečí.

KAPITOLA XXVIII.

¹ t. j. nejen mysle, vybrá i jednáje, jako bys Bobem by; opakaje se v. 8. a pak dokládá v. 7.

² t. j. jak se o sobě domnívá; mluví ironicky, a opácným smyslem. Daniele, jsi tohohá jako drahby hráli Sázonou moudrosti svou slavný, šil u dvora krále babylonského.

4. Moudrosti a opatrnosti svou získal jsi sobě sílu: a dobyl jsi zlata a stříbra do pokladů svých.

5. V množství moudrosti své a kupačství svého rozmnožil jsi sobě sílu: a pozvihlo se srdce tvé v moci tvé:

6. Pročť toto praví Pán Bůh: Protože se pozvihlo srdce tvé jako srdce Boží:

7. Protož aj já přivedu na tebe cizozemce, nejmnocnější z národů: a obnaží meče své na pěknou moudrost tvou a poskrví krásy tvé.

8. Zablíjí, i strhnuť tě: a umřeš smrti zbitých u prostřed moře.

9. Zdáli pak řka mluviti budeš: Bůh já jsem, před vrahy svými, ja člověk a ne Bůh v ruce vrahů svých?

10. Smrti neobrezaných² umřeš rukou cizozemců: neboť já mluvil jsem, praví Pán Bůh.

11. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc: Synu člověka, pozdvihni nárek nad králem tyrským:

12. a díš jemu: Toto praví Pán Bůh: Ty obraze v podoběství,⁴ plný moudrosti, a dokonalý v kráse.

13. v rozkoších ráje Božho byl jsi: všeliký drahý kámen oděv tvůj: sardis, topas, a jaspis, chrysolit, a onyx, a beryll, safir, a rubín, a smaragd: zlato dílo krásy tvé: a díry⁵ tvé připraveny byly jsou ve dni, kteréhož jsi stvořen.⁶

14. Ty jsi jako cherub roztažený a ochraňující,⁷ i postavil jsem tebe na hoře svaté Boží,⁸ u prostřed kamení ohnivých⁹ chodil jsi. (Výše v. 13.)

15. Dokonalý jsi byl na cestách svých ode dne stvoření svého,¹⁰ až se našla nepravost při tobě.

16. Pro množství kupačství svého naplněn jsou vnitřnosti tvé nepravostí, a zhrěšil jsi: a svrhl jsem tebe s hory Boží, a zstránil jsem tebe, ó cherube- ochraňující, z prostřed kamení ohnivých.

17. A pozdvihlo se srdce tvé krásou tvou: zstránil jsi moudrost svou v kráse své: na zemi povrhl jsem tebe: před tváří králů [v příklad] dal jsem tě, aby viděli tebe.

18. Množstvím nepravostí svých, a nepravostí kupačství svého poskrvil jsi svatyně své: vyvedu tedy oheň z prostředku tvého, kterýž tě zžije, a obrátím tě v popel na zemi před očima všech vidoucích tebe.

19. Váickni, kdož tě uzří v národěch, užasnou se nad tebou: v nívec jsi obrácen, a nebuděš na věky.

20. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc: 21. Synu člověka, postav svůj svaz proti Sidonu: a prokrovaťi budeš o něm,

22. a díš: Toto praví Pán Bůh: Aj já na té, Sidone, a budu oslaven u prostřed tebe: a zvědí, že já jsem Hospodin, když učiním v něm soudy, a porvečen budu v něm.¹¹

² t. j. bezobrych, pohavů, od Boha zavřených; jini: „rukou poháně“ (E. 31. 4.)

³ Dolci: Božského! — dí hebr.: „Ty prstane přetiti, ušle rytý a dokonalé svou podobou značí!“ Smysl: Ty jsi byl příkladem, vzorem krále nad jiné vzneseného, blaženého.

⁴ t. j. přehrádící dítkované roucho Hebr.: bubny a plhály.

⁵ t. j. narodiv se, radoušnou hubou byl jsi přivítán po celé zemi, jako se královéti čítvá.

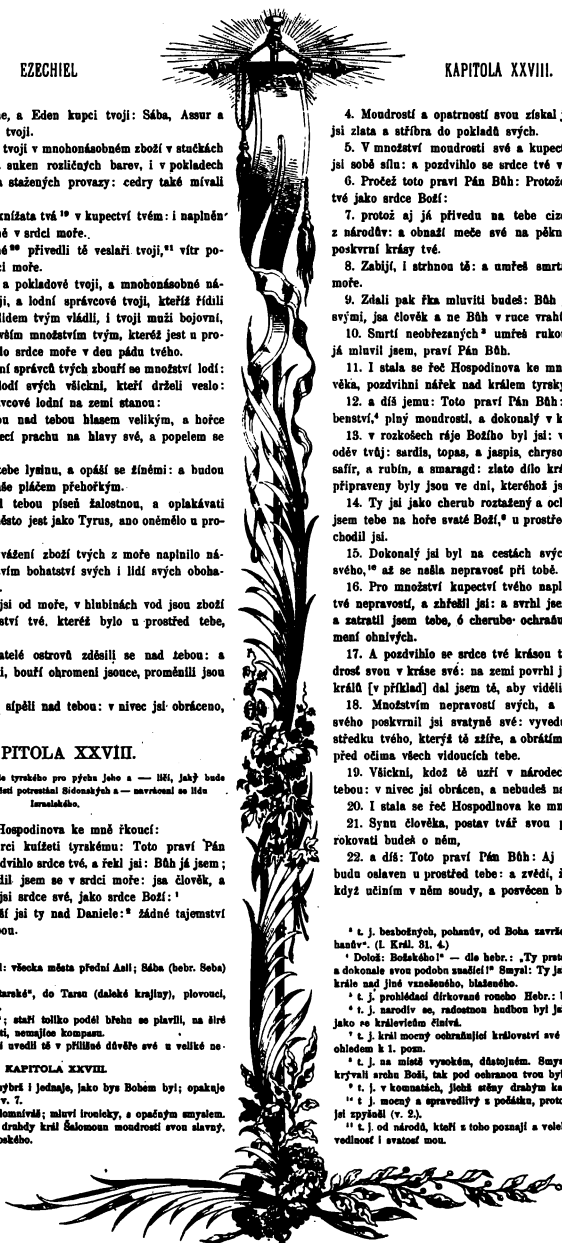
⁶ t. j. král moudrý ochraňující královi svému: Cherubem jej jmenuje ohledem k l. poz.

⁷ t. j. na místě vynořen, dostojetím. Smysl: Jako Cherubové pokrývali archu Boží, tak pod ochranou tvou byli národové.

⁸ t. j. v kornatých, jehů sěty drahým kamením byly vytkádaný.

⁹ t. j. moudrý a spravedlivý s podátek, proto se vše dárilo tobě, až jsi spýšil (v. 2.).

¹⁰ t. j. od národů, kteří s tobo poznají a vobliht budou i moc i spravedlnost i svatost mou.

23. A pošlu na něj mor, a krev na ulicích jeho: a padnou zbití mečem u prostřed něho vůkol: i zvědí, že já jsem Hospodin.

24. A tak nebude více mítí dům izraelský úrazu hořkosti, a trau bolest působícího odvádějí vůkol sebe, kteříž se protiví jim: i zvědí, že já jsem Pán Báh.

25. Toto praví Pán Báh: Když shromáždím dům izraelský z národů, v nichž rozptýleni jsou, posvěcen budu v nich před národy: a bydliti budou v zemi své, kterouž jsem dal služebníku svému Jakobovi.

26. I bydliti budou v ní bezpečně: a budou stavěti domy a stěpovati vinice, a budou bydliti důvěrně, když vykonám soudy nad všemi, kteříž se jim protiví vůkol: i zvědí, že já jsem Hospodin Báh jejich.

KAPITOLA XXIX.

Připovídá záměru národa a zemi egyptskú, — a že bude Nabuchodonosorovi dána v odměnu, a — ukážíž se muo národu lidvětského opět smáhati na počtu.

1. Léta desátého, desátého měsíce, jedenáctého dne [těžoh] měsíce, stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

2. Synu člověka, postav tvář svou proti Faraonovi, králi egyptskému, a prorokovati budeš o něm, i o všem Egyptu:

3. Mluv a řci: Toto praví Pán Báh: Aj já na té, Faraone, králi egyptský, draku veliký, jenž ležís u prostřed řek srych¹ a říkáš: Má jest řeka, a já jsem sebe samého učinil.²

4. I položím uzdu³ do čelíků trých: a připojím ryby řek trých k šupinám tvým: a vytáhnu tě z prostředku řek trých, a všechny ryby tvé šupin trých přidrží se.⁴

5. I povrať té na poušti, i všechny ryby řeky tvé: na tvář země padneš, nebudeš sebrán, ani shromážděn: šelmám zemským a ptačtvu nebečkému dal jsem tě k sežráním:

6. I zvědí všickni obyvatelé egyptští, že já jsem Hospodin: protože jsi byl holí třtinovou domu izraelského.

7. Když se chopilí tebe rukou, zlámal jsi se, i zedral jsi všecko rámě jejich: a když se zspoděpeli na tebe, rozštíli jsi se, a rostrhal jsi všecka ledví jejich.⁵

8. Protož toto praví Pán Báh: Aj já přivedu na té meč: a zabijí z tebe člověka i hovado.

9. A bude země egyptská v poušť a pustinu: i zvědí, že já jsem Hospodin: protože jsi řekl: Řeka má jest, a já jsem ji učinil.

10. Protož aj já na té, a na řeky tvé i obrátím zem egyptskou v pustiny, mečem zkaženou, od věze Siene⁶ až do pomezí země moufenninské.

11. Nepějde přes ni noha člověka, ani noha dobytčete kráčíti bude po ní: a nebude v ní bydleno za čtyřiceti let.⁷

KAPITOLA XXXI.

¹ t. j. ty krokodile, u prostřed Nilu a struh jeho.

² Hebr.: já jsem si ji učinil, t. na rozličné struby nebo potoky rozdělil, a sem i tam k obecným země potřebám rozvedl.

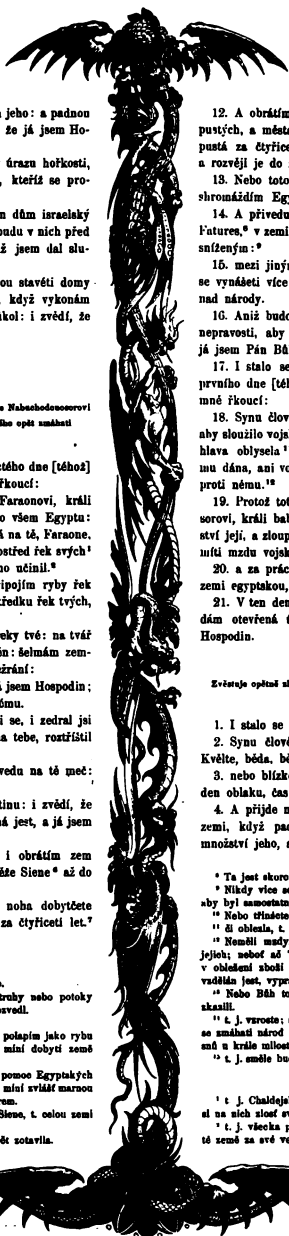
³ Dle hebr. „udil“.

⁴ t. j. tebe i všechna zvířata přidržíš se tebe potápím jako rybu na udici, a vyvrhnu tě v pustinu vyprahlou. Tim mni dobytí země králem babylonským.

⁵ t. j. všechno spořádá se lidu izraelského za pomoci Egyptských mých jim k užitku nebyvalo, ale vždy ko škodu. Tu mni zvířatí marnou jich pomoci na oblacení Jeruzaléma Nabuchodonosorem.

⁶ Hebr.: od města [věze] Migdol až do města Siene, t. celou zemi od pátého až na polehno.

⁷ t. j. za čtyřiceti let bude zapotřebí, aby se opět sotavila.

12. A obrátím zemi egyptskou v pustinu u prostřed zemí pustých, a města její u prostřed měst vyvrácených, a budou pustá za čtyřiceti let: a rozptýlím Egyptské mezi národy, a rozvějí je do zemi.

13. Nebo toto praví Pán Báh: Po skonání čtyřiceti let shromáždím Egyptské z národů, v kterýchž rozptýleni byli.

14. A přivedu zase zajaté Egyptské a posadím je v zemi Futures,⁸ v zemi narození jejich: a budou tam královstvím sňzeným.⁹

15. mezi jinými královstvími bude nejanřízenější, a nebude se vynáseti více nad národy, a zmenším je, aby nepanovali nad národy.

16. Aniž budou více domu izraelskému v doufání, účte nepravosti, aby útkali [mne] a následovali jich; i zvědí, že já jsem Pán Báh.

17. I stalo se dvacátého sedmého léta, prvního [měsíce], prvního dne [těžoh] měsíce: stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

18. Synu člověka, Nabuchodonosor, král babylonský, učinil, aby sloužilo vojsko jeho službou velikou proti Tyru:¹⁰ každá hlava oblysela¹¹ a každé rameno ořeno jest: a mzda není mu dána, ani vojsku jeho z Tyru za službu, kterouž mi sloužil proti němu.¹²

19. Protož toto praví Pán Báh: Aj, já dám Nabuchodonosorovi, králi babylonskému, zemi egyptskou: a pobřeží množství její, a zloupí kofistí její, a rozchvátá loupetze její: i bude užití mzdu vojsku jeho.

20. a za práci, kterouž sloužil proti němu: dal jsem mu zemi egyptskou, protože měl pracovali, praví Pán Báh.¹³

21. V ten den vytaší se roh domu izraelského,¹⁴ a tobě dám otevřená řypa u prostřed nich:¹⁵ i zvědí, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XXX.

Zvěstuje opět záměr Egyptským, a s nimi spojeným Eziopům, i Židům a sích bydlícím.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

2. Synu člověka, prorokuj, a řci: Toto praví Pán Báh: Květe, běda, běda dni:

3. nebo blízko jest den, a přibližuje se den Hospodinův, den oblaku, čas národů bude.¹

4. A přijde meč do Egypta, a bude strach v moufennské zemi, když padati budou ranám v Egyptě, a odjato bude množství jeho, a zkažení základové jeho.²

¹ Ta jest skoro poslední krajina horného Egypta na jih.

² Nikdy více se nesmohli ani národ egyptský, ani Mée jeho podnesti, aby byl samostatným, jako jindy býval.

³ Nebo státnost let u toho města letelo, dobyvalje ho.

⁴ Ji obléhal, t. snižením kamenní k přikopům, odspodu atd.

⁵ Hnedší země, kteráž by jim odpočítala za tažení předt a náklad jejíhož neboť až Tyru bylo město bohaté, sřeká sřekli sřkati, že v oblacení sřeká svá na blízký ostrov, tu kdes potom nory Tyru vzdálen jest, vypravil, přináša stavení sancechva.

⁶ Nebo Báh tomu chvál, aby Chaldejští města Tyru dobyti a je zkažil.

⁷ t. j. vřozno: smysl: „Když Nabuchodonosor Egypt podmaní, počne se smáhati národ izraelský:“ to se vyplnilo, když Daniel vykládal mni u krále mlousti došel a pak Jeobonás z žaláře propuštěn byl.

⁸ t. j. smělé budeš mon vůli hlásiti jim, a oni ochotněji uvěří tobě.

KAPITOLA XXXI.

¹ t. j. Chaldejských, v němž okrájí Egyptským svou moc, a vřelaji si na sích sloz svou.

² t. j. všechna práva a Hzení zemská, obyčejové i ustanovení obecná té země za své vezmou.

5. Mourfenské země, a Líbya, a Lydtíš, i všecek ostatní obecný lid, a Chub³ i synové země smlouvy⁴ a nimi mečem padnou.

6. Toto praví Hospodin Báh: A padnou, kteříž Egypt podporují,⁵ a zkažena bude pýcha panování jeho: od věze Syene⁶ mečem padnou v něm, praví Pán Báh zástupcův;

7. a rozptýlení budou u prostřed zemí zpuštěných, a města jeho u prostřed měst pustých budou.

8. I zvědí, že já jsem Hospodin: když dám oheň v Egyptě, a potíráni budou všickni pomocníci jeho.

9. V ten den vyjdou poslové od trávní mé na lodích, k setření důvěry moufenské země, a bude zděšení v nich ve dni egyptským,⁷ nebo bezpochyby přijde.

10. Toto praví Pán Báh: Učiním konec množství egyptskému skrze ruku Nabuchodonosora, krále babilonského.

11. On i lid jeho s ním, nejmladší z národů, přivedeni budou k zkažení země: a vytáhnou z pozvy meče své na Egypt: a naplní zem zbitými.

12. A učiním toky řek suché, a vydám jev v ruce lidí nejhorších, a rozptýlím zemi i plnost její rukou cizozemcův: já Hospodin mluvil jsem.

13. Toto praví Pán Báh: Zkažím i podobizny, a modlím v Memfis konec učiním: a vřadce ze země egyptské nebude více: a pustím strach na zemi egyptskou.

14. A zkažím zemi Fatarea, a zapálím oheň v Tafnis, a vykonám soudy v Alexandrii.⁸

15. A vyhlí hněv svůj na Pelusium, sílu egyptskou, a porazím množství alexandrijské.

16. a zapálím oheň v Egyptě; jako žena rodící bolest utí bude Pelusium, a Alexandria⁹ bude rozmetána, a v Memfis¹⁰ dázosti každého dne.

17. Mládeční heliopolská, a bubastíš mečem padnou, a ony¹¹ jáť vedeny budou.

18. A v Tafnis zčerná den, až tam potru berly egyptské; a když zahyne v něm pýcha moci jeho: jej přikryje oblak, dcery pak jeho v zajetí vedeny budou.

19. A učiním soudy v Egyptě: a zvědí, že já jsem Hospodin.

20. I stalo se jedenáctého léta, prvního měsíce, sedmého dne téhož měsíce: stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

21. Synu člověka, ráme Faraona, krále egyptského, zlomil jsem: a sj není obvázáno, aby navrácen bylo jemu zdraví, aby bylo obvázáno šatem, a obvinuto šátky, aby nabýval síly, mohl držeti meč.

22. Protož toto praví Pán Báh: Aj já na Faraona, krále egyptského, roztrhám ráme jeho silné, ale zlámané:¹² a vyrazím meč z ruky jeho:

23. a rozptýlím Egyptské mezi národy, a rozvějí je po zemích.

24. A poslím ramena krále babilonského, a dám meč svůj v ruku jeho: a polámu ramena Faraonova, a lkáti budou lkáním zabítho před trávní jeho.

25. A poslím ramena krále babilonského, a ramena Faraonova klesnou: i zvědí, že já jsem Hospodin, když dám meč svůj v ruku krále babilonského, a vztáhne jej na zem egyptskou.

26. A rozptýlím Egyptské mezi národy a rozvějí je po zemích: i zvědí, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XXXI.

Přihlédem akasy království assyrského, druždy velehradního, věsti, že takždi království egyptské již padne.

1. I bylo jedenáctého léta, třetího měsíce, prvního [dne téhož] měsíce: stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkouci:

2. Synu člověka, rci Faraonovi, králi egyptskému, a lidu jeho: Komuž podobou učiněn jsi u velikosti své?

3. Aj Assur byl jako cedr na Libanu, pěkných ratolestí, a větvi mástí, a vysokého křosa. a mezi hustými ratolestmi vyvýšen jest vrchol jeho.

4. Vody krmily jej, propast jej vyvýšila: potokové její tekli vřkol kofenův jeho, a strouhy své vypouštěla na všecko dříví krajiny.¹

5. Protož vyvýšena jest vysokost jeho nadě všecko stromovní krajiny: a rozmnožili se vřstřelkové jeho, a vyvýšily se ratolesti jeho pro množství vod.

6. A když rozprostěl síň svůj, na ratolestech jeho hnízdilo všeliké ptactvo nebeské, a pod větvi mástí jeho rodila všeliká zvířata lesní, a pod zastíněním jeho bydlo shromáždění národův přemnohých.

7. A byl překrásný pro svou velikost a pro dlouhost větví svých: nebo kofen jeho byl při vodách mnohých.²

8. Cedrové nebyli vyšší nad něho v ráji Božím, jedle nevyrovňaly se vrchol jeho, a javorové nebyli rovni ratolestem jeho: žádný strom ráje Božího nedal se přibodnati jemu, a kráse jeho.³

9. Neb jsem jej krásným učinil, a v mnohých a hustých ratolestech: i závidlo mu všeliké rozkošné stromovní, kteréž bylo v ráji Božím.

10. Pročež toto praví Pán Báh: Protože povýšen jest u výsosti, a povznal vrchol svůj zelený a hustý, a pozdvihlo se srdce jeho u výši své:

11. vydal jsem jej v ruku nejmladšího z národův,⁴ učině jedinému: podle bezbožnosti jeho zavřil jsem jej.⁵

12. I podotnu jej cizozemci a najakrutnější z národův, a povrhnu jej na horách, a po všech údolích padati budou ratolesti jeho, a poláme se větví jeho po všech akalých země: a odstoupí od zastínění jeho všickni národové země a opustí jej.

KAPITOLA XXXI.

¹ t. j. voda blízkého moře k vrstvi jeho pomohla.

² t. j. na všecky jiné stromovní polní: od potoků ten strom evinajících již potokůvek též dále na jiné stromovní. Království assyrské i jiné národové své moci propůjčovali, jsou jim ve větvích jejich úpůsobeno.

³ Cedram jméni krále assyrského, větvemi jeho kařizna a vojako, vodami jeho bohatství.

⁴ t. j. žádný království jakkoliv úleštělý a znamenitý nebylo ani pěknější ani mocnější nad ně.

⁵ t. j. národu chaldejského pod Nabopalasarem a Nabuchodonosorem.

⁶ Jinak: „učel, učině jsem podle bezbožnosti jeho: zavřil jsem jej.“

³ Jinak: „Neb“, národ nabuleky.

⁴ t. j. Žid, kteří do Egypta se utkali.

⁵ t. j. všickni národové, kteříž mu pomáhali, a na něž on spoléhá.

⁶ Jist město v horách Egypta, se prvními prahy řeky Nilu. Die hebr.: „Od (hradů) Migdol až k Syene.“

⁷ t. j. budou sesterkami deseti pomsky nad Egyptskými, a posadbu dřevnatých dřeviny své.

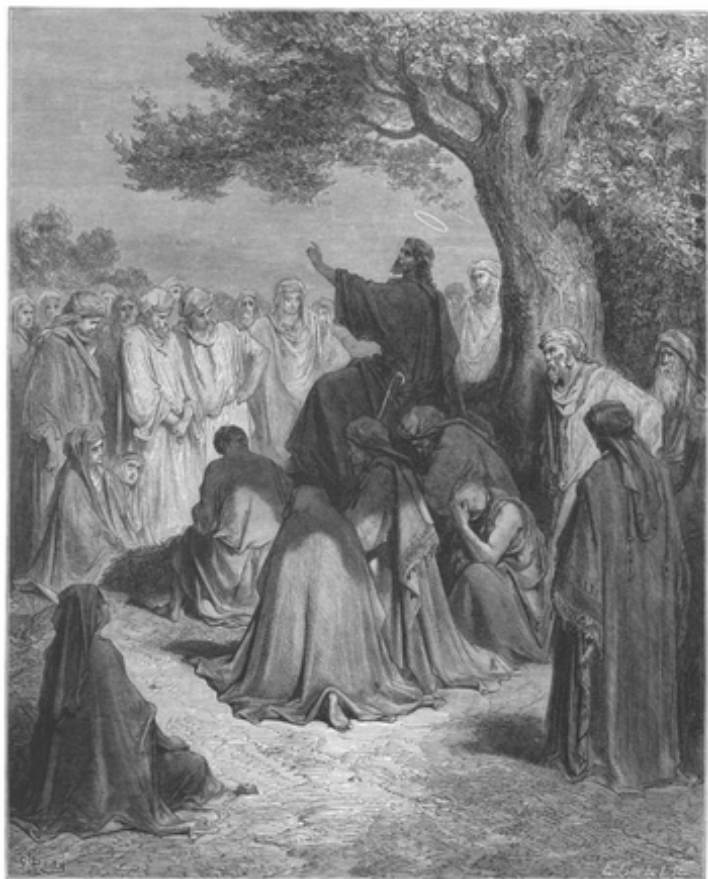
⁸ Vis Jer. 44, 1. posn.

⁹ t. j. město na vybudovaní dáti Nilu.

¹⁰ Vis Jer. 44, 1. posn.

¹¹ t. j. města sama, Heliopols (město slunce) a Babaste, t. obyvatelstvo jejich nebo: „manžalky a dcery.“

¹² t. j. nalomené; jinak: rameno jeho, i to zdravé, a mocné, i to nalomené.

FÁN JEŽIS KAŽE PŘED MNOZSTVÍM LIDU.

13. V pádu jeho bydlilo všecko ptactvo nebeské, a na ratoletech jeho byla všecka divoká zvíř krájiný.⁷

14. Protož nepozdvihný se u vysokosti své žádné stromoví vod, aniž povznášej výšost svou mezi hustým dřívím a ratoletným, aniž se vypínětež u výšosti své věčkové věci, kteréž svaženy bývají vodami: nebo věšiční vydání jsou v smrt do země poslední, u prostřed synův lidáckých, k těm, kteříž vstupují do jezera.⁸

15. Toto praví Pán Bůh: V den, v němž sestoupil do pekla, způsobil jsem kvílení, přikryl jsem jej propastí: a stávil jsem feky jeho, a držel jsem vody mnohé: zarmoutil se nad ním Liban, a všecko stromoví polní zatřáso se.

16. Hřmotem pádu jeho pohnul jsem národy, když jsem jej svrhl do pekla s těmi, kteříž vstupují do jezera: i potěšila jsou se v zemi nejdoležitější veškerá dříví rozkoše, výborná a znamenatá na Libanu, veškerá, kteráž svažovala se vodami.⁹

17. Nebo i ti s ním stoupí do pekla k těm, kteříž jsou pobiti mečem: ¹⁰ a rámeč jednoho každého sedětí bude pod stínidlem jeho u prostřed národův.¹¹

18. Komu jsi připodobněn, ó slavný a převyšoký mezi stromovím rozkoše? Aj doveden jsi s dřívím rozkoše do země poslední: u prostřed neobřezaných spátí budeš s těmi, kteříž pobiti jsou mečem: Tot jest Farsó i všecko množství jeho,¹² praví Pán Bůh.

KAPITOLA XXXII.

Předpovídá králi egyptskému hravý pád jeho v propast pekelnou, a ukazuje jeho příkladem pád jiných národů.

1. I bylo dvanáctého léta, dvanáctého měsíce, prvního dne tétoho měsíce, stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkouc: ²

2. Synu člověka, počni nářek nad Faronem, králem egyptským, a díš k němu: Lvu národů připodoběni jsi, a draku, kterýž jest v moři: a zmítal jsi rohem v řekách svých, a zakaloval jsi vody nohama svými a poslapával jsi toky jejich.³

3. Protož toto praví Pán Bůh: Rozsestru na tě síť svou v množství národů mnohých, a vytáhnu tě v nevodu svém.

4. I povrhu tě na zem, na svrchku pole povrhu tě: a učiním, aby přebývalo na tobě všelike ptactvo nebeské, a nastým z tebe zvířata veškeré země.⁴

5. A dám maso tvé po horách, a naplním pahrbky tvé hněsem tvým.

⁷ T. j. až padne, posadí se na něj a pošlape jej všecko ptactvo: zvířata naleznou skryší svou pod ratoletami jeho. Smysl: až bude vše asyřák poraženo, budou nyzáři její spojenovně nepříteley jejími. Jest obrazem co všelike hrobu sláva posmakova oběť: špád a potupa.

⁸ T. j. pád veliké vše asyřák, (a všelike jiné) stěží se vznesoucí, že podroběni jsou smrti, jako každý sebe sprostí s lidu; sami poslední a jeserem rovnají místo všechých smrti, peklo.

⁹ Smysl: Všecka království země zasměšitá, a před ním na skánu přilhá, postěšila se, že se tomuto přímětu tě podobně stalo; neboť: stěcha nešťastným býrá, mlti soudraba v bídě.

¹⁰ T. j. králem svým dostanou se do pekla i věšiční vznesení jeho, i lid spoutý, pobytí mečem.

¹¹ T. j. jakž na zemi pod ochranou jeho stěchy našeláti, tak i potom stěchy vidouce, že i on se k nim dostal.

¹² T. j. jako králi asyřáckému, stano se i Faronovi, králi egyptskému, se vším lidem jeho.

KAPITOLA XXXII.

¹ T. j. od sajeti krále Jecontháše: 286 před Kristem.

² T. j. krobodlu v Foe Nilu, kteráž se zde asyřák mečem pro své rozvodňování.

³ T. j. v svém království, i mezi jinými národy brojí, války a nepokoje vzbranjod.

6. A svažím zemi smradem krve tvé, na horách, a údolí naplněna budou tebou.

7. A zakryjí nebesa, když zhasneš, a učiním, aby zčernaly hvězdy jejich: slunce oblakem přikryjí, a měsíc nedá světla svého.⁴

8. Učiním, aby všecka světla nebeská truchlila nad tebou: a dám tmy na zem tvou, dí Pán Bůh, když padnou ranení tvoji u prostřed země: praví Pán Bůh.

9. A rozdráším srdce národů mnohých,⁵ když uvedu potření tvé⁶ mezi národy do země, jichž neznáš.

10. A učiním, že trnouť budou nad tebou národové mnozí: a králové jejich hrůsou přilhlínou strachovati se budou nad tebou, když létati počne meč můj nade tvými řekami: a ztrnou v náhle každý za duši svou v den pádu tvého.

11. Neboť toto praví Pán Bůh: Meč krále babilonského přijde na tě.

12. Meči silných porazím množství tvé: nedobytní věšiční národové tvo: i pobuší pychu Egypta, a rozptýleno bude množství jeho.

13. A pohabím všecka hovada jeho, kteráž byla při vodách mnohých: i nezakalí jich noha člověka více, aniž jich zkalí kopyto hovad.

14. Tehdáž přetřísť učiním vody jejich, a feky jejich jako olej přivedu,⁷ praví Pán Bůh:

15. když učiním zemi egyptskou pustou: opuštěna pak bude země od lidstva svého, kteříž pobijí všecky obyvatele její: i svědčí, že já jsem Hospodin.

16. Tot jest kvílení, a kvíliti budou ho: dcery národův budou ho kvíliti: nad Egyptem, a nad lidstvem jeho kvíliti ho budou, praví Pán Bůh.

17. I bylo dvanáctého léta, patnáctého dne [tétoho] měsíce, stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkouc: ¹⁸

18. Synu člověka, zpívej píseň žalostnou nad množstvím Egypta: a strhni je samo, i dcery⁹ národů mnohých do země poslední, a těmi, kteříž vstupují do jezera.

19. Nad koho jsi krásnější? Sstup a spi s neobřezanými.

20. U prostřed národých mečem padnou: meč dán jest; ¹⁰ strhli jej ¹¹ i všecky zbytky jeho.

21. Mluvíti budou k němu nejmenší i silnější z prostřed pekla, kteříž s pomocnicí jeho sestoupili, a usnuli neobřezaní, zbití mečem.

22. Tam jest Asur, i všecko množství jeho: vůkol něho hrobové jeho: věšiční zbití, a kteříž padli mečem.

23. Jichžto hrobové dáni jsou v nejposlednějších [krájiných] jezera ¹² a polozeno jest množství jeho vůkol hrobu jeho: věšiční pobiti a padli mečem, kteříž někdy byli dávali strach v zemi živých.¹³

24. Tam Elam i všecko množství jeho vůkol hrobu jeho. Všiční ti zbití, a padli mečem: kteříž sestoupili neobřezaní

⁴ Toto vykládá sám prorok ušše v. 9. a 10.

⁵ T. j. polekám, k astruati pohan. (v. 10.)

⁶ T. j. správa o sáhvání tvém; jinak: „sájetí tvé.“

⁷ T. j. štěs a jasné učiním; neb jich nřidány kaliti nebude. Tím značí mir. (Všše v. 2. a 18.)

⁸ T. j. osazen jim hrobovú skánu jejich

⁹ buď věšiční národové a nebo všecka města národů.

¹⁰ T. j. na Egypt, vyřazen; aneb: Egypt vydán jest meči, sáhábě.

¹¹ T. j. Egypt pod zem, do pekla; nebo krále egyptského, jak u 94. a zvlášť 98. souditi ho.

¹² T. j. jakožto neobřezané, podlé mýdla Hebrejských, i na onom svědčí od lidu Božho, obřezaného, oddělovaných.

¹³ dělávali, postěšovali se sebe strach na své.

do země nejpsolednější; kteříž vypouštěli strach svůj v zemi živých, i odnesli hanbu svou s těmi, kteříž sestupují do jezera.

25. U prostřed zbitých položili lože jeho mezi veškerými národy jeho: vškol něho hrob lidu jeho: ti všickni neobřezaní a pobiti a padlí mečem: nebo dali strach svůj v zemi živých. A odnesli hanbu svou s těmi, kteříž sestupují do jezera: u prostřed pobitých položeni jsou.

26. Tam Mosoch a Thubal i všecko množství jeho: vškol něho hrobové [lidu] jeho: ti všickni neobřezaní, a pobiti a padlí mečem: nebo dali strach svůj v zemi živých.

27. A nebudou tam spáti s silnými, a padlími, a s neobřezanými,¹⁴ kteříž stoupili do pekla s oděním svým, a položili meče své pod hlavy své: i byly nepravosti jejich v kostech jejich,¹⁵ nebo strach silných učiněni jsou v zemi živých.

28. Protož i ty [Faraoe] u prostřed neobřezaných potřen budeš, a spáti budeš s pobitými mečem.

29. Tam Idumea, a králové její, všickni vévodové její, kteříž dáni jsou s vojskem svým, k těm, kteří pobiti jsou mečem: a kteříž s neobřezanými zsesuli jsou v zemi živých.

30. Tamť jsou všechna knížata plúnoční strany i všickni lovci: kteříž svrženi jsou tam s pobitými, strachující se, a v své síle zahabeni: kteříž zsesuli neobřezaní s pobitými mečem, a nesli hanbu svou s těmi, kteříž sestupují do jezera.

31. Viděl je Farao, a potěšil se nad veškerým množstvím svým, kteréž zbito jest mečem: Farao i všecko vojsko jeho: praví Pán Bůh;

32. neboť jsem dal strach svůj v zemi živých, i usnul jest u prostřed neobřezaných s pobitými mečem Farao i všecko množství jeho: praví Pán Bůh.

KAPITOLA XXXIII.

Podobenství o strážném ukazuje, jaká jest povinnost proroka, — obkličuje kajícnou milost, nekajícího pomsta Boží; — až, se marně se spouštějí na pávod svůj od Abrahama, když nepravosti páchají, — a hroutí tvrstě, kteří se slova Božího ačb poměh třepti.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkouc:

2. Synu člověka, mluv k synům lidu svého, a díš k nim: Země, když uvedu na ni meč, a vezme-li lid země muže jednoho z nejpsolednějších svých, a ustanoví ho nad sebou strážným:¹

3. a ten určí-li meč přicházející na zemi, a zatroubí-li na troubu, a zvěstuje lidu:

4. ať se pak, buď si kdokoli, zruk trouby, a neopatřil by se, a přišel by meč a vzal by jej: toho krev na hlavu jeho bude.

5. Nebo zruk trouby slyšel, a neopatřil se, krev jeho na něm bude: pakli se ostřeže, duši svou zachová.

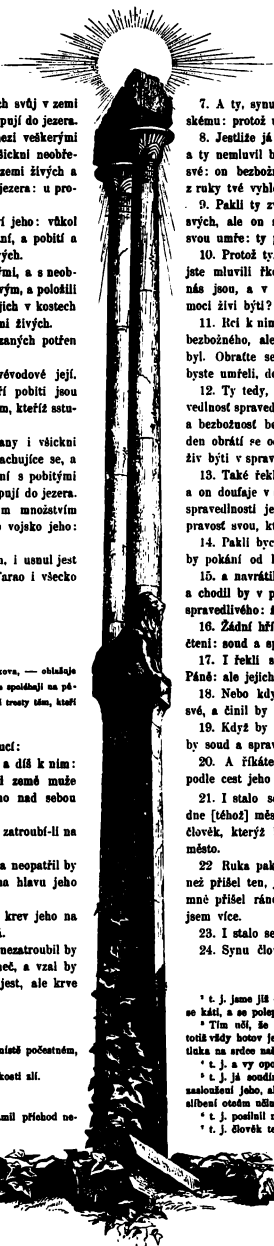
6. Pakli by strážný urtel meč přicházející a nezatroubil by na troubu: a lid by se neostříhl, přišel by meč, a vzal by z nich duši: ten zajisté v nepravosti své jat jest, ale krve jeho z ruky strážného ryhledávati budu.

¹⁴ t. j. nebudou tam ležeti mezi padlími reky na místě počestném, ale na místě nejpsolednějším. (Výše v. 23.)

¹⁵ t. j. Mosocha a Thubala; byliť nasaz, téměř od kosti až.

KAPITOLA XXXIII.

¹ t. j. na sdech nestátných, nebo na vál, aby oznamili příchod nepřitele.

7. A ty, synu člověka, strážným dal jsem té domu israel-skému: protož ať se z úst svých řeč, oznamíš jim ode mne.

8. Jestliže já díím bezbožnému: Bezbožníče, smrti umřeš: a ty nemluvíš bys jemu, aby se vystříhl bezbožný od cesty své: on bezbožný pro nepravost svou umře, ale krve jeho z ruky tvé ryhledávati budu.

9. Pakli ty zvěstuješ bezbožnému, aby se obrátil od cest svých, ale on se neobrátil od cesty své: on pro nepravost svou umře: ty pak jsi vysvobodil duši svou.

10. Protož ty, synu člověka, řci k domu israel-skému: Tak jste mluvilí říkouce: Nepravosti naše, a hříchové naši na nás jsou, a v nich my chřadneme: kterakž tedy budeme moci žítí býti?²

11. Řci k nim: Žítv jsem já, praví Pán Bůh: nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a žít byl. Obrat se, obrat se od cest svých nejhorších: i proč byste umřeli, dome israelští?

12. Ty tedy, synu člověka, řci k synům lidu svého: Spravedlnost spravedlivého nevyvobodí ho, v kterýžkoli den zhrěší: a bezbožnost bezbožného nebude škoditi jemu, v kterýžkoli den obrát se od bezbožnosti své: i spravdivý nebude moci žít býti v spravedlnosti své, v kterýžkoli den zhrěší.³

13. Každě řekl-li bych spravdivému, že životem žítv bude, a on doufaje v spravedlnost svou, činil by nepravost: všechny spravedlnosti jeho v zapomenutí dány budou, a pro ta nepravost svou, kterouž učinil, pro tu umře.

14. Pakli bych řekl bezbožnému: Smrti umřeš: a on učinil by pokání od hříchu svého a činil by soud a spravedlnost,

15. a navrátil by základ ten bezbožný, a vrátil by loupež, a chodil by v příkazích života, a než by činil cokoli ne-spravdivého: životem žítv bude a neumře.

16. Žádní hříchové jeho, jimiž byl hřešil, nebudou mu přičtení: soud a spravedlnost činil, životem žítv bude.

17. I řekl synové lidu svého: Není rovné váhy cesta Páně: ale jejich cesta nepravdivá jest.

18. Nebo když by odstoupil spravdivý od spravedlnosti své, a činil by nepravosti, umře v nich.

19. Když by odstoupil bezbožný od bezbožnosti své a činil by soud a spravedlnost, žítv bude v nich.

20. A říkáte:⁴ Není pravá cesta Páně. Každého z vás podle cest jeho souditi budu, dome israelští.⁵

21. I stalo se dvanáctého léta, desátého měsíce, pátého dne [těhož] měsíce od přestěhování našeho, že přišel ke mně člověk, kterýž byl utekl z Jerusáléma, říka: Pohubeno jest město.

22. Říka pak Hospodinova stala se ke mně u večer, prve než přišel ten, jenž byl utekl: a otevřela ústa má,⁶ až i ke mně přišel ráno,⁷ a když ústa má byla otevřena, nemlčel jsem více.

23. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkouc:

24. Synu člověka, ti, kteří bydlíjeji v zbořeninách těchto

¹ t. j. jemu již odsouzení k zahynutí, což jest tedy pláno a hříchové se káti, a se polepšit?

² Tím nři, že na svobodě vůli naši závisl státi v dobrém; Bůh totiž vždy hotov jest, milosti svou nám přispěti (rov. 13, 21—23), vždy tuka na srdce naše. (Zjev. 3, 30.)

³ t. j. a vy opovrhujete se Mel: —

⁴ t. j. já soudím, a odpovídám každému spravdivé die skutkův, a naslouzení jeho, ale vy, židé! chcete míti pro sebo výjímky pro sa-slibest oteuž učiněni!

⁵ t. j. posílali me, a nadchnul Duobem svým, abych směle mluvil.

⁶ t. j. člověk ten.

v zemi izraelské, mluvčice říká: Jeden byl Abraham, a dědičné dířel zemi tuto: nás pak mnoho jest, nám dána jest země k vladařství.*

25. Protož řek k nim: Toto praví Pán Bůh: Kteříž v krvi jídáte⁹ a očí svých pozdvihujete k nečistotám svým,¹⁰ a krev proléváte: zdalší země dědičné vládnouti budete?

26. Stáli jste v mečích svých,¹¹ činili jste ohavnosti, a jedenkaždý ženu bližního svého poskvrnil: a zemí tou dědičné vládnouti budete?

27. Toto díš k nim: Takto praví Pán Bůh: Živť jsem já, že ti, jenž v zboženích ještě bydlíš, mečem padnou: a kdo na poli jest, zvířatům dán bude k sežrán: kteříž pak v pevnostech, anebo v jeskyních jsou, morem zemrout.

28. A obrátím zemi v pustinu, a v poušť, a zhyne pyšná síla její: a z pustnou hory izraelské, tak že žádného nebude, kdo by šel přes ně.

29. I zvrčí, že já jsem Hospodin, když učiním zem jejich zpuštěnou, a pustou, pro všechny ohavnosti jejich, kteréž páchal.

30. A ty, synu člověka, synové lidu tvého, kteříž mluví o tobě při zdech, a ve dveřích domův, a říkájí jeden druhému, každý k bližnímu svému mluvce: Pojďte a poselehněme, jaká jest řeč vycházející od Hospodina.

31. A přicházejí k tobě, jako by vcházel lid, a sedí před tebou, [jako] lid můj: a poslouchají řeči tvých, a nečiní jich: nebo v pteší [potupnou] úst svých obrací je, a lakomství svého následuje srdce jejich:

32. a já jim jako hudební píseň, kteráž libým a sladkým zvukem zpívána bývá: i slyš slova tvá, ale nečiní jich.

33. A když přijde, co předpověděti jsem, [nebo hle, přichází]: tehdy zvrčí, že prorok byl mezi nimi.

KAPITOLA XXXIV.

Kak správně lid a nedbalého a nespravedlivého vládařství, — slibuje, že se lid sám zjeme, a jej shromáždí a — že mu podle jednoho pravého pastýře a rodu Davidova.

1. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně křouci:

2. Synu člověka, prorokuj o pastýřích izraelských: prorokuj, a díš pastýřům: Toto praví Pán Bůh: Běda pastýřům izraelským, kteříž páli sami sebe! Zdalší nebyvájí stáda pasena od pastýřů?

3. Mléko jste jídali, a vlnou jste se odvíali, a co tučného bylo, zabíjeli jste: stáda pak mého jste nepáli.

4. Co mléko bylo, nepodporovali jste, a co nemocného, nečlátili jste, a co zlámaného jest, neobvazovali jste, a co zvrženého jest, nepřivedli jste zpět, a co se bylo ztratilo, nehledali jste: ale s přímostí panovali jste nad nimi, a s mocí.

5. I rozprchy se ovce mé, protože nebylo pastýře: a učiněny jsou k sežrán všemchném zvířatům polním, a rozptýleny jsou.

⁹ t. j. k dědičnému, ustavičnému vlastnictví: nemáte nám byti odětat.

¹⁰ to bylo zapovězeno 8. Mojš. 19, 26.

¹¹ t. j. k modlám, modloslužbu pášeno.

¹² t. j. nášli jste činili, kospěšili; nebo: „spotěhali jste na svou vlastní sílu a se na svou pomoc.“

KAPITOLA XXXIV.

t. j. všelijakým správném a představeným lidu, kteří toliko k prospěchu svému hledí a blaho svěřencův svých zanedbávají. Jak to mluví, i hled dále zvrženě odvá a říh.

6. Bloudila jsou stáda má v všech borších, a po všelijakém pahrbku vysokém: a po všem svrchu země rozptýlena jsou stáda má a nebyl, kdo by hledal, nebyl, pravím, kdo by hledal.

7. Protož, pastýřové, slyšte slovo Hospodinovo:

8. Živť jsem já, praví Pán Bůh: Protože učiněna jsou stáda má v loupež, a ovce mé k sežrán všelijak zvrčí polní, proto, že nebylo pastýře: nebo nehledali pastýři stáda mého, ale páli pastýři sami sebe a stád mých nepáli:

9. protože pastýři slyšte slovo Hospodinovo:

10. Toto praví Pán Bůh: Aj já sám na pastýře, a vyhledávati budu stáda mého z ruky jejich, a konec jim učiním, aby více nepáli stáda, a než více páli pastýři samých sebe: a vysvobodím stádo své z úst jejich, a nebude jim více za pokrm.

11. Nebo toto praví Pán Bůh: Aj já sám hledati budu ovcí svých, a navštívím je.

12. Jako navštívuje pastýř stádo své v den, když jest u prostřed ovcí svých rozptýlených: tak navštívím ovce své, a vysvobodím je ze všech míst, kamž v den oblaku a mráčky rozptýleny byly.

13. A vyvedu je z úrodův, a shromáždím je ze zemí, a uvedu je do země jejich: a pásti je budu po horách izraelských, při potocích i na všech místech země.

14. Na pastvách přehojných pásti je budu, a na horách vysokých izraelských budou pastvy jejich: tam odpocívati budou na bylinách zelených, a na pastvách tučných pásti se budou na horách izraelských.

15. Já pásti budu ovce své, a já způsobím, aby odpocínaly, praví Pán Bůh.

16. Co se bylo potratilo, budu hledati, a co bylo zavrženo, zase přivedu, a co bylo polámáno, uvrž, i a co mléko bylo, utvrđím, a co tučného a silného, ostřihati budu: a pásti je budu v soudu.*

17. Vy pak, stáda má, toto praví Pán Bůh: Aj já soudím mezi dobytkem a dobytkem, mezi skopci a kozly.*

18. Zdáli vám nebylo dosti spáti dobré pastvy? Ještě i ostatky pastvišť svých poslápali jste nohama svými: a když jste se čisté vody napili, ostatky nohama svými zkalili jste.

19. A ovce mé těmi věcmi, kteréž nohama vašima byly poslápány, pály se: a což nohy vaše zkalily, to pily.*

20. Protož toto praví Pán Bůh k vám: Aj já sám soudím mezi dobytkem tučným a hubeným:

21. Protože jste boky a plecemi ustržovali, a rohy svými trkali všechny mléce ovce, až se rozprchy ven:

22. vysvobodím stádo své, a nebude více v loupež, a souditi budu mezi dobytkem a dobytkem.

23. A *nebudím nad nimi pastýře jednoho*, kterýž by je páli, služebníka svého Davida.* pásti je bude, a on bude jim pastýřem.

* t. j. odejmu jim e důstojnosti a štádem pastýřským i politiky jejich (8).

* t. j. vřst a spravedliví; šetrní, milostní. (8r. 24, 4)

* Dobytčím neboli orami rozuměj lid správy a obce; skopci a kozly znamenají a mocní v lidu. (8r. 50, 8)

* 18—19. Před bohatým mláti, hářeje, že sami šíje skřovně, dary Boží nedíjí maří, než by s nich chytím částku udělili. Zanedbávají slavnosty tuto klade za jiné hříchy, jako Mat. 26, 42.

* t. j. a rodu, z pokolení Davidova, Krista, jenž jest synem Davidovým die štá. (Mat. 1, 1.) Vše co od 11—31 tuto praveno, úplně smyslu teprv dosahuje, když se o Kristu, o jeho pastýřském štádě (Jan 10, 11., o jeho stádu věčích v něho rozumí.

24. Já pak Hospodin budu jim Bohem: a služebník můj David knězem u prostřed nich: já Hospodin uhlavil jsem.

25. A učiním s nimi smlouvu pokoje a učiním, že přestane zvět neborší z země: a kteříž bydlí na poušti, bezpečně spáti budou u ležech.

26. A usadím je v úkol pahrčku svého v počehánání: a sešlu déšť v času svém: dešťové plní počehánání budou bývatí.

27. I dá stromovní polní ovoce své, a země vydá plod svůj: a budou v zemi své bez bázně: i zvědí, že já jsem Hospodin, když zetru řetěz jha jejich, a vytrhnu je z ruky paaujících nad nimi.

28. A nebudou více v loupež národům, aniž zvět zameká žráti bude jich: ale bydliti budou důvěrně beze všeho strachu.

29. A vzbudím jim plod sloutný: a nebudou více umenšeni hladem na zemi, aniž ponesou více potupy národův.

30. I zvědí, že já Hospodin Báh jejich, jsem s nimi, a oni lid můj, dům israelský, praví Pán Báh.

31. Vy pak, stáda má, stáda pastvy mé, lidé jste, a já Pán Báh váš: praví Pán Báh.

KAPITOLA XXXV.

Předpovídá pohobení Edomelekým na potrestání nepřítelství jejich proti lidu Judskému.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:

2. Synu člověka, postav tvůj svou proti hoře Seir, a prokrovaťi budou o ní a dís jí:

3. Toto praví Pán Báh: Aj já na té, hore Seir, a vzláhnu ruku svou na tebe, a učiním tě zpuštěnou a pustou.

4. Města tvá zbořím, a ty budeš pustá: i zvěš, že já jsem Hospodin.

5. Protože jsi byla nepřítelkyní věčnou, a zavřela jsi syny israelské v ruce meče v čas souzení jejich, v čas nepravosti poslední.

6. Protož živ jsem já, praví Pán Báh: že krev dám tebe, a krev tě stíhati bude: a poněvadž krve¹ nenávidíš, krev tě stíhati bude.²

7. I učiním horu Seir zpuštěnou, a pustou: a odejmu z ní jdoucho, a vracujícího se.

8. A naplním hory její zbitými jejtími: na pahrbcích trých, i v údolích trých, a na potocích zblíží mečem padati budou.

9. V pustiny věčné vytlám tě, a v městech trých nebude bydleno: i zvěte, že já jsem Hospodin Báh.

10. Protože jsi řekla: Ti dva národové, a ty dvě země³ mé budou, a dědictvím je oddřím: když Hospodin byl tam:⁴

11. protož žítv jsem já, praví Pán Báh, že učiním podle hněvu svého, a podle závisti tvé, kterouž jsi činila, v nenávisťi majíc je: a poznán budu skrz ně, když tě souditi budu.

12. I zvěš, že já Hospodin slyšel jsem všeliké potupy tvé, kteréž jsi mluvila o horách israelských říkou: Opuštěné, nám dány jsou k sežráním.

13. A postavil jste proti mně ústy svými, a utrhnávé jste mluvili proti mně slovy svými: já slyšel jsem.

KAPITOLA XXXV.

¹ t. j. své, israelských bratrů svých.

² t. j. pokřiveností tvoji israelští stíhají tě budou.

³ t. j. israelská a judská.

⁴ t. j. jesto Hospodinovy byly a on tam v chrámě trůn svůj měl.

14. Toto praví Pán Báh: Když se veseliti bude veškerá země, v pustinu té obrátím.⁵

15. Jakož jsi se radovala nad dědictvím domu israelského, protože rozptýleno jest, tak učiním tobě: rozptýlena budeš, hore Seir, i veškerá země Idumejská: i zvědí, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XXXVI.

Silbaje Báh, že lid opět do země israelské uvodě, že je očištit, novým duchem obdaťi, a rozmnožit.

1. Ty pak, synu člověka, prorokuj na hory israelské, a rci: Hory israelské, slyšte slovo Hospodinovo:

2. Toto praví Pán Báh: Protože řekl nepřítel o vás: Haha, výsosti věčné dány jsou nám v dědictví:

3. protož prorokuj, a rci: Toto praví Pán Báh: Protože jste zpuštěny, a pošlapány vůkol, a učiněny v dědictví ostatním národům, a vstoupily jste na psyk jazyka,¹ a v pohanění lidu:

4. protož, hory israelské, slyšte slovo Pána Boha: Toto praví Pán Báh horám, i pahrbkům, potokům, i údolím, i pustinám, i sténám obořeným, a městům opuštěným, kteréž zloupena jsou, a posmívána od ostatních národů vůkol.

5. Protož toto dí Pán Báh: Že v ohni horlivosti své mluvil jsem o jiných národech, a o vás zemi Idumejské, kteříž dali jsem mou sobě v dědictví z radosti, i srdcem srdcem, a ze [vš] myslí: a vyvrhli ji, aby ji zloupili:

6. protož prorokuj o zemi israelské, a dís horám, a pahrbkům, vrchům i údolím: Toto praví Pán Báh: Hle já v horlivosti své, a v prchlivosti své mluvil jsem, protože jste zahabeni národův smášeí.

7. Protož toto praví Pán Báh: Já zdvihl jsem ruku svou,² aby národové, kteříž vůkol vás jsou, sami zahabeni své nesli.

8. Vy pak hory israelské, ratolesti své plodte, a ovoce své naste lidu mému israelskému: nebo blízko jest, aby přišel.

9. Neboť aj já k vám, a k vám obrátím se, a budete orány, a přijmete símě.

10. A rozmnožím v vás lidi, a veškeren dům israelský: a budou obydlena města, a zbořeniny zase vzdělány budou.

11. A naplním vás lidmi, i dobytkem: a budou se množiti a růsti: i učiním, že na vás bydliti budou jako od počátku a dobrými věcmi obdarím vás větámi, než jste měli od počátku: i zvěte, že já jsem Hospodin.

12. A přivedu na vás lidi, lid můj israelský, a budou tebou dědičné vládnouti, a budeš jim v dědictví, a nebudeš více bez nich.

13. Toto praví Pán Báh: Protože říkají o vás: Zřítatelka lidu jsi, a dáváš lid svůj:³

14. protož nebudeš více lidů zřítati, a národu svého nebudeš hubiti více, praví Pán Báh:

15. aniž dopustím, aby více sýchána byla v tobě banba národův, a potupy lidské nikoli neponeseš, a lidu svého nepotráš více, praví Pán Báh.

¹ t. j. Jak ty jsi se radovala nad skásou země judské, tak se nad touto jini radují. Vynilno se v době křesťanské; tehdeš v čas radostného blaha země Idumejské nejvíce zpuštěna jest.

KAPITOLA XXXVI.

¹ t. j. jste lidem na psyku, na jazyku, v hubách, v potpě.

² t. j. zaplašil jsem se, že potrestám národy, kteříž vás pohabili, potlačili.

³ t. j. země judská! protože obyvatelé tvoji hynou, a misejí pro žasté školy nepřítelké.

PAN JEZIS UZDRAVUJE NEMOCNE.

16. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkáci:
 17. Synu člověka, dům izraelský, bydlice v zemi své, pokravníli jí cestami svými, a snažnostmi svými; jako nečistota ženy, nemoc svou mající, učiněna jest cesta jejich přede mnou.
 18. I vyřil jsem rozhněván své na ně pro krev, kterouž prolili na zemi, a modlami svými pokravníli ji.
 19. I rozptýlil jsem je mezi národy, a rozehnáni jsou do zemí: podle cest jejich, a nálezků jejich soudil jsem je.
 20. I přilili jsou k národům, k nimž odvedeni jsou, a pokravníli jméno svaté mé, když se říkávalo o nich: Lid Hospodinův jest tento, a ze země jeho vyšli.
 21. I šetřil jsem jména svého svatého, kteréž byli pokravníli dům izraelský mezi národy, k nimž vešli.⁴
 22. Prorok rci domu izraelskému: Toto praví Pán Báh: Ne pro vás já učiním, dome izraelský, ale pro jméno své svaté, kteréž jste pokravníli mezi národy, k nimž jste vešli.
 23. A posvětim jména svého velikého, které bylo pokravněno mezi národy, kteréž jste pokravníli u prostřed nich: aby poznali národové, že já jsem Hospodin, praví Pán zástupů, když posvěcen budu v vás před nimi.
 24. Vezmu zajisté vás z národův, a shromáždím vás ze všech zemí, a přivedu vás do země vaší.
 25. A vyřil na vás vodu čistou,⁵ a očištění budete ode všech pokrvů svých, a ode všech modl svých očiším vás.
 26. A dám vám srdce nové, a ducha nového polořím u prostřed vás: a odejmu srdce kamenné z těla vašeho, a dám vám srdce masité.⁶
 27. A ducha svého polořím u prostřed vás: a učiním abyste v příkázáních svých chodili, a soudů svých ořtřihali, a je činili.
 28. A budete bydliiti v zemi, kterouž jsem dal otčům vašim: a budete mým lidem, a já budu vařím Bohem.
 29. A vysvobodím vás ze všech pokrvů vašich: a přivolám obilí, a rozmnořím je, a nevolím na vás hladu.
 30. A rozmnořím ovoce stromův, a úrody polní, abyste nenosili více potupy hladu mezi národy.
 31. I rozpenete se na cesty své nejhorší, a na snažnostmi nedobré: a budou vás mrzeti nepravosti vaře, i neřechetnosti vaře.
 32. Ne pro vás já učiním, praví Pán Báh, známo vám bud. Zahanbíte se, a zastýdte se za cesty své, dome izraelský.
 33. Toto praví Pán Báh: V den, v kterémž vás očiřím ode všech nepravostí vašich, a osadím města, a vzdělám znova zbořeniny,
 34. a když země pustá bude zdělána, kteréž někdy byla zpuřtěna před očima každého pocesného,
 35. řeknou: Země tato nevdělávaná učiněna jest jako zahrada rozkoře: a města pustá, a opuřšáná, a podkopaná stojí ohrašená.
 36. I poznají národové, kteřížkoli postaržnou voku mío, že já jsem Hospodin vystavěi jsem zbořeniny, a štipil jsem města nezestlaná: já Hospodin mluvil jsem, i učinil.

⁴ Dolež: a proto šetřil jsem ho, nevyřadil doola, a uvedu jej do země jeho, až toho zaslanbuje.

⁵ Již učitelové řikovali vyřikáali na očiřění duše, a odpuřění hříchů. Svati otovři a církve vskázali rozuměti vsame řtejmě o křtu svatém, co kospeli svazromoziti.

⁶ t. j. měkká, citlivá, k dobrému náclivná. Sv. otovři a toto v. 27. slyři na dary Ducha svatého.

37. Toto praví Pán Báh: Jeřtě v tom naleznou mne, dům izraelský, abych jim učinil: rozmnořím je jako stádo lidí,
 38. jako stádo svaté, jako stádo jerusalémské při slavnostech jeho: tak budou pustá města plna stád lidí: a zvěři, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XXXVII.

Učitelři předalřho smlibři podobenzvím vsachých kosti lidských, které k slova Bořím vsakřily jsou, a dvoř dřev, které v jedno se spojila v ruce prorokovři.

1. Učiněna jest nade mnou ruka Hospodinova, a vyvedla mne v ducha Hospodinova: a pustila mne u prostřed pole, jenž bylo plno kosti:
2. a obvedla mne po nich vřkol: bylo pak jich velmi mnoho na svrchku pole, a byli suché náramky.
3. I řekli ko mně: Synu člověka, co se zdá, budou-li řivy kosti tyto? I řekl jsem: Pane Bože, ty vři.
4. I řekli ke mně: Prorokuj¹ o kostech řechto, a rci jim: Kosti suché, slyřte slovo Hospodinovo.
5. Toto praví Pán Báh kostem řamto: A já jř vpusřím v vás ducha, a řivy budete.
6. A dám na vás řily, a učiním, že vzroste na vás maso, a otáhnú vás koři: a dám vám ducha, a řivy budete, a zřvte, že já jsem Hospodin.
7. I prorokoval jsem, jakož mi byl rozkázal. I stal se zvuk, když jsem já prorokoval, a řj, pohntři: a přistoupily kosti k kostem, jednakařždá k spojeni svému.
8. A viděi jsem, a řj řily a maso na nich vřšlo: a roztažena jest na nich křže povrchu, ale ducha nemály.
9. I řekli ke mně: Prorokuj k duchu, prorokuj, synu člověka, a rci k duchu: Toto praví Pán Báh: Ode řtyř větrř přijdiř, duchu, a vřj na tyto zřbité, at ořivou.
10. I prorokoval jsem, jakož mi byl rozkázal: i vřel do nich duch, a ořily: a stály na nohou svých, zástup přilři veliky vřlm.
11. I řekli ke mně: Synu člověka, kosti tyto vsčky, dům izraelský jest: oni řikají: Uchly kosti naše, a zřhynula naděje naše, a ořezáni jsme.
12. Protož prorokuj, a ři k nim: Toto praví Pán Báh: A já jř otvřru hroby vaře, a vyvedu vás a hrobř vařich,² lide mji: a uvedu vás do země izraelské.
13. I zřvte, že já jsem Hospodin, když otvřru hroby vaře a vyvedu vás z hrobu vařich, lide mji:
14. a když dám ducha svřho v vás, a řivi budete, a učiním, abyste odpuřnili na zemi vař: a věděti budete, že já Hospodin mluvil jsem, i učinil, praví Hospodin Báh.
15. I stala se řeč Hospodinova ke mně řkonci:

¹ t. j. jako mnořstvi lidi, kterýř se někdy za dobrých řasův do Jerusaléma k obyřejným slavnostem sřchával. Úplně se to splnilo, a splni šromážděním národů v církvi Kristovři.

² t. j. mluv slovem a moci mou, totř tak, aby co řekně, řhod se stalo.

³ Přimo jest podobenzvři to o bíděném stavu judského národa, kterýř se sám za zmlřený, takmě řmřvř, a od kořvni ořřtyř poroval, ře moci Boři opřt ořive a šromážděna bude; dále pak řie zasánř svřtých ořivů předobraznje budouciř a mřřvřých vsřni: neboř proroci neborou podobenzvři svř leđ z toho, co se řstř stalo, stane, znebo aspoř státi mře.

⁴ t. j. se zajeti v ořřích seměch, mřřřech, řalřřích, které za svřj hrob porovalř.

16. A ty, synu člověka, vezmi sobě dřevo jedno: a napiš na něm: Judovo a synův Izraelských, soudruhův jeho: a vezmi dřevo druhé, a napiš na něm: Josefovi, kmenu Efraimovu, a všemu domu Izraelskému, a soudruhům jeho.*

17. A spojíš je sobě jedno k druhému v jedno dřevo: a budou v jednotu v ruce tvé.

18. Když pak řeknou k tobě synové lidu svého říkouce: Což nám neukážeš, co tím míníš?

19. Mluvíti budeš k nim: Toto praví Pán Bůh: Aj, já vezmu dřevo Josefovo, jenž jest v ruce Efraimově,* a pokolení Izraelská, kteráž jsou připojena k němu: a dám je spolu s dřevem Judovým, a učiním je v dřevo jedno: a budou jedno v ruce jeho.*

20. Budou pak ta dřeva, na nichž paští budeš, v ruce tvé, před očima jejich.

21. A dš k nim: Toto praví Pán Bůh: Aj já vezmu syny Izraelské z prostřed národů, k nimž jsou odešli: a shromáždím je odevšad, a přivedu je do země jejich:

22. A učiním je v národ jeden v zemi na horách Izraelských, a král jeden bude nade všemi panující: a nebudou více dva národové, aniž se více dělíti budou na dvoje království: 23. aniž se budou poskvrňovati více mladí svými, a obavnostní svými a všemi nepravostmi svými: a vřavobodím je ze všech sídel, v nichž jsou zhrblili, a očistím je: i budou mým lidem, a já budu jejich Bohem.

24. A služebník můj David bude králem nad nimi, a pastfť jeden bude všechněch jich: v soudcích svých budou choditi a příkázání svých ostřihati, a činiti je.

25. A bydliti budou na zemi, kterouž jsem dal služebníku svému Jakobovi, v níž přebývali otcové vaši: a budou bydliti v ní, oni, i synové jejich, i synové synů jejich až na věky: a David služebník můj bude knížetem jejich na věky.*

26. A uzavru s nimi smlouvu pokoje,* dmluva věčná bude jim: a utvrdím je, a rozmnožím, a dám posvěcení své¹¹ u prostřed nich na věky.

27. I bude stan můj mezi nimi: a budou jim Bohem, a oni budou mně lidem.

28. I svědčí národové, že já Hospodin jsem posvětil Izraele, když bude posvěcení mé u prostřed nich na věky.

KAPITOLA XXXVIII.*

Obrazem Goga a nepřátelského vojska jeho předpovídá, že nepřítelův učiní dílek na lid Boží, ale že jeho starášeou pomoci potlačeni budou.

1. I stala se řeč Hospodinova ke mně říkouc:

* t. j. dřevo, berla ta; významová je.

* t. j. náčelní dřevo to, nebo znamená je: kmeneu Judovým mimi Hší Judouco, kteráž se i kmen Benjaminův, a Levitův po oddělení přičítají: kmenem pak Josefovým desetero ostatních pokolení; Jmenuje pak sváták kmen Efraimův, syna Josefova, předvádí a nebo pocházel i původem rodu Jeroboam, i druzí králové Izraelski.

* t. j. berla neb důstojnost královatou. Ši království Izraelská, kteráž jest v ruce pokolení Efraimova, syna Josefova.

* t. j. Hospodina; zahr.: v ruce mé.

* (Viz 34. 23. posaz.) — Služebníkem jej nazývá mluvě o něm jako o člověku.

* t. j. semi Izraelskou; rozuměj svaton církev, neboť užívá se v plátech ev. obrazů za vše předobrasnou, jako slovem Davida značí se Kristu, jež David předpověděl.

* t. j. dmluva novou, sáhou novy, ev. evangelium, jímž Kristus pokoje pravého nám získal.

* t. j. svatými svou.

* Když byl prorok v předělě kapitole dokázal lidu svému, že jej Bůh opět do země zaslíbené povolá, předpovědí mu tuto (36 a 39)

2. Synu člověka, postav tráť svou proti Gogovi, země Magog: knížeti hlavy* Mosoch a Thubal: a prorokuj o něm 3. a dš k němu: Toto praví Pán Bůh: Aj já na tebe, Gogu, knížeti hlavy Mosoch a Thubal,

4. a obrudu tě* s Plochím uzdu v dštech tvých: a vyvedu tebe, i všecko vojsko tvé, koně i jezďce, všecky oděné v pancíře, množství veliké, kopí a šit uchopujících i meč.

5. Perťti, Mouchenínové, a Libyčtí* s nimi, všickni se šitý a lebkami.

6. Gomer* i všickni zástupové jeho, dům Thogormy, strany plánocti, i všecka síla jeho, lidé množi s tebou.

7. Připrav a přibohov se, i všecko množství své, kteréž se shromáždilo k tobě: a buď jim vůdčem.

8. Po mnohých dnech navštíven budeš: v nejospečnějším z let přijdeš do země, kteráž osvozena jest od meče, a shromážděna z národů mnohých na hory Izraelské, kteráž jsou byly pusty ustavičné: tať z národů vyvedena jest, a bydliti budou v ní bezpečně všickni.

9. Přitáhna pak jako bouře přijdeš a jako oblak,* abys přikryl zemi, ty i všickni zástupové tvoji, i národové množi s tebou.

10. Toto praví Pán Bůh: V ten den povstanou úmysly v srdci tvém, a mysliti budeš myšlení nehorší:

11. a dš: Vstoupím na zem beze zdi; přijdu k odpovídajícímu, a bydlícím bezpečně: všickni ti bydljetí beze zdi; závor a bran nemají;

12. abys rozchvátal kořisti, a pobral loupeže, abys vztáhl ruku svou na ty, kteříž opuštěni byli, a potom se opět navrátili, a na lid, kterýž shromážděn jest z národů, kterýž počal viásti, a býti obyvatelom prostředku země.

13. Sába a Dédan,* a kupci z Tarzu,* i všickni lveré jeho* řeknou tobě: Zdaš abys sebral kořisti, ty přicházíš? Aj, k sebrání loupeže shromáždil jsi množství své, abys pobral stříbro, a zlato, a odnesl nádoby, i zboží, a sebral kořisti nesčíslné.

14. Protož prorokuj, synu člověka, a rci Gogovi: Toto praví Pán Bůh: Zdaš i v ten den, když bydliti bude lid můj Izraelský důfavnivě, vědětli tobě nebuděš?

stárou s moonou ochranou proti všelikému nepříteli. Obrazem toho jest na Gog, valskáho kráľovj plánocti, krajiny temnosti, se svym svurovm vojskem a ukrutným spoleksky. Ten pftirne na lid Boží, aby jej ovladl, poběhl, rozchvátal; avšak moč Hospodinovu potčen bude na vjedy. Rozbúdné o rozličných nepřítelích se to vykládá. Ale s ošobou toho proroci, sváták srovnáme-li je s Zjev. 20. 7—9, patmo, že svary prorok, až jen o lida Izraelském a semi jeho mluví, pluce budouci Hší Mešáhozu na sváteli má a k „nejposlednějším době let“ (8) a k „nejposlednějším dnům“ (16) hloďi. Rozmátně se naedlojeť kapitoly 36 a 39 o nepřítelích církve svaté všubo a poslední doby věkův sváták, a o šlavím odpůři, ježí Antikristem svoro otčově svadí, a na něž Bůh pomoco svou vřavým sjeví, a ošobě církvi své pravdu slova svého, že brány peklošské nepřemohou jí“.

KAPITOLA XXXVIII.

* Králové země Magoga, ješ si prorok jako v Asii plánocti lešiel představnje, Gogově nazváni byli, jako králové země egyptské Faronově. * t. j. buď velkáho národů, a semi Mosoch (Kappadochie) a Thubal (Sýrie) anebo: knížete země „Roš“ nebo: „Roš“, což někteří djé jména i na „Rasko“ vykládají, jakož i „Mosoch“ na Moskvu.

* t. j. podle libuši chěbati, obrazeťi budu tebe jako jezdece svého koně.

* Viz 27. 10. posaz.; jakož i dšle.

* Viz tamž 14. posaz.

* t. j. na kvap, náhle, a s velikým, celou semi pokrývajícím množstvím.

* t. j. Arabští a Sennelští, nebo bylat obě násta těch krajín.

* Buď karthageťi, a nebo Iberští (španělští).

* t. j. knížata, pro svou moonou tak sváni.

15. I přijdeš z místa svého od stran plánočních, ty i národové mnozí s tebou, sedíce na koních všickni, zástup veliký, a vojsko náramné.

16. A přitřeseš na lid můj izraelský jako oblak, abyš přikryl zemi. V nejposlednějších dnech budeš, a přivedeš na zemi svou: aby poznali národové mé, když pověceni budou v tobě¹⁰ před očima jejich, ó Gogu!

17. Toto praví Pán Bůh: Ty jsi tedy ten, o němž jsem mluvil za dnův dávných skrze služebny své, proroky izraelské, kteříž prorokovali za dnů těch časů, že tě přivedu na ně.¹¹

18. I bude v ten den, v den příští Gogova na zemi izraelskou, praví Pán Bůh, povstane hněv můj v prchlivosti mé.

19. A v horlivosti své, v obni hněvu svého, mluvil jsem. Neboť v ten den bude pohnuti veliké na zemi izraelské;

20. a pohnou se před tvář mou ryby mořské, i ptactvo nebeské, i zvířata polní, i všelký zeměplaz, který se hýbe na zemi, i všickni lidé, kteříž jsou na svrchu země: a podvráceny budou hory, a padnou hrady, a každá zeď sesuje se na zem. (Mš. 24, 29. — Luk. 21, 25.)

21. A svolám proti němu na všech horách svých meč, praví Pán Bůh: meč jednokrátžehno na bratra jeho napražen bude.¹² 22. A souditi budu jej morem, a krví, a přívalem náramným, i kamením nesmírným: ohnám a sírou dítiti budu na něj, a na vojsko jeho, i na národy mnohé, kteříž jsou s ním.

23. A zveleben, a posvěcen budeš: a poznám budou před očima národů mnohých, a svědí, že já jsem Hospodin.

KAPITOLA XXXIX.

Dále předpovídá porážku Goga, a shromáždění a zvelebení lidu svého.

1. Ty pak, synu člověka, prorokuj proti Gogovi a rci: Toto praví Pán Bůh: Aj já na tebe, Gogu, kužte hlavy Mosoch a Thubal:

2. a obvedu tě, a vyvedu tě, a učiním, abys vstoupil od stran plánočních: a přivedu tě na hory izraelské.

3. A přerazím lučistě tvé v ruce tvé své, a střely tvé z ruky tvé pravé vyrazím.

4. Na horách izraelských padneš, ty, a všickni zástupové tvoji, i národové tvoji, kteříž jsou s tebou: svědí, ptákům i všemu, což létá, i zvířatům zemským dal jsem tě sežrán.

5. Na svrchku pole padneš: neboť jsem já mluvil, praví Pán Bůh.

6. A vpusťím oheň na zemi Magog i na ty, kteříž bydlejí na ostrovích důvěrné; i svědí, že já jsem Hospodin.

7. A jméno své svaté známou učiním u prostřed lidu svého izraelského, a nepokrvím jména svého svatého více: i svědíť národové, že já jsem Hospodin, Svätý izraelský.

8. Aj přicházíš, a stalo se, praví Pán Bůh: tenť jest den, o němž jsem mluvil.

¹⁰ t. j. když dokáží svatost, moc i spravedlnost svou na tobě, strážce tě.

¹¹ t. j. na národ izraelský. Míni zde vůbec všecko, co byl lidem skrze vyvolené proroky své sjevil, pročel náse, aniž třeba uvésti některých svědků.

¹² t. j. všecko, co se přiroda nasto, až okáží, jak mocou a nárazem (??) ochráním lid svůj a způsobím, že nepřátelé jeho sami jedni druhých hubiti budou.

KAPITOLA XXXIX.

¹ t. j. nedopustím, aby jméno své svaté pokrvěno bylo: aby se totiž kdo domníval, že Bůh pomoci nemá, a tudíž se pravý Bůh nemí.

² t. j. blísko, a tak jistě jest, jako by se již stalo; blísko pak, posvědíť jest, tímto let před Hospodínem jako den věrují, který minul. (Zajm. 86, 4. Srov. Zjev. 20, 7.)

9. I vyjdou obyvatelé z měst izraelských, a zažhou, i spálí zbroj, štít a koplí, lučistě, i střely, a kyje ruční, i přky: a budou je páliťi ohněm sedm let.³

10. A nebudou nositi dříví z krajín, ani sekati z lesů: proto že zbroj ohnati budou, a zloupí ty, kterýmiž v loupež bývali. a oberou zhoubece své, praví Pán Bůh.

11. I stane se v ten den: dám Gogovi místo znamenité v hrob v Izraeli: údolí pocerstých k východu od moře, kteréž k úzusu povzbudí mimojdoucí: i pohřbí tam Goga, i všecko množství jeho, a slouží bude údolím množství Gogova.⁴

12. A pochovávatí je budou dům izraelský, aby vyčistili zemi po sedm měsíců.

13. Pohřbí pak jej veškeré lid země, a bude jim památný [ten] den, v němž oslaven jsem, praví Pán Bůh.

14. A muže ustanoví, kteříž by ustavičně procházeli zemi, kteříž by pochovali, a vyhledávali ty, kteříž byli zůstali na svrchku země, aby vyčistili ji: a po sedmi měsících hledati počnou.

15. A obcházeti budou cestující po zemi: a když uzří kost člověčí, postaví podle ní znamení, ažby ji pohřbili hrobci v údolí množství Gogova.

16. Jméno pak města Amona:⁵ i očistí zemi.

17. Protož ty, synu člověka, toto praví Pán Bůh: Rci všelikému ptactvu [dravému] a všem ptákům, i veškeré zvířeli polní: Sejděte se, pospěšte, abhnete se odevad k oběti mé, kterouž já obětují vám, velikou obětí zbitou na horách izraelských: abyste jedli maso, a pili krev.

18. Maso silných jísti budete, a krev knížat zemských píti: akopčív, a beranův, i kozlův, i volův, a veškerého krmného a tučného dobytka.

19. I najíte se tuhn do sytosti, a napijete se krve do opití, z oběti zbité, kterouž já zbiji vám:

20. a nasytíte se na mém stole z koně a z jezdce silného, i ze všech mužů bojovníků, praví Pán Bůh.

21. A postavím slávu svou mezi národy: a uvidí všickni národové soud můj, kterýž jsem vykonal, a ruku mou, kterouž jsem položil na ně.

22. A zřít dům izraelský, že já jsem Hospodin, Bůh jejich, od toho dne, i potom.

23. A svědí národové, že pro svou nepravost zajat jest dům izraelský, protože opustili mne a že jsem skryl tvář svou před nimi: a vydal jsem je v ruce nepřátel a že padli mečem všickni.⁶

24. Podle nečistoty jejich, a nelibostnosti učinil jsem jim, a skryl jsem tvář svou před nimi.

25. Protož toto praví Pán Bůh: Nyní zase přivedu zajaté Jakobovy, a smilují se nade vším domem izraelským: a přijmu horlivost pro jméno své svaté.

³ Co tuto a dále až 20 praveno, má jsm nesmírnou nepřátel Božích porážku vyjádřiti, a kterak doslovně se brátí; — „sedm let“ tolik co „dlouhý čas“.

⁴ nemíci se svátosti „hrob“ nebo „náhrobní pomník“, nýbrž „místo porážky“ vůbec, kteréž tak sbírání napřeseno bude, že by zasluhovalo sloužit „údolím množství Gogova“.

⁵ t. j. „Mocavít“, jakž svrchu (11) údolí, tak i místo tam ležící bude se mocí nasrvati od množství nepřátel tam poražených.

⁶ t. j. sardonem se křivě domnívali, že já jsem lidu svému boč po-mocí nemohi, a nebo nechtěl; ažby uznají i náramné porážky nepřátel jejich, že postul-li jsem národ svůj, on neprosvatí svými toho zas-louží, spolu pak, že jsem i Bůh nade všechny mocný, a tudíž jediný; i budou potom docela uvěřiti ve mne. Tak se jeví moudrá prostětnost Božská v odevadech národův!

26. A poneseť zahabeni své i všeliké přestoupení, kterýmž se provinili proti mně, když bydliti budou v zemi své důvěrně, žádného se nestrachnoucí:

27. A když je zase přivedu z národův a shromáždím je se zemí nepřáteli jejich, a posvěcena budou v nich, před očima národů mnohých.

28. A zvědí, že já jsem Hospodin, Bůh jejich, proto že jsem je přenesl mezi národy, a shromáždil je do země jejich, a neostavil jsem nižádného z nich tam.

29. A neskrýl více tváři své od nich, protože jsem vyjil ducha svého na veskeren dům izraelský, praví Pán Bůh.

KAPITOLA XL.

Bůh ukázal v vizi Ezechielovi stavení nového chrámu a zevrubným odním jednotlivých částek jeho.

1. V pětémctmém létě zajeti nařeho na počátku roku, desátého dne měsíce (prvního), čtrnáctého léta potom. když jest dobyto město: v týž den stala se nade mnou ruka Hospodinova a přivedla mne tam.¹

2. U vidění Božích přivedla mne do země izraelské, a pustila mne na hoře velmi vysoké: na nížto bylo jako stavení města schýlícího se ku poledni.

3. I uvedla mne tam: a sj muž, jehož tvářnost byla podobná mědi, a provázek láný v ruce jeho, a prut míry v ruce jeho: stál pak v bráně.

4. I mluvil ke mně týž muž: Synu člověka, viz očima svými, a směna svými slyš, a přilož srdce své ke všem věcem, kteréž já ukáži tobě; nebo proto, aby ukázány byly tobě, přiveden jsi sem: oznam všecko, což vidíš, domu izraelskému.

5. A aj zeď byla zevnitř vřkol domu se všech stran, a v ruce muže prut míry šestú loktův a dlani: i změřil šířku toho stavení prutem jedním, výšku také prutem jedním.

6. I přišel k bráně, kteráž hlédla k cestě východní, a vstoupil po stupních jejích: a změřil práh brány šíří prutem jedním, totiž práh jeden byl šíří prutu jednoho:²

7. a pokojík * prut jeden na děl a prut jeden na šíř: a mezi pokojíky [místo] pěti loket:³

8. a práh brány podle sínce brány u vnitř na prut jeden.

9. I změřil sínci brány * na osm loket a čelo * její na dva lokty, sínce pak brány byla vnitř.

10. Ale pokojíkové brány k cestě východní byli tři s jedné, a tři s druhé strany: jedná míry byly tři, a jedna míra přčelí s obou stran.

¹ t. j. sínce, a šalem nad svým proviněním. Blahosť strasti, které nás k pokání a k Bohu vedou!

KAPITOLA XL.

¹ t. j. v duchu do Jeruzaléma. 40—48 seles doslovně ani o vystavení nového chrámu, ani o stžení království izraelského rozumně; vykládá se tutto duchovně o velikosti, krásě a hrdém stžení Cirkve sv., kteráž často královstvím a městem a chrámem Božím sluje

² U zděi byl loket dvoji; krali dosahující od lokotní kosti ruky muže dospělého až k zápleti, a delší až ku konce prutu dlouhého středního; vyrovnal se tedy kráží loket ani máli stopě [střevíni].

³ t. j. práh každého pokojíkové byl jeden prut šíř: brána totiž měla u prostřed sloup, k němuž pak při savení vrátlice s obou stran přiléhaly. (Eze. 41, 23—24.)

⁴ t. j. komnatu nebo pokojík pro levity k stráží a jiným aluhábám chrámovým určené.

⁵ prostory.

⁶ t. j. loubí před branou, kteréž jí k osobě sloužilo.

⁷ t. j. výstupek nad sínci; jím: „sloup“ nebo „pilník“; a tak rozumějí všude v této a následujících dvou kapitolách slovo: „čelo, přčelí“.

11. I změřil širokost prahu brány desíti loket: a dlouhost té brány třinácti loket:

12. a kraj * před pokojíky byl jednoho lokte: a na jeden loket okraj s obou stran: pokojíkové pak šesti loket byli onde i onde.

13. I změřil bránu od střechy pokojíka až do střechy její, šíří pětémctma loket: dvěfe proti dvěfím.

14. A údáil přčelí po šedesáti loktech: * a při přčelí sínce brány ** vřduy vřkol.

15. A před tváři brány, kteráž dosahovala až k tváři sínce brány vnitř, bylo padesát loket.

16. A byla okna krivolaká v pokojíčech, i na přčelích jejích, kteráž byla vnitř brány vřduy vřkoli: a takž byla i v síncích okna vřkol vnitř, a před přčelími malování palm.

17. I vyvedl mne do síně zevnitř, a aj komnaty, a podlaha dlažená kamenem v síni vřkol: třicetú komnat v okolku podlahy.

18. A podlaha v přčelí bran podle dlouhosti bran byla nižší.¹¹

19. A změřil šířku od tváři brány dolejší, až k čelu síně vnitř zevnitř, a byla sto loket na východ, a na půlnoc.

20. Též bránu, kteráž hlédla k cestě půlnocní síně zevnitř, změřil na děl i na šíř.

21. A pokojíkové její, tři s jedné, a tři a druhá strany: a přčelí její, i sínce její podle míry brány prvnější, padesáti loket delky, a pětémctma loket šířky.

22. Okna pak její, a rytiny byly podle míry brány, kteráž hlédla na východ: a po sedmi stupních vstupovalo se vřduru a sínce byla před ní.

23. A brána síně vnitř byla proti bráně půlnocní, a východní: a změřil od brány až do brány sto loket.

24. I vyvedl mne k cestě polední, a aj brána, kteráž patřila ku poledni: i změřil přčelí její, i sínce její podle měř svrchu řečených.

25. A okna její, a sínce vřkol jako okna jiná: padesáti loket delky, a pětémctma loket šířky.

26. A po sedmi stupních vstupovalo se k ní: a sínce před dvěmi jejími: a vyřtý palmy byly, jedna s jedné, a druhá s druhé strany v přčelí jejím.

27. A brána síně vnitř na cestě polední: a změřil od brány až k bráně na cestě polední, sto loket.

28. I uvedl mne do síně vnitř k bráně polední: a změřil tu bránu podle měř svrchu řečených.

29. Pokojík její, a přčelí její, a sínci její třmíři měrami: i okna její, i sínci její vřkol padesáti loket delky, a pětémctma loket šířky.

30. A sínce vřkol zdělí pětémctma loket, a šíří pěti loket.

31. A sínce její k síni zevnitř, a palmy její v přčelí: a osm stupňův bylo, po nichž se vstupovalo skrze ni.

32. I vedl mne do síně vnitř po cestě východní: a změřil bránu tu podle měř svrchu řečených:

33. Pokojík její, a přčelí její, i sínci její, jako svrchu: a okna její a sínce její vřkol, zdělí padesáti loket, a šíří pětémctma loket:

¹¹ t. j. chodník dláděný kamenem tesaným; jiní rozumějí sedadle, jakž bývali před vraty.

¹² t. j. změřil každá na šedesáti loket vřší.

¹³ t. j. síň, loubí sloupové od jedné brány k druhé.

¹⁴ t. j. co obnášela výška vnitřní brány, o to byla podlaha před ní: ledci síně nižší než podlaha druhé síně; bylot stavení po stupních na oběi hory vřkol vystavěná.

REC NA HORE.

34. a sínce její, to jest sínce zevnitřní: a palmy ryté v průčelí jejím s jedné i s druhé strany a po osmi stupních vstupovalo se vzhůru.

35. A uvedl mne k bráně, kteráž hleděla k půlnoci: a měřil jí podle měr svrchu řečených.

36. Pokojík její, a průčelí její, a sínce její, i okna její vřkol, zdělí padesátí loket, a zříří pětceřtma loket.

37. A sínce její hleděla k síni zevnitřní: a ryté palmy na průčelí jejím s jedné i s druhé strany: a na osmi stupních vstupovalo se vzhůru.

38. A u každé pokladnice [komnaty] dvěře v průčelí bran: tam obmývali oběť zápalnou.

39. A v sínci brány dva stoly s jedné, a dva stoly s druhé strany: aby obětována byla na nich zápalná oběť, a za hřích, i za vinu.

40. A po boku zevnitřním, kde se vstupuje ke dveřím brány, kteráž hledí k půlnoci, dva stoly: a po boku druhém před síni brány dva stoly.

41. Čtyři stolové tu, a čtyři stolové tam; a po bocích brány om stůl bylo, na nichž zabíjeli oběti.

42. Čtyři pak stolové k zápalné oběti, z kamení čtverhranného udělaní: zdělí půldruhého lokte, a zříří půldruhého lokte a vrýváj lokte jednoho: na nichžby kladli nádoby, v nichž obětována bývá zápalná i zabíjí oběť.

43. A hrany jejich na jednu dlah byly ohnuté do vnitř vřkol: na stolích pak maso obětní.

44. A vně před branou vnitřní pokladnice [komnaty] zpěváků v síni vnitřní, kteráž byla po boku brány hledící k půlnoci: a trvájí jejich k cestě polední; jedna pak při boku brány východní, která patřila k cestě půlnocní.

45. I řekl ke mně: Tak jest pokladnice [komnata], kteráž hledí na cestě polední; bude kněží, kteříž ponocují v strážích chrámových.

46. A pokladnice [komnata], kteráž hledí na cestu půlnocní, bude kněží, kteříž ponocují k posluhování oltáře; tiť jsou synové Sadochovi, kteříž přistupují z synů Lévi k Hospodinu, aby posluhovali jemu.¹⁸

47. I změřil síň zdělí sto loket, a zříří sto loket na čtyři hrany: a oltář byl před chrámem.

48. A uvedl mne do sínce chrámové: a změřil sínce pět loket s jedné, a pět loket s druhé strany: a šířku brány tři loket s té, a tři loket s oné strany.

49. Délku pak sínce dvacetí loket, a šířku jedenácti loket, a po osmi stupních vstupovalo se k ní. A sloupové byli na průčelí; jeden s té a jeden s oné strany.

KAPITOLA XLI

Změřen chrámu naměří i některých částek jeho.

1. I uvedl mne do chrámu, a změřil průčelí šestí loket zříří s této strany, a šestí loket s oné strany podle šířkosti stánku.

2. A šířka brány byla desíti loket: a boky brány, pěti loket s jedné, a pěti loket s druhé strany: a změřil délku jeho čtyřiceti loket, a šířku dvacetí loket.

¹⁸ Dvojí druh kněží zde udává: jedněch totiž, kteří měli sloužby v chrámu nastávají: připravovali lampy, olej, kadidlo a p.; druhých pak výhradně obětí vykonávajících s rodu Sadochova, jenž byl prvním nejvyšším knězem v chrámu od Šalomouna vystaveném.

3. A vřed do vnitřku změřil v průčelí brány dva lokty: a bránu šestí loket: a šířkou brány, sedmi loket.¹

4. I odměřil dvacetí loket délky, a dvacetí loket šířky před chrámem; a řekl ke mně: Takto jest svatyně svatých.²

5. I změřil stěnu domu šest loket; a šířku boku³ čtyř loket všude vřkol domu.

6. Boků pak, bok k boku, [bylo] dvakrát třiceti tři: a byli vysedlí, kteříž šli po stěně domu, v bocích vřkol, aby zdřivovali, a nedotýkali se stěny chrámové.⁴

7. A nílice byla vřkol, jdouc vzhůru točité, a na večerádo chrámové vedla okolo: pročáz šifří byl chrám v svrchních stranách: a tak ze spodních vstupovalo se k svrchním po prostředku.⁵

8. I viděl jsem v domě výsoť vřkol, založeně boky⁶ vzdělí míry jednoho prutu šest loket:

9. a šířka [dlouhka] stěny boku zevnitř [byla] pěti loket: a byl vnitřní dům v bocích domu.⁷

10. A mezi pokladnicemi [komnatami] prostora zříří dvacetí loket vřkol domu se všech stran,

11. a dvěře boku k loket: a dvěře jedny k cestě půlnocní, a dvěře jedny k cestě polední: a šířka místa k modlet, pět loket vřkol.

12. A stavení, kteréž bylo oddělené⁸ a obrácené k cestě hledící k moři,⁹ (bylo) z šířky sedmdesáti loket: stěna pak stavení pět loket zříří vřkol, a délka její devadesáti loket.

13. I změřil délku domu sto loket: a stavení, kteréž oddělené bylo, i stěny jeho zdělí sto loket.

14. Šířka pak místa před tráví domu a toho, kteréž bylo odděleno proti východu, sto loket.¹⁰

15. I změřil délku stavení proti tráví toho, kteréž odděleno bylo k zadu, podobně s obou stran sto loket: a chrám vnitř i sínce síně.

16. Práhy i okna posouzená, i podloubí vřkol po třech stranách proti prahu jednohokaldého, a pažení dřevěné vřkol a vřkol: země pak až do okna, a okna zavřená nad dveřmi.

17. A až do domu vnitřního, i zevnitř po vál stěně vřkol, vnitř i zevnitř, [všecko bylo] podle míry.

KAPITOLA XLII

¹ t. j. dlouhka síd u brány.

² t. j. šířku síd od brány na půlnoc i na poledne po sedmi loktech.

³ t. j. před vřkí nebo přední částkou chrámu neb svatyni, vycházející ze svatyně svatých.

⁴ t. j. št nejvyššího část domu Božího.

⁵ t. j. stěnou.

⁶ Horně: poboční kobky vřkol síd po 88 na půlnocní a na polední straně.

⁷ t. j. zeď chrámová zdělila se v každém patře o loket jeden, tak že trámy, na nichž kobky boží stály, byly o loket delší, a spojitelné na št chrámové, ale stěnu nepronikaly.

⁸ t. j. kobky nejvyššího pavízu, a tam jsoucimi pokojítkům vstupovalo se se spodních po pavlačí prostřední.

⁹ t. j. kobky nejvyššího patra byly v podlaže své vzdělí jednoho prutu nebo šestí loket, totiž o dva lokte delší než dotejšjí, neboť v každém patře o jeden loket v blouhí postoupily.

¹⁰ t. j. zevnitřní zeď pobočních kobek byla pět loket široká, a ty její obklobovaly z tří stran na poledne, západ a půlnoc, tak že svatyně jími obklobována byla.

¹¹ t. j. čtyře kobek vřkol svatyně se naležajících hledějí k síni určené k modlitbě: nebo do svatyně nesmějí žádný vkročiti.

¹² t. j. od svatyně.

¹³ t. j. k západu slunce.

¹⁴ t. j. mezi svatyní a síd, kteráž vnitřní síd kůstakou od zevnější síd lídu dělila, bylo místo zříří sto loket.

18. A femalesné udělení cherubové i palmy: a palma mezi cherubem a cherubem, a dvě trávní měl každý cherub:

19. Trávě člověčí podle palmy s jedné strany, a trávě lvovou podle palmy s druhé strany, vyrobenou po všem domě vókol.

20. Od země až do vrchu brány cherubové a palmy vyřtý byly na stěně chrámové.

21. Práh¹⁶ čtverhranný, a trávě svatyně patření proti patření.¹⁷

22. Oltář dřevěný byl tři loket zvrší, a zdělí dvou loket: a úhlové jeho, i délka jeho, i stěny jeho dřevěné byly. I mluvili ke mně: ¹⁸ Tentot jest stál před Hospodinem.

23. A dvoje dveře byly u chrámu, a u svatyně.

24. A ve dvořích dřevích s obou stran dvoje dveře byly, kteréž se vespolek skládaly: ¹⁹ nebo dvoje dveře byly s obou stran dveří.

25. A byly vyřtí na těch dvořích chrámových cherubové, a řezby palm. jakož i na stěnách vyřtí byly: pročť i k přání sínce zevnitř hrubší dříví bylo.

26. Nad nímžto okna posouzená, a podobensví palm sem i tam na ramenách sínce, podle boků domu, a po sínce stěnu.

KAPITOLA XLII.

Vypínaje stěh — podlé všecky čtyry strany celého stavení církevního.

1. I vyvedl mne do síně zevnitřní po cestě vedoucí na půlnoc, a uvedl mne do pokladnice [komnaty], kteréž byla proti oddělenému stavení, a proti domu, kterýž se chyíl na půlnoc.

2. V předu [měly] délky sto loket od dveří půlnocních: a šířky padesáti loket

3. Proti dvaceti loktům vnitřní síně,¹ a proti podlaze dlažené kamenem síně zevnitřní,² kdež bylo podlouhí spojené k tré-násobnému podlouhí.

4. A před pokladnicemi [komnatami] místo k procházení desíti loket zšíř, do vnitřku hleděcí cesty lokte jednoho. A dveře jejich na půlnoc:

5. kdežto byly pokladnice [komnaty] v horách patrech nižší: nebo podpírala [je] podlouhí, kteréž z nich vynikala ze spodku, i z prostředku stavení.

6. Neboť troje patra byla, a neměla sloupův, jako byli sloupové síní: protož vynikala z dolejších, a z prostředních od země padesáti loket.³

7. A ohrada zevnitřní [byla] vedle pokladnic [komnat], kteréž byly na cestě síně zevnitřní před komnatami zdělí padesáti loket.

8. Nebo délka komnat síně zevnitřní byla padesáti loket: a délka před chrámem sto loket.

9. A byl pod pokladnicemi [komnatami] těmi vchod od východu vcházejícím do nich z síně zevnitřní.⁴

10. Na šír ohrady síně té, kteréž byla proti cestě východní, před stavením odděleným byly též před stavením pokladnice [komnaty].

¹⁶ Die hebr.: „vetoje“, brána.

¹⁷ t. j. tak též u svatyně, jedna brána byla jako druhá.

¹⁸ t. j. oces muž, jenž je byl tam uvedl, a všecko mu okázal.

¹⁹ t. j. skládané vrátníky nebo dvířka.

KAPITOLA XLIII.

¹ Viz 41, 10.

² Viz 40, 17.

³ t. j. patra obaňující v sobě komnaty nižší byla, tak že téměř jedno z druhého vynikalo, jako by věsalo v něm.

⁴ t. j. ty komnaty stály i nad branami, do zvláštních síní vedoucích.

11. A cesta před nimi jako před komnatami, kteréž byly na cestě půlnocní: jaká dlouhost jejich, takováž i širokost jejich: a všechny vchody i podobensví, i dveře jejich [stěně].

12. Podle dveří pokladnic [komnat], kteréž byly na cestě vedoucí na poledne, [byly] dveře na počátku cesty, kteréžto cesta byla před síncí oddělenou po cestě východní vcházejícím.⁵

13. I řekl ke mně: Pokladnice [komnaty] půlnocní, a komnaty polední, kteréž jsou před stavením odděleným: tyť jsou komnaty svaté: v nichž jíždají kněží, kteříž se přibližují k Hospodinu do svatyně svatých: tam budou klásti věci svatostavé, a obět za hřích, i za vinu: neboť místo svaté jest.

14. A když tam vejdou kněží, nevyrjizou ze svatyně do síně zevnitřní: a složí tam roucha svá, v nichž posluhují, neboť svatá jsou: a oblekou roucha jiná, a tak půjdou k lidu.

15. A když dokonal rozměřování domu vnitřního, vyvedl mne po cestě brány, kteréž vedla k cestě východní: a změřil ji vsudy vókol.

16. Měřil pak proti větru východnímu prutem míry⁶ pět set prutů die prutu míry vókol.

17. A měřil proti větru půlnocnímu pět set prutů die prutu míry vókol.

18. A k větru polednímu měřil pět set prutů die prutu míry vókol.

19. A k větru západnímu měřil pět set prutů die prutu míry.

20. Po čtyrech větvích měřil zeď jeho vókol, délku pět set loktů⁷ a šířku pět set loktů, dělicí mezi místem svatyně a obecného lidu.

KAPITOLA XLIII.

Uvažuje se provokování Bůh a velebnost svého v chrámu, — smlouje se to bude bydlet ustavičně, kdežli se um lid všem a postavení, — a dvě přiléhající k kněžím.

1. I vedl mne k bráně, kteréž hleděla k cestě východní.

2. A aj dívka Boha israelského vcházelá po cestě východní a hlas její byl jako hlas vod mnohých, a země blýstala se od velebnosti jeho.

3. I viděl jsem vidění podle tvárnosti, kterouž jsem byl viděl, když přišla, aby zkazila město: a tvárnost podle spastření, jež jsem viděl vedle řeky Chobar: i padl jsem na trávě svou.

4. A velebnost Hospodinova všla jest do chrámu po cestě brány, kteréž hleděla k východu.

5. I pozdvihl mne duch a uvedl mne do síně vnitřní: a aj naplněn byl dům slávy Hospodinovou.

6. I slyšel jsem mluvícího ke mně z domu, a muž, kterýž stál podle mne,

7. řekl ke mně: Synu člověka, místo trůnu mého, a místo šlepití nohou mých, kdežto bydlím u prostřed synův israelských na věky: a nebudou pokračovati více dům israelský jména mého svatého, ani oni, ani králové jejich smilstvími svými, a hroby králův svých⁸ a výjostmi.

⁵ 11 a 12) Rozměřil: komnaty na půlnocní i polední i východní straně byly stejné co do zvláštní podoby a míry. Vábeo znamená jest, že úplně zrušil v. 8.—13 velmi těžko jest pochopiti a udati, poověřiti stavětelových významův hebrejských pravý pojem udati nelsa.

⁶ t. j. prutem svatým, jenž měl šest loket, co oběsý jen pět obaňoval. (Srov. 40, 6, pozn.)

⁷ t. j. vlastně 500 prutů, tedy 3000 loket, die vv. 17, 18, 19.

KAPITOLA XLIII.

⁸ t. j. pochovávalje se na hoře Sionu, spojené s horou Moris, na níž stál chrám.

8. Kteříž vzdělali práh svůj podle práhu mého, a veřeje své podle veřejí mých: a zeď byla mezi mnou a mezi nimi: a poskvrnil jména svatého mého ohavnostmi, kteréž činili: pročť zahladil jsem je v hněvu svém.

9. Nyní tedy daleko at odvrhnou smilství své, a hroby králič svých ode mne: a budu bydliiti u prostřed nich vědycky.

10. Ty pak, synu člověka, ukáž domu israeláckému chrám ten, a necht se zahanbí pro nepravost své, a necht zámoř stavení:

11. a necht se zastýdí za všecko, což páchal: způsob domu, a stavení jeho, východy, i vchody jeho, a všecken popis jeho, i všecka příkázání jeho, i veskeren řád jeho, i všecky zákony jeho ukáž jim, a napíšeš před očima jejich: aby ostříhali všech popesání jeho, i příkázání jeho, a činili je.

12. Tento jest zákon domu na vrchu hory: Všeliký kraj jeho vůkol svatovstavný jest: ten jest tedy zákon domu.

13. Tyto pak jsou míry oltáře v loktu nejpravějším, kterýž měl loket a dílaň: v lhaně jeho byl loket zářiv, a okolek jeho až do kraje jeho, a vůkol dílaň jedna. Ta také byla jáma oltáře.

14. A z lhána zeme až do kraje posledního dva lokty, a šířka (byla) lokte jednoho: a od kraje menšího až do kraje většího čtyři lokty, a šířka lokte jednoho.

15. Sám pak oltář čtyř loket: a od oltáře až do vrchu čtyři rohové.

16. A oltář dvanácti loket zdělí, po dvanácti loktech zářiv: čtyřhranný, rovnými stranami.

17. A kraj čtrnácti loket zdělí, po čtrnácti loktech zářiv ve čtyřech úhlech jeho: a koruna vůkol něho na pět lokte, a lháno jeho jednoho lokte vůkol: stupňové pak jeho obrácení na východ.⁸

18. I řekl ke mně: Synu člověka, toto praví Pán Báh: Tito jsou řádové oltáře, v kterýchkoliv den bude udělán: aby obětována byla na něm zápalná oběť, a vyliha byla krev.

19. A dáš kněží, a levitům, kteříž jsou z semene Sádouchova, kteříž přistupují ke mně, praví Pán Báh, aby mi obětovali, tele z akota za hřích.

20. I vezma z krve jeho, položíš na čtyry roby jeho a na čtyry úhly kraje, i na korunu vůkol: a očistíš jej, i zasvětiš.

21. A vezmeš tele, kteréž obětováno bude za hřích: a spálíš je na odděleném místě domu vně krom svatyně.

22. A v druhý den obětovati budeš koza koz neposkvrněného za hřích: a očistíš oltář, jakož vyčistíš taletem.

23. A když dokonáš vyčištění jeho, obětovati budeš tele ze akota neposkvrněného, a skopce ze stáda neposkvrněného.

24. A obětovati je budeš před obličejem Hospodinovým: a posypou je kmení soli, a obětovati je budou v zápalnou oběť Hospodinu.

25. Sedm dní obětovati budeš koza za hřích na každý den, a tele ze akota a skopce z bravův neposkvrněných obětovati budou.

26. Sedm dní očistovati budou oltář a vyčistí jej, a naplní rukou jeho.⁹

⁸ 18—17. Die toho popisu měl oltář sáklad (lháno) loket svými a tolikrát proti horojím čáskám sáší vyukajel, a vůkol obrubou (lháno) a dílaň tímto opasťový; nad tím spočívalo oddělení první, dolejší, svými dvou loket, oddělené od horojího okolkem jednoho lokte sáší; nad tím leželo oddělení horojí svými čtyř loket a okolkem taktéž loket sáší; plocha pak oltáře čtrnácti po dvanácti loktech a okolkem osobovým korunou (všesno) po 14 loktech: se čtyř úhlův čnálo čtvero rohův.

⁹ Jinak: „naplní strany jeho“, t. jej celý obětmi naplní, a tak dokonale ho posvědí.

27. A doplníte ty dny, osmého dne, a potom obětovati budou kněží na oltáři zápalné oběti vaše, a kteréž za pokoj obětují: a sitují se nad vámi, praví Pán Báh.

KAPITOLA XLIV.

Přikazuje, aby brána, kterouž vešla volebnost Boží, stála zavřená, — napovídá cizím a modlám při službách Božích přitomným býti, — a stanoví měa kněžími rodu Sádouchova.

1. I obrátil mne na cestu brány svatyně zevnitřní, kteréž hleděla na východ: a ta byla zavřená.

2. I řekl Hospodin ke mně: Brána tato zavřena bude: nebudě otvírána, a nikdo nepůjde skrze ni: nebo Hospodin Báh israelácký všel skrze ni: i bude zavřena⁸

3. kněží. Každé sám sedati bude v ní, aby jedl chleba před Hospodinem: po cestě brány sínce vejde, a cestou její vyjde.⁹

4. I přivedl mne po cestě brány půlnoční před obličej domu: i viděl jsem a sá naplnila slava Hospodinova dáma Hospodinův: i padl jsem na tvář svou.

5. I řekl ke mně Hospodin: Synu člověka, přilož srdce své, a viz očima svými, i ušima svými slyš všecko, což já mluvím tobě o všech posvátných obyčejích domu Hospodinova, a o všech zákonech jeho: a obrať srdce své⁴ na cesty chrámové po všech východech svatyně.

6. A dá k popouzujícímu mne domu israeláckému: Toto praví Pán Báh: Došli vám buď na všech neslechetnostech vašich, domo israelácký:

7. proto že uvádíte syny cizí, neobřezané srdce, a neobřezané těla, aby byli v svatyni mé, a poskvrňovali domu mého: a obžtujete chleby má, tuk a krev: a rušíte smlouvu mou všemi neslechetnostmi svými.

8. A nezachovali jste příkázání svatyně mé: a postavili jste strážné zachovávaní mých v svatyni mé sobě samým.⁵

9. Toto praví Pán Báh: Žádny cizozemec, neobřezaného srdce a neobřezaného těla, nevejde do svatyně mé, žádný syn cizí, kterýž jest u prostřed synův israeláckých.

10. Ba ani levitové, kteříž daleko odstupují ode mne v bídu synův israeláckých, a bloudili ode mne za modlami svými; ponosou i [t] nepravost svou:

11. a budou v svatyni mé toliko strážnými, a vrátnými bran domu, a služebníky domu: oni zabývají budou zápalné oběti, i oběti lidé: a oni státi budou před obličejem jejich, aby poslouchali jim.

12. Protože jim přilouhovali před obličejem modl jejich, a učinění jsou domu israeláckému v úraz nepravosti: proto zdvihl jsem ruku svou na ně, praví Pán Báh, a ponosou nepravost svou:

13. a nepřiblíží se ke mně, aby mi kněžský úřad konali, aniž přistoupí ke všeliké svatyni mé podle svatyně svatých: ale ponosou zahanbení své, i neslechetnosti své, kteréž činili.

KAPITOLA XLIV.

¹ Tajemně a silechlele obrajoí toto svatí otové na neposkvrněné panenství blažovalené Rodičky Boží, panny Marie.

² Jen kněží (8) se otevře, když vejde vřadit své oběti Bohu.

³ t. j. vejde bránoe vřezobní sňoco pokročiti sáni sá k bráně svatyně, a tu postáti, dokavde oběť vřezová, a s ní čásko polívá: potom pak se sápe svatyní touž cestou, kterou přišel.

⁴ t. j. obrať posouvnost svou.

⁵ t. j. se jak já přikáral, vybrá podle libosti své leviti jlných místo sebe k strážím dostavoval.

14. A ustanovím je strážnými domu k všeliké službě jeho, i velikým věcem, které se dítí budou v něm.

15. Kněží pak a levitové synové Sádokovi, kteří ostříhali posvátných obyčejův svatyně mé, když jsou bloudili synové israelští ode mne, ti budou přistupovati ke mně, aby mi přiluhovali: a státi budou před obličejem svým, aby mi obětovali tuk a krev, praví Pán Bůh:

16. Oniž vcházejí budou do svatyně mé, a oni přistupovati k stolu mému, aby posluhovali mně, a ostříhali posvátných obyčejův mých.

17. A když jim bude vcházejí do bran sítě vnitřní, v roucha lněná oblokou se: aniž vezmou na sebe co viněného, když posluhují v branách sítě vnitřní a vnitř.

18. Čepice lněná budou na hlavách jejich, a spodky lněné budou na bedrách jejich, a neopáří se do potu.*

19. A když vyjdou do sítě zevnitřní k lidu, sviekou s sebe roucha svá, v nichž posluhovali, a složí je v pokladnici svatyně, a oblokou se v roucha jiná: a nebudou posvěcovati lidu v oděvích svých.⁷

20. Hlavy pak své nebudou holiti, ani křtice chovati: ale přistříhávati budou hlavy své.

21. A vína nebude pít žádný kněz, když bude míti stoupiti do sítě vnitřní.

22. A vdovy i zapuzené nebudou si pojímati za manželky, ale panny rodu domu israelakého: vdovu však, kterášby odovděla po knězi, pojmu.

23. A lid můj učiti budou, coby bylo mezi svatým a posvátným, a mezi čistým a nečistým ukáží jim.

24. A když bude rozepře, státi budou v soudech svých, a budou souditi: zákonů svých, a příkázání svých při všech slavnostech svých ostříhati budou, a soboty mě světiti budou.

25. A k mrtvému člověku nevedou, aby nebyli posvátní, jediné k otci, a k matěři, a k synu, a k dceři, a k bratru, a k sestře, kteráž druhého muže neměla: na těch se posvátní smějí.⁸

26. A kdyžby byl očištěn, sedm dní přijte se mu.⁹

27. A v ten den, v kterýž vejde do svatyně do sítě vnitřní, aby posluhoval mne v svatyni, obětovatí bude za hřích svůj, praví Pán Bůh.

28. Nebudou pak mítí dědicství, jáť jsem dědicství jejich: a vládařství nedáte jim v israeli, nebo jáť jsem vládařství jejich.

29. Oběť i za hřích, i za vinu oni jísti budou: a všecky slib v israeli jejich bude.

30. A prvotiny všech prvorozených,¹⁰ a všechny mokré oběti ze všech věcí, kteréž se obětují, kněžské budou: i prvotiny pokrmů všech dáte knězi, aby dal požehnaní domu mému.

31. Žádné umřiní, ani polopeného od zvířít. ani z ptákv, ani z hovad nebudou jísti kněží.

KAPITOLA XLV.

Ukazuje Bůh prosvětlení země k chrámu, — a k městu — a k králi přibázející, — oddává ustanovení váhy a míry, prvotina obětí slavnostních se týkající.

1. A když počnete zemi děliti losem, oddělte prvotiny Hospodinu, posvěcené ze země, zdělí pětceřtma tisíc [lokot] a zřídí deset tisíc: to posvěceno bude po všem pomězi svým vůkol.

2. A bude se všech stran posvěceno pět set, po pěti stech na čtvero vůkol: a padesáte loket k předměstí jeho vůkol.¹

3. A na tu míru změříš město zdělí pětceřtma tisíc, a z řídí deset tisíc [lokot] a v něm bude chrám, a svatyně svatyně.

4. Toto posvěceno bude ze země kněžím služebníkům svatyně, kteříž přistupují k službě Hospodinově: i bude jim město k domům, a k svatyni svatosti

5. Pětceřtma pak tisíc [lokot] zdělí, a deset tisíc zřídí budou levitům, kteříž posluhují domu: oni vlastní budou dvaceti pokladnicemi [komnatami chrámu].

6. A v údě města dáte pět tisíc [lokot] zřídí, a zdělí pětceřtma tisíc, podle oddělení svatyně, všemu domu israelakému.

7. Knížeti také [dáte dň] s obou stran v oddělení svatyně, a k údě města proti tváři oddělení svatyně, a proti tváři údělu města: od strany moře, až k moři, a od strany východu až k východu:² dlouhoť pak podle jednékaždé strany od pomezí západního až k pomezí východnímu.

8. Ze země bude jemu údal v israeli: a nebudou loupiti více knížata lidu mého: ale dají zemi domu israelakému podle pokolení jejich.

9. Toto praví Pán Bůh: Došti bud vůd, knížata israelaká: nepravotní a loupěčtí zanechají, a soud i spravedlnost čítie; oddělte pomězi vás od lidu mého, praví Pán Bůh.

10. Váha spravedlivá, [míra] efa spravedlivá i [míra] bat spravedlivá bude v vás.

11. Efa a bat stejné, a jedné míry budou: aby brala v sebe bat desátou částku korce, a desátou částku korce efa:³ podle míry korce bude rovná vážení jejich.⁴

12. Lot pak dvacet peněz⁵ at má: potom dvacet lotův, a pětceřtma lotův, a patnácte lotův hřivna at činí.⁶

13. A tyto jsou prvotiny, kteréž obětovati budete: šestý díl efy z korce obilí, a šestý díl efy z korce ječmene.

14. Míra také oleje, bat oleje, desátý díl korce jest: a deset batů dělají korce, nebo deset batů naplňují korce.

15. A skopce jednoho ze stáda dvou set, z těch, kteréž chovají israelští, k posvátné oběti, a k zápalné oběti, i k pokojným obětem k očištění za ně, praví Pán Bůh.

16. Veškeren lid země zavázán bude, těmito prvotinami knížeti v israeli.

17. A na knížeti budou zápalné oběti, a posvátné oběti i mokré oběti o slavnostech, a na novměsíce i v soboty, a na všechny slavnosti domu israelakého; on obětovatí bude

KAPITOLA XLV.

¹ Vůkol svatyně má býti na 50 lokot prostora přádná, base všeho stavení.

² T. i. podlé západního i východního pomezí.

³ Efa, nebo eš, míra suchých, bat, tekutých věcí. byly stejné, každá asi devět piest.

⁴ T. j. jako míra bodí i váha rovná.

⁵ Hebr.: gera, t. dvoacet sru tak řečeného svatojanského chleba.

⁶ T. j. posázávala tedy hřivna s 60 lotů: hřivna pak tuto míni obecno; svatá čí chrámová měla 120 lotů.

* t. j. tak tuzo, že by se potili.

⁷ t. j. rouchem svým posvátným, kněžským, aby lid, nějak dotkna se ho, nebyl posvěcen, a tudy k věcem obyčejným, a k obyčejnému obchodu neapřáoben. (2. Mojs. 30, 29.)

⁸ t. j. k mrtvým stěm osob těchto přibuzných smějí přistupovati, aby je požehněli, ať se tím na čas sákonně posvátní. (3. Mojs. 21, 2.)

⁹ t. j. sedm dní má trvati očišťování jeho, ať bude smíti opět svatostelba konati.

¹⁰ t. j. první úrodě všeho, jak svízet tak polností.

PAN JEZIS TIS! BOURI.

[obět] za hřích, i posvátnou obět i zápalnou obět, i pokojně obětí k očistění za dům Iisraelky.

18. Toto praví Pán Báh: Prvního měsíce, prvního dne [téhož] měsíce, vezmeš tele ze skotu bez poskvrny, a očistíš [jím] svatyni.

19. A vezme kněz z krve [obětí], kteráž bude za hřích: a pokropí veřeje domu, a čtyry úhly kraje oltáře, a veřeje brány sně vnitřní.

20. A tak též učiníš sedmého dne [téhož] měsíce za jednoho-každého, kterýž nevěděl, a bludem oklamán jest,¹ i očistíš dům.

21. Prvního měsíce, čtrnáctého dne [téhož] měsíce budete mít velikonoční slavnost: sedm dní přeměně jísti se budou.

22. A bude obětovati kníže v ten den za sebe, i za veškerou lid země tele za hřích.

23. A v slavnosti těch sedmi dní obětovati bude zápalnou obět Hospodinu, sedm telat, a sedm skopců bez poskvrny na každý den po těch sedm dní; a za hřích kozla koz na každý den.

24. A posvátnou obět efu na každé tele, a efu na skopce obětovati bude: a oleje [míru] hin na každou efu.

25. Sedmého měsíce, patnáctého dne [téhož] měsíce při slavnosti [stánků] činití bude, jakož svrchu povědino, po sedm dní; jako s obětí za hřích, tak s zápalnou i s posvátnou obětí a s olejem.

KAPITOLA XLVI.

Jaké oběti kníže Bohu vzdávné, a—jakých darů svatyni a jakých služebních svym sdělovati má.

1. Toto praví Pán Báh: Brána sně vnitřní, kteráž hledí k východu, bude zavřena po šest dní, v nichž se dílo dělá: v den pak sobotní otevřena bude, též i v den novměsíce otevřena bude.

2. I vejde kníže cestou sně brány zevnitř, a postaví se na práhu brány: a budou obětovati knězi obět zápalnou jeho, i obětí pokojné jeho: a pokloní se na práhu brány, a vyjde: brána pak nebude zavřena až do večera.

3. A bude se klaněti lid země u dveří brány té ve dny sobotní, i v novměsíc před Hospodinem.

4. V obět pak zápalnou toto obětovati bude kníže Hospodinu: V den sobotní šest beranů neposkvrněných, a skopce bez poskvrny.

5. A v posvátnou suchou obět efu na skopce: na berany pak v posvátnou obět, cožkoli dá ruka jeho: a oleje hin na každou efu.

6. V den pak novměsíce tele ze skotu bez poskvrny: a šest beranů i skopců bez poskvrny bude.

7. A [jednu] efu po teleti a [jednu] efu po skopci obětovati bude v posvátnou obět: z beranů pak, jakož nalezne ruka jeho, a oleje [jednu] hin na každou efu.

8. A když bude mít kníže vjiti, cestou sínce brány at vejde, a touž cestou at vejde.

9. Ale když vcházejí bude lid země před obličej Hospodinův na slavnosti: kdo vcházi skrze bránu půlnocní, aby se klaněl, at vyjde cestou brány polední: a kdo vcházi cestou brány polední, at vyjde cestou brány půlnocní: nenavracuj se cestou brány té, kterouž všel, ale naproti ní at vyjde.

¹ t. j. který nevědomky, azeb s nevědného bludu nějak se prohrálil.

10. Kníže pak u prostřed nich s vcházejícími vejde, a s vycházejícími vyjde.

11. A na ročních trzích, i na slavnosti bude posvátná obět efa na tele, a efa na skopce; z beranů pak bude obět posvátná, jakož nalezne ruka jeho: a oleje hin na každou efu.

12. Když pak obětovati bude kníže dobrovolnou obět zápalnou, anebo pokojně dobrovolně Hospodinu; otevře se mu brána, kteráž patří k východu, a on obětovati bude zápalnou obět svou, a pokojně obětí své, jakož jest obyčej činití v den sobotní: i vyjde a zavře se brána, když vyjde.

13. A beránka téhož roku bez poskvrny obětovati bude v zápalnou obět na každý den Hospodinu: vždycky ráno obětovati jí bude.

14. A posvátnou obět přičiní k němu každého jitra šestý díl efy, a oleje třetinu hin, aby smíšen byl s moukou bílou: tať posvátná obět Hospodinu zákonná, ustavičná a věčná.

15. A bude obětovati beránka, i posvátnou obět i olej každého jitra: v obět zápalnou věnou.

16. Toto praví Pán Báh: Dá-li kníže dar některému z synů svých: dědicví jeho, i synů jeho bude, a vlásti budou jím dědicví.

17. Pakli dá odkaz z dědicví svého některému z služebníků svých, bude to jeho až do léta kupěných,¹ a případně opět k knězi: dědicví pak jeho,² synové jeho mítí budou.

18. A nebude brát kníže [ničeho] z dědicví lidu násilím, ani z majetku jejich: ale z majetku svého dědicví dá synům svým: aby nebyl rozpřítován lid můj, nižádný z majetku svého.

19. I uvedl mne skrze vchod, kterýž byl po straně brány, do pokladnice [konnat] svatyně k kněžím, kteréž byly na půlnoč: a bylo tu místo ležící na západ.

20. I řekl ke mně: Totot jest místo, kdežto vařiti budou kněží [obětí] za hřích, a za vínu: kdež vařiti budou posvátnou obět, aby jí nevyznášeli do síne zevnitřní, a posvětili by se lid.

21. I vyvedl mne do síne zevnitřní, a obvedl mne po čtyřech úhlech sně: a aj sínce byla v [každém] úhlu sně, sínce zvláštní po všech úhlech sně.

22. Ve čtyřech úhlech sně byly sínce zřpsobené čtyřiceti loket zdělí, a třiceti zářfí: jedné míry [válecky] čtyry byly.

23. A stěna vchod obkličující ty čtyry sínce: a kuchyně vzdálané byly pod podloubní vchod.

24. I řekl ke mně: Tentot jest dům kuchyně, v němž vařiti budou služebníci domu Páně oběti lidu.

KAPITOLA XLVII.

V podobování vod, vřehánajících s chrámem, ukazaje Báh prorokovi hojnost milosti svých, jež dá novému Jeruzalému, církví svatě, — a udávaj pomoci sv. sně ke všem čtyřem stranám světa.

1. I obrátil mne k bráně domu, a aj vody vycházely pod práhem domu na východ:¹ nebo tráť domu hleděla na východ: vody pak stsupovaly v pravou stranu chrámu na polejna oltáře.

KAPITOLA XLVI.

¹ t. j. do roku jubilejního nebo milostivého, kdežto dle zákona (3. Mojš. 25, 12.) všecké nemovitě zboží opět původním držitelům se navracovalo.

² t. j. služebníka

KAPITOLA XLVII.

¹ Dle doctví sv. otců vyrozumívá se tou vodou pramen milosti v království Mesiasově, jako jest vyliti Ducho svatého, svátost křtu a j. O takové vodě říci i jiní proroci smíknou. (Joel 3, 18. — Zach. 14, 8. — Zjev. 22, 1. — Srov. Jan. 7, 38.)

2. I vyvedl mne cestou brány půlnocní, a obrátil mne na cestu ven z brány severní, na cestu, která vedla k východu: a aj vody vylévající se po pravé straně.

3. Když pak vycházel ten muž k východu, kterýž měl provázek v ruce své, a změřil tisíc loket: provedl mne přes vodu až do kůtek.

4. A opět naměřil tisíc, a provedl mne přes vodu až do kolenu:

5. a naměřil tisíc, a provedl mne přes vodu až do bedr. A naměřil tisíc; i byl potok, jehož jsem nemohl přejít; nebo se byly zdaly vody hlubokého potoka, kteréhož přebřítí nelze.

6. I řekl ke mně: Jistě viděl jsi to, synu člověka. A vyvedl mne, a obrátil k břehu potoka.

7. A když jsem se obrátil, aj na břehu potoka stromoví velmi mnoho s obou stran.

8. I řekl ke mně: Vody tyto, kteréž vycházejí na písčiny východní, a sestupují na roviny pouště, vpadnou do moře,* vyjdou pak, a budou uzdraveny vody jeho.¹

9. A všeliká duše živá, kteráž se plazí, kamzkoli přijde potok, živa bude: a bude ryb mnoho dosti, když přijdou tam vody tyto; a bude uzdraveno i živo všechno, kamž přijde potok.

10. A státi budou nad nimi rybníci, od Engaddi až do Engallim bude sušená nevodí: velmi mnoho druhů bude ryb jeho, jako ryb moře velikého, množství příslané:

11. na březích pak jeho, a v močidlech nebudou uzdraveny, neb do solnic dány budou.²

12. A nad potokem vzjede na březích jeho s obou stran všeliké stromoví ovocné: nesprchne list s náho, a nepřestane ovoce jeho: na každý měsíc ponese protviny,³ nebo vody jeho ze svatyně vycházejí budou: a bude ovoce jeho ku pokrmu a listi jeho k lékařství.⁴

13. Toto praví Pán Bůh: Toto jest pomezí, v němž vlásti budete země ve dvanácti pokoleních Izraelových, nebo Josef dvoji úděl má.⁵

14. Budete pak vlásti jí každý zároveň jako bratr jeho; nad něžto zdvihl jsem ruku svou, že jí dám očím vašim: i připadne vám země tato v majetnost.

15. Totot jest pak pomezí země: K straně půlnocní od moře velikého cestou od Hethalon přicházejícím do Sedada,

16. Emath, Berotha, Sabarim, jenž jest mezi krajem damaským, a mezi krajinou Emath, Dům-Tichon,⁶ jenž jest podle pomezí auranického.

17. A bude pomezí od moře až do síně Ezon,⁷ kraje damaského, a od půlnoci do půlnoci: Emath pomezím strany půlnocní.

18. Strana pak východní z prostředku Auran a z prostředku Damasku a z prostředku Galaad a z prostředku země Izraelské bude Jordán dělicí k moři východnímu; také změřte stranu východní.

¹ t. j. mrtvého; rozuměj svět duchovně mrtvý.

² t. j. osladná a pitná bude voda ta.

³ t. j. tam, kde se dělá stří; hebr.: slázanou slaná, nepitná. Mimo církve neise spasení dojdí.

⁴ t. j. nové ovoce. (Zalm. 1. 8.)

⁵ t. j. všechny ty čary a milosti, jejichž tok a plátno, svázení bude na svatyni sí církvi. (Zjev. 22. 2.)

⁶ t. j. k posílení dobrých, k polepšení křesťanů.

⁷ Ze totiž pokolení Levi Súdského svídkého časně nemělo, rozsvřen jest kmen Josefův na dvě: pokolení Efraim a Manasse.

⁸ t. j. dvůr Tichon; hebr.: Haer-Tichon; udává pomezí severní amramem od západu k východu.

⁹ t. j. ke dvoru Ezon; hebr.: Haer-Ezon; místa 16—17 jsou s částí nesnádná.

19. Strana pak polední, na poledne, od Thamar až k vodám odpírání¹¹ v Kádes: a potok¹² až k moři velikému: a toť jest strana polední na poledne.

20. A strana moře, moře veliké od končiny upřímo, až přijde do Emath: tať jest strana moře.

21. I rozdělte si zemi tuto po pokoleních Izraelových: 22. a nechte si jí v dědictví, i příchozím, kteřížby přistoupili k vám, kteřížby splodili syny u prostřed vás: a budou vám jako tuzemci mezi syny Izraelovými: s vámi dělíti budou vladářství u prostřed pokolení Izraelových.

23. V kterém pak ko'i pokolení bude příchozí, tu dáte jemu vladářství, praví Pán Bůh.

KAPITOLA XLVIII.

Udává se svítilní rozdělení země mezi dvanáctero kmenů Izraelových, a vyplývá na něho.

1. A tato jsou jména pokolení: od končin půlnocních podle cesty od Hethalon jdoucím do Emath, síň Enan meze damaské na půlnoc podle cesty Emath. I bude jemu strana na východ moře, Danovi [úděl] jeden.

2. A při pomezí Dan od strany východní až k moři Aserovi jeden.

3. A při pomezí Aser od strany východní až k moři Neftalimovi jeden.

4. A při pomezí Neftalimovu od strany východní až k moři Manasseovi jeden.

5. A při pomezí Manasseovu od strany východní až k moři, Efraimovi jeden.

6. A při pomezí Efraimovu od strany východní až k moři, Rábenovi jeden.

7. A při pomezí Rábenovu od strany východní až k moři Judovi jeden.

8. A při pomezí Judovu, od strany východní až k moři, budou prvotiny, kteréž oddělíte, na pětčtecma tisíc [loket] zšíř a zšíř, jako jeden každý díl od strany východní až k moři: a bude svatyně u prostřed něho.

9. Prvotiny, kteréž oddělíte Hospodinu: zšíř pětčtecma tisíc a zšíř deset tisíc [loket budou].

10. Tyto pak budou prvotiny svatyně kněží: Na půlnoc zšíř pětčtecma tisíc, a k moři zšíř desíti tisíc, též i na východ zšíř desíti tisíc, a na poledne zšíř pětčtecma tisíc [loket]: a bude svatyně Hospodina u prostřed ní.

11. Svatyně bude kněžím z synů Sádochových, kteříž ostříhali posvátných obyčejův mých, a nebloudili, když zbloudili jsou synové Izraelští, jakož zbloudili i levitová.

12. A jim budou prvotiny z prvotiny země, úděl svatoevy vedle meze levitů.

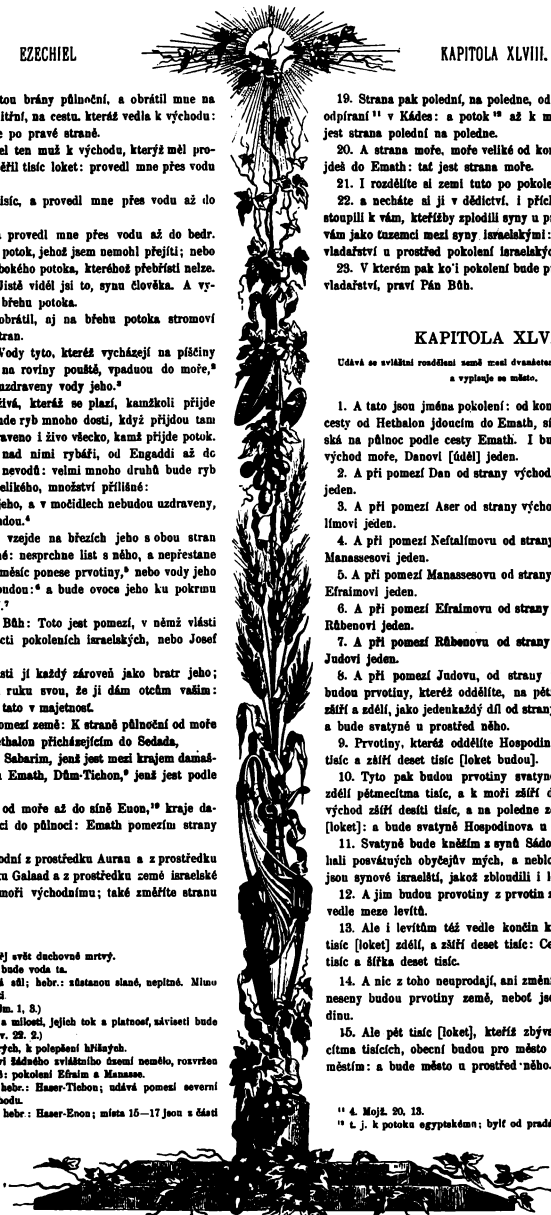
13. Ale i levitům též vedle končin kněžských pětčtecma tisíc [loket] zšíř, a zšíř deset tisíc: Celá délka pětčtecma tisíc a šířka deset tisíc.

14. A nic z toho neprodejají, ani změní, aniž [na jiné] přeneseny budou prvotiny země, neboť jsou posvěceny Hospodinu.

15. Ale pět tisíc [loket], kteříž zbývají na šif po pětčtecma tisících, obecní budou pro město k bydlení, a k předměstím: a bude město u prostřed něho.

¹¹ 4. Mojš. 20. 13.

¹² t. j. k potoku egyptáckému; byl od prudávná mezi k té straně.

16. A tyto jsou míry jeho: K straně pálnocní pět set a čtyři tisíce: a k straně polední pět set a čtyři tisíce: a k straně východní pět set a čtyři tisíce: a k straně západní pět set a čtyři tisíce [lokot].

17. Budou pak předměstí města na pálnoc dvě stě padesáté, a ku polední dvě stě padesáté, a na východ dvě stě padesáté a k moři dvě stě padesáté [lokot].

18. Což pak pozůstane na déli podle prvotín svatyně, deset tisíc [lokot] k východu, a deset tisíc k západu, budou jako prvotiny svatyně: i budou úrody jeho na chleby těch, kteříž slouží městu.

19. Sloužící pak městu budou dílo konati ze všech pokolení izraelských.

20. A tak všechny prvotiny pětmcetřma tisíc [lokot], po pětmcetřma tisících na čtvero, odděleny budou k prvotinám svatyně, a k vladařství města.

21. Což pak pozůstane, knížete bude a každé strany prvotín svatyně, a vladařství města před těmi pětmcetřma tisíci [lokot] prvotín až ku pomezí východnímu: ale i k moři, naproti pětmcetřma tisícům až k zemi mořské, takéž v dílech knížecích bude: a budou prvotiny svatyně, a svatyně chrámu u prostřed něho.¹

22. Z majetnosti pak levitův, a z majetnosti města u prostřed dílů knížecích: [co] bude mezi pomezím Judovým, a mezi pomezím Benjaminovým, i to knížeti přináležeti bude.

23. A ostatním pokolením: Od strany východní až k straně západní, Benjaminovi [úděl] jeden.

KAPITOLA XLVIII.

¹ t. j. úděl ten, úděl svatému roven, budí k vřelvé úřednické města. kteří ze všech kmeňů národu byli sebou (18.); jiní na vzdělavatele roli slyší.

² t. j. baou u prostřed toho dílu knížecího, aby on Ji s'všech stran tím lépe chránil.

24. A proti mezi Benjaminá, od strany východní až k straně západní, Simeonovi jeden.

25. A při pomezí Simeonovu, od strany východní až k straně západní, Issacharovi jeden.

26. A při pomezí Issacharovu, od strany východní až k straně západní, Zabulonovi jeden.

27. A při pomezí Zabulonovu, od strany východní až k moři, Gádovi jeden.

28. A při pomezí Gádovu k straně polední na poledne: bude meze dědičství od Thámar až k vodám odpírání v Kádes, proti moři velikému.

29. Taf jest země, kterouž rozdělíte losem pokolením izraelským: a ti jsou dílové jejich, praví Pán Báh.

30. A tato jsou vycházení města: od strany pálnocní pět set a čtyři tisíce [lokot] odměřá.

31. A brány města podle jmen pokolení izraelských, brány tři od pálnoci, brána Růbenova jedna, brána Judova jedna, brána Lévi jedna.

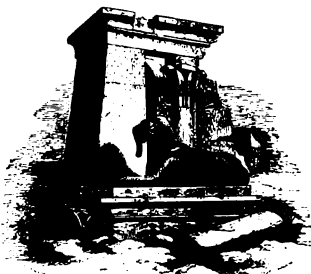
32. A k straně východní pět set a čtyři tisíce [lokot]: a brány tři, brána Josefova jedna, brána Benjaminova jedna, brána Danova jedna.

33. A k straně polední pět set a čtyři tisíce odměřá: a brány tři, brána Simeonova jedna, brána Issacharova jedna, brána Zabulonova jedna.

34. A k straně západní pět set a čtyři tisíce: a brány jejich tři, brána Gádova jedna, brána Aserova jedna, brána Neftalimova jedna.

35. Vákol osmnácte tisícův: a jméno města od toho dne: „Hospodin tam.“²

² t. j. „Město Hospodino“, jehož on nikdy neopustí, jako prvníjší Jeruzalém. Z toho tedy právě se soudí, že popis země, města a chrámu (40—48.) duchovně se rozuměti má o novém království Mesášiově, rozšířeném po celém světě, o novém Jeruzalémě, a o novém domu Božím, v němž Kristus na věky státní alibuje. (Mat. 20, 20. — Slov. svrchn. 48, 9)

PROROCTVÍ DANIELOVO.

DANIEL [Soudce Boží] pocházel z pokolení Judova, a jak se podobá, i z rodu královského. S králem Joakimem a mnohými jinými mladky byl, jsa asi dvacetiletý, do Babylona odveden. Tu mu dáno jméno Balthasar, a vyvolen jest, aby s jinými mladky judskými i všelikém umění chaldejském vyučen a k službě králově vycvičen byl. Ale tím se nijak nedal odvrátiti ani od pravé víry a úcty jediného Boha, ani od přísáhného a bedlivého zachování zákona jeho.

Odměnil se mu Bůh za to, obdařiv jej darem ducha prorockého vůbec, zvlášť pak darem porozumění a vykládání snův. Jsa asi čtyřadvacet let star, osvobodil křivě obžalovanou Susannu od usouzené jí smrti a tím u lidu veliké vážnosti dosáhl. Když byl z zjevení Božího i králi Nabuchodonosorovi tajný jeho sen i pověděl i vyložil, pojal jej král k dvoru svému, a učinil jej nejprvnějším nade všemi mudrci chaldejskými. Soudruhové Danielovi [Sidrach, Misach, Abdenago] za příčinou modly zlaté jsou uvrženi do peci ohnivé, ale zázračně zachováni velebí Boha.

Po smrti krále Nabuchodonosora zastával Daniel pod králem Dariem Meškým [Cyaxarem II.] nejvyšší úřady zemské; že se pak proti příkazu královu k Bohu svému modlil, byl v jámu lvovou uvržen, ale zázračně na životě zachován. Kýrus si ho jako přítele vážil, a k stolu svému pojal: že pak podvod kněží Bálových na jevo přivedl, byl opět násilně od krále odtržen, a do jámy lvové uvržen, po šest dní zázračně zachován, a sedmý den osvobozen. Dále se o životě jeho neví ničehož jistého. Byl prý k rozkazu jakéhosi Atalla, úředníka královského, usmrcen.

Kniha proroctví jeho rozvrhuje se na tři. První oddělení [kapitoly 1—6] připomíná některé příběhy krále Nabuchodonosora, a vypravuje zrušení království babylonského mocí medo-peraků.

Druhé oddělení [kap. 7—12] obsahuje Božská zjevení, kteráž se stala Danielovi o zrušení následujících po sobě království světa až do Krista, o Kristově usmrcení, o zpusťování města a chrámu, o konci starozákonních služeb Božích, a počátku království Mesiášova.

Třetí oddělení zavírá příběhy o Susanně, o Bělu a draku. Dvě první částky vždy na zjevení Boží uznány bývaly; třetí se popírala od některých až do sněmu Tridentského; od toho i ta za pravé zjevení Boží prohlášena a v písma svatá počtena jest.

KAPITOLA I.

Daniel s králem Judským Joakimem a jinými do Babylona odveden — a sám šetrný k slábné královské vybran, slava a vřavou byl. — Zdržela se zaprvé-
ných zákonem krále stala královská, a — moudrosti ovlaštni a dochem pro-
rockým od Boha obdařen jsa od krále velmi ctěn jest.

1. Léta třetího¹ králování Joakima, krále judského, přišel Nabuchodonosor, král babylonský, k Jerusalemu a oblehl jej:
2. i vydal Pán v ruku jeho Joakima, krále judského a částku nádobí domu Božího: a odnesl je do země Sennaar² do domu boha svého, a nádoby vnesl do pokladního domu boha svého.

KAPITOLA I.

¹ Rozumí se třetí, anebo poslední rok od toho, když se byl Joakim, syn Jošafátův, král babylonským, Nabuchodonosorovi, podrobil, a v kterémž asse od něho odpadl: jinak byl jedenáctý a poslední rok celého králování jeho. (4. Král. 23, 36)

² t. tak původně Asira, než dle pověstné věsty a města Babylonem nazvána jest. (1. Mojš. 10, 10.)

3. I řekl král Aufenezovi, správci komorníkův, aby uvedl z synův israelických, a z semene královského a kněžského

4. mládence, na nichž by nebylo žádné poskvrny, silné obličejem, a vyučené ve vši moudrosti, opatrné v umění, a vycvičené v kázi, a kteříž by mohli státi v paláci královském, aby je učil písma a jazyku chaldejskému.

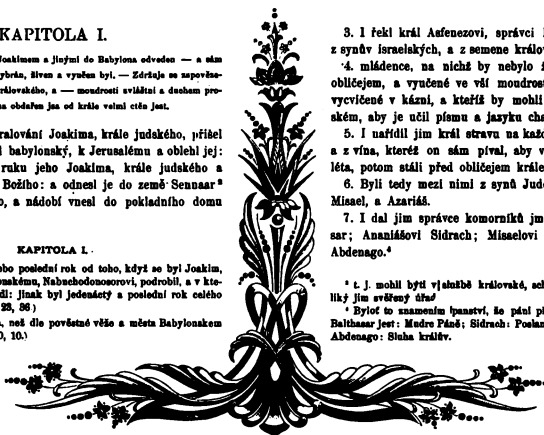
5. I uauřil jim král stravu na každý den z pokrmů svých, a z vína, které on sám pival, aby vychování jsouce po tři léta, potom stáli před obličejem krále.³

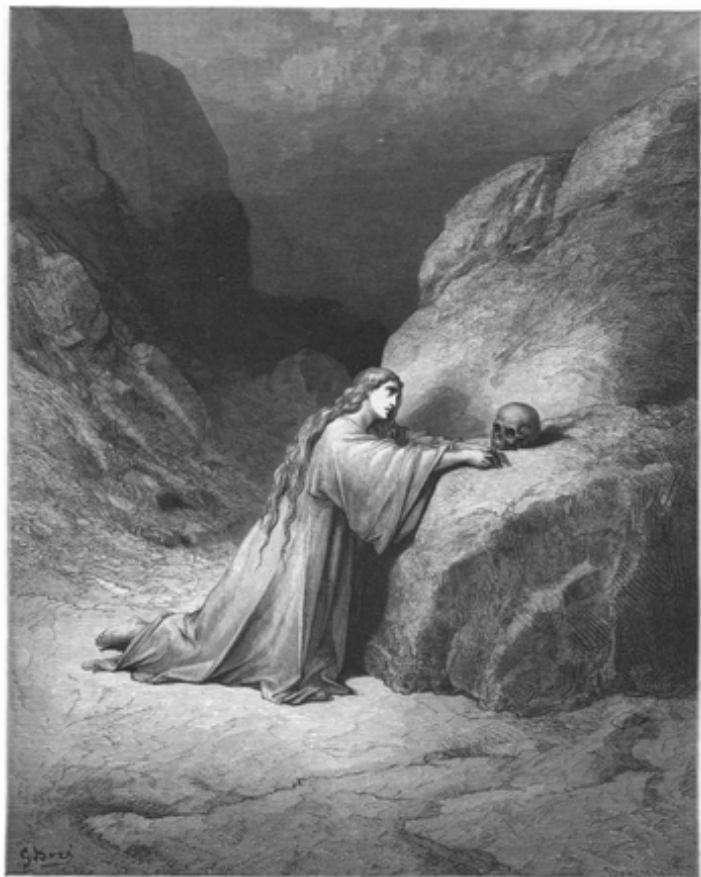
6. Byli tedy mezi nimi z synů Judových Daniel, Ananiáš, Misael, a Azariáš.

7. I dal jim správce komorníkův jména: Danielovi Balthasar; Ananiášovi Sidrach; Misaelovi Misach; a Azariášovi Abdenago.⁴

³ t. j. mohli býti v slábné královské, schopni jsouce zastávati vlniký jim svřžený úřad

⁴ Byloť to znamením křesťavství, že pán přičleněnkům jména změnili Balthasar jest: Madro Pán; Sidrach: Poslaný; Misach: Správce domu; Abdenago: Sluha králov.

MARIA MAGDALENA V KAJICNEM ROZJÍMANÍ.

8. Umínil pak Daniel v srdci svém, nepokvřniti se pokrmy ze stolu králova,⁸ aniž z vína nápoje jeho: a prosil správce komorníkův, aby nebyl pokvřen.

9. Dal pak Bůh Danielovi milost a mílovrstvení před obléčením knížete komorníkův.⁹

10. I řekl kníže komorníků Danielovi: Bojím já se Pána svého, krále, kterýž určil vám pokrm i nápoj, kterýž užívali trávě vaše hubenější, nežli jiných mládenců, souvěkých vašich, odsoudíte hlavu mou králi.¹⁰

11. I řekl Daniel Malasarovi, kteréhož byl ustanovil kníže komorníkůh nad Danielem, Ananiásem, Mísaelem a Azariásem: 12. Zkus nás, prosím, služebníků svých, po deset dní, a nechtě se nám dávat vařivo k jídlu, a voda k pití:

13. a spatř obličje naše, a obličje mládenců, kteříž jídají pokrm královský: a jak ubídeš, učině se služebníků svými.

14. Kterýž ualyšev řeč takovou, zkoušel jich po deset dní. 15. Po desíti pak dnech ukázali se obličje jejich lepší a tušší, nežli všech jiných mládenců, kteříž požívali pokrmu královského.

16. Tedy Malasar brával si pokrmy, a víno nápoje jejich: a dával jim vařivo.

17. Mládenčům pak tím dal Bůh umění a rozumnost ve všech vědách knih, i v moudrosti:¹⁷ Danielovi pak vědomost všech vědění a snů.¹⁸

18. A tak když se dokonali dnové, po kterýchž řekl byl král, aby uvedeni byli: uvedl je správce komorníků před Nabuchodonosora.

19. A když mluvil s nimi král,¹⁹ nejsou nalezeni ze všech takoví, jako Daniel, Ananiáš, Mísael a Azariáš: i stáli před obličjem královým.

20. A všeliké slovo moudrosti a rozumu, na kteréž tážal se jich král, nalezl v nich desetkrát více, nade všechny hadače a mudrce, kteříž byli ve všem království jeho.²¹

21. I byl Daniel²² až do léta prvního krále Cýra.²³

KAPITOLA II.

Nabuchodonosor mluví sen, zapomněl ho, a mudrci ho ohodnotit nemohouce měli sáhlomiti být. — Daniel a třinácti společníky vyřkl vyprávěl od Boha i ukázal i výklad sen, a obě králi vyřkl: — se se král v Bohu prvního světa, a Daniel i společníky jeho porýšil, a postil.

1. Léta druhého králování Nabuchodonosora¹ viděl Nabuchodonosor sen a sdělil se duch jeho, a sen jeho ušel od něho.

¹ t. j. nejsemo že Chaldejští užívají pokrma, lidé Izrahelském zakázány, ušřb se krotě ty pochody též a oběti bohům pohanským vzdávány, a požíváním jich dšstenství v těchto obětech se projevvalo. Tak učinila i Judita. (Jud. 12. — Srov. I. Kor. 8.)

² t. j. že se se jedce na něho nehodval pro jeho štěstí, ale přece se otecal, a svolil k tomu z básně před králem.

³ t. j. budete přitřou, že mne král i na smrt odsoudí, má, že jsem z lakomství nepravě králi si přivojil.

⁴ t. j. dar všelikým věcem porozuměl, a se jim našel pomocí knih a písm, a tím dospěl k moudrosti.

⁵ t. j. porozuměl i tajným a skrytým věcem, jež Bůh mnohdy ve snách lidem zjevuje; obdaril jej duchem prorockým.

⁶ t. j. po třech letech skočil král prospěch jich v umění a moudrosti.

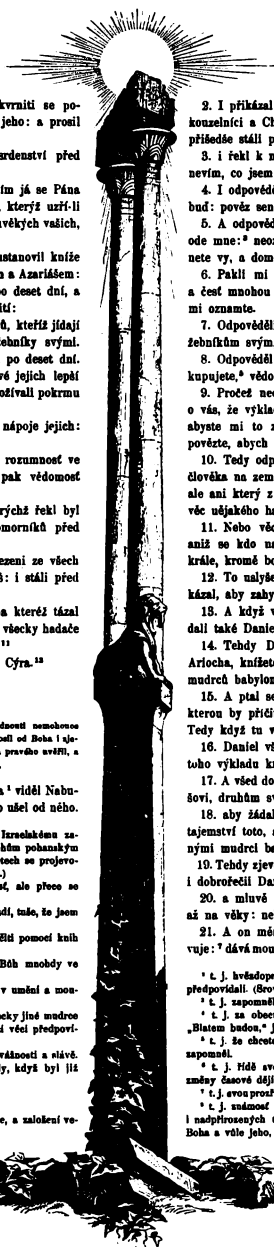
⁷ t. j. ve velikém druhu umění předělil daleko vícecky jiné mudrce země, i ty, kteříž i ty, kteříž v hrdé budoucí věci předpovídali. Toto umění se svíáť a Chaldejů provozovalo.

⁸ t. j. šel u dvora královského a veliké dšstnost, vědomosti a návě.

⁹ Míni se (dle 10. L.) první rok Cýrovy samovlády, když byl již prve tři léta spola s Danielem královal.

KAPITOLA II.

¹ t. j. po špině podmašeni národů v Asii a Africe, a založení velikého mocnářství babylonského.

9. I přikázal král, aby svoláni byli hadači, a mudrci, a kouzelníci a Chaldejští,⁹ aby oznámili králi any jeho: kteříž přišedše stáli před králem:

3. i řekl k nim král: Viděl jsem sen; a myslí ja osaměm, nevím, co jsem viděl.

4. I odpověděli Chaldejští králi syrsky: Králi, na věky živ bud: pověz sen služebníkům svým, a oznamíme výklad jeho.

5. A odpovědv král, řekl Chaldejákým: Řeč ta odstoupila ode mne:⁵ neoznámíte-li mi snu toho, i výkladu jeho, zahynete vy, a domové vaší vyhlášení budou.⁶

6. Pakli mi sen a výklad jeho vypravíte, odplyta a dary a čest mnohou vezmete ode mne: protož sen, a výklad jeho mi oznamte.

7. Odpověděli podruhě a řekl: Nechtě král poví sen služebníkům svým, a výklad jeho ukáže.

8. Odpověděli král a řekl: Jistě rozumím tomu, že čas vypukne, věduce, že odstoupila řeč ode mne.

9. Pročž neoznámíte-li mi toho snu, jeden jest úsudek o vás, že výklad také mylný, a podvodu plný složil byste, abyste mi to zamluvili, až by čas pomínul. Protož sen mi povězte, abych věděl, že i výklad jeho pravý mluvíte.

10. Tedy odpověděš Chaldejští králům, řekl: Neří člověka na zemi, kterýž by řeč tvou, králi, mohl naplniti: ale ani který z králů veliký, a mocný doptává se na takovou věc nějakého hadače, anebo mudrce, anebo Chaldea.

11. Nebo věc, na kterouž ty se ptáš, králi, téžká jest: aniž se kdo nalezne, kterýž by ji oznámil před obličjem krále, kromě bohů, jichž není s lidmi obcováv.

12. To ualyšev král, v přehluví, a v hrdě velikém přikázal, aby zahynuli všickni mudrci babylonsí.

13. A když vyšlo odsouzení, aby mudrci pobiti byli: hledali také Daniele a tovaryšův jeho, aby zahynuli.

14. Tehdy Daniel vptával se na právo, a na úsudek, Arlocha, knížete vojaka královského, kterýž byl vysel zabjzet mudrců babylonských.

15. A ptal se ho, jenžto byl dostal od krále tu moc, pro kterouž přičinu tak ukrutná výpověd od tváří krále vyšla. Tedy když ty se oznámil Arloch Danielovi,

16. Daniel všed prosil krále, aby čas dal jemu k oznamení toho výkladu králi.

17. A všed do domu svého, Ananiášovi a Mísaele a Azariášovi, druhům svým, věc tu pověděl:

18. aby žádal mílovrstvení od tváří Boha nebankého pro tajemství toto, a aby nezahynuli Daniel, a druhové jeho s jinými mudrci babylonskými.

19. Tehdy zjevno jest Danielovi tajemství to i vidění v noci: i dobrořečil Daniel Bohu nebankému

20. a mluvě řekl: Bud jméno Páně požehnáno od věků až na věky: nebo moudrost a síla jeho jsou.

21. A on mluví čas i věky:²¹ přenáší království i ustanovuje:²² dává moudrost moudrým, a známost rozumějším umění:²³

¹ t. j. kráždopavol, věšci, kteříž s postavami hvězd budoucí věci předpovídali. (Srov. I. 20. poz.)

² t. j. zapomněl jsem ten sen, nepamatují se na něj.

³ t. j. za obecní, státní; budou vám pobírali. Die Chaldejákých: „Blatam budou.“ Jsouce z nepalých cibál stavěny.

⁴ t. j. že chrote jen sáskati čas, a vše prodlnáti, až bych na to zapoměl.

⁵ t. j. Hrdě svou všemohoucnosti báby těles nebankých, jímž se změny časové dějí.

⁶ t. j. svou prozřetelnosti pásobi také, že národové povstávají a kynou.

⁷ t. j. známosti i přirozených věcí těm, kteříž bedliví jsou smáři, i nadpřirozených těch, kteříž po pravé moudrosti, sálsčejeli v poznání Boha a vůle jeho, báli.

22. On zjevuje věci hluboké, a skryté, a zná věci ve tmě postavené: a svědlo s ním jest.

23. Tobě, Bože otčův našich chválu vzdávám, a tebe chválím: že moudrost a síla dal jsi mi: a nyní ukázal jsi mi, zač jsme prošli tebe, nebo řeč králova zjevil jsi nám.

24. Potom Daniel všed k Ariochovi, kteréhož ustanovil král, aby zahubil mudrce babylyonských, takto k němu mluvil: Mudrců babylyonských nezabíjej, uved mne před obličej králův, a povím králi ten výklad.

25. Tedy Arioch spěšně uvedl Daniele k králi, a řekl jemu: Nalezl jsem člověka mezi syny přestěbovaných judských, kterýž ten výklad králi oznámí.

26. Odpověděť král, a řekl Danielovi, jehož jméno bylo Baltasar: Mníš, že mi v pravdě můžeš oznámiti sen, kterýž jsem viděl, a výklad jeho?

27. I odpověděv Daniel před králem řekl: Tajemství, na něž se král doptává, mudrci, věšci, haďači a kouzelníci nemohou králi oznámiti.

28. Ale jest Bůh na nebi, zjevuje tajemství, jenž ukázal tobě, králi Nabuchodonosore, co přijíti má v posledních časích. Sen tvůj, a vidění hlavy tvé na loži tvém taková jsou:

29. Ty, králi, počal jsi mysliti na loži svém, co by mělo býti budoucno potom: a ten, kterýž zjevuje tajemství, ukázal ti, co přijíti má.

30. Mně také ne akrze moudrost, kteréž by více bylo ve mně, než při všech jiných živých, tajemství to zjeveno jest: ale aby ten výklad králi znám byl, a myšlení myslí své aby zvěděl.

31. Ty, králi, viděl jsi a hle jako socha jedna veliká: socha ta veliká, a postavy vysoké stála naproti tobě, a vzezření její bylo bronzé.

32. Hlava té sochy byla ze zlata nejlepšího, prsy pak a ramena ze stříbra, ale břicho a stehna z meďi:

33. Hnatové pak byli železní, noubou částka jedna byla železná, druhá pak hliněná.

34. Tak jsi viděl, až se utrhli bez rukou kámen s hory: a udeřil sochu v nohy její železná a hliněná, a zetřel je.

35. Tehdy potříno jest spolu železo, hlina, meď, stříbro, i zlato, a obrátilo se jako v plevy humna letního, kteréž zanešeny bývají větrem: a nižádné jich místo nebylo nalezeno: kámen pak, kterýž udeřil sochu, utíněn jest horou velikou, a naplnil všecku zemi.

36. Tentéž jest sen: výklad jeho také povíme před tebou, králi.

37. Ty jsi král králův: a Bůh nebeský dal tobě království, a sílu, a panování i slávu:

38. A všeliké místo, na němž bydlí synové lidí, i zvěi polní, i ptactvo nebeské, dal jest v ruku svou a pod panství své všechny věci postavil: protož ty jsi [ta] hlava zlatá.¹

39. A po tobo povstane království jiné menší tebe, stříbrné:² a království jiné třetí měděné, kteréž bude panovati nade všeť zemí.³

¹ t. j. hlava zlatou sochy, kterou jsi viděl ve sněch, znamená se království tvé. Hlavou, posouvá se byl i časem první i moudrosti včtyřicet; slon, je hle jeho bohatství velikým nad míru opylýval.

² t. j. Hle meď-panná, zlatěná Darlem měděným, a Cýrum perakým, a pak spojená pod Cýrum smysly [proto dvě ramena za jednéh prou], stříbrná pak pro laškavou vládu panovatelův, od nichž sajeti národové opěť propadali byli.

³ t. j. macedonsko-řecké pod Alexandrem, tak řečeným Velikým, jenž si všeliké mocnosti samého tehdejšího okruhu zemětoho podmanil močí zbraně, tehdejší ještě zhusťa měděné.

40. A království čtvrté bude jako železo. Jako železo drobí a zkrocuje všechny věci, tak ono rozdrobí a setře všecko.⁴

41. Ale že jsi viděl nohy, a prsty částkou z hlíny hrnčířské, a částkou železnou: [znamená], že království to rozděleno bude, kteréž však z hrudy železné pojde, jakož jsi viděl železo smíšené se střípinou z hlíny:⁵

42. A [že jsi viděl] prsty nohou odpolu železná, a odpolu hliněná, [znamená], že království bude odpolu pevné, a odpolu setřené.⁶

43. Že jsi pak viděl železo smíšené se střípinou z hlíny, [ukazuje], že smíšení budou sece semenem lidským, a však nebudou při sobě držeti, jako železo nemůže býti smíšeno s hlinou.⁷

44. Za dnů pak království těch vzbudí Bůh nebeský království, kteréž na věky nebude rozptýleno, a jeho království nebude lidu jinému dáno: i rozdrobí, a zahladí všecka ta království: a ono zůstane na věky.⁸

45. Podle toho, co jsi viděl, že s hory bez rukou utrhli se kámen,⁹ a potřel střípan, a železo, a meď, i stříbro, i zlato,¹⁰ Bůh veliký ukázal králi, které věci mají přijíti potom. A pravý jest sen ten i věrný výklad jeho.

46. Tehdy král Nabuchodonosor padl na tvář svou, a poklonil se Danielovi a přikázal, aby obětovali mu oběti i zápal.¹¹

47. Mluvě tedy král, řekl Danielovi: V pravdě Bůh vás Bůh bohův jest, a Pán králův, a zjevuje tajemství: posouváť jsi ty mohly vyjeviti tajemství toto.

48. Tehdy král povýřil Daniele na výsoť, a dary mnohé, a veliké dal jemu: a ustanovil jej knížetem nade všemi kraji babylyonskými, a správcecm úřednická nade všemi mudrci babylyonskými.

49. Požádal pak Daniel od krále, a ustanovil nad věcmi krajiny babylyonské Šidracha, Míacha a Abdenago: sám pak Daniel byl u dvora královského.

¹ t. j. Hle Hinná; ta zbraní svou a mocnou vládnou opanovala veškerý tehdejší známý obor země.

² Vykládá se na rozdělení Hle Hinná v západě, a východě, říši trvání na hraně močí i povněm práva Hinnácké, potom pak rozličnými domácími rozroji oslabilo.

³ t. j. pevné ve svých ústavách a zákonech, setřené roztroji domácími a návaly cizích národů.

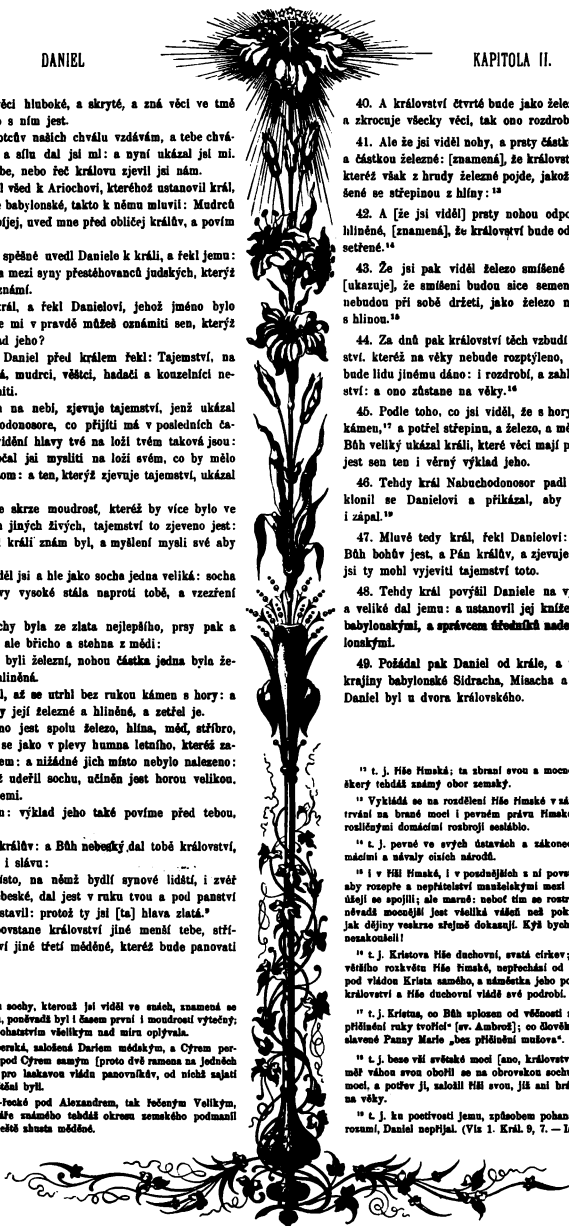
⁴ i v Hle Hinná, i v posudnějších z ní povstalych, budou se smátiti, aby rozepje a nepřátelství manželkami mezi sebou snásky přetrhli, a úšej se spojili; ale maru: neboť tím se roztrky vzájemí naseceli, posouváť mocnější jest veliká vláda než pokrovnost, a přibuzenství, jak dějiny veškeré stejné dokazují. Kým bychom toho i sa těchto dnů nezakoušeli!

⁵ t. j. Kristova Hle duchovní, svatě církev; povstaví sa doby největšího rozkvětu Hle Hinná, nepřecháží od národa k národu, nýbrž potř vládou Krista samého, a námeška jeho potrvá na věky, až všecka království a Hle duchovní vlády své podrobí. (Srov. Luk. 1, 30.)

⁶ t. j. Kristova, on Bůh splošen od věčnosti s bytostí Boha Otce „bes přiléhání ruky tvořil“ (sv. Ambrož); on slověk narosen a Hliva blažoslavené Panny Marie „bes přiléhání mlouva“. (Sv. Jeronym a J.)

⁷ t. j. bes ve své věčné moci [ano, království jeho není odtuň] tak-mě vláhou svou oběti se na obrovkou sochu mudiolozit i svéké moci, a počev jí, založil Hle svou, již ani hrany pečetě nepřemožou na věky.

⁸ t. j. ke počitnosti Jemu, způsobem pohankým, žeobě ale, jaké se rozami, Daniel nepřijal. (Viz I. Král. 9, 7. — Iz. 60, 14. — Skat. 14, 10.)

KAPITOLA III.

Král dal sdělati modie slaton, aby se jí lidé klaněli: — Sidrach, Misach, Abdenago neposlouchali rozkazu králova, — na to jsou uvřzeni do pece ohně a — zachováni byvše vzešli Boha. — Král tím předsáhl jest — a Boha z toho chválil.

1. Král Nabuchodonosor udělal sochu¹ zlatou² zrytá loktů šedesátí,³ zřířil loktů šesti, a postavil ji na poli Důra⁴ krajiny babylonské.

2. I poslal Nabuchodonosor král, aby se shromáždili knízáta, úředníci, a soudci, vůdcové, a vladafové, a správcové, a všechna knízáta krajín, aby se sešli k zasvěcení sochy, kterouž byl postavil Nabuchodonosor král.

3. Tehdy shromáždili se knízáta, úředníci, a soudcové, vůdcové a vladafové a předníci, kteříž v moci postaveni byli, a všechna knízáta krajín, aby se sešli k zasvěcení sochy, kterouž byl postavil Nabuchodonosor král; i stáli před sochou, kte:ouž byl postavil Nabuchodonosor král:

4. a hlásny volal mocně: Vám se praví, lidem, pokolením, a jazykům:

5. V hodinu, v kterouž ualyšíte zvuk trouby, a píšťaly, a citary, sambuky,⁵ a harfy, a symfonie i všelijaké hudby, padnouce klanějte se soše zlaté, kterouž byl postavil Nabuchodonosor král.

6. A pakli by kdo napadl a neklaněl se, té hodiny uvřzen bude do pece ohně hořícího.

7. Potom tedy hned, jakž ualyšeli všickni lidé zvuk trouby, píšťaly, a citary, sambuky, a harfy, a symfonie i všelijaké hudby: padše všickni lidé, pokolení, a jazykové, klaněli se soše zlaté, kterouž byl postavil Nabuchodonosor král.

8. A hned téžoh času přistoupivše muži chaldejští žalovali jsou na Židy:

9. a řekl Nabuchodonosorovi králi: Králi, na věky buď živ!

10. Ty králi vydal jsi rozkaz, aby každý člověk, kterýž by slyšel zvuk trouby, píšťaly, a citary, sambuky, a harfy, a symfonie i všelijaké hudby, padl a klaněl se soše zlaté:

11. a kdož by nepadl, a neklaněl se, aby uvřzen byl do pece ohně hořícího.

12. I jsou muži Židé, kteréž jsi ustanovil nad věcmi krajiny babylonské, Sidrach, Misach, a Abdenago: muži ti to, králi, potapili ustanovení tvé: bohá tvých nechtí, a soše zlaté, kterouž jsi postavil, neklanějí se.⁶

13. Tehdy Nabuchodonosor v prchlivosti, a v hněvu rozkázal, aby přivedeni byli Sidrach, Misach a Abdenago; kteříž ihned přivedeni jsou před krále.

14. A propovědv Nabuchodonosor král, řekl jim: V pravdě-li, Sidrachu, Misachu a Abdenago, bohá svých nechtíte, a soše zlaté, kterouž jsem postavil, se neklaněte?

15. Protož nyní jste-liše botovi, kterukoli hodinu ualyšíte zvuk trouby, píšťaly, citary, sambuky, a harfy, a symfonie i všelijaké hudby, padnětež a klanějte se soše, kterou jsem

učinil: pakli nebudete se klaněti, též hodiny uvřzeni budete do pece ohně hořícího: a kterýž jest Báh, jenž by vás vřtěl z ruky mé?

16. Odpověděvše Sidrach, Misach a Abdenago řekli králi Nabuchodonosorovi: Nemá nám potěbi o té věci odpověditi tobě.

17. Neboť hle Báh nás, kteréž ohně, máte vystrofiti nás z pece ohně hořícího, a z rukou tvých, ó králi, vysvoboditi.

18. Pakli nebude chtíti, známo buď tobě, králi, že bohá tvých nechtíme, a soše zlaté, kterou jsi postavil, se neklaníme.

19. Tehdy Nabuchodonosor naplněn jest prchlivostí, a obličej tváří jeho se proměnil proti Sidrachovi, Misachovi a Abdenagovi, a rozkázal, aby rozpálena byla pec sedmkrát více, než obyčej měli ji rozpálovati.

20. A mužům nejsilnějším z vojska svého rozkázal, aby svířice nohy Sidrachovi, Misachovi, a Abdenagovi vrhli je do pece ohně hořícího.

21. A i hned muži ti svázáni jsouce, v spodcích svých, a v čepicích, a v obuvi i v šatech uvřzeni jsou do prostřed pece ohně hořícího;

22. nebo královský rozkaz nutil, a pec byla rozpálena příliš. Muže pak ty, kteříž vrhli Sidracha, Misacha, a Abdenago, zabil plamen ohně.⁷

23. Ale muži ti tři, totiž Sidrach, Misach a Abdenago, padli jsou prostřed pece ohně hořícího svázáni.

[Toho, což následuje, nenašel jsem v knihách hebrejských.]*

24. I procházeli se u prostřed plamene, chválice Boha, a dobrořečice Pánu.

25. A stoje Azariáš modlil se takto, a otevřev ústa svá u prostřed ohně řekl:

26. Požehnaný jsi, Pane Bože otcův našich, a chvalitebné, i slavné jest jméno tvé na věky:

27. nebo jsi spravedlivý ve všech věcech, kteréž jsi nám učinil, a všickni skutkové tvoji jsou praví, a cesty tvé přímé, a všickni soudové tvoji spravedliví.

28. Nebo jsi vykonal soudy pravé ve všech věcech, kteréž jsi uvedl na nás i na Jeruzalém, město svaté otcův našich: nebo v pravdě, a v spravedlivosti uvedl jsi na nás všechno to pro hříchy naše.

29. Nebo jsme zhrěšili, a nepravé činili, odstupivše od tebe: a provinili jsme ve všech věcech:

30. a příkázání tvých neposlouchali jsme, aniž zachovávali, aniž činili, jakož jsi byl příkazal nám, aby dobře nám bylo.

31. Protož všechno, co jsi,koli uvedl na nás, a všechno, což jsi učinil nám, v pravém soudu učinil jsi:

32. a-dal jsi nás v ruce nepřátel našich nepravých, a nejhorších, i přestapníkův,⁸ a králi nespravedlivému, a nejhoršímu na věkře zemi:⁹

33. a nyní nemůžeme otevřítí úst: zahanbení a pohanění učiněni jsme služebníkům tvým, a těm, kteříž tebe cti.

34. Nerydávějz nás, prosíme, na věky, pro jméno tvé, a nezrušuj smlouvy své:

KAPITOLA III.

¹ t. j. buď náterebno z bohá svých (Báa), a nebo jej samého představující; buď na poděkování za dobytá vítězství nad přemoženými národy, nebo s hrdoší, aby ukázal své bohatství a jako Báh ctiu byl.

² t. j. slatými plochami pobitou.

³ t. j. i s podstavcem.

⁴ t. j. hřá plázně blíž města Babylona, kdež by se velké množství lidí shromážditi mohlo.

⁵ t. j. hudebního nástroje trojhraného, strunami potaženého, jako malá příručná harfa.

⁶ Daniel buď náhodou, a nebo pod jiným názvem se toho vzdalil.

⁷ Zjevně se to praví v. 46., neboť celé to vypravování s dvojitou v jedno spojeno jest.

⁸ Znamená sv. Jeronym a, co dále 24—30. se čte, s řeckého výkladu Theodotionova doplnil. (Viz 90.)

⁹ Die řeck. „odpádků“, buď se všickni pohané jsou odpadli od víry v pravého Boha, a nebo málo odpadli národové, kteří obyčejně bývali horšivi než cizinecové naši, kladíce tak horlivosti ovděditi špině odřízení své.

¹⁰ t. j. Nabuchodonosor, jenž si ukrutně věkře národy podmanil, a je mocně util, aby se jemu co Bohu klaněl.

85. anž odjímaj milosrdenství svého od nás pro Abrahama, milého svého, a Isaáka, služebníka svého, a Israele, svatého svého:

86. kterýmž jsi mluvil alibaje, že rozmnožíš plémě jejich jako hvězdy nebeské a jako písek, kterýž jest na břehu mořském:

87. neboť, Pane, zmenšení jsme více než všelici národové, a poníženi jsme ve vsí zemi dnes pro hříchy naše.

88. A není tohoto času knížete, ani vůdce, ani proroka,¹⁰ ani zápalné oběti, ani posvátné, ani obětování, ani vonného zápalu, ani místa [k obětování] prvotín před tebou,

89. abychom mohli nalézt milosrdenství tvého; ale v myslí skroušené a v duchu poníženosti budmež přijíti.

90. Jako v zápalné oběti skopcův, a býkův, a jako v tisících beránův tačných: tak buď obět naše před obličejem tvým dnes, aby se líbila tobě: neboť nedostává se zahanbení doufajícím v tebe.

91. A nyní následujeme tebe celým srdcem, a bojme se tebe, a hledáme tváři tvé.

92. Nezahanbuž nás: ale učiní s námi podle dobroty své, a podle mnozství milosrdenství svého.

93. A vyprostíš nás předivnými skutky svými, a dej slávu jménu svému, Pane:

94. a nechť jsou zahanbení všickni, kteříž ukazují služebníkům tvým síle věcí; nechť jsou zahanbeni vši mocí tvou, a síla jejich potřina buď:

95. a ať vědí, že ty jsi Pán Bůh sám a slavný po [všem] okrášku země.

96. A nepřestávali ti, kteříž je byli uvrhli, služebníci královští, podpalovati peci, ohnivým klejem, a koudelí, a smolou a chrastem:

97. a vyrážel se plamen nad pec loket čtyřiceti devět:

98. i vyrazil se, a spálil z Chaldejských ty, kteréž nalezl podle peci.

99. Ale anedl Páně sstoupil a Azariášem, a se sondruhy jeho do peci: a vyrazil plamen ohně z peci,

100. a učinil prostředek peci jako vítr z rosy vanoucí, a nedotekl se jich naprosto oheň, ani jich zarmoutil, aniž co obtížného na ně uvedl.

101. Tehdy ti tři jako jedné ústy chválili, a dobrořečili, a oslavovali Boha v peci, fkouce:

102. Požehnaný jsi, Pane Bože otců našich: a chvalitebný, a slavný, a nade všechno vyvýšený na věky. A požehnané svaté jméno slávy tvé: a chvalitebné a nade všechno vyvýšené po všechny věky.

103. Požehnaný jsi v chrámě svatém slávy své: a přechvalitebný a přeslavný na věky.

104. Požehnaný jsi na trůnu království svého, a přechvalitebný a nade všechno vyvýšený na věky.

105. Požehnaný jsi, kterýž prohlédáš propasti, a sedíš nad cheruby: a chvalitebný, a nade všechno vyvýšený na věky.

106. Požehnaný jsi na obloze nebeské: a chvalitebný a slavný na věky.

107. Dobrořečte všickni skutkové Páně Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

108. Dobrořečte andělé Páně Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

109. Dobrořečte nebesa Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

60. Dobrořečte vody všechny, kteréž nad nebesy jsou, Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

61. Dobrořečte všechny mocnosti Páně¹¹ Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

62. Dobrořečte slunce a měsíc Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

63. Dobrořečte hvězdy nebeské Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

64. Dobrořečte všelký přítal i rosa Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

65. Dobrořečte všickni duchové Boží Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

66. Dobrořečte oheň i vedro Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

67. Dobrořečte studeno i horko Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

68. Dobrořečte rosy i jiné Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

69. Dobrořečte, mráz i zima Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

70. Dobrořečte ledové a sněhové Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

71. Dobrořečte noci i dnové Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

72. Dobrořečte světlo i tmy Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

73. Dobrořečte bleskové a oblačové Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

74. Dobrořeč země Pánu: chval a nade všechno vyvýšuj ho na věky.

75. Dobrořečte hory a pahrbkové Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

76. Dobrořečte všechny rostliny na zemi Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

77. Dobrořečte studnice Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

78. Dobrořečte moře i feky Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

79. Dobrořečte veškeré a všechno, což se hýbe v vodách, Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

80. Dobrořečte všickni ptáci nebeské Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

81. Dobrořečte všechna zvířata i hovádka Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

82. Dobrořečte synové lidští Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

83. Dobrořeč Izrael Pánu: chval a nade všechno vyvýšuj ho na věky.

84. Dobrořečte kněží Páně Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

85. Dobrořečte služebníci Páně Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

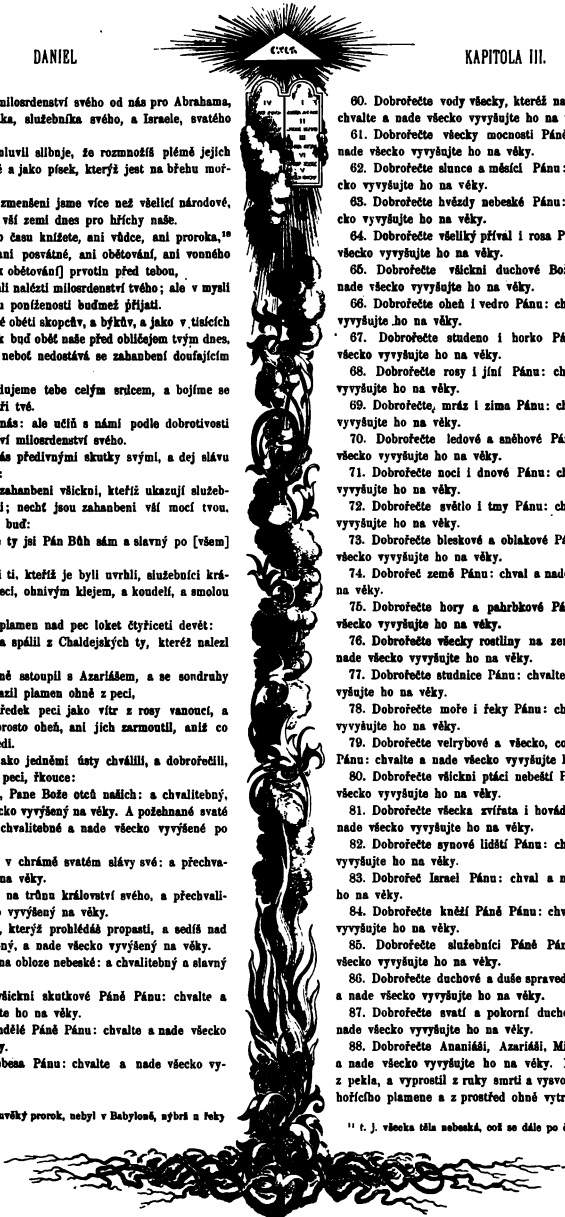
86. Dobrořečte duchové a duše spravedlivých Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

87. Dobrořečte svatí a pokorní duchem Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky.

88. Dobrořečte Ananiáš, Azariáš, Misael, Pánu: chvalte a nade všechno vyvýšujte ho na věky. Neb jest vytrhl nás z pekla, a vyprostil z ruky smrti a vysvobodil nás z prostřed hofčeho plamene a z prostřed ohně vytrhl nás.

¹⁰ Neboť Ezechiel, souvěký prorok, nebyl v Babylóně, nýbrž a feky Chobarn.

¹¹ t. j. všechna těla nebeská, což se dále po částkách rozšíří.

89. Chvála vzdávejte Pánu: nebo dobrý jest; neboť na věky milosrdenství jeho!

90. Dobrořečte všickni nábožní Pánu, Bohu bohů: chvalte a zvelebujte ho, nebo po všechny věky trvá milosrdenství jeho.

▲ *As poted není v hebrejských knihách: už se jme tu položit, a Theodocionova vydání přeloženo jest.**

91. Tehdy Nabuchodonosor král ustrnul, a vstal spěsně, a řekl dvořanům svým: Zdalž jsme těch tří mužů nevrhli v prostřed ohně svázaných? Kterážto odpověděvše králi řekl: Pravda, králi.

92. Odpověděli a řekl: Aj já vidím čtyry muže rozvázané. ani se procházejí v prostřed ohně, a není žádného porušení na nich: a tvářnost čtvrtého podobna jest synu Božimu.¹⁸

93. Tehdy přistoupil Nabuchodonosor ke dvěřim peci ohně hořícího, a řekl, Sidrachu, Misacha a Abdenago, služebníci Boha nejvyššího, vyjděte a pojďte se. A i hned vyšli Sidrach, Misach a Abdenago z prostřed ohně.

94. A shromážděvše se kněžata, úředníci, a soudcové, a mocní královští, ohledávali ty muže, že žádné moci neměli oheň na tělech jejich, a ani vlas hlavy jejich nebyl opařen, a spodky jejich nezmenily se, a vůně ohně akř ne neprošla. (Luk. 12. 7. 21. 18.)

95. I vzkrikli Nabuchodonosor řka: Požehnaný Bůh jejich, totiž Sidracha, Misacha, a Abdenago, kterýž poslal anděla svého,¹⁹ a vytrhl služebnyky své, kteříž věřili v něho: a slovo králove změnil,²⁰ a vydalí těla svá, aby nesloužili, a neklaněli se žádnému bohu kromě Bohu svému.

96. Protož ode mne položeno jest toto ustanovení, aby veliký lid, pokolení, a jazyk, kterýž by koli mluvil rouhaval proti Bohu Sidrachovu, Misachovu a Abdenagovu, zabynali, a dům jeho zkažen byl: neboť není jiného Boha, kterýž by mohl tak vyrobohditi.²¹

97. Tehdy povýšil král Sidracha, Misacha, a Abdenago v krajině babylonské.

98. Nabuchodonosor král všechném lidem, národům, i jazykům, kteříž bydlí na vší zemi, Pokoj vám rozmnožen buď.

99. Záznaky a divy učinil u mne Bůh nejvyšší. Protož líbilo mi se ohlásiti.

100. Záznaky jeho, neboť veliké jsou: a divy jeho, neboť mocné [soun]: a království jeho jest království věčné, a panování jeho do pokolení a pokolení.²²

KAPITOLA IV.

Daniel jest sen vykládá králi, — Jak skutečně na králi se vyplnil, a jak se stvořil od Boha by potrestán, — Jak mu opti rozum i důstojnost navráceny jsou, — on z toho Boha volá.

1. Já Nabuchodonosor upokojen jsem byl v domě svém, a šťasten v paláci svém:

* Poznámek sv. Jeronym.

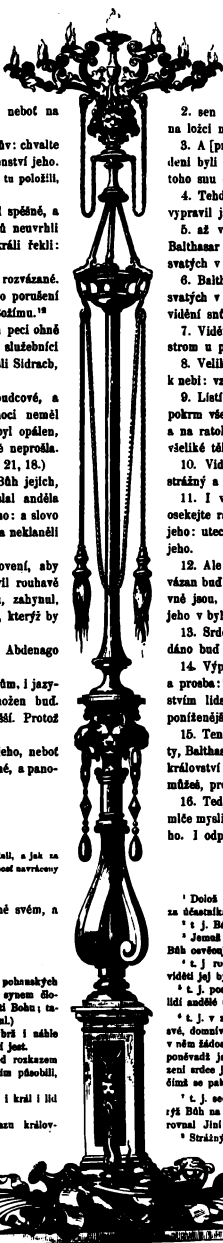
¹⁸ t. j. anděla. (Viz 95. Job 1. 6.) Tuto pak v dětech pohanských máni se tím vřehodním mluvením způsobem Bůh, tak jako synem člověka děvk se rozumí; tedy čtvrtý sděl se podobným byti Bohu; a zároveň se jím vyrovnává Kristem. (Sv. Jeron., Aug. 1. Tertul.)

¹⁹ t. j. se ho nejen střežili, nade drabé okámi, vyběř i náhle zmašel, když drabí vysopčili, znamenalo se, že anděl Boží jest.

²⁰ Die Chald.: „nedal přednost rozkaz králove“ před rozkazem Božím; nepoprvědliho rozkaz králove neposlechli, a tím pásohli, se on sám jej změnil odvolal. (Srov. Skutk. 4. 19.)

²¹ 96—98. Tím se odává důvod záznaku toho, aby totiž i král i lid poznal, kdo jest pravý Bůh.

²² 98—100. t. pláobí předmluva k následujícímu rozkaz králove, jenž jest 4. 24.

2. sen viděl jsem, kterýž mne přestrašil: a myšlení má na ložci mém, a vidění hlavy mě skormoutila jsou mne.

3. A [protož] akřze mne položeno jest ustanovení, aby uvedeni byli předé mne všickni mudrci babylonští, a aby vyklád toho mu oznámili mně.

4. Tehdy vcházeři hadači, mudrci, Chaldejští, a věšci, a vypravil jsem před nimi sen: ale neoznámili mi výkladu jeho:

5. až vešel přede mne společník¹ Daniel, jemuž jméno Balthasar podle jména Boha mého,² kterýž mé ducha bohů svatých v sobě má, a žádné tajemství není nemožné tobě: vidění snů mých, kteréž jsem viděl, a výklad jich vyprav.

6. Balthasare, kněže hadačů, poněvadž vím, že ducha bohů svatých v sobě má, a žádné tajemství není nemožné tobě: vidění snů mých, kteréž jsem viděl, a výklad jich vyprav.

7. Vidění hlavy mě na loži mém [jest]: Viděl jsem, a aj strom v prostřed země a vysočina jeho přilíhá.

8. Veliký byl strom ten, a silný: a výsost jeho doasovala k nebi: vzrazení jeho bylo³ až do končin vší země.

9. Listí jeho bylo velmi pěkné, a ovoce jeho ptebojáe: a pokrm všech byl na něm. Pod ním bydlila hovada, i zvířata a na ratoletech přebývali ptáci nebesí: a z něho krmilo se veliké tělo.

10. Viděl jsem u vidění hlavy své na ložci svém, a aj strážný a svatý⁴ a nebo sestoupil.

11. I volal silně a takto řekl: Podotněte strom ten, a oskejte ratoletě jeho; odteucte listí jeho, a rozmetce ovoce jeho: utecte zvířata, kteréž pod ním jsou, i ptáci a ratoletě jeho.

12. Ale však kmene kořenů jeho v zemi zanechejte, a přivázan buď svazkem železným a měděným na bylínách, kteréž věd jsou, a rosou neobezan buď smocem, a a zvířt buď díl jeho v bylné zeměk.

13. Srdece jeho lidaké budí přeměněno, a srdce zvířecí dáno buď jemu:⁵ a sedmero část přemění se nad ním.⁶

14. Výpovědi strážných ustanoveno jest, a tat řeč svatých a proba:⁷ až by poznali živí, že Nejvyšší panuje nad královstvím lidákým; a že komukoli bude chtít, dá je a neposíženímého člověka ustanoví nad ním.

15. Ten sen viděl jsem já, Nabuchodonosor král: protož ty, Balthasare, vyklád jeho vyprav rychle: nebo všickni mudrci království mého nemohou vyklád jeho vypraviti mně: ale ty mžžeš, protože duch bohů svatých v tobě jest.

16. Tedy Daniel, jehož jméno Balthasar, počal sám v sobě mlče mysliti jako za jednu hodinu: a myšlení jeho skormucovala ho. I odpověděv král řekl: Balthasare, sen a výklad jeho

KAPITOLA IV.

¹ Dolů buď: „jejich“ mudrů; anebo: „můj“ t. přítel, její jsem al za děsácká vidy pojal.

² t. j. Balth (Fán) mudr, podle Bala, modly babylonské.

³ Jméno se Báh zvláštním a nadpřirozeným způsobem sjevuje, jehož Báh osvětloje.

⁴ t. j. rozlišoval se přes celý okres země; nebo: tak vysoký byl, že viděl jej bylo všedy.

⁵ t. j. posei Boží, anděl; strážný jej jmenaje, poněvadž k strážní lidí anděle ustanoveni jsou, svatým pak na rozslid od dnůk zlych.

⁶ t. j. v svité budí přeměněno, a sloe: v mysl, obrasnost své, domnívaje se býti buď tím, nebo tím zvířetím; v srdci, chovaje v něm žádost pouze živočišné, divoké, zvířecí; v povaze a chování svém, poněvadž jen obrasou rozumu jednal, jak přivláčen obrasnost, a puzení srdce jej natilo, choché žravou, bylínami syrovými se živé a p, čímž se pak i stalo, že sersarilí jeho tráfnost zdivočela.

⁷ t. j. sedmero list, tak dlouho trvali temo truchlý stav jeho, kterých Báh na něj dopustil k potrestání pchy jeho, že se byl i Bohu rovnal. Jini sedmero částí na toliké měřili alých.

⁸ Strážnými a svatými rozuměj anděly. (Viz v. 10. Job. 1. 6.)

necht nezkomučuje tebe. Odpověď Balthasar a řekl: Pane můj, sen tům, kteříž tě nenávidí, a výklad jeho nepřátelům trým bud.

17. Strom, jejíž jsi viděl, vysoký a mocný, jehož výsost dosahuje k nebi a vzeření jeho na všecku zemi:

18. a ratolesti jeho velmi pěkné, a ovoce jeho přehojné, a pokrma všech na něm, pod ním bydlící zvíř polní, a na ratolestech jeho přebývající ptáci nebesí:

19. ty jsi, králi, kterýž jsi velikým učiněn, a mocným: a velikost tvá vzrostla a došla až k nebi, a panování tvé do koucín všé země.

20. Že pak viděl král strážného, a svatého astupovati a nebe a říci: Podestěte strom, a rozmetce jej, ale však kmene kořenů jeho v zemi zanechejte, a bud svázán železem, a měď na bylinách vů, a rosou nebeskou skropen bud, a se zvířt bud potravu jeho, dokudž se nepromění sedm časů nad ním:

31. tentž jest výklad Nejvyššího, kterýž vyšel na pána mého krále:

22. Vyvrhou tě z lidí, a s hovady i zvířaty bude bydlent tvé, a seno jako vůl jísti budeš, a rosou nebeskou smáčin budeš: sedm také časů promění se nad tebou, až poznáš, že panuje Nejvyšší nad královstvím lidským, a že komukoli bude chtítí, dá je.

23. Že pak přikázal, aby zanechán byl kmen kořenů jeho, totiž stromu, [znamená]: že království tvé tobě zůstane, když poznáš, že jest moc nebeská.

24. Protož králi, nechať se tobě líbí rada má, a hříchy své almužnání vykupuji, a nepravosti své milosrdentstvím nad chudými: snad odpustí hříchům tvým.

25. Všecko to přišlo na Nabuchodonosora krále.

26. Po dokonání dvanácti měsíců, procházel se na paláci babilýnském.

27. I odpověď král a řekl: Zdalíž toto nen ten Babylon veliký, kterýž jsem já vystavěl v dům královský mocí svou almuou, k alavé a ozdobe své?

28. A když ještě řeč ta v ústech králových byla, hlas a nebe spadl: Tobě se praví, Nabuchodonosore králi: Království tvé odejde od tebe,

29. a z lidí vyvrhou tě, a s hovady a se zvířaty bude bydlent tvé: seno jako vůl jísti budeš, a sedm časů promění se nad tebou, až poznáš, že panuje Nejvyšší nad královstvím lidským, a komukoli chtítí bude, dá je.

30. V touz hodinu naplnila se řeč ta u Nabuchodonosora, a z lidí vyvržen jest, a seno jako vůl jedl, a rosou nebeskou této jeho smáčeno bylo: až vlasu jeho jako [peř] orlič vzrostly, a nehtové jeho jako ptáci [pasourové] byli.

31. Tehdy po skonání těch dnů, já Nabuchodonosor pozdvihl jsem od svých k nebi, a smysl můj jest mi zase navrácen: i dobrořečil jsem Nejvyššímu, a živého na věky chvátil jsem, a velebil: nebo moc jeho jest moc věčná, a království jeho do pokolení a pokolení.

32. A všickni obyvatelé zemí u něho za nic počteni jsou: nebo podle vůle své činí, jak při mocech nebeských, tak při obyvatelích zemských: a neví, kdyby se směl zpřítiti ruce jeho, a řekl jemu: Proč jsi tak učinil?

33. Tehož času navrátil se mi smysl můj, a ke cti království svého, i k okrase přišel jsem: a tvářnost má navrátila

se mi: a přední křiváta má, a úředníci moji hledali mne, a v království své navrácen jsem: a velebnost větš přídána mi jest.

34. A protož nyní já Nabuchodonosor chvátil, a velebil, a oslavuji krále nebeského: nebo všickni skutkové jeho pravdiví, a cesty jeho spravedlivé jsou, a ty, kteří chodí v pyše, může ponížiti.

KAPITOLA V.

Balthasar král pje při božech a nádobí chrámu Jeruzalémského, všé ruku, a na pise na stěně. — To písmo řka a vykládá Daniel. — Král Balthasar též nosí název jest, a Darius na království došel.

1. Balthasar král¹ učinil hody veliké tisíc šlechticům svým: a jedenkaždý pil podle věku svého.²

2. I rozkázal, již jsa opilý, aby přinesli nádoby zlaté a stříbrné, kteréž byl odneal Nabuchodonosor, otec jeho, z chrámu, jež býval v Jeruzalémě, aby pili z nich král, a šlechticové jeho, a ženy jeho i ženiny.

3. Tehdy přineseno jest nádobí zlaté i stříbrné, kteréž byl odneal z chrámu, jež byl v Jeruzalémě: a pili z nich král a šlechticové jeho, ženy i ženiny jeho.

4. Pili víno, a chvátili bohy své zlaté a stříbrné, měděné, železné a dřevěné i kamenné.

5. V touz hodinu ukázali se prstové jeho ruky člověka píšicho naproti svěcu na svrchu stěny síně královské: a král hleděl na články ruky píšic.

6. Hleděl trář králova změnila se, a myšlení jeho zkormucovala jej: a spojení ledví jeho oslabovalo se, a kolena jeho vespek se srážela.

7. I zkrilkrál král silně, aby přivedli mudrce, Chaldejské, a hadače. A promluvil král řekl mudrcům babilýnským: Kdožkoli přičte písmo toto, a výklad jeho mi sjeví, šarlatem odn bude, a zlatý řetěz mítí bude na hrdle, a třetím bude v království mém.

8. Tehdy všedše všickni mudrci královští, nemohli ani písmo čísti, ani výkladu jeho oznamiti králi.

9. Protož král Balthasar velmi se zkormoutil. a obličej jeho se změnil: ano i šlechticové jeho rmoutili se.

10. Tedy královna³ pro tu věc, kteréž se přihodila králi, a šlechticům jeho, do domu hodů vešla: a promluvívali řeka: Králi na věky živ bude: nechtť by nekormoutil myšlení tvé, ani tvář tvé proměňuj se.

11. Jest muž jeden v království tvém, kterýž ducha bohů svatých má v sobě: a za dnů otce tvého umění, a moudrost nalezny jsou v něm: neb i král Nabuchodonosor, otec tvůj, kuřeztem mudrců, zaklínačů, Chaldejských, a hadačů ustanovil jej, otec, pravím, tvůj, ó králi:

12. proto že duch hojnější, a opatrnost, a rozumnost, a vykládání snův, a zjevení tajných věcí, i rozvázní věci svázných nalezny jsou při něm, to jest při Danielovi: jemuž král jméno dal Balthasar: protož nyní Daniel buď zavolan, a výklad vypraví.

13. Tedy uveden jest Daniel před krále. K němuž promluvil

KAPITOLA V.

¹ t. j. syn Evliherodasův, vank Nabuchodonosorův, poslední král Babilýnských.

² t. j. byl poslední den království jeho (528 před K.). Po dvě akoro léta seřven jsa vojakem Cytrovým, smělšé a rouhavě alaví body, jako by mu šlápeš nebespůš nehrosilo.

³ t. j. buď matka králova, Nitokris die Herodota nazvaná, a moudrosti vůbec prelatá; nebo: bába králova.

⁴ t. j. se sná, kde ženy sváště bodovaly.

⁵ t. j. hieš dobrými skutky učiněná prve besprávi poněkud napraví a tak se před tou tobe za hříchy své hrosící pokntou zachránil. (Viz příklad Nisritvských. Jonáš 3.)

král řekl: Ty-li jsi Daniel, z synův zajetí judakého, kteréhož přivedl otec můj král z Judasta?

14. Slyšel jsem o tobě, že ducha bohů máš: a že umění i rozumnosti i moudrosti hojnější nalezena jest v tobě.

15. A nyní vešli jsou přede mne vzrbení v moudrosti mudrci, aby písmo toto čtli, a výklad jeho oznámili mi: i nemohli jsou smyslu řeči té vypověděti.

16. Já pak uslyšel o tobě, že můžeš zatmělé věci vykládati a svázané rozvázati: protož nyní, můžeš-li písmo to čísti, a výklad jeho mi oznámiti, šarlatem odin budeš, a zlatý řetěz na hrdle svém budeš mít, a třetím kužetem v království mém budeš.

17. Načež odpověděl Daniel, řekl před králem: Darové trojí tobě budeš, a dary domu tvého jinému dej: a však písmo čísti budu tobě, králi, a výklad jeho ukáži tobě.

18. Ó králi, Báh nejvyšší dal Nabuchodonosorovi, otci tvému, království a velebnost, slávu i čest.

19. A pro velebnost, kterouž byl dal jemu, všickni lidé, pokolení a jazykové třásli a báli se před ním: kterékoli chtěl, zabíjel: a které chtěl, bil: a které chtěl, povyšoval: a které chtěl, ponižoval.

20. Když se pak pozdvihlo srdce jeho, a duch jeho zatvrdil se k přse, asazen jest se stolice království svého, a sláva jeho odjata jest:

21. a z rybní lidakých vyvržen byl: ale i srdce jeho z xřivaty položeno jest, a s divokými oley bylo bydení jeho: seno také jako vůl jidal, a rosou nebeskou tálo jeho smááno bylo, dokudž nepoznal, že pascuje Nejvyšší nad královstvím lidakým: a že kohožkoli chutí bude, ustanoví nad ním.

22. Ty také, synu jeho, Baltasar, nepončil jsi srdce svého, věda to všecko:

23. ale proti Panovníku nebeskému pozdvihl jsi se: a nádoby domu jej přinesena jsou před tebe: a ty, i slechticové tvoji, a ženy tvé, i ženy tvé, pili jste víno z nich: bohy také stříbrné, a zlaté, a měděné, zelené, a dřevěné, i kamenné, kteříž nevidí, aniž slyší, aniž číjí, chválii jsi: Boha pak, kterýž má dech tvůj v ruce své, i všechny cesty tvé, neoslavoval jsi.

24. Protož od něho poslán jest článek ruky, kterýž napasala to, což napasálo jest.

25. A toto jest písmo, kteréž naznamenáno jest: Mane, Thekel, Fares.

26. A tento jest výklad řeči: Mane: Stecl Báh království tvé, a dokonal je.*

27. Thekel: Zvržen jsi na váze a nalezen jsi méně mající.†

28. Fares: Rozděleno jest království tvé‡ a dáno jest Mědkým a Perakým.

29. Tehdy z rozkazu krále obložen jest Daniel v šarlat, a

* Jinak: Švil, při životu zachoval.

† J. Báh určil, že konec mítí mají i království i šivoty tvé před činem.

‡ J. uvítal na přímé váze spravedlnosti své činy tvoje, a našel u tebe málo spravedlnosti, a mnoho nepravosti, pychy, nestřídnosti a j.

§ J. odjato tobě a veškerému rodu tvému. Viděti to máto se považovati na obraz posledního soudu Božího nad každým člověkem: neboť takžá Báh seče veškeré činy každého; na přímé váze spravedlnosti své uváží všechny okolnosti jeho, dary a milosti každému zváží odměnu, i přičetlosti k dobrému a j. a oddělí, odloží veškeré líché vřimuly, jímž člověk zřusta přestoupení své vymlouvati uváží. Když by nám tento přímý účet, tato spravedlivá váha, ten neodvolatelný úsudek vždy byl na očích!

řetěz zlatý dán jest na hrdlo jeho: a prohlášeno jest o něm, že má moc třetí v království jeho.

30. Též nosí zabit jest Baltasar, král chaldejský.

31. A Darius Médaký* nastoupil na království, maje dvě a šedesáté let.

KAPITOLA VI.

Daniel porýžen jest nad úředníky králově. — Ti jej chládeč obklovali, že se modlí k Bohu svému; načež Daniel svému jest do jámy loževé ale s pomocí Boží bez ohony zachován. — Darius háče klaniti se pravému Bohu.

1. Líbilo se Dariovi, a ustanovil nad královstvím úředníky sto a dvacet, aby byli po všem království jeho.

2. A nad nimi knížata tři, z nichž Daniel jeden byl: aby úředníci tám vydávali počet, a král nemá obtížení.

3. Tedy Daniel převyšoval všechna ta knížata a úředníky: nebo duch Boží hojnější byl v něm.

4. Na to myslili král ustanoviti jej nade vším královstvím: protož knížata a úředníci hledali přičiny, aby něco našli proti Danielovi a strany krále: ale žádná přičiny ani podezření nemohli najíti, proto že věrný byl, a žádná viny ani podezření nenalezalo se při něm.

5. Protož řekli muži ti: Nenalezneme proti Danielovi to-mu žádná přičiny, leč snad v zákoně Boha jeho.

6. Tehdy knížata a úředníci listivě ponavrhli králi, a takto mluvili jemu: Darie králi, na věky buď živ:

7. Uradila se všechna knížata království tvého, vrchní správcové, a úředníci, starostové, a soudcové, aby rozkaz královský vyšel a vyřčení: Všeliký, kdož by prošl za některou věc kteréhokoli boha anebo člověka až do třiceti dnův, kromě tebe, králi! aby uvřzen byl do jámy loževé.

8. Nyní tedy, králi, potvď vypovědi a napiš rozkaz: aby nebylo proměněno, což ustanoveno jest od Médakých a Perakých, aniž komu lze bylo přestoupiti to!†

9. Tedy král Darius vydal to vyřčení i ustanovil.

10. O tom když se Daniel dověděl, totiž že jest ustanoveno to právo, všel do domu svého: a maje otevřená okna v večeráde svém proti Jerusalemu po třikráte za den klekal na kolena své, a modlival se, a chválii Boha svého, jakož i před tím činíti obyčej měl.

11. Tedy ti muži snažijící střebouce, našlii Daniele, an se modlí a prosí Boha svého.

12. A přistoupivše mluvili králi o rozkazu: Králi, zdaliž jsi neustanovil, aby každý člověk, kterýž by prošl některého z bohův anebo z lidí, až do třiceti dnův, kromě tebe, králi, uvřzen byl do jámy loževé? K nimž odpověděl král, řekl: Praváť jest řeč podle ustanovení Médakých a Perakých, jehož přestupovati nesluší.

13. Tedy odpovídajíce řekli před králem: Daniel, z synův zajetí judakého, nedbal na právo tvé, a na výpověd, kterou jsi ustanovil: ale po třikráte za den modlívá se modlitbou svou.

14. To slovo když uslyšel král, velmi se zarmoutil: a za

* J. die řeckých spisovatelé Cyzares toho jména druhý, ujece Cýřtv, kterýžto buď s ním, anebo jménem jeho Babylona vybojoval. Rozděleno pak jest království babylonské tak, že Darius vřal Babylón a Cýřtv Asýřii, až pak po smrti újové celé připadlo Cýřtv.

KAPITOLA VI.

† J. aby jej u krále v podezření přivedli, a tak odstranili.

‡ J. aby ten rozkaz podle neproměnitelného práva médkého a perakého semohli odvolati býti.

Daniela položil srdce, aby vysvobodil jej, a až do západu slunce maloval, ho vyprostili.

15. Ale muži ti zrozuměvě králi, řekl jemu: Váš králi, že jest právo u Médských a Perakých, aby nířadného nařizení, kteréž by ustanovil král, nebylo lze změnití.

16. Tehdy král přikázal, a přivedli Daniele, a uvrhli jej do jámy lvové. I řekl král Danielovi: Báh tvůj, kteréhož vždycky ctíš, on vysvobodí tebe.

17. I přinesen jest kámen jeden, a položen nad ústa jámy: ježto král zapčetl prstenem svým a prstenem šlechticů svých, aby se něco nestalo proti Danielovi.

18. I odešel král do domu svého, a spal nevečteřev, a pokrmové nejsou přineseni před něho, nadto i spaní odstoupilo od něho.

19. Tedy král hned na úsvítě vstáv, s chvátáním šel k jámě lvové:

20. a přiblíživ se k jámě, hlasem žalostným zavolal na Daniele, a promluvil k němu: Danieli, služebník Boha živého, Báh tvůj, kterémuž ty sloužíš vždycky, mohli-li pak ty vysvoboditi od lvů?

21. I odpověděl Daniel králi, řekl: Králi, na věky buď živ: 22. Báh můj poslal anděla svého, a zavřel ústa tvá, a neuklidil mi: nebo před ním spravedlnost nalezena jest při mně: však ani před tebou, králi, hříchu jsem nečinil.

23. Tedy král velmi se z toho radoval, a rozkázal Daniele vytknouti z jámy: i vtažen jest Daniel z jámy, a žádého úrazu není nalezeno na něm, nebo věřil Bohu svému.

24. I přivedeni jsou rozkazem královským muži ti, kteříž byli obžalováni Daniele: a uvrženi jsou do jámy lvové, oni i synové, i ženy jejich: a nedopadli dna jámy, ani již je uchopili lvové, a všechny kosti jejich zřeteli.

25. Tedy Darius král napsal všeměním lidem, pokolením a jazykům, kteříž bydlili po vši zemi: Pokoj buď vám rozmnožen!

26. Óde mne ustanoven jest rozkaz, aby ve všem panství a království mém [všickni] třáslí se, a báli před Bohem Danielovým. Neb on jest Báh živý, a věčný na věky: a království jeho nebude rozptýleno, ani panování jeho až na věky.

27. On jest vysvoboditel, a spasitel, dñe znamenání, a divy na nebi i na zemi: kterýžto vysvobodil Daniele z jámy lvové.

28. Daniel pak trval až do království Daria, a království Cýra perakého.

KAPITOLA VII.

Fotobesutvím štvora šelma ukázáno Danielovi štvoro mocnářství: chaldejská, peraká, řecká a římská. — Povstání a přeměna Antikrista, soudný den a království Syna žilová, a věčné panování jeho.

1. Léta prvního¹ Balthasara, krále babylonského,² viděl Daniel sen, vidění pak hlavy jeho na loži jeho: a vypisuje ten sen, v krátkou řeč jej pojal; a krátce se ho dotýkaje, řekl:

2. Viděl jsem u vidění svém v noci, a aj čtyři větrové nebeští bojovali na moři velikém.³

KAPITOLA VII.

¹ Léta 555 před Kristem.

² Srov. 5. l. pozn. (Kapitola 7. a 8. náleží díle časů před 5. a 6.)

³ t. j. bouřil moře. Moře znamená svět; bouřkami se rozumí války, a z nich pocházejí změny v královstvích světa, a nichž prorok nyní vřívá štvoro popisovatí hodí.

3. A čtyři šelmy veliké vystupovaly z moře, rozdílné od sebe.⁴

4. První byla jako lvice, a měla křídla orličí:⁵ hleděl jsem, až vytrhána byla křídla její,⁶ a pozvítěna jest od země, a na nohách jako člověk stála, a srdce lidáké dáno jest jí.⁷

5. A aj šelma jiná, podobna medvědu, a stála na straně:⁸ a tři řady byly v ústech jejích, a v zubích jejích; a tak mluvili k ní: Vstaň, jez mnoho masa!⁹

6. Potom jsem viděl, a aj jiná jako pard,¹⁰ a měla křídla jako pták čtyry na sobě, a čtyry hlavy byly na šelmě,¹¹ a moc dána jest jí.¹²

7. Potom viděl jsem u vidění nočním, a aj šelma čtvrtá strašlivá, a divná, i silná přilís, zuby železné měla veliké, a zřívaje, a roztrhávaje a ostatky nohama svýma potrajuje:¹³ nepodobna pak byla jiným šelmám, kteréž jsem viděl před ní, a měla rohů deset.¹⁴

8. Pozoroval jsem těch rohův a aj roh jiný malický vyrostl z prostředku jich: a tři i rohů prvňach vtrženi jsou od tráfi jeho: a aj oči, jako oči člověčí byly na tom rohu, a ústa, mluvící veliké věci.¹⁵

9. Hleděl jsem na to, až postaveni byli trůnové¹⁶ a starý dñs posadil se: rouchu jeho jako snih bílé, a vlasové hlavy jeho jako vlna čistá: trůn jeho plamenové ohně: kola tohoto bořící ohně.¹⁷

10. Řeka ohnivá, a prudek vycházeja od tráfi jeho: tisícové tisíců sloužili jemu, a deset tisíců sto tisíc stáli před ním: soud zasedl, a knihy otevřij jsou.

11. Díval jsem se pro hlas řečí velikých, kteréž ten roh mluvil: a viděl jsem, že zabita byla šelma, a zabyvalo tělo její, a dáno bylo k spálení ohni:

12. jiných také šelem moc odjata byla, a časové života ustanoveni byli jim, až do času a času.

13. Tedy viděl jsem u vidění nočním: a aj s oblaky nebe-

⁴ Šelma znamená zde moc svátoků; čtyry šelmy jsou štvoro velikých Mm starého světa.

⁵ t. j. Hně chaldejská, vříváť za králování Nabuchodonosora; připodobnje se lvici pro svou silu a krutoť; křídla orličí přídávaly se jí pro šerost a vyojebek.

⁶ t. j. až ochabla, když ku konci králování Nabuchodonosora mnozí a knižky jeho si statky země přivlastnili.

⁷ t. j. stala se mírnější, lidštější; nebo: sesnala slabost svou, jsou přeměna Cýrem.

⁸ t. j. Hně peraká po dobytí Babylona Cýrem založena: medvěda jí připodobnje, poněvadž ten není tak škodný jako lev; naráží snad též na původ Peršanů jako národa poborného, středního a vřivého; „po straně lva“, dñ, postarší Peršané Chaldejským po bohu povzrali.

⁹ Že vříváť z tñ Mm založena: Chaldejská, Médská a Peraká.

¹⁰ t. j. Báh ptočtí, ze Cýru i mnohá jiná národy si podrobil.

¹¹ Vběs se rozumí na Maedonako-Řeckou Mm Alexandrova; pardu jí připodobnje pro bystrot, úděrná a šerost, spolu pak i škodnost a krutoť, kteréž se jak u vřivců tak u vojska Maedonakého našly, a si za krátkou dobu dosti let celý tehdejší okres země podrobil.

¹² Vříváť se na štvry vřivce, kteří si po smrti Alexandrovi vyojované země rozdělili.

¹³ t. j. dopatřím Božím se to stalo, že Alexander se tak zmohl.

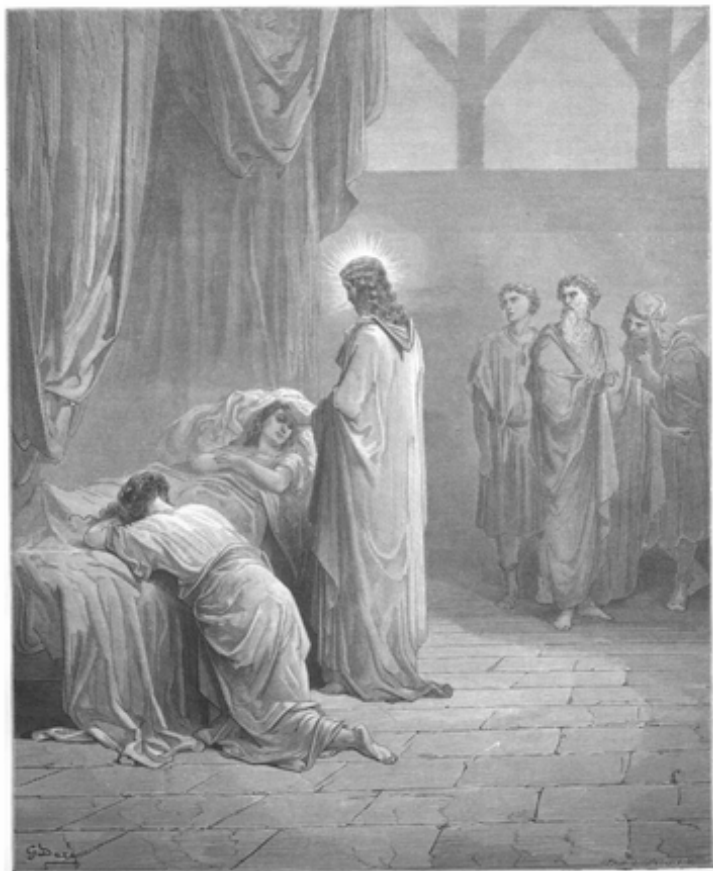
¹⁴ Rozumí se vběs Hně římská, jež byla časem svým hrůzou všech národů, podřívňobná svými zákony a ústavami, silná a mocná svými vojsky, národ za národem pobíjeje, a nebo těšnými plasy utlačuje.

¹⁵ t. j. velmi mnohých a mocných panovníků.

¹⁶ Dñ sv. osud se tím vřivnějším Antikristem, který přilísá dñ před posledním soudem: ten bude nejvíce slabý a nepatrný, pak se náhle vřívá, a bude jednk znamenitý svou moudrostí a ostrovtivostí, ale i ošemetný a vřivý klamnými sliby svými, ať i za boha vydávati se bude.

¹⁷ t. j. povzdáří i vříváť s Bohem jeho osudí souditi bedou.

¹⁸ t. j. tím se vyojrasují vlastnosti Boha co soudce: stñm vřivost, moudrost a volebnost: skřívobí bílosti sláva a svatost; plameným trůnem spravedlivá přímlost; koly pak jeho vřivýpřímlost.

VZKRISENÍ DCERY JAIROVY.

skými přicházel jako syn člověka, a přišel až k starému dnův: a před oblíbeným jeho postavil jej.

14. I dal mu moc a čest i království: a všickni lidé, pokolení, i jazykové sloužiti budou jemu: panství jeho, kteréž bude věčné, kteréž nebude odjato: a království jeho, kteréž nebude zrušeno.

15. I zbrozil se duch můj: já Daniel uklkl jsem se těch věcí, a vidění hlavy mé zkormoutila mne.

16. Přistoupil jsem k jednomu z přístojících, a pravdy hledal jsem od něho o všech těchto věcech. Kterýž pověděl mi vyklád řečí a naučil mne:

17. Tyto čtyry šelmy veliké jsou čtvero království, kteráž postvanou na zemi.

18. Přijmou pak království svatý Boha nejvyššího: a obdrží království až na věky, i na věky věkův.

19. Potom chtěl jsem plně se naučiti o šelmě čtvrté, kteráž byla velmi nepodobna všem, a hrozna příliš: zubové a pazurové její byl šelest: ašfála, a potírala, a ostatek nohama svýma poslapávala:

20. a o desíti rozích, kteréž měla na hlavě: a o jiněmž kteréž byl vyrostl, před nímž padli tři rohové: a o rohu tomto, kterýž měl oči, a ústa mluvící veliké věci, a byl větší nežli jiní.

21. Viděl jsem, a aj roh ten činil válku proti svatým a přemáhal je.

22. až přišel starý dnův, a dal soud svatým Nejvyššího, a čas přitěl, a obdrželi království svatý.

23. A takto řekl: Šelma čtvrtá, království čtvrté bude na zemi, kteréž větší bude nade všechna království, a sířve všecu zemi, a poslapá, a potře jí.

24. Kohž pak deset toho království deset králů bude: a jiný postvane po nich, a on mocnější bude nad první, a tudy králo paníží:

25. a řeči proti Nejvyššímu mluvíti bude, a svatě Nejvyššího potře: a domnívati se bude, že může změnití časý a práva,¹⁰ a vydání budou v ruku jeho, až do času, a časů a polovice času.¹¹

26. A soud sedne, aby odjata byla moc, a potírna, a vyhlazena až do konce.

27. Království pak a panství i velikost království, kteráž jest podo všim nebem, budíž dána lidu svatých Nejvyššího: jehož království jest království věčné, a všickni králové jemu sloužiti, a jeho poslouchati budou.

28. Až potud konec řeči. Já Daniel mnoho myšlenkami svými rmutoil jsem se, a tráť má promínila se na mně: ale slovo to v srdci svém zachoval jsem.

KAPITOLA VIII.

Podoben škepes a hodná skazky se Danielovi dvě království: parské a feke-mecetenské; jak a toho podob — čtvero království menších věber, a — Antioch Epifanes, trýsmatil lidě izraelského svítěl. — To vše sedli prorokovi vykládl.

1. Léta třetého králování Balthasara krále¹ ukázalo se mi vidění. Já Daniel po tom, co jsem byl viděl na počátku,²

¹⁰ t. j. protiví se všemu posavadnímu řádu, svítěl přikázáním Božím, a ustanovením jeho: převrátl, a nebo zhublí všeliké svatě obyčje: ružení časem, svíceni neděle, a svátků a pod. Tak Antiochus Epifanes brojil proti vůli šidovské, tak Muhamed a jiní proti církvi křesťanské a tím projevili, že jsou obrasy a předchádci Antikristovým.

¹¹ t. j. na rok a dva roky a půl: i sv. Jan (Zjev. 12, 6.) praví, že se „lesná“ (děruv) utěse před posledním usťavatelem na pouť na 1290 dní, což dšlá sd pšl štvrta roku Josef Flavinus vypravuje, že Antioch tñt léta a osm měsíců usťavoval Jeruzalem. Jak obyčjele má sv. provok sejdna odšlout na švítel.

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. léta 563. př. Kr.

² t. j. po vidění čtyř šelem, kteréž um bylo zjevno na počátku králování Balthasara. (Kap. 7. a 8. patřl dle doby před 6. a 6.)

2. viděl jsem u vidění svém, když jsem byl na hradě Susa, kterýž jest v krajině Elam: viděl jsem pak u vidění, že bych byl na bráně Ulaí.³

3. I pozdvihla očí svých, viděl jsem: a aj škepec jeden stál před loží, maje rohy vysoké a jeden vyšší než druhý, a rostonci vzhůru.⁴ Potom

4. viděl jsem škepec toho, an zmítal rohami proti západu, a proti pñnici, a proti poledni.⁵ a štáná z šelem nemohla jemu odolati, aniž se vysvoboditi z ruky jeho: i činil podle vůle své a velikým učiněn jest.

5. A já pozoroval jsem: a aj kozel přicházel od západu na tráť vši země a nedotýkal se země:⁶ ten pak kozel měl roh znamenitý mezi očima svýma.⁷

6. A přišel až k tomu škepci rohatému, kteréhož jsem byl viděl štého před branou, i bžtel k němu v prudkosti síly své.

7. A když se přiblížil k škepci, rozstíl se naň, a udeřil škepec: a potřel dva rohy jeho, a nemohl škepec odolati jemu: a poraziv ho na zem poslapal jej, a štáný nemohl vysvoboditi škepec z ruky jeho.

8. Kozel pak ten učiněn jest velikým velmi: a když byl vzrostl, zlomil se roh veliký, a vzešli čtyři rohové pod ním⁸ na čtýry strany nebes.

9. Z jednoho pak z těch svých roh jeden malický, a učiněn jest velikým proti poledni, a proti východu a proti síle.⁹

10. A pozdvíl se až k síle nebeaké:¹⁰ a svrhl [některý] z síly, i z hvězd, a poslapal je.

11. Až k kaňžeti síly¹¹ zdvíhl se, a odjal od něho ustavičnou obět,¹² a svrhl místo posvěcení jeho.¹³

12. Síla pak dána jest jemu proti ustavičné oběti pro hřichy:¹⁴ a povržena bude pravda na zemi, a učiní,¹⁵ a šťastně se mu povede.

13. I slyšel jsem jednoho ze svatých, an mluvil: a řekl jeden svatý druhému, nevim, kterému mluvícímu: Dokudž [trvatí má] to vidění, a ustavičné oběti [zastavení], a hřich zpřestění, kteréž se stalo, a svatyně a síla [dokud] poslapána bude?

³ t. j. krajina Elam mřvala na starodávě doby své svřídění krále: hlavni město Susa leželo u řeky Ulaí (Enlolo); možno, že i brána některá tak byla. Dle hebr.: „řeky Ulaí“.

⁴ t. j. království mšdnáké a parské, z nichž druhé časem nad první se vzmohlo a vrostlo.

⁵ t. j. Cýrus a jeho nástupcové zdojvřali mnoho krajln a království k těm stranám svřta ležících.

⁶ t. Alexander Velký, an s nevřalovnou rychlostí výboje své konal, tak že se tažen jeho takřkař letu pšřřm podobal.

⁷ t. j. s močí svou i velikou opatrností spojil.

⁸ t. j. štvero království a šle Antiochovy: Macedonie, Egypt, Syrie a štědlí Asie.

⁹ t. j. proti Egyptu a Babylonu, a proti síle št okrase semá, t. proti seml iudšák. Rozumí se tu Antiochus Epifanes; malický, posvřřdí byl mladší syn Antiocha Velkého, a nebo u porovrání s Alexandrem; že pak ve své krutosti a pšle mlřoval smřřiti vše, co svatého bylo, jest obrázem Antikrista. (Srov. 7, 26. pos.)

¹⁰ št k vojkou neobeknou, k nebl, k hvězdám, k nímž se pšřpodobňje lid Boží izraelský, a svřřřtí svatých jeho a správcové její. (Srov. o tom 2. Machab. kap. 6—7.)

¹¹ t. j. Bohu, pravěm králi lidu svřřho.

¹² t. j. zakázní obřřtvarš Bohu každého dne ráno a večer boránka, předpodošřřhojše ustavičně obřř Nového zákona.

¹³ t. j. znenetí chrám jeho, postavřř tam modlu pohanskou Jovise Olympekého, která pak tam byla po 6 let. (1. Mach. 4.)

¹⁴ t. j. pro hřichy, i léta, i kaňžeti šidovských, kteří obřřti zasodňali, a nejmu modloňnlabě, sřřřř št u nejohavřřřímž mrakostem pohanským se vřřřli. (Či o tom 2. Machab. 4.)

¹⁵ t. j. co chce; budoucím časem mlřvi, sázejte zrakem od blízkého času do dalekého, od obrasu předpodošřřhojše [Antiocha] k vřřř předpodošřřně [Antikristu].

14. I řekl jsem: Až do večera a jitra, dnů dvou tisíc tří set: a očistěna bude svatyně.¹⁴

15. Stalo se pak: když jsem viděl já Daniel vidění, a hledal jsem vyrozumění: ať stála před obličejem mým jako tvářnost muže.

16. I alyšel jsem hlas muže mezi Ulaj:¹⁵ i volal a řekl: Gabrieli učiň, ať tento vyrozumí tomu vidění.

17. I přišel, a stál vedle, kdež jsem já stál: a když přišel, [já] zhroutil se, padl jsem na tráť svou; i řekl ke mně: Rozuměj, synu člověka, že v času konce vyplně se toto vidění.¹⁶

18. A když mluvil ke mně, padl jsem tvář na zemi: i dotekli se mne a postavil mne na místo mém

19. A řekl mi: Já ukáži tobě, kdež věci budou v nejspoledejších čas zlořečen:¹⁷ nebo čas má konec svůj.¹⁸

20. Skopec, kteréhož jai viděl, a má roby, král měděký jest a perský.

21. Kozel pak, král řecký jest, a roh velký, kterýž byl mezi očima jeho, [znamena, že] on jest král první.

22. Že pak, když se zlomil roh ten, postavili čtyři místo něho: čtyři králové z národů jeho postanou, ale ne v síle jeho.

23. A po království jejich, když vzrostou nepravosti,¹⁹ povstane král nestydatý tvář, a rozumějící propovídkám.

24. A vzmůže se síla jeho, ale ne jeho sílou: a více, než uvěřiti lze, všechno hubiti bude, a šťastně se mu povede, a učiní. A pobije mocné i lid svatých

25. podle vůle své, a zdá se lest v ruce jeho:²⁰ a srdce své povzne, a v hojnosti všech věcí zbijí mnohé: a proti kněžstvi knízať povstane, a bez ruky počíná.²¹

26. A vidění to večer a ráno, kteréž jest pověděno, pravé jest: protož ty znamenej²² vidění to, nebo po dnech mnohých bude.

27. A já Daniel zemřel jsem, a stonal jsem po dni: a když jsem povstal, konal jsem dílo královské, a byl jsem předěšen nad tím viděním, a nebyl. kdo by [mi je] vyložil.²³

KAPITOLA IX.

Daniel vronoc Boha prosí za vyzrobení lády; — anděl mu sjevíje nejen to, nýbrž i vykypení lády přitím, smrti, a novou slávuou Kristova, a potrestání lády larselského na to, že svého vykypitela zavřít a samrti.

1. Léta prvního¹ Daria, syna Asvérova, z semene měděkého, kterýž panoval nad královstvím chaldejským:

¹⁴ t. j. přirovnám se střídáním večerů a dnů 6 let (měsíčních), 6 měsíců a 26 dní; od r. 143. řeckého počtu až 149, kdešto umřel ukrutník Antiochus. (Sv. Jeronym.)

¹⁵ t. j. a řoky Ulaj. (Vis 2. pozna.) Můžeme tím volajícím rozumějíti někdejšího Michaela archanděla.

¹⁶ Sny: Sny ukrutníkovou postane spousta. (12.) Konec času však znamená konec světa, z čehož patrně, že Antiochem viděno to jen z šťastky se vyplnilo, úplně pak že se stane teprv na konci věků. (12.) (Srov. 1. Mach. 4, 52.) Bůh ukotvánil lidu svého před 830 lety před povědí, aby věřiti jeho, ať jim postřížení budou, nesoufali, nýbrž státně uvěřili.

¹⁷ t. j. jaké trásty Bůh na lid dopnati.

¹⁸ t. j. doba, kdy se to stane, již určena jest. Dio hebr.: „k času uradenému (dalším) konoc“; t. k konci věků v vidění se vztahuje.

¹⁹ Hebr.: Když dokonají, dovrší náboženství t. v lidu jidáckém zlost svou. (1. Mach. 1, 12)

²⁰ Antioch nepravdivě a lstně došel na trůn.

²¹ t. j. neposledy pak ne hádkou rukou, ale ranou zrádčí od Boha potřin bude: to se stalo Epiřanovi, jenž stákon a ohavoua nemocí na své vzal. (2. Mach. 9.)

²² t. j. zavřít, a započít, a zahrovoj pro budoucí věky; neboť lást se vyplnil, byť sebo posledně bylo.

²³ Tuto by die doby náležely kap. 6. a 6.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. po dobytí Babylona Dáriem a Cýrem r. 537 před K. (Srov. 5, 1. pozn.)

2. léta prvního králování jeho, já Daniel porozuměl jsem v knihách počtu let, o němž se stala řeč Hospodínova k Jeremiášovi proroku, že se dokoná zpuštění Jerusálema za sedmdesát let.²

3. A obrátil jsem tráť svou k Pánu Bohu svému, modle se, a pokorně prose v postech, v šíni, a v popeli.

4. I modlil jsem se Hospodinu Bohu svému a vyznávaje řekl jsem: Prosim, Pane Bože veliký a hrozný, ostřihající smlouvy, a miloordenství milujícím tebe a ostřihajícím přikazání tvých.

5. Zhréštili jsme, nepravost jsme činili, bezbožnost jsme páchali, a odstoupili jsme: a uchytili jsme se od přikazání tvých, a soudí.

6. Neposlouchali jsme služebníků tvých proků, kteříž mluvil ve jménu tvém králům našim, knížatům našim, otcům našim, i všemu lidu země.

7. Tobě Pane spravedlné: nám pak zahanbení tvář, jakož jest dnes mužům judským, a obyvatelům jerusalemským, a všemu larseli, těm, kteříž blízko jsou, i těm, kteříž daleko ve všech zemích, do nichž jai je vyvrhl pro nepravosti jejich, jimž hřešili proti tobě.

8. Hospodine, nám zahanbení tvář, králům našim, knížatům našim a otcům našim, kteříž zhréštili!

9. Ale tobě, Pánu Bohu našemu, miloordenství a slitovaní, že jsme odstoupili od tebe:

10. a neuposlechli jsme hlasu Hospodina Boha našeho, abychom chodili v zákoně jeho, ježž dal nám skrze služebníky své proroky.

11. A všickni larselští přestoupili zákon tvůj, a uchytili se, aby neslyšeli hlasu tvého: i vyložo jest na nás zlořečenství, a prokletí, kteréž napsáno jest v knize Mojžíše, služebníka Božho, neboť jsme jemu zhréštili.³

12. I vyplnil řeci své, kteréž mluvil proti nám, a proti knížatům našim, kteříž nás soudili, že uvede na nás zlé veliké, jakéhož nikdy nebylo pode vším nebem, jakož se stalo v Jerusalemě.

13. Jakož psáno jest v zákoně Mojžíšově, všechno to zlé přišlo na nás: a neprosili jsme tvář tvé, Hospodine Bože náš, abychom se byli navrátili od nepravosti svých, a panedivili byli pravdy tvé.

14. I bůdli Hospodin nad zlobou⁴ a přivedl ji na nás: spravedlivý jest Hospodin Bůh náš ve všech skutcích svých, kteréž učinil: neboť jsme neuposlechli hlasu jeho.

15. A nyní, Pane Bože náš, kterýž jai vyvedl lid svůj ze země egyptské rukou silnou, a zpušobil jai sobě jméno, jako dne tohoto: hřešili jsme, nepravost jsme činili.

16. Pane, proti vši spravedlnosti tvé: odvrát se, prosím, hněv tvůj, a přehliovť nás od města tvého Jerusálema, a od hory svaté tvé. Nebo pro hříchy naše, a pro nepravosti otců našich Jerusalema a lid tvůj v pohánění jest, a všech vládo náš.

17. Nyní tedy vyslyš, Bože náš, modlitbu služebníka svého. A prosby jeho: a ukáž tvář svou nad svatyni svou, kteráž pusta jest, pro sebo samého.

18. Naklůň, Bože můj, ucha svého a slyš: otevři oči své, a viz zpuštění naše, i místo, nad nímž zvýváno jest jméno tvé: neboť ne pro spravedlnosti naše prostráme prosby před tvář tvou, ale pro miloordenství tvá mnohá.

² t. j. že se počes 70 let, ježž byl Jeremiáš předpověděl (29, 10.) ku konci býti.

³ 2. Mojš. 26, 16. a d. 5. Mojš. 97, 14. a d.

⁴ t. j. podiv byl potrestati nás, a uvěsti na nás zlé, jimž nám byl hrozi.

19. Vyslyš, Pane, ukroť se, Pane: pozoruj a utiň: neproděvej pro sebe samého, Bože můj: neboť jméno tvé vzýváno jest nad městem i nad lidem tvým.

20. A když jsem ještě mluvil, a modlil se, a vyznával hříchy své, i hříchy lidu svého izraelského, a prostíral prosby své před obličejem Boha svého za horu svatou Boha svého:

21. Ještě jsem já mluvil na modlitbě, aj muž Gabriel, kteréhož jsem byl viděl u vidění na počátku,⁸ rychle letě dotekl se mne v čas oběti večerní.⁹

22. A utěl mne, a mluvil ke mně, a řekl: Danieli, nyní jsem vysel, abych tě naučil, a abys rozuměl.⁷

23. Od počátku proseb tvých vyšla jest řeč: a já jsem přišel, abych ti oznámil, neboť žádost¹⁰ jsi: protož ty pozoruj řeč má, a rozuměj vidění tomu.¹⁰

24. Sedmdesáté téhodnův ukračevo jest nad lidem tvým a nad městem svatým tvým, aby se skonalo přestoupení, a konec vzal hřích, a shlazena byla nepravost, a přivedena byla spravedlnost věčná, a aby se naplnilo vidění, i prorocství, a pomazání byl Svátý svatých.

25. Věz tedy a pozoruj: Od vyjití řeči, aby zase vzdělán byl Jerusálem, až do Krista vědový, téhodná sedm a téhodná šedesát dva budou: a zase vzdělána bude ulice a zdi v úzkosti časův.

26. A po téhodných šedesáti dva zabit bude Kristus: a nebude lid jeho, kterýž ho zapře. A msto i svatyni rozmeze lid s věvodou, kterýž přijde: a konec jeho pohubení, a po konci bude ulouzen zpuštěn.

27. Utvrdí pak smlouvu mnohým jedním téhodnem, a v polovici téhodné přestane obět a obětování: a bude v chrámě ohavnost zpuštění: a až do skonání a konce trvatí bude zpuštění.¹¹

⁸ t. j. u vidění v předcházející kap. 8. vypravěvaném.

⁹ t. j. tou dobou, když se oběť v chrámě Jerusáleměm vešel konávala, dotekl se ho, jako živá, kdo k někomu promluvil slova.

¹⁰ t. j. abych ti dal svědko správo o tom, čeho si al Boha žádáš.

¹¹ t. j. určení od Boha, že se sjevoze Jerusáleměm zsalíbeno a vyzváno města a chrám vyplniti má.

¹² t. j. já pak poslán jsem, abych ti dále vypravěl, co po nich následovati bude, a tak ti úplně otevřel mysli proroctví Jerusálemě, po něvrdá i anachá šádsá vědělí tajemství Boží; a to Bohu já mlý.

¹³ Věz tedy, že oeroboseni lidu tvého se sajejí babyloněského jest jen obraz vykopšení jeho a poddanosti hříchu. Neboť...

¹⁴ 26—27. Údaje serovnět nejsem doba, kdy se salositi se lidova doostá má, nyběti i hlavní události vykopšení toho, a co město Jerusálem, a chrám, i národ šidovský posthá. Předně tedy praví, že 70 téhodnův ukračevo jest, t. 70 téhodnův rodných, 70krát 7 = 490 let určeno jest lidu tvému proiti do vykopšení lidova od hříbe, do přití, veřejného vystoupení Measálova a založení království jeho, království spravedlnosti věčné. — Dále (26) určuje dobu, od které láta tu počítati se mají: „Od vyjití řeči, aby zase vzdělán byl Jerusálem.“ Tim se míni rozkas perakého krále Artaxerxa Dlouhorukého, v 30. r. vlády jeho, když Nebemáše odesal do Judaka a povoleno, aby Jerusálem opět co město vzdělán a opevněn byl (3. Eadr. 2, 1. adst.), neboť Oyras byl toliko dovolen dít Židům do vlásti se navrátili, a chrám vyzavěti (1. Ead. 1, 8.); mezi oběma událostmi pak uběhlo 116 let. — Potom určenoých 490 let rozvazuje na tři doby: 1. téhodná rodných 7 = 49 let, kděsto Jerusálem vzdělán bude, „v dávnější době“, a vřetěhých nástávků od sosedních národův; a skutečně Židé stavie kradby takmě jednou rukou se bránili, a druhou pracovali. (2. Ead. 4, 17.) 2. Téhodná rodných 62 = 434 let, kděsto se lidu brzo dobe, brzo ale dafilo; 3. Jedem ryden rodní, posledních sedm let, kděsto zsalíben Vykupitel věčný povstane, smlouva svra Nového zákona a mnohým utvrdí nejnas, a smrti svoji; neboť od svého lidu zavřen, a ukračevo zabit bude. (26 a 27.) U prostřed tobo téhodné rodného, tedy po 3 1/2 roku přestane obět, [smrti Kristovoa posbly starosákonní oběti platonosti věč]; lid, kterýž zaprel svého Measáte, nebude jeho lidem jeho. Konec pak di, že město i a chrám serovnět bude, a navždy zpuštěn, což se stalo Finxykvi vědcom Titam, a trvá podase. Ohledem udání sv. Lak 3, 1., když se die opravy letopočtu přidají k létám Páse tři léta, vyjde po-

KAPITOLA X.

19. v rocei modlitě a tubím postu zhanje se Danielovi vidění neobět, a sjevoze se mu, jak strážní andělové Hle peraká, a fuchá, a sávoze izraelského ustáji v prospech svřevněst svřev.

1. Léta třetého¹ Oyra, krále perského, zjevno bylo slovo Danielovi, příjmím Balthasarovi, a slovo pravé, a síla veliká:² i porozuměl řeči: nebo rozumu potřebí jest u vidění.

2. V těch dnech já Daniel kvřil jsem za čas tří téhodnů: 3. chleba žádoucho jsem nejdi a maso a vino nevoelo jest v ústa má, ale ani masti jsem se nemazal, dokud že se nevyplnili dnové tří téhodnů.

4. Dne pak dvacátého čtvrtého měsíce pravoho byl jsem podle řeči veliké, jenž jest Tigris.

5. I pozvil jsem očí svřev, a viděl jsem: a aj muž jeden oděný v roucho lněné, a bedra jeho přepásaná byla zlatem ryzím:

6. a tělo jeho jako chrysolit a tvář jeho jako tvářnost bleuku, a oči jeho jako lampa hořící: a ramena jeho, a což dolů jest až do nohou, jako tvářnost mědi rozpalené: a hlas řeči jeho jako hlas množství.

7. Viděl jsem pak já Daniel sám vidění to; muž pak, kteříž byli se mnou, neviděli ho: ale hrůza přílišná připada na ně, i utekli jsou do skryše.

8. Já pak zřetav sám, viděl jsem vidění to veliké: a nezůstalo ve mně síly, ale i tvářnost má změnila se na mně, a uchřál jsem, aniž jsem měl co síly.

9. I slyšel jsem hlas řeči jeho: a uslyšev ležel jsem přestřáeno na tváři své a obličej můj přilnul k zemi.

10. A aj ruka dotkla se mne, a pozdvihla mne na kolena má a na články rukou mých,

11. i řekl ke mně: Danieli, muži šádsiti, porozuměj slovům, kteráž já mluvím k tobě, a stáj na místě svém; nebo nyní přelasa jsem k tobě. A když mi ta řeč pověděl, stál jsem třesa se.

12. I řekl ke mně: Neboj se, Danieli; neboť od prvního dne, jakž jsi přilnul srdce své, abys porozuměl, tak že jsi se tryznil před Bohem svým, vyzváána jsou slova tvá: a já přišel jsem pro řeči tvé.

13. Kniže pak království perakého odporovalo mi po jeden- ucectma dnův:³ a aj Michael jeden z kněží předních přišel mi ku pomoci, a já zřetav jsem tam u krále perakého.

čes 70 téhodnův rodných nebo 70krát 7 = 490 let takto: Rok 20. království Artaxerxa jest pro vyzváni města Říma 299 a před narozením Krista 450; rok 15. císařství Tiberia jest pro vyzváni města Říma 782, mezi oběma tedy let 483, nebo 7 a 62 = 69 téhodnův rodných; tato léta doahají po naroz. Kr. do roku 28, ku kterémuž rodu se die opravy letopočtu 3 přilnal, jest úplných 31 let, doba věku Pána, když se od Jana pokřtili dal, v započátku 31. roce věku svřev. (Luk. 3, 23.) Po sledni, 70. roční tyden vypadne na to, co v 26. a v 27. sv. promok di: „Po téhodnůch 7 a 62 = 69 sábit bude Kristus; utvrdí pak smlouva s mnohým jedním týdnem; v polovici téhodné přestane obět a obětování.“ Co dále praví: „Město i svatyni rozmeze lid“, a „bude v chrámě ohavnost zpuštění...“ vyzvánoe jas Kristus a sv. Matkois 24, 15—26, a potvrzují jich vyřevnoe mého Jerusálemě; spůsobení jeho a rozptření národa šidovského po vakeré smrti povra, a na konci vlády Židů, nazvavie brozo bohorádní svra, obráti se k Spasiteli svřev.

KAPITOLA X.

¹ Bud 548, bud 545 před Kristem. (8r. 5, 1. posz.)

² t. j. sjevozi pravdivé a dálejší

³ t. j. anděl strážný království perakého. Z toho patrne 1. Je jako jednotliví lidé mají své anděly strážné řádu národního, tak celé země a národové mají svřevnoe své anděly strážné řádu výšního, jest „křačovost“ jmenujeme; 2. se vzození títo čísnové, jakkoliv vyššio jest jsou rozumem, co do pomřnosí své pobovati o blaho svřev svřevněst možno se v ná-

14. Přísle jsem pak, abych tě vyudil, co přijítí má lidu tvému v posledních dnech, nebo jestě to viděn na dny.⁴

15. A když ke mně mluvil takovými slovy, sklopil jsem tvář svou k zemi, a mluvil jsem.

16. A ať jako podobá syna člověka dotkla se rtův mých: a otevřev ústa svá mluvil jsem, a řekl jsem tomu, kterýž stál naproti mně: Pane můj u vidění tvém rozvázání jsou kloubové mojí, a nic ve mně nezdálo se slyš.

17. A kterak bude moci služebník Pána mého mluvit s Pánem svým? poněvadž nic ve mně nepozůstalo síly, ale i dech můj ustává.

18. Teď opět dotklo se mne jako vidění člověka, a posilnilo mne,

19. a řekl: neboj se, muži žádosti: pokoj tobě: posilň se, a buď mocný. A když mluvil se mnou, posilnil jsem se a řekl jsem: Mluv, Pane můj, neboť já mne posilnil.

20. I řekl: Vš-!-i, proč jsem přišel k tobě? A nyní se navrátím, abych bojoval proti knížeti perákému: když jsem já vycházel, ukázal se kníže řecký přicházej.

21. Ale však oznámím tobě, co zapsáno jest v paměť pravdy: a není žádného pomocníka mého ve všech těchto věcech, kromě Michaela, knížete vašeho.⁷

KAPITOLA XI.

Anděl svátého Daniela přiběhl lidu pod čtyřmi králi perákými, — rozhoře krále sýrských a egyptských, svátých, a všák — pohobeni sami jedák Antiochem.

1. Já s' pak od prvního léta Daria makedého stál jsem, a aby se posilnil, a zmocnil.

2. A nyní pravdu oznámím tobě. Hle jestě tři králové státi budou v zemi peráké, a čtvrtý s' zbohatne bohatstvím velkým nade všechny: a když se zmocní bohatstvím svým, popudí všech proti království řeckému.⁴

3. Ale povstane král silný, a panovati bude panstvím mnohým, a učiní, což by se jemu líbilo.⁵

4. A když státi bude, potřívno bude království jeho, a rozděleno bude na čtyry větry nebecké; avšak ne potomkům jeho, aniž podle mocnosti jeho, kterozž byl on panoval: nebo roztrháno bude království jeho také mezi cizí, kromě těchto.⁶

5. A posilní se král polední: a [jeden] z knížat jeho s' zmocní se nad něho a panovati bude mocně: nebo veliké bude panování jeho.

hledu svým mnohých líbiti jedni od druhých, dokazdve nepoznájí střejné vše Boží: a když pak se jim ta zjeví, tak jí občouti a jednomyšlně plnit se snáš. Jedinou jest jim všemuh sílou nejvyšší jich stvořitelova vše: k té vždy přimo hledí, nikdy nezdádjce, žeho dočká neše. (Sv. Řehoř.)

t. j. mnohě prodli se, jestě to dlouho trvati bude, než se to vidění vyplní.

t. j. anděl strážný semě řecké. Smysl prostý jest, že řízením Božím království peráké Řekům připadne; něže 11, 2. a d.

t. j. v knize oseté čí rady Boží: co se neomylně a jistě naplní.

t. j. vašeho anděla strážce; Michael, nejprvní z knížat nebeckých (18), byl andělem strážným lidu vyvoleného, a jest nyní sv. církve. (Zjev. 19, 7.)

KAPITOLA XII.

1. Mluví dále Gabriel k Danielovi.

2. j. o to, nebo: u něho, jsem pomáhal.

3. j. Xerxes, čtvrtý po Cýrově.

4. j. se vši svou mocí proti národu f. bojovati bude.

5. Alexander t. f. Veliký; vše se mu ve válkách šťastně podaří.

6. j. mimo čtyry větší království povstanou z Hle jeho i mnohé menší.

7. král egyptský, Ptolomeus Lagr

8. Alexandra Vel., t. Seleukus Nikator.

9. A po skonání let smluví se: a dcera krále poledního přijde k králi půlnocnímu, aby učinila přátelství, a neobdrží síly ramena, aniž státi bude s'ímě její: a ale vydána bude ona, i ti, kteříž jí přivleli, mládenci její i ti, kteříž posilňovali jí ty rasy.

7. A státi bude z kmene kořenů jejich štípení: a přátelství se vojakem, a vejde do krajiny krále půlnocního: a zle jich užívati bude, i obdrží je.

8. Nad to i bohy jejich, a rytiny, nádobí také drabá stříbrná i zlatá, v zajetí poveze do Egypta: ont svítějí proti králi půlnocnímu.¹²

9. A vejde do království král polední, a navrátí se opět do země své.

10. Synové pak jeho¹³ popudí se, a shromáždí množství vojak velkých: a přijde [jeden] pospíchaje, a rozvodňuje se,¹⁴ a navrátí, a popudí se, a vezme boj s' mocí jeho.

11. A vsa rozdrážděn král polední vytáhne, a bojovati bude proti králi půlnocnímu, a připraví množství přílišné, a dáno bude množství to v ruku jeho.¹⁵

12. A zjímá množství, a povýší se srdce jeho, a porazí mnoho tisícův, ale nezmocní se.

13. Nebo se obrátí král půlnocní, a připraví množství mnohem větší než prve: a na konci časův a let, přijde pospíchaje s' vojakem velkým a se zbožím přílišným.¹⁶

14. A v těch časech mnozi povstanou proti králi polednímu: synové také přestupníky lidu tvého pozdvihnou se, aby naplnili vidění, a padnou.¹⁷

15. I přitáhne král půlnocní, a snosť násyp, a dobude měst neohrazených: a ramena polední neostojí, a povstanou výborní jeho k odolání, a nebudě síly;

16. A přitáhna na něho, nežli podle líbosti své, a nebudě, kdo by se postavil proti tvé jeho: a státi bude v zemi slavně¹⁸ a zkažena bude docela rukou jeho.

17. A položí tvář svou, aby přišel k držení všeho království jeho,¹⁹ a upříme věci činiti bude s' ním: a dceru [nejkrasší z] žen dá jemu, aby vyvrátil je: ale ona nebudě státi [k vůli jeho], aniž jeho bude.²⁰

⁴ Učiní smlouvu, spřítí se manželstvím, totiž králové, egyptský a sýrský.

⁵ Bylť Berenika, dcera Ptolomea Filadelfa, vědana za Antiocha Thea, krále sýrského, a však nepodržela dlouho moce a vládnosti své, byvl od Laodiky, první manželky Antiochovy, i sysem svým zavržena.

⁶ t. j. Jeden z příbuzných jejich; Ptolomeus Evergetos, syn Filadelfův, vlastní bratr Berenikín.

⁷ Ptolomeus vládně dobýl Sýrii, dal Laodiku odpraviti, a sebrav mnoho peněz, a pokládá po celé země, vše do Egypta odvésti, mezi jistým i sochy bohův, drubův od Kanbyna odnesen: za to j' dal lid Evergetos — Dobrodějem nazvat.

⁸ t. král půlnocní.

⁹ t. j. jako povodně zaplaví vojakem svým všecko, kudy potáhne, dobývá měst, a přitáhá mořských. Byl to Antiochus t. f. Veliký.

¹⁰ Rozumí se Ptolomeus Filopator, syn Evergetův; donosce jas od svých dvořanův, konosce vojaka k boji vedl, a přemobil Antiocha, ale nerozhodněl moce své, mohl království sýrské dobýti; zvěř milovnik jas pobodil a rozskoč, ubodil s Antiochem raději o pokoj, a do Egypta se vrátil. (12)

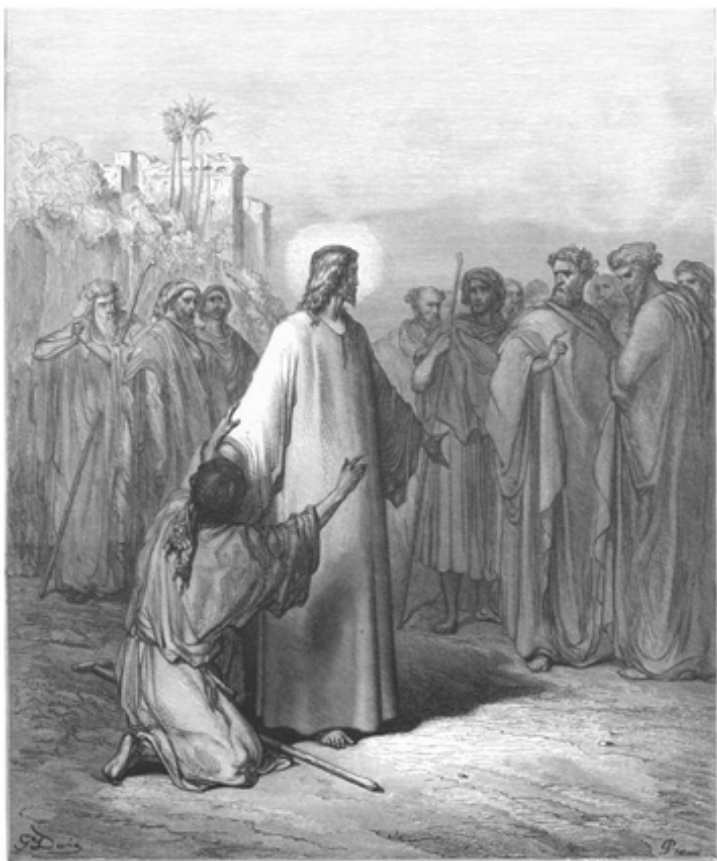
¹¹ Po 13 letech tak učinil Antioch, sebrav náramně vojsko svátě v Mědněku a Babyloně.

¹² Židé tudíž mírně vidějí Egyptské podání, zespokojeni jencem, hledí si nepolepiti; odpadavše od Egyptánů vzdali místo Antiochovi, který pak s nimi co sajkrují zakládal. Tak přišli přerokování svou sami k vyplnění prorocosti o strážcích, jim předpověděných. (Viz 8, 28.)

¹³ 15—16. t. j. Antioch se opět vzápne, přepadne Egypt, kterýž návalu jeho neodolá, pak dobude měst Judakých, a pobuří celou zemi.

¹⁴ t. j. král egyptského.

¹⁵ t. j. ani ona k jeho straně státi, ani království jeho bude. Aby se Antioch království egyptského zmocnil, mimo šáli i té chytrosti

PAN JEZIS UZDRAVUJE NĚMHO DABLEM POSEDLĚHO.

18. I obrátí tvář svou k ostrovům¹⁸ a dobude mnohých: a učiní, aby přestalo kníže pohanění svého: to pohanění jeho obrátí se naň.

19. I obrátí tvář svou ku panství země své, a klesne a padne, a nebude nalezén.¹⁹

20. I povstane na místě jeho [člověk] nejchatrnější, a ozloby královské nehoďný: a po nemnohých dnech potříná bude, ne v přchlosti, ani v boji.²⁰

21. I stane na místo jeho potupný, a nebude mu dána čest královská:²¹ a přijde tajně, a obdrží království listivé.

22. A ramena bojujícího²² vybojuvají budou od tváří jeho, a potříná budou: nadto i vědce smlouvy.²²

23. A po přátelství s ním učiní lesť: a vstoupí, a přemůže s malým lidem.

24. A do hojných a bohatých měst vejde: a činití bude, těžoh nežiníli otcové jeho, aniž otcové otčův jeho: loupeže, a kořisti, i zboží jejich rozptýlí, a proti nejpevnějším městům vymýšletí bude lsi: a to až do času.

25. I vzdobí se síla jeho, a srdce jeho proti králi polednímu s vojskem velikým, a král polední popuzen bude k boji s mnohými pomocníky, a silnými příliší: ale neocotjí, protože vymýlí proti němu lsi.

26. A ti, kteří jídali s ním chléb, potrou jej, a vojsko jeho potlačeno bude: a zbití padnou přemnozí.

27. Oboudou také králů srdce bude, aby zle činili, a za jedním stolem lež mluviti budou, a neprospejí: nebo ještě konec na jiný čas.²⁷

28. I navrátí se [král severní] do země své se zbožím mnohým: a srdce jeho bude proti zákonu svatému; a učiní,²⁸ a navrátí se do země své.

29. V uložení čas navrátí se, a přijde na poleďne: ale nebude pravma podobně to poslední.

poněli, šel dal mladému Ptoleomevi Epifanesovi dceru svou Kleopatru za manželku, chtěj jej skrze ni přelstíti a odstraniti. Ale Kleopatra manželův svého byla věrnější, nežli otec a k vyvedení obojího těkala níjak nepřipadá.

¹⁸ t. j. k západním zemím vůbec, ku kterým se po moři plaviti musí; [proto se ostrovy nazývají v hebrejštině jazyky]: tu se však sešel s Římany, kteříž byli na každou vyzáhleli se moe. Když mu přikázovali, aby vybojované země navrátil, odpověděli hrdě, aby se oni v jeho zdatlosti nemíchali, jako se on semíchá v jejich. Tim rozhorlen poslal proti němu Scipiona vědce a moorný vojskem, od něhož na Magnesie takového porážku utrpěl, že 46.000 mužů posbyv octra a sívetem utokl. V ústř na to zasvěřeno slouženo mu mimo navrótení země až po horstvo Taurus slotiti 15.000 křivan [talantů]; pře 30 milionů slatých r. m.).

¹⁹ t. j. chtě oloupiť jeho chrám, by od Římanův slouženo pokutu zaplatil, od lidí zabít jest

²⁰ t. j. Seleukus Filopator, po dvanáctiletém panování jsa otráven [jak se mluví od Heliodora. Její byl prve k oloupení chráma do Jeruzaléma poslal. (3. Machab. 3, 4.)

²¹ Byl Antiochus Epifanes [střevlý, znamenatý], jejíž pak z potupy nazýváli Epifanes, t. j. pošetilec, ubáliec, jenž naneštěle království zrádně pokus, vybrá Demetriovi, synu Seleukova.

²² t. j. Egypt s pomocnými vojsky.

²³ t. j. král egyptský Filomator, kterýž s Epifanesem v smlouvu vešel, jsa syn sestry jeho Kleopatry, a jeho poručenec.

²⁴ t. j. obdržel se kladě co 25—26. předpověděno. — Antioch pod zámlkou poručení nad hrotemem svým Ptoleomev Filomator-rem táhl s vojskem proti němu, a nejen sílou svou, nýbrž i s pomocí zrádných vojvod Filomatorových přemohl jej a Pelusis tak, že sám dalšim pobiti a pláseň přitřel všelik. Tim, a še se stavěl, jako by co strýje královí, nikoliv co nepříteli přišel, abe sejlive zřídou pronavrou Egyptských dvořenán zmoocil se měst. Přítelství s takového jednání oboj králů potěš se mohlo býti státi; jedon ukřádal proti druhému lesť, aš Římané tomu konec učinili, Antiocha velmi potupný.

²⁵ t. j. mnohého sílho. (1. Mach. 1, 30. atd.)

30. A přijdu proti němu třídíli, a Římané:³⁰ a pobit bude, a navrátí se, a hnuvati se bude proti zákonu svatému, a učiní: a navrátí se. a mysliti bude proti těm, kteříž opustili zákon svatý.³⁰

31. A ramena z něho stanou,³¹ a poskrvni svatyně asly, a odejmuo ustavičnou obět, a postaví ohavnost v zpuštění.³¹

32. A bezbožní k zákonu listivé stavěti se budou: lid pak, kterýž zná Boha svého, obdrží, a učiní.³²

33. A učení v lidu budou učiti mnohé:³³ a padnou mečem, a plamenem, a v zajetí, a v loupeži za mnoho dnův.

34. A když padnou, pozdvížení budou pomocí malčkou: a přijdij se k nim mnozí listivé.

35. A z učení padnou, aby přehánění, a čistění, a zblížení byli až do času uloženího: neboť ještě jiný čas bude.

36. I bude činití král podle vůle své, a pozdvíhne se, a postaví se pyšně proti všelikému bohu: a proti Bohu bohů mluviti bude veliké³⁶ věci, a šťastně se mu povede, až se dokoná hnáv, nebo se stalo uložení.³⁶

37. A boha otců svých nebude dbáti: a bude v žádostech žen, ani na kterého z bohů dbáti bude: nebo proti všemu povstane.

38. Boha pak Maozim³⁷ na místě svém cítiti bude: a boha, kteréhož neznali otcové jeho, cítiti bude zlatem, a stříbrem, a kamením drabým i větší drabým.

39. I bude činití, aby ohradil Maozim s bohem cizím,³⁹ jejíž poznal, a rozmož sílu, a dá jim moc nad mnohými, a zemi jim uodělí darmo.³⁹

40. A v času uloženího bojovati bude proti němu král polední, a jako bouře přijde proti němu král půlnocní, s vozy a s jezdcí, a s velikým množstvím loď, a přitáhne do země a potře a projde je.⁴⁰

41. A vejde do země slavné, a mnohé [krajin] padnou: tyto pak samy budou zprostěny z ruky jeho: Edom, Moab a počátek⁴¹ synův Ammonových.

42. I pole ruku svou na země: a země egyptská neujde [jemu].

43. A panovati bude nad poklady zlata a stříbra, i nade všemi věcmi drabými egyptskými: Lybií také a mouřeniskou země projde.

44. A pověst zarmoutí ho od východa a od půlnoci:⁴⁴ a přijde s množstvím velikým, aby potěl, a zblil mnohé.

³⁰ t. j. lidi egyptské či macedonské a poslanecem Popilem Lucensem (168. př. Kr.) přišelé kárající, aby Antioch vojsky odcháti z Egypta.

³¹ Či o tom 2. Mach. 4, 7. atd.

³² t. j. vojska od něho postavena budou. (1. Mach. 1, 33—38.)

³³ t. j. modla na to zpuštění či poskrvni svatě místo, svatyní chráma. (2. Mach. 6, 1. 2.)

³⁴ t. j. zvířeti a zmučeti si povede; jlnak: udří čest a plnití bude vůli Boží.

³⁵ t. j. aby v náboženství pravém setrval. I slovem učiti i příkladem. porvstavěno je budou.

³⁶ či roshave.

³⁷ t. j. již ustaveno, slouženo, dokavde to trápení lidí trvati má.

³⁸ t. j. boha síly [římského, die Roma = síla?] Joviše kapioláského, jenž Římané vítězství přičítali.

³⁹ t. j. své pavnosti [svě síly], aby tím bohem se jich smocnil.

⁴⁰ t. j. etnicím toho boha, zvířák odpadlým Židům; ty ustanovili vladáři krajín, a dal jim stáky pobírých a vybohatěných.

⁴¹ Půlná anděl vypravující kráči hlavní výsledky válek Antiocho- vých, zvířák ohledem na zemi starou, a národ Židovský. Celého toho pro- roctví nejlepší výhledem jsou knihy Machabejské.

⁴² t. j. přední, hlavní část země.

⁴³ t. j. nalyšev, še král perský a armenický proti němu povstali.

45. A rozbiže stan svätý Apadno mezi mořem,⁴³ na hoře slavné a svaté: a přijde a k vrchu jeffmu, a žádný nebude pomáhati jemu.⁴⁴

KAPITOLA XII.

Anděl řekl Daniele předpověděním vyvolavení lidu Božeho, počteže jej o soude postavením, že Báh odmítní dobrých, potrástí slych, a že i on k ryvoleným počten bude.

1. Toho pak času povstane Michael, kníže veliké, kterýž stojí za syny lidu tvého: i přijde čas, jakýž nebyl od té doby, co národové býti počali, až do tohoto času. A v ten čas spasen bude lid tvůj, kdožkoli nalezou bude zapsán v knize.¹

2. A mnozí z těch, kteříž spí v prachu země, proctí; jedni k života věčnému, a druzí ku pohanění, aby je viděli zdýcky.

3. Ale kteříž učení budou, stkví se budou jako blesk oblohy: a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky.

4. Ty pak, Danieli, zavři řeči, a zapečet knihu, až do času určitého: mnozí ji projdou, a mnohonásobně bude umění.²

5. I viděl jsem já Daniel a aj jako jiní dva stáli: jeden z této strany na břehu řeky a druhý z druhé strany břehu řeky.

6. I řekl jsem muž, kterýž byl oblečen v roucho lněné, kterýž stál nad vodou řeky: I když bude konec těchto divných věcí?

7. I slyšel jsem muže, kterýž byl oblečen v roucho lněné, kterýž stál nad vodou řeky, když zdvihl pravici, i levici svou k nebi, a přišel skrze živého na věky: že do času, a časův, a polovice času.³ A když se dokoná rozptýlení ruky lidu svätého, splní se všechny věci ty.

8. A já slyšel, ale nerozuměl jsem. I řekl jsem: Pane můj, co bude potom?

9. I řekl: Jdi, Danieli, nebo zavřeny jsou, a zapečetěny řeči, až do uloženího času.

10. Vyšetřeni budou, a zblíbeni budou, a jako oheň zkušeni budou mnozí: a bezbožné činní budou bezbožní, aniž porozumí všickni bezbožní, ale učeni budou rozumní.

11. A od času, když odjata bude oběť ustavičná, a postavena bude ohavnost v zpusťání, dnů tisíc dvě sté a devadesáté.⁴

⁴³ t. j. mořem Sítodozemním a Mrtvým, či v Judstvu rozbiže stan svätý královský, Apadno nazvaný.

⁴⁴ t. j. žádný ho neochrání trestu uručeného. Antioch chtěl oloupiť církvi Elymájský, však puzpěť byv zaháněn shynal bídnost na cestě. (1. Mach. 6.; 2. Mach. 9.)

KAPITOLA XII.

¹ t. j. v knize života: každokoli Báh vyvolodí, a zachováti uložil. Když byl anděl vypravil stávkání lidu Božeho, jeť mu od Antiocha nastávalo, též jej předpověděním vyvolavení jeho. Duchem pak opravdově proocým zaláta líned (2) do doby nepolodánějšého obecného s mrtvých vstání, a následující na to blaženosti věky. (3. sv. Jan 5, 28 29.) Patrnost k toho, že prorocí kap. 11, až doslovně se rozumí o strastech, jeť Židů za poslední doby před příchtem Mesiášovým utrpení měli, nicméně i obrasem jest strasti, jeť Báh na vyvolené své, věčící v církvi, doposeti na konec času, věku tohoto, a tak jest bezbožný král Antiochus obrasem předpodobnějším Antikrista, die výkladu svätých otcův a katolických učitelův všeob.

² t. j. rozumění, vykládání té knihy; jinak: „možná dobrá naučení až s ní vezmou.“

³ t. j. na rok a dva roky a půl roku, 3½ roku v. 7, 26. pozn.

⁴ t. j. okolo půl čtvrti roku: rozumí se poslední prosododovní dírkve, srušení veliké bobolásky, sviaté oběti máe sv., a postavení modly Antikristovy. Po třikrát ohavnost zpusťání věsti sv. prorok: za

12. Blahoolavený, kterýž dočeká, a přijde až ke duům tisící třem stům třicetí pěti.⁵

13. Ty pak jdi k určenému: a odpočineš, a státi budeš v louh svém do skonání dnův.⁷

Až posud čteme Daniele v hebrejských knihách. Ostatek, co následuje až do konce knihy, a vydání Theodociova přeloženo jest.⁸

KAPITOLA XIII.

Dva soudcové náležebni nestřasené štálosti k Sesanné ruzněnici jsouce, — přepadli jí v kospeli: když jim po vůli nebyla, obžalovali jí křivě, jako by byla s jiným mládečcem zloobila. — Když pak ona k namrcení vedena byla, Daniel jí osvobodil, a se sdáni soudcův: líbiv jest, ukázal: našel tito od lidu sabbiti jsou.

1. I byl muž, přebývající v Babyloně, a jméno jeho Joakim: ¹ 2. a pojal manželku jménem Susannu, ² dceru Helkiášovu, krásnou velmi, a bojíci se Boha:

3. nebo roditelové její, jsouce spravedliví, vynčili dceru svou podle zákona Mojžíšova.

4. Byl pak Joakim bohatý velmi a měl stěpnici blízko domu svého: a scházvali se k němu Židé, protože vzácnější byl nade všechny jiné.

5. I ustanoveni jsou z lidu starcové dva soudci v tom roce: o nichž mluvil jest Pán: ³ Že vyšla nepravost z Babylonu od starších soudců, kteříž zdáli se spravovati lid.

6. Ti často chodřvali do domu Joakimova, a přicházeli k nim všickni, kteříž měli soudy.

7. Když pak lid vracoval se o poleдни, vcházela Susanna, a procházela se v stěpnici svého.

8. I vidali jí starci ti na každý den vcházeti, a procházeti se: a zapálili se žádosť k ní:

9. a převrátili smysl svätý, a schýlili oči své, aby neviděli nebe, ani rozpomenuli se na soudy spravedlivé.⁴

10. Byli tedy oba raneční milostí k ní, aniž oznámili sobě vespek bolesti své:

11. nebo se stydělí oznámiti sobě žádosť své, chtěje ležeti a ní:

12. i šetřili na každý den pilněji, aby jí viděli. A řekl jeden k druhému:

13. Pojdme domů, nebo hodina oběda jest. A vyšedše odešli od sebe.

Antiocha (11. 31.); za Tita (9. 17.) a tuto za doby poslední, aby tím více důležitost prorocího toho okamžik a je hluboce v myslí a srdce lidáké všípli.

¹ t. j. po zabynuti Antikrista bude až do druhého příchti Mesiášova ještě pokojových 46 dnů, popřítých těm, kteříž je přetřijí. k oddechu a k pokání: mají-li se však dati rozumně přitrosení, nebo léta, nebo delší doby, to věčná moudrost tajemnou rozkouká nastříti rádiá.

² Dolo: tobě cili nebo mistu. t. k smrti všem obecné, která i tebe postihne, než se to vše stane.

³ t. j. svjm časem vřáskem s mrtvých, a dojedn blaženosti die míry sálah svých. Tot jest příchtem, se očeká se svých vyvolených Báh o věčné blaženosti jejich užítí rádiá

⁴ Poznámek sv. Jeronym.

KAPITOLA XIII.

¹ Uděl se přiběh ten na podáku sjetí babylonského, sa Daniel ješř mladý byl. Tehdáž Židů v Babyloně hrdloce, svobody poněkud požíval, a starší se svého národa na své soudce měli.

² t. j. hlilam neroliko pro krásu, sřbíri i pro čistotu srdce, lísto tak rekovaný příklad dála.

³ t. j. takového druhu, takové povahy a mravů, jako řekl Pán. (Jer. 29, 21—23.)

⁴ t. j. se jest na nebi spravedlivý soudce, kterýž skoumá srdce, i ledví člověka, a jej die toho soudí. Tak všedě zaslepuje člověka, že nie nebdá ani Božských, ani lidských zákonnů!

14. A vrátíme se zase sešli se v jedno: a zeptává se vespolek na přčinu, vyznal žádost svou: a tehdy společně uolžili čas, kdy by jí mohli nalésti samu.

15. I stalo se, když vyšetřili dne příhodného, že vedla jedinou jako večera, a před věčerkám, se dvěma samými děvečkama, a chtěla se umyti v štěpnici: nebo bylo horko:

16. a nebylo žádného tam kromě dvou starců skrytých, a patřících na ni.

17. Řekla tedy děvečkám: Přineste mi oleje, a mydla a dvěře štěpnice zavřete, ať se umyjí.

18. I učinily, jakož byla přikázala: a zavřely dvěře u štěpnice, a vyšly skrze zadní dvěře, aby přinesly, což byla poručila: a nevěděly, že by starci vnitř byli skryti.

19. A když vyšly děvečky, vstali ti dva starci, a přiběhli k ní a řekli:

20. Až dvěře u štěpnice zavřeny jsou, a žádný nás nevidí, a my v žádosti tvé jsme: pročť přivol nám, a lež s námi. 21. Pakli nebudeš chtít, povíme proti tobě svědectví, že byl s tebou mláděnc, a že jsi pro tu přčinu vypustila děvečky od sebe.

22. I vzdychla Susanna, a řekla: Úzkosti jsou mi se všech stran: nebo učiním-li to, smrtí mi jest: pakli neučiním, neujdu rukou vašich.*

23. Avšak lépe mi jest bez skutku upadnouti v ruce vaše, než hřešiti před obličejem Páně.

24. I zřkřikla hlasem velikým Susanna: a zřkřikli i starci proti ní.

25. I běžel jeden ke dveřím štěpnice, a otevřel.

26. Tedy když uslyšeli křik v štěpnici aluzebnici domu, vskočili zadními dveřmi, aby viděli, co by to bylo.

27. A když starci mluvili, zastyděli se služebnici náramně, nebo nikdy nebyla pravena o Susanně řeč taková. I stal se den zjetřejší.

28. A když přišel lid k mužů jejím Joakimovi, přišli i ti dva starci plní nepravého myšlení proti Susanně, aby zabili ji.

29. I řekli před lidem: Pošlete k Susanně, dceri Hechiásově, ženě Joakimově. A i hned poslali.

30. I přišla s rodiči, a s syny, i se všemi příbuznými svými.

31. Byla pak Susanna rozkošná přilí, a pěkne tvář.

32. Tedy ti neslechetníci rozkázali, aby byla odkryta, [neb byla přikryta], aby aspoň tak nasýtili se krásy její.

33. Plakali tedy [přátelé] její, a všickni, kteří jí znali.

34. Povstává pak dva starci u prostřed lidu, položili ruce své na hlavu její.*

35. Kterážto plačič zhlédla k nebi: nebo mělo srdce její doufání v Pána.

36. I řekli starci: Když jsme se procházeli po štěpnicí sami, vešla tam tato se dvěma děvečkama: a zavřevši dvěře u štěpnice, vypustila děvečky od sebe.

37. I přišel k ní mláděnc, kterýž se byl ukryl, a ležel s ní.

38. My pak byvše v koutě štěpnice, vidouce tu nepravost, běželi jsme k nim, a viděli jsme, ani spolu obcují.

39. A jeho zjatek nemohli jsme popadnouti, proto, že silnější nás byl, a otevřev dvěře vyskočil:

* t. j. tělesná, zákonem určená; a byt bych té ušla, jistě upadnu hříchem v smrt duše.

* t. j. i tak na smrt, ať nevinna, odsouzena budu.

* t. j. aby se jí stal závoj nebo rouška s tvář, [v tamních krajích poctivé panny a ženy navyvádnějí větvojně leč pod závojem], aby jeho bylo, že ona jest, a žádná jiná.

* Kdo tužil někoho na smrt káral, přišel povraždil vzhledal, ruku svou na hlavu oblažovaného kladl. (8 Mojš. 24, 14.)

40. tuto pak chytivše, tázali jsme se, kdo by byl ten mláděnc, ale nechtěla nám oznámiti: též vstá svědkové jsme. 41. Uvěřilo jim množství, jakožto starci a soudcím lidu, i odsoudili ji na smrt.

42. I zvolala hlasem velikým Susanna a řekla: Bože věčný, kterýž jsi skrytých věcí poznavatel, kterýž znáš všechny věci prve, než se stanou:

43. ty víš, že krivě svědectví vydali proti mně: a s jím umírám, nic toho neučinívá, což tito zlostně složili proti mně.

44. I vyslyšel Pán hlas její.

45. A když vedena byla na smrt, vzbudil Pán Duchu svatého* pacholka mládého, jehož jméno Daniel: 14

46. i zvolal hlasem velikým: Čist jsem já od krve této. 14

47. I obrátiv se veskeren lid k němu, řekl: Jaká jest tato řeč, kterouž jsi ty promluvil?

48. Kterýž stoji u prostřed nich, řekl: Tak-li pošetili jste, synové israelští, že nerozsoudíte, aazí, což pravého jest, poznašve, odsoudili jste dceru israelskou?

49. Navrátíte se k soudu, nebo krivě svědectví mluvili tyto proti ní.

50. Tedy vrátil se lid s chvátáním, a řekli jemu starci: 14 Pojd a posad se u prostřed nás, a zřevstuj nám: poněvadž tě dal Bžh čest starosti.

51. I řekl k nim Daniel: Odděte je, jednoho od druhého opodál, a rozsoudím je.

52. Když tedy rozděleni byli jeden od druhého, povolav jednoho z nich, řekl jemu: Zastaralý vo dnech zřích, nyní přilíh hříchové tvoji, kteréž jsi prve páchal;

53. soudě soudy nepravé, nevinně utiskaje, a propuzěje vinné, ježto Pán dí: Nevinného a spravedlivého nezabiješ. (II. Mojš. 23, 7.)

54. Nyní tedy viděl-li jsi ji, pověz, pod kterým stromem jsi je viděl s sebou mluvíc. 12 Kterýž řekl: Pod lentíškem.

55. I řekl Daniel: Právě jsi selhal na hlavu svou; 14 neboť aj anděl Boží vezma odsouzení od něho. 14 přetne tě v pály.

56. A odstraniv toho, rozkázal přijíti druhému a řekl jemu: Pméne chanaanekské, a ne judské, 14 krása podvedla tě, a žádost převrátila srdce tvé:

57. tak jste činivali dcerám israelským, a ony bojce se mluvivaly s vámi: ale dcera judská nestrpěla nepravosti vaší.

58. Protož nyní pověz mi, pod kterým stromem postihl jsi je mluvíc s sebou. Kterýž řekl: Pod avídnou.

59. I řekl jemu Daniel: Právě jsi selhal, i ty na hlavu svou: nebo ceterá anděl Páně, meč maje, aby tě přetal 17 v pály a zabil vás.

60. Tehdy zřkřiklo veskeru shromáždění hlasem velikým, a velebili Boha, kterýž vysvobozuje donfající v něho.

* t. j. ducha jasného prohledávajícího v tajnou mysl lidíkou, i aby njmouti se besprávi trpěl Susannu.

* t. j. mláděnc muže, neboť byl tehdáž stár asi 14 léta, a vynesen ve vši moudrosti Chaldejcké.

* t. j. jak ujak se nepřisvářím k jejímu odsouzení.

* Bndť ti dva těmž, ano lépe (61) jiní starší, znamenající již něco o neslechetnosti otech dvou.

* Die řeck: „polno obecní“, hřešící; tak i v. 57. a 58.

* t. j. Bžh svon dokázal jsi, že taloba tvá nepravá jest, a jsi proto vinco smrti.

* Die řeckého jména stromu: „sehošio“, jenž pochází od „schio“, přitímám, výkoná nad sebou trest a . . .

* Die nepravosti křdili by se lépe k Chanaanekským pobuzám, než k judskému národu Botimu.

* narádí na jméno řecké „prino“, pocházející od „prto“, rozsvěcován.

61. I povstal proti těm dvěma starcům [neb je přemohl byl Daniel z útst jejich, že křivé svědectví pověděli], a učinili jim tak, jakž oni byli zlé učinili proti bližnímu.

62. aby učinili podle zákona Mojžíšova: i zabili je, a vy-svobozena jest krev nevinná toho dne.

63. Helkiáš pak i žena jeho chvátili Boha za dceru svou Susannu s Joakimem, mužem jejím, i se všemi příbuznými, že není shledána na ni věc haněbná.

64. Daniel pak učiněn jest velikým před obličejem lidu od toho dne i potom.

65. A král Astyages přiložen jest k otcům svým, i ujal Cýrus perský království jeho.¹²

KAPITOLA XIV.

Jak Daniel Běle skazil, a — draka zabil, — a že byl svěřen do jámy lvové, Habakuk na pokrm přišel, — a král Daniele osvobodil.

1. Byl pak Daniel hodovník králův a vzácný nade všechny přítelny jeho.

2. Byla také modla u Babylónských jménem Běl: a vydávalo se na ni každý den běli dvanácte měr, a ovec čtyřiceti a vína dšobán šest.

3. Král také ctil jej, a chodil na každý den klanět se jemu: ale Daniel klaněl se Bohu svému. I řekl jemu král: Proč se neklaníš Bělovi?

4. Kterž odpověděl řekl jemu: Protože nectím modl rukou udělaných, ale živého Boha, kterýž stvořil nebe i zemi a má moc nad všelikým tělem.

5. I řekl jemu král: Nezdá se tobě býti Běl bohem živým? Zdaž nevidíš, jak mnoho jídá, a pije každodenně?

6. I usmívaje se Daniel řekl: Nemyl se, králi; neb tento jest vnitř hliněný, a zevnitř měděný, aniž kdy jí.

7. I rozhněvav se král povolal kněží jeho a řekl jim: Ne-povíte-li mi, kdo jest ten, jenž tyto náklady snídá, umřete.

8. Pakli ukážete, že Běl ty věci jídá, umře Daniel, neboť rouhal se Bělovi. I řekl Daniel králi: Staň se podle slova tvého.

9. Bylo pak kněží Bělových sedmdesáte, kromě žen a malýchých, a synův. I přišel král s Danielem do chrámu Bělova.

10. I řekl kněží Bělovi: Aj my vyjdeme ven: a ty, králi pološ krmě, a nalij vína, a zavři dvéře a zapečet prstenem svým:

11. a když vejdeš ráno, neshleď-li, že všechno snědeno jest od Běle, nech až zmrtí zemřeme, anebo Daniel, kterýž selhal proti nám.

12. Pohrdali pak, nebo byli udělali pod stolem skrytý vchod, a tím vcházeři vždycky, a snídali ty věci.

13. Teď stalo se, když vyšli oni, a král předložil pokrmu Bělovi: přikázal Daniel služebníčkům svým, a přinesli popelu, a potrousil po všem chrámě před králem: a vysebě za vřetě dvéře: a zapečetě prstenem královským odošli.

14. Kněží pak vešli v noci podte obyčeje svého, i ženy, i synové jejich: a snědli všechno a vypili.

15. I vstal král při prvním svítání, a Daniel s nim.

16. I řekl král: Céle-li jsou pečetí, Danieli? Kterž odpověděl: Céle, králi.

17. A i hned, jakž otevřel dvéře, pohledv král na stál, zkrkvi hlasem velikým: Velký jsi, Běli, a není u tebe žádná lesti.

18. I zasmál se Daniel, a zdřel krále, aby tam nevrážel, a řekl: He, podlah, znamenej, či slepěte tyto.

19. I řekl král: Vidím slepěte mužů i žen¹ i dětí. I rozhněval se král.

20. Tehdy zjmal kněží, i ženy, i syny jejich: a ukázali mu skrytá dvířka, skrze něž vcházeřvali, a strávivali ty věci, kteréž byly na stole.

21. Protož pobil je král a dal Běle v moc Danielovu: kterýž vyvrátil jej i chrám jeho.

22. A byl drak veliký² na tom místě, a ctili jej Babylónští.

23. I řekl král Danielovi: Aj, nyní nemůžeš říci, že by tento nebyl Běh živý: protož klaněj se jemu.

24. I řekl Daniel: Pánu Bohu svému klaním se: neb on jest Běh živý: tento pak není Běh živý.

25. Ty pak králi, dej mi moc, a zabím draka bez meče i kyje, i řekl král: Dávám [ji tobě].

26. Vzal tedy Daniel smoly, a tuky, a chlopův, a svařil se drak: a nadělal šišek, a dal je v ústa draku, i rozpukl se drak. A řekl: Aj, ten, kteréhož jste ctili!

27. To když uslyšeli Babylónští, rozhněvali se náramně: a shromážděvše se proti králi, řekli: Židem učiněn jest král; Běle zskal, draka zabil, a kněží povraždil.

28. A řekli, přišedše k králi: Vydej nám Daniele, jinak zabijeme tebe, i dům tvůj.

29. Teď vida král, že se na něj obořili náramně, i donucen jsa, vydal jim Daniele.

30. Kteřížto svřili jej do jámy lvové, a byl tam šest dní.

31. Bylo pak v jámě sedm lvů a držali jim na každý den dvě těla, a dvě ovce: ale tehďás nebylo jim nic dáno, aby sežrali Daniele.

32. I byl Habakuk prorok v Judstvu,³ a ten navštíval varně, a nadrobil chleba v okřinku, a šel na pole, aby neal žencům.

33. I řekl aněl Páně k Habakukovi: Nes oběd, kterýž máš, do Babylona Danielovi, kterýž jest v jámě lvové.

34. I řekl Habakuk: Pane, Babylona jsem neviděl, a o jámě nevím.

35. I uchopiv ho aněl Páně za vrch hlavy jeho, a nesa jej za vlasy hlavy jeho, postavil ho v Babylóně nad jamou v prudkosti ducha svého.

36. I zvolal Habakuk, řka: Danieli, služebníče Boží, vezmi oběd, kterýž poslal tobě Běh.

37. I řekl Daniel: Rozpomenul jsi se na mne, Bože, a nepostul jsi milujících tebe.

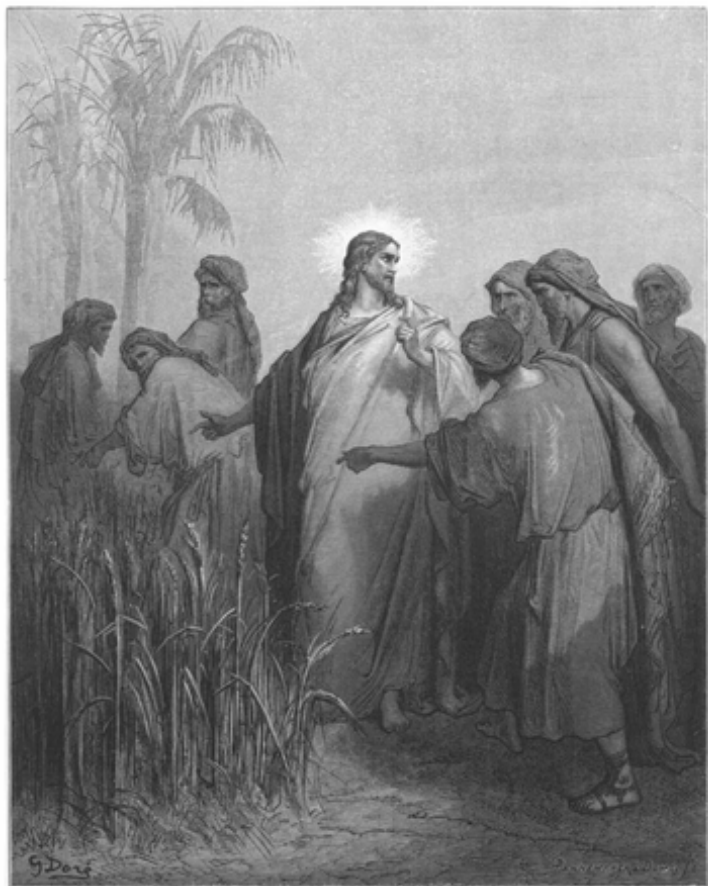
KAPITOLA XIV.

¹ t. j. roznesal je i podle velikosti, i podle podoby: neboť mošli máti obur jnos než ženy.

² t. j. had veliký živý, v jakémž ctili Periti sloboha Ahrimana; i Babylónští potom po nich tu službu přijali. Předkládalo se takovámu hadu v obět monky a medu.

³ Zdal byl tentýž, který jest mezi menšími proroky, či jiný téhož jména, nevíz rozhodnouti: možno jest to i to: obo za pravdu mají sv. Jeronym, Epifanes a j., toto sejnovější vykladatel. Možnost události nebude popírati, kdo posádku pravě postěl má o bytosti a moci Bůské, něčím ani prostorou ani časem omezené. Ten, který křautím svým nesmírná tělona neboká nepostlžitelným oku lidákem drabami prorádí, jistě může buď sám, anebo skrze jiného, kobokoliv si zvolí, rádi člověka okamžitě a dalekého místa na jist přenést; podobně učinil v škat. sp. 3. 88. 40. a u mnohých svých vrch. kněží tuž dohon na dvojím místě se ocitl a spatřeni byli. (Viz život sv. Alfonsa z Ligoria.)

¹² t. j. vlastně Darius Médský, jinak i Kyaxares nazvaný; zde sluje dle otce. Verš ten náleží k kap. 14, jakož i v některých vydáních jest.

UČENNICI PANE TRHAJÍ KLASY V DEN SOBOTNÍ.

38. A vstáv Daniel jedl, ale anděl Páně postavil zase Habakuka i hned na místě jeho.

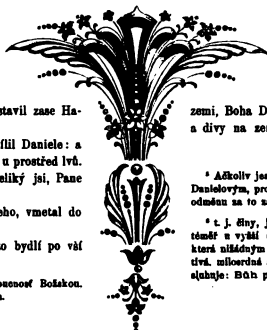
39. Přišel tedy král dne sedmého, aby kvřil Daniele: a přišel k jámě a nahlédl v ni a aj Daniel seděl u prostřed lvů.

40. I zvolal král hlasem velikým, řka: Veliký jsi, Pane Bože Danielův. I vytáhl jej z jámy lvové.

41. Ty pak, kteříž příčinou byli zahynutí jeho, vmetl do jámy, i sežráni jsou v okamžení před ním.

42. Tehdy řekl král: Bojte se všickni,⁶ ježto bydlí po vás

⁶ Užťer tak veliký zářak, uznal z něho všemohoucnost Božskou, a chtěl, aby po celé Hál jeho uznána a velebena byla.

zemi, Boha Danielova:⁶ neboť on jest spasitel, čině zázraky a divy na zemi:⁶ kterýž vysvobodil Daniele z jámy lvové.

⁶ Ačkoliv jest Bůh všech, i lidí, i jiných tvorů, nazývá jej Bohem Danielovým, protože jej Daniel zvláště ctí, a on pak Daniele zvláště na odměnu za to zázračně zachoval.

⁶ t. j. říci, jež z přirozených zákonů vysvětliti nelze; ty slověka téměř v rybě světy uznáje i mocně přeráždějí, že jest bytost, která náhodným zákonem nejsou omezena, všemohoucí, nejvyšše dobrotvivá, mílořadá a spravedlivá jest a nejvyšší stáry, nejlhábší ústy vzalaje: Bůh posehnaný na věky věkův.

PROROCTVÍ OSEÁŠOVO.

Po čtyřech větších prorocích následuje dvanáctero menších, kteří jedině pro menší obsah svých proroctví tak slují.

První z nich — OSEÁŠ [Spasení] prorokoval zvláště o království israelském, jehož hlavní město bylo posléze Samař, též Efraim nazvané od pokolení Efraimova, prvního a nejsilnějšího v desateru od Judaka odtržených pokolení, z nichž se království israelské skládalo.

Místo pravé pouty Boží v chrámě Jerusalemském zřídili si israelští vlastní modloslužbu dvou zlatých telat v městě Dan, a v městě Bethel [dům Boží], avšak proto potom nazvaném Bethaven [dům nešlechternosti, t. modly]. Pro tuto hříchovou modloslužbu, a zapomínání se na Hospodina žehrá Oseáš proti Israelským, hroze zkázou obci i městu jejich, lidu pak zajetím a odvedením do cizích zemí, při čemž i Judských hned příznivě, hned nepřiznivě se dotýká. Avšak těší zase Israelské, předpovídaje budoucí jejich obrácení se k pravému Bohu, a navrácení ze zajetí v jednotě s Judskými, tak že opět od Boha na milost přijatí, dobrodiní jeho stále a trvanlivě v království Mesiášově požívati budou.

Doba prorockého působení jeho připadá dle 1. 1. mezi 784 a 728 před Kristem; avšak ani o životě, ani o smrti jeho ničehož zvláštního nevíme.

Proroctví jeho, dle obsahu i řeči s dobou svrchu udanou se shodující, vždy za zjevení Boží považováno, a k sv. písmům čtáno bylo.

KAPITOLA I.

Bůh káže Oseášovi pojít si ženu smilnicí, a děti dítkami s ní splošeným vymanáá jména k počtení lidu, jak valmi modloslužbou hřší, a — jakž jeho očkávají trasty, nepolepí-li se, a jak se Bůh nad ním smiluje, jestliže se polepší.

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Oseášovi, synu Bériovu, za dnů Ozíáše, Jošahana, Achaza, Ezechiáše, králů judských, a za dnů Jeroboama, syna Joasova, krále israelského.¹

2. Počátek mluvení Hospodinova k Oseášovi: I řekl Hospodin k Oseášovi: Jdi, pojmi si ženu smilnicí, a zplodí si syny smilství: nebo smilnic smilnití bude země, [odstoupivší] od Hospodina.²

3. I odesl a pojal Gomeru, dceru Debelaimovu: i počala, a porodila mu syna.

4. I řekl Hospodin k němu: Nazov jméno jeho Jezrahel:

KAPITOLA I.

¹ Čti o těch králích: 4. Král. 14—15. Byl tedy Oseáš souvěký Isaiášův. (1, 1.)

² Měl prorok pojít ženu, kteráž bývala smilnicí, a zploditi děti, ješto se má nazývají dětmi smilství, ku podobanství, že obec israelská od Hospodina, choť svého, odstoupivši, mrského modlářství se přibýthla. Smilnití a zisoldití znamená toto modlářství se pravému Bohu prosvětlovati. Domsivali se mnozí [i sv. Jeronym], že se to vše nestalo skutečně, nýbrž jen podobanstvím řečeno jest; avšak větší část vykladatelů za pravou událost považuje, ponkautjice k tomu, že Bůh mnohdy skrze proroky neobyčejnými věcmi a činými lidskými co živými obrazy lid v křivých astrvaely počítí, povzbudí, pohocutí, ustrálení ocháí. (Sr. 3, 1.)

nebo jestě malicho a navštívím krev Jezrahel na domu Jehu⁴ a učiním, že přestane království domu israelského.⁴

5. A v ten den potru lučitě Israellovo v údolí jezrahelakém.

6. I počala jestě, a porodila dceru. I řekl jemu: Nazov jméno její Bezmilordenství,⁵ neboť již více nesmiluji se nad domem israelským, ale zapomenutím zapomenu jich.

7. A nad domem judským smilují se a vysvobodím je skrze Hospodina Boha jejich: a nevyvobodím jich lučitěm a mečem, ani bojem a koňmi a jezdcí.⁶

8. I ostavila tu, kteráž byla Bezmilordenství. A počala, a porodila syna.

9. I řekl jest: Nazov jméno jeho: Neidmáj,⁷ nebo vy [nejste] lid můj, a já nebudu váš.

10. I bude počet synův israelských jako pšek mořský, kterýž bez míry jest, a nebude sečen. I stane se, že na tom místě, kde řečeno bude jim: Vy nejste lid můj; řečeno jim bude: Synové Boha živého [jste].⁸

11. I shromáždí se synové judští a synové israelští spolu:

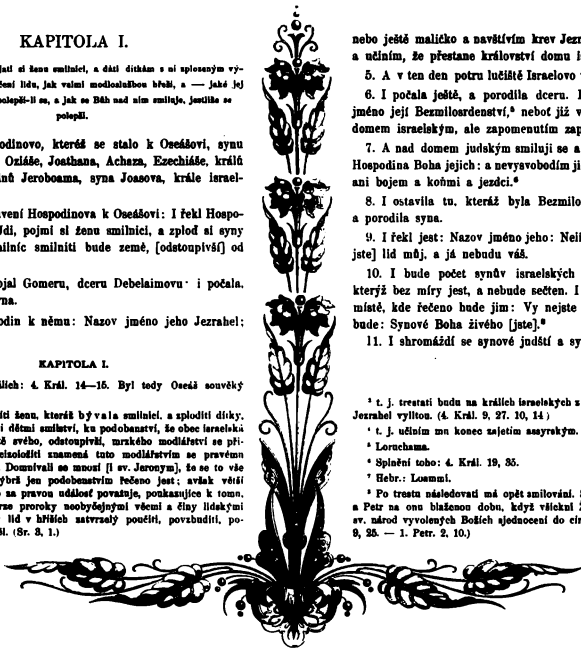
⁴ t. j. trestati budn na králích israelských z rodu Jehu krev a města Jezrahel vyhlitoa. (4. Král. 9, 27, 10, 14.)

⁵ t. j. učiním mu konec zajetím asyrským. (4. Král. 15, 29, 17, 4.)
⁶ Lomchama.

⁷ Splnění tobo: 4. Král. 19, 35.

⁸ Hebr.: Losmmi.

⁹ Po trestu následovatí má opět smilování. Slova ta obraci sv. Pavel a Petr na onu blaženou dobu, když všickni Židé a pobany v jediný sv. národ vyvolených Božích sjednoceni do církve Boží vjdou. (Řim. 9, 25. — 1. Petr. 2, 10.)

a ustanoví sobě hlavu jednu, i vystoupí ze země:⁹ neboť veliký den Jezrabelský.¹⁰

KAPITOLA II.

Prorok háká lid Izraelský pro jeho prosvětu k Bohu, bráze, že mu všechna dobrodlná odjata bude; kajícím však odpustí a milost stibuje.

1. Rcezte bratřím vašim: Lid můj; a sestře vaší: Milořdenství dočlá.¹
2. Sudte mateř vaši,² sudte: neb ona není žena má, a já nejsem muž její: ať odejme smilství své od tváří své, a cizoložství své z prostřed prsou svých:
3. abych snad do naha neobloupl jí a nepostavil jí jako ven jejího narození: a nepoložil jí jako poušť, nepostavil jí jako zemi bezcestnou, a nezabil jí říční.³
4. I nad syny jejími nesmiluji se: protože synové smilství jsou.
5. Nebo smilnila matka jejich, zhanobena jest, kteráž počala je: neboť rekla: Půjdu po milovnících svých,⁴ kteříž mi dávají chleby i vody má, vlnu mou, i len můj, olej můj i nápoj můj.
6. Protož aj já opletu cestu tvou trním, a obrádím ji hradbou a stezek svých nenalezne.
7. I bude náleovatí milovníků svých a nepostihne jich: a hledati bude jich a nenalezne; i dí: Půjdu. a navrátím se k muž svému pravému;⁵ protože mi lépe tehdy bylo nežli nyní.
8. A toho nevěděla jest, že já dal jsem jí obilí, a víno, a olej, a stříbro rozmnožil jsem jí, i zlato, kteráž obětovali Bálovi.
9. Protož obrátím se a vezmu [znepět] obilí své v čas jeho, a víno své v čas jeho, a odejmu vlnu svou, i len svůj, ježto přikrývaly hanbu její.
10. A nyní odkryjí blázmoství⁶ její před očima milovníků jejich: a nikdo nevytrhne jí z ruky má:
11. a konec stíním vši radosti její, a slavnosti její, novoměsíčné s lidu judského i vojákých jiných národův.
12. A poruším vinici její, a sítkoví její, o nichž rekla: Mzdy tyto mě jsou, kteráž mi dali milovníci moji: i obrátím jí v les, a jísti jí bude zvíř polní.
13. A navštívím na ní dny Bálovi, v nichž zapalovala zápal,

KAPITOLA II.

- ¹ Ten v. náleží díle smyslu k 1. 11. a naznačí na 1, 6. a 9. Smysl: „V Hl. Meslářově dojdete milořdenství a budete lidem svým.“
- ² Matka jest obec Izraelská, a srovnává jsou Izraelské mam. Ukazuje hříchy jejich, a hroní jim tresty.
- ³ I jako kdys jsem jí vykoupl z Egypta, a vedl poisk.
- ⁴ T. j. za etnám národů a bohy, hledat u nich pomoc. Tak mluví lid Izraelský, tak věstník, kdož opovírá Bohu pouze pro veseděných všech se ženou, na ohléd i svědomí i Boha prodávají.
- ⁵ T. j. k Hospodinu, Bohu pravému. od věk pomocník svému. Tak i věstník, kdož, nenalezne v posmákych všech dítěty, konečně a falem vrazení se k Bohu svému.
- ⁶ T. j. obavná, mraké sepravosti její, jímá se mně, choti svému, spronevřila.

a ozdobovala se mánicí svou, a záponou svou, a chodvala za milotvůry svými, a na mne zapomínala, praví Hospodin.

14. Protož aj já kojiti budu jí, a vyvedu ji na poušť: a mluvíti budu k srdci jejímu.
15. A dám jí vlnáře jej z téhož místa, a údolí Achor k otevření naděje:⁷ i bude tam zpívati jako za dnů mladosti své, a za dnů vystoupení svého ze země egyptské.
16. I bude v ten den, dí Hospodin: Nazývati mne bude: Muži můj; a nebude mne nazývati více Bálem.⁸
17. A odejmu jména Bálovi z úst jejich, a nevpomene více na jméno jejich.⁹
18. A učiním s nimi smlouvu v ten den, a zvíř polní, i s ptactvem nebeským, i s plazem zemským: a lučičtě, a meč, i válku zahladím ze země, a učiním, že budou spáti doufanlivě.
19. I zasnoubím tě sobě na věky: a zasnoubím tě sobě v spravedlnosti, a soudu, a v milořdenství a v siltovních.
20. A zasnoubím tě sobě u víře:¹⁰ i buděš věděti, že já Hospodin.
21. I bude v ten den: Vyslyším, praví Hospodin, vyslyším nebesa, a ona vyslyší zemi.
22. A země vyslyší pšenici, a víno, a olej: a ty věci vyslyší Jezrabele.¹¹
23. I rozsejí sobě jí na zemi, a smilují se nad tou, kteráž byla Bezmlilořdenství.
24. A díím Nelidumému: Lid můj jsi ty: a on dí: Báh můj jsi ty.

KAPITOLA III.

Podobenstvím ženy chlozoké, kterou prorok z roduz Božeho pejal, ponkazuje, jak lid od Boha opuštěn bude.

1. I řekl Hospodin ke mně: Ještě jdi, a miluj ženu milou příteli a cizoložnici:¹ jako miluje Hospodin syny Izraelské, a oni hledí k bohům cizím, a milují máto hrozně vinných.²
2. I koupil jsem sobě jí za patnácte stříbrných, a za pěti druhého koru ječmene.³
3. A řekl jsem jí: Za mnoho dů čekati mne budeš: nebudeš smilniti, a nebudeš s mužem, ale i já čekati budu tebe:

¹ Utěšené to údolí u Jericha bylo téměř klíčem země saalběud. (Joz. 7, 24.) Smysl: Přivedu jí k tomu smýšlení i sňatí, jako za čas prvoních, kdy vyšla z Egypta, a byla na poušti.

² Die hebr.: „opravim manželom, chotím svým, nikoliv plásem“. Ažkoliv Bál též manželů znamená, přec význam pána převládá. Smysl: Odkdne se modlovačky, a mne se vrátit napráti.

³ Fo zajeti bylónském židě sa slova Bále naprosto varoval, mne je i v vlastních jmenech v „Božet“ [chraost].

⁴ T. j. tak pevě, že mi již na vědy vrátit staneš; i to jen duchové o církvi Kristově pláti.

⁵ Úrodním tuisto údolím rozumí se veškerá země Izraelská (die 1, 11.). Die hebr. sč: „Setbu Boží“, t. j. nové plémě národu Božeho. Tato blaženost vyplnila se úplně duchovním systémem v Hl. Meslářově, neboť úrodnou semakou mni se vůbec v písmě sv. bojnout milosti Božích.

KAPITOLA III.

¹ T. j. přijmi k sobě tu, která byla milou manželkou ehož svého, ale opustivši jej, jlně se přidřela. Ysvětléní llned udává.

² T. j. věci přádných a lýchých, modly místo Boha pravého. Jiný stav lida Izraelského prorok tu líčí net sverchu v kapitole první. Tam značí modlovačbaos lida před zajetím bylónským: tuz pak jeho nevěrné odpaduati od pravého chotě, Božského Vykrpítele svého. (I zde znamená co sverchu 1, 2. poukázáno jest.)

³ T. j. mužové kupovali, a kapali sobě podos v krajních východních manželky své. (M. 22, 16.) Malá ta cena (asi osm našich zlatých) značí hluboký spádek lida.

4. Nebo mnoho dní zeděti budou synové israelští bez krále, a bez kněze a bez obětí, a bez oltaře^a a bez efod a bez theřafim.^b

5. A potom navrátí se synové israelští a hledati budou Hospodina Boha svého, a Davida, krále svého: a báti se budou Hospodina, a jeho dobrého^c v posledním z dnů.^d

KAPITOLA IV.

Báh horí, že ctnosti není, a že hříchové se rozmnožili, — hrozí opuklým všem zvlášt pro modloslužbu jejich, a — varuje Judého před nepravostí israelců.

1. Slyšte slovo Hospodinovo, synové israelští, nebo soud má Hospodin s obyvateli země: neboť není pravdy, a není miloeradenství, a není umění Božského na zemi.

2. Zlořečení, a lež, a vražda, a krádež, a cizoložství rozvodnila se, a krev krve dotkla se.^a

3. Protož kvůliťi bude země a umdlí všeliký, kdož v ní přebývá, a zvířetí polní, a s pšticem nebeským: ano i ryby mořské shromážděny budou.^b

4. A však nikdo nesoudí: a nikdo není trestán:^c nebo lid tvůj jest, jako ti, kteří se proti křezí.^d

5. I padneš dnes, a padne také prorok s tebou: v noci nechám zahynouti matku tvou.^e

6. Zhynul lid můj, protože uměl umělní: proto je jsi ty zavrhil země, zavrhnu tebe, abyš neposlouhal mi že křeztívím:^f a že jsi zapoměla na zákon Boha svého. zapomeu i já na syny tvé.

7. Podle množství jich tak hřešili jsou proti mně: slávu jejich v pohánění proměním.

8. Hříchy lidu mého jedí, a k nepravosti jejich pozdvihují duši svých.^g

9. I bude jako lid tak kněz: a navštívím maň cesty jeho, a myšlení jeho odplatím jemu.

^a To lze jen neplně rozuměti na dobu zajetí babylonského; nebo tehdy trval i rod královský i kmen kněžský; vzdávaly se též oběti na místě, kde stával chrám. Dokonale se však vyplnilo, když národ židovský poslaného sobě Mesiaše zavrhil; tak spatřujeme lid ten, jak jeho prorok líčí, t. bez veřejné slávy bohobozky a bez sjevení Božského podnes a tak bude „mnoho dní“.

^b Efod byl významný oděv nejvyššího kněze: Theřafim buď tolik co Cherubové, anebo Urim a Thumim (světlo a pravda), jimiž Báh nejvyšším knězi tajná sjevení dával.

^c T. j. až opět se ponasí a navrátí k Bohu, a k „synu Davidovu“, králi svému t. Ježíši Kristu.

^d „v posledním z dnů“, na konci světa; tenž jest cíl veškerých pro- roctví. (Řím. 11, 25.)

KAPITOLA IV.

1. T. j. všeliký hřích napočítá se plášk. Vztahuje se na dobu, když po srazení Jeroboama II. po celém království hrozit nešetit panu- vsky. (4. Král. 15, 10. a d.)

2. Pro hříchy lidstva trestá Báh země neúrodnou, kterou i širočís- tvo trpí a hynie, a tak i ryby mořské zahynou.

3. T. j. „všeliké kárání, všeliký trest marný jest při nestrálosti lidu“.

4. Znamenaj. Se smrt byla určena zákonem tomu, kdo se byl kněz sprovítil. (5. Mojš. 17, 9—12.)

5. T. j. a veliké škodití upadne hlavní město tvé — Samař — a křiv- nými proroky tvými; (soud a temnotou se vůbec škodit, nešetit zna- mená.)

6. Řeč jest k lidu israelckému, 10 odtrženým kmenům vůbec, a k porušenému jeho kněžstvu zvlášt: neboť k odpadlým v modloslužbu kněžím Aronovým přidáni jsou i jini, kteří s kněžského kmene Levi nepočítali a tudíž ani práva kněžského úřadu neměli, ani zákona neměli. (8. Král. 12, 31, 32.)

7. T. j. kněžstvo, majíc náležet k oběti od lidu za hříchy přinášející- přejí se, aby lid hřešil; tak volká jest zlána i v kněžstvu!

10. I budou jísti, a nenasytí se: smilnili, a nepřestali: nebo Hospodina opustili neostřháním.^a

11. Smilství, a víno, a opilství odjmají srdce.

12. Lid můj dřeva svého se tázal, a hlí jeho zvěstovala jemu:^b nebo duch smilství oklamal je, a smilnili [odpadnuvše] od Boha svého.

13. Na vrších hor obětováli a na pahrbcích zapalovali vonné věci. pod dubem, a topolem, a jilmem; nebo dobrý byl stín jeho: protož smilniti budou dcery vaše a nevěsty vaše cizo- ložnickem budou.

14. Nenaštívím [trestem] dcery vaše, když smilniti budou, a nevěsty vaše, když cizoložiti budou: poněvadž (tito) sami^c s nevěstkami obcovali, a s ženilými obětováli; a bude bit lid nerozumný.^d

15. Jestliže smilníš, ty Israele, at nehrěší aspoň Juda: i nechodte do Galgala, a nevstupujte do Bethaven. aniž přis- ahejte: Živť jest Hospodin.^e

16. Nebo jako kráva bujná uchýlil se Israel: nyní je pásti bude Hospodin jako berana v prostrannosti.^f

17. Účastník mod Efraim; opusť ho.^g

18. Odděleno jest hodování jich;^h smilství smilnili jsou: milovali přinášti hanbu ochrácnové jeho.ⁱ

19. Unesť jest vítr na křídlicích svých,^j a pohánění budou pro své oběti.

KAPITOLA V.

Oblivení kněží a opěrákův israelckých v protipoložného žrota a modlůstvi, — a obličej Jim pomazí Boží, Napomenutí Judckých, aby israelckých v modl- ovi neobstádovali.

1. Slyštež to, kněží, a pozorujte, dome israelcký, i dome královský, poslouchajte: nebo proti vám soud jest, protože osidlem učiněni jste stráží,^a a síť rozestřená na hoře Tábor. 2. A oběti uchýlili jste v hlubokost:^b ale já jsem karatel všech jich.

3. Známť já Efraima, a Israel není skryť přede mnou: nebo nyní smilnili Efraim, poskrvil se Israel.

4. Nedajť myšlení svých, aby se navrátili k Bohu svému: nebo duch smilství v prostřed nich a Hospodina nepoznávají.

5. A odpoví hrdost israelcova v tráf jeho:^c a Israel i Efraim padnou pro nepravost svou, padne i také Juda s nimi.

^a T. j. pro sánedbávání, přestupování zákona jeho.

^b T. j. provozaje se modlůstvem i všeliké hádání, jest se i kolem nebo špy konalo. (Ex. 21, 21.)

^c T. j. otocové a muž, kněží a světské představení.

^d T. j. měl by na to brpěť?

^e T. j. nesoudítejete pocty má s modlůstvem. Galgala a Bethel místa památná a svata, ale od israelckých modlůstvem zprávná. (Jos. 4, 19. i 1. Král. 17, 16, 10, 8, 8.)

^f T. j. když rád daleko ubíhá, zavede jeho Pán daleko od vsí, do zajetí.

^g T. j. „některý ho více, poněvadž neobá“ (4); nebo: „nejed se jim svěsti“.

^h T. j. své body obětní slavi Jhuda, než zákon Boží káza. (5. Mojš. 12, 21.)

ⁱ T. j. kněží a představení jeho k hanebnému modlůstvi jej za- vádějí.

^j T. j. svázáni, a jako větrem mezi národy rozváti, a rozptýleni budou.

KAPITOLA V.

1. T. j. místo stráževé jest svádovce lidu: jinak: na „Masáf“ hoře v Zajordání. Na té i na hoře Taboru modloslužba se páchala. Smysl: víceko vždyd jste k modloslužbě zavádili.

2. Jinak: bludovce jste klanili obětní svými; nebo: lid své oběťny v jámu jste svázil jako své.

3. T. j. pro hrdost tvrdilojnost svou odosouze, a trestána bude.

6. S stády svými, a s skoty svými půjdou hledat Hospodina,⁶ a nenaleznou: odjat jest od nich.

7. Proti Hospodinu zhršeli, nebo syny cizí zplodili:⁷ nyní zřítí je měsíc⁸ i s díly jejich.

8. Zatrube v troubu v Gabas, v troubu v Ráma: úpějte v Bethaven, za hřbetem trým, Benjamině.⁹

9. Efraim v spůstění bude v den trestání: v pokoleních izraelských ukáží víru.¹⁰

10. Učiněna jsou knížata judská jako odjímač mez:¹⁰ vyleji na ně jako vodu hněv svůj.

11. Nátiak trpí Efraim, přelomen jsa soudem: nebo počal odcházeti po neřádech.¹¹

12. A já jako mol Efraimovi: a jako hušina domu Judovu.¹² 13. I uztel Efraim neduh svůj, a Juda obvazek svůj:¹³ i odšel Efraim k Assurovi, a [Juda] poslal ku králi mstiteli:¹⁴ ale on nebude moci zhojiti vás, aniž bude moci od vás rozváznout obrázku.

14. Nebo já jako lvice Efraimovi a jako mladý lev domu Judovu: já, já uchvátím, a půjdu: vezmu, a nenf. kdoby vytrhl.

15. Jda navrátím se na místo své: dokudž nezemdíte, a nebudete hledati tváří mé.

KAPITOLA VI.

Otazaje, jak kráčí jest obrácení jejich, a jak všelkni i kněží nepravosti páchají.

1. V souzení svém ráno povstanou ke mně:¹ Pojďte, a navrátíme se k Hospodinu;

2. nebo on uchopil, a uzdraví nás: ubil, a uléčí nás.

3. Obživí nás po dvou dnech:³ dne třetího vzkřísí nás, a živi budeme před obličejem jeho. Věděti, a následovati budeme, abychom poznali Hospodina: jako svítání připravěn jest východ jeho, a přijde nám jako dešť časny, a pozdní na zemi.

4. Co učiním tobě, Efraime? Co učiním tobě Judo? Milosrdenství vaše jako oblak jitrný, a jako rosa ráno pomjítející.

5. Protož otevával jsem je skrze proroky, zabíjel jsem je alouy út srých: a soudové tvoji jako svědlo vyjdou.⁵

6. Nebo milosrdenství jsem chtěl a ne obět, a umění Boží více nežli záply.

7. Oni pak jako Adam přestoupili smlouvu, zhršeli tam proti máš.

¹ t. j. maršé budou oběti přinášeti, aby Hospodina uobohli, byt mu celá stáda obětovall.

² t. j. spojivše se s národy cizími proti: 5. Mojs. 8, 8.

³ t. j. krátká doba; brzo sahnou.

⁴ Dolež: „jest jim nepřítel“, roznámj: Assyrii, aby št odvedli v zajetí.

⁵ t. j. věrnost dokáží slova svéma: dojdou upřím, tím kromim.

⁶ t. j. hrubě přestupují přikázání má, spravedlnost ule nedobře.

⁷ t. j. spravedlivě zhuben a porušen bude od nepřítel a trestán za svou molodiluzbu.

⁸ t. j. znenáhl je potru, jako mol rocho, jako vždy dál a dále se vzamňajel a rozlilujel jiva.

⁹ t. j. obviňvanou ránu svou; roznámj: svou slabost.

¹⁰ t. j. Maashek k Fulovi králi assyrákém.

KAPITOLA VII.

1. t. j. tak se povzbuzovati budou vespolek lid izraelský dlouhým utrpením nepravou.

² t. j. v kritice, brzo. Sv. otové i sv. církve obracejí to na vzkříšení Páně, v kterémž i my s ním duchovně jsme povzati, a jistotu máno budoucno s utrýběm naším, a životem věčným v něm.

³ t. j. trestání patrně přijde na ně, a všelkni poznají, že spravedlivě jest.

8. Galaad⁸ město dělájejích modlu, poskvrněné krví:

9. a jako jčen země lotrovských, účastník kněfí, zabíjejících na cestě jdoucí s Sicheu: neboť nečlechtnost spáchali.

10. V domu izraelském viděl jsem věc hroznou: tam smilvř Efraimova: poskvrněn jest Israel.

11. Ano i ty, Judo připraví si zeň, když obrátím zajeti lidu svého.⁹

KAPITOLA VII.

Kará lid z neposlušnosti a jinech nepokládě, — a maršé dáváry v pomoc Assyriakou a egyptskou, — a králi trestem na to.

1. Když jsem chtěl uzdraviti Israele, zjevila se nepravost Efraimova, a zlost maasráká, nebo činili lež: a zloděj všel jest loupě, lofik vně.¹

2. A aby snad netekli v srdcích svých, že jsem na všecku zlost jejich zpomněl:² nyní obkličili je nálezkové jejich, před tváří mou učiněni jsou.³

3. Zlostí svou obveslili krále: a klamy svými knížata.⁴

4. Všelkni císařové, jako pec zapálená od pekaře:⁵ odpočinulo maličko město od smíšení kvasu, až jest nakvašeno všecko.⁶

5. Den krále našeho. Knížata počala se vztěkati od vína: on vztálil své ruku svou s posměvčí.⁷

6. Nebo přiložili jako pec srdce své, když jim úklady činili: celou noc spal peka je, ráno sám rozpálen jsa jako oběi plamene.

7. Všelkni rozpáleni jsou jako pec, a sežrali soudce své:⁸ všelkni králové jejich padli: nenf, kdoby volal mezi nimi ke mně.

8. Efraim sám s národy se smévoval:⁹ Efraim učiněn jest podpolený chlebem, jená nežby obrácen.¹⁰

9. Jedli cizí sflu jeho, a on nepoznal: ale i šediny vysuly se na něm, a on nepoznal.

10. I ponížena bude pýcha Israelova před tváří jeho: aniž se navrátíli k Hospodinu Bohu svému, a nehledali ho při tom při všem.

11. I učiněn jest Efraim jako holubice svedená, nemajíc arde:¹¹ Egypt vyzvali, k Assyriákým odešli.

¹ t. j. míni buď Maaf (5, 1) a nebo Ramoth, Galaadská města v Jordanu, krajně, v molodiluzbu, a s ní v šelkě nepravosti pohrouženi.

² t. j. očekávej potrestání svého, právě když odvrátím na šas zajeti lidu. (4. Král. 18, 9.)

KAPITOLA VII.

¹ t. j. vnitř i vaš, tajně i zjevně, úkladně i násilně dějí se všelkě vřady bespráví.

² t. j. že jsou přiněti trestem, a ničelí nepromjím, všelk, že jsou sešal až nyní, když takněž oni pohřšili jsou v nepravostech srých, které páchali před tváří mou.

³ t. j. patřili jsou před vřdivoum okem mým, a stejí jako balobní před tváří mou, volajice o pomstu.

⁴ t. j. králové a knížata radjli se z bezbožnosti jejich: naráží hlavně na Jeroboama.

⁵ t. j. hoří těmš pro modlářství.

⁶ t. j. znenáhl modlářstvím.

⁷ Aby se lid od pravé bohoslužby odvrátil, slavi se všelkě slavně a neštlidně s obětstvím: král zapomenuv džstojnosti své, prostopánikm ruku podává.

⁸ Odpadnutí od Boha, ku kterémž králové a knížata lid svádějí, jest jim samým sňobně: tím hynie všelkě šeta k sňobně, a rozněje se vřpoupa, v kteréž oni sahnou. (4. Král. 18, 8-10.)

⁹ t. j. jako mouska smilena bývá.

¹⁰ t. j. jehož obrátili ani kdy nebylo; před časem oběili se na něj nepřítel, a pohřšili jej; nepravosti jako šediny na něm vrostou, a on neznamenal. (8.)

¹¹ t. j. prostá, neprozřetelná, která vždy na těmž místě hrdí, kdež se jí byly mladé vytraly.

12. I když [tam] odejdou, rozláhnu na ně síť svou: jako ptáka nebeského strhnu je, bítí je budu podle slyšení shromáždění jejich.¹²

13. Běda jim, neb odstoupili ode mne: pohubení budou, neb jsou přestoupili proti mně: a já vykoupil jsem je: a oni mluvili proti mně líci.

14. A nevolali ke mně z srdce svého, ale křivili na odpovídavcích svých: ¹³ nad pšenici a nad vínem přeživali,¹⁴ odstoupili ode mne.

15. A já jsem je vyučil, a posilil ramen jejich: a oni proti mně mysleli zlost.

16. Navrátili se, aby byli bez jha: učiněni jsou jako lučistě letivé: ¹⁵ padnou od meče knížata jejich, od prchlivosti jazyka svého. To posmívání jejich v zemi egypťské.¹⁶

KAPITOLA VIII.

Předpověď, že pro nepravost nájen království izraelského, ušlých i jedaké přístev bude trestáno.

1. V hrdle tvém buď trouba jako orlice na dům Hospodínův: ¹ proto že přestoupili smlouvu mou, a zákon můj zrušili.

2. Vzvřítí mne budou: Bože můj, poznali jsme tě, Izraelští.

3. Zavřel Izrael dobré: nepřítel bude jej stíhati.

4. Oni křivovali, ale ne ze mne: knížata jsou byla, a nezal jsem [jich]: ² ze stříbra svého a zlata svého učinili sobě modly, aby zabývali:

5. zavrženo jest tele tvé, Samařin, rozbuňovala se prchlivost má na ně. Až dokud nebudou moci očistěni býti?³

6. Neboť i ono jest z Israele: ⁴ řemesník je udeřal a není to Bůh: nebo v pavučiny bude tele samařské.

7. Neboť vítr rozsváží, a víchř žítí budou: ⁵ stěbla stojícího neať v něm. úroda nečiní monky: ⁶ a pakli učiní, cizozemci snědí ji.

8. Sežrán jest Izrael: nyní učiněn jest mezi národy jako nádocha nečistá.

9. Proto že oni vstoupili k Assurovi, [co] divoký osel? samotný sám sobě: Efraimští dary dali milovníkům.

10. Ale když by i ze mzdy najali národy, nyní shromáždím je: a odpčinou malíčko od břemene krále i kníže.⁸

¹² t. j. jak v záhonech pašno, a oni vždy čítí slyšaj. (6. Mojš. 27, 28.)

¹³ vl. vřítí v komnatách svých. [t. modlím.]

¹⁴ ku pšenici a vinu (k hodování) se scházivali.

¹⁵ t. j. neodnáležel k cili svému.

¹⁶ t. j. to jim bude k posměchu na Egypťaně.

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. kárej hříchy lidu a vydej hlas moejj jako orlice nad kořisti.

² Jakož odtržen tak i další panovníci kráľův izraelských udalo se proti našemu Bohu, pouze jeho dopuštěním, proto po celé trvání říše té tolikrát nebodí i panovníci i lid zastihati.

³ t. j. dokavade trvati budou v neobčestnosti své, a nedají se napraviti?

⁴ t. jest modla ta nálesek pvtvřecnosti lidu izraelského.

⁵ t. j. jest něco skutkové takové bude i odplata jejich. Maršé uza-virají smlouvy s pohanskými národy, a pomoci hledají u nich.

⁶ t. j. jsou co hluchý hlas bez srna, skutku dobře.

⁷ t. j. srovnání plaché a těkavé, ale i bujné. Naradí tím na to, že brzo k Assyřským, brzo k Egypťským o pomoo se utkali, a jim i dary dávali.

⁸ t. j. byť i sebe dráže přístev národů koupili, ale platno nebude; ty samy porvábim proti nim: odvedeni budou a potvraji v zajetí bez krále, posvědí mimo vůli mou at krále učinili.

11. Nebo rozmnožil Efraim oltáře k hřešení: učiněni jsou mu oltářové v hřích.

12. Napíši mu mnohonásobná přikázání svá, kteráž jako za cizí počtena jsou.

13. Oběti přinesou, obětovati budou maso, a jísti, a Hospodín nepřijme jich: nyní vzpomene na nepravost jejich, a navštíví břichy jejich: oni se do Egypta obrátí.

14. I zapomněl jest Izrael utciatele svého, a nastavěl modlářských chrámův: a Juda vzdělal mnoho měst hrazených: i polní obeň do měst jeho a zdíže domy jeho.

KAPITOLA IX.

Varuje, aby se příště radost modlův at hřích přitomného, poskazuje na příští zajetí, nenat a křás lidu.

1. Neraduj se, Izraeli, nepesje jako národové, ¹ nebo jai smilnil [odstoupiv] od Boha svého, miloval jai mzdu po všech humnec pšenických.²

2. Humno a čeren nebude jich životi, a víno seže jim.

3. Nebudou bydliiti v zemi Hospodínové: navráti se Efraim do Egypta ³ a v Assyrii věci poskrvadné jísti bude.

4. Nebudou obětovati Hospodínu vína, a nebudou se líbiti jemu: oběti jejich jako chléb křivících; ⁴ váickni, kdož jej budou jísti, poskrvni se: nebo chléb jejich duše jejich, ⁵ nevejde do domu Hospodínova.

5. Co učiníte v den slavný, v den slavnosti Hospodínovy? 6. Neboť aj odešli od pohubení: Egypt shromáždí je, Memfis pohřbí je: žádoucí stříbro jejich kopřiva děditi bude, řepík v stánkách jejich.⁶

7. Přihlí dnové navštívění, přihlí dnové odpáčení; vězte, Izraeli, že blázniví jest prorok, nesmylný muž nadsžený pro množství nepravosti tvé a množství nesmylnosti tvé.⁷

8. Strážný Efraim s Bohem mým: ⁸ prorok učiněn jest oslem k pádu na všech cestách jeho; ⁹ nesmylnost jest v domě boha jeho.

9. Hluboce jsou zhrěšili, jako za duň Gabaa: ¹⁰ zpomena na nepravost jejich a navštíví hřichy jejich.

10. Jako hrozny na poušti nalezi jsem Israele: jako první ovoce fíkové na vrchku jeho, viděl jsem otce jejich: ¹¹ oni pak vešli k Beelgegorovi, a odloučili se v pohánění, a učiněni jsou ohavní, jako ty věci, kteréž milovali.

KAPITOLA IX.

¹ Za čas Jeroboama II. zřehi se lid z trvalého pokoje, z úrody a bohatství; prorok mu tedy připomíná, že jej proto nemine trest sa-loušený pro odpadnutí jeho od Boha a páchaní ohavné modloslužby.

² t. j. na všech polích trých — tam byla i humna, kde se obilí do- bytkem vyřepávalo — vzdával jai oběti modlům, jakobyn jim byt úroda obržel.

³ Když Salmanaser Samařin dobyl, a krajina pšeni, hledal lid útočiště v Egyptě, aby zajeti Assyřským uboj; avšak upadl tam právě v záhubu, kteráž zničkost chléb. (6.)

⁴ t. j. nebudou ani mlti, co by Bohu obětovali, nebo chléb jejich bude poskrvatin, jako sčeb, kteráž truchli na mrtvým.

⁵ t. j. visléká oběti jejich, poskrvatin jsou a neplatná.

⁶ t. j. tam, kde stály jejich stříbrem a zlatem ozdobené domy, porostou kopřivy a řepík. (Hebr. trati.)

⁷ t. j. až pro nepravost své trestati bude, pozná, že prorok troji početilí byli, vždy jen dobré předpovědaje.

⁸ t. j. „opatrně dojdě, anže se sloučili i pravému Bohu, i modlům;“ (šumětkom tak d.)

⁹ t. j. takové nesmylnosti i proroci jej vyrušili.

¹⁰ t. j. tak velice zhrěšili modlářstvem, jako onino tam smilstvím. (Soudc. 19, 16, a d.)

¹¹ t. j. měl jsem z nich radost, a ochotně jsem o ně pečoval, jako štep mladých štěpů at hřechi.

11. Efraim jako pták odletěl, [odletěla] sláva jejich od narození, a od života, a od početí.

12. A pakli by i odchovávali syny své, bezdětný je učiním mezi lidmi: nýbrž i bída jim, když odstoupím od nich.

13. Efraim, jakž jsem viděl, byl Týrus založený v krásce: a Efraim vyvede k vrazednicku syny své.

14. Dej jim, Hospodine. Co jim dáš? Dej jim život bez dítka, a prsy vyprahlé.

15. Všecky neslechetnosti jejich v Galgala,¹⁸ nebo tu v nezávislosti měl jsem je: pro zlost náleků jejich z domu svého vyvrhu je: nebudu jich více milovati; všecka knížata jejich odpadlíci [jsou].

16. Porážena jest Efraim, kořen jejich vyschl jest: ovoce nízadného neucíná. Pakli i zplodí, zabijí mličky života jejich.

17. Zavře je Bůh můj, proto že ho neupolechli: i budou tláčky v národech.

KAPITOLA X.

Obviňuje dáte lid z modloslužby, hrozi, že se na to trestání budou i lid i správcové jeho, a napomíná k pokání se.

1. Vinný kmen ratoletský Izrael, ovoce vyrovňalo se jemu: dle množství ovoce svého rozmnožil olivě, dle plodnosti země své rozhojnil se modlami.

2. Rozděleno jest srdce jejich,¹ nyní zahynou: ont počítáme modly jejich, poplení oltáře jejich.

3. Neboť nyní řeknou: Nemáme krále:² neboť nebojíme se Hospodina: a král co učiní nám?³

4. Mluvte slova vidění neuziténého, a číste smlouvu:⁴ a soud zplodí se jako hořec na záhonech palem.⁵

5. Krávy v Bethaven ctili⁶ obyvatelé samafů: nebo křivil nad ním lid jeho, i chrámovní služebníci jeho plesali⁷ nad ním v slávě jeho, že jest záša od něho.

6. Neboť i on do Assyraka zanesen jest v dar králi mstiteli:⁸ hanba uchopí Efraima, a pobádná bude Izrael v vůli své.

7. Učinila jest Samaf, že král její pomínil, jako péna na svrchu vody.⁹

8. A zkaženy budou výsosti modly, hřích Izraelův: řepík a bodláček ržeje na oládkách jejich: i řeknou horám: Přikryjte nás; a pahrbkům: Padněte na nás.

9. Nade dy Gabaa hřesil Izrael;¹⁰ tam ostali [někteří] nepostihlé jich [jako] v Gabaa boj nad syny nepravosti.¹¹

10. Podle žádosti své trestati je budu, sberou se na dvě národové, když budou trestáni pro dvě nepravosti své.¹²

¹⁸ kdežto svítili modloslužba provozovali. (Viz svrchu 4. 15.)

KAPITOLA X.

¹ t. j. mezi Bohem a modlami; když šel pravého Boha s modloslužbou spojil.

² To bylo, když Izraelští po smrti Jeroboama II. dleli bez krále byli.

³ t. j. král, což pomůže nám proti Hospodinu.

⁴ t. j. spolehejte se na vidění hřivá a na smlouvy nejisté; jinak mluví (společně) se na) marná slova, činí smlouvy, ale —

⁵ t. j. zatím varůsta na ně trest jako běží na poli.

⁶ Hebr.: o (lásce) tele v Bethaven boji se —

⁷ Hebr.: úsmev se (strachem).

⁸ t. j. Falevi král se pomoci propůjčenou Manabemovi. (4. Král. 15. 19. 0. 5. 13.)

⁹ Rozsmej o krátkém panování Zachariádově, a krátkim jistě Salomově. (4. Král. 15. 10. 13.)

¹⁰ t. j. háte set drubdy v Gabaa. (Souds. 20. 13.)

¹¹ t. j. nýbrž mnohem větší.

¹² t. j. pro dvoje modlářství v Dan a Bethaven.

11. Efraim, jatovice naučená milovati mládu,¹⁸ a já jsem přešel přes krásu hrdla jejího: ¹⁴ vstoupím na Izrael; orati bude Juda. rozorvatí si bude brázy Jakob.

12. Rozdvejte si spravedlnost, a žněte v ústech milosrdenství,¹⁵ obnovte si novinu: ¹⁶ čas pak jest hledati Hospodina, až přijde ten, kterýž vás učiti bude spravedlnosti.¹⁷

13. Orali jste bezbožnost, žali jste nepravost, jedli jste droudu lidí: neb jai doufal v cesty své, a v množství silných svých.

14. Povstane zbonění v lidu tvém: ¹⁸ a všecky ohrady tvé zrušeny budou, jako zrušen jest Salmana od domu toho, kterýž soudil Bále v den boje, když matka s syny byla roztráštěna.¹⁹

15. Tak jest vám učinil Bethel pro zlost nepravosti vašich.

KAPITOLA XI.

Kráč nerodůh lidu k dobovutím Bůhem, — hrozi zajetím asyryckým, a říká je, že se opět navrátí.

1. Jako jitro miji, pomine král izraelský. Nebo dítě [byl] Izrael, a miloval jsem je: a z Egypta povolal jsem syna svého.¹

2. Volali jich, tak odešli od tváři jejich: ² Bálům obětováli, a obrázům zápalů vzdávali.

3. A já byl jsem jako pětizon Efraimovi, nosil jsem je na ramenou svých: a nevěděli jsou, že jsem je opatroval.

4. Provázky lidskými potáhnu je, vezbami lásky: a budu jim jako pozdvihující jha na čelistech jejich; i schyloval jsem se k němu, aby jedl.

5. Nenavrátí se do země egyptské, ale Assur, ten bude králem jeho: proto že se nechcejí obrátiti.

6. Počal se meč v městech jeho, a stráví zvolení jeho, a zřítie hlavy jejich:

7. A lid můj chýtlí se bude k navrácení mému: ale jho bude vloženo na ně spolu, kteráž nebude odjata.

8. Jak učiním tobě, Efraime? chránití tě budu, Izraeli? kterak dám тебе jako Adamu? položím тебе jako Semoim?²

Obrátile se ve mně srdce mé, spolu zarmoutila se lítost má.

9. Neucínám [dile] prchlivosti hněvu svého: i nezkažím opět Efraima: nebo Bůh jsem já, a ne člověk:⁴ u prostředě тебе Svatý:⁵ i nevejdu do města.⁶

¹⁸ t. j. lahkon přisá, vyškupávání oblčí. Při tom nebyl dobytek ve jhu a mohi podřítat s oblčí, co mu lího bylo.

¹⁴ t. j. ale oeděma krásy její, saptáku jí v jho, a tak též učinám i Judovi. Orali, jakoto stáka práce pod jhom, znamená odvedeni do zajeti.

¹⁵ t. j. abyste šali s pětobudám, a říkáte se vám: „Zohnej Bůh:“

¹⁶ t. j. novon roli, zcela se sjinám v myslí i čloech.

¹⁷ t. j. Kristus, pravý učitel spravedlnosti, a živý pramen všech milostí. Die hebr. též: „dětiti vám bude spravedlnost, nebo spasení.“ (Jes. 45. 8.)

¹⁸ t. j. věcko se učel příchodem nepřítel.

¹⁹ mluví poruku Salmana, vědce Madianšeho Gedeonem (Souds. 8.): a taková zastihne i vás pro nepravosti vaše.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. vlastně o národu Hlovákém: v rýmím pak smyslu o Kristu die Mat. 2. 15.

² t. j. tak neposlušni byli, že, čím více jsem je volal (Možlím se proroký, tím více se oni vzdavovali ode mne. Tvrdkostí hlasů zhněli Židé proti Bohu. (Skazk. 7. 51.)

³ t. j. sám-lid té vydán v úplnou záhubu jako drubdy Adam? (5. Mojš. 29. 23.) Nikoliv neboť: —

⁴ t. j. trestám, abych polepšil, nikoliv abych zkažil; zdam s přisnati služební milost.

⁵ t. j. když jeden svatý bude mezi vámi, učiním vás. (1. Mojš. 18. 23. a d.)

⁶ t. j. v hněvu svém, abych je zkažil.

10. Za Hospodinem choditi budou,⁷ an jako lev rváti bude: neboť on rváti bude, a strachovati se budou synové moře.

11. I uletí jako pták z Egypta, a jako holubice ze země asyrské: a osadím je v domích jejich, dť Hospodin.⁸

12. Obklíčili mne zapřením Efraim, a leť dům Israelský:⁹ ale Juda svědek kráčeš z Bohem, a byl s svatými věrný.

KAPITOLA XII.

Ktěl Bůh, že osadit-Páje Bohu jako dť-žil protože jeho Jakob. — Ze nevědom ho: — Hvoří pomoten nezasprávnitěm.

1. Efraim pase vítr, chodí za vedrem: celý den lež a zboudn množi:¹ a smlouvu s Asyrskými učinil, a olej do Egypta nosil.

2. Protož soud Hospodinův s Judou, navštívení na Jakoba: podle cest jeho, a podle nálezkův jeho odplati jemu.

3. V životě potrlh bratra svého: a dílou svou potkal se s andělem.²

4. A vzmohl se nad anděla a poslil se, plakal a prosil ho: v Bethel nalezl jej, a tam mluvil s námi.³

5. A Hospodin, Bůh zástupů, Hospodin [byl] památka jeho.⁴

6. I ty k Bohu svému se obrat: milordenství a soudu ostříbře, a doufej v Boha svého vždycky.

7. Chanana,⁵ v ruce jeho váha listivá, bezpráví miloval.

8. A řekl Efraim: Však jsem zbohal, nalezl jsem si modlu:⁶ všecky práce mé nenajdu mi nepravosti, kterouž bych byl zřehol?⁷

9. A já Hospodin Bůh tvůj z země egyptské, ještě tě usadím v stáncích, jako v dnech svátečních.

10. I mluvil jsem k prorokům, a já jsem viděn rozmnožil. a skrze proroky podobeství dával jsem.

11. Jestli v Galaad modla,⁸ nadarmo tedy byli v Galgala volům obětováni: neb i oltářův jejich jako bromsdy na brázdách polních.⁹

12. Utekl Jakob do krajiny syrácké, a sloužil Israel pro ženu a pro ženu pási.¹⁰

13. Skrze proroka pak vyvedl Hospodin Israele z Egypta: a skrze proroka zachován jest.

14. K hřevu mne popudil Efraim hořkostí svými, a krev jeho naň přijde, a potpu jeho navrtí jemu Pán jeho.

¹ t. j. poslechnou mnohého hlasu mého, navrátí se odevidat z zajetí, a já je osadím ve vlasti jejich; 3, 8 řekl, že do Egypta a Asyrska vytnáti budou.

² t. j. rychle poslechnou hlasu Hospodínova, a budou bydliti bezpečně ve vlasti své.

³ t. j. co Israel dílem doola ode mne odpádl (3. Král. 12, 28), dílem hlasem modlaobův a pravým náboženstvím spojití hledáti (10, 2): dílel se Juda věrně mne a chrám mého.

KAPITOLA XII.

¹ t. j. marou nadějí na pomoc asyrskou i egyptskou se kochá, a jí na dary kupuje.

² t. j. Jakob; narčí na 1. Mojs. 26, 25, a 32, 94, a d.

³ t. j. tam se mu dvakrát zjevil anděl Boží, a sřliti mu boje potomstvo. (1. Mojs. 28.)

⁴ t. j. „Juda měl vždy Boha na paměti: j. „Hospodin jest slavné jméno jeho“; vykládá se, že Bůh sám byl, a nímž tehdá Jakob sdpsal.

⁵ t. j. Efraim jest jako Chananael, jest kupocti provádějíce pro podvod sloperstvi byl.

⁶ t. j. sly, mod, oběť.

⁷ t. j. kdož mne ve všech značkostech svých máš vlisti z hříchů.

⁸ t. j. když Galaadským modly nespoznal, ano již oltářův střechy jsou, stane se taktéž Galgalakým.

⁹ t. j. rozřlátni budou v drobné kameni, ano jak se sbírá na polích.

¹⁰ Dětk Jakobův před bratrem Esauem poraňuje se obraz bedončích zajetí asyrského.

KAPITOLA XIII.

Vyrýhá díle nepravosti a modlaobův lidu, kteréž nesázenas ben trasa, leť as lid dokonalé poleptí, a předpovídá budoucí vyzbavenas.

1. Když mluvilval Efraim, hrůza uchvátila Israele,¹ a provinil v Banulvi a umřel.²

2. A nyní přidali k hřešen: a učinili sobě slitnu stříbra svého, jako podoba modl, dílo řemeslníků všecko jest: těm oni říkájí: Obětujte lidi, tetatům se klanějíce.

3. Protož budou jako oblak ranní, a jako rosa jitřní pomnějíce; jako plevy, vichrem zachvácené z humna, a jako dým z komína.

4. Já pak Hospodin Bůh tvůj ze země egyptské: a Boha krom mne nepoznáš, a není spasitele mimo mne.

5. Já jsem tě poznal na poušti, v zemi pusté.

6. Po pastvách svých naplněni jsou a nasyceni: a pozdvihli srdce svého a zapoměli mne.

7. A já budu jim jako lvice, jako pard na cestě Asyrských.

8. Vyběhnu proti nim jako nevědicé, když se jí zlapají nedvědátká; a roztrhám vnitřnosti jater jejich, a strávím je tam jako lev; zvěť polní rozšape je:

9. Zahynutí tvé, Israele: toliko ve mně pomoc tvá.

10. Kdež jest král tvůj? obzvláště nyní zprost tebe ve všech městech tvých; a soudcové tvoji, o nichž již řekl: Dej mi krále a knížata. (1. Král. 9, 5.)

11. Dám tobě krále v přehliitosti své, a odejmu jej v hřevu svém.

12. Svázána jest nepravost Efraimova, skryt jest hřích jeho.³ 13. Brátni ku porodu pracujíc přijdou na něj: onť syn nemourý: neboť nyní nestojí v potření svém.⁴

14. Z ruky smrti vyzbavím je; a smrti vykoupím je: budu smrt tvá, ó smrti, uhryzení tvé bude, peklo!⁵ potěšení skryto jest od očí mých.⁶

15. Protože on mezi bratřimi rozděluje: přivede žhoucí vítr Hospodin od pouště vstupující: a vrysuší prameny jeho, a zhubí pramen jeho, a on rozchvátá poklad všelikého nádobí žádoucího.

KAPITOLA XIV.

Napomíná k pokání: — líti blážený stav lidu po zajetí, poskazuje jim k bláženému Pán Matlářův.

1. Nechť zahyne Samari, protože k hořkosti popudila Boha svého: at od meče zhytnou, malíčci jejich zroztřeni budžte, a těhotné ženy jejich budžte zroztřínány.¹

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. k slovu Efraimovu (Jerobeam byl tobo kmene) celý Israel strachem v modlaobětu, a tím v záhubu upadl.

² Za krále Achaba se zvlášť obáváti a modlaobětu vzmohla. (3. Kr. 16, 31.)

³ t. j. jako drozky stříbra a zlata, imho se velké smy pitaly, odvěšené a zachované jsou k soudu a trestu; nespoznas na ně, ale časem svým list přineš je potrestání.

⁴ t. j. již jest žhoucí trst jako těhotnou bolostí porodu, nřak mu nejdne jako ona ozkoctem jí nastává/leim; nebude zachován, když synové jeho zahynou.

⁵ Těni slovy ukazuje se přímo na vyzborezni Israelských se zajetí, díle pak na vykopení náše z smrti věčné uměním, smrti a z mrtvých vstání Kristovým. Sv. Pavel obrací ta slova na budoucí z mrtvých vstání, kterými se vykopení lidské dokosá. (1. Kor. 15, 55.)

⁶ t. j. jako žádáno jest káni a poleptání; a nich nenalezám.

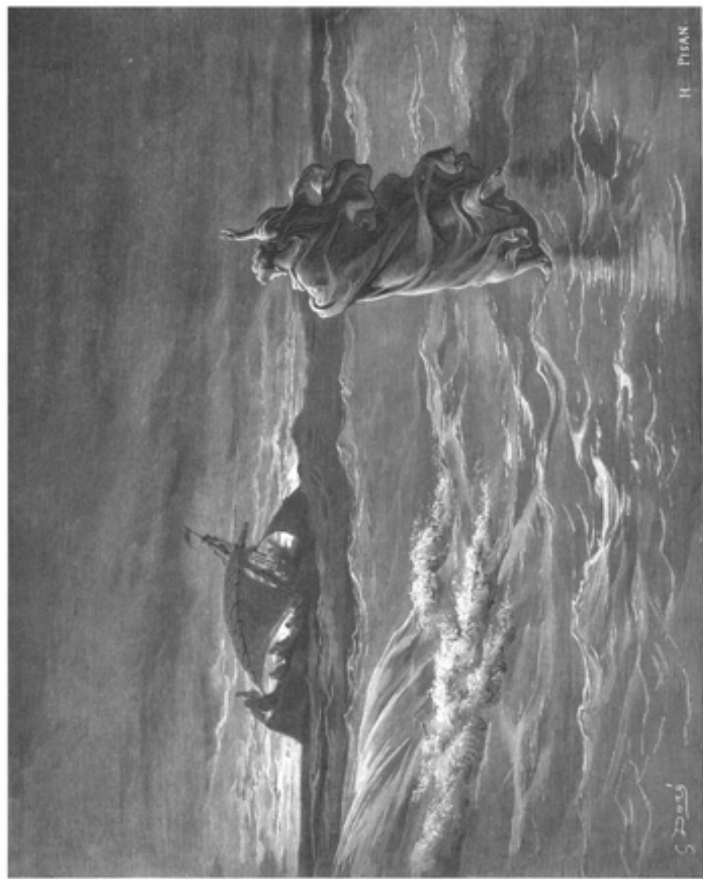
⁷ t. j. Israel působil roztrkání; pro odrnění od Judy —

⁸ t. j. Asyrské od vyzbodu.

KAPITOLA XIV.

¹ Tento verš náleží díle smyslu k kap. 14, 15, kdežto se potrestání království Israelského předpovídá. Jinak: „Zahyne S.“ atd. Takové ukrutnosti udáły se doslovně za starodávna.

H. PIAN

PAN JEZIS JOB PO MORI.

2. Obrát se, Israeli, k Hospodinu Bohu svému: nebo jsi padl v nepravosti své.

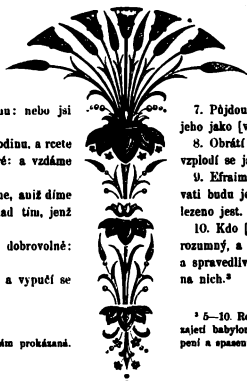
3. Vezměte k sobě slova, a obrátte se k Hospodinu, a řcete jemu: Odejmi všelikou nepravost, přijmi dobré: a vzdáme oběti rtů našich.²

4. Assur nevysvobodí nás, na koně nevsedneme, aniž díme více: Díla rukou našich bohové naši! neboť nad tím, jenž s tebou jest, sirotkem se smiluješ.

5. Uzdravím potmění jejich, milovati je budu dobrovolně: nebo odvrátila se prchlivost má od nich.

6. Budu jako rosa, Israel zkvete jako lillium, a vypeří se kofen jeho jako Libanu.

² t. j. oběti dikáždění a chvály za milosrdenství nám prokázána.

7. Půjdu ratolesti jeho, a jako oliva sláva jeho: a vůně jeho jako [vůně] Libanu.

8. Obrátí se sedící v stínu jeho: živi budou pšenici, a vzplodí se jako vinice: památka jeho jako víno libanské.

9. Efraim: k čemu mi dále modly? Já vyslyším, a já spravovati budu jej jako jedli zelenající se: ze mne ovoce tvé nalezeno jest.

10. Kdo [jest moudrý], a porozumí těmto věcem? [kdož] rozumný, a pozná je? Nebo přímé [jsou] cesty Hospodinovy, a spravedliví chodíti budou po nich: ale přestupníci padnou na nich.³

³ 5—10. Rozumí se přímo o kázně době po navrácení se lidu ze zajetí babylonského; úplná víská plati v duchovním smyslu o vykopnutí a spasení lidstva v církvi Kristově.

PROROCTVÍ JOELOVO.

JOEL [citel Boží], syn Fatuelův, prorokoval o království judském.

Z toho a že za nepřátely Judských pokládá Fenické, Idumejské, Egypťské a Filitínské, nikoli pak Israelské soudí se, že žil po rozdělení říše židovské a za věku, kdežto obě části národa v pokoji žily; tot bylo za krále Judského Osiáše okolo 811—759 před Kristem.

Kniha jeho obsahuje dvoje toliko prorocství: jedno [kap. 1—2.] o veliké ráže země kobyčkami, jimiž i jiné zhoubné nepřátely rozuměti lze; druhé [2, 28. Hebr. 3, 1.] mluví o království Mesiášově, zvláště o vyhlášení Ducha sv. na věřící, a o hrozném soudu nad nevěřícími národy.

KAPITOLA I.

Lhů kromě hlad způsobený škodlivým hmyzem, a náramným suchem; s tobo pak napomíná k pokání.

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Joelovi, synu Fatuelovu.
2. Slyšte to starci, a ušima pozorujte váčnicki obyvatelé země: stalo-li se to za dnů vašich, anebo za dnů otců vašich?
3. Vypravujte o tom synům svým a synové vaši synům svým a synové jejich pokolení druhému.
4. Co zůstalo po housence, snědla kobyčka, a co zůstalo po kobyčce, snědli brouk, a co zůstalo po brouku, snědla rez.¹
5. Pročtítež opili, a plačte, a kváňte váčnicki, kteří pijete víno v sladkosti: nebot zhytno jest od úst vašich.
6. Nebo národ vstoupil na zemí mou, silný a nešťápný: zubové jeho jako zubové lva: a třenové jeho jako lvíčete.²
7. Obrátil vinici mou v poušť, a fíkoví mé obloupl: do naha obloupl je, a zahubil, bílé utínány jsou ratolesti jeho.
8. Kvěť jako panna, opásaná řízí nad mužem dospělosti své.³
9. Zmizela suchá i mokrá oběť z domu Hospodinova: ⁴ kvílili kněží služebníci Hospodinovi.
10. Popleněna jest krajina, kvílila země: nebo pohubena jest pšenice,⁵ zahanbeno jest víno, zemdiel olej.⁶
11. Zahanbeni jsou oráčci, kvílili vinaři nad obilím a ječmenem, nebo zhytna žeň polní.
12. Vinice zahanbena jest, a fíkoví usadlo: strom jablek granátových a palma, i jabloň, i všecko stromové polní uschlo: nebo zmařena jest radost synův lidských.

KAPITOLA II.

¹ t. j. celá země úpínoa zkáza strpěla kobyčkami a resem: nejstarší a nejlepší vykladačel rozumějí tím zpona nepřítely způsobenou.

² Míni hejna kobyček východních, mnohem větších, travějílech a zhoubnějších nežli u nás.

³ t. j. mladosti své.

⁴ t. j. přestala oběť, není co obětovati pro zkázu vší úrody.

⁵ Rozumněji všecké obilí.

⁶ Hebr.: uschlo, skázeno jest víno, usadil, zhytno olej.

13. Opáste se, a kvěťte, kněží, úpájte přísluhující oltářů: pojďte a lehejte v řízí, služebníci Boha mého: nebo zmizela z domu Boha vašeho suchá i mokrá oběť.

14. Zsvěťte pást, svolojetě shromáždění, shromáďte starce, všechny obyvatelé země do domu Boha vašeho: a volejte k Hospodinu:

15. Ah, ah, ah, du! nebo blízko jest den Hospodinův, a jako poplenná od mocného přijde.

16. Zdáli nezhytni před očima vašima pokrmoval, z domu Boha našeho radost a plesání?

17. Shnila jsou hováda v lejné svém, zbořeny jsou stodoly, rozmetány jsou schránky: nebo zmařena jest pšenice.

18. Proč vzdychá dobytek, frou stáda skotu? Protože nemají pastvy: ano i stáda brava hynou.

19. K tobě, Hospodine, volati budu: neb oheň snědli krásné pastvy pouště, a plamen spálil všecko stromové krajiny.⁷

20. Ale i zvět polní, jako humno říznivo dešť, vzhlédák k tobě: nebo vrychly studnice vod, a oheň sežral ozdabu pouště.⁸

KAPITOLA II.

Zheba hejna kobyček působeno dle říze poplenné, — opět k pokání povzbuzuje; a pak — opádná i milost od Boha síljuje.

1. Trubte troubou na Sionu, kvěťte na hofe svaté mé, zkormoucení buďte váčnicki obyvatelé země: nebo přichází den Hospodinův, nebot blízko jest:

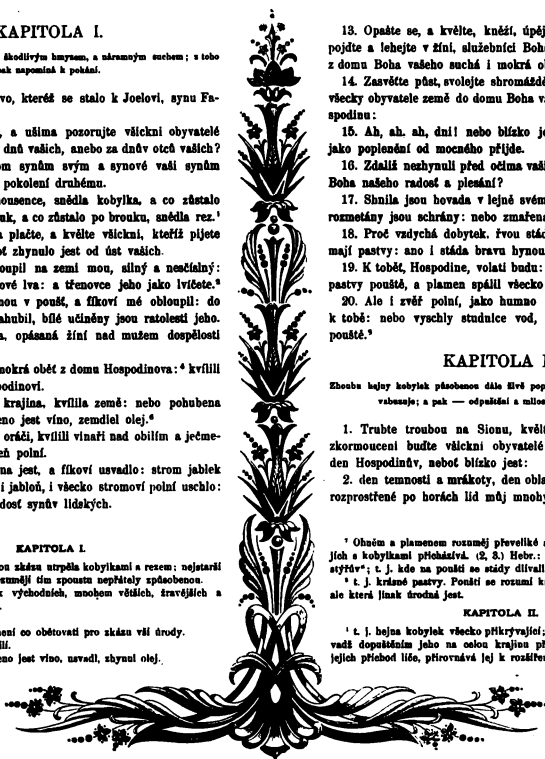
2. den temnosti a mráкотy, den oblaku a bouře: jako jltro rozprostřený po horách lid můj mnohý a silný: ¹ podobného

⁷ Ohnám a plamenem rozmně přivolcké sněbo, které v tanech krajích a kobyčkami přichází. (2, 3.) Hebr.: „Oheň polní obydli pastýřův“; t. j. kde na poušti se stády dílvali.

⁸ t. j. krásné pastvy. Pouští se rozumí krajina, kde lidé seobývají, ale která jinak úrodná jest.

KAPITOLA II.

¹ t. j. hejna kobyček všecko přikrvájící; lidem svým je sove, pouště dopostátním jeho na okolo krajín přitáje, a jí pobubily. Náhly jejich příchod líce, přirovnává jej k rozšíření se světa.

mu nebylo od počátku, aniž po něm bude až do let pokolení a pokolení.

3. Před tváří jeho oheň zářící, a po něm žhoucí plamen: jako zahrada rokošle země před ním, a po něm pustá poušť, aniž jest, kdo by utekl před ním.

4. Jako tvárnost koňů, tvárnost jejich: a jako jezdců, tak poběhnou.

5. Jako hřmot vozů po vrších hor akákatí budou, a jako zvuk plmene ohně, zářícího stráníšť, jako lid silný připravený k bitvě.

6. Od tváří jeho trápiti se budou lidé: všelky obličej obrátí se v hrnec.⁸

7. Jako silni poběhnou: jako muži bojovní vystoupí na zeď: [stoj] muži na cestách svých kráčetí budou, a neuchýlí se od zbytek svých.⁹

8. Nízdný [z nich] nebude bratra svého suovati; každý stezkou svou půjde: ano i akrze okna vpadnou, a neurazí se. 9. Do města vejdu, po zdi běhati budou: na domy vylezou. skrze okna vejdu jako zloděj.

10. Od tváří jeho třásti se bude země, pohnou se nebesa: slunce i měsíc se zatmí, a hvězdy ztratí lesk svůj.⁴

11. A Hospodin vydá hlas svůj před tváří vojska svého: nebo mnozí jsou příliš zšatupové jeho, nebo silní a činící slova jeho: veliký zajisté den Hospodinův, a hrozný velmi; i kdož snese jej?

12. Protož nyní praví Hospodin: Obráťte se ke mně celým srdcem svým, a postem. a s pláčem, i s křivením.

13. A roztrhněte srdce vaše, a ne roucha vaše, a obraťte se k Hospodinu, Bohu svému: nebo dobrotivý a milosrdný jest, trpělivý, a mnohého milosrdenství, a ukojitelný nad zlou.⁵

14. Kdož ví, neobrátí-li se, a neodpustí-li, a nezastaví-li po sobě požehnaní, obět [suchou] i mokrou Hospodinu Bohu vašemu?

15. Trubte troubou na Sion, zavrňte pěst, svolejte shromáždění,

16. shromažďte lid, zavrňte církev,⁶ shromažďte starce, shromažďte malíčké, i ty, jenž prst požívají: vyjdí ženich z ložnice své, a nevěsta z komnaty své.

17. Mezi síní a oltářem ať pláčí kněží, služebníci Hospodinovi, a křou: Odpusť, Hospodine, odpusť lidu svému: a nevydávej dědicví svého v pohanění, aby nad nimi panovali národové, proč říkájí mezi národy: ' Kdo jest Bůh jejich?'

18. Horlil Hospodin pr zemí svou, a odpustil lidu svému.

19. I odpověděl Hospodin a řekl lidu svému: Ať já pošlu vám obilí, a víno, i olej, a budete jimi naplněni: a nedám vás více v potupu mezi národy.

20. A toho, jenž od plůnci jest, vzdálím od vás: a zazenú jej do země bezcestné a pusté: tvář jeho proti moři

⁸ t. j. strachem a hladem tvář vybledne. pak i stěrná. (Is. 15, 8. Pláč Jer. 5, 10, poz.)

⁹ Kobylky přímo všecko tlakou, ničomní se nevyhýbajíce, aniž se čím zdrželi dají.

⁴ Kobylky a takový svrakem, a v tak velkých a hustých hejnech přitlačí, že se sdá, jako by se země třásla, a obloha se jako mrakem zatáhne.

⁵ t. j. útřpenost má nad strastmi lidskými, tak že upokojí od trestů svých, když se lidé poleptí.

⁶ t. j. zavrňte sbor.

⁷ t. j. proč by měl pohaně nám se posmívat, říkáš —

⁸ t. j. i ty kobylky, i chaldejské nepřítelny vaše.

východnímu, a konec jeho k moři nepojedlnějším: i vzejde smrad jeho, a vzejde akhilla jeho;¹⁰ neboť pyšně činil.

21. Neboj se, země, plesej, a vesel se: nebo velebné věci učinil Hospodin.¹¹

22. Nebojíte se, zvířata zemaká: neboť se vzplodily krásné pastvy postá, neboť přineslo stromovi ovoce své, fík a vinice vydaly sílu svou.

23. A synové sionští, plesejte, a veselte se v Hospodinu Bohu vašem: neboť vám dal učitele spravedlnosti,¹² a sešle vám děst ranní i pozdní jako na počátku.

24. A naplněna budou humna obilím, a oplyvati budou četěnové vínem a olejem.

25. A nahradím vám léta, kteráž sežrali kobylky, bronci, a rez. a housenky: síla má veliká, kterouž jsem poslal na vás.

26. A jistě budete požívající, a nastí budete a chvátili budete jméno Hospodina Boha vašeho, kterýž učinil a vámi divné věci: a nebude zahanben lid můj na věky.

27. A poznáte, že já jsem u prostřed Israele: a já Hospodin Bůh váš, a že není [žádného] více: a nebude zahanben lid můj na věky.

28. I bude potom: ' Vylejí ducha svého na všelké tělo: a prorokovati budou synové vaši, i dcery vaše: starcové vaši súp mlti budou, a mládečníci vaši viděti vidáti budou.

29. Ale i na služebnky své, a na služebnice v těch dnech vylejí ducha svého.

30. A dám záranky na nebi, i na zemi: krev a oheň a páru a dým.

31. Slunce obrátí se v tmú, a měsíc v krev, prve nežli přijde den Hospodinův veliký a hrozný.

32. A bude: Každý, kdož vyzvíti bude jméno Hospodinovo, spasen bude; nebo na hoře Sionu, a v Jeruzalémě bude spasení. jakož pověděl Hospodin, a v ostatních, kterýchž povolá Hospodin.¹³

KAPITOLA III.

Přepovídá hrozný soud Boží nad národy — bláznivý stav svého, duchovního Jeruzaléma.

1. Neboť, ať v těch dnech, a v tom čase, když obrátím zajetí judské a jeruzalémské:

2. shromáždím všechny národy, a svedu je do údolí Josafat: ¹

¹ t. j. ší západním.

² t. j. bějna kobylky, do moře větrem zahnána, a pak shlíhá na břeh vyvrácen, psem smrdutým aš i mor pláoch.

³ t. j. jako onen nepřítel váš (kobylky a král chaldejský se svým vojskem) pyšně jednal, tak se velebojím nad ně okázal Bůh.

⁴ t. j. přímo rozuměj buď proroka samého Joela, nebo jiného; dále jak obrací se k zasíbením Vykupitelí, jedinému učitelí pravdy, a sítuje duchovní milosti spolu a tělesnými dary.

⁵ t. j. po navrácení se z babylonského zajetí počne bláznivý stav váš Ale úplně vyplnilo se teprve v Novém zákoně. (Skutk. 2, 16. a d.) Byli jsou přiběhové národa židovského nářada a obava budoucích dějů církevně Kristovy, jak sv. apoštolové poukazují a sv. obrově sarrubní vyvádějí, slova (2. 26—32 a 3.) vzměna o Kristu, o záhřebí města Jeruzaléma a o soudném dni rozumějí. (Mat. 24, 2.) (Od 28—32 klade se v hebrejském svřátném kapitole, t. třetí, tak že třetí kapitole vulgaty jest v hebr. buď 4. anebo 3. a 26.)

⁶ Sny: Nebude od obecné záhuby zachráněn, led kdo nvřív v Krista, a vzejde v Církev jeho. (Is. 2. 2. Mat. 24, 52.) Tim však i značí skrovny počet těch, kteří nvřív v něho.

KAPITOLA III.

⁷ Hebr.: Jehošafat, Bůh soudí; tedy v údolí, nebo na místě soudu Božho. Sic však není náležá dělní jména toho, led by se rozumělo ono bláze Thekna, kdáž byl Josafat povolil Edomity, Ammonity a Moabity. (2. Par. 20, 20.)

a soudíť se budu s nimi tu o lid svůj, a o dědictví své israelské, kteréž rozptýlili mezi národy a zemi mou rozdělili.

3. A o lid můj metall los: a dali pachole v dům nevěstěť. a děvčata prodali za víno, aby pili.

4. Ale však co mně a vám, Týře a Sidone, i všeliký kraji Palestinských? Zdalíž vy mně pomstu navrátíte? A mstíte-li vy se proti mně, brzo rychle navrátím odplatu vám na hlavu vaši.

5. Nebo stříbro mé a zlato mé vzali jste: a žádoucí věci mé i nejkrasší vnesli jste do modlářských chrámů svých.

6. A syny judské i syny jerusalémské prodali jste synům řeckv. abyste vzdálili je od konců jejich.

7. Ať! já vzbudím je z msta, kamž jste prodali je: a obrátím odplatu vaši na hlavu vaši.

8. A prodám syny vaše i dcery vaše v ruku synů judských, a ti je prodají Sabejským, národu dšalekému; neboť Hospodin mluvil jest.

9. Provoďte to mezi národy: Zasvěťte boje, vzbudte silné: necht přistoupí, a vystoupí všickni muži bojovníci.

10. Skujte radlice své v meče, a motyky své v ošlpy. Nemocný necht řekne: Já silný jsem.

11. Vyrzte, a pojdte všickni národové okolní, a shromážďte se: tamť učiní Hospodin, aby zhyňli silní tvoji.

12. Necht povstanou, a vystoupí národové do údolů Josafat: nebo tuť usednu, abych soudil všechny národy vákol.

13. Vpusťte srpy, neb jest dozrála žeň: pojdte, a sstupte. nebo plná jest lis, přelévají se čeremy: nebo rozmnožila se zlost jejich.

14. Lidé nad lidí v údolích pobíť: nebo blízký jest den Hospodinův v údolích pobíť.

¹ t. j. v údolích soudném (jako výš v 2.), nebo tam se má vykonati soud nad nepravostí světa.

15. Slunce a měsíc zatmí se, a hvězdy ztratí lesk svůj.

16. A Hospodin z Siona řvátí bude,² a z Jerusaléma vydá hlas svůj: a pohnou se nebesa i země: a Hospodin nadáje lidu svého, a afa synův israelských.

17. I zvrte, že já Hospodin Bůh váš, bydlící na Sionu, hoře svaté své: i bude Jerusalém svatý,³ a cizí nebudou choditi přes něj více.

18. I bude v ten den: Kapatí budou hory sladkostí, a pahrbkové potekou mlékem: a po všech potocích judských půjdou vody: a studnice z domu Hospodinova vyjde a svažiovati bude proud trní.⁴

19. Egypt v pustinu bude, a země idumejská v poustě zahubeni: protože nepravě činili proti synům judským, a vylévali krev nevinnou v zemi jejich.

20. A v judské zemi na věky bydleno bude, i v Jerusalémě do pokolení a pokolení.

21. A očistím krev jejich, kteréž jsem byl neočistil: a Hospodin přebývati bude na Sionu.⁵

² t. j. zahřní; aby stýšeli a nekřikl se nepřítel jeho. (Jer. 25, 30.; Amos 1, 2.)

³ Rozuměj Jerusalém nový, duchovní, církev svatou. (Zjev. 21, 27.)

⁴ Hebr.: údolí trní či údolí Setim, kde Sodoma a Gomorra stály; okolí vyprahlá. Smysl: Vyplyvati bude z pravého náboženství požehnaní Boží i tu, kdež přežádáno viděti nebylo, světlá v čas nejošlepnější. Studnice jest obrazem bojaých milostí Božích.

⁵ t. j. pomstím krev jejich ještě nepomstěnou. Jinak také: Očistím je počtose od viny krve ještě neočistěné, t. Mesiašovy, nevinas prolité.

⁶ t. j. novám, či v církvi svých věřících, a očistělv: až se pak ku konci dáš naplni počet vyvolených Božích, určený od věčnosti, a jak s národů tak s lidu israelského shromážděný, oddání je Pán od zavřenyých, a pojme je s sebou v blažený osan Sion, kdežto s ním věčně přebývati a jeho věčně potívatí budou.

ROZMNOZENÍ CHLEBŮ.

PROROCTVÍ AMOSOVO.

AMOS [břímě], pastýř z Thekue, městečka asi půl třetí míle jižně od Betléma v krajině pastvinaté ležícího, prorokoval ku konci věku Jeroboama II., krále izraelského. Byl tedy souvěký s Oseášem a Isaiášem. V proroctví svém, hlavně proti Izraelsku čelícím, kárá lid z modloslužby vůbec, a z bujné prostopášnosti, nemilosrdného a lakotného utiskování chudých zvláště; hrozí za to trestem Božím i lidu izraelskému, i některým sousedním národům, a zvěštuje konečně i blahý věk za panování oslaveného rodu

Davidova v duchovní říši Mesiášově.

Za své neohrožené hlásání vůle Boží i proti králi od kněze bethelského Amasiáše obžalován, a ze země vypovězen jest.

Praví se, že od syna téhož kněze kyjem byl ubit. Církev sv. jej co mučenníka ctí, kladouc památku jeho na 31. března. Kniha jeho se vždy za písmo sv. uznávala,

KAPITOLA I.

Hlásek trsty Boží, a sněho semí izraelská, — vláky Damascéským nebo Sýrským, — Filistinským, — Tyrským, — Edomským, — i Amoským.

1. Slova Amosova, jenž byl z pastýřů z Thekue, kteráž viděl na Israele za dnův Oziáše, krále judského, a za dnů Jeroboama, syna Joasova, krále izraelského, dvě léta před zemětřesením.¹

2. I řekl: Hospodin z Slona řvátí bude, a z Jerusalema vydá hlas svůj; i kvílily krásné pastviny pastýřův, a vyschl vrch Karmélu.

3. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Damásku, i pro čtyry² neobrátil ho,³ protože mlátili železnými vozy Galaad.⁴

4. Ale pošlu oheň⁵ na dům Azacélvů, a zřídí domy Benadavovy.⁶

5. I zetrú závoru⁷ Damásku: a vyhubím obyvatele z pole modly⁸ a drážičko berlu z domu rozkoše; a přenesen bude lid syrský do Cyreny,⁹ dí Hospodin.

6. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Gázy, i pro

KAPITOLA I.

¹ t. j. za krále Oziáše: i Zachariáš (14. 5.) i Josef Flavín (Starob. 9. 11.) zmínají se o tom zemětřesení; tento dí, že se událo, když si Oziáš důstojnost kněžskou osvojoval.

² t. j. pro mnohé; určitým číslem za neurčitě.

³ t. j. „nemohl se nad ním“; nebo die hebr.: „neodvrátil trest určení.“

⁴ t. j. kosovými vozy hubili zemi a lid. (4. Král. 18. 3.)

⁵ t. j. války.

⁶ t. j. pasovnická Damásku, otec a syna; Jeroboam je přemohl, a snad i palác jejich spálil.

⁷ t. j. povráž brady, sílu a moc.

⁸ t. j. z údolí nešlechtnosti, pro modloslužbu tam páchanou; jimi: města „Bekas-Aven“, nyní Baal-Bek, v údolí mezi Anti-Libanem a Libanem, kteráž i „Eden“, údolí rozkoše slovo.

⁹ t. j. Kyr, krajina v Asyrii. (4. Král. 16. 3.)

čtyry neobrátil ho: protože odvedli zajaté veškeré, aby je zavřeli v zemi idumejské.¹⁰

7. A pošlu oheň na zeď Gázy, a zřídí domy její.

8. A vyhubím obyvatele z Azotu a toho, jenž drží železo, z Askalona: a obrátím ruku svou proti Akkaronu a zahynou ostatní Filistínští, praví Pán Bůh.¹¹

9. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Týru, i pro čtyry neobrátil ho: protože zavřeli zajaté veškeré v idumejské zemi, a neropomenuli se na smlouvu bratrů.¹²

10. I pošlu oheň na zeď tyrakou, a zřídí domy jeho.

11. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Edoma, i pro čtyry neobrátil ho: protože stihl mečem bratra svého, a poakvrnil na něm milordenství, a držel déle prchlivost svou, a hněv svůj choval až do konce.

12. Pošlu oheň na Theman: a zřídí domy Boory.¹³

13. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti synův Ammonových, i pro čtyry neobrátil ho: protože rostinal tžhotné Galaadské k rozdílení kraje svého.¹⁴

14. I zapálím oheň na zdi Rabba: a zřídí domy její v úpění v den boje, a u víchru v den pohnutí.

15. A půjde Meichom¹⁵ v zajetí, on i knížata¹⁷ jeho spolu, praví Hospodin.

¹⁰ Gaza, jedno z pěti měst Filistinských; rozsmá tu a dále Filistinské vůbec, kteří veliké množství zajatých bez rozdílu věku a pohlaví odvedli a prodali Edomským. (2. Paral. 28. 17.)

¹¹ Proroctví to naplněno skrze Nabuchodonosora. Těs Alexander Velký Gazu vybojoval a osadil.

¹² t. j. beztrnou, mezi Šakmonem a Hiranem. (2. Král. 5. 1. Ammonův 9. 12—13.)

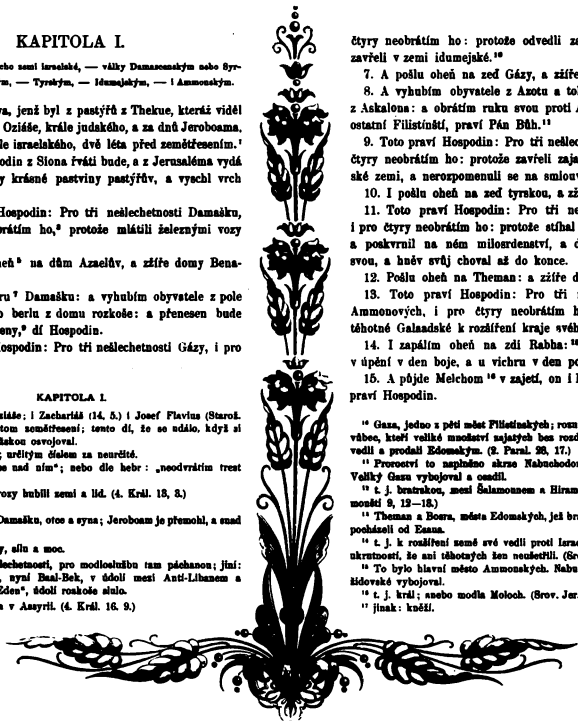
¹³ Theman a Boora, města Edomských, jež bratry sroze Židův, protože pocházeli od Esaua.

¹⁴ t. j. k rozdílení země své vedli proti Izraelským válku a takovou ukrutností, že ani tžhotných žen nešetřili. (Srov. Ot. 14. 1. posm.)

¹⁵ To bylo hlavní město Ammonských. Nabuchodonosor ho po válece hřivoké vybojoval.

¹⁶ t. j. král; anebo modla Motok. (Srov. Jer. 49. 2.; 48. 7.; 48. 12.)

¹⁷ jinak: kněží.

KAPITOLA II.

Hrozi dále trestem Božím lidu Moabům, — Judákům, — a Izraelcům, tímto svědkům dovedlým prokázat předsířku.

1. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Moabovy, i pro čtyry neobrátní ho: protože spálil kosti krále idumejského až do popela.

2. A pošlu oheň na Moaba, a zřítí domy Karioth: ¹ i umře s hlukem Moab, a se zvukem trouby: ²

3. A vyhledá soudce z prostředku jeho, a všechna knížata jeho zbjíjí s ním, praví Hospodin.

4. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Judovy, i pro čtyry neobrátní ho: protože zavrl zákon Hospodinův, a příkázání jeho neostál: neb oklamaly je modly jejich, po nichž odešli otce jejich.

5. A pošlu oheň na Judu, a zřítí domy jerusalemské.

6. Toto praví Hospodin: Pro tři nešlechtnosti Izraelovy, i pro čtyry neobrátní ho: protože prodal za stříbro spravedlivého, a chudého za obuv: ³

7. Kteříž potírají hlavy chudých v prachu země, a cestu ponížejících skrývají: a syn i otec jeho chodili k divěci, aby pokvrmili svatého jména mého.

8. A na oděvích zastavených sedali pod každým oltářem: a víno odsouzených pili v domě boha svého.

9. Já pak vyplnil jsem Amorrhéjského od tváří jejich: jehožto výsokost, výsokost cedrův, a silný byl on, jako dub: a zotřel jsem ovoce jeho svrchu, a kořeny jeho zespod: ⁴

10. Já jsem, kterýž jsem vás vyvedl z země egyptské, a vodil jsem vás na poušti čtyřicet let, abyste obdrželi zemi Amorrhéjského.

11. A zrazeť jsem ze synů vašich proroky, a z míslenců vašich nazarejské: ⁵ zdali tak není, synové Izraelští, praví Hospodin.

12. A vy připijte nazarejským vínem: a prorokům příkazujete říkou: Neprorokujte.

13. Ať já akřipítí budu pod vámi, ⁶ jako akřipítí vůz, obřezaný senem.

14. A zajde utkáni rychlému, a silný nepodří moci své a udatný nerysvobodí duše své:

15. a kdo lučtí drží, neostojí, a rychlý na nohy své nebude vysvobozen, a vsedající na kůň nerysvobodí života svého:

16. a udatný srdcem mezi silnými nahý utkáni bude v ten den, praví Hospodin.

KAPITOLA III.

Vyřítí novězk národa Izraelcům, a všeti jsouc pomate od Boha, kteréž sova kře uže.

1. Slyšte slovo, kteréž mluvil Hospodin proti vám, synové Izraelští: proti všelikému přibuzenství, kteréž jsem vyvedl ze země egyptské řka:

KAPITOLA II.

¹ t. j. jedno se znamenitých měst Moabských.

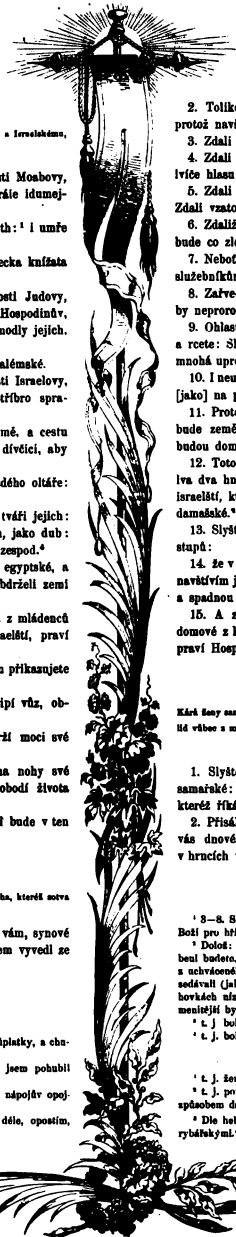
² t. j. v boji, v útoku válečném.

³ t. j. že soudcové jeho jsou nespravedliví, berouce úplatky, a chudého o poslední majetek odírajíce.

⁴ t. j. veškeré Chananejské, otec i syny, do kořene jsem pobudil k vůli lidu Izraelcům. (1. Mojš. 15)

⁵ t. j. Bohu zavržené, zaslíbené, kteříž nezeměli pítí nápojův opojných. (4. Mojš. 6.)

⁶ t. j. pod tíží břichů vašich stanám, nesavši jich déle, opomím, potrestám vás.

2. Toliko vás poznal jsem ze všeho přibuzenství země: protož navštívím na vás všechny nepravosti vaše.

3. Zdáli přijdou dva spolu, leč by se srovnali?

4. Zdáli zarve lev v lese, leč by měl loupež? Vydá-li pak živé hlasy z odpočívání svého, leč by něco polapil?

5. Zdáli upadne pták do osídka na zemi bez čížeňníka? Zdáli vzato bude osídlo ze země, prve než co popadne?

6. Zdáli zavzní trouba v městě, a lid se nezdrě? Zdáli bude co zlého v městě, jehož by Hospodin neudínil?

7. Neboť nečiní Pán Bůh slova, leč by zjevil tajemství své služebníkům svým prorokům.

8. Zarve-li lev, kdož by se nebděl? a Pán Bůh, mluv-li kdož by neprorokoval? ¹

9. Ohlase v domích azotských, a v domích země egyptské, a rce: Shromažďte se na hory Samařín, a vizte bláznoty mnohá uprostřed něho, a nátiak trpící v tajných schráncích jeho.

10. I neuměl činit, což pravého jest, dí Hospodin, hromadice [jako] na poklad nepravost, a loupeže v domích svých.

11. Protož toto dí Pán Bůh: Souzřena, a vůkol obžezána bude země: a stržena bude s tebe sřta tvá, a rozchvátáni budou domové tvoji.

12. Toto praví Hospodin: Jako když vytrhne pastýř z úst lva dva hnáty, anebo konec řáka: tak vytrženi budou synové Izraelští, kteříž bydlejí v Samařín na kraji ložce, a na posteli damašské: ²

13. Slyšte a osvědčujte v domu Jakobovu, dí Pán Bůh zástupů:

14. Že v den, když navštěvovati počnu přestoupení Izraeláká, navštívím jej, i oltáře v Bethel: a odtati budou rohové oltáře, a spadnou na zem.

15. A zrasím dům zimní s domem letním: ³ i zahynou domové z kostí slonových ⁴ a rozmetáni budou domové mnozí, praví Hospodin.

KAPITOLA IV.

Krát šerý samařské pro jich rozmetání žitv, a s toho jénoš nátiak, — pak lid všec s modřítv: — připomíná jim předsířku pokuty Boží, na něž se nezdali, a — zapomíná sava k pokání.

1. Slyšte slovo toto, krávy tučné, ¹ kteréž jste na hoře samařské: kteréž nátiak činíte potřebným, a utíkánete chudé; kteréž říkáte pánuům svým: Přineste, a budeme pítí: ²

2. Přisáhl Pán Bůh na svatost svou: že, hle přijdou na vás dnové, a vyzdvihnou vás na bídech, a ostatky vaše v hrucích vřelých: ³

KAPITOLA III.

¹ 3—8. Snyal: Jako se nie neděje bez přěhny, tak i já vám trest Boží pro hrůchy vaše věstím.

² Doloi: si hovioe. Snyal: Vy, kteříž nyní rokošně říkáte, zabubni božeto, tak že s vás sava tolik zachováno bude, jako když pastýř s uchvácoeného lva zřítí jedva stehna anebo ucho zavorá. — Staří sedávali (jakot národové východních zemí podne) na kořech nebo pohovkách nízkých vůkol stěny položených a drabými koberci (nejznamenitější byty damašské) postýlených: v kosti bývalo čestné místo.

³ t. j. bohaté kosti slonovů vykládáné.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. šerý rozmetání, marš a bujné.

² t. j. porabzujete marnostnatost svou mazelý své, že nepravým způsobem žaré na chudých vydrží, abyste vy přestopáná řiti mohl.

³ Die hebr.: „odvedeny budete za krubý a potomci vaší udicemi rybářskými.“

3. A skrze díry vyjdete jedna proti druhé, a vyvrženy budete do Armon,¹ praví Hospodin.

4. Pojďte do Bétel a bezbožně číháte: do Gálgala, a rozmnožujte přestoupení: a přinášejte ráno oběti své, po tři dny desátky své.

5. A obětujte z kvašeného² chráin: a provolejte oběti dobrovolné, a zvěstujte: nebo tak jste chtěli,³ synové Izraelští, praví Pán Bůh.

6. Protož i já dal jsem vám strnutí rudb⁴ po všech městech vašich, a nedostatek chleba na všech místech vašich: a nenavrátili jste se ke mně, dí Hospodin.

7. Já také zabránil jsem od vás deště, když ještě tři měsíce zbývaly do žně: a dštil jsem na jedno město, a na druhé město jsem nedštil: strana jedna deštěm svislena byla, a strana, na kterouž jsem nedštil, uschla.

8. I přišla dvě i tři města k jednomu městu, aby se napili vody, a nenasytili se: a nenavrátili jste se ke mně, dí Hospodin.

9. Bil jsem vás větrem žhoucím, a rzí: mnozívi zahrad vašich, a vinice vašich, olivovní vaše, i fíkoví vaše smrdly housenkou: a nenavrátili jste se ke mně, dí Hospodin.

10. Poslal jsem na vás smrt na cestě egyptské,⁵ zbil jsem mečem mládence vaše, až do zajetí koní vašich:⁶ a učinil jsem, že vstupovala shnilina ležení vašich v chřipé vaše: a nenavrátili jste se ke mně, dí Hospodin.

11. Podvrátil jsem vás, jako podvrátil Bůh Sodomu a Gomorru, a učinění jste jako hlavě vytržená z ohně:⁷ a nenavrátili jste se ke mně, dí Hospodin.

12. A protož toto učiním tobě, Izraeli: když pak tyto věci učiním tobě, připrav se veřič Bohu svému, Izraeli.⁸

13. Neboť aj ten, jenž činí hory, a tvoří vítr, a zvěstuje člověku slovo své; jenž činí mlhu jitrní, a kráčí po výsostech země: Hospodin, Bůh zástupů jméno jeho.

KAPITOLA V.

Zlatostá zapomněl líč, aby vyhledával Boha, a tak smad hněv jeho odvrtěl; — ovrtilaje, že a Boha nepoznájí oběti bez státní spravedlivých, — a krosi je, že nepoznájí-li on, daleko do nejdi odvrtěni budou.

1. Slyšte slovo toto, kteréž já zdvihám proti vám ku kvlčení: Dům Izraelský padl, a nepovstane více.

2. Panna izraelská¹ povržena jest na zem svou, a není, kdo by ji pozdvihl.

3. Nebo toto praví Pán Bůh: V městě, z kteréžto vycházelo tisíc, zanecháno bude sto: a v tom, z kteréžto vycházelo sto, zanecháno bude deset v domu izraelském.

¹ t. j. poboupeními sděni opasité město, a potom odloučeny bývše od sebe, odvřeny budete do Armanaka; j. do paláců šetn královských (Barum). Vv. 4. a 6. s pomůckou praví.

² t. j. kvašeného, t. j. obětovaní sákon sakasoval.

³ t. j. tak se libilo vám, ukloviť pak mně.

⁴ t. j. jako drubdy na Egyptě: mor egyptský, jako bývá v Egyptě.

⁵ t. j. až koně vaše kolíati nepříteli se stali, svířeli se Aclaba a Joabaha králové. (4. Král. 6, 25; 7.)

⁶ t. j. jako oharek: doosla akoro pohubení a smičení státní jste po vřice shoubné.

⁷ t. j. tak jako jsem té trestal drubdy, trestati budu i dále, abych té napravil, a ty pak hodně přijal toho, jež k spasení tvému pošlu, zaslibosho Measlé: neboť aj přičkáli!

KAPITOLA V.

¹ t. j. obec lida izraelského, národ izraelský leží poražen, a téměř zničen. (Viz 4, 11.)

4. Nebo toto praví Hospodin domu izraelskému: Hleďtejte mne, a živi budete.

5. A nehleďtejte Bétel, a do Gálgala nechoďte, a do Bersabé neputujte: nebo Gálgala jaté odvřeno bude, a Bétel bude nezústičný.¹

6. Hleďtejte Hospodina, a živi budete: aby snad nebyl spálen jako oběh dům Josefův,² a zřítá, a nebude, kdo by uhasil Bétel:

7. jenž proměňujete v plyněk zed, a spravedlnosti na zem zanecháváte.

8. [Hleďtejte toho] kterýž činí Arktura a Orióna³ a obracuje tmu v jtro, a den v noc proměňuje: jenž volá vody mořské, a vylévá je na tvář země: Hospodin jméno jest jeho:

9. kterýž usmíváje se zřáku na silného, a pohubení na mocného přivádí.

10. V nenávisti měli jsou trestajícího v bráně: a toho, jenž mlví dokonale, v ohavnosti melli.

11. A tedy protože jste loupili chudého, a korist vyvolenou brali jste od něho, domy z čtverhranného kamení stavěti budete, a nebudete bydliti v nich; vinice nejliboznější štípiti budete, a nebudete pítí vína jeich.

12. Nebo sernal jsem mnohé nepřičetnosti vaše,⁴ a veliké hřichy vaše: nepřátelé jste spravdivého, berouce dary, a chudého utiskující v bráně.

13. Protož moudrý v čas tento mlčeti bude, nebo čas jest zlý.

14. Hleďtejte dobrého, a ne zlého, abyste živi byli: a bude Hospodin Bůh zástupů s vámi, jakož říkáte.⁵

15. Nenávídte zlého, a mlíuete dobré, a ustanovte v bráně soud: zdali smiluje se Hospodin Bůh zástupů nad ostatky Josefůvými.

16. Protož toto praví Pán Bůh zástupů panovník: Po všech ulicích bude kvlení: a po všech [místech], kteráž vně jsou, volati se bude: Běda, běda: a povolají oráče k pláči, a k nafikání těch, jenž umáji kvlíti.⁶

17. I po všech vinicích bude kvlení: nebo projda prostředkem tebe, praví Hospodin.

18. Běda těm, kteří řádají dne Hospodinova: K čemuž on vám? Den tento Hospodinův, tma jest⁷ a ne světlo.

19. Jako kdýbý utíkal muž před lvem, a potkal by jej medvěd: a všed do domu a spolehnuv rukou svou na stěnu, utíknul by jej had.⁸

20. Zdali není den Hospodinův den tmy, a ne světla: a není-li mrákrata, a ne blesk v něm?

¹ t. j. sničeny, zpusobené; Bétel, Gálgala i Bersabé, místa znamenita, zavřené od lidí od prostých tam vyzdvíženými, za dobrodiní od Boha odřezána. (Bétel 1. Mojt. 28, 18.) Gálgala Joz. 4, 20. Bersabé, tanz 10, 2; pordějí pak modliovnímbo zaneustavni. (Os. 4, 15; 1. Mojt. 46, 1.)

² t. j. království desatera pokolení izraelských; Jerobam pocházel z kmene Efraim, syna Josefova.

³ Arktur, nejjasnější, 87-rovnasým světlem se třpytící hvězda v souhvězdí hoosce (povrůdi); die hebr. Jank: souhvězdí slonce a křehký narvané a vřice sákon. Orión nejkrásnější a největší souhvězdí, jež stá srčí poudob rektu Orióna mečem opasného představitel; značně sedmery vřících hvězd, a něšto ženo poudob nepravidlé, kosmy čverchram, uprostřed stěhů též kosmo vedle sebe tři ostatních stojí, proto u nás kosy fošeno.

⁴ t. j. skutkovéž vám ku pomoci přispěje, nejen jak vy se nyní klamně dompříváte, a liporocí vás ujímáji, aniž by vakuška tak bylo.

⁵ t. j. žen, které se obyčejně k pohřbům najímají, aby hlasiti kvlíti.

⁶ t. j. kteří dšti řádají Boha o pomoe proti nepřítelům, ale skutky jeji nřákejce, tím spíše k pomoei vyzdvíají.

⁷ t. j. zdušasny; tmon se něčičti znamená.

⁸ t. j. nikdo nikdež nijak zabubé neudje.

21. Nenávídím, a zavrhl jsem slavnosti vaše: a nepřijmu věné shromáždění vašich.

22. Pakli obětovati mi budete zápalné oběti, a dary vaše nepřijmu: a na sliby tučných věcí vašich nevezhlédnu.

23. Odejmi ode mne hluk písní svých: a zpěvu loutny tvé nechci poslouchati.

24. Ale ať se zjeví jako voda soud, a spravedlnost jako potok silný.¹⁹

25. Zdáli oběti zbité a posvátné obětováni jste mi na poušti za čtyřiceti let, dome Israelský?

26. A nésli jste stánek Mólochovi svému, a obraz modl vašich, hvězdů boha vašeho, kteréž jste učinili sobě.¹¹

27. A protož přestěhují vás za Damasěk, praví Hospodin, Báh zástupč jméno jeho.

KAPITOLA VI.

Krák Judské i Israelské s pychy a protopálčivostí, a — opět jim brání spájetim.

1. Běda [vám], kteříž bohatí jste na Sionu, a doufáte v horu samaršskou: nejvzrácnější hlavy národů, chodíce způn do domu Israelského.

2. Jděte do Chalana, a virte, a odtud jděte do Emath veliké, a zastupte do Geth Palestinských,² a do nejlepších kterýchkoli království jejich: zdali jest šíř kraje jejich nežli kraj váš?

3. Kterýchž jste oddělení ke dni zlému: a blížíte se k stolici nepravosti.

4. Kterýchž spíte na ložích slonových, a rozkošné sobě počínáte na postelích svých: kteříž jíte berana ze stáda, a telata z prostředku skotu.

5. Kterýchž zpíváte k hlaan loutny: jako David domnívali jsou se, že mají nástroje zpěvu.

6. Pijíce víno v konvích, a nejlepší masti se mažíc: a zádná útrpnosti neměli nad potíráním Josefovým.

7. Protož nyní půjdou do zajetí v čele stáhnoucích se: i od straně bude spolek rozkošníkův.

8. Přiašíh Pán Báh v duši své, praví Hospodin Báh zástupč: V ohavnosti já mám pychu Jakobovu, i domá jeho nenávídím, a vydám město s obyvateli jeho.

9. Pozřete-li deset mužů v domě jednom, i ti zemrou.

10. A vezme jej přibuzný jeho, a spálí jej, aby vynesl kosti z domu: a i dí tomu, jenž jest v skrytých domů: Zdáli ještě někdo tu tebe?

11. I odpoví: Konec jest. I dí jemu: Mlč, a nepřipomínej jména Hospodinova.⁹

12. Neboť aj Hospodinův příkázá, a potěpe dům vědět zboření-nami, a dům menší rozseditlami.

¹⁹ 21—24. Smysl: Oběti vašich sebe bojnějších a slavnosti sebe skvostnějších a hlušnějších ne nedám, neobrátili-li se ke mně srdcem. a nebudete-li konati skutky spravedlnosti.

²⁰ 25—26. t. j. ať jsou mi na poušti obětováni, nespustili jste se modl svých, jižž jste osnali, a ať oděhli v Egyptě; a tak žíníte posvade: proč... (Sknik. 7, 42.)

KAPITOLA VI.

¹ Chalana tolik co Ktesifon u řeky Tigrisu; Emath věstí, Emereš a řeky Orontu v Syrii Ašarimské; Geth, jedno z hlavních měst Filistinských, Ozalim, krajem Judským, právě za věku Amosovo dobyté a popleněné. (2. Paralip. 26, 6.)

² t. j. tále brá pohřbené slavnosti spálil mrtvol, a kosti posádalé odnese v hrobku otcův. V čas mornu se i u Židů mrtvolý palivaly.

³ t. j. nepropuště zádná modlitba k Bohu; vypnlí, čímž zahrozil: 9—11. líčí mor, v němž mnohé rodiny do posledního vymrou.

13. Zdáli mohou koně běhati po akalí, anebo můž-li se orati bývolý, že jste obrátili soud v hořkost, a ovoce spravedlnosti v peřnýk?⁴

14. Kterýchž veselíte se v ničém;⁵ kteříž říkáte: Zdáli ne silou svou pojali jsme sobě rohů?⁶

15. Neboť aj vzbudim proti vám, dome Israelský, praví Hospodin, Báh zástupč, národ: a setře vás od vřiti Emath, aš do potoka posáť.⁷

KAPITOLA VII.

Trojm vědím věci Báh prorokovi, jak troudit bude lid i králie. — Amos pro to od Amasíle obžalován jest a vypovězen, — a spravedlivože se a předpovídá Amasílově trati Bóhi.

1. Toto ukázal mi Pán Báh: a aj učinil kobylky na počátku pučících se bylin za pozdního době.² a aj [děšť] pozdní po senosedi králové.

2. I stalo se, když dokonaly [kobylinky] jísti byliny zemské, řekl jsem: Pane Bože, milostiv buď, prosím: kdož pozdvihne Jakoba, neboť malický jest?³

3. Smiloval se Hospodin nad tím: Nebude, řekl Hospodin.

4. Tote ukázal mi Pán Báh: a aj povolal ohně k soudu Pán Báh: a ten setral propať velikou, a snědí spolu díl [země].⁴

5. I řekl jsem: Pane Bože, upokoj se, prosím: kdož pozdvihne Jakoba, nebo malický jest?

6. Smiloval se Hospodin nad tím. Ale i toho nebude; řekl Pán Báh.

7. Toto ukázal mi Hospodin: A hle, Pán stojící na zdi obmátné, a v ruce jeho líčce zedníkova.

8. I řekl Hospodin ke mně: Co vidíš, Amose? I řekl jsem: Líčci zedníkova. I řekl Pán: Aj, já položím líčci u prostřed lidu svého Israelského: nebudu více obmáti jej.⁵

9. A zboheny budou výrosti modly, a svatyně Israelské zpuštěny budou: a povstanu proti domu Jeroboamovu s nečem.

10. I poslal jeť Amasíás, kněz bételický k Jeroboamovi, králi Israelskému, říka: Zprotvil se proti tobě Amos u pro-

⁴ V tanních krajích neobávají se koně boť, pročť po akalasé pláď jih probádní tato za příklad škodlivé, a spouštějí jednaté lidé jako i spřežením volů akali orad: taktéž škodná, a neumylná jest věstička nepravdačnost.

⁵ t. j. doufáte v vítězné modly a nitěmou proti moci mé silu svou a hradeb svých.

⁶ t. j. sami o sobě jsem dosti mocni, není nám Boha ani potřebi. Boh obrásem silu a moci.

⁷ t. j. od pomoci severního (Emath) aš k jihu.

KAPITOLA VII.

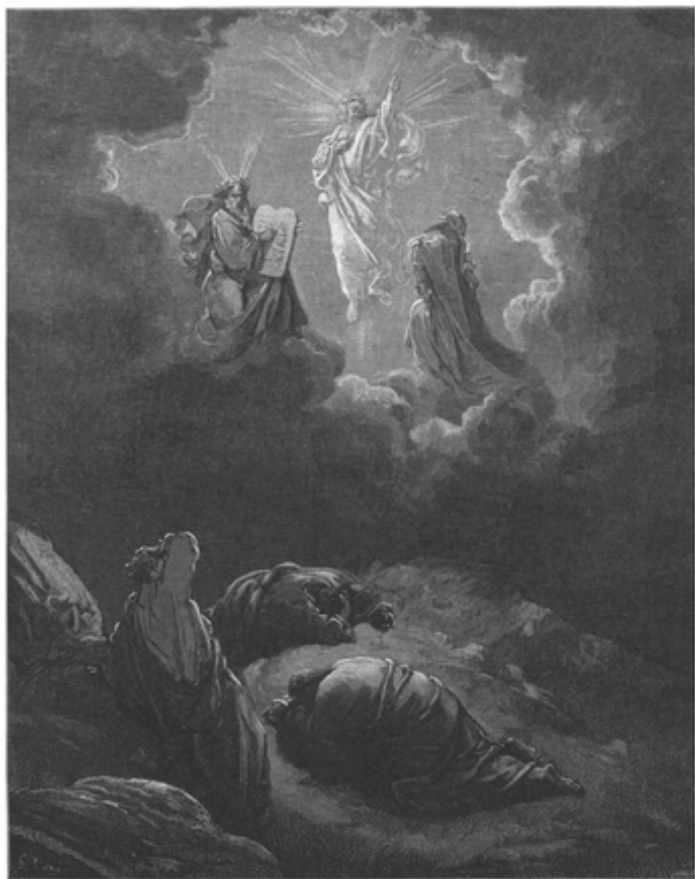
¹ Trojí trati tato předpovídá prorok: 1. hlad, běžny kobylky páso-beny, 2. součo sáránné, jímž velkářé sebe hlubší studnice vypřahnou; 3. válku, v kteréž sené takovoa skánu utrpí, že všokoa města budou pobohána, rod královsky pobohen, lid do sajati odveden.

² t. j. v čas otavy. Dělní sena nesali původně v Palestíně, nechá-vajíc po celý rok stáda své na pastvě. (Lut. 2, 8.) Janobom II. spřvy seba pro své košáry znaje postěbni, po oslé seani je pokositi dáral, což stalo senosedi královu, stádním lidu toliko otavy ponechal. Když pak i tu kobylky tím časem obyčjně přibádnajíc shubly, ubohém lidu nálehoť usyly.

³ Po smrti Jeroboama II. království Israelské tak zchudilo, že se bes císi pomoci udržet nemohlo.

⁴ t. j. senčo sáránné pobohio sení, aš velkery stádné a střída vy-prahny: kobylky i ohně jsou obrásem zshubných vládek. (Viz svrchno: 1, 4. Joel 2, 80.)

⁵ t. j. jakkoliv jsem lid svůj pečlivě vzdělal, a osdobil, opustim ho nyní, a zshubim. Spíšeni vis: 4. Král. 10, 80. a 15, 8. 9. 10.

PROMĚNĚNÍ PÁNĚ.

střed domu izraelského: nebude moci snést země všech řečí jeho.*

11. Nebo toto mluví Pán Bůh: Mečem umře Jeroboam, a Izrael jat jea předsázející se ze země své.

12. I řekl Amasíás k Amosovi: Ty, jenž vidíš, jdi, utec do země judské: a jez tam chléb, a tam prorokuj.

13. Ale v Bétel nebudeš více prorokovati: nebo svatyně králova jest, a dům královský jest.

14. I odpověděl Amos, a řekl k Amasíásovi: Nejsem prorok, a nejsem syn prorokův: ale pastucha jsem já, česající pláň flky.*

15. I vzal mne Hospodin, když jsem chodil za stádem; a řekl Hospodin ke mně: Jdi, prorokuj lidu mému izraelskému.

16. A není slyš slovo Hospodinovo: Ty pravíš: Neprorokuj na Israele, a nekapej* na dům modly.

17. Protož toto praví Hospodin: Žena tvá v městě smilnití bude: a synové tvoji i dcery tvé mětem padnou, a nebo tvá provazcem změtna* bude: a ty v zemi poskrvněná** umřeš, a Izrael zajatý postáhuje se ze země své.

KAPITOLA VIII.

Ukazuje, že Izrael k potřeštění došel, a — že pro lakomství, a všelikou neupřímostnost zahuběn bude. — Za starosti jejich v smutku obrátíce, — ale oni se strasiti pokoušeli, a po sloví Božím toužili budou.

1. Toto mi ukázal Pán Bůh: A já hák [k česání] jablěk.*

2. I řekl: Co ty vidíš, Amose? I řekl jsem: hák [k česání] jablěk. I řekl Hospodin ke mně: Přihláš konec na lid můj izraelský: nebudu jít více pomjetej ho.**

3. A skřipělí budou stežeje chrámové* v ten den, praví Pán Bůh: mnozí zemrou: na všelikém místě panovati bude mícení.*

4. Slyštež to, jenž potlačujete chudého, a vyhlazujete auzné země,

5. Hřkejce: Kdy pomine nový měsíc, a budeme prodávati zboží? a sobota, a otevřeme obilnice? abychom zmenšili míru, a svétálli závaží, a podvrhli váhy letivé,

6. abychom vládlí za stříbro nuznými a chudými za obuv, a otrebky obilné prodáváli?*

7. Přihláš Hospodin proti pšje Jakobové: Žet nezapomenu až do konce všech skutků jejich.

* t. j. se obrátí s oboustranným lidu. Obyčejná to žaloba proti horlivým hlásatelům slova Božího.

* ty jsou velmi staří, ale i těžko měřivé ovoce tanních krajin a strasou nejseproštějšího lidu.

* t. j. neprokuruj, nemluv proti... Die hlebr: „na dům Isakřv“, snad tolik co Beraab, bývalé sídlo Isakovo; kapáním nebo dotčením rozmáží se hrouby. (Ezech. 20, 46. 21. 2. Mch. 2, 6.)

* a čím rozdělena.

* t. j. pohanecká, modlářství správné; toto k Amasíásovi mluví.

KAPITOLA VIII.

* t. j. hák k přiklonění věcí stranou při česání jablěk. Býval na něm obyčejně košík přivázan, do něhož se stáčené ovoce dávalo. Trouty Boží se v pláň těženě obilí nebo ovoce přivracívají.

* t. j. jako štěpač nemáe stromu, jehož ovoce douřelo, tak já přijdu, skloním a potřeším lid svůj.

* t. j. při dobytí chrámu, když náležel od nepřítelů sotřívány budou. Rozuměj buď chrám v Bétel, anebo v Jerusalem.

* t. j. se obyvatele buď pobít, nebo do zajetí odvéstí budou.

4—6. t. j. vy, kteří pro lakomství a dne Božího, aniž kterého přiklání jeho dbáte; co vám k sítku, to i na právo považujete; a lakomství i zadusí chudým draze prodáváte.

8. Zdáli se nepohne nad tím země, a nebude kvíliti velkíe obyvateľstvo její? I vystoupí jako řeka všecka, a vyřizeno bude a splyne jako potok egyptský.*

9. I bude v ten den, praví Pán Bůh: Zapadne slunce o polední, a uvede tmu na zemi v den světa:

10. a obrátím slavnosti vaše v kvílení, a všechny pláňe vaše v nářek: a polořím na všeliký hřbet váš žíní, a na každou hlavu lysinu: a učiním jí jako kvílení nad jednorozemým, a posledně věci její jako den hořky.

11. Aj, dnové jdou, dí Hospodin, a pošlu na zemi hlad: ne hlad chleba, ani žízeň vody, ale slýšení slova Hospodinova.

12. I pohnou se od moře až k moři, a od plánci až na východ: obcházeři budou hledající slova Hospodinova, a ne najdou

13. V ten den umdlévati budou panny krásné, a mládenci žíní,

14. ti, jenž přísahají skrze hřech samafaký, a hřkají: Žít jest Bůh tráv v Dan, a: Živa jest cesta Beraabé:* i padnou a nepovstanou více.

KAPITOLA IX.

Předpovídá konečné zánik království izraelského, — v níž však dořít zachováni budou. — Lidé oděveni domu Davidova a — blaženost filu Mořtřový.

1. Viděl jsem Pána stojícího na oltáři a řekl: Udeř v stežeje, a necht se pohna veřeje: nebo lakomství v hlavě všech,* i posledního z nich mětem zabiji: nebudu jim útku. Utkati budou, a nebude zachován z nich, kdož uteče.

2. Stoupil-li až do pekla, odtud ruká má vyvede je: a pakli vstoupí až na nebo, odtud strhnu je.

3. A schováji-li se na vrchu Karmélu, odtud vyslídím a vezmu je: a skryji-li se před očima mýma v hlubíně mořské, tam přikážú hadu, a uškne je.

4. A odejdou-li do zajetí před nepřítelý svými, tam přikážú meči, a zbije je: a upru oči své na ně k zlému a ne k dobrému.

5. A Pán Bůh zástupč dotkne se země, a uzavde: a kvíliti budou všickni obyvatelé její: a vystoupí jako potok všecka, a splyne jako řeka egyptská.

6. Kterýž vzdáil na nebi vstupení své, a svazetek svůj na zemi založil:* kterýž volá vody mořské, a vylévá je na tvář země, Hospodin jméno jeho.

7. Zdáli ne jako synové Moutěnání vy jste mně, synové izraelské, dí Hospodin.* Zdáli jsem nevyvedl Israele ze země egyptské, a palestinské z Kappadocie,* a syrské z Cyrene?*

* t. j. jako řeka Nil: ta rozvodňoval se zaplavuje celou zemi, a větší konečně do moře: tak i země izraelská a obyvatel její od nepřítelů zaplavena, a do zajetí téměř spláknuta bude.

* 11—14. t. j. až strasiti zajetí pokoníte budete, pak se restonkíte po hlasatelích slova Božího, jimž nyní pohrdáte, vyhánějce je od sebe a po modlách toliko tákající. (7, 10—16.)

KAPITOLA IX.

* t. j. tof obrazem, se traut Boží zasáhne nejprve knižata lidu pro jeho neupřímostnost a pak lid.

* t. j. „trošit“ místo té svazetek složí; nebo: „klesnutí či obloha“; nebo: „spojení lidu“, hástrov.

* t. j. nepopouštějte se přitíh na to, že jste vyvoleným národem mým. Když jste opatili mne, já opatím vás! V rocc má jste viděly, jako každý jazyk národ. — Moutěnání (Eziopova, Kušité) a Arabie do Afriky se přestěbovali.

* Die hlebr: „s Kašor“ t. s ostrova Kypru nebo Krety.

* Die hlebr: „s Kir“, t. s Kyru, v krajně Horno-Asyrské (Kurdistan).

8. Ať oči Pána Boha proti království hřešícímu, a zetru je od trváti země: ale však docela nezetru domu Jakobova, dí Hospodin.

9. Neboť ať já přikážu, a stuku ve všech národech dům Israeláký, jako tlučena bývá pšenice v tešetě: a neupadne kamének na zemi.*

10. Mečem zemrou všickni hříšníci z lidu mého, jenž říkají: Neptřiblížít se, a nepřijde na nás zlé.

11. V ten den vzbudím stánek Davidův, kterýž klenl: a zase vzdělám mezery zdi jeho, a to, co se bylo sesulo, opravím: a zase vystavím jej jako ve dnech starodávších.

12. Aby viděli ostatky idumejskými, i všemi národy, protože vyzýváno jest jméno mé nad nimi, praví Hospodin, čině tyto věci.

* t. j. vytrhím strastní národ Israeláký, jako se třbí pšenice na tešetě, při čemž ani jedno plus zrno nebyvá poboseno; tak i já, koho dobrého nalezu, zachovám a nezasním.

13. Ať, dnové přicházejí, praví Hospodin: a postihne oráč zence, a tlačitel hroznu rozseveže semene: i kapati budou hory sladkostí, a všickni pahrbkové vzděláni budou.

14. A obrátím zajetí lidu mého Israelákého: a vzdělávají budou města zpuštěná, a bydlení budou v nich: a štípiti budou vinné, a píti víno jejich: a dělati budou zahrady a jísti ovoce jejich.

15. A vštípím je v zemi jejich: a nevytrhnu jich více ze země jejich, kterouž jsem dal jim, praví Hospodin Bůh tvůj.*

* 11—15. Slova tohoto proroci přímo ku Kristu a k duchovním království jeho, církví sv. směřují. Tím teprv dům Davidův opravdově povznesen, mesera mezi Judakem a Israelakem vyplněna byla, ano velké národové pod jedním duchovním šestem Kristovým v jedno shromážděni jsou. V ten smysl sv. ap. Jakob v Skutk. 15, 16—17 (dle řeck. čtení) sám toto místo uvádí. Blažený stav lidu 12—15. vylišený rozuměj na hojnost duchovních milostí, jichž se věrným účastníkům této duchovní Hše Mesášky dostává a dostáváti bude až ku konci věků.

PROROCTVÍ ABDIÁŠOVO.

ABDIÁŠ [služebník Boží] prorokoval po odvedení lidu judského do zajetí babylonského proti Idumejským. Ti se byli spojili s Chaldejskými, a spolu s nimi proti Judským bojovali; po odvedení lidu sami velikou část země osadili, a k pozůstalým velmi hrdě a krutě se chovali. Za to jim hrozí prorok vrehovitou odplatou: Israelským pak předpovídá navrácení se ze zajetí, vzdělaní Sionu, a blažené časy v novém království Hošpodinově.

KAPITOLA JEDINÁ.

Předpovídá Idumejským trest Boží za jejich pýchu a skřivost proti Judským prokřesťanům, — s tím pak opět navrácení se do vlasti a zvalčení Jich v XII nově.

1. Vidění Abdiášovo. Toto praví Pán Báh k Edomovi: slyšeti slyšeti jsme od Hošpodina, a posla k národům poslal: Vstaňte, a pozdvihneme se proti němu v boj.

2. Až, malíčkým učinil jsem tebe mezi národy: opovržen jsi ty velmi.¹

3. Pýcha srdce tvého pozdvihla tebe, přebývajícicho v rosedlinách skalních, povyšajícicho stolici svou, kterýž pravíš v srdci svém: Kdož strhne mne na zem?

4. Byt bys byl površen jako orlice, a položil mezi hvězdami hnízdo své: i odtud strhne tě, praví Hošpodin.

5. By byli vešci k tobě zloději, by lotfi v noci, kterak bys byl umlkl? Zdáli by nebyli kradli, co by jim dosti bylo? By sbírali vína vešci k tobě, nebyli by ti aspoň paběrku pozůstavili?

6. Kterak přehledávali Easau, vyslídili akryté věci jeho!

7. Až ku pomozí vyhodili tebe: všickni muži smlouvy tvé posmívali se tobě: zmohli se proti tobě maži pokoje tvého: kteříž jedí s tebou, položí základ pod tebou.² Nemí opatrnosti v něm.

8. Zdáliš v ten den, dí Hošpodin, nevyhladím moudrých ze země Idumejské, a opatrnosti s hory Easauovy?

9. A háti se budou silní tvoji od poledne,³ že zahyne maizstvo s hory Easau.⁴

10. Pro zabjění, a pro bezpráví proti bratru tvému Jakobovi, přikryje tebe zahabění, a zabýněš na věky.

11. V den, když jsi stál proti němu, když jímali cizí vojsko

jeho, a cizozemci vcháceli v brány jeho, a o Jerusálém metalli: tys také byl jsi jako jeden z nich.

12. I nepohrdně více bratrem svým v den přestěhování jeho:⁵ a nebudeš se veseliti nad syny judskými v den zahubení jejich: a nerozvěřš úst svých v den úzkosti.

13. Aníž vejdeš do brány lidu mého v den pádu jejich: aníž pohrdně více i ty neštěstím jeho ve zlych věcech jeho: a nebudeš vyslán proti vojsku jeho v den pohubení jeho.

14. Aníž se postavíš při vyjitých, abys zabíjel ty, kteříž by utkali: a nezavřeš ostatních v den souzení.

15. Nebo blízko jest den Hošpodinův na všechny národy: jakž jsi činil, stane se tobě; odplacení tvé obrátí na hlavu tvou.⁶

16. Nebo jakož jste pili⁷ na hoře svaté mé, tak píti budou všickni národové ustavičně: a píti budou, a pokřatí, a budou jakoby nebyli.

17. Ale na hoře Sion bude spasení, a bude svatá: a vládnouti bude dům Jakobův těmi, kteříž vládli jím.

18. I bude dům Jakobův oheň, a dům Josefův plamen, a dům Easauův strništá, a budou zapálení od nich, a sizerou je: a nebude ostatků domu Easauova, neboť Hošpodin mluvil.

19. A zdědí oni, kteříž jsou na poledne, horu Easau, a kteříž na polích filistinských: a vládnouti budou krajinou Efraimovou, a krajinou samaršskou: a Benjamin vládnouti bude Galadskem.

20. A zajatí vojska tohoto synův israeláckých, všemi městy Chananejských až do Sarepty: a zajatí Jerusálémští, kteříž jsou v Bosforu,⁸ vládnouti budou městy poledními.

21. A vstoupí spaatelové⁹ na horu Sion soudit horu Easauova: i bude Hošpodinovo království.

KAPITOLA II.

¹ t. j. „udělám tě malíčkým a budeš opovrženým“; dí o budoucích věcech, jako by již byly minuly.

² 5—7. Syny: Chaldejští a tebou háti něni než zloději: proti těmto mohli bys volati o pomoc, proti osmú silník; što by toliko co by jim došetřilo, potráti, ale oslno ti vzomou všecko, potom se semě tvé št vyvrhou, než to i vymáží se tobě. Takové máš přátny a společníky stou své! Tak se tobě stojny odplatí za to, že jsi proti lidu mému kradl hroji.

³ Jinač: rekově třej s Thaman. (Jer. 49, 7.)

⁴ Idumejsko jest krajina velmi horná.

⁵ t. j. jakž jsi učinil, když Chaldejští v Judsko vpadli atd.; neboť i tebe navštívi Báh.

⁶ Rozumí se přímo o potrestání Edomáckých, navrácení se lidu judského do vlasti, rozlčení jejich moct a obnovení pravé doty Boží za věku Machabejských. U vyjitím smysl duchovním obrací se na potrestání nepřátel Božích všeob, a na založení, a rozlčení církve Kristovy.

⁷ t. j. kalich trestu Božeho, vy Judši.

⁸ t. j. tak vyloží hebrejské slovo Sefared sv. Jeronym die ústního podání, ale jinač se míni, že znamená krajinu v Mesopotamii s městem Sefora nebo Sipara.

⁹ to se vykládá o Machabejských, jenž vítězně lid zvalčili, a jince knězi i králi, předobrazovali Krista, akroz něžok se nám spasení stalo.

PROROCTVÍ JONÁŠOVO.

JONÁŠ [holubiice] rodem z Galileje z městečka Geth-Ofer kmene Zabulonova, byl souvěký předealým čtyřem menším prorokům, a Isaiášovi za králování Joasa a Jeroboama II.

Ač byl z království israelského, držel se přece věrně pravého Boha, a zjevono mu, že království opět rozšířeno bude od Emath až k moři Mrtvému. (4. Král. 14, 25.) Ostatně prorokoval více skutkem než slovem, jak sám Kristus Pán vysvětluje. (Mat. 12, 39—41.)

Mimo příběh tuto vypravovaný ničehož dále s jistotou ani o jeho životě, ani o smrti nevíme.

Církev svatá věnuje památce jeho den 21. zář. Kniha tato jak od Židů tak od Církve svatě vždy k písmům svatým přičítána byla.

KAPITOLA I.

Bůh poslal Jonáše do Ninive města, — on však utíká roukaze Božího, po lodi se plaví do Tharsis. — Bůh doposílá na to bouři velikou, a — plavci svtují Jonáše v moři, — našel se to utíliše.

1. I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amathi, Kencí:

2. Vstaň, a jdi do Ninive, města velikého,¹ a kaž v něm: nebo vstoupila zlost jeho přede mne.

3. I vstal Jonáš, aby utekl do Tharsis² a tvářil Hospodinovu; a stoupil do Joppe³ a našel lodi ploucí do Tharsis: a dal plavně svého, a stoupil do ní, aby odešel s nimi do Tharsis od tvářil Hospodinovu.

4. Hospodin pak poslal vítr veliký na moře: i stala se bouře veliká na moři, a loď byla v nebezpečství, aby se neztroukala.

5. I báli se plavci, a volali muži [jedenkaždý] k bohu svému: a metalí nádobí, kteráž bylo v lodi, do moře, aby se oblehčila od něho: a Jonáš byl stoupil do vnitř lodí, a spal spaním tvrdým.⁴

6. I přistoupil k němu správce lodí, a řekl jemu: Což ty tvrdě spíš? Vstaň, zvrvej Boha svého, snad Bůh rozpomeně se na nás, abychom nezahynuli.

7. I řekl jeden k druhému: Pojďte, a vzrme losy a vezme, proč to zlé děje se nám.⁵ I metalí losy: a padl los na Jonáše.

8. I řekl jemu: Pověz nám, pro jakou příčinu toto zlé

KAPITOLA I.

¹ Jedno z největších a nejsnametnějších měst starého světa. Nimrod je (1. Mojš. 10, 10), na pravém břehu řeky Tigridu vystavil, Ninus rokem, Cyaxeres a Nabuchodonosor vyvrátil. Za největšího svého rozkvětu mělo do čtrnácti milů čtyry desátky mil, šířky půl míle, objemu 18: sdi jeho byly čtyři 100'; věši mělo 1500, každá o 300'; die 4, 11. město se počítá obyvateli na dva miliony.

² Tharsis, město v Španělsku; utikal pro obětnost a nejistý vylodek věci. Tak se i Mojšis sepravil spěšně po zasloužení rozkazů Božích (2. Mojš. 4.) i Gedon (Soudé 6, 15).

³ J. Jafa, město přiléhající k moři Súdovosantio.

⁴ J. J. náleživost vyváděl se Jonáš v samotu a usnul jako utěněn Plásk. (Mat. 26, 40.)

⁵ J. pro kterého z nás; bylať bouře neobyčejná, pročť i neobyčejně jich dománil.

děje se nám: jaký jest obchod tvůj? která země tvá? a kam jdeš? anebo z kterého národa jsi ty?

9. I řekl jim: Hebrejský jsem já, a Hospodina Boha nebes já bojím se, jenž učinil moře i zemi.

10. I báli se ti muži bázní velikou, a řekli mu: Co jsi učinil? [Nebo poznali muži ti, že od tvářil Hospodinovy utíká, neb jim to byl oznámil.]

11. I řekl k němu: Což učiníme tobě, a přestane moře od nás? Nebo moře šlo, a nadýmalo se.

12. I řekl k nim: Vezměte mne, a vrzte do moře, a přestane moře od vás: nebo já vím, že pro mne bouře tato veliká přišla na vás.

13. I veslovali muži ti, aby se zase vrátili k zemi, ale nemohli: nebo moře šlo, a nadýmalo se proti nim.

14. I volali k Hospodinu, a řekli: Prosmě, Hospodine, abychom nezahynuli pro duši muže tohoto, a nedávěj na nás krve nevinné: nebo ty, Hospodine, jak jsi chtěl, učinil jsi.

15. I vzali Jonáše, a vrhli do moře: i ustalo moře od vřeví svého.

16. I báli se muži ti bázní velikou Hospodina, a obětovali Hospodinu oběti, a sliby alibovali.

KAPITOLA II.

Jak ryba Jonáše pohltila, — a on se k Bohu modlil, a — na roukaze Boží na břeh vyvržen byl.

1. I připravil Hospodin rybu velikou, aby pohltila Jonáše: a byl Jonáš v břiše ryby tři dny a tři noci.¹

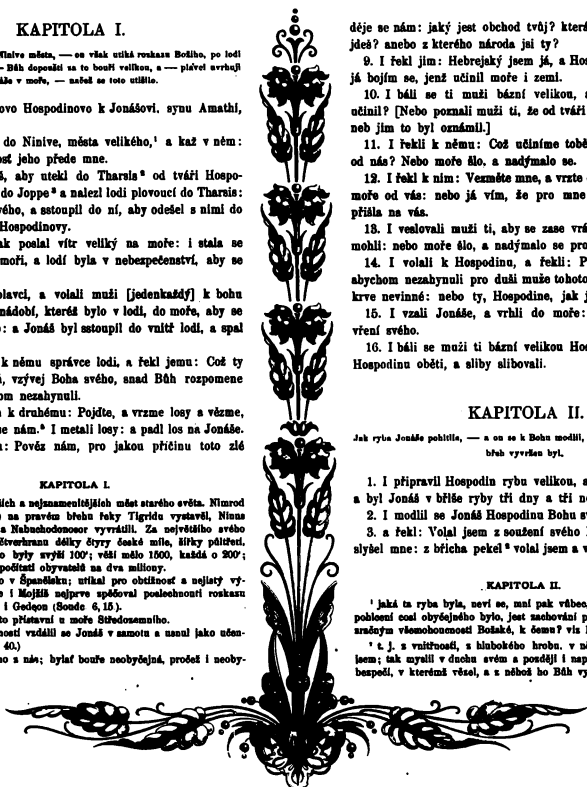
2. I modlil se Jonáš Hospodinu Bohu svému z břicha ryby

3. a řekl: Volal jsem z soužení svého k Hospodinu, a vyslyšel mne: z břicha pekel² volal jsem a vyslyšel jsi hlas můj.

KAPITOLA II.

¹ Jak z ryba byla, uver se, mal pak rábo, že byl žralok. Byť poblouzl což obydělo bylo, jest zachován po tři dni skutkem záslužným všemohoucnosti Božské, k čemu? viz Mat. 12, 40.

² J. z vnitřnosti, z hlubokého hrobu. v něm co mrtev pohřben jest; tak uslyšl v duchu svém a poslédl i napal, připomínaje si nebespěl, v kterémž větel, a z něhož ho Bůh vyvrátil.

4. A vrhl já mě do hlubiny v srůci moře, a proud obkřelil mne: vířící vřové trojí, a vlny tvé nade mnou přelily.
5. A já řekl jsem: Zavržen jsem od obličeje očí tvých: ale však opět uzřím chrám svatý tvůj.
6. Obkřelily mne vody až k duši: propěst ohradila mne, moře přikrylo hlavu mou.
7. K základům hor sestoupil jsem: závoje země sevřely mne na věky: ale pozdvihneš z porušení život můj, Hospodine Bože můj!
8. Když souzena byla ve mně duše má, na Hospodina vzpomněl jsem: aby přišla k tobě modlitba má k chrámu svatému tvému.
9. Kteříž ostřihají marnosti nadarmo,* miloordenství jeho opouštějí.
10. Já pak s hlasem chvály obětovati budu tobě: cokoliv jsem slibil, splním za spasení Hospodina.
11. I řekl Hospodin rybá: a vyvrátila Jonáše na sucho.

KAPITOLA III.

Jonás jest po druhé od Boha do Ninive poslán, — a jako tam, a jako pokání, — Ninivěti se kají a — Báh jim milostivě odpovídá.

1. I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi podruhé, řkoucí: 2. Vstaň, a jdi do Ninive, města velikého: a kaž v něm kázání, kteréž já mluvím k tobě.
3. I vstal Jonáš, a odešel do Ninive podle slova Hospodinova: a Ninive bylo město velké cesty tři dnů.
4. I počal Jonáš jíti do města čtvero dne jednoho, a volal, a řekl: Jestli čtyřiceti dní, a Ninive vyvráceno bude.
5. I avěřili muži ninivěti v Boha: a provolali pát, a obkřelí se v zíně od největšího až do nejmenšího.
6. I přišlo slovo to k králi Ninivitakému: i vstal s stolice své, a odvrhl roucho své od sebe, a obkřel se v zíně, a seděl v popel.
7. A volal [hlásný] a řekl v Ninive z úst krále a kníže jeho,* tka: Lidé i hovada, a volové, i bravové, až ničehož neokuzají, aniž se pasou, a vody at nepijí.
8. A obleče se zíněmi lidé, i hovada* a volejte ku Pánu mocně, a obrať se každý od cesty své zlé, a od nepravosti, kteréž jest v rukou jejich.
9. Kdo ví, neobrátí-li se, a neodpustí-li Báh: a neodvrátí-li se od přehlivosti hněvu svého, a nezahyne.
10. I viděl Báh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, a smiloval se Báh nad zlým, kteréž byl mluvil, že učiní jim, a ne učinil.

* t. j. kteří modly etc. a marně o pomoci vzývají. * Báh miloordený jest, a hotov spasiti vše milostí, kterých mu nelze spasiti díle spravedlivosti své: my však křivostí svou odbojujeme se od miloordenství, vždy k spasení naší hotového, a smodě se nám nahizíjetelno. (Sv. Jeronym.)

KAPITOLA III.

* t. j. k rozkaz královu. Die rady a unesení kníže svých měl všeobecně přikázat, aby provolati kázal. I u jiných národů v časech veliké neměha (mecha a p.) svítala se bez potavy nechávala.

* t. j. králem a druhá pokryvadla odněti se mají klobouk, velbloudům a p.

KAPITOLA IV.

Jak se Jonáš přeměnil, hověje se, že Báh předpověděti ztroskotání města nevyplnil, a — jak jej Báh náhlým zavedením státného břečtana poslal a pokřámal.

1. I trápen jest Jonáš trápením velkým, a rozněval se.*
2. I modlil se Hospodinu, a řekl: Prosim, Hospodine! zdali to není slovo mé, když jsem byl ještě v zemi své? Protož jsem předešel, abych utkl do Tharais; neboť vím, že jsi ty Báh milostivý, a miloordený, trpělivý, a mnohému smilování, a promíjející zlost.
3. A nyní, Hospodine, vezmi, prosím, duši mou ode mne: nebo lepší jest mi smrt nežli život.
4. I řekl Hospodin: Mnit-li pak, že ty se dobře hněváš?
5. I vyšel jest Jonáš z města, a posadil se proti východní straně města: a udělal si tu stinidlo,* a seděl pod ním v stínu, azyby viděl, co se stane městu.
6. I připravil Hospodin Báh břečtan, a vzrostl nad hlavu Jonášovu, aby byl stín nad hlavou jeho, a chránil ho, a hovořil trpěl [horkem]: i radoval se Jonáš z břečtana, radosti velikou.
7. I nastrojil Báh červa u svítání na zejří: a podhrzl břečtan: i usechl.
8. A když vzšlo slunce, přikázal Hospodin větru horkému, a zhoučuma: i pralo sluce na hlavu Jonášovu, a bylo mu horko: a žádal duši své, aby umřel a řekl: Lépeť jest mi umřítí, nežli živa býti.
9. I řekl Báh k Jonášovi: Muš, že ty se dobře hněváš pro břečtan? I řekl: Dobře já se hněvám k smrti.
10. I řekl Hospodin: Ty žalost máš nad břečtanem, o němž jsi nepracoval, aniž jsi učinil, aby vzrostl: kterýž za jednu noc se zplodil, a jedné noci zahynul!
11. a já bych neměl odpustiti Ninivě, městu velikému, v němž jest více nežli sto a dvacet tisíc lidí, kteříž neznají rozdílu mezi pravíc a levíc⁴ avon, a dobytek mnohý?⁵

KAPITOLA IV.

* t. j. rozlelel se; a tak i 4. a 9. Sv. Jeronym vykládá, že prorok želef budoucí sábnu lidí izraelského, věda, že se mu nedoostane takové milosti, jako Ninivětzánem.

* t. j. sánek, ži bosidku a věvi.

* Jini hebrejské slovo „kikajon“ vykládají „dřev“ nebo „tykev“; lépe však rozumí se tím jménem a košec obecný (Frad Rosl, 1886, u nás 9, v horkém pásmě až 30° vysoký o širokém listu a tím velmi silný, odolná kůra; roste velmi časně, kdyby však máje tlou, dříve a křivastou, lehce porušen bývá, a usychá.

* t. j. mezi dobytek a sliv, jeho nemají posaditi pravého Boha, a jeho zákona, mezi sliví jest také mnoho nezrozumělých dětí.

* Takť se Báh vždy více nakloneje k odpustění než k trestání a rád se smilovává i nad zvržitý!

Jakot jsme sverhu podotkli, prorokoval Jonáš více skutkem než slovem, předpověděti v mnohých okolnostech života svého tajemství a života Kristova, kterýž jest cíl všechých prosvět starozákonních. Tak byl Jonáš v moře poslán, aby spolupronoči od sábnu zachoval byl. Kristus pak poslán se v propast skřivých muk, a bolestné smrti, aby lidstvo po vodupesti soboto svéta břichem zmládné od věčné zahynutí vyklopil, a v přistav blaženosti nebeské uvedl: po tři dny v nitru velryby jas zachoval předpovědňoval Jonáš die Mat. 12. 40, že Kristus třetio dne s nitra klobouho k novému, neztráčenému a věčné blaženému životu povstane, a tak nás, bychom majice umřiti nezoufali, o budoucním z mrtvých vstání nřijeli.

PROROCTVÍ MICHEÁŠOVO.

MICHEÁŠ [Kdož-jako-Báh?], dle rodiště svého, městečka Morešeth (Maresa 1. 14. 15.) v kmenu Judovu, Moraethickým nazván, byl souvěký Isaiášovi, a tudíž nikoliv ten, o němž ůteme 3. Král. 22, 8. Velmi přísně kárá nepravosti lidu israelského, i judského, zvláště lakotnost bohatcův, a jejich utiskování chudého lidu; předpovídá jim tresty Boží: zpuštění země a zajetí od Assyrykůh; napomíná je pak, aby se obrátili k Bohu, a těší je, že se smiluje nad nimi, do vlasti je uvede, zaslíbeného Meaiše jim pošle, a skrze něho je oblaží a oslaví.

Dle podání uměl smrtí mučnickou za králování Manasesa.

KAPITOLA I.

Předpovídá zkázu semi samaršah a judskú, všíhá některá města této odváje.

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Micheášovi Moraethickému za dnův Jothana, Achaza a Ezechiáše, králův judských, kteréž viděl nad Samarí a Jerusalemem.

2. Slyšte, lidé všickni, a pozoruj země, a plnost její: a bud Pán Báh vám za svědka. Pán z chrámu svatého svého.

3. Neboť, aj Hospodin vyjde z místa svého, a stoupí, a šlapati bude po výsoctech země.

4. I strány budou hory pod nim: a údolí roztrhnou se jako voek od ohně, a jako vody, kteréž mají spád dolů.

5. Pro nešlechtnost Jakobovu vše toto i pro hříchy domu israelského. Která jest nešlechtnost Jakobova? Ne-li Samarí? A které výsoči Judovy? Ne-li Jerusalemm?

6. I položím Samarí jako hromadu kamení na poli, když se štípi vinice: a strnu do údolí kameny její, a základy její objevím.

7. A všechny rytiny její ssekány budou, a všechny mazy její¹ spáleny budou ohněm, a všechny modly její svrhnu v zahynutí: nebo ze mzy nevěstí shromážděny jsou a až ke mzdě nevěstí navrátí se.

8. Nad tím kvíliti, a úpěti budú: půjdou obloupení a nahý: učiním kvílení, jako drakův, a úpěti jako pátrošův:

9. nebo bez naděje jest rána její, nebo přišla jest až k Judovi, dotkla se brány lidu mého až k Jerusalemmu.²

10. Neohláujetež toho v Geth: ³ slzami neplačte, ⁴ v Domu prachu⁵ prachem se posypte.⁶

KAPITOLA II.

¹ Doloť: „nevěstiči“ t. všecky slávy, kterozž jsi nevěrným odpadnutím ode mne, a ohavnou modloslužbou získala; nebo: všechny dary, jimiž jsi modly své okrášila. (Bar. 6, 8.)

² 8—9. t. j. star ten Samaršah největšího žalu zasluhuje proto, že se tak rozšířil, až i Judsko nakazil a k Jerusalemmu pronikl. Místo draků (spění hadů) máse též die hebr slouzi „šakalá“.

³ t. j. u nepřístě, af se nerudují a vašeho neštěstí; Geth. město šleštinaké.

⁴ t. j. af nikdo nevidí.

⁵ Hebr.: „Beth Ofra“ v kmenu Benjaminově.

⁶ t. j. na znamení zármutku a žalosti.

11. A přejděte sobě, obydlí Krásné,⁷ zhanobené potopou: nevyšla jest, kteráž bydlí u Vyjiti:⁸ kvílení vezme z vás Dám sousední, kterýž sám sobě stál.⁹

12. Nebo zemělela k dobrému,¹⁰ kteráž bydlí v Hořkostech: ¹¹ nebo stoupilo zle od Hospodina do brány Jerusalema.

13. Hřmot vozů hroznych na obyvatelstvo v Lachis: ¹² počátek hřichu jest docí slonská, nebo v tobě nalezeny jsou nešlechtnosti israelské.

14. Protož dá vypuštěné na dědictví Geth: ¹³ domové klamu k oklamání králův israelským.¹⁴

15. Ještě dědice přivedu tobě, jež bydlíš v Maresa: ¹⁵ až do Odollam přijde sláva israelská.¹⁶

16. Učíš si lysinu, a ohol se nad syny rozkoří svých: rozšíř lysinu svou jako orlice: ¹⁷ nebo jatí vedeni budou z tebe.

⁷ Doloť: do zajetí; Safir (krásné), město judské.

⁸ t. j. nevyšlo tobě vařilo obyvatelstvo Samanu (Vyjiti, vi. Místo brava: v Judsku), poněvadž ho není více, neb jest zrušeno.

⁹ t. j. Beth-Haezel, neznamo kde? dám, místo všelkých sousední a vámi kvíliti bude, stoji opušteno. Dje hebr.: „Jdi si (do zajetí) obyvatelstvo Safiru (Krály), nahé a potopené; nevyšlo ti vařilo obyvatelstvo Samanu: nálek Beth-Haezelův odejme od vás štěstí své, t. nedá vám štěstí, jsouc zříceno. Jména míst dostavě přeložena jsou, aby se hra v slověch nasazila.

¹⁰ t. j. pro strátu dobrého (zboží) svého.

¹¹ t. j. obyvatelstvo města Maroth (Hořkosti), jinak nezamělo; klade se k významnější trpkého osudu judských měst vůbec.

¹² 4. Král. 18, 13. 14. — Město judské, ležící na pomezí israelském, tak se nejprve modlářství israelského účastno se učinilo, jež se pak odná dále po semi judské rozšířilo.

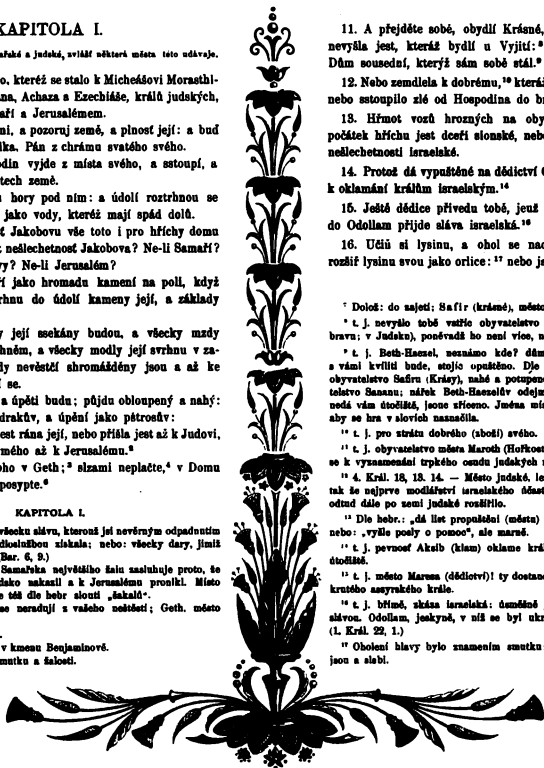
¹³ Dje hebr.: „dá list propuštění (města) Morešeta-Gat“, zavrhne je nebo: „vyšle posly o pomoc“, ale marně.

¹⁴ t. j. pervať Akab (klam) oklame krále israelského nedaje jim štěstí.

¹⁵ t. j. město Maresa (děditví) ty dostaneš jiného dědice, rozuměj: krutého assyryckého krále.

¹⁶ t. j. bříšně, sláva israelská: úsměšně jmenuje pohubení národa slávon. Odollam, jaskyn, v níž se byl ukryl David před Saulem — (1. Král. 22, 1.)

¹⁷ Oholení hlav bylo znamením smutku; orlové pelichající smutní jsou a slabí.

KAPITOLA II.

Kará nepravdivosti vzájemně proti chýbám, a hroší jim za to sjetím; — silbuje pak, že shromáždění a rozmožnění budou pod jedním pastýřem v jednom světě.

1. Běda [vám], kteříž myslíte nenáležiténou věc, a činíte zlé na ložích svých: v světle jitraťm činí je, nebo proti Bohu jest ruka jejich.¹

2. A poždali poli, a násilím je brali, a mocí odjímalí domy: a utiskali muže i dům jeho: muže i dědičtví jeho.

3. Protož toto praví Hospodin: Ať já myslím zlé proti čeledi této, z něhož neodnesete hrdei svých, i nebudete choditi pyšní, nebo čas nejbhorší jest.

4. V ten den vzato bude na vás podobenství, a zpívána bude píseň s líbostí křovicůch: "Zpustěním pohubení jsme: podíl lidu mého proměněn jest." Kterak odstupí ode mne, když se vrací ten, jenž krajiny naše dělíti má?²

5. Pročť nebudete mítí, kdoby vzáhlí provazec loeu³ v shromáždění Hospodinova.

6. Nemluvte mluvice: Neskápně na tyto, nepostihne jich pohanění.

7. Praví dům Jakobův: Zdali ukrácen jest duch Hospodinův: anebo taková-li jsou myšleň jeho?⁴ Zdali slova má nejsou dobrá s tím, jenž právě kráčí?

8. Ale na odpor lid můj v protivníka povstal: mimo sukni vzali jest pláště: a ty, kteříž sprostně chodili, obrátili jste v boj.⁵

9. Ženy lidu mého vyvrhli jste z domu rozkoší jejich: od dětí jejich odjali jste chválu mou na věky.

10. Vstaňte, a jděte, neboť nemáte zde odpodínuti; pro nečistota její porušena bude [země] shnilou nejbhorší.

11. Kéž bych nebyl muž, maje ducha, a radějiť lež mluvil. Kapati budú tobě v víno, a v opilství, a lid tento bude ten, na něj se kape.⁶

12. Shromážděním shromáždím, Jakobe, veskerého tebe: v jedno uvedu ostatky izraelské, spolu položím jej jako stádo v ovčinci, jako dobytek prostřed chlévů, hluchteti budou množstvím lidů.

13. Vstoupí zajisté ten, kterýž otvírá cestu před nimi rozdělí je, a přijdou branou, a vejdou skrze ni: a půjde král jejich před nimi, a Hospodin v čele jejich.⁷

KAPITOLA II.

¹ t. j. bezbožní jsou jejich skutkové, jeť v noci smyšlili, a s rúca vykonalí sjevně, bez stádu.

² t. j. vaše nečestěti bude na přísluři, a s poměhem se bude spraviti o vašem úpíném pokubení.

³ t. j. přišel v ruce cizí: —

⁴ Ó jak opatili vše Běh, dádu své v ruce Asyrťchých, kteří vesnou semí naši! Asyrťti králové mnoho cizích zaslíhli v Judsku. (4. Král. 17, 34.)

⁵ t. j. nebudete mítí podíl v zemi své, když utlačujete bližší své. (Viz 2.)

⁶ Dáše Běh na to odpovídi, řka: —

⁷ t. j. a těm, kteříž se něčehož zlého nezdají, započináte boje.

⁸ t. j. předpovídám ti píseň tresty Boží, v níž se myslí pomlčet; a jeť tebe postěním. Dle hebr. „pak bych ti veselé věci předpovídal, a byl bych i veselým smláčením tvým.“

⁹ 19.—18. Straty Jeronym a j. považují navršení se lidu se sjetí babilonského, a jeho rozmožnění od předpovídající obráz vykoupení jeho, a sjednocení v víře Kristově. (Řím. 11.)

KAPITOLA III.

Vini — vrahovství světě a nářků, — Hlproroky na svádění lidu. — a předpoví, že pro ně sháha přijde na celou zemi.

1. I řekl jsem: Slyšte, knízaža Jakobova, a vévodové domu izraelského: Nenádeži-li pak vám znáti soudu.

2. Jenž v nenáviseti máte dobré, a milujete zlé: jenž násilně odíráte s lidu kůži jejich, i maso s kosti jejich?

3. Kteříž jedli maso lidu mého, a kůži jejich s nich sdírali: a kosti jejich zlámalí, a sesekali jako v kotli, a jako maso u prostřed hrnce.

4. Tehdy volati budou k Hospodinu, a nevyšlyť jich: a skryje tvář svou od nich v ten čas, jako nešlechtně činili v náležcích svých.

5. Toto praví Hospodin proti prorokům, kteříž svodí lid můj: kteříž [majíce], co by kouzali zuby svými, blášíjí pokoj: a nedá-li nikdo něčehož v ústa jejich, zasvěcují naň boje.

6. Protož noc bude vám místo vidění, a tma vám místo hádání: i zajde slunce nad proroky a zatmí se nad nimi den.

7. A zahanbení budou, kteříž vidí vidění, a zahanbení budou hadati: a příkrýjí všickni obličje své, nebo není odpovědi Boží.¹

8. Ale však já naplněn jsem silou ducha Hospodinova, soudem, i mocí: abych zvěstoval Jakobovi nešlechtnost jeho a Izraelovi hřích jeho.

9. Slyšěť to, knízaža domu Jakobova, a soudcové domu Izraelova: jenž v ohavnosti máte soud, a všecky věci právě přepracujete.

10. Kteříž vzdělávate Sion krvemi, a Jerusalema nepravostí.²

11. Knízaža jeho podle darů soudil, a kněží jeho ze mzdy utíli, i proroci jeho za peníze prorokovali: a na Hospodina společně, křovice: Zdáliť není Hospodina u prostřed nás? Neprýjdouť na nás zlé věci.

12. A protož, vaší přičinou, Sion jako pole zorán, a Jerusalema v hromadu kamení bude, a hora chrámová u výsosti lesův.

KAPITOLA IV.

Předpovídi, že Sion bude očiščen, že se k němu sháhnou všickni národové, a od něho se naučí nákou Pán: a — připomíná k trpělivosti, až přijde čas, když nad nepřítelí svítí.

1. I stane se: V nejposlednějším z dnů¹ bude hora domu Hospodinova připravena na vrchu hor, a vysoká nad pahrbky: a pohrnou se k ní národové.

2. A pospíší národové mnozí, a řkou: Pojďte, vstupme na horu Hospodinovu, a do domu Boha Jakobova: i naučí nás cestám svým, a půjdeme po stezkách jeho: nebo z Siona vyjde zákon, a slovo Hospodinovo z Jerusalema.

KAPITOLA III.

¹ t. j. není u nich sjevně Božho: studem, že podvod Jloh prozrazen jest, zakryjí hlavy své.

² t. j. z krvavých mosol a s tlakou chudého lidu nábrněti domy si stavěti.

KAPITOLA IV.

¹ Tím slovem proroci všedyky dobu Meštlova naznažují: vidno tedy, že celé následující proroctví (kap. 4. a 5.) nejen o navršení se lidu se sjetí babilonského a bláženějším věku potom následujícím se rozumí, nýbrž bláženě k vykoupení veskerého lidu a sjednocení hříchů země, a nákou a odvězení nového Siona, okružě svatě, sjednocení veskerých národů pod bláženou, a milostmi opřavují vidón Božského jejího krále a rodu Davida. Hřymí barvaťm Uř. Tak s církvi svatou svatí okružě vřstávají. Těba tedy nřvřstávají rozesezati, co k oně, a co k této době se slov prorockých nádeí.

3. A souditi bude mezi národy mnohými, a trestati bude národy silně až do dlouhého času: i rozkají meče své v radlice, a kopí své v motky: nevezme národ proti národu meče: a nebudou se učiti více bojovati. (Is. 2, 2—4.)

4. Ale sedětí bude každý pod vinným kmenem svým, a pod lískem svým, a nebudě, kdoby ho přestrášil: neb ústa Hospodina zástupá mluvíla.

5. Nebo všickni národové choditi budou jedenkaždý ve jménu Boha svého: ale my choditi budeme ve jménu Hospodina Boha našeho na věky a dále.

6. V ten den, praví Hospodin, shromáždím tu, kteráž kulhá, i tu, kterouž jsem byl zavrhl, sebers: i kterouž jsem byl trápil:

7. a položím tu kulhající v ostatky: a tu, kteráž pracovala, v národ silný: a bude kralovati Hospodin nad nimi na hoře Sion od toho času až na věky.²

8. A ty, mihavá věži stáda dcery sionské, až k tobě přijde: a přijde panování první, kralování dcery Jerusalemské.

9. Proč se nyní žalostí svíráš? Zdáli nemáš krále, anebo rádcé tvůj zahynal, že tebe popadla bolest jako ku porodu pracující?

10. Trp bolest, a nauj, dcero slonská jako ku porodu pracující: nebo nyní vyjdeš z města, a bydliti budeš v krajině, a přijdeš až do Babylona: tam budeš vysvobozena, tam té vykoupí Hospodin z ruky nepřáteli tvých.

11. A nyní shromáždění jsou proti tobě národové mnozí, jenž říkájí: Ukamenována buď a: Podívej se na Sion oko naše.

12. Oni pak nepoznali myšlení Hospodinových, a nezrozuměli radě jeho: že jest shromáždil je jako semo humna.

13. Vstaň, a mlať, dcero sionská: nebo roh tvůj učiním železný, a kopyta tvá učiním měděná; a zetřes národy mnohé a zabiješ Hospodinou loupeže jejich, a silu jejich Pánu vši země.

KAPITOLA V.

Předpovědi, že zaslíbený Mesiaš v Babilóně se narodí. — Je bude křesťanstv pokole, — Je ostatek lidu bude ostarva a rozumčen, — modlářství pak zlikne.

1. Nyní pohubena budeš, dcero lotrovská: oblečen položili na nás, prutem bítí budou líce sonce israelského.²

2. A ty, Bethlám e Efrata, malíčij si v tisících judských: a z tebe mi vyjde, jenž bude panovníkem v Izraeli,³ a východové jeho od počátku, ode dnů věčnosti.⁴

3. Protož vydá je⁵ až do času, v němžto rodička⁶ porodí: a ostatkové bratří jeho obrácení budou k synům israelským.⁷

¹ t. j. dám jí potomstvo.

² 6—7. Kulhavou rozumějí sv. otcové národ židovský, jenž často upadl v modlářstvo takové mezi Bohem a modlami kulhá (3. Král. 18, 21); zavřeno pak veškeré pokolení, kteréž opustivší šecela Boha svého, od něho též vyhoštěno bylo: kteráž pracovala obrací se též duchově k sv. modlářství, jichž krev byla „semem věčích“.

KAPITOLA VI.

¹ Ty Babylone! jinak: shromážděš se (proti nám)

² Toť vypíná se Sedecizovi.

³ t. j. přilí malíčij si město, aby počteno bylo k městům a tisící obyvatel. maljčiení svého zvláštního výdce; ale nicméně... —

⁴ Toť i pravověrní Židé vždy rozuměli a rozumějí o zaslíbeném Mesiaš (Mat. 2, 6)

⁵ Tim rozumějí věčné splnění Kristovo od Boha Otce.

⁶ t. j. Báb národ židovský nepřátelní, aby, straniti jsa polepen, svého Vykupitele přijal.

⁷ t. j. Maria Panna. (Srov. Ia. 7, 14, a d.)

⁸ t. řečdž se poháně k pravému Bohu obrátí.

4. I státi, a pástí je bude v asle Hospodinové, u výstosi jména Hospodina Boha svého: i obrátí se, nebo nyní zveleben bude až do končin země.

5. I bude tento pokojem.² Když přijde Assyryk do země naší, a když šlapati bude v domích našich: i vzbudíme proti němu sedm³ pastýřů, a osm předních z lidu.

6. I budou pástí mezi assyrakem mečem, a mezi Nemrodovu kopími jeho: a vyvobodí od Assyrakého, když přijde do země naší, a když šlapati bude v končinách našich.

7. I budou ostatkové Jakobovi⁴ u prostřed národů mnohých jako rosa od Hospodina, a jako krápkje na bylina, kteráž neteká muž, aniž očekává synův lidských.⁵

8. A budou ostatkové Jakobovi mezi národy u prostřed lidí mnohých, jako lev mezi zvířaty lesními, a jako lvík mezi stády dobytka: kterýž když přijde, a pošlapá, a polapí, není, kdoby vytrhl.

9. Povýsena bude ruka tvá nad nepřátely tvé, a všickni nepřátelé tvoji zahynou.

10. I bude v ten den, praví Hospodin: Odejmu koně tvé z prostřed tebe a pobuhím voz tvé.

11. A zlahadím města země tvé, a zbořím všecky pevnosti, tvé, a odejmu táry z ruky tvé, a hádání nebudou v tobě.

12. A učiním, že zahynou rytiny tvé, a sochy tvé z prostřed tebe: a nebuděš se klaněti více dílu rukou svých.

13. A vyplenu háje tvé z prostřed tebe, a potru města tvá.⁶

14. A vykondám v prchlivosti, a v rozhněvání pomstu nade všemi národy, kteříž neposluchoali.⁷

KAPITOLA VI.

Ústy prorokovými Báb předstírá lidě dobročinní pokolená, — připomíná, nebo si na něm Báb, — a krcni, že neupravivostnost trestati bude.

1. Slyšte, co mluví Hospodin: Vstaň, sud se soudem proti horám: a necht slyší pahrbkové hlas tvůj.¹

2. Slyštež hory soud Hospodinův, i silní základové zemští: nebo soud Hospodinův s lidem jeho, a s larsalem rozsouzen bude.

3. Lide můj, což jsem učinil, anebo v čem jsem byl tůtek tobě? Odpověz mi.

4. Že jsem tě vyvedl ze země egyptské, a z domu sloužících vyvobodil jsem tě: a poal jsem před tváci tvou Mojžíše, a Árona, i Marii?²

5. Lide můj, pomni, prosím, co jest myslil Balák, král moabský, a co odpověděl jemu Balaam, syn Beorův, [na vše, co jest se dělo] od Setim až do Gaigala, aby poznal spravedlnosti Hospodinovy.

¹ t. j. křesťanstv pokole (Efez. 2, 14); přitose postavim.

² t. j. mnohých vědů naproti postavim.

³ t. j. skrovný počet prvích křesťanů z židovstva poljých; a tak i dále o duchovních poháněcí a duchovní sv. Evangelium rozumějí.

⁴ Doloz: vybrl své poháněcí od Boha má.

⁵ t. j. modlářská, vyladím všelikou modlářstvu, kterouž jsi mne: uraděš.

⁶ 10—14. Lidě blazený star kraloveti Mesiašova v samé války a nepřátelní přestano, štítá vira a slábia Boží se rozšíří a nepřátelé lidě Božího pokolení budou. (Viz Ia. 2, 4. poz.)

KAPITOLA VI.

¹ t. j. veť mou přl co zlatuce proti křesťanstv a vrahám lidě. (Zalm 71, 8)

UZDRAVENÍ NAMĚSÍČNEHO.

6. Což hodného obětovati budu Hospodinu? Skloním koleno Bohu nejvyššímu? Zdáli obětovati mám jemu zápalné oběti, a telata roční?

7. Zdáli mšíe ukročen býti Hospodin tlači skopců, anebo mnohými tisíce kozlů tačných? Zdáli dáti mám prvorozenoého svého za hřích svůj, plod života svého za hřích duše své?

8. Oznamám tobě, ó člověče! co jest dobré, a čehož žádá Hospodin od tebe: zajisté, a bys činil soud, a miloval milosrdenství, a pečlivě chodil s Bohem svým.

9. Hlas Hospodinův k městu volá, a spasení bude bojícím se jména tvého: Slyšete pokolení, a kdo potvrdí toho?^a

10. Jirá oheň v domě bezbožného, pokladové nepravosti a míra mená hněvu plná.^b

11. Zdáliž ospravedlním váhu bezbožnou, a závaží listivá v vátku?

12. Jímž bohatí jeho naplní jsou nepravostí, a bydlející v něm mluví lež, a jazyk jejich listivý jest v ústech jejich.

13. Protož počal jsem i já tebe bít pohubením pro hříchy tvé.

14. Ty budeš jísti, a nebudeš nasycen: a snužení tvé bude u prostřed tebe: i uchopíš, a nevyprostíš:^c a kteréž vyprostíš, vydám v meč.

15. Ty budeš stít, a nebudeš žíti: ty tlačíš budeš olivu, a nebudeš se mazati olejem; i meč, a nebudeš pít vína.

16. A ostříhal jsi příkázání Amri, i všelikého skutku domu Achabova, a chodil jsi po vůli jejich,^d abych tě dal v pohubení, a přebývající v něm v sípání: a pohanění lidí mého poneseš.^e

KAPITOLA VII.

Některá prorok. Je jest tak málo lidí ospravedlněných, jako pšebřích pro oběry vína. — Varně douháni lidí v lidech, — předpovědi, že se a zajetí opít navští, a rozmačení, a oslavení budou.

1. Běda mně, neb učiněn jsem jako ten, kterýž sbírá na podzim pšebřiky pro oběry vína: není hroznu k jidlu; ranných říků žádala duše má.^a

2. Zahynul svatý ze země, a upřímného mezi lidmi není: všickni o krvi kladly činí, muž bratra svého k smrti loví.

3. Zlé rukou svých nazývají dobrými: kniže žádá, a soudce soudí za pšebřiky: a veliký mluví žádost duše své, a zchrmoutili jí.^b

4. Kdo mezi nimi nejlepší jest, [jest] jako hloh, a kdo upřímný, jako trn s plota.^c Den strážie tvé, navštívení tvé přichází,^d nyní bude pohubení jejich.

^a t. j. co nyní řečnu; kdo zapře, že není tak mezi lidem; anebo: kdo to za dobré uzná?

^b t. j. považuje neodolali jste nepravdomu, kteráž co oběti stírá stáky vaše, a chováte míru mezi, popuzujíci mne k hněvu. Všeliké nepravdomu jedni pojde, jako by je obět stávil.

^c t. j. uchojí si svy své, abys je vyprostil; avšak nepodaří se tobě, nepřítel je ochrází.

^d O Amri a Achabovi viz 3. Král. 16, 21. atd.

^e t. j. viny i trestu sa pohanění lidí mého vám se dostane; řeč.: „pohanění národů poneseš“, t. opovržení budete mezi národy.

KAPITOLA VII.

^a Ranné říky byly velmi dobré, vačené a drabé; sde rozumají vytečené, dobré a spravedlivé lidi.

^b t. j. semi; v smatek jí uvedli: nepravosti knižati bývali přičinou špádku národův.

^c t. j. i ten nejlepší pít jest nepravost.

^d t. j. Báh sám přijde soudit a poroučati vás.

5. Nevěřte příteli: a nedoufejte v vůdce: před tou, jenž spí v lůnu tvém, ostříhej dvěře úst svých.

6. Nebo syn činí pohanění otci, a dcera povstává proti materi své, nevěsta proti tchyni své: a nepřítel člověka domácí jeho.

7. Ale já k Hospodinu hleděti budu: očekávati budu Boha, Spasitele svého: uslyší mne Báh můj.^a

8. Neradu se ze mne, nepřítel můj má,^b nade mnou, že jsem upadl; povstanut, když seděti budu ve tmě, Hospodin světlo mé jest.^c

9. Hněv Hospodinův ponese, nebo jsem zhešl jemu; až souditi bude při mou, a učiní soud můj, vyvede mne na světlo, uzřím spravedlnost jeho.

10. A pohledí nepřítel můj, a prikryta bude zahanbením, jesto mi říká: Kdež jest Hospodin Báh tvůj? Oči mé hleděti budou na ni: brzy bude v poslapání jako bláto uliční.

11. Den [přijde], aby vzdělány byly zlofeniny tvé:^d v den onen daleko bude zákon.^e

12. V ten den až k tobě přijde z Assur,^f a až k městům hraseným: a od měst hrasených až k řece, a od moře k moři, a od hory k hofe.

13. A země bude v pustinu pro obyvatele své, a pro ovoce myšlení jejich.^g

14. Pašá lid svůj prtem svým, stádo dědiců svého, jenž přebývají sami v lese, u prostřed Karmela: pašti se budou v Básan, i v Galaad, jako za dnů starých.^h

15. Jako za dnů vyjití tvého ze země egyptské ukáží jemu divné věci.

16. Uzří to národové a zahanbení budou nade vsí silou svou: položí ruku na ústa, aji jejich hluché budou.ⁱ

17. Lžati budou prach jako hadové, jako zeměplazové zkormoučení budou v přibýcích svých: Hospodina Boha našeho báti se budou, a obávají se budou tebe.^j

18. Kterž báh podoben tobě, jenž odjímá nepravost, a promlívá hříchův ostatků dědiců svého? Nevputá více prchlivosti své, nebo chtějí milosrdenství jest.

19. Obrátí se, a smluje se nad námi: sejme nepravosti naše, a uvře v hlubokost mořskou všechny hříchy naše.

20. Dáš pravdu Jakobovi, milosrdenství Abrahamovi: kteréž jsi přisáhl otci našim ode dnů starých.

^a Zde počíná prorok mluvit v jménu těch, kteříž nenašli pomoci u lidí, jediná v Boha doufají.

^b t. j. semě chaldejská; mluví lid izraelský.

^c t. j. tmuo neštěstí, světlem spasení rozmž.

^d t. Jeruzalémo!

^e t. j. cisí, sákon tvých ušiteltv; budeš osvobozeno od nepřítel svých.

^f t. j. lid tvůj se zajetí assyrského přijde, a rozšíří se od moře Szechodzenno až k Jordánu (nebo k Eufratu?) a moři Mírtvému, od hor Libanekých až k horám Arabakým; to se vyplnilo sa vskm brazi Machabejských, a pak sa doby bludného přímě Ertatoru.

^g t. j. ale nicméně i potom všeliká strasti utrpí pro opátné nepravosti své: mniť buť nevdru a hlad semě vyletlo (dile Agr. 1, 10. 11.); nebo se na strasti země chaldejské potluje.

^h Smysl: „Vidni die dávné milosti své vyvoláno lidem svým tak, aby bojících darů svých bezpečné a stále požívali: načež Báh odpovídá v. 16.“

ⁱ t. j. zastydí se tak, že ani nehlouzo, jako by byli ohluchli a osměll.

^j Tato slova značí posunkův vítěství národa judského nad národy cisimí po návratu se zajetí babylonského, jakož se v části stalo za věku brazi Machabejských; ale v úplném smyslu vyplnilo se duchovně vešker potření pohanstva skrze viru Kristova v Hlt jeho, církvi svatě.

PROROCTVÍ NAHUMOVO.

NAHUM [Milosrdný] byl rodem z Elkese (Elkoš), městečka, jak se domnívají, galilejského. Prorokoval po čas druhé assyrské říše a za krále judského Ezechiáše okolo roku 640 př. Kr. Hlavní obsah jeho prorocství jest proti městu Ninive, kterémuž úplným zničením hrozí na trest za jeho kruté utiskování národů, nádherný a prostopášný život, a všeliké jiné nepravosti.

To se vyplnilo, když Nabopalassar, král chaldejský, Ninive dobyl, do kořen vyvrátil a říši assyrskou k chaldejské připojil. Dále se ani o životě, ani o smrti Nahumově ničehož neví. Sv. Jeronym a jiní sv. otcové obracejí duchovně prorocství jeho k úplnému zničení světa před soudným dnem. Prorocství jeho vždy od církve svaté za zjevení Boží považováno bylo.

KAPITOLA I.

Jak jest Bůh i přímý slym, i laskav dobrým, ukazaje na příkladě Niniřtýchých a Judských.

1. Břímá Ninire: Kniha vidění Nahuma Elcejského:
2. Bůh horlil (jest), a msitel Hospodin: msitel Hospodin a majitel prchlivost: msí se Hospodin uad nepřátely svými, a lněvá se na protivníky své.
3. Hospodin trpělivý (jest), a veliké síly, a když očičkuje, nebude činiti nevinného.¹ Hospodin v bouři, a vichru cesty jeho, a mhy prach nohou jeho.²
4. Kára moře, a vysuše je: a věskery řeky v poušť uvádí. Zemlel Básan a Karmel: a květ Libanu usvadl.
5. Hory pohnuly se, a pahrbkové zpuštění jsou: a zatřásla se země před tváří jeho, i okřátek země, a všickni, kteříž přebývají na něm.
6. Před rozhněváním jeho kdož ostojí? a kdo odolá hněvu prchlivosti jeho? Rozhněváním jeho vylévá se jako oheň: a skály rozplynuly se jím.
7. Dobrýť jest Hospodin, a posiluje v den souzení: a zná, kdož doufají v něm;
8. a povodní mříječel učiní konec místu jeho:³ a tma⁴ bude sthání nepřátely jeho.
9. Co obmyslíte proti Hospodinu? Konec on učiní: nepovstaně dvoje souzení.⁵
10. Nebo jako tráň spolu se víze,⁶ tak hodování těch, jenž ve spolek pijí: strávení budou jako strniště docela suché.

KAPITOLA II.

- ¹ t. j. když trestá, sečíná to nevinnému, nezahubí všecko spolu i nevinného, nýbrž usmějí; nebo: „kdyby trestati chtěl, i na tom, kterýž se za nevinná považuje, viny by našel, tak že potom i nevinný spravedlivě přičasiti sakusí.“
- ² t. j. objevuje se v bouři a v oblacích.
- ³ t. j. město Ninive skazí množstvím nepřátel, kteří le saplivi jako náhla povodeň.
- ⁴ t. j. zmlčelí.
- ⁵ t. j. on té zhubí téměř jednon rason, že druhé ani potřeby nebude.
- ⁶ t. j. „jako tráň spolu se splétá“, t. jedno v druhé srostává a nastiňuje obni užití nemůže.

11. Z tebe vyjde ten, jenž myslí proti Hospodinu zlost:⁷ na myslí rozjímaje přestoupení.
12. Toto praví Hospodin: Byt byli dokonali, a bylo jich sebe více: i tak oholeni budou, a pomine.⁸ Trýznil jsem té a nebudu té více trýzniti.⁹
13. A nyní potru prut jeho a hřbetu tvého, a vazby tvé roztrhám.¹⁰
14. A říkáte o tobě Hospodin: Nebude rozříváno ze jména tvého více:¹¹ z domu boha tvého skazím rytinu, a slitinu, připravím hrob tvůj, nebo bezctný jsi.¹²
15. Až hle na horách noby zvěstujícího, a oznamujícího pokoj!¹³ Slav Judo slavnosti své, a splňuj sliby své:¹⁴ poněvadž nepáje více skrze tebe Belial:¹⁵ všecent jest zahynul.

KAPITOLA III.

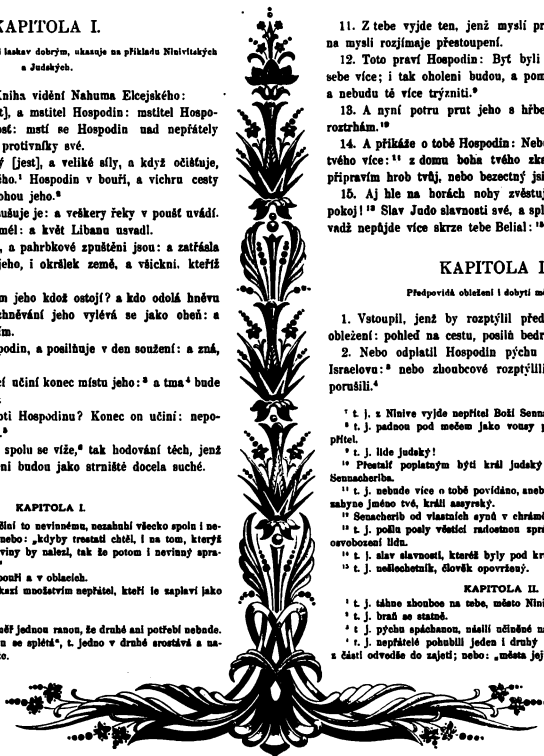
Předpovídá obléhání i dobytí města Ninive.

1. Vstoupil, jenž by rozptýlil před tebou,¹ jenž by řídil obléhání: pohled na cestu, posilá bedr, utvrď moc velmí.²
2. Nebo odptalil Hospodin pýchu Jakobovu, jako pýchu Israelovu:³ nebo zhubcové rozptýlili je, a rozvody jejich rozptýlili.⁴

- ¹ t. j. s Ninive vyjde nepřítel Bůh Sennacherib. (Ia. 36. 1.)
- ² t. j. padnou pod mečem jako vosy pod břitvou, a pomine nepřítel.
- ³ t. j. lidé Judský!
- ⁴ Přestál poplatným býti král Judský Assyrským po usmrcení Sennacheriba.
- ⁵ t. j. nebude více o tobě povídáno, zneb: nebude z tebe potomstva, zabýva jméno tvé, králi assyrský.
- ⁶ Sennacherib od vlastních svých v chrámě sahl jest. (Ia. 37. 38.)
- ⁷ t. j. polní posly všelidí radostnou zprávou o smrti ukřutalkové a osvobození lidu.
- ⁸ t. j. slav slavnosti, kteréž byly pod krutou vldou zastaveny.
- ⁹ t. j. nelochotník, člověk opovržený.

KAPITOLA IV.

- ¹ t. j. táhne zhubou na tebe, město Ninive! Nabuchodonosor.
- ² t. j. brně se státně.
- ³ t. j. pýchu spáchanou, nášli očišně na Israelckých.
- ⁴ t. j. nepřítel pohabulil jeden i druhý národ, z časti jej pobírá, a části odvrdě do zajetí; nebo: „města jejich pobohřil“.

3. Štít silných jeho ohnivé,⁸ muži vojska v červcích: ohnivé otáče vozů v den výpravy jeho, a vozové usnuli.⁹

4. Na cestách zkromoucení jsou; vozové vespolek se aráží na ulicích: tvárnost jejich⁷ jako lampa, jako býfakání probíhající.

5. Vzpomene na silné své;⁸ padatí budou na cestách svých:⁹ rychle vstoupí na zdi jeho, a připraveno bude stínidlo.¹⁰

6. Brány řek¹¹ otevřeny jsou, a chrám¹² až do země rozbořen.

7. A bojovník jatý zaveden jest: a dívky jeho hnány byly, lkající jako holubičky, bédující v srdcích svých.

8. A Ninive jako rybník vod vody jeho; oni pak utekli: stáje, stáje, i není, kdo by se navrátil.

9. Rozchvátáte stříbro, rozchvátáte zlato: a není konce bohatství ze všech nádob zádočných.

10. Rozmetáno jest, a rozeškáno, i roztrháno: a srdce schrádlé, a umlčení kolien, a mláoba ve všech ledvích: a tváře všech jich jako černost hrnce.

11. Kdež jest to bydliště tvé¹³ a pastva lvičat, kamž choďoval lev, aby všel tam, lvičte, aniž byl, kdo by je přestrášil?

12. Lev napalop dosti lvičtům svým, a nadával lvičím svým: a naplnil kořistí pečetě své, a odpovídalo své loupeř.

13. Aj já na tebe, praví Hospodin zástupův, a zapálím až do dýmu vozy tvé, a lvičata tvá zříže meč: a vyplním ze země loupeř tvou, a nebude slyšán více hlas posil tvých.¹⁴

KAPITOLA III.

LEHĚ budoucí dílné skázení města Ninive pro blížky obyvratí jeho.

1. Běda [tobě], město krví, všecko líči, roztrhání piné: neodstoupí od tebe loupeř.¹

2. Hlas biče, a hlas štoku kola, a koně řehčícího, a vozu vroucího, a jezdců vstupujících:

3. a třpytícího se meče, a blýskajícího se kopí, a zbitého množství, a těžké porážky: aniž jest konec umřicím, i padnou přes těla svá:

4. pro množství smilství nevěsky krásné, a příjemné, a mající kouzla, ježto prodávala národy smilstvími svými, a čelodi kouzly svými.

¹ t. j. štíty vojska Ninivitských jako oheň se lesknou, tak též kopy vozů jich: tak město „otěže“ die hebr.

² t. j. s odvrátlivá, příkladně bespečnosti a jistoty; anebo: opojení Jeonoe.

³ t. j. vojáci trvale rozmočené — oči do blasky se jiskří. Rozumějí o Ninivitských při dobytí města.

⁴ t. j. král Ninivitský volatí je bude k hájení města.

⁵ t. j. spěchem jeden přes druhého se honocou.

⁶ t. j. nástroje k hájení hradeb. Jinak: „Přichystána jest hájící“, t. vojsko.

⁷ Dobyté jest město: brány otevřeny, jimiž nepřítel co voda řehčícím se řítí; jimi na náhloz povodně uplyl, v. 1, 8, a 2, 8.

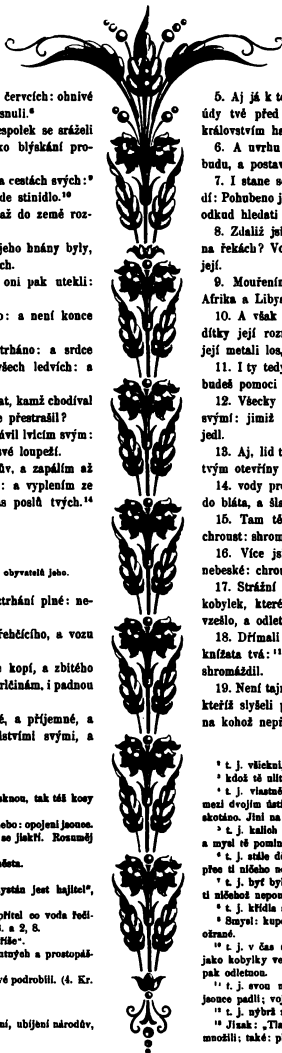
⁸ t. j. palác královský; sv. Jeronym vykládá: „Rěč“.

⁹ t. j. město Ninive, sídlo mocných králův, ukrutných a prostopákých usakovatelův lidsův.

¹⁰ t. j. národy vysyřující, aby se krmě moci tvé podrobili. (4. Kr. 18, 17)

KAPITOLA III.

¹ t. j. neodstoupíš, sesazenežá loupeřem, vydrání, ubíjení národův, až té trest postihne.

5. Aj já k tobě, praví Hospodin zástupův, a odkryjí stýdké údy tvé před tváří tvou, a ukáží národům nabotu tvou, a královstvím hanbu tvou.

6. A vrhu na té ohavnosti, a pohaněním tebe trýznití budu, a postavím tě za příklad.

7. I stane se: každy, kdož uřítí tebe, odakoř od tebe, a dí: Pohubeno jest Ninive! Kdo bude nad tebou býhati hlavou?⁸ odkud hledatí budu utěšitele tobě?⁹

8. Zdalíž jsi ty lepší nežli Alexandrie⁸ lidná, kteráž bydlí na řekách? Vody vákol ní: jejižto bohatství moře, vody zdi její.

9. Mouřeněnská země ilon její i Egypt, a není konce: Afrika a Libya její k pomoci tvé.

10. A však i ona přestáhována, a odvedena jest v zajetí: dívky její rozráženy jsou na počátku všech cest, o slavné její metali loze, a všickni přední její sepiatí jsou pouty.

11. I ty tedy opojeno budeš⁸ a budeš zhrzeno: i ty hledatí budeš pomoci od nepřítel.

12. Všecky pevnosti tvé jako fíkoví stromové prvními fíky svým: jimiž jakž se zatřese, padají do úst toho, jež by jedl.

13. Aj, lid tvůj [jest jako] ženy u prostřed tebe: nepřátelám tvým otevřeny budou brány země tvé, oheň zříže závozy tvé:

14. vody pro obléčení si nosí, vzdáje ohraďy své: vejdi do bláta, a šlapej, rozděláje drě chlbu.⁸

15. Tam té zříže oheň: zahyneš mečem, zříže té jako chroust: shromaždě se jako chroust; rozmož se jako kobylka.⁷

16. Více jsi rozmnožilo kupectví svá, než jsou hvězdy nebeské: chroust roztáhl se⁸ a odtěl.⁸

17. Stráží trojí jako kobylky: a dítky tvoje jako kobylky kobylek, kteráž sedají na plotích v domě studena:¹⁰ slunce vzlelo, a odtělly, a není poznáno místo jejich, kde byly.

18. Dřímali pastýři tvoji, králi assyráký: pohřbena budou kněžata tvá:¹¹ skrýval se lid tvůj po horách, a není, kdo by shromáždil.

19. Není tajně¹⁰ potření tvé, nejhorší jest rána tvá, všickni, kteříž slyšeli pověst o tobě, stiskli ruku nad tebou:¹² neboť na kohož nepřecházela zlost tvá vždycky?

¹ t. j. všickni, kteří jindy k prostopáknostem svým té navštěvovali.

² kdož té ulituje?

³ t. j. vizuoso: „nešli Ko-Ammon“ t. Dioe-polis (Zerovo město) mezi dvojm údím Nilu a morom řehčí, Ammardodonem dobyto a stro-skáno. Jím na Theby, město horšito Egyptu rozmějí.

⁴ t. j. kašich hávna Božío vypořál se k opojení: počití trest jeho, a mysl té pomine.

⁵ t. j. sídlo děje, a pal cíly k opravení protřezých ohrad svých; přec ti něhož nepropře.

⁶ t. j. byl bylo vojsko té tak četné a rozmnožené co hmyz, přec ti něhož nepoužte.

⁷ t. j. křída svá: —

⁸ Byvali: kupel opusti tě, jako bejso kobylek opouští místo jimi ožrané.

⁹ t. j. v čas studena, čas nočního. Die hebr.: „Kormování trojí jako kobylky velké“ a. d. zřatanou z tebe, dokud se jim dobře daří, pak odletoou.

¹⁰ t. j. svou nedobrotu, a přilíšen v své síly děstřou sklamání Jeonoe padlí: vojsko tvé dšsem po horách rozpřijeno jest.

¹¹ t. j. upříti zjevné, velké; hebr.: rána tvá nezhojitelná.

¹² Jinak: „Tlačil ránu tvou rukama svým“, aby bolesti tobě rozmnožil; takž: plesal nad pádem tvým.

PROROCTVÍ HABAKUKOVO.

HABAKUK [Obejmutý], prorokoval za doby panování Joakima, krále judského, když se byli Chaldejští nejvíce vzmohli, okolo roku 606 před Kristem.

Byl-li tehdáž ještě mladý, snadno možná, že i vyplnění proroctví svého proti Chaldejským se dočkal, a tentýž jest, který na rozkaz Boží od anděla z Judstva do Babylona přenesen byl, a pokrm přinesl Danielovi v jámu lvovou uvrženému. (Dan. 14, 32.) Více nám o něm známo není ničehož.

Proroctví jeho čelí nejvíce proti utiskování lidu od Chaldejských, jimž za to trestem Božím hrozí, a svou v Boha důvěru projevuje nadšenou modlitbou, nebo písní, připomínaje si zázračné osvobození lidu svého ze služebnosti egyptské, a hledě k blaženému vyproštění jeho ze zajetí babylonského, a mnohem blaženějšímu vykoupení veškerého lidstva z poroby hříchu.

Proroctví jeho se vždy beze vší pochyby k písmům svatým počítalo.

KAPITOLA I.

Šleheje si Boha, za velká utiskování dopoukaje; — Báh jej tšm, předpovídaje, že to vše divným národem Chaldejských potrestá. — a tím proroká k dárku porabované.

1. Břímě, kteréž viděl Habakuk prorok.
2. Až dokavade, Hospodine volati budu, a nevyslyšís? křičeti budu k tobě, násilí trpě, a nespasíš?¹
3. Proč jsi mi dal viděti nepravost, a násilí, patřiti loupež, a nespravedlnost proti mně?² A stal se soud, a odpránil mocnější [jest].³
4. Poněvadž roztržen jest zákon, a nedošel až do konce soud:⁴ nebo bezbožník přemáhá proti spravedlivému, proč vychází soud převrácený.
5. Pohleďte v národy, a vizte: divte se, a stráste: nebo skutek se stal ve dnech vášich, kterémuz žádný neuvěří, když bude vypravován.
6. Neboť aj já vzdubím Chaldejské, národ hořký a rychlý, chodící na šírokosti země, aby opanoval stánky ne své.
7. Hrozný, a strašlivý jest: z něho samého soud, a břímě jeho vyjde.⁵
8. Lehčí pardův jsou koňové jeho, a rychlejší viků večerních:

KAPITOLA I.

¹ Vyjvorne prorok steský ne tak své jako veškerého lidu, utiskovaného nepravdomi svých správců; v 5. pak napravuje reptavé takové smýšlení, uváděje Boha přími mluvčím, a k trpělivému čekání porabujícího. Tak si i David v žalmu 72. nejprve stýká, pak opět v Boha dává.

² t. j. před sebou na oči své.

³ t. j. vzdorem, pýchou a násilím odprávné vítězí, mají vrch.

⁴ t. j. pře spravedlivé se postelaje; soudové naujímají se chutných, netrvajících se, vyhládiví soud proti mocným; nebo: nemají dosti vášnosti a moce, aby utlačným k práva dopomohli.

⁵ moel neobsmenon i právo stanoví i povinnosti — slabý a dané ukládá národům podmaněným.

i rozdífi se jezci jeho; nebo jezci jeho z daleka přijdou lélati budou jako orlice, pospichající k jídlu.

9. Vtíckni k loupeži přijdou, tváří jejich jako vítr zhouc: a s hrne zastáje jako písek.⁶

10. A on nad králi svrtáší, a kněšava v posměch jemu budou: on všeliké pevnosti vymáhá se, a ineso násyp a dobné jí.

11. Tedy promění se duch, a sájde a padne:⁷ tat jest síla jeho, boha jeho.⁸

12. Zdati ty nejsi od počátku, Hospodine, Bože můj, Svatý můj, a nezemřeme, Hospodine, v soud položil jsi ho: a silného, aby trestal, založil jsi ho.⁹

13. Čistěť jsou oči tvé, abys neviděl zlého: a hleděti k nepravosti nebudeš moci: proč hledíš na ty, kteří nepravě činí, a mlčíš, an zíráš bezbožný spravedlivějšího nad sebe?

14. A činíš lidi jako ryby mořské, a jako zeměplaz nemající kněšava.¹⁰

15. Všecko udici pozdvihl,¹¹ zatáhl to v nevodu svém a zahrnul v síť svou. Nad tím zraduje se, a zplesá.

16. Protož obětovati bude nevodu svému, a zápalu dávatí síti své: nebo akzre né státněť díl jeho, a pokrm jeho vřiborný.

17. Proto tedy rozprostřel nevod svůj, a vždy zabíjeti národů nepřestane.

⁶ t. j. jako oběť všecko všudy pobuší; větrové z vjchodni Arabie zhoucni jsou vedrem a pískem.

⁷ t. j. spýnání nad výboji svými a nad svou mocí a tím právě v záhubu přijde. (Dan. 4, 27, 28.)

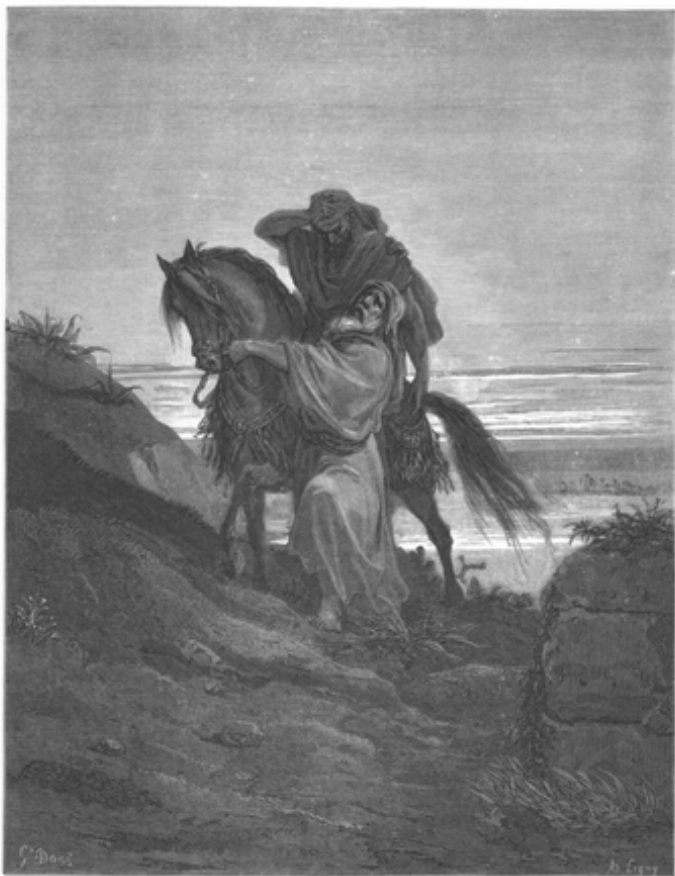
⁸ t. j. tak se sjeví, že marší jede síla i jeho, i domnětých bohvů jeho.

⁹ t. j. die nespravedlivého soudu spravedlnosti své dopustil jsi tomu, že národ chaldejský a svým králem tak se vzmohl, aby byl mešou národům v ruce své, a pak sám bys sebou potrestán, dokámal tím mocnost svou, kterěž i sebe moemžní králové podléhají. (2. Mojš. 9, 16.)

¹⁰ t. j. jak nejvtěší, před dopouští, aby nás Nabuchodonosor utikaloval a lapal jako ryby v síti?

¹¹ t. j. Nabuchodonosor bude všecko přičítati moei své, a udatnosti vládněti, to bude cítiti, a veselíti se Boha. (Dan. 3.) Udělí, nevodem, síti rozvní velikou sraší i dakošon leť nepřítel.

MIOSRINY SAMARITAN

KAPITOLA II.

Hleďi prvok jako na stráží k slovní Božímu. — Báh mu káše nepustí, co slyší: — Umltaje spálení proroci, potvorní sarfítoch, a odsánu vřidím: probíhaje čtvero bád poví pyšným, lakomým, ukrutným, nevrstým králem, a okrasje marost modlářství.

1. Na stráží své státi budu, a postavím se na obradě: a patřiti budu, abych uzel, co by mi bylo řečeno, a co bych odpověděl k trestajícím mne.

2. I odpověděl mi Hospodin a řekl: Napiš vidění, a vyryj je na deskách, aby je přeběhl, kdo by čel je.

3. Protože ještě vidění podal, a ukáže se do konce, a ne-sklamá;¹ pomešká-li, čkej jeho, neboť přijde přijde, a nebude meškati.²

4. Až kdo nevěří jest, toho duše nebude pravá v něm samém: ale spravedlivý u víře své živ bude.³

5. A jakož víno pijana oklamává, tak bude muž pyšný, a nebude ctěn:⁴ kterýž rozřídil jako peklo duši svou: a jako smrt, a nenaplní se: a shromáždí k sobě všechny národy a shrne k sobě všechny lidi.

6. Zdalší všickni tito nevezmou proti němu podobenství, a řeč zahanou, a řekne se: Běda tomu, kterýž mnozí věci ne své! i dokudž obětuje proti sobě husté bísto?⁵

7. Zdalí v náhle nepovstanou, kteříž by tě hryzli: a vzbuzení budou, třající tebe, a budeš v loupež jim?⁶

8. Protože jsi ty zloupil národy mnohé, zloupit tebe všickni, kteříž zřestanou z národů, pro krev člověka, a nepravost proti zemi, městu, a všem bydlejícím v něm.

9. Běda [tomu], kterýž shromáždí lakomství zlé domu svému, aby bylo na výsoeti hnzdo jeho, a sprostěna se býti mňf s ruky zlého.⁷

10. Myšli jsi k zahanbení domu svému, pobil jsi národy mnohé, a zhrčela duše tvá.

11. Nebo kámen ze stěny volati bude: a dřevo, kteréž mezi spojením stavení jest, odpovídáti bude.

12. Běda [tomu], kterýž staví město ve vrtech, a zakládá město nepravostí.⁸

13. Zdalí ty věci nejsou od Hospodina zástupč? Nebo pracovatí budou lidé k mnohému ohni, a národové na prázdno, a zemědijí.

14. Nebo naplněna bude země, aby poznali slávu Hospodinu, jako voči příkrvájící moře.

KAPITOLA II.

¹ Narišl prvok na oněch zajeti babylonském určených 70 let, po nichž následovati mělo vyrovnení Cýřanu.

² t. j. některý svaz otovce rozuměj těš o prvém, jiní opěť i o druhém příšl Kristově, ano sv. Pavl (K Žid. 10. 57.) sám v tento smysl ta slova běra.

³ t. j. nevěřící nebude šťasten, ale kdo věř, die toho i život zřídí a spasen bude. (Gal. 3. 11.)

⁴ Rozuměj o králi babylonském, a o spojením na svá vítězství národu obhádkého.

⁵ t. j. státek nepravdivě nabytý, jenžto jako hromada bíla obětuje svému mnohého slověta.

⁶ Rozumí přímoc Cýra a vojevý jeho, Jonš Hš Chaldejské kosec učilil. (Dan. 5.)

⁷ Rozuměj některi na Joakima, krále judského, jenž nepravě zbohatosti hleděl a svláč měšerovými stavbami lid obětovál; za jeho věku Chaldejci v Judsko vpadli. (Jer. 22. 18.)

⁸ Vykládá se o králi týrakém, jejíž Ezechiel těš s podobných nepravosti všíl, že nepravdivost páše, a s ptych za Boha se pokládá (Ezech. 28.); tuto svláč 18. o dobytí Týru platí.

15. Běda [tomu], kterýž nápoj dává příteli svému, vpoštěje hluc svu, a opojuje ho, aby na jeho náhotu hleděl.¹

16. Naplněn jsi hanbou místo slávy: pí také ty, a usni: obklíčen tě kalich pravice Hospodinovy; a vývratak hanebný [přijde] na slávu trou.²

17. Nebo nepravost Libanu přikryje tebe, a zhouba zvířat vystraší je pro [prolití] krve lidské a [pro] nepravosti země a města, i všech bydlejících v něm.

18. Co prospívá rytina, že jí vyryl dělník její, slitinu, a obraz falešný? Nebo doufal v díla řemeslník její, aby nadělal modl nýmých?

19. Běda [tomu], kterýž říká dřevo: Pročít? — Vstaň! kameni němému. Zdaž on bude moci učiti? Hle tento přikryt jest zlatem a stříbrem: ale žádného ducha není v utrobách jeho.

20. Ale Hospodin jest v chrámě svatém svém: unikniž před ním všecka země.³

KAPITOLA III.

Modlitba Hš písa Habakukova.

1. Modlitba Habakuka, proroka, za [hříchy] nevědomosti.¹

2. Hospodine, slyel jsem slovo tvé, a bál jsem se. Hospodine, dílo tvé u prostřed let, obilí je.* U prostřed let známé je učiní: když se rozněvá, na miloerdenství se rozspomené.*

3. Báh od poledeň přijde, a Svaz s hory Fáran: * obestřela nebena sláva jeho: a chvěly jeho plná jest země.

4. Blesk jeho bude jako světlo: rohové v rukou jeho: * tam skryta jest síla jeho.

5. Před tváří jeho pójde smrt: a vyjde dábel před nohami jeho.²

6. Stál a změřil zemi: * pohleděl a rozptýlil národy: * a zetřiny jsou hory věku: sklonili se pahrbkové světa, od cest věčnosti jeho.³

* To se slyší na krále egyptského, který Joakima, krále judského, přemlavl, aby odpadl od Nabubodonosora, což potom bylo přičteno že tento Jerusálema dobyl.

¹ t. j. i ty okusl trestající ruku Hospodinu, padně a zahynel, a sláva tvá obrátí se v hanbu.

² Unikniž jest znamením čety, básně, poslušnosti, šala, podrobenosti.

KAPITOLA III.

¹ Die některých za to, že se byl odvrátil proti soudům Božím mlavit: 1. 2—4.

² t. j. dílo umlovaní svého, jakož bylo vyrovnení lidu s Egypta. Sv. cirkev to rozumí o vypospení našem skras Krista Pána, neboť to bylo předpodobně vyrovnením i s poddaností egyptskú, i se zajeti babyloněskú.

³ Brána milosti Boží otevřena každému, kdo jí opravdově hledí.

⁴ Die hebr.: s „Thaman“ města kdmajského.

⁵ Na jest v Arábii petrujšk, část téhož pohoří se Sinai; narišl na 2. Mojš. 18. Thaman jest i „pravice“, fars hory Fáran, neboť to bylo předpodobně vyrovnením i s poddaností egyptskú, i se zajeti babyloněskú.

⁶ Boh ohromen síly; blesk mu bude svitit, mocná ruka ohystá mu cestu jeho.²

⁷ t. j. valkery nepítaly a protivníky své před sebou poče jako učili Egyptským (2. Mojš. 8. 8.). Chananejským a j.; tajemně rozuměj o potání smrti a dšba moř Kristova.

⁸ t. j. zablženou, aby jí dal lid svému.

⁹ t. j. chananejšk.

¹⁰ t. j. chvěty se, a tráhy k přiblížení jeho. Jest nadšený popis, jak Báh lid svéj pouští vedl, a jej všem opatřil.

7. Pro nepravost viděl jsem stany mouřeninské,¹¹ zkormouceny budou kůže¹² země madianské.

8. Zdáli na řeky rozněval je se, Hospodine? anebo proti řekám prchlivost tvá? anebo proti moři rozněvání tvé? Jenž vsedněs na koně své: a vozové tvoji k spasení.¹³

9. Vzbudě vzbudě lučistě své, přísahy pokolením, kteréž jsi mluvil.¹⁴ Rozdělíš řeky země: ¹⁵

10. viděly tebe, a bolest trpěly hory: ¹⁶ hlubina vod minula. Propast vydala hlas svůj: výsost zdvihla ruce své.¹⁷

11. Slunce a měsíc stály v přibytku svém; ¹⁸ v světle stěl trvých pájdou, ¹⁹ v bleaku blyskajícího se kopí tvého.

12. V zutivosti pošlapáš zemi: v prchlivosti zmámíš národy.²⁰

13. Vyšel jsi k spasení lidu svého, k spasení s Pomazaným

¹¹ Dle hebr.: v nečistoti pohřbené, zničené.

¹² t. j. jmitě se stany pokrývali, tedy stanové, obyvatelé madianští. Smysl: Národové chazanější pro jeh nepravosti pobubení jsou.

¹³ Nardí na přejiti národa izraelského mořem rudým, a Jordánem; smysl: „není to hůřvem, že kášeš moři a řekám, nýbrž jako vítěz koňmo, a povozem přecházíš vody, a převádíš lid svůj.“

¹⁴ t. j. ku pomoci lidu svému ujal jsi sbratř svou, jak jsi zaplášil; nebo: vyřál jsi lučistě své; nasytil jsi špy své.

¹⁵ Vlastně: vyřídíš se skály řeky. (Mojš. 17, 6.)

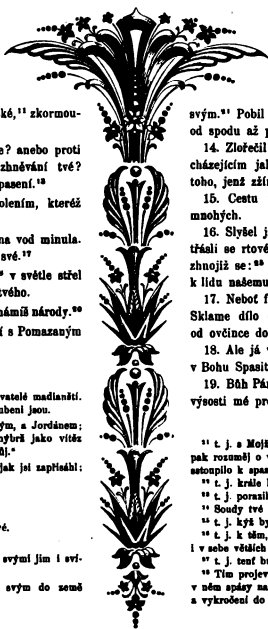
¹⁶ t. j. ohříváš se před velebností tvou.

¹⁷ t. j. moře upoalechlo, a vrysko vydadlo vlny své.

¹⁸ Vln Jos. 10, 13.

¹⁹ t. j. lid tvůj pod moonou ochraou tvou; bleaky svými jim i svítit i je obrátili buď.

²⁰ t. j. jakožto mocný vítěz vstoupil jsi s lidem svým do země chazanější (16.)

svým.²¹ Pobil jsi hlavu z domu bezbožného:²² obnažil jsi jej od spodu až po hrdlo.²³

14. Zlořečil jsi berám jeho, hlavě bojovníkův jeho, přicházejícím jako víchr k rozptýlení mne. Plesání jich, jako toho, jenž zírá chudého v skrytá.

15. Cestu učinil jsi v moři konům svým, v bílé vod mnohých.

16. Slyšel jsem,²⁴ i zarmoutilo se srdce mé: od hlasu zatřásl se rtové moji. Vajdí abnilost v kosti mé, a pode mnou zhnojí se:²⁵ abych odpčinul v den soužení: abych vstoupil k lidu našemu přepásanému.²⁶

17. Neboť sfk nebude kvést: a plodu nebude na vinicích. Sklame dílo olivy: a rof nepřinesou pokrmu. Odjat bude od ovčince dobytek: a nebude akotu u jeslí.²⁷

18. Ale já v Hospodinu radovati se budu: a plesati budu v Bohu Spasiteli mém.

19. Bůh Pán síla má: a učiní nohy mé jako jelenův. A na výstosti mé provedl mne vítěz, žalmy zpívajícího.²⁸

²¹ t. j. a Mojššem, aby jej vysvobodil z poroby Egyptské; tajemně pak rozumějí o vstělení Slova věčného, kteréž opatřivali pravici otcovu zastupilo k spasení našemu v Egypt smrtelnosti této.

²² t. j. krále Faraona.

²³ t. j. porazil jej docela.

²⁴ Soudy tvé proti lidu svému. (v. 2.)

²⁵ t. j. kýž bych již směl, abych neviděl soužení lidu svého.

²⁶ t. j. k těm, kteří již na věčnosti čekají spasitele svého; avšak i v sebe větších strachot zachovám důvěru v Boha svého. (18.)

²⁷ t. j. tenf bude star země, když ji Chaldejští spustí.

²⁸ Tím projevoval důvěru svou v Boha, že v všoborné spouště toliko v něm spáry zalazne; duchovně obrát to každý ku konci života svého a vykročení do věčnosti, dejž Bůh, až nám všem blažená.

PROROCTVÍ SOFONIAŠOVO.

SOFONIAŠ [Bohem ochráněný] prorokoval asi 641—610 před Kr. na počátku panování krále Josiáše, prv než byl, nalezna knihu zákona Páně [4. Král. 22.], o vyhlazení modloslužby usiloval, a před vyvrácením města Ninive. Byl tedy souvěký s Jeremiášem, kterémuž i v řeči se podobá.

Předpovídá národu judskému odvedení do zajetí; Filistinským pak, a Moabským, a Ammouškým, a Moufenitům [t. Arabům na pobřeží Rudého moře bydlícím] úplné pohubení: posléze těší národovce své budoucím navrácením se do vlasti, založením říše Mesiášovy, a rozšířením mezi všemi národy.

Proroctví jeho vždy za pravé zjevení Boží se považovalo.

KAPITOLA I.

Předpovídá zkázu města Jeruzaléma pro hříchy modloslužby a nespravedlnosti, a — předstává králem dsa pomsty Boží.

1. Slovo Hospodinovo, kteréž se stalo k Sofoniášovi, synu Chusi, syna Godolášova, syna Amariášova, syna Ezechiášova, za dnů Josiáše, syna Amonova, krále judského.¹

2. Shromažďuje shromáždím² všecko se svrchu země, dí Hospodin:

3. shromáždím člověka i dobytek, shromáždím plectvo nebeské, i rybu mořské: a porážky bezbožných budou: a zahladím lidi se svrchu země, dí Hospodin.

4. A vztáhnu ruku svou na Judu, a na všechny obyvatele jeruzalémské: a zahladím z místa tohoto ostatky Bálavy, a jména strážných chrámových s kněžskými;

5. i ty, kteříž se klanějí na střechách vojaku nebeskému,³ a klanějí se, i přisahají skrze Hospodina, a přisahají skrze Melchom.⁴

6. A kteříž se odvracují od náleodování Hospodina a kteříž nehledali Hospodina, aniž se ptali po něm.⁵

7. Mlčte před tváří Pána Boha: nebo blízko jest den Hospodinův, nebo připravil Hospodin obět,⁶ posvětil pozvaných svých.⁷

KAPITOLA II

¹ Čti o něm 4. Král. 22, 1—30.

² t. j. sami velkerou tak spustoliti dám, že ani lidé, ani zvířata v ní nebudou moči bydliti.

³ Na plochých střechách stavili pávici s fetavým uhlím na třínosce a zapalovali vonné věci vojsku nebeskému, t. hvězdám; Josiáš to zakázal, (4. Král. 23, 6.)

⁴ t. j. skrze Molocha, bázka Ammouškých. Bylť sarytá nepravoc lidu izralakého i judského, že s detou k pravému Bohu modloslužbu spojiti se snažil. (3. Král. 18, 21.)

⁵ t. j. kteříž došla Boha se spustili, ale jeho slova, aniž jaké služby jeho dluží.

⁶ t. j. body; rozsáhlé bezbožníky dorazil k pohubení.

⁷ t. j. určil a shromáždil: mřel národ chaldejský k pohubení země, což podobestvím hodě znamená.

8. I bude v den oběti Hospodinovy, navštívím knížata, a syny královy i všechny, kteříž oblečení jsou v roucho cizí:⁸

9. a navštívím všelikého, jenž hrde vchází na práh v ten den:⁹ kteříž naplňují dům Pána Boha svého nepravostí a leť.¹⁰

10. I bude v ten den, dí Hospodin, hlas křiku od brány rybné¹¹ a křvení od druhé¹² a potčení veliké od pahorkův.¹³

11. Květě, obyvatele Modřife:¹⁴ umkli veskeren lid chanaaneský,¹⁵ zahynuli všickni obalení stříbrem.¹⁶

12. I stane se v ten čas: přehledám Jeruzalém s lucernami: a navštívím muže uváslé v kvasnicích svých:¹⁷ kteříž fikají v srdcích svých: Neučiní dobře Hospodin, a neutiní zle.¹⁸

13. I bude afa jejich v rozchvátání, a domové jejich v pustinu; a stavěti budou domy a nebudou obývati v nich; a štipovati budou vinice, ale nebudou píti vína jejich.

14. Blízko jest den Hospodinův veliký, blízko jest a rychlý přilítí: hlas dne Hospodinova hořky; souzen bude tu silný.¹⁹

15. Den hněvu den ten, den souzení a úzkosti, den psoty a bídy, den temnosti a mrároty, den mlhy a bouře.

⁸ t. j. tím jedním kárá veliké náleodování stých mravů cizozárodních, kteréž od doby Šalomouna krále vždy více se smáhalo. (Splněni toho vis 3. Král. 23, 29 a 2. Paral. 36, 4.)

⁹ t. pytlé a hrde, beze vší pobožnosti a počestnosti.

¹⁰ t. j. obkřívají a nespravedlivého.

¹¹ t. j. západní, k Joppe vedoucí.

¹² t. j. města čtvrti, Ofel řečené, a od Manasseem ochráněné.

¹³ t. j. vřkol tšeh, na níž Jeruzalém vystavěn jest, tak že rykem válečným zniti budou.

¹⁴ t. j. údolí die podoboy tak nazvané nedaleko Jeruzaléma u studnice Šilon ležící: jinak se tím i velkerou Jeruzalém mřni, poněvadž v něm jako v modřifi lidé pobiti budou.

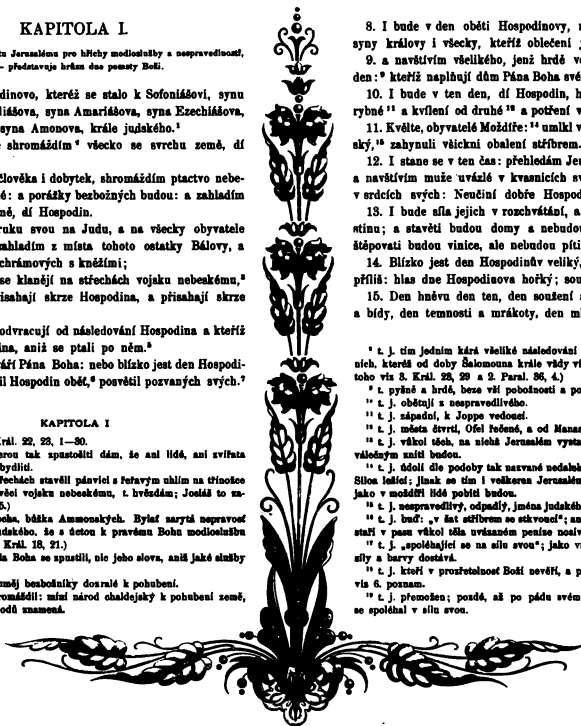
¹⁵ t. j. nespravedlivý, odpadlý, jména judského nebudový. (Dan. 13, 56.)

¹⁶ t. j. buď: „sť stříbrem se stkvoucí“; anebo „na stříbro bohutí“; staří v psau vřkol sěla uvěsávanou peníze nosivati.

¹⁷ t. j. „spokřájelci se na silu svou“; jako víno na kvasnicích ležící, silu a havy dostává.

¹⁸ t. j. kteří v prověsitelnost Boží nevěřili, a proto Boha nie nebdají; vis 6. poznam.

¹⁹ t. j. přeměně; posá, až po pádu svém teprv posá, že marné se spolčati v silu svou.

16. Den trouby a troubení proti městům hrazeným, a proti úhlům vysokým.

17. A soužití bude lidí, a choditi budou jako slepi, nebo Hospodinu zhrdili: a vyлита bude krev jejich jako země, a těla jejich jako lejna.

18. Ale ani stříbro jejich, ani zlato jejich: nebude moci vysvoboditi jich v den hněvu Hospodinova: ohněm horlivosti jeho sežrána bude všechna země, nebo akonání chvatem učiní všechněm bydlejícím na zemi.

KAPITOLA II.

Napomíná lid k pokání, — a předpovídá trest Boží některým národům.

1. Sejděte se, shromážděte se, národe nemilí! *
2. Prve nežli rozkaz [Boží] porodí den jako pomějící prach, * prve nežli přijde na vás hněv prchlivosti Hospodinovy, prve nežli přijde na vás den hněvu Hospodinova.

3. Hleďte Hospodina všickni útlí semě, kteří jste soud jeho činili: hleďte co spravedlivého, hleďte co tichého jest, zdali byste se některak akryli v den prchlivosti Hospodinovy.

4. Nebo Gáza zkaženo bude, a Aškalon v pustinu, Azot o poledních vyvrhou, a Akkaron z kořen vyvráceno bude.

5. Běda [vám], kteří bydlíte v kraji pomorském, národe zahlazených. * Slovo Hospodinovo na vás, Chananejští, zemi Filistinských, i pohubím tebe, tak aby nebylo obyvatele.

6. I bude kraj pomorský odpočinutím pastýřův, a stáji dobytka:

7. a bude podlé toho, kdož ostane z domu Juda: tu budou paseni, v domích Aškalonských u večer odpočinou: nebo je navštívil Hospodin, Bůh jejich, a navrátil zajetí jejich.

8. Slyšel jsem potupu Moabova * a rouhání synův Ammonových: které věci vytýkali lidu mému, a zvelebovali se nad končinami jejich.

9. Protož živ jsem já, praví Hospodin zástupě, Bůh izraelský, že Moab jako Sodoma bude, a synové Ammonovi jako Gomorra, suché trní, a bromaďy soli, a poušť až na věky: ostatkové lidu mého rozchvátají je, a zbytkové z národa mého vlásti budou jimi.

10. To jim přijde po pychu jejich: že rouhali se a zvelebovali nad lidem Hospodina zástupův.

11. Hrozny Hospodina na ně, a skazí všechny bohy země: a klanění se budou jamu všickni z místa svého, včetně ostrovové národě. *

12. Ale i vy, Mouřenňové, mečem mým zbiti budete.

13. A vrátíhne ruků svou na plánoč a zhubí Assyrače: a položí Kráanou * v pustinu, a v bezcestí, a jako v poušť.

KAPITOLA II.

* t. j. k pokání, jak stěžíjí v 3.

* t. j. milosti nebudou, poněvadž na všechny pohrůšky polepšiti se nechtějí. Izraelské a Filistinské míní. Cháid: „nechtějí se oditi zákonn Božímu.“

* t. j. než k rozkaz Božímu budete rozmetáni co prach vichrem. Tak Bůh vždy k pokání sve!

* t. j. Karetých, rolik co Filistinských pro hříchy od Boha k vyhubení zručených.

* t. j. kterou páchal na Judakém národu. pomáhalo Chaldejckým pohubiti jej, a osamje krajiny judské země, svátě kněze Raben a Gad, když do zajetí odváženi byli. (Jerem. 49. 1)

* Rozsáhlé úm obrácení všech národů k pravému Bohu, což se vyplnilo až v církvi Kristově. (Srov. Malach. 1, 10-11.) Ostrovy národě nazdí písmo hlavně země západní, Evropské.

* t. j. Ninive, což se vykládá „Kráanou“. (Srov. Nah. 1, 11. Jon. 3, 4.)

14. I budou u prostřed něho léhati stáda, všechna zvířata národův: * a bukaď * i jezeč na prazích jeho zdržovati se budou: hlas zpívajícího [ptactva] na okně, havran na podvoji, neboť zkazim sílu jeho.

15. Toť jest město slavné, přebývající v důvěrnosti, kteréž fíkal v srdci svém: Jáť jsem a mimo mne není jiného více; kterakž učiněno jest pustinou, odpočívadlem lité zvěř? Každý, kdož půjde přes ně, sipěti bude, a vrátíhne ruku svou.

KAPITOLA III.

Krát chvátalo Jeruzalémské z nepravosti jich, a hrozi trestem Božím, předpovídá obrácení národů k pravému Bohu v NEH Modřbově.

1. Běda [tobě] popouzející, a vykoupené město, holubice. *
2. Neaslyšelo hlasu, a nepřijalo kázně: v Hospodinu nedoufalo, k Bohu svému se nepřiblížilo.

3. Knížata jeho u prostřed něho jako lvové fívali: soudcové jeho vlci u večer, ničehož neostarvili jsou k jitra.

4. Proroci jeho nesmyslní, muži nevěrní: kněží jeho pokračvili svatyně, nepravdivě činili proti zákonu.

5. Hospodin spravedlivý u prostřed něho nečinil nepravosti: ráno, ráno svou světlo dá na světlo, a nebude skryt: ale nezná neprávi zahanbení. *

6. Zahladil jsem národy a rozptýlení jsou úhlové * jejich: pustě učinil jsem cesty jejich, že není, kdo by chodil po nich: zpuštěna jsou města jejich, tak že neostalo muže, ani kterého obyvatele.

7. Řekl jsem: A však báti se mne budeš, přijmeš kázně: a nezhyne přibytěk jeho pro všechny věci, jímž navštívil jsem je: * ale však na útrvité vstavě porušili všechna myšlení svá. *

8. Protož čekaj mne, dí Hospodin, v den povstání mého v budoucím čase, neboť soud máť [jest], abych shromáždil národy, a sebral království: a vyšli na ně rozhněvaní své, všickly hněv prchlivosti své, ohněm zajisté horlivosti mé sežrána bude všechna země. *

9. Nebo tchědš navrátim národům rty výborné, aby vzývali všickni jméno Hospodinovo, a sloužili jemu rannem jedním. *

10. Za řeckami mouřenňanské země, * odtud citěle moji, synové rozptýlených mých, přinesou mi dar.

* t. j. které se u Judských za nečisti porušovaly, ta zhubni a strahly vřim nědi město synů tak úderbř.

* Jinač: sovy; t. v. zhmědných jeho divá své strážné se očajřá bude.

KAPITOLA III.

* t. j. Jeruzalémské město od stáhy často uleštěná, miléno co holubice; ty se rádo co holubice světlo dává, a k bůhu má popoušiti! Hebr.: „Město slopověstná, správná, loupečivá!“

* t. j. záhy a přisně Bůh město pro jeho hříchy potrestá, a tím sjevno kázně spravedlnost svou; ale bezbožný nečd, nepřestávájo hřešiti: neustáji, neostychá se ani Boha, ani lidí.

* t. j. buď: „ohrady, vše národní“; nebo: „do všech úhlů světa“.

* t. j. doufal jsem, že se mne báti budeš, a se napravíš, ašpoť pro tresty, kterými jsem tě háral; ale nadarmo.

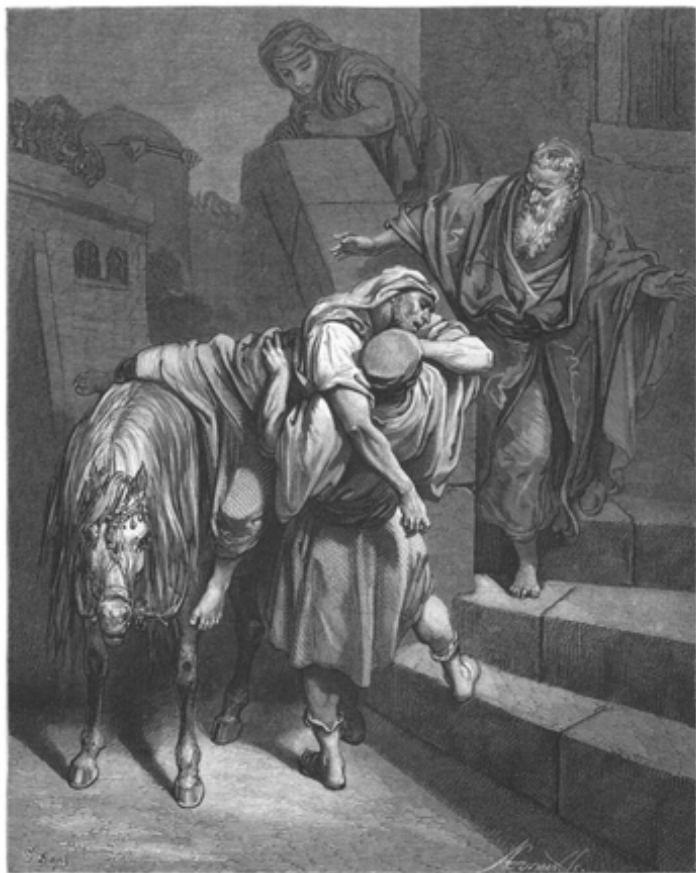
* t. j. záhy vekrse se porušili; řeck: „zakáženo jest vše lidí jich“.

* Co tuto 8-20 sv. provok dí, rozsaz se 1. o navržení se se sajeti babylonského (19-20); 2. o prvím přísti Pámi (11, 12. 14-17.); a 3. o druhém přísti k soudnému dni (8.-10. 18.)

* t. j. doufal jsem, že se mne báti budeš, a se napravíš, ašpoť pro tresty, kterými jsem tě háral; ale nadarmo.

* t. j. Nílive, jenž se u vnitru Afriky přýží; od nejdálších končin země.

MILOSRDNÝ SAMARITÁN PŘICHÁZÍ NA HOSPODU.

11. V ten den nebudeš se hanbiti ze všech nálezků svých, jimiž jsi přestoupilo proti mně: nebo tehdáž odejmu z prostřed tebe velikomluvné pýchы tvé⁹ a nebudeš se více vynášeti na hoře svaté mé.

12. A ostavím u prostřed tebe lid chudý a nuzný:¹⁰ a doufati budou ve jménu Hospodinovu.

13. Ostatkové israelští nečiní nepravosti, aniž mluvíti budou lži, a nebude nalezen v ústech jejich jazyk lstivý: neboť oni paseni budou, a odpočívati budou a nebude, kdo by přestrašil.

14. Chvá, dcero sionaká: plesej, Israele: raduj se a vesel se váším srdcem, dcero jerusalémská.

15. Odjal Hospodin soud tvůj, odvratil nepřátely tvé: král israelaký, Hospodin, u prostřed tebe: nebudeš se více báti zlého.

16. V ten den bude řečeno Jerusalemu: Neboj se! Sionu: Neumdlévejtež ruce tvé!

⁹ t. j. odstraním všecky, kteříž se přynými slovy popouzejí proti mně a v hříších potvrsají. (Vis 3. a 4.)

¹⁰ t. j. místo hrůžeh prostopánká pokorné a pravé otčino své; rozsmí se jednak akrovň počet národa po dobytí Jerusalema v zemi zasechany, jednak se to na první křestany slyší, jehož mravy i dále lži.

17. Hospodin Báh tvůj u prostřed tebe silný, onť spasí: radovati se bude z tebe a veselím, mlčeti bude ve svém milování,¹¹ veseliti se bude nad tebou a plesáním.

18. Marné lidi, kteříž byli od zákona odstoupili, shromáždím, nebo z tebe byli: aby nemělo více nad nimi potupy.¹²

19. Aj já zabiji všecky, kteříž tráplili tebo v ten čas: a spasím kulhající: a tu, kteráž byla vyvržena, shromáždím:¹³ a položím je v chválu, a v jméno¹⁴ ve vái zemi potupy jejich:

20. V čas ten, v němž přivedu vás, a v čas, v němž shromáždím vás, nebo dám vás v jméno, a v chválu věčném lidem země, když obrátím zajetí vaše před očima vašima, dí Hospodin.

¹¹ t. j. neostálie tebe milovati bude; nebude tě kárati, aniž trestati více: tot opát jen o věčné Mace rozuměti lze, již Báh k vyvolené oboti své, církvi Kristově, chová.

¹² ti, kteří jakkoliv potomci Jon Abrahamovi, od zákona odstoupili, neznavě tobo, o němž zákon dosti sřejmé (4. Mojž. 18, 16.) se prohlašil: ti na konci věků shromážděni budou, a v něho uvěři.

¹³ Vis. Mloh. 4, 6. posm.

¹⁴ t. j. dám jim návu v zemi, kdež byli potupeni.

PROROCTVÍ AGGEUSOVO.

AGGEUS [Slavný] proročoval po navrácení se národa ze zajetí babylonského roku 520 před Kristem. Kýrus byl totiž Židům povolil, navrátiti se do vlasti, a chrám si stavěti; osočováním však nepřátel Židův po dvou letech povolení to opět zrušil; a tak dlo asi po čtrnáct let zastaveno jest. Když pak po smrti Kambysa Darius Hystaspoviů na trůn dosedl (522), obnovil Židům povolení k další stavbě i města i chrámu. Tu měšťané obávající se, že snad nové to povolení opět odvoláno bude, spěchali stavěti sobě domy nákladné, stavby chrámu nic nedbajíce. V tom povstal k rozkazu Božímu Aggeus, okazuje jim nevděčnost jejich k Bohu, a jak je Bůh za to neúrodou trestá; napomíná pak lid vůbec, a Zorobabele vůdce, a Jesusa nejvyššího kněze zvlášť, aby se horlivě ujali vystavení chrámu, slibuje za to požehnání od Boha veškeré zemi, a těší je, že chrám ten, ač se ve skvostnosti chrámu Šalomounovu nevyrovná, přec oslaven bude příštím, a učením toho, jehož všickni národové si žádají, zaslíbeného Mesiáše. Proroctví jeho vždy bude vší pochybností k písmům svatým se počítalo.

KAPITOLA I.

Kará lid, že zanedbává stavbu domu Božího, — poskazuje, jak je Bůh za to neúrodou trestá, — sažeť na lid dítě ochotné chápe.

1. Léta druhého Daria krále,¹ měsíce šestého, prvního dne měsíce stalo se slovo Hospodinovo skrze Aggea proroka k Zorobabelovi, synu Salatielovu, vůdci judakému,² a k Jesuovi, synu Josedekovu, knězi velikému, říkouc: 2. Totéž praví Hospodin, Bůh zástupů, řka: Lid tento praví: Ještě nepřišel čas, aby staven byl dům Hospodinův.³ 3. I stalo se slovo Hospodinovo skrze Aggea proroka říkouc: 4. Zdáli vám čas jest, abyste bydlili v domích deskami vykládaných,⁴ a dům tento pustý jest? 5. A nyní toto říká Hospodin zástupů: Přiložte srdce své k cestám svým.⁵ 6. Sili jste mnoho, a vnesli jste málo: jedli jste a nejste nasyceni; pili jste, a nejste napojeni; přikryli jste se, a nejste zahřáni: a kdo sbromádlil mazu, vložil ji u všech déravý.⁶ 7. Toto praví Hospodin zástupů: Přiložte srdce své k cestám svým. 8. Vstupte na horu,⁷ noste dříví, a stavte dům: a příjemný mi bude a oslaven budu, říká Hospodin.⁸

KAPITOLA II.

¹ t. j. Daria Hystaspoviše, jenž tehdejší Židé poddáni byli; r. 520 př. Kr. (1. Eedr. 4, 24).

² t. j. byl s rodu Davidova, a uvdil kmen Judův s Babylony do Judska. (1. Eedr. 1, 8).

³ t. j. ještě neprošlo špíných 70 let, prorokem Jeremiášem určených. Tot bylo zámkou jeho nedbalosti.

⁴ t. j. vy nepřijímáte na vědk se prostým přístřeším, nákladných, skvostných domů si stavíte.

⁵ t. j. skoumajte skutky své a vsta, co vám z toho vzešlo; vy jste nedbali domu Božího, za to i Bůh nedbal vás, odjímá vám požehnání svého. (8—11).

⁶ t. j. jak nabyli, tak posbyli. Přilovin praví, měsíc: marš bez požehání pracoval.

⁷ t. j. na Libán, porádit dříví, a svázat zásoob k stavbě. (1. Eedr. 3, 7).

⁸ Vls 2, 8—10.

9. Hleděli jste k více, a hle, dostalo se vám méně: a vnesli jste do domu a rozmýchal jsem to: pro kterou příčinu, říká Hospodin zástupů? Proto, že dům můj pustý jest, a vy pospícháte jedenkaždý do domu svého.

10. Protož zabráněno jest nad vámi nebesům, aby nedaly rosy, a zemi zabráněno jest, aby nedala plodu svého:

11. a povolal jsem sucha na zemi, a na hory, a na pšenici, a na vno, i na olej, i cokoli vydává země, a na lidi i na hovára i na všeelikou práci rukou.

12. I uaslých Zorobabel, syn Salatielův, a Jesus, syn Josedkův, kněz veliký, i všecken ostatní lid, hlas Hospodina, Boha svého, a slova Aggea proroka, jakož ho poslal Hospodin Bůh jejich k nim; i bál se lid tváří Hospodinovy.

13. I řekl Aggeus, posel Hospodinův a poslá Hospodinových⁹ lidu, řka: Jáť s vámi jsem, říká Hospodin.

14. I vzbudil Hospodin ducha Zorobabele, syna Salatielova, vůdce judakého, a ducha Jesusa, syna Josedekova, kněze velikého, a ducha ostatních ze všeho lidu: i šli, a dělali dílo v domu Hospodina zástupů. Boha svého.

KAPITOLA II.

Povzbuzuje lid stavěti chrám, slibuje jakkoliv méně bude nádhery než první, — že bude přece slavnější přítkim Mesiašovým, — sazuje se jim za pravdu toho slibu okamžitého požehání — a pak o sviatém ochráně Boží Zorobabela ujtáta.

1 Dvacátého čtvrtého dne, měsíce šestého, léta druhého Daria krále.¹

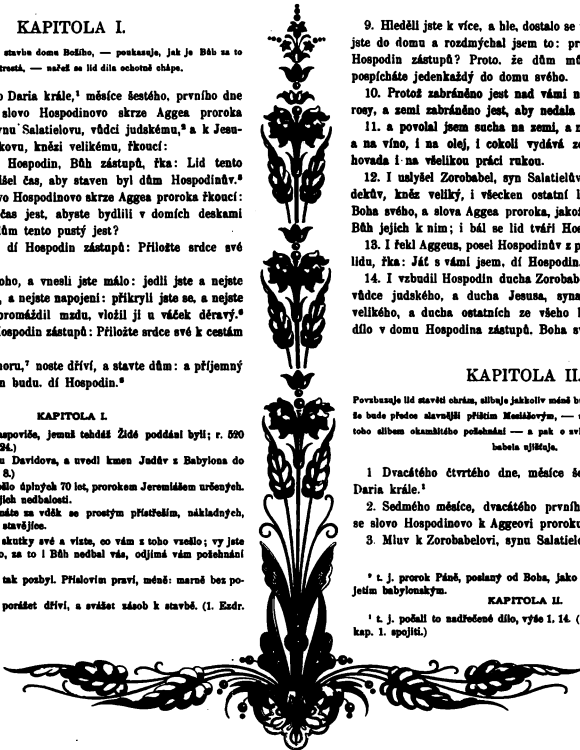
2 Sedmého měsíce, dvacátého prvního dne měsíce, stalo se slovo Hospodinovo k Aggeovi proroku říkouc:

3 Mluv k Zorobabelovi, synu Salatielovu, vůdci judakému.

¹ t. j. prorok Páně, poslaný od Boha, jako bývali proroci před zajetím babylonským.

KAPITOLA II.

¹ t. j. počali to nadřčené dílo, vře 1. 14. (Lze tento v. a posledním kap. 1. spojiti.)

a k Jesuovi, synu Josedeckovu, knězi velikému, a k ostatnímu lidu, řka:

4. Kdo jest mezi vámi pozůstalý, jenž viděl dům tento v slávě své první? a jak vy jej vidíte nyní? zda není tak, jako by nebyl před očima vašimi?⁸

5. A nyní posilni se, Zorobabeli, dí Hospodin: a posilni se, Jesuse, synu Josedekův, kněze veliký, a posilni se, veškeren lide země, dí Hospodin zástupův: a dělejte [nebo já s vámi jsem, dí Hospodin zástupův].

6. Slovo, kteréž jsem smluvil s vámi, když jste vycházeli z země egyptské: a duch můj bude a prostřed vás,⁹ nebojtež se.

7. Nebo toto dí Hospodin zástupů: Ještě jedno malíčko⁸ jest, a já pohnu nebem, a zemí, a mořem, i suchou zemí.⁹

8. A pohnu všemi národy: a přijde žádoucí všechněm národům:⁸ a naplním dům tento slávou, dí Hospodin zástupův.

9. Má jest stříbro, a má jest zlato, dí Hospodin zástupův. 10. Veliká bude sláva domu tohoto posledního více nežli prvního, dí Hospodin zástupův: a na místě tomto dám pokoj, dí Hospodin zástupův.

11. Dvacátého čtvrtého dne, devátého měsíce, druhého léta Daria krále, stalo se slovo Hospodinovo k Aggeusovi prorok, řkoucí:

12. Toto dí Hospodin zástupů: Otaš se kněží na zákon, řka:

13. Nese-li někdo maso posvěcené v podobu roucha svého, a dotkne se koncem jeho chleba, nebo vaření, nebo vína, neb oleje, anebo všelijaké krmě: zdali to bude posvěceno? I odpovíděvše kněží řekli: Nikoliv.

14. I řekl Aggeus: Dotkne-li se poskvrněný na duši¹⁰

⁸ Jakkoliv jest tento chrám co do vztávnosti, krásy a skromnosti téměř jako ale u porovnání k prvnímu od Salomona vystavěnému: přec stavě dříve, neboť větší slávy se mu dostalo!

⁹ Jako jsem svou pomocí přispěl otolům vašim, tak přispěji vám. Dle hebr. text: „dělejte! nebo já s vámi jsem, dle Slova (nebo: „Slova“), kteréž jsem smluvil s vámi... a Duch můj bude u prostřed vás“; tajemně se rozumí na nejsvětější Trojici. —

¹⁰ t. j. „krátkou dobu“ (asi 515 let); čím více se přibližuje Mešádovo blíž, tím sňejmji jej Bůh prorokům a skrze ně lidu sjevuje.

¹¹ Buď mluví války, kteréž se před příchtem Páse udály, po nichž pak pokoj následoval (10); nebo: zvláštní znamení, na nebi, a na zemi, jimiž se oo pravý Mešád, a Syn Boží světa osvědčil.

¹² t. j. snalibový Vykupitel, Mešád, Kristus, káňe pokoje. (Srov. 1. Mojš. 49, 10. a Luk. 10, 24.)

¹³ Sám nazývá poskvrněný (3. Mojš. 6, 27. 28. a 4. Mojš. 19, 22.)

[něčeho] ze všech těch věcí, zdali bude poskvrněno? I odpovíděvše kněží, a řekli: Poskvrněno bude.

15. I odpovédě Aggeus, a řekl: Tak lid tento, a tak národ tento, před tváří mou, dí Hospodin, a tak všechno dílo rukou jejich: a všechny věci, kteréž obětovali tam, poskvrněny budou.⁹

16. A nyní přiložte srdce své od tohoto dne a ryše, prve než položen byl kámen na kámen v chrámě Hospodinově.

17. Když jste přistupovali k hromadě dvacíti měr, i bývalo deset: a věchali jste k čofenu, abyste vytlačili padesáté lánvic, i bývalo dvacetí.

18. Bil jsem vás větrem zhoucím, a rzí, a krupami všeka díla rukou vašich: a nebyl mezi vámi, jenž by se byl obrátil ke mně, dí Hospodin.

19. Přiložte srdce své od tohoto dne, a napotom ode dne dvacátého čtvrtého, měsíce devátého: ode dne, v němž založení jsou základové chrámu Hospodinova, položte na srdce vaše.

20. Zdali již stím vzešlo? a ještě vinice, a fík, a jablko granátové, a strom olivový nekvetí: od tohoto dne pozehnám.⁹

21. I stalo se slovo Hospodinovo podruhé k Aggeovi dvacátého čtvrtého dne měsíce řkoucí:

22. Mluv k Zorobabelovi, vůdci judskému, řka: Já pohnu nebem spolu i zemí.

23. A podvrátím stolici království, a zetru sílu království národův: a podvrátím vůz, i jezce jeho: a padnou koňové, i jezci jejich: muž mečem bratra svého.¹⁰

24. V ten den, dí Hospodin zástupů, přijmu tebe, Zorobabeli, synu Salatielův, služo můj, dí Hospodin: a položím tebe jako znamení,¹¹ nebo tebe jsem vyvolil, dí Hospodin zástupův.¹²

⁹ Smysl: Obětní, kteréž mi vzdáváte, a sami též posilváte, nezakáží si žádné posvěcení, jakoli ani šat, v kterémž se maso s nich nese. posvěcen bývá: ano vy svými nepravostmi oběti ony poskvrňujete, a hysdíte, jako se dle zákona poskvrní každý, kdo se srtvoly dotkne; proto je i s vámi v očištění mám. (Srov. Jer. 11, 16. Malach. 1, 6—7.)

¹⁰ Srovajte věrodu čtrnáctý a pozehnání, kteréž vám okamžitě (v. 21.), od toho dne co se stavby kostlivé ujmete (v. 19.), nastane, a budíh vám rukojnám, že se další sliby mé splní.

¹¹ To rozuměj o poručce a usmolení Kambýza krále; v hebr. řečeno řásem mluvíma. Nebo v smyslu duchovním: Zlatým vláčkem mne pohasív, sílu svou v sbraní a vůle, vůbec v posbě hmotě zakládající, a proto duchovních věcí slo nedbajících.

¹² t. j. jako počev, budeš mi vačený a bedlivě ode mne opatrovaný a obci svou nyní nové stázenou.

¹³ t. j. od toho čas budeš pokřívati zvláštní ochranu a milostí mé. Oba dva verše. 23. a 24., rozumějí se duchovním smyslem o posazení nepříteli Fike Mešádovy, a o zvláštní ochraně, kterouž Bůh církví jeho propůjčí.

PROROCTVÍ ZACHARIÁŠOVO.

ZACHARIÁŠ [Památká Boží] byl souvěký s Aggeusem, a spolu s ním od Boha k prorockému úřadu povolán roku 520 před Kristem.

Pocházel dle udání sv. Cyrilla z pokolení Levi, a byl spolu i knězem. Když spatřoval, že jednak mnozí z národovců jeho nad skrovnými počátky jak obnovené říše, tak založeného chrámu malomyslně si počínají, těšil je, že zaslíbení Božská jistě splněna budou, byť se i oni sami toho nedočkali, a k pilnému stavění chrámu povzbuzuje; vída pak též, že mnozí lehkověrně na přívědli Boží spoléhajíce, nejen obecných věcí nic nedbají, nýbrž i mnohým nepravostem se oddávají, ty přísně kárá, a ku pokání napomíná. Všecka proroctví jeho rozvrhnuti lze na dvě částky. První (1—7) obsahuje vidění, jimiž mu Bůh rozličné budoucí věci zjevil, dle toho způsobil jako Ezechieliovi a Danielovi; druhá (8—14) zaujímá prorocké řeči a napomínání k lidu.

V obojí pak části nalézají se zevrubná předpovědění o životě, smrti a oslavení Mesiáše, o založení a trvání církve jeho, o přemožení nepřátel jejích, a o posledním soudu.

Kniha jeho se vždy mezi svatá písmena počítala.

KAPITOLA I.

Upomíná k pokání lid se sjezí se navštíví, — a vidí anděla provázeného zástupem mnohých andělův, jež sibi je lid pokal. — Počebavším tuž rož, na něž čtyřmi korolové přicházel, sjeví se mu čtyry nepřítelné říše, a jejich a pomoc Boží nabavení.

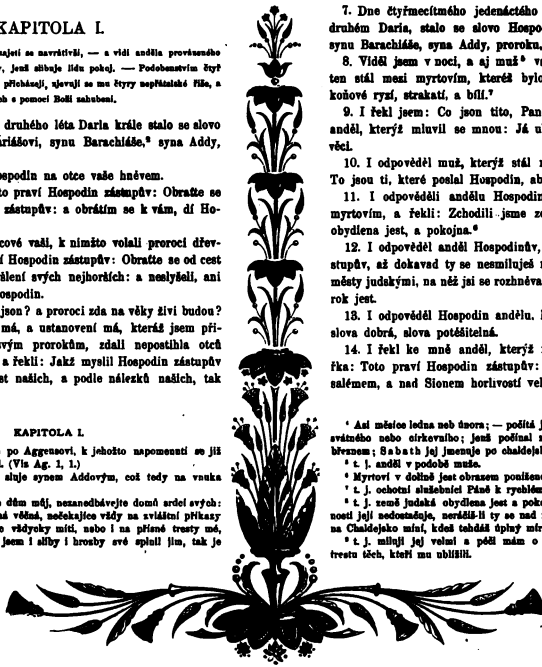
1. Měsíce osmého¹ druhého léta Daria krále stalo se slovo Hospodinovo k Zachariášovi, synu Barachiáše,² syna Addy, proroku, řkoucí:
2. Rozhneval se Hospodin na otce vaše hněvem.
3. I díš k nim: Toto praví Hospodin zástupův: Obráťte se ke mně, dí Hospodin zástupův: a obrátím se k vám, dí Hospodin zástupův.
4. Nebuďte jako otcové vaši, k nimto volali proroci dřevnější říkajíce: Toto dí Hospodin zástupův: Obráťte se od cest svých zlych, a od myšlení svých nehorších: a nevyšli, ani pozorovali mne, dí Hospodin.
5. Otcové vaši kde jsou? a proroci zda na věky živi budou?
6. Ale však slova má, a ustanovení má, která jsem přikázal služebníkům svým prorokům, zdali nepostihla otců vašich? a obrátili se, a řekli: Jakž myslil Hospodin zástupův učiniti nám podle cest našich, a podle nálezků našich, tak učinil nám.³

KAPITOLA I.

- ¹ t. j. asi dva měsíce po Aggeusevi, k jehožto napomenutí se již chrám Páně stavěl podal. (Vis Ag. 1, 1).
- ² t. j. Ezdr. 5, 1, 6, 14. sluje synem Addovým, což tedy na vauku rosmáj.
- ³ Snyal: Kdy stavíte dům můj, nezanecháteje domů ardei svých: zachovávejte přikázání má věčná, neokajete vždy na zvidění přikazy prorokův, jižš nebudete vždycky mlti, nebo i na přímě trusy mě, jako otcové vaši; jako jsem i sliby i hroby své splnil jim, tak je splním i vám.

7. Dne čtrnáctého jedenáctého měsíce Sabath,⁴ v létě druhém Daria, stalo se slovo Hospodinovo k Zachariášovi, synu Barachiáše, syna Addy, proroku, řkoucí:
8. Vidíš jsem v noci, a aj muž⁵ vsedaje na kůň ryzý, a ten stál mezi myrtovím, kteréž bylo v dolině:⁶ a za ním koňové ryzí, strakatí, a bílí.⁷
9. I řekl jsem: Co jsou tito, Pane můj? I řekl ke mně anděl, kterýž mluvil se mnou: Já ukáži tobě, co jsou tyto věci.
10. I odpověděl muž, kterýž stál mezi myrtovím, a řekl: To jsou ti, kteréž pechal Hospodin, aby zchodili zemi.
11. I odpověděl andělů Hospodinovu, kterýž stál mezi myrtovím, a řekl: Zchodili jsme zemi, a aj všechna země obydljena jest, a pokojna.⁸
12. I odpověděl anděl Hospodinův, a řekl: Hospodine zástupův, až dokavad ty se nemiluješ nad Jeruzalémem, a nad městy judskými, na něž jsi se rozhneval? Tento již sedmdesátý rok jest.
13. I odpověděl Hospodin andělu, kterýž mluvil se mnou, slova dobrá, slova potěšitelná.
14. I řekl ke mně anděl, kterýž mluvil se mnou: Volej řka: Toto praví Hospodin zástupův: Horil jsem nad Jeruzalémem, a nad Sionem horlivostí velikou.⁹

- ⁴ Asi měsíce ledna neb únoru; — počítá jakožto prorok dle roku posvátného nebo církevního; jenž počínal s jara jako našim měsícem květnem; Sabath jej jmenuje po obalžeřku.
- ⁵ t. j. anděl v podobě muže.
- ⁶ Myrtovi v dolině jest obrazem posvátné, a opovržené země judské.
- ⁷ t. j. ochotní služebníci Páně k ryhlému vykonání vůle jeho.
- ⁸ t. j. země judská obydljena jest a pokoje polívá; ale to k bláznosti její nedostáváje, nezděle-li ty se nad ní opět smilovat (13.) Jiní na Chaldejako mlti, kdež taháší úpiný nřr panova.
- ⁹ t. j. mljli jej velmi a pělí nám o něj, pročť senocham bez trestu těch, kteří mu ublížili.

15. Ale hněvem velkým já se hněvám na národy bohaté: ¹⁰ nebo já hněval jsem se málo, oni pak pomáhal k zlému. ¹¹

16. Protož toto dí Hospodin: Navrám se k Jerusálemu v miloordenstvích: a dům můj vzdálen bude v něm, praví Hospodin zástupův: a pravidlo vztaženo bude na Jerusálem.

17. Jesté volej řka: Toto dí Hospodin zástupův: Města má ještě oplyvati budou dobrými věcmi: a utěšit ještě Hospodin Sion, a vyvolí ještě Jerusálem. ¹²

18. I posdvihl jsem očí svých, a viděl jsem: a aj, čtyři rohové! ¹³

19. I řekl jsem k andělu, který mluvil se mnou: Co jsou tyto věci? I řekl ke mně: To jsou ti rohové, kteří roztrhali Judu, a Israele, a Jerusálem.

20. I ukázal mi Hospodin čtyři kováře,

21. I řekl jsem: Co jdou dělat ti? Který pravil, řka: Onino jsou ti rohové, kteří roztrhali Judu, jednoho muže po druhém, a zádny z nich nepozdvihl hlavy své: ¹⁴ i přišli tiho odstrašit jich, aby srazili rohy národů, kteří pozdvihli rohu proti zemi judské, aby rozptýlili ji.

KAPITOLA II.

Ejveno prorokovi viděti maše, jenž s měřičkým provazem Jerusálem měřil, že město se tak rozšíří, až ani měřiti nebude moct obrázeno býti; — pročež své lid, aby se z Bablylonu vrátil, a — sňalje, že se k nim velkým národově připojí.

1. I pozdvihl jsem očí svých, a viděl jsem: a aj, muž, a v ruce jeho provázek měřičův.

2. I řekl jsem: Kam ty jdeš? I řekl mi: Abych změřil Jerusálem, a viděl: jak veliká jest širokost jeho, a jak veliká dlouhost jeho.

3. A aj, anděl ten, který mluvil se mnou, odcházel, a jiný anděl přicházel mu vstříc.

4. I řekl k němu: Běž, mluv k pacholiku tomuto, řka: Beze zdí bude bydleno v Jerusálemě, ⁵ pro množství lidu, a dobytka u prostřed něho.

5. A já budu jemu, praví Hospodin, zdí ohnivou ⁶ vákol: a slávé budu u prostřed něho.

6. Ó! o utectez ze země přímocni, dí Hospodin: nebo ve čtyři větry nebeak rozptýlil jsem vás, dí Hospodin.

7. Ó Stone, utec, jenž přebýváš u dcery bablyonaké: ⁴

¹⁰ t. j. mooné a ukrině.

¹¹ t. j. já jsem určil jím, aby potrestali Jerusálem, oni pak jej zabudili hladi, všemi proti němu rozmleně. Báh truce ty, kteří světeně nobě pravomocnosti k podléžení jlánych nedržívají: ku př. Farzo, Nabuchodonosor a jini.

¹² t. j. přijme jej na milost, a vyvolí na sídlo slávy své.

¹³ t. j. moei; sv. Jeronym vykládá na čtyřech mocnosti nebo HÁ (21), nepřítelůvých lidů judskému: Chněžjékos, perikou, Fecko-macodonoska a Hínkou; čtyřmi pak kováři (20 a 21) rozumí čtyry anděly, kteří každý svým časem oni HÁ potěšili. Podobně jest viděti jako Dan. 7, 8. Duchovním smyslem se tím míní ochrana, již Báh svým vyvoleným prokazuje.

¹⁴ t. j. všichni do zahrnutí poražení byli, nebo: všichni čtyřm náčestim tak sklíněni byli, že ani nepozdvihli hlavy.

KAPITOLA II.

¹ t. j. od proroka k andělu mřičkmu, a od toho opět jlány mu vstříc vstoupil.

² t. j. tak se rozmnoží obyvatelstvo jeho, že ani nebude lze hrabami ho obkličiti. Toť úplně vyplněno jen v novém duchovním Jerusálemě, církví svatě, rozšířené po celém světě.

³ t. j. na postřech nepřítelů, a k osvícení obyvatelům: ti pak bezpochybně bydliti budou v něm.

⁴ Mni ostatky lidů judského v Bablyloně, kteří se nenavrátili.

8. nebo toto dí Hospodin zástupův: Po slávé poslal mne k národům, kteří sloopili jsou vás, nebo kdž se vás dotkne. dotkne se zřitelnice oka mého:

9. neboť aj já zdvihám ruku svou proti nim, a budou loupeři tím, kteříž sloužili jim: a pozvate, že Hospodin zástupův poslal mne.

10. Chval, a vesel se, dcero sionaká; neboť aj já přicházím. a budu bydli ti u prostřed tebe, dí Hospodin.

11. A připojí se národové mnozi k Hospodinu v ten den, a budou mi lidem, a budu bydli ti u prostřed tebe: a zvěš, že Hospodin zástupův poslal mne k tobě.

12. A bude vlastní Hospodin Judou, stránkou svou v zemi pověčené: a vyvolí ještě Jerusálem.

13. Umkní všeliké tělo před tváří Hospodinovou; nebo povstal ze svatého přibytku svého. ⁵

KAPITOLA III.

Vidí, jak nejvyšší kněz od satana oblaován, ale k rožkan andělova očištuje, a v čestném jím svém utracen jest, a svátuje přímá Meššiasova.

1. I ukázal mi Pán' Jesusa, kuže velikého, stojčého před andělem Hospodinovým: a satan stál po pravici jeho, aby se protivil jemu. ⁶

2. I řekl Hospodin ⁷ k satanovi: Tresci té Hospodin. satane: a tresci té Hospodin, jenž vyvolil Jerusálem; zdalž on není hlavě vychvácen z ohně? ⁸

3. A Jesus obléčen byl v roucha nečistá, a stál před tváří anděla.

4. Který odpověděl, a řekl těm, kteří stáli před ním, řka: Odejmetež roucha nečistá od něho. A řekl k němu: Hle, odjal jsem od tebe 'nepravost trou, a oblékl jsem tě v roucha přeměnná.

5. I řekl: Vstavte čepici čistou na hlavu jeho. A vstavili čepici čistou na hlavu jeho, a oblékl jej v roucha: a anděl Hospodinův stál tu.

6. A ovedřoval anděl Hospodinův Jesusovi řka:

7. Toto praví Hospodin zástupův: Budeš-li po cestách svých choditi, a stráže mé ostřihati: ty také souditi budeš dům můj, a ostřihati budeš síně svých, a dám ti přivoděti ⁹ a těch, kteříž tuto nyní přistojí. ⁶

8. Slyš, Jen, kuže veliký, ty i přátelé tvoji, kteříž bydlíte

⁶ Když Báh sám dí: „Poslal mne“, jest Báh i ten, který poslal. I ten, který poslal jest: pročež sv. Jeronym, Oprčil Alex. i jini svatí otcové vtruce (8-15) o Kristu a duchovním HÁ jeho rozumějí: jak opasli slávu Otce svého (8), k sobě národy shromáždil (9), měl evryni věstični přibytý (10) a určil trůn u nich os král má (11 a 12) a po vteraké smrti čtyř nejlhbiho potvř. (13)

KAPITOLA III.

¹ t. j. anděl Páně, kterýž stál u proroka.

² t. j. aby žaloval na něho, dokazuje, že zavřeni bodu: mnozi vykládají, že tuto nejvyšší kněz jest obrázen velkého HÁ, nezáhlých jeho, vyobrazen rouchem nečistým. (6, 8.) Ostatně srovnej též Job. 1.

³ Že tuto Hospodin Hospodina k potrestání vyvolá, o botkách osoběch Otce i Syna rozumějí skřeti, jako v salnu 109, 1. jni pak za to mají, že prvni anděs se mni.

⁴ t. j. buď: nejvyšší kněz pro strasti zajeti bablyonakého, anebo: Jerusálem pro strpěti pohoroy. (Vis Amos 4, 11.)

⁵ t. j. ochrance a rákos v ústě trém.

⁶ t. j. a anděl. Jako nečistý oděv hříchost znamená jednoúčelovu i celého lidu, tak i čistý oděv milost opravdění vyobrazuje. (Srov. Kol. 3, 9-10.)

před tebou; nebo muji předznamenařící jsou: Nebot aj já přivedu sluzebníka svého vycházejícího.*

9. Nebot aj kámen,* kterýž jsem položil před Jesusem: na jednom kameni sedm očí jest: 10 aj já vyryji rytinu jeho, 11 praví Hospodin zástupův: a odejmu nepravost země této jednoho dne. 12

10. V ten den, praví Hospodin zástupův, povolá muž přítele svého pod vinný kmen, a pod fík. (Mích. 4, 4.)

KAPITOLA IV.

Spůsobem svícen a sedmou lamp stojící mezi dvěma olivami, lampy olejem napájejícími, a anděl mu to vše vykládá.

1. I vrátil se anděl, jenž mluvil se mnou, a vzbudil mne 1 jako muže, kterýž vzbuzen bývá ze sna svého.

2. I řekl ke mně: Co ty vidíš? I řekl jsem: Vidím, a aj svícen zlatý všecken, a lampa jeho na vrchu jeho, a sedm svítelníc jeho na něm: a sedm nálevk k svítelnicím, kteréž byly na vrchu jeho.

3. A dvě olivy na něm, jedna po pravici lampy, a jedna po levici její.*

4. I odpověděl jsem, a řekl k andělu, kterýž mluvil se mnou, fka: Co jsou tyto věci, pane můj?

5. I odpověděl anděl, kterýž mluvil se mnou a řekl mi: Což nevíš, co ty věci jsou? I řekl jsem: Nevím, pane můj. 6. I odpověděl, a dí ke mně, fka: Totž jest slovo Hospodinovo k Zorobabelovi říkocí: Ne u vojství, ani v síle, ale v duchu mém! 7 dí Hospodin zástupův.

7. Kdo jsi ty, horo 8 veliká před Zorobabelem? V rovinu [budeš]: a vyvede kámen přední,* a vyrovná milost milostí jeho.*

8. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně říkocí: 9. Ruce Zorobabelovy založily dům tento, a ruce jeho dokonají jej: a zvíte, že Hospodin zástupův poslal mě k vám. 10. Nebo kdožby pohrdal dny malými? A veselili se budou,

* t. j. předpodobňující buďoné věci, zvlášť osoba Mešáiovu.

* t. j. slunce vycházející: tím se vůbec Kristus rozumí, jenž jest dnoborným životu našemu tím, co slunce sevratřím světu; tak též sluje Luk. 1, 78. — Dle hebr. též: vyvstánek; níže 6, 12 a Jer. 23, 5.

* Tím se rozumí Kristus co první základ, na němž veškeré stavení církvě spočívá, a který co svorník (základní kámen) spojuje obě stěny Starého i Nového zákona v jeden dům Boží! (Kamenem [skalou] často se v písmě Bž nazývá.)

* Tím rozumí buď sedmero darů Ducha sv.; nebo Božské vlastnosti Mešáiovy; nebo sedmero andělů k příkazn Božím zemí prohlášených (3, 10).

* Vykládá se jednak na úsni, příklad a milost Spasitelovu, jímžto chrám dům našich vzdělává; nebo na vtělení, a umučení jeho, tajemství, jímžto rozjímání nejmožněji k zbožnému životu vzbauje.

* t. j. v den umučení a smrti své. (Dan 9, 27.)

KAPITOLA IV.

* t. j. pojal mne v vytržení myslí. Bědní naše jest proti Janému vidění andělův jako sen. (Sv. Cyrill.)

* Svícen ten, jenž se sám o sobě olejem napáje, a nádobý, kteréž jej opět doceřavala z dvou oliv, vedle svícnu stojících, obrazem jest stále tekoucí milosti Boží (19)

* t. j. nikoliv na sevratřím, mohutné síle, nýbrž na své pomoci společníka svého, a prospěch dnoborní.

* Vešlé přehášky, byf se co hory proti svátému počinání vznášely, Bžh slovem přeměta.

* t. j. seřbožejší, svorník, klín nebo klíč u klesnutí: dokoná stavbu. (Sv. avrchu 2, 9, pass.)

* t. j. krán tohoto v kráson prvního chrámu: dnoborné o Mešáii rozumí. Agg. 2, 8.

a uzří kámen cínový 7 v ruce Zorobabelov.* Sedm těchto očí jsou oči Hospodinovy, jesto bňhajj po vřf zemi. 9 (Výše 3, 9.)

11. I odpověděl jsem, a řekl jsem k němu: Co jsou dvě olivy tyto na pravici svícnu, a na levici jeho?

12. A odpověděl jsem podružé, a řekl jsem k němu: Co jsou ti dva klasové oliv, kteříž jsou podle dvou zobcův zlatých, v nichž jsou nálevky ze zlata. 10

13. I dí ke mně fka: Zda nevíš, co jsou tyto věci? I řekl jsem: Nevím, pane můj.

14. I řekl: To jsou dva synové oleje, 11 kteříž přistojí 12 Panovníku vřf země.

KAPITOLA V.

Bžh ukazuje prorokovi knihu leticí, — nádobu s ženou v ní sedící, čímž se vyobraze bezbožnost; — jak kruhem olava potlačena, — a pak od jlných dvou perstých žen 1 a nádobou odhozena jest.

1. I obrátil jsem se a pozdvihl jsem očí svých: a viděl jsem, a aj kniha leticí.

2. I řekl ke mně: Co ty vidíš? A řekl jsem: Já vidím knihu leticí: délka její dvacetí loktův, a šířka její desíti loktův. 1

3. I řekl ke mně: Tot jest zlořečen, kteréž vychází na tvář vřf země: nebo veliký zloděj, jakož tam psáno jest, souzen bude: a veliký přisahající z té též souzen bude.

4. Vyvedu toto, dí Hospodin zástupův: i přijde do domu zloděje, a do domu toho, jenž přísahá skrze jméno mé lživě: a přebývatí bude u prostřed domu jeho a stráví jej, i dříví jeho, i kamení jeho.*

5. I vyšel anděl, kterýž mluvil se mnou, a řekl ke mně: Zdvihni oči své, a viz, co jest to, co vychází.

6. I řekl jsem: Co pak jest to? I řekl jsem: Tot jest děban 9 vycházející. A řekl: To jest oko jejich ve vřf zemi. 4

7. A aj, kruh olava nesen byl, 5 a aj žena jedna sedící u prostřed děbanu.

8. I řekl: To jest bezbožnost. 6 I vrhl jí do prostřed děbanu, a pustil kruh olava v ústí jeho 7

9. I pozdvihl jsem očí svých, a viděl jsem: a aj dvě ženy

* t. j. závalí, olouval, sednické nářadí.

* Snyti: Ti, jenž prve pohrdali malými základy stavby, obrátí, a budou se radovat, usťice klásti kámen úholetí, a dokonávat stavení.

* t. j. sedmero lamp svícen znamená všeidolci profanělosti Božské, a kterouž on milostivě nad dílem svým bdi, a je mocně zachováva.

* Z dvou oliv, stojících podle svícnu o sedmi lampách, vedly dvě trubky (stěba) vycházející v dvě hubičky na způsob pítačích sobávkův olej do vešlé nádoby, nad svícenem se nalézající, a odruď pak se opět rozvádějí olej po trubkách do sedmi lamp svícnu velikého. (2)

* t. j. dva pomazaní Páči, král a nejvyšší kněz.

* t. j. složí jemu, náměstky jeho jsou na něm.

KAPITOLA V.

* Staří pávali na bílín, kteréž pak jednu k druhé slepili, a potom v stůpek okolo válec svrtili.

* Nemá se nepravost jednotlivců, nýbrž veškeré země Judské (3) a národa: křtíou přisahou rozumě vůbec pronavřu lidu, jí se po vlnoky časy proti Bohu dopouští, a hronou Bohovraždou dorvili: zlodějstvím pak veliké křivdění blížním, které u něho soběodno.

* t. j. míra Efa pro tekutú a sušú věc.

* t. j. podoba jejich; po vřf zemi napočtena jest míra nepravosti jejich a tak patrné jsou, že jich neviděti neise. (V. 7. a 8.)

* t. j. vřko nebo pokrývadlo té nádoby posvedlo se, a okázala se žena v ní sedící.

* t. j. lidé židovského.

* t. j. pokřtěn jest v nepravosti jako v nádobě, a na něm leli trest Boží jako tíha olava. To se vyplnilo vyvrácením Jeruzaléma, a rozptýlením národa. (Sv. 9—11.)

vycházející, a duch v křídlech jejich, a mély křídla jako křídla luňákuva: i zdvihli děbán mezi zemí a nebem.*

10. I řekl jsem k andělu, kterýž mluvil se mnou: Kam tyto nesou děbán?

11. I řekl ke mně: Aby mu vystaven byl dům v zemi Sennaar* a byl utvrzen, a postaven tu na základu svém.

KAPITOLA VI.

Spíšežto čtvoro vozů a čtvorný spřeházením rozličných koní: jest čtvoro království, jež však království Mešákovo přetrvá. — Káže se mu, aby vzdělal dvoji korunu, a vystavil na hlavu nejvyššího kněze; — siluje, že Mešák přijde, a ponovati bude na stolici své do král i kněze.

1. I obrátil jsem se a pozdvihl jsem oči svých, a viděl jsem: a s j čtyři vozové vycházející z prostředku dvou hor: a hory ty byly hory měděné.¹

2. V prvním voze byli koňové ryzí: a v druhém voze koňové vrání:

3. a v třetím voze koňové bílí, a v čtvrtém voze koňové strakatí, a silní.

4. I odpověděli jsem, a řekl jsem k andělu, kterýž mluvil se mnou: Co jsou tyto věci, pane můj?

5. I odpověděli anděl, a řekl ke mně: To jsou čtyři větrové nebeští, kteříž vycházejí, aby stáli před Panovníkem vši země.

6. V kterém byli koňové vrání, vycházeli do země půlnoční: a bílí vyšli po nich: a strakatí vyšli do země polední.

7. Kterž pak byli nejsilnější, vyšli, a hleděli jíti, a běhati po vsí zemi. I řekl: Jděte, schoďte zemi: i zchodili zemi.

8. A povolal mne, a mluvil ke mně řka: Aj ti, kteříž vycházejí do země půlnoční, učinili, že odpočine duch můj v zemi půlnoční.*

9. I stalo se slovo Hospodinovo ke mně řkoucí:

10. Vezmi od výtěhovalcův, od Holdaje, od Tobiáše, a od Idajáše: a přijdeš ty v den ten, a vejdeš do domu Jošiáše, syna Sofoniasova, kteříž přišli z Babyloona.

11. A vezmeš zlato a stříbro: a uděláš koruny, a vystavíš na hlavu Jesua, syna Josedeckova, kněze velikého,

12. a mluvití budeš k němu. řka: Toto pravi Hospodin zástupův. řka: Aj muž Východ* jméno jeho: a pod ním vzejde, a on vystaví chrám Hospodinu.

13. A on vzdělá chrám Hospodinu: a on ponese slávu, a seděti, a panovati bude na stolici své: a bude knězem na stolici své, a rada pokoje bude mezi těmi dvěma.

14. A budou koruny Helemovi, a Tobiášovi, a Idajášovi, a Hemovi, synu Sofoniasovu, památkou v chrámě Hospodinově.

* Obrazem tím mni některé elase Tita a Hadriana, od nichž Židé po všech národích rozptýleni byli.

* t. j. v Babyloně: vůbec mezi národy.

KAPITOLA VI.

¹ Viděti čtyř vozů tažených rozličným spřeházením konů, a vyobrazených čtyřo větrů od všech stran (3) znamená velkary rozličné strany Boží, které na všechny národy pro jich nepravost doposkají; měděné hory, z nichž vycházejí, vykládá se na hora olivetakov, která v dvě rýně se rozstapuje a údolím Jomafakým se stýká, kteréž u Joela proroka (3, 2) jest místem soudů Božích.

* t. j. ti již vyplnili roknu můj, a přišli, že od dalšího trestání usazou. Oyma tabáčí byl již potrestal Babyloňaně.

* t. j. ti byli totiž přišli z Babyloona, a přinesli dary k stavění chrámu.

* Die hebr.: „Přst, výtělek“ (jako Is. 11, 1.): sč přímo o Zorobabeli řednoe, pivo stýjně a úpln se o budoucím Mešákovi plati, jehožto dvoji řád, kněžský a královský, dvě osoby Jesua, syn Josedeckův, a Zorobabel, jakož i dvě koruny předpokládávaly. (13.)

15. A ti, kteříž daleko jsou, přijdou a stavěti budou v chrámě Hospodinově: i zvíte, že Hospodin zástupův poslal mne k vám. Stane se pak to, jestliže slyšením slyšeti budete hlas Hospodina Boha svého.

KAPITOLA VII.

Co Báb za dotaz posílá Bědřových z Babyloona o postech odpovídá, a — co jin Zachariáš k roznau Božímu káží m.

1. I stalo se léta čtvrtého Daria krále, stalo se slovo Hospodinovo k Zachariášovi, čtvrtého dne měsíce devátého, kterýž jest Kaslev.

2. I poslali do domu Božího Sarasar, a Rogomemelech,¹ a muží, kteříž byli s ním, k prošení tvříti Hospodinovy:

3. aby řekli kněžím domu Hospodina zástupův, a prorokům, mluvíc: Zdáli nám plakati pátého měsíce, nebo se posvěcovati,* jakož jsem činil již po mnohá léta?

4. I stalo se slovo Hospodina zástupův ke mně řkoucí:

5. Mluv ke všemu lidu země, i ku kněžím, řka: Když jste se postili, a kvílili v pátém a sedmém [měsíc] po těchto sedmdesáti let, zdali jste se postem tím postili mno?

6. A když jste jedli, a pili, zdali ne sobě jedli jste a sobě samým pili jste?

7. Zdáli to nejsou slova, kteráž mluvil Hospodin skrze proroky prvnější,² když ještě Jerusálem obydlen byl, a bohat, on i města vůkol něho: a na poledne i na polích bydleno bylo?³

8. I stalo se slovo Hospodinovo k Zachariášovi řkoucí:

9. Toto ři Hospodin zástupův, řka: Soud spravedlivý sudte, a milosrdečnější, a smilovníci čiňte jedenkaždý s bratrem svým.

10. A vdovy a sirotka, a příchozloha a chudého neutiskujte: a zlého muž bratra svého nemylí v srdci svém.

11. I nechtěli jsou pozorovati, a hřbetem se odvrátili odstupující, a uši své obtížili, aby neslyšeli.

12. A srdce své postavili jako diamant, aby neslyšeli zákona, a slov, kteráž poslal Hospodin zástupův v duchu svém skrze proroky prvnější: i stalo se roznáván veliké od Hospodina zástupův.

13. I stalo se: jakož mluvil, a neslyšeli: tak volati budou, a nevyšlých, ři Hospodin zástupův.

14. I rozptýlil jsem je po všech královstvích, jichž nezrají: a země zpuskla od nich, tak že nebylo, kdoby tudy šel, a vracel se: i obrátili jsem řádceci v poušť.

KAPITOLA VIII.

Silbuje lidu bojejno pocházení od Boha, jestliže se k pravdě a spravedlnosti obrátí, — a předpovídá, že se s nimi všickni národové spojí v jedno k dětu pravého Boha.

1. I stalo se slovo Hospodina zástupův, řkoucí:

KAPITOLA VII.

¹ Ti byli, jak se podobá, představeni obce Židů, kteříž byli v Babyloně postěšeni.

* t. j. máme i dále ještě zachovávatí posty, určené na památku vytrápení našeho a chrámu?

* V zjedl babyloňanem určeny byly posty: v čtvrtém měsíci na památku zabití Jerusálemu: v pátém sboření chrámu; v sedmém zavředení Godoliasé (Jer. 41, 2); v dešátém obléhání Jerusálemu, vis nite v. 13: když se město a chrám svažily, domnivali se, že k postům těm nejsou více povinni.

* t. j. zdali to není takové smýšlení, jako otevř valích, a které často káral Báb?

* t. j. krajina polední hornatá i jiné rovinnatá.

2. Toto dí Hospodin zástupův: Horlil jsem nad Sionem horlením velikým, i hněvem velikým horlil jsem nad ním.¹

3. Toto dí Hospodin zástupův: Navrátil jsem se k Sionu, a bydliti budu u prostřed Jerusálema: a bude slouiti Jerusalem městem pravdy, a hora Hospodina zástupův horou svatou.

4. Toto dí Hospodin zástupův: Ještě bydliti budou starci a stařeny na ulicích jerusalemských: a každého hál v ruce jeho pro množství dnů.

5. A ulice města naplněny budou pacholky a děvčaty, hrajícími na ulicích jeho.

6. Toto dí Hospodin zástupův: Bude-li se to zdáti neanadné v očích ostaků lidu tohoto v těch dnech, zdáti v očích mých neanadné bude, dí Hospodin zástupův?

7. Toť dí Hospodin zástupův: Aj, já vysvobodim lid svůj ze země na východě, a ze země na západě slunce.

8. A přivedu je, a bydliti budou u prostřed Jerusálema: a budou m lidem, a já jim budu Bohem, v pravdě a v spravedlnosti.

9. Toto dí Hospodin zástupův: Posilítez se ruce vaše, kteříž slyšíte v těchto dnech řeči tyto skrze ústa prorokův do dne, v němž založen jest dům Hospodina zástupův, aby chrám vystaven byl.

10. Nebo před tímto dnem nebyla mzda lidí, ani byla mzda hovad;² ani vcházejícimu, ani vycházejícimu nebylo pokoje pro souzení: a pustil jsem všechny lidi, jednohokážého proti bližnímu svému.

11. Ale nyní ne podle dní dřevních já učinim ostakům lidu tohoto, dí Hospodin zástupův;

12. nýbrž símě pokoje bude: vinice dá ovoce své, a země dá plod svůj, a nebesa dají rosou svou: a učinim, aby vládl ostakům lidu tohoto všemi tímto věcmi.

13. I bude: jakož jste byli zlořčením mezi pohany, dome judský, a dome israelský: tak vysvobodim vás, a budete požehnaním: nebojítez se, posilítez se ruce vaše.

14. Nebo toto dí Hospodin zástupův: Jakož jsem myslil, abych trápil vás, když jsou mne k hněvivosti popuzovali otcové vaši, dí Hospodin,

15. a nesmiloval jsem se: tak obrátiv se, myslil jsem v těchto dnech, abych dobře činil domu judakému, a Jerusalemu: nebojítez se.

16. Tato jsou tedy slova, kteráž činiti budete: Mluvte pravdu jedenkaždý s bližním svým: pravdu, a soud pokoje souďte v brnách svých.

17. A žádný nemyaete zlého proti příteli svému v srdcích svých: a přislahy živé nemilujte: nebo všechny tyto věci jsou, jižž nenávidím, dí Hospodin.

18. I stalo se slovo Hospodina zástupův ke mně křouci: 19. Toto dí Hospodin zástupův: Pět čtvrtého, a pět pátého, a pět sedmého, a pět desátého [měsíce] bude domu judakému v radost a veselí, a v slavnosti vznešené: pravdu toliko, a pokoj milujte.

20. Toto dí Hospodin zástupův: Ještě přijdou národové, a bydliti budou v městech mnohých.³

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. miloval jsem Sion, co manžel chodí svou; když pak mne opustila, jilých se modloslužebně přidřiti, obrátil se lásku má v hněv.

² t. j. maral pracovní lidé i dobytč, nesebouze pro všeobecný nepokoj a boule, jižž jsem dopustil, vylásku před svých posiliti.

³ Ačkoli se již od doby zajetí babylonského mnozí z národův obrátili k víře v pravého Boha (Ezch. 8, 17.), tak že na čas Krista Pána (Mat. 23, 15.) spojitelův (Skut. 2, 11.) bylo mnoho obrácencův po celat tehdejší Nii Hamaké: přec nete nikdy v tom spatrovati doko-

21. a choditi budou obyvatele jeden k druhému křouci: Pojdme, a prosme tváři Hospodinovy, a hledejme Hospodina zástupův: půjdu i já.

22. I přijdou lidé mnozí, a národové sliní, hledat Hospodina zástupův v Jerusalemě, a prosit tváři Hospodinovy.

23. Toto dí Hospodin zástupův: V těch dnech, v nichž pochylí deset mužů ze všech jazyků národův, a chopí se podluka muže Žida křouci: Půjdeme s vámi nebo jsme slyšeli, že Bůh s vámi jest.⁴

KAPITOLA IX.

Předpovídá zahubení semín Hadrah, a Damašku, Týrské, Sidonské, a Filistinské, silbuje lid ochráně Boží, — líti tichý a skromný přibod Mosaikův, a jak se všem skrze něho dostane spasení a bláženost.

1. Břímé slova Hospodinova proti zemi Hadrah,¹ a Damašku, odpocinuti jeho:² nebo oko Hospodinovo jest [na každého] člověka,³ a veskeré kmeny Israelské.

2. Emath také v krajních jeho,⁴ a Týrus a Sidon: nebo přijali sobě moudrost velmi.⁵

3. I vzdělal Týrus pevnost svou, a nashromádlil stříbra jako země, a zlata jako bláta ulic.

4. Aj Pán vládnouti bude jim, a potepa na moři sílu jeho, a ta ohnám spálena bude.

5. Uzříť Aakalon, a báti se bude: a Gáza, a bédovati bude přilíži; i Akkaron, nebo zahubena jest naděje jeho: a zahyne král z Gázy, a v Aakalonu nebude bydleno.

6. A usadí se cízinec v Azotu, a zahladim půchu Filistinských.

7. A odejmu krev jeho z úst jeho, a ohavnosti jeho z prostřed zubů jeho, a zanechán bude také on Bohu našemu, a bude jako vojvoda v Judovi, a Akkaron jako Jebusejský.⁶

8. A obkličím dům svůj všemi, kteříž bojují mán, jádonce, a navracující se,⁷ a nepřijde na ně více násilník: neb nyní jsem viděl očima svým.⁸

9. Vesel se dosti, dcero slonská, plesej, dcero jerusalemská: aj Král tvůj přijde tobě spravedlivý, a spasitel: sám chudý, a sedé na oslici a na oslátku, mladém oslice.⁹

náš vyplněni těchto slov prorokův; ta se vyplnila teprv v svatě krkvi, když po tisících (Skutk. 2, 41.) a celí národové vřin v pravého Boha přijimali, a přijimali. Ta doba stí Duchem Božím nadšení všestvo (la. 2): k té i hled, kdo jloh slovům věrně rozuměti žádá.

¹ Vlastně: otip pláště, který si dle zákona třeptem odobovali Židé (4. Mojš. 15, 28.; Mat. 23, 5.), aby se mezi národy poznali.

KAPITOLA IX.

¹ Jméno to, a starých vůbec neznamená, ponkazuje na město nebo krajinu v Damašku ležící; že se v starých spisovatelích toliko o městě Hatra v Mesopotamii (asi tam, kde nyní Hadhr sedlečko Mousis leží), jest velmi perné bylo, a své svlátní knihažka mělo; jluí opět se domnívají, se byl kraj země sryské dle jednoho z králův Damašských téhož jména nazvaný.

² Die bebr.: „a Damašek odpocinuti jeho“.

³ t. j. na něm oon potrvá: „nebo k Hospodinu (náleži) oko (miti se) člověka a veskeré...“

⁴ t. j. země Hadrah, mezující a Emathem (bať Emosa anebo Epifania u Orotu).

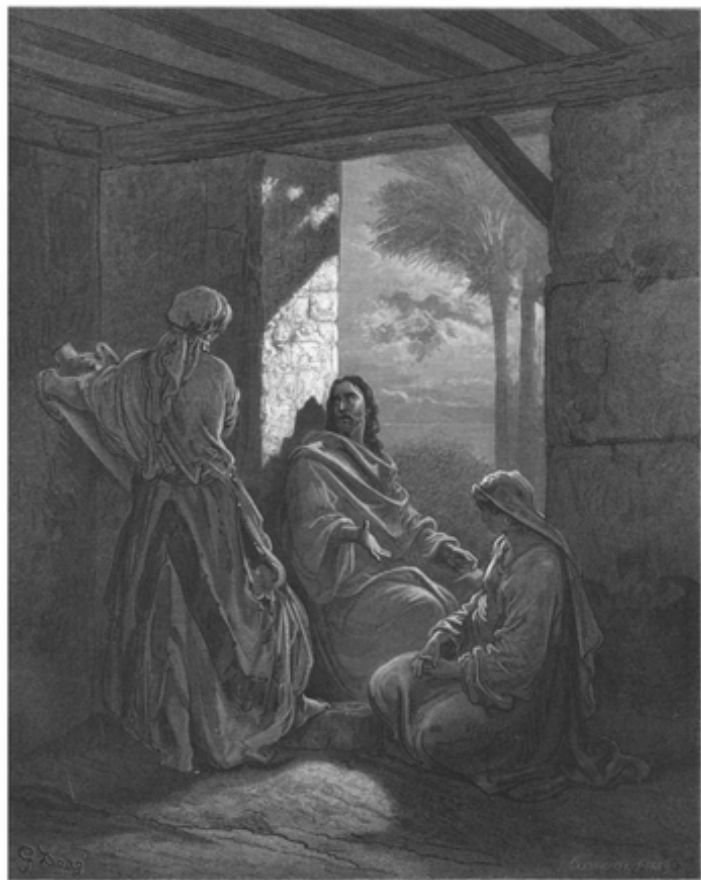
⁵ t. j. velmi si zakládali na moudrosti své a sebe sami dřívěti. Půcha jest tedy přibodnost pádn jejích.

⁶ t. j. nebudou více Filistinskí při obětech krve piti a jisti sryvové maso obětní — přesnase modloslužba, a pravá bude panovati vřin, a Filistinskí budou jako drabý Jobusejsí, dřevnější obyvatele Jerusálema, a národ Judský přijati.

⁷ t. j. sřídající se jako sa stráti.

⁸ t. j. vzdělal jsem na ně milostivě, odpocul jsem jim, a chránil je budni: „ajni“ rozuměti na doba přilíži Mosaikův, o němž ihned sřejmují větší prorok.

⁹ Vlas to vyplněni: Mat. 21, 4.; Jan. 12, 14. ...

PAN JEZIS U MARTHY A MARIE.

10. A zkazím vůz [vojenský] Efraimův, a koně z Jerusáléma, a zlomeno bude lučistě válečné: a mluvíti bude pokoj národům, a panování jeho bude od moře až k moři, a od tek až do končin země.¹⁰

11. Ty jsi také v krvi umlvy tvé vyprostil vězně své z jámy, v níž není vody.¹¹

12. Obráťte se k ohradě,¹² věžňové naděje; ¹³ dnes ¹³ také zrůstají: Dvojnásobně nahradím tobě.¹²

13.¹⁶ Nebo natáhl jsem si Judu jako lučistě, naplnil jsem Efraima: a postavím syny tvé, Sione, proti synům tvým zemi řecká: a postavím tě jako meč silných.

14. A Hospodin Báh nad nimi vidín bude; a vyjde jako blesk strela jeho: a Pán Báh v troubu zatroubí, a přijde u víchru poledním.¹⁷

15. Hospodin zástupů chrániti bude jich: a zjerou, a podrobí je kamením praku:¹⁸ a pijíce opijí se jako vínem, a naplníni budou jako číše, a jako rohové olšáče.¹⁹

16. I spasí je Hospodin Báh jejich v ten den, jako stádo lidu svého: nebo kamení svatě vyzdvíženo bude na zemi jeho.²⁰

17. Nebo což jest dobrého jeho, a co krásného jeho, leč oblíř vyvolených a vno plodící panny?²¹

KAPITOLA X.

Napomíná k děšvé v Bohu, — hvost nesvěřným přednavzám; — a silbuje lidu posilnění od Boha.

1. Proste od Hospodina deště v času pozdním.¹ A Hospodin učiní sněhy² a dešt příváto dá jim, všem bylinu na poli.

2. Nebo modly mluvíly věc neuzitečnou, a hádáci vidí lež, a vykladačové snů mluvíli nadarmo: marně těšili: pročť zavedení jsou jako stádo: trápeni budou, protože neuají pastýře.

3. Na pastýře rozlíněvala se prchlivosť má, a kozly navítiv-

¹⁰ Smysl: Království Meslákově bude království pokoje, a rozšíří se po vši zemi.

¹¹ Vykládá se přímo na rybovosení lidu Judského od nášáků králů srykých. Sr. Jeronym a J. sv. otčově rozumějí o vykoupení krvi Kristovcov věšce, a vyproštění duší z předěpků svátků.

¹² T. j. k svému Bohu — Vykupiteli.

¹³ T. j. stále doučaječ.

¹⁴ Tolik jako „syni“ v. 8.

¹⁵ T. j. za štrapy vaše oblédám vás dvojnásobným štěstím.

¹⁶ Věšec se o svátosti a o národně pomoci Bohi za vlády Machabejských vykládá, žeobť knihy dle nich uzavřené bojových sevrutků dávají vřstátka (2. Mach. 2, 22; 4, 2; 10, 29; 11, 8; 15, 6); duchovně však k vítězství přeměnění velkého svéta věrou Kristova rozuměno bnd.

¹⁷ T. j. s bleskem svým a hromobitím. Bouřky s polední strany v Judsku nejhoršější bývaly.

¹⁸ Vt. 1. Mach. 4, 6, a d.

¹⁹ T. j. prožívati budou krev nepřítelů jako lvové, kteří se jí opojí.

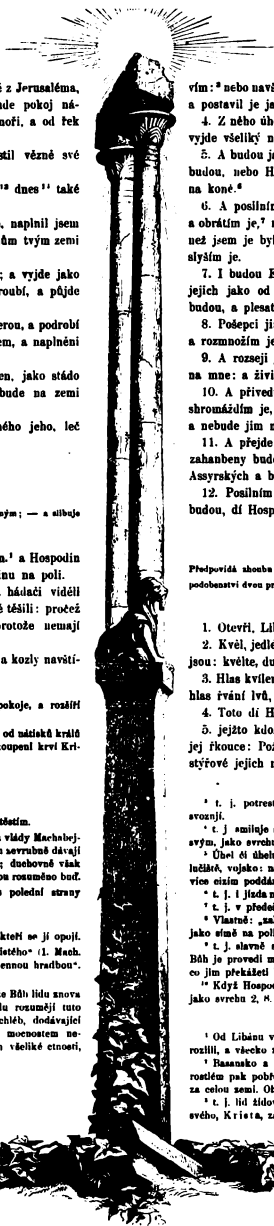
²⁰ Bud: „vydvíževo bude nový oltář z kamení čísteho“ (1. Mach. 4, 48—47); nebo: „budou mu rekové jeho jako kamennou hradbou“ (1. Eadr. 9, 8).

²¹ T. j. dle doslovného smyslu: „bojnost třodou dokáže Báh lidu znova milost svou a lásku; ale duchovně v výšim smyslu rozumějí tuto sv. otčově osvěřující Světlo obléditi“ co tajemný chlebt, dodávající síly bojovníkům Kristovým v nesmrtelném zápasu proti mocnostem nepřítelským, a tajemně všim, plodící v duších slabých věčké činnosti, svátků pak čistotu srděčků.

KAPITOLA X.

¹ T. j. přede žní k dorážní oblíř počívány.

¹⁰ Hebr.: „blesky“ obyčejně zrěstý bojových dědč.

vím: ² nebo navštívil ⁴ Hospodin zástupů stádo své, dům judský, a postavil je jako koně olšiv své v boji.

4. Z něho úhel, z něho kolík, z něho lučistě válečné, z něho vyjde všeliký nášník spů.⁵

5. A budou jako silni, slajpáře bíláto cest v boji: a bojovati budou, nebo Hospodin s nimi: a zahanbeni budou vsedlajci na koně.⁶

6. A posilním domu Judova, a dům Josefův vysvobodim: a obrátím je,⁷ nebo se smilují nad nimi: i budou jakož byli, než jsem je byl zavřil: nebo já Hospodin Báh jejich, a vyslyším je.

7. I budou Efraimští jako silni, a veseliti se bude srdce jejich jako od vína: a synové jejich užří to, a veseliti se budou, a plesati bude srdce jejich v Hospodinu.

8. Pošepejí jim ⁸ a shromáždím je, nebo vykoupil jsem je: a rozmožim je, jako prve rozmoženi byli.

9. A rozsejí je mezi národy, a zdaleka zpomínati budou na mne: a živi budou s syny svými, a navrátí se.

10. A zmnoží je zase ze země egyptské, a z Assyryckých shromáždím je, a do země galasadáká, a libanské přivedu je, a nebudě jim nalezeno místo:

11. A přejde v těsnosti mořské, a potepe na moři viny, a zahanbeny budou všcky hlubiny řeky,⁹ a snížena bude pýcha Assyryckých a berla egyptská odstoupí.

12. Posilním jich v Hospodinu, a ve jménu jeho choditi budou, dť Hospodin.¹⁰

KAPITOLA XI.

Předpovídá shledu město Jerusálém, — ukazuje příklad dobrého pastýře a podobnosti dvou prstů, jak pastýř lid opasil, a jak lid pastýři za msta 80 str-broky dá, a lid pastýře nesmrděho.

1. Otevři, Libane, brány své, až zřítie oběť čtyř.

2. Kvěť, jedle, nebo padl jest cedr, nebo vzešenci pohubení jsou: květle, dubové básanť, nebo posekán jest les ohražený.

3. Hlas kvilění pastýřů, nebo pohubena jest velebnost jejich: hlas vrání lvů, nebo pohubena jest pýcha Jordánů.⁴

4. Toto di Hospodin Báh mhj: Pas dobytek zabítí,⁵

5. Jetez kůž jim vládlí, zabjeli, a nelitovali, a prodlávali jej fkouce: Požehán Hospodin, učinění jsme bohatí: a pastýřové jejich nesetřili jich.

¹ T. j. potrestám duchovní i svátké představené, poněvadž lid avozní.

² T. j. smiluje se nad nimi a oslaví je; zasnyá Judu slavným koněm svým, jako svrhu 9, 18. lučistěm.

³ Úhel či úhelni kámen jest král, vědce lidu; kolík či hřeb, rádo; lučistě, vojsko; nášník, či mající moc, šládník; smyl tedy: nebudou více oizim poddáni; budou mliti i krále i představené se svého národa.

⁴ T. j. i jida nepřítelů od nich přemolena bude. (1. Mach. 4, 6—15.)

⁵ T. j. v předstí snv je navrátní: anož spde je přivede.

⁶ „Vlnasť: „zahřivost“, jako pastýř olšará stádo, a rozmožim je jako smš na poli (9), se jim svrva země státi. (10.)

⁷ T. j. slavně se navrátí, jako drubdy otčové jich z Egypta, když Báh je provedl mořem Rudým a Jordanem: duchovně: Odstraním vše, co jim překážeti bude, vlti v pravou ckev.

⁸ Když Hospodin sám di, je v Hospodinu posilni, rozuměj se to, jako svrhu 2, 8. poszaněno.

KAPITOLA XI.

¹ Od Libánu vtrhli římané do země, a pak se po celé co povozřli rozlíli, a všecko spnotořili.

² Basancko a Pojordání znamenité bylo svými pastvinami, v porozřtu pak poběti byly skryté tvé; jmenaje pak tyto dvě krajiny za celou zemi. Ohledu rozuměj vláku.

³ T. j. lid šidovský k pohubení odmožny, protože pravého pastýře svého, Krista, zavřil.

6. I já neušetím děle obyvatelův země, dí Hospodin: ať já podám lidí jednobokážedho v ruku bližního svého⁶ a v ruku krále jejich: a pohubí zemi, a nevytrhnu jí z ruky jejich.

7. A proto pásti budu dobytek zabítí,⁶ ó chudí stáda. I vzal jsem si dva pruty, jeden nazval jsem Krásou,⁷ a druhý nazval jsem Provázek:⁸ a pásl jsem stáda.

8. I podal jsem tři pastýře v měsíci jednom,⁹ a ssonuzena jest duše má od nich: neboť i duše jejich zuznula se proti mně.¹⁰

9. I řekl jsem: Nebudu pásti vás: což mře, umří: a což se podíná, podtato buď: a ostatní stáderu jedenkaždý maso bližního svého.

10. I vzal jsem prut svůj, kterýž sloužil Kráse, a přefal jsem jej, abych zrušil smlouvu svou, kterouž jsem učinil se všemi lidmi.¹¹

11. I zrušena jest toho dne: a poznal tak chudí stáda, kteříž ostřihají mne, že slovo Hospodinovo jest.¹²

12. I řekl jsem k nim: Jest-li to dobré v očích vašich, přineste mzdou mou: pak-li nic, přestaňte. I odvážili mzdou mou třiceti stříbrných.

13. I řekl Hospodin ke mně: Vrz to k slevateli obrazů,¹³ krásnou mzdou, kterouž jsem ceněn od nich. I vzal jsem třiceti stříbrných, a uvrhl jsem je do domu Hospodinova k slevateli obrazů.¹⁴

14. I přefal jsem prut svůj druhý, kterýž sloužil Provázek. abych rozvásal bratrství mezi Judou a Israelem.¹⁵

15. I řekl Hospodin ke mně: Jeteš si vezmi nádobí pastýře bližního svého.

16. Neboť ať já vzbudím pastýře v zemi, kterýž opuštěných nenavštíví, rozptýleného nebude hledati, a potřeného neuzdraví, a toho, což stojí, nevykrmí, a maso tučných jísti bude, a kopyta jejich roztrhá.

17. Ó pastýři a modlo,¹⁶ opouštějící stáda; meč na rámě jeho, a na oko pravé jeho: rámě jeho suchotinou uschne, a oko pravé jeho zatmíváje zatmí se.¹⁷

⁶ Po vícešléta posledních válek Hmakyh zuznila v občasných zemi válka občanská.

⁷ t. j. císaře Hmakyho, o němž Židé sami volali: „Nemáme krále, než císaře“. (Jan 19, 16.)

⁸ Jakž má přikázal Bůh. (v. 4.)

⁹ Vlastně: „Milosti, Smlouváním“.

¹⁰ t. j. „Sponžením“.

¹¹ t. j. tři stavy představených obou štádkův: světská kněžstva, kněžství a prorocí odstranění jsou v měšci jednom, t. sa 88 let života Páně. (Sv. Jeronym a J.)

¹² t. j. opouští jsem je, poněvadž oni nenáviděli mne. Die hebr.: Omrzeli duši mou, že i duše jejich odvrátila se ode mne.

¹³ Zlomena jest berla milosti pastýře dobrého: nevěrné stádo vydáno jest v kofání národům, aby roschvátali je: světlí Židmané byli k tomu Bohem určení, aby treat ten vykonali.

¹⁴ t. j. věrně, ale skrovně stádo Páně poznalo při vyvrácení Jeruzaléma ruku Boží a zasobovalo se.

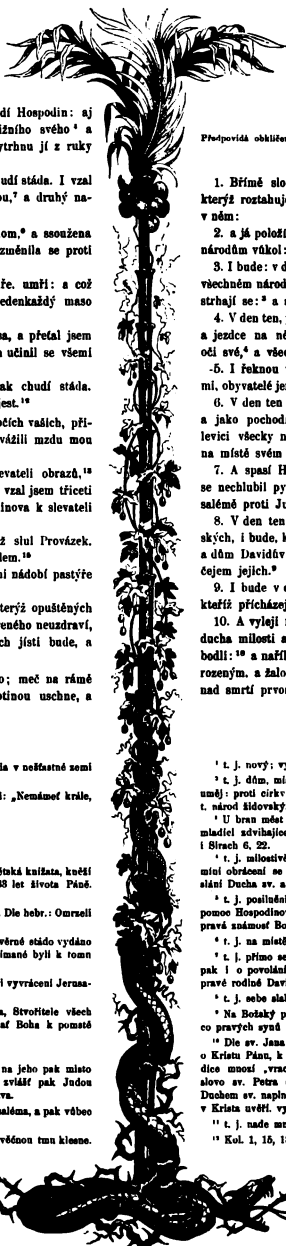
¹⁵ Die hebr.: „k hradičím“: sv. Jeronym tím Bohu, Stvořiteli všech věcí rozumí. Smysl: Vrz mzdou tu v ohrazení Boží, ať Boha k pomozí vyzývá. (Jer. 13.)

¹⁶ Dostalové se vyplnilo. Mat. 27, 9.

¹⁷ t. j. přefal býti nevěrný Izrael lidem Božím: na jeho pak místo nastoupil lid věrného Judy — rozsáhlé křesťanství, světlí pak Judou rozumí skrovnou částku prvňoch věřících se štádkovstva.

¹⁸ t. j. nesmyšlní vědovci Židů při obléhání Jeruzaléma, a pak všeobecně zaslepení (16.) učitelové jejich. (Mat. 15, 14.)

¹⁹ Smysl: Všecké síly i myslí posbude, ať pak u vědovců tmn klesne.

KAPITOLA XII.

Připovídá obléhání Jeruzaléma. Jde však Bůh obrátit. — Jak lid kvitlil bude, sahev toho, kteréhož Joon bodli.

1. Břímé slova Hospodinova na Israele. Praví Hospodin, kterýž roztahuje nebesa a zakládá zemi, a trofí ducha člověka v něm:

2. A já položím Jeruzalém¹ jako veřeje k opojení² všechném národům vkol: však i Juda bude v obléhání proti Jeruzalému.

3. I bude: v den ten položím Jeruzalém jako kámen břemene všechném národům: všickni, kdož jej zivřhati budou, strháním strhají se:³ a sberou se proti němu všecka království země.

4. V den ten, praví Hospodin, raním všelkého koně strachem, a jezdcé na něm poskamením: ale na dům judský otveru očí své,⁴ a všecky koně národův udeřím slepotou.

5. I řeknou vědovci judští v srdci svém: Poslání budtež mi, obyvatelé Jeruzalémští, v Hospodinu zástupů, Bohu jejich!⁵

6. V den ten postavím vědce judské jako pec ohně v dříví, a jako pochodní hořící v seně: i zterou na pravici, i na levici všecky národy vkol: a bude obylen Jeruzalém opět na místě svém v Jeruzalémě.⁶

7. A spasí Hospodin stánky judské jako na počátku: aby se nechlubil pyšně dům Davidův, a sláva bydělejích v Jeruzalémě proti Judovi.⁷

8. V den ten chránití bude Hospodin obyvatelův Jeruzalémských, i bude, kdo by z nich se urazil⁸ v den ten, jako David: a dům Davidův jako Boží, jako anděl Hospodinův před obličejem jejich.⁸

9. I bude v den ten: hleděti budu potřítí všecky národy, kteříž přicházejí proti Jeruzalému.

10. A vylejí na dům Davidův, a na obyvatelé Jeruzalémské, ducha milosti a proseb: a hleděti budou ke mně, jehož jsou bodli:¹⁰ a nafkati budou nad mím¹¹ nářkem jako nad jedu-rozeným, a žalostiti budou nad mím, jakož obyčej jest žalostiti nad smrtí prorozeného.¹²

KAPITOLA XII.

¹ t. j. nový; vyzvolen lid mój.

² t. j. dům, místo k opojení: die hebr.: nádobu, dříň opojující: rozumějí: proti církvi Boží všickni národové nepřátelsky povstauou, i Juda t. národ štádkový.

³ U hnu měst náležaly se kameny kulaté rozličné velikosti, které mladší sdvřhaly sílu svou skostili. — Takový kámen snad roznosi i Strach 6, 22.

⁴ t. j. milostivě, tak že i jim se odí otveru a oni mne poznají: mni obléhací se lidu k pravému Bohu, který se započalo na den sedání Duchu sv. a dokoná se s větem tímto.

⁵ t. j. poslání mi budtež, obyvatelé Jeruzalémští i v vás se náležá pomoe Hospodinova, a tím i obrana vlasti; duchovně: u vás se náležá pravá známost Bohu, a tudíž i milost jeho.

⁶ t. j. na místě svém, t. j. kde nyní stojí.

⁷ t. j. přímo se rozumějí o směřování lidu za činu Machabejských: pak i o porování mnohých z národa štádkového k církvi Kristově pravé rodině Davidově.

⁸ t. j. sebe slabší z nich bude rek jako David.

⁹ Na Božský přívod Kristův tím poukazuje i na obec věřících jeho, co prvých synů Božích.

¹⁰ Die sv. Jana 19, 27, vykládají slova ta i církve sv. i sv. otcové o Kristu Pánu, k němuž ukřivováním a kopym probudnětému hledíce mnozí, vraceli se, blýsco se v práva sv. (Luk. 23, 48.): a na slovo sv. Petra (Skutk. 2, 37), kající se v spazletie svého světlivě Duchem sv. naplněni jsou; a tak ať do skónání světa kdokoli z nich v Krista světlí, vyplní toto prorocí Páně.

¹¹ t. j. náde mrou: Jest jen střídní oob.

¹² Kol. 1, 16, 18.

11. V den ten bude veliký plác v Jerusalemě, jako plác v Adramemnon na poli Mageddon.¹³

12. A kvilili bude země: čeledi a čeledi obzvláštně: čeledi domu Davida obzvláštně, a ženy jejich obzvláštně:

13. Čeledi domu Nathana obzvláštně a ženy jejich obzvláštně: čeledi domu Levi obzvláštně, a ženy jejich obzvláštně: čeledi Semejovy obzvláštně, a ženy jejich obzvláštně.¹⁴

14. Všecky čeledi ostatní, čeledi a čeledi obzvláštně, a ženy jejich obzvláštně.

KAPITOLA XIII.

Připovídá, že bude studnice oltářující všem v domě Davidově, — že modly a hlíproci zahnou, — že vše patří raně bude, a vše se rozprchnou: avšak — že přede třetí dí zachová bude.

1. V den ten bude studnice¹ otevřena domu Davidovu, i obyvatelům jeruzalemským, k obyčij hlášení a ženy, svou nemoc mající.²

2. I bude v den ten, dí Hospodin zástupč: Vyhladím jméno modí ze země a nebudou připomínány více: a falešné proroky, a ducha neistého odejmu ze země.

3. I stane se: bude-li kdo více prorokovati,³ řeknou mu otec jeho, a matka jeho, kteříž jej zplodili: Nebudeš živ! neb již mluvil lež ve jménu Hospodinovu. I probodnou jej otec jeho, a matka jeho, rodičové jeho,⁴ když bude prorokovati.

4. I bude: v den ten zahanbeni budou proroci⁵ jedenkaždý z vidění svého, když bude prorokovati; aniž se ukryjí pláštěm živým, aby lhalí:

5. ale řekne: Ne jsem prorok, člověk oráč já jsem: neb jest Adam příklad můj od mladosti mé.

6. I bude jemu řečeno: Co jsou rány tyto u prostřed rukou tvých? I dí: Těmi raněn jsem v domu těch, kteříž milovali mne.⁶

7. Meči, vzbud se na pastýře mého⁷ a na muže, jenž se mne přidrží,⁸ dí Hospodin zástupč: bí pastýře a rozprchnou se ovce:⁹ a obrátím ruku svou k malíčkým.

¹³ t. j. kde král Josiáš padl proti egyptskému králi Nechozovi (2. Par. 35, 23—26; 4. Král. 23, 29, 30.) Lid dobřeho krále Josiáše tak želel, že kvílili to v přeloci vešle.

¹⁴ t. j. v rodu Nathana, syna Davida, čeledi Semej a Levi pocházel die síla Kristus. (Luk. 3, 36, 39, 31.) Královská rodina stráží krále svého nejvíce čeledí má.

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. voda v chrám uvedena k zákonitému očišťování kůží a obětí: znamená se tím sv. křest zsvátákoní.

² Mni všelikou nečistotu valňati, dšoval, od nichž nás sv. křest očištuje.

³ t. j. bláh, proti pravdě Boží.

⁴ t. j. s nepřítelství po zákos Boží sami vykonají trest na hlíproky uróeny. (6. Mojš. 13, 8—10.) Die řeck.: „Spoutají jej“.

⁵ t. j. hlíproci, svídní něčková, modři snadno poznáni budou, neváží odívem prorokým podobně svých. Proroci sprostí káten se odňali, narvce pláštěm se muži valňovali.

⁶ Každý křivý hlíproci, stýd se na svý blud, a nechtě se ani k němu násti; když pak jej pozorá učiní na jivý síla jeho (v. 8.), ta se a hanob pizná.

⁷ Těchto slov podává i církev sv. o nejvzácnějším raněch Páně, a skrze tím, že mnohých slov sv. písem někdy samých o sobě jiným smyslem použiti lze, než ku kterému pímo spojením svým směřují. I psychologie má, že sv. prorok od člověka, který die zaslouzení svého raně byl, usnebn býti mohl Duchem sv. k Tomu, kterýž usvině „raně jest pro nepravost naše, potřín jest pro hříchy naše“. (1s. 58, 8.) Toto smění dotvrzuje i v. 7., jež Kristus Pán sám o sobě vykládá. (Mat. 26, 51.)

⁸ t. j. na toho, o němž v kap. 11. mluví.

⁹ Die hebr.: na hlášení přitěle mého nerozděloho: o Kristu Páně rozumějí, který od člověka jest „muž“, o Běh nerozdělitelá spojen s Otcem neobčasným.

¹⁰ Byť i nepřítelství meč pastýře mého zarrádlil, a věrné ieho

8. I budou ve vsí zemi. dí Hospodin: částky dvě budou v ní rozptýleny a zhnou; a částka třetí bude v ní ostarvena.¹¹

9. A povedu třetí částku, skrze oheň, a pálii ji budu, jako se páli stříbro, a zkusím jich, jako se zkouší zlato. On zrváti bude jméno mé, a já uslyším jej. Dím: Lid můj jsi: a on dí: Hospodin jest Běh můj.

KAPITOLA XIV.

Připovídá poslední doplnění trestu Božho na Jerusalemě, ale slibuje pomoci od Boha, jenž nepříteli potě a lidu svému polháni; — až konečně všelikí národové k převrně Bohu se obrátí.

1. Aj, přijdou dvoje Hospodinovi, a rozděleni budou loupeže tvé u prostřed tebe.¹

2. A shromáždím všecky národy k Jerusalemu v boj, a dobyto bude město, a pobuheni budou domové, i ženy pokrvirovány: i vyjde polovice města do zajetí, a ostatek lidu nebude odjat z města.

3. I vyjde Hospodin, a bojuvati bude proti národům těm, jakož bojuval v den boje.²

4. I stanou nohy jeho v den ten na hoře Olivetské, která jest naproti Jerusalemu k východu: a rozdělí se hora Olivetská z polovice své k východu, a k západu rozsedlinou velikou velmi: i rozdělí se polovice hory na páninci a polovice její na polečné.³

5. I budete utřítí od údolí těch hor, nebo spojí se údolí hor co nejlíže:⁴ i budete utřítí, jako jste utřítí před zemětřesením za dnů Oziasše, krále judského. I přijde Hospodin Běh můj, a všickni avšá s nim.⁵

6. I stane se v den ten: nebude světlo, ale zima a mráz.

7. I bude den jeden, kterýž jest znám Hospodinovi, ne den ani noc:⁶ a v čas večera bude světlo.⁷

8. I stane se v den ten: že vycházeti budou vody živé z Jerusalema:⁸ polovice jich do moře východního,⁹ a polovice jich do moře nejposlednějšího:¹⁰ v létě i v zimě budou.¹¹

stáde rozptýlí (8.), přec nezahnou, ani on, ani toto: svou moč je provedu skrze všeliké strasti a k jeho prosbě (1. Jan. 2, 1.) dám jim ochranu svou jakožto lidu svému (9). Vyplniti toto dokazuje Běh již skoro 3000 let v církvi své a dokáže je, doufejme! až do skonání věků.

¹¹ Po válkách Rimských sotva třetina národa židovského zůstala.

KAPITOLA XIV.

¹ t. j. Jerusalema; a po v. 5. rozumí se po vyvržení města Titem. Die hebr.: „bojuvati bude u prostřed národů“, a smil: sám Titus usnal, že jest nástrojem Božím k potrestání židů, a protož samiti podanou sobě vítěznou korunou za dobytké všecka.

² rozumí se buď na sponu, kterouž vojsko Rimské při obležení tam ušlilo; nebo: na národné rozsedlině hory též v čas posledního soudu, neboť i k tomu směřuje nadějný duch prorokův.

³ t. j. s městem.

⁴ to se stýjí na soudný den, kdežto „Syn člověka přijde s anđely svými“.

⁵ t. j. bude den zármuku, hrůzy a strachu.

⁶ t. j. po vykonaném soudu dostane se vyvolání světa věčného. Že se hrůzami dobytí Jerusalema soudný den předpovídá, viz Mat. 24.

⁷ t. j. všeliké spasitelné milosti z vykopení Kristova se přyjíci. (Jan. 4, 10; 7, 28.)

⁸ t. j. zavrženo.

⁹ t. j. Sředozemního.

¹⁰ Smýsl: Do všech konců země se rozlejí, a nikdy nezajdou. Duchové se tímto rozumějí dary milosti Ducha sv. v církvi. (Jan. 7, 38.)

9. A bude Hospodin králem nade vši zemí: v den ten bude Hospodin jeden, a bude jméno jeho jedno.¹⁸

10. A obydlena bude¹⁹ všechna tato země až k poušti, od pahorku Remmon na poledne Jerusálema: a ten bude povýšen, a stálí na místě svém od brány benjamiúské až k místu brány první, a až k bráně nárovní: a od věže Hananeel až k lištní královským.

11. A budou bydletí v něm, a nebude kletby více: ale sedítí bude Jerusalel bezpečně.

12. A tato bude rána, kterouž potepe Hospodin všechny národy, kteříž jsou bojovali proti Jerusálemu: chřadnouti bude tělo jednohokaždého, stojícího na nohou svých, a oči jeho usavadou v dírách svých, a jazyk jejich usavadne v ústech jejich.¹⁴

13. V den ten bude hluk Hospodinův veliký mezi nimi: a uchopí muž ruku bližního svého, a vztáhne bude ruka jeho na ruku bližního svého.¹⁵

14. Ale i Juda¹⁶ bojuvati bude proti Jerusálemu: a shromážděna budou bohatství všech národů vůkol, zlato a stříbro i roucha mnohá dosti.

15. A tak bude pád koně, a mezní a velblouda, n osla, i všech hovad, kteráž budou v ležení, jako pád tento.¹⁷

¹⁸ Obrazem největšího rozšíření Jerusálema líčí rozšíření Máe Meslášovy, kterýž bude jejtín jediným králem; on jí nezavrhně, byť i nepřátelý stlíšící dopouštěl; potrváť na konce věkův.

¹⁹ Ve Vulg. Et revertetur: A navráti se —

¹⁴ Báh sám trvatí bude, kdožkoli se sv. církvi jeho protiví! Lásky toho od svépěšho Nerona až podnes dějiny dávají; pláň ta slova o malých i velkých Neronech, utlačujících církve Páně.

¹⁵ L. J. jeden drubého bude hbití, die Mat. 10, 21.

¹⁶ Od namrcení sv. Stěpána vždy Židé nejvíce proti církvi sv. brojili. (1. Kor. 11, 24, 26.); oni nejvíce křivili: „Křestany lvými!“ Jak prokázal Pavla, a jak zněhl proti Polykarpovi!

¹⁷ L. J. veškerého vojáka; vůdce i sprostých, lidé i zvířat bojujících proti novému lidu Božím.

10. A všickni, kteříž pozástanou ze všech národů, kteříž přišli proti Jerusálemu, vstupovati budou rok co rok, aby se klaněli Králi, Hospodinu zástupčv, a slavili slavnost stánkův.¹⁸

17. I stane se: kdo by nevstoupil z čeledi země do Jerusálema, aby se klaněli Králi, Hospodinu zástupčv, nebude na ně deště.

18. Pakli i čeled egyptaká nevstoupí a nepřijde: ani na ně nebude, ale bude pád, jakýmž bítí bude Hospodin všechny národy, kteří nevstoupí k slavení slavnosti stánkův.

19. Ten bude hřích Egypta, a ten hřích všech národův, kteří nevstoupí k slavení slavnosti stánkův.

20. V den ten bude, co na uzde koňské jest.¹⁹ svatě Hospodinu: a budou kotlové v domu Hospodinovu jako číše před oláhřem.²⁰

21. I bude všeliký kotel v Jerusalemé, a v Judstvu posvěcený Hospodinu zástupčv: a přijdou všickni obětující, a vezmou z nich, a vařiti budou v nich: i nebude více kupce²¹ v domu Hospodina zástupčv v den ten.

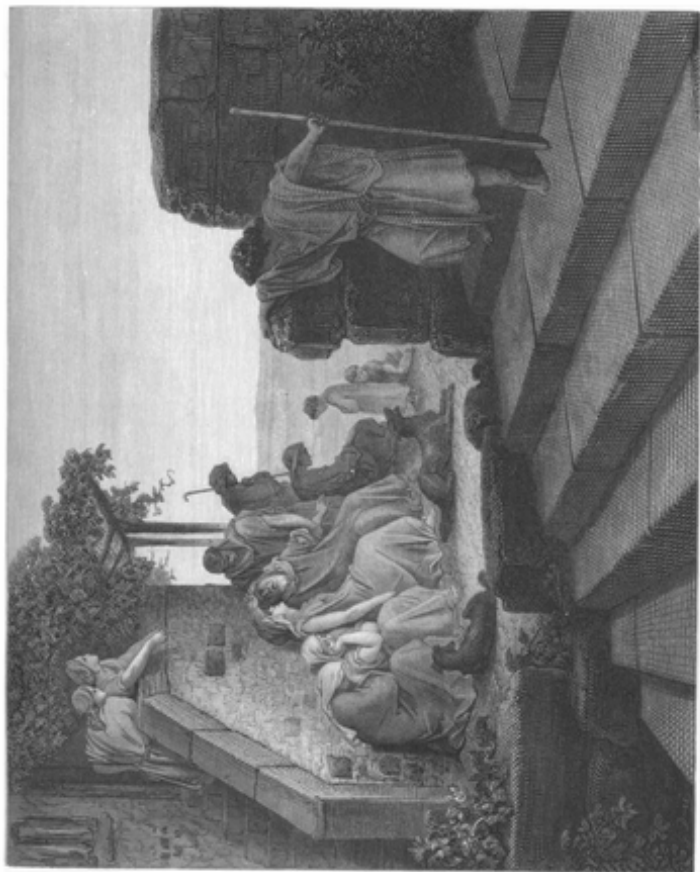
¹⁸ Kdo útástenství brátí bude ve veřejné deště Boží, útásten bude velikého poteháni.

¹⁹ L. J. všecko bude zavřecno Bohu.

²⁰ L. J. nebude rozdílu mezi méně, a více posvěcenou věcí: číše, v níž se oběti krev chytávala, za svátější jímny byly než kotle, v níž se oběti maso vařivalo.

²¹ Die hebr.: „Chasenajakého, pohana, nešťáého: tím udává dobu, v kterou proroci jeho doahájí, totiž: až přestanou býti pohané a bude jeden orčinec a jeden pastýř“. Rozuměj tedy poslední tyto verše 16—21, duchovně, že nová Máe Meslášova, církve svatá, nebude stěsnána v jeden toliko chrám, v jedno město, v jednu zemi, v jeden národ, nýbrž se se rozšíří s pomocí Boží po celém okrese zemakém; na všech místech budou věřící obec, chráněné Hospodínovi, posvězité národy Páně; všude se mu vzdávají bude líbá nejvyšší oběť (Mal. 1, 11.), všude sloužití mu budou posvěcení k službě jeho kněží: ti nebudou z jednoho kmene die stěsného rodu vybráni, nýbrž die vlastností ducha k duchovním životu, a duchovní správě vytvořeni a posvěceni, k vedení duší k životu věčnému.

НАВАТ МАРНОТРАТНЕHO СЫНА

PROROCTVÍ MALACHIAŠOVO.

MALACHIAŠ [Anděl nebo Posel Boží] nastoupil úřad prorocký po Aggeusovi a Zachariášovi, když chrám již vystaven byl, a služby Boží v něm úplně zřizeny byly, a se konaly. S tím pak i mnohé nefesti jak u kněží tak u lidu se vloudily, na kteréž si i Nehemiáš z Bablyona do Jerusalema tehdež přichozí stýská. (2. Ezdr. 13, 7.)

Pročež povolán tento prorok od Boha, aby i kněží i lid z toho káral. Vytýká tedy kněžím lhostejnost, nedbalost, lakotnost u vykonávání obětí, i jiné nepravosti, jimiž zákon Páně nejen zlehčují, nýbrž i u lidu pohoršení dávají; lidu pak předstírá, že nedává kněžím desátkův a prvotin, že své pravé manželky lehkovážně propouští a zapuzuje a pojímá si ženy z modloslužebných cizozemek, že rouhavě o Bohu a o jeho sv. prozřetelnosti smýšlí, a mluví.

Proto hrozí kněžím nedostatkem, a potupou u lidu, lidu pak neúrodou, a kletbou, jestliže se neobráti a nepolepí. Zvlášť pak předpovídá, že Bůh zavrhne oběti starozákonní, a novou čistou obětí ustanoví, kteráž se mu vzdávati bude po celém světě na věky; že pošle Mesiáše co slunce spravedlnosti dobrým, co oheň zřárající bezbožníkům, ježž pak že převede Eliáš, aby lid připravil k náležitému přijetí jeho.

A tak až do prvního příchů tohoto „Očekávaného všechněm národům“, asi na 400 let zaniklo s Malachiášem proroctví, až přišel ten: jenž otvírá ústa prorokům, ja sám hlavním předmětem všech proroctví starozákonních, — Ježíš Kristus.

KAPITOLA I.

Kará lid a nevěřící, připomínaje jim zvlášť dobrodiní, — kněží pak s lhostejností, a nedbalostí při obětech; — předpovídá, že je navrhně, a jsouc, stíhne oběti si ustanoví, které se mu bude vzdávati po celém světě, na věky.

1. Břímě slova Hospodinova k Izraelovi skrze Malachiáše.
2. Miloval jsem vás, dí Hospodin, a řekli jste: V čem jsi miloval nás? Zdáliž nebyl Esau bratr Jakobův, dí Hospodin, a miloval jsem Jakoba.
3. Esaua pak v nenávisť jsem měl? a položil jsem hory jeho v pustinu: a dádictví jeho mezi draky poněmá.*
4. Pakli dí země idumejská: Zkaženi jsme; ale vrátíce se vzděláme, co zkaženo jest: toto dí Hospodin zástupův: Oni stavěti budou, a já zkažím: a slouiti budou krajem bezbožnosti, a lidem, na nějž se hněvá Hospodin na věky.*
5. A oči vaše zří to, a vy díte: Veleben buď Hospodin nad krajem izraelským.

KAPITOLA I.

* t. j. země jsem miloval; jako Mat. 10, 37. (Srov. Luk. 14, 26. — Řim. 9, 11.)

* t. j. Mamejchom sami nadrodon, pison divoké světe, zvlášť když po dobytí Jerusalema od Chaldejských zničena byla.

* t. j. byl se i nyní (po vyloučení země Nabehodonoorem) opět stovozval, přec opět akáženi a vám podrobeni budou; což se za doby bratří Machabejských stalo.

* Vsozem a přelovin buď přímého trestu Božího. Až podnes jest idumejsko hroznou pustinou.

6. Syn ctí otce, a služebník pána svého: protož jestliže jsem já Otec, kdež jest čest má? a jestliže jsem já Pán, kde jest bázeň má? dí Hospodin zástupův k vám, ó kněží, kteří pohrdáte jménem mým,* a řekli jste: V čem jsme pohrdli jménem tvým?*

7. Obětujete na oltáři mém chléb poskrvněný? a pravíte: Cím jsme tě poskrvnili? Tim, že pravíte: Stál Hospodinův jest pohrzený.

8. Přinášíte-li slepé k obětování, zdali není zlé? a obětujete-li kulhavé a neduživé, zdali není zlé? Obětuj je vévodovi svému,* bude-li se jemu líbiti, anebo přijme-li tvář trou,* dí Hospodin zástupův.

9. A nyní prostě tváří Boží, aby se smíloval nad vámi,¹⁰ [nebo z ruky vaší stalo se to],¹¹ přijme-li kterak tváří vaše, dí Hospodin zástupův.

* t. j. mnou samým; v písmě se jméno místo osoby samé klade.

* Smysl: Pohrdáte mnou, aniž víte, že mnou pohrdáte, a nebo omláte, jako by nevěděli.

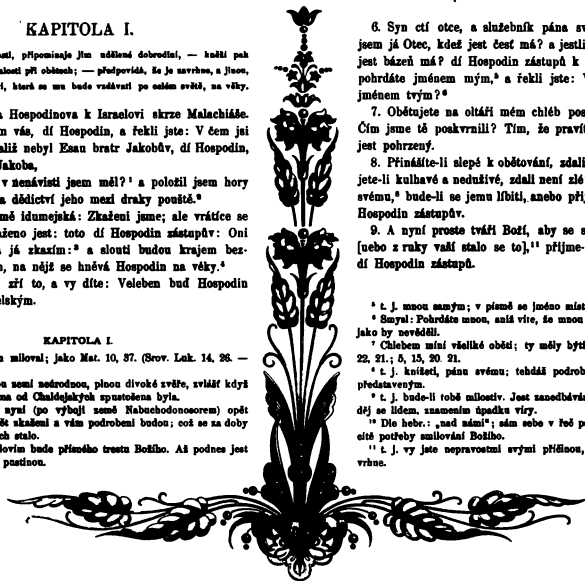
* Chlébem mání veliké oběti; ty měly býti bez vady die 3. Mojš. 22, 21.; 4, 15, 30 21.

* t. j. kněží, pánu svému; tehdež podrobeni byli Židé perakým představeným.

* t. j. bude-li tobě milostiv. Jest zanedbávání obětí, děj se kušními, děj se lidem, znanoumí apudku viry.

¹⁰ Die hebr.: „nad zemi“; sám sebe v řeč pojímá s pokory, kajímé cítit potřebu smílovaní Božího.

¹¹ t. j. vy jste nepravostmi svými přilicou, že Bůh i vás i lid zavrhně.

10. Kdo jest mezi vámi, kterýž by zavřel dveře, a zapálil oltář můj darmo? Nemám zalíbení ve vás, dí Hospodin zástupův: a daru nepřijmu z ruky vaší.

11. Neboť od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy: a na každém místě posvěcována¹⁰ a obětována bývá¹¹ jménu mému obět čistá: nebo veliké jest jméno mé mezi národy, dí Hospodin zástupův.¹²

12. Ale vy pozkvrnili jste je tím, že říkáte: Stál Hospodinův pozkvrněn jest: a co se naň klade, potupné jest s ohněm, kterýž to zřídá.¹³

13. I řekl jste: Aj mnoho práce, a odměny chci to, dí Hospodin zástupův, a vnesli jste z loupeží ruky vaše, a neduživě, a přinesli jste je v dar: zdali přijmu to z ruky vaší, dí Hospodin?

14. Zlořečený [jest člověk] lživý, kterýž má v stáde svém samečka, a slib učině, obětuje co jest churavého Pánu: nebo král veliký jsem já, dí Hospodin zástupův: a jméno mé jest hrozné mezi národy.

KAPITOLA II.

Hrozi každém nosci a potupou, posuďte sáhlé sákonu, umelí a sbožnosti, a s lakomstvem propustil svých manželek a — z roznal lid kár.

1. A nyní k vám přikázání toto, ó kněží.

2. Nebudete-li chtíti pohlouchati, a nebudete-li chtíti to položit na srdce, abyste zdali slávu jménu mému, dí Hospodin zástupův: pošlu na vás chadobu, a zlořečtí budu pozehanám vašim, a zlořečtí budu jim: nebo nepoložili jste na srdce.

3. Aj já hodím vám rameno,³ a vykdu v obličej váš lejno slavnosti vašich,⁴ a vezme vás s sebou.⁴

4. I budete věděti, že poslal jsem k vám přikázání toto, aby byla umluva má s Lévi, dí Hospodin zástupův.

5. Umluva má s ním byla [mluvou] života a pokoje: a dal jsem mu bázeň, a bál se mne, a jména mého strachoval se.

6. Zákon pravdy byl v ústech jeho, a nepravost není nalezena ve rtech jeho: v pokoji, a v upřímnosti chodil se mnou, a mnohé odvrátil od nepravosti.

7. Nebo rtové kněze ostříhají budou umění, a zákona z úst jeho vychlévati budou: neboť anděl Hospodina zástupův jest.

8. Vy pak sedli jste s cesty, a pohorlili jste mnohých v zákoně: zrušili jste umluvu s Lévi, dí Hospodin zástupův.

9. Pročež i já učinil jsem vás potupny, a sníženy u všech

¹⁰ Die hebr. vlastně; o sápalné oběti kadidla.

¹¹ Die hebr.: o oběti chleba.

¹² O budoucí věci die spůsobu prorockého jako o přítomné mluví. Sv. dírek prohlásil v smyslu tridentním (sed. 22, 1.). Ze prosvětlosti toto nejvýšejší obětí má sváté se vyplývá.

¹³ Spyká se, že lid obětí zanedbává, co sami to přilícno jest, buď mluví toho podobajce, anebo jen loda bylo odvrácený. (18.) Nebo: znenávistě oltář můj, mluce, že mu veliká obět dobrá jest.

KAPITOLA II.

¹ t. j. posebná vaše nevrpila se, nebudete mít žádných následků tomu, jenž sňati budete.

² t. j. plece obětí, kteréž vám co oddíl patřil, odtrhnu, odejmu vám.

³ t. j. za nedost obětí vaše, jiná slavnost má správně, že nejvyšší hanby se vám dostane.

⁴ t. j. lpež bude na vás. — Die hebr.: „Pohrosim osení vašemu“, aby nedalo užiti; nezdrou mni.

⁵ t. j. až vás zavřu, posadna, že jste měli svědomitěji zachovávat umluvu s knězem vašim obzovnou. (2. Ezdr. 9, 33.) Tak důtklivě napomíná Báh, než ruky k potvrdění vzábna.

⁶ t. j. sami nedobře zákona, příkladem svým jste spůsobili, že mnozí proti otmu zhráli.

lidí, jakož jste nezachovali cest mých a přijímali jste tvář v zákoně?⁷

10. Zdali není jeden otec všech nás? Zdali Báh jeden nestvořil nás? Proč tedy pohráá jedenkaždý z nás bratrem svým, muše smlouvu otč našich?

11. Přestoupil Juda, a ohavnost stala se v Izraeli, a v Jerusalémě: nebo pozkvrnil Juda posvěcení Hospodinova, kteréž miloval; a měl dceru boba cizho.⁸

12. Zahladil Hospodin muže, kterýž činiti bude to, mistra, i učeníka ze stánku Jakobových, i obětujícího dar Hospodinův zástupův.

13. A to jste opět učinili, příkrývali jste slzami oltář Hospodinův, plácem, a upíním,⁹ tak že více nehledím k oběti, aniž přijímám co ukojitelného z ruky vaší.

14. I řekl jste: Pro kterou příčinu? Protože Hospodin jest svědkem mezi bratry a ženou mladosti tvé, kterouž jai ty pohrdl: a tať účastnice tvá, a žena smlouvy tvé.

15. Zdaliž ne jeden učinil:¹⁰ a ostatek ducha jeho jest?¹¹ A co jeden hledá nežli semene Božho?¹² Protož ostříhajte ducha svého¹³ a ženou mladosti své nepohrzje.

16. Když [j]i v nenávisti budete mti, propust, dí Hospodin, Báh izraelský: ale přikryje nepravost roucho jeho,¹⁴ dí Hospodin, Báh zástupův: ostříhajte ducha svého, a nepohrdajte.

17. Unavili jste Hospodina řeční svými, a řekl jste: V čem jsem mu unavil? V tom, že pravíte: Každý, kdož činí zlé, dobrý jest před obličejem Hospodinovým, a takoví se mu líbí;¹⁵ anebo zajisté kde jest Báh soudu?¹⁶

KAPITOLA III.

Silhuje přití Mešláka co Panovníka a soudce spravedlivého v oděmni dobrým, a v trst slým, — napomíná, aby se lid obrátil k Bohu, — kárá újmami došléhva a protivu a — roznává řeči bezbožníků.

1. Aj, já posílám anděla svého, a připraví cestu před tvářím mou.¹ A hned přijde do chrámu svého Panovník,² jehož vy hledáte; a anděl zákona, kteréž vy chcete. Aj přichází, dí Hospodin zástupův:

2. ale kdo bude moci mysliti den příchodu jeho, a kdo ostojí u vidění jeho? Neboť on jako oheň přebáhající, a jako bylina valchářů:

⁷ t. j. z bázeň před lidmi, a z lakomství nekrali jste nepravosti lidu, a tak jste sákon můj slehli.

⁸ t. j. správně jste i sebe i svatý zákon Pánu, beroucí si manželky z modloslužebných národův.

⁹ t. j. manželky vašich pravých, jest bez důležitosti přilícny propouštění. (Srov. Mat. 19, 8.)

¹⁰ Doloz: „i sebe i j!“

¹¹ t. j. ona jest od Boha dala nezmarlou obdárna.

¹² t. j. manželství Bohem ustanoveno jest k rozplacení lidstva.

¹³ t. j. manželé vespolek řečte, otcie v sobě ducha svého, obraz Božského svého Stvořitelce; manželé pak svátek ženou ...

¹⁴ t. j. Báh ti vše dovoluje propustit ženu svou, když by se ženou nenávisti dohodno dopustila; a však i tak ti to bude k škodě a k hanbě, jako člověku, který sám své roucho pohlí.

¹⁵ Die mluvívali spůsobu národův yboudních alje žna rochem, z odobou muže svého. V z. st. Báh povolil Židům propouštění žen „pro tvrdost srdce“ jejich.

¹⁶ t. j. roznává posunkující, že se slým — pohánám — dobře daf.

¹⁷ t. j. aby trestal sí.

KAPITOLA III.

¹ t. j. předchůdce před první přitím Mešlákovým; bylť Jan Křtitel v duchu Eliáše proroka (4. s. sr. Is. 40, 3.; Mat. 11, 10) před druhým t. k soudnému dni bude Eliáš

² t. j. Mešláš sám. (Zach. 2. 8, 9.; 5. Mojš. 18, 16.)

3. a sedětí bude přebánaje, a vyčišťuje stříbro; i vyčistí syny Lévi a přecidí je jako zlato a jako stříbro. i budou Hospodinu obětovati oběti v spravedlnosti.

4. A zalíbí se Hospodinu obětí Judy s Jerusálema, jako za dnů věku, a jako za let dávných.

5. A přistoupím k vám k soudu, a svědkem rychlým budu proti zločincům, a cizoložníkům, a křivopřísežníkům, a kteříž zadržují mzdu nájemníka, vdovy a sirotky, a příchozho potlačují, aniž se bojí mne, dí Hospodinu zástupův.

6. Nebo já Hospodin, a neměním se: a vy, synové Jakobovi, nejste zkažení.¹

7. Neb ode dnů otců vašich odstoupili jste od příkázání mých, a neostřihali jste jich. Navrátíte se ke mně, a navrátím se k vám, dí Hospodinu zástupův: I řekl jste: V čem se navrátíme?

8. Zdáliš utržený² člověk Boha, že vy trýzníte mne? I řekl jste: V čem tebe trýzníme? V desátcích, a protivínách.

9. A vy nedostatkem zlořečeni jste, a vy mne trýzníte, národ věkveken.

10. Vnezte všechny desátky do stodoly, a buď pokrm v domě mém, a zkuste mne tím, dí Hospodin: neovzru-li vám průduchů nebeckých, a nevyje-li vám požehání až k hojnosti? (Agg. 1. 4. atd.)

11. a pokrárm pro vás zřizájmě³ a neporuší úrody země vaší: aniž bude neplodná vinice na poli, dí Hospodinu zástupův.

12. A blahoslavenými vás budou nazývati všickni národové: nebo budete vy zemí žádnou, dí Hospodinu zástupův.

13. Rozmohla jsou se proti mně slova vaše, dí Hospodin.

14. I říkáte: Což jsme mluvili proti tobě? Řekli jste: Marný jest, kdo slouží Bohu: a jaký užitek, že jsme ostřihali příkázání Boha, a že jsme chodili smutni⁴ před Hospodinem zástupův?

15. A protož nyní blahoslavenými nazývámé zpupné: neb jistě vzděláni jsou ti, jenž páší bezbožnost; i pokoušeli jsou Boha, a vysvobozeni jsou.

16. Tehdy mluvili, kdož se bojí Hospodina, jedenkaždý a bližním svým: I pozoruje Hospodin, a slyší; a napáána jest před ním kniha paměti, a ušetřím jich jako šetří muž syna svého, sloučícího jemu.

17. I budu mi, dí Hospodinu zástupův, v den, v kterémž já jednám,⁵ pokladem, a ušetřím jich jako šetří muž syna svého, sloučícího jemu.

18. I obrátíte se, a uřítíte, jaký rozdíl jest mezi spravedlivým, a bezbožným; a mezi sloučícím Boha, a neosloučícím jemu.

¹ t. j. neruším slibů svých, a die těch nezabudil jsem vás, jak byste toho byli; i a otci svým vrchovali zasloužili: jen částe dobře, a hned semže pomoc mou. (10—12.)

² Vládně: „Ubohá“ a muž se tajemně na ukřivování Páně; jnak: „tápní mi újměná“, hříde, louptě.

³ t. j. vzdám od vás veliký škodlivý hmyz, hubiči úrody vaše. Viz Joel 1, 4.

⁴ t. j. poselší a hálí se. Lápe jest dobře živu býti, byť se i hrdě příkázání Boží přestoupilo. (v. 15.)

⁵ t. j. vykonám soud; a ten sezají všickni spravedlnost botákon, dobří k blaž, aš k trestu svému.

KAPITOLA IV.

Předpovídá příli Mesiáškou k soustěm dní, na němž — spravedliví osvobodí, a — bezbožníci pobaveni budou; — a slyšaji poselší před tím Eliáše.

1. Neb aj, den přijde rozčinený jako pec: a budou všickni pyšni, a všickni, jenž páší bezbožnost, strážněm; i zapálí je den přicházející, dí Hospodinu zástupův, jenž neostaví jim ani kořene ani kmene.

2. I vzejde vám, bojícím se jména mého, Slunce spravedlnosti¹ a zřiví v den křídel jeho: a vyjdete a poskakovati budete jako teleta ze skotu.

3. A polpáste bezbožnyky, ješto budou jako popel pod patou uhou vašich, v den, v němž já jednám, dí Hospodinu zástupův.

4. Pomněte na zákon Mojiše, služebníka mého, kterýž jsem jemu příkázal na [hoře] Horeb ke všemu Izraelovi,² na příkázání a soudu [mém].

5. Aj já pošlu vám Eliáše proroka,³ prve nežli přijde den Hospodinu veliký a hrzný.

6. A obrátí srdce otcův k synům a srdce synův k otcům jejich: a abych snad nepřisel, a neudělil země prokletím.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. Kristus, zaslíbený Vykupitel světa; ovršenecí nás almonou slova svého, obřiveli nás tepem milosti svých.

² t. j. v nář jemu. Slunce si pro jeho čestnost představenou národové vychodili jako perutěna opešeno. Smysl: Svrchovanou radost máš budete.

³ Do toho času, až přijde, zachovávejte zákon Mojišem vám daný; t. j. do příli Mesiáškou, jenž vás dokonalejší naučí; do toho času nebudete mít proroka. Malachiášem proocrtví v st. z. zaniklo.

⁴ t. j. před prvím příchtem Páně byl jím sv. Jan Křtěl dit Mat. 17, 12 a 11, 14.; o druhém viz Mat. 17, 11. — Mar. 9, 11.

⁵ t. j. vabudi v nich viru, jakou měli protoové jich, a tak i syny i oco, věkveken národ do posledního obrátí k pravám Bohu: viz Luk. 11, 17. a Jan. 10, 16. Tak opěť poslední slovo posledního tohoto proroka et. z. navrází v dáli skocení věku veselého, když přijde v nezmiřnou věčnost. — Jest sálé podání církve starého i nového zákona, židovské i křesťanské, že ku konci věku před soudným dnem osobou přijde Eliáš, aby obrátí Židy ku Kristu Pánu. Proč má protoví toto (kap. 3. a 4.) jedno, dvoji smysly: jednou znamená Jana Křtitele, jenž v dechu a moči Eliáše postoval a národové své na první příchti Mesiáškou připravil; po druhé pak se rozumějí na osobu příchti Eliáše před soudným dnem, jež Bůh sešla, aby podstatky národa židovského k pravým jich Mesám, Kristu Ježíši, obrátí. Oboje pověsti Eliášovo má tenýž sél: obrázení srdce otcův k synům, obravení viry, jakou měli svati protoové, sádajce si viděti den toho, který jím od Boha zaslíben byl, radujíce se, když jej sdechem v dáli věkův spatřili, a umrájouce v první nádjí, že se jim jedině skrze Toho spěsati smazá.

Tak jsme posad slyšeli, jak svati proroci, Duchem Hospodinuým nadšení, sě, křájí, hrdí. Slyšeli jsme plonáti radostě Isaiášovo, důtklivě křivši a přde Jeremiášův, hroty jako v větru bouřlivé v šet Esachiolových vyžadují, tujmě pak věšty Daniele, jímž křivám a národům slovo Boží křivá. A touti povahou více mšeí i ostatních dramátov mešicích proroků slovo Hospodinu lidem svetovali. V jednom se pak při vši rozmanitosti shodují všickni, že totiž věšty příchti Kristovo, i první i druhé, a tím „poslávají“ nám a dokazují zřejmě, že ten jest Spasitel náš, v němž a celým národem věřime, a víme, jak přišel, jak nás vykoupil, jak po utrpení oslavěn jest; předpovídají pak, že i tenýž přijde „soudit živých i mrtvých“. Tím smyslem všechny věšty jich slyšme, aby nám všem tenýž Spasitel náš při svém druhém příchti, křivši jich každému a nás sejmě v smrti živé nebo poždějí, vždy pak spíše než se nášimě nastane, milostivý při soudnem, a pojál nás v blaženost a slávu života věčného!

ÚVOD K KNIHÁM MACHABEJSKÝM.

Po návratu ze zajetí Babylonského žil národ židovský ponejvíce v blaženém pokoji, kterého jim ani Alexander Veliký nezrušil, opanovav zemi jejich. Když pak po smrti Alexandrově (323) říše jeho na čtyřech se rozpadla, nastala národu židovskému a zemi jeho doba velikých utrpení; mezi Egyptem a Syrakem ležice, byli brzo s té brzo s té strany týráni, tak že mnozí vlast opouštěvše v Egyptě se osadili, co se zvlášť za mírného Ptolomea Lagy stalo (320). Král Antioch Veliký podrobil si Judsko docela. Nástupcové jeho vůbec ukrutné se Židy nakládali, zvlášť pak Antioch Epifanes i ošemetností i násilím o to se zasažoval, aby je odnárodnil a zpoňoval. Tomu se však skutečně opřel Mathathias kněz se sedmi syny svými. Po jeho smrti sebral syn jeho Judas, po sílu a udatnost Makkabi [miatem, kladivem] nazván, nemalý zástup horlivých vlasti, a pravé víry obráncův, a s nimi šťastně odolal nástkům králův Syráckých, nástupníkův Antiocha Velikého: Selenka totiž Filopatora, obou Antiochův, Epifanesa, a Eupatora, a Demetria Sotera. Po Judovi Machabejském i celá rodina Machabejskou sluje, a panovala v Judsku až do Herodesa krále, a duchovní vládou i správou světakou spojivši. I knihy tuto obsažené, vznik rodiny té, a skutky náčelníkův jejich vypravující, Machabejské slovou. A síce první podotknoušii krátce panování Alexandrovo, a Antiochovo, vypravuje hlavně, jak ukrutně Antioch Epifanes národ židovský utlačoval, jak statečně tomu bratři Machabejské odírali, a jde až do úmrtí Simona, knížete a nejvyššího kněze (134); druhá počnouce dvěma listy Židův Jerusalemských k Egyptským, jiníž by rádi některé mezi nimi povstálé rozdíly urovnali, vypisuje, co za jiných králův syráckých Židé trpěli, a skonává úmrtím Nikanora, vůdce syráckého (161). Obě vypravují události tak, že jedna druhou doplňuje. Církev katolická tyto dvě knihy Machabejské vždy k svatým písmům počítala.

PRVNÍ KNIHA MACHABEJSKÁ.

KAPITOLA I.

Vypravuje, jak Alexander Veliký po mnohých vítězstvích před smrtí rozdělil království své vojvodám svým. — Jak s těch polcí Antioch Epifanes, za jehož panování Židé více sroci opouštěli; — jak již vybojovav Egypt, do Jerusalema vstál, a jej vypáliv v puvnost proměnil. — Jak přikázal opustiti sáhon a nádobství obyčejně pohanských, a těch, kteří by vadovovali, zvrážditi.

1. I stalo se, když Alexander, [syn] Filipův, Macedonaký, kteríž první kraloval v zemi řecké, vyšel z země Cethim,¹ porazil Daria, krále perského a médakého:
2. že svedl bitvy mnohé, a obdržel pervenost všech, a pobil krále země:
3. a prošel až ke končinám země: a obdržel kořisti mnohých národův: a umklia země před obličejem jeho.²
4. I sebral vojsko veliké, a sílu náramnou: a porýšilo a pozdvihlo se srdce jeho:
5. a opanoval krajiny národův, a knížata veliká: i uvedeni jsou jemu pod plat.
6. A potom upadl na lože, a znenamal, že umře.
7. I povolal urozené služebníky své, kteříž s ním vychováni byli od mladosti: a rozdělil jim království své, dokavade ještě živ byl.
8. A kraloval Alexander dvanácte let, a umřel.
9. I obdržel služebníci jeho království, jedenkaždý na místě svém:
10. a vstavili si po smrti jeho vláckni koruny i synové

KAPITOLA I.

¹ t. j. země od Palestiny k západu ležící jako jest řecko, Macedonsko a t. d.

² t. j. strachem před jeho mocí vztrálo se mu všecko, a bylo ho poslušno.

jejich po nich za mnohá léta, a rozmohly se zlé věci na zemi.

11. I pošel z nich kořen hříšný, Antioch Epifanes,³ syn krále Antiocha,⁴ jenž byl v Římě v zástavě:⁵ a kraloval léta stáho třicetšestého sedmého království řeckého.⁶
12. V těch dnech vyšli z Israele synové neslechetni a radili mnohým fkouce: Pojdme, a učinme smlouvu s národy, kteříž jsou vůkol nás: nebo od té doby, jakž jsme odstoupili od nich, potkaly nás mnohé zlé věci.
13. A zdála se dobrá ta řeč v očích jejich.
14. I usnešli se některé z lidí, a odešli ku králi: a dal jim moc, aby činili spravednost pohanův.⁷
15. I vstavěli gymnasium⁸ v Jerusalemě podle nazření pohanův:
16. a učinili sobě neobřízky,⁹ a odstoupili od zákona svätého, a spojili se s pohany, a prodáni jsou, aby činili zlé.¹⁰
17. I utvrzeno jest království před obličejem Antiocha, a

¹ t. j. osvěncový; jmenauje jej kořenem hříšným po jeho hromadné nepravosti, jichž se dopustil: proto i přezdívalo se jméno jeho v Epimanes — zblášen.

² t. j. Antiocha t. F. Velikého.

³ t. j. Antioch Epifanes.

⁴ t. j. 174 před Kristem. Království řeckým mni se opanování země medaké Selsulem Nikatorem roku 319, 11 let po smrti Alexandrově; ten ležedopět sluje i Selenkovým: dle něho počínají se léta v první knize Machabejské.

⁵ t. j. aby nejen sami šli směli dle obyčejův pohanských, vybrá aby i jiné k nim sváděti moe a právo měli. Pod rouškou služebnosti ku králi odvracovali národ od Boha.

⁶ t. j. škol k evěnění stla, v bñháni, šermování, při čemž se i oběti a zápař k počtu bohův daly.

⁷ t. j. aby nabýlo znáti obřezání, když nazl zápařili.
⁸ Tim svarišil ušlavu Boží, jejíž znamením obřezání bylo. (Viz I Mojž. 17, 10; sr. I. Kor. 7, 18)

WARNOTRATNY SYN V NARUČI OTCE SVEHO.

počal kralovati v zemi egyptské, aby kraloval nade dvěma královstvima.

18. I vtrhl do Egypta s množstvím velikým, a vozy a slony, a jezdcí, a s hojným množstvím korábů:

19. I vedl válku proti Ptolemeovi, králi egyptskému, i báš se Ptolemeus před trávil jeho, a utekl, a padlo raněných mnoho.

20. I vzal města hrazená v zemi egyptské: a pobral kořisti země egyptské.

21. I obrátil se Antioch, když dobyl Egypta stého a čtyřicátého třetího léta: a táhl proti Izraeli,

22. a vatopil do Jerusálema s množstvím velikým.

23. A všel do svatyně s pýchou, a vzal oltář zlatý, a svícen světla, a všecko nádobí jeho, a stál předložení, a báně, a číše, a moždířky zlaté, a oponu, a koruny i ozdoby zlatou, kteréž byla v předěli chrámu: a rozložil všecko.

24. A vzal stříbro, a zlato, a nádobí drahé: a pobral poklady skryté, kteréž našel: a pobrav to všecko, odšel do země své.

25. A pobil mnoho lidí, a mluvil a pýchou velikou.

26. I stal se plác veliký v Izraeli, a ve všickém místě jejich:

27. i upělí kníza, a starší: panny i mládenci omdleli: a krása žen proměnila se.

28. Každý manžel počal nafikati, a chotě, kteréž seděly na loži manželkám, plakaly:

29. a země pohnula se nad těmi, kteříž bydleli na ní, a veškeren dům Jakobův oblékl se v pohaneň.¹¹

30. A když bylo po dvou letech, poslal král knížete nad berni do měst judských, a přišel do Jerusálema s zástupem velikým.

31. A mluvil k nim slova pokojná ve lůdi, i uvěřili jemu.

32. A nedeil na město v náhle, a porazil je ranou velikou, a zhubil lůdu mnoho z Israele.

33. A pobral kořisti z města, zapálil je ohněm, a pobohil domy jeho, a zdi jeho vůkol:

34. a ženy a děti odvedl zajaté, a dobytek pobral.

35. A obdělali město Davidovo zdí velikou a pevnou, a vzešli pevnými a učiněno jest jim za hrad:

36. a osadili tam národ hršný, muže bezbožné, a sšlili se v něm; a sšlili zbroj, i potravu, a shromáždili kořisti z Jerusálema:

37. a složili je tam: a učinění jsou oeidem velikým.

38. I stalo se to k úkladům svatyni, a dáblem slym v Izraeli.¹²

39. A prolóvali krev nevinou vůkol svatyně a poskvrňovali svatyni.

40. I utekli obyvatelé z Jerusálema pro ně; a učiněn jest obydlím cizozemcův, národu pak svému učiněn jest cizím, a synové jeho opustili jej.

41. Svatyně jeho zpuštěna jest jako poušť, dnové sváteční jeho obráceni jsou v kvlení, soboty jeho v pohaneň, čest jeho v nívec.

42. Podle slávy jeho rozmnožilo se pohaneň jeho: a vyvýšenost jeho obrátila se v kvlení.

43. A napsal král Antioch všemu království svému, aby veškeren lid byl jeden: aby opustil jedenkaždý zákon svůj.

¹¹ t. j. celý národ pohaneň byl, zmáčen hanbou, dílem vida se popoupe před národy, dílem jim si vědom, že toho pro své nepravosti zaslanil.

¹² Řečky tu dokládá: „vždycky, nebo vsaekre.“ — t. j. buď pro nepravosti modloslužby a jiných tam páchaných ohavností, buď se otdud pozorovali, a kazili služby Boží.

44. A přivolíli všickni národové k slovu Krále Antiocha:

45. i mnozí z Israele přivolíli k služebnosti jeho, a obětovali modlům, a poskvrňovali soboty.

46. I poslal král listy akze ruce poslá do Jerusálema, i do všech měst judských: aby následovali pohanských zákonův země,

47. a zapověděli obětovat oběti zápalných, a suchých, i pokojných v chrámě Božím,

48. a [aby] zakázali světit soboty, a dnů slavných:

49. a rozkázal poskvrnit svatých věcí a lůdu svatého israelského.¹³

50. A kázal stavět oltáře, a chrámy, a modly, a aby obětovali maso svinské, a hovada nečistá

51. a aby nechávali dět svých neobřezaných, a poskvrňovali duši svých všelkými nečistotami a ohavnostmi, tak aby zapomněli na zákon, a změnili všechny řády Boží.¹⁴

52. A kdožkoli by nečinili podle slova Krále Antiocha, [aby] umřeli.

53. V tato všechna slova psal veškerému království svému: a představit kníza lůdu, kteříž by našli to činiti.

54. I příkazali městům judským obětovat.

55. I shromáždili se mnozí z lůdu k nim, kteří opustili zákon Páně: i činili zlé věci v zemi.

56. A rozeznali lid israelaký do tajných, a skrytých míst poběhčiv.

57. Dne patnáctého měsíce Kaslev¹⁵ stého a čtyřicátého pátého léta¹⁶ vzdělal král Antioch modlu ohavnou zpuštěn na oltář Božím, a po všech městech judských vůkol vzdělal oltáře:

58. a přede dveřmi domův a po ulicích zapalovali kadidlo, a obětovali:

59. a knihy zákona Božího pállili ohněm, trhající je:

60. a u kohožkoli nalezeny byly knihy zákona Páně: a kdožkoli zachovával zákon Páně, toho die rozkazu královského usmrtili.

61. Mocí svou činili ty věci lidu israelakému, kteřížkoli se nalezly po čtyřech měsících v městech.¹⁷

62. A pátmectného dne měsíce obětovali na oltář¹⁸, kterýž byl proti oltář [Páně].

63. Ženy pak, kteréž obřezovaly syny své, usmrcovali podle rozkazu krále Antiocha,

64. a všelí dítky za hrdlo po všech domích jejich: a ty, kteříž je byli obřezali, zabjeli.

65. Ale mnozí z lůdu israelakého uložili si sebe, aby nejedli věcí nečistých: a raději volili umřít, nežli by se poskvrnili nečistými pokrmy:

66. a nechtěli zrušiti svatého zákona Božího, i byli usmrcoováni:

67. a stal se hněv veliký velmi nad lidem.¹⁹

¹³ t. j. dovolil si uštinít v chrámě, a mezi lidem takových věcí, kterými se die zákona i místo i lid poskvrnily, jako: — až 67 vyřídí veliké bespráví Antiochovo proti lidu.

¹⁴ t. j. aby se lid docela spobanil; jest Antioch v tom vsorem všech utakovatelův cirkve a protivníků Božích: proto se i vhodná a všim prvkem za obraz Antikrista považuje.

¹⁵ t. j. náš histopad spoly a spoly proince.

¹⁶ t. j. 166 před Kristem.

¹⁷ t. j. ty, kteří o novoměstě do nejbližšího města k alyšení zákona Božího se sběhali.

¹⁸ t. j. modie Jovše Olympského, v níž sebe samého co Boha etřil kázal Antioch. (Viz Dan. 11, 36.)

¹⁹ t. j. veliký trest od Boha dopuštěn jest na lid pro nepravosti jeho.

KAPITOLA II.

Mathiáš křtil nad zbehou města a obránu; — odprk obětovati modlám a samreje obřadného žida i posla králova; — utíká do hor, kdeš ples množstvi jnych přáti; — tu jich štát králova vědno přepadlo v sobota a sechtích bojovatí pobilo; načež — Mathiáš smse se i v sobota bojovatí, mnohých vítěstí dobyl, a meš svými sákon Pánš a obřánu obovřil; — smreje šáhá a napominá svý svřeh.

1. V těch dnech povstal Mathiáš, syn Jana, syna Simeonova. kněz ze synů Joaribových z Jerusálema, a osadil se na hoře Modin:¹

2. a měl synův pět: Jana, kterýž měl přijmí Gaddis:

3. a Simona, kterýž měl přijmí Thasi:

4. a Judu, kterýž siouli Machabi:

5. a Eleazara, kterýž měl přijmí Abaron: a Jonathana, kterýž měl přijmí Afus.

6. Ti viděli zlé věci, kteréž dály se v lidu judském. a v Jerusálema.

7. I řekl Mathiáš: Běda mi: proč jsem se narodil, abych viděl potřeň lidu svého, a potřeň města svatého, a seděl tu, když vydán jest v ruce nepřítel?

8. Svatý jest v rukou cizozemců: chrám jeho jako člověk beze cti.

9. Nádoje jeho slávy pobrán, a zaneseny jsou: zbití jsou starcové jeho po ulicích. a mládenci jeho padli mečem nepřítel.

10. Který národ nedědil královtví jeho, a neobdržel kořistí jeho?

11. Všecka krása její² odjata jest. Kteráž byla svobodna, učiněna jest děvkou.

12. A aj svaté věci naše, a krása naše, a jasnost naše zpuštěna jest, a poskvřinili jich pobaná.

13. Což tedy máme ještě živi býti?

14. I roztrhl roucha svá Mathiáš, i synové jeho: a zobláčeli se v zíně a kvřilili velice.

15. A přišli tam ti, kteříž byli posláni od krále Antiocha, aby nutili ty, kteříž byli utekli do města Modin, obětovati, a páliťi kadidla, a odstoupiti od zákona Bošho.

16. A mnoz z lidu israelského přivoliše přistoupili k nim: ale Mathiáš, a synové jeho statně stáli.

17. A odpovídajce, kteříž posláni byli od Antiocha, řekl Mathiášovi: Kněze a nejasmějši a veliký jsi v městě tomto, a ozdoben syny a bratřimi;

18. protož přistupíš prvň, a vyplíš rozkaz králova, jakož učinili všickni národové, a muži judští, i kteříž pozůstali v Jerusálema: a budeš ty i synové tvoji mezi přáti králova, a obohacen slastem a stříbrem a dary mnohými.

19. I odpověděl Mathiáš, a řekl hlasem velikým: Byť všickni národové krále Antiocha uposlechli, aby odstoupil jedenkaždý od služby zákona otců svých, a povolil přikázáním jeho:

20. já a synové moji, a bratři moji, poslušni budeme zákona otců našich.

21. Milostiv buď nám Bůh: nenit nám užitečné, opustiti zákona a spravedlnosti Božích:

22. neuposlechneme slov krále Antiocha, aniž obětovati

KAPITOLA II.

¹ t. j. město jeho rodné, severozápadně od Jerusálema asi čtyry, od moře Středozemního asi tři míle vzdáli. Jest pak Mathiáš [Mathias] toliko jako dar Boží, smí od Boha daný.

² t. j. doery Jerusalemská, města Jerusálema. [Brev. Pláč Jerem. 1. 1.]

budeme, přestupujice přikázání zákona našeho, abychom chodili cestou jinou.

23. A když přestal mluvití slova tato, přistoupil nějaký Žid před očima všechnek, aby obětovati modlám na oltáři v městě Modin podle rozkazu králova:

24. i uzel to Mathiáš, a želel, a zatřásl se ledví jeho, a rozpálila se prudlivost jeho vedle soudu zákona,³ a priskočiv zabil jej na oltáři:

25. ano i toho muže, kteréhož byl poslal král Antioch, kterýž nutil obětovati, zabil v týž čas, a oltář zbořil,

26. a horlil pro zákon, jakož učinil Fineses Zamrovi, synu Salomi.⁴

27. I zkríkli Mathiáš v městě hlasem velikým řka: Každý, kdož horlivost má pro zákon stoje k smlouvě,⁵ vyjdiz za mnou.

28. A utekl on, i synové jeho na hory a zanechali, cožkoliv měli v městě.

29. Tehdy odebrali se mnozi, kteříž hledali soudu a spravedlnosti, na poušť:

30. a osadili se tam oni, i synové jejich. i ženy jejich, i hovada jejich: nebo se byly vzmohly proti nim zlé věci.

31. I oznámeno jest to mužům králova, a vojaku, kterýž bylo v Jerusálema, městě Davidově, že byli ušli muži někteří, kteříž zrušili přikázání králova, do míst skrytých na poušti, a že mnoz odešel za nimi.

32. Tehdy hned táhl na ně, a ustanovili proti nim boj v den sobotní.

33. a řekl k nim: Jest-li i nyní odpráte? Vyjděte, a učíte podle slova krále Antiocha, a živi budete.

34. A oni řekli: Nevýdeme, aniž učiníme podle slova králova, abychom pokrvořovali dne sobotního.

35. I podal proti nim bitvu.

36. A neodpověděli jim, ani kamenem vrhli na ně, aniž zahradili míst tajných,

37. řkouce: Zmeřeme všickni v sprostnosti své: a svědkové budou nám nebe, i země, že nespravedlivě zabijíte nás.

38. I pozdvihl proti nim bitvu v den sobotní, i zemřeli oni, a ženy jejich, a synové jejich, i hovada jejich, až do tisíců dvalídkých.

39. I zděvil to Mathiáš, a přátelé jeho. a kvřilili nad nimi velice:

40. i řekl každý k bližnému svému: Učiníme-li všickni, jako tito bratři naši učinili, a nebudeme-li bojovati proti pohánám o životy své, a spravedlnosti své: spíše nás nyní vyhladí ze země.

41. I myslili v ten den, řkouce: Přišel-li by kterýkoliv člověk proti nám k boji v den sobotní, bojujeme proti němu: a nezmeřeme všickni, jako zemřeli bratři naši v skrytích.

42. Tehdy shromáždil se k nim sbor Assidejských,⁶ mocný a silný z Israele, všelký dobrovolný v zákoně:

43. a všickni, kteříž utkali před zlými věcmi, připojili se k nim a byli jim k posile.

44. I sebrali vojsko a porazili hříšnyky⁷ v hněvě svém, a

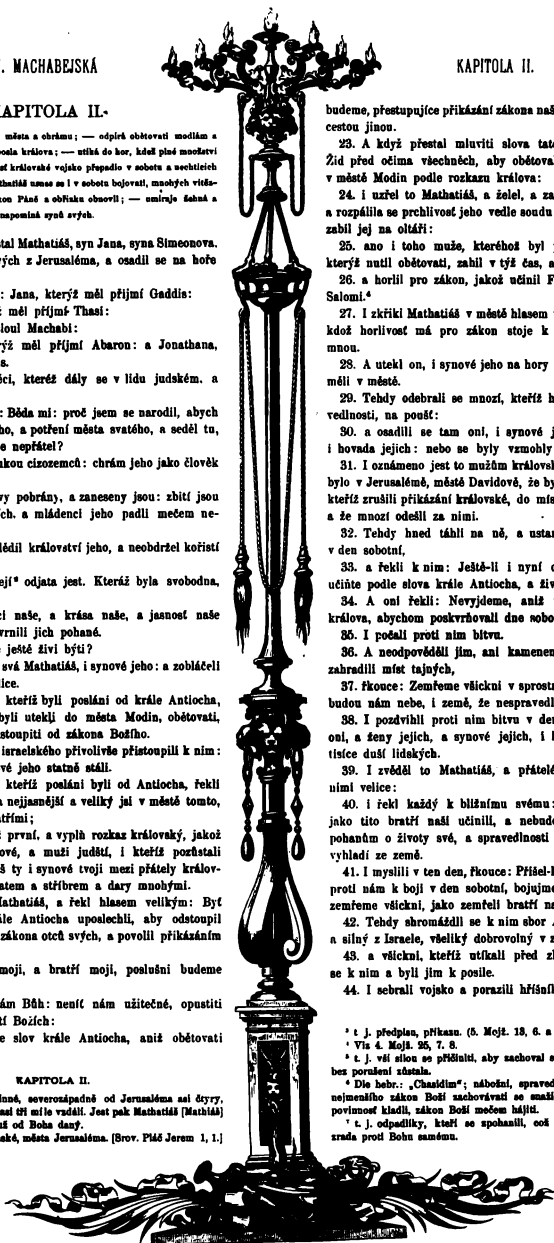
¹ t. j. předpán, přikaza. (5. Mojš. 18, 6 a d)

² Vis 4. Mojš. 35, 7, 8.

³ t. j. své sílo se přiklání, aby sachoval se sákon, a umlova Pánš bez porušení sákonu.

⁴ Die hebr.: „Chasidim“; nábožní, spravedliví, kteří horlivě až do nejmenšho zákona Boží zachovávali se smálli; ti tedy na svaton si povinně kladli, sákon Boží mešom hájiti.

⁵ t. j. odpadlíky, kteří se spohánili, což byt vrah vět obrávnosti, zrada proti Bohu samému.

muže neslechtné v roznívání svém: a ostatní utekli k národům, aby vyvázli.

45. I občasel Mathatiáš, a přátelé jeho, a bořili oltáře:
46. a obřezovali děti neobřezané, kteréžkoli našli v končinách izraelských: a v sile.⁸

47. A honili syny pýchý⁹ a dávalo se dílo v rukou jejich:
48. a obřezali zákon s rukou pohanův, a s rukou králův, a nedali rohu hřníšku.¹⁰

49. I přiblížili se Mathatiášovi dnové smrti: i řekl synům svým: Nyní se vzmohla pýcha, a trestání, i čas zhouby, a přehlíhého hněvo.¹¹

50. Protož nyní, ó synové, buďte horlivé zákona, a dejte duše své pro zákon otců vašich.

51. a pomněte na skutky otců našich, kteréž činili za čas svých: a dojdete slávy veliké a jména věčného.

52. Abraham neupřel nalezem věrný v pokušení, a počteno mu to k spravedlnosti? [1. Mojš. 22, 2.]

53. Josef v čas úzkosti své ostřihl příkázání, a učiněn jest páнем Egypta. [1. Mojš. 39, 41, 40.]

54. Fines, otec náš, horle horlivostí Boží, obřezal umluvu kněžství věčného. [4. Mojš. 26, 13.]

55. Jesu, naplniv slovo, učiněn jest vůdcem v Izraeli. [Joz. 1, 2.]

56. Káleb, vydav svědectví před shromážděním, obřezal dědictví [země]. [4. Mojš. 14, 6. — Joz. 14, 14.]

57. David pro své milosrdenství obřezal stolici království na věky. [2. Král. 2, 4.]

58. Eliáš, když horlil horlivostí pro zákon, vzat jest do nebe. [4. Král. 2, 11.]

59. Ananiáš a Azariáš a Misael věřice, vysvobozeni jsou z plamene. [Dan. 3, 50.]

60. Daniel v upřímnosti své vysvobozen jest z útř lvův. [Dan. 6, 22.]

61. A tak pozorujte rod po rodu: nebo všickni, kteříž dosafaj i něho, neumdlévaj.¹²

62. A slov muže hřníška¹³ nebojte se; nebo sláva jeho lejsno jest a červ:

63. dnes se povýšuje, a zítra nebude nalezem: nebo obrátil se v zem svou, a myšlení jeho zahynulo.

64. Protož vy, synové, posilíte se, a zmužíte si počinete pro zákon: nebo akrze něj slavní budete.

65. A s j Simon, bratr váš, vím, že jest muž rady: toho poslouchejte vždycky, a onť vám bude otcem.

66. A Judas Machabeus, udatný silou od mladosti své, budiz vám knížetem vojaka, a onť povede boj lidu.

67. A přivedete k sobě všechny činitele zákona: a vykonajte pomstu za lid svůj.

68. Odplatte odplatu pohanům, a bedliví buďte příkázání zákona.

69. I počknaal jich, a přiložen jest k otcům svým.

⁸ t. j. mnozí si posilňují beze strachu to činili; nebo: i s následím t. mluvo vili mnohých.

⁹ t. j. přivřecové pyšného Antiocha, kteří myslili, že vyhlásí zákon Boží.

¹⁰ t. j. zákon Boží, jehož by pohané akoro již vyvázli se srdce a žitva lidu izraelského, znovu ustanovili; roban se mání moc, převaža, vládnouti; nedáli se jim smocitit.¹¹

¹² t. j. Božho. Báš hřichy našli našesť, trestá nás ukrutným Antiochem.

¹³ t. j. nabývají přemoci.

¹⁴ t. j. myslí krále Antiocha co protivníka Božho a v pravdě o něm oend jeho předpovědi. [Viz 2. Mach. 9.]

70. A umřel léta stého čtyřicátého šestého:¹⁴ a pochován jest od synů svých v hrobích otců jeho v Modíně, i plakal ho veskeren lid izraelský pláčem velikým.

KAPITOLA III.

Judas Machabejský povstav na ústě otceř, bojuje jako lev, a porťdí dva vůdce Antiochovy, Apollonia a Serona. — Antioch rukociv se, odjíždí do Parady, zasochv Láskovi i vojaku i všickni pošky a přikázem vyhábiti židy do kofan. — Tento vítří a vojakem do Judata, — Judas povstaneje svýj lid, modí se k Bohu a bojuje se k boj.

1. I povstal Judas, jenž slouil Machabeus, syn jeho, místo něho:

2. a pomáhal jemu všickni bratři jeho, a všickni, kteří se byli přivlnili k otcí jeho, a bojovali boj izraelský a veselím.

3. I rozšířil slávu svého a oblékl se v pancíř jako obr, a vzal na sebe odění své válečné v bitvách, a bránil vojaka mečem svým.

4. A podoben byl lva v skutcích svých a jako lvíče froucl nad lovem.

5. I sňhal bezbožníky, vyhledávaje je: a kdož bouřil lid jeho, ty páli ohněm:

6. a zaháněl jsou nepřítelé jeho strachem před ním, a všickni činitelé nepravosti skromoceni jsou: a získána jest spása akrze ruku jeho.

7. I zarmoutil krále mnohé, a obvesleoval Jakoba skutky svými, a památka jeho na věky v počtenání.

8. I chodil jest po městech judských, a hubil bezbožníky z nich, a odvrtál hněv od Izraele.

9. I byl slovtčný až v kraj země, a shromáždil ty, kteříž hynul.

10. I sebral Apollonius národy, a ze Samarií¹⁵ silu mnohou a velikou k boji proti Izraeli.

11. I zvěděl to Judas, a vytáhl jemu vstříc: a porazil, a zabil jej: a padlo raněných mnoho, a ostatní utekli.

12. I pobral loupěte jejich: a meč Apolloniův vzal Judas, a bojoval jim po všechny dny.

13. I uslyšel Seros kníže vojaka syrákého, že sebral Judas shromáždění věrných, a církve a sebau,

14. a řekl: Učiním si jméno, a oslaven budu v království, a vybojuji Judu, a ty, kteříž jsou s ním, kteříž potapili slovo královo.

15. A připravil se: a táhlo s ním vojako bezbožníkův, siní pomocní, aby se pomstili nad syny izraelskými.

16. I přiblížili se až k Bethoron: a Judas vytáhl jemu vstříc a nemohými.

17. A když viděl vojako táhnoucí jim vstříc, řekl Judovi: Kterak bude moci nás málo bojovati proti množství tak velikému a tak silnému, a my postem¹⁶ smedleni jsme dnes?

18. I řekl Judas: Snaďnoť jest [Bohu] sevřítí mnohé v ruce nemohých: a neníť rozdílu a Boha nebeakého, vysvoboditi ve mnoze a v mále:

¹⁴ t. j. 165 před Kristem, ten rok, kterýž se byl proti Antiochovi pozvedl, a k našákým úřadům i vůdcovství spojil; v obojm pak jej následovali synové, a potomci až k přikři Kristovu.

KAPITOLA III.

¹⁵ t. j. nevěrné židy, odpadlíky od zákona Božho a tak rosmějí 6. psalmele nepravosti, i 8. a 4.

¹⁶ t. j. Samarijských, nevěrných, neukrojitelných nepřítelů židův.

¹⁷ t. j. ten se byl ukročil na pokání za své hřichy, a k dosažení pomoci Boží.

19. neboť ne ve množství vojska jest vítězství boje, ale a nebo jest síla.

20. Onit táhnou proti nám a množství zpurným, a v pyše. aby pohubili nás, a ženy naše, a syny naše, a aby zloupili nás:

21. ale my bojovati budeme za duše naše, a zákony naše:

22. a Hospodin sám potře je před obličejem naším: vy tedy nebojte se jich.

23. Když pak přestal mluviti, udeřil na ně vňahle: a potřin jest Seron, a vojsko jeho před obličejem jeho:

24. a síňal ho cestou a Bethoron až na pole, i padlo z nich osm set mužův, ostatní pak utekli do země filistinské.

25. I padl strach a bázeň z Judy, a z bratří jeho na všechny národy vňkol nich:

26. i došlo jméno jeho krále, a o bojích Judových vypravovali všickni národové.

27. Když pak našel Antioch král feci ty, rozohnal se ve duchu: a poslal a sebral vojsko všebo království svého, vojsko velmi silné:

28. a otevřel pokladnici svou, a dal plat vojsku na rok: a přikázal jim, aby byli hotovi ke všemu.

29. I viděl, že nebylo peněz z pokladův jeho, a daně krajiny malé pro rozbroj a zkázu, kterouž způsobil v zemi, an odjel práva, kteráž bývala od starodávna:⁴

30. i bál se, že se mu nedostane jako jednou i podruhé k nákladům i darům, jaké byl dával prve štědrou rukou: a byl bohatší nad krále, kteříž před ním byli.

31. I zděsil se myslí velmi, a umínil jíti do Persidy, a sebrati daně z krajiny, a sebrati stříbra mnoho.

32. I zřástavil Lysiáše, muže znamenitého a rodu královského, nad věcmi královskými od řeky Eufratu až po řeku egyptskou:

33. i aby choval Antiocha, syna jeho, až by se navrátil.

34. I dal jemu polovici vojska a slony: a přikázal mu o všem, což chtěl: i o lidu obývajícím v Judstvu a v Jerusalemě:

35. a aby poslal na ně vojsko, jež by potřebo a vyplenilo moc Israelovu, a ostatky Jerusalema, a vyhladilo památky jejich z [toho] místa:

36. a aby uvedl obyvatele, syny cizozemce, ve všech koutcích jejich, a losem rozdělil zemi jejich.

37. I pojal král dít vojska porušitelého, a vytáhl z Antiochie, města království svého, léta stého čtyřicátého sedmého:⁵ a přeplavil se přes řeku Eufrat, a procházel krajiny hofejš.⁶

38. I vybral Lysiáš Ptolema, syna Dornimova, a Nikanora, a Gorgiáše, muže mocné a přátel králových:

39. a poslal s nimi čtyřicet tisíc mužův, a sedm tisíc jízdných, aby přišli do země judské, a pohubili ji vedle slova králova.

40. I vytáhli se vši mocí svou, a přišli, a položili se u Emmaus⁷ v krajíně rovné.

41. I zasedli kupci krajiny jméno jejich: i vzali stříbra, a zlata velmi mnoho i sluzebníkův:⁸ a přišli do ležení, aby nakoupili otroků, synův israeláckých, a připojilo se k nim vojsko synké, a země cizozemcův.⁹

⁴ t. j. národové podmanění se podali všude bouřiti, popravíce daně jako židé; neboť ruzně od starodávna, svátě pak bučené víry nejvíce akordy ke vzpouze a odboji podnětje.

⁵ t. j. 164 před Kristem rok po smrti Mathiasových vis 2. 70.

⁶ t. j. až do Armenska.

⁷ t. j. totiž, kde se ukázal Kristus Pán učením svým; así píi mše od Modinu, rodilíš Machabekajých.

⁸ t. j. aby akoupili od vojska kořisť, svátě lidí zajatě: k tomu se i pentě i sluzebníky hotovili.

⁹ t. j. kudy táhli, připojili se k nim nepřátelě židův.

42. I vida Judas a bratří jeho, že se rozmohly zlé věci, a vojska vtrhají do krajiny jejich: a zřevěše o slověch králových, kterýmiž rozkázal zkaziti a zhladiti lid do konce:

43. i řekl jedenkaždý bližnému svému: Vyzdvihnueme ponížení lidu našeho, a bojujeme za lid náš, a za svatě věci naše.

44. I sebralo se shromáždění, aby hotovi byli k bitvě; a aby se modlili, a prosili za milosrdenství a slitování.

45. A v Jerusalemě nebylo bydleno, ale byl jako poušť: nebyl, kdo by vcházěl anebo vycházel z synův jeho: a svatě věci postlápána byla: a synové cizozemcův byli na hradě: tam bylo obydli pohanův: i odjata byla rozkoš od Jakoba, a přestala tu přístala i harfa.

46. I shromáždili se, a přišli do Masfy¹⁰ proti Jerusalemu: nebo v Masfy bývalo prvé místo modlitby v Israeli.

47. I postili jsou se v ten den, a oblékli se v žíně: a popel spali na hlavy své, a roztrhli roucha svá:

48. a rozvíuili knihy zákona,¹¹ z nichžto zkoumávali pohaně podobností modl svých:¹²

49. a přinesli ozdoby křesťské, a protiny, a desátky: a vzbudili Nazarejské, kteříž vyplnili dny:¹³

50. a volali hlasem velikým k nebi, řkouce: Co učiníme těmto, a kam je povedeme?¹⁴

51. I svatyně své postlápány jsou, a poakvrnný, i kněží tvoji jsou v zarmutku, a v ponížení:

52. a sj národové sešli se proti nám, aby nás pohubili: ty vši, co smýšlejí proti nám.

53. Kterak budeme moci obsáti před tvář jejich, jestliže ty Bože nepomůžeš nám?

54. I zarmouili na trouby zvukem velikým.

55. A potom ustanovil Judas vůdce lidu, tisícníky, a setníky, a padesátíky, a desátíky.

56. A řekl sám, kteříž stavěli domy, a brali si ženy, a šepovalí vinice, a bázlivými, aby se navrátili jedenkaždý do domu svého podle zákona.

57. I hnuli se a vojskem, a položili se k straně poleďní u Emmaus.

58. I řekl Judas: Přepašte se, a buďte synové mocni, a buďte hotovi k jitra, bojovati proti národům těmto, kteříž se sešli proti nám, aby shladili nás i svatě věci naše!

59. nebo lépe jest nám umřítí v boji, nežli viděti zlé věci národa našeho, a svatyně.

60. Však jakož bude vůle na nebi, tak se staň.

KAPITOLA IV.

Vypravuje se, jak Judas přemohl i Gorgiáše, i — Lysiáše; — a jak potom obrátil a odtě vyžádil a navrátil, a sestřily Boží v něm obnavili.

1. I pojal Gorgiáš pět tisíc pěších, a tisíc jízdných vňborných: a hnuli se z ležení v noc,

¹⁰ t. j. na pomezí kmene Judy a Benjamin. así tři míle od Jerusalema, kdež Samuel lid svolal k prohlášení umlvy. (1. Král. 7, 5.) — Jiné jest v Galilejsku (Soudc. 11, 29) a v kmene Ruben.

(2. Machab. 5, 36)

¹¹ t. j. jako na dtkas a příměhu, že pro zákon bojovají, a umřítí hotovi jsou: tak Ezechiel 4, Král. 19.

¹² t. j. jejichž smysl přetvořili pohaně, vykládajíc je na obrněv bajky své, jako Mojšise k Misoosovi, Samsona k Bertelesoviř přibodávajíc; nebo jich k pověrum k p. k hádání nadmíravých; nebo die zákoně písem sv. (svátě 3. Mojš.) svým modlím obžejíce.

¹³ t. j. slibu svého: našel se máli dostavití do chrámu Hospodínova, a vrděti předepsanou oběť. Ty představují Bohu, aby se aspoň nebyl smiloval. — Snyal tedy: Patř na bespráví naší činně! Naš nám zákon tvůj, když ho plnití semetáme, aněi obráti slavně vrdávati tobě. (5. 60.)

¹⁴ t. j. ty Nazarejské, nejmlouje přístupu k chrámu. (4. Mojš. 6, 2 atd.)

2. aby udeřili na ležení Židovské, a porazili je vsáhle: a synové ti, kteříž byli z hradu,¹ byli jim vůdcové.

3. I uslyšel to Judas, a vstal, on i silní jeho, aby porazili sílu vojska králova, kteréž bylo v Emmaus.

4. Ještě zajisté vojsko porážku bylo ležení.

5. I přitáhl Gorgiáš do ležení Judova noční, a žádného nenalezl, i hledal jich po horách, neboť řekl: Utkajíť oui před námi.

6. A když byl den, ukázal se Judas na poli se třemi tisíci mužů toliko, kteříž neměli ani oděv, ani mečův.²

7. I uzřeli vojsko pohanské silné, a oblečené v pancíře, a jezdec vůkol něho, a ti byli vyčvičení k boji.

8. I řekl Judas mužům, kteříž byli s ním: Nebojte se množství jejich, aniž útoku jejich lekte se.

9. Pomeňte, jak vyvobození jsou otcové naši v moři Rudém, když je bonil Farao s vojakem velikým.

10. A nyní volejte k nebi; a smiluje se nad námi Pán, a rozpomene se na umiřvu otců našich, a potře vojsko toto před obličejem našim dnes:

11. a zřevíť všickni národové, že jest, kdo by vykoupil, a vyvobodil Israele.

12. I posvdhli cizozemci oči svých, a uzřeli je, ani táhnou proti nim.

13. I vyšli z ležení k boji, i zatroubili v troubu tí, kteříž byli s Judou.

14. I potkali se: a potfíní jsou pohané, a utekl v pole. Zadať pak všickni padli mečem, a bonili je až do Gezeronu,³ a až na pole idumejské,⁴ a azoté, a jamniaké:⁵ a padlo jich do tří tisíců mužův.

15. I navrátil se Judas, a vojsko jeho, táhnouc za ním.

17. I řekl lidu: Nepožádejte kořísti: nebo boj jest proti nám,

18. a Gorgiáš a vojsko jeho blízko nás na hoře: ale stájte nyní proti nepřítelům našim, a vybojujte je, a potom bráti budete kořísti bezpečné.

19. A když ještě Judas to mluvil, aj ukázal se díl nějaký vyhlídaje z hory.

20. I uzřel Gorgiáš, že se lid jeho dal v útěk, a že zapálili stany: dým zajisté, kterýž vidín byl, ukazoval, co se bylo stalo.⁶

21. Oni tedy spatřivše to, báli se velmi. vidouce spolu i Judu, i vojsko v poli hotové k bitvě.

22. I utrkli všickni do země cizozemcův:

23. a navrátil se Judas vyloupit ležení, i nabrali zlata hojně, i stříbra, a postavce modrých, a šarlatu mořského⁷ a zboží veliké.

24. A vracejce se, zpívali píseň, a dobrořečili Bohu k nebi, že dobrý jest, že na věky milordenství jeho. [Zalm. 135.]

25. I stalo se vysvobození veliké v Israeli v den ten.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. vojnové Antiochovi z posádky hradu Siouu, znajice dobře krajinu vůkol.

² t. j. „jakýchž si šidali“ dokládá řecký text, a mnozí latinskí rukopisové: t. dlouhých a dobrých, sýbrž krátkých a špatných, mnozí však toliko kři, kopími a p. uzná sobrojeni byli.

³ t. j. tři čtvrtě míle od Emmaus na pomezí Filistinákem.

⁴ tak alela krajine Jihozápadní od Emmaus, jde k Azotu.

⁵ t. j. dvanáct mil jižně od Emmaus: rozumě tedy, že některý z nepřítelů náš v tu místa se rozutkali.

⁶ To učinil Žid, aby napltilo na své vítězství posorna udělali, a jej zastavili.

⁷ t. j. purpurového neb červcového, tak nazvaného dle klesajících mořských, z nichž se drábá tu barva vytáhla.

26. Kteříž pak koli z cizozemců vyvázi, přišli, a oznámili Lysiasovi všecko, co se bylo přihodilo.

27. Což on uslyšev zvěsti se, a mysliv omdléval: že ne tak se povedlo v Israeli, jakž on chtěl, a což poručil král.

28. Tedy druhého léta⁸ sebral Lysias mužů vybraných šedesát tisíc, a jízdných pět tisíc, aby vybojoval je.

29. I přitáhl do Judstva, a položili se v Bethoron;⁹ i vytáhl proti nim Judas s desíti tisíci mužův.

30. I viděli vojsko silné, i modlil se a řekl: Požehnány jsi, spasiteli Israelský, kterýž jsi potěl útok mocného skrze ruku služebníka svého Davida, a vydal jsi vojsko cizozemců v ruce Jonaty, syna Saulova, a oděnce jeho.

31. Sevři vojsko toto v ruce lidu svého Israelského, ať jsou zahanbeni a pětiní svými, i s jezci.

32. Dej jim strach, a zemdi smélost síly jejich; ať se plnou potčením svym.

33. Poraz je mečem, milujícíci tebe: ať té chválí pláněmi všickni, kdož poznali jméno tvé.

34. I svedli bitvu: a padlo z vojska Lysiasova pět tisíc mužů.

35. Vida pak Lysias útěk svých, a Židů smélost, a že hotovi jsou, buď živu býti, buď umřítí statečně, odchádl do Antiochie, a vybral bojovníky, aby, jsouce rozmožněni, opět táhli do Judstva.

36. I řekl Judas, a bratři jeho: Aji potfíní jsou nepřátelé naši: pojďme nyní vyčistit, a završit místa svatého.¹⁰

37. I shromáždilo se všecko vojsko, a vstoupili na horu Siou.

38. A uzřeli svatyni zpuslou, a oltář poskvrněný, a brány vypálené, a v síních křovi vyrostlé, jako v lese anebo na horách, a komnaty pobožené,

39. roztřbili roucha své, a kvílili kvílením velikým, a sypali popel na hlavu svou:

40. a padli na tráť na zem, a zatroubili na trouby znamen¹¹ a volali k nebi.

41. Tehdy zřídil Judas muže, aby bojovali proti těm, kteříž byli na hradě, dokdž by nevyčistili svatého místa.¹²

42. I vybral kněz bez poskvrny, mající vůli v zákoně Božím:

43. a vyčistili místo svaté, a vynesli kameni ohavnosti¹³ na místo nečisté.

44. A myslil o oltářích zápalných obětí, kterýž byl poskvrněn co by s ním učinil.

45. I připáda jim rada dobrá, aby jej zbořili: aby snad nebyl jim k pohanění, a v síních křovi pohané, i zbořil jej.

46. A slodili kameni na hoře chrámové na místo přibodné, až by přišel prorok, a vypověděl o nich.¹⁴

47. I vzali kameni celé¹⁵ podle zákona; a vzdělali oltář nový podle onoho, kterýž byl prve:

⁸ t. j. r. 168 před Kristem.

⁹ Die řeckého: „Bethzur“ na pomezí země idumejské.

¹⁰ Vyčistěni dílo se odstraněním modl, zavřecími pak modlitbami a obětmi (48.)

¹¹ t. j. na trouby hlázně, zvěně, na něž se dávalo znamení, jak k boji, tak k slavnosti.

¹² t. j. aby sorypadli na ně z hradu, a nepřekazili jim u vysvobození chrámu Božím.

¹³ t. j. kamenné sochy modl pohanských, obětnice jich, a cokoliv k modloslužbě náleželo.

¹⁴ t. j. o časemí tom, co se s ním díti má: prorokem tím se mluví svítek modlivení vykoupilí svín, jež Židů státi čas vždy toužebnější očekávali. Že tabáží nabýlo proroka, sám Josef Fl. svědčí.

¹⁵ t. j. hrubé, neosetné. (2. Mojt. 30, 26)

48. a vystavěli místa svatá¹⁸ a což bylo vnitř v domě: a domu i sínce posvětili.

49. I nadělali nádob svatých nových, a vnesli svícny, a oltař zápalův, i stůl do chrámu.

50. A položili zápal na oltaři, a rozsvítili lampy, kteréž byly na svíceně, a svítily v chrámě.

51. A vložili na stůl chleby, a zavěsili opony, a dokonali všecka díla, kteráž dělali.

52. A postavě před jitreem pětmetcímého dne měsíce datého¹⁹ [jenž jest měsíc Kaslev] léta stého čtyřicátého osmého:²⁰

53. obětovali oběť podle zákona, na novém oltaři zápalů, kterýž byli udělali.

54. Podle času, a podle dne, v němž ho byli poskvrnili pohaně,²¹ v třídenní den obnoven jest se zpěvy, a citarami, a harfami, a s cimbály.

55. I padl veskeren lid na tráť, a klaněli se, a dobrořečili k nebi tomu, kterýž jim dal štěstí.

56. A konali posvěcení oltaře osem dní, a obětovali oběti zápalné a veselost, a obět spasení a chvály.

57. A ozdobilí přístěň chrámu kornami zlatými a štítky: a posvětili bran a komnat, a sdělali k nim dvěře.

58. I bylo veselí v lidu veliké velmi, a odvráceno jest pohanění pohanův.

59. I ustanovil Judas, a bratři jeho, a všecko shromáždění izraelské, aby držán býval den zasvěcení oltaře časy svými, rok po roce po osem dní, od pětmetcímého dne měsíce Kaslev, a veselím a a radostí.

60. I vzdělali toho času horu Sion, a vůkol zdi vysoké, a věže pevné, aby někdy přitáhouce pohaně, nepošlapali ji, jako učinili prve.

61. A osadili tu vojsko, aby ostržili ji, a ohradil k ochraně jeff Bethesda,²² aby měl lid pevnost od strany země Idumejské.

KAPITOLA V.

Vypravuje se, jak Judas nad Idumejskými svrtili. — Gallijským Šimonem bratru ho pomoci poslal, an sám do Galileje táhl a mnohá města vybojoval. Josef a Azariáš proti redě jeho v boj se postavie poráženi jsou. — Judas slaven ode všech poraží Idumejské a Filistinské.

1. I stalo se, když uslyšeli národové vůkol. že vzdělán jest oltař a svatyně jako prve, rozhněvali se velmi:

2. i myslili vyhlediti z pokolení Jakobova ty, kteříž byli mezi nimi, a počali [některé] z lidu zabýjeti, a pronásledovati.

3. I bojoval Judas proti synům Esau v zemi Idumejské, a tým, kteříž byli v Akrabathané,²³ neboť byli obíheli lid izraelský, a porazil je ranou velikou.

4. I spomenul na zlost synův Bean,²⁴ kteříž byli lidu osidlem a pohoršením, úklady mu činíce na cestě.

5. A sevřiní jsou od něho na všech, a přitřhl k nim, a klatbu na ně dal, a spálil věže jejich ohněm se všemi, kteříž byli v nich.

¹⁸ t. j. opravili všecko, co v chrámě v obojí svatyni, vnější i vnitřní, a v okolních komnatách pobořeno bylo.

¹⁹ t. j. usazen listopadu dítím, dítím prosinci se vyrovnává.

²⁰ t. j. 168 př. Kr.

²¹ t. j. před třemi lety. (Viz I, 52. 60. posn.)

²² t. j. perný hrad, pět hodů, asi šest set kroků od Jeruzaléma vzdálený a v horách ležící.

KAPITOLA V.

¹ t. j. krajina na jižním pomezí Judska k Idumejsku.

² město Amorejských, k kmezu Rubenovu náležející. (Sv. Jeronym.)

6. A odtud táhl proti synům Ammonským, a našel zástup silný, a lid mnohý, a Timothea vůdce jejich:

7. i svedl s nimi bitvy mnohé, a poťfni jsou před obličejem jejich a pobil je:

8. a dobyl města Gazer a dear jeho²⁵ a navrátili se do Judstva.

9. I sebrali se národové, kteříž jsou v Galaad,²⁶ proti Izraelským, kteříž byli v kontinách jejich, aby je zhubili: i utekli do pevnosti Datheaman,²⁷

10. a poslali listy k Judovi, a k bratřím jeho, říkáouce: Sebrali se proti nám vůkolní národové, aby nás zhubili:

11. a stroj se přitáhnouti, a dobyti pevnosti, do níž jsme utekli: a Timotheus jest vůdce vojska jejich.

12. Protož nyní přitáhna vytrhni nás z rukou jejich, nebo padlo mnozí nás.

13. A všickni bratři naši, kteříž byli na městech Tubin,²⁸ zbiti jsou: a zajatě odvedli ženy jejich, i dítky, i kořisti, a pobili tu na tisíc mužův.

14. Jestě se ty listy četly, a aj poslové jiní přišli z Galilee roztrženými rouchy, oznamující v tato slova,

15. pravíce, že se sebrali proti nim z Ptolemaidy, a z Týru, a z Sidonu: a že plná jest všecka Galilee cizozemcův, aby nás zhladili.

16. Když pak uslyšel Judas, a lid, tyto řeči, sebralo se shromáždění veliké, aby pomýšlilo, co by učinili bratřím svým, kteříž byli v souzení, a proti nimž bojovalo bylo od nich.

17. I řekl Judas Šimonovi, bratru svému: Vyber sobě muže, a táhni, a vysvobd bratry své v Galilei: já pak a bratr můj Jonathas potáhne do země Galaad.

18. A zstávil jest Josef, syna Zachariášova, a Azariáš, za vůdce lidu, a ostatkem vojska v Judstvu k strážii:

19. i přikázal jim říka: Budte nad tímto lidem: a nevedte války proti pohanům, až se navrátíte.

20. I odděleno jest Šimonovi mužů tři tisíce, aby šel do Galilee: Judovi pak osem tisíc do země Galaad.

21. I táhl Šimon do Galilee, a svedl bitvy mnohé s pohany: a poťfni jsou pohané od něho, a honil je až k bráně

22. Ptolemaidy: a padlo z pohanů na tři tisíce mužův, i pobral kořisti jejich.

23. A vzal ty, kteříž byli v Galilei, a v Arbatech²⁹ a zionami, a s dětmi, a se všem, cožkoli měli, přivedl je do Judska a radostí velikou.

24. A Judas Machabeus a Jonathas bratr jeho přepravili se přes Jordán, a táhli cestou tři dnů po poušti.

25. I vyšli jim vstříc Nabothéjští,³⁰ a přijali je pokojně, a vypravovali jim všecko, co se stalo bratřím jejich v zemi Galaad,

26. a že mnozí z nich zjímání jsou v Barasa, a v Bosor, a v Alimis, a v Kasfor a v Mageth, a v Karnaim:³¹ všecka ta města jsou hrazená, a veliká.

27. Ano že i v jiných městech země Galaad drží se zjímání,

²⁵ t. j. náležejících k němu menších míst Ammonských.

²⁶ t. j. krajina na Jordánu na východ.

²⁷ t. j. pevnost tamta, v území kmene Gadova.

²⁸ Jinak Tob, v poušti Zajordancké.

²⁹ t. j. v planinách; posvězdi vůkol pohany obklopeni jsouce životy jisti nebyli.

³⁰ t. j. Nabothéjští, jeden z mnohých arabekých (ammonských) kmenů východně od moře Mrtvého; své sídlo měli v městě Petra, hlavně vše obklopen se sírovc, avšak jako vůdce Arabové mimo to i lupoučie. (Srov. 9, 35)

³¹ Města navíc neznána v Zajordaní.

a že na zejtří umínili si, oblehnouti města ta, a dobytí, a zahubití je jedním dnem.

28. Tedy obrátil se Judas, a vojsko jeho cestou po poušti k Bosor nenašle, a dobyl města: a pobíl všecko pohlaví mužské mečem, a pobral všechny kořisti jejich, a vypálil je ohněm.

29. I vstavše odtud v noci, táhli až k pevnosti.¹⁰

30. I stalo se na dávité, když pozdvihli očí svých, aj lid mnohý. Jemuž počtu nebylo, nesouce fobfky, a nástroje válečné, aby dobývali té pevnosti, a vybojovali je.

31. I viděl Judas, že se začala bitva, a křik válečný vstupuje k nebi jako trouba, a křik veliký z města:

32. I řekl vojákův: Bojujete dnes za bratry své.

33. I táhli třemi řadami za nimi, a zatroubili v trouby, a volali na modlitbě.

34. I poznala vojska Timotheova, že Machabeus jest, a utekla před tvář jeho: a porazili je ranou velikou, a padlo z nich v ten den na osm tisíc mužův.

35. I obrátil se Judas do Masfy, a vybojoval, a dobyl ho: a zbíl všecko pohlaví mužské v něm, a pobral kořisti jeho, a vypálil je ohněm.

36. Odtud táhl, a dobyl Kasbon, a Mageth, a Bosor i jiná města Galasáckých.

37. Po těchto pak všech sebral Timotheus vojsko jiné, a položil se s vojskem proti Rařon za řekou.

38. I poslal Judas, aby shlédli to vojsko: a oznámili mu, řkouce: Shromáždili se k němu všickni národové, kteříž jsou vůkol nás, vojky náramně veliké:

39. i Araby najali si na pomoc, a položili se za řekou, hotovi jsouce, přitáhnouti proti tobě k boji. I vytáhl Judas proti nim.

40. I řekl Timotheus knížařům vojska svého: Když se přiblíží Judas, a vojsko jeho k řece: přepraví-li se k nám prve, nebudeme moci snéstí jeho: neboť se tím proti nám velmi vzmůže.

41. Pakli se bude báti přepraviti, a položí se s vojskem na potokem, přepravme se k nim, a přemážeme ho.

42. Když se pak přiblížil Judas k řece, postavil písaře lidu v řeku, a přikázal jim říka: Žádného člověka nenechávejte: ale necht táhnou všickni k bitvě.

43. I přepravil se k nim první, a všecen lid za nim; i potřápal jsou všickni ti národové před obličejem jejich, a odvrhše braň svou, utekli do chrámu modlařského, kterýž byl v Karnaim.

44. I dobyl města toho, a chrám zapálil ohněm, se všemi, kteříž byli v něm: a potlačeno jest Karnaim, aniž mohlo odolati proti Judovi.

45. I shromáždil Judas všechny Israelské, kteříž byli v zemi Galasad od nejmenšího až do největšího, i ženy jejich, i dítky, i vojsko velmi veliké, aby šli do země judské.

46. I přišli až k Efron: a město to jest veliké na vchodu postavené, hrazené velmi, a nebylo lze vyhnouti se jemu ani na pravo, ani na levo, ale prostředkem jeho byla cesta.

47. I zavřeli se, kteříž byli v městě, a zatřítli brány kamením: i poslal k nim Judas slovy pokojnými,

48. říka: Necht projdeme akrze zemi vaši, bychom došli do země naší: a žádný vám nic neuskodí: toliko pěšky přjdeme. I nechtěli jim otevřítí.

49. I poručil Judas prohlásiti u vojště, aby oblehli jednokazdy, na kterémž byl místě.

50. I oblehli je muži aliní: a dobýval města toho celý den, a celou noc, a dáno jest město v ruce jeho:

51. i zbíl všecko pohlaví mužské ostřím meče, a vyvrátil je do kořen, a pobral kořisti jeho, a táhl celým městem po zbitých.

52. I přepravili se přes Jordán na poli velikém: proti tváři Bethsan.¹¹

53. Judas pak shromáždil zadní vojsko, a vzbuzoval lid po vši cestě, až přišli do země judské.

54. I vstoupili na horu Sion s veselím, a s radostí, a obětovali zápalý, protože nepadl z nich žádný, až se navrátili v pokoji.

55. V těch pak dnech, v nichž byl Judas a Jonathas v zemi Galasad, a Šimon bratr jeho v Galilei proti Ptolemaidě,

56. uslyšel Josef, syn Zachariášův, a Azariáš, vůdce vojska,¹² o věcech dobře vyvedených, a bitvách, kteréž se staly,

57. a řekl: Učtíme i my sobě jméno, a pojďme bojovat proti pohánám, kteříž jsou vůkol nás.

58. I přikázal těm, kteříž byli u vojště jeho, a odešli k Jamnil.

59. I vytáhl Gorgiáš z města, a muž jeho veštc jim k boji.

60. I zahánal jsou Josef, a Azariáš až kru pomezím judským: a padlo v ten den z lidu Israelského do dvou tisíc mužův, a stalo se utikání veliké v lidu:

61. protože neupolechli Judy, a bratří jeho, domnívajíce se, že zmuklostí dohádí.

62. Oni zajisté nebyli se semene mužů těch, akrze kteréž stalo se vysvobození v Izraeli.

63. A muži Judovi zvelebeni jsou velmi před obličejem všeho lidu Israelského, i všech národův, kdež slyšáno bylo jméno jejich.

64. I sešli se k nim, chvály ze šťastného prospěchu vzdávajíce.

65. I vyšel Judas, a bratří jeho, a vybojovali syny Esau v zemi, kteréž jest na polděne, a dobyl Chebron,¹³ a dcer jeho:¹⁴ a zdi jeho, a věže vypálil vůkol ohněm.

66. A hnal se s vojskem, aby táhl do země cisozemcův, a přecházel Samaf.

67. V ten den padli kněží v boji, chtějíce zmuklostí dokázati, vytáhše bez rady k boji.

68. I uchyřili se Judas k Azota do země cisozemcův, a zboril oltáře jejich, a rytiny bohů jejich spálil ohněm: a sebrav kořisti měst, navrátil se do země judské.

KAPITOLA VI.

Vypravuje se, jak Antiochos král do Elymals táhl a tam bohatý chrám otocpiti chtěl, ale odražen jest: — Jak se tam roznoual a umbl: — Jak jeho syn Antioch Zepstor na trůn došel: a — proti Elymál táhl: — ale když Filip vždy se domáhal, navrátil se do Antiochie.

1. Král pak Antioch přecházel hořejší krajiny, a uslyšel, že jest město Elymals v zemi persek nejznámější, a velmi bohaté na stříbro i zlato,

¹⁰ Vis 12, 46. poz.

¹¹ Ve Vulg. „Kaše moel“.

¹² t. j. Hebron, v území knzeu Judova v horách, čtyry míle od Jerusalemu.

¹³ t. j. města vůkolní.

KAPITOLA VI.

¹⁴ Sicut i Persepolis, a řeky Enlalos ležící; jist vykládají o krajně tak řečené.

2. a chrám v něm bohatý velmi: a tam opouje zlaté, a pančicové, a pávety, kteréž zřástavil Alexander, [syn] Filipův, král macedonský, jenž byl první královal v zemi řecké.

3. I přitáhl, a usloval, aby dobyl města, a zloupil je: ale nemohl, nebo byla ta věc v známost uvedena těm, kteříž byli v městě:

4. i povstali k boji, a on utekl odtud a odtáhl s zármuťkem velikým, a navrátil se do Babylona.

5. I přišel [posel], zvěstuje jemu v perské zemi, že v áték obrácena jsou vojska, kteréž byla v zemi judské:

6. A že přitáhl Lysias s mocí silnou nejprve, a zaháňal jest od Židův, i že rozmohli se zbrojí, a silou, a kofistali mnohými, jichž nabrali z vojsk, kteréž porazili:

7. a že zbrojili ohavnost,¹ kterouž byl vzdělal na očíř, jenž byl v Jerusalemě, a svatyni, jako byla prve, že obehnali zdi vysokými, ano i Bethsuru město své.

8. I stalo se, když uslyšel král ty řeči, lekl i pohnul se velice: a sklesl na lože, a upadl teskností v nemoc, že nestalo se jemu, jakož byl myslil.

9. I byl ta drahné dnů: nebo se obnovoval v něm zármutek veliký, a domáňval se, že umře.

10. I svolal všechny přátely své, a řekl jim: Odstoupil sem od očí mých; a padl jsem, a poražen jsem srdcem: pro zármutek:

11. i řekl jsem v srdci svém: V jak veliké soužení přišel jsem, a v jaké vlnobití zármutek, v němž nyní jsem: jetto jsem býval vesel, a milován v moci své!

12. Nyní pak se rozpomínám na zlé věci, kteréž jsem učinil v Jerusalemě, z něhož jsem pobral všechny kořisti zlaté a stříbrné, kteréž byl v něm, a poslal jsem hubiti obyvatele judské bez přičiny.

13. Protož poznal jsem, že proto přišly na mne tyto zlé věci: a s j hynu zármuťkem velikým v zemi cizí.²

14. I povolal Filipa, jednoho z přátel svých, a ustanovil jej nad veskerým svým královstvím:

15. a dal jemu korunu, a rošto své, a prsten, aby vedl Antiocha - syna jeho, a vychoval jej, a královal [prozatímne].

16. I umřel tu král Antioch. léta svého čtyřicátého devátého.³

17. I zvěděv Lysias, že umřel král, ustanovil Antiocha, syna jeho, kteréhož vychoval od mladosti, aby královal: a nazval jméno jeho Eupator.⁴

18. Ti pak, kteříž byli na hradě, těmli lid israelský vákol svatého místa: a hledali vždycky jejich zlého, a upevnění pohanův.

19. I umřel Judas zhubiti je: a svolal veskeren lid, aby je oblehl.

20. I shromáždili se spolu, a oblehali je, léta stého padesátého, a nadělali praktv a strojů [válečných].

21. I vyšli někteří z těch, kteříž byli obleženi, a připojili se k nim někteří bezbožníci z Israele:⁵

22. I odešli ku králi a řekli: Dokavadž nečiníš soudu, a nepomstíš bratří našich?

¹ t. j. modly v chrámě Jerusalemském postavěné. (Viz 4, 63.)

² Tent příkladem útrap zlého svědomí, kteréž čin více zanedbáváno býti a důlezo v životě, čím bližší před smrtí voják, „co tiseoro svědků“: tent obrazem umíněného, nekajlého hříšníka!

³ Není se jistě kde, zdali na cestě anebo dolehl-li Babylona. — 162 př. Kr.

⁴ t. j. „blahorodý“; anebo: „Dobrym Otcom“, ně byl teprv pachole dětileté.

⁵ t. j. odpadlíci od pravé víry, jímž vždy předjí vesedejší prospěch nad Boha a pravdu.

23. My jsme umínili sloužiti otci tvému, a choditi v příkazích jeho: a poslušni byli rozkazův jeho:

24. a syuové lidu našeho pro tu věc odtrhli se od nás, a kteřížkoli nalezeni byli z nás, zbiti jsou, a dědictví naše jsou zobražna.

25. A netoliko na nás raku vzřáhl, ale i na všechny končiny naše.

26. A s j oblahají po dnes hrad Jerusalemský, aby ho dobyli, a pevnost Bethsuru ohradili:

27. a jestliže rychle nepředejdes jich, větší věci nežli tyto něni, a nebudés moci jich se zmocniti.

28. I rozhněval se král, uslyšev ty věci: a svolal všechny přetely své, a knížata vojska svého, a ty, kteříž byli nad jzdnými.

29. Ano i z jiných království, a z ostrovů mořských přitáhla k němu vojska najatá.

30. I byl počet vojska jeho sto tisíc pěších, a dvaceti tisíc jzdných, a slonů třiceti dva, vyvícených k boji.

31. I táhl skrze zemi idumejskou, a položil se u Bethsur, a bojovali drahné dnů, a nadělali strojů válečných; i vypaše [obleženi Judští], spálili je ohněm, s bojovali zmuřle.

32. I odtrhn Judas od hradu přitáhl vojakem k Bethzachafe proti ležení králova.

33. I vstal král na šesté, a kázal vojsku k útoku proti cestě k Bethzachafe: I připravila se vojska k boji, a trouhili na trouby:

34. a slonům ukazovali krev z hroznů a moruší, aby je rozlítili k boji:

35. a rozdělili ta zvířata k plukům: a stálo při každém slonu tisíc mužů v pancířích krouzkovitých, a lobky měděné na hlavěch jejich: a pět set jzdných výborných stásemo bylo při každém tom zvířeti.⁶

36. Tito byli před časem tu, kdežkoli bylo zvířte: a kamžkoli šlo, šli, a neodcházel od něho.

37. Věže také dřevěné [byly] na nich pevně, ochranné na každém zvířeti: a na nich stroje válečné: a na jednékaždé mužů silných třiceti a dva, kteříž bojovali s háry: a Indián správce zvířete.

38. A ostatek jezdcův oné i onde postavil na dvě strany, aby porubzovali vojska trubami, a podněcovali shluklé pluky jeho.

39. A jak alunce zavřítlo na štíty zlaté, a měděné, zastkřely se hory od nich, a sukřely se jako světla ohně.

40. I rozdělil se díl vojska králova po horách vysokých, a jiní po místech nízkých: a šli opatrně, a pořádně.

41. I pohnul se všickni obyvatelé země hluku množství, a stápu táhnoučho, a hřmotu zbroje: neboť bylo vojsko veliké velmi, a silné.

42. I přiblížil se Judas, a vojsko jeho k boji: a padlo z vojska králova šest set mužův.

43. I uřel Eleazar, syn Saurův, jedno z těch zvířat, přioděno pancířů královskými: a bylo vřstí nad jiná zvířata: i zdálo se mu, že by na něm byl král:

44. a vydal se, aby vyrovodil lid svůj, a získal si jména věčného.

45. I běžel k němu směle středem pluku, zabíjeje na pravo i na levo, a padali od něho sem i tam.

46. I všel pod nohy slonovy, a podlehna pod něj, zabil jej: a on upadl jest na něj na zem, i umřel tam.

47. A vidouce sílu králova, a útok vojska jeho, uchýlili se od nich.

LAZAR A NEWILOSRONY BOHAC.

48. Vojska pak králova táhla na ně do Jerusalema, a položila se vojska králova v Judstvu, a u hory Sion.

49. I učinil pokoj a tmi, kteříž byli v Bethsure: i vyšli z města, protože neměli tam potravý jouce zavřeni; nebo sobotu měla země.⁷

50. A vzal král Bethsuru: a osadil tam stráž, aby ji ostříhal.

51. I obrátil vojsko k místu svatému za mnoho dní: a postavil tu herany a stroje válečné, a ohnivě šípy, a praky k házení kamením, a házečí kopí, a kůže k střelení střelami, a praky.

52. Zděšali pak i oni stroje válečné proti strojům jejich, a bojovali drahně dní.

53. Ale nebylo spíše v městě, protože bylo sedmé léto: a kteříž posuštili v Židovstvu z národů, strávili ostatky toho, což uloženo bylo.

54. I zůstalo na místech svatých mužův málo, nebo hlad se jich byl zmocnil: i rozprchli se jedenkaždý na místo své. 55. I uslyšel Lysáás, že Filip, kteréhož byl ustanovil král Antioch, když ještě živ byl, aby choval Antiocha syna jeho, a králova,

56. navrátil se ze země peraké, a médské, a vojsko, kteréž bylo odesláno s ním, a že hledá ujmosti správu království:

57. pospíšil jíti, a říci králi, a vůdcům vojska: Hynemet na každý den, a potravý málo máme, a místo, kteréž jsme obléhli, jest ohrazené, a potřebí jest nám opatření království.

58. Protož nyní dejme pravice lidem tímto, a učiníme s nimi pokoj, i se vším národem jejich:

59. a ustanovme jim, aby chodili v zákonech svých jako prve: nebo za příčinou zákonných ustanovení jejich, kteréž jsme potupili, rozněvali se, a učinili tyto věci věci.

60. I líbila se řeč králi i knížatům: a poslal k nim učiniti pokoj, a oni přijali jej.

61. I přísahli jim král i knížata: i vyšli z pevnosti.

62. I všel král na horu Sion, a shlédna pevnost toho místa, zrakli rychle přísahu, kterouž učinil: a kázal zbožiti zeď vákol.

63. A odtrhl spěšně, a navrátil se do Antiochie, a našel Filipe, an pannaž nad městem: a bojoval proti němu a vzal město.

KAPITOLA VII.

Demetrius uprchl z Říma, a došli království svých sem, do Antiocha, a Lysáás navrátil. — Nověříti židé osadili již své a nového krále: — ten vyřídil Bachiás na pokovení sem, kterýž léta 60 mužů pobít dávk. — Na optroas Saloba poslal jest Hinnar: — ale toho Judas zastal přemohl.

1. Léta stého padesátého prvního ubel Demetrius, syn Seleukův, a města Říma, a vstoupil s muži nemnohými do města pomoháckého a královal tu.¹

¹ t. j. byl rok sobotní, kdežto se země obnovila, a pole thorem ležela. (3. Mojš. 26, 1—4.)

KAPITOLA VII.

¹ Antioch, přijímá Velký, jas přemohel od Římanů, musil mezi jiným i svého syna Antiocha — přijímá později Epifána — co zastavence do Říma poslati. Když pak po smrti otce stáří syn Seleukus Filipotar vláda nastoupil, vyžádal si a Římanech, že mu mladšího bratra za vlastního syna Demetria vyměnil. Špatně se však odměnil Antioch bratra svého; neboť jest důležitě nikoliv bezdůvěrný, že Antioch Seleuka o život připravil, aby sám královal. Když pak po smrti Epifána svého syna jeho nedospělý Antioch Eupotar vládu se ujal, tu žádal v Římě Demetrius o své propaštění, předstíraje, že je sama co synu Seleukova království syrácké náležel. Ale senat jej propustiti ne-

2. I stalo se, když všel do domu království otců svých, jalo vojsko Antiocha a Lysáás, aby je přivedli k němu.

3. I donesla se ho ta věc, a řekl: Neukazujte mi trávi jejich.

4. I zabilo je vojsko. A sedl Demetrius na stolicí království svého:

5. i přišli k němu muži neležetelní, a bezbožní z Israele: a Alcimus vůdce jejich, kterýž chtěl být knězem.²

6. A obžalovali lid u krále, Fkouce: Zhubil Judas, a bratři jeho, všechny přátele tvé, a nás rozptýlili ze země naší.

7. Protož nyní posli muže, jenž věří, ať přijde a pohledí na zhoubu všecku, kterouž učinil nám, a krajínám královským, a ať strces všechny přátele jeho, a pomocníky jejich.

8. Tedy vybral král z přátel svých Bachiás, kterýž panoval za řekou velikou³ v království, věrného králi: i poslal ho,

9. aby ohledal zhoubu, kterouž udělal Judas: ano i Alcima bezbožného ustanovil v kněství a příkazal mu vykonati pomatu nad syny izraelskými.

10. I vstali, a přitáhli a vojskem velikým do země judaké: a poslal posly, a mluvili k Judovi, a bratřím jeho slovy pokojnými listivě.

11. Ale oni nedbali na řeč jejich: nebo viděli, že přitáhli a vojskem velikým.

12. I sešlo se k Alcimovi a Bachiidovi shromáždění zákonníkův, aby šádlí, což by bylo spravedlivého:

13. a první byli Assidéjti, kteříž byli mezi syny izraelskými, a šádlí od nich pokoje.⁴

14. Nebo pravili: Člověk kněz ze semene Áronova přítel, neoklamá nás.

15. I mluvil v nimi slova pokojná: a přísahli jim, řka: Neudíním vám nic zlého, ani přátelům vašim.

16. A uvěřili mu: i jal z nich šedesát mužův, a usmrtil je v jeden den podle slova, kteréž psáno jest:

17. Téla svatých trých a krev jejich vyšli vůkol Jerusalema a nebyl, kdo by pochoval. [Žalm 78, 2. 3.]

18. I připadl strach a třesení na všecken lid: nebo řekl: Neň u nich pravdy ani soudu: nebo přestoupili ustanovenou věc, a přísahu, kterouž učinili.

19. Tedy hnul se Bachiás z vojskem od Jerusalema, a položil se u Bethzechy: i poslal, a sjímal mnohé z těch, kteříž byli od něho utekli, a některé z lidí pobil, a do studnice veliké vmetl.

20. I poručil krajinu Alcimovi, a nechal s ním část vojska na pomoc. I odšel Bachiás k králi:

21. a pilně pečoval Alcimus o nejvyšší kněství své.⁵

22. I scházeli se k němu všickni, kteříž bouřili svůj lid, a opanovali zemí judakou, a učinili pořádku velikou v Israeli.

23. I viděl Judas všecko zlé, kteréž činil Alcimus, a ti, jenž byli s ním, synům izraelským mnohem více nežli pobané.

24. I vytáhl do všech koncův judských vákol: a vykonal pomatu nad muži poběhlými; i přestali dále vycházeti do krajiny.

chtěl, jas tomu rád, se nedospělec v Syrii krajuje. Tu Demetrius táž s Říma přel, města Tripolis dopil, a trůn otcovského se zmocnil. [160 před Kristem.]

² t. j. nejvyšším; již za vlády Eupatorovy dotle se důstojnosti té a nyní o potvrzení žádal.

³ t. j. na Eufratem; byl místodržím královským.

⁴ Vis 2, 42. pozn. Toť příklad, že k sprostnosti houbiti vlády opatrnosti hadi jest potřebí.

⁵ t. j. bedlivě se snažil o přísah u lidu strany své i u krále, aby se v důstojnosti udržel.

26. Vida pak Alcimus, že přemohl Judas, i ti, kteříž s ním byli: a pozdravje, že nemůže odolati jim, navrátil se k králi, a obžaloval je mnohými žalobami.

27. Tedy poslal král Nikanor, jednoho z knížat svých znamenitých: jež byl nepřítelky jednatí lidu Israelského: a přikázal mu vyhledati ten lid.*

27. I přitáhl Nikanor do Jerusálema s vojskem velikým, a poslal k Judovi a k bratřím jeho slovy pokojnými listev,

38. řka: Nebuďíš války mezi mnou a vámi: přijdu a muži nemnohými, abych viděl trváti vaše s pokojem.

29. I přišel k Judovi, a pozdravili se vesepole pokojně: ale nepřítelé byli připraveni chytiti Judu.

30. I došla řeč Judy, že listev byl přišel k němu: i strachoval se ho, a nechtěl více viděti trváti jeho.

31. Srozuměl pak Nikanor, že promešla se rada jeho: vytáhl proti Judovi k bitvě vedle Kafaralama.⁷

32. I padlo z Nikanorova vojska na pět tisíc mužův: a zbytek utekl do města Davidova.

33. Po těchto pak věcech vstoupil Nikanor na horu Sion: i vyšli [někteří] z kněží lidu, aby ho pozdravili v pokoji, a ukázali mu oběti zápalné, kteréž obětovány bývaly za krále.

34. Ale on posmívaje se, zavřel, a pozkvrnil [jich],⁸ a mluvil pyšně,

35. a zapřisáhl se s hněvem řka: Nebude-li vydán Judas, i vojsko jeho v ruce má, hned když se navrátím v pokoji, vypálím dům tento. A vyšel s hněvem velikým.

36. Tehdy vešli kněží, a stáli před oltářem, a chrámem: a plačouce řekli:

37. Ty, Pane, vyvolli jsi dům tento, aby jíměno tvé vzýváno bylo v něm, a aby byl dům modlitby, a prosby lidu tvého.

38. Vykoněj pomstu nad člověkem tímto, i nad vojskem jeho, ať padnou mečem: pomni na rouhání jejich, a nedejž jim trvati.

39. I vytáhl Nikanor z Jerusálema, a položil se s vojskem u Bethoron: i potkalo se s ním vojsko syrské.

40. Judas pak položil se u Adary se třemi tisíci mužův: i modlil se Judas, a řekl:

41. Pane, když ti, kteříž posláni byli od krále Sennacheriba, se rouhali tobě, vyslál anděl, a pobil z nich sto osmdesát pět tisícův:

42. tak potři vojsko toto před obličjem naším dnes: ať poznají ostatní, že zle mluvil proti místa svatému tvému: a sud ho podle zlosti jeho.

43. I svedli vojska bitvu třináctého dne měsíce Adar:⁹ a potřino jest vojsko Nikanorovo, a on padl první v bitvě.

44. Když pak uzešlo vojsko jeho, že padl Nikanor, povrhuše zbraj svou, utekli:

45. i honili je cestou dne jednoho, od Adazer, až se přijde do Gazary, a na trouby troubili za nimi návěští dávající:

46. i vyšli ze všech městech judských vůkol, a brali si je jako na rohy, a obraceli se opět k nim,¹⁰ i padli všickni mečem, a nezůstal z nich ani jeden.

47. A pobrali kořisti jejich v loupež: a hlavu Nikanorovu

sfáli, a ruku jeho pravou, kterouž byl vstáhl pyšně, a přinesli ji, a pověsili proti Jerusálemu.

48. I veselil se lid velmi, a slavil ten den s veselím velikým.

49. I ustanovil [Judas], aby slavili na každý rok den ten, třináctého dne měsíce Adar.

50. I umkla země judská za dny nemohé.¹¹

KAPITOLA VIII.

Na počest o veliké moci Římanův — vyjel Judas posly do Říma, kteříž se jmenou sírdá Hérovdáto s národem Římským prával zmlouva, a přislávali zmlouvu

1. I ualyšel Judas jméno Římanův, že jsou mocni v síle, a povolni ke všemu. čehož se žádá od nich: a kteřížkoli přistoupili k nim, že učinili s nimi přátelství, a že mocni jsou v síle.

2. I slyšeli o jejich bojích a udátnostech dobrých, kteréž učinili v Galacii,¹ že je opanovali, a uvedli pod plat:

3. a jak volké věci učinili v krajině hispánské, a že pod [svou] moc uvedli kovy stříbra a zlata, kteréž tam jsou, a opanovali všeliké místo radou svou, a vytrvalostí:²

4. i že místa, kteréž velmi daleko byla od nich, a krále, kteříž byli přítáhli na ně od končin země, potřeři, a porazili je ranou velikou: ostatní pak že jim dávají plat na každý rok:

5. a Filipa a Persea, krále Cetejských,³ i jiné, kteříž se proti nim zbroje chopili, že potřeři bojem a zmocnili se jich:

6. i Antiocha Velikého, krále Asie, kterýž proti nim byl váleku vyzdvihl, maje sto a dvacetí slonův, a jezdec, a vozy, a vojsko veliké velmi, že porazili, a potřeři ho:⁴

7. a že ho jali živého,⁵ a uložili naň, aby dával on, i ti, kteříž by královali po něm, daň velikou, a aby dal rukojmě, a co se uložilo,⁶

8. a krajinu indickou, a mèdeckou a lydickou,⁷ z nejlepších krajin jejich: a zvrave je od nich, dali je Eumenesovi králi:

9. a že ti, kteříž byli v Helidě,⁸ chtěli táhnouti, a zhubiti je: ale když tito zvěděli o té věci,

10. že poslali na ně vůdce jednoho,⁹ a bojovali proti nim, a padli z nich mnozí, a ženy jejich i syny že jaté odvedli, a oloupili je, a opanovali zemi jejich, a pobohli zdi jejich, a v službu je podrobili až do tohoto dne:

11. i jiná království a ostrovy, kteréž se jim byly někdy zprotivily, že vyhledali a pod svou moc podmanili.

12. Ale a přátele svými, a s těmi, kteříž v nich odpočinuti měli,¹⁰ zachovali přátelství, a zmocnili se království, kteréž

¹¹ t. j. měla pokoj za nějaký čas.

KAPITOLA VIII.

¹ Krajina v Menší Asii, jejížto bojové obyvatele, že Antiochovi Velikému podmanil, podmanil Manina Volos. (186 př. Kr.)

² Tam trval boj nesoudný po 230 let, a jen opatrností a vytrvalostí Římanův lze bylo sem tu podmaniti.

³ t. j. Macedonských; Filipa II. přemohl Flamiána, 197 před Kr., Persea pak Manina Panlas 168 př. Kr.

⁴ t. j. u Magnésie v Lydiu r. 190 před Kr. vedením arm. Seipionův. (Srov. Dan. 11.)

⁵ t. j. tak jej obkličili, že ve všem vítěsi svoliti mohl sly.

⁶ t. j. postoupení částky Hně Eumenesovi, králi v Pergamu, příteli Římanův, nepříteli svému.

⁷ Vlasť: Jont, Mytil a Lydi, krajiny v Asii Menší až k pobohí Tauru.

⁸ t. j. Řekové; usadil na Etolách, kteří spoháňše se na pomoc Antiochovu proti Římanům povstali.

⁹ t. j. kněze sde zvali, nebo urditi, poněvadž mnozí vůdcové Římsi dříve časem bojovali proti Řekům.

¹⁰ t. j. kteří v ně dávali, jim se oděvali, a s nimi za jedno byli.

* K doplnění své vypravováních udučil vis 2. Machab. 104.

t. j. město v území knoese Mananesova, Herodemem později obnoveno a Antipatrida nazváno.

t. j. „popíral je“ tak někteří; jini: domnív je, že se pozkvrnili pošvámim zlostých pro ně jídel.

t. j. jest z části náš tvor, a z části náš břen.

Vlasť die řeckohé: „nakročili je“, t. j. předstihli, nadělali si je, jedi druhým nahánějce

byla blízko, a kteráš byla daleko: nebo kteříkoliv slyšeli jméno jejich, báli se jich:

13. A kterýmiž chtěli na pomoc býti, aby kralovali, kralovali: kteréž pak chtěli, a království svrhli: a zvelebeni jsou velmi.

14. A mezi nimi všemi žádný nenosí koruny, aniž se obléká v čarlat, aby zveleben byl v něm.

15. A radši dům vzdělali sobě, a na každý den radili se tři sta a dvaceti, radu držíce vždycky o obec, aby co jest hodného, činili:

16. a poručejí jednomu člověku¹¹ správu svou na každý rok, aby panoval nade vši zemí jejich, a všickni poslouchají jednoho, a není závisť ani nepřiznání mezi nimi.

17. I vyvolil Judas Enpolema, syna Janova, syna Jakobova, a Jásona, syna Eleazarova, a poslal je do Říma, aby s nimi udělali přátelství a společenství:

18. a aby odjeli od nich jho řekův, nebo viděli, že v službu podrobovali království israelaké.

19. I odešli do Říma cestou dlouhou velmi; a vešli do radního domu, a řekli:

20. Judas Machabejský, a bratři jeho, a lid židovský poslal nás k vám, abychom učinili s vámi společenství a pokoj, a abyste zaplali nás za společenky a přátele své.

21. I líbila se řeč před obličejem jejich.

22. A tentož jest zápis, kterýž odepsali na deskách měděných, a poslali do Jerusálema, aby byl tam u nich na památku pokoje, a společenství.

23. Dobře budí Římanům, a národu židovskému na moři i na zemi na věky: a meč i nepřítel daleko budí od nich.

24. Nastane-li válka Římanům prve, nebo všelikým společenkům jejich po všem panství jejich:

25. dá pomoc národ židovský, jak čas určí srdcem plným:¹²

26. a bojovníkům nebudou dávat ani opatrovatí potravu, zbroje, peněz, lodí, jakož se líbilo Římanům: a ošťihati budou nařízení jich, ničehož od nich neberoucu.

27. Podobně pak nastane-li národu židovskému válka prve, pomáhati budou Římané z té duše, jakož jim čas dopustí:

28. a vojsku pomocnému nebude dodáváno potravu, zbroje, peněz, lodí, jakož líbilo se Římanům: a budou ošťihati příkazán jejich bezúletí.

29. V ta slova učinili smlouvu Římané s idem judským.

30. Budou-li pak po těchto slovích ti neb oni chtějí něco k tomu přidati aneb njmouti, učiní to dle předsevzetí svého:¹³ a což by koli přidali nebo ujali, právem bude.

31. Však i o věcech zlych, kteréž Demetrius král učinil proti nim, psali jsme¹⁴ jemu říkouce: Proč jsi obtížil jho své na přátele naše, a společenky Židy?

32. Protož jestliže zase přijdou k nám, učiníme jim proti tobě spravedlnost, a bojovati budeme s tebou na moři i na zemi.

KAPITOLA IX.

Jak Judas proti Demetriovi bojoval a zahynul. — Jonathan na místo jeho jest zvolen a — Jan pro stěží poslan a na cestě zabít; — jak bratři usmrceli jeho pomstili — jak Jonathan proti Bachidovi bojoval — poběh s nim utekli.

1. Zatím když uslyšel Demetrius, že padl Nikanor a vojsko jeho v bitvě, poslal opět Bachida a Alcima do země judaké, a pravý roh¹ s nimi.

2. I táhli cestou, kteréž vede do Gaigaly,² a položili se u Masaloth,³ kteréž jest v Arbeli:⁴ i dobyli ho, a pobili mnoho lidí.

3. Měsíce prvního léta stého padesátého druhého⁵ položili se s vojskem u Jerusálema:

4. odtud vstavše táhli do Beraam⁶ dvaceti tisíc pěších, a dva tisíce jízdných.

5. A Judas položil se s vojskem v Laise⁷ a tři tisíce mužů výborných s nim:

6. i uzešli sílu toho vojska, že jich mnoho jest, a báli se velice: i vykrali se mnozí z ležení, a nezdátalo z nich než osm set mužův.

7. I viděl Judas, že se rozběhlo vojsko jeho, a že bitva mu nastává, zarmoutil se srdcem, poněvadž neměl času shromáždit ji: i roztržen jest.⁸

8. a řekl tím, kteříž byli zůstali: Vstaňme, a pojďme proti nepřítelům našim, budeme-li moci bojovati proti nim.

9. I odvracovali ho, říkouce: Nebudeme moci, ale zachovejme životy své nyní, a navrátně se k bratřím našim, a tehdy bojovati budeme proti nim: neb málo nás jest.

10. I řekl Judas: Odstup te, abychom učinili tu věc, a utekli před nimi: i jestliže se přiblíží čas náš, zemřeme zmužile za bratry své, a neuvodíme důhny na slávu svou.

11. I hnulo se vojsko z ležení; i stáli [Syrští] proti nim: a rozdělili se jízdní na dvě strany, a prakovníci a střelci táhli před vojáky, a přední bojovníci, váleční sílní muži.

12. Bachides pak byl na pravém rohu; i přiblížoval se pluk s dvou stran, a troubili na trouby:

13. ale i ti zkrklili, kteříž byli s strany Judovy, také oni [troubili], a pobuřila se země od hluku voják: a vedena jest bitva od rána až do večera.

14. I viděl Judas, že silnější jest díl vojska Bachidova po pravé straně, a sešli se k němu všickni statní srdcem:

15. i potřina jest pravá strana od nich, a honil je až k hoře Azotské.

16. Ti pak, kteříž byli na levém rohu, vidouce, že potřin jest pravý roh, pustili se pozadu za Judou, a za těmi, kteří s nim byli:

17. i rozmohla se bitva, a padlo raněných mnoho, z těch i z oněch.

18. I Judas padl, a ostatní utekli.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. pravý roh vojska svého, kterýž ležel v jižních krajích syrské země, semí židovské na blízku.

² t. j. do Gaillaje.

³ jest nesnázná místo; jinak: „u joakyn“.

⁴ t. j. „Araboth“, planina.

⁵ t. j. 158 př. Kr. v měsíce bteann.

⁶ t. j. nesnázná místo: snad = Betsoth (Béř) na blízku města Bethel, jest i Lais (Lais) sídlo.

⁷ t. j. snad = Lachis (Lachis), první místo jízdní od Jerusálema pět mil vzdálen; neboť Lais Daan na severním pomazí Palestiny jest těchto odlišností příliš vzdálen.

⁸ t. j. posbíli mysl.

¹¹ Římané volili síce rohaté po dvou kosmlech, ale z těch po třídě jeden toliko vládl: podobně i v všech svobodných obcích starověkých se dělo, že až umoz bývali k správě obecné zvoleni, přece vždy jen jediný nejvyšší vládl nával.

¹² t. j. vojsko své, kteréž Židé vypraví Římanům ku pomoci, Židé sami vydržovali mají.

¹³ t. j. dle smůvání a svolení druhé strany, Římané s přivolením Židů, a opak.

¹⁴ t. j. Římané; toť jest odpověď na svídaní proba Židů, s kterozv spolu k Římanům byli přáni.

19. Tedy Jonathas a Šimon vzali Judu, bratra svého, a pochovali ho v hrobě otce svých v městě Modin.

20. I plakali ho veškeren lid izraelský pláčem velikým, a kvílili za mnoho dní,

21. a řekl: Jaktž padl silný, jenž vysvobozoval lid izraelský!

22. A jiné věci z bojů Judových, a udatných skutků, kteréž činil, a velikosti jeho nejsou popsány: nebo jich velmi mnoho bylo.

23. I stalo se po smrti Judové, že se vyskytli nešlechtníci po všech končinách izraelských, a pozdvihli se všickni, kteříž činili nepravost.

24. V těch dnech byl hlad veliký velmi, a poddala se Bachi-dovi všechna krajina jejich s nimi.

25. I vyvolil Barchides muže bezbožné, a ustanovil je pány nad krajinou:

26. a vylehávali a vyzírali přátelé Judovy, a přiváděli je k Bachi-dovi, a smil se nad nimi, a posmíval se jim.

27. I bylo souzené velké v Izraeli, jaké nebylo ode dne, co není vídán prorok v Izraeli.¹

28. I sešli se všickni přátelé Judovy, a řekl Jonathanovi:

29. Co bratr tvůj Judas umřel, není muž podobného jemu, kterýž by táhl proti nepřítelům našim, Bachi-dovi, a těm, kteříž jsou nepřátelé národa našeho.

30. Nyní tedy tebe dnes vyvolili jsme místo něho za kníže, a vůdce, abys bojoval boj náš.

31. I přijal Jonathas toho času knížetství, a povstal místo Judy, bratra svého.

32. A zvědév to Barchides, hledal ho zabít.

33. Dozvědév se pak o tom Jonathas, a Šimon, bratr jeho, a všickni, kteříž s ním byli: utekli na poušť Thékue,² a položili se u vody jezera Asfar.

34. I zvěděl to Barchides, a přitáhl sám v den sobotní, i všechno vojsko jeho za Jordán.

35. A poslal Jonathas bratra svého,³ vůdce lidu, a prosil Nabutejakyh⁴ přátel svých, aby jim propůjčili přípravy [vojsenských], kterýchž měli hojně.⁵

36. I vyřadě synové Jambri z Madaba,⁶ jali Jana, a všechno, což měl, a majice to oděšli.

37. Po těch věcech zvěstováno jest Jonathanovi, a Šimonovi, bratru jeho, že synové Jambri strojí svadbu velikou, a vedou nevěstu z Madaba, dceru jednoho z velikých knízet chananejských, s nádherností velikou.

38. I rozpomenúvše se na krev Jana, bratra svého, vyšli, a skryli se v krčmář hory.

39. I pozdvihli oči svých, a uzfeli: a aj hluk, a příprava mnohá: ano ženich běže se, a přátelé jeho, a bratři jeho veštic jim s bubny, a nástroji hudebními, a s zbrojí mnohou.

40. I vstali proti nim ze zálohy, a pobili je; a padli raněni mnozi, a ostatní utekli na hory: i porabli všechny kořisti jejich:

41. a obrátila se svadba v pláč, a zruk hudeč jejich v nářekání.

42. I pomstili krev bratra svého: a navrátili se k břehu Jordánákému.

¹ t. j. o Báh odjel milost prorocství národa izraelského. (Srov. Mal. 4, 4. pozn.)

² Jihod od Jeruzaléma v pokolení Juda od města téhož jména svaná: jest pouště veliká arabské pouště.

³ t. j. Jana (36)

⁴ Vis 5, 36.

⁵ Die řeck.: „aby uhovali sborů jejich mnohá“.

⁶ Jest město zvané Amorejakyh: v kmenu Rubenovu ležící.

43. I uslyšel o tom Barchides, a přitáhl i v den sobotní až k břehu Jordánákému s mocí velikou.

44. I řekl Jonathas svým: Vstaňme, a bojujme proti nepřítelům našim: nebo není dnes jako včera a před včerejškem;⁷

45. neboť aj válka jest proti nám, a teď pak Jordán a obou stran, a břehové, a louže, a lesové: a není místa k uchýlení se.

46. Protož nyní volejte k nebi, abyste byli vysvobozeni z ruky nepřátel vašich. I stala se bitva.

47. I napřáhl Jonathas ruku svou, aby udeřil Barchida, a on uhnul se od něho zpět:

48. i vskočil Jonathas, a ti, kteříž s ním byli, do Jordánu, a přeplouli k nim přes Jordán.

49. I padlo s strany Barchidovy ten den tisíc mužův: i navrátili se⁸ do Jeruzaléma.

50. a vzdělal města hrazená v Judstvu: pevnost, kteréž byla v Jerichu, a v Ammasu,⁹ a v Bethoron,¹⁰ a v Bethel,¹¹ a Thamasta,¹² a Fara, a Thopo zdmi vysokými, a branami, i zavorami:

51. a osadil je stráž, aby nepřítelství činili v Izraeli.

52. A obradil město Bethsaru¹³ a Gazaru¹⁴ i hrad,¹⁵ a položil v nich pomocná vojska, a zásobu potrav:

53. a vzal syny knížeť krajiny v zástavu, a dal je na hrad v Jeruzalémě pod stráž.

54. Léta pak stého padesátého třetího, měsíce druhého¹⁶ rozkázal Alcimus, zbrojiti zdi domu svatého vnitřního, a zkaziti díla prorokův:¹⁷ a počal bořiti.

55. Ten čas poražen jest Alcimus, i překaženo jest skutkům jeho, a zvržena jsou ústa jeho, a raněn jest mrtvicí, anž více mohl mluvití slova, a poručiti o domu svém.

56. I umřel Alcimus v ten čas s trápěním velikým.

57. I viděl Barchides, že umřel Alcimus, a navrátil se k králi: i odpočinula země za dvě léta.

58. Tehdy myslili všickni nešlechtníci říkouce: Aj Jonathas, a kteříž s ním jsou, v pokoji bydlejí bezpečně: nyní tedy přivedme Barchida, a zjímáť je všechny noci jedně.

59. I šli a radu mu dali.

60. I vstal, aby přitáhl s vojakem velikým: a poslal tajně listy společníkům svým, kteříž byli v Judstvu, aby jal Jonathu, i ty, kteříž s ním byli: ale nemohli jsou; neboť oznámil se jim úmysl jejich.

61. I zjímá [Jonathas] s mužů krajinu, kteříž byli původci nešlechtnosti, padesátě mužův, a zabil je:

62. i odšel Jonathas, a Šimon, a kteříž s ním byli, do Bethessen, kteréž jest na poušti: a vzdělal, což zbroeno bylo v něm, i opevnil je.

63. To zvědév Barchides, sebral všechno množství své: i těm, kteříž byli z Judstva, vzkázal.

⁷ t. j. jsme u vědím nebezpečnosti naší kdy jindy; bojujme tedy, až jest sobota.

⁸ t. j. Barchides a ostatkem vojska svého, jímž byl celos akoro zemí opovnal.

⁹ t. j. Ammas.

¹⁰ Severně od Jeruzaléma na cestě k Líddě.

¹¹ asi pól třetí mile severně od Jeruzaléma.

¹² t. j. Timath severozápadně od Jeruzaléma na pomezí kmene Judova nejsou známa.

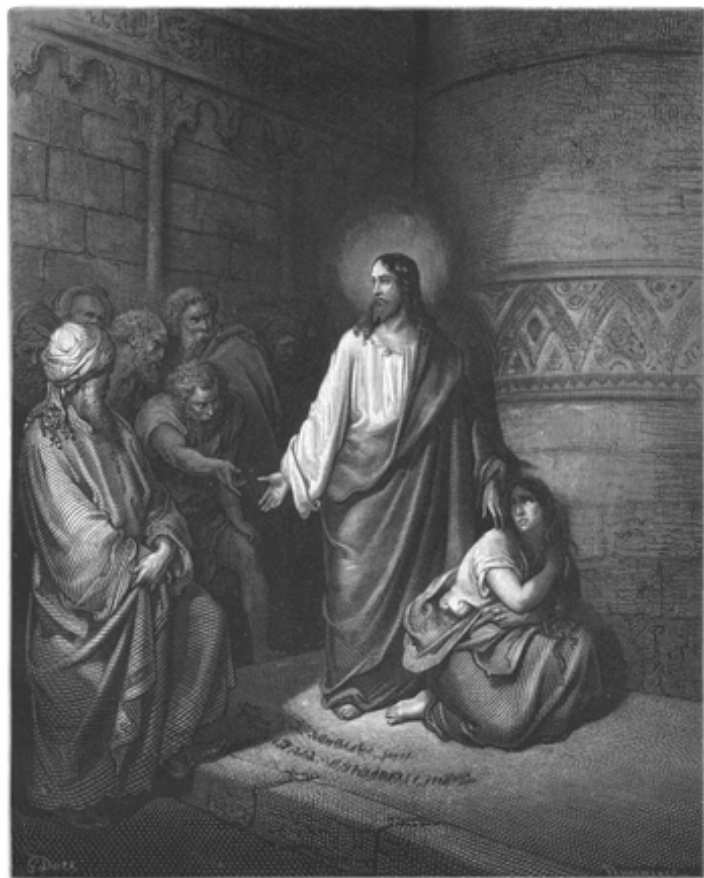
¹³ Vis 4, 61. pozn.

¹⁴ t. j. Haor (Arthusa), pevnost v Azotu. (Vis 14, 84.)

¹⁵ t. j. Jeruzalémak.

¹⁶ t. j. 135 př. Kr.

¹⁷ Die řeck.: „než stěh chrámové vnitřní“ vzdělánou vzbuzováním proroků, t. Aggeva a Zachariáše.

PAN JEZIS A ŽENA CIZOLOŽNICE.

64. I přitáhl, a položil se s vojskem nad Bethbessen: i dobýval ho mnoho dní, a vzděl stroje válečné.

65. I nechal Jonathas Simona, bratra svého, v městě, a vytáhl do krajiny, a přitáhl s četným lidstvem.

66. a porazil Odara, a bratří jeho, a syny Faseron v stanech jejich: i počal bít, a růsti v síle.

67. Šimon pak, a ti, kteříž s nim byli, vyšedše z města, zapálili stroje válečné.

68. a bojovali proti Bachidovi; i potřín jest od nich: a soužil jej náramně; nebo byl zámaly jeho a útok jeho marný.

69. A rozhněvav se na muže nepravé, kteříž mu byli radu dali, aby přitáhl do krajiny jejich, pobil mnohé z nich: on pak myslil s ostatními odjít do krajiny své.

70. I zvědév to Jonathas, poslal k němu posly, aby s ním učinili pokoj, a aby navrátil mu zajaté.

71. I přijav to rád, učinil podle slov jeho, a přisáhl mu, že mu nic zlého nečiní, po všechny dny života jeho.

72. I navrátil mu zajaté, kteréž prve byl zjímal ze země judské: a obrátiv se odchádl do země své, aniž se více pokouší, přitáhnouti do krajiny jeho.

73. I přestal meč v Izraeli: a Jonathas bydlil v Machmas;¹ a počal tu Jonathas souditi lid, a vyplnil bezbožné z Izraele.

KAPITOLA X.

Ježádni Demetrius a Alexander, králové a společníci s Jonathasem. — Lid Alexandrův, — též Demetriův. — Jak tento nakypel, a — Alexander se oženil; jak Jonathas s Apollonem bojoval a nad ním zvítězil.

1. Léta pak stého šedesátého¹ přitáhl Alexander, syn Antiocha, jenž měl příjím Jasný,² a opanoval Ptolemaidu:³ i přijal jej, a královal tu.

2. I uslyšel to král Demetrius, a sebral vojsko veliké velmi, a vytáhl mu vsťic k boji.

3. I poslal Demetrius list k Jonathovi slovy pokojnými, velebě jej.

4. Neboť řekl: Poepěšme prve učiniti pokoj s ním, nežli by on ho učinil s Alexandrem proti nám.

5. Zpomenet zajisté na všechny zlé věci, kteréž jsme učinili proti němu a proti bratru jeho, i proti národu jeho.

6. I dal jsem moc sbíratí vojsko, a nadělati zbroje, a aby byl společníkem jeho: i ty, kteříž byli v zástavě na hrádě, rozkázal vydáti jsem.

7. I přišel Jonathas do Jerusalema, a četl listy, aby veškeren lid slyšel, i ti, kteříž byli na hrádě.

8. I háli se bátni velikou,⁴ nebo stýšeli, že jsem dal král moc sbíratí vojsko.

9. I vydán jsou Jonathovi ti, kteříž byli v zástavě, a navrátil je rodičům jejich:

10. i bydlil Jonathas v Jerusalemě, a počal stavěti, a obnovovati město.

11. I řekl sám, kteříž dělali díla: aby stavěli zdi, a horn Sion vákol kamením čtverohranným aby ohradili: i učinili tak.

¹ t. j. město, dvě míle severod od Jerusalema v kmene Benjamínově; Jerusalema měli se přitáhl.

KAPITOLA X.

¹ t. j. roku 151 př. Kr.

² t. j. Epifanes.

³ t. j. fenické město pomořní; nyní sluje Aka.

⁴ t. j. kteříž byli na hrádě, posádka vojská, aby jich nevybojoval.

12. I prchli cizozemci, kteříž byli v pevnostech, kteréž byl vzděl Bachides:

13. a opustil jeedenakždy místo své, a ušel do země své: 14. toliko v Bethure pozůstali někteří z těch, kteříž byli opustili zákon, a příkázání Boží: nebo to bylo jejich útočiště.

15. I uslyšel Alexander král o slibech, kteréž byl učinil Demetrius Jonathovi: a vypravovali mu boje a udatné činy, jichž dokázal on i bratří jeho, a práce, kteréž jsou sneali.

16. I řekl: Zdáli najdeme kterého muže takového? I učiníme jej nyní přítelem, a společníkem naším.

17. I napsal list, a poslal mu jej v tato slova, řka:

18. Král Alexander bratru Jonathovi pozdravení.

19. Slyšeli jsme o tobě. že jsi muž mocný v síle, a že způsobný jsi, abys byl přítelem naším:

20. a nyní ustanovujeme tě dnes nejvyšším knězem národa tvého, a abys slul přítelem královým [a poslal mu šarlat a korunu zlatou], a svorně s námi smýšlel, a zachoval přátelství k nám.

21. I oblíkl se Jonathas v roucho posvátné sedmého měsíce, léta stého šedesátého, v den slavný stánkův:⁵ a sebral vojsko, a nadělal zbroje hojně.

22. I uslyšel Demetrius ty věci, a zarmoutil se velmi a řekl:

23. Co jsme to učinili, že předešel nás Alexander, aby se uchopil přátelství Židů k upevnění svému?

24. Buda i já jim psáti slova prosebná a [slibům] důstojenství, a dary: aby byli se mnou ku pomoci.

25. I psal jim v tato slova: Král Demetrius národu židovskému pozdravení.

26. Že jste k nám zachovali smlouvu, a rústali jste v přátelství našem, a nepřistoupili jste k nepřítelům naším, uslyšeli jsme, a radovali jsme se.

27. A nyní setrvejte ještě, chovajíce k nám věrnost, a odplatíme se vám dobrým za to, což jste nám učinili:

28. a odpustíme vám daně mnohé, a dáme vám dary.

29. A nyní osvobodíme vás, a všechny Židy od daní, a odpouštím poplatky ze soli,⁶ a sprostuji korunn,⁷ i třetbu dílu semene:⁸

30. a polovici ovoce ze stromův, což jest dílu mého, ostavují vám od dnešního dne, i napotom, aby brána nebyla z země judské, ani z tří měst, kteréž přidána jsou jí ze Samaří a Galilee, od dnešního dne, a po všechny čas:

31. a Jerusalema budí svatý, a svobodný s kontinami svými: a desátkové i daně buďte jeho.

32. Postavím také moc nad hrady, kterýž jest v Jerusalemě: a dávám jej nejvyššímu knězi, aby osadil jej muž, kterýž by koliv on vybral, aby ostříhal ho.

33. A každého člověka Žida, kterýž jest zajat ze země judské po všem království mém, propouštím svobodného darma, a aby všickni osvobozeni byli od daní, i z dobyka svého.

34. A všickni dnové slavní, i soboty i novoměsíce, i dni uložení, i tři dni před dnem slavným, i tři dni po dni slavném, ať mají všickni svobodné a volné všickni Židé, kteříž jsou v království mém:

⁵ Roku 151 př. Kr. v tak svany svátek podzelenou: ku konci našeho měsíce září.

⁶ t. j. oo s soli platili, ačkoli aví sami svou sůl dostatečně u moře Mrtvého vyráběli.

⁷ t. j. kteréž každého roku na znamení poddanosti darem dávány, ale místo nich také peníze odváděny bývaly. [NII 11, 26.]

⁸ t. j. třetinu vyřádku polního, kterouž odváděli.

35. a žádný at nemá moci, činiti něco, a působiti obtíže kterémukoli z nich, ze strany jakékoli věci.

36. A budtež připasni z Židů k vojsku královu ke třiceti tisícům mužův: a sám se bude dávatí potřeba, jakož ušleť všem vojskům královským, a z nich zřízení budou, kteříž by byli v pevnostech krále velikého:

37. a z těch ustanovení budou [úředníci] nad věcmi království, kteréž se jednají v důvěrnosti,⁹ i knížata¹⁰ budtež z nich, a chodtež v zákoních svých, jakož přikázal král v zemi judské.

38. A tři města, kteréž přidána jsou k Judstvu z krajiny samafské, budtež počtena s zemí judskou: ¹¹ aby byla pod jedním, a neposlouchala moci jiné, jedině nejvyššího kněze. 39. Též Ptolemaida, a končiny její, kteréž jsem dal v dar svatynám,¹² kteréž jsou v Jerusalemě, k potřebným nákladům svatyně.¹³

40. A já dávám na každý rok patnácte tisíc lotů stříbra z důchodů královských, kteříž ke mně přisluží:

41. a všecko, což by zůstávalo, co nezapravili, kteříž byli k tomu ustanoveni, za prvých let, z toho dají na díla domů. 42. A nadto pět tisíc lotů stříbra,¹⁴ kteréž brávali z důchodů svatyně na každý rok: a to at přináležeti kněžím, kteříž konají službu.

43. A kdož by koliv utekli do chrámu, jenž jest v Jerusalemě, a ve všechny končiny jeho, byť i povinni byli králi v jakékoli věci, budtež propuštěni, a všechny věci, kteréž mají v království mým, mějtež svobodně.

44. A na vystavení neb opravování díl míst svatých, nákladové dáni budou z důchodu královského:

45. a na vystavení zdí jerusalemských, a hradeb vůkol dáni budou nákladové z důchodu královského i na vystavení zdí v Judstvu.

46. Když pak uslyšel Jonathas, a lid řeči tyto, nevěřili jim, aniž jich přijali: nebo vzpomněli na slovu velikou, kterouž byl učinil v Izraeli, a je trápil velice. 47. Ale obližili si Alexandra, neb on jim byl první psal řeči pokoje, a jemu činili pomoc po všechny dny.

48. I sebral král Alexander vojsko veliké, a položil se s ním proti Demetriovi.

49. I svedli tři dva králové bitvu, a uteklo vojsko Demetriovo, a honil je Alexander, a připadal na ně.

50. I rozmohla se bitva náramně, až slunce zapadlo: i padl Demetrius v ten den.

51. I poslal Alexander k Ptolemeovi, králi egyptskému, posly podle těchto slov, řka:

52. Poněvadž jsem se navrátil do království svého, a vsedl jsem na stolicí otců svých, a obdržel jsem knížectví, a potěšil Demetria, a opanoval jsem krajinu naši

53. a svedl jsem bitvu s ním, a potřín jest on, i vojsko jeho od nás, a dosedli jsme na stolicí království jeho:

54. protož nyní vejděme spolu v přátelství: i dej mi dceru svou za manželku: a já budu zeťem tvým, a dám dary tobě i jí, hodné tebe.

55. I odpověděli Ptolemeus král, řka: Šťastný den, v němž

jai se navrátil do země otců svých, a dosedl jai na stolicí království jejich.

56. Protož nyní učiním tobě, oč jai psal: ale vyjeť mi vstříc do Ptolemaidy, at se vidíme spolu, a zasnoubím ti dceru, jakož jí řekl.

57. I vstřel Ptolemeus z Egypta, on i Kleopatra, dcera jeho, a přišel do Ptolemaidy léta stého šedesátého druhého.¹⁵

58. I vyjel mu vstříc Alexander král: i dal mu Kleopatru dceru svou: a učinil jí svadbu v Ptolemaidě, jako králové, a slávu velikou.

59. I napsal král Alexander Jonathovi, aby se vypravil vstříc jemu.

60. I vyjel s slávu do Ptolemaidy, a vstřel dvěma králům, a dal jim stříbra mnoho, i zlata, i darův: a nalezl milost před obličejem jejich.

61. I sešli se proti němu muži jezdovští z Izraele, muži neslechetní, žalující na něho: ale nedbal na ně král.

62. I rozkázal svělici Jonathu z roucha jeho, a obléci jej v šariat: i učinili tak. A posadil jej král s sebou.

63. A řekl knížatům svým: Vyjděte s ním do prostřed města, a provolejte: at žádný nežaluje na něho o žádnou věc, aniž kdo bud tžek jemu v jakékoli věci.

64. I stalo se, když viděli ti, kteříž zlechovali slávu jeho, co se provolává, a je odněho šariatem, utekli všickni:

65. a zvelebil jej král, a zapal ho mezi první přátely, a učinil ho vévodou, a účastníkem knížectví.

66. I navrátil se Jonathas do Jerusalema s pokojem, a s veselím.

67. Léta pak stého šedesátého pátého¹⁶ přišel Demetrius,¹⁷ syn Demetriův, z Kréty do země otců svých.

68. I uslyšel to Alexander král, a zarmoutil se velmi, a navrátil se do Antiochie.

69. I ustanovil Demetrius král Apollonia vůdcem, jenž vládl nad Celesyrií: a sebral vojsko veliké, a přistoupil k Jammil: a poslal k Jonathovi nejvyššímu knězi,

70. řka: Ty sám jediný odíráš nám: a já učiněn jsem v poměch, a v potupu, proto že ty proti nám moc provozuješ na horách.

71. Nyní tedy doufám-li v sílu svou, astap k nám do pole, a měrme se tu vespolek: neb jest se mnou moc bojovná.

72. Otáz se a zvěz, kdož jsem já, i jiní, kteříž jsou mi na pomoc, kteříž také praví, že nemůže ostáti noha vaše před tváří naší, nebo dvakrát v útek obrátčen jsou otcové tvoji v zemi své:

73. a nyní kterak budeš moci sněsti jízdu, a vojsko tak veliké v poli, kdež není kamene, ani skály, ani místa k útěku?

74. Když pak uslyšel Jonathas řeči Apolloniovy, pohnuť jest v mysl: a vybral deset tisíc mužův, a vytáhl z Jerusalema, a přikázal k němu Šimon, bratr jeho, na pomoc.

75. I položili se s vojskem u Joppe, a zahrabali mu jiti do města, nebo stráž Apolloniova byla v Joppe;¹⁸ i dobyval ho.

76. A přestrašeni jsou, kteříž byli v městě, otevřeli mu, a opanoval Jonathas Joppe.

77. I uslyšel to Apollonius, a pojal tři tisíce jízdných, a vojsko veliké.

⁹ t. j. které se toliko svátostním důvěrníkům ponechávají.

¹⁰ t. j. vůdčové vojska.

¹¹ Ta města se svým okolím, šit ty kraje byly: Efrain šif Aferema, Lydés a Ramathaim šif Ramatha. [Vis 11, 34.]

¹² t. j. chrámy, jenž byl se dvoje svatyn.

¹³ t. j. k obětem každodenním, a slavnostním dávám.

¹⁴ Vlastně „síklů“, po Jedosm tolaru; die Jos. Flav. Star. III. 8. § 2. a Bókba.

¹⁵ t. j. 149 před Kristem.

¹⁶ t. j. r. 146 před Kristem.

¹⁷ t. j. Nikator, jenž se svým bratrem Antiochem od otce Demetria Sotera byl poslán do Kaldie k přístlí Leuthosovi, aby sáhdy na Alexandrovi surt otzova pomsti. [Vis 50. — Slov. tđ 11, 31.]

¹⁸ t. j. město pomoháti s dobrým přístavem; nyní sluje Jafa.

78. A odšel k Azotu,¹⁹ jako by se na cestu dal, a hned vytáhl do pole, protože měl množství jízdných, a doufal v ně. I hnul se po něm Jonathas do Azotu, a svedli bitvu.

79. I zanechal Apollonius v záloze tisíc jízdných za nimi, tajně.

80. I xvěděli Jonathas, že jsou zálohy za ním: i oběsili vojáky jeho, a stříleli šípy na lid, od jitra až do večera.

81. Lid pak stál, jakož rozkázal Jonathas: i ustávali koňové jejich.

82. I vypustil Šimon vojsko své, a svedl bitvu s plukem tím: nebo jezdcí byli unaveni: i potníni jsou od něho, a utekli.

83. A kteří se rozprchlí po poli, utekli do Azotu, a vešli do domu Dágonu, modly své, aby se tu zachovali.

84. Ale Jonathas zapálil Azot, a města, kteráž byla vůkol něho, pobral kořisti jejich: a chrám Dágonův, a všecky, kteříž utekli do něho, spálil ohněm.

85. I bylo těch, kteříž padli mečem, s těmi, kteříž byli spáleni, na oem tisíců mužů.

86. I hnul se odtud Jonathas s vojskem, a položil se s ním u Askalonu: i vyšli z města veštic jemu se slávou velikou.

87. I navrátil se Jonathas do Jerusáléma se svými, a měli kořisti mnohé.

88. I stalo se když uslyšel Alexander král věci ty, oslavil ještě více Jonathu.

89. A poslal jemu záponu zlatou, jakož obyčej jest dávat přibuzným královským. A dal mu Akkaron, i všechny končiny jeho k vládnutí.

KAPITOLA XI.

Ptolemus arádně proti seti svého Alexandrovi brojí, při čemž oba zabývali. Po nich králoje Demetrius Mikator: — ten oslavuje Jonathu, — nedozívá však slibem, které mu učinil: proto Jonathas — drží a Tryfonem, jež pak Antiocha mladšího na trůn povzněl.

1. Tedy král egyptský sebral vojska jako ptáku, kterýž jest vůkol přežít mořského, a loď mnohých: a hledal obdržeti království Alexandrovo listivé, a přidati je k království svému.

2. I vyšel do Syrie se slovy pokojnými, a otvírali jemu města, a vycházeli jemu veštic: neb byl přikázal Alexander král, aby jemu vycházeli veštic, protože byl test jeho.

3. Ale Ptolemus vcházeje do města, postavoval stráže vojenské v každém městě.

4. A když se přiblížil k Azotu, ukázali jemu chrám Dágonův vypálený ohněm, i Azot i jiná místa jeho pobořená, a těla porvená, a hroby těch, kteříž byli zbiti v boji, kterýchž byli nadělali vedle cesty.

5. A vypravovali králi, že ty věci učinil Jonathas, aby nevědli je v nenávisť: král pak mlčel.

6. I vypravil se Jonathas veštic králi do Joppe se slávou, a vesepole se pozdravili, a spali tam.

7. I odšel Jonathas s králem až k řece, kteráž slove Eleutherus: a navrátil se do Jerusáléma.

8. Král pak Ptolemus opanoval města až do Selevcie²⁰ pomocná, a obměštel proti Alexandrovi rady své.

¹⁹ Azot, Askalon (86) a Akaron (89) šlístinská města v jižní části Palestiny.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. pomezí řeka mezi Fenekem a Syrakem; dání sověrné od města Trípolis.

² t. j. západ od Antiochie asi tři míle vzdáli. Město přístavní.

9. A poslal posly k Demetriovi. Pka: Pojď, a učiníme s sebou smlouvu, a dám tobě dceru svou, kterouž má Alexander, a královati budeš v království otce svého:

10. Ito mi zajisté, že jsem jemu dal dceru svou: nebo mne hledal usmrtiti.

11. I zhaněl ho, protože byl žádostiv království jeho.

12. I vzal dceru svou, a dal jí Demetriovi, a odtrhl se od Alexandra, a vyjevono jest nepřátelství jeho.

13. I všel Ptolemus do Antiochie, a vstavil dvě koruny na hlavu svou, egyptskou a sajsatskou.

14. Král pak Alexander byl těmi časy v Cilicii: neb se mu byli zprotivili ti, kteříž byli v těch místech.

15. I uslyšel to Alexander, a táhl proti němu k boji: i vyvedl Ptolemus král vojsko, a potkal se s ním s rukou silnou, a zabral ho.

16. I utekl Alexander do Arabie, aby se tam ochránil: král pak Ptolemus povýšen jest.

17. I sfa! Zabděl Arab²¹ hlavu Alexandrovu, a poslal Ptolemovi.

18. A král Ptolemus umřel [na to] třetí den: a ti kteříž byli v pevnostech, zhynuli od těch, kteříž byli v ležených.²²

19. I počal královati Demetrius léta stého šedesátého sedmého.²³

20. V těch dnech sebral Jonathas ty, kteříž byli v Judstvu, aby dobývali hradu toho, kterýž jest v Jerusálémě, a nadělali proti němu stoužt válečných mnoho.

21. I odešli někteří, jenž nenáviděli národa svého, muži neslechtní ku králi Demetriovi: a oznámili mu, že Jonathas obléhá hrad.

22. To když uslyšel, roznéval se: a hned přišel do Ptolemaidy, a napsal Jonathovi, aby neobílehal hradu, ale aby vypravil se rychle jemu veštic k rozmluvě.

23. Když pak uslyšel Jonathas, rozkázal dobývati: a vybrav ze starších israelských, a z knězů dal se v nebezpečeství.

24. I nabral zlata, a stříbra, a roucha, a jiných darů mnohých, a jel ku králi do Ptolemaidy, a našel milost před obličejem jeho.

25. I sočili proti němu někteří neslechtní z národa jeho:

26. i učinil jemu král, jakož byli jemu učinili, kteří před ním byli: a povýšil ho před obličejem všech přátel svých,

27. a potvrdil mu kněžeství každaké, a jakákoli jiné měl dráž věci prve, a učinil jej prvním z přátel.

28. I žádal Jonathas od krále, aby svobodně učinil Judstvo, a troje knížeství, a Sameř a končiny její: a slibil jemu hriven tři sta.

29. I svolil král: a napsal Jonathovi listy o všech těch věcech na tento způsob:

30. Král Demetrius Jonathovi bratru pozdravení i národa Židovákému.

31. Připis listu, kterýž jsme psali Lasthenovi,²⁴ otci svému, o vše, poslali jsme k vám, abyste věděli:

32. Král Demetrius Lasthenovi otci pozdravení.

33. Národu židovákému, přátelům našim, a kteříž zachovávají, což spravedlivého jest u nás, usoudili jsme dobře učiniti pro dobrovtvů jejich, kterouž mají k nám.

²⁰ t. j. kníže arabek, aby si získal přísné Ptolemovy a ubohoval semu svou nejvyšší jeho.

²¹ Die řeck.: „od těch, kteříž byli v pevnostech“ t. posádky egyptské od obhratělá purnosti pobiti jsou.

²² t. j. 144 před Kristem.

²³ Vis 10, 67. pozn.: nazývá jej otcem, pozhvadí mu sa zachování života svého co děkovati měl.

34. Protož ostavjeme jim všechny končiny judské a tři města: [Aferemu],⁷ Lydu, a Ramathu. která přidána jsou Judstvu od Samari. i všechny končiny jejich, aby byly odděleny všem, kteříž oběťují v Jerusalemě,⁸ za ty věci, kteréž brával král od nich prve každého roku, i za úrody země i ovoce.

35. I jiné věci, kteréž náležely nám z demátkův, a daní, od tohoto času odpouštíme jim: i solní doly⁹ a koruny, kteréž se nám přinášely,

36. všechno jim odpouštíme: a nic z toho nebude zrušeno, od nynějška a po všechnen čas.

37. Protož nyní hledte si učiniti přepis těch věcí, a bud dán Jonathovi, a položen na boře svatě na místě slavném.

38. I vida Demetrius král, že umlka země před obličejem jeho, a nic mu neodpírá, rozpustil všechno vojsko své, jednoho-každého na místo jeho, kromě vojska cizích, kteréž sebral z ostrovů národův: všechna vojska otcův jeho byli nepřátelé jeho.

39. Ale nějaký Tryfon, byv prve po straně Alexandrově, vida ano všechno vojsko repce proti Demetriovi, šel k Emalchuelovi arabakému, který choval [u sebe] Antiocha, syna Alexandrova:

40. I přisádal k němu,¹⁰ aby jemu ho dal, aby kraloval místo otce svého: a oznámil mu, co učinil Demetrius, i o nepřátelství vojsk jeho proti němu. A zůstal tam drahé dnů.

41. I poslal Jonathas k Demetriovi králi, aby vyňal ty, kteříž byli na hradech v Jerusalemě, a kteříž byli v pevnostech: nebo vádřivali proti Izraeli.

42. I poslal Demetrius k Jonathovi, řka: Nejen to učiním tobě, a národu tvému: ale slávou zvelebím tebe, i národ tvůj v čas příhodný.

43. Protož nyní dobře učiníš, pošleš-li mi muže na pomoc: nebo odstoupilo ode mne všechno vojsko mé.

44. I poslal mu Jonathas tři tisíce mužů silných do Antiochie: i přišli ku králi, a byl potěšen král z příchodu jejich.

45. I shromáždil se, kteříž byli z města, sto dvaceti tisíc mužův, a chtěli zabít krále.

46. I utekl král do dvora [svého]: a ti, kteříž byli z města, osadili cesty města, a jali se bojovati.

47. Tedy povolal král Židů na pomoc: i sešli jsou se k němu všickni spolu, a rozběhli se všickni po městě:

48. a pobíli v ten den sto tisíc lidí, a zapálili město, a nabrali mnoho kofistů toho dne, a vysvobodil krále.

49. I viděli obyvatelé, že se zmocnili Židé města, jakož chtěli: pozbyli myslí, a volali ku králi a probovu, řkouce: 50. Poďte nám pravice, a necht přestanou Židé bojovati proti nám i proti městu.

51. I odvrhl braň svou, a učinili pokoj, a oslaveni jsou Židé před obličejem krále, a před obličejem všech, kteříž byli v království jeho, a na slovo vzati jsou v království: i navrátili jsou se do Jerusalema, majíce kofistů mnoho.

52. A seděl Demetrius král na stolicích království svého: a umlka země před obličejem jeho.

53. Ale seňhal všechno, cožkoli byl řekl, a odcizil se od Jonathy a neodměnil se jemu věde dobrodiní, kteréž jemu byl učinil, a sužoval jej náramně

54. I potom pak navrátil se Tryfon, a Antioch s ním, dítě mladické, a kraloval a stavil si korunu.

55. I shromáždila se k němu všechna vojska, kteráž byl rozpustil Demetrius, a bojovala proti němu: a utekli obrátiv se hřbetem.

56. I vzal Tryfon slony, a obdržel Antiochii.

57. I psal Antioch mladší Jonathovi, řka: Ustanovuji tobě kněžství, a ustanovuji tě nad čtyřmi městy, abys byl z přítel královských.

58. A poslal mu nádoby zlaté k službě, a dal mu moc pít ze zlata, a psal v šarlatě, a mlti záponou zlatou:

59. a Šimona, bratra jeho, ustanovil vévodou od končin tyrských, až k mezem egyptským.

60. I vyšel Jonathas, a procházel města za řekou: i shromáždilo se k němu všechno vojsko syrské na pomoc, i přišel k Askalonu, a vyšli mu vsiřic z města slavně.

61. Odtud pak táhl ku Gáze: a zavřeli se, kteříž byli v Gáze: i oblahl je, a spálil, což bylo vlákol města, a zloupil je.

62. I prosil Gazenští Jonathy, a podal jim pravici: a vzal syny jejich v zástavu, a poslal je do Jerusalema: a prošel tu krajinu až k Damasku.

63. I uslyšel Jonathas, že přestoupila¹¹ knízieta Demetrioava v Kádes, kteréž jest v Gallie, a vojskem mnohým, chtějíce vytáknouti jej od spravování království:

64. i vytáhl proti nim: bratrn pak svého Šimona zanechal v krajině.

65. I polotil se Šimon u Bethsurey a dobýval jí za mnoho dní, a sevlřel je.

66. I žádal od něho přijíti pravice, a podal jim: a vyňhal je odtud, a vzal město, a osadil je stráží.

67. Jonathas pak a vojsko jeho položilo se u vody Genesar¹² a prde dnem dšeli na poli Asor.¹³

68. A s j, vojska cizozemců táhla proti nim v poli, a zdělali jemu zálohy na horách: on pak vsiřic táhl proti nim.

69. Zálohy pak vykočivše z míst svých, svedli bitvu. 70. I utekli, kteříž byli po straně Jonathových válečníků: a žádný nezstal z nich, jedině Mathathias, syn Abalomáv, a Judas, syn Kalfův, kníže polní vojska.

71. Tedy roztrhl Jonathas roucha svá, a nasypal zemi na hlavu svou a modlil se.

72. I navrátil se Jonathas proti nim k boji, a obrátil je v útěk, i bojovali.¹⁴

73. I viděli to se strany jeho ti, kteříž utíkali, a navrátili se k němu, a honili s ním všechny až do Kádes, do ležení jejich, a přitáhli až tam.

74. I padlo z cizozemců v ten den tři tisíce mužův: a Jonathas se navrátil do Jerusalema.

KAPITOLA XII.

Jonathas a Šimony, a s špartizy emlovy obnoveni, — vojska Demetrioava zahal, — Arabické povstání, — s j Jerusalemské opovří, kroměho upadl v kout od Tryfona k sáhání na nastrošeno.

1. I viděl Jonathas, že čas jemu slouží, vybral muže, a poslal je do Říma, aby potvrdili a obnovili s nimi přátelství:

⁷ t. j. „vzbořila se“, nebo k zboření popozovali Galliejský proti Jonathovi, „aby ponechav Byrie, Galliejským ku pomoci přišel“. [Jos. Flav.] Kádes [Kádes] město v horách Mathathias: nebo: Kádes, dále na sever, jižně řeky Leonta, nedaleko pomezí fenického.

⁸ t. j. Jazera genzarothského [šiberádejského, galliejského].

⁹ t. j. rovina na úpatí Antilibanu.

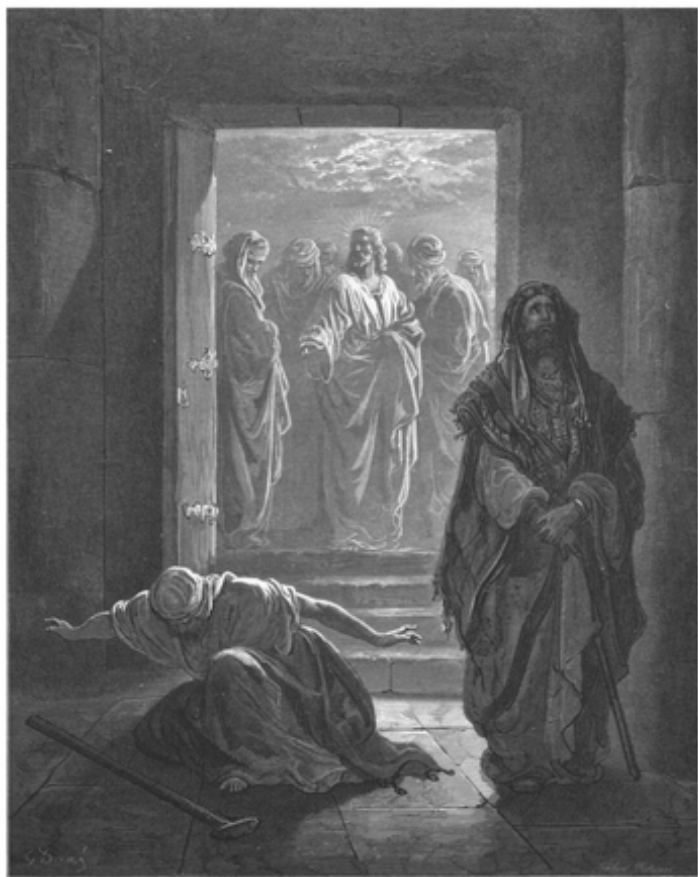
¹⁰ t. j. manželvo Jonathovo pak bojovalo, neúspěšně. Řecky: „utkali“ t. nepříteli.

¹ t. j. zejména se síce v obecném čtení latinském, ale v řeckém textu. [Srov. 10. 28. a poz.]

² t. j. Židé. Samaritáni obětovali v Gerisim.

³ t. j. plasty, demátky se solně svátě a Mrtvého moře, a něcht až s j vyráběli. [Vis 10. 29.]

⁴ t. j. nášhal naň, přimlouval jomn.

PARISBUS A PUBLIKAN.

2. i k Spartiatům, a do jiných míst rozeslal listy podle těchto změn slov.

3. I odešli do Říma, a vešli do radního domu a řekli: Jonathan, nejvyšší kněz, a národ židovský poslali nás, abychom obnovili přátelství, a společenství podle předelého.

4. I dali jim listy k svým po místech,¹ aby doprovodili je do země judské s pokojem.

5. Tento pak jest přepis listů, kteréž psal Jonathan Spartiatům:

6. Jonathan, nejvyšší kněz, a starší lidu, a kuželí, i ostatní lid židovský, Spartiatům bratřím pozdravem.

7. Již dávno posláni jsou listové k Oniášovi, nejvyššímu knězi, od Aria,² kterýž královal u vás, že jste bratři naši, jakož přepis obsahuje, kterýž dole položen jest.

8. I přijal Oniáš muže, kterýž poslán byl, počtivě: a vzal listy, jimiž oznámeno bylo o společenství a přátelství.

9. My, ačkoli nic toho nepotřebujeme, majíce za potěšení knihy svaté, kteréž jsou v rukou našich.

10. Raději jsme chtěli poslati k vám obnovit bratrství, a přátelství, abychom snad nebyli vám utišeni cizími: nebo drahně časů minulo, co jste poslali k nám.

11. Protož my každého času bez přestání, ve dny slavné i v jiné, v kteréž náleží, pamatujeme na vás při obětech, kteréž obětujeme, a při hádech, kteréž zachováváme, jakož povino jest a slušno pamatovati na bratry.

12. Protož radujeme se ze slávy vaší.

13. Ale nás obklíčila jsou mnohá soužení, a války mnohé, a bojovali proti nám králové, kteříž jsou vnkol nás.

14. Protož nechtěli jsme utéci býti vám, ani jiným společníkům a přátelům našim v těch válkách.

15. Máli jsme zajisté pomoc s nebe, a vysvobození jsme my, a nepřátelé naši jsou poníženi.

16. Protož vytvořili jsme Numenia, syna Antiochova, a Antipatra, syna Jásonova, a poslali jsme je k Římanům, aby obnovili s nimi přátelství, a společenství předelá.

17. Poručili jsme jim také, aby i k vám se vypravili, a pozdravili vás; a dodali vám listů našich o obnovení bratrství našeho.

18. A nyní dobře učiníte, dadouce odpověď nám na to.

19. A tento jest přepis listů, kteréž poslal Oniášovi:

20. Arius, král spartiatův, Oniášovi, knězi velikému, pozdravení.

21. Nalezeno jest v paměti³ o Spartiatech, a o Židech, že jsou bratři,⁴ a že jsou z pokolení Abrahamova.

22. A nyní jak jsme zvěděli o tom, dobře učiníte, písíce nám o pokoji vašem.

23. Těž i my psali jsme zase vám: Že dobytek náš, a jmění naše, vaše jest, a vaše. naše: poručili jsme tedy, aby to oznámeno bylo vám.

24. I uslyšel Jonathan, že se navrátila knížata Demetrioova s vojevzem větším nežli prve, aby bojovala proti němu.

25. I vyšel z Jerusálema, a potkal se s nimi v krajíně amathitaké:⁵ nebo nedal jim chvilu, aby vtrhli do krajiny jeho.

KAPITOLA XII.

¹ t. j. listy odporučitelé k svým středníkům, po rozličných místech ustanovených.

² Byl za doby Pyrrha, krále epirotského, z rodu Aigidově.

³ t. j. toho sestává více; byl snad rodový zápis.

⁴ Jakkoli to mnozí dokazují hledí s podobných v obou národů nákosů a obyčejů, přec s nedostatků důkladných o tom správně říci toho dosti málo.

⁵ Krajina horního Galilejska na úpatí Antilibanu.

26. I poslal vyrvédaše do ležení jejich: i navrátilive se oznámili, že máni přepadnouti je v noci.

27. Když pak zapadlo slunce, rozkázal Jonathan svým, aby bděli, ale byli ve zbroji hotovi k boji po celou noc, a postavil strážné větki ležení.

28. I uslyšeli nepřátelé, že hotov jest Jonathan s svými k bitvě: báli jsou se a strachovali v srdci svém: a zapálili ohně v ležení svém.

29. Jonathan pak a kteříž s ním byli, nezvzdáli až ráno: viděli pak světla hořící:

30. i hnal se po nich Jonathan, a nedostihl jich: nebo se byli přepravili přes řeku Eleutheru.

31. I obrátil se Jonathan k Arabakům, kteříž slovo: Zabadel,⁶ a porazil je a pobral kořisti jejich.

32. A sebral se, a přišel do Damasku, a protáhl všecku tu krajinu.

33. Šimon pak vytáhl, a přišel až k Askalonu, a k blízkým pevnostem: a uchýlili se k Joppe, a dobyl jí;

34. [nebo byl slyšel, že chtějí tu pevnost vydati stranám Demetrioovým:] a osadil tam strážné, aby jí ostříhali.

35. I navrátil se Jonathan, a svojal starší lidu a umnil s nimi vzdělání pevnosti v Judstvu,

36. a vzdělali zdi v Jerusáleme, a vyvýšili vysokost velikou mezi prostředkem hradu a města, aby oddělil jej od města, aby sám byl zvlášť, a [aby tam] ani nekupovali, ani neprodávali.⁷

37. I sešli se, aby stavěli město: i padla zeď, kteráž byla nad potokem od východu slunce, i opravil tu, kteréž slove Kafeteha:

38. a Šimon vystavěl Adiadu⁸ v Sefela,⁹ a ohradil jí, a vložil dřeve a závary.

39. A když myslil Tryfon královati v Asii, a vzít korunu, a vrátňouti ruku na Antiocha krále:

40. boje se, že snad nedopustí mu toho Jonathan, ale bojovati bude proti němu, hleděl ho jíti, a zabít. A vstav odšel do Bethsan.¹⁰

41. I vytvášil Jonathan proti němu se čtyřiceti tisíci mužů vybraných k bitvě, přitáhl do Bethsan.

42. I viděl Tryfon, že přichází Jonathan s vojevzem velikým, aby vztáhl ruku na něho, bál se;

43. a přijal ho s počestností, a schválil jej všechném přátelům svým, a dal mu dary: a vojevzem svým přikázal, aby ho poelouchali, jako jeho samého.

44. I řekl Jonathovi: Proč jsi trápil všeckem lid, ano není války mezi námi?

45. A nyní odešli je do domů jejich: sobě pak vyřeb málo mužů, kteříž by s tebou byli, a pojď se mnou do Ptolemaidu, a dám jí tobě, i jiné pevnosti, i vojsko, i všecky, kteříž ustanoveni jsou nad věcmi, a navrátím se, a odejdu: nebo proto jsem přijel.

46. I uvěřil jemu, a utínil jakož řekl: a propustil vojsko, a táhl do země judské.

47. Nechal pak při sobě mužů tři tisíce: z nichžto dva tisíce poslal do Galilee, tisíc pak šlo s ním.

⁶ t. j. knes Arabův východně od gileadského pohoří bydlících a velmi loupeživých.

⁷ t. j. aby sezení byl a s nouze se vzdal.

⁸ t. j. Adid nebo Hadis, kterýž Vespasian ochrany vzdělil, než Jerusalem sevrhl.

⁹ t. j. rovina západně od Eleutheropolu, jižozpadně od Jerusálema.

¹⁰ t. j. město nedaleko Jordánu, j. od moře genezarthakého, v kuseci Isacharova; řecky Skythopolis.

48. Ale když všel Jonathas do Ptolemaidů, zavřeli Ptolemaidští brány města: a jali jej, a všechny, kteříž byli vešli s ním, pobili mečem.

49. I poslal Tryfon vojsko, a jízdu do země galilejské, a na pole veliké, aby zhubili všecko mužstvo Jonathovo.

50. Oni pak zvěděše, že jat jest Jonathas, a zabynul se všemi, kteříž s ním byli, napomínali jedni druhých, a vyšli, hotovi jounce k bitvě.

51. Avšak vidouce ti, kteříž je honili, že jim o život běží, navrátili se:

52. oni pak přišli všickni v pokoji do země judské. I plakali Jonathy. I těch, kteříž s ním byli, náramně: a Israel kvílil pláčem velikým.

53. A hledali všickni národové, kteříž byli vůkol nich, potřítli je, nebo řekl:

54. Nemají kněžste, ani pomocníka; protož nyní vybojujme je, a vyhladíme z lidí památku jejich.

KAPITOLA XIII.

Jak Šimon od lidu vědomo ustanoven, — Tryfon pak zřídil Jonathu s syny i — krále Antiocha savražtili. — Šimon došlyv Otázy a hrady Jeruzalémské a svého syna Jana vědomo ustanovil.

1. I ualyšel Šimon, že sebral Tryfon vojsko veliké, aby vtrhl do země judské a potral ji.

2. Vids, že lid jest v strachu a bázni, vstoupil do Jeruzaléma, a shromáždil lid:

3. a napomínaje jich řekl: Vy vite, jak veliké boje podstoupil jsem, já a bratři moji, a dám otce mého, pro zákon a pro svatyni, a jakýchž úzkostí jsme zkusili.

4. Proto zhyznul bratři moji všickni pro Israele, a zůstal jsem já sám,

5. a nyní odstup ode mne, abych setřil života svého v kterýkol čas souzení: neboť nejsem lepš bratři svých.

6. Pomstiv tedy národa svého, a svatyně, i dítek našich i žen: poněvadž sebrali se všickni národové, potřít nás z nepřátelství.

7. I rozptáil se duch lidu spolu, jak ualyšel řeči tryton:

8. a odpověděli hlasem velikým, řkouce: Ty jsi vůdce náš místo Judy a Jonathy, bratra tvého:

9. bojuj boj náš: a všecko, cožkoli feknáš nám, učiníme.

10. Sebrav tedy všechny muže bojovné, pospřáli, aby dokonali všechny zdi Jeruzalémské, a ohradil jej vůkol.

11. I poslal Jonathu, syna Absolomova, a s ním vojsko nové do Joppie: a vyhnar ty, jenž byli v něm, zůstal tam sám.

12. Tryfon pak hnul se od Ptolemaidů s vojskem velikým, aby vtrhl do země judské, a Jonathas byl s ním pod stráž.

13. Šimon pak položil se v Addus¹ proti tváři pole.

14. A když zvěděl Tryfon, že povstal Šimon na místo Jonathy, bratra svého, a že bude s ním se potýkati v boji, poslal k němu posly,

15. řka: Pro stříbro, kteréž povinen byl Jonathas, bratr tvůj, do královny komory, pro správu věcí, kteréž měl, zadrželi jsme ho.

16. A nyní posli sto hřiven stříbra, a dva syny jeho do zástavy, aby jsa propuštěn neodstoupil od nás, a vydáme jej.

17. I porozuměl Šimon, že lživě mluví s ním, a však

přece rozkázal dáti stříbro i syny: aby nepojal velikého nepřátelství proti lidu israelskému² řkoucimu:³

18. Ze neposal jsem stříbra, a synův, proto zabynul.

19. Poslal tedy syny, a sto hřiven: a onen selhal, a nepropustil Jonathy.

20. A potom přitáhl Tryfon do krajiny, aby potěl ji: i točil se cestou, kteráž vede k Ador:⁴ a Šimon i vojsko jeho táhli, na kteréžkoli místo oni šli.

21. Ale kteříž byli na hrádě,⁵ poslali k Tryfonovi posly, aby pospřáli přijíti po poušti, a aby posal jim špíza.

22. I vypravil Tryfon všecku jízdu, aby přitáhl tu noc: byli pak snh velmi veliky, i nepřišel do Galaad.⁶

23. A když se přiblížil k Bankamé,⁷ zabil tam Jonathu i syny jeho.⁸

24. I obrátil se Tryfon a táhl do země své.

25. I poslal Šimon, a vzal kosti Jonathy, bratra svého, a pochoval je v Modin, v městě otčv jeho.

26. I plakali ho všickni Israelská pláčem velikým, a kvílili nad ním mnoho dní.

27. I vzdělal Šimon nad hrobem otce svého, a bratři svých stavení vysoké k spatření, z kameni hlazeného napřed i vzuadu:

28. a postavil sedm pyramid,⁹ jednu proti druhé, otci a matěři, a čtyřem bratřím:

29. a okolo nich postavil sloupy veliké, a v sloupích zbroj, na památku věčnou: a vedle zbroje lidi vryté, kteréž by spatřiny byly ode všech plavících se po moři.

30. Tent jest hrob, kterýž udělal v Modin, až do tohoto dne.

31. Tryfon pak, když cestou jel s Antiochem, králem mladým, lživě zabl ho.

32. A královo místo něho, a vstavil sobě korunu Asie a učinil ránu velikou v zemi.

33. I vzdělal Šimon pevnosti země židovské, ohradiv je vězmi vysokými, a zdmi velikými, a branami, i závorami: i špíza nakladl do pevností.

34. I vybral Šimon muže, a poslal k Demetriovi králi, aby učinil krajině polehčení: nebo všickni skutkové Tryfonovi byli vykonáni násilím.

35. I odpověděl jemu Demetrius král na ta slova, napsav list takový:

36. Král Demetrius¹⁰ Šimonovi, nejvyššímu knězi, a příteli králov, a starším, i národu židovskému pozdravení.

37. Korunu zlatou, a ozdoba,¹¹ kterouž jste poslali, přijali jsme: a hotovi jsme s vámi učiniti pokoj veliký, a pašti úředníkům královským, aby odpustili vám, co jsme my odpustili.

38. Nebo kteréžkoli věci jsme ustanovili vám, stojt. Pevnosti, kteréž jste vzdělali, vám buďte.

39. Odpouštíme také nevědomosti, a hříchů az do dnešního dne, i korunn, kterouž jste dlužni byli: a bylo-li cos jiného pod daní v Jeruzalémě, již nebudí pod daní.

¹ Tě: „aby snad neupadl u velikou nešboš u lidu, kterýž byl řekl:“ —

² Město Idumejské. Tryfon jímeh az je chtěl obejít, a od vyhodou k Jeruzalému přitáhnouti.

³ t. j. Sionském, v Jeruzalémě. Pošlka slavněv.

⁴ Řek.: i nepřítel té noci, vybrš táhl do Galaadka.

⁵ Město v Galaadě.

⁶ Řeky jstě: „a pochovin jest tam.“ (Vis 25)

⁷ t. j. slopě špídatých, Jehlamov.

⁸ Utekli se byl za vlády Tryfonovy do vyhodních krajin syráck země.

⁹ t. j. náramky slané s pšpob palmových listů, řecky: „balne“.

40. A jsou-li kteříž z vás způsobilí, aby zapsáni byli mezi naše, budete zapsáni; i buď mezi námi pokoj.

41. Léta stého sedmdesátého¹¹ shálo jest jho pohant a Iaralee.

42. I počal lid israelaký pašti ve dákách, a v skutcích obecných: Léta prvního za Šimona nejvyššího kněze a velkého vůdce, a knížete židovského.

43. V těch dnech položil se Šimon u Gázy, a obkřídil ji vojsky, a nadádal strojí válečných, a zasadil proti městu, a udeřiv k jedné věži, dobyl jí.

44. I vypadli ti, kteříž byli v tom stroji, do města: a stalo se v městě pohnutí veliké.

45. I vstoupili ti, kteříž byli v městě, s ženami, a dětmi na zeď, a roztrhše roucha svá, volali jsou hlasem velikým, žádajíc od Šimona, aby jim pravice podal,

46. a řekli: Neodplacuj nám podle zlosti našich, ale podle mílosrdenství svého.

47. I slitovav se Šimon, nebojoval proti nim: avšak vyhnal je z města a vyčistil domy, v nichž byly modly, a pak teprv vše do něho s chválami, dobrotoče Pánu:

48. a vyčistiv z něho všelikou nečistotu, osadil v něm muže, kteříž by pilní zákon: a ohradiv je, vzdělal si (tu) přibytěk.

49. Tém pak, kteříž byli na hradě jerusalémském, zabráněno bylo vycházeti, a vcházeť do krajiny, a kapovati, a prodávati: i trpěli jsou hlad veliký, a mnozí z nich zhyznuli hladem.

50. I volali k Šimonovi, aby pravice vzal; i podal jim [pravice], a vyhnal je odtud, a očistil hrad od poskvrnění.

51. A vešli do něho tříměsíčně dne měsíce druhého, léta stého sedmdesátého prvního¹² s chválou, a ratolestmi palmovými, a s harfami, a cimbály, a s loutkami, a chválami, a s písněmi, nebo potřín jest nepřítel veliký z Iaralee.

52. I ustanovil, aby po všeka léta slavení bývali ti dnové a veselím.

53. A ohradil horn chrámu, kteráž byla při hradu, a bydlil tam on, i ti, kteříž s ním byli.

54. I viděl Šimon Jana, syna svého, že jest muž silný k boji: ustanovil ho vůdcem nade všemi vojsky: a ten bydlil v Gazafe.¹³

KAPITOLA XIV.

Demetrius jest jat, — nastal nastal pokoj v zemi žudech. — Šimon obcevil umlouva přítelství s Šimany, a poslal jim šiti státi 1000 liber stříky; — on pak jana zvalal šitiy.

1. Léta stého sedmdesátého druhého¹⁴ shromáždil Demetrius¹⁵ král vojsko své; i táhl do Médie, aby si sebral pomoci odtud, a vybojoval Tryfona.

2. A uslyšel Arsaces,¹⁶ král peraký a médaký, že vtrhl Demetrius do končin jeho, i poslal jednoho z knížat svých, aby ho jal živého, a přivedl jej k němu.

3. I vytáhl, a porazil vojsko Demetriovo: a jal jej, a přivedl je k Arsacevovi, a vsadil ho do vězení.

4. I umlika všeka země judaká po všechny dny Šimonovy,

i hleděl k dobrému národa svého: a líbila se jim moc jeho, a sláva jeho po všechny dny.

5. A mimo věcku slávu svou dobyl ještě Joppe za přístav, a učinil průchod k ostrovům¹⁷ mořským.

6. A rozšířil končiny národa svého, a obdržel krajinu.

7. A shromáždil se zajeti mnohé, a panoval nad Gazarou, a Bethsaurou, a hradem: a odstranil z něho nečistoty, a nebyl, kdo by mu byl odpíral.

8. A jedenkáždý vzdělával zemí svou s pokojem: a země judaká vydávala úrody své, a stromoví polní ovoce své.

9. Starší sedali věčnicki na ulicích, a rozmlouvali o dobrých věcech země, a mládenci obléčeli se v roucha slavná a bojovná.

10. A městům dodával špiže, a ustanovil, aby byla zbroj k obraně, až i jmenováno jest jméno slávy jeho do končin země.

11. Způsobil pokoj na zemi, a veselil se Israel veselím velikým.

12. I sedával jedenkáždý pod vinným kmenem svým a pod fíkem svým: a nebyl, kdo by je přestrašil.

13. Zhyznul bojující proti nim na zemi; a králové potříní jsou v těch dnech.

14. A posílil všechných ponížonych lidu svého, a zákona hleděl, a vyhledil všelikého nelechetalého a zlého:

15. svatyni zvelebil, a nádoby svatyně rozmnožil.

16. I uslyšano jest v Římě, že umřel Jonathas, a až k Spartiatům: i zarmoutili se náramně.

17. Ale když uslyšeli, že Šimon, bratr jeho, učiněn jest nejvyšším knězem město něho, a že on drží všecku tu krajinu i města v ní:

18. psal k němu na dákách měděných, aby obnovili přátelství a společenství, kteréž byli učinili s Judou, a s Jonathasem, bratřimi jeho.

19. A čteny jsou před obličejem shromážděný v Jerusalémě. A tento jest přepis listů, kteréž poslali Spartiaté:

20. Spartiatům dá kníza, a města Šimonovi, knězi velikému, a starším i kušším, i jinému lidu židovskému, bratřím, pozdravení!

21. Poslové, kteříž byli posláni k lidu našemu, oznámili nám o vaší slávě, a ctí, i radosti: i zradovali jsme se z přítějí jejich.

22. A napsali jsme to, co od nich praveno bylo, do známě lidu takto: Numenius, syn Antiochův, a Antipater, syn Jasnův, poslové židovští, přišli k nám, obnovujíc s námi přátelské přátelství.

23. I líbilo se lidu přijíti tu muže slavné, a vložiti přepis řeči jejich do knih lidu zvláštních, aby byl na památku lidu spartiatákému. Přepis pak toho napsal jsme Šimonovi, velikému knězi.

24. Potom pak poslal Šimon Numenia do Říma s velikým zlatým štitem, stříž tisíc liber,¹⁸ potvrdit s nimi společenství. Když pak uslyšel lid římský¹⁹

25. řeči tyto, řekli: Jaké poděkování učiníme Šimonovi, a synům jeho?

26. Neboť on navrátil bratry své²⁰ a vybojoval nepřátely israelaké od nich: i ustanovil jemu svoboda, a zapsal to na dákách měděných, a postavili je na sloupích na hoře Sion.

¹¹ t. j. 141 př. Kr.

¹² t. j. 140 před Kristem v měsíci dubna nebo května.

¹³ t. j. Geserou vis 4, 16. pozn.

KAPITOLA XIV.

¹⁴ t. j. 139 před Kristem.

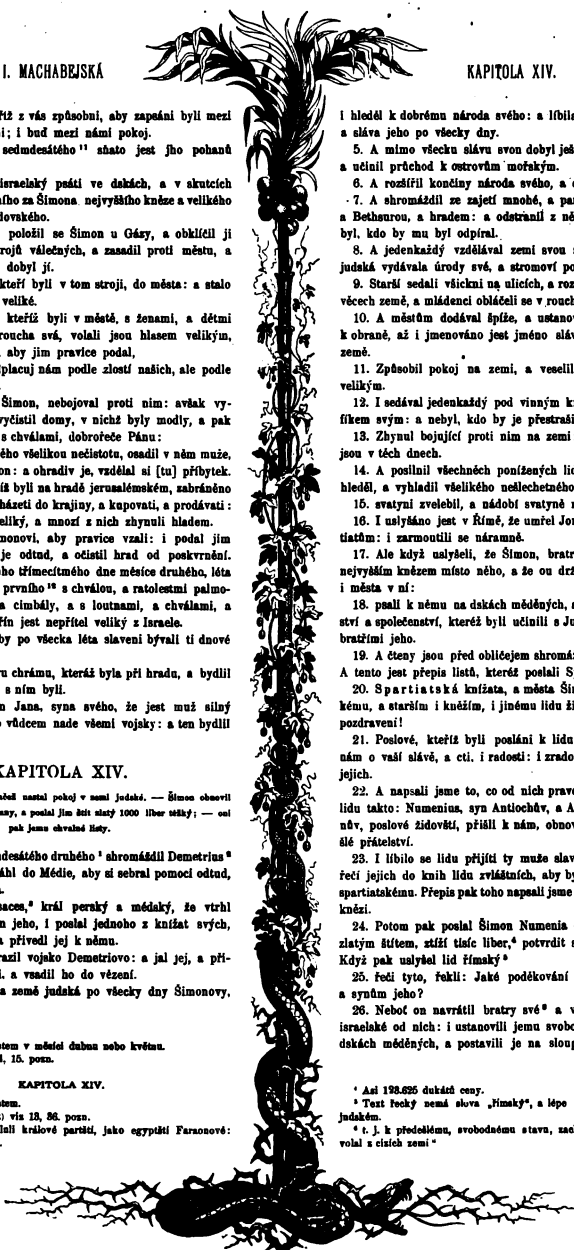
¹⁵ t. j. Nikator (víšák) vis 13, 36. pozn.

¹⁶ t. j. tak obecně stali králové parťáci, jako egyptští Faraonové: vlastně stali Mithridátas.

¹⁷ Asi 138.635 dukátů ceny.

¹⁸ Text řecky nemá slova "řimský", a lépe se to rozumí o lidu judakém.

¹⁹ t. j. k předelámu, svobodnému stavu, zchoval je; anebo: "povolal s cizích zemí"

27. A tento jest opis toho písma: Osmnáctého dne měsíce Elni,⁷ léta stého sedmdesátého druhého, léta třetího pod Šimonem knězem velikým v Asaramel.⁸

28. v shromáždění velikém kněží, a lidu, a knížat národa a starších krajin známy učiněny jsou tyto věci: Že často-krát bývaly bitvy v krajině naší.

29. Ale Šimon, syn Mathatiasův, z synů Jarib, a bratří jeho vydával se v nobezpetenství, a odpíral nepřítelům národa svého, aby ostála svatyně jejich, i zákon: a slávu velikou oslavil národ svůj.

30. I shromáždil Jonathas národ svůj, a učiněn jest jim knězem velikým, a přiložen jest k lidu svému.

31. A chtěli nepřátelé jejich postlapati, a potříti krajinu jejich, a vztáhnouti ruce na svatyni jejich.

32. Tehdy opřel se Šimon, a bojoval za národ svůj, a vynaložil peněz mnoho, a osbrojil muže bojovné národa svého, a dal jim mzdu:

33. a ohradil města judská, i Bethsauru, kteráž byla v končinách země židovské, kdež prve bývala zbroj nepřátel: a osadil tam k strážím muže judské.

34. I Joppe ohradil, kteréž bylo u moře: a Gazaru, jenž jest v končinách azotských, kdežto bydlili prve nepřátelé, a osadil tam Judské: a nařídil v nich, cožkoli se hodilo k potrestání jich.⁹

35. I viděl lid skutek Šimonův, a slávu, kterouž umínil působiti národu svému, ustanovili jej vůdcem svým. a knížetem kněžským, protože on učinil všechny ty věci, a spravedlnost. a víru, kterou zachoval národu svému, a vylédačal vším způsobem povýšiti lidu svého.

36. A za dnův jeho podafilo se v rukou jeho, že vyplnění byli pokané z krajiny jejich i ti, kteříž byli v městě Davidově, v Jerusalemě na hrádě, z něhož vycházel, a poakrňovali všech věcí, kteréž všok svatyně jsou, a činili ránu velikou čistotě:¹⁰

37. a osadil v něm muže judské k obraně krajiny, i města, a povýšil zdi jerusalemských.

38. A král Demetrius potvrdil jemu nejvyššího kněžství. 39. Die toho učinil ho přítelem svým a oslavil jej slávou velikou.

40. Nebo slyšel, že narváni jsou Židé od Římanů přátely, a společníky, a bratřími, a že přijali pouly Šimonovy slavně:

41. a že Židé, a kněží jejich svolili, aby byl jejich vůdcem, a nejvyšším knězem na věky, dokudž by nepoznal prorok věrný:¹¹

42. a aby byl nad nimi vůdcem, a péči měl o svatyni, a aby ustanovil úředníky nad dly jejich, i nad krajinou, a nad zbrojí, i nad pevnostmi:

43. a aby péči měl o svatyni, a aby ho poslouchali všickni, a aby spisovali byli pod jménem jeho všickni zápisové v krajině: a aby se obléželi v šarlat a zlato:

44. a aby nebylo lze žádnému z lidu, a z kněží, zrušiti něčeho z těch věcí, a opíráti se tomu, co on praví, anebo svolati shromáždění v krajině bez něho: a obléžeti se v šarlat, a míti záponu zlatou.

⁷ Od puly náš arpen a nář.

⁸ Elni: „v Hospodinu Bohu“; nebo: „v Izraeli“ [die syráckého].

⁹ „J.“ „k napravení jich“; die Feck.

¹⁰ „I.“ „přimlil svatost města toho svou modloslužbou, honpění, a jinými ohavnostmi.“

¹¹ „I.“ „obkřvány ode všeho lidu Matás; a skutečně rodina Nachabekých panovala, duchovní moe se svěřakou spojuje, až do Herodesa krále, za jehožto vlády Kristus se narodil.“

45. Kdo by pak učinil proti tomu, anebo zrušil něco z těch věcí, vinen bude.

46. I líbilo se všemu lidu ustanoviti Šimona, a utiniti podle slov těch.

47. I přijal to Šimon, a líbilo se mu, aby nejvyššího kněžství užíval, a byl vůdcem a kušetem národa židovského a kněží, a vládl nade všemi.

48. A písmo toto kázali vrjíci do desk měděných, a postavili je v ohradě svatyně, na místě slavném:

49. přepis pak těch věcí vložit do pokladnice. aby ho měl Šimon, i synové jeho.

KAPITOLA XV.

Antioch, syn Demetriův, šel s Šimonova přátelství, — a všel i Tryfonem, Římané lidu židovskému odpovídali pochlili. — Antioch slova danámu nedostavil, slyšiv pochlil Caudobas a vzejšim do země judské.

1. I poslal Antioch, syn Demetriův,¹ listy z ostrovů² mořských Šimonovi knězi, a knížeti národa židovského, i všemu národu:

2. a obsah jich byl způsobem tohoto: Král Antioch Šimonovi, knězi velikému, a národu židovskému pozdravení!

3. Poněvadť nákteří nedlechetv obdrželi království otců našich, a chci tedy zase dobytí království, a zříditi je jako bylo prve: sebral jsem množství vojska, a nadělal jsem lodí válečných.

4. Chci pak táhnouti skrze krajinu, abych posetil se nad těmi, kteříž zkasili krajinu naši, a kteříž zpusožili města mnohá v království mém.

5. Protož nyní potvrzují tobě všech obětí,³ kteréž odpustili tobě přede mnou všickni králové, a kterékoli jiné dary odpustili tobě:

6. a povolují tobě býti ráz mince vlastní v krajině své:

7. Jerusalemě pak buď svatý, a svobodný: a všechna zbroj, kteráž kována jest i pevnosti, kteréž jsi vzdělal, kteréž držíš, zrušantěž tobě.

8. A všechnen dluh královský, a což by budoucně náleželo králi, od této chvíle, i po všechnen čas odpouští se tobě.

9. Když pak obdržíme království naše, olavíme tebe, i národ tvůj, i chrám slávy velikou, tak aby zřejmá byla sláva vaše po vši zemi.

10. Léta stého sedmdesátého čtvrtého⁴ vysel Antioch do země otců svých, i sešla se k němu všechna vojska, tak že málo jich ostalo a Tryfonem.

11. I stihal ho Antioch král; a přišel do Dory,⁵ utíkaje pomohám.

12. Nebo věděl, že shromážděny jsou zlé věci, a že ho opustilo vojsko.

13. I položil se Antioch u Dory se sto dvaceti tisíci mužů bojovných, a s osmi tisíci jízdných:

14. a obkličil město, a lodi připluly od moře: a sevřeli město od země i moře, a nedali žádnému vjíti, anebo vyjíti.

15. Přišel pak Numenius, a kteříž s ním byli, z města Říma, majíce listy ku králi, a ku krajinám psané, v nichž bylo psáno toto:

KAPITOLA XV.

¹ „I.“ starého Demetria Sotera, jenž poslalji přjímá měl Sidetes.

² „I.“ z Rhodu, kdež byl s bratrem Demetriem Nikatorem třicetiletě zasedl.

³ Die Feck: „polehčení“; t. svobod od jinych králův udělených.

⁴ Roku 187 před Kristem.

⁵ Město pevné u moře jižně od hory Karmelské; nyní Tantara.

16. Lucius, konsul římský, Ptolemeovi, králi pozdravení!
17. Poslové židovští přišli k nám, přátelé naši. obnovující přátelství předělá, společenství, posláni jsouce od Šimona, knížete kněžského, a lidu židovského.

18. A přinesli také štít liber tisc.

19. Protož líbilo se nám psáti králům, a krajinám, aby jim nečinili nic zlého, aniž bojovali proti nim, a městům jejich, a krajinám jejich: a aby nedávali pomoci těm, kteříž by bojovali proti nim.

20. Vidělo se pak nám přijíti od nich štít.

21. Protož ještěliže kteří neochetnější utekli z krajiny jejich k vám, vydejte je Šimonovi knížeti kněžskému, ať trestá je podle zákona svého.

22. To též psáno jest Demetriovi králi a Attalovi, a Ariarathovi, a Arsacesovi.¹¹

23. a do všech krajin: a Lampeaskou, a Spartiatům, a do Délu, a do Míndu a do Sicionu, a do Karie, a do Sámu, a do Pamfílie, a do Lycie, a do Alikarnasu, a do Koe, a do Sidy, a do Arady, a do Rhodu, a do Faselidy, a do Gortyny, a do Gnidu, a Cypru, a Cyrény.¹²

24. Přepis pak toho napsali Šimonovi, knížeti kněžskému, a lidu židovskému.

25. Antioch pak král položil se s vojskem u Dory podruhé, a přičinoval k němu vždy [víc] vojska, a válečné stroje stavěl: a sešel Tryfona, aby nešel.

26. I poslal jemu Šimon dva tisíce mužů vybraných na pomoc, a stříbro a zlato, a nádobí mnohá:

27. a nechtěl těch věcí přijmouti, a zrušil všecko, což s ním byl smlvil prve, a cízil se ho.

28. I poslal k němu Athenobia, jednoho z přátel svých, aby rozmluvil s ním, řka: Vy držíte Joppe, a Gazaru, a hrad, kterýž jest v Jerusalemu, města království mého:

29. končiny jejich zpusťovali jste, a udělali jste ránu velikou zemi, a opanovali jste mnohá místa v království mém.

30. Protož nyní vydejte ta města, kteráž jste opanovali: a daně míst, nad nimiž jste panovali, kromě končin judských.

31. Pakli nechcete, dejte za ná pět set hřiven stříbra, a za zkušu, kterouž jste učinili, a za platy z měst jiných pět set hřiven: pakli nic, přitáhne se a vybojujeme vás.

32. I přišel Athenobius, přítel královský, do Jerusalema, a viděl slávu Šimonovu, a lesk zlata a stříbra, a přípravu hojnou: i podivil se a přednesl mu slova králova.

33. I odpověděl Šimon, a řekl jemu: Ani cizí země jsme nezvali, aniž cizí držíme, ale dědičtí otců našich, kteráž nespravedlivě od nepřátel našich za nějaký čas držáno bylo.

34. Protož my, majíce čas, osobujeme si zase dědičtí otců svých.

35. Z Joppe však, a z Gazary, jichž šádá, ty činivaly v lidu ránu velikou i v krajině naší: z těch dáme sto hřiven. I neodpověděl mu Athenobius slova.

36. Ale navrátil se s hněvem kn králi, oznámil mu slova

tato, i slávu Šimonovu i všecko, což viděl: i rozehnával se král hněvem židovským.

37. Tryfon pak ušel po lodi do Orthosiadu.¹³

38. I ustanovil král Cendebea vůdcem pomocným, a dal jemu vojsko pěších a jízdných.

39. A kázal jemu hnouti se s vojskem proti zemi judské: a rozkázal jemu vzdělati Gedoru,¹⁴ a zahraditi brány města a bojovati proti lidu. Král pak honil Tryfona.

40. I přitáhl Cendebeus k Jamnil,¹⁵ a počal popouzeti lidu, a pospávatí zemi judskou, a zajmáti lid, i zabíjeti, a stavěti Gedoru.

41. A postavil tam jízdné, i vojsko: aby vycházejíce procházeli cestu země judské, jakož mu byl král přikázal.

KAPITOLA XVI.

Šimon všel i Cendebeus, a viděl sad ním. — Ptolemae, správce v Jerichu, utrávil zabit Šimona, zchváno svého, i dva syny jeho: — vrátil se pomstil Jan, syn Šimonův.

1. I vypravil se Jan z Gazary¹ a oznámil Šimonovi, otcí svému, co učinil Cendebeus v lidu jejich.

2. I povolal Šimon dvou synů starších, Judy a Jana, a řekl jim: Já a bratři moji, i dům otce mého vybojovali jsme nepřátely lidu israelského od mladosti až do tohoto dne: a zřádko se nám rukama našimi vysvoboditi Israele několikrát.

3. Ale nyní sestárnul jsem, vy pak buďtež na místě mém, a bratři moji,² a vytáhnoose bojujte za národ náš: pomoc pak s nebe budíž s vámi.

4. I vybral z krajiny dvaceti tisíc mužů bojovných i jízdné; a táhli na Cendebea, a nocovali v Modin.

5. A vstavě ráno, vytáhli do pole: a sj vojsko veliké táhlo proti nim, pěších, a jízdných, a řeka prudká byla mezi nimi.

6. I hnul se s vojskem proti nim, on i lid jeho, a viděl, an se lid strachuje plavati přes řeku, i přeplaval nejprve: i viděvše jej muži, přeplavali za ním.

7. I rozděli lid, a jízdné v prostřed pěších: byla pak jízda nepřátelská velmi mnohá.

8. I zatroubili na trubny posvátné, a v útěk zaháněl jest Cendebeus i vojsko jeho: a padlo z nich mnoho raněných: ostatní pak utekli i ohrada.

9. Tehdy raněn jest Judas, bratr Janův: Jan pak honil je, až přišel do Cedronu, kterýž byl vzdálen [Cendebeus]:

10. i utekli až na věže, kteráž byly na polích azotakých, a zapálil se ohněm. A padlo z nich dva tisíce mužův, a navrátil se do země judské v pokoji.

11. Ptolemae pak, syn Abobáv, ustanoven byl vůdcem na poli jeriškém, a měl stříbra i zlata mnoho;

12. bylť zajisté zeť nejvyššího kněze.

13. I povýšilo se srdce jeho, a chtěl opanovati krajinu, a obmýšlel lest proti Šimonovi, a synům jeho, aby je zahladil.

14. Šimon pak, procházeje města, kteráž byla v krajině judské, a pěči máje o ně, sstoupil do Jericha, na a Máth-

¹ t. j. Kalpernia Pilo; aliv vlastně Onesus, a byl konsulem r. 616 po vřst. Ř. a M. Pupiliem.

² Přijímám Everetas II. nebo Fykon.

³ t. j. o něm Římané snad ještě nevěděli, že jat i zvěšen jest.

⁴ Bylť král v Pergamu, jenž umíraje Římany oddělil svého království ustanovil.

⁵ t. j. králi v Kapadocii

⁶ Král Parthakému, čmuš, který Demetria jal. [Vis 14, 2]

⁷ Devatenáctero dílem měst, dílem krajin a ostrův se tuto jmenuje, kterých Římané ochránné listy ku prospěchu národa židovského dali: to ponukaje vše na jejich rozvahou moc, ale židům málo prospělo.

¹³ Orthosias bylo město fenické, od Tripóls na sever asi tři míle vzdáli; syni Tortosa. Demetrios pak dobry Orthosiadu Tryfona odpravilť dal.

¹⁴ Gedor (Gazer) město v zemi judské kneco Dan.

¹⁵ Město Siletinské nedaleko tatižky Sorek do moře Sefedozemního.

¹ Vis 4, 16. pozn.

² Řecky: „misto bratra mého; vy pak milosrdenstvím [Božím] ochopni jste věkem.“

tiáš, syn jeho, i Judas léta stého sedmadesátého sedmého, měsíce jedenáctého: ten jest měsíc Sabath.⁸

15. I přijal je syn Abobdv na pohnátku, kterouz vzdělal, a kteréš slove Doch, letivé: a učinil jim hody veliké, a skryl tam muže.

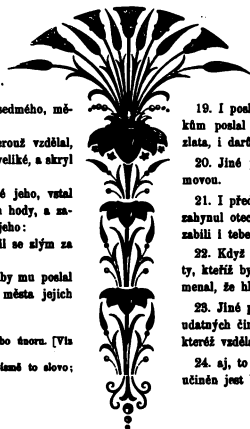
16. A když se byl podnapil⁴ Šimon i synové jeho, vstal Ptolemeus s svými, a zvalše zbroj svou, vešli na hody, a zabili jej, i dva syny jeho, i některé služebníky jeho:

17. a učinil zradu velikou v Israeli, a odplatil se slym za dobré.

18. I psal o tom Ptolemeus, a vzkázal králi, aby mu poslal vojsko na pomoc, a odevzdal jemu krajinu, a města jejich i platy.

⁴ Roku 104 před Kristem v měsíci buď lednu nebo únoru. [Vis Zech. 1, 7.]

⁸ t. j. rosohmi, naaytil visem. Ten smysl má v písmě to slovo; nebo to na opití rozumět.

19. I poslal jiné do Gazary, aby zahledli Jana: a tisícníkům poslal listy, aby přišli k němu, aby dal jim stříbra a zlata, i darův.

20. Jiné pak poslal, aby osadili Jerusálém, a horu chrámovou.

21. I předběhl jeden, a oznámil to Janovi v Gazare, že zahynul otec jeho, i bratři jeho, a že poslal [Ptolemeus], aby zabili i tebe.

22. Když pak to ualyšel, ulekl se náramně: a sřímal muže ty, kteříž byli přišli, aby zahabili ho, a pobil je: nebo znamenal, že hleděli jeho zabiti.

23. Jiné pak věci o Janovi, a o válkách jeho, a o dobrých udatých činech, jimiž sobě statečně počínal, i o stavění zdí, kteréž vzdělal, i o skutcích jeho:

24. aj, to sepsáno jest v knise dnů kněžství jeho, když učiněn jest knížetem kněžským po otci svém.

DRUHÁ KNIHA MACHABEJSKÁ.

KAPITOLA I.

Židé jedni při rodákém svém v Egyptě umřelým o stranách, kterých je a dopokudli Božího pokolaj a — jak byli slavnost povědomi chrámu vykonali.

1. Bratřím, kteříž jsou v Egyptě, Židům,¹ pozdravení vzkazují bratři Židé, kteří jsou v Jerusalemě, a kteří v krajině judské, i pokoj dobrý.

2. Dobře učí vás Bůh a pamataj na smlouvu svou, kterouž mluvil k Abrahamovi, a Isákovi, a Jakobovi, služebníkům svým věrným:

3. a dejž vám všechnu srdce, abyste jej ctili, a činili vůli jeho srdcem velikým, a myslí volnou.

4. Otevřij srdce vaše k zákonu svému, a k přikázáním svým, a učí pokoj.

5. Vyslyš modlitby vaše, a smil se s vámi, aniž opouštěj vás v čas slůž.

6. A nyní trváme modlití se zde za vás.

7. Za královni Demetrii, léta stého šedesátého devátého, my Židé psali jsme vám v soužení, a v nástiku, kterýž přišel na nás tato léta, ko odstoupil Jásou od země své a od království.

8. Vypálili bránu, a vytili krev nevinnou: i modlili jsme se ku Pánu, a vynalžáni jsme, a obětovali jsme obět, i bůl, a rozsvítli jsme světla, a předložili jsme chleby.

9. A nyní na každý rok slavte dny stánků měsíce Kaslev.²

10. Léta stého osmdesátého osmého³ lid, kterýž jest v Jerusalemě, a v zemi judské, i starší i Judas⁴ Aristobolovi,⁵

KAPITOLA I.

¹ V Egyptě drahně bylo se usadilo Židů: byliť jim Egypt semí nejbližší, pak byli již Ptolema Legi více než 10.000 Židů do Egypte uvedl, potom se jich tam mnoho stálo ko savrádního Godoláše [Jer. 48, 8.], a nejnověji před utiskováním králův syrských. Oniž, nejvyšší kněz, vystavil v Helopolu chrám na způsob Jerusalemského, a konal tam oběti die sákona. S tím mnozí Židé v Judaku právem nespokojeni byli, a to tím více, když Egyptští chrámy Jerusalemského doosla nedbali. K tomu směřuje tuto želání pokoje a napominání k němu. [V. 1, 4, 5.]

² Nemí vlastně slavnost stánků [za se slavívala o dva měsíce dříve]: slyš vypořáti pamětku vyhlášení a znovu zavřecení chrámu od Judy Machabejského ustanovena die I. Mach. 4, 59.

³ t. 128 před Kristem.

⁴ Slyš se na Jana Hyrkana, jenž mohl se i jinak Judou slul.

⁵ Zaenamtí udělosti Žid, jež Ptolema Fykon svému svym Laštyrovi za učitele ustanovl.

mistru Ptolema krále, jenž jest z pokolení kněží pomazaných, i těm, kteříž jsou v Egyptě, Židům pozdravení a zdraví!

11. Z velikých nebezpečností od Boha vysvobození jsouce, velice děkujeme jemu, že jsme totiž proti takovému králi bojovali.⁶

12. On zajistě způsobil, aby se vytilili z peraké země ti, kteříž bojovali proti nám, a svatému městu.

13. Nebo když vůdcem on byl v peraké zemi, a s ním nesmrtné vojsko, padl v chrámě Nancee,⁷ zklamán jsa radou kněží Nancee.

14. Nebo aby s ní přebýval, přitáhl na to místo Antioch, a přátel jeho, a aby vzal peníze mnohé jménem véna.

15. A když je kněží předložili Nanei, a on s několika všel do ohrady chrámu, zavřel chrám,

16. když byl všel Antioch: a otevřevše skrytý vchod chrámový, metali kameni, a zabili vůdce i ty, kteříž s ním byli, a na kusy je rozsekavše, a hlavy stánavše, vyvrhli je ven.

17. Ve všem požehnal Bůh, kterýž vydal bezbožné.

18. Majíce tedy vykonati očistění chrámu pěticetímého dne měsíce Kaslev, za potřebné jsme uznali oznámiti vám: abyste i vy slavili den stánkův, a den ohně, kterýž dán jest, když Nehemiáš vystavěv chrám i oltář, obětoval oběti.

19. Nebo když do peraké země vedeni byli otcové naši, kněží, kteříž tehdež ctitelé Boží byli, vzevše ohně s oltáře, tajně skryli jej v údolí, kdež byla studnice hluboká a suchá, a v ní schránili jej, tak že všem neznámé bylo místo.

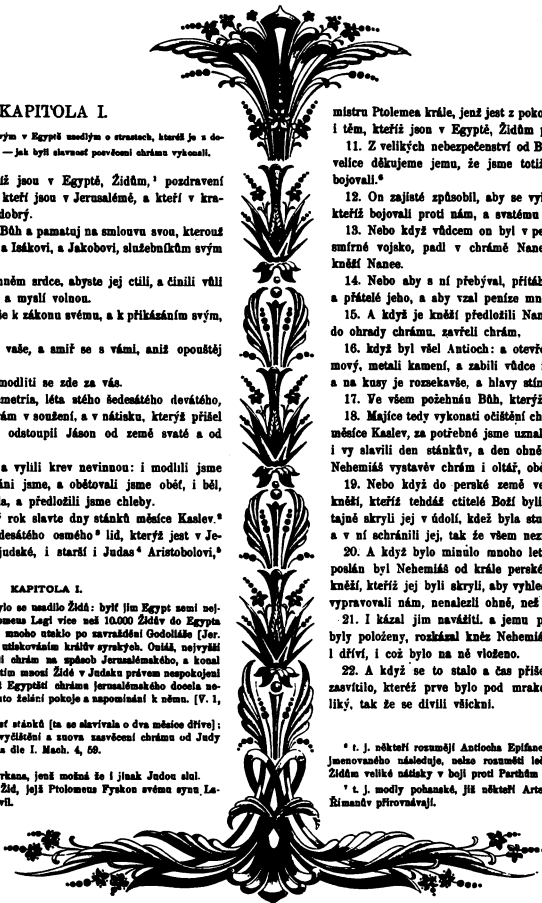
20. A když bylo misluo mnoho let, a líbilo se Bohu, aby poslán byl Nehemiáš od krále perakého: poslal vnuky těch kněží, kteříž jej byli skryli, aby vyhledali toho ohně: a jakož vypravovali nám, nenalezli ohně, než vodu shustlou.

21. I kázal jim navštívi. a jemu přiněsti: a oběti, kteréž byly položeny, rozkázal kněz Nehemiáš pokropiti tou vodou, i dříví, i což bylo na ně vlozeno.

22. A když se to stalo a čas přišel, v němž zase slunce zasvítilo, kteréž prve bylo pod mrakem, zapálil se ohně veliký, tak že se divili všickni.

⁶ t. j. některé rozumějí Antiocha Epifána; avšak co tuto o smrti jmenovaného následuje, nelze rozuměti leš o Sedotovi; tenž učiniv Židům veliké nástiky v boji proti Parthim se své vzal. [I. Mach. 15.]

⁷ t. j. možly pohanské, již některé Artemidě Řakvi, nebo Dianě Řimanů přivrovnávají.

23. Modlitbu pak činili všickni kněží, když vykonávala se oběť, Jonathas začínal, jiní pak odpovídali.

24. A Nehemiášova modlitba byla na tento způsob: Pane Bože, všech věcí stvořiteli, hrozný a silný, spravedlivý a milosrdný, který jsi sám jediný dobrý král,

25. sám dárcе, sám spravedlivý a všemohoucí, a věčný, jenž vysvobodilš Israele ze všeho zlého, kteříž jsi učinil otce vyvolenými, a posvětil jsi jich:

26. přijmiž tu oběť za všechny lid tvůj israelský, a ostříhej dědictví svého, i posvěť.

27. Shromážď rozpětence naše, vysvobod ty, kteříž slouží národům, a popaš na potupeně a opovrženě: aby věděli národové, že jsi ty Báh náš.

28. Snujž utlačovatele naše, i kdož nám činí pohanění v pyše.

29. Ustanov lid svůj na místo svatém, jakož pověděl Mojžíš.

30. Kněží pak zpívali písně, až i dokonána jest oběť.

31. Když pak dokonána byla oběť, rozkázal Nehemiáš z ostaku vody politi kamení větší.

32. Což když se stalo, plamen z nich zapálil se: ale od světla, kteréž se zstřívělo od oltáře, stráven jest.

33. A jakž se prohlásila ta věc, oznámeno jest králi perakému, že na místě, kdež byli oběť schovali kněží ti, kteříž byli přestěhováni, voda se ukázala, z níž Nehemiáš a kteříž s ním byli, očistili oběti.

34. Král pak vše tu věc, a pilně zkoušeje, udělal mu chrám,* aby schválil, což se bylo stalo.

35. A když to schválil, dal kněžím mnoho dobrých a rozličných darů, a svou rukou bera, dával jim.

36. Nazval pak Nehemiáš to místo Nefthar, jenž se vykládá očistění. Říkají pak tomu mnozí Nef.

KAPITOLA II.

Dále vypravují, jak Jeremiáš archu, stánek a oltář sápele byl zanoval; a dále bratři Machabejských od Jásona v patere knih sepsaná v jednu pojmenovali sálbu.

1. Nalézá se pak v písmech Jeremiáš proroce,* že rozkázal tím, kteříž se stěhovali, aby vzali oběť:* jak oznámeno jest, a jakož rozkázal přestěhovaným.

2. A dal jim zákon, aby nezapomněli na příkázání Páně, a aby nepobloudili mysli, vidouce modly zlaté a stříbrné, a ozdoby jich.

3. I jiné věci takové mluvě napomínal, aby zákona neodmítali od srdce svého.

4. Bylo pak v tom písmě, jak byl prorok dle zjevení Božího k němu učiněného rozkázal, aby stánek i archu za ním nesli, až vyšeň na horu, na kterouž byl vstoupil Mojžíš, a viděl dědictví Boží.*

5. A přišed: tam Jeremiáš, nalezl místo v jeskyni, a vnesl tam stánek, i archu, i oltář zápalu, a zahradil dvěře.

6. I přistoupili někteří spolu, kteříž za ním šli, aby si poznamenali místo: a nemohl ho naléztí.

7. A když to zvěděl Jeremiáš, přimlouvaje jim, řekl: Ne-

* Dle řeck.: obrádiv [to místo] pověstným udělni, na dčkas udělosti tá.

KAPITOLA II.

* J. nalézalo se jedně za oněch časů, ale teď se více nenašlo.

* a schválil —

* J. sázilbenou semí. (5. Mojš. 34. 1.)

známé bude místo, dokavadž Báh neshromáždí shromáždění lidu, a nasmiluje se:

8. a tehdáž ukáže Pán ty věci, a zjví se velebnost Páně, a bude oběť, jakož se i Mojžíšovi zjevova, a jakož se ukázal, když Šalomoun prošel, aby místo pověcano bylo velikému Bohu.

9. Velebně zajisté a moudrostí se obíral: a jakož maje moudrost, oběťoval oběť při posvěcení, a dokonání chrámu.

10. Jakož i Mojžíš modlil se Pánu, a sestoupil oheň s nebe, a spálil zápalnou oběť, tak i Šalomoun modlil se, i sestoupil oheň s nebe, a spálil zápalnou oběť.

11. I řekl Mojžíš, protože nebylo snědeno, což bylo [obětí] za hřích, spáleno jest.

12. Podobně i Šalomoun po osm dní slavil posvěcení.

13. Sepsání pak jsou v splech i pamětech Nehemiášových ty též věci: i jak vzdělal knihárna, a shromáždil z krajina knihy, i prorokův i Davidovy i listy královské i [zápis] o dařích.

14. Podobně pak i Judas shromáždil všechny ty věci, kteréž se byly potratily válkou, která se nám přihodila, i jsou u nás. 15. Protož žádáte-li těch věcí, pošlete ty, kteříž by je vám přinesli.

16. Majíce tedy činili [slavnost] očistování, psali jsme vám: dobře tedy učiníte, budete-li ty dny slaviti.

17. Báh pak, jenž vysvobodil lid svůj, a navrátil všemohoucí dědictví, i království, i kněžství, i svatyni,

18. jakož zaslíbil v zákoně, doufáme, že se brzo nad námi smiluje, a shromáždí nás [odevšad] pod nebem na místo svaté. 19. Nebo vytrhl nás z velikých nebezpečností, a místo vytvářil.

20. O Judovi pak Machabejském, a bratřích jeho, i o vyčištění chrámu velikého, a oltáře posvěcení:

21. ano i o bojích, kteříž patřil k Antiochu Epifaneovi a synu jeho Eupatorovi:

22. a o osvíceních, kteráž s nebe stala se tím, kteříž se pro Židy statečně měli, tak že veskerou krajinu, v malém počtu jsouce, opanovali, a množství cizozemců zahnali,

23. a nejeslovatnějšího po všem světě chrámu zase nabylí, a místo vysvobodilí a práva, kteráž zrušena byla, zase navrácena jsou, když Pán se vši tichostí jim milostiv byl;

24. a také věci od Jásona Cyrenejského pěti knihami obsazené, pokusilí jsme se v jednu knihu krátce sepsati.

25. Nebo uvažující množství knih, a nesnadnost, kterouž mají ti, jenž chtějí čtati vypravování dějin pro množství věcí,

26. snažili jsme se, aby ti, kteříž chtějí čtati, měli kochání mysli: pilnějí pak, aby tam snáze pamatovati mohli: a všickni, kteříž čtou, aby užitek měli.

27. A my zajisté sami, kteříž tuto práci zkracování přijali jsme, ne lehkou práci, nýbrž věc plnou bdění, a potu vzali jsme na se:

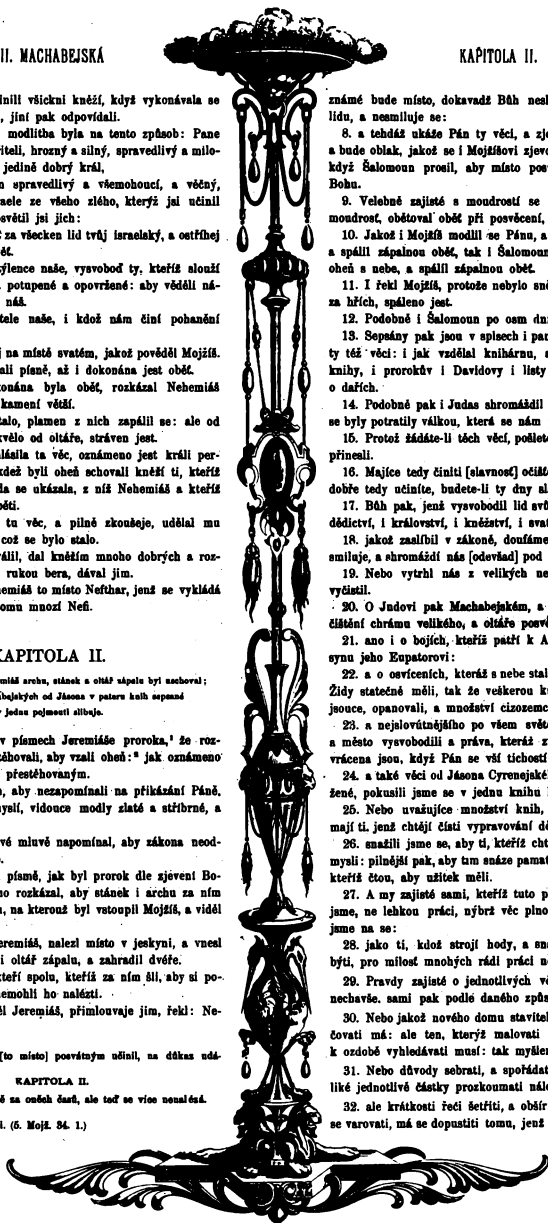
28. jako ti, kdož strojí body, a snaží se jiným po vůli býti, pro milost mnohých rádčí práce vesměch.

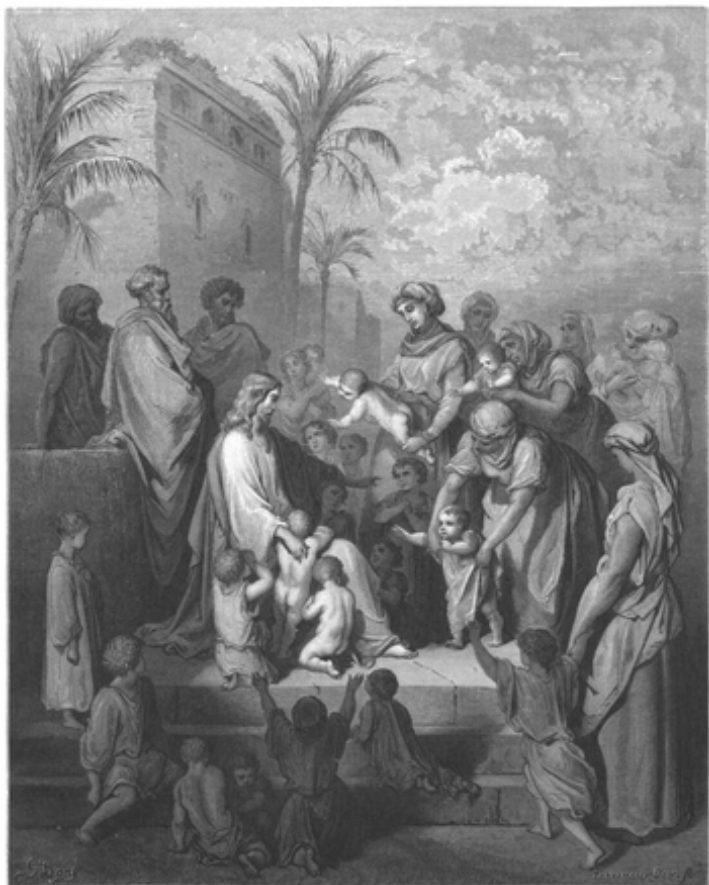
29. Pravdy zajisté o jednotlivých věcech skladatelům zanechavše, sami pak podle daného způsobu krátkosti hleďce.

30. Nebo jakož nového domu stavitel o veskeré stavení pečovatí má: ale ten, kterýž malovati mívá, příhodných věcí k ozdobe vyhledávati musí: tak myšleno má býti i o nás.

31. Nebo důvody sebrati, a spočítati řeč, a pečlivěji věsilik jednotlivé částky prozkoumati náležitě dějepisci:

32. ale krátkosti řeči šetřiti, a obsírného vypravování věci se varovati, má se dopustiti tomu, jenž po něm krátce spisuje.

PAN JEZIS A MALE DĚTKY.

33. Odtud tedy vyprávování začneme: o přelínivé dosti buď na tom, což jsme již řekli; nebo bláznivá věc jest, před dějiny obábné mluvíti, v dějinách pak samých zkracovati.

KAPITOLA III.

Šimon, správce pokladů chrámových, zráděl je zadvá Apollonovi. — Dovědě se o tom král, poslal Heliodora, aby je vzal; — ale zadržel mu v tom překáženo; — on sám až k smrti radeš je, na přimlůva Oniášova od Boha zadržev jest.

1. Když tedy svaté město s obyvateli bylo ve všem pokoji, zákonové také ještě velmi dobře ostříhaní byli pro poboznost Oniáše biskupa, a duše, mající v neúnavě zlé věci,

2. bývalo, že i králové a kněžata to místo v největší pociťovali měli, a chrám převelikými dary ozdobovali:

3. tak že Seleukus, král asiatský, z důchodů svých dával všechny náklady, přináležející k službě oběti.

4. Šimon pak z pokolení Benjaminova, ustanovený správce chrámu, usiloval něco nepravého způsobiti v městě; ale odbral jemu nejvyšší kněz.

5. Když pak nemohl Oniáše přemoci, šel k Apollonovi, synu Tharsovu, jenž toho času byl vůdcem Celeyrie, a Fenicie: a oznámil mu, že jest pokladnice v Jerusalemě plná peněz nezášlechtlých, a obecně zboží, kteréž nepřináležej k počtu obětí, že nesmírné jest: a že by to mohlo býti, aby všechny ty věci pod moc králova dostaly se.

6. A když byl pověděl králi Apollonius o penězích, o nichž se mu oznámilo, povolav on Heliodora, kterýž byl úředníkem jeho, poslal ho, rozkazuje, aby peníze právě řečené přinesl.

7. Heliodorus tedy dal se ihned na cestu, na pohled sice, jako by chtěl města Celeyrie a Fenicie projeti, ale v pravdě chtěje vůli králova naplniti.

8. Když pak přišel do Jerusalema, a v městě od nejvyššího kněze dobrotivě přijat jest, oznámil o učiněném pronesení peněz: a z jaké by příčiny tu byl, pověděl: i ptal se, tak-li by bylo v pravdě.

9. Tehdy dal nejvyšší kněz zprávu, že jsou to skladové a živnosti vdor a sirotků:

10. někter pak z těch věcí, kteréž udal bezbožný Šimon, že jsou Hirkána, [vnuka] Tobišásova, muže velmi vznešeného: všeho pak stříbra se jest čtyři sta hriven, a zlatá dvě sté:

11. a že nikoli to býti nemůže, aby oklamáni byli ti, kteříž světlí místa a chrámu, který po všem světě ctěn jest pro jeho pociťování a svatost.

12. Ale on podle toho, co měl poručeno od krále, pravil, že to všim způsobem musí doneseno býti králi.

13. V ulozený pak den všel Heliodorus, aby těch věcí pohlídl. I byl nemalý po všem městě strach.

14. Kněží pak v kněžském rouše padli před oltářem, a vyzvali a nebo toho, jenž o těch skladích zákon dal, aby je těm, kteříž je slozili, neporušené zachoval.

15. Každý pak, kdož viděl nejvyššího kněze obličej, raněn byl v mysl: nebo trvala barva změněná na něm, okazovala vnitřní bolest srdce.

16. Pojalat zajisté muže toho jakási truchlivost, a hrůza

KAPITOLA III.

¹ Celeyrie [hluboká Syrie], krajina mezi Libanem a Antilibanem; Fenicie, krajina podél Středomořského moře.

² Hřivna stříbra počítá se asi na 7171 zl. r. š., zlatá pak desetnásobně tolik.

na těle, z čehož těm, kdož jej spatřili, patrně se jevila bolest srdce jeho.

17. Jiní také zástupem z domů sňhaly se, vefejnou modlitbou prosíce, protože v potupu přijíti mělo to místo.

18. A ženy přepásavše prsy žíněmi, po ulicích se sňhaly; ale i panny, kteréž uzavřené byly, vyběhaly k Oniášovi, jiné pak na zdi, některé pak z oken vyhlídaly:

19. všechny pak spínajíce ruce k nebi, modlily se:

20. bylot zajisté štěpné otekvání všelikého množství i velikého kněze, v úzkosti postaveného.

21. A ti zajisté vyzvali všemohoucího Boha, aby svátě sobě věci těm, kteříž světlí, ve váš celosti byly zachovány.

22. Heliodorus pak, což byl umnil, vykonával, jsa již na též místě sám a drabany při pokladnici přítomen.

23. Ale duch všemohoucího Boha velikou moc svou zjevně ukázal, tak že všickni, kteříž se opovrhli nepočetností ho, padše mocí Boží, mdloubou a strachem poraženi jsou.

24. Nebo se jim ukázal jakýž kůň s hrozným jezdcem, nejepším oděmí ozdobený: a ten šprkem předními koppy udeřil Heliodora, jezdec pak, kterýž na něm seděl, zdál se, že má oděni zlaté.

25. Jiní také dva mládenci ukázali se silou ušlechtlí, výborní silovou, a stkvoucí rouchem: kteříž ostoupili jej, a s obou stran mrakali, bez přestání mnohými ranami topouce.

26. Tedy hned Heliodorus padl na zemi, a velikou mráкотou obkličtého uchopili, a na nosicích stolicích vloživše, krapně ven vynesli.

27. A ten, kterýž s mnohými běhouny, a drabany k svrchu řečené pokladnici všel, vynesen jest ven, ano jemu žádný nepomohl, poznav zjevno moc Boží:

28. a tak on ležel mocí Boží oněmělý, zbaven jsa váš naděje a zdraví.

29. Tito pak dobrořeční Pán, že zvelebil město své: a chrám, kterýž málo před tím plný strachu a hřmoty byl, když se ukázal všemohoucí Pán, radostí a veselím naplněn jest.

30. Tehdy některé z Heliodorových přátel, ihned prošli Oniáše, aby vyzval Nejvyššího, by život daroval tomu, kterýž v posledním tažení ležel.

31. Uvažuje pak nejvyšší kněz, aby snad král nedomníval se, že by z nějaké zlosti Heliodorovi Židé byli tak učinili, obětová obět spasilovu za uzdravení muže.

32. A když nejvyšší kněz se modlil, též mládenci v též roucha oděni jsou a stojíce u Heliodora, řekli: Děkuj Oniášovi knězi: nebo pro něho daroval tobě Pán život.

33. Ty pak, jsa bítován od Boha, ohlašuj všemohoucí veliké skutky, i moc Boží. A to pověděvše, zmizeli.

34. Heliodor pak, obětová obět Bohu, a sliby veliké učiniv tomu, kterýž jemu život navrátil, a poděkovav Oniášovi, pojal vojaka, a navrátil se zase ku králi.

35. Osvědočoval pak všemohoucí o těch skutcích velikého Boha, kteréž na své oči byl spatřil.

36. A když se král otázal Heliodora, kdo by způsobný byl, aby ještě jednou byl poslán do Jerusalema, řekl:

37. Mám-li kterého nepřítel, anebo kdo by o království tvé ukládal, pošl jej tam, a dostaneš ho zase zbitovaného, ještěže totiž ujde: protože v pravdě nějaká Boží moc na tom místě jest.

38. Nebo ten, kterýž má přibýtk na nebi, obráncem a pomocníkem jest toho místa, a ty, kteříž přicházejí, aby ale učinili, tepe a zabírají.

¹ t. j. a s tím od chrámu vjíti —

40. Protož o Heliodorovi, a zachování pokladnice tak jest se v skutku dálo.

KAPITOLA IV.

Jak Šimon Oniáše očelil, a tento se opravovalil: — Jak si Jásón dátočnost najvyššího kněžství koupil, a neobdál jí zastával; — tak též Jásón a — Lysimach.

1. Šimon pak svrchu řečný, zárdce peněz i vlasti, zle mluvil o Oniášovi, že by on byl nabádal Heliodora k tomu, a on že by byl původem zlych věcí:

2. a opovážil se opatrovníka města, a obránce národa svého, a horliče zákona Božho úkladníkem království nazvati.

3. Ale když se nepřátelství tak velice rozmohlo, že skrze některé přátele Šimonovy, také vraždy se dály:

4. znamenaje Oniáš nebezpečnost sváru, a že Apollonius, jsa vůdcem Celeyrie a Fenicie, zuřil k rozmnožení zlosti Šimonovy, odebral se ku králi,

5. ne jako žalobník měšťanův, ale uvažuje sám u sebe obecný prospěch veskerého množství.

6. Viděl zajisté, že bez královského opatření nelze obci pokoje získati při věcech, a že Šimon nemůže ustati od svého bláznovství.

7. Ale po smrti Seleukově, když přijal království Antioch, kterýž slul Epifanes, ucházel se Jásón, bratr Oniášův, o nejvyšší kněžství:

8. a přistoupiv ku králi sliboval mu tři sta šedesáté hriven stříbra, a osmdesáté hriven z důchodů jiných.

9. Nad to sliboval i jiných to padesáté, jestliže by se mu dala moc, zříditi si gymnasium a efebii^a a ty, kteříž byli v Jerusalemě, Antiochenskými pašá.^b

10. Tomu když král svolil, a on kněžství obdržel, jal se ihned národové své k poháněnému způsobu vésti.

11. A zrušiv ty věci, kteréž z vídnosti ustanoveny byly Židům od krále, skrze Jana, otce Eapoletova, kterýž byl o přátelství a společenství k Římanům učinil řádné poselství, a ruše práva městská, zlá nařízení ustanovoval.

12. Neboť opovážil se pod samým hradem vystavěti gymnasium, a ty nejlepší mládence v hampejích postaviti.^c

13. I nebylot to počátek, ale jakési rozmnožení, a prospěch poháněného a cizozemského obcování z ohavné a nenáležané nelichetnosti bezbožníka a nekyně Jásóna:

14. tak že již kněží nebyli plni služeb oltářních, ale pohrdajíce chrámem, a zanedbávajíce oběti, chvátali, aby účastni byli šermířství, a obdarování jeho nepravého, a cvičení se v házení pláštěm:^d

15. a čest otcův za nic sobě pokládajíce, slávu řeckou za nejlepší měli:

16. pro kteroužto nebezpečná horlivost je pojala, a náse-

KAPITOLA IV.

^a t. j. nižší a vyšší škola pro mládce, kde by se učila pohanským obvyklým a vědám; o gymnasium viz I. Mach. I, 15. pozn.; efebie bylo vyšší oddělení pro mládce od 16—18 roků, kdež se mimo náboženské umění i k obháňkám svému povolání připravovali. To všechno směřovalo k odstarodánní lidu židovského a chýřte je ošemetný zárodek vlasti u mládce započítí mlati.

^b t. j. učilovali jim právo měšťanův Antiochenských

^c Všechny hry pohanské konaly se vždy k počtu bohův, pročá i o občani se počínaly, a akonárny (viz 19.); všelikou pak modloslužbu poražovali židé za ohavnou nečistotu

^d Diskem: bytí plát kamenný, t. ploutv, okrouhlý kámen rozličné velikosti, jímž se k určitému cíli házelo.

dovali ustanovení jejich, a ve všech věcech podobni býti chtěli tům, ježto za nepřátely a zhubce byli měli.

17. Ale proti zákonu Božimu bezbožně činiti, nebývá bez pomsty, a však to potomní čas ukáže.

18. Když pak se slavily hry pětileté^e v Týru, a král přítomen byl,

19. posal nelichetný Jásón z Jerusalema muže hříšný, kteříž by nesli stříbra tři sta loth k oběti Herkulesově: za něž [však] žádali ti, kdož je byli přineali, aby se nevydávali na oběti, protože by nebylo potřeba, ale aby byli na jiné náklady odloženi.

20. Ale zajisté obětováno jest od toho, kterýž je posal, k oběti Herkulesově: pro přítomně pak dáno jest na dílo lodí tředánič.

21. Když pak poslán byl do Egypta Apollonius, syn Mnestev, pro přední lida^f Ptolema Filometora krále. a Antioch, když byl znamenal, že odstrčen jest od věcí království,^g staraje se o své zvláštní dobré, odsed odtud, přišel do Joppe, a odtud do Jerusalema.

22. A byv slavně od Jásóna a města přijat, všel tam se světlý pochodův, a s chvalozpěvy, a odtud se obrátil s vojskem do Fenicie.

23. A po třech letech posal Jásón Menelaus, bratra svrchu jmenovaného Šimona, aby donesl peníze králi, a o věcech potřebných odpověď přinesl.

24. Ale on schválen jsa králi, když byl velebil tvář. moci jeho, obrátil nejvyšší kněžství sám k sobě, nadsadiv nad Jásóna tři sta hriven stříbra.

25. A vzav od krále poručení přišel, nic zajisté hodného kněžství na sobě nemaje: ale maje mysl ukrutného tyрана, a kněv líta šelvy.

26. A tak Jásón, kterýž byl vlastně bratra jal, sám jsa oklamán, jako poběhlík do krajiny ammanitické vyhnán jest.

27. Ale Menelaus obdržel sice kněžství: avšak o peníze králi slibené nic se nestaral, až ho napomínal Sostratus, kterýž byl vládařem na hrádě:

28. nebo k němu přislánelo vybrání platů, pro kteroužto příčinu oba ku králi povoláni jsou.

29. A Menelaus sazen jest s kněžství, na jehož místo nastoupil Lysimachus bratr jeho: Sostratus pak představen jest Cypřakým.

30. A když se ty věci dály, přihodilo se, že se Tharsenští, a Mallotští^h zboutili, protože Antiochidé, ženině králové, darem dáni byli.

31. Protož spěsné přišel král spojejit jich, zanechav na místě svém Andronika, jednoho z společníků svých.

32. Domníraje se pak Menelaus, že čestá příhodného času, ukradl některé zlaté nádoby z chrámu, a daroval je Andronikovi, a jiné prodal do Týru, a po okolních městech.

33. O čemž jistotně zvěděl Oniáš, trestal ho, sám jsa na místě bezpečném v Antiochii vedle Dafne.ⁱ

^e t. j. hry olympická, sestávaly v rozličných zápasech, původně v Olympii každý štvrtý rok slavené.

^f Die řeck.: „pro doostání na trůn“, aby došli na trůn Ft. Filometora.

^g t. j. posal tam, aby co ujeo svár mezi oběma bratry smířil, ale vlastně ukládaje o to, aby sám se království egyptského zmocnil; když pak si Egyptští Ptolema Evergeta (Pyskova) zvolili, znamenaje Antioch, že opovřen jest, k svému dospěti hleděl.

^h t. j. obyvatelé Tarsu a Mallosu, dvoje znamenitých měst cilických.

ⁱ Místo svi měl cooty od Antiochie vzdálené, v osídlené, vavřinovím opřívájeji krajině.

34. Pročež Menelaus přistoupil v Andronikovi, prosil, aby zabil Oniáše. Kterýžto když přišel k Oniášovi, a podáním pravice s přísahou [ačkoli byl jemu podezřelý], namluvil ho, aby z místa útočitého vyšel, a hned ho zabil, neostýchaje se spravedlnosti.

35. Pro kteroužto příčinu netoliko Židé, ale i jiná národové hnáli se, a téžce nealí vraždu nad takovým mužem spáchanou, nespravedlivou.

36. Když se pak král navrátil z měst cilckých, přistoupili k němu Židé u Antiochie, spola i Řekové, stěžující si na nespravedlivou smrt Oniášova.

37. Tedy Antioch zarmoutiv se v myslí pro Oniáše, a pohav se k lítosti, vyřil slzy, vzpomínaje na strádání a mírnost zemřelého.

38. A rozpáliv se v myslí kázal Andronika ze žariatu svěci, a po celém městě kolem vésti: a na téměř městě, kdež byl nad Oniášem bezbožnost spáchal, svatozraha života zbavit, an tak jemu Pán hodným trestem odpjatil.

39. Ale když Lysimach dle rady Menelaova mnohé svatozkrádce v chrámě učinil, a když se to rozneslo, sebralo se množství proti Lysimachovi, když již bylo drahé zláta vynešeno.

40. Když se pak zástupové zdvihli, a hněvem naplněni byli, ozbrojiv Lysimachus do tří tisíc mužů, počal bezbožně násilí prováděti. vůdce máje nějakého Tyrana, jenž byl jakož u věku, tak i v početlosti pokročil.

41. Ale jak srozmáhlí usilování Lysimachovu, chopili se jedni kamení, druzí silných kyjův: a někteří metali popel na Lysimacha.

42. A tak mnozí byli raněni, někteří pak i poraženi. všickni pak v útěk obráćeni: samého také svatozkrádce u pokladnice zabili.

43. Pročež zaveden jest o ty věci soud proti Menelaovi.

44. A když přijel král do Týru, vznesli naň tu věc tři muži, posláni jounce od starších.

45. A když byl přemožen Menelaus, sňbil Ptolemeovi mnoho peněz dáti, aby radil králi.¹

46. Tedy Ptolemeus přistoupiv ku králi, když byl v nějaké sni, jako by se chtěl prochládití, odrazil ho od usouzení:

47. a tak Menelas, vši zloby vinného, zprostil, na smrt pak odsoudil ubohé, kteříž za nevinné by byli uznáni, býť by i u Scythův svou při byli vedli.

48. Rychle tedy nespravedlivou pokutu nesli ti, kteříž o město, i lid, i svazé nádoby při vedli.

49. Pro kteroužto příčinu i Tyrští hrdávce se, ku pohřbu jejich velmi štědrými se prokázali.

50. Menelaus pak pro lakomství těch, kteříž v moci postaveni byli, zůstal u vláde, rozmáhaje se v zlosti k úkladům měšťanův.

Viděti na něm znamení děsi lid. — Jak hrozdil vraditi v Jeruzalémě Jáson, Antioch. — a Apollonius; — a Jak Judas Machabejský úkladě sobě nasrojujících měl.

KAPITOLA V.

1. Téhož času vypravil Antioch drabé tažení do Egypta.

2. I přihodilo se, že po všem městě Jeruzalémě viděni byli po čtyřiceti dní v povětří jezdcové samo tato jezdic, v zlatém rouše a kopími jako vojenští plukové ozbrojeni;

3. i protříděni koňstva v řady sestaveného, i potykání, ana se dějí z blíзка, a pohybování štítův, a množství v lehkých s tasenými meči, a střílení stílelami, a lesk zlaté zbroje, a pancířův velikého druhu.

4. Protož všickni se modlili, aby se ty úkazy obrátily k dobrému.¹

5. Ale když vyšla pověst lživá, že umřel Antioch, vzav Jáson neméně tisíc mužův, učinil vñáhle útok na město: a když měšťané sběhli se na sed, a naposledy vzato jest město, utekl Menelaus na hrad.

6. Jáson pak nešetře měšťanův svých zabjel je, sniž pomylil. Ie štěstí proti přibuzným zlé jest největší, domnívaje se, že by nepřítel a ne měšťanův vítězná znamení měl obdržeti.

7. Avšak knížetství neobdržel, ale konec úkladů jeho byl, že došel hanby, a zase jako poběhlec do krajiny ammanitaké odšel.

8. Naposledy máje zahuben býti, uvězněn jest od Arety, krále arabského; [ale vyvázna] utíkal z města do města, ode všech nenáviděn, jako poběhlec od zákona, a zlořečený jako nepřítel vlasti a měšťanů, a do Egypta vyvržen jest.

9. A on, jenž byl mnohé z vlasti jejich vyhnal, zahynul sám v zemi cizí, oděd k Lacedemonským, aby tu jako pro přibuznost² útočité měl:

10. a kterýž mnohých bez pohřbu byl vyházel, sám zavřen jest, neoplakán a nepohřben, nedošed ani cizího pohřbu, ani hrobu otcův útaten jsa.

11. A když ty věci se tak děly, domníval se král, že chtí Židé od něho odpadnouti: a proto vytáhl z Egypta a rozlitiv se v myslí vzal město útokem.

12. A rozkázal vojákům zabjeti všecko na potkání, a nešetřiti, a vraditi i ty, kteříž by na domy vlezli.

13. Protož dáio se vraděni mladých i starých, a vyházo-vání žen i dětí, a zabjení panen i nemiuřat.

14. I bylo ve všech třech dnech omděšate tisíc zabito, čtyřicet tisíc zajato, neméně pak prodáno.

15. Ale ani na tom dosti nebylo: opovázili se také vjíti do chrámu, veskeré země svatějšího, vůdce máje Menelas, kterýž byl zrádce zákona i vlasti:

16. a vezma nešlechtnýma rukama svatá nádoby, kteréž od jiných králův, a měst byla dána k ozdobe, a k slávě města, nehodně se jich dotýkal, a ponukřoval jich.

17. Tak omámen jsa na myslí Antioch, nepovažoval, že pro hříchy obyvatelů města Běh malíčko se rozhněval: a že proto přihodila se tomu městu potupa:

18. jinak kdy by nebyli právě v mnohé hříchy pohřšeni, jako Heliodor, kterýž od Selenka krále poslán byl, aby zloupil pokladnici, byl by i tento hned, jakž přišel, zmrákan, a zajisté od úsilí svého zapuzen.

19. Avšak ne pro místo, národ; ale pro národ vyřilil Běh místo.

20. A protož i to místo učiněno jest účastno zlych věcí národu: potom pak účastno bude i dobrých věcí, a ježto bylo v hñvě Boha všemohoucího opuštěno, bude zase smilováním velikého Pána a největší slávou povýšeno.

21. Tedy Antioch vzav z chrámu tisíc a oam set hřiven,

KAPITOLA V.

¹ Neboť Běh mnohdy takovými úkazy budoucí nebody nasnažuje, jakož bylo die Josef Flavis před vyvrácením Jeruzaléma. [Viz Mat. 24. 29.]

² Domnívali se totiž Židé soukmenovci býti s Lacedemonským. [I. Mach. 12. 21.]

¹ I. j. k straně jeho, aby dusek změnil. [Viz 47.]

rychle se navrátil do Antiochie, domnívaje se v pyše své, že zemí splavnou, moře pak schůdným učiní vysokomyšlností svou.

22. Zůstal pak i dřevánky, aby lid trápil: a sice v Jerusalemě Filipa, rodem Fryga, mravy ukrutnějšího nežli ten, od něhož ustanoven jest.²

23. v Garazim pak Andronika i Menela, kteřížto nakládali s měšťany tíže nežli jiní.

24. A když se byl rozlitil proti Židům, poslal kníže nenáviděné Apollonia³ s vojskem dvaceticma tisícův poručiv jemu, aby pobil všechny dospělé věkem, ženy a mládeže aby prodal.

25. Kteržto když přišel do Jerusalema, pokojným se stavěje, odpočinul až do svatého dne sobotního: a když Židé světili svátek, rozkázal svým, aby se chopili zbraně.

26. A pobil všechny, kteříž vyšli se podívat: a běhaje s oděnci po městě, usmrtil náramně množství lidí.

27. Judas pak Machabeus, kterýž byl desátý, šel na pusté místo a tam se svými mezi zvířet na horách žil: a po krmení z trávy se živíce, trvali ta, aby šťastni nebyli poskvrněni.

KAPITOLA VI.

Antioch usmil Židy odstoupiti od zákona; — poskvrnil chrám. — Dvě ženy se zdi svěřily Jonu proto, že daly své dítky obháti. — Eleazar raději smrti a smrti podstoupil, než by byl maso vepřové jdl.

1. Po nemohém pak čas poslal král starce jednoho antiochenského, kterýž by nutil Židy, aby odstoupili od zákonův otcovských a Božích:

2. a také aby poskvrnil chrám, kterýž byl v Jerusalemě, a nazval [je] Jovise Olympického: a ten v Garazim Jovise Hostianého, jakož byli ti, kteříž bydlili na tom městě.²

3. Nejhorší tedy a těžký byl všechnem ten sěbž zlych věc: 4. nebo chrám byl jin prostopásnosti a hodování pohánův, a smilnicích a nevěstkami; a do svatých síní svátelné se vtrály ženy, vnášeje tam věci, kteréž neslušely.³

5. oltář také plný byl neslušných věcí, kteréž zákon zapovídá.

6. Aníž pak se zachovávali dnové sobotní, aníž dnové slavní otcoví se slavivati, aníž kdo naprosto se přimával býti Židem:

7. ale vedeni byli s hořkým mučením na den narození králových k obětem: a když byl svátek Bachusův, bývali nuceni, obházet i poctě Bachusová,⁴ břečtanem ověnceni jousec.

8. Vyšlo pak vrčení do blízkých měst pohanských vnutním Ptolemeův,⁵ aby i oni též činili proti Židům, aby obětovali:

9. ty pak, kteříž by nechtěli přestoupiti k ustanovením pohanským, aby usmrtili: bylo tedy viděti bídu.

10. Nebo byly dvě ženy obhálovány, že byly syny své obhály: kterážto, navšeje jim nemulviátka k průdu, a provedše je veřejně po městě vůkol, se zdi svěřli.

² t. j. než Antioch sám; o Andronikovi viz svrchu 4. 31. a d., o Menelosi 4. 23. a d.

³ Viz o něm 3. 5. 7. — 4. 4. 21.

KAPITOLA VI.

¹ Nejvyšší Báh pohanský, ochraňuje hosti, proto i „Hostianým“ slul.

² t. j. Samaritáni; ti bývali vždy za sástece považováni od Židův.

³ t. j. modly a svítana sešléta k pohanským obětem, ku př. dobytek vepřový.

⁴ t. j. sejen v slavném průvodu, nřbíží i vůbec, aby nebyli týráni.

⁵ t. j. králův Egyptských; že se Židé ode všech národův obyčejně svými sejen háhli, nřbíží jich se i stranili, proto byli všechnem odporni.

11. Jiní pak do neblížších ješků se scházěje, a skrytí den sobotní svátce, když byli prozrazeni Filipovi, upadli jsou, protože se otyčali, pro nábožné a svědomité ostřihání svátku rukou si pomoci.⁶

12. Prosim pak, kdož čteš budou tuto knihu, aby se nezhoršili přibod těch odporých, ale pověřili, že ty věci, kteréž se přibodily, ne k zabynutí, ale k potrestání jsou národa našeho.

13. Nebo nedati hřšníkům dlouho své vůle provozovati, ale hned pomstu učiniti, jest znamení velikého dobrodiní.

14. Neboť n jiných národů čeká Pán trpělivé, aby je v plnosti hříchů potrestal, až přijde den soudný:

15. ale ne tak i o nás usoudil, aby teprv, když by ku konci přišli hříchové naši, potom je nad námi nastil.⁷

16. Protož zajisté nikdy milosrdenství svého od nás neodjímá: trestaje pak protiventřím, nepouští lidí svého.

17. Ale to od nás krátce povědno buď k napomenutí těm, kteříž čtou. Již pak přistupme k vypravování.

18. Tedy Eleazar, jěden z předních zákonníků, muž seblého věku, a tvář krásná, byl nucen, aby jedl maso vepřové, když byli jemu ústa otevřeli.

19. Ale on slavnou smrt raději nežli opovrženlivý život vyvolil, šel dobrovolně napřed na popravu.

20. Hledě pak; kterak by slušelo přistoupiti, trpělivé anáže, uložil nepřipustiti neslušných věc pro milování života.⁸

21. Ti pak, kteříž tu stáli, nepravým sluhováním haniti jsouce, pro staré s ním přátelství, povjše jej soukromi, prošli, aby přinoseno bylo maso, kteréž by jísti směi, aby se dělal, jako by byl k rozkaz královskému snědl maso obětního:

22. aby učinilo to, vysvobozen byl od smrti: a pro staré s ním přátelství vřídnoť tu mu prokazovali.

23. Ale on počal rozpravovati věku a starost své dšstojnou vznešenost, a šediny přirozené šlechtivosti, a skutky výborného od dšstojnosti obcování: a die ustanovení svatého a od Boha daného zákona odpověděl rychle, fika: že chce předělati býti do hrobu.

24. Neboť prý neslul na nás věk se přetavovati: aby mnozi z mládenč, domnívaje se, že Eleazar devadesátiletý k života cizozemc přestoupil:

25. též oni pro mé pokrytství, a pro malou chvíliku porušitelného života podvedeni nebyli: a já bych tím poskvrněni, a prokleb své starosti nedošel.

26. Nebo, byt bych nyni ušel mukám lidským, avšak ruky všemohoucího ani živ, ani mrtev bych neušel.

27. Protož zmúlilým z tohoto života vystoupením ukázil se hoden svého státi:

28. mládenčům pak zůstávám hrdinský příklad, když ochotnou myslí, a statečně pro nejvzácnější a nejvěstější zákony počestnou smrt podstoupil. Když to pověděl, hned jej vlekli na popravu.

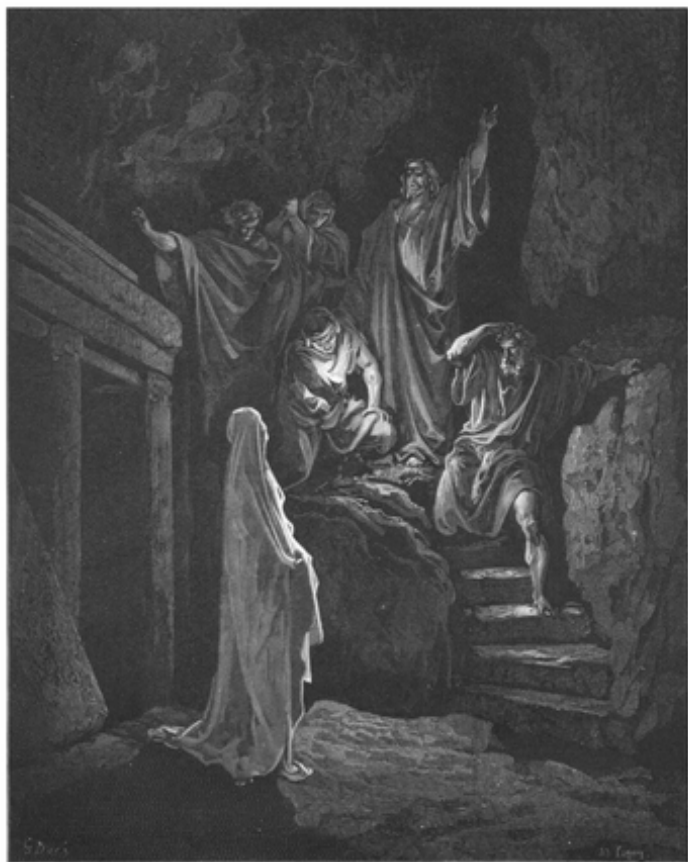
29. Ti pak, kteří ho vedli, a málo před tím lžstovili [k němu] byli, rozlitili se hněvem pro řeči od něho mulvené, majíce za to, že je byl z pýchů mulvil.

30. Když pak pod ranami umrl, povzdech a řekl: Pane, kterýž máš svatou [všech věc] známost, ty víš jzvěně, že moha se od smrti vysvoboditi, přetěžké bolesti na těle snášim: ale podle dně rád to pro bázni tvou trpím.

⁶ t. j. bránil se. [Viz I. Mach. 2. 32. a d.]

⁷ Dolož: ale trestat nás dříve, než hříchové naši vrcha došáhnu, aby nás polepši.

⁸ Die řeč: jak slulí kráček těm, kteří státně trpěti hotoví jsou, odpřisuzov to, co křič by bylo ukánil pro lásku k životy.

VZKRISENÍ LAZARA.

31. A tak on na takový způsob život svůj dokonal, netoliko mladým, ale i všemu národu památku smrti své zůstávajíc na příklad ctnosti a statečnosti.

KAPITOLA VII.

Jak Antioch král sedm bratrů i s matkou jejich smrti dal.

1. Přiběhlo pak se, že také sedm bratrů i s matkou svou popadených nuceno bylo od krále, aby mučení jsouce bítí a žilami, maso vepřové proti zákonu jedli.

2. Tedy jeden z nich, kterýž byl první, takto řekl: Co se tážeš, a čeho se chceš na nás dozděvati? Hotovi jsme raději umřít, nežli přestoupiti otcovské zákony Boží.

3. Tedy rozhněvav se král, rozkázal páne a hrnce měděné rozplátni: kteréž když ihned rozplátny jsou:

4. Kázal jazyk uřezati tomu, kterýž nejprve mluvil: a kůži s hlavy stáhnouti, konce také rukou a nohou mu osekati, an se druž bratrů jeho, i matka na to dívali.

5. A když se již k ničemu nehodil, kázal oheň rozplátni, a ještě dýchajícího na pávní smažiti: na kteréžto když se dlouho mučil, ostatní se s matkou vespolek napomínali, aby udatně zemřeli,

6. Křouce: Pán Bůh pohledí na pravdu, a budeť míti potěšení z nás, jakož osvědčil a zjevil Mojžíš v písní své: „a v služebních svých potěšen bude.“¹

7. Tedy když ten první tím způsobem umřel, přivedl i ku posmívání² druhého: a kůži s vlasů mu s hlavy seřezvě, táželi se, bude-li jísti prve, nežli by na celém těle po jednotlivých ádech mučen byl.

8. On pak jazykem mateřským odpovídaje, řekl: Neuctím toho! Protož i ten podstoupil trápení jako první:

9. a již duši vypustiti maje, takto řekl: Ty sice, nešlechtnice, v přítomném životě nás zabýváš: avšak král světa nás pro zákony jeho usmrceně k životu věčnému vzkřísí.

10. Po tomto dál se posměch třetímu,³ a když od něho žádán byl jazyk, ihned jej vyplazil, a ruce statečně vztáhl,

11. a s důvěrou řekl: S nebo tyto mám, ale pro zákon Boží pohrdám jimi nyní, neboť naději mám, že jich od něho zase dostanu:

12. tak že se král i ti, kteří s ním byli, podivili myslí mládence, že jako nik nevážil si mučení.

13. A když ten tak skonal, čtvrtého týmě způsobem mučice trápili.

14. A když měl již umřít, takto řekl: Lépeť jest těm, jež lidé na smrt vydávají, když od Boha doufají, a očekávají, že zase od něho vzkříšení budou: ale tobě nebude vzkříšení k životu.

15. A když přivedli pátého, trápili jej. A on pohledv na nebo, řekl:

16. Moc nad lidmi máje, ja porušitelný, činíš, co chceš: avšak nedopovínej se, že by národ náš od Boha opuštěn byl:

17. ty jen postřp a počkej, a uříš velikou moc jeho, kteráž tebe i plémě tvé trápiti bude.

18. Po tomto přivedli šestého, a ten, počínaje umřati, takto řekl: Nyní se darmo: my zajisté svou vinou tyto věci

KAPITOLA VII.

¹ V. Mojš. 22, 36. Nebo: „potěší nás“, a: „služebník svých posmí.“

² t. j. k trápení a posměchem a potopoz.

³ t. j. katovali se s třetím.

trpíme, hřešivše proti svému Bohu, a věci podivení hodné staly se v nás:

19. ty pak nemni, že ujdeš budoucí pomsty, protože jsi se pokusil proti Bohu bojovati.

20. Nad obyčej pak matka podivená a památky dobrých hodna jest, kteréžto vidouc sedm synů jedním dnem zahynouti. Dobrou myslť o smášení pro naději, kterouž měla v Bohu,

21. každého z nich napomínala jazykem vlastenským zmužile, plna jsouc moudrosti: a s ženkou myslí srdce nekudně spojivši,

22. řekla k nim: Nevím, jak v životě mém učiněni jste: aniz pak já jsem vám ducha, a duši a život darovala, a údův jednomukadému jáť jsem nespojila:

23. ale stvořitel světa, jenž zřpsobil narození člověka, a kterýž nalezl všech věcí počátek, i ducha vám zase z milořrdnatě navráť i život, jakož vy nyní sami sebou pohrdáte pro zákon jeho.

24. Antioch pak, maje za to, že by potupen byl, a pohrdaje též hlasem domlouvajícího, když ještě nejmladší zůstal, netoliko slovy ho napomínal, ale i pod přísahou síboval, že, dá-li se sřevati od zákona otcův, bohatým a blaženým jej učiní, a že jej bude míti za přítele, a že jemu dá, čeho potřebovatí bude.

25. Ale když se k tomu mládenec nikterak neměl, povolal král matku jeho, a přimlouval jí, aby mládenec radou byla k [jeho] zachování.

26. Když pak jí byl mnohými slovy napomínal, připověděla, že bude synu svému přimlouvatí.

27. Tedy nachylnivši se k němu a posmívajice se ukrutnému tyranu, jazykem vlastenským řekla: Synu můj, smiluj se nade mnou, kteráž jsem tě v životě po devět měsíců nosila, a tři léta mlékem kojila, a krmila, a k tomuto věku přivedla;

28. prosím, synu, abys pohledl na nebo i na zemi, i ke všem věcem, kteréž na nich jsou: a poznal, že z něčehož Bůh učinil, je i lidské pokolení:

29. tak se stane, že nebudeš se báti tohoto kata; ale hoděn jsa bratrů svých, i úctaten jich učiněn jsa; podstup smrt, abych té v onom smilování zase s bratřimi tvými přijala.

30. A když ona ještě mluvila, řekl mládenec: Koho čekáte? Nepoolechnut rozkaz králova, ale rozkaz zákona, kterýž dán jest nám skrze Mojžíše.

31. Ty pak, kterýž jsi vši zlosti nálezcem učiněn proti Židům, neujdeš ruce Boží.

32. Mť zajisté pro své hřchy tyto věci trpíme.

33. A byt se na nás pro pokárání a potrestání Pán Bůh náš malíčko hněval: však opět se smíř se služebníky svými.

34. Ale ty, ó nešlechtnice, a ze všech lidí nejhaněbnější, nevypnej se darmo marnou nadějí, roznicen jsa proti služebníkům jeho:

35. nebo jsi ještě nešel soudou všemohoučho a vše spatrujícího Boha.

36. Nebo bratři moji, malíček nyní bolesti potrpěvše, došli života věčného dle zaslíbení Božího: ale ty Božím soudem spravedlivě pokuty za svou pýchu trpěti budeš.

37. Já pak, jakož i bratři moji, duši i tělo své vydávám pro zákony otců: vřýváje Boha, aby spíše milostiv byl národu našemu, a ty abys skrze muky a trápení vyznal, že on sám jest Bůh.

38. Na mně pak, a bratřích mých přestane všemohoučho hněv, kterýž jest všecko pokolení naše spravedlivě zastíhl.

39. Tedy král rozpálil se hněvem, na toho nadě všechny ukrutněji se rozlil, hněvaje se, že se mu posmíval.

40. I ten tedy čist jsa umřel, v všem doufaje v Pána.

41. Nejpozději pak po smynech i matka usmrcena jest.

42. Protož o obětech, a o přílišných ukrutnostech dosti povědno jest.⁴

KAPITOLA VIII.

Jak Judas Machabejský hubi nepřátely, a Jak — světlí poslal Nikanora, Timothea a Bachiáa.

1. Judas pak Machabejský, a kteříž s ním byli, vcházelí tajně do městetek: a svoláve příbuzné, a přátele, a pojedve i ty, kteříž byli zstali v židovském náboženství, sebrali jsou k sobě šest tisíc mužův.

2. A vyzvali Pána, aby vzhledl na lid, kterýž ode všech šlapán byl: a sliťoval se nad chrámem, kteréhož poskvrňovali bezbožní:

3. By aby se také smiloval nad zkázu města, kteráž mátem se zemí srovnáno býti mělo, aby vyslyšel hlas krve, k němu volající:

4. a také aby rozpomenul se na překrutné vraždění nevinných dítek, i na rouhání činěná jménu jeho, a ukázal huť pro takové věci.

5. Tedy Machabeus sebrav množství lidu, vzmohl se tak, že mu pohané odolati nemohli: nebo huť Páně obrátil se v milosrdenství.

6. A případ náhle do městetek a měst, pálii je: a příhodná místa osadiv, nemálo porátek činil mezi nepřátely.

7. Nejvíce pak v noci takové vjezdy činil, a pověst o síle jeho všudy se roznášela.

8. Vidá pak Filip, že pomalu rozmáhá se muž ten, a že se mu častokrát šťastné daří, psal k Ptolemeovi, vůdci Celsyrie a Fenicie, aby královým potřebám ku pomoci přispěl.

9. Tedy on rychle poslal Nikanora, [syna] Patroklova, jednoho z předních přátel svých, dada jemu neméně dvacet tisícův ozbrojenců z všelikých národův, aby všekeren národ židovský vyhledil, připojiv k němu i Gorgiáse, muže bojovného, a u válečných věcech velmi zkušeného.

10. Ustanovil pak Nikanor, aby daň, kterouž Římanům dáti měl, dva tisíce hřiven, z zajatých Židů králi doplnil.

11. I poslal hned do měst pomoháckých, svoláve ke kupování židovských otroků, slibuje, že devadesát otroků za hřivnu⁵ dávatí bude, neprohlašuje ku pomstě, kteráž od Všemohoucího má ho dostihnouti.

12. Ale Judas zvěděv to, dal vštíti Židům, kteříž s ním byli, o příchodu Nikanorova.

13. Z kterýchžto někteří strachující se, a nevěřice spravedlnosti Boží, v útek se dali:

14. jiní pak, ko jim zbývalo, prodávali, a spolu Pánu se modlili, aby je vysvobodil od bezbožného Nikanora, kterýž je byl prodal prve, nežli se byl přiblížil:

15. a býť ne pro ně, tedy pro umluvu, kterouž byl učinil

⁴ Bratři tyto slují i s matkou Machabejskou, avšak nikoliv jako by s rodiny Machabejských pocházeli, nýbrž toliko, že tehdaž pro sákon Boží smrti postoupili, když bratři Machabejské za tenž sákon státi sebojvali. Urdí se přiběh ten asi roku 168 př. Kr., a síce v Antiochii.

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. z části ještě dlužnos pro utěz svém Antiochovi, jejíž byl Římané přemohl.

² t. j. asi za 2171 sl. r. &.; pak by byl přišel jeden asi na 94 sl. r. &.

a otci jejich, a pro vyzvání nad nimi svatého, a velebného jména svého.

16. Tedy sebrav Machabeus sedm tisíc, kteříž s ním byli, prosil, aby se nesmířili s nepřátely, aniž se báli množství nepřátel. táhnoucích nespravedlivě proti nim, ale by stačně bojovali,

17. majíce před očima pohanění, kteréž oni nespravedlivě místu svatému učinili, též i ukřivdění města, kteréž v posměch uvedli, nadto i ustanovení starších, jež byli zrušili.

18. Oni zajisté doufají v zbroj, řekl, spolu i v smélost: ale my doufáme v Pána všemohoucího, kterýž může i ty, kteří proti nám táhnou, i vskeren svět jedním poknutím shladiti.

19. Připomenul pak jim také o pomocích Božích, kteréž se byly udály otcům, a že pod Sennacheribem sto osmdesáte pět tisícův zahynulo:

20. a o bitvě, kterouž svedli proti Galatským⁶ v Babylonku: jak jimi, když macedonští společníci,⁴ majíce bojovati, váhali, jsoucími počtem toliko šest tisícův, zhubeno jest sto a dvacet tisícův s pomoci jim s nebe danou, a jak mnoho dobrého za to vzali.

21. Těmi slovy statná mčnění jsou, i hotoví zemřítí pro zákon a vlasť.

22. Ustanovil tedy bratry své, Šimona, a Josefa, a Jonathu, za vůdce obouh zástupu, podáv jednomakžádému tisíc a pět set [mužův].

23. Po tom pak, když Esdráš četl jim knihu svatou, a dal znamení pomoci Boží,⁵ v první řadě vůdce jsa potýkal se s Nikanorem.

24. A majíce pomocníka Všemohoucího, zbili přes devět tisíc lidí: větš pak vojska Nikanorova částku, ranami zemnienu, v útek zahnali.

25. Pobravše pak peníze těch, kteříž jich přálii kupovat, se všech stran je sňhali.

26. Ale navrátili se, hodinou jsouce donuceni, nebo bylo před sobotou: pro kterozto příčinu nesetrali, honíce je.

27. Ale zbroj jejich, a kořisti shromážděvše, světili sobota: velebné Pána, kterýž je vysvobodil v ten den, počátek milosrdenství kapaje na ně.

28. Po sobotě pak, rozdělili kořisti mlými, a sirotkům, a vdovám: a ostatek sami se svými podrželi.

29. Tedy když se ty věci dály, a vláckní obecné modlitbu konali, prosil milosrdného Pána, aby se do konce smířil se služebníkvy svými.

30. A z těch, kteříž byli s Timotheem a Bachiáem, proti nim bojujíce, přes dvacet tisíc pobili, a pervnosti vysoké opanovali: a větš část kořisti rozdělili podělivše rovým dílem mlé, sirotky a vdovy, ano i starce.

31. A zbroj jejich plně sebravše, všecku složili v místech přifodných, ostatek pak kořisti do Jerusalema přinesli:

32. a zabili Filarcha, kterýž byl s Timotheem, muže neslechetného, kterýž byl v mnohých věcech Židy trápil.

33. A když slavnost vítězství slavili v Jerusaleme, toho, kterýž byl svatě dvě zapálil, totiž Kallisthena, když byl utekl do jednoho domu, spálili, hodnou mu mzdu za bezbožnosti jeho splativše.

34. Přehanebný pak Nikanor, kterýž tisíc kupců k skoupení Židů byl přivedl,

⁵ To se stalo za Antiocha Sotera, o němž Applan vypravuje, že Galaty s pomocí Židů z Asie vypádl.

⁶ t. j. řecké vojsko, které spola s židovským město hájilo.

⁷ t. j. dal za heslo: „Pomoc Boží“.

35. pokořen jsa s pomocí Páně od těch, kterýchž solé za nic nezážil, složiv se sebe rochno slavně, středem krajiny* utkáje, samojediný přišel do Antiochie, u veliké neštěstí zahynutí svého vojska upadna.

36. A ten, jenž byl Římanům slíbil, že jim daň zapraví ze jatých jeruzalémských utrženou, ohlašoval hrn, že Židé ochráně mají Boha, a že tedy nemohou raněni býti, protože následují zákonův od něho ustanovených.

KAPITOLA IX.

Navrácje se z Persiý Antioch král, na cestě s vozu spadl, a hroznou nemocí zachvácen jest. — Jak moc Boží uzal. — Židům líbeoll, a — skonal.

1. Téhož času se Antioch a hanbou z Persie vracel. 2. Neb byl všel do města toho, kteréž slove Persepolis, a pokoušel se obloupiť chrám, a město pohubit: ale když množství lidu zbraně se chopilo, v útěk zahánjí jsou: a tak se stalo, že Antioch po útěku s hanbou se vracel.

3. A když přišel k Ekbataně,² zvěděl, co se stalo s Nikanorem a Timotheem.

4. Tedy pohut ja hněvem, domníval se, že ukřídlen těch, kteříž ho zahnal, bude moci na Židy obrátiti: a protoz rozkázal hnáti vůz svůj, bez přestání cestu konaje, nebeským soudem ja nucen, poněvadž tak pyšně mluvil, že až přijede do Jerusálema, udělá z něho mohyly hrobovu Židův.

5. Ale ten, kterýž všechny věci vidí, Pán Báh israelský, udělal jej ranou neuzdravitelnou a neviditelnou. Nebo jakž dokonal tu řeč, popadla jej ukrutná bolest stěvná, a hořká muka vnitřní:

6. a jistě dosti spravedlivě, on totiž mnohými a novými mukami jiných utroby mluval, a nikoli neustal od své zlosti.

7. Ale nadto ještě, když pln ja pýchy, a v mysli ohněm srše proti Židům, rozkázal pospíšiti k účinku,³ přihodilo se, že prudec jedá s vozu spadl a těžkým těla obražením na údech veliké bolesti trpěl.

8. A ten, kterýž pýchou nad lidský obyčej naplněn byl, až se mu i zdálo, že mofským vlnám rozkazovati, a vysokost hor na váze vážit může, ten nyní až k zemi ponížen jsa, na nosidlech nesen byl, zjevně moc Boží sám na sobě osvědčuje:

9. tak že z těla bezbožníkova čersti se prýstili, a za živa v bolestech maso s něho přšelo, puchem také jeho a suradem vojsko obtěžováno bylo.

10. A kterýž málo před tím muel, že by nebeských hvězd dosáhl, toho nikdo pro nesnesitelný smrad nésti nemohl.

11. Tu tedy počal, těžké pýchy zanechav, ku poznání sebe přiběhžeti, Božskou ranou ja napomenut, any každým okamžením bolesti jeho se vzrnáhal.

12. A když již ani sám svého smradu nemohl snést, takto řekl: Spravedlivě jest, býti poddánu Bohu, a smrtelnému člověku věc Bohu rovných nesmyslet.

13. I modlil se ten nešlechetný Pánu, od něhož nemodí dosici milosrdenství.

14. A město, k němuž s chvátáním jel, aby je s zemí srovnal, a hromada hrobův učinil, žádá nyní svobodně učiniti:

* Valg.: Per mediterraneo, snad cestami man zvolenými, neschůdnými utkáje.

KAPITOLA IX.

¹ Dle I. Mach. 6, 1. Ellmale: tamž srovně i dále.

² Slavní město země mèdecké.

³ Dle řeckého: „Přispíšiti si a cestov“ nebo s jísdou.

15. a Židům, o kterýchž byl řekl, že je ani pohřbu hodnými býti neuzná, ale ptactva a šelmám k rozchvátání ponechá, a že je i s dětmi pohubi, těm nyní slibuje, že je rovny Athenským učiní:

16. chrám také svatý, kterýž prve obloupił, ze nejlepších díary ozdobil, a svatá nádobi rozmnožil, náklád k obětem náležejících že ze svých důchodů dodávati bude:

17. nadto i Židům že bude, a všeliké místo země že zchodí, a moc Boží že ohlašovati bude.

18. Ale když nepřestávaly bolesti [byl zajisté na něj spravedlivý Boží soud došel], zoufaje psal k Židům list na způsob odprošení, toto obsahující:

19. Nejlepším měšťanům Židům mnohé pozdravení [vzkazuje]. A aby byli zdraví a šťastni, [přeje] král a kníže Antioch.

20. Dobře-li se máte, i synové vaši, a daří-li se všechny věci podle vůle vaší, největší díky vzdáváme.⁴

21. A já v nemoci ja postaven, vás pak dobrotivě pamětliv, navracje se z krajín perských, a těžkou nemocí ja zachvácen, za potřebné jsem soužil, péči míti o obecné dobro:

22. nezoufaje o sobě, ale naději velikou maje, že z té nemoci vyjdu.

23. Prohlašuje však, že i otec můj za oněch časů, když v horějsích krajích vedl vojsko, ukázal, kdo by po něm měl přijmouti knížetství:

24. aby, jestliže by se co odporného dalo, anebo co nešťastného se prohlásilo, věduce ti, kteříž byll v této krajině, komu zanechána jest správa, neobúřili se.

25. K tomu rozvažje, že okolní mocnářové, a sousedé příhodného času šetří, a čekají, co se zřejmě, ustanovil jsem svého syna Antiocha králem, kteréhož jsem častokráté odjíždě do horějsích království, mnohým z vás poroucel: a k němu jsem psal věci níže položené.

26. Prosim vás tedy, a žádám, abyste pamatujice na dobrodini obecná i zvláštní, jedenkaždý viru ke mně i k synu mřmu zachovali.

27. Doufám zajisté, žeť on mírně a vlídně jednatí bude, a že následuje mého předsavzetí, i přítelům vám bude.

28. Ten tedy vrah, a rouhač nejhůře ja poražen, jakož i on s jinými nákládal, v cizí zemi na horách bídnou smrti život dokonál.

29. Filip pak, jenž byl spolu s ním vychován, přenesal toto jeho: a obávaje se Antiocha syna, k Ptolemeovi Filometorovi do Egypta odšel.

KAPITOLA X.

Jedno dolyí Jerusálema, a oběstí chrám. — Antiochus Epator pronastalejo Židy, jako byl štál otec jeho; — ale s pomocí Boží vítězí Židé nad nepřetely, a valébi a toho Boha.

1. Machabeus pak, a kteří s ním byll, s pomocí Páně chrám zase i město vzal:

2. a oltáře, kteréž byll cizozemci na ulicích vzdělali, i chrámy modlářské zbořil,

3. a vyčistivše chrám, udělalí jiný oltář: a z ohnivého kamenné vzrše oběň,¹ oběti po dvou letech obětovali, a zápal, a svítilnice, a chleby posvátné přeložili.

⁴ n. j. „Bohu, doufajice v nebesa“; jakož řecký text dokládá.

KAPITOLA X.

¹ t. j. rozkřesavše oběň novú, jelikož onen starý sobovalí nemohl.

4. To učinivše, prosili Pána padše na zemi, aby více neupadli v takové zlé věci: ale jestliže by kdy i zhršeli, aby od něho milostivěji pokáráni byli, a nebyli vydáváni ukrutným a rouhavým lidem.

5. Přihodilo pak se, že, kteréhož dne chrám od cizozemců poskrvněn byl, téhož dne stalo se vyčištění, pěticmáctého dne měsíce Kaslev.

6. I slavili a veselili osm dní jako slavnost stánků, vzpomínajíc si, že před malým časem den slavný stánků na horách a v jeskyních obyčejem zvířat byli slavili.

7. Pročť ošpý břečtanem obvinutá, a ratoletí zelená, i palmy přednášeli tomu, kterýž přispěl jim, aby vyčištěli místo jeho.

8. I uložili jsou obecným příkazáním a usnešením všemu národu židovskému, aby každého roku slavili dny tyto.

9. A tentýž konec života Antiochova, jenž slul Epifanes. Nyní pak co se za Eupatora, syna bezbožného Antiocha, událo, vypravovati budeme, utracujíc zlé věci, kteréž se u válkách přihodily.

11. Ten zajisté uvázav se v království, ustanovil nad úřady královským nějakého Lysiáše, fenického a syrakého vojaka kněze.

12. Nebo Ptolemaus, jenž slul Macer, ustanovil k Židům spravedlnost zachovati, a zvláště pro krivdu, kteráž se stala proti nim, a pokojně s nimi nakládati.

13. Proto obžalován jsa od přátel u Eupatora, a když častokrát zrádcem jest nazván, že byl Cyrj jemu od Filometara svěřeny opustil, a k Antiochu Epifanesovi se obrátil, a od něho též byl odšel, jedem život dokonal.

14. Gorgiáš pak jsa správcem krajin, sebrav příchozí,* často Židů vybojovával.

15. Ale Židé, kteříž příhodně pevnosti drželi, přijímali vyhnance z Jerusalema, a jali se bojovati.

16. Ti pak, kteříž byli s Machabeem, na modlitbách Pána zvyvajíc, aby jim pomocníkem byl, na idumejské pevnosti udeřili:

17. a obořivše na ně s velikou silou, zmocnili se míst, a každého na potkání zabili, a všech spolu neméně dvaceti tisíc povraždili.

18. Když pak někteří na dvě velmi pevné věže se byli utkali, všacku potřebu k bránění majíce,

19. Machabeus zanechav Šimona, a Josefa, a Zachea, a těch, kteříž s nimi byli, dosti dráhně, aby je vybojovali, sám obrátil se k těm bojům, kdež větší potřeba kázala.

20. Ale ti, kteříž s Šimonem byli, lakomstvím svedeni jsouce, dali se námtýrým z těch, kteříž na věžích byli, penězi namilovati: a sedmadesáté dvoúdrachem* zvané, dopustili některým utéci.

21. Když pak oznáměno bylo Machabeovi, co se stalo, shromáždiv knížata lidu, žaloval, že za peníze prodali bratry, nepřátely jejich propustivše.

22. Protož zabiti dal ty, kteříž zrádci se stali, a rychle těch dvou věží dobyl.

23. Zbrojí pak, i rukou všacko šťastně působě, na dvou pevnostech více nežli dvaceti tisíc zhubil.

24. Ale Timotheus, kterýž prve přemožen byl od Židů, svolav vojsko z množství cizincův, a sebrav jízdu asiatskou, přitáhl, jako by chtěl brannou rukou židovské země dobyti.

25. Machabeus pak a ti, kteříž s ním byli, když on se přibližoval, modlili se Pánu, prachem hlavy posypavše, a bedra zříně přepřasavše.

26. u kraje oltáře padše, aby jim milostiv byl, nepřítelům pak jejich aby byl nepřitelem, a protivníkům jejich aby se protivil, jakož zákon dí.

27. A tak po modlitbě, vzavše zbroj, opodál z města vytáhše, a blízko jsouce nepřítel, položili se.

28. Hned pak, když slunce vzešlo, obě strany učinily bitvu; tito zajisté za rukojmě vítězství a štěstí mimo svou udatnost majíce Pána: oni za vůdce v boji měli smelost.

29. Když pak bitva prudká byla, ukázalo se nepřítelům s nebe pět mužů na koních, s uzdami zlatými, krásných, jenž byli vůdci Židů:

30. z nichž dva Machabea u prostřed majíce, a zbrojí svou ho obkličivše, neporušena zachovávali: na nepřítely pak špý a blesky stříleli, pročť sletouť zmámení a plni zánuku jsouce padali.

31. I pobito jest dvaceti tisíc pět set [pětích] a jízdných šest set.

32. Timotheus pak utekl do Gazary hradu pevného, kterýmž vládl Chereáš.

33. Tedy Machabeus, a kteříž s ním byli, veselíce se oblehli tu ohradu za čtyry dny.

34. Ti pak, kteříž vnitř byli, v pevnost místa doufajíc, láli jsou nad míru, a řeči hanebné mluvili.

35. Ale když se k pátemu dni svitalo, dvacet mládenců z těch, kteříž byli při Machabeovi, rozpálivše se hněvem pro rouhání, zmužile přistoupili ke zdi, a s lítou myslí jdouce vstupovali;

36. ale i jiní též vstoupivše, jali se věže a brány zapalovati, a ty zloleje za živa pálii.

37. Po celé dva dni pustičské pevnosti, Timothea, schovaného v jednom místě, našezše, zavraždili: i bratra jeho Chereáše a Apollofanesa zabili.

38. To vykonavše, v písnicích a chvalozpěvích dobrořečili Pánu, kterýž veliké věci učinil v Izraeli, a dal jim vítězství.

KAPITOLA XI.

Lysiáš a velikou silou táhne proti Židům. Tím se ohlásila pomoc s nebe. Lysiáš přivolel uhořel a smil o mir. — Jaké listy psali Židům Lysiáš, Antioch, a — Hinnán.

1. Po malém pak času Lysiáš, poručník a příbuzný králův, a správce vlády, těžce nesa to, což se bylo stalo,

2. sebrav osmdesát tisíc [mužův] a jízdu veškerou, táhl proti Židům,¹ maje za to, že dobudá města, učiní je příbytkem pohanům,

3. chrám pak že mu bude důchodem peněz,² jako jiní chrámové pohanští, a kněžství že bude míti každoročně na prodej:

4. nikoliv nerozvažuje moc Boží, ale s myslí zpužnou v množství pětích, a v tisících jízdných a v osmdesáti slovních doufal.

5. A vtrhna do Judstva, a přiblíživ se k Bethsure, kteráž byla v úzkém místě, od Jerusalema vzdáil pět honů, dobořval té pevnosti.

KAPITOLA XII.

¹ Toto jest druhé jeho tážení proti Židům; v prvním [I. Mach. 4, 26—35.] byl poražen, a potom ihned toto druhé nastoupil.

² Dílem z daně pouztníkův, dílem z prodaných útajstevnosti.

* t. j. cizozemce od jiných najatých vojáků.

¹ Jedna drachma platila asi $\frac{1}{2}$ tolaru, 87 $\frac{1}{2}$ kr. r. š.

VJEZD PANA JEŽIŠA DO JERUSALEMA.

6. Když pak Machabeus a kteří s ním byli, zvěděli, že dobývají pevnosti, s pláchem a slzami prosili Pána, i veskeren lid spolu, aby dobrého anděla poslal k vysvobození Israele.

7. A sám Machabeus první zbraně se chopiv, nepamínal jiných, aby spolu s ním vydal se v nebezpečenství, a ku pomoci přáli bratřím svým.

8. A když spolu šli s ochotnou myslí, v Jerusalemě ukázal se jezdec v rouše bílém, an před nimi jede, v odětí zlatém kopím machaje.

9. Tedy všickni společně chválili milosrdného Pána, a posílili se v srdci: hotoví jsouce netoliko lidí, ale i šelmy nej-litější a zdi telezár proniknouti.

10. I šli ochotně, majíce se nebe pomocníka, a smilujícího se nad nimi Pána.

11. A jako lvové obořivše se na nepřátelé úprkem, porazili z nich pětých jedenácte tisíc, a jezdců tisíc šest set:

12. a všechny v útěk zahnal, mnozí pak z nich ranění jsouce, bez zbraní vyváží. Ale i sám Lysiás vyváží, hanebně utíraje.

13. A že nebyl nemoudrý, sám v sobě rozjímaje, jaké se jemu umenšení stalo, a nablížeje, že Židé jsou nepřemožitelní, na pomoc všemohoucího Boha zpolehaje, poslal k nim:

14. a sliboval, že chce svoliti ke všemu, což jest spravdi- věho, i krále že přiuťá, aby byl přítelem [jejich].

15. Svolil pak Machabeus prosbě Lysiášově, ve všem k uzi- tečnosti hledě: a kterkoli věci psal Machabeus Lysiášovi o Židech, v ty král svolil.

16. Byli zajisté psáni Židům listové od Lysiáše na tento způsob:

Lysiás lidu židovskému pozdravení!

17. Jan a Abesalom, kteříž byli posláni od vás, podávajíce psaní, žádali, abych to, což skrze ně zvěstováno bylo, naplnil. 18. Cožkoli tedy mohlo přednečeno býti králi, vyložil jsem: a co možného bylo, on dovolil.

19. Zachováte-li tedy v jednaní víru, i potom vynasazím se, abych vám příčinou dobrých věcí byl.

20. O jiných pak věcech, o každé zvlášť ústně jsem poručil i oněm, i těm, kteříž ode mne posláni jsou, aby promluvíli s vámi.

21. Májte se dobře. Léta stého čtyřicátého osmého, Dioskora měsíce,* dne čtyřmčtého.

22. List pak králov toto v sobě obsahoval: Král Antioch bratra Lysiášovi pozdravení!

23. Když otec náš mezi bohy vzat byl, my chtějíce, aby ti, kteříž jsou v království našem, bez rozbroje živi, a svých věcí pilní byli,

24. slyšeli jsme, že Židé nesvolili otci mému, aby přistoupili k obyčejným řeckým, ale že chtějí držeti své ustanovení, a protož žádají, aby jim od nás puštěny byly zákonné věci jejich.

25. Protož chtějíce, aby i ten národ v pokoji byl, ustanovili jsme, a usoudili, aby chrám jim byl navrácen, aby činili vedle obyčejů starších svých.

26. Dobře tedy učiníš, postleš-li k nim, a podáš-li [jim] pravice: aby poznaíce naši vůli, byli dobré mysli, i svého dobrého pilní byli.

27. K Židům pak list od krále byl takový: Král Antioch radě židovské i jiným Židům pozdravení!

28. Dobře-li se máte, máte se tak, jakož chceme: však i my se dobře máme.

29. Přišel k nám Menelaus Fka, že chcete přijíti k svojim, kteříž jsou u nás.

30. Protož těm, kteříž přijdou až do třicátého dne měsíce Xantika,* zaručujeme bezpečnost,

31. aby užívali Židé pokrmů, a zákonů svých, jakož i prve: a žádný z nich žádným způsobem a netrpi žádné obtížnosti pro ty věci, kteréž z nevědomí dály se.

32. Poalali jsme pak i Menelaa, kterýž by k vám mluvil.

33. Májte se dobře. Dán léta stého čtyřicátého osmého, měsíce Xantika dne patnáctého.

34. Poslali pak i Římaně list, takto psaný: Kvintus Memmius, a Titus Manilius, poslové římské, lidu židovskému pozdravení.

35. Těch věcí, kterých vám Lysiás, přbuzný králov, dopustil, i my dopouštíme.

36. O těch pak [věcech], kteréž soudil, že by měly na krále vznešeny býti, pošlete někoho ihned, rozmluvíce mezi sebou pilněji, abychom ustanovili, jakož sluší na vás: nebo my jedeme do Antiochie.

37. Protož pospěšte odepsati, abychom i my věděli, které jste vše.

38. Májte se dobře. Dán léta stého čtyřicátého osmého, patnáctého dne měsíce Xantika.

KAPITOLA XII.

Joppenští zrádci v moři stopili 300 Židů, — Machabeus se na nich pomstil, i Jamnité potrestal, že zrádci obývali. — Poručiv Araby a vojáka Timotheova, poslal oběti na mrtvé do Jerusalema.

1. Když se ty smlouvy staly, Lysiás jel ku králi, Židé pak orbou se obrátili.*

2. Ale ti, kteříž se byli osadili, Timotheus, a Apollonius, syn Gennetů, též i Jeronym, a Demofon, mimo ty, i Nikanor, kníže cypyrské, nedali jim v tichosti dělati, a v pokoji.

3. Joppenští pak tu nešlechetnost spáchali: že prosili Židy, s kterýmiž bydlili, aby vstoupili na lodky, kteréž byli připravili, s ženami a syny, jako by žádného nepřítelství mezi nimi nebylo.

4. Když tedy podle obecného města ustanovení, i oni svolili, pro pokoj žádného podezření nemajíce, a když na hlu- binu přišli, stoupili jsou jich neméně dvou set.

5. Kteréhož ukretenství nad lidem národa svého zpěchané když zvěděl Judas, přikázal mužům, kteříž byli s ním, a vyz- vaje spravedlivého soudce Boha,

6. táhl na vruby bratří, a nočně přístav lodí zapálil, a lodky spálil, ty pak, kteříž od ohně utekli, mečem pobil.

7. A když to tak udělal, odtáhl, chtě se zase navrátiti, a všechny Joppenké vyhlediti do kofen.

8. Ale když zvěděl, že i Jamnité tolikéž chtějí učiniti Ži- dům, kteříž s nimi bydlí,

9. připředl nočně i na Jamnitaké, a přístav s lodmi zapálil: tak [že záře od ohně vidna jest v Jerusalemě vzdáli honův dvě stě čtyřiceti.*

* T. j. našeho dubna; tak též v. 28. a v. 28.

KAPITOLA XII.

* Trval ten pokoj asi osm měsíců; v mnohých místech, zvlášť po- moctech, obývali Židé pospěle s lidem jiných národů.

* 42 honův počítáje sa řeckou míli, jest skoro 6 mil. Dle toho i Judea, jako 10, 17. a dále.

* t. j. našeho března, jak se domnívali; roku 164 př. Kr.

10. A když odtud byli odtrhli devět honův, a proti Timotheovi táhli, svedli s ním bitvu Arabův, pět tisíc mužů [pěšic], a jízdných pět set.

11. Bitva byla silná, ale s pomocí Boží šťastně se podařila: Arabští přemoženi jsou, a kteříž ostali, prosili, aby jim podal Judas pravice, slibující pasyvat dávat, i v jiných věcech propěšni býti.

12. Judas pak, maje za to, že v pravdě v mnohých věcech jsou jim užiteční, slibil pokoj: a přijavše pravice, odešli do svých stanů.

13. Připadl pak i na město jedno perné, mosty a zdi obrázené, v němž bydlili zástupové národů rozličných, jenžž jméno Kasín.⁸

14. Ti pak, kteříž byli vnitř, doufajce v pevnost zdí, a v hojnost špíce, nedbanlivě se bránili, složením popouzeje Judu, a rouhajce se, a mluvíce, což nesluš.

15. Tedy Machabeus, vyzývav velkého svého Pána, kterýž bez beranův a válečných nástrojův za času Jesusa zbořil Jericho, líto hnal ke zdí: [Jos. 6.]

16. a město dle vůle Páně dobyv, nesčíslných povraždil lidí, tak že se zdálo, jako by jezero tu ležící, zřívá dvou honů, krví zbitých oplývalo.

17. Odtud odcháše honů sedm set padesátě přišli do Charak⁹ k těm Židům, kteříž slovou Tubianejští:⁹

18. a Timotheu v těch místech nepostihli jsou, an nic neupraviv navrátil se, zanechav na jednom místě stráže velmi silné.

19. Tedy Dositheus a Sosipater, kteříž byli vůdcové s Machabeem, pobíhli, zanechaných od Timothea stráží, deset tisíc mužův.

20. Machabeus pak, zřídív okolo sebe šest tisícův, a rozstaviv je v pluky, táhl proti Timotheovi, majícmu s sebou sto dvacet tisíc pěšic, a jízdných dva tisíce pět set.

21. Zvěděv pak o tažení Judově Timotheus, poslal napřed ženy, a děti i jinou přípravu do pevnosti, kteréž alove Karnion:¹⁰ byla zajisté nedobytná, a nesnadný k ní přístup pro úzkost míst.

22. A když první pluk Judův ukázal se, přišel strach na nepřátely z přítomnosti Boha, kterýž všechny věci vidí, a v útek zahání jsou jeden od druhého, tak že jich více od svých padlo, a ranami svých mečů zemleno [poraněno] bylo.

23. Judas pak náramně dotíral na ně, trestaje bezbožné, a porazil z nich třicet tisíc mužů.

24. Sám pak Timotheus upadl v pluky Dositheovy, a Sosipatrovy: a žádal s mnohými prosbami, aby ho nechali na živě, protože má drahné rodič židovských i bratří [zajatých], kteříž by pro smrt jeho oklamáni byli.¹¹

25. A když na svou víru slibil, že je navrátí podle ustanovení, propustil jej bez úrazu pro zachování bratří.

26. Judas pak vyšel ku Karnionu, pobiv pětéměcma tisícův.

27. Po ústku, a pobití jich hnal ze s vojskem k Efronu, městu hrazenému, v němžto množství národů rozličných bydlilo: a mládenci silně statečně odpirali na zdech stoujce: bylo pak v tom městě také mnoho válečných nástrojův, a záošba střel.

28. Ale když vyzíval Všemohoucího, kterýž svou mocí sílu

nepřátelskou potírá, dobyli města: a z těch, kteříž v něm byli, pětéměcma tisícův pobyli.

29. Odtud táhli k městu Scythických,¹² kteréž bylo od Jerusalema šest set honů vzdáli.¹²

30. Ale když Židé, kteříž u Scythopolitakých byli, svědectví vydávali, že dobrotvivě s nimi nakládali, že také v čas neštěstí mírně s nimi činili,

31. poděkovavše jim, a napomenuvše, aby i potom dobrotvivě byli k národu jejich, přišli do Jerusalema, když den slavný téhodně nastával.

32. A po letnicích vřítáhl proti Gorgiášovi, správci země idumejské.

33. Vřítáhl pak s třemi tisíci pěšic, a jízdných čtyřmi sty.

34. A když se spolu potýkali, přibodilo se, že něco málo Židů padlo.

35. Ale nějaký Dositheus, jezdec baceonorský, muž silný, jal Gorgiáse: a když ho chtěl jíti zvího, jízdy jeden z Thráckých obořil se naň, a utal mu rameno: a tak Gorgiáš utekl do Maresy.¹³

36. Když pak ti, kteříž s Eadrinem byli, dlouho bojujce, již ustávali, vyzýval Judas Pána, aby byl pomocníkem a vůdcem boje:

37. i počna mateřským jazykem, pozdvihl s písněmi hlasu, a udeřiv na bojovníky Gorgiášovy, rozehnal je.

38. Judas pak schrav vojsko, přitáhl do města Odollam: a když přicházel sedmý den, očistivše se podle obyčeje, na též místě sobota stvétili.

39. A druhého dne přišel Judas se svými, aby sebral těla těch, kteříž poraženi byli, a aby je položil s rodiči v hrobích otcovských.

40. I nalezi pod sukny zabitých dary modl, kteréž u Jamie byly, kteréž sákom Židům zapovídá: protož všechněm zřejmé bylo, že pro tu příčinu padli.

41. Pročž všichni velebili spravedlivý soud Páně, kterýž tajně věci učinil zjevné.

42. A tak k modlitbě se obrátivše, prosili, aby to provinění, kteréž se stalo, v zapomenutí dáno bylo. Udatný pak Judas napomínal lidu, aby zachovali se bez hříchu, před očima vidouce, co se stalo pro hříchy těch, kteříž poraženi jsou.

43. A učiniv sbírku, dvanácte tisíc drachem stříbra¹⁴ poslal do Jerusalema, aby obětována byla za hříchy mrtvých obět, dobře a nábožně myslíc o z mrtvých vstání:

44. [nebo kdyby byl neměl naděje, že ustanou z mrtvých ti, kteříž byli padli, zdálo by se zbytečné a marné, modliti se za mrtvé:]

45. a že uznával, že ti, kteříž s pobožností zesnuli, mají výbornou milost slouženou.

46. Pročž svatá, a spasitelná jest myšlénka za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.

KAPITOLA XIII.

Jak Antioch Eupator přitáhl do Judova, Menelaus usmrtit dle, — od Judy pak přemohán jest a — smouva s ním sliňti.

1. Léta stáho čtyřicátého devátého zvěděl Judas, že Antioch Eupator táhne s množstvím proti Judstvu,

⁸ Scythopolita, nedaleko Jordánu v kmezu Manasseovu, v krajině desíti milův.

⁹ t. j. asi 14 mil, 49 boav počítaje na mil. [Srov. svrchu 9. pos.]

¹⁰ Město v kmezu Judovu; tak též Odollam v 38.

¹¹ Počítají se všec 4 drachmy na 1 solar = 1 sl. 50 kr. r. č.

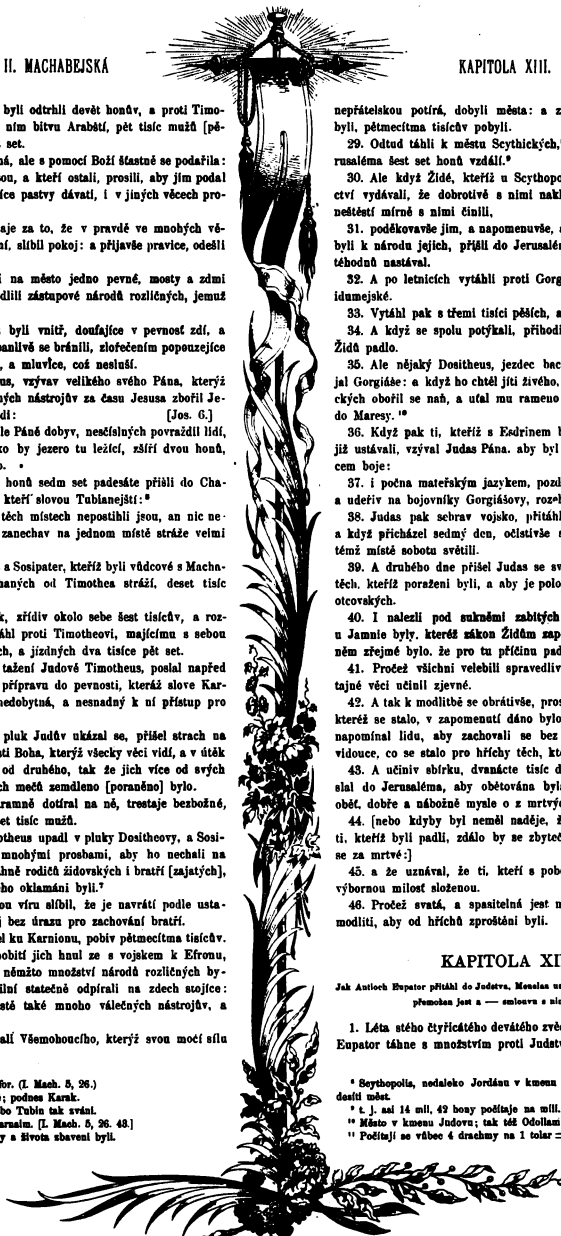
⁸ Snad totéž co Kasior. [I. Mach. 5, 26.]

⁹ V krajině moabské; podnes Karak.

¹⁰ Po krajině Tob nebo Tubin tak sván.

¹¹ Snad totéž jako Karnaim. [I. Mach. 5, 26. 43.]

¹² t. j. nějaké svobodny a šivota sberaní byli.

2. a s ním Lysiáš, poručník a správce vlády, mají s sebou pěšáků sto deset tisíc a jízdyých pět tisíc, a slonů dvacetimta a vozů s kosami tři sta.

3. Přifalil pak se k nim i Menelaus: a s velikou lsf prošel Antiocha, ne za zachování vlasti, ale nadaje se, že bude ustanoven knížetem.

4. Ale král králův vzbudil hněv Antiochův proti hřšníkú: a když vnukl Lysiáš, že on jest příčinou všeho zlého, rozkázal [jakož u nich obyčej jest], ihned na tom místě jiti ho, a zabítí.

5. Byla pak na témž místě věže padesátí loktů [vysoká], mající hromadu popele všudy vřkol: a té byl pohled přímo dolů:*

6. otdně rozkázal svatokrátce onoho do popele svrci, an jej všickni pudili k zahynutí.²

7. I stalo se, že takovým zákonem umrtel zákona přestupník Menelaus, anž v zemi pohřben byl.

8. A jistě dosti spravedlivé: nebo že byl mnoho hříchů proti oltáří spáchal, jehož oheň i popel byl svatý, on k smrti v popeli odsouzen jest.

9. Ale král pustiv uzdu vůli své, táhl dále, aby okázal Židům, že horší jest nežli otec jeho.

10. To zvěděv Judas, přikázal lidu, aby dnem i nocí vzývali Pána, aby jakož vždycky, tak i nyní pomohl jim:

11. ježto se obávali, aby zákona, a vlasti, i chrámu svatého zbaveni nebývali: a aby lidu, kterýž nedávno malíčko si oddechl, nedopouštěl opět rouhavým pohanům poddanu býti.

12. Když tedy všickni spolu tak činili a prosili od Pána mílosrdenství s přáctem a posty, po tři dni ustavičně rozprostřen jounce, napomínal jich Judas, aby se připravili.

13. Sám pak se staršími myslil, aby dříve, nežli by král s vojskem vtrhl do Judstva, a dobyl města, vytáhli, a poručili soudu Páně konec věci.

14. Tedy poručiv všeko v moc Boha, stvořitele světa, a napomenuv svých, aby statečně bojovali, a až do smrti pro zákon, chrám, město, vlasť, a měšťany stáli, položil se s vojskem u města Modia.

15. A dala svým heslo: „Vítězství Boží“ i mládence nejsilnější vybrav, v noci připadl k stanu královu, a pobíl v ležení čtyry tisíce mužův, a největšího ze slonů s těmi, kteříž na něm byli.

16. A největším strachem a zkormoucením vojsko nepřátelské naplnivše, šťastně pořídívše, navrátili se.

17. To pak se stalo na úsvitě, s pomocí a pod ochranou Páně.

18. Ale král zakusiv smelosti židovské, pokoušel se lsf o místa nesnadná:

19. a táhl s vojskem k Bethsufě, jenž byla pervať židovská hrazená: ale odhehnán, poražen, oslaben jest.

20. Tém pak, kteříž tam byli, poslal Judas potřeby.

21. Prošel pak tajnosti nepřítelům kýsi Rhodok z vojska židovského, kterýžto postižen, jat a vrazen jest.

KAPITOLA XIII.

* Dle řeck.: „vnuť“.

² t. j. měla naboře pavlan, a něhož se přímo dolů hledělo.

³ Dle řeckého: (5) „Jest pak na tom místě věž, plná popole; ta má šestý vřkol, přímo v popel nakloněná; (6) otdně toho, kdo ze svatokrátce dopustil, nebo jiný valický stleďa spáchal, všickni v záhubu srbají.“ Tento namrscení způsob vymazali Daras Ochus: zapřítáhla se totiž, že odprávě své, kteří se proti němu byli spikali, a jichž se byl zmocnil, mečem neztratil, porval je k sobě a šestoval bojůž všem, potom pak v takové věži v žhavý popel svrhnoti dal.

22. Smlouval král opět s těmi, kteříž byli v Bethsufe: podal pravice [k smřfení], přijal, a odtáhl.

23. Svedl bitvu s Judou a přemožen jest. Když pak zvěděl, že se zprotivil Filip v Antiochii, kterýž byl zanechán u vlády, náramně poděšen odposlal Židův, a podáváje se jim, pod přísahou všeko, co by se spravedlivého zdálo: a smřřiv se obtoval obět, uctil chrám, a dal dary.

24. Machabea objal, a ustanovil vřdcem, a knížetem od Ptolemaidů až ku Gerenským.

25. Když pak přišel do Ptolemaidů, téžce nesli Ptolemaidští přátelkou tu smlouvu, hněvajíce se, aby anad smlouvy nezrušili.

26. Tehdy vstoupil Lysiáš na stolicí soudnou, pověděl příčinu, a ukrotiv lid navrátil se do Antiochie: a tak se jest dále tužen i navrácení králova.

KAPITOLA XIV.

Aleimus, nejvyšší kněz, po-smrti Demetria proti Židům. — Demetrias dáva Nikanorovi rozkaz Jedu jiti, — ten pak áktádám jeho ošel, — Nastál hroznou smrti at učil, aby pohanům v ruce nepál.

1. Po třech pak letech zvěděl Judas i kteříž s ním byli, že Demetrias [syn] Selenkův,¹ s množstvím velikým, a s lidmi v přistavu tropském vstoupil k místům příhodným.

2. a že obdržel krajiny proti Antiochovi, a vůdci jeho Lysiášovi.

3. Nájaký pak Aleimus, kterýž byl nejvyšším kněžem,² ale dobrovolně poskvnil se za času smřření,³ znamená, že žádným způsobem nebude mti žni, aniz přistupu k oltáří.

4. přišel ku králi Demetrioovi léta stého padesátého, nesa mu korunu zlatou, a palmu, a mimo to i ratolesti, kteréž se zdály býti z chrámu. A v ten den zajisté mlčel.

5. Ale dostav příhodného času k své nesmyslnosti, povolán od Demetria do rady, a tážán, na jaké věci, a rady by Židé spolehali.

6. odpověděl: Ti z Židů, kteříž Assideové⁴ slovom, nad nimžto vládné Judas Machabejův, strojí války, a činí rozbrehy, aniz dopouštějí, aby království bylo pokojné.

7. Nebo i já obloupen byv ze slávy rodič [pravim pak z nejvyššího kněžství], přicházám sem:

8. nejprve vřru zachováváje užitkům královským, druhé pak abych také prospěl spoluměšťanům: nebo zlosti oněch veškeren národ náš nemálo bédován jest.

9. Ale prostím, ó králi, poznav všechny ty věci zvrabné, opatř i krajiny i národ podle vyhlášené všechném vřdnosti své:

10. nebo dokudž Judy stává, není možná, aby věci pokoj měly.

11. Takové věci když od něho proneseny byly, také jiní přátelé, nepřátelsky se majíce k Judovi, rozpálili Demetria.

12. Kterž i hned Nikanora správce nad slony poslal za vůdce do Judstva.

13. poručiv mu, aby Judu zjail, ty pak, kteříž s ním byli, rozebral, a Aleima nejvyšším kněžem největšího chrámu ustanovil.

KAPITOLA XIV.

¹ Viz I. Mach. 7, 1. posz.

² t. j. ustanoven Antiochem po smrti Menela.

³ t. j. samozvolně, nebo k tomu nucen, obcoval a pohany, když spolu poměněné přebýval.

⁴ Viz I. Mach. 7, 12. posz.

14. Tehdy národové, kteříž z Judstva před Judou utekli, obšli se sborně k Nikanorovi, bdy a porásky Židů za štěstí svých věcí pokládající.

15. Tedy Židé uslyševše, že Nikanor přichází, a že národové s ním se spojili, semž se posypavše prosili toho, kterýž lid svůj ustanovil, aby ho na věky ošťihal, a kterýž svého dědictví zákrky patrnými ochraňuje.

16. Když pak vůdce rozkázal, ihned se odtud hnuli, a sešli se k městečku Dessan.

17. Šimon pak, bratr Judův, svedl bitvu s Nikanorem; ale přestrašen jest náhlým přitažením nepřátel.

18. Ale však Nikanor, uslyšev o zmučlosti společníkův Judových, a velikosti myslí, kterouž měli při válkách pro vlasť, obáv se učiniti rozhodnou bitvu.

19. Pročež poslal napřed Posidonía, a Theodocía, a Matthiáse, aby dali pravice i přijali.

20. A když dlouho se o ty věci rokovalo, a sám vůdce na lid to vznesl, všechných jedna byla mysl, aby k přátelství přivoliili.

21. Protož uložili den, v němž by soukromí, mezi sebou jednali: každému stolice přineseny, a postaveny jsou.

22. Judas pak rozkázal, aby byli oděnci na místech příhodných, aby snad od nepřátel vnahle něco zlého nevzniklo: i učinili jsou slusně rozlučeni.

23. Bydli pak Nikanor v Jerusálema, a nic nečinil nepravého, a hejna zástupů, kteříž se byli k němu shromáždili, propustil.

24. Byl pak laskav na Judu vždy z té duše, a byl k muži tomu náchylen.

25. A prosil ho, aby pojal ženu, a zplodil syny. I učinil svatbu: a pokojně se choval, a společně živi byli.

26. Ale Alcimus, vida lásku jejich vzpěv, a smlouvy, přišel k Demetriovi a pravil, že Nikanor k cizím věcem svoluje, a že Judu, ukládnuka království, nápadníkem svým ustanovil.

27. Tedy král roznobáv se, a nešlechternými jeho žalobami rozloben jsa, psal Nikanorovi, pravě, že přátelkou smlouvu téžce nese, ale že poručí, aby Machabes svázaného rychle do Antiochie poslal.

28. To zvědév Nikanor, zdesil se, a téžce to nesl, měl-li by ty věci, o kterýchž se byli smluvili, zrušiti, an jemu ten muž nic zlého nečinil:

29. ale že králí oděpřiti nemohl, hledal času příhodného, aby rozkaz vykonal.

30. Machabes pak vida, an ne tak ochotně má se k němu Nikanor, ale zuřivěji při obyčejném setkání se ukazuje, rozuměje, že ta přisnost není z dobrého; sebrav málo svých, kryl se před Nikanorem.

31. To když on zvěděl, že jej statečně muž předstihl, přišel k největšímu a nejvyššímu chrámu: a kužím, kteříž obšťovalí obyčejně oběti, rozkázal, aby mu toho mžze vydali.

32. Kteřížto když pod přísahou pravili, že nevědí, kde jest ten, jehož hledali, vzáhl ruku proti chrámu

33. a přisáhl fka: Jestliže mi Judy svázaného nevydáte, tento dům Boží srovnám s zemí, a oláť rozkopám, a chrám ten posvětim Bachusovi otci.

34. A to porvédév, odšel. Kněží pak zdvihše ruce k nebi, vzyvali toho, kterýž vždycky byl obráncem národa jejich, toto řkouce:

35. Ty, Pane všech věcí, kterýž ničeho nepotřebuješ, chtěl jsi míti chrám přibytku svého mezi námi.

36. A nyní, nejvyšší Pane všech, zachovej na věky dům tento neposkvrněný, kterýž jest, nedávno vrytšán.

37. Raziás pak nějaký ze starších v Jerusálema obžalován jest u Nikanora, muž to milový města, a dobrý pověsti, kterýž pro tu milost slul otcem Židův.

38. Ten za mnoho časů předsevezeti zdrželivost* zachovával v židovství, hotov jsa setrvat, byt tělo i duši vydati měl.

39. Chtěje tedy Nikanor zjevně pronésti nenávisť, kterouž měl k Židům, poslal bojovnicků pět set, aby ho jali.

40. Domníval se zajisté, že, chytí-li ho, velmi velikou škodu učiní Židům.

41. Když pak zástupové na dům jeho se obořili, a dvěma vylomiti, a obě přiložiti chtěli, a když ho již jímali, vrazil do sebe měl.

42. Vyyvolil raději slavné umřiti, nežli poddán býti hřšníkům, a krůvdy rodu svého nebudně trpěti.

43. Ale když spěchem ne dosti měrně sobě tu ránu dal, a zástupové dveřmi vrazili, vyběh směle na sed, a vrhl sebou zmučle mezi zástupy,

44. a když oni rychle rozstoupili se, upadl na prostředek šíje:*

45. a když ještě dýchal, rozmlcen jsa v mysl, vstal: a ač se krev z něho velikým tokem lila, a on těžkými ranami zraněn byl, během zástup prorazil:

46. a stoje na jedné přířtí skále, a když krev již z něho byla vtekla, ujav stěva svá, oběma rukama hodil je na zástupy, vzyvaje panovníka života i ducha, by mu je zase navrátil: a tak život dokonal.

KAPITOLA XV.

Nikanor rohová přest Bohu mlčev, — Machabes svých k událostem napomíná, a on od Bohu mu slavný vypravuje, — směl se pak a lid na to Bohu dily vadává a vrytí památku nebo natsarovaje.

1. Nikanor pak, když zvěděl, že Judas jest v místech samaršských, myslil vš silou v den sobotní bitvu svěsti.

2. Když pak Židé, kteříž z donucení s ním táhli, pravili: Nečih tak zuřivě a ukrutně, ale češ dej dní zasvěcenému a cti toho, kterýž všecko víd:

3. nešastník onen táž se, jest-li na nebi mocný, kterýž přikázal světi den sobotní?

4. A když oni odpovédli: Jest sám Pán živý na nebi mocný, kterýž přikázal světi den sedmý.

5. Tedy on dí: I já mocný jsem na zemi, kterýž porocím vziti zbroj, a královskou potřebu vykonati. A však nedovedl toho, aby byl tu váli vykonal.

6. I zdvihl se sice Nikanor s velikou pýchou, a umnil nad Judou vystavěti všeobecný vítězý pomník.

7. Ale Machabes vždycky se vši nadějí doufal, že mu Bůh ku pomoci přispěje.

8. I napomínal svých, aby se nebáli příchodu národův, ale aby na paměti měli pomoci, jež byly jim dány s nebe, a nyní též doufali, že od Všemohoucího dáno jim bude vítězství.

9. A mluvil k nim o zákonu a prorocích, připomínaje jim také bitvy, kteréž byli prve vykonali, a ochotnější je učinil:

10. a tak pozdívili myslí jejich, a ukazoval při tom pohanův ošemetnost, a přestupování přísah.

* t. j. od obyčejí pohanůkch —

* t. j. na hlavu, nebo na znak; die řeck. pak: „na břicho“:

11. Jednoho každého z nich ozbrojil, ne štíta a kopí obranou, ale výbornými řečmi a napomenutími, povědév sen hodnověrný, kterými všecy obveselil.

12. Byloť pak vidění takové: [Ukázal se jemu] Oniáš, kterýž byl nejvýšším knězem, muž dobrý a dobrotivý, ctihodný pohledem, mravopůstevný, a krasomluvný, a od dětinství v ctnostech cvičený, an rukama pozdvíženými modlil se za veškeren lid židovský.

13. Potom se ukázal i jiný muž, věkem i slávou předivný, a obkřídlený vůkol krásou velikou.

14. I promluviv Oniáš řekl: Tentot jest milovník břitví, i lidu izraelského: tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid a za všechno město svaté, Jeremiáš, prorok Boží.

15. Jeremiáš pak vztáhl pravici, a dal Judovi meč zlatý, řka:

16. Vezmi měť svatý, dar od Boha, jímž porazíš protivníky lidu mého izraelského.

17. Tedy napomenutí jsouce řečmi Judovými velmi dobrými, kteréž s to byly i mysl povznést i srdce mladíkův posilnit, umniliť potýkali se, a statečně bojovati, aby zmužilosť ty věci rozhodla; protože město svaté i chrám v nebezpečnosti byly.

18. Neboť byla o ženy, a o děti, též o bratry, a příbuzné menší starost: ale největší a přední strach byl o svatost chrámu.

19. I ty také, kteříž v městě byli, nemalá péče pojala jest o ty, kteříž se měli potýkati.

20. A když všickni již očekávali, že rozsudný boj nastane, a nepřítelé byli již přítáhli, a vojsko bylo síkrováno, slonové a jezdcí v místě přifhodném spořádáni,

21. vida Machabens příchod toho množství, a přípravu rozličnou zbroje, a slonů vztek, zdvihl ruce k nebi, a vzýval Pána, jenž zákraky činí, a ne vedle moci zbroje, ale jak se jemu líbí, hodným dává vítězství.

22. Vyzýváje pak, řekl takto: Ty, Pane! kterýž jsi poslal anděla svého za Ezechiáše, krále judského, a zbil jsi z vojska Sennacheribova sto osmdesáte pět tisícův:

23. i nyní, Panovníče nebes, posli anděla svého dobrého před námi, v bázni a strachu velikosti ramene svého,

24. aby se báli ti, kteříž s rouháním táhnou proti lidu tvému svatému. A on zajisté tak se pomodlil.

25. Nikanor pak, a kteří s ním byli, s troubami a zpěvy hnuli se.

26. Ale Judas a ti, kteříž s ním byli, vyzýváše Boha, s modlitbami svedli bitvu:

27. rukama sice bojujouce, ale srdcem Pánu se modíce, porazili neméně třiceti pěti tisíců, přítomností Boží velice obveseleni jsouce.

28. Přestavě pak, a s radostí se navracující, svéděli, že Nikanor padl ve svém odění.

29. Protož učinivše křik, a pozvedše hluk, mateřským jazykem dobrořečili Pánu všemohoucímu.

30. Tedy rozkázal Judas, kterýž všelijak tělem i duší hotov byl umřít za měšťany, Nikanorovu hlavu, a ruku s ramenem utáto, do Jerusálema přinésti.

31. A když přišel tam, svolal spoluměšťany, i kněží k oltáří, povolal i těch, kteříž byli na hradě.

32. A ukázav hlavu Nikanorovu i ruku nešlechtnou, kterouž vztáhna proti domu svatému všemohoucího Boha, velice se honosil:

33. jazyk také bezbožného Nikanora vřezav, rozkázal po kručích ptákům dáti: ruku pak poštelého proti chrámu povésti.

34. Tedy všickni dobrořečili Pánu nebakému, říkouce: Požehnaný ten, kterýž místo své neposkvrněné zachoval.

35. Hlavu pak Nikanorovu pověsil nejvýše na hradě, aby bylo patrné, a zjevné znamení pomoci Božaké.

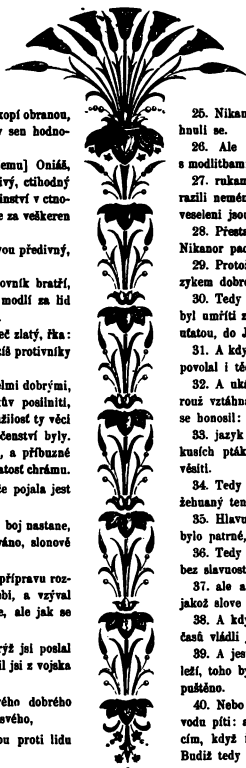
36. Tedy všickni z obecného usnešení uložili, aby toho dne bez slavuosti nepomjeli:

37. ale aby slavili jej slavně třináctého dne měsíce Adar, jakož slove syrským jazykem, ten den přede dnem Mardochea.

38. A když tedy ty věci s Nikanorem staly se, od těch časů vladli jsou městem Židé; i já také tu konec řeči učiním.

39. A jestliže to dobře [psáno jest], a jak na dějiny náleží, toho by i já sobě žádal: pakli méně hodné, buď mi odpušáno.

40. Nebo jako protivně jest, vždycky víno, anebo vždycky vodu píti: ale jednoho po druhém užívati utěšené: tak i čtoucím, když řeč vždy velmi jest úpravná, nebude příjemná. Budíž tedy této řeči konec.

Knihami Machabejskými skonávají se svaté dějiny národa druhdy vyvoleného, a s nimi i zjevení Boží **Starého zákona**. Další příběhy Židův až do příchodu Kristova [po 134 léta] nejsou již předmětem svatých písem, a to hlavně pro mravní zhouba lidu, v kterou potom vždy hlouběji upadal, působenou jednak nesvorností v panující rodině Machabejské, jednak nábožensko - politickými rozdíly, hlavně **Fariseův a Saduceův**. **Jan Hyrkan**, o němž I. Mach. 16, 23. se zmiňuje, byl poslední panovník národa židovského horlivě opravdově a vroucně o čest Boží. On vybojoval národu svému samostatnost, rozšířil vládu svou, podmaniv Idumejských, a upevnil ji vnitřním zavřením lichého učení Fariseův. Syn jeho **Aristobul** obnovil sice důstojnost královskou, ale jen díle jména: zavraždil bratra svého, zemřel téhož roku. **Jan**, bratr jeho, tak byl nakloněn k obyčejům pohanským, že i jméno své změnil, **Alexandrem** se nazýváje. Po něm vládl žena jeho **Alexandra**, jsouc pouhým nástrojem svého Fariseův. Když po její smrti synové její **Aristobul** a **Hyrkan** o vládu se svádíce Římany k rozsouzení povolali, poslali títo Pom-

peja co soudce. Ten přijde s vojskem, slabého Hyrkana sice na kněžství dosadil (63), ale i Judsko podmanil, a poplatným učinil, zdi Jeruzalémské zbořil, **Aristobula** pak i s syny, **Antigonem** a **Alexandrem**, jal, a do Říma odvezl. Ti odtud jedou po druhém útekě, proti Hyrkanovi brojili. I vyslán jest Julius Caesar do Judska, a ustanovil k podpoře Hyrkanově **Antipatra** Idumejského vrchním správcem země Idovské; Antonius pak syny Antipatrovy **Heródesa** a **Fusela** téždy v Palestině obmyslil, a co čtrnáctky dosadil. Z těchto vymohl vládychtivý **Heródes** na Římanech, že **Antigona**, syna Aristobula mladšího, posledního potomka rodu Machabejských [Hyrkanu byv od protivníkův z vlasti vypuzen a vyhnanství zemřel], odpraviti dal. Konečně ustanovil Římané **Heródesa** vládcem země Idovské, a povolil jemu, že se i **králem** nazýváti směl.

Tak berla Judova vyhyala, což bylo díle proroci utrajeného **Jakoba** [I. Mojž. 49, 10.] znamením, že se přiblížila doba, kdež přijíti měl očekávaný národním vykupitel, a spasitel, **Ježíš Kristus**, a jehožto příchod se počíná **zákon Nový**.

SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM

PODLE SEPSÁNÍ

SV. MATOUŠE.

SV. MATOUŠ, i Levi řečený, rodem Žid, syn Alfeův, jsa celníkem římským u jezera genezaretského [tiberiadského], povolán byv od Krista Pána, a vyvolen za apoštola, nespustil se ho více, jsa očitým svědkem zázrakův, učení, smrti, zmrtvýchvstání, i nanebevstoupení jeho. Po poslání Ducha svatého kázal nejprve v zemi židovské krajanům svým na víru obráceným. Hodlaje pak opustiti vlast, aby jiným národům kázal [pravdě podobno za příčinou pronásledování Herodesova roku 42 po Kr.], sepsal prve, jak Eusebius vypravuje, věřícím v zemi židovské toto evangelium jazykem hebrejským [syro-chaldejským], jak jím tehdež vůbec národ židovský mluvil.

Sv. Ireneus praví sice, že sv. Matouš psal, když ss. Petr a Pavel v Římě kázali. Ale pommněme-li, že tehdež [61—67] již sv. Lukáš nejen své evangelium byl vydal, nýbrž i skutky apoštolské dokonal, sv. Matouš pak, jakož všeobecně uznáno jest, nejprve ze všech spisovatelů Nového zákona psal, můžeme právem slova sv. Ireneua rozuměti o prvním přístí sv. Petra samého do Říma okolo roku 42. Sv. Ireneus přidruhuje i sv. Pavla, poněvadž se obyčejně oba jmenovávali, kdykoli se o apoštolkách, jednoho nebo druhého v církvi římské působení mluví.

Sv. Matouš tedy sepsal, jak se pravdě podobá, evangelium své okolo léta osmého po nanebevstoupení Páně. Původní hebrejský spis brzo byl na řecký jazyk [mnozí mní, že od samého sv. Matouše] přeložen, kterýž pak výklad tak zobecněl, že onen původní k zapomenutí, až i k ztracení přišel.

Sv. Matouš kázal, jak se vypravuje, Ethioptům, Indům, Parthům a Arabům, a došel mučennické smrti, byv za živa upálen.

KAPITOLA I.

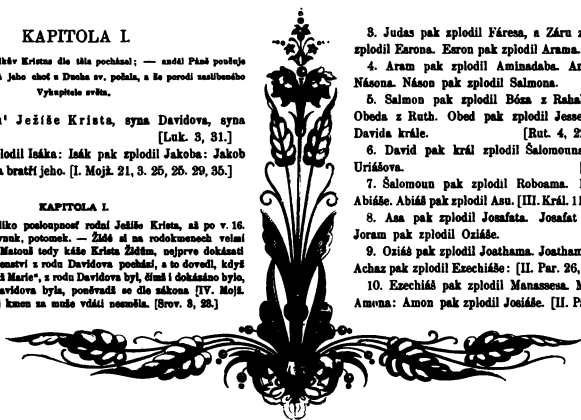
Vypráví, s jakých předkův Krista die táta pocházel; — anáží Páně poslouží Jozab, za zasnoubení jeho choť s Duchem sv. poslána, a za porodu sasilbeného Vykypitele světa.

1. Kniha rodu' Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova. [Luk. 3, 31.]
2. Abraham zplodil Isáka; Isák pak zplodil Jakoba; Jakob pak zplodil Judu a bratří jeho. [I. Mojš. 21, 3. 26, 29, 35.]

KAPITOLA II.

¹ Tím rozuměj toliko poslušnost rodu Ježíše Krista, až po v. 16. Bysem se tu mluví vnuč. potomků. — Židé až na rodokmenech velmi silněji drželi; sv. Matouš tedy káse Krista Židům, nejprve dokázati musel, že die slovětkem v rodu Davidova pocházel, a to dovedl, když ukázal, že Jozab, manželka Marie, s rodu Davidova byl, čímž dokázáno bylo, že Maria s rodu Davidova byla, poněvadž se die nákos [IV. Mojš. 26, 6. 7.] mmo svj kmen za moše vldíli osměla. [Srov. 3, 38.]

3. Judas pak zplodil Fáresa, a Záru z Thámar. Fáros pak zplodil Eazona. Eazon pak zplodil Arama. [I. Mojš. 38, 39.]
4. Aram pak zplodil Aminadaba. Aminadab pak zplodil Násona. Náson pak zplodil Salmona. [IV. Mojš. 7, 12.]
5. Salmon pak zplodil Bóza z Rahab. Bóz pak zplodil Obedu z Ruth. Obed pak zplodil Jesse. Jesse pak zplodil Davida krále. [Rut. 4, 22. I. Král. 16, 1.]
6. David pak král zplodil Salomouna, z té, kteráž byla Uriášova. [II. Král. 12, 24.]
7. Salomoun pak zplodil Roboama. Roboam pak zplodil Abiáša. Abiáš pak zplodil Asu. [III. Král. 11, 43. 14, 31. 15, 8.]
8. Asa pak zplodil Jozafata. Jozafat pak zplodil Jorama. Joram pak zplodil Ozíáša.
9. Ozíáš pak zplodil Josthama. Jostham pak zplodil Achaza. Achaz pak zplodil Ezechiáša: [II. Par. 26, 23. 27, 9. 28, 27.]
10. Ezechiáš pak zplodil Manasses. Manasses pak zplodil Amena: Amon pak zplodil Josiáša. [II. Par. 32, 33. 33, 20.]

11. Josiáš pak zplodil Jechoniáša, a bratří jeho [v čas] zajeti bablynského.¹

12. A po zajeti bablynském,² Jechoniáš zplodil Salathiele. Salathiel pak zplodil Zorobabele. [II. Par. 36, 1. I. Ezd. 3, 2.]

13. Zorobabel pak zplodil Abiuda. Abiud pak zplodil Eliakima. Eliakim pak zplodil Asora.

14. Asor pak zplodil Sádocha. Sádoch pak zplodil Achíma. Achim pak zplodil Eliuda:

15. Eliud pak zplodil Eleazara. Eleazar pak zplodil Mathana. Mathan pak zplodil Jakoba:

16. Jakob pak zplodil Josefa, muže Marie,⁴ z něho se narodil J ežíš, jenž slove Kristus.⁵

17. A tak [jest] všech rodův od Abrahama až do Davida rodů čtrnácte: a od Davida až do zajeti bablynského rodů čtrnácte: a od zajeti bablynského až do Krista, rodů čtrnácte.

18. Kristovo pak narození takto se dalo: Když byla zasnoubena matka jeho Maria Josefovi,⁶ prve než se sešl, ⁷ nalezena jest mající v životě Ducha svatého. [Luk. 1, 27.]

19. Josef pak, muž její, spravedliv jsa, a nechť jí v lehkost uvést,⁸ chtěl tajně ji propustit.⁹

20. Když pak on o tom přemýšlel, aj anďel Páně ukázal se mu ve snách, řka: Josefe, synu Davidův, neboj se vzítí [k sobě] Marii, manželku svou: nebo což v ní zrozeno jest,¹⁰ z Ducha svatého jest.

21. Porodit pak syna, a nazvěš jméno jeho J ežíš:¹¹ ont zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.

[Luk. 1, 31. Sk. 4, 12.]

22. Toto pak všecko stalo se, aby se naplnilo, což pověděno bylo od Pána skrze proroka říkouch: [Is. 7, 14.]

23. Aj panna v životě mti bude, a porodí syna, a nazvou jméno jeho Emmanuel, jenž se vykládá: S námi Bůh.

24. Povstá pak Josef ze sna, učinil, jakot mu přikázal anďel Páně, a přijal manželku svou.

¹ Vlastně: v čas přestěhování do Bablyona; staré vykládá: v předvezení bablynském; a die toho 12.

² t. j. po vystěhování se do zajetí, v zajetí samém.

³ O Josefovi se tu nekládá, jako o předcích otcůch: zplodil, nýbrž se byl mužem Marie, — aby se ukázalo, že byl Josef toliko pěstunem, a jakotó muž Marie, zákonním otcem Ježíše Krista. Zákonní otcovství bylo u starých Židů i římanův stejného práva otcovství a synovství přirozeným. Po obou stranách tedy byl Pán Ježíš syn Davidův; po Marii přirozený, po Josefovi zákonný.

⁴ Kristus jest tolik co „Pomazaný“, t. sv. olejem posvěcený, jako se dalo u kněží a králův. Kristus jest řecky výklad hebrejského slova „messias“: Mělo také zde řečeno býti, „jenž jest Messias či Kristus“; neb „messias“ die hebrejského jazyka „zakořenit jest tolik, co „byti“.

⁵ Manželství platilo a Židů hned od zasnoubení, až potom jenich někdy po mnohých letech ušelích avšav manželku vešváž a slavně pejal a do domu svého uvědl. Nechtěl-li si jí po zasnoubení vzítí, musil jí jako pravou manželku die zákona řídná a písemně propustiti, což se mohlo státi buď veřejně, anebo soukromě.

⁶ „Ze prve“: Prve než se sešl, z toho nenasleduje, že by se avšl sešl potom; nýbrž tím písemo postazuje se, co se nestalo. [Sv. Jeronym.]

⁷ t. j. veřejně, jako by se ženou byla, prozraditi, a obšťavati, k čemž by byl, kdýby tak bylo bývalo, ovšem právo měl.

⁸ Nechtěl oddáti, co mu soukromě otcově, spravedlnost, dovoľovala, nýbrž jednal, jak mu láka, kráľova všech cizinců, káza. [Sv. Aug.]

⁹ Vlastně die řeck: „coť v ní splozeno jest“. Staré vykládá: „co se v ní počalo“.

¹⁰ Slove Ježíš [Jesús] znamená spasitele, vykupitele, vysvoboditele, kn. př. s podobeností, otvorení, sajetí. Židů očekávali ode dána, a svátost se podobeně dává vykuptele, ale vice svátého, jenž by je s podobeností narození, a tobžás svátost římanův vysvobodil: a domýšleli se, že vykuptel jejich bude také slavným a mocným králem, i že je učil pápi všech národův. Tu pak již anďel páni svými slova, a ústně vykuptele poznámal, an di, že vysvobodí lid svůj — o d hříchů jejich.

25. A nepoznal jí, až i porodila¹² syna svého prvorozeného:¹³ i nazval jméno jeho Ježíš.

KAPITOLA II.

Mudrové od východu narodenému Kristu dary přinášejí; Heródes hále zabiti dítka betlémské; Josef se a Marii a Kristem Pánem utíká do Egypta, a po smrti Heródesově, navrátil se, usazje se v Nazaretu.

1. Když se tedy byl narodil Ježíš v Betléme Judově za dnův Heródesa krále, aj mudrci od východu¹ přijeli do Jerusalema. [Luk. 2, 7.]

2. Houce: Kde jest ten, kterýž se narodil, kráľ židovský? nebo videli jsme hvězdu jeho na východu, a přijeli jsme klanět se jemu. [IV. Mojš. 24, 17.]

3. Uslyšev pak to Heródes kráľ, zarmoutil se² a všeckem Jerusalema a ním.³

4. A sňromáždív všecha knížata kněžská, a učitele lidu, tázal se jich, kde by se Kristus měl narodit.

5. Oni pak řekli jemu: V Betléme Judově: nebo tak psáno jest skrze proroka: [Mich. 5, 2. — Jan. 7, 42.]

6. A ty Betléme, země judská, nikoli nejší nejmenší mezi knížaty judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, kterýž by spravoval lid můj izraelský.

7. Tehdy Heródes, tajně povolav mudrců, pilně se jich vptával na čas hvězdy, kteráť se jim byla ukázala:⁴

8. a je do Betléma propouštěje, řekli: Jděte a ptejte se pilně na dítě, a když nalzete, zvěstujtež mi, abych i já přijdu, pokloním se jemu.

9. Kteržto vyslyševše krále, odešli. A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východu, předcházela je, až i přiblížiti stála nad místem, kdež bylo dítě.

10. Uařevše pak hvězdu, zradovali se radostí velikou velmi.

11. I všedše do domu nalzeli dítě a Marii; matkou jeho,

¹ Rozněmj: „ať porodila“; i dolož: anš potom, kdýby byla porodila. Slovíčko „ať“ die způsobu hebr. postazuje tu jen sa mianově, nezavíraje v sobě nájak toho smyslu, jako by se to bylo potomem stalo, co se nestalo prve. Zjevuje se tím tedy praví, co 18. a 20. řečeno jest, že totiž vřelí Kristovo v polehbaném životě blah. A Marie panny pláobene jest sňromážen mořú Duha svatého. [Viz Luk. 1, 35. Slov. I. Kráľ. 6, 23. Dan. 6, 24. I. Mach. 5, 54. Mat. 5, 18.]

² t. j. jednorozemě. Obecná víra círke sv. učí, že pševatí Panna i po porodu nepokrvároucná zůstala, a žádných dítek více neměla. Sv. Jan Zlatoustý dí: „se by byl Ježíš, na křtíží umíraje, neporodil svou matku Janovi, kdýby byla ještě nějakého vlastního syna měl“. Tl, kteří v písmě bratřím Páně sluší, jví toliko přitřžno jeho. V písmě se však předkové otci, potomkové syni, plžbíni bratřím nazývají.

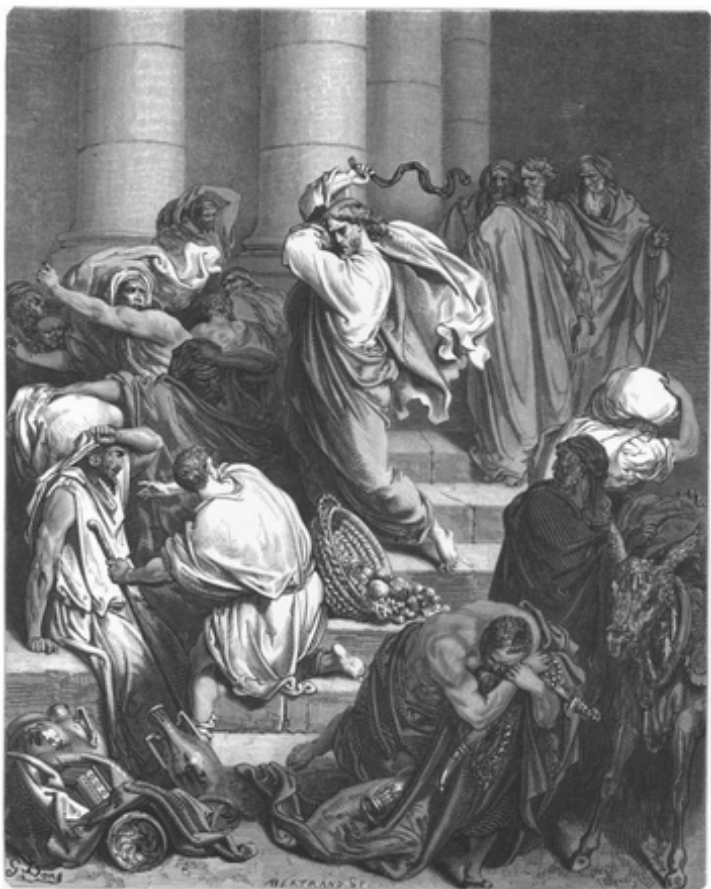
KAPITOLA II.

¹ t. j. učení mši, [jmě Bůh svátost] hvězdom, anebo hvězdi podobným úkazem neobkypným narodení Kristovo zjeviti. Z které východem země byl pšlil, nelze určiti. Die darž úd se, že byl z Arabie tak řečeno štěstí. Bylo pak všech na v j oh odě sňamo proovci o „hvězde“, kteráž „Jakoba vježdě“ [IV. Mojš. 24, 27]. Že pak tím sašlil vykuptel světa se rozumí, věřil národ židovský věduky, tuto vřev avš narodím souosudím aděšl svym obcováním a sním všech, a svym mezi nimi v Źúesém sajetí rozpšylením svátě. Die starobylé podání slovo mudrové tu i „kráľ“; neboť kráľové svátěních kmenův tamenich bývali i mudrci i kněžím jich, jako Abraham s i.

² t. j. mšl se, boje se o své kráľovství: viz pos. na konci knih Machabejských.

³ t. j. buď se tak jen stavěl, sašliti se chňjfoje Heródesově, anebo skutečně se bál nových boňů, kdýby tenož prvotně zrosený kráľ o to se pokoušel, až se v snem avš urval. Věleci ani představitelé přitřžno Mešiasé co kráľe považovali.

⁴ Pročť totž sjevno s v. 16.; hleděti dobu narodení dítěte vypočítati a mysliti, se [jest] jej zavráditi, kdýby všecky dítka od dvoletých, a níže, zabiti dá.

PÁN JEŽIS VYHÁŇ KUPUJÍCÍ A PRODAVAJÍCÍ Z CHRÁMU.

a padše, klaněli se jemu: ⁶ a otevřevše poklady své, obětvovali jemu dary: zlato, kadidlo, a myrhu.⁶

12. A napomenutí dostavě se smáč,⁷ aby se nevraceli k Heródesovi, jinou cestou vrátili se do krajiny své.

13. Kterážto když odjeli, aj anděl Páně ukázal se Josefovi ve smáč, Fka: Vstaň, a vezmi dítě i matku jeho, a utec do Egypta, a buď tam, až povim tobě: neboť bude Heródes hledati dítěte, aby zahubil je.

14. Kteržto vstana, vzal dítě i matku jeho v noci, a odšel do Egypta;

15. a byl tam až do smrti Heródesovy, aby se naplnilo, což povědino jest od Pána skrze proroka řkoucího: Z Egypta povolal jsem syna svého. [Os. 11, 1.]

16. Tehdy usřev Heródes, že by oklamán byl od mudrců,⁸ rozhněval se náramně, a poslav, zavrždil všechna pachoťlaka, kteráž byla v Betléme, a ve všech končinách jeho, od dvouletých a níže podle času, na kterýž se byl vypsal od mudrců.⁹

17. Tehdy naplněno jest to, což povědino bylo skrze Jeremiáše proroka řkoucího:

18. Hlas v Ráma slyšán jest, pláč a křivení mnohé: Ráchel plačící synů svých, a nechtěla se utěšiti, protože jich není.¹⁰

19. Když pak umřel Heródes, aj anděl Páně ukázal se Josefovi ve smáč v Egyptě.

20. Fka: Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a jdi do země Izraelaké: neboť jsou zemřeli, kteří hledali bezživoti dítěte.

21. Kteržto vstana, vzal dítě i matku jeho, a přišel do země Izraelaké.

22. A ualyšev, že Archelaus kraluje v Judsku místo Heródesa, otce svého, obával se tam jíti: a by napomenut ve smáč, obrátili se do krajiny galilejské.¹¹

23. A přišed bydliti v městě, jenž slove Nazaret: aby se naplnilo, což povědino bylo skrze proroky, že Nazaretský slouží buď.¹²

⁶ t. j. vuskutim abdry počené Jozeca, že jest pravý Bůh, což patřilo i a dard jemu daných, které se toliko kralim, a Bohu obětvovaly. „Viz, co mu dávají, a posadí, se o něm věřili.“ [Ev. Mat. 23, 17.]

⁷ Tak sjevce jest Spasitel i čistm národům, proto i památka příchodu mudrců [ev. Mt. 2, 1-12] také Zjevování Páně slove. [Z. 7, 10. 1. 60, 6.]

⁸ t. j. od Boha skrze anděla, jako tam vyře: 1. 20.

⁹ Vlastně on sám ve svém očekávání se smřiti.

¹⁰ t. j. buď toliko jednoleté, anebo i dvouleté spolu. Toto se s povahou, a smyslem skrutinka toho srovnává, aj totiž tím jistěji usmrtil toho, kterého hledal, a jehož přišel za nebespěšně považoval.

¹¹ Ráchel, žena Jakobova, byla pohřbena v krajině betlémské [I. Mojš. 35, 19.]. U Jerem. 31, 15. předstává se křiviti nad odvrazením lidu do nájeť babylonickou, a jako pozivá tuto sv. evangelie k vyřčení nájeť a pláče matek betlémských nad politim nezavržděti svých: viz tamž posv.

¹² Po smrti Heródesa Ukrajného rozdělena jest země Izraelská na čtvoro knížectví, a dána synům Heródesovým, z nichž Archelaus, ukřuty jako Heródes, dostal Judsko a Jeruzalemem i Betlémem, a Heródes mladší, přijiml Antipias, jak mřezněm, Galilej; Filip pak Iturei, a Lyanašit Abilén. [Luk. 3, 1.]

¹³ Die 1. 55. 3. „pohřdaný“, jakož byl i Zidě Galilejské věboe, a Nazaretské. Jan. 1, 46. Di „skrze proroky“, ponkazuje tím, že věboe jen die smyslu pravi, aniž křty dovolový výrok na myslí má. [Ev. Jeronym.] — Nebo die řeckého: „Nazaretský“, t. j. Bohu zaručový, svědké die jiného čtení, které má: „skrze proroka“ 11, 1. Jenž Mošské nazývá „Naser“, t. j. prutem, vřstolkem, květem s korve Jeme. Toto se tím více pravdě podobá, az sv. Matouš hebrejsky své evangelium psal.

KAPITOLA III.

Jan káže, a křti na poušti: — křtí Farisejské a Saducejské; — ukazuje, jaký rozdíl jest mezi křtem jeho a bedneho Mošáka. — Jistí přijdou k němu, jest od něho pokřtěni. — př. tenž se nejv. Trajlos sjevce.

1. V těch pak dnech¹ přišel Jan Křtítel káže na poušti judské [Mar. 1, 4.]

2. a fka: Pokánj čítě: ² nebo se přiblížilo království nebeské.³ [Luk. 3, 4.]

3. Tenť jest zajisté, kterýž předpovědín jest skrze Isaiáše proroka řkoucího: Hlas volajícího na poušti: Připravujte cestu Páně, přímě čítě stezky jeho.

[Is. 40, 3, Mar. 1, 3, Luk. 3, 4, Jan. 1, 28.]

4. On pak Jan měl rouchu ze srsti velbludí⁴ a pás kožený okolo bedr svých: a pokrhu jeho byly kobylky⁵ a med lesní.⁶

5. Tehdy vycházel k němu z Jerusalema, a ze všeho Judaka, i ze vši krajiny při Jordánu: [Mar. 1, 5,]

6. a křtění byli od něho v Jordáně,⁷ vyznávajíce hříchy své.⁸

7. Usřev pak mnohé z Farisevů a Saducevů,⁹ ani jdou k jeho křtu, řekl jim: Pokolení ještěřů,¹⁰ kdo vám ukázal, utěci budoucimu hřev?¹¹ [Luk. 3, 7.]

8. Pročeť čítě ovoce hodné pokánj!

9. A neřkajte sami u sebe: Otce máme Abrahama: neboť pravim vám, že mocen jest Bůh z kameni tohoto vzrůditi syny Abrahamovi. [Jan 8, 39.]

KAPITOLA III.

¹ To se vztahuje k tomu, co následuje. Die sv. Luk. 3, 1. stalo se to v 15. roce císařování Tiberia, die obřyboého letopočtu v roce 29. po Kristu.

² K pokánj napomíná, potvrďuje jím v pravěto Boha svěřiti: to pak náleži i lítosti nad hříchy, v pravém smyslu, nevěřiti více, v saducejském, a v špiném poleptání síboho života.

³ t. j. tím ukazuje 1) na přišti Krista Pána samého, jenž sám smřti svou nebesu opět otevřel; 2) na jeho učení, kterě má k etnosti, a tím k blaženosti nebeské vede; 3) na jeho sv. církev, v nížto uložil základ milosti, sám k dočasněti k blaženosti potřebných, a 4) na blaženo patření velbloudů Božské v životě věčném.

⁴ t. j. seděti s kůži velbloudů, jako byl Eilášove; ten byl oděv sprostých, a chudých lidí, a prokův.

⁵ Kobylky ty jsou věšho druhu nežli u nás, a za pokrhu slouží podoba tuzemim chudým lidem, buď mazy o sobě, nebo v chléb směřeny.

⁶ t. j. od divokých věci v stromích, a skálách nasobeny.

⁷ Křest ten byl toliko znamením, a povzbuzením k vřitímno odštěni srdce, od hřivno skutečně neobřivati, aniž svěřiti milosti skákal. [Ev. 11. 32. 1, 5. 19. 3-5.]

⁸ K pravěto pokánj přitroseně náleži dokonale pokánj hřivno, dokonale pak bytá jen vřitímno se s ním, jako myšlínka svěřiti slovom vřitímno leger čpěti dokonaleji nabývá; proto i v štarim nábož. vřitímno se s hřivno přikřivati bylo. [IV. Mojš. 5, 7.]

⁹ Okolo 150. roku před zarovením Páta počalo se Židovstvo rozpadávati v vřitímno smaz; a těch byli nejbaržijší Fariseové a Saduceové, Fariseové [Odloženi, Vřitímno], totiž učenci a sborovci; máme strati písmo věřiti též v štátní podání, vyřiká die též dovolový, a písmi svěřiti a zervubno maliceřnosti, a okřivati, při tom dnech zákona i v hlavních věcech opomněto. Ač tím jen lichoého, a pokřivtočného pobornášťavři došli, byli u pokřivtočnosti u lidí, a měli slavně školy, a mocně působiti u vlády. Jim na opak Saduceové [Spravedlivci] věřiti jen v svatě písmo, ba náleži jen v patero knih Mojšových, které si i svobodně vyřiká die; dosti náleže na domněli spravedlivosti své, svěřitičného obřivno, a Jozee přivá, a nevěřiti, více o přivá vřitímno než o vřitímno lidí se nevěřiti.

¹⁰ t. j. postěboť znamenal, že nepřibázejí s pravým, kajcím smyslem, svřiv jen se svřivato a s pokřivto.

¹¹ t. j. jak se smite domřiviti, že pouhým křtem bez napravení života uděto tuzem, jehož na své hřivno zasloužiti?

10. Neb již jest sekera k kořenu stromů přiložena. Každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvřzen bude.

11. Jáť křtím vás vodou ku pokřtění: ten pak, kterýž po mně přijíti má, mocnější jest, nežli já, jenomto nejsem hoden obviati nositi: tenť vás bude křtíti Duchem svatým a ohněm.¹⁰

[Mark. 1, 8., Luk. 3, 16.]

12. Jehožto věječka v ruce jeho, i vyčistí humno své, a shromáždí pšenici svou do obilnice: ale plévy spálí ohněm neuhastitelným.

[Jan 1, 28., Sk. 1, 5.]

13. Tehdy přišel Ježíš z Galilee k Jordánu k Janovi, aby pokřtěn byl od něho.

14. Ale Jan zbraňoval jemu, Fík: Jáť mám od tebe pokřtěn býti, a ty jdeš ke mně?

15. Odpovídaje pak, Ježíš řekl jemu: Dopust' nyní: nebo tak sluší nám naplniti všelikou spravedlnost.¹¹ Tehdy pozvolil jemu.¹² [Mar. 1, 9.]

16. Jsa pak pokřtěn Ježíš, vystoupil i hned z vody: a sj otevřina jsou mu nebesa, a viděl Ducha Božského, sestupujícího, jako holubičku, a přicházejícího na něj.

17. A sj hlas z nebe říkující: Tenť jest syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil.¹³ [Luk. 8, 21., II. Pet. 1, 17.]

KAPITOLA IV.

Křtisan Pán postil se na poušti 40 dní a 40 nocí, — byt pokoušen od ďábla porodem státníky, kázal evangelium, a uzdravoval nemocn.

1. Tehdy veden jest Ježíš na poušť od Ducha,¹ aby pokoušen byl od ďábla.²

2. A postavil se čtyřiceti dnů a čtyřiceti nocí, potom zládněl. [Mar. 1, 12., Lk. 4, 1.]

3. A přistoupiv pokušitel, řekl jemu: Jsi-li Syn Boží, řiž, at kameni tvoje chlebové jsou.³

4. On pak odpovídaje řekl: Pánot jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích.⁴ [V. Mojš. 8, 3., Luk. 4, 4.]

5. Tehdy pojal ho ďábel od svatého města, a postavil ho na vrch chrámu⁵

¹ Mni oběh Ducha svatého, obkročánjel, a ošlňvánjel srdce naše, a rozněčňvánjel v nás horlivost a statečnost k všelikým skutkům lásky.

² t. j. abyohom odňili nejen to, co se přikazuje, nýbrž i, co se sluší, a k svatości života náleží.

³ t. j. aby se v Jordáně pokřtíli.

⁴ Tak se Bůh jvřil lidem v nejvšestjší své Trojici: Otec vydal hlas, Syn byl křtěn, Duch sv. v spůsobě holubičky se zjevil; tím sříděl Bůh Otce Ježíše Krista se Synem svobě pokřtíli, aby jej lidé tím ochotněji přijali, tím horlivěji poslušali. Při tom pomin, každý křesťan, že i ty ve jména nejv. Trojice pokřtěn jsa.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. od Ducha svatého, tšob, který se nad ním zjevil; a na poust' pak se odebral, aby se, vzdálem jsa hluku světského, k Božskému študu svému postem a modlitbám připravoval.

² Jakož první člověk Adam, otec lidského pokolení, od ďábla byl pokoušen: tak řádl i Pán Ježíš druhý Adam či první člověk z druhého pokolení: od ďábla pokoušen býti, aby zase dobyt, co prvním Adamem stracono bylo, i aby dal příklad, jak byohom my ňaboká pokoušeni přemáhati mohl. „Proto pokoušen byl Kristus, aby od pokušitele nebyl přemoten křesťan.“ [Sv. Augustin.]

³ t. j. dokáz svob Božskou moc sázrakem, a uděl dosti láznosti své. [Sv. I. Mojš. 8, 3.]

⁴ t. j. mocem jest Bůh i bez pokřtění [jak vůbec rozsádl slovo chlebové] pouškým slovem svým na živu zadržati.

⁵ t. j. na pavlan znebo vřstypak na ploché stěně chrámové, jak se mni, na jižní straně, křesťo byl pobled přímo v hlubokou propast. [V. Mojš. 22, 8.]

6. a řekl mu: Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů.⁶ Nebo páno jest: Andělům svým přikázal o tobě, a na ruce uchopí tebe, aby snad o kameni noby své neurazil. [Zalm 90, 11.]

7. I řekl mu Ježíš: Zase páno jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.⁷

8. Opět pojal jej ďábel na horu vysokou velmi: a ukázal mu všechna království světa, i sláru jejich

9. a řekl jemu: Toto všechno tobě dám, jestliže padna budeš mi se klaněti.⁸

10. Tehdy dí mu Ježíš: Odejdiš, satane! neboť páno jest: Pánu Bohu svému se klaněti, a jemu samému sloužiti budeš.⁹

[V. Mojš. 6, 13.]

11. Tehdy opustil ho ďábel: a sj anděl přistoupil, a sloužili jemu.

12. Když pak uslyšel Ježíš, že by Jan vzazen byl,¹⁰ odšel do Galilee.¹¹

[Niz 14, 3., Mar. 1, 14., Luk. 4, 14., Jan. 4, 84.]

13. a opustiv město Nazaret, přišel, a bydlil v Kafarnaum pomoráckém při krajích Zabulon a Neftalim:

14. aby se naplnilo, co povádáno jest skrze Isaiáše proroka: [9, 1—2.]

15. Země Zabulon a země Neftalim, cesta moře za Jordánem, Galilea pohanská:

16. lid, kterýž seděl v temnosti, viděl světlo veliké, a sedícím v krajině stínu smrti, světlo zvešlo jim. [Luk. 1, 79.]

17. Od toho času počal Ježíš kázati a praviti: Pokřtíni činite; neboť se přiblížilo království nebeské. [Mar. 1, 15.]

18. Chodě pak Ježíš podle moře galilejského, uzel dva bratry, Simona, kterýž slove Petr, a Ondřeje, bratra jeho, ani pouštíjí síť do moře, [nebo byli rybáři]. [Mar. 1, 16., Luk. 5, 2.]

19. i dí jim: Pojdte za mnou, a učiním vás rybáři lidí.¹²

20. A oni hned opustivše síť, šli za ním.

21. A odšel odtud, uzel jiné dva bratry, Jakoba, [syna] Zebedeova, a Jana, bratra jeho na lodi s Zebedeem, otcem jejich, ani spravují síť své: i povolal jich:

22. A oni hned opustivše síť a otce, šli za ním.

23. I obcházel Ježíš všechnu Galilei, uze v školách¹³ jejich, a káže evangelium království, a uzdravuje všelikou nemoc i všelikiy neduh v lidu. [Luk. 4, 15.]

24. I vyřla pověst o něm po vsi Syrii;¹⁴ a podávali mu všech zle se majících, rozličnými neduhy a trápeními ob-

⁶ t. j. at to lid víděl, a z obdivení takové odvážnosti slávu i vzácl.

⁷ V. Mojš. 6, 16. t. j. jen v potřebném, nikoliv pák v světoštem nebespověstivě smine pomoci, a ochranu Boží domáti.

⁸ t. j. ko moš se jako ka král i pánu svému přisváti, a vše mo postoučati.

⁹ Jako jej slovy písem sv. pokoušil, tak mu i Kristus Pán opř písem odpovídal, aby jej touž svržen zahnal, a pousadil. Že se Kristus Pán od ďábla pokoušeti dal, tím uděl nácl, že i my pokušeni potrobeni jme, ale že jo pak št postem, modlitbou a sv. rozjímáním s pomocí Boží přemáhati máme.

¹⁰ t. j. do žaláře od Herodéna, jenž aml přijímám Antipatra [Antipas], panovníka Galilee. [Mat. 14, 8.]

¹¹ t. j. pohanské [15], potvrzde se tam zhusťa počeno byli usadili: ležela sřápnod od moře genczaratského, a byla pokřána Filipovi, bratru Herodéovu, mřídřímžmu postřdná, a spravedlivřímžmu.

¹² t. j. jako jest síť ryby loviti, tak budete kázáním učení mého shromáždžvati lidi v církev mou.

¹³ t. j. křesťo se Židů seobřádvati, aby se modlili, a čtení skřona dylkli. Křesťo škylo povstaly, a rozmnožily se vřivky po vsi baby-loněckm. V každém městě byla nejmněš jedna, ve vřivkám byvalo jich více: v Jerusálměš prř jich bylo 480.

¹⁴ t. i. i vlastního ži velkého, i tak svržené hlubokého Syriaka, a kterými oběma mečila severní ona část galilejská. [V. 12.]

klíčencých, i kteří dábelství měli,¹⁸ i náměstícníkův¹⁹ i sláskem poražených,²⁰ a uzdravoval je;

26. i šli za ním zástupově mnozí z Galilee, a z Desítměstí, i z Jeruzaléma, i z Judaka i z Zájordání. [Mar. 3. 7.]

KAPITOLA V.

Křesťan káže na hoře osmero blahoslavenství; praví — Je jsou společnosti sli samá, a světlé světa, — a vykládá některá přikázání.

1. Vidá pak Ježíš zástupy, vstoupil na horu: a když se posadil, přistoupili k němu učennici jeho: [Luk. 6. 17.]

2. i otevřel ústa svá, učil je, řka:

3. Blahoslavení chudí duchem:¹ nebo jejich jest království nebeské.² [Luk. 6. 20.]

4. Blahoslavení tiří:³ neb oni zemí vládnoucí budou.⁴

[Žalm 38. 11.]

5. Blahoslavení lkající: neb oni potěšeni budou.

[Is. 61. 2.]

6. Blahoslavení, kteříž lačnéjí, a žíznyjí pro spravedlností: neb oni nasyceni budou.

7. Blahoslavení milořadí: neb oni milořadenství dojdou.

8. Blahoslavení čistého srdce: neb oni Boha viděti budou.

[Žalm 23. 4.]

9. Blahoslavení pokojní: neb oni synové Boží slouží budou.

10. Blahoslavení, kteříž protivitství trpí pro spravedlností: neb jejich jest království nebeské. [I. Petr. 3. 14.]

11. Blahoslavení jste, když vám budou zlořečiti, a protivitství činiti, a mluvíti všecko zlé proti vám lhouce, pro mne:

12. radujte se a veselte se: nebo odplata vaše hojná jest v nebesích: tak zajisté pronásledovali jsou i proroky, kteříž byli před vámi.

13. Vy jste sli země. Jestliže sli zmařena bude, čím bude solena?⁵ k ničemuž se nehodí více, než aby ven vyvržena a od lidí pošlapána byla. [Mar. 9. 49., Luk. 14. 34.]

14. Vy jste světlé světa. Nemějte se skryti města, na hoře postavené:

15. aniž rozsvěcují svíce, a stavějí ji pod kblec, ale na svícen, aby svítila všemněm, kteříž v domě jsou.

[Mar. 4. 21.]

¹⁸ t. j. stými duchy, dšly posedli: tyto klade nejprvší mesi těmi, kteří sli se sli, a rosenávi je od těch, kteří ne duhy, nemomí navřivni byli. Neboť dábel, o němž Báh předpověděl, se zsalíbeného Vykupitele v patu bude obřiti útknouti, vši slioc svos se o to zasnovati, aby svos na křičnu se zakládající vládu na senu stvrdil, když byl zamenal, že Kristus přijde akasit říše jeho. Proto i ten nepřítel všeob, co od Boha pochází, tolik nešťastníkův na věku Kristova opomová, a týral, proto i srdce Židův tak hroznou svřivostí proti Božskému Vykupiteli rozadí: Báh pak toms dopustiti rádi, aby se tím sjevno ukázalo, že zsalíbený Vykupitel nad dšblom svřivši, že Jej na hlavu posel. [I. Mojt. 3. 15.]

¹⁹ t. j. padošci nemoc majících, která die proměna měšřivých mnohy se objevje.

²⁰ t. j. a mřivci zanedých.

KAPITOLA V.

¹ t. j. sprostí, pokorní.

² t. j. šťastenství království Božího sde na senu, i potom v nebesích.

³ t. j. kteří nejsou hřivíři a svřivíři, radjí epice a mlčice, nežli se vadice.

⁴ t. j. i na senu dobře ostojí, a poodí, a laakavě vládnoucí budou.

⁵ t. j. když sli strati svos otroš, chci dodávajel, a před zkušebním obřahájel, čímá jí opě zasobě? K sli a k světu je přivřová, pochazje ocoa na dobré svřiví, tímto na jasné úsel, jel od slioh šláá.

16. Tak svět světlé vaše před lidmi, ab vidí skutky vaše dobré, a voběi Otce vašeho, jenž jest v nebesích.

[I. Pet. 2. 12.]

17. Nedomřevjte se, že jsem přijel rušit zákona, aneb proroků: nepřítel jsem rušit, ale naplnit.⁶

[Sřvhu 3. 15.]

18. Amen zajisté pravím vám, dokudž nepomine nebe i země, jedině písmě, aneb jediný puntík nepomine z zákona, až se všecko stane.

[Luk. 16. 17.]

19. Protož zrušili by kdo jedno z přikázání těchto nejmenších⁷ a učil bude tak lidi, nejmenším slouči bude v království nebeském:⁸ ale kdo bude činiti a učiti, ten velikým slouči bude v království nebeském.

[Jak. 2. 10.]

20. Nebo pravím vám, že nebude-li hojnějí spravedlností vaše nežli zákonníkův a Fariseů, nevejdete do království nebeského.

[Luk. 11. 39.]

21. Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezbijješ⁹ pakli by kdo zabil, hoden bude soudu.¹⁰ [I. Mojt. 20. 15.]

22. Ale já pravím vám, že každý, kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu. Kdož by pak řekl bratru svému: Ráče,¹¹ hoden bude rady. A kdož by řekl: Blázne,¹² hoden bude pekelného ohně.¹³

23. Protož oběťješ li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeš, že bratr tvj má něco proti tobě:

24. necej tv daru svého před oltářem, a jdi prve, smřit se s bratrem svým, a potom přijď obětj dar svj.

25. Věď v debru vláti s protivníkem svým rychle, dokudž jsi s ním na cestě,¹⁴ at by snad neal te protivník tvj soudci, a soudec dal by tě služebník, a byl bys vržen do žaláře.

[Luk. 12. 58.]

26. Amen pravím tobě, nevyjdeš otdud, dokudž posledního penízku nenasvřítš.¹⁵

27. Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezcizložíš!¹⁶ [I. Mojt. 20. 14.]

28. Ale já pravím vám, že každý, kdož by pohledl na ženu ku požádání jí, již zcizložil s ní v srdci svém.

⁶ Kristus Pán naplil zákon: 1. když jej sám zachovával, 2. sám milost uděli, abychom i my jej zachovávat mohli, 3. všechna v něm oběšená předobrasení dílem v své osobě, dílem v své církvi vyplil, a 4. když pravý smysl zákona ukázal, a vyložil, i jej, kdo nedokonalý byl, novými přikazy zdočkolil.

⁷ t. j. které se k myšlénkám a dádoštem vztahje, a krocení jejich valí. [I. Mojt. 30. 17.]

⁸ t. j. nejmenším bude, což znamená: „nedojde, nedošne království nebeského“.

⁹ Tak znělo přikázání Boží: co nálezje, byl došetek Fariseů. Kristus Pán ho nezavřnje, nřbři podrobje mu i toho, kdo se neobřahje na bližního hěvř, i kdo jej nešetřá tpi, i kdo jej rovnavě proklíná. [32.]

¹⁰ Před panovním římadž měl Židě trejí soud: 1. mešči o těch soudcích v mešče, kde bylo aspoň 120 meščanů; 2. věšči o 23 soudcích, slouči i malou radou a soudil dšřivější přestupky; 3. radu veličnu nebo radu 572 mešči, která Joe v Jeruzalémě sedávala, a všeč najdšřivější rozsovovala, a právo mešči na hrdie trestati: die tobo rozsáhl 32.

¹¹ Die svřivého tolik co přazdy, hupný, sliomny: die hebrejškého: slioc, povřel.

¹² t. j. bezbožní, nezabohní; nejvřší potapa u Židů, když se komu posadil Boha, a vřs u toho upřal.

¹³ Vřamě: ohně dšdi Gehenny, jenž i Tořet slioc, a obrazem ohně pekelného bylo. [Vřs Is. 30. 33.]

¹⁴ t. j. s služebníkem, kterýž té o dšh pobávi, smřiv s oprav se, než přijde na soud. V smřivě vřřim: Dokad jsi živ, dšh pobávi s hřivějí svřiv.

¹⁵ To se vykládá i na splšomí veliční vřny na onom světe — v ošřiti. [Sř. Jeronym, Ambrož, Hilár a jiní.]

29.¹⁶ Jestliže oko tvé pravé pohořuje tě, vyruj je a vrz od sebe: neboť užitečtější jest tobě, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo uzruveno bylo do pekelného ohně.

[Níže 18, 8. Mar. 9, 46.]

30. A jestliže ruka tvá pravá pohořuje tebe, utni ji, a vrz od sebe: neboť užitečtější jest tobě, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé upadlo v ohně pekelný.

31. Řečeno pak jest: Kdobykoli propustil manželku svou, aby jí dal lístek zapuzení. [Luk. 16, 18. I. Kor. 7, 10.]

32. Ale já pravím vám, že kdokoli propustil by manželku svou kromě příčiny smilstva,¹⁷ úvodí ji v cizoložství: a kdo propustíšno pojme, cizolož. [Mar. 10, 11.]

33. Opět slyšeli jste, že řečeno bylo starým: Nebudeš křivě přísahati, ale spíšáš Pánu přísahy své. [II. Mojš. 20, 7.]

34. Ale jáť pravím vám, abyste nikterak nepřisahali, ani skrze nebo, nebo trůn Boží jest:

35. ani skrze zem, nebo podnoží nohou jeho jest: ani skrze Jerusaleň, neb jest město velikého Krále:

36. ani skrze svou hlavu nebudeš přísahati, nebo nemůžeš jednoho vlasu učiniti bílého, nebo černého.

37. Ale buď řeč vše: Jest, jest: ne, ne: což pak nad to více jest, to od zlého jest.¹⁸ [Jak. 5, 12.]

38. Slyšeli jste, že řečeno bylo: Oko za oko, zub za zub. [II. Mojš. 21, 24.]

39. Jáť pak pravím vám, abyste neodpřáli zlému:¹⁹ ale udeří-li tě kdo v pravé lice tvé, nastav mu i druhý;²⁰

[Luk. 6, 29.]

40. a tomu, kdož se s tebou chce soudem svěřiti, a sukni tvou vziati, nech mu i pláště; [I. Kor. 6, 7.]

41. a nutí-li by tě někdo, abys s ním šel mluvit jednu, jdi s ním i jiné dvě.

42. Kdo tebe prosí, dej mu: a od toho, kdo by chtěl od tebe vypůjčiti, neodvracuj se. [V. Mojš. 15, 7.]

43. Slyšeli jste, že řečeno bylo: Milovati budeš bližního svého²¹ a nenáviděti budeš nepříteli svého.²²

44. Ale jáť pravím vám: Milujte nepříteli své, dobře číste těm, kteříž vás nenávidí, a modlete se za ty, kteříž vám protivněji činí a utrhují vám: [Luk. 6, 27.]

45. abyste byli synové Otce svého, kterýž jest v nebesích: jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i zlé: a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé.

46. Nebo milujete-li ty, kteříž vás milují, jakouž odplatu mti budete? zdalíž i publikáni toho nečiní?²³

¹⁷ Cokoliv té k hříchů jakémukoliv vábí, a buď si to sebe mliejti, a propěštějíti, vrz to od sebe!

¹⁸ T. j. buď před sátekem, anebo po sátku [cizoložství] spáchaného; die V. Mojš. 24, 1., svor. 19, 8. R. — I. Kor. 7, 11.

¹⁹ T. j. s důvěrou, s křivě, s křivě jest Nezapovídá Pán přisahy pravé; kde třeba jí ohladiti: ale týká se toliko obyčejných přísah třech, a zapovídá všechně jakkoli rovnahé zakřísání se, proklínání atd.

²⁰ T. j. abyste se sami o své nozi nemutili, aniž pro jakékoliv urážky bratrské lásky zanechávali.

²¹ Přítvorně tak řečeno, jakož i co 40. d. Že tím všeobecně přikázání dává nemít, sám Kristus Pán nřkával: Jan 18, 23. ale vždy hotov byl i sebe větší bespráví utrpněti raději, než se seutit. Dobre pak je pozorovati co řádu, a město die toho jednatí, kdo vyššího stupně dokonalosti došálosti žádá, jakož příklady svatých ukazují.

²² III. Mojš. 19, 18.

²³ Tak s prvňho soddili Fariseové křivě, a proti zákonu Božiu.

²⁴ Publikáni byli římsí oční šl sámsníci a výběrci cla v zemi izraelské. Jichžto Zdá všemi nenáviděti, je všeobecně za nespravedlivé a veřejně křivě mluvi, tak že jim publikáni a veřejný hříchů jedno bylo. Šidili pak vsi jich a všeobecně sámsníci s nimi tolik, že i jistí s nimi za nedovolené měli.

47. A budete-li pozdravovati toliko bratři svých, což více čínta? zdalíž i pohané toho nečiní?

48. Buďtež vy tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest.

KAPITOLA VI.

Kristus Pán vši, jak se zachováti máme při smilstvě, — modlitbě, — posu, v behavství, — a pořádku a posazování svého.

1. Varujte se, abyste spravedlnosti své¹ nečinili před lidmi, abyste od nich viděni byli: jinak nebudete mít odplatu u Otce svého, který jest v nebesích. [Níže 23, 5.]

2. Protož když dáš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí ve školách, a na ulicích, aby ctěni byli od lidí. Amen pravím vám, vszali odplatu svou.

3. Ale ty když almužnu dáš, ať neví levice tvá, co činí pravice tvá:

4. aby almužna tvá byla v skryté, a Otec tvůj, jenž vidí v skryté, odplatí tobě.

5. A když se modlíš, nebudě jako pokrytci, kteříž obyčej mají ve školách, a na áhlech ulic stojíce modlíti se, aby byli viděni od lidí. Amen pravím vám, vszali odplatu svou.

6. Ale ty když se budeš modlíti, vejdi do pokojika svého, a zavři dvéře, a modli se Otci svému v skryté:² a Otec tvůj, kterýž vidí v skryté, odplatí tobě.

7. Modlitce se pak, nemluvě mnoho jako pohané:³ nebo se domnívají, že pro mnohé mluvené své budou vsyřáni.

8. Neptřirovážejte se tedy jimi: neboť ví Otec váš, čehoť vám potřeby jest, prve nežli byste ho prosili.

9. A protož vy takto se budete modlíti: Otče náš, jenž jsi na nebesích: posvěť se jméno tvé.⁴ [Luk. 11, 2.]

10. Přijď království tvé.⁵ Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi.⁶

11. Chléb náš vezdejší⁷ dej nám dnes.

12. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpůstíme našim vinníkům.⁸

13. A nevod' nás v pokušení.⁹ Ale zbav nás od zlého.¹⁰ Amen.¹¹

KAPITOLA VI.

¹ T. j. dobrých skutků. Jaké míní, ukazuje hned dále; když vši, jak je konati máme, tím i přikazuje, že je konati máme.

² Nezavrhuj tu Pán modlitbu sjevnych vůbec, jakž se při veřejných smilstvích Božích dějí, anebo jinak bez bonoznosti veřejně se konají: nýbrž toliko zapovídá hledati při tom lidské pochvaly. [Svorné] 5, 18.]

³ Tu opět nezapovídá Pán delší modlitby konati, nýbrž toliko mnoho řeči s tím úmyslem, jak o pobaněch dále píše.

⁴ T. j. aby jméno Boží, Bůh sám, byl vsvátě svatozvatým ostřídáním jeho přikázání ctěna, obřázená, a velobena.

⁵ T. j. království své mluví svěřiti v srdce všech lidí, i tvá vszati církev budeš rozšířena; dejš, ať po smrti bíděnosti věčné štěstí máme.

⁶ T. j. jako modlitba a vszati vši dří tronu na nebi, tak děj, abychom i my lidé rádi, ochotně a všedky vši s přikázání tvé sde na zemi plnili.

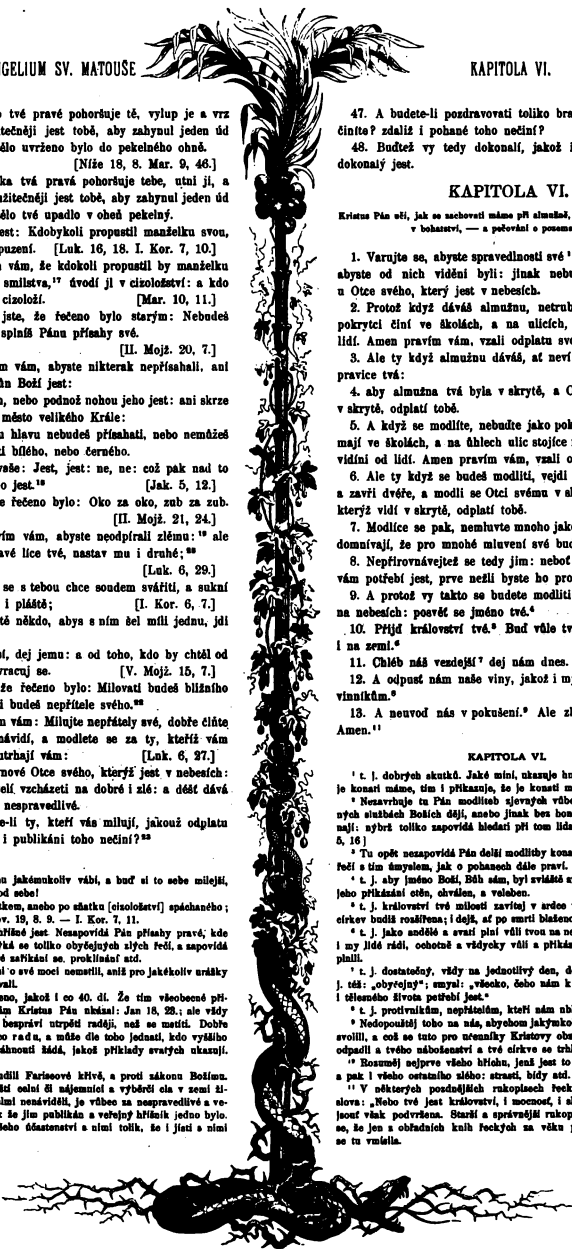
⁷ T. j. dostatečně vsi o jednotlivý den, do zejřika dostatečně; j. t. jest: „obyčejný“; smysl: „všední, čehoť nám k zachování dušoborného i tělesného života potřebí jest.“

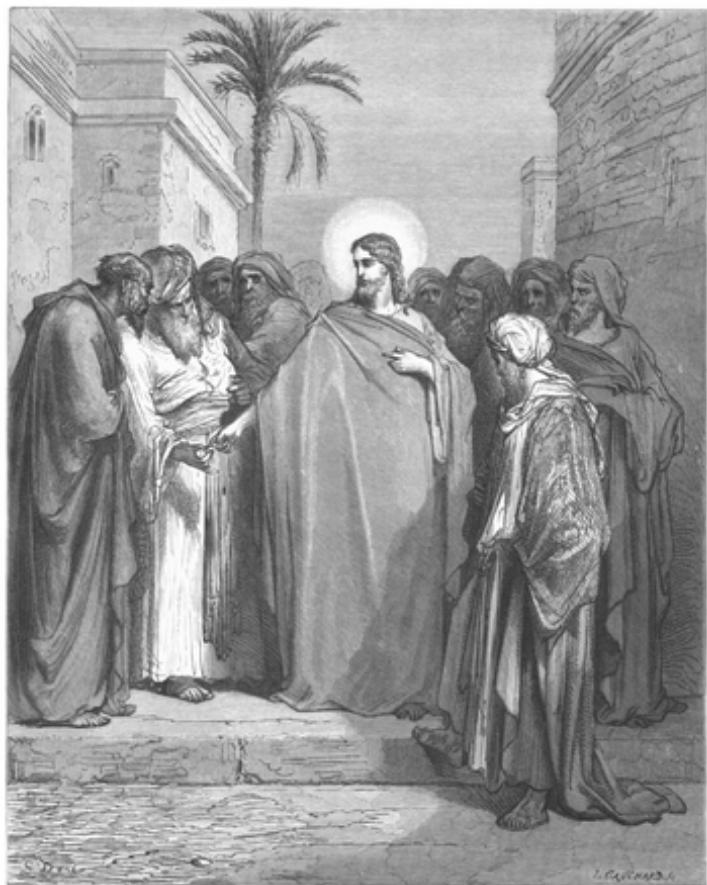
⁸ T. j. protivníkům, nepřítelům, kteříž nám škůdili.

⁹ Nedopouštěj toho na nás, abychom jakýmkoli pokušením k zlému svolili, a což se tuto pro nemalý Kristovo obstarání míní, od tebe odpadá i třeba náboženství a tvé církve se trhlí.

¹⁰ Rozumně sejprve všeobecně hlášej, ať se nejvíti síle na světě, a pak i všeobecně nábožně: traseš, bídy své.

¹¹ V některých pozdějších rukopiscích řeckých nalzáej se tato slova: „Nebó tvé jest království, i mocnost, i sláva na vždy věky!“ jsouť však podřevně. Ostatní a uprávňejší rukopisy jich vszají. Zdá se, že jen v obřádních knih řeckých na věku posledního nesprávně se tu vszlela.

PENIZ CİSARÖV.

14. Nebo jestliže odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeaký hříchy vaše.

[Sř. 28. 3., Mar. 11, 25.]

15. Pakli neodpustíte lidem, aniž Otec váš odpustí vám hříchů vašich.

16. Když pak se postíte, nebývejte jako pokrytci smutni; neboť pošmují tvář svých, aby vědomo bylo lidem, že se postí. Ameu¹⁴ pravím vám, zvalí odplata svou.

17. Ty pak, když se postíš, pomaz hlavu svou, a tvář svou umej.

18. aby nebylo zjevné lidem, že se postíš, ale Otci tvému, kterýž jest v skrytě; a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě.

19. Neukládejte si pokladů na zemi, kdežto rez a mol kazí, a kdež zloději vykopávají, a kradou:

20. ale skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez, ani mol nekazí, a kdež zloději nevykopávají, ani kradou.

[Luk. 2, 33, I. Tim. 6, 19.]

21. Nebo kde jest poklad tvůj, tuť jest i srdce tvé.¹⁵ Bude-liť oko tvé sprostné,¹⁶ všecko tělo tvé světlé bude.

[Luk. 11, 34.]

22. Pakli oko tvé bude nešlechtné,¹⁶ všecko tělo tvé bude tmavé. Jestliže tedy světlo, kteréž jest v tobě, tmou jest, sama tma jak velká bude?¹⁷

[Luk. 16, 13]

24. Žádny nemůže dvěma pánům¹⁸ sloužiti: nebo zajisté jednoho nenáviděti bude, a druhého milovati, anebo jednoho strpiti¹⁸ a druhý pohrdne. Nemůžete Bohu sloužiti i mamoně.¹⁹

[I. Jan 2, 15.]

25. Protož pravím vám, nepěčejte o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odváli. Zdalší není život více nežli pokrm a tělo více nežli oděv?

[Luk. 12, 22, Fil. 4, 6, I. Tim. 6, 7, I. Petr. 5, 7.]

26. Pohleďte na ptactvo nebeské, žeť nesaje, ani žne, aniž shromažďuje do stodol: a Otec váš nebeaký krmí je. Zdalší nejste vy mnohem dražší nežli ono?

27. Kdo z vás přemýšleje²¹ může přidati k postavě své²² loket jeden?

28. A o oděv proč se staráte? Patřte na kvítí polní, kterak roste: nepřracuje, ani přede.

29. Pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své tak oděn nebyl, jako jedno z nich.

¹⁴ t. j. v pravě, jistě.

¹⁵ Tam bude i mysl i žádost tvá, buď na nebi, anebo na zemi; ve všeck šamých, anebo všemých.

¹⁶ Okem rozuměj dušev, tělem skutky [sv. Aug.] tedy: jak oko těm svítí, a je u všech čláech vede, tak duševem dobrým řídí se dale u všechkých skutcích svých: mnohdy pro dobrý dušev máme stáhnouti v Boha, byt by se i skutek v prospěchem minul, a naopak i sobe akvělejší skutek pro sly, nedělati dušev nejem vž stáhnuly postyby, slyři i hříšny se státi má.

¹⁷ t. j. čistá, sdpráv.

¹⁸ t. j. nedělati, nejevná, nesprává.

¹⁹ Smysl: Když to, co tě v životě tvém jako světlo říditi má [rozum, svědomí, víra], tmou jest, tak že i v dobrých skutcích tě svádí, jak velká budou pak nešťastné myšlénky, žádosti, vášně tvé? jak bídný stav uvírnou tě zde i oude!

²⁰ t. j. v níž jeden druhému naopak pikařuje. [Sv. Jan Z.]

²¹ t. j. přičítá si ho.

²² t. j. bobatřiv, jak u Židů všeob. slno. [Sv. Aug.] Písem rozuměj věštkou své, kteráž příliš oddán jest, takměř jí slouže; neb od koho poroben jest, toho jsa poroben. [Sv. Basíl.] Smůhu Boží nějak nebo seřazenou a seřizenou, přílišnou a úzkostlivou pětí o vše posmákná, aniž pak alší se domnívají, že svou prací všecko změťeme: a tak rozuměj tuto i dále. [Sv. Řím. 6, 16.]

²³ t. j. svym přemýšlením a počíváním.

²⁴ Dle řeck.: „k věku“; k prodloužení života svého —

30. Poněvadž tedy trávu polní, kteráž dnes jest, a zejtra do peci vhozena bývá, Báh tak odvá: čím více vás, maloměrní?

31. Nepěčujte tedy hříkaje: Co budeme jísti, anebo co budeme píti, anebo čím se budeme odvíati?

32. Váš toho všeho pohaně hledají. Víť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete.

33. Hleďteju tedy nejprve království Božho, a spravedlnosti jeho: a toto všecko bude vám přidáno.

34. Protož nepěčujte o zejtrější den: nebo zejtrější den pečovati bude sám o sebe; dostiť má den na své slosti.²³

KAPITOLA VII.

Varije nešťastného posuzování. — při stálosti v modlitbě, a — že je dána ce-
sta k bláznosti, široká k zabynutí, — vyznívá hříšných prosvět. — Vyznívá,
kdo vjede do království nebeského; — komu podoben, kdo sbíral jeho i stýpl
i plní, a — komu, kdo zájati a nepíjí?

1. Nesudte,¹ abyste nebyli souzeni.
2. nebo jakým soudem sonditi budete, takovým budete souzeni: a jakou měrou měřiti budete, takovou budete vám zase odměno. [Luk. 6, 37, Řím. 2, 1. Mar. 4, 24.]
3. Což pak vidíš mrvu v oku bratra svého: a v oku svém břevna nevidíš?
4. Anebo kterak dřš bratru svému! Nech až vyvrhu mrvu z oka svého: a hle, břevno jest v oku tvém?
5. Pokrytý, vyvrz nejprve břevno z oka svého, a tehdy prohlédneš, abys vyňal mrvu z oka bratra svého.²
6. Neděvejte svatého pašm, aniž mecei před svých před svně: aby smad nepolpálaly jich nohama svými, a obrátivé se nerozpálaly vás?³
7. Proste, a bude vám dáno: hleďteje, a naleznete: tlučte a bude vám otevřeno.⁴
8. Každý zajisté, kdo prosí, bře: a kdo hledá, nalzá: a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. [21, 31. Mar. 11, 24, Luk. 11, 9, Jan 14, 13.]
9. Neboť, který z vás jest člověk, kteréhož kdyby prosil syn jeho za chléb, zdali kamene podá jemu? [L. 11, 11.]
10. Anebo prosil-li by za rybu, zdali hada podá jemu?
11. Poněvadž tedy vy Jnouce zlí,⁵ umíte dobré dary dávat synům svým: čím více Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci vám, kteřž ho prosí?
12. Všecko tedy, cožkoli chcete, aly náme lidé činili, i vy činite jím. Toť zajisté jest zákon i proroci.⁶ [Luk. 6, 31.]
13. Vcházejte těsnou branou: nebo široká brána, a pro-

¹ t. j. na své strasti a věštké nezadá.

KAPITOLA VII.

¹ Tím zakazuje všetečnost, nelaskavě a slonyně posuzovati bližního, a volí úhy jeho, ježž buď jesti nejame, anebo si je vyvěřilí nevinie, na lepší strachu vytkádní. „Nezakazuje“ Kristus Pán, ale učí souditi. [Sv. Jeronym.]

² t. j. kdo jižtoho posuzovati obost, anebo máš, bledí prve sám, abys té chyby prost byl, pro kterouž bližního svého káráš: už jej příkladem svým, jak se polepšiti má.

³ t. j. laskavého nepochopení nejsem hodní lidé, kteří jako psi sáč káňm svým svatě pravě odpoví, a jako nedělati svřita i sobe akvělejší dary v kaž šlapaji, a ned to i proti dáci se sápejí.

⁴ Uži dávářná, vroucně, a stále se modlí: tak vidy obdržime, ne-li to, než prostine, ale jistomá jíná dobe.

⁵ t. j. přivorná k Bohu. Přivornáž Otce nebeského k otci podobně, Boha k člověku, věšnou dobrotu k hříšné slosti, aby nás tím více k dáváte v Boha povzbudil.

⁶ t. ten jest hlavní účel sjevení Božho v starém zákoně, abyste mluvovali bližního pro Boha.

stranná cesta jest, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. [Luk. 13, 24.]

14. Jak těsná brána, a úzká cesta jest, která vede k životu: a málo jest těch, kteří jí nalézají!¹⁷

15. Plně se varujte falešných proroků, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci bití: 16. po ovoci jejich¹⁸ poznáte je. Zdalíž sbírají z trní hrozny, nebo z bodláků flky? [Luk. 6, 43—44.]

17. Takť každý strom dobrý ovoce dobré nese: zlý pak strom zlé ovoce nese.

18. Nemůžete dobrý strom zlého ovoce nésti: ani strom zlý ovoce dobrého vydávati.

19. Všecký strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyřat bude, a na oheň uvřzen bude. [Svrchu 3, 10.]

20. Pročež¹⁹ po ovoci jejich poznáte je.

21. Ne každý, kdož mí říká: Pane, Pane,²⁰ vejde do království nebeského: ale kdož činí vůli Otce svého, jenž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.

[Náze 26, 11., Luk. 6, 46.]

22. Mnozí mí řeknou v onen den: ²¹ Pane, Pane, zdalíž jsme ve jménu tvém neprořokovali a ve jménu tvém dáblů nevytlačili, a v tvém jménu divů mnohých nečinili?²²

[Sk 19, 13]

23. A tebdyř vyznáám jim: Nikdy jsem vás neznal; odejděte ode mne, kteří činíte nepravdy. [Luk. 13, 27.]

24. Protož každý, kdo slyší slova má tato, a plní je, připodobněn bude muži moudrému, kterýž postavil dům svůj na skále: [Luk. 6, 48., Řím. 2, 13., Jak. 1, 22.]

25. i spadl přívál, a přišly řeky, a válí větrové, a obotřili jsou se na ten dům, a nepadl; neboť založen byl na skále.

26. A každý, kdo slyší slova má tato, a nečiní jich, podoběn bude muži bláznu, kterýž postavil dům svůj na písku:

27. i spadl přívál, a přišly řeky, a válí větrové, a obotřili jsou se na ten dům: i padl, a byl pád jeho veliký.²³

28. I stalo se, když dokonal Ježíš řeči tyto, divili se zástupové učení jeho.

29. Neb učil je, jako moc maje,²⁴ a ne jako zákonníci jejich, a Fariseové. [Mar. 1, 22., Luk. 4, 32.]

KAPITOLA VIII.

Ježíš uzdravuje malomocného, — služebníka setníkova, — tchyni Petrova, a mnoho jiných. — Písaří se píra moře, a stíháje božské; — vymítá a dno země dlabý, — a dopouští jim vstúti do sítě vyřtí.

1. Když pak byl stoupil s hory, šli za ním zástupové mnozí: 2. a hle malomocný¹ přišel, klaněl se jemu, řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. [Mar. 1, 40. Luk. 5, 12.]

¹ Těsná brána a úzká cesta jsou písmá příkazání Boží, poněvadž žádají zapření sebe samého, vedou však k blaženosti nebeské: široká brána a prostranná cesta jsou pohodlnosti a rozkoše světské, konec však jejich propaň věčná.

² T. j. se skutků a s života jejich, v něžto se dobrě znebo zlé učení skáče.

³ T. j. kdo se jen šaty ko mně přinášá, ale žádného ovoce dobrých skutků nevyráďá.

⁴ T. j. v den soudný.

⁵ Ele, ani dar prorocství a divů šlešit není jistota k obdržení blaženosti věčné! Tak máme spasení své se strachem konati!

⁶ Slyšeti tedy slova Kristova [vira] a pláti je [mlka v dobrých skutečích] to jest základem naděje naše k životu věčnému.

⁷ T. j. an slovem svým klobou ardel pronuká, je k dobrému povzbuzuje, a posiluje, i svým životem a záranky učení své potvrzuje.

KAPITOLA VIII.

¹ Vá III. Mojí 13. pozn. Sv. Otceřv spastují v nešťastniku tom obras člověčenstva, jeř Kristus od malomocnosti hříchů očistil.

3. I vzáhl Ježíš ruku, a dotekl se ho řka: Chci. Bud čisť. A hned očišćeno jest malomocnosti jeho.

4. I dí jemu Ježíš: Viz, abys žádnému nepravil:² ale jdi, ukáž se kněžím, a obětuj dar, kterýž přikázal Mojžíš na svědčství jim:³ [III. Mojí 14, 2.]

5. Když pak všel do Kafarnaum, přistoupil k němu setník, prose ho.

6. a řka: Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený,⁴ a zle se trápí.

7. I dí mu Ježíš: Já přijdu, a uzdravím ho.

8. A odpovídaje setník, řekl: Pane, nejsem hoden, abys všel pod střechu mou: ale toliko řci slovem, a uzdraven bude služebník můj.

9. Neboť i já jsem člověk pod mocí postavený, maje pod sebou vojáky; a dim tomuto: Jdi, i jde; a jinému: Přijď, i přijde; a služebníku svému: Učiň toto, i učiní.

10. Slyše pak Ježíš, podivil se a řekl následujícím jej: Amen pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Izraeli.

11. Pravím pak vám, žeť přijdou mnozí od východu i od západu⁵ a stoltí budou s Abrahamem, a s Isáskem, a s Jakobem v království nebeském: [Mat. 1, 11.]

12. synové pak království vyvrženi budou do temnosti zevnitřních: tamť bude pláč a skřepění zubů.⁶ [Luk. 13, 28.]

13. I řekl Ježíš setníkovi: Jdiž, a jakož jsi uvěřil, staň se tobě. I uzdraven jest služebník v tu hodinu.

14. A přišel Ježíš do domu Petrova, uzřel tchyni jeho, ana leží, a má zimnici: [Mar. 1, 31., Luk. 4, 38.]

15. i dotekl se ruky její, a přestala jí zimnice: i vstala, a posluhovala jim.

16. A když byl večer, podávali mu mnohých, kteříž měli zlé duchy: i vymítal duchy slovem, a všechny, kteří se zle měli, uzdravil: [Mar. 1, 32.]

17. aby se naplnilo, což povědno jest skrze Isaiáše proroka, řkoucího: On vzal mdloby naše, a nesl neduby naše. [Is. 53, 4., I. Pet. 2, 24.]

18. Vída pak Ježíš zástupy mnohé okolo sebe, kázal preplaviti se za moře.⁷

19. A přistoupiv jeden zákonník řekl jemu: Místě, pájdu za tebou, kamžkoli půjdeš.⁸ [Luk. 9, 58.]

20. I dí mu Ježíš: Lísky doupata mají, a ptáci nebesť hrdza: ale Syn člověka⁹ nemá, kde by hlavu sklonil.¹⁰

21. Jiný pak z učeníků jeho řekl jemu: Pane, dopust mi prve jíti, a pochováti otce svého.

¹ Kristus Pán tak veli, aby i závidí a hřevu nepřítel překasal, ² přiklad nám dal, abychom se i my s dobrými skutky svými tajili. Bůh je zjeví, až to k jeho slávě, našemu a bližního prospěchu bude.

³ T. j. se zákona neřším, a aby ti právě svědčeti dala, že jsi očišćen.

⁴ Jinak: „dno zlomany, ochroměny.“ [Viz Luk. 7, 2. a d.]

⁵ T. j. narodové ze všech končin povolíni budou v církve, a skrze ni v věčnou blaženost. Tu si předstovovali židé co hody, které se večer až do noci slavily. Světo svědčívá jest obrasem světa věčného v království nebeském; temnosti zevnitřních pak znamenají věčné msky pekelné.

⁶ Pláč sradí posadí usrovo žalost nad strátou věčné blaženosti, skřepění zubů náramno vnitřní bolest.

⁷ T. j. za Jesero [moře] genezaretské, aby takto učel hluku lidského.

⁸ Chce učeníkem Páně býti, ale pro slávu toliko a prospěch pozemský: proto jej i Pán tak píseň odhývá.

⁹ T. j. tak se zove Kristus Pán [vždy on sám sebe, nikdy tak od jiných] díle Fil. 2, 6—7.

¹⁰ Po celý život vlastního přibýku neměl, zvlášť pak na knihy umíraje, jak bolestně slovo to potvrdil!

22. Ježíš pak řekl jemu: Pojd za mnou, a nech, at mrtví¹¹ pochovárají mrtvé své.

23. A když vstupoval na lodičku, šli za ním učennici jeho: 24. a aj bouře veliká stala se na moři, tak že se lodička přikrývala vlnami; on pak spal. [Mar. 4, 36. Luk. 8, 22.]

25. A přistoupili k němu učennici jeho, a zbudili jej, řkouce: Pane, zachovej nás, hyneme.

26. I dí jim Ježíš: Co se bojíte. malovtráf? Tehdy vstav, přikázal větrům a moři, i stalo se utišení veliké.

27. Lidé pak divili se řkouce: Kdo jest tento, že ho větrové i moře poslouchajj?

28. A když přišel za moře, do krajiny gerasenské,¹² potkali se s ním dva dáblví posedlí mužové, vyšedie z hrobův,¹³ líř náramně, tak že žádný nemohl tu cestou choditi.

[Mar. 5, 1., Luk. 8, 26.]

29. A aj zkríkli řkouce: Co jest nám a tobě, Ježíši, Synu Boží? Přišel jsi sem před časem¹⁴ trápit nás?

30. A bylo nedaleko od nich stádo veliké vepřů, pasouc se. [Mar. 5, 11., Luk. 8, 32.]

31. I prosili ho dáblvé řkouce: Jestliže nás vymítneš od nás, pusť nás v stáda vepřů.¹⁵

32. I řekl jim: Jděte. A oni vyšedie, vešli do vepřů; a aj hnao se prudec všecko stádo s vrchu dolá do moře: i ztonuli v vodách.¹⁶

33. Pastýři pak utekli: a přisedše do města, vypravovali všecko, i o těch, kteříž byli měli dáblvstvi.

34. A aj všecko město vsťic Ježíšovi: a uzvěře jej prosili, aby odšel z končin jejich.¹⁷

[Mar. 5, 17., Luk. 8, 37.]

KAPITOLA IX.

Křtiena Pán uzdrvil šlakem poraženho, — povolal Matouše ze učennika svého, a hář regálal Fariseův. — Uzdrvil ženo krvotokou a rakřiví dceru knieře jednoho; — uzdrvil dvána slepčna azrak, — vymstil dáblvstvi směn, a lituje stárupjtu opudňojeb.

1. A vstupiv na lodičku přeplavil se, a přišel do města svého.¹ [Mar. 2, 3., Luk. 5, 18.]

2. A aj přinesli mu šlakem poraženého léčičho na loži. A vida Ježíš viru jejich, řekl šlakem poraženému: Doufej, synu, odpoustáji se tobě hříchové tvoji.

3. A aj některj se z zákonnků řekli sami v sobě: "Tento se rouhá.²

¹ t. j. lidé v hřichu a póděch tohoto života pohřbeni; viz Ef 2, 1.; I. Tim. 5, 6. Neskazajce povienosti lásky k zemřelým, vybrá odí, že péče o vlnitni spasení vsj jód předobáři. [Sv. Ambrož.]

² t. j. v Zájordáni díe město Gerasa [Gergasa, Gadar] Fedensého, náleželo k krajně desťsměti, kdež stuzba pobáňe bydlieli.

³ t. j. pohřbeni, nebo hroborych jaskyň, v stádu vřyzaných.

⁴ t. j. co jsme ti učinili, že nás před soudným dnem, než jsme se tobo nadáli, trestati přicházeli? Z žasu soudili, a ze zástrak znamenali přišli Pán: ale Bůh „svrchovanou moudroú a mocí svou to páobili, že mnoháto tajemství života Křtiena nepoznali, které by byli jinak přitrosným rozumem svým poznati mohli." [Sv. Tom. Akv.]

⁵ t. j. aby obyvatelé, utrpěvie šlakou svého jmění (32), neuvěřili v Křtiena. (34.)

⁶ Dopustil tomu Křtiena Pán, i. aby dokázal, jak by dáblvé a lířmi nakládali, kdýby svou vůli měli; 2. aby poznali, žežby šlakem poraženého jest duchově Jea; 3. aby tím sjvěžili býi zástrak ten.

⁷ Tak si vlnili mlčika časněho více, než mlčika věčného.

KAPITOLA IX.

¹ Kafarnaum, kde nejvíce přebýval; i Nazaret stuje městem jeho, že tam byl vychován.

² t. j. uysilil si sebe.

³ t. j. osobuje si nebo odpouštívi hříchů, což jedině Bohu přinádieji.

4. A vida Ježíš uysiení jejich, řekl: Proč myslíte rě věci v srdcích svých? [Nřže 16, 8.]

5. Co jest snáže, řci: Odpoustáji se tobě hříchové tvoji; čili řci: Vstaň a chod?⁴

6. Ale abyste věděli, že má Syn člověka moc na zemi odpoustáti hřichy, tehdy dí šlakem poraženému: Vstaň. vezmi lože své, a jdi do domu svého.

7. I vstal a odšel do domu svého.

8. Vidouce pak to zástupové, báli se a velebili Bohu, jenž dal takovou moc lidem.

9. A když šel oúdat Ježíš, uzrel člověka sedícího na cle, Matouše jménem. I řekl jemu: Pojd za mnou. I vstav, šel za ním. [Mar. 2, 14., Luk. 5, 27.]

10. I stalo se, když seděl za stolem v domě, aj mnozí publikáni a hřifníci přisedše, stollli s Ježíšem a s učennky jeho.

11. A vidouce to Fariseové, řekli učennkům jeho: Proč a publikány a hřifníky jsi místř vás?

12. Ale Ježíš, ualyšev, di: Nenití potřebi zdravym lékaře, ale nemocným.

13. Jduce pak učte se, co jest: Milosrdnství chci a ne oběti. Neboť nepřisli jsem volat spravedlivy, ale hřifníkův. [Oz. 6, 6. nřže 12, 7., I. Tim. 1, 15.]

14. Tehdy přistoupili k němu učennici Janovi, řkouce: Proč my a Fariseové postíme se často, učennici pak tvoji se nepostí? [Mar. 2, 18., Luk. 5, 33.]

15. I řekl jim Ježíš: Zdáliž moubou synové⁵ ženicichův truchliti, dokud jest a míř ženic?⁶ Ale přijdou dnové, kdýz bude od nich ojat ženic: tehdy se budou postiti.⁷

16. Žádný zajistě nepřisli záplaty [ze] sukna nového⁸ na roucho staré; nebo odjmá celosť jeho od roucha, a horší stává se roztrháno.⁹

17. Aniz liji vína nového do nádob¹⁰ starých: jinak rozpaknou se nádoby, a víno se vylévá, a nádoby se kazí. Ale víno nové liji do nádob nových a obě býva zachována.

18. Kdýz on to k nim mluvil, aj knže¹¹ jedno přistoupilo a klanělo se jemu, řka: Pane, dcera má nyní skonala,¹² ale pojd, vloz na ni ruku svou, a buďe živa.

19. A vstav Ježíš, šel za ním, i učennici jeho.

20. A aj žena, kteráž krvotok trpěla dvanáct let, přistoupila z zadu, a dotkla se podkolu roucha jeho;

21. nebo řekla sama v sobě: Dotknu-li se toliko roucha jeho, uzdravena budu.

22. Ježíš pak obrátiv se, a uzrev ji, řekl: Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila. I uzdravena jest žena v tu hodinu.

¹ t. j. tím dokázal Božakou svou všemohoucnosť i milosrdnství, že nejen nemocí uysiených, nřbrá i neduhů dáševních sprostie, hřichy odpouštívi mšie.

² t. j. družobů, přátelů, pravdív ženicichů, kteří jej o svatebních hodech provázeli.

³ Tak se Jmennie, poučívá jednov církve své chodit.

⁴ t. j. k božiam svatebním neboli se pásat, a truchlivosť nřbrá k smrti; tot jím slovy těmi připomíná.

⁵ t. j. svřevého, nezdrženého.

⁶ kdýz se pak nová záplata nové, roztrže se staré sukno vřkol.

⁷ t. j. mšech kořeny, nřvirce s kouti odřlaných, tak že srst přilhá do vnitř, v nř pak se kal usadí. Staré sukny byly jsi co možná rozstřžené, upřekřie; dalo-li se do nich nové víno, to pak kvašením je docela rostrbilo. [Svř. Jer. 48, 11. post.] — Smysl: Mjž ušedenie nřvklystem prvého života poukázá Jmennie oddáti, nejsoj jedt a se, aby přisli pravidla učení mšie znosil a zachovával. [Vis Luk. 5, 39.]

⁸ t. j. první dí vřehni představeny židovské školy. [Vis Luk. 8, 41. Mar. 5, 32.]

⁹ Z přiláde lásky otevávi k jedině dceři mimo to, co díe Marka 5, 28. a Luk. 8, 42. řeká, i toto praví.

23. Přišel pak Ježíš do domu kněžete, a uzřev piště, i zástup hlúčel, řekl:

24. Odejděte; nebo neumřela dívka, ale spí.¹² I posmívali se jemu.¹⁴

25. A když byl vypuštěn zástup, všel tam, a ujal ji za ruku její. I vstala dívka.

26. A roznesla se pověť ta po vši té zemi.

27. A když šel odtud Ježíš, šli za ním dva slepci, volající, a řkouce: Smiluj se nad námi, synu Davidův.¹⁵

28. A když všel do domu, přistoupili k němu slepci. I dí jim Ježíš: Věříte-li, že vám to mohu učiniti? Řkon jemu: Orsem, Pane.

29. Tehdy dotekl se očí jejich, řka: Podle víry vaší staníz se vám.

30. I otevřeny jsou oči jejich: a pohrozil¹⁶ jim Ježíš, řka: Hleďtez, ať žádány neví.

31. Ale oni výslede, rozhlásali jej po vši té zemi.

32. A když oni vyšli, sj podáli mu člověka němého, kterýž měl zlého ducha.¹⁷

33. A když vyřčen byl zřech, mluvil němý, i divili se zástupové řkouce: Nikdy se sic takového nenkázalo v Izraeli.

34. Farisáové pak pravili: Mocí kněžete zřech duchů vymítá dáblý.¹⁸ [12, 24.]

35. I obcházel Ježíš všechna města i městečka, uče ve ško lách jejich, a káže evangelium království,¹⁹ a uzdravuje všelikou nemoc, i všelký neduh. [Mar. 6, 6.]

36. Vída pak zástupy, měl lítost nad nimi, že byli soužení a leželi rozptýleni,²⁰ jako ovce nemající pastýře.

[IV. Mojš. 27, 17., III. Kr. 22, 17.]

37. Tehdy dí učenníkům svým: Žeň zajisté mnohá, ale dělníkův málo. [L. 10, 2.]

38. Protož proste Pána žně, aby poslal dělníky na žeň svou.²¹

KAPITOLA X.

Kristus Pán rozeslal apoštoly a dává jim nařízení; — předpovídá jim protivanství; — dodává jim mysl, aby se nebáli lidí, svěřil Boha, jehož pomoc jim přislíbí.

1. A svolav dvanácte učenníků svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali, a uzdravovali všelký neduh i všelikou nemoc. [Mar. 3, 13., Luk. 6, 13.]

2. Dvanácti pak apoštolů jména jsou tato: První: Šimon jenž slove Petr, a Ondřej, bratr jeho. [Sk. 1, 13.]

¹² U Boha jest smrt toliko spánek; on mrtvého oživiti může, jako Slovák spěšho se sna probuzuje.

¹³ T. j. převaděním Jeouce o Jiésim úmrtí dívky.

¹⁴ T. j. smáhlým Mešáhi [Viz I. 1. — 1^a, 13.]

¹⁵ Z pokory, nelehké k ústev: on pak prohlásovali to více z vděčnosti než z neposlušnosti.

¹⁶ Nabyt němý, vřadon přirozenon, utřřř že byl posedlý od dábla: proto i jakmile toho sprostřřn byl, ihned začl mluvit. [Sk. 12, 22, Luk. 11, 15.]

¹⁷ Co sprostřř lid věřř a ákustiky Boží velebí, tó zaslepení oevčenec se ronhájí [Viz Luk. 11, 15.]

¹⁸ T. j. radostnou novinu o království Mešáho.

¹⁹ T. j. týrali uloženími mimo zákon Boží povinnosti, a bludným učením Farisáev rozptýleni.

²⁰ Na modlitbu a probnu náležje nám Bůh bodných a dostatečných kazatelů slova svého. [Sv. Hilár]

KAPITOLA X.

¹ T. j. tak jej nazývá pro dšstojnosť a přednost, kterouž měl před druhými, sč Ondřej bratr i věkem starší, i dříve povolan o y.

3. Jakob, [syn] Zebedeův, a Jan, bratr jeho, Filip a Bartoloměj, Tomáš a Matouš, publikán, Jakob, [syn] Alfeův, a Thadeus.

4. Simon Kananejský, a Jidáš Iskariotaký, jenž i zradil jej.

5. Těch dvanácte poslal Ježíš, přikazuje jim: řka: Na cestu pohanů nechodte, a do měst samarjských nevěžte:

6. ale raději jděte k ovčím domu izraelského, kteréž jsou zahynuly.² [Sk. 13, 46.]

7. Jdouce pak kažte, řkouce: Přiblížilo se království nebeské.

8. Nemocné uzdravujte, mrtvé křeste, malomocné čistě, dáblý vymítejte: darmo jste vzali, darmo dávejte.³

9. Nemějte zlata ani stříbra ani peněz v opasech svých. [Mar. 6, 8., Luk. 9, 3, 10, 4.]

10. ani mošny na cestě, ani dvou sukni, ani obuvi, ani holi: hodent zajisté jest dělník pokrmu svého.

11. A do kteréhožkolí města neb městečka pojedete, přjte se, kdo by v něm byl hoden:⁴ a ta pobuďte, dokud nevyjděte.⁵

12. Věžežte pak do domu, pozdravte ho řkouce: Pokoj domu tomuto.

13. A bude-li ten dům hoden, pokoj váš přijde naň: pakli nebude hoden, pokoj váš k vám se navrátí.

14. A kdokoliv by nepřijal vás, ani upelechl ředř vašich: vyjdouce ven z domu, nebo z města, vyrazte prach z nohou svých.⁶ [Mar. 6, 11.]

15. Amen pravim vám: Lehčěji bude zemi Sodomských, a Gomorských v den soudný nežli městu tomu.⁷

16. Aj já pošlím vás jako ovce mezi vlky.⁸ Protož buďte opatrní jako hadové, a sprostřř jako holubice.⁹ [Luk. 10, 3.]

17. Střežte pak se lidí. Nebř vás budou vydávati do rad, a v shromážděných svých budou vás bíčovati: [Luk. 12, 11.]

18. a před vládaři, i před krále voděni budete pro mne, na svědectví jména o národům.¹⁰

19. Když pak vás vydají, nepřemýšlejte, kterak anebo co byste mluvíli: nebo dáno vám bude v tu hodinu, co byste mluvíli; [Mar. 13, 11.]

20. neboť nejste vy, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.

21. Vydát pak bratr bratra na smrt, a otec syna: a povstanou synové proti rodičům, a budou je zabjjeti:

22. a budete v nenávisti všeměm pro jméno mé: ale kdož setřvá až do konce, ten spasen bude.

23. Když pak vás budou pronásledovati v městě tomor, utečte do jiného. Zajisté pravim vám, nezhodíte měst izraelských, až přijde Syn člověka.¹¹

24. Neňt učenník nad mistra, ani sluzebník nad pána svého;

² Pošvřdí sliben byl Mešáhi přímo Židům, a aby neměli vřmuvy [Sk. 13, 46]; ale potom se máli rozejšli po celém svřtě [Sk. 13, 49.]

³ Za ty záranky neměli nářebůh přijímati, ale jinak jest o odměson za jejich práel. [Viz Luk. 10, 7.]

⁴ T. j. svou dobrou povřstř toho zasluhoval, abyste u něho pohostina byli.

⁵ T. j. z toho města; sv. Luk. 10, 7.

⁶ Na znamení, že choete čisti býti od viny zatřvřlosti jejich, ješto byli mliseli Boží pohrdli.

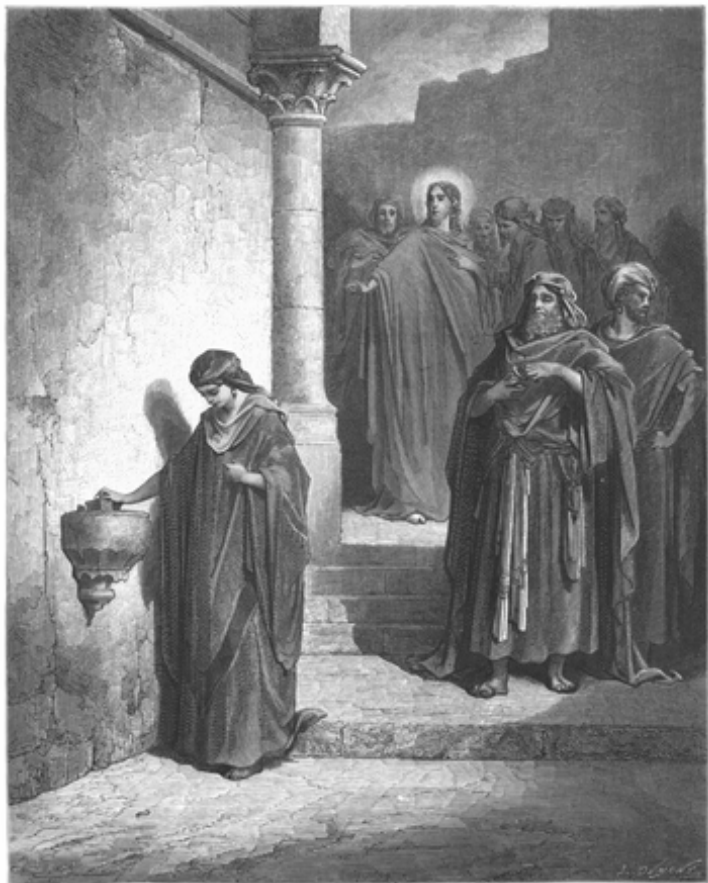
⁷ Pošvřdí pravě Božské odporovalo, kteréž oedem ani svřstována nebýla.

⁸ T. j. všmi míni všeliký odporco slova Božšho a království Kristova.

⁹ T. j. vřmřěho se škřdám jejich (Sk.), a nedávějte jim ani přičiny, ani přičinělosti, aby slost svřon na vás ší vřřili.

¹⁰ T. j. střpění vaše bude sloužiti na svřdectví pravdy slov vašich i zřdřným Židům i pohanům.

¹¹ T. j. neobřditi (vy a nástupci vaši v řřadu apoštolůkem) kázáním slova mého všeměm národ izraelský, až do přičti Syna člověka k soudu; nebo izraelský národ neobřditi se až na konec věkův. [Šim. 11.]

ПЕНІЗ ВДОУ

26. dostít jest učenníku, aby byl jako mistr jeho, a služebníku, jako pán jeho. Jestliže hospodáře Belezubem nazývali, čím více domácí jeho?

27. Protož nebojte se jich; neboť není nic skrytého, co by nebylo zjeveno, ani tajného, jesto by nebylo zvědíno.

[Svrchu 9, 34., Mar. 4, 22., Luk. 8, 17, 12, 2.]

27. Co vám pravím ve tmě, pravte na světle: a co v ucho slyšáte, hlásejte na střechách.¹²

28. A nebojte se těch, kteříž zabijejí tělo, ale duše nemohou zabít: než bojte se raději toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně.

29. Zdalší neprodávají dva vrabce za penizek, a jeden z nich nepadne na zemí bez otce vašeho?

30. Vaši pak [i] vlasové na hlavě všickni sečtení jsou.

[H. Král. 14, 11., Sk. 27, 34.]

31. Nebojte se tedy: lepší jste vy nad mnohé vrabce.

32. Kdožkoli tedy mne vyzná před lidmi, vyznáám i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích. [Mar. 8, 38.]

33. kdož by pak zapřel mne před lidmi, zapřím i já jej před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.

34. Nedomnívejte se, že jsem přišel pokoje poslat na zemi: nepřišel jsem poslat pokoje, ale meč;¹³ [Luk. 12, 51.]

35. přišel jsem zajistě, rozdělit člověka proti otci jeho, a dceru proti matce její, a nevěstu proti tchyni její:

a nepřátelství člověka domácí jeho.

37. Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, nenít mne hoden: a kdož miluje syna nebo dceru více nežli mne, nenít mne hoden. [Luk. 14, 26.]

38. A kdo neběře kříže svého, a nenásleduje mne, nenít mne hoden.¹⁴ [Níže 16, 24. Mar. 8, 34. Luk. 14, 27.]

39. Kdo nalezne život svůj, ztratí jej: a kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej.¹⁵ [Luk. 9, 24., Jan 12, 25.]

40. Kdo vás přijímá, mne přijímá: a kdo mne přijímá, přijímá toho, kterýž mne poslal. [Luk. 10, 16., Jan 13, 20.]

41. Kdo přijímá proroka ve jménu proroka,¹⁶ odplatu proroka vezme: a kdo přijímá spravedlivého ve jménu spravedlivého, odplatu spravedlivého vezme;

42. a kdožkoli dá nápoje jednomu z těchto nejmenších číši vody studené, toliko ve jménu učenníka, zajistě, pravím vám, neztratí odplatu své. [Mar. 9, 40.]

KAPITOLA XI.

Jan poslal za Salomé ku Kristu Pánu: — Kristus Pán jej před zástupy vyobral, — města nakázal hájiti, že ani jeho, ani Jana postouchati nesmí; Otce svého voběti, a — všech souzených k sobě volá.

1. I stalo se, když dokonal Ježíš příkazovati dvanácti učenníkům svým, bral se odtud, aby šel, a kázal v městech jejich. 2. Jan pak když uslyšel ve vězení o skutcích Kristových, poslal dva z učenníků svých, [Luk. 7, 18.]

¹² t. j. neobrušená, veřejná. V krajních východních stěbách domů byly ploché, že se tam obdrti mohlo, a někdy se i věci dítelští z nich provalovaly.

¹³ t. j. za příležitosti kázání mě víry povstanou na zemi pro tvrdohlavost lidstva rozbije, nepřátelství a krvavost; budouť mnozí odřízati oděním svým.

¹⁴ t. j. kdo není hotov jakýchkoli protivenství, aš i té nejobavnější smrti pro mne a víru mou podstoupí, není hoden býti mým učenníkem zde na zemi, aniž bude účastníkem mé slávy na nebi.

¹⁵ t. j. kdo zachová život svůj veškerý sápním své víry, ztrátn bude věčnou smrtí; a kdo stráží veškerý život pro mne, tomu odplatím životem věčným

¹⁶ t. j. proto, že jest od Boha poslaný prorok.

¹⁷ t. j. takovou, jakáž přelátní proroka stá.

3. řekl jemu: Ty-li jsi [ten], jenž přijíti má, čím jiného čekati máme? ¹

4. I odpovídaje Ježíš, řekl jim: Jdouc zvěstujte Janovi, co jste uslyšeli, a viděli.

5. Slepi vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hlubi slyší, mrtví z mrtvých vstávají, chudým se evangelium zvěstuje:

[Ja. 35, 6.—81, 1.]

6. a blahoslavený jest, kdo se nebude horšiti nade mnou.²

7. A když oni odcházel, počal Ježíš mluvit k zástupům o Janovi: Co jste vyšli na poust vidět? třtina-li větrem se klátící? [Luk. 7, 24.]

8. Anebo co jste vyšli vidět? člověka-li měkkým rouchem oděného? Aj kteříž se měkkým rouchem odívají, v domích královských jsou.

9. Aneb co jste vyšli vidět? Proroka-li? Jistě pravím vám, i více nežli proroka.

10. Tentof jest zajistě, o němž psáno jest: Aj já posílám anděla svého před tváří tvou, kterýžto připraví cestu tuou před tebou. [Malach. 3, 1. Mar. 1, 2. Luk. 7, 27.]

11. Amen pravím vám, nepovstáť jest³ mezi rozenci žen větší nad Jana Křtitele:⁴ ale kdo menší jest v království nebeském, větší jest nežli on.⁵

12. Ode dnů pak Jana Křtitele až dosavad trpí království nebeské násilím,⁶ a ti, kteříž násilí činí, uchvacují je.

13.⁷ Nebo všickni proroci i zákony až do Jana prorokovali:

14. a chcete-li přijmouti,⁸ ont jest Eliáš, jenž přijíti má.⁹ [Mal. 4, 5.]

15. Kdo má uši k slyšení, slyš.¹⁰

16. Komu pak připodobím pokolení toto? Podobno jest dětem na náměstí sedícím, které k sobě rovným volajce,

17. říkají: Pískali jsme vám, a nechákali jste: nafkání jsme, a neplakali jste.

18. Přišel zajistě Jan, nejeda ani pije, a fkon: Má zlého ducha.

19. Přišel Syn člověka, jedá a pije, a fkon: Aj člověk žrál a piján vína. přítel publikánův a hříšníkův. A však ospravedlněna jest mudrosť od synů svých.¹¹

KAPITOLA XI.

¹ t. j. ty-li jsi nazývaný Mesias? O tom Jan nic nepochyboval, ale učenníky své tak o Kristu přesvědčiti, a Jemu je před smrtí svou poručiti chtěl.

² t. j. kterýž mne za pravého Mesiasa uzná, jakkoliv jen chudobný, a sponový život u mne spáží.

³ Nemýšliti jete se v Janu; není ani ritvářek myslí, větší první, co byl o mně kázal [8, 11.], ani rozkošem oddán, nýbrž hotov pro pravdu i život dáti; proto, a se předobchodem svým jest, a lid k přijetí království Božího připravuje, předvíá nejen všechny proroky, nýbrž i všechny syny lidské [Luk. 7, 26.]

⁴ Die řeck.: „není vzbuzen“, t. povolan; tedy on se všech Bohem povoláných mužů Zákona starého největší; ale v Zákone novém jest mou milostí i ten nejmenší větším nežli on.

⁵ povstává již skutečně těletem jest všeho toho, k čemu Jan teprva připravoval.

⁶ t. j. počíná se doba, kdešto království nebeské přestalo býti dědičím jednobou pouze národa [šidovské], nýbrž dostane se v odměnu ctivosti vypravování káždém, kdož v ní nalezne báde: ta však se přitvrdí veš a nevyhnutelně hádám.

⁷ Spoj s 11.: Amen — Křtitele:

⁸ t. j. dobře mě slova pověditi.

⁹ t. j. die štádu svého předobchodem méo pravého, jakof bude Eliáš mého druhého přitd. [Srov. 17, 12. Mar. 9, 10.]

¹⁰ Tak dtkáří napomíná, kdykoliv chce, aychom tajemná slova jeho zvlášt pověditi, sobě pamatovali, je plati; pročť každý k sobě zvlášt obrát.

¹¹ t. j. mudrosť vědná [pruřetelstov Božská] od synů svých [od Jana a mne] ospravedlněna jest; dokonalá máni Bůh, že všecko učinil

30. Tehdy počal vytkáti městům, v nichžto činěno bylo nejvíce divů jeho, že nečinili pokán:!

31. Běda tobě Korozaim, běda tobě Betsaida:¹⁸ nebo kdyby v Týru a Sidonu činěni byli divové, kteří činěni jsou v vás, dávno by byli a v popelí pokáni činili. [Luk. 10, 13.]

32. Ale však pravím vám: Týru a Sidonu lehčeji bude v den soudný nežli vám.

33. A ty Kafarnaum, zdaš se vyvržíš až k nebi? Až do pekla setoupiš: nebo kdyby v Sodomé činěni byli divové, kteříž jsou činěni v tobě, snad byli by zřátni až do tohoto dne.

34. Ale však pravím vám, že zemí Sodomských lehčeji bude v den soudný nežli tobě.

35. V ten čas promluvív Ježíš, řekl: Chválim tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudřejmi a opatřejmi, a zjevil je malčkým.¹⁹

36. Ano, Otče: nebo tak se líbilo tobě.

37. Všecky věci dány jsou mi od Otce mého: a žádný nemá Syna, jedině Otce: aniž Otce kdo zná, jedině Syn, a komuž bude chťti Syn zjevit.²⁰

[Jan 6, 46, 7, 28, 8, 19, 10, 15.]

38. Pojděte k mně všickni, kteříž pracujete, a obtíženi jste,²¹ a já občerstvím vás.

39. Vezměte jho mé na se, a učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete odpočinutí dušem svým. [Jer. 6, 16.]

30. Jho mé zajisté jest sladké, a břímě mé lehké.²²
[I. Jan 5, 3.]

KAPITOLA XII.

Slovem i sketkem učil Kristus Pán, že se praci z potřeby a lásky konáše sobota neruší, — slepého a němého uzdravuje, — truce sákoníky, hádající od něho znamení, — a skazuje, kdo jsou praví jeho přístěti.

1. V ten čas šel Ježíš v sobotu skrze obilí: a učennici jeho lačni jsou. počali trháti klasy a jísti.¹

2. Fariseové pak vidouce to, řekl jemu: Hle učennici tvoji činí, nebo nesluší činěti ve dni sobotní.

3. On pak řekl jim: Nečtli jste, co učinil David, když lačněl, i ti, kteříž s ním byli:

4. kterak všel do domu Božího, a chleby posvátné jedl, jichž mu neslušelo jísti, ani těm, kteříž s ním byli, než jen samým kněžím? [I. Král. 21, 6. III. Mojš. 24, 9.]

k spasení vašemu, přímě Janem [17 a 18], i laakaví mnozí [17 a 19], ale nepolechněte, aniž polechněte, jako světovní, vadové ditky: tak jste tvrdohlaví!

¹ t. j. města galilejská, Bethesda a Kafarnaum [28] u jezera genezarského, Korozaim nedaleko od něho na západ.

² t. j. sporným, neúčasným, avšak volným učenníkům svým: ještě stávký jsi skrytý a nepohoditelně hrůmý smotřem, a něčím tohoto světa.

³ t. j. jako jenom Syn Boží sám bytost Otcova, a i komu chce stvořiti, tak toliko i Otce sám stvořitelé Synovi i v správné rovnici slávnosti lidské, a zjevuje jí dušam pokorným vřocem, kterouž milost Ducha svého v srdce jejich vstává

⁴ t. j. hříchy svými a přiléhavými náleky sákoníkův, i všelikými strastmi tohoto světa.

⁵ Smysl: Pojděte a zachovejte si příkazání má, a seznáte, že jsou laakavá a ušlechtilá; tím došáhnete, jak dtečky duševní, tak milosti u Otce mého, čímž vám jho mé sladké a lehké bude.

KAPITOLA XII.

¹ Dle sákoně Mojšísova [V. Mojš. 23, 25.] bylo posvátným dovoleno, k zahánění hladu klasy trháti a jísti: Jistě Fariseové však to v sobotu jakožto nějakou práci sákonův.

5. Anebo nečtli jste v zákoně, že kněží ve dni sobotní v chrámě sobota ruší,² a jsou bez hříchu?

6. Pravím pak vám, že větší jest tuto,³ nežli chrám.

7. Kdybyste pak věděli, co to jest: Milosrdenství chci a ne oběti:⁴ nikdy byste byli nepotupili nevinných:⁵

8. neboť pánem jesti Syn člověka i soboty.

9. A když odšel odtud, přišel do školy jejich.

[Mar. 3, 1., Luk. 6, 6, 14, 3.]

10. A aj člověk mající ruku uschlou; i tázali se ho fkouce: Sluš-li v sobotu uzdravovati? aby jej obiloval.

11. On pak řekl jim: Který bude z vás člověk, jenž by měl jednu ovci, a ta kdyby upadla do jámy v sobotu, zdalší nesáhne a nevytáhne ji? [V. Mojš. 22, 4.]

12. Čím lepší jest člověk nežli ovce? protož sluší v sobotu dobře činěti.

13. Tehdy řekl člověku: Vztáhni ruku svou! i vztáhl; a učiněna jest zdráva jeho ruka.

14. Vyšedše pak Fariseové, učinili radu proti němu, kterak by jej zahladili.

15. Věda pak to Ježíš, šel odtud; i šli za ním mnozí a uzdravil je všecky,

16. a přikázal jim, aby ho nezejevali:

17. aby se naplino, což povědino jest skrze Isaiaše pro-roka fkoučho:

18. Aj služebník můj, její jsem vyvolil: milý můj, v němž se dobře zalíbilo duši mé. Položím ducha svého na něho, a soud národům zvěstovati bude.

19. Nebudeť se vaditi, aniž křičeti, aniž uslyší kdo na ulicích hlasy jeho:

20. tržiny nalomené nedolomí, a knota koufického neuhadí, až k vítězství dovede soud:

21. a ve jménu jeho národové doufati budou.

[Is. 42, 1—4.]

22. Tehdy podán jest mu člověk, dšbelavíť maje, slepý a němý: a uzdravil jej, tak že mluvil i viděl.

23. I divili se všickni zástupové, a pravili: Nem-li pak tento syn Davidův?⁶

24. Ale Fariseové uslyševše to řekli: Tento nevytírá zlych duchů, leč Belzebubem, knížetem zlych duchů.

[Mar. 3, 22, Luk. 11, 5.]

25. Ježíš pak znaje myšlení jejich, řekl jim: Každé království, rozdělené proti sobě, apustne: a každé město nebo dům, proti sobě rozdělený, neostojí.

26. A jestližež satan satana vynutí, proti sobě rozdělen jest: kterak tedy otčí království jeho?

27. A já vymítám-li zlé duchy Belzebubem, skrze koho vymítají synové vaši? Protož oni soudici vašimi budou.⁷

¹ t. j. sábloním oběti a rozlišenou jinou i těškou prací, při oběto-vání potřebnou? [IV. Mojš. 28, 9.]

² Jinak: „tento“; snad při tom Kristus Pán na sebe ukázal, jakož z 8. souditi lze. [Vis. Mar. 2, 27, 28.]

³ Vis. Oseáš 6, 6; I. Král. 15, 22.

⁴ t. j. učenníků svých, kteříž lačni jsou z potřeby tak učinili.

⁵ t. j. sábleným Mešák: vis. 1, 1—3, 27.

⁶ Sv. Otčové tím apodlohy rozumějí. Smysl: Moji učennici, kteří jsou i vaši rodáci, židé totiž jako vy, dšbly vymítají ve jménu mém; v tom patrně, že já sám nachobem moonějí jsem nad ty, kterých oni ve jménu mém vymítají: a možo-li tolik učennici moji ve jménu mém učinili, tím více já sám toho moonen jsem.“ — Jinak se rozumějí učennici Fariseův, a nichžto mnozí, jak Josef Flavius a sv. Ireneus dotvrzují, ve jménu Božím dšbly vymítali. Smysl tedy: „Když učennici vaši dšbly vymítají ve jménu Božím, a vy v tom moc Božskou uznáváte u nich, proč jí mede uznáváte u mne?“

⁷ t. j. proti vám svědčiti budou.

28. Pakliť já Duchem Božím zlé duchy vymítám, tedy přišlo mezi vás království Boží.⁹

29. Anebo kterak může někdo do domu silného¹⁰ vjíti a nádobí¹¹ jeho pobrat, leč by prve svázal silného? a potom dům jeho obloní.

30. Kdo není se mnou, proti mně jest: a kdo neahromáždí se mnou, rozptýlí se. [Mar. 9, 39., Luk. 9, 50. 11. 23.]

31. Protož pravím vám: Všetky hřích i rouhání bude lidem odpuštěno: ale rouhání proti Duchu¹² nebude odpuštěno. [Mar. 3, 28. Luk. 12, 10.]

32. A kdobykoli řekl slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno: ale kdo by mluvil proti Duchu svatému, nebude mu odpuštěno, ani v tomto věku, ani v budoucím.¹³

33. Buď čtíte strom dobrý, a ovoce jeho dobré: anebo čtíte strom zlý, a ovoce jeho zlé:¹⁴ neboť po ovoci strom bývá poznán.

34. Pokolení ještěřů, kterak můžete dobré věci mluvit, jsouce zlí? nebo z hojnosti srdce ústa mluví. [Luk. 6, 45.]

35. Dobrý člověk z pokladu dobrého vynáší dobré: a zlý člověk z pokladu zlého vynáší zlé.

36. Ale pravím vám, z každého slova proudeho,¹⁵ kteréž mluvit budou lidé, vyjdají počet v den soudný.

37. Neboť ze slov svých budete ospravedlněn, a ze slov svých budete odsouzen.

38. Tehdy odpověděli mu někteří ze zákonníkův a Fariseův řkouce: Mistré, chceme od tebe znamenání¹⁶ viděti.

39. Kterýž odpovídaje, dí jim: Pokolení zlé a cizoložné¹⁷ znamenání hledá, a nebude mu dáno znamenání, jedině znamenání Jonáše proroka. [Luk. 11, 29., Jan 2, 2.]

40. Neb jakož byl Jonáš v břítě velryba tři dni a tři noci: takť bude Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci.

41. Muzi ninvitíři vstanou na soudu s pokolením tímto: a odsoudí je:¹⁸ neb jsou pokání činili k kázání Jonášovu: a ať více nežli Jonáš tuto.¹⁹

42. Královna od poledne²⁰ povstane na soudu s pokolením tímto, a odsoudí je; nebo přijela od končin země, aby slyšela moudrost Šalomounovu: a ať více nežli Šalomou tuto. [Luk. 11, 31.]

43. Když pak nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí a nenalézá. [Luk. 11, 24.]

⁹ t. j. že já jsem pravý vaším otcem zaslíbený, a nyní od Boha posláný Mesiáš.

¹⁰ t. j. jak bych mohl dříve přemoci, kdybych nebyl mocnější nad něho?

¹¹ Tim značí veliké bídné dno, jež si dříve pokryl hříchem porobí, a jichž strašným příkladem jsou posadili svátěť za věky Kristova a úsměnkův jeho.

¹² Doloz: „svatému“; t. j. buď kdo by posnane pravdě odporoval, nebo i působení Ducha svatého upíral, anebo je rouhavě i dříve přišel, jako vy čtíte.

¹³ t. j. souva, velmi těžko. postrach hříšcův ti dává člověka tak znetřelý a přerádlí, že není s to, pravá pokání činiti. Dále pak z toho znamenání, že Božským milosrdenstvím někdy hříšcův na onom světě v odčině se odpovídají.

¹⁴ Epjz 3. Neustav se, pokrytýc 64., jako byste mi neodpírali, sloví jsouce plni; okáže se, jací jste.

¹⁵ t. j. které vosečteje ani ke cti Boží, ani se zakládá v lásku k bližnímu; by jej poušelo, nebo potěšilo.

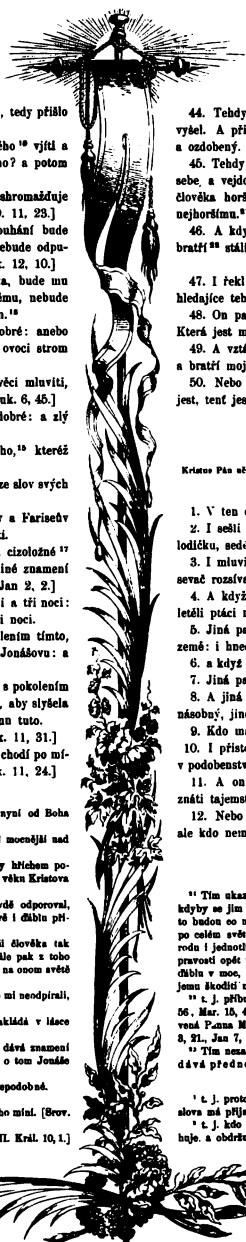
¹⁶ t. j. na nebi, že je od Boha poslán; a on pak jim dává znamenání na zemi, předpovídaje své s mrtvých vstání. (40.) Či o tom Jonáše proroka?

¹⁷ t. j. odrodilí, svým věrným a zbožným předkům nepodobní.

¹⁸ t. j. důvodem budou k odsouzení jeho.

¹⁹ na nebi-li při tom kázal, sjevití co nejstejněji, koho mluví. (Brev. svrchu 12. 6. pozn.)

²⁰ t. j. z Sábý, polední krajiny Arabie t. p. štatná. [III. Král. 10, 1.]

44. Tehdy dí: Navrátím se do domu svého, odkudž jsem vyl. A přijda nalezne jej prádný, chvojšitým vyčištěný a ozdobený.

45. Tehdy jde, a vezme s sebou sedm jiných duchů horších sebe, a vejde, přebývají tam: i bývají poslední věcí toho člověka horší nežli první; takt se stane i tomuto pokolení nehoršim.²¹

46. A když on ještě mluvil k zástupům, aj matka jeho a bratři²² stáli vně, žádajce s ním mluvit. [Mar. 3, 31., L. 8, 19.]

47. I řekl mu jeden: Aj matka tvá i bratři troji stojí vně, hledajce tebe.

48. On pak tomu, kterýž mu byl pověděl, odpovídaje, dí: Která jest matka má, a kteří jsou bratři moji?

49. A vztáhna ruku na učenníky své, řekl: Aj matka má. a bratři moji.

50. Nebo kdožkoli činí vůli Otce mého, jenž v nebesích jest, tenť jest bratr můj, i sestra, i matka.²³

KAPITOLA XIII.

Kristus Pán šel a lodi, — vypravuje sedmore podobností. — osvětluje, že prorok ve své vlasti nebyl svěn.

1. V ten den vyšel Ježíš z domu, seděl podle moře.
2. I sešli se k němu zástupové mnozí, tak že vstoupil na lodičku, seděl, a všecen zástup stál na břehu.
3. I mluvil jim mnoho v podobnostech, řka: Aj vyšel rozsevač rozlávat.
4. A když rozsváil, padla některá [zrna] vedle cesty, i přiležli ptáci nebesí, a szobali je. [Mar. 4, 1. Luk. 8, 4.]
5. Jiná pak padla na místa skalnatá, kdežto neměla mnoho země: i hned vzrála, protože neměla hluboké země:
6. a když slunce vzešlo, uvrála: a šš neměla kořene, uschla.
7. Jiná pak padla v trní: i vzrostlo trní, a udušilo je.
8. A jiná padla v zemi dobron: i dala užitek, některé stonásobný, jiné šedesátásobný, a jiné třicetásobný.
9. Kdo má uši k slyšení, slyš.
10. I přistoupivše učenníci, řekli jemu: Proč jim mluvíš v podobnostech?
11. A on odpovídaje, řekl jim: Protože vám dáno jest znáti tajemství království nebeského: ale jim není dáno.¹
12. Nebo kdo má, bude mu dáno, a bude hojněji míti: ale kdo nemá,² i to, což má, bude od něho ojato. [Luk. 19, 26.]

¹ Tim ukazuje, že Židé zavrhli jeho učení mnohem těžší hřeší, než kdyby se jim nikdy nebylo přikázání Božího dostalo, ale že také se to budou co nejpříjemněji trestáni; vyvrácením svého města, rozptýlením po celém světě, duchovní zaslepeností atd. Toť plati u každém i národu i jednotlivém člověku, když povrhu milosti Boží v předchozí nepravosti opět upadá. Opřevráním hříchu opozná Boha, a vzdává se čtíti v moc, jakéž téměř dříve v tom náleží, když člověka týrá a jemu škodí má.

² t. j. přibuzní jeho, bratrané a sestřence; svrchu 13. 55—56. 27, 56. Mar. 15. 40. PHIL, aby jej s mocí Fariseův vyprosil, i blahobla-vené Panna Maria přišla s ním. Jak přibuzní o něu slyeli, viz Mar. 3, 21. Jan 7, 6.

³ Tim nesavruje přibuzných svých, ale přibuzenství duchovním u dáva přednost před tělesným. [Sr. Luk. 1, 45. a 11. 28.]

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. přibuzní vy se toho bodnými byti prokazujete, jsouce ochotni slova má přibuzenosti, a uvěřiti, ale druzí se tak.

² t. j. kdo má, toho potřebuje, a dobře toho užívá, tím více zasluhuje, a obdrží; ale kdo nemá, toho má potřeby, ani toho ne-

13. Protož v podobenstvích mluvím jim, že vilonce nevidí: a slyšce neslyší, aniž rozumějí *

14. A vypňují se na nich proroctví Isaiáše říkoucího: Sluchem uyslyšte, a nerozumíte: a hledíce hleděti budete, a neuzříte. [Mar. 4, 12., Luk. 8, 10., Jan 12, 40.]

15. Nebo ztuhnělo srdce lidu tohoto, a ušima tážce slyšeli, a oči své zamhouřili, aby snad někdy očima neužřeli, a ušima neuslyšeli, a srdcem nerozuměli a neobrátili se, a abych jich neuzírivil. [Is. 6, 9 - 10.]

16. Ale blahoslavené jsou oči vaše, že vidí: a uší vaše, že slyší.

17. Amen zajisté pravím vám, že mnozí proroci a spravedliví žádali viděti, co vy vidíte, a neviděli; a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli. [Luk. 10, 24.]

18. Vy tedy slyšte podobenství rozsevače.

19. Každý, kděž slyší slovo o království * a nerozumí, přichází zlý * a uchvacuje, co vašto jest v srdce jeho. toť jest ten, kterýž vedle cesty vsát jest.

20. A kterýž v skalnatou zemi vsát jest, ten jest, kterýž slyší slovo, a hned s radostí přijímá je:

21. a však nemá v sobě kofene, sic jest časný: * a když přichází souzení a protivenství pro slovo, hned se pohoršuje.⁷ 22. A kdo mezi trní vsát jest, tent jest, kterýž slyší slovo, ale pečování tohoto světa, a klamně bohatství udusuje slovo, a bývá bez užtku.

23. Kterýž pak vsát jest v zemi dobrou, tent jest, kterýž slyší slovo, a rozumí, a nese užitek, a dává zajisté některé stonásobný, a jiné šedesátinásobný, jiné pak třicetnásobný.⁸

24. Jiné podobenství předložil jim řka: Podobno jest království nebeské člověku, kterýž nasel dobré semene na poli svém; [Mar. 4, 26.]

25. když pak lidé spali, přišel nepřítel jeho, a nasel koukol mezi pšenici, a očeštel.

26. Když pak bylina vzrostla, a užitek učinila. tehdy se ukázal i koukol.

27. Přistoupivše pak služebníci hospodáři, řekli jemu: Pane, zdalší jsi nenasel dobré semene na poli svém? odkudž tedy má koukol?

28. I řekl jim: Člověk nepřítel to učinil. Služebníci pak řekli jemu: Chceš-li, půjdeme, a svažíme jej?

29. I řekl: Ne, abyste snad trhájce koukol, spols a ním nevytrhali i pšenice.

30. Nechte, až ob spolu roste až do žně, a v čas žně dím žencům: Sběšte nejprve koukol, a svažte jej v snopy k spálení; ale pšenici shromážďte do stodoly mé.

31. Jiné podobenství předložil jim, řka: Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, kteréž zval člověk, vsel na poli svém; [Mar. 4, 31., Luk. 13, 19.]

32. kteréhož sice nejmenší jest mezi všemi semeny: * ale

kdýž vzroste, jest větší nežli všechny byliny, a bývá strom,¹⁰ tak že ptáci nebesí přilétají, a bydlíje na ratolestech jeho.

33. Jiné podobenství mluvil jim: Podobno jest království nebeské kvasu, kterýž zvalši žena, zadělala do tří měsic mouky, až jest zkyšalo všecko.¹¹ [Luk. 13, 21.]

34. Toto všecko mluvil Ježíš v podobenstvích k zástupům: a bez podobenství nemluvil jim: [Mar. 4, 34.]

35. aby se naplnilo, což povědění bylo skrze proroka říkoucího: Otěru v podobenstvích ústa svá, vypravovati budu skryté věci od ustanovení světa.

36. Tehdy rozpustiv zástupy přišel do domu: i přistoupili k němu učníci jeho říkouce: Vylož nám podobenství o koukolu na poli.

37. On pak odpovídaje, řekl jim: Rozsevač dobrého semene jesti Syn člověka:

38. a pole jest svět: dobré pak semé jsou synové království:¹² ale koukol jsou synové zlého: ¹³

39. a nepřítel, kterýž jej rozvalil, jest dábel: žeh pak skonaní světa: a ženci jsou andělé. [Zjev. 14, 15.]

40. Protož jakož se sbírá koukol, a páli ohněm, tak bude při skonání světa.

41. Poštel Syn člověka anděly své i vyberou v království jeho všechna pohoršení a ty, kteříž činí nepravost:

42. a utrhou je do peci ohněvé. Tam bude plát a skřepění zubů. [Nize 22, 30.]

43. Tehdáž se budou spravedliví jako slunce skřítí v království Otce jejich. Kdo má uši k slyšení, slyš.

44. Podobno jest království nebeské pokladu skrytému¹⁴ v poli: jež naleza člověk, skryvá,¹⁵ a radostí nad ním jde, a prodá všecko, což má, a koupí pole to.

45. Opět podobno jest království nebeské člověku kupci, hledajícímu dobrých perel:

46. A když našel jednu drahou perlu, ošdel, a prodal všecko, což měl, a koupil ji.

47. Opět podobno jest království nebeské síti puštěné do moře, a ze všelkého plodu rybního shromažďující:

48. kterozto, kdýž naplněna byla, vytáhše, a na břehu sedíce, vybírali dobré v nádoby, a zlé pryč zavrhli.

49. Takť bude při skonání světa: vyjdu andělé, a oddělí zlé z prostředku spravedlivých.

50. a utrhou je do peci ohněvé: tam bude plát a skřepění zubů.

51. Srozuměli jste všemu tomu? říkou jemu: Ovšem.

52. Řekl jim: Protož každý učitel umělý v království nebeském podoben jest člověku hospodáři, jenž vynáš z pokladu svého nové i staré věci.¹⁶

53. I stalo se, kdýž dokonal Ježíš ta podobenství, bral se odtud.

dbá, co má, i toho se nebedným prokazuje, a právem toho posbývá: přilétají bohatše více sbohatne, nomažetj nežal docela schůdne.

* t. j. vilonce náskyry, nevěří: slyšce něčím má, nečepí se. Tím kárá nevěru a nekajícnost lidí.

⁷ t. j. Boží.

⁸ t. j. duch, dábel.

⁹ t. j. nemá stálosti, jest vrckavý, a věří jen na čas.

¹⁰ t. j. utrhá se na tom, a odpadává od víry.

¹¹ t. j. podle jednohokáždého schopnosti, dobrého srdce a přilicnosti buď věší, nebo menší.

¹² t. j. jedno z nejmenších semének.

¹⁰ t. j. jako strom; v teplejších krajích vzrůstá hořlice mnohdy a vyší člověka i jeone většinou bylina, sdříti ptačovo, kteréž rádo posílaje semé jeho, na větvích jeho usedává, ale nehází.

¹¹ Obojím podobenstvím značí, že Božské jeho učení a malického podkátu k velikému vrstevu prospěchu.

¹² t. j. království Božho; k němu náležiti připraveni, a hotovi je přijmouti.

¹³ t. j. dábla, starého odpůrce pravdy.

¹⁴ t. j. skrytý bylo učení sv. evangelium až do přilicí Kristova.

¹⁵ t. j. aby ho naštrli.

¹⁶ t. j. jako hospodáři svým domácním všelkých pošetby k líhovití poskyá, tak i dohry učitel řívou dnohobní posuchači svých všelkým způsobem zachováti a obderaviti hládi.

54. A přišel do vlasti,¹⁷ učil je ve školách jejich, tak že se divili a pravili: Odkud má tento moudrost tu a moc?

55. Zdáliž není tento syn tesařů? zdáliž matka jeho ne-slove Maria, a bratři jeho Jakob, a Josef, a Šimon a Jůdás?¹⁸

56. a sestry jeho, zdáliž nejsou všechny u nás? Odkud tedy má všechny ty věci? [Mar. 6. 1. Luk. 4. 16. Jan 6. 42.]

57. I horšili se nad ním.¹⁹ Ježíš pak řekl jim: Není prorok bezce cti, leč v vlasti své a v domu svém.

[Luk. 4. 24. Jan. 4. 44.]

58. I neutínil tu mnoho divů pro nevěru jejich.

KAPITOLA XIV.

Vypovídá, jak Heródes Jana stít dal, — jak Kristus Pán na posud odešel, a tam 3000 lidí nazpít, — po moři k utěšením královí, a Petra od slonosti zachoval, — a nemocná uzdravoval.

1. V ten čas uslyšel Heródes tetararcha¹ pověst o Ježíšovi:

[Mar. 6. 14. Luk. 9. 7.]

2. I řekl služebníkům svým: To jest Jan Křtítele: onť jest vstal z mrtvých, a protož se dějí divové skrze něho.

[16. 14.]

3. Nebo byl Heródes jal Jana, a svázal jej, a dal do žaláře pro Herodiadu, manželku bratra svého;²

[Mar. 6. 17.]

4. neboť Jan mu pravil: Nežaláš tobě mítí ji!

5. A chtěl jej zabít, bál se lidu: nebo za proroka jej měl.

[21. 26.]

6. Na den pak narození Heródesova, tancovala dcera Herodiady u prostřed:³ i líbilo se Heródesovi.

7. Pročť s přisáhou slbil jí dáti, zač by ho koli prosila.

8. Ale ona jounce prve navedena od matere své, řekla: Dej mi tuto na míse hlavu Jana Křtítele.

9. I zarmoutil se král: ale pro přisáhu, a pro ty, kteříž spola s ním stoli,i, rozkázal dáti.

10. I poslal e stal Jana v žaláři.

11. A přinesoua jest hlava jeho na míse, a dána jest dívce: a ta přinesla jí materi své.

12. A přistoupivše učennici jeho, vzali tělo jeho a pochovali je: a šedše pověděli Ježíšovi.

13. To když uslyšel Ježíš, plavil se odtad na lodičce na místo pusté soukromi: a když uslybeli zástupové, šli za ním pěšky z měst. [Mar. 6. 31. Luk. 9. 10.]

14. A vyšel, uzeil zástup mnohý; i slitoval se nad nimi, a uzdravoval nemocná jejich.

15. A když byl večer, přistoupili k němu učennici jeho řkouce: Pusté jest místo, a hodina již minula: rozpusť zástupy, ať jdouce do městecěk, nakoupí si pokrmů.

16. Ježíš pak řekl jim: Není jim potřebá odcházeti; dejte vy jim jísti.

¹ Trojí vlast měl Kristus: Bethlehem, kde se narodil; Nazareth, kde byl vychován; Kafarnaum, kde se zdržoval; zde se Nazareth mni.

² Vliv sverhu 12, 46. pozn., že jsou tu miseli přibuzni Pán a nikoliv bratři a vlastini rozzmu tobo slova. Zároveň se dáva tato na jevo, že Kristus Pán své vědomosti nemel ani jako člověk z lidí, ale že byl jemu všepma, „všit“.

³ Uršitel se na jeho sprostém rodu, pohrdal jim, a neměl ho za toho, kým v pravdě byl.

KAPITOLA XIV.

¹ Naxvá se takto, že byl vladářem ži křižetem štvrtého dílu země izraelské, jež byl po svém orti Heródesovi Ukrtýmém sódčil, po čemž snad málše se říd „štvrták“.

² t. j. křtoevš byl bratru svém Filipovi odvědi, a sám pojál: bytí pak jlný, než o křtoem Luk. 8, 1.

³ t. j. při odchodu u prostřed večerádu, podle tehdejšího způsobu upřívaje i na baběsek dinkone. [II. Mojš. 16, 30.] Dcera tu, ana alina Salome, měla Herodiada s Filipem, řádným manželém svým.

17. Odpověděli jemu: Nemáme zde než pět chleběů a dvě ryby. [Jan 6. 9.]

18. A on řekl jim: Přinesteť mi je sem.

19. A když byl rozkázal zástupu posaditi se na trávé, vzal pět chleběů, a dvě ryby, a vzhled k nebi, požehnal, a lámal, a dával učenníkům chleby, a učennici zástupům.

20. I jedli všickni a nasyceni jsou. A sebrali ostatky drobtů, dvanácte košů plných.

21. Těch pak, kteříž jedli, byl počet pět tisíc mužů, kromě žen a dětí.

22. A ihned přinutil Ježíš učenníky, aby vstoupili na lodičku, a předěli jej přes moře, až by rozpusli zástupy. [Mar. 6. 45. Jan 6. 17.]

23. A rozpusiv zástup, vstoupil na horu sám, aby se modlil. A když byl večer,¹ byl tam samoten:

24. lodička pak u prostřed moře zmátała se vlnami; nebo byl vítr odporný.

25. Při čtvrtém pak bdění nočním² bral se k nim jda po moři.

26. A vidouce jej, ani jde po moři, ulekli se, řkouce: Obluda jest! a strachem křičeli. [Luk. 24. 37.]

27. A ihned k nim promluvil Ježíš, řka: Doufejteť! Jáť jsem; nebojte se!

28. I odpověděv Petr řekl: Pane, jai-li ty, kať mi k sobě přijiti po vodě.³

29. A on řekl: Pojd. I vystoupiv Petr z lodičky, šel po vodě, aby přišel k Ježíšovi.

30. Ale vída vítr tuhy, bál se: a když počal tonouti,⁴ volal řka: Pane, zachovej mne.

31. A ihned vztáh Ježíš ruku, uchopil jej, a řekl mu: Malo-věrný, proč jsi pochyboval?⁵

32. A když byli vstoupili na lodičku, přestal vítr.

33. Ti pak, kteříž na lodičce byli, přistoupili, a klaněli se jemu řkouce: Jistě Syn Boží jsi ty.

34. A přeplavivše se, přišli do země genesarctaké.

[Mar. 6. 53.]

35. A poznavše jej muži místa toho, rozselali po vši té krajině, a podávali mu všech zle se majících:

36. i prosili ho, aby se aspoň odloku roucha jeho dotkli; a kteří se koli dotkli, uzdraveni jsou.

KAPITOLA XV.

Kráť Petruje, že měl přitáhniti Hoří křtývem, jich vykášleám, a nadmouřivám nad ně utěšením lidkyřch. — Odešel se na posud smáček, a uzdravuje dcera Chanaany; i mnohá jst, — a nazývá 4000 mužů sedmi chleby.

1. Tehdy přistoupili k němu z Jerusalema zákonnici a Fariseové řkouce:

¹ t. j. po západu slunce: Židé rozemávali dvoji večer: 1. když se slunce chýlilo k západu (v. 18.), a 2. když se setmělo.

² t. j. k ránu. Noc dělili tehdeš na čtvero bdění, každé o třech hodinách; čtvrté začínalo a našli hodinou třetí ráno, kdežto v Palestíně ještě temno jest, počeváží tam slunce skoro celý rok tapro o šesté vychází.

³ Veliká se tu jevi Petrova víra, a doufal, že k slovu Kristovu tožá došla, co Kristus Pán sám.

⁴ Lidak jest u velikém nebezpečnosti bízní pojava býti. [Sv. Jan Zl.]

⁵ Toho Kristus dopustil si Petra, aby nespřáhl. [Sv. Jan Zl.]

⁶ Když Kristus Petra a malé víry kárl, že na okamžik pochyboval, což pak řekne nám, nemajícím sotra jskřtýky víry jeho? [Sv. Jeron.]

2. Proč učeníci tvoji přestupují ustanovení starších? ¹ neboť neumývají rukou svých, když jedí chléb.*

3. A on odpovídá, řekl jim: Proč i vy přestupujete příkázání Boží pro ustanovení vaše? Nebo řekl Bůh:

4. Ctí otce i matku, a kdo by zlořečil otci neb mateři, smrtí ať umře.*

5. Ale vy pravíte: Kdož by koli řekl otci neb mateři: Dar, kterýž koli jest ode mne, tobě prospěje.*

6. a neuctí otce svého nebo mateře své: ² a zrušili jste příkázání Boží pro ustanovení své.

7. Pokrytci, dobře prorokoval o vás Isaiaš, řka:

8. Lid tento ctí mne ústy: ale srdce jejich daleko jest ode mne.

9. Ale nadarmo mne ctí, učíce učení a příkázání lidská.*

[A. 29, 18. Mar. 7, 6.]

10. A svolal k sobě zástupy, řekl jim: Slyšte a rozumějte! 11. Ne což vcháží v ústa, poskvrňuje člověka: ale což z úst pochází, to poskvrňuje člověka.* [Tit. 1, 15.]

12. Tedy přistouplivše učeníci jeho, řekl mu: Všil-li, že Fariseové, ualyševše tu řeč, horšili jsou se?

13. Ale on odpovídá, řekl: Všeliký štípen, jehož nešťpíl Otec můj nebeský, vykořeňeno bude.* [Jan. 15, 2.]

14. Nechte jich; slepí jsou, a vůdcové slepých: a povede-li slepý slepého, oba v jamu upadnou. [Mar. 7, 16. Luk. 6, 36.]

15. I odpovédv Petr, řekl mu: Vylož nám to podobství: 16. On pak řekl: Ještě li i vy bez rozumu jstě?

17. Nerozumíte-liž, že všechno, co v ústa vcháží, do břicha jde, a vypoustí se ven? [Kol. 2, 22.]

18. Ale které věci z úst pocházejí, ze srdce vychodí, a ty poskvrňují člověka.

19. Nebo ze srdce vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložství, smilství, krádeže, krivá svědectví, rouhání; [Mar. 7, 24.]

20. ty jsou věci, které poskvrňují člověka: ale neumytá rukama jísti, neposkvrňuje člověka.

21. A vyšel odtud Ježíš, bral se do krajín tyrských a sidonských.*

KAPITOLA XV.

¹ t. j. předkův, anebo učitelův. Bylasi ustanoveni ta buď mieno zákon Boží, anebo i proti němu (36); ale zákonem štátním a morál, zvlášť Fariseové, nad zákon Boží je nadsovali.

² t. j. před a mezi jídlem.

³ Vis II. Mojš. 20, 12 a 21, 16; Ekm. 6, 2; II. Mojš. 31, 17. Die smysl uvádí: slovesu „jísti“ míní se všeliké povinnosti lásky, tedy i slovní vřivá rodilová. [I. Tim. 5, 8, 17. svr. Sir. 38, 1.]

⁴ t. j. co vám dáš mám, oče a matka! oběti Buhu; a toho vy také prospěh máte, obdržícce podíl na oběti; s tím buďte spokojeni, více vám povinen nejsem. [Mar. 7, 10—12.]

⁵ t. j. by jste nádob svých rodilém nedal, vy jej vši viny sprostěte: tak račte příkázání Boží.

⁶ t. j. taková, která nepocházejí od Boha, aniž v zákoně jeho se nacházejí.

⁷ Smysl: Pokrm všeliký, sám o sobě, jehož štídná a byt bylo bez obyčejného umývání (30), posíváme, neposkvrňuje nás, ale slá myšlení (13), mysl nepravou a nesdrženlivá, labužství a nešťdnost, a veliké jiné nebezpečí, v záplati je povázející, ty poskvrňují člověka umravě na duši a svědomí. — Jakože těmito slovy slyak nedovoli Kristus Fia nešťdnost, opilství a občerství; [I ty vcházejí v ústa] tak štá slyak neodporoval zákonu Božimu, jenž některých věcí posívati zapovídá. Tak i ty, křesťane katolický! opovířili-li bys se posívati zapovězených v jstý čas od církevine jména Páně pokrm, anebo neuděli-li bys nobě v posívání den příkázání v jstý den jemu, neposkvrnil bys se tím pouhým pokrmem, jehož bys pořítal, na duši a na svědomí, ale poskvrnil bys se neposlušností a nedřídřivostí svou ide slova Páně u Mat. 18, 17. tak jstě, jako že slyak svému vidy škodil nešťdností anebo posíváním některého pokrmu a nápoje proti výstraze lékárové.

⁸ Jako svrohu 8, 10, a 7, 19. řekl o stromu a 13, 30, 42. o konkuli, tak nyní dli o bytlost všeliké, která nepočebá od Boha.

⁹ Na pomezí krajiny fenické, ježtiso hlavními městy byly Tyrus a Sidon.

22. A aj žena chananejská, z končin těch vyšedši, volala, řkouc jemu: Smilaj se nače mnou, Pane, synu Davidův! dcera má zle od ďábla trápena jest.

23. On pak neodpověděl jí slova. I přistouplivše učeníci jeho, prosili ho řkouc: Propust ji, neboť volá za námi.

24. On pak odpovédv, řekl: Nejsem poslán než k ovcím, které zahynuly, domu israelského.* [Výše 10, 6. Jan. 10, 3.]

25. Ale ona přišla, a klaněla se jemu řkouc: Pane, pomoz mi!

26. A on odpovédv, řekl: Nemť dobrě vzíti chleba synův, a vrci psům.*¹

27. A ona řekla: Tak jest, Pane: ale i štěňátka jedí drobtý, kteříž padají se stolu páně jejich.*²

28. Tedy odpovídá Ježíš, řekl jí: Ó ženo, veliká jest víra tvá: stanť se tobě, jakoz chceš. I uzdravena jest dcera její v tu hodinu.

29. A odesť odtud Ježíš, přišel k mofi galilejckému: a vstopupř na hora, poseděl tam.

30. I přistouplili k němu zástupové mnozí, majíce s sebou němě, slepé, kulhavé, mdlé, a jiné mnohé: i kladl je k nohám jeho, a uzdravil je; [A. 35, 5.]

31. tak že se zástupové divili, vidouce, ano němě mluví, kulhaví chodí, slepí vidí: i velobili Boha israelského.

32. Ježíš pak svolav učennky své, řekl: Lito mi zástup; nebo již tři dní trvají se mnou, a nemají, co by jedli: a rozpusť jim lačný nechej, aby nezhyli na cestě. [Mar. 8, 2.]

33. I řkou jemu učeníci: Kdež bychom vzali tolik chleba na poušti, abychom zástap tak veliký nasýtili?

34. I řekl jim Ježíš: Koliko chlebů máte? A oni řekli: Sedm a málo ryběček.

35. I rozkázal zástupu, aby se posadil na zem.

36. A vzav sedm chlebů, a ryby, a díky učiniv, lámal, a dával učenníkům svým, a učeníci dávali lidu.

37. I jedli všickni, a nasyceni jsou: a sebrali, co zbylo drobtů, sedm košů plných

38. Bylo pak těch, kteříž jedli, čtyři tisíce mužů, krom dětí a žen.

39. A rozpusťv zástap, vstopupř na loďku; i přišel do končin Magedan.*³

KAPITOLA XVI.

Odkazuje Kristus Pán pokoušející jej Fariseje a Saduceje k znamení Jonáše proroka, — učícího Simonevi Petrovi předsoznanství, a vřehovanoú moci v církvi své, — předpovídá své strpení, smrt, a vzkříšení, — a ští, co bude následovat jí.

1. I přistouplili k němu Fariseové a Saduceové pokoušejíce: a prouili ho, aby znamení se nebo ukázal jim. [Mar. 8, 11.]

2. A on odpovídá řekl jim: Když nastane večer, říkáte: Jasnó bude; neb jest červené nebe:

3. a ráno: Dnes bude nečas; nebo jest červená zasmušilé nebe.

¹ t. j. před smrti svou byl poslán toliko k lidu israelskému; potom pak se učlo dostati milosti němu a vytkospení jeho všem národům. [Mar. 16, 15.]

² Mluví zde obyčejného smýšlení Židův, kteří jiné národy tak nazývali: však toliko, aby víru její zkušali, a sjevil přitomným, na dobrý příklad.

³ Dřívpsí a pokorně obrací žena trpké slovo k své straně: „Dopřej mi, Pane: tvé milosti, jako se dopřává drobtů chleba i psoděti“

⁴ Bylasi krajina na západním pobřeží jezera genezaretského, kde města Magedan (Magdala) a Dalmanutha [Mar. 8, 10.] letela; některé obě sa jedno místo rozličného jména pokládají.

4. Tvárnost tedy nebe umíte rozsouditi: znamená pak čast nemůžete poznati? ¹ Plémě zlé a cizoložné hledá znamení: a nebude mn dáno znamení, leč znamení Jonáše proroka. A opustí je, odešel. [Svrchu 12. 39. Jan. 2. 1.]

5. A když se přeplavili učenníci jeho přes moře, zapomení chleba s sebou vzíti. [Mar. 8. 15. Luk. 12. 1.]

6. A on řekl jim: Hleďte a varujte se kvasu farisejského a saducejského!

7. Oni pak myslili mezi sebou říkouce: Nevzáli jsme chleba. ²

8. A věda to Ježíš, řekl jim: Co mezi sebou myslíte, malováři, že chleběd nemáte? [Svrchu 9. 4.]

9. Jest-li pak nerozumíte, aniž se pamatujete na pět chleběd pro pět tisíců lidí, a kolik košů drobtů jste sebrali?

[Svrchu 14. 17. Jan. 6. 9.]

10. ani na sedm chleběd, pro čtyři tisíce lidí a kolik košů jste sebrali?

11. I proč nerozumíte, že ne o chlebu jsem vám pravil: Varujte se kvasu farisejského a saducejského?

12. Tehdy srozuměli, že neřekli, aby se varovali kvasu chleběd, ale učení Fariseův a Saduceův.

13. Přišel pak Ježíš do krajín Cesaree Filipovy: ³ a otázal se učenníků svých, řka: Kým praví lidé býti Syna člověka? ⁴ [Mar. 8. 27. Luk. 9. 18.]

14. A oni řekli: Někteří Janem Křtitelem, ⁵ jiní pak Eliášem, jiní pak Jeremiášem, nebo jedním z prorokův. ⁶

15. Dí jim Ježíš: Vy pak kým nme býti Kristus?

16. Odpovědjev Šimon Petr, řekl: Ty jsi Jan Kráste, Syn Boha živého. ⁷ [Jan. 6. 70.]

17. A odpovídaje Ježíš, řekl jemu: Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův: nebo tělo a krev nezjevilo tobě, ale Otec mň, kterýž jest v nebesích.

18. A já pravím tobě: Ty jsi Petr, ⁸ a na tě skálie vzdělám církev svou, ⁹ a brány pekelné jí nepřemohou. ¹⁰

19. A tobě dám klíče království nebeského: ¹¹ a což bys koli

svázal na zemi, bude svázáno i na nebi: a což bys koli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi. ¹²

20. Tehdy přikázal učenníkům svým, aby záněmu nepravili, že by ou byl Ježíš Kristus. ¹³ [Náze 17, 22. Luk. 24. 46.]

21. Od té chvíle počal Ježíš učenníkům svým oznamovati, že musí ¹⁴ jíti do Jerusalema, a mnoho trpěti od starších a zákonníkův, a od kněží kněžských, a zabit býti, a třetího dne z mrtvých vstáti. ¹⁵

22. I pojav řekl Petr počal mu přimlouvat, řka: Odstap to od tebe, Pane! nestane se tobě toho. [Mar. 8. 33.]

23. Kterýž obrátiv se, řekl Petrovi: Jdiž za mnou, satane! ku pohoršení jsi mi; nebo nechápeš těch věcí, kteréž jsou Boží: ¹⁶ ale těch, kteréž jsou lidské.

24. Tehdy řekl Ježíš učenníkům svým: Chce-li kdo za mnou přijíti, ¹⁷ zapří sebe sám ¹⁸ a vezmi kříž svůj, a následuj mne. ¹⁹ [Svrchu 10. 38. Luk. 9. 23.]

25. Neboť kdož by chtěl život svůj zachovati, ztratí jej: ale kdož by pak ztratil život svůj pro mne, nalezněť jej. ²⁰ [Luk. 17. 33.]

26. Neboť co jest platno člověku, byt všechnem světu získal, a na své duši škodou trpěti? Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou? ²¹

27. Syn zajisté člověka přijde v slávě Otce svého a anďaly s sebou: a tehdy odplatí jednomu každému podle skutkův jeho. ²² [Sk. 17, 31. Řím. 2. 6.]

pak při smrtelnosti lidské netse si ani jinak mysliti, než aby od Petra přebházal jeho nástupcem, Jan Jan papěřovský římal. O těchto se prohlašuje všeobecný církevní směr Florentinský (1489) takto: „Za pravé uznáváme, že svatě stoličce apoštolské, římskému papeži, náležejí duchovní přednostnosti nad veškerým světem, a že on jest dědicem stolice sv. apoštola Petra, pravý náměstek Kristův, hlava veškeré církve, otec a učitel všech křesťanů, a jemu se od Pána nabeho Ježíše Krista v osobě sv. Petra dána jest úplná pravomocnost, aby všeobecnou církev pásl, spravoval a řídil [Jan 21, 15–17]. Díe toho, jak to v ústavách všeobecné církve, a ve svatých kanonických ústavách určeno jest.“ Tato pravomocnost papežova jest plná a všeobecná. Mána a neprosteďuje, jakož náč s ním Vatikanský (1870), a směřuje neprosteďně na celou církev, k biskupům, kněžím, jáhožto a ku všem ostatním věřícím, tak že jsou podřízeni jsou neprosteďně všichni údové této Církve bez rozdílů, aniž by měla tím úhoný řádná pravomoc biskupův v diecích, neboli moe biskupův se sverchovanou pravomoc papežovou ozdobuje i síli. [Sám. Slik. Vis Jan 21, 15–17.] V slovech Pána těchto jest obsaženo a neklamnost nástupce sv. Petra, když v všech věry a správy rozhodují, a Církev celou ku větší zavislosti. [Vis Luk. 22. 31. 32.]

¹² Tím zděšenou moe stejné vyvratěje: vázání jest vůbec povinností skládati [přikazování], neodpouštění, a pokutu a trest určovati; rozvázání pak znamená odpouštění, pokuty a trestu srovnování. Pozoruj, že od vázání nebo rozvázání Petrova na smrti závisí vázání a rozvázání na Smrti a nebesích.

¹³ Aby msozi svěřěno v náho, nepoborěli se, ač by je viděli sbíhávajícího a ukřivčujícího; pak aby při všeobecném, ale výjimečném domnění lidu, že je zaslíbený Mesias jsi římského sprostí, a svěřěti království založili, řádně bouže nepostavali.

¹⁴ T. j. ide vědného ustanovení Otceva. [Sk. 28.]

¹⁵ Protože byl jsi v víře upravený, sjevoral jím stejněji tajemství Boží.

¹⁶ T. j. odejdi, nech moe, pokuňteli, odtrpěti!

¹⁷ T. j. se mnou utrpěti a smrti k spase světa potřebi jest.

¹⁸ T. j. se mnou slávy věčné doskouniti.

¹⁹ T. j. odporu, postelný síle své narušiti.

²⁰ T. j. trpělivě snázej protivěnosti toboho světa, svláň čeho se ti pro mne trpěti dostane. Tím poukazuje jsi, jakou smrti máš snájeti.

²¹ T. j. buď mym věrným učenníkem, a následuj ve všem příkladu mého.

²² Za život samý obdrží vědy, za krátké utrpění slávy neokonalou. [Die sv. Jeronyma.]

¹ Duše zajisté jest poklad nejdrahší nad veškerou svět; pročes a nejvážnější pokl měti přičítati.

² T. j. ten, který nyní „podobu slahy“ na sobě noee, a na křih skón, odhalen bude, a odplatí svým věrným.

KAPITOLA XVI.

¹ T. j. s úkáz na nebi dobře souditi umíte na povětrnost, jinak velmi najistou, ale s předpovědní prorokův, kteří duhu jistého přičítá mého na rok udali, toho se dosouditi nemůžete, by pokrýtel!

² T. j. nejen myslili, nýbrž i s sebou nosovali, jak si mají chleba nasopřiti: proto je i kárá a dvě zarázkův jim připomíná.

³ T. j. do velké města Cesaree pod horou Libanem, a pomezí země syrské a šklovské; slio prvé Pannaa, od Filipa živrnáka rozšířeno a sverbeho býval, ke cti císaře Tiberia Cesaree nazváno jest.

⁴ T. j. za koho mne mají lidé? symem člověka se nazývá, aby viru učenníkův zřetel, a přičlenit jim dal, své misie svobodně vyjoviti.

⁵ T. j. tak Hieródés a drcem svým. [24. 2.]

⁶ Mat. 6, 13. Svrchu 11, 14. Jan. 1, 21.

⁷ T. j. pravě a skutečně syn Boží, od Boha zploděný, „Bůh z Boha.“ Vyznává, že syn člověka Syna Boží jest, přede všemi, nejen die své přednostnosti božství, nýbrž a vnkusiti Ducha Svätého. (17.)

⁸ T. j. za to, že ty mne vyznáváš Synem Božím býti, já tebe na svým Petrem t. skalon, na které síd.

⁹ T. j. na tobě vzdělám oo na skálie církve svou. Jest ovšem Kristus sám základem, nárotem kamosem a hlavou církve své; potřebi však jest, aby vidělná církve Kristova, i vidělného základu, vidělné hlavy mé, a k tomu pro vřetoudu viru svou milostivě svolen Šimon Petrem, a k nasazení dějatelného přednosteství tobo nazván jest Jožem, skalon.

¹⁰ T. j. vsklka moe pekelné ani se nevzámě proti církvi, aby jí postelila, ba ani se noudřiti, aby od církve přemouena nebyla. Tím značí i věčný zápas církve své proti mocnostem [bránám] pekelným, ale silnější té konečné vítězství s jeho pomocí.

¹¹ Klíče bývaly obrazem nejvyšší vládní moci, uděněné od panovníka svému náměstku. [Ja. 22. 22.] Kristus Pán tedy tímí slovy dáva Petrovi nejvyšší dějatelnost, a sverchovanou vládu a moc [Primate] v církvi své, čini jej svým náměstkem na smi. Církev pak Kristova majje trvali až do skonání světa, trvalé té vlády předpokládá, tu

28. Amen pravím vám, jsou nákteří ze stojících tuto, kteříž neokusí smrti, až uvidí Syna člověka přicházejícího v království svém.²⁸

[Mar. 8. 39. Luk. 9. 27.]

KAPITOLA XVII.

Křistu Pán se proměnil na hoře v přítomnosti tří učenních svých, — uzdravil námaštěnkou ďáblem posedlého, — opět svou smrt předpověděl, — a napíslil za sebe a Petra dvě chrámovy.

1. A po šesti dnech¹ pojal Ježíš Petra, a Jakuba, a Jana, bratra jeho² a vedl je na horu výskokou³ soukromí:

[Mar. 9. 1.]

2. a proměnil se před nimi. I zaskvěla se tvář jeho jako slunce: a roucho jeho bělejší jest bílé jako snh.

3. A aj ukázali se jim Mojžíš a Eliáš, rozmouvalice s ním.⁴

4. I promluviv Petr, řekl k Ježíšovi: Pane, dobré jest nám zde býti: chceš-li, udělejme tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden, a Eliášovi jeden.

5. A když on ještě mluvil, hle oblak světý zastínil je. A aj hlas z oblaku křouc: Tenot jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalbil; toho poslouchejte.

[Svrchu 8. 17. II. Petr. 1. 17.]

6. I ualyševše učennici, padli na tvář svou, a báli se velmi.

7. A přistoupiv Ježíš, dotekl se jich, a řekl jim: Vstáňte, a nebojte se.

8. A pozvihše oči svých, žádného neviděli, než samotého Ježíše.

9. A když sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš, řka: Žádnému nepravte vidění, dokudž by Syn člověka nevrstal z mrtvých.

10. I otázali se ho učennici křouce: Což tedy zákonnici praví, že má prve Eliáš přijíti?⁵

11. A on odpovídaje, řekl jim: Eliáš zajisté přijde, a napraví všecko;⁶

12. ale pravím vám, že Eliáš již přišel, a nepoznali ho, ale učinil mu, cožkoli jsou chtěli. Tak i Syn člověka trpěti bude od nich. [Svrchu 11. 14. 10.]

13. Tehdy srozuměli učennici, že o Janovi Křtiteli jim pravil.

14. Když přišel k zástupu, přistoupil k němu člověk, a na kolena poklekl před ním, řka: Pane, smiluj se nad synem svým; nebo námaštěnk jest, a zle se trápí: často zajisté padá do ohně, a častokrát do vody. [Mar. 9. 16. Luk. 9. 38.]

15. I přivedl jsem ho k učenníkům tvým, a nemohl ho uzdraviti.⁷

¹ Lze rozuměti o slavném proměnění Páně, kteréž brzo na to se událo; nebo o jeho vzkříšení, a na neho vstupení; anebo o slavné cirkve jeho po vyvrácení Jeruzaléma; anebo konečně o druhém přitížení jeho k soudnému dni.

KAPITOLA XVII.

¹ Sv. Lukáš [9. 26.] dí: „po osmi dnech“, počítaje spolu i den, když Kristus Pán pravil, co v k. 16. stěm, i den proměnění.

² Před třemi svědky oslavení své ukázal, aby je po jeho vzkříšení rozhlašil. [9.]

³ Věbec se za to má, že byla hora Tabor.

⁴ T. j. sejalavrajší s mužš Starého zákona, dovedějíce slávu jeho, a rozmouvalice s ním, o „jeho vřivji v Jeruzalémě“. [Luk. 9. 31.]

⁵ Vidouce, že Eliáš s Mojžíšem opět zasmeli, táži se takto, nemajíce pojmu o druhém přitížení Páně.

⁶ T. j. dobře zákonnici sě, že má Eliáš přijíti, a podle písem [Mal. 4. 5. 6.] všecko napraviti. [Luk. 1. 17.]

⁷ T. j. člověk ďáblem posedlý, a od něho zvlášť za proměny měsíce trápený. [Srov. 17.]

⁸ T. j. těm, kteříž dle pod borou stáli, a k nimž se mnoho jiného lidu shromáždilo. [Mar. 9. 18.]

16. Odpovídaje pak Ježíš, řekl: Ó pokolení nepřetici a převrácené, dokud budu s vámi? dokavade vás trpěti budu?⁸ Přivedte jej sem ke mně.

17. I přimluvil¹⁰ mu Ježíš, a vyšel od něho zlý duch¹¹: a uzdraven jest ulečenec v tu hodinu.

18. Tehdy přistoupili učennici k Ježíšovi soukromí, a řekli: Proč jsme my ho nemohli vyvrhnouti?

19. Řekl jim Ježíš: Pro vaši nevěru.¹² Amen zajisté pravím vám, budete-li mítí věru jako zrno hořčičné, fěknete této hoře: Jdi odsad tam! a pájde: a nebude vám nic nemožného.¹³

[Luk. 17. 6.]

20. Toto pak pokolení¹⁴ nevytímá se, leč akrze modlitbu a pšt.¹⁵

21. A když byli v Galilei, řekl jim Ježíš: Syn člověka bude vydán v ruce lidské: [Nřie 20. 18. Mar. 9. 30. Luk. 9. 44.]

22. a zabijí jej: a třetio dne vstane z mrtvých. I zarmoutili se náramně.

23. A když přišli do Kafarnaum, přistoupili k Petrovi ti, jenž vybrali plat,¹⁶ a řekli jemu: Což mistr váš nedává plat?

24. A on řekl: Dává. A když všel do domu, předešel ho Ježíš, řka: Co se tobě zdá, Šimone? Králové zemští od kterých berou dáti nebo plat? od synův-li svých, či od cizích?

25. A on řekl: Od cizích. Řekl mu Ježíš: Tedy synové jsou svobodní.¹⁷

26. Ale abychom jich nepohoršili, jdi k moři, a vrz udici: a tu rybu, která nejprve uvázne, vezmi, a otevř ústa její, nalezeš stater:¹⁸ ten vezmi a dej jim za mne i za sebe.

KAPITOLA XVIII.

Křistu Pán sli pokole, — napíslil sebe samého, — nepohoršoval malíčkých, iakavě napravovati chybjeck, — zatvralo rybovovati s cirkve, — vdy odpoatili křivdy, to pak — vřavjaje podobozestvím o dvoe dleatcích.

1. V tu hodinu¹ přistoupili učennici k Ježíšovi křouce: Kdo jest větší v království nebeském?²

[Mar. 9. 3. Luk. 9. 46.]

2. A přivolav Ježíš malíček [pachole], postavil je a prostřed nich

3. a řekl: Amen pravím vám, neobrátíte-li se, a nebudete-li jako malíček, nevejdete do království nebeského.

¹ Tak k otci námaštěnk, a ostatnmu zástupu mluvi a jim nedáv věru předstati. [Vis Mar. 9. 22.]

² T. j. s pohrdlkem, přitě přikázal.

³ T. j. dítě, jenž ho byl tak hrozě trápil. [Vis 14. st. Luk. 9. 38.]

⁴ T. j. menší viru, než kterou byste mti měli dle toho aspoň, co jste již ode mne slyšeli a viděli.

⁵ T. j. sebe sprostli, ale vronocen vaši ve mše viru mohu odměnití darem divů šiněti.

⁶ T. j. dítě svídk arputvých a křutých.

⁷ Pevnou viru, modlitbu a pšt — t. j. všelký druh zřetelivosti — zdá Kristus od těch, kteří prosti bytí chtějí zbožného viru nepříteli diti svých.

⁸ T. j. chrámový, dvě drachmy ka potřebám chrámovým; jedna drachma byla se 1/2 tolaru, 87 1/2 kr.

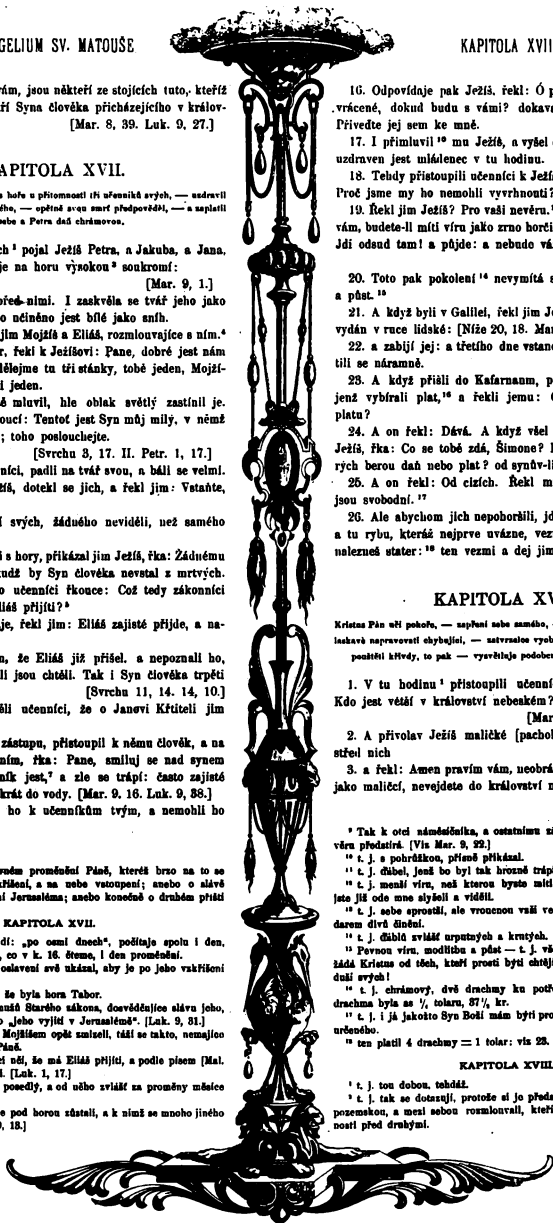
⁹ T. j. i já jakotio Syn Boží mám býti prost plat k chrámu Božimu urřenbu.

¹⁰ Ten platil 4 drachmy — i tolar: vis 28.

KAPITOLA XVIII.

¹ T. j. tou dobou, tehdy.

² T. j. tak se dotazují, protože si je představovali co slavnouvládu pozemskou, a mezi sebou rozmouvali, kteří z nich budou mítí přednost před drakym.

VECRE.

3. I přistoupil k němu Fariseové pokoušejíce ho říkouce: Slišť-li člověka propustiti manželku svou z kterékoli příčiny?¹

4. On pak odpovídáje, řekl jim: Což jste nečítli, že ten, jenž učinil člověka s počátku, muže a ženu² učinil je³ a řekl:

5. Protož opustí člověk otce i matku, a přidá se manželky své, i budou dva v jedno tělo.⁴

[I. Mojš. 2, 24. I. Kor. 6, 16. Ef. 5, 31.]

6. A tak již nejsou dva, ale jedno tělo. A protož co Bůh spojil, člověk nerozlučí!

7. Řkou jemu: Co tedy rozkázal Mojšés dáti listek zapuzení, a propustiti? [V. Mojš. 24, 1. a d.]

8. Dí jim: Pro tvrdost srdce vašeho dopustil vám Mojšés propustiti manželky vaše: ale s počátku nebylo tak.

9. Právím pak vám, že kdož koli propustil by manželku svou, leč pro smilství, a jinou by pojal, cizolož: i kdo by propuštěnou pojal, cizolož. [Svrchu 5, 32, Luk. 16, 18.]

10. Řkou jemu učennici jeho: Posnávdz jest takový způsob člověka s manželkou, není dobře se ženiti.⁵

11. On pak řekl jim: Ne všichni chápají toho slova, ale kterým jest dáno.

12. Neboť jsouť zajisté panicové, kteříž se tak z života matřina srodili:⁶ a jsou panicové, kteříž učinění jsou od lidí:⁷ a jsou panicové, kteříž se sami v panictví oddali⁸ pro království nebeské. Kdo může pochopiti, pochop.⁹

13. Tehdy podávány jsou mu dítky, aby na ně ruce vzkládal, a se modlil: učennici pak domlouvali jim. [Mar. 10, 13.]

14. Ale Ježíš řekl jim: Nechte dítky, a nebráňte jim jíti ke mně: nebo takových jest království nebeské. [18, 3.]

15. A když byl na ně ruce vzkládal, odebral se odtud.

16. A aj přistoupiv jeden, řekl jemu: Mistré dobrý, co budu dobrého činiti, abych měl život věčný?

[Mar. 10, 17. Luk. 18, 18.]

17. A on řekl jemu: Co se má ptáš o dobrém?¹⁰ Jediný dobrý jest Bůh.¹¹ Chceš-li pak vjíti do života, ostříhej příkázání.

18. Dí jemu: Kterých? A Ježíš řekl: Nemáješ; nezcioložíš; nepromluvíš křivého svědectví;

19. či otce svého i matku svou; a milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

20. Dí jemu mláděnc: Věšho toho jsem ostříhal od své mladosti; čeho se mi ještě nedostává?

KAPITOLA XIX.

¹ t. j. pro kteroukoli sebe menší příčinu, jakož někteří národní lehkovrně udlí, dle V. Mojš. 24, 1. anebo jen z příčin důležitých? [Mat. 5, 31–32.]

² t. j. toliko jednoho muže a jednu ženu —

³ i nerozlučitelni, jako jeden člověk. Řecky: „v jedno tělo“; jako se duch od těla jen v smrti odděluje, tak i statek manželský toliko smrtí se rozílí.

⁴ t. j. když muž nemá leč pro nevěroost manželku svou propustiti, ba ani taková jinou mlsto ni pojmuje.

⁵ t. j. kteří od narození k stavu manželskému neschopni jsou.

⁶ t. j. křesťané.

⁷ t. j. dobrovolně proti přirozené náhynosti z lásky k Bohu sdílelivost si obhlihl, a srovnl.

⁸ t. j. taková sdílelivost nemůže se ode všech řídati; ale kdo k ní dosti síly a statečnosti v sobě cítí, a jí k větší své dokonalosti zachovává, znamená to velesladkyní skutok křesť. [Srov. I. Kor. 7, 1.]

⁹ t. j. rodušm, kteříž je přimádlí, aby neobhřívávali Pána. [Mar. 10, 16.]

¹⁰ Die některých rukopisů: „Co máe nazýváť dobrým?“

¹¹ t. j. přítomnosti a bytosti svou; jestli že tedy dobrým máe nazýváti, i že Bůh jsem, věříti i přikázání dobrého Boha plásto. „Nepřijí, že dobrý jest, ale znáti dáva, že Bůh jest.“ [Sv. Ambrož.]

21. Řekl mu Ježíš: Chceš-li dokonalým býtí.¹² jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým, a budeš mítí poklad v nebi; a pojď, následuj mne. [Svrchu 6, 20.]

22. Uslyšev pak mláděnc slovo to, odešel smuten, neb měl mnoho statků.

23. Tedy řekl Ježíš učenníkům svým: Amen pravím vám, že bohatý nesnadno vejde do království nebeského.

24. A opět pravím vám: Snázež jest velbloudu okrze ucho jehelní projíti, nežli bohatému vjíti do království nebeského. 25. A uslyševše to učennici, divili se velmi, říkouce: I kdož tedy bude moci spasen býtí?

26. Pohlédv pak Ježíš, řekl jim: U lidí jest to nemožné: ale u Boha jest všecko možné.¹³

27. Tehdy odpovédě Petr, řekl jemu: Aj my jsme opustili všecko, a šli jsme za tebou: což tedy bude nám?

28. Ježíš pak řekl jim: Amen pravím vám, že vy, kteříž jste následovali mne, v druhém narození,¹⁴ když seděti bude Syn člověka na stoličce velebnosti své, budete i vy seděti na dvanácti stoličkách, soudíce¹⁵ dvanáctero pokolení Izraelské.¹⁶

29. A každý, kdož opustí dům, nebo bratry, nebo otce, nebo matku, nebo manželku, nebo syny, anebo pole pro jméno mé, stokrát více vezme,¹⁷ a životem věčným vládnouti bude.

30. Mnozí pak první budou poslední a poslední první. [20, 16. Mar. 10, 31., Luk. 13, 30.]

KAPITOLA XX.

Odměna v životě věčném vysvětluje podobnostem o dělnících na vinoh, — předpovědi opět smutnosti své a o mrtvých vstání. — Odpovídá poselství matce syná Zebedějových na její prosbu za předsnost pro syny, — ukazuje, jaký jest rozdíl mezi vidkou světovou a duchovní, — a udržuje dva nápevy.

1. Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, kterýž vyšel na žánit, aby najal dělníky na vinici svou.

2. Smluviv pak s dělníky z penize denního,¹ poslal je na vinici svou.

3. A svou okolo hodiny třetí,² uzrel jiné, ani stojící na trhu zahálající.

4. A řekl jim: Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spravlivého, dám vám.

5. A oni šli. Opět pak vyšel při šesté a deváté hodině, a učinil též.

6. Při jedenácté pak vyšel nalezti jiné, ani stojící, a řekl jim: Co tu stojíte celý den zahálaje?

¹ t. j. „jednoho se ti nedostává“ [Mar. 10, 21.]; jel totiž příliš oddán statkům pozemským; proťi sám.

² t. j. Bůh mále milosti svou člověka pohamouti, aby bohatstvím i sebe všemím co utrovo pohrdal.

³ t. j. při soudu dní, neboť při vzkřísění mrtvých bude nebo obnovení i samá, a i my budeme obnovei.

⁴ t. j. odošedie je příkladem svým, poněvadž by jstě uvěřili, a oni ne: nebo: odošedie ho co učitelové a hlásatelé mého evangelium, že oni je od vás nepřijali.

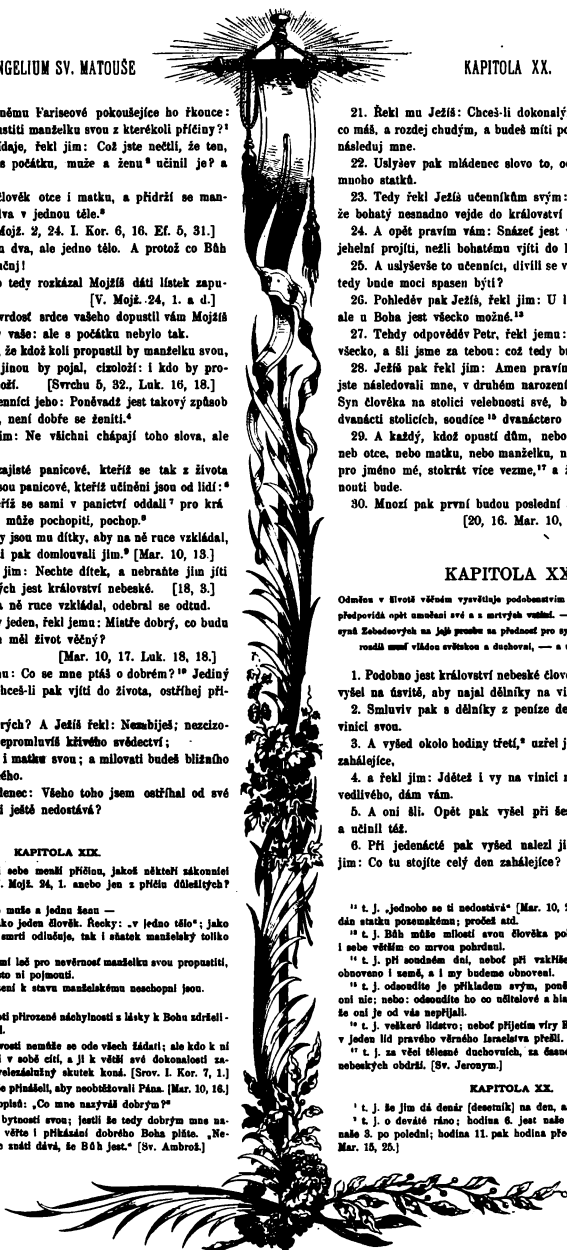
⁵ t. j. vskázé lidstvo; neboť přijetím víry Kristovy všelici národové v jeden lid pravého věrného Izraelsava přelši.

⁶ t. j. za věci tělesné duchovních, za činné věčných, za pozoraké nebeských obdrží. [Sv. Jeronym.]

KAPITOLA XX.

¹ t. j. Se jim dá denár (desetník) na den, asi 17/, kr. r. č.

² t. j. o deváté hodině; hodina 6. jest náso 12. polední; hodina 9. náso 3. po polední; hodina 11. pak hodina před slunce západem. [Vis Mar. 15, 25.]

7. Řkou jemu: Žádný nás neujal. Df jim: Jdětež i vy na vinici mou.

8. Když pak byl večer, řekl pán vinice svému správci: Zavolej dělníky, a vyplat jim mzdu, počna od posledních až do prvých.

9. Tedy přišedše ti, kteříž byli při jedenácté hodině přišli, vzali po jednom penzi.

10. Přišedše pak i první, domňvali se, že více vezmou: ale vzali i oni po jednom penzi.

11. A vzavše reptali proti hospodáři

12. říkouce: Tito poslední jednu hodinu dělali, a rovně jsi je učinil nám, kteříž jsme nešli břímě dne i horka.

13. A on odpovídaje jednomu z nich, řekl: Příteli, nečiním ti křivdy: zdalší jsi z peníze denního nemesnil se mnou?

14. Vezmi, co tvého jest, a jdi: chceš pak i tomuto poslednímu dáti, jako i tobě?

15. Zdalší mi neslaší nečiniti, což chceš? Čili okté tvé neslechné? jest, že já dobrý jsem?

16. Takt budou poslední první, a první poslední: nebo mnoho jest povolání, ale málo vyvoláních. [19, 30.]

17. A když vstupoval Ježíš do Jerusalema, pojal dvanácte učenníků soukromi, a řekl jim: [Mar 10, 32. Luk 18, 31.]

18. Aj vstupujeme do Jerusalema, a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským, a zákonníkům, a odsoudí ho na smrt,

19. a vydají ho pohanům ku posmívání, a k bítování, a k ukřizování, a třetího dne z mrtvých vstane. [Výše 17, 22.]

20. Tehdy přistouplika k němu matka synů Zebedeových s syny svými,⁴ klanějí se, a prosí něco od něho.

21. Kterýž řekl jí: Co chceš? Řekla jemu: Bci: aby tito dva synové moji seděli jeden na pravici tvé, a druhý na levici v království tvém.⁵

22. Odpovídaje pak Ježíš řekl: Nevíte, znť prosíte. Můžete-li píti kalich, kterýž já píti mám?⁶ Řekli jemu: Můžeme.

[Nize 26, 39]

23. Df jim: Kalich zajisté můj píti budete: ale seděti na pravici mé, anebo na levici, není mé dáti vám, ale kterýmž připraveno jest od Otce mého.⁷

24. A ualyševše to deset, rozněvali se na dva bratry.

[Mar 10, 41.]

25. Ale Ježíš povolav jich k sobě, řekl: Víte, že knížata národů panují nad nimi,⁸ a kteříž věští jsou, provozují moc nad nimi. [Luk 22, 26.]

26. Ne tak bude mezi vámi: ale kdožkoli by chtěl býti mezi vámi větším, buďť vás služebník:

27. a kdo by chtěl býti mezi vámi prvním, bude váš služebník:⁹

¹ t. j. zaviště: proč sádivíš, eo já jiným dobrého činím, ano se tím tobě křivdy neděje?

² t. j. Salome, matka spolkotě Jakoba a Jana. [Mar 10, 35 16, 40.]

³ t. j. v tom, kteráž po svém z mrtvých vstane [19. a na smrti sáleká, nastane] již nyní, až moji synové první jsou. [Sr. 16. a 19, 29, 30.]

⁴ t. j. se mnozí trpěti až na smrt? [Řím. 8, 17.]

⁵ t. j. hodnosti v mém království nebo jen tím dáti, kdož jsou od Otce k tomu předsouzeni a zvoleni. Nemohu ale štítiti, leč by bylo v radě Boží od všemísti ustanoveno; neboť nemůže Syn náhodně štítiti sám od sebe, jediné eo uzří, že štítí Otce [Jan 5, 19.], aniž zastoupil Syn a sebe, aby štítí vůli svou, ale vůli toho, kterýž ho poslal. [Jan 6, 38.]

⁶ t. j. svými národy: „Světská vláda provozuje se mocí [Řím. 13, 4.]: duchovní pokornou láskou.“

⁷ t. j. v církvi má nebude žádného obyčejného panování, jako jest a pán věštých; nýbrž kdo bude větším, předním, má se za služebníka všech pokládati, a všem sloužiti, i za všechny jako já život obťováv. [1. Pet. 5, 8.]

28. jakož Syn člověka nepřelí, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil, i aby život svůj dal na vykoupění za mnohé.

[Fil 2, 7.]

29. A když vycházeli z Jericha, šel za ním zástup veliký: 30. a sj dva slepí sedíce u cesty uslyšeli, že by Ježíš tady šel; i zvolali říkouce: Pane, smiluj se nad námi, synu Davidův!

31. Zástup pak přimlouval jim, aby mlčeli. Oni pak více volali, říkouce: Pane, smiluj se nad námi, synu Davidův!

32. I zastaviv se Ježíš, zavolal jich a řekl: Co chcete, a vám učiním?

33. Řkou jemu: Pane, at se otevrou oči naše.

34. I sliťovav se nad nimi Ježíš, dotekl se očí jejich, a hned prohlédli, a šli za ním.¹⁰

KAPITOLA XXI.

Křístus Pan vjídi na oslátku do Jerusalema, — vyháňá prodáváčekch a chrámé, a vyhánáje kloba na strom nadotný.

1. A když se přiblížili k Jerusalemu, a přišli do Bethsage: k hoře Olivetské, tedy poslal Ježíš dva učenníky,

2. řka jim: Jdětež do městečka, kteréž proti vám jest, a hned nalzeňte oslící přivázanou, a oslátko s ní: odvažtež, a přiveďte [je] ke mně:

3. a řekne-li vám kdo co, řcte, že Pán jich potřebuje: a hned propustť je.

4. Toto pak se všechno stalo, aby se naplnilo, což povědino jest skrze proroka říkouceho:

5. Povězte decti oslátek: Aj král tvůj béře se k tobě tichý, sedě na oslící, a na oslátku jhu podrobené.¹ [Jan 12, 15.]

6. I jdouce učenníci, učinili jakož jim byl příkázal Ježíš.

7. A přivedli oslící i oslátko, a vložili na ně roucha svá, a jej svrchu posadili.

8. Mnohý pak zástup prostíral roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromův, a metali je na cestu:

9. zástupové pak, kteří napřed šli, i kteří vzadu byli, volali říkouce: Hosanna synu Davidovu:² Pocheňnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Hosanna na výnosetech!

[Mar. 11, 10. Luk. 19, 38.]

10. A když vjel do Jerusalema, pohnulo se všechno město, řka: Kdo jest tento?³ [Jan 2, 14.]

11. Lidé pak pravili: Tento jest Ježíš, prorok z Nazareta galilejského.

12. I všel Ježíš do chrámu Božího, a vymítal všechny prodáváček a kupující v chrámě, a metali se všechno město, řka: stolice prodáváčekch holuby:⁴ zřevracl:

13. a df jim: Páknof jest: Dům můj mám modlitby slouiti bude:⁵ ale vy jste jej učinili peleš lotrovskou.⁶

[V. Mojš. 14 24., Jer. 7, 11. Mar. 11, 17. K. 19, 38.]

¹⁰ Sr. Matoušův na dva příběhy v jedno spojil, o nichž Mar. 10, 46. a Luk. 18, 35.

KAPITOLA XXI.

¹ t. j. městečka mezi Jerusalemem a Bethanij lesického. [Mar. 11, 1. Luk. 18, 29.]

² Ia. 62, 11.; Zach. 9, 9., t. j. na mladěť se oslíce tašné.

³ Blaho, Síla Synu Davidova, zaslíbenému a dlouho očekávanému Meštáři! [Zalm 117, 29.]

⁴ t. j. hlavně Fariseoví a zákonníci se zavišeli [15.]: lid znal Křístu, a oni ho neznali!

⁵ t. j. kteří měnili a pójťovali peněz přebosání.

⁶ Doloc: a jiní věci k obřtem potřebné.

⁷ Ia. 66, 7.

⁸ t. j. posváťadí se obchody stídka bez podvodu ději. Tím dokázal, eo svrchu 12, 6. řekl.

14. I přistoupili k němu slepí a kulhaví v chrámě, a uzdravil je.

15. Vidouce pak knížata kněžská a zákonníci divy, kterých činil, a pacholata, ana volají v chrámě, a praví: Hosanna synu Davidovu! hněvali se,

16. a řekli jemu: Slyšší-li, co tito praví? Ježíš pak řekl jim: Ovšem. Zdali jste nikdy nečuli: Z úst nemluvátek, a těch, jenž praň požívají, dokonak jsi chválu?¹²

17. A opustiv je, šel ven z města do Bethanie,¹³ a tu zůstal.

18. Ráno pak navrácuje se do města, zlačuel.

19. A vida jeden fíkovy strom podle cesty, přišel k němu, a nic na něm nenalezl než toliko listů: I dí jemu: Nikdy nerod se z tebe ovoce na věky! I usechl hned fik ten.¹⁴

[Mar. 11, 18. Luk. 13, 6.]

20. A vidouce to učeníci, divili se, řkouce: Kterakž jest i hned usechl?

21. A odpovéděv Ježíš, řekl jim: Amen pravím vám, budete-li mít víru a nebudete-li pochybovat, netoliko učiníte, co se stalo fíkovému stromu, ale byste i této hoře řekli: Zdvihni se a vrz secko do moře, stanou se.

22. A všecko, začalki byste prosili na modlitbě, věřice, vezmete. [7, 7.]

23. A když přišel do chrámu, přistoupili k němu knížata kněžská, a starší lidé, když učil, řkouce: O jaké moci ty věci činíš? a kdo jest tobě dal tu moc?

24. Odpovídaje Ježíš, řekl jim: Otázíš se i já vás na jednu věc, kterouž povíte-li mi, i já vám povím, o jaké moci ty věci činím.

25. Křest¹⁵ Janův odkud byl?¹⁶ a nebe-li, žili z lidů? Ale oni myslili mezi sebou řkouce:

26. Díme-li: S nebe; řekne nám: Pročž jste pak nevěřili jemu?¹⁷ Pakli díme: Z lidů, bojíme se zástupů; nebo všickni měli Jana za proroka.¹⁸ [Výše 14, 5.]

27. I odpovídaje Ježíšovi, řekli: Nevíme. Řekl jim i on: Anž já vám povím, o jaké moci ty věci činím.

28. Ale co se vám zdá? Řekněv jeden měl dva syny, a přistoupiv k prvnímu, řekl: Synu, jdi dnes, dělej na vinici mé.

29. A on odpovídaje řekl: Nechtí! Potom pak hnuť jsa lítostí, šel.

30. Přistoupiv k druhému, řekl též. A on odpovídaje řekl: Půjdu, pane! a nešel.

31. Který ze dvou učinil vůli otceva? Řkou jemu: První. Dí jim Ježíš: Amen pravím vám, že publikáni a nevěstky předejdou vás do království Božho.

32. Nebo přišel k vám Jan cestou spravedlnosti,¹⁹ a ne-

uvěřili jste jemu: ale publikáni a nevěstky uvěřili jemu: vy pak vidouce,²⁰ aniž potom jste lítosti neměli, abyste mu byli uvěřili.

33. Jiné podobeství slyšete: Byl člověk hospodář, kterýž vzdal vinici, a opletl ji plotem, a vykopal v ní lis, a ustavěl věž, a pronajal jí vinářum, a šel na cestu.²¹

[Jer. 2, 21. Mar. 12, 1. Luk. 20, 9.]

34. A když se přiblížil čas ovoce, poslal služebníky své k vinářum, aby vzali užítky její.²²

35. Vináři pak zřimavše služebníky jeho, jednoho zmrakali,²³ druhého zabilí,²⁴ a jiného ukamenovali.²⁵

36. Opět poslal jiných služebníků více nežle prve, i učinili jim též.

37. Naposledy pak poslal k nim syna svého, řka: Ustydíš se syna mého.

38. Vináři pak uzvěše syna, řekli mezi sebou: Tentof jest dědic; pojďtež, zablžeme jej, a budeme mít dědictví jeho.

39. I chopivše jej, vyvrhli ven z vinice, a zabilí.²⁶

40. Protož, když přijde pan vinice, co učiní vinářum těm?

41. Řekli jemu: Zle zadržati zle, a vinici svou pronajme jiným vinářum, kteříž by mu dali užitek časy svými.²⁷

42. Řekl jim Ježíš: Nikdy-li jste nečuli v písmech: Kámen, kterýž zavrhl stavitelé, ten učiněn jest hlavou úhelní:²⁸ ob do Pana stalo se to, a jest divně před očima našima.

[Luk. 20, 17., Sk. 4, 11.]

43. Protož pravím vám, že bude odjato od vás království Bož, a bude dáno lidu přinášejícímu užítky jeho.²⁹

[Sk. 13, 64.]

44. A kdož by padl na ten kámen, rozrazí se:³⁰ a na kohož upadne, toho setře.³¹

45. A když byli uslyšeli knížata kněžská a Fariseové podobeství jeho, porozuměli, že by o nich mluvil.

46. A hledajíce ho jiti, báli se zástupů: neboť za proroka jej měli.

KAPITOLA XXII.

Podobenstvím o svatbě učil, že jest mnoho povoláních a málo vyvoláních; — že každý musí dávat cizák; — o vrhnutí s mrtvých, — a že Kristus jest nejvyšším synem Davidovým, slyšeli i synem Božím.

1. A odpovídaje Ježíš, mluvil jim opět v podobestvích, řka: [Luk. 14, 16. Zj. 19, 9.]

2. Podobno jest království nebeské¹ člověku králi, kterýž učinil svatbu synu svému.

¹ T. j. mno a divy moje, nezáde se pomnosti k víře.

² Vinice jsou národ židovský [Ia. 6.]; hospodář Báh sám, plot stě. mloucí a dary Židům odnětí, svítek písmu svatě. Boží přikázání a j. ³ Ovoce jsou skutky spravedlnosti, jež Báh od Židů očekával [19.], amloucí pak proroci.

⁴ Jeruzalé.

⁵ Isaiáš.

⁶ Zachariáš.

⁷ Krista Pána, jež oni vyvrhše z města na hoře Kalvarii ukřivovali. [Zj. 13, 12.]

⁸ Tak řekli oni, a Pán opět je potvrdil: Mar. 12, 9. pochybnějším pak [Luk. 20, 16.] dále řekl: —

⁹ T. j. kámen národním, svorníkem, hlavním základem; vyznačivá se tím Kristus Pán. [Z. 117, 22.]

¹⁰ T. j. pobahé přijali víru Pána, a vešli v církve jeho; Židé pak vyvrženi a po celém světě rozptýleni jsou.

¹¹ T. j. nácti st. ale možná mno shodil se pokáním.

¹² T. j. koho nekajena soud Pán zastihne, ten věčně zahyne!

KAPITOLA XXII.

¹ T. j. zde na zemi sv. církve, tam na onom světě věčná blaženost.

3. I poslal služebníky své, aby povolali pozvaných na svatbu: ale nechtěli přijíti.

4. Opět poslal jiné služebníky, řka: Povězte pozvaným: Ať oběd svůj připravil jsem. volové moje, a krmný dobytek zbit jest, a všecko hotovo; pojděte na svatbu!

5. Ale oni nedbali, a odešli, ten do dvoru svého, a jiný po kupekty svém:*

6. Jiní pak zjímavě služebníky jeho, a posměchy jim učiněné, zabili.

7. Uslyšev pak to král, rozhněval se: a poslav vojska svá, zahubil vražedníky ty, a město jejich zapálil.²

8. Tehdy řekl služebníkům svým: Svatba zajisté hotova jest: ale kteří pozváni byli, nebyli hodni.

9. Protož jděte na rozcestí, a kterákoli naleznete, porvěte na svatbu.³ [21, 43.]

10. I vyšeď služebníci jeho na cestu, shromáždili všechny, kteréž našli, zlé i dobré: a naplněna jest svatba hodovňky.

11. Všel pak král, aby pohledl na hodovňky; i ušel tam člověka neoděného rouchem svatebním.⁴

12. I řekl jemu: Příteli, kterak jsi sem všel, nemaje roucha svatebního? On pak osměl.⁵

13. Tehdy řekl král služebníkům: Svižte ruce jeho i nohy, uvrtz je do temnosti zevnitř: tamt bude plát a skřípení zubů. [8, 12, 13, 42. Níže: 26, 30.]

14. Nebo mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených.

15. Tehdy odešedše Fariseové, radili se, jak by ho v řetě opalili. [Mar. 12, 13. Luk. 20. 20.]

16. I pošli k němu učenníky své s Herodiány, říkonce: Mistré, víme, že pravdomluvný jsi, a cestá Boží i pravdě učíš, a nebdáš na žádné, nebo nepřítíš na osobu lidskou; 17. pročť porěz nám, co se tobě zdá, sluší-li dávatí daně císaři čili nic?⁶

18. Pohnav pak Ježíš zlost jejich, řekl: Co mne pokoušíte, pokrytci?

19. Ukažte mi peníz daně.⁷ A oni podali mu peníze.

20. I řekl jim Ježíš: Čí jest tento obraz, a nápis?

* t. j. každý kam jej váš jeho a péče pozemské táhly; v. 6. pak zvlášť čili na Zidy.

² t. j. Římany za Vespasiana a Titu, při čemž tisíce tisíců Zidů zahynulo.

³ t. j. bez ohledu na jejich stav: dobrými pak tato rozuměl ty, kteří povolenosti přirozeného práva vykonávali, dle rozumu a svědomí svého šíjece, jichž Bůh milostí svou byl povolníkem.

⁴ Před králem neměl nikdo předstoupiti, leč v oděvu šlechetném; proto posílávali královi těm, které k sobě posvali, šestnácti ronohe, anebo takových v sluhách královských v zásobě bývalo, aby kdo přijde, oblékl je, než král se představí: osem hodovňky tedy velmi uznali krále, že spěchobá toho neděliti.

⁵ U Boha nebudě na soudném dni žádná výmaha; věčná pravda bude soudcem svědčícím; katem svatebním rozumějí se i slásto srdce i skňoková lásky dle 26, 35.

⁶ Co Zidů od Římanů poddanosti byl, uznali tímto platiť má po jednom penáři [desátim, desetník] a hlavy. To zvlášť Fariseové za neulnlno považovali, aby národ, jenž toliko Boha za svého krále uznával, národu pohanskému poplaten byl. I přelil se o tom nenulše a přivřezenci Římanům, po Herodesovi králi Herodíány navaznyal, kteří vrátili, že se za daně právem platiť má. Tuto se tedy obemněti stavjli, jako by rozhodnutí své pře na Krista vzdávali, jestli doufajice, řekne-li ano, že u lidí vlnosti posbude, řekne-li ne, že u vlády světské co protivník císařův a běhš lidu udán bude, a tak jest v sebebezpečnosti života spadeo.

⁷ t. j. desář [desetník] s obrazem a nápisem císařovým. Tehdš jím byl Tiberius: pro daně k chrámu byl zvláštní peníz s obrazem kadělnice.

21. Řkou jemu: Císařův. Tedy dí jim: Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božho, Bohu.⁸ [Řím. 13, 7.]

22. A uslyševše to, divili se: a opustivše jej odešli.

23. V ten den přistoupili k němu Saduceové, kteříž praví, že není z mrtvých vstání: i otázali se ho,

24. říkonce: Mistré, Mojšís pověděl: Umřel-li by kdo nemaje syna, aby bratr jeho pojal ženu jeho, a vzbulil plod bratru svému.⁹ [Mar. 12, 19. Luk. 30, 28. Sk. 23, 8.]

25. I bylo u nás sedm brátů: a první pojal ženu, umřel: a nemaje plodu, zřstavil ženu svou bratru svému:

26. Podobně i druhý, i třetí, až do sedmého.

27. Nejspolže pak po všech umřela i žena.

28. Protož při vzkříšení kterého z těch sedmi bude ženou? nebo vzkříšeni jsou jí melli.

29. I odpovídaje Ježíš, řekl jim: Blondíte, nejonajce písem,¹⁰ ani moci Boží.¹¹

30. Při vzkříšení zajisté ani se nebudou ženiti, ani vdváti; ale budou jako andělé Boží v nebi.¹²

31. O vzkříšení pak z mrtvých zdalež jste nečtli, co jest povědino od Boha, kterýž dí vám: [II. Mojš. 3, 6.]

32. Já jsem Bůh Abrahamův, a Bůh Isákových, a Bůh Jakobův? Neřfť Bůh mrtvých, ale živých.¹³

33. A slyšce to zástupové, divili se učení jeho.

34. Fariseové pak uslyševše, že byl k mlčaní přivedl Saducejské, sešli se v jedno; [Mar. 12, 28.]

35. i otázali se ho jeden z nich zákona učitel, pokoušaje ho: 36. Mistré, kteréž jest přikázání veliké v zákoně?

37. Řekl mu Ježíš: Milovati Bůheda Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze všf myslí své.

38. Toť jest největší a první přikázání. [V. Mojš. 6, 5. Mar. 12, 30. Luk. 10, 27.]

39. Druhý pak jest podobně tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. [III. Mojš. 19, 18., Mar. 12, 31.]

40. Na těch přikázáních všecem zákon záleží i proroci.¹⁴

41. A když se sešli Fariseové, otázal se jich Ježíš, 42. řka: Co se vám zdá o Kristu? čí jest syn?¹⁵ Řkou jemu: Davidův. [Jan 7, 42.]

43. Dí jim: Kterakž tehdy David v duchu¹⁷ nazývá ho Pánem, řka:

44. Řekl Pán Pánu mému: Sed na pravici mé, až položím nepřátely své za podnoží noh tvých.

45. Poněvadž tedy David Pánem ho nazývá, kterakž synem jeho jest?¹⁶

⁸ Tím právě, že měl čini peníze, dokazovali, že císař panovník poddaní jsou. Snyal: jakž tedy císař povíral jest dávatí peníz s obrazem jeho, tak jeho povíral navrděti sňky daní svoi Bohu, znanemano známek jeho.

⁹ t. j. zasloužil i ošdloví i jméno jeho. [V. Mojš. 26, 6—7.]

¹⁰ t. j. právo jeho smyslu.

¹¹ t. j. domnívaje se, že nemožné jest, čeho nepochopujete.

¹² t. j. vstanou sice svými dle pohlaví roditelnyimi štý, ale duchovními; pak nebudou zapotřebi ani ploseni, ani roseni, tudíž ani ženiti se, ani vdváti.

¹³ t. j. žádný se nenazývá pánem něčoho, co docela pošlo, čeho více není; kdýž tedy Bůh se nazývá Bohem Abrahamovým atd., novyřnulo se tobo jde, že Abraham a j. Bůh, byt byl i tělesně smrtel.

¹⁴ t. j. v těch dvou přikázáních obsaženo jest všecko, coťval se v zákoně i proroci, čí vskřemím písmi přikazaje.

¹⁵ Díval jim na srozuměnou, aby poznali, že on sám jest zaslíbený Mesáš; jako by řekl: O Janovi jste se tak tázali, sňklyli jste věděl, že není s pokolení Davidova; u mne pak neřdíte se na to, až víte, že jest to jedná s nejlhavějším známek pravého Mesáše, a sňklyli tolik velikých divů vidíte, a jš Jan tobo o mň sňklyš dovedšoval.

¹⁶ t. j. Duchem svatým nadšeno. [Ž. 106, 1.; L. 20, 43.]

¹⁷ Jest tedy více než synem Davidovým, č. synem Božím, pravý Bůh, od Otce od věčnosti sploseny.

36. Amen pravím vám, přijdou všechny ty věci na pokolení toto.

37. Jerusáléme, Jerusáléme, kterýž zabíjíš proroky, a kamenuješ je, kteříž k tobě posláni jsou: kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromáždíže pod křídla kuřáčka svá, a nechťá jsi. [Luk. 13. 34.]

38. Až zanechá se vám dům váš pustý.¹⁰

39. Neboť pravím vám, neuzfíte mne od této chvíle, až i dítě: Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně.¹¹

KAPITOLA XXIV.

Kristus Pán předpovídá zavržení i vyvrácení Jerusáléma, i skonání světa: — napomíná učenníky, aby každé okamžení k oběmu hotovi byli.

1. A výše Ježíš z chrámu, šel.¹ I přistoupili učenníci jeho, aby jemu ukázali stavení chrámové.² [Mar. 13. 1. Luk. 21. 5.]

2. On pak odpovídaje řekl jim: Vidíte-liž všechny tyto věci? Amen pravím vám, nebudete tu zůstaten kámen na kameni, kterýž by nebyl zhořen. [Luk. 19. 44.]

3. A když seděl na hoře Olivetské, přistoupili k němu učenníci sonkromi říkouce: Pověz nám, kdy tyto věci budou? a které znamenají bude příchodu tvého, a skonání světa?³

4. I odpovídaje Ježíš, řekl jim: Viste, aby vás žádný nevěděl. [Ez. 5. 6., Kol. 2. 18.]

5. Nebo mnozí přijdou ve jménu mém říkouce: Já jsem Kristus; a svedou mnohé. [Sk. 5. 36.]

6. Budete zajisté slyšeti boje, a pověsti o bojích. Hleďtež, aby se neermoutili; neboť musejí tyto věci býti, ale ještě není konec.

[II. Par. 24. 22.; Luk. 11. 51.] — Někteří nověji rozeznají Jisetho Zachariáše, syna Barnochova, jehož třešví horliví roku 68. po Kristu v chrámě zavržili, a o němž Josef Fl. dovrážděno, že má spravedlivý byl. Pak by slova Páně byla v smyslu prorockém tolik co: „Její sahajte“.

¹ t. j. chrám s městem vším vyvrácen, aniž více vystaven bude. [Vis. 1a. 66. pos.]

² t. j. led nás i vy (sr. 21. 9.) za pravého Mešáše uvažte; nebo: led o soudném dni, o příchodu soudece.

KAPITOLA XXIV.

¹ Doloz: odněd. a chrám, a s městem na horn Olivetskou.

² t. j. došli jence řekli Páně, vřivši 23. 38.

³ t. j. co jsi právě o chrámě a městě řekl.

⁴ t. j. domníval se tebdáš a mnohým, že po vyvrácení chrámu a města Mešáše hned přijde, je od nepřátel vyvoboďí, a své posemaké království zaslí, kteréž trvat bude do skonání světa.

⁵ Kristus Pán předpovídá dvě převléklé sdálosti: vyvrácení města Jerusáléma i s chrámem, a skonání světa, ale tak že v Božské jedné věci z Jerusáléma jedou od druhé, sjeví co s obou svitků k poslední a výtrsné sjeví za dobré uzati, to svým učenníkům předává i jedno spůsob, jak to všeobecním okem svým spatřoval, před tím však veškeré věci přítomným okamžikem jsou. I kdož má přání určiti, které slovo věčné pravdy právě o té, neb ona události hrázem sjeví má býti obrazem nastižení hříšy skonání světa a dne soudeho? K lepšmu jenom pochopení rozeznáme 1. vv. 5—14. o předběžná znamení i vyvrácení Jerusáléma i skonání světa; 2. vv. 15—28. hlavně se slyšící na ono; 3. vv. 29—32. hlavně na toto; 4. vv. 32—41. opět se slyšící o objeň; 5. vv. 45—51. obsahují napomenutí Páně k učenníkům svým, aby s bedlivou opatrností každé okamžení k jedonmu i druhému jeho navštívení hotovi byli. — Zavržení doklad, jak se každé slovo toboro proroci Páně u vyvrácení Jerusáléma již vyplnilo, zde polohiti pro obšírnost nelze [kde mluví, že Josef Flavius vláda šidovskou; tím město iše uvádějí a vyvrácení dšmánu, němé domněnky, jak se sai všecka prorocká slova tato vyplni v druhém příští Páně před soudným dnem.

7. Nebo povstane národ proti národu, a království proti království: a budou morové a hladové, a země třesení po mstech.

8. Ale tyto všechny věci jsou počátkové bolestí.

9. Tehdáž vydají vás v souzení, a zabijí vás: a budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé.

[L. 21. 12. Jan 15. 20.]

10. A tehdy budou se mnozí horšiti a vespolek se zravit, a nenáviděti jedni druhých.

11. A mnozí falešní proroci povstanou, a svedou mnohé. [II. Petr. 2. 1.]

12. A žeť se rozmnoží nepravost, ustydě láska mnohých.

13. Ale kdo setrvá až do konce, ten spasen bude.

14. A bude kázáno toto evangelium o království po všem světě na svědectví všem národům: a tehdáž přijde skonání. Protož když užfíte ohavnost zpuštění, kteráž jest předpověděna od Daniele proroka, ano stojt na místě svatém: kdo čte, rozuměj: [Dan. 9. 27.]

15. Tehdáž ti, kteříž jsou v Judsku, necht utekou na hory:

16. a kdo na střeše, nestupuj, aby vzal něco z domu svého:

17. a kdo na poli, nevracuj se, aby vzal sukni svou.

18. Běda pak těhotným, a těm, kteréž kojí v těch dnech.

20. Modlete se pak, aby utíkání vaše nebylo v zimě, anebo v sobotu. [Sk. 1. 12.]

21. Nebo bude tehdáž souzení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad, aniž bude.

22. A kdýby ukřádeni nebyli dnové ti, nebyl by zachován nitžný člověk: ale pro vyvolené ukřádeni budou dnové ti. 23. Tehdy řekl-li by vám kdo: [A], tatož jest Kristus, anebo: tamo: nevěřte. [Mar. 13. 21. Luk. 17. 23.]

24. Nebo povstanou falešní křivové, a falešní proroci, a činiti budou divy veliké, a zázraky, tak že by v blud uredeni byli [by možné bylo] i vyvoleni.

25. Až předpověďel jsem vám.

26. Protož řeknou-li vám: Aj na poušti jest,* nevycházejte. Aj v akřejších, nevěřte.

27. Neboť jak blask od východu slunce vychází, a ukazuje se až na západ: tak bude i příchod Syna člověka.

28. Kdežkoli bude tělo, tuť se shromáždí i orlové.⁷

[Luk. 17. 37.]

29. A hned po soužení třech dnů slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého, a hřbty budou padatí se nebo a moci nebeské budou se pohybovat:

[Is. 13. 10. Ez. 32. 7. Joel. 3. 15. Mar. 13. 24. Luk. 21. 52.]

30. a tehdyť se ukáže znamení Syna člověka na nebi: a tehdyť budou křiviti všecka pokolení země: a užfí Syna člověka, a přichází v oblacích nebeských s mocí velkou a velebností. [Zjev. 1. 7.]

31. I pošle anděly své s troubou, a s hlasem velikým: a shromáždí vyvolené ode čtyř větrů od vrchu nebes, až do končin jejich. [I. Kor. 15. 52. I. Thess. 4. 15.]

32. Od stromu pak říkovocho naučte se podobeství. Kdýž rtoleset jeho již omílá, a listí se pučí, víte, že blízko jest léto:

33. tak i vy, kdýž všechny ty věci užfíte, vězte, že blízko jest ve dveřích.

34. Amen pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všechny ty věci stanou.

* t. j. Krista; srov. svrchu v. 5. 28. 24.

⁷ Římští plukové měli podobu orla místo praporů, na to sdá se, že narižel slova Páně.

35. Nebe a země pomínou; ale slova má nepomínou. [Mar. 13, 31.]
36. O tom pak dne a hodině nížádný neví, ani andělé nevědí, jedině sám Otec.
37. Ale jakož bylo za dnů Noe, takť bude i příchod Syna člověka. [L. 17, 36.]
38. Nebo jakož jsou za dnů před potopou jedli a pili, žemili se, a vdávaly až do toho dne, když Noe všel do korábu,
39. a nevěděli, až přišla potopa, a zachvátila všechny: tak bude i příchod Syna člověka.
40. Tehdy budou dva na poli: jeden bude přijat, a druhý opuštěn;
41. dvě budou mlít při žernovu; * jedna bude přijata, a druhá opouštěna.
42. Protož bděte, neboť nevíte, v kterou hodinu Pán vás přijde. [Ntze 25, 13.]
43. Toto pak vězte, že kdyby věděl hospodář, v kterou by hodinu chtěl zloděj přijít, bděl by zajisté, a nedal by pokopati domu svého. [Mar. 13, 33. Luk. 12, 39.]
44. Protož i vy budete hotovi: neboť nevíte, v kterou hodinu Syn člověka přijde.
45. Kdož se zdá býti služebník věrný a opatrný, kteréhož ustanovil pán jeho nad čeledí svou, aby jim dával pokrm v čas?
46. Blahoslavený služebník ten, kteréhož pán jeho přijde nalezne, an tak činí. [Zjev. 16, 15.]
47. Amen pravím vám, že nade vším statkem ustanoví jej.
48. Pakli by služebník ten řekl v srdci svém: 'Prodlívá pán můj přijít!'
49. a počal by bít spoluzásobníky své, a jedl by, a pil by s opilci:
50. přijdeť pán toho služebníka v den, v kterýž se nenaděje, a v hodinu, v kterouž neví:
51. i oddělí jej,* a díl jeho položí s pokrytci: tamť bude plác a skrípění zubů. [Svrchu 18, 42. Ntze 25, 30.]

KAPITOLA XXV.

Jak bude na posledním sedě, ukazje podobnostím o moudrých a nemoudrých pannách, a — o služebnících hřivraim rozličně podřízených, — a jak odložen budou dlehi od svých, a co s tím i tím řekne.

1. Tehdy podobno bude království nebeské desíti pannám, kteréžto zvasle lampy své, vyšly jsou vsříci žencichovi a nevěstě.¹
2. Pět pak z nich bylo bláznivých a pět opatrných.

¹ t. j. na ručním mlýně, točice žernovem jedna proti druhé sedíce. Smysl: Jako při vyvrácení Jeruzaléma národ židovský s polovicí zahyne, tak u skonání světa polovice lidstva na mlýně budou přijata. druhá pak — t. veliká část na věky zavřena.

* t. j. zavřena, zabito, zabije. [I. Paral. 18, 11.]: na věky zatrat.

KAPITOLA XXV.

¹ Svatby se slavily u židů posvě věle. Ženich provázen mládečnicí slavně se bral do domu nevěstina, kdež jej ona se svými družicemi očekávala. Ty měly lampy, t. páviece a oleje; ale na žerďích; aby si pak kdyby potřeby přitříti mohly, měly jej i sebou u svítilních nádobách. Když se ženich blížil, šly mu dráčky nevěstiny vsříci, a svedly jej s lampami k nevěstě. Odmá pak se brali všickni do domu otce ženichova, kdež se pak dlouho do noci hodý slavily. Tuto se znamená ženichem Kristus Pán, nevěstou svatá církev, kterouž si on v soudný den k hodným věčné blaženosti v přibytak Otce svého pojme. — Desatero panen znamená vsřícker sbor věřících: patero moudrých ty, kteří a virou i záslaby dobrých skutků spojili; ale nemoudré jsou ty, kteří se na pouhou viru spoléhali, díle viru býti zanedbavše. [2.]

3. Ale pět bláznivých zvasle lampy, nevzaly s sebou oleje; a opatrné pak vzaly olej v nádobách svřch s lampami.
5. A když prodléval ženich,* dřímaly všechny, a usaly.*
6. O půlnoci pak stal se křik: * Ať, ženich jje, vjděte vsříci jemu.
7. Tehdy vstaly všechny panny ty, a připravovaly lampy své.
8. Bláznivé pak opatrným řekly: Udělte nám svého oleje: nebo lampy naše haanou.
9. Odpověděly opatrné řkouce: Nikoli, snad by se ani nám ani vám nedostalo: * jděte raději k prodávacům, a kupte sobě.
10. Když pak šly kupovat, přišel ženich: a které hotové byly, vsly s ním na svatbu: i zavřeny jsou dvě.

[Luk. 13, 25.]

11. Naposledy pak přišly i ty druhé panny, řkouce: Pane, pane, otevři nám!
12. A on odpovídaje, řekl: Amen pravím vám, neznám vas.*
13. Bdětež tedy, neb nevíte dne ani hodiny.
14. Nebo jako* člověk, jda na cestu, povolal služebníků svých, a rozdál jim statek svůj.
- [Mar. 13, 33. I. Tes. 5. 6. Luk. 19, 12.]
15. I dal jednomu pět hřiven, jinému pak dvě, a jinému jednu, každému podle možnosti* jeho a odšel hned.
16. Odšel pak ten, kteříž vzal pět hřiven, a těžil jimi: i získal jiných pět.
17. Těž i ten, kterýž vzal dvě, získal jiných dvou.
18. Ale ten, kterýž vzal jednu, odšel, zakopal jí v zemi, a skryl pentze pána svého.
19. Po mnohém pak času přišel pán služebníků těch, a činil počet s nimi.
20. A přistoupiv ten, kterýž byl pět hřiven vzal, podal jest jiných pět hřiven, řka: Pane, pět hřiven dal jsi mi, a jiných pětů nad to získal jsem.
21. Řekl jemu Pán jeho: Toť dobře, služebníče dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem té ustanovím: vejdiž v radost pána svého.
22. Přistoupiv pak i ten, kterýž byl dvě hřivny vzal, řekl: Pane, dvě hřivny jsi mi dal: a jiných dvou získal jsem.
23. Řekl mu pán jeho: Toť dobře, služebníče dobrý a věrný: že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem té ustanovím: vejdiž v radost pána svého.
24. Přistoupiv potom i ten, kterýž byl vzal jednu hřivnu, řekl: Pane, vím, že jsi člověk přísny: žněš, kde jsi nerozsávil, a sbíráš, kde jsi nerozsápal:
25. i boje se, odšel a skryl jsem hřivnu tvou v zemi: aj tu máš, co tvého jest.*

* prodléváním rozuměj vesedil život, co lidu tu pokánil.

* t. i. přestaly očekávat ženicha.

* t. když se nejméně nadaly; křik: vs 24, 31.; před tráví Božakou pozná každý, jako by se ssa proctiznil, celý předový život svůj.

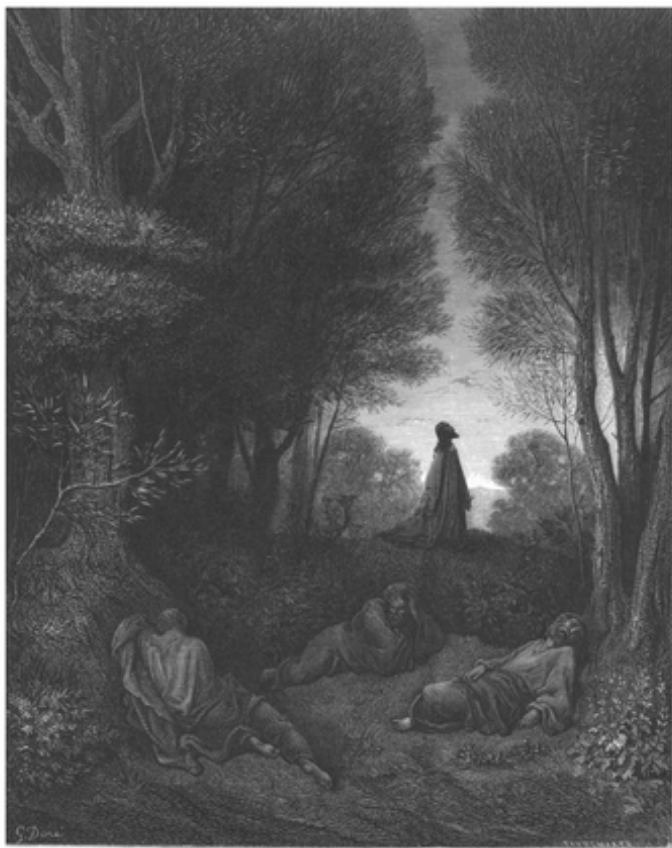
* t. j. v den soudný žádný nebude moct svých získaných propřítiti druhdnu, každý die vlastně skutků svých souzen bude.

* t. j. neuzavřm vás za hodně hodů svých. „Tam nešje již zasoulit, sad Boha prosit, kdý jsi sde nečinil, co Běh kázal.“

* t. j. buďeť o soudném dni tak, jako kdýby člověk sáď.

* t. j. více neb méně podle schopnosti jeho. Ovšem š i schopnost darem Božim jest. Staikem rozsady se rozumí všecko, coť člověk s milostí Boží má, neboť on svědomitě vynakládá, a tak Bohu, všeho dobroho dárci, jako třetěti povinen jest.

* Tak se vyloučvá lenivce, jako by se od něho více řádalo, než čemu dostáti může; místo co by měl chybe svou napraviti, uvaleje vinu na Boha.

MODLITBA PANA JEŽIŠE V ZAHRADĚ OLIVETSKE.

26. A odpovídáje pán jeho, řekl jemu: Služebníče zlý a lenivý, věděl jsi, že žnu, kde jsem nerozvalal, a sbíráš, kde jsem nerozypal;

27. protož měl jsi peníze mé dáti penězoměncům: a já přijda byl bych vzal, což mého jest, a užitek.

28. Vezmětež tedy od něho hřivnu, a dejte tomu, kterýž má deset hřiven:

29. nebo každému majcímu bude dáno, a bude hojně míti: tomu pak, kterýž nemá,¹⁰ i co se zdá, že by měl.¹¹ odiano bude. [Mar. 4, 26. Luk. 8, 18, 19, 26.]

30. A neuzitečného služebníka uvrtze do temnoty zveřtínic: tamž bude plát a skřípení zubů. [Svrchu 22, 13.]

31. Když pak přijde Syn člověka u velebnosti své, a všichni andělé a s nim, tehdy se posadí na stoličce velebnosti své:

32. a shromáždění budou před něho všickni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlův:

33. a postaví ovce zajisté na pravici své, kozy pak na levici.

34. Tehdy dí král těm, kteříž na pravici jeho budou: Pojďte, posebnať Otce mého, vídaté království vám připraveným od ustanovení světa!

35. Nebo jsem lačněl, a dali jste mi jísti: žíznil jsem, a dali jste mi píti: hostem jsem byl, a přijali jste mne,

[Sir. 7, 39.]

36. nah jsem byl, a přídili jste mne: nemocen, a navštívili jste mne: v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně.

37. Tehdy odpovíá jemu spravedliví křouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného, a nakrmili jsme tě? žíznivého, a dali jsme ti nápoje?

38. kdy pak jsme tě viděli hostě, a přijali jsme tě? anebo nahého, a přídili jsme tě?

39. anebo kdy jsme tě viděli nemocného anebo v žaláři, a přišli jsme k tobě?

40. A odpovídáje král, dí jim: Amen pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, muž jste učinili.¹²

41. Potom řekne i těm, kteříž na levici budou: Odejděte ode mne, zlořeční, do ohně věčného, kteráž jsem připravem dáblu a andělům jeho.¹³ [Z. 6, 9. Vše 7, 23.]

42. Neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti: žíznil jsem, a nedali jste mi píti:

43. hostem jsem byl, a nepřijali jste mne: nah, a neoděili jste mne: nemocen a v žaláři, a nenavštívili jste mne.

44. Tehdy odpovíá mu i oni křouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného, nebo žíznivého, anebo hostě, nebo nahého, nebo nemocného, anebo v žaláři, a nepoznčili jsme tobě?

45. Tehdy odpoví jim fka: Amen pravím vám: Pokudž jste toho neucínili jednomu z menších těchto, ani mně jste neucínili.

46. I přijdou tito do trápení věčného: ale spravedliví do života věčného. [Dan. 12, 2., Jan. 5, 29.]

¹⁰ t. j. siak, jež by mítí měl; ftaak: nemajetného, kdo málo má.

¹¹ t. j. hřivna jemu světuou, kteráž vlastně nebývá jeho, vybrá jen pětina. Kdo milostí Boha dobře užívá, ještě více jí nabývá, a kdo jí zanedbává, zcela o ni přichází.

¹² Tu opět patrně, že Kristus Pán nebude nás dle pouhé víry soudit, vybrá i dle skutkův.

¹³ t. j. služebníkům, přívrženctvům, těm, kteříž nedbajíce Boha otrečili hříchu, a tím dáblu.

KAPITOLA XXVI.

Křístus Pán posledně přepovídá smrtěni své, co Židé v radě shkládaji o jeho smrtěni: — stojae v Bethaně, kdež jej Šena jedna vyřivil drabem mařt na hlavu jeho počtla: — stavi poslední večerí: — modli sa na hofo olivětož; Jest od Jidáe strazen, od Židů jest a k Kálkři odvezen, — a od Petra pak fiktřik napřem.

1. I stalo se, když dokonal Ježíš všechny ty večerí,¹ řekl učeníčkům svým:

2. Víte, že po dvou dnech veliká noc² bude, a Syn člověka vydan bude, aby byl ukřizován. [Mar. 14, 1. Luk. 22, 1.]

3. Tehdy³ sešlo se kníza kněžák a starší lidu⁴ na síu knížete kněžského, kterýž slul Kálkřá,

4. a radili se, jak by Ježíše listivě jali, a zabili.

5. Ale pravili: Ne v den sváteční,⁵ aby snad nebyl rozbroj v lidu.

6. Když pak byl Ježíš v Bethaně v domě Šimona malomocného,⁶ [Mar. 14, 8. Jan. 11, 2, 12, 3.]

7. přistoupila k němu Šena, majíc nádobu alabastrouvan masti drabé: a vyřila ji na hlavu jeho, když seděl za stolem.⁷

8. A vidouce to učenci⁸ rozhněvali se křouce: K čemu jest ztráta tato?

9. neb mohlať ona prodána býti za mnoho, a dáno býti chudým.

10. Věda pak to Ježíš, dí jim: Co jste obtížni této ženě? dobrý zajisté skutek učinila nade mnou;

11. nebo chudě vždycky máte s sebou, ale mne ne vždycky máte.

12. Vyřivilš zajisté ona tuto mast na tělo mé, ku pohřbu mému to učinila.⁹

13. Amen pravím vám, kdekoliv kázáno bude evangelium toto po všem světě, budeť praveno i co ona učinila, na památku její.

14. Tehdy ošel jeden z dvanácti, kterýž slul Jidáš Iškariotský, ku knízaťm kněžským

15. a řekl jim: Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím? A oni uložili třiceti stříbrných.¹⁰ [Mar. 14, 10., Luk. 22, 4.]

16. A od té chvíle vyhledával příležitost, aby ho zradil.

17. Prvního pak dne přemně,¹¹ přistoupili k Ježíšovi učenci křouce: Kde chceš, ať připravíme tobě, abys jedl beřánka? [II. Moř. 12, 3. Mar. 14, 12. Luk. 22, 7.]

KAPITOLA XXVI.

¹ Vyřivil sv. Matouš posud úřad Páně co úřtolo, počtáť jš přepovíat úřad jeho co svéta Vykupitelo a Spasitelo.

² t. j. svátek velikonoční, hebr. Pasaah (Pascha), vis II. Moř. 12, 2. a d.

³ t. j. dva dni před svátkem velikonočním; tedy ve středu.

⁴ t. j. v radě velkou, vis 6, 21. posa.

⁵ t. j. vybrá raději dříve; ten byl smysl jejich, jak potom chvatem svyřu došli.

⁶ t. j. ženě dni před velikonočí, t. v sobotu; sv. evangelista tuto své vypravování doplňuje [Jan. 12, 1—3.]

⁷ Byl tak před jidlem se mytí, a vomytým masem mazati; Šena ta byla Maria, soutra Lazareva (Maria Magdalena), kteráž tu mast na dákas nevdosti na hlavu Páně vyřila.

⁸ t. j. sákteřš, svátoš Jidáš [Jan. 12, 4—6.]

⁹ t. j. tělo mé vounou masti pomazavš, sa šiva ku pohřbu je připravila.

¹⁰ t. j. nai obilkěš slaych svč, což byla cena za jednoho otroka. [II. Moř. 31. 32. Sr. Zach. 11, 12.]

¹¹ t. j. dne prvního se svátkem velikonočním, v kterýchž Židé toliko přemně [nekraťen] chleb jšati smáli: sákoliv teprv u večer ta toto povinnost nastala, jouněje se obýjajěš only ten dne přemně; i byl tehdeš čvrtak, 14. dne prvního měsíce Nisan a dňak; srov. 27, 46. posu.

18. Ježíš pak řekl: Jděte do města k jednoému, a rceíte jemu: Mistr praví: Čas máj¹⁸ blízko jest, u tebe jísti budu beránka s učennky svými.

19. I učinili učenníci, jakož jim uložil Ježíš, a připravili beránka.

20. Když pak byl večer, posadil se za stůl s dvanácti učennky svými.

21. A když jedli, řekl: Amen pravím vám, že jeden z vás mne zradí. [Jan 13, 21.]

22. I zarmoutivše se velmi, počali každý z nich říkati: Zdalí já jsem, Pane?

23. On pak odpovídaje řekl: Kdo se mnou omáčí ruku v misku,¹⁹ tent mne zradí.

24. Syn zajisté člověka jde, jakož psáno jest o něm: ale běda člověku tomu, akzre něhož Syn člověka zrazen bude: dobrý by bylo jemu, by se byl nenarodil člověk ten.

[Zalm 40, 10.]

25. Odpovídaje pak Jidáš, jenž ho zradil, řekl: Zdalí já jsem, Mistr? Řekl jemu: Ty jsi řekl.¹⁴

26. A když oni večereli,¹⁵ vzal Ježíš chléb, a dobrořečil, i lámal, a dával učenníkům svým a řekl: Vezměte, a jezte: totož jest tělo má.¹⁶

27. A vzav kalich, díky činil, a dal jim, řka: Píte z toho věštkni:¹⁷

28. nebo tatož jest krev má nového zákona,¹⁸ kteráž za mnohých vyлита bude na odpuštění hříchův.

29. Ale pravím vám: Nebudu od této chvíle pít z tohoto plodu vinného kořene, až do onoho dne, když jej píti budu s vámi nov v království Otce máho.

30. A chválu vzdávše,¹⁹ vyšli na hora Olivetskou. 31. Tehdy dí jim Ježíš: Všickni vy pohoršíte se nade mnou²¹ této noci; nebo psáno jest: Bítí budu pastýře, a rozprchnu se ovce stáda. [Zach. 13, 7. Mar. 14, 27, 10, 7. Jan. 16, 32.]

¹⁴ t. j. čas smrti má, od Otce mi určený, jemuž se poslušně podrobuji. [Jan 10, 18. Brov. 24.]

¹⁵ t. j. se mnou do jedné mísy sábí, šl s jedné mísy jí. [Zalm 40, 10.]

¹⁶ Die bohobráhob mluvení způsobu tolik co: „Aho!“ nebo: „Tak jest, jako pravíš!“ Sr. 64, a 27, 11.

¹⁷ Trojí dobu té večere rozeznávají: 1. velmi střídmé pojedání velkonošního beránka: 2. večeří obývanou; 3. ustanovení velebné svátosti oláňat.

¹⁸ Viz tuto 1 Mar. 14, 22—24. Luk. 22, 19—20. 1 Kor. 11, 24—25. Tato slova Páně jakož i v. 28. jsou sajes vypravující, ale i tvořivá, t. j. působící die všemohoucností toho, kterýž je praví, to, co se jimi označuje. Tim tedy proměnil Kristus chléb v své živé tělo, tak že nebyl více chlebaem, nýbrž stývým jeho tělema, a krví, a duší, a člověčenstvím i Božstvím: potom proměnil i víno v svou živou krev, tak že nebylo více vínem, nýbrž živou krví, a kterouž tedy spojeno bylo i jeho živé tělo i s duší, a člověčenstvím i Božstvím. Proměnil pak každou spůsobou, máš, aby tím naznačil, že když bude na vykoupení světa vydán, ukřivnou smrti obě, tělo totiž a krev, od sebe bude odděleno. [Jan 19, 34.] Tim naznačují i oběť nového zákona.

¹⁹ 2. nejv. vzájemně oláňat, a 3. když spota slym apostoľom přikázal: „To dítate na mou památku!“ [Luk. 22, 19. 1 Kor. 11, 24, 25.], ustanovil je kněžství téhož nového zákona.

²⁰ Toto se vztahuje k sejevštvím oběti nového zákona, kteráž co památka smrti Páně proměňujeme obou způsobů i chleba i vína při své svátosti děje; k pozdější nejv. svátosti dostání [die 16. pos.]. Přijímání pod jednou spůsobou, jak v sv. eřkvi s důležitostí přitím od dána určeno.

²¹ t. j. k utvrzení nového zákona, rozdílná od krve, kterouž potvřen byl zákon starý. [II. Mojš. 24, 7. a d.]

²² Tato slova řečena byla die sv. Luk. 22, 15—18. při obývaně večeří [viz 16. pos.]; smysl: Napejete s vámi hodují; nachledám se s vámi k sállym hodám šel sá v království nebeském.

²³ t. j. sajes na poděkování odpovídaje.

²⁴ t. j. že sajes mne opusťte, a se rozprchnete, nýbrž i pochybovatí budete o pravdě slov máých.

32. Ale když z mrtvých vstanu, přejeđu vás do Galilee.

33. I odpovídaje Petr, řekl jemu: Byť se pak všickni pohoršili nad tebou, jáť se nikdy nepohorším.

34. Dí mu Ježíš: Amen pravím tobě, že této noci, prve než kohout zaspívá, třikrát mne zapiš. [Jan 13, 38.]

35. Dí mu Petr: Býchť pak měl s tebou umřít, uezapru tebe.²⁵ Podobně i všickni učenníci pravili.

[Mar. 24, 31. Luk. 22, 33.]

36. Tehdy přišel s nimi Ježíš do vsi, kteráž slove Getsemany;²⁶ a řekl učenníkům svým: Poseďte tuto, až odejdu tamto, a pomodlím se.

37. A pojav Petra, a dva syny Zebedeovy, počal se rmoutiti, a teskliv býti.

38. Tehdy řekl jim: Smutnáť jest duše má až k smrti! poruštáňte tuto, a bděte se mnou.

39. A poodeš malíčko, padl na tvář svou, modle se, a řka: Otče můj, jest-li možná, ať odejde ode mne kalich tento, ale však ne jak já chci, ale jak ty.

40. I přišel k učenníkům svým, a nalezl je, ani spí; i řekl Petrovi: Tak-liž jste nemohli jedné hodiny bdíti se mnou!

41. Bdětež, a modlete se, abyste nevěřili v pokušení.²⁷ Duch zajisté horť jest, ale tělo nemocno.²⁸

42. Opět podruhé odšel, a modlil se, řka: Otče můj, nemůže-li tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staníž se vůle tvá.

43. I přišel opět, a nalezl je, ani spí, nebo byly ođ jejich obtženy.

44. A nechav jich, odšel opět, a modlil se potřetí, touž řeč říkaje.

45. Tehdy přišel k učenníkům svým, a řekl jim: Spětež již, a odpovíťte: ať přiblížila se hodina, a Syn člověka vydán bude v ruce hřifných.

46. Vstaňtež, pojďme! hle přiblížil se, kterýž mne zradí.

47. A když on ještě mluvil, aj Jidáš, jeden ze dvanácti, přišel, a s ním zástup mnohý s meči a kyji, posláni jsouou od knízaž kněžských, a starších lidí.

[Mar. 14, 43. Luk. 22, 47. Jan. 18, 3.]

48. Ten pak, kterýž jej zradil, dal jim znamení, řka: Kteréhožkoli políbím, tent jest, držte jej.

49. A hned přistoupiv k Ježíšovi, řekl: Zdráv buď, mistře! a políbil jej.

50. I řekl jemu Ježíš: Příteli, nač jsi přišel? Tehdy přistoupili, a ztáhli ruce na Ježíše, a jali jej.

51. A aj jeden z těch, kteříž byli s Ježíšem, vztáh ruku, vytrhl mu svůj, a udeřil služebníka knízaž kněžských, a uřal ucho jeho.

52. Tehdy dí mu Ježíš: Obrát měž v místo jeho; nebo všickni, kteříž měž berou, mečem zahynou.²⁹ [Zjev. 13, 10.]

53. Zdalí mniš, že bych nemohi prostiti Otce svého, a dal by mi ihned více nežli dvanácte plukův andělů.³¹

²⁵ Trojnásob pochybil tím Petr: že P. Kristu odmlouval, věděl státností a před jímž osoboval, a přilížeť se sebe dčivřoval; proto potom i kleal.

²⁶ t. j. ke dvoru G. ouž se vykládá: lls k tlačeři oleje; lešel za potokem Cedronem na úpatí hory Olivetské.

²⁷ t. j. vidouce utrpení má, abyste uspechovali v víře v slova má.

²⁸ t. j. jakkoliv povozu vůli máte, jste slabí lidé.

²⁹ t. j. kteří sami o své moci sbráně proti bližním pozdívají, zaluhajíž mečem [nášlinoem smrti] zahynou, buď die zákona odpravěním, aneb jinak die řísoni Božím. [I. Mojš. 9, 5—6.]

³⁰ Římský pluk vojska [igie] počítal asi 6000 mužů. Smysl: Nežeba při pomoci lídák, jesto bych na počně pokytni mohli míti pomoci nebesk.

KAPITOLA XXVII.

Křtisan Pán ráno k Pilátovi jest přiveden, — Židáš se součástí se oběhl, — Křtisan Pán Pilátovi nechtěl odpovídati, — Židáš si raději šádlil, aby Jim Pilát propustil Barabáska, nechtěl Jidáš; — proto Pilát myslí si ruce, vydává Jim Jidáša na svobodu, — Křtisan Pán jest od křtisaných bítován, a třemi korunami, — na místo popravní přiveden a ukřižován, — a na kříž směř, — Vězeř a Josef Armatiejský s ním vyžádná, a v novém krobě svém pohoboval, — Židáš potom krob započítal, a stráží osadil.

54. Ale kterakž se naplní písma, že tak musí býti? [Ja. 53, 10.]

55. V tu hodinu řekl Ježíš zástupům: Jako na lotru vyšli jste e meči a s kyji, abyete mne jali: každé den sedával jsem u vás uče v chrámě, a nejali mne uče.

56. Ale toto všecko se stalo, aby se naplnila písma prurocká. Tehdy učennici váleční opustivše jej, utekli.

[Pláč 4. 20.]

57. A oni javše Ježíše, vedli ho ku Kaifášovi, knížeti kněžského. kdežto se zákonníci a starší byli sešli. [Jan 18, 24.]

58. Petr pak šel za úm zalekka, až do sfné knížete kněžského: a všed do vnitř, seděl se služebnky, aby viděl konec.

59. Knížata pak kněžská, a všecka rada hledali krívého svědectví proti Ježíšovi, aby jej na smrt vydali:

60. a nenalezli, ačkoliv bylo mnoho falešných svědků přistoupilo. Naposledy pak přáli dva falešná svědkové

61. a pravili: Tento řekl: Mohu zbožiti chrám Boží, a ve třech dnech jej zase vystavěti. [Jan 2, 19.]

62. A povstav kníže kněžský, řekl jemu: Nic neodpovídáš k těm věcem, kteréž tito proti tobě svědčí?

63. Ale Ježíš mlčel. Kníže pak kněžský řekl jemu: Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Synu Boží?

64. Dí mu Ježíš: Ty jsi řekl.⁵⁵ Ale však pravím vám, od tohoto času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci Boží, a přicházejícího v oblacích nebeských.⁵⁶

[Svrchu 10. 27. Řím. 14, 10. I. Tes. 4, 14.]

65. Tehdy kníže kněžský roztřel roucho své, řka: Rouhali se!⁵⁷ což ještě potřebujeme svědků? aj nyní jste slyšeli rouhání!

66. co se vám zdá? Ale oni odpovídajíc, fekli: Hoden jest smrti!

67. Tehdy pivali na tvář jeho, a dávali mu zášijky: jini pak peličkovali ho,

68. říkajíc: Hádej nám, Kriste, kdo jest, který tebe udeřil? [Ja. 50, 6. Mar. 14, 65.]

69. Petr pak seděl venku v sni: i přistoupila k němu jedna děvečka, řkouc: I ty jsi byl s Ježíšem Galilejským.

70. Ale on zapřel přede všemi, řka: Nevím, co pravíš. [Luk. 22, 65. Jan 18, 17.]

71. A když vycházel ze dveří, uzrela ho jiná děvečka, a fekla těm, kteříž tu byli: I tento byl s Ježíšem Nazaretským. [Mar. 14, 69.]

72. A ou opět zapřel s přísahou: Neznám [toho] člověka.

73. A po malé chvíli přistoupili, kteříž tu stáli, a fekli Petrovi: Jistě i ty z nich jsi, neboť feč tvá známa tebe činí.⁵⁸

74. Tehdy počal se proklínati, a přísahati, že nezná [toho] člověka.⁵⁹ A hned kohout zazpíval.

75. I rozpomenul se Petr na slovo Ježíšovo, kteréž byl fekl: Prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš. A vyšel ven, plákal hořce. [Mar. 14, 72.]

⁵⁵ t. jak jest, jak fekl. Jako Pán Ježíš mlčel, věda, že o spravedlnosti a nábožnosti, tak nyní s nevstoupil k Jménu Boha. Otce svého, mlví.

⁵⁶ t. j. na soudném dni přicházejícího v síli slávy a moci své Božské. Jeližto se vyznal býti Synem Božím, což on i s rouhání pokládá. Jice, jako se sárnutku i s horlivostí pro čest Boží roztřel roucha své. [IV. Mojš. 14, 6. IV. Král. 19, 1.]

⁵⁷ t. j. podle feč jsi Galilejský, jak on a mnozí s učenníky jeho. Galilejští zvláště nábožní mlví.

⁵⁸ Tak Petr nejen křes, nýbrž i vinn svou vzpoměl, že přítelstvi se nevaroval: zapřel. pak na to i přisahal, konečně se proklínati počal.

1. A když bylo ráno,¹ vešli v radu všecka knížata kněžská, a starší lidu proti Ježíšovi, aby jej na smrt vydali.

2. I přivedli jej svázaného, a vydali Pontskému Pilátovi vladěti. [Mar. 15, 1. Luk. 23. 1. Jan 18, 28.]

3. Tehdy vida Jidáš, žněč byl stradil, že by odsouzen byl, želeže toho, navrátil třiceti stříbrných knížatům kněžským a starším.

4. řka: Zřechl jsem, zradiv krev spravedlivou. Ale oni fekli: Co nám do toho? Ty vis!

5. A povrh stříbrné v chrámě, odešel: a odesed osidlem se oběhl. [Sk. 1, 18.]

6. Knížata pak kněžská vzavše stříbrné, fekli: Neslušíť jich vložit do pokladnice: nebo mzda krve jest.

7. A poradiše se, koupili za ně pole hrdňovo, ku pohřbu pouťníkův.

8. Protož nazváno jest pole to Hakeldama, to jest: Pole krve až do dnešního dne. [Sk. 1, 19.]

9. Tehdy naplnilo se, což povědno jest křtisan Jeremiáše proroka řkoucého: A vzali třiceti stříbrných, mzdu ceněného, kterýž ceněn byl od synův izraelských:

10. a dali je za pole hrdňovo, jakož mi ustanovil Pán.⁶

11. Ježíš pak stál před vladarem. I otázal se ho vladář, řka: Ty-li jsi král židovský? Dí mu Ježíš: Ty pravíš.⁷

12. A když naň žalovali knížata kněžská a starší, nic neodpovídal.

13. Tehdy dí mu Pilát: Neslyšáť-li, jak veliké věci proti tobě svědčí?

14. A neodpověděl jemu k žádnému slovu, tak že se vladář velmi divil.

15. Na den pak slavný měl oběcej vladář propustiti lidu vězně jednoho, kteréhož by chtěli.

16. I měl tehdyž vězně znamenitého, kterýž slal Barabás.

17. Protož když se byli seali, fekl Pilát: Kterého chcete, abych vám propustil: Barabás-li, či Jidáš, jenž slove Křtisan?

18. Nebo věděl, že jej ze závlsti vydali.

19. A když seděl na soudné stolici, poslala k němu žena jeho, řkouc: Nic neměj se spravedlivým tímto: neb jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho.⁸

KAPITOLA XXVII.

¹ Protože soud noční dle zákona neplatil: tázali se ho tedy opětne co svrchu 62—66. povědno.

² Vls Zach. 11, 12—13. Zachariáš v tom příběhu předpokládá Křtisa Pána, dobrého pastýře, jehož si Židáš nechtěl, ai jej i zavřel a ukrutně umřtil. Sv. evangelista uvodí prorociti do die smyslu: že pak se u Jeremiáše 32. 9. mlví o kopti pole a se Báb, brose vykonati pomstu nad nevěstým lidem, tamž 18, 6. hrdňív se předpokládá, proto se toto prorociti blavně Jeremiášovi přisluje.

³ t. j. pravdu pravil: ale die smyslu: Jan 18, 36. Na otázky Pilátovy tak odpovídal Křtisan Pán, že co pravda jest, povyzraje, byt se i Židám protivil: obočování nepřítel posezchal vladářovu mlčením pak použil, co k věci neslušíť. [Mar. 15, 2. Luk. 23. 8. Jan 18, 28.] Báb ji strašný nájakž ses sešal, aby nevinnost Křtisanu i u pouhých osvědčil.

20. Ale kufata kněžská a starší navedli lid, aby prosili za Barabáše, Ježíše pak aby zabuhli.

[Mar. 15, 11. Luk. 23, 18. Jan 18, 40. Sk. 3, 14.]

21. Odpovídaje pak vladaf, řekl jim: Kterého chcete ze dvou, aby vám byl propuštěn? A oni řekli: Barabáše.

22. Dí jim Pilát: Což tedy učiním s Ježíšem, ježú slovo Kristus?

23. Řkou všickni: Ukřižován bud! Řekl jim vladaf: I co zlého učinil? Oni pak více křičeli, řkouce: Ukřižován bud!

24. I vida Pilát, že by nic neprospl, ale že by větší rozbroj byl, vzav vodu, umyl ruce před lidem, řka: Nevinent jsem já krev spravedlivého tohoto; vy vizte!

25. A odpovídáv všecen lid, řekl: Krev jeho na nás i na naše syny!¹

26. Tehdy propustil jim Barabáše: ale Ježíše ubitovaného², vydal jim, aby byl ukřižován.

27. Tehdy žoldnéři vladarovi, vrazvo Ježíše do radního domu, shromáždili k němu celou rotu:³

[2. 21, 17. Mar. 15, 16.]

28. a svlékše ho, přioděli jej pláštěm šarlatovým,⁴

29. a spleše korunn z trní, vstavili na hlavu jeho, a dali títinu v pravou ruku jeho: a klevajice před ním, posmívají se jemu řkouce: Zdráv bud, králi židovský! [Jan 19, 3.]

30. A plivajice na něho, brali títinu a bili hlavu jeho.

31. A když se mu naposmívali, svlékli s něho plášť, a oblékli jej v roucho jeho: i vedli jej, aby ho ukřižovali.

32. Vyděše pak nalezi člověka cyrénského jménem Šimona:⁵ toho přiučili, aby nesl kříž jeho.

33. I přáli na místo, kteréž slove Golgotha, to jest: místo popravné.

34. I dali mu píti vína smíšeného se žlučí:⁶ a když okusil, nechtl píti.

35. Když pak jej ukřižovali, rozdělili roucho jeho, mečice los, aby se naplnilo, což povědino jest skrze proroka řkoucího: Rozdělili si roucha má, a o mňj oděv metali los. [Zalm 21, 19. Mark. 15, 24. L. 23, 34. Jan 19, 23.]

36. A sedíce svezlil ho.

37. I vstavil nad hlavu jeho vinnu jeho nadepanou:⁷ Tentot jest Ježíš, král židovský.

38. Tehdáž ukřižování jsou s ním dva lotři: jeden na pravici, a druhý na levici.

39. Ti pak, kteříž tudy chodili, rouhali se mu, ukřivujice hlav svých [Zalm 21, 8. Mar. 15, 29.]

40. a říkajice: Ha ha, kterýž rušíš chrám Boží, a ve třech dnech jej zase vzeděláváš! Pomož si sám sobě; jal-li Syn Boží, stupíš a kříže.⁸ [Jan 2, 19.]

¹ t. j. pomsta za jeho krev nás i potomky naše zastihá, když on nevinn jest. Stalo se již, a stane se jim až na konce věků, jak si sami uosodili.

² t. j. rozkázav jej sblíčovati, jakoby obyčejně k smrti kříže odsouzení napřed bítováni bývali.

³ t. j. rotu vojska, obnášejícího se 800 mužů. U Římanů náleželo vojákům odsouzeno odpraviti.

⁴ Proto šarlatový, posvědáv stýsali, že pravil se býti králem; neboť byl šarlat vědec oděv královský.

⁵ t. j. s města Cyrene, přicházejícího s venku do města, a jakož pravě podobou, osněnka Ježíšova. [Mar. 15, 21. Luk. 23, 26.]

⁶ Div sv. Marka s myrhom smíšeného, čímž pak bylo hořké jako žluč; bylo tak velmi opojné, a dávalo se ho těm, kteří odpraveni býti měli, aby omeštili jecnu, bolestí smrtelných osocili.

⁷ t. j. příděm, kteron měli proti děmu, aby byl ukřivován.

⁸ Nechtěli tak Kristus Pán, aby nás smrti svou vykoupil, a ché moe svou dokázati více svým s mrtvých vstáním; byt pak by i kříže astoupil, nebyli by uvěřili v něho i, kteříž nevěřili, když s mrtvých vstal.

41. Podobně i kufata kněžská se zákonnky a staršími posmívajice se pravili:

42. Jiným pomáhá, sám sobě nemůže pomoci; jest-li král izraelský, ať nyní astoupí a kříže, a uvrťme jemu;

43. doufaj v Boha, ať jej nyní vysvobodí, chce-li mu,⁹ neboť řekl: Syn Boží jsem. [Mond. 2, 18. 2. 21. 9.]

44. Tak i lotři, kteříž byli s ním ukřižováni, rouhali se jemu.¹⁰

45. Od šesté pak hodiny tmy se staly po vší zemi, až do hodiny deváté.¹¹

46. A okolo hodiny deváté zvolal Ježíš hlasem velikým řka: Eli, Eli, lamma sabaktani? To jest: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?¹² [Zalm 21, 2.]

47. A někteří tu stojíce, a alyšice, pravili: Eliáše volá tento.

48. I hned jedou z nich bžel, a vzal honbu, a naplnil jí octem, vložil ji na třesť,¹³ a dával mu píti.¹⁴

49. Ale jiní pravili: Nech ať ozřime, přijde-li Eliáš, vysvobodí ho.

50. Ježíš pak opět zvolav hlasem velikým, vypustil duši.

51. A s j opoua chrámová roztrhla se na dvě půly od vrchu až dolů;¹⁵ a země se třásla, a skály se pukaly.¹⁶

[II. Mojš. 26, 31. I. Par. 3, 14.]

52. a hrobové se otvírali, a mnohá těla svatých, kteříž byli zemnuli, vstala.

53. A vyšeďe z hrobů po vzkříšení jeho, přišli do svatého města, a ukázali se mnohým.¹⁷

54. Ale setník, a ti, kteříž s ním byli, svezřice Ježíše, vidouce zlemřezení a ty věci, kteréž se dály, báli se velmi řkouce: Jistě Syn Boží byl tento.

55. Byly pak tu ženy mnohé z daleka, kteréž byly přišly za Ježíšem z Galilee, poslouchujícíe mu: [Luk. 8, 2—3.]

56. mezi nimiž byla Maria Magdaléna, a Maria, matka Jakobova a Josefova,¹⁸ a matka synů Zebedeových.¹⁹

57. A když byl večer, přišel jeden člověk bohatý z Arimathie,²⁰ jménem Josef, kterýž byl také učenník Ježíšův.

58. Ten přiučupil k Pilátovi, a prosil o tělo Ježíšovo. Tehdy Pilát rozkázal dáti tělo.

[Mar. 15, 43. Luk. 23, 50. Jan 19, 38.]

59. A vzav Ježíš tělo, obvinul je v plátino čistě;

¹ t. j. sálhli-li se jemu, mluje li ho.

² Zprvu směl oba dva, potom však jeden se polepšil, a jeden v zavrženosti své zemřel. [Luk. 23, 39.]

³ t. j. o pravém poledni dlo do hodiny třetí a poledne. [Viz Mar. 15, 25.] Toto zatmění slunce bylo nadpřirozené, zázračné; neboť obyčejně, přirozeně zatmění slunce jsou za nova měsíce udáni se mlie, Velikáno pak šidovská vídy v ópěšák případě. [Viz 26, 17. posa.]

⁴ Trpěl Pán Ježíš, když na kříži visel, se své vůle opatřenoš od Boha, neboť tak byla vůle Otceva, ať ani děje Jeho lidští ani šlo, jecoue s Boharim nevosvítělněš spojny, v pravdě a skutečnosti od Boha opuštěni býti nemohly. Bylat to tedy opatřenoš od Boha dobrovolně, a štrupy a ni vykřičející se svobodně vůle Páně přijetě, aby nám sasloužil pomoc při poslední hodině naší.

⁵ t. j. na přišloron hál.

⁶ Protěže Ježíš prve byl zvolal: Zizim. [Jan 19, 26—29. Zalm 68, 22.]

⁷ Na znamení, se tajemství starozákonní přestala, a syni každému věřícím přitřpy v svatyni otevřen jest.

⁸ Tim takměť sěma přitřova doveděovala Božarí Kristova. [Viz 28, 2.]

⁹ t. j. v Jeruzalémě: vzkříšením svým a těšho spravedlivých Kristus Pán pšvedělil, a ujistil o našem budycem s mrtvých vstát.

¹⁰ Manžela Klodšiova a sestra [přibuzni] Marie, matky Ježíšovy. [Mar. 15, 40. Jan 19, 25.]

¹¹ tš nazvána Salome. [Mar. 15, 40.]

¹² t. j. města za sedm mil od Jeruzaléma.

PÁN JEZIS V ZAHRADĚ OLIVĚTSKÉ.

60. a vložil je do hrobu svého nového, kterýž byl vytesal v skále; a přivalil kámen veliký ke dveřím hrobovým,⁵⁵ a ošel.

61. A byla tu Maria Magdaléna, a druhá Maria,⁵⁶ sedíce proti hrobu.

62. Druhého pak dne, kterýž jest po dni přípravin,⁵⁷ sedla se knížeza kněžka a Fariseové k Pilátovi,

63. řkouce: Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl, ještě živ jsa: Po třech dnech⁵⁸ zase vstanu.

64. Rozkaž tedy střeliti hrobu až do třetího dne, ať by snad nepřihli učennici jeho, a neukradli ho, a nefekli lidu: Vstať jest z mrtvých; i budeš poslední blud horší nežli první.

65. Řekl jim Pilát: Máte stráž; jděte, ostříhejte, jaký víte.

66. A oni odešle. Odasili hrob strážnými, zapečetivše kámen.

KAPITOLA XXVIII.

Kristus Pán z mrtvých vstal, a šelví se s každou od hrobu živoum. — Židé uplatili stráž, aby žhali. — Kristus Pán se ukázal učenníkům svým, a je po osmém světě rozeslání učiti a křtiti.

1. Na akonání pak soboty, když již svítalo na první den po sobotě,¹ přihla Maria Magdaléna, a druhá Maria, aby pohledly na hrob. [Mar. 16, 1. Luk. 24, 1. Jan 20, 1.]

2. A aj zemětřesení stalo se veliké: neb anděl Páně stoupil z nebe, a přistoupiv odvalil kámen.² A posadil se na něm.

3. A byl obličej jeho jako blesk, a roucho jeho jako sníh.

4. A bázní před ním zdesili se strážní, a učinění jsou jako mrtví.

5. I promluviv anděl, řekl ženám: Nebojtež se vy! neboť vím, že Ježíše hledáte, kterýž byl ukřizován;

6. nasmť ho tuto; vstať jest zajisté, jakož byl řekl: pojďte, a vizte místo, kde položen byl Pán.

7. A jdouce rychle, povězte učenníkům jeho, že jest vstať: a aj předcházi vás do Galilee, tamž jej uzkříte; aj předpověděal jsem vám. [Svrchu 26, 32.]

8. I vyřly rychle z hrobu a bázní a s radostí velikou,³ běžíce, aby učenníkům jeho zvěstovaly.

9. A hle Ježíš potkal se s nimi, řka: Zdrávy buďte. A ony přistoupivše, chopily se nohou jeho, a klaněly se jemu.

¹ t. j. zavřel kámen hrob ten, kterýž die obyčejně bohatých Židů jako nějaký jukový štít kryje ve skále oděšen být.

² t. j. svrchu řečena manželka Kleofášova. [66.]

³ t. j. v pátek a večer; Židé počítají dny své od večera do večera [I. Moš. 1, 5], a tedy se to v jejich smyslu druhého dne stalo.

⁴ t. j. „a bázní“ pro národně vídané andělské; „s radostí“ nad zprávou o Kristova z mrtvých vstání.

KAPITOLA XXVIII.

¹ Židé žhali místo sbědne té soboty, jako my žháme neděle, ku pt. dvě, tři neděle, místo dva, tři týdny.

² t. j. aby dovedli i jeho z mrtvých vstání, i aby přístup k hrobu ženám otevřel, nebo Kristus Pán o své vlastní moci a hrobu svředného vstal, jakož i svřednými dvěma k učenníkům všim. [Jan 21, 19.]

³ t. j. „a bázní“ pro národně vídané andělské; „s radostí“ nad zprávou o Kristova z mrtvých vstání.

10. Tehdy dí jim Ježíš: Nebojtež se! jděte, zvěstujte bratřím svým,⁴ ať jdou do Galilee; tamž mne uzřít.

11. Když pak ony odešly, aj někteří ze strážných přihli do města, a oznámili knížežtům kněžským všecko, co se bylo stalo.

12. Kteržito shromážděvše se se staršími, a uraďivše se, dali mnoho peněz vojákům,

13. řkouce: Pravte, že učennici jeho přihli v noci, a ukradli jej, když jsme spali.⁵

14. A ujalý-li o tom vladat, my ho přemluvíme, a vás bezpečny učiníme.

15. A oni zavše peníze, učinili jakož naučení byli. I rozhlášeno jest slovo to u Židů až do dnešního dne.

16. Jedenácte pak učennkův odešlo do Galilee na horu, kdež jim byl uložil Ježíš. [Svrchu 26, 32.]

17. A uřevše ho, klaněli se jemu:⁶ ale někteří pochybovali.⁷

18. A přistoupiv Ježíš, mluvil jim řka: Dána jest mi veliká moc na nebi i na zemi.⁸

19. Protož jdouce, uňte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého:⁹ [Mar. 16, 15.]

20. učíce je zachovávatí všecko, což jsem kolik přikázal vám: a aj já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.¹⁰

¹ Totis učenníkům die 12, 46, 47. a die 7. svrchu.

² Takť řeč sama se žhli: Dobře pravi na to sv. Augustin: „Bžkne, spěšila, kterak víš, kdo jej vstí? a bžli-li, pro jdi dopusti, bo vstí?“

³ Byloť to slavné ono zjevení Krista Pána u přítomnosti více než 500 učennkův. [I. Kor. 15, 6.]

⁴ t. j. před tím, než jej spatřili.

⁵ Tu i vám odůhly jakož mně samému [oo šlořku] od Otce odělena jest, a s tou vás posyílám.

⁶ Znamenáme tuto: 1. Kristus Pán septikrájně svým učenníkům: Pškte: vybrť: Učte! kašte evangelium. A tak sv. apoštolé všickni věrně činili. Ze pak oštkřil s Pšsot, a nadchnutí Božím i psali, to se stalo náhodně a přiléhá. Nepsal všickni, aniž pak, kteří psali, napsali všecko, co byli kázali, vyřel jen hlavně věd pšsotně zasmášenali. zřstavuje všecky časami vyřovní die počteby dopřovati, a v pravém smyslu vyřevovati, co bylo napšeno. A tak jest žatí podání první a hlavní pramen učení křesťanského. 2. Kristus Pán dí: Křtíte ve jménu Otce i Syna i Duchu sv., a zavřetvše věřici za učennky má, ve jménu Boha zjednotěho. Řka „ve jménu“ poukazuje k jedné bžnosti, a jmenuje tři osoby ně zřejmě nespřstelně tajemství nejvěřtější Trojice. Nemaš se tajemství toho proskomati, aniž pak se opovrží o něm pochybovati: Bžh je světli, to ti dostávej; věř pokorě a stále; někdy spatřiti jej; jak jest, budeš-li pevně věřiti, dokazav ho neopatřuješ. 3. Pškazuje Pán: „Učte je zachovávatí všecko“ atd. Z toho víšme, žež jest svatou povinností pravého křesťana, sejen věřiti, a všecko věřiti, žena Kristus učiti, vyřel i klaniti, co vesel, ti pravou, špšnou vřiti i skutky dokazovati. 4. Končeti šlhoje Pán: „Aj s vámi jsem až do skonání světa;“ t. školiv se od vás die žlá oděben, nepostupím vás dušebem, smoci svou; to vám však stále přilomem, ochráním vás všeho bludu, zachovám i všem protivěrně. Die tohoto smyšleného slova Páně věřime, že Kristus Pán u šromážděných apoštolých ustanovil vyřevěčli, neomylnou církev, a že svřevřovaná mlouč pomohli jeho přihla na nášetky jich, biskupy. Křdkoliv tedy biskupové jednomyslně s hlavou církve. římským papešem, nějaký šlánek vřiry urđij, nebo nějaký příkaz mravní vydávej, považujme to za zachovávatí, jako by od Krista sméno ustanoveno a přikázáno bylo. Vyznává tak Krista před lidmi, doufá šimne, žeť On nás vřaně před Otcem svým neobstává. [Mar. 10, 32.] A podobně, křdkoliv nášpove je. Pšsava s věšou vřiry a mravř roshodi, a ku všemti církvř zavřaz, šlžmo jest vřhiti ve jméno Těbo, kterýž šliti štánstí s církvř, a nepošpáti, aby pškonali škále nepříteli, na nřž jest sbědována církev Pána.

SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM

PODLE SEPSÁNÍ

SV. MARKA.

SV. MAREK [Jan Marek], rodem Žid, byl syn jisté Marie z Jerusalema, v jejímž domě se křesťané k modlitbě scházivali, a své útočiště v čas pronásledování mávali [Skut. 12, 12.], a jak se mnozí domnívají, i přibuzný Barnabášův.

S tímž, a spolu se sv. Pavlem utekl se po usmrcení sv. Jakuba staršího, bratra Janova, z Jerusalema do Antiochie, a odtud s nimi apoštolské cesty konal do Cypru a malé Asie. Tu je pak v Perge opustil, a do Jerusalema se navrátil. Později jej nalezáme opět s Barnabášem, a konečně se sv. Pavlem za prvního jeho uvěznění v Římě. [R. 60 po Kr.]

Tehdáž jej sv. Petr k sobě přijal, a za spomocníka v úřadě apoštolském zvolil. Pod jeho vedením sepsal sv. Marek evangelium pro křesťany římské jazykem řeckým, obyčejným tehdáž po veškeré říši římské; to potom brzo v latinský jazyk [mnozí mní, že od samého sv. Marka] bylo přeloženo.

Sv. Petr sám nazývá sv. Marka „synem svým“ [L. Petr. 5, 13.], poněvadž jej byl v Jerusalemě na víru obrátil, a pokřtil. Po smrti sv. Petra odebral se sv. Marek do Egypta, kdež byl prve již mnohé křesťanské obce zřídil.

Jak sv. Jeronym a spisovatel Eusebius vypravují, zemřel sv. Marek smrtí mučednickou v Alexandrii.

KAPITOLA I.

Jan káže pokání a křtí, — Kristus Pán též jest od něho pokřtěn, a pak od něho jde na poušť pokoušen, — odebrá se do Galilee, káže, povolává učedníky a usdružuje nemocné.

1. Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího: ¹
2. Jakož psáno jest u Izaíasze proroka: Ať já pošlám anděla svého před tváří tvou, kterýž připraví cestu tvou před tebou.
3. Hlas volajícího na poušti: Připravuje cestu Páně: přímé cesty stezky jeho. ² [Mat. 3, 3. Luk. 3, 4. Jan 1, 23.]
4. Byl Jan na poušti křtív, a káže křesť pokání, na odpuštění hříchův.
5. I vycházela k němu všechna krajina judská, i Jerusalemská vlnička, a byli od něho křtívni v řece Jordáně, vyznávajícе hříchy své. [Mat. 3, 5.]

KAPITOLA I.

¹ Spoj. a 4. takto: byl dle prorocství ten, že Jan co předchůdce našeho Ježíše přivedl, a káže pokání, lid k jeho příchodu připravoval. [4.]

² Proceť toto s dvou prorokův vrazto jest; t. s. Mal. 3, 1. a Is. 40, 3. Izaíasz toliko jmenuje, že starší jest, a Malacháš slova jeho jen nejseměji vykládá.

6. A byl Jan odin srstí velbloudí, a pás kožený na bedrách jeho: a kobyličky a med lesní jídal. A kázal Pka:

[III. Mojš. 11, 22. Mat. 3, 4.]

7. Jde za mnou silnější nežli jsem já, jemuž nejsem hoden padnu rozvázati řemenka obuvi jeho.

[Mat. 3, 11.]

8. Já jsem vás křtív vodou: ale on vás bude křtív Duchem svatým.

[Sk. 2, 4. 11, 6. 19. 4.]

9. I stalo se: v těch dnech přišel Ježíš z Nazareta galilejského, a pokřtív jest od Jana v Jordáně.

10. A hned vystoupiv z vody, uzel nebesa otevřená, a Ducha ³ jako holubici, sestupujícího, a zůstávajícího na něm.

[Luk. 3, 22. Jan 1, 32.]

11. A hlas se stal s nebe: Ty jsi Syn můj milý, v tobě jsem si zalbil.

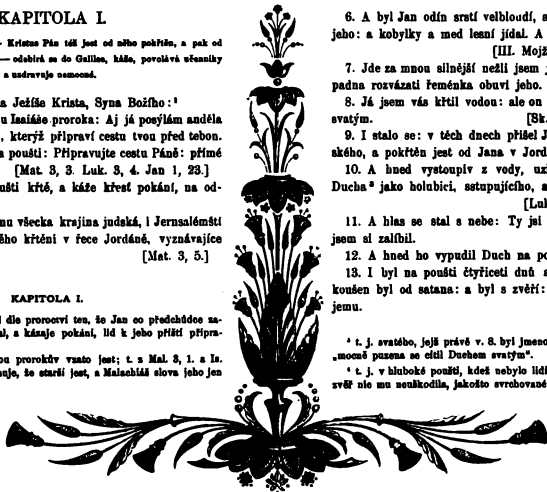
[Mat. 4, 1.]

12. A hned ho vypudil Duch na poušť.

13. I byl na poušti čtyřiceti dnů a čtyřiceti nocí: a pokoušen byl od satana: a byl s zvěří: ⁴ a andělé přiluhovali jemu.

³ t. j. svatého, jež právě v. 8. byl jmenoval; tak též rozumějí v. 12. „mocně puzena se cítil Duchem svatým“.

⁴ t. j. v hluboké poušti, kdež nebylo lidí, v také samotě. Divá pak zvěř nie mu seukhodila, jakožto srovnávanému Pánu přirody.

14. Když pak byl vyzvan Jan, přišel Ježíš do Galicie a kázal evangelium království Božho. [Mat. 4, 12.]

15. a pravil: Naplnil se čas, a přiblížilo se království Boží: čiňte pokání a věřte evangelium.

16. A chodě podle moře galilejského, uzel Šimona a Ondřeje, bratra jeho, ani pouštějí sítě do moře, [nebo rybáři byli]. [Mat. 4, 18.]

17. I řekl jim Ježíš: Pojdte za mnou, a učiním vás rybáři lidí.

18. A hned opustivše sítě, šli za ním.

19. A pouštěd odtud malíčko, uzel Jakoba, [syna] Zebedeova, a Jana, bratra jeho, ani také skládají sítě své na lodi:

20. a hned povolal jich. A nechavše otce svého Zebedea na lodi s nájemníky, šli za ním.

21. I vedli do Kafarnaum: a hned v sobotu všel do školy, učil je. [Mat. 4, 13. Luk. 4, 31.]

22. I divili se náramně učení jeho: neb učil je jako moc maje, a ne jako zákonníci. [Mat. 7, 28—29.]

23. I byl ve škole jejich člověk, maje ducha nečistého: a zvolal [Luk. 4, 33.]

24. řka: Což jest tobě do nás, Ježíši Nazaretský? přišel jsi zkažit nás? Vím, kdo jsi: Svatý Boží.

25. I pobrazil mu Ježíš řka: Umkluiž, a vyjdi z člověka.

26. I polomcovav jim duch nečistý, a křiče hlasem velikým, vyšel z něho.

27. I divili se válečníci, tak že se tážali mezi sebou řkouce: I co jest to? i jakž jest to nové učení, že v moci i duchům nečistým prikazuje, je poslouchají ho?

28. I rozešla se pověst o něm hned po vši krajině galilejské.

29. A hned vyšedše ze školy, přišli do domu Šimonova a Ondřejeva, s Jakubem a Janem. [Mat. 8, 14. Luk. 4, 38.]

30. Šimonova pak tchyně ležela, majíc zimnici, a hned mu pověděla o ní.

31. A přistoupiv, pozdvihl jí, ujav jí za ruku její: a hned ostavila jí zimnice: i poslouchala jím.

32. Večer pak, když zapadlo slunce, přinášeli k němu všechny zle se mající, i zlími duchy posedlé:

33. a všecko město bylo se oběhlo ke dveřím.

34. I uzdravoval mnohé, kteříž byli trápeni rozličnými neduhy, a mnohé zlé duchy vymítal, a nedopouštěl jim mluvit, nebo znali ho. [Luk. 4, 41.]

35. A na osvětě velmi ráno vstav, vyšel, a odebral se na pusté místo, a tam se uodčil.

36. A šel za ním Šimon, i ti, kteří s ním byli.

37. A když jej našli, řekl mu: Válečník tě hledají.

38. I dí jim: Pojdme do okolních městeček a měst, abych i tam kázal: neb na to jsem přišel.

39. I kázal ve školách jejich, a po vši Galilei a zlé duchy vymítal.

40. I přišel k němu malomocný, prose ho, a klekna, řekl jemu: Chceš-li, můžeš mne očistiti. [Mat. 8, 2. Luk. 5, 12.]

41. Ježíš pak siltovav se nad ním, vztáhl ruku svou, a dotkna se ho, řekl jemu: Chci, buď čist.

42. A když to řekl, hned odstoupilo od něho malomocenství a očistěn jest.

43. I pohrozil mu, a hned ho odbyl

^a t. j. mocí nám odjeme, kterouž jsme nad lidem měli.

^b t. j. ten svatý, jež Bůh našel, proceřl svátostmi, a veškeré lidstvo očekává: našelbyh Mešák.

44. a řekl mu: Viz, abys žádnému nepravil; ale jdi, ukáž se knížeti krázkému^a a oběť za očistění své, co přikázal Mojžíš, na svéodceřvi jím.

45. On pak všel, počal vypravovati, a oblašovati to věc, tak že již nemohl [Ježíš] zjevně do města vjíti, ale byl venku na místech pustých: i scházeli se k němu odeviád.

KAPITOLA II.

Křesťas Pán uzdrvil šlakem poraženého, — povolal Lévi [Mateoše], aby jš mlateloval. — dáva značení o poctu a — o svátosti soboty.

1. A po několika dnech všel opět do Kafarnaum:

[Mat. 9, 1.]

2. i uslyšáno jest, že by v domě byl, a sešlo se jich mnoho, tak že nemohl ani ke dveřím: i mluvil jim slova.

3. Tedy přišli k němu nesouce šlakem poraženého, kterýžto ode čtyř nesen byl. [Luk. 5, 18.]

4. A když mu ho pro zstúp nepouhli podati, vyloupali střechu, kde byl, a otevřešve spustili lože, na němž ležal šlakem poražený.¹

5. A vida Ježíš víru jejich, dí šlakem poraženému: Synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.

6. Byli pak tu někteří ze zákonníků, sedíce, a myslíce v srdcích svých:

7. Co tento tak mluví? rouhá se. Kdo může odpouštěti hříchy, než jedině sám Bůh? [Job 14, 4. Is. 43, 25.]

8. Poznav to hned Ježíš duchem svým, že by tak u sebe myslili, dí jim: Co to myslíte v srdcích svých? [Mat. 9, 4.]

9. Což jest snáže říci šlakem poraženému: Odpouštějí se tobě hříchové; čili říci: Vstaň, vezmi lože své a chod?

10. Ale abyste věděli, že S^{yn} člověka má moc na zemi odpouštěti hříchy, [dí šlakem poraženému]:

11. tobě pravím: Vstaň, vezmi lože své, a jdi do domu svého.

12. A vstal onen ihned, a vzav lože, přede všemi odšel, tak že se všickni divili. a chválili Boha řkouce: Nikdy jsme nic takového neviděli.

13. I vyšel opět k moři: a všecken zstúp přicházel k němu: i učil je.

14. A když šel mimo, uzel Lévi [syna] Alfeova, sedícího na cile; i dí jemu: Pojd za mnou. A on vstav šel za ním. [Mat. 9, 9. Luk. 5, 27.]

15. I stalo se, kdž seděl za stolem v domě jho, mnozi publikáni a hříšníci seděli spolu s Ježíšem, a s učenníky jeho: nebo mnoho jich bylo, kteříž také šli za ním.

16. Zákonníci pak a Fariseové vidouce, že jš s publikány a hříšníky, řekli učenníkům jeho: Proč s publikány a hříšníky jš a pije mistr váš?

¹ t. j. jednoma s předních kněží, jenž přinášeleo, uzdravené malomocné za čistě prokázavši. [Řov. Mat. 8, 4. Luk. 6, 14. a III. Mojš. 14, 2.]

KAPITOLA II.

¹ Ve vřobozních krajních semají domy takových střech, jaké jsou u nás. Strop komat bohatšího patra sevnití dlešený pšobí i střechu. Na tom tak svanou střechu jón obyčejně seoby v venku, však možná i buď s některá komaty poklopem na střechu domu, nebo se střechy jednoho domu na střechu sousedního přijiti. Vynesle tedy milozdrní souzdrně seznoběho na takové střechy š strop, odetravil šlakba, nebo odtrhl poření stropa, nebo otevřel poklop, jenž u snad byl, aby se tam pohodljiš díe počby vystoupil možná, spustil malomocného i s ložem, jež bylo jako u nás nosiče, doš k nohám Páně. [Řov. Mat. 9, 17.]

17. Ualyšev to Ježíš, dí jim: Nepotřebujít zdraví lékaře, ale kteří se zle mají: neboť jsem nepřišel volat spravedlivých, ale hříšných. [I. Tim. 1, 15.]

18. Učenníci pak Janovi a Fariseové postavili se; i přišli a řekli jemu: Proč učenníci Janovi a Fariseův postí se, troji pak učenníci se nepostí?

19. I řekl jim Ježíš: Zdáli mohou svatební mládenci postít se, dokudž jest s nimi ženich? Dokavadž mají s sebou ženicha, nemohou se postít.

20. Ale přijdouť dnové, když odjat bude od nich ženich, a tehdaž budou se postít v těch dnech.

[Mat. 9, 14. Luk. 5, 35.]

21. Nižádný nepřítivá záplata se sukna nového k rouchu starému: sic jinak odtrhne záplata nová (částku) od starého, i bývá díra větší.

22. A ládný nevláda vína nového do nádob starých: jinak roztřine víno nádoby, a víno se vylije, a nádoby se pokazí: ale víno nové má se liti do nádob nových.

23. I stalo se opět, když Pán šel v sobotu skrze obilí, že počali učenníci jeho jdouce trhati klasy.

[Mat. 12, 1. Luk. 6, 1.]

24. Fariseové pak řekli jemu: Ille, co činí v sobotu, čehož neučím činiti?

25. I řekl jim: Nikdy-li jste nečuli, co učinil David, když nouzi máe a lačněl, on i kteří s ním byli?

26. Kterak všel do domu Božeho za Abiathara,* knížete kněžského, a jedl chleby posvátné, jichžto neslucho jesti leč kněžím, a dal i těm, kteří s ním byli?

27. I pravil jim: Sobota pro člověka učiněna jest, a ne člověk pro sobotu.*

28. Protož pánem jest Syn člověka i soboty.*

KAPITOLA III.

Kristus Pán uzdravuje slovíka malého ruku uchloho i jiné nemocné, — volá et učenník dvanáct apoštolů, — skauše jak znaménáť jej zákonníci obviňují, a tím protiv Duchu sv. hřálí: — a utí, kdo přitýli jeho Jezu.

1. I všel opět do školy: a byl tu člověk máje ruku uschlou.
2. I pozorovali ho, uzdraví-li [jej] v sobotu, aby ho obzavovali. [Mat. 12, 9.]

3. I řekl člověku, kterýž měl uschlou ruku: Vstaň, [a vstup] do prostředka.

4. I dí jim: Snaží-li v sobotu dobře činiti čili zle? život zachováti, čili zkažití? Ale oni mlčeli.

5. A pohledv na ně vůkol s hněvem,* zarmoučen jsa nad stepotou srdce jejich, řekl člověku: Vstaňni ruku svou. I vstáhl, a zdráva učiněna jest ruka jeho.

6. A vyšedše Fariseové, drželi hneď s Herodióny radu proti němu, kterak by jej zabubili. [Mat. 12, 14.]

7. Ježíš pak odšel s učenníky svými k moři: a zástup mnohý z Galilee a z Judska šel za ním,

* Jinak Achimelecha (I. Král 21, 1. III. Mojš. 24, 9.)

* t. j. aby sobotou — dnem svátečním, poověřil sebe, t. j. od práce odpočinul, duchem se sotavil, mysl od snažnosti posemákych k neobekým obrátil. „To však by mu nebylo možná, kdyby neměl, šeho mu nezrušená a zachování života potřeba jest; to tedy spravedlivým a slavným způsobem si vykoupat, připravil, nemati soboty.“

* t. j. jakožto pán všeobecná, a tvůrce všech věských.

KAPITOLA III.

* t. j. Hněs poháným srdcem, jednak nad nemocným člověkem, více však nad urputnou zatvrzelostí Fariseův.

8. i z Jerusalema, a z Idumee, a ze Zájordání: i kteříž byli okolo Týru a Sidonu, množství veliké, alyšice, které věci činí, přišli k němu.

9. I řekl učenníkům svým, aby nahotově byla loďička pro zástup, aby ho netiskali:

10. nebo mnohě uzdravoval, tak že se naň valili, aby se ho dotýkali, kteříž koli neubhy měli.

11. A duchově nečistí, jakž ho viděli, padali před ním, a křičeli říkouce:

12. Ty jsi Syn Boží. A on velmi jim příkazoval, aby ho nezerovali. [Luk. 4, 41.]

13. I vystoupiv na horn, povolal k sobě, kterýchž sám čtěl: i přišli k němu. [Mat. 10, 1. Luk. 6, 12.]

14. A ustanovil jich dvanácte, aby s ním byli, a aby je poslal kázat.

15. I dal jim moc uzdravovati neubhy, a vymítati zlé duchy.

16. A dal Šimonovi jméno Petr:

17. a Jakuba, [syna] Zebedeova, a Jana, bratra Jakubova, a dal jim jméno Boanerges, to jest: Synové hromové.*

18. a Ondřeje, a Filipa, a Bartoloměje, a Matouše, a Tomáše, a Jakuba, [syna] Alfeova, a Thadea, a Šimona Kana-nejského

19. a Jidáše Iskariotkého, jenž jej i zradil. [Mat. 10, 1. a. d.]

20. I přišli do domu: a sešel se opět zástup, tak že nemohli ani chleba pojesti.

21. A uslyševše o tom přibuzný jeho, vyšli, aby ho jall: nebo pravili, že se smyslem pomlnul.*

22. A zákonníci, kteříž byli přišli z Jerusalema, pravili, že Bezeubna má, a že skrze knížete zlych duchů vymítá dábly. [Mat. 9, 34.]

23. A svolav je, mluvil k nim v podoběnstvích: Kterak může satan satana vymítati?

24. A jestliže království v sobě se rozdělí, nemůže ostatí království to.

25. A rozdvójí-li se dům proti sobě, nemůže ten dům ostatí.*

26. A povstane-li satan sám proti sobě, rozdrojen jest, a neubde moci ostatí; ale má konec.

27. Nikdo nemůže, vejda do domu, nádoby silného pobratí, leč by prve silného svázal, a tehdyž dům jeho zloupí.

28. Amen pravím vám, že všickni hříškové odpustěni budou synům lidským, i rouháním, jímž by se rouhali:

29. ale kdo by se rouhal proti Duchu svátému, neubde mti odpustěni na věky, ale vinen bude hříchem věčným.*

30. Nebo pravili: Duchu nečistého má.*

31. Tehdy přiala matka jeho a bratří: a stojíce venku, poslali k němu, volajíce ho. [Mat. 12, 46. a. d.]

32. A seděl okolo něho zástup: i řekli jemu: Aj matka tvá a bratří tvoji venku hledají tebe.

33. I odpovědév jim, řekl: Kdo jest matka má, a bratří moji?

34. A pohledv na ty, kteříž vůkol něho seděli, řekl: Aj matka má, a bratří moji!

* t. j. naráželo na jejich od přirozenosti prudkov povahu. [Luk. 9, 54.]

* Vědouce totiž, že se do 30. roku věku svého v době domcnosti zanesával, nemohli sobě vůlejš jako všem, a činy vyvířiti.

* t. j. rouhať sama v sobě neovozáť muž zabytnosti.

* Řeči: „bodem bude vědného odousením.“ [Mat. 12, 31—32.]

* To byl ten jejjich hřích proti Duchu sv., že, co se od něho mud Božskou dálo, to oni slomavši knišeť čibřeti přifřítali, i na poseděho čibnem jej vydávali.

35. Nebo kdož koli by činil vůli Boží, tenť jest bratr můj, i sestra má, i matka.

KAPITOLA IV.

Křesťan Pán sňi v podoběnstvích e rozsvátil, — e rozsvátil e na svícen vstavěn, — e zrnú horčičným; a — učilje skoeřněd moře.

1. A opět počal učiti u moře: i shromáždil se k němu zástup mnohý, tak že vstoupiv na loď, seděl na moři, a všecken zástup byl na zemi podle moře. [Mat. 13, 1.]

2. I učil je v podoběnstvích mnohým věcem, a pravil jim v učení svém:

3. Slyšte! Aj vyšel rozsvát, aby rozsvát.

4. A když rozsvát, padlo některé zrní vedle cesty, i přiletělo ptactvo nebeské, a azobalo je.

5. A jiné padlo na místa skalnatá, kdežto nemělo mnoho země: a vzešlo hned, protože nemělo hluboké země:

6. ale když vzešlo slunce, uvadilo, a protože nemělo kořene, uschlo.

7. A jiné padlo mezi trní: i vzrostlo trní a ndusilo je: a nedalo užtku.

8. Jiné pak padlo v zem dobrou, a vzejdouc, a rostouc, dalo užtku, a přineslo jedno třicet, a jiné šedesát, a jiné sto.

9. I pravil: Kdo má uši k slyšení, alyš.

10. A když byl sám, tážalo se ho těch dvanácte, kteříž s ním byli, na to podoběnství.

11. I řekl jim: Vámť jest dáno znáti tajemství království Božho: ale těm, kteříž jsou vně,¹ děje se všecko v podoběnstvích;

12. aby vidouce viděli, a neuzřeli: a slyšće slyšeli, a nerozuměli: aby se snad neotrátíli, a nebyli jim odpůstěni hříchové.² [Is. 6, 9. Mat. 13, 14.]

13. I dí jim: Neznáte toho podoběnství? i kterakž všecka podoběnství poznáte?

14. Kdo rozsvát, slovo rozsvát.

15. Titot pak jsou, [jako] vedle cesty, kde se rozsvát a slovo, a když uslyšeli, hned přichází satan, a vynmá slovo, kteréž vašto jest v srdcích jejich.

16. A títo podobně jsou, jenž na skalě se rozsvát, kteří, když uslyšeli slovo, hned je a radostí přijímají:

17. ale nemají v sobě kořene, nýbrž jsou časní: potom když vznikne soužení a protivensví pro slovo, hned se pohorší.

18. A jsou jiní, kteří jsou mezi trní vsáti: jsou ti, kteří slovo alyš:

19. ale bídý světa, a klamnost zboží, a žádosti jiných věcí vcházejíce udušují slovo: i bývá bez užtku. [I. Tim. 6. 17.]

20. A títo jsou, jenž v zemi dobrou vsáti jsou, kteříž alyš slovo a přijímají, a užitek přinášejí: jedno třicet, a jiné šedesát, a jiné sto.

21. A pravil jim: Zdáli přichází svíce, aby postavena byla pod nádobu, nebo pod postel? zdáliš ne, aby na svícen postavena byla? [Mat. 5, 15. Lnk. 8, 16.]

KAPITOLA IV.

¹ t. j. kteří neovvěřili v slova má, a neoználi se pravým polepšením života schopnými a hodnými té milosti, aby přijali byli ve sbor učeníkův, a následovníků mých, milující přilít věstí světáku.

² t. j. pro tvrdost srdce, a nekalnost života neochopni jsou, aby vidouce zázraky má, spoznili v nich „prst Boží“ a ve mne co Syna Božho ověřili: aby slyšće slova má, hluboký smysl jich pochopili, a napravivše díle toho život svätj, milostí odpůstěni hříchů dosáhli: „aby“ sebež se tuto dělné, vybré „nášedně“, tolik co „jak šev“, jakob by i die řeckého i die latinického státi mohlo. Srov. Mat. 13, 14.

22. Nebo nic není skrytého, co by nebylo zjeváno, aniž učiněno jest co tajného, ale aby na jevo vyšlo.³ [Mat. 10, 26.]

23. Má-li kdo uši k slyšení, alyš.

24. I pravil jim: Vizte, co slyšíte! Kterou měrou budete měřiti, bude vám odměřeno, i přidáno bude vám.⁴

[Mat. 7, 2. Luk. 6, 38.]

25. Nebo kdo má, tomu bude dáno: a kdo nemá, i což má, bude od něho odjato. [Mat. 25, 29.]

26. I pravil: Tak jest království Boží, jako kdy by člověk uvrhl símě v zem

27. a spal by, a vstával by ve dne i v noci, a semeno by uvrhl símě v zem

28. Nebo sama od sebe země plodí, nejprv bylina, potom klas, potom píné obilí v klasu.

29. A když vydá úrodu, hned přičiní srp: nebo nastala žeň.⁵

30. I řekl: K čemu připodobáme království Boží? anebo kterému podoběnství je přirovnáme?

31. Jako zrno horčičné, kteréžto když bývá sáto v zem, menší jest všech semen, kteréž jsou na zemi:

32. ale když bylo vsáto, roste, a bývá větš, než všechny zeliny, a dělá ratolesti veliká, tak že pod stínem jeho ptáci nebesí přebývati mohou. [Mat. 13, 31. Luk. 13, 18.]

33. A takovými mnohými podoběnstvími mluvil jim slovo, jež mohli slyšeti:

34. a bez podoběnství nemluvil jim: ale účinněm svým vykřádal všecko skouřim.

35. I řekl jim v ten den, když byl večer: Plavme se na druhou stranu.

36. A nechavě zástupu, vzali ho tak jakož byl na loď: i jiné loď byly s ním. [Mat. 8, 23. a d.]

37. I stala se bouře veliká od větru, a hnala vlny na loď, tak že se loď nashlovala.

38. A on v zadu na loď spal na podhlaví: i zbudil ho, a řekl mu: Mistré, nenlíž ti nic do toho, že hyneme?

39. I vstav pohrozil větru, a řekl moři: Umkní, upokoj se! I přestal vřít, a stalo se utišení veliké.

40. I řekl jim: Proč se bojíte? což ještě nemáte víry? I báli se bázní velikou, a pravili jeden k druhému: I kdo jest medle tento, že ho i vítr i moře poslouchají?

KAPITOLA V.

Křesťan Pán vymáti duchy nečisté, a dopouští jim vejti do stědy vepřé, jež pak v moři stano, — Dožádá je učeraviti dours Jalruva, na ostě učeraviti Senu krvotok žrti, — potom pak vchátili: nastalo mezi tím divko.

1. I přeplavili se přes moře do krajiny gerasenaké.

[Mat. 8, 28. Lnk. 8, 26.]

2. A když on vyšel z loď, hned se s ním potkal člověk¹ z hrobd posedlý duchem nečistým,

3. kterýž měl přibytke v hrobdch, a aniž ho kdo již mohl řetězy svázati:

¹ t. j. zjevno budí svým časem, cokoliv činim a mluvim; k tomu jsou vše svolli.

² Tim je napomená, aby nastajli učení jeho před svícem, vybré zjevno, a neobrořeno všem je kázati.

³ Tak i sväté evangelium jednou mezi lidem kázáno, jako S Božho polehnutí srát evangeim, a užitek přinese, až do dne šni, t. j. do skonání světa.

KAPITOLA V.

¹ Sv. Marek a Lukáš je o jednom praví, jakožto učivším, co sv. Matouš učitelji o dvou mluví.

4. nebo často byv pouty a řetězy okován, polámal řetězy a punta roztrhal: a zářný ho nemohl zkrátiti;

5. a byl povzdý, ve dne i v noci, v hrobích a na horách, kříže, a tepa se kamením.

6. Určev pak Ježíše zdaleka, běžel a poklonil se jemu; 7. a kříže hlasem velikým, řekl: Co tobě jest do mne, Ježíši, Synu Boha nejvyššího? Zaklínám tě skrze Boha, abys mne netrápil.

8. Nebo pravil jemu: Vyjdiž, duchu nečistý, z člověka.

9. I otázal se ho: Který jest jméno tvé? A on odpovídaje řekl jemu: Množství¹ jest jméno mé; neb mnoho jest nás.

10. I prosil ho velmi, aby jich nevyháněl z té krajiny.

11. Bylo pak tu vedle hory stádo vepřů veliké, pasouc se.

[Mat. 8, 30.]

12. I prosili ho duchové, fkouce: Pust' nás do vepřů, at do nich vejdem.

13. I povolil jim ihned Ježíš. A vybědše duchové nečistí, vešli do vepřů; a běželo stádo k dvěma tisícům s velikou prudkostí a vrchu dolů do moře, a utonuli v moři.

14. Ty pak, kteří je psali, utekli a oznámili to v městě, i po polích. I vyšli, aby viděli, co se bylo stalo:

15. a přišli k Ježíšovi, a rztili toho, který býval trápen od zlého ducha, a sedí, jsa oděn a má zdravý rozum: i báli se.

16. A ti, jenž to viděli, vypravovali jim, kterak se stalo tomu, kterýž měl dábelství, i o vepřích.

17. I počali ho prositi, aby odešel z končin jejich.

18. A když vstupoval na loď, počal ho prositi ten, kterýž trápen býval od ďábla, aby byl s ním:² [Luk. 8, 38.]

19. i nedopustil mu, ale řekl jemu: Jdi k svým do domu svého, a zvešť jím, kterak veliké věci učinil tobě Pán, a slítova se nad tebou.

20. I odšel, a počal ohlašovati v krajíně Desetiměstí, kterak veliké věci učinil mu Ježíš: i divili se všickni.

21. A když se přeplavil Ježíš na loď zase na druhou stranu, sešel se k němu zástup mnohý, a byl u moře.

22. I přišel jeden z knížat³ školy židovské, jménem Jairus: a uzřev její, padl k nohám jeho, [Mat. 9, 18. Luk. 8, 41.]

23. a velmi ho prosil, řka: Dcera má skonává: pojď, vlož na ni ruku, aby ozdravěla, a živa byla.

24. I odšel s ním: a zástup mnohý šel za ním, i tlačil jej.

25. A žena, kteráž krvotok měla dvanácte let,

26. a mnoho byla přetřpěla od mnohých lékařův: a všecken statek svůj vynaložila, aniž jí co bylo prospělo, ale vždy se hře měla:

27. uslyševši o Ježíšovi, přišla v zástupu po zadu, i dotkla se roucha jeho:

28. neboť byla řekla: Dotknou-li se jen roucha jeho, zdráva budu.

29. A hned vycelil tok krve její, a pocítila na těle, že uzdravena jest od nečuhu.

30. A Ježíš poznav hned sám v sobě moc, kteráž byla z něho vyšla, obrátiv se k zástupu, řekl: Kdo se dotekl roucha mého?

31. I řekli mu učennici jeho: Vidíš, že tě zástup tiskne, a pravíš: Kdo se mne dotekl?

32. I hleděl vůkol, aby uzřel tu, která to byla učinila.

¹ Vlastně: Legio, pluk, počtem až na 6000 mužů: jeden mluví ve jméno ostatních.

² t. j. aby směl jíti a zůstati s Ježíšem.

³ t. j. první představený.

33. Žena pak s bázní a třesením vědouc, co se u ní stalo, přistoupila, a padla před ním, a pověděla mu všecku pravdu.

34. On pak řekl jí: Dceť, víra tvá tě uzdravila: jdiž v pokoji; a buďž prostá neduhu svého.⁴ [Luk. 7, 50. 8, 48.]

35. A když on ještě mluvil, přišli od kněze školy fkouce: Dceť tvá umřela, proč déle trmácíš mistra?

36. Ježíš pak uslyšev to slovo, kteréž pravili, řekl kněžstvi školy: Neboj se; toliko věť!

37. I nedal žádnému za sebou jíti, jedině Petrovi, a Jakobovi, a Janovi, bratru Jakobovu.

38. I přišli do domu kněze školy, a viděl hluk, jak pláč i křví velmi.

39. I všed tam, řekl jim: Co se bouříte a pláčete? neumřela dívka, ale spí.

40. I posmívali se jemu. On pak vyhnav všecky, pojal otce a matku dívky, a kteříž s ním byli, a všel tam, kdež dívka ležela.

41. I drže ruku dívky, řekl jí: Talitha kumi! jenž se vykládá: Dívko, [tobě pravím] vstaň!

42. A hned vstala dívka, a chodila: byla pak ve dvanácti letech: i zdesáli se divem převelikým.

43. A přikázal jim velmi, aby žádný o tom nezvěděl: i rozkázal jim dáti jísti.

KAPITOLA VI.

Křistoš Pán oznámil vry ve vlasti své. — rozosřil učenniky kázat, a nemocných uzdravovat. — Jak realitě lidé a svředě Heródes o něm umřel. — (Vypravuje se sřiti Jana Křtitele). — nasyroje 5000 lidí pět chleby a dvěma rybami, jte po moři k utěšením, — a mnohó nemocných uzdravuje.

1. A vyšed odtud, odešel do vlasti své:¹ a šli s ním učennici jeho. [Mat. 13, 54.]

2. A když bylo v sobotu, počal učiti ve škole: a mnozí slyšec divili se učení jeho, fkouce: Odkud má tento všecky ty věci? a jaká jest to moudrost, kteráž jest mu dána, a takoví divocé, kteříž se dájí skrze ruce jeho?

3. Zdáliž tento nenť tesář,² syn Marie, bratr Jakobův, a Josefův, a Judův, a Šimonův? Zdáliž nejsou i sestry jeho zde s námi?³ I horšili se na ně. [Jan 6, 42.]

4. I řekl jim Ježíš: Neňť prorok bezě cti jedině ve vlasti své, a v domě svém, a v rodině své.

[Mat. 13, 57. Luk. 4, 24. Jan 4, 44.]

5. A nemohl tu žádného divu učiniti,⁴ jedině málo nemocných, vzkládaje na ně ruce, uzdravil.

6. I podivil se jejich nevěře, a obcházel vůkol po městěčkách uče. [Vjšě 3, 14.]

7. A svolal dvanácte učenníkův, a počal je posylati po dvou, a dal jim moc nad duchy nečistými. [Mat. 10, 1. Luk. 9, 1.]

¹ Křistoš Pán uzdravil ženu tu právě v tom okamžesí, když uvřřila se dotknutím se roucha jeho zdraví nabude [rov. 6, 8]; chřiti pak, a to sjevno bylo na dobrý příklad lidé, jej provázejícímu. Ten šel mlti tět, když k sázraním svym posíval věci, které samey o sobě takového účinku působiti nemohou. [Srov. 7, 38.]

KAPITOLA VII.

¹ Mat. 8, 28 a dále.

² t. j. syn tesářův. Z toho lze se domněvati, že Pán Ježíš, prve než kázat a šliť počal, řemeslo přetočna svého provozoval, anebo aspoň mu při něm pomáhal.

³ Bratři! a sestrami rozumějí se přibuzní a přibuzně Páně: sestřenci, sestřenice.

⁴ t. j. on tobo pro nevěru a satraselost (6) nebyl hodil: neboť vrocil toliko víru schopným a bodným činí člověka milostí Boží.

8. A přikázal jim, aby něčeho nebrali na cestu, leč toliko hlí: * ne mošny, ne chleba, ani peněz v pasu:

9. ale aby obutí měli nohy v střevíce: * a aby se neobláčeli ve drve sukňé.

10. I pravil jim: Kdekoliv pojedete do domu, tu ostaňte, dokudž nevyjedete odtud: †

11. a kdož by koli vás nepřijali, ani vás slyšeli, vyjdouce odtud, vyrazte prach z nohou svých na svědectví jim.

[Mat. 10, 14. Luk. 9, 5. Sk. 13, 51. 8, 6.]

12. Tedy vyšedše kázali, aby pokání činili:

13. a dábeistvi mnohá vymítali, a mazali olejem mnohé nemocné * a uzdravovali. [Jak. 5, 14.]

14. I uslyšel Heródes král, [nebo zjevně učiněno bylo jméno jeho], a pravil: Jan Křtitel vstal z mrtvých, a protož se dějí divové skrze něho. [Mat. 14, 1.]

15. Jiní pak pravili, že jest Eliáš: a jiní pravili, že jest prorok, jako jeden z proroků.

16. Což uslyšev Heródes řekl: Jan, kteréhož jsem já stal, ontě z mrtvých vstal.

17. Ten zajisté Heródes byl poslal, a jal Jana, a vasil jej do žaláře pro Heródiádu, manželku Filipa, bratra svého, že jí byl za manželku pojal;

18. nebo říkával Jan Heródesovi: Neslušáť tobě mti manželku bratra tvého. [Luk. 8, 19. III. Moj. 18, 16.]

19. Heródis pak skládala lest proti němu, a chtěla jej o hrdlo připravit, ale nemohla;

20. nebo Heródes obával se Jana, věda, že jest muž spravedlivý a svatý: a chránil jej, a slychaje ho, činil mnoho, a rád ho poslouchal.

21. A když přišel den příhodný, učinil Heródes v den svého narození večerí knížatům svým, a tisícníkům a předním z Galiee.

22. A když vešla dcera té Herodiády, a tancovala, a líbila se Heródesovi i spulohodovníkům, řekl král dívce: Pros mne, zač chceš, a dám tobě.

23. I zapřisáhl se jí: Začkoli prositi budeš, dám tobě, byt byla polovice mého království. [Esth. 5, 6.]

24. Kterážto vyšedši, řekla mateři své: Zač budu prositi? A ona řekla: Za hlavu Jana Křtitele.

25. A všedši hned a chvátáním ku králi, prosila říkou: Chci, abys mi dal hned na mise hlavu Jana Křtitele.

26. I zarmoutil se král; pro přisahu, a pro spulohodovníky, nechtěl jí zarmoutiti:

27. ale poslav karta, rozkázal přinésti hlavu jeho na mise. I stal jej v žaláři,

28. a přinesl hlavu jeho na mise: i dal jí dívce, a dívka dala mateři své.

29. Což uslyševše učennici jeho, přišli, a vzali tělo jeho, a pochovali je v hrobě. [Mat. 14, 12.]

30. I šli se apoštolé k Ježíšovi, a zvěstovali mu všechno, co byli činili, a učinili.

* t. j. k podpově při ohně a k obrác. K bliti jí mti zapovídá. [Srov. Mat. 10, 10. Luk. 9, 3.]

* Aby neměli jiných střevic, než kterých by přivě na nohou měli. Bytj jen podšaty, tunisky pod sobama podvázaná. [Skuk. 12, 8.]

* t. j. nebožto od domu k domu. Mat. 10, 11.

* Die spojenj řeči (sr. 7. a d.) patrně, že německ tak šli: 1. k rozkazu Pána, 2. že tohoto mazání nesluší jako léku, vybrá jakožto znamení vlastní posly od Boha buď k uzdravení, nebo k šťastné smrti, protož i praví: „mnohé nemocné“ a pak teprv svírá: „a uzdravovali.“ Byloť to tedy počátek ustanovení svátosti posledního pomazání, avšak několik následovníků svátosti samé, aležbr ponce její [svátosti posledního pomazání] přednasak.

31. I řekl jim: Pojďte soukromi na pusté místo, a odpocíháte malíčko. Nebo bylo množství těch, kteříž přicházeli, a odcházeli, tak že ani k jídu chvíle neměli.

[Mt. 14, 13. Luk. 9, 10. Jan 6, 1.]

32. A vstoupivše na loď, plavili se na pusté místo soukromi.

33. I viděli je, a poznali mnozí, že odcházejí: i sběhl se tam ze všech měst pěšky, a předešli je.

34. A vyšed Ježíš, uřel zástup mnohý, a měl lítost nad nimi, že byli jako ovce nemající pastýře, a počal je učiti mnohým věcem. [Mat. 9, 36. 14, 14.]

35. A když se již prodliho, přistoupili učennici jeho říkou: Pusté jest toto místo, a již hodina minula; [Mat. 14, 15.]

36. rozspust je, ať jdouce do nejbližších vesnic a městetek, nakoupí si pokrmů, kteréž by jedli. [Luk. 9, 12.]

37. A odpověděv řekl jim: Dejte v jim jísti. I řekli mu: Pojdme a kupme za dvě stě peněz * chleba, a dáme jim jísti.

38. I dí jim: Kolik chlebě máte? jděte a zvězte. A když zvěděli, řekli: Pět, a dvě ryby.

39. I rozkázal jim, aby kázali posaditi se všechném v pořadích * na zelené trávě. [Jan 6, 10.]

40. I usadili se rozdílno po stu, a po padesáti.

41. A vzav pět chleběv, a dvě ryby, pohledv k nebi, pocheval a lámal chleby a dával učenníkům svým, aby kladli před ně: i dvě ryby rozdělil mezi všechny.

42. I jedli všickni, a nasyceni jsou.

43. I sebrali ostatky drobtů dvanácte košů plných, i z ryb. 44. Bylo pak těch, kteříž jedli, pět tisíc mužův.

45. A hned přinutil učenníky své vstoupiti na loď, aby je předešli přes moře do Betsaidy, až by on rozpuští lid.

46. A rozpuští je, šel na horn, aby se modlil.

[Mat. 14, 23.]

47. A když byl večer, byla loď u prostřed moře, a on sám us zemi.

48. A viděl je, že se s těžkostí plavili, [nebo byl vítr odporu jím], a při čtvrtém bdění nočním přišel k nim, jda po moři, a chtěl jich minouti.

49. Ale oni, když uzzeli jej, an jde po moři, domnívali se, že by obtuda byla; i zřekli.

50. Nebo jej všickni viděli, a lakli se. A hned promluvil k nim, a řekl jim: Doufejtež! Jáť jsem, nebojte se!

51. I vstoupil k nim na loď, a utiřil se vítr. A tím více se sami v sobě děnali;

52. neboť neporozuměli o chleběch: bylo zajisté srdce jejich oslepeno.

53. A když se přeplavili, přišli do země genesaretaké, a přistavili loď. [Mat. 14, 34.]

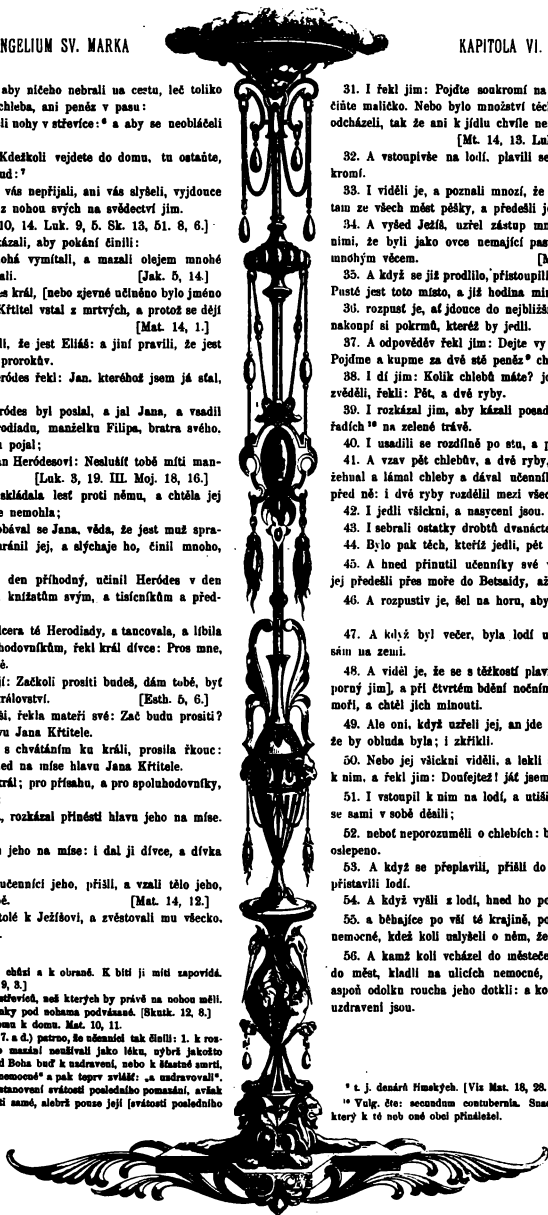
54. A když vyšli z lodí, hned ho poznali:

55. a běhajíce po vši té krajině, počali na ložcích nositi nemocné, kdež koli uslyšeli o něm, že by byl.

56. A kamž koli vcházal do městetek, nebo do vsí, nebo do měst, kladli na ulicích nemocné, a prosili ho, aby se aspoň odklou roucha jeho dotkli: a kolikož se ho koi dotkli, uzdraveni jsou.

* t. j. denárů římských. [Vis Mat. 18, 28. pozn.]

* Vulg. etc: secundum costuberiam. Snad se podle sbord, jakož který k té noš osé obel přinášel.

KAPITOLA VII.

Křístus Pán hářel zákonníky, že pro ustanovení svá naseobdávají, a přestupují příkázání Boží, — užil, co vlastně poskvrňuje člověka. — Vymítá dříve a dceru Syrofeničanky, a — uzdravuje židovka bludochodného.

1. I sešli se k němu Fariseové, a někteří ze zákonníků, přišedše z Jerusalema.

2. A když uzteli některé z učenníků jeho obecnými rukama, to jest neumytými, jísti chleby, haněl je.

[Mat. 15, 2. a. d.]

3. Nebo Fariseové, i všickni Židé nejedí, leč byli často ruce umyli, držíce ustanovení starších:*

4. a z trbu přišedše, nejedí, leč se umyjí: a jest mnoho jiných věcí, které jsou jim ustanoveny, aby je zachovávali: umývání čtší, a děbanův, a měděnic, i postelí.[†]

5. I tážali se ho Fariseové, a zákonníci: Proč učenníci tvoji nezachovávají ustanovení starších, ale jedí chleba a neumytými rukama?

6. On pak odpovědáv, řekl jim: Dobře prorokoval o vás pokrytých Isaíá, jakož psáno jest: Lid tento rty mne ctí: srdce pak jejich daleko jest ode mne.

7. Ale nadarmo mne ctí, učíce učení a ustanovení lidské. [Is. 29, 13.]

8. Nebo upovíste příkázání Boží, držíte ustanovení lidské, umývání čtší, a děbanův jiné tím podobné věci činíte.

9. A pravil jim: Jistě rušíte příkázání Boží, abyste ustanovení svá zachovali.

10. Nebo Mojžíš pověděl: Cti otce svého i matku svou; a: Kdož by zlořečil otci nebo mateři, at sámti umře.

[II. Mojš. 20, 12.]

11. Ale vy pravíte: Řek-li by člověk otci nebo mateři, korban [to jest dar], kterýchkoli jest ode mne, tobě prospěje: 12. a nedopovíste mu nic více učiniti otci svému, nebo mateři,

13. rušíce slovo Boží pro ustanovení svá, kteréž jste ustanovili: a mnohé tím podobné věci činíte. [Mat. 15, 3—6.]

14. A povolav opět zástupu, pravil jim: Slyšte mne všickni, a rozumějte: [Mat. 15, 10. atd.]

15. Nic není ze zevnitřku člověka, co by vcházejíc do něho, jej poskvrnilo: ale co z člověka pochází, to jest, co poskvrňuje člověka.

16. Má-li kdo uší k slyšení, alyš.

17. A když všel do domu od zástupu, tážali se ho učenníci jeho o podobnosti.[‡]

18. I řekl jim: Tak jste i vy nerozumí-li, že všecko, co z vnějška do člověka vchází, nemůže ho poskvrnit: 19. neboť nevchází v srdce jeho, ale v břicho, a vychází ven, vycházejíc všeliké pokrmý:

20. Ale pravil, že co z člověka pochází, to poskvrňuje člověka.

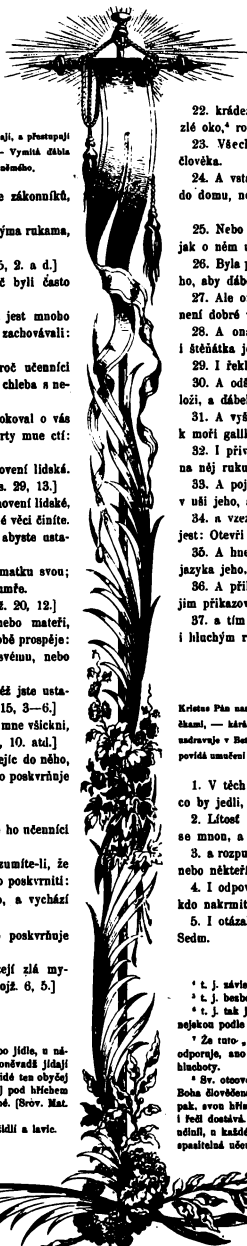
21. Nebo z vnitřku ze srdce lidského pocházejí zlá myšlení, cizoložstva, amilistva, vraždy, [I. Mojš. 6, 5.]

KAPITOLA VII.

* Častěji si ruce umývají, svíatím před jídlem, při a po jídle, u národů východních navykutelné k čistotě potřebí jest, poněvadž jídají bez soli a vídliček, pouhými rukama krmí se beroucí. Židé ten obyčej umývání rukou svědomitě zachovávali, Fariseové pak jej pod hříchem příkazův: to bylo příliš přímé, neškodné a pověrečné. [Srov. Mat. 15, 2.]

† t. j. na něž při jídle sedali nebo spolehali místo stůlu a lavic.

‡ t. j. kteréž byl právě pověděl. (15.)

22. krádeže, lakomství, neslechtnosti, leš, nestydatosti, zlé oko,[†] rouhání, pýcha, bláznovství.[‡]

23. Všecky tyto zlé věci pocházejí z vnitřku, a poskvrňují člověka.

24. A vstav odtad, odšel do krajín Týru a Sidonu: a všed do domu, nechtěl, by kdo věděl, ale nemohi se tajiti.

[Mat. 15, 21. atd.]

25. Nebo žena, jejížto dcera měla nečistého ducha, hned jak o něm uslyšela, vešla, a padla k nohám jeho:

26. Byla pak žena pohanka, Syrofeničká rodem: a prosila ho, aby dábelství vyvrhl z dcery její.

27. Ale on řekl jí: Nech at se prve nasytí synové: neboť není dobré vzíti chleba synův, a vrci pašm.

28. A ona odpověděla, a řekla mu: Ovšem, Pane! ale i stěhátká jedí pod stolem drobtý synův.

29. I řekl jí: Pro tu řek' jdi: vyšleť dábelství z dcery tvé.

30. A odšedši do domu svého, našela dítku, ana ležá na loži, a dábelství z ní vyšlo.

31. A vyšed zase z končin Týrských, přišel skrze Sidon k moři galilejskému prostředkem krajín Deastíměstí.

32. I přivedli mu hluchého a němého: a prosili ho, aby na něj ruku vložil.[†] [Mat. 9, 92.]

33. A pojav jej soukromí ven ze zástupu, vložil prsty své v uši jeho, a plivnuv, dotekl se jazyka jeho:

34. a zvevřel k ušim, povzdychl, a řekl jemu: Efta, to jest: Otevři se.

35. A hned otevřív jsou uši jeho, a rozvázn jest svazek jazyka jeho, i mluvil právě.

36. A příkázal jim, aby žádnému nepravili. Ale čím více jim příkazoval, tím více ohlašovali,

37. a tím více se divili říkouce: Dobře všecky věci učinil; i hluchým rozkázal slyšeti, i němým mluvití.[‡]

KAPITOLA VIII.

Křístus Pán nasylil zástup čtyř tisíců lidí sedmi chleby, a semohlými rybičkami, — hářel Parťeje, a varuje učenníky kvasm [bludného učení] jejich, — uzdravuje v Bethsaidě slepce, — táže se učenníků, co o něm umývají, předpovídá umučení a vzkříšení své a hářel Petru, — povzbuzuje, aby jej následoval.

1. V těch dnech opět když veliký zástup byl, a neměli, co by jedli, zvolav učenníky, řekl jim:

2. Lítoť mám nad zástupem: neboť aj již tři dni trvají se mnou, a nemají, co by jedli. [Mat. 15, 32—39.]

3. a rozpusťm-li je lačné do domů jejich, zhynou na cestě: nebo někteří z nich z daleka přišli.

4. I odpověděli mu učenníci jeho: Odkud je bude moci kde nakrmiti chleby zde na poušti?

5. I otázal se jich: Kolik chleběv máte? Kteržito řekli: Sedm.

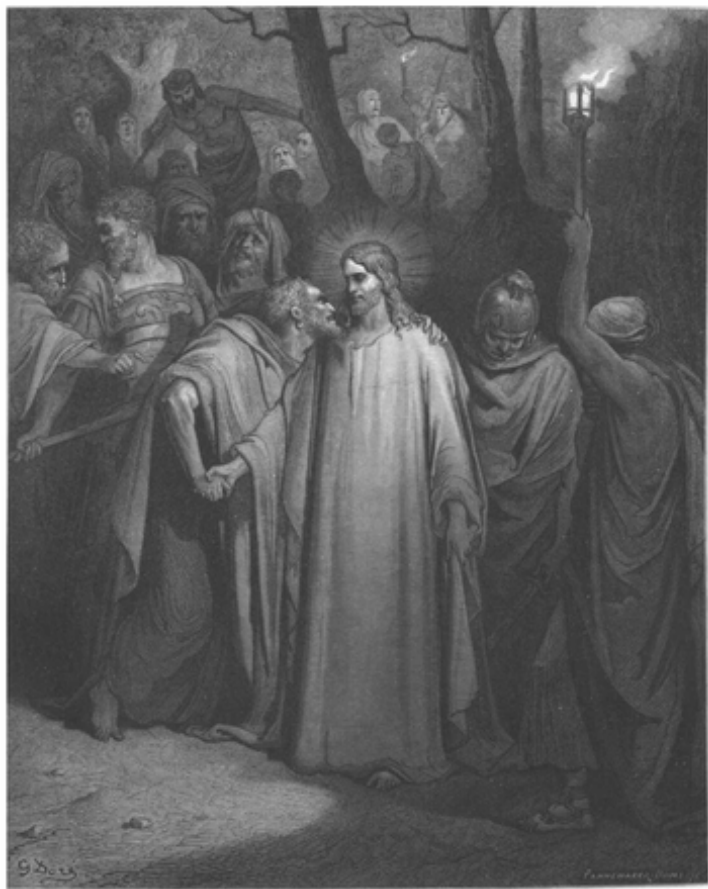
† t. j. sávisťavé, závisť.

‡ t. j. bezobčnosť i všeliká nepravosť.

† t. j. tak jí jmenuje die obyčje řeckého, sv. Matouš pak ohlašuje podlé způsobu hebrejského.

‡ Za tuto „bludochodným“, u sv. Mat. pak pouze „němým“ slova, neodporuje, ano jedno z druhého se rozumí. Němota jest následkem hluchoty.

† Sv. otcevo považívá tohoto hluchochodného za obras odpadlého od Boha člověčenstva; ano hluché jest, spásitelná naučení slyšeti, němé pak, svou hříšnosť vyznávati: milosť Boží se mu teprv objavo i slucha i řeči dostává. Proto i sv. sirin tv, co Křístus u tohoto hluchochodného učinil, a každého jeho sv. křtu optajne, snaže, abychom hotoví byli spásitelná učení slyšeti, a chválu Boží jasně, neobrošeně hlásati.

POLIBENI JIDASOYO.

6. I kázal zástupu posadití se na zemi: a vzav sedm chleběv, díky čině, lámal a dával učenníkům svým, aby předkládali: i kladl před zástup.

7. A měli malíčko rybiček: i těch požehnal, a kázal před ně klásti.

8. I jedli, a nasyceni jsou, a sebrali, což porůstalo drobtů, sedm košův.

9. Bylo pak těch, kteříž jedli, okolo čtyř tisícův: i rozpusťl je.

10. A hned vstoupiv na loď s učenníky svými, plavil se do krajin dalmantských. [Mat. 16. 1—4.]

11. I vyšli Fariseové, a počali se s ním hádati, žádajce na něm znamenání nebe, pokoušejíce ho.

12. A on vdychl v duchu a řekl: Co pokolení toto znamená hledět? Amen pravím vám: Nebude dáno znamenání pokolení tomuto.¹

13. A nechav jich, vstoupil zase na loď, a plavil se přes moře.

14. I zapomněli vzít chleběv: a neměli než jeden chléb s sebou na loď.

15. I přikazoval jim, řka: Hleďte a varujte se kvasu farišejského, a kvasu Heródesova.

16. I myslili, říkouce jeden druhému: Nemáme chleběv.

17. Poznav to Ježíš, řekl jim: Co přemýšlíte, že nemáte chleběv? Jesté nepoznáváte, aniž rozumíte? Jesté máto své srdce osepené? [Výše 6, 41. Jan 6, 11.]

18. oč majíce. nevidíte? a oč majíce, neslyšíte? Aníž pamatujete,

19. když jsem pět chleběv lámal mezi pět tisíců; kolik jste piných košů drobtů sebral? Řekli jemu: Dvanácte.

20. Když také sedm chleběv mezi čtyry tisíce; kolik jste košů drobtů vzali? I řkou jemu: Sedm.

21. I dí jim: Kterakž jesté nerozumíte?²

22. I přišli do Bethsaidu, a přivedli k němu slepého, a prošli ho, aby se ho dotekl.

23. I ujav slepého za ruku, vyvedl jej ven z městečka: a plniv na oč jeho, a vloživ na něj ruce své, otázal se ho, viděl-li by co. [Výše 7, 33. Jan 9, 6.]

24. A on pohleděv, řekl: Vidím lidi jako stromy chodící.³

25. Potom opět vložil ruce na oč jeho: i počal viděti, a uzdraven jest tak, že jasně viděl všecko.

26. I odeslal jej do domu jeho, řka: Jdi do domu svého: a vejdeš-li do městečka, oprav řádně.

27. Tehdy vyšel Ježíš i učenníci jeho do městeček Cesaree Filipovy: a tázal se na cestě učenníků svých, řka jim: Kým mne praví býti lidé? [Mat. 16, 13. Lnk. 9, 18.]

28. Kteříž odpověděli jemu říkouce: Janem Křtitelem, jiní Eliášem, jiní pak jako jedním z prorokův.

29. Tehdy řekl jim: Vy pak kým mne býti pravíte? Odpověděv Petr, řekl jemu: Ty jsi Kristus.

30. I přikázal jim s pohrůzkou, aby řádněmu nepravili o něm.

31. I počal je učiti, že Syn člověka musí mnoho trpěti, a potápen býti od starších, a nejvyšších kněží, a zákonníkův, a zabít býti: a ve třech dnech z mrtvých vstáti. [Mat. 16, 21.]

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. hádat s nebe, ale jist. Mat. 16, 1—4

² t. j. vy o chlebě vsudejším myslíte, kdežto já o chlebě v smyslu duševním, o bláznov. svědomím učení Fariseův a Herodův mluvím? [Mat. 16, 6—12.]

³ t. j. nemohu jesté jejich tvářnosti a postavy jasně rozeznati.

32. A zjevně jest slovo mluvil. I chyvil jej Petr, počal domlouvati jemu.

33. Kterýž obrátiv se, a vida učenníky své, domluvil Petrovi, řka: Jdiž za mnou, satane: neboť nechápá, co jest Božho, ale co lidského.

34. A svolav zástup s učenníky svými, řekl jim: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapří sebe sám, a vezmi kříž svůj a následuj mne. [Mat. 10, 38.]

35. Nebo kdo bude chtíti život svůj zachovati, ztratí jej: pakli by kdo ztratil život svůj pro mne a pro evangelium, zachová jej. [Luk. 17, 33. Jan 12, 25.]

36. Nebo co prospěje člověku, by všecem svět získal, a škodu dusi své učinil?

37. Nebo jakou dá člověk výměnu za duši svou?⁴

38. Nebo kdokoli stýdět se bude za mne, a za slova má, v tomto pokolení čislozřemém a hřianém: i Syn člověka stýdětí se bude za něj, až přijde v slávě Otce svého s anđely svatými. [Mat. 10, 33. Luk. 9, 26. 12, 9.]

39. I řekl jim: Amen pravím vám, že jsou někteří ze stojících tute, kteříž neoukaí smrti, až užíž království Boží, přicházející v moci. [Mat. 16, 28.]

KAPITOLA IX.

Jak se Kristus Pán na hoře proměnil. — Sestoupiv pak s hory, vymítí ďábelství z člověka hluchoněmého. — Předpovídá smrt svou a z mrtvých vstání, — pobuže učenáky o přechod mezi nebem se hádající, — a napomíná jich, aby se pohoršovali jehož verovatí.

1. A po festi dnech pojal Ježíš Petra, a Jakuba, a Jana, i vedl je na horu vysokou soukromě samotně, a proměnil se před nimi. [Mat. 17, 1. Lnk. 9, 28.]

2. I učiněno jest roucho jeho stkvoucí, a bílé velmi jako sníh, ježto tak bílého běliti na zemi učiniti nemůže.

3. I kázal se jim Eliáš s Mojžíšem: a mluvili s Ježíšem.

4. A promluviv Petr, řekl Ježíšovi: Mistré, dobrěť jest nám zde býti: i učiněno tři stánky: tobě jeden, Mojžíšovi jeden, a Eliášovi jeden.

5. Nebo nevěděti, co mluví: byli zajisté bázní přestrašení.

6. I stal se oblak, zastávající je: a přišel hlas z oblaku říkouce: Tentof jest Syn můj nejmilejší: jeho poslouchajte.

7. A hned ohlédše se, řádného víc neviděli, než samého Ježíše s sebou.

8. A když sestupovali s hory, přikázal jim, aby nížádněmu nepravili, co jsou viděli, leč až Syn člověka z mrtvých vstane. [Svrchu 8, 30. Mat. 17, 9.]

9. I zadrželi to slovo u sebe, řádně se mezi sebou, co by to bylo: až z mrtvých vstane?

10. I otázali se ho říkouce: Což tedy praví Fariseové a zákonníci, že musí prve Eliáš přijíti? [Mat. 17, 10. Mal. 4, 5.]

11. Kterýž odpověděv, řekl jim: Eliáš když přijde prve, napraví všechny věci: a jakož psáno jest o Synu člověka, že má mnoho trpěti, a pohřbán býti.¹ [Is. 53, 34.]

12. Ale pravím vám: Že i Eliáš přišel [a učinili mu, což jsou koli chtěli], jakož psáno jest o něm. [Mat. 11, 14. 17, 2.]

⁴ Smysl: Ničím na světě strachu duše nahraditi ne lze; pročť raději všecko posbíjí, jen když duši zachováme.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. obě se musí naplniti, i co se praví o Eliášovi, i co psáno jest o utrpení Syna člověka. [Mat. 17, 10—13.]

13. A přišel k učenníkům svým, uzeň zástup veliký vokol nich, a zákonky, ani se hádají s nimi.

14. A hned všecken lid uzeň Ježíše, podivil se s strachem, i ulekl se, a sběhše se, vřítali ho.

15. I otázal se jich: Co se hádáte mezi sebou?

[Mat. 17, 14. Luk. 9, 38.]

16. A odpovídáje jeden ze zástupu, řekl: Mistré, přivedl jsem syna svého k tobě, kterýž má ducha němého:

17. a ten kdež koli jej uchopí, lomcuje jím, až on sliní, a akřpí ržubami, a schne: i řekl jsem učenníkům tvým, aby jej vyvrhli, a nemohli.

18. Kterýž odpovídáje jim řekl: Ó pokolení nevěřící, dokudž s vámi budu? dokudž vás budu trpěti? Přiveďte jej ke mně.

19. I přivedli ho. A jakž jej uzeň, hned jím duch lomcoval: i padl na zem, a válel se a slinil.

20. I otázal se otce jeho: Od dáva-li se mu to stává? A on řekl: Od dětinství:

21. a často jej vrhl na oheň, i do vody, aby jej zahubil. Ale můžeš-li co, spomoz nám, slitovav se nad námi.

22. I řekl mu Ježíš: Můžeš-li věřiti, všecko jest možné věřícím.

23. A ihned otec pacholčkův s slizami zvolav řekl: Věřím, Pane; spomoz nedověřímé.

24. A když uzeň Ježíš, že se zástup sběhá, pohrozil duchu nečistému, řka jemu: Duše bluchý a němý, já tobě příkazují: vyjdi z něho, a nepocházej více do něho.

25. Tedy křiče a velmi jím lomcuje, vyšel z něho: a učiněn jest jako mrtvev: tak že mnozí pravili, že umřel.

26. Ale Ježíš ujav jej za ruku, pozdvihl ho, i vstal.

27. A když všel do domu, otázali se ho učenníci jeho soukromí: Proč jsme my ho nemohli vyvrhnouti?

28. I řekl jim: Toto pokolení ničímé nemůže vyjiti, jediné modlitbou a postem. [Mat. 17, 21.]

29. A jdouce odtud, šli mimo Galilei: ³ aniž chtěl, aby kdo o tom věděl.³

30. I ušel učenníky své, a pravil jim: Syn člověka vydán bude v ruce lidské, a zabijí jej, a byv zabit, třetí den z mrtvých vstane. [Luk. 9, 22.]

31. Oni pak neorozuměli slovu: a oteřchali se tázati se jeho.

32. I přišli do Kafarnaum. A když byli v domě, otázal se jich: Oč jste se na cestě hádali?

33. Ale oni mltěli: nebo se byli na cestě mezi sebou hádali, kdo by z nich byl větší. [Mat. 18, 1. a. d.]

34. I posadiv se, zavolał dvanácti a dí jim: Chce-li kdo prvním býti, buďž se všech neposednější i služebník všech.

35. A zvav pacholátko postavil je u prostřed nich: kteréhož když byl objal, řekl jim:

36. Kdož by koli přijal jedno z takových pacholátek ve ve jménu mém, mne přijímá: a kdož by koli mne přijal, ne mne přijímá, ale toho, jenž mne posal.

37. Odpověděl mu Jan, řka: Mistré, viděl jsem jednoho, kterýž nechodí s námi,⁴ an ve jménu tvém vymítá ďáblы, i bráníl jsme mu. [Luk. 9, 49.]

38. Ježíš pak řekl: Nebráňte mu; neboť není žádného,

kterýž by divy činil ve jménu mém, aby mohl snadno mluvití o mně;⁵ [I. Kor. 12, 3.]

39. nebo kdo není proti vám, s vámi jest. [Luk. 9, 50.]

40. Kdož by koli zajistě dál vám pítí číši vody ve jménu mém, protože jste Kristovi: amen pravím vám, neustratí odplaty své. [Mat. 10, 42.]

41. A kdož by koli pohoršil jednoho z těchto malýchých, věřících ve mne, lépe by mu bylo, aby byl zavěšen na hrdlo jeho žernov oslíc, a vržen byl do moře. [Mat. 18, 6. Luk. 17, 2.]

42. A horšila-li by tě ruka tvá, utni ji: lépeť jest tobě mluvití do života, nežli dvě ruce majícím jíti do pekla, v oheň neuhasitelný. [Mat. 5, 30. 18, 6.]

43. kdežto červ jejich neumírá, a oheň neuhasne.

44. A jestliže noha tvá pohoršuje tě, utni ji: lépeť jest tobě kulhavému vjiti do života věčného, nežli dvě nohy majícím uvřzenu býti do pekla, v oheň neuhasitelný. [Is. 66, 24.]

45. kdežto červ jejich neumírá a oheň neuhasne.

46. Pakli oko tvé pohoršuje tě, vytp je: lépeť jest tobě jednookému vjiti do království Božho, nežli dvě oči majícím uvřzenu býti do pekelného ohně.

47. kdežto červ jejich neumírá, a oheň neuhasne.

48. Neboť každý bude ohněm solen, a všelkí obět soli bude osolena.⁶ [I. Moj. 2, 13.]

49. Dobráť jest sůl: pakli sůl bude neslaná, čím ji osolíte?⁷ Májíte sůl ve sobě a pokoj májete mezi sebou.⁸

[Mat. 5, 13. Luk. 14, 34.]

KAPITOLA X.

Kristus Pán odpovídá pohoršujícím jej Farizeům, že nemá práva svou ženu propustiti, — oči, jak těško vřelou bohatí do království Božho, — jaké odměny dostanou, kdo pro něho všecko opustí, — odpovídá na žádost Jana a Jakuba bratrů, — a nazpaměť všech k pohře, — Udávraje sloves.

1. A vstav odtud, přišel do krajín judeských za Jordán: i sedl se k němu opět zástupové: a jakož obyčej měl, opět je učil. [Mat. 19, 1.]

2. I pristoupivše Fariseové otázali se ho: Sluš-li muži ženu propustiti? pokoušejíce ho.

3. On pak odpovídáje řekl jim: Což vám příkázal Mojžíš?

4. Kterštož řekli: Mojžíš dopustil lístek zapuzený napeati, a propustiti.

5. Jimžto odpověděl Ježíš, řekl: Pro tvrdost srdce vašeho napsal vám příkázání toto: [V. Moj. 24, 1.]

6. ale od počátku stvoření, muže a ženu učinil je Bžh. [I. Moj. 1, 27. 2, 24.]

7. Protoť opustí člověk otce svého, i matku, a přidrží se ženy své: [Mat. 19, 5.]

³ t. j. aby mohl býti svým protivníkem; i jest tedy jako jeden z nich.

⁴ Každý, t. j. spravedlivý i hřšník: onen ohněm všelkého pokutění, kterých kdý přeměše, utrdí se v dobrém a před zhubou věčnou se zachová, jako se zachová oběti maso nasolením; tasto pak ohněm věčným, v kterémž hořeti bude, aniž pak sboží: onen bude obětí Bohu líbou, chutnou; tasto padne v obětí přisně trestající spravedlnosti jeho.

⁵ t. j. sůl opatrné moudrosti, spojené s láskou bratrskou, svláká kdys třeba odstranovati všelkých pohoršení (42. 44. 46.): kdo ta ochláš, ničím se nehraditi nedá.

⁶ Sůl bývala u starých obrasem svorné přítelaké lásky. Smysl tedy a spojení: „Vš pak hleďte, abyste Bohu milon oběti byli a protoť i v srdcích svých bratrskou, opatrnou lásku májete a vespolek svatý pokoj zachovávejte.“

³ Skrze Galilei, ale po stěnkách straných, a ne valesou cestou.

⁴ Protož nechtěl býti od Bžh sděrován, pospějšaje k svému utrpení. [Mat. 17, 21.]

⁵ t. j. není s námi tvým učenníkem. [Luk. 9, 49.]

8. i budou dva v jednom těle. A tak již nejsou dva, ale jedno tělo.

9. Protož co Bůh spojil, člověk nerozlučej.

10. A doma otákal se ho opět učennici jeho o též věci.

11. I dí jim: Kdož by koli propustil maazelku svou, a jinou pojal, cizoloží proti ní:

12. a pakli by šena propustila muže svého, a za jiného se vdala, cizoloží.

13. I podávali mu dítek, aby se jich dotýkal: ale učennici domlouvali těm, kteříž je přinášeli. [Mat. 19, 13.]

14. Které když uzel Ježíš, nelibě to nesl, a řekl jim: Nechtež dítek přijíti ke mně, a nebráňte jim: nebo takových jest království Boží.

15. Amen pravím vám: Kdož by koli nepřijal království Božího jako dítě,¹ nevejde do něho.

16. A objímaje je, a vzkládaje na ně ruce, dával jim požehnaní.

17. A když vyšel na cestu, přiběhl jeden, a pokleknal před ním otákal se ho: Mistrče dobrý, co učiním, abych života věčného došel? [Mat. 19, 16.]

18. Ježíš pak řekl jemu: Co mně nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, než jediný Bůh.

19. Přikázání umíš: Nezcizoložíš; nezabiješ; nepokradeš; nepromluvíš klivého svědectví; neoklamáš; cti otce svého i matku. [II. Mojš. 20, 13.]

20. A na odpovíděv, řekl jemu: Mistrče, toho všeho jsem ostíhval od své mladosti.

21. Tedy Ježíš pohleděv na něj, zamiloval ho, a řekl jemu: Jednoho se ti nedostává: jdi, prodej, cokoliv máš, a dej chudým, a budeš mít poklad v nebi: a pojď, následuj mne.

22. Kterýžto zarmoutiv se pro to slovo, odšel truchliv jsa: neboť měl mnoho statkův.

23. A pohleděv vškol Ježíš, dí učenníkům svým: Jak ne snadné, kdož peníze mají, vejdou do království Božího! [Mat. 19, 23.]

24. Učennici pak se užasli nad slovy jeho. Ale Ježíš opět odpovíděv, dí jim: Synáčekové, jak ne snadné jest těm, kteříž doufají v peníze, do království Božího vjíti!

25. Snáze jest velbloudu akrze jehelní ucho projíti, nežli bohatému vjíti do království Božího.

26. Oni pak více se divili, fkouce mezi sebou: I kdož může apasen býti?

27. A pohleděv na ně Ježíš, dí: U lidí jest to nemožné, ale ne u Boha: nebo u Boha jest všechno možné. [Mat. 19, 26.]

28. I počal Petr mluviti jemu: Aj my jsme všechno opustili, a šli jsme za tebou. [Mat. 19, 27. Luk. 18, 28.]

29. Odpovíděv Ježíš, řekl: Amen pravím vám: Žádného není, ježto by opustil dům, nebo bratry, nebo sestry, nebo otce, nebo matku, nebo syna, nebo roli pro mne, a pro evangelium.²

30. aby neval stokrát tolik, nyní v času tomto domův, a bratřů, a sester, a matek, a synův, a rolí s protivěnstvími³ a v budoucím věku život věčný.

31. Mnozíž pak první budou poslední, a poslední první.⁴ [Mat. 19, 30.]

32. Byli pak na cestě vstupující do Jerusálema; a Ježíš předcházet je: i divili se velmi,⁵ a řkouce za ním báli se.⁶ I pojav opět dvanácte, počal jim praviti, co by se mu mělo přihoditi. [Luk. 18, 31.]

33. Aj vstupujeme do Jerusálema, a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským, a zákonníkům, a starším: i odsoudí jej na smrt, a vydají ho poháním:

34. a budou se mu posmívati, a uplývají ho, a ubíjejí ho, a zabijí ho: ale třetího dne vstane z mrtvých. [Mat. 20, 19.]

35. Tehdy přistoupili k němu Jakub a Jan, synové Zebedou, fkouce: Mistrče, chceme, abys učinil nám, začkoli bychom tebe poprosili. [Mat. 20, 20. a d.]

36. A on řekl jim: Co chcete, abych vám učinil?

37. I řekl: Dej nám, abychom jeden na pravici tvé, a druhý na levici tvé seděli v alávě tvé.⁷

38. Ježíš pak řekl jim: Nevíte, zač prosíte. Můžete-li píti kalich, kterýž já piji, píti budete; a křtem, kterýž já se křím, křtění budete:

39. A oni řekli jemu: Můžeme. Ježíš pak řekl jim: Kalich zajisté, kterýž já piji, píti budete; a křtem, kterýž já se křím, křtění budete:

40. ale seděti na pravici mé, nebo na levici, nenáleží mně dáti vám: ale kterýmž připraveno jest.

41. A ualyševše to deset, počali se huěvati na Jakoba a Jana.

42. Ale Ježíš povolav jich, řekl jim: Víte, že ti, kteříž se vidí vládnouti nad národy, panují nad nimi: a knížata jejich mají moc nad nimi. [Luk. 22, 26.]

43. Ale ne tak jest mezi vámi: nbyřtí kdo koli by chtěl býti věšf, buďž služebník váš:

44. a kdož by koli mezi vámi chtěl býti přední, buďž služebník všech.

45. Neboť syn člověka nepřijel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil, a dal život svůj na vykoupení za mnohé. [Mat. 22, 31.]

46. I přišli do Jericha: a když on vycházel z Jericha, i učennici jeho, a zástup velmi mnohý, syn Timeův, Bartimeus slepec, seděl vedle cesty, žebřa. [Mat. 20, 29. Luk. 18, 35.]

47. Kterýžto když ualyšel, že by to byl Ježíš Nazaretský, počal volati, a říkati: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!

48. I přimlůvali jemu mnozí, aby mlčel. Ale on mnohem více volal: Synu Davidův, smiluj se nade mnou!

49. Tedy zastaviv se Ježíš, kázal ho zavolati. I zavolal slepého, fkouce jemu: Dobře myslí buď; vstaň, volá tě. 50. Kterýžto odhodiv roucho své, vzhopčil se, a přišel k němu.

51. I promluviv Ježíš, řekl jemu: Co chceš, ať učiním tobě? A řekl jemu slepý: Rabboni,⁸ ať vidím.

¹ t. j. mnozí, kteří sde bohatství, etí a dšstojnost prvními jsou, budou tímto posledními, a opak.

² t. j. stšnost a smšlosti šfnsf.

³ t. j. toho, co je otěkáv v Jerusálemf.

⁴ Že sv. Matěš matku synův Zebedouých prosil uvěditi, ale neodporuje, neboť jsouce on zrosněmš a syny, mluví díe jejich myslí: možná štš, že nasped oni prosili, a pak ona štš se za ně přimlůvala, etí pak kšdř sv. evangelista uvěšf uvěditi, jedea to, druhý on pomluvu.

⁵ t. j. mšstě mšf.

KAPITOLA X.

¹ Tak počtš, prosf, poslední. [Mat. 19, 3. Luk. 18, 17.]

² t. j. pro větší švota dokonalost, a k blšstní slova Božího náledně příkladu mšho.

³ t. j. nalezeno v tomto švotě vzdor všelíkšmu protivěnství dostatešně tšch prospšnost, které by byl šstkal ze všeho, co byl pro Krista Pšns opustil.

52. Tedy dí jemu Ježíš: Jdi, víra tvá tě uzdravila. A on hned prohlédl, a šel za ním cestou. [Mat. 20, 34.]

KAPITOLA XI.

Jak Kristus Pán přišel na oásku do Jeruzaléma. — Eliášův neobrodnéme ške; — vyvrší prodáváče, a kupce a chleba, ašl, jak moudrý jest víra s mo-
dlitba; — a jak odbyl obnosných Parostův.

1. A když se blížili k Jeruzalému, a k Bethanii¹ u hory olivové, poslal dva z učenníků svých,
2. a řekl jim: Jděte do městečka, kteréž proti vám jest, a hned vejduce tam, nalaznete oslátko přivázané, na kterémž ještě nikdo z lidí neseděl: odvažte je a přiveďte.

3. A řekne-li vám kdo: Co činíte? řecťe, že ho Pán potřebuje: a hned je propustí sem.

4. I odšedše našli oslátko přivázané venku u dveří na rozcestí: i odvázlí je.

5. A někteří z těch, kteří tu stáli, řekli jim: Co činíte, odvažující oslátko?

6. Oni pak řekli jim, jakož jim byl přikázal Ježíš; i propustili jim je. [Jan 12, 14.]

7. I přivedli oslátko k Ježíšovi: a vložili na ně roucha svá: i vsedl na ně.

8. Mnozí pak prostírali roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromův, a metali na cestu.

9. A kteří napřed šli, i ti kteří šli za ním, volali, říkouce: Hosanna!

10. Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Požehnané, jenž přišlo království otce našeho Davida. Hosanna na výso-
stech! [Mat. 21, 9.]

11. I všel do Jeruzaléma do chrámu: a pohledv na všechno vůkol, když byla již hodina večerní, vyšel s dvanácti do Bethanie. [Mat. 21, 17.]

12. A druhého dne když vycházeli z Bethanie, našel.
[Mat. 21, 18.]

13. A usřev z daleka fík, an má listí, šel, zda by co našel na něm: a když přišel k němu, nic nenalezl, kromě listí: nebo nebyl čas fíkův.² [Mat. 21, 19.]

14. A promluviv, řekl k němu: Již více na věky nřídámy z tebe ovoce nejex! I nříteli jsou to učenníci jeho.

15. I přišli do Jeruzaléma. A když všel do chrámu, počal vymítati prodávající a kupující v chrámě: a stoly penázo-
měnčtv, i stolice prodávajících holuby zpřevracel:

16. a nedopustil, aby kdo nádobu nesl skrze chrám.

17. I učil, řka jim: Zdáliť nenf pašno: Dům můj, dům modlitby slouží bude všem národům? Vy pak jste jej učinili pelení lotrovákon.

[Mat. 21, 18. Luk. 19, 46. Jan 21, 16. Is. 56, 7.]

18. To uslyševše kněžata kněžská a zákonníci, hledali, kterak by jej zahubili: nebo se ho báli, protože všacken zástup díval se učení jeho.

19. A když byl večer, vyšel z města.

20. A když ráno mimo šli, uřteli fík, an uschli od kořene.
[Mat. 21, 20. a d.]

KAPITOLA XI.

¹ t. j. na cestě mezi Bethanii a Jeruzalémem; die Mat. 21, 1. určitéji před Bethanij. [Luk. 19, 29.]

² t. j. obyčejný čas fíkův; avšak pověrádí fík dříve ovoce nasazuje nežli listí, mohli tou fík, máje listí již ranou ovoce mít. [Viz Mat. 21, 19. a d. a pozn.]

21. A vzpomenu Petr řekl jemu: Mistré, ať fík, kterémuž já zlořečl, uschli.

22. I odpovědv Ježíš řekl jim: Májte víru v Boha.

23. Amen pravím vám, že kdž by koli řekl hoře této: Zdvihni se, a uvrhni se v moře; a nepochyboval by v srčici svém, ale věřil by, že se stane, cožkoli dí, stane se jemu.
[Mat. 21, 21.]

24. Protož pravím vám, všechno začtkoli modlice se prosíte, věřte, že vezmete, a stane se vám.
[Mat. 7, 7.]

25. A když se postavíte k modlení, odpouštějte, máte-li co proti komu: aby i Otec vás, kterýž jest v nebesích, odpustil vám hřichy vaše.
[Mat. 6, 14. Luk. 11, 9.]

26. Pakli vy neodpustíte, aniž Otec vás, kterýž v nebesích jest, odpustí vám hřichův vašich.

27. I přišli zase do Jeruzaléma. A když chodil v chrámě, přistoupili k němu nejvyšší kněžá, a zákonníci, a starší;
28. i řekli jemu: Jakou mocí to činíš? i kdž tobě dal tu moc, abys tyto věci činil? [Mat. 21, 23. Luk. 20, 1.]

29. Tedy odpovídaje Ježíš, řekl jim: Otáší se i já vás na jednu věc, odpovzte mi: a povím vám, jakou mocí to činím.

30. Křest Janův s nebe-li byl, čili z lidí? Odpovzte mi.

31. Ale oni myslili sami mezi sebou, říkouce: Díme-li: S nebe; řekne: Proč jste mu tedy nevěřili?

32. pakli díme: Z lidí, bojíme se lidí: nebo všickni měli Jana za pravého proroka.

33. I odpovdvše, řekl Ježíšovi: Nevíme. A Ježíš odpov-
díraje, řekl jim: Aniž já vám povím, jakou mocí to činím.

KAPITOLA XII.

Křtíma Pán křtí proměru Židův podobestvím o vlničích — ašl dšl dšstí člnův, — o bodosčin vřhřmšl, — o nejvřmšl přřhřmšl, — šl Křtíma jest syn, — varuje přmšlých sřhřmšlův, — a šhřmšl, kdo více dšl do pokřtšlšl.

1. I počal jim mluvíti v podobestvích: Člověk štípil vlniči, a opletí pletem, a vykopal jámu¹ a vystavěl vř a pronajel jí vřmšlům, a ošdel na cestu.

2. A v čas poslal k vřmšlům služebnřka, aby vzal od vřmšlů [dř] z uřtřku vřnce.

3. Kteřřřho javře jej zbil ho, a pustili [ho] prřzdnřho.

4. A poslal k nim zase jinřho služebnřka: i toho ranili v hlavu, a zhanřli.

5. I poslal opřt jinřho, a toho zabil: a více jinřch, z nichž některé zbil, a jiné zavrždřli.

6. Jestř tedy máje jedinřho nejmlřjřhořho syna: i toho poslal k nim nejposlednějřhořho, řka: Uřydřř se syna mřho.

7. Ale vřmšl řekli jednř k druhřm: Tento jest dšdic: pojřte, zabřme jej, a dšdřctvř bude naše.

8. I javře ho, zabil: a vyvrřli ven z vřnce.

9. Coř tedy uřinř pán vřnce? Přřjde, a zahubř vřmšle, a dá vřnřci jinřm.

10. Zdáliť jest neřtřli toho Přama: Kámen, kterýž zavrřli stavřtelé, ten uřinř jest hlavou dšlnřf:

[Mat. 21, 42. Is. 28, 16.]

11. ode]Pána stalo se to, a jest divně před očima našřma?
[Zalm 117, 22—23.]

¹ t. j. aby vyřhřšl s chrámě prodávajřci a kupějřci.

KAPITOLA XII.

¹ t. j. na šl — Mat. 21, 28. ad. [Luk. 20, 9.]

SV. PETR ZAPÍRA PANA JEZISB.

12. I hledali bo jíti: ale báli se zástupu; nebo jsou poznali, že to podobeství o nich povědál. A nechtěje ho, odešli.

13. I poslali k němu některé z Fariseův, a Herodiánův, aby jej polpáli v slovu. [Mat. 22, 15.]

14. Kteřížto přišedše, řekl jemu: Mistře, víme, že jsi pravdomluvný, a nechtěš na žádného: nebo nepatříš na tráť lidakou, ale v pravdě cestě Boží učíš: Sluš-li dávatí daň císaři, či-li nemáme dávatí?

15. On pak znaje lest jejich, řekl jim: Co mne pokorníte? přineste mi peníz, ať pohledím.

16. A oni přinesli jemu. I řekl jim: Či jest tento obraz a nápis? Řkou jemu: Císařův.

17. I odpověděv Ježíš, řekl jim: Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři: a co jest Božího, Bohu. I podivili se tomu. [Řím. 13, 7.]

18. A přáli k němu Saduceové, kteříž praví, že není z mrtvých vstání; a otázali se ho říkouce:

[Mat. 22, 23. Luk. 20, 27.]

19. Mistře, Mojšáš nám napsal, kdyby čí bratr umřel, a porůstavil po sobě ženu, a synů by neporůstavil, aby bratr jeho pojal ženu jeho, a vzbudil plod bratru svému.

[V. Mojš. 25, 5.]

20. I bylo sedm bratrů: a první pojal ženu umřel, neporůstaviv plodu.

21. A druhý pojal ji, a umřel: a ani ten neporůstavil plodu. A třetí tolikž.

22. A tak jí pojal sedm, a neporůstavili plodu. Nejspolže po všech umřela i žena.

23. Protož při vzkříšení, když z mrtvých vstanou, čí z těch bude ženou? nebo jich sedm mělo jí za manželku.

24. A odpovídaje Ježíš, řekl jim: Zdalší neblondíte proto, že neznáte písem, ani moci Boží?

25. Nebo když vstanou z mrtvých, nebudou se ani ženiti, ani vdávati: ale jsou jako andělé v nebi. [Mat. 22, 30.]

26. O mrtvých pak, že mají vstáti, zdalší jste nečtli v knihách Mojšášových, kterak ve kři promluvil k němu Báh, řka: Já jsem Báh Abrahamův, a Báh Isakův, a Báh Jakubův?

[II. Mojš. 3, 6.]

27. Nechtí Báh mrtvých, ale živých. Protož vy velmi bloudíte.

28. I přistoupil jeden ze zákonníků, kterýž by byl slyšel se hádati, a vida, že jim dobře odpověděl, otázal se ho, které by bylo přikázání první ze všech. [Mat. 22, 35.]

29. Ježíš pak odpověděl jemu: První ze všech přikázání jest: Slyš, Izraeli, Pán Báh tvůj jeden jest:

[V. Mojš. 6, 4.]

30. a milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze vši myslí své, i ze vši síly své. Tot jest první přikázání.

31. Druhý pak jest podobný tomu: Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého. Jiného většho přikázání nad tato není. [III. Mojš. 19, 18. Mat. 22, 39. Řím. 13, 9.]

32. I řekl jemu zákonník: Mistře, dobře jsi v pravdě pověděl, nebo jeden jest Báh, a není jiného kromě něho.

33. A aby mluven byl z celého srdce, a ze všeho rozumu, a ze vši duše, i ze vši síly: a milovati bližního jako sebe samého, větší jest nade všechny zápalné i jiné oběti.

34. A vida Ježíš, že byl moudře odpověděl, řekl jemu: Nejsi daleko od království Božího. Žádný pak již neománil se ho tázati.

35. I promluviv Ježíš řekl, něc v chrámě: Kterak praví zákonníci, že Kristus jest syn Davidův?

36. Sám zajisté David praví v Duchu svatém: Řekl Pán Pánu mému, sed na pravici mé: až položím nepřítelý tvé za podnoží noh tvých. [Zalm 109, 1. Mat. 22, 44.]

37. Sám tedy David nazývá jej Pánem; i kteraz syn jeho jest? A mnohý zástup rád ho posouchal.

38. A pravil jim v učení svém: Varujte se zákonníků, kteříž chtějí v krásném rouše choditi, a pozdravování býti na trhu, [Mat. 23, 6. Luk. 20, 46.]

39. a na prvých stolicích seděti ve školách, a první místa míti při večeřích;

40. kteřížto zářejí domy vdov pod zámyslem dlouhého modlení: uť vnuvají soud těžší. [Mat. 23, 14.]

41. A sedě Ježíš proti pokladnici, díval se, kterak zástup metal peníze do pokladnice; a mnozí bohatí metalí mnoho.

42. A přišedši jedna chudá vdova, uvrhla dva halře, jenž jest čtvrtá částka peníze.*

43. I svolav učenníky své, dí jim: Amen pravím vám, že tato chudá vdova více uvrhla než všickni, kteříž metalí do pokladnice.

44. Neboť všickni z toho, co jim zbývalo, metalí jsou: ale tato uvrhla ze své chudoby všecko, co měla, všecku živnost svou.

KAPITOLA XIII.

Křtisan Pán předpovídá vyvrácení Jeruzaléma, ohrožení světa, a slavný svátý příchod k soudnému dni, — napomenutí učenníkův, aby báli, nevěřouce dne a hodiny příchodu jeho.

1. A když vycházel z chrámu, dí mu jeden z učenníků jeho: Mistře, pohled, jaké to kamení, a jaké stavení!

2. A Ježíš odpovídaje, řekl jemu: Vidíš všechna ta veliká stavení? Nebudet' ostaven kamen na kameni, kterýž by nebyl zrušen. [Mat. 24, 1. Luk. 19, 44. 21, 5.]

3. A když seděl na hoře Olivetové proti chrámu, otázali se ho obzvláště Petr, a Jakub, a Jan, a Ondřej:

4. Pověz nám, kdy to bude? a které znamenání bude, když se tyto všechny věci počnou dokonávati?

5. A odpovídaje Ježíš, počal jim praviti: Vizte, aby vás nikdo nesvedl; [Ef. 5, 6.]

6. neboť mnozí přijdou ve jménu mém říkouce: Já jsem; i a svedou mnohé.

7. Když pak uslyšíte o válkách, a pověstech válečných, nebojte se; nebo musí to býti: ale není hned konce.

8. Porstaneť zajisté národ proti národu, a království proti království: a budou země třesení po místech, a hladové. To [bude] počátek bolesti.

9. Vy pak hleďte sami sebe. Nebo vydávati vás budou na smýsly, a ve školách budete bítí, a před vladaři a králi státi budete pro mne na svědectví jim.

10. A nejprv musí ve všech národech kázáno býti evangelium.

11. A když vás povedou vydávajce, nepřemýšlejte před tím, co byste mluvili: ale co vám bude dáno v tu hodinu, to mluvte; neboť nejste vy, jenž mluvíte, ale Duch svatý. [Mat. 10, 19. Luk. 12, 11. 21, 14.]

12. Vydát pak bratr bratra na smrt, a otec syna; a posvatanou děti proti rodičům, a usmrtí je.

13. A budete v nenávisti všemněm pro jméno mé. Ale kdo setrvá až do konce, ten spasen bude.

* Asi 1/4 krejcaru. [Řov. Luk. 21, 1. a. d.]

14. Když pak užitě ohavnost zpuštění, ana stojí, kdež by [státi] neměla: kdo čte, rozumě: tehďž kdo jsou v Judsku, at ukou na hory: [Dan. 9, 27. Mat. 24, 15.]

15. A kdo na střechě, nesstupuj do domu, aniž vcházej, aby co vzal z domu svého:

16. A kdo bude na poli, nevracuj se zpět, aby vzal roucho své.

17. Běda pak těhotným, a těm, kteréž kojí v těch dnech.

18. Protož modlete se, aby se ty věci nedály v zímě.

19. Neboť budou to dnové takřeké soužení, jakých nebylo od počátku tvorstva, kteréž stvořil Bůh, až dosavad, aniž bude.

20. A být nebyl ukrátil Hospodin těch dnů, nebyl by spasen žádný člověk: ale pro vyvolení, kteréž vyvolil, ukrátil dnů těch.

21. A tehďž řekne-li vám kdo: Aj, tuto jest Kristus, aj, tamto, nevěřte.

22. Neboť povstanou falešní kristové, a falešní proroci, a budou činití divy a zázraky k svedení, by mnozí bylo, také i vyvolených. [Mat. 24, 23—24. Luk. 17, 23.]

23. Vy tehdy vstě! aj předpovědíť jsem vám všecko.

24. Ale v těch dnech po soužení tom slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého:

25. a hvězdy nebeské budou padat, a moci, kteréž jsou na nebi, pohnou se. [Joel 2, 10. Mat. 24, 29.]

26. A tehďž uzří Syn člověka. an se běře v oblacích s mocí velikou a slávou.

27. A tehdyť pošle anděly své, a khromadíť vyvolení své od čtyř větrů, od končin země až do končin nebe.

[Mat. 24, 31.]

28. Od lístka pak užte se podobeství. Když ratolest jeho již omádlá, a listy se pučí, poznáváte, že blízko jest léto:

29. tak i vy, když užřte, any se tyto věci dějí, vězte, že velmi blízko jest u dveří.

30. Amen pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všechny ty věci stanou.

31. Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou.

32. O tom pak dít nebo hodině žádný neví, ani anděl v nebi, ani Syn.^a jedině Otec.

33. Vstě, bděte a modlete se: nebo nevíte, kdy bude čas.

[Mat. 24, 42.]

34. Jako člověk, kterýž odšel daleko, opustil dům svůj a dal služebníkům svým moc nad všelikým dílem, a vrátnému příkázal, aby bděl.

35. Protož bděte, nebo nevíte, kdy Pán domu přijde, u večer-li, čili o půlnoci, čili když kohouti zpívají, čili ráno:

36. aby když nenadále přijde, nenalezl vás spících.

37. A co vám pravím, všechněm pravím: Bděte!

KAPITOLA XIV.

Kristus Pán staloja v Šimona malomocného v Bethanii, a počtů jest druhos masi. — Žitím o smrtelné Křtice se raděním židů se k vzřít nabíli. — Kristus Pán srazil a smrtelný pohodil vešči, — modli se na hoře Olivetské, jest od Jidů srazen, — od Židů jet, — se Božstvi své dovrážkaje, jest a rozbíhá obřevně, a na smrt odosazen, — a od Petra Ohřívko zapřen.

1. Po dvou pak dnech byl hod Beránka a pšenic: ¹ i hledali nejvyšší kručí a zákonníci, kterak by jej listivě jali, a zabili. [Mat. 26, 2. Luk. 22, 1.]

KAPITOLA XIV.

¹ t. j. die Slověstství, jakožto vyvolene Boží k lidem, nemaje žádného nářzení od Otce svého, dno tobo a té hodiny lidem oznámil: smazanej táb, že u sv. Mat. 24, 36. nenalazě se: „ani Syn“.

² t. j. nekvalených chlebě — hod velikonoční. [Mar. 26, 6. ad.]

2. Ale pravili: Ne v den svátčn, aby snad nebyl rozbroj v lidu.

3. A když byl v Bethanii v domu Šimona malomocného, a seděl za stolem, přišla žena, majíc nádobu alabastrovou masti, dráh, z klasu nardového,^a a rozbitví alabastrovou nádobu, vylila ji na hlavu jeho. [Mat. 26, 6. Jan 12, 1.]

4. Byli pak nákteř nelibé to nesouce mezi sebou, a řkouce: I proč se stala tato ztráta masti?

5. Nebo mohla ta masť prodána býti za více než za tři sta peněz^a a dáno býti chudým. A reptali proti ní.

6. Ale Ježíš řekl: Nechtež jí; proč jste jí obtížni? Dobrý skutek učinila nade mnou.

7. Neboť chudé máte vždycky s sebou, a když budete chtítí, můžete jim dobře činiti: mne pak ne vždycky máte.

8. Ona co mohla, učinila: předešlat, aby pomazala tělo mé ku pohřbu.

9. Amen pravím vám: Kdež koll kázáno bude toto evangelium po všem světě, i co učinila ona, bude vypravováno na památku její.

10. Tehdy šel Jidáš Iskariotský, jeden ze dvanácti, k nejvyšším kněžím, aby jim ho zradil. [Mat. 26, 14.]

11. Kteříž uslyševše, srazovali se, a sblbili mu peníze dáti. I hledal, kterak by ho přhodně zradil.

12. Prvního pak dne pšenic, když zabjeli velikonočného beránka, řkou jemu učennici: Kde chceš, abychom šli, a připravili tobě, abys jedl beránka?

[Mat. 26, 17. Luk. 22, 7.]

13. I poslal dva z učenník svých, a řekl jim: Jděte do města: a potká vás člověk, dčbán vodu nesa; jděte za ním:

14. a kamkoli vejde, řcte pánu domu, že mistr praví: Kde jest večerádo mé, kde bych jedl beránka s učenníky svými?

15. A on vám ukáže večerádo veliké prostřené: a tu nám připravte.

16. I odešli učennici jeho, a přišli do města, a našli, jakož jim byl pověděl, a připravili beránka.

17. Když pak byl večer, přišel se dvanácti.

[Mat. 26, 20.]

18. A když seděl za stolem, a jedli, řekl Ježíš: Amen pravím vám, že jeden z vás mne zradí, jenž jít se mnou.

[Jan 13, 21.]

19. A oni počali se rmoutiti, a jedenkaždý obviňováně jemu praviti: Zdalí já?

20. On pak řekl jim: Jeden ze dvanácti, kterýž se mnou omáči ruku v míšce.

21. A Syn člověka sice jde, jakož psáno jest o něm: ale běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka srazen bude; dobře by mu bylo, aby se byl nenarodil člověk ten.

[Zaim 40, 10. Sk. 1, 16.]

22. A když oni jedli, vzal Ježíš chlebě, a dobrořečiv lámal, a dával jim, a řekl: Vezměte, totož jest tělo mé.

23. A vzav kalich, díky čině dal jim; a pili z něho všickni.

24. I řekl jim: Totož jest krev má nového Zákona, kteréž za mnohě vylita bude. [Mat. 26, 26—28.]

25. Amen pravím vám, že již nebudu píti z tohoto plodu vinného kofene až do onoho dne, když jej píti budu nový v království Božím.

^a t. j. a pravěho narda. Nard jest bylina, která vyřídí listy a klasy. Z obojho se vytvářelo vonný olej, ale ten s klasů jest vybornější a dražší. [Mat. 26, 6. ad.] Masti drábě bývaly v nádobách alabastrových tak prvě usazeny, že nebylo lze vyřídí je, leť se nádoby rozbily.

^t t. j. denáři po 17¹/₂ kr. r. č.

26. A chválu vzdávše, vyšli na horu Olivetskou.
27. A řekl jim Ježíš: Všichni se pohoršíte nade mnou této noci; nebo psáno jest: Bítí budu pastýře, a rozprchnou se ovce. [Zach. 13, 7. Mat. 26, 31.]
28. Ale když z mrtvých vstane, předejdu vás do Galilee. [Níže 16, 7. Mat. 26, 36.]
29. Tedy řekl mu Petr: Byť se pak všickni nad tebou pohoršíli, ale ne já.
30. I řekl mu Ježíš: Amen pravím tobě, že ty dnes této noci, prve než kohout dvakrát zazpívá, tříkrát mne zapřeš.
31. Ale on více mluvil: Bych pak měl s tebou umřít, nezapřím tebe. Podobně pak i všickni pravili.
32. I přišli jsou na popluží,⁴ jenžt jméno Getsemany. I řekl učenníkům svým: Seděte tuto, až se pomodlím. [Mat. 26, 36.]
33. A pojal s sebou Petra, a Jakuba, a Jana: a počal se lekat, a tekliv býti.
34. I dí jim: Smutnáť jest duše má až k smrti; počkejtež tuto, a bděte.
35. A když odšel malčko, padl na zem, a modlil se, mohlo-li by býti, aby odešla od něho ta hodina;
36. i řekl: Abba, Otče, všechno jest tobě možné, odejmi tento kalch od mne: ale ne což já chci, ale co ty.
37. I přišel, a nalezl je, ani spí. I řekl Petrovi: Šimone, spíš? nemohi jsi jediné hodiny bdíti?
38. Bděte a modlete se, abyste nevedli v pokušení. Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.
39. A opět odšel modlil se, tuše řeč mluví.
40. A navrátil se, nalezl je, ani opět spí [nebo byly oči jejich obtíženy]; i nevěděli, co by odpověděli jemu.
41. I přišel potřetí, a řekl jim: Spětež již, a odpovívejte.⁵ Dostí jest; přišlať hodina: aj Syn člověka vydan bude v ruce hříšníkům.
42. Vstaňtež, pojďme: aj kterýž mne zradí, blízko jest.
43. A když on ještě mluvil, přišel Jidáš Iskariotský, jeden ze dvanácti, a s ním zástup veliký s meči a s kyjmi od nejvyšších kněží, a od zákonníkův, a starších. [Mat. 26, 47. Luk. 22, 47. Jan 18, 3.]
44. Zrádce pak jeho byl jim dal znamení, řka: Kteréhož kolli políbím, tent jest; držtež jej a vedte opatrně.
45. A když přišel, hned přistoupiv k němu, řekl: Zdráv buď, Mistře! a políbil ho.
46. Tehdy oni vstáli naň ruce, a jali jej.
47. Jeden pak z okolo stojících vytrh meč, udeřil služebnka nejvyššího kněze, a utal mu ucho.
48. I promluviv Ježíš, řekl jim: Jako na lotra vyšli jste e meči a s kyjmi, abyste mne jali?
49. Na každý den býval jsem u vás, uče v chrámě, a ne-jali jste mne. Ale aby se naplnila Písma.
50. Tehdy učenníci jeho opustivše jej všickni utekli. [Mat. 26, 56.]
51. Jeden pak mládenc zšel za ním, odín jsa rouchem inopným po nahém těle, i padl jej.
52. Ale on opustiv roucho iné, utekl nah od nich.
53. I přivedli Ježíše k nejvyššímu knězi: a sešli se všickni kněží, i zákonníci, i starší. [Mat. 26, 57.]

⁴ či do dvora. [Mat. 26, 36.]

⁵ Tím opatrně jejich kár. Smysl: Spětež jen, spěte! ani nebespešit tak blížké jest; toť vás nemže se spánku probudí, když napomenuti má nemocia.

54. Petr pak šel za ním z daleka až do vnitř síně nejvyššího kněze: a seděl se služebnky u ohně, a zhříval se.
55. I hledali nejvyšší kněží, a všechna rada, svědectví proti Ježíšovi, aby ho na smrt vydali; ale nenalezli. [Mat. 26, 59.]
56. Nebo mnozí mluvili křivě svědectví proti němu: ale svědectví se nerovnávala.
57. I povstave některi, dávali proti němu křivě svědectví, řkouce:
58. My jsme ho slyšeli, an řekl: Já zbořím chrám tento rukou udělaný, a ve třech dnech jiný, ne rukou udělaný, postavím. [Mat. 26, 61. Jan 2, 19.]
59. Ale jejich svědectví se nerovnávalo.
60. Tehdy povstav nejvyšší kněz u prostřed, otázal se Ježíše, řka: Neodpovídáš něčehož k těm věcem, které se ti od těchto vyřítají?
61. Ale on mlčel, a nic neodpověděl. Opět nejvyšší kněz otázal se ho, a řekl jemu: Ty-li jsi Kristus, Syn Boha požehnaného?
62. Ježíš pak řekl jemu: Jáť jsem; i uzřite Syna člověka, an sedí na pravici moci Boží, a přichází s oblaky nebeskými. [Mat. 26, 64.]
63. Tehdy nejvyšší kněz roztrhl roucho své, a řekl: Což ještě zdáme svědků?
64. Slyšeli jste rouhání; co se vám zdá? Oni pak všickni odsoudili jej, že hoden jest smrti.
65. I počali některi naň plovati, a zakrývati tvář jeho, a jej políkovati a říkali jemu: Prorokuj i služebnící dávali mu políčky. [Mat. 26, 69—75.]
66. A když byl Petr dole v síni, přišla jedna z šéveček nejvyššího kněze:
67. a když uzřela Petra, an se ohlívá, popatřivši naň, dí: I ty jsi byl s Ježíšem Nazaretským.
68. Ale on zapřel, řka: Aníž vím, aniž rozumím, co pravíš. I vyšel ven před síň, a kohout zazpíval. .
69. A opět když jej uzřela děvčka, počala vypravovati těm, kteříž okolo stáli, že tento z nich jest.
70. A on opět zapřel. A po malé chvíli opět, kteříž tu stáli, řekli Petrovi: Jistě z nich jsi; neb i Galilejský jsi. [Luk. 22, 69. Jan 18, 26.]
71. On pak se začal proklínati a přísahati: Neznám člověka toho, o němž pravíte.
72. A hned kohout opět zazpíval. I rozpomenal se Petr na slovo, kteréž byl řekl jemu Ježíš: Prve než kohout dvakrát zazpívá, tříkrát mne zapřeš. I počal plakati. [Mat. 26, 75. Jan 13, 18.]

KAPITOLA XV.

Křtina Pán rano Pilátovi vydan jest, Ježíš marně o jeho vyprošení se vymanoval a — k uprostředě Jidáš jej za smrt vydává. — Křtina Pán jest od vojáckých služebník, trním korunován, na popravní místo odveden a ohříván, an sňmí smrti; — a Josef Arimatský vyproviť o tělo jeho od Pilátu setivě je počboval. *

1. A hned ráno udravše se nejvyšší kněží se staršími, a s zákonníky, i se vši radou, svázavše Ježíše vedli, a vydali Pilátovi. [Mat. 27, 1. sld.]
2. I otázal se ho Pilát: Ty-li jsi král židovský? A on odpověděl, řekl jemu: Ty pravíš. [Mat. 27, 1. sld.]
3. I žalovali naň nejvyšší kněží ve mnohých věcech.
4. Pilát pak otázal se ho opět, řka: Nic neodpovídáš? viz, jak veliké věci na tebe žalují!

5. Ale Ježíš nic více neodpověděl, tak že se Pilát podivil.
6. Na den pak slavný propustil jim jednoho z vězňů, za kteréhož by koli prosili.
7. I byl jeden, kterýž sml Barabás, jež byl ve vězení a buřiči, jež byl v rozbroji vraždu spáchal.
8. A když přistoupil zástup, počal prositi, jakož jim vždycky činival.
9. Pilát pak odpověděl jim, a řekl: Chcete-li, propustím vám krále židovského?
10. Neboť věděl, že ho nejvyšší kněz ze závisi vydal.
11. Ale nejvyšší kněz popudil jsou zástup, aby jim raději propustil Barabáše.
12. Pilát pak opět odpověděl řekl jim: Což tedy chcete, abych učinil králi židovskému? [Mat. 27, 22. Luk. 23, 14.]
13. A oni opět zvolali: Ukřižuj ho!
14. Pilát pak jim pravil: I co jest zlého učinil? Ale oni více volali: Ukřižuj ho! [Jan 18, 40.]
15. Tedy chtěl Pilát lidu dosti utíniti, propustil jim Barabáše, a Ježíše vydal ubíčováného, aby byl ukřižován.
16. Volající pak jej vedli do stěné radního domu, a stvořili celou rotu. [Mat. 27, 27. Jan 19, 2.]
17. A oblékli jej v šarlat, a splešče z trní korunu, stavili naň.
18. I počali ho pozdravovati: Zdráv buď, králi židovský!
19. A bili hlavu jeho trínou: a pivali naň, a klekajíce na kolena, klaněli se jemu.
20. A když se mu naposmívali, světlíci s něho šarlat, a oblékli ho v roucho jeho: a vyvedli jej, aby ho ukřižovali.
21. I přitačili nějakého mimo jdoceho Šimona Cyrénského, přicházejícího ze vsi, otce Alexandra a Rufa,* aby nesl kříž jeho. [Mat. 27, 32.]
22. I vedovali jej na místo Golgotha, jež se vykládá místo popravné.
23. A dávali mu pítí víno a myrhou: ale nepřijal.
24. A ukřižováve jej, rozdělili roucho jeho, mečce o ně los, kdo by co vzíti měl. [Mat. 27, 35.]
25. Byla pak hodina třetí:* a ukřižovali ho.
26. A byl nápis viny jeho napsán: Král židovský.
27. I ukřižovali s ním dva lotry: jednoho na pravici, a druhého na levici jeho.
28. I napsáno jest písmo, jež dí: A s nepravými počten jest. [Is. 53, 12. Luk. 22, 37.]
29. A ti, kteříž mimo chodili, rouhali se jemu, hýbajíce

KAPITOLA XV.

* Doloz: aby jim opět tak učinil. (6)
* Alexander a Rufus byli, když sv. Marek psal, velmi známí muži mezi křesťany; Rufus pozdravuje sv. Pavla. [Řim. 16, 13.] Možná, že tenž jest.
* Sv. Jan 19, 14, praví o odsouzení Páně: „byla jako hodina šestá“; ale to snadno srozuměl ias a jin, co tuto sv. Marek o ukřižování dí, a stoe takto: Židé dělili den v 12 hodin, počínajíce je od východu slunce do západu. O polední byla hodina šestá [naše dvánácti]; v půli mezi jítrem a polednem byla a nich hodina třetí [u nás devátá ráno]; v půli mezi polednem a večerem hodina devátá [u nás třetí odpolední]. Tyto hodiny: ráno [první], třetí, šestá a devátá, se hlavaš [jakot i štvoro božstí nočních, Luk. 12, 88. Mat. 14, 25. Mar. 6, 48. srov. 13, 33.] jmenovávaly obídem na oběti a sluby Boží, a proto se i v chrámu trouben obkřovaly. Třetí tedy hodinou rozuměta se celá doba od provolání hodiny třetí až do provolání hodiny šesté [u nás od deváté ráno až do dvánácté polední]. Sv. Marek tedy čítá třetí hodiny k polednímu se bližší jmenuje hodinou třetí, sv. Jan pak doba tu k polednímu se bližší mluví, dí: „jako hodina šestá“, tak že na spínou časou, na polednu, mluví i dobrá hodina naše sobáseti. Dálo se tedy odsouzení a ukřižování Páně mezi a dvánáctou o poledně. Sv. Marek báte v udání svém ohled k božstí mluví, sv. Jan k božstí přití.

- hlavami svými, a říkajíce: Ha, kterýž rušíš chrám Boží, a ve třech dnech zase vyzdáváš: [Jan 2, 19.]
30. spomozíš sobě samému, a sestup a kříže.
31. Podobně i nejvyšší kněz pomlouvající se, jeden k druhému a zákonnky pravili: Jiným pomáhá, sám sobě nemůže pomoci.
32. Kristus, král izraelský, ať sestoupí nyní s kříže, abychom viděli, a uvěřili. I křteží s ním byli ukřižováni, utrhali jemu.
33. A když byla hodina šestá, stala se tma po vši zemi, až do hodiny deváté.*
34. A v hodinu devátou zvolal Ježíš hlasem velikým. řka: Eloi! Eloi! Lamma sabakthani? jež se vykládá: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? [Zalm 21, 2. Mat. 27, 46.]
35. A někteří z okolo stojících slyšeše, pravili: Hle, Eliášové!
36. I běžel jeden a naplniv houbu octem, a vloživ na trest, dával mu pítí, řka: Nechte, ať uvidíme, přijde-li Eliáš, aby jej složil.
37. Ježíš pak zvolav hlasem velikým, vypustil duši.
38. A opona chrámová roztrhla se na dvě od vrchu až dole.
39. Viděv pak setník, kterýž naproti stál, že tak volaje vypustil duši, řekl: Jistě byl tento člověk Syn Boží.
40. Byly pak tu i ženy z daleka se dívající, mezi nimiž byla Maria Magdaléna, a Maria, máti Jakuba menšího, a Josefa, a Salome: [Mat. 27, 65.]
41. kteréž chodily za ním, když byl v Galilei, a poslouchaly jemu: i jiné mnohé, kteréž byly s ním vstoupily do Jerusalema. [Luk. 8, 2.]
42. A když byl již večer, [že byl den přípravný, jež jest před sobotou],
43. přišel Josef z Arimathie, znamenitý desátník,* kterýž také očekával království Božího, a všel směle k Pilátovi, a prosil za tělo Ježíšovo.
44. Pilát pak divil se, že by již byl umřel: a povolav setníka otázal se ho, již-li byl umřel?
45. A zřevěv od setníka, dal tělo Josefovi.
46. Josef pak nakoupiv plátna, a sňav jej, obvinul v plátno, a položil jej do hrobu, kterýž byl vytesán ze skály, a privřel kámen ke dveřím hrobovým.
47. Ale Maria Magdaléna, a Maria Josefova dívaly se, kde by byl položen.

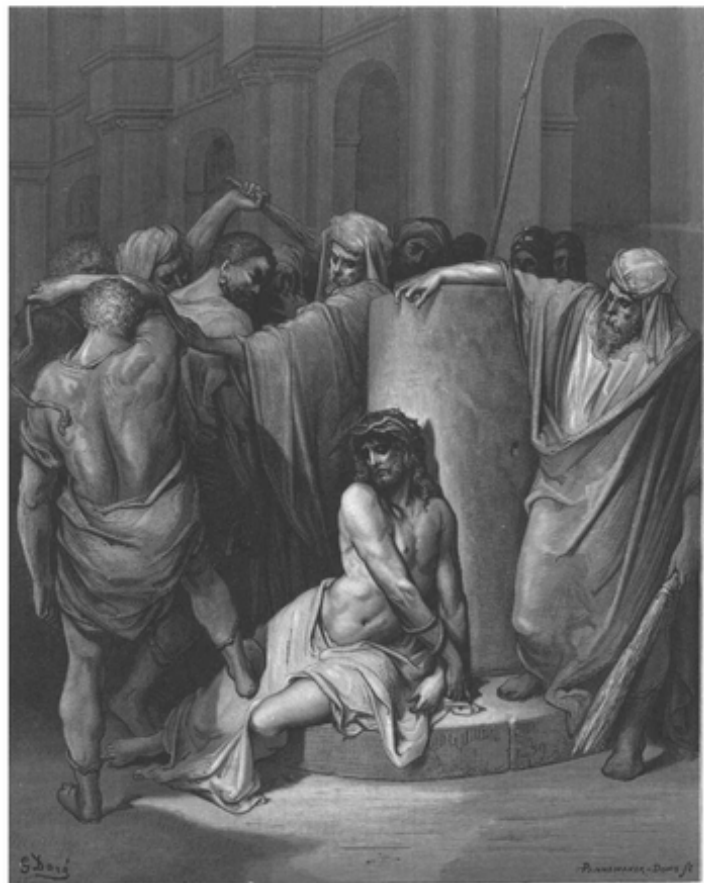
KAPITOLA XVI.

Jak Kristus Pán s mrtvých vstal, — mnohým se zjevil, — stěbníky hlásat rozeslal, — na nebo vstoupil, — a kámal všemokřtí sňarky potvraze.

1. A když pomínila sobota, Maria Magdaléna, a Maria Jakubova, a Salome nakoupily vonných mastí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. [Mat. 28, 1. Luk. 24, 1.]
2. A velmi ráno první den po sobotě, přišly k hrobu, ano již slunce vzešlo.
3. I řekly vespek: Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?
4. A pohléduše, uslyšly kámen odvalený; byl zajisté veliký velmi.

* Srov. srovhu v. 25. posazmenáti.

* t. j. starší nebo radní města Jerusalema; malá rada zaležela s desíti údů, velká pak s dvonásobnědesáti; štvoro velké rady smlí knížaty. Byl a Josefem i jiný stěbník Páně, Nikodem, jež byl čdem velké rady. [Jan 2, 1, 19, 38.]

БИЧОВАНИ ПАВЕ.

5. A všedše do hrobu,¹ uzřely mládence, an sedí na pravici, oděného rouchem bílým; i ulekly se.

[Mat. 28, 5. Luk. 24, 4. Jan 20, 12.]

6. Kterýžto řekl jim: Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstalť jest, neníť ho tuto; aj místo, kdežto byli jej položili.

7. Ale jděte, povězte učenníkům jeho i Petrovi, že vás předejde do Galilee: tamť jej uzříte, jakož pověděl vám.

[14, 28.]

8. Ale ony vyšedše, utekly od hrobu; nebo přišel na ně strach a hrůza: a žádnému ničehož nepravily; nebo se bály.

9. Vstav pak z mrtvých ráno, první den po sobotě, ukázal se nejprve Marii Magdaléně, z nížto byl vyhnal sedm dábův.

[Mat. 28, 1. Luk. 8, 2. Jan 20, 16.]

10. Ona šla a zvěstovala to těm, kteříž s ním bývali, ani lkáli a plakali.

11. A oni slyšeše, že by živ a od ní viděn byl, nevěřili.

12. Potom pak se ukázal v jiné způsobě² dvěma z nich cestajícím, když šli do vsi:³

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. do jeskyně, v níž byl hrob.

² t. j. tak že ho nepoznali.

³ t. j. ven z města do městečka Emmaus. [Luk. 24, 13—32.]

13. a ti šedše, pověděli ostatním: a ani těm nevěřili.⁴

14. Nejposléze ukázal se jedenácti, když seděli za stolem: a trestal nevěru jejich, a tvrdost srdce, že těm, kteříž jej viděli vzkříšeného, nevěřili.

15. A řekl jim: Jděouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření.

16. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdož pak neuvěří, bude zatracen.

17. Tato pak znamená následovati budou ty, kteříž uvěří: Ve jménu mém budou dáblvy vymítati, novými jazyky mluviti, [Sk. 2, 4, 10. 46. 16, 8, 48, 5.]

18. hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, nenáškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati, a dobře se míti budou.⁵

19. A zajisté Pán Ježíš když jim odmluvil,⁶ vzat jest do nebe, a sedí na pravici Boží. [Luk. 24, 51.]

20. Oni pak šli, a kázali všudy, an Pán jim pomáhal, a řeč potvrzoval následujícími divy.

⁴ t. j. nákteř jako Tomáš; známo však z jiných míst sv. evangelia, že mnozí uvěřili.

⁵ t. j. lépe jim bude; budou uzdraveni či nemocní.

⁶ t. j. když byl sroc řeč jim dokonal —

SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM

PODLE SEPSÁNÍ
SV. LUKÁŠE.

SV. LUKÁŠ byl rodem z Antiochie, města syrského, nejen utěšenou polohou a bohatstvím, nýbrž i školami znamenitého.

Tak si lze vysvětliti nemalou učenosť sv. Lukáše, která se v spisech jeho, evangeliu a skutcích apoštolských, jeví. Povoláním svým byl lékařem [Koloz. 4, 14.]; byl-li i malířem, byl jím jistě toliko z ochoty. Dle zevrubné jeho známosti obřadů židovských souditi lze, že se byl prve, známuje nedostatečnosť pohanstva, k židovstvu obrátil a pak teprva v Krista uvěřiv křesťanem se stal. Sám o sobě dří, že život Páně toliko z vypravování jiných zná; z toho pak co námi v první a druhé kapitole o počětí, narození a dětinství jeho vypravuje, právem se domýšleti smíme, že to slyšel od té, kteráž jediná o tom takové známosti mti mohla, od samé rodičky Boží, Marie panny.

Sešed se sv. Lukáš v Troadě s sv. Pavlem nespustil se ho více; co ustavičný společník a průvodčí jeho věrně s ním sdílel všeliké práce, nespáze a pronásledování, tak že sv. Pavel lásku, věrnost a horlivost jeho chvalně uznává. Tak k Korintským [II. 8, 18.] o něm praví: „Poslali jsme s ním [Titěm] také bratra, kterýž má chválu v evangeliu po všech církvích.“

Ku Kollesenským [4, 14.] dří: „Pozdravuje vás Lukáš, lékař nejmilejší“; a k Timotheovi [II. 4, 11.] totiž krátce před smrtí svou, ode všech jsa opuštěn, píše: „Lukáš jest se mnou jediný“. Z jara r. 58. provázal sv. Lukáš sv. Pavla do Jerusalema, aniž pak jej opustil, když v Římě po dvakrátě uvězněn byl.

Své evangelium, kteréž vznešenému Theofilovi [Bohumilu] věnuje, psal okolo roku 59—62, aby podle pravdy i on o životu Páně zvěstoval, a věřící utvrdil v tom, co se jím bylo ústním vyučováním vstúpilo. [1, 1—4.]

Sv. Jeronym dosvědčuje, že kdykoliv sv. Pavel se k svému evangeliu odvolává, říká: „Dle evangelia mého“ [Řím. 2, 16. 16, 25. II. Tim. 2, 8.] o tomto evangeliu, od sv. Lukáše sepsaném se mluví.

Dosáhl prý věku svého 84 léta; někteří trvají, že skončil smrtí mučennickou v Achaji.

KAPITOLA I.

Věnuje spis svůj Theofilovi, — vypravuje, jak se narodil Gabriel Zachariášovi v chrámě sjeví, a narození syna mu zvěstoval, — Těš zvěstuje Panně Marii, že bude matkou Syna Božího. — Zvěstuje, jak Maria navštívuje Alžbětu a podrovnava jsouce od ní, veselí Boha; — jak Jan Křtítel se narodil, — a jak Zachariáš nabyl opět řeči, veselí Boha a prorokuje.

1. Poněvadž zajisté mnozí usilovali sepsati vypravování těch věcí, kteréž mezi námi naplněny jsou,¹

2. jakž nám podali ti, kteříž od počátku sami viděli a slyšební řeči byli:² [I. Jan 1, 1.]

KAPITOLA I.

¹ Dle řeckého textu: „úplně potvrzeny jsou“, t. j. kteréž my křesťané na jistě, bez odporu pravdivě máme a věříme: tím okazuje, že své evangelium píše ne proti mnohým, kteří o životě Krista Pána písaše v pravdivé skutky a řeči jeho mnohé nepravdivé a bludné vnišili, a tak věřící s pravé víry svádili.

² t. j. společníci od Krista Pána ustanovení, aby evangelium hlásali. Znamená, že ústní podání předcházelo před písemným vypravováním. [Mat. 28, 19.]

3. vidělo se i mně, když jsem všecko od počátku pilně vy-
zvěděl, pořádně³ napsati tobě, výborný⁴ Theofilu. [Sk. 1, 1.]

4. abys poznal pravdu těch slov, jimž jsi byl vyučen.⁵

5. Byl za dnův Heródesa, krále judského, kněz jeden, jménem Zachariáš, z třídy Abiášovy;⁶ a manželka jeho byla z dcer Aronových,⁷ a jméno její Alžběta.

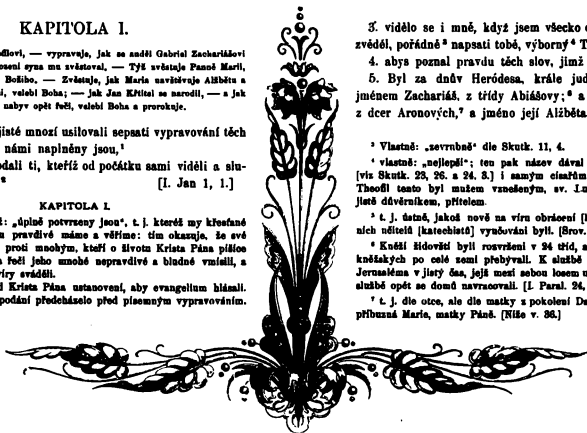
³ Vlastně: „sevrbně“ dle Skutk. 11, 4.

⁴ vlastně: „nejlepší“; ten pak název dával se osobám vznešeným [viz Skutk. 23, 26. a 24, 3.] i samým císařům: lze tedy souditi, že Theofil tento byl matem vznešeným, sv. Lukáš se-li učeníkem, jistě důvěrníkem, přítelem.

⁵ t. j. ústa, jakž nově na víru obrácení [katechumeni] od svědčících učitelů [katechetů] vyučování byli. [Brov. Řím. 16, 17.]

⁶ Kněží třídy byli rozvrženi v 24 tříd, a ve svědčících městech kněžských po celé zemi přebývali. K službě chrámové chodovali do Jerusalema v jistý čas, ježli mezi sebou losem určili; po vykonání pak služby opět se domů navracovali. [I. Paral. 24, 10.]

⁷ t. j. dle otce, ale dle matky z pokolení Davidova, poněvadž byla příbuzná Marii, matky Páně. [Nile v. 36.]

6. Byli pak oba spravedliví před Bohem, chodíce ve všech příkázáních a spravednostech Páně bez úhony.

7. A neměli syna, protože Alžběta byla neplodná, a oba se byli starali ve dnech svých.⁹

8. I stalo se, když konal úřad kněžský v pořádku třídy své před Bohem,

9. že podle obyčejného úřadu kněžského losem vyšel, aby položil zápal [kadidla]⁹ vejdá do chrámu Páně:¹⁰

[II. Mojž. 30, 7.]

10. a všeko množství lidu bylo venku,¹¹ modlíce se v hodinu zápalu.

[III. Mojž. 16, 17.]

11. Ukázal se mu pak anděl Páně, stoje na pravé straně oltáře zápalu.

12. A ušev jej Zachariáš ulekl se a bázně připadla na něj.

13. I řekl mu anděl: Neboj se, Zachariáš, neboť jest vyslyšena modlitba tvá; a Alžběta, manželka tvá, porodí tobě syna, a nazvěš jméno jeho Jan:

14. a budeš tobě radost a veselí, i mnozí z narození jeho radovati se budou.

15. Budeš zajisté veliký před Pánem: a vína a nápoje opojného nebude pít,¹⁶ a Duchem svatým naplněn bude ještě v životě matky své;¹⁸ [IV. Mojž. 6, 2. Mat. 11, 11.]

16. a mnohé z synův izraelských obrátí k Pánu Bohu jejich.

17. A on předejde před ním¹⁴ v ducha a v moci Eliášové:¹⁵ aby obrátí srdce otčů k synům¹⁶ a nevěříci k opatřnosti spravedlivých,¹⁷ aby připravil Pánu lid dokonalý.¹⁸

[Mat. 11, 14.]

18. I řekl Zachariáš k andělu: Po čemž to poznám? nebo já jsem starý i manželka má stárala se ve dnech svých.

19. A odpověděl anděl řekl jemu: Já jsem Gabriel, kterýž stojím před Bohem: a poslán jsem, abych k tobě mluvil a ty věci tobě zvěstoval. [Dan. 8, 16. Mat. 18, 10.]

20. A hle, budeš němý, a nebudeš moci mluvit až do dne, v kterémž se ty věci stanou; proto že jsi neuvěřil slovům mým, kteráž se naplní časem svým.

21. Lid pak očekával Zachariáš: a divil se, že předčelval sám v chrámě.

22. Vyšel pak nemohl mluvit k nim;¹⁹ i poznali, že vidění měl v chrámě. A on zasměn jim dával a zůstal němý.²⁰

⁹ t. j. u věku svém daleko byli pokročili.

¹⁰ t. j. padl mu los [kněží táž se službu lovorali], aby vykonal zápal oltář kadidla.

¹¹ t. j. do prvního oddělení svatého chrámu či svatyně, kde stál sloup oltář, na němž se dešné ráno a večer při modlitbě zapalovalo kadidlo: druhé oddělení svatého chrámu byla svatostán, opousta svatyně, do níž toliko nejvyšší kněz jednou v roce vešel směl.

¹² t. j. venku v sni před svatým chrámem.

¹³ t. j. bude Nazarejský, Boha pověsčný. [IV. Mojž. 6, 1—4]

¹⁴ t. j. svítilní milosti Božskou bude pověsčen, t. od křtění proto, a nímž počal být, sprostěm a všelkým dary Ducha svatého obdaru. [Sv. Cyprian, Ambroš, Augustin; Origines a. j.]

¹⁵ t. j. před Kristem, jenž jest pravý Bůh.

¹⁶ t. j. s horlivostí a srdečností jako Eliáš. [Sv. 48, 1—16.]

¹⁷ t. j. aby vabudil v srdcích nymějšého pokolení víru. Maku a zbudnoť, jakouti stynul otově jich. [Malach. 4, 6.]

¹⁸ t. j. k spravedlivému, svatému životu.

¹⁹ t. j. aby jej sobopny a ochotný učinil, přijmouti Spasitele svého. [Vis 76—78.]

²⁰ t. j. a obyčejnos modlitbou lidu zohatni a jej pak propuzetil. [III. Mojž. 9, 21.]

²¹ t. j. „i hlechy“ die teokého i svrškého a 62: bylo nejen oděšením, nymě i trestem, že pochyboval, i důkazem, že předpovědění v pravdě od Boha pochází. [63. a 64.]

23. I stalo se, že když se vyplnili dnové úřadu jeho, odšel do domu svého.

24. Po těch pak dnech počala Alžběta, manželka jeho, a tajila se pět měsíců, říkouc:

25. Tak mi učinil Pán ve dnech, v nichžto vzešel, aby odjal mé pohanění mezi lidmi.²¹ [I. Mojž. 30, 23.]

26. V měsíci pak šestém²² poslán jest anděl Gabriel od Boha do města galilejského, kterémuž jméno Nazaret,

27. ku panně zasnoubenému muži, kterémuž jméno bylo Josef, z domu Davidova; a jméno panny Maria. [Mat. 1, 18.]

28. A všed k ní anděl, řekl: Zdráva, milosti plná. Pán s tebou: požehnaná ty mezi ženami.

29. Kterážto uslyševši, zarmoutila se nad řeči jeho, a myslila, jaké by to bylo pozdravení.

30. I řekl jí anděl: Neboj se, Maria; neb jsi našla milost u Boha.

31. Aj, počneš v životě a porodíš syna, a nazvěš jméno jeho Ježíš.²³ [Is. 7, 14. Nife 2, 21.]

32. Tent bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude; a dá jemu Pán Bůh stolicí Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky,

33. a kralovati jeho nebude konce.²⁴

34. I řekla Maria k andělu: Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?²⁵

35. A odpověděl anděl, řekl jí: Duch svatý sestoupí v tě a moc Nejvyššího zastítí tebe. A protož i co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.²⁶

36. A aj, Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna v starosti své, a tento jest již šestý měsíc, kteráž slove neplodná; 37. neboť nebude nemožná u Boha ni žádné slovo.

38. I řekla Maria: Aj, děvka Páně; staníš mi se podle slova tvého.²⁷ I odšel od ní anděl.

39. Povstavši pak Maria v těch dnech, odešla s chvátáním na hory do města Judova.²⁸

40. I vešla do domu Zachariášova, a pozdravila Alžbětu.

41. I stalo se, jakž uslyšela Alžběta pozdravení Marie, zplesalo nemluvnátko v životě jejím; i naplněna jest Alžběta Duchem svatým:

42. a zvolala hlasem velikým a řekla: Póžehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.

43. A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně?

²¹ Jako se dívky za svítilní požehnaní Boží považovaly, tak se neplodnost za dákas nemlosti jeho a za hanbu pokládala. [I. Ekt. 1, 6.]

²² t. j. potom, když byla Alžběta počala [vis 26.]; ten byl první měsíc roční [Nisan, náč Bzen — Duben], v kterémž Bůh drubdy lid izraelský z Egypta vyvedl; v témt se i počalo spasení naše.

²³ t. j. Vykupitel, Spasitel. On bude Vykupitel, Spasitel lidu: nebo nazývá se, slouti, jest v. v. písmě tolik co skutečně býtí tím, co se jménem nazývá, poevrážá se jména die skutečných vlastností dávala [vis Mat. 1, 21]; a tak rozuměj i nife v. 29. i 25. slouti bude Syn Nejvyššího, Syn Boží.

²⁴ t. j. bude věčen, a tedy nikoli kralovstvím tohoto světa podobou. [Jer. 29, 5. Dan. 7, 14. Mich. 4, 7.]

²⁵ t. j. poznati nemohu, nemyšlím, znalivši se k uatřivámou panensví. [Sv. Řehoř Nisenský, Augustin, Ambroš, Beda, sv. Bernard.]

²⁶ Vše objavitel Duch svatý a sbebe sestopi a Božskou moť svou nadpřevyšně to v tobě spověš, že matkou budeš bez všeho poruzení panensví: nejvyššího Syna Božho svatí počneš a svatí porodíš. [Sv. Mat. 1, 18.]

²⁷ S pokorým tímto zvolením nejvyšší Panny Slovo od věčnosti a Otce spokřym, spojnosobením Ducha svatého stěm sděšeno jest. [Jan 1, 14.]

²⁸ t. j. die obecného miení, do Hebronu, města pokolení Judova, jižně od Jerusalema asi čtyry míle vzdáleného, a v horách ležícího. Z Nazaretu pak obdržela cesta tate asi 20 ml.

44. Neboť aj, jakž zavzněli hlas pozdravení tvého v uších mých, zplesalo radostí nemluvnátko v životě mém.

45. I blahoslavená, jenž jsi uvěřila; neboť vykonány budou ty věci, kteréž jsi porýdily tobě od Pána.

46. I řekla Maria: Velebí duše má Hospodina:

[I. Král. 2. 1.]

47. a zplesal duch můj v Bohu, spasiteli mém.

48. Že sbledl na ponížení děvky své; neboť aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývají budou všickni národové; 49. neboť veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest; a svatě jméno jeho:

50. a milosrdenství jeho od pokolení až do pokolení bojčím se jeho.⁵⁰

51. Učinil moc ramenem svým: rozptýlil pyšné v myslí srdce jejich. [Žalm 32, 10. Is. 5, 19.]

52. Seasil mocné s stolice, a povýřil ponížených.

53. Láčné nakrmil dobrými věcmi a bobatě pustil prázdné. [I. Král. 2. 5. Žalm 33. 11.]

54. Ujal se Israele, služebníka svého, rozpomenuv se na milosrdenství své,

55. jakož byl mluvil k otcům našim, k Abrahamovi a plemeni jeho na věky.⁵⁵

[I. Mojš. 17, 9. 22, 16. Žalm 131, 11. Is. 41, 8.]

56. I zůstala s ní Maria asi tři měsíce; a navrátila se do domu svého.

57. Alžbětě pak naplnil se čas, aby porodila; i porodila syna.

58. A uslyšeli sousedé a příbuzní její, že s ní učinil Hospodin veliké milosrdenství své, a radovali se spolu s ní.

59. I stalo se v den osmý, že přišli obřezat dítěte, a nazývali je dle jména otce jeho Zachariášem. [I. Mojš. 17, 22.]

60. A odpovíděti matka jeho, řekla: Nikoli! ale slouiti bude Jan.

61. I řekli k ní: Věsak nižádného není v přibuzenstí tvém, kteréž by slul tím jménem.

62. I dávali návěsti otci jeho, jak by ho chtěl nazývatí.

63. A požádvá děstičku napsal, řka: Jan jest jméno jeho!⁶³

I podivili se všickni. [Svrchu 15.]

64. A hned se otevřela ústa jeho, a jazyk jeho, a mluvil velebo Boha.

65. A přišel strach na všechny sousedy jejich, a po všech horách judských rozhlášána; jsou všechna slova tato;

66. a všickni, kteříž slyšeli, chovali je v srdci svém říkouce: Kým medle toto dítě bude? nebo ruka Páně byla s ním.

67. Zachariáš pak, otec jeho, naplněn jest Duchem svatým a prorokoval,⁶⁷ řka:

68. Požehnaný Pán Bůh Israelský, že navštívil, a učinil vykoupení lidu svého.⁶⁸

[Žalm 73, 12.]

⁵⁰ Dolež: uděleno bývá [Žalm 102, 17.]; ale pyšným ukazuje mocnost ramena svého, což pak 51—53. svádí velebí. Přitom to rozuměti, o dobrodělích, lidé Israelským prokázaných; duchovně pak obrát se prorokovi k dětmu, jehž se slovočestvu vřetením a vykonáním Kristovým dostalo.

⁵⁵ I. j. rozpomenuv se na svůj, učiněný Abrahamovi a potomstvu jeho po všechny budoucí věky.

⁶³ I. j. dávno již určeno a sjeveno; nezávisl již na své vůli jinak jej nazývatí.

⁶⁷ I. j. v tom okamžek, jak mu Bůh řeč navštívil, obdržel jej těš dochoem prorokem.

⁶⁸ Jinak: „lidu svému“, t. j. že milostivě se rozpomenul na lid svůj Israelský, a seasil mu Vykupitele.

69. I vyzdvihl nám roh spasení, v domě Davida, služebníka svého,⁶⁹

70. jakož mluvil skrze ústa svatých proroků svých, kteříž jsou od věků: [Jer. 23, 6. 30, 10.]

71. o vyvobození od nepřátel našich a z ruky všech, kteříž nenávilí nás;

72. aby učinil milosrdenství s otci našimi, a rozpomenul se na svatou smlouvu svou,

73. na přísahu, kterouž přišli Abrahamovi, otci našemu, že nám dá, [I. Mojš. 22, 16. Jer. 31, 33. Žid. 6, 13.]

74. abychom beze strachu, z ruky nepřátel našich jsouce vysvobozeni, sloužili jemu,

75. v svatosti a v spravedlnosti před ním po všechny dny své.

76. A ty, dítě, prorokem Nejvyššího slouiti budeš; nebo predeješ před tvář Páně, připravovat cest jeho.⁷⁶

77. aby dáno bylo umění spasitelné lidu jeho na odpoutání hříchův jejich

78. skrze srdcečné milosrdenství Boha našeho, v němto navštívil nás, vyšed z výsosti,⁷⁸

[Výše 17.]

79. aby posvítit těm, kteříž ve tmě sedí a v stínu smrti;⁷⁹ k zpravení neboh našich na cestu pokoje.⁷⁹

80. Dítě pak rostlo a posilovalo se v duchu: a bylo na poušti až do dne zjevení svého lidu Israelskému.⁸⁰

KAPITOLA II.

Josef a Maria berou se do Betléma, aby se dali spasení. — Tu Panna Maria Krista porodila. — Anděl to svěřuje pastýřům. — Kristus Pán obrátěn jest, a dětskem nazván. — Týžestěho pak dne v obračnu obřezán. — Simon velebí Boha a prorokuje, — tak též v čase Anny. — Kristus Pán Jan 12letý v chrámě státní.

1. Stalo pak se v těch dnech, vlysto vřetení od císaře Augusta, aby byl popsan všekern svět.¹

2. To popsaní první stalo se od vládaře syráckého Cyrina:²

3. a šli všickni, aby se přiznávali,³ jedenkaždý do svého města.

4. Vstoupil pak i Josef z Galilee z města Nazareta, do Judska, do města Davidova, kteréž slove Betlém, proto že byl z domu, a z čeledi Davidovy,

[I. Král. 20, 6. Mich. 5, 2. Mat. 2, 6.]

¹ Smysl: Mesiásem obnovi moc a slávu království Davida a spíše lidstva. Robem se sila, moc a sláva rozuci. [Žalm 131, 17.]

² t. j. ty budeš předchodem Spasitele světa, abys srdce lidáka k náležitému jeho přijetí připravil. [Svrchu 16. a 17.]

³ t. j. se vycházející slunce na obloze nebesk. Kristem nově světlo zvešlo, osvětlil každého člověka, přicházejícího na tento svět. [Jan 1, 9. sr. Zach. 3, 8. 6, 12. Is. 60, 3. Mal. 4, 2.]

⁴ Či, kteříž vězi v nevědomosti a slepotě, v hříchích a všecké duchovní bídě — [Is. 9, 2.]

t. j. abychoem a milostí jeho veškeré kroky života svého obrátili na cestu, k věčnému pokoji a blahu vedoucí.

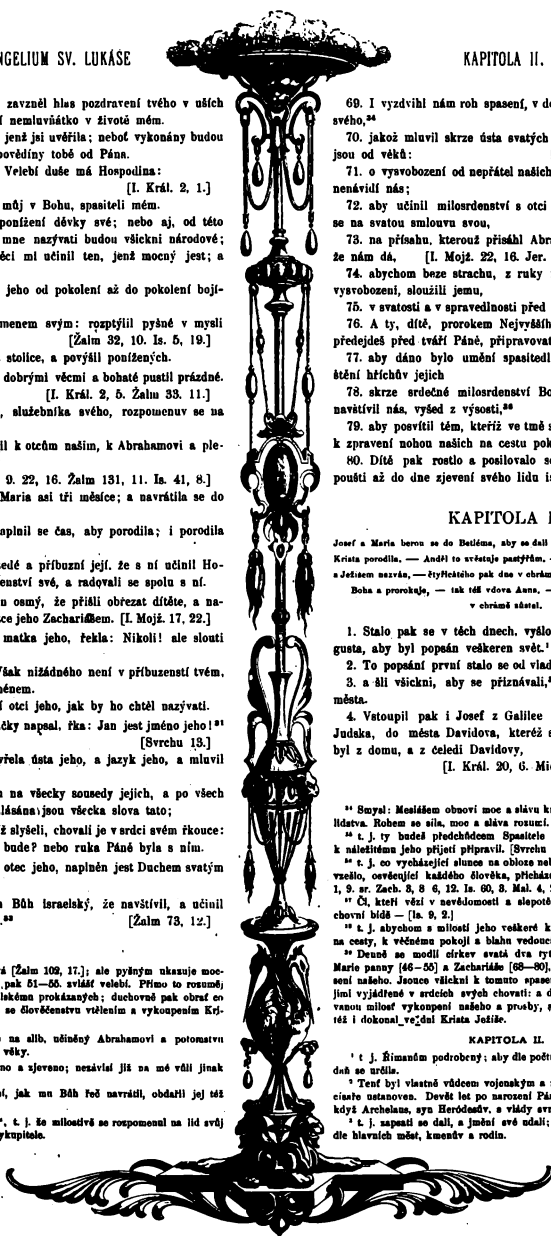
⁵ Dávno se modlí církev svatá dta ryto překrásně chvalozpěvy, Marie panny (46—54) a Zachariáš (68—80), velebí tím počátek spasení našeho. Jsouce všickni k tomuto spasení povoláni, hleděti cesty jimi vyjádřené v srdcích svých chovali: a díky vdávajeme za stvořovanou milost vykopení našeho a prauby, aby, kdo je v nás zapořán, též i dokonal ve dnu Krista Josife.

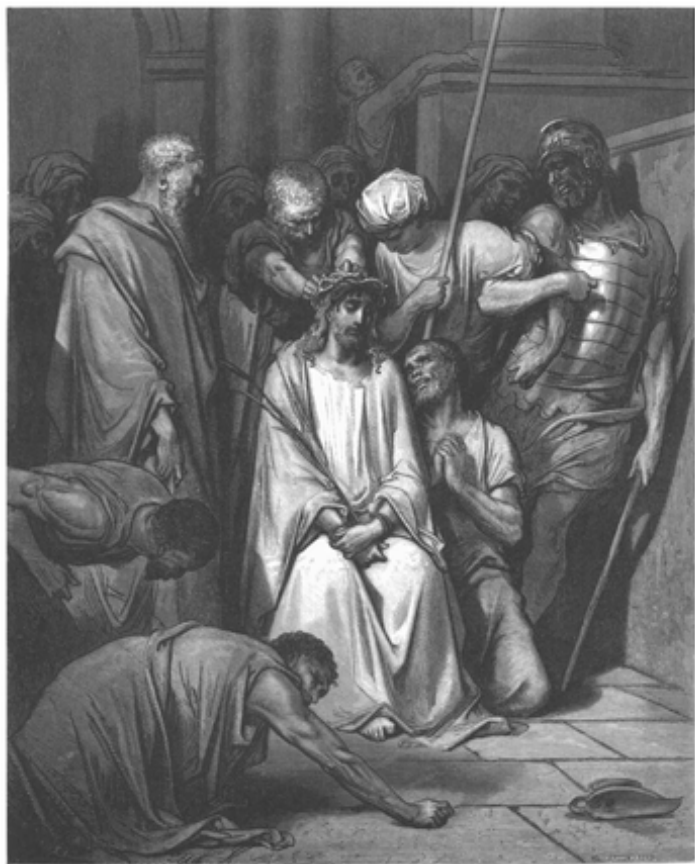
KAPITOLA II.

t. j. Římanům podroben; aby dle počtu a majetnosti obyvatelstva děš se určilo.

² Tenž byl vlastně vůdce vojenským a svlásk k popsaní tomu od císaře ustanoven. Dávš let po narození Páně stalo se druhé popsaní, když Archelaos, syn Heródsův, a vlády svřšen jest.

³ t. j. spasení se dáti, a jméni své udáti; tak též se to dělo vlády dle blavních měst, kmenů a rodin.

KORUŇOVANÍ PANA JEŽÍŠE TRNOVOU KORUNOU.

5. aby se přiznal s Marií, zasnoubenou sobě manželkou, těhotnou. [Mat. 1, 18.]

6. Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila.

7. I porodila syna svého prvorozeného,⁴ a plénkami jej obvinila, a položila jej v jesle, protože neměli místa v hospodě.⁵

8. A pastýři byli v té krajině, ponocující, a stráž noční držice nad stádem svým.⁶

9. A aj anděl Páně stál vedle nich, a jasnost Boží obkličila je, a báli se bázní velikou.

10. I řekl jim anděl: Nebojtež se, neb aj zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu;

11. nebo narodil se vám dnes spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.⁷

12. A tot vám znamením: Naleznete nemluvrátko plénkami obvinuté, a položené v jeslech.

13. A hned bylo s andělem množství vojáka nebeského, chválicích Boha, a křoncůch:

14. Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.⁸ [Ef. 2, 14.]

15. I stalo se, když odešli od nich andělé do nebe, že pastýři řekli vespolek: Pojdme až do Betléma, a vizme to slovo, kteréž se stalo, kteréž Pán ukázal nám.⁹

16. I přišli chvátající, a našli Marii a Josefa, i nemluvrátko položené v jeslech.

17. A viděvše poznali to slovo,¹⁰ kteréž jim bylo pověděno o tom dítěti.

18. I divili se všickni, kteříž slyšeli; i tím věcem, kteréž jim pravily byly od pastýřův.

19. Ale Maria zachovávala všechna ta slova, skládajíc je v srdci svém. [Luce 2, 19.]

20. I navrátili se pastýři, veleblíce a chválicé Boha ze všech věcí, kteréž slyšeli a viděli, jakož bylo pověděno jim.

21. A když se naplnilo dní osm, aby obřezáno bylo dítě, nazváno jest jméno jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo.

[I. Mojš. 17, 12. Mat. 1, 21. Svrchu 1, 31.]

22. A když se naplnili dnové jejího očisťování podle zákona Mojsíšova, nesl jej do Jerusálema, aby ho postavili před Pánem,¹¹

23. jakož psáno jest v zákoně Páně: Že každý pacholík otvíraje život,¹² svatý Pánu slouží bude;¹³

24. a aby dali obět, jakož pověděno jest v zákoně Páně, dvě hrušičky, anebo dvě holoubčátek. [III. Mojš. 12, 8.]

25. A aj člověk byl v Jerusalemě, jemuž jméno Simeon, a

⁴ t. j. jednorozenného; viz Mat. 1, 25. pozn.

⁵ t. j. pro množství příchodců, a pro svou chudobu.

⁶ Ve výšostech teplejších krajůch stávají stáda v zimě v létě, ve dne v noci na pastvě, a bývají nočního času před světlí a sloději střeženy.

⁷ t. j. očekávaný Mesias v Betléme. Že tak krátké správy ihned porozuměli pastýřové, důkazem jest, že tehdáž příděl Mesiasů vůbec se očekávalo. [Viz 25.]

⁸ t. j. tím, kteříž pokorně a poslušně Bohu se vzdávají, a vůli jeho plní. — Dne řeckého též: pokoj; lidem dobré vůle [milost Boží].

⁹ t. j. vizme skutečnost toho, co jsme právě slyšeli zjevem nebeským slyšeli. Než takto s nedvěří, ale se zlobně horlivostí.

¹⁰ t. j. viděli, že skutečně tak jest, jak jim anděl byl slyšel, a uvěřili, se dítě to zaslíbeným svatě Spasitelem jest.

¹¹ Či představili Hospodinu, jenž jako prvorozený náleží. [III. Mojš. 12, 8.]

¹² Či každý prvorozenec. [II. Mojš. 13, 2. IV. Mojš. 8, 16.]

¹³ t. j. zasvěcený bude Pánu.

člověk ten spravedlivý a bohabojný, očekával potěšení israelského, a Duch svatý byl v něm.

26. A dostal byl zjevení od Ducha svatého, že nenáří smrti, leč by prve uřel Krista Páně.

27. I přišel v Duchu¹⁴ do chrámu. A když uvodili dítě Ježíše rodičové jeho, aby učinili za něj podle obyčeje zákona,

28. tedy vzal jej on na lokty své, a chválil Boha a řekl:

29. Nyní propouštíš, Pane, služebnuka svého podle slova svého v pokoji;

30. neb jsou viděly oči mé spasení tvé,¹⁵

31. kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí,

32. světle k zjevení národům a k slávě lidu svého israelského.

33. Otce pak a matka jeho divili se těm věcem, kteréž pravily byly o něm.

34. I počhnal jim Simeon, a řekl k Marii, matce jeho: Aj postaven jest tento ku pádu¹⁶ a ku povstání mnohým v Izraeli;¹⁷ a na znamení, jemuž bude odpíráno:¹⁸

[Řím 9, 33.]

35. a tvou vlastní duši pronikne meč,¹⁹ aby zjevna byla mnohých srdcí smýšlení.²⁰

36. Byla také prorokyně, Anna, dcera Fanuelova, z pokolení Aser; ta se byla starala ve dnech mnohých, a živa byla s mužem svým sedm let od panenství svého.

37. A ta vdova byla až do let osmdesáti a čtyř; kterážto nevychácela z chrámu, sloužíc [Bohu] posty a modlitbami dnem i nocí.

38. A ta v touz hodinu přišedši, chválila Pána, a mluvila o něm všechněm, kteříž očekávali vykopení israelského.

39. A když vykonali všecko podle zákona Páně, vrátili se do Galilee do města svého Nazaretu.²¹

40. Dítě pak rostlo a posilovalo se²² plně moudrosti;²³ a milost Boží byla v něm.²⁴

41. I chodivši rodičové jeho po všechna léta do Jerusálema na den slavný velikonoční.²⁵

42. A když byl ve dvanácti letech, a oni vutopovali [do Jerusálema podle obyčeje ke dni svátečnímu [vizu ho s sebou];

¹⁴ t. j. pusem Duchem svatým, kterýž v něm byl (26), a zjevil mu, že neomře atd. (26); tenž vanknutím svým vedl jej do chrámu.

¹⁵ t. j. nyní rád z tohoto světa vykročím, když jsem spatřil světa Spasitele, jež jsi seslal k osvícení národům. [Ja. 42, 6.—49, 6.]

¹⁶ t. j. se zastavěním srdce, mnozí neuvěří v něho a tak zahynou. [Viz Ja. 8, 14. I. Petr. 2, 7.—8.]

¹⁷ t. j. kdož v něho uvěří, milostí jeho spasen bude.

¹⁸ t. j. jemuž akoro věčným slovem, skutkem odprati, jež nepřítel-ským říjy svými stihati bude.

¹⁹ t. j. tento odpor pronikne co meč mateřské srdce tvé. Měrou zemřou vyplnilo se, když Maria pod křeslem stojíc, všechny ukrutné muky Bolekého syna svého spolu trpěla.

²⁰ t. j. zjevním a strpením jeho slyší se, kdo upřímnou, pravou vírou Spasitele očekávají, a kdo při tom jen k sobeckým zájmům hledíli.

²¹ t. j. nikoliv hned, vybrl po stěhu do Egypta a po smrti Herodesově [Mat. 2, 12].

²² t. j. tělesně. Vzáv na se živěnoství naše, říšili i všem a všem spojeným změnám se podobati. [V teokos se nyní přidává „v duchu“: přitvořiti pak nestalo.]

²³ t. j. naplněn, a od prvního okamžení tělesného života úplně obdařen, tak že s pokrokem lot nie jí nepřibývá, ana se toliko lidem více sjevovavla: tak rozumějí I. 52, svov. Jan 1, 14, kdežto „pravda“ jest tolik co moudrost.

²⁴ t. j. největší duše Kristova obdařena byla „plnoští“ milostí Boží [Jan 3, 34], jak již lasiči při předpovědi. [11, 2.]

²⁵ Zákou Mojsíšův zavazoval každého dospělého Israelita, aby všíráti na rok ke dnům svátečním do Jerusálema putoval. [II. Mojš. 23, 15. V. Mojš. 16, 16.]

43. a když vykonali duň, a navracovali se, zůstalo dítě Ježíš v Jerusalemě, a nepoznali rodičové jeho.

44. Domnívajíce se pak, že by byl v zástupu, ušli den cesty, a hledali ho mezi přibuznými a známými.

45. A nenalezše, vrátili jsou se do Jerusalema, hledajíce ho.

46. I stalo se, po třech dnech našli jej v chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a otazuje se jich.

47. Děsili pak se všickni, kteří jej slyšeli, na nerozumnost a odpovědní jeho.

48. A uvrše, divili se. I řekla matka jeho k němu: Synu, co jsi nám tak učinil? aj otec tvůj a já, s žalostí hledali jsme tebe.

49. I řekl k nim: Což jest, že jste mne hledali? Zdali jste nevěděli, že já v těch věcech, které jsou Otce mého, musím býti?*

50. A oni nerozuměli slovu, kteréž mluvil k nim.**

51. I sestoupil s nimi a přišel do Nazaretu, a byl poodán jim.** A matka jeho zachovávala všechna ta slova v srdci svém.** [Svrchu 19.]

52. A Ježíš prospíval moudrostí a věkou a milostí u Boha i u lidí.** [I. Král. 2. 26.]

KAPITOLA III.

Jan káže pokání, a kři na poušti, — vypráví zvěstování o Kristu a kři jej. Vyplyje se rod Kristův až k Bohu.

1. Líká pak patnáctého císařství Tiberia císaře,¹ když Pontský Pilát spravoval Judsko,² a Heródes byl tetřarchou³ v Galilii,⁴ Filip pak, bratr jeho, tetřarchou krajiny iturejské a traebontické,⁵ a Lysanias tetřarchou abilinským.

2. za knížat kněžských Annás a Kalfás, stalo se slovo Páně k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti.⁷ [Sk. 4. 6.]

3. I chodil po vši krajině jordánské, a kázal křest pokání na odpuštění hříchův, [Mat. 3. 1. Mar. 1. 4.]

4. jakoz psáno jest v knihách řečí Isaiáše proroka: Hlas volajícího na poušti; připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho; [Is. 40. 3. Jan 1. 23.]

* t. j. víte, že plnití musím to, co mi Otec můj nebeský ukázal; a tak jste si myslili, mobil, že jsem proto v Jerusalemě v chrámě státi. Nezář, ale použije jich, jak o něm smýšleli mají.

** t. j. neposobovali, jak právě toto jeho prodávání v chrámě mezi náctel k věcem Otce jeho nácteli.

** t. j. pouštěn, na příklad všem synům a dorám.

** t. j. pamatuje a rosiťmaje; sňkoliv se s nimi nenonosila mezi lidem, sacbovala by, aby je pak světlovala oúctníkům jeho. Dto toho právem soudíme, že i sv. Lukáš od ní přimo se dověděl, co tuto 1-2. zaznamenal. [Vis svrchu švéd.]

** t. j. Bůh toho byl svědek, a zalíbilo se mu v Synu jeho. [Mat. 3. 17.] I lidé vždy více moudrost Kristova k svému počtení známe. [Vis 22. poz.]

KAPITOLA III.

¹ Byl rok 782 po vystavení města Říma. 28. obyčejného letopočtu; věku pak Kristova 31. započaty. [Vis Dan. 9. 24-27. poz.]

² Byl roku 26 po narození Páně od císaře Tiberia poslán.

³ t. j. vládněm nad čtvrtou částkou země s královskou mocí [Mar. 6. 14], syn toho, za jehož vlády Kristus Pán se narodil.

⁴ t. j. severní část Palestiny západně od moře Genezaretského at k poušti; od řeky Kison až k Libanu.

⁵ Krajiny východně za Jordánem hořejším; iturejsko k Damasiku severovýchodně, Traebontiko k pústi Arabii libyčovécké se záhocei.

** Křtina východně od Aúd-Libanu, od města Abily tak nazvána; rozsehná vřsk od Abily v Galiladu.

** Vládněl by tehdy Jan Kalfás nejvyšším knězem. Annás je mnouje. poněvadž prve nejvyšším knězem byl, a potom násoz četný poděl, a Jan test Kalfásov [Jan 18. 18.], nemělo vřvu v úřadovníci jeho mě.

5. každé údolí bude vyplněno, a každá hora a pahrbek bude ponížěn; a budou křivá [mista] přímá, a ostrá cestami rovnými;

6. i uzří všeliké tělo spasení Boží.*

7. Tehdy pravil k zástupům,⁶ kteříž vycházeli, aby pokřtění byli od něho: Pléme ještěřci, kdo vám ukázal, utéci budoucimu hněvu?

[Mat. 3. 7.]

8. Protož čiňte hodné ovoce pokání; neopovazujte se říkati u sebe: Otce máme Abrahama! Neboť pravím vám, žeť mocen jest Bůh z tohoto kamení vzbuditi syny Abrahamovi.

[Jan 8. 33.]

9. Již zajisté sekera k kořenu stromů přiložena jest. Protož každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyřtá a na oheň uvržen bude.

10. I tážali se ho zástupové říkouce: Co tehdy budeme činiti?

11. On pak odpovídaje pravil jim: Kdo má dvě sukně, tiej nmařicmu: a kdo má pokrmy, utič též.

[Jak. 2. 15. I. Jan 3. 17.]

12. Přišli pak i celní, aby pokřtění byli, a řekli jemu: Mistré, co budeme činiti?

13. A on řekl k nim: Nic více nevybírejte, než co vám ustanoveno jest.

14. Tážali pak se ho i vojáci říkouce: A my co budeme činiti? I řekl jim: Záhnohe nepožadujte. aníž čiňte křivdy: a dosti mějte na svém platu.

15. A když se lid domníval, a všickni v ardech svých myslili o Janovi, nebyli-li by on snad Kristus:

16. odpověděl Jan všechněm jím: Jáť zajisté křivých vás vodou; ale přijďte silnější než já, kterémuž nejsem hoden rozvázati řeménka u obuvi jeho: tent' vás křtiti bude Duchem svatým a ohněm; [Mat. 3. 11.]

17. jehožto věječka v ruce jeho, a vyčistí bumno své a shromáždí pšenici do obilnice své, ale plěvy pálti bude ohněm neubastelným.

18. A tak i mnohé jiné věci, nspomínaje, zvěstoval lidu.

19. Heródes pak tetřarcha, když byl od něho trestán pro Herodiadu, manželku bratra svého, i ze všech zlych věcí, které činil Heródes, [Mat. 14. 4.]

20. přičinil ke všemu i to, že vsadil Jana do žaláře.

[Mar. 6. 17.]

21. I stalo se, když všecen lid se křtil, a když se pokrtil i Ježíš, a modlil se, otevřelo se nebe;

[Mat. 3. 16. Mar. 1. 10. Jan 1. 32.]

22. a Duch svatý sestoupil v tělesné způsobe jako holubice na něj; a hlas z nebe stal se: Ty jsi Syn můj milý, v toběť jsem si zalíbil. [Nize 9. 36. Mat. 3. 17. 17. 6. II. Petr 1. 17.]

23. A byl on Ježíš počínaje⁷ asi třicet let.⁸ jak se domnívalo, syn Josefův, jenž byl Heliův,⁹ jenž byl Matthátův, [Mat. 1. 1-18.]

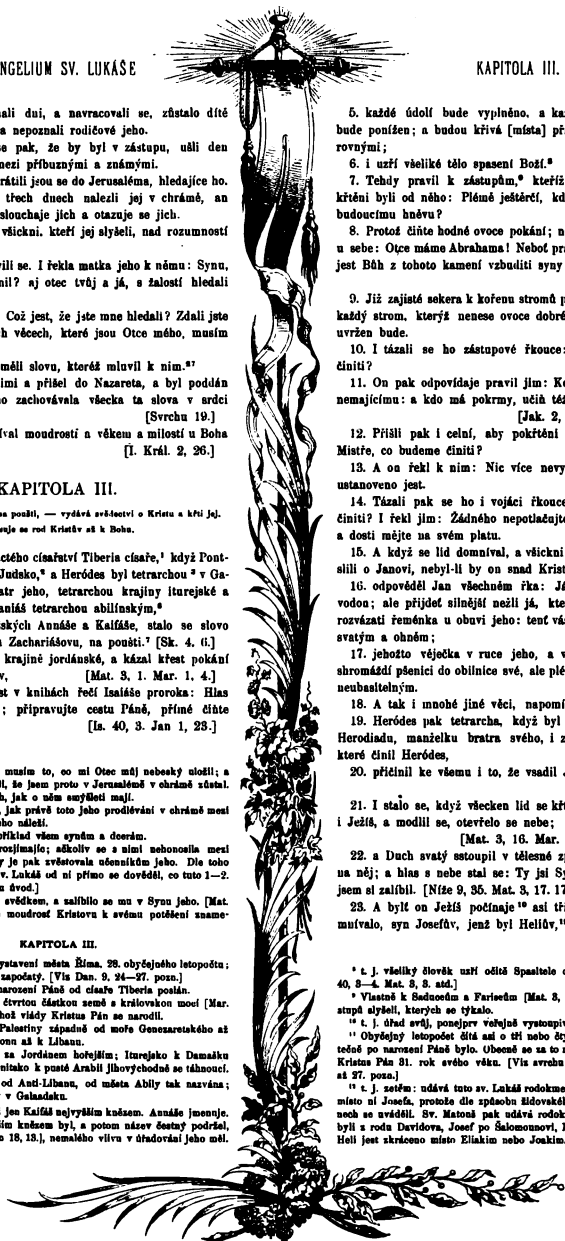
¹ t. j. všeliký Slovák máti oděš Spasitele od Boha poslaného. [Is. 40. 8-4. Mat. 9. 8. sd.]

² Vládněl k Šalomounu a Farišem [Mat. 8. 7.], ale tak, že i se zástup slyšeli, kterých se týkalo.

³ t. j. úřed svj, ponejprv vějecký vystoupiv co Mesáš.

⁴ Obyčejný letopočet čítá ad o tři nebo čtyry lta méně než skutečny po narození Páně bylo. Obecně se za to má, že nastoupil tehdy Kristus Pán 81. rok svého věku. [Vis svrchu 3. I. Svov. Dan. 9. 24. až 27. poz.]

⁵ t. j. setm: udává tuto sv. Lukáš rodokmen Marie Panny, jasněje místo ni Josefa, protože die sptánon lidovského jen muž v rodokmenech se sváděl. Sv. Matos pak udává rodokmen Josefův; oba tedy byli s rodu Davidova, Josef po Šalomounu, Maria pak po Nathanovi; Heil jest zkráceno místo Eliakin nebo Joakim.

24. jenž byl Lévi, jenž byl Melchíř, jenž byl Janneův, jenž byl Josefův,

25. jenž byl Mathatiášův, jenž byl Amosův, jenž byl Nahumův, jenž byl Henliův, jenž byl Naggeťův.

26. jenž byl Mahathův, jenž byl Mathatiášův, jenž byl Semejův, jenž byl Josefův, jenž byl Judův,

27. jenž byl Joanneův, jenž byl Rošův, jenž byl Zorobabelův, jenž byl Salathielův, jenž byl Neritův,

28. jenž byl Melchíř, jenž byl Addiův, jenž byl Kosanův, jenž byl Elmadanův, jenž byl Herťův,

29. jenž byl Jesusův, jenž byl Eliezerův, jenž byl Jorimův, jenž byl Mathatův, jenž byl Lévi,

30. jenž byl Simeonův, jenž byl Judův, jenž byl Josefův, jenž byl Jonanův, jenž byl Eliakimův,

31. jenž byl Meleův, jenž byl Mennanův, jenž byl Mathathianův, jenž byl Nathanův, jenž byl Davidův,

32. jenž byl Jesse, jenž byl Obédův, jenž byl Bóřův, jenž byl Salmonův, jenž byl Násonův,

33. jenž byl Aminadabův, jenž byl Aramův, jenž byl Eronův, jenž byl Faresův, jenž byl Judův,

34. jenž byl Jakobův, jenž byl Isákův, jenž byl Abrahamův, jenž byl Tháre, jenž byl Náchorův,

35. jenž byl Sárgubův, jenž byl Ragađův, jenž byl Fálegův, jenž byl Heberův, jenž byl Sále,

36. jenž byl Kainanův, jenž byl Arifazův, jenž byl Sémův, jenž byl Noemův, jenž byl Lámechův,

37. jenž byl Mathusalémův, jenž byl Enochův, jenž byl Malaleelův, jenž byl Kainanův,

38. jenž byl Henoův, jenž byl Sethův, jenž byl Adamův, jenž byl Boží.

KAPITOLA IV.

Křtisan Pán na poušti se postav, jenž pak od dábla pokušen. — Káše ve škole nazaretě, a od vlnosťech svých navržen jest. — V Kafarnaum Nověka dáblom posedláho a tchnýj Simeonův i mnohá jiná udáruje.

1. Ježíš pak pln jsa Duchu svatého, vrátil se od Jordánu a pužen jest od Duchu na poušť [Mat. 4, 1. a d.]

2. na čtyřicet dní, a pokušen byl od dábla. A nic nejdě v těch dnech: a když se ony skonaly, zlácněl.

3. Řekl pak jemu dábel: Jsi-li Syn Boží, rci kamenu to-muto, ať jest chléb.

4. I odpověděl jemu Ježíš: Páno jest, že ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem Božím.

5. I vedl jej dábel na horu vysokou, a ukázal mu v okamžení všeska království okresu zemského,

6. a dť jemu: Dám tobě všesku tuto moc, i alávu jejích: nebo mně dána jsou a komuž chce, dávám je.

7. Protož ty pokloníš-li se přede mnou, bude všesko tvé.

8. I odpověděl Ježíš, řekl jemu: Páno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužití budeš.

[V. Mojš. 6, 13, 10, 20.]

9. A vedl jej do Jerusalema a postavil ho na vrch chrámu, a řekl jemu: Jsi-li Syn Boží, spust se odtud dolů:

10. nebo páno jest, že anđělům svým přikázal o tobě, aby tě ostřihali: [Zalm 90, 11.]

11. a že na ruce uchopí tě, abys snad neurazil o kámen nohy své.

12. A odpovídaje Ježíš, dť jemu: Řečeno jest: Nebudeš pokušeti Pána Boha svého: [V. Mojš. 6, 16.]

13. A dokonav dábel všeska pokušení, odšel od něho až do časy.¹

14. I navrátil se Ježíš v moci Duchu² do Galilee: a vyšla pověst o něm po vše krajíně: [Mat. 4, 12.]

15. A on učil ve školách jejich, a veleben byl ode všech.

16. I přišel do Nazareta, kdež byl vychován, a všel podle obyčje svého v den sobotní do školy: i vstal jest, aby četl.

[Mat. 13, 54. Mar. 6, 1. Jan. 4, 46.]

17. A dána jest mu kniha Isaiěs proroka. A rozvinuv knihu, nalezl místo, kdež bylo psáno: [Is. 61, 1.]

18. Duch Páně nade mnou: pročť pomazal mne a poslal mne kázat evangelium chudým, uzdravovat skroušených srdcem,

19. zvěstovat jatým propuštění, a slepým vidění, propuštění souzených na svobodu, zvěstovat vzácné léto Páně a den odplaty.

20. A když svinul knihu, vrátil ji služebníkmu, a posadil se. A oči všech ve škole byly obráceny naň.

21. I počal mluvit k nim: Dnes se naplnilo písmo toto v uších vašich.³

22. A všickni jemu posvědčovali, a divili se libým slovům, kteráž vycházela z úst jeho, a pravili: Zdáli tento není syn Josefův?

23. I dť jim: Zajisté dťte mi to přísloví: Lékaři, uzdrav se sám; jak veliké věci učinil jsme, že jsi učinil v Kafarnaum, učiní i zde v své vlasti.⁴ [Mat. 4, 23, 13, 57.]

24. I řekl: Amen pravím vám, že žádný prorok není vzáčen ve vlastní své.

25. V pravdě pravím vám: Mnoho vdov bylo za dnův Eliášových v lidu izraelském, kdyžto zavřeno bylo nebe tři léta, a šest měsíců, když nastal hlad veliký po vše zemi:

26. a k nížádné z nich nebyl poslán Eliáš, než do Sarepty sidonské, k ženě vdově.

27. A mnoho malomocných bylo v lidu izraelském za Eliěsa proroka, a žádný z nich nebyl očistěn, než Námán syrský.⁵

28. I naplněni jsou všickni ve škole hněvem, alyřice to.

29. I povstali, a vyvrhli jej ven z města, a vedli ho až na vrch hory, na kteréž město jejich bylo vzděláno, aby jej dotrástili.

30. Ale on projda prostředkem jich, ušel.⁶

31. I sestoupil do Kafarnaum, města galilejského, a tu učil je v dny sobotní. [Mat. 4, 13, Mar. 1, 21.]

32. I divili se učení jeho, nebo mocná byla řeč jeho. [Mat. 7, 28.]

33. A byl ve škole člověk mající dábla nečistého, i zvolal hlasem velikým. [Mar. 1, 23.]

34. Řka: Nechaj, co jest tobě do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zatratit? znám tě, kdo jsi: Svatý Boží.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. přibodněného, rozumějí smněšení a smrti jeho; tu pak vši moci shodit jej usluje. [23, 3. 33. Jan 14, 30.]

² t. j. dokazal tím velikou mocnosť Duchu svému, veřejně vystoupiv a kázaje.

³ t. j. dnem, právě nyní, počíná se naplňovati prorocství toto, kteréž jesti alyřil.

⁴ Předtírá jím Kristus Pán křivě jejich o něm smýšlení prve než je projevili Myslíli mu totiž říci: Neuvěříme tobě, jakkoliv alyříme, že jsi mnohá divy učinil v Kafarnaum. dokvade takových novozinů učiní i zde, ve vlastní své, mezi přibuznými svými.

⁵ Vis III. Král. 17, 9. — IV. Král. 5, 14.

⁶ Rozumějí, že buď sám se jim neviditelným učinil, nebo oči jejich tak zaslepli, že ho neviděli, anebo oni sami strachem a hrůsou jesti jasnou, osmědili se ruce nať vzáknouti. Nečistěi shdají smřtí, počvají jesti „neplňtá bodina jeho.“ [Jan 7, 30.]

36. I pohrozil mu Ježíš, řka: Umilni a vyjdi z něho. A když jej byl povrl dábél do prostředka, přestala z něho, a nic mu neuskodil.

37. I pojedl strach všecky; a rozmlouvali vespolek řkouce: Jaké jest to slovo, že v moci a síle přikazuje nečistým duchům, a vycházeti je?

37. I rozcházela se o něm pověst po všelikém místě té krajiny.

38. A vstav Ježíš ze školy, všel do domu Šimonova. Tchyň pak Šimonova trápena byla těžkou zimmici: i prosili ho za ni.

[Mat. 8, 14. Mar. 1, 30. a d.]

39. A stoje nad ní, přikázal zimmici, i přestala jí; a hned vstávali, posluhovala jim.

40. Když pak slunce zapadlo, všickni, kteří měli nemocné rozličnými nedahy, vodili je k němu: a on na jednobokazdeho z nich ruce vzhládaje, uzdravoval je.

41. Od mnohých pak vycházela dábelsví, křtíce a řkajíce: Ty jsi Syn Boží! A on hrozil jim, nedopouštěl jim mluviti: nebo věděli, že on jest Kristus.

42. A když byl den, vyšel odšel na pusté místo, a hledal ho zástupové, a přišli až k němu, a zdržovali jej, aby neodcházel od nich.

43. Jimžto on řekl: I jiným městům musím svátovati království Boží; neboť proto jsem poslán.

44. I kázal ve školách galilejských.

KAPITOLA V.

Kristus Pán káše lidu s lodí Šimonovy, a oděje na starostě lojného lova, uzdravuje nemocného a šlakem poraženého, — povolává Matouše a stojeje n něho, — poučuje reptáje zákonníky.

1. Stalo se pak, když se zástupové na něj valili, aby slyšeli slovo Boží, že on stál podle jezera Genesaretkého.

[Mat. 4, 18. Mar. 1, 16. a d.]

2. A uzrel dvě lodí, any stojí u jezera: rybáři pak byli sestoupili, a vyptrali síť.

3. I vstoupiv na jednu z lodí, kteráž byla Šimonova, prosil ho, aby od země odvezl malíčko. A sedě učil z lodičky zástupy.

4. Když pak přestal mluviti, řekl k Šimonovi: Vez na hlubinu, a rozestrete síť své k lovení.

5. A odpovídáv Šimon, řekl jemu: Mistře, přes celou noc pracovavše, nic jsme nepapdli: ale k slova tvému rozestru síť.^a

6. A když to učinili, zahrnuili množství veliké ryb: tak že se trhala síť jejich.

7. I pokynuli tovaryšům, kteříž byli na jiné lodí, aby přišli, a pomohli jim. I přišli, a naplnili obě lodice, tak že se téměř potopovaly.

8. Uzřev to Šimon Petr, padl k nohám Ježíšovým, řka: Odejdi ode mne, Pane: neboť jsem člověk hříšný.^b

9. Hrdza zajistě byla jej obkličila, i všecky, kteříž s ním byli, nad lovem ryb, kteréž byli popadli;

KAPITOLA V.

^a Tím se tajemně naznačuje, že Šimon [Petr] bude ustanoven říditelem Církve, v kteréž jediné pravé učení Kristovo se zachová. [Sv. Řehoř.]

^b t. j. jakkoliv jsme za doby noční, k lovu vřikáři příboudé, se vší prací něžobě nespapdli. Pevnou důvěru tím jví ve všemohoucnost Pána.

^c t. j. nebodem jsem nejvěšší přitomnosti tvé, a jsem mnohým hříšným podoben. Z hluboké pokory tak ří.

10. a též Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteříž byli tovaryši Šimonovi. I di Ježíš Šimonovi: Neboj se: již od tohoto času lidi budeš lovit.^a

11. A přivěze loď k zemi, a všecko opustivše, šel za ním.

12. I stalo se, když byl v jednom městě, a sj muž plný malomocenství, a uzřev Ježíše, padl na tvář, a prosil ho, řka: Pane, chceš-li, můžš mne očistiti.

[Mat. 8, 3. Mar. 1. 40.]

13. I vzřáh Ježíš ruku, dotkl se ho, řka: Chci, buď čist! A hned odešlo od něho malomocenství.

14. I přikázal jemu, aby žádnému nepravil, ale [řekl]: Jdi, ukáž se knězi, a obětuj za očistění své, jakož přikázal Mojžíš, na svédectví jim. [III. Mojž. 14, 4.]

15. Rozhláovala se pak více řeč o něm, a scházeli se zástupové mnozí, aby [jej] slyšeli, a byli uzdraveni od nemocných svých.

16. On pak odešel na poušť, a modlil se.

17. I stalo se v jeden den: on seděl uče. I seděli [táž] Fariseové, a zákona učitelé, kteříž se byli ošli ze všech městec galilejských, a judských, i z Jerusálema: a moc Pána byla k uzdravování jich.^b

18. A aj muž nesli na loži člověka, kterýž byl šlakem poražen: i hledali vněsti ho, a položit před něj:

[Mat. 9, 2.]

19. a nenalezše pro zástup, kterou by jej stranou vnesli, vstoupili na střechu a spustili jej s ložem skrze podlahu do prostřed před Ježíše. [Mar. 2, 3. a d.]

20. Jejichžto víru když uzrel, řekl: Človče, odpouštějí se tobě hříchowé tvoji.

21. I počali zákonníci a Fariseové mysleti, řkouce: Kdo jest tento, jenž mluví rouhání? Kdož může odpustiti hříchow, leč sám Bůh?

22. Poznáv pak Ježíš myšlení jejich, odpovídaje řekl k nim: Co myslíte v srdcích svých? [Jan 2, 25.]

23. Co jest snáže říci: Odpouštějí se tobě hříchowé; či říci: Vstaň a chod?

24. Ale abyste věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštěti hříchow, [di šlakem poraženému]: Tobě pravím, vstaň, vezmi lože své, a jdi do domu svého.

25. A vstav ihned před nimi, vzal lože, na němž ležel, a odšel do domu svého, velebě Boha.

26. I pojala všecky hrůza; a velebili Boha. A naplnění jsou bázni, řkouce: Viděli jsme dnes divné věci!

27. A potom vyšel, a uzrel publikána jménem Lévi, sedícího na cte, i řekl jemu: Pojď za mou. [Mat. 9, 9. Mar. 2, 14.]

28. A on opustiv všecko, vstal a šel za ním.

29. I učinil jemu Lévi hody veliké v domě svém: a byl zástup veliký publikánův i jiných, kteříž s ním stoulii.

30. Tedy reptali Fariseové a zákonníci jejich, řkouce k učeníkům jeho: Proč a publikány a hříšný jíte a pijete?

31. A odpovídáv Ježíš, řekl k nim: Nepotřebují lékaře, kdo zdrávi jsou, ale kdož jsou nemocní.

32. Nepřisěl jsem volat spravedlivých, ale hříšných ku pokání.

33. A oni řekli jemu: Proč učeníci Janovi často se postí a modlí, podobně i Fariseův: tvoji pak jedí a pijí?

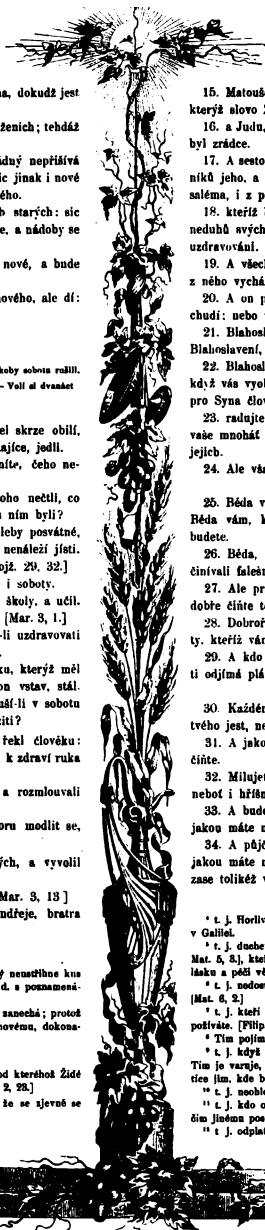
[Mar. 2, 18.]

^a t. j. Jako jsa posud ryby lovil, tak budoucí buďš učením shromáždovati lidi k životu věčnému.

^b t. j. on dokazoval lidem Božakm svou moc, uzdravuje ty nemocné, kteří tu byli.

PAN JEBZIS POSMIVANY.

34. Jímž on řekl: Zdáli můžete synům ženicha, dokudž jest s nimi ženich. Kázati, aby se postili?

35. Ale příjdu dnové, že odjat bude od nich ženich; teháž se budou postiti v těch dnech.

36. Pravit pak i podobeství k nim: Že žádny nepřítvá záplaty z roucha nového^a k rouchu vetchému: sic jinak i nové roztrhuje, a vetchému nepřítvá záplata z nového.

37. A žádny nevlává vína nového do nádob starých: sic jinak víno nové roztrhá nádoby a samo vyteče, a nádoby se pokazí:

38. ale víno nové má býti dáno v nádoby nové, a bude obé zachováno.

39. A žádny, kdo pije staré, nechce hned nového, ale dí: Staré jest lepší.^b

KAPITOLA VI.

Křistu Pan hájí ústníká svých proti naučnici Pariseč, jakoby sobotu raliili. Sam v sobotu uzdravje člověka, anoch ruku majícího. — Veli si dvánact apokstolů, a — káse sámpam.

1. I stalo se v druhoprvní sobotu,^a když šel skrze obilí, že trhali učennici jeho klasy, a rukama vymínajíce, jedli.

2. Někteří pak z Fariseč řekli jim: Co činíte, čeho neslší činiti v sobotu?

3. I odpověděv Ježíš, řekl jim: Což jste toho netčili, co učinil David, když byl lačně on, i ti, kteříž s ním byli?

4. Kterak všel do domu Božího, a vzal chleby posvátné, a jedl, a dal těm, kteříž s ním byli, jichžto nenáleží jísti jedině kněžím? [I. Král. 21. 6. II. Mojš. 29. 32.]

5. I řekl jim: Páneu jest Syn člověka také i soboty.

6. Stalo pak se i v jinou sobotu, že všel do školy, a učil. A tu byl člověk, a ruka jeho pravá byla uschlá. [Mar. 3. 1.]

7. I pozorovali zákonnici a Fariseové, bude-li uzdravovati v sobotu, aby našezli, z čeho by jej obzalovali.

8. Ale on věděl myšlené jejich; i dí člověku, kterýž měl ruku uschlou: Vstaň a stáň v prostředku. A on vstav, stál.

9. Tedy řekl k nim Ježíš: Ptám se vás: Sluš-li v sobotu dobře činiti, čili zle? Život zachovati, čili zkaziti?

10. A pohleděv na ně na všechny vůkol, řekl člověku: Vztáhni ruku svou! I vztáhl, a navrácena jest k zdraví ruka jeho.

11. Oni pak naplněni jsou nesmyslností^a a rozmlouvali mezl sebou, co by Ježíšovi učinili.

12. I stalo se v těch dnech, že vyšel na horu modlit se, a přes noc trval na modlitbě Boží.

13. A když byl den, povolal učenníků svých, a vyvolil z nich dvánácte [kteréž i apóstoly^b uzval].

[Mat. 10. 1. Mar. 3. 13]

14. Šimona, kterémuž dal^c jméno Petr, a Ondřeje, bratra jeho, Jakuba a Jana, Filipa a Bartoloměje,

^a Z řeckého dolo: „vystříhna“; v sráckém: „žádný neustříhna kus nového štu, a přilže k starému.“ [Viz Mat. 9. 1. a d. a poznamenání.]

^b T. j. kdo něčemu v životě nvykl, nesnadně toho zanechá; protož i já učenníky své od starých navyklostí znečáhl k novému, dokonalejšímu životu přivedu.

KAPITOLA VI.

^a T. j. první sobotu po druhém dni velikonočním, od kteréhož Židé počítali 60 dní dále k určení letní. [Mat. 12. 1. Mar. 2. 23.]

^b T. j. hndvem a vstokem byli celí bez sebe, tak že se sjevně se svými nepřítelstkylnými úmysly pronášeli.

^c T. j. poslanci. [Mat. 10. 1. a d. Mar. 3. 13.]

15. Matouše a Tomáše, Jakuba, [syna] Alfeova, a Šimona, kterýž slovo Zedléta,^a

16. a Judu, [bratra] Jakubova, a Jidáše Iskariotského, kterýž byl zráde.

17. A sestoupiv s nimi, stál na místě poloím, a zástup učenníků jeho, a množství veliké lidu, ze všeck Judaka, i z Jerusalema, i z přímofí, i z Týru i z Sidonu.

18. kteříž byli přišli, aby jej slyšeli, a uzdraveni byli od neduhů svých. I kteříž trápeni byli od duchů nečistých, byli uzdravováni.

19. A všecen zástup hledal se ho dotknouti; nebo moc z něho vycházela, a uzdravovala všechny.

20. A on pozdvih oči na učenníky své, pravit: Blahoslavení chudí: nebo vaše jest království Boží. [Mat. 5. 2.]

21. Blahoslavení, kteříž nyní lačnete; nebo budete nasyceni. Blahoslavení, kteříž nyní pláčete; nebo smáti se budete.

22. Blahoslavení budete, když vás budou lidé nenáviděti, a když vás vyobcová i zhná, a jméno vaše jako zlé vyvrhnou pro Syna člověka: [Mat. 5. 11.]

23. radujte se v ten den, a veselte se, neb hle odplata vaše mnohá jest v nebi: takt zjistié činívali proroků otcové jejich.

24. Ale však běda vám bohatým; nebo máte potěšen své^a [Sir. 31. 8.]

25. Běda vám, kteříž jste nasyceni;^b nebo lačněti budete. Běda vám, kteříž se nyní smějete;^c nebo kvíliti a plakati budete. [Is. 65. 13.]

26. Běda, když by lidé dobře o vás mluvili;^d nebo tak činívali falešným prorokům otcové jejich.

27. Ale pravím vám, kteříž slyšíte: Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteříž vás nenávidí. [Mat. 5. 44.]

28. Dobrořečte těm, kteříž vás zlořečí, a modlete se za ty, kteříž vás utrňají.

29. A kdo tebe bije v líce; nasad i druhého; a tomu, kdo ti odjímá plášť, nebraň ani sukne.

[Mat. 5. 45. I. Kor. 6. 7.]

30. Každému pak, kdo tě prosí, dej;^e a kdo bře, co trého jest, nežádej zase.^f

31. A jakož chcete, aby vám lidé činili, i vy jim podobně činite. [Tob. 4. 16.]

32. Milujete-li ty, kteříž vás milují, jakou máte milost?^g neboť i hříšníci milují ty, kteříž je milují. [Mat. 5. 46.]

33. A budete-li dobře činiti těm, kteříž vám dobře činí, jakou máte milost? však i hříšníci to činí.

34. A pějete-li těm, od kterýchž se nadějete zase vzíti, jakou máte milost? neboť i hříšníci hříšníkům pějějí, aby zase toliké vzali. [Mat. 5. 42. V. Mojš. 15. 8.]

^a T. j. Horlice, dle povahy své; jinak: Kananejský, z města Kana v Galilei.

^b T. j. duchem [jak se svrchu 20. „chudí duchem“ dorozumívá, sr. Mat. 5. 3.], kteří všoaku svou důvěru v bohatství kladeje, jsou všoaku lásku a péči vnujete, od něho všoaku blaženost čekáte.

^c T. j. nadostane se vám jméno, leč které již zde na semi máte. [Mat. 6. 2.]

^d T. j. kteříž vezirase po jídle a piti bažite, anebo nestřídmé ho požíváte. [Filip. 3. 19.]

^e Tím pojtmá všelich hříšné rozkoše.

^f T. j. když vás naboví zlí, svěřiti a převráceni lidé chváliti budou. Tím je varuje, aby kálice evangelium neomluvil lidem k libosti, libo-vice jim, kde by je kázati měl. [Jerem. 5. 41.]

^g T. j. neohlédaje se na osobu, takměř slepou rukou.

^h T. j. kdo od tebe něčeho obdrží a má; nežádej odměny za to, čím jímam poslouží.

ⁱ T. j. odplatu k očekávání. [Mat. 6. 46.]

36. Protož milujte nepřátely své, dobře číňte, a pátčíte, něčho se za to nenadějce: a budeš odplata vaše mnohá, a budete synové Nejvyššího; neboť on dobrotví jest k nevďěčným a zlým.

36. Protož buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest.

37. Nesudte, a nebudete souzeni: nepotupujte, a nebudete potupeni: odpouštějte, a bude vám odpuštěno. [Mat. 7. 1.]

38. Dávejte, a bude vám dáno, míra dobrou a natlačenou, a natřesenou, a osoutou dají v láno vaše; tou zajisté měrou, kterouž měřiti budete, bude vám zase odměněno.

[Mat. 7. 2. Mar. 4. 24.]

39. Pověděl pak jim i podoběství: Zdalíž může slepý slepého vští? Zdalí oba do jámy nepadají? [Mat. 15. 14.]

40. Neví učenník nad mistra, ale okonalý bude každý, bude-li jako mistr jeho. [Mat. 10. 24. Jan. 13. 16.]

41. Což pak vidíš mruvu v oku bratra svého, a břevna, kteréž jest v oku tvém, neznamenáš? [Mat. 7. 3.]

42. Anebo kterak můžeš říci bratru svému: Bratře, nechat vyhrnu mruvu z oka tvého, sám v oku svém břevna nevida? Pokrytče, vyvrz prve břevno z oka svého, a tehdy prohlédneš, abys vyňal mruvu z oka bratra svého.

43. Neboť není strom dobrý, kterýž nese ovoce zlé: aniž jest strom zlý, kterýž nese ovoce dobré. [Mat. 7. 18. 12. 33.]

44. Každý zajisté strom po svém ovoci poznán bývá. Ne sbírají zajisté a trní řídky, aniž s hloží sbírají hroznů.

45. Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce svého vynáší dobré, a zlý člověk ze zlého pokladu vynáší zlé; nebo z hojnosti srdce mluví ústa.

46. Což pak mi říkáte: Pane, Pane! a nečiníte, co pravím? [Mat. 7. 21. Řím. 2. 13.]

47. Každý, kdo přichází ke mně, a slyší řeči mé, a plní je, ukáži vám, komu jest podoběn: [Mat. 7. 24—27.]

48. Podoběn jest člověku stavějícímu dům, kterýž kopal hluboko, a položil základ na skále. A když se stala povodeň, obořila se řeka na dům ten, a nemohla jím pohnouti; neboť byl založen na skále.

49. Ale kdo slyší, a nečiní, podoběn jest člověku, kterýž staví dům svůj na zemi bez základu: na kterýžto se obořila řeka, a hned padl; i byl pád domu toho veliký.

KAPITOLA VII.

Kristus Pán chválí velkou víru setníka, jehož služebník Jan nepřítelem uzdravuje. — Křtí syna vdovy Naimské, dává tělům se ho učenníkům Janovým odpověď a vlebí Jana Křtitele. — Káže zákonníky, se ani Jan, ani jeho neposlechli, stoje u Šimonu Petru, a odpovídá sjezdů hříchů.

1. Když pak dokonal všechna slova svá v ústí lidí, všel do Kafarnaum. [Mat. 8. 5. a. d.]

2. Setník pak jednoho služebník, nemocen jsa, bral se k smrti, kteréhož on sobě mnoho vážil.

3. A uslyšev o Ježíšovi, poslal k němu starší židovské, prose ho, aby přišel, a uzdravil služebníka jeho.

4. A oni přišedše k Ježíšovi, prošli ho snažně, říkouce jemu: Hoden jest, abys mu to učinil:

5. nebo miluje národ náš, a školu on nám vystavěl.

6. Ježíš šel tedy s nimi. A když byli již nedaleko od domu, poslal k němu setník přátely, říka: Pane, netrap se; nebo nejsem hoděn, abys všel pod střechu mou. [Mat. 8. 8.]

7. Proto jsem i sám sebe za nehodna soudil, abych přišel k tobě: ale řci slovem, a uzdraven bude služebník můj.

8. Neboť i já jsem člověk pod mocí postavený, maje pod sebou vojáky, a dím tomuto: Jdi, a jde; a jinému: Přijď, a přijde; a služebníku svému: Učiň toto, a učiní.¹

9. Uslyšev o Ježíš, podivil se, a obrátiv se, řekl zástupům následujícím jej: Amen pravím vám, ani v Ierusalí jsem neznal tak veliké víry!

10. A vrátilše se domů, kteříž posláni byli, nalezli služebníka, kterýž nemocen byl, zdravého.

11. I stalo se potom: šel do města, a zástup slove Naim,² a šli s ním učenníci jeho, a zástup veliký.

12. Když pak se přibližoval k bráně města, aj mrtvý byl nesen ven, syn jediný matky své, a ta vdova byla: a zástup města mnohý s ním.

13. Kterozto uzřev Pán, milosrdenstvím hnut jsa nad ní, řekl jí: Neplač!

14. A přistoupiv dotekl se mar. [Ti pak, kteříž neali, zastavili se.] I řekl: Mládenče, tobě pravím, vstaň.

15. I posadil se, kterýž byl umřel, a počal mluvit. I dal jej matce jeho.

16. Pojala pak všechny bázeň, a velebili Boha říkouce: Prorok veliký povstal mezi námi, a Bůh navštívil lid svůj! [Náze 24, 19. Jan. 4. 19.]

17. A vyšla řeč ta o něm po všem Judsku, i po vši krajině výchok.

18. I zvěstovali Janovi učenníci jeho o všech těch věcech.

19. A zavolav Jan dva z učenníků svých, poslal k Ježíšovi, říka: Ty-li jsi, kterýž přijíti máš, čili jiného čekáti máme?

20. Přišedše pak k němu muži, řekli: Jan Křtitel poslal nás k tobě, říka: Ty-li jsi, kterýž přijíti máš, čili jiného čekáti máme? [Mat. 11. 2.]

21. [V touz pak hodinu byl mnohý uzdravil od neduhův, a nemocí, a zlych duchův a slepým mnohým dal zrak.]

22. A odpověděv řekl jim: Já dříve povězte Janovi, co jste slyšeli, a viděli: Slepi vidí, kulhaví chodí, malomocní se čistí, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým evangelium se zvěstuje:

23. a blahoslavený jest, kdo se nebude nade mnou horšiti. [Is. 35. 5.]

24. A když odešli poslové Janovi, počal mluvit k zástupům o Janovi: Co jste vyšli na poušť vidět? třtínu-li větrem se hltáctí?

25. Anebo co jste vyšli vidět? Člověka-li měkkým rouchem ošleného? Aj kteří jsou v rouše drahém a v rozkoši, v domích královských jsou.

26. Anebo co jste vyšli vidět? proroka-li? Ovšem pravím vám, i více nežli proroka;

27. teouť jest, o kterémž jest psáno: Aj posílám anděla svého před tváří tvou, kterýž připraví cestu tvou před tebou. [Mat. 3. 1. Mat. 11. 10. Mar. 1. 2.]

28. Nebo pravím vám: Není mezi rosenici žen zládného většího proroka nad Jana Křtitele: ale kdož jest menší v království Božím, jesti větší nežli on.

29. A stýse to všecem lid, i publikáni, velebili Boha, byše pokřtění křtem Janovým:

30. ale Fariseové a zákonníci pohrdli radou Boží³ sami proti sobě,⁴ nebyvše pokřtění od něho.

KAPITOLA VII.

¹ t. j. když mne, posleho člověka podříseni moji uposlechnou, dím více tebe, jakožto Boha, všechno posleho bude!

² V Galilé, milí osady jižší od hory Tabor.

³ t. j. radou Krista Pána, kterouž jim dal svým svědomím o Janovi.

⁴ t. j. k své škodě.

KAPITOLA VIII.

Ženy, které Kristus Pánu posluhovaly. — Kristus Pán hále lids v podobestvech o rozsvatil a o svitlo. — aži, kdož jsou bratři jeho, — utišeje hoši na jeseu, — vymiti dábily. — zdravuje ženu od krvotoku, a křvi doze Jairova.

1. I stalo se potom: a on chodil po městech a městečkách, a kázal a zvěstoval království Boží, a dvanácte s ním,
2. i některé ženy, kteréž byly uzdraveny od duchů zlíých od neouci: Maria, jenž slove Magdaléna, z nížto bylo sedm dábily vyšlo,¹

3. a Joana, manželka Chusova, úředníka Herodesova, a Susanna, a mnohé jiné, kteréž mu posluhovaly z statků svých.

4. Když pak se scházel zástup mnohý, a z měst pospíchali k němu, mluvil v podobeství [Mat. 13, 3. Mar. 4, 3. a d.]

5. Vyšel rozsvat, aby rozsvatil símě své; a když rozsvatil, padlo jedno vedle cesty, a poslápano jest, a ptáci nebesí sezobali je. [Mat. 13, 3. Mar. 4, 3.]

6. A jiné padlo na skálu, a vzešlé uvadlo, protože nemělo vláhy.

7. A jiné padlo mezi trní, a trní spolu vzrostlé udušilo je.

8. A jiné padlo v zem dobrou; a když vzešlo, učinilo užitek stonábový. To pověděv volal: Kdo má uši k slyšení, slyš.

9. Otázali pak se ho učenníci jeho, jaké by to bylo podobeství?

10. Jimž on řekl: Vám dáno jest znáti tajemství království Božho; ale jiným v podobestvích, aby vidouce neviděli, a slyšec neorozuměli. [Mat. 13, 14. Mar. 4, 12. Is. 6, 9.]

11. Jestli pak podobeství toto: Símě jest slovo Boží.

12. Kterž pak vedle cesty, jsou ti, kteříž slyš; ale potom přichází dábel, a vymítá slovo ze srdce jejich; aby věrice spaseni nebyli.

13. A kteříž na skálu: ti když slyš, s radostí přijímají slovo, ale ti nemají kořenu; ježto na čas věří, a v čas pokušení odstoupují.²

14. Kteréž pak mezi trní padlo: ti jsou, kteříž slyšeli, ale po pečování, a zboží, a rozkošech života jdouce, bývají udušeni, a nepřinášejí užtiku.

15. Ale kteréž v zemi dobrou: ti jsou, kteřížto slyšec slovo, v srdci dobrém a výborném chovají, a užitek přinášejí v trpělivosti.

16. Nížádný pak rozsvitil svíci, nepřikrývá jí nádobou, anebo staví pod postel: ale na svíce staví, aby ti, kteří chvážejí, světlo viděli. [Mat. 5, 15. Mar. 4, 11.]

17. Nebo nic není tajného, co by nebylo zjeveno, aniž coo ukrytého, co by nebylo poznáno, a nevyšlo na jero. [Mat. 10, 26. Mar. 4, 22.]

18. Protož vizte, jak slyšíte.³ Nebo kdo má, tomu bude dáno: a kdokoli nemá, i to, což se domnívá mfti, bude odjato od něho. [Mat. 13, 12. Mar. 3, 32.]

19. Přišli pak k němu matka a bratři jeho: a nemohli ho dojíti pro zástup.

20. I pověděno jest jemu: Matka tvá a bratři troji stojí venku, chtěje tebe viděti. [Mat. 12, 46. Mar. 3, 31.]

21. Kteržto odpověděv řekl k nim: Matka má a bratři moji jsou ti, kteříž slovo Boží slyš, a plní.

KAPITOLA VIII.

¹ A které Kristus Pán vymiti. [Mar. 16, 9.] Sv. Ambros a Tertianus doslovně berou, sv. Řehoř a Beda určují počest místo neurčitého rozsvatí, slyšec na věky nepravou, k níž přibouzením slyšec duchů všece svedena byla.

² t. j. aby co slyšite, nebylo bez užtiku. [Mar. 4, 21. a d.]

31. I řekl Pán: Komu tedy přirovnám lidi pokolení tohoto? a komu jsou podobní? [Mat. 11, 16. a d.]

32. Podobní jsou dětem, které sedávají na náměstí, a vespolek na sebe volají, říkájce: Ptákali jsme vám, a neskákali jste; žalostně jsme nafkali, a neplakali jste.

33. Neboť přišel Jan Křtítel, nejeda chleba, a nepije vína, a pravíte: Dábelství má! [Mat. 3, 4. Mar. 1, 6.]

34. Přišel Syn člověka, jeda a pije, a pravíte: Aj člověk íráč, a piján vína, přítel páblikánův a hřisníkův.

35. A ospravedlněna jest moudroost ode všech synův svých.⁴

36. Prosil pak ho jeden z Fariseův, aby jedl s ním. A všed do domu Farisea, posadil se za stůl.

37. A aj žena, kteréž byla v městě hřisnice, jakž zvěděla, že by seděl za stolem v domě Farisea, přinesla alabastrovou nádobu masti: [Mat. 26, 7. Mar. 14, 3. Jan 12, 3.]

38. A stojíc ze zadu u nohou jeho,⁵ počala slzami smáčetí nohy jeho, a vlasy hlavy své vytírala, a líbala nohy jeho, a mastí mazala.

39. Uzářev pak to Fariseus, kterýž ho byl pozval, pravil sám u sebe řka: Byt tento byl prorok, věděli by zajisté, kdo a jaká jest žena, která se ho dotýká: nebot hřisnice jest.

40. I odpovídaje Ježíš, řekl k němu: Šimone, mám tobě něco pověditi. A on řekl: Mistré, pověz.

41. Dva dlužníků měl jeden věřitel: jeden byl dlužen pět set peněz, a druhý padesáte.

42. A když neměli, odkud by zaplatili, odpustil jest oběma. Kterž ho tedy více miluje?

43. Odpověděv Šimone, řekl: Mám za to, že ten, kterému více odpustil. A on řekl jemu: Právě jsi rozsoudiv.

44. A obrátiv se k ženě, řekl Šimonovi: Vidíš tuto ženu? Všel jsem do domu tvého, a nepedal jsi vody na nohy mé: ale tato slzami smácela nohy mé, a vlasy svými vytírala.

45. Poliběn jsi mi neda: ale tato jakž věcia, nepřestala líbatí nohou svých.

46. Olejem hlavy mé nepomazal jsi: ale tato masti mazala nohy mé.⁶

47. Protož pravím tobě: Odpouštějí se jí hřichové mnozi, nebot jest milovala mnoho; komuž se pak méně odpouští, méně miluje.⁷ [L. Petr 4, 8.]

48. I řekl k ní: Odpouštějí se tobě hřichové. [Mat. 9, 2.]

49. I počali, kteříž spolu za stolem seděli, sami v sobě říkati: Kdo jest tento, jenž i hřichy odpouští?

[Sv. 5, 21.]

50. I řekl k ženě: Víra tvá tebe spasenu učinila;⁸ jdiž v pokoji. [Mar. 5, 34.]

¹ Moudroost a prostělost Božáká okázala se i přítomnosti Janovce i laskavosti moe, zapominaje a srovne vás k pokání a k obrácení života; tož všickni moudři usmali k prospěhu svému. [V. 29.]

² Die tehdejšího obyčje neseděli při jíde za stolem: vybrli podobu na very loket leželi na lehátkách, nahana odvráceni Janovce od stolu k sadu.

³ Všecko, co tato Kristus Pán Fariseovi vyřídil, náleželo k silnému přivítání hosta: bylaf tedy od pyšného Šimona hrubá úrůka, od ženy té sa dvojí i trojnásobní záslaha.

⁴ Snyli: že lásko svoe znamenitými skutky kajcími dokázala, hojnějí milostí obrátila než ty, jež jsi tak učinil opominul.

⁵ Víra její vyznávaje, asproti nevěře druhých spolustojících, a tím uči, že víra jest kořen všelkých záslahy. Jisto ai dobrými skutky lásky záslaha.

22. Stalo pak se v jeden den: a on vstoupil na loďičku, i učenci jeho, a řekl k nim: Přeplavme se přes jezero. I vtaupili. [Mat. 8, 23. Mar. 4, 35.]

23. A když se plavili, usnul. I přišel vítr bouřlivý na jezero, a naplňovaly se [lodí]; i byli v nebezpečství.

24. I přistoupivše zbludili ho křouce: Mistře, hyneme. A on vstav pohrozil větru a bouři vodní, a přestala: i stalo se utišen.

25. I řekl jim: Kde jest víra vaše? Kteřížto bojíce se, divili se vespolek. Křouce: I kdo jest tento, že i větrům píkazuje i moři, a poslouchají ho?

26. I plavili se do krajiny gerasenské, kteráž jest proti Galilei. [Mar. 5, 1. Mat. 8, 28.]

27. A když vystoupil na zemi, potkal ho jeden muž, kterýž měl dábeštví již od mnoho časův, a neodival se rouchem, aniž přebýval v domě, ale v hrobích.

28. Ten jak uzel Ježíše, padl před ním, a zkrík hlasem velikým, řekl: Což tobě jest do mne, Ježíši, Synu Boha Nejvyššího? Prosim tě, netrap mne!

29. Nebo píkazoval duchu nečistému, aby vyšel z člověka. Po mnohé zajiště časy jím lomcoval; a býval ukováň řetězy, a v postech strážěn, ale polámav okovy, býval od dábla puzen na poušť.

30. Otázal pak se ho Ježíš, řka: Jak ti říkají? A on řekl: Množství; nebo bylo mnoho dáblů do něho vešlo.

31. I prosil ho, aby jim nepřikazoval jíti do propasti.

32. Bylo pak tu stádo vepřů mnohých, kteříž se pásli na hoře; i prosil ho, aby jim dopustil do nich vjíti. I dopustil jim.

33. Tedy vyšeďe dáblův z člověka, vešli do vepřů: i hnalo se stádo prudce s vrchu do jezera, a ztonulo. [Mat. 8, 32.]

34. Když uzel ti, kteříž pásli, co se stalo, utekli, a vypravovali to v městě i po vsech.

35. Tedy vyšli [lidé], aby viděli, co se stalo; i přišli k Ježíšovi, a nalezi člověka, z kterého vyšli dáblův, odeného a zdravé myslí. an sedí u nohou jeho; i báli se.

36. Vypravovali pak jim také ti, kteříž byli viděli, kterak jest zdráv učiněn od toho Množství.

37. I prosilo ho všecko množství krajiny gerasenské, aby odšel od nich; neboť bázní velikou zachvácení byli. On pak vstoupiv na loď, vrátil se.

38. I prosil ho muž, z něhož dáblův vyšli, aby s ním byl. Ale Ježíš propustil ho, řka:

39. Navrať se do domu svého, a vypravuj, jak veliké věci učinil tobě Báh. I odšel, vypravoval po všem městě, jak veliké věci učinil mu Ježíš.

40. Stalo se pak, když se navrátil Ježíš, přijal ho zástup: nebo všickni očekávali ho.

41. A aj přišel muž, kterémuž jméno bylo Jajrus, a ten byl kníže školy židovské; i padl k nohám Ježíšovým, prose ho, aby všel do domu jeho; [Mat. 9, 18. Mar. 5, 21.]

42. nebo měl dceru jedinou, asi dvanáctiletou, a ta umřela. A přibhódl se, když šel, že jej zástupové tiskli.

43. A byla jedna žena z krvotoku od let dvanácti, jenž byla vynořila na lékare všecken statek svůj, aniž mohla od koho uzdravena býti;

44. přistoupila s zadu a dotkla se odolku roucha jeho: a hned se zastavil tok krve její.

45. I řekl Ježíš: Kdo jest, jenž se mne dotekl? A když

všickni zapřáli, řekl Petr, a kteří s ním byli: Mistře, zástupové tisknou a tlačí tebe, a ty pravíš: Kdo se mne dotekl?

46. I řekl Ježíš: Dotekl se mne někdo; neboť já vím, že moc ode mne vyšla.

47. A vidouc žena, že by tajna nebyla, třesouc se, přistoupila a padla před nohama jeho. a pověděla přede vším lidem, pro kterou příčinu se ho dotkla, i kterak ihned uzdravena jest.

48. A on řekl jí: Dcero, víra tvá tě uzdravila; jdiž v pokojí. [Mar. 5, 34.]

49. Když on ještě mluvil, přišel jeden ku kufizeti ákoly, řka jemu: Dcera tvá již umřela; netrámcej ho.

50. Ale Ježíš uslyšev to slovo, odpověděl otci dívky: Neboj se! toliko věř, a bude zdráva.

51. A všed do domu, nedopustil s sebou vjíti žádnému než Petrovi, a Jakobovi, a Janovi, a otci a mateři dívky. [Níže 9, 28. Mat. 26, 37.]

52. A oplakávali jí všickni, a křvili: On pak řekl: Neplačte; neumřela dívka, ale spí.

53. I poamívali se jemu, věduce, že umřela.

54. On pak ujav jí za ruku její, zavola řka: Dívko, vstaň!

55. I navrátil se duch její, a vstala hned. I kázal jí dáti jí-ti.

56. I divili se náramně rodičové její, jímžto píkázal, aby žádnému nepravili, co se bylo stalo.

KAPITOLA IX.

Křistu Pán vyšeďi dvanácte apoštolů. — Místní Heródesovo o Křistu Pánu. Křistu Pán nazývaje stáup pětí chleby, — dotazuje se apoštolů, na koho jej lidé mají. — Křistu Pán proměnil se na hoře, — udravil člověka dáblím poseděho, — sli pokouše a — jaký má býti pravý následovník jeho.

1. I svolav dvanácte apoštolů, dal jim sílu a mroc uati všelikým dábeštvím, a aby uzdravovali neduhy.

[Mar. 6, 8. a. d.]

2. I poslal je, aby kázali království Boží, a uzdravovali nemocné.

3. A řekl jim: Nic neberte na cestu, ani hůlky, ani mošny, ani chleba, ani peněz, aniž po dvou sukničích nemějte.

[Mat. 10, 9.]

4. A do kteréhožkoli domu vjdete, tam zstaňte, a odtud nevycházejte.

5. A kdežbykoli vás nepřijali: vyjdouce z města toho, takě prach s nohou svých vyrazte na svědectví proti nim.

[Sk. 13, 51.]

6. I vyšeďe, chodil po městechách vřkol, zvěstujice evangelium, a uzdravujice vřduy.

7. Ualyšal pak Heródes tetrarcha vřcky věci, kteréž se daly od něho, i byl v nejistotě, protože se pravilo

8. od některých: že Jan vstal z mrtvých; a od jiných: že se Eliáš zjevil; od některých pak: že vstal jeden ze starých prorokův.

[Svrchu 3, 19. Mat. 14, 1.]

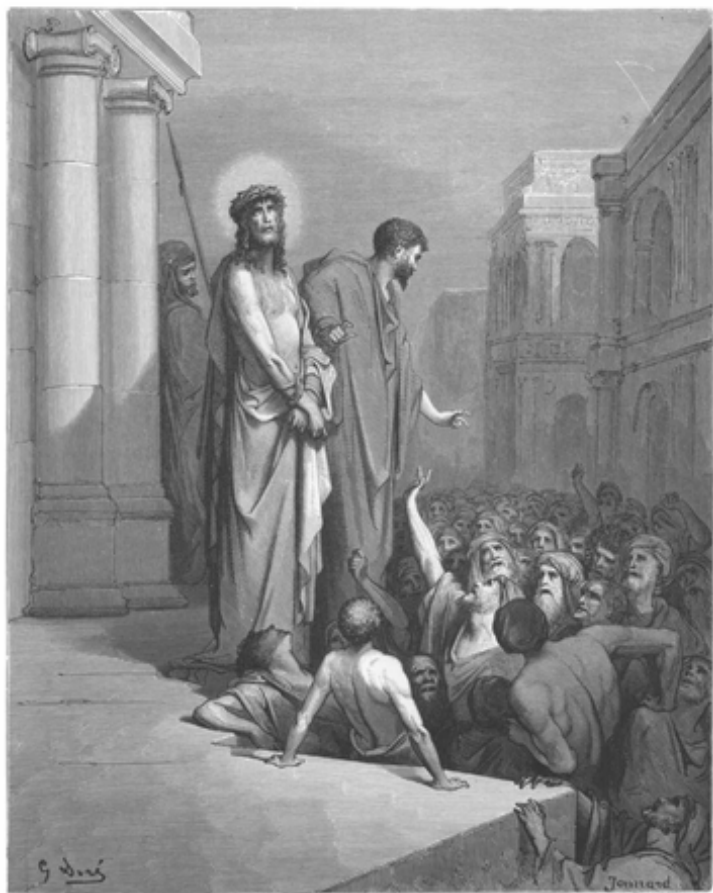
9. I řekl Heródes: Jana jsem já stal: kdož pak jest tento, o němž já takové věci slyším? I byl zázlostiv viděti jej.

10. A vrátivše se apoštolé vypravovali jemu, cožkoli činili: a pojav je, odšel v soukromí na místo pusté, jenž jest u Bet-saidy. [Mar. 6, 31.]

11. To když zvěděli zástupové, šli za ním: i přijal je, a mluvil jim o království Božím, a ty, kteří uzdravení potřebovali, uzdravoval.

12. Počal pak se den nalylovati. A přistoupivše dvanácte, řekl jemu: Rozpusť zástupy, ať rozejdouce se do městech a do vesnic vřkolních jdou, a naleznou pokrmů; nebo jsme tuto na místě pustém. [Mat. 14, 15. Mar. 6, 36.]

* t. j. představený.

PÁN JEZÍŠ PŘED LIDEM.

13. I řekl k nim: Dejte vy jim jísti. Ale oni řekli: Nemáme více než pět chleběv, a dvě ryby; leč bychom my snad šli, a nakoupili pro všechny tento zástup pokrmů. [Jan 6, 9.]

14. Bylo pak mužův okolo pěti tisícův. I řekl učenníkům svým: Rozkážte jim posaditi se po řadech o padesáti.

16. I učinili tak: a rozkázali všem posaditi se.

16. A vzav pět chleběv a dvě ryby, vzlhlí k nebi, a poželhal je; i lámal, a rozdával učenníkům svým, aby kladli před zástup.

17. I jšli všickni, a nasyceni jsou. A sebráno jest, což jim bylo ostalo, drobtů dvanácte košův.

18. I stalo se, když byl sám modle se, že byli s ním také učenníci: i otázal se jich, řka: Kým mne praví býti zástupové? [Mat. 16, 13. Mar. 8, 27. a d.]

19. A oni odpověděli a řekli: Janem Křtitelem, a jiní Eliášem, jiní pak, že prorok jeden z předšlých vstať.

20. I řekl jim: Vy pak kým mne býti pravíte? Odpověděv Šimon Petr, řekl: Kristem Božím.¹

21. A on pohroziv jim, přikázal, aby toho záněmu nepravili. 22. Řka, že Syn člověka musí mnoho trpěti, a nepraviti býti od starších, a od kněží kněžských, i od zákoníkův, a zabiti býti, a třetího dne z mrtvých vstaťi. [Mat. 17, 21.]

23. I pravil všechnům: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapíří sebe sám, a beř kříž svůj každého dne, a následu mne.

[Mat. 10, 38.]

24. Nebo kdo bude chtíti život svůj zachovati, ztratí jej: a kdo ztratí život svůj pro mne, zachová jej. [Nář. 17, 33.]

25. Nebo co prospěje člověku, by všechnen svět získal, a sám sebe zkalil, a na sobě škodu trpěl?

26. Neboť kdo se bude styděti za mne a za řeči mé, za toho se bude styděti i Syn člověka, když přijde u velebnosti své, a Otcově. i Svatých sudůlv. [Nář. 12, 9. Mat. 10, 33. Mar. 8, 38.]

27. Ale jistě pravím vám: Jsout někteří z těch, jenž tuto stojí, kteříž neokusí smrti, až uší království Boží.

28. I stalo se asi v osmi dnech po těch slovech: i pojal Petra a Jakuba a Jana a vstoupil na horu, aby se modlil. [Mat. 17, 1. Mar. 9, 1.]

29. A když se modlil, učiněna jest způsoba obličeje jeho jíná, a otěv jeho bily a skřivouč. [Mar. 9, 1. a d.]

30. A aj dva muži mluvili s ním. Byliť pak Mojžíš a Eliáš 31. vidni a velebnosti: a mluvili o vyjití jeho, kteréž měl dokonati v Jerusálema.

32. Petr pak, a kteříž s ním byli, obtíženi byli snem. A proctivě, viděli velebnost jeho, a dva muže, kteříž stáli s ním.

33. I stalo se, když odcházeli od něho, řekl Petr k Ježíšovi: Místě, dobrěť jest nám zde býti; i udělejme tři stánky, jeden tobě, a jeden Mojžíšovi, a jeden Eliášovi, nevěda, co praví.

34. A když on to mluvil, stal se oblak, a zastínil je: a báli se, když oni vcházelí do oblaku.

35. I stalo se hlas z oblaku, říkouci: Tentof jest Syn můj milý: jeho poslouchejte. [II. Petr 1, 17.]

36. A když se stal hlas ten, nalezzen jest Ježíš sám. A oni mltěli, a nepravili v těch dnech záněmu ničeho z toho, co byli viděli.

37. Stalo se pak druhého dne, když sestupovali s hory, potkal je zástup mnohý. [Mar. 9, 13. a d. Mat. 17, 14.]

38. A aj muž z zástupu zvolal, řka: Místře, prosím tě, vzlhlíni na syna mého; neboť jest můj jediný.

39. A aj duch napadá jej, a hned křičí, i poráží ho, a lomcuje jím. že elní, a s tážkostí odchází od něho, sá-paje jím.

40. I prosil jsem učenníkův třech, aby jej vyvrhli, a nemohli.

41. A odpověděv Ježíš, řekl: Ó pokolení nevěřící a pře-vrácení! dokudž budu u vás, a budu smáti se vás. Přiveď sem syna svého. [Mat. 17, 16. a d.]

42. A když přicházel, porazil jej dábel, a lomcoval jím.

43. I pohrozil Ježíš duchu nečistému, a uzdravil pacholka, a navrátil jej otci jeho.

44. I divili se všickni velikosti Boží: a když se všickni divili všem věcem, kteréž činil, řekl učenníkům svým: Složte vy v srdcích svých řeči tyto: nebot Syn člověka vyřán bude v ruce lidské. [Mar. 9, 30.]

45. Ale oni nerozuměli slovu tomu, a bylo před nimi skryto, tak že nerozuměli jemu: i báli se ho tážati o tom slovu.

46. Věšo pak v ně myšlení, kdo by byl z nich věštl. [Mar. 9, 33. Mat. 18, 1.]

47. Ježíš pak viděv myšlení srdce jejich, vzal pachole, a postavil je vedle sebe

48. a řekl jim: Kdož by koli přijal pachole toto ve jménu mém, mne přijímá: a kdožykoli mne přijal, přijímá toho, kterýž mne poslal: nebo kdo nejmenší jest mezi všemi vámi, tentf jest věštl. [Mat. 10, 40.]

49. I odpověděv Jan, řekl: Místře, viděli jsme jednoho, an ve jménu tvém dáby vymítá; i bránili jsme jemu, protože nechodí s námi. [Mar. 9, 37.]

50. I dí mu Ježíš: Nebráňte; nebo kdo nemá proti vám, s vámi jest. [Nář. 11, 30.]

51. I stalo se, když se doplňovali dnové vzstí jeho,² a on utrvil tvář svou,³ aby šel do Jerusálema.

52. I poslal posly před sebou: a oni jdouce, vešli do města samaritánského, aby jemu připravili.⁴

53. A nepřijali ho, protože obličeje jeho byl obrácen k jítí do Jerusálema.⁵

54. I viděvše to učenníci jeho, Jakub a Jan, řekli: Pane, chceš-li, ať díme, aby oheň sestoupil s nebe, a spálí je?⁶

55. A obrátiv se, potrestal jich, řka: Nevíte, čeho jste ducha.⁷

56. Syn člověka nepřišel duší zatratit, ale spasit. I odešli do jiného městačka. [Jan 3, 17, 12, 47.]

57. Stalo se pak, když šli cestou, řekl mu jeden: Pájdna za sebou, kamkoli půjdeš. [Mat. 8, 19.]

58. I řekl jemu Ježíš: Líšky donpata mají a ptáci nebesť hnízda: ale Syn člověka nemá, kde by hlavu sklonil.

59. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

60. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

61. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

62. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

63. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

64. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

65. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

66. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

67. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

68. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

69. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

70. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

71. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

72. I řekl k jinému: Pojd za mnou. Ale on řekl: Pane, dopuť mi prve jíti, a pochovati otce svého.

KAPITOLA IX.

¹ Mesiášem, Synem Božím. [Mat. 16, 16.]

¹ t. j. věd, kteréž jste viděli a slyšeli, aby vám aloučily ku postou-
nění a víře, když se mnou hanoběš jako se sličoem nakládáti budu.

² t. j. když se blížila doba smrti a oslavení jeho.

³ t. j. první si umyl jíti do Jerusálema, ačkoli dobře věděl, co ho tam očekává: bylot to k slavnosti stánkův ku kosci našeho měsíce máti.

⁴ t. j. aby mu obstarali místo, kde by hospodou byl.

⁵ t. j. zasmalen na něm, že putuje do Jerusálema, a borňli se, že neslaví svátky s ním.

⁶ V řeckém se dokládá: „Jakob i Eliáš učinil.“ [IV. Král. 1, 10—12.]

⁷ t. j. Eliáš jednal dnobem přimocni a spravedlnosti zákonitě, ale vy povolání jste jednati v dnobu mé dobročivosti a lásky evangebcké. [Mat. 5, 4 L. 6. 27.]

60. I dí mu Ježíš: Nech, ať mrtví pochovávají mrtvé své: ale ty jdi, a zveštvuj království Boží.

61. I řekl jiný: Půjdu za tebou, Pane: ale prve dopusť mi, ať se rozehnám s těmi, kteříž jsou v domě mém.⁹

62. Řekl jemu Ježíš: Záně, kdo ztahuje ruku svou k pluhu a ohlídá se zpět, není způsobilý ku království Božmu.¹⁰

KAPITOLA X.

Kristus Pán rozeslál 72 učeníků po dvou a přibodným naušním, — provolává bádu na města, která nepřijala sňem Jeho, — vzešli Otce, že se jevíl pokrovým, — blahoslavl s toho učeníky, — učí, jak Evrota věčného lze dojíti, a kdo mešim blížeim, a pobosťnosť jest a ostar Marty a Marie.

1. Potom pak vyvolil Pán i jiných dva a sedmdesát¹ a poslal je po dvou první tříi svou do každého města i místa, kamže chtěl sám přijiti.

2. A pravil jim: Žeň zajisté mnohá jest,² ale dělníků málo. Proste tedy Pána žni, aby poslal dělníky na žni svou:

[Mat. 9, 37.]

3. Jdětež: ať já posílám vás jako beránky mezi vlky.

[Mat. 10, 16.]

4. Nenostež měšce, ani mošny, ani obuvi: a žádného na cestě nepozdravujte.³ [Svrchu 9. 3. IV. Král. 4, 29.]

5. Do kteréhožkoli domu vejdete, recete nejprve: Pokoj domu tomuto!

6. a bude-li tu syn pokoje,⁴ odpočneť na něm pokoj váš: pakli nik, k vám se navrátí.

7. A v témž domě zstaňte, jedlce a pijlce, což u nich jest: neboť honed jest dělník mzdy své. Nechoďtež z domu do domu. [V. Mojž. 24. 14. Mat. 10, 10. I. Tim. 5, 18.]

8. A do kteréhožkoli města vejdete, a přijmou vás, jezte, co vám předloží;

9. a uzdravujte nemocné, kteříž v něm jsou, a recete jim: Přiblížilo se k vám království Boží.

10. Do kterého pak koli města vejdete, a nepřijmou vás, vyjdouce na ulice jeho, recete:

11. Také prach, kterýž se přichytil nás z města vašeho, vyvrážme na vás: a však to věsta, že se přiblížilo království Boží

12. Pravím vám, že v onen den lehčejí bude Sodomským, nežli tomu městu.

13. Běda tobě, Korozaim, běda tobě, Betsaida:⁵ nebo kdyby v Týru a v Sidonu byly učiněny divy, kteréž u vás učiněny jsou, dávno by v žití a v popelí sedíce pokáně činili.

[Mat. 11, 21. a. d.]

14. A však Týru a Sidonu lehčejí bude na soudě nežli vám.

¹ Jnak die řeckého: „ať spravím, počítám věci domáe“. t. j. ustanovím menší přibuzením, co a jak se e mým sbožím dítě m.

² t. j. jako dobrý oráč seohlád od pluhu na se, zbyř před se, aby brády stejnym bítely smekem, tak věrný a horlivý následovník mý nepožá o věci posezáké, zbyř k sobakým hloď.

KAPITOLA X.

¹ t. j. s těch, kteříž uvěřili v něho, vyvolil mimo 12 apoštolův ještě 72 učeníků řádu k hlášení sv. evangelia.

² t. j. mnohotný jest lidu hotoového přijmouti sňem mē, a shromážděnu býti v církev moú.

³ Nezakazuje prokazovati na potkání dotn, a projeviti přátelskou lásku, zbyř varuje dlouhých sbytažných rozmluv, v sňobě posdravování u starých sňesta sáteleo.

⁴ t. j. šlověk pokoje hoda a sobopen, který si ho vátiti a jej zachováti má.

⁵ t. j. města galilejská: Korozaim od Kafarnaum asi míli easty západně: Betsaida asi hodina easty jižně: toto u moře genarezetského.

15. A ty Kafarnaum, kteréž jsi ať slo nebe zvyšeno, ať do pekla pohřženo budeš.

16. Kdo vás slyší, ane slyší: a kdo vámi pohrdá, maou pohrdá: kdo pak pohrdá mrou, pohrdá tím, kdož maue poslal. [Mat. 10, 40.]

17. Navrátilo se pak dva a sedmdesát s radostí, řkouce: Pane, také ďáblově se nám poddávají ve jménu tvém.

18. I řekl jim: Viděl jsem satana, jako bleak padajícího s nebe⁶

19. Ať dal jsem vám moc šlapati na hady, a na šfíry, a na všelikou moc nepřítelů: a nic vám neškodí.

20. Ale však z toho se neradujte, že se vám poddávají duchové:⁷ ale radujte se, že jsou jména vaše napáána v nebesích.⁸

21. V tu hodinu rozveselil se v Duchu svatém a řekl: Chválim tebe, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před mudrými a opatrnými, a zjevil jsi je malým. Ovšem, Otče: neboť tak se líbilo tobě. [Mat. 11, 25.]

22. Všecky věci dány jsou mi od Otce mēho. A žádný neví, kdo by byl Syn, jediné Otce: a kdo by byl Otce, jediné Syn, a komuž by chtěl Syn zjevit.

23. A obrátiv se k učeníkům svým, řekl: Blahoslávenú očí, kteréž vidí, co vy vidíte.⁹ [Mat. 13, 16.]

24. Nebo pravím vám, že mnozí proroci i králové chtěli viděti, co vy vidíte, a neviděli: a slyšeti, co slyšáte, a neslyšeli.

25. A ať jeden v zákoně učený vstal, pokoušeje ho,¹⁰ a řka: Místě, co činí život věčný odbržím? [Mat. 22, 34.]

26. A ou řekl jemu: V zákoně co jest psáno? kterak česž?

27. On odpověděl, řekl: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze vši síly své i ze vši myslí své: a bližního svého jako sebe samého.

[V. Mojž. 6, 5.]

28. I řekl jemu: Právě jsi odpověděl: to žiá a živ budeš.

[Řim. 10, 5.]

29. On pak chtěje se sám ospravedlniti,¹¹ řekl k Ježíšovi: A kdo jest můj bližní?¹²

30. A ujav se toho Ježíš, řekl: Člověk jeden sestupoval z Jerusalema do Jericha, a upadl mezi lotry, kteříž také oloupivše jej, a zranivše, odešli, odpolu živého nechavše.

31. I přibodilo se, že kněz jeden šel touž cestou, a uzřev jej, pomínl.

32. Též i levita, když byl u toho místa, a uzřev ho, pomínl.

33. Samaritán pak jeden cestou se bera, přišel k němu, a uzřev jej, milordenstvím hnut jest.

⁶ t. j. sebudě hrđi na tu moú (30), kterou jsem vám dal (19); neboť jsem pro pých a satana s nebe svrhl, a proto jsem přišel, abych moú jeho počel.

⁷ t. j. pověnad v této svátostní milosti není jistoty spasení. [Mat. 7, 22, 23.]

⁸ t. j. die mého zvolení a toho svátostního daru divněstího dostání smie, že i věčné blaženosti dosáhnete, setráviti-li stěle až do konce, věrní jnosce povolání svému.

⁹ Vy jete tak šťastni, že Boha všleostně vidíte, a srdcem v něho věřite, jeli šobní předkové vaši, králové a proroci, jen duchem spochili. [Jel. 1, 56.]

¹⁰ t. j. setkáni se, aby se pravdy dověděl, a se posadil, zbyř aby svrděl, neprosna-li se sňak první sákona Mojžíšova, aby jsi pak s toho obháloval (Jel. 11, 64.); proto jemu Kristus Pán neodpovídá, zbyř otk sám se ho táže.

¹¹ t. j. díkl, jako by se dychtělo o všem posadit snažil, aby pak die toho horlivěji jednat mohl.

¹² Židé jen rodáky své za bližní měli, jiné pak vsemže, a svátěš Semaritarii sa své nepřítelý považovali. (33.)

34. A přistoupiv, ovázal rány jeho, naliv oleje a vína: a vložil jej na hovoře své, vedl do hospody, a měl o něj péči.

35. A druhého dne, vyháv dva peníze¹⁸ dal hospodáři, a řekl: Měj o něj péči: a cožkoli nad to vynaložíš, já když se vrátím, zaplatím tobě.

36. Kdož z těch tří zdá se tobě že bližším byl tomu, kterýž upadl mezi lotry?

37. A on řekl: Ten, kterýž mu milosrdenství prokázal. I řekl jemu Ježíš: Jdi, i ty čiá podobě.

38. Stalo se pak, když šli, on všel do jednoho městečka: a žena jedna jménem Marta, přijala jej do domu svého.

[Jan 11. 1.]

39. A ta měla sestru jménem Marii, kteráž také sedíc u noh Páně, poslouchala slova jeho.

40. Ale Marta byla pečlivá při mnohých službách; kteráž se zastavila, a řekla: Pane, nemáš-li o to péče, že sestra má nechala mne samu sloužiti? protož rci jí, ať mi pomůže.

41. A odpověděv řekl jí Pán: Marto, Marto, pečlivá jsi a rmutíš se při mnohých věcech;

42. ale jednodot jest potřebí.¹⁹ Maria nejlepší stránku povolila, kteráž nebude odjata od mne. [Mat. 6. 20.]

KAPITOLA XI.

Kristus Pán vůči modlitbě — „Otče náš!“ — vymítá nešlechtné dáby, a odprá rouhavým nářekem Fariseův, — svátuje, jaké znamení bude jím dáno, — a trose je s pokrýtky a nespravodlností.

1. I stalo se: když byl na jednom místě modle se, že jakž přestal, řekl k němu jeden z učenníkův jeho: Pane, nauč nás modlit se, jakož i Jan naučil učenníky své.

2. I řekl jim: Když se modlíte, říkajte: Otče, posvět se jméno tvé. Přijď království tvé. [Mat. 6. 9.]

3. Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

4. A odpusť nám hříchy naše: jakož i my odpustíme každému viníkovi svému. A neuvod nás v pokušení.

5. I řekl k nim: Kdo z vás bude mít přítele, a půjde k němu o půl noci a řekne: Příteli, půjč mi tři chleby: nebo přítel můj přišel s cesty ke mně, a nemám, co bych mu předložil:

7. a onen zvrnit odpovídá, řekl by: Nechtím ti nevole, dvéře jsou již zavřeny, a dítky mé jsou se mnou v pokoji, nemohut vstáti, a dáti tobě.

8. A bude-li on trvati tuška: pravím vám, že se nedá jemu vstati, proto že jest přítel jeho, však pro nezbednost jeho vstane a dá jemu, kolikozkoli potřebuje.

9. I jáť pravím vám: Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; ušlta, a bude vám otevřeno.

10. Nebo každý, kdo prosí, bře: a kdo hledá, nalézá: a tomu, kdo tuče, bude otevřeno. [Mat. 7. 7. a d.]

11. Kdo pak z vás prositi bude otce za chléb: zdali kámen dá jemu? Anebo za ryba: zdali místo ryby dá jemu hada? [Mat. 7. 9. Jan 16. 23.]

12. Anebo prosil-li by za vejce: zdali podá jemu štíra?

13. Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávati synům svým; čím více Otce váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí?

14. I vymítal dábelství, a to bylo němé. A když vyvihl dábelství, mluvil němý; i divili se zástupové. [Mat. 12. 22.]

15. Někteří pak z nich pravili: Skrze Belzebuba, kněžete dáblův, vymítá dáby. [Mat. 9. 34. Mar. 3. 22.]

16. A jiní pokoušejece, znamení s nebe hledali od něho. 17. Ale on znaje myšlení jich, řekl jim: Každé království proti sobě rozdělené zpusne, a dům na dům padne.

18. Jestliže tedy satan proti sobě rozdělen jest, kterakž ostojí království jeho? Nebo pravite, že já skrze Belzebuba vymítám dáby.

19. Jestliže pak já skrze Belzebuba vymítám dáby, synové vaši skrze koho je vymítají? Pročeť oni soudci vašimi budou.

20. Pakliť prstem Božím vymítám dáby, jistěť přišlo k vám království Boží.

21. Když silný oděvec ostříhá sílné své, v pokoji jsou ty věci, kterýmiž vídane.

22. Pakli by silnější než on přijda přemohl jej, všecku zbroj jeho odjeme, na niž se spoléhá, a loupeže jeho rozdělí.

23. Kdo není se mnou, proti mně jest: a kdo nehromáduje se mnou, rozptyluje. [Svrcha 9. 50.]

24. Když nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí, a nenalezna, dí: Vrátním se do domu svého, odkud jsem vyšel. [Mat. 12. 43.]

25. A přijda, nalezně je chvojístátím vyčistěný, a ozdobený.

26. Tehdy jde, a přijme k sobě jiných sedm duchův horších, nežli jest sám, a vejduce, přebývají tam. I jsou poslední věci člověka toho horší nežli první. [II. Petr. 2. 20.]

27. I stalo se, když to mluvil, pozvihši blasu jedna žena se zástupu, řekla jemu: Blahoslavený život, kterýž tebe nosil, a prsy, kterýchž jsi požíval.

28. On pak řekl: Ovšem blahoslavení, kteříž slyšá slovo Boží, a ostříhají ho.

29. A když se zástupové scházeli, počal praviti: Pokolení toto, pokolení neslechtné jest; znamení hledá, a znamení nebude mu dáno, leč znamení Jonáše proroka.¹

30. Nebo jako Jonáš byl na znamení Ninivitákým, tak bude i Syn člověka pokolení tomuto.

31. Královna od poledne vstane na soudu s muži pokolení tohoto a odsoudí je; neboť přijela od končin země, aby slyšela moudrost Salomounovu; a aj více než Salomouno! [III. Král. 10. 1.]

32. Muži ninivitští povstanou na soudu s pokolením tímto, a odsoudí je; nebo činili pokán kn kázání Jonášovu; a aj více nežli Jonáš tuto. [Jon. 3. 5.]

33. Žádny rozsvítá svíce nepostaví v skryši, ani pod kbelce: ale na svícen, aby kteříž vcházejí, světlo viděli. [3. 6.]

34. Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé správné, všecko tělo tvé bude světlé: pakli bude neslechtné, také i tělo tvé tmavé bude.

35. Vizíš tedy, aby světlo, kteréž jest v tobě, nebylo tmou. [Mat. 6. 22. a d.]

36. Bude-li tedy celé tělo tvé světlé, nemajíc žádné částky temnosti: bude všecko světlé, a jako svíce jaasná osvítlí tebe.

37. A když mluvil, prosil ho jeden Fariseus, aby obědval u něho. I všed posadil se za stůl.

38. Fariseus pak u sebe rozmýšleje, počal praviti, proč se před obědem neumyl. [Mat. 15. 2.]

¹⁸ t. j. dva římské denáry po 17¹/₂, kr. r. 6.

¹⁹ t. j. do Bethanie, na cestě do Jeruzaléma.

¹ t. j. jedna věc jest nepotřebnější, pětí totiž mlti o spasení duše své. [Mat. 18. 26.] Kdo bedlivě a zmašně o to počaje, vymašně se též, aby veškeré povinnosti své plnil a tak si věčné odměny zasloužil.

¹ Odpovídá tímto na žádost vyše v. 16. položenou. [Viz Mat. 12. 39. Jun. 2. 1.]

39. I řekl Pán k němu: Nyní vy, Fariseové, co zevnitř jest číše a mšay čistíte: ale což vnitř ve vás jest, plno jest loupeže a nešlechetnosti. [Mat. 23, 26.]

40. Blázní, zdalší ten, kteržž učinili, co zevnitř jest, ne učinili také toho, co jest vnitř?

41. Však ale, co zbývá,* dávejte almužnu: a aj všecko jest vám čisto. [Mat. 23, 25—26.]

42. Ale běda vám, Fariseům, nebo dáváte devátky z máty a routy, a ze všelké zeliny, ale opouštíte soud a lásku Boží: tyto pak věci měli jste činiti a oněch neopouštěti.

[Mat. 23, 23.]

43. Běda vám, Fariseům, nebo mljujete první stolice ve školách a pozdravování pa trhu. [Mat. 23, 6. Níže 20, 46.]

44. Běda vám, nebo jste jako hrobové, kteržž nejsou patrní, a lidé, chodíce po nich, nevědí.*

45. Odpověď pak jeden ze zákonníků, řekl jemu: Mistře, tyto věci mluvíte, také nás haní.

46. Ale on řekl: I vám zákonníkům běda; nebo obtěžujete lidi břemeny, kteržž nemohou nésti, a sami se jedním prstem svými břemen těch nedotýkáte. [Mat. 23, 4.]

47. Běda vám, jenž vzděláváte hroby prorokův, otovce pak vaši je zabíjeli.

48. Jistě osvědčujete, že přivolujete skutkům otců svých: oniž zajistě je zabili, vy pak vzděláváte hroby jejich.*

49. Protož i moudroš Boží řekla: Pošli k nim proroky* a apoštoly, a z těch budou [některé] zabíjati, a vyháněti: a aby pohledávána byla od tohoto pokolení krve všech proroků, kteržž vyliata jest od ustanovení světa.

50. od krve Abele až do krve Zachariáše, jenž zahynul mezi oltářem a chrámem. Tak pravím vám, pohledávána bude od pokolení tohoto. [I. Mojš 4, 8. II. Par. 24, 19—22.]

51. Běda vám, zákonníkům; nebo jste vzali klíč umění:* sami jste nevěřili a těm, kteržž vcházejí, zabránili jste.*

52. A když jim to mluvil, počal Fariseové a zákonníci přisné na něj dotíratí, a ústa jeho mnohými otázkami zkoušiti,

53. strojíce mu úklady a hledajíce polapiti něco z úst jeho, aby jej obžalovali.

KAPITOLA XII.

Křtisan Pán varuje náleží své pokrytí sv. Jeruzaléma, — připomíná k zlosti a k dává v Bohu, — neboe býti soudcem mosi brašín, a děláti se sv. Jeruzaléma, — přednáší podobnosti o lakomém bohatě, — připomíná k bezpečně dává v Bohu, — k hodlivé přilivnosti a k zhorování.

1. Když pak mnozi zástupové vůkol stáli, tak že se vespolek poslapávali, počal mluvit k učenníkům svým: Varujte se kvau Fariseů, jenž jest pokrytí. [Mar. 8, 15.]

* Smysl: Však ale ned to naše všecko dávejte almužnu! na dosti učinili za všelké nepravosti své [s. Luk. 16, 9. pozn.]; při vší čistotě srdce a zbožnosti plní buďte skutkův lásky k bližním. Nebo: „a toho, což vám zbývá, dávejte almužnu.“

* t. j. že jsou tu hrobové, a poskvrňují se: podobně lidé, soudíce po svrchu, po sernýchž činech nevědí o vnitřní skazenosti vaši. [Mat. 23, 27.]

* t. j. obžoe na oko ukázati, že neochvaljete skutků jejich, avšak v myslí jim přivolažte [Mat. 23, 29—36.]

* Jozef avos sv. Lukáše, jako by řekl: „Tebdáž i Kristus Pán, vtěšen moudroš Boha Otce, pravil.“

* t. j. několi počlu [počal jsem], utěhoš to neprosperje; neboť oni je zabíjí a vyženo, tak že pohledávána bude stá. [Viz Mat. 23, 35. pozn.]

* t. j. osvoljete si hrđ sami klíč umění, že sami znáte zákona.

* t. j. obžoi vřítá do království Božího. [Mat. 23, 13.]

* t. j. zasnajžoe jim nevěřiti ve mne.

2. Nic zajistě není skrytého, co by nebylo zjevono: aniž jest co tajného, ješto by nebylo zvděno.*

[Mat. 10, 26. a d. Svrchu 8, 17.]

3. Nebo co jste pravili ve tmě, povídáno bude na světle: a co jste v ncho mluvili v pokojích, bude hlááno na střeách.*

4. Pravím pak vám, přátelem svým: Neustrachjete se těch, kteržž tělo zabíjejí a potom nemají, co by více učinili.

5. Ale ukáží vám, koho se máte báti: bojte se toho, kteržž, když zabije, má moc uvrhnouti do pekelného ohně. Tak pravím vám, toho se bojte.

6. Zdalší se neprodává přd vrbáčů za dva penízky? a jeden z nich není v zapomenutí před Bohem.*

7. Ale i vlasové hlavy váš všickni sečtení jsou. Protož ne bojte se; dražší jest vy nežli mnoho vrbáčů. [Níže 21, 18.]

8. Pravím pak vám: Každého, kdožkoli mne vyzná před lidmi, vyzná i Syn člověka před anđely Božími:

[Svrchu 9, 26.]

9. kdo by pak mne zapřel před lidmi, zapřen bude před anđely Božími.

10. A kdožkoli dí slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno: ale tomu, kdo by se Duchu svatému rouhal, nebude odpuštěno. [Mat. 12, 31. Mar. 3, 28. Žid. 6, 4.]

11. Když pak vás voditi budou do ákolu, a k vladafům, a k mocným, nepečejte ktera, anebo co byste odpovídali, anebo co byste měli mluviti. [Mat. 10, 19. Mar. 13, 11.]

12. Duch svatý zajistě naučí vás v tu hodinu, co byste měli mluviti. [Níže 21, 14. Mat. 10, 19.]

13. I řekl jemu jeden ze zástupů: Mistře, rci bratru mému, at se rozděl se mnou o dčtství.*

14. Ale on řekl jemu: Člověče, kdo mne ustanovil soudcem anebo dělicem nad vámi?

15. I řekl k nim: Hleďte, a vystřihjte se všelkého lakomství; neboť žádného život nezáleží v hojnosti těch věcí, kterými vládně.*

16. A pověděl jim podobenství. řka: Pole člověka jednoho bohatěo přineslo hojně úrody:

17. i přemýšlel sám u sebe řka: Co učiním? neb nemám, kde bych shromáždil úrody své.

18. I řekl: Toto učiním: Zhořím stodoly své, a větách nadělam, a tu shromáždím všecky věci, kteréž se mi urodily, i zboží své;

19. a dím duši své:* Duše, máš mnoho zboží složeného na mnohá léta; odpočvej, jez, pi, buďuj!

20. I řekl jemu Bž: Blázně. této noci požádají duše dvě od tebe, co jsi pak připravil, či bude?

21. Takť jest, kdo sobě shromáždžuje pokladě, a není bohat v Bohu.*

KAPITOLA XII.

* Smysl: Nečítej podle příkladu Fariseů: neboť přijde čas, kdežto i vaše otcei i jejich pokrytí zjevno bude všem. [Beda.]

* t. j. co činite v skrytých, a co mluvíte dčvěrně v tajnosti; takové bud, že se s tím před celým světem na bíledni okázati a prohláati můžete; nebojte se lidí, byť by vám i život šlo!

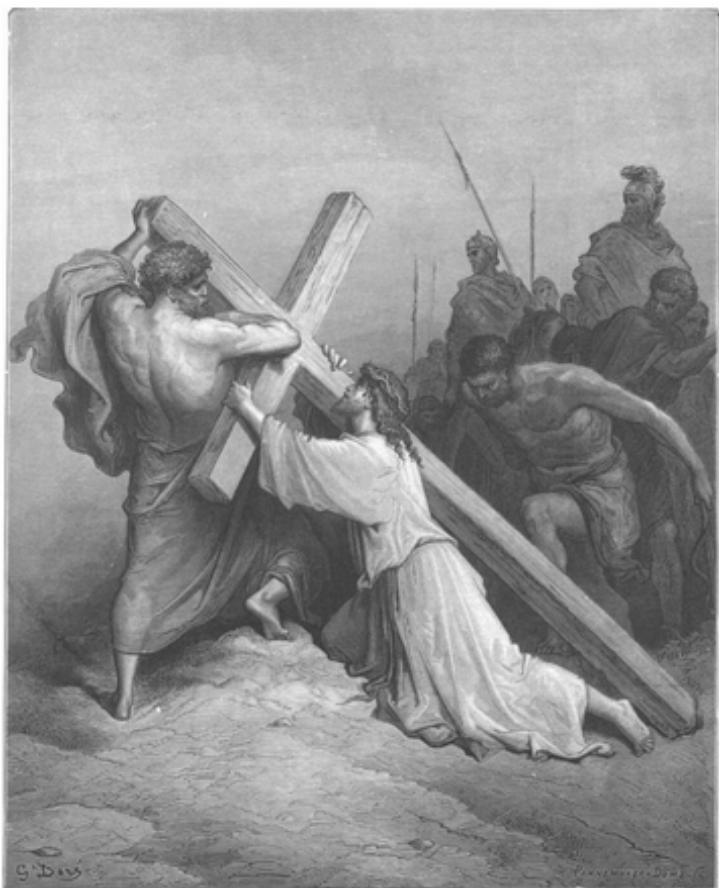
* t. j. aby mimo vědomí, mimo vůli, anebo dupťoušni Boží lapen byl, a o život přšel.

* Byvalo u Židův obyčejno, že někdy k učeným a pro svlátní podobnoš slovitém mužům v rosepřech svých útočisti brávali, za soudce si je volice.

* t. j. hojnost zboží neodřdí jeho život vesdžiti, a tím méně může jemu polajiti života věčného.

* t. j. k sobě namene: jako vlastním jménem se nazývá; srov. Svrchu 11, 19.

* t. j. uhlodí bohat býti otceim, svláti mlkoudenství k chudým, kteržž člověka Bohu milým dlat. [I. Tim. 6, 17. Jak. 4, 1.]

PAN JĘZIS PADA POD KRIZEM.

22. I řekl k učeníkům svým: Protož pravím vám: Nebudte pečliví o život svůj, co byste jedli, ani a tělo, več byste se odívali. [Mat. 6, 25.]

23. Život více jest nežli pokrm, a tělo více nežli oděv.⁸ 24. Patíte na krkavce, že nosejí, ani žnou; že nemají sklepu, ani stodoly, a Bůh krmí je: čím dražší jste vy, než oni?

25. Kdo pak z vás, přemýšleje, může přidati ku postavě své loket jeden?

26. Poněvadž tedy nemůžete býti s to, co nejmenšího jest, proč se o jiné věci staráte?

27. Paříte na kvítí, kterak roste, nepracuje, ani přede; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vši slávě své nebyl tak odín, jako jedno z těchto.

28. Poněvadž pak trávu, kteráž dnes na poli jest, a zítra do peči uvržena bývá, Bůh tak odívá: čím více vás, maloměrní? 29. I vy nehledějte, co byste jedli, anebo co byste pili: a nevynášejte se vysoko;¹⁰

30. nebo všech těch věcí národové světa hledají. Vít zajisté Otec váš, že těch věcí potřebujete.

31. Ale však hleďte nejprve království Božího, a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.

32. Neboj se, malické stáde; neboť se zalíbilo Otci vašemu dáti vám království.¹¹

33. Prodejte, co máte, a dávejte almužnu. Dělejte sobě měšce, kteříž nevěstějí; poklad uheynonci v nebesích, kdežto se sloděj nepřibížíte, aniž mol kazí. [Mat. 6, 20, 19, 21.]

34. Nebo kile jest poklad váš, tu i srdce vaše bude.

35. Budtež beibra vaše přepásána,¹² a svíce hořící v rukou vaších. [Mat. 25, 1.]

36. a vy podobni lidem, očekávajícím Pána svého, když by se vrátí ze svatby: aby hned, jakž by přišel, a zastlouki, otevřeli jemu.

37. Blahoslaveni služebníci ti, kteříž, když přijde Pán, nalze, ani bdi: Anebn pravím vám, že přepáse se, a přikáže jim sednouti za stál, a chodě, bude jim sloužiti.

38. A přijde-li v drabě bdění, a paklit by v třetí bdění přišel a tak nalezi: blahoslaveni jsou služebníci ti.

39. Toto pak vězte, že kdyby věděli hospodář, v kterou hodinu má přijíti sloděj, bděl by jistě, a nedal by podkopati domu svého. [Mat. 24, 43.]

40. I vy buďte připraveni; nebo v kterou hodinu se nebudějte, Syn člověka přijde. [Zjev. 16, 15.]

41. Řekl pak jemu Petr: Pane, nám-li pravíš to podobeství, čili všechnům?¹³

⁸ t. j. příliš. Mat. 6, 25, a d.

⁹ Když Bůh život a tělo nám dává bez našeho přičinění, čím více nám dá pokrm a oděv k jeho zachování!

¹⁰ t. j. nerozdělnost svorn příliš naplniti, abyste daleko do budoucnosti šlo a nějaké výše hleděli, a všim se saopřítvi snažili. ¹¹ Sny: Bůh, kterýž vám rádi i království nebeské dádi, opatři vás i potřebnostmi vesedejšími; proč? [38.]

¹² t. j. buďte připraveni v porození svém, a vždyť hostovi k přijetí mluví, vydáti pokut a slaboty své. Snaž svůj dlonky a široky oděv při práci a na cestě pasem opádaným vykasoval. U sv. Matouše [24, 42] mluví Pán o paunách, šestka očekávajících, utní tím dále roznímavě život oděd: u sv. Lukáše podobestvím služebníků znaní ty, kteří k dělnému životu povoláni jsou.

¹³ t. j. jen nám spokořím a učeníkům, či všeobecně vesede, i nynějším i budoucím věřícím tvým? Ze pak Kristus Pán hlavně spokořiti mnil, jakožto správce a vladař tajemství svých, tot ukazuje tím, že dále v této podobeství mluví: jako by řekl: Tebe, Petře, a vás drubě spokořiti ustanovují na správce v domě svém, v své církvi; vám tedy hlavně příkazní, bodlivými, a o světénci své laickavě pečlivými byti.

42. I řekl Pán: Kdož se zdá býti správce věrný a opatrný jehož ustanoví Pán nad čeledí svou, aby jim v čas dával mřru pšenice? [Mat. 24, 45, 1. Kor. 4, 2.]

43. Blahoslavený služebník ten, jehož, když přijde Pán, nalze, an tak činí.

44. V pravdě pravím vám, že nade vám statkem svým ustanoví jej.

45. Pakli by služebník ten řekl v srdci svém: Prodává Pán můj přijíti, a počal by bít služebny a služebnice, a jísti a píti, a opijeti se:

46. přijdeť Pán služebníka toho v den, v kterýž se nebuděje, a v hodinu, kteréž neví, a oděléť jej, a dít jeho položí a nevěrnými.

47. Ten zajisté služebník, který poznal vůli Pána svého, a nepřipravoval se a nečinil podle vůle jeho, bude bit mnohými [ranami]:

48. ale který nepoznal, a více trestu hodné činil, bude bit [ranami] nemnohými. Nebo od každého, komu jest mnoho díano, bude mnoho žádáno: a komu mnoho poručili, od toho více žadati budou.

49. Ohně přišel jsem pustiti na zem: a což chci, leč aby hořel?¹⁴

50. Ale křtem mám býti křten, a kterak jsem souzen, dokudž se nevykoná!¹⁵ [Mar. 10, 38.]

51. Domnívati se, že jsem přišel pokoje dát na zem? Nikoli, pravím vám, ale rozdělení.¹⁶

52. Nebo již od této chvíle bude jich pět v jednom domě rozděleno, tři proti dvěma, a dva proti třem;

53. budeť rozdělen otec proti synu a syn proti otci svému; máti proti dceři, a dceři proti matěři; tchnyť proti nevěstě své, a nevěsta proti tchny své.

54. Pravil pak i k zástupům: Když vidíte oblak, an vychází od západu, hned pravíte: Přívál jde! a byrá tak. [Mat. 16, 2.]

55. A když vítr věje od poledne, říkáte: Bude horko! a bývá.

56. Pokrytí, způsob nebo a země umfte znamenati: kterak tedy tohoto času znamenáte?

57. Proč pak i sami od sebe nesoudíte, co spravedlivého jest?¹⁷

58. Když tedy jdeš s protivníkem svým ku kněžeti, přičiň se na cestě zprostiti se ho, aby smad netáhl tebe k soudci, a soudce dal by tě bičiti, a bičic vsadil by tě do žaláře. [Mat. 5, 25.]

59. Pravím tobě: Nevýjdeš odtud, dokudž i posledního penízku neavrátíš.

¹⁴ Rozuměj rto: 1. oběť hlavy, jež Kristus rozšířil hlášením učení svého, a sešláním Ducha svatého; 2. oběť protiveství a pronásledování, jehož se věrným učeníkům jeho ode všech dostati mělo: i chce, aby oboj se vřál a hořel: onen roznětje srdce, aby v jeho uvěřili, a die jeho učení stvi byli; tento aby oděsti své od modloňaby a všech a ní spojonych neopravoto. [52—55.]

¹⁵ t. j. krvavým křtem utpení; jako se křtlo potopením celého těla pod vodou, tak se Kristus Pán v vlny bolestných muk pro nás pohřbířiti ráčil, a tobo it toužebě k spasení našemu žádal.

¹⁶ t. j. nedomnívejte se, že uvredení učení svého stane se mezi lidem pokojně bez odporu, nikoli: nýbrž způsobí rozpětí a pronásledování mnohým těm, kteří je přijmou a zachovávají budou. [Mat. 10, 34. Řev. 11. Tim. 8, 12.]

¹⁷ t. j. své záležitosti die svého svobodně nesouditi, obhledem na 18. a 14.; nebo: Proč sami die svého rozumu neznamenáte, že značičný Moudř die znamení Bohem zjavených a v písmě obažených já jsem?

KAPITOLA XIII.

Z přikádky ukrytých pobytých Galilejčanů a náhle osmrcených Jeruzalémských učí, že se s náleží na hříšnost Návěsta nemá souditi, — podobstvím neplošného říka chasuje, že Bůh slohu sbírá, — učí a udravuje v sobotu a křát představeného školy, — přirovnává království Boží arm horčičnému a kvazm, — zapomíná mařiti slohuš spasení deseti, — předpovídá smrtelní své, a křviti nad Jeruzalémem.

1. Byli tu pak toho času někteří [přítomní], vypravujíce mu o Galilejských, jichžto krev smisli Píátá a obětmi jejich.¹

2. I odpověděl, řekl jim: Což mňte, že ti Galilejští věščí hříšníci byli něžli všickni Galilejští, že jsou takové věci utrpěli?²

[Jan 9, 3.]

3. Nikoli, pravím vám: ale nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete.

4. Jakož i oněch osmnácte, na něž padla věže v Siloe, a zabila je: zdalší se domníváte, že také oni vinnější byli nade všechny lidi, přebývajíce v Jeruzalémě?

5. Nikoli, pravím vám: ale nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete.

6. Pověděl pak i toto podobstvím: Strom fíkový sazený měl kdosi na vinici své, a přišel, hledaje na něm ovoce, a nenalezl.

7. Řekl pak k vinaři: Aj tři léta jsou, co přicházím hledaje ovoce na tomto fíku, a nenalézám: pročť vytni jej; nač také zem zaměštnává?³

8. On pak odpovídaje dí jemu: Pane, ponechejž ho i tohoto léta, až jej okopám, a obnovím,

9. poneše-li ovoce: pakliž neponese, potom jej podetně.

10. Učil pak v jejich škole v sobotu.

11. A aj žena, kteráž měla ducha nemoci osmnácte let: a byla skličena, aniž mohla nějak vzhrů patřiti.

12. Kteroužto když uzřel Ježíš, zavolał jí k sobě, a řekl jí: Ženo, xprostěna jsi od nemoci své.

13. I vložil na ni ruce, a hned se zdvihla, a velebila Boha. [Mar. 7, 32. Sk. 9, 12.]

14. Tedy promluviv představený školy, hněvaje se, protože v sobotu uzdravoval Ježíš, řekl zástupu: Šest dní jest, v nichž náleží dělati; v těch tedy dnech přicházejte, a buďte uzdravováni, a ne v den sobotní.

15. I odpověděl jemu Pán, řekl: Pokrytci, zdali jeden každý z vás neodvazuje v sobotu vola svého, neb osla od ješl, a nevdí k napájení?

16. Tato pak dcera Abrahamova, kterouž svázal satan, aj již osmnácte let, což neměla býti rozvázána od svazku toho v den sobotní?

17. A když to pověděl, zastyděli se všickni protivníci jeho: a všechny lid radoval se ze všech skutků, kterých se slavně dáli od něho.

18. I řekl: Čemu podobno jest království Boží, a k čemu je připodobním?

KAPITOLA XIII.

¹ Byli odpárci vědy Římské, a stoupenci Judy galilejského, který byl něli, že Židé, co svynové Boží, slihou jímam nemají býti poddáni než Bohu, že se daň císaři platiti nemá, aniž oběti za něho v ohramě vzdávati a p: přišedli do Jeruzaléma, aby v ohram obětovali, dal je Píátá při oběti zabiti.

² Z velkých utrpení vůbec tehdejší křivě soudili, že koho potkávají, velkým jest hříšnicem; a sde snad přihnanu tu ná všechny Galilejské vozně uvěřili, aby tím i Krista Pána v podobství uvedli. Proto poukazuje na jinou případnost, jak tož 18 obyvatel Jeruzalémských zabito bylo, když se věže v Siloe zaměštnesení sušila. (4.)

³ Řecky jest i „nadarmo“.

19. Podobno jest zrnu horčičnému, kteréžto vzav člověk, vrhl do zahrady své: i rostlo, a učiněno jest strom veliký, a ptáci nebesí odpočívali na ratolestech jeho.

[Mat. 13, 31. Mar. 4, 30.]

20. A opět řekl: K čemu podobně usoudím království Boží? Bude jest kvazu, kterýžto vzavši žena, zadala do tří měric mouky, až zkyšalo všecko.

22. I chodil po městech a po městěckách uče, a bera se cestou do Jeruzaléma. [Mat. 9, 35.]

23. I řekl mu jedou: Pane, zdali málo jest těch, kteříž spasení budou? On pak řekl k nim:

24. Snažte se vcházeti těsnou branou: neboť, pravím vám, mnozi usilovati budou vejíti, a nebudou moci. [Mat. 7, 13.]

25. Když pak jede hojské dvéře, a zavře dvéře, a počnete stojice venku tlouci na dvéře řkouce: Pane, otevři nám; a on odpovídaje dí vám: Neznám vás, odkud jste? [Mat. 25, 10.]

26. tedy počnete říkati: Jítal jsme před tebou a pivali, a na ulicích našich jsi učil.

27. I dí vám: Neznám vás, odkud jste; odejďtež ode mne všickni činitelé nepravosti. [Mat. 7, 23, 25, 41.]

28. Tamť bude plác a skřipění zubů: když uzříté Abrahama, a Isáka, a Jakoba, a všechny proroky v království Božím, sami pak je jste vyhánáni ven.

29. I přijdou od východu, a od západu, a od půlnoci, i od poledne, a budou stolovati v království Božím.

30. A aj jsou poslední, kteříž budou první, a jsou první, kteříž budou poslední. [Mat. 19, 30, 20, 16. Mar. 10, 31.]

31. V ten den přistoupili někteří z Fariseů, řkouce jemu: Vyjdi, a odejdi odsud: nebo Herodés tě chce zabiti.

32. I řekl jim: Jděte a porvěte té lišce: Aj vymítám dáby, a uzdravuji dnes a zítra, a třetího dne⁴ skonám.

33. Ale však musím dnes a zítra i pozejří choditi: neboť nelze proroka zahynouti kromě Jeruzaléma.

34. Jeruzaléme, Jeruzaléme, jenž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteříž k tobě posláni bývali, kolikrát jsem chtěl shromáždiť syny tvé, jako pták hnízdo své pod křídla, a nechtěl jsi? [Mat. 23, 37.]

35. Aj zanechán vám bude dům váš pustý. Pravím pak vám, že mne nezříté, až přijde [čas], když díte: Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! [Nize 19, 43.]

KAPITOLA XIV.

Kristus Pán stáje v Fariseu, uzdravuje vodnatného v sobotu, — učí pokře a dobročinnosti, — připodobuje království Boží větvi velkí, a učí, — že kdo odřekne se věci vesedých, jest pravý jeho následovník.

1. I stalo se: když všel Ježíš do domu jednoho kněze farisejského v sobotu, aby jedl chléb, oni pozorovali ho.

2. A aj člověk jeden vodnatelný byl před ním.

3. I promluviv Ježíš pravil zákoníkům a Fariseům. řka: Sluš-li v sobotu uzdravovati? [Mat. 12, 10.]

4. Ale oni mlčeli. On pak uchopil ho, uzdravil a propustil.

5. A promluviv k nim, řekl: Čí z vás osel anebo vůl upadne do studnice a nevytáhne ho ihned v den sobotní?

6. A nemohli mu na to odpověděti.

⁴ t. j. v krátkém čase.

7. Pověděl také i ku pozvaným podobenství, spatřiv, kterak [si] přední místa vyvolovali, řka k nim:

8. Když budeš pozván na svatbu, nesedej na přední místo, aby snad vzácnější tebe nebyl pozván od něho:

9. A přijďa ten, kterýž tebe i onoho pozval, neřekj tobě: Dej tomuto místu! a tehdy počal bys a hanbou na posledním místě sešeti.

10. Ale když budeš pozván, jdi, posaď se na posledním místě, aby když přijde ten, kterýž tebe pozval, řekl tobě: Příteli, posedni výše. Tehdy budeš mítí slávu před spolu-stolciemi: [Přítel. 25, 17.]

11. nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen: a kdo se ponizuje, bude povýšen. [Mat. 23, 12. Níže 18, 14.]

12. Právil také i tomu, kterýž ho byl pozval: Když činíš oběd, nebo večeři, nezov přítele svých, ani bratří svých, ani příbuzných, ani sousedů b'ňatých, aby snad i oni zase nepozvali tebe a měl bys odplatu. [Tob. 4, 7. Přítel. 3, 9.]

13. Ale když činíš body, povolje chudých, mdlých, kulhavých, a slepých:

14. a budeš blahoslaven, neboť nemají, odkud by odplatili tobě, ale bude tobě odplaceno při vzkříšení spravedlivých.

15. To když uslyšel jeden z přísedících, řekl jemu: Blahoslavený, kdo jstí bude chléb v království Božím.

16. On pak řekl jemu: Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých. [Mat. 22, 2.]

17. I poslal služebníka svého v hodinu večere, by řekl pozvaným, aby přišli, že již připraveno jest večeře.

18. I počali se všickni spolu vymlouvatí. První řekl jemu: Ves jsem koupil, a musím vyjítí a ji shlédnouti; prosím tě, měj mne výmluvna.

19. A druhý řekl: Patero spřeteň volá jsem koupil, a jdu zkouit jich; prosím tě, měj mne výmluvna.

20. A jiný řekl: Zenu jsem pojal, a protož nemohu přijítí.

21. A navrátil se služebník, zvěstoval to Pánu svému. Tehdy rozběháv se hospodář, řekl služebníku svému: Vyjdi rychle na náměstí, a na ulice města, a chudé, a siřlé, a slepé, a kulhavé uveď sem.

22. I řekl služebník: Pane, stalo se, jakož jsi rozkázal, a ještě místo jest.

23. I řekl Pán služebníku: Vyjdiž na cesty, a mezi ploty, a přimť vyjítí, až se naplní dům můj.

24. Právím pak vám, že žádný z mužů těch, kteříž pozvaní byli, neokusá večeře mé.¹

25. Šli pak mnozí zdatupové s ním, a on obrátiv se, řekl jim:

26. Jde-li kdo ke mně, a nemá v nenávisti² otce svého, i matere, i ženy, i synův, i bratří, i sestru, a ještě i života svého, nemůže býti mým učenníkem.

27. A kdož nenese kříže svého, a nějde za mnou: nemůže býti mým učenníkem.³ [Svrch. 9, 23.]

28. Nebo kdo z vás, chtějše stavěti věž, nesodne prve, a nepočítá nákladů, kteříž potřebají jsou, má-li dosti k dokonání?⁴

KAPITOLA XIV.

¹ Vypadlo se to na Zidech, kteří první do království Božího pozvaní byrše, přijítí neschceli, a tak místo nich ostatní národové pozvaní, a do ořtve shromážděni byli.

² t. j. v mešní vážnosti nedli mne — [Mat. 10, 37. a d. Mar. 8, 34. a d.]

³ Dvojím podobenstvím ukazuje, jak bedlivě se zkouití má, kdo pravým následovníkem jeho býti chce: předně jest-li bonov vše, co mu nle bylo, opozití, a Kristu Pánu v oběh vzdáti: druhe pak, jest-li odhodlán, všecko i smrt p'no jeho podstoupiti.

29. aby snad když by položil základ, a nemohl dokonati, všickni vidoucí nepočali se mu posmívati,

30. řkouce: Tento člověk počal stavěti, a nemohl dokonati! 31. Anebo který král, maje táhouuti do boje proti jinému králi, nesodne prve a nepřemýšlí, mohl-li by s desíti tisíci potkati se s tím, kterýž s dvacíti tisíci táhne proti němu?

32. Sic jinak, an ještě podál táhne, pošle poselství, žádaje za to, což jest ku pokoji.

33. Tak tedy každý z vás, kdo se neodřekne všech věcí, kterými vládné nemůže býti mým učenníkem.

34. Dobráť jest sůl. Pakli sůl zmařena bude, čím bude napravena? [Mat. 5, 13. Mar. 9, 40.]

35. Ani do země, ani do hnoje se nehodí: ale vyvržena bude ven. Kdo má uši k slyšení, alyš.

KAPITOLA XV.

Když se Fariseové hrdili, že b'ňatky přijímá, ukazuje jim, jak neokonalé jest milosrdenství Boží nad b'ňatky kaljeimi — podobenstvím o stracem ovel, o stracem pečati a — o zruu marcovatoda.

1. I přibližovali se k němu publikáni a b'ňšníci, aby ho slyšeli.

2. A reptali Fariseové a zákonnici, řkouce: Tento přijímá b'ňšníky, a jí s nimi. [Mat. 9, 11, 11, 19.]

3. I pověděl jim podobenství toto, řka: [Mat. 18, 12. a d.]

4. Který jest z vás člověk, jenž má sto ovec, a ztratí-li jednu z nich, zdalíž nenechá devadesátí devíti na poušti, a nejde po té, kteráž se byla ztratila, až ji nalezne?

5. A když ji nalezne, vloží [ji] na ramena své, raduje se;

6. a přijďa domů, svolá přátele a sousedy, řka jim: Spolu radujte se se mnou, neb jsem nalezl ovci svou, kteráž se byla ztratila!

7. Právím vám, že tak bude větší radost v nebi nad jedním b'ňšníkem pokán' čincím, nežli nad devadesátí devíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokán'.

8. Anebo která žena, majíc deset peníz, ztratí-li jeden peníz,¹ zdalíž nezažže svíce, a nemete domu, a nehledá plně, dokudž nenalezne?

9. A když nalezne, svolá přítelkyně a sousedky, řkouce: Radujte se spolu se mnou: neb jsem naleza peníz, kterýž jsem byla ztratila.

10. Takť, pravím vám, bude radost před anděly Božími nad jedním b'ňšníkem pokán' čincím.

11. Řekl pak: Člověk jeden měl dva syry:

12. i řekl mladší z nich otci: Otče, dej mi díl statku, kterýž mně přináleží. I rozdělil jim statek.

13. A po nennobých dnech, shromáždív mladší syn všecko, odebral se p'nes pole do daleké krajiny: a tam rozmarhal statek svůj, šiv jsa prostópánsn.

14. A když byl všecko utratil, stal se hlad veliký v krajině té: a on počal nouzi trpěti.

15. I ošdel a přdržel se jednoho městnína krajiny té. I poslal jej do dvora svého, aby pál vepře.

16. I žádal naplniti břicho své pokrmem, jež vepři jedli: ale žádný mu nedával.

17. Tehdy přišed sám k sobě, řekl: Jak mnoho nájmeníků

KAPITOLA XV.

¹ Vlastně: drahem, jež jest peníz řecký asi za čtvrt tolaru. [Vš Mat. 18, 28. Mar. 6, 37.]

v domě otce mého má hojnost chleba, já pak zde hladem bynu!

18. Vstanu, a půjdu k otci svému, a díť jemu: Otče, zbrěšl jsem proti nebi a před tebou:

19. již nejsem hoden slouiti synem tvým: učil mne jako jednoho z nájemníků svých.

20. I vstáv, šel k otci svému. Když pak ještě opodal byl, uzel jejotec jeho, a milosrdenstvím hnuť jsa, příběh padl na šíji jeho, a polbil ho.

21. I řekl jemu syn: Otče, zbrěšl jsem proti nebi a před tebou: již nejsem hoden slouiti synem tvým.

22. I řekl otec služebníkům svým: Rychle přineste roucho první, a oblecte jej, a dejte prstien na ruku jeho, a obuv na nohy jeho:

23. a přiveďte tele tučné, a zabíje a jezme a hodujeme:

24. nebo tento syn můj mrtev byl, a zase ožil: ztracen byl a nalezen jest. I počal hodovati.

25. Byl pak syn jeho starší na poli: a když přicházel, a přiblížoval se k domu, ualyšl zpěv a tanec.

26. I povolav jednoho ze služebníkův, otázal se, co by to bylo.

27. A ten řekl jemu: Bratr tvůj přišel: i zabil otec tvůj tele tučné, že ho zase zdravého přijal.

28. I rozněval se, a nechtěl vejíti. Tedy otec jeho vyšel počal ho prositi.

29. Ale on odpovédáv, řekl otci svému: Aj tolik let sloužím tobě, a nikdy jsem přikázání tvého neprestoupil, a nikdy jsi mi nedal kozelce, abych s přátely svými hodoval:

30. ale když přišel tento syn tvůj, kterých prožral statek svůj s nevěstkami, zabil jsi mu tele tučné.

31. A on řekl jemu: Synu, ty vždycky se mnou jsi, a všechny věci mé jsou tvé:

32. ale hodovati a radovati se náleželo; neboť bratr tvůj tento byl mrtev, a zase ožil; byl ztracen, a nalezen jest.

KAPITOLA XVI.

Kriste Pán přednáší podobnosti o nevětrném, ale chytrém vladaři — ož v máje býtí strajm, — káři lakomství a pýcha Fariseův, — a zpravuje podobnosti o bohatství a Lazarovi.

1. Privil pak i k učeníkům svým: Člověk jeden byl bohatý, který měl vladáře, a ten obžalován jest před ním, jako by byl rozmrazil statek jeho.

2. I povolav ho, a řekl jemu: Což to slyším o tobě? vydej počet z vladářství svého; neb již nebudeš moci vládnouti.

3. I dí vladář sám u sebe: Co učiním, nebo Pán mněj odjiná ode mne vladářství? Kopati neboh. Zebřati se stydím.

4. Vím, co učiním, aby, když budu složen s vladářství, přijali mne do domů svých.

5. Zavolav tedy jednoho kužleho služníka pána svého, řekl prvnimu: Jak mnoho jsi dlužen pánu mému?

6. A on řekl: Sto tun oleje. I řekl jemu: Vezmi listinu svou, a sedna rychle napiš padesáte.

7. Potom jinému řekl: Ty pak jak mnoho jsi dlužen? Kterýž řekl: Sto korch pšenice. Dí jemu: Vezmi zápis svůj, a napiš omdesáte.

8. I pochválil pán vladáře nepravého, že opatrně učinil:

KAPITOLA XVI.

1. J. že chytrý jsi opatrně sjákeho prospěchu pro budoucí dobu nose, kterou předvidáš: neochválíš šin jeho, nýbrž toliko chytrého, při té však nepostatí býti vladářem nepravdivým.

nebo synové tohoto světa opatrnější jsou, nežli synové světa v pokolení svém.*

9. I jáť pravím vám: Činite sobě přátele z mamony nepravosti: aby, když dokonáte, přijali vás do stánů věčných.

10. Kdo v nejmenším jest věrný, i ve větším věrný jest: a kdo v mále jest nepravý, i v větším nepravý jest.

11. Jestliže tedy v nepravé mamoně věrní jste nebyli, co pravého jest, kdož vám svěří?

12. A jestliže v cizím¹ věrní jste nebyli; kdož vám dá, co vašeho jest?²

13. Níždádný služebník nemůže dvěma pánům sloužiti; neboť zajiště jednoho nenáviděti bude, a druhého milovati: anebo jednoho se přidřív, a druhým pohrdne: nemůžete Bohu sloužiti a mamoně. [Mat. 6, 24.]

14. Slyšeli pak to všecko Fariseové, kteříž byli lakomí, a posmívali se jemu.

15. I dí jim: Vy jate, jíte se spravedlivými činite před lidmi, ale Báh zná srdce vaše: nebo což před lidmi jest vysokého, jest před Bohem ohavnost.

16. Zákon a Proroci až do Jana: od té chvíle zvěstuje se království Boží a každý mu činí násilí. [Mat. 11, 12.]

17. Snázeť pak jest, že nebe i země pomínou, nežli aby jedno písmě ze zákona padlo.³ [Mat. 5, 18.]

18. Každý, kdo propustí manželku svou, a jinou pojímá, cizoloží: a kdo pojímá propuštěnou od muže, cizoloží.⁴

19. Člověk jeden byl bohatý, jenž se oblécel v šarlat a v kment: a hodoval na každé den stkvostně.

20. A byl jeden zebřák jménem Lazar, kterýžto ležel u vrat jeho, pln jsa vředů,

21. žádaje nasytiti se droby, kteříž pašali se stolu bohatce, a nikdo mu jich nedal: a však při přicházejíce, lizali vteoly jeho.

22. Stalo pak se, že umřel zebřák, a nesen jest od aněldů do lůna Abrahamova. Umřel pak i bohatce, a pohřben jest v peklu.

23. Pozdvih pak očí svých, když byl v mukách, uzřel Abrahamu z daleka a Lazara v lůnu jeho,

24. a zvolav řekl: Otče Abrahamo, smiluj se nade mnou, a pošli Lazara, ať omocí konec prstu svého u vodě, a ochlání jazyk můj: neb se mučím v tomto plameni.

25. I řekl jemu Abraham: Synu, rozpomeň se, že jsi přijal dobré věci v životě svém, a Lazar též zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš.

26. A nadto všecko jest mezi námi a vámi veliká propašť utvrzena, že ti, kteříž chtějí odsud k vám jíti, nemohou, anž od onud sem přejíti.

* t. j. jedni i druzí v zpaobu, v jednáni svém; nebo: jedni i druzí ubledem těch věcí, jímž znáhu svou věnoji: světlí lidé a větlí opatrnější přejí o věci k vesedejšímu blahu, nežli synové světa, náledovníci Kristovi, větlí, o věci duchovaté, k věčné blaženosti směřují.

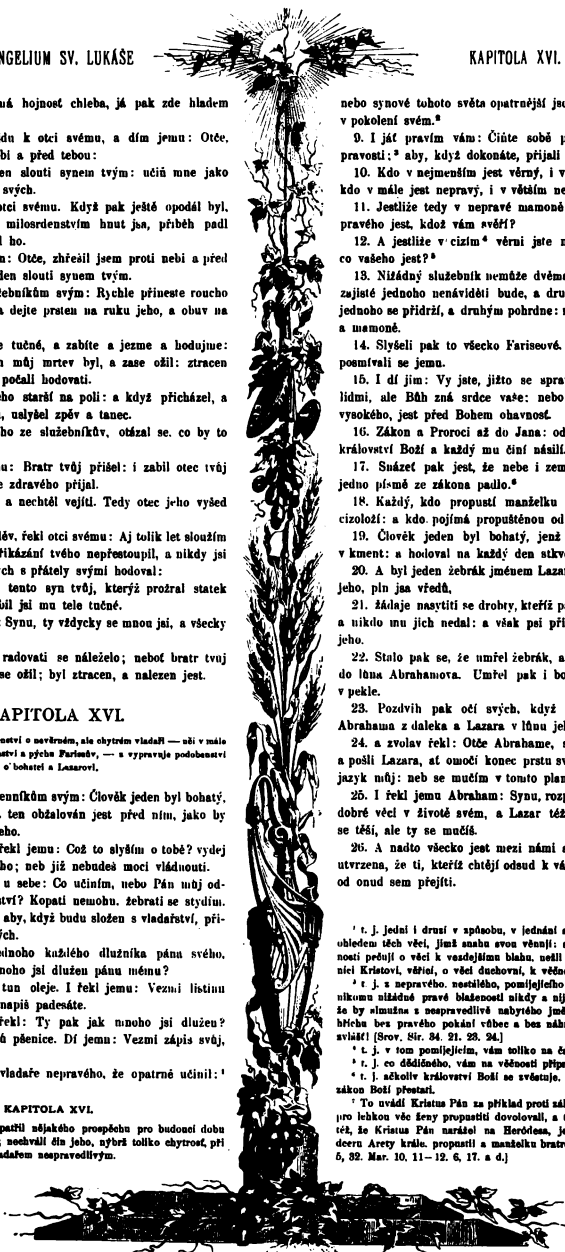
¹ t. j. s nepravého, nestálého, pomějleho zboží vesedejšího, kteréž nikomu sládně pravé blaženosti nikdy a nijak nedává: semní tedy, že by sluzník s nepravdivě nabytého jmění dostálka k odpášení břicha bez pravého pokání vůbec a bez zábrady za užitečno křtívu svlásti [Srov. šir. 24, 21, 23, 24.]

² t. j. v tom pomějlejm, vém toliko na čas svěřeném zboží.

³ t. j. co dšídlného, vám na věčnosti připraveného jest.

⁴ t. j. sčkoliv království Boží se zvěstuje, proto nemá nijak mravní zákon Boží přestat.

⁵ To uvádí Kristus Pán za příklad proti zákonníkům, kteříž mnohdy pro lehkou věc ženy propuštěti dovolovali, a tak zákon rátili. Míni se též, že Kristus Pán naráel na Heródeas, jenž byl manželku svou, deuru Ariu krále, propuštěti a manželku bratrova nepravě pojál. [Mat. 5, 32. Mar. 10, 11—12. 6, 17. a d.]

PAN JEŽUS PRICHAZI NA HODU KALVARIJII.

27. I řekl: Tedy prosím tebe, otče, abys ho poslal do domu otce mého;

28. neboť mám pět bratrův, af jim svědčí, aby také oni do tohoto místa muk nepřišli.

29. I řekl jemu Abraham: Majít Mojžíše a Proroky: těch af poslouchají.

30. A on řekl: Nic otče Abrahame; ale kdyby kdo z mrtvých k nim přišel, budou pokánáť činíti.

31. I řekl jemu: Jestliže Mojžíše a Proroků neposlouchají, ani, byt kdo z mrtvých vstal, uvěří.

KAPITOLA XVII.

Kristus Pán sň, jak velkij bñhij jest dávat pohorbení, — že tomu, kdo proti nám chybje, odpovědíť máme, — jak unoať jest víra, — abychom si nezakládali na tom, co říkáme. — Udržujeť deat malomocných, — už o království Božím; — a o druhém přišti svém.

1. I řekl k učenníkům svým: Není možné, aby nepřišli pohorbení: ale běda tomu, skrze kohož přicházejí.

[Mat. 18, 7. a d.]

2. Užitečněji bylo by jemu, aby kámen mlynáky vlozen byl na hrdlo jeho, a uvržen do moře, než aby pohoršil jednoho z těchto malíčkůch.

3. Hleďte se! Zhrěší-li proti tobě bratr tvůj, potresci ho: a bude-li toho zeletí, odpusť mu.

4. A byt pak sedmkrát za den zhrěší proti tobě, a sedmkrát za den obrátí se k tobě. Řka: Želím tobo; odpusť jemu.

5. I řekl apostoľe Pán: Roznožím vám víru.

6. I řekl Pán: Budete-li uvřti víru jako zrno horčičné, díte tomuto morskému stromu: Vykořeň se, a přesad se do moře; a uposlechne vás. [Mat. 17, 19.]

7. Kdo pak jest z vás, maje služebníka, kterýž oře, anebo pase, jemuž by, jak by se a pole navrátil, řekl: Pojď hned a sedni za stůl:

8. a neřekl by mu: Připrav, co bych povečeřel, a opaš se. a služ mi, af se najím a napiji. a potom i ty budeš jísti a pítí?

9. Zdalí vzdá dík služebníku tomu, že učinil, co jemu byl rozkázal?

10. Nezdá mi se. Takť i vy, když učiníte všecko, co vám prikázáno jest, rctej: Služebník neuzitečný jsme: což jsme povinni byli učiniti, učinili jsme.

11. I stalo se, když se bral do Jerusálema, že šel středem Samařů a Galilee.

12. A když vcházel do jednoho městečka, potkalo se s ním deset mužů malomocných, kteřížto stáli z daleka,

[III. Moj. 13, 46.]

13. a pozdvihli hlasu říkouce: Ježíši, prikázati, amiluj se nad námi!

[Mat. 8, 4.]

14. Kteréžto když usřel, řekl: Jděte. ukážeť se kněžím.

I stalo se, když šli, očištěni jsou.

15. Jeden pak z nich, když usřel, že očištěn jest, navrátil se, hlasem velkým voběh Boha,

16. a padl na tvář k nohám jeho, díky čině: a ten byl Samaritán.

17. Odpověděv pak Ježíš, řekl: Zdalíž jich není deset očištěno? a kdež jest jich devět?

18. Není nalazen, jenž by se byl vrátil, a vzdal chválu Bohu, leč tento cizozemec.

19. I řekl jemu: Vstaň, a jdi; neboť víra tvá tě uzdravila.

20. Otázán pak jsa od Fariseů: Kdy přijde království

Boží? odpověděl jim, a řekl: Ne přijdeť království Boží s okázalostí;¹

21. aniž říknou: Aj, tuta, anebo: Aj, tamto.² Nebo hle království Boží uvnitř vsa jest.³

22. I řekl k učenníkům svým: Přijdou dnové, křežto žadatí budete jeden den Syna člověka viděti,⁴ a nevidíte.

23. A říknou vám: Hle zde, a: hle tamto.⁵ Nechoďte, ani následujte.

24. Nebo jako blesk, blyškející se pod nebem, na ty věci, kteréž jsou pod nebem, svití:⁶ tak bude Syn člověka ve dni svém. [Mat. 24, 23. a d.]

25. Ale prve usauš mnoho trpěti, a zavřzen býti od národa tohoto.

26. A jakož se stalo za dnů Noe, tak bude i za dnů Syna člověka.

27. Jedli a pili, ženili se, a vdávaly až do dne, v kterémžto Noe všel do korbů: i přišla potopa, a zahladila všecky.

28. Podobně jako se stalo ve dnech Lotových: jedli a pili, kupovali, a prodávali, štěpovali, a stavěli:

29. ale toho dne, když vřel Lot ze Sodomy, přšel oheň a síra a nebe, a zahladil všecky. [I. Moj. 19, 25.]

30. Takť bude v den ten, když se Syn člověka zjeví.

31. V tu hodinu kdo bude na střechě, a nádobí jeho v domě, neesutupuj, aby je pobral: a kdo na poli, též se nevracuj nazpět. [Mat. 24, 16.]

32. Pomněte na ženu Lotovu.

33. Kdožkoli bude hledat život svůj zachovati, ztratí jej: a kdožkoli jej ztratí, obtvítí jej.

[Svr. 9, 24. Mat. 10, 39. Mar. 8, 35. Jan 12, 25.]

34. Právím vám: V tu noc budou dva na loži jednom. jeden bude přijat a druhý opuštěn;

35. dvě budou spolu mlěti, jedna bude přijata, a druhá opuštěna; dva na poli, jeden bude přijat, a druhý opuštěn. [Mat. 24, 40, 41.]

36. Odpověděvše řekli jemu: Kde Pane?⁷

37. A on řekl jim: Kdežkoli bude tělo, tamť se shromáždí i orlové.⁸

KAPITOLA XVIII.

Kristus Pán oti modlitbě státi a pohorěti, — hanať dítím, — slouže, co máno osobovati sánoti a dobrotou sádati, — a šleho bohatým do království Božie vřti — a řekot se dostane tím, kdo posmáží vřti pro Boha opovněti. — Evřujeť na cestě do Jerusálema smutněti, smrti a vřhřěšit svě, a udržujeť šlepa a Jericha.

1. Pověděl pak jim i podobentví, že potřebí jest vědčky se modliti a nenestávati,

[Sir 18, 22. Řím. 12. 12. I. Thes. 5, 17.]

KAPITOLA XVII.

¹ J. s sevřtřní slávu a nádhřnocti, jak vy si je předstávajete, a jenom pro sebe oběháváte. [Jan 18, 36.]

² J. království Boží; sčubodť na to nab ono místo, ten aneb onen národ obmnožen vřřbř pojme v sebe celý svřt.

³ J. jsouc dñobovni, pořtátek a náklad má v svřdřh lidí vřřvřel: a volných, jak unoať vřkol vsa jsou a vy sami býti mlěti, choce-li ve mne vřřiti a k právu pokať se obrádit. Právou a šřvnu vřřu kráľuje Břh v svřdřh nářeh. [Beda.] Nebo: království Boží mezi vámi jest: t. j. již přišlo, besa vř nádhřry a okázalosti: posřvřteť přiležitosti to k spasení svřnu.

⁴ J. budete si po móm odchodu z tohoto svřta řádati, abych u vás jen toľko den tšlešed přitomem byl, vsa potšřli, postřili.

⁵ Dolož: Jest Kristus. [Mat. 24, 26.]

⁶ Dle řekoběho: „Jedně nebeskě končiny k druhě svřt.“

⁷ Dolož: stane se to všecko? jinať sš: kdy?

⁸ Kde a kdykoliv mira spravnosti se naplní, ten a taběš spravně vřř soud má nastane. Zvěřavost jejich všeobecně odpovědi oběhva. [Mat. 24, 26.]

2. fka: Soudec jeden byl v jednom městě, kterýž se Boha nebalí, a člověka se nestyděl.

3. A vdova jedna byla v témž městě, a přicházela k němu fkoce: Pomstí^a mne nad protivníkem mým.

4. I nechtěl za mnohý čas. Potom pak řekl sám u sebe: Ač se Boha nebojím, a člověka se nestydím.

5. však že mi obtížna jest ta vdova, pomstím jí, aby naposledy přijdouc nezhaněla mne. [Svrchu 11, 8.]

6. I řekl Pán: Slyšte, co dí nepravý soudec.

7. Což pak Báh nepomstí vyvolených svých, kteříž k němu duem i noc volají, a bude-liž prodlívati jim?^a

8. Právím vám, že jich brzo pomstí. Ale když přijde Syn člověka,^b zdali nalezně víru na zemi?^c

9. Řekl pak i k některým, kteříž v sebe doufali, jako spravedliví, a jinými pohrdali, podobeství toto:

10. Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili: jeden Fariseus, a druhý publikán.

11. Fariseus stojí, taktó sám u sebe se modlí: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráci, nespravedliví, cizoložníci, jako i tento publikán.

12. Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všech věcí, kterýmiž vládnou.

13. Ale publikán stojí z daleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsy své, fka: Bože, buď milostiv máh hříšnému! [Zalm 50, 19.]

14. Právím vám, sestoupil tento do domu svého opraveně než onoho:^d nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn: a kdo se ponizuje, bude povýšen.

[Mat. 23, 12. Svrchu 14, 11.]

15. Přinášeli pak k němu i nemluvňátka, aby se jich dotýkal. Což když uzeřeli učennici, domlouvali jim.

[Mat. 19, 13.]

16. Ale Ježíš svolav je, řekl: Nechte dítky, ať jdou ke mně, a nebráňte jim, nebo takových jest království Boží.

[Mar. 10, 74.]

17. Amen pravím vám: Kdožkoli nepřijme království Boží jako dítě, nevejde do něho.

18. I otázalo se ho jedno kníže,^e fka: Mistré dobrý, co čině život věčný obdržím?^f [Mat. 19, 16. Mar. 10, 17.]

19. Řekl pak mu Ježíš: Co mne nazýváš dobrým? Nižádný není dobrý, jediné sám Báh.

20. I hřkázaní znáš: Nezbijješ; neseomlíníš; nepokradeš; nepromluvíš křivého svědectví; cti otce svého i matku.

[II. Mojš. 20, 13.]

21. Kterýžto řekl: Toho všeho osuřil jsem od své mladosti.

22. To uslyšev Ježíš, řekl jemu: Ještě se ti jedno nedostává: Prodej všechno, co máš, a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojdě, následuj mne.

23. Ulyšev to onen, zarmoutil se: nebo byl bohatý velmi.

24. I vida ho Ježíš zarmouceného řekl: Jak nesnadně, kdož peněz mají, vejdou do království Božího! [Svrchu 6, 24.]

KAPITOLA XVIII.

^a t. j. zastal mne, ušil mi po právu naproti mému protivníkoví.

^b t. j. Jim pomoci: jtnak; několl prodává. (Srov. Str. 85. 21 - 22.)

^c t. j. když vás navštíví všelikým protivněstvím a utrpením, zvíšit před soudným dnem.

^d t. j. nenalezne u všech takové víry, jakou měla ona vdova. V posledním čase zvíšit víru ochaboe.

^e t. j. publikán nalezl pro svou pokorou modlitba milosii u Boha, nikoliv pak brdy Farisea.

^f t. j. představený školy. [Mat. 10, 17. a. d.]

25. Snáže jest zajisté velbloudu skrze jehelní ucho projíti, nežli bohatému vjíti do království Božího.

26. I řekl, kteří to alyšeli: Kdož tedy může spasen býti?

27. Řekl jim: Co jest nemožné u lidí, možné jest u Boha.

28. I řekl Petr: Ať my jsme opustili všechno a šli jsme za tebou.

29. A on řekl jim: Amen pravím vám: není žádného, kterýž by opustil dům, nebo rodiče, nebo bratří, nebo manželku, anebo syny pro království Boží.

30. aby nezral v tomto času mnohem více, a v budoucím věku života vědného.

31. Tedy pojav Ježíš dvanácte, řekl jim: Ať vstupujeme do Jerusalema, a dokonají se všechny věci, které jsou psány skrze proroky o Synu člověka. [Mat. 20, 17.]

32. Nebo vydán bude pohánám, a bude posmíván, a bičován, i upíván;

33. a když jej ubíjejí, zabijí jej, a třetího dne z mrtvých vstane. [Mat. 16, 21.]

34. A oni tomu nic nerozuměli, a bylo slovo to skryto před nimi, a nerozuměli, co se pravilo.

35. Stalo pak se: když se přiblížoval k Jerichu, slepý jeden seděl vedle cesty, žebře. [Mat. 20, 29. a. d.]

36. A když uslyšel zástap mimo jdoucí, otázal se, co by to bylo.

37. I řekl jemu, že Ježíš Nazaretský tudy jde.

38. I zvolal, fka: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!

39. A kteří napřed šli, domlouvali jemu, aby mlčel. Ale on mnohem více volal: Synu Davidův, smiluj se nade mnou!

40. Tedy zastaviv se Ježíš, rozkázal ho k sobě přivésti.

A když se přiblížil, otázal se ho,

41. fka: Co chceš, ať tobě učiním? On pak řekl: Pane, ať vidím.

42. A Ježíš řekl jemu: Prohlédni, víra tvá tě uzdravila!

43. A ihned viděl, a šel za ním, velebě Boha. A všecen lid, když to uzeřel, vzdal chválu Bohu.

KAPITOLA XIX.

Zacheus šel k vidění Krista Pána. — Krista Pan a něho zavítá. — Předná podobenství o hřivnách. — Vjědi slavné do Jerusalema, — pláše nad mřtem, — a rytán s chrámu prodáváe a kupoe.

1. A všed bral se skrze Jericho.

2. A ať muž jménem Zacheus; byl vrchní nad celými, a byl bohat:

3. a žádal viděti Ježíše, kdo by byl: a nemohl pro zástap, neb byl malické postavy.

4. I předběh vstoupil na strom planého fku, aby jej viděl; nebo tudy měl jíti.

5. A když přišel Ježíš k tomu místu, pohleděv vzhůru, uzeř jej, a řekl k němu: Zachee, sestup spěšně dole: nebo dnes v domu tvém musím zřástati.

6. I sestoupil spěšně, a přijal ho, raduje se.

7. A když to viděli všickni, reptali fkoce: K člověku hříšnému se obrátil!

8. Stoje pak Zacheus, řekl ku Pánu: Ať polovici statku svého, Pane, dám chudým: a oklamal-li jsem koho v čem, navrácuji čtvrtanosb.

9. Ji demu Ježíš: Dnes spasení stalo se domu tomuto: proto že i on jest syn Abrahamův.

10. Nebo přišel Syn člověka, hledat a spasit, co bylo zahynulo. [Mat. 18. 11.]

11. To když oni slyšeli, pověděli jim dále podobností, proto že byl blízko Jeruzaléma; a že se domnívali, že by se hned mělo zjevit království Boží.¹

12. Protož řekl: Člověk jeden urozený odešel do daleké krajiny, aby přijal království, a zase se navrátil.

[Mat. 25. 14.]

13. I povolal desíti služebníků svých, dal jim deset hřiven, a řekl jim: Kupte, dokud nepřijdu.

14. Měšťané pak jeho nenáviděli ho; a poslali poselství za ním, říkouce: Nechceme, by tento kraloval nad námi.

15. I stalo se: když se navrátil, přijav království; i rozkázal zavolat služebníky, kterými byl dal peníze, aby zvěděl, jak mnoho kdo vydělil.

16. I přišel první, řka: Pane, hřivna tvá deset hřiven získala.

17. I řekl jemu: Tot dobře, služebně dobrý; že jsi nad mátem byl věrný, budeš moc mít nad desíti hřivy.

[Svrchu 16, 10.]

18. A druhý přišel, řka: Pane, hřivna tvá získala pět hřiven.

19. I tomu řekl: A ty budíš nad pěti městy.

20. A jiný přišel, řka: Pane, hie hřivna tvá, kterouž jsem měl složenou v šátku;

21. neboť bál jsem se tebe, protože jsi člověk přísný: běžel, čehož jsi nepořádal, a žněd, čehož jsi nerozřádal.

22. Dí jemu: Z út tvých soudím tě, služebně nepravý. Věděl jsi, že já člověk přísný jsem, bera čehož jsem nepořádal, a žna, čehož jsem nerozřádal:

23. i proč jsi nedal peněz svých do penězny, abych já přijda vzal je i s úroky?

24. I řekl tém, kteříž tu stáli: Vezměte od něho hřivnu, a dejte tomu, který má deset hřiven.

25. I řekl jemu: Pane, máš deset hřiven.

26. Jistě pravím vám, že každému, kdo má,² bude dáno, a bude hojně míti: ale tomu, kdo nemá,³ bude i to, co má, odjato. [Mat. 25. 29.]

27. Ale však ty nepřátelý mé, kteříž nechťelí, abych nad nimi kraloval, přivedte sem, a usmrťte přede mnou.⁴

28. A to pověděv, šel napřed, vstupuje k Jeruzalému.

29. I stalo se, když se přiblížil k Bethagai a k Bethanii,⁵ k hoře, kteráž slove Olivetská, poslal dva učenníky své,

[Mat. 21, 1. Mark. 11, 1. a d.]

30. řka: Jděte do městečka, kteráž naproti jest, do něhož vejduce, naleznete oslátko přivázané, na němž ještě žádný z lidí neseděl: odvažte je, a přiveďte.

31. A otázke-li se vás kdo: Proč odvažujete? takto jemu díte: Pán ho k potřebě žádá.

32. Tedy odešli, kteří byli posláni, a našli, jakož jim byl řekl, oslátko, ano tu stojí.

33. A když oni odvažovali oslátko, řekl páni jeho k nim: Proč odvažujete oslátko?

KAPITOLA XIX.

¹ t. j. Mešedžoro, a to podle jejích smyslu. světaké, jako bylo Davidovo. [Sr. 17, 20. a poz.]

² t. j. „majetnému, bohatému“

³ t. j. „nemajetnému, obhrošdnu: Známá zkušenost, že přínalivému majetniku zhoší růsta, co nemajetný nepřínalivce i svého akrovného majetku postyvá.

⁴ Tím se znamená věsné zavazení všech odpůrcův Kristových věbec, Židův pak zvlášt.

⁵ t. j. když byl na cestě mezi Bethanii, odkud byl již vyšel, a mezi Bethgaje, kam se blížil.

34. A oni řekli: Pán ho potřebuje.

35. I vedl je k Ježíšovi: a vhodivše roucha svá na oslátko, vsadili na ně Ježíše. [Jan 12, 14.]

36. Když pak on jel, stáli roucha svá na cestu.

37. A když se již přiblížoval k svahu hory Olivetské, počali všickni zástupové učenníků, radujíce se, chváliti Boha hlasem velikým ze všech divů, kteráž byli viděli,

38. říkouce: Potebný král, jenž se béře ve jménu Páně; pokoj na nebi a sláva na výsostech!

[Mat. 21, 9. Mark. 11, 10. Jan 12, 13.]

39. Ale někteří Fariseové ze zástupu řekli k němu: Mistré, potresci učenníků svých.

40. Jimž on řekl: Pravím vám, že budou-li tito mlčeti, kamení bude volati.

41. A když se přiblížil, vida město, plakal nad ním. řka: O bys poznalo i ty, a to v tento den tvůj, co tobě jest ku pokoji: ale nyní jest to skryté před očima tvými.

42. Neboť přijdou na tebe dnové, a obkličí tě nepřátelé tvoji násepem, a oblehnu tě, a souzíš tě se všech stran:

43. a na zem porazí tebe i syny tvé, kteříž v tobě jsou, a neustaví v tobě kamene na kameni: proto že jsi nepoznalo času navštívení svého. [Nize 21, 6. Mat. 24, 2. Mark. 13, 2.]

44. A všed do chrámu, počal vymstati prodávající a kupující v něm, [Mat. 21. 13.]

45. řka jim: Pašno jest: Dům můj jest dům modlitby, vy pak jste jej učinili peleš lotrovskou. [Mat. 11, 15.]

46. I učil na každý den v chrámě. Kněžata pak kněžská a zákonníci i přední lidu hledali ho zabubiti:

47. a nenaslezi, co by jemu učinili; nebo všecken lid se ho držel, poslouchaje ho.

KAPITOLA XX.

Křtisan Pán odbyvák sáhonalky těšil se ho, o jaké moči dity žni a stí, předtím podobnosti a urážkyv vnašch, — už, že jsou porstni, dani dávatí císaři. — Mlaci o vsklášení a smrtých, — h sly jest Křtisan, — a varuje stěmalky své Fariseov.

1. I stalo se v jeden den, když on učil lid v chrámě, a kázal evangelium, sešla se kněžata kněžská, a zákonníci se staršími, [Mat. 21, 33. Mark. 11, 27.]

2. a dí jemu, říkouce: Pováz nám, jakou mocí ty věci činíš? anebo kdo jest ten, jenž dal tobě tu moc?

3. I odpověděv Ježíš, řekl jim: Otázit i já se vás jednoho slova. Odpovězte mi:

4. Křest Janův s nebo-li byl, čili z lidí?

5. Ale oni myslili i sebe říkouce: Díme-li: S nebo, řekne Proč jsi mu tedy neuvěřil?

6. pakli dime, z lidí, lid věkčen ukamenuje nás, neb jisti jsou tím, že Jan jest prorok.

7. I odpověděli, že nevědí, odkud byl.

8. I řekl jim Ježíš: Aniz já vám povím, jakon mocí tyto věci činím.

9. Potom jal se lidu praviti podobností toto: Člověk štípil vinici, a pronajal ji vinařům: a sám byl přes pole po mnohé časy.

10. A v čas poslal k vinařům služebníka, aby z nátku vinice dal jim čmu. Kteržito zmrkávše jej pastili prázdného.

KAPITOLA XX.

¹ Doloz: ná-šly dí.

11. I poslal opět druhého slouzbenka. Oni pak i toho zmrskavše a zhaněvše, pustili prázdného.

12. A poslal opět třetího: a oni také toho zranivše vyhnali jsou.

13. Tedy řekl Pán vinice: Co učiním? Pošlu svého milého syna; snad, když toho uzří, ustydí se.

14. Kteréhožto když uzřeli vinaři, myslili u sebe, řkouce: Tento jest dědic; zabijme jej, aby naše bylo dědictví.

15. A vystřívše jej ven z vinice zabili. Protož, co jim učiní Pán vinice?

16. Přijde a zahubí vinaře ty, a dá vinici jiným. To uslyševše řekli jemu: Odstup to!

17. A on pohledv na ně, řekl: Co jest pak to, co psáno jest: Kámen, kterýž zavřeli stavitele, ten učiněn jest v hlavu úhelni? [Mat. 21, 42. Žalm 117, 22.]

18. Každý, kdo na ten kámen padne, rozrazí se: na kohož by pak on padl, potřeť jej. [Is. 28, 16.]

19. I hledala kněžka kněžská a zákonníci, aby naň vztáhli ruce v tu hodinu: ale báli se lidí; nebo porozuměli, že na ně mluvil to podobeství.

20. A pozorujce, poslali vyzvědače, kteříž by se spravedlivými dělali, aby ho polapili v řeči, aby jej vydali vrchnosti a moci vládatově.

21. I otázali se ho řkouce: Mistře! víme, že právě mluvíš a učíš: a nepřijímáš osoby, ale v pravdě cestě Boží učíš:

[Mat. 22, 15.]

22. Sluší-li nám dávatí daň císaři, čili nic?

23. Ale znamenaje lest jejich, řekl k nim: Co mně pokoušíte?

24. Ukažte mi penz. Či má obraz a nápis? Odpověděvše, řekli jemu: Císařův.

25. I řekl jim: Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu. [Řím. 13, 7.]

26. I nemohl slova jeho sňhati před lidem: a divíce se odpovědi jeho, mlčeli.

27. Přistoupili pak někteří ze Saducejských, kteříž zapírají, že by bylo z mrtvých vstání, a otázali se ho,

[Mat. 22, 23. Sk. 23, 8.]

28. řkouce: Mistře! Mojšáš napsal nám: Kdyby bratr něčí umřel, maje manželku, a ten by byl bez dětí, aby ji pojal bratr jeho za manželku, a vzbudil símě bratru svému.

[V. Mojš. 25, 5.]

29. Bylo pak sedm bratří: a první pojav ženu, umřel bez dětí.

30. I pojal ji druhý, a umřel i ten bez syna.

31. A pojal ji třetí: tak též i všech sedm, a nezdávavše semene zeměli.

32. Nejspolíce ze všech umřela i žena.

33. Protož při vzkříšení či z nich bude manželkou? poněvadž sem jich mělo jít za manželku.

34. I řekl jim Ježíš: Lidé tohoto světa se žení a vdávají:

35. ale ti, kteříž hodni jmíni budou onoho věku, a vzkříšení z mrtvých, nebudou se ani vdávati ani ženiti:

36. aniž pak budou moci více umříti: andělům zajisté rovni jsou, a jsou synové Boží, poněvadž jsou synové vzkříšení.

37. Že pak mrtví vstanou, i Mojšáš ukázal vedle kře,* když nazývá Pána Bohem Abrahamovým, a Bohem Isákovým, a Bohem Jakobovým.

38. Nenfť pak Báh mrtvých, ale živých: nebot všickni jsou zivi jemu.

* t. j. v té knize, kdež jedná, jak se mu Báh ve kři zjevil. [II. Mojš. 3, 6.]

39. Tedy odpověděvše někteří ze zákonníků řekli jemu: Mistře, dobře jsi pověděl.

40. A neosmělili se více o něm se ho tázati.

41. Řekl pak jim: Kterak praví, že Kristus jest syn Davidův?

42. A sám David praví v knihách žalmových: Řekl Pán Pánu mému: Sed na pravici mé.

43. Dokavadž nepoložím nepřátele tvých za podnoží nohou tvých. [Žalm 109, 1. Mat. 22 44. Mar. 12, 36.]

44. David tedy ho Pánem nazývá: i kterakž syn jeho jest?

45. A když poslouchal veskeren lid, řekl učenníkům svým:

46. Varujte se zákonníků, kteříž chtějí v krásném rouše choditi, a milují pozdvahování na trhu, a první stolice ve školách a první sedání na hodech: [Svrchu 11, 43.]

47. kteříž zřítají domy vdov pod zámyslem dlouhého moudrení. Tě vzomou téžti odsouzení. [Mat. 23, 14.]

KAPITOLA XXI.

Kristos Pán dává přednost akrovnitému daru vdovy před velkým obětím bohatých, — předpovídá vyvrácení Jeruzaléma, a rozptýlení židů, a hrady při skosení světa, — velli jim, ly byli opatři, a vždy ku přání jeho hotovi.

1. Pohledv pak uzřel ty bohaté, kteříž metali dary své do pokladnice. [Mar. 12, 41.]

2. Uzřel pak i jednu vdovu chudičkou, anaz vřhla dva penízky.

3. A řekl: V pravdě pravím vám, že tato chudá vdova více vřhla nežli všickni.

4. Nebo všickni tito z toho, což jim zbývalo, dali dary Bohu: tato pak z nedostatku svého, všecku živnost svou, kterou měla, vřhla.

5. A když někteří pravili o chrámu, že by kamením dobrým a dary ozdoben byl, řekl: [Mat. 24. 1. Mar. 13, 1.]

6. To co vidíte, přijdou dnově, v ničemto nebude zřstaven kámen na kameni, kteříž by nebyl zbořen. [Svrchu 19, 44.]

7. I otázali se ho řkouce: Mistře, kdy to bude, a které bude znamení, když se to počne diti?

8. On pak řekl: Vítěz, abyste nebyli svedeni; nebot mnozí přijdou ve jménu mém řkouce: Já jsem, a čas se přiblížil; protož nenasledujte jich! [Sk. 5, 36. II. The. 2, 9.]

9. Když pak ualyšte o válkách a různých, nestrachujte se: musíť se ty věci prve diti, ale není hned konec.*

10. Tedy pravil jim: Povstaněť národ proti národu, a království proti království:

11. a země třesení veliká budou po místech, a morové a hladové, a hrady a znamení veliká budou.

12. Ale přede vším tím vztáhno ruce své na vás, a pronásledovatei vás budou, vydávaje do škol^a a žalářů, vodíce ku křtadím, a k vlnařtím pro jméno mé;

13. přihoditť pak se vám to na svědectví.^b

14. Protož slozte [to] v srdcích svých,^c abyste nemylili napřed, kterak byste odpovídali. [Svrchu 12, 11.]

15. Ját zajisté vám dám ústa, a moudrost, kteréžto ne-

KAPITOLA XXI.

* t. j. Mešiči.

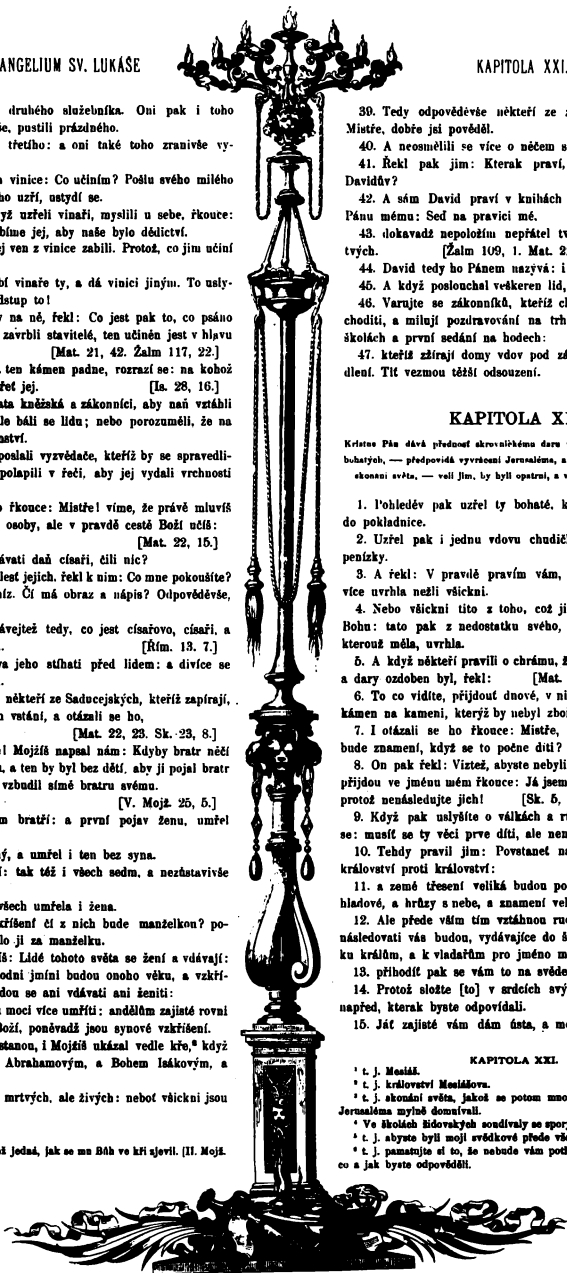
^a t. j. království Mešičkova.

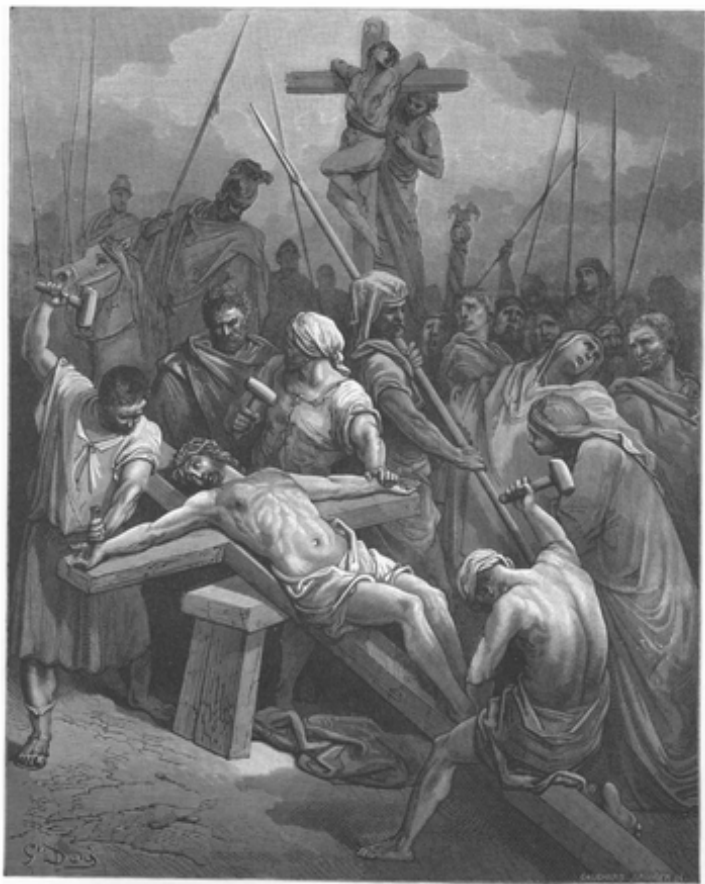
^b t. j. shonání světa, jakž se potom mnozí při hrázích vyvrácení Jeruzaléma myšl domývali.

^c Ve školách židovských soudily se spory náboženski se týkající.

^d t. j. abyste byli moji svědkové přede všemi národy.

* t. j. pamatujte si to, se nebudete vám počítati, zřkositivě rozumjeti, co a jak byste odpovídali.

UKRIZOVANI

budou moci odolati ani odmlouvatí všickni protivníci vaši. [Sk. 6, 10.]

16. Budete pak vydáváni od rodičův, a od bratří a od příbuzných, i od přátel: a umrtí některé z vás:

17. a budete v nenávisti všem pro jméno mé:

18. ale vlas z hlavy vaší nezahyne. [Výše 12, 7.]

19. V trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými.*

20. Když pak uřízte, an obležen jest Jerusálém od vojska, tehdy vězte, že se přiblížilo zpuštění jeho.

[Mar. 13, 14. Mat. 24, 15.]

21. Tehdy kdo jsou v Judsku, utkejte na hory: a kdož u prostřed něho, vyjděte; a kteří v krajích, nevěchávejte do něho;

22. neboť ti jsou dnové pomsty, aby se naplnilo všecko, co psáno jest.⁸

23. Běda pak těhotným a kojícím v těch dnech; neboť bude soužení veliké na zemi, a hněv nad lidem tímto.

24. I padati budou ostitím meče, a sřítaním odvození budou mezi všechny národy; a Jerusálém bude poplácán od národů, dokudž se nenaplní časové národův.⁹

25. A budou znamení na slunci, a na měsíci, i na hvězdách, a na zemi soužení národů pro bouři hluku mořského a vísobití:¹⁰

[Mar. 13, 24. Mat. 24, 29.]

26. tak že schnouťi budou lidé pro strach a pro očekávání těch věcí, kteréž přijdou na všecken svět; nebo moci nebeské hybati se budou:

27. a tehdáž uříf Syna člověka, přicházejícího v oblace a moci velikou a velebností. [Mat. 26, 64.]

28. Když pak se ty věci počnou dítí, pohleďte, a pozdvihněte hlav svých: neboť se přibližuje vykoupění vaše.

[Řím. 8, 23.]

29. I povědí jim podobenství: Patřte na fíkový strom, a na všechna stromoví:

30. když pouštíjí se ze sebe již pupence, víte,¹¹ že blízko jest léto.

31. Tak i vy, když uřízte, ano se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království Boží.

32. Amen pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všechny věci stanou.¹²

33. Neboť se mně pomínou: ale slova má nepominou.

34. Hledte se pak, aby snad nebyla obřícena srdce vaše obzerváním, a oplstřím, a pečováním tohoto života, a aby nepřišel na vás ten den náhle;

35. nebo jako osidlo přijdeť zajistě na všechny, kteříž obývají na svrchu vši země.

36. Pročeť bděte, každého času se modliče, abyste hodni jmni byli uříf všech těch věcí, kteréž se dítí budou, a státi před Synem člověka.

* t. j. stálosti a setrvalosti osetí proti všelikému nebezpečenství, a zachovate dnů své k životu věčnomu.

⁸ t. j. čím brosil Běh akro proroky Jerusáléma.

⁹ t. j. dokudž by národové nebýli na viru obráceni. [Řím. 11, 22.] Již pak od vyvrácení Jerusáléma ke skonalí světa střeťi svůj obrací. [Srov. Mat. 24.]

¹⁰ Die hoek.: „pro zemsá [žákoe], od hluku mořského a vísobití [pocházející].“ Známoť, že při semetoseňi moře hrozně duní a sručí, jako hnk želekého hromobití.

¹¹ Die fuchšo: „přičoe sami od sebe znamenáte.“ t. z. pohného pohleda již soudíte, že léto se blíží.

¹² Obleden k vyvrácení Jerusáléma: „Mnozí z synyjšého pokolení dožijí se toho“; obleden pak k soustředěni dal. „Spíše pomlnou nehem i semá, nežli zahyne sbor věřících ve maď — církve má.“ [Sv. Ellarina, Jan Zlat. a. j.]

37. I býval ve dne uče v chrámě: ale v noci vycházejce, přebýval na hofe, kteréž slove Olivetská.

38. A všechny lid přicházel ráno k němu, aby ho v chrámě poslouchal.

KAPITOLA XXII.

Kristus Pán jest proutk od Jidáše, — slavi poslední večeri, — ustanovuje svátost oltáře, — a předpovídá, že Petr jej napře, — Modli se na hof Olivetská: Jest zrazen, — jet a do domu knieze kněžského odveden.

1. Přibližoval se pak den sváteční přeměn,¹ kterýž slove Velikánoc;

2. i hledali kníza kněžská, a zákonníci, kterak by Ježíše zabili: ale báli se lidu.

3. Všel pak stanad v Jidáše,² kterýž slouł Inkaristotky, jednoho z dvanácti: [Mat. 26, 14. Jan 13, 2.]

4. i odšel, a mluvil s knízaťi kněžskými, a s představenými,³ kterak by jim ho zradil.

5. I zradovali se, a smluvili s ním, že jemu peníze dají.

6. A sřbil. I shledal přhodného času, aby jej zradil bez zástupů.

7. Přišel pak den přeměn, v kterémto potřebí bylo zabiti beránka.

8. I posal Petra a Jana, fka: Jděuce připravte nám beránka, abychom jedli.

9. A oni řekli: Kde chceš, at připravíme?

10. I řekl k nim: Ať když budete vcháseti do města, potká vás člověk jeden, děban vody nesa; jdětež za ním do domu, do kterého vejde,

11. a recete hospodáři domu: Dí tobě Mistr: Kde jest ať, kdež bych jedl beránka a učenníky své?

12. A on ukáže vám večeřadlo veliké prostrané, a tam připravte.

13. Tedy sedše nalezli, jakož jim pověděl, a připravili beránka.

14. A když přišla hodina, sedl za stůl, a dvanácte apoštoů s ním. [Mat. 26, 20.]

15. I řekl jim: S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl.

16. Neboť pravím vám, že již více nebudu ho jísti, až se naplní v království Božím.⁴

17. A vzv kalich,⁵ díky činil, a řekl: Vezměte, a rozdělte mezi sebou:

18. neboť pravím vám, že nebudu píti s plodu vínného kořene, at přijde království Boží.

19. A vzv chléb, díky činil, a lámal, a dával jim, fka: Totot jest tělo mé, kteréž se za vás vydává; to dítěte na mou památku. [I Kor. 11, 24.]

20. Tak i kalich, když pověřel, fka: Totot jest ka-

KAPITOLA XXII.

¹ t. j. nekvášených chlebo. Veliké noci [Pascha]. [Mat. 26, 1. a d. Mar. 14, 1. a d.]

² Jidáš k tomuto nejhroznějšímu sločinu naveden a puzen jest od ďábla, ponovadž se mu byl již prve velikým hřibem v poddanost a službu vzdal, neodporuje slym vauknutím jeho, jak mohl a měl. [Jan 12, 6.]

³ t. j. chrámové stráž, jenž byli levitové. —

⁴ t. j. až se v bláznovosti věno dokonale naplní, co se jim vyobraze, t. vše vykoupění a spasení.

⁵ t. j. když byli beránka velikonočního sřdli; tuž obyčejně ote roduj naplniv čini nebo kalich visem, visem z něho na dáku radosti pítí dal. Tmzo kalich dobre rozsenvej od kalicha nejvřejší krve Páně. o ušed v. 30. [Sv. Mat. 26, 28. a pozn.]

lloh, nová úmluva v mé krvi, kteráš bude za vás vyhlita. [I. Mojš. 24, 8.]

21. Ale však hle* ruka zrádce mého se mnou jest při stole. [Mat. 26, 21. Mar. 14, 20. Jan 13, 18.]

22. A však Syn člověka jde, jakož to uloženo jest: ale bída člověku tomu, skrze něhož srazen bude. [Žalm 40, 10.]

23. A oni počali tážati se mezi sebou, kdo by z nich byl, kterýž by to měl učiniti.

24. Stala se pak i hádka mezi nimi, kdo by z nich zdál se býti větší.

25. I řekl jim: Králové národů panují nad nimi, a kteříž moc mají nad nimi, dobrodinci slovou.

[Mat. 20, 26. a d. Mar. 10, 42.]

26. Ale vy ne tak: nýbrž kdo větší jest mezi vámi, buďž jako menší: a kdo přední jest, jako služebník.

27. Nebo kdož jest větší, ten-li, kterýž sedí, čili ten, kterýž slouží? zdali ne ten, kterýž sedí? Ale já jsem mezi vámi jako ten, kterýž slouží.

28. Vy pak jste, jenž jste setrvali se mnou v mých pokusech:

29. a já způsobuji vám, jakož mně způsobil Otec můj, království,

30. abyste jedli a pili ze stolem mým v království mém: a seděli na stolicích, soudíce dvanáctero pokolení izraelské.

31. I řekl Pán: Šimone, Šimone, ať satan vzdádal o vás,* aby ťfblil jako pšeniční:*

32. ale já jsem prosil za tebe,** aby nezhyuila víra tvá,** a ty někdy obrátíš se, potvzruj bratřích svých.**

33. Kterýžto řekl jemu: Páne, hotov jsem a tebou i do žaláře i na smrt jiti.

34. Ale on řekl: Pravím tobě, Petře, nezaspíváš dnes kohout, ať třikrát zapřeš, že znáš mne. I řekl jim:

[Mat. 26, 34. Mar. 14, 30.]

35. Když jsem vás poslal bez měšce, a bez mošny, a bez obuvi, zdalší jste v čem nedostatku měli? [Mat. 10, 9.]

36. A oni řekli: V ničem.** Tedy řekl jim: Ale nyní** kio má měšec, vezmi také i mošnu: a kdo nemá, prodej sukní svou, a kup si meč.

37. Neboť pravím vám, že ještě to, co jest psáno, musí se

* t. j. jakkoliv vám tento nevyrovnný důkaz lásky své dávám, jest přece jeden z vás mým zrádcem.

** t. j. abyste byli za to odměniti blažolenstvím nebo. [Mat. 8, 11. — Brov. sruše 16. e. posu.] Tim jich napomíná, aby přestali mysliti na přednostnosti a všíleli jiné výhody a propoušeli světské. Za to, že v něho svěřili, stáše jeho se věnovati, odkazuje k odpáti v nebesích.

* t. j. jako druhý Joba. [Job 1.]

** t. j. aby vás rozličným pokušením směl tak smítati, jako se smítá pšenice na rožně.

† t. j. svidím, jakožto hlavu druhých.

†† t. j. jakkoliv mne dšty zapřeš, aby nepozbyl pevnou ve mne víru, kteráš jest kořen spravedlnosti. [Žim. 10, 10.]

††† Kristus Pán vyprosil tedy, modle se za Petra, dvě věci: Předně, aby setrval v víře až do konce, čili, aby nezhyuila víra jeho, a za druhé, aby bratřích svých potvzroval v víře. Ta prvá milost byla dána Petrovi k vůli osobě jeho; ta druhá však, aby potvzroval bratřích, jest milodar, kterýž jemu k vůli přimázu čili přednostnosti v Církvi, a to jest dar skautnosti sv. Petra a jeho nástupců v všech věry a mravů, když rozhodují. Nebo kdyby sv. Petr v nástupcích svých u všech věry a mravů bludu podléhal, nemohl by se pláti rozkaz Páně, aby bratřích svých [blakopů, a tak všech věřících] v víře potvzroval.

††† t. j. s lásky ke mně vás lidé všemi potřebnostmi opatřili.

††† t. j. přijde doba, kdežto lidé s osávirati proti mně vám i na životě škoditi budou.

naplniti na mně: A s nepravými počten jest. Nebo ty věci, kteréž jsou o mně,** konec mají. [Is. 53, 12.]

38. Tedy oni řekli: Páne, hle, dva meče zde. A on řekl jim: Dostí jest.**

39. A nyní podle obyčeje šel na horn Olivetskou. Šli pak za ním i učennici. [Mat. 26, 36. Mar. 14, 32. Jan 18, 1.]

40. A když přišel na místo, řekl jim: Modlete se, abyste nevěřili v pokušení.

41. A sám vzdálil se od nich, co by mohli kamenem dohoditi, a poklek na kolena modlil se,

42. řka: Otče, chceš-li, přenes kalich tento ode mne: a však ne má vůle, ale tvá buď.

43. I ukázal se jemu anděl s nebe posiluje ho. A postaven jsa v úzkosti smrtelné, děle se modlil.

44. I učiněn jest pot jeho jako křepče krve tekoucí na zemi.**

45. A když vstal od modlitby a přišel k učenníkům svým, našel je, ani spí pro zármutek.

46. I řekl jim: Co spíte? vstaňte, modlete se, abyste nevěřili v pokušení.

47. A když ještě mluvil, aj zástup; a ten, jenž slul Jidáš, jeden ze dvanácti, šel před nimi: a přiblížil se k Ježíšovi, aby jej polbil.

[Mat. 26, 47. Mar. 14, 43.]

48. Ježíš pak řekl jemu: Jidáš, polbením Syna člověka zrazuješ?

49. Tedy vidouce ti, kteří při něm byli, co se mělo diti, řekli jemu: Páne, máme-liž býti mečem?

50. I udeřil jeden z nich služebníka knížete kněžského, a uťal ucho jeho pravé.

51. Ježíš pak odpovédáv. řekl: Nechtež, ať potud.** A když se dotekl ucha jeho, uzdravil jej.

52. I řekl Ježíš k těm, kteříž byli přišli k němu, kníшатům kněžským a představeným chrámu, a starším: Jako na lotra vyřli jste a meči a s kyjí?

53. Když jsem na každý den býval s vámi v chrámě, nevztáhli jste rukou na mne: ale tatot jest hodina vaše, a moc temnosti.

54. Tedy javše jej, vedli do domu knížete kněžského: Petr pak šel za ním z daleka.

[Mat. 26, 57. Mar. 14, 58. Jan 18, 15.]

55. A když zasílili oheň u prostřed sně, a seděli v kólu, byl Petr mezi nimi.

56. Jehožto když uzřela jedna děvečka, an sedí u světla, a naš byla pohledla, řekla: I tento s ním byl.

57. Ale on zapřel ho, řka: Ženo, neznám ho.

58. A po malé chvíli jiný uzřev jej, řekl: I ty z nich jsi. Ale Petr řekl: Ó člověče, nejsem.

59. A po chvíli jako po jedné hodině jiný kdosi potvzroval, řka: V pravdě i tento s ním byl, neb i Galilejský jest.

[Jan 18, 26.]

60. I řekl Petr: Člověče, nevím, co pravíš. A hned když on ještě mluvil, zazpival kohout.

61. A obrátiv se Pán, pohledl na Petra. I rozpomeul se

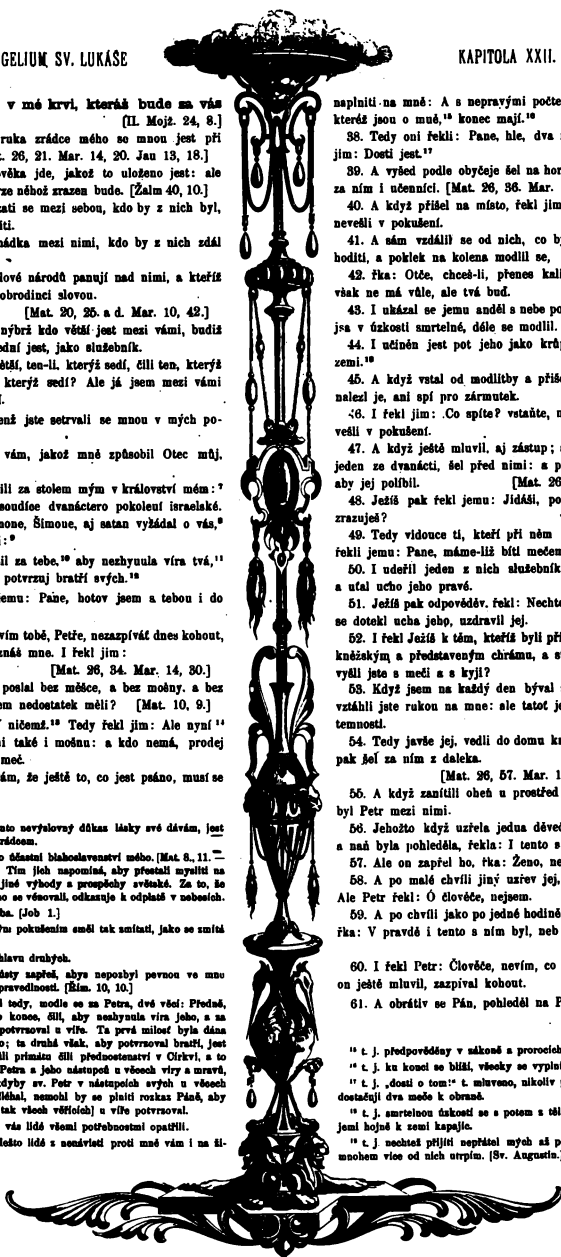
** t. j. předpověděny v nákosé a prorocích.

† t. j. ku konci se blíží, všechny se vyplní.

†† t. j. „dostí o tom:“ t. mluveno, nikoliv pak, jako by řekl, že jim dostanji dva meče k obraně.

††† t. j. smrtelnou úzkostí se s potem z těla vyronila i krv, křepčejm hojně k zemi kapajíc.

††† t. j. nechtež přijíti nepřátel mych až potud, aby mne jali; nebo mnohem více od nich utrpím. [Sv. Augustín.]

Petr na slova Páně, jakož byl řekl: Prvo než kohout zapřívá, třikrát mne zapře. [Mat. 26, 34. Mar. 14, 30. Jan 13, 38.]

62. I vyšel ven Petr, plakal hořce.

63. A muži, kteříž jej drželi, posmívali se jemu, tepouce.

64. A zakrývajíce ho, bili tvář jeho, a tázali se ho, řkouce: Pročuk, kdo jst, kterýž těbe udeřil?

65. I mnoho jiného rouhající se mluvili proti němu.

66. A když byl den, sešli se starší lidé, a knířata kněžská, a zákonníci, a vedli ho do rady své, řkouce: Jsi-li ty Kristus, pověz nám. [Mat. 27, 1. Mar. 15, 1. Jan 18, 28.]

67. I řekl jim: Povím-li vám, neuvěříte mi:

68. a pakli se vás otáží, neodpovíte mi, aniž propustíte.

69. Od této pak chvíle bude Syn člověka seděti na pravici moc Boží.

70. I řekl všickni: Ty jsi tedy Syn Boží? A on řekl: Vy pravíte, já jsem.

71. A oni řekli: Což ještě potřebujeme svědectví? Vřak jsme sami slyšeli z úst jeho.

KAPITOLA XXIII.

Křtisan Pán k Pilátovi přiveden a obhářován, — k Heródesovi poslán a od něho pospán a ku Pilátovi opět odveden; — potom od Piláta na smrt odsouzen; na hora kříží vedem a — tam ukřižován, — na kříži umřel, a — od Josefa a Arimateje v nočném hrobě pochován jest.

1. A povstavši všecko množství lidí, vedli jej k Pilátovi. [Mar. 15, 1.]

2. A počali naň žalovati, řkouce: Tohoto jsme našli, an převrácí národ náš, a brání daně dávat císaři a pravi se býti Kristem králem. [Mat. 23, 31. Mar. 12, 17.]

3. Pilát pak otázal se ho, řka: Ty-li jsi král židovský? A on odpověděl, řekl: Ty pravíš.

[Mat. 27, 11. Mar. 15, 2. Jan 18, 33.]

4. I řekl Pilát ke knířatům kněžským a k zástupům: Žádné viny nenalezám na tomto člověku.

5. Ale oni více usilovali, řkouce: Bouřil lid uče po všem Judasku, počav od Galilee až sem.

6. Tedy Pilát uslyšev o Galilei, otázal se, byl-li by člověk galilejský.

7. A když zvěděl, že by byl z moci Heródesova, poslal jej k Heródesovi,¹ kterýž také byl v Jeruzalémě v ty dni.²

8. Heródes pak uzřev Ježíše, zradoval se velmi; neb od mnohého času žádal jej viděti, protože byl mnoho slyšel o něm, a nadál se, že nějaký div od něho učiněný uřl.

9. I tázal se ho mnohými řečmi: ale on mu nic neodpovídal.³

10. Knířata pak kněžská a zákonníci stáli, ustavičně žalující na něho.

11. Pohrdl jim tedy Heródes se svým vojskem, a posmíval se jemu, oblék jej v roucho bílé;⁴ a odeslal opět ku Pilátovi.

KAPITOLA XXIII.

¹ Ten měl příjmi Antipas, a byl syn Heródesa ukrutníka, jenž dal poručiti dítky bezohledně; on sám pak dal stíti Jana Křtitele [3, 19—20.]

² T. j. k slavnosti velikonoční; byť totiž náboženství žid.

³ Heródes si z posbě všeobecné zvědavosti žádal nějakého divu Kristova viděti, jen o marných věcech se ho tázal, a tak Boha pokoušel; pročel i Kristus Pán židům divu před sim neodmítl, než mu odpověděl slovem.

⁴ Bílá roucho bývalo osobou králův a mudrých i všech o nějaký důstojný úřad se ucházejících. Ve smyslu Heródesova a podlébá dvořanstva jeho buziť Kristu Pánu oblékne na potupu, že se činil králem židovským a učitelem lidí; ale mimo toho Heródesovi známí se jim i nevinnost i dvořil právě jmenovaná důstojnost Páně.

12. I stali jsou se přítelé Heródes a Pilát v ten den: nebo před tím nepřáteli byli vespolku.

13. Pilát pak svolav knířata kněžská, a představené, i lid, 14. řekl k nim: Dali jste mi tohoto člověka, jako by od vrzcel lid, a hle já před vámi vřtávaje se, žádné viny nenalezl jsem na tomto člověku, s těch věcí, kteréž naň žalujete. [Jan 18, 38, 19, 4.]

15. A však ani Heródes: neb jsem vás k němu poslal; a hle, nic hodného smrti nestalo se jemu.

16. Protož potrestám jej, a propustím.

17. Mňšval pak propouštějí jim na den slavný jednoho.

18. Tedy zvolal spolu veskeren zástup, řka: Vemřl tohoto a propuřtám vám Barabásu.

19. Ten pak byl pro zboření nějaké, v městě učiněné, a pro vrařdu vřazen do žaláři.

20. Tedy Pilát opět mluvil k nim, chtěje propuřtiti Ježíše.

21. Ale oni volali naproti, řkouce: Ukřiřuj, ukřiřuj ho!

22. On pak počteři řekl k nim: I což jest zlého učinil tento? žádné viny smrti nenalezám na něm: pročel potrestám ho, a propuřtím. [Mat. 27, 23. Sk. 3, 13.]

23. Oni pak přece⁵ [naň] dotrvali hlasy velikými žádající, aby byl ukřiřován: a rozmáhali se hlasově jejích.

24. I přisoudil Pilát, aby se naplnila žádost jejich.

25. Propuřtil pak jim toho, kterýž pro vrařdu a pro zboření vřazen byl do žaláři, za něhož prošli: ale Ježíše vydal vůli jejich.

26. A když jej vedli, chřtili nějakého Šimona cyřenského, jdoucího se vsi: a vložili naň kříž, aby nesl za Ježíšem.

[Mat. 27, 32. Mar. 15, 21. Jan 19, 17.]

27. Šel pak za ním veliký zástup lidu i žen, kteréžto plakaly a křvíly ho.

28. A obrátiv se k nim Ježíš, řekl: Dcery jerusalémské, neplačtež nad mnom, ale samy nad sebou plačte, a nad syny svými.

29. Neb aj přijdou⁶ dnové, v nichžto řeknou: Blahodavěné neploidné, a životy, kteréž nerodily, a nad syny svými. [Mat. 24, 19.]

30. Tehdyť počnou řkati horám: Padněte na nás; a pahřbkům: Přikřejte nás. [Is. 2, 19. Oz. 10, 8. Zjev. 6, 16.]

31. Neb ponežadí na zeleném dřevě toto činí, na suchém což se stane?⁷ [L. Petr. 4, 17.]

32. Vedení pak byli s ním i jiní dva zločinci, aby byli umřenci.

33. A když přišli na místo, kteréž slove popravné, tu ukřiřovali jej: i lotry, jednoho na pravici a druhého na levici.

34. Tehdy řekl Ježíš: Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí. A rozdělující roucho jeho, metali losy. [Sk. 3, 17.]

35. I stál lid dívaje se, a posmívali se jemu knířata s nimi, řkouce: Jiným pomáhá, a pomůže sám sobě, jestliže on jest Kristus, vřvolený Boží.

36. Posmívali pak se jemu i vojáci, přistupující, a octa jemu podávající

37. a řkouce: Jsi-li ty král židovský, pomozíš sobě.

⁵ T. j. ani když jej Pilát ukrutně sbřovoval dal, neukojila se krvěznivá sřblost jejich; což se dokládá s Jana 19, 1.

⁶ Die řeckého: Jdout, t. j. jistotně a brzy přijdou, že se jejich dokáže i vy i sřvové vaři.

⁷ T. j. když Bůh dopoví, že spravedlivy, nejvřetější Syn jeho, přivede vřl milost, tak mnoho trpí, což se stane vřm právem vám všechném. Jakožto národu křřšćenům! [L. Petr. 4, 17—18.]

38. Byl pak i nápis napsán nad ním písmeny řeckými, latinskými, a hebrejskými: * Tentof jest král židovský!

39. Jeden pak z těch lotrů, kteříž viseli, rouhal se jemu, fka: Jsi-li ty Kristus, pomozíš sobě i nám.

40. Odpovědv pak druhý trestal ho, fka: Ani ty se Boha nebojíš, jesto v témž odsouzení jai?

41. A my zajisté spravdivlé, nebo co nálezí na skutky [naše], bífeme: ale tento nic zlého neucinil.

42. I řekl k Ježíšovi: Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.

43. I řekl jemu Ježíš: Amen pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.*

44. Byla pak akoro hodina šestá, a stala se tma po vši zemi až do hodiny deváté. [Mat. 27, 45.]

45. A zatmělo se slunce: a opona chrámův roztrhla se na dvě. [II. Mojš. 28, 31. Žid. 9, 3.]

46. A zvolav Ježíš hlasem velikým, řekl: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého. A to povědv, vypustil duši. [Zalm 30, 6.]

47. Vidá pak setník, co se bylo stalo, velebil Boha, fka: Jistě člověk tento byl spravdivlý.

48. A veškeren zástup těch, kteříž tu spolu byli u toho divadla, a viděli, co se dalo, tepouce se v prsy své, navracovali se.

49. Stál pak všickni známí jeho z daleka, i ženy, kteréž byly přišly za ním z Galilee, vidouce to.

50. A sj muž, jménem Josef, kterýž byl deskátník.* muž dobrý a spravdivlý, [Mat. 27, 57. Mar. 15, 43.]

51. ten byl nepřivoll k radě a skutkům jejich, z Arimathie. města judského,** kterýž sám také očekával království Božho.

52. Ten přistoupil k Pilátovi, a žádal o tělo Ježíšovo:

53. a stvoř je, obvinil v tenké plátno, a položil je do hrobu vřevaného, v kterémž ještě nikdo položen nebyl.

54. A byl den příprav, a sobota završila.**

55. Šly pak za ním ženy, kteréž s ním byly přišly z Galilee, shlédy hrob, a kterak položeno bylo tělo jeho.

56. A navrtívše se, připravily vonné věci a masti: ale v sobotu odpočinuly podle prikázání. [II. Mojš. 20, 10.]

KAPITOLA XXIV.

Aněžli objeví se ženám v hrobu vřevání, že Kristus Pán z mrtvých vstal, Kristus Pán se ukázal dříve všemkémž Jerosolimu do Emmau, — a Petrovi vřevání i druhým, — vykládá jim písmo, — valí, aby kázali pokání: — stěhuje, že jim sděle Ducha svatého, — a polebnav jim, vstupuje na sobotu.

1. První pak den po sobotě velmi ráno přišly k hrobu. nesouce vonné věci, kteréž byly připravily:

[Mat. 28, 1. Mar. 16, 2. Jan 20, 1.]

* Třemi takž se nejmenovitějšími řeční: řecká, jakožto nejrosvícenější [světová], latinská, jakožto vládní, hebrejská, jakožto národní. Křesťm Kristovým tyto tři řeči takž se zavazovaly jsou.

** Tim se ovdědíl soudem býti slyšán i mrtvých, přijma kajícího lotra na milost, a to v posledním okamžení, aby nikdo nesoudil; ale jediného, aby nikdo na milosrdnoství jeho přišel se neposchlal. Pomení též, jak Kristus Pán k útrkám a rohovým řodem Židův, vřeváček a lotra ani slovíčkem neodpovídá, pokornou pak prosbu kajícího lotra laškavě slyší, a jej na milost přijímá.

** Vln poznamenání a sv. Mar. 16, 48.

** Jlnak Ramathaim, Rama [nyní Ramleh] od Jerosoléma asi 4 1/2 mile na západ.

** 1. J. když v pátek večer hvězdy vycházely, a světa sobotní po domích se rozsvěcovala.

2. a nalezly kámen od hrobu odvalený.

3. A všedše nenalezly těla Pána Ježíše.

4. I stalo se: když byl pro to na myslí zkroucenou, aj dva muži stáli vedle nich v rouše stvroucém.

5. Když pak se bály, a tvář i zemi schýlily, řekl k nim: Co hledáte živého mezi mrtvými?

6. Nenít ho tu, ale vřevát jest: rozpomeňte se, kterak miuvil vám, když byl ještě v Galilee,

7. fka: Syn člověka musel býti vydán v ruce hřšných lidí, a býti ukřižován, a třetého dne vřevati z mrtvých.

[Svrchu 9, 22.]

8. I rozpomenuly se na slova jeho.

9. A navrtívše se od hrobu, zvěstovaly to všecce těm jedencti, i jiným všemkém.

10. Byla pak Maria Magdaléna, a Joanna, a Maria Jakubova a jiná, ženš s nimi byly, kteréž apoštolům vypravovaly tyto věci.

11. I zdálo se býti slova ta před nimi jako bláznovství: a nevěřili jim.

12. Tehdy Petr vřevát běžel k hrobu, a schýlil se, uřel prostěradla, ana sama leží, i odšel, divé se sám u sebe, co se bylo stalo.

13. A aj dva z nich šli toho dne do městčka, kteréž bylo vzdáli od Jerosoléma hoňš sedesáté,* jménem Emmau.

[Mar. 16, 12.]

14. A ti rozmlouvali vespolek o těch všech věcch, kteréž se byly daly.

15. I stalo se: když rozmlouvali, a sebe se dotazovali, že i sám Ježíš přiblížív se, šel s nimi:

16. ale oči jejich byly držány, aby ho nepoznali.

[Jan 20, 14, 21, 4.]

17. I díf k nim: Který jsou ty řeči, jež rozmlouváte vespolek jduce, a jste smutni?

18. A odpovědv jeden, kterémuž jméno Kleofás, řekl jemu: Ty sám jsi přichoz do Jerosoléma, a nepoznal jsi, které věci staly se v něm těchto dní? [Jan 19, 25.]

19. Jimž on řekl: Který? I řekl: O Ježíšovi Nazaretakém, jenž byl muž prorok, mocen v skutku i v řeči, před Bohem i přede všim lidem:

20. a kterak jej vydali nejvyšší kněží a kufzata naše na odsouzení k smrti, a ukřižovali jej.

21. My pak jsme se nadáli, že by on měl vykoupiti lid israelský: a nyní tomu všemu třetí den jest dnes, co se to stalo.

22. Ale i ženy některé z našich zastráily nás, které přede dnem byly u hrobu,

23. a nenalezše těla jeho, přišly, pravíce, že také zjevení andělské viděly, kteřížto praví, že jest živ.

24. I odesli některé z našich k hrobu, a nalezli tak, jak ženy pravily, ale jeho nenalezli.

25. A on řekl k nim: Ó blázni a spozdili srúcem k věsní všemu, co mluvili proroci!

26. Zdaliz nemusil těch věcí trpěti Kristus, a tak vřiti do slávy své?

27. A počav od Mojžíše, a všech proroků, vykládal jim všeccka písmo, kteréž o něm byla.

KAPITOLA XXIV.

* Byl hon asi 126 krokův; obyčejně se počítají 42 hony na naši míli; tedy bylo Jerosoléma to asi 1 1/2 mile nebo tři hodiny cesty, a vše severně od Jerosoléma: Jistě takž jméno leželo západně asi čtyři mile vzdáli a slulo posádjí Nicopolis.

28. I přiblížili se k městečku, do kterého šli: a on dělal se, jako by chtěl dále jíti.

29. I přihnuli ho, řkouce: Zůstaň s námi, neb se připodívá, a den se již nachýlí. I všel s nimi.

30. A stalo se: když seděl s nimi za stolem, že vzal chléb, a dobrořečil, a lámal, a podával jim.²

31. I otevřeli jsou oči jejich, a poznali ho,³ a on zmizel s očí jejich.⁴

32. I řekl vespolek: Zdalší srdce naše nebořelo v nás, když mluvil na cestě a otvíral nám písma?

33. A vstávše v touz hodinu, vrátili se do Jerusáléma: a našli shromážděných jedenácte, i ty, kteříž s nimi byli.

34. ani praví: Vstaliť Pán právé, a ukázal se Simonovi.⁵

35. I oni vypravovali, co se bylo dalo na cestě, a kterak ho poznali v lámání chleba. [Mar. 16, 14. Jan 20, 19.]

36. A když o tom mluvili, stál Ježíš u prostřed nich a řekl jim: Pokoj vám! Jáť jsem; nebojte se!

37. Oni pak zděšeni, a přestrašení jsouce domnívali se, že by ducha viděli.

38. I řekl jim: Co se děšete? a proč vstupují [taková] myšlení na srdce vaše?

39. Vizte ruce mé i nohy, žeť já sám jsem: dotýkejte se a vizte; nebo duch nemá těla a kostí, jako vidíte, že já mám.

¹ Ze všech okolností této udaných právem soudí sv. Otcové, že Kristus Pán tebdá sejevštější Tělo své jako u poslední vešete těmto učenníkům podal. [Theofilakt, Jeronym, Augustin, Beda a J. Srov též Sk. 2, 42. a 46.] — Toho se také dovolovali čestí katolíci theologové za nešťastných dob Husáckých, dovodíce, že posvětil Kristus Pán v Emaňech eucharistií, a že učenníkům podával pod jednou a nikoliv pod obojí, a že tudíž zcela podle písem se podává v Církvi velebá svátost pod jednou. Tak jsou tvrdili, utvrzující podávání pod jednou i jinými děvody dogmatickými.

² t. j. zmaenali na něho, což nebyli prve pozorovali, tak že jej poznali.

³ t. j. všemožností svou neviditelným se jim učili.

⁴ Vis I. Kor. 16, 6. Dle toho byl Petr z učenník první jemat se Kristus Pán zjevit: kdy a kde? neče se v písmě sv. nikdeť. Učinil pak to Kristus Pán Petruvi: 1. aby jej v sármsku nad provineim jeho pošťil [29, 62.]; 2. aby jej u více potvrdil; 3. aby jej před druhými spoleky zmaenal.

40. A povědév to, ukázal jim ruce i nohy.

41. Když pak oni ještě nevěřili, a se divili pro radost, řekl: Máte-li tu co k jídlu?

42. A oni podali mu částku pečené ryby, a plást medu.

43. A když pojedl před nimi,⁶ vzav ostatky dal jim.

44. A řekl k nim: Tatoť jsou slova, kteráž jsem mluvil k vám, byv ještě s vámi, že se musí naplniti všecko, co o mně psáno jest v zákoně Mojžíšově, a v prorocích, a v žalmích.

45. Tehdy otevřel jim smysl, aby rozumáli písmům,⁷

46. a řekl jim: Tak jest psáno a tak musil Kristus trpěti, a třetího dne z mrtvých vstáti: [Žalm. 18, 6.]

47. a tak se musí kázati ve jménu jeho pokání, a odpuštění hříchů mezi všemi národy, počnouce od Jerusáléma.

48. Vy pak jste svědkové těch věcí. [Sk. 1, 8. 2, 32. I. Jan 1, 1.]

49. A já pošlu zašlibení Otce svého na vás: vy pak zůstaňte v městě, dokudž nebudete oblečeni mocí s výsostí.⁸

[Jan 14, 26. Sk. 1, 4. 2, 1.]

50. Vyvedl pak je ven do Bethanie,⁹ a pozdvih rukou svých¹⁰ dal jim požehnaní.

51. I stalo se: když je žehnal, bral se od nich, a nesen jest do nebe.¹¹ [Mar. 16, 19. Sk. 1, 9.]

52. A oni poklonivše se, navrátili se do Jerusáléma s radostí velikou;

53. a byli vždycky v chrámě, chválíce a velebíce Boha. Amen.

⁶ Aby je o svém vzkříšení tím více ujistil.

⁷ Srov. 27. a viz, od koho obdrželi sv. apoštolé, a jmi a po nich, sv. církve pravý rozum, a výklad sv. písem, a hled, ať jim nikdy jinak nerozumí, aniž je jinak vykládá. neš ona jim rozumí a je vykládá!

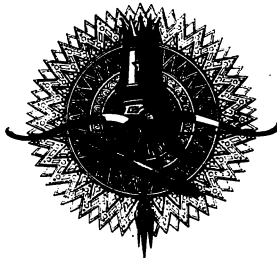
⁸ t. j. Duch svatého, od Otce zašlibeného.

⁹ t. j. až budete týmž Duchem sv. posláni, abyste bese strachu zřetovali všude učení mé.

¹⁰ Odněd pak se opět vrátil na horu Olivetskou [Sk. 1, 12.], aby odněd, kde se počalo uměnění jeho, vstoupil v nebeskou slávu svou.

¹¹ t. j. vzátna ruce své nad nimi, jakož šahnalí jímým slávaj.

¹² t. j. zmaenil na jednou s očí jejich (81.), vjtrěť porovnábla vraděal se vřádná, aniž máh patřil, až bo v výše v oblacích dohlednosti zemožil [Sk. 1, 9.]

SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM

PODLE SEPSÁNÍ

S V. J A N A.

SV. JAN evangelista byl syn Zebedeův, zámožného [Mar. 1, 20.] rybáře buď z Bethsajdy anebo Kafarnaum u jezera gezazaretakého [tiberiadského]; matka jeho byla Salome, a bratr jeho byl Jakob starší, též jeden z dvanácti apoštolů. Bylť nejen krajaned, nýbrž i společní Petrovi a Ondřejovi v rybářství.

Jan jsa prve učeníkem Jana Křtitele k poukázání jeho na Ježíše, že on jest „Beránek Boží, který snímá hříchy světa“, následoval s Ondřejem ihned Ježíše, a oba po celý den u něho zůstali. [Jan 1, 37—40.] Od tohoto prvního seznání tak mocně byl k Pánu Ježíši puzen, že pak nedlouho na to k slovu jeho i s bratrem svým Jakobem, otce i všecko opavšit, jej následoval. Bylť již zbožná matka Janova rozmlítá v citlivém srdci útlého syna náznou touhu po zaslíbeném, a právě ode všech očekávaném Mesiáši; ký tedy div, že potom, když byl poznal vtěleného Syna Božího, ten jeho zbožný cit v horoucí plamennou lásku k němu se vzruš, tak že celý jen pro slávu jeho hořel? Tato jeho vroucí k svému Božákému mistru láska projevila se u každé příležitosti, tak že Kristus Pán oba bratry pro jich horlivost „syny blesku“ — Boanerges — nazval, a si je s Petrem za nejdůvěrnější společníky zvolil, Jana pak mezi nimi zvlášť miloval.

Jan při poslední večeři na prsou Páně odpovídal, a co druzí všickni v utrpění opustili Božákého mistra, Jan jej následoval, provázaje nejzvěřejší matku jeho, Pannu Marii až ku kříži. Za tu lásku jej Kristus umíraje, Matce své za syna, jí pak jemu za Matku poručil. Po seznání Ducha svatého byl Jan první, jenž s Petrem pro jméno Ježíšovo jat, vězen a trýzněn byl; oba pak se radovali, že hodni uznání byli pro jméno Ježíšovo bezpráví trpěti. Potom Jan opět s Petrem poslán jest od apoštolů do Samarií, vzkládat rukou na ty, kteří uvěřili, aby obdrželi Ducha svatého. [Sk. 8, 14—16.]

Na to se dále o něm dějiny nezmiňují, až pak jej nalézáme v Efezu. Odtud řídi církve malo-asiatské, a byl od ukrutníka Domitiána [jiní to již u věk Nerona kladou] na pustý ostrov Patmos vypovězen, kdež byl od Boha zvláštní zjevení obdržel. Když se byl odtud do Efezu navrátil, a dále horlivě pro slávu Boží a spásu věřících všech věš, a i jednotlivcův zvlášť, pečoval, sepal u vysokém stříci k žádosti blakupů asiatských své evangelium, v němžto hlavně k tomu bledí, aby utvrdil všech u víře: „že Ježíš jest Kristus, Syn Boží.“ [20, 31.] Mimo to doplňuje i zprávy druhých evangelistův, obrábaje se zvlášť tím, co Kristus učil.

Památne jest z jeho stáří toto: Když nemoha pro slabost sám do sboru věřících choditi, donesl se tam dávaje, říkával: Synákové, milujte se vespolek! A tážán jsa, proč vždy tak, a jen to dí, řekl: Protože přikázání Páně jest, a to-li se vyplní, dosti jest. Zemřel tise, jakož mu byl předpověděl Pán [21, 23.] okolo roku 101 po Kr. v Efezu, stár jsa přes devadesáté let.

KAPITOLA I.

Howe jsouc na počátku u Boha a Báh, tělem učiněno jest. — Jaké Jan o Kristě svědectví vyprává a jak — tento první své učeníky povolá.

1. Na počátku^a bylo^a Slovo^a a Slovo bylo u Boha^a a Báh bylo Slovo.^a [Zjev. 19, 13.]

KAPITOLA I.

^a t. j. od věčnosti, než Báh nebo a sám stvořil [I. MoJ. 1, 1.] před věčným trůnem.

^b Tim Jeonost pouhou, všecken čas přesehněl, věčnou nepřetržitou přítomnost znamená proti Jeonosti obmessené tvorí učiněných. [V. 3.]

^c t. j. od věčnosti z bytosti Otcovy spojený Syn Boží, Ježíš Kristus, die 14. a 15. a I. Jan 1—2. Nazývá Syna Božího „Slovem“ die zvláštního zjevení Božího [Zjev. 19, 11—13.], aby věřící o pravém jeho významu poučili, proti myšlénce jeho osadňování od bludných učitelův a marnivých mudrcův. „Tajomství věčného spojení Slova Božího pochopiti nelze; ta duch náš nestačí, led u světlém mlčení jemu se klaněti!“ [Sv. Ambrož.]

^d t. j. od věčnosti bylo nejen v bytosti Otcově, nýbrž i u Otce, spolu s Otcem: tím značí osobnost, a osobní rozlišnost Slova věčného od osoby Otce. [17, 5.]

^e t. j. Slovo vědné bylo pravý Báh, jedné bytosti a přirosnosti, soupodstatné s Otcem.

2. To bylo na počátku u Boha.^a

3. Všecky věci^b skrze ně^a učiněny jsou: a bez něho nic není učiněno, což učiněno jest.

4. V něm byl život^c a život byl světlo lidí:^d

5. a světlo v temnostech svítí, a tmy ho neob-áhly.^e

6. Byl člověk poslaný od Boha,^f jemuž jméno bylo Jan. [Mat. 3, 1.]

7. Ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o světě, aby všickni věřili skrze něho.^g

^a Tim jeťto jedinou zvláštností osobní vědného Slova rozliže.

^b t. j. viditelné i neviditelné; nebaké i pozemské.

^c t. j. nikoliv jako nástrojem nějakým nebo pomocníkem, ale stejně a vědně s Otcem působící všemohoucností.

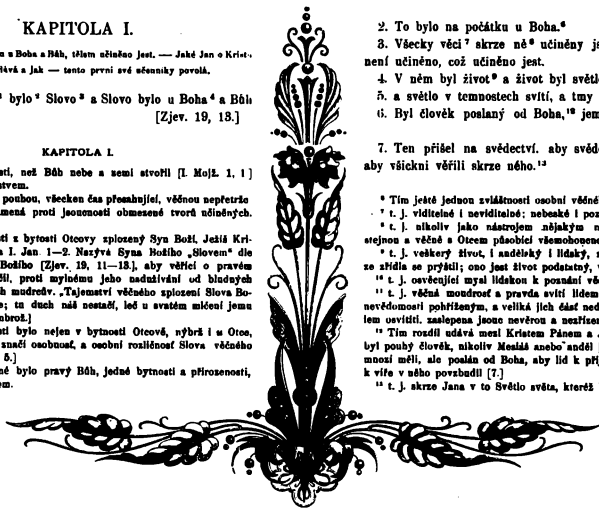
^d t. j. večný život, i andělský i lidský, se Slova vědného jako ze zářila se přýštil; ono jest život podstatný, věčný. [14, 6.]

^e t. j. osvětlil mysl lidskou k poznání vědné pravdy.

^f t. j. vědná moudrost a pravda svítí lidem v temnostech hříchu a nevědomosti pohřbeným, a veliká jich část nedala a nodá se tím světlem osvětliti, zaslepena jsouc nevěrou a nezřetelnými vádnými.

^g Tim rozdílné udává mezi Kristem Pánem a Janem Křtitelem: tento byl pouhý člověk, nikoliv Measíe anebo anděl [Mar. 1, 2.], a něž ho mnozí měli, ale poslán od Boha, aby lid k přijetí Measíe připravil a k víře v něho povzbudil [7.]

^h t. j. skrze Jana v to Světlo světa, kteréž bylo Syn Boží.

8. Nebyl on světlo, ale aby svědectví vydal o světě.
 9. Bylo světlo pravé,¹¹ kteréž osvécuje každého člověka. přicházejícího na tento svět.¹² [Nář. 3, 19.]
10. Na svět byl,¹³ a svět skrze něho učiněn jest: a svět ho nepoznal.¹⁷
11. Do vlastního přišel,¹⁸ a svoji ho nepřijali.
 12. Kolikoz pak koli¹⁹ přijali ho, dal jim moc²⁰ syny Božími²¹ býti, těm, kteříž věří²² ve jménu jeho: [Řím. 8, 14.]
13. kteříž ne z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z Boha zrozeni jsou.²³
14. A Slovo tělem učiněno jest,²⁴ a přebývalo mezi námi: i viděli jsme slávu jeho, slávu²⁵ jednorozného od Otce, plného milosti a pravdy. [Mat. 1, 16.]
15. Jan svědectví vydává o něm a volá, řka: Tent byl, o němž jsem řekl: Kterýž po mně přijde, přede mnou učiněn jest;²⁶ nebo prvnější byl nežli já.
 16. A z plnosti jeho my všickni vzali jsme, a milost nad milost: [Kol. 2, 9. I. Tim. 6, 17.]
17. nebo zákon skrze Mojžíše dán jest, milost a pravda skrze Ježíše Krista se stala.
 18. Boha nikdy žádný neviděl: jednorozný Syn, kterýž jest v lůně Otce, ten vypravil. [I. Tim. 6, 16. I. Jan. 4, 12.]
19. A totož jest svědectví Janovo, když k němu poslali Židé z Jerusálema křečci a levity, aby se ho tážali: Ty kdo jsi?
 20. I vyznal a nezapřel, a vyznal: Já nejsem Kristus.
 21. I otázali se ho: Což tedy? Eliáš jsi ty? I řekl: Nejsm.²⁷ Prorok jsi ty?²⁸ A odpověděl: Ne.
 22. Tedy řekli jemu: Kdož jsi? a odpověd dáme těm, kteříž nás poslali; co pravíš sám o sobě?
 23. Řekl: Já hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, jakož pověděl Isaiás prorok. [Is. 40, 3. Mat. 3, 3.]
24. A ti, kteříž byli posláni, z Fariseů byli.
 25. I otázali se ho, a řekli jemu: Proč tedy křtíš, když ty nejsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok?
 26. Odpověděl jim Jan, řka: Já křtím vodu:²⁹ ale u prostřed vás stál, kteréhož vy neznáte. [Mat. 3, 11.]
27. Tent jest, kterýž po mně přijde, kterýž přede mnou

- učiněn jest: kterémuž já nejsem hoden rozvázati řeménka u obuvi jeho. [Mar. 1, 7.]
28. Toto se stalo v Bethanii³⁰ za Jordánem, kdež byl Jan křtí.
 29. Druhého dne uzešel Jan Ježíše, an jde k němu, i řekl: Hle, Beránek Boží, hle, kterýž snímá hřích světa.³¹
30. Tentof jest, o němž jsem pravil: Po mně přichází muž, kterýž přede mnou učiněn jest: nebo prvnější byl než já.
 31. A já ho neznal: ale aby oznámen byl v Izraeli, proto já přišel jsem křtít vodu.
 32. A svědectví vydal Jan, řka: Viděl jsem Duchu sestupujícího jako holubici z nebe, a zůstal na něm. [Mat. 3, 16. Mar. 1, 10.]
33. A já ho neznal: ale kterýž mne poslal křtít vodu, ten mi řekl: Nad kýmž uzřís Duchu sestupujícího, a zůstávajícího na něm, tent jest, kterýž křtí Duchem svatým.³²
34. A já viděl, a svědectví jsem vydal, že tento jest Syn Boží.
 35. Druhého dne opět stál Jan, a dva z učenníků jeho.
 36. A vřel Ježíše, an jde, řekl: Hle, Beránek Boží.
 37. I slyšeli ho ti dva učenníci mluvícího, a šli za Ježíšem.
 38. Obrátiv pak se Ježíš, a uzřev je, ani jdou za ním, dí jim: Co hledáte? Kteržito řekli jemu: Rabbi, [jenž se vykládá: Mistr], kde bydlíš?
 39. Dí jim: Pojďte a vizte. Přijali a viděli, kde bydlil, a zůstali u něho ten den: hodina pak byla asi desátá.³³
40. Byl pak Ondřej, bratr Šimona Petra, jeden ze dvou, kteří to byli slyšeli od Jana, a šli za ním.
 41. Ten nalezl nejprv bratra svého Šimona, a dí jemu: Nalezl jsem Mesiasě [jenž se vykládá: Kristus].
 42. I přivedl jej k Ježíšovi. A pohledv naň Ježíš, řekl: Ty jsi Šimon, syn Jonášův; ty sloužíš buďeš Kéfas, jenž se vykládá: Petr.³⁴
43. Na zejtří chtěl jíti do Galilee, a nalezl Filipa. I dí mu Ježíš: Pojď za mnou.
 44. Byl pak Filip z Betsajdy, města Ondřejova a Petrova.
 45. Filip nalezl Nathanaele a dí jemu: O kterémž psal Mojžíš v zákoně, a proroci, nalezl jsem, Ježíše, Syna Josefova³⁵ z Nazareta. [I. Mojž. 49, 10. V. 18, 15. Is. 40, 10. Jer. 23, 5. Ez. 34, 23. Dan. 9, 24.]
46. I řekl jemu Nathanael: Z Nazareta může co dobrého býti? Řekl jemu Filip: Pojď a viz.
 47. Viděl Ježíš Nathanaele, an jde k němu: i dí o něm: Ať právě Izraelský, v němžto není lsti.³⁷
48. Dí mu Nathanael: Odkud mne znáš? Odpověděl Ježíš, a řekl jemu: Dříve, nežli tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tebe.
- ¹¹ t. j. Slovo Boží, Kristus Pán byl světlo pravé, původ světla.
¹² t. j. světlem rozumu všechny, a světlem víry a milosti ty, kteréž za hodné uznati ráčí. Díe řeckého též: „Bylo světlo pravé... přicházející na tento svět.“ [Srov. 8, 12, 19, 46.]
¹³ t. j. zázračným způsobem se vřel, i do Běh Člověk.
¹⁴ t. j. světlo, po světlych věcech žnoucí se lidé neuvěřili v něj co Spasitele světa.
¹⁵ t. j. na svět od něho stvořený, a jemu následující; ku svému vyvolavení lidu.
¹⁶ t. j. bos rozdílný jakéhokoliv národa. [Řím. 10, 12.]
¹⁷ t. j. i právo i schopnosti i předsnost.
¹⁸ t. j. v tom poměru státi k Bohu, jako dítka k Otci, právo míti na jeho lásku a dědicví nebeská.
¹⁹ t. j. v nejlhubším smyslu toho slova, kteří se mu vzdají celý rozumem, srdcem, vůlí
²⁰ t. j. z pouhé milosti Boží, novým zrozením křtu svatého. [Srov. 8, 5.]
²¹ t. j. a pro to, za tím účelem, a k tomu cíli, aby lidé syny Božími se stali mohli, Syn Boží se vřel, i t. j. celou přirozenost lidskou na se vzal, i tělo i duši; „neobrátil božství v tělo, ale pojal člověčenství v Bohu.“ [Viz. Ařian.]
²² t. j. slávu, kterážto jemu přilučala, jako jednoroznému Synu Božímu, kterýž Bůh z Boha jest.
²³ t. j. náde mne, vnešením není; já; jako přede mnou byl bytostno se Bůh, tak náde mne učiněn jest; tajemství svého vřelci a hojnosti všickti milosti, kterouž všem nám odňuje. [16.]
²⁴ t. j. nejsem Jim osobně, ale dobořně. [Mac. 11, 14, 17, 12.]
²⁵ t. j. ten zamilbov, jenž přijíti má; Mesias. [V. Mojž. 18, 15.]
²⁶ t. j. ponce na znamení vlnitého očištění srdce od hříchů, kterm pokán. [Dobř. z Mar. 1, 8.]
²⁷ t. j. jedina, Bohu milá obět; onf vezme hřích celého světa na sebe, a svou smrtí za něj dostudí.
²⁸ t. j. v okamžiti, když přiběhal Kristus Pán k Jordánu dát se pokřtiti, zjevoval Janovi, že On jest.
²⁹ t. j. od vřehoda slunce pošitaje; tedy asi náše čtvrtá odpolední. [Viz Mar. 16, 25. posu.]
³⁰ Nové jméno mu dává na znamení, že jej za svého přijímá, a k novým věcem určuje. [Viz Mat. 16, 18.]
³¹ Někteří soudí, že byl rytá, jež druhá sv. evangelisté Bartolomějem nazývají. [Mat. 10, 2.]
³² t. j. die obyčejného miení lidu.
³³ t. j. pravý, upřímný a spravedlivý Izraelita, hoden pracouti svatých: Abrahama, Iaska, Jakoba.

49. Odpověděl mu Nathanael, a řekl: Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král izraelský.²⁹

50. Odpověděl Ježíš, a řekl jemu: Že jsem tobě řekl: Viděl jsem tě pod fíkem, věřís: větší věci nad to uztíš.

51. A dí jemu: Amen, amen pravím vám: uzříte nebe otevřené, a andělé Boží sestupující na Syna člověka.³⁰

KAPITOLA II.

Kristus Pán promluvil na svatbě v Káni galilejské rodu ve vino, — vyhnal prodáváče a penězoměncův z chrámu, a z mrtvých vstal.

1. A třetího dne stala se svatba v Káni galilejské, a byla matka Ježíšova tam.

2. Posván pak jest také Ježíš i učennici jeho na svatbu.¹

3. A když se nedostalo vína, řekla matka Ježíšova k němu: Vína nemají.²

4. I řekl jí Ježíš: Co mně a tobě jest, ženo? ještě nepřišla hodina má.⁴

5. Dí matka jeho k služebníkům: Cožkoli vám řekne, učíte.

6. Bylo pak tu šest kamenných stouvdí postavene podle očistování židovského,³ beroucích v sebe jednadváct mýrů dvě nebo tři.⁴ [Mar. 7, 3.]

7. Dí jim Ježíš: Naplňtež stouvdě vodou. I naplnili je až do vrchu.

8. I dí jim Ježíš: Nalévejte již, a neste vrchnímu správci svatby. I nesli.

9. Když pak vrchní správce okusil vody vínem učiněné, a nevěděl, odkud by bylo, ale služebníci věděli, kteříž vložili vodu: zavalil ženícha vrchní správce svatby

10. a řekl jemu: Každý člověk nejprve dobré víno staví: a když se podnapili, tehdy to, které horší jest: ale ty jsi začoval dobré víno až dosavad.

11. Ten učinil Ježíš počátek divů v Káni galilejské: a zjevil slávu svou, i uvěřili v něj učennici jeho.⁵

12. Potom sestoupil do Kafarnaum on, i matka jeho, i bratři jeho⁶ i učennici jeho: a pobyl tam nemnoho dní.

13. A byla blízko Velikánoc židovská, i vstoupil Ježíš do Jerusalema:

14. a nalezl v chrámě, ano prodávají voly, a ovce, a holuby, i penězoměnce sedící.

²⁹ t. j. zaslíbený a právě toužebně očekávaný Mesias: — snad právě Nathanael seděl pod fíkem o příchti Mesiasově roujímá, a nyní vševidoucnost Ježíšovu znamenal.

³⁰ t. j. se zázračných činů mych, a z bojných milostí lidem udělených posnate stejně, že „Bůh a všim“ [Ia. 7, 14], jako pravoce Jakob to sennal i Kristus v jeho smích jemu okázáném. [I. Mojš. 28, 12]

KAPITOLA II.

¹ Ježíš Pán přišel na svatbu, aby tak posvětil stav manželský. ² Znameníž láskavou dobrotivostí, něčnou pedivostí a pokornou ketrnost nejvěstější Panny Marie!

³ „Co mně a tobě jest?“ Die sv. Augustina mluví tu Kristus Pán jakožto Bůh, proto i všeobecným polhováním nářevu praví: „Ženo!“ což pak náleží nemá znanosti sání tu sejměstí s jemu její sepočetnost nosí panenská, ani dštatojnosti manželská. Avšak lze dobře tu přičísti, že Kristus Pán ostovil svojí Matku slovem „ženo“ proto, aby ukázal, že jest onou tou ženou, kteráž byla v hříji předpověděna, a jejížto hodina za nedlouho nastane, aby v Synu svém a skrze Syna působila ku spásu a vykoupení lidstva.

⁴ t. j. Božská má moc divy činit sepočítá od: jeho i doba, kdy se to státi má. určena jest Otce mým nebeským: a tebe i vůli hlavně pláti mušim.

⁵ t. j. k umývání před jídlem a po jídle, jakož Židé obyčej měli.

⁶ Jedna míra držela sa 18 pinet.

⁷ t. j. utvrdili se tím u víte v ošho.

⁸ t. j. přibuzní; viz Mat. 12, 46.

15. A udlával jako bič z provázků, vyhnal všechny z chrámu, ovce také i voly, a penězoměncům rozsypal peníze a stoly zptevracel.

16. A těm, kteříž holuby prodávali, řekl: Odnešete to odsud, a nečíte domu Otce mého domem kupeckým.⁹

[Mat. 21, 13. Mar. 11, 15. Luk. 19, 49.]

17. Rozpomenuli pak se učennici jeho, že psáno jest: Horlivost domu tvého strávila mne. [Žalm. 68, 10.]

18. Tedy odpověděli Židě, a řekli jemu: Žežka znamenat ukazuješ nám, že tyto věci činíš?¹⁰

19. Odpověděl Ježíš, a řekl jim: Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase vzdělám.¹¹

[Mat. 26. 61. 27, 40. Mar. 14, 58. 15, 29.]

20. Tedy řekl Židě: Čtyřicet a šest let staven jest chrám tento, a ty ve třech dnech jej zase vzděláš?

21. Ale on mluvil o chrámě těla svého.

22. Protož když z mrtvých vstal, rozpomenuli se učennici jeho, že to pověděl; i uvěřili psmu, i řeči, kterouž mluvil Ježíš. [Žalm. 3, 6. 56, 9.]

23. A když byl na den sváteční velikonoční v Jerusalemě, uvěřili mnozí ve jméno jeho, vidouce jeho divy, které činil.

24. Sám pak Ježíš nesvědčil jim sebe, protože on znal všechny.¹²

25. a že mu nebylo potřebí, aby kdo svědectví vydal o člověku: neb on věděl, co by bylo v člověku. [Mat. 9, 4.]

KAPITOLA III.

Kristus Pán rozmlouá s Nikodemem o znovuzrození a vykoupení, — dí o učenníky v Judsku. — Jan křtí v Ezeu, a vydává před učenníky svůj slavný svědectví o Kristu Pánu.

1. Byl pak člověk z Fariseů jménem Nikodem, kníže židovské.¹

2. Ten přišel k Ježíšovi v noci² a řekl jemu: Mistře, víme, že jsi o Boha přišel [jako] učitel: nebo žádný nemůže těch divů činit, kteréž ty činíš, leč by Bůh byl s ním.

3. Odpověděl Ježíš, a řekl jemu: Amen, amen pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znovu, nemůže viděti království Božského.³

4. Dí mu Nikodem: Kterak se může člověk naroditi, jsa starý? Zdati může zase v život matky své vjítí, a opět se naroditi?⁴ [IV. Mojš. 21, 9.]

¹ Tak učinil Kristus Pán dvakrát; tito jakožto na počátku svého učitelického úřadu, a pak na konci téhož před svým nmučením. [Mat. 21. Mar. 11. Luk. 19.]

² t. j. jakým nárazkem se nám vyháše, že máš od Boha moc, toto činit?

³ t. j. uzříte Božskou moc moe, on, o kteréž to činim, až mne usmrtime, a já třetí den z mrtvých vstanu.

⁴ t. j. že více z podivná nad jeho činů než z lásky k pravdě a z horlivosti k splnění života polepšení věři v něho, a tak se neboudu státi; proto nebyl bohat, aby jim tajemství své osoby a svého království se vykáhal stejně s jemu.

KAPITOLA III.

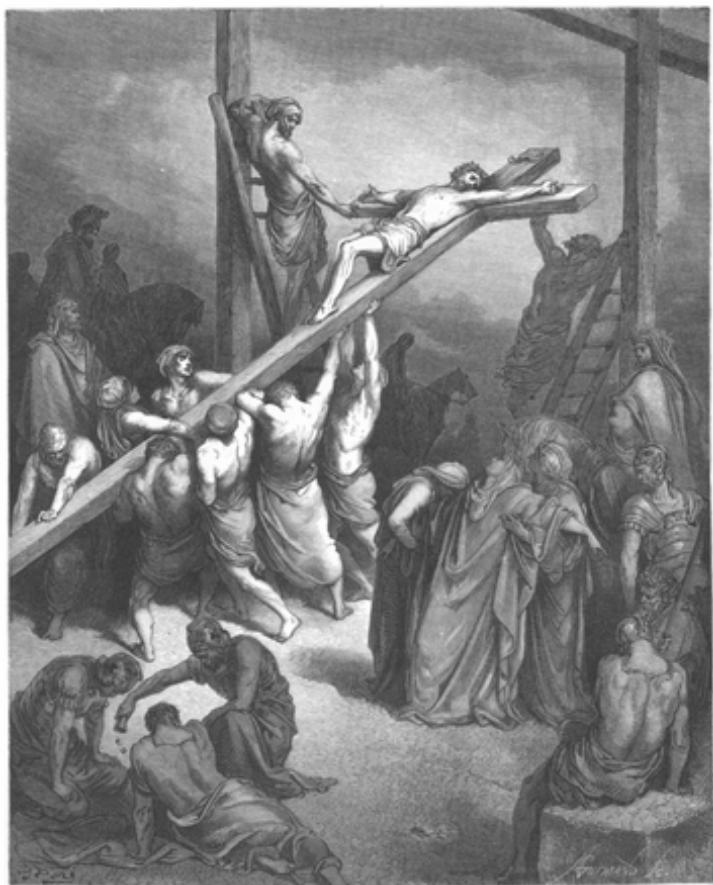
t. j. s vysoké radý; tedy účený v zákonně, vznešený v dštatujnosti, věkem vášný. [4, a 10.]

² Byl sádem z těch, o nichž 12. 42. dí; protož i praví: „víme“. Lichá bázeš a nepatrný sud před lidmi i doměná účenoš obyčejně překážející úplnému obrácení se k Bohu.

³ Jsa znatel srdcí [2. 26.] předokáží Kristus Pán otázku Nikodemovu, kta: Aby ústátní byl království mého, třeba každému znovu znovuzroen t. zcela navródeno býti k původnímu stavu nevinnosti. [V. 5.]

⁴ Die spásohu farisejského běže odporčů Pánu doslovu, ale se vši dotou žádaie si stejného poučení.

PAN JEZIS NA KRIZ VYZDVIZENÝ.

5. Odpovědi Ježíš: Amen, amen pravím tobě, nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého,⁵ nemůže vjíti do království Božího.

6. Co se narodilo z těla, tělo jest: a co se narodilo z ducha, duch jest.⁶

7. Nediv se, že jsem řekl tobě: Musíte se znova zroditi.

8. Vitr kde chce věje, a zvuk jeho slyšíš, ale nevíš, odkud přichází, anebo kam jde: takť jest každý, kdož se z ducha narodil.⁷

9. Odpovědi Nikodém a řekl jemu: Kterak to může býti?

10. Odpovědi Ježíš, a řekl jemu: Ty jsi mistr v Izraeli, a toho nevíš?⁸

11. Amen, amen pravím tobě, že co jsme, mluvíme, a co jsme viděli, ovědčujeme,⁹ a svědectví našeho nepřijímáte.

12. Jestliže zemské věci mluvil jsem vám, a nevěříte: kterak uvěříte, budu-li vám o nebeských vypravovati?

13. A nitádný nevstoupil na nebe, jedině ten, kterýž sestoupil a nebe, Syn člověka, kterýž jest v nebi.

14.¹⁰ A jako Mojžíš povýřil hada na poušti, takť musí povýšen býti Syn člověka;

15. aby žádný, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.

16. Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozného dal, aby žádný, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. [I. Jan 4. 9.]

17. Neboť neposlal Bůh syna svého na svět, aby soudil svět,¹¹ ale aby spasen byl svět akroz něho.

18. Kdo věří v něho,¹² nebude souzen: ale kdo nevěří, již jest odsouzen:¹³ ne věří v jméno jednorozného Syna Božího.

19. Teout' pak jest soud: že světlo přišlo na svět, a milovali lidé více tmu nežli světlo; neboť byli skutkové jejich zlí.¹⁴ [Svrchu 1. 9.]

20. Každý zajisté, kdo zle činí, nenávidí světla, a nejde k světlu, aby nebyl trestán skutkové jeho:

21. ale kdo činí pravdu, jde k světlu, aby zjeveni byli skutkové jeho, protože v Bohu učiněni jsou.¹⁵

22. Potom přišel Ježíš, a učennici jeho do země judské¹⁶ a tu přebýval s nimi a křtíl.¹⁷ [Níže 4. 1.]

⁵ t. j. na křtu sv., jakot církev svatá střežme nás [Sv. Trid. Sez. VII. K. 8. Sv. k. Tit. 8. 2.]

⁶ t. j. tělesným zrozením rodi se Slovk' k životu tělesnému, poslijedim: duchovním pak k duchovnímu, věčnému.

⁷ t. j. když nepopochybí přetvoř a přelobní věru, jakž cítit; jak žádá proniknouti ve věstevní sláost Ducha svatého? [Sv. Zám 18. 80.]

⁸ t. j. měl byti to vědci die Jerem. 31. 31—38. a Ezech. 36. 25—28.

⁹ t. j. co jsme a viděli jsme, to mluvíme, a nebes sestopivši, abychom vám to zstevorali. [18.]

¹⁰ A nejen abych poslal vás, poslal mne Otec, nýbrž abych pro spasení vaše ukroutil smrt kříže podstoupil, jak vám to Mojžíšem předpovědáno bylo.

¹¹ Tím střeží i Synem Božím se nazývá i ukazuje, že k spasení veškerého světa [Zidů i pohánů] poslal jest.

¹² t. j. nepřijmým srdcem, a spolu dokazuje viru svou i skutky.

¹³ t. j. kdo se viru nepodrobí Bohu, nemůže získati viru milosti jeho.

¹⁴ Přítomn odsouzení svého jsou lidé sami, protože spaseni, kterých jim Bůh podává, nepřijímají; milují zlé a zavrhují se v něm tak, že se boji pravde poznají, aby od něho pastici nenasitili. Jit' a nejt' k světu křesťan usazená srobdobou sláost člověka k spasení nebo odsouzení svému.

¹⁵ t. j. die věda a ke otě Boží v stavu milosti jeho.

¹⁶ t. j. v Jerusalema; tam se byla oděná rozmluva a Nikododemem.

¹⁷ t. j. učennici křtíl k jeho rozkazu a narození v 4. 2. Sv. Augustin, Bonaventura a sv. Tomáš křest ten za pravý, svatostai mají.

23. Křtíl pak i Jan v Enon u Sálím: neb tam bylo mnoho vody; i přicházeli tam, a dali se křtíti.

24. Než ještě nebyl Jan vsazen do žaláře.

25. Vznikla pak otázka mezi [některými] s učenníky Janových a Židů¹⁸ o očkřtívání.

26. I přišli k Janovi a řekl jemu: Mistře! ten, kterýž byl u tebe za Jordánem, jemuž jsi ty vydal svědectví, hle, on křtí, a všickni jdou k němu.

27. Odpovědi Jan, a řekl: Nemůže Slovk' vzítí něčehož, leč by jemu dáno bylo a nebe.¹⁹

28. Vy sami svědectví mi dáváte, že jsem řekl: Já nejsem Kristus, ale poslán jsem před ním. [Svrchu 1. 20.]

29. Kdo má nevěstu, ženich jest: přítel pak ženicha, kterýž stojí a slyší ho, radostí se raduje pro hlas ženicha.²⁰ Protož tato radost má naplněna jest.

30. Onť musí růsti, já pak se menšiti.

31.²¹ Kdo s hůry přišel, nade všechny jest. Kdož jest ze země, ze země jest, a o zemi mluví. Kdo s nebe přišel, nade všechny jest.

32. A co viděl a slyšel, to ovědčuje, a svědectví jeho žádný nepřijímá.

33. Kdo přijal svědectví jeho, potvrdil, že Bůh pravdomluvný jest. [Řím. 3. 4.]

34. Nebo koho poslal Bůh, slova Boží mluví: neb ne na mřru dává Bůh ducha.

35. Otec miluje Syna, a všecko dal v ruku jeho.

36. Kdo věří v Syna, má život věčný: ale kdo jest nevěřící Synu, nezirí života, ale hněv Boží zůstává na něm. [I. Jan 5. 10.]

KAPITOLA IV.

Křtíse Pán rozmlouvá se Samaritánkou u státní Jakobovy, — vzrác se do Galilee, a zadržuje syna královského úředníka.

1. Tedy jakž poznal Ježíš, že slyšeli Fariseové, že by Ježíš více učenníků činil a křtíl nežli Jan, [Svrchu 3. 22.]

2. [několik] Ježíš nechtěl, ale učennici jeho]

3. opustil Judako, a odšel opět do Galilee.¹

4. Mnozí pak jítí skrze Samařsko.

5. I přišel k městu samařskému, kterés slove Sichar:² vedle popluzí,³ kterés dal Jakob Josefovi, synu svému.

[I. Moj. 35. 19.]

6. Byla pak tam studnice Jakobova. Protož ustav na cestě Ježíš, posedil se tak na studnici. Bylo okolo hodiny šesté.⁴

¹ t. j. kteří byli křest Kristův přijali, který by lepší byl.

² To praví Jan bož' o sobě: „Nemamf já přetvořím mase povolání svého, jak jsi samí více pouze předchodem Moisišovým“ [28.]; a nebo o Kristu Pánu: „Když Kristus křtí, činí to die vůle Boží“ [33.]; a nebo o něm dovedl, že on jest Moisiš.“ [29.]

³ Jako se družba raduje, ženichovi nevěstu přiváděje, že jiti k blaženému státku mezi oběma přišlo; tak i já raduji se, když jsem k zalíbenému Moisiš' o předchodem prvotný církuve jeho uvedl.

⁴ Porovnává se Jan a Kristus Pánem. Syny: Já co poslal Slovk' nemohu jít' vás k zblnu, co zalíbenému Moisiš' očkřtívání; onť vám zjeví ošví pravdu Boží, máje a Otceu státojn byznoet i plnost Ducha jeho. [2. 42. 1.] Jemu věřte! Kdo v něj věřít, dostane života věčného, ale kdo nevěřít, propadne hněvu Božímu a věčném zavření.

KAPITOLA IV.

¹ Vybýhl se neptáním, aby ukvíl koštem překypující srdce jeho, neboť nepřítel jeho hodine jeho.

² Prvé alio Sichar; nyní Nablas.

³ t. j. vedle státní nebo pole. [I. Moj. 48. 22.] Tělo Josefovo tu bylo pohobvano.

⁴ t. j. o pravém polodni, za největšího vedra. [Viz Mar. 15. 25. posn.]

7. Přišla žena Samaritánka vážit vody. Dí jí Ježíš: Dej mi pít.

8. [Nebo učenníci jeho byli odešli do města, aby nakoupili pokrmův.]

9. I řekla mu žena ta Samaritánka: Kterak ty, jse Žid, žádáš ode mne pít, ješto jsem žena Samaritánka? nebo neobcuje Židé se Samaritány.⁹

10. Odpověděl Ježíš a řekl jí: Kdybys znala dar Boží, a kdo jest ten, který praví tobě: Dej mi pít; ty bys snad byla prosila jej, a byl by dal tobě vody živé.¹⁰

11. Dí mu žena: Pane, ani máš, čím bys navázil, a studnice hluboká jest: odkudž tedy máš vodu živou?

12. Zdalí jsi ty větší než otec náš Jakob, ježž nám dal tu studnici, a sám z ní pil, i synové jeho, i dobytek jeho?¹¹

13. Odpověděl Ježíš a řekl jí: Každý, kdo pije z vody této, žízniti bude opět: ale kdo se napíše vody, kterouž já dám jemu, nebude žízniti na věky;

14. ale voda, kterouž já dám jemu, bude v něm studnicí vody skáňající do života věčného.¹²

15. Dí jemu žena: Pane, dej mi té vody, abych nežíznila, aniž chodila sem vážit.

16. Dí jí Ježíš: Jdi, zavolej svého muže, a přijď sem.¹³

17. Odpověděla žena, a řekla: Nemám muže. Dí jí Ježíš: Dobře jsi řekla: Nemám muže:

18. nebo pět mužů jsi měla, a nyní kterého máš, není tvůj muž: to jsi právě pověděla.¹⁴

19. Dí mu žena: Pane, vidím, že jsi ty prorok!

20. Otcové naši na této hoře¹⁵ se klanějí, a vy pravíte, že v Jerusalemě jest místo, kdežto náleží se klaněti.

[V. Mojš. 12, 5.]

21. Dí jí Ježíš: Ženo, věť mi, že přichází hodina, kdytvo ani na této hoře, ani v Jerusalemě nebudete se klaněti Otců.¹⁶

22. Vy se klaníte, čemuž nevíte:¹⁷ my se klaníme, čemuž víme, nebo spasení ze Židů jest.¹⁸ [IV. Král. 17, 29.]

23. Ale přichází hodina, a nyníť jest, kdytvo praví ctitelé klaněti se budou Otců v duchu a v pravdě; nebo i Otec hledá těch, kteříž by se mu klaněli.

24. Bůh jest duch; a ti, kteříž se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají se klaněti. [I. Kor. 3, 17.]

25. Dí mu žena: Vím, že Mesias přijde, [kterýž slove Kristus]: když tedy ten přijde, oznámí nám všechno.

26. Dí jí Ježíš: Já jsem, kterýž mluvím s tebou.

⁹ t. j. jedni k druhým nepřátelky se obvořaj. Proč? [Vis. Ezd. 4, a 5. Neh. 4, 1. a 1. a svátb. 18, 23.]

¹⁰ t. j. se lidia nebylo: Kristus Pán tím míní ovou Božskou mloč, porveňující duši člověka k životu věčnému. [Vis. 13—14, 7, 38. srov. la. 12, 8.]

¹¹ Běťe žena ta slova Páně ovšem smyslná, a však tuší, že by byl on vrtel své pouby člověk.

¹² Jako voda a vřky vedena v vodometu opět vyzkou se vznáší, tak mloč Boží od Boha co lidia počásájejí opět k Bohu, k životu věčnému vede.

¹³ Tak dí, aby jí k poznání křtěného života jejího a významem se z něho k pokání povzbudil.

¹⁴ Z toho, že se jej svou odpovědí aklamati oběťla, on jí tajemství srdce jejího sjevuje.

¹⁵ t. j. Garazin. Stejná Jakobova byla na úpatí té hory. Trvali Samaritáni, že se hoře Garizin jíž Abraham a Jakob byli obdivovali.

¹⁶ t. j. jako Bůh není toliko Bůh Židův, ale všech národův, tak nebude jeho služba obznamená ani na jediný národ, tím méně na jedinou horu. [la. 66, 1. Mat. 1, 11. — srov. 28 a 34.]

¹⁷ t. j. vaše bohobůžba není ani Bohem ustanovena [II. Ezr. 13, 25], ani dplná, aniž směřuje k zaslíbenému Mesiasovi, jako vekras Bohobůžba židovská.

¹⁸ t. j. ve kterého světa Mesiasem.

27. A v tom přišli učenníci jeho, a divili se, že se ženou mluvív.¹⁹ Ale žádný nerekl: Co se táčes, aneb co mluvív s ní?

28. Tedy nechala žena svého vědra, a odešla do města a řekla tým lidem:

29. Pojdte a vizte člověka, kterýž mi pověděl všechno, co jsem koli činila; zdali on jest Kristus?

30. Tedy vyšli z města a přišli k němu.

31. Mezi tím prošli ho učenníci, řkouce: Mistré, pojez.

32. On pak dí jim: Já mám pokrm jísti, o němž vy nevíte.

33. Tedy pravili učenníci vespolek: Zdali mu kdo přinesl jíst?

34. Dí jim Ježíš: Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal, bych dokonal dílo jeho.²⁰

35. Zdalí vy nepravíte, že jsou ještě čtyři měsíce, a žně přijde? Ať pravím vám: Pozdvihněte očí svých, a pařte na krajiny, žeť již bílé jsou ke žni.²¹ [Mat. 9, 37.]

36. A kdo žne, odplatí běťe, a shromažďuje užitek k životu věčnému, aby i ten, kdo rozsívá, spolu se radoval, i kdo žne.

37. V tom zajisté právě jest slovo, že jiný jest, kterýž rozsívá, a jiný, který žne.

38. Jáť jsem vás poslal žít, o čemž jste vy nepracovali: jinť pracovali, a vy jste v jejich práce vešli.

39. Z města pak toho mnozí uvěřili se Samaritánů v něho pro řeč ženy, kteráž svědčívati vydávala: Pověděl mi všechno, co jsem koliv učinila.

40. Když tedy přišli Samaritáni k němu, prosili ho, aby tam zstál. I pobyl tam dva dni.

41. A mnohem jich více v něho uvěřilo pro řeč jeho.

42. A ženě pravili: Již ne pro tvou řeč věříme: neb jsme sami slyšeli, a víme, že tento jest právě Spasitel světa.

43. Po dvou pak dnech vyšel odtá a šel do Galilee.²²

44. Sám zajisté Ježíš svědčívati vydal, že prorok v své vlasti cti nemá. [Mat. 13, 57. Mar. 6, 4.]

45. Když tedy přišel do Galilee, přijali jej Galilejští, viděvše všechny věci, kteréž byl činil v Jerusalemě na den sváteční: neb i oni byli přišli ke dni svátečnímu. [Mat. 4, 12.]

46. Tedy přišel opět do Káně galilejské, ktežto byl z vody víno učinil. I byl jeden královský [úředník],²³ jehož syn nemocen byl v Kafarnaum.

47. Ten uslyšev, že by Ježíš přicházel z Judaka do Galilee, šel k němu, a prosil ho, aby sestoupil, a uzdravil syna jeho: neb počínal umřati.

48. Tedy řekl k němu Ježíš: Neurzíte-li divů a zázrakův, neuvěříte.²⁴

49. Dí jemu královský [úředník]: Pane, sestup prve nežli umře syn můj.

50. Dí mu Ježíš: Jdi, syn tvůj živ jest. Uvěřil člověk řeči, kterouž mluvil jemu Ježíš, a šel.

¹⁹ Die obyčje židovské neměl Rabbí, mistr v zákoně, osoba ženskou ani posravnit, tím méně s ní mluvit.

²⁰ Spasení světa nazývá pokrmem svým: Tak po něm dychtli, jako ledy po jídle a pití. [Sv. Jan 21.]

²¹ t. j. pařte, jak se obyvatelé toho města borivě ke své hrnou [40]; tak bude s celou krajinou [Sv. ap. 8, 5—25.], ano i s celým světem: pročeť štože borivě, vyrujte lid a odplaty se vám dostane [36], a ti, kteříž vám žně chystal [pracovníci, proroci], radovat se s tobo budou.

²² t. j. se do Nazareta, nbyř do Káně galilejské. [V. 46]

²³ Nebo „dvoretis“, jak sv. Jeronym vykládá.

²⁴ t. j. vy Galilejští vůbec a Kafarnaitští svátb. jse k vůli divům věřte. [Srov. 41—42.]

51. Když pak on již sestupoval, potkali se s ním aluzebníci, a zvěstovali tkouce, že syn jeho živ jest.

52. Tedy otázal se jich na hodinu, v kterou by se lépe měl.¹ I řekl jemu: Včera v hodinu sedmou vstala ho zimnice.

53. Tedy poznal otec, že to byla ta hodina, v kterou jemu řekl Ježíš: Syn tvůj živ jest; a uvěřil on, i dům jeho veskeren.

54. Tento druhý div učinil opět Ježíš, když byl přišel z Judska do Galileje.

KAPITOLA V.

Kristus Pán uzdrvil člověka 22 let nemocného. — Zvěstím se s ním me maljicim, že to v sobota učil, dokazuje, že je i Otcem jedné bytosti a přirozenosti, totiž jedné moči: — odvolává se k svědectví Janova, svých učků, svého Otce a písma.

1. Potom byl svátek židovský: i vstoupil Ježíš do Jerusalema.

2. Jest pak v Jerusalemě rybník bravný,¹ kterýž slove židovky Betzajda,² patero podlouhý maje.

3. V těch leželo veliké množství neduživých, slepých, kulhavých, schoucných, očekávajících hnutí vody.

4. Nebo anděl Páně sestupoval jistým časem do rybníka: a hýbala se voda. A kdo první po hnutí vody do rybníka sestoupil, uzdraven býval, od kterékoli nemoci trápen byl.³

5. I byl to člověk jeden, osm a třicet let máje nemoci své. 6. Toho uzřev Ježíš ležeti, a poznav, že by již čas mnohý měl,⁴ dí jemu: Chceš-li zdrav býti?

7. Odpověděl mu nemocný: Pane, nemám člověka, aby, když se kornoutí voda, vpuslil mne do rybníka: nebo když já jdu, jiný přele mnou sestupuje.

8. Dí jemu Ježíš: Vstaň, vezmi lože své, a choď. 9. A hned učiněn jest zdrav člověk ten, a vzal lože své, i chodil. Byla pak v ten den sobota.

10. Tedy řekl Židě tomu, kterýž byl uzdraven: Sobotu jest, nesmíš tobě nositi lože své.

11. Odpověděl jim: Který mne uzdravil, ten mi řekl: Vezmi lože své, a choď.

12. Tedy otázali se ho: Kdo jest ten člověk, kterýž tobě řekl: Vezmi lože své, a choď?

13. Ten pak, kterýž byl uzdraven, nevěděl, kdo by byl: nebo Ježíš se uchýlil od zástupu na tom místě shromážděného.

14. Potom ho nazval Ježíš v chrámě, a řekl jemu: Hle, učiněn jsi zdrav: již nehrěš, aby se ti něco horšího nepřihodilo.⁵

¹ Někde se tak a pochybnosti, vybrl k svému přeovědění, aby potom i šelof svou přeověděl mohl.

KAPITOLA V.

¹ Die řeckého: „a bravný rybník“; byla na vjezdní straně, a skrze ni se ovce k obětem určité hnávaly.

² t. j. dům lovaní; die řeckého: „Bethsaida“, dům miloedanství, [Beth Choes], pro uzdravení, jež tam Báh sázárně uděloval chorým.

³ Toto uzdravení bylo nadpřirozené, sázárně: 1. protože se v jistý toliko čas dalo; 2. že se tam veliké nemoci uzdravovaly; 3. že jen první uzdraven byl, který a vodu vtopil, když andělem Páně pohuta byla. Svatí otcové sá, že tuto sázárnou moc od Boha krátce před příchtem Páně odříkla ku podobanství sv. křta, na němž i dále od veliké nemoci křticha uzdraveni dosahují.

⁴ t. j. že již tak dlouhá léta nemoc trpěl.

⁵ Tim doveděje Kristus Pán: 1. svou zvěrovednost, vda hjozn přičinu nemoci člověka toho; 2. že Báh již křtichu jistými nemocmi a nezby trestá [Str. 88. 16.]

15. Odšel ten člověk, a pověděl Židům, že by Ježíš byl, jenž ho zdravého učinil.⁶

16. Proto protiveství činili Židé Ježíšovi, že to učinil v sobotu.

17. Ježíš pak odpověděl jim: Otec můj až dosavad dělá, i já dělám.⁷

18. Tedy Židé tím více hledali ho zabiti: že netoliko rušili sobotu, ale že i Otcem svým nazýval Boha, rovnáho se čině Bohu. Tedy odpověděl Ježíš a řekl jim:

19. Amen, amen pravím vám: Nemáťet Syn něčoho sám od sebe činiti, jediné co uzř, že činí Otec:⁸ neb cožkoli on činí, to činí podobně i Syn:

20. Otec zajisté miluje Syna a ukazuje mu všechno, co sám činí:⁹ a věští skutky nad to ukáže jemu, tak že se budete diviti.

21. Neb jakož Otec mrtvé křsíl, a obživuje: tak i Syn, kteréž chce, obživuje.¹⁰

22. Anž pak Otec soudí koho: ale veskeren soud dal Synu.¹¹ [Mat. 25. 31.]

23. aby všickni ctili Syna, jako ctí Otce: kdo nectí Syna, nectí Otce, jenž ho posílá.

24. Amen, amen pravím vám, že kdo slyší slovo mé, a věří tomu, kterýž já ne posílá, má život věčný.¹² a nepjídje na soud:¹³ ale přelšel ze smrti do života.

25. Amen, amen pravím vám, že přichází hodina a nyníť jest, kdyžto mrtví uslyší hlas Syna Božího: a kteří uslyší, živi budou.

26. Nebo jakož Otec má život sám v sobě: tak dal i Synu, aby má život sám v sobě;

27. a dal jemu moc činiti soud, nebo Syn člověka jest.¹⁴

28. Nedivítez se tomu, neboť přichází hodina, v kterouž všickni, kteříž v hrobch jsou, uslyší hlas Syna Božího;

29. i pájdou, kteříž dobré činili, na vzkříšení života: kteříž pak zlé činili, na vzkříšení soudu. [Mat. 25. 46.]

30. Nemohut já sám od sebe něčoho činiti.¹⁵ Jak slyším, soudím, a soud můj jest spravedlivý: nebo nehledám vůle své, ale vůle toho, kterýž mne posílá.¹⁶

31. Vydávám-li já svědectví sám o sobě, svědectví mé není pravé.¹⁷

⁶ Učinil tak dobrým úmyslem: 1. z vědomosti vyznávaje Krista Pána veřejně; 2. aby i Židé v sebo uvěřili.

⁷ t. j. Někde a zachováraje veskeren svět všemožnosti svou, ustavené činýť jest; a tak i já.

⁸ t. j. ja jedné bytosti a přirozenosti s Otcem, nemáto tomu odporuho: dlati alécho, ale ja to, co Otec činí, a On jakožto Syn na Otci věstí spustaje. Dává Pán Ježíš tímto sázárně na jevo, že od věčnosti s Otcem jest, a tak i koná, co v ústě Otcovy od věčnosti bylo uzavřeno.

⁹ t. j. die arbovované své k Synu lásky vudává se mo Otec dplně, sjevaje mu činy své a spolu je koná, a tak mimo toto uzdravení větších divů nazřie — vzkříšení a mrtvých a soud; podivite se, ale neuvěříte.

¹⁰ t. j. ja s Otcem stejné moči a vůle, přívodem a pádem života a smrti.

¹¹ t. j. Otec nebude souditi s le v sá, ale Syn; ukáže se v tře oslavěném, jakož byl na nebe vtopil.

¹² t. j. Ježíš ho došane, astrá-li na věrném životě až do konce.

¹³ t. j. nje vědomu zavření.

¹⁴ t. j. právo souditi své měl Syn Boží od věčnosti, v čas pak mu odovzdáván řekl, když se vrátil.

¹⁵ Vt 19. pos.

¹⁶ t. j. vykonám soud die své s Otcem rovné moudrosti [jak slyším, poznávám], spravedlnosti, avstati.

¹⁷ t. j. mohl by se zdát, že moje svědectví není pravé, kdy by nebylo jinými svědky usvědčeno.

32. Jinýž jest, kterýž svědectví vydává o mně: a vím, že pravé jest svědectví, kteréž o mně vydává.

[Svrchu 1, 15. Níže 8, 18. Mat. 3. 17.]

33. Vy jste poslali k Janovi, a on vydal svědectví pravé.¹⁸

34. Ale já nepřijímám svědectví od člověka: neť toto pravím, abyste vy spaseni byli.

35. Onť jest byl svíce hořící a svítící: vy pak jste se chtěli v světle jeho na hodinu radovati.

36. Já pak mám větší svědectví nežli Jana; nebo skutkové, kteréž mi dal Otec, abych je vykonal, ti skutkové, kteréž já činím, svědectví o mně vydávají, že mne Otec poslal;

37. I sám Otec, kterýž mne poslal, vydal svědectví o mně:¹⁹ vy jste ani hlasu jeho nikdy neslyšeli, ani tvář jeho neviděli:²⁰

[Mat. 3. 17.]

38. a nemáte slova jeho v sobě zůstávajícího; nebo kteréžto on poslal, tomu vy nevěříte.

39. Zpytujte písmo, nebo vy se domníváte život věčný v nich míti, a tať jsou, ježto svědectví vydávají o mně:

40. ale nechcete přijíti ke mně, abyste život měli.²¹

41. Zvelebování od lidí nepřijímám:

42. ale vás jsem poznal, že milování Božího nemáte v sobě.

43. Jáť jsem přišel ve jménu Otce svého a nepřijímáte mne: přijde-li jiný ve jménu svém, toho přijmete.²²

44. Kterak vy můžete věřiti, jenžto jedni od druhých chváln přijímáte; a slávy, kteréž jest od samého Boha, nehledáte?²³

45. Nedomnívejtež se, že já na vás před Otcem žalovati budu: jestiž, kdo na vás žaluje, Mojžíš, v kterémž vy naději máte.

46. Nebo kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste snad i mně: neb on jest psal o mně.²⁴

47. Ale poněvadž jeho písmům nevěříte, kterakž slovům mým uvěříte?

KAPITOLA VI.

Kristus Pán nasytil 5000 mně při chleby a dvěma rybkami. — Když pak ho chtěli králem sbládit, ukáň tajně, — a v noci po moři k svým učeníkům přišel. — Uří ve škole, že on jest chléb nebeský, chléb Boží k životu věčnému, že toho jeho jest pravý pokrm, krav jeho pravý nápoj. — Židé se o to hádají, i ukáňří učennici jeho se nad tím berdí a jay proto opouštějí. — Petr krámem víru spoznalé vypravě.

1. Potom¹ odšel Ježíš za moře galilejské, jenž jest tibe-riadské: [Mat. 14, 13. Mar. 6, 30. Luk. 9, 10.]

2. i šel za ním zástup veliký; nebo viděli divy, jež činil nad těmi, kteří nemocni byli.

3. Tedy vstoupil Ježíš na horu, a seděl tam s učenníky svými.

¹⁸ T. j. vám by Janovo o mně svědectví dostačiti mohlo, abyste uvěřili ve mne a spaseni byli; ale vy zavrhli jste jej brzo, když vás kral o mně pravé svědectví vydával [36.]

¹⁹ T. j. v písmech svatých. 2. při pokřtění mém v Jordáně.

²⁰ Dolož: Máli byste tedy věřiti mně, vříděnému Slovu jeho. [38.]

²¹ T. j. po všem písmo dovolové přebíráni písem, která svědectví jejich o mně nepřijímáte, abyste tak uvěřivše ve mne spaseni došli?

²² Završila pravěho Mojžíše, přijali pak Židé velikéhoho podvodníka, jenž se jim za Mojžíše vydával; v důvěrně se podná 64 takových i H-meslád.

²³ T. j. jounce pylni a hleďos jen k své cíti, nemůžete věřiti; neboť Báh se pyňným protiví.

²⁴ Vřebec jakobto cíli valkerého zákona svídák pak: V. Mojs 18, 18—19.

KAPITOLA VI.

¹ T. j. až akoro po roce; co se tím časem událo, vypravuji Mat. 12, 1. a 2. Mar. 2, 23. a 3. Luk. 6, 1.

4. Byla pak blízko velikonoce, den sváteční židovský.

5. Když tedy Ježíš pozdvihl očí, a viděl, že zástup veliký jde k němu, řekl k Filipovi: Odkud nakoupíme chleběv, aby pojedli tiťto?

6. To pak řekl zkoušeje ho: nebo sám věděl, co by chtěl činiti.

7. Odpověděl jemu Filip: Za dvě stě peněz¹ chleběv nestačí jim, aby jedenkaždý něco málo vzal. [IV. Mojs. 11, 22.]

8. Dí jemu jeden z učenníků jeho, Ondřej, bratr Simona Petra:

9. Jestiť zde ješen pacholik, kterýž má pět chleběv ječnych a dvě ryby; ale což jest to mezi tak mnohě?

10. Tedy řekl Ježíš: Hozkažte lidu posaditi se. Bylo pak umoho trávy na místě. I posadilo se mužů počtem asi pět tisíc.

11. Tedy vzal Ježíš chleby, a když díky učinil, rozlával sedmícim: tět i z ryb, jak mnoho chtěli.

12. A když byli nasyceni, řekl učenníkům svým: Seberte droby, kteréž porůstaly, až nezhytno.

13. Tedy sebrali, a naplnili dvanácte košů drobtů z pěti chleběv ječnych, jenž pozůstaly po těch, kteříž byli jedli.

14. Tedy lidé, když byli uzřeli divy, kteréž byl učinil Ježíš, pravili: Tentot jest jistě Prorok,² kterýž má přijíti na svět.

15. Tedy Ježíš, když poznal, že by chtěli přijíti, aby jej chytřili, a učinil králem, ušel opět na horu sám jediný.

[Mat. 14, 23.]

16. Když pak byl večer, sestoupili učennici jeho k moři.

17. A vstoupivše na loď, plavili se přes moře do Kafarnaum: i byla již tma, a Ježíš nepřišel k nim.

18. Moře pak se zdvihalo dutím velikého větru.

19. Tedy odplavivše se asi pětáctmista nebo třiceti houť,³ uzřeli Ježíše, an jde po moři, a přibližuje se k loď; i báli se.

20. On pak řekl jim: Jáť jsem, nebojte se!

21. Tedy chtěli ho vzřiti na loď: a hned byla loď i země, k kteréž se plavili.⁴

22. Druhého dne zástup, kterýž stál za mořem, viděl, že jiné loďicky to nebylo, než ta jedna, a že Ježíš nebyl všel s učenníky svými na loď, ale učennici jeho sami se byli plavili:

23. jiné pak loďi připlouly od Tiberiady, blízko místa, kdež byli jedli chléb, an díky učinil Pán.

24. Protož když uzřel zástup, že tu není Ježíše, ani jeho učenníků, vstoupili na loď, a připravili se do Kafarnaum, hledajíce Ježíše.

25. A nalezše ho za mořem, řekli jim: Mistrě, kdy jsi sem přišel?

26. Odpověděl jim Ježíš a řekl: Amen, amen pravím vám: hledáte mne, ne proto, že jste viděli divy, ale že jste jedli z chleběv, a nasyceni jste.

27. Snažte se ne o pokrm, kterýž hyne, ale kterýž zůstává k životu věčnému,⁵ jeťž Syn člověka dá vám. Nebo toťto Otec zpečetil, Báh.⁶

¹ T. j. římských denárů či desetníků. [Mat. 18, 28.] Tedy asi 8; sl. r. d.

² T. j. ten zasvěbený a práve nyní ode všech očekávaný, t. j. Mesías. [Viz 1, 21.]

³ Asi 5/6 míle [viz Luk. 24, 12. pozn.] jest pak moře to v přímě největší šířce a dvě míle a o Kafarnaum a míli širok.

⁴ T. j. do krajin města Kafarnaum. [V. 94.]

⁵ T. j. nelehké pouse k pokrmu, o němž šlo toliko na čas šije, a pak umírá; ale poudaje o pokrmu šivini duší k životu věčnému.

⁶ T. j. to záruky dovedějaje Otec jeho, kterýž jest pravý Báh, že jej za Syna svého uznává.

28. Tedy řekl jemu: Co budeme činiti, abychom děláli dílo Boží?⁸

29. Odpověděl Ježíš, a řekl jim: Totof jest dílo Boží, abyste věřili v toho, kteréhož on poslal.

30. Protož řekl jemu: Jakéž pak ty znamenání činíš,⁹ abychom viděli, a tobě věřili? co děláš?

31. Otcové naši jedli mannu na poušti, jakož psáno jest: Chléb s nebe dal jim jísti.

32. Tedy řekl jim Ježíš: Amen, amen pravím vám: Ne Mojžíš dal vám chléb s nebe,¹⁰ ale Otec můj vám dává chléb s nebe pravý. [II. Mojš. 16, 14. Zalm. 77, 24. Moud. 16, 20.]

33. Neboť chléb Boží jest, který s nebe sestoupil¹¹ a dává život světu.

34. Tedy řekl k němu: Pane, dávej nám vždycky chléb ten.

35. I řekl jim Ježíš: Jáť jsem chléb života;¹² kdo přichází ke mně, nebude lačněti, a kdo věří ve mne, nebude žízňati nikdy.¹³

36. Ale řekl jsem vám, že jste i viděli mne, a nevěříte.¹⁴

37.¹⁵ Všecko, co mi dává Otec, ke mně přijde, a toho, kdož ke mně přichází, nevyvrhnu ven;

38. neb jsem sestoupil s nebe, ne abych činil vůli svou,¹⁶ ale vůli toho, jenž mne poslal.

39. Tatož pak jest vůle toho, jenž mne poslal. Otec: abych z toho, co mi dal, něčehož neztratil, ale vzkřísil to v nejspolednější den.

40. A tato jest vůle Otce mého, kterýž mne poslal, aby každý, kdo vidí Syna, a věří v něho, měl život věčný, a já ho vzkřísím v nejspolednější den.

41. Reptali tedy Židé na to, že řekl: Jáť jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sestoupil;

42. a pravili: Zdáliž tento není Ježíš, syn Josefov, jehož my známe otce i matku? Kterakž on tedy praví: S nebe jsem sestoupil? [Mat. 13, 56. Mar. 6, 3.]

43. Tedy odpověděl Ježíš, a řekl jim: Nereptejte vespekli!¹⁷

44. Žádají nemůže přijíti ke mně, leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne jej: a já ho vzkřísím v nejspolednější den.¹⁸

45. Psáno jest v prorocích: I budou všickni učení od Boha. Každý, kdo slyšel od Otce, a naučil se, jde ke mně.¹⁹

[Is. 54, 13. Jer. 31, 34.]

⁸ t. j. co tedy nám radíš činiti nad to, co Mojžíš nám ve jménu Boha svého rozkázal?

⁹ t. j. věříš neč Mojžíš; ten krmil přes 600.000 mužů na poušti po 40 let; ty jsi jedinou toliko 6000 nasýtil chlebem: tím si ládají trvanlivější pokrm.

¹⁰ t. j. pravý, uvrhne je podobu toho, kterýž vám nyní právě Otec můj podává, t. j. mne svého. [V. 38.]

¹¹ Die řeckého i van smysl: „Neboť chléb Boží jest ten, kdo s nebe přichází.“ [Srov. 36.] Ukázal-li pak Kristus Pán při tom na sebe, tím stejněji bylo viděti, koho mluví.

¹² t. j. udělení pravy, věčný život dává.

¹³ t. j. toho k věčnému životu nasýtlého chlebem účasten bude, kdo se mi celou s úplnou vírou a poslušnou oddaností vzdá: „Kristus jest život svým věrným!“

¹⁴ t. j. jak vy pak nevěříte, že jsem pravý Mesiáš, Syn Boží, ačkoli vidíte mě stejně patřiti.

¹⁵ Vlnk ale, když vy nevěříte, jiný lid si zvolí Otce, a ten ve mne uvěří, a já jej přijmu: neboť...

¹⁶ t. j. posaz lidskou, co člověk; a byla s dvojit bytostí: Božstvem a člověčenstvím, v Kristu též dvojit vůle: Božská a lidská.

¹⁷ t. j. ani vy, kteříž ve mne nevěříte, na ty, jenž věří, ani na opak; neboť k vůle posaz jest člověk milosti Boží. [44.]

¹⁸ t. j. účasten bude života věčného i v těle oživeném; to čtyřikrát opakuje. [Srov. 40. 44. 55.]

¹⁹ t. j. kdo die sjevnost od Otce pocházející slyšel naučení o mně, je přijal, a s věrným životem zachová až do konce.

46. Ne že by kdo viděl Otce, leč ten, kterýž jest od Boha, tenť viděl Otce.²⁰ [Mat. 11, 27.]

47. Amen, amen pravím vám: Kdo věří ve mne, má život věčný.

48. Jáť jsem chléb života.

49. Otcové vaši jedli na poušti mannu, a zemfeli.

50. Tentof jest chléb s nebe sestupující: aby, bude-li kdo z něho jísti, neumřel.²¹

51. Jáť jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sestoupil.

52. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky: a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest za život světa.²²

[Mat. 26, 26.]

53. Tedy hádali se Židé vespekli, řkouce: Kterak nám může tento dáti tělo své k jodění?²³

54. Protož řekl jim Ježíš: Amen, amen pravím vám: Nebudete-li jísti tělo Syna člověka a²⁴ pít jeho krve, nebudete mít života v sobě.

55. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný: a já ho vzkřísím v nejspolednější den.

56. Nebo tělo mé právě jest pokrm, a krev má právě jest nápoj; [Nize 15, 4. I. Kor. 11, 27.]

57. kdo jí mé tělo, a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.

58. Jakož mne poslal živý Otec, i já živ jsem pro Otce: a kdož jí mne, živ bude pro mne.²⁵

59. Tent jest chléb, který s nebe sestoupil: ne jako otcové vaši jedli mannu, a zemfeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.²⁶

60. To mluvil uče ve škole v Kafarnau.

61. Tedy mnozí z učenníků jeho slyševše to, řekli: Trvdá jest tato řeč, i kdož jí může slyšeti?²⁷

62. Věda pak Ježíš sám u sebe, že by proto reptali učenníci jeho, řekl jim: To-li vás pohoršuje?

63. Což pak, když uzříté Syna člověka, an vstupuje, kdes prve byl?²⁸ [Svrchu 8, 13, Mar. 16, 19.]

64. Duch jest, kterýž obživuje: tělo nic neprosívá: slova, kteráž jsem já mluvil vám, duch jsou a život.

65. Ale jsou některé z vás, jenžto nevěří. Věděli zajisté Ježíš od počátku, kdo by byli nevěřící, a kdo by ho měl zraditi. [Svrchu 2, 25.]

²⁰ t. j. naučení ono nemá se diti tělesně, tak aby kdo při tom Boha spatří jako oživeno.

²¹ t. j. smrti věčnou, ani na dně, ani na těle: neboť i toto působením chleba toho nebeského oživené s mrtvých vstane.

²² Tím stejně mluví tož se slyševší tělo své, kteréž na vykopení světa na křesli obtočoval, a to silbuje v působení chleba dání i pokrm k životu věčnému v nejvyšší svatoctví oživení.

²³ t. j. hnoď nyní, sa živa. Židé totiž myslili na jeho přítomně, hmotně tělo, že by se snad sa živa rozděliti, a jísti moho.

²⁴ Srovnej s 52. a 59. a poznáš, že Kristus Pán blahý důšek života věčného zakládá již na požívání Božského těla svého pod jedinou spůsobou chleba tož: pročť jest tuto spojka „a“ tolik co „nebo“. [Srov. II. Mojš. 21, 14. Skutk. 3, 6. Viz též Mat. 26, 27. pozn.] Zřejmš tu „nebo“ kdes sa živa. Paveł. I. Kor. 11, 27. Tak též rozuměj ve v. 57.

²⁵ Die řeckého: „akrse Otce... akrse mne“. Jako Otec jest sám v sobě poněk život, a stídlo života, tak i já budu tomu, kdož jí mne, původem života věčného.

²⁶ Tím dokonavš Kristus Pán svou řeč, již zřejmš ukázal, že pokrmem nebycnosti [27], chlebem nebeským [28] a chlebem Božím [28] mluví sebe samého v nejvyšší svatoctví oživení.

²⁷ si rozuměti a svěditi. Měli totiž také na mysli, jako Židé, jedeni hmotného těla.

²⁸ t. j. tebdáš úplně o Božské jeho všemohoucnosti přerovědně jsouce nebudete pochybovati, že vám tělo své skutečně a opravdově, ne tajemným a duchovním způsobem [64] dává mše.

66. I pravil: Protoť jsem vám řekl, že žádný nemůže přijít ku mně, leč by jemu dáno bylo od Otce mého.

67. Od toho času mnozí z učenníků jeho odešli zpět, a již s ním nechodili.

68. Tehdy řekl Ježíš ke dvanácti: Zdáli i vy chcete odjíti?

69. I odpověděl jemu Simon Petr: Pane, ke komu půjdeme? alova života věčného ty máš.

70. A my jsme uvěřili a poznali,¹⁰ že jsi ty Kristus, Syn Boží. [Mat. 16, 16. Mar. 8, 29. Luk. 9, 20.]

71. Odpověděl jim Ježíš: Zdáli jsem já vás dvanácte nevyvolil? a jeden z vás ďábel jest?

72. To pak řekl o Jidášovi, [synu] Šimona Iskariotského: nebo ten měl zraditi jej, ačkoliv byl jeden ze dvanácti.

KAPITOLA VII.

Kristus Pán přišel ke svátkům stánků do Jeruzaléma, — dokazuje veřejně v chrámu Bohy přívod své i učení svého. — Lid rozlínal o něm smýšlí, Fariseové o klanivosti jeho uhlédali.

1. Potom pak chodil Ježíš po Galilei, nebo nechtěl choditi v Judsku, protože ho hledali Židé zabítí.

2. Byl pak blízko svátek židovských, Stánkův.¹

[III. Moj. 23, 34.]

3. I řekl mu bratří jeho:² Vyjdi odsad, a jdi do Judska, ať i učennici trojí vidí skutky tvé, kteréž činíš.

[Mat. 13, 55.]

4. Nikdo zajisté nedělá nic v skryté chtěje na jevé býti: činí-li tyto věci, zjev se svém.

5. Neb ani jeho bratří nevěřili v něho.

6. Tedy dť jim Ježíš: Čas můj ještě nepřišel:³ ale čas váš vždycky jest ta.

7. Vás nemůže svět nenáviděti: ale mne nenávidí, nebo já svědectví vydávám o něm, že skutkové jeho zlí jsou.

8. Jděte vy ke dni svátečnímu tomuto: jáť nejdnu ke dni svátečnímu tomuto;⁴ nebo čas můj se ještě nenaplnil.

9. To povědět, zůstal sám v Galilei.⁵

10. Když pak odešli bratří jeho, tehdy i on šel ke dni svátečnímu, ne zjevně, ale jako tajně.⁶

11. Tehdy Židé hledali ho na den sváteční,⁷ a pravili: Kde jest on?⁸

12. A bylo mnoho hluku o něm v zástupu. Nebo někteří pravili: Dobrý jest; a jiní pravili: Ne, ale svádí lid.

[Mat. 27, 63. Luk. 23, 2.]

13. Žádný však nemluvil o něm zjevně, pro bázeň před Židy.

14. Když pak svátky již v polovici byly, vstoupil Ježíš do chrámu, a učil.

¹⁰ Dle řeckého: „My věříme a víme.“

KAPITOLA VII.

¹ Jinak: Podsolonaj; slavil se radostně na podzim po osem dní na památku, že Židé po vyjití z Egypta na poušti v státech bydlili. Sv. Jan tu pomínl dobu od svátku velikonoce až k konci ŽAN; oo se ton dobou událo, má sv. Matouš 16—19, Mar. 7—10. Luk. 9—17.

² T. j. příbuzní jeho z strany Paany Marie, a sv. Josefa; ti nevěřili, ani že sstali býti Mesák, tím méně že jest Syn Boží. [5.]

³ T. j. a bych šel ke slavnosti; anebo: „čas utrpení mého“. [Sv. Jan Zlat.] Nebo: „čas oslavení mého“. [Sv. Augustin.]

⁴ T. j. nyní i vami a jinými sbory hned k tomuto, t. j. k prvnímu dni svátečnímu.

⁵ T. j. ještě jeden, neb dva dni, neželám ta z obyčejným zástupem.

⁶ T. j. soukromě, sám, aby slavným příchodem svým nepovzbudil k hnutí nepřátel svých.

⁷ T. j. Židé Jeruzalémské vůbec, nepřátelé pak jeho a Fariseové svátek proto, aby jej zabili.

⁸ Tak z opovržením ani jímsem jej nejmenují.

15. I divili se Židé, tkouce: Kterak umí tento písmu, neucív se?⁹

16. Odpověděl jim Ježíš a řekl: Mé učení není mé, ale toho, kterýž mne poslal.

17. Bude-li kdo chtíti vůli jeho činiti, pozná o [tom] učení, zdali z Boha jest, čili já sám od sebe mluvím

18. Kdo sám od sebe mluví, chvály vlastní hledá: ale kdo hledá chvály toho, kterýž ho poslal, ten jest pravdomluvný a nespravedlnosti¹⁰ v něm není.

19. Zdáli Mojžíš nedal vám zákona, a žádný z vás neplní zákona?¹¹ [II. Moj. 24, 3.]

20. Proč mne hledáte zabít? Odpověděl zástup, a řekl: Ďábelství máš; kdo ze té hledá zabít? [Svrchu 5, 18.]

21. Odpověděl Ježíš, a řekl jim: Jeden nekteř učil jsem. a všickni se divíte.¹²

22. A však Mojžíš dal vám obřizku, [ne že by z Mojžíše byl, ale z otcův],¹³ a v sobotu obřezujete člověka

[II. Moj. 12, 3.]

23. Jestliže přijímá člověk obřezování v sobotu, aby nebyl zrušen zákon Mojžíšův: na mne-li se hněváte, že jsem celého člověka v sobotu uzdravil?

24. Nesudíte podle zdání, ale spravedlivý soud audte.

25. Tehdy někteří z Jeruzaléma pravili: Zdáli není ten, kteréhož hledají zabít?

26. A hle zjevně mluví, a nic mu neřekají. Zdať právě poznala kuřizata, že tento jest Kristus?

27. Ale o tomto víme, odkud jest: o Kristu pak. když přijde, neví žádný, odkud by byl.¹⁴ [Mat. 13, 55.]

28. Tehdy volal Ježíš uče v chrámě, a řka: I mne znáte, i odkud jsem, víte: a sám od sebe jsem nepřítel, ale jest pravdivý,¹⁵ kterýž mne poslal, jehož vy neznáte.¹⁶

29. Já ho znám: neb od něho jsem, a on má posal.

30. Protož hledali ho jíti: ale žádný nevztáhl ruky na něho; nebo ještě nebyla přišla hodina jeho.

31. Ze zástupu pak mnozí uvěřili v něho a pravili: Kristus až přijde, zdali více divů činiti bude, než kteréž tento činí?

32. Slyšeli Fariseové zástup rozmlouvající o něm tyto věci: i poslali kuřizata a Fariseové služebníky, aby jej jali.

33. Tehdy řekl jim Ježíš: Jesté malický čas a vámi jsem a jdu k tomu, jenž mne poslal.

34. Hledati mne budete a nenaleznete:¹⁷ a kde jsem já,¹⁸ vy nemůžete přijíti. [Nize 13, 33.]

⁹ T. j. o žádného ze zákonníků a vůbec o žádného. Tím dává Písmo na jevu, že vědomost Páně, jako člověk byla jemu vřstá. U chrámu byla jedna z přistavených komnat určená k vysvátování mladíků, svátých stěh, kteří mistry v zákonech býti chtěli.

¹⁰ Tím kárá sobeckost Fariseův, kteří při svém učení jen k svému zisku a chvále hledali, a svým příkladem ukazují, že čemuz i my v jednání svém hledati máme.

¹¹ V osmá mezi jinými hlavními přikázáními také i to se nalézá: Nezasbáješ tedy —

¹² Hněvajíc se spolu na mne, jako bych byl sobotu zrušil. [Vřše 5, 8. 5. 8. 5. 8.]

¹³ T. j. již dávno před Mojžíšem Abraham k rozkazu Bohému obřizku ustanovil. [I. Moj. 17, 10.]

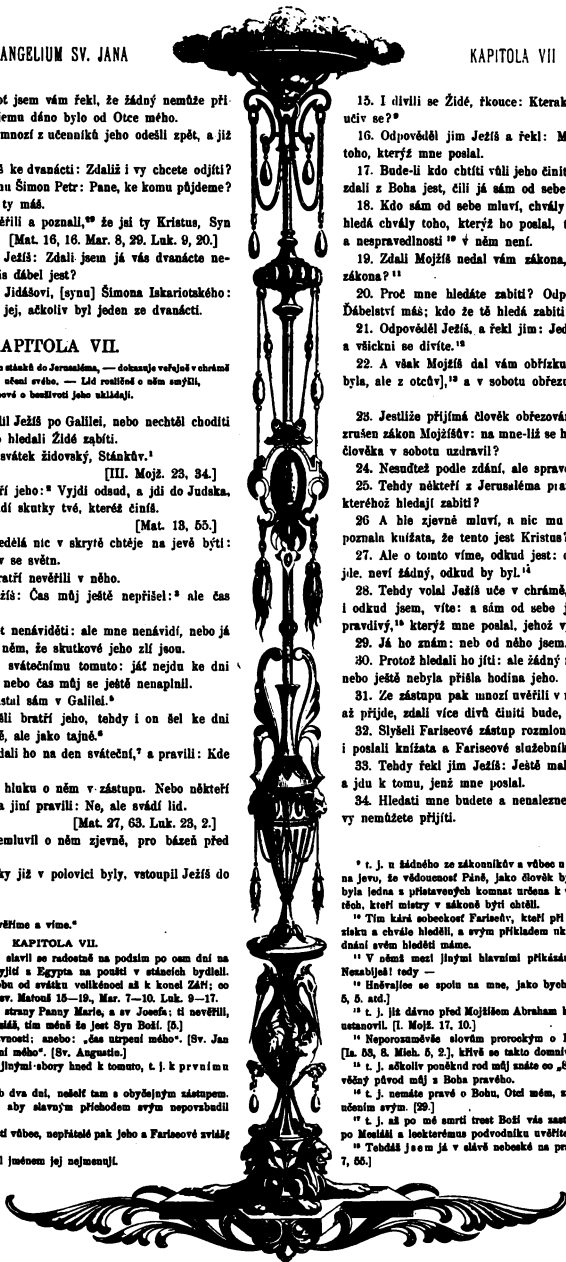
¹⁴ Neporozuměle slovím prorockým o Bohém přívodu Mesáké [Ia. 6, 8. Mch. 5, 2.], křivě se takto domnívali.

¹⁵ T. j. ačkoliv posnědný rod můj znáte oo „Syna člověka“, nesnáte věčný přívod můj z Boha pravého.

¹⁶ T. j. nemáte právě o Bohu, Otci mém, znalosti; ta vám obci dítí učení můj. [29.]

¹⁷ T. j. až po mé smrti trest Boží váš zastihne, pak toužiti budete po Mesáké i lehkotěmům podrobníku určité.

¹⁸ Tehdáž jsem já v slávě nebeké na pravil Otec svého. [8mk. 7, 65.]

85. Protož řekl Židé k sobě vespolek: Kam půjde tento, že ho nenalezneme? zdali v rozptýlení poháná půjde, a bude pohany učiti?

86. Jaká jest ta řeč, kterouž mluvil: Hledati mne budete, a nenaleznete: a kde jsem já, vy nemůžete přijíti?

87. V posledním pak den veliký svátku¹⁰ uvaž Ježíš, a volal, řka: Židzi! kdo, pojed ke mně a přijmi¹¹ [III. Mojz. 23, 36.]

88. Kdož věří ve mne, tomu, jakož dí písmo, poplynou z téla feky vody živé.

[V. Mojz. 18, 15. Ia. 4, 8. Joel 2, 28. Sk. 2, 17.]

89. Ale to řekl o Duchu, kteréhož měl věřící v něho přijti: neb ještě nebyl dán Duch, protože Ježíš ještě nebyl oslaven.

40. Tehdy [unoz] z toho zástupu, když byli uslyšeli tyto řeči jeho, pravili: Tentot jest právě prorok!¹²

41. Jiní pravili: Tentot jest Kristus! Někteří pak pravili: Což z Galileje přijde Kristus?

42. Zdalíž neví písmo, že ze semena Davidova, a z městečka Betléma, kdež byl David, přijti má Kristus? [Mich. 5, 2. Mat. 2, 6. 22, 42.]

43. A tak různice stala se pro něho v zástupu.

44. Někteří pak z nich chtěli ho jiti: ale žádný nevztáhl ruku na něho.

45. Tehdy přišli služebníci k nejvyšším kněžím a Fariseům. I řekl jim oni: Proč jste ho nepřivedli?

46. Odpověděli služebníci: Nikdy člověk tak nemluvil, jako člověk tento

47. Tehdy odpověděli jim Fariseové: Zdali i vy jste svedeni?

48. Zdalí jest kdo z knížat uvěřil v něho, anebo z Fariseův?¹³

49. ale zástup tento, kterýž nezná zákona, zlořečený jsou!¹⁴

50. Řekli jim Nikodem, ten, jenž byl k němu přišel v noci, kterýž byl jeden z nich: [Výše 3, 2.]

51. Zdalí zákon náš soudí člověka, leč by prve uslyšel od něho, a poznal, co činí? [V. Mojz. 17, 8.]

52. Odpověděli, a řekl jemu: Což i ty jsi Galilejský?¹⁵

Zpřta písmo, a viz, že nepovstává prorok z Galileje.¹⁶

53. I navrátili se jedenkaždý do domu svého.

KAPITOLA VIII.

Kristus Pán na milost přijímá svou ošlehlou, — káže o Božském přívodu a povolání svém, — skazuje, kteří jsou praví učenci jeho, a kteří praví synové Abrahovi, — Fariseové se mu rozešli, a chtěli jej kamenovat.

1. Ježíš pak šel na horu Olivetskou:¹

2. a na usavité opět přišel do chrámu, a vbecken lid přišel k němu, a on sedé učil je.

¹ t. j. osmy den slavnosti svátků, když mimo jiné koše ráno v slavném přívodu žalmy přelých levitů v slatě nádobe vody se Sílou do chrámu nesl [Ia. 12, 8.]. Již židovští náčelníci o spastelném učení a o řečích Duchu sv. vytkáali.

² t. j. kdo dýchá po pravdě, pojed, aly, vš, kosaj učení má.

³ Die řeckého: „ten prorok“: totiž značený a nyní právě očekávaný Mesiáš. [V. 41. sr. V. Mojz. 18, 18.]

⁴ Tak přirovná moudrové a spycháli vznesení sproutaných lidů vřtu sa sé mřavaji!

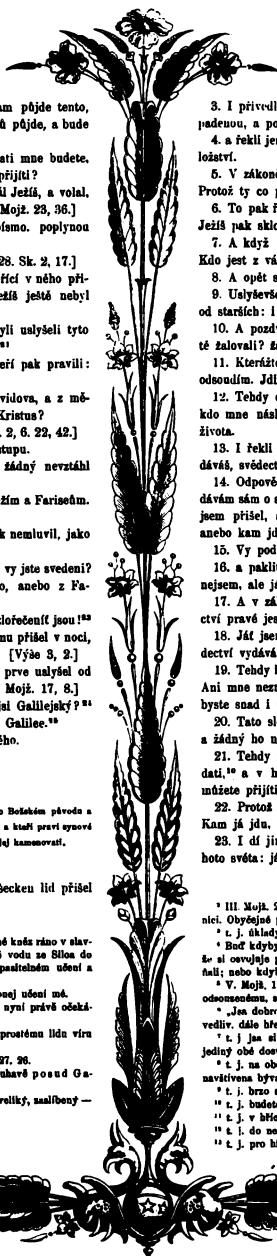
⁵ Totiž: propadneš kletbě zákona die V. Mojz. 27, 36.

⁶ t. j. učení, maledovrak Ježíše, jež Židé roshavé posud Galilejským nasavaji.

⁷ t. j. žádný nepoznal, a tím méně povstane onen veliký, značený — Mesiáš!

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. aby se tam modlili a učenitky svřmli.

3. I přivrdli zákonci a Fariseové ženu v cizoložství dopadenou, a postavili ji do prostřed,

4. a řekl jemu: Mistře, tato žena nyní dopadena jest v cizoložství.

5. V zákoně pak Mojžíš přikázal nám takové kamenovat.¹ Protož ty co pravíš?

6. To pak řekl pokoušeje ho,² aby jej mohli obžalovati.³ Ježíš pak skloniv se dolů, psal přetem na zemi.

7. A když trvali otazující se jeho, zdvihl se, a řekl jim: Kdo jest z vás bez hříchu, první vřázl na ni kamenem.⁴

8. A opět schýliv se, psal na zemi.

9. Uslyševše pak to, odcházeli jeden po druhém, počavše od starších: i zůstal Ježíš sám a žena stojící u prostřed.

10. A pozdvihv se Ježíš, řekl jí: Ženo, kde jsou, kteří na tě žalovali? žádný-li tě neodsoudil?

11. Kterážto řekla: Žádný, Pane. I řekl Ježíš: Aniz já tě odsoudím. Jdi a již více nehrěš.⁵

12. Tehdy opět jim mluvil Ježíš, řka: Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmách, ale bude mít světlo života. [I. Jan 1, 5.]

13. I řekl jemu Fariseové: Ty sám o sobě svědčíš vy-dáváš, svědčíš tvé není pravé.

14. Odpovědl Ježíš, a řekl jim: Ačkoli já svědčím vy-dávám sám o sobě, právě jest svědčím mě, nebo vím, odkud jsem přišel, a kam jdu:⁶ ale vy nevíte, odkud picházím, anebo kam jdu.

15. Vy podle těla soudíte, ja nesoudím nížádného:

16. a pakliž já soudím, soud máj pravý jest; neboť sám nejsem, ale já, a kterýž jsem poslal, Otec.

17. A v zákoně vašem psáno jest, že dvou člověků svědectví pravé jest. [V. Mojz. 17, 6. Mat. 18, 16.]

18. Jáť jsem, jenž svědčím vydávám sám o sobě: a svědectví vydává o mně Otec, kterýž jsem poslal.

19. Tehdy řekl jemu: Kde jest Otec tvůj? Odpovědl Ježíš: Ani mne neznače, ani Otce mého; kdybyste znali mne, znali byste snad i Otce mého.

20. Tato slova mluvil Ježíš u pokladnice,⁷ uče v chrámě: a žádný ho nejal, neboť ještě byla nepřítla hodina jeho.

21. Tehdy řekl jim opět Ježíš: Já jdu,⁸ a budete mne hledati,⁹ a v hřích svůj zemřete.¹⁰ Kam já jdu,¹¹ vy nemůžete přijti.¹² [Výše 7, 34.]

22. Protož pravili Židé: Zdalí sám se zabije, že pravil: Kam já jdu, vy nemůžete přijti?

23. A dí jim: Vy z doia jste, ja s hůry jsem. Vy jste z tohoto světa: já nejsem z tohoto světa.

¹ III. Mojz. 20, 10. V. 22, 29. na smrt toliko odenají vinnika a vinnici. Obvyčné pak bylo skamenování.

² t. j. úklady mu stroje.

³ Buď kdyby byl provinil na smrt odsoudil, u vladěe Hmákého, že si ovoluje práva hrdelní, které byl říšané nadávno Židám odňal; nebo kdyby jí byl ovolobdil, a lidu, že ruší zákona.

⁴ V. Mojz. 17, 6-7. veť aby si, kdož byli proti člověku, na smrt odsouzenou, svědčili, první kamenia na něho házeli.

⁵ „Ješ dobrovt a mloerde, odpoukaj spěchaný hřich: ja pak spravedliv, dále hřešiti skazuje.“ [Beda.]

⁶ t. j. ja si vědom Božství svého i činil, proč mne (tvo poslal, jediný ode dosvědčiti mohu, a svědčím mě, neboť sám se Božské právo svědčím).

⁷ t. j. na oběti k chrámu: stála v síni pro šou a vždy lidem hojně navštěvova bývala.

⁸ t. j. hmo a tohoto světa.

⁹ t. j. budete koutiti po vykupiteli, Mesiáš.

¹⁰ t. j. v hřích svéry, že ja mne neznaal sa pravého Mesiáše.

¹¹ t. j. do neba.

¹² t. j. pro hřichy vaše.

24. Protož jsem řekl vám, že zemřete v hříších svých; nebo nebudete-li věřiti, že já jsem.¹⁴ zemřete v hříchu svém.

25. Protož řekl jsem: Ty kdo jsi? Řekl jim Ježíš: Počítek, kterých i mluvím vám.¹⁵

26. Mnohoh mám o vás mluvil, a souditi, ale kterýchž mne poslal, pravdomluvný jest: a já co jsem slyšel od něho, to mluvím na svět.¹⁶ [Řím. 3. 4.]

27. A neporozuměli, že Otce svého pravil býti Boha.¹⁷

28. Protož řekl jim Ježíš: Když povýšíte Syna člověka,¹⁸ tehdyž poznáte, že já jsem, a sám od sebe nic nečiním, ale jako mne naučil Otec, tak mluvím:

29. a kterýchž mne poslal, ten se mnou jest, a neopustil mne samého; neb já, co líbeho jest jemu, činím vždycky.

30. Když ty věci mluvil, uvěřili mnozí v něho.

31. Tehdy pravil Ježíš těm Židům, kteříž uvěřili jemu: Zbystanete-li vy v řeči mé, právě učenníci moji budete:

32. a poznáte pravdu, a pravda osvobodí vás.¹⁹

33. Odpověděli jemu: Símé Abrahamovo jsme, a nikdy jsme žádného nesloužili; kterakž ty pravíš: Svobodni budete?²⁰

34. Odpověděl jim Ježíš: Amen, amen pravím vám, že každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu.

[Řím. 6. 15. II. Petr 2. 19.]

35. Služebník pak nezůstává v domě na věky: ale syn zůstává na věky:

36. Protož osvobodí-li vás Syn, právě svobodni budete.²¹

[Řím. 8. 2. Gal. 4. 6.]

37. Vím, že jste synové Abrahamovi: ale hledáte mne zabiti, nebo má řeč neujímá se ve vás.

38. Já, co jsem viděl u Otce svého, mluvím: a vy, co jste viděli u otce svého, činíte.²²

39. Odpověděli, a řekli jemu: Otec náš Abraham jest. Dí jim Ježíš: Jste-li synové Abrahamovi, skutky Abrahamovy činíte.

[Řím. 9. 7.]

40. Ale nyní hledáte mne zabít, člověka, kterýchž jsem pravdu mluvil vám, kterouž jsem slyšel od Boha: tohož Abraham nečinil.

41. Vy činíte skutky otce svého. I řekl jsem: Mýt nejsme ze smilství zrozeni; jednoho otce máme, Boha.²³

42. Tehdy řekl jim Ježíš: Když by Bůh byl otec váš, milovali byste mne zaještě; nebo já z Boha pošel, a přišel jsem: aniž pak jsem sám od sebe přišel, ale on mne poslal.

43. Proč mluví mé nepoznáváte? Protože nemůžete slyšeti řeči mé.²⁴

¹⁴ t. j. v shůry seslaný Vykupitel.

¹⁵ t. j. já, který lidem oteč k vám o Božských věcech mluvím, jsem počátek, původce všech věcí. [Vis svrchu I. 1. a 3.]

¹⁶ t. j. o vy se mne utvářím o mém původu tělesně, a když vám je pravdu, nevěříte, já bych proti tomu měl dosti důvodů, vás v mnohém káráti a odsuzovati; ale nemohu jinak než hlásati svému, co mi určeno jest od Otce mého, a soudu zanechat na jiný čas.

¹⁷ Die řeckého: toliko: „Ze o Otci mluvil jím.“

¹⁸ t. j. na kříže: až mne ukřižujete, poznáte, aspoň nákteři s vás s divů, které se tehdyž udají, že já jsem zaslíbený světa Spasitel.

¹⁹ t. j. a otroviti hřícha a ďábla.

²⁰ Myslí on na svobodn svétoků: ale Pán mluví o svobodě duchovní: vyproštění s otroviti hříchu a ďábla.

²¹ t. j. syn to máš služebník u otce vyjednat, aby nebyl více za služebníka, ale za syna; a tu milost já vám prokážu, abyste byli synové Otce mého, synové Boží, a tak právě svobodni.

²² Jakožto otce jejichž tuto a 41. mluví, zřejměž dí v 44.; tomu se oni pýchoh a hůvsem tak vzdali až Krista Pána i zabili.

²³ t. j. my nejsme modloslužebníci [modloslužba v Písmě často slovem umlává se rovám], nýbrž jednoho pravého Boha ctíme.

²⁴ Smysl: „Nerozumíte Božské řeči mé“, poněvadž ubahh její slyšeti neobete.“ Poznání pravdy vždy více od dobré vůle než od vtipu a rozumu závisí.

44. Vy z otce ďábla jste, a žádosti otce svého chcete činiti. Ten byl vražděnkem od počátku, a v pravdě nestál; nebo pravdu v něm není: když mluví lež, z vlastního mluví, neb jest lháč a otec její. [L Jan 3. 8.]

45. Když pak já pravdu pravím, nevěříte mi.

46. Kdo z vás bude mne trestati z hříchu? Jestliže pravdu mluvím vám, proč mi nevěříte?

47. Kdo z Boha jest, slova Boží slyší: proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. [I. Jan 4. 6.]

48. Tehdy odpověděli Židé, a řekli jemu: Zdalíž my dobré nepravíme, že jsi ty Samaritán²⁵ a ďábla máš?²⁶

[Níže 10. 20. Mat. 9. 34.]

49. Odpověděl Ježíš: Já ďábla nemám, ale ctím Otce svého, a vy jste mne zneuctili.²⁷

50. Ale já nehledám slávy své: jestli, kdo hledá a soudí.²⁸

51. Amen, amen pravím vám: Bude-li kdo zachovávat řeč mou, nezají smrti na věky.

52. Tehdy řekl Židě: Nyní jsme poznali, že ďábla máš. Abraham umřel i proroci, a ty pravíš: Bude-li kdo zachovávat řeč mou, smrti neokusá na věky.

53. Zdalíž jsi ty větší nežli otec náš Abraham, kterýž umřel? i proroci zemřeli. Kým se sám činíš?

54. Odpověděl Ježíš: Oslavuji-li se já sám, sláva má nic není: jestli Otec můj, kterýchž mne oslavuje, o němž vy pravíte, že Bůh váš jest,

55. a nepoznali jste ho:²⁹ ale já jej znám, a feknu-li, že ho neznám, budu podobný vám lháč. Ale znám jej a řeč jeho zachovávám.

56. Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den můj: i viděl³⁰ a zradoval se. [I. Mojš. 22. 18.]

57. Tehdy řekli mu Židé: Padesát let ještě nemáš a Abrahamu jsi viděl?

58. Řekl jim Ježíš: Amen, amen pravím vám, prve nežli Abraham byl, jáť jsem.³¹

59. Tehdy chápali kamení, aby házeli naň; ale Ježíš skryl se, a vyšel z chrámu.

KAPITOLA IX.

Kristus Pán uděli arh člověka slepého od narození. — Právěcož vyléčtli sákrak ten, a jsou rozdílcho o tom mluvit, — a nemocnoce odolati pravdě přibáho toho, vyzvali odzdraveného se křely. — Kristus Pán seřv jsi, valí, aby uvěřiti v Syna Božho, a odsuzuje duchovní slepota Fariseův.

1. A pomijeje¹ Ježíš, uzrel² člověka slepého od narození; 2. i otázali se ho učenníci jeho: Mistré, kdo jest zhrěšil, tento-li, čili rodičové jeho, že se slepý narodil?³

¹ t. j. nepřítel národa našeho.

² „Přehrozná rožnání! Májice v divných akutích poznati Boha, působení jeho dábho přitáhli [Sv. Jeronym.]

³ Die řeckého: „a vy mne svenotvára“, t. j. tak rovnáoh o mé mluvice.

⁴ t. j. když já v svém učení hledim bláznů k slávé Otce svého, Otec můj mne za to oslaví, a potrestá ty, kdo mne nezaujím; ale kdo mne uznají a učení mé věrně přijí budou, těm životem věčným odplátí.

⁵ t. j. jak byste měli a mohli; kdybyste přijali učení mé; neboť já jej znám.

⁶ t. j. viděl okem peváč víry, že přijde z jeho rodu ten, kterýchž požehnaní budou národové.

⁷ t. j. od věčnosti, co pravý Bůh a Syn Boží, přede vším časem: jakož Bůh k Mojžíšovi dí: Já jsem, tak tuto o sobě Kristus Pán. [II. Mojš. 3. 14.]

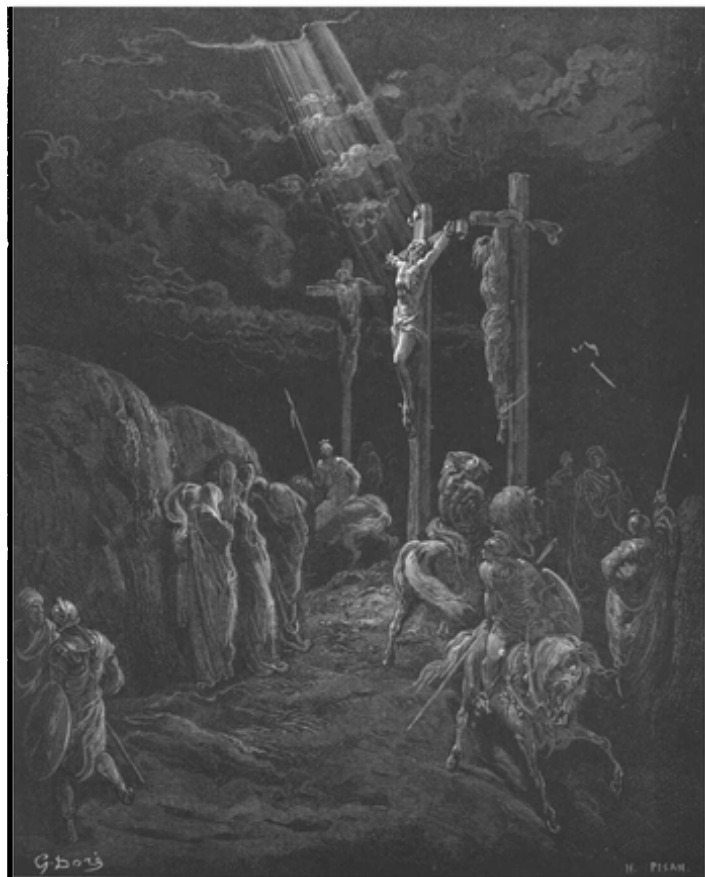
KAPITOLA IX.

¹ t. j. vycházeje z chrámu: vis 8. 56.

² t. j. smláček pohleděl, tak že učenníci to znamenali.

³ Učenníci Páněž máli se to, že všeliké svědění jest nevyhastelné trestem za hřích buď vlastní, buď předkův; to mluví tehdyž vůbec panovano.

SMŤ KRISTA PANA.

3. Odpověděli Ježíš: Ani tento nezhrěšil, ani rodičové jeho: ale aby zjevení bylo skutkové Boží na něm.

4. Jáť musím dělati dílo toho, kteráž mne poslal, dokudž den jest: přichází noc, kdežto žádný nemůže dělati.¹

5. Dokudž jsem na světě, světlo jsem světa.

6. To když pověděl, plínil na zem, a učinil bláto ze sliny, a pomazal blátem oči jeho, [Mar. 8, 23.]

7. A řekl jemu: Jdi, umej se v rybníku Siloe² (což se vykládá Poalany).³ A odesel a umyl se a přišel vída.

8. Tehdy sousedé, a kteří býj prve vídali, že byl žebračkem, řekli: Nem-liž ten, kteráž sedával a žebrał? Někteří pravili: Tent jest!

9. Jiní pak: Nikoliv, ale jest podoben jemu. On však pravil: Jáť jsem!

10. Tedy řekl jemu: Kterak jsou otevřeny oči tvé?

11. Odpověděl: Ten člověk, jenž slove Ježíš, bláto učinil, a pomazal oči mých, a řekl mi: Jdi k rybníku Siloe, a umej se. I šel jsem a umyl jsem se, a vidím.

12. I řekl jemu: Kde jest ten? Řekl: Nevím.

13. I přivedli toho, jenž býval slepý, k Fariseům.

14. Byla pak sobota, když učinil Ježíš bláto, a otevřel oči jeho.

15. Tehdy se ho Fariseové opět tázali, kterak byl prozřel. On pak řekl jim: Bláto mi položil na oči, a umyl jsem se, a vidím.

16. Tehdy pravili z Fariseů někteří: Nemí tento člověk od Boha, kteráž soboty neostřihá. Jiní pak pravili: Kterak může člověk hříšník ty divy činiti? I bylo rozdojvení mezi nimi.

17. Tehdy řekli opět alepému: Co ty pravíš o tom, kteráž otevřel oči tvé? A on řekl: Jest prorok!

18. Tehdy nevěřili Židé o něm, že slepý byl, a prozřel, až povolali rodič toho, jenž byl prozřel;

19. a otázali se jich, k čemu: Tento-li jest syn váš, o kterémž vy pravíte, že se slepý narodil? Kterakž tedy nyní vidí?

20. Odpověděli jim rodičové jeho, a řekli: Vímeť, že tento jest syn náš, a že se slepý narodil:

21. ale kterak nyní vidí, nevíme, anebo kdo otevřel oči jeho, my nevíme: jeho se ptejte; máť léta, nech sám za sebe mluví.

22. To řekli rodičové jeho, protože se báli Židů: neboť již se byli Židé spikli, aby vyobcován byl ze školy, kdo by vyznal, že on jest Kristus.

23. Proto rodičové jeho řekli: Máť léta, jeho se ptejte.

24. Tehdy zavolali opět člověka, kteráž býval slepý, a řekli mu: Vašež chvála Bohu! My víme, že člověk ten jest hříšník.

25. Tehdy on řekl jim: Jest-li hříšník, nevím: jedno vím, že byv slepý, nyní vidím.

26. Tehdy řekli jemu: Co tobě učinil? Kterak ti otevřel oči?

27. Odpověděl jim: Řekl jsem vám již, a slyšeli jste; což ještě slyšeti chcete? Zdalíž i vy chcete učenníky jeho býti?

28. Tehdy slověřili jemu, a řekli: Ty učenníkem jeho buď, my pak Mojžíšovi učenníci jsme.

29. My víme, že Mojžíšovi mluvil Bůh: ale o tomto nevíme, odkud jest.

30. Odpověděl ten člověk, a řekl jim: Toť jest zajisté divná věc, že vy nevíte, odkud jest, a otevřel oči mé:

31. víme pak, že Bůh hříšníkům nevyšl, ale jest-li kdo ctitel Boží, a vůli jeho činí, toho vyslyší.

32. Od věku není alcháno, aby kdo otevřel oči slepce od narození.

33. Kdyby tento nebyl od Boha, nemohl by nic činiti.

34. Odpověděli, a řekli jemu: Všeckm jsi se v hříších narodil, a ty nás učíš? I vyvrhli jej ven.

35. Uslyšel Ježíš, že ho vyvrhli ven: a když ho nalezl, řekl jemu: Věřis-li ty v Syna Božého?

36. Odpověděl on, a řekl: Kdo jest, Pane, ať uvěřím v něho?

37. I řekl mu Ježíš: I viděl jsi ho, a kteráž mluví s tebou, onť jest.

38. A on řekl: Věřím, Pane! A padna klaněl se jemu.

39. I řekl Ježíš: Na soud jsem já přišel na tento svět, aby ti, kteříž nevidí, viděli: a kteříž vidí, slepí byll.⁴

40. I uslyšeli to někteří z Fariseů, kteříž s ním byll, a řekli jemu: Zdalíž jsme i my slepí?

41. Řekl jim Ježíš: Kdybyste slepí byll, hříchu byste neměli: ale nyní pravíte: Vidíme! Hřích váš zůstává.

KAPITOLA X.

Kristus Pán ukazuje, že on jest pastýř dobrý. — Židé se nad tím mstí. — Na svátek posvěcení chrámu vyhledá Kristus Pán zjevně, že jest zaslíbený Mesías a Syn Boží. — Židé jej opět obžijí hamonovani.

1.¹ Amen, amen pravím vám: Kdo nevrhá dvermi do ovčince ovce, ale jinými vstupuje, ten jest zloděj a lotr.

2. Ale kdo chvází dvermi, jest pastýř ovce.

3. Tomut vratný otvírá, a ovce hlas jeho slyší, a vlastní ovce volá ze jména, a vydává je.

4. A když vlastní ovce vypustí, jde před nimi: a ovce ho náležitě, nebo znají hlas jeho.

5. Cizího pak nezásledují, ale utíkají od něho: nebo neznají hlasu cizích.

6. To podobenaví pověděl jim Ježíš: ale oni nerozuměli, co jim mluvil.

7. Tehdy opět řekl jim Ježíš: Amen, amen pravím vám, že já jsem dvéře ovce.

8. Všickni, což jich koli přišlo,² zloději jsou a lotři, a ne-slyšeli jich ovce.

9. Já jsem dvéře:³ skrze mne vejde-li kdo, spasen bude: a vejde a vyjde, a pastvy nalezne.

10. Zloděj nepřichází, než aby kradl, a zabil, a hubil. Jáť jsem přišel, aby život měl, a hojněji měl.

11. Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své. [In. 40, 11. Ex. 34, 23.]

12. Ale nájemník, a kteráž není pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vída vka, an jde, opouští ovce, a utíká: a vlk lapá, a rozžání ovce.

¹ t. j. kdo pokorně se odčinnosť svou uznávají, aby pravdu poznali; ale kdo v hrdošti své počínají nepřijímati, v duchovní slepotě své zůstávají.

KAPITOLA X.

² Tuto řeč měl Kristus Pán za příchodu. Je Fariseové zadrževšeho slepce vyobcovali ze školy [9. 34.] a tím se nejen špatnými pastýři býti ukázali, nýbrž i vůbec hrůs se domnvali. že oni jediní pravými učitelé lidí jsou. Jest i stejnám odpověď na jejich otázku, zdali by tž on slepí byl.

³ t. j. nejsemne polínal od Otce něho. Tím mluví hlproroky zákona starého i všechny náleže Mesíasle a svédno učitelé zákona nového, a udává vlastnosti, die nichž lze jest je rozestat od pastýře dobrého.

⁴ t. j. k životu věčému; kdo ve mne uvěří, a učení mé zachová, blaženosti věčné dostane. [Srov. 8, 51. a 14, 6.]

¹ Tím mluví Kristus Pán smrt svou.

² Ležel jlibyřebodně pod horou Sion; bylž Židům podobenavím podoběním ze Sionu. [7. 37. pozn.]

³ t. j. Mesías. Narišil sv. Jan na I. Mojž. 49, 10.

13. Nájemník pak utíká, nebo nájemník jest, a nic nebdá o ovce.

14. Já jsem pastýř dobrý: a znám své, a znájmí mne mé.⁴
15. Jakož mne zná Otec, i já znám Otce, a život svůj dávám za ovce své.

16. A jiné⁵ ovce mám, kteréž nejsou z tohoto ovčince: i ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

17. Proto mne miluje Otec, že já život svůj dávám, abych jej zase vzal. [Is. 53, 7. Mat. 16, 21.]

18. Žádný ho neberá ode mne: ale já jej dávám sám od sebe: a mám moc jej dáti, a mám moc jej zase vzíti: ⁶ to přikázání vzal jsem od Otce svého.

19. Stala se opět různice mezi Židy pro ty řeči.

20. I pravili mnozí z nich: Dábelství má, a blázní; co ho posloucháte?

21. Jiní pravili: Tato slova nejsou dábelství majícího: zdali může dábelství oči slepých otvírati?

22. I bylo posvěcení⁷ v Jerusáleme: a byla zima.

23. A Ježíš chodil v chrámě v sni Salomounově.⁸

24. Tehdy obstoplil ho Židé, a řekli jemu: Dokružď duši naší dríš? Jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně.

25. Odpověděl jim Ježíš: Mluvim vám, a nevěříte. Skutkové, kteréž já činím ve jménu Otce svého, tím vydávají svůdcetví o mně:

26. ale vy nevěříte, nebo nejste z ovci mých.

27. Ovce mé hlas můj slyší, a já je znám, a následují mne: 28. a já život věčný dávám jim, a nezhynou na věky, aniž je kdo vytrhne z ruky mé.

29. Otec můj což mi dal, větší jest nade všechno: ⁹ a žádný nemůže vytrhnouti z ruky Otce mého.

30. Já a Otec jedno jsme.¹⁰

31. Tehdy zchápalí Židé kamení, aby jej kamenovali.

32. Odpověděl jim Ježíš: Mnohě dobrých skutků ukázal jsem vám z Otce svého; pro který z těch skutků kamenujete mne?

33. Odpověděli jemu Židé: Pro dobrý skutek nekamenujeme tebe, ale pro rouhání: a že ty jsa člověk činíš se Bohem.

34. Odpověděl jim Ježíš: Zdalíž není v zákoně vašem psáno: Já jsem řekl, bohové jste?¹¹ [Zalm 81, 6.]

35. Jestliže ty nazval bohy, k nimžto řekl Boží stala se, a nemůže zrušeno býti psáno:

36. [kterakž] vy o mně, jehož Otec posvátí a posal na svět, pravíte: Rouhá se! že jsem řekl: Syn Boží jsem?

37. Nečiním-li skutkův Otce svého, nevěřte mi.

38. Pakli činím, a nechcete-li věřiti mně, skutkům věřte. abyste poznali, a věřili, že ve mně jest Otec, a já v Otci.

39. Protož hledali ho jíti, ale ušel z rukou jejich.

40. A odšel opět za Jordán na to místo, kdež byl nejprve Jan křtíl, a pobyl tam;

41. a přišli k němu mnozí, a pravili: Jan sice žádného znamenání nečinil.

42. Ale všechno, cožkoli mluvil Jan o tomto, pravé bylo. A mnozí uvěřili v něho.

KAPITOLA XI.

Křtisan Pán vzkřísil Lazara již čtyry dni mrtvého. — Židé se usnuli v radě, aby Ježíše zabili a dali rouhas jej vyvrážditi; — on pak vzkřísil se do krajiny města Efézu.

1. Byl pak jeden nemocný, Lazar z Bethanie, z městečka Marie, a Marty, sestry její.

2. [Maria pak byla, kteréž poznamená Pána mastí, a vytřela nohy jeho vlasy svými, jejižto bratr Lazar byl nemocen.]

[Níže 12, 3. Mat. 26, 7.]

3. Tehdy poslaly sestry jeho k němu, řkouce: Paue, aj, jehož milujeme, nemocen jest.

4. Slyše pak Ježíš, řekl jim: Nemoc tato není k smrti, ale k slávě Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni.

5. Miloval pak Ježíš Martu, i sestru její Marii, i Lazara. 6. Když pak uslyšel, že by nemocen byl, zůstal tehdáž přece na témté místě dva dni.

7. Potom pak řekl učenníkům svým: Pojdme opět do Judska. 8. Df mu učennici: Mistré, nyní tě hledali Židé ukamenovati, a opět tam jdeš?

9. Odpověděl Ježíš: Zdalíž není dvanácte hodin za den? Chodí-li kdo ve dne, neurazí se, nebo světlo tohoto světa vidí:

10. pakli choditi bude v noci, urazí se, nebo světla není v něm.¹

11. To odpověděl a potom řekl jim: Lazar, přítel náš, spí: ale jdu, abych jej za se na probudil.

12. Tehdy řekl učennici jeho: Pane, spí-li, zdrav bude.

13. Ale Ježíš mluvil o smrti jeho: oni pak domnívali se, že o spání nsa pravil.

14. Tedy řekl jim Ježíš zjevně: Lazar umřel;

15. i raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste věřili.² Ale pojďme k němu.

16. Tehdy řekl Tomáš, jenž slove Blížencec,³ k spoločenníkům: Pojdme i my, abychom zemřeli s ním.

17. Tedy přišel Ježíš, a našel ho již čtyry dny v hrobě pochovaného.

18. [Byl pak Bethanie blízko od Jerusálema, asi honě patnácté].⁴

KAPITOLA XI.

¹ Tím praví i že jako slunce světa svítí, tak i on svým učením a skutky svými po čas určitý osvětlovati má; 2. že se usnuli někdož obávat nemají, dokavad on a ním jest; 3. že Ježíš není čas, aby Židy opasali, a je duchovní jejich slepotu a zavrženost ponechal.

² T. j. n víře ve mne tím více utvrzení byli.

³ Tomáš, slove blížencec, vykládá se po řecku Dídymna, český blížencec, či dvojče.

⁴ 1/2 hodiny cesty od Jerusálema na východ za horou olivstakov.

⁴ Jako Otec Syna, a Syn Otce co Boha pravého uznává, a jeden druhého vespolek v Duchu sv. milují, tak pravou vírou uznáváme Krista Pána za Boha pravého, a milujeme jej nade všechno jakožto přivodec našeho spasení.

⁵ T. j. vyvolené ze všech národů, netoliko z národa izraelského.

⁶ Tím rozumí, že jako dobrovolně k spasení světa smrt podstoupil, tak opět o své smrti s mrtvých vstane.

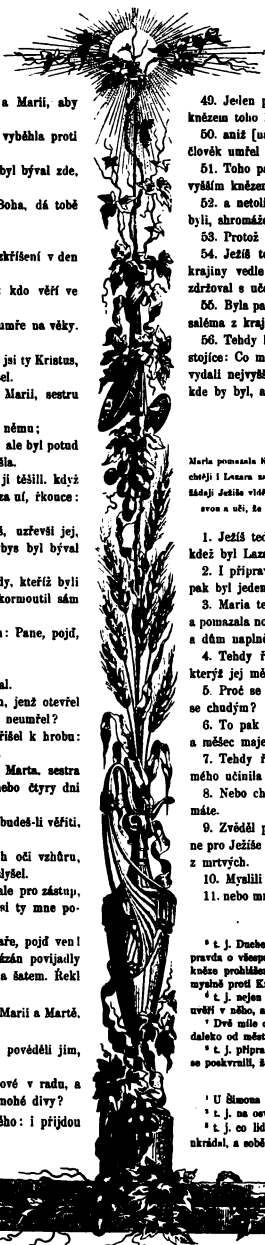
⁷ T. j. výroční památku posvěcení chrámu ustanovenou Jendou Machabejům [I. Mach. 4, 59—66]. Slavila se v prosinci po osm dní.

⁸ Bylo lomí sloupená na východní straně a podle podoby bývalého chrámu Salomounova vystavěná.

⁹ T. j. předceť, kterouž mám od Otce, že jsem jednorosený Syn jeho, ta jest nade všechno. — Dle náskrtých ob řeckých rukopisů: „Otec, kterýž mi [je, t. j. ovce mé věrně] dal, ten větší jest nade všechno.“ Když řekl: „aniž je kdo vytrhne z ruky mé“, a pak „žádný nemůže vytrhnouti z ruky Otce mého“, tím ukázal nám, že stejně jest s Otcem všemožností.

¹⁰ Řka: „jedno“ míní: nerozdílní bytostí [38.], řka: „já a Otec — jsme“ míní: více! a rozdílů v osobách.

¹¹ Bžh jmenuje takto soudce, jenž ve jménu jeho a mocí od něho propájeonoť všech svůj zasťavají: když tedy ti bohové slují, jsouce dle přirozenosti pozni lidé, zdalíž mne s rouhání vinití smíte, když se sva Synem Božím, nejen ve jménu a s mocí jeho jednáje [v. 37.], nýbrž i ja jedné s ním bytostí?

19. Mnozí pak z Židů byli přišli k Martě a Marii, aby je těšili pro bratra jejich.

20. Tehdy Marta jak uvažela, že Ježíš jde, vyběhla proti němu: ale Maria doma seděla.

21. I řekla Marta k Ježíšovi: Pane, kdybys byl býval zde, bratr můj nebyl by umřel:

22. ale i nyní vím, že cožkoli požádáš od Boha, dá tobě Bůh.

23. Dí jí Ježíš: Vstaneť zase bratr tvůj.

24. Řekla jemu Marta: Víím, že vstane při vzkříšení v den neposlodnější.

25. Řekl jí Ježíš: Já jsem vzkříšení i život: kdo věří ve mne, byt i umřel, živ bude:

26. a každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky. Věřá-li tomu?

27. Dí jemu: Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi na tento svět přišel.

28. A když to pověděla, odešla, a zavolala Marii, sestru svou, tiše řkouc: Mistr zde jest, a volá tě.

29. Ona jakž uvažela, vstala rychle a šla k němu;

30. nebo byl Ježíš ještě nepřišel do městečka: ale byl potud na tom místě, kdež byla Marta proti němu vyšla.

31. Tehdy Židé, kteříž s ní byli v domě, a jí těšili, když byli uzešli Marii, že rychle vstala, a vyšla, šli za ní, řkouc: Jde k hrobu, aby tam plakala.

32. Maria pak, když přišla, kdež byl Ježíš, uzevši jej, padla k nohám jeho, a řekla jemu: Pane, kdybys byl býval zde, bratr můj nebyl by umřel.

33. Tehdy Ježíš, když uzešel, ana pláče, i Židé, kteříž byli s ní přišli, ani pláč, pohнул se v duchu, a zkornoutil sám sebe.

34. a řekl: Kde jste jej položili? Řkouc jemu: Pane, pojed, a viz!

35. I zaplakal Ježíš.

36. Tehdy řekli Židé: Hle, kterak jej miloval.

37. Někteří pak z nich řekli: Nemohl-li ten, jenž otevřel oči slepého od narození, učiniti, aby byl tento neumřel?

38. Tehdy Ježíš opět pohnut sám v sobě, přišel k hrobu: byla pak jeskyně, a kámen byl položen na ní.

39. Dí Ježíš: Zdvihněte kámen. Řekla jemu Marta, sestra toho, kterýž byl umřel: Pane, již zapáchá, nebo čtyři dni v hrobě jest.

40. Dí jí Ježíš: Zdalší jsem tobě neřekl, že budeš-li věřiti, uzeší slávu Boží?

41. Tehdy zdvihl kámen: Ježíš pak pozdvihl oči vzhůru, řekl: Otče, díky tobě vzdávám, že jsi mne vyslyšel.

42. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš, ale pro zástup, kterýž všem stojí, řekl jsem, aby uvěřili, že jsi ty mne poslal.

43. To povědév, zvolal hlasem velikým: Lazare, pojď ven!

44. A hned vyšel, kterýž byl umřel, jsa obvázná povijadly na rukou i na nohou, a tvář jeho byla obvázná šatem. Řekl jim Ježíš: Rozvážte jej, a nechte, at odejde.

45. Tehdy mnozí z Židů, kteříž byli přišli k Marii a Martě, a viděli, co učinil Ježíš, uvěřili i něho.

46. Někteří pak z nich odešli k Fariseům, a pověděli jim, co učinil Ježíš.

47. Tehdy sešli se nejvyšší kněží a Fariseové v radu, a pravili: Co učiníme, nebo tento člověk činí mnohé divy?

48. Necháme-li ho tak, všickni uvěřív v něho: i přijdou Římané, a odejmou naše místo i lid.

49. Jeden pak z nich, jménem Kaifáš, jenž byl nejvyšším knězem toho leta, řekl jim: Vy nic nevíte.

50. aniž [us to] myslíte, že užitečné jest vám, aby jeden člověk umřel za lid, aby všecen národ nezahynul.

51. Toho pak neřekl sám ze sebe: ale jsa toho leta nejvyšším knězem, prorokoval,* že Ježíš měl umřít za lid.

52. a netoliko za lid,* ale aby syny Boží, kteříž rozptřeni byli, shromáždil v jedno.

53. Protož od toho dne mysliili, aby jej zabili.

54. Ježíš tedy již nechtěl zjevně u Židů, ale odesl do krajiny vedle pouště do města, jenž slove Efrém,* a tu se zdržoval s učennky svými.

55. Byla pak blízko Velikonoce židovská: i šli mnozí do Jeruzaléma z krajiny před Velikonoce, aby se posvětili.*

56. Tehdy hledali Ježíše, a rozmlouvali vesepok v chrámě stojíce: Co myslíte, že nepřijde ke dni svátečnímu? Byli pak vydali nejvyšší kněží a Fariseové rozkaz, xzvědí-li by kdo, kde by byl, aby oznámil, aby jej jali.

KAPITOLA XII.

María pomanala Krista Pána dražšieho masiti. — Jidáš se nad tím horlí. — Židá chetjí j Lazara zabít. — Kristus slavně do Jeruzaléma vjezdá. — Pohabá si káží Ježíše vřít. — Kristus jest oslavěn hlasem a noba, — předpovídá smrt svou a oči, že vira naryhastelno potrebna jest, osveta pak osuzena bude.

1. Ježíš tedy šest dní před Velikonoce přišel do Bethanie, kdež byl Lazara umřel, jehož vzkřísil Ježíš.

2. I připravili mu tam večeri,* a Marta posluhovala, Lazara pak byl jeden ze spolustolujících s ním.*

3. Maria tedy vzala libru masiti z nádru pravého, dražého, a pomanala nohou Ježíšových a vytřela noby jeho vlasy svými: a dům naplněn jest vůní masiti. [Luk. 7, 46.]

4. Tehdy řekl jeden z učennků jeho, Jidáš Iskariotský, kterýž jej měl zraditi:

5. Proč se neprodala tato masť za tři sta peněz, a nedalo se chudým?

6. To pak řekl, ne že měl péči o chudé, ale že zloděj byl, a měšec máje, to co se vkládalo,* nosil.

7. Tehdy řekl Ježíš: Nechteť jí, aby ke dni pochování mého učinila to.

8. Nebo chudé vždycky máte s sebou: ale mne nevždycky máte.

9. Xzvědí pak zástup mnohý ze Židů, že tu jest, i přišli, ne pro Ježíše toliko, ale aby Lazara viděli, jehož byl vzkřísil z mrtvých.

10. Mýslili pak kníza kněžská, aby i Lazara zabili:

11. nebo mnozí ze Židů pro něho odcházeli, a uvěřili v Ježíše.

* t. j. Duchem svatým slova jeho dosáhla toho smyslu, že jimi svatá pravda o všespasitelné smrti Kristově veřejně a slavně od nejvyššího kněze prohlášena byla, ačkoli Kaifáš sám die svého náhledu a slavně proti Kristu Pánu tak byl řekl.

* t. j. nejen za lid židovský, nýbrž i za všechny, kteříž a národův uvěřív v něho, aby syny Božími byli.

* Dvě míle od Jeruzaléma vedle pustého pobřeží Kvarntania, a nedaleko od města Bethel. Vespasian je va válec židovské vytržil.

* t. j. připravili, očistili; nebož Židé die nákoua mnohými věcmi tak se poskvrnili, že na obětech podobě bráti nesměli.

KAPITOLA XII.

* U Šimona malomocného, jež byl snad uzdravil.

* t. j. za osvěcení aktočného vzkříšení svého.

* t. j. co lidé dobrovolně jim dávali. Jidáš z těchto almužnů část ukrádal, a sobě zvíček ponechával.

12. Potom na zestří mnohý zástup, kterých byl přišel ke dni svátečnímu, když uslyšeli, že Ježíš jde do Jerusalema.

13. Nabrali ratoletní palmových, a vyšli proti němu a volali: Hosanna, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, král izraelský!

14. I nalezl Ježíš oslátko, a vsedl na ně, jakož psáno jest: [Mat. 21, 5. Zach. 9, 9.]

15. Nebož se, dcero sionská: a vsedl na ně, jakož psáno jest: a oslátko oslince.

16. Tomu nerozuměli utěnění jeho zprvu: ale když calaven byl Ježíš, tehdy se rozpomenuli, že ty věci psány byly o něm, a že mu to učinili.

17. Tehdy vydával svědectví zástup, kterých byl s ním, kdyžžto Lazara povolal z hrobu, a vzkřísil jej z mrtvých.

18. Protož i v cestu vyšel jemu zástup; nebo uslyšeli, že ten div učinil.

19. Tehdy pravili mezi sebou Fariseové: Vidíte, že nic neprospíváme? Aj všecken svět postoupil po něm.

20. Byli pak někteří pohané* a těch, kteříž byli přišli, aby se modlili na den sváteční.

21. Ti tehdy přistoupili k Filipovi, kterýchž byl z Betsajdy galilejské, a prosili ho, řkouce: Pane, chceme viděti Ježíše.

22. Přítel Filip a pověděl to Ondřejovi: Ondřej pak a Filip pověděl Ježíšovi.

23. Ježíš pak odpověděl jim, řka: Přijítel hodina, aby oslaven byl Syn člověka.*

24. Amen, amen pravím vám: Zrno pšeničné, padši v zemi, neumře-li.

25. samotné zřátane: pakli umře, mnoho užitku přinese. Kdo miluje duši svou, ztratí ji: a kdo nenávidí duši své na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ji. [Mat. 10, 39.]

26. Slouží-li mi kdo, následuj mne: a kúež já jsem, tat i služebník můj bude. Bude li mi kdo sloužiti, počtí ho Otec můj.

27. Nyní duše má zkormoucena jest.* A co dím? Otče, vysvobd mne z té hodiny.* Ale proto jsem přišel v hodinu tu.*

28. Otče, oslaviv jméno své! Tehdy přišel hlas z nebe: I oslavil jsem, a opět oslavím.

29. Tehdy zástup, kterýchž stál, a slyšel, pravil, že zahřmělo. Jiní pravili: Anděl k němu mluvil.

30. Odpověděl Ježíš, a řekl: Ne pro mne ten hlas přišel, ale pro vás.**

31. Nyní jest soud světa: nyní bude knize tohoto světa vyvrženo ven.*** [Luk. 10, 18.]

* Řecký text má: „Hellené“ [Řekové]. Tim se vůbec pohané znači: byliť pak takovi, kteří povrhli bludy pohanáckými, posazení pravého Boha iždoviti byli. Co židé se chystají posazení jim Mesiasé nazvánoati a sábiti, národové si židáji posazení a přimouti je.

* t. j. kděto nejso od židů, vybrá ote všech národů za Spasitele světa uznán boží; ale prve musí umřít.

* t. j. kdo vezdějí život svůj a veškerými výhodami jeho nad všeč Božské miluje, posadne života doživotního, záležejícího ve spojení s Bohem na tomto i onom světě; ale kdo kotov jest všeho i života vezdějího se vzdáti pro mra, ten život věčného dožítie.

* t. j. neostýchej se právy služebník můj i tam se dostat, kde já jsem: v opovržení, v muky a smrti; na to pak dožítie odměny od Otce mého.

* t. j. hrůsou smrti, již vidí sobě blíkaou.

* Tak die přitrosného ctu prosí Otce.

* Tak die rozhodné vůle a nutné odvahy dí; amysl: Proto jsem na svět přišel, abych pro spasení lidské smrt podstoupil; nář tedy, Otče! co k slávě tvé jest. [33.]

* t. j. abyste poznali, že od Boha poslán jsem, a proto ve mne uvěřili.

* t. j. smrti mou vyproštěno bude lidstvo z moci ďáblovy, a onť, panovav hříchem posud v srdcích lidských, vyvržen bude; t. j. moe jma bude odláta.

32. A já, když budu povýšen od země,** všecko potáhnu k sobě.***

33. [To pak pověděl, znamenaje, kteron by smrtí měl umřiti.] 34. Odpověděl jemu zástup: My jsme slyšeli ze zákona, že Kristus zřátává na věky; a kterakž ty pravíš: Musí povýšen býti Syn člověka? Kdo jest ten Syn člověka?

[Zaim 109, 4. Is. 40, 8. Es. 37, 25.]

35. Tehdy řekl jim Ježíš: Jesté maličko jest mezi vámi světlo. Chodte, dokud máte světlo, a vás nezachvátí tmy: neb kdo chodí ve tmách, neví, kam jde.

36. Dokud světlo máte, věřte v světlo, ať jste synové světla. 37. Toto pověděl Ježíš; i odšel, a skryl se před nimi.

38. A sčkoli tak veliká znamenání činil před nimi, neuvěřili v něho:

38. aby se naplnila řeč Isaiaše proroka, kterozž pověděl: Pane, kdož uvěřil slyšením našemu? a rámež Páně komu jest zjeveno?*** [Is. 53, 1. Řím. 10, 16.]

39. Proto nemohli uvěřiti, neb opět řekl Isaiaš:

40. Oslépil oči jejich, a zatvrdil srdce jejich, aby neviděli očima, a srdcem nerozuměli, a neobrátili se, abych jich neuzdravil. [Mat. 13, 14. Is. 6, 9—10.]

41. To řekl Isaiaš, když viděl slávu jeho, a mluvil o něm. 42. Ale však i mnozí z kníazt uvěřili v něho: ale pro Farisee nevyznávali,** aby nebyli ze školy vyvrženi;

43. nebo milovali slávu lidskou více, nežli slávu Boží.

44. Ježíš pak zvolal, a řekl: Kdo věří ve mne, ne ve mne věří, ale v toho, kterýchž mne poslal.

45. A kdo vidí mne, vidí toho, kterýchž mne poslal.

46. Já světlo přišel jsem na svět: aby žádny, kdo věří ve mne, nezstal ve tmách.

47. A slyš-li kdo slova má, a neostříhá-li jich, jáť ne-soudím ho;*** nebot jsem nepřišel, abych soudil svět, ale abych spasil svět.

48. Kdo mnou pohrdá, a nepřijímá slov mých, máť, kdo by jej soudil: řeč, kterou jsem mluvil, tať bude souditi jej v nejposlednější den.

49. Nebo já sám od sebe nemluvil jsem: ale Otec, kterýchž mne poslal, ten mi dal příkázání, a bych pravil, a co bych mluvil.

50. A vím, že jeho příkázání jest život věčný. Pročež co já mluvim, tak mluvím, jakož mi pověděl Otec.

KAPITOLA XIII.

Křístus Pán myje utěšením soby na příklad pokory a důlnosti, — předpovědí, že židáje jej svedl. — a háse nové své příkázání lásky.

1. Předě dnem slavným veškeronocným, věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otcí: když miloval své, kterýchž byl na světě, až do konce je miloval.*

* t. j. na křil.

* t. j. všechny mooné k sobě obrátím; budu hlavou jejich, oni pak tdy mými.

* t. j. kdož uvěřil slovům vtišené věčné pravdy?

* t. j. kdož ze skutků poznal zaslíbeného Mesiasé, an jest všemo-houcí rámež Boží?

** Vis 3, 2. a svov. 9, 22.

** t. j. nyní; anebo „nejsem přičinou jeho odsouzení, zahynutí.“

[Vis 43.]

KAPITOLA XIII.

* t. j. před konáním života svého dokonaly důkaz Božské lásky své jim prokázal, ustanoviv nejvyšší láskou očištění, ku kteréž umřítí noboh, co znamení dokonale čistoty srdce, přípravou býti mého.

2. A po večeri, když byl dábel již vnukl v srdce Jidáše, syna Šimona Iskariotského, aby jej zradil,

3. věda, že všickny věci dal jemu Otec v ruce, a že od Boha vyšel a k Bohu jde:^a

4. vstal od večere, a složil roucho své, a vzav šat, přepásal se.

5. Potom nallil vody do mřednice, a počal umývatí nohy učenníků, a utírali šatem, kterýmž byl přepásán.

6. Tehdy přišel k Šimonovi Petrovi. I řekl jemu Petr: Pane, ty mi myješ nohy?

7. Odpověděl Ježíš, a řekl jemu: Co já činím, ty nevíš nyní: ale zvíš potom.

8. Dí mu Petr: Nebudeš mi mytí nohou na věky. Odpověděl mu Ježíš: Neumyjí-li tebe, nebudeš mítí dílu se mnou.

9. Dí mu Šimon Petr: Pane, netoliko nohy má, ale i ruce i hlavu.^b

10. Dí mu Ježíš: Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl, ale jest čist všickem. I vy čistí jste, ale ne všickni.

11. Nebo věděl, kdo by byl, jenž ho měl zraditi; protož řekl: Nejszte čistí všickni.

12. Když tedy umyl nohy jejích, a vzal roucho své, a posadiv se opět za stůl, řekl jim: Víte-li, co jsem učinil vám?

13. Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem, a dobře pravíte: jsem totiž zajisté.

14. Poněvadž tedy já umyl jsem nohy vaše, Pán a Mistr, i vy máte jeden druhého nohy umývatí.^c

15. Příklad zajisté dal jsem vám. abyste jakož jsem já učinil vám, tak i vy činili.

16. Amen, amen pravím vám: Neať služebník větš pána svého, anž posel větší jest nad toho, kdož jej poslal.

[Nář 15, 20 Mat. 10, 24 Luk. 6, 40.]

17. To když víte, blahoslaveni budete, jestli to budete činiti.

18. Ne o všech vás to pravím; ^a já vím, které jsem vyvolil; ale aby se naplnilo písmo: Kdo jí se mnou chléb, pozdvihne proti mně pátý své.^d

19. Již nyní vám pravím, prve než se stane: abyste, když se stane, uvěřili, že já jsem.^e

20. Amen, amen pravím vám: Kdo přijímá, koho pošlu, mne přijímá: a kdo mne přijímá, přijímá toho, kterýmž mne poslal.

21. To pověděl Ježíš skormoutil se v dachu, a osvědčil, řka: Amen, amen pravím vám: Jeden z vás mne zradí.

[Mat. 26, 31. Mar. 14, 18. Luk. 22, 4.]

22. Tehdy vzhledali učennici na se vespolek, pochybujece, o kom by pravil.

23. Byl pak jeden z učenníků jeho, jenž ležel na prsou Ježíšových,^f jehož miloval Ježíš.

24. Tomu tedy pokynul Šimon Petr, a řekl jemu: Kdo jest, o němž pravíš?

^a t. j. sčkoliv si byl vědom Božského svého původu, dástožnosti, moci a síly budoucí, tak se směl, še —

^b Tak řekl Jidáš a básil celý bes sebe, více se obáváje, aby ho Kristus od sebe neodložil, než aby se sš k nuhám jeho neponičil. [Sv. Aug.]

^c t. j. díle toho mého příkladu pokorně jeden druhému sloužiti, aniž nejsporně slouží se nechtějí. [15.]

^d t. j. to co řekl v. 10. še nejsoo činil všickni.

^e t. j. o jednom z vás moha říci, co dí David o Achitofelovi v Žalmu 40, 10.

^f Dolož: kým se býti pravím, t. j. Syn Boží, Bůh vševědomci, jenž nejakrytější smysly srdce lidského znám.

^g Byl Jan sám, jenž díle tehdejšího spůsobu ležel při stole nejbliže u Ježíše, tak še hlavou svou na prsou Páně spočíval. [35.]

25. Když tedy onen odpovídal na prsou Ježíšových, dí jemu: Pane, kdož jest?

26. Odpověděl Ježíš: Tent jest, komuž já omeňenoš chleba podám. A když omočil chleba, podal Jidášovi, synu Šimona Iskariotského. [Luk. 22, 21.]

27. A po té skryv všel do něho satan.^g I řekl jemu Ježíš: Co činíš, učíš spíše.

28. Ale žádný z přísedčích nevěděl, k čemu by mu to byl řekl.

29. Nebo někteří se domnívali, poněvadž měl Jidáš měšec, že mu řekl Ježíš: Nakup těch věcí, jichž jest potřeba nám ke dni svátečnímu; anebo chudým aby něco dal.

30. Když tedy on vzal skryvu, hnad vyšel. I byla noc.^h

31. Protož když vyšel, řekl Ježíš: Nyní oslaven jest syn člověka a Bůh oslaven jest v něm.

32. A když Bůh oslaven bude v něm, i Bůh oslaví jej sám v sobě: a hnad oslaví jej.

33. Synčkové, ještě maličko jsem s vámi. Hledati mne budete: a jakož jsem řekl Židům: Kam já jdu, vy nemůžete přijíti; tak i vám pravím nyní.

34. Příkladání nové dávám vám: abyste se milovali vespolek, jakož jsem miloval vás, abyste se i vy milovali vespolek.

35. Po tom poznají všickni, že jste učennici moji, budete-li mítí lásku jedni k druhým.

36. Dí jemu Šimon Petr: Pane, kam jdeš? Odpověděl Ježíš: Kam já jdu, nemůžeš nyní se mnou jíti: ale půjdeš potom.

37. Dí mu Petr: Proč nemohu nyní se tebou jíti? duš svou za tebe vydám.

38. Odpověděl jemu Ježíš: Duš svou za mne vydáš? Amen, amen pravím tobě: Nezaprádš kohout, až třikrát mne zapřeš.

KAPITOLA XIV.

Kristus Pán nři, še v domě Otce Jeho přibytkově mnozí jsou, — še on jest cesta, pravda a život, — še on jest jediný bytostní s Otcem, — še moudrý jest modlitba ve jméno Jeho, — šilicje sedati ubranikim stěšitelé Decha svatého, — dástožuje jim pokoj svš, a — osvčtčuje, še díle váše Otcevy k spasení svšna nari.

1. Nermuťiz se srdce vaše.¹ Věřte v Boha, i ve mne věřte.²

2. V domě Otce mého jsou přibytkové mnozí.³ Když nebylo tak, byl bych pověděl vám; protož jdu, abych vám připravil místo.⁴

3. Ale když odejdu, a připravím vám místo, opět přijdu, a pojmu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.

4. A kam já jdu, víte, a cestu víte.

5. Dí jemu Tomáš: Pane, nevíme,⁵ kam jdeš: a kterak můžeme cestu věděti?

¹ t. j. docela si ho opanoval, poněvadž sprva již vnučinkim Jeho nle neodporoval [v. 2.] a tak úplněho přistupu v srdce své mu dal.

² t. j. počtáš noci, nebo celá taš Páně [kap. 13—17.] dlouho do noci trvala.

KAPITOLA XIV.

¹ t. j. šim, co jsem já řekl, še jeden z vás mne zradí, še umře, a vás opustim; ale důvěřujte ve mne co Syna Božho.

² t. j. jakož jest věštie, še Bůh jest, tak jistě věštie, še já jsem Syn Boží, a še vás jistě k němu nvedu, neboť [2.]

³ t. j. moudrý a rovníšim stupně blaženosti, še netoliko vy, ale i všickni moji vrátí tam místa nalezenou.

⁴ t. j. smrti svou vám otevru přistup k blaženosti nebeské, posavad pro křeh zavřeno.

⁵ Věděli díle všeobecné povahy myslí svých, ale nevěděli zvrstně, poněvadž myslí k tomu neobročili.

6. Dí mu Ježíš: Já jsem cesta, a pravda, i život.* Žádný nepřichází k Otci, jediné skrze mne.

7. Kdybyste znali mne,⁷ zajisté i Otce mého byli byste poznali: a od této chvíle poznáte jej,⁸ a viděli jste jej.⁹

8. Dí mu Filip: Pane, ukáž nám Otce, a dostit jest nám.
9. Dí jemu Ježíš: Tak dlouhý čas a vámi jsem, a nepoznali jste mne? Filip, kdo vidí mne, vidí i Otce. Kterak ty pravíš: Ukáž nám Otce?

10. Zdáli nevěříte, že já v Otci, a Otec ve mně jest?¹⁰ Slova, kteráž já mluvím vám, sám od sebe nemluví. Ale Otec ve mně zůstává, on činí skutky.

11. Zdáli nevěříte, že já v Otci a Otec ve mně jest?

12. Aspoň pro skutky samy věřte. Amen, amen pravím vám, kdo věří ve mne, skutky, kteráž já činím, i on činí bude, a vědět nad ty činiti bude: neb já jdu k Otci.¹¹

13. A zachkoi budete prositi Otce ve jménu mém, to učiním: aby oslaven byl Otec v Synu.

[Nřže 16, 23. Mat. 7, 7. Mark. 11, 24.]

14. Budete-li zač prositi mne ve jménu mém, to učiním.

15. Milujete-li mne, přikázání má zachovávejte.

16. A jáť prositi budu Otce, a jiného učitelé dá vám, aby s vámi zůstával na věky. [Luk. 24, 49.]

17. Ducha pravdy,¹² jehož svět nemůže přijíti,¹³ nebo nevidí ho, aniž ho zná: ale vy jej poznáte; nebť u vás zůstane, a ve vás bude.

18. Nenechám vás sirotkami: přijduť k vám.

19. Ještě malíčko, a svět mé již neurčí: ale vy užitété, nebo já jsem živ,¹⁴ i vy živi budete.¹⁵

20. V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci svém,¹⁶ a vy ve mně,¹⁷ a já ve vás.

21. Kdo má přikázání moje, a zachovává je, ten jest, kterýž mě miluje. A kdo miluje mne, milován bude od Otce mého: i já jej milovati budu, a zjevím jemu sebe samého.

22. Dí mu Judas, ne onen Iskariotský: Pane, co se stalo, že zjaviti hodíš sebe samého nám, a ne světu?

23. Odpověděl Ježíš, a řekl jemu: Miluje-li kdo mně, řeč mou zachovávatí bude, a Otec můj bude jej milovati, a k němu přijde, a přibýteť u něho učiníme:¹⁸

24. kdo mě nemiluje, řečí mých nezachovává. A řeč, kterouž jste slyšeli, neníť má, ale toho, kterýž mě poslal, Otce.

25. Toto mluvil jsem vám, u vás přebývaje.

* t. j. já jsem učitel a předod pravdy, jezné vědět, původce života. k němuž die přikázání, a příkladu mého jako přímon, jistoa cestou spěšati má.

⁷ t. j. Hron vírou, že jsem pravý Bůh.

⁸ t. j. až omevni budete Duchem svatým. [16.]

⁹ t. j. ve mne, v mých řečích, divacích.

¹⁰ Účt tím, že on a Otec jsou: 1. rozlični v osobách; 2. stejné bytosti a přitosenosti; 3. neryzlován spoln jednocení.

¹¹ t. j. až já v Slověstevní svém k Otci se odeberu, Božskou vše-mohoucností svou u vás zůstane

¹² t. j. učitelé pravdy: anebo: Ducha ode mne, jenž jsem Pravda (v. 6.), i od Otce (v. 16) pocházejícího [Viz 15, 26.]

¹³ Protože jen o posemaké hmotné věci dbá, je uznává, a v ně důvěří, jeť vidět, slášené pozorovat, hmatati může: vy pak jej die tělnku poznáte, se od Otce, a ode mne vychází a s Otcem a s mnou rovný Bůh jest.

¹⁴ t. j. byť bych i co člověk umřel, živ jsem co Bůh.

¹⁵ t. j. milosti mou pravý duchovní život obdržíte na tomto světě, a blažený na věčnosti.

¹⁶ t. j. jednotou bytosti, od Bytu jeho a pravý Bůh.

¹⁷ t. j. jakožto úderé spojení se mnou, co blavou.

¹⁸ t. j. kdo mne v pravdě miluje, zachovávaje přikázání mých, tím nasluhuje, že jej pohledáním milosti své Otce, já a Duch svatý navštívíme, a u něho jako v pozvácím chrámě přebývatí budeme.

26. Užšíteť pak Duch svatý, kteréhož posle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem, a připomene vám všecko, cožkoli mluvíti budu vám.

27. Pokoj zůstavati vám, pokoj svýj dávám vám: ne jako svět dává, já vám dávám.¹⁹ Nermtuž se srdce vaše, aniž se strachuj.

28. Slyšeli jste, že já řekl jsem vám: Jdu, a přijdu k vám. Kdybyste mě milovali, radovali byste se ovšem, že jdu k Otci: nebo Otec vědět mne jest.²⁰

29. A nyní pověděli jsem vám, prve nežli by se stalo: abyste, když se stane, uvěřili.

30. Již nebudu mluvíti mnoho a vámi; nebo přichází knize tohoto světa, a na mně nemá ničehož.²¹

[12, 31. Luk. 22, 53.]

31. Ale aby poznal svět, že miluji Otce, a jakož mi přikázání dal Otec, tak činím. Vstaňte, pojďte odtud.*

KAPITOLA XV.

Kristas Pán se připodobivá vinnému kmenu, a stěnnými ratolestem, — napomíná k milování Boha i bližního; — předpovídá prosvětlení, — a slibuje, že posle Ducha svatého.

1. Já jsem vinný kmen pravý, a Otec můj jest vinař.

2. Každou ratolest, kteráž ve mně nenese ovoce, odejme: i a každou, kteráž nese ovoce, tu očistí, aby více ovoce nesla.

3. Již vy čísti jste pro řeč, kterouž jsem mluvil vám.

4. Zůstaňteť ve mně² a já ve vás.³ Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu: tak ani vy, leč zůstanete ve mně.

5. Jáť jsem vinný kmen, vy ratolesti: kdo zůstává ve mně, a já v něm: ten nese ovoce mnohá, nebo beze mne ničehož nemůžete činiti.

6. Jestliže kdo ve mně nezůstane vyvržen bude ven jako ratolest, a uchce, a seberou jej, a uvrhnou na oheň, a hoří.

7. Zůstanete-li ve mně, a slova má zůstanou-li ve vás: cožkoli budete čísti, budete prositi, a stane se vám.

8. V tomto oslaven jest Otec můj, abyste velmi mnoho užítku přineali, a byli mými účenníky.

9. Jakož mne miloval Otec, i já miloval jsem vás. Zůstaňteť v milování mém.

10. Budete-li zachovávatí přikázání má, zůstanete v mém milování: jakož i já jsem přikázání Otce svého zachoval, i zůstávám v jeho milování.

11. Toto mluvil jsem vám, aby radost má byla ve vás, a radost vaše byla plná.⁴

12. Totof jest přikázání mé, abyste se vespeklo milovali, jakož jsem miloval vás.

[Svrchu 13, 34. Ef. 5, 2. 1. Thea. 4, 9.]

¹ Tenť závět — poslední odkaz Pán: Pokoj pravý, stály, věčný; pokoj Pánů vnitřní, duchovní, nebeský: skutečný nejen luhými slovy, nýbrž Božskou jeho mocí sdělený.

² t. j. pokud jsem Slověč, a něže mně, potom pak i vám všecky práce a strasti hojně odmění.

³ t. j. díbel své náhony, Jidáše a Židy vši moči pohání sřítit proti mně, ale maršé; nepřemůže: neboť já umru, se tak vše Otceva, a bych spasil vše. [81.]

KAPITOLA XV.

⁴ t. j. zahrne každého Slověka, vírou sice a sv. křtem spojeného se mnou, když neřije die víry, nežli dobrých skutků.

⁵ t. j. setrvaje v víře ve mne a v Láce ke mně.

⁶ t. j. zůstan, život a sílu duchovní vni odněti.

⁷ t. j. vždy hojněji byla zde na zemi a věčná, nekonala v nebesích.

18. Většinou milován nad to nikdo nemá, by duši svou položil kdo za přátelé své. [I. Jan 3, 16.]

14. Vy přátelé moji jste, učinite-li, co já příkazuji vám. 15. Jíz vás nebudu nazývat služebníky; nebo služebníci neví, co činí Pán jeho. Váš pak narval jsem přátely; nebo všechno, co vy jsem koli slyšel od Otce svého, oznámil jsem vám.¹

16. Ne vy jste mne vyvolili, ale já jsem vyvolil vás, a postavil jsem vás, abyste šli, a užitek přinesli, a užitek váš aby zůstal; aby, začkoli byste prosili Otce ve jménu mém, dal vám. [Mat. 18, 19.]

17. Toto příkazuji vám, abyste se mlouvali vespolek.

18. Jestliže vás svět nenávidí, vězte, že mne prve než vás v nenávisti měl.

19. Byste byli ze světa, svět, což jeho jest, milován by; ale že nejste ze světa, nýbrž já ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí.

20. Pamatujte na mou řeč, kterouž jsem já mluvil vám: Neať služebník větší nežli Pán jeho. Jestliže mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou; jestliže řeč mou zachovali, i vaši zachovávatí budou.

21. Ale toto všechno učinil vám pro jméno mé: neboť neznaj toho, kterýž mne poslal.²

22. Kdybych byl nepřítel, a nemluvil jim, hříchu by neměl; ale nyní nemají výmluvy z hříchu svého.

23. Kdo mne nenávidí, i Otce mého nenávidí.

24. Kdybych byl skutků nečinil mezi nimi, jejichto nikdo jiný nečinil, hříchu by neměli; ale nyní i viděli, i nenáviděli i mne i Otce mého.

25. Ale aby se naplnila řeč, kteráž v zákoně jejich naplněna jest: V nenávisti měli mne darmo.

[Žalm 24, 9, 68, 5.]

26. Když pak přijde Učitel, kteréhož já poslu vám od Otce, Duchu pravdy, kterýž od Otce pochází,³ ten svědectví vydávati bude o mně; [Luk. 24, 49.]

27. I vy svědectví vydávati budete, nebo od počátku se mnou jste.

KAPITOLA XVI.

Křesťan Pán předpovědi oběháním valiká prosvětlení, — slibuje jim oslavení Ducha svatého, — těži je budoucí blaženosti, — a napomenutí je k modlitbě. Osl se ovrhávají vlnu svou, on pak jim předpovědi, že jej všichni opasí.

1. Toto mluvil jsem vám, abyste se nehoršili.

2. Ven ze škol vyženou vás: ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil. [Sk. 6, 11.]

3. A to učinil vám, protože neznají Otce ani mne.

4. Ale toto mluvil jsem vám abyste, když přijde hodina, rozpozemenu se na to, že já jsem provedl vám.⁴

5. Boho pak a počátku nepověděli jsem vám, nebo jsem byl

¹ t. j. Maku svou k vám tím jsem dokázal, že jsem vám všechna tajemství, spásení lidstva se vykalil, sjevil.

² t. j. neochotný mne znáti, nastolení jsouce rozlišování i vášněmi, a kolvík jsem jim kázal, a slova své dítvy Božským potvrzovali.

³ Až tuto Kristus Pán jen Otce jmenuje, jest nicméně v tom obecně. Ze Duch svatý i od Syna pochází [16, 15, 17, 10]; nebo co Otce od věčnosti šin, to šiní spolu od věčnosti i Syn, ale Kristus Pán šiný, které i jedno samému náležejí, přičítává též Otci, poněvadž sám též od Otce zplacen jest. Sv. Aug. [Sv. 7, 16.]

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. abyste takto n více ve mne jsouce utvrzení povně donšli, že vědno odplatim vám, a tím sily nabylí všechno pro mne ochotně podstoupit.

s vámi:⁵ a nyní jdu k tomu, kterýž mne poslal, a žádný z vás neptá se mne, kam jdeš?

6. ale že jsem ty věci mluvil vám, zármutek naplnil srdce vaše.⁶

7. Ale já pravdu pravím vám: Užitečné jest vám, abych já odešel; nebo neodejdu-li, nepřijde Učitel k vám: pakliž odejdu, poslu ho k vám.

8. A když přijde on, trestati bude⁷ svět z hříchu, a ze spravedlnosti, a z soudu.

9. Z hříchu zajisté, že nevěřili ve mne:

10. z spravedlnosti pak, že jdu k Otci a již neuzříte mne:

11. z soudu pak, že kníže tohoto světa již jest odsouzeno.

12. Ještě mnoho vám mluvil mám: ale nemůžete snéstí nyní.

13. Když pak přijde ten Duch pravdy, naučítí vás všeliké pravdě; nebo nebude mluvití sám od sebe, ale cokoli uslyší, bude mluvití, a co přijmí má, zvěstuje vám. [I. Kor. 2, 10.]

14. Onť mne oslaví: nebo z mého vezme, a zvěstuje vám.

15. Všecko, cokoli má Otec, má jest; protož jsem řekl, že z něho vezme a zvěstuje vám.⁸

16. Malíčko, a již neuzříte mne, a opět malíčko, a uzříte mne; nebo jdu k Otci.⁹

17. Tehdy řekli někteří z učenníků jeho k sobě vespolek: Co jest to, co nám praví: Malíčko, a neuzříte mne; a opět malíčko, a uzříte mne; a: Jdu k Otci?

18. Proto pravili: Co jest to, co praví: Malíčko? Nevíme, co praví.¹⁰

19. I poznal Ježíš, že se ho chtěli tázati, a řekl jim: O tom se tážete mezi sebou, že jsem řekl: Malíčko, a neuzříte mne; a opět malíčko, a uzříte mne?

20. Amen, amen pravím vám, že budete kvíliti a plakati vy, ale svět se bude radovati:¹¹ vy pak se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost. [Luk. 22, 28.]

21. Žena když rodí, zármutek má, nebo přišla hodina její: ale když porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět.

22. Protož i vy nyní sice zármutek máte: ale opět vás uzříte, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší žádný neodejme od vás.

23. A v ten den nebudete se mne o ničém tázati. Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám. [Mat. 7, 7, Jak. 1, 5.]

24. Až dosavade jste za nic neprosili ve jménu mém; proto, a vezmete, aby radost vaše dokonala byla.

¹ Doloz: a tak nebylo potřebí vám o tom mluvití; ale nyní vám to zevrubně osadimí musím. abych vás na to připravil.

² t. j. zármutkem tak zaražen jste, že ani slovem se mne neotázáte, jakož se přátelé při odložení tázávali.

³ t. j. přešvédčí svět i o hříchu, ježt spáchal Židé, zavrhlo a usmrtilo mne, a páchal, kdokoli ve mne sevěří [9]; o spravedlnosti, že pravda jest, co jsem udil, že totiž od Boha pocháším, když k němu se opět odebera, a že smrtí svou světu spravodlností jsem získal [10]; 3. o soudu, že totiž mně náležel souditi svět, a ten soud se společně zmluvám mouč dítvy, kterouž v ohavné modloslužbě nad světem krutě prováděl [11].

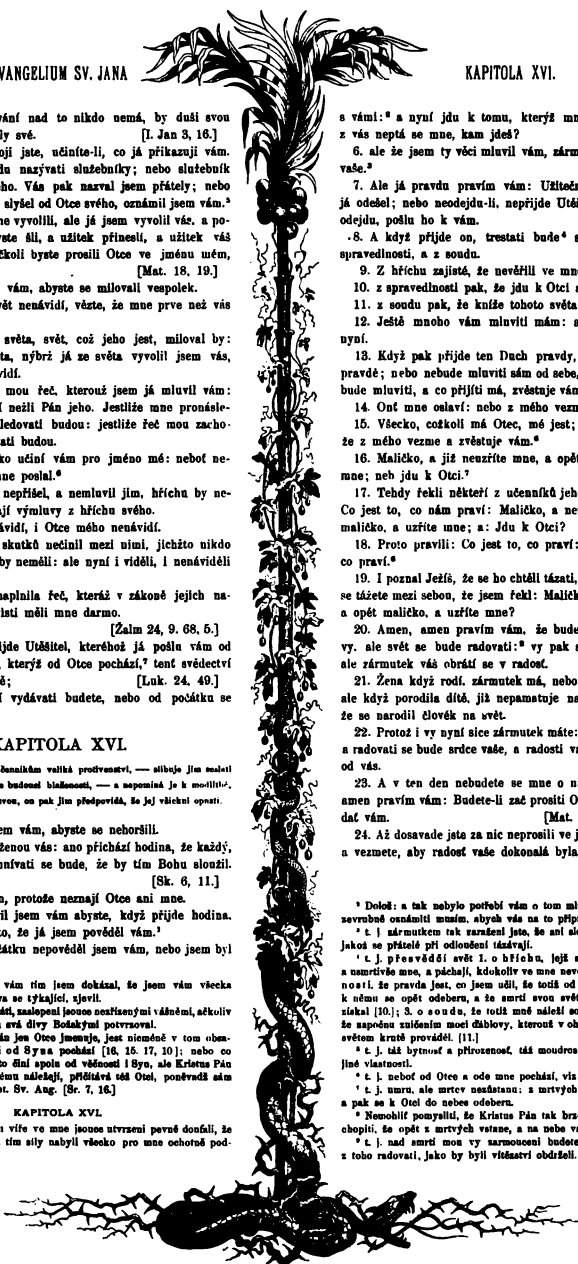
⁴ t. j. táž bytnost a přitrosnost, táž moudrost a mocnost a všeliké jiné vlastnosti.

⁵ t. j. nebo od Otce a ode mne pochází, viz 15. 36. pozn. a 17, 10.

⁶ t. j. umru, ale mrtev nastanau; z mrtvých vstane nášší se vám, a pak se k Otci do nebe odeberu.

⁷ Nemohl pomysliti, že Kristus Pán tak brzo smře, tím méně pochopil, že opět z mrtvých vstane, a na nebe vstoupí.

⁸ t. j. nad smrtí mou vy zarmoucení budete, Židé pak se budou z toho radovati, jako by byli vítěstvi obdivili.

25. Toto v podoběnstrých mluvil jsem k vám. Přicházíť hodina, když ne jít v podoběnstrých mluvití budu vám, ale zjevně o Otci zřetostavíť budu vám.

26. V ten den budete v jménu mém prositi: a nepravimť vám, že já budu prositi Otce za vás;

27. neb Otec sám mluje vás, proto že vy jste mne milovali, a uvěřili jste, že jsem já od Boha vyšel.

28. Vyšel jsem od Otce, a přišel jsem na svět: opět opouštím svět, a jdu k Otci.

29. Řkou jemu učennici jeho: Aj nyní zjevně mluviť, a podoběnství žádného nepravíť;

30. nyní víme, že vis všeko, a není tobě potřebí, aby se kdo tebe tázal: proto věřme, že jsi od Boha vyšel.

31. Odpověděť jim Ježíš: Nyní věřte?

32. Aj přicházíť hodina a jít přišla, že se rozpruete jeden-každý k svému¹⁸ a mne samého opouštíte: ale nejsem sám, nebo Otec se mnou jest.

33. Tyto věci mluvil jsem vám, abyste v mně pokoj měli.¹⁹ Na svět nářak mtiť budete: ale doufejtež: jáť jsem přemohl svět.²⁰

KAPITOLA XVII.

Kristus Pán dokonavš Pět své slávy modlitbou za sebe, — za své učenniky, za všechny, kteří budoucí světi v něho.

1. Tyto věci mluvil Ježíš, a pozdvihna očí k nebi, řekl: Otče, přijmáť jest hodina: oslavíť Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe:

2. jakož jái dal jemu mo nade vším tělem, aby všechněm, kteréž jái dal jemu, dal život věčný. [Mat. 28, 18.]

3. Tentof jest pak život věčný, aby poznali tebe, jediného Boha pravého, a jehož jái poslal, Ježíše Krista.¹

4. Jáť jsem tě oslavil na zemi: dílo, kteréž jái mi dal, abych činil, dokonal jsem.

5. A nyní oslavíť mne, ty, Otče, u sebe samého, slávou, kterouž jsem měl u tebe, prve než svět byl.

6. Oznamil jsem jméno tvé lidem, kteréž jái mi dal ze světa. Trojití byli, a mně jái je dal, a řeč tvou zachovali.

7. Nyni poznali, že všechny věci, kteréž jái mi dal, od tebe jsou:

8. nebo slova, kteréž jái mi dal, dal jsem jim: a oni přijali, a poznali právě, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, že ty jsi mne poslal.

9. Já za ně prosimť: ² ne za svět prosimť, ³ ale za ty, kteréž jái mi dal, nebo tvoji jsou:

10. a všechny mé věci tvé jsou, a tvé jsou mé, a já jsem oslaven v nich:

11. a již nejsem na světě, ale oni jsou na světě, a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je, kteréž jái mi dal, v jménu svém, aby byli jedno, jakož i my.

¹⁸ Ačkoli v se domnívají, že pevnou máte v mne víru, přec mne v šas neobopěvností smrti opouštíte.

¹⁹ t. j. aby se nepobohřtili nad smrti mou, aniž se spasili víry ve mne, ať vás protivněmť počkají.

²⁰ A tak a pomoci mou přemáháte i vy.

KAPITOLA XVII.

¹ t. aby poznali, že ty s Synem, kteréhož jái poslal, a Duchem svatým (18, 26) jsi jediný pravý Bůh.

² Tyto svědké tvé otcovské péči poroučím, posaváť avou v mne víru již tvými jsou. (Viz 20.)

³ t. za ty, kteří díle našiměných bádeň svých žijí, a tobě a vůli tvé se protiví, a tak neobohřtí se šin, aby má za mě modlitba aku-

12. Když jsem byl s nimi, já jsem je zachovával v jménu tvém. Kteréž jái mi dal, zachoval jsem: a žádný z nich nezahynul, než syn zatracen, aby se písmo naplnilo.

[Nize 18, 9. Žalm 108, 8.]

13. Ale nyní jdu k tobě: a toto mluvim na světě, aby měli radost mou naplněnou v sobě.⁴

14. Já jsem jim dal řeč trou, a svět je měl v nenávisti, neb nejsou ze světa, jakož ani já nejsem ze světa.

15. Nepravimť, abys je pojal ze světa, ale abys je zachoval od zlého.

16. Nejsouť ze světa, jakož ani já nejsem ze světa.

17. Posvětiť jich v pravdě.⁵ Řeč tvá jest pravda.

18. Jakož jái ty mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět. [Mat. 28, 19.]

19. A já posvěcují⁶ sebe samého za ně: aby i oni posvěceni byli v pravdě.⁷ [I Kor. 1, 30.]

20. Nepravimť pak toliko za ně, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří v mne:

21. aby všickni jedno byli, jako ty Otče ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.

22. A já slávu, kterouž jái dal mně, dal jsem jim:⁸ aby byli jedno, jakož i my jedno jsme.

23. Já v nich, a ty ve mně: aby dokonáni byli v jedno: a aby poznal svět, že jsi ty mne poslal, a mluval jái je, jakož jái mne mluval.

24. Otče, kteréž jái mi dal, chci, aby kde jsem já, i oni byli se mnou: aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal; neb jsi mne mluval před ustanovením světa.

25. Otče spravedlivý, svět tebe nepoznal: ale já jsem tebe poznal, i ti to poznali, že ty jsi mne poslal.

26. A známo jsem jim učinil jméno tvé, a známo učinim aby mluvovali, kterýmž jsi mne mluval, bylo v nich i já v nich.

KAPITOLA XVIII.

Kristus Pán v zahrádě jest jst a odveden k Ananěvi a Kafkovi, — od Petra seřpan, — a řáco avaden k Pilátovi, oveděje, jakým jest Kristem. — Židé si řádají, aby jim místo něho Barabáš totz propuštěn byl.

1. To když pověděť Ježíš, vyšel a učenniky svými přes potok Cedron, kdež byla zahrada, do kteréž všel on i učennici jeho. [I. Král. 15, 23. Mat. 26, 36. Mar. 14, 32. Luk. 22, 39.]

2. Věděť pak i Jidá, kterýž ho zrazoval o tomto místě; nebo se tam často scházval Ježíš s učenniky svými.

3. Tehdy Jidá, když byl pojal zřetap¹ a od nejvyšších kněží a Fariseů služebny, přišel tam s lucernami, a pochodněmi, a zbraní. [Mat. 26, 47.]

težně jim propěla. Ačkoli v křtíli nmiraje díe svrchované máky své i za tráhy své se modli, jejich vinou nepropěla všechněm modlitba jeho.

¹ t. aby převěděniť jsouce, že s ním jsem, i když se k tobě odeberu, i šli se z pomoci mé, a dostali v odplatu věčnou.

² t. deň jim své milosti, aby šli jsouce díe pravbo učení mého, opravdově svatými byli; nebo posvětiť je svědké k službě své, aby učení tvé jiným spastelně šíšali. [Jan Zlat. Maldonat.] Toto se s následajícím v. 18. lépe srovnává.

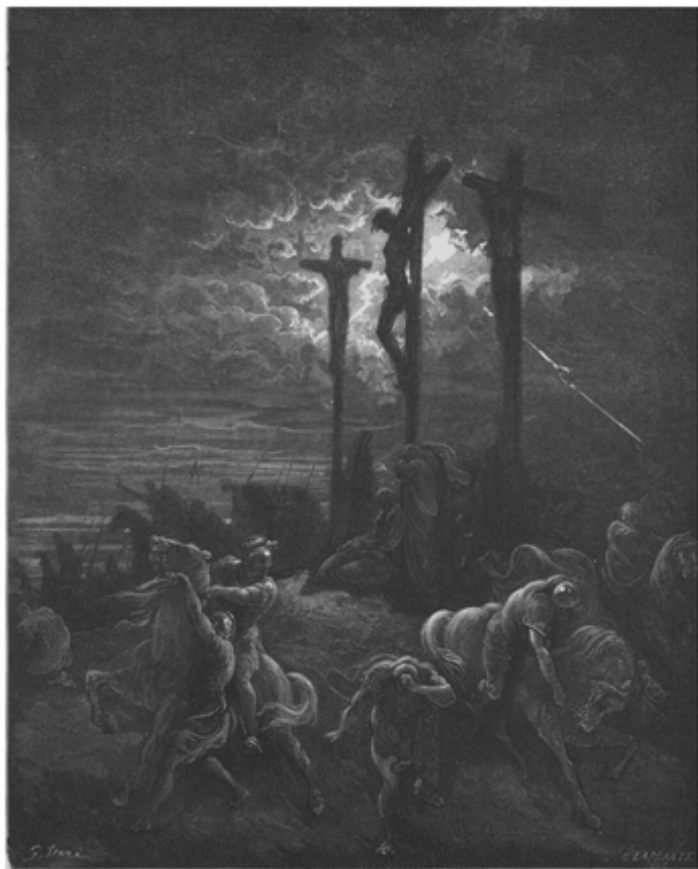
³ t. tobě se za ně obětují, jen kněsem obětujícím i obětí.

⁴ t. aby touto obětí smrti mé posvěceni byli. (17.)

⁵ t. zjevili jsem jim učení své, a dal jsem jim moe divěnéni.

KAPITOLA XVIII.

¹ t. ani při setniny vojska od vladavě, jsi dával k svátku velikonočnau Židům k udržení pořádku v městě

TEMNOSTI, JEZ NÁSLEDOVALY SMŔT PANA NÁŠEHO.

4. Ježíš pak věda všeho, co přijít málo na něho, šel proti nim, a řekl jim: Koho hledáte?

5. Odpověděli jemu: Ježíše Nazaretského. Řekli jim Ježíš: Jáť jsem. Stál pak s nimi i Jidáš, kterýž ho zrazoval.

6. Tehdy jakž řekl jim: Já jsem! postoupili zpět, a padli na zem.

7. I otázal se jich opět: Koho hledáte? Oni pak řekli: Ježíše Nazaretského.

8. Odpověděl Ježíš: Pověděl jsem vám, že já jsem: jestliže tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou.

9. Aby se naplnila řeč, kterouž byl pověděl: Z těch, které jási mi dal, neztratil jsem nižádného. [Svrchu 17, 12.]

10. Tehdy Šimon Petr, maje meč, vytrhl jej a uderil služebníka nejvyššího kněze, a utal ucho jeho pravé. Bylo pak jméno služebníka toho Malchus.

11. Tehdy řekl Ježíš Petrovi: Schovej meč svůj do pošvy. Což nemám pít kalicha, kterýž mi dal Otec?

12. Tehdy stráž, a tisícník a služebníci židovští jali Ježíše, a svázali jej:

13. i přivedli ho nejprve k Annášovi; nebo byl test Kaifášův, jenž byl nejvyšším knězem toho roku.

14. Byl pak Kaifáš, jenž byl dal radu Židům: že užitečné jest, aby člověk jeden umřel za lid. [Svrchu 11, 49.]

15. Šel pak za Ježíšem Šimon Petr, a jiný učenník. Ten pak učenník znám byl nejvyššímu knězi; i všel s Ježíšem do síně nejvyššího kněze.

16. Ale Petr stál u dveří venku. I vyšel druhý učenník, kterýž byl znám nejvyššímu knězi, a řekl vrátne, a uvedl Petra. [Mat. 26, 58. Mar. 14, 54. Luk. 22, 55.]

17. Tehdy řekla Petrovi děvečka vrátne: Nejai-liž i ty z učenníků člověka toho? Řekl on: Nejssem.

18. Stáli pak pacholci a služebníci u ohně, a zhlřivali se. nebo bylo studeno, a byl s nimi i Petr stoje, a zhlřivaje se.

19. Tehdy otázal se nejvyšší kněz Ježíše o učennících jeho, a o učení jeho.

20. Odpověděl jemu Ježíš: Já zjevně mluvím jsem světu; já vždycky učival ve škole a ve chrámě, kdežto se všickni Židé scházejí, a tajně jsem nic nemluvil.

21. Co se mne ptáš? Ptej se těch, kteříž slyšali, co jsem jim mluvil; aj ti vědí, co jsem já mluvil.

22. To když pověděl, stoje tu jeden ze služebníků dal políček Ježíšovi, řka: Tak-liž odpovídáš nejvyššímu knězi?

23. Odpověděl jemu Ježíš: Mluvil-li jsem zle, svědectví vydeje o zlem; pakli dobře, proč mae tepeš?

24. I poslal jej Annáš svázaného ku Kaifášovi, nejvyššímu knězi. [Mat. 26, 57. Mar. 14, 53. Luk. 22, 54.]

25. Stál pak Šimon Petr, a zhlřival se. Tehdy řekli jemu: Nejai-liž i ty z učenníkův jeho? Zapřel on, a řekl: Nejssem. [Mat. 26, 69. Mar. 14, 67.]

26. Dí mu jeden ze služebníků nejvyššího kněze, přibuzný toho, jenž Petř utal ucho: Zdalíš jsem já tebe neviděl a s ním v zahrádě?

27. Tehdy Petr opět zapřel: a hned kohout zazpíval.

28. I vedli Ježíše od Kaifáše do radního domu.⁸ Bylo pak

ráno: a oni nevěděli do radního domu, aby se nepoškrvnili,⁹ ale aby jedli velikonočného¹⁰ beránka. [Mat. 27, 2.]

29. Tehdy vyšel k nim Pilát ven, a řekl: Jakou žalóub vedete proti člověku tomu?

30. Odpověděli, a řekli jemu: Byť tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.¹¹

31. I řekl jim Pilát: Vezměte jej vy, a podle zákona vašeho suďte ho.¹² I řekli jemu Židé: Námf nesluží zabít nižádného. 32. Aby se naplnila řeč Ježíšova, kterouž řekl, znamenaje, kterou by smrtí má umřít.¹³

33. Tehdy všel Pilát opět do radního domu, a povolal Ježíše, a řekl jemu: Ty-li jsi král židovský?¹⁴

34. Odpověděl Ježíš: Sám-li to od sebe pravíš, čili jsou jiní tobě pověděli o mně?

35. Odpověděl Pilát: Zdalíš jsem já Žid? Národ trvá, a nejvyšší kněží vydali tě mně; co jsi učinil?

36. Odpověděl Ježíš: Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji zajistě bránili by, abych nebyl vydán Židům: ale nyní království mé není odsud.

37. I řekl jemu Pilát: Tedy král jsi ty? Odpověděl Ježíš: Ty pravíš;¹⁵ já jsem král. Já jsem se k tomu narodil, a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal pravdě: každý, kdož jest z pravdy, slyš hlas můj.¹⁶

38. Dí jemu Pilát: Co jest pravda?¹⁷ A když to řekl, vyšel opět k Židům a dí jim: Já žádné viny na něm nenalezám.

39. Ale jest obyčej váš, abych vám propustil jednoho na Velikou noc: pročž chcete-li, propustím vám krále židovského?

40. I zkríkli opět všickni, řkouce: Ne toho, ale Barabáše. Byl pak Barabáš lotr.

KAPITOLA XIX.

Kristus Pán jest bitován a trnem korunován, — na smrt odsouzen, na popravení vřevěn a zhlříván, — s kříže posazen na smrti avon Janovi, Jana pak mluve své, — a v slavi octem napájen. — Na kříži umřel. — Josef s Arimathie a Nikodem pochováli tělo jeho.

1. Kázal tedy Pilát Ježíše vzít, a zblčovati. [Mat. 27, 37.]

2. A vojáci spoleže korunu z trní, postavili na hlavu jeho, a rouchem šarlatovým přifodili ho.

3. A přistopovali k němu, a říkali: Zdráv buď, králi židovský! a dávali jemu políčky.

4. I vyšel Pilát opět ven, a řekl jim: He, vedu vám jej ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalezám.

5. [Tehdy vyšel Ježíš nesa korunu trnovou, a roucho šarlatové.] I dí jim [Pilát]: Ejhle člověk!

⁸ Dí jehh farisejského domněl.

⁹ Die jiných rozumějí se tuto oběti smřivá, které se po celý týden velikonoční obřadovaly a oběti velikonočními, Pascha, slaly.

[V. Mojs. 16, 2.]

¹¹ Nemajice důvodův, odvolávají se k důstojnosti své, jakoby ani chybít nemohli.

¹² t. potrestajte ho, jak vám zákon váš káže; domněval se, že jen s lehkého přestupku jej vini.

¹³ t. že bude vydán pohánám a od nich ukršíván; Mat. 20, 19.

¹⁴ Viz Mat. 27, 11. Mar. 15, 2. — Luk. 23, 2.

¹⁵ t. tak jest ovšem, jakoz pravíš.

¹⁶ t. kdo si žádá v pravdě se posadit o Bohu a o svých povinnostech, slyš a zachovává učení moje.

¹⁷ Možže se, aby se o pravě dověděli a pak se jí přidrži. rybrš domněten, jakoby řekli: A od nás pravě slyšeti? He není pravda, než co smyslnosti naší lahodí.¹⁸ Tak vůbec anjšeji romanšii svěrci všech věků a krajin!

⁸ Nechtel se brániti sbrani, rybrš stáhou trpělivosti přemoci své, smrt a dšba, jakoz Otec mi určil.

⁹ t. jeznš bys bez toho nevěřil, byt byh ti i hned pravda pověděl.

¹⁰ t. k Pilátovi, Himakému vládař, pohana.

6. A jakž jej uzeři nejvyšší kněží a služebníci, zvolali, křouce: Ukřizuj, ukřizuj ho! Dí jim Pilát: Vezměte jej vy, a ukřizujte; nebt já na něm viny nenezalám.

7. Odpověděli mu Židé: My zákon máme, a podle zákona má umřít, nebo Synem Božím se činil. [Mat. 28, 63.]

8. Tehdy když uslyšel Pilát tuto řeč, více se obával.¹

9. I vše opět do radního domu, a řekl Ježíšovi: Odkud jsi ty? Ale Ježíš nedal mu odpovědi.

10. Tehdy řekl jemu Pilát: Se mnou nemluviš? Nevíš-li, že mám moc ukřizovatí tebe, a mám moc propustiti tebe?

11. Odpověděl Ježíš: Nemám by proti mně moci žádné, kdyby tobě nebylo dáno s hůry;² proto kdož jest mne tobě vydat,³ větší hřích má.

12. A od té chvíle hledal ho Pilát propustiti. Ale Židé volali, křouce: Propustíš-li tohoto, nejsi přítel ccařfův; nebo každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.

13. Tehdy Pilát, když uslyšel tyto řeči,⁴ vyvedl Ježíše ven: a posadil se na soudné stoličce na místě, kteréž slove Lithostrotos⁵ a židovský Gabbatha.⁶

14. Byl pak den přípravní velikonoční⁷ jako hodina šestá:⁸ i di Židům: Ehje, král váš!⁹

15. Ale oni křičeli: Vezmi, vezmi, ukřizuj ho! Dí jim Pilát: Krále vašeho ukřizují? Odpověděli nejvyšší kněží: Nemáme krále, než císaře.

16. Tehdy vydal jim ho, aby byl ukřizován. I pojali Ježíše, a vyvedli.

17. A nesá sobě kříž vyšel na to místo, kteréž slove popravné, a židovský Golgotha:

[Mat. 27, 33. Mar. 15, 21. Luk. 23, 26.]

18. kdežto ukřizovával jej, a s ním jiné dva s obou stran, a v prostředku Ježíše.

19. Napsal pak i nápis Pilát, a vstavil na kříž. A bylo napsáno: Ježíš Nazaretský, král židovský.

20. Ten pak nápis mnozí z Židův čtli, nebo blízko města bylo místo, kdež ukřizován jest Ježíš. A bylo napsáno židovky, řecky, a latíně.

21. Tehdy nejvyšší kněží židovští řekli Pilátovi: Nepiš: Král židovský; ale že on řekl: Král židovský jsem.

22. Odpověděl Pilát: Co jsem psal, psal jsem.

23. Vojáci pak když jej ukřizovali, vzali roucho jeho¹⁰ [a učinili čtyry díly, každému vojáků dli] a sukni.¹¹ Byla pak sukne nesedlá, od vrchu všeska veskrze setkaná.

[Mat. 27, 35.]

24. Protož řekl mezi sebou: Neroztrháme jí, ale losujeme o ní či bude.¹² Aby se naplnilo písmo, kteréž dí: Rozdělili

KAPITOLA XIX.

¹ Domnívaje se, žeby snad Kristus Pán byl nákrtem s bohé pohanských. (Srov. Skutk. 14, 10—12.)

² t. a nesob od Boha zvidět určeno, abych k spaseení světa dobrovolně křtoucí smrti podostepi.

³ t. na smrt; Jidáš, kněží, zákonníci, Židé všeob.

⁴ t. obával se, aby u podesřivého císaře Tiberia nebyl obžalován, že nedbalé svrchovanou mocí jeho zastávil.

⁵ t. kamenit vyhlášené.

⁶ t. místo vyzhlášené.

⁷ t. pátek v týdnu velikonočním; každý pátek slul dnem přípravním, protože se v něm kráť a jiné věci připravovaly. Jich v sobom dělati zakázáno bylo; sobota velikonoční byla sviatě slavěná (81.), a proto i přípravu před ní den (pátek) sviatě smazemny.

⁸ Vis Mar. 15, 25. pozn.

⁹ Z ústředí jim tak pravil, aby i oni sad ním se slitovali, a jej propustili, ale oni v nezaslyšalé sblátošti své tím více zuřili.

¹⁰ t. pláště sřevch, široky, čtyřhranný.

¹¹ t. vlněnou, spodní, kteréž se na pouhém těle nosila.

¹² t. to se stalo, aby se a t. d.

sobě roucho. mé, a o můj oděy metalli loe.¹³ A vojáci zajistě to učinili.

25. Stály pak blízko kříže Ježíšova matka jeho, a sestra matky jeho, Maria Kleofášova, a Maria Magdaléna.

26. Tehdy uzřev Ježíš matku, a učennika stejného, jehož miloval, dí matce své: Ženo, hle syn tvůj!¹⁴

27. Potom dí učenníkovi: Hle, matka tvá! A od té hodiny, přijal ji učenník k sobě.

28. Potom věda Ježíš, že všechny věci dokonány jsou, aby se naplnilo písmo, řekl: Žáním. [Žalm 68, 22.]

29. Byla pak tu nádoba postavena plná octa. Oni tedy houbu plnou octa na zyp vložíšve podali ústám jeho.

30. A když okusil Ježíš octa, řekl: Dokonáno jest! a nakloniv hlavy, vypustil duši.

31. Tehdy Židé, [poněvadž byl den přípravní, aby nezůstala těla na kříži v sobotu [byl zajistě veliký ten den sobotní], prosili Piláta, aby zlámaní byli hmatové jejich, a byli slození. [V. Mojš. 21, 22.]

32. Protož přáli vojáci, a prvním sice zlámaní hnáty, i druhému, kterýž byl s ním ukřizován.

33. K Ježíšovi pak když přišli, jakž uzeři jej již mrtvého, neziámali hnatí jeho:

34. ale jeden z vojáků kopl bok jeho otevřel, a hned vyšla krev a voda.¹⁵

35. A ten, jenž viděl, svědectví vydal,¹⁶ a pravé jest svědectví jeho;¹⁷ a on ví, že pravé věci praví, abyste i vy věřili.¹⁸

36. Stažlo se to zajistě, aby se naplnilo písmo: Kostí v něm nezlámáte.¹⁹

37. A opět jiné písmo dí: Uzři, v koho jsou bodli.²⁰

38. Potom pak prosil Piláta Josef z Arimatbie [protože byl učenník Ježíšův, ale tajný pro strach před Židy], aby směl sníti tělo Ježíšovo. I dopustil Pilát. Přišel tedy, a snal tělo Ježíšovo.

[Mat. 27, 57. Mar. 15, 46. Luk. 23, 51.]

39. Přišel pak i Nikodém, kterýž byl prve přišel k Ježíšovi v noci, nesna smíšené myrhy a also jako sto liber.

40. Tehdy vzali tělo Ježíšovo, a obvlnili je prostěradly s vonnými věcmi, jakož jest obyčej Židům se pochovávatí.

41. Byla pak na místě, kde jest ukřizován, zahrada; a v zahradě hrob nový, v němžto ještě žádný nebyl pochován.

42. Tu tedy pro den přípravní židovský, že blízko byl hrob, položili Ježíše.

¹³ Vis Žalm 21, 18.

¹⁴ V osobě učenníka Jana veškery své věrné odkazuje Kristus co syna k Marii, matce své; na poslední vůle jeho. Ve slově: „ženo“ nkrta jest velká důstojnost Rodičky Boží, že jest ona ta žena, o níž v rjci mluvil Bůh, když řekl k hadovi: „Nepřátelství polořim mezi tebou a ženou, mezi semem tvým a semem jejím, onať počte hlavu tvou, a ty křídly štítit budeš past její.“ Gen. 3, 15. Zvěřevá dář Pán Ježíš své samosené Matce poněkud štědče, že strážice Syna vlastního nabývá synu přijatěch.

¹⁵ Vojin ten probodl kopl, jak k více podobno, a levé strany srdce Pánů, tak že byf by i hlava křtořiva v něm se byla nacházala, tou ranou již smrt by následovala. Krev a voda a bok Pánů tkoucí smazemny dí sv. Otčeř sv. svátosti křtu a ořadů, jakožto nejhlavnější dary jeho Božského, kákon přikypělořeho srdce.

¹⁶ Tak av. Jan sám o sobě praví, nejmenuje se jménem; vis 20, 2.

¹⁷ t. pravdivě jest, co tuto o smrti Kristově doveděduji, jakožto ořivě svědek, sám to spatřil.

¹⁸ t. že Kristus Pán skutečně umřel, a tedy i skutečně z mřtvých vstal.

¹⁹ t. jakož bylo přikázáno o beranů velikonočním, předpodoběním Krista Pána. [II. Mojš. 12, 46. Žalm 35, 21.]

²⁰ Vis Zach. 12, 10. pozn. Vyplni se sviatě k na soudné dně.

[Zjev. 1, 7.]

KAPITOLA XX.

María Magdaléna János k hrobu, a viděno odvraťený kámen, spěchá oznámit tobo společník. — Petr a Jan Jós k hrobu, a naleze Jój prádny, věří, že Kristus Pán a mrtvých žán. — Tomš se sjeví Marí Magdaléna, — a večer desít společník a — ob týden opít Jednání v Tomšém. — Jak mnoho dívk Kristus Pán stál.

1. První pak den po sobotě, přišla ráno María Magdaléna,¹ když ještě tma bylo, k hrobu, a uzešla kámen od hrobu odvalený.² [Mat. 28, 1. Mar. 16, 1. Luk. 24, 1.]
2. I běžela, a přišla k Šimonovi Petrovi, a k jinému učenníku, jehož miloval Ježíš, i dí jim: Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kde ho položili.
3. Tehdy vyšel Petr, i ten druhý učenník a šli k hrobu.
4. I běželi oba dva spolu: a ten druhý učenník předběhl spíše Petra, a přišel první k hrobu.
5. A nachýlil se, uzešel prostěradla položená, ale nevěsel.
6. Tehdy přišel Šimon Petr, jda za ním, a všel do hrobu, a uzešel prostěradla položená,
7. a rouchu, kteráž byla na hlavě jeho, ne s prostěradly položenou, ale svinutou obvázanou na jednom místě.
8. Potom tedy vyšel tam i ten učenník, kterýž byl první přišel k hrobu, a uzešel, a uvěřil.³ [Luk. 24, 25.]
9. nebo ještě neznali písma, že měl z mrtvých vstáti.
10. I odešli učenníci opět, kdež prve byli.
11. María pak stála venku u hrobu pláčíc. A když plakala, naklonila se, a nahlédla do hrobu:
12. i uzešla dva anděly v bílém rouše sedící, jednoho u hlavy, a druhého u nohou, kdež byl položeno tělo Ježíšovo.
13. Řekli jí oni: Ženo, co pláčeš? Dí jim: Vzali Pána mého, a nevím, kde jej položili.
14. To když řekla, obrátila se zpět, a uzešla Ježíše, an stojí, ale nevěděla, že by to byl Ježíš.
15. Dí jí Ježíš: Ženo, co pláčeš? koho hledáš? Ona domnívaje se, že by byl zahradník, řekla jemu: Pane, jestliže ty jsi jej vzal, pověz mi, kde jej ho položil, a já jej vezmu.
16. Dí jí Ježíš: María! Obráť se, je ona, řekla jemu: Rabboní! [jez se vykládá: Mistré.]
17. Dí jí Ježíš: Nedotýkej se mne,⁴ neb jsem ještě nevstoupil k Otci svému: ale jdi k bratřím svým a pověz jim: Vstupují k Otci svému, a k Otci vašemu, k Bohu svému,⁵ a k Bohu vašemu.
18. Přišla María Magdaléna zvěstující učenníkům: Viděla jsem Pána, a toto mi pověděl.
19. Když pak byl večer toho dne, kterýž jest první po sobotě, a dvěři byly zavřeny,⁶ kdež byli učenníci shromážděni pro strach před Židy: přišel Ježíš a stál uprostřed, a řekl jim: Pokoj vám!⁷ [Mar. 16, 14. Luk. 24, 36. I Kor. 15, 5.]
20. A to pověděv, ukázal jim ruce i bok. I zradovali se učenníci vidouce Pána.

KAPITOLA XX.

¹ t. a druhými ženami; [Mark. 16, 1.] Jan sviděl jí jméno pro její horlivost, a še sverbu vypravovat bodla, jak se Kristus Pán jí samé byl sjeví.

² t. nedojdece s ženami k hrobu, své klamně misně oděšila s nimi.

³ t. slovím Marie Magdalény, v. 2. (Sv. Aug.)

⁴ t. neodtrhni se takovým prokousáním šaty a lásky své, neboť děje u vás potřívám, než vstoupím k Otci svému.

⁵ Die svého Shromáždění tak praví.

⁶ t. zavřeno dvéřmi vstoupil, aby učenníkům dokázal, že ocelaven jest tělo jeho.

⁷ t. ten pokoj, kterýž jim sdával, jak sverchu řekl.

21. Tehdy řekl jim opět: Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás.⁸
22. To pověděv vdechl,⁹ a řekl jim: Přijměte Ducha svatého:
23. kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim: a kterýmž zadříte, zadříány jsou. [Mt. 18, 18.]
24. Ale Tomáš, jeden ze dvanácti, kterýž slove Blížence, nebyl s nimi, když přišel Ježíš.
25. Tehdy řekl jemu druzí učenníci: Viděli jsme Pána. On pak řekl jim: Leť uzeřím v rukou jeho bodení hřebů, a vlořím prst svůj v místo hřebů, a ruku svou vlořím v bok jeho, neuvěřím.
26. A po osmi dnech byli učenníci jeho opět vnitř, a Tomáš s nimi. Přišel Ježíš zavřenými dvěřmi, a stál uprostřed, a řekl: Pokoj vám!
27. Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem, a viz ruce mé, a vztáhni ruku svou, a vpusť v bok můj; a nebudíš nevěřící, ale věřící.
28. Odpověděl Tomáš, a řekl jemu: Pán můj a Bůh můj!¹⁰
29. Řekl jemu Ježíš: Že jsi mne viděl, Tomáš! uvěřil jsi: blahoslaveni, kteříž neviděli, a uvěřili.
30. Mnohé zjístie i jiné divy činil Ježíš před obličejem učenníků svých, kteříž nejsou psáni v knize této: [Ně 21, 25.]
31. ale tyto jsou napsány, abyste věřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží, a abyste věřice život měli ve jménu jeho.

KAPITOLA XXI.

Zjevil se Kristus Pán některým učenníkům a jezera genezaretského, — společník jim hojiv lova a obědvá s nimi, — na trojzobobé ovrčeno lásky vazků Petrovi i vrátil správu máta svého, — a předpověděl jemu smrt mučnickou. — Petr se táže, jak bude s Janem, — Kristus hárá svídanost Petrova, — Sv. evangelista navrtá toto evangelium.

1. Potom se opět zjevil Ježíš učenníkům u moře Ťberiadského. Zjevil se pak takto:
2. Byli spolu Petr, a Tomáš, jenž slove Blížence, a Nathannel, jenž byl z Káně galilejské, a synové Zebedeovi a jiní dva z učenníků jeho.
3. Dí jim Šimon Petr: Jdu lovit ryb. Řkou jemu: Přijďeme i my s tebou. I vyáli, a vstoupili na loď; a té noci nic nepopadli.
4. Když pak již ráno bylo, stál Ježíš na břehu, ale učenníci nepoznali, že Ježíš jest.
5. Tehdy řekl jim Ježíš: Dětky, máte-li co k jídlu? Odpověděli jemu: Ne.
6. Dí jim: Vrztež síť na pravou stranu lodí, a naleznete. I vrhli; a již jim nemohli utáhnouti pro množství ryb.
7. Tehdy řekl učenník ten, jehož miloval Ježíš, Petrovi: Pánť jest! Šimon Petr, jakž uslyšel, že Pán jest, obestřel se sukni, [neboť byl nahý].¹ a pustil se do moře.

¹ t. toutž mocí vás posílám do veškerého světa, abyste kázali evangelium, a shromáždžovali, a Hlíli věřice ve mne lidstvo, a vedli je k spasení věčného.

² t. na ně, snamenaje tím udělení Ducha svatého: jako byl Bůh Adamovi vdechl „dechnutí života“, tak i to Kristus P. učenníkům svým nový život vdechl k olivám jiných. [I. Mojš. 2, 7.]

³ t. „věřím a vyznávám, že jsi Pán můj a Bůh můj!“

KAPITOLA XXI.

¹ t. j. bez sverchnho řázu, jen v spodní sukni na způsob malí kořhle bez rukávů.

8. Ostatní pak učenníci připravili se na lodi [nebo nedaleko byli od země, jen asi dvě stě loket], táhnouce síť s rybami.

9. A když vystoupili na zem, uzřeli žhavé uhlí položené, a rybu svrchu položenou, a chléb.

10. Dí jim Ježíš: Přineste z ryb, kteréž jste ulovili nyní.

11. Vstoupil Šimon Petr, a vytáhl síť na zemi, plnou ryb velikých sto padesáté tři; a ačkoli jich tak mnoho bylo, neztrhala se síť.

12. Dí jim Ježíš: Pojdte, obědujte. A žádný z těch, kteříž obědvali, neosmělil se otázati se ho: Ty kdo jsi? vědouce, že Pán jest.

13. I přišel Ježíš, a vzal chléb a dával jim, též i rybu.

14. To již potřetí se zjevil Ježíš učenníkům svým, když byl vstal z mrtvých.

15. Tehdy, když poobědvali, řekl Ježíš Šimonovi Petrovi: Šimone Janův,^a miluješ-li mne více, nežli tyto? Dí jemu: Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji. Řekl jemu: Pasíš beránky má.

16. Řekl jemu podruhé: Šimone Janův, miluješ-li mne? Dí jemu: Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji. Řekl jemu: Pasíš beránky má.

17. Řekl jemu potřetí:^b Šimone Janův, miluješ-li mne? Zarmoutil se Petr, protože mu řekl potřetí: Miluješ-li mne? i řekl jemu: Pane, ty víš všecko; ty víš, že tě miluji. Řekl jemu: Pasíš ovce má.^c

18. Amen, amen pravím tobě: Když jsi byl mladší, opasoval

^a t. j. syn Janův, nebo Jonášův.

^b Třikrát se Pán táže Petra, aby mu tento třikrát oveděl lásku svou a tím napravil, že jej byl třikrát zapřel.

^c t. j. beránky i ovce, syny i otce, lid i správce jeho či biskupy Petrova Hlavní odevzdává. Toto slovo Páně jest základ, na němž přednostství Petrovo a náměškův jeho nad veškerou církví spočívá. [Srov. Mat. 16, 18. a d.] Zároveň však jde s tohoto rozkazu Páně,

jsi se, a choďval, kam jsi chtěl, ale když se sestaráš, vzřáhneš ruce své,^d a jiný tě opáse a pověde, kam ty nechceš.^e

19. To pak pověděl, znamenaje, kterou by smrtí měl oslavit Boha. A to povědév, řekl jemu: Pojd za mnou.

20. Obrátiv se Petr, uzřel toho učenníka, kteréhož miloval Ježíš, an jde za ním, kterýž i odpočívá při večeri na prsou jeho, a byl řekl: Pane, kdo jest, kterýž tebe zradí?

21. Toho tedy, když uzřel Petr, řekl Ježíšovi: Pane, co pak tento?

22. Dí mu Ježíš: Tak ho chci nechati, až přijde; ^f co tobě do toho? Ty pojd za mnou.^g

23. Vyšla tedy řeč ta mezi bratřími, že učenník ten neumře. A neřekl mu Ježíš: Neumře; ale: Tak ho chci nechati, než přijdu, co tobě do toho.

24. Tent jest učenník ten, kterýž svědectví vydává o těchto věcech, a uapal tyto věci: a víme, že pravé jest svědectví jeho.

25. Jestli pak i mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš: kteréž kdyby měly všechny obzvláštně napsány býti, mám za to, že by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, kteréž by měly psány býti.

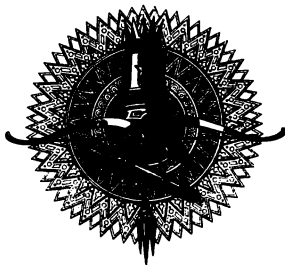
Jestli tato dárá Petrovi, a v něm také všem jeho v přednostství nastupem, že jest paspě, viditelná hlava Cirkve Boží na zemi, u všech viry a mravech, když rozhoduje, a Cirkve celou (biskupy, kněze a věřící) ku věšení zavazuje, neklamný; neboť správa Cirkve, jejíž zakladatel jest Věčená Pravda, musí býti založena na učení Páně neklamném. A tak důležno věřiti: že viditelný správce celé Cirkve, jenž se rozkazuje věřiti i biskupy i kněze i věřící, neklamně vydaje, když celou cirkve ku věšení zavazuje.

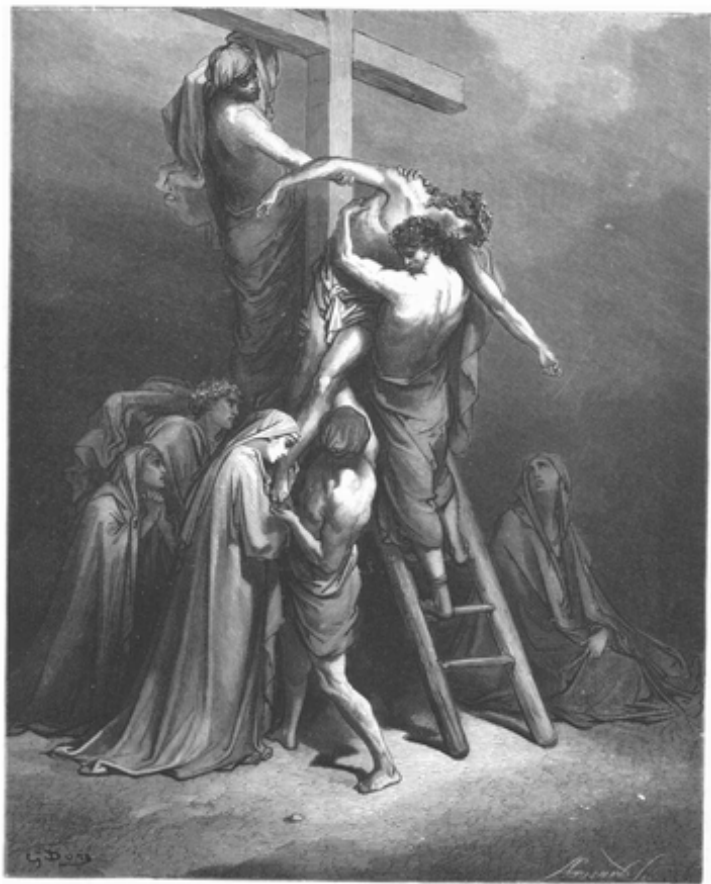
^d t. j. k spoutání.

^e t. j. na smrt pro jméno má.

^f t. j. až jej k sobě povolám. Smrti slověba sove příchodem, navěštinu svým.

^g t. j. nudařiti tobě v číně záležitosti se mistic, a nebo po budoucích věcech páznati; jediná péče tvá buď, aby mne následoval.

SNIMANI S KRIZE.

SKUTKOVĚ SVATÝCH APOŠTOLŮV

považují se právem za pokračování svatých evangelií, a připisují se beze vší pochyby sv. Lukáš. Tent je sepsal jazykem řeckým po svém evangeliu, a vydal o prvním uvěznění sv. Pavla v Římě asi roku 63. po Kr., a témuž „vznešenému Theofilovi“, jako své evangelium, je věnuje. [Luk. 1, 1—4.] Obsahují stručně vyprávění hlavních událostí církve svaté za prvních třiceti let po Nanebevstoupení Páně.

Když byl sv. spisovatel nejprve zvrubněji opakovat zprávu o Nanebevstoupení Páně, a takto knihu svou, jakožto druhou řeč, se svou první, se svým evangeliem spojil, vypravuje dále, jak sv. apoštolé dle zaslíbení Páně, Duchem svatým jsouc posláni, sv. evangelium hlásati počali, jak se vira Kristova hlavně kázáním sv. Petra nejprve v národu židovském ujala, potom pak brzo k pohanům se rozšířila, jak věřící hned z počátku pronásledováni, ale právě tím i k rozšíření učení Kristova vedeni jsou. V tom pronásledování závažné obrácen jest hlavní odpuřce Šavel v horlivého apoštola Pavla. S tímto se pak sv. spisovatel hlavně obírá; vypisuje jeho obtížné a nebezpečné cesty apoštolaké, jeho pronásledování od Židů i pohanů, jeho neunavné kázání slova Páně, jeho účinnou péči o věřící, jeho zasetí v Jeruzalémě a vězení v Cesareu; jeho odvedení do Říma, a dvouletou jeho tamní vazbu. Těchto posledních událostí sv. Lukáš co společník sv. Pavla z větší části očitým svědkem a účastníkem byl.

Líčí nám pak sv. spisovatel v knize této spolu zlatý věk první doby církve svaté. Představuje nám tehdejší křesťany téměř co vtělené anděly, jak byli jedna mysl, jedno srdce, jedna víra — jedna láska; ukazuje nám jejich vroucí horlivost v modlitbě, poslušnou oddanost k představeným, obětou péči k chudým, pevnou stálost v protivnostech, úplné opovření světských marností, jedinou známost pro slávu

Boží a pro rozšíření víry Kristovy.

Tak nalezneme. nábožný čtenáři, v této utěšené knize, příhodně evangeliem Ducha svatého nasrané, vzor domácích a veřejných ctností, posilu v utrpení, útěchu v nesnázích.

Sv. církve vždy věřila, že kniha ta vnučením Ducha svatého sepsána jest, a k písmům svatým jí přičítala.

KAPITOLA I.

Kristus Pán na nebes. vstoupil, — utěšení očekávají aspoň Ducha svatého a — volí Matěje za apoštola.

1. První zajisté řeč¹ učinil jsem, ó Theofilu, o všem, co začal Ježíš činiti a učiti.

2. až do dne, v kterémž dávaje příkázání apoštolům skrze Ducha svatého,² jež byli vyvoláni, vzat jest: [Mat. 28, 19.]

3. jimžto i sebe samého zjevoval živého po svém umučení mnohými důvody,³ ukazuje se jim po čtyřicet dní, a mluví o království Božím.⁴ [Jan 21, 14.]

4. A pojed s nimi, přikázal jim, aby neodcházelí z Jeruzaléma, ale očekávali zaslíbení Otcova, kteréž jest [řekl] slyšeli skrze ústa má:

5. nebo Jan zajisté křtil vodou, ale vy pokřtění budete Duchem svatým po nemnohých těchto dnech.

6. Pročž kteříž se byli sešli, tážali se ho, říkáce: Pane, tento-li čas navrátíš království izraelské?⁵

7. I řekl jim: Nemíť vaše věc znáti časy nebo chvíle, kteréž Otec položil v moci své:⁶

KAPITOLA I.

¹ t. j. vypravování, knihu sepsal jsem. Míni tím své evangelium. Viz Luk. 1, 1.

² t. j. dáda jim osobně moci Ducha sv. v něm přebývajého, přikázání, k splnění církve potřebná [Mar. 16, 16], pak o své moci na nebes vstoupil.

³ t. j. věštlým způsobem je ptavěděl, a jim dokázal, že jest po umučení svém živ.

⁴ t. j. sjevaje jim, co učiti a jak církve řídití mají.

⁵ Do poslední chvíle myslí na založení posemného království Mesiašova, jako Luk. 24, 21.

⁶ t. j. kdy, a jak se co diti má, zvání všeob. na svrchované moci Božské; vy si hleďte povolání svébo.

8. ale přijmete moc Ducha svatého, přicházejícího na vás, a budete mi svědky v Jeruzalémě, a ve všem Jádsku i Samarku, a až do končin země.

9. A to pověděv, ani na to hledí, pozdvížen jest: a oblak vzal jej s očí jejich.

10. A když hleděti naň, ani jde do nebe, aj, dva muži v rouše bílém stáli vdele nich,

11. kteřížto i řekli: Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, kterýž vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jakož jste ho viděti jdoucího do nebe.

12. Tehdy navrátíli se do Jeruzaléma s hory, jež zove Olivetská, kteréž jest blízko Jeruzaléma, vzdáli cesty dne sobotního.⁷

13. A když vešli,⁸ vstoupili do večerada, kdež přebývali Petr a Jan, Jakub a Ondřej, Filip a Tomáš, Bartholoměj a Matouš, Jakub, [syn] Alfeův, Šimon Zelotes, a Jádus, [bratr] Jakubův.

14. Ti všickni byli trvajice jednomyšlně na modlitbě s ženami, i s Marií, matkou Ježíšovou a bratřími jeho.

15. V těch dnech povstav Petr u prostřed bratří řekl [byl pak zástup lidí spolu, akoro sto a dvacetí]:

16. Muži bratří, musí se naplniti písmo, kteréž předpověděti Duch svatý skrze ústa Davidova o Jidášovi, jenž byl více těch, kteříž jali Ježíše: [Žalm 40, 10. Jan 13, 18.]

17. Jenž byl přičten k nám, a došel podřina poslušnání tohoto.⁹

⁷ t. j. se štvř hodiny cesty, kterouž židé v sobotu jiti směli, však procházko toliko, nikoliv za obchodem.

⁸ Die řeckého: „Když vešli [přšli domů], vstoupili do jistby vnohí, kdež byl Petr“ atd.

⁹ t. j. s počtí milosti od Krista povolán byl v účastenství a v úřad apoštolaký. [Viz Efes. 1, 18.]

18. A ten zajistí obrázek pole ze mzdy nepravosti, a oběsiv se, rozpukl se na dvě, i vykypěla se všechna střeva jeho.

[Mat. 27, 7.]

19. A známo jest to učiněno všechném přebývajícím v Jerusalemě, tak že jest nazváno pole to, jazykem jejich, Hakeldama, to jest: pole krve.

20. Nebo psáno jest v knihách Žalmů: Budíš přibytěk jejich pusť, a nebud, kdo by přebýval v něm; a: Blakupství jeho vezmi jiný.¹⁹

21. Protož z těchto mužů, kteříž s námi jsou ohromážděni po všecken čas, v němž vycházel, i vycházel mezi námi Pán Ježíš,

22. počav od křtu Janova, až do dne, v kterémto vzat jest od nás, jeden z těchto mužů býti s námi svědkem vzkříšení jeho.

23. I postavili dva, Josefa, jenž služil Barabás, kterýž měl přijmáti Spravedlivý, a Matěje.

24. A modlice se, řekli: Ty Pane, jenž znáš srdce všech, ukáž, kterého jsi vyvolil, jednoho z těchto dvou,

25. aby přijal místo posluhování tohoto, a apoštolství, z něhož jest vypádl Jidáš, aby odšel na místo své.

26. I dali jim loy, a padl los na Matěje, i přičten jest k jedenácti apoštolům.

KAPITOLA II.

Duch svatý setoupl na apoštoly. — Petr dřívena se lidé zárazk ten vyzkoušelo a — k pokání je napomíná; — 3000 lidí svěřilo a pokřtěno jest. — Jak ti věštkni společně živi byli.

1. A když se naplnilo dní padesáté,¹ byli všickni spolu na jednom místě:

2. i stal se náhle zvuk s nebe, jako přicházejícího větru prudkého,² a naplnil všechnen dům, kdež byli sedíce.³

3. I ukázali se jim rozdělení jazykové jako ohně,⁴ a posadil se na každém z nich:⁵

4. a naplněni jsou všickni Duchem svatým, a počali mluvíti rozličnými jazyky, jakož Duch svatý dával jim vymlouvatí.

5. Byli pak v Jerusalemě přebývajíc Jidé,⁶ mužů nábožně ze všelikého národa, kterýž pod nebem jest.

6. A když se stal ten hlas, sešlo se množství, a na mysl zmámeno jest, neb je slyšel jedenkaždý, ani mluví jazykem jeho.

7. Žasli pak všickni, a divili se, říkouce: Aj, zdalí nejsou títo všickni, kteříž mluví, Galilejští?

8. A kterak jsme my slyšeli jedenkaždý jazyk svůj, v němž jsme se zrodili?

¹⁹ Žalm 68, 26. a 106, 8. Všeob ročeno o Židech, že, pro nevěru svou, vlasti shaveni budou; duchovním smyslem toto pravěno o Jidášu a posybiti židů, k němuž byli povoláni.

KAPITOLA II.

¹ t. j. po velké noci; bytá slavnost Letnic, památka prohlášení desatera přikázání na hoře Sínai, a spolu poňtky, t. j. svátek dítčinnosti po žních.

² t. j. větrem znamená se poubá milost, prudkosti nečerná moč Ducha svatého.

³ t. j. dlece.

⁴ t. j. ohněm.

⁵ t. j. jedněm takový jako ohněm jazyk, na znamení, že Duch sv. v každém z nich rozličně horlivost k dílu Božianu.

⁶ t. j. kteří dřívejšími nebodami národními rozptýleni byli po celém světě, a nyní k slavnosti přišli.

9.⁷ Partští, a Médští, a Elamitští, a kteříž přebývali v Mesopotamii, v Juduku, a v Kapadocii, v Pontu a v Asii,

10. ve Frygii, a Pamfýlii, v Egyptě, a v krajinách Libye, kteráž jest vedle Cyreny, a přichozi Římané,

11. i Židé, i v nově na víru⁸ obráceni, Křesťí, i Arabští, slyšeli jsme je, ani mluví jazyky našimi veliké skutky Boží.⁹

12. Žasli pak všickni a divili se, jeden k druhému říkouce: I co to má býti?

13. Jiní pak posmívajíc se, pravili: Meta plní jsou títo!¹⁰

14. I stoje Petr s jednácti, pozdvihl hlas svého, a mluvil k nim: Muži Židé, a všickni, kteříž bydlíte v Jerusalemě, toto vám známé buď, a všima pozorujte slov mých.

15. Nejou zajisté títo, jakož vy se domníváte, opilí, nebť jest třetí hodina na den;¹¹

16. ale toť jest, což povědino jest skrze proroka Joela:

17. A buďte v posledních dnech¹² [praví Pán]: Vylejí z Ducha svého na všeliké tělo; a prorokovati budou¹³ synové vaši, i dcery vaše, a mládenci vaši vidění viděti budou, a starcové vaši sny mluvi budou. [Is. 44, 3. Joel 2, 26.]

18. A sice na služebnky své¹⁴ a na služebnice své vylejí v těch dnech z Ducha svého, a budou prorokovati;

19. a dám záznaky na nebi svrchu, a znamení na zemi dole: krev, a ohně a páru dýmovou;

20. slunce obrátí se v tmu, a měsíc v krev, prve než přijde den Páně veliký a zjevný.¹⁵

21. A bude: každý kdožkoli vzýváti bude jméno Páně, spasen bude. [Joel 2, 32. Řím. 10, 13.]

22. Muži izraelští, slyšte slova tato: Ježíše Nazaretského, muže osvědčeného od Boha mezi vámi mocnými činy, a záznaky, a znameními, které skrze něho činil Báh uprostřed vás, jakož i vy vřte:

23. ruce u zloženě rady a předzvěrmí¹⁶ Božio vydaného, skrze toho nepravých ukrizováve, ustavilí jste:

24. jehožto Báh vzkřísil, zprostit bolesti pekla,¹⁷ jakož nemožno bylo, aby držán byl od něho.¹⁷

25. Nebo David praví o něm: Spatřoval jsem Pána před obličejem svým vždycky; neb jest mi po pravici, abych se nepohnul:

26. pročť veselilo se srdce mé, a zplesal jazyk můj, nad to i tělo mé odpočine v naději;

27. neboť nenecháš duše mé v hrobě, ani dáš Svatému svému viděti porušení.

28. Známý jsi mi učinil cesty života: a naplníš mne útěšením s tváří svou. [Žalm 15, 8—10.]

29. Muži bratři, nechat směle mluvív k vám o Patriar-

⁷ (9—11) Národové tuto vyřčeni, náležejíce k těm dílům světa: Asii, Afrike a Evropy, pšáci takně rodokmen cirkve svatě.

⁸ t. j. od pohánstva k Židovstvu, uvěřivše v jednoho pravého Boha.

⁹ t. j. divy, jež Báh toliko působiti mže.

¹⁰ t. j. opoujel víceu slávkým.

¹¹ t. j. dověti ráno; Josef Flavins d. ž. Židé na velké svátky před hodinou šestou, jenž jest naše dvadctátá o polodni, něoboh nejdláti, aniš nepřavli.

¹² Tím se rozumějí doba poslední od narození Kristova až k soudnému dni [v. 20.] doba sv. cirkve.

¹³ t. j. ovcovní Duchem svatým spasitelob, tajně věci mluvití.

¹⁴ t. j. pravě na sprostě, jak byli apoštolé. Jiní rozumějí tím národy pohánanské, kterobž Židé za služebnice považovali, jakož i posavad považají.

¹⁵ (19—20) Mluvě o záznacích před vyvrácením Jerusalema a před soudným dnem, napomíná, aby uvěřili v Krista.

¹⁶ t. j. hrobů, smrti. Smysl: když byl smrt, peklo a všechny bolesti s nimi spojené přemohl.

¹⁷ t. j. Jan nejen nevšeno co Slovák, svěřil nejvěššíjím co Báh.

chovi Davidovi, že umřel, a pochován jest, a hrob jeho jest u nás až do dnešního dne. [III. Král. 2. 10.]

30. Ale že byl prorok, a věděl, že přísahou zavázal se jemu Báh, že z plodu tedví jeho posadí na stoličce jeho: [II. Král. 7, 12. Žalm 131, 11.]

31. to předzvěděv mluvil o vzkršení Kristovu, neb ani v peklo¹⁸ není zanechán, aniž tělo jeho vidělo porušení.

[Žalm 16, 10.]

32. Toho Ježíše vzkrísil Báh, čehož mi všickni svědkové jsme.

33. Protož pravici Boží jsa povýšen, a vzav zaslíbení Ducha svatého od Otce, vyřlí jej, jakož vy vidíte a slyšíte.¹⁹

34. Neboť David nevstoupil na nebe, ale on pověděl: řekl Pán Pánu mému, sed na pravici mé,

35. dokavad nepoložím nepřítel svých za podnoží noh svých. [Žalm 109, 1. Mat. 22.]

36. Protož věz jistě všecken dům israelský. že Báh i Pánem ho učinil i Kristem, toho Ježíše, kteréhož jste vy ukřizovali.

37. To pak ualyševše, skroušení jsou srdcem, a fekli k Petrovi, a k jiným apostoľům: Což učiníme, muži bratří?

38. Tehdy Petr fekl k nim: Pokáně čtíte, a pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpustění hřích svých: a přijmete dar Ducha svatého.²⁰

39. Vám zajisté zaslíbení stalo se, a synům vašim, i všem, kteříž daleko jsou, kterýchžkoli povolí Pán Báh náš.

40. Jinými také slovy mnohými svědčil, a napomínal jich řka: Zbavte se pokolení tohoto zlého.²¹

41. Tehdy ti, kteříž přijali řeč jeho, pokřtěni jsou: a připojlo se duší v ten den okolo tři tisíců.

42. Trvali pak v učení apostoľském a v sdílnosti lámání chleba,²² a v modlitbách.

43. A přicházela na vselickou dušl bázeň: mnozi také divové a zázrakové dšli se skrze apostoľy v Jerusalemě, a strach veliký byl mezi všemi.

44. Všickni také, kteříž věřili, byli pospolu, a měli všechny věci obecné.

45. Prodávali majetky, a statky, a dělili je mezi všechny, jakož komu potřebí bylo.²³

46. A na každý den trvajice jednomyšlné v chrámě,²⁴ a lámajice po domích chlebě, přijímali pokrm s veselím a sprostností srdce.²⁵

47. chvalice Boha, a majice milost u všeho lidu. Pán pak pořád rozmnožoval každodenně ty, kteříž měli spasení býti.

¹⁸ V hrobě a v předpekli.

¹⁹ t. j. s toho, co vidíte a slyšíte, víste, že Báh na nás vyřlí těloho Ducha sv.

²⁰ Mni dar Ducha svatého k opravdovnění, kterýž se křtem sv. uděluje; srov. k Tit. 3, 5—7.

²¹ t. j. oddělit se od nevěrného židovstva, od pošetilého pohanstva: nebo: sanecht ptevraćenosti tohoto světa. [Gal. 1. 4.]

²² t. j. v slavení večere Páně [mše sv.] a v přijímání vcelobá svátosti: die spojení a die I. Kor. 10, 16. i die sřatkého vykladu.

²³ t. j. ti, kteříž dokonalejšími býti ochtěli, své statky prodávali, ale nikoliv, že by byli tak s povinností činni měli, neboť právo majetnické se horlivostí křesťanská prvňích nerušilo, jakož vidno jest z kap. V.

²⁴ t. j. neodtrhl se hned od veřejných slábně Božích v chrámě, v pěni slábně a modlitbách sálábně (3, 1); jsa nejvěřtější obě slavní svátobně; viz 42.

²⁵ Se slavením večere Páně [mše sv.] spojovaly se společné hody Maky. [I. Kor. 11, 20—22.]

KAPITOLA III.

Petr jšs a Janem do chrámu uzdravje Plovňka chrámého od narosení, — káže v chrámě lidu, že Ježíš jest zaslíbený Měsíčk.

1. Petr pak a Jan vstupovali do chrámu k hodině modlitebně deváté.¹

2. A muž nějaký, jenž byl chromý ze života matky své, byl nesen: kteréhož kladli na každý den u brány chrámové, kteříž slove krásná.² aby prošil za almužnu těch, kteříž vcházeli do chrámu

3. Ten uzřev Petra a Jana, ani právě vcházeli do chrámu, prošil, aby almužnu dostal.

4. I pobleděl naň Petr s Janem, fekl: Pohled na nás.

5. A on plně hleděl na ně, naděje se, že něčeho od nich dostane.

6. Tehdy fekl Petr: Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to dám tobě. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň, a chod!

7. I ujav ho za ruku jeho pravou, pozdvihl jej, a hned utvrzení jsou kloubové jeho, i nohy.

8. A vyskočil, stál, a chodil: i vesel s nimi do chrámu, choel, a poskakuje³ a chvále lloha.

9. I viděl jej vsacken lid, a chválil Boha.

10. Poznali pak ho, že jest ten, kterýž na almužně sedával u brány chrámové krásné: i naplnění jsou podivením a úžasem, nad tím, což se s ním stalo.

11. A když se přidřel Petra a Jana, sběhl se k nim vsacken lid do síně, kteříž slove Salomonova, předěšen jsa.

12. Vida pak Petr promluvil k lidu: Muži israelskí! co se divíte tomuto, anebo co na nás hledíte, jako bychom svou silou nebo mocí byli učinili, aby tento chodil?

13. Báh Abrahamův, a Báh Isakův, a Báh Jakobův, Báh otců našich oslavil Syna svého Ježíše, kterého vy jste zajisté vydali, a zapřeli před tvář Pilátovou, když on soudil, že by měl býti propuštěn.

14. Vy pak jste svatého a spravedlivého zapřeli a prosili jste za muže vraždnicka, aby vám byl darován:

[Mat. 27, 30.]

15. ale původce života jste zabil, kteréhož Báh vzkršil za mrtvých, čehož my svědkové jsme.

16. A u víře ve jménu jeho utrdil tohoto, jehož vy vidíte a znáte, jméno jeho:⁴ a víra, kteráž jest skrze něho způsobila celé toto zdraví před obličejem všech vás.

17. A nyní bratří vím, že jste z nevědomí tak učinili, jakož i knížata vaše. [Luk. 23, 34. I. Kor. 2, 8.]

18. Báh pak, co předzvěstoval skrze ústa všech proroků, že trpěti měl Kristus jeho, tak naplnil. [Luk. 24, 44.]

19. Protož čtíte pokáně, a obraťte se, aby shlázení byli hřichové vaši:

KAPITOLA III.

¹ Židé byli povinni třikrát za den se modlit: ráno, v poledne a večer; Žalm 54, 18. Dan. 6, 10, 8. 91. Doba večerní modlitby počínala se hodinou devátou, naši třetí po poledni. [Srov. Mar. 16, 26 pozn.]

² Byla na východní straně a celá pobita kovem Korintským jako slato draků a leokým; přicházelo se akru ti do síně Salomonovy. (11.)

³ Po 40 let nevěda, co jest to chodit, radosti všickni pohybování noma na dškas svého uzdravení provdřeli. [Is. 35, 6.]

⁴ t. j. za víru v Krista Pána a k vzřvání jména jeho Kristus sám uzdravil chromce tohoto, vám dobře známého. Die řeško: „A za víru ve jméno jeho utrdil (Kristus) tohoto, ježli vidíte a znáte; jméno jeho a víra v něho stl.“

20. Když přijdou časové oblazení od obličje Pána, a když on pošle toho, kterýž vám kázán jest, Ježíše Krista, 21. kteréhož zajisté musí pojmuti nebe, až do času napravení všeho, o čemž mluvil Bůh skrze ústa svých svatých od věků prorokův.*

22. Mojžíš zajisté řekl: Proroka vzbudí vám Pán Bůh váš z bratří vašich, jako mne; * to budete poslouchati ve všem, což mluvíti bude vám. [V. Mojš. 18, 15.]

23. I stane se: každá duše, kteráž neposlechne proročka toho, vyhlazena bude z lidu.

24. A všichni proroci od Samuele, a potom, kteřížkoli mluvili, zvěstovali o těchto dnech.

25. Vy jste synové prorokův * a smlouvy, kterouž učinil Bůh s otci našimi, řka k Abrahamovi: A v semeni tvém požehnaný budou všechny čeledi země. [I. Mojš. 12, 3.]

26. Vám nejprve Bůh, vzbudiv Syna svého, poslal jej dobrořečícího vám: aby se odvrátili jedena každý od nepravosti své.

KAPITOLA IV.

Co mnozí slovem Petra a Jana uvěřili, přišli židé a jali oba apoštoly, — oni pak neobroženi Krista Pána před kněží vypravovali; — Jsouce propuštěni navrátili se k bratřím, a ti za to Boha vělebili. — Lidi se jednověrněly bratřím věřících.

1. Když pak oni k lidu mluvili, přišli kněží, a úředníci chrámu * a Saduceové,*

2. mručíce se, že učili lid, a zvěstovali v Ježíšovi vzkříšení z mrtvých;

3. i vstáhli na ně ruce, a vsadili je do žaláře na zejtra, neb již byl večer.

4. Mnozí pak z těch, kteříž byli slyšeli slovo, uvěřili: i učiněn jest počet mužů pět tisíc.

5. Stalo pak se nazejtří, že se shromáždila knížata jejich, a starší a zákonníci v Jerusálmě:

6. a Annás, kníže kněžské, a Kaifás, a Jan, a Alexander, a kolik jich koliv bylo z pokolení kněžského.

7. I postavivše je uprostřed, tážali se: Jakou mocí, anebo v kterém jménu učinili jste to vy?

8. Tehdy Petr naplněn jsa Duchem svatým, řekl k nim: Knížata lidu, a starší, slyšte!

9. Poněvadž my dnes souzeni jsme pro dobrodiní na člověku nemocném, skrze koho tento zdrav učiněn jest:

10. známo bud všem vám, i všemu lidu israelakému: Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského, kteréhož jste vy uctívali, jehož Bůh vzkřísil z mrtvých, skrze toho stojící tento před vámi zdrav.

11. Tent jest kámen, kterýž zavřen jest od vás stavitelé, kterýž učiněn jest hlavou úhelní:

[Is. 28, 16. Mat. 21, 42. Mar. 12, 10.]

* (20—21) Smysl: Abyste s radostí spásili, jehož vám nyní hlásáme, Krista Pána, v druhém jeho příchde, až přijde, aby všecko převzal [tak čte Tertullian] a napravil [II. Petr. 3, 13], jakož byl Bůh od věků dávnych sjevil.

* t. j. mně podobna, však die jména toliko, nikoliv die jeho veličnosti Boha a die úřadu, jakožto prostředníka, jenž vás dokonale poučí o Bohu a svatě vůli jeho.

* t. j. die věci; jakož oni věřili v příchodu Mesáše, tak vy věřte v příchodu, až spásení dojdete skrze něho.

KAPITOLA IV.

* t. j. dostojelek se strání chrámovou.

* Vis Mat. 3, 7. pozn. Nevěřící z mrtvých vstání, vstáší se uraženy učili učení apoštolův. (Vis 2.)

12. a není v žádném jiném spasení; aniž jest zajisté jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli spáseni býti.*

[Jan 3, 36.]

13. Vidouce tedy stálost Petrovu a Janovu, shledavše, že jsou lidé neucení a sprostí, divili se, a poznali je, že a Ježíšem bývali:

14. vidouce také člověka, kterýž byl uzdraven, an stojí s nimi, nemohli nic odmlouvati.

15. Tehdy rozkázali jim ven z rady vyjítí: a rozmlouvali vespolek,

16. říkouce: Co učiníme lidem těmto? neb zajisté známý zázrak učiněn jest skrze ně všem přebývajícím v Jerusálmě: zjevné jest to, aniž můžeme zapřítí.

17. Ale aby se to více nerozhlásovalo v lidu, a pohrůzkou příkazem jim, aby více v tom jménu žádnému z lidí nemluvíli.

18. A povolavše jich příkazali, aby nikoli nemluvíli, aniž učili ve jménu Ježíšovo.

19. Tehdy Petr a Jan odpovídajíce, řekli jim: Zдали to spravedlivě jest před obličjem Božím, abychom vás více poslouchali nežli Boha, sudte;

20. nebot nelze nám nemluvíti toho, co jsme viděli a slyšeli.

21. Ale oni pohrozivše [jim], propustili je, nenalezše, kterak by je trestali, pro lid; nebo všichni velebili to, co se bylo stalo, v tom, co se bylo přihodilo.*

22. Byť zajisté více než čtyřicetiletý člověk, na němž se byl stal ten div uzdravení.

23. Jsouce pak propuštěni, přišli k svým, a pověděli jim, cožkoli byli knížata kněžská a starší k nim mluvili.

24. Kterážto uslyševše, jednověrně pospívali hlasu k Bohu a řekli: Pane, ty jsi, kterýž jsi učinil nebe, i zemi, i moře, i všechno, což v nich jest;

25. kterýž jsi Duchem svatým skrze ústa otce našeho Davida, služebníka svého, řekl: Proč se zbouřili národové, a lidé smyslili marné věci?

26. Postavili se králové země, a knížata sešla se vespolek, proti Pánu, a proti Pomazanému jeho? [Zalm 2, 1.]

27. nebo právě v tomto městě sešli se proti svatému Synu tvému Ježíšovi, kteréhož jsi pomazal, Heródes a Pontský Pilát s pohany, a lidem israelakým,

28. aby učinili, což ruka tvá, a rada tvá uložila, aby se stalo.

29. A nyní, Pane, pohled na pohrůzky jejich, a dej služebníkům svým mluvíti slovo tvé se všdávěrou, 30. tak abys ruku svou vztahoval k uzdravování, a k činění divů, a zázraků skrze jméno svatého Syna tvého Ježíše.

31. A když se pomodlili, zatřáso se místo, na kterémž byli shromážděni: a naplněni jsou všichni Duchem svatým, a mluvili slovo Boží s důvěrou.

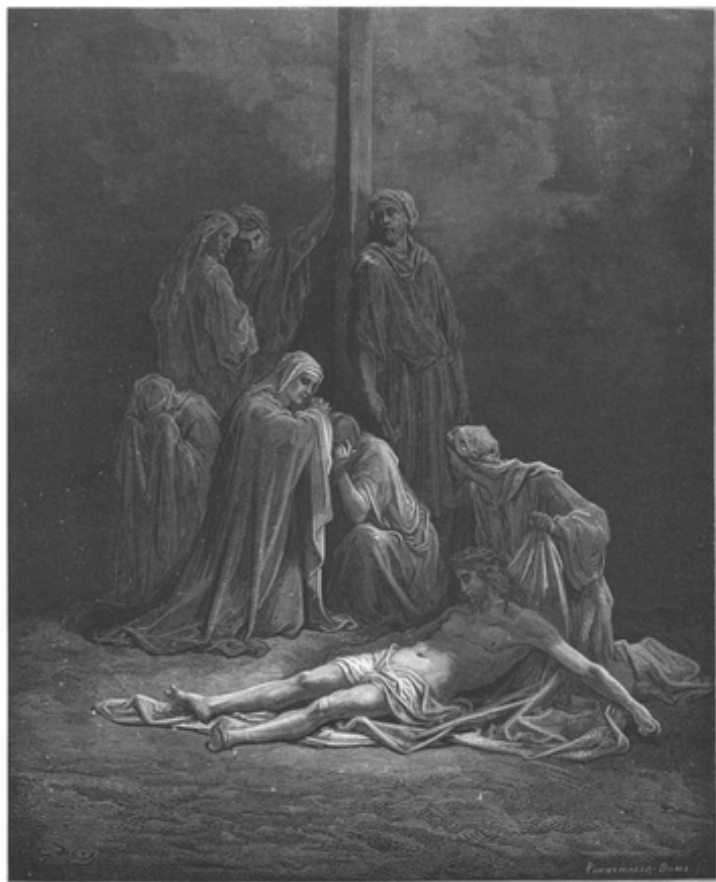
32. Množství pak věřících bylo jedno srdce, a jedna duše: aniž kdo něco z toho, co měl, svým nazýval, ale všechny věci jim byly společné.*

33. A mocí velikou vydávali apoštolé svědectví o vzkříšení Ježíše Krista, Pána našeho: a milost veliká byla v nich ve všech.

* t. j. není náležitého, od něhož by smělí lidé očekávati spasení svého, leč od Krista Pána. (I. Tim. 2, 6.)

* řecky: „velebili Boha s tobo, co se bylo stalo“

* avšak nikoli ve smyslu komunistickém, nebot každý dával z dobré vůle své, maje právo k tomu, což měl. Znáťvalo tudíž právo ku majetku neztrnati, a povinnostě sluhky udělovati z tobo, což Bůh dal.

KRISTUS PAN SRAT S KRIZB.

34. Aniš pak byl mezi nimi kdo uzný. Nebo kolikoli bylo těch, kteříž měli pole nebo domy, prodávajíce přinášeli peníze za ty věci, kteréž prodávali.

35. a kladli k nohám apoštolův. I rozdělovali se jednomu-každému, jakož komu potřebí bylo.

36. Tak Josef, kterýž měl od apoštolů přijmí Barnabáš, [což se vykládá: Syn útěšení], z pokolení levitáckého, rodem z Cypru.

37. maje pole, prodal je, a přinesl peníze, a položil k nohám apoštolův.

KAPITOLA V.

Lidví a podával manželé Ananiáš a Sáfira náhlo smrti jsou potrestáni. — Apoštolé řídí staráky, a jsou a věsní vyproštěni, — smlele odpovídají radě — Gamaliel radí neprotiviti se jim. — Apoštolové pro Krista marněli jméno, radí se s tobo.

1. Muž pak jeden jménem Ananiáš se Sáfírou, manželkou svou, prodal pole

2. a ujal listivé něco pentz za pole s vědomím manželky své: a přines nějaký díl, položil k nohám apoštolův.

3. I řekl Petr: Ananiáš, proč pokoušel dábel srdce tvého, abyš ty lhal Ducha svatému a listivé ujal z peněz za pole? 4. Zdáli nerušovalo stále tobě? a zdali byvší prodáno, v moci tvé nebylo? 5. Proč jsi toto věc uložil v srdci svém? Neselhal jsi lidem, ale Bohu.

5. Uslýšev pak Ananiáš ta slova, padl a umřel. 2 I připadla bázeň veliká na všechny, kteříž uslyšeli.

6. Vstavše tedy mládenci vzali jej, a vynesše pochovali.

7. I stalo se po chvilí, asi po třech hodinách, že i manželka jeho, nevědouc, co se bylo stalo, vešla.

8. I řekl jí Petr: Pověz mi, ženo, za toliko-li jste pole prodali? A ona řekla: Ano, za tolik.

9. A Petr k ní: I co jste se smlavili, abyste pokoušeli Ducha Páně? Aj nohy těch, kteříž pochovali muže tvého, jsou u dveří a vyznou tebe.

10. I padla hned před nohy jeho, a umřela. Všedše pak mládenci, našli jí mrtvou, a vynesše pochovali vedle muže jejího.

11. I stala se bázeň veliká ve vši církví, i mezi všemi, kteří to uslyšeli.

12. Skrze ruce pak apoštolů dáli se divové a zázrakové mnozí v lidu. A bývali všickni jednomyslně v sni Šalomounově.

13. Jiný pak šádny neosměloval se připojiti se k nim: ale lid je všebl.

14. A více se rozmáhalo množství věřících v Pána, mužův i žen,

15. tak že na ulice vynášeli nemocné a kladli na ložích a nosídech, aby kdyby šel Petr, aspoň stín jeho zastínil někoho z nich, a byli osvobozeni od nemocí svých.

16. Scházelo pak se do Jeruzaléma i množství z blízkých měst. Přinášejíce nemocné, a od duchů nečistých trápené: kteříž uzdravováni byli všickni.

KAPITOLA V.

1. t. j. naukuje ti slovo myšlénku, ty pak jsi v ní ovoll, uložil v srdci svém (4.), až jsi i skutečně lhal a podváděl.

2. t. j. všecko, co jsi se ně stříhl, bylo tvé, a mohl jsi podržeti je.

3. Báň die své nevyzpytatelné moudrosti a spravedlnosti jej tak přímě potrestal je vytráze jiným.

17. Tehdy povstav kněze kněžské, a všickni, kteříž s ním byli, [jenž jest sekta saducejská], naplnění jsou zlosti:

18. a vztáhli ruce na apoštolý, a vsadili je do žaláře obecného.

19. Ale Anděl Páně otevřel v noci dveře žaláře, a vyvedl je a řekl:

20. Jděte, a stojíce mluvte lidu v chrámě všechna slova života tohoto. 4

21. Ktíž uslyševše, vešli na ústí do chrámu, a učili. Přišed pak kněze kněžské, a kteříž s ním byli, srali radu, i všechny starší synův izraelských: a poslali do žaláře, aby byli přivedeni.

22. A když přišli služebníci, a otevřevše žalář, nenalezli jich, navrátilše se vypravovali,

23. říkouce: Žalář jsme sice našli se vši plností zavřený, a strážní stojící přede dveřmi: ale otevřevše, šádneho jsme vnitř nenalezli.

24. A ktíž uslyšeli ty řeči setník chrámu a knězata kněžské, byli v nemáři, nevědouc, co to s nimi bude. 5

25. Přišed pak kdosi pověděl jim: Aj muži, kteříž jste vsadili do žaláře, jsou v chrámě, stojíce a učíce lid.

26. Tehdy šel setník se služebníky, a přivedl je bez násil: neb se báli lidu, aby nebyli kamenováni.

27. A přivedše je, postavili v radě. I otázalo se jich kněze kněžské,

28. řka: Přikazujíce přikázali jsme 6 vám, abyste neučili v tom jménu: a s j naplnili jste Jeruzalem učením svým: a chcete na nás uvěsti krv toho člověka. [Mat. 27, 25.]

29. Odpověděv pak Petr, a apoštolé, řekli: Poslouchati sluší více Boha, než lid.

30. Báh otců našich vzkřísil Ježíše, kteréhož jste vy usmrtili, pověsivše na dřevě.

31. Toho, kněfste a spanitele, povýřil Báh pravici svou, aby bylo dáno lidu izraelskému pokání, a odpuštění hříchů. 7

32. A my jsme svědkové těchto slov i Duch svatý, kteréhož dal Báh všem, kteříž jsou poslouchi jeho.

33. Uslýševše to, pukali hněvem a myslili je zabiti.

34. Tehdy povstav v radě jeden Fariseus, jménem Gamaliel, zákona učitel, vzácný všemu lidu, rozkázal, aby na malou chvíli ven vyvedli ty lidi.

35. I řekl k nim: Muži izraelské, plně se rozmyslete při těchto lidech, co máte činiti.

36. Nebo před těmito dny byl Theodas, 8 pravě se býti něm, jehož se přidržel počet mužův okolo čtyř set: kterýžto zabít jest, a všickni, kteříž s ním byli, byli rozspjeni, a v nívec obráćeni.

37. Po něm byl Judas Galilejský za dnů přiznávání, 9 a obrátil

1. t. j. smlele blázněje věděl Kristovo, sv. evangelium, ano jediné k životu, k spasení vde.

2. t. j. nevědouc, co by jim učinili měli.

3. t. j. přímě jsme přikázali vám.

4. t. j. aby akře sděluvali smrti Kristovy přivedli národ izraelský k pokání a spasení.

5. Jest buď tený, o němž Josef Flavin vypravuje [Staroz. 30, 2. a Zmoh. 2, 10.], myslě jej klada v dobu Krista Pána vlada, asi 18 let po smrti Páně; nebo jiný, jenž byl skutečně před Judou Galilejským povstal, a o němž dějiny pro sepatný počet přivřevli jeho mli.

6. t. j. popasni lidu, o němž Luk. 2, 2. Nle 21, 28. Proto oboril Judas Gaslončas lid galilejský [r. 6. po Kristu], pravě, že Římanci chtějí národ jich podrobiti; tebdy oni nevědujíce dně státi, svobody své i života hájili. Věšce jia od r. 61. před Kristem, co byl Pompejus smel řídkovce jakožto provincií Římské říši přivřevli, nenále v národu řídkovce panovaly bouře proti vláde císi.

lid po sobě: i ten zahynal a všickni, kteřížkoli mu přivlčili, byli rozptýleni.

38. A protož nyní pravím vám, odstupte od těchto lidí, a nechte jich: nebo jestliž s lidí rada tato, anebo dílo to, rozpadne se:

39. pakliž s Boha jest, nebudete ho moci zrušiti, abyste snad nebyli nalezeni i Bohu odporní. I přivlčili jemu.

40. A povolavše apostołów, a zmrskavše je, přikázali, aby nikoli více nemluvíli ve jménu Ježíše, a propustili je.

41. Oni pak šli z toho shromáždění radující se, že hodní učinění jsou trpěti pohanění pro jméno Ježíše.

42. A nepřestávali na každý den v chrámě i po domcích učiti, a zvěstovati Krista Ježíše.

KAPITOLA VI.

Sv. apoštolové vyzvali sedm diákonů, s nimiž — sv. Štěpán divy lid a mnozí křtili Krista, jet jím, a obživšim, a postaven před radu Hídovkou.

1. V těch pak dnech, když se rozmnožoval počet učenníků, stalo se reptání Řeků¹ proti Židům,² protože by vdovy jejich zanedbávány byly při vezejším podělování.

2. Tehdy dvanáct [apostołów] svolavše množství učenníků, řekli: Nemít slušno, abychom my opouštějce slovo Boží, přialuhovali stolům.³

3. Protož bratři, vyberte ze sebe mužů dobré pověsti sedm, plných Ducha svatého, a moudrosti, kteréžbychom ustanovili nad tou prací.

4. My pak pilní budeme modlitby a posluhování slova.⁴

5. I libila se ta řeč všem množství: a vyzvolili Štěpána, muže plného víry a Ducha svatého, a Filipa a Prochora, a Nikánora, a Timona, a Parmena, a Mikuláše, příchozního⁵ antiochenského.

6. Ty postavili před obličejem apostołów, a modliče se, vzkládali na ně ruce.⁶

7. A slovo Páně rostlo, a rozmáhal se počet učenníků v Jerusalemě velmi: také veliké množství kněží poslouchalo víry.

8. Štěpán pak, jsa pln milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu.

9. I postavil někteří ze školy, kteráš slove Libertinských, a Cyrénáckých, a Alexanderských, a těch, kteříž byli z Cilicie, a z Asie,⁷ hádající se se Štěpánem:

10. a nemohli odolati moudrosti, a Duchu, kterýž mluvil.⁸

11. Tehdy nastrojili muže, kteřížby řekli, že jej slyšeli mluvit rouhavá slova proti Mojžíšovi, a proti Bohu.

12. Zbouřili tedy lid, a starší, i zákonníky: a sbežše se, uchopili jej, a přivedli do rady,

KAPITOLA VI.

¹ t. j. těch Židů, kteříž mimo Judsko aroasni Jevose, a bydlíce, řecky toliko mluvili; neboť první s pohaněm na víru obrátou Kornelian, setník. (Kap. 10.)

² t. j. věřícím se Židovstva.

³ podléhající věřící potřebnostem vezejšími z darů dobrovolně obětovaných. (Srov. 4, 35.)

⁴ t. j. správy pouze duchovní, služeb Božích a kázání slova jeho.

⁵ t. j. rodilého z města Antiochie, obrátivšose z pohanstva na víru Hídovkou.

⁶ t. j. posvěcovali je tím na diákoný či jáhny, jimž mimo péči o chudé náleželo kázati slovo Boží a kritiči, i podávati věřícím velebenou svátost.

⁷ Ti měli své realické školy v Jerusalemě, aby tam vyklád slova Božího v své řeči slyšali.

⁸ Jin, nebo: kterýmž mluvil on; jakož byl Kristus Pán přítelbíl. (Mat. 10, 20.)

13. a postavili falešné svědky, kteřížby řekli: Člověk tento nepřestával mluviti slov proti svatému místu, a zákonu;

14. nebo jsme slyšeli jej, an praví: že ten Ježíš Nazaretský skazi místo toto, a změní ustanovení,⁹ která nám vydal Mojžíš.

15. A patřice na něho všickni, kteříž seděli v radě, viděli tráť jeho, jako tráť anděla.¹⁰

KAPITOLA VII.

Jak moudrý sv. Štěpán před radou Hídovkou kázal, načež pak ukamenován jest, a — šavel svoluje v nasazení jeho.

1. Tehdy řekl knize kněžské: Jest-liž tomu tak?

2. A on řekl: Muži Abraham a otcová,¹ slyšte: Báh slávy ukázal se otci našemu Abrahamovi, když byl v Mésopotamii, prve než bydlil v Cháran,

3. a řekl k němu: Vyjdi ze země své, a z přibuzenstva svého, a pojď do země, kterouž ukáži tobě.

4. Tehdy vyšel ze země chaldejské, a bydlil v Cháran. A odtud, když umřel otec jeho, přivedl jej Báh do země této, v kteréž vy nyní bydlíte.

5. A nedal mu dědičství v ní, ani na kročeť nohy: ale zaslíbil mu ji dáti k vládnutí, i semeni jeho po něm, když nemám syna.

6. Mluvil pak jemu Báh: Že bude smě jeho pohostinu v zemi cizí, a že v službu je podrobí, a sle s nimi nakládati budou po čtyři sta let: [I. Mojš. 15, 13.]

7. ale národ, jemuž sloužití budou, souditi budu já, pravil Pán: a potom vyjduo a sloužití mi budou na tomto místě.

8. I dal jemu sákon obřezování: a tak zplodil Isáka, a obřezal jej osmého dne: a Isák Jakoba: a Jakob dvanácte Patriarchů.

9. A Patriarchové v nenávisti majíce Josefa, prodali jej do Egypta; ale Báh byl s ním:

10. a vysvobodil ho ze všech úzkostí jeho: a dal mu milost a moudrost před obličejem Faraona, krále egyptského, a ustanovil ho úředníkem nad Egyptem, a nade vším domem svým.

11. Přišel pak hlad na všecku zemi egyptskou, a chana-nejskou, a souzení veliké: a nenacházeli pokrmův otcová naši.

12. Uslyšev pak Jakob, žeby obilí bylo v Egyptě, poslal otce naše pojevpr:

13. a podruhé poznán jest Josef od bratř svých, a zjeven jest rod jeho Faraonovi.

14. Poslav pak Josef povolal Jakoba, otce svého, i všecko své přibuzenstvo, s duší sedmdesáte pěti.

15. I astoupil Jakob do Egypta, a umřel on, i otcové naši.

16. A přenešeni jsou do Sicheu, a pološeni v hrobě, kterýž byl koupil Abraham za stříbro od synů Hemorových, syna Sicheмова.

17. Když pak se přibližoval čas zaslíbení, kterýž byl učinil Báh Abrahamovi, rostl lid, a množil se v Egyptě,

18. až povstal jiný král v Egyptě, kterýž neznal Josefa.

19. Ten nakládaje letivě s pokolením naším, trápil otce naše, aby vykládali nemluvítka svá, aby nebyla živena.

20. V též čas narodil se Mojžíš, a byl milý Bohu: a ten chován jest po tři měsíce v domu otce svého.

⁹ t. j. ústní podání, o něž viz: [Mat. 15, 3, 6.]

¹⁰ t. j. Báh ovcitl jej svláštím ležkem, že nepřátelé jeho křásem drženi byli, až vše k olaseni Kristovu, a k jejich zahanbení vypověděl.

KAPITOLA VII.

¹ Bratry nazývá přítomný lid, otci pak přisedlíci té rady.

21. A když vyloučen byl, vzala jej dcera Faraonova, a vychovala si jej za syna.

22. I vynučen jest Mojžíš vřf moudrosti egyptské, a byl mocný v slověh, i v skutcích svých.

23. Když pak se mu naplnil čas čtyřicet let, vstoupilo na srdce jeho, aby navštívil bratří své, syny izraelské.

24. A uzřev jednoho, an bezpráví trpí, zastal se ho: a pomstil toho, kterýž bezpráví trpěl, zabiv egyptského.

25. Domníval se pak, že bratří rozumějí, že skrze ruku jeho chce jim dáti Bůh vysvobození: ale oni nesrozuměli.

26. Druhého pak dne ukázal se jim, když se vadili: a mřil je v pokoji fka: Muži, jste bratří, i proč škodíte jeden druhému?

27. Ten pak, kterýž činil bezpráví bližnímu, odehnal ho, fka: Kdož té ustanovil knížetem a soudcem nad námi?

28. Zdalí ty mne chceš zabít, jako jsi včera zabil egyptského?

29. I utekl Mojžíš pro to slovo: a byl pohostinou v zemi madjánské, kdežto zplodil dva syny.

30. A když se vyplnilo let čtyřicet, ukázal se mu Anděl * na poušti hory Sinai v ohni plamenném ve kři.

31. A Mojžíš uzřev divil se viděán, a když přistupoval, aby to spatřil, stal se k němu hlas Páně, fka:

32. Jáť jsem Bůh otců trých, Bůh Abrahamův, Bůh Isákových, a Bůh Jakobův. I zhroziv se Mojžíš, neodmátl se patřiti.

33. Řekl pak jemu Pán: Sazj obuv s nohou svých: nebo místo, na kterém stojíš, země svatá jest.

34. Vida viděl jsem trápení lidu svého, kterýž jest v Egyptě, a vzdychání jejich uslyšel jsem, i stoupil jsem, abych je vysvobodil. A nyní pojd, a posluň té do Egypta.

35. Toho Mojžíše, kteréhož zapřeli, fkouce: Kdo té ustanovil knížetem a soudcem? toho poslal Bůh, za kníže a vysvoboditele skrze ruku Anděla, kterýž se mu ukázal ve kři.

36. Ten vyvedl je, čině divy, a zázraky v zemi egyptské, a v moři červeném, i na poušti za čtyřicet let.

37. Tent jest ten Mojžíš, kterýž řekl synům izraelským: Proroka vzbudí vám Bůh z bratří vašich, jako mne; to budete poslouchati.

38. Onť jest, kterýž býval v ahromáždění na poušti s Andělem, jenž mluvil k němu na hoře Sinai, i s otcí našimi, kterýž přijal slova života, aby je dal nám,

39. jehož nechtěli poslouchati otcové naši: ale zavrhli, a odvrátili se srdci svými do Egypta.

40. fkouce k Áronovi: Učlá nám bohy, kteřížy šli před námi; nebo Mojžíšovi tomu, kterýž nás vyvedl ze země egyptské, nevrme, co se přihodilo.

41. A udělali v těch dnech tele, a obřetovali obět modle, a veselili se v díle rukou svých.

42. Ale odvrátili se Bůh, a vydal je, aby sloužili vojaku nebeskému,* jakož napsáno jest v knihách prorockých: Zdalíž jste mi izraelské oběti zbité, a jiné po čtyřicet let na poušti, dome izraelský? *

* t. j. Hospodin sám v podobě viditelné; jména „Anděl Páně“ a „Hospodin“ v písmě mnohdy jedno místo druhého se kladou. Díle mísení mnohých svatých otců jest „Anděl“ tento Syn Boží sám. Jest odina lidským se spářiti dal, poněvadž potom přijíti měl, aby ode všech spáven byl. (Sv. Ambrož. Viz též 36. 31. 32. a 38.)

* t. j. otcáři jim Bůh své milosti, tak že v hrubší modloslužbu upadli, klanějíce se slunci, měsíci, hvězdám.

* t. j. že neobřetovali toliko jemu samému, stále a čistou myslí, to Bůh považuje, jakoby nikdy nebyli jemu obřetovali.

43. A přijali jste stánek Molochův* a hvězdu boha svého Memfám,* podobizny, kteréž jste zdělali, abyste se jim klaněli. I přenesu vás za Babylon.

44. Stánek svědčevší byl i otcí našimi na poušti, jakož jim byl nařídil Bůh, mluvě k Mojžíšovi, aby jej udělal podle způsobu, kterozž byl viděl.

45. Kterýž také přijavše otcové naši, vnesli s Josnem do země pohán,* ješ Bůh vyznal před tráfí otců našich, až do dná Davida,

46. kterýž nalezl milost před Bohem a prosil, aby nalezl stánek Bohu Jakobovu.

47. Šalomoun pak ustavil jemu dům.

48. Ale Nejvyšší nebydlí v domcích rukou udělaných, jakož dí prorok:

49. Nebe jest mi stolicí: země pak podnoží nohou mých. Kterýž dům mi ustavíte, praví Pán? anebo které jest místo odpovídání mého?

50. Zdalíž ruka má toho všeho neudínala?

[Ia 66, 1—2.]

51. Tvrdě říje a neobřezaných srdcí a úst, vy se vždycky Duchu svatému protivíte; jakož otcové vaší, takt i vy.

52. Kterému z proroků neprotivili se otcové vaší? I zabili ty, kteříž předžvstovali příchod Spravedlivého, jehož jste vy nyní srdci a vřazedníci byli; [Mat 23, 34.]

53. Kterýž jste jako zákon zřizením andělův,* ale neostřihali jste ho.

54. Slyšce pak to, pukali se v srdcích svých, a skřípali zuby na něho.

55. On pak jsa plu Ducha svatého, pohlédl do nebe, uzřel slávu Boží, a Ježíše stojícího na pravici Boží. I řekl: Aj vidím nebesa otevřená, a Syna člověka stojícího na pravici Boží.

56. Zkřikše tedy hlasem velkým, zapcali úst své, a obořili se jednoomylně naň.

57. A vyvrhše jej z města, kamenovali: a svědkové složili roucha svá u nohou mládence, kterýž slouil Šavel.

58. I kamenovali Štěpána modlitce se a fkouce: Pane Ježíši, přijmi ducha mého!

59. A poklek na kolena, zvolal hlasem velkým, fka: Pane, nepokládej jim toho za hřích! A to pověděv usnul v Pánu. Šavel pak přivoloil k usmrcení jeho.

KAPITOLA VIII.

Vřilci prokázedování Josne v Jeruzalémě, rozprchlí se. — Diehan Filip káše v Samari. — Petr a Jan jsou tam bítvaně pohřbány vřelích. — Šimon Samařský chci kjepti moce spolokohou, vyobřeván od Petru. — Filip obřetáti na vře, a pokřtil komorníka královny mořaninské.

1. I stalo se v ten čas veliké protivensství v církvi, kteráž byla v Jeruzalémě, a vřelci se rozprchlí po krajínách judských a samařských, kromě apoštola.

2. Pochovali pak Štěpána muži bohobojní, a učinili plác veliký nad ním:

* Znaména Amontských, představená v podobě lidské s hlavou volokou; býval obrasem slunce. Viz Jerem. 52, 35.

* t. j. jméno egyptské tolík co Kronos nebo Saturnus, t. j. čas vše polehující.

* t. j. Chananejcký, ješ byl s pomocí Boží buď vřubhlí anebo vřypdlí.

* Jako svrobu 30, 35. a 28. skrze Syná Božho, ješ se v starém zákoně v podobě anděla i andělý provázen jsa [L. Mojž. kap. 18.], sje. voval, a skrze andělý lidem vůči oznamoval. [Srovnej: Gal. 3, 19.]

3. Ale Šavel hubil církev. vcházeje do domův, a jímaje muže i ženy, dával je do žaláře.

4. Tehdy ti, kteříž se byli rozprchl, chodili káďce slovo Boží.¹

5. A Filip sestoupil do města Samarií, kázal jim Krista.

6. I pozorovali zástupové na to, co se pravilo od Filipa, jednomyšlně poslouchajíce, a vidouce divy, kteréž činil.

7. Nebo duchové nečistí z mnohých, kteříž je měli, křičíce hlasem velikým, vycházeli.

8. Mnozí pak šlákem poražení, a kulhaví uzdraveni jsou.

9. Protož stala se radost veliká v tom městě. Muž pak nějaký jménem Šimon,² kterýž byl prve v městě čarodějnem, sváděje národ samariácký, pravě se býti něčím velikým:³

10. jehož poslouchali všickni od nejmenšího až do největšího, říkajíce: Tentot jest moc Boží, kteráž slove veliká.

11. Pozorovali pak na něho, protože je po mnohý čas svými čarý byl mámal.

12. Ale když uvěřili Filipovi hlásajícímu o království Božím, křtění jsou ve jménu Ježíše Krista, mužů i ženy.

13. Tehdy i ten Šimon uvěřil:⁴ a pokřtěn by, držel se Filipa. Vidá také znamenání a moci veliké, které se dějí, zasná divů se.

14. Uslýševše pak apoštolé, kteříž byli v Jerusalemě, že Samarij přijala slovo Boží, poslali k nim Petra a Jana.⁵

15. Kteříž přišedše modlili se za ně, aby přijali Ducha svatého.

16. neb ještě byl na žádného z nich neptětel, ale pokřtění byli toliko ve jménu Pána Ježíše.

17. Tehdy vzkládali na ně ruce a oni přijímali Ducha svatého.⁶

18. Uzář pak Šimon, že skrze vzkládání rukou apoštolů dává se Duch svatý, podal jim peníze,

19. říka: Dejte i mně tu moc, aby každý, na kohož bych vložil ruce, přijal Ducha svatého.⁷ I řekl k němu Petr:

20. Peníze tvoje buďtež s tebou na zatracení:⁸ protože jsi se domníval, žeby dar Boží mohl za peníze koupen býti.

21. Nemáš žádný ani losu v této věci: nebo srdce tvé není upřímné před Bohem.

KAPITOLA VIII.

¹ Právě opak toho se stalo, co neptětel svým promáledováním zamýšlel; církev rozptýlením věrných více se rozšířila.

² Byl rodem z městečka Gittón.

³ Buď skutečně s pomocí čibabekou divně věci vykonával, anebo toliko lid oklámavě mámal. (11.)

⁴ Ale neměl pravého důmyslu a dobrého vůle; „více dychtěl po divotvorné moci apoštolů než po spravedlivosti křesťanství.“ (Sv. Augustin.)

⁵ Poslal Pet, jakžto vrahni pastýř a hlava církve, aby Samarijář v jednom těle církve přijal.

⁶ „To se i u nás děje,“ dí sv. biskup Cyprián; „kdožkoliv pokřtění jsou, přivedou se k představeným [biskupům] církve, aby na ně modlitbou a vzkládáním rukou Ducha svatého přijali, a znamením Pána utvrzeni byli: tent přívod svátosti sv. birmování — utvrzení a víře. Na křt sv. se nám odlišuje „plnoť“ milosti Ducha sv. na odpuštění hříchů, k opravedlivosti a smozruzení; v sv. birmování pak k státnosti a státnosti vyznání víry slovem i skutkem. Za první doby církve mnohým spole i zvláštní dar Ducha sv. se dostávalo, jako mluvit cizím jazyky, divy činiti a j.

⁷ Cháť ten Šimon za peníze duchovní moc obdržel, aby pak jímaj jí odlišuje, tím více škákl, dokázal tím značnější dmyšl a pňvrconou vůli sv. (v. 18.) takovú skutočného zakpování a prodávání darů a důstojností duchovních posavadě Šimonstřím — Šimonským hříchem, svatokřestvím slova.

⁸ Tím vyřkl sv. Petr jakžto hlava církve kletbu nad Šimonem pro avstokřeství, a vyloučil jej z církve, aš by učinil pokání (21. a 22.)

22. Protož činí pokání z té své nešlechetnosti: a pros Boha, zdalby snad tobě odpustěno bylo to myšlení srdce tvého;

23. neboť v žitci hořkosti a v vazbě nepravosti vidím tebe býti.

24. Odpověděv pak Šimon, řekl: Modletež vy se za mne k Pánu, ať na mne nepřijde nic z toho, co jste pravili.⁹

25. A oni zajisté osvědčovavše, a mluvivše slovo Páně, navrátili se do Jerusalema, a mnohým krajínám samariánským kázali evangelium.

26. Tehdy mluvil anděl Páně¹⁰ k Filipovi říka: Vstaň a jdi ku polední straně na cestu, kteráž vede od Jerusalema do Gazy: ta jest pusta.¹¹

27. A vstav šel. A aš i muž mouřenín, komorník, mocný [dvorením] královny mouřeninské,¹² Kandace, kterýž byl nade všemi poklady jejími, byl přijel do Jerusalema, aby se modlil: 28. a navracoval se, sedě na voze svém, a čta Isaiaše proroka.

29. I řekl Duch Filipovi: Přistup a přidrž se vozu tohoto.

30. A přiběh Filip, uslyel jej, an čta Isaiaše proroka, i řekl: Myšlě-li, že rozumíš, co čteš?

31. Kterž řekl: I kterak mohu, nevylož-li mi někdo? A prosil Filipa, aby vstoupil, a seděl s ním.

32. Místo pak písma, kteréž četl, bylo toto: Jako voze k zabiti veden jest: a jako beránek bez hlasu před tím, kdož jej střeší, tak neotvřeš úst svých.

33. V ponížení soud jeho odjat jest.¹³ Rod jeho¹⁴ kdož vypraví? nebo vyňat bude ze země život jeho. [Is. 53, 7—8.]

34. I promluvil komorník k Filipovi, řekl: Prosim tě, co kom mluví toto prorok? o sobě-li, či-li o někom jiném?

35. Tehdy otevřev Filip ústa svá, a počav od toho písma, zvěstoval mu Ježíše.

36. A když šel cestou, přijeli k jedné vodě: i řekl komorník: Aj voda, což vadí, abych nebyl pokřtěn?

37. Řekl pak Filip: Věřis-li celým srdcem, může to býti. A on odpověděv řekl: Věřím, že Syn Boží jest Ježíš Kristus.¹⁵

38. I rozkázal státi voza: a sestoupil oba do vody, Filip i komorník; a pokřtil jej.

39. Když pak vystoupil z vody, uchopil Duch Páně Filipa a neviděl ho více komorník. I jel cestou svou, raduje se.

40. Filip pak nalezén jest v Azotu, a chodě kázal evangelium všem městům, až přišel do Cesaree.¹⁶

KAPITOLA IX.

Šavel zadržel je obrácen, hláše Krista Pána, — a jest v Damasku a v Jerusalemě prosaládován. — Petr procházej církve, navrátil v Lydá Eneáš, — a vřítíli v Joppe Tabitu.

1. Šavel pak ještě dychtěl po pohrzkách a vrahdě proti učenníkům Páně, přistoupil ku křizeti kněžstvá, .

[Gal. 1, 13.]

⁹ Vřak ale nebyl dmyšl jeho pravý; býš se toliko trestu, nezhořel se viny, aniž se polepší; sv. otověř je proto nasýrají hlavou kacířův.

¹⁰ Buď vankuši Božího se tam odebral. (22.)

¹¹ Buď město Gaza, j-v. od Jerusalema; nebo oesta, krajina.

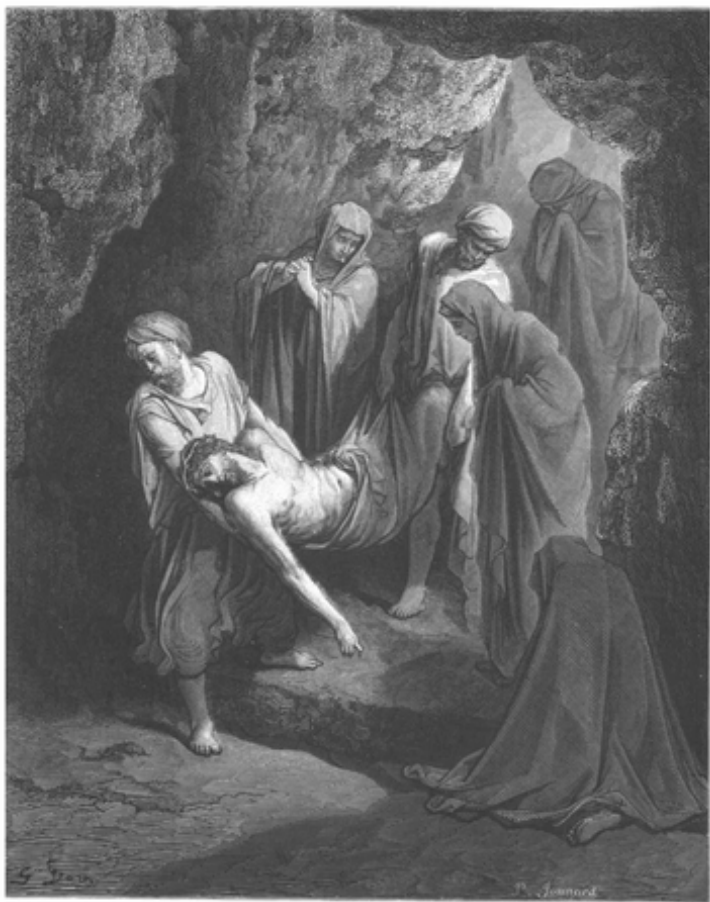
¹² z. j. s Nabie, jejíž obyvratěli z Arabie pocházeli, a kdesi dlebo teny vládlý, všobě K a u d a c e ve své ředě nasýraj.

¹³ z. j. v největším ponížení a trápení skoná, ale potom oslavou bude. —

¹⁴ Buď: zářný přívod o Boha-člověka, poněvadž „spojení obojí přínosnosti v jedna osobu lze věřiti toliko, nikaký vyprředěti“ (sv. Leo); nebo duchovní jeho náslédovníky — nesládná potomstvo věřících.

¹⁵ Tent hláše šánek víry křesťanské; neboť kdo věř, se Ježíš Kristus jest Syn Boží, tent náslédovní věřti všemu, co učí.

¹⁶ Znamenité místo u moře středozemního, sídlo vladarovo.

KRISTĀ PAŅĀ NESOU DO HROBU.

2. a žádal od něho listů do Damašku do škol: "nalezl-liby které muže a ženy té cesty," aby svázané přivedl do Jerusáléma.

3. A když byl na cestě, přihodilo se, že se přiblížoval k Damašku: a rychle obkřídilo jej světlo z nebe.

[Náze: 22, 6. I. Kor. 15, 8. II. 12, 2.]

4. A padl na zemi, uslyšel hlas říkající k sobě: "Šavle, šavle! co mne¹ pronásleduješ?"

5. Kterž řekl: Kdo jsi, Pane? A on: Já jsem Ježíš, její ty pronásleduješ. Tvrdot jest tobě proti ostu se zpěcovati.²

6. A třesa se, a žana, řekl: Pane, co chceš, abych činil? 7. A Pán k němu: Vstaň, a jdi do města, a tam bude tobě povědino, co činiti máš. Ti pak muži, kteříž šli s ním, stáli ohromeni, hlas zajisté slyšce, ale žádného nevidouce.

8. Vstal pak Šavel ze země, a otevřel oči. Něcho neviděl. Tehdy pojavše ho za ruce, uvedli do Damašku.

9. I byl tu tři dni nevidá; a nejedl ani pil.

10. Byl pak v Damašku jeden učenník jménem Ananiáš: i řekl k němu Pán u vidění: Ananiási! a on řekl: A j, Pane.

11. A Pán k němu: Vstaň, a jdi do ulice, kteréž slove přímá, a hledej v domě Judově Šavla, přijímám Tarsenského; neboť s j modl se.

12. [A viděl³ muže jménem Ananiáše, an vcházi, a vzkřídá naň ruce, aby přijal zrak.]

13. I odpověděl Ananiáš: Pane, slyšel jsem od mnohých o tom muži: kterak mnoho zlého činil svatým tvým v Jerusálémě:

14. a tent má moc od knížat kněžských, aby zjímal všecky, kteříž vyzváji jméno tvé.

15. I řekl mu Pán: Jdi, neboť nádobou vyvolenou jest mi on, aby nesl jméno mé před pohany, i králi, i syny izrael-skými. [Ef. 3, 8.]

16. Já zajisté ukáži jemu, jak mnoho on musí pro jméno mé trpěti.

17. I šel Ananiáš, a všeč do domu; a vloživ naň ruce, řekl: Šavle bratře, Pán Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě, kterouž jsi šel, poslal mne, abys prohlédl, a naplněn byl Duchem svatým.

18. A hned spady s očí jeho jako lupiny, a přijal zrak: i vstav pokřán jest.

19. A když pozil pokrmu, poslalni se. Byl pak s učenníky, kteříž byli v Damašku, po několik dní.

20. A hned kázal ve školách Ježíše, že tent jest Syn Boží.

21. I divili se náramně všickni, kteříž slyšeli, a pravili: Zdáliž není ten, kterýž hubil v Jerusálémě ty, jenž vyzváli jméno toto, a sem proto přišel, aby je svázané vedl ku knížatům kněžským?

22. Šavel pak mnohem více se sílil⁴ a zahanboval Židy,⁵ kteříž bydleli v Damašku, dotvrzuje, že ten jest Kristus.

KAPITOLA IX.

¹ Kteréž tam Židé s dovolením krále damašského mnil.

² t. j. učenníky Kristovy, věřící, křesťany.

³ t. j. jazykem hrobojčím [sr. 26, 14]; a sám, nikoliv pak souduhravě jeho. [Srov. 7, a 22, 9.]

⁴ t. j. tajemně tálo má, církev.

⁵ t. j. moždáž ovšem naděšením přehodějšelí mlousti má se protiviti, ale buďet tobě štko a pro spaseu své nebespořou.

⁶ t. j. šavel; an se modlil, ukázal mu Pán, že viděl duchem, co se s ním stane. Srov. II. Kor. 12, 2. poz.

⁷ t. j. nejen z cesty, lekaufi, postu, sýbrí i u víře a novém převědění svém.

⁸ t. j. k mlčení je donutil, přeovědělvali všickými dávdou.

23. Když pak se naplnil dnové mnozí, učinili Židé mezi sebou radu, aby jej zabil.

24. Ale známi učenníci jsou Šavlovi úkladové jejich. Ostřihali pak i bran ve dne i v noci, aby jej zabil.

[II. Kor. 11, 32.]

25. Ale učenníci vstavše jej v noci vypustili jej přes zeď, spustivše v kósi.

26. Přišel pak do Jerusáléma, pokoušel se připojiti k učenníkům: ale všickni se ho báli, nevěříce, by byl učenníkem.

27. Pojav ho tedy Barnabáš vedl k apoštolům: a vypravoval jim, kterak na cestě viděl Pána, a že mluvil jemu, a kterak v Damašku důvěrně si počnal ve jménu Ježíše.

[Gal. 1, 18.]

28. I byl s nimi vcházeje, a vycházeje v Jerusálémě, a důvěrně čině ve jménu Pána.

29. Mluvil také pohánům, a hádal se s Řeky:⁸ oni pak jej hledali zabit.

30. Zvzděše to bratři, dovedli ho do Cesaree, a propustili do Taru.

31. Církev pak měla pokoj po všem Judeku, a Galilei, a Samaraku,⁹ a vzdělávala se, chodíc v báni Pána,¹⁰ a naplňovala se potěšením Ducha svatého.

32. Stalo se pak, že Petr, když procházel všecky, přišel k svatým, kteříž bydleli v Lyddě.¹¹

33. I nalezl tu člověka jednoho jménem Eneáš, od osmi let na loži ležícího, kterýž byl šlakem poražený.

34. I řekl mu Petr: Eneáš! uzdravje tebe Pán Ježíš Kristus; vstaň, a ustej si. A hned vstal. [Svrchu 3, 6.]

35. I viděl jej všickni, kteříž bydleli v Lyddě, a v Saroně: a obrátili se ku Pánu.

36. V Joppe pak byla jedna učennice, jménem Thabitha, jenž se vyznála Dorkas.¹² Ta byla plna dobrých skutkův, a služen, kteréž činila.

37. I stalo se v těch dnech, že roznemohá se, umřela. Kteroužto když umyli, položili ji v síni.

38. Že pak Lydda blízko byla u Joppe, uslyševše učenníci, že by tam byl Petr, poslali k němu dva muže, proče: Nemeškej přijíti až k nám.

39. Tehdy vstav Petr, šel s nimi. A když přišel, vedli jej do síně: i obostupily ho všecky vdovy Dorkas, a ukazujíce mu sukne a šaty, kteréž jim udělala pláče.

40. Kázav pak všem vyjiti ven, poklel Petr na kolena. modlil se: a obrátiv se k tělu, řekl: Thabito, vstaň. Ona pak otevřela oči své: a uzvěšá Petra posadila se.

41. A podav jí ruky, pozdvihl jí. A povolav svatých¹³ a vdov, ukázal jim jí živou.

42. I rozhlášeno jest to po všem městě Joppe: a uvěřili mnozi v Pána.

43. I stalo se, že zůstal mnoho dní v Joppe u nějakého Šimona, koželaha.

⁸ t. j. Židy v Řecku zrozenými, a hlavně jen řecky mluvícími.

⁹ Ponděráž hlavní seřítal Šavel obrácen byl.

¹⁰ Taz věm počebá: varuje pádu, jest maskou kázán.

¹¹ Jinak Diospolis, město na cestě do Joppe od Jerusáléma viděl při pádu, od Joppe sed tři míle: Joppe (Jaffa) posadil město a přístaven, kdež leží osmíjích do Jerusáléma přístavly. Bylaf souč. Petrova k vyzvolání staru těch církví, a smlouzi všeho, čeho by dle zákona Páně počebti bylo.

¹² t. j. žena, láhka, mlhá. Řecky tak sloje dle jazykův a bystrých očí.

¹³ t. j. věřících všem; neboť tak slali, protože nejen křtem svatým povověeni byli, sýbrí i svazé žili.

KAPITOLA X.

Kornelius setnák napomenut jest do Boha, aby povolal Petra. — Petr též posloum jen v vidění, aby byl poslán se tam vydati, — a posvátá od posvátých sebral se do Cesaree provršen bratřím. — Uctívá přijat Jan křtít v domě Korneliuse o Kristu. — Kornelius a mnozí pobohé obdrželi dary Ducha svátého, pokřtěni jsou.

1. Muž pak byl nějaký v Cesarei, jménem Kornelius, setník zástupu,¹ kterýž slove vlásky.²
2. nábožný a bohobojný se vším domem svým, čině mnohé almužny lidu, a modle se Bohu vždycky.³
3. Ten viděl v vidění zřetelně, aš v hodinu denní devátou⁴ anděla Božho, an všel k němu, a řekl jemu: Korneli! 4. A on popatřiv naň, pojat bázní řekl: Co jest, Pane! I řekl jemu: Modlitby tvé, a almužny tvé vstoupily na paměť před tvářmi Boží.
5. A nyní pošli muže do Joppe, a povolej Šimona, kterýž má přijmí Petr.
6. Ten jest hospodou u nějakého Šimona, koželuha, jehož dům jest u moře: ten ti poví, co bys měl činiti.
7. A když odesl anděl, kterýž mluvil jemu, povolal dvou domácích svých, a bohobojného vojáka z těch, kteříž mu sloužili.
8. Jímžto vypraviv všecko, poslal je do Joppe.
9. Druhého pak dne, když oni byli na cestě a přibližovali se k městu, vstoupil Petr okolo hodiny šesté nahoru,⁵ aby se modlil.
10. A zlačnův, chtě⁶ pojmáti. Když pak oni strojili, připadlo naň vytrženi mysli: 11.⁷ i uzrel nebe otevřené, a sestupující nádobu nějakou jako prostěradlo veliké, ano se spojiti za čtyry rohy s nebe na zem, 12. na němž byla všeliká zvířata čtvernohá, a zeměplazové, i ptactvo neseké.
13. I stal se hlas k němu: Vstaň, Petře, bí a jez.
14. I řekl Petr: Odstup to, Pane, neb jsem nikdy nic obecného a nečistého nejedl.
15. A hlas opět podruhé k němu: Co Báh očistil, ty neprav býti obecným.
16. A to se stalo potřikrát: a hned vzata jest zase nádoba do nebe.
17. A když Petr sám u sebe pochyboval, co by to bylo za vidění, kteréž viděl: ať muž, kteříž posláni byli od Kornelia, stáli přede dveřmi, ptajíce se na dům Šimontův.

KAPITOLA X.

¹ Koborty, t. j. desetiúh Minského pluku žil legie, tedy asi 600 mužů.
² t. j. Italický, s Italického mluvená sestavil je.
³ Být tak ředny přivřeno (prosaly) brány, t. j. kterýž v jediného Boha věřil, a přikázání Boží zachovával. Přivřeno ově spravedlnosti pak býti ti, kteří se byli obtížne a volkerám zákonn židovskému podobili.

⁴ Vis Mar. 15, 26 a posn.
⁵ t. j. na plochou střešinu domu, aby byl sám, a v tichosti pobožnost svou kousati mohl.
⁶ t. j. ten duševní stav, v němž všechny smyslové sevnitřní takměř mrtví jsou, a duch a pojny nadposposmakými se obrátí.

[II. Kor. 12, 2. Posn.]
⁷ Všelikými zvířaty, jež Petr viděl, a pokřtiti má, znamenají se všeliké národové, kteří křesťanství spočítávají ku Kristu Pánu obřeceni, a v církvi jeho přijati býti mají. [v. 28.] Přesalí roditi mezi čistými a nečistými pokrm, přestalo odložením židův od jnych národů; všickni smrti Kristovu opravdivě jsou, a všickni v nábo, a zachovávali jeho zákony lásky, čestati se stánuo se na semí milosti a opravdivě, tamto na nebesech věčné blaženosti jeho.

18. A zavolaše, tázali se, byl-li by tu hospodou Šimon, kterýž má přijmí Petr.

19. A když Petr přemýšlel o vidění, řekl mu Duch: Ať tři muži hledají tebe.

20. Protož vstaň, sestup dole, a jdi s nimi, nic nepochybuje: neboť já jsem je posal.

21. Tehdy sáed Petr k mužům, řekl: Ať, jáť jsem, kteréžob hledáte: která jest přčina, pro niž jste přišli?

22. Kteržito řekl: Kornelius setník, muž spravedlivý a bohobojný, a mající svědectví ode všeho národa židovského, dostal napomenutí od anděla svátého, aby té povolal do domu svátého, a slyšel od tebe slova.

23. Tehdy uvedl je, a přijal hospodou. Druhého pak dne vstav, šel s nimi: a některž z bratřů z Joppe provázeli ho.

24. A nazeřiti přišel do Cesaree. Kornelius pak očekával jich, svolav své příbuzné a blízké přátele.

25. I stalo se, když vcházel Petr, vysel proti němu Kornelius, a pad k nohám jeho, klaně se.

26. Ale Petr pozdvihl ho, řka: Vstaň, i já sám jsem člověk.

27. A mluvě k nim, všeš, a nalezi mnoho těch, kteříž se byli sešli:

28. a řekl k nim: Vy víte, jak ohavně jest muž židu obcovati, anebo pristoupiti k cizozemci: ale mně ukázal Báh, abych žádného člověka nepravil býti obecným, nebo nečistým.

29. Protož povolán byl přišel jsem baz pochybován. Pám se tedy, pro kterou přčinu jste mne povolali?

30. A Kornelius řekl: Jest tomu dnes až do této hodiny čtrvrtý den, modlil jsem se v hodinu devátou v domu svém;

a sť stál přede mnou muž v rouše bílém, a řekl:

31. Korneli, uslyšána jest modlitba tvá, a almužny tvé jsou připomenuty před tvářmi Boží.

32. Protož posli do Joppe, a povolej Šimona, kterýž slove Petr: ten jest hospodou v domě Šimona koželuha u moře.

33. Hned tedy posal jsem k tobě a ty dobře jsi učinil. Je jsi přišel. Protož nyní my všickni před obličejem tvým stojíme, abychom slyšeli všecko, což jest koli přikázáno tobě od Pána.

34. Tehdy otevř Petr ústa své, řekl: V pravdě jsem shledal, že Báh není přijímáti osob:

[V. Mojš. 10, 17. Moud. 6, 8. Gal. 2, 6.]

35. ale v každém národu, kdož se ho bojí, a činí spravedlnost, přijímá jest jemu.⁸

36. Báh poslal slovo synům izraelským, zvěstuje pokoj⁹ skrze Ježíše Krista [tent jest Pánem všem].

37. Vy víte, které slovo se stalo po všem Judsku: a sice počínajíc od Galilee po křtu, kterýž kázal Jan,

[Luk. 4, 14.]

38. kterak pomazal Báh Ježíše z Nazareta Duchem svatým a mocí, kterýžto chodil dobře čině, a uzdravuje všechny porazené od ďábla, nebo Báh byl s ním. [Mat. 9, 35.]

39. A my jsme svědkové všeho, co činil v krajině judské a v Jerusalemě, kteréhožto usmrtili pověsivše na dřevě.

⁸ Obyčejný řecký text přidává: „a posli jsem se“, tobo však není v rukopisech starších.

⁹ Smysl: V pravdě nabíhám, že Báh sejen národ židovský si vyvolil, aby jej skrze Božského Syna svátého, Ježíše Krista spasil, vybrl se každý bohobojný a spravedlivý člověk, buť si jakžkoliv národ, hodom jest, aby skrze sv. křest přijat byl v církvi Kristovu [47.]. nemaje počiní prve se podobiti obřice a jiným obřadům zákonn židovstva.

¹⁰ t. j. vykopanél lidstva a smrtění s Bohem; to sice nejprve světořavno bylo židům, ale náleží všem národům, an Kristus jest Pánem všech.

40. Toho Báh vzkřísil třetího dne a zřásoobil. aby zjaven byl,

41. ne všemu lidu, ale svědkům od Boha předzřízeným: nám, kteří jsme s ním jedli a pili, když byl z mrtvých vstal.

[Luk. 24, 43.]

42. A přikázal nám kázat lidu, a svédčiti, že on jest, kterýž ustanoven jest od Boha soudcem živých i mrtvých.

43. Jenut věšníci proroci svédčevši vydávají, že odpustění hříchů vezmou skrze jméno jeho věšníci, kteříž věří v něho.

[Jer. 31, 34. Mich. 7, 18.]

44. A když Petr ještě mluvil slova ta, připadl Duch svatý na všechny, kteříž poslouchali slova.¹¹

45. I užáli se věšníci z obřizky,¹² kteříž přišli s Petrem, že i na pohany milost Ducha svatého vyliata jest;

46. nebo slyšeli je, ani mluví jazyky, a velebí Boha.

47. Tehdy odpovéděl Petr: Zdalí může kdo zabrániti vody, aby nebýl pokrřtěn tito, kteříž Ducha svatého přijali, jakož i my?

48. I rozkázal je pokrřtiti ve jménu Pána Ježíše Krista. Tehdy prosili ho, aby pobýl u nich několik dní.¹³

KAPITOLA XI.

Petr opravdovitého se mltářem věšicim, že k poháním vešel. — Hospodyniní věšicim rosbřáje se víra Kristova, — svédčí v Antiochii. — Barnabáš nejprve sám, potom se Šarvtem tam hále. — Věšici tu nejprve nazvali jsou křesťany. 8. Pochybí u čas hlada usazým v Jerusáleim.

1. Uslyšeli pak apoštolé a bratři, kteříž byli v Judsku, že i pohané přijali slovo Boží.

2. A když vstoupil Petr do Jerusálema, hádali se s ním, kteříž byli z obřizky,

3. fkouce: Proč jsi vešel k mužům neobřezaným, a jedl jsi s nimi?

4. Tehdy začal Petr, vypravoval jim pořád, řka:

5. Já byl v městě Joppe, modle se, a viděl jsem u vytržení myslí vidění, nádobu nějakou sestupující jako veliké prostěradlo, ano se za čtyry rohy spouští s nebe, a přišlo až ke mně.

6. V kteréž plně pohledv, spatřil a viděl jsem hovada čtverohá, a zvířata, a zsumplasy, a ptactvo nebeské.

7. Slyšel jsem také i hlas fkouci: Vstaň, Petre, bí a jez!

8. I řekl jsem: Nikoli, Pane, nebo nikdy nic obecného, nebo nečistého nevěsto v ústa má.

9. I odpovédal hlas podruhé s nebe: Co Báh očistil, ty neprav býti obecným.

10. A to se stalo potřikrát. I vzato jest všecko zase do nebe.

11. A aj hned tři muži stáli u domu, v kterémž jsem byl, posláni jaouce ke mně z Cesaree.

12. I řekl mi Duch, abych šel s nimi, nic nepochybje. I šlo se mnou i těchto šest bratří, a vešli jsme do domu toho muže.

13. Vypravoval pak nám, kterak viděl anděla v domě svém

¹¹ t. j. obřadil je Báh sjevně svátčinnými dary Ducha svatého [46 a 47.] jako spolehy [11, 16], aby bese věš pohyby pokrřtění býti mohli, a na svédčeni, že sejež Žitý, nřbí všechny národy v církve svou povolati, a jim milost spasení a blaženosti věšně nřdílati věšiti.

¹² t. j. s Židovřta k Kristu obrřeni věšci, neboť myšliti, že toliko jim mlušev sv. evangelia přimášejež.

¹³ Nejež aby mu věšřev své prokázal, nřbí i důkladně o Kristu Pánu a povinnostech svých poučeni býti.

stojícího a fkoucího jemu: Pošli do Joppe, a povelj Šimona, kterýž má přijími Petr,

14. kterýž ti bude mluvit slova, skrze něž spasen budeš, ty i všechen dům tvůj.

15. Když pak jsem počal mluvit, připadl Duch svatý na mě, jako i na nás na počátku.

16. I rozpomenal jsem se na slovo Páně, jakož řekl: Jan zajisté křtíl vodou, ale vy pokrřtění budete Duchem svatým.

17. Poněvadž tedy touž milost dal jim Báh, jakož i nám, kteříž jsme avřili v Pána Ježíše Krista: kdož jsem byl já, abych mohl zabrániti Bohu?

18. To uslyševše, umkli: a oslavovali Boha, fkouce: Tehly i pohánům dal Báh pokřni k života.

19. Ti pak, kteříž se byli rozpřli před souzením, kteréž se bylo stalo pro Štěpána, přišli až do Fenicie, a Cypru, a do Antiochie, žádnuo nemluvice slova, než samým Židům.

20. Byli pak někteří z nich mužů cyprští, a cyřenslí, kteříž když vešli do Antiochie, mluvili i k pohánům,⁸ zvěšřev Pána Ježíše.

21. A byla ruka Páně s nimi: a veliký počet věšicích obrřil se ku Pánu.

22. I přišla pověst o tom k usm církve, kteříž byla v Jerusaleme: a poslali Barnabáše až do Antiochie.

23. Kterýž přišed a zřev mluvit Boží, zradoval se: a napomínal všech, aby v úmyslu srdce trvali v Pánu;⁹

24. nebo byl muž dobrý a plný Ducha svatého a víry. I přibyl mnohý zástup Pánu.

25. Šel pak Barnabáš do Tarsu, aby hledal Šavla: a když ho nalezl, přivedl jej do Antiochie.

26. I byli tu přeš celý rok v církvi: a učili zástup mnohý, tak že nejprve v Antiochii učennici nazváni jsou křesťané.

27. V těch pak dnech přišli do Jerusálema proroci¹⁰ do Antiochie:

28. a povstav jeden z nich, jménem Agabus,⁸ oznamoval skrze Ducha, že bude hlad veliký po všem okřiku země, kterýžto se stal za Klaudia.⁹

29. Tehdy učennici, jeden každý podle možnosti své, umínil poslati ku pomoci bratřem přebřevajícím v Judsku:

30. což i učinili, poslavše to k starším skrze ruce Barnabáše a Šavla.

KAPITOLA XII.

Jakob apoštol k rosnak Herodesem stál — Petr vřev, ale od nášle skřevněš vřevobozen, — Herodes ta to a se pžeje svou od Boha hřevosť smřti potřev, stá: — Pavel a Barnabáš vřivili se do Antiochie.

1. Tehož pak času¹ vztáhl Herodes král² ruce, aby sňoval některé z církve.

KAPITOLA XI.

¹ Toně die převodu a pšobosni: die připraveni pak a schopnosti šlověka věšti — mešli.

² Vlastně: k Řekům; tēmi však tuto, jakot i jiné v nov. zákonně pohané se roznějli; dořvřevřev se usně, co bylo Petrovi zřevno, a jakě milost se die toho Korneliovi setniku dostalo.

³ t. j. aby pomoci Boží stále trvali u víře a službě Páně. Setřvni v dobrém jest svátčinná milost Boží.

⁴ t. j. nářřev v věšicích, od Ducha svatého darem prorockým svátčinně jsou obřevni, a posláni od apoštolův.

⁵ Má se za to, že byl jeden z 72 učennkův Páně.

⁶ Roku 43 a 44 po Kr. svátčinně v Judsku, Řecku a Itálii.

KAPITOLA XII.

¹ R. 42, 48 po Kr.

² Byl vřev Herodesem t. j. Velikého [špě Ukřevřevka] a s milostí oševřev řřevněš obřevřil přeš toběšš a oslon šlověkovou sem i jměno krále: býti první svátčinně pasovřev, ješřev církve pronášeševřev se jal.

2. I zabil Jakuba,⁸ bratra Janova, mečem.
3. Vidá pak, že se líbilo Židům, umánil jíti i Petra. A byli dnové přesnutí.
4. Kteréhož když byl jal, vsadil do žaláře, vydav jej čtyřem čtvánickým⁹ vojáků k ostrážení, chtěje po velikénoči vyvésti jej lidu.⁸
5. A Petr zajisté ostrážěn byl v žaláři. Ale modlitba dala se bez přestání od církve k Bohu za něho.
6. A když jej měl Heródes vyvésti, tu noc spal Petr mezi dvěma vojáky, svázan jsa dvěma řetězy: a stráží předě dveřmi ostrážili žaláře.
7. A jak anđěl Páně postavil se, a světlo se zaskvělo v přítoku: a udeřiv Petra v bok, zbudil ho, říka: Vstaň rychle! A spadly řetězy a rukou jeho.
8. I řekl k němu anđěl: Opaš se, a podvaz obuv svou.¹⁰ A učinil tak. I řekl jemu: Oddě se pláštěm svým, a pojď za mnou.
9. I vylešel za ním, a nevěděl, že pravda jest, co se dalo skrze anđela: ale domníval se, že by vidění viděl.
10. A prošlo první a druhou stráž,¹¹ přišli k bráně železné,¹² kteráž vede do města: a ta se jim sama otevřela. A vylešedle přišli jednu: a hned ošedl od něho anđěl.
11. A Petr přišed sám k sobě, řekl: Nyní vím v pravdě, že poslal Pán anđela svého a vytrhl mne z ruky Heródesovy a ze všeho očekávaní lidu židovského.
12. A rozjíraje přišel k domu Marie, matky Janovy, jenž měl příjmi Marek, k něž se byl mnozí sešli, a modlili se. [Níže 13, 5. Kol. 4, 10. II. Tim. 4, 11.]
13. A když on tloukl na dveře vrat, vyšla děvčata, jménem Róde, aby poselechla.
14. A jakž poznala hlas Petřův, pro radost neotevřela dveři, ale vběhla zvěstovala, že Petr stojí u dveří.
15. Ale oni jí řekli: Blázníš. Ona pak potvrdžovala, že tak jest. Tehdy oni řekli: Anđěl jeho jest.
16. Ale Petr trval tluka. Když pak otevřeli, uřelí jej, a užasli se.
17. A pokynuv jim rukou, aby mlčeli, vypravoval, kterak jej Pán vyvedl z žaláře, a řekl: Povězte to Jakubovi¹³ i bratřím. A vylešed, ošedl na jiné místo.¹⁴
18. Když pak nastal den, byl nemalý rozbroj mezi vojáky, co se bylo stalo s Petrem.
19. Ale Heródes, když jej byl hledal, a nenalezl, vylechnuv strážné, házal je věsti:¹⁵ a odebrav se z Judaka do Cesaree, přebýval tam.¹⁶
20. Hněval pak se na Tyrně a Sidonaké. Ale oni jedno-

myslné přišli k němu, a zřekavše si Blašta, jenž byl královským komorníkem, žádali za pokoj, protože potravu braly krajiny jich od něho.

21. V uloupený pak den Heródes, oblek se v královské roucho, posedl se na soudné stoličce, a činil k nim řeč.
22. Lid pak pokřikoval: Hlas, Boží a ne lidský.
23. A hned jej ranil anđěl Páně, protože nedal cti Bohu; a od červů sežrán jsa umřel.
24. Slovo pak Páně rostlo, a rozmáhalo se.
25. Tehdy Barnabáš a Šavel navrátili se z Jerusalema, vykonavše službu a povjave s sebou Jana, jenž měl příjmi Marek.

KAPITOLA XIII.

Šavel a Barnabáš vyzvali Jonce k pohánění, háli na ostrově Cypru, kdežto Elnáš Hiperok celopán, ale Sergius Paulus vladěl na viru obrácen jest. Šavel [Pavel] pak hála v Antiochii Píadáká, kdežto se proti nim Židé arottili, ale mnozí a poháně viru přjáli. [Tat první spódotátná cesta sv. Pavla.]

1. Byl pak v církvi, kteráž byla v Antiochii, proroci a učitelé,¹⁷ mezi nimiž byl Barnabáš, a Šimon, kterýž sloužil Černý, a Lucius Cyrénský, a Manahan, kterýž byl spolukojenec s Heródesem tetrarchou,¹⁸ a Šavel.
2. A když sloužili¹⁹ Pánu, a postili se, řekl jim Duch svatý: Odděte mi Šavia a Barnabáše k úřadu, ku kterémuž jsem je povolal.
3. Tehdy postčie, a modřie se, a vzkládajcie na ně ruce,²⁰ propustili je.
4. A oni posláni Jonce od Ducha svatého,²¹ ošedli do Seleucie,²² a odtud se plavili do Cypru.²³
5. A přišedše do Salaminu, házali slovo Boží ve školách židovských. Měli pak i Jana k službě.
6. A když zchodili veškeren ostrov až do Pafu, našli jednoho muže čarodějníka,²⁴ falešného proroka, Žida, jenž jméno bylo Barjesu,
7. kterýž byl u vladáře Sergia Pavla,²⁵ muže opatrného. Tento povolav Barnabáše a Šavia, házal slyšeti slovo Boží.
8. Ale protivil se jim Elymas čarodějník (neb se takto vyládá jméno jeho), chtěje vladáře odvrátni od viru.
9. Tehdy Šavel, kterýž i Pavel [sluje], naplněn jsa Duchem svatým, pohledv naň,
10. řekl: Ó plný vši lsti, a vši chytrosti, synu dáblivý,²⁶ nepříteli vši spravedlnosti,²⁷ nepřestávající převraceti cest Páně pravých.²⁸
11. A hle, nyní ruka Páně nad tebou, i budeš slepý, nevida

KAPITOLA XIII.

⁸ Staršího, syná Zebedeova; proto se horlivě viru Kristovu házali. Kristus jej a bratra Jana byl nazval „syny blaška.“ [Mar. 8, 17.]

⁹ T. j. šestnácti vojáků. Ještě se po otěrav v strážii ostrážili.¹⁰

¹¹ Na smrt, chtě se tím lidu salititi. (8.)

¹² Staří majice dlouhý a široký oděv, opáskovali se k němu a přišel pasem, k spaní pak pasu povolíli, nebo jej odložili; za obuv jim sloužili poděvky nebo opasky, jež řemeslníky k nohám uvazovali.

¹³ Oštrážných i ušl byty drážny [Luk. 24, 16.], že ani světla neviděli, ani slov a kroků nešlyšeli.

¹⁴ T. j. hradu nebo paláce Heródesova.

¹⁵ T. j. menšími, či mladšími, synu Alfiovu, příbuznému Páně; bytí i biskupem Jerusalemským. Viru útrov k Htm jeho.

¹⁶ Dákladná skoumání potvrzují správu Eusebia, a sv. Jeronýma že se tím časem (42) odebral svatý Petr do Říma.

[Vis Ev. sv. Matouše. Úvod.]

¹⁷ T. j. na smrt. Strážní vojáké, pakli věsné nřiti nechali, obyčejně smrt třeštili byli.

¹⁸ T. j. delší čas, pak že mezi obovosobem sv. Petra a smrti Heródesova (šestého roku císaře Klaudia) ležl doba asi 1½—2 let.

¹⁷ T. j. kteří vyládali písmo svaté, a vyzvali věřící viru i mravím.

¹⁸ Příjimi Antipás, vis Mar. 6, 17 a d. Luk. 8, 1. a 9, 7 a d.

¹⁹ T. j. vdarvali nejvyššími obřti; ně lašni toliko přitomiti byli, přijímajcie spolek veškerou svatost. Vis níže: 20, 8. Poznámání.

²⁰ Tim je zavolčie k úřadu apódotátnému, posvětili na biskupství. [Brov. 14, 22.]

²¹ T. j. s vřaknutí Ducha sv.

²² Jest město v Syřii u středosemého moře asi čtyry míle od Antiochie.

²³ T. j. ostrovu sejszálním u středosemím moři.

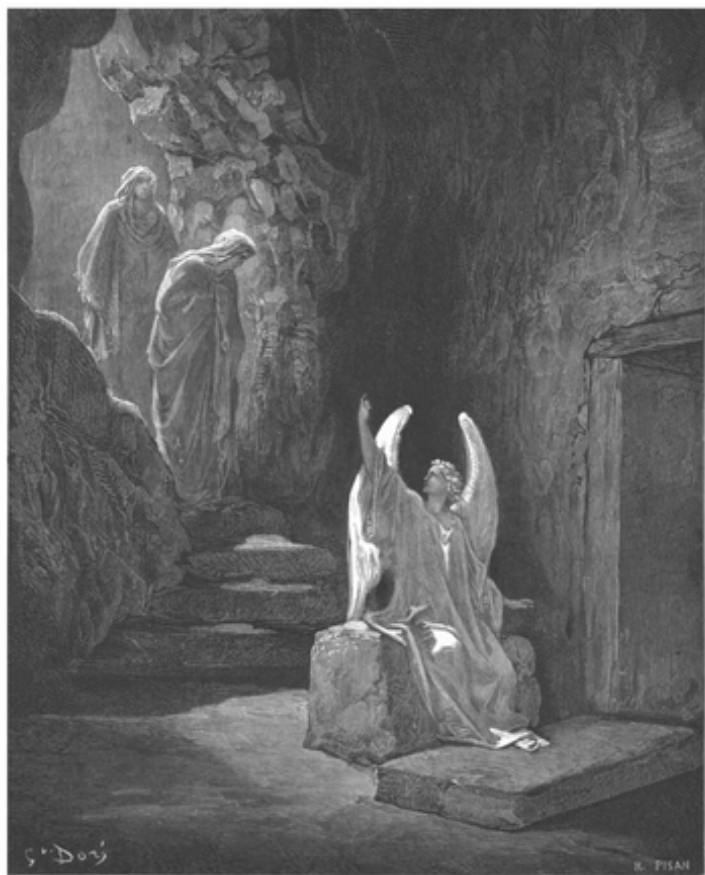
²⁴ T. j. die oobčie podobného šimonovi v Samari (vis 8, 9). Šiml i Elymas t. j. mudre (8.)

²⁵ T. j. římského vladáře ostrova Cypru, sídličieho v městě Pafu, die jehož jména Šavel potom Pavel nazváno jest.

²⁶ Tak jej nazváno pro jeho lívě zřeni a mysl svádčou, neboť dábel jest ošeo lči a svádčnik ke všemu slému od počátku.

²⁷ Protože se pravé viru protivuje.

²⁸ T. j. snažiti se slechtovati učení Kristovo, písmo a jedině k spasení vedoucí.

ANDĚL A SVATE ŽENY.

slunce až do času. A hned připadla nám mráčka a tma, a já vzkřel, hledal, kdoby mu podal ruku.

12. Tehdy užrev vládat, co se stalo, uvěřil. divé se učení Páně.

13. A plavivše se Pavel, a kteříž s ním byli, od Pafu, přišli do Perge v Paulyfii. Jan pak odšel od nich. vrátil se do Jerusálema. [Nřte 15, 38.]

14. Ale oni prošeďše Perge, přišli do Antiochie v Pisidii, a všedše do školy v den sobotní, posadili se.

15. Po čtení pak Zákona a Proroků poslali k nim knězata školy, řkouce: Muži bratři, máte-li jaké slovo napomenutí k lidu, mluvte.

16. Tehdy povstav Pavel, a pokynuv rukou, aby mlčeli, řekl: Muži israelští, a kteříž se bojíte Boha,¹² slyšte:

17. Běh lidu israelského vyvolil otce naše, a povýšil lidu, když obýval v zemi egyptské, a v rameni vyřyženém¹⁴ vyvedl je z ní, [II. Mojí 1, 1. 13, 21.]

18. a za čas čtyřiceti let trpěl jejich obyčje¹⁵ na poušti. [II. Mojí. 16, 8.]

19. A zahladiv sedm národů v zemi Chanaan, rozdělil mezi ně zemi jejich losem, [Jos. 14, 2. 24, 11.]

20. ašl po čtyřech stech a padesáti letech:¹⁶ a potom dal soudec až do Samuele proroka. [Soud. 3, 9.]

21. A potom žádal za krále: i dal jim Běh Saule, syna Cisova, muže z pokolení Benjaminova, za čtyřicet let. [I. Král. kap. 9—10.]

22. A když toho zavrhl, vzбудil jim Davida krále, jematto svědectví dávaje, řekl: Nalezl jsem Davida, syna Jesse, muže podle srdce mého, jenž bude činiti všecku vůli mou. [I. Král. 13, 14. Žalm 88, 21.]

23. Z jeho rodu vyvedl Běh podle zaslíbení Israelovi spásitele Ježíše, [Is. 11, 1.]

24. před jehožto přístím kázal Jan křest pokání všemu lidu israelskému. [Mat. 3, 2.]

25. A když Jan dokonával běh svůj, pravil: Nejsmť já ten, za kteréhož mně máte; ale aj přichází po mně, jenžm nejsem hoden obuvi na nohou rozváznati. [Mat. 3, 11.]

26. A když Jan, synové rodu Abrahamova, a kteříž mezi vámi se bojí Boha, vám slovo spásení tohoto posláno jest.

27. Nebo kteří přebývají v Jerusalemě, a jeho knězata nepoznávše a odsoudivše jej, naplnili hlasy proroků, kteříž se čtou na každou sobotu.

28. A žádně přičiny smrti na něm nenalezše, prosili Piláta, aby jej usmrtil. [Mat. 27, 20.]

29. A když dokonali všecko, což o něm psáno bylo, složivše jej s dřeva, položili do hrobu.

30. Běh pak vzkřávil jej z mrtvých třetího dne: a viděn jest po mnohě dní od těch, [Mat. 28, 1.]

31. kteříž byli spolu s ním vstoupili z Galilee do Jerusálema: jenž až dosavdě jsou svědkové jeho u lidu.

32. A my vřm zvěstujeme to zaslíbení, kteréž se stalo otcům našim:

33. že je Běh naplnil synům našim, vzkřiv Ježíše, jakož v žalmu druhém napsáno jest: Syn můj jsi ty, já dnes zpilodil jsem tebe.

¹² t. j. kteříž jsou z pohanstva na víru v jednoho Boha obráceni. Taktěž nřsa v 26. Srov. 48.

¹³ t. j. mocně, a velikou, patřnými slaraky dokázanos močí.

¹⁴ t. j. obyčje slá, jejich tvrdostínoš; — nebo die jiného čtení: „krml, šivil je na podnik.“

¹⁵ Pořtá se boř potažmo k předobřem (19) od narození Isaka do roždění semě; nebo k následnělošmu („potom“) od smrti Mojžíšovy do smrti Samuřovy.

34. A že jej vzkřávil z mrtvých, aby se nenavrátil více k porušení, taktě řekl: Dám vám svatě věci Davidovy, věrně.¹⁷

35. A protož i jinde praví: Neděš Svätému svému viděti porušení. [Žalm 15, 10.]

36. David zajisté ze svého věku, když posloužil vůli Boží, zesnul, a přiložen jest k otcům svým, a viděl porušení: [III. Král. 2, 10.]

37. ale ten, kteréhož Běh vzkřávil z mrtvých, neviděl porušení.

38. Protož známo vám buď, muži bratři, že akrze toho zvěstuje se vám odpůstění hříchův, a ode všeho, od čeho jste nemohli akrze zákon Mojžíšův ospravedlněni býti.

39. akrze toho každý, kdo věří, ospravedlněn bývá.¹⁸ [Řim. 8, 3.]

40. Protož vizte, ať na vás nepřijde, což povědno jest v prorocích:¹⁹

41. Vizte, potupníci, a divte se a zabytše; nebo já dělám dílo za duň vašich, dílo, o kterém bude-li vám kdo vypravovati, neuvěříte. [Hab. 1, 6.]

42. Když pak vycházeli, prosili jich, aby v druhou sobotu mluvili jim slova ta.

43. A když bylo rozpuštěno shromáždění, šlo mnoho Židův i nábožných obrácců za Pavlem a Barnabášem: kteříž mluvivše napomínali jich, aby trvali v milosti Boží.

44. V druhou pak sobotu sešlo se téměř všecko město k slyšení slova Božího.

45. Tehdy Židů, vidouce zástupy, naplněni jsou závisťi, a odporovali tomu, co bylo praveno od Pavla, rouhávce se.²⁰

46. Tehdy Pavel a Barnabáš stáše pravili: Věmť mělo slovo Boží nejprve mluveno býti: ale poněvadž je zamítá a sebe za nehodné soudíte věčného života, aj obracme se k pohanům:

47. neboť tak nám přikázal Pán: Položil jsem tebe za světlo národům, abys byl k spásení až do konce země. [Is. 49, 6.]

48. Slyšce pak pohaně, zradovali se, a velebili slovo Páně: a uvěřili, což jich koly bylo předřiseno k životu věčnému.²¹

49. I rozvívalo se slovo Páně po vši krajině.

50. Židě pak zbouřili ženy nábožné a vzácné²² a přední měřtány, a vzbudili protiventví proti Pavlovi a Barnabášovi: i vyhnali je z konci svrých.

51. A oni vřyzivše prach s nohou svrých na ně, přišli do Ikonu.

52. Utěnění pak se naplňovali radostí, a Duchem svätým.

¹⁷ t. j. stáše a povně království, Davidovi svatě zaslíbeně. A to, tak mřil Pavel, nebylo by se naplnilo, kdyby byl Ježíš z mrtvých nezval k životu a království věčném: pročos ono prorocet (Is. 55, 3) také i vzkřivení Ježíše Krista v sobě zavřil, i spolu pak se s něho soudi, že dočlovati toto království, tato nová šmítuva Páně věčně potrvá.

¹⁸ Bynas: Oběti a povněně obřady starosakonní neměly samy o sobě náležet moči k odpůstění hříchův a k ospravedlnění našemu před Bohem, jsouce toliko předpobíhajícími znamenání přístěho vykoupení smrti Kristovou; tou se nám stáhalo špěho odpůstění hříchův i milosti ko všemu dobrému; té štálati bývame švřos vírou v Ježíše Krista.

¹⁹ t. j. neuvěřitě-li v Krista, zastine vás trest Boží, jako zaslil nevěrně otce vaše, odvedené do satej babyloňského. [Srov. Mat. 21, 43.]

²⁰ t. j. zavřil kázání o víře v Krista a rouhal se jemu; pročos se Pavel a Barnabáš pohanem obrátili.

²¹ t. j. jejich srdce působem předcházějící milosti Boží volno bylo víru v Krista přijmouti, a zákon sv. evangelia nasobřavati.

²² Pohaně šenak, jsouce více citlivě něš roznámě, jako se horlivou šbětostí vřznaměvati, tak se něš tajeři drži bludu, když se mo bylo propadlo.

KAPITOLA XIV.

Pavel a Barnabáš káňi v Ikonii, a prozradilováni jsouce od aboupeného lidu, do Lystry se utkali. — Tu Pavel chrabroho slovíčka usdravil, a Barnabášem prve za Boha Julia, potom kámenovka jest. — Oba káňi v Derbe, a ustanovivše za mnozých místech biskupy a kněží, do Antiochie se vracouj.

1. I stalo se v Ikonii, že vešli spolu do školy židovské, a mluvili, tak že uvěřilo Židův i Řekův veliké množství.
2. Ale kteří z Židů nevěřící byli, ti sbořili a k hněvu popodili myslí poháně proti bratřím.¹
3. Byli pak tu dlouhý čas, důvěrně si počínajíce v Pánu,² kterýž svědectví vydával slova milosti své,³ čině, aby se dále divové a zázrakové skrze ruce jejich.
4. I rozdělilo se množství města: a sice někteří byli a Židy, a někteří a apostoły.
5. Když pak se obotili pohané i Židé s kněžaty svými, aby je zhaněli, a kamenovali,
6. srozuměše, utekli do měst Lykaonských, do Lystry a Derbe, i do vsí okolní krajiny, a kázali evangelium.
7. I sedával v Lystře muž nějaký, nemocný na nohy, chromý ze života matky své, kterýž byl nikdy nechodil.
8. Ten poslouchal Pavla mluvícího. Kterýžto pohledv naň, a vida, že by víru měl,⁴ aby uzdraven byl,
9. řekl velikým hlasem: Postav se přimo na nohy své i vzhopčil se, a chodil.
10. Zástupové pak uzeřev, co učinil Pavel, pozdvihli hlasu svého, křouce lykaonsky:⁵ Bohové, připodobnivše se lidem,⁶ ustoupili k nám.
11. I nazvali Barnabáše Jovišem, a Pavla Merkuriem: neb on byl vácce slova.⁷
12. Kněz také [chrámu] Jovišova, kterýž byl před městem, přivedl byky s věnci před bránu, chtěl s lidem obětovati.
13. To když uyslyeli apostołe, Barnabáš a Pavel, roztrhše sukně své, vyběhli mezi zástupy, křičíce
14. a křouce: Muži, co to činíte? I my jsme smrtelní, vám podobní lidé, kteříž zvěstujeme vám, abyste se obrátili od [bohů] těchto marých k Bohu živému, kterýž učinil nebe, i zemi, i moře, i všechno, což v nich jest;
15. kterýžto za předešlých věků nechával všech národů choditi po cestách svých.⁸
16. A však nenechal sebe bez osvědčení, dobré čině s nebe, dávaje deště a úrodné časy, naplňuje pokrmem a utěšením srdce naše.
17. A to mluvivše, sotva spokojili zástupy, aby jim neobětovali.
18. Na to pak přišli z Antiochie a Ikonii někteří Židé:

KAPITOLA XIV.

¹ t. j. proti křesťanům vůbec a proti apostołům svěřák, udávajíc, jako by normy učení svým obel neposlyšeli byli.

² t. j. v Božakou pomoci důvěřivost, znalost činil vše, co k rozšiřování víry za prospěšné uznávali.

³ t. j. potvrzoval kázání jejich staraků. [Mar. 16. 20.]
⁴ t. j. setlilko s trvánocti a s horlivě posorností jeho znamenal, nýbrž okem důvěrným sčítěl pašil víru jeho. Jako divudělním všeomocnoct, tak věděnímu unyčeh věci vševědomocti Božaká s vřavých pšobit. Zkoumání srdci téžob vědění díakou jest.

⁵ t. j. v obyčejném a mých nářečí řeckém.

⁶ t. j. v podobě lidak přišli k nám.

⁷ Joviš [Jupiter] aln i římanů nejvyšší báh, pán nebes, biskau a hromu; Merkur, posel bohův, volben byl co vyřadice pođi, dárcov vřimrnosti, obřadnice funkční, kupočv a — slodějčv.

⁸ t. j. nejvyšší se jim svěřák, odkázav je toliko k zákonu v srdci a v svědomí jejich panem, [Řim. 2. 14.—15.] aniž by jim byl odepřel milosti jinak svřch.

a navědše zástupy a kamenující Pavla, vytáhli [jej] za město, domnívajíce se, že jest mrtve.

19. Když pak jej učenci obstopili, vstav vešel do města, a druhého dne šel s Barnabášem do Derbe.

20. A když byli kázali evangelium tomu městu, a učili mnohá, navrátili se do Lystry, a do Ikonii, a do Antiochie, 21. potvrzující myslí učencův, a napomínajíc, aby trvali u víře: a že musíme skrze mnohá soužení vcházeti do království Božího.

22. A když jim byli zřídili starší v jednokázdě církvi, a byl se modlili postice se,⁹ poručili je Pánu, v něhož uvěřili.

23. A prošeše Pasiđi, přišli do Pamfylie;

24. a mluvivše slovo Páně v Perge, ustoupili do [města] Attalie:

25. a odtud se plavili do Antiochie, odkodž poručeni byli milosti Boží k dlu, kterýž vykonali.

26. Když pak přišli, a shromáždili církev, vypravovali, jak veliké věci Bůh skrze ně učinil: a že otevřel národům dvěře víry.

27. I pobyli tu s učenkou čas nemalý.¹⁰

KAPITOLA XV.

První církevní sněm v Jerusále, přičinou znaného o obřitku, a odpověď daná od apostołů stran té věci Antiochenským. — Pavel se odlošil od Barnabáše; tento se s Markem plavil do Cypru. [Pavlova druhá cesta apostołská.]

1. A přibědše někteří z Judaka,¹ učili bratři: Nebudete-li se obřezovati podle obyčje Mojžíšova, nemůžete býti spaseni. [Gal. 5, 2.]

2. A když Pavel a Barnabáš nemalý spor měli s nimi, zůstali na tom, aby Pavel a Barnabáš, a někteří jiní z ostatních šli o tu otázku k apostołům a starším do Jerusálema. 3. Tehdy oni jsouce prozvoeni od církve, šli skrze Fenicii a Samařak, vypravující o obrácení pohantv: i zřpsobili radost velikou všem bratřím.

4. A když přišli do Jerusálema, přijati jsou od církve, a od apostołův, i starších, zvěstující, kteraké věci činil Bůh s nimi.

5. I povstali někteří ze sekty farisejaké, kteří byli uvěřili, pravivše: Že musejí obřezováni býti, a že se také má přikázati, aby zachovávali zákon Mojžíšův.

6. I sešli se apostołe a starší, aby rozvěřili věc tu.²

7. A když mnohá vyhledávání bylo, povstav Petr³ řekl k nim: Muži bratři vy víte, že Bůh od dávných dnů⁴ mezi námi vyvolil, aby skrze ústa má slyšeli poháně slova evangelia a uvěřili. [10, 12.]

KAPITOLA XV.

¹ t. j. když jim byli, modlice a postice se (18, 8.), pověřili a ustanovili biskupy v kňži: obři se rozsahjí jímecem starších.

² V ten čas křide se blážen pšobeni, ale i veliké útrpení sv. Pavla, o němž dří Řim. 16, 19. a II. Kor. 11, 24, 25.

³ t. j. s těch, kteří se alš majice Petrovi, že „vřel k poháně“ a nespojivše se s odpověďi jeho (11, 2 a d.) a obřezání i volžké povinnosti zákona starého ukřadali vřřimem. (5.)

⁴ Dolož: a rozsoudil vespokal ovřimem a s pomoci Ducha svřtého (vř 28.) a roňkšali vřřimem, jak se zachováti maji.

⁵ Die předsedou od Krista Pána obřaděn první mlvi; Jakub, tebejší biskup Jerusálemský, přivřědoje mu. (13.)

⁶ Býlož alš před dešim obo strážil lety, když Kornelius setnik na víru obředen jest. (Viz Kap. 10.)

8. A Báh, jenž zná srdce, vydal jim svědectví, dav jim Ducha svatého, jakž i nám. [Svrchu 10, 45.]

9. a neudílil žádného rozdílu mezi námi a nimi, věrou očistiv srdce jejich.

10. Protož nyní proč pokoušáte Boha, vzkládající na hrdlo učenníků jho, kteréhož ani otcové naši, ani my nésti jsme nemohli?

11. Ale skrze milost Pána Ježíše Krista věříme, že spasení budeme, jakž i oni. [Ef. 2, 8.]

12. I mícelo všecko množství: a poslouchali Barnabáše a Pavla vypravujících, kterakž divy a zázraky činil Báh skrze ně mezi pohany.

13. A když umlkl, odpověděl Jakub, řka: Muži bratří, slyšte mne:

14. Šimon vypravoval, kterak Báh nejprve shlédl na pohany, aby s nich přijal lid jménu svému.

15. A s tím se srovnávají slova prorocká, jakož psáno jest:

16. Potom se navrátím, a vzdělám zase stánek Davidův, kterých byl kšiel: a zhořelny jeho zase vzdělám, a vyzdvihnou jej:

17. aby i ostatní lidé hledali Pána, i všickni národové, nad kterýmiž vzýváno jest jméno mé, pravi Pán, jenž činí ty věci. [Amos 9, 11. a d.]

18. Známost jest Pánu od věku dílo jeho.

19. Protož já soudím,* aby nebyli znepekovaní ti, kteří se z pohánův obracejí k Bohu.

20. ale aby jim bylo psáno, by se zdržovali od poškvrn modí* a smilství,* a od toho, což jest udáveného, a od krve:*

[I. Mojš. 9, 4. III. Mojš. 3, 17. I. Kor. 8, 1. I. Thea. 4, 3.]

21. Nebo Mojšáš od dávných časů má po všech městech, kdo by jej kázali ve školách, křešto na každou sobotu čítán bývá.

22. Tehdy líbilo se apoštolům, i starším se vši církví, aby vyvolili ze sebe muže, a poslali do Antiochie s Pavlem a Barnabášem: Judu, kterých měl přijmí Barabas, a Sílu, muže přední mezi bratřími.

23. pílece po nich: Apoštolé a starší bratří těm, kteříž jsou v Antiochii, a v Sýrii, a v Cilicii bratřími, jenž jsou z pohánů, pozdravení.

24. Poněvadž jsme slyšeli, že někteří, vybědše od nás, znepekovali vše slovy, vypracující duše vaše, jimž jsme toho nerozkázali:

25. líbilo se nám v jedno shromážděným, abychom vyvolili muže, a poslali k vám s nejmilejšími našimi, Barnabášem a Pavlem,

26. lidmi, kteříž životy své vydali pro jméno Pána našeho Ježíše Krista.

* t. j. přivádějí Petřovi, (14) srovnávám se s rozsádkem jeho. Ukazuje, že se slovo Petřovo a předpovědčím proroků srovnává.

* t. j. od pozitivní věci, obětovaných modlím. Z obětí se strojívaly a poháně zastupovali a prostupovali body.

* To z pohánův z šesti asi za třech se nepovažovalo, ba provozovalo se služba svobodná a k poště modl. Všeobecný pak tímto slovem zakazují se nejen hrubí přestupkové proti čistotě a svátosti, nýbrž i všeliká pšuhádnost se i vnitřní myslí, i servitní skutkem, svídků pak příliš svobodně obcování a osobami druhého poháři.

* To se zakázalo věřícím z pohánstva proto, aby se snažili sloužit a věřícím se lidově, jimž obě z pradávnoho obyčeje obavovali bylo; toto obě přezalo, když složením osobou došlo.

* t. j. myšlce a pobuňující myslí vaše, a tak vše připravující o vnitřní i servitní nás a pokoj psobiti, tak rozmlčky a víře různice a bouře v západě mívají.

27. Protož poslali jsme Judu a Sílu, kteříž i sami vám vypravovali budoucíné tytéž věci.

28. Vidělo se zajisté Duchu svatému i nám, žádného více na vás břemene nezkládáti, kromě těchto potřebných věcí:

29. Abyste se zdržovali od věcí obětovaných modlím, a od krve, a od udáveného, a od smilství; od kterýchžto věcí budete-li se ostíhati, dobře učiníte. Májte se dobře.

30. Tehdy oni propuštěni jsou, šli do Antiochie: a shromáždívše množství, odezdali list.

31. Kterýchžto přečtete, radovali se z potěšením.¹⁰

32. Judas pak a Sífias, jsouce i oni proroci, mnohon řečí napomínali bratří a potvrzovali.

33. A pobýrše tu některý čas, propuštěni jsou od bratří v pokoji k těm, kteříž je byli poslali.

34. Ale Sífias se vidělo, aby tu zůstal: tedy Judas sám odšel do Jeruzaléma.

35. Pavel pak a Barnabáš pobýli v Antiochii, učíce a kázíce s mnohými jinými slovo Páně.

36. Po několika pak dnech řečí Pavel k Barnabášovi: Vráťte se navštívme bratří po všech městech, v kterýchž jsme kázali slovo Páně, kterak se mají.

37. Tehdy Barnabáš chtěl s sebou vzíti i Jana, jenž měl příjmí Marek:

38. ale Pavel prosil, že by on [kterých totiž byl odšel od nich z Pamfylie, a nebel s nimi ku práci] neměl vzít byti. [Svrchu 18, 13.]

39. I stala se nesvornost, tak že se od sebe rozdělil; a nice Barnabáš pojav Marka, plavil se do Cypru:

40. Pavel pak zvoliv Sílu, odšel, poručen ja od bratří milosti Boží.

41. I chodil po Sýrii a Cilicii, a potvrzoval církví, a přikazoval ostíhati příkázání apoštolův a starších.¹¹

KAPITOLA XVI.

Pavel si pojal za společníka Timothea a oběma jej — Báh mu a viděti přikazuje jiti do Macedonie, — to obrátil na vřm Lydi, obchodník a nachovný osobám — vymítí a jiné dvěřky ducha věřícího, — Just i Sífias uvádějí, a do všelmi svřzen, ale starostlivě obovornu, a od šfdu se Timáhy obšm propuštějí.

1. Přišel pak do Derbe, a do Lystry. A s j tu byl jeden učenník, jménem Timotheus, syn ženy Židovky věřící, z otce pohana.

2. Tomu dávali dobré svědectví bratří, jenž byli v Lystře, a v Ikoniu.

3. Toho si Pavel oblíbil, aby šel s ním: i pojav jej obřezal pro Židy, kteříž byli v těch místech; nebo věděli všickni, že otec jeho byl pohán.² [I. Kor. 9, 20.]

¹⁰ s toho, kterého se jim dostalo. Je spoliště sprostili je zachování obřidného (10) zákona Mojšásova.

¹¹ t. j. svídků která právě ustanovena byla, výše v. 28. 16. 4. „a přikazoval ... starších“ není v řeckém.

KAPITOLA XVII.

¹ slula Emlice a matka její Lois (II. Tim. 1, 5—3. 15.) a obě byly již v prvním přísti sv. Pavla do Derby svřtily: byl-li otec Timotheův tehdyž ještě živ, nebo již mrtov, není se. Vím třod na listy k Timotheovi.

² Tim nejednal proti ustanovení směnu spolištěho (15, 28), neboť prohlásilo toliko, že obřizky není k spasení nezbytností potřebí (11); a tudíž žádnému věřícímu přikazování se nemá, na vůli poslušně, chci-li by kdo z Židů, pro zákona Mojšášův hověti, dobrovolně se jí podrobiti. Sv. Pavel jednal moždže a opatrně, aby tak tím více národově svřch Kirien kšiel. [I. Kor. 9, 20.]

PAN JAZIS A DČERNICI DO BMAUS JDOCCI.

4. A někteří z nich uvěřili, a připojili se k Pavlovi a Sílvi, i z nábožných a z pohanů⁸ množství veliké, i žen zasmutných nemálo.

5. Ale rozhorlivše se Židé, a sbravše z obecného lidu některé zlé muže a sluhky se, zbouřili město: a stojíce u domu Jásónova⁹ hledali, aby je vyvedli před lid.

6. A nenalezše jich, táhli Jásóna a některé bratří ku knížatům města, křičíce: Tito jsou, kteří bouří město a přišli sem,

7. jichž Jásón přijal; a ti všichni činí proti ustanovením císařským, pravíce, že jiný jest král, Ježíš. [Jan 19, 12.]

8. I zbouřil lid, a knížata města, kteří to slyšeli.

9. A přijavše rukojemství od Jásóna, i od jiných propustili je.

10. Bratří pak ihned v noci vypustili Pavla a Sílva do Beree. A oni přišedše [tam], vešli do školy zidovské.

11. Ale ti byli sličetnější nad oni, kteří jsou v Thessalonice, jenžto přijali slovo se větší chviloví, a každý den rozružíc písmo, tak-li by ty věci byly.⁴ [Jan 5, 39.]

12. A tak mnozí z nich uvěřili, i nemálo pohanských sličetných žen i mužův.

13. A když Židé v Thessalonice zvěděli, žeby i v Berei kázáno bylo od Pavla slovo Boží, přišli také tam popuzující a bouříce množství.

14. Ale bratří vypustili hned Pavla, aby šel až k moři: Sílvas pak a Timotheus zůstali tam. [Svrchu 16, 1.]

15. Ti pak, kteří provázeli Pavla, dovedli ho až do Athén, a zavše od něho poručení k Sílvi a Timotheovi, aby šel k němu co nejspíše, odešli.

16. A když jich Pavel v Athénách čekal, povzbuoval se v něm duch jeho,⁵ vida, ano město modloslužbě jest oddáno.

17. I hádal se z Židy, a z nábožnými ve škole a na náměstí po všechny dny s těmi, kteří přítomni byli.

18. Tehdy někteří mudrci epikurejští⁶ a století⁷ hádali se s ním a někteří řekli: I co chce tento plíškáč povědět? Jiní pak: Zdá se býti zvěstovatel nových bohů; nebo jim vypravoval o Ježíšovi, a o z mrtvých vstání.

19. I popadše ho vedli do Areopagu⁸ říkouce: Můžeme-li zvěděti, jaké jest to nové učení, kteréž vypravuješ?

⁸ t. j. i s těch pohanů, kteří již od Židů obráceni byli k víře v jednoho Boha, i těch, kteří posud v pohanství trvali.

⁴ Když Pavel a společníci jeho sepochybně bydlili. — Pavel nasyřá toho Jásóna svým přibuzným. [Řim. 16, 21.]

⁵ t. j. když v duševní vůli se ne se svádavosti čestl, a skoumal písmo svaté, nalézal v nich potvrzení u víry, povzbuzení k dobru, dýchky v strastech; ten účel měl každý, kdožto písmo čte. [Sv. Jan 5, 39-40.]

⁶ t. j. pohan byl v srdci svém nad duchovní bídou obyvatelů krmeňto toho města a želelo se mu toho, že obyvatel při všem bohatství a smutku tak bludové a ohavné modloslužbě pohánějí jsou.

⁷ Die Epikura tak stali, jenž učili, že vsaký svět, nebo i země, bohové i lidé povstali náhodou s prázdků věčných semotom polotruchlých: že bohové o světě a lidstvo vše nebdělají, ani dobré neodměňují, ani zlé netrestají; že tedy dovoleno velikých rozkoší dle libosti a možnosti požívati. Tuto nesmyslnou učení až našlehalo mnoho stoepencův, přec u moždřejších pohanů v opovření bylo.

⁸ Navrátili dle louti slovořebo (stejně v Athénách, kdežto původce jejich Zeno učil: že svět povstal s věčné lásky působením ohně, jež se dně svítavou, a za božstvo považoval; že všecko jest podobeno nesamostatnému omdu: že člověk máže býti sám s sebou mudrým a blaženým, když se proti všemu strpení tak omezí, že je téměř, jakoby neexist, aniž, až i státní jest, sobě život učí.

⁹ Areád chlum; tak měla vláda a mozdna rada starověk Athénách, již světlé náleželo souditi věci mravní veřejných a náboženství se týkajících; Pavel sem uveden jest, aby své mluvě pověděl u přítomnosti důstojných starcův, mudrcův a mnohých svédavých (21) počínajících. „Co nového?“ bývala obyčejná při počátku se otázka v Athénách.

20. Nebo nová jakási věci vkládá v uši naše: protož chceme zvěděti, co by to bylo.

21. [Athénští pak všichni, i přichozí hosté, něčehož jiného tak plni nebyli, jako aby něco nového povídali, anebo slyšeli.] 22. Tehdy Pavel abje proprošed Areopagu, dí: Muži atěhnáři, vidím vás býti ve všem téměř pověřičnými.⁹

23. Nebo procházeje se, a vida modly vaše, nalezl jsem také oltář, na kterémž napsáno jest: Neznámému Bohu.¹⁰ Protož co vy neznaníce čtíte, to já zvěstuji vám.

24. Bůh, kterýž učinil svět i všecko, což jest na něm, ten jsa páneem nebe i země, nebydlí v chrámích rukou udělaných;¹¹

25. aniž bývá ctěn lidskýma rukama, jakoby něčeho potřeboval, ježto on dáva všemuhem život, i dýchání, i všecko: [Zaim 49, 10.]

26. a učinil z jednoho všecko pokolení lidské, aby přebývalo na vás trváti země, vyměřiv uložení času, a meze přebýván jejich,

27. aby hledali Boha, zda by snad se ho domakali,¹² neb ho nalezi, ačkoli není daleko od jednoho každého z nás.¹³

28. Nebo v něm žijeme, a hýbáme se, i jme;¹⁴ jakož i někteří z vašich básníků¹⁵ pravili: Jeho zajisté i plémě jsme.

29. Jsouce tedy pokolení Boží, nemáme se domnívati, že by zlatu, nebo stříbru, anebo kameni, rytině umění, a dármyla lidského. Božství bylo podobno.

30. A zajisté časy té nevědomosti prohlídáři¹⁶ Bůh, nyní zvěstuje lidem, aby všickni všudy pokání činili,

31. proto že uložil den, v kterémž souditi bude svět v spravedlnosti. skrze muže, kteréhož zřídil, dávaže víru všem,¹⁷ vzkřísiv ho z mrtvých.

32. Uvěřevše pak o vzkřísění z mrtvých, někteří se posmívali, a někteří řekli: Pošetlcneme té to tom podružé.

33. A tak vyšel Pavel z prostředku jejich.

34. Někteří pak muži přidržíce se ho, uvěřili: mezi kterýmiž i Dionysius Areopagitá, a žena jménem Damaris, a jiní s nimi.

KAPITOLA XVIII.

Pavel hále v Korintu, a Židé proti němu se bouříce odměřili jsou od vladěti. — Pavel cestuje do Efezu, Cesare a Jursaléme, odtěd do Antiochie, do Galatie a Frygické. — Apošle od Akvily Jan vyřaděn, hájí a rozšlřuje víru Kristovu.

1. Potom vyšel z Athén, přišel do Korintu:¹

2. a nalezna jednoho Žida, jménem Akvily, rodem z Pontu,

⁹ Die řeckého též v dobrém smyslu: „přijali bohův se bojeři,“ boho-bohů: podobá se, že sv. Pavel v tomto smyslu tak dí. (23.)

¹⁰ t. j. jest tento oltář nábožný. Byli tedy tak oddati císaři neopomenuti. Je vystavěn také oltář bohu neznanému, aby žádného osti neopomenuli.

¹¹ t. j. v smyslu pohanském, jakoby tu navrva a na to místo vsazen byl.

¹² t. j. domýšliti, skoumaliti došli listoty, že jest. Těmž účel dšvřtka, aby stvořitele svého poznal, eiti i tím blaženosti došli.

¹³ t. j. ájevuje nám všeobecnou svou nejen tkásky přirody, nýbrž i lastavou péči prostetelnosti své.

¹⁴ t. j. od něho máme všecko, na jeho vůli i kynuti život náš spočívá.

¹⁵ Aratos, Kleantes, Pindar.

¹⁶ Vlastně: „hledáči háry,“ buď: siltovně; nebo: povrhliřiv; nebo: shovívav.

¹⁷ t. j. nárnky potvrdil jeho z mrtvých vstání, tím i všech ujeti, že světlí oni vzkřísění a souzení budou.

KAPITOLA XVIII.

¹ Město jak bohatství a uměním, tak nádherné a prostopáňnoseti pověsté, mezi egolými a jonáky mořem. [Vla štrod na lity ka Korintským.]

kteří nedávno byl přišel z Vlach, a Priscillu, manželku jeho, [protože byl rozkázal Klandius, aby všichni Židé z Říma odešli], přistopili k nim.

3. A že by těhotě řemesla, zůstával u nich, a dělal: [byli pak řemesla těch, kteří dělají stany]⁹

[30, 24. II. Kor. 11, 9.]

4. I hádal se ve škole židovské každou sobotu, vkládaje mezi tu jméno Pána Ježíše,¹⁰ a přesvědčoval Židy i Řeky.¹¹

5. A když přišel z Macedonie Sítas a Timotheus, dotíral Pavel horlivěji slovem i osvědčoval Židům, že Ježíš jest Kristus.

6. Když pak oni odporovali, a se rouhali, vytřásaje roucho své,¹² řekl k nim: Krev vaše na hlavu vaši, já čist jsa,¹³ půjdu od této chvilky k pohanům.

7. A jda odtud, všel do domu nějakého člověka, jménem Tita Justa, cítele Božího, jehož dům byl u samé židovské školy.

8. Ale Krípus, kníže školy, uvěřil v Pána se vším domem svým a mnozí z Korintských slyšče uvěřili, a byli pokřtěni.

9. I řekl Pán v noci u vidění Pavlovi: Neboj se, ale mluv a nemlč;

10. nebt já jsem s tebou a žádný nesáhne na tebe, aby náhodil tobě, nebo mnoho mám lidí v tomto městě.

11. Byl pak tam rok a šest měsícův, uče je slovu Božímu.

12. Za Galliona¹⁴ pak, vladaře Achájského, postavili Židé jednomyselně proti Pavlovi, a přivedli jej před soudnou stolicí, 13. říkouce: Tento narádí lidi, aby proti zákonu ctili Boha.

14. A když Pavel počal otvírati ústa, řekl Gallo k Židům: Ó muži Židé, kdyby něco bylo nepravého, nebo mrzký nějaký zločin, slisněs bych vás vyslyšle:

15. ale že jsou to hádky o slovu, a o jménech, a o zákonu vašem, vy sami vizte: já nechci toho soudcem býti.

16. I odehnal od soudné stolice.

17. Tehdy uchopivše všichni¹⁵ Sothenesa, kníže školy židovské, bili jej před soudnou stolicí: a Gallo na to nic nechal. [I. Kor. 1, 1.]

18. Pavel pak pobyv tu ještě mnoho dní a rozehnav se s bratřími, plavil se do Syrie [a s ním Priscilla a Akvilia], oboliv sobě v Cenchrách¹⁶ hlavu; nebo měl alib.¹⁷

[Nize 21, 24. IV. Mojš. 21, 24.]

19. I přišel do Efesu, a nechal jich tu. Sám pak všed do školy, rozmlouval s Židy.

20. Když pak oni prosili, aby déle pobyl, nesvolil:

21. ale rozehnav se a řka:¹⁸ Navrátím se k vám zase, bude-li vůle Boží, bral se z Efesu.

22. A přišed do Cesaree, vstoupil [do Jerusálema] a pozdravil církev, a estoupil do Antiochie.

⁹ t. j. koberce, šalouny k příkrýti stánů. Die obyčje židovského každý mst písmu (Rabbi) nějakému řemesla spolu se vyrábí, jimž by se živil.

¹⁰ Die I. Kor. 2, 2. s. básni a třesení, nechtě hned ostře proti záknu židovskému vystoupil. (Srov. 5.)

¹¹ t. j. pohany; vs Řím. 1, 14.

¹² Na znamení, že se všeho spojenci a nimi vzdává.

¹³ t. j. vy jste sami všim svou sňubou, já nejsem vámi všim

¹⁴ Byl bratr mudroe Seneky, a má se za to, že ukrse něho se tento se sv. Pavlem a učení křesťanským obsadnili.

¹⁵ Bud Řekové, že smad odmršle jsa, ještě se nespokojili; neb: že se stalože všei jejich hájli. (I. Kor. 1, 1.)

¹⁶ Přístav korintský, vyzobdí se dvě míle vzdálí.

¹⁷ t. j. mazarinský, sdržel se na čas vlna a vykonal jisté modlitby a obět. [Viz 21, 24.]

¹⁸ Die některých řeckých rukopisů: „Mám nevyhnutelně přišti svátek [letní] slaviti v Jerusálema.“

23. A pobyv tu některý čas, odšel, a procházejce pořád krajinou galatskou, a Frygil, potvrzovav všech učennků.

24. Žid pak nějaký, jménem Apollo, rodem z Alexandrie, muž výmluvný, učený v písmě, přišel do Efesu.

[I. Kor. 1, 12.]

25. Ten tedy naučen cestě Páně: a vroucím duchem mluvil, a učil pilně těm věcem, kteréž jsou Ježíšovy, znaje toliko křest Janův.

26. Ten tedy počal důvěrně mluvit i ve škole židovské. A když ho uslyšeli Priscilla a Akvilia, přijali ho [k sobě] a pilněji mu vykládali cestu Páně.

27. Když pak chtěl jíti do Acháje, psali bratři učennkům napominající, aby ho přijali. A když přišel, prospěl mnoho těm, kteříž byli uvěřili;

28. nebo náramně přemáhal Židy, zjavně dokazuje s písmem, že Ježíš jest Kristus.

KAPITOLA XIX.

Pavel křti a bítuje v Efesu některé ubedny Janovy. — hále s propěchem, divy žid. — Se slym se podnall některé tálarí saklnalí židovští. — Vřelci kálené se vyznávají s hříchů svých. — Zlatník Demetrios stoupl líd proti Pavlovi.

1. I stalo se, když byl Apollo v Korintu, že Pavel prošel vrchní krajinou, přišel do Efesu, a nalezl tu některé učennky: [Svrchu 18, 19—27.]

2. i řekl k nim: Zdáli jste přijali Ducha svatého, uvěřivše? A oni řekli k němu: Ba ani jsme neslyšeli, že Duch svatý jest.

3. On pak řekl: V kom tedy jste pokřtěni? A oni řekli: Křtem Janovým.

4. I řekl Pavel: Jan křtil lid křtem pokání, řka, aby v toho, kterýž měl po něm přijíti, věřili. To jest v Ježíše.¹

[Svrchu 11, 16.]

5. To uslyševše, pokřtěni jsou ve jménu Pána Ježíše.

6. A když Pavel na ně vzkládal ruce, přišel na ně Duch svatý, a mluvil jazyky a prorokoval.²

7. Bylo pak všech asi dvanácte mužů.

8. Tehdy všed do školy židovské, a důvěrně mluvil po tři měsíce, rozmlouvaje, a přesvědčuje o království Božím.

9. Když pak se někteří zatrdili a nevěřili, mluvíce zle o cestě Páně před množství, odstoupiv od nich, oddělil učennky,⁴ rozmlouvaje na každý den ve škole nějakého Tyrana.⁵

10. A to se dalo po dvě léta, tak že všickni, kteříž přebývali v Asii, slyšeli slovo Pána, Židé i pohany;

11. I nemalé divy činil Báh skrze ruce Pavlova:

12. tak že i šáký, a pásky z jeho těla na nemocné se nosivaly, a odstupovaly od nich nemoci, a zlí duchové vycházeli.

KAPITOLA XIX.

¹ Ti nepokřtěni asi před 30 lety v Judsku bydleli, a od Jana se pokřtiti dali, potom pak vyzbřehovav se, savrnně nevěděli, co se bylo k spasení lidstva stalo. Vřelce pak, že Ježíš jest Kristálem, k němuž Jan ukazoval, držel se ku křesťanstvu.

² t. j. křest Janův byl toliko znamením a osvědčením pokání nad hříchý, jehož odpoutání se pak teprva dostálo křtem Kristovým. [Mar. 16, 16—18.]

³ t. j. učil jim svátost sv. bítování, a kterouž se na podátku církve svátostech darů Ducha sv. věřícím dostávalo. (Srov. svrchu 8, 14—17.)

⁴ t. j. křesťan od Židů, aby onino nebyli v nebezpečnosti svredeno býti od těchto.

⁵ Byl nepokřtěný učitel mudrovtí.

13. Pokusili pak se i někteří z toulavých Židů, zaklínáčů, vzrývati jméno Pána Ježíše nad těmi, kteříž slé duchy měli, říkajíc: Zaklínám vás skrze Ježíše, kteréhož káže Pavel.⁶

14. A bylo nějakých sedm synů Žida Scevy, knížete kněžského, kteříž to činili.

15. Odpověděv pak zřých, řekl jim: Ježíše znám, a o Pavlovi vím: ale kdo jste vy?

16. A vskokiv na ně člověk, v kterémž byl ďábel velmi zřý, a zmocniv se obou, přemohl je, tak že nazí a zraněn z toho domu utekl.⁷

17. To pak známo učiněno jest všem, Židům i pohanům, kteříž bydleli v Efesu: a připada bázni na ně na všechny a bylo jméno Pána Ježíše veleáno.

18. A mnozí z věřících přicházeli, vyznávající a vypravující skutky své.⁸

19. Mnozí také z těch, kteříž byli všetečných věcí⁹ hledili, snesli knihy a spálili přede všemi: a spočetše cenu jejich, shledali padesátě tisíc peněz.¹⁰

20. Tak jest silně rostlo slovo Boží, a zmocňovalo se!

21. A když se to dokonalo, umřel Pavel v duchu, aby prošel Macedonií a Acháji, tel do Jerusalema, řka: Když pobudu tam, musím také Řím viděti.

22. I poslal do Macedonie dva z těch, kteříž mu přiluhovali, Timothea a Erasta, sám zůstal v Asii do času.

23. Stalo se pak v ten čas nemalé zhouření pro cestu Páně.

24. Nebo zlatník jeden, jménem Demétrius, kterýž dělal stříbrná chrámy¹¹ Diány, dával nemalý zisk řemeslníkům.

25. Ten svolav je, i ty, kteříž byli podobného řemesla, řekl: Muži, víte, že úmto řemesle zisku nabýváme:

26. a vidíte a slyšíte, že tento Pavel netoliko v Efesu, ale téměř po vši Asii přemlouváje odvratil mnohý zástup, pravě: Že nejsou bohové, kteříž byvali rukama udělaní.

27. A protož nebezpečnosti jest, aby nám netoliko tato naše částka živnosti v pohrdání nepřišla, aleobřz i veliké Diány chrám za nic nebude jmito, ano i na zmar přijde důstojnost té, kterouž ctí všechna Asie, i okres světa.

28. Uslyševše to, naplněni jsou hněvem, a zškřikli křouce: Veliká Diána Efeských!

29. I naplněno jest město rozbrojem, a hnali se úprkem jednomyslně do divadla,¹² uchopivše Gaja a Aristarcha, Macedončany, přivedě Pavlovy.

30. Když pak chtěl Pavel jíti mezi lid, nedopustili utěnníci.

31. Ano i někteří z křižat Asie,¹³ kteříž byli přátelé jeho, poslali k němu, prosíce, aby se nevydával do divadla.

32. A tu rozliční rozličné křičeli, neboť bylo shromáždění bouřlivé, a větši jich část nevěděli, proč jsou se sběhli.

⁶ Že někteří z Židů ve jméno Božím důbly vřítali, řečeno Mat. 12, 27. pozn.: mnozí pak tu moc si ovojceju, lid klamali, jak tuto se praví.

⁷ Dopustil tomu takto Bůh, aby všeobno bylo jméno Páně. (17.)

⁸ T. j. svatozná básni jati jsouco, vyznali se z hříchů svých, sporidali se; veřejně-li si tájše, sami sjevo: sv. otaově mni, že tájše: jest tedy příklad spovědi.

⁹ T. j. pověřených, konalí a řar, zařikávajíc a t. p. jimě Efesoané pověrali byli. Vis úvod na list k Efeským.

¹⁰ Po 88 kr. řk. úh.

¹¹ T. j. meali — věšči podobizny (modely, vzorky) překrásného chrámu Dianina se stáa, stříbra, mědi, slonová kosti, nebo dřeva. Byl pak Diana (Artemida) bohyně, představitelka luny (měsíce), jména a člna se dova Joviova. (25.)

¹² Nebo do chrámů (světodiš), sejez k veřejným hrám a zápasům, vybrá i obecným sborom a soudům úřadobno.

¹³ T. j. důstojní mužové obca, představení a správové chrámů a náčelníci kněžských sborů pohanských.

33. I vytáhli ze zástupu Alexandra, kteréhož Židé pobízeli. Alexander pak pořádv rukou kynutím mlčeni, chtěl zprávu dáti lidu.

34. Když pak jej poznali, že jest Žid, stal se jeden hlas všech, asi dvě hodiny volajících: Veliká Diána Efeských!

35. A když pítas¹⁴ ukojili zástup, řekl: Muži efoští, i kdež jest člověka, jesto by nevěděli, že město Efeských ctí velikou Diánu, a Joviovo píemě?¹⁵

36. Když tedy tomu odkirati nelze, musíte pokojni býti, a nic nepovážlivě nečiněti.

37. Nepravděli jste zajisté tyto lidi, kteříž nejsou ani avato-krádcové, ani rouhači bohyně vaší.

38. Máj-li pak Demétrius a kteříž jsou s ním řemeslníci, proti někomu při, bývat obecný soud a jsou vladařové, nechat na se vespek žaluj.

39. Pakli čeho jného hledáte: i o to bude moci v pořádném shromáždění uhozeno býti.

40. Neb jsme i v nebezpečnosti, abychom nebyli obzlovaní z dnešního zhouření: odkirati žádný, [o kterémžbychom mohli počet dáti], není vinen úmto sběhnutím. A to povědv rozpustil lid.

KAPITOLA XX.

St. Pavel cestuje do Macedonie a Řecka, navrhuje se do Troady, kdež miládoce Euseba vzkřísil, — cestuje dále do Jerusalema, loučí se v Miletu s biskupy a kněžími.

1. Když pak přestalo to zhouření, povolal Pavel utěnníky, a učinil k nim napomenutí, rozehnal se, a vyšel, aby šel do Macedonie.¹

2. A když prošel ty krajiny, a napomínal je mnohými řečmi, přišel do země řecké.

3. Když pak tu² pobyl tři měsíce, činili mu Židé úklady, když se měl plavit do Syrie: i umřeli navrátiti se skrze Macedonií.

4. Šel pak s ním Sopater, [syn] Pyrrha Bereoského, a z Thessalonických Aristarchus, a Sekundus, a Gajus Derben-ský, a Timotheus: z Asijských pak Tychikus, a Trofimus.³

5. Ti šedše napřed, čekali na vás v Troadě:

6. my pak jsme se plavili po dnech pšanic z Filippi, a přišli jsme k nim do Troady v pěti dnech, a tu jsme pobyl sedm dní.

7. Tehdy první den po sobotě,⁴ když jsme se byli sešli k lámání chleba, mluvil k nám Pavel, maje nazejří jiti pryč, i prodil řeči až do půlnoci.

8. A bylo mnoho světél na sni, kdež jsme byli shromážděni.

9. Jelen pak mládoce, jménem Eutichus, sedě na okně, pobřízil se, když Pavel dlouho kázal, v kluboké spání, a pře-

¹ T. j. představený obca, od měšťanstva zvolený, ale Hmákém vladaví podobnoy úředník.

² T. j. doera, viz 24 pozn. — Die řeckého: a a nebo spadou: bájili totiž o sobě Dianin, že z nebes spadá.

KAPITOLA XX.

¹ Ústí tel cesty (19, 21) byl, aby církev v zemích oněch založená potvrdil, mnohá potřebná zařízení udělal, a věřící potěšil.

² Blavě se zdržoval v Korintu, kdežto mezi jiným i to ustanovil, aby věřící všeobno svatoz ládi přijímali. (St. Augustin.)

³ Tělk jich a sebon pojat od světůkv řadobno odvedeni znamenitých darů, pro církv Jerusalemskou v Řecko sbrany.

⁴ T. j. nedělní; sv. I. Kor. 16, 2. tof dokazuje, že se ten den již za věku apostoľského světél konáním nejvěšší oběti [mše svatě] a vřucováním.

možen jsa snem, spadl s třetího ponebí dolů, a zdvížen jest mrtvev.

10. K němuž Pavel dolů sestoupiv zpolehl naň, a objav ho, řekl: Nermuťte se, však jest duše jeho v něm.⁴

11. A vstoupiv, a láman chléb⁵ a okuair,⁶ a dosti jim kávas až do svítání, tak odšel.

12. I přivedli mládence živého, a byli nemálo potěšeni.

13. My pak vstoupivše na loď, plavili jsme se do Assonu,⁷ majíce odtud vzíti Pavla, neb tak byl nařídil, chtěje sám jíti po zemi.

14. A když se s námi v Assonu sešel, pojavše jej, přišli jsme do Mityleny.⁸

15. A plavíce se odtud, přišli jsme druhého dne proti Chiosu, a třetího dne jsme přistali k Sámou,⁹ a nazejtří jsme přišli do Milétu:

16. neb byl Pavel umínil minouti Efesu, aby se nemedkal v Asii; nebo pospíchal, bylo-li by mu možno, aby byl o letnicích v Jerusaleém.

17. Tehdy poslav s Milétu do Efesu, povolal starších¹⁰ církve.

18. Kteržito když k němu přišli, a byli pospolu, řekl jim: Vy jste, od prvního dne, v kterémž jsem přišel do Asie, kterak jsem po všecken čas s vámi byl,

19. slouže Pánu se váš pokorou¹¹ a s slzami¹² a pokuseňmi, kteráž mi se přiházela z úkladů židovských:

20. kterak jsem ničehož nepominul z užitečných věcí, abych vám neoznamil, a vás neutili zjevně, i po domcích,

21. svědectví vydávaje Židům i pohanům o kajicném obrácení se k Bohu, a o víře v Pána nabeho Ježíše Krista.¹³

22. A s j nyní já vázán jsa duchem,¹⁴ jdu do Jerusalema, nevěda co se mi v něm má přihoditi:

23. ač že mi Duch svatý po všech městech osvědčuje, říká: že okovy a soužení očekávají mne v Jerusaleém.

24. Ale nic se toho neštítím: aniž činim život svůj dražší nežli sebe,¹⁵ jen abych dokonal báh svjé a službu slova, kterouž jsem přijal od Pána Ježíše k osvědčování evangelia milosti Boží.¹⁷

25. A s j nyní já vim, že neuzfíte více tváři mé, vy všickni, mezi nimiž jsem chodil, káže o království Božím.

⁴ Die 9. a 12. soudil Isa. Je skutečně mrtvev byl, a na modlitbu Pavlovi opět od Boha k životu vzkříšen.

⁵ t. j. vykonav nejvyššího obřad máe svatě.

⁶ t. j. pokvib obyčejného pokrmu při hodech lásky (agapee), ježto k Působeně po přijímání vešebné svátosti slávilali.

⁷ Pomořní město v Myrii.

⁸ Město hlavní ostrova Lesbos.

⁹ A přecouvall jsme (tak přidej s f) v Troglitum.

¹⁰ t. j. biskupové a kněží (28.); k těm pak se přidružili biskupové a kněží jiných okolních míst.

¹¹ Viz tuto základní vši dokonalosti osobní i všeického blaženého působení!

¹² t. j. žals a lítosti nad tím. Se byl prve církve pronásledoval, i nad křesťany, i nad strastmi, jež trpí věřící od utákovatelů svrých.

¹³ Smysl: „Osvědčuje mezi Židy i pohany. Se všem k spasení nevyhnutě potřeba jest pokání činiti a věřiti v Ježíše Krista.“ Touto obsah všeického kázání horlivého dnešobního pastýře!

¹⁴ Buď: „posav vnkautim Ducha sv.“ (Řím. 8, 14), nebo: vída týmaž vnkautim vasby a věšení, kteráž mne v Jerusaleém očekávají (28.) ač sverabě nevím, jak se stane; nebo: „ač ne maž přímo, ale jiným tak sjevno jest od Boha.“ (Viz 21, 4.)

¹⁵ t. j. nepokládám život svjé vendějn nad život věčný, nad spasení duše své.

¹⁷ t. j. světuje, jakých milosti Báh lidstva prokázal, a jak každému jich dástatu býti lze.

26. Protož osvědčuji vám dnešního dne, že čist jsem od krve všech.¹⁶

27. Nebt jsem nepominul zvěstovati vám všelikou radu Boží.

28. Buďtež bedliví sebe, i věšho stáda, v němžto Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali církve Boží, kterěž dobyli svou krví.

29. Já vim, že po mém odchodu vejdu mezi vás vci hitaví, kterěž nebudou šetřiti stáda.

30. A z vás samých povstanou muži, jenž budou mluviti převrácené věci, aby obrátili něcnnyky po sobě.¹⁹

31. Protož bděte, majíce v paměti, že jsem po třiléta nepřestával dnem i nocí s pláčem napomínati jednokazkého z vás.

32. A nyní poroučím vás Bohu a slovu milosti jeho, kteržto mocem jest vzdělati, a dáti dědicví mezi všemi posvěcenými.²⁰

33. Stříbra a zlata, nebo roucha nežádám jsem od žádného, jakož

34. samí víte; neb na to, čehož potřebí bylo mně, i tím, kterěž jsou se mnou, podávaje ruce tyto. [I. Kor. 4, 12.]

35. Všecko ukázal jsem vám, že tak pracujíce musíme přijímati mdlé, a pamatovati na slovo Pána Ježíše; nebť on řekl: Blazeněji jest dávatí nežli brátí.

36. A to pověděv, klekl na kolena svá, modlil se s nimi se všemi.

37. I stal se pláč veliký ode všech: a padajíce na hrdlo Pavlovi líbali jej,

38. rmoutíce se nejvíce nad tím slovem, kterěž byl řekl, že by neměli více tváři jeho viděti. I provodili jej k loďi.

KAPITOLA XXI.

Pavel ostatek do Jerusalema. — Agabus mu předpovídá, že tam bude jat. — Očítá se ve chrámě, od abozvěných Židů skorem ubit, od vojaka pak Kmakého zachován jest.

1. A když nastalo, abychom se plavili, odtrhše se od nich, přímým bhemem přišli jsme na Kos, a druhý den na Rhodus,¹ a odtud do Patary.²

2. I nalezše loď, kteráž měla plouti do Fenicie, a vstoupivše pluli jsme.

3. A když se nám počal ukazovati Cyprus, nechavše ho k levé straně, pluli jsme do Svirie, a přišli jsme do Týru; nebo tu měla loď složití náklad.

4. A nalezše učenníky, pobyli jsme tam sedm dní: a ti pravili Pavlovi akrze Ducha,³ aby nerstupoval do Jerusalema.

5. A po vyplnění těch dnů, vyšeďše, odebrali jsme se, a

¹ t. j. zahyne-li kdo z vás, nebo z vašich svěťencův, nebudě to moav vlnos.

² Duchem prorockým takto dí, a jednák uzná krati protivnýky církve, druhými pak kasilé, kteří svými bledy odtrhají věřící od pravé církve, a pohřňují je v věčné vězení své, na věčnou záhubu přivádají. [II. Tim. 1, 20. II. 1, 15.]

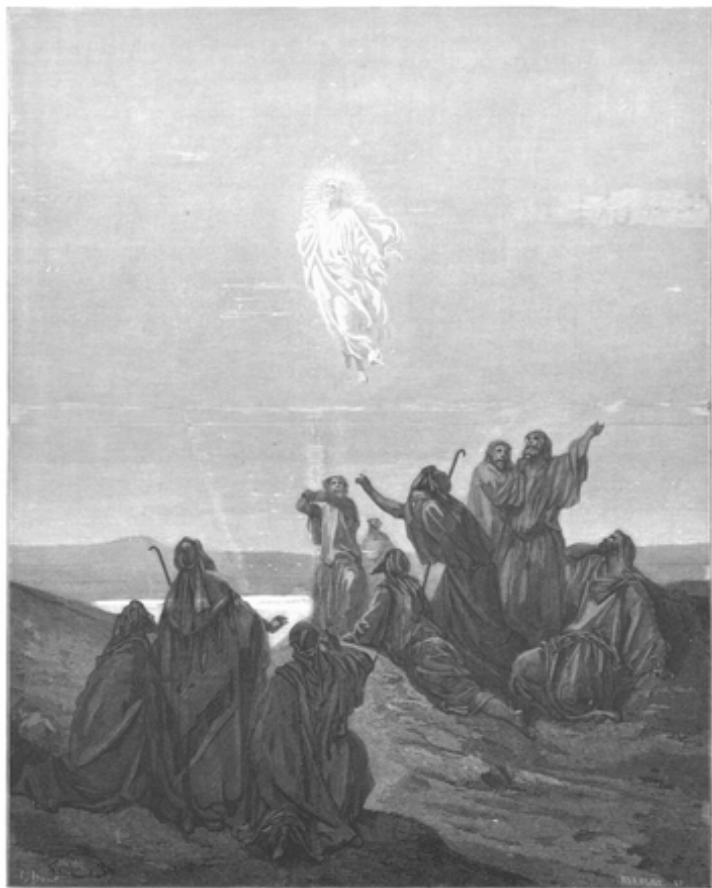
³ Smysl: Káž Báh všemohouci, jenž vás posvěcením meč věřícími vyznamenal, vzdává co moav započítí říši i vás, aby totiž dnešobní chrám viny, co díděví Pánu, vzešel i vás všech k vznesení dokonalosti, kde v občastenví hojné jeho milosti, tamto slávy věčné.

KAPITOLA XXI.

¹ Ostrovy pobřežní v moři egejském.

² Město pomořní v Lycii.

³ t. j. Duch sv. sjevil jim, co sv. Pavla v Jerusaleém potká, oni pak jej prošli, aby zachoval života svého.

VSTOUPENÍ NA NEBESA.

provodili nás všickni s manželkami i syny až ven za město: a pokleše na kolena na břehu, pomodlili jsme se.

6. A když jsme se vespeklet rozleželi, vstoupili jsme na lodí: a oni se vrátili domů.

7. My pak přeplavivše se od Týru, astoupili jsme do Ptolemaidy: a pozdravivše bratří, zůstali jsme u nich jeden den.

8. A druhý den vyšedše, přišli jsme do Cesaree: a všeude do domu Filipa evangelisty,¹ kterž byl jedin z sedmi, zůstali jsme u něho. [Svrchu 6. 5.]

9. A ten měl čtyry dcery, panny proroka² Jcť.

10. A když jsme tu pobýli za několik dní, přišel nějaký prorok z Judaka, jménem Agabus. [Svrchu 11, 28.]

11. Ten když k nám přišel, vzal ps Pavlův, a svázav si ruce i nohy, řekl: Totof praví Duch svatý: Muže, jehož jest tento pás, tak svatí Židé v Jerusalemě, a vydají v rocež past.

12. To když jsme uslyšeli, prosili jsme my, i kteří v tom místě byli, aby nechodil do Jerusalema.

13. Tehdy odpovéděl Pavel, a řekl: Co činite plačce, a trápite srdce mé? Však já netoliko svázán býti, ale i umrtiti hotov jsem v Jerusalemě, pro jméno Pána Ježíše.

14. A když jsme ho odraditi nemohli, spokojili jsme se. říkouce: Staň se vše Páně!

15. Po těch pak dnech připravivše se, brali jsme se do Jerusalema.

16. A šli s námi také někteří z učennků z Cesaree vedouce s sebou nějakého Mnasona Cyprského, dávného učennka, u něhož bychom měli hospodu.

17. A když jsme přišli do Jerusalema, rádi přijali nás bratří.

18. Druhého pak dne, všel Pavel s námi k Jakubovi, a sešli se všickni starší.

19. Jichšto pozdraviv, vypravoval všecko, co Bůh akrze službu jeho činil mezi pohany.

20. A oni uslyševše, velebili Boha, a řekli jemu: Vidíš, bratře, kolik jest tisíců mezi Židy, kteříž uvěřili: a všickni jsou horliví milovníci zákona.

21. O tobě pak slyšeli, že bys něil odstoupou od Mojžíše židy, kteříž jsou mezi národy: řka, že nemají obzavovati synů svých, ani podle obyčje choditi.³

22. Což tedy jest [dřiti]? musíš se zajisté sjiti množství: neboť uslyš, že jsi přišel.

23. Učiníš tehdy to, co tobě povíme. Máme čtyry muže, kteříž mají na sobě slib.

24. Pojma je, posvěť se s nimi: a učiní náklad za ně, aby obhili hlavy: a zvdě všickni, že křivě jest, což o tobě slyšeli, ale že i sám chodíš ostřihaje zákona.

25. Z strany pak těch, kteříž z pohánů uvěřili, my jsme psali, usoudivše, aby se varovali obětovaného modlám a krve a udávěného a smilstva. [15. 20.]

26. Tehdy Pavel, pojav muže, na druhý den, posvětil se

¹ Jest tětj, který se jmenaj mezi sedmi diakony: že si sviděl horlivě počítal u hřadně slova Božho (8. 5. a 88.), naváv evangelistou.

² t. j. kteréž z panenakém stavu trvalice, i jinych vyučovaly, i sviděni milosti Boží budoucí vše předpovídaly. Vis a tobo, jak pravýj původ mají žnyvy církve katolické, v nichšto zhotě dšle dšitost panenakého zachovávaj k vlastni dokonalosti, a sásluze, ke cti a chvále Boží a k prospěchu blížních

³ t. j. jinych obyčje židovských zachovávati.

⁴ t. j. sávně dokonej nasazerajej slib svj (18, 18) spolu s nimi. To se dělo jazykn očistňujícím obřady, obolením hlavy a vzdáním určijch obětí die IV. Mojš. 6, 18.; kdo za jio, kteří chudí byli, náklad na oběti spravil, tomu za sviděni horlivost a sásluku počítáno bylo.

s nimi, všel do chrámu, oznámiv vyplnění dnů očistňování, až by obětována byla obět za jednoho každého z nich.

27. A když se dokonávalo sedm dní, Židé ti, kteříž byli z Asie, uzřevše jej v chrámě, zbouřili všecken lid, a vztáhli naň ruce, křičíce:

28. Muži israelští, pomozte! Tent jest ten člověk, kterž proti lidu, i zákonu, i tomuto místu všecky vsudy uče, nad to i pohany do chrámu uvedl, a poškrvil svatého místa tohoto.

29. Než byli viděli Trofima Efeeského s ním v městě, o kterémž se domnívali, že ho byl Pavel do chrámu uvedl.

30. A zbouřilo se všecko město a sbehl se lidé. A uchopivše Pavla, táhli jej ven z chrámu: a hned zavřiny jsou dvře.⁴

31. A když jej chtěli zabiti, povědno jest tisíčníku nad zástupem vojska,⁵ že se bouří všecken Jerusalemě.

32. Kterž ihned pojav vojáky a setníky, sbehl k nim. A oni uzřevše tisíčníka a vojáky, přestali bít Pavla.

33. Tehdy přistoupiv tisíčník uchopil jej, a rozkázal jej svázati dvěma řetězy, a ptal se, kdo jest, a co učinil.

34. V zástupu pak jedni tak, jiní jinak křičeli. A nemoha nic jistého zvděti pro hluk, rozkázal jej vésti na hrad.

35. A když přišel k stupádům, přihodilo se, že nesen byl od vojáka pro násil lidu;

36. nebo šlo za ním množství lidu křičíce: Zahlad jej!

37. A když měl Pavel již uveden býti na hrad, řekl tisíčníkovi: Smím-li co promluviti k tobě? Kterž řekl: Umíš řecky?

38. Nejsi-liž ty ten Egyptaký, jenž jsi před těmito dny učinil zbouření, a yvedl jsi na posaf čtyry tisíce mužů vrazedníků?⁶

39. I řekl k němu Pavel: Ját jsem člověk Žid, měttan z Tarsu, ne známého města cilkického. I prosím tě, dovol mi promluviti k lidu.

40. A když on dovolil, stoje Pavel na stupních, pokynul rukou k lidu; a když veliké mlčení nastalo, mluvil jazykem židovským, řka:

KAPITOLA XXII.

Pavel se ospravedlňuje, — proč se stal křestěnem, a — proč křidil pohánům. Židé nedali mu dále mluviti. — Jsa odnesen na hrad, má bítován býti, uchováno se pak tobo, prohlásv se, že jest obkázem řimským.

1. Muži bratří, a otcové, poselechňte léto omlyvu, kterouž vám nyní vydávám.

2. Uslyševše pak, že k nim mluví jazykem židovským, raději mlčeli.

3. I řekl: Ját jsem muž Žid, narozen v Tarsu cilkickém, ale vychován jsem v tomto městě u nobou Gamalelových, vyučen jsa podle pravdy otcovského zákona, horlivý milovník zákona,⁷ jakož i vy všickni jste podnes;

⁴ Aby zhoufě množství tam nevrhlo a vrazdion chrám nepoškrvilto ještě více.

⁵ Kterž leželo posádkou na pověm hradě Antonia, spojeném s horou Moria, aby bouřin nepokojného lidu pkežadlo.

⁶ Byl pověstý louspěnik, jenž za proroka se yvdávaje, silboval, že slovem svym adí jerusalemské sborů a Řimany z města i semě vyřene. Asi před dvěma lety, než se toto s Pavlem udělo, táh byl s přivřením svym proti Jerusalemě: ale vladatř řimský Felix přispědla jej, 400 a jeho množství pobli a 200 jsi; ostatní se s vředem na posaf utekli.

KAPITOLA XXII.

⁷ Řecky: „horlivě jsa pro Boha.“

4. kterých jsem se té cestě^a protivil až k smrti, svazuje a dáváje do záleže muže i ženy.

5. Jakož kněze kněžské svědectví mi vydá, i všickni starší věkem, od nichž i listy vzav jel jsem do Damasku k bratřím, abych odtud přivedl svázané do Jerusálema, aby byli trestáni.

6. I stalo se, když jsem se bral cestou, a přiblížoval k Damasku o polední, najednou rychle a nebe obkřídilo mne světlo veliké;

7. a padnuv na zem, slyšel jsem hlas, an mi dí: Šavie, Šavie, co mne pronásleduješ?

8. A já odpověděl jsem: Kdo jsi, Pane? I řekl ke mně: Ját jsem Ježíš Nazaretský, jež ty pronásleduješ.

9. A jakož se mnou byli, viděli sice světlo, ale nealyšeli hlasu toho, jenž se mnou mluvil.

10. I řekl jsem: Pane, což učiním? A Pán dí ke mně: Vstaň, a jdi do Damasku, a tam bude tobě povídáno všecko, což činiti máš.

11. A když jsem neviděl pro jasnost toho světla, veden jsa za ruce od průvodčích, přišel jsem do Damasku.

12. Ananiáš pak nějaký, muž podle zákona, svědectví maje ode všech tam přebývajících Židů,

13. přišel ke mně a stoje řekl mi: Šavie, braře, prohlédni! A já v tu hodinu pohledl jsem naň.

14. A on řekl: Báh otců našich předzřídil tebe, jakož poznal vůli jeho, a viděl Spravedlivého, a slyšel hlas z úst jeho. 15. Nebo budeš jemu u všech lidí svědkem těch věcí, kteréž jsi viděl, a slyšel.

16. A nyní, co prodáváš? Vstaň a dej se pokřtíti, a obejmě hřbity své, vyzraje jméno jeho.

17. Stalo se pak, když jsem se navrátil do Jerusálema, a modil jsem ve chrámě, že jsem byl u vytržení myslí, 18. a viděl jsem jež, an dí ke mně: Pospěš, a vyjdi rychle z Jerusálema, neboť nepřijmou svědectví tvého o mně.

19. A já řekl jsem: Pane, onit vědí, že já zavíral jsem do záleže, a bil jsem ve školách ty, kteréž uvěřili v tebe.

20. A když vylévali krev Štěpána, svědka tvého, já jsem tu stál, a přivlčil jsem, a ostříhal jsem roucha těch, kteréž jej zabýjali.

21. I řekl ke mně: Jdi! neboť já daleko mezi pohany pošlu tebe.

22. I poslouchal ho až do toho slova,^a a pozdvihl hlas svého, Fkouce: Zahlad z země takového, neboť nelušf mu živu býti!

23. A když oni křičeli, a metali roucha svá^a a prachem házeli do povětří:^b

24. rozkázal ho tiskněnk do hradu uvesti,^a a biči mrakati, a mučiti jej, aby zvěděl, pro kterou příčinu na něj tak řičeli.

25. A když jej svázali řemením, řekl Pavel setníkovi, kterých při něm stál: Sluší-liž vám člověka Římana, a neodsouzeného mrakati?

26. Uslyšev to setník, přistoupil k tiskněnkovi a pověděl mu, Fka: Co chceš činiti? nebo ten člověk jest občan římský.

27. Přistoupiv tedy tiskněnk, řekl jemu: Pověz mi, jsi-li ty Říman? A on řekl: Ano.

28. I odpověděl tiskněnk: Já jsem za veliké peníze toho občanství dosáhl. A Pavel řekl: Já pak jsem se [Říman] i narodil.

29. Tehdy hned odstoupili od něho, kteří jej měli mučiti: i tiskněnk bál se, když zvěděl, že jest občan římský, a že jej byl svázal.

30. Druhého pak dne chtějí jistěji zvěděti, pro kterouž by příčinu Židé naň žalovali, rozvázal jej, a přikázal, aby se sešli kněží i všacka rada: i vyved Pavla, postavil ho mezi nimi.

KAPITOLA XXIII.

Pavel bít se před radou ospravedlnil, rozbrojem povstalým tak učinil osměle. — Jsa odvlečen na hrad, potkán jest svátkním sjevením Pán. — Židé ukřídají o besloviti jeho. — Dovědš se o tom vnitřní hradu, pod stráží vojskou poslal jej do Caesare.

1. Tehdy Pavel, pohledv na shromáždění, řekl: Muži bratři, já se všim dobrým svědomím obcoval jsem před Bohem až do dnešního dne.

2. Kněže pak kněžské Ananiáš kázal těm, kteréž u něho stáli, aby jej bili v ústa.^a

3. Tehdy řekl jemu Pavel: Budeť bítí tebe Bůh, stěno zblběná.^a A ty sedíš, abys mne soudil podle zákona, a proti zákonu velíš mne bítí? [III. Mojž. 19, 15.]

4. A kteréž tu stáli, řekli: Nejvyššímu knězi Božímu zlořečíš?

5. I řekl Pavel: Nevědět jsem, bratři, že by knížetem kněžským byl.^a Pašnot jest zajisté: Knížeti lidu svého nebudou zlořečiti. [II. Mojž. 22, 28.]

6. Věda pak Pavel, že by jedna strana byla Saducevů, a druhá Fariseevů,^a zvolal v radě: Muži bratři, já jsem Fariseus, syn Fariseovů: pro naději, a vzkříšení z mrtvých jsem já souzen.^a [24, 15. Fil. 3, 5.]

7. A když to pověděl, stal se rozbroj mezi Farisey a Saducey a rozdvjlo se množství.

8. Nebo Saduceové praví, že není vzkříšení, ani anděla, ani ducha: Fariseové pak obě vymáňají. [Mat. 22, 33.]

9. I stal se křik veliký. A povstavše někteří z Farisev, zastávali ho, Fkouce: Ne jame nenalezli zlého na tomto člověku; a co kdyby byl jemu mluvil duch, aneb anděl?

10. A když se rozbroj veliký stal, boje se tiskněnk, aby nebyl Pavel od nich roztrhán, rozkázal vojákům jisti dola, a vytrhnouti jej z prostředku jejich, a vésti na hrad.

11. V druhou pak noc, stoje u něho Pán, řekl: Budiz stálý; neb jako jsi svědčil o mně v Jerusalemě, tak musíš svědčiti i v Římě.

12. A když byl den, sebrali se někteří z Židvů, a zapřisáhli se Fkouce, že nebudou jísti, ani pít, až zabijí Pavla.

KAPITOLA XXIII.

^a Bud proto, že Fka „bratři“ rovnal se jim: nebo že k osvědčení mravní své bezpodmínečně Bohem se dokládal.

^a t. j. vřve v Ježíše Krista, a v učení jeho: křesťanskému náboženství. ^b Byť by jim dále okázal, že nemá v opovření zákon Mojžišev; ale rozkravená vláda neslyší důvodů.

^a t. j. chytajíc se kamenností jej.

^a t. j. dávajice tím všechním jlným znamením k posvěžení se proti Pavlovi.

^a Die řeckého: Fka, že jej bítováním mučiti dá, aby^a atd.; domníval se, nerozuměje hebrejsky, že proti pořádku obecenským mluvil.

^a Soudě totiž, že die chování se Ananiášova (2.) spravedlnosti nedojví, hleděti větší shromážděné v jedno proti němu slovněstky rozdvjiti. Přispívá k zachování dobrých, kdo se snaží rozdvjiti slych.^a [Sv. Beboř.]

^a t. j. proto že věřim, že Kristus z mrtvých vstal, a die toho učim, že i my z mrtvých vstaneme; a že jsem řekl, že Kristus se mi sjevil.

13. Bylo pak jich více než čtyřicet mužů, kteří se byli tak spikli;

14. kteříto přistoupivše ku knížatům kněžským, a starším, řekl: Zakletím zakleli jsme se, že neokusíme ničehož, dokudž nezabijeme Pavla.

15. Protož nyní vy oznamte s radou tišácníkoví, aby jej k vám přivedl, jako byste něco jistějšího chtěli o něm zvědět: my pak prve, nežli se přiblíží, hotovi jsme jej zabítí.

16. O kterýchžto úkladech uslyšel syn sestry Pavlovy, přišel a vešel na hrad, a pověděl Pavlovi.

17. Tehdy zavola k sobě Pavel jednoho ze setníků, řekl: Doved mládence tohoto k tišácníkoví, neb má něco oznámiti jemu.

18. A on pojav ho, vedl k tišácníkoví a řekl: Vězeň Pavel prosil mne, abyž tohoto mládence přivedl k tobě, že by měl něco mluvit s tebou.

19. I pojav jej tišácník za ruku jeho, odstoupil s ním v soukromí, a otázal se ho: Co jest to, jesto mi máš oznámiti?

20. On pak řekl: Židé uložili prositi tebe, ays sejtza uvedl Pavla do rady, jako by se něco jistějšího chtěli vyptati o něm,

21. ale ty nevěť jim, neboť úklady mu činí víc než čtyřicet mužů s ních, kteříž se zapřísáhli, že nebudou jísti ani pítí, až jej zabijí: a již jsou hotovi, čekajíce na přípověď tvou.

22. Tehdy propustil tišácník mládence, přikázav, aby žádnému nepravil, že by mu to byl oznámil.

23. A zavola dvou setníků řekl jim: Připravte dvě stě vojákův, aby šli až do Cesaree, a sedmdesáte jezdcův, a dvě stě kopiníkův o třetí hodině noční.*

24. i hovada připravte, aby vsadíce Pavla, ve zdraví dovedli jej k vladarí Felixovi;†

25. [nebo se bál, aby ho snad nerydřili Židé, a nezabili a on potom netrpěl poháněn, jako by byl peníze od nich vzal.]

26. napsav list tohoto obsahu: Klaudius Lysias zmenešenému vladarí Felixovi pozdravení!

27. Musť tohoto, kteréhož jávě Židé unislovali zabítí, přišed k tomu s vojakem vytrhl jsem, zvědév, že říman jest:

28. a chtěje zvědět, z čehož by jej vinili, uvedl jsem ho do rady jejich.

29. I shledal jsem, že naň žalují o otázky svého zákona, a že nemá žádného zločinu, hodného smrti nebo vazby.

30. A když mi povědino o úkladech, kteréž mu byli strojili, poslal jsem ho k tobě přikázav i žalobníkům, aby pověděli před tebou. Měj se dobře!

31. Tehdy vojáci dle příkazu svého pójavše Pavla, uvedli jej v noci do Antipatridy.‡

32. A druhého dne, nechavše jízdních, aby s ním jeli, vrátili se na hrad.

33. Oni pak když přijeli do Cesaree a odevzdali list vladarí, postavili před něj i Pavla.

34. Když pak byl přečetl, a se otázal, z které by krajiny byl, a zvědév, že z Cilicie,

35. řekl: Budť té alýšeti, když přijdou tvoji žalobníci. I rozkázal ho ostřihat v radním domě Heróděsově.

* t. j. naš deváté večerů.

† Byl bratr Palastrů, propaštěnce Antioie, matky císaře Klaudia, a proto spřisáhně téhož; Tacitus o něm dří, že s porabou chlapčete poroba zřival povolené moči královské k ukrutnosti a vinodě.

‡ Město sa při cestě mezi Jerusálemem a Cesareí, prve Kafarsaba. Heróděs je rozliti, a dle otec svého nazval.

KAPITOLA XXIV.

Pavel obžalován Jan od Židů v Cesarei, odpovídá před vladarém. — Test mu polahiv ve vazb, protah nosní porotaje.

1. Po pěti pak dnech astoupilo kníže kněžské Ananias, s některými staršími, a s Tertullem nějakým, řečníkem,† [do Cesaree], kteřížto přišli k vladarí proti Pavlovi.

2. A když povolán byl Pavel, počal Tertullus žalovati, řka: Poněvadž ve mnohém pokojí živi jsme akrze tebe a mnohé věci se napravují tvou opatrností,

3. přijímáme to vždycky a všady se vším děkováním, vznesený Felix!

4. Ale abyž tě déle nezdržoval, prosím, vyslyš nás krátce podle své dobrotivosti.

5. Nalezli jsme člověka tohoto jedovatého, a vzbuzujícího sváry mezi všemi Židy po všem světě, a půvorce bouře sekty Nazaretských:‡

6. jenž i chrámu poskvrnití unisloval, a kterého jávě chtěli jsme podle zákona našeho souditi.

7. Ale přišed tišácník Lysias s mocí velikou vytrhl jej z rukou našich,

8. přikázav, aby žalobníci jeho šli k tobě: od něhož budeš moci, soudě, sám zvědět o všem tom, z čehož my jej viníme.

9. Přidali pak i Židé, řkouce, že tomu tak jest.

10. Tehdy odpověděl Felix, [když mu pokynul vladar, aby mluvil]: Věda, že жи od mnohých let soudcem tohoto národa,§ s dobrou myslí za sebe dosti učinim.

11. Měťes zajisté zvědět, že není tomu více dní než dvanácte, co jsem vstupil do Jerusálema, abych se modlil.¶

12. A nenalezl mne ani v chrámě s někým se hádajícího, anebo činícího roty v zástupu, ani ve školách,

13. ani v městě: aniž mohou tobě dovesti toho, co na mne nyní žalují.

14. Ale toto před tebou vyznávám, že podle cesty, kterouž nazývají kacířstvím, tak sloužim Otci a Bohu svému, věře všemu, co psáno jest v zákoně a prorocích,

15. máje naději v Bohu, že bude vzkříšen spravedlivých i nespravedlivých, kteréhožto i oni sami očekávají.

16. Protož i sám hledim, abych měl vždycky svědomí bez úrazu před Bohem, i před lidmi.

17. Po mnohých pak letech přišel jsem, abych přinesl almužny národu svému, a vykonal oběti a sliby,

18. a při tom mne nalezli, an já se očistil v chrámě, ne se zástupem, ani s blukem.®

19. Někteří pak Židé z Asie, kteříž by měli před tebou státi, a žalovati, měli-li by co proti mně:

20. anebo tito sami at povědí, zdali jsou na mne nějakou nepravost nalezli, když jsem stál v radě,

KAPITOLA XXIV.

† Byl prvéřim zástupcem, poněvadž se díle prava římského listně jednalo a soudilo.

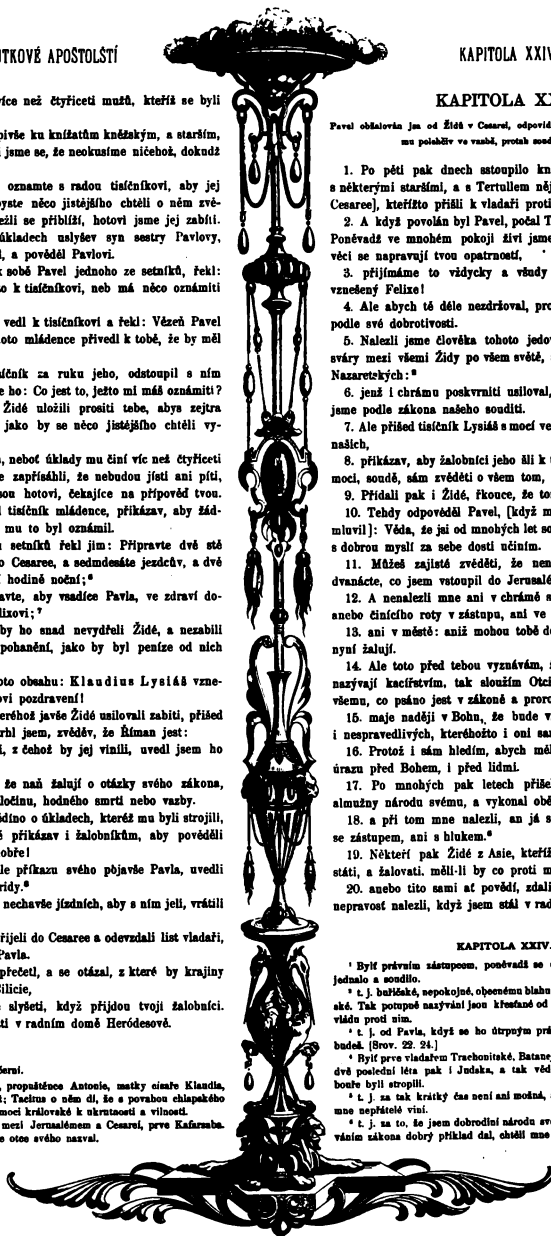
‡ t. j. bařšáká, nepokojná, obočennému blahu nebespečné sekty Nazaretské. Tak pomně nazýváni jsou křesťané od Židův, popuzujících všudy vládu proti nim.

§ t. j. od Pavla, když se ho útrpným právem, mučením, dotazovali budeč. [Brov. 22. 24.]

¶ Byl prve vladarém Trebonitáké, Batanejské a Golanitické krajiny, dvě poslední léta pak i Judaka, a tak zvědět mohl, kdo jsou tamní bouře byli stropili.

® t. j. za tak krátký čas není ani možná, abych to byl učinil, z čehož mne nepřesně viní.

* t. j. za to, že jsem dobrodini národu svému prokázal, a jim zabořování zákona dobrý příklad dal, ohlíželi mne zabítí.

21. leč jen to jediné slovo, že jsem zavola! stoje mezi nimi: Pro vzkříšení z mrtvých souzen jsem já dnes od vás.

22. Tehdy Felix odložil jim, jistě věda o té cestě,⁷ řka: Až tšifník Lysias přijde, budu vás slyšeti.

23. I prikázal setníkovi, aby ho ostřihal, a aby měl pokoj, a aby nebránil žádnému z přátel jeho posluhovati jemu.

24. Po několika pak dnech přišel Felix s Druillou, manželkou svou, jenž byla Židovka,⁸ povolal Pavla a slyšel od něho víru, kteráž jest v Krista Ježíše.

25. A když on mluvil o spravedlnosti, a o čistotě, a o budoucím soudu, zachvě se Felix odpověděl: Co se této chvíle tyče odejdi, ale v čas příhodný zavolám tě.

26. Nadál se také, že mu dá Pavel peníze; protož i často-krát povoláváje ho, mluvilval s ním.

27. Když pak se naplnila dvě léta, měl Felix po sobě nástupce Porcia Festa. A chtěl Felix Židům učiniti milost,⁹ nechal Pavla ve vězení.

KAPITOLA XXV.

sv. Pavel se opravdivitěně před Festem a odvolává se k císaři. — Agrippa a Bernice navštívivše Festa, žádají si Pavla slyšeti.

1. Tehdy Festus přišel do krajiny, přijel po třech dnech z Cesaree do Jerusalema.

2. I předstoupil před něj knížata kněžáká, a přední z Židů proti Pavlovi a prošli ho.

3. Žádajce proti němu té milosti, aby jej kázal přivesti do Jerusalema, strojice úklady, aby jej na cestě zabil.

4. Ale Festus odpověděl, že má Pavel strážěn býti v Cesarei: sám pak se časněji pojede.

5. Protož [řekl], kteří z vás mohou,¹ ať astoupí se mnou, a jest-li jaká vina na tom muži, ať žalují naň.

6. A pohyb mezi nimi, nic více než osm anebo deset dní, jel do Cesaree a druhého dne posadil se na soudné stolici, kázal Pavla přivesti.

7. Kterýžto když byl přiveden, obstoupil jej Židé, jenž byli příteli z Jerusalema, mnohé a těžké žaloby vedouce, jichžto nemohli dokázati,

8. ješto Pavel se hájil [řka]: Ani proti zákonu židovskému, ani proti chrámu, ani proti císaři nic jsem neprovinil.

9. Ale Festus chtěje Židům milost prokázati,² odpovídaje Pavlovi, řekl: Chceš-li jíti do Jerusalema, a tam přede mnou z těchto věcí souzen býti?

10. I řekl Pavel: Před stolici císařovou stojím, tam mám souzen býti: Židům jsem neublížil, jakož lépe víš.³

11. Nebot ještive jsem ublížil, anebo něco smrti hodného učinil, neodpírám umříti: pakliž nic toho není, což títo na

mne žalují. Žádný mne jím nemůže darovati. K císaři se odvolávám!

12. Tehdy Festus, promluviv s radou,⁴ odpověděl: K císaři jsi se odvolal? K císaři přijdeš!

13. A když několik dní minulo, přijeli král Agrippa⁵ a Bernice⁶ do Cesaree, aby pozdravili Festa.

14. A když tu mnoho dní pobýli, pověděl Festus králi o Pavlovi, řka: Muž nějaký zanechán jest od Felixa v vězení.

15. O něž, když jsem byl v Jerusalemě, přistoupili ke mně knížata kněžáká a starší Židovští, žádajce proti němu odsouzení.

16. Těm pak odpověděl jsem: Že není obyčej Římanův odsouditi některého člověka, prve nežli by ten, kterýž žalován jest, přítomně měl žalobníky, a dáno jemu bylo místo k obraně, aby se vyvedl z vin, které se naň žalují.

17. A protož, když se tu byli sešli, beze všeho meškání druhý den⁷ posadil se na soudné stolici, rozkázal jsem přivesti muže toho.

18. Proti němu pak když žalobníci se byli postavili, žádné příčiny nepřednášeli, o kteréž bych se já domýšlel, že by byla zlá:⁸

19. ale otázky jakési z strany svého náboženství měli proti němu, a o jakémisi Ježíšovi zemětém, o němž tvrdil Pavel, že jest živ.

20. Já pak nevěda, co o takové při souditi, řekl jsem, chtětl-li by jíti do Jerusalema, a tam z těch věcí souzen býti.

21. A když se Pavel odvolal, aby byl chován k rozsouzení císařovu, kázal jsem jej chovati, až bych jej poslal k císaři.⁹

22. Tehdy řekl Agrippa k Festovi: Chtěl bych i já toho člověka slyšeti. Zejtra, řekl, uslyšíš ho.

23. Druhého pak dne, když přišel Agrippa, a Bernice, s velikou nádhrou a vešli na síň s tšifňáky a předními muži města, přiveden jest k rozkazu Festovu Pavel.

24. I řekl Festus: Králi Agrippo, i váleční muži, kteříž zde s námi jste, vidíte toho, za nějž všecko množství Židů prošli mne v Jerusalemě, žádajce a křičíce, že on nemá více živ býti.

25. Ale já jsem shledal, že nic hodného smrti nečinil. Když pak se sám k císaři odvolal, umlínl jsem jej poslati.

26. O němž nemám, co bych jistěho pánu napsal. Proč jsem jej před vás přivedl, a slyšeti před tebe, králi Agrippo, abych vypytaje se, měl co psáti.

27. Nebot se mi zdá býti nerozumné, poslati vězně, a pře jeho neoznámiti.

KAPITOLA XXVI.

Pavel opravdivitěně se před Festem a Agrippou. — Osem soudí, se blízko této nevíraje jest.

1. Tehdy řekl Agrippa ku Pavlovi: Dovoľuje se ti, abys mluvil sám za sebe. Tehdy Pavel vztáhn ruku, počal zprávu dávatí:

¹ t. j. avon, setníky a jinými důstojnými vojenskými, a usnal odvolal se Pavlovo k císaři za právd.

² Jediný syn Herodectv, o němž 12. l. posm. Agrippa byl vychován v Římě a obdržel některé krajiny horního Pojordaní co četník, jmenoval pak jej i králem.

³ Jeane Agrippova sestra, šila s ním v spejení krvopřivněm, opustila manželá svého Polemone, krále cilického.

⁴ Nebo die řeckého „nepřednášeli nářadnou vinu těch slovdů, jehž já jsem se [do Pavla] domýšlel.“

⁵ Tehdáž Nero, skratný pronásledovatel křesťanův.

⁷ t. j. o víře křesťanské —

⁸ Bývali prve prováděni se Asina, krále emezského (v Syrii), opustila muže svého a přidržela se Felixa: má se se to, že i k pobratu přestoupila. Prose i před nimi mluvili sv. Pavel o spravedlnosti [viz 25. srov. 23. 24. posm.], čistotě a posledním soudu. Ale oba byli již hluboko v nepravosti skláni, než aby ta řeč byla je k polepšení se pobuřila.

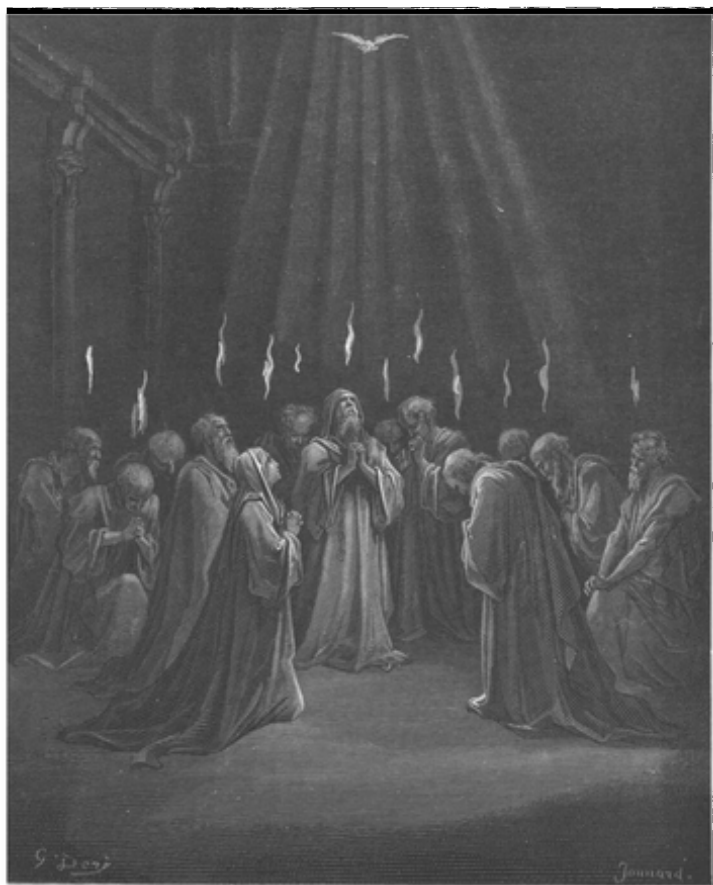
⁹ t. j. aby jej v císaře neobšťoval: což pak on přede učinil, a jen ptižná bratova ubohala Felixa přátelého, zasluženého trestu. [Viz 23. 24. posm.]

KAPITOLA XXV.

¹ Bud: „někoho proti němu dověditi:“ nebo: „kteří se snajl v právu a jazyky Hmácké“ (21. l. posm.)

² t. nechtě si je hned s počátkem odvrditi, okázal, že by jim rád po vůli byl.

³ Doloz: než se stává; nebo: ty lépe smáň, jaké právo já co Hmáky občan mám.

DEN SVATODUŠNÍ, SBĚSLÁNÍ DUCHA SVATEHO.

2. Za šťastného se pokládám, králi Agrippe, že se proti všem věcem, z nichž mne Židé vinní, dnes před tebou hájiti mám.

3. zvláště proto, že ty všecko víš, kteří jsou u Židův i obyčejové i otázky: protož prosím, vyslyš mne trpělivě.

4. A zajisté život můj od mladosti, jakž byl od počátku v národu mém v Jerusalemě, znají všickni Židé,

5. věduce o mně od počátku [chtějí-li svědectví vydati], že podle nejistší školy našeho náboženství¹ jsem žil, ja Fariseem.

6. A nyní stojím, soudu ja poddán, pro naději toho zaslíbení, které se stalo otcům našim od Boha,

7. kteréhožto dvanáctero pokolení naše, služouce [Bohu] dnem i nocí, naději má, že dojde.* A pro tut naději jsem obžalován od Židů, králi!

8. Což se za věc k víře nepodobnou považuje u vás, že Bůh mrtvé křísí?

9. I jáť jsem se zajisté byl domníval, že bych měl proti jménu Ježíše Nazaretského mnoho protivného činiti.

10. Což jsem i činil v Jerusalemě, a mnoho svatých já jsem do žalářů sázel, obdržev moc od knízat kněžských: a když byli usmrcováni, přísvedčoval jsem.

11. A po všech školách častokrát je trýzně přinucoval jsem, aby se rozbili: a více rozdit se na ně pronásledoval jsem je až do cizích měst.

12. V kterémto úmyslu když jsem šel do Damasku s mocí a dopuštěním knízat kněžských,

13. uzeř jsem o poledni na cestě, králi, ano světlo s nebe nad slunce jasnější obkličilo mne, i ty, kteříž se mnou byli.

14. A když jsme my všickni na zem padli, slyšel jsem hlas, an mi dří židovským jazykem: Šavle, Šavle! co mne pronásleduješ? tvrdot tobě bude proti ostau se zpěčovati.

15. A já jsem řekl: Kdo jsi, Pane? A Pán řekl: Já jsem Ježíš, ježť ty pronásleduješ.

16. Ale vstaň, a stůj na nohou svých; nebo proto jsem se ti ukázal, abych tě učinil služebníkem a svědkem těch věcí, kteréž jsi viděl, i těch, v kterýchž se budu ukazovati tobě.*

17. vysvobojuje te z lidu a z národů,² mezi kteréž já nyní posílám tebe,

18. abys otvíral oči jejich, aby se obrátili od temnosti k světlu, a z moci satanovy k Bohu, aby vzali odpuštění hříchův, a dli mezi svatými skrze víru, kteráž jest ve mně.

19. A protož, králi Agrippe, nebyl jsem nevěřící nebeskému vidění

20. ale nejprve těm, kteříž jsou v Damasku, a v Jerusalemě i po vši krajině judské, i národům zvěstoval jsem, aby činili pokání, a obrátili se k Bohu, hodné skutky pokání činíce,

21. Pro tu příčinu mne Židé, když jsem byl v chrámě, javše hleděti zabiti.

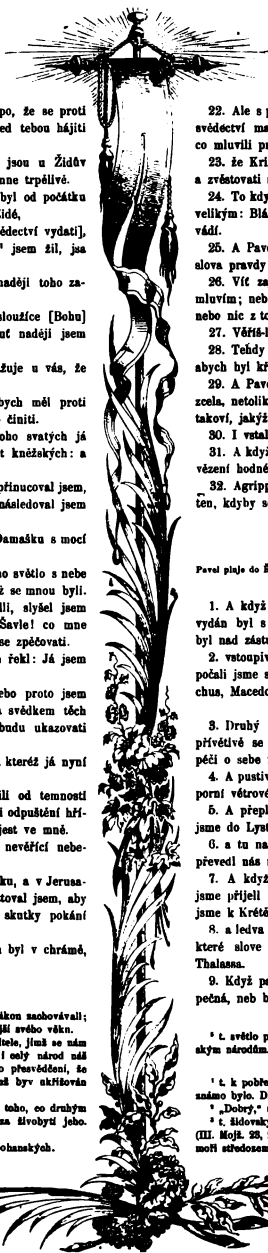
KAPITOLA XXVI.

¹ Tak dří, buď se Fariseové vůbec nejplněnší zákon zachovávali; anebo zvláť mluví škola Hillelova, jakožto nejpravděnší svého věku.

² Smysl: Proto že věřím, že nám Bůh alibi Spasitele, jímž se nám odpuštění hříchův a oopravednění dostane, zaslal i ostatn národ náš a bohoslužbu svou dojí doústi, jakž pak jsem tobo přesvědčen, že tento zaslíbený Spasitel jest Kristus Ježíš, ježť by uskřivoán z mrtvých vstal: proto jsem obžalován.

^{*} Těmito svátými viděními se dostalo Pavlovi toho, co druhým apotolím osobitn obovoánm s Kristem Pánem za životy jeho. [Brov. II. Kor. 13, 4.]

^{*} t. z. šklařiv a moci lidu židovského i národů pohanských.

22. Ale s pomocí Boží až do dnešního dne stojím, vydávaje svědectví malému i velikému, nic jiného nemluvě, než to, co mluvil proroci a Mojžíš, že se má státi:

23. že Kristus měl trpěti, že měl první z mrtvých vstáti, a zvěstovati světu lidu, i národům.³

24. To když on mluvil, a počev vydával, řekl Festus hlasem velikým: Blázníš, Pavle; mnohé umění tá k bláznovství přivádí.

25. A Pavel řekl: Neblázním, vznesený Feste, ale mluvím slova pravdy a střídmosti.

26. Vít zajisté o těch věcech král, k němuž i svobodně mluvim; neb mám za to, že ho z těchto věcí nic tajno není: nebo nic z tohoto nedálo se pokoutně.

27. Věřt-li, králi Agrippe, prorokům? Vím, že věřít.

28. Tehdy [řekl] Agrippa Pavlovi: Málem přemluvíš mne, abych byl křesťanem.

29. A Pavel: Žádám od Boha, abyste netoliko málem, ale zcela, netoliko ty, ale i všickni, kteříž mne slyší, byli dnes takovi, jakž i já jsem, kromě okovů těchto.

30. I vstal král i vladaf, i Bernice, i kteří s nimi seděli.

31. A když poseděli, mluvíli spolu, říkouce: Nic smrti neb vězení hodného neučinil člověk tento.

32. Agrippa pak řekl Festovi: Mohl propuštěn býti člověk ten, kdyby se byl neodvolal k císaři.

KAPITOLA XXVII.

Pavel plaje do Říma. — Lodi s cestova Kraty boží zasedna a strokotána, ale lidstvo zachováno jest.

1. A když bylo určeno, aby se Pavel plavil do Vlach, a vydán byl s jinými vězni setníku, jménem Juliovi, kterýž byl nad zástupem císařským,

2. vstoupivše na lodi adrumetakov, pustivše se [na moře], počali jsme se plaviti vedle míst Asie, a byl s námi Aristarchus, Macedonský z Thessaloniky.

[Svrchu 19. 29. Kol. 4. 10.]

3. Druhý pak den přijeli jsme k Sidonu. Tehdy Julius, přivítavše se maje k Pavlovi, dovolil mu jíti k přátelům, a péci o sebe mti. [Svrchu 24. 23.]

4. A pustivše se odtud, oplali jsme Cypr, protože byli odpornti větrové.

5. A přeplavivše se přes moře cilické a pamfylaké, přijli jsme do Lystry,⁴ kteráž jest v Lycii:

6. a tu našel setník lodí alexandriňskou, ploucí do Vlach, převédl nás na ni.

7. A když jsme se mnoho dní zdlouha plavili, a ledva jsme přijeli proti Gnidu, protože nám vítr bránil, připluli jsme k Krété blize Salmoy:

8. a ledva se podle ní plavíce, přijeli jsme na jedno místo, které slove Bonportus,⁵ od něhož nedaleko bylo město Thalassa.

9. Když pak drabný čas přšel, a plavba již nebyla bezpečná, neb byl i pát minul,⁶ napomínal je Pavel,

³ t. světo pravě viry nejen lidu židovského, ale i ostatn pohanským národům. [Jan 1. 9. Lak 2, 32]

KAPITOLA XXVIII.

⁴ t. k pobřeží města L. Toto jméno, podobně Jessu s jazyků cest známou bylo. Dle řeckého: „do Myrry.“

⁵ „Dobry,“ nebo dle řeckého: „Krány přístav.“

⁶ t. židovský, jak srazky vyklad dokládá. Byl pak v měsici říjnu (III. Mojš. 23, 26.); tím časem již velmi nebezpečná bývala plavba po moři středosemím.

10. řka jim: Muži, vidím, že s ublížením, a s mnohou škodou, netoliko nákladu, a loď, ale i životů našich bude pláva.

11. Ale setník více věřil správci a pánu loď, nežli tomu, co pravil Pavel.

12. A když tu nebylo přístavu vhodného k přezimování, urdili se mnozí, aby odpulili odtud. zřáb by mohli nějak do Féniky přijíti a v tom přístavu Kréty, k straně jižozápadní a severozápadní hledícím,⁴ přes zimu zůstati.

13. A když počal vátí vítr jižní, majíce za to, že již cile dosabli, pustivše se z Assou.⁵ pluli podle Kréty.

14. Ale nedlouho potom zdvíhl se proti ní⁶ vítr vichrový,⁷ kterýž slove Euroakvilo.⁸

15. A když byla loď zachváčena, a nemohla proti větru odolati, pustivše loď po větru, hnání jsme byli.

16. A připlavše k jednomu ostrovu, kterýž slove Kauda,⁹ ležva jsme mohli obdržeti člun.¹⁰

17. Ježž zdvíhše, užívali pomoci,¹¹ opásavše loď,¹² bojíce se, aby neuhodili na mělčinu pláchtou,¹³ spustivše zezlo, tak se plavili.

18. A když námi bouře vichrová velmi zmítala, metali druhého dne náklad ven:

19. a třetího dne i loďní nádoby svýma rukama vybázeli. 20. Když pak se ani slunce nenúžalo ani hvězdy za mnoho dní, a bouře nemála nastávati, odjata byla již všechna nádeje našeho zachování.

21. A když jsme se již byli mnoho postili, tehdy stoje Pavel uprostřed nich, řekl: Máli jste zajisté, ó muži, upolechnouti mne, a nehbati se od Kréty, a uspořiti sobě této těžkosti a škody.

22. I nyní radím vám, abyste dobré myslí byli; neboť nezahyne život žádného z vás, kromě samé loď.

23. Nebo této noci stál u mne anděl Boží, jehožto já jsem, a kterémuž sloužím.

24. řka: Neboj se Pavie, před čísařem máš státi; a aj daroval ti Bůh všechny, kteříš s tebou plují.¹⁴

25. Protož dobré myslí buďte, muži; neboť věřím Bohu, žeš se tak stane, jakož jest mi pověděno.

26. Ale máme připlouti k jednomu ostrovu.

27. Když tehdy přišla čtrnáctá noc, a my o plánci se plavili po moři Adriatském,¹⁵ domnívali se plavci, že by se jim okázovala nějaká krajina.

28. Kteřížto i spustivše olovnicí, našezli hloubi dvacetí loktův: a odplavše odtud malíčce, našezli patnácti loktův.

29. A bojíce se, abychom na skalnatá místa neuhodili, spustivše s zadu loď čtyry kotvy, přáli, aby byl den.

⁴ t. strany pobřeží, chobot přístavu působící, směřovaly jedna k severo-druhá k jižozápadu.

⁵ Die Fochbeo: spustivše se blíže (Assou), pluli...

⁶ t. proti ostrovu Kréty.

⁷ Ve vulgátě: Ventus Typhontona.

⁸ t. severovýchodní, kterýž je od Kréty odháně.

⁹ Jinak Kauda.

¹⁰ t. vlnosce jej do loď. Velké loď mají s sebou malé lodičky, sloužící k dopravě do loď i vystupování plujících, k přivážení a odvážení nákladu, i také aby se na nich lidé zachovali, když by se loď velká rozkotala.

¹¹ t. ku pomoci všeho našezli postivše.

¹² t. střípnými několiknásobně větší loď obtaženými lany k ochraně proti vlnobití.

¹³ t. vlastně „Syrin“ t. menší na pobřeží africkém, jižozápadně od Kréty; týmž směrem loď bouří hnána byla.

¹⁴ t. své prosby vyslyšel, a zachovával veškeré lid a sebou se na loď plavil. Tak mocná jest u Boha-řehovatelův spravedlivěho!

¹⁵ t. v širém smyslu toho jména i pro středozemní moře užívá.

30. A když plavci hledali z loď uteci, pustivše člun do moře, pod zámyslem, jako by hodlali od předku loď kotvy vyposbíti,

31. řekl Pavel setníkovi a vojákům: Nezstanou-li tito na loď, iv nemůžeme zachování býti.

32. Tehdy ztuhlali vojáci provazy u člunu, a pustili jej, aby odplýnul.

33. A když se počalo svítati, prosil Pavel všech, aby pojedli, řka: Již jest tomu dnes čtrnáctý den, že očekávajíce trváte lačni, ničehož nepoživajíce.

34. Protož prosím vás, abyste pojedli pro své zdraví: nebo žádného z vás vlas s hlavy nezahyne.

35. A to pověděv, vzal chléb, a díky vzdával Bohu přede všemi: a rozlomiv, počal jísti.

36. Tehdy potěšení byše váickni, pojedli i oni.

37. Bylo pak nás na loď všech duší dvě stě sedmdesátě šest.

38. A nasyceni jsouce pokrmem, oblečovali loď, metajíce písenicí do moře.

39. Když pak byl den, nepoznávati země, než chobot nějaký znamenali, an má břeh, k němuž myslili, kdyby mohli dohnati loď.

40. A vytáhše kotvy, pustili se po moři, rozpustivše také provazy hlavních vesel: a zdvihše menší větrník¹⁶ podle vání větru, brali se k břehu.

41. A když jsme uhodili k jednomu okřídli, utkvěli s loď; a předek loď stál uváží, nehbýjše se, zadek pak se lámal násilím moře.

42. Vojáků pak rada byla zabiti vězně: aby jim žádný vyplynul neutekl.

43. Ale setník, chtě zachovati Pavla, nedal toho učiniti, a předek loď stál uváží, kteříž mohli plovati, aby se spustili nejprve a vyvázli, a vyšli na zem;

44. z ostatních pak některé na deskách vynesli, některé na těch kusech, kteříž zbyly z loď: a tak se stalo, že jsou váickni lidé na zem vyšli.

KAPITOLA XXVIII

Pavel přístav na ostrově Malta, náhnutí jest od hada bez náhození, a třinácti mužů dívy. — cestuje dále do Říma; — přijde tam, kde sv. evangelium bez přehádky.

1. A když jsme vyšli, tehdy jsme poznali, že ostrov ten alui Melita.¹ Lidé pak toho ostrova nemalou k nám přívětivost ukázali.

2. Nebo zapálivše hranice dřev, učinili nám všem pohodlí pro déž, jenž v tu chvíli byl, a pro zimu.

3. A když Pavel sebrav nějaké množství roždí kladl na oheň, zmjlo utkájiv před horkem, připala se k jeho ruce.²

4. A když uzřeli lidé toho ostrova, ano had vši u ruky jeho, pravili vespolek: Jistě člověk tento jest vražděnk, neb až z moře vyšel, však pomsta neďá mu živu býti.

5. A on vyravil hada do ohně, nic zlého neutrpěl.

[Mar. 16, 18.]

¹ t. přední plachtu loďní natáhše.

KAPITOLA XXVIII

¹ Nyní slove Malta; hašali byli bouří 600 Hmákych mil ve čtrnácti dnech! [Pět mil Hmákych Jeon dvě hodiny cesty.]

² Druh hadů velmi jedovatých, po jichž náhnutí člověk nejděle za hodinu a velkým bolestmi umírá. [Šrov. dále v. 6.]

6. Ale oni se domnívali, že oteče, a rychle padna umře. Když pak dlouho čekali, a viděli, že se mu nic zlého nestalo, zmámeně se, pravili, že jest báh. [Svrchu 14, 10.]

7. Na těch pak místech byly statky kněžete ostrova, jménem Publia, kterážto přijav nás, po tři dni přáteleky choval.

8. I přibodilo se, že otec Publiův ležel, trápen jsa zimnicí a úplavíc. K němuž všel Pavel; a pomodliv se, a vloživ naň ruce uzdravil jej. [Jak 5, 14.]

9. Což když se stalo, přicházeli všickni, kteříž na ostrově nemoci měli, a uzdravováni byli:

10. kteříž také mnohou čest nám prokázali. a když jsme se měli plaviti, naložili, čeho potřeba bylo.

11. A po třech měsících, plavili jsme se na lodi alexandriánské, kteráž byla na ostrově přes zimu, majíc znamení Blížencův.*

12. A když jsme přijeli do Syrakusy, pobyli jsme tu tři dni.

13. A odtud plavice se okolo, přišli jsme do Regium; a po jednom dni, an val vítr jižní, druhý den přijeli jsme do Путеол:

14. kdežto nalezše bratří, byli jsme žádáni, abychom a nich sedm dní pobyli: a tak jsme přišli k Římu.

15. A když odsud uslyšeli bratří, vyšli proti nám, až k Forum Appii a Tres Tabernae.[†] Kterážto když uzrel Pavel, poděkovav Bohu, nabyl doufánlivosti.

16. A když jsme přišli do Říma, dovoleno jest Pavlovi, aby sám bydlil s vojákem, jej strážícím. [Svrchu 24, 23.]

17. Po třech pak dnech svolal přední z Židův.[‡] A když se sešli, řekl jim: Muži bratří, já nic nečiniv proti lidu, ani proti obyčejí otcovskému, jat jsem a vydán z Jerusalema v ruce Římanů;

18. kteřížto když mne vyslechli, chtěli mne propustiti, protože žádné viny smrti na mně nebylo.

19. Ale když Židé odpírali, přinucen jsem odvolati se k císaři: ne jakobych měl co na svůj národ žalovati. [26, 11.]

20. Pro tu tehdy přičinu žádal jsem viděti vás, a s vámi

* t. jedných bratří Kastora a Poluxa, jež státi svíták o ochrānce plavby ctili.

† Miesto na appické silnici ležící; Forum Appii (bráňské Appiovo) 48, Tres Tabernae (tři hospody) 28 Mnakých mil od Říma vzdálená. (Vis 1. pozn.)

‡ Opět nejprve k Židům se obrátil, aby se před nimi ospravedlnil, a jim spasení skrze Krista hlásal. [30.]

promluvití; nebo pro naději lidu israelakého* fetězem tímto svázán jsem. [Svrchu 26, 6. Ef. 6, 20.]

21. A oni řekli jemu: Mýt jsme níždných listův o tobě z Judaka nedostali, aniž kdo z bratří přišed vypravoval, anebo mluvil co zlého o tobě.

22. Žádámť pak od tebe alyšeti, co smýšláš; nebo známo jest nám o té sektě,[†] že se jí všudy odpírá. [Luk. 9, 34.]

23. A když mu uložili den, přišlo jich mnoho k němu do hospody, jímžto vykiádal, vydávaje svědectví o království Božím, a přiváděje jim důkazy o Ježíšovi ze zákona Mojžíšova, a z Prorokův, od jitra až do večera.

24. A někteří věřili tomu, co bylo praveno, někteří pak nevěřili.

25. A že nebyli mezi sebou svorní, rozcházel se, když byl Pavel jedno slovo řekl: Dobřeť Duch svatý k otcům mluvil skrze proroka Isaiáše,

26. řka: Jdi k lidu tomuto, a řci jim: Uchem budete slyšeti, a nerozumíte: a hledíce budete hleděti, a neopřítíte: 27. neboť zhrublo srdce lidu tohoto, a očima těžce alyšeli, a oči své zamhlnili: aby smad neviděli očima a ušima nealyšeli, a srdcem nerozuměli, a neobrátili se, abych jich neuzdravil.[‡]

28. Budiž vám tehdy známo, že pohanům posláno jest toto spasení Boží, a tiž budou alyšeti.

29. A když to pověděl, odesli od něho Židé, majíce mezi sebou mnohé hádky.

30. On pak trval po celá dvě léta v hospodě své: a přijímal všechny, kteříž k němu přicházeli,

31. káže o království Božím a uče všem, kteříž jsou o Pánu Ježíši Kristu, se vši doufánlivostí bez překážky.[§]

* v Mesiáše.

† t. o křesťanech, ježž draheš bylo nejen v Římě, nýbrž po celě Italii. [18.]

‡ Isaiáš 6, 9—10. slov. Mt. 13, 14. Podivuhodná jest i nověra Židův, i ochotně víra pohanův: ona jest následným trostem satvrčenosti srdce, tuzo pak odměnou dobrě vřie. [29.]

§ Tak vyřídil sv. Lukáš, jak se byla víra Kristova nejprve v srdci Židovstva [v Jerusalemském] ujala, pak překročila mase vřyleného drabdy národa od pohanův ochotně přijata byla, ukončaje vypravování své provodiv sv. apoštola, vřyleného sviták k obrācení národův, do hlavně sídla pohanaké i slávy i ohavnosti, aby město to spolupůsobením jeho došloho určení svého, a bylo srdcem, a něžž by život pravě vřie a posla lepších mravě se rozšířaly do všech končin obnověného světa k spase všelkých národův.

ÚVOD

k listům apoštolským vůbec a sv. apoštola Pavla zvlášť.

Po sv. evangelích a skutcích apoštolských následují v pořadí písem svatých Nov. zák. epístoly či listy [psaní] apoštolské, t. j. které byli někteří sv. apoštolé buď k všem věřícím vůbec, nebo k některým obcím [církvím], a nebo k jednotlivým osobám zvlášť napsali. Listů těch jest všech 21, z nichž 14 psal sv. Pavel, 1 sv. Jakub Mladší, 2 sv. Petr, 3 sv. Jan, a 1 sv. Juda Thadiláš. Jakož listy tyto jen od některých sv. apoštolů pocházejí, tak se v nich jen o jednotlivých článcích víry, anebo zvláštních povinnostech mravních příležitostně pojednává. Nic však méně jsou dražebenný poklad, a neocenitelná pozůstatost z pravéku církve; velebný, Božský odkaz Ducha svatého k choti jeho, sv. církvi katolické; nevyřaditelná schránka všeho, co k prvnímu utvrzení víry, k zbožnému vykonávání sv. tajemství, k ušlechtlému mravů věřících sv. apoštolé die rozkazu Kristova, nebo zvláštního zjevení Božího byli ustanovili, a tím udávají vzory, i jak věřící mravy své zříditi, i jak představení církve v domě Božím vládnouti mají. Co nám skutky apoštolské dávají zprávu o **sevnitřním rozkvičení**, líčí nám listy apoštolské vnitřní ústrojí církve svaté, jak je Bůh sám nástroji svými, sv. apoštolé, die všemohoucí prozřetelností své působiti rádi. I počtem i obsahem nejznameníjší jest čtrnáctero listů sv. Pavla.

Sv. Pavel (prve Savel, Saul) rodem Žid z kmene Benjaminova, narodil se v Tarsu, pomorním městě clikcém v Malé Asii. Tarsenští měli právo římských občanů, na něž se i sv. Pavel ujednou s prospěchem odvolával. Prvním základům umění učil se ve školách tarsenských jazykem řeckým, tak že se i v spisech pohanských znal; úplného pak a zvlášť národního, a náboženského vzdělání nulyl potom v Jerusalemě „u nohou“ slavného Farisea Gamaliele. Sám tedy jsa horlivý Fariseus, zprotivil se zprvu víře Kristově, tak že i zuřil proti vynaznačám jejím, a na smrt je vydával; ale brzo záračně na cestě do Damasku byv obrácen, počal sméle a horlivě vyznávat, oevědovat, hlásati, že **Ježíš Kristus** jest pravý **Syn Boží** a **malibný Mesiáš**.¹ Potom z vnuknutí Ducha sv. za apoštola národů jsa určen, procestoval krajiny Malé Asie a Východo-Europské, zakládaje všude křesťanské obce [církve].² Snažnou otcovskou svou o ně pěti dokázal i tím, že jsa vzdálen k některým z těchto církví, ba i k jednotlivým osobám za zvláštní příčinou i zvláštní listy psal. Dostav se dvakrát do Říma [jednou vězen z Jerusalema].³ po druhé svobodně z Korintu, oslavil tu **Ježíše Krista** smrtí mučenní-

ckou, jsa jakožto římský občan k rozkazu ukrutníka Nerona mečem stát, 29. června roku 66. nebo 67. po Kristu.

Listy sv. Pavla nejsou v sv. písmé sestaveny die času, jak byly psány, nýbrž die důležitosti svého obsahu, a tak, že celým obcím svědčící předcházejí před těmi, jež pouze k jednotlivým osobám dány jsou; list k Židům pak proto poslední, že se v něm sv. apoštol nejmenuje, a že se poněkud v církvi latinské pochybovalo, zdali od něho psán jest. Die rozličných známek, jež v listech samých nalézáme, a die hodnověrných zpráv dějepisců za to se vůbec má, že sv. Pavel psal své listy asi v tomto pořadí:

1. I. k Thessaloničským r. 53. z Korintu.
2. II. k Thessaloničským r. 53. [z Korintu?]
3. k Galatům r. 57., z Efesu (?)
4. I. k Korintským r. 57. z Efesu.
5. II. k Korintským r. 58. z Macedonaka.
6. k Římanům r. 58. z Kencher u Korintu.
7. k Efeským
8. k Kolossenským
9. k Filipenským
10. k Filemonovi
11. k Židům
12. k Titovi r. 64 z Nikopole [nebo z Filipi?]
13. I. k Timotheovi r. 64. z Filipi [nebo Laodicei?]
14. II. k Timotheovi r. 66. z Říma, z druhého vězení, krátce před smrtí svou.

Co do obsahu nejprve znamenati sluší, že každý z listů sv. Pavla skoro značně se dělí na dvě částky, z nichž první hlavně učení víry obsahuje, druhá pak k učení mravů směřuje. Jsout pak vůbec jedna z nejnesnadnějších částek svatých písem, jak již sv. Petr zaznamenal.⁴ Neboť ze srdce sv. apoštola národů, obnám Ducha sv. v plamennou lásku k Bohu a k bližnímu roznicného, prouzí se téměř valem učení věčné Pravdy, jež byl onen přímo ze zjevení Božího pojal, a jež u sv. horlivosti o čest Boží a blaho věřících všechném hluboce vstřípiti se snaží, více hledě k důkladnému vyjádření myšlének, než k opatrnému vybrání, a úpravnému sestavení slov a průpovědí. Ač se sám z pokory nazývá „nedospělcem v řeči“, nicméně právem k nejvítěčnějším řečníkům se přičítá. Hlubokost moudrosti jest u něho nepostizitelná! Pročež listy jeho zvlášť ti každý z pokorným podrobením rozumu svého pod neomylný soud církve svaté, s vroucí úctou k slovu Božímu, a s upřímnou láskou a snažnou horlivostí k poznání a zachování pravdy věčné.

¹ Sk. 13. 9. — ² Řím. 11. 1. — ³ Sk. 16, 37, 22, 26. — ⁴ Sk. 17, 28. Tit. 1, 2. — ⁵ Sk. 22, 3. — ⁶ Sk. kap. 9. — ⁷ Sk. 13. 2. — ⁸ Die Řím. 15, 19. doraziti až do Ilyriaka; kdy? neise určíti: tak též přišel-li do Hispanie, šlii nic. — ⁹ Sk. kap. 27. a 28.

¹⁰ II. Petr. 3, 16.

APOSTOLE HLASAJÍ BYANGELIEM.

EPIŠTOLA SV. PAVLA K ŘÍMANŮM.

Z čtrnácti listů sv. Pavla první se klade list k Římanům pro důležitý obsah svůj, ať se v něm jedná o nejhlavnějších článcích víry, a proto že psán jest k církvi, kteráž vždy bez odporu za hlavu a základ všech po celém světě považována byla.

Zavdaly pak sv. apoštolu příčinu k listu tomu zvláštní poměry věřících církve té, jenž nebyly tajny apoštola národův, ačkoli před tím nikdy ještě v Římě nebyl. [1, 10].

Záleželat církev města Říma jako veškeré jiné církve prvokřesťanské z dvojího druhu věřících, rodem i vychováním, povahou i mravy od sebe rozdílných, ba v mnohém sobě odporných: z těch, kteří ze Židovstva [obřizky], a z těch, kteří z pohanstva [neobřizky] v Krista byli uvěřili. Věřící ze Židovstva zakládali si na tom, že pocházejí z národa druhdy od Boha vyvoleného, jemuž se Bůh přímo byl zjevil a zákon svätý dal, jehož proroctví a proroci pevnou vírou a svatostí života slynuh, z něhož i Kristus dle těla se zroditi ráčil; pročez také v mnohém i těch ustanovení téhož zákona, která pouze obřadní jsouce, platnosti své již byla pozbyla, nejen sami se pevně drželi, nýbrž i věřících z pohanstva jim podrobiti usilovali, a když onino tomu odporovali, jimi pohrdali. Věřící pak z pohanstva vynášeli se svými mudrci, a hrdinami, a vymlouvali poblouznění svá u vše a mravich tím, že nemajíce zjeveného od Boha zákona, neznali povinností svých, a za věští i milost i zásluhu si pokládali, že na místě nevěrných Židů byli povoláni v církve Kristovu, jež oni byli zavrhlí a zavraždili.

Proti takovému hrdému smýšlení obou vystupuje sv. apoštol národův, a snaží se obě strany v jednu téměř rodinu Páně v pravé víře a v upřímné, bratrské lásce spojití. Ukazuje tedy: 1. že i Židé i pohané, nemajíce nižádné zásluhu před Bohem, ba jedni i druhí hříšní jsouce, z pouhé milosti skrze pravou víru u Boha ospravedlnění a blaženosti dosahují [1, 18. 5, 21]; 2. učí, jak se tato víra skutky jiravopochestného života dokázati má [kap. 6—8]; 3. jak Židé povrhující touto věrou, od milosti ospravedlnění sic odloučení jsou, ale jak nicméně dle věrných zaslíbení Božích i oni někdy na konci věků v Kristu uvěří a tak skrze Něho spasení dojdou [kap. 9—11.]; 4. na to pak sv. apoštol otcovská napomenutí k vespolečné lásce bratrské připojuje, pozdravení zvláštním osobám vzkazuje, konečně blahopřáním a požehnutím jak obyčejně list zavírá [kap. 12—16].

List ten psán jest původně řecky, nebo tou řečí se tehdež všude mluvilo skoro po celé říši římské, zvlášť pak v hlavním městě, poslán pak po diakonisce Febě z Kencher, východního přístavu Korintského, asi roku 58. po Kristu.

KAPITOLA I.

Připíše list svůj věřícím v Římě, — projevuje svou lásku k nim přijíti, — obájuje, že i Židé i pohané dojíti mohou vírou v Krista ospravedlnění a spasení a — jak Bůh dopomá, že pohané pro svou pychu v modloslužbu a v mravní ohavnosti spadli.

1. Pavel,¹ služebník Ježíše Krista, povoláný apoštol oddělený k evangeliu Božimu,²
2. kterýž prve byl zaslíben skrze proroky své v písmech svätých
3. o Synu svém, jenž mu učiněn jest z semene Davidova podle těla,

KAPITOLA I.

¹ Toto jméno přijal dle Sergia Paula, vladáře cyperského [Sk. 13. 9.]; nebo dle postavy své, že byl malý [Pavlus, místo Paulinus, Malický]; nebo z pokory. [1. Kor. 15. 9.]

² Zvláštním způsobem od Krista povoláný, posláný a určený kázat evangelium, blaženou správou o vykoupění a spasení lidstva.

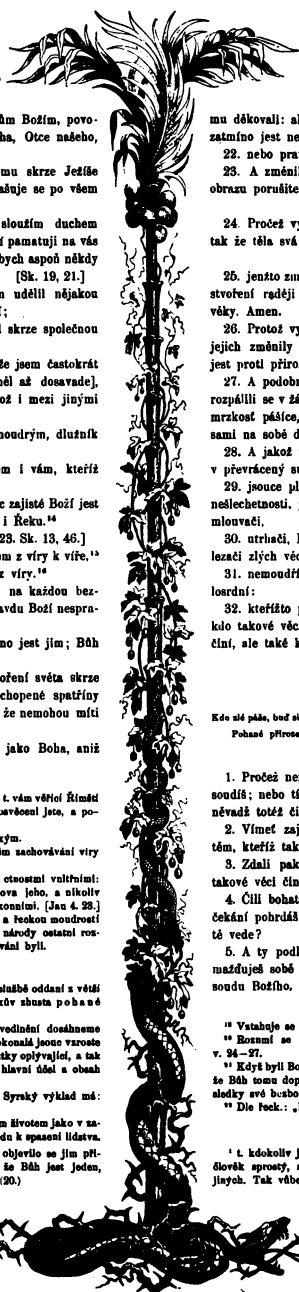
4. jenž předtizen jest Syn Boží v moci podle Ducha posvěcení skrze z mrtvých vstání Ježíše Krista Pána našeho;³
5. skrze něhož jsme přijali milost⁴ a apoštolství⁵ ku poslušenství víry mezi všemi národy⁶ pro jméno jeho,
6. z nichžto i vy jste povoláni Ježíše Krista:

³ Smysl: O něm Bůh Otce učil ráčil, jakoz jest od věčnosti Synem Božím, tak aby působením Ducha svätého v určitý čas se vtělil a z rodu Davidova se zrodil a sjednocením přirozenosti Božské a přirozenosti lidskou v jedné osobě Božské byl též jakotiv člověk pravým Synem Božím. Dle řeckého pak: „Jest se okázal [poznati] dal, že jest Synem Božím v moci [mocnými záranky] podle Ducha svätosti (v něm plněm mocností Ducha svätého v viditelným sejitím téhož na apoštolu) z vzkříšení z mrtvých [i sebe samého i jiných], o Ježíši Kristu, Pánu našem.“ toto spoj. v. 8 s slovy: „o Synu svém.“

⁴ i posvěcení a daro danou, i všecké jiné dary milosti nadpřirozených.

⁵ t. důd a povolání apoštolské.

⁶ t. aby všicki národové uvěřili v Krista a posláni byli evangelia jeho. (Jan Zlat.)

7. všechném, kteříž jsou v Římě, miláčkům Božím, povoláním svatým.⁷ Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.⁸

8. Nejprve zajisté díky činím Bohu svému skrze Ježíše Krista za vás za všechny, že víra vaše rozlaňuje se po všem světě.⁹

9. Svědek mi jest zajisté Bůh, jenž sloufím duchem svým¹⁰ v evangeliu Syna jeho, že bez přestání pamatují na vás 10. vždycky na svých modlitbách žádaje, bych aspoň někdy mohl za Boží vůle šťastně k vám přijíti. [Sk. 19, 21.]

11. Neboť žádám viděti vás, abych vám udělit nějakou částku duchovní milosti k vašemu potvrzení;

12. to jest, abych spolu s vámi se potěšil skrze společnou víru, vaši i svou.

13. Nechtěl pak, bratři, abyste nevěděli, že jsem častokrát uložil přijíti k vám, [ale překážky jsem měl až dosavade], abych nějaký užitek i mezi vámi měl, jakož i mezi jinými národy.

14. Řekům i barbarům,¹¹ moudrým i nemoudrým, dlužník jsem,¹²

15. a tak, [co na mně jest],¹³ hotov jsem i vám, kteříž v Římě jste, evangelium zvěstovati.

16. Neboť se nestydím za evangelium: moc zajisté Boží jest k spasení každému věřícímu, Židu nejprve, i Řeku.¹⁴

[Mat. 10, 32. I. Kor. 1, 23. Sk. 13, 46.]

17. Nebo spravedlnost Boží zjevuje se v něm z víry k víře,¹⁵ jakož psáno jest: Spravedlivý pak živ jest z víry.¹⁶

18. Zjevuje se zajisté hněv Boží s nebe na každou bezbožnost a nespravedlnost těch lidí, kteří pravdu Boží nespravedlností zadržují,¹⁷

19. protože co známého jest o Bohu, zjevno jest jim; Bůh zajisté jim to zjevil.¹⁸

20. Nebo neviditelné vlastnosti jeho ze stvoření světa skrze ty věci, kteréž jsou učiněny, rozumem pochopené spatřiny bývají, věčná totiž jeho moc a Božství, tak že nemohou mítí výmluvy.

21. Protože poznává Boha, neoslavovali jako Boha, aniž

⁷ Dolož: „tento list píseň“ [a tak vždy v příplně], t. vám věřící Římské vesměs, kteří s pouhě milosti Boží na křtu sv. povrazení jste, a povolání, abyste svatými byli.

⁸ Takové blahopřání jest pozdravením apoštolským.

⁹ T. že pověst o vašem ochotném přijetí, a stálém zachovávaní víry Kristovy po všem světě jest známa.

¹⁰ T. a celého srdce a a upřímnosť myslí, nejen otaostmi vnitřními: vírou, nadějí a láskou, ale i horlivým blázním slova jeho, a nikoliv toliko tělesnými a nyní již mrtvými obřady starosákonními. [Jan 4, 23.]

¹¹ Jméno „Řek“ i mni národy řecky mluvící a řeckou moudrostí vzdělané a tak v tom i Římány pojímá. Barbary národy ostatní rozumí, kteří řecky neumějí, se neovzdávané považování byli.

¹² T. kázati povinen jsem.

¹³ T. seč jsem, seč jest síla má.

¹⁴ T. pohane: Že národové tchdejšího věku modloslužbě oddáni a větší části řecky mluvící, proto se v písmě jménem Řekův shusta pohane rozumějí.

¹⁵ T. sv. evangelium uči nás, že u Boha ospravedlnění dosáhneme vírou v Ježíše Krista, když jakkoliv a prve nedokonalá jsoue vrozené u srdce člověka věřícího a víru životu, dobrými skutky oplyvající, a tak jej ospravedlivého k spasení uvodí. Tím udává hlavní téma a obsah celé této epistoly.

¹⁶ Řekak. 2, 4. Srov. Gal. 3, 11. Žid. 10, 38. Svatý vyklad má: „Živ bude a víry.“

¹⁷ T. kteříž jím svým bezbožným myšlením a bláznivým životem jako v sajetí dříví, aby namáží vznikla a srobočného přehodit k spasení lidstva.

¹⁸ T. co pouhým rozumem o Bohu poznati lze, objevilo se jim přirozeným zjevením Božím na všech stvořených: že Bůh jest jeden, věčný, stvořitel a zachovatel všeho, což jest, a j. (20.)

mu děkovali: ale marní učinění jsou v myšleních svých,¹⁹ a zatímto jest nemoudré srdce jejich;²⁰ [Ef. 4, 17.]

22. nebo pravice se býti moudrými, blázný učinění jsou.

23. A změnili slávu neporušitelného Boha v podobenství obrazu porušitelného člověka i plectva i čtvernožců i ptáků. [Zalm 106, 20. Jer. 11, 20.]

24. Pročť vydal je Bůh v žádosti srdce jejich, v nečistotu, tak že těla svá na sobě samých hanobili:

[Gal. 5, 19. Ef. 4, 19.]

25. jenžto změnil pravdu Boží v lež, a klaněli se, i sloužili stvoření raději nežli Stvořiteli, kterýž jest poctěný na věky. Amen.

26. Protož vydal je Bůh v žádosti ohavné.²¹ Nebo ženské jejich změnil přirozené sebe užívání v užívání to, kteréž jest proti přirození.

27. A podobně a mužští, opustivše přirozené užívání ženy, rozpálili se v žádostech svých sami k sobě, mužští s mužskými mrzkost pášíce, a oplatí, kteréž na jejich blud náležela, sami na sobě docházejíce.

28. A jakož neubali, mítí Boha v známosti, vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili, co nesluší,

29. jouce plní vši nepravosti, zlosti, smilství, lakometví, nelibetnosti, plní závisti, vraždy, sváru, lsti, úbalství; pomlouvají.

30. utrhači, Bohu nenávidění,²² hanliví, pyšní, nadutí, nalézají zlych věcí, rodič neposlouši,

31. nemoudří, rozpustilí, nelaskavi, rušitelé smluv, nemi- losrđni;

32. kteřížto poznává spravedlnost Boží, neporozumějí, že kolo takové činí, bodni jsou smrti: a netoliko je kdo činí, ale také kdo činěním povolují.

KAPITOLA II.

Kdo nře páše, buď si Žid, buď si pohan, stajsi jest život boden, a neujde jemu.

Pohane přirozeně svého svědomí nákos zachovávající i bes obřisky

Boha tak milí jsou, jako Žid.

1. Pročť nemůžeš se vymlouvatí, ó člověče všelký,¹ kterýž soudíš; nebo tím, že jiného soudíš, sám sebe odsuzuješ, poněvadž tožé činíš, co soudíš. [Mat. 7, 2.]

2. Vímeť zajisté, že soud Boží jest podle pravdy, proti těm, kteříž takové věci činí.

3. Zdáli pak se domníváš, ó člověče, jenž soudíš ty, kdo takové věci činí, a [sám] je činíš, že ty ujdeš soudu Božího?

4. Čili bohatstvím jeho dobročivosti, a trpělivostí, a dlouhočekání pohrdáš? Zdáli nevíš, že dobročivost Boží ku pokání tě vede?

5. A ty podle zatvrzlosti své, a nekajícího srdce, shromažduješ sobě hněv ke dni hněvu, a zjevení spravedlivého soudu Božího.

¹ Vztahuje se to na marnost jejich modloslužby; nře v. 23. a 25.

² Rovněž se ukazuje jejich mravův a slepota srdce; viz nře v. 34—37.

³ Když byli Boha tak milili, zasloužili toho, co spravedlivého trauze, že Bůh tomu dopustil, aby oni tak hluboce klaněli, a sami na sobě náslody své budočivosti ukusali.

⁴ Die řeč.: „Boha nenáviděti: n. „Boha se hrozit.“

KAPITOLA II.

¹ T. kdokoliv jsi, buď Žid, buď pohan, buď soude vředeň, buď slověk sprostý, sám sebe odsuzuješ, když-li v tom, a sobě soudíš jiných. Tak věde, dále pak vždy Židý mni, že pohany odsuzovali.

6. kterýž odplatí jednomyšlnému podle skutkův jeho: 7. těm zajisté, kteří s trpělivostí¹ v dobrém skutku, slávy a cíl a neporušenosti hledají, životem věčným:

8. tām pak, kteří jsou svárliví,² a kteří nepovolují pravdě,³ ale věří nepravosti, hněvem a nenulostí.

9. Souzení a úzkost na každou duši člověka činícího zlé, Žida předně i Řeka;⁴

10. ale sláva a čest a pokoj každému, kdo činí dobře. Židu předně i Řeku:

11. neboť u Boha není přijímání osob.

12. Kterážkoli zajisté bez zákona zhrěšili,⁵ bez zákona zahynou:⁷ a kterážkoli pod zákonem zhrěšili,⁶ zákonem souzeni budou;

13. nebo ne posluchači zákona spravedliví jsou u Boha, ale činitelé zákona ospravedlnění budou.⁸

[Mat. 7, 21. Jak. 1, 22.]

14. Neboť když pohané, kteří nemají zákona, od přirozenosti¹⁰ činí to, což jest zákona, takoví nemajíce zákona, sami sobě jsou zákonem:

15. jenž ukazují dílo zákona napsané v srdcích svých, když jim svědectví vydává svědomí jejich, a myšlení, kteréž se vespolek obviňují anebo také zastávají.

16. v den, kdyžto Báh souditi bude tajemné věci lidské, podle mého evangelium skrze Ježíše Krista.

[Jan 5, 22. Sk. 17, 31.]

17. Když pak ty sloveš Žid, a spoléháš na zákon a chlubit se Bohem

18. a znáš vůli jeho, rozeznáváš, co užitečnějšího jest, naučen jím zákonem,

19. důvěřis se býti vůdcem slepých, světlem těch, kteří jsou v temnosti,

20. učitelem nemoudrých, mistrem nemluvnat, maje způsobu umění a pravdy v zákoně:¹¹

21. kterýž tehdy jiného učíš, sám sebe neučíš; kterýž kážeš, že se nemá krásti, kraděs:

22. kterýž pravíš, že se nemá cizoložiti, cizoložíš; kterýž v obavnosti máš modly, svatokrátěse se dopustíš;¹²

23. kterýž zákonem se chlubitš, přestupováním zákona Boha zneuctíváš.

24. [Neboť jméno Boží pro vás v porouhání jest mezi pohany, jakož psáno jest] [Is. 52, 5. Ez. 36, 20.]

25. Obřezání zajisté prospěje, zachováváš-li zákona: pakli jsi přestupitelem zákona, učiněno jest obřezání tvé neobřízkou.¹³

¹ t. setravní v dobrém až do konce, do smrti.

² Značí tím Židy, kteří se rádi s pohany o přednost hádali a svádili obřízkou a zákonem se chlubil.

³ t. nepřijímají pravdu sv. evangelia s ochotným a volným srdcem.

⁴ t. každého pohana, tedy: na všechny, kdo zlé činí: na Židy předně, jakožto vinější, kteří majíce poznání pravého Boha a zákon jeho, takměť vědomě a zámýslně hřešili, a pak i na ostatní národy.

⁵ t. psaného, bez písem svatých a svátostného sjevení Božského; rozuměj pohany.

⁶ t. odsouzení zákonem svědomím, vrytým v srdci jejich. (14—16.)

⁷ t. Žid, mající zákon psaný, sv. písmo.

⁸ t. za spravedlivy uznání u Boha, a tak spasení. Poznej z toho, že k spasení nepostačí pouhá víra bez skutků, jak to mylně bledáři sv. Pavla dovoditi natají.

⁹ t. j. podle zákona přirozeného.

¹⁰ t. pravé poznání Boha a jeho vůle, což jest vrch všeho umění i pravou cestou k spasení a spasení.

¹¹ Téhož příklady viz: a) Mat. 21, 12. Jan 2, 14. — b) Mat. 23, 16—22. c) Mat. 15, 4—6. Mar. 7, 11. Malach. 1, 8. 13. 14.

¹² t. nejl před Bohem o nic vzácnější než pohani. nemajíce ani obřízky, ani psaného zákona.

26. Jestli tehdy neobřezaní příkázání zákona ostýchá: zdalíž nebude jeho neobřízka počtena za obřízku?

27. a ten, kterýž od přirození jest neobřezaný, plně zákon. zdalíž nebude souditi tebe, jenž a písmem i obřízkou přestupníkem jsi zákona?

28. Neboť ne ten jest Žid, kterýž jest [jím] zevnitř: aniž to jest obřezání, kteréž jest zevnitř na těle:

29. ale ten jest Žid, kterýž jest [jím] vnitř; a [pravé obřezání] jest obřezání srdce v duchu, a ne podle písmeny: jehož¹⁴ chvála ne z lidí ale z Boha jest.

[V. Mojš. 10, 16. Fil. 3, 8.]

KAPITOLA III.

Uhasaje, v čem mají Židé přednost před pohany, — se všickni jsou podobeni¹ hříchu — a se všickni vřou milostí ospravedlnění dosahají.

1. Což tehdy má více Žid? anebo jaký jest užitek obřezování?

2. Mnoho na všechen způsob. Předně zajisté, že jsou jim světeny výpovědi Boží.

3. Ale což když někteří z nich nevěří? Zdalíž nevěra jich věrnost Boží vyprázdní? Odstup to.

4. Neboť jest Báh pravdomluvný, ale každý člověk lhář,² jakož psáno jest: Ažby spravedliví sledhán byli v řečech svých, a zvěstili, když souzen býváš.³

5. Jestliže tehdy nepravost naše spravedlnost Boží vychvaluje,⁴ což díme? Zdalíž nepravdivý jest Báh, kterýž uvádí hněv?⁵

6. [po lidsku pravím]. Odstup to: sic jinak kterážkž bude souditi Báh tento svět?⁶

7. Nebo, jestliže pravda Boží mou lží rozmohla se k sláve jeho: proč ještě já jako hříšník souzen bývám?

8. a nerekneme [jakož se o nás zlé mluví a jakož dří někteří, že bychom my pravili]: Čláme zlé věci, aby přišly dobré? — jichžto odsouzení spravedlivé má.⁷

9. Což tedy? převyšujem-li je? Nikoliv. Nebo jsme dokázali, že jsou Židé i Řekové všickni pod hříchem,

[Gal. 3, 22.]

10. jakož psáno jest: Neuf spravedlivého zádného,

[Žalm 13, 3.]

11. není rozumného, není, kdoby hledal Boha.

12. Všickni se uchýlili, vesměs neuziteční učinění jsou, není, kdoby činil dobré, není ani jednoho. [Žalm 13, 1—3.]

13. Hrob otevřený jest hrdlo jejich, jazyky svými listivé činili: jed litých hadů pode rty jejich; [Žalm 5, 11. 139, 4.]

¹ t. takového Žida a takového obřezání. Žid, Izraelita bylo jméno čestné [Jan 1, 47.]

KAPITOLA III.

¹ t. jakou přednost má Židovstvo před pohanstvem?

² smrti?

³ Žalm 115, 2.

⁴ Žalm 50, 6. Báh die přirozenosti své kladatí nemůže, ale člověk die skážen sv. přirozeností k hříchu nakloněn jest.

⁵ t. j. svoje sjevaní činí.

⁶ t. smíme-li pak Hoi, že Báh nepravdivý jest, troušaje hříšník, kteří právě svými hříchy přiležitost sazdávají k objevení spravedlnosti jeho?

⁷ t. jak by mohli Báh soudem býti vesměrého světa, když sdějak nepravdivosti do něho se domýšliti dalo?

⁸ Že se troušáním hříchu spravedlnost Boží objevuje, tím nebyvá hříšník prost soudu Božského, aniž pak se mu povoluje s tím důmyslem hřešiti.

⁹ t. máme-li pak my Židé přednost před pohany, ano jsme všickni hříchem proroděni pokášení? (1.)

14. jejichž ústa jsou plná zločeneí a hořkosti,
[Žalm 9, 28.]
15. nohy jejich rychlé k vytláčení krve; [Přísloví 1, 16]
16. seřčení a nešťastí [jest] na cestách jejich, [Is. 59, 7—8.]
17. a cesty pokoje neznalí:
18. není bázně Boží před očima jejich. [Žalm 35, 2.]
19. Víme pak, že cožkoli zákon mluví, tím mluví, kteříž jsou pod zákonem: aby všeliká ústa zaplněna byla, a poddán byl veskeren svět Bohu: ¹⁸
20. nebo ze skutků zákona ¹¹ nebude ospravedlněno před ním žádné tělo. Neboť skrze zákon [přichán] poznáná hřícha. ¹⁸
[Gal. 2, 16.]
21. Ale nyní bez zákona ¹⁹ zjevna jest spravedlnost Boží, ¹⁴ osvědčena zákonem i proroky.
22. Spravedlnost pak Boží skrze víru Ježíše Krista ke všem a na všechny, kteříž věří v něho; neboť není rozdíl: [Níže 4, 5. Gal. 3, 11.]
23. všickni zajisté zřehli a potřebují slávy Boží. ¹⁹
24. Ospravedlnění bývají darmo skrze milost jeho, pro vykoupení, kteráž jest skrze Krista Ježíše,
25. kteréhož Báh vydal na smíření ¹⁸ skrze víru v krvi jeho, k ukázaní spravedlnosti své pro odpuštění hříchů předěšlých [Žid. 9, 15.]
26. v času shovívání Božího, k ukázaní spravedlnosti své v času tomto: aby sám spravedlivý byl, i ospravedlující toho, kdož jest z víry Ježíše Krista.
27. Kdež jest tedy chloubá tvá? ¹⁷ Vyvržena jest. Skrze který zákon? skutků-li? Nikoliv: ale skrze zákon víry.
28. Neb máme za to, že člověk ospravedlněn bývá skrze víru bez skutků zákona.
29. Zdáli jest Báh toliko Báh Židů? Nent-liž i pohanů? Otěšen i pohanů;
30. nebo zajisté jeden jest Báh, kterýž ospravedlňuje obfízku z víry, a neobfízku skrze víru.
31. Zákon-li tehdy rušíme skrze víru? Odstup to: ale potvrzujeme zákona. [Mat. 5, 7.]

KAPITOLA IV.

Milost ospravedlnění neděje Báh pro zásluhu oběsnání a sevotních skutků zákoních, ale sa víru v Krista Ježíše, jakož byl i Abrahamovi před oběsnáním a zachováním zákona víru k spravedlnosti přičítá.

1. Což tehdy říme že záslaha Abraham, otec náš, podle těla? ¹
2. Nebo byl-li Abraham ze skutkův ospravedlněn, máš slávu, ale ne u Boha. ²

¹ t. aby všickni, Židé i pohané, věděouce, že jsou hříšní před Bohem a souda jeho podrobeni, přestali se vychloubovati.

² t. s pouhých zevnitřních skutků zákona bez víry v Krista.

³ t. ale nikoli milost k ospravedlnění.

⁴ t. když starý zákon obřadní již přestal.

⁵ t. kterozví nás ospravedlňuje, odpustí nám hříchy pro zásluby smrti Kristovy, a víráme milost svou.

⁶ t. milost Boží, dopomáhající nám, abychom svatě živi, a tím pak alžby jeho všude štěstí byli.

⁷ t. v obě smilivost; ty byly v star. zákoně krvavé a předpodobovaly krvavou oběť Kristovu. Die řeckého též: „za smírc.“

⁸ (37—31) To uvěříš Židům praví: Nemáte žádná přínáš vyplatit se nad pohanů; neboť všeobecně udějíce dobrotivý jich Báh milostí ospravedlnění skrze víru v spasitelnou smrt Kristovu, aniž pak jest třeba zachovávat obřady zákona Mojžíšova: ale tím rovněž jeho přikázání těchž serušíme.

KAPITOLA IV.

¹ Záslah-li pak otec náš Abraham milostí ospravedlnění na oběsnání tělesné, či sa víru? [Sv. Ambrož, Anselm, Tomáš.]

² Jen u vás, [mluči Židy] soudících die skutků zevnitřních; Báh pak máje srdce jeho, ospravedlnil je die víry.

3. Co pak praví Písmo? Uvěřil Abraham Bohu, i počteno jest mu k spravedlnosti. [I. Mojš. 15, 6. Gal. 3, 6. Jan. 2, 33.]

4. Tomu zajisté, kdo dělá, nepřičítá se odplata z milosti ale z dluhu. ³

5. Tomu pak, kdož nedělá, ale věří v toho, kterýž ospravedlňuje bezbožného, přičítána bývá víra jeho k spravedlnosti, podle uložení milosti Boží. ⁴

6. Jakož i David vypravuje blaoholavenství člověka, jemuz Báh přičítá spravedlnost bez skutkův:

7. Blahoslavení, jichžto odpuštěny jsou nepravosti a jichžto hříchové jsou přikryti.

8. Blaholavený muž, jemuz Pán nepřičítá hříchů.

[Žalm 31, 1—2.]

9. Blaholavenství tehdy toto v obřizce-li toliko zůstává čili také v neobřizce? ⁵ Nebo pravíme, že Abrahamovi počteno jest víra k spravedlnosti.

10. Kterakž tehdy jest počtena [jemu]? V obřizce-li, čili před obřezáním? Ne v obřizce, ale před obřezáním.

11. A znamením obřizky přijal za známku spravedlnosti z víry, kteráž jest v neobřizce, aby byl otcem všech věřících skrze neobřizku, ⁶ aby i jim byla počtena k spravedlnosti:

[I. Mojš. 17, 10.]

12. a aby byl otcem obřizky, a netoliko těch, kteříž jsou z obřizky, ale i těch, kteříž následují děpěji víry, kteráž jest v neobřizce otce našeho Abrahama.

13. Neboť ne skrze zákon? [dostalo se] záslubení ⁶ Abrahamovi, anebo semeni jeho, aby byl dědicem světa: ⁷ ale skrze spravedlnost víry. [Gal. 3, 18. Žid. 11, 9.]

14. Nebo jestliže, kdož jsou ze zákona, jsou dědicové: právsné ⁸ jest víra, zmařeno jest záslubení. ¹¹

15. Zákon zajisté působí hněv: ⁹ nebo kde není zákona, tudé ani přestoupení. ¹²

16. Pročž z víry [obdržel dědictví], aby z milostí bylo pevně záslubení všemu semeni, netoliko tomu, kteráž z zákona jest, ale i tomu, kteráž jest z víry Abrahamovy, jenž jest otec všech nás

17. [jakž psáno jest: Otcem mnohých národů postavil jsem tebe] před Bohem, jemuz uvěřil, jenž obživuje mrtvé, a volá to, což není, jako to, což jest; [I. Mojš. 17, 4.]

18. kterážto v Kdejší proti naději ¹³ uvěřil, že bude otcem mnohých národů, podle toho jakož jest řečeno jemu: Tak bude síme tvé. ¹⁴ [I. Mojš. 15, 5.]

19. A nezemlel u víře, aniž hleděl na své tělo umrtvené, ani již téměř ve stu letech byl, ani na umrtvený život Sáfirin;

20. o záslubení také Božím nepochyboval z nedovíry, ale posílili se věrou, dav chválu Bohu,

³ t. sa skutky náleži odměna spravedlivá, a ne milost.

⁴ Smysl: Člověk skrze víru ospravedlněn dosahuje tím, že Báh milostí od věčnosti tak nřítí náleži. [Srov. svrchu: 3, 24—26.]

⁵ t. Židům toliko, či také pohanům? — Dále pak dovodí, že pro víru i pohané ospravedlnění dosahují, poněvadž i Abraham ospravedlněn došel pro víru prve, než byl obřezán: a tím se stal otcem věřících všech, i z pohanstva. i z Židovstva.

⁶ t. i věřících bez obřizky čili z pohanstva.

⁷ t. i. skrze zachování zevnitřních přikázání zákona.

⁸ t. j. Mojš. 22, 16—19.

⁹ t. j. skrze záslubení Meuláde dncoraví opavoval svát.

¹⁰ t. j. vši odměny; což by však bylo proti spravedlnosti Božské.

¹¹ t. j. nemáte vypláceno býti; neboť hroná přestoupení zákona [8, 10—18] trest Boží vyzývá.

¹² t. j. trest.

¹³ t. tak ani trestu, aniž odplaty.

¹⁴ t. j. máje důvěru v záslubení Boží ve věci málo víře podobné.

¹⁵ I. Mojš. 15, 5.

SV. PETR A SV. JAN ŽADANI ZA ALMUŽNU OD JEDNOHO CHROMĚHO.

21. dokonale věda, že cočkoli albíl, mocen jest i učiniti.
 22. A protož počteno jest mu k spravedlnosti.
 23. Nešit pak na nejako toliko pro něho, že jest počteno jemu k spravedlnosti,
 24. ale i pro nás, kterýmžto počteno bnde k spravedlnosti, když budeme věřiti v toho, kterýž vykřičil Ježíše Krista, Pána našeho, z mrtvých,
 25. jenž vydan jest pro hříchy naše a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše.¹⁸

KAPITOLA V.

Člárek blažená osoba ospravedlnění našeho: — pokoj svědomí, — přijmutí nás za svy Boží — štěstí v protivnosti; tak že — v Bohu nejen dostati „fory jim i co Otcom svyjm chabiti se smine skrze vykřičení našeho Ježíše Krista.

1. Ospravedlnění tehdy jsouce z víry, pokoj máme s Bohem skrze Pána našeho, Ježíše Krista:
2. skrze něhož i přístup máme skrze víru k milosti této, v kteréž stojíme, a chlubíme se naději slávy synů Božích.¹ [Ef. 2, 18.]
3. A netoliko to, ale chlubíme se také souzením, vědouce, že souzení trpělivost působí: [Jak. 1, 3.]
4. a trpělivost zkoušení, zkoušení pak nadějí,
5. a naděje nezahanbuje.² nebo láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha svatého, kterýž dán jest nám.
6. Neboť pro Kristusa, když jsme ještě mldí byli, podle času za bezbožné umřel? [2. Zid. 9, 14. I. Pet. 3, 18.]
7. Však sotva kdo za spravedlivého umřel: ale snad za dobrého odvážil by se někdo umřítí.
8. Bůh pak dokazuje lásky své k nám, že když jsme ještě hříšníci byli, podle času
9. Kristus za nás umřel: mnohem více tedy nyní, ospravedlnění jsouce krví jeho, osvobození budeme od hněvu skrze něho.
10. Neboť jelikož byše nepřátelé, smíření jsme s Bohem skrze smrt Syna jeho: mnohem více, jsouce smíření, spasení budeme skrze život jeho.³
11. A netoliko to: ale i chlubíme se v Bohu skrze Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož jsme nyní smíření dostli.
12. Protož jako skrze jednoho člověka hřích na tento svět viel, a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, v němž všickni zhrěšili;⁴ [I. Mojž. 3, 19. I. Kor. 15, 21.]
13. neboť až do zákona⁵ byl hřích na světě: ale hřích se nepřičítal,⁶ když zákona nebylo.
14. Ale smrt panovala od Adama až do Mojžíše i nad těmi,

¹⁸ Víra naše se zakládá na vykřičení Páně, tedy i ospravedlnění, jež z víry pochází. I. Kor. 15, 14. Kolos. 2, 12. I. Petr. 1, 21.

KAPITOLA V.

¹ Smysl: Pro zásluhy Kristovy dostali jsme skrze víru milost ospravedlnění, kteréž nám dává pokoj svědomí i naději k blaženosti věčné.
² T. j. nezláme. Bůh jen věru, die nesmírné lásky své, dá jistotu, co albíl; tof dokázal udělit nám Ducha sv., a oselav k vykropení našemu Syna svého, Ježíše Krista. [8-11.]
³ Když nás hřích smířil s Otcom Kristus utropeim a smrti svon-tem jinějši nás oblaši, ja živ v věčné slávě.

⁴ Dolož: tak přišla skrze spravedlnost jednoho, t. Krista milost k ospravedlnění a dostání života věčného; die v. 18.
⁵ T. j. do času, když Bůh skrze Mojžíše zákón dal.
⁶ Bud: „mnohé věci lidé ani sa hřích nepovažovali, říjce die své lidskosti“; nebo: „Bůh nepřičítal ty věci sa hřích, o kterých se nebyl zákómem prohlánil, když nebyly proti přirozenému zákómu svědomí; ku př. pokřívání některých pokrám a j.

kteříž nezhrěšili ku podobnosti přestoupení Adamova,⁷ jenž jest předobrazem budoucho.⁸

15. Ale ne jako hřích tak i dar; nebo jestliže pro hřích jednoho mnozí zemřeli: mnohem více se milost Boží a dar z milosti jednoho člověka, Ježíše Krista, na mnohých rozhojnil.
 16. A ne jako hřích skrze jednoho tak i dar; nebo soud sice z jednoho [hříchu] přivádí k zatracení: ale milost z mnohých hříchů [přivádí] k ospravedlnění.

17. Nebo jestliže pro hřích jednoho panovala smrt skrze jednoho: mnohem více ti, kteříž hojně milosti, a obdaruáni a spravedlnosti přijímají, kralovati budou v životě skrze jednoho Ježíše Krista.

18. Protož jako skrze hřích jednoho [přišla] na všechny lidi [vina] k zatracení: tak skrze spravedlnost jednoho [přišla] na všechny lidi [milost] k ospravedlnění života.

19. Neb jako skrze neposlavenství jednoho člověka hřifánky učiněni jsou mnozí: tak i skrze poslavenství jednoho spravedlivy učiněni budou mnozí.

20. Zákon pak vkročil v to,⁹ tak že se rozhojnil hřích. Ale kde se rozhojnil hřích, rozhojnila se milost ještě více:

21. aby jakož panoval hřích k smrti, tak panovala i milost skrze spravedlnost k životu věčnému, skrze Ježíše Krista, Pána našeho.

KAPITOLA VI.

Uč. v. že hříchů hřifání nemá, protože sa hřích sv. hříchů nmařil, a k novému životu povstal, ba se povinoe jest, neza a horlivě služiti Boží se věnovati.

1. Což tedy díme? sřstaneme-liž v hříchů, aby se milost rozhojnila?
2. Odpust. To. Nebo kteříž jsme zemřeli hříchů,¹ kteraz ještě živi budeme v něm?
- 3.² Zdáš se nevíte, že kterákoli pokřtěni jsme v Kristu Ježíši, v smrti jeho pokřtěni jsme?
4. Nebo pohřbeni jsme spolu s ním skrze křesť v smrt: abychom jako Kristus vstal z mrtvých skrze slávu Otce, tak i my v novotě života chodili.
5. Nebo poněvadž spolu vřtěpeni jsme v podobenství smrti jeho: spolu i v vykřičení [šestáni] budeme.
6. To věduce, že starý člověk náš ukřičován jest, aby bylo zkaženo tělo hříchů, abychom více nenoužili hříchů;
7. nebo, kdo umřel, ospravedlněn jest od hříchů.
8. Jestližet pak jsme zemřeli s Kristem, věříme, že spolu i živi budeme s Kristem;
9. věduce, že Kristus vstal z mrtvých, již neumřel, smrt jemu více panovati nebude.

¹ T. j. osobám hříchem, jako ku př. dítky: s toho jde, že i ty pod hříchem byli [neboť bylo by proti spravedlnosti Božské, kdyby byli trestati bezvinych], a tím se dokazuje hřích dědičný.

² Adamu, t. Kristu; Adam přívodec hříchů, Kristus milosti: skrze hřích jednoho Adama vielak všed jednoho hříchů (15.) soudi Božiam (16.) a časem i věčné smrti (17.) propadli; skrze vykropení jednoho Ježíše Krista všickni hojně milosti (18.) ospravedlněni ode všech hříchů (19.) a života věčného (17.) dostali.

³ T. j. mezi pokřtěni hříchů Adamem spůsobeného, a mezi počátk milosti Kristem získané; ale zákón neprositi poddaných svyoh od hříchů; nbyřa sřvraždit jim je učinil, pokud totiž přestoupení obřím a patřejícím se stalo.

KAPITOLA VI.

¹ T. j. jsouce křtem svatým vyproštěni s poroby hříchů, neomně se mu opět vřdí. Křestem bylo a hřifati tak sobě odpořjo, jako život a smrt.

² Těbš sa př. křtu stlo toho, kdo se křtil, obyčejně sřkřsá pod voda potopilo. Tím se značilo, že novokřtěnce s Kristem P. spolu umřel, pohřben jest a z mrtvých vstal, a tím pak že se sčt časem stává

10. Neboť že umřel hříchu, umřel jednou: že pak jest živ, živ jest Bohu.

11. Tak i vy mějte za to, že jste zajisté zemřeli hříchu, ale živí jste Bohu v Kristu Ježíši, Pánu našem.

12. Nepanujtě tehdy hříchu ve vašem smrtelném těle, tak abyste poslouchali žádosti jeho;

13. aniž také vydáváte údů svých hříchu za nástroje nepravosti: ale oddejte se Bohu jakožto za mrtvých oživí, a údů své za nástroje spravedlnosti Bohu.

14. Nebo hříchu nebudte panovat nad vámi: neb nejste pod zákonem, ale pod milostí.¹ —

15. Což tedy? budeme-liž proto hřešiti, že nejme pod zákonem, ale pod milostí? Odstup to.

16. Zdáliž nevíte, že, komu se vydáváte za služebnky k poslušenství, toho jste služebníci, kohož posloucháte, buďte hřícha k smrti, anebo poslušenství k spravedlnosti?²

[Jan 8, 34. II. Pet. 2, 19.]

17. Díky pak Bohu, že byvše služebnicí hříchu, uposlechli jste pak srdce způsobu učení,³ v kteréž uvedeni jste.

18. Vysvobození pak jsouce od hřícha,⁴ učinili jste služebnicí spravedlnosti.

19. Lidakou věc pravím pro mládu těla vašeho:⁵ jako jste zajisté vydávali údů své v službu nečistoty a nepravosti k nepravosti:⁶ tak nyní vydáváte údů své v službu spravedlnosti ku posvěcení.

20. Nebo když jste byli služebníci hřícha, zbaveni jste byli spravedlnosti.

21. Jakýž pak jste měli tebdáž užitek z těch věcí, za něž se nyní stýdíte? Nebo konec těch věcí jest smrt.

22. Nyní pak vysvobození od hřícha a učinění jsouce služebníky Božími, máte užitek svůj ku posvěcení, konec pak život věčný.

23. Nebo odplata za hříchu: Smrt; ale milost Boží:⁷ život věčný v Kristu Ježíši, Pánu našem.

KAPITOLA VII.

Uči, že jsouce osvobození od zákona, sloužíte máme Kristu obnovaným duchem; — neboť až jest zákon od Boha k svatosti dán, rozhojňuje hřích, jemuž jen s pomocí milosti Boží odolati lze.

1. Zdáliž nevíte, bratři, [nebo povědomým zákona mluvím], že zákon panuje nad člověkem, dokudž živ jest?¹

odláká smrti a vzkříšení jeho [svátosti působí vnějš na duši to, co se jimi sevalíř na těle znamená]: odpnutí všech hříchův a milostí posvěcení, vyzavujíc jej k novému životu s Kristem. Jakož tělo smrti zrušeno bylo, tak av. křtem i hřích [6-7]: jako smrti vyprosbu života otrok a poddanosti, tak i křtem slovků s porobý hříchu (7); jako Kristus vstav z mrtvých, vědne v alavě Otcově síje, tak i křtem s nim živ bodě toliko k alavě Boží. (8-14)

¹ Křtemem jsa, co služebník Boží (29), k vykonávání spravedlnosti jeho povinen jsi, a nemá se poddáti hříchu (sr. 8. 8.). ale strání do-kažené milostí posvěcení a propadnutí smrti věčné. (Srov. 21.)

² a tuž k životu.

³ t. j. sv. evangelia, kteréž život člověka die příkázání Božích k svatosti strážje, a tak jej k spasení vede.

⁴ tobu ukřtěného paovratika.

⁵ t. j. službou, no přiléhavou věc žádám, abyste totiž jen s tou sná-žností sloužili Bohu k svému spasení, jakož jste prve sloužili hříchu k svému zavržení. [Origenes, sv. Řehoř, Jan Zlat., Augustin, Bernard, Beda.]

⁶ t. j. tak že jste z jedné nepravosti v druhou se uvrhlyce, vždy horšili a horšili byli.

⁷ Jinač: „dar“. Život věčný nazývá milostí, posvěadí i dobré skutky, za kteréž jsi Báh člověku dá, toliko s pomocí milosti Boží konati lze.

KAPITOLA VII.

¹ t. j. zákon ten, dokud není srúšen, platnosti má, a člověk těl, dokud živ jest, jest nás podroben jako žena muži.

2. Nebo žena, která za muže vdána jest, dokavade živ jest muž, uvázána jest k zákonu:¹ pakli umře muž její, rozvá-žána jest od zákona muže.² [I. Kor. 7, 39.]

3. Protož, dokudž jest živ muž, slouží bude cizoložnic, bude-li s jiným mužem: pakli umře muž její, osvobožena jest od zákona muže, tak že nebude cizoložnic, bude-li s jiným mužem.

4. Tak i vy, bratři moji, umrtvení jste zákonu skrze tělo Kristovo:⁴ abyste byli jiného,⁵ kteréž z mrtvých vstal, abychom ovoce nesli Bohu.

5. Neboť když jsme byli v těle,⁶ žádosti hříchů, kteréž byly skrze zákon, působily v údech našich, aby ovoce nesly smrti.⁷

6. Nyní pak jsme osvobozeni od zákona smrti,⁸ v němž jsme držáni byli, tak abychom již sloužili v novotě ducha a ne v vetčnosti písme.⁹

7. Což tehdy říkáme? Zákoniž jest hříchem? Nikoliv! Ale hříchu jsem nepoznal, leč akrze zákon; nebo žádosti bych neznal, by zákon neřikal: Nepožádáá!¹⁰

8. Dostav pak hřích příležitosti skrze příkázání, způsobil ve mně všelikou žádost. Neboť bez zákona hřích mrtev byl.¹¹

9. Jáť pak jsem byl již někdy bez zákona:¹² ale když přišlo příkázání, ožil hřích.

10. Jáť pak jsem umřel¹³ a shledáno jest, že příkázání, kteréž bylo dáno k životu, jest mi k smrti.

11. Neboť hřích dostav příležitosti skrze příkázání, podvedl mne, a zabil mne skrze ně.

12. A tak zákon zajisté svatý a příkázání svatě i spravedlivě a dobré jest.¹⁴ [I. Tim. 1, 8.]

13. Tehdy co dobré jest, učiněno jest mi smrtí? Nikoliv! Ale hřích, aby se ukázal hříchem, skrze dobré způsobil mi smrt: aby se hřích nad míru hříšným stal skrze příkázání.¹⁵

14. Víme zajisté, že zákon jest duchovní:¹⁶ ale já jsem tělesný, prodán pod hříchem.¹⁷

15. Nebo co činím, nerozumím;¹⁸ neboť nečiním toho dobrého, co chci: ale činím to zlé, kteréž mám v nenávisti.

¹ t. j. povinna die zákona i k věrnosti i k poslušnosti.

² t. j. svoboda, zasnoubiti se máše a smí jímdu.

³ t. j. umřevše ve křtu s Kristem za své ukřtěšovány, ugnědíte pod vládu jiseho zákona, lež jeho milost.

⁴ t. j. abyste náleželi Kristu.

⁵ t. j. die tělesných žádostí řiví.

⁶ t. j. žádosti zákona zakázané, ale tím i vzbuzeš vplodily skutky hříchů, a vědne smrti bodne.

⁷ t. j. správní zákon, žádostivost a hřích v nás vabvožjící, a bez milosti nás na smrt odemávajícího.

⁸ t. j. nyní novým, duchovním životem žijeme, plodíce s milostí Boží skutky spravedlnosti k životu věčnému.

⁹ t. j. nevědí hřích [ku př.], že i žádost sjebo jest hříchem; tak zákon vede k poslušni hříchu, hříchosti; slova „zákon“, „hřích“ tuto veskrze jako osobnosti rozumějí.

¹⁰ t. j. hříchost má prve těmž mrtvá, očili, objevila se, vzdurojše zákona, a tím způsobila následný vzpor v bytosti má ducha proti tělu, a na opak.

¹¹ Rozumějí tato a dále —25 slovo „já“ buď svátostě o každém člověku: „než jsem rozumněji počal dobré a zlé“; nebo vůbec o člověčtvenství: „než zákon byl dán“.

¹² Proti příkazn zákona povolil hříchosti své, stal jsem se vinen smrti věčnému.

¹³ t. j. veda k poznání svatosti Božské, a uče nás spravedlnosti zachovávati k Bohu, k lidem, k sobě samým.

¹⁴ t. j. zákon není přímo příčinou smrti; ale zakazuje zlé, nevinnou jest příležitostí. Je se objeví obavná a zhoubná hříchost; tím pak vabvozuje tonbu po milosti a tak k Bohu uvádí: druhé „aby“ — tak že.

¹⁵ t. j. duchovní věd příkazje: varovati se sjebo, činiti dobré.

¹⁶ Daje se přemoci, a čitě die zkažené přitrosnosti své, otročím hřihu. (30.)

¹⁷ t. j. ani rozumem ani vůlí nezmávám za své to, co die žádosti tělesné kosím.

16. Pakli to činím, co nechci, dosvědčuji zákonu, že jest dobrý.

17. Nyní pak ne já činím toho, ale hřích, kterýž přebývá ve mně.

18. Vímt zajisté, že dobré nepřebývá ve mně, to jest v těle mém; nebom chtěl¹⁹ drž se mne: ale činím dobrého nenalézám.

19. Nebo nenčiním toho dobrého, což chci: ale činím to zlé, čehož nechci.

20. Pakli to činím, čehož nechci: již ne já činím toho, ale hřích, kterýž přebývá ve mně.

21. Nalézám tedy zákon,²⁰ že když chci činit dobré, přidrží se mne zlé;

22. nebom líbnu sobě v zákoně Božím podle vnitřního člověka:

23. ale vidím jiný zákon v údech svých, jenž odporuje zákonu myslí mé, a jímá mne pod zákon hřichu, kterýž jest v údech mých.

24. Nešťastný já člověku! kdož mne vysvobodí z těla smrti této?²¹

25. Milost Boží akrze Ježíše Krista, Pána našeho.²² Protož já sám myslí sloužím zákonu Božímu, tělem pak zákonu hřicha.

KAPITOLA VIII.

Už, že křesťanství, milostí povznesení s Kristem jsouce spojení, osovobnost jsou od ztracení, když našli die těla ale die ducha: pak — že oo synové Boží a společníci s Kristem povně mohou dostáti, že dojdou věčného oslavení.

1. Nyní tehdy žádného není ztracením těm, kteříž jsou v Kristu Ježíši,¹ kteřížto nechodí podle těla.² [Níže v. 4.]

2. Nebo zákon ducha života v Kristu Ježíši vysvobodí mne od zákona hřicha a smrti.³ [Výše 7, 23. 24.]

3. Nebo co bylo nemožno zákonu,⁴ v čem byl mdlý pro tělo:⁵ Bůh poslav Syna svého v podobenství těla hřicha, a z hřichu⁶ odsoudil hřích na tělo.⁷

4. aby spravedlnost zákona vyplněna byla v nás,⁸ kteříž neochodíme podle těla, ale podle ducha.

5. Ti zajisté, kteříž jsou podle těla, oblbnují, což jest těla: ale kteříž jsou podle ducha, amyšlejí, což jest ducha.

6. Neb opatrnost⁹ těla jest smrt:¹⁰ opatrnost pak ducha život a pokoj:

¹ t. j. „dobrého“, die 19. a die syrákého vykladu.

² t. j. zlé žádostivost povzbuzuje a popuzuje mne k hřichu, jest jako drubý zákon, tělesný (28), protivný dohovorním (14), o němž hneď v. 22. praví.

³ t. j. těla smrtelného, v němž, dokud jest živo (v. 1), zůstává zlé žádostivost, hříchové, zákon hřichu.

⁴ t. j. dá mi síly, abych odolal slabosti žádostivosti své, a varuje se něho, přišelí dobré k životu věčnému. Jen s milostí Boží lze odolati hřichu.

KAPITOLA VIII.

¹ Kdož na křtu sv. opravdivejší, a s Kristem spojení jsou.

² Když našli die žádosti tělesných.

³ t. j. objevení milostí Ducha sv. osovobodila mae akrze slasly Ježíše Krista od vlády hříchové sv. panníci v údech mých a k smrti mae vedoucí.

⁴ t. j. aby snížili vůle hřichu, protože mne žádostivost tělesná odporovala.

⁵ Dolož: „to učinil Bůh.“

⁶ t. j. a pro hřích.

⁷ t. j. odněl s nás ztracení (1), přijav obět smrti Kristovu na křtu v nadostojnosti za hříchů naše.

⁸ t. j. abychom spravedlnost zákona plnili, živi jsouce die Ducha sv., a ne die žádosti tělesných.

⁹ Die řeck. „snýblení“, bažení, snaha; a tak i moudrost v. 7.

¹⁰ Následovníci žádosti tělesných vede k hřichu, a tím k smrti věčné.

7. protože moudrost těla jest nepřítelkyní Bohu: nebo není zákonu Božímu poddán, aniž pak býti může.

[L. Kor. 2, 14.]

8. Kdož pak jsou v těle, Bohu se líbiti nemohou.

9. Vy pak v těle nejste, ale v duchu: jestliže však Duch Boží přebývá v vás. Pakli kdo Ducha Kristova nemá, tent není jeho.

10. Jestli pak Kristus v vás jest, tělo nice mrtvé jest¹¹ pro hřích, ale duch jest živ¹² pro opravdivejší.

11. Jestliže pak Duch toho, jenž vzkřísil Ježíše z mrtvých, přebývá v vás: tent, kterýž vzkřísil Ježíše Krista z mrtvých, obživi¹³ i smrtelná těla vaše, pro přebývajícího Ducha jeho v vás.

12. Protož, bratři, dlužníci jsme,¹⁴ ne tělu, abychom podle těla živi byli.¹⁵

13. Nebo budete-li podle těla živi, zemřete: pakli duchem skutky těla mrtvili budete, živi budete.

14. Nebo kteřížkoli Duchem Božím vedeni bývají, tiž jsou synové Boží.

15. Nepřijali jste zajisté ducha služebnosti¹⁶ opět k bázní, ale přijali jste Ducha vyvolení synů,¹⁷ v němžto voláme: Abba [Otče].

16. Ten zajisté Duch svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží.

17. A jestliže synové, i dědicové,¹⁸ dědicové zajisté Boží, a spolu dědicové Kristovi: ač však spolu-li trpíme, abychom i spolu oslaveni byli. [II. Tim. 2, 11.]

18. Nebo za to mám, že utrpění tohoto času nejsou rovna budoucí slávé, kteráž se zjeví v nás.

19. Neboť očekávání tvorstva, zjevení synů Božích očekává.

20. Marností zajisté poddáno jest stvoření nechtě, ale pro toho, kterýž je podal v naději,

21. že i to stvoření vysvobozeno bude od služebnosti porušení v svobodu slávy synů Božích.

22. Víme zajisté, že všechno stvoření lká, a ku porodu pracuje až posavad.¹⁹

23. A netoliko to, ale i my, prvotiny ducha majíce,²⁰ i my sami v sobě lkáme, očekávající vyvolení synů Božích, vykoupení těla našeho. [Ef. 1, 14.]

24. Nebo v naději spasení jsme.²¹ Naděje pak, kteráž se vidí, není naděje; nebo co kdo vidí, kterak má toho naději?

25. Pakli doufáme, čehož nevidíme, a trpělivost očekáme.

26. Též také i duch napomáhá milobě nadí; nebo zachychom se měli modliti, jak náleží, nevíme: ale sám Duch prosí za nás lkánými nevylovitelnými.

¹¹ t. j. smrtelné následkem hřicha: „mrtvé“ dí, že dozná mřeme, smrti se blížíme.

¹² t. j. životem milostí, doasch opravdivejší smrti Kristovon.

¹³ t. j. k novému věčnému životu vzkřísil, nezmrtnými je učinil.

¹⁴ t. j. povinni jsme sloužiti.

¹⁵ Dolož: „nbyř duchu, abychom žili podle Ducha svatého. (16.)

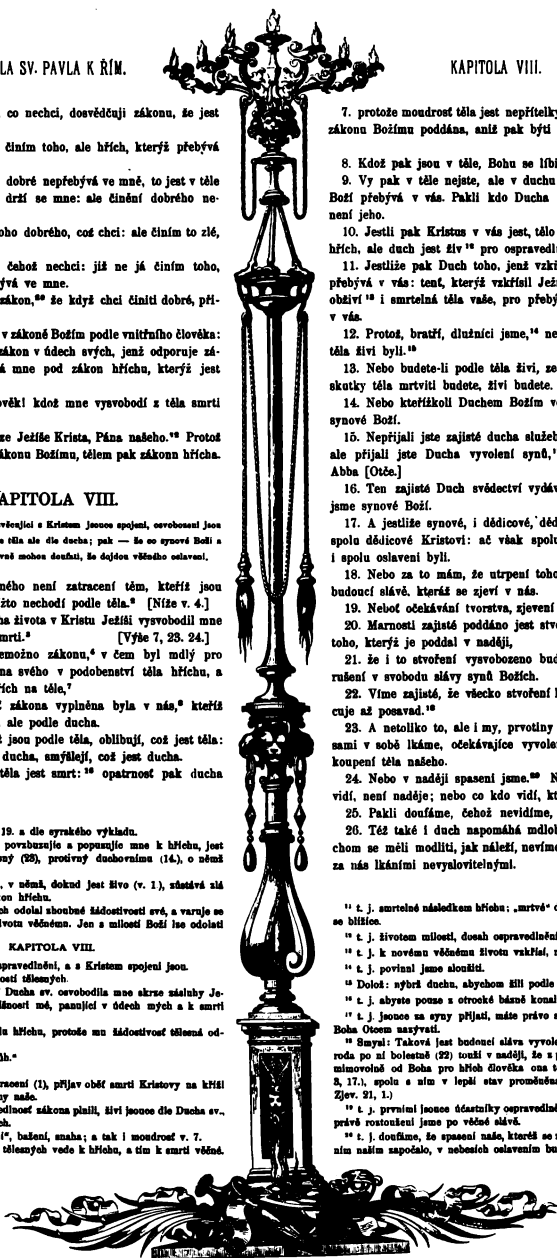
¹⁶ t. j. abyste posae z otrokosti básně konali vůli Boží.

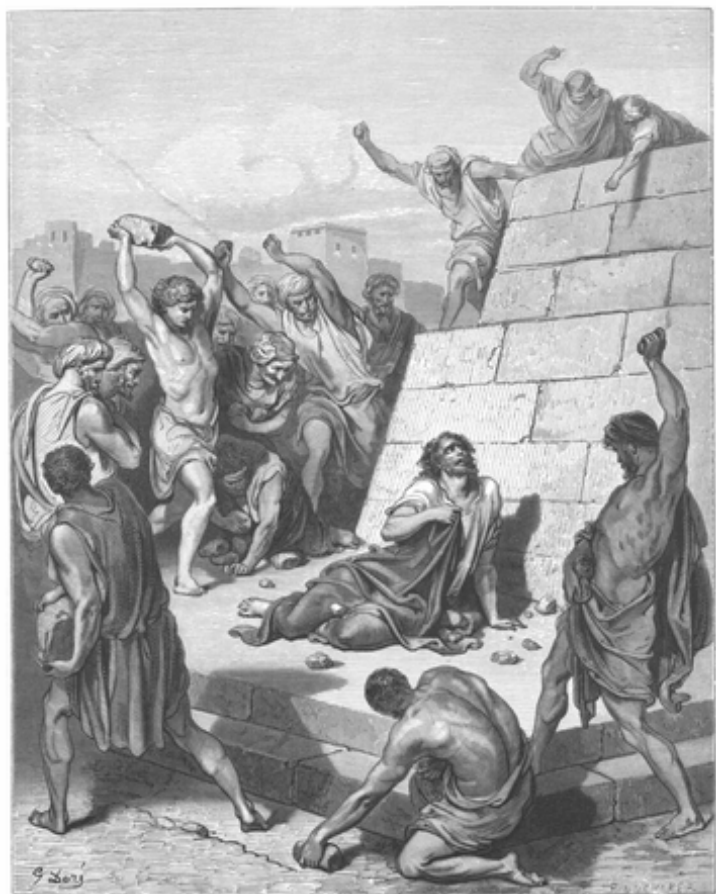
¹⁷ t. j. jsouce na svy přijali, máme právo svy Božími slouzi, a tak Boha Otcom asyřvati.

¹⁸ Smysl: Taková jest budoucí sláva vyvolení Božích, že celá příroda po ni bolestně (22) touží v naději, že s porušením (30), v kteréž minovotně od Bohu pro hřích člověka ona též uvřazna jest (I. Mojš. 3, 17.), spolu s ním lepatí stav proměněna bude. (II. Petr. 3, 13. Zjev. 21, 1.)

¹⁹ t. j. prvními jsouce účastníky opravdivejší a darů Ducha sv., tím právo rostoucí jsme po věčné slávy.

²⁰ t. j. doufáme, že spasení naše, kteréž se sde na sami opravdivejší našim započalo, v nebesích oslavením bude našim dokonáno.

МУЧЕНИЦЫЙ СВ. СТЕПАНА.

17. Nebo dí písmo Farasonovi: K tomu samému jsem tě vzbudil,¹⁷ abych dokázal na tobě moci své, a aby rozhlášeno bylo jméno mé po vši zemi. [II. Mojš. 9, 16.]

18. A tak nad kýmž chce, smiluje se, a koho chce, zatvrzuje.

19.¹⁸ Tehdy říká mi: Proč ještě nařiká? neboť kdož vůli jeho odolá?

20. Ó člověče, ty kdož jsi, že odmlováš Bohu? Zdalíž hrncec dí tomu, kdož jej udělal: Proč jsi mne tak udělal? [Moud. 15, 7. Iz. 45, 9.]

21. Zdalíž hrnčič nemá moci nad hlinou, aby z jednorostejného truple udělal nádobu ke ctí, a jinou ku potupě? [Moud. 15, 7. Sir. 33, 13.]

22. Jestliže Bůh chtěje ukázat hněv,¹⁹ a známou učiniti noc svou, nášel ve mnohě trpělivosti, nádoby hněvu, k zahynutí zřehobené,²⁰

23. aby ukázal bohatství slávy své při nádobách milordenství, ²¹ kteréž připravil k slávě,²²

24. jichž i povolal, nás, netoliko z Židův, ale i z pohanův; 25. jakož akzre Oseáš dí: Nazovu ne lid můj, lidem svým: a nemilou [nazovu] milou: a kteréž nedošla milordenství, milordenství došlo. [Os. 2, 24. I. Petr. 2, 10.]

26. A bude: na místě, kdež řečeno jest jim: Nejste vy lid můj; teď budou slouží syni Boha živého: [Os. 1, 10.]

27. Isaiaš pak volá o Izraelovi: Byť pak byl počest synův izraelských jako písek mořský, ostávkové spasení budou. [Is. 10, 22.]

28. Nebo dokonávají, a ukracuje slovo v spravedlnosti, nebo alpro ukráceně učiní Pán na zemi.²³

29. A jakož předpověděl Isaiaš: Byť Pán zástupci nám nebyl porstávati semene, bylilychom učinění jako Sodoma, a Gomorfe bylilychom podobni. [Is. 1, 9.]

30. Což tedy díme? Že pohaná, kteříž nenásledovali spravedlnosti, dosáhli spravedlnosti;²⁴ spravedlnosti pak, kteréž jest z víry:

31. Izrael pak následovav zákona spravedlnosti, k zákonu spravedlnosti nepřišel.

32. Proč? Že ne z víry, ale jako ze skutků [k ní přijíti chtějí]; zavádili zajisté o kámen uráčky,

33. jakož páno jest: Ať, kladu na Sionu kámen uráčky, a skálu pohoršení, a každý, kdož věří v něho, nebude zaháben.²⁵ [Is. 8, 14. I. Petr. 2, 17.]

¹⁷ t. j. když si s povímaním svých a trestů nechal, zanechal jsem tě v zatvrzelosti své, ale posadil j, abych... [a tím došlo v 9. a 18.]

¹⁸ Činí si sám námluv: Jsem-li zatvrzel, děje se tak jako vůli; ne spravedlivě si tedy na nás nařiká, a nás trestu, neboť jeho vůli odolati, to neise člověku. Takové pak bezbožné smýšlení hned vyvráť. Pán, že nepřítelů tvorn přit se a stvořitelem, proč tak a ne jinak činí: neboť Bůh nečiní něho, ale obracuje ná, které člověk činí, v dobré.

¹⁹ t. j. brosná následky toho, když zatvrzelých hříchův odpoutí.

²⁰ Die řeckého lze i takto rozsměti: „které sebe připravily v zahynutí“;

²¹ t. j. na dánech a milosti jeho horlivě spolupůsobících.

²² t. j. on sám sloužil svou jas pšobitel všeho dobrého v nich. [Br. 2, 20. I. Mojš. 9, 30.]

²³ t. j. Bůh spravedlivě a jistě a brzo [neb 1000 let na jako den jeden] náší, čímž pohrozil, vybíra si z lidu svého akzrový počet těch, jež spasi.

²⁴ t. j. milosti opravdové; tak též 81.

²⁵ Smysl: Pohaná dosáhli milosti opravdové pro víru svou v Krista, nedávajíc se v své zachobování zákona přirozeného; moudr Židé pak spoléhajíc se na sveržijí skutky zákona Mojšákovy, nedosáhli té milosti, protože v Krista nevěřili, nýbrž jej sveržili, a podnes sveržaji.

KAPITOLA X.

Dokazuje, že Židé, spoléhajíc na svou spravedlnost a sveržující přijíti víry Kristovy, která se i jim i pohanům má, sami jsou vinati svým sveržením od Boha.

1. Brať, vše zajisté srdce mého, i modlitba k Bohu děje se za ně k spasení.

2. Neboť svědectví jim vydávám, že horlivost Boží mají, ale ne podle umění.¹

3. Nebo nemajíc Boží spravedlnosti a svou hleďce stanoviti, spravedlnosti² Boží nejsou poddáni.³

4. Konec zajisté zákona jest Kristus k spravedlnosti každému věřícímu.

5. Neb Mojšáš napsal, že který člověk bude činiti spravedlnost, kteréž jest z zákona, živ bude v ní.⁴

[Ezech. 20, 11.]

6.⁵ Spravedlnost pak, kteréž jest z víry, takto praví: Neříkej v srdci svém: Kdo vstoupí na nebo? to jest, Krista dolá avěsti;

7. anebo: kdo astoupí do propasti? to jest, Krista z mrtvých povolati.

8. Ale co dí písmo? Blízko jest slovo v ústech tvých a v srdci tvém: to jest: Slovo víry, kteréž hlááme.

9. Nebo bude-li vyznávati ústy svými Pána Ježíše, a v srdci svém věřiti, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, spasen budeš.

10. Srdcem se zajisté věří k spravedlnosti: ale ústy se děje vyznání k spasení.⁶

11. Nebo praví písmo: Žádný, kdož v něho věří, nebude zaháben. [Is. 28, 16.]

12. Není zajisté rozdílu mezi Židem a Řekem: nebo ten věřící Pán jest všech, bohat ke všem, kteříž ho vyzývají.

13. Každý zajisté, kdožkoliv vyzváti bude jméno Páně, spasen bude. [Joel 2, 23. Sk. 2, 21.]

14. Ale kterak budou vyzváti, v kteréhož nevěřili? anebo kterak uvěří tomu, kteréhož neslyšeli? a kterak uslyší bez kazatele?

15. a kterak budou kázati, nebudou-li posláni? Jakož páno jest: Jak křáné nohy zvěstujících pokoj, zvěstujících dobré věci! [Is. 52, 7. Nah. 1, 15.]

16. Ale ne všickni jsou poslání evangelia; nebo Isaiaš praví: Pane, kdož uvěřil slovu našemu?

[Is. 53, 1. Jan 12, 38.]

17. Tehdy víra se slyšení, slyšení pak akzre slovo Kristovo.

18. Ale pravím: Zdalíž neslyšeli? Ano zajisté po vši zemi rozešel se zvuk jejich, a do končin okruu země slova jejich. [Zalm 18, 5.]

19. Ale pravím: Zdalíž Izrael nepoznal? První Mojšáš dí:

KAPITOLA X.

¹ t. j. spoléhajíc na spravedlnost svou die sveržující skutků zákonních, nechtě se podobiti víře a zákonu Kristovu, aby tak milostí došli.

² t. j. kteron Bůh uděluje za víru v Krista.

³ Ačkoli zákon starý jes Kristem naplněn svého domahuje. [Mat. 5, 17.]

⁴ t. j. osvobozen trestu smrti, jímž shusta hrozí zákon, a křátem sde na zemi. [II. Mojš. 18, 5.]

⁵ Smysl: Jit Mojš. (V. 30. 12—14.) pokázal, že v zákonu prvo věřiti, pak jej ústy a skutkem vyznávati třeba; tak i nyní, kdo věří a ústy i skutkem vyznává Krista, že se nebo astoupí, sa má uměti a z mrtvých vstati. Křivota vědého dojde; k tomu sili též společité sveržení jsou, aby spastelous víra tato (II. a 18.) všom národům hlásala. [II. a 18—20.]

⁶ t. j. za vronci a obětou sa pravdu usnadí víry Kristovy uděluje se nám milostí opravdové, sa sde vyznávají její život věčný.

Já k závidí vás přivedu skrze národ, kterýž není národ, skrze národ nemoudrý vás k hněvu popudím.⁷

[Mož. V. 32, 21.]

20. **Učedník** pak směle mluví a říká: Nalezl jsem od těch, kteříž mne nehledali, zjevně jsem se ukázal těm, kteříž se na mne neptali.

21. K Israelovi pak říká: Přes celý den rozpínal jsem ruce své k lidu nevěřícímu a odmoulovajícímu. [Is. 65, 1—2.]

KAPITOLA XI.

Uči, že smlouva s ústředí židovského milostivě od Boha zvolení a spasení jsou; — pohané pak je nemají přitahat nad židy se vyplnati. — Velebí neupjatelné snody Boží.

1. Protož pravím: Zdáli Bůh zavřel lid svůj? Nikoli. Neboť i já jsem Israelický, z semene Abrahamova, z pokolení Benjaminova.

2. Nezavřel Bůh lidu svého, kterýž předzvěděl. Zdáli nevíta, co praví písmo o Eliášovi, kterak se modlí Bohu proti lidu israelickému?⁸

3. Pane, proroky tvé porazili, oltáře tvé pobobili: a já zanechán jsem sám, i mého bezživota hledají.

4. Ale co mu praví odpověď Boží? Zůstal jsem si sedm tisíc mužů, kteříž neklánějí kolům před Bálém.

[III. Král. 19, 10—18.]

5. Tak tehdy i v tomto času ostatkové podle zvolení milosti spaseni jsou.

6. A poněvadž z milosti, již ne ze skutků: sic jinak milost již není milost.

7. Což tehdy? Čeho hledal Israel, toho nedošel: ale vyvolení došlo; ostatní pak jsou zaslepeni,

8. jakož psáno jest: Dal jim Bůh ducha zkormoucení;⁹ oči, aby neviděli, a uši, aby neslyšeli, až do dnešního dne.

9. A David říká: Bůd' jim stál jejich za oásidu, a k polapení, a v úraz, i v odplatu.

10. Zatměté se oči jejich, a nevidí: a hřbet jejich vždycky abýbej.⁶

11. Protož pravím: Zdáli tak zavřeli, aby padli?⁸ Nikoliv. Ale jejich hříchem⁹ způsobeno spasení národům, aby jich následovali.⁷

12. Jestliže hřích jejich jest bohatství světa a zmenšení jejich bohatství národů: čím více plnost jejich?⁸

13. Vám národům pak pravím: Dokavdě zajisté já jsem apoštoloem národů, zvebovati budu posluhování své,

⁷ t. j. zavřel vás a zvolim al národ svůj, kterýchž ještě není; rozumný národy pohané, v nemoudré modloslužbě pohřbené.

KAPITOLA XI.

⁸ t. j. nezavřel těch, o nichž od věčnosti vědě, ale uvěřivše v Krista, a sdělenou milostí spolupůsobiti budou.

⁹ t. j. Eliáš si stýskal na úplné odpadnutí Israelovo od Boha, a Bůh mu dal znamenitý počet svých věrných; tak Bůh vždy a všude své vyvolené má a má.

⁶ pomatenosti.

⁸ Slova ta rozumějí se v smyslu prorockém: jak Bůh potrestá národ židovský, že svého Mesiasé zavřel a savršil. Die V. Mož. 29, 4 a Is. 6, 10, a dále 2. 68, 28—24.

⁹ t. j. jsou-li pak úplné a na vždy zavřeni od Boha?

⁸ Die řeck.: jejich pádem.

⁷ t. j. Židé pohané, die přikládá jich i sami v Kristu uvěřili.

⁶ Když pád židů, a skrovný počet věřících z nich svému a pohanům přičítati sardal obdržel od Boha bojných milostí, čím více se to stane, až se všickni obrátí ku Kristu na konci věků?

14. zdalibych kterak k následování povzbudil tělo své⁸ a k spasení přivedl některé z nich.

15. Nebo když ztráta jich jest smířením světa: což bude zase přijetí jich, než život z mrtvých?¹⁰

16. Jestliže protivny svaté jsou, jest také i těsto: "a jestli kořen jest svatý, jsouť též i ratolesti.

17. Žeť jsou některé ratolesti ulomeny, a ty, byv planá oliva vstípen jsi v ně, a učiněn jsi účastníkem kořene i tučnosti olivy,

18. neclub se proti ratolestem; pakli se clubíš, [váz, že] ne ty kořen nešed, ale kořen tebe.

19. Řekněš pak: Ulomeny jsou ratolesti, abych já byl vstípen.

20. Dobře! Pro nevěru jsou ulomeny; ale ty věrou stojíš: nesmyšleješ vysoce, ale boj se;

21. nebo jestliže Bůh přirozených ratolestí neušetřil, aby snad ani tebe neušetřil.

22. Protož viz dobrotivost a přísnost Boží: k těm zajisté, kteříž padli, přísnost, ale k tobě dobrotivost Boží, budeš-li trvati v dobrotě; jinak i ty vyřat budeš.

23. A oni, nebudou-li trvati v nevěře, vstípeni budou; mocent zajisté Bůh opět vstípti je.

24. Nebo poněvadž ty vyřat jsi z přirozené plané olivy a proti přirození vstípen jsi v olivu dobrou: čím více ti, kteříž podle přirození vstípeni budou v olivu svou?¹⁴

25. Neboť nechci, bratři, abyste nevěděli toho tajemství, [abyste nebyli sami u sebe moudří], že slepota z částky se přibodila Israelovi, dokudž by plnost pohanů nevěšla,¹³

26. a tak všecem Israel spasen nebyl, jakož psáno jest: Přijde z Sions, kterýž vysvobodí,¹⁴ a odvrátí bezbožnost od Jakoba.

27. A tatoť bude smlouva má s nimi když zhladím hříchy jejich. [Is. 59, 21.]

28. Podle evangelia jsou sice nepřátelé (Boží) pro vás:¹⁵ ale podle vyvolení jsou nejmilejší pro [svaté] otce.

[V. Mož. 4, 31—37.]

29. Nebo bez želen jsou darové a povolání Boží.¹⁶

30. Nebo jakož i vy někdy jste nevěřili Bohu, ale nyní miloerdenství jste došli pro jich nevěru:

31. tak i oni nyní neuvěřili pro vaše miloerdenství, aby i oni miloerdenství došli.

32. Zavřel zajisté Bůh všecko v nevěře,¹⁷ aby se nade všemi¹⁸ smiloval.

⁸ t. j. přičiním se, a bych obrátil některé z pokrevních bratří svých k Kristu; v tom budu hledati slávu svou. [Srov. 2, 2—3k. ap. 9, 16.]

¹⁰ t. j. tehdyž na konci světa před vzkříšením z mrtvých vzkřesne lidstvo k novému, dokonalému životu přetvořeno bude.

¹⁴ t. j. jako to, co v protiva Bohu zasvozených k požití lidemž se připravilo, za svaté se považuje, a jako kořen blahobytí dobroty své dodává ratolestem; tak národ židovský posvěcením nabývá i protivními křesťanstva, z něho pošlym, i svatými pracovi, jichž pokolením jest.

¹³ Olyběje se ratolest dobré olivy štipuje na planou, ale vy, pohané! na opak co planá oliva štipeni jste na dobrou vyvolené národa židovského.

¹² t. j. s doplněním Božím potvraji židé v zaslepenosti, zatvrzlosti a nevěře své, až bude pohanstvo z větší části obráceno; pak i oni v Kristu uvěří.

¹¹ t. j. vysvoboditel, spasitel. [Is. 59, 30—31.]

¹⁰ t. j. je evangelium zavřeli, byli i oni od Boha zavřeni, a vy z toho prospěch máte. (v. 30.)

⁹ t. j. Bůh setnuje toho, co byl slibil, aniž sliby své běte zpět; a tak je i se židůch vyplni.

¹⁷ t. j. dopustil tomu, že všickni, židé i pohané, v nevěru co těžká panta upadli.

¹⁸ t. j. dušai má, nade všemi se smilovati, ale mnozí se milostí jeho protiví, a tak svou vinou spasení nedojdou.

83. Ó hlubokosti bohatství moudrosti, i vědomosti Boží! Jak jsou nezpytatelné soudové jeho, a nevystižitelné cesty jeho!
34. Nebo kdo poznal smysl Páně? anebo kdo rádcem byl jeho? [Ia. 40, 13.]

35. Anebo kdo prve dal jemu, a bude mu zase odplaceno?
36. Neboť z něho, a skrze něho, a v něm jsou všechny věci; jemu sláva na věky. Amen.¹²

KAPITOLA XII.

Uč, aby se zcela Bohu a službě jeho oddal; aby ve všem blaha bližního pilně byl; a — aby i nepřátelům dobře čínil.

1. Protož prosím vás, bratři, skrze miloordenství Boží,¹ abyste vydávali těla svá² v obět živou, svatou, Bohu libou, rozumnou službu svou.³ [Fil. 4, 18.]

2. A nepřipodobujte se tomuto světu: ale opravte se v novotě smysla svého,⁴ abyste ukázali, která jest vůle Boží dobrá, a lžebná, a dokonalá. [Ef. 5, 17. I. Thes. 4, 3.]

3. Neboť pravím skrze milost, kteráž mi dána jest, všechněm, kteříž jsou mezi vámi: abyste nemyslili [o sobě] více, než si usílí mysliti, ale abyste myslili k střídmosti, a jakož Bůh jednomu každému udělil míru víry.

4. Nebo jako v jednom těle mnohé údý máme, ale nemají všickni údové jednotného díla:

5. tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu, a každý zvláštně jeden druhého údem.

6. Majíce pak dary rozdílné, podle milosti, kteráž dána jest nám: buďte proroci,⁵ [konejmež je] dle pravidla víry; [I. Kor. 12, 4, 14, 3.]

7. buďte úrad, [zastávejmež jej] v posluhování; nebo kdo uč, [pracuj] v učení;

8. kdo napomíná, [bude] plien v napomínání; kdo uděluje, [udělu] v spornosti; kdo jest představeným, [budě] jim v pečlivosti; kdo činí miloordenství, [čin je] s veselím.

9. Milování [bude] bez pokrytí: majíce v nenávisti zlé, držíce se dobrého;

10. láskou bratrakou vespolek se milující, uctivostí vespolek se předcházející; [Ef. 4, 3. I. Pet. 2, 17.]

11. v pečování nenenujce, duchem vroucí jsouce, Pánu sloužíce;

12. v naději se radující, v soužení trpěliví, na modlitbě ustaviční jsouce;

13. v potřebách se svatými se sdělujce, hostinství ochotně prokávající. [Žid. 12, 14.]

14. Dobrořečte těm, kteříž vám protiventství činí; dobrořečte a neslořečte.

15. Radujte se s radujícími, plačte s plačícími;

¹² Tím uzavří sv. apoštolů úvahu 8, 1. započatou, že nemají přehlýti ani křesťané z Židovstva si sakráditi na předečnost národa svého v starém zákoně, ani věřící z pohansva se vypínati pro své povolání k víře Kristově (srovnaj ve. Žk. co byl 8, 9. a 28. fekt); nýbrž je se mají pokoriti před Bohem všickni a s sebou vespolně u sv. svornosti bratrské štít, což jim líheod od kap. 12—15. vřídě se srdce klade.

KAPITOLA XII.

¹ t. j. kteréž jste obdrželi došedě bez zásluhy milostí ospravedlení.

² t. j. vadíte je Bohu, uznávajíce jich leč k službě jeho. [Jan. Zlat.]

³ t. j. bližně duchem, štátem myslí Bohu sloužící.

⁴ t. j. nebuďte podobni těm, kteří po marnosti všech baží, a svým štádom hrdí, ale přeměňte je, abyste křt životem novým v Kristu.

⁵ t. j. nejen zvláštní milost, budoucí věci předpovídá, nýbrž i dar, tajemství víry vysvětlovat.

16. rovnomyšlní vespolek jsouce;⁶ ne vysoko myslíce, ale k nízkým se myslí sklánějící. Nebuďte opatrní sami u sebe;⁷
17. štádnému zlého za zlé neodplácující: opravující⁸ dobré, netoliko před Bohem, ale také před všemi lidmi.

18. Může-li býti, což na vás jest, se všemi lidmi pokoj majíce:

19. ne sami se zastávající, nejmilejší, ale dejte místo hněvu;⁹ nebo psáno jest: Mné pomsta, jáť odplátím, praví Pán. [Sir. 28, 1. Mat. 5, 39. V. Mojz. 32, 35. Žid. 10, 30.]

20. Ale lažň-ň nepřítel trvá, nakrm jej. štírn-li, dej mu píti; nebo to činí, ulhř fežavě shrně na hlavu jeho.¹⁰ [Přil. 25, 21.]

21. Nedej se přemoci štádmu, ale přemáhěj zlé dobrým.

KAPITOLA XIII.

Napomíná, podotčhati vřebnost, pondřadí od Boha štápný jsou, — mlouvatí bližního a — vystřihati se nepravosti.

1. Každá duše mocnostem vyššími poddána bud; nebo není mocností, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřizeny jsou. [Moud. 6, 4. I. Petr. 2, 13.]

2. Protož kdo se mocnosti protiví, zřizení Božím se protiví: a kteréž si protiví, sami sobě odsouzení dobývají:

3. nebo knižata nejsou k strachu dobrého skutku, ale zlého. Chceš-li pak, abys se nebál mocnosti, čin dobře a budeš mít od ní chválu;

4. Boží zajisté služební jest tobě k dobrému. Pakli zlé činíš budě, boj se, neboť ne nadarmo meš nosi; Boží zajisté služební jest, mstítelí zuřivý nad tím, kdož zlé činí.

5. Protož z potřebý podání bude: netoliko pro hněv, ale i pro svědomí.¹¹

6. Nebo proto i daně dáváte:¹² služebníci zajisté Boží jsou, pro to samé sloužíce.¹³

7. Dávejte tedy všem, což jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; báseň, komu báseň; čest, komu čest.

8. Štádnému nebuďte nic dlužni, než abyste se vespolek mlouvali; nebo kdož mluje bližního, zákon naplnil.

9. Neboť [přikázání]: Neuzložíš, nezabiješ, nepokraděš, nepromluvíš křivého svědectví, nepožádáš, a jestli které jiné přikázání v tomto slově se zavírá: Mlouvatí budeš bližního svého jako sebe samého.

10. Mlouvatí bližního¹⁴ nečiní zlého; a protož plnost zákona jest mlouvatí.¹⁵

⁶ t. j. nikdo se nevyvíraje nad druhého, jeměť sobě v Kristu rovní. [Zlat.]

⁷ t. j. nepolehčete se na svou moudrost, jako byste nasadení a rady jiných nepotřebovali.

⁸ t. j. opatrně konající.

⁹ Bud, sancechte pomsta Bohu; tak dle následujícího sv. Jan. Zlat. Ang. Teodor: nebo „nedávajte se svrhatí hněvem k pomstě“ anebo: „odpovězte urtky, vřm v hřevn štádně“.

¹⁰ Smysl: Přivedeš ho k zardění a poznání sebe. [Jeron.] Ohněm se rozší láka; jest tedy, jako by fekt: Třá dobrodlní budou štěmž jako feťavě nhlí, jímá št srdce jeho se rozplyne a láskou k tobě vyplane.

KAPITOLA XIII.

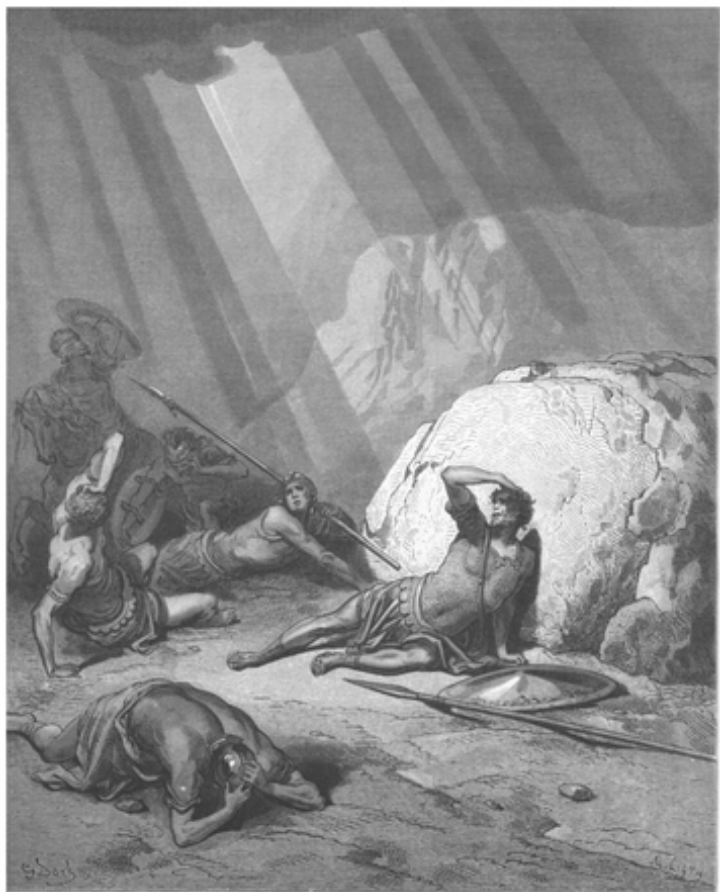
¹ t. j. potřebí jest, poddáno býti vřebnostem, nejen pro usarování se tressu, nýbrž i št tak řád Boží štáď: proti Bohu je vřebn, kdo ne-poučebně vřebnost.

² Dokazujce tím svou poddanost.

³ t. j. aby na štášt Božím byli ochotni dobrých, mstítelí štých.

⁴ Dle fečkoého: „bližnímu nečiní zlého“.

⁵ Pondřadí veškerá přikázání štěmž a vedou nás k mlouvatí.

SV. PAVEL NA CESTĚ DO DAMASKU.

5. Báh pak trpělivosti a potěšení, dejž vám jednostejně smýšletí vespolek podle Ježíše Krista:

6. abyste jednomyšlně, jedněmi ústy ctili Boha, a Otce Pána našeho Ježíše Krista.

7. Pročež přijímejte se¹ vespolek, jakož i Kristus přijal vás ke cti Boží.

8. Pravím totiž, že Kristus Ježíš byl služebníkem obřizky² pro pravdu Boží, aby potvrdil sliby otcům:

9. národové pak, aby za milosrdenství oslavovali Boha, jakož psáno jest: Pročež vyznávají budu tebe, Pane, mezi národy, a jménu tvému budu zpívati..

[II. Král. 22, 50. Žalm 17, 50.]

10. A opět dí: Veselte se, národové, s lidem jeho.

[Žalm 66, 5.]

11. A opět: Chvalte Hospodina, všickni národové: a zvelebujte ho, všickni lidé.

[Žalm 116, 1.]

12. A opět Isaías dí: Bude kofen Jesse a ten, jenž považane, aby spravoval národy: v něho národové doufati budou.

[Is. 11, 10.]

13. Báh pak naděje naplníž vás všelkou radostí, a pokojem a víře, abyste se rozhojnili v naději a v moci Duchu svatého.

14. Jist pak jsem i já sám o vás, bratři moji, že vy jste plni milování, naplněni jsouce všelkým uměním, tak že můžete jeden druhého napomínati:

15. psal jsem pak vám, bratři, poněkud směleji, jako ku paměti vám přiváděje, podle milosti, kteráž mi jest dána od Boha,

16. abych byl služebníkem Krista Ježíše mezi národy, posvěcující evangelia Božího, aby učiněna byla obět národů přijemná a posvěcená skrze Duchu svatého.⁴

17. Mám se tehdy čím chlubit v Kristu Ježíši před Bohem.

18. Neboť neomáměuji se mluvití něco z toho, čehož skrze mne nečiní Kristus ku poslušnosti národů, slovem i skutky.⁵

19. moudr dí a zkraků, moudr Duchu svatého, tak že jsem od Jerusalema, kolem až k Illyrsku všecko naplnil evangeliem Kristovým.

[Sk. 14, 3.]

20. A tak jsem kázal evangelium toto ne tu, kde byl Kristus jmenován, abych na cizí základ nestavěl, ale jakož psáno jest:

[Is. 52, 15.]

21. Kterým není zvěstováno o něm, uziť, a kteří neslychali, srozumějí.

22. A protof mi jest i mnohokrát překaženo přijíti k vám, a zabraňuje se mi až dosavade.

23. Nyní pak nemáme více místa v těchto krajinách, a žádost máje přijíti k vám od mnohých již minulých let,

24. nadějí mám, že když půjdu do Hispanie, jda skrz, uziťm vás, a od vás tam doprovoben budu, až bych vás prve poněkud uziť.

25. Nyní pak půjdu do Jerusalema, abych posloužil svatým.

26. Nebo za dobrě se vidělo Macedonským a Achajským sbírku nějakou utčiniti ku chudě svatě, kteříž jsou v Jerusalemě.

[I. Kor. 9, 11.]

27. Líbilo se jim [tak], i jsou jejich dlužníci; nebo poněvadž pobané učinění jsou účastníci duchovních věcí jejich, majíť jim také sloužiti tělesnými.

28. A protož když to vykonám, a odvedu jim ten úitek, půjduť skrze vás do Hispanie.

29. A vím, že přijde k vám, v hojnosti pošeňnán evangelia Kristova přijdu.⁶

30. Protož prosím vás, bratři, skrze Pána našeho Ježíše Krista, a skrze lásku Duchu svatého, abyste mi pomáhali na svých modlitbách za mne k Bohu,

31. abych vysvobozen byl od nevěřících, kteříž jsou v Judaku, aby obět služby mé přijemná byla svatým v Jerusalemě,

32. abych die vaše Boží s radostí přišel k vám a s vámi pookřál.

33. Báh pak pokoje budíž se všemi vámi. Amen.

KAPITOLA XVI.

Zavřít celé to psaní, odpověděl Římským Pábu diakonku, — posrdavaje některých, — napomíná bratři varovati se lidí nepokojných, — a poroučí je Pavaně Bohu.

1. Poroučímť pak vám Fěbu, sestru naši,¹ kteráž jest v službě u církve,² ježž jest v Cechrech:³

2. abyste jí přijali v Pánu, jakož slulň na svatě, a abyste jí pomocni byli, v čem by koli potřebovala vás: neb i ona posluhovala mnohým, i také mně samému.

3. Pozdravujte Priaky a Akvily, pomocník mých v Kristu Ježíši,

4. [kteříž pro můj život svých hrdel nasadili,⁴ jimž ne já sám děkuji, ale i všechny církve národů]

5. i domácího její sboru.⁵ Pozdravte mého milého Epeneta, kterýž jest protivincem Asie v Kristu.⁶

6. Pozdravte Marie, kteráž mnoho pracovala mezi vámi.

7. Pozdravte Andronika a Junia, přibuzných⁷ a spoluvěznů mých, kteříž jsou znamenití mezi apóstoly,⁸ a kteříž přede mnou byli v Kristu.⁹

8. Pozdravte Ampliátu, mně v Pánu nejmilejšího.

9. Pozdravte Urbana, pomocníka našeho v Kristu Ježíši, a Stachyza, mého milého.

10. Pozdravte Apellesa zkušěného v Kristu.

11. Pozdravte těch, kteříž jsou z domu Aristobolova. Pozdravte Herodiona, mého přibuzného. Pozdravte těch, kteříž jsou z domu Narcisova, kteříž jsou v Pánu.¹⁰

12. Pozdravte Tryfěny a Trifosy, kterýž pracují v Pánu. Pozdravte Persidy nejmilejší, kteráž mnoho pracovala v Pánu.

¹ t. j. Báh vám příchodem mým dá božstve poznání tajemství svých; nebo: „Vím, že přijde k vám, nalezav vás opřavřících všelkými dary duchovními“ [Jan 21.]

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. v Kristu.

² Bylať diakonkou. Ty ustanoveny byly k službě chudých a nemocných žen. [I. Tim. 4, 7-13.]

³ t. j. východní přístav korintský. Viz dříve na listy k Kor.

⁴ Skut. 18, 2-4, 26, 19-17. a 19. pomocník je naryš, že mu napomáhali vyznávati křesťanství.

⁵ t. j. přibuzná a čeleť jejích.

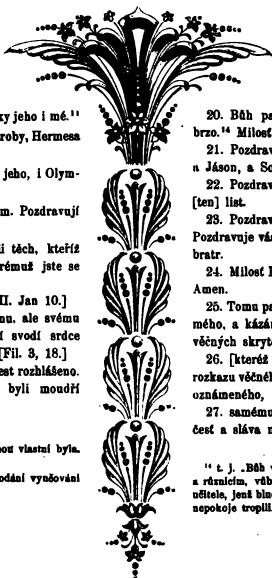
⁶ Bndf: „jeden z nejznamenitějších věřících“; anebo: „jeden z nejpravějších, kteří v Asii [měn] uvěřili“.

⁷ t. j. rodem Žid, s kmene Benjaminova, tak též 11. 21.

⁸ t. j. hlásaním sv. evangelia.

⁹ t. j. dříve než já na víru obrátili.

¹⁰ Jako svrchu v 7. v Kristu, v Pánu byli znamenati celým srdcem v něho věřiti a celým životem se jemu věnovati.

13. Pozdravte Rufa, vyvoleného v Pánu, a matky jeho i mé.¹¹

14. Pozdravte Asynkrita, Flegonta, Herma, Patroby, Hermesa i bratří, kteříž jsou s nimi.

15. Pozdravte Filologa i Julie, Nérea a sestry jeho, i Olympiady i všech svatých, kteříž jsou s nimi.

16. Pozdravte sebe vespolek políbením svatým. Pozdravují vás všechny církve Kristovy.

17. Proším pak vás, bratří, abyste se hleděli těch, kteříž činí rúznice a poboršení na odpor učení, kterémuž jste se vy naučili,¹² a varujte se jich.¹³

[II. Thess. 3, 14. II. Jan 10.]

18. Nebo takoví neslouží Kristu, Pánu našemu, ale svému břichu: a skrze lahodné řeči a pochlebování svodí srdce prostých.

[Fil. 3, 18.]

19. Nebo vaše poslušství na každém místě jest rozhlášeno. A protož se radují z vás. Ale chci, abyste byli moudří k dobrému, a prostí k zlému.

¹¹ t. j. jehož matku tak v aktivě mám, jako by mou vlastní byla. [Mar. 15, 21.]

¹² Toť moeny díkací, že sprvu věřící die čistního podání vnačování byli. [Srov. Luk. 1, 4.]

¹³ Srov. Tit. 2, 10.

20. Báh pak pokoje potří satanáše pod nohami vašimi brzo.¹⁴ Milost Pána našeho Ježíše Krista s vámi!

21. Pozdravuje vás Timotheus, pomocník můj, a Lucius, a Jáson, a Sosipater, příbuzní moji. [Sk. 16, 1.]

22. Pozdravují vás v Pánu já Tercius, kterýž jsem psal [ten] list.

23. Pozdravuje vás Kájus, hospodář můj, i celá církev. Pozdravuje vás Erastus, úředník nad důchody města, a Kvartus bratr. [Sk. 19, 22. 20, 4.]

24. Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž se všemi vámi. Amen.

25. Tomu pak, kterýž mocen jest potvrditi vás podle evangelia mého, a kázání Ježíše Krista, podle zjevení tajemství od časů věčných skrytého,

26. [kteráž nyní zjeveno jest skrze písmá prorocká podle rozkazu věčného Boha, ku poslušství víry] všechném národům oznámeného,

27. samému moudrému Bohu skrze Ježíše Krista, jemu čest a sláva na věky věkův. Amen.

¹⁴ t. j. „Báh vás posilní, abyste přemohli všechněh pokušení k svátému z rúznicím, vůbec od šibla pocházejícím“; svátí pak míni svátého učitele, jest bindy svými prostě duše od pravé víry svátých (18) a všechny nepokoje tropili. (17.)

ÚVOD

k dvěma listům sv. apoštola Pavla k Korintským.

Korint, hlavní město v Achai, a svým časem jedno z nejslavnějších nejen veškerého Řecka, nýbrž i celého starého světa, leželo na okřídli téhož jména, jenž plůstrov Pelopones [Moreu] s ostatním Řeckem spojovalo, a majíc dva přístavy: jeden na západ, Lecheon, a druhý na východ, Kenchre, alynulo obchodem a bohatstvím, vědami a uměním; ale bylť i zlopověstné přepychem, a nááherou, a tudíž i nemravností, podporovanou zvlášť ohavnou modloslužbou. Sem zavítal sv. Pavel na své druhé apoštolské cestě z Athén okolo roku 52 nebo 54 po Kr.¹ a zdržev se tu asi půldruhá léta kázal rozmáfilicm Krista ukřizovaného nejprve „s básni mnohou a ostýchavostí“, ² potom pak jsa posláen zvláštním zjevením Páse a podporován přičezními pomocnký. Timotheem a Silvanem, důvěrnější a s mocnými zázkry. ³ Tak tam založil siavnou obec [církve] křesťanskou, hlavně z pohanů na víru obrácených sestávající; žídě t. jako všude jinde protivili se i tu sv. evangelii. ⁴ — Dokavade sv. Pavel v Korintu mekal, měl velmi mnoho duchovních radostí z této od něho založené církve. Když se pak následkem bouře, proti němu od roznicených Židů stropené, odebral a v Malé Asii všeec. V Efesu pak zvlášť se zdržoval: ⁵ tu k svému zármutku zasehl, že mnozí z obrácených na víru Korintánův opět se k bludům a prostopásnostem pohanakým navrátili. Protož napsal jim ihned list, napomínaje jich, aby se smilnků varovali: ⁶ ten byl jeho první list ku Korintákým, ale nás nedošel. Potom přišel do Korintu vřetčný učenec a řečník Apollo, a kázal víru Kristovu duchem pravým a dojmavou výmluvností, a tu mnozí z libomodrckých Korintánův dávali mu přednost před sv. Pavlem, jménem Apollorým se zouvoce; ⁷ konečně pak dostali se do Korintu i někteří obránci ze Židovstva vychvalující sv. Petra, ⁸ všelijak při tom zlehčující Pavla. ⁹ Tak byla církev korinták v nebezpečí rozpadnosti se hlavně v tři strany: Pavlova, Petrova, Apollorů.¹⁰

To vše zvěděv sv. Pavel od domácích zbožné jedné Korintáký jménem Chloe, a z listů, jež mu věrní jeho učeníci pro zvláštních poslech byli poslali, ¹¹ s bolestným srdcem napsal roku 57 [nebo 58] z Efesu tento náš první list ku Korintákým, a poslal jej po poslech korintákých k němu vypravěných. V tomto listu kárá l. různé mezi nimi vzniklé [1—4]; 2. trestá je pro smilství, jakéhož oni v obci své trpí, a kletbou vyvrhuje toho, jenž se byl takovým křicem provinil [5]; 3. zakazuje jim sváry, zvlášť pak, aby své soudy nesoudili před soudci pohanakými [6]; 4. poučuje jich o manželství a bezestaví [7.]; 5. varuje jich podřla bráti na hodech z obětí modlářákých [8—10.]; dává naučení o nejev. svátosti oltářní a ustanovuje, jak se zbožné světiti má [11.]; 7. co o darích Ducha sv. věřiti a jak jich rádně v církvi užívati mají [12—14.]; 8. těší jich učtením o z mrtvých vstání [15.]; konečně 9. povzbuzuje k almužnám pro chudé křesťany Jeru-

salémské, a pozdravuje některých zvlášť, všem žehná a milostí Boží přje.

Tak se postarav o napravení záležitostí církve korinták učinil sv. apštol zástati v Efesu do Letnic,¹² a dočkati se snad výsledku listu svého. Pěci právě otcovskou puzen vyslal k vyzvědní toho za posly nejprve Timothea,¹³ pak i Tita, hodlaje potom sám jíti do Korintu, aby dříve zprávu obdržel, jak Korintánův list jeho přijali, a se dle rozkazů jeho zachovali. Jsa pak přincev, Efesu opustiti ¹⁴ a nemoha, přišed do Troady, dočkati se Tita, ¹⁵ dorazil až do Řecka, a navrátil se pro úklady jemu od Židů strojené do Macedonska, setkal se tu s Titem ¹⁶ a později též s Timotheem. Od těch se do-zvěděl, že list jeho nebyl bez blahého účinku zvlášť na ty, jenž se Pavlovými nazývali; ¹⁷ z druhých však, že mnozí nepřestávají strannicky jej zlehčovati, ba z nespřimnosti, ne-statečnosti, bázlivosti, zlistnosti jej vinití. ¹⁸ Proto napsal sv. Pavel někde v Macedonsku [v Filipi? v Thessalonice?] týmž rokem 57. nebo nejprve přístím 58. tento náš druhý list ke Korintákým, v němž 1. zprávu dává, jaké strasti v Asii vytrpěl, a protož k nim, jak byl silbil, přijíti nemohl [1.]; 2. odpouští částí časův trest vyloučením kájcímú kverpranteli a veli, aby jej v církve opět přijali [2.]; 3. úřad blaasete sv. evangelia nad úřad starozákonného kněžstva vyhlašuje, k trpělivosti napomíná, a společnosti s pohany varuje [3—6.]; 4. povzbuzuje k obráně almužny na chudé křesťany Jerusálémské [8—9.]; 5. vysvětlá svdných učitelů, proti kterým přinucene se vidí, až nerad, nejen úřad svůj velebiti, nýbrž i svými zásluhami a milostmi od Boha obdrženy se pro-néstí [10—12.]; 6. konečně zahroží neposluným, nepolepš-li se, že je písané potrestá, a pozdravením a požeháním list svůj zavřít. Poslal pak jej zvláštně po Titovi.

Oba tyto listy jsou proto veledůležitě, že nám otvírají náhled nejen u vnřní život prokřesťanských obcí, nýbrž i v mocné Božákým působením řízené a podporované účinkování apoštola národů, sv. Pavla. Jevit on v prvním hlavně svou vážnost v přemáhání svých odpárců, písmost v dušení prvného semene k svárům a roztržkám a u vyloučení pohorlivých přestupníků, co jistých vředů z zdravého těla: církve; při tom pak i vysvětlá též otcovské jeho láska, trestající dtky jen proto, aby je napravila, a na další čas zleho-uchránila. Když pak se mu toto u mnohých s milostí Boží podařilo, jakou radostí to v druhém svém listu pro-jevuje! jak zarmouceně těší! jak laskavě kájcím odpouští, a na milost je přijímá! Nic však méně i tu prokazuje statnou vřitavost proti hrdým plobludicím, a hrozí zatvrzelým většimi tresty. Kdež medle lze hlouběji a jasněji téměř až na dno srdce apoštola nahlédnouti, než když u vái počke o milostech a darech sobě a hůry udělených mlaví? když u vypravení přestálého nebezpečnosti dvěřu v Boha hlásá plameným takofa slovem: „Dky Bohu, jenž nám vítězství dává v Kristu Ježíši!“¹⁹

¹ Sk. 18, 1. — ² II. Kor. 2, 8—4. — ³ Sk. 9, 11. II. Kor. 12, 12. — ⁴ Sk. 18, 6 a 12, 18, 45. — ⁵ I. Kor. 16, 8. 19. Sk. 18, 19. — ⁶ I. Kor. 5, 9. — ⁷ Sk. 19, 1. — ⁸ I. Kor. 1, 12. — ⁹ II. Kor. 10, 10. — ¹⁰ I. Kor. 1, 11—12. — ¹¹ I. Kor. 1, 11, 7, 1, 16, 18—19.

¹² I. Kor. 16, 8—9. — ¹³ Sk. 19, 22. — ¹⁴ Sk. 20, 1. — ¹⁵ II. Kor. 2, 12—13. — ¹⁶ II. Kor. 7, 6. — ¹⁷ tamž 7, 7—8. — ¹⁸ tamž 6, 14—18, 12, 21, 18, 10. — ¹⁹ II. Kor. 9, 14.

PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PAVLA K KORINTSKÝM.

KAPITOLA I.

Posláváva Korintským, a dáváje Bohu za milost jim prokázáné; — napomíná k jednotě, a velké moudrost a moc hřída Kristova.

1. Pavel, povoláný apoštol Ježíše Krista, skrze váli Boží, a Sothenes bratr
2. církvi Boží, kteráž jest v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši, povoláným svatým,¹ se všemi, kteříž vyzývají jméno Pána našeho Ježíše Krista po všem místě, jejich, i našem.²
3. Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.³
4. Děkuji Bohu svému vždycky z vás za milost Boží, kteráž dána jest vám v Kristu Ježíši,
5. že ve všem učinění jste bohatí v něm, v každém slovu, a ve všelikém umění,⁴
6. jakož svědectví Kristovo utvrzeno jest mezi vámi:
7. tak že nemáte žádného nedostatku v žádné milosti, očekávajíce zjevení Pána našeho Ježíše Krista,
8. jenž i utvrdí vás až do konce bez úhony,⁵ ke dni přísti Pána našeho Ježíše Krista.
9. Várný [jest] Báh, skrze něhož povolání jste k účastenství, Syna jeho Ježíše Krista, Pána našeho.⁶
10. Prosim pak vás, bratři, pro jméno Pána našeho Ježíše Krista, abyste jednotejně všickni mluvili, a aby nebylo mezi vámi roztržek: ale abyste byli dokonalí v jednotejném smyslu, a v jednotejném mínění.
11. Neb oznámeno jest mi o vás, bratři moji, o těch, kteříž jsou z celedi Chloee, že jsou mezi vámi různice.
12. Mním pak toto, že jeden každý z vás říká: Já jsem Pavlov: já Apollův: já Petrův: já pak Kristův.
13. Rozdělen-líž jest Kristus? Zdalí Pavel ukrizován jest za vás? anebo zdalí jste ve jménu Pavlova pokřtění?⁷

KAPITOLA I.

¹ Srov. Řím. 1, 7. poz. 8.

² t. j. tam u vás v Korintu, i tu u nás v Efezu. Tim na jednotu u více poukazuje.

³ Takové blahopřání klade sv. apoštol ve všech svých listech, v nichž se jmenuje, vždy na místě obyčejného pozdravení, jež světlí lidé dle tabedlého způsobu ve svých psaných listech [srov. Řím. 1, 7.], a s takovým též všecky své listy začíná, na jevo tím dávaje, od křesťanstva první a poslední péče býti má.

⁴ t. j. že jste z milosti Boží nejen seznali všecko, čeho vám k spasení potřebí, nýbrž že tomu i rozumíte.

⁵ Tim mni milost setrvávání v dobrém, v posvěcující milosti Boží. [Srov. Mat. 24, 13.]

⁶ t. j. k účastenství víry, milosti, slávy Ježíše Krista.

⁷ Smysl: „Jako se Kristus, jediný Spasitel váš, v jehož jméno křtění jste, rozděliti nedá, tak i vy jedno budete.“

14. Děkuji Bohu, že jsem žádného z vás křtil, než Krispa a Kája:

15. aby neřekli někdo, že ve jménu mém pokřtění jste.⁸

16. Křtil jsem pak i Stěpánovu cěled: více nevím, abych byl koho jiného křtil.

17. Neboť neposal mne Kristus, abych křtil, ale abych evangelium kázal:⁹ ne v moudrosti slova, aby nebyl vyprázdňen kříž Kristův.¹⁰

18. Slovo zajisté kříze jest sice tím, kteříž hynou, bláznovstím: ale tím, kteříž dosahují spasení, to jest nám, jest mocí Boží.

19. Nebo páno jest: Zaicím moudrost moudrých, a opatrnost opatrných zavrhnou. [Ja. 29, 14.]

20. Kdež moudrý? kdež zákonník? kdež spytatel tohoto světa? Zdalíž bláznivou neucilil Báh moudrost tohoto světa?¹¹ [Ja. 33, 18.]

21. Nebo poněvadž svět v Boží moudrosti¹² nepoznal Boha skrze moudrost:¹³ zalbilo se Bohu skrze nemoudré kázání¹⁴ spaseny učiniti věřící.

22. Neboť i Židé zářkůž žádají, i Řekové moudrosti hledají: 23. my pak kázeme Krista ukrizovaného, Židům zajisté pohoršení, národům pak bláznovství,

24. ale týmž povoláným, Židům i Řekům, Krista, Boží moc a Boží moudrost;

25. nebo což jest bláznivého u Boha, moudřejší jest než lidé: a co jest mdlého u Boha, silnější jest než lidé.¹⁵

26. Nebo vidte povolání své,¹⁶ bratři, že nemozní jsou moudří podle těla,¹⁷ nemozní mocní, nemozní urození:

27. ale co jest u světa bláznivost, vyvolil Báh, aby zahanbil moudré, a co jest u světa mdlé, vyvolil Báh, aby zahanbil silné,

⁸ a tak snad mému křtění před křtěním jiného nedával přednost.

⁹ t. j. první a hlavní má povinnost apoštolická jest kázat.

¹⁰ t. j. když by se přehlídala větší moc moudrosti lidské, aby nebyl zlehčován kříž Kristův.

¹¹ Smysl: Kázáním Krista ukrizovaného [23] ukázalo se, že všeliká moudrost, i pohanská i křesťanská, počestlá jest.

¹² t. j. patrně v podivném ústrojí a velemoudrém Hsání světa.

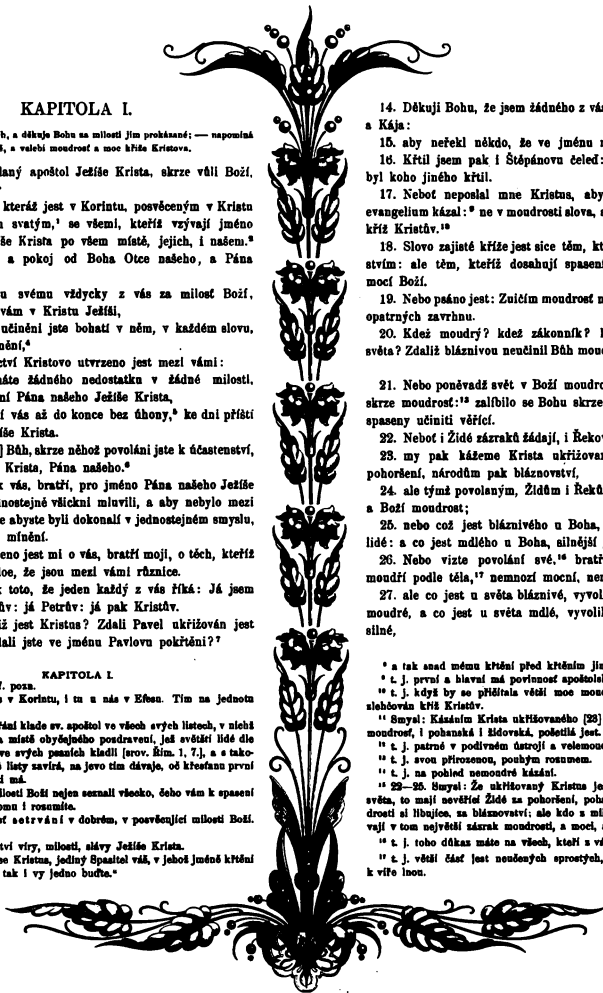
¹³ t. j. svou přirozenou, pouhým rozumem.

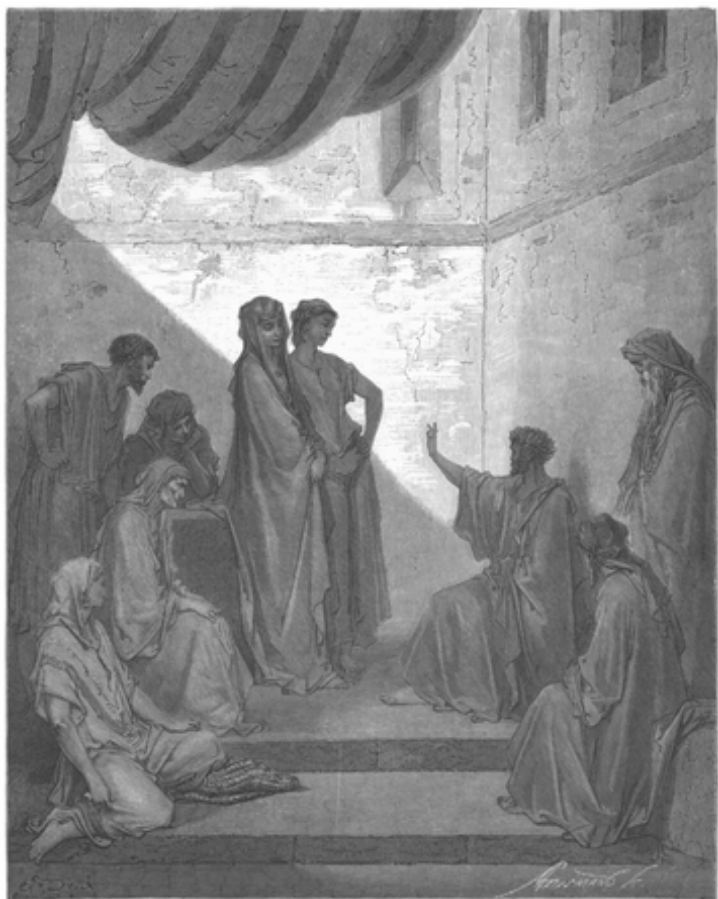
¹⁴ t. j. na pohled nemoudré kázání.

¹⁵ 23—25. Smysl: Že ukrizovaný Kristus jest Syn Boží a spasitel světa, to mají nevěřící Židé za pohoršení, pohané pak, v marné moudrosti a hlouposti, za bláznovství; ale kdo z milosti Boží uvěřil, uznávají v tom největší zářkůž moudrosti, a mocí, a dobroty Božské.

¹⁶ t. j. toho důkaz máte na všech, kteří z vás k víře povoláni jsou.

¹⁷ t. j. větší část jest nezděných sprostých, chudých; a ti ochotně k víře jsou.

SV. PETR V DOMĚ KORNELIOVĚ.

28. a neurozené světa, a potupené vyvolil Báh. a to co není, aby to, co jest, zkazil.¹⁰

29. aby se nechlubilo před obličejem jeho žádné tělo.¹⁰

30. Skrze něho¹⁰ pak vy jste v Kristu Ježíši, kterýž jest nám učiněn od Boha moudrostí, i spravedlností, i posvěcením i vykoupením,

31. aby, jakož napsáno jest: Kdo se chlubit, v Pánu se chlubit. [Jer. 9, 23.]

KAPITOLA II.

Ukazuje, proč jen prostos řeči jim kázal, — ačkoliv ná tajemství věd moudrosti Boží, té pak že nerozumí člověk tělesný, nýbrž jen člověk duchovní.

1. A já když jsem přišel k vám, bratří, nepřišel jsem a vysokou řečí anebo moudrostí, zvěstaje vám svědectví Kristova.

2. Neb jsem nesoudil, abych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista, a to ukřižovaného.¹

3. A já v mlobě,² a v bázni, a v strachu mnohém,³ byl jsem u vás.

4. A řeč má a kázání mé nebylo v slověch důvodných lidské moudrosti, ale v dokázání ducha a moci;

5. aby víra vaše nezalézala na moudrosti lidské, ale na moci Boží.

6. Moudrost zajisté mluvíme mezi dokonalými, ale moudrost ne tohoto světa, ani knížat tohoto světa, kteříž hynou:

7. ale mluvíme moudrostí Boží v tajemství,⁴ kteráž jest skryta, kterouž předzřídil Báh před věky k slávě naší;

8. jízto zádný z knížat tohoto světa nepoznal; nebo kdyby byli poznali, nikdy by nebyli Pána slávy ukřižovali.

9. Ale⁵ jakož psáno jest: Čeho oko nevidalo, ani ucho nezahlálo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co jest připravil Báh těm, kteříž jej milují;⁶ [Is. 64, 4.]

10. nám pak se Báh zjevil skrze Ducha svého; nebo Duch zpytuje všechny věci, také i hluboké věci Boží.

11. Nebo kdo z lidí ví, co jest v člověku, leč duch člověka, kterýž jest v něm? Tak ani těch věcí, kteréž jsou Boží, nikdo nepoznal, leč Duch Boží.

12. My pak nepřijali jsme ducha tohoto světa, ale Ducha, kterýž jest z Boha, abychom věděli, které věci od Boha darovány jsou nám:⁷

13. kteříž i mluvíme, nikoliv učeními slovy lidské moudrosti, ale v umění Ducha, duchovní věci s duchovními srovnávajíce.

¹⁰ t. j. ty, kteří před světem téměř ničím nejsou, vyvolil, aby jim zasloužil ty, kteří sami sobě a světu učím býti se zdají, v rodu a bohatosti si zakládají.

¹ t. j. aby se nikdo nechlubil přednostmi tělesnými, světskými [81].

² t. j. a pohně milosti Boží vy jste se stali účastníky vykoupení Kristova.

KAPITOLA II.

¹ t. j. uznal jsem za dobré, abych vám hlavně té kázal, že se nám jedná z křtí Kristova, pro zasloužil smrti jeho, spasení dostává.

² t. j. slabostí tělesnou následkem mnohých nesází a utrpení.

³ t. j. před nepřáteli svými.

⁴ t. j. využíváme tajemství, kteréž Báh v nezpytatelné moudrosti své od věčnosti složil vykonati časem svými k spasení našemu.

⁵ Doloz: v tomto nezpytatelném tajemství spasení našebo vyplulo se ...

⁶ Die smyslní toliko uvádí; vs tamž vyvěstěni toho.

⁷ t. j. Duch svatý nás očištuje, abychom rozuměli, že dary nám dolené přerývají všeliké pochození lidské.

14. Tělesný pak člověk⁸ nechápá těch věcí, kteréž jsou Duchu Božiu; nebo bláznovstvími jsou jemu, a nemůže jim rozumět, protože mají duchovně posuzovány býti:

15. duchovní pak [člověk]⁹ soudí všechny věci, sám pak od žádné nebyvá souzen.

16. Nebo kdo poznal smysl Páně, aby učil jej?¹⁰ My pak smysl Kristův máme.¹¹

KAPITOLA III.

Učí, že se Korinthští nemají za přínos realitních učitelů v víře zdáti; — a té že toliko Bohu děkovati mají, a odpovídati budou. — Připomíná jim, že Jeouce chrámem Božím, mají se všude všeho posvěcovati varovati.

1. A já, bratří, nemohl jsem vám mluvit jako duchovním, ale jako tělesným. Jako malých v Kristu,

2. mlčky dal jsem vám píti, ne pokrmy;¹ nebo jste ještě nemohli [pokrmu sněti]:² však ani nyní ještě nemůžeta, neb jste ještě tělesní.

3. Nebo poněvadž jest mezi vámi závist a svár: zdaliž nejste tělesní, a nechodíte-li podle člověka?³

4. Nebo když někdo říká: Já jsem Pavlův; jiný pak: Já Apollův: zdaliž nejste [tělesní] lidé? Nebo co jest Apollo?⁴ a co Pavel?

5. Služebníci toho, jemuž jste uvěřili, a jakož jednomu každému Pán dal.⁴

6. Já jsem zájel, Apollo zaléval: ale Báh dal vzrůst.

7. Protož ani ten, kdo zájel, jest něco, ani ten, kdo zaléval: ale ten, jenž vzrůst dává, Báh.⁵

8. Ten pak, kdo zájel, a ten, kdož zaléval, jedno jsou. Ale jeden každý zvláštní odplaty vezme podle práce své.

9. Boží zajisté dělníci jsme: [a vy] Boží roli jste, Boží stavění jste.

10. Podle milosti Boží, kteráž mi dána jest, jako moudrý stavitel, položil jsem základ: jiný pak na něm staví; a však jeden každý viz, jak na něm staví.

11. Základu zajisté jiného žádný nemůže položit, kromě toho, kterýž položen jest, jenž jest Kristus Ježíš.

12. Staví-li pak kdo na ten základ zlato, stříbro, drahé kamení, dříví, seno, stružník;

⁸ Die řečeno: „duševní“, t. který ponce die přirozeného rozumu smyslní, a jedná, a k vyškolení duchovním, nadmyslním věcem se vzdává nemůže.

⁹ t. j. dokonalý křesťan, který Duchem svatým vsa očiščen i vmeřená tajemství víry nabítl, dokvade té víry pověs se drží.

¹⁰ t. j. Složitá duchovního.

¹¹ Smyslní: Krměti složitě tělesný postým rozumem svými tak snáží tajemství Boží, aby se poznávali; to lio toliko duchovním slovků, očiščením přímo sjeváním Božím, jakéhož se nám apollům dostalo. Tim ve věcech víry k očišči vyučování postkazuje ev. apollů.

KAPITOLA III.

¹ t. j. učil jsem vás smyslním základům víry, káto o Kristovu Složenství a spátení jeho smrti.

² t. j. nemohli jste pochopit základnějšího provedení vznešených tajemství o Bohu, o milosti jeho a j.

³ t. j. die ponce lidského smyslní a přirozeného citu, bač toho, bač onoho učitel se drží.

⁴ t. j. každý die schopnosti od Boha obdržení a v oboru sobě od něho vyškolení.

⁵ t. j. jako rolník sázením a zaléváním bylin jen k vzrůstu jejich napomáhá; jež vlastně Báh všemohoucností svou die sil v přirodu složených pňobit: tak kzaselová slovom svými mysl a srdce věřících k víře nakládá, Báh pak milostí svou je pňobit, utvrňuje a k prospěchu dobrému pňvádí.

13. dílo jednoho každého zjeveno bude: den Páně zajisté okáže;^a nebo v ohni se zjeví,^b a jednoho každého dílo, jaké jest, oheň zkouší.^c

14. Zůstane-li čím dílo, které na nám vystavěl, odplatu vezme:

15. pakli čím dílo sňoří, škodu utrpí; ale sám bude spasen, však ale tak jako skrze oheň.^d

16. Nevzte-liž, že chrám Boží jste a Duch Boží přebývá ve vás?

17. Jestliže pak kdo chrámu Božského poskvrní, zatratí ho Bůh; nebo chrám Boží svatý jest, jenž jste vy.

18. Žádný sám sebe neovod; zdá-li se kdo z vás moudrým býtí na tomto světě, budíž bláznem, aby byl moudrým.

19. Moudrost zajisté tohoto světa bláznovství jest u Boha; nebo psáno jest: Polapím moudré v chytrosti jejich.

[Job 5, 13.]

20. A opět: Pán zná myšlení moudrých, že jsou marná. [Zalm 93, 11.]

21. Protož žádán se nechtub lidmi.

22. Nebo všecko jest vaše, buď Pavel, buď Apollo, buď Petr, buď svět,^e buď život, buď smrt, buď přítomné věci, a nebo budoucí; všecko zajisté vaše jest;

23. vy pak Kristovi: a Kristus Boží.^f

KAPITOLA IV.

Varje Korintským, aby křesťanství evangelia všeobecně nepoznávali, aby se nepovažovali na vězení a vznešenosti, ale aby jej, jakožto otroci následovali, šlihoje, že k nim brzo přijde.

1. Tak o nás smýšlel člověk, jako o služebnících Kristových, a rozdařivá tajemství Božích.^g

2. Tu se již při rozdařivá vyhledává, aby každý věrným nalezén byl.

3. Mněž pak to za nejmenší jest, abych od vás souzen byl, aneb od lidského soudu: však ani sám sebe nesoudím.

4. Neboť něčeho si vědom nejsem: ale tím jest nejsem oopravdíván: neb kdo mne soudí, Pán jest.

5. Protož neauďte před časem, dokudš nepřijde Pán, kterýž i skryté věci temnosti osvíti, i zjeví rady srdcí; a tehdeš bude mítí jeden každý chválu od Boha.^h

6. To pak jsem, bratří, obrátil v podobenství na sebe

^a t. j. den soudny, soukromý i všeobecný.

^b t. j. v ohni, jenž všechny svět zechvíti. [II. Petr. 3, 10—13.]

^c t. j. přímouť spravdivého soudu, kteráž jako oheň veškeré skřítky naše protřídí, dobré odplati, zlé pak potrestá.

^d t. j. mny v očišto, které palivému ohni připodobuje; tak sv. otrov a podání církve svaté, a sám ve Florenci ahrámšedý.

^e t. j. vjad se marné moudrosti svátáka, která ani pravdivá není, ani k spasení nevede, a podobu se pokorné myslí i srdcem vše Kristové, až již svět se bláznovství má: ale opak jest před Bohem.

^f t. j. všecko vám slonší k prospěchu v dobrém a k doasání blaženosti věčné, až máte dšastenství v Kristu.

^g t. j. Kristus Pán, jako jednozrosený Syn Boží, náleží Otci nebeskému, ale v něm jsou i ti, kdož jsou v milosti synové Boží podle přijetí, a tak spásobem svátáctví, majetkem Božím.

KAPITOLA IV.

^a t. j. i tajemného učení víry, i svatých svátostí, jímž se věřícím milostí Boží doasává.

^b Smysl: Až nějaká nevěrostiti sobě povídám nejsem, a tak Edného soudu lidského ne se obávati nemám; přede nevim, jsem-li před Bohem spravdiv, na jehož soudu se teprva zjevd ukáže, jaký kdo jest.

a na Apolla,^a pro vás: abyste se na nás naučili, aby nad to, co psáno jest,^b jeden proti druhému se nenadával pro jiného.

7. Nebo kdo ti dává přednost? A co máš, čehož jsi nepřijal? Pakli jsi přijal, proč se chlubíš, jako bys byl nepřijal?

8. Již nasycení jste, již bohati učinění jste; bez nás kralujete: a kéž byste kralovali, abychom i my s vámi kralovali.

9. Ale mám za to, že Bůh nás apoštoly [jako] nejposlednější ukázal, jako k smrti oddané,^c že divadlem učinění jsme světa i andělům i lidem.^d

10. My blázní pro Krista, vy pak opatrní v Kristu: my mlčí, vy pak silní: vy slavní, my pak opovržení.

11. Aš do této hodiny i lačneme, i žízňme, a nazí jsme, a políčkováni býváme, a jistého místa nemáme,

12. a pracujeme, dělájce rukama svýma: zlořečí nám, a my dobrořečíme; protiventství trpíme, a snášíme;

13. rouhají se nám, a my se modlíme; jako smeti tohoto světa učinění jsme, povrhel u všech až posavade.

14. Ne proto, abych vás zahanbil, píši to, ale jako synů svých nejmladších napomínám.

15. Nebo byste deset tisíc přestoupit měli v Kristu, však proto nemnoho otčů. Nebo v Kristu Ježíši skrze evangelium já jsem vás zplodil.

16. Protož prosím vás, budtež následovníci moji, jako i já Kristův.

17. Proto poslal jsem k vám Timothea, kterýžto jest syn můj nejmladší a věrný v Pánu, kterýž vám připomene cesty mé v Kristu Ježíši, jak všady v každé církvi učím.^e

18. Jakobych neměl k vám přijítí, tak se nadulí někteří.

19. Ale přijduť k vám brzo, bude-li Pán chtíti, a poznám, ne řeč těch, kteříž jsou naduti, ale moc.^f

20. Neboť království Boží není v řeči, ale v moci.

21. Co chcete? s metlou-li^g abych k vám přišel, čili s láskou a v duchu tichosti?

KAPITOLA V.

KÁM, aby jeho Jméno vyvrátil i církev křesťanská hrcozmluka, — napomíná, aby všude štěstý plni byl, — ty, kteří se jsou křesťany, aby seosodili.

1. Ovšem se slyší, že jest mezi vámi smilství, a takové smilství, jakožto není ani mezi pohany, tak že jeden manželku otce svého má.^h

2. A vy jste naduti, a nezarmoutili jste se raději, aby vyvržen byl z prostředku vás. kdož takový skutek zpáchal.

^a t. j. méně tím jiné vaše učitelé, kteří se odním býti domátrají, a na něž vy hrdí jest.

^b t. j. aby nás nikdo neměl za více, než co jsem světu byl napal. [vis 3, 6. a 4. 1—2.]

^c Co vy si hrěš přisnáte, my opovržení jsme, jakoby nás Bůh na smrt byl vydal.

^d t. j. na odív a potupu veškerému světu, jako ti, kteří v veřejném divadle a divokými svitavy zápasí.

^e t. j. zvrabněš vám dá správu o mém životě, mém učení, mých poznáních a strastech.

^f t. j. skutky, jest-li život jejich jest právě díle víry spořádaný, dokonale křesťanský. Toť jest ovocem sdružého učení.

^g t. j. s mocí přinesť trestajícího soudu, kteráž mi díle práva přisnáš, či lo lesavý, milostný otroc?

KAPITOLA V.

^a t. j. se svou maceobou sa živa otce svého, jejího manžela, obonje, což se i u pohanů přinesť treose. [III. Mojš. 18, 7.]

3. Já zajisté vzdálen jsa tělem, ale přítomen duchem, již jsem usoudil, jako přítomný, aby [ten], kdo tak učinil.

4. ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, když vy se shromáždíte a duch máj s mocí Pána našeho Ježíše.*

5. vydán byl takový satanu k zahubení těla, aby duch spasen byl v den Pána našeho Ježíše Krista.

6. Neňf dobrá chlouba vaše. Zdálii nevíte, že málo kvasu všecko těsto porušuje?

7. Vyčistěte starý kvas,² abyste byli nové skropení, jakož jste nekvašení.³ Nebo beránek náš velikonoční obětován jest Kristus.

8. A protož hodujme, ne v kvasu starém, ani v kvasu zlosti a nelibostnosti: ale v přeměnicích upřímnosti a pravdy.

9. Paal jsem vám v listu,⁴ abyste se nesměšovali se smilinky; 10. ne však se smilinky tohoto světa, nebo s lakomci, nebo s dráči, anebo s modláři; jinak byste musili s tohoto světa vyjítí:

11. ale nyní jsem vám psal, abyste se nesměšovali: jestliže ten, kterýž sluje bratr, jest smilink, neb lakomec, neb modlář, neb zloštec, neb oplíec, neb dráč, s takovým ani nejeste.*

12. Nebo co já mám souditi ty, kteříž jsou vně? Zdálii vy soudíte [někoho krom] těch, kteříž jsou vnitř?

13. Ty pak, kteříž jsou vně, Báh souditi bude. Vyvrztež zlého sami ze sebe.

KAPITOLA VI.

Kárá je, že se před pohanskou vrchností soudí, — vyřítí hrubé knihy, pro kteréž někdo království Boží naděje, — a proto svátých napomíná, aby řídili se zachovalí.

1. Smí-li pak někdo z vás, maje při s druhým, souditi se před nepravými¹ a ne před svatými?²

2. Zdálii nevíte, že svatí tento svět souditi budou?³ A poněvadž od vás souzen bude svět, zdálii nehodní jste nejmenších věcí⁴ rozumnovati?

3. Nevíte-liž, že andělý souditi budeme? čímž více světské věci?

4. Protož budete-li mítí soudy o věci světácké, potupné, kteříž jsou v církvi, ustanovte k souzení.

5. K vašemu zahanbení pravím. Takliž není mezi vámi žádného moudrého, kterýž by mohl souditi mezi bratřími svými?

6. Ale bratr s bratrem se soudí, a to před nevěřícími?

* t. j. v všeobecném shromáždění vašem, jako bych já spolu přítomen byl, s plnomocenstvím od Pána našeho Ježíše Krista obdrženy, vydán buď kromsilinkí onen s církve, království Božího.

* Před hody velikonočními židé a velkého bedlivost domy vymítali, aby nestáli v nich ani drobná kvašená chleba; die toho je napomíná odstraniti veliké pohoršení.

* t. j. ošleštili smrti Kristovou, předpobohostnou beránek velikonoční. Má se za to, že list ten právě o velikonoči do Korintů dodán a v shromáždění věřících čten jest.

* t. j. v jednom předěle, jenž nás neděle. [Úvod.]

* Smysl: Naprosto se všeob obcování s veřejnými křivákny v obecném životě uvarovati nelze; ale v církvi se trpěti nemají, leč učení-li pokání.

KAPITOLA VI.

t. j. Jestli pak aluho, aby křesťané své pře vyjednávali před nevěřícími, před soudem pohanským.

* t. j. věřícími, křesťany?

* t. j. s Kristem velkého lidstvo i zlé duhy na dni soudění. [Mat. 18, 38.]

* t. j. chatrých, vědších věcí tohoto života.

7. Jiz zajisté ovšem hřích jest mezi vámi, že máte soudy mezi sebou. Proč raději křivdy nesmáříte? proč raději škody netrpíte? [Mat. 5, 39. Řím 12, 17. I. Thes. 4, 9.]

8. Ale vy křivdu činíte a škodíte, a to bratřím.

9. Zdálii nevíte, že nespravedliví nebudou královstvím Božím vídnouti? Nemylte se: ani smilníci, ani modláři, ani cizoločníci,

10. ani měkci,² ani samcooloňci,³ ani slodíji, ani lakomci, ani oplíci, ani slolajci, ani dráčí nebudou královstvím Božím vídnouti.

11. A takoví jste někdejší byli: ale obmytí jste, ale pověceni jste, ale ospravedlněni jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista a v Duchu Boha našeho.

12. Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko prospívá; všecko je mi dovoleno, ale já se nedám podmaniti pod moc nížádné věci.⁴

13. Pokrm břichu a břicho pokrmm, Báh pak i ono i tyto zruší: tělo pak ne smilstv.⁵ nýbrž Pánu: a Pán tělu.*

14. Báh pak i Pána vzkřísil i nás vzkřísil mocí svou.

15. Nevíte li, že vaše těla jsou údové Kristovi? Což tehdy vezma údý Kristovy, učiním [je] údý nevěstý? Odstup!

16. Zdálii nevíte, že kdo se přidrží nevěstky, jedno tělo učiněn bývá? Neboť budou [d] dva v jednom těle.

[I. Mojž. 2, 24. Mat. 19, 5]

17. Ale kdo se přidrží Pána, jest jeden duch [s ním].

18. Utíkajte před smilstvím. Všecký hřích, kterýkoliv činí člověk, kromě těla jest: ale kdo smilní, proti svému tělu hřeší.

19. Zdálii nevíte, že údové vaši jsou chrámem Ducha svatého, jenž jest ve vás, jejíž máte od Boha, a nejste svoji?

[Svrccu 3, 17. Řím 8, 11. II. Kor. 6, 16.]

20. Neboť jste koupeni za velikou cenu. Oslavujte a noste Boha v těle svém.

[Níže 7, 23.]

KAPITOLA VII.

Posuďte manželky o vzájemných k sobě povinnostech; — napomíná, aby každý ve svém stavu spokojen byl, — a vši, že star panských lepší jest nežli manželky.

1. O čem jste mi pak psali: 'Dobře jest člověku ženy se nedotýkati:.'¹

2. ale upovarování se smilství jeden každý svou manželku má, a jedna každá svého muže máj.

3. Muž vzdávej manželce, co jest povinen: podobně pak i manželka muž. [I. Petr. 3, 7.]

4. Žena moci nad svým tělem nemá, ale muž: podobně i muž moci nad tělem svým nemá, ale žena.²

5. Neoklamávejte se se vespelek,³ leč se společného svolení

* t. j. kteří sami s sebou ohliptnost provozují.

* t. j. ženš a jinými tělo pohlaví smilní. [Řím. 1, 24—27.]

* t. j. ušobě věci, [jako: soudy o věci posemaké], nejsou zapovězeny zákonem; ale nedovolím si jich, abych tím svobodněji sloužil Pánu.

* t. j. nezaléží smilstv. Tak di, aby se někdo nedomníval, že by slovy v. 12. smilstv k dovoleným všem počítal, jako poháně šinil.

* t. j. i tělem čistotně sloužiti máme Pánu, jenž jest hlavou naší, a nás a oslavujeme těly k sobě pojme.

KAPITOLA VII.

* t. j. tážící se meo, into odpověď májné.

* Protože nelze, aby se zespálil, kdo obnš se dotkne. [Sv. Jeronym.]

* Pověďáž státek jedno druhému právo k svému tělu dává, odklezuje se tím spou i práva, jiným se vzdává.

* t. j. neodpírejte sobě manželké povinnosti.

na čas, abyste se uprázdnilli k modlitbě: a opět k témuž se navracajte, ať vás nepoukousí satan pro nezdržlivost vašů.⁶

6. Ale to pravím podle dopuštění, ne podle rozkazu.
7. Nebo chci, abyste vy všickni byli jako já: a sie jeden každý má od Boha vlastní dar: jeden sice tak, a jiný jinak.

8. Pravím pak neženatým⁷ a vdovám: Dobře jest jim, zůstanou-li tak, jako i já.

9. Pakliž se nemohou zdržeti, ať vstoupí v stav manželský; nebo lépe jest v stav manželský vstoupiti nežli se páliiti.⁸

10. Těm pak, kteříž jsou v manželství, příkazují ne já, ale Pán, aby žena od muže neodcházela:

11. pakli by odešla, ať zůstane nevdána, a nebo ať se smířá s mužem svým. A muž manželský nepropouštěj.

12. Jiným pak pravím já, ne Pán: Má-li který bratr manželku nevěřící,⁹ a ta svoluje s ním bydliti, nepropouštěj jí.

13. A má-li která věřící žena muže nevěřícího, a ten svoluje s ní bydliti, nepropouštěj muze;

14. nebo povračen jest muž nevěřící akrze ženu věřící, a žena nevěřící jest povračená akrze muže věřícího; sic jinak by děti vaše nečistě byly, ale nyní jsou svaté.

15. Pakli chce nevěřící odejíti, necht' odejde; neboť není službě poddán bratr nebo sestra v takové věci:¹⁰ ale ku pokojí povolal nás Bůh.

16. Nebo odkud vš, ženo, spasí-li muze? aneb odkud vš, muž, spasí-li ženu?

17. Než jak jednomu každému odmělil Pán, jak jednoho každého povolal Bůh, tak chod: a tak učím ve všech církvích.

18. Obřezaný-li někdo povolán¹¹ jest? nedělej si neobřízky.¹² V neobřízce-li někdo povolán jest? neobřezuj se.

19. Obřízka nic není, a neobřízka nic není: ale zachovávaní příkázání Božích.

20. Jeden každý zůstaň v tom povolání, v kterém povolán jest.

21. Jako služebník¹³ povolán jsi? nebděj na to:¹⁴ ale mžž-li býti svobodným, raději toho už.

22. Nebo kdo jest jako služebník v Pánu povolán, tent' jest svobodníkem Páně: podobně kdo svobodný jest povolán, ten jest služebníkem Kristovým.

23. Draze koupení jste, nebudte služebníci lidí.¹⁵

24. Jeden každý v čemž povolán jest, bratři, v tom zůstávej před Bohem.

25. O pannách pak¹⁶ příkázání Páně nemám: ale radu dávám,¹⁷ jako milosrdenství došlý u Pána, abych byli věrný.¹⁸

⁶ t. j. abyste zdrželi se od sebe pro nezdržlivost svou a smilovali anebo v eisloctví neupadli.

⁷ t. j. pán byoh, nikoliv pak nepřikazani, aby všickni byli svobodni: neženat, nevdané, ale andělská ta ctnost není všemohoucí dána. (Srov. Mat. 19, 12.)

⁸ Vlastně nevdaným; však osoby obouhlohavli mni: i svobodné i odvoděné, mužské i ženské.

⁹ t. j. palivostí pudu tělesného takové mže dopustiti, aby všli k talibeni anebo i k svolení hříchům přemohli.

¹⁰ t. j. zůstala-li ona při jeho na víru obrácení buď v tidoavstvu nebo v pohánství; a tak i 13.

¹¹ t. j. svobodna jest věřící strana takového manželstva, tak že ne- je od nevěřící strany odejiti, ale i jiný platný sátek uzavřiti mže. (Srov. naproti tomú 11.)

¹² t. j. na víru obrácen.

¹³ Vis I. Machab. 1, 36, pomazaneckí.

¹⁴ t. j. jako svobodní, otroci.

¹⁵ t. j. neopouští pána svého, však... (viz 23. posm.)

¹⁶ t. j. nebuť nikdo křesťanů vřádem tak otrocky poddán, aby lidem k vůli náležel Boha užít.

¹⁷ t. j. aby v pánenském stavu sřátny a Bohu sloužily.

¹⁸ t. j. aby tak uctily.

¹⁹ t. j. ja milostí Boží za spořička národů povolán.

26. Mám tehdy za to, že jest to dobré pro přítomnou potřebu,¹⁹ že jest dobré člověku tak býti.

27. Jsi-li přivázán k ženě? nehldej rozvázání. Já-li prost žený? nehldej ženy.

28. Pojmeš-li pak manželku, nezhrěšíš, a panna vdá-li se, nezhrěší: ale trápení těla budou mítí takoví.²⁰ Já pak vás chci ušetřiti.

29. Toto pak pravím, bratři: Čas krátký jest,²¹ náleží tehdy, aby i kteříž mají ženy, byli, jako by jich neměli,

30. a kteříž pláčú, jako by neplakali, a kteříž se radují, jako by se neradovali, a kteříž kupují, jako by nevládli,

31. a kteří tohoto světa užívají, jako by neužívali; neboť pomíjí způsobu tohoto světa.

32. Chci pak, abyste vy bez pečování byli. Kdo nemá ženy, pečuje o to, což jest Páně, kterak by se líbil Bohu:

33. ale kdo jest se ženou, pečuje o to, což jest světa, kterak by se líbil ženě, a jest rozdělen.²²

34. A žena nevdaná a panna myslí na to, co jest Páně, aby byla avatá tělem i duchem: ale která jest vdána, myslí na to, co jest světákého, kterak by se líbila mužli.

35. To pak k vašemu užitku pravím, ne abych na vás oslůdo urvlh, ale k tomu [poradli], co počestného jest, a co by svobodu dalo, bez překážky Pánu se modliti.²³

36. Domnívá-li pak se kdo, že by měl hanbu pro svou pannu, kdž by jí čas k vdání prošel, a jest-li potřebí, aby tak se stalo;²⁴ necht' učiní, co chce; nezhrěší, vdá-li se.

37. Pakli kdo pevně ustanovil v srdci svém, nemaje potřebi,²⁵ ale maje v moci vůli svou,²⁶ a to usoudil v srdci svém zachováti pannu svou, dobře činí.

38. A tak kdo vdává pannu svou, dobře činí: ale kdo nevdává, lépe činí.

39. Žena vřána jest zákonem, dokud muž její živ jest:²⁷ pakli by umřel muž její, svobodna jest, necht' se vdá za koho chce, toliko v Pánu.²⁸ [Řím. 7, 2.]

40. Blahoslavenější pak bude,²⁹ zůstane-li tak, podle mé rady; neboť mám za to, že i já mám Duchu Božího.

KAPITOLA VIII.

Odpořádá k oděno Jeřich, že jest a věci modlím obětovaných sama sebou hřosajúc jest, — že pak pro velká pokorění naša bez hřechu v bodech modlících se sřátniti.

1. O těch pak věcech, kteréž modlím obětovány jsou,

¹⁹ t. j. pro krátkou dobu a nezaněto tohoto života dobře jest neženatým — nevdanou býti, aby každý lépe o věčné dobro své pečoval.

²⁰ t. j. tělesně trápení, se stavem manželským spojené, a je dlouhým téměř pětsetem provazajíc, trápení jím způsobí po celý život Jeřich.

²¹ t. j. kerže tento život posmaky krátký jest, a všechny jeho radosti a rozkoše líché, klamné, prošes...

²² t. j. mnozími velkýmí starostmi roztráštěj, tak že není života částku Bohu, daleko větší pak ženě a rodině věnovati přiučen jest.

²³ Die řeckého: neodtržené s Pánem spojeny býti; jiné čtení: Pána poslechnati; sv. řeboť čte: Pánu sloužiti.

²⁴ t. j. aby se vdala, buď se nevolně zřátni nevdanou, a nebo se toho jiné svlázení buď rodině, buď osobně obledy řádní.

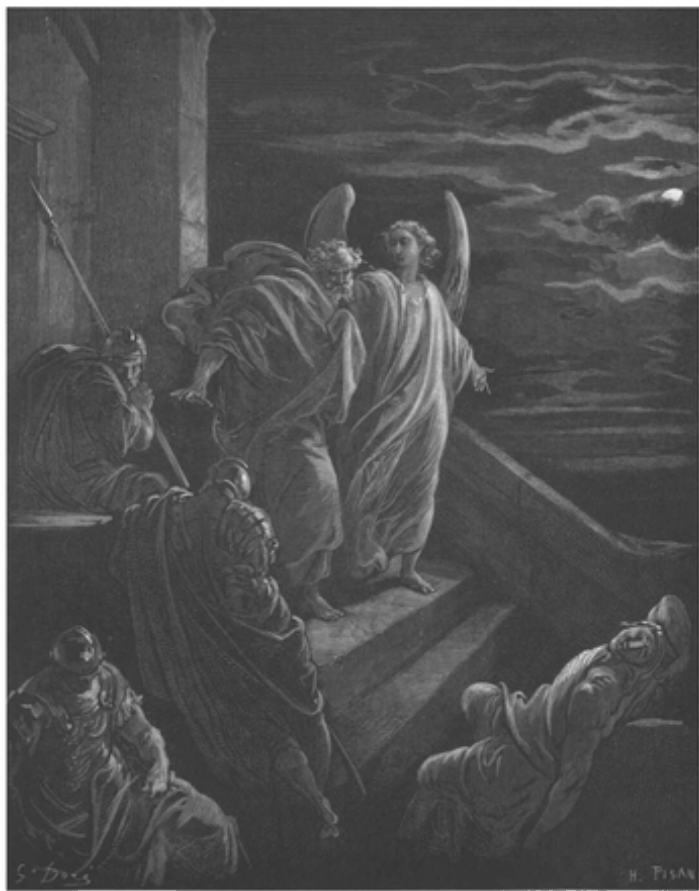
²⁵ t. j. vdáti doera svou.

²⁶ t. j. moha špíně i sejm svolením k pánenskému stavu jí určiti.

²⁷ t. j. vřána jest zákonem stavu manželského, tak že ani od mudo odejiti, aniž za jiného vdáti se nemí. Totéž rozumě i o muži a vis u toho, že sřátek manželský od smrti jednoho nebo drabého s manželé nerovzřizelný jest.

²⁸ t. j. křesťanským způsobem, toliko za muže křesťana.

²⁹ t. j. šťastnějším, i tuto životem klidnějším, bestarostnějším, světlějším, i tamto blaženějším, oslavěnějším. (Sv. Ambrož.)

VYSVOBOZENÍ SV. PĚTRA.

SV. PAVEL V SYNAGOZE THESSALONICKÉ.

víme, nebo všickni máme umění.¹ Ale umění nadýmá,² láska pak vzdělává.³

2. Dornivá-li pak se někdo o sobě, že něco umí, ten ještě nepoznal, jak by měl umět!

3. Pakli kdo miluje Boha, ten jest poznán od něho.⁴

4. O pokrmích pak, kteří jsou modlám obětováni, víme, že modla na světě nic není, a že není žádného Boha, než jeden.

5. Nebo ažkoli jsou, jenžto slovon bohové, buďte na nebi, aneb na zemi, [jakož jsou mnozi bohové a mnozi páni:]⁵

6. však nám jest toliko jeden Bůh, Otec, od něhož [jest] všecko, a my pro něho: a jeden Pán Ježíš Kristus, skrze něhož [jest] všecko i my skrze něho.

7. Ale ne u všech jest vědomost, nebo někteří až dosavade jedí s vědomím o modle,⁶ z vší jako modlám obětovaných, a svédómí jejich, jsouc mlé, poskvrňuje se.

8. Pokrm pak nečiní nás vzácných Bohu; nebo ani neziskáme, budeme-li jísti, aniž, nebudeme-li jísti, budeme mítí nedostatek.⁷

9. Ale vize, aby snad tato vaše svoboda nebyla k urážce mdlým.

10. Neboť užít-li kdo toho, kterýž má tu vědomost, an nedí při bodech modlářských: nebudě-li pak svédómí svědomí jeho, jsouc mlé, aby jedl modlám obětován?⁸

11. A nezhyne-liž pro trou vědomost mdlý bratr, za kteréhož Kristus umřel?

12. A tak hřešce proti bratřím, a urážejce svédómí jejich mlé, hřešce proti Kristu.

13. Pročež poborňuje-li pokrm bratra mého, nebudu jísti masa na věky, abych bratra svého nepohorlil.

KAPITOLA IX.

Uvažuje, že má právo, na základě evangelia přetvrdit výšiví Mádai, — ale že ani toho práva nezíská, nýbrž se i svobody své vzdal, a všem všam utroše jest, aby božského ovoce i odplaty dosáhl. — Napomená svým příkladem k mrtvení těla.

1. Zdalíž nejsem svoboden? Zdalíž nejsem apoštol? Zdalíž jsem Krista Ježíše, Pána našeho, nevidí? Zdalíž nejste vy dílo mé v Pánu?

2. Bycht pak jiným nebyl apoštolem, ale vám jsem: nebo pteť mého apoštolství jste vy v Pánu.

3. Táž jest obrana má před těmi, kteří se mně táží.¹

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. se jich užívají lidé.

² t. j. věrou poučení jsem, že modla nic není.

³ t. j. pítajm činivá člověka umění samo o sobě bez lásky.

⁴ t. j. k prospěchu bližního hledí.

⁵ Snyal: Kdo se uměním svým hrůš vypíná, neví, že větší umění má sloužit k slávě Boží a prospěchu bližního, a že jen tehdyž nás Bohu myslí činá.

⁶ Die nepravého domnění pohasá skutečné se etí; ku př. slunce, měsíc, hvězdy; země, moře a j. co páni světa se etí, jakoby své Hádly.

⁷ t. j. se svým důvěrníkem, jest mlé, než se na víru obrátil, domníval se, že by modla ošim byl.

⁸ t. j. hochaž jest, samo o sobě prospěchu v etnosti a mloueti u Boha nám ani nepřidá, ani nesjme, rozsnej však jen o krmích modlám obětovaných a sňak to na postní ustanovení církve seobrati. O tom viz Mat. 15, 11. pozn.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. o mém apoštoláckém úřadě pochybní; ti vizeť z toho, i že jsem od Krista Pána za apoštola vyvolen, i že jsem se skutečně jim byl ovedl.

4. Zdalíž nemáme moci jísti a píti?¹

5. Zdalíž nemáme moci ženy sestry² s sebou voditi, jako i jiní apoštolové, i bratři Pánů³ i Petr?

6. Zdalíž jediný já, a Barnabáš, nemáme moci toho činiti?

7. Kdo bojuje kdy na svůj plat? Kdo zakládá vinici, a z ovoce jejího nejí? Kdo pase stádo, a mléka stáda nepožívá?

[Mat. 10, 9]

8. Zdalíž podle člověka⁴ to pravím? Nepraví-liť toho i zákon?⁵

9. Nebo psáno jest v zákoně Mojžíšově: Nezavážeš úst volu mlátcmu. Zdalíž Bůh o voly počaje?⁶

[L. Tim. 5, 18.]

10. Aneb více pro nás to praví? Pro nás zajisté to napsáno jest. Nebo kdo oře, v nadějí má orat, a kdo mlátí, v nadějí mlátiti, že vezme užitk.

11. Poněvadž jsme my vám duchovní věci rozšiřvali, veliká-liť vše jest, žne-me-li my vaše tělesné?

[Řím. 15, 27. Gal. 6, 6.]

12. Když jiní tobo práva u vás účastni jsou, proč ne raději my? A však neužívali jsme tobo práva, ale všecko snášáme, abychom žádného úrazu nedali Kristovu evangeliu.

13. Zdalíž nevíte, že kteříž ve svatyni pracují, z toho, co ze svatyně jest, jedí? a kteříž oltářů slouží, s oltářem díl mají?

[V. Mojš. 18, 1.]

14. Takt i Pán určil těm, kteříž evangelium zvěstují, aby z evangelia živi byli. [Mat. 10, 10.]

15. Já pak jsem ničeho tobo neužíval: aniž jsem toho psal, aby se to při mně tak dalo; nebo lépe mi jest umřítí, nežli by kdo chválu mou vyprázdnil.⁷

16. Nebo budu-li evangelium kázati, nemám se čím chlubití, neb jest to má povinnost: nebo bída má, kdybych evangelium nekázal.

17. Činím-li to dobrovolně,⁸ mám odplatu:⁹ pakli bezděky,¹⁰ úřad jest mi svěřen.¹¹

18. Jakké tehdy jest má odplata? Abych káže evangelium, bez platu evangelium zvěstoval, abych svého práva neužíval při evangeliu.¹²

19. Neboť nejza žádnému poddán, všech služebníkem jsem se učinil, abych jich vše zikal.

20. I učiněn jsem Židům, jako Žid, abych Židy získal;

21. těm kteříž jsou pod zákonem,¹³ jako bych pod zákonem

¹ t. j. právo od věřících Mádai, a přijmoutí sluhé výšivy v úřadě našem.

² t. j. k posouzení, die Luk. 8, 3

³ t. j. přibuzní Páně, Jakub a Judas Alfeovec nebo Tadiáš. Ženou se toho nijak nerozumí manželka, nýbrž jen větší křesťanka k službě; jako se slovy: muž bratři, vůbec jen mužské osoby míní.

⁴ t. j. die lidského zákona a domnění.

⁵ V. Mojš. 25, 4. svov. Mat. 10, 10. Luk. 10, 7.

⁶ t. j. Bůh jen zákon dal i v samých zvěstováním, tak že se na nás, apoštolů jeho, obrátiti lze.

⁷ t. j. darom k mé výšivě mne připravil o zásluhu, že jsem nejen darom, nýbrž a mnohým seznámsí evangelium hlásal, začtož od Boha odplatu dostám.

⁸ t. j. rád darom a bez odměny.

⁹ t. j. k očekávání od Boha, bláženost věčnou.

¹⁰ t. j. nerad, za odměnu toliko.

¹¹ t. j. musiat tak z povinnosti činiti, nie svlátkoňno nemože za to k očekávání.

¹² Snyal: Větiť má nad jiné zásluha u Boha záleží v tom, že evangelium darom hlásám, aniž za to své výšivy na věřících, jimž kážu, pohledávám, ač bych die práva tak činiti směl, a oni mi ji dávati povinni byli, nýbrž raději při tom mnohým seznámsen se podobají. [19—25.]

¹³ t. j. Mojžíšovým, Židům.

byl, [ačkoli sám nejsem pod zákonem]¹⁵ abych získal ty, kteříž byli pod zákonem: t^ěm, kteříž bez zákona byli, jako bych bez zákona byl, [ač nejsem bez zákona Božího, ale jsem v zákoně Kristově] abych získal ty, kteříž bez zákona byli.

22. Mdlý jsem učiněn mdlým, abych mdlé získal. Všechném všeko učiněn jsem, abych všechny k spasení přivedl.

23. A to všeko činím pro evangelium, abych ho byl účasten.¹⁶

24. Zdalíž nevíte, že kteříž v závod běží, všickni sice běží, ale jeden běže základ?¹⁷ Tak běžte, abyste dosáhli.

25. A každý, kdož o závod bojuje,¹⁸ ode všech věcí se zdržuje:¹⁹ a oni zajisté, aby porušitelnou korunu obdrželi, my pak neporušitelnou.

26. Protož já tak běžím, ne jako v nejisto; tak bojuji, ne jako pověřit rozrážeje:²⁰

27. ale třecí tělo své, a v službu podrobuji, abych snad, jiným káže, sám nebyl zavřen.

KAPITOLA X.

Příkladem Židů na poskvi varuje, aby žádný se nedomníval, že by nemohl zavřeno býti, — s^í, jak se v pokušení máme chovati, — zakazuje účastenství m^íř v obřátcích hodech pohan^áských, — napomen^í v^šech k ch^řstě Boží, a k vzdálení bližního hled^í.

1. Nechc^í zajist^ě, abyste nevěděli, bratř^í, že otcov^é naši všickni pod oblakem byli, a všickni mo^é př^íšli,

2. a všickni skrze Mojžíše pokřt^ěni jsou v oblace a v moř^í;

3. a všickni t^ěž pokrm duchovⁿí jedli,

4. a všickni t^ěž nápoj duchovⁿí pili,¹ [pili zajist^ě z duchovⁿí skály,² kteráž jich následovala,³ a slála pak byl Kristus]

[II. Mojz. 17, 6. IV. 20, 11.]

5. ale ve mnohých z nich nezalíbilo se Bohu; nebo poražení jsou na poušti.

6. A to stalo se v obraze pro nás, abychom nebyli žádostivi z^lých věcí, jakož i oni žádali;⁴ [Žalm 106, 14.]

7. ani modláři nebudte jako někteří z nich, jakož psáno jest: Posadil se lid, aby jedl a pil, a vstali, aby hrali;

[II. Mojz. 32, 6.]

8. aniž smilneme, jakož někteří z nich smilnili, a padlo jich jeden den třímecitma tisícův; [IV. Mojz. 25, 1.]

9. aniž pokouš^íme Krista, jako někteří z nich pokoušeli, a od hadů zhyznuli: [Tamž 21, 1.]

¹⁵ t. j. dobře věda, že mi, jakožto křesťanu, setřeba obřádním zákonem Mojžíšovým se řídit.

¹⁶ t. j. všech duchovⁿích z^lstůk a nebo vypř^írajel^ích.

¹⁷ t. j. ustanovenou odměnu, o kterou se sáložil, a sice ten, který z všech nejv^še cíle dob^íl.

¹⁸ t. j. o sádk^ě, jak u Řimánův a Řekův obyčej byl; ten základ býval všec^í varlivový.

¹⁹ Ježto by mu v boji překážely, anebo jím^íby k boji zemdlával, a neochopen se stal.

²⁰ t. j. na př^ípadno do větru m^áchaje.

KAPITOLA X.

¹ t. j. an Mojžíš je pod ochranou Boží mo^ém př^ívedl. Zámr^ácn^é př^íjetí mo^ém r^udným pod ochraⁿujícím oblakem Pán^ě tajemⁿé běže sa obraz sv. kř^řtu.

² t. j. man^u s^í nebo^s a vo^u ze skály.

³ t. j. která tajemⁿě s^íznamenala Krista.

⁴ t. j. vo^u z té skály, v prameny rozdělena, tekla dále, tak^éž je prováz^íje, až došli míst vodních.

⁵ t. j. jako dobrod^ílní jím^í prokázána byla podob^íst^ími milost^í duchovⁿích nov^ého zákona, tak t^ě jsou i t^řesty pro nás v^šetrahou proti hř^řch^u

10. aniž repcete, jako někteří z nich reptali, a zhyznuli od záhub^í.⁶

11. Toto pak všeko stalo se jim k podob^íst^í, a napsáno jest k výstraze naš^í, kteříž na konci věků žijeme.⁷

12. A protož kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl.

13. Pokouš^í nás nezhav^ívac^í, než lid^é:⁸ věrný pak jest Báh, kterýž nedopustí vás pokouseti nad to, což můžete, ale učiní a pokušením také prospěch, abyste je snesti mohli.⁹

14. Protož, moji nejmilejší, utkejte před modlo^užebnost^í.

15. Jakožto k modrým mluvím, vy sami posudte, co pravím.

16. Kalich požehnáni, kterýž žehnáme, zdalíž není společenství krve Kristovy? a chléb, kterýž lámeme, zdalíž není účastenství těla Pán^ě?

17. Nebo jeden chléb, jedno tělo mnozi jsme, všickni, kteříž jednoho chleba účastni jsme.

18. Pohledte na Israele podle těla: zdalíž ti, kteříž jedí oběti, nejsou účastni oltář^í?¹⁰

19. Což tedy? zdalíž pravím, že modlám obětovan^é jest něco? anebo že modla jest něco?

20. Ale co obětují pohan^é, dáblům obětují, a ne Bohu. Nechci pak, abyste se stali společníky dáblův; nemůžete kalicha Pán^ě pít a kalicha dáblův;

21. nemůžete býti účastni stolu Pán^ě, a stolu dáblův.

22. Zdalíž chceme Pána k hněvu popouzet^í? Zdalíž ali^ínejší jsme nežli on?¹¹ Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko jest užitečné.

23. Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko vzdávám.

24. Žád^í nej^ídeje do jest jeho,¹² ale co jest druhého.

25. Všecko, co se v ma^šných krámích prodává, jezte, nic se nevyptáváje pro svědom^í:

26. Hospodinovat^í jest země i plnosť jej^í. [Žalm 23, 1.]

27. Pozre-li vás kdo z nevěřících, a chcete jít^í, všecko, co vám bude předloženo, jezte, nic se nevyptáváje pro svědom^í.

28. Pakli by kdo řekl: Toto jest obětovan^é modlám; nejz^{te}, pro toho, kdož oznámil, a pro svědom^í:

29. pro svědom^í pak pravím ne tv^é, ale druhého; nebo proč by měla svoboda má souzena býti od svědom^í ciz^í?¹³

30. Když já s vědom^íst^í pozitivám, co mám vyh^ízen býti pro to, z čehož já díky činím?¹⁴

31. Budto tehdy že jíte, nebo pijete, nebo co^íckoli jiného činíte, všecko k sláv^ě Boží čin^íte. [Kol. 3, 17.]

32. Bez úrazu buďte Židům, i pohanům, i církvi Boží:

33. jakož i já ve všem líbiti se snažím všechném, nehledaje, což jest užitečné mn^ě, ale co mnohým, aby spaseni byli.

⁶ t. j. od moru.

⁷ Tak z^íve poslední dobu sv^řtu, t. j. od prv^ího př^íjetí Kristova až do druhého — k soudnému dn^í.

⁸ t. j. obyčej^í, jemⁿá s^í milost^í Boží a sv^ým př^íčin^íním^í m^ášete odolat^í.

⁹ Bu^ř kleonost^í ne^á, anebo kleon^ást^ími v^šet^í pomá^še.

¹⁰ A spolu i sluh^í Boží na něm koná^še? A tak i ti, kteří jedí modlám obětovan^é, tedy a oltář^í modlář^íck^í, účastni^í se modlo^užeb^í, jít^í dále [20] s^íve stolu^u dáblův.

¹¹ t. j. abychom tak^ohka st^íkonali, m^áš^í-li nás t^řestati ž^íti ne?

¹² t. j. nebl^íž^íve v jedn^íst^í sv^ým toliko k právu sv^ěta, ale k vzdálení bliž^ího. Lásk^á bu^ř vš^ídn^í čin^í naš^í!

¹³ t. j. proč bych práva sv^ěta pozitiv^í k pob^íření slab^ího, aby m^ě s^í pouz^íval?

¹⁴ Dol^í: rad^íje tedy se zdr^íím, a^ž bych j^ínak s^í dik^íč^íst^íním^í pozitiv^í sm^íl.

KAPITOLA XI.

Stavovi, že ženy pod závojem, mužů a odkrytých hlavou v církvi se modlíti mají, — hák nepohádky, náležející se u nich při slavnosti večeře Páně. — Požaduje, jak a k čemu byla ustanovena, jak se k ní hodně připraviti mají a jak Bůh nehodně přijímá tresty.

1. Následovníci moji buďte, jako i já Kristův.
2. Chváľímť pak vás, bratři, že mně ve všem pamětlívi jste, a jakož jsem vydal vám, příkázání má zachováte.
3. Chciť pak, abyste věděli, že každého muže hlava jest Kristus: ¹ hlava pak ženy muž: hlava pak Kristova ² Bůh. [Ef. 5, 23.]
4. Každý muž, modlí-li se anebo prorokuje-li ³ a přikrytoun hlavou, obyzdaje hlavu svou.⁴
5. Každá pak žena modlí se nebo prorokuje a nepřikrytoun hlavou, obyzdaje hlavu svou; ⁵ nebo jedno jest to, jako by oholena byla.⁶
6. Neboť nepřikrývá-li žena hlavy své, oholena buďiž: pakli ženě mrzko jest, ostříhánu neb oholenu býti, nechť hlavu svou přikrývá.⁷
7. Muž zajisté nemá své hlavy přikrývati; neb obraz a sláva Boží jest; ⁸ ale žena jest sláva mužova.⁹
8. Nebo není muž z ženy, ale žena z muže.
9. Není zajisté stvořen muž pro ženu, ale žena pro muže.
10. Protož má žena míti závoj¹⁰ na hlavě pro anděly.¹¹
11. Ale však ani muž bez ženy, ani žena bez muže v Pánu.
12. Nebo jako jest žena z muže, tak jest i muž krkež ženu; všechny pak věci z Boha.¹²
13. Vy sami sudte: Sluší li ženě nezavítě Bohu se modlíti?
14. Neučí-li vás i sama příroda, žeť jest muži obyčdno, nechati si vlasy růsti?
15. Žena pak, má-li dlouhé vlasy, jest jí okrasou; nebo vlasy jsou jí dány místo závoje.
16. Pakli se komu vidí svtářímým býti, myť takového obyčteje nemáme, ani církve Boží.¹³

KAPITOLA XI.

¹ t. j. Kristus se Bůh Člověk a nový Adam jest hlavou vykoupeného Jím a těmž z nova stvořeného lidstva, v tom pak jest opět pohľavi malášk, jakožto první přímo od Boha stvořená, hlavou pohľavi ženáškého.

² t. j. die Slovděství, v kterémž se vůli Boha edo probrli a tak vykoupěni lidstva vykonal.

³ t. j. kalmy a spěry velebů Boha.

⁴ t. j. smectivá; hlava zakrytá bylo tehdiš znamením poddanosti

⁵ t. j. jedináje tak proti přirozání, Bohem vnutněm stydlivosti.

⁶ Tak se dlo dnoledněm a zvtěžškám.

⁷ Smyl: Stydlivost jest ozdoba ženy; kteráž tedy této ctivosti ne-dbuji, bez závoje se vtěžšk ukazuje, zasluhuje za smectnu porožvávána býti.

⁸ t. j. „slavný obraz Boží“; nebo: „obraz slavy Boží“; die moel Jemu od Boha nad ženou i veškerým svřtem svřšené; die duše pak jest i žena rovně jako muž obrazem Božím.

⁹ t. j. Jemu k oslavě a něho stvořena, protož Jemu i poddána, na znamení pak toho hlavu svou zavijeti má.

¹⁰ Vlastně: „moe“, t. j. závoj jakožto znamení, že pod moel mužovoun jest. [1. Mojš. 2, 18.]

¹¹ t. j. nevidělně přítomné, co svědky čistoty a poddanosti své: anebo: blaskupy, kněse a jiné počestné muže. Z toho znamenaje, jak přineš slávdě ossti a počestnosti v oděru vívdě víbeo, v chrámu Páně pak svřšit čistoty máie, „nevidělně čistoty andělsk posekaných, a bojece se trestu andělsk sobovřškých.“

¹² U Boha pak nemá přednost ani muž před ženou, ani žena před mužem; oba die vůle Boží v láoe vspolně štvi buňšet: žena lakavě muže poseleňuje, muž rozomně, šetrně ženu vládní.

¹³ t. j. kdo by svřřil Jím ukul, tomu odpovídám, žeť tak jest ustanoveno od nás apotolův, a obyčej církve tento pořádek [10. a 13.] káta.

17. Toto pak příkazují, nechváie, že ne k lepšimu, ale k horšimu se scházíte.

18. Nejprve zajistě slyším, že scházíte se do ahromádědní, máte mezi sebou roztržky, a u částky věřím.

19. Neboť musejí i kacřivra býti,¹⁴ aby zjeveni byli mezi vámi ti, kteříž jsou zkuseni.¹⁵

20. Když pak se vespolek scházíte, jistě není večeri Páně jstí.

21. Neb jeden každý běfe nejprv večeri svou k jedeni: a někdo zajistě lažní, jiný pak opilý jest.¹⁶

22. Zdáliž nemáte domů k jedeni a pití? Čili církve Doží potupujete, a zahanbujete je, kteříž nemají? Což vám ilán? Chváľímť vás? V tom nechváľím.

23. Já zajistě přijal jsem ode Pána, což i vydal jsem vám, že Pán Ježíš v tu noc, v kteronž zrazen byl, vzal chléb,

24. a díky čině, lámal a řekl: Vezměte a jezte: Toto jest tělo mé, kteréž za vás vydáno buďe; to číte na mou památku.

25. Tak i kalich, když poverčel, řka: Tento kalich jest nová umlava v mé krvi, to číte, kolikrátkoli pšti budete, na mou památku.

26. Nebo kolikrátkoli budete chléb tento jstí, a kalich pšti, smrt Páně budete zvtšovati, dokavadš nepřijde.

27. Protož, kdokoli jstí buďe chléb tento, nebo ¹⁷ pšti kalich Páně nehodně, visen bude tělem a krví Páně.

28. Zkusíš pak sám sebe člověk, a tak z toho chleba jez, a z kalicha pi.

29. Nebo kdo jí a pšje nehodně, odsouzetí sobě jí a pšje, nerozuzuje těla Páně.¹⁸

30. Proto jsou mezi vámi mnozí nemocní a mđli, a spí mnozí.¹⁹

31. Kdybychom pak sami sebe rozuzovali, nebyli bychom zajistě souzeni.

32. Když pak býváme souzeni, ode Pána býváme trestáni, abychom nebyli z tímto svřtem zatraceni.

33. A tak, bratři moji, když se scházíte k jedeni, čekejte jedni na druhé.

34. Pakli kdo lažní, jez doma, abyste se nescházeli k odsouzeni. Jiné pak věci, až přijdu, zřídím.²⁰

¹⁴ t. j. pšchob a neostlost lidkou povstane roztržky a víře i v mřvřich.

¹⁵ t. j. věrní, stěli.

¹⁶ Za nejprvšší doby církve slavně se paměta poslední večeře Páně u večeri. Škde se vřčeli členim a vykládan sv. písem se vřždělvail, spřevem Boha velobli i Jemu spolněm proby předněšeli. Porom obotvřli die možnost každé sv. dary: chleba, vína a j. Z těchto se stěily společné skromě body lásky [agape], na nich vělekní, bohati i chudí, podřli brail [38], a po těch teprv slaveni a přijímáni velebně svřstosi náaleodvalo. Tak to byl i sv. Pavel u Korintškých satřidli. Vřakytlo se pak pšti tom brzo nespořádk, jichž sv. apotol tuto přineš káta, a pro kteréž posěděl [34], ustanovil, aby vřčeli velebnou svřstoseť lažní přijímali. [Sv. Aug.]

¹⁷ Tak die přvodních rukopisův a vykládk, starých vydání a svřdeci sv. oteřiv: myšlě tedy a nepravě posěděl v některých vydáních znameně slovo nebo na: a.

¹⁸ t. j. potřvaje těla Páně jako Jineho pokrmu, bez náležitě přřpřvy a oědání srdce v těžkém hřřobu.

¹⁹ t. j. zesnulí; náhoun, nebo přřdšom smrti zomřeli jsou na trest za tak velké proviněni.

²⁰ Z toho viz, že sv. apotol nenaspali vřecko, co ustanovili; mnohě věci jen dátně podali.

KAPITOLA XII.

Ufí, jak rostlínk jsou darové Duchu svatého, a však se — všickni jakož rostlínk údivé jednoho těla k blahu církve od Boha určení jsou.

1. O duchovních pak [darčích]¹ nechci, abyste nervěděli, bratři.²
2. Víte, že když jste byli pohané, k nýmým modlám jste chodili, jakož jste bývali vedeni.
3. Protož známo vám činím, že žádny, kdo Duchem Božím mluví, nezlořečí Pánu Ježíši; a žádny nemůže říci: Pán Ježíš,³ je jediným Duchem svatým.
4. Rozliční pak jsou darové, ale týž Duch:
5. a rozličná jsou posluhování, ale týž Pán:
6. a rozličná jsou působení,⁴ ale týž Bůh, kterýž působí všechno ve všech.
7. Jednomu pak každému dáno bývá zjevení Duchu k užítku.⁵
8. Někomu zajisté dána bývá skrze Duchu řeč moudrosti,⁶ jinému pak řeč umění⁷ die tělo Duchu;
9. jinému víra⁸ skrze tělo Duchu, jinému dar uzdravování skrze jednoho Duchu;
10. někomu divá činnost; jinému prorokování,⁹ jinému rozeznání duchů,¹⁰ jinému rozličnost jazyků,¹¹ jinému vykládání řečí:¹²
11. to pak všechno působí jeden a týž Duch, rozděljuje jednomu každému jakož chce. [Řím. 12, 18. Ef. 4, 15.]
12. Nebo jako tělo jedno jest, a mnohé údy má, všickni pak údivé těla, ačkoli jich mnoho jest, přec jedno tělo jsou: tak i Kristus.
13. Nebo zajisté skrze jednoho Duchu my všickni u jedno tělo pokřtěni jsme, buďte Židé, nebo pohané, buďte služebníci, anebo svobodní; a všickni jedním Duchem napojeni jsme.
14. Neboť ani tělo není jeden úd, ale z mnohých sestává.
15. Dí-li noha: Poněvadž nejsem ruka, nejsem z těla; zdalíž proto není z těla?
16. A dí-li ucho: Poněvadž nejsem oko, nejsem z těla; zdalíž proto není z těla?
17. Jest-li všechno tělo oko, kde sluch? Pakli všechno tělo sluch, kde čich?
18. Nyní pak ustavil Bůh po těle údy, jeden každý z nich, jakož chtěl.
19. Kdyby byli všickni údivé jedním údem, kdež by bylo tělo?
20. Nyní pak mnozí sice údivé, ale jedno tělo.
21. A nemůže oko říci ruce: Nemí mi potřebi tebe; anebo zase hlava nohám: Nejsme mi potřebny.
22. Anobř údivé, kteříž se zdají v těle mtlejšími býti, mnohem jsou potřebnější:

KAPITOLA XII.

¹ t. j. zvláštních darůch Duchu svatého, jejich se mnohým při křtu a bítování dostávalo a jež dále 8—10. vyřídí.

² t. j. posílám vás.

³ t. j. uvěřiti a vyznati, že Kristus jest Syn Boží a vykupitel světa.

⁴—⁶ t. j. všeobecná a zvláštní darové a údivové i mocí divotvorné působící a milostí trojediného Boha.

⁷ t. j. kdo nějaký zvláštní dar obdržel, nevítej ho k hrděmu vy-pínání se nad druhého, nýbrž k prospěchu bližních.

⁸ t. j. dar poznání a řeči vyzvěřování tajemství Boží.

⁹ t. j. dar řeči vyvolávání mravů, a k dobrému porovzavání.

¹⁰ t. j. zvláštní důvěra v Boha všechno od něho obdržeti.

¹¹ t. j. předpovídání budoucích věcí, i vyzvěřování sv. písem.

¹² t. j. rozeznání, kým duchem kdo píše bývá, dobrým-li, či zlým.

¹³ t. j. rozličnými jazyky mluvíti.

¹⁴ t. j. vykládání, co se čitými jazyky mluvílo.

23. a které máme za méně vzácné údy v těle, ty vzácnější přidáváme; a kteří údivé naši jsou nepoctiví, ti hojnější poctivostí mají.

24. Poctiví pak údivé naši nížež toho nepotřebují: ale Bůh tak zřábohl tělo, že kterému údu se poctivostí nedostávalo, tomu hojnější poctivostí udělil.

25. aby nebyla roztrika v těle, ale aby údivé stejně o sebe vespolek pečovali.

26. A trpí li co úd jeden, trpí spolu s ním všickni údivé: pakli jeden úd omlaven jest, radují se spolu s ním všickni údové.

27. Vy pak jste tělo Kristovo a údivé z údu.¹³

28. A některé zajisté postavil Bůh v církvi nejprv apoštoly, druhé proroky, třetí učitele; potom [udělil některým] moci [divotčinění], pak dary uzdravování, posluhování, spravování, rozličnost jazyků, vykládání řečí. [Ef. 4, 11.]

29. Zdalíž jsou všickni apoštoly? zdali všickni proroci? zdali všickni učitelé?

30. zdali všickni divy činí? zdali všickni mají dar uzdravování? zdali všickni mluví jazyky? zdali všickni vykládají?

31. Snažtež se pak dojíti darů lepších.¹⁴ A ještě vyšší cestu vám ukáží.¹⁵ [Nize 14. 1.]

KAPITOLA XIII.

Ufí, se láška přerývaže všelich dary a věčně trvá.

1. Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými, lásky pak kdybych neměl, byl bych jako měď zvučící, anebo zvonec znející.
2. Kdybych měl prorocství, a znal všechna tajemství, i všečiké umění; a kdybych měl všechnu víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem.
3. A bych rozdál na pokrmu chudých veškeren statek svůj, a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi neprosprívá.
4. Láška trpělivá jest, dobrotivá jest; láška nezávidí, nečiní nic na chloubu, nenasdává si,
5. nenf cítí zádoštlva, nehledá, co jejího jest, nerpouzí se, nemyslí zlého,
6. neraduje se z nepravosti, ale raduje se z pravdě;
7. všechno snášá, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká.
8. Láška nikdy nevypadá: ¹ buďte že prorocství vyprázdni,² buďte že jazykové přestanou, aueb že umění zkaženo bude.
9. S částky³ zajisté poznáváme a s částky prorokujeme.
10. Když pak přijde, což dokonalého jest, vyprázdni se, což jest a částky.⁴

¹ t. j. vy všickni co spoluobrati, náležíte každý na svém místě a die svého povolání k tajemnému tělu Kristovu, k církvi.

² t. j. se všečiká a podivuhodnějších, nýbrž vám a církvi Boží užitečnějších.

³ t. j. částky lásky. [Kap. 13.]

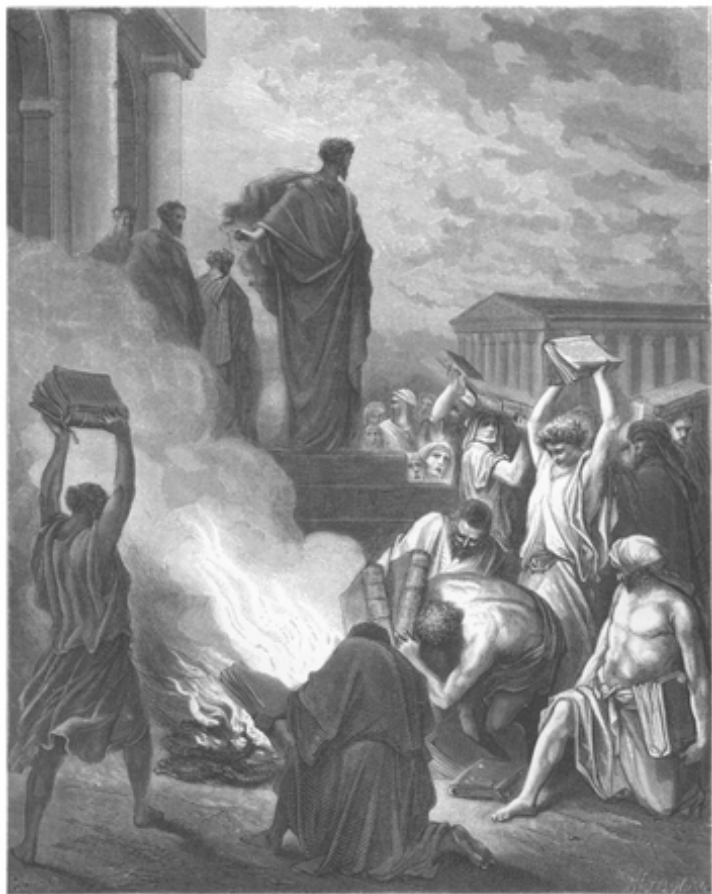
KAPITOLA XIII.

¹ t. j. potrvá i na věčnosti u toho, kdo v ní do smrti setrval; všechny jiné dary jen pro tento život jsou.

² t. j. pomlou.

³ t. j. nedokonalá jest veškerá naše i vědomost o Bohu a Božských věcech, jsouce částedná a temná; i smámost prorokův.

⁴ t. j. v jaeném světě blaženosti věčné přestané nedokonalá naše smámost Boha a Božských věcí, tudíž poznáme Boha tak dokonale, jako samých sebe známe, trvá i tvář jej pařfoe. [13.]

SV. PAVEL V EBŔZU.

11. Když jsem byl malíčký, mluvil jsem jako malíčký, amýšlel jsem jako malíčký, soudil jsem jako malíčký: když pak jsem učiněn muž, vyprázdnil jsem, co bylo dětináckého.

12. Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdyž tvářív v tvář; nyní poznáváme s částky, ale tehdyž poznám, jakož i poznán jsem.

13. Nyní pak zůstávají: ^a víra, naděje, láska, tyto tři; ale větší z nich jest láska.^b

KAPITOLA XIV.

UŽI, že dar prorocví jest mnohemžší nežli dar jazykův. — Jak onobv v církvi užívají složí, — Easy že v církvi mluví, a doma se méně píší máji.

1. Následujtež lásky, žádejte horlivě duchovních darů: více však, abyste prorokovali.^a

2. Nebo kdo mluví jazykem [cizím], nemluví lidem. ale Bohu; ^b nebo žádný neposlouchá: ^c duchem pak mluví tajemství.^d

3. Ale kdo prorokuje, mluví lidem ku vzdělání, a napomínání, a potěšení.

4. Kdo mluví jazykem [cizím], sám sebe vzdělává: ale kdo prorokuje, vzdělává církev Boží.

5. Chtějí bych pak, abyste všickni jazyky [cizími] mluvili, ale raději abyste prorokovali; nebo větší jest, kdo prorokuje, než kdo mluví [cizími] jazyky, leč by to také vykládal, aby brala církev vzdělání.

6. A nyní, bratři, přišel-li bych k vám mluvě [cizími] jazyky, co vám prospějí, leč bych vám mluvil buďto v zjevení, anebo v umění, anebo v prorocví, anebo v učení?^a

7. Však i bezdušné věci, které vydávají zvuk, buďto písala, anebo citara, nevydají-li zvuku rozeznatelného, jak bude vědno, co se píská, anebo na citaru hraje?

8. Podobně vydá-li trouba nejtýž hlas, kdo se bude strojiti k boji?

9. Tak i vy, nevydáte-li jazykem srozumitelné řeči, kterak bude vědno, co se praví? Budete jen u vítr mluvíti.

10. Tak mnoho totiž jest rozličných jazyků na tomto světě, a žádný není bez hlasu.

11. Protož nebodu-li znáti významu hlasu, bude tomu, kterémuž mluvíme, cizozemcem, a ten kterýž mluví, bude mně cizozemcem.

12. Tak i vy, poněvadž jste horliví milovníci duchovních darů, [toto] hleďte, abyste se ku vzdělání církve rozhojnali.^a

13. A protož kdo mluví jazykem [cizím], modli se, aby vykládal.^b

KAPITOLA XIV.

^a t. j. horlivě vyřvdovali tajemství víry a svatá písma, tak abyste jiných k nábožnosti povzbuzovali.

^b t. j. ten jediný jemu rozumí.

^c t. j. nerozumí jemu.

^d t. j. mluví tajemně, jak Duchem svatým pnsen jest.

^a t. j. ho bych vám vyřvtili buď zjevení od Boha obdržen, anebo umní domášen, neb písma svatá, nebo prostě nějaké poučení.

^b t. j. prostě Boha, aby vám jich sdělil; avšak užíváte jich ku vzdělání bližních, ale nikoliv k ohloubání.

^c t. j. žádej od Boha dar, abys uměl, co nerozumitelnou řečí mluvíš, obyčejnou jazykem vyřvdovat.

14. Nebo budu-li se modliti jazykem [cizím],^a duch můj se modlí, ale mysl má jest bez užítku.^b

15. Což tehdy jest [činiti]? Modliti se budu duchem, modliti se budu i myslí; zpívati budu duchem, zpívati budu i myslí.

16. Sice budeš-li dobrořečiti duchem, kterakž ten, kterýž jest na místě neuteňého,^c řekne k tvému dobrořečení: Amen? neboť neví, co pravíš.

17. Ty sice ovšem dobře díky činíš: ale drubý se nezdělává.

18. Děkuji Bohu svému, že všech vás jazykem mluvíme: 19. ale v církvi chci raději pět slov za smyslu svého¹¹ promluvíti, abych také jiných poučil, než deset tisíc slov jazykem [cizím].

20. Bratři, nebudte dětmi rozumem,¹² ale zlostí budete dětmi: ¹³ rozumem pak budete dokonalí.

21. V zákoně jest psáno: Jinými jazyky a jinými rty mluvíti budu lidu tomuto, a ani tak mne alyšeti nebudou, praví Pán.¹⁴

[1s. 28, 11.]

22. A tak jazykové nejsou na znamení věřícím, ale nevěřícím: prorokování pak ne nevěřícím, ale věřícím.

23. Kdyby se tehly všacka církev spolu sešla a všickni by mluvili jazyky, a všeli by tam neucení, nebo nevěřící, zdalší nekřesku, že bláznové?

[Sk. 2, 13.]

24. Ale kdyby všickni prorokovali,¹⁵ a všeli by někdo nevěřící, nebo neucený, ode všech bude přesvědčen, ode všech k poznání přiveden:

25. tajnosti srdce jeho budou zjeveny,¹⁶ a tak padna na tvář klaněti se bude Bohu, vyznávaje, že jistě Bůh jest ve vás.

26. Což jest tehdy [činiti], bratři? Když se sejdete, jeden každý z vás má-li žal, má-li učení, má-li zjevení, má-li [známost cizího] jazyka, má-li dar vykládání: všecko at se děje ku vzdělání.¹⁷

27. Mluví-li pak kdo [cizím] jazykem, [děj se] skrze dva, anebo nejvíce tři, a po částkách, a jeden at vykládal.

28. Pakli by nebylo vykladače, at mlčí v shromáždění,¹⁸ ale sám sebe necht mluví, a Bohu.

29. Proroci¹⁹ pak dva, nebo tři at mluví, a ostatní²⁰ rozsujujetež.

^a t. j. jenž sám nerozumím.

^b t. j. sdalnu sloz v modlitbě mám, pro dobrý amýsl, ale cit můj nemá z toho prospěchu.

^c t. j. vůbec lid shromážděný, nebo kdo za lid k obemým, veřejným průhám odpovídá: „Amen“.

^d t. j. prostě a srozumitelně.

^a t. j. abyste die pouh závanitostí soudíce věd méně utičeňo za vzáňeňí mlčí a jím se ohloubil.

^b t. j. slosti ani nesajíce.

^c t. j. aniž tak nevěřící: vyplnilo se v den sešání Duchu sv. na apokály: skutk. 2. Zidé nevěřili všickni.

^d t. j. obyčejnou řečí kázali, a sv. písma vykládali, nepravosti káralice, a k nabohojno povzbuzávíce.

^e t. j. stějným, důležitým kázaním posná hřiehy své, žalem dojat a k pokání povzbuzám bude.

^f t. j. poháňým-li se některý citi k zpívání žalmu, k vyřvování, k vyřvování nějakého tajemství skrze zjevení jsoum udělená, k modlení se cizím jazykem, k vykládání písem. To se stávalo po slavení služeb Božích die svátčích darů, jichž se některým věřícím tehdy od Boha dostávalo.

^g t. j. ten, kdo má dar cizím jazykem mluvíti, at řeká, at ta bude, kdo by řek jeho obyčejnou mluvon vyřviti.

^h t. j. v kábe maji od Boha dar, nejen budoucí věd předpovídati, nýbrž i tajemství víry vyřvdovat, napomínati, těšiti atd.

ⁱ t. j. proroci, Duchem sv. ovcioeni, jenž by mohli rozeznati, mluví-li kdo Duchem Božím, šili atd.

80. Pakliť by jinému sedícím zjevono bylo, první mlč.
81. Nebo můžete všickni jeden po druhém prorokovati,⁸¹ aby se všickni učili, a všickni napomínání byli.
82. I duchové prorokům poddáni jsou;⁸²
83. neboť Báh není [milovník] různice, ale pokoje, jakož i ve všech církvích svatých učim.
84. Ženy v shromážděních at mlčí, nebo nedopouští se jim mluvití,⁸⁴ ale aby byly poddány, jakož i zákon praví.
[I. Mojš. 3, 16.]
85. Pakliť se chtějí čemu naučiti, ať se ptají doma svých mužů. Nebo mrzká věc ženě mluvití v shromáždění.
86. Zdáliš od vás poslo slovo Boží? anebo k samým vám přišlo?⁸⁴
87. Zdá-li se kdo býti prorokem, nebo duchovním, poznej, že co vám píší, jsou příkázání Páně.
88. Pakliť tobo kdo nepoznává, nebude poznán.⁸⁵
89. A tak, bratři, snažte se o to, abyste prorokovali: a jazyky [cizími] mluvití nebrahnujte.
90. Všecko pak slušné a podle řádu se děj.

KAPITOLA XV.

Už, že Kristovo a mrtvých vstání sáhl jsem vřítí naš, že i my s mrtvých vstaneme a tihy ostarvám.

1. Připomínám pak vám, bratři, evangelium, kteréž jsem kázal vám, kteréž jste i přijali, v němž i stojíte.
[Gal. 1, 11.]
2. skrze něž i spasení béráte, ač držíte-li, jak jsem vám kázal, leč byste byli nadarmo uvěřili.¹
3. Vydal jsem zajisté Vám nejprve, což jsem i přijal: že Kristus umřel za hříchy naše podle písem; [Lk. 53, 5.]
4. a že jest pohřben, a že vstal z mrtvých třetího dne podle písem; [Jan 2, 1.]
5. a že vidín jest od Petra a potom od jedenácti; [Jan 20, 19.]
6. potom vidín jest více než od pěti set bratří spolu, z nichžto mnozí až dosavad živi jsou, a někteří zenuli;
7. potom vidín jest od Jakuba, potom ode všech apoštolův;
8. nejposléze pak ze všech, jakožto od nedochážděte, vidín jest i ode mne.
9. Neb já jsem nejmenší z apoštolů, kterýž nejsem hoden slouiti apóstolem, protože jsem pronáležoval církev Boží.
[Sk. 9, 8. Ff. 3, 8.]
10. Milostí pak Boží jsem, co jsem, a milost jeho ve mně marná nebyla, nýbrž hojnější než oni všickni jsem pracoval: avšak ne já, ale milost Boží se mnou.

¹ t. j. držite se toho řádu, mohou všickni, kdož Duchem prorockým nadáni jsou [19, 30.], jeden po druhém k náboženské vzdělání věřících toho daru poslati.

² t. j. Duch svatý nejeví v člověku působení své bouřlivé, nýbrž pobožavě svobodně vůli a rozumu člověka, kdy a jak die vyššího vuknutí jednat má. Tak i Mojšiš i Jonáš daru to zadrželi.

³ „Nepoznává se to s sluhou jim skromnosti a poddanosti.“ [Sv. Anselm.]

⁴ t. j. vy Korintští, že chcete v církví nové věci začínati, a i ženám v shromáždění mluvití lopotněti.

⁵ 37—38. t. j. neznáš-li kdo, že já toto naučuji die moci má od Pána osládné, toho též Pán na dni soudném za svého uznáti. [Srov. Luk. 10, 16.]

KAPITOLA XV.

¹ t. j. první-li nejeví věřite, co jste ode mne slyšeli, nýbrž sváděti-li die toho i šijete.

11. Bud pak že já, neb oni, tak kážete, a tak jste uvěřili.
12. Poněvadž pak se káše o Kristu, že z mrtvých vstal, kteráž někteří mezi vámi praví, že vzkříšení z mrtvých není?

13. Neboť není-li vzkříšení z mrtvých, ani Kristus nevstal z mrtvých.²

14. A nevstal-li Kristus z mrtvých, marné jest tehda kázání naše, marná jest i víra vaše,

15. a byli bychom shledáni i křiví svědkové Boží; nebo svědectví jsme vydali proti Bohu, že vzkřísil Krista z mrtvých, kteréhož nevzkřísil, jestliže mrtví z mrtvých nevstávají.³

16. Nebo jestliže mrtví z mrtvých nevstávají, ani Kristus nevstal.

17. A nevstal-li Kristus z mrtvých, marná jest víra vaše, nebo ještě jste v hříších svých.⁴

18. Tehdyť i ti, kteříž zenuli v Kristu, zabynouli.

19. Jestliže toliko v tomto životě naději máme v Kristu, bídňější jsme než všickni lidé.

20. Ale nyní Kristus vstal z mrtvých, prvotiny z těch, kteříž zenuli.

21. Nebo zajisté skrze člověka smrt, skrze člověka i vzkříšení z mrtvých.

22. A jakož v Adamovi všickni umírají, tak i v Kristu všickni obživeni budou.

23. Ale jedenkaždý v svém pořádku; prvotiny Kristus, potom ti, kteříž jsou Kristovi, kteříž v přítí jeho uvěřili.
[I. Thesa. 4, 16.]

24. Potom bude konec.⁵ když vzdá království Bohu a Otci,⁶ když změní všeliké knížatstvo, i moc, i sílu.⁷

25. Nulť pak on královati, dokudž nepořadí všech nepřátel pod nohy jeho. [Žalm 109, 1. Žid. 1, 13—10, 13.]

26. Nejpřednější pak zkažena bude nepřítelny smrt; nebo všechny věci poddal Báh pod nohy jeho.⁸ Když pak praví: [Žalm 8, 8. Žid 2, 8.]

27. Všecky věci poddány jsoujmu, bezpochyby, že kromě toho, kterýž mu všecko poddal.

28. Když pak jemu všecko poddáno bude: tehdy i sám Syn poddáno bude tomu,⁹ kterýž jemu všecko poddal, aby byl Báh všecko ve všem.

29. Sic jinak co učiní ti, kteříž se křtí za mrtvé, jestliže mrtví na prostu zenuli nevstávají? I proč se křtí za ně?¹⁰

¹ t. j. Kristovo a mrtvých vstání ujistěje nás, že i my s mrtvých vstaneme a života věčného.

² t. jest-li vůbec nemožno s mrtvých vstání.

³ t. j. marné též věřite, že jste skrze zasluby jeho odpuštění hříchův a ospravedlnění dosáhli. [Řim. 4, 25.]

⁴ t. j. svému veseděním.

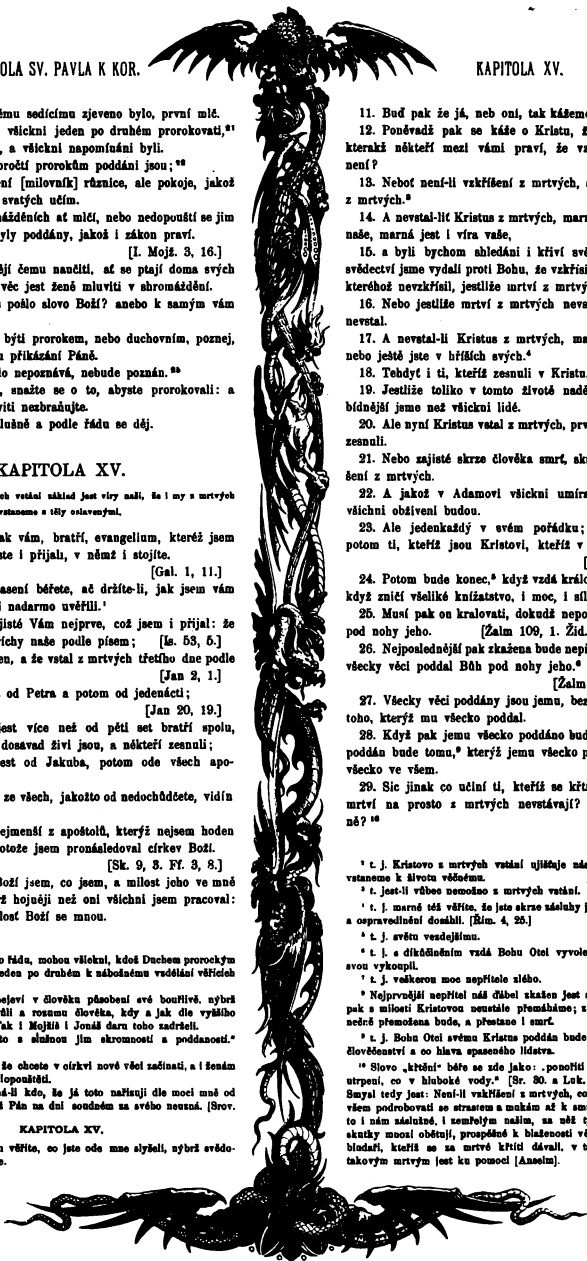
⁵ t. j. a důležitějším vzdá Bohu Otci vytvořené své, jež byl křvi svou vykoupil.

⁶ t. j. vzhledem moci nepřítelů slábo.

⁷ Nejprvnější nepřítel náš šel byl skates jest smrti Kristova, hřích pak s milostí Kristova smrtí přemáhá; s mrtvých vstáním konečně přemohena bude, a přestane i smrt.

⁸ t. j. Bohu Otci svému Kristus poddáno bude die svého oslavého žločevěství a co hlava spaseného lidstva.

⁹ Slovo „křtění“ bérte se zde jako: ponoučí se za mrtvé a všeliké utrpění, co v hluboké vody.“ [Sv. 30. a Luk. 12, 50. Žalm. 68, 2.] Smysl tedy jest: Neulť vzkříšení z mrtvých, což podle prospěje nám všem podřobovati se strasen a mukám až k smrti v té naději, že jest to i nám zásluhy, i zembřeny našim, na což ty straci a jiná dobrá skutky moci obžiti, prospěšné k blaženosti věčné? Jinak. Byli při bndání, kteříž se za mrtvé křtiti dávali, v té domněnce, že křest takovým mrtvým jest ku pomoci [Anselm].

80. Proč i my nebezpečností trpíme každé hodiny?

81. Na každý den umírám, na vaši slávu, [tak říkám, bratři, kterouž mám v Kristu Ježíši, Pánu našem.

32. Jestližež jsem [podle člověka] ¹¹ bojoval proti šelmám v Efesu, co mi to prospáje, nevstanou-li mrtví? Jezme a píme; nebo sejtra zemřeme.¹²

33. Nedejte se svoditi; porušujit zlá rozmlouvání dobré mravy.

34. Procitíte, spravedliví, ¹³ a nehrďte: nebo někteří neznají Boha; ¹⁴ k zahánění vašemu to pravím.

35. Ale řekne někdo: Kterak vstanou mrtví? aneb v jakém těle přijdou?

36. Nemoudrý, co ty rozsvádíš, nebývá oživeno, leč by prve umřelo.

37. A co rozsvádíš, nerozsvádíš tělo, kteréž bude, ale holé zrno, buďto pšenice, neb kteréžkoli jiné.

38. Bůh pak dává jemu tělo, jakož chce, a jednomu každému semeni zvláštní tělo.

39. Není každé tělo jednotejné tělo: ale jiné zajiště lidské, jiné pak hovědí, jiné ptáci, a jiné rybi.

40. I jsou těla nebeská a těla zemská: ale jiná [jest] sláva nebeských, a jiná zemských;

41. jiná [jest] jasnost slunce, jiná jasnost měsíce, a jiná jasnost hvězd. Nebo hvězda od hvězdy se dělí jasností.

42. Tak bude i zvláštní mrtvých. Rozsvádíš se [tělo] v porušení, vstane v neporušitelnosti;

43. rozsvádíš se v nealčnosti, vstane v slávě; rozsvádíš se v nemoci, vstane v moci;

44. rozsvádíš se tělo hovědné, vstane tělo duchovní. Jestliže jest tělo hovědné, jest i duchovní, jakož psáno jest:

45. Učiněn jest první člověk Adam v duši živou, ¹⁵ poslední Adam ¹⁶ v ducha obživujícího.

46. Však není první, kteréž jest duchovní, ale které jest hovědné: potom které jest duchovní.

47. První člověk byl ze země, zemský: druhý člověk z nebe, nebeský.

48. Jaký zemský, takoví i zemští; a jaký nebeský, takoví i nebesští.¹⁷

49. Protož jakož jsme nesli obraz zemského, nesme i obraz nebeského.

50. Totož pak pravím, bratři: že tělo a krev královstvím Božím vládnouti nemohou, aniž porušitelnost neporušitelností vládnouti bude.¹⁸

51. A, tajemství vám pravím: Všickni zajiště vstaneme z mrtvých, ale ne všickni budeme proměněni.¹⁹

¹¹ Dolů: tak pravím, t. dle způsobu lidského, jenž se rádli chlebiti mají svým tělům.

¹² Tak totiž mluví lidé, kteří hlubně se domnívají, že mimo tento život, žádného jiného není. [Sr. Moud. 2, 6. Ia. 22, 18.—56, 12.]

¹³ t. j. spravedlivý, jak náležitý, úplný k dobrému.

¹⁴ t. j. oeil se v rozkoších ponořují, tak že na Boha ani nevzpomenou.

¹⁵ t. j. v živou osobu. [I. Mojš. 2, 7.]

¹⁶ t. j. Kristus, obživuje nás k životu duchovnímu.

¹⁷ t. j. jako se dle těla rodíme k smrti, tak novorozenci jsouce v Kristu z mrtvých vstaneme jako on s těly oslaivenými k životu věčnému.

¹⁸ Buď: „hmotné tělo není schopno blaženosti nebeské, leč bylo prve oslaveno, a tím spolu i nesmrtným učiněno jako tělo Kristovo“ [v. 38]; nebo smyslem mravním: „blaženosti nebeské nedosažno, kdo tolko láskou tělesným hovoří.“ [49.]

¹⁹ t. j. oslaiveni; tobo se dostane jen dobrým. Řecky: Ne všichni seměně [jako se moudrý sa živu přibodu Páně dočkají], ale všickni budeme proměněni. t. j. v jiná nesmrtná těla oblečení. [Srov. 52.]

52. Náhle, v okamžení, k poslednímu zatroubení; neboť trouba zavání, a mrtví vstanou neporušitelní, a my budeme proměněni.

53. Musí zajiště toto porušitelné tělo obléci neporušitelnost, a toto smrtelné nesmrtnost.

54. A když toto smrtelné obleče nesmrtnost, tehdy se naplní řet, kteráž napsána jest: Pohlcena jest smrt u vítězství.

55. Kde jest. ó smrti, vítězství tvé? kde jest, ó smrti, osten tvůj?²⁰

56. Osten pak smrti jest hřích a moc hřícha zákon.²¹

57. Ale díky Bohu, kterýž nám dal vítězství skrze Pána našeho Ježíše Krista. [I. Jan 5, 5.]

58. Protož, bratři! moji milí, stálí budete a nepohnutí: rozhovůjce se v díle Páně vždycky, vědujce, že práce vaše není marná v Pánu.

KAPITOLA XVI.

Následuje, jak se mají sbírky na oběd konati. — poročeti Jim Timothea a — vskazuje Jim své a jiných podstaty.

1. O sbírkách pak, kteréž se dějí na svatě, jakož jsem nařídil v církvích galatských, tak i vy učíte.

2. První den po sobotě vezmi jedena každý z vás k sobě, a vlož do pokladnice, co se mu dobře líbiti bude, aby ne teprv, až přijdu, sbírky se dály.

3. Když pak přijdu, kterékoli schválíte skrze listy, ty pošlu, aby donesli dar váš do Jerusálema.

4. Pakli hodno bude, abych i já šel, se mnou půjdu.

5. Přijdu pak k vám, když projdu Macedonii; nebo Macedonii projdu.

6. Ale u vás snad ostanu, aneb i přes zimu budu, abyste vy mne doprovodili, kamž bych koli šel.

7. Nechci zajiště vás nyní na zastavení viděti, neb se naději, že nějaký čas budu u vás, dopustí-li Pán.

8. Zůstanuť pak v Efesu až do Letnic.

9. Nebo otevřeny jsou mi veliké a zjevné dveře, a protivníků mnoho.²

10. Přísle-liť by pak Timotheus, hledtež, aby bez stracha byl u vás: neboť dílo Páně dělá, jakož i já.

11. Protož ať Jim nikdo nepohrdá: ale vy proveďte jej v pokoji, aby přišel ke mně, neb na něj čekám s bratřími.

12. O Apollovi pak bratru oznamuji vám, že jsem ho velmi prosil, aby šel k vám s bratřími, ale nebyla vůle jeho, aby nyní přišel: však přijde, když bude mítí prázdno.

13. Běďte, stájte u víře, zmúžte si počínajte a poslujte se.

14. Všechť vaše děti věčte se v lásce. [Vyše 13, 1. a d.]

15. Proseť pak vás, bratři, znáte čeled Štěpánovu, a Fortunátovu a Achájkovu, že jsou protivny Acháje, a v službu svatých sami se zaslétli:

²⁰ t. j. přemožena, poňena bude smrt, a nebude více mítí moci nad těly zvláštními a oslaivenými. [Srov. 26. Ia. 25, 8. Os 13, 14. Žid. 2, 14.]

²¹ Přikázání dalo příležitost k přestoupení a hříchu: hřích pak splodil smrt. [Řim. 6, 30.]

KAPITOLA XVI.

² t. j. veliká příležitost k hlásání slova Božího a k získání mnohých. ³ Tím zvlášť mluví Židy.

16. abyste i vy sloužili takovým, i všelikému pomáhajícímu a pracujícímu.³

17. Raduji se pak z přítomnosti Štěpána, a Fortunáta, a Achalka; nebo čehož se vámi nedostávalo, to oni doplnili;⁴

18. obterstvitil zajisté i mého ducha i vašeho. Znejtež tedy, kteříž jsou takoví.⁵

19. Pozdravuj vás církev v Asii. Pozdravujť vás v Pánu

³ t. j. die jejich příkladu i vy napomáhejte všechněm, kteří pracují k prospěchu sv. evangelia.

⁴ t. j. přítomností svou naplnili poněkud mou po vás všech touhu.

⁵ t. j. vaše at, v netvořiti máte, kdo takoví jsou.

velice Akvila a Priscilla s domácí svou církví, u nichž i pohostinnu jsem.

20. Pozdravujť vás všickni bratří. Pozdravtež sebe vespolek políbením svatým.

21. Pozdravení mou rukou, Pavlovou.

22. Nemiluje-li kdo Pana našeho Ježíše Krista, budiž proklet, Maran Atha.⁶

23. Milost Pána našeho Ježíše Krista s vámi.

24. Láska má se všemi vámi v Kristu Ježíši. Amen.

⁶ Slova Syrská, tolk eo: „Pán náš přijde“ t. j. na soudním dni a potrestá slově ka takového.

ZBOURĚNÍ ŽIDŮ V JERUSALEMĚ NAPROTI SV. PAVLOVI.

DRUHÁ EPIŠTOLA SV. PAVLA K KORINTSKÝM.

KAPITOLA I.

Pozdraví Korintským, — ukazuje, a jakých nebezpečností jich Bůh vysvobodil. — uvěřuje jim svou upřímností, — a napravuje je proti nářím, že by byli lehkovážní.

1. Pavel, apoštol Ježíše Krista skrze vůli Boží a Timotheus bratr, církvi Boží, kteráž jest v Korintu, se všemi svatými, kteříž jsou ve vůli Acháji.

2. Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.

3. Požehnán buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista. Otec milosrdenství, a Bůh všelikeho potěšení,

[Ef. 1, 3. I. Petr. 1, 3.]

4. kteříž těší nás ve všelikém soužení našem, abychom mohli i my těšiti ty, kteříž ve všelikém nástiku jsou, napomináním, kterýmž i my napomináni býváme od Boha.¹

5. Nebo jakož se rozmáhá utrpení Kristova² a nás, tak se skrze Krista rozhojňuje i potěšení naše.

7. Buď pak, že soužení býváme, [daje se] k vašemu napomenutí a spasení, buď že potěšováni býváme, [daje se] k vašemu potěšení, buď že napomináni býváme, [daje se] k vašemu napomenutí a spasení,³ kteréž pšaoob trpělivost v týchž utrpeních, kteráž i my trpíme.⁴

7. Tak že naděje naše pevná jest o vás, ano víme, že jakož jste účastni utrpení, tak budete účastni i potěšení.

8. Nechcemeť zajisté, abyste nevěděli, bratři, o soužení našem, kteréž nám učiněno jest v Asii, že jsme nad míru obtíženi byli nad sílu.⁵ tak že se nám stýkalo i živu býti.⁶

KAPITOLA I.

¹ Smysl: Díky Bohu, že mne milostivě i posiluje v strastech svých, i že mi dává vuknutí svá, abych jiné i těšiti i napominati mohl. Dle řeckého: potěšením, kterýmž i my potěšeni býváme. Slovem: my, nás, sč. sv. apoštol sám sebe míní, jak tito, tak i v další řadě, č. 14. a. j.

² t. j. která pro Krista našima. [Sv. Ambrož.] Kde pro Krista utrpí, od Krista i posly i stých dosahuje, a to tím větší, čím větší jest utrpení.

³ Smysl: I soužení, jež Bůh na mne dopouští, i potěšení a posilnění [napominání], jichž mi dopřává, k vašemu napomenutí i potěšení používám, abych vás tak slovem i příkladem k trpělivosti a tou k spasení vedl.

⁴ t. j. naděje, že utrpením spasení dostaneme, posiluje nás k trpělivosti, jako naděje k usravní chuti dodává k užívání sebe trpělich lák.

⁵ t. j. přirozenou, tělesnou, alkoiv pak nad statnost duševní nebo milost nadpřirozenou. [I. Kor. 10, 13.]

⁶ Rečky: „tak že jsme již o životě svých pochybovali;“ naráží snad na Skutk. 15, 23.

9. Anobřz sami u sebe jsme usoudili, že nelze, než umřítí abychom nedoufali sami v sebe, ale v Boha, kterýž křísí mrtvé.⁷

10. Kterých z tak velikých nebezpečností nás vytrhl, a vytrhuje, v něbožto doufáme, že i dále vytrhne.

11. když i vy pomáhati budete modlitbou za nás: aby zdaru toho, jehož se nám přičinou mnohých osob dostalo, od mnohých za nás díky se vzdaly.⁸

12. Nebo ta jest sláva naše, svědectví svědomí našeho, že v sprostnosti srdce a v upřímnosti před Bohem, a ne v moudrosti tělesné, ale v milosti Boží obcovali jsme na tomto světě: hojněji pak u vás.

13. Nebo nepíšeme vám nic jiného, nežli co jste čti a poznali: a naději mám, že až do konce poznáte,

14. jakož jste z částky to poznali, že sláva vaše jsme, jakož i vy naše v Pána našeho Ježíše Krista.

15. A v tom doufání chtěl jsem prve přijíti k vám, abyste droub⁹ milost měli;

16. a skrze vás jíti do Macedonie a zase z Macedonie přijíti k vám, a od vás abych byl provozen do Judaka

[I. Kor. 16, 4.]

17. A protož když jsem toto chtěl,¹⁰ zdalíž jsem lehkovážně jednal?¹¹ aneb zdlali to, co myslím, podle těla myslím?¹² tak že by bylo při mně, Jest a Neuf?¹³

18. Věrný pak jest Bůh, že řec naše, kteráž byla k vám, není v onom: Jest a Neuf.¹⁴

19. Boží zajisté Syn, Ježíš Kristus, kterýž mezi vámi skrze nás kázán jest, skrze mne a Silvána a Timothea, nebyl Jest a Neuf, ale bylo v něm Jest.

⁷ Smysl: Nemyšlil jsem jinak, než že již umru; že pak zachováni jsou, to mne tím více povzbuzuje, abych jediné v Boha doufal.

⁸ 10-11. Smysl: Aby tak mnozí Bohu děkovali za milost zachování mého, jakož mi je Bůh na prosby mnohých a pro mnohé uděll.

⁹ t. j. mým droubým k vám přichodem. Milostí mní utvrzení i víře a povzbuzení k dobrému svým naučením.

¹⁰ Doloz: ale z důležitých příčin vykonati se moho.

¹¹ t. j. jako ten, jest toliko alibuje a neprav.

¹² t. j. svého prospěchu a pohodlí hledě.

¹³ Ano a ne; brzo tak, brzo jinak. Tak totiž některí o nám rozhlašovali v Korintu

¹⁴ Smysl: Přidám Bůh: jenž seklame, když jsem nemohl splniti slovo své, že k vám přijdu, tot však na njmu býti nemůže pravdě toho, co jsme o Ježíši Kristu hlásali [19]: jeho učení jest „ano“, t. j. pravda věčná; onf „amen“, t. j. splnění všech proroctví; víra v něbo základem slávy naší; i vezdejší i věčné, jakož vyznáváme řkouce: „Skrze Krista, Pána našeho. Amen!“

20. Nebo kolikozkoli jest zaslíbení Božích. [všecka] jsou v něm „Jest“, protož i skrze něho „amen“ Bohu k slávě náš.¹⁶

21. Ten pak, jenž potvrzuje nás s vámi v Kristu, a jenž pomazal nás, [jest] Bůh:

32. kterýž i poznamenal nás a dal závdavek Ducha z srdce naše.

23. Já pak za svědka беру Boha na duši svou,¹⁷ že šetře vás, nepřišel jsem dále do Korintu:¹⁷ ne že bychom panovali nad věrou vaší,¹⁸ ale pomocníci jsme radosti vaší; nebo věrou stojíte.¹⁸

KAPITOLA II.

Vymlouvá se z toho, že Jim prve přišel psal, — rozkaže kajícího hříšníka opět přimociti, a odložte mu ve jméno Kristova odpustění ostatního trestu a vypravuje o prospěchu svého kázání v Macedonii.

1. Toto pak jsem uložil sám u sebe, abych zase k vám nepřišel v zármutku.

2. Nebo jestliže bych já vás zarmoutil, i kdo jest, ježto by mne obvesleli, leč ten, kterýž jest ode mne zarmoucen?¹

3. A proto jsem vám psal, abych přijda neměl zármutku nad zármutek z těch, z nichž bych se měl radovati, doufaje o vás všech, že radost má jest [radosti] všech vás.

4. Nebo z velké bolesti a úzkosti srdce psal jsem vám s mnohými slzami: ne abyste byli zarmouceni, ale abyste poznali lásku, kterouž k vám hojněji mám.

5. Jestliže pak kdo zarmoutil, ne mne zarmoutil: ale, abych nepřítěžoval s částí vás všech.²

6. Dostít má ten, jenž takový jest na tom trestání, jehož se mu dostává od mnohých;

7. tak abyste [mu] raději zase odpustili, a potěšili ho, aby snad přílišným zármutkem nebyl stráven ten, jenž takový jest.

8. Pročž prosím vás, abyste prokázali k němu lásku.

9. Nebo i proto jsem psal, abych zkušem/ám o vás zvěděl, jste-li ve všem poslušní.

10. Komu pak jste vy cos odpustili, i já; neboť i já, co jsem odpustil, jestliže jsem co odpustil, pro vás v osobě Kristově [odpustil jsem].

11. abychom nebyli oklamáni od satana;³ neboť nejsou nám nesnáma myšleni jeho.

12. Když pak jsem přišel do Troady pro evangelium Kristovo, a dvěma mi otevřeny byly v Pánu, [Sk. 16, 8.]

¹⁶ Bůh sám nás povolal a zavěděl k úřadu společnickému pro vás, a potvrdil toho co početi svátostmi dary Ducha svatého.

¹⁷ t. j. přináhaje.

¹⁸ t. j. abych vás pro nepotřebky nemusel trestati.

¹ t. j. nechci až oservoovati panství nad vámi ze sobeckých zámyslů.

² t. j. zvlášť jste, a proto káskavě a vámi jednat budu.

KAPITOLA II.

¹ t. j. vy sami. Kdybych a přišel svém vás trestati zarmout, zarmoutil bych i vás i sám sebe, a tak bychom byli všickni zarmouceni, a neměl bych z vás žádného potěšení.

² t. j. kterýž mne svým proviněním [I. Kor. 5, 1.] zarmoutil, zarmoutil netoliko mne, ale skoro, nebo posádk [sic přilá nedim] všech vás; tak die řeckého a srozumělo: nebo, „ať všim na sločnu onom nepřítěmám vám všem;“ nebo: „ať provinilci nepřítěmaji, vybrš mlostiti jednáma s kajícím;“ takto die 6. a dále sv. Jan Zlatoustý.

³ t. j. abychom přílišnou přimociti nepřítědli provinilce k zoonání a odpudnutí od víry. Na stěsání má hříšník, o němž I. Kor. 5, 1. a d. usoudil, nyní pak radí, aby jej pro kajenost jeho opět přijal, sám že mu ostátek časného jeho trestu ve jméno Kristově odpouští. Viz tu příklad odpouští z částí společnických!

13. nemá jsem upokojení v duchu svém, proto že jsem nenalezl Tity, bratra svého: ale rozehnav se s nimi, šel jsem do Macedonie.

14. Díky pak Bohu, kterýž vždycky nám dává vítězství v Kristu Ježíši, a zjevuje všim známosti své akzre nás na všechém místě.

15. Neboť jsme Kristova dobrá vůně Bohu mezi těmi, kteříž spasení hývají, i mezi těmi, kteříž hynou:

16. některým zjstě vůně smrti k smrti, jiným pak vůně života. A k tomu kdo jest tak zřisobný?⁴

17. Neboť nejme jako mnozí, fálšujíce slovo Boží, ale z upřímnosti, ale jako z Boha, před Bohem, v Kristu mluvíme.

KAPITOLA III.

Ukazuje, že se sami hoností svými o ná slabosti, jež si v svátostech jemu od Boha úřadí s pomocí Boží získali, — a udává předsnost úřadu novozákonního před smloubou starozákonní.

1. Začínáme-li opět sami sebe chváliiti? anebo zdáti potřebujeme [jako někteří] schvalujících listů k vám aneb od vás?

2. List náš vy jste, napsaný v srdcích našich, kterýžto znají a čtou všickni lidé.

3. Zjevot, že jste list Kristův, ztovený od nás, a psaný, ne černdilem, ale Duchem Boha živého, ne na deskách kamenných, ale na tělesných deskách srdce.

4. Doufání pak takové máme skrze Krista k Bohu:

5. ne že bychom dostatečni byli mysliti něco sami z sebe, jakotito sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha,

6. kterýž nás i zřisobně učinil, býti služebnky nového zákona, ne die písmene, ale die ducha;¹ nebo písmě zabijí, ale Duch obživuje. [Řím. 8, 2.]

7. Jestližež pak posluhování smrti² literami vyřtí na kamenných, bylo v slávě,³ tak že nemohli synové israelští patriti na tráť Mojžíšovu pro slávu jeho obličeje, ať ona pomíjí:

8. i kterakž nebude posluhování Ducha více v slávě?

9. Nebo jestližež posluhování odsouzen⁴ jest sláva: mnohem více se v slávě rozhojňuje posluhování ospravedlnění.⁵ [Gal. 3, 10.]

10. Neboť ani oslaveno nebylo, co se stívělo v té částce, pro vznesenou slávu.⁶

11. Nebo jestliže v slávě jest, co pomíjí, mnohem více jest v slávě, co zřstává.

12. Protož majice takovou naději, mnohě důvěrnosti užíváme:

13. a ne jako Mojžíš kladl roušku na tráť svou, aby nepatřili synové israelští na tráť jeho to, co pomíjí.

¹ t. j. jak říci ti učitelové, kteříž by všude, mezi všickmi i nevěřícími, dobrou vůni Kristovou byli, i slovem i skutkem káskali! [Sv. Ambrož.]

KAPITOLA III.

¹ t. j. káskali sv. evangelia, jímž se svátost život skrze víru v Krista v Duchu svatém.

² t. j. úřad prohlášení zákona Božího, smrti vyhraňujícího přestupníkám; naráží na II. Mojš. 34, 29.

³ t. j. slávě.

⁴ t. j. oblišení starého zákona, jež tresty vyhraňoval, zavřien býti a pomocnosti měl.

⁵ t. j. káskali sv. evangelia, ospravedlnění věřícím svátostně.

⁶ t. j. starý zákon, ať svým časem od Boha oslavěn, přestal; nový pak v své slávě potravě a proto jest slavnější.

14. Ale ztupeni jsou smyslové jejich: neb až do dnešního dne táž rouška v čítném starého zákona zůstává neodkryta? [neb skrze Krista pomijí].

15. anobř až do dnešního dne, když se čte Mojšáš, rouška položena jest na srdce jejich.

16. Ale když se obrátí k Pánu, odhata bude rouška.

17. Pán zajisté jest Duch; a kde Duch Pánů, tuť svoboda.⁴

[Jan 4, 24.]

18. My pak všickni s odkrytou tvářív slávu Páně spatřující, v týž obraz býváme proměněni od světlosti v světlost, jakožto od Duchu Páně.⁵

KAPITOLA IV.

Ukazuje dále, jak dříve kázaní sv. evangelia nastává s pomocí Boží tváří a státní, s mnohými neštěstími a — propovědi jejich.

1. Protož majíce to posluhování díle toho, jakž jsme milořdenství došli, neustáváme;¹

2. ale odmítáme skryté hanebnosti, nechodíce v chytrosti, aniž falšující slova Božího, ale zjevováním pravdy přijímáme čínice sami sebe u každého lidakého svědomí před Bohem.

3. Pakli ještě zakryto jest evangelium naše, zakryto jest před těmi, kteříž hynou:

4. před nevěřícími, jichžto myslí bůh tohoto světa oalepil, aby jim nezavřítlo světlo evangelia slávy Kristovy, kterýž jest obraz Boží. [Kol. 1, 15.]

5. Neboť ne sami sebe kážeme, ale Ježíše Krista. Pána našeho: sami pak že jsme služebníci vaši, pro Ježíše.

6. Nebo Bůh, kterýž řekl, aby z temnosti světlo zavřítlo, tentž zavřítí v srdcích našich k světlemu poznání jasnosti Boží, v tváři Krista Ježíše.²

7. Máme pak ten poklad v nádobách hlíněných, aby vznešenost byla z moci Boží, a ne z nás. [I. Kor. 2, 5.]

8. Odevšad soužení trpíme, ale nestýkáme si; v nesnázech býváme, ale nejame opuštěni.

9. protivenská trpíme, ale nebváme bez pomoci zanechání; poráženi býváme, ale nehyneme:

10. vždycky mrtvení Ježíšovo na těle svém nosíce, aby i život Ježíšův zjeven byl na tělech našich.

11. Neboť my, kteříž živi jsme, vždycky na smrt vydáváni býváme pro Ježíše: aby i život Ježíšův zjeven byl na smrtelném těle našem.³

12. Protož smrt působí v nás, ale život ve vás.

13. Majíce pak těchž ducha víry, jakož psáno jest: Uvěřil jsem, protože jsem mluvil; i my věříme, protože i mluvíme, [Žalm 115, 1.]

¹ t. j. z Židů, kteříž dosavadě zákon s zahalenou hlavou a tvářív číhají, což jest znakom slábnosti.

² t. j. i myslí, jazyčm posláním Boha a zákonů Jeho, i vše, ochotným Jho plněním se jevíti.

³ Smysl: My všickni pravou věrou jacosme očišováni [4, 13], Boha a Božské věci jasní, než se starého zákona se dílo, poznáváme, a v sebe těmž jako v zrcadle obraz Boží [4, 4] poznáváme, a jazyčm opět obkazuje, a sám Duch Páně v nás toto vřemoboznosti svou působí. [4, 6.]

KAPITOLA IV.

¹ t. j. nastáváví jej.

² Bůh očišví srdce naše, abychom kázaním víry Kristovy i jiných vedli k pravému poznání Boha.

³ t. j. všeckni strachá k smrti trpíme, jako je trpěl Kristus, abychom jako on slavného vzkříšení došli.

14. vědouce, že ten, kterýž vzkříšil Ježíše, i nás s Ježíšem vzkříšá, a postaví s vámi.⁴

15. Nebo všecko pro vás, aby přehojná milost skrze díky mnohých rozhojnila se k slávě Boží.

16. Pročť neoblerujeme, a ačkoli se ruší ten člověk nás, kterýž jest zevnitř, však obnovuje se den ode dne ten, kterýž jest vnitř.⁵

17. Neboť toto soužení naše, jacosm nyní kratičké a lehké, působí v nás převelimi velickou váhu slávy věčné. [Řím. 8, 18.]

18. ježto nepatřime na věci, které se vidí, ale které se nevidí. Nebo ty věci, které se vidí, jsou časně: ale které se nevidí, jsou věčné.

KAPITOLA V.

Ukazuje, jak touží ocelaven býti s Kristem, a — jak s kázně před soudem Kristovým svědomitě číhají zastávká: — naspomíná ve Judasem Kristovu smířív se s Bohem.

1. Víme zajisté, že když stánek náš pozemaký tohoto přebývání zřoben bude, máme staveni od Boha, přibýtek ne rukou udělány, věčný v nebesích.

2. Neboť i v tomto lkáme, žádající oblečení byli v přibýtek nás, kterýž jest s nebe;

3. avšak budeme-li [nalezení] oblečení, ne bazi.¹

[Zjev. 16, 15.]

4. Neboť i kteříž jame v tomto stánku, lkáme, obřizeni jsouce: proto že nechceme býti svělečni, ale přiodáni, aby pohlceno bylo od života, co smrtelného jest.²

5. Ten pak, kdo nás k tomu způsobuje, Bůh jest, kterýž dal nám i závdavek Duchu.³

6. Protož vždycky doufanlivě myslí jame, vědouce, že dokudž jme v těle, vzdálení jame od Pána;

7. [neb u víře chodíme, a ne u vidění,]

8. doufanlivě pak myslí jame, a dobrou věli máme, raději z těla vyjítí a přítomni býti Pánu.

9. A protož usilujeme, líbiti se jemu, buď že vzdálení jame, anebo přítomni.

10. Všickni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jedenkaždý na těle vlastním, jakož činil, buďto dobré, nebo zlé.⁴

11. Protož znajíce bázeň Páně,⁵ radíme lidem: Bohu pak jame známi.⁶ A mám naději, že i vašem svědomí známi jame.

12. Nechválíme vám opět sami sebe, ale dáváme vám při-

¹ t. j. spolu s vámi nás v těle blahoslavenství před obliřejem jme postaví.

² t. j. až zevnitř tělo me strasni denně hynie, a umírá, dnym jej sly nabývá pohledním k odpávi věčné.

KAPITOLA V.

¹ Buď: „budeme-li nalezeni oblečení rouchem milostí Boží“ anebo: „ještě v oděvu smrtelného těla“, abychom sa ilva ocelaveni došli.

² t. j. dokudž jme v těle smrtelném, úbory jeho bolestně čítíme; však přec nechceme smrti ukámiti, ale v život věčný nevrátemi a přenečeni býti.“ [Terntian. Slov. I. Thea. 4, 18.]

³ t. j. svašobu. [Vis Řím. 8, 11.]

⁴ t. j. spravedlivou oděnou sa všecko, co byl po čas tělesného svého života činil, sa dobré odpátnu, sa slé trest. [Řím. 14, 10.]

⁵ t. j. že se všickni Božské spravedlnosti báti máme.

⁶ t. j. složíme jim kázaním svým, připravující je k ocelou soudu.

⁷ t. j. jak znalé a spravedlivě to čítíme.

činu, abyste se námi chlubil, abyste měli něco proti těm, kteříž se na oko chlubí, a ne v srdci.⁸

13. Nebo buď že nesmyslní jsme, [nesmyslní jsme] pro Boha: buď že jsme skromní, [skromní jsme] pro vás.⁹

14. Lásku zajisté Kristova pudí nás; neboť soudíme takto: Uměl-li jeden za všechny, tedy všickni smetli!¹⁰

15. a za všechny umřel Kristus, aby i kteříž živi jsou, již ne sobě živi byli, ale tomu, kterýž za ně umřel, a z mrtvých vstal.

16. Protož my od toho [šasu] nikoho neznáme podle těla.¹¹ A několik jsme poznali Krista podle těla: ale nyní již neznáme.¹²

17. Protož jest-li kdo v Kristu, nové stvoření jest: staré věci pomínuj; ať všechno učiněno jest nové. [Zjev. 21, 5.]

18. To pak všechno jest z Boha, kterýž smřil nás s sebou skrze Krista, a dal nám posluhování toho smření.¹³

19. Nebo zajisté Báh smřil s sebou svět v Kristu, nepočítaje jim hříšná jejich, a složil na nás slovo smření.

20. Protož na místě Kristově poselství konáme, jakoby Báh skrze nás napomínal; na místě Kristově pronesme: Smlíte se s Bohem.

21. Toho, kterýž hříchu neznal, učinil za nás hříchem,¹⁴ abychom my učinění byli spravedlností Boží skrze něho.¹⁵

KAPITOLA VI.

Napomíná Korintských, aby obrátili milost neznanou, — nýbrž ve všem se přikládali zasloužit; avšak pak, — aby se zavazovali společenství a pohany.

1. Jakožto spolupracovníci¹ napomínáme pak, abyste nepřijímali milosti Boží nadarmo.

2. Neboť praví: V čas příjemný uslyšel jsem tě, a v den spasení spomohl jsem tobě. Ať, nyní čas příjemný, ať, nyní den spasení!²

3. Žádnému nedávajce žádného pohoršení, aby nebyla haněná služba naše: [I. Kor. 10, 32.]

4. ale ve všem se prokazujeme jako služebníci Boží ve mnohých trpělivosti, v souzeních, v potřebách, v úzkostech,

5. v ranách, v žalářích, v různých, v pracích, v bdní, v postech,

6. v čistotě, v umění, v dlouhočekání, v dobrotivosti, v Duchu svatém, v lásce neošemetné,

¹ t. j. nejsou v srdci takoví, jakoví se sovati býti zdají, a jak o sobě hlásají.

² t. j. vydvíhají-li sebe, což mi mnozí za nesmyslné pokládali, šloim tak k slávě Boží, veselé dary jeho: skromní-li mluvím, šloim pro vás, abyste mi rozuměli.

³ t. j. taková byla láska Kristova, že umřel za nás, jenž jsme sami byli smrti zasouzeni, a aloe aby všickni —

⁴ t. j. neznaně přednosti tělesného pokřevnění [Zjád od Abrahama].

⁵ t. j. že těhle těla od Abrahama pocházel, však nyní v něm hlavně Spasitele svého patřime.

⁶ Báh smřil Kristovou smrtí vykoupil, a nás k tomu utrčil rádi, abychom to světem hlásali. [19—20.]

⁷ t. j. oběti se hřích.

⁸ t. j. abychom my oopravdění byli před Bohem.

KAPITOLA VI.

¹ t. j. Boží k vašemu ospravedlnění a spasení a náměstnictví Kristovi. [5, 20. I. Kor. 3, 9.]

² t. j. Báh. [1a. 49, 8.]

³ t. j. doha milosti, kdežto skrze slůvo víru Kristovu spasení došáhnutí lze.

7. v slově pravdy,⁴ v moci Boží,⁵ skrze odění spravedlnosti na pravo i na levo,⁶

8. skrze slávu i pohanění, skrze zlou i dobrou pověst; jakožto svědkové, a [jsouce] pravdomluvní; jakožto neznámí, a [jsouce] známí;⁷

9. jakožto umřavíci, a ať, živi jsme; jakožto trýznění, ale neumrtvení;

10. jako smutní, ale vždycky se radující; jako potřební, mnohobak obhacující; jako nic nemající, ale všemi věcmi vládnoucí.

11. Ústa naše otevřena jsou k vám, ó Korintští, srdce naše rozšířeno jest.

12. Nežate v nás souzení, ale souzení: jste v utrobách svých.⁸

13. touž tehdy odměnou odmědujce se mně, jakožto synům pravím, rozšířte se i vy.

14. Netáhnete jha s nevěřícími.⁹ Nebo jaké jest účastenství spravedlnosti s nepravostí? Aneb jaké jest společenství světla s temnotou?

15. A jaké sblížení Krista s Bellalem?¹⁰ Aneb jaký díl věřícího s nevěřícím?

16. A jaké srovnání chrámu Božího a modlamí? Nebo vy jste chrám Boha živého, jakož praví Báh: Přebývati budu v nich a procházeti se mezi nimi, a budu jejich Bohem, a oni budou mně lidem. [I. Kor. 6, 19. III. Mojš. 26, 12.]

17. Protož vydějte z prostředku jejich, a oddělte se, praví Pán, a nechtějte se nedotýkajte: [1a. 62, 11.]

18. a já přijmu vás, a budu vám Otcem a vy mi budete za syny a za dcery, pravil Pán všemohoucí. [Jer. 31, 9.]

KAPITOLA VII.

Projevuje svou radost nad tím, že list jeho a slova spásitelská působí, ovrstňuje, že narostli-li je, toliko s horlivostí pro ně to učiti.

1. Taková tehdy majíce zaslíbení, nejmilejší, očistňujme se od všeliké poškvrny těla i ducha, dokonávajce posvěcení své v bázi Boží.

2. Rozumějte nám. Však jsme žádnému neublížili, žádného neporušili, žádného neoklamali.

3. Ne ku potupě vaší to pravím, neboť jsme napřed pověděli, že v srdcích našich jste, abychom spolu zemřeli i spolu živi byli.¹ [Svrchu 6, 11.]

4. Mnohobak jsem k vám důvěrnosti, mnohá chloubka jest mi z vás: napuljen jsem potěšením, mám hojnou radost ve vše-likém souzení našem.

¹ t. j. vždy upřímně pravdu hlásíce.

² t. j. vždy na pomoc Boží se spoléhajíce, nic sobě samým nepřítajíce.

³ t. j. spravedlivě se chovajíce v šesti [pravo] i v nešesti [levo]. [Sv. Anselm.]

⁴ t. j. jako pověřeni od lidí, a světu neznámí, ale známí Bohu —

⁵ t. j. nemáte vy u nás [v srdci mém] žádného místa, skřovně lásky, ale já u vás; rozšířte tedy srdce svá k stejné lásce ke mně, jakouž i já k vám chovám.

⁶ t. j. nevěchájte s nimi v blízké společenství, svislé pak nevstupujte s nimi v svazky manželské.

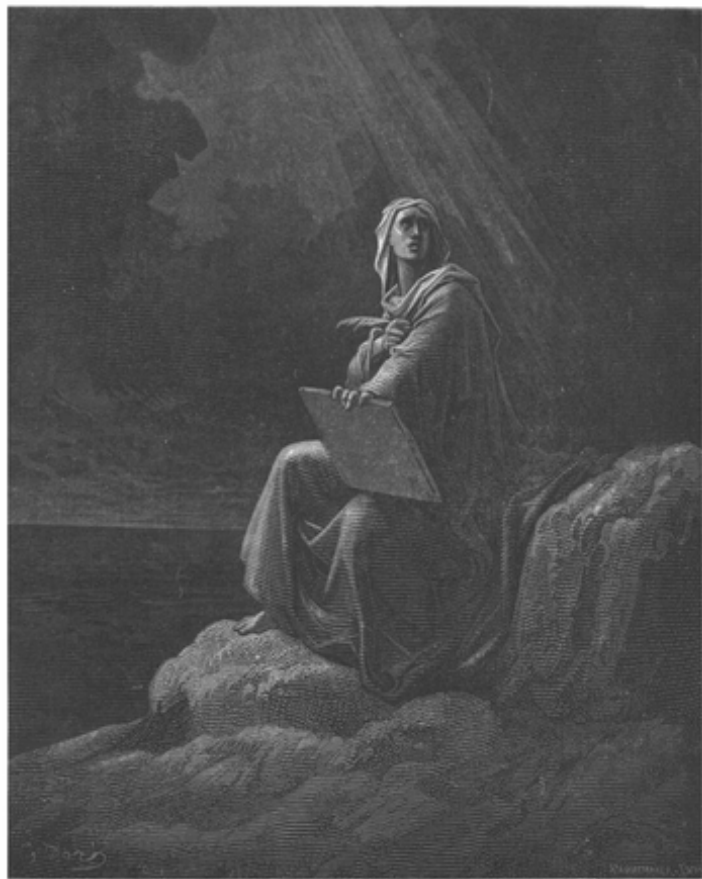
⁷ t. j. jaké spojení křesťana, áda tajemného těla Kristova, a modlo-sloužebníkem, účastníkem žiblovým?

KAPITOLA VII.

¹ t. j. tak vás miluji, že hotov jsem a vámi a pro vás i žiti i umříti.

PRÍCHOD SV. PAVLA NA OSTROVĚ „MALTA“.

SV. JAN NA OSTROVĚ PATMOS.

5. Neboť i když jsme přijali do Macedonie, žádného odpčinutí nemělo tělo naše, ale všelike soužení trpěli jsme: zevnitř boje, vnějš strachy.

6. Ale Báh, jenž těží ponížen, potěšil nás příchodem Titovým.

7. A netoliko příchodem jeho, ale také i potěšením, jež měl z vás, vypravuje nám o vaší žádosti, o vašem pláči, o vaší horlivosti pro mne, tak že jsem se ještě více zradoval.

8. Nebo ačkoli jsem vás listem zarmoutil, nelitují toho; a jestli jsem [prve] litoval, vída že list ten, [ať na chvíli,] vás zarmoutil.

9. Již nyní se radují: ne že jste byli zarmoucení, ale že jste se zarmoutili ku pokání; zarmoutili jste se zajisté podle Boha, tak že jste žádné škody akraze nás nevrzali.

10. Nebo zármutek, kterýž jest podle Boha, působí pokání stálé k spasení;¹ ale zármutek světa² způsobuje smrt.

[I. Petr, 2, 19.]

11. Neb hle, to samo, že jste podle Boha zarmoucení byli, kterakou ve vás působí pečlivost:³ anobř i obranu,⁴ i rozhněvání,⁵ i bázeň,⁶ i žádost,⁷ i horlivost,⁸ i potrestání;⁹ vám jste ukázali, že jste čistí v té příčině.

12. Protož, když jsem vám psal, [nepsal jsem] ani pro toho, kterýž učinil, ani pro toho, kterýž utrpěl křivdu, ale aby zjevena byla péče naše, kterouž máme o vás

13. před Bohem;¹⁰ protož potěšení jsme. V potěšení pak našem mnohem hojněji zradovali jsme se z radosti Titovy, že obcterven jest duch jeho ode všech vás.

14. A chlubil-li jsem se mu v čem o vás,¹¹ nejsem zaháben: ale jakož jsme vám všecko mluvili v pravdě, tak i chlouba naše, kteráž byla k Titovi, pravdou jest učiněna;

15. a srdce jeho hojněji jest k vám, když vzpomíná na poslušství všech vás, kterak jste ho s bázní a s třesením přijali.

16. Radují se, že ve všem důvěřiti mohou ve vás.

KAPITOLA VIII.

Ověštuje ochotnou láskou Macedonůch k chudým, — napomíná Korintůch následovat příkladu jejich — a poroučí jim bratři, kteráž k nim psal.

1. Známut pak vám činíme, bratři, milost Boží, kteráž dána jest církvím macedonským:

2. že ve mnohém zkoušení [všelikeho] soužení radost jich

¹ t. j. lítost nad hříchy proto, že jsme jimi Boha urazili [lítost nad přirozená], působí bodné, spasitelné pokání.

² t. j. lítost pro světské věci, ku př. strachu bohatství, zdraví, cti, věde k soužení.

³ t. j. napraviti, co se stalo: I. 5, 1.

⁴ t. j. opravdivěně, že tím všim seje.

⁵ t. j. spravedlivě proti takové nespravosti, se proti osobě.

⁶ t. j. před spravedlivostí Bohou.

⁷ t. j. aby se za to dosti odmlou a nestalo se více.

⁸ t. j. toho, kdo se takové mrakosti dopustil.

⁹ t. j. tak pravím. Bohem se dokládá svědkem, že vronou ocitovak o vás pěti mám.

¹⁰ t. j. vychvaloval-li jsem mna s chloubou některou dobrou vlastnost, lísto na vás shledávám.

KAPITOLA VIII.

¹ Smysl: i v mnohých protivnostech radostně vytrvali, i dobrošťnými se při své chudobě prokázali v sbíru na křesťany jerusalémské, tak že nejen nad svou mocností těmto přispěli, ale i sami sebe v tom laškavém skutku Bohu a máš k slábnám vzdali.

hojná byla, a že převelká chudoba jejich rozhojnila se v bohatství sprostnosti¹ jejich;

3. neboť podle možnosti, to svědectví jim vydávám, i nad možnost ochotni byli,

4. s mnohým přimlouváním prosíce nás za milost a podíl v sbírce, kteráž se činí na svaté.

5. A nejen jako jsme se nadáli, ale sami sebe dali nejprve Pánu, potom i nám podle vůle Boží;

6. tak že jsme prošli Tita, aby jakož počal, tak i dokonal mezi vámi milost tuto.

7. A jako ve všech věcech jste hojní: u víře, i v řeči, i v umění, i ve všelike pečlivosti, nad to i v lásce vaš k nám abyste i v této milosti hojní byli.

8. Ne jako bych rozkazoval, [tak] pravím, ale abych vedle pečlivosti jiných² také vaší lásky dobrou povahu osvědčil.

9. Nebo znáte milost Pána našeho Ježíše Krista, že pro vás utiěnen jest chudým, jsa bohat, abyste vy jeho chudobou zbohatli.³

10. A radu v tom dávám; neboť jest vám to užitečné, jenž jste netoliko činili, ale i chtítí počali od roku předěšlého.⁴

11. Nyní tehdy i skutkem vykonajte, aby, jakož jest hotovo srdce k chění, tak bylo i k vykonání z toho, což máte.

12. Neb když jest vůle ochotná podle toho, což má, přjemná jest, ne podle toho, čehož nemá.⁵

13. Nebo ne [tolik od vás žádám], aby jiným bylo polehčení, a vám soužení,⁶ ale byla rovnost.⁷

14. V nyníjším čase spomozí vaše hojnost jejich chudobě, aby i jejich hojnost chudobě vaší byla ku pomoci, aby byla rovnost, jakož psáno jest:

15. Kdo mnoho [sebral],⁸ neměl hojnosti, a kdo málo, neměl nedostatku.

16. Ale díky Bohu, kterýž touží pečlivost o vás dal v srdce Titovo,

17. že napomenutí přijal, a jsa velmi pečliv, sám se zve vše šel k vám.

18. Poaslali jsme s ním také bratra, kterýž má chválu v evangeliu po všech církvích:¹⁰

19. netoliko pak to, ale určen jest také od církvi za společníka plování našeho k této milosti,¹¹ kterouž¹² posluhujeme k slávě Páně a [k osvědčení] ochotné vůle naší,

20. varujíce se toho, aby nehaně nás někdo pro tu hojnost, kterouž my posluhujeme;

21. neboť opatrujeme¹³ dobré netoliko před Bohem, ale také před lidmi. [Řím. 12, 17.]

¹ t. j. dobroštinou.

² t. j. die příkladu středosti Macedonům.

³ Dolo: i pro byste tedy s lásky k svému, a die jeho příkladu neměli sobě sjevnost žáků Josef a sdělit chudým bratřím, jakožto bratřím Kristovým? [Mat. 25, 40.]

⁴ t. j. vy jste již louského roku sami o své dobré vůli, an vás žádý osvědčil, k tomu milosrdnou skutku ochotnými se prokázali.

⁵ t. j. i stovný dar u Boha veliké plátnosti má, když se dává a dobrou vůli a dobrou úmyslem.

⁶ t. j. nedávám, abyste chudobě svou v souzí se vrhli.

⁷ t. j. abyste s nadbytku svého udělili těm, kteří nemají ani o čem živa být. Rovnosti nemají, aby nehaně sami co druhý, tož nemohou; vybrá aby každý posádek měl tolik, co die svého stavu k usobování života nevyhnutelně potřebuje.

⁸ t. j. masy na pouk. [II. Moř. 16, 18.]

⁹ Vůbec se za to má, že tím sv. Lukášem míní.

¹⁰ t. j. k sbírání almužny pro oběd jerusalémské.

¹¹ t. j. k almužn, kterou sbíráme —

¹² t. j. opatrně kousáno.

22. Poslali jsme pak s nimi i bratra našeho, kteréhož jsme častokrát v mnohých věcech slyšeli, že jest pečlivý, ale nyní mnohem pečlivější pro velkou důvěru k vám.

23. Buďte pro Tita, kterýž jest společníkem mým, a mezi vámi pomocníkem, buďte pro bratry naše, jenž jsou poslové církví, aláva Kristava:

24. díky tehdy lásky vaší a chlouby naší o vás¹ prokažtež jim před obličejem církví.

KAPITOLA IX.

UH, jakým srdcem sdělovali mají sluhám, a — jakou slábnu si tím získali a Boha i u lidí.

1. Neboť o službě, kteráž se děje na svatě,¹ jest mi zbytečné psáti vám.

2. Znáám zajisté ochotnou mysl vaši, pro kteroužto se vámi chlubím u Macedonákých: že také Achájsko hotovo jest od předešlého léta,² a vaše horlivost vzbudila mnohá.

3. Poslal jsem pak ty bratry, aby [to], v čem se vámi chlubíme, v té stránce nebylo marné,³ abyste [jakož jsem řekl] byli hotovi:

4. abychom snad, když by přišli se mnou Macedonští, a nelezli vás nehotově, nebyli zahabaní v té přitčné my, [ať nedíme vy].

5. Uznai jsem tehdy za potřebné, prositi bratří, aby napřed šli k vám, a připravili to zaslíbené požehnáni,⁴ aby bylo hotovo, tak jako požehnáni, a ne jako lakomství.⁵

6. Tot pak pravím: Kdo akoupě rozává, akoupě i žíti bude: a kdož rozává v požehnáni, z požehnáni i žíti bude.⁶

[Gal. 6, 9.]

7. Jeden každý [dej], jakož uložil v srdci svém, ne se zármuťkem, anebo z mušení; neb veselého dárce miluje Báh.⁷

8. Mocent pak jest Báh velikou milost hojnou učiniti ve vás:⁸ abyste ve všem vidycky všelkij dárce majíce, rozmáhali se ke velikému dobrému skutku;

9. jakož psáno jest: Rozptýlil, dal chudým, spravedlnost jeho zůstává na věky věkův. [Zalm 111, 9.]

10. Teu pak, kterýž dává símě rozsvajcím, i chléb k jednéi dá, a rozmnoží símě vaše, a přispějí vzrůstu obilí spravedlnosti vaší:

11. abyste ve všem obohaceni jsouce, hojnost měli ke všelkij sprostnosti, kteráž působí skrze nás díků činní Bohu.

12. Nebo služba toho dobrodiní netoliko doplňuje to, čehož se nedostává svatým, ale také se rozhojuje skrze mnohá důtkčinní v Pánu,

¹ t. j. dokažtež jim, že upřímnou lásku ke mně máte, a že pravda jest, čím se všeobohem o vás chlubit.

KAPITOLA IX.

¹ t. j. o sluhách, kteráž se sbírá na křesťany v Jerusalemě a v Judsku bydlící.

² t. j. připěti k té sbíre: sr. 8. 10. Korint město náleželo ku krájině achájské.

³ t. j. aby se neukázalo, že to není pravda, vybrá abyste sbírku pohotově měli.

⁴ Die řeckého jest svítání brzo slova též: „dobrou [dárce] sbírku“.

⁵ t. j. die slova skutčného dobrá a řízení, ne brádění a skupna.

⁶ „Almušna jest vno v ruku chudého zasáti, jehož ovoce stáží v lůně Bohem.“

⁷ Vís Str. 35, 11. „Dává-li nerad, i dar i slábnu zahazuje.“ [Sv. Augustin.]

⁸ t. j. ve všem vám tak hojné požehnáni, abyste vidycky tolik měli, z čeho byste potřebným všeljak prospívali.

13. když za prokázání služby této chválí Boha z vašeho poslušného vyznávání evangelia Kristova, a ze sprostného sdělování se s nimi, i se všemi,

14. a když se za vás modlí, milující vás srdečně pro vyvýšenou milost Boží ve vás.

15. Díky Bohu z nevýmluvného daru jeho.

KAPITOLA X.

Napominá Korintákých k poslušnosti, aby nebyl přinucen, aš psáží, psáží proti nim mocí apoštolské, a — ospravedňuje se proti všelkijm nářám.

1. Sám pak já Pavel prosím vás pro tichost a mírnost Kristovu, jenž jsem do očí k vám ošem pokorný, ale nejna přftomem, osmeluji se proti vám; [I. Kor. 4, 18.]

2. prosím vás tehdy, aš přftomem ja neosmělím se tou smělostí, kterouž, jak se o mně soudí, osmeluji se proti některým, jenž za to mají, že bychom my podle těla chodili.¹

3. Nebo v těle chodíme, ne podle těla bojujeme.²

4. Neboť zbraň bojování našeho není tělesná, ale mocná v Bohu k zkažení ohrad, jízto kazíme rady. [Ef. 6, 13.]

5. i všelkou vysokost, povyšující se proti umění Božímu, a jinnámě všelkij rozum v službu Kristovu,³

6. a hotovi jsme potrestati každého neposlušství, když naplněno bude vaše poslušství.

7. Na to, co před očima jest, hleděte. Má-li kdo naději o sobě, že by byl Kristův, pomyslí zase sám u sebe na to, že jakož on jest Kristův, tak i my.

8. Nebo bycht se i něco více chlubil mocí naší, kterouž nám dal Pán k vzdělání, a ne ku zkažení vašemu, nebudut zahaban.

9. Ale aby se nezdálo, jako bych vás listy strašil;

10. nebo říkají: Listové zajisté jsou vální a mocní, ale přftomnost osobní mdlá, a řeč potupná;

11. pomni, kdož takový jest, [toto]: že jací jsme v slova skrze psaní, vzděláni jsouce takoví jsme i v skutku, přftomní jsouce.

12. Neboť se neodvažujeme přimstít se, a nebo přftovnati k některým, kteříž sami sebe chválí:⁴ ale my sami u sebe se měříme, a sami k sobě se přftováváme.

13. My zajisté nebudeme se chlubit nad míru, ale podle míry pravidla, kterouž odmětil nám Báh, míru, abychom přišli až k vám.⁵ [Ef. 4, 7.]

14. Neboť nerozšířujeme se přes míru, jakobychom nebyli došli k vám: neboť až k vám jsme přišli s evangeliem Kristovým:

15. nechlubíme se nad míru cizími pracemi: ale máme

KAPITOLA X.

¹ Smysl: Právě se slova a vaše o mně, že jsem k vám do očí tichý a pokorný, jako bych po přání váš bažil, nebo se někoho báil [I. 18]; já však ztíměně prosím vás, hledě, aš nedokážu, aš přftuju k vám, celou přftomost apoštolského řádu svého, kterouž jste s listu mého zeznali, a právě proti těm, kteří tak ošmetají o mně soudí.

² t. j. nebojují proti odpárcem svym líti a podvodem, líti a pochlebovatím a lichozením, ale modí Boží.

³ t. j. všelkij samitky svěťitelé proti pravdě sv. evangelia a náhadně rozumování i vnaněně řeči mudrých svěťitelů vyvrátíme, tak že konečně všelkij hrůy rozum pokorný se podrobí učení viry Kristovy.

⁴ t. j. chlubyžny Hlaspotčným tam u vás.

⁵ t. j. Báh sám mi natsouřil obor působení apoštolského u vás; ten jsem vykonal [14]: toč chlouba má, a bude tím více, čím více vy u vše a všelkijm s mi požehnániem Bohem prospívati budete. [15.] Potom pak i dále na jiných místech a pomoci Boží tak jako u vás vru Kristovu hlásati dohlám.

nadějí, že budeme zvelebeni mezi vámi podle pravidla našeho v hojnosti, když víra vaše rástí bude.

16. I že na těch místech, kteráž jsou za vámi, evangelium kázati, a ne v cizím pravidle,¹⁰ s tím, co spraveno jest, chlubiti se budeme. [Řím. 16, 18.]

17. Však kdo se chlubit, v Pánu at se chlubit;

[Jer. 9, 23. I. Kor. 1, 31.]

18. Nebo ne, kdo se sám chváří, zkušený⁷ jest, ale koho Báh chváří.

KAPITOLA XI.

Dále se opravováliše, proč od Korintských žádá odměny nebrati, a — vyřídí, co pro Krista utrpěl.

1. Ó byste snesli něco malíčko nemoudrosti mé:¹ ano strpce mne!¹

2. Neboť miluji vás Božím milováním.² Zasnoubit jsem vás, abych vás co pannu čistou oddal jednomu muži, Kristu.

3. Ale bojím se, aby tak jakož had svedl Ervu chytrostí svou, nebyli porušení smlouvy vaší, a nevydali z sprostnosti, kteráž jest v Kristu.⁴

4. Nebo kdyby někdo přijda jiného Krista kázal, kteréhož jame nezáklám, nebo [kdybyste] jiného ducha přijali, kteréhož jste nepřijali, anebo jiné evangelium, kteréhož jste od nás nezvali: slušné byste strpěli.⁵ [Gal. 1, 6.]

5. Mám pak za to, že jsem nic méně neudil než velcí apoštolé.

6. Neb at jsem nedospělý v řeči, však ne v umění: však jsme vám zjevni ve všem.

7. Anebo zialí jsem zbrědíl, sám se ponížije, abyste vy povyšení byli? že jsem darmo evangelium Boží kázal vám?

8. Jiné církve jsem oloupil, bera plat k službě vaš.

9. A ja u vás, a nuzen, nižádnému jsem těžek nebyl; neb čeho se mi nedostávalo, doplnili bratři, kteří přišli z Macedonie: a ve všech věcech bez obtížení zachoval jsem se vám a zachovám.

10. Jestli pravda Kristova ve mně, že chloubu ta nebude zmařena u mne v krajích achajských.

11. Proč? Snad že vás nemiluji? Báh ví!

12. Ale co činím, i činiti budu:⁶ abych odhal přičinu tým, kteříž hledají přiležitosti: abych v čem se chlubit, nalezení byli jakož i my.⁷

13. Nebo takoví falešní apoštolé jsou listivi dělníci, proměňující se v apoštoly Kristovy.

14. A není divu, neb i satan se proměňuje v anděla světla;

15. není tehdy veliká věc, jestliže služebníci jeho proměňují se, jakoby byli služebníci spravedlnosti: kterýchžto konec bude podle skutků jejich.

16. Opět pravím: [at mne někdo nemá za nemoudrého, sic jinak jako nemoudrého mne přijmete, at i já se něco malíčko pochlubím];⁸

17. co mluvím, nemluvím podle Boha, ale jako v nemoudrosti z přičiny té chloubu.⁹

18. Kdyžť se mnozi chlubit podle těla, i jáť se chlubití budu.

19. Rádi zajisté snášíte nemoudré, jsouce sami moudří.¹⁰ 20. Nebo snášíte, jestliže vás kdo v službu podrobuje,¹¹ jestliže kdo zfrá, jestliže kdo obírá,¹² jestliže se kdo pozdvihuje,¹³ jestliže vás kdo v tvář bje.¹⁴

21. K zahanbení pravím, jako bychom my v té částce slabí byli.¹⁵ V čem kdo smí, [v nemoudrosti pravím] smím i já.

22. Židé jsou, i já; Israelsťi jsou, i já; plémě Abrahamovo jsou, i já;

23. služebníci Kristovi jsou, [jako méně moudrý pravím], více já v pravech přemnohých, v zalářích hojněji, v ranách nad míru, v nebezpečnostech smrtelných častokrát.

24. Od Židů pětkrát čtyřiceti rau bez jedné jsem trpěl.¹⁶ 25. Tříkrát jsem metami mrakůn byl, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem na moři tonul, den a noc v blubokosti mořské jsem byl.¹⁷ [Sk. 16, 22, 14, 18, 27, 41.]

26. na cestách často, v nebezpečnostech na řekách, v nebezpečnostech od lotrů, v nebezpečnostech od [svého] národa, v nebezpečnostech od pohanů, v nebezpečnostech v městě, v nebezpečnostech na poušti, v nebezpečnostech na moři, v nebezpečnostech mezi falešnými bratřími;

27. v práci a v bídě, v bdeních mnohých, v hladu a v žízni, v postech mnohých, v zimě a v nábotě;

28. kromě toho, co zveřít jest, každodenní mé zaměstnání, pětce o všechny církve.

29. Kdo jest nemocen,¹⁸ abych já nebyl nemocen? Kdo se horší, abych já nehořel?¹⁹

30. Jestližeť se mám chlubití, svými nemocemi se budu chlubití.

31. Báh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, kterýž jest pozeňnaný na věry, ví, že nelbu.

32. V Damašku vladěl lidu krále Aréty ostřihal města Damascenských, aby mne jal;

33. a oknem v koši spuštěn jsem přes zeď, a tak jsem ušel rukou jeho. [Skut. 9, 24.]

¹ t. j. školn.

² t. j. dokonaly.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. se svými zásluhami se smiňuji, ja dooneu.

² Die řeckého: „vjak vy mne strpíte“

³ t. j. miluji vás upřímně a srdčně pro Boha, abych vás jako čistou oloupil.

⁴ t. j. abyste nebyli svedeni od pravého, sprostného učení Kristova svrdným učením některých falešných učitelů, nástrojů diabolových k podvrácení víry.

⁵ t. j. tomu dopustiti mohli a smělí; však ale není ani možná, aby vám kdo jiného Krista jiným duchem kázal, než jak jsem já kázal vám, a vy jste ode mne slyšeli. V tom pak moha se vyrovnati i těm nejznamenitějším apoštolům Petrovi, Janovi a j. čím více chlubitím Hlasopisatelům! [5.]

⁶ t. j. darmo i dále evangelium hlásati budu.

⁷ t. j. aby se okazalo, že oni nejsou praví, mně rovní apoštolé, jako se maršé vychloubají.

⁸ t. j. že zásluhami svými se projevaji, nemějí mi nikdo na počest-lost; ar. 11, 1.

⁹ t. j. veliká chloubu sama o sobě vždy jest nemoudrá, tudíž se nerovnává a nejvyšší svatosti Božskou.

¹⁰ t. j. chlubit se svon moudrosti, snášíte živé vychloubání jiných: proč bylo mě pravdivě znenámi?

¹¹ t. j. v vámi nárovnosti jedná.

¹² t. j. vás o vaše jmění podrovná oklamává.

¹³ t. j. nad vás se vypíná.

¹⁴ t. j. vás tpi a haní.

¹⁵ t. j. více to vám Hlasopisatelé čini, a vy si jich více vážíte než mne, an jsem se v tom nezměním prokazal? [10, 1.] To sloce mně ke cti, ale i vám i Hlasopisatelům k zahanbení slouží.

¹⁶ Aby Židé rozkas V. Mojš. 26, 8. tím jistěji zachovávali, nedovolili dávatí trestanému než 39 ran.

¹⁷ t. j. na břehu moři zutlčen: znamená. Jak mnoho sv. Pavel vytrpěl, o čemž se nezmiňují sk. ap.

¹⁸ t. j. slaby, zarmocneny, utrápeny, abych já ta stráž necciti a s ním?

¹⁹ t. j. horlivostí, aby se pohoršení odstranilo.

KAPITOLA XII.

Vypovídá, jakých zjevení se mu od Boha dostalo, — ale že na něho k pokoušení dopadl ještě ostan útlak, proti němuž mu Pán své pomoci slíbil. — Slibuje přijít k nim, a Bůh, aby přišel jeho k pokoušení byl.

1. Mám-li se chlubití [neučíš se a]ce? !¹ Přijdu pak k viděním a zjevením Páně.

2. Znáš člověka k Kristu,² že, před lety čtrnácti,³ zdali v těle, nevím, čili kromě těla, nevím; Bůhť vš] vtřzen byl takový až do třetího nebe.⁴

3. A znám takového člověka, [zdali v těle, čili kromě těla, nevím, Bůhť vš].

4. Ze vtřzen byl do ráje, a slyšel tajná slova, jichžto nelze člověku mluvití.⁵

5. Takovými věcmi se budu chlubití: ale sebou nebudu se nic chlubití, leč svými nemocmi.

6. Neboť bych se i chlubití chtěl, nebudu nemoudrým: pravdu zajisté povím: ale uskrovnuji, aby někdo neomyšlel o mně více nežli při mně vidí, anebo co ode mne slyší.

7. A aby velikost zjevení mé nepozdvihla, dán jest mi osten těla mého, aťdán stanův,⁶ aby mne záljkoval.

8. Pročeť třikrát jsem Pána prosil, aby ode mne odstoupil:⁷

9. ale řekl mi: Dostí máš na milostí mé; nebo moc v nemoci se zdokonala. Protož rád se chlubití budu svými nemocmi, aby i mně přebývala moc Kristova.

10. Pročeť libuji si v nemocech svých, v pohaněních, v potřebách, v protivěnstvích, a v úzkostech pro Krista; nebo když nemocem jsem, tehdy jsem mocen.

11. Utiněn jsem nemoudrým: vsy jste mne přinutili. Neb již od vás měl jsem chválen býti: neboť jsem nic méně nežli nežli ti, kteříž jsoun velcí apoštolé, ačkoli nic nejsem.

12. Avšak znamenání mého apoštolství utiněna jsou mezi vámi ve vši třpělivosti, v dívčích a v zákracích a v mocech.⁸

13. Neboť což jest, čehož méně měli nežli jiné církve? leč to, že já sám jsem vás neobtěžoval? Odpusťtež mi tu křivdu.

14. Aj, již potřetí hotov jsem přijíti k vám, a nebudu vám těžek: nebo nebudám, co jest vašeho, ale vás. Aní pak mají synové rodičům pokládati, ale rodičům synům.

15. Jáf pak velmi rád náklád učiním, nad to i sám sebe vynaložím za duše vaše, ačkoli více vás miluju, méně jsem milován. [Řím. 9, 3.]

KAPITOLA XII.

¹ t. j. pro mne, ale pro vás toho potřebí jest, abyoh tím dástočnost svou proti odpředmí hájil.

² t. j. křesťana; sám sebe míní [6], ale z pokory nejmenje.

³ t. j. byli list psán r. 58 po Kristu, událo se tedy vtřzení to roku 44.

⁴ t. j. do blaženého sídla svatých. „Vtřzení (extasis) jest pozdřívění ducha se stavu přirozeného v nadpřirozený působení moci vyšší, buť tak, že i tělo a smysly svými na něm podřídá má, nebo toliko duše v nadšení povozována jest, co tělo strnulé, tmeň mrtvé trvá. [Sv. Tomáš Aquin. Slov. Koech. 8, 1—8. Sk. 10, 4 a d.]

⁵ t. j. vynaloviti; odtud pochází přehiboký sv. ap. Pavla důmysl v tajemství Boží, jevil se skoro v každém slově jeho listů.

⁶ t. j. posel, nástroj; tím rozumaj buť: nestřášená žádost tělesná, jichž die toho ani nejvýšejší lidé prosti nejsou (sr. Řím. 7. tak Sv. Aug. Jeron. Theofil. Beda. Tomáš); nebo: pronásledování nepříteli, co náhodně dřblových [10. tak Jan Zlat. Theod. Ambrož.]; nebo: bolestnost nějakou nemoc tělesnou [9].

⁷ t. j. aby mne sprostí ostan toho.

⁸ t. j. kteréž Bůh skrze mne i vás působiti ráčil. [Řím. 15, 19.]

16. Ale budí: já jsem vás neobtěžoval, ale jea chytrý, list jsem vás zjímám.⁹

17. Zdali skrze někoho z těch, kteříž jsem poslal k vám, oklamal jsem vás?

18. Prošli jsem Tita, a poslal jsem s ním bratra. Zdaliž vás Titas podvedl? Zdaliž jsme nechodili jedním duchem? zdali ne jedněmi šlepekami?¹⁰

19. Zdaliž, jako od dávna, se domníváte, že se omlouváme před vámi? Před Bohem v Kristu mluvíme: a to všecko, nejmlnější, pro vzdělání vaše,

20. Neboť se bojím, abych snad přijda nenalezl vás takových, jakových nechci, a já nebyl nalezal od vás, jakéhož [vy] nechtete: aby snad nebyli mezi vámi svárové, závislí, hubřové, vády, utrhaní, reptání, nadýmání, různice,

21. aby mne opět, když bych přišel, neponížil Bůh u vás, a já nemusel plakati mnohých, kteříž prve hřešili, a nechtěli pokání z nečistoty, a ze smilství a z nestydatosti, kterouž spáchali.

KAPITOLA XIII.

Opět nepomíná Korintských, aby se rozmyšlili a polepšili se, než k nim přjde, povzbuzuje k dokonalosti a láce; a poděkuje Jch, a Boha.

1. Aj, toto potřebí jdu k vám:¹ a v ústech dvou nebo tří svědků stanet každé slovo. [V. Mojš. 19, 15. Mat. 18, 16.]

2. Předpověděl jsem, a předpovíám, jako přítomny, a nyní nepřítomny těm, kteříž prve zhrěšili, i jiným všechném, že až přijdu opět, neodpusťm.

3. Zdaliž chcete zkoušiti toho, kterýž skrze mne mluví, Krista, kterýto ve vás není nemocen, ale mocen jest ve vás.²

4. Nebo ačkoli uvěřován jest z nemocí: ale živ jest z moci Boží. Nebo i my nemocni jsme v něm: ale živi budeme s ním z moci Boží na vás.³ [Fil. 2, 7.]

5. Sami se zkoumejte, jste-li u víře: sami se zkoumejte. Čili sami sebe neznáte, že Kristus Ježíš jest ve vás? leč jste snad zavřeni.⁴

6. Ale naději mám, žeť poznáte, že my nejame zavřeni.⁵ 7. Modlime pak se Bobu, abyste nic zlého nečinili; ne abychom my se zkušenými prokázali: ale abyste vy, co dobrého jste, činili, my pak abychom zavřeni byli.⁶

¹ Tak se smysla svých odpředmí dí, kteří tak o něm praví, a pak ihned křivě Jch domněni vyzval.

² t. j. nechtěla se u Tita i v všech, kteříž ode mne k vám přišli, těm nezáležet a neobnošet?

KAPITOLA XIII.

¹ t. j. hotov jsem přijíti a potěšiti, kterým se dvěma nebo třemi svědky nějaká nepravost dokáže.

² t. j. dokázal mezi vámi svou všemohoucnost, mnohými skutky, skrze mne. [19, 19.]

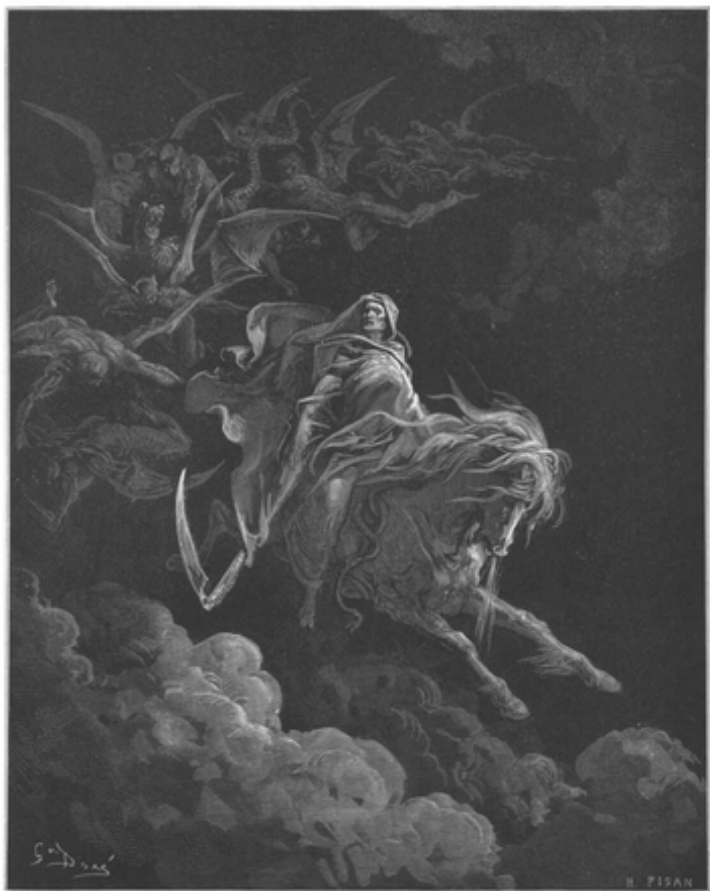
³ t. j. bych die příkladu Kristova, kterýž dobrovolně slovočeství na se vzal, a smrt křivě podstoupil, i já protivěnství a pohanění trpěl, máně přec i moc, trčati vás, tak Jist, jakože Krista s mrtvých vstal, a živ jest; onť mi to právo dal, onť svou všemohoucností je potvrdil.

⁴ t. j. leč byste byli dřevější obřázené milostí Boží pro své nestyžené život posbyli.

⁵ t. j. poznáte, že to u mne tak není, byť i u vás bylo: vybrál že já posavde testůž mne mám od Boha, kterouž jsem u vás prve ovděditi a dokázal. [Srov. evroch. vs. 4 a 10.]

⁶ t. j. raději bych sám potpen a opevřen byl od protivníků svých, než abyste vy něčeho zlého se dopouštěli, a já pak na vás svou moc apoštolouk dokázati přinucen byl.

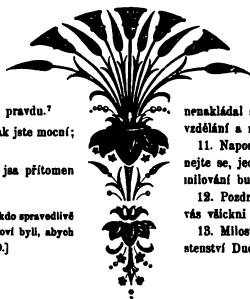
SMŮT (VIDENÍ SV. JANA).

8. Nebo nic nemůžeme proti pravdě, ale pro pravdu.⁷

9. Radujeme se zajisté, že my jsme mdlí, vy pak jste mocní; za toť se i modlíme, abyste vy byli dokonalí.

10. Protož toto píši, jsa nepřítomen, abych jsa přítomen

⁷ t. j. trvající mocí své nemohu posáziti proti tomu, kdo spravedlivě a svatě žije; ba radoval bych se, kdybyste všickni takoví byli, abych nějak té mocí proti vám nikdy posáziti nepotřeboval. [9.]

nenakládal s vámi tvrdě podle moci, kterouž mi dal Pán ku vzdělání a ne ku zkažení.

11. Naposledy, bratří, radujte se, dokonali buďte, napomínejte se, jednotajně smýšlejte, pokoj májete: a Báh pokoje a milování bude s vámi.

12. Pozdravež jedni druhých políbením svatým. Pozdravuj vás všickni svatí.

13. Milost Pána našeho Ježíše Krista, a láska Boží, a účastenství Ducha svatého budíž se všemi vámi! Amen.

EPIŠTOLA SV. PAVLA K GALATŮM.

GALATSKO slula krajina skoro u prostřed Malé Asie ležící. Obyvatelé Galaté náleželi k velikému národu Galův nebo Keltův, a byli z nynějšího Francouzaska, kdež bydlili, z části se vystěhovali [asi 280 před Kristem], a nemalý jich počet přišli až do Asie, a usadivše se tam a smísivše se s Řeky též Galo-Řekové se nazývali.

Svatý Pavel přišel nejprve do Galatska na své druhé cestě apoštolské¹ roku 52. nebo 53. po Kristu a v krajině té kázaje, mnohé z národa Galatův k víře Kristově obrátil, a církve u nich založil. Později na své třetí apoštolské cestě též k nim zavítal² a velmi laskavě a uctivě od nich přijat jest.³

Když se pak od nich odebral a do Efesu přišel,⁴ doslechl, že mezi nimi velké nepořádky povstaly. Židovskvy smýšlejší bludaři, přišedše z Jerusalema, hleděli namluviti Galatům, že křestanu potřebí jest k spasení zachovávatí též veškerý zákon Mojžíšův vůbec, obřezávání pak zvlášť;⁵ Pavel že prý není ani pravý apoštol, an Krista Pána ani neviděl; že jen pohanům k libosti káže zrušení zákona Mojžíšova, kdežto prý Petr v Antiochii i zákona toho se drží, a společnosti pohanů se varuje.

Abý tedy toto bludné a utrhačné učení vyvrátil, dokazuje sv. Pavel Galatům tímto listem: 1. že jest pravým apoštolem [1—2.]; 2. že obřadní zákon Mojžíšův, jsa pouze přípravou k novému zákonu, tímto zrušen jest [3—5, 13.]; 3. že však křestan, ač jest osvobozen od obřadního zákona Mojžíšova, mravní přikázání téhož u vši lásce a tichosti zachovávatí má [5, 14—6, 13].

Psán jest list ten, jak vůbec se podobá, v Efesu asi 57. po Kristu.

KAPITOLA I.

Podávávi Galatských, káží je, že se nácterstý bludaři sváděti ochotávali od pravého evangelia, jenžti on je vyvrátil, jakž o by svítkem sjevením Božím sváděti.

1. Pavel, apoštol ne od lidí, ani skrze člověka, ale káže Ježíše Krista, a Boha Otce, kterýž jej vzkřísil z mrtvých.¹

2. i všickni bratři, kteříž jsou se mnou, církvím galatským.

3. Milost vám a pokoj od Boha Otce a Pána našeho Ježíše Krista,

4. kterýžto vydal sebe samého za hříchy naše, aby vytrhl nás z přítomného věku nešlechtného, podle vůle Boha a otce našeho,

5. jenž jest sláva na věky věkův. Amen.

6. Divím se, že tak rychle se uchylujete od toho, kterýž vás povolal v milost Kristovu, k jinému evangeliu;

7. kteréž není jiné,² než jsou náctěři, jenž vás nepokojí a chtějí převrátiti evangelium Kristovo.

¹ Sk. 16, 40. 16, 6. — ² Sk. 18, 28. — ³ Gal. 4, 14. — ⁴ Sk. 19, 1. — ⁵ Srov. Sk. 15, 6.

KAPITOLA I.

¹ t. j. pokud Kristus i člověk byl, neboť co Bůh On sám o své moci z mrtvých vstal.

² t. j. kteréž ani nemůže býti jiné, než jakž jsem vám kázal já. [8.]

8. Ale bychom pak my, neb anděl s nebe kázal vám, mimo to, co jsme vám kázali, prokletý bud!³

9. Jakoz jsme již pověděli, i nyní opět pravím: Bude-li vám kdo kázati mimo to, což jste přijali, prokletý bud!

10. Neboť nyní lidem-li sloužím, čili Bohu?⁴ Zdalž hledím lidem se líbiti? Kdybych se ještě lidem líbil, Kristovým služebníkem bych nebyl.

11. Známो zajisté čísm vám, bratři, žeť evangelium, kteréž kázáno jest ode mne, není podle člověka; [I. Kor. 15, 1.]

12. neboť aniž jsem já ho přijal, ani se mu naučil od člověka, ale káže zjevení Ježíše Krista. [Ef. 3, 5.]

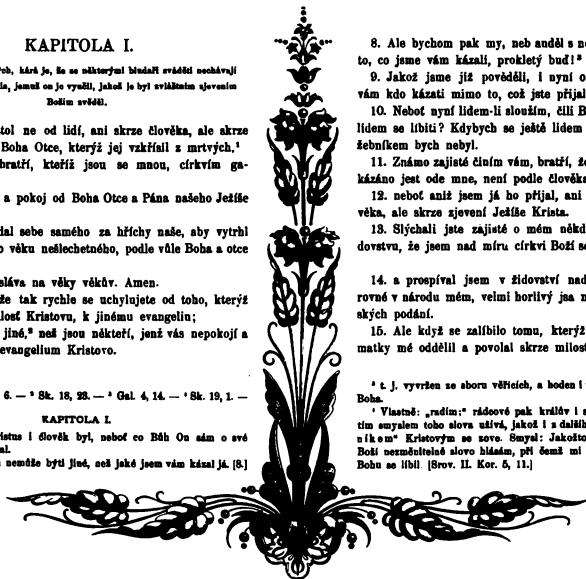
13. Slychali jste zajisté o mém někdejším obcování v židovstvu, že jsem nad mřru církvi Boží se protivil, a hubil ji; [Sk. 22, 4. 26, 9.]

14. a prospíval jsem v židovství nad mnohé mně věkem rovné v národu mém, velmi horlivý jsa milovník svých otcovských podání.

15. Ale když se zalíbilo tomu, kterýž mne byl ze života matky mé oddělil a povolal skrze milost svou,

³ t. j. vyvržen ze sboru věřících, a hoden i věčně zavrženu býti od Boha.

⁴ Vlastně: „radím“ rádoové pak králův i služebníků jich byli: tím smyslem tobo slova užívá, jakoz i v dalším vědno, ano „služobníkem“ Kristovým se zove. Smysl: Jakožto poslane Boží hlavně Boží neměnitelné slovo hlásám, při čemž mi jediné o to jde, a bych Bohu se líbil [Srov. II. Kor. 5, 11.]

16. aby zjevil Syna svého ve mně,⁸ abych jej zvěstoval mezi národy: Ihned jsem nepovolil tělu a krvi.⁹

17. aniž jsem šel do Jerusáléma k apoštolům, předtím svým, ale odšel jsem do Arábie a navrátil jsem se opět do Damasku.¹⁰

18. Potom po třech letech přišel jsem do Jerusáléma, abych ušel Petra, a pobyl jsem u něho patnáct dní.

19. Jiného pak z apoštolů neviděl jsem žádného než Jakuba, bratra Páně.

20. Co však vám píši, hle, před Bohem, že neklamám.

21. Potom jsem přišel do krajin syrských a cilických. [Sk. 9, 27—30.]

22. Byl pak jsem tváří neznamý církvím judským, kteréž byly v Kristu:

23. než toliko slyšali: Který nás prve pronáležoval, již sám káže tu víru, kterouž byl někdy hubil:

24. a oslavovali pro mne Boha.

KAPITOLA II.

Dokazuje, že vždy svobodně evangelium hlásil, — že to i apoštolé potvrdili, že samému Petrovi veřejně domlouval, — a že opravdovité náše přijetí se s živé víry v Krista.

1. Potom po čtrnácti letech¹ vstoupil jsem opět do Jerusáléma s Barnabášem, pojav i Tita.²

2. Vstoupil pak jsem [tam] podle zjevení³ a rozmlouval jsem s nimi o evangeliu, kteréž kážu mezi národy, zvláště pak s těmi, kteříž se zdáli někdy býti:⁴ abych snad nadarmo neběhal, nebo byl nebezpeč.⁵

3. Však ani Tita, kterýž byl se mnou, ja [rodem] pohán, nebyl přinucen obřezati se:

4. ale [ani] pro podešlé falešné bratři,⁶ kteříž se byli vloudili k zvyšdání svobody naší, kterouž máme v Kristu Ježíši, aby nás v službu podobili;⁷ [Sk. 15, 24.]

5. Jímž jsme ani na hodinu neustoupili, a nepodáli se, aby pravda evangelia zůstala u vás.⁸

6. Od těch pak, kteříž se zdáli něco býti⁹ [jaci někdy byli, po tom něco ne není; Báhť nepřijímá osoby člověka], mně zajisté ti, kteříž se zdáli něco býti, nic nepřidali;¹⁰

7. nýbrž v opak, když ušleli, že jest mi světěno evangelium mezi neobřezanými, jako i Petrovi mezi obřezanými;

8. [nebo kdo působil v Petrovi k apoštolství mezi obřezanými, působil i ve mně mezi pohany,]

¹ t. j. aby srdce mé k sobě obrátil, a svou milostí mne zcela proměnil.

² t. j. nebodl jsem poučenosti a lidé, aniž pak jsem se o to s kým radil.

³ Co se Sk. 9, 28. praví, stalo se později jak v. 18. dt.

KAPITOLA II.

¹ t. j. po svém obrázení.

² Snov. Skutk. 15. 1. a d. Die toho připadá na rok 51. po narození Páně, když první sv. sněm v Jerusáleme se držel.

³ t. j. nejna posla od církví, viz Skutk. 15. 2.

⁴ t. j. apoštolé, viz níže v.

⁵ t. j. nepravosl.

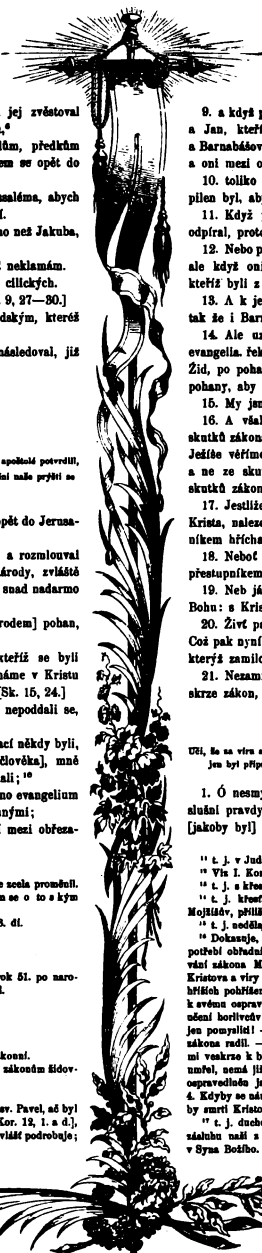
⁶ Doloi: nestalo se tak.

⁷ t. j. aby přinutili nás zachovávat obřady starozákonní.

⁸ t. j. abyste nebyli nuceni podobovati se obřadním zákonům židovským, srnčeným die sv. evangelia.

⁹ Doloi: něčemuž zvláštnímu [sem se nenazní].

¹⁰ t. j. aniž v mém učení čehož zmínili. Znamená, že sv. Pavel, ad byl přímo od Boha nadpřirozeným způsobem vyučen [II. Kor. 12, 1. a d.], pšee učení své úsudek apoštolův vůbec, Petrovu pak zvláště podobaje; neb na té škole zledeji pravda!

9. a když poznali milost, kteráž mi dána jest, Jakub a Petr a Jan, kteříž se zdáli býti sloupev církve, podali mně a Barnabášovi pravě k společenství, abychom my mezi pohany a oni mezi obřezanými [házali];

10. toliko obřezaných pamatovali na chudé,¹¹ čehož jsem také pilen byl, abych to učinil.¹²

11. Když pak přišel Petr do Antiochie, zjevně jsem mu odpíral, proto že byl hoden domluvy.

12. Nebo prve než přišli nákteří od Jakuba, jídal s pohany:¹³ ale když oni přišli, ucházal a odděloval se, boje se těch, kteříž byli k obřázký.¹⁴

13. A k jeho pokrytství povolali jiní [věřící] z židovstva, tak že i Barnabáš od nich v to pokrytství uveden byl.

14. Ale usřev já, že si nepočínají přímo podle pravdy evangelia. Nečl jsem Petrovi přede všemi: Když ty, ja [rodem] Žid, po pohanku živ jsi,¹⁵ a ne po židovsku, kterakž nutíš pohany, aby po židovsku živi byli?

15. My jsme od přirozenosti Židé, a ne hříšníci z pohanů.¹⁶

16. A však věduce, že nebyvá člověk opravdovněn ze skutků zákona, nýbrž skrze víru v Ježíše Krista, i my v Krista Ježíše věříme, abychom opravdovněni byli z víry Kristovy, a ne ze skutků zákona, proto že nebude opravdovněn ze skutků zákona žádný člověk. [Řím. 3, 20. 28.]

17. Jestliže pak my, hledající opravdovněni býti skrze Krista, nalezeni jsme ještě hříšníci, zdalž jest Kristus služebníkem hřícha? Nikoli.

18. Neboť budu-li, co jsem zbořil, opět zase vzdělavati, přestupníkem se prokazuji.

19. Neb já skrze zákona umřel jsem zákona, abych živ byl Bohu: s Kristem ukřižován jsem.

20. Žítv pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus. Což pak nyní živ jsem v těle, živ jsem u víře v Syna Božího,¹⁷ kterýž zamiloval mne, a vydal sebe samého za mne.

21. Nezamítám milosti Boží. Nebo jestližeť jest spravedlnost skrze zákona, tehdy Kristus nadarmo umřel.

KAPITOLA III.

DŮl, že se víra a ne ze skutků zákona obdržel daré Ducha svatého; že zákon jest byl přípravným předsněm k milosti opravdovnění skrze Krista.

1. Ó nesmylní Galaté, kdo vás zmámil, abyste nebyli pouasláni pravdy, jesto vám prve Kristus před očima byl vypsán, [jakoby byl] mezi vámi ukřižován?

¹¹ t. j. v Judsku a Jerusáleme.

¹² Vis I. Kor. 16. 1. a d. II. Kor. 6, 1. a d.

¹³ t. j. s křesťany a pohanky.

¹⁴ t. j. křesťanů ze židovstva, zachovávatelch spolu ješlé zákon Mojžišův, přišli ústkolivě, aby se nad ním neobřídli.

¹⁵ t. j. sedňaje více rozdílu v hřech a pokrmoch, čistých a nečistých.

¹⁶ Dokazuje, že k opravdovněni svému v novém zákoně nemáme potřeby obřadního zákona Mojžišova, těmito otčovy: 1. Když zachovávatí zákona Mojžišova neopravdovnělo nás Židy, tak že vykopení Kristova a víry v něho bylo zapotřebí, jak opravdovněni pohany, a větších hříchů poháněné než my? [15—16]. 2. Když Kristus káže, abychom k svému opravdovněni věřili v něho [Jan 17, 8. a j.], a to by pak die učení boritčův ze židovstva nedostávalo [17], pak by — což hršas jen pomýšlil! — sám Kristus křiznal [18] a k hřichu t. j. k opakněti zákona radil. — 3. Sám zákon me k opuštění zákona nuti, poskazuje mi veskrze k budoucímu Vykupiteli, Kristu; a tím tedy i nový zákon umřel, nemá již moči naše moud, i já zákon. nejna mu více podoben; opravdovněni ja Kristem. Kristu přimátem a ne zákonem. [19]. — 4. Kdyby se nám zákonem Mojžišovým opravdovněni dostávalo, nebyto by smrti Kristovy ani potřeby bývalo [21].

¹⁷ t. j. duchovního života dostává se nám v této smrtelnosti mimo zasluhu naší s živé, t. j. v dobrých skutcích zjevně dokázané víry v Syna Božího.

2. To jedno chci zvědět od vás: Ze skutků-li zákona přijali jste Ducha, čili ze slyšení víry?¹

3. Tak blázniví jste, že potváří se duchem, nyní s tělem dokonáváte?²

4. Tak mnoho jste nadarmo trpěli, avšak nadarmo-li.

5. Ten tehdy, kterýž vám dává Ducha, a činí mezi vámi divy, zdalí tak činí za skutky zákona, čili za slyšení víry?

6. Jakož psáno jest: Abraham uvěřil Bohu, a počteno jest mu k spravedlnosti. [I. Mojš. 15, 6. Řím. 4, 3.]

7. Poznejtež tehdy, že kdož jsou z víry, ti jsou synové Abrahamovi.

8. Předzvěděvi pak písmo, že Bůh z víry ospravedlňuje národy, předpovědělo Abrahamovi: Požehnání budou v tobě všickni národové. [I. Mojš. 12, 3.]

9. Pročež kdož jsou z víry, požehnání budou s věřícím Abrahamem.³

10. Kterž pak kolí ze skutků zákona jsou, pod zločestvím jsou.⁴ Nebo psáno jest: Zločeství každý, kdož nezdařuje ve všem, což jest psáno v knize zákona, aby to činil.

[V. Mojš. 27, 26.]

11. A že ze zákona nebyvá žádný ospravedlněn před Bohem, zjevné jest: Nebo spravedlivý z víry živ jest.

[Hab. 2, 4. Řím. 1, 17.]

12. Zákon pak není z víry, ale: Kdo [přikázání] bude plnit, živ bude v nich. [III. Mojš. 18, 5.]

13. Kristus nás vykoupil ze zločestvím zákona, učiněn byl pro nás zločestvím;⁵ nebo psáno jest: Zločeství každý, kdož visí na dřevě.⁶ [V. Mojš. 21, 23.]

14. aby mezi národy požehnání Abrahamovo stalo se skrze Krista Ježíše, abychom přijali zaslíbení Ducha skrze víru.

15. Bratři, [podle člověka pravím], však utvrzení člověka úmluvou nikdo nepohrdá, aniž k němu přidává.

[Žid. 9, 17.]

16. Abrahamovi vyřčena jsou zaslíbení i semeni jeho. Neď: I semenám, jako o mnohých, ale jako o jednom: „I semeni tvému,“ jenž jest Kristus.⁷

17. Toto pak pravím: Zákon, kterýž po čtyřech stech a třiceti letech⁸ dán jest, neruší úmluvu od Boha stvrzené, tak aby to zaslíbení zničilo.⁹

18. Nebo jest-liže ze zákona dědičství, již ne ze zaslíbení. Ale Abrahamovi je Bůh skrze zaslíbení daroval.

19. Což tehdy zákon? Přidán jest pro přestupování,¹⁰

KAPITOLA III.

¹ t. j. svědkům darů Ducha sv. dostalo se vám za víru vaš. a ne za zachování zákona, an vám prve ani znám nebyl.

² t. j. od víry své obracujete se k mrtvým obřadům starozákonním, [s námi obtěžavši jedno z blávných bylo] a poskytváte zásluhy za své utrpení. [4.]

³ t. j. za víru požehnání budou a nikoliv za to, kdyby se dali obtěžati, jako v horlivost praví. [Srov. Řím. 2, 23, 29 — 4, 9 a pozaj.]

⁴ t. j. kdo místo víry v Krista doufá, že pro zachování zákona spasení dojde, klamou se; neboť víra jest kořen ospravedlnění, a bez milosti zákona úplná, dokonale zachováni, tak potom kletí v zákoně psané propouštěno. [19.]

⁵ t. j. vřaz na se víru i trest, kterýž jsme my byli zasloučili a za nás smrti svou dosti odiniv.

⁶ V. Mojš. 21, 23.

⁷ Když lidé utvrzení své úmluvy drží, tím více věrný Bůh splní požehnání Abrahamovi zaslíbené.

⁸ Tolik lid počítá od vystěhování se do Egypta až do uvedení do země zaslíbené.

⁹ t. j. není na újmě toho slibu Božího, že se nám Kristem spasení stane. [21.]

¹⁰ t. j. aby lid přestoupení své tím více poznal.

zřízený jemuž anděly v roce prostřední, dokudá by nepřišlo sám, jaku zaslubil.¹¹

20. Ale prostředník není jednoho: Bůh pak jest jeden.¹²

21. Jest-liž tehdy zákon pro slibům Božím? Odpust. To. Nebo, když byl zákon dán, kterýž by mohl obživiti, již by byla ze zákona spravedlnost:

22. ale písmo zavělo všecko pod břich, aby z víry v Ježíše Krista dáno bylo zaslíbení věřícím.¹³ [Řím. 3, 9—20]

23. Prve pak nežli přišla víra, byli jsme ostiňováni zákonem,¹⁴ zavřeni jsouce k víře té,¹⁵ kteráž měla zjevna býti.

24. A tak byl zákon naším pěstounem v Kristu, abychom z víry ospravedlněni byli.

25. Ale když přišla víra, již nejme pod pěstounem.

26. Nebo všickni jste synové Boží skrze víru, kteráž jest v Kristu Ježíše.

27. Nebo kteřížkoli jste v Kristu pokřtěni, Krista jste oblékli.¹⁷ [Řím. 6, 3.]

28. Neň Žid, ani pohan; není služebník, ani svobodný; není muž, ani žena:¹⁸ nebo všickni vy jedno jste v Kristu Ježíši.

29. Jestliže pak jste vy Kristovi: tehdy jste símě Abrahamovo, podle zaslíbení dědicové.¹⁹

KAPITOLA IV.

Už, že Židé pod zákonem byli neodpělí, nesvobodní, — náe pak se Kristus s té poddanosti vykoupl, azy a dědici Božími učil, — svobody aby se držel, naproti, vyzvětlaje to podobnostem od Agury a Bary a synův jejich vřazým.

1. Pravím pak: Pokud jest dědic maličký, nic se nelíží od služebníka, ačkoliv jest páneem všeho:

2. ale pod poručníky a správci jest. až do času od otce uloženo.¹

3. Tak i my, když jsme byli maličký, počátkům světa² byli jsme podrobeni.

4. Ale když přišla plnosť času, poslal Bůh Syna svého, učiněného z ženy, učiněného pod zákonem.

5. aby ty, kteříž pod zákonem byli, vykoupil, abychom přijmáti za syny [Boží] přijali.

6. Poněvadž pak jste synové, poslal Bůh Ducha Syna svého v srdce vaše volajícího: „Abba, Otče.“ [Řím. 8, 15—16.]

7. Protož již není služebník, ale syn: jestliž pak syn, i dědic skrze Boha.

¹¹ Vis V. Mojš. 23, 2.

¹² t. j. ze skrze obě národové požehnání budou.

¹³ A následovně neklamný, proč i zaslíbení jeho nesměšitelné, pravdivé, věčné.

¹⁴ Smysl: Když zákon jen bříkostí náš nám není [Řím. 3, 9—20], nedává nám širota duchovního, a tak není proti slibům Božím. [Srov. 17.]

¹⁵ t. j. tresty byly jsme drženi od přestupků objevajících se v pohanech.

¹⁶ t. j. abychom se připravili k přijetí milosti Kristovy.

¹⁷ t. j. všecko střeženo člověka, přestrojeni jsme nové tvory Synů Božích, a nádob každou v nádoby lásky.

¹⁸ t. j. v dříví Kristově není mezi ospravedlněnými rozdíl ani rodem, ani stavem, ani pohlavím.

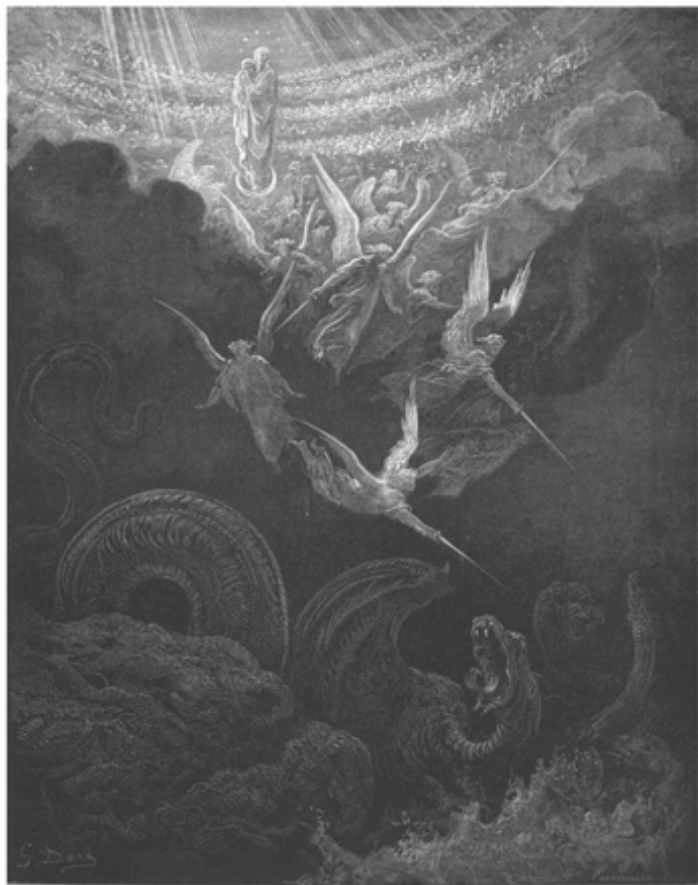
¹⁹ t. j. die víry jako duobné potomci Abrahamovi, aniž pak máte potřeby obtěžovati se, jak vám bídáše židův horlivě káři.

KAPITOLA IV.

¹ Otce sám určival rok, v kterémž aya za plnoletého prohlášen býti, a dědicem nastoupiti má.

² t. j. pravím a smyslným základům starozákonním, jimiž nás neodpouštěje v přínas káři Bůh vedl.

³ t. j. jenž vás učí a povzbuzuje, abyste Boha za svého Otce uznávali a zletitě ho vyzvali: kdo tak činí, již není... [7.]

PANNA HVĚZDAMI KORUNOVANÁ (VIDĚNÍ SV. JANA).

8. Ale tehdá neznáje Boha, aloužili jste tám, kteříš od přirozenosti nejsou bohové.

9. Nyní pak, poznavše Boha, i poznání jsouce od Boha, kteráž se zase obrátíte k mým a nuzným potáčkům, jímž mřova sloužili chcete?

10. Šetříte daň a mšeďu a časů i let.⁴

11. Bojím se za vás, bych snad byl nadarmo mezi vámi nepracoval.

12. Budte jako já, neboť i já jsem jako vy: ⁵ bratři, prosím vás: Nic jste mi neubířili.⁶

13. Víte pak, že s mloubou těla kázal jsem vám již dávno evangelium: a pokusem vašim na těle mém

14. nepozřeli jste, ani jste povrhli: ⁷ ale jako anděla Božího přijali jste mne, jako Krista Ježíše.

15. Kde jest tehdy blaholavenství vaše? Svědectví vám zajisté dávám, že oči své, by možné bylo, byli byste vyloupali, a dali mně.

16. Zda-li tehdy nepřítelům vašim učiněn jsem, pravdu vám pravé?

17. Nedobře po vás horlil: ⁸ nůžrý odvrátili vás chtějí, ⁹ abyste jich následovali.

18. Dobřeho pak horlivě následujte v dobrém vždycky, a netoliko, když přítomen jsem vám.

19. Synáčekovi moji, kteréž opět rodím, ¹⁰ aš by Kristus utvořen byl ve vás.

20. Chtěl bych u vás býti nyní, a proměnití hlas svý: ¹¹ nebo v pochybnosti jsem o vás.¹²

21. Povězte mi, kteříš pod zákonem býti chcete, nečetli-li jste zákona?

22. Nebo psáno jest: Že Abraham měl dva syny: jednoho z děvky, a druhého ze svobodné. [I. Moj. 16, 15, 21, 2.]

23. Ale ten, kterýž z děvky byl, podle těla se narodil: kterýž pak ze svobodné, skrze zaalbení:

24. což jest podobestvím praveno. Nebo tot jsou dva zákony. ¹³ Jeden totiž na hoře Sinaj k službě xplozující: kterýž jest Agar: ¹⁴

25. neboť Sina hora jest v Arábii, kteréž spojená jest s tím Jerusálemem, kterýž nyní jest, a slouží se syny svými.

26. Onen pak Jerusálem, kterýž shřý jest, svobodný jest, kterýž jest matka naše.¹⁵

¹ t. j. sobot, novoměsíců, a jistých svátých šidovakých, na jichž místo jiné číselnější slavnosti nastoupily.

² t. j. navráte se zpět k té předešlé věci, kterouž jsem vám kázal. [Sv. Jeron.]

³ t. j. já se nehovám.

⁴ t. j. nepohrdli jste mnou a mým kázáním pro mnohé nemše a profanství, kteréž jsem trpěl.

⁵ t. j. vás si slyšeti khlodi, sdílnalové podvodní, k šidovstvu vás kázalje.

⁶ t. j. od pravdy Kristovy.

⁷ Vlastně: a bolestí jako pod srdcem posm. aš byste šplně k novému životu v Kristu dorazili.

⁸ t. j. jako matka k dítkám laakavě mlířivá.

⁹ t. j. nevěřá, jak skutečně u vás jest, nevírn, jak vám psáti. přímě-li šid laakavě.

¹⁰ t. j. ty dvě matky vypořádohňli dva zákony. starý a nový.

¹¹ t. j. služebná Agar, matka Ismaelova, protoce Arabův, vypořádohňli zákon starý, daný na hoře Sinaj: Sára pak zákon nový. [26.]

¹² Bysyl: Jako se služebná Agary Ismaelom slíbebné potě pomotom, nejsose zárodem Božím; tak nám starý zákon, na arábeké hoře Sinaj vně smě zaalbeně vydáný, synovství Božího nikoliv nenědňuje: na opak jako se svobodné Sáry, prve neploďná, prvý syn. Isak se urodil, z něhož pak vyloučený národ Boží v zemi zaalbeně vzrostl; tak i salsibový potomek tělně Iska, Kristem, a nebeské výše od Otce k nám přišedším. On praví synové Boží znovu zrození jsme k svobodě duchovní, k obřívání v novém Jerusálemě, církví svatě nyní zde na zemi. a stědy v blaženosti věčné v nebesích.

¹³ t. j. služebná Agar, matka Ismaelova, protoce Arabův, vypořádohňli zákon starý, daný na hoře Sinaj: Sára pak zákon nový. [26.]

¹⁴ Bysyl: Jako se služebná Agary Ismaelom slíbebné potě pomotom, nejsose zárodem Božím; tak nám starý zákon, na arábeké hoře Sinaj vně smě zaalbeně vydáný, synovství Božího nikoliv nenědňuje: na opak jako se svobodné Sáry, prve neploďná, prvý syn. Isak se urodil, z něhož pak vyloučený národ Boží v zemi zaalbeně vzrostl; tak i salsibový potomek tělně Iska, Kristem, a nebeské výše od Otce k nám přišedším. On praví synové Boží znovu zrození jsme k svobodě duchovní, k obřívání v novém Jerusálemě, církví svatě nyní zde na zemi. a stědy v blaženosti věčné v nebesích.

27. Nebo psáno jest: Vesel se, neploďná, kteréž nerodíš; plesej a volej, kteréž nepracuješ ku porodu: neboť mnohem více synů má opuštená nežli ta, kteréž má mže.

[Is. 54, 1.]

28. My pak, bratři, podle Isáka jsme synové zaalbení.

[Řím. 9, 8.]

29. Ale jako tehdá ten, kterýž se byl podle těla narodil, protivil se tomu, kterýž se zrodil podle ducha: tak i nyní.¹⁶ 30. Ale co dí Písmo? Vyvrá děvku i syna jejího; nebo nebude dědicem syn děvky se synem svobodné.¹⁷

[I. Moj. 21, 9—10.]

31. A tak, bratři, nejsme synové děvky, ale svobodné: kterozto svobodou Kristus nás osvobodil.

KAPITOLA V.

Napomení, aby stáli byli v pravě křesťanské svobodě. — však aby ji neobrazili k sláse, — vyřítá sluhky i se šidov tělesně, i s ducha pocházejel, povzbuzuje varovně se otech, konati tyto.

1. Stájte ¹ a nepodávajte se opět jhu služebnosti.²

2. Ať, já Pavel pravím vám: Že budete-li se obřezovati, Kristus vám nic neprospeje. [Sk. 15, 1.]

3. A opět osvědčuji všelikému člověku, kterýž se obřezuje, že jest povinen. všechnen zákon naplniti.

4. Prádní jste Krista, kteříškol hledáte zákonem ospravedlnění dojiti; vypadli jste z milosti.

5. Nebo my duchem z víry očekáváme nadějí spravedlnosti.³ 6. Nebo v Kristu Ježíši neplatí ani obřizka ani neobřizka, ale víra, kteréž skrze lásku působí.

7. Běželi jste dobře: kdo vám překazil, abyste pravdy neposlouchali?

8. Ten návod není z toho, kterýž vás volá.⁴

9. Malčko kvasu všecko těsto poruší.

10. Jáť mám nadějí o vás v Pánu, že nic jiného amýšletí nebudete: ale kdo vás kormoutí, ponese soud, kdokoli jest ten.

11. Já pak, bratři, káži-li ještě obřizku: i proč posud protiventství trpím? Tehdy jest odstraněno pohoršení kříže.⁵

[I. Kor. 1, 23.]

12. Ó by lidé odřezáni byli, kteříš vás pobuřují.⁶

[Svrchu 1, 7.]

13. Nebo vy v svobodu povoláni jste, bratři: toliko ať neužíváte svobody k příčině těla,⁷ ale láskou duchovním polahnujte sobě vespolek.

¹ t. j. jako Ismael se vyznařil lektví, a prosnědovál jej, tak stěhli Židé Krista, a dñi vřívají jeho.

² Bysyl: Jako na šidov Šáhu Běh Abrahámovi píkalá, aby Agara s Ismaelom s doma propusl; tak orkev svat a vankuti Ducha sv. obřadni zákon Mojššův zavřila, a věřil synové její jsou jakoto vykoupeni Kristovi [31. sv. Jan 8, 36.] svobodni synové a šidovové Boží.

KAPITOLA V.

¹ Setřevte v milosti svátosti křtu nebo pokání doasněd.

² Ani zákona Mojššova, ani nepravosti pohanských.

³ t. j. my křesťané máme nadějí, že pro víru v sláhu Kristova vykonpení dojdeme i ospravedlnění i života věčného.

⁴ t. j. to lákání vás k šidovstvu nepošází od Boha, jenť vás k víře Kristově, a spasení povolati ráčí.

⁵ Bysyl: Nevěřte, kdyby vám někdo řekl, že i já káži plnost zákona Mojššova; neboť bych tak říkal, Židé by ani pohoršení a kázní mého o milosti vykonpení skrze křís Kristův nebrali, aniž mne za to prosnědováli.

⁶ t. j. zastlňují vykonpení býti se šidov věřících. [I. 8.]

⁷ t. j. ať al svobodou tu nepřekládáte tak, abyste myšleli, že smíte povolovati šidovcem těla a slým nuzlivostem svým.

14. Nebo všecken zákon v jedné řeči se naplňuje: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

15. Jestliže se pak vespolek konáte a žerete: hleďte, abyste jedni od druhých nebyli zkázeni.⁹

16. Ale pravím: Duchem chodte, a žádosti těla konati nebudete.⁹ [Nář. v. 19—28. I. Pet. 2, 11.]

17. Nebo tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu: ty zajisté sobě vespolek odporují, abyste nečtili, cožkoliv byste chtěli.

18. Býváte-li pak vedeni duchem, nejste pod zákonem.

19. Zjevně jsou skutkové těla, jenž jsou: smilství, nečistota, nešťatost, chlupnost,

20. modloslužba, čary, nepřátelství, svárové, nenávisti, hněvové, vady, ržnice, roty,

21. závisť, vraždy, opilství, ožralství, a těm podobné věci: o kterýchž vám předpovídám, jakož jsem prvé pravil, že kdo takové věci činí, království Božího nedojdou. [I. Kor. 6, 9.]

22. Ovoce pak ducha jest: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání,

23. tichost, věrnost, mírnost, zdržlivost, čistota. Proti takovým věcem není zákon.

24. Kteříž pak jsou Kristovi, tiť ukřizovali tělo své s hříchy, a se žádostmi.¹⁰

25. Jsme-li duchem živi, duchem i chodíme.¹¹

26. Nebývejme marné chvály žádostivi, jedni druhých poponzejíce, a jedni druhým závidíce.

KAPITOLA VI.

Napomení: leskavě napraverati chybných, — na sebe samého opatrným býti, — bledať se varovati, — oveděti, že se chlebi toliko v Kristu a raních pro něho strpanych, a šénaš Galatských.

1. Bratři, byl-li člověk i v nějakém hříchu zachvácen, vy, kteříž jste duchovní, poučte takového v duchu tichosti, prohlédaje [kazdy] sám k sobě, abys i ty nebyl pokoušen.¹

2. Jeden druhého břemena neste, a tak naplníte zákon Kristův.

3. Nebo domnívá-li se kdo, že něco jest, nic nejasa, sám se svodí.

4. Ale díla svého² zkus jedenkaždý, a takť sám v sobě toliko chvála míti bude, a ne v jiném.³

¹ t. j. abyste se buď na časnou škodu, nebo i věčnou záhubu vespolek nepřivleli.

² t. j. veskerou život svůj říďte die příkázání a vnučení Ducha svatého, a pak jistě všech nepravostí se uvarujete.

³ t. j. bližnosu žádostivost tělesnosu své poslaďte hleďte k Spasiteli svému, na ně ukřizovanému.

⁴ t. j. skutky ducha [32—38] díšme; seminá tedy víru mrtvou, ale život, plodící skutky ducha. [13—14].

KAPITOLA VI.

¹ t. j. majte strpnost a chybných, abyste přílínou přítomní neškřtili.

² t. j. svědomí svého úmysly spytaj.

³ t. j. vynášeje se nad chybných, nebo jim pohrdaje. Luk 19, 10. a d.)

5. Nebo jedenkaždý své břímě ponese. [I. Kor. 3, 8.]

6. Sděluješ se pak ten, kterjž naučen přijímá v slovu, a tím od kohož naučen bře, vším zhotím.

7. Nemylte se: Báhť nebyvá posmíván.⁴

8. Nebo co bude člověk stít, to bude i žiti. Nebo kdo rozsvívá v těle svém, z těla i žiti bude porušen: ale kdo rozsvívá v duchu, z ducha žiti bude život věčný.

9. Dobře pak činíce, neustávejme; nebo časem svým žiti budene neustávejce. [II. Thes. 3, 13.]

10. Tebď pokud čas máme, čitme dobře všechnu, zvláště pak domácím víry.

11. Pohleďte, jaký jsem vám napsal list svou rukou.

12. Ti zajisté, kteříž se chtějí líbiti v těle, nutí vás, abyste se obřezovali, toliko aby protiventství křtíce Kristova netrpěli.⁵

13. Nebo ani ti, kteříž se obřezují, zákona nezachovávají: ale chtějí, abyste vy obřezáni byli, by se vašim tělem chlubili. [Řím. 2, 23.]

14. Ode mne pak odstup to, abych se chlubil, leť v křtici Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož mně svět ukřizován jest, a já světu.⁶

15. Nebo v Kristu Ježíši ani obřizka nic neplatí, ani neobřizka, ale nové stvoření.⁷ [II. Kor. 6, 17.]

16. A kteřížkoli tohoto pravidla budou následovati, na ty pokoj a milosrdenství,⁸ na lid Boží Izraelský.

17. Dále mi někdo nečůž těkosti:⁹ nebt já živý Pána Ježíše na těle svém nosím. [II. Kor. 4, 10.]

18. Milost Pána našeho Ježíše Krista s duchem vašim, bratři, Amen.

¹ t. j. jako se děje tomu, kdo hrozí trůstem a nemělo spínit; Báhť pak jest přitný soudeč všelkého přestupku.

² t. j. kteříž vás nutí zachovávatí zákona Mojžíšova všec, a obřezávání zvláště, čit to blavně a té přitný, aby nejon od rodků svých [židů] pronásledováni nebyli, něžně přináš a počítaly si slast, vámi se, jakožto obřezanci chlubíce. [II. svr. Mat. 23, 15.]

³ t. j. co jistě slavu svou vyhledávají, v chvilce lidák a rosnokých světých, já jedně i nalítám v tom, abych věřil a hlánil něoni o Kristu ukřizovaném, spasilist našem: proto jsou se odřeli, a těmž odněl světých poměrů dřevnějšího života svého: nechtě se líbiti světu, nechtě mne za to nenávidi, a pronásleduje, jak chce.

⁴ t. j. židovstvo i pohanstvo své platnosti křesťanstvem posbily v tom plati ospravedlnění v Kristu.

⁵ t. j. jakožto; [svr. Mar. 9, 48.] — Smysl: Ti, kteříž se tohoto něho něoni [o ospravedlnění, svobodě, života křesťanského] drží, jsou pravě duchovní Izraelské, vyvolení lid Boží; ti doskhnou i pokojeho svědomí i milosti Boží.

⁶ t. j. někdo s věřících, ani se židovstva, ani se pohanstva pochze-řiněch, ani mi nemluo obřezování a jiných obřadech zákona Mojžíšova; nebot jestli nějakého tělesného znamení zapotřebi na to, že já Kristu náležím, na to já...

⁷ t. j. živý od ran, jeť jsem pro Krista trpěl; těm se bososim jako volje avými čestnými ranami: těm dokazuji, že Kristův jsem; jako sluzebník jménem pána svého, kterě na těle svém napsané má do-kanje, že jsem jedně náležel. Někteří svazí jako: Sv. František Sera-finský, sv. Kateřina se Stery, a zbožná Kateřina Emerchieová nešli na svém těle živý Páně; avšak sezdá se, že by byl sv. Pavel o podob-ěch živých mluvil.

EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K EFESSKÝM.

EFESUS bylo jedno z nejslavnějších měst malosasiatských, proslulé svým obchodem, bohatstvím a nádherou, zvláště pak pověstné velikolepým chrámem bohyně Diany, jenž se k sedmi divům světa přičítal, a k němuž ze všech končin světa pohané putovali, a své dary přinášivali. Proto bylo město to nejen sídlem mudretví pohanského, ale i střediskem všelikého klamného kouzelnictví a podvodného tajemníkářství.¹

Sv. Pavel přišel na druhé své apoštolské cestě ponejprv do Efesu [asi roku 53.], ale nezdržel se tam, spěcháje zpět do Jerusáléma.² Zatím tam zůstal Akvila, Efesským sv. evangelium hlásaje.

Když pak byl sv. Pavel na své třetí cestě apoštolské opět do Efesu se dostal, potrvál tam asi tři léta, a založil křesťanské obce v Efesu, i v místech okolních.³ Co se mu tam dále přihodilo, proč a jak odtud odešel, co dále vykonal a strpěl, vypravují skutkové apoštolští [kap. 21—28.].

Jsa vězen v Římě [roku 62—64.] obdržel příchozími některými: Epafrem, Tychikem a j. zprávu o stavu obcí asiatských od něho založených všude, o Efesských pak zvláště, jak u vše a všelikých milostech prospívají. Pročež jim po též Tychiku napsal tento list, v němž za 1. připomíná, jaké nesmírné milosti účastni se stali tím, že je Bůh k pravé víře povolati ráčil [1—2, 10.], že bez rozdílu, ať již ze Židovstva, nebo z pohanstva pocházejí, jedinou rodinu Boží v Kristu působiti mají, čehož on dle svého od Boha povolání se vši svou činností docíliti se vynasnažuje [2, 11—3, 21.]; pročež 2. dále napomíná všech všude, a jednotlivých stavů zvláště: manželův, rodičův i dětí, pánův i služebníků k svatosti života, k trpělivosti a k statnému bojování proti všelikým nepřítelům spasení jejich [4—6.]. Dle všeobecného obsahu i dle zpráv starých spisovatelů jest list ten oběžní, an totiž nejen v Efesu čten, nýbrž i okolním obcím poslán, a sdělen býti měl.

Psán jest nepochybně z prvního vězení sv. Pavla okolo r. 62—64. z Říma, a poslán Tychikovi, jak se podobá, jahnou církve efesské [6, 21.].

KAPITOLA I.

Poslávav Efesských, všeobí Boha za prokázán jim milostí; ovděkuje, že jim na Bohu láká dokonalého osvícení a posazení těchto milostí jim od Boha udělaných.

1. Pavel, apoštol Ježíše Krista z vůle Boží, všem svatým, kteříž jsou v Efesu, a věřícím v Kristu Ježíši.

2. Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho, a Pána Ježíše Krista!

3. Požehnaný Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, kterýž požehnal nás všelikým požehnaním duchovním ve věcech nebeských Kristem!¹
[II. Kor. 1, 3. I. Pet. 1, 3.]

¹ Sk. 19, 19. — ² Sk. 18, 21. — ³ Sk. 19, 1. a d.

KAPITOLA I.

¹ t. j. všelikou milostí svou, kteráž se nám dostává pro zásluhy vykoupení Kristova skrze Ducha sv.; udává pak svídky: zvolení k pravé víře (4.), přijetí za syny Boží (5.), vykoupení a odpuštění hříchů (7.), moudrost (8.), a posazení tajemství Božích (9.)

4. jakož nás vyvolil v něm před ustanovením světa, abychom byli svatí a neposkvrnění před obličejem jeho v láce.

5. Kterýchž předřídil nás k přijetí za syny skrze Ježíše Krista pro sebe, podle uložení vůle své,

6. k chvále slávy milosti své, kterouž nás dobrotně obdařil, v milém Synu svém,

7. v němžto máme vykoupení skrze krev jeho, odpuštění hříchů, podle bohatství milosti jeho,

8. kteráž rozhojnila se v nás ve vši moudrosti a opatrnosti:

9. takže nám známé učinil tajemství vůle své podle dobrolosti své, kterouž předuložil v něm,²

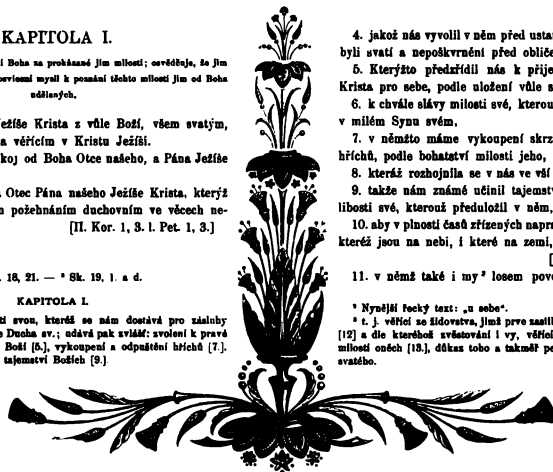
10. aby v plnosti času zřícených napravil všechny věci v Kristu, kteréž jsou na nebi, i které na zemi, v tomt,

[Gal. 4, 4. Kol. 1, 18.]

11. v němž také i my³ losem povolání jsme, předřazení

² Nynější řecký text: „u sebe“.

³ t. j. věřící ze židovstva, jímž prve zasíláno a svěťováno byl Kristus [12] a dle kteréhož svěťování i vy, věřící z pohanstva, účastni jste milosti oně (18.), dítas toho a takmž počít majíce v daných Duchu svatého.

jsouce podle uložení toho, jenž všecko působí podle rady vaše své,

12. abychom byli k chvále slávy jeho my, kteříž jsme prvě naději měli v Kristu;

13. v němž i vy abyste slovo pravdy [evangelium spasení vašeho], v němž i uvěřivše znamenání jste Duchem zaslíbení svatým,⁴

14. kterýž jest záruček dědictví našeho, na vykoupení dolytého [lidského pokolení], k chvále slávy jeho.⁵

15. Protož i já uslyšev o víře vaší, kteráž jest v Pána Ježíše, a o lásce ke všem svatým.

16. nepřestávám díky činití z vás, připomínaje vás na modlitbách svých:

17. aby Bůh, Pána našeho Ježíše Krista Otec slávy, dal vám ducha moudrosti a zjevení, v poznání jeho,

18. osvěcené oči myslí vaší, abyste věděli, která jest naděje povolání jeho, a jaké bohatství slávy dědictví jeho ve svatých,⁶

19. a která jest převržená velikost moci jeho k nám, věčnické podle působení moci naší slávy,

20. kterozto působil v Kristu, vzkrásl jej z mrtvých, a posadil na pravici své na nebesích,⁷

21. nade všecko knížatstvo, i mocnost i sílu, i panstvo, i všecké jméno, kteréž se jmenuje, netoliko ve věku tomto, ale i v budoucím.

22. A všechny věci poddal pod nohy jeho: a jej ustanovil hlavou nade vše církví,

23. kteráž jest tělo jeho a plnost toho, kterýž všecko ve všem naplňuje.⁸

KAPITOLA II.

Uti, se drubdy byli mrtví, nyní pak se k novému životu vzkříšení jsou Kristem a podle milosti bez zásluhy skutků, ale k skutčím dobrým; — Je jako nyní spásení v jednom záruce, a takž i v jednom chrámě Páně v Duchu svatém.

1. I vás, když jste již mrtví v nepravostech, a v hříších svých,

2. v nichž jste někdy chodili dle obyčeje tohoto světa¹ podle knížete moci pověří tohoto,² ducha, kterýž nyní dlo své působí v synech nevěry;

3. mezi nimiž jsme i my³ všickni někdy obrovali v žádostech těla svého, činnice vůli těla a myšlení,⁴ a byli jsme z přirození synové hněvu, jakož i jiní;⁵

4. Bůh pak, kterýž jest bohatý v miloordenství, pro převelikou lásku svou, kterouž zamiloval nás,

¹ t. j. Duchem svatým, v plné zaslíbením.

² t. j. že i my budeme mít podíl na úplném vykoupení od smrti, a všecké spásení v blaženosti věčné.

³ t. j. jakou naději mají ti, jenž jsou od něho do církve povoláni, a jak přesvědčení dědictví dloka na svou, na pravé křesťanství a životě věčném.

⁴ t. j. jaký jest to záruk všemožnosti jeho, že nás z nevěry ke víře Kristově, a k hříchu k spravedlnosti povolal; toť jest naše duchovní z mrtvých vstání a zarození, se nás někdy i dle těla z mrtvých vzkříšení a slávy věčnou povolí.

⁵ t. j. když velkým šdy tajemného těla svého, církve, Duchem svým naplňuje, a oživuje a ke všemu dobrému dokonálními činí.

KAPITOLA II.

¹ t. j. milující marnosti a rozkoše světské.

² t. j. dle vzásknutí těhlova. Jenž moe svou provozuje v tomto oboru světovém svídat na těch, kteří Boha se sponkují svídat nevěrou.

³ t. j. někdejší Židé.

⁴ t. j. svého myšlení, svých žádostí.

⁵ t. j. trestu hodní, jako jiní lidé, jako pohané.

5. i když jsme byli mrtví v hříších, spolu obživil nás v Kristu, [jehožto milostí spasení jste]. [Kol. 2, 13.]

6. a spolu vzkrásl, a učinil, abychom spolu seděli v nebesích skrze Krista Ježíše,

7. aby ukázal v budoucích časech hojně bohatství milosti své skrze dobrota k nám v Kristu Ježíši.⁶

8. Nebo milostí spasení jste skrze víru, a to ne sami ze sebe: dar zajisté Boží jest, [Řím. 3, 24.]

9. ne ze skutků, aby se někdo nechlubil.

10. Nebo dílo jeho jsme, stvoření jsouce v Kristu Ježíši k skutkům dobrým, kteréž připravil Bůh, abychom v nich chodili.⁷

11. Pročež pamatujte, že někdy vy, pohané podle těla, kteříž slujete neobřízka, od těch, kteříž se jmenují obřízka na těle, rukou učiněná,

12. že jste byli za onoho času bez Krista, vzdálení od společenstva Izraelova⁸ a hosté strany úmluv, nemajíce naděje zaslíbení,⁹ a bez Boha na tomto světě.

13. Nyní pak v Kristu Ježíši vy, kteříž jste někdy byli daleko, již jste blízko skrze krev Kristovu.

14. Než ont jest pokoj náš, kterýž oboje učinil jedno,¹⁰ zboriv stánu hrady, kteráž byla v prostředku, nepřátelství¹¹ skrze tělo své;

15. zrušiv zákon přikázání ustanovenými, aby dva vzdělal v sobě samém v jednoho nového člověka, činné pokoj,¹²

16. a smívil oba v jednom těle s Bohem skrze kříž, zabiv nepřátelství na samém sobě.

17. A přišel zrůstoval pokoj vám, kteříž jste daleko byli, i pokoj těm, kteříž byli blízko;

18. neboť skrze něho máme oboj přístup v jednom Duchu k Otci. [Řím. 5, 2.]

19. Protož již nejste hosté a příchozí: ale jste spoluboháné svatých a domácí Boží,

20. vzdělení na základ apoštolův a prorokův, kdež jest nejlhubší úbělní kámen sám Kristus Ježíš;

21. na němžto všecko stavení¹³ vzdělané, roste v chrámě svatý v Pánu.¹⁴

22. na kterémž i vy spolu vzděláváte se v přibýtek Boží v Duchu.¹⁵

KAPITOLA III.

Ukazuje, jak velkým jest tajemství povolání národů v církve Kristově, modli se k Bohu, aby jich všech a vědomost i lásce pomohl, a jim božej dar svých sdělil.

1. Pro tu věc já Pavel [jsem] vězeň Krista Ježíše pro vás pohany, [Sk. 28, 16]

¹ t. j. čelil těch všech milostí, jež nám všem Bůh prokázal, jest, abychom jej po všechny věky velebili.

² t. j. kterýž nám přikazuje, a ku kterýmž nám sehoposad a pomoci dává, abychom svobodně je konali.

³ t. j. od vrozeného lidu Římského.

⁴ t. j. zaslíbení lidu Božím učiněného a úmluvami stvrzeného.

⁵ t. j. Židovstvo a pohanstvo jedním lidem.

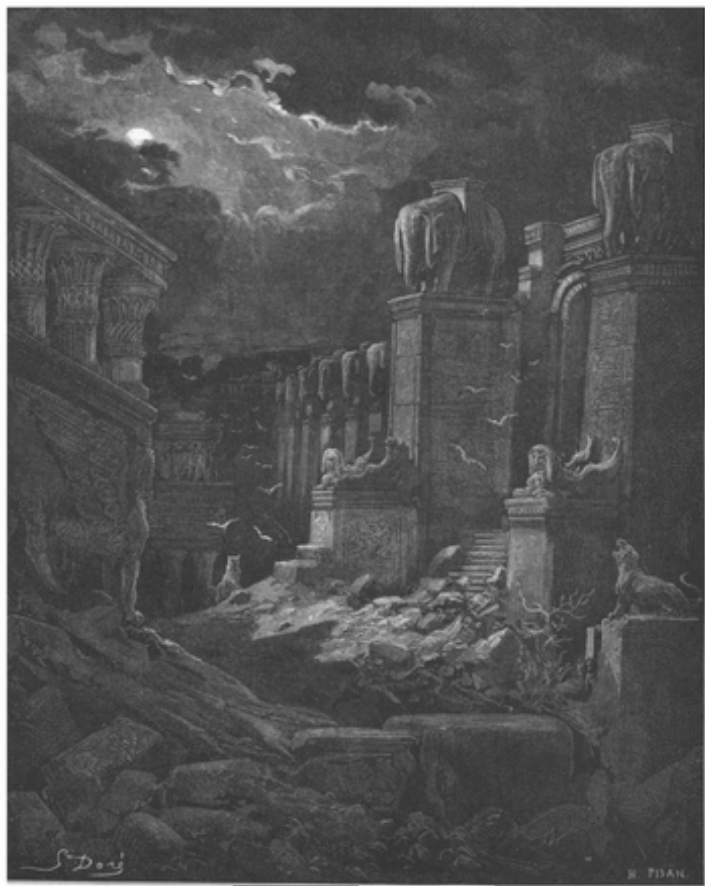
⁶ t. j. přiblížení nepřátelství mezi Židy a pohany zrušil, záruk oběma vykoupení smrti svou. [Srov. Mat. 5, 5.]

⁷ t. j. odstranil obřadní zákon Mojšálov, spojiv ospravedlnění člověka a víru, a v jednotě církve dvě rozdílné částky lidstva sloučiv těměř v jednoho nového člověka, jehož on hlavou jest [1, 23], odvrátiv spásitelnou smrti svou háv Boží od nás.

⁸ t. j. stavení církve.

⁹ t. j. v dluh Boží, jedinému Bohu zasvěcený místo onoho chrámu v Jeruzaléme.

¹⁰ t. j. skrze Ducha svatého, abyste byli duchovním přibýtkem Božím.

BABYLON V ZRÍCENINÁCH (VIDĚNÍ SV. JANA).

SO: D POSLEONI.

2. jelikož však jste slyšeli o posluhování milosti Boží, kteráž mi dáno jest k vám;¹

3. že skrze zjevení známé jest mi učiněno tajemství, jakož jsem prve psal krátce,

4. jakož můžete čtouce porozumětí známosti mé v tajemství Kristovu,

5. kteráž za jiných věků nebylo známo synům lidským, jako nyní zjeveno jest svatým apoštolům jeho, a prorokům skrze Ducha,

6. že jsou pohané spoludědicové a jedno tělo, i spoludědicové zaslíbení jeho v Kristu Ježíši, skrze evangelium,²

7. kteréhož učiněn jsem služebníkem z daru milosti Boží, kteráž dána jest mně podle působení moci jeho.

8. Mně, nejmenšímu ze všech svatých, dána jest ta milost, abych zrůstoval mezi národy to nestihlé bohatství Kristovo,³

[I. Kor. 15, 9.]

9. a osvětlil všecky, jaký jest způsob tajemství skrytého od věků v Bohu, kterýž všechny věci stvořil;

10. aby v známost uvedena byla křesťanstvům a mocnostem na nebesích skrze církev rozmanitá moudrostí Boží,

11. podle předuložení od věků, jest vykonal skrze Krista Ježíše, Pána našeho,⁴

12. skrze něhož máme doufání, a přístup a důvěrnost skrze víru jeho.

13. Pročež prosím, abyste nebyli malomyšlní pro má souzení za vás: ješto jest sláva vaše.

14. Pro tu příčinu klekám na kolena svá [a modlím se] k Otci Pána našeho Ježíše Krista,

15. z něhož se všeliké otčovství na nebi i na zemi jmenuje, 16. aby vám dal podle bohatství slávy své posilněnu býti skrze Ducha svého mocí k vnitřnímu člověku.

17. aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích vašich, abyste v lásce vkročení a založení jsouce,

18. mohli pochopiti se všemi svatými, která jest šířkost, a dlouhost, a vysokost, a hlubokost,

19. poznati také lásku Kristovu, přerývající všelikou vědomost, abyste naplnění byli všelikou plností Boží.⁵

20. Tomu pak, kterýž mocen jest všechno učiniti mnohem hojněji, než prosíme, nebo rozumíme, podle moci, kteráž působí v nás:

21. tomu budíž sláva v církvi, a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věkův. Amen.

KAPITOLA IV.

Napomíná k pravé křesťanské jednocelnosti. — Něk, jak všechno od Boha v církvi k tomuto cíli sňazeno jest, — a porovnává, aby zanechal pohanských zvyků a obřadů se v Kristu.

1. Protož prosím vás já vězeň v Pánu, abyste hodná chodili v povolání, kterým povolání jate, [I. Kor. 7, 90. Fil. 1, 27.]

¹ t. j. v úřadu mém kazatelském, jež mi Bůh milostivě pro vás svěřil říši.

² t. j. že i pohané účastníky budou evokování Božího i dědiců blaženosti věčné, když v Kristu uvěří.

³ t. j. nesmírné milosti, ježž se nám s vykoupení Kristova, co nevyměřitelného poklade dostává.

⁴ t. j. aby i andělé poznali, co Bůh k spasení lidstva die moudrostí a milostí své vykonati říši.

⁵ t. j. Bůh rád vás moci Ducha svatého posilniti, aby duch váš svítil v všech směnách s pomocí Kristovou, a vy tak sami se skuteností své poznali nesmírnou hojností milosti jeho, na vše strany se rozšiřující.

2. se vši pokorou a tichostí, a trpělivostí, snášejece se ve spolek v lásce,

3. usilujíce zachovávat jednotu ducha ve svazku pokoje. [Řím. 12, 10.]

4. Jedno tělo, a jeden duch, jakož povolání jate v jedné naději povolání svého.

5. Jeden Pán. jedna víra. jeden křest.¹

6. Jeden Bůh a Otec všech, kterýž jest nade všechno, a skrze všechno, a ve všech nás.

7. Jednomu pak každému z nás dána jest milost podle míry obdarování Kristova. [I. Kor. 12, 11. II. Kor. 10, 13.]

8. Pročež dí: ² Vstoupiv na výšost, jate vedl vězňů,³ dal dary lidem.⁴

9. Že pak vstoupil, což jest, než že i sestoupil prve do nižších stran země?

10. Kterýž sestoupil ten jest, kterýž i vstoupil nade všechna nebesa, aby naplnil všechno.⁵

11. A on dal některé zjásti apoštolů, některé pak proroky, jiné pak evangelisty, jiné pak pastýře a učitele

[I. Kor. 12, 28.]

12. k zdokonalení svatých, k dlu posluhování, k vzdělání těla Kristova,⁶

13. až bychom se stěhli všickni v jednotu víry, a poznání Syna Božího,⁷ v dokonalého muže, v míru plnosti věku Kristova;⁸

14. abychom již nebyli malíčci zsmátající se, a nebyli sem a tam nošení každým větrem učení skrze nelibčestnost lidskou, skrze chytrost k oklamání bludu;⁹

15. ale [abychom] pravdu čince rostli v lásce všelikterak v tom, kterýž jest láska, Kristus;

16. skrze něhož všechno tělo spojeno a svázáno po všech kloubích posluhování die působení v míře jednokaždého údu, běže zrůstá těla ku vzdělání svému v lásce.¹⁰

[Kol. 2, 19.]

17. A protož toto pravím, a ovědčuji v Pánu, abyste již nechodili, jako i pohané chodí v marnosti smyslu svého,

18. majíce zatměný rozum temnotou, odcizeni jsouce od života Božího skrze nevědomost, kteráž jest v nich, pro slepotu srdce jejich.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. jedno jest křesťanské náboženství, k němuž všickni jsou povoláni, v němž také mají jedno býti, jako jest jeden Bůh, a jeden křest.

² Co Ž. 67, 19. praví o vítězství Iaroslava nad nepříteli, toto tajemným smyslem die o slavném anebovstoupení Pána.

³ t. j. dříve spravedlivých před Kristem zemřelých a předpokli.

⁴ t. j. milosti, ježž die vše Otcevy lidem dával.

⁵ Smysl: Kristus, který na nebesa vstoupil, a sedí na pravici Boží, jest nade všechny bytosti nebeské a otdně evrobovanou mori Božskou církev svou na zem Hdi, rozlišených darů jí uděluje. [11.]

⁶ t. j. církve, a vše dokonalým i posluhováním v službě církevní, i vřudováním věřících.

⁷ t. j. až všickni poznají a uvěří, že Kristus jest Syn Boží, až na konec světa.

⁸ t. j. až všickni dospějí ke pravé mrtnosti v životě duchovním, k dokonalému poznání a milování Boha sejnou jako malíčci... v. 14.

⁹ t. j. ješto nás nelibčestní lidé chytré oklamati a v blud uvěsti chtějí.

¹⁰ Jako tělo lidské zrůstá svýž běže v jednotlivých vespolek spojených díech od hlavy a srdce po nádobách k tomu sloužících: tak církev, co tělo sestává z věřících, vespolek s sebou co dává spojených, běže svýž duchovním zrůstá v víře a sbornosti od Krista, jenž jest hlavou a srdcem jejím, posluhováním apoštolů, kněží, učitelů a j. die potřeby jednotlivých děd působením lásky, ať jest jako duše, veškeré toto tělo oživující.

19. kteřížto zoufajíce sobě, vydali se v nestydatost, v páchní všeliké nečistoty, v lakomství.

20. Ale vy ne tak jste poznali Krista,

21. ať jestliže jste ho alyšeli, a v něm vynučení jste, jakož jest pravda v Ježíšovi:

22. že složití máte starého člověka podle prvního obcování, kterýž se porušuje dle žádosti bludu.¹¹

23. Obnovte pak se duchem myslí své

24. a splete člověka nového, kterýž podle Boha stvořen jest v spravedlnosti a svatosti pravdy.¹² [Kol. 3, 12.]

25. Pročť odložíte leš, mluvíte pravdu jedenkaždý s bližním svým; nebo jame vespolek údové.

[Zach. 8, 16. I. Pet. 2, 1.]

26. Hněvejte se, a nehořte: ¹³ slunce nezapadaj v hněvivost vaši.

[Žalm. 4, 5.]

27. Neodávajte místa dábu.

[Jak. 4, 7.]

28. Kdo kradl, již nekraď, ale raději pracuj, děláje rukama svýma, což dobrého jest, aby měl odkud uděliti tomu, jenž nouzi trpí.

29. Žádná řeč zlá nevycházej z úst vašich: nybrž jest-li která dobrá k vzdělání víry, která by dala milost posluchačům.

30. A nezarmucujte Ducha svatého Božho, kterýmžto znamenání jste ke dni vykopení.

31. Všetlika hořkost a hněv, a přchlivost, a křik, i rouhání bud odjato od vás se vši slovití.

32. Ale buďte vespolek dobrotiví, milosrdní, odpouštějící jeden druhému, jakož i Báh skrze Krista odpustil vám.

[Kol. 3, 13.]

KAPITOLA V.

Upomínka k čteným a svatým mřavám. — varuje o údových řetích; — učí, jaké povinnosti mají v manželstvu žena k muži a muž k ženě.

1. Buďteť tehdy následovníci Boží, jakožto synové nejmljejší: 2. a choďte v lásce, jakož i Kristus miloval nás, a vydal sebe samého za nás v dar a obět Bohu k vůni rozkošné.

[Jan. 13, 34. 16, 12. I. Jan. 4, 21.]

3. Smlitství pak, a všeliká nečistota, nebo lakomství, nebud ani jmenováno mezi vámi, jakož slušá na svatě:

[Kol. 3, 5.]

4. anebo mrzkost, nebo bížnové mluvění, nebo špřymování, kterážto věc jest nonáležitá,¹ ale raději důkřičinění.

5. Nebo o tom vězte a rozumějte, že žádný smliník, anebo nečistý, anebo lakomec, což jest modloslužebnost,² nemá dědictví v království Kristovu a Božím.

[Gal. 5, 21.]

6. Žádný ať vás nesvdí marnými slovy,³ nebo pro tyto věci přicházi huěv Boží na syny nevěry.⁴

[Mat. 24, 4. Mar. 13, 5. Luk. 21, 8. II. Thess. 2, 3.]

¹ t. j. kterýž dle bludu a zaslpení myslí v nepravosti, a těmi v čas-
nou i věšnou sňahu se pohřřuje.

² t. j. opavrdavé svatosti.

³ Nechorojte huěvu v srdcích, až byste se dopustili bespráví proti Bohu nebo bližnímu.

KAPITOLA V.

¹ t. j. která se křesťanská nezadí, a vášněmi a svatými mřavy křesťanskými se nezavrdává.

² t. j. neboť lakomec peníze nade všecko, nad svědomí, nad duši, nad Boha miluje; mnozí „modloslužebnost“ i o smlinlaci a nelasém rosumějí.

³ t. j. neodávajte se ani sebe sladšími slovy svědčí, jako by to, co vám dím, nebylo pravda.

⁴ t. j. již Báh pro tyto hřichy [5] potrestá ty, kteříž je páchají, jako by navřřili, že je Báh potrestá.

7. Nebyťvejteť tehdy účastníci jejich.

8. Byli jste sajisté někdy temnost, nyní pak jste světlo v Pánu. Jakožto synové světla choďte:

9. nebo ovoce světla jest ve vůli dobrotě, a spravedlnosti, a pravdě.

10. Zkušňte, co by se do dobře líbilo Bohu,

11. a nemějte podílu ve skutcích neuzřičetných temnosti,⁵ ale raději je třescete.⁶

12. Nebo co se tajně děje od nich, mrzko jest i mluvití.

13. Všecko pak, což býva třestáno, od světla býva zjevveno; nebo všecko, co se vyjevuje, světlo jest.

14. Pročť se praví: Vstaň,⁷ kterýž spí, a povstať s mřtvých, a oviťtáť Kristu.⁸

[Is. 60, 1.]

15. Vizeť tehdy, bratři, kterak byste opatrně chodili: ne jako nemoudři,

[Kol. 4, 5.]

16. ale jako moudři, vykupující čas; nebo dnové jsou zlí. 17. Protož nebyťvejte neopatrní, ale rozumějčči, která by byla vůle Boží.

[Řím. 12, 2. I. Thess. 4, 3.]

18. A neopijete se vínem, v němž jest chlíplost: ale naplnění buďte Duchem svatým,

19. mluvíce sobě vespolek v žalních, a chválách, a v písničích duchovních, zpřájice a plesající v srdcích svých v Pánu,

20. díky činíce vždycky ze všeho ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci.

21. Poddáni buďte jedně druhým v báni Kristově.

22. Ženy mužům svým poddány buďte jako Pánu;

[I. Mojš. 3, 16. Kol. 3, 18.]

23. neb muž jest hlava ženy, jako jest Kristus hlava církve: onť spasil těla svého.⁹

[I. Kor. 11, 3.]

24. Ale jako církve poddána jest Kristu, tak i ženy mužům svým ve všem.¹⁰

25. Muži, milujte manželky své, jakož i Kristus miloval církve, a vydal sebe samého za ni.

[Kol. 3, 19.]

26. aby jí posvětil, očištil jí obmytím vody skrze slovo života,

27. aby si učinil církve slavnou, nemajčc poškřrny, ani vrásky, neb kokoliv-takového, ale aby byla svatá a nepoškřrvená.

28. Takť i muži mají milovati manželky své, jako svá těla. Kdo miluje manželku svou, sebeť samého miluje.

29. Žádný zajisté nikdy těla svého neměl v nenávisti: ale krmí a chová je, jako Kristus církve;

30. neboť jame údové těla jeho, z masa jeho a z kostí jeho.

31. Protožť opustí člověk otce i matku svou, a přidřří se manželky své: a budou dva v jednom těle.

[I. Mojš. 2, 24. Mat. 19, 5.]

32. Tajemství toto veliké jest: ale já pravím v Kristu a v církvi.¹¹

33. A takť i vy jedenkaždý manželku svou jako sám sebe miluj: manželka pak boj se muže svého.

⁵ t. j. žádného účastníctví na nich nebeťte, tak abyste na ně ani nepomněli.

⁶ t. j. modřně-ll, křejte, stavte je, nebo aspoň odkřivost svou projevte.

⁷ t. j. hřřičitě zavřřezal a v nepravostech pohřřen!

⁸ Dle řeckého: „vstaň si Kristus“. Děkás toho jest skřřezané obr-
cení mnohých svatých.

⁹ Jako se hlava povřřazuje na sídlo rosumu, a tělo Hřřd, tak Kristus svou církve, tak i muž svou ženu.

¹⁰ Co není proti vůli Boží.

¹¹ t. j. tento svazek mezi manžel, mužem, nežli mezi rodič a dětmi, jest tajemství [svatost], představitel duchovně spojení Kristovo a církvi svatou.

KAPITOLA VI.

Už, jaké povinnosti mají dítky k rodičům, a rodičové k dítčům, — služebníci k páním, a páni k služebníkům, — napomenutí k statečnosti boji proti svým pokusům, — prosba za jejich modlitbu, a návrh list ten čekat.

1. Synové,¹ poslouchejte rodičů svých v Pánu:² neb jest to spravedlivé.
2. Cti otce svého i matku svou; kteréž jest první přikázání se zaslíbením: [II. Mojš. 20, 17. Mat. 15, 4.]
3. aby dobře bylo tobě, a dlouho živ byl na zemi.
4. A vy, otcové, nepopouzejte k hněvu synů svých: ale vychovávejte je v kázni a v trestání Páně.
5. Služebníci, buďte poslušni pánů tělesných³ s bázní a s třesením v sprostnosti srdce svého jako Krista: [Kol. 3, 22. Tit. 2, 9. I. Pet. 2, 18.]
6. ne na oko sloužice, jako lidem se líbíce, ale jako služebníci Kristovi, činíce vůli Boží ze srdce,
7. a dobrou vůli sloužice, jako Pánu a ne lidem;
8. věduce, že cožbykoli jedenkaždý učinil dobrého, to vezme od Pána, buď on služebník anebo svobodný.
9. A vy, páni, též také činite jim, zanechávaje pohrůzek: věduce, že i jejich i váš Pán jest v nebesích, a přijímání osob není u něho. [Gal. 2, 6.]
10. Ostatně, bratři, posilte se v Pánu a v silné moci jeho.
11. Oblecte se v oděni Boží, abyste mohli státí proti úkladům ďábelakým. [Řím. 13, 12.]
12. Neboť není bojování naše [toliko] proti tětu a krvi:⁴

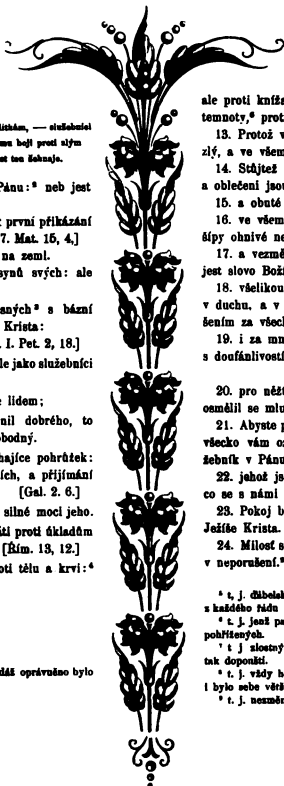
KAPITOLA IV.

¹ těmi rozuměj i doery; dítky vůbec.

² t. j. jakož Pán volá a na křesťany slouží —

³ t. j. světských, zemských. Sluší věděti, že tehdeš opravdu bylo vůbec tělesné poddanství a otroctví.

⁴ t. j. proti posuhým, slabým lidem.

ale proti křesťanům a mocnostem,⁵ proti správcům světa této temnoty,⁶ proti duchovním slonem v povětrí.⁷

13. Protož vezměte oděni Boží, abyste mohli odolati v den zít, a ve všem dokonali státi.

14. Stájtež tehdy, majíce podpásaná bedra svá pravdou, a oblečení jsouce v pancíř spravedlnosti,

15. a obuté majíce nohy přípravou⁸ evangelia pokoje:

16. ve všem berouce štít víry, kterýmž byste mohli všechny šípy ohnivé neslechotnickovy uhaniti:

17. a vezměte lebku [naděje] spasení a meč ducha [jenž jest slovo Boží]. [Ia. 50, 17. Thes. 5, 8.]

18. všelikou modlitbou a prosbou modliče se každého času v duchu, a v tom bedliví jsouce se vši ustavičnosti a prosením za všechny svaté,

19. i za mne, aby mi dána byla řeč v otevření úst mých s důvěrností, abych oznamoval tajemství evangelia,

[Kol. 4, 3. II. Thes. 3, 1.]

20. pro něto poselství konám v řetězu, abych tak v něm oemělil se mluvití, jakož to mne sluší.

21. Abyste pak i vy věděli, co se mnou děje, co činím: všecko vám oznámí Tychikus, nejmilejší bratr a věrný služebník v Pánu;

22. jehož jsem poslal k vám pro to samé, abyste věděli, co se s námi děje, aby potěšil srdce vašich.

23. Pokoj bratřím, a láska s věrou od Boha Otce, a Pána Ježíše Krista.

24. Milost se všemi, kteříž milují Pána našeho Ježíše Krista v neporučení.⁹ Amen.

⁵ t. j. ďábelakým: týmž náry je rozuměti jako anděl, posvědš a každého řádu andělského světla se provinili a do pekla svrženi jsou.

⁶ t. j. jež panují v lidech světských, bezbožných, v nepravostech poháněných.

⁷ t. j. slovným duchům, jímž Bůh die své nezpytatelné moudrosti tak dopouští.

⁸ t. j. vždy hotovi die pravidel sv. evangelia životem kráse, byt i bylo sebe větším nebespěm.

⁹ t. j. nezmetitelné, nezrušitelné a stále.

EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K FILIPENSKÝM.

FILIPÍ, známé a bohaté město v Macedonsku, slulo tak dle Filipa krále, otce Alexandra t. ř. Velikého. Sv. Pavel na své druhé apoštolské cestě v Troadě prodlévaje, u zvláštním vidění od Boha povzbuzen byl, aby se do Macedonska odebral.¹

I poslechl a přeplaviv se přišel do města Filipi a tu nejen sv. evangelium kázal, nýbrž je i zákraky a utrpením potvrdil.² Nejprve se jen několik zbožných žen k víře Kristově obrátilo, ty pak byly sítě, jenž v hojnu, požehnanou žeň vzrostlo; povstalať tu církev, která nejen stálostí svou u víře, nýbrž i zvláštní laskavou o sv. apoštola péčí se vyznamenala. Neboť když se byli Filipenští dověděli, že sv. Pavel jat a v Římě vězen jest, složili ihned co mohli, a poslali mu po Epafroditovi, svém, jak se podobá, biskupovi, nemalou pomoc na penězích, jakož mu byli již jednou hned po jeho prvním odejítí z Filipi učinili.³ Měť pak Epafrodit i sv. apoštola potěšiti zevrubnou zprávou o blahém stavu církve Filipenské i jemu v potřebách nápomocen býti. Toto učinil tak horlivě, že sám v těžkou nemoc upadl. Když ozdravil, nemeškal sv. Pavel jej ihned k Filipenským zpět odeslati s tímto listem, v němž 1. víru jejich vychvaluje, k statnosti v utrpeních je povzbuzuje, a od sváděných učitelů jich varuje, uče, že není lež u víře Kristově pravého ospravedlnění [1—3, 7.]; 2. napomenuv jich potom k všelikým ctnostem křesťanským, děkuje jim za laskavou jemu odeslanou pomoc. [3, 7—4.]

List tento, jeden z nejutěšenějších sv. apoštola, psán jest v Římě ku konci prvního vězení Pavlova roku 63. nebo 64.

KAPITOLA I.

Veděť díky za jejich prospěch u víře a ctosti, — přaje jim k tomu sílu, — světuje, jak svěťení jeho k rozšíření sv. evangelia přispělo, — a napomíná, aby jedním srdcem a jednou myslí pro víru bojovali.

1. Pavel a Timotheus, služebníci Ježíše Krista, všechném svatým v Kristu Ježíši, kteří jsou [v městě] Filipi, a biskupy¹ a s diakony.
2. Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.
3. Děkuji Bohu svému v každém zpomínání na vás,
4. vždycky na všech modlitbách svých za vás za všechny s radostí prosbu čině,
5. z vašeho útěšenství v evangeliu Kristovu od prvního dne až dosavad:²
6. donášejíť maje o tom, že, kterýž začal ve vás dílo dobré, dokoná až do dne Krista Ježíše:
7. jakož mi spravedlivě jest, takto smýšleti o všech vás;

¹ Sk. 16, 9. — ² Sk. 16, 89. — ³ II. Kor. 11, 9. Srov. Fil. 4, 15, 16.

KAPITOLA I.

¹ Buď mni biskupy okolní spola, jímž se takové apoštolské listy sdělovaly, nebo v to slovo vůbec i kněze pojímá, jakožto náměšky biskupův.

² T. j. za to, že vás Bůh šťastny učinil evangelia Kristova, a že jste v něm posavad pevně vytrvali.

proto že vás mám v srdci i ve svých okovách, a v obraňování i v utvrzování evangelia, že jste vy všickni účastníci radosti mé.

8. Svědek jest mi zajisté Bůh, kterak po všech vás toužím láskou Ježíše Krista.

9. A za to se modlím, aby láska vaše více a více se rozmáhala v umění a ve všelikém smyslu:¹

10. abyste zkušili lepších věcí, byste upřími a bez úrazu byli ke dni Kristovu,²

11. naplněniť jauce ovocem spravedlnosti³ skrze Ježíše Krista k slávě a chvále Boží.

12. Chciť pak, bratři, abyste věděli, že co mne obkličilo, k většmu prospěchu evangelia přišlo:

13. tak že vězení mé pro Krista rozhlášeno jest po všem dvoru, i jinde vsady,

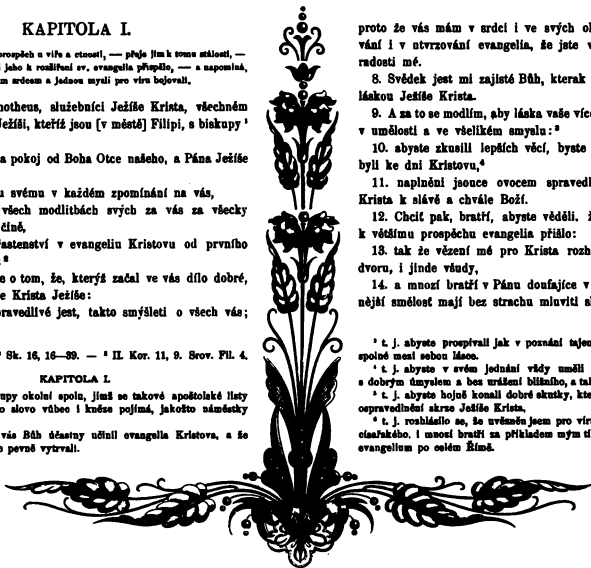
14. a mnozí bratři v Pánu doufajíce v okovách svých, hojnější smělost mají bez strachu mluvití slovo Boží.⁴

¹ T. j. abyste prospívali jak v poznání tajemství Božích, tak a ve společné mezi sebou lásce.

² T. j. abyste v svém jednání vždy uměli voliti, co lepšího jest, a dobrým úmyslem a bez urázení bližního, a tak dosáhli odplaty věčné.

³ T. j. abyste hojně konali dobré skutky, kteréž jsou ovocem našeho ospravedlnění skrze Ježíše Krista.

⁴ T. j. rozhlášelo se, že uvězněním jsem pro víru Kristovu, až a dvora císařského. I mnozí bratři za příkladem mým tím neohroženější svěťují evangelium po celém Římě.

15. Někteří sice ze závisti, a pro odpor, někteří pak i z dobré vůle káží Krista: *

16. někteří z lásky věduouce, že k obrané evangelia postaven jsem:

17. někteří pak pro svár zvěstují Krista neupřímně, domnívajíce se, že k vězení mému souzení přidají.

18. Což pak [jest z toho]? jen když všelikým způsobem, buď z příležitosti, buď v pravdě Kristus se zvěstuje; i z toho se radují, a ještě radovati budou.

19. Neboť vím, že mi to přijde k spasení skrze vaši modlitbu, a pomoc Ducha Ježíše Krista,

20. podle očekávání a naděje mé, že v ničemž nebudu zahanben: ale se vím doufám jako vždycky, i nyní velen ben zane Kristus na těle mém, buďto skrze život, buďto skrze smrt.

21. Nebo mně živu býti Kristus jest, a umřítí zrak. *

22. Jestliže živu býti v těle, to mi jest užitek práce, i nevím, co bych vyvolil. *

23. Úzko mi jest zajisté s obou stran; žádost máje rozdílén býti, a býti s Kristem, což by mnohem lépe bylo:

24. ale požádání v těle potřebí jest pro vás.

25. A o tom naději máje vím, že zřetanu, a s vámi se všemi pobudu, k vašemu prospěchu a k radosti víry:

26. aby přelán vaše rozhojnilo se v Kristu Ježíši pro mne, při mém opětém k vám přístí.

27. Toliko obcujte, jakož slusí na Kristovo evangelium, abych buďto přijda viděl vás, anebo vzdálen jsa slyšel o vás, že stojíte v jednom duchu, jednomyslně spolu pracujícíe v víře v evangeliu,

28. a v ničemž se nestrachujete protivníků, což jim přčinou jest zahynutí, vám pak spasení. a to od Bova.

29. Nebo vám jest dáno pro Krista, abyste netoliko v něho věřili, ale také pro něho trpěli,

30. tž boj majíce, jakž jste při mně i viděli, i nyní o mně slyšíte.

KAPITOLA II.

Napomíná k jednotě a pokoře dle příkladu Kristova, — k pokojnému a bezstrannému životu, — a poroučí jim Timothea a Epafrodita.

1. Protož, jest-li jaká dtěcha v Kristu, jest-li které potěšení lásky, jest-li které společenství ducha, jest-li které srdcečné slitování: *

2. naplňte radostí mou, abyste jednostejného smyslu byli. jednostejnou lásku majíce, jednomyslní jsouce, jednostejně smýšlejece.

3. Nic [nečinite] skrze svár, pro marnou chválu: ale v pokoře, jedni druhých za vyšší nežli sami sebe držíce,

4. nehleďte jedenkaždý toho, co jeho jest, ale toho, co jest jiných. [I. Kor. 10. 33.]

* t. j. sávidíce mi sláva mou v věřících a odporujte mi; jiní pak s lásky, znamenajíce vyšší povolání má. [16.]

* Smysl: Pevně věřím, že utrpění mé k spasení mi bude, když mi Bůh na vaše spomínání pomoci své poskytne, abych jej všeobit, buď statně pro něho smrt podstoupá, anebo dle slovo jeho hlásaje: neboť i tidi i umřítí chci pro Krista.

* Smysl: By mi na vůli ponecháno bylo, buď dle Ježíše žiti a prospěšně k spasení bližních působiti [24.] nebo ihned smrt pro Krista podstoupiti, a věčné slávy dojíti [31. a 33.], nevím co bych si z obojího zvolil.

KAPITOLA II.

* Smysl: Choce-li mi, všemi Kristovu i spočítu svému, nějakou dtěchu a lazkavé potěšení prokázat, a tím osvědčiti, že jest mezi námi společně duchovní a vespolek srdcečné lásko se jevíti.

5. To zajisté cíte v sobě, což i v Kristu Ježíši, *

6. kterýž jsa v způsobě Boží, nepolozil sobě toho za loupež, * že jest roven Bohu:

7. ale sebe samého zmaril, přijav způsobu služebníka, ku podobnosti lidí učiněna, a v způsobu nalesen jako člověk.

8. Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k umrtí a to k smrti kříže. [Žid. 2, 9.]

9. Protož i Bůh povjál ho a dal jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno,

10. aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelních, [Ia. 45, 24. Řím. 14, 11.]

11. a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Bova Otce. *

12. Protož, moji nejmilejší, [jakož jste vždycky poslušni byli], netoliko v přítomnosti mé, ale nyní mnohem více, když jsem vzdálen od vás, s básni a s třesením spasení své konejte. *

13. Bůh zajisté jest, kterýž působí ve vás i chění i vykonání, podle dobré vůle [své].

14. Všecko pak čtíte bez reptání a bez pochybování,

[I. Petr. 4, 9.]

15. abyste byli bez úhony, a upřími synové Boží, bez treustu uprostřed národa zlého a přivráceného: mezi kterýmižto světíte jako světla na světě. [Mat. 5, 16.]

16. zachovávajícíe život, k slávě mé v den Kristův, že ne nadarmo jsem bžel, ani nadarmo pracoval.

[I. Thess. 2, 19.]

17. A bychť pak i obětován byl za obět a posluhování víře vaší, radují se a spolu se těším se všemi vámi.

18. A tž i vy radujte se, a těšte se spolu se mnou.

19. Máám pak naději v Pánu Ježíši, že Timothea brzo pošlu k vám, abych i já dobrě myslil byl. zvěděv, kterak vy se máte. [Sk. 16, 1.]

20. Nebo žádého nemám tak jednomyslného, kterýžby s upřímnou náklonností o vás pečoval.

21. Všickni zajisté svých věcí hledají. a ne těch, kteréž jsou Ježíše Krista. [I. Kor. 13, 5.]

22. Ale zkušení jeho * znamenajte, že jako syn otci sloužil se mnou v evangeliu.

23. Tohoť tehdy naději mám, že k vám pošlu brzo, jak uznám, co se mnou se stane.

24. Máám pak naději v Pánu, že i sám brzo k vám přijdu.

25. Ale zdálo mi se za potřebné, abych Epafrodita, bratra a služebníka a spolubojovníka svého, vašeho pak apoštola, * a služebníka v potřebě mé, * poslal k vám;

26. nebo zajisté toužil po vás po všech, a smuten byl proto, že jste o něm slyšeli, žeby byl nemocen.

27. I býti zajisté nemocen až k smrti: ale Bůh se nad ním smiloval, a ne toliko nad ním, ale i nade mnou, abych neměl zármutku na zármutek.

* Dolos: znamenáte; smysl: Tak k sobě vespolek se chovajte jako se Kristus choval k nám.

* t. j. nepoznával ani své Božské dtěčnosti k vychloubání se nad jiné, až mu vlastně přirozené náleželo, a on si jí nijak proti právu neocevojl.

* Smysl: Oslavil i nejvyššími slovočtenství jeho nade všechny tvory a tak sjevíl spojené s ním Bohovi, že všechně tvorové i na nebi, i na zemi, i v pokle je uznají, a jsou se klaněti budou.

* Dolos: při čemž se důvěrně pomoci Boží nadejte.

* t. j. jeho osvědčením lásku a věrnost poznáte.

* t. j. blakupá (Theodorot, Baronius a j.).

* Epafroditus přinesl sv. Pavlovi a Filipo do Říma pentěnou podporu. (4, 10—18.)

28. Protož spěšněj poslal jsem ho, abyste vidouce jej zase, radovali se, a já abych byl bez zármutku.

29. Přijmětež jej tehdy se vši radostí v Pánu, a takové máte v povolitosti májte;

30. neboť pro dílo Kristovo až k smrti se přiblížil, vydav život svůj, aby nahradil to, čehož se vám nedostávalo k posloužení mně.⁹

KAPITOLA III.

Varuje od svérzých ústáží se lidovstva, — napomíná povrženosti všemi svérzými výhodami pro Krista, — pokorav o sobě smýšleti, — nepřítel křís se kladiti a — své obcování v sobi mít.

1. Dále pak, bratři moji, radujte se v Pánu. Jednotejných věc vám psáti, mně zajisté obtížno není, vám pak potřebno. 2. Hleďte se psát,¹ hleďte se zých dělníků,² hleďte se pořádky.³

3. Nebo my jsme obřizka,⁴ kteříž duchem sloužíme Bohu, a chlubíme se v Kristu Ježíši, a ne v těle máme doufání.⁵

4. ačkoli já bych mohl i v těle doufati míti.⁶ Zdá-liť se kdo jiný míti doufání v těle, já více,

5. obřizka jas osmého dne, v rodu izraelského, z pokolení Benjaminova, Žid se Židů, podle zákona Fariseus,

[Sk. 22, 3, 23, 6.]

6. podle hrolosvi protivník církve Boží, podle spravednosti, kteráž v zákoně jest, obcající bez úhony: [Sk. 26, 10.]

7. Ale co mi bylo sáskem, považují pro Krista za škodu.⁷

8. Anobří všechny věci považují za škodu, pro vznesenou známou Ježíše Krista. Pána mého, pro nějž jsem všim povřil, a mám jako za leju, abych Krista získal,

9. a v něm nalezen byl, ne so spravednosti svou, kteráž jest se zákona, ale kteráž jest z víry v Krista Ježíše, kteráž jest spravedlnost z Boha u víře: [Řím. 4, 3.]

10. abych poznal jej, a moc vzkříšení jeho, připodobněn ja k smrti jeho.⁸ [Řím. 8, 17.]

11. zdal bych nějakým způsobem přišel ku vzkříšení, kteráž jest z mrtvých.

12. Ne že bych již dosáhl, anebo dokonaly byl, ale bžím, zdal bych nějakým způsobem uchvátil, načeti uchvácen jsem od Krista Ježíše.⁹

13. Bratři, jáť nemám za to, že bych byl [cile] dosáhl:

⁹ t. j. aby zastal vás, v čemž jste vy sami mně posloužití nemohl.

KAPITOLA III.

¹ t. j. nestonduých, svérzlivých pobídků z lidovstva, kteří pohany „psát“ nazývají, co satim sami toho násva hodni jsou.

² t. j. blápořivců, kteří vřiv porušují.

³ Tak s opovržením obřizka nazývá, sejeonci v novém zákoně, lež marným pořádkem těla; tm Židy mti. [Srov. Gal. 6, 22.]

⁴ t. j. a ná křesťan jest pravě obřizka arci a ne těl. [Řím. 2, 29.]

⁵ t. j. v tělesném obřizka, v rodu Abrahamova a t.

⁶ t. j. byla-li by jaká důkladná sálsaba v tělesných těloto přirodnostech, měř bych já k tomu práva dosti.

⁷ t. j. žeho jsem si v lidovstvu tak vysoko psáhl, považují za škodlivé, když jsem uvěřil v Krista.

⁸ t. j. abych poznal všemohoucnost, kterouž ná vzkřel jako sebe vzkřel, a jak čestně a sálsalně jest trpěl v Kristem, a jsem v smrti podoběn býti.

⁹ Smysl: To nepravim tak, jako bych byl již cile dosáhl, nebo dokonaly byl, nýbrž se so známim došitnosti Krista, jakož on mne dostihl, svou milostí mne uchopil, a k sobě obrátil.

ale to jedno [činim], že na ty věci, kteréž jsou zadu,¹⁰ zapomínaje, k těm pak, kteréž jsou s předu, důlně chvátaje,

14. k uloženímu cili bžím, k odpláti svrchovaného povolání Božho skrze Krista Ježíše.

15. Protož kteřížkoli jsme dokonali, tak smýšleje: a pakli v čem jinak smýšlíte, i toť vám Bžh zjeví.¹¹

16. Ale však k čemuž jsme dospěli, abychom jednotejně smýšleli, a v jednotejném pravidle zůstávali.¹²

17. Následovníci moji buďte, bratři, a spravujte se podle těch, kteříž tak chodí, jakož máte způsobu naši.

18. Neboť mnozí chodí, o nichž jsem častokrát pravil vám, [nyň pak i s plátem pravim], že jsou nepřítelé kříže Kristova, [Řím. 16, 17.]

19. Jichžto konec jest zahynutí, jichžto Bžh břicho jest: a sláva v zahanbení jejich,¹³ kteříž o zemské věci pečují.

20. Ale naše obcování¹⁴ v nebesech jest: odkudž i spasielie očekáváme, Pána našeho Ježíše Krista,

21. kterýž promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho, podle působení, kterýmž i máze podmaniti sobě všechny věci.

KAPITOLA IV.

Napomíná k všelijakým činnostem i jednotlivých osob svátých, i všech věšce, dčkuje jim za posláni Janu příspěvky, — zavřik list s posouvením a posláni.

1. Protož, bratři moji nejmilejší a přezádonci, radosti má a koruno má, tak stájte v Pánu, nejmilejší!

[I. Thess. 2, 19.]

2. Evodie prošim i Syntychy sáádm, aby jednotejně smýšlely v Pánu.

3. Takéť i tebe prošim, souduhu věrný,¹ pomáhej jim, kteréž se mnou pracovaly v evangeliu a Klimentem a s jinými pomocnyky mými, jejichžto jména jsou v knize života.

[Zjev. 8, 5.]

4. Radujte se v Pánu vždycky: opět pravim, radujte se.

5. Mírnost vaše známa buď všemném lidem; Pán blízko jest. 6. Nic nebudte úzkostliví: ve všelek modlitbě a proebě s díků činěním sádoti vaše přednášeny buďte Bohu.

7. A pokoj Boží, kterýž převyšuje všechny smysl, ostřibej srdci vašich i myslí vašich v Kristu Ježíši.

8. Dále, bratři, kterékoli věci jsou pravé, kterékoll povité, kterékoll spravedlivé, kterékoll svatě, kterékoll milé, kterékoll dobré pověsti, jest-li která čtnost, jest-li která chvalitebná kážena, na ty věci myslate.

9. Kterými [věcem] jste se i naučili, i [je] přijali, a slyšeli. i viděli na mně, ty čítate: a Bžh pokoje bude s vámi.

¹⁰ t. na všecko dobré, co jsem učinil, sa nie to vše považuje, a jediné k uloženímu cili hlede — k dosažení slávy věšce v Kristu Ježíši. [14.]

¹¹ Smysl: Kdožkoll dokonali byti sááta, tak smýšlejte, že sedokonalni jste; kdyby pak některi jinak smýšleli, doufám, že Bžh sám je oevřil, aby poznali, že tak jest, jak já pravim.

¹² t. j. a pravě víře v Krista, ku kteréž jsem již přišel, božme jedné mysl.

¹³ t. j. kteří se chibi nepravostmi svými, jichž by se spíše stýditi měli.

¹⁴ t. j. věšce naše mysl, všeliká naše počě obřizna jest k nebesům, co pravě naši vřist.

KAPITOLA IV.

¹ Die 2. 26. víře podobno, že tím mni Epafroditu, tabežajšie blaupka Filipnackých, k sémně se s praubou tou obradil, představuje si dobu, až tento list Filipnackým čísti se bude.

10. Zradoval jsem se pak v Pánu velmi, že zase jednou rozkvetli jste, abyste na mne myslili: * jakož jste i myslili, ale byli jste zamětnáni.

11. Nepravím tobo jako pro nouzi: nebo já se naučil dosti mítí na tom, co mám.

12. Umím i snížen * býtí. umím i hojnost mítí: [ve všech všudy věcech vycvičen jsem], i nasycen býtí, i lačnosti; i hojnost mítí, i nouzi trpěti:

13. všechno mohu skrze toho, kterýj mne posiluje.

14. A však dobře jste učinili, sdělující se se mnou v mém soužení.

15. Víte pak i vy, Filipenští, že při počátku evangelia, když jsem šel z Macedonie, šádná církev neudělila mi [ničehoš] do počtu vydání a přijím, než vy sami; ⁴

[Sk. 16, 10. II. Kor. 11, 8.]

* Jako oživili jste, probudili jste se k spomenutí na mne nějakou pomocí —

* t. j. nouzi trpěti.

* t. j. šádná obec neodměnila se mi za duchovní dar kázně evan-

17. neboť i do Thessaloniky poslali jste mi jednou i podruhé, čehož jsem potřeboval. [Sk. 17, 1.]

17. Ne že bych hledal daru, ale hledám užítku hojného do vašeho počtu. ⁶

18. Mámt pak všechno, a hojně mám; naplněn jsem, přijav od Epafrodita, což jste poslali, vůni sladkosti, obět vzácnou, libou Bohu.

19. Bůh pak můj naplní všechnu šádost vaši, podle bohatství svého, v slávě akrze Krista Ježíše.

20. Bohu pak a Otci našemu sláva na věky věkův. Amen.

21. Pozdravte každého svatého v Kristu Ježíši.

22. Pozdravují vás bratři, kteří jsou se mnou Pozdravují vás všickni svatí, zvláště pak kteří jsou z domu císařova.

23. Milost Pána našeho Ježíše Krista s duchem vaším. Amen.

gella darem nějakým tělesným, jež bych byl, jako kupci šivrají, v účty svého vydání a přijím zapasati mohli, než vy.

* t. j. není mi o dar, ale o prospěch evangelia, na němž i vy, podporujete mě, spole sálahu máte.

EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K KOLOSSENSKÝM.

KOLOSSY, znamenité druhdy město mulo-asiatské, leželo v Frygii nedaleko města Laodicee v utěšeném údolí u řeky Lyku.

Ačkoliv sv. Pavel po dvakrátě krajinou frygickou byl cestoval, do Koloss však nepřišel. Tam kázal Epafras, jak se zdá, učenník Pavlův. Ale sotva se tam símě sv. víry Kristovy ujalo, již se dostavil i nepřítel, rozděvaje koukole mezi pšenici.

Bylat totiž tehdy přední Asie vůbec, Malá Asie pak zvlášt rejdištím židovsko-pohanských bludařů, kteří zvlášt ní hlubokou známostí o Bohu a o andělech jeho se vychloubajíce, blouznění mudrců pohanských se zjevením Božím starého zákona sloučiti usilovali, a při tom nejen židovské obřady, ale i všeliké jiné pohanské pověry zachovávatí prikazovali.

Toto zcestné učení vtřalo se i v církve křesťanské. Pečlivý Epafras proti tomuto hrozícímu nebezpečí rady si nevěda, odebral se do Říma k sv. Pavlu, jenž tam tehdy vězen byl. Ten dle své horlivosti, aby všem všecko byl, napsal tento list Kolossenským, v němž učí: 1. že jedině Kristus jest naším prostředníkem u Boha; 2. že křesťané, jsouce smrtí Kristovou vykoupeni, ani obřadního zákona židovského, ani smyšleným prikázáním mudrců pohanských podrobeni nejsou.

Obsahem tento list v mnohém podoben jest listu k Efesským, s nímž nejen týmž časem [63. nebo 64. po Kristu] psán, nýbrž též po Tychikovi jakož i oten poslán jest.

Zaznamenati ještě sluší, že asi dvě nebo tři léta po tom, když tento list psán jest mimo jiné i města Kolossy a Laodicea hrozným zemetřesením stroskotána jsou [roku 66. po Kr.]. Laodicea se sice později opět vzmohla, ale Kolossy zanikly; na jejich místě povstalo městečko Chone, nyní Konos, bídná vesnička.

KAPITOLA I.

Díky vzdává Bohu za vřadit jich v snámosti Boží. — sá, že Kristus jest obra Boha (toto, stvořitel všech věcí. — hlava církve, stras nábož a Bohem smíření jama. — a tajemství nábož k životu vědomo povolení vyvěřuje.

1. Pavel, apoštol Ježíše Krista z vůle Boží, a Timotheus bratr:

2. těm, kteří jsou v [městě] Kolossích, svatým a věrným bratřím v Kristu Ježíši.

3. Milost vám a pokoj od Boha. Otce našeho, a Pána Ježíše Krista. Díky činíme Bohu, a Otci Pána našeho Ježíše Krista vždycky za vás se modlíce,

4. slyševše o vaší víře v Kristu Ježíši, a o lásce, kterouz máte ke všem svatým,

5. pro naději, kteráž uložena jest vám v nebesích, a o kteréž jste slyšeli v slovu pravdy evangelia,

6. kteréž přišlo k vám, jakož i po všem světě jest, a užitek nese, a roste, jako mezi vámi od toho dne, v kterémž jste slyšeli, a poznali milost Boží v pravdě,^a

7. jakož jste se naučili od Epafrý, nejmilejšího spoluzáložníka našeho, kterýž jest věrný k nám služebník Krista Ježíše,

8. kterýž také oznámil nám lásku vaší v duchu.^b

9. Protož i my od toho dne, jakž jsme to uslyšeli, nepřestáváme modliti se za vás, a žádati, abyste byli naplnění známostí vůle jeho. ve vši moudrosti a rozumnosti duchovní,

10. abyste chodili hodně, Bohu ve všem se líbíce, v každém skutku dobrém ovoce vydávajíce,^c a rostouce v známosti Boží.

11. všelikou mocí posilnění jsouce podle mocnosti jasnosti jeho; ve vši trpělivosti, a v dlouhočekaní s radostí

12. děkujíce Bohu Otci, kterýž hodny nás učinil podílu v dědictví svatých v světě;

^a Sk. 16, 6. — 18, 23. — ^b Kol. 2, 1. — ^c Kol. 1, 7.

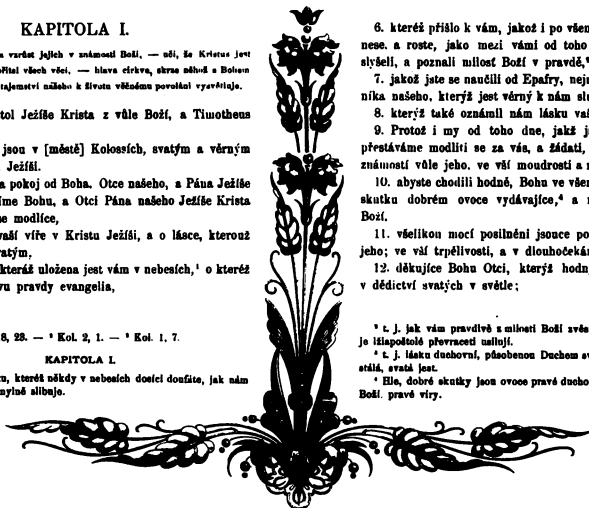
KAPITOLA I.

^a t. j. pro odplati, kteréž někdy v nebesích dosti doufati, jak nám sv. evangelium neomylně slibuje.

^b t. j. jak vám pravdivě a milostí Boží avěstováno jest, se jak vám je křisťanství přivraceti učil.

^c t. j. lásku duchovní, působenou Duchem svatým. Tak jediné pravé, svaté, avaté jest.

^d Ele, dobrá skutky jsou ovoce pravé duchovní moudrosti, známosti Boží pravé víry.

13. kterýž vytrhl nás z moci temnosti, a přenesl do království milovaného Syna svého,

14. v němž máme vykopení skrze krev jeho, a odpoutání hříchů,

15. kterýžto jest obraz¹ Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření;²

16. nebo skrze něho stvořeny jsou všechny věci na nebi i na zemi, viditelné i neviditelné, buďto trůnové, nebo panstva, buďto knížatstva, neb mocnosti, všechny věci skrze něho, a v něm³ stvořeny jsou: [Jan 1, 13.]

17. a on jest přede všemi, a všechny věci jím stoji.
18. A on jest hlava těla církve, kterýž jest počátek, pro-
rozený z mrtvých:⁴ aby on ve všem prvotnost držel;⁵

[I. Kor. 15, 20. Zjev. 1, 5.]

19. neb se zalíbilo, aby v něm všechna plnost⁶ přebývala,

20. a aby skrze něho smířil s sebou všechno, v pokoj uvodě skrze krev kříže jeho, i co na zemi, i co na nebi jest.⁷

21. I vás, když jste byli někdy odcizeni, a nepřátelským smyslem v skutcích slych,

22. nyní již smířil lidským tělem svým skrze smrt, aby vás postavil svatě, a nepokvrněně, a bez úhony před ním;

23. ač trváte-li u víře založení, a pevní, a nepohnuteli od naděje evangelia, kteréž jste slyšeli, kteréž jest kázáno všemu stvoření, ježto jest pod nebem, kteréhož já Pavel učiněn jsem služebníkem.

24. Kterýž se nyní raduji z utrpení pro vás, a doplňuji to, čehož se nedosává z utrpení Kristových,⁸ na těle svém za jeho tělo, jenž jest církve;

25. zejména služebníkem já jsem učiněn podle zřízení Božeho, kteréž mi dáno jest k vám, abych naplnil slovo Boží;⁹

26. tajemství, kteréž bylo skryto od věkův a pokolení, ale nyní jest zjeveno svatým jeho. [Efez. 3, 3.]

27. Jímžto Báh ráčil známo učiniti bohatství slávy tajemství toho mezi národy, kteréhož jest Kristus, mezi vámi naděje slávy,¹⁰

28. jehož my zvěstujeme, napomínajíce všelikého člověka, a učíce všelikého člověka ve vši moudrosti, abychom učinili všelikého člověka dokonalého v Kristu Ježíši;

29. o čem i pracuji, bojuje podle působení jeho, kteréž působí ve mně mocně.

KAPITOLA II.

Napomíná, aby v obřezání němi odstranil, aniž svobodní učitelí svéstí se dali, — ať, že Kristem Janem vyhošpeni, nejme podrobni ani ustanovením starého zákona, ani tajemným potřebujm obřadům pohanským.

1. Chcít zajistě, abyste věděli, jakou starost mám o vás, a o ty, kteříž jsou v Laodicea, a kteřížkoli neviděli učitelí mé v těle,¹

2. aby potěšena byla srdce jejich, a oni aby byli spojeni v lásce a ke všelikému bohatství plnosti rozumu k poznání tajemství Boha Otce i Krista Ježíše,²

3. v němž všickni pokladové moudrosti a umění akryti jsou.

4. A toto pravím, aby vás žádný neoklamal vysokými řečmi.³ Neb ačkoli vzdálen jsem tělem, však duchem jsem s vámi, a raduji se, vida fád vás, a utvrzení víry vaší, kteréž jest v Kristu.

6. Jakož jste tehdy přijali Ježíše Krista Pána, [tak] v něm chodte.⁴

7. vkořenení jsouce a vzdělání v něm, a utvrzení ve víře, jakož i naučení jste, rozbohuňjete se v něm s diká činěním.⁵

8. Hleďtež, ať vás žádný neoklamе moudrostí svátou a marným podvodem, podle ustanovení lidského, podle začátků učení světa⁶ a ne podle Krista.

9. Nebo v něm přebývá všechna plnost Božství tělesně,⁷
10. a v něm jste doplněni,⁸ kterýž jest hlava všeho kněžatstva i mocnosti;⁹

11. skrze něhož i obřezání jste, obřezáním ne rukou učiněným, oblopením masa na těle, nýbrž obřezáním Kristovým,¹⁰

12. pohřbeni jsouce s ním na kříž, v kterémž jste i vstali z mrtvých skrze víru v působení Boží, jenž vykřikl jej z mrtvých.¹¹

13. A vás, když jste byli mrtví v hříchích, a v neobřízce těla vašeho, spolu obživil s ním, odpustiv vám všechny hříchy, 14. smazav zápis úsudku,¹² kterýž byl proti nám, kterýž nám byl odporný, i vzal jej z prostřed,¹³ přibiv jej na kříži,

15. a oblopujiv kněžatstva, a mocnosti¹⁴ vedl směle na odív, zjevně slaviv nad nimi vítězství skrze sebe samého.

KAPITOLA II.

¹ To potahují mnozí i na Kolosenské a soudí z toho, že sv. Pavel osobou do Kolosě se přišel. [Viz úvod.]

² T. j. abyste potěšeni byli, když by srdce vaše evankem lásky našej se spojila, a vy dospěli k úplnému poznání všeho, čehož vám věděti třeba a možná o tajemství Boha trojediného a vykopení našeho skrze Ježíše Krista.

³ Tím je varuje svátých učitelí, kteří uměli na pohled řečmi od pravé víry je sváděti.

⁴ T. j. buďte stále kivi v přenesení němi Kristovu tak, jako jste je přijali, akutky dobrými je dokazajce.

⁵ T. j. prospívajce a víře a poznání tajemství Božích, díkyjce za to Bohu, dárci vši moudrosti.

⁶ T. j. co Židům jen jako dětinaké začátky umění zjeveno bylo. [Viz stě 16. a 30. sv. Gal. 4, 8, 9.]

⁷ T. j. nejen mlouiti a moci, nýbrž podstatným sjednocením Božství a slovočestvím v osobě Božské. [Jan 1, 17.]

⁸ T. j. máte dostatečnou i milosti i umění.

⁹ T. j. všech fád, sborův [křtův] andělských.

¹⁰ T. j. obřezáním duchovním, umrtvením celého [břáného] člověka a sázení jeho. [Řim. 4, 12. pozn.]

¹¹ T. j. poučejtež jste svátě, že, jakož Kristus a mrtvých vstal, tak i vy moudí Boží k novému životu vykřikáni jste a budete.

¹² Na smrt pro hřích.

¹³ T. j. odstránil jej, ukřil.

¹⁴ T. j. žádní mocnost svých duchů, slávek a oděvil lidem mool nad nimi, aby přemohli sklady jich.

¹ Jaa Boha ve všem roven, též bytostí a přirozeností [spolu-podstatný].

² T. j. od věčnosti přede všemi tvory a Otce splozen.

³ Dle řeckého: „a v něho.“ T. j. pro něho, k jeho otci a ohrvá.

⁴ T. j. Ježíš první a mrtvých vstal k životu samotárně.

⁵ T. j. sejm co Báh, nýbrž i co Slovák.

⁶ T. j. Báh Otce ráčil ustanoviti, aby v Kristu všelika milost a dokonalost se našela.

⁷ T. j. Iidi, jelikž v hříchích byli, aniž oni nedostého do nebe sevejde: anděly na nebi, ne snad že by byli potřebni smíru s Bohem, ale i oni měli být smířeni. přede s Bohem jsouce sjednali na hříchě lidstvo se hřešili.

⁸ T. j. začíná se a radostí vytrpěti všechno, co mi Kristu za tajemné tělo své, církve, trpěti podstavit, nanechal, sloužil; ne jako by utrpení Páně nebylo dostatečné k vykopení veškerého světa, nýbrž že to Báh tak nacočil, aby praví náslodovníci Kristovi podobni jsouce jemu i trpěli jako on, byt bylo sť k smrti. [Mat. 10, 18. Sk 9, 16.]

⁹ T. j. abych úpln a dokonale kázal evangelium, jakož je nejprve kázal Kristus.

¹⁰ T. j. svatým apóstolům ráčil Báh jsvěti tajemství věčnosti a spasitelné smrti Kristovy, v němž i vy našejí věčné slávy máce.

16. Protož žádný vás nesud pro pokrm nebo pro nápoj, nebo se strany dne svátečního, nebo novměsíce, anebo sobot,

17. kterážto věci jsou stín budoucích: ale tělo jest Kristovo.

18. Žádůj vás nesvojz, oblibuje si pokoru a náboženství andělské, v tom čehož neviděl, chodě, nadarmo se nadýmaje myslím těla svého.¹⁵ [Mat. 24, 4.]

19. a vědrže se hlavy,¹⁶ od níž celé tělo po kloubích a svazích jsouc řízeno a vzděláváno,¹⁷ roste v rozmnožení Boží.¹⁸

20. Protož, jestliže jste zemřeli s Kristem začátkům učení tohoto světa, proč ještě, jako byste živi byli na světě, ustanovujete:

21. Nedotýkejtež se, aniž okuste, aniž se tkněte?¹⁹

22. Kterážto všechny věci jsou k zahynutí samým užíváním podle přikázání a učení lidských.²⁰

23. kteráž mají podobu moudrosti v pověře a v pokorování, i v nešetření těla, ne ve cti nějaké k nasycení těla.²¹

KAPITOLA III.

Uči, že mají s Kristem umřevši, a povstávše, po nebeských věcech žítí, a životka starého svědci a obětí nového. — Nepomínáť se maše, rodě, a dítky, i služebníky.

1. Protož, jestliže jste s Kristem povstali, těch věcí, kteréž svrchu jsou, hleďte, kdež Kristus jest, sedě na pravici Boží: 2. o věci, kteréž svrchu, počtujte, ne o ty, kteréž jsou na zemi.

3. Nebo zemřeli jste a život váš skryt jest s Kristem v Bohu.

4. Když pak se ukáže Kristus, život váš, tehdať i vy se ukážete s ním v slávě.

5. Protož mrtvéte údy své, kteříž jsou na zemi: smilství, nelicstivo, chlípnoš, zlou žádost, a lakomství, jenž jest modloslužba;

6. pro kterážto věci přichází hněv Boží na syny nevěry; 7. v kterýchžto i vy jste někdy chodili, když jste živi byli mezi nimi.

8. Ale nyní slozte i vy všechno to: hněv, prchlivost, zlost, zlořečení, mrzkou řeč z úst svých.

9. Nelížeť jedni druhým, svleknouce se sebe starého člověka se skutky jeho,

10. a obleknouce nového, toho, kterýž se obnouvá k poznání podle obrazu toho, kterýž jej stvořil;²

11. kdežto není pohan a Žid, obřizka a neobřizka, cizo-

¹⁵ t. j. „jakkoliv se pokorují, a v věcech nebeských, jako by jich byl viděl, abhltým starí a účenosti, sjevná Božíma odporona. vychlebab.“ Tak činil svatý učitelové se šikovstva, učíce, že Kristus není Syn Boží, a že andělá jsou prostředníci naši u Boha.

¹⁶ t. j. Krista.

¹⁷ t. j. rozličným řádů a stavů církevním v laickém vespoлек sjednocení.

¹⁸ t. j. vymáháje se, a prospíváje milostí Boží.

¹⁹ t. j. proč nezakazujete některých věcí požívati, ano se jen dotýkati, jako by od svých dnůch počásáje?

²⁰ t. j. tyto věci dletem požíváním smareny bývali [krmě všelike], dilem jest učení a zdůvodnění se jich pouze náležením lidským, jenž časem jak porval tak hýne.

²¹ t. j. sdáje se býti moudrě, ale jsou pověřivé, nepravou pokorou a nesmírným trýzněním těla a odepíráním jenou potřebného nasycení škodná.

KAPITOLA III.

1. t. j. svatě, tělu a hláhu, oděle se jich na křtu svatém, jeonce těmž s Kristem pobřeni.

2. t. j. kterýž co den vie a více hlodi, vůli Boží mdrí, a konati, a tak podobati se Svatěmu svatěmu.

zemec a Scytha, služebníci a svobodný: ale všechno a ve všem Kristus.³ [Gal. 3, 28.]

12. Protož oblecte se jako vyvolení Boží, svatí a míli, v srdčném miloúdemství, a dobrotivost, pokoru, mírnoš, trpělivost,

13. snášejce jeden druhého, a odpouštějce sobě vespolek. má-li kdo proti komu žalobu: jakož i Pán odpustil vám, tak i vy.

14. Ale nad to náde všechno mějte lásku, kteráž jest svazek dokonalosti:

15. a pokoj Kristův vládní v srdcích vašich, k němuž i povolání jste v jedno tělo, a budtež vědění.

16. Slovo Kristovo přebýváje ve vás hojně, ve vás moudrosti, učíce a napominájece sami sebe žalmy, zpěvy a písněmi duchovními s milostí zpívájece v srdcích svých Bohu.

17. Všecko, cožkoli činíte v slovu nebo v skutku, všechno [důte] ve jménu Pána Ježíše Krista, díky činíce Bohu a Otci skrze něho.

18. Ženy poddány buďte mužům, jako službi, v Pánu.⁴ [Ef. 5, 22. I. Petr. 3, 1.]

19. Muzi, milujte manželky své, a nemějte se k nim trpce. 20. Synové, posluchejte rodičů ve všech věcech; nebo tot jest líb Pánu. [Ef. 6, 2.]

21. Otcové, nepouzejte k hašvivosti synů svých, aby nebyli malomyslni. [Ef. 6, 4.]

22. Služebníci, poslušni buďte ve všem páni tělesných,⁵ ne na oko slušíce. jako lidem se líbíce, ale v spřostnosti srdce. bojce se Boha. [Tit. 2, 9. I. Petr. 2, 18.]

23. Cožkoli činíte, ze srdce číňte, jako Pánu, a ne lidem, 24. věduce, že odo Pána vezmete odplatu dědicům [věčného]. Pánu Kristu slušte.⁶

25. Nebo kdož by křivdu činil, vezme za to, což nepravě učinil: a není přijímání osob u Boha.⁷ [Řím. 2, 6.]

KAPITOLA IV.

Nepomíná, jak mají býti páni k služebníkům. — povzbuzuje k horlivé modlitbě a k opatrnému se chování k nevěřícím, — zavírá psaní rozličným posdráváním a svým požehláním.

1. Páni, což jest spravedlivého a slušného, služebníkům prokazujte, věduce, že i vy Pána máte na nebi.

2. Na modlitbě trvejte, bdíce v ní s díky činěním, [Luk. 18, 1. I. Theos. 5, 17.]

3. modlice se spolu i za nás, aby Bůh otevřel nám dvěře řeči k hláskání tajemství Kristova [pro něž i vášněm jsem].

4. abych je zjevoval tak, jakož mi náležá mluvití. [Ef. 6, 19—20.]

5. Chodtež v moudrosti před těmi, kteříž jsou vně, vykupuječ čas.¹ [Ef. 5, 15.]

¹ t. j. v církví sv. Rome věstíci v Kristu v jedno tělo abromědění, tak že není rozdíl mezi křesťanem z Židovstva, a křesťanem z pohanstva atd.

² t. j. ve všech slábných a dovolených věcech, jak Krista Pán přikazuje.

³ t. j. smekných, svatých, jímžto tělesně náležite.

⁴ Die řečebno: slušite.

⁵ Smysl: Kdo bespráví čini, buď si služebník pánu svatěmu nevěnoval, neposlušnost, a j. buď si páni služebník nepravdivosti, křivnosti, a j. toho Bůh potrestá tak, jako toho každý zasluží. [Srov. Efe. 6. 8. a d.]

KAPITOLA IV.

1. t. j. opatrně se chovejte k pohanům, abyste jim žádného poborění nedali, vybráť svým dobrým obcováním pokojně doby sobě získali, Bohu bez nářiká slušití.

6. Řeč vaše k nevěřícím vždycky v milosti budíž solí osolená,² abyste věděli, kterak máte jednomu každému odpovídati.

7. Co se děje se mnou, všechno vám oznámí Tychikus, nejmilejší bratr, a věrný služba, a spolusalužebník v Pánu;

8. kteréhož jsem poslal k vám naschvál, aby zvěděl, co se děje s vámi, a potěšil srdce vašich, [Ef. 6, 22.]

9. a Onésimem, milým a věrným bratrem, jenž jest od vás.³ Tříf všechno, co se tu děje, známo vám učiní.

10. Pozdravuje vás Aristarchus, spoluvězeň můj, a Marek, sestřelec Barnabášův,⁴ o kterémž jste dostali poručení:⁵ přijde-li k vám, přijměte jej;

11. a Jesus, kterýž slove Justus, kteřížto jsou z obřizky: ti toliko jsou pomocníci moji v království Božím, kteříž mi byli ku potěšení. [Gal. 3, 28.]

12. Pozdravuje vás Epafras,⁶ jenž jest od vás, služebník

¹ t. j. budíž laskavá a lůbenná, při tom pak i rozumná, abyste poslouchejících i poučili i vzdělali.

² t. j. váš krajan. [Viz Filém. 10.]

³ Jest Marek evangelista.

⁴ t. j. odpovědný listy, jímž by se přetvářel, kým jest.

⁵ Týž, o němž 1, 7.; má se na to, že byl biskupem Kolosenských; Arcibiskup pak kněz nebo diakon [Jánes] jejich. [17.]

Krista Ježíše, vždycky pečlivý o vás na modlitbách, abyste stáli dokonali a plni ve vši vůli Boží.

13. Nebo svědectví jemu vydávám, že má mnoho práce o vás, i o ty, kteříž jsou v Laodicei,⁷ a kteří v Hierapoli.

14. Pozdravuje vás Lukáš,⁸ lékař nejmilejší, a Démas. [II. Tim. 4, 11.]

15. Pozdravte bratří, kteříž jsou v Laodicei, i Nymfa, i církev, kteráž jest v domu jeho.

16. A když bude přečten u vás tento list, učíte, aby i v církvi laodicejské čten byl: a ten, kterýž jest Laodicejských, i vy přečtěte.⁹

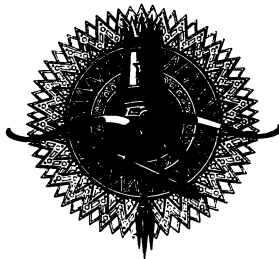
17. A rešte Archipovi: Hled službu, kterouž jsi přijal v Pánu, abys ji vyplnil. [Filem. 2.]

18. Pozdravení mou rukou Pavlovou. Pamatajtež na okovy moje. Milost s vámi. Amen.

⁷ Srov. 2, 1. a viz úvod.

⁸ Evangelista; věno s toho, že nebyl a Židovstva.

⁹ Souhl se s toho, že sv. Pavel viděním list k Laodicejským psal, který však nás vedel: jini na to mají, že mni list, jenž obyčejně k Efeským se nazývá, a oběť, je i sosedním církvim sděliti se má. [Viz úvod na ep. k Efeským.]

ÚVOD

k oběma epištolám sv. apoštola Pavla k Thessaloničtým.

Thessalonika [Salonichi, Solun] bylo slavné pomořní a obchodní město Macedonska, nedaleko města Filipi. názn Slovanům zvlášť proto památné, že bylo rodištěm svatých apoštolů našich Cyrilla a Methodia. Obyvatelstvo thessalonické záleželo z Řekův, Římanův a Židův. Když byl sv. Pavel na své druhé apoštolské cestě po přestálém vězení a trýzněném přinucen odejít z Filipi, přišel asi r. 52. nebo 53. do Thessaloniky, a tam po tři soboty důvěrně kázaje, mnohých ku Kristu Pánu obrátil. Ale Židé se mu tu, jako všude jinde, tvrdošíjně sprotivili, a nemohouce mu odolati, obžalovali ho u vrchnosti, jako by pobuřoval lid.¹ Proto odtud sv. apoštol tajně ušel, a odebral se do Beree, a pak, ani tu nejasa jist, do Athén odpíal. Odtud vyslal Timothea k Thessalonickým, pečliv jsa o jejich nově založenou církev,² aby je u víře potvrdil, a v soužení potěšil, sám pak pozdržev se v Athénách dále do Korintu se bral. Tam ho došel Timotheus, z Thessaloniky se vracaje, a mimo mnohé potěšitelné správy o Thessalonických zvěstoval mu též, že někteří nejsou dosti statní v protivěnstvích, jiní že náklonnost mají k zahálčivému

a rozkošnému životu, opět jiní že bludně smýšlejí o druhém příchtu Páně a našem z mrtvých vstání.³ Proto sv. Pavel tento první list k Thessalonickým napsal, v němž jednak chválí je pro jejich pevnou víru a účinnou lásku a napomíná k statnosti v protivěnstvích: jednak je poučuje, co o z mrtvých vstání a soudném dni věřiti mají. — Při delším svém meškání v Korintu dověděl se sv. Pavel brzo, že list jeho v Thessalonice vůbec dobrý účinek způsobil, avšak že z toho, co byl on v prvním listu [4, 15. a 5, 2—4.] jim napsal, i někteří se domnívali, jako by soudný den ihned, ještě za živa jich nastati měl, v čemž je mnozí bludní učitelové mylně podporovali, na důkaz toho i nějaký podvržený list Pavlov předstírajíce.⁴ Proti tomu tedy pospíšil si sv. Pavel napsati Thessalonickým druhý list, v němž je zřejměji o soudném dni poučuje, nepolepšených přísneji kárá a ku konci i znamení udává, dle něhož by pravé listy jeho poznali. — Oba tyto listy k Thessalonickým jsou nejprvnější psány se všech nás doalých listů Pavlových a byly tými rokem 53. [nebo 54.] po Kristu Pánu a sice z Korintu poslány.

¹ Sk. 17, 5—9. — ² I. Thess.

³ II. Thess. 2, 1. Srov. 3, 17. — ⁴ II. Thess. 2, 2.

PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PAVLA K THESSALONICKÝM.

KAPITOLA I.

Pozdraví je, děkuje Bohu za jistě živou víru, horlivou lásku a stálou naději, jak v životě svém projevují, a příkladem jsou všem křesťanům.

1. Pavel a Silván¹ a Timotheus církvi Thessalonických v Bohu Otci a Pánu Ježíši Kristu.

2. Milost vám a pokoj! Díky činíme Bohu vždycky ze všech vás, připomínajíc vás na modlitbách svých bez přestání,

3. pamatujíc na skutek víry vaší,² a na práci, a lásku,³ a na stálou naději v Pána našeho Ježíše Krista,⁴ před Bohem a Otcem našim:

4. věduce bratři, Bohu milí, o vyvolení vašem;

5. nebo evangelium naše k vám nebylo toliko v řeči, ale i v moci, i v Duchu svatém, a v plnosti mnohé, jakož víte, jací jsme byli mezi vámi pro vás.

6. A v učinění jste následovníci naši i Páně, přijavše slovo v mnohém soužení s radostí Ducha svatého:⁵

7. tak že jste učinění příkladem všem věcím v Macedonii, a v Acháji.

8. Nebo od vás rozhlásila se řeč Páně netoliko v Macedonii a v Acháji, ale i po všelikém místě roznesla se víra vaše, kteráž jest v Boha, tak že není nám potřebí nic mluvití.⁶

9. Oniž zajisté sami o nás vypravují, jaký jsme příchod měli k vám, a kterak jste se obrátili k Bohu od modl, abyste sloužili Bohu živému a pravému,

10. a očekávali Syna jeho s nebe, [kteréhož zviděl zmrtvých], Ježíše, kterýž vysrobodil nás od budoucno hněvu.⁷

KAPITOLA I.

¹ Teotýž, jenž sk. 18, 5. „Silvan“ stejše [II. Kor. 1, 19.]

² t. j. s víry pobyhéjší stálost a vytrvalost u víře, i všeliké skutky milosrdenství.

³ t. j. na práci lásky, t. j. na neomně, jež jste s lásky ku Kristu podstoupili.

⁴ t. j. očekávání naděje, t. j. pevnou důvěru, a kterouž očekáváte přísti Páně, jenž by odměnil vám. [10.]

⁵ t. j. s mocnými skutky, zázraky, a účelováním darů Ducha svatého a s bojným prospěchem kámal jsem u vás.

⁶ t. j. milosti Ducha svatého jsouce ověřeni, přijali jste svatou víru s radostí, ať jste sa to od lidí mnoho trpěli.

⁷ Posvárdí byla Thessalonika známými obchodním městem, kdež se ze všech koutů lidí scházeli, roznesla se odtud snadno pověst o kázání sv. evangelia, a vzbudila touhu po pravdě u těch, jenž byli „dobře věle“.

⁸ t. j. od vědného zatracení, jsouž propadano nevěřící a hříšníci.

KAPITOLA II.

Připomíná, jak upřímně jim slova Boží hlásal, a — jak ochotně oni je přijali a státně v něm trvali.

1. Nebo sami víte, bratři, že příchod náš k vám nebyl daremný:

2. ale prve trpěvše i pobanění snáševše [jakož víte] v [městě] Filipi, měli jsme doufání v Bohu svém, mluvití vám evangelium Boží s mnohou pečlivostí.¹

3. Napomínání naše zajisté nebylo z omylu ani z nečistoty, ani ve lsi:²

4. ale jakož jsme zkušeni od Boha, aby nám svěřeno bylo evangelium, tak mluvíme, ne jako lidem se líbíce, ale Bohu, kterýž zkušuje srdci našich.

5. Aniž jsme zajisté kdy užívali řeči pochlebné, jakož víte, ani přfličivosti k lakomství; Báhť jest svědek!

6. ani jsme hledali chvály od lidí, ani od vás ani od jiných.

7. Ač jsme vás mohli obtěžovati, jako Kristoví apoštolé: a však učinění jsme maličci u prostřed vás, jako když kojčka syny své opatruje.³ [I. Kor. 9, 14.]

8. Tak žádostivi jsouce vás, chtěli jsme vzdáti vám s chutí netoliko evangelium Boží, ale i životy své, protože jste nám byli velmi milí.

9. Pamatujte zajisté, bratři, na práci naši a ustání; ve dne v noci pracujíc, abychom žádného z vás neobtěžovali, kázali jsme mezi vámi evangelium Boží.

[Sk. 20, 34. Kor. 4, 12. II. Thess. 3, 8.]

10. Vy svědkové jste i Bůh, kterak jsme svatě, a spravedlivě, a bez dhony byli u vás, kteříž jste uvěřili:

11. jakož víte, kterak jednobokatzého z vás [jako otec synů svých]

12. prosíce [vás a napomínajíc, osvědčovali jsme, abyste chodili hodně Bohu, kterýž povolal vás do svého království a slávy.

13. Protož i my díky činíme Bohu bez přestání, že slyševše od [nás kázání slova Božeho, přijali jste je ne jako slovo

KAPITOLA II.

¹ t. j. ačkoliv jsme, Silvana a já, mnoho utrpli [vis skutk. 16.], přec jsme vinná slova Boží hlásali.

² t. j. nekázal jsem vám ani bludného učení, ani nepočetných hájek letným úmyslem, abych si od vás prospěchu získal.

³ t. j. pokorně a laskavě jsme se k vám chovali, jako matka, která dítky své svým mlékem živí a jich pečlivě velikého strachu chrání.

lidské, ale [jakož v pravdě jest] jako slovo Boží, kterýž působí ve vás, jenž jste uvěřili.⁴

14. Vy zajisté, bratři, učinění jste následovníci církvi Božích, kteréž v Judsku jsou v Kristu Ježíši;⁵ nebo jste i vy takéž věci trpěli od svých krajanů, jakož i oni od Židů,

15. kteříž i Pána Ježíše zabili, i proroky, i nás pronásledovali, a Bohu se nelíbí, a všem lidem jsou odporní;

16. bránice nám mluviti pohanům, by spasení byli, tak aby povždy naplňovali hříchy své; neboť přišel hněv Boží na ně až do konce.⁶

17. My pak, bratři, vzdáleni byvše vás na čas hodiny, tělem, ne srdcem: tím více jsme chvátali viděti tvář vaši s mnohou žádostí;

18. nebo chtěli jsme přijíti k vám, zvláště já Pavel jednou, i podruhé, ale překazil nám satan.⁷

19. Nebo která jest naše naděje, neb radost, neb koruna slavná? Zdáli to nejste vy před Pánem našim, Ježíšem Kristem, v přání jeho?⁸

20. Nebo vy jste sláva naše i radost.

KAPITOLA III.

Projevuje svou o ná přání a radost nad jich prospěchem u víře a lásky, a — vadí a to obě díky Bohu.

1. Pročť nemohoucím se děle zdržeti, líbilo se nám, abychom sami zůstali v Athénách,

2. a poslal jsem Timothea, bratra našeho, a služebníka Božího v evangeliu Kristova, aby potvrdil vás a napomenul u víře vaší, [Sk. 16, 1.]

3. aby se žádný nepohnul v těchto souzeních; neb sami víte, že k tomu postaveni jsme.¹

4. Nebo i když jsme u vás byli, předpovídali jsme vám, že budete souzeny trpěti, jakož se také stalo, a vítě.

5. Protož i já, nemoha se děle zdržeti, poslal jsem, abych zvěděl o víře vaší: aby snad nepokoušel vás ten, kterýž pokouší,² a nebyla daremná práce naše.

6. Nyní pak když přišel Timotheus k nám od vás, a zvěstoval nám víru a lásku vaši a že nás v dobrém paměti máte vždycky, žádající nás viděti, jakož také i my vás:

7. protož potěšení jsme z vás, bratři, ve věi nouzi a soužení našem skrze víru vaši;

8. nebo nyní živi jsme, jestliže vy stojíte v Pánu.³

¹ t. j. Bůh sám dává svým požehnaním prospěch kázně našemu, kteráž jest vy v srdcích svých, jako smů dobře v úrodnou semí přijal [Mat. 13, 8. a 23.], tak že bojuje ovoce dobrých skutků přinášá, za ně vás odplácá semínem v životě věčném.

² t. j. svou stálost u víře jako křesťan v Judsku; ani pro strach Ježíši, ani pro veliké náklady nepostavil jste se vry.

³ t. j. shovriva Bůh, až mírů bláhů svých doplní, pak je konečně jesti potěšení. Má se na to, že svatý apoštol prorockým duchem k vyvrácení Jeruzaléma Římany bloudí; spola pak z toho vía, že jakkoliv mluvoedanství Boží samo o sobě nesmírné jest, přec se téžob každému, i národn i jednotlivci, jen po jistou míru a mírů dostává.

⁴ t. j. popudil na mne protivnýk u víře, vzador soužení, jesti trpím, takměř má, že mi Kristus práce mé odmlácí.

KAPITOLA III.

¹ t. j. že jest nám, i vám, i mně, určeno, abychom trpěli protivnostíi pro Krista. [I. Petr. 2, 21. II. Tim. 3, 12.]

² t. j. čábel, kterýž slych lidí co nástrojů svých používá, aby se protiví vědy a vždycky veliké dobré věci. [Vis 2, 18. pozn.]

³ t. j. alyše o vaší stálosti u víře, vzador soužení, jesti trpím, takměř k novému životu přicházím.

9. Nebo jakým děkováním z vás můžeme se odměniti Bohu za všecnu radost, kterou radujeme se z vás před Bohem našim,

10. dnem i nocí přemázně se modlíce, abychom uzřeli tvář vaši a doplnili to, čehož se nedostává víře vaší?

11. Sám pak Bůh a Otec náš, a Pán náš, Ježíš Kristus, spraví cestu naši k vám.

12. Vás pak raději Pán rozmnoží¹ a učiníti, aby se rozmohla láska vaše vespolek, i ke všem,² jakož i my [ji máme] k vám: 13. ku potvrzení srdcí vašich bez úhony v svatosti před Bohem a Otcem našim, v příchodu Pána našeho Ježíše Krista se všemi svatými jeho. Amen. [I. Kor. 1, 7. Fil. 1, 10.]

KAPITOLA IV.

Napomení jich, aby se varovali pohaných nepravostí, nečistoty a všelichého podvodu, — hleděl pak bratrů lásky, pokojnosti a pracovitosti, — a popouje o o mrtvých vstání.

1. Dále pak, bratři, prosíme vás a žádáme v Pánu Ježíši, jakož jste přijali od nás, kterák máte choditi, a líbiti se Bohu, tak abyste i chodili, abyste více v dokonalosti se rozhořovali.¹

2. Víte zajisté, jaká příkázání dal jsem vám skrze Pána Ježíše.

3. Tať jest zajisté vůle Boží, svatost vaše:² abyste se zdržovali od smilvtv. [Řím. 12, 2. Efez. 5, 17.]

4. aby uměl jedenkáždy z vás nádobou svou vládnouti v svatosti a poctivosti,³

5. ne v náruživé žádosti, jakož i pohané, kteříž Boha nemají;

6. a aby žádný nepřesahal, aniž oklamával v jednání bratra svého; nebo mstil jest Pán toho, jakož jsme vám předpověděli a ovědčili.

7. Neboť nepovolal nás Bůh k nečistotě, ale ku poověčení.⁴

8. A protož kdo tím pohrdá, ne člověkem pohrdá, ale Bohem, kterýž i dal Ducha svatého v nás.⁵

9. O lásce pak bratrské není potřeby psáti vám; nebo vy sami jste se od Boha naučili, abyste se vespolek mlívali. [Jan 13, 34, I. Jan 2, 10.]

10. A však to i činíte ke všem bratřím ve vší Macedonii. Prosíme pak vás, bratři, abyste se více rozhořovali,⁶

11. a smázili se pokojnými býti, a svým obchodem se obrátiti, a rukama svými pracovati, jakož jsme příkázali vám: a abyste poctivě chodili před těmi, kteříž jsou vna, a cizho nic nezdáli.

12. Nechceme pak, bratři, abyste nevěděli o těch, kteříž

¹ t. j. Bůh dělá, až se počet věřících u vás rozmnoží.

² t. j. i k čistoty, nevědomi a nepřítelům.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. u všeliché ctnosti pokračující, tak abyste se Bohu vždy více líbili.

² Svátosti mluví dokonalou, vší i sebe menší skrzv prostou čistotu, a ta jest pak plnosť a truh veliké ctností. [4—7.]

³ t. j. aby těm svým, nádobou dně, viděl co pán, svatý, t. j. čistotou a poctivě, nikoliv pak se otroky podroboval náruživým chvátám a nečistým pudům jeho. [5.]

⁴ k nepokřivenosti a svatosti.

⁵ t. j. kterýž příkázání svá nám sjevil, i Duchem svatým v nás působí, abychom co dokonale poznali a plnili.

⁶ t. j. ve té vespolek lásce prospívali. [Vis svrchu 4, 2 a 3, 12.]

zessnuli, abyste se nemoutili, jakož i jiní,⁷ kteříž nemají naděje.

13. Nebo jestliže víříme, že Ježíš umřel, a z mrtvých vstal tak⁸ Bůh i ty, kteříž zessnuli skrze Ježíše,⁹ přivodeš a nám.¹⁰

14. Nebo toto vám pravíme slovem Páně,¹¹ že my, kteříž živi jsme, kteříž ostaveni jsme do příchodu Páně,¹² nepředejdeme těch, kteříž zessnuli.¹³ [I. Kor. 15, 23.]

15. Nebo sám Pán s rozkazem, a s hlasem archanděla, a s trubou Boží¹⁴ astoupí s nebe, a mrtví, kteříž jsou v Kristu, vstanou první.¹⁵

16. Potom my, kteříž živi jsme, kteříž postaveni jsme, spolu zachvácení budeme s nimi do oblaků vstříc Kristu v povětří, a tak¹⁶ vždycky a Pánem budeme.

17. Protož těšte se vespolek těmito slovy.

KAPITOLA V.

UH, jak den Páně přijde, a — jak na něj připraveni být máme, a — rozličně Jim dáváte naučení, savříš list ten sv. poselstváním.

1. O časích pak a chvělech,¹ bratří, nepotřebujete, abychom vám psali;

2. neboť sami výborně víte, že den Páně tak přijde, jako zloděj v noci. [II. Petr. 3, 10. Zjev. 3, 3.]

3. Nebo když budou říkati: Pokoj a bezpečnost! tehda rychle přijde na ně zahynatí, jako bolest na ženu těhotnou, a neutekoun.

4. Ale vy, bratří, nejste ve tmě, aby vás ten den jako zloděj zastihl:

5. nebo vy všickni jste synové světla, a synové dne; nejsmet synové noci, ani temnosti.

6. Protož nespíme jako i jiní ale bdíme a střízliví budme.

7. Nebo kteříž spí, v noci spí: a kteříž opili jsou, v noci opili jsou.²

¹ t. j. poháně, nemajíce pravého poselství Boha, a domnívajíce se, že v smrti celý svět jako zvíře sahný.

² Dolů: Těš věřiti máme, že Bůh . . .

³ t. j. a víře v něho a v jeho milost. [Tak též 15.]

⁴ t. j. skrze něho, pro jeho zásluhy je těš vzkříš, jako byl jeho vzkříš, a vzešel k novému, nesmrtelnému, věčné blaženému životu.

⁵ t. j. die Božského zjevení.

⁶ t. j. kdožkoliv se na živu dočkají příchodu Páně k soudu; [jak též v. 16.] mrtví svatí spočívají všude osobou těch, kteří se toho dočkají, ne jako by trvali, ale poslední soud nastane již za jeho věku, nýbrž aby nás povzbudil, tento den pro nejistota jeho vždy jako na očích míti; vždyť soukromý soud nastane každému hned po smrti.

⁷ t. j. neocoteme se před obližením Páně ani okamžikem dříve než ti, kteří před námi zemřeli. —

⁸ t. j. Kristus v noci své Božské přikáže archandělu provolati všeomocné slovo své jako hlasnou troubou: „Vstaňte, mrtví! pojďte k soudu!“

⁹ Die řeckého: „prvé“, t. j. ne s Kristem povzneseni budou.

¹⁰ t. j. a pak po jejich oclavení a učiněném rozsouzení — Toto naučení dává svatý apoštol proti těm, kteří bloudě se domnívali, že soudný den již nastane a proto něčehož neprovádějí, od jiných výkřiků ládali [11.], a pak proti těm, kteří nešli, že kdo za živu toho dne se dočká, dříve blaženost věčné a a vyřiní stápl dohane.

KAPITOLA V.

¹ t. j. kdy rák se vzkříšeni a mrtvých odá, nebo mi říci vám, ani by bylo přirovnání. [Eze. Mat. 24, 42.]

² Opakujmi rozumí ty, kteří pokřtěni jsou ve náře a všelkých křesťák, na Boha ani nepamatují; bdelní pak, kteří v celém životě

8. Ale my, kteříž jsme [synové] dne, střízliví budme, oblečení jsouce pancířem víry a lásky a lebkou naděje spasení;³ [Ia. 59, 17. Efez. 6, 14—48.]

9. nebo nepostavil nás Bůh k huvěru, ale k nabytí spasení skrze Pána našeho Ježíše Krista.

10. kterýž umřel za nás, abychom buďte že bdíme, buďte že spíme,⁴ spolu s ním živi byli.

11. Pročež těšte se vespolek, a vzdělávejte jeden druhého, jakož i činite.

12. Prosimet pak vás, bratří, abyste znali ty,⁵ kteříž pracují mezi vámi a jsou vám v Pánu představeni, a napominají vás, 13. abyste k nim hojněji lásku měli pro práci jejich: máte pokoj s nimi.⁶

14. Prosimet pak vás, bratří, trestajte nepokojné, těšte malomyslné, přijímejte nemocné, trpělivé se mějte ke všem.

15. Vizte, at žádný žádnému zlého za zlé neodplácne: ale vždycky, co dobrého jest, činite sobě vespolek, i všechném. [Přis. 17, 13, 20, 22 Řím. 12, 17. I. Petr. 3, 9.]

16. Vždycky se radujte.

17. Bez přestání se modlete.⁷ [Sir. 18, 22. Kol. 4, 2.]

18. Ze všeho díky činite; nebo toť jest vůle Boží v Kristu Ježíši o všech vás.⁸

19. Duchu nenahánjte.⁹

20. Proctovými nepohrdejte.

21. Všeho pak zkoujte; co dobrého jest, toho se držte.

22. Stínu velikého zlého se zdržujte.¹⁰

23. Sám pak Bůh pokoje posílá všem ve všem, aby celý duch váš, i duše i tělo zachováno bylo bez úhony ku přibití Pána našeho Ježíše Krista.

24. Věrnýť jest, kterýž vás povolal: kterýž také učiní.¹¹ [I. Kor. 1, 9.]

25. Bratří, modlete se za nás.

26. Pozdravte všech bratří políbením svatým.

27. Zavazijte vás skrze Pána, aby čten byl list tento všechném svatým bratřím.

28. Milost Pána našeho Ježíše Krista s vámi. Amen.

svém Boha na očích majíce před obližením jeho jako v jasném světě krádeží: opylmi míti, kteří všelkou vůlí směřují svým se pomíniti; střízliví pak, kteří vždy dobrých skutků požívají jsou.

³ Pravá víra, v dobrých skutcích lásky širocei, vnitřní život slovíka tak obrátí, jako pancíř prav a srdce, naděje pak spasení všelkého mysl jeho tak stří, že v všech strastech své k neobouzí hledí. —

⁴ t. j. buďte se lyachom při jeho příchodu živí byli, nebo již byli zemřeli. [Řím. 14, 7.]

⁵ t. j. uznávají, vědomými byli k těm, kteří —

⁶ t. j. buďte duchovních svých představených, bláznů a kuřmí, die přikauz Pána s dobrou vůlí poslouží.

⁷ Vždycky se modlime, když povinných modliteb svých nikdy nezanedbáváme, a všechny sebe sproviti povinnosti stavu svého ko cti Boží slůme a Bohu obětujeme.

⁸ Jakož skrze Krista Pána vše od Boha dosahujeme, tak skrze něho i díky Bohu za všecko vzdávati máme. „Všedí díky Bohu, a memo si obrátí se ti v dobré!“ [Ev. Jan Zlatoustý.]

⁹ t. j. dary Duchu svatého a všelká dobrota vnašim, jež se ve vás staly, neoduzávejte nedbalostí, vášněmi, a hříchy všelkými. [I. Kor. 14, 1. a d.]

¹⁰ t. j. všeho, co by toliko podobu zlého do sebe mělo, co by se v očích něčeho stýti zdáti mohlo, a tak ho pohorizovalo.

¹¹ t. j. to, k čemu vás povolal, spasení vaše.

DRUHÁ EPIŠTOLA SV. PAVLA K THESSALONICKÝM.

KAPITOLA I.

Chváli Je, že protivěnování pro viru statek snáší; — silbaje, že se jim na to věčné blaženosti, protivěnování pak věčných trzostí dočtane, — a sjevrje Jm. jak se na ně smolí.

1. Pavel, a Silván, a Timotheus církvi Thessalonických v Bohu, Otci našem, a Pánu Ježíši Kristu.

2. Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho a Pána Ježíše Krista!

3. Diky činíte máme Bohu vždycky z vás, bratří, tak jakož hodno jest, protože velmi roste víra vaše, a rozhojňuje se láska jednobokážedého z vás k sobě vespolek;

4. tak že my sami chlubíme se vámi v církvích Božích, pro vaši trpělivost, a víru, a ve všech protivěnovatích vašich. I souzeních, kteráž snášíte

5. na důkaz spravedlivého soudu Božího,¹ abyste hodni jmíni byli království Božího, pro něž i trpíte.

6. Poněvadž spravedlivé jest u Boha odplatiti souzením těm, kteříž vás snižují;

7. a vám, kteříž souzení jste, odpočinutím s námi při zjevení Pána Ježíše s nebe s anděly moci jeho,

8. jenž v plameni ohně uvede pomstu na ty, kteříž neznají Boha, a kteříž nepolouchají evangelia Pána našeho Ježíše Krista;

9. kteříž pokuty věčně trpěti budou v zahynutí od tváří Páné a od slávy moci jeho,²

10. když přijde, aby oslaven byl ve svatých svých a předivný byl ve všech, kteříž uvěřili;³ nebo věčno jest našemu svědectví od vás o tom dni.⁴

11. Pročež se také modlíme vždycky za vás: aby vás ráčil Bůh náš hodny učiniti povolání svého⁵ a naplnil všecku vůli dobroty i skutek víry v moci,⁶

KAPITOLA II.

¹ t. j. které trpíte a ton věrou, že je na vás dopouští Bůh, aby někdy na soudném dni svou spravedlnost dokázal i na vás, odměně vám za to vědnou slávu, i na zlikostatelích vašich, uvrhna je v muky věčné. [Viz dále 6—10.]

² Rozumně buď doložením: „zavržení“; anebo: „odsouzení na věčné muky mocným a slavným slovem Páné.“

³ t. j. aby pojal své věrné a vědnou blaženost a slávu svou.
⁴ Jlnak; „neboť potrvá se na nás svědectví [i] na vás v onen den“; t. j. když i vy té osudný děsnati budete.

⁵ t. j. že vás k svatě víře povolal.
⁶ t. j. aby naplnil vás díe sv. moci osvit své ochotnou vůli k všelkým dobrým skutkům, v živé víře se zakládajících.

12. aby oslaveno bylo jméno Pána našeho Ježíše Krista skrze vás, a vy akrze něho podle milosti Boha našeho a Pána Ježíše Krista.

KAPITOLA II.

Dovolav, aby nevřel, že Jm na věku jistě soudný den přijde, ně — že před ním bude odpadnutí od víry a že přijde Antikrist, — vzdává Bohu díky za jeho vytrvalost a — napomíná Jch.

1. Prosímte pak vás, bratří, akrze přísti Pána našeho Ježíše Krista, a naše shromáždění k němu,¹

2. abyste nedali brzo sebou hnouti od svého smyslu, aniž se děsili buď skrze ducha, nebo skrze řeč, anebo skrze list, jako by od nás poslaný, jako by nastával den Páné.²

3. Neovdiž vás nikdo nízádným způsobem; neboť [ten den nenastane] leč prve přijde odstopení³ a zjeven bude člověk hřicha, jenž zatracení.⁴ [Ef. 5, 6.]

4. jenž se protiví, a poruňuje naše všecko, což slove Bůh, anebo čemu se děje pocta,⁵ tak že se posadí v chrámě Božím, ukazuje se, jako by byl bohem.

5. Což se nepamatujete, že jsem toto pravil vám, když jsem božá byl i u vás?

6. A nyní co [jej] združuje, víte, aby zjoven byl česenu svým.⁶

7. Nebo tajemství nepravosti již působí:⁷ toliko aby kdč združuje nyní, držel, dokavadž nebude z prostředka vyvržen.⁸

KAPITOLA II.

¹ t. j. jakož povně věřite, že Kristus Pán přijde, a my k němu shromáždění budeme, tak přec vás prosím, abyste ... [v. 2.]

² Smysl: Nevěřte, kdyby někdo buď klaněná na Božské svištěni zjevení, nebo na ně učení, nebo na nějaký na mě jméno potvrzový list se odvoláváje, vás hekal, že již přichází den soudný.

³ t. j. než přijde soudný den, nastane všeobecné odjednutí od víry Kristovy, a srudění obecného pokřáku, jedně na ní spodiřajleho.

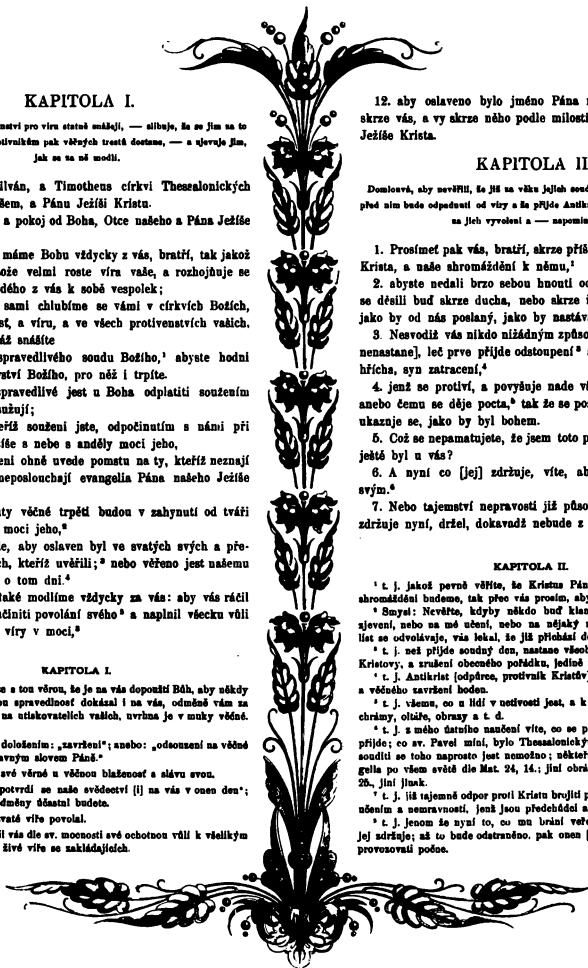
⁴ t. j. Antikrist [odpáre, protivník Kristův], dověk vkrasce hřiny a vědného zavření bodu.

⁵ t. j. všemo, co u lidí v nevěrovi jest, a k službě Boží náleží, jako chrmy, oltáře, obrasy a t. d.

⁶ t. j. s něho tateho naněni víte, co se prve státi musí, než onen přijde; co sv. Pavel mni, bylo Thessalonickým známo, ale nám do souditi se toho naproste jest nemožno; některiž mni, klaněni sv. evangelia po všem svatě die Mat. 24, 14.; jiní obrázení Židův die Řim. 11, 26., jiní Jlnak.

⁷ t. j. již tajemná odpor proti Kristu bruditi počíná nevěrou, bludným učěním a neuravností, jenž jsou předešlémi a nástroji antikristovými.

⁸ t. j. jenom že nyní to, co mu brání věřejně povstati [š], posed jej združuje; až to bude odstráněno, pak onen [3—5.] sjevně svou moc provozovati počne.

8. A tehdáž bude zjoven ten nešlechtník, kteréhož Pán Ježíš zabije duchem úst svých, a zkaží jasnost svého přísti toho.⁹ [1s. 11, 14.]

9. Jehož přísti jest podle působení satanova se váš moci a divy, i lívivými zákrazy,

10. a se všelikým podvodem nepravosti, při těch, kteříž hynou: protože nepřijali lásku pravdy,¹⁰ aby spasení byli. Proto jim pošle Báh působení bludu, aby věřili lži,¹¹

11. aby odsouzeni byli všickni, kteříž nevěřili pravdě, ale povolili nepravosti.

12. Mýt pak máme co děkovati Bohu vždycky z vás, bratří, milovaní od Boha, že vyvolil vás Báh za prvotiny k spasení v posvěcení ducha a u vítě pravdy:¹² [Ef. 1, 4.]

13. kn kterým povolal vás skrze evangelium naše, k dojití alývy Pána našeho Ježíše Krista.

14. Protož, bratří, stájte a zachovávejte ustanovení, kterýmž jste se naučili, buďte skrze řeč, anebo skrze list náš.¹³

15. Sám pak Pán náš, Ježíš Kristus, a Báh i Otec náš, kterýž zamiloval nás, a dal nám potěšení věčné a naději dobrou z milosti,

16. napomnej srdcí vašich a utvrď v každém skutku i řeči dobré.

KAPITOLA III.

Žádá, aby se za něho modlili, — vyzníhá nepokojných, nedbalých a nepokojných bratří, — napomíná k pravověrnému životu a list s pocháňáním zavírá.

1. Dále, bratří, modlete se za nás, aby řeč Boží běh svýj měla, a oslavena byla, jakož i u vás, [Kol. 4, 3.]

2. a abychom vyzbavení byli od nezbedných a zlych lidí: neboť ne všech jest víra.⁴

⁴ t. j. posbým slovem všemohoucnosti své a všeobným lesem přicházející alývy své zahnal Kristus jakož veškeré nepřítelé své vůbec, tak svátě toho, jehož — [9.]

¹⁰ t. j. nevěřili pravdě sv. evangelia. v němž se zákony pravé lásky obnažuje, jehož zachováním spasení dosahujeme.

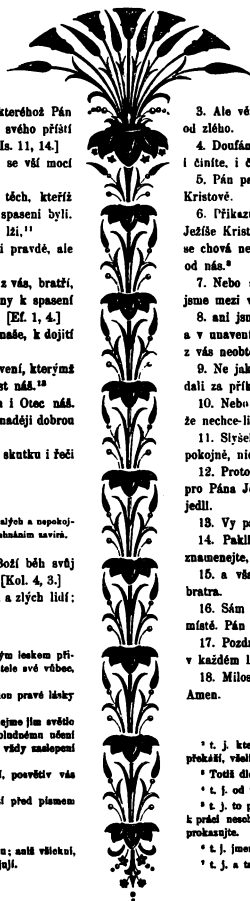
¹¹ t. j. na trest za jejich svědomí opustil je Báh, a odejme jim svědčí své milosti, tak že rádi a ochotně uvěří lživému a bludnému učení k své věčné záhubě. Hrozným následkem nevěry bývá vždy zaslepení myslí, zatvrzení srdce.

¹² t. j. že povolal vás mezi nejprvotnější k spasení, posvětit vás Duchem svatým a sjevit vám učení pravé víry.

¹³ Znamenaj tuto opěť, že učení vyzbuzování předchází před písmem a že mu tak dobře a povazě jako písmu věřiti máme.

KAPITOLA III.

¹ t. j. se všickni, kteří slyší sv. evangelium, věř jemu; aniž všickni, kteří jinak k víře se přiznávají, pravou a ní lásku spojují.

3. Ale věrný jest Báh, kterýž vás utvrtil a ostřihati bude od zlého.

4. Doufáme pak v Pánu o vás, že co vám přikazujeme, i činíte, i činití budete.

5. Pán pak spravuj srdce vaše v lásce Boží, a v trpělivosti Kristově.

6. Přikazujeme pak vám, bratří, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, abyste se oddělovali od každého bratra, kterýž se chová nepořádně,⁶ a ne podle naučení, kteréž přijali jsou od nás.⁶

7. Nebo sami víte, kterak máte následovati nás; nebyli jsme mezi vámi nepokojní,

8. ani jsme darmo jedli chleba od koho, nýbrž v práci a v unavení, ve dne i v noci pracující, abychom žádného z vás neobtěžovali. [1. Thess. 2, 9.]

9. Ne jako bychom nebyli měli moci,⁶ ale abychom se vám dali za příklad, abyste následovali nás.

10. Nebo i když jsme byli u vás, to jsme vám přikazovali, že nechce-li kdo dělati, aby také nejedl.

11. Slysěli jsme zajisté, že někteří mezi vámi chodí nepokojní, nic nedělající, ale všečinně věci činíce.

12. Protož těm, kteříž takoví jsou, přikazujeme, a prosíme pro Pána Ježíše Krista, aby pokojně pracujouce svýj chléb jedli.

13. Vy pak, bratří, neoblievujte dobře činíce.⁶

14. Pakli kdo neuposlechne slova našeho u listu, toho znameňte,⁶ a nesmějte se s ním, aby byl zahanben;⁷

15. a však nemějte [ho] za nepřítelé, ale třeptejte jako bratra.

16. Sám pak Pán pokoje dejť vám pokoj věčný na všelikém místě. Pán budí se všemi vámi.

17. Pozdravení, mou rukou Pavlovou: což jest znamení v každém listu. Takť pší.

18. Milost Pána našeho Ježíše Krista budí se všemi vámi. Amen.

⁶ t. j. který sám své povinnosti nekoná, a druhým u vykonání překáží, všelijak je zaspojuje. [11.]

⁷ Totiž die sloh i příkladu mého. [7—10.]

⁸ t. j. od vás slavné odměny žádáti.

⁹ t. j. to pak nepravím, abyste snad opravdově chudých a všelijak k práci neochopných zanedbávali: těm vždy štědré dobročiněním se prokazujte.

¹⁰ t. j. jmenovitě na pohroutě (k představeným mluví) sháňliti tresty.

¹¹ t. j. a tak se obrátí a polapí.

ÚVOD

k oběma listům sv. apoštola Pavla k Timotheovi.

Timotheus byl rodem, jak se podobá, z Lystry, města Lykaonského v Malé Asii. Otec jeho byl sice pohan, ale i matka Eunika, i bába Lois křesťanky, ze Židovstva na víru obrácené, jichž sv. Pavel pro jich upřímnou víru vychvaluje.¹ I dokázalo se na Timotheovi, jak mocně působí zbožnost matčina u vychování dítěte. Neboť přičiněním a příkladem matčiným byl Timotheus nejen u víře důkladně vycvičen, tak že sv. písmo od dětinství již znal,² nýbrž i v ctnostném životě tak utvrzen, že když jej byl sv. Pavel na své druhé apoštolské cestě [r. 52—53] seznal, všickni křesťané i z Lystry i z blízkého Ikonia to nejlepší osvědčení o jeho víře a mravopoctnosti vydali.³ Proto si jej sv. Pavel za soudruha a pomocníka ve svém apoštolském působení zvolil, začal Timotheus tak věrným se mistru svému prokázat, že ho ani ve vězení neopustil; sv. Pavel pak k učni svému takovou zase důvěru měl, že mu nejdůležitější věci úřadu apoštolského k vyřízení poručil, až jej konečně po svém prvním vězení [62—64], konaje cestu po Malé Asii, a vida, jaké nebezpečí církvím tamsím od bludařského učení hrozí, v Efesu biskupem usta-

novil. Dále se bera na své cestě, a věda, jak těžké postavení má Timotheus v Efesu, napsal mu v otcovské pečlivosti svaty apoštol asi r. 64. po Kr. někde v Macedonsku, [ve Filipi?], tento první list, v němž jej u víře potvrzuje a příhodná mu dává naučení, jak by úřad sváj biskupský řádně zastávat měl; zvlášť pak jej napomíná, aby častěji obnovil milost, udělenou jemu při vysvěcení. — **Druhý** list k Timotheovi psal sv. Pavel když podruhé v Římě vězen, a již blížek smrti byl [r. asi 66.]⁴ Jest poslední velmi tklivé napomenutí svatého „apoštola národů“ k učni svému, téměř „labutí jeho zpěv“, v němž nejen svou otcovskou k němu lásku, a snažnou pečlivost pastýřskou, nýbrž i ducha prorockého jeví. — Oba tyto listy, jakož i následující k Titovi, moudrá, spasitelná naučení k vedení úřadu duchovního pastýře vůbec obsahující, proto „pastýřskými“ slovy. „Tyto tři listy má stále na zřeteli mít každý, komuž v církvi úřad správce duchovního svěcen jest,“ dí sv. Augustin. — O Timotheovi ještě víme, že pro víru vězen byl,⁵ že v Efesu smrtí mučnickou skončil, byv od pohánů ukamenován r. asi 97. po Krista stár jsa okolo 71 let.

¹ Sk. 16, 1. II. Tim. 1, 5. — ² II. Tim. 3, 5. — ³ Sk. 16, 2. — Fil. 1, 1. Kol. 1, 1. Filem. 1.

⁴ II. Tim. 4, 6—8 a 18. — ⁵ Žid. 13. 28.

PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PAVLA K TIMOTHOVI.

KAPITOLA I.

Pozdraví Timothea, varuje jej maruomluvčích básků, — odává sebe za příklad, jak hejše Báh na něm milost svou okázal; a — připomíná ho, aby se prvně držel pravé víry.

1. Pavel, apoštol Ježíše Krista podle poručení Boha, spasitele našeho,¹ a Krista Ježíše, naděje naší.²

2. Timotheovi, milému synu a víře. Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce, a Krista Ježíše, Pána našeho.³

[Sk. 16. 1.]

3. Jakož jsem prosil tebe, abys zůstal v Efesu, když jsem šel do Macedonie, bys přikázal některým, aby jinak neucíli.⁴ [Nize 4, 7. II. Tim. 2, 23. Tit. 3, 9.]

4. aniž hleděl básni a vypravování rodů nemajících konce:⁵ což více hádky působí nežli vztlání Boží, kteréž jest u víře.⁶

5. Konec zajisté přikázání jest lásky ze srdce čistého a svědomí dobrého a víry nelčené.

6. Od těchto někteří zbloudivše, obrátili se k maruomluvení, 7. chtějí býti učitelé zákona, nerozumějce ani co mluví, ani co tvrdí.

8. Víme pak, že dobrý jest zákon,⁷ když ho kdo náležitě užívá;⁸ [Řím. 7, 12.]

9. to znaje, že zákon není uložen spravedlivému, ale ne-

KAPITOLA I.

¹ Boha Otce [mnoho] spasitelem, že spasení naše od věčnosti určil.

² Pověděl jedině v něm naděje spasení našeho spočívá.

³ Dolež: buďte tobě! Ačkoli všem vůbec milosti přívá, tato Timotheovi i milosrdenství a s něho vyplývající pokoj přidává: 1. aby na tím větší svou otcovskou o něho péči ovedl, die kteréž je o něho též obává, aby nikdy milosti Boží neposbyl; 2. aby ho tím napomenul i ke všem chybějícím s láskavou přitvrdí též milosrdenství vždy prokazovat.

⁴ t. j. než já jsem kázal; aby šádého jiného učení neuváděl.

⁵ Nemylí tím rodukemny, jakých u Židů bývalo k dokázání rodinné pokrevnosti [Jako Mat. 1, 1. Luk. 3]; sčítá maruě vyčítání učil nebo rodů andělských, o jejich počtu a pořádku učitelové ze Židovstva se hádali, všeliké básky pohanské v ně míšce a s učeními křesťanským je spojilce.

⁶ Dolež: tak prosim abys i nyní učinil.

⁷ t. j. od Boha ustanovený, svatý, nelčený. [Řím. 8, 31.]

⁸ t. j. důkladnou zákona znalostí nabídl, že zákon sám o sobě ospravedlnití nemáže nikoho, že toliko od hříchu varuje, jej kazajce, trestá, tak že kdo věří a ospravedlušen jest, a die učení Kristova kje, s lásky k Bohu a ne pro tresty, [tímž zákon hroší, hříchu se varuje. [8-11.]

spravidlivým a nepodáaným, bezbožným a hříšníkům, nelichetným a nečistým, vrahům otcův a matek, vraždníkům,

10. smilníkům, samcožníkům, lidokrádcům,⁹ lhářům a křivopřisežníkům, a jestli co jiného jest na odpor zdravému učení, |

11. kteréž jest podle slavného evangelia blahobaveného Boha, ježto svěřeno jest mně.

12. Díky činim tomu, kterýž mne poslal, Kristu Ježíši, Pánu našemu, že mne za věrného soudil, a postavil v službě.

13. jenžto jsem prve byl ruhač a protivník, a hánce: ale došel jsem Božího milosrdenství, poněvadž jsem to z nevědomosti v nevěře učinil.¹⁰

14. Rozhojnila pak se náramně milost Pána našeho s věrou a láskou, kteréž jest v Kristu Ježíši.¹¹

15. Věrné slovo a všelkého oblibné hodno,¹² že Kristus Ježíš přišel na tento svět, aby hříšníky spasil, z ničeho já první jsem. [Mat. 9, 13. Mar. 2, 17.]

16. Ale proto jsem došel milosrdenství, aby na mně prvním dokázal Kristus Ježíš všelikou trpělivost, k naučení těch, kteříž budoucně uvěří v něho, k životu věčnému.¹³

17. Králí pak věků nesmrtelnému, neviditelnému, samému Bohu, čest a sláva na věky věkův. Amen.

18. Toto přikázání poručím tobě, synu Timothee, podle předělých o tobě prorocí,¹⁴ abys bojoval die nich dobrý boj, 19. maje víru, a dobré svědomí, kteréžto někteří odvrhše, utonuli s věrou:¹⁵

20. z ničeho jest Hymeneus a Alexander: kteréž jsem vydal satanu,¹⁶ aby se naučili nerouhat. [I. Kor. 5, 5.]

⁹ t. j. kteří lidi [smaj], [kradou], a v otroctví prodávají.

¹⁰ t. j. nevěda, že Kristus pravý Mesias jest, horlil jsem pro zákon Páně, mne, že dobře činim.

¹¹ t. j. milosti Boží se víra a láska křesťanská tak ve mně vzmohla, že i za spůsobu zvolen jsem.

¹² t. j. učení, že Kristus se věřil a trpěl, aby nás hříšné spasil, za sluhaje, aby všeliké ochotné je přijali, a v ně uvěřili.

¹³ t. j. na mně hříšném Běh okázal rádl, že i sebe větší hříšník u něho milosti dojíti mšše, aby šádny nezoml.

¹⁴ t. j. die svatých slov, která ti při vysvěcení předložena byla, abys a nich své každé povinnosti poznal.

¹⁵ t. j. posbyl víry. Nemarnost a prostopádnost bývá hlavním pávodem odpadnutí od pravé víry.

¹⁶ t. j. vyboval jsem je s církve, tak že nejacno štastal milostí jejich, útokům síbho ducha vystaveni jsou.

KAPITOLA II.

Napomená k modlitbám, svídká za vřelost, — říká, jak se mají mezi i ženy při slábních Božích počínat chovat.

1. Prosim tehdy přede vším, aby činěny byly prosby, modlitby, přimluvy, díky činěny za všechny lidi,
2. za krále i za všechny, kteříž jsou v úřadech vysokých postaveni, abychom pokojný a tichý život vedli ve vši pobožnosti a čistotě. [Řím. 13, 1.]
3. Nebo to dobré jest a vzácné před spasitelem naším, Bohem,
4. kterýž chce, aby všickni lidé spaseni byli, a ku poznání pravdy přišli.
5. Jeden jest zajisté Bůh, jeden také prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš,¹
6. kterýž dal sebe samého na vykopení za všechny, na svědeckví časy svými. [Mat. 20, 28.]
7. pro kterého ustanoven jsem já kázatелеm a spoločtem, [pravdu pravím, neklamám], učitelem národů ve víře a pravdě.
8. Chci tebdy, aby se muži modlili na všelkém místě. pozdvihnuje čistých rukou bez hněvu a syřaru.
9. Podobné i ženy v oděvu slušném, střídlivost a střízlivost se ozdobujce, a ne kadeřavými vlasy, nebo zlatem, nebo perlami, anebo drahým rouchem: [I. Petr. 3, 3.]
10. ale jakož sluší na ženy, kteréž ukazují pobožnost dobrými skutky.
11. Žena ať se učí mlčíc, se všelkou poddaností;
12. nebo ženě nedopouští učiti,² ani panovati nad mužem, ale aby byla v mlčení. [I. Kor. 14, 34.]
13. Prve zajisté Adam jest stvořen, potom Eva;
14. a Adam nebyl sveden, ale žena jsouc svedena byla v přestoupení.
15. Ale však spasena bude rozením dětí, jestliže setrvá u víře, a lásky, a v posvěcení se střízlivosti.

KAPITOLA III.

Učí, jaké vlastnosti mají mít biskupové [tažší] a jahnové.

1. Věrné slovo.¹ Žádá-li kdo biskupství,² dobré práce žádá.
2. Máť pak být biskup bez úhony, jedné manželky měl,³ střídlivý, opatrný, způsobilý, stýdlivý, k hostem přívětivý, schopný k učení: [Tit. 1, 7.]

KAPITOLA II.

¹ Kristus Ježíš, vstoupiv na nebesa, a sedě na pravici Boží, státní dí své slovo křesťanův ustaviřným prostředníkem, jednatel a smírem. otrodivním našim u Boha Otce. obtiže mu za nás své nyní omlavené slovo. [Řím. 8, 34.]

² t. j. v obecném shromáždění, při slábních Božích.

KAPITOLA III.

¹ t. j. to, co říci hodlám, pravdivé jest, a proto vždy věrné se zachováv.

² Tím míní i úřad kněžský, neboť jsou kněží náměstkové biskupů v jistém oboru i povinnosti i oběi.

³ t. j. kdo k biskupskému [kněžskému] úřadu se volí, nesmí neť jednou jedné ženy manželou být; kdo jakkoliv dvě manželky měl, buď neť byl křesťanem, na jednou, [jak u pohanů neřídka bývalo], nebo že jako křesťan po smrti jedné manželky druhou pojal, tím svou nezřídilost, a spolu též neobčasnou k té čistotě dokázal. Jest důležitá církev dočasná pravda, že manželé jsouc k čistotě kněžské zvoleni, die příkladu ženatých před poroučením od Pána spoločtív. od svých manžel a s jich svolením se oddělili, v bezženství [celibátu] potom živi jsouc.

3. ne pijaň vína, ne bítec, ale mírný, ne svárlivý, ne lakomý, ale
4. svého domu dobrým správcem, syn⁴ maje poddané u vši čistotě.
5. Pakli kdo domu svého spravovati neumí, kterak o církve Boží bude počínati?
6. Ne v nové na víru obrácený: aby se nepozdvihl v pýchu, a neupadl v soud dáblův.⁵
7. A musť také svědeckví dobré mít od těch, kteříž jsou vně,⁶ aby neupadl v pohanění, a v osidlo dáblův.⁷
8. Též podobné jahnové [budtež] stýdliví, ne dvořijo jazyka,⁸ ne mnohemu vínu oddáni, ne mrzkého zisku žádostiví;
9. majíce tajemství víry v svémom čistém.⁹
10. Ti pak také ať jsou prve zkoušeni, a tak ať posluhují, žádná úhony nemajíce.
11. Též i ženy¹⁰ budtež stýdlivé, neutrhavé, střízlivé, ve všem věrné.
12. Jahnové budtež jedné manželky muži, kteříž by syny své dobře spravovali i své domy.
13. Nebo kteříž by dobře posluhovali, dobrého stupně si dobdnou¹¹ a mnohé doufanlivosti u víře, kteráž jest v Kristu Ježíši. [I. Petr. 5, 4.]
14. Toto ti píši, maje naději, že brzo k tobě přijdu;
15. pakli bych prošli, abys věděl, kterak máš v domu Božím obcovati, kteříž jest církve Boha živého,¹² aloup a utvrzení pravdy:¹³
16. a zjevě veliké jest tajemství pobožnosti,¹⁴ kteréž¹⁵ zjevno jest v těle, ospravedlněno jest v Duchu,¹⁶ ukázalo se andělm,¹⁷ kázáno jest národům, a uvěřeno jest na světě, přijato jest ve slávu.

KAPITOLA IV.

Předpovídá, jaké příjce bledy, a — dává Timotheovi některá nařízení.

1. Duch¹ pak zjevně praví, že v posledních časích² odstoupí někteří od víry, poslouchajíce duchů bludných a učení dáblůvých,³ [II. Tim. 3, 1.]

¹ t. j. jeť byl splořil, neť byl za biskupa [kněze] zvolen a vysvěcen. [Sv. Ambrož.]

² t. j. aby náhlým v tak vřelosti čistotě povznesením nespýněl, a tak tím svržením nedeřel, jako dčlal pro pýchu a nebo svržen byl.

³ t. j. mimo církve; od pohanů.

⁴ t. j. aby zasloužená potupa nebyla mu na njmu jeho vášnosti a působení, a nerozmnožila vínu jeho.

⁵ t. j. hřáti, obojetnosti.

⁶ t. j. jsouc i pravověrný i mravopostelný.

⁷ t. j. ty, které se k církvi slábně volly, aby při křtění ženatých posluhovali, chudých a nemocných svého pohlavi opatřovaly, stuly dlanky.

⁸ t. j. mnohých zládnů před Bohem i před lidmi, a hodni se stanoz, aby k větší čistotě porýženi byli.

⁹ t. j. jelikož Duch svatý v srdcích věřících přebývá.

¹⁰ t. j. na ně všelká pravda spočívá, jako stavění na základu: kteráž jest neomylná.

¹¹ t. j. veliké tajemství víry křesťanské a základ vši pobožnosti jest učení o vřelosti, životě, umění a omlavení Syna Božího.

¹² Die řeckého, jak se nyní žije: „Bůh zjeven jest v těle, ospravedlněn jest v duchu, ukásl se“ ajd.

¹³ t. j. divy a zázraky Ducha svatého se co pravý Syn Boží prokásal.

¹⁴ Při srození jeho [Luk. 2, 13] po přemoženém pokušení na poušti. [Mat. 4, 11.]

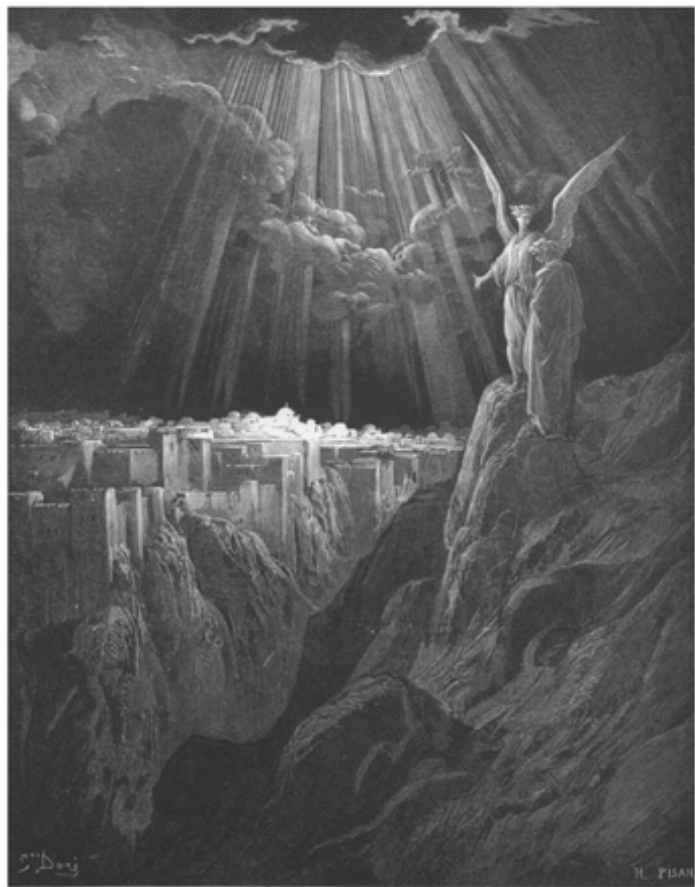
KAPITOLA IV.

¹ t. j. Duch svatý, svídkáním vnknutím.

² t. j. po celý čas církve.

³ Všecky buď přitá dčblu, jakožto hřáti od potáku a otel žil. [Jan 8, 44.]

ANDĚL UKAZUJE SV. JANOVI JERUSALEM.

2. v pokrytství mluvících lež, a majících svědomí své znané;²

3. zabraňujících ženiti se a vdávati,³ prikazuujících zdržovati se od pokrmů, ježto Báh stvořil v vědném uznáním věřícím a těm, kteří poznali pravdu.⁴ [Řím. 14. 2.]

4. Nebo všeliké stvoření Boží jest dobré, a nic nemá býti zamítáno, což se s díky činěním přijímá; [Tit. 1. 15.]

5. posouvá se to za jistoty skrze slovo Boží a modlitbu.⁷

6. Toto předkládáje bratřím, budeš dobrý služebník Krista Ježíše, vyzívený slovy víry a dobrého učení, kteréhož jsi došel.

7. Nicemných⁸ pak a babekých básní varuj se: ale cvič se v pobožnosti.

8. Nebo tělesné cvičení⁹ malého jest užtku: ale pobožnost jest ke všemu užtečná, majíc zaslíbení nynějšího života, i budoucbo.

9. Věřetí to slovo, a všelikého oblíbení hodno.¹⁰

10. Proto zajistě pracujeme¹¹ a zlořečení býváme, ze nadějí máme v Bohu živém, který jest spasitel všech lidí, zvláště věřících.

11. Ty věci prikazuji, a [tém] vynucuji.

12. Nízadný ať mladosti trou nepohrád:¹² ale bud příkladem věřících v slovu, v obcování, v lásce, ve víře, v čistotě. [Tit. 2. 7.]

13. Dokudž nepřijdu, bud píliti čítání, napomínání a učení.

14. Nezanedbávej milosti, kteráž jest v tobě, kteráž ti dána jest skrze prorocství, se vzkládáním rukou kněžských.¹³

15. O tom přemýšlej, v tom buď: aby prospěch tvůj zjevný byl všem.

16. Dej pozor na sebe, i na učení: v tom trvej:¹⁴ nebo to čině, i sám sebe spasena učiníš, i ty, kteříž tebe poslouchají.

KAPITOLA V.

Další naučení dáti Timotheovi, kterak by se k rozličným v církvi úřadům zachoval měl.

1. Staršího netresci, ale napomnej jako otce: mladých jako bratřím;

2. starých žen jako matek: mladice jako sester, ve vši čistotě.

3. Vdovy měj ve cti,¹ kteráž právě vdovy jsou.²

¹ T. j. vlastně: „smahom, připálenými smanením, smanenáné“, jakos se dělo slopověstným sloidněm, nevěrným otrokům, kteří svým pádem byli utekli, a j.

² Části to proti bludům, kteří učili, že někteří stvorové, mezi jiným prý zvláště pohlaví ženské, a vino, nepocházejí od Boha, ale od ďábla, die toho pak stav maňešský svatří, jiným mrzkostem povolovali.

³ T. j. křesťanům není potřeba, slouiti jako Židé rosditi mezi pokrmu čistými a nečistými.

⁴ T. j. konzos před jídlem. Ostatně viz Mat. 15. 1. a poznamenání.

⁵ Vlastně die řeckého: „nevyvážen.“ světských a věštických, jakž všeho pobožně býjí. [Srov. 1. 4.]

⁶ T. j. posbě sevaními mrtvými těla bledím, posba a t. d. bez valitního dnohoravho cvičení, bez mrtvých slých žádosti a kousání etnosti.

⁷ T. j. os jest právě řekl, že za pobožnost se nám miluje blažený život i zde i na věčnosti. Jest slovo pravdivé a věrné se zachovej. [Sv. Jan Zlat.]

⁸ T. j. všeliké nesnáse trpíme v povolání svém.

⁹ Má se za to, že byl Timotheus tělněn asi 80 let stár.

¹⁰ T. j. hledě zachovati milost, odloženu tobě od Boha při vyváčení tvém, když blakupově na tebe ruce vzkládali, svaté modlitby říkali.

¹¹ T. j. toho buď ustavičně píliti, abys i sám u věštické etnosti propřival, i jiné svým učěním k dokonalosti vedl.

KAPITOLA V.

¹ Počti jich také náležitým od církve započtením. [Sk. 6. 1.]

² T. j. opožďeš. [V. 5.]

4. Pakli která vdova syny anebo vnuky má, ať se učí nejprve dům svůj spravovati, a rodičům odměnou službu prokazovati;³ nebo to je vzácné před Bohem.

5. Ale kteráž právě vdova jest, a osamělá, ať má nadějí v Bohu, a trvá na probkách, a modlitbách dnem i nocí.

6. Nebo která v rozkoších jest, za živa mrtva jest.

[Ef. 2. 1.]

7. A to prikazuji, aby hly bez úhony.

8. Jestliže pak kdo o své, a obzvláště o domácí péče nemá, víru zapřel a jest horší nežli nevěřící.

9. Vdova buď vyvolena,⁴ kteráž by neměla méně šedesáti let, kteráž by byla jednoho muže manželka.⁵

10. majíc svědectví v dobrých skutcích, jestliže syny vychovala, jestliže počestně do domu přijímala, jestliže svatým noby umývala, jestliže souzení trpícím posluhovala, jestliže každého skutku dobrého následovala.

11. Mladších pak vdov se varuj; nebo když zbujndyji v Kristu,⁶ chtějí se vdávati,⁷

12. majice odsouzení, protože první víru zrušili;

13. jsouce pak spola i zahálčivé, uč se choditi po domích; a netoliko zahálčivé, ale i štebetná, i všetečná, mluvící co nesluš.

14. Protož chci, aby se mladší vdávaly, děti rodily, hospodyněmi byly, a žádné příčiny protivníku k utrhaní nedávaly. 15. Nebo již některé zpět se obrátily po satanovi.⁸

16. Protož má-li který věřící vdovy, opatruj je, a nebud obličována církev, aby těm, kteráž právě vdovy jsou, stačilo.

17. Starší,⁹ kteří dobře spravují, dvojí cti hodnými jmíni buďte:¹⁰ zvláště ti, kteříž pracují v slovu a učení.¹¹

18. Nebo pravi písmo: „Nezavážeš úst ulo mládečnicku;“ a: „Hoden jest dělník mzdy své.“

[V. Moj. 25. 4. I. Kor. 9. Luk. 10. 7.]

19. Proti knězi nepřijíme žaloby, leč pode dvěma neb třemi svědky.

20. Hřešící přede všemi trestej, aby i jiní bázeň měli.

21. Osvědčuj před Bohem a Kristem Ježíšem, i vyvolení anděly, abys těchto věcí ostřibal bez kvapnosti v soudu,¹² nic nečině podle náchylnosti k drubé straně.

22. Rychle rukou na žádného nezavkládej,¹³ anž bud cizích hříchův účasten. Sebe samého ostřibej v čistotě.

23. Nepř jíž více vody, ale uživej skrovně vína pro svá žaludek, a své časté nemoci.

24. Některých lidí hříchově jsou zjevní, a předcházejí soud:¹⁴ některých pak i následují.

¹ T. j. ať si synové a vnoci od svon ovdovělou matek pečují, a ji potřebnými věcmi opatrují, vše v. 16.

² K službě v církvi, diakonka; viz svrchu 8. 11.

³ Tolkou jednon vědán. [Svrcu 8. 2.]

⁴ Die řeck.: „Když zbujndyji proti Kristu.“

⁵ Bmýl: Mladé vdovy za diakonky nevolí; neboť dobrým bydem, k službě v službě církevní přiláskost mají, rády zbujndyji mimo jiné nemruvy [18.] v neobspěti přiláskaji. Kristu se zpravedliti, kterému se vatomposm od církve služby zavázaly. [12.] a zrušiti úřadný alib udržlivost. [15.]

⁶ T. j. nemohouce se v službě církevní věditi, i víry oběhy, aby se za muže dostaly.

⁷ T. j. kněží.

⁸ Či, octou mni se v písmě díl, porci, službě.

⁹ T. j. kazatelové a učitelé.

¹⁰ T. j. nepředposm pro jednon nebo druhou stranu; nesoudí přpe než jsi byl obě strany vyřelš.

¹¹ T. j. neposvěcení nikoho kvapně k církevní službě, leč bys ho byl zvláště die mravnosti jeho pílně skusil.

¹² T. j. netřeba jich vyhledávati: tedy kdo takoví jsou, mohou hned bez zkoušení od služby církevní odmršeni býti, a nasopk. [36.]

25. A tak také i dobří skutkové jsou při některých prve zjevní: a kteříž jinak jsou, nemohou se skrýti.

KAPITOLA VI.

Uti, jak se slušebníci a nevěřící i u věřících páni zachovati mají, — varuji pýchy a lakotnosti, — povzbuzaju k čistému životu, — a aby bohaté k bídělosti napomínali. — a pravého učení zachoval.

1. Kteřížkoli slušebníci jsou pode jhem,¹ májete pány své za hodné vš cti, aby jméno Páně a učení nebylo rouháno. [Ef. 6, 5.]

2. Kteříž pak mají pány věřící, ať jim nepohrdají proto, že jsou bratři: ale tím ochotněji ať jim slouží, protože jsou věřící a milí, jenž dobrodiní účastni jsou.² Tomu vyučuj a napomínej. [Filem. 16.]

3. Jestliže kdo jinak učí, a nedává místa zdravým řečem Pána našeho Ježíše Krista, a tomu učení, kteréž jest podle pobožnosti:

4. ten jest pyšný, nic neuměje, ale nemocen jsa při otázkách a hádkách o slova, z kterýchž pocházejí závist, svár, rouháni, zlá domněni,

5. hádky lidí na mysl porušených, a pravdy zbavených, domnívajících se, že by pobožnost byla zisk.³

6. Jestli pak zisk veliký pobožnost s dostatečností.

7. Nic jame zajisté nepřineal na tento svět: bez pochyby že také nic odnésti nemůžeme. [Job 1, 21. Kaz. 5, 14.]

8. Ale majíce pokrm, a tím bychom se odvírali, dosti na tom máme. [Přisl. 27, 26.]

KAPITOLA VI.

¹ t. j. v otroctví a pohaně.

² t. j. slušeti jim tím ochotněji, že jsou vaši páni, a tak dle vůle Božího vaši představení, a pak že jsou spouštěcí vaší. účastni spolu a vami téhož dobrodiní víry [ospravedlnění a spasení].

³ Smysl: Z pýchy, aby se lidem užasnými býti zdáli, a se slachovitostí zanedbávají pravého učení Páně, a obracíje se hádkami o věci, jichž vypátrati a vyskoumati nelze [1, 4], blouzní jako počitelci a sváry tropí, kam přijdou.

9. Nebo kteříž chtějí zbohatnouti, upadávají v pokušení, a v osidlo dáblvo, a v žádosti mnohé, neuzitečné i škodlivé, kteréž pohřbují lidi v zahynutí a zatracení.

10. Kořen zajisté všeho zlého jest žádostivost, již někteří puzeni jsou, pobloudili od víry, a uvedli se v bolesti mnohé.

11. Ale ty, ó muži Boží, varuj se toho: následuj pak upravenosti, pobožnosti, víry, lásky, trpělivosti, tichosti.

12. Bojuj dobrý boj víry, dosáhni života věčného, k němuž jsi povolán, a [pro nějž] jsi vyznal dobré vymáni před mnohými svědky.

13. Přikazujíc tobě před Bohem, kterýž všecko obživuje, a Kristem Ježíšem, kterýž svědeckví vydal pod Pontakým Pilátem, dobré vyznání.⁴ [Mat. 27, 11.]

14. abys ostříhal přikázání bez poškvrny, bez dhony, až do přísti Pána našeho Ježíše Krista,

15. jež časí svými ukáže blahoslavený a sám mocný Král nad králi a Pán nad pány, [Zjev. 17, 14.]

16. jenž sám má nesmrtelnost⁵ a přebývá v světe nepřístupném; jehož žádný z lidí neviděl, aniž také viděti může, jenžž čest a panování věčné. Amen. [Jan 1, 18. I. Jan 4, 12.]

17. Bohatým tohoto světa přikazuj, ať nejsou vysokomylní, aniž doufají v nejistém zboží, ale v Bohu živém, [kterýž sám dává všechny věci hojně ku požívání]; [Luk. 12, 15.]

18. ať činí dobře, a jsou bohatí v dobrých skutcích; ať rádi dávají a se sdělní;

19. ať si skládají dobrý základ k času budoucímu, aby dosáhli pravého života. [Mat. 6, 20.]

20. Ó Timothee, ostříhej, což tobě svěřeno, varuj se nepožných novot slov, a sporů falešně tak nazvané vědy,

21. ku kteráž někteří se přiznávajíce od víry odpadli. Milost s tebou. Amen.

⁴ t. j. že jest král židovský, Mesías, nešťastě svého života.

⁵ t. j. svou vlastní, přirozenou, již pak jen skrze něho, čím kterýž jest nesmrtelnost sama.

DRUHÁ EPIŠTOLA SV. PAVLA K TIMOTHEOVI.

KAPITOLA I.

Osvědčuje Timotheovi, že se za něho modlí, — napomíná jej, aby stále a neobroušeně povinoval svou psáň, — poročí mu rodina Onesiforova.

1. Pavel apoštol Ježíše Krista akrze vši Boží, podle zaslíbení života, kterýž jest v Kristu Ježíši.¹
2. Timotheovi, nejmilejšímu synu: milost, milosrdenství, pokoj od Boha Otce, a Krista Ježíše. Pána našeho.²
3. Díky činím Bohu, jemuž sloužím od předků³ svědomím čistým, že bez přestání mám tě v paměti na modlitbách svých ve dne i v noci,
4. žádaje tě viděti, vzpomínaje na tvé slzy. abych radostí byl naplněn,
5. vzpomínaje na tu víru, kteráž jest v tobě bez pokrytství, kteráž i nejprve v bábě tvé Loidě přebývala, a v matce tvé Eunice, jist pak jsem, že i v tobě.⁴ [Sk. 16, 1.]
6. Pro kteroužto příčinu⁵ napomínám tě, abys opět vzbudil milost Boží, kteráž jest v tobě akrze zakládání rukou mých.
7. Nebo nedal nám Bůh ducha bázně, ale moci, a milování, a střízlivosti.
8. Protož nestyď se za svědectví Pána našeho, ani za mne, vězné jeho, ale pracuj spolu při evangeliu podle moci Boží,⁶ [Řím. 8, 15.]
9. jenito nás vysvobodil, a povolal povoláním svým svatým, ne podle skutků našich, ale podle uložení svého, a milosti, kteráž dána jest nám akrze Krista Ježíše před časy věků, [Tit. 3, 5.]
10. zjevena pak jest nyní akrze zjevné přísti Spasitele

KAPITOLA I.

¹ t. j. povolání od Boha hlásati spasení života věčného, jehož byl Kristus Ježíš všem věřícím stákal.

² Vís 1. 2. a pozn.

³ t. j. jako i moji rodičové a předkové; anebo: i před svým obrácením i po něm.

⁴ Dolos: tak těs přebývá, jako v oněch.

⁵ t. j. pro tu lásku, kterou k tobě mám, a pro tu víru, kterou ty jsi již dokázal. [3-5.]

⁶ Možná, že nepřítel Pavlovi poukazoval na nevěsní jeho, a s toho důvod bral proti jeho a Timotheovu učení; proto ho sv. apoštol napomíná aby nic nedbaje řeči tak odesměných, stále sv. evangelium hlásal.

našeho Ježíše Krista, kterýž zkalil zajisté smrt,⁷ vyvedl pak na světo život i neporušitelnost skrze evangelium,

11. jehožto já jsem ustanoven kazatelem a apoštolem i učitelem národův. [I. Tim. 2, 7.]

12. A pro tu příčinu také toto trpím, ale nestydím se; nebot vím, komu jsem uvěřil, a jsem jist, že on mocen jest stákal māj zachovati do onoho dne.⁸ [I. Tim. 6, 19.]

13. Májt příklad zdravých slov, kteráž jsi slyšel ode mne u víře, a v milování v Kristu Ježíši.

14. Toho dobrého sklada ostříhej akrze Ducha svatého, kterýž přebývá v nás.⁹

15. Vš to, že se odvrátili ode mne váickni, kteříž jsou v Asii, z nichžto jest Figellus, a Hermogenes.¹⁰

16. Dejž milosrdenství Pán domu Onesiforovu; nebo často mne obcerstvil a za okovy mé se nestyděl:

17. njbřz přišed do Říma, pilně mne hledal, i našel.

18. Dejž mu Pán naleztí milosrdenství u Pána v onen den.¹¹ A jak mnoho mi posluhoval v Efeu, ty nejlépe vš.

KAPITOLA II.

Napomíná Timothea, aby sešel a trpělivě hlásal slova Boží, — aby se varoval bludných učitelů, — aby pilen byl vroucí věnoc, tichosti pak a mírnosti světlák.

1. Ty tehdy, synu māj. posilni se v milosti, kteráž jest v Kristu Ježíši;

2. a co jsi slyšel ode mne před mnohými svědky, to poruď věrným lidem, kteříž xpůsobní budou i jiné učiti.

3. Pracuj¹ jako dobrý bojovník Krista Ježíše.

¹ t. j. jení smrti svou nás vykoupil od smrti věčné a svým z mrtvých vstáním dokázal, že i nás k novému neporušitelnému, věčnému životu vzkřísí.

² t. j. práce a utrpení mého apoštolského úřadu uolci k soudnému dnu, aby mi je pak hojně odplatil jako náklad a úroky.

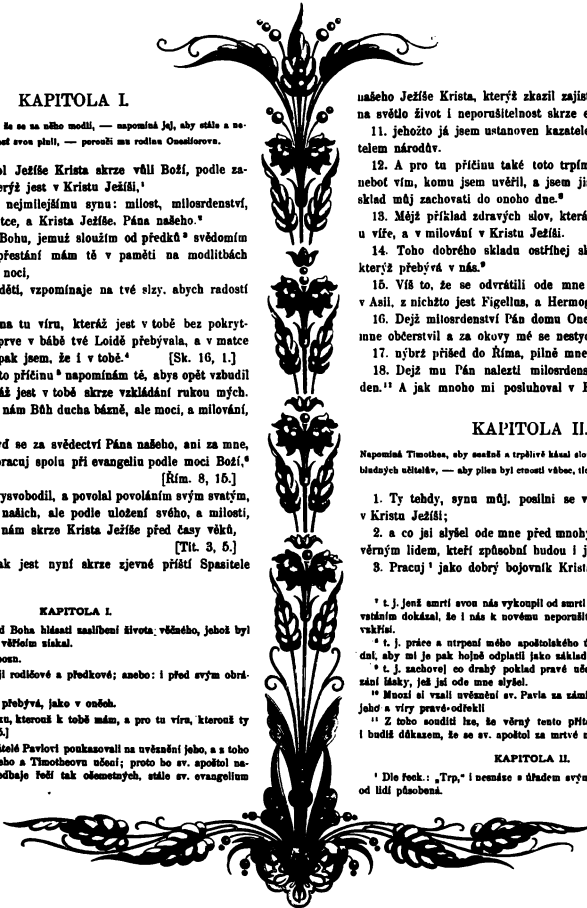
³ t. j. zachovej co drabý poklad pravé učení víry a všecka přikázání lásky, jež jsi ode mne slyšel.

⁴ Mnozí si vasil svědčení sv. Pavla za námluku, aby se zcela učení jeho a víry pravě-oděhli.

⁵ Z toho souditi lze, že věrný tento přítel sv. ap. již mrtve byl, i budši důkazem, že se sv. apoštol za mrtvé modlil.

KAPITOLA II.

¹ Die řeck: „Trp.“ i nemže s úřadem svým spojená, i protivensství od lidí pšobena.

4. Zdány, kdož bojuje Bohu, neplete se v obchody svétaké,* aby se líbil tomu, jemuž se oddal.

5. Nebo i ten, kdo o závod bojuje, nebyvá korunován, leč byl řádně bojoval. [I. Kor. 9, 24.]

6. Pracující oráč má nejprv užítky bráti.²

7. Rozuměj, co pravím: dát zajisté tobě Pán ve všem rozum.

8. Pamatuji, že Pán Ježíš Kristus vstal z mrtvých, [jenž byl] ze semene Davidova,* podle evangelia mého.

9. v kterémž pracuji³ až do vězení, jako bych byl zločinec: ale slovo Boží není upoutáno. [Fil. 1, 12.]

10. Protož všecko snáším pro vyvolení, aby oni spasení došli, kterých jest v Kristu Ježíši se slávou nebeskou.

11. Vápné slovo: nebo jestliže jsme s ním zemřeli, spolu s ním i živi budeme;

12. budeme-li trpěti, budeme s ním také kralovati: pakli zapeme, i on nás zapře; [Mat. 10, 33.]

13. nevěříme-li, onť zřetává věrný, nemůžeť sám sebe zapřít.⁴ [Řím 3, 8.]

14. Ty věci připomínaj, a osvědčuj před Pánem. Nevad se slovy; neb to k němu není užitečné, než ku podvrácení posloucháčů.

15. Plně se snaž vydávati sebe samého Bohu za příjmeného dělníka, kterých se nestydí,⁵ náležitě se obraje a slovem pravdy.

16. Nepobuzň pak a marných řečí se varuj, neboť velmi prospívají k bezbožnosti,

17. a řeč jejich rozjídá se jako rak: z nichžto jest Hymeneus a Filetus,

18. kteříž od pravdy odpadli, pravíce, že se již stalo vzkříšení, a podvrátili víru některých.⁶

19. Ale pevný základ Boží stojí,⁷ maje znamení toto: „Znáť Pán ty, kteříž jsou jeho:“ a: „Odstup od nepravosti každý, kdo jmenuje jméno Páně.“⁸

20. V domu pak velikém⁹ jsou nejen zlaté a stříbrné nádoby, ale také dřevěné i hliněné, a některé zajiťe ke cti, některé pak ku potupě.¹⁰

21. Protož jestliže se kdo od těch věcí očišťi,¹¹ bude nádobou ke cti posvěcenou, a užitečnou Pánu, ke všelikému skutku dobrému příhodnou.

* Ale hledí a snaží se —

¹ Jako jen ten bojovník, který řádně zápasil, vítězoslavně věnce zasluhuje, a jen ten oráč úrody požívá, který prve plně pracoval; tak i ty, Timothee, boj[uj] a pracuj, abys slavně odměny došel.

² T. j. co pravý člověk, a to z rodu královského, jenž níměně prve trpěl, než s mrtvých vstal, a oslaven byl, jak já učím a káži. [Viz úvod k ev. sv. Luk.]

³ T. j. pro něž veliké nesnáze, až i vězení trpím.

⁴ T. j. byf bychom nevěřili tomu, čím nám hroší, on to přece splní; neboť není v něm směny, jest vždy věrný, svatý a spravedlivý, ať si tím u lidí hašy a potupy a proslulostní utrží.

⁵ Byliť bludní, již učili, že všecko, co se v písmě sv. o vzkříšení s mrtvých praví, dachová ně toliko rozuměti se má t. o novém občáně duše svátostí křtu nebo pokání [jako Řím. 6, 4.] a o blaženém životě v nebesích, a popírali služebníci Páně, jak je již apostoloké vyznání víry, ba již i starý zákon [Job 19, 25.]

⁶ T. j. byli i některé od víry odpadli, jsou a budou vždy věřící i vře stáli, kteří se první přidrží Pána a tím dokáží, že jsou vyvolení jeho.

⁷ T. j. tyto dva náplvy mají věrní služebníci Páně nejen se své znamením, nýbrž i za pravdivo, bezú svého života. Douje se za starodávna avšakřní náplvy rozesnávaly.

⁸ Jakýž jest i církev. [I. Tim. 3, 15.]

⁹ T. j. některé k počestnému užívání, a některé k věcom povzrlym, nečistým.

¹⁰ T. j. těch výše zmíněných bludů a nepravostí se vyzbítí.

22. Mládečník pak žádostí¹² se varuj: ale následuj spravednosti, víry, lásky, a pokoje s těmi, kteříž z čistého srdce vzývají Pána.

23. Bláznivých pak a nekázaných otázek se varuj, věda, že plodí sváry. [I. Tim. 1, 4. Tit. 3, 9.]

24. Na služebníka Páně nelouhť vaditi se, ale aby byl tichý ke všem, způsobný k učení, trpělivý,

25. jenž by s mírností trestal ty, kteříž se protivi pravdě: zdaž by snad někdy dal jim Bůh pokání ku poznání pravdy,

26. aby přišli k sobě z osidel dáblových, od něhož u vězení držáni jsou k jeho vůli.¹³

KAPITOLA III.

Léti má mravy učitelů bludářských, — napomíná Timothea, aby se pravě držel toho, čemuž se od něho slovem, a příkladem vyučil, učitel pak aby plně žil svatá písmena.

1. Toto pak věz, že v posledních dnech¹ nastanou časové nebezpečí; [I. Tim. 4, 1. II. Petr. 3, 3. Jud. 18.]

2. budouť lidé sami sebe milující, lakomí, hrdí, pyšní, rubači, rodiči neposlšní, nevděční, bezbožní,

3. nelitostiví, nepokojní, utrhači, nezdržliví, netiší, bez dobrotivosti,

4. zrůdci, zperní, nadutí, a milovníci více rozkoší nežli Boha;

5. majíce síce trávnost pobožnosti, ale moc její zapřajíce. A těch se varuj;

6. nebo z těch jsou, kteří se vlnují do domův, a zjmané² vodí ženy,³ hřchy obtížené, kteréž puženy jsou rozličnými žádostmi:

7. vědycky se učíce, a nikdy ku poznání pravdy nepřicházejíce.⁴

8. Jako pak James a Mambres⁵ protivili se Mojžíšovi: tak i tito se protivi pravdě; lidé na mysl porušení, zbloudilí u víry.⁶

9. Ale nebudou dále prospívati; neboť nesmyslnost jejich zjevna bude všemchém, jakož i oněch byla.

10. Ty pak jsi došel mého učení, ustavení, úmyslu, víry, dlouhočekání, milování, trpělivosti,

11. protivivšího, utrpění, jakáž se mi přihodila v Antiochii, v Ikoniu, a v Listře, jakž protivivšího snášel jsem, a ze všech vytrhl mne Pán.

12. I všickni, kdož chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivivší trpěti budou.

¹ T. j. válni u mládeže obyčejných, jakož jsou: lakomnost, buňost, marnost, věštečnost, svéráčnost.

² T. j. aby vůli jeho konali.

KAPITOLA III.

¹ T. j. nejen na konci světa nýbrž vůbec toliko co „budoucné“.

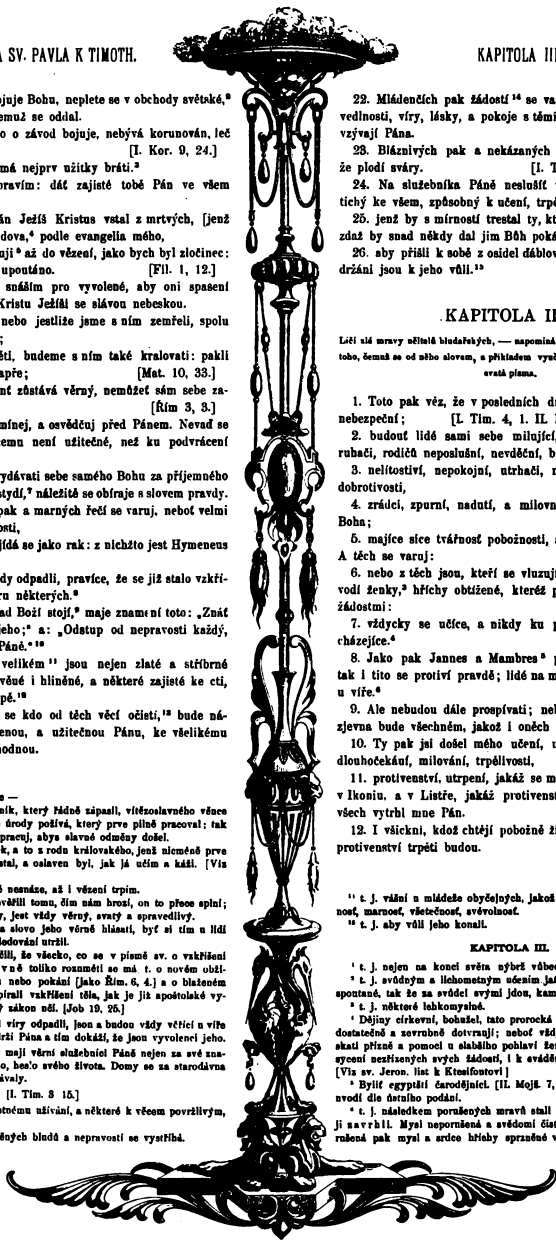
² T. j. sváděným a lichotivým úsměvem, jakož i hledilí bludářové získati přiznání, tak že se sváděl svými jdom, kamkoliv on chtěl.

³ T. j. některé lakomné.

⁴ Dějiny církevní, bohužel, tato prorocká slova apoštola až příliš dostatečně a zovrubně dotrvaly; neboť vždy si hledilí bludářové získati přiznání a pomoci u slabého pohlaví ženského, jehož pak i k nasycení nezkušených svých žálostí, i k svádění jiných mrsc podivili. [Viz sv. Jeron. list k Ktesifontovi.]

⁵ Byliť egyptští čarodějníci. [II. Mojš. 7, 11.] Sv. Pavel jména Jch zvodil die ústního podání.

⁶ T. j. následkem porušených mravů snili se víry neschopní, tak že ji savrhli. Mysl nepomárná a svědomí čisté víry vždy přijímají, porušená pak mysl a srdce hřibhy správně víra savrhují. [Theofilakt.]

3. Zlí pak lidé a svůdcové prospívají budou v horší⁷ bloudíce, a v blud uvádějce.

14. Ale ty rástávěj v tom, čemu jsi se naučil, a co ti svěřeno jest, věda, od koho jsi se naučil.

15. A že od dětinství písma svatá znáš, která mohou tebe naučiti k spasení skrze víru, která jest v Kristu Ježíši.

16. Všecké písmo od Boha věchnuté, užitečné jest k učení, k trestání, k napravování, k cvičení v spravedlnosti,

[II. Petr. 1, 20.]

17. aby dokonalý byl člověk Boží,⁸ schopen ke všelikému skutku dobrému.

KAPITOLA IV.

Napomíná Timothea pro Boha, aby stál a neobroten kázal; — předpovídá svou smrt a odslavení, — prosí, aby k němu brzo přišel, — vypravuje o své první obrátě před soudem, — posrpravuje některých svátek, a navrhá list a blahobřešení.

1. Zapřísahám tě před Bohem a Ježíšem Kristem, kterýž souditi bude živé i mrtvé v příští svém a království svém:¹
2. kaž slovo, nabízej v čas i ne v čas,² tresci, pros, žehňi ve vši trpělivosti a v učení. [Fil. 2, 17.]

3. Nebo bude čas, kdyžto lidé zdravého učení nenesou, ale podle svých žádostí obrátí si budou učitelé, lektavých uší jsouce,³

4. a od pravdy zajisté sluch odvrátí, obrátí pak se k básním.

5. Ty pak bdi, ve všem pracuj,⁴ vykoněj dílo kazatele, vyplň službu svou. Stejněliv buď.

6. Nebo já již počínám obětován býti a čas rozdělení mého nastává.

¹ t. j. dáš a dáš pořád i sami horší jsouce i jiné svědčí budou. — Ježíš to svědění znamená bludu a bloudění, že spastivě se jednou neomyšleného pravidla víry v církvi, vždy dále a dále se pouštějí a od pravdy nehytují, jedou článek po druhém zavrhnuce, až konečně v hoté nevěře se octnou a stocon.

² t. j. nejen slábnouti Boží, něktei církevní, nýbrž každý, kdož se Boha navštívil, křestem.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. pro lásku k Bohu a Kristu Ježíši, sádká-li u něho milosti dojíti a účastnosti v království jeho, až přijde k soudu.

² af jest vhod neb nevhod.

³ t. j. aby jim k líbosti mluvili, co by uš jejich téměř lektalo, ale ne to, čeho právě učení sádká.

⁴ t. j. ve všech nezměních vytrvej, buď trpěliv.

7. Dobrý boj jsem bojeval, běh jsem dokonal. víru jsem zachoval.

8. Napoleody složena jest mi koruna spravedlnosti,⁵ kterouž mi dá Pán v onen den spravedlivý soudec: a netoliko mně, ale i těm, kteříž milují příští jeho.⁶ Pospěš, aby ke mně brzo přišel.

9. Nebo Démas mne opustil, zamilovav tento svět, a odešel do Thessaloniky:

10. Krescens do Galacie, Titus do Dalmacie.

11. Lukáš jest se mnou samotén. Márka vzemi, a přiveď se sebou: nebo jest mi užitečný k službě. [Kol. 4, 4.]

12. Tychika pak jsem poslal do Efesu.

13. Písmá, kteréhož jsem nechal v Troadě u Kapra, když přijdeš, přines se sebou, i knihy, a sviaté bílány.⁷

14. Alexander, kotlíř, mnoho zlého mi učinil: zaplatíť mu Pán podle skutků jeho,

15. kteréhož i ty se varuj: nebo velmi se protivil slovům našim.

16. Při první mé obrátě⁸ nebyl žádný se mnou, ale všickni mne opustili: nebudíť jim to počítáno.⁹

17. Ale Pán byl se mnou, a posilil mne, aby skrze mne doplněno bylo kázání, a by slyšeli je všickni národové: a vysvobozen jsem z úst lva.¹⁰

18. Vysvobodil mne Pán ode všelického skutku zlého, a zachová ku království svému nebeskému, jemní sílva oa věky věkv. Amen.

19. Pozdrav Priaky a Akvily, i Onesiforova domu.

20. Erastus zůstal v Korintu. Trojima pak jsem nechal nemocného v Miletu.

21. Pospěš před zimou přijíti. Pozdravuj tebe Evbulus, a Pudens, a Línus, a Klaudia, i všickni bratři.

22. Pán Ježíš Kristus s duchem tvým. Milost a vámi. Amen.

⁵ t. j. ctosti. Běže apokřt podobnosti od veřejných her řeckých, křesťo dávana byla posáza koruna št věnce tomu, kdo v zárode světlil.

⁶ t. j. s radostí očekávají příští jeho.

⁷ t. j. pergamenové listy, k psaní sviaté upravené.

⁸ t. j. zodpovídání na před soudem v Římě.

⁹ t. j. za hřích.

¹⁰ t. j. s nebezpečností smrti; snad bylo již na tom, aby odsouzen byl k setrání lvám: ale povoleno mu druhé odpovídání. Anebo: vysvobozen jsem z moci lva, t. křesťanského císaře Nerona.

EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K TITOVĚ.

TITUS se sice narodil z rodičů pohanských,¹ ale brzo od svatého Pavla na víru obrácen, a proto milým synem v smyslu ovšem duchovním nazván jest.²

Byl se sv. Pavlem r. 51. v Jeruzalémě přítomen prvnímu sněmu církevnímu, na němž se i vyjednalo, že nemají obřezování býti pohané, víru Kristovu přijímajíce.³

Roku 56. vypravil sv. apoštol Pavel Tita do Korintu, aby tam některé věci zařídil,⁴ a pak opět po něm druhý svůj list ku Korintským poslal. Byv z prvního svého vězení v Římě propuštěn, podnikl sv. Pavel cestu do zemí východních, a pozdržev se nějaký čas na ostrově Krétě [Kandii], zanechal tam Tita, jakožto biskupa založených církví.⁵ Odebral se odtud, napsal mu asi v roce 64. [v Nikopoli?] tento list, v němž mu jako Timotheovi prospěšná naučení dává, jak by úřadu svému náležitě k svému i světcův svých spasení dostál, pročež i tento list pastýřským slove.

Z II. k Tim. 4, 10. dozvídáme se, že byl Titus u sv. Pavla krátce před jeho smrtí, a že se odtud nepochybně k rozkazu jeho odebral do Dalmatska.

Po smrti Pavlově navrátil se Titus opět na ostrov Krétu, a řídě tamní církve, blaženě skončil, star jsa asi 94 léta.

KAPITOLA I.

Podřadiv Tita tře, jakž jest důstojnost biskupa, — jakých má ustanovit kněží, — jak odříkat blažen, a — jak přibírá křesťanských.

1. Pavel, služebník Boží, apoštol pak Ježíše Krista, podle víry vyvolených Božích, a poznání pravdy, kteréž jest podle pobožnosti¹

2. k naději života věčného, jež² zaslíbil Bůh, jež² neklamá, před časy věků.³

3. zjevil pak časy svými slovo své skrze kázání, kteréž svěřeno jest mně podle poručení Spasitele našeho Boha:

4. Titovi, milému synu podle společné víry, milosti a pokoj od Boha Otce, a Krista Ježíše, Spasitele našeho.

5. Z té příčiny zanechal jsem tebe v Krétě, abys čeho se nedotýká, spravil, a ustanovil po městech kněží, jakož i já jsem tobě nařídil: [Sk. 14, 22.]

¹ Gal. 2, 8. — ² Tit. 1, 4. — ³ Sk. 15, 1—41. — ⁴ II. Kor. 12, 18, 7, 6.—I. 16, 1.—3, 8, 6.—24. ⁵ Th. 1, 5. — ⁶ Řev. 3, 12. Poz.

KAPITOLA I.

¹ t. j. poslan kázat těm, jež Bůh milostivě k pravé víře vyvoliti rádi, aby pravdu sv. evangelia poznali, pobožný život vedli a tak na ději věčného života měli.

² Jinač: „kterouž“ totiž pravdu. [1.]

³ t. j. před dávnými věky prarodci Adamovi Abrahamovi a skrze proroky lidé Izraelskému.

6. jest-li kdo bez úhony, jedné manželky⁴ muž, máje syny věřící, ne z bujnosti obviňován, anebo nepoddáné.

7. Neboť blakup má býti bez úhony, jako rozdávat Boží;⁵ ne pyšný, ne hněvivý, ne piján vína, ne bítec, ne mrzkého zisku žádostivý: [I. Kor 4, 1.]

8. ale přívětivý k hostem, dobrotivý, strážlivý, spravedlivý, svatý, zdržlivý,

9. pilně se držící věrného slova, kteréž jest podle učení,⁶ aby mohl zdravým učení m připomínati a ty, kteříž odírají, trestati.⁷

10. Neboť jsou mnozí také neposlušní, marnomluvní, a svědové, zvláště kteříž jsou z obřizky,

11. jejich potřebí trestati,⁸ kteříž celé domy podvracují, učice co neustál, pro mrzký zisk.

12. Řekf jeden z nich, vlastní jejich prorok:⁹ Křesťeni vřajcky [jsou] lháři, zlá zvíř, břicha lenivá.¹⁰

13. Srédecitvi to pravé jest. A protož trecti je přisán, af jsou zdraví u víře,

⁴ Vln I. Tim 3, 9—7. o poz.

⁵ t. j. správce v domě Božím, jež i práci ukládá, i odměny nděuje každému die schopnosti a zásluhy.

⁶ t. j. poslaného odovzdávého jemu.

⁷ t. j. odjáře pravdy převláditi, přemáhati.

⁸ Řek.: Jinač mají dáti zapána býti, aby musli mlčeti.

⁹ t. j. blašik Elymeleos

¹⁰ Dolež.: a tak se snadněji blažením svěsti dají; pročť... trecti je.

14. nehledíce židovských básní, a příkázání lidí, jenž se odvracují od pravdy.

15. Všecky věci [jsou] čisté čistým; poskvrněným pak a nevěřícím nic není čistého, ale poskvrněná i mysl jejich i svědomí. [I. Tim. 4, 4. Řím. 14, 20.]

16. Vyznávají, že Boha znají, ale skutky zapírají; ohavní jsou a nevěřící, a ke všelikému dobrému skutku nezpůsobují.

KAPITOLA II.

Poskazuje, čemu má věřících dle pobízení, věku, stavu vyučovati; dotvrzuje to všeobecnou milost, již se všem dostalo, a usmějí, kterých věřících na život věčný mají.

1. Ty pak mluv, co sluší na zdravé učení:
2. Starci ať jsou střízliví, stydliví, opatrní, zdraví u víře, v milování, v trpělivosti;
3. stařeji položené ať jsou v oděvu svatém,¹ ne hanlivé, ani umnoho vína pijící, dobrému učení. [I. Tim. 3, 11.]
4. aby opatrnosti vynořovaly mladice, by muže své milovaly, na dívky své byly laskavy,
5. a byly opatrné, čistoty, střízlivé, péči mající o dům, dobrotné, mužům svým poddaše, aby nebylo dáváno v porouhání slovo Boží.
6. Tak i mládenč napomínej, ať jsou střízliví.
7. Ve všech věcech sebe samého vydávaj za příklad dobrých skutků, v učení, v neúhonnosti, ve vážnosti.
8. Slovo [tvé buď] zdravé, bez úhony: aby ten, kdožby se protivil, stydl se, nemaje co zlého mluvíti o nás.
9. Služebníci ať jsou pánům svým poddáni, ve všem se líbíce, neodmítavajce. [Ef. 6, 5.]
10. neokrádajce, ale ve všem pravé věrnosti dokazujce: aby učení Spasitele našeho, Boha, ozdobovali ve všech věcech.²
11. Ukázala se zajisté milost Boha, Spasitele našeho, všechném lidem,³ [Níže 3, 4.]
12. vyučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a svotakých žádostí, střízlivé, a spravedlivé, a pobožné živi byli na tomto světě.⁴
13. očekávajce blahoslavené naděje,⁵ a přísti slávy velkého Boha, a Spasitele našeho Ježíše Krista,
14. kterýž dal sebe samého za nás, aby nás vykoupil od wszelké nepravosti, a očistil sobě lid vznešený, následovný dobrých skutků.

KAPITOLA II.

¹ t. j. počestnému, jakož na svatě, zbožné křesťany staří, beze vši nádhery a maruivnosti.

² t. j. aby příkladem svým dokázali, že víra křesťanská má obecni a domácí nesmát, nýbrž podporuje.

³ t. j. nejen boharým urušeným a vanešeným; nýbrž i chodým, sprušeným a podobeným.

⁴ t. j. střízlivě [mluví] k sobě samým, spravedlivě k bližním, pobožně k Bohu; tím vesměs učení svatě polní.

⁵ t. j. věčného blaženého života, jehož se nám dostane při druhém příchů Páně k poslednímu soudu.

15. To mluv a napomínej i trestej se vším příkazováním.⁶ Žádný ať tebou nepohrdá.⁷ [I. Tim. 4, 12.]

KAPITOLA III.

Učí, že máme vřelostem býti poddáni, k Jazykům lidem milostiví, sami a Bohu milostivě dožadě, — dobrých skutků plni, — napomíná varovati se nítomých oštek a lidí kacířských, a — posravním a poleháním list varuje.

1. Napomínej jich, ať jsou knížatům a mocnostem poddáni, rozkazů poslušni, ke všelikému skutku dobrému hotovi:
2. ať žádnému neslofečí, ať nejsou svárliví, ale mírní, dokazujce všeliké tichosti ke všem lidem. [Svrchu 2, 11.]
3. Bylť jsme zajisté i my někdy nesmyslní, nevěřící, bloudící, sloužící rozličným žádostem a rozkošem, živi jsouce v zlosti a závisti, hodni nenávisi, vespek se nenávidíce.
4. Ale když se ukázala dobrota a laskavost Spasitele našeho Boha.
5. ne ze skutků spravedlnosti, kteréž jsme my učinili, ale podle svého milosrdenství spasený nás učinil skrze obmytí druhého narození, a obnovení Ducha svatého.¹

[II. Tim. 1, 19.]

6. kteréhož vyřili na nás bojů, skrze Ježíše Krista, Spasitele našeho:
7. abychom opravdění jsouce milostí jeho, byli dědicové podle naděje života věčného.
8. Věrněť jest to slovo, a chci, abys jich v tom potvrzoval: aby snažili se v dobrých skutcích předěti, kteříž věří Bohu. Tyto věci jsou dobré, i lidem užitečné.
9. Bláznivých pak otázek, a vyřtání rodův, a svárův, a hájení o zákon, varuj se, nebť jsou neuzitečná a marné. [II. Tim. 2, 23.]
10. Člověka kacíře po jednom i druhém napomenutí varuj se: 11. véda, že převrácený jest, kdož jest takový, a hřeší, svým vlastním soudem jsa odsouzen.
12. Když k tobě pošlu Artema, nebo Tychika, pospěj přijti ke mně do Nikopolí:² neb jsem tam umínil přes zimu zůstati. [Sk. 20, 4.]
13. Zena, učeneho v zákoně, a Apolla a plitostí polní napřed, ať nemají v ničém nedostatku.
14. A nechat se také i našinci učí dobrými skutky předěti k všem potřebným, aby nebyli neuziteční.
15. Pozdravuj tebe všickni, kteříž jsou se mnou: pozdravuj těch, kteříž nás milují u víře. Milost Boží se všemi vámi. Amen.

¹ t. j. se vši mocí dátojenství svého.

² t. j. žádný nemá práva poroučeti tvým dátojenstvím, ale i ty se těš tak chová, abys žádnému k opovření žádně nikdy přehřay nezarděl.

KAPITOLA III.

¹ t. j. skrze křesť, v něžto přáobením Ducha sv. znova zrozeni jsme.
² Město buř v Epiru u Aktia nebo v Thrácku na pomezí Macedonakém, nebo v Cilicku; toto velmi neopatrně, nýl docela zanklé.

EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K FILÉMONOVĚ.

FILÉMON, bohatý a nábožný měšťan Koloský, a od sv. Pavla, jak se zdá, na víru obrácený [v. 19.], měl otroka Onésima. Ten zpronevěřiv se pánu svému [v. 18.] utekl, a přišel do Říma; když sv. Pavel první tam vězen byl. [62—64.]

Žele přechinu svého vzal Onésimus útočiště své k sv. Pavlu, o němž snad věděl, že jest přítelem pána jeho. Sv. apoštol ujal se nešťastníka, a nejen jej potěšil, nýbrž i na víru křesťanskou obrátil, a ve vězení pokřtil [v. 10.]. Jsa křesťanem, měl již Onésimus tu povinnost, aby svou vinu napravil, k pánu svému se navrátil, a jemu nahradil, co byl povinen [v. 19.]. Aby mu v tom usnadnil, a jej od přinešeného trestu, jenž dle tehdejšího práva takové sběhové podléhali, osvobodil, dal mu sv. Pavel tento list odporučující, a poslal jej zpět k pánu jeho.

Nejedná se sice v kratičkém listu tom o žádném článku víry; avšak nicméně důkazem jest i otcovská péče sv. apoštola, kterouž měl nejen o „všecky obce“, nýbrž i o jednotlivce zvlášť, nevylučuje z ní ani té nejprostší a sebe více provinilé osoby. aby „všem všecko byl“; i nám všem dává se v něm věčný, překrásný vzor, jak bychom se chovati měli k svým domácím, byt i sebe sprostší byli, a velice proti nám provinili.

Dějiny svatých vypravují, že Filémon Onésimovi nejen odpustil, nýbrž i svobodna jej učinil, učež tento opět do Říma k sv. Pavlu se odebral, a uněním i nábožností tak dospěl, že i na kněze a pak na biskupa vysvěcen jest, a v Berei smrti mučennickou život svůj dokonál.

O Filémonovi taktéž vypravují dějiny svatých, že byl biskupem v Kolosách, a že pro Krista smrt postoupil.

KAPITOLA JEDNA.

SV. PAVEL OBVÁLÍ FILÉMONA PRO VÍRU JEHO, KTEROUŽ, JAK VŠEOBEC ZNÁME, DOBRÝMI SKUTKY K JEDNÉ JEVI, — PŘEVÉL NA ODBĚHLEHO SLEZABŮHA ONÉSIMA, PROTO, ABY HO NA MILOST PŘIJAL, A ŘÁDĚ, ABY JEMU BOHOSPOU PŘIPRAVIL, — A S POSRÁZENÍM A NÁBOŽNOSTÍM SAVŘEL.

1. Pavel, vězeň Krista Ježíše, a Timotheus bratr, Filémonovi milému a pomocníku našemu,¹
2. a Appii, nejmilejší sestře, a Archippovi,² spolubojovníku našemu,³ i církvi, kteráž jest v domě tvém. [Kol. 4, 7.]
3. Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.
4. Díky činím Bohu svému, vždycky tebe připomínaje na modlitbách svých,
5. alyše o tvé lásce a víře, kterouž máš v Pána Ježíše. a ke všemným svatým:

KAPITOLA I.

¹ Tak jej nazývá. poněvadž mu byl v hláskách sv. evangelia svědkem nápočtem.

² Die sv. Jana Zlat. Theod. a i. byla Appia manželkou Filémono-
von. Archippus pak synem oboj.

³ t. j. spolupracovník. Byl snad knězem církve Koloské.

6. aby společnost víry tvé zjevná byla v poznání všelikého skutku dobrého, kterýž jest ve vás skrze Krista Ježíše.⁴

7. Radost zajisté velikou i potěšením měl jsem z lásky tvé: že srdce svatých občerstvena jsou skrze tebe, bratře.

8. Pročež mnohohodně děkuji Bohu, že jsem v Kristu Ježíši rozkázáti tobě, co by náleželo.⁵

9. pro lásku raději prosím, poněvadž jsi takový, jako starý Pavel, a nyní vězeň Ježíše Krista.

10. Prosím tě za syna svého, kteréhož jsem zplodil⁶ ve vězení, Onésima,

11. kterýž ti byl někdy neužitečný, ale nyní i mně i tobě užitečný,

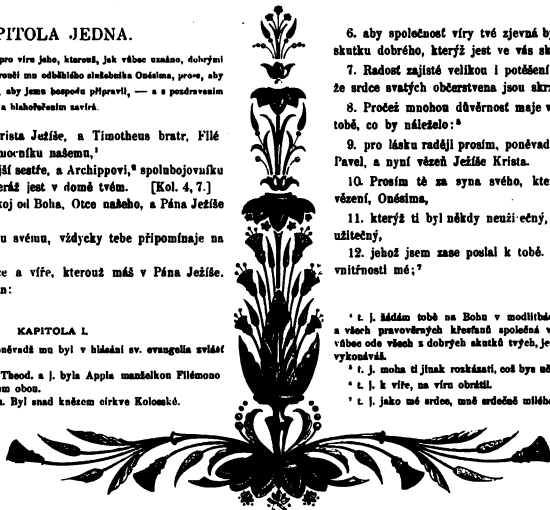
12. jehož jsem zase poslal k tobě. Ty pak přijmi ho, jako vnitřností mé;⁷

¹ t. j. řádkám tobě na Bohu v modlitbách svých, aby tvé s mou a všech pravověrných křesťanů společná víra zjevná a známá byla všude od všech z dobrých skutků tvých, jež pro lásku ku Kristu Pánu vykonáváš.

² t. j. mohu ti jinak rozkázáti, což bys odmítl, raději prosím [9.]

³ t. j. k víře, na víru obrátil.

⁴ t. j. jako má srdce, mně srdcešné milého, jako mne samého.

13. kteréhož já chtěl při sobě zdržeti, aby mi posluhoval místo tebe ve vězení [pro] evangelium :

14. ale bez rady tvé nechtěl jsem ničeho učiniti, aby dobré tvé nebylo jako bezděky, ale dobrovolně.

15. Nebo snad proto byl na chvíli od tebe odešel, abys ho na věky přijal,

16. již ne jako služebníka, ale místo služebníka nejmilejšího bratra, zvláště mně: a čím více tobě, i podle těla i v Pánu?^a

17. Protož máš-li mne za společníka, přijmiž jej jako mne.

18. Pakli [u] v něčem ublížil, anebo jest-li co dlužen, mně to přičti.

^a t. j. podle těla, anť jest křesťan a tvůj spolupráce.

19. Já Pavel, psal jsem svou rukou, já zaplatím, ať nedím tobě, žeť i ty sám sebe jsi mi dlužen.

20. Tak, bratře, ať já tebe v Pánu užiji: oběťství srdce mé v Pánu.

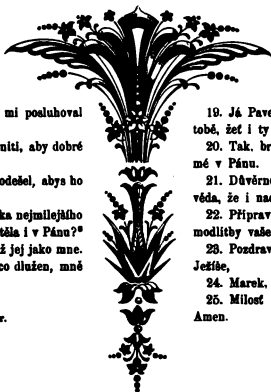
21. Důvěrnost maje k tvému poslušenství psal jsem tobě, věda, že i nad to, což pravím, učiníš.

22. Připrav mi také hospodu; neboť naději mám, že skrze modlitby vaše budu vám darován.

23. Pozdravuje tebe Epafras, spoluvězeň můj pro Krista Ježíše,

24. Marek, Aristarchus, Démas a Lukáš, pomocníci moji.

25. Milost Pána našeho Ježíše Krista s duchem vašim. Amen.

EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K ŽIDŮM.

ŽIDY rozumějtež se tuto křesťané, ze Židovstva na víru obrácení, kteří tehdež ještě v zemi židovské bydlili. Ačkoliv byli títo v Krista uvěřili, přec spolu i zákona Mojžíšova pevně se drželi, odpuštění hříchův a ospravedlnění bludně obětem starozákonním přičítajíce, velmi pak se horšili na ty, kteří oběti těch opouštěli, a vůbec obřadů židovských zanedbávali, bolestně na to patříce, jak celý řád starozákonní poznenáhla před očima jejich hyne, a pochází. Tím a mnohem více rozličnými nátiasky od zatvrzelých rodáků svých [Žid. 10, 32—34.] mnozí i v nebezpečenství přicházeli od víry odpadnouti, a opět v Židovstvo se navrátiti.

Proti takovému bludnému smýšlení psal sv. Pavel jako již prve list k Římanům a ku Galatům, tak i potom tento k Židům. Hledí v něm dokázati, jak celý starý zákon se svým kněžstvem, obětní a obřady byl toliko předpodobněním zákona nového a přípravou k němu; proto jim představuje: 1. velebnost Božství Pána Ježíše Krista vznečeného nade vším tvorstvem vůbec, a nad anděly zvlášť [1—2.]; 2. ukazuje, jak mnohem dokonalejší a vznešenější jest kněžství Kristovo nad kněžstvím starozákonním; neboť jedinou obětí Kristovou, jížto oběti starozákonní jen obrazen byly, dostává se nám vykoupení a spasení, a proto právě touž dokonalou, svrchovanou obětí onyno předpodobující konec vzaly. [3—4, 13.] 3. Dále učí, že Kristus krvavou svou obětí na kříži za hříchy naše přehojně, nesmírně dosti učinil, nás vykoupil, a jakožto velekněz náš do svatyně slávy nebeské vstupiv, i nám ji otevřel. [4, 14—10, 31.] 4. Pak je napomíná, aby všelikou nevěru odložili, sio že by Božskému trestu propadli. a představuje jim příklady sv. praotců, dle nichž by trpěliví byli v strastech, horliví pak u všelikých ctnostech. [10, 32—13.]

Psán jest list ten v Itálii [13, 24.] a jak se pravdě podobá v Římě ku konci prvního vězení sv. Pavla, nebo hned po něm [r. 64.] a sice jazykem řeckým, ježž Židé palestinskí, potřebující ho v obchodu, dobře znali. Že list ten původně řeckým jazykem psán byl, jde z povahy řeči a slohu, a zvlášť z té okolnosti, že se texty Písma sv. neuvádějí podle známých původních hebrejského, aležž podle překladu řeckého. Již ve čtvrtém století na sněmích v Hiponu, Kartagu a Římě list ten mezi písma svatá všeobecně se přijal, což pak se na sněmích Florentínakém a Tridentském opět potvrdilo a prohlásilo.

KAPITOLA I.

Uti, jak vznešené důstojnosti jest Kristus Ježíš, jen rovně Bohu Otec i bytosti, v mocí, v slávě a — tak nade všechny anděly vyřázen.

1. Mnohokrát a mnohými způsoby¹ mluvilval někdy Báh očům akrze proroky:² nejposláze,⁴
2. v těchto dnech mluvil nám akrze Syna,³ ježž ustanovil dědicem⁵ všech věcí, akrze něhož učinil i věky:

KAPITOLA I.

¹ t. j. rozličnými dobami a k rozličným osobám.
² t. j. buď přímo se jim sjevuje [jako proroditům v r. 11], nebo ve sněh [Jakobovi na ostě do Haran] a j.
³ t. j. všechny Duchem sv. nadšed muž. Noema, Henocha, Mojžíše a j.
⁴ t. j. za doby Mešlákovy v zákonně novém, jenž v našem věku nastal. [3.]
⁵ t. j. Vtělené věčné Slovo své v nejvěstějším z životů blahobavené panny Marie spolupůsobením Ducha sv. přijetím Slovočtenství [Jan 1, 17.], neboť jakožto od věčnosti s Otce splozen sjevoval se a mluvil Syn Bohů lidem i v zákonně starém.
⁶ t. j. Pánem, die tmlavy, ktorouž s ním uzavřel. [Ja. 58, 10—12.]

3. kterýžto, jen obleak slávy⁶ a obraz podstaty jeho,⁶ a nesa všechny věci slovem mocí své, očistěn hříchů učiniv, sedí na pravici velebnosti na výsoctech. [Moud. 7, 26.]

4. tím lepší⁷ nad anděly učiněn,⁸ čím rozdílnější jméno⁹ nad ně zděli.

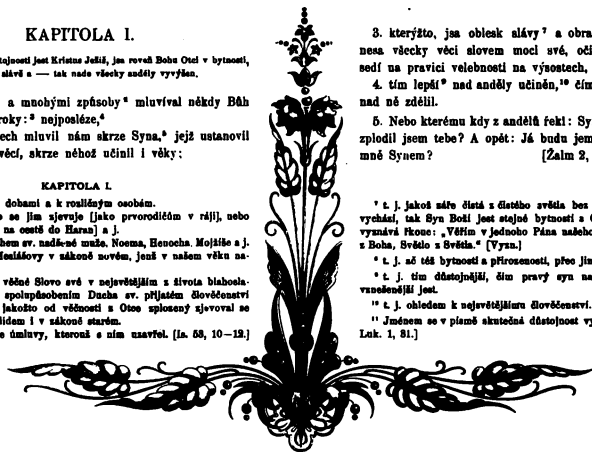
5. Nebo kterému kdy z andělů řekl: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe? A opět: Já budu jemu Otcem a on bude mně Synem? [Zalm 2, 7. II. Král. 7, 14.]

⁶ t. j. jakož máto čistá z čistého světla bez proměny bytosti své vycházi, tak Syn Bohů jest stejné bytosti a Otcom. Cítkev svatá to vyznává skonc: 'Všim v jednoho Pána našeho Ježíše Krista, v Boha z Boha, Světlo z Světla.' [Vyzn.]

⁷ t. j. tím důstojněji, čím pravý syn nad pouhého slusebníka vznešenější jest.

⁸ t. j. obleadem k nejvěstějším Slovočtenství. [Vis v. 2 posu.]

⁹ Jméno se v písmě skutečná důstojnost vyznačuje. [Mat. 1, 16. — Luk. 1, 31.]

6. A opět, když uvádí prvorozeného na okres země, dí: A klanějte se jemu všickni andělé Boží. [Žalm 96, 7.]

7. A o andělech zajisté dí: Kterýž činí anděly své duchy, a služebníky své plamen ohně. [Žalm 103, 4.]

8. K Synu pak: Trůn tvůj, Bože, na věky věků: baria pravosti berla království tvého.

9. Miloval jsi spravedlnost a nenáviděl jsi nepravosti: proto poznal tě, Bože, Báh tvůj olejem radosti, nad spolutčastníky tvé. [Žalm 44, 7—8.]

10. A: Ty, Pane, na počátku založil jsi zemi a dílo rukou tvých jsou nebesa.

11. Onas zabynou, ty pak zůstaneš, a věcka jako roucha zvetšejí:

12. a jako oděv změníš je, a změnína budou: ty pak tentýž jsi, a léta tvá nepostarou. [Žalm 101, 26—28.]

13. A ku kterému kdy z andělů řekl: Sed na pravici mé, dokudž nepoložím nepřítelů tvých za podnoží noh tvých. [Žalm 109, 1. I. Kor. 15, 26.]

14. Nejsou-li pak všickni duchové služební, posláni k službě pro ty, kteříž obdrží¹¹ dědictví spasení?

KAPITOLA II.

Swatého ewangeliu stali věrní poslouchati, že Synem Božím vydané jest, jenž má budoucí blaho lidstva odovzdáno, jak on smrti svou vykoupil, a s Bohem amilil.

1. Protož¹ musíme my hojněji setřítí toho, co jsme slyšeli,² abychom toho snad nepotratili.³

2. Nebo poněvadž řeč skrze anděly mluvena, byla pevná, a každé přestoupení a neposloušenství vzalo spravedlivou míru odplaty.⁴

3. kterakž my uotečme,⁵ zanedbáme-li tak velikého spasení?⁶ Kterážto začavši nejprve vypravování býti skrze Pána od těch, kteříž slyšeli,⁷ v nás utvrzeno jest,

4. ješto Báh spolu svědectví vydával skrze znamení, a zázraky, a rozličné moci i podlévání Duchem svatým podle vůle své. [Mar. 16, 20.]

5. Nebo nepoddal Báh andělům budoucího okresu zemského, o němž mluvíme.⁸

6.* Osvědčil pak někdo na jednom místě, řka: Co jest člověk, že jsi naň pamětliv? nebo syn člověka, že jej navštívuješ?

7. Učinil jsi jej malčko menším než anděly,⁹ slávu a cíť korunoval jsi ho a ustanovil jsi jej nad dílem rukou svých.

¹¹ t. j. mají obdržeti, byt i pro hříchy svou vinou usobrdili; nebo všickni k spasení stvořeni jsou, a dostatečně milosti k tomu dostávají.

KAPITOLA II.

¹ t. j. pro vnešenou, božskou důstojnosť Kristovu. [Kap. 1.]

² t. j. učení Páně, sv. ewangeliím

³ t. j. spasení nás předurčené [1, 14.], jako dárce.

⁴ Svatý: Když zákon starý, daný od Boha skrze anděly jakéh. 7, 38.], přistoupení jeho se trestala, tím důležitější jest zákon nový, daný Synem Božím, a tudíž i dokonalejší a věrněji zachovávatí se má.

⁵ t. j. trestu Božího.

⁶ t. j. na víře v spasitelné učení Kristovo se zakládáje.

⁷ t. j. svatých apoštolů.

⁸ t. j. správu vykoupěného lidstva, jenž máme: blaženou dobu Nše Moudrý, [cirkv. sv.]

⁹ Co žalm 8, 5—8 dí o důstojnosti člověka vůbec, obrací tuto sv. Pavel na vnešenost oslavěného slovočtenství Kristova.

¹¹ t. j. o Kristu rozumě: „po čas posmáského života vůbec a bolestného utrpení jeho svámě.“

8. Všecko jsi poddal pod nohy jeho. Tim zajisté, že všecko mu poddal, nezanechal ničeho, co by mu nebylo poddáno. Nyní sice ještě nevidíme, aby mu všecko poddáno bylo.¹¹

[Mat. 28, 18. I. Kor. 15, 26.]

9. ale vidíme toho, kterýž málo menším učiněn jest než anděl, aby skrze milost Boží za všechny okusil smrti, Ježíše, pro utrpení smrti alávu a cíť korunaného. [Fil. 2, 8.]

10. Snušelot zajisté na toho, pro něhož všecko a skrze něhož všecko jest,¹² kterýž mnohé syny přivedl k alávě,¹³ aby původa spasení jejich, skrze utrpení dokonalého učinil.¹⁴

11. Nebo který posvěcuje, i kteří posvěcení bývají, z jednoho věku jsou.¹⁵ Pro kterouto přičinou nestydí se jich nazývati bratřimi, řka:

12. Zvrstovati budu jmenúe tvé bratřím svým; a prostřed shromáždění chváliti budu tebe. [Žalm 21, 23.]

13. A opět: Já v něm douhám budu.¹⁶ A opět: Až, já a dětiky moje, kteréž ml dal Báh.¹⁷

14. Poněvadž tehdy dětiky mály útastenství těla a krve,¹⁸ i on též podobně účasten byl jich,¹⁹ aby skrze smrt skazil toho, kterýž měl vládu smrti, to jest diabla.

[Oe. 13, 14. I. Kor. 15, 54.]

15. a vyrubodil ty, kteřížto strachem smrti po všecken čas života podrobeni byli v službu.

16. Neboť nenjal se nikdež anděl, ale pokolení Abrahamova ujal se.

17. A protož měl ve všem připodobněn býti bratřím, aby milosrdný byl, a věrný velekněz u Boha,²⁰ aby opět sunilil hříchy lidí.

18. Nebo proto, že sám trpěl, a byl pokoušen, mocen jest spomáhati také těm, kteříž pokoušeni bývají.

KAPITOLA III.

Ukazje, jak mnohem vnešenějším jest nad Mojžíše Kristus, — napomíná, bychoem postoušehali blázn jako, abychom nebyli zavřeni, jako se stalo zatvoreným Židům na poušti.

1. Protož, bratři svatí, účastníci nebeského povolání, patřte na apoštola¹ a velekněze vyznání našeho,² Ježíše:

2. jenž jest věrný tomu, kterýž ho tím učinil, jako i Mojžíš ve všem domě jeho:³ [IV. Mojš. 12, 7.]

¹¹ rozumě: „obrděním veškerého světa k víře Kristově.“

¹² t. j. na Boha, jenž všecko k své alávě stvořil.

¹³ t. j. když slovočtenstvo opět spasiti ráčil.

¹⁴ t. j. aby se tak i svatosti i spravedlnosti jeho dosti učinil.

¹⁵ t. j. synové Boží; Kristus své přitrosnosti, věřící pak v něho a milosti sa syny přijati.

¹⁶ Žalm 17, 3.

¹⁷ t. j. douhám budeme v Hospodina. [Is. 8, 18.]. Toto místo sv. Pavel ve zmyslu vyšším berá, a o Kristu vykládá, jako by on sám tím sebe i věřící své Bohu předurával.

¹⁸ t. j. J. Jozoua s těla a krve, lidé t. j. smrtelní.

¹⁹ Jich, těla a krve: vni sa se slovočtenství, aby smrti svou je vykoupil z poddánosti diablovy, jenž uvedl na svět hřích, a skrze hřích i smrt.

²⁰ t. j. proto se věřící ráčil, aby pro nás úplně dosti učinil, aby trpěl a umřel a tak nás s Bohem dokonale smililí mohl. Veleknězem, t. j. nejvyšším knězem jej jmenaja, protože na nás to nejvznešenější obř, sebe samého na křesl Bohu. Otci svému vzdal.

KAPITOLA III.

¹ t. j. poslaného od Otce, aby spasení lidstva i světoval i vykonal.

² t. j. velekněze, jež vyznává, v něhož věříme.

³ t. j. Kristus svůj úrad jmenaja vyznaje a velekněze, od Boha otce ustanovený, jsté tak věrný vykonal jako Mojžíš mimo to pak, jakožto Syn Boží mnohem větší slávy zastahuje. [3—6.]

3. Větší zajisté slávy tento nad Mojžíše za hodna uznán jest, čím větší čest nad dům má ten, kdož jej vystavěl.

4. Nebo každý dům jest od někoho vystaven: ale kdo všechny věci stvořil, Bůh jest.

5. A Mojžíš sice věrný byl v celém domě jeho jako služebník k osvědčení toho, co mělo praveno býti:*

6. ale Kristus [jest] jakožto Syn v domu svém; kterýžto dům jsme my,^a jestliže důvěrnost, a slavnou naději až do konce perron zachováme.^b

7. Protož jako dí Duch svatý: Dnes uslyšíte-li hlasu jeho,

8. nezavrzujte srdcí svých, jako při popouzení v den pokutění na poušti, [IV. Mojš. 14, 1. a. d.]

9. kdežto pokoušeli mne otcové vaši; zkusilil jsou, a viděli skutky mé

10. po čtyřiceti let: pročes hněv jsem byl na pokolení toto, a řekl jsem: Vždycky bloudí títo srdcem. Oni pak nepoznali cest svých,

11. tak že jsem přísáhl v hněvu svém: Že nevejdu v odpočinutí mé.^c

12. Viztež, bratři, aby snad nebylo v někom z vás srdce zlé, nevěrné k odpadnutí od Boha živého:

13. ale napomínejte se vespolek po všechny dny, dokudž se říká Dnes, aby nebyl někdo z vás zatvrzen oklamáním hřícha.^d

14. Utínění jsme zajisté účastníky Kristovými: jestliže však počátek základu jeho až do konce pevně zachováme.

15. Dokudž se říká: Dnes uslyšíte-li hlasu jeho, nezavrzujte srdcí svých, jako při onom popouzení.

16. Nebo někteří slyševše popouzeli: ale ne všickni, kteříž vyšli z Egypta skrze Mojžíše.^e

17. Na která pak se hněval čtyřiceti let? zdali ne na ty, kteříž zhrželi, jejichžto těla padla na poušti?

[IV. Mojš. 14, 37.]

18. A kterýmž zapřisáhl, že nevejdu v odpočinutí jeho, než těm, kteříž byli nevěřící?

19. A vidíme, že nemohli vejít pro nevěru.

KAPITOLA IV.

Napomíná čláku k stálosti n víře, abychem někdy účastni byli blaženého života v nebesích, — a proto abychem v Boží slovo a milost Kristova povad důvěřili.

1. Bojme se tehdy, aby snad někdo z vás, opustiv zaalibění o vjíti v odpočinutí jeho, nebyl uznán, že se opozdil.^a

2. Nebo i nám zvěstováno jest, jakož i oném: ale jim neprospěla řeč slyšená, že nepřilozili víru k tomu, co slyšeli.

3. Nebo vejdem v odpočinutí, kteříž jsme uvěřili, jakož

* t. Mojžíš byl toliko sluhou, hlasatelem zákona Božího, ale Kristus jest Syn Boží a tak i Pánem nad tímž zákonem. (8.) [Srv. Mat. 12, 8.]

^a t. j. poněvadž Kristus n věrych svých přebývá, i ve všech vědech i v jednotlivých svádk. [Jan 14, 23.]

^b t. j. jestliže jej smále, a neobroženě vyznáme, doufáme, že nám to životem vědným, slávnou nebeskou odplatí.

^c t. j. v sem zaaliběnou. Tať jest tuto obrásem věčné blaženosti. [Žalm 94, 8—11. viz též 4, 1—3.]

^d t. j. ať se nikdo za doby tohoto života vesedjého nedá křamati všelkon rozkoši hříšnou, v níž by pak se zatvřil, ať by od vry odpadl. [12.]

^e t. j. Josue a Kaleb, zástupci věrní, tak též mocně sborné ženy a mladé mládeže; — tak i vy buďte Bohu věrní, abyste i jeho blaženosti účastni byli.

KAPITOLA IV.

^a Smysl: Pokračujme státně a víře a křesťanském životě, ať nikdo, nic nedobře nepamínání, neopozdí se vjíti v zaaliběnou blaženost, nýbrž známe se všickni, ať jí všickni dosáhneme.

řekl: Tak jsem přísáhl v hněvu svém: Že nevejdu v odpočinutí mé; a sice když dokonána budou díla od ustanovení světa.^a

4. Nebo pověděl na jednom místě o dni sedmém takto: I odpočinul Bůh sedmého dne ode všech skutků svých.

5. A na tomto opét: Že nevejdu do odpočinutí mého.

6. Poněvadž tehdy požstává, že někteří vejdu do něho, a ti, kterýmž prve zvěstováno jest, nevěli pro nevěru:

7. ukládá opét jakýsi den, Dnes pravé skrze Davida po tak dlouhém času, jakož jest prve povédáno: Dnes uslyšíte-li hlasu jeho, nezavrzujte srdcí svých.

8. Nebo kdyby je byl Josue v odpočinutí uvedl, nikdy by byl o jiném dni potom nemluvil.

9. Protož zůstává odpočinutí lidu Božímu.^b

10. Nebo kdo vešel v odpočinutí jeho, ten také odpočinul od skutků svých, jako Bůh od svých.

[Svrchu 3, I, Mojš. 2, 2.]

11. Pospěšmež tehdy vjíti do toho odpočinutí, aby nikdo v týž příklad nevěry neupadl.

12. Živák jest zajisté řeč Boží^c a mocná, a pronikavější nad všechny měč, na obě strany ostrý, a dosahuje až do rozdělení duše a ducha, kloubě také i morku v kostech, a rozeznává myšlení i úmysly srdce.

13. A není žádného stvoření neviditelného před očima jeho: ale všechny věci jsou nahé a odkryté očím toho, o němž nám řeč. [Žalm 33, 16. Srv. 15, 20.]

14. Protož majce velikého nejvyššího kněze, kterýž pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího, držmež vyznání.

15. Neboť nemáme nejvyššího kněze, jenž by nemohl lítoť míti nad mllobami našimi, ale zkrusnu ve všem, podobně nám. kromě hříchu. [Svrchu 2, 18.]

16. Přistupmež tehdy a důvěrou k trůnu milosti, abychom došli mllobrenství, a našeli milost k pomoci příhodné.^d

KAPITOLA V.

Ukazuje, že Kristus Jan nejvyšším knězem podle řádu Melchisedechova, jest větším v něho přilícen spasení.

1. Všelký zajisté nejvyšší kněz z lidí vzatý, pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, kteréž k Bohu příslušejí, aby obětoval dary a oběti za hříchy;

2. kterýchž mohl slitování míti nad těmi, kteříž nevědí a bloudí; neb on sám též obkřiven jest mllobou:

3. a protož má, jako za lid, taktéž i za sebe samého obětovati za hříchy.

4. Aníž kdo sám sobě osobuje té cí: ale kdož povolán bývá od Boha jako Áron. [II. Mojš. 28, 1.]

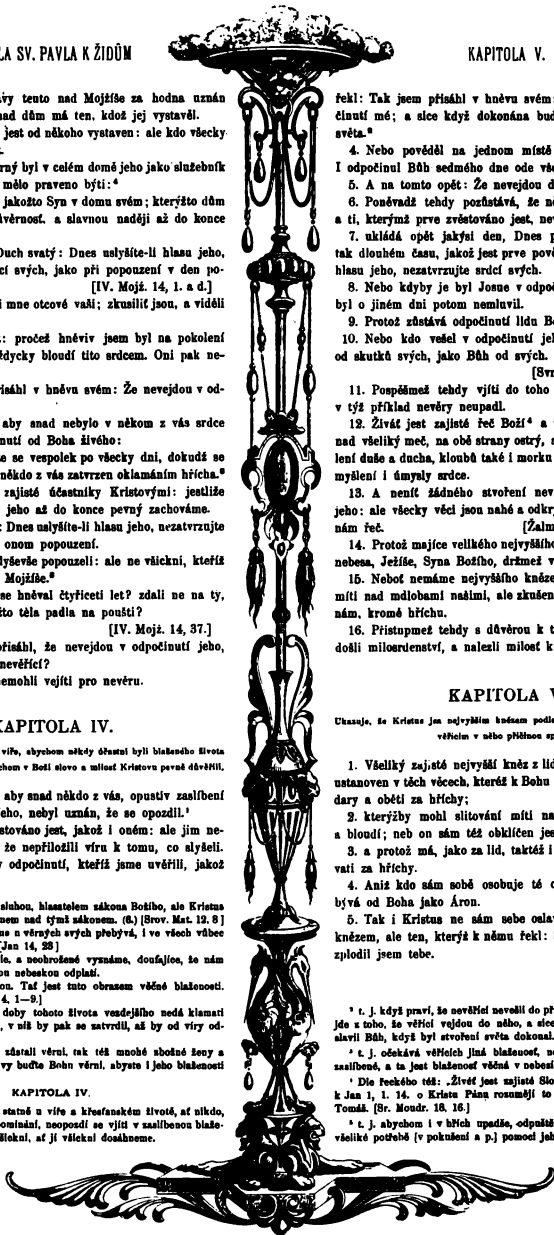
5. Tak i Kristus ne sám sebe omlavil, aby byl nejvyšším knězem, ale ten, kterýž k němu řekl: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe. [Žalm 2, 7.]

^a t. j. když praví, že nevěřící nevěli do připravného jim odpočinku, jde o toho, že věřící vejdu do něho, a sice tak blaženého, jako jej slavil Bůh, když byl stvořen světa dokonán.

^b t. j. očekává věřících jiná blaženost, než byla posazká v semí zaaliběné, a ta jest blaženost vědná v nebesích.

^c řečesbo řeč: „Žít jest zajisté Slovo Boží“; a pak obhledem k Jan 1, 1. 14. o Kristu Pánu rozumějí to sv. Ambroš. Korn. a lap. Tomáš. [Srv. Moudr. 18, 16.]

^d t. j. abychem v hřích upadše, odpadnutí od něho obdrželi, i ve všelké potřebě [v pokutě a p.] pomoci jeho dosáhl.

6. Jakož i na jiném místě praví: Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedecheva. [Žalm 109, 4.]

7. Kteržito za dnů těla svého modlitby a ponížené prosby tomu, kteržito by jej mohli vysvoboditi od smrti, s velikým křikem a slzami obtoval,⁶ a vyslyšen jest⁷ pro svou uctivost.

8. A však, ačkoli byl Syn Boží, naučil se z toho, co trpěl, poslušností:

9. a dokonav, učiněn jest všechném, jeho poslušným, příčinou věčného spasení,

10. nazván od Boha nejvyšším knězem podle řádu Melchisedecheva.

11. O kterémžto [kněství] mnoho by se mělo mluviti a to nesnadného k vypravění, poněvadž mluví jste k alyšeni.

12. Nebo majíce býti mistři pro čas,⁸ potřebujete opět prvím začátkům řeči Božích učení býti, a učiněni jste [jako] ti, kteří mléka potřebují, ne hrubšího pokrmu.

[I. Kor. 3, 2.]

13. Každý zajisté, kdo mléka pítívá, nezkušív jest v řeči spravedlnosti;⁹ nebo dítě jest.

14. Ale pro dokonalé jest hrubý pokrm. pro ty, kteříž pro navyklost vycvičené mají smysly k rozeznání dobrého a zlého.

KAPITOLA VI.

Napomíná, aby v víře hlodíli býti dokonalými, — ukazaje, že kdo od víry odpadá, těžko pokáněn se napraví, — povzbuzuje k prvnímu dítěti v zaslíbení Boží.

Protož opustivše počátky učení Kristova, k dokonalějším se berme věcem,¹ ukladouce opět základu o pokání ze skutků mrtvých, a o víře v Boha.

2. učení o křtech,² též o vzkřísání rukou³ a vzkříšení z mrtvých, i o soudu věčném.

3. A tož učiníme. dá-li Bůh.

4. Nemožné zajisté jest,⁴ aby ti, kteříž jednou osvěceni byli⁵ a okuáli daru nebeského⁶ a učiněni jsou účastni Duchu svatého,⁷ [Mat. 12, 45. II. Petr. 2, 20. Nize 10, 26.]

5. okuáli také dobrého slova Božeho a sil věku budoucího,⁸

KAPITOLA V.

¹ Rozumí se o smrtelné činnosti Kristově na hoře Olivetské a hlasitém volání jeho na křeh. [Luk. 23, 43.]

² t. j. když saze z mrtvých vstal.

³ t. j. jsouce již dávno křesťané, měli byste již důkladnější známosti své víry mít; ale jako diti.

⁴ t. j. k pochopení hlubšího učení víry, svědčí ospravedlnění skrze oběť smrti Kristovy, a o stálém též oběti v lásebné svátosti trvání a opětvání.

KAPITOLA VI.

¹ Když zajisté řádný z nás neboe v víře státi nedospělým, hledmeť, ať i v umění i životě křesťanském nad začátky pokročíme — s pomocí Boží.

² t. j. učení o rozlišeném očišťování u Židů obyčejném [9, 10] a o křtu Janova, a jak rozdílů jsou od křtu Kristova.

³ t. j. svátosti bítmování.

⁴ t. j. moči a přeborní lidskému učení a napomínáním, tedy tolik co přetřáske; neboť milosti Boží nic není nemožno. Jakož mnohé příklady svatých dokazují.

⁵ t. j. pokřtěni; neboť smla svatost křtu též svátosti osvěceni. [Srov. 10, 32. a I. Petr. 3, 2.]

⁶ t. j. milosti Božích; neboť nejvyšší svátost očištění, která se dospělým novokřesťánům hned po svatém křtu podává.

⁷ t. j. dar Duchu sv. v svátosti bítmování.

⁸ Buď: divů a zázraků, jež mnozí a věřící vykonávali [sr. 2, 5.]; nebo blaženost, již některé zbožné duše již za tohoto života před časem okoušeli.

6. a padli,⁹ zase obnoveni byli ku pokání,¹⁰ opět křtující sami sobě¹¹ Syna Božeho, a v posměch vydávající.

7. Země zajisté, která často plje přicházející na sebe déšť, a rodí bylinu přibodnou těm, od kterýchž bývá vzdělávána, břeje požehnaní od Boha:

8. ale kteráž vydává tráť a hloši, zavřena jest, a blízká zloročení, jejížto konec jest spálení.

9. Nadějemet pak se o vás, nejmilejší, věci lepších a bližších k spasení, ačkoli tak mluvíme.

10. Neboť Bůh není nespravedlivý, aby zapomnul na vaši práci, a na milování, kteráž jste ukázali pro jméno jeho, jenž jste sloužili svatým, a sloužíte.

11. Zádámot pak, aby jedenkaždý z vás touž pěti dokazoval k vyplnění naděje až do konce:

12. abyste nebyli leniví, ale následovníci těch, kteříž skrze víru a trpělivost dědičné obdrží zaslíbení.

13. Abrahamovi zajisté Bůh čině zaslíbení, že neměl žádného věšho, skrze něhož by přísah, přísah skrze sebe samého, 14. říka: Jistě požehnávejte požehnaním tobě a rozmnožuje rozmnožit tebe. [I. Mojš. 22, 16.]

15. A tak trpělivě očekávaje, dosáh zaslíbení.

16. Lidé zajisté skrze věšho, než jsou sami, přísahají, a všeliké rozeprá jejich konec jest dotrvání přísahou.

17. Tak i Bůh, chtěje hojněji ukázati dědicům zaslíbení svých nezmenitelnost rady své, přísahou připojil:

18. abychom skrze dvě nepohnutelné věci,¹² v nichž nemožné jest, aby Bůh klamal, měli nejpevnější potěšení, kteržito utekli jsme se k držení předložené naděje,

19. kterozto máme jako kotvu duše bezpečnou i pevnou, a vcházející až do vnitřku opony.

20. kamžto jako předchůdce všel pro nás Ježíš, učiněn jsa nejvyšším knězem na věky podle řádu Melchisedecheva.¹³

KAPITOLA VII.

Ukazuje, jak mnohem vznešenější bylo kněství Melchisedechevo nad kněství Áronovo, — když pak i ono bylo jen obrazem novokřesťanského kněství Kristova, vidno z toho, jak málo věs jím toto jest nejvznešenější.

1. Nebo ten Melchisedech, král Sálemský, kněz Boha nejvyššího, kterýž vyšel vstří Abrahamovi, navracujícímu se od pobiti králův, a dal mu požehnaní; [I. Mojš. 14, 18.]

2. jemužto Abraham i desátky dal ze všeho, jenž zajisté nejprve vykládá se král spravedlnosti, potom pak i král Sálemský, jenž jest král pokoje,

3. bez otce, bez matky, bez rodu, ani počátku dnů, ani

⁹ t. j. svědků: úplně odpadli od víry a Krista zapeli; pak i vůbec v těžké křeh, poněvadž i tím slovům od Boha odpadá, a milosti jeho pozbývá.

¹⁰ Buď jak v 4. * posmaněno tolik co „třeše.“ nebo: „nemožno, aby opět pokřtěni byli.“ což pak otěnosť doasnutí milosti Boží skrze svátost pokání nevytvěruje.

¹¹ t. j. každý sám o sobě; nebo: svévůli; nebo: v pšvercenosti srdci svém.

¹² t. j. skrze zaslíbení, a danou přísahu.

¹³ Odtrže se na křtu sv. svátost a rozkoš jeho, utekli jsme se ku Kristu, jenž nám slibuje lepších darů nebeských: a té naděje nepravé se drzei budeme, až po smrti vejde me v svátosti věčnou, kamž ná předelal On sám, náš Božský velekněz dělní M. [Nejvyšší kněz Židovský jednou toliko za rok „na den smíření“ do svatých vcházal.]

skonání života nemaje,¹ připodobněn jsa zajisté Synu Božímu,² zůstává knězem na věky.

4. Pohleďte tedy, kterak veliký jest ten, jemuž i patriarcha [protec] Abraham dal desátky z předních věcí.³

5. A zajisté, kteříž ze synů Lévi⁴ kněžství přijímají, ti mají přikázání dle zákona bráti desátky od lidu, to jest, od bratří svých, ačkoli i oni počli z bedr Abrahamových:

6. tento pak, jehož rod není počten mezi nimi, vzal desátky od Abrahama a dal požehnaní tomu, kterýž měl zašlbení.

7. Beze všeho však odporu, což menšího jest, od většího zehnaní bývá.

8. A tuto zajisté berou desátky smrtelní lidé: ale tamto ten, o němž se vysvětluje, že jest živ.⁵

9. A [at tak říci] i Lévi, kterýž desátek bral, skrze Abrahama desátek dal:

10. nebo ještě byl v bedrách otcových, když otec v ústřety výšel Melchisedech.

11. A protož, byla-li dokonalost skrze kněžství levitské, [nebo lid pod ním vzal zákon], což ještě bylo potřeba, aby jiný kněz podle řádu Melchisedechova povstal, a ne podle řádu Áronova jmenován byl?⁶ [Žalm 109, 4.]

12. Poněvadž pak kněžství jest přeneseno, potřeba jest, aby se i přenesení zákona stalo.

13. Nebo ten, o němž se to praví, z jiného jest pokolení, z kteréhož žádný v službě oltářní nebyval.

14. Zjevno zajisté jest, že z Jidy pošel Pán náš: při kterémto pokolení Mojžíš nic o kněžích nemluvil.

15. A ještě více to zjevno jest, že dle podobenství Melchisedecha povstává jiný kněz,

16. kterýžto učiněn jest knězem, ne podle zákona přikázání tělesného, ale dle moci života neporušitelného.⁷

17. Nebo svědčí: Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova.

18. A tak se zajisté děje zavření předěšlého přikázání pro jeho mldobu, a nezúčetnost;

19. nebo něčehož k dokonalosti nepřivedl zákon,⁸ ale ávodem [byl] k lepší naději, skrze níž se přibližujeme k Bohu.⁹

20. A pokud to není bez přísahy, jiní zajisté bez přísahy kněžními učinění bývali,

21. tento pak s přísahou skrze toho, kterýž řekl k němu: Přisáhl Pán, a nebudet toho litovati: Ty jsi kněz na věky [Žalm 109, 4.]

22. toliko mnohem lepší smlouvy rukojím učiněn jest Ježíš.

23. A jiní zajisté mnozí učinění jsou kněžními, proto že smrt bránila jim trvati:

KAPITOLA VII

¹ t. j. ne se o jeho otci, matce, rodopisu, narození a skonání v písmech zaneseno.

² t. j. předpodoboval Syna Božího, an též nemá ani počátku ani konce, jsa věčný.

³ t. j. a nejlepšího křesťanů učiněná.

⁴ t. j. kněží starozákonní v rodu Áronova, kmeně Levi.

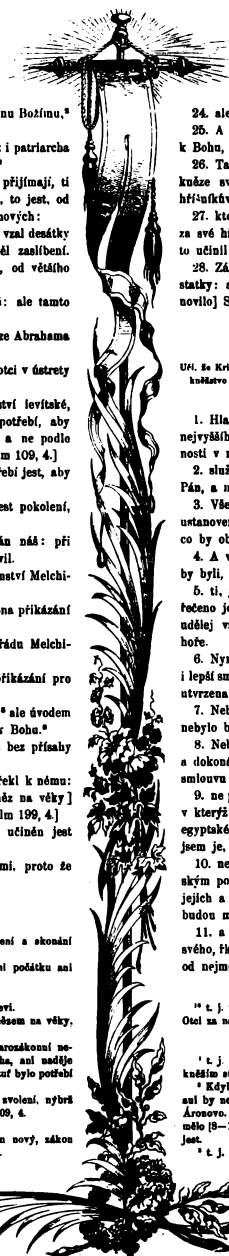
⁵ t. j. že o jeho smrti písmo nic nepraví, zůstává knězem na věky, a smáčí vědění Kristovo.

⁶ Dolů a zavří dále: že pak se skrze kněžství starozákonní nedosáhlo ani odpůštění hříchů, ani ospravedlnění a Boha, ani naděje života věčného, kterýžto jest posledním cílem člověka; tuž bylo potřeba kněžstva nového dle řádu Melchisedechova, Krista.

⁷ t. j. ne tak aby umrl, jako všichni kněží a lidé svolení, nýbrž aby ukřídil zenujeje byl knězem věčným, dle Žalmu 109, 4.

⁸ Vln 11. pouz.

⁹ t. j. na místo zákona starého uveden jest zákon nový, zákon Kristův, kterýmž jstou naději máme dostati se k Bohu.

24. ale tento tím, že zůstává na věky, věčné má kněžství.

25. A protož i věčné spasiti může, přistupující skrze něho k Bohu, jsa vždycky živ k orodování za nás.¹⁰

26. Takovýchto zajisté potřebí nám bylo totiž nejvyššího kněze svatého, nevinného, nepokvrčeného, odděleného od hříchův, a kterýž jest vyšší učiněn nad nebesa;

27. kterýž nepotřebuje na každý den jako kněží nejprve za své hříchy obětí obětovati, potom za hříchy lidu: neboť utčil jednou obětováním sebe samého.

28. Zákon zajisté ustanovoval za kněží lidi, mající nedostatků: ale slovo přísahy, kteréž se stalo po zákonu, [ustanovilo] Syna na věky dokonalého.

KAPITOLA VIII.

Uti. Je Kristus jest veleknězem nadivem na pravici velebnosti Boží, — kdesi kněžstvo starozákonní, Jsemu toliko obrazem novozákonního, ale protožvi slyšposeti má.

1. Hlavní pak obsah toho, co se praví, jest: Takového máme nejvyššího kněze, kterýž se posadil na pravici stolice velebnosti v nebesích,

2. sluhobíkem jsa svatyně, a stánku pravého, jež postavil Pán, a ne člověk.¹

3. Všeliký zajisté nejvyšší kněz k obětování darův, a obětí ustanoven bývá: a protož potřebí jest, aby i tento měl něco, co by obětoval.

4. A však kdyby byl na zemi, nebyl by knězem, poněvadž by byli, kteříž by obětovali dary podle zákona,²

5. ti, jenž slouží podobností a stínu věcí nebeských, jakož řečeno jest Mojžíšovi, když dodával stánek: Hleď, [d]í a udělej všecko ku podobnosti, kteréž ukázáno jest tobě na hoře. [II. Mojš. 25, 40. Sk. 7, 44.]

6. Nyní pak lepšího posluhování [kněžského] došel, čímž i lepší smlouvy prostředníkem jest, kterážto lepšími zašlbeními utvrzena jest.

7. Nebo kdyby byla první ona smlouva bez úhony bývala, nebylo by zajisté hledáno místa k druhé.

8. Nebo káže je³ dí: Áj, dnové příjdu, dí Hospodin, a dokonám nad domem izraelským, a nad domem jidským smlouva novou; [Jer. 31, 31.]

9. ne podle smlouvy, kterouž jsem učinil s otcí jejich v den, v kterýž jsem ujal ruku jejich, abych je vyvedl ze země egyptské; neboť oni nezástali v smlouvě mé, a já opustil jsem je, praví Pán:

10. nebo tatoť jest smlouva, kterouž zřídím s domem izraelským po těch dnech, dí Hospodin: Dám zákony své v mysl jejich a v srdce jejich napíši je, a budu jim Bohem, a oni budou mi lidem,

11. a nebude učiti nikdo bližního svého, a nikdo bratra svého, hka: Poznej Hospodina! neboť všickni mne znáti budou od nejmenšího až do největšího z nich:

¹⁰ t. j. vždy za nás na pravici Boží oroduje, vždy sám sebe Bohu Otcí za nás v obětí vzdává, svědčí a věčné oběti novozákonní, má svaté.

KAPITOLA VIII

¹ t. j. veleknězem v nebesích na pravici Boha Otce [7, 25.], naproti kněžím starého zákona, kteří v pozemském toliko chrámě přisluhovali.

² Kdyby Kristus byl na zemi a zemřel, led obyčejných obětí vzdával, ani by nebylo kněžství jeho potřebí: neboť tu bylo jas, t. j. kněžství Áronovo. Že pak toto jen předpodobajícím bylo [8] a tak zajisté mělo [8—12], proto kněžství novozákonní, kněžství Kristovo ustanoveno jest.

³ t. j. Židy, jimž starý zákon dán jest.

12. nebo milostiv budu nepravostem jejich a hříchů jejich nevzpomenu více.

13. A tak mluvě o smlouvě nové provedl, že první zastarala: co však věští a stárne, blízko jest zahynutí.

KAPITOLA IX.

Přívovávajíce službu kostelů starověkého a tím, co Kristus k spášení našemu učinil, ukazuje, že oběti starého zákona nemohly ospravedlnit, včasně pak obřít Kristova že nás posvěcuje, a k nebeské blízkosti uvádí.

1. Mělat zajisté i první smlouva ustanovení služby [Boží], a svatyni pozemskou.¹

2. Nebo udělán byl stánek první,² v kterémž byli svícny, a stál, a posvátné chleby, jenž slouže svatyni.

[II. Mojš. 26, 1. 36, 8.]

3. Za oponou pak druhou byl stánek,³ jenž slouže svatyně:

4. se zlatou kadidlnicí, a archou umlvy, ve všech stran obloženu zlatem, a v ní zlatá nádoba s mennou, a hál Áronova, kteráž byla zvetřela, a disky zlaté.

[III. Mojš. 16. IV. 16—17. 10. III. Král. 8, 9.]

5. A nad tou [archou] byli cherubové slávy, zastávající slavnosti: o kterýchžto věcech není potřebí nyní obzvláštně vypravovati.

6. A když to tak spraveno bylo, vcházelí sice kněží vzdávky do prvního stánku, vykonávající oběti podle úřadu:

7. ale do druhého [vcházel] sám nejvyšší kněz jednou za rok ne bez krve, kterouž obětuje za svou i za lidu nevědomost;

[II. Mojš. 30, 10. III. 16, 2.]

8. čímž Duch svatý oznamoval, že ještě nebyla zjevna cesta k svatyni, dokud první stánek trval.⁴

9. Což jest podobeství přítomného času,⁵ podle něhož se obětují dary a oběti, kteréž nemohou ve svědomí dokonatými učiniti toho, kdo [Bohu] slouží toliko v pokrmích a v nápojích.

10. a v rozličných umýváních, a v tělesných ospravedňováních, až do času napravení uložených.

11. ale Kristus přišel, jsa nejvyšší kněz budoucích dobrých věcí,⁶ skrze věští a dokonalejší stánek, ne rukou udělaný, to jest, ne tohoto stvoření.

12. ani skrze krev kozlů nebo telat, ale skrze vlastní krev. všel jednou do svatyně, a nalezl vykoupení věčné.⁷

13. Nebo jestliže krev kozlů, a býkův, a pokropení popelem jalovice poskvrněných posvěcuje k očistění těla:

[III. Mojš. 16, 15.]

14. čímž více krev Kristova, kterýžto skrze Ducha svatého sebe samého obětoval neposkvrněného Bohu, vyčistí svědomí naše od skutků mrtvých, k sloužení Bohu živému?

[I. Petr. 1, 19. I. Jan. 1, 7. Zjev. 1, 5.]

KAPITOLA IX.

¹ Mělat i starý zákon posvátné obřady své, Bohem ustanovené, ale toliko na čas, předpodobující vyšší řád nového zákona.

² T. j. přední část celého stánku na dvě rozděleného. [II. Mojš. 25, 19—22.]

³ T. j. druhá částka stánku —

⁴ T. j. že se starého zákona nebylo nám všem otevřeno království nebeské, předpodobně svatostátní, jež pak otevřel sám nový náš velekněz Kristus Ježíš křví svou; proto se i při smrti Jeho opona chrámová roztřela. [Mat. 27, 51.]

⁵ T. j. uváděl nás po tento čas, a majíc nastoupit dokonalejším a vnošenějším. [Viz 9, 1.]

⁶ T. j. věčné blízkosti a slávy, jichž vykoupení a milostí jeho dosahujeme; proto i sluje, otcem budoucího věku.

⁷ T. j. mnohou smázností a proci, umocnění a smrtí nám všem získal smíření s Bohem věčné trvalí.

15. A protož nové smlouvy prostředkem jest, aby prostředkem smrti, [podstatně] k vyplacení těch přestoupení, kteráž byla za první smlouvy, přijali zeslabení věčného dědictví ti, kteříž jsou povoláni. [Řím. 3, 25. Gal. 3, 16.]

16. Nebo kde jest testament,⁸ potřebí jest, aby smrt přišla toho, kdož testament činí.

17. Nebo testament po smrti platný jest: jinak neplatí, i pokud živ jest ten, kdo testament učinil.

18. Protož ani onen první nebyl bez krve zasvěcen.

19. Nebo když čtena byla všechna přikázání zákona od Mojžíše všemu lidu, vzal [on] krev telat a kozlů a vodou, a s vinou šariatovou a s zypem, a pokropil spolu i kaubru i všechny lid,

20. řka: Tatof jest krev zákona, jež vydal vám Bůh.⁹

[II. Mojš. 24, 8.]

21. Také i stánku i všech nádob, náležejících k službě, podobně krví pokropil.

22. A téměř všechno podle zákona krví očišťováno bývá, a bez vyřiti krve nebývá opouštěn.

23. Protož zajisté potřebí jest, aby ta podobeství věcí nebeských těmi věcmi očišťována byla: samy pak nebeské věci lepšími obětmi nežli jsou ty.¹⁰

24. Nebo nebval Ježíš do svatyně rukou udělané, kteráž byla podobestvím pravé: ale v samo nebe, aby se ukázal nyní před obličejem Božím za nás:

25. aniž aby častokrát obětoval sebe samého, jako nejvyšší kněz chází po každý rok do svatyně s krví cizí;

26. sic jinak byl by musel častokrát od počátku světa trpěti: ale nyní jednou při skonání věků¹¹ ukázal se na shlazení hříchu skrze obětování sebe samého. [I. Kor. 10, 11.]

27. A jakož uloženo jest lidem jednou umřít a potom jest soud:

28. tak i Kristus jednou jest obětován, aby shladil hříchy mnohých; podruhé bez hříchu se ukáže k spasení těm, kteříž ho čekají. [Řím. 5, 9. I. Petr. 3, 18.]

KAPITOLA X.

Věkare oběti starého zákona nebyly s to, aby ospravedlnily člověka; to mělo jediné obřít Kristova. — Napomíná k víře, naději a lásce a k trpělivosti v utrženích.

1. Zákon zajisté máje stín budoucího dobrého, a ne samý obraz věcí, nikdy nemůže jednoduššími obětmi, kteráž se po všechna léta bez přestání obětují, učiniti přistupujících dokonatými

2. Sic by jinak byly přestaly obětovány býti, protože by již neměli žádného vědomí hříchu ti, jenž obětují. jsouce jednou očistěni:

⁸ T. j. závěť, poslední vůle, úmluva umrajícího. Slovo testament běže se také na zákon starý neb nový a za smlouvu Boží učiněnou s lidem Jeho.

⁹ T. j. touto krví potvrzuje a zasvěcuje Bůh úmluvu, s vámi uzavřenou. [16. 17. II. Mojš. 24, 8.]

¹⁰ T. j. tak musel národ izraelský die stísení Božeho těmi smyselnými obřady posvěcen, a k říši Mesiášově připraven býti; církev pak Kristova dokonalejší, vnošenější oběti ládk.

¹¹ T. j. ku konci doby zákona starého, založiv tím zákon nový, po němž žádné jiné oběti nebudou, ale věčné nastane. [Zev. 3, 23.]

KAPITOLA X.

¹ T. j. až se každý ruk bez přetržení stý starozákonní oběti vzdávají, nikdy nedošlyby a nedoškonou té mod. aby člověka od hříchu ospravedlnily, a milostí Boží mu získaly.

3. ale jimi se děje připomínání hříchů každého roku.
4. Neboť nemožno jest, aby krev býků a kozů shladila hříchy.

5.* Protož vcházejte na svět, dí: Oběti a darů nechtěl jsi; ale tělo zřepošil jsi mi;*

6. oběti zápalné [a oběti] za hřích nelibily se tobě.

7. Tehdy feki jsem: Aj, jdu. Na počátku knihy psáno jest o mně: Abych činil, Bože, vůli tvou.⁴

8. Pověděv svrchu: Obětí a darů, a zápalů [a oběti] za hřích nechtěl jsi, aniž se tobě líbí, kteréž podle zákona obětovány bývají;

9. potom: Rekl jsem: Aj, jdu! abych činil, Bože, vůli tvou; odjímá prvni, aby ustanovil druhé.*

10. Kteroužto vůli posvěcení jsme skrze obětování těla Ježíše Krista jednou.

11. A veliký zajisté kněz stoje každý den slouží, a jedno-stejně oběti často obětuje, kteréž nikdy nemohou odňati hříchů:*

[Svrchu 8, 3, 9, 9.]

12. ale tento jednu obět obětovav za hřích, sedí na věky na pravici Boží,

13. očekávaje dále, až by položení byli nepřátelé jeho za podnoží noh jeho. [Žalm 109, 2. I. Kor. 15, 25.]

14. Nebo jednou obětí učinil na věky dokonalými ty, kteříž posvěceni jsou.*

15. Doveděouce pak nám to i Duch svatý. Nebo když feki:

16. Tutož pak [jest] smlouva, kterouž učiním s nimi po těch dnech, praví Pán: Dám zákony své v srdce jejich a v myslích jejich napíší je: [Jer. 31, 31. Svrchu 8, 8.]

17. a hříchův a nepravostí jejich již nevzpomenou více.

18. Kdež pak jest odpuštění jich, [tu] již není obětí za hřích.

19. Majíce tehdy, bratří, doufání. že vejdem do svatyně skrze krev Kristovu,

20. cestou kterouž nám začal, novou a živou, skrze oponu, to jest tělo své,

21. a majíce kněze velikého nad domem Božím:

22. přistupmež s pravým srdcem v plnosti víry, skropením majíce srdce [a očistěná] od zlého svědomí* a umyté tělo vodou čistou,* [Ef. 5, 2:1.]

23. držme nepohnutelné vyznání naděje své,* [nebo věrnýť jest ten, kterýž zaslíbil]

24. a pozorujme jedni druhých, vzbuzující se k lásce a k dobrým skutkům,

25. neopouštějce našeho shromáždění, jakož obyčej mají někteří, ale napomínajíce se vzespolek, a tím více, čím více vidíte, že se den přibližuje.¹¹ [Svrchu 9, 28.]

* Mlavi Kristus, vcházaje za tento svět, k Bohu Otci slovy žalmu 89, 7-9.

* t. j. oběti nestály smířiti tebe, protož jsi mi uložil, abych se věštil, a tak se tobě za lidstvo obětoval.

* t. j. hned na počátku slovení Božích k lidem, v starém zákoně zaslíbeno jest vykopení lidák. [I. Mojš. 3, 15.]

* t. j. srušuje oběti, o nichž právě v verši 8. dí, a na místo nich staví poslušnost svou (v. 9.), a kterouž se za svět na smrt obětoval, a nás jednou na vědy vykoupil. (V. 10.)

* Rozumí obyčejně kněze židovské, jenž každodenní oběti vykonávali, kdežto nejvyšší kněz toliko jednou v roce oběť konal. (12.)

* t. j. dokonale je očistaje a k životu věčnému zavazoucí oběti svou, kteráž jest ony nesmírná.

* t. j. ode všech hříchů [srov. 9, 19-21.]

* t. j. sv. křtu.

* t. j. významí víry v Ježíše Krista, na níž se zakládá naše pevná naděje života věčného —

* t. j. den soudný, den smrti jednoho každého, po kteréž má nastane soukromý soud.

26. Nebo dobrovolně-li hřešme¹² po přijetí známosti pravdy, již nám nezůstává obětí za hříchů,¹³ [Svrchu 6, 4.]

27. ale hrozně nějaké očekávání soudu a prudkost ohně, kterýž stráví protivníky,

28. Prestoupil-li by kdo zákon Mojžíšův, beze vůli lítosti pode dvěma nebo třemi svědky umírá:

[Mojš. 17, 16. Mat. 18, 16.]

29. což se vám zdá, čím větších muk zaaluhuje ten, kdož by Syna Božeho pospával, a krev smlouvy,¹⁴ kterouž posvěcen jest, za potkvrněnou měl, a Duchu milosti potupu učinil? ¹⁵

30. Zašmet zajisté toho, kterýž feki: Mně pomsta, a jáť odplatím. A opět: Souditi bude Pán lid svůj.

[V. Mojš. 32, 35-36. Řím. 13, 19.]

31. Hrozněť jest upadnouti v ruce Boha živého.

32. Rozpomeň se pak na předěšlé dny, v nichžto byvše osvíceni, veliký boj utrpění snášeli jste:

33. a sice jednak pohaněním a soužením činění jsouce za divadlo: jednak pak učinění společný tak obecných.¹⁶

34. Nebo i k vězům lítostivými jste se prokazovali, a rozchvátání statků svých s radostí jste trpěli, věduouce, že lepší a trvanlivější zboží máte.¹⁷

35. Nezapomnejte tehdy doufanlivosti své, kterážto velikou má odplatu.

36. Trpělivostí zajistě vám potřebí jest, abyste vůli Boží činíce dosáhli zaslíbení.

37. Nebo jestě něco velmi malíčko, a přijde, kterýž přijíti má, nebudet meškati.¹⁸

38. Spravedlivý pak můj z víry živ jest: pakli by se odtrhl, nebudě se líbiti duši mé.

[Hab. 2, 3-4. Řím. 1, 17. Gal. 3, 11.]

39. My pak nejsme synové odtržení k zahynutí,¹⁹ [synové víry] k získání duše.²⁰

KAPITOLA XI.

Ukazuje důstojnost, sile a prospech víry mnohými příklady prvních staro-křesťanů.

1. Jest pak víra nadějných věcí podstata, důvod neviditelných.¹

2. Pro ni zajisté svědectví došli staří.

3. Vírou rozumíme, že stvoření jsou věčným slovem Božím, aby z neviditelných věcí učiněny byly viditelné.

4. Vírou obžoval Ábel lepší obět Bohu nežli Kain, pro kteroužto svědectví obdržel, že jest spravedlivý, nebo Báh

¹ t. j. dobrovolným odpadnutím od víry (25.) zapřevše Krista. (29.)

² t. j. těče, sotva dostel milosti. [Srov. 6, 4. a v. a. poz.]

³ t. j. krev Páně nového zákona. [Mat. 26, 8.]

⁴ t. j. kdo by slomylý v vykopením Kristovým a milosti Duchu sv. pohrdl?

⁵ t. j. podobně trpících.

⁶ Rozuměj o velikém pronásledování křesťanů od Židů po smrt sv. Štěpána. [Sk. 8, 1.]

⁷ t. j. Kristus k soudu. Malíčko buď procekný duchem k bratrům vyvrácení Jeruzaléma kladě, nebo poměrem k věčnosti. [Žalm 89, 4.]

⁸ t. j. nebudeme nevěrní Kristu, abychom jeho se tržili, od víry odpadli, a tak na věčnou záhubu přišli.

⁹ t. j. budme věrní Kristu, i věšice v jeho učení, i doufajíce, že nám za věčné jeho plnění a za strasti pro to vytrpěné odplati životem věčným.

KAPITOLA XI.

¹ t. j. víra jest základem i životem naděje; vírou důvěrně čekáme i jako již přítomné máme, co nám zaslíbeno; vírou se nám [i]š křesťaje co jest budoucí a jestě neviditelné. [Sv. Jan 21:4.]

vydal svědectví darům jeho, a skrze ni umřev ještě mluví.*

[I. Mojš. 4, 4, Mat. 23, 35.]

5. Věrou přenesen jest Enoch, aby neviděl smrti, a není nalezen, protože jej Bůh přenesl: prve zajisté, nežli jest přenesen, měl svědectví, že se líbil Bohu.

[I. Mojš. 5, 24. Sir. 44, 16.]

6. Bez víry pak nemožno jest líbiti se Bohu. Neb věřiti musí, kdo přistupuje k Bohu, že jest, a že tím, kterž ho hledá, jest odplatitelem.

7. Věrou Noe obdržev zjevení o tom, čehož ještě nebylo viděti, boje se připravoval koráb k zachování domu svého, skrze kteržto odsoudil svět,* a ustanoven jest dědicem spravedlnosti, kteráž jest skrze víru.*

[I. Mojš. 6, 14. Sir. 44, 17.]

8. Věrou Abraham volán jsa, uposlechl, aby odšel na místo, kteráž měl vřiti za dědicství: i šel, nevěda, kam jde.

[I. Mojš. 12, 1.]

9. Věrou bydlil v zemi zaslíbení jako v cizí, v stáncích přebývaj a Isákem a Jakobem, spoludědici téhož zaslíbení.

10. Neb očekával města, majícího zaklady,* jehožto řemeslník a stavitel jest Bůh.

11. Věrou také i Sára neplodná přijala moc ku početí semene, i mimo čas věku; nebo věřila, že věrný jest ten, jenž zaslubil.

[I. Mojš. 17, 19.]

12. Pročež i z jednoho, [a to umrtveného,†] poslo potomstvo, jako množství hvězd nebeských, a jako nesčíslný písek, kterž jest na břehu mořákém. [Řím. 4, 19.]

13. U víře zemřeli ti všickni, nevzávis zaslíbení, ale z daleka k nim prohlédající, a je vítající, a vyznávající, že jsou pouťníci a hosté na zemi.

14. Nebo kteříž tak mluví, oznamují, že vlasti hledají.

15. A zástě, kdyby se byli na onu rozpomínali, z kterž vyšli, měliť ovšem čas navrátiti se zase:

16. nyní pak lepší žádají, to jest nebeský. Protož netedy se Bůh slouží jejich Bohem; nebo jim připravil město.

17. Věrou obtoval Abraham Isáka, když zkoušen byl, a obtoval jednorozceho, kterž byl příjal zaslíbení,

[I. Mojš. 22 21. Sir. 44, 21]

18. k němuž bylo řeceno: V Isákově nazváno bude tobě síme:

[I. Mojš. 21, 12. Řím. 9, 7.]

19. maje za to, že mocen jest Bůh i z mrtvých vzkřísiti:

pročež jej i v podobenství přijal.*

20. Věrou také o budoucích věcech požehnaní dal Isák Jakobovi a Esauovi. [I. Mojš. 27, 37.]

21. Věrou Jakob umřaje, každému ze synů Josefových dával požehnaní: a poklonil se vrchu prutu jeho.*

22. Věrou Josef umřaje, učinil zmluku o vyjití synův Izraelských a poručil o kostech svých. [I. Mojš. 50, 23.]

23. Věrou Mojšís narodiv se, ukryt byl po tři měsíce od

* t. j. v písech sv. a svým příkladem, i svou krví, volající o pomstu na každého vraždníka. [I. Mojš. 4, 10.]

* t. j. starý koráb, upomínal souvěkové svých na budoucí, veškerému světu brovil záhubu, a že toho nebdali, bylo jim to k odsouzení a zahynutí. [I. Mojš. 6, 14]

* t. j. té pravé úplné spravedlnosti; ospravedlnění. [Řím. 1, 17.]

* t. j. povně usaveného, na místě lehkých a pohyblivých stánků. Rozmědí pak tím obrazem i sv. církve nového zákona, Kristem založenou, i blaženost nebeskou jakožto nebeský Jeruzalém. [16, 12, 22.]

* t. j. věkem svého mláde; bytí 100 let star.

* t. j. v předpodobení Krista obětovaného a vzkřísitého.

* t. j. netroufá radějiže důstojnosti Josefově, poklonil se žslu jeho [Ezth. 16, 14]. Duchorně se vykládá, že v královské moci Josefově uznával předpodobení království Kristova, a jemu v duchu se klaněl.

rodiců svých, protože viděli krámé nemluvnáiko, a nebáli se rozkaz králova. [II. Mojš. 2, 2.—1. 17.]

24. Věrou Mojšís, dospělý jsa, zaprel se býti synem dcery Faraonovy, [II. Mojš. 2, 11.]

25. vyvolil raději protivenství s lidem Božím trpěti, nežli časného hřichu utěšení míti,

26. za vědů zboží nad poklad Egypťských maje pobanění Kristovo;* nebo prohládal k odplati.

27. Věrou opustil Egypt, neboje se huěvu králova; nebo spolšán na neviditelného, tak jako by ho viděl.

28. Věrou slavil hod Beránka velikonofního a vyřiti krve: aby [ten], kterž hubil prvorozené [Egypťských], nedotekl se jich [u Izraelských]. [II. Mojš. 12, 21.]

29. Věrou přešli mořem červeným jako po suché zemi: o čeť pokonalše se Egypťští ztonuli. [II. Mojš. 14, 22.]

30. Věrou padly zdi Jericha, když je obcházeli na sedm dni. [Joz. 6, 20.]

31. Věrou Rahab nevěstka nezahynula s nevěřícími, přijavši vyzvědače s pokojem. [Joz. 2, 1. Jak. 2, 25.]

32. A což ještě dím? Nepostať mi zajisté čas k vypravování o Gedeonovi, Barákovi, Samsonovi, Jefta, Davidovi, Samuelovi, a prorocích: [Soudeč. kap. 4—11.]

33. kteříž skrze víru přemáhali království, činili spravedlnost, docházeli zaslíbení, započvali ústa řtím.

34. uhašovali prudkost ohně, utekli ostroiti meče, povstávali z nemoci, silni učiněni jsou v boji, zaháněli vojska cizozemců,

35. ženy přijímaly mrtvé své vzkřísené: jini pak rostahobí jsou, nepřijímajíce vysvobození, aby lepšího došli vzkřísení.

36. Jini pak zkusili posmívání, a bití, nad to i vězení, a žaláře:

37. kamenování jsou, rozsekáni, pokoušeni, mečem usmrčováni; chodili v kožích ovčích a kozelcích, trpíce chudobu, jsouce suzováni a trápeni,

38. jichžto nebyl svět hoden, bloudíce v pustinách, v horách a jeskyních, i v doupatech země. [II. Král. 18, 13.]

39. A ti všickni svědectvím víry schváleni jsouce, nedošli zaslíbení.

40. protože Bůh pro nás lepšího ceni obmělení, aby nepřisli bez nás k dokonalosti.*

KAPITOLA XII.

Napomená k trpělivosti v kříži a trpění a k rozličným jiným stonotem.

1. A protož i my, majíce vřkol bez tak veliký zástup svědků, složíme všeliké břímě, i obkličující nás hřích, v trpělivosti bázme k uloženímu nám boji:

[Řím. 6, 4. I. Kor. 9, 24.]

2. patřice na původce a dokonavatele víry, Ježiše, kterž místo předložené sobě radosti† strpěl kříž, nebdaje hanby,* a sedl na pravici stolice Boží.

3. Protož rozpomenjte se na toho, kterž takové proti sobě,

* t. j. jakéť i Kristus trpěl —

† t. j. postřádl Bůh úřdí, aby zaslíbení o doušení blaženosti věčné poslédl teprv, za našeho věku se vyplnilo, abychom i my ho účastni byli.

KAPITOLA XII.

* t. j. kterž byl i při smrti i dle slověšenství hojně na světě míti a počítati — [Zlat.]

* t. j. nezbrozil se ohavně smrti —

odporování od hříšníků snášel: abyste neustávali, myslí svých pozbyvájce. [Řím. 15, 3.]

4. Nebo ještě jste neodporovali až do krve, proti hříchu bojujíce:

5. a zapomenuli jste na napomenutí, kteréž k vám jako k synům mluví, řka: Synu můj, nezamítaj kázně Páně, aniž ustávej, když od něho trestán býváš.

[Přís. 3, 11. Zjev. 3, 19.]

6. Neb koho Pán miluje, toho trestce: i mrská každého syna, kteréž přijímá.

7. Setrvejtež v kázní. Bůh se vám ukazuje jako synům; nebo který jest syn, jehož by netrestal otec?

8. Pakli jste bez kázně, kteréžto věckni [synové] účastni jsou: tehdy jste cizoložbata, a ne synové.²

9. Měli pak jsme zajisté otce své tělesné, kteříž nás trestali, a cítili jsme je: zdaliž nebudeme muochem více poslušni Otce duchův, a živi budeme?

10. A onino zajisté po mnohé dny podle vůle své trestali nás: ale tento [voče nás] k tomu, co jest užitečného, abychom přijali posvěcení jeho.³

11. Všeliká pak kázeň, dokavdě přítomna jest, neždá se býtí radostná, ale smutná: potom pak velmi pokojné ovoce spravedlnosti přinese těm, kteříž skrze ni uvycívání byli.

12. Protož pozdvihněte unavených rukou, a zemděných kolen, [Ja. 35, 3.]

13. a přímé kroky čiňte nohama svýma: aby nikdo kulhaje nebloudil, ale raději uzdraven byl.⁴

14. Pokoje následujte se všemi, a svatosti, bez níž nikdo neužít Boha: [Řím. 12, 18.]

15. prohlédájte [k tomu], aby nikdo nezanedbával milosti Boží, a aby nijaký kořen hořkosti⁵ nahoru rosta nepřekážel, skrze nějž by poskvrnění byli mnozí.

16. Aby nikdo nebyl smilník,⁶ nebo pohrdáč jako Esau, kterýž za jednu krmí prodal své prvorozenství:

[I. Mojš. 25, 33.]

17. nebo víte, že i potom, žádaje dědičné dosáhnouti požehnáni, zavřez jest; nebo nenalezl místa ku pokání,⁷ ažkoli ho s pláčem hledal. [I. Mojš. 27, 38.]

18.⁸ Neboť nepřistoupili jste k hoře hmočné [Sinai], a k obni bořičmu, a k vichru, a k mráкотě, a k bouři

19. a k zvuku trouby, a k hlasu slov, jejižto kdo slyšeli, vymlouvali se, aby k nim nebylo mluveno slovo;

20. neboť nemohli snéstí toho, co bylo praveno: A dotklo-li by se hovorů hory, buďet ukamenováno; [II. Mo. 19, 13.]

21. a tak hrozné bylo, co viděli, že Mojšáš řekl: Lekl jsem se, a třesu se!

22. ale přistoupili jste k hoře Sionu, a k městu Boha

² t. j. Je-liž se otec cizoložník neujímá, a jich pod svou kázeň neoběje, neuzav je za své, savnha je.

³ Smysl: Otcové tělesní kárají děti své, jak se jim líbí, a na krátký čas, aby je k posmaknutí tomtoto životu hmočné vycibovali: ale Bůh, duchovní otec náš, trestce nás, abychom byli v svatosti podobni jemu, a tím tělesní věčné blaženosti.

⁴ Smysl: Sebežte síla a statečně přímo podle sv. víry živi buďte, ať nikdo o víry nebloudí, neodpadne, nýbrž úplně se v ní utvrdí.

⁵ Tim mluví vůbec všeliký hřích, jenž strpaje svědomí naše; pak svislé svádné oční, a něhož všeliké zlé jako z kořene varstá, a celé obce kvasí.

⁶ t. j. Bohu sprostěný odpadlec —

⁷ t. j. odřekl se práva prvorozenstva, aniž ho dosáhl více, až své chybý žeti; menší požehnáni toliko obdržel.

⁸ Naráží tím na sjevení zákona Božeho na hoře Sinai. [II. Mojš. 19, 12. — 20, 21.]

živého, k Jerusálemu nebeskému, a k zástupu mnoha tisícův andělů, [Gal. 4, 26.]

23. a k abromáždění prvorozených,⁹ kteříž zápaní jsou v nebesch, a k Bobu, soudci všech, a k duchům spravedlivých dokonalých,¹⁰

24. a k prostředníku nového zákona, k Ježíšovi, a k pokropení krví, kteréž lépe mluví než Ábelova.

25. Vizte, abyste neodpřáli tomu, jenž vám mluví.¹¹ Nebo poněvadž onino neušli,¹² kteříž odpřáli tomu, jenž na zemi mluvil; ¹³ tím méně my, kteříž se odvracujeme od toho, jenž nám mluví s nebes.

26. Jehož hlas tebdáž pohnul zemí,¹⁴ nyní pak zase silbuje, řka: Jestž jednou, a já pohnu netoliko zemí, ale i nebe.¹⁵

27. Že pak praví: Jestž jednou, oznamuje přenesení pohutelných věcí, jakožto utišněných, aby zůstaly ty, kteréž jsou nepohutelné.¹⁶

28. Protož přijímájte království nepohutelné, máme milost,¹⁷ skrze kterozto služme líbice se Bohu a báni a s uctívostí.

29. Neboť Bůh náš oheň spalující jest.¹⁸

[V. Mojš. 4, 24.]

KAPITOLA XIII.

Napomíná k bratrské lásce, k hostinosti, k čistotě manželské, k poslušnosti správcé, k věrnosti k církvi, — pradá na jejich modlitby, — a o pozdravení a požehnaní svatých.

1. Láska bratrská zůstávájež mezi vámi.

2. A hostinosti nezapomínejte,¹ skrze ni zajisté někteří nevěduce aniž pohostiny přijali.

[Řím. 12, 13. I. Petr. 4, 9.]

3. Pamatujte na vězně,² jakobyte spoluvěznové byli: a na souzené, jakožto i sami v těle bydlíce.³

4. Manželství buď ve všem povtivé a lože nepokvrněné; nebo smilňky a cizoložníky souditi bude Bůh.

5. Obcování vaše buď bez lakomství; dosti mějte na tom, co máte: ont zajisté řekl: Nenechám tebe, aniž opustím:⁴

[Jos. 1, 5.]

6. Jak abychom doufanlivě říkali: Pán jistěž spomocník můj, nebudu se báti, by mi co učinil člověk.

[Zajm. 117, 6.]

7. Pamatujte na správce své, kteříž vám mluvíli slova Boží: jejichžto obcování konec spatrujete, následující jejich víry.

8. Ježíš Kristus věra i dnes, ont i na věky.⁵

¹ t. j. kteří prví přijali víru Kristovu za ústav apoštolských.

² t. j. těch spravedlivých, kteříž již bž své dokonalí, a blaženosti věčné došli. Vis v tom, co 22—23. praví, důkaz obcování svatých.

³ t. j. Kristu.

⁴ t. j. pomstě a trestu.

⁵ t. j. Mojššovi.

⁶ t. j. provázejíc sva andělů zákon na hoře Sinai dal: vis 2, 2.

⁷ Ag. 2, 7. rozuměj při posledním soudu.

⁸ t. j. Ježíš Kristusovi Kristovu blaženosti nebeské. [II. Petr. 3, 18.]

⁹ Die řeckého: „Držme se milosti“ [II. 8.]

¹⁰ t. j. přianý v soudu a trestu. [Svob. 10, 81.]

KAPITOLA XIII.

¹ Pocestní křesťané v domě blaskupřv pohostina přijati bývali.

² I. Mojš. 18, 2, 19, 1.

³ t. j. pro víru šakřovanou.

⁴ t. j. jakobyte sami tělesní, osobně v nezemích jelech byli.

⁵ t. j. nepedujte příliš o věd pozemské, dávájte v Bohu, se vás neopustí, jakož neopustil svatých. [Mat. 6, 25, a d.]

⁶ t. j. zůstává od počátku až do konce teutýž bese směný; a tak stě učení i všecko stizení jeho, i věčná jeho k vám láska. [Mat. 26, 20.]

9. Učením rozličným a cizím nedejte se sváděti. Nejlépe jest zajisté upevniti srdce milostí, ne pokrmy, jenž neprospěly těm, kteří v nich chodili.⁷

10. Mámeť olítáť,⁸ z něhož nemají moci jísti, kteří stánku slouží.

11. Neboť těla těch zvířat, jichž krev vnášána bývá za hřích do svatyně skrze nejvyššího kněze, spálena bývají vně kromě stanů.⁹

12. Protož i Ježíš, aby posvětil lid krví svou, vně za branou trpěl.

13. Vyděmež tehdy k němu ven ze stanů, pohanění jeho nesouce.¹⁰

14. Neboť nemáme zde města trvalého, ale budoucího¹¹ hledáme.

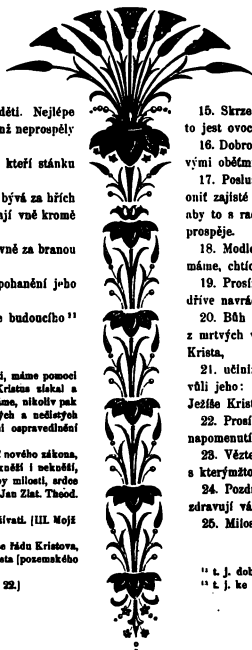
⁷ Smysl: Abychom se bludným učením nedali sváděti, máme pomoci vyhledávati v milosti Boží [12, 26.], kterouž nám Kristus získal a uděluje, když učení jeho věrně držíme, a je zachováváme, nikoliv pak v rozesávání všelikých posvátných a obecných, čistých a nečistých pokrmů. Jako se v starém zákoně přikazovalo, ale ani ospravedlnění aniž milosti nedávalo.

⁸ t. j. na němž se vzdává nejvyšší a nekrvavá oběť nového zákona, na kteréž podlé berou toliko pravověrní křesťané, kněží i nekněží, přijímajíc všeobecnou svátost a požívajíc Tělo Páně, aby milostí, srdce jich upevňující (9.), získali k domášení života věčného. [Jan Zlat. Theod. Theof. Anselm.]

⁹ t. j. jakožto nečistá, a ničímto nedovoleno jeho posvátit. [III. Moj. 16, 27.]

¹⁰ Nechme starého zákona i jeho obyčejův a držme se Páně Kristova, byť bychom od Židův i pohanění trpěli, ano i ven z města [posmekatého Jeruzaléma] vyhnáni byli.

¹¹ t. j. nebeského Jeruzaléma, věčné blaženosti. [12, 22.]

15. Skrze něho tehdy obětujeme Bohu obět chvály vždycky, to jest ovoce rtů vyznávajících jméno jeho.

16. Dobročinnosti pak a sdílnosti nezapomínejte; nebo takovými obětmi bývá získán Bůh.

17. Poslušni buďte správců svých, a buďte jim poddáni: oniť zajisté bdějí jako ti, jenž mají počet vydati za duše vaše, aby to s radostí činili, a ne se stýskáním; nebo tot vám neprospěje.

18. Modlete se za nás: doufáme zajisté, že dobré svědomí máme, chtěje se ve všem dobře zachovati. [II. Kor. 1, 12.]

19. Prosimť pak vás, byste to hojněji činili, abych tím dříve navrácen byl vám.

20. Bůh pak pokoje, kterýž akrze krev smlouvy věčné z mrtvých vzkřísil velikého pastýře ovcí, Pána našeho Ježíše Krista,

21. učinil vás ke všemu dobrému způsobny, abyste činili vůli jeho: konaje ve vás, což by se líbilo před ním, skrze Ježíše Krista, jemuž jest sláva na věky věkův. Amen.

22. Prosimť pak vás, bratří, abyste strpěli¹² slovo [tohoto] napomenutí; neboť jsem vám krátce psal.

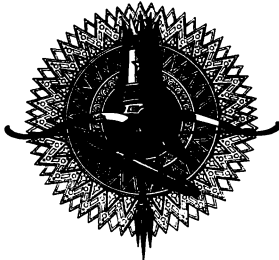
23. Věztež o bratru našem Timotheovi, že jest propuštěn, s kterýmžto [přijde-li brzo]¹³ uzřím vás.

24. Pozdravte všech správce svých i všech svatých. Pozdravují vás bratří z Vlach.

25. Milost se všemi vámi. Amen.

¹² t. j. dobře přijal.

¹³ t. j. ke mně; nebýť totiž tehdeš ještě u sv. Pavla.

OBEČNÁ EPIŠTOLA SV. JAKUBA, APOŠTOLA.

Sedmero následujících listů slují obecnými [katolickými], jsouce oběžnými listy k větší části věřících vůbec, a též obsahem svým obecnější než listy sv. Pavla k jednotlivým obcím, neb i zvláštním osobám psané.

I druhý a třetí list sv. Jana k obecným listům položeny jsou, ale toliko dle sv. spisovatele. První z listů katolických jest list sv. Jakuba apoštola. Byl spisovatel listu tohoto sv. Jakub Menší [Mladší], syn Alfeův [Kleofášův] a Marie, blízké příbuzné bl. rodičky Boží, panny Marie, protož se i bratrem [příbuzným] Páně nazývá; bratři pak Jakobovi byli: Josef, příjímám Barsabaš [Sk. 1, 23], Šimon a Juda Thadiáš: Menším [Mladším] pak sluje k rozeznání od sv. apoštola Jakuba, syna Zebedeova, a bratra Jana evange-
listy, jenž bez pochyby věkem starším byl, a proto i Starším se jmenuje.¹

Brzo po nanebevstoupení Páně byl sv. Jakub Menší ustanoven od sv. apoštolů biskupem církve Jerusalemské a tichostí, zdrželivostí a zbožností svou tak se vyznamenal, že vůbec „Spravedlivým“ nazván, ano i od Židů co svatý ctěn byl. Onť též na prvním sněmu církevním ve smyslu Petrovu mluvil, a co by se věřícím psati mělo, navrhl [Sk. 15.], jsa vůbec za hlavní podporu církve považován. [Gal. 1, 18—19. 2, 9.]

Hegesipus, dějepisec z druhého již věku, píše, že sv. Jakub po celý život svůj ani masa nejedl, ani vína nepil, ani masť se nemazal, ani koupele neužíval, a tolik kleče se modlil, až tvrdé mozoly na kolenou měl. Jsa biskupem církve Jerusalemské, a znamenaje, že mnozí křesťané jednak všeobecným pronásledováním² v nebezpečí jsou od víry odpadnouti, jednak nedobře rozumějíce některým místům v listech sv. Pavla,³ mylně se domnívají, že pouhá víra v Krista i bez dobrých skutků k spasení dostačuje, napsal tento list všechněm věřícím, že Židovstva na víru obráceným, a po celém tehdež známém světě rozptýleným, [1, 1.], v němž je 1. o potřebnosti dobrých skutků poučuje, 2. z mnohých zvlášť pravé lásky protivných nepravostí kárá, a 3. k trpělivosti a stálosti u víře a j. ctuostem napomíná.

Psán jest list-ten jazykem řeckým v Jerusalemě mezi 51. a 64. rokem po Kristu. Týmž zajisté rokem byl sv. Jakub od Fariseův letivě obžalován, jakoby zákon Mojžišův rušil, a pak s stěny chrámové svržen jest. Když dopadna mrtev nebyl, a ještě poklekl, aby se za své vrahy modlil, tuť od zuřivého lidu kamenován, a konečně od kýhosi valcháfě palic valcháfskou zabit jest.

KAPITOLA I.

Uti, jaký útek a pávod mají rozličná pokolení, — Je všeliká dobrá od Boha pochází, a že se milostí opravdivější dobrými skutky hodí prokázavati mána.

1. Jakub, Boží a Pána našeho Ježíše Krista služebník, dvanáctem pokolení,¹ kteříž v rozptýlení jsou, pozdravení!
2. Za největší radost méjste, bratři moji, když v rozličná pokolení upadnete:²
3. věduce, že zkušené víry vaší působí trpělivost.

¹ Vis Jan Břítý: Život Pána Ježíše Krista str. 21. — ² Vis k Žid. 10, 32—33. — ³ II. Petr. 3, 16.

KAPITOLA I.

¹ t. j. věřícím křesťanům, dle rodu z 12 pokolení lidu izraelského pocházejícím; vis úvod.

² t. j. v protivnosti a soužení, jeť pro víru trpíte, a z kterýchž se i apoštolé radovali. [Sk. 5, 41.]

4. Trpělivost pak skutek dokonálá má:³ abyste byli dokonálí a celí,⁴ v ničemž nedostatku nemajíce. [Řím. 5, 3.]

5. Jestliže pak kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej od Boha, kterýž dává všechněm hojně, a neomlouvá: a buďte mu dána.

6. Žádejž pak s důvěrností, nic nepochybuje; nebo kdo pochybuje, podobek jest vinám mořským, které se větrem vyhýjí a zmstají.⁵ [Mat. 7, 7.]

7. Protož nedomnívej se člověk ten, by co vzal od Pána.

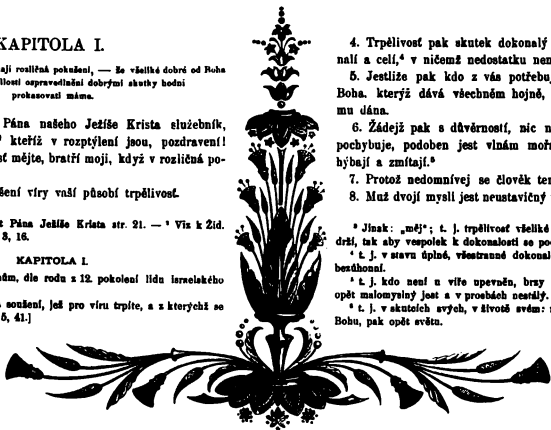
8. Muž dvojitý myslí jest neustavivý ve všech cestách svých.⁶

³ Jsnak: „měj“; t. j. trpělivost všeliké ctuosti v povsem spojení drží, tak aby vespolek k dokonalosti se podporovaly.

⁴ t. j. v stavu úplné, všestranné dokonalosti, besvadní, neporušeni, beszáhonní.

⁵ t. j. kdo není u víře upevněn, brzy phtlí v Boha důvěř, brzy opět namoulystý jest a v proebách cestují.

⁶ t. j. v skutečích svých, v životě svém: nyní hledí, jak by se líbil Bohu, pak opět světa.

KAPITOLA II.

Napomení, aby nepohrdali obědmi, — už, že vaškert přikázání Boží zachováte se mají, a — že víra bez skutků mrtva jest.

1. Bratří moji, nehleděte přijímání osob u víře v Pána našeho Ježíše Krista oslaiveného.

[III. Mojž. 19, 15. Přís. 24, 23. Sír. 42, 1.]

2. Nebo kdyby přišel do shromáždění vašeho muž, máje zlatý prsten, v kráném rouše, a všel by i chudý v chatrném oděvu,

3. a pohleděli byste na toho, kterýž jest oblečen v drahých roucho, a řekli byste jemu: Ty pékné mluvíš, chudému pak byste řekli: Ty stůj tamto, s nebo sedni u podnoží nob mych.¹

4. zdali již nesoudíte sami u sebe,² a nejste soudcové podle myšlení nepravých?

5. Slyšte, bratří moji nejmilejší, zdalí Báh nevyvolil chudých na tomto světě, aby byli bohatí ve víře, a dědici království, jež Báh zaslil těm, kteříž jej milují?

[I. Kor. 1, 26. Mat. 11, 5.]

6. Vy pak zneuctilí jste chudého. Zdalí žehati neuctíkuji vás mocně a nepotahují-li oni vás k soudům?

7. Zdalí oni nerouhají se dobrému jménu, kteréž vzýváo jest nad vámi?³

8. Jestliže však plníte zákon královský podle písem: Milovati budete bližního svého jako sebe samého, dobře činite:

[III. Mojž. 19, 18. Mat. 22, 39.]

9. pakli osoby přijímáte, činite hřích, trestání souce od zákona jako přestupníci. [V. Mojž. 16, 19.]

10. Kdo by pak koli celý zákon zachoval, ale přestoupil by jedině příkázání, uticěn jest všemi vinou.⁴

[V. Mojž. 1, 18. Mat. 5, 19.]

11. Nebo kdo jest řekl: Nesesmilniš, řekl také: Nezabiješ. Jestliže bys pak nesesmilnil, ale zabil bys, uticěn jsi přestupníkem zákona.

12. Tak mluvíte, a tak čítáte, jakožto majíce souzení býti podle zákona svobody.⁵

13. Nebo soud bez miloardenství⁶ tomu, kdož neucinil miloardenství! Miloardenství pak se vyvíšuje nad soud.⁷

14. Co prospeje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdalí bude mocí víra spasiti jej?

15. Jestliže pak bratr a sestra nazí jsou, a potřebují ve-zdejší živnosti, [I. Jan 3, 17.]

16. a řekne jim kdo z vás: Jděte v pokoji, obhřeje se, a najete se; a pakli jim nedáte, čeho tělo potřebuje, což bude platno?

KAPITOLA II.

¹ Byl obyčej v židovských školách, že bohatí měli po stranách pohodlné stoles, chudí pak buď stáli, nebo na zemi sedli; obyčej pak ten se i v mnohé křesťanské sbory vložil, když káží ony na křesťanské chrámy zmanženy byly.

² T. j. die náhledů svých a ne die Boha, na vnřní badnost hledětoho, a tak již nespravdivými jste soudci.

³ T. j. zdalí nerouhají se jménu Kristovu, die něbož křesťané sájejte.

⁴ Používá totiž zákon působí cizosc a háda, aby jej všickni bez výnimky zachovávali. Tim se však nepopírá, že úže se prohřešuje, kdo více než jedno přikázání přestupuje.

⁵ T. j. sv. evangelia, jenž nás sice osvobozují od zevnitřních obřadů zákona Mojžíšova, ale tim přímějí od nás za háda, abychom zachovávali zákon lásky.

⁶ T. j. soudcení a trest.

⁷ Miloardený člověk ostojí na soudu. [Mat. 26, 34—40.]

9. Chlubí se pak bratr ponížen povýšením svým,⁷

10. a zase bohatý poníšením svým:⁸ ne jako květ byliny pomine: [Sír. 14, 18. Is. 40, 6. I. Petr. 1, 24.]

11. nebo vzedlo slunce a horkostí, a usušilo bylinu, a květ její spadl a uslechtilá krása její zhyzla: tak i bohatý ve svých cestách usadne.⁹

12. Blahoelavený muž, kterýž snášá pokušení; nebo když bude zkoušen, vezme korunu života, kterouž zaslil Báh těm, kteříž ho milují. [Job. 5, 17. I. Tim. 4, 8.]

13. Žádný, když bývá pokoušen, neřkej, že by od Boha byl pokoušen; nebo Báh nemůže k zlému pokoušen býti, a sám žádneho nepokouší.¹⁰

14. Ale jeden každý bývá pokoušen, svou žádostí jas uchvácen, a přilouzen.

15. Potom žádost, když počne, porodí hřích: hřích pak, když jest vykonán, zplouze smrt.¹¹ [Řím. 6, 23. 7, 5.]

16. Nebluďtež tehdy, bratří moji nejmilejší!

17. Všeliké dáni výborné. a všeliký dar dokonaly s hýry jest. astupující od Otce světél, u něhož není proměnění. ani stfuu změny.

18. Nebo dobrovolně zplodil nás slovem pravdy, abychom byli nějaký počátek stvoření jeho.¹² [Ef. 2, 12. Řím. 8, 23.]

19. Víte [tj], bratří moji nejmilejší. Budíť pak každý člověk rychlí k slyšení, ale zspodilý k mluvení a zspodilý k hněvu. [Přís. 17, 27.]

20. Nebo hněv může nekóná spravedlnosti Boží.

21. Protož odvrhouce všelikou nečistotu a hojnost zlosti. s tichostí přijímate vsaté slovo, kteréž může spasiti duše vaše.

22. Buděť pak činitelé slova, a ne posluchači toliko, oklamávajice sami sebe. [Mat. 7, 21. Řím. 2, 13.]

23. Nebo jest li kdo posluchač slova, a ne činitel, ten přirovnán bude muži spatřujícímu přirozený obličej svůj v zrcadle:

24. i vzhlédl se a odšel, a hned zapomenul, jaký by byl.

25. Ale kdož vzhlédl v dokonaly zákon svobody,¹³ a zůstal by v něm, nejna zapominavý posluchač, ale činitel skutku: ten blahoelavený bude v skutku svém.

26. Zdá-li se pak komu, že jest nábožný, a nepojímá v uzdu jazyka svého, ale svodí srdce své, toho marané jest náboženství.

27. Náboženství čisté a nepokřivené u Boha a Otce toto jest: Navštěvovati sirotky a vdovy v sozených jejich, a nepokřiveného sebe ořtřínati od tohoto světa.

⁷ T. j. pravý křesťan, jas chudý, ponížený a jakkoliv sklíčený, pomní, jakého povýšení dojde u Boha.

⁸ T. j. bohatý a vsadný hleděj své cí ve pokuše a poníšenosti, rád se obhřeje k chudým a sprostým, ale se nevyvíšuje marým bohatstvím.

⁹ T. j. ve svém jednání a smázení, v kterémž si hrůz podná, a nad lid se vynáší.

¹⁰ T. j. dopouští sice na člověka strasti, ba i lákáni k zlému; ale dáva mu i svou milost, aby jim odolal.

¹¹ Rozsázejí tuto tři stupně, — doby pokušení: 1. uchopení a tendění k zlé žádosti, 2. salbení myslí a srdce člověka v ni, a 3. úplné svolení, kterýmž se člověk téměř k zlé žádosti přidruží a smrtelný hřích a si zplouze, smrtelný proto, poséváží jim duchovní život, milost Boží. posbývá a v smrt věčnou upadá.

¹² Smýsl: Báh jas původ světla tělesného i duchovního. pramen všeho dobra, věčného nesmrtelného, nemůže nám, leč dobrých darů dát. Toť hlavně dokázal, když nás slovem sv. evangelia k víře povolal, nás znovu stvořil, syny svými a dědici království nebeského učinil.

¹³ T. j. v zákoně Kristově, jenž vede k pravé svobodě, naproti zákonu starému. [Jan 6, 22.]

17. Tak i víra, nemá-li skutků, mrtvá jest sama v sobě.
 18. Ale dříve někdo: Ty máš víru, a já mám skutky. Ukáž mi víru svou bez skutků: a já ti ukážu ze skutků víru svou.¹
 19. Ty věříš, že jeden jest Bůh: dobře číns; i ďáblové věří, a třešou se.
 20. Ale chceš-li věděti, ó marný člověče, že víra bez skutků mrtvá jest?
 21. Abraham, otec náš, zdali ne ze skutků ospravedlněn jest, obotavav syna svého Isaaka na oltář? [I. Mojš. 22, 9.]
 22. Vidíš-li, že víra napomáhala skutkům jeho, a že ze skutků víra dokonána jest?
 23. A naplněno jest písmo, říkouch: Uvěřil Abraham Bohu, a počteno jest mu k spravedlnosti, a přítelom Božím nazván jest. [I. Mojš. 15, 6. Řím. 4, 3.]
 24. Vidíte-li, že ze skutků ospravedlněn býval člověk, a ne z víry toliko?²
 25. Též podobně i Rabab nevěstka, zdali ne ze skutků ospravedlněna jest, přijavši posly a jinou cestou vypustivši? [Jos. 2, 4. Žid. 11, 31.]
 26. Nebo jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak i víra bez skutků jest mrtvá.

KAPITOLA III.

Oči, se stěží povinnosti jest dít obličej. — napomíná krotiti jazyk, proto že jest přívodec mnohého zlého, a — již, jaká a jak prospěšná jest pravá moudrost.

1. Nechtějte mnozí mistry býti,¹ bratři moji, věduce, že těžší odsouzení vezmete.² [Mat. 23, 8.]
 2. Ve mnohém zajisté klesáme všichni: jestliže kdo v slovu neklesá, tent jest muž dokonálý; může také všechno tělo uzdou spravovati.
 3. Je-ližto koňům udivia v ústa dáváme, aby nám povolní byli, a všechno tělo jejich semotam obraceme;
 4. hle, i lodí, jakkoli jsou veliké a průdkými větry hnané, malým veslem býrají semotam obracovány, kamžkoli chce tlak toho, kdož je spravuje;
 5. tak i jazyk jest sice malý úd, a veliké věci provozuje. Ať jak malý oheň jak veliký les zapálí!
 6. I jazyk jest oheň, veskerkou nepravosti.³ Jazyk jest mezi našimi údy ten, kterýž znečištuje celé tělo, a rozpaluje kolo narození našeho,⁴ rozpálen jaa od ohně pekelného.
 7. Veliká zajisté přirozenost hovád a ptactva a zeměplazů i jiných býá zkrocena, a zkrocena jest od přirozenosti lidské:
 8. ale jazyka žádný z lidí krotiti nemůže; nezbedněf on zlé, pln jedn smrtelného.
 9. Jim dobrořečtie Bohu a Otci, a Jim zlořečtie lidem, jenž k podobnětie Dožmu učinění jsou.

¹ Kdokoli pravá, že víru má, nějak toho dokázat nemůže. Ie skutky; nebo víra, jacož říkem vřídím, nějak se zjeviti nemůže, lež skutky, jaké se i dobrota stromu kolko otcem její. [3, 12.]
² Tim nikoliv podporuje sv. Pavla, jenž praví, že z víry ospravedlněn býá člověk, nebo onen tim jen vynúšuje zachovávaní obhádn stáozkonného, nikoliv pak dobrých skutků z své víry pocházejících, k nimž na mnohých místech tak zasně napomíná a povzbuze. Jak by medle k nim napomínal, a povzbuzeval, kdyby je zavrhoval?
 KAPITOLA III.

- ¹ t. j. nebaže z vysokomyšlnosti po dšadě užitelakém v církví.
² t. j. přímě souzení budete z toho, co užíte.
³ t. j. mžeá Jim člověk nezavrát mnoho zlého sobě i jiným, i celém světu zploditi.
⁴ t. j. mžeá jedlým slovem celý běh našeho života v trápení a muky obrátiti, ba jej i zničiti.

10. Z jeduých úst pochází dobrořečtie i zlořečtie. Nemát to tak býti, bratři moji.
 11. Zdalší studnice jedním pramenem vydává sladkou i hořkou vodu?
 12. Zdalší může, bratři moji, strom říkový nésti hrozny, anebo kmen vinný říky? Tak ani slaná [studnice] nemže vody sladké vydávati.
 13. Kdož [jest] moudrý a umělý mezi vámi? Okazí dobrým obrovám působen své v moudré tichosti.
 14. Pakliž máte hořkou záviat, a svárové jsou-li v srdcích vašich, nechlubte se, a nebyvejte lháři proti pravdě;¹
 15. tať není zajisté moudrost s hůry astupající, ale zemská, zvířecí, ďábelská.
 16. Nebo kde záviat a svárlivost, tuť nestálost i všeiký zý skutek.
 17. Ale moudrost, kteráž jest s hůry, nejprve zajisté jest stýdlivá,² potom pokojná, mírná, radná, k dobrým všem povolná, plná milosrdnatví a dobrého ovoce,³ nesoudící, bez pokrytatví.
 18. Ovce pak spravedlnosti v pokoji se rozává těm, kteří činí pokoj.⁴

KAPITOLA IV.

Kárá pro nevěrnost, stávie a nasedávání modlitby, — napomíná k podobnětie Bohu a — varuje nezakavého pobožnatí Jinych.

1. Odkud jsou bojové a svárové mezi vámi? Zdalí ne právě ze žádosti vašich, kteráž bojují v údech vašich?
 2. Žádáte a nemáte; zabijíte,¹ i závidíte a nemůžete dosáhnouti; sváříte se a bojujete, a nemáte, protože neproste.²
 3. Prosíte a neberete, protože zle prosíte, abyste na své žádosti vynakládali.
 4. Cizoložníci,³ což nevíte, že přátelství s tímto světem jest nepřátelství s Bohem?⁴ Protož kdokoli chce býti přítelom tohoto světa, nepřítelom Boží učiněn býá.
 5. Což mntite, že nadarmo dít písmo: Zdalí k záviati žádá duch, kterýž přebývá ve vás?⁵
 6. Ale věšti milost dáá. Pročež dít: Bůh se pyným protiví, ale pokorným dáá milost. [Přít. 3, 34. I. Petr. 5, 5.]
 7. Budtež tehdy poddání Bohu, odpřetež pak ďáblu, i utecet od vás.

¹ t. j. nechlubte se moudrostí svou, kteráž není pravá, a neklote, neklamajte sami sebe; to není moudrost.

² t. j. nejen bez přiměření bludného učení, nýbrž i k počestnosti a k čistotě vedoucí.

³ t. j. dobrých skutků. [Srov. svrhu: 2, 18. posaz.]

⁴ t. j. kdož pokoj zachovávají, klaněné ovoce pokoje v tom i onom životě těží budou; nebo: „jámi“ — od těch, t. kdožkoli takovout moudrost mají, a buď vyzbožnatí nebo tichým přikladem svým k pokoji napomáhají, velikou spravedlnost tím podporují, ana se totiž jen v pokoji dáti.

KAPITOLA IV.

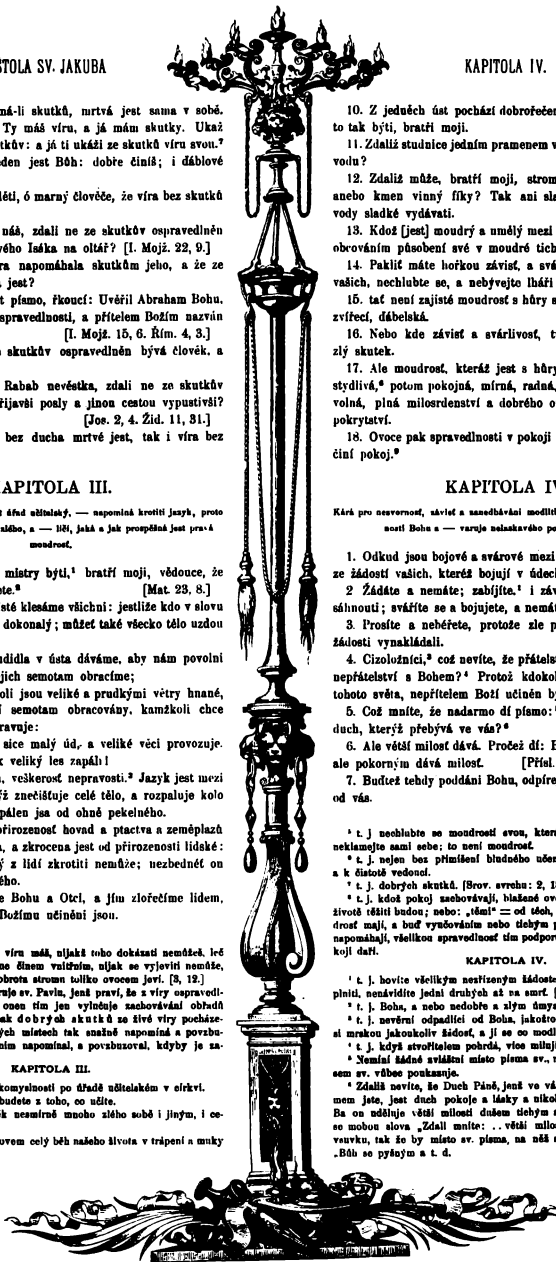
¹ t. j. bovíte vřídímým nesřizným Ládstem, a nemohouce jich naplniti, nevadíte jedni druhých až na smrt. [I. Jan 8, 16.]

² t. j. Boha, a nebo nedobře a zým žmalem. [v. 8.]

³ t. j. nevěrní odpadlíci od Boha, jakožto choté svého, vyzvolujee at mrakou jakoukoli šidost, a jí se co modle klaněje.

⁴ t. j. když stvořitelom pohrá, více miluje své než jeho.
⁵ Nemáti žádná svážití snáda písmu sv. nýbrž toliko na smysl písem sv. vůbec poukazuje.

¹ Zdalší navite, že Duch Páně, jenž ve vás přebývá, jehož vy obrámen jste, jest duch pokoje a lásky a nikoliv duch sváru a záviati? Ba on uděluje větší milosti dnšem tichým a pokorným. (6) — Jlnak se moubou slova „Zdalí mntite: .. větší milost dáá,“ považovati za vsauku, tak že by místo sv. písmu, na něž se odvolává, bylo v. 6. „Bůh se pyným a t. d.“

8. Přiblíže se k Bohu, a přiblíží se k vám. Umyjte ruce, hřšíenci, a očistěte srdce, kteříž jste dvojité mysli.⁷

9. Kářejte se⁸ a květe a plačte: obrať se smích váš v žalost, a radost v zármutek.⁹

10. Použijte se před obličejem Páně, a povyř vás.

[I. Petr. 5, 6.]

11. Neutřebtež jeden druhému, bratří. Kdo utrhá bratra, anebo kdo soudí¹⁰ bratra svého, utrhá zákonu a soudí zákon. Soudíš li pak zákon: nejsi plnitel zákona, ale soudce.¹¹

12. Jedenť jest zákonodárce i soudce, kteříž může zkaziti i vysvoboditi.

13. Ale ty kdo jsi, jenž soudíš bližního? Aj nyní vy, kteříž říkáte: Dnes nebo zejtra půjdeme do onoho města, a pobudeme tam celý rok, a budeme kupčít a získáme.

[Řím. 14, 4.]

14. Ješto nevíte, co zejtra bude:

15. nebo co jest život váš? Pára jest, ješto se malčku ukazuje, a potom zmizí; místo toho, co byste měli říkati: Bude-li Pán chtít; a: Budeme-li živi, učiníme to neb ono.

16. Ale nyní se chlubitě v pyše své. Všeřík takové chlubení zlé jest.

17. Protož kdo umí dobře činiti a nečiní, hřích má.

KAPITOLA V.

Krát bobatě a utěšovatě chudých, a — povzbuzaje učite k trpělivosti, ukazuje káňovité přiblížení, — až o posledním pomazání nemocných, a — povzbuzaje k modlitbě a napravání chybějících.

1. Nuže nyní, boháčové,¹ plačte lkajíce nad bídami svými, kteréž přijdou na vás.

2. Zboží vaše shnilo, a roucha vaše jsou od molů pukažena.

3. Zlato a stříbro vaše zrezavelo, a rez jejich bude svědectví proti vám, a zřítí bude těla vaše jako oheň. Shromáždili jste si na poklad hnoř² v dnech posledních.³

4. Aj mzda dělníků, kteříž žali krajiny vaše, kterouž jste jim zadrželi, křičí: a křik jejich vešel v uši Pana zástupů.

5. Hodovali jste na zemi, a v bujnosti vykrmili jste srdce svá ke dni zabití.

6. odsoudili a zabili jste spravedlivého, a neodpírali vám.

7. Protož trpěliví buďte, bratří, až do příchodu Páně. Aj, voráč čeká dražého užítka zemského, trpělivě se maje, až by přijal děšť ranů i pozdní.⁴

¹ t. j. rozdílného srdce mezi Bohem a světem, ebtice oběma na jednon abozití. (4) [Mat. 6, 24.]

² t. j. trestaje se sami smážíte všeliké utrpení, jež Báh na vás dopustí, anebo které vy sami sobě uložíte.

³ t. j. Joel. 2, 12. Řím. 8, 13. Gal. 5, 24.

⁴ t. j. nelaskavě, kdo zavrhuje. (13.)

⁵ t. j. vyzývají se opovíživě nad zákon, jako zákonodárce a soudce (12.), maje se ma podrobiti.

KAPITOLA V.

¹ t. j. kteří zboží obdrženého užíváte toliko k pohodlostem a rozkošem života, nazývají někdy neudělné.

² „si hnoř“ není v řeckém.

³ t. j. ke duám posledním, t. k příchodu dni soudnému. (5)

⁴ t. j. děláť po setbě, a přede žni ku konci našich měsíců října a března. (Sr. Joel 2, 23.)

8. Protož i vy buďte trpěliví, a potvrzujte srdcí svých: neboť se přiblížilo příchť Páně.⁵

9. Nevzdychtejte, bratří, jedni proti druhým,⁶ abyste nebyli souzeni. Aj, soudce stojí přede dveřmi.

10. Bratří, za příklad zlého skončení,⁷ práce a trpělivosti, vezměte si proroky, kteříž mluvili ve jménu Páně.

11. Hle blahoslavíme ty, kteříž trpěli. O trpělivosti Jobová slychali jste, a konec Páně viděli jste,⁸ nebo miloerdný jest Pán a litostivý.

12. Předě všemi pak věcmi, bratří moji, nepisahejte, ani skrzejte, ani skrzejte zemi, ani kteroukoli jinou přisahou, ale buď řeč vaše: Ano, ano; ne, ne; abyste neupadli v odsouzení. [Mat. 5, 34.]

13. Jest-li kdo z vás v zármutku? modliť se:⁹ pakli jest dobré mysli? prospěvuj¹⁰

14. Stáňe-li kdo z vás?¹¹ uveďte kněží církve, ať se modlí nad ním,¹² mažice jej olejem ve jménu Páně:¹³

15. a modlitba víry¹⁴ spasí¹⁵ nemocného, a polehčí¹⁶ mu Pán, a jest-li v hříších,¹⁷ budou mu odpuštěni.

[Sk. 28, 8.]

16. Vyznávejtež se tehdy¹⁸ jedni druhým¹⁹ z hříchů svých a modlíte se za sebe vespolce, abyste spasilí byli; mnohot zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná.

17. Eliáš byl člověk nám podobný, utrpením poddaný: a modlitbou se modlil, aby nepřešlo na zemi, i nepřešlo po tři léta a šest měsíců. [III. Král. 17, 1. Luk. 4, 25.]

18. A opět se modlili: i vydalo nebo děšť a země dala úrodu svou.

19. Bratří moji, plobouď-li kdo z vás od pravdy, a někdo jej obrátí.

20. máť věděti, že kdo odvrátí hříšníkka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti, a přikryje množství hříchův.

⁵ Buď k smrti každého a soudu zvláštnímu, nebo i k soudu všeobecnému dle II. Petr. 3, 8.

⁶ t. j. nestýkajce si na sebe a neotrplivostí a hněvu, nýbrž smážíte se vespolce. [Gal. 6, 2.]

⁷ t. j. že všeliké zlé konce vezme, za příklad smázení svého a trpělivosti ve slém až do konce, až do smrti.

⁸ t. j. jak šťastný konec učinil Báh utrpením jeho. [Job 42, 10.]

⁹ t. j. utíkej se k Bohu o pomoc.

¹⁰ t. j. ohraň Bohu; děkuj mu za to

¹¹ t. j. těšce, dle řeckého.

¹² t. j. vzkřídající roso.

¹³ t. j. na místo a s mocí Páně. [Mar. 6, 13.]

¹⁴ t. j. milostí, jítu milosť se získá. [Řím. 12, 8.]

¹⁵ t. j. buďte mu k spasení vědomi.

¹⁶ t. j. odvrátí jej; jest-li mu to k spasení, nebo jinak jej jistě milostí svou posílá, i aby bolestí nemoc smázel. i aby svláček v posledních smrtelných okamžicích všelikému slému pokřmení šťastně odněl. Tenť jest hlavní díel a účinek svatosti posledního pomazání.

¹⁷ t. j. z jakékoli přičiny a trestem i a vinou na něm lipičel. Sv. anđm třicetátý prohlásil [nes. 14 k. 1.], že sv. 14. a 15. se rozumějí o svatosti posledního pomazání, která se u sv. Mar. 6, 13. nazýváno.

¹⁸ Svrký vylkad má: „Ale vyznávejtež se;“ spoj tedy. Ale i při tom, i mimo to, t. mimo tákou nemoc vyznávejte se sđ. a dle toho lze to považovati za povzbuzení k sv. spovědi, jakož tento verš všeob. sv. otovč o sv. spovědi rozumějí.

¹⁹ t. j. sém, jimž náležá, kněžím, byt i pozni lidé byli, jako vy. [Srov. Efez. 5, 21.]

ÚVOD

k oběma epistolám svatého apoštola Petra.

ŠIMON, přijímá Petr [Kefas t. j. Skála], kníže t. j. první z apoštolův a nejvyšší pastýř církve Páně [Mat. 16 16.], byl synu Janův [Jonášův], rybáře z Bethsaidu, odkud se pak i s bratrem Ondřejem do Kafarnaum odebral, i tam rybářství provozuje. Jak byl Krista Pána sersal, od něho povolán, za apoštola zvolen a nade všechny vyznamenán; jak sám druhé apoštoly vírou, pokorou i horlivostí předčil; jak poklel a Krista Pána zradil, ale jak i pokáně činil, a opět na milost přijat jest; i jak hned po nanebevstoupení Páně sv. církve dle rozkazu jeho řídití počal: — toho se dočítáme ve sv. evangelích, a v skutcích apoštolůvých.

Sv. Petr hlavně nejprve evangelium kázal v Judsku a Syrii, při čemž asi roku 37. po Kristu sídlo své založil v Antiochii syrské. Když byl asi roku 41. do Jerusalema přišel, byl na rozkaz Heródesův jat, a uvězněn, ale od Boha zázračně vysvobozen. [Sk. 12.] Dle hodnověrných zpráv odebral se brzo na to za panování císaře Klaudia asi r. 42. do Říma, a tam sídlo své zřazil, ale tak, že odtud i jiné krajiny a města v apoštoláckém svém úřadě navštěvoval.

Když Klaudius císař roku 49. rozkaz vydal, aby všickni Židé Řím opustili, odebral se odtud i Petr, jsa rodem Žid, a tak jej potom nalézáme roku 51. v Jerusalemě, an první církevní sněhu řídí. Odtud opět procestoval Judsko a Syrakó, a přišel do Antiochie, kdež se stalo, co sv. Pavel k Gal. 2. 11.

vypravuje, při čemž dříve sv. Augustín, „přidává hodna jest i upřímná smělost Pavlova, i akromná pokora Petrova.“

Dle hodnověrných zpráv kázal sv. evangelium i v Mesopotamii, Pontu, Galataku, Bithynii, Řecku a Italii. Konečně za panování Nerona císaře přišel z Korintu do Říma spolu se sv. Pavlem, s nímž i mučnickou smrtí Krista ocelvil, byv ukřižován, ale hlavou k zemi, dne 29. června roku 66. nebo 67.

První svůj list psal sv. Petr věřícím rozptýleným v maloasiatských krajinách pontáckých, aby je k vytrvalosti v proti-vestavěch potvrdil, k pravé svatosti života, a vespolné lásky napomenul, a všeliké stavy k svědomitému plnění náležitých, obecných i domácích povinností povzbudil.

Pátý list teu asi roku 66. po Kristu, a sice v Římě, jenž tehdejší jsa městem hlavně modloslužebným, u křesťanů Babylonelem slul. [5. 13. srov. Zjev. 14, 8.]

Brzo po tomto prvním listu a krátce před svou smrtí [II. 1, 13—15.] psal sv. Petr k týmž věřícím svůj druhý list, v kterémž je mimo spasitelná napomenutí varuje svědných učitelů, zvláště těch, kteří popírají druhé přísti Páně.

Že první list v pravdě od sv. Petra pochází, nebylo nikdy nikádne pochyby; i druhý, ač v nejstarší době méně znám byl, již ve čtvrtém věku po Kr. za pravý uznán a na sněmích laodicejském a karthagském k písmům sv. přičten jest, což pak i svatý všeobecný sněm tridentácký potvrdil.

PRVNÍ EPIŠTOLA SVATÉHO PETRA, APOŠTOLA.

KAPITOLA I.

Už, jak velká milost, a vznešená důstojnost, povolání byli k víře Kristové, napomíná k náležitému dílu té víry se obcování, sbráší k lásce bratřobé.

1. Petr, apoštol Ježíše Krista, vyvoleným příchozím, rozptýleným¹ v Pontu, Galacii, Kappadocii, Asii a Bithynii,
2. podle předzvědění Boha Otce, ku posvěcení Ducha, ku poslušenství, a skropení krve Ježíše Krista.² Milost vám a pokoj rozmožen buď!
3. Požehnaný Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, kterýž podle velikého milosrdenství svého znova zplodil nás k naději živé,³ skrze vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých,

[II. Kor. 1, 3. Ef. 13.]

4. k dědictví neporušitelnému a nepoškvrněnému a nevadnoucímu, kteréž se chová v nebesích vám,
5. kteřížto mocí Boží očištění býváte⁴ skrze víru k spasení, kteréž připraveno jest, aby zjeveno bylo v čas poslední.
6. V kterémžto se radovati budete, malíčko nyní, pokud třeba, v rozličných pokušeních zarmonceni jsouce;
7. aby zkoušení víry vaší mnohem dražší nad zlato, [kteréž se v ohni zkoušuje] nalezeno bylo k chvále a slávé i ke cti při zjevení Ježíše Krista;
8. kteréhožto neviděvše milujete, v kteréhož také nyní nevidouce věříte, věříce pak radovati se budete radostí nevymlnou a slavnou,
9. docházejíce cíle víry své, spasení duše.
10. Kteréhožto spasení vyhledávali, a spytovali proroci, kteříž prorokovali o budoucí milosti, již vám se dostalo,
11. spytajíce, na který anebo jaký čas by ukazoval v nich Duch Kristův, předpovídaje ta, kteráž jsou na Kristu utrpění, a po nich následující slávy:⁵

KAPITOLA I.

¹ t. j. věřícím hlavně z národa židovského pocházejícím a rozptýleným jako pokostinám mezi cizími národy přebývajícím. [Brov. Jak. 1, 1.]

² t. j. vyvoleným od věčnosti, aby věřice v Ježíše Krista a zachovávalice slovo jeho, šťastni byli milostí vykoupení, jež nám získal krví svou.

³ t. j. abychoom měli naději k životu věčnému, hledíce ku vzkříšení Kristovu.

⁴ t. j. od Boha ve všech nebezpečnostech, abyste přišli.

⁵ Toto spasení utrpění a smrti Kristovou předpovídali proroci, snažící se Duchem sv. daty jich mluvčích, tážícíse na dobu příchodu, utrpění a slávy Mesáškovy, čímž se vlastně vám zavděčili.

12. jimžto zjeveno jest, že ne samým sobě, ale vám posluhovali těmi věcmi, kteréž jsou nyní vám zvěstovány skrze ty, kteříž vám kázali evangelium Duchem svatým s nebo seslaným, na něhož⁶ andělé patřiti žádají.

13. Protož přepásíce bedra myslí své, střízliví jsouce, dokonale doufajte v milost, kteréž se vám podává při zjevení Ježíše Krista.⁷

14. jakožto synové poslušenství, nenásledujíce prvnějších nevědomosti své žádostí,

15. nýbrž podle toho, kterýž vás povolal, a svatý jest, i vy ve všem obcování svatí buďte;

16. nebť jest psáno: Svatí buďte, poněvadž já svatý jsem.

[III. Mojž. 11, 44.]

17. A když Otcem nazýváte toho, kterýž bez přijímání osob soudí podle skutku jednokohážedého, v básni po čas přebývání svého obcuje, [V. Mojž. 10, 17. Řím. 2, 11. Gal. 2, 6.]

18. věduce, že ne porušitelnými věcmi, zlatem nebo stříbrem vykoupeni jste ze svého marného obcování dle otcovského ustanovení:

19. nýbrž drahou krví Kristovou, jakožto Beránka nevinného a nepoškvrněného, [I. Kor. 6, 20. 7, 23. Žid. 9, 14.]

20. předzvěděného sice před ustanovením světa, ale zjeveného za časů posledních pro vás.

21. kteříž skrze něho věříte v Boha, jenž ho vzkřísil z mrtvých, a dal mu slávu, aby víra vaše i naděje byla v Bohu:

22. očisťujíce duše své v poslušenství lásky, v milování bratřeva, z upřímného srdce snažejíce se vespelek milujte;

23. znovu zrozeni jsouce, ne ze semene porušitelného, ale z neporušitelného, skrze slovo Boha živého a zůstávajícího na věky.⁸

24. "Nebo všeliké tělo jest jako tráva, a všechna sláva jeho jako květ trávy: uschla tráva, a květ její opadl;"

25. "ale slovo Páně zůstává na věky." Toť pak jest slovo, kteréž zvěstováno jest vám. [Is. 10, 8.]

⁶ Dle řeckého: „na kteréž“, t. j. vám známé věci, rozuměj všelci, utrpění a oslavení Kristovo, vědouce velkých tajemství spasení.

⁷ Smysl: Jako státní vojnové sunělie at. posázejte, a vytrvejte v strastech svých, byzste, stále hledíce k odplátě života vědného, již se vám jistotně dostane při druhém příchodu Páně.

⁸ Že totíž svátosti sv. křtu znova srozumí jako k životu věčnému, a vespelek bratří, proto se milovatí máte.

KAPITOLA II.

Dále povzbuďte k víře, již by se zcela spojili s Kristem, — napomíná, aby ctivostným životem dobří přídali pohanům, a — poddání byli vrchnostem věchní vůle, stábeželi pánem svým zvlášť.

1. Protož aložte všelikou zlost, a všelikou lest, a pokrytství, a závisti, i všecka utrbaní,
2. jako nyní zrozená nemluvítečka rozumného, beze lidí mléka žádáte,¹ abyste jim rostli k spasení,
3. jestiže pak jste okusili, že sladký jest Pán.
4. K němužto přistupujte,² k kameni živému,³ od lidí zajisté zavrženému,⁴ ale od Boha vyvolenému a počtenému,⁵
5. i vy jako kamení živé vzdělejte se na něm v dům duchovní,⁶ v kněžstvo svaté⁷ k obětování duchovních obětí,⁸ příjemným Bohu skrze Ježíše Krista.
6. Protož má písmo: „Áj, kladu na Sionu kámen nepřednější, úbělný, vybraný, drahý, a kdo v něj uvěří, nebude zahanben.“ [Is. 28, 16. Řím. 9, 33.]
7. Vám tehdy věřícím jest čest, ale nevěřícím kámen, kterýž zavrhl stavitelé, tent učiněn jest v hlavu úholed: [Žalm 117, 22. Mat. 21, 42.]
8. a kámen úrazu, a skála poboršená tím, kteří se urážejí na slově,⁹ aníž věří, k čemuž i položení jsou.¹⁰
9. Ale vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo,¹¹ národ svatý, lid dobytý,¹² abyste zrvevali ctivost¹³ toho, kterýž z temnosti vás povolal v přední světlo své;¹⁴
10. kteříž jste někdy nebyli milodem, nyní pak jste lid Boží; kteříž jste někdy nebyli došli milosrdenství, nyní pak milosrdenství jste došli. [Os. 2, 24. Řím. 9, 25.]
11. Nejmilejší, prosím vás jako příchodí a pouťovník,¹⁵ abyste se zdržovali od tělesných žádostí, kteréž bojují proti duši, [Řím. 13, 14. Gal. 5, 16.]
12. obcování své mezi pohany majíce dobré, aby v tom, v čemž utrhaží vám jako zločincům, spatřující vaše dobré skutky, vzelebili Boha v den navršení.¹⁶
13. Poddání tehdy buďte všelikému lidskému zřízení pro Boha: buďte králi, jako nejvyššimu, [Řím. 13, 1.]

KAPITOLA II.

¹ t. j. vědy tak žádostiví buďte duševního pokrmu, častého učení sv. evangelia, jako rosedláka mléka matečského si řídají, jim se živce a sněhují.

² t. j. vědy vis a vias se podobávají.

³ t. j. veškerým a nám spojeným s dům života dodávajícímu.

⁴ t. j. od Židů, svých die těla mrdovodů.

⁵ t. j. vzkříšením, nanebevstoupením, nasazením a oselavěním na pravě Boží.

⁶ t. j. vírou, naději a láskou spojení buďte i vespek mezi sebou i s Kristem jako kamení domů vespek spojeno jsou pravou stavbu působí.

⁷ t. j. v smysle duševním, jakož ihsed oběti pouze duševní jménoje.

⁸ t. j. modlitby a skutky kajivosti a milosrdenství. — Zpodobá se toho skíteří soudi, jakoby jeho kněžství v církvi nebylo, kromě tohoto duševního; proto právě toto duchovní kněžství rozesnává, podobně i jiná za nyní má.

⁹ t. j. kteří se urážejí na skromném a pokorném přísti Pána.

¹⁰ t. j. aškoli i oni určení jsou k tomu, aby v Krista uvěřili, a skrze něho spasení došli.

¹¹ t. j. duševně přemáhající nad světem, tělem a ďáblem; vis 5.

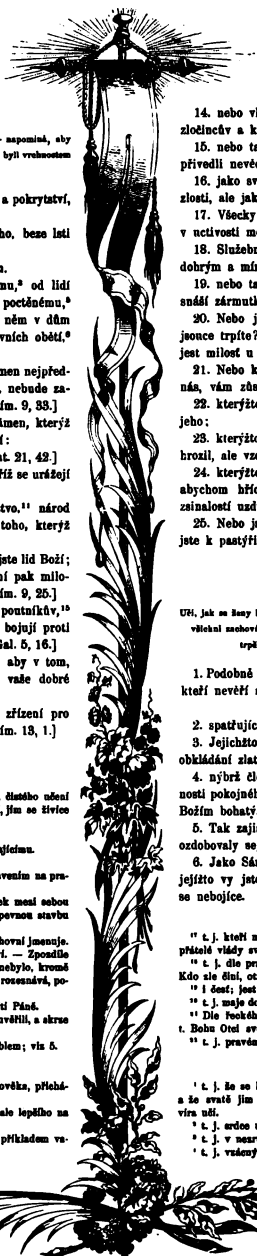
¹² t. j. krvi Kristova vykoupení. [1. 18—19.]

¹³ t. j. sáradně působení milosti Boží.

¹⁴ t. j. v svatém evangeliu, jímž ojevuje každého člověka, příchodě svého na tento svět. [Jan 1, 9.]

¹⁵ t. j. nomajících na tomto světě stálého přebývání ale lepitě na onom světě hledajících. [Žid. 13, 14.]

¹⁶ t. j. kdyby i jich se láska Boží dotkla, s oni sa příkladem vašim uvěřili.

14. nebo vladářům, jakož od něho poslaným, k potrestání zločincův a k pochvale dobrých;

15. nebo tak jest vše Boží, abyste dobře činíce k mítení přivleli nevědostem nemoudrých lidí;¹⁷

16. jako svobodní,¹⁸ a ne jako majíce svobodu za zástěru zlosti, ale jako služebníci Boží.

17. Všecky ctěte, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále v netivosti méjte. [Řím. 13, 10.]

18. Služebník poddání buďte ve vši bázni pánům, netoliko dobrým a mírným, ale také zlym; [Ef. 6, 5.]

19. nebo tať jest milost,¹⁹ jestiže kdo pro svědomí Boží²⁰ snáší zármoutky, trpě nespravedlivě.

20. Nebo jaká jest sláva, jestiže hřešce, a zmlájkování jsouce trpíte? Ale jestiže dobře činíce trpělivě snášíte, to jest milost u Boha. [Mat. 5, 10. Nize 4, 14.]

21. Nebo k tomu jste povoláni; neboť i Kristus trpěl za nás, vám zstávav příklad, abyste následovali šlejší jeho;

22. kterýžto hříchů neudínil, aniž jest nalezena lest v dštech jeho; [Is. 53, 9. 1 Jan 3, 8.]

23. kterýžto když mu zlořečili, nezlořečil, když trpěl, nezbrozil, ale vzdával se tomu, jenž soudil ho nespravedlivě;²¹

24. kterýžto hříchů naše sám na svém těle vnesl na dřevo, abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli; jehož znalostí uzdraveni jste.

25. Nebo jste byli jako ovce bloudící, ale nyní obrácení jste k pastýři a biskupu²² duší vašich. [Is. 53, 5—6.]

KAPITOLA III.

Už, jak se ženy k mužům, a muži k ženám obcovají, — napomíná, aby všichni zachovávali vzájemného pokoje a skromnosti v řeči, a — aby byli trpěliví v strastech a poctiví v obcování společném.

1. Podobně i ženy buďte poddány mužům svým, aby i, jestiže kteří nevěří Bohu, skrze obcování žen bez slova získáni byli, [Ef. 5, 22.]

2. spatřující v bázni¹ čisté obcování vaše.

3. Jejichžto ozdoba nebuď zevnitřní splétání vlasův, aneb obkldání zlata, aneb obkldání šatstva: [I. Tim. 2, 9.]

4. nýbrž člověk srdce,² kterýž jest akrytý, v neporušitelnosti pokojného a krotkého ducha,³ jenžto jest před obličejem Božím bohatý.⁴

5. Také zajisté někdy i svaté ženy, nadějí majíce v Bohu, ozdobovaly se, poddány jsouce vlastním mužům.

6. Jako Sára poslouchala Abrahama, páncem jej nazývající, jejížto vy jste dcery, dobře činíce, a šádného zkromocení se nebojíce. [I. Mojí 18, 12.]

¹ t. j. kteří neznajíce vás, nemoudře vás utrhaží, jakoby jste byli nepřítelí vášji vřítaké a buřní.

² t. j. die pravidla: Boj se Boha, číš dobře, a šádného se nestrachej. Kdo zle činí, otrok jest hříchů.

³ t. j. čist; jest mlíe a vzácná, t. j. čina vis mlíe a vzácná před Bohem.

⁴ t. j. majíce dobré svědomí před Bohem, nejas žádným složením visem.

⁵ Die řeckého: „ale vzdával [soud sváj] souditomu spravedlivě;“

t. Bohu Otci sám sebežkram.

⁶ t. j. pravěm ochráněni svému, Ježíši Kristu. [Is. 40, 11.]

KAPITOLA III.

¹ t. j. že se k svým mužům obcováte se setrouco netivostí a šistotou, a že svatě jim zachováváte důležen věrnost; čemuž jsou křesťanská víra už.

² t. j. srdce úločtitě čtivostí.

³ t. j. v nesrástelné čtivosti a pokojí myslí.

⁴ t. j. vzácny.

7. Též podobně muž, přebývejte s nimi podle umění,⁵ jakožto mliejší nádobe ženských udělniců cti,⁶ i jako spoludědkám milosti života, aby neměly překážky modlitby vaše.⁷ [I. Kor. 7, 3.]

8. Naposledy pak, váicníci buďte jednomyšlní, litostiví, milovníci bratrstva, mloordní, mírní, pokorní.

9. neodplacující zlého za zlé, ani složením za složením, ale naproti tomu dobrořečící; nebo k tomu povolání jste, abyste požehnaním dědičnám vládli.⁸

10. Nebo, kdo chce milovati život a viděti dobré dny, zdržuj jazyk svůj od zlého, a rty jeho at nemluví lži: [Zalm. 33, 18.]

11. uchyl se od zlého, a čin dobré: hledej pokoje a stíhej jej: 12. nebo oči Páně⁹ na spravedlivé, a ná jeho¹⁰ k prosbám jejich: ale obléhčej Páně¹¹ na ty, kteříž činí zlé věci.

13. A kdo jest, ješto by vám ťškodil, budete-li následovníci dobrého?

14. Ale i trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslavení [ste]. Strachu pak jejich¹² nebojte se, aniž se kormuťte:

15. ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých,¹³ hotovi jsouce vzdýcky k dosti učinění¹⁴ každému žádajícímu od vás počet z nádoby té, kteráž jest ve vás,¹⁵

16. ale a tčobost a s bázni,¹⁶ majíce dobré svědomí: aby v tom, v čemž vám utrhají, zahabeni byli ti, kteříž hanějí vaše dobré v Kristu obcování.

17. Lépeť jest zajisté, abyste, [bude-li ráčiti vůle Boží], dobře činite trpěti, nežli zle činite:

18. nebo i Kristus jednou za hříchy naše umel, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás privedl k Bohu, umrtven jsa sice podle těla, ale obživen podle ducha; [Řím. 5, 6. Žid. 9, 28.]

19. v kterémž přišel kázat i těm duchům, kteříž byli v žaláři,¹⁷

20. jenžto byli někdy nevěřící, když očekávali trpělivosti Boží¹⁸ za dná Noe, když dšlán byl koráb, v kterémž málo, to jest osmero duší zachováno jest z vody. [I. Mojž. 6, 14. Mat. 24, 37.]

21. Jakož i vás nyní podobného způsobu křest spaseny čini: ne složením tělesných potkvrn, ale osvědčením dobrého svědomí před Bohem skrze vzkříšení Ježíše Krista,

22. kterýž jest na pravici Boží, pohltiv smrt, abychom života věčného dědicí učiněni byli: všed v nebe, podobiv si anděly i mocnosti i anly. [Ef. 1, 21.]

⁵ t. j. scházejte s nimi ve všem rozumně, no jako se sluobolovní, otrokzvěni. Za ty bývaly ženy povolaány abesta a pohaná.

⁶ Tím nejen smáson o jejich vřivnu péči a kaakovu shovivost, nýbrž i vřelkou úloveť setrovoť k manželkám, jakožto slabší a křehčí strice zachovávatí vřel.

⁷ t. j. abyste společně Bohu sloužili, i jedea za druhého se modliti mohli.

⁸ t. j. Příklad. 17, 18. Řím. 12, 17. I. Thes. 5, 18.

⁹ t. j. milostivě hledí.

¹⁰ t. j. nakloněný jsou.

¹¹ t. j. příměš obřezen jest k potrestání jich.

¹² t. j. odpáreč, pronásledovník svých.

¹³ t. j. se ardeť ho ošče, svatí a vřelí mu oddáni buďte.

¹⁴ t. j. dškladnou odpovádi.

¹⁵ t. j. s toho, na čem svou nadějí života věčného zakládáte, s své vřy buďte hotovi, vždy upřimě počet vydati.

¹⁶ t. j. a netčobiv k předatavěm a vřikám, a e tčobost k nížším a sobě rovným k šláte.

¹⁷ t. j. vsotopiv po smrti do předpekli.

¹⁸ t. j. když společně na trpělivost a dobrovtvoť Boží, nemyslite, že by Báh tak příměš trestal a vřelkou potopou zahladil. — Die řečelbo: „Když Boží trpělivost čekala“, t. na ně, sdšby se káli.

KAPITOLA IV.

Povzbuzuje k mrtvoni těla, a varování se mřelbu, — k bželí a modlitbám, a — k čtostoděmu životu a trpělivosti.

1. Poněvadž tčedy Kristus trpěl¹ na těle, i vy tčmí smýšlením ozbrojte se; nebo kdo trpěl na těle, přestal od hříchů, [Řím. 6, 7.]

2. aby již ne žádostem lidí, ale vůli Boží živ byl v těle po čas, co ho poržstává. [Ef. 4, 23.]

3. Dostí jest zajisté, že minulý čas [vynaložen jest] k plnění vůle pohanů, tčch, kteříž chodili v chlipnostech, v žádostech v přilháním pití vřna, v hodování, v opilství a nečdných modloslužbách.

4. A nad tím se pozastavuj, že vy s nimi neběháte za touž hanebnou rozpostlostí, rouhající se.

5. Kteříž vydávati budou počet tomu, jenž hotov jest souditi živé i mrtvé.²

6. Proto zajisté i mrtvým kázáno jest evangelium:³ aby souzeni byli sice podle lidí, v těle, ale živi byli podle Boha v duchu.⁴

7. Všemu pak se přiblížil konec. Protož buďte opatrní, a bžete na modlitbách.

8. Přede vším pak společnou mezi sebou lásku ustavičnou mějte; nebo láska přikřývá množství hříchů. [Přím. 10, 12.]

9. Hostinní [buďte] vespolek bez přátel: [Řím. 12, 13. Fil. 2, 14.]

10. jedenkaždý jakož jest přijal milost, vespolek si jí přisluhuje jako dobří správcové mnohonásobné milosti Boží.

11. Mluvi-li kdo, [mluví] jako řeči Boží: jestliže kdo poslunuje, [poslunuj] jako z moci, kteráž uděluje Báh, aby ve všem čtů byl Báh skrze Ježíše Krista, jenž jest sláva a panování na věky věkův. Amen.

12. Nejmliejší, nedivte se souzení, kteréž se vám k zkušeni dšje, jako by se vám něco nověho přibodilo:

13. ale majíce podíl v utpeních Kristových, radujte se, abyste i při zjevení slávy jeho radovali se s plesáním.

14. Trpíte-li pohaněni pro jméno Kristovo, blahoslavení budete; nebo co jest cti, slávy i moci Boží, a kterýž jest jeho Duch, odpovíci na vás.⁵ [3, 14.]

15. Žádný pak z vás netrp jako vražděnik, anebo zloděj, anebo zlolaice, anebo cizích věcí žádostivý.

16. Jestliže pak jako křesťan trpí, nestyď se, ale omlavuj Boha v tom jměnu;⁶

17. neboť jest čas, aby se začal soud od domu Božího.⁷ Jestliže pak nejprv od nás: jakž [bude] konec tčch, kteříž nevěří Božímu evangeliu?

KAPITOLA IV.

¹ Nynější řecký text dokládá: „za nás v těle“. Ostatně slov. svřchu 8, 18. Umčeni Páně povabodí nás, abychom nejen strasti vřelké trpěli, nýbrž i břisou žádostivost mrtvili. [I. Kor. 9, 27.]

² t. j. i ty, kteří již zemřeli, a k soudu s mrtvých vstanou, sd pohaně nevěřiti tom. [Bk. 17, 18.]

³ t. j. duchům zemřelých spravedlivých v předpekli. [Svřchu 8, 19.]

⁴ t. j. aby souzeni, trestáni, umčeni bývali jako lidé dšle těla, nym s milostí Boží živi jsouce, blaženi byli podle ducha.

⁵ t. j. vřelká řeč, sláva a moc Božská, vřelké milosti a dary Ducha svatého spočívají na vás, když pro Boha trpíte.

⁶ t. j. že křesťan jest a sluje, sd jest to u pohaně potopou; řecky: „s toho“, t. že trpí.

⁷ t. j. církev, kteráž jest dšm, rodina Boží.

18. A poněvadž spravedlivý sotva spasen bude, bezbožný a hříšník kdež se ukáže? * [Přítal. 11, 31.]

19. Protož i ti, kteří trpí podle vůle Boží, at věrnému Stvořiteli poroučejí duše své v dobrých činech. *

KAPITOLA V.

Dává některá napomenutí duchovním představeným a věřícím, — povzbuzuje k vytrvání v strastech, a — navrčí lid s pozdravením a požeháním.

1. Starších pak, * kteří mezi vámi jsou, prosím [já], spolu-
starší a svědek Kristových utrpení, jenž jsem i účastníkem *
slávy té, kteráž se má v čase budoucím zjevití:

2. Puste stádo Boží kteréž u vás jest, opatřující je ne
bezděky, ale dobrovolně podle Boha; ani pro mrzký sirok,
ale z dobré vůle; [Sk. 20, 28.]

3. aniž jako panující nad dědictvím, * ale příkladem jsouce
stádu z srdce.

4. A když se ukáže kníže pastýřů, * vezmete neporušitelnou
korunu slávy.

* t. j. kdo se octne, kam se poděje?

* t. j. dobře služce, a tak Bohu se líbice, soud svůj Jemu porou-
čejte, an je za to odmění. (8.)

KAPITOLA V.

* t. j. představených církvé, biskupův a kněží; ti se vůbec tím slo-
vem rozumějí. [Jak. 5, 14.]

* t. j. mám pevnou důvěru, že budu šťasten.

* t. j. Božím: nevládněte jimi světole a přímě jako avšití panov-
níci, ale láskavě jim služte, [ar. Mat. 20, 25.], a buďte jim příkla-
dem vůle etnosti.

* t. j. nejvyšší pastýř Kristus Ježíš, když přijde k soudu, vědoan
slávou se vám za to odmění.

5. Podobně, mladší, * poddáni buďte starším. A všickni
vespolek pokora ukazají; nebo Bůh se pybným protiví, ale
pokorným dává milost. [Řím. 12, 10.]

6. Pokořte se tehdy pod mocnou rukou Boží, aby vás po-
vřáil v čas navštívení, * [Jak. 4, 10.]

7. všelikou péči svou uvrhouce na něho, nebt on má péči
o vás. [Žalm 54, 23. Mat. 6, 25.]

8. Střízliví buďte a bděte; nebo protivník váš dábel jako
lev frouc obchází, hledaje koho by pohltil, *

9. jemužto odpřete, silni jsouce u víře, vědouce, že bratr-
stvu vašemu, tomu, kteréž na světě jest, též utrpení se děje.

10. Bůh pak všeliké milosti, kterýž povolal nás k věčné
slávě své v Kristu Ježíši, onť vás, když malíčko potrpíte,
dokonalými učiní, utvrdí i upevní.

11. Jemu [bud] sláva a panování na věky věkův. Amen.

12. Po Silvánovi, vám věrném bratru, jakž za to mám,
psal jsem krátce, napomínaje a osvědčujce, že to jest ta pravá
milost Boží, * v kteréž stojíte.

13. Pozdravje vás církev, kteráž jest v Babyloně * spolu
vyvolená, a Marek syn můj. *

14. Pozdravje sebe vespolek políbením svatým. Milost
vám všem, kteříž jste v Kristu Ježíši. Amen.

* Tím míní vůbec lid světáký; jiní pak se jahaj, nebo vůbec i mladší
duchovní sluhé. [Jak. 4, 6.]

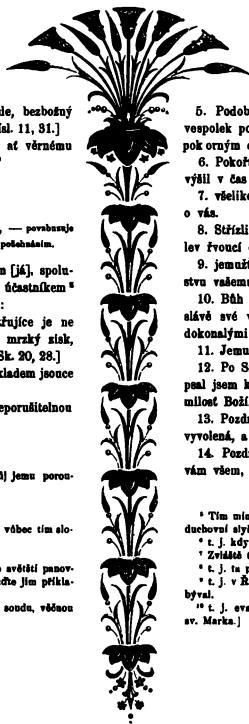
* t. j. když přijde soudit. — Řecky: časem svým —

* Zvláště tím, aby ho k odpadnutí od víry přivedl.

* t. j. ta pravá víra.

* t. j. v Římě, modloctelstvem i rozpsátím jako drubdy Babylon
byval.

* t. j. evangelista, syn Petrův die víry. [Viz úvod k evangeliu
sv. Marka.]

DRUHÁ EPIŠTOLA SVATÉHO PETRA, APOŠTOLA.

KAPITOLA I.

Napomíná Jch, aby prospívali v ctosti, v milosti a posnání Krista, svátaje Jím bratros svou smrt, a — slište Jch o pravdě křesťanského učení.

1. Šimon Petr, služebník a apoštol Ježíše Krista, tám, kteříž stejné s námi došli víry skrze spravedlnost Boha našeho, a Spasitele Ježíše Krista.

2. Milost vám a pokoj úplný budíž skrze poznání Boha a Krista Ježíše Pána našeho: *

3. jakož nám všechny věci Božské jeho moci, kteréž k životu a ku pobožnosti [slouží], darovány jsou, skrze poznání toho, kterýž povolal nás vlastní slávou a mocí. *

4. skrze něž velmi veliká a drabá zalíbení nám daroval, abyste skrze ně Božské přirozenosti účastnými učinění byli, * utkajíce porušení žádosti, kteráž jest ve světé. *

5. Protož vy všacku pédi přiložice, spojte s vírou svou ctnost a s ctností umění,

6. s uměním pak zdržlivost, se zdržlivostí pak trpělivost, a s trpělivostí pobožnost,

7. s pobožností pak milování bratrstva, a s milováním bratrstva lásku.

8. Nebo budou-li u vás tyto věci, a rozhojnají-li se, ne prázdne ani bez užitku postaví vás v poznání Pána našeho Ježíše Krista. *

9. Neb u kohož těch věcí není, slepý jest, a rukou makajcí, zapomenuv na očistění svých starých hříchů. *

10. Protož, bratři, více se snažte, abyste skrze dobré skutky jistě učinili své povolání a vyvolení; nebo to činíce, nezhrdíte nikdy.

KAPITOLA II.

* t. j. pravou věrou v Pána našeho Ježíše Krista; a tak rozsáhlé slovo „poznání“ i v. 8. a 8. a 8. 18.

* Die řečobno: „skrze slávu a moc,“ t. u. slavně a nebes stoupil a učeně nás vykoupil

* t. j. skrze víru v Ježíše Krista domáhajeme milosti ospravedlňující a povznesení a stáváme se takto syny Božími.

* t. j. v lídech, tento svět milujících; smysl: Varujce se die učení víry a pomoci milosti Boží zbloubných rozkoší toboť světa, láskajících žádostivosti naší k hříbe, vídy Bohu podobnějšími se stáváme a s ním se spojujeme.

* t. j. budete-li těchto ctností míti a to hojně, k nezalíbení vám to prospěšná a odplátá bude.

* t. j. svými se chováni tímž okazan, jakoby byj zapomněli, jaké milosti sv. křtem obdareni, a k čemu jakožto křesťan povinen jest.

11. Takť zajisté hojně⁷ vám bude popráno přístupu do věčného království Pána našeho a Spasitele, Ježíše Krista.

12. Pročež počnu vždycky⁸ vám připomínati těch věcí. a to zajisté umělým a utvrzeným⁹ v přítomné pravdě.

13. Neboť za spravedlivé to mám, dokudž jsem v tomto stánku, abych vás vzbuzoval napomínáním,

14. jist jsa, že brzké jest složení stánku mého, jakož i Pán náš Ježíš Kristus mi oznámil. [Jan 21. 19.]

15. I přičiním se. abyste po mé smrti měli, čím byste se často na ty věci rozpomínali.

16. Neboť ne důvtipných básní následujícíe známú jame vám učinili Pána našeho Ježíše Krista moc a přítomnosť: ¹⁰ ale učinění jsouce očitými svědky velikosti jeho [I. Kor. 1, 17.]

17. Přijati zajisté od Boha Otce čest i sláva, když se stál k němu takovito hlas od velebné slávy: Tentot jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalbil; jeho poslouchejte. [Mat. 17. 5.]

18. A ten hlas s nebe přilýl my jame slyšeli, jsouce s ním na hoře svaté.

19. A máme pevnější proročkou řeč, ku kteréžto hledíce jako k svíci v temném místě svítící, dobře činíte, než den zasvitne, a dennice vzejde v ardcích vašich; ¹¹

20. tomu nejprve rozumějice. že řádné proctví písma vlastním vyložením se nestává. ¹²

21. Nebo ne z vší lidské přineseno jest druhdy proroctví; ale Duchem svatým jsouce nadchnuti mluvili jsou svatí lidé Boží. [II. Tim. 3. 16.]

KAPITOLA II.

Varuje svátých učitelův, — líbí Jch povaha, — a stí, jaké tresty Jch obhávali.

1. Byliť pak i falešní proroci v lidu, jakož i mezi vámi budou učitelé lízivi, kteříž budou uváděti sekty zatracení, a

* di snadně, beze vái překážky.

* di nikdy neopomíná.

* t. j. di ačkoliv znáte pravdu, a jeť v ní utvrzeni.

* t. j. na světě; sněb jeho přítomnosť, pašros velebnost —

* t. j. až milosti Kristovos srdce vaše bojovní ovlivna budou, a vy pravdu sv. víry jasně poznáte.

* t. j. nepovstává z pohošho lidského rozumu, nápadu; ale s vaukanti Ducha svátého. (21.)

toho Pána, kterýž je vykoupil, zapírají, uvozujece na sebe rychlé zahynutí.

2. A mnozí budou jejich prostápností následovati, skrze něž cesta pravdy v porušení dána bude;

3. a s lakomstvem vymyšlenými slovy o vás kupčítí budou: jichžto soud již dávno nemešká, a jejichž zahynutí nedřímá. 4. Nebo když Bůh hřešícím andělům neodpustil, ale pekelnými provazy je do pekla strhnout vydal k mučení, aby k soudu chováni byli. [Job 4. 18. Jud. 6.]

5. A prvnímu světu neodpustil, ale Noe [sams] osmého hysatele spravedlnosti zachoval, když na svět bezbožníků potupu uvedl.

6. A města Sodomských a Gomorských v popel obrátiv podvrácením potrestal, vystaviv za příklad těm, kteříž by budoucně neslechetně činili:

7. a spravedlivého Lota, bezprávím a chlipným obcováním neslechetných trpěného, vysvobodil;

8. zrakem zajisté i sluchem spravedlivý byl, přebýváje u těch, kteřížto den ode dne spravedlivou daši skutky neslechetnými trápili.¹

9. Umřít Pán pobožné a pokušený vytrhnouti, nepravých pak ke dni soudu dochovati k mučení;

10. zvláště pak těch, kteříž za tělem v žádosť nečistoty chodí, a vrchností pohrdají; smělic, sobě se libic, nebojí se uváděti sekty, rouhající se,

11. ješto andělé, jsouce v síle i v moci, nevyznějí proti sobě rouhavého soudu.²

12. Tito pak jako nerozumná hovada, [určená] od příroze- nosti k zřímání, a k zahynutí, tomu, čemuž nerozumějí, se rouhajíce, v porušení svém zahynou.

13. vezmouce odplatu nespravedlnosti, za rozkoš majíce denní Kochání;³ sery a ohavy, rozkošemi oplývající, na hodech svých s vámi bůjejte,⁴

14. majíce oči plné cizoložství a neustálého hříchu. Přeluzující duše neustavičné,⁵ srdce majíce vycvičené v lakomství, synové zlofetenství:

15. opustivše cestu přímou, zbloudili, ubodivše na cestu Balámovu z Bozor, jenž mzdu nepravosti miloval, [Jud. 11.]

16. ale potrestán byl pro svou nemoudrost; němě, jhu poddané zvíře, hlasem clověctm mluvíc, zabránilo nemoudrosti prorokově. [IV. Mojš. 22. 28.]

17. Tiž jsou studnice bez vody, a mhy vichry zbouřené, kterýmž mráкота temnosti se chová. [Jud. 12.]

18. Nebo pysné marnosti mluvíce, žádosťmi tělesnými v chlip- nost loutí ty, kteříž sotva utekli těch, jenž v bludu obcují,⁶

KAPITOLA II.

¹ Dolož: tak též nesetřítí oněch svědných něčelů, zhoubovů daši; neboť (3); ale potřata je. (10)

² T. j. andělé dobří proti andělům svým, zavřeným; neproklírají jich. [Bír. 21. 30.] Die řeckého jest 10 a 11. . . pohrdají. Smělic od vášli, neobávají se ditatožnosti [vrchnosti] se rouhat, ješto andělé, slouc a mozi věsti jsouce, neprovdají na ně v Pána rouhavého soudu; t. neodstávají je, byt i nepravé vládlí, sježto zaslechávají soud Bohu. . . Mni pak tím strážně anděly svých království. [Vis Dan. 10]

³ Buď: „které toliko den [krátkou dobu] trvá;“ nebo: „každodenně.“

⁴ T. j. ometně se k vašim svatým hodom lásky [spasím] přidru- žující, k buhošti své jich nadávající, v. 14. svor. Jud. 12.

⁵ Buď: „ve víře,“ tak že od ni odpovídají; nebo „lehkomyslně“ k hříchu všelkému náchylné.

⁶ T. j. pohavův a Zidův; křesťany ve víře ješto neuvržené, svými brými řeči svádějí. Žádosťm jich hovíce.

19. svobodu jim slibující, ješto sami jsou otroci nepravosti; nebo od koho kdo jest přemězen, toho jest i otrokem.

[Jan 8. 34. Řím. 6. 16.]

20. Jestliže pak ti, kteříž skrze poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista poskvrn světa sáli, opět jimi zapleteni a přemotení bývaj: učiněny jsou jim poslední věci horší nežli první.

[Zid. 6. 4. Mat. 12. 45.]

21. Lépe by zajisté jim bylo neznaťi cesty spravedlnosti, nežli po seznaní zpět se odvrátiti od toho svatého příkázání, kterýž jim vydáno jest.

22. Nebo přihodilo se jim to, což se říká v pravém pří- sloví: „Peň vrací se k svému vývrátku.“ a: „Svině umytá do kalíšě bláta.“ [Přís. 26. 11.]

KAPITOLA III.

Předpovídá, že budou lidé posmrtačně mluvíci o přísti Páně a o konci světa, oči, co o tom věřiti mají, a — napomíná, aby v čístem obcování a v víře stáli byli.

1. Nejmilejší, aj. tento vám druhý list pší, jimižto [oběma] vzbuzní skrze paměťnání vaši čistotu mysl,

2. abyse paměťtí byli těch slov, kteráž jsem ze svatých proroků předpověděl, i příkazů Pána a Spasitele, apoštoly vašim [nejvřench]:

3. toto nejprve věduuce, že přijdou v posledních dnech svrdní posmřvači,¹ podle vlastních žádosť chodící,

4. říkající: Kde jest zasilbení, anebo příchod jeho?² Nebo jakž otové zesnuli, tak všechny věci trvají od počátku stvoření.

5. Tohož zajisté samoděk si trají, že nebasa byla prve a země, z vody a skrze vodu trají slovem Božím,³

6. skrze kteréž⁴ onen první svět vodou jsa zatopen zahynul. 7. Nebasa pak, kteráž nyní jsou, i země týmž slovem od- ložena jsou, zachovaná k ohni ke dni soudu a zatracení neslechetných lidí. [II. Thess. 1. 8.]

8. Jedno pak toto nebud vás tajno, nejmilejší,⁵ že jediný den u Pána jest jako tisíc let, a tisíc let jako den jediný.

9. Nemeškáť Bůh zasilbením svým, jakož dákteríž za to mají: ale trpělivě čeká pro vás, nechtě, by kteříž zahynuli, ale by se všickni obrátili ku pokání. [Ezech. 18. 23.]

10. Přijdeť pak den Páně jako zloděj, v kterémžto nebasa a velikou prudkostí pomínou, a živlové horkostí se rozplynou, země pak i díla, kteráž jsou na ní, vypálena budou.⁶

11. Poněvažť tehdy to všecko má se rozpustiti, jakovžví, jakovžví máte býti v svatých obcováních a v pobotnostech,

12. očekávajícíce a pospíhajícíce k přístímu dni Páně,⁷ v němžto nebasa shoří a se rozpustí, a živlové palčivostí ohně se rozplynou?

KAPITOLA III.

¹ T. j. všelkí detě Boží se posmrtačně a k vřelí žádosťm svým ne- věřící v Krista a budoucí slovi. [I. Tim. 4. 1. Jud. 17.]

² T. j. Kristův; kdy přijde váš Kristus, jakž očekáváte?

³ Snyal: Nepomní, že semě od Boha stvořena prvé byla tekutou smisli zvlášť a k slovu jeho v tuto podobu vstupila [I. Mojš. 1. 2.]; tak táž všelkonostnost jeho i náky oběm bude proměněna [17. a 13. svor. 16. 17. Řím. 8. 19.]

⁴ T. j. skrze nebo i sem, ješto obě vydalo vodu. [I. Mojš. 7. 11.]

⁵ Snyal: Nic vás to nemylíže. Se předpověděny den Páně tak dlouho nepřicháti, věduuce, že . . .

⁶ Mat. 24. 42. — I. Thess. 5. 2. Zjev. 8. 3.

⁷ T. j. trpělivě spoin pak i toužebně a zbožně očekávající přísti Páně k poslednímu soudu.

13. Nového pak nebe a nové země podle zaslíbení jeho čekáme, v kterýchž spravedlnost přebývá.

[Is. 65, 17. Zjev. 21, 1.]

14. Pročež, nejmilejší! těch věcí čekajíce, snažte se, abyste nepoškvrnění a neporušení před ním nalezeni byli v pokoji.

15. A Pána našeho dlouhočekáná za spasení mějte: * jakož

* t. j. poživejte popřané vám 'od Boha lháty, k svému posvěcení, abyste pak a něbo milostí došli, a spaseni byli.

i nejmilejší bratr náš Pavel podle dané sobě moudrosti vám psal,

[Řím. 2, 4.]

16. jakož i ve všech spíštolech, mluvé v nich o těch věcech: v nichžto jsou některé věci nesnadné k srozumění, kteréžto [lidé] neumějí a neustavičně převracují, jakož i jiná písmá k svému vlastnému zahynutí.

17. Vy tebdy, bratři, prve to věduce, strážte se, abyste nevytupali od své pevnosti, bludem nemoudrých jsouce svedeni:

18. ale rosttež v milosti a v poznání Pána našeho a Spasitele, Ježíše Krista. Jemu sláva i nyní, i v den věčnosti. Amen.

ÚVOD

k třem listům svatého Jana, apoštola.

O životě sv. Jana, apoštola a evangelisty, řečenof obšírněji v úvodu k sv. jeho evangeliu. Že tentýž jest i spisovatelem **tří následujících listů**, dosvědčují i hodnověrné zprávy z nejdávnejších dob církve svaté, i obsah i mluva, ješ v nich neslézáme.

První, psaný ke všem věřícím vůbec, jest, jak se za to má, list průvodní, k sv. evangeliu, od téhož sv. apoštola sepsanému. Jako v onom tak i v tomto hledí sv. Jan dokázati, že **Kristus Jekiš** jest pravý Syn Boha Otce, Bůh a Spasitel všech věřících v něho; tam i tuto hledí pak na základě víry té povzbuditi a rozstítiti srdce všech k upřímné, vroucí lásce k Bohu a k bližnímu. I mluva prozrazuje v každém skoro slově „Miláčka Páně“, jenž na prsou Božského mistra svého spočívaje téměř přímo z srdce jeho pojal nový zákon lásky, aby pak jej veškerému světu hlásal.

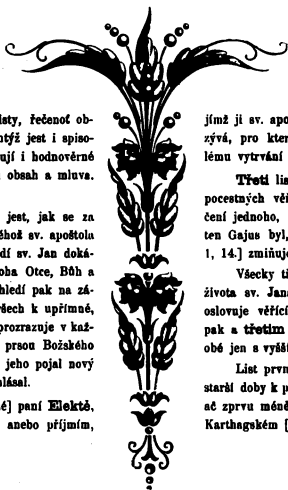
Druhý list svědčí jistě [snad vznešené] paní Elektě, [Vyvolené], což buď vlastním jménem jest, anebo přijímám,

jmím ji sv. apoštol pro zbožnost, a jiné výtečné ctnosti nazývá, pro kteréž pak i ji i rodinu její vychvaluje, a k stálému vytrvání napomíná.

Třetí list psán jest jistému Gajovi, laickému hostiteli počestných věřících, a jest snad původním listem k odporučení jednoho, nebo některých cestujících křesťanů. Kdo by ten Gajus byl, zdali tentýž, o němž se i sv. Pavel [I. Kor. 1, 14.] zmiňuje, či jiný, nelze určiti.

Všecky tři listy jsou psány nepochybně z Efesu ku konci života sv. Jana [90—100 roků po Kr.], neboť v **prvním** oslovuje věřící důvěrným slovem: „synáčkové!“ v **druhém** pak a **třetím** sám sebe jmenuje „starším“ [starcem], což obě jen s vyšším věkem se srovnává.

List první dle všeobecného svědectví sv. otcův od nejstarší doby k písmům svatým se čítal; i o **druhém** a **třetím**, ač zprvu méně známých, tak uznáno na sněmích Karthaguském [397.], Římském a zvlášť **Trientakém**.

PRVNÍ EPIŠTOLA SVATÉHO JANA, APOŠTOLA.

KAPITOLA I.

Osvědčuje, že jest očištným svědkem života i učení Páně, — učí, že máme býti v neustálém spojení s Bohem: — hříchy své uznávají, a s nich se kájí.

1. Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme svými očima viděli, co jsme spatřili, a žeho se naše ruce dotýkaly o slova života:¹

2. a život se zjevil, a viděli jsme, a svědčíme, a zvěstuje vám život věčný, kterýž byl u Otce, a ukázal se nám;
3. co jsme viděli a slyšeli, zvěstuje vám, abyste i vy s námi obecenství měli, a obecenství naše aby bylo s Otcem. i Synem jeho, Ježíšem Kristem.²

4. A totož píšeme vám, abyste se radovali, a radost vaše aby byla plná.³ [Jan 15, 11.]

5. A toto jest zvěstování, kteréž jsme slyšeli od něho, a zvěstuje vám: Že Bůh jest světlo, a temnosti v něm není žádné.⁴ [Jan 8, 12.]

6. Díme-li, že s ním obecenství máme, a chodíme-li ve tmě,⁵ lžeme, a nečiníme pravdy.⁶

7. Pakli ve světle chodíme, jakož i on ve světle jest, máme vespelek obecenství,⁷ a krev Ježíše Krista, Syna jeho, očisťuje nás od všelikého hříchu.⁸ [I. Petr 1. 19. Zjev. 1, 5.]

8. Díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme, a pravdy v nás není. [III. Král. 3, 46. Kaz. 7, 21.]

9. Pakli vyznáme hříchy své,⁹ věrný jest a spravedlivý,¹⁰ aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti.

KAPITOLA I.

¹ t. j. Syna Božího, v němž jest život [Jan 1, 4.]. — zvěstuje vám.
² t. j. i v tomto listu i v příloženém evangelii. [Viz úvod k této listině.]

³ t. j. abyste spolu s námi účastni byli nejen poznání víry Kristovy, ale i milosti a slávy jeho u Otce.

⁴ t. j. dokonalé, bez nedostatku, pocházející z úplného poznání víry, uděleného prve církevní zvěstování, nyní i skrze psaní.
⁵ t. j. že jest čistá, jasná pravda a svatost, bez všelikého stínu, klamu a hříchu.

⁶ t. j. v bludu a hříchu.

⁷ t. j. díle pravdy; nezachovávané příkázání Páně, jež jsou věčná pravda.

⁸ t. j. jsme opravdu s ním spojeni, a on s námi, a protož i jeho milostí účastni jsme.

⁹ Dolůž: Nepochť všichni jsme hříšníci, a kdo by se domníval, že hříchu nemá, sám se klame. [8.]

¹⁰ t. j. ustanoveným od církve kněžským.

¹¹ t. j. Bůh a neomylně plní, co nám slíbil, že nám pro Ježíše Krista odpustí. [Srov. níže 2, 12.]

10. Díme-li, že jsme nezhrěšili, činíme jej lhářem, a slova jeho není v nás.¹¹

KAPITOLA II.

Učí, že Kristus jest obětí slitování za hříchy světa, — porovnává k vespolné lásko, — varuje světských rozkoší, — a svátých obřadův, — a napomíná k slitosti a pravé víře.

1. Synáčekové moji, totož vám píši, abyste nehrěšili. Pakliť by kdo i zhrěšil,¹ přimluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého:

2. a on jest obětí slitování za hříchy naše, a netoliko za naše, ale i za všeho světa.

3. A po tom víme, že jsme ho poznali, jestliže příkázání jeho ošťíváme.

4. Kdo praví, že ho zná, a příkázání jeho neostřívá, lháf jest, a pravdy v něm není:

5. ale kdo slovo jeho zachovává, v tom jest opravdu láska Boží dokonalá, a po tom poznáváme, že v něm jsme.²

6. Kdo praví, že v něm zůstává, máť, jakož on chodil. i sám choditi.

7. Nejmilejší, ne nové příkázání píši vám, ale příkázání staré, kteréž jste měli od počátku; příkázání staré jestiť slovo, kteréž jste slyšeli.³

8. Opět příkázání nové⁴ píši vám, kteréž jest pravé i v něm i ve vás; nebo tma pomínila, a pravé světlo již svítí.⁵

9. Kdo praví, že jest ve světle, a bratra svého nenávidí, ve tmách jest ať posavade.

10. Kdož miluje bratra svého, ve světle zůstává, a není pohoršen v něm.⁶ [Níže 3, 14.]

11. ale kdo nenávidí bratra svého, jest ve tmě; a ve tmě chodí a neví, kam jde; nebo tma otelepila oči jeho.

¹¹ Jestliť svědčí, že jsme všichni hříšníci, a protož nám i Vykupitelé semeliti rádi. [Řím. 1, 2.]

KAPITOLA II.

¹ t. j. nezoufá, neboť — [Řím. 8, 34. Žid. 7, 26.]

² t. j. se s ním spojeni jsme, jako ratiolci s kmenem. [Jan 15, 1.]

³ t. j. že máte jeho příkázání následovati, a víru svou skutky osvědčovati.

⁴ t. j. příkázání lásky. — [Jan 13, 34.]

⁵ t. j. tma předělá nevědomost a slepoty srdce pomínila již, a světlo pravé víry a cnosti vzelo. [Jan 1, 9. Srov. Luk. 1, 79.]

⁶ t. j. jistí kráčí životem tímto, aniž abloudí, aniž se urazí, jako se děje tomu, který v slepotě nevědomosti jako v tmavé noci chodí. [11.]

12. Píši vám, synáčkové, že se vám odpouštějí hříchové pro jméno jeho.

13. Píši vám, otcové, že jste poznali toho, kterýž jest od počátku.⁷ Píši vám, mládenci, že jste přemohli zlostníka.⁸

14. Píši vám, dítky, že jste poznali Otce. Píši vám, mládenci, že jste silni, a slovo Boží zůstává ve vás, a přemohli jste zlostníka.

15. Nemilujte světa, ani těch věcí, kteréž na světě jsou. Miluje-liť kdo svět, není lásky Otcovy v něm;⁹

16. nebo všechno, což jest na světě, jest žádost těla, a žádost očí, a pýcha života, kteráž není z Otce, ale jest ze světa.¹⁰

17. A svět pomijí a žádost jeho: ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.

18. Synáčkové, poslední hodina jest,¹¹ a jakož jste slyšeli, že přijde antikrist,¹² i nyníť mnozí antikristové učinění jsou;¹³ odkud víme, že poslední hodina jest.

19. Z nás vyšli, ale nebyli z nás.¹⁴ Nebo kdyby byli z nás, byliť by s námi zůstali: ale [vyšli z nás], aby zjeveni byli, že nejsou všickni z nás.¹⁵

20. Ale vy máte pomazání od Svatého a znáte všechno.¹⁶

21. Nepsal jsem vám jako těm, kteříž neznají pravdy, ale jako těm, kteříž jí znají a [vědí], že všeliká lež není z pravdy.

22. Kdo jest lhář, nežli ten, kdož zapírá, že Ježíš není Kristus? Tent je antikrist, jenž zapírá Otce i Syna.

23. Kdokoli zapírá Syna, nemá ani Otce: kdo vyznává Syna, máť i Otce. [Jan 15, 23.]

24. Vy co jste slyšeli od počátku, to zůstání ve vás: zůstane-li ve vás, co jste od počátku slyšeli, zůstanete i vy v Synu a v Otci.

25. A totož jest zaslíbení, kteréž nám on zaslíbil, život věčný.

26. Toto psal jsem vám o těch, kteříž vás svozují.

27. A vy pomazání,¹⁷ kteréž jste vzali od něho, zůstávejte ve vás. A nemáte potřebi, aby vás kdo učil: ale¹⁸ jakož pomazání jeho učí vás o všech věcech, a pravda jest, a není lež. A jakož naučil vás, zůstávejte v něm.¹⁹

28. A nyní, synáčkové, zůstanete v něm, abychom, až se ukáže, doufání měli, a nebyli od něho zahanbeni v příteli jeho.

29. Víte-li, že spravedlivý jest, vězte, že i každý, kdož činí spravedlnost, z něho zrozen jest.²⁰

KAPITOLA III.

Uti, he křesťan Joon svy Božim. — kdo hřešil, že jest a dábla, ale kdo z Boha zrozen jest, že nehřešil, kdo uznává Brata, že zůstává v smrti, — Je láška nepoznatá posse v zlozích, ale v křetich.

1. Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové Boží sluli, i byli. Protož nezná svět nás, že jeho nezná. [Řím. 8, 15. Jan 16, 2.]

2. Nejmilejší, nyní jsme synové Boží: a jesté se neukázalo, co budeme.¹ Vímeť, že když ukáže se, podobní jemu budeme; nebo viděti jej budeme tak, jakož jest.

3. A každý, kdož má tuto naději v něm, posvécuje sebe, jakož i on svatý jest.²

4. Každý, kdož činí hřích, i nepravost činí:³ a hřích jest nepravost.

5. A víte, že on se proto zjevil, aby stal hříchů naše: a hříchů v něm není. [Is. 53, 9. I. Petr. 2, 22]

6. Žádný, kdož zůstává v něm, nehřeší:⁴ a žádný, kdož hřeší, nežli kdož pozná.⁵

7. Synáčkové, žádný z vás nesvěd. Kdo činí spravedlnost, jest spravedlivý, jakož i on spravedlivý jest.

8. Kdo činí hřích, z dábla jest; nebo dábel od počátku hřeší. Na toť se ukázal Syn Boží, aby zkalil skutky dáblův. [Jan 8, 44.]

9. Žádný, kdož se narodil z Boha, nečiní hříchů:⁶ nebo smíť jeho zůstává v něm, a nemůže hřešiti,⁷ protože z Boha zrozen jest.

10. Po tomť jsou zjevní synové Boží, a synové dáblův. Žádný, kdož není spravedlivý, není z Boha, a kdo nemiluje bratra svého:

11. nebo toť jest zvěstování, kteréž jste slyšeli od počátku, abyste se milovali vespolek. [Svrchu 2, 8]

12. Ne jako Kain, kterýž byl ze zlostníka, a zabil bratra svého. A proč jej zabil? Že skutkové jeho byli zlí, bratra pak jeho spravedlivý. [I. Mojz. 4, 8.]

13. Nedivteť se, bratři, jestliže vás svět nenávidí.

14. My víme, že jsme přeneseni z smrti do života,⁸ protože milujeme bratři: kdo nemiluje, zůstává v smrti.⁹

15. Každý, kdož nenávidí bratra svého, vraždník jest. a víte, že žádný vraždník nemá života věčného a sobě zůstává-jícího.

16. Po tomť jsme poznali lásku Boží, že on život svůj za nás položil: i my máme za bratři životy klásti. [Jan 15, 13.]

KAPITOLA III.

¹ t. j. ačkoli pro utrpení naše, jakož naděje, a pro jiné slabosti není zemřítí patrné na nás, že jsme synové Boží, předtím již vědíme, že oslaveni budeme, ačkoli jak se to stane, sami nevíme

² t. j. snaží se svatosti života jemu podoben býti.

³ t. j. přestupuje zákon Boží, jedná proti Bohu, uráží Boha.

⁴ t. j. těče, vědomá a dobrovolně, dokazuje zůstává spojens s Kristem, v stavu milosti jeho: neboť když hřeší těče, ihned milostí této posbývá, spojení s Kristem naš a přestává býti svým tajemného těla Jeho odem [Sv. Jeronym. Str. 9]

⁵ t. j. těče, smrtelná.

⁶ t. j. když hřešil, zapomená na něho, nemá ho v myslí a srdci.

⁷ t. j. nemá šanci zbavit se.

⁸ t. j. dokazuje působení posvécující milosti Boží, dle níť svyem Božím a odem těla Kristova [Sv.] jest, život v něm zůstává [5. 18.]: máže však hřešiti dle své slabé přirozenosti dáblů, když se jí více vzdá, nelehkó vyší v duši svou vltí milosti. [Svov. 1, 8.]

⁹ t. j. utrácí v Krista, přáliť jsme a hříchů, jichžto konec jest smrt věčná, v otceť a stav milosti Boží, čehož odměna jest život věčný.

¹⁰ t. j. v hříchů a smrti věčné a nic mu neprosívá víra v Krista. [Jak. 2, 17. III. Mojz. 19, 17. Svrchu 2, 10.]

⁷ t. j. posvěradí úplnou známost máte Krista a učení jeho.

⁸ t. j. dábla, odkrke se ho na křtu sv., a přemáhajce všeliká lákání jeho k hřích. [15.]

⁹ ten nemiluje Boha, aniž pak jest od něho milován.

¹⁰ t. j. nemá svůj původ v Bohu, ale pochází se žádostivosti hříchů, kteráž ve světě věduy a vědecky převládá, a hlavně tímto trojím způsobem se jeví.

¹¹ t. j. poslední doba světa, od smrti Páně až k soudnému dni. [II. Petr. 3, 8.]

¹² Vis II. Thes. 2, 3.

¹³ t. j. myslí a jednáni Joon odpřeci Kristovi. Bludné učitelé, ka-cíto tím mni.

¹⁴ t. j. nebyli celým srdcem křesťané, aby vytrvali až do konce a spa-není došli.

¹⁵ t. j. odpadše od víry, dokázali, že jí ani nepřimně septjali, aniž opravdově dle ní žili: byliť toliko jako koukol mezi pšeně, nebo jako nezdravé částky těla.

¹⁶ t. j. jaocece ovčovní Ducha sv. a důkladně vyučeni a utvrzeni u víry, znáte klamné učení jeh a proto mám důvěru ve vás, že se ne-dáte svést.

¹⁷ t. j. posazení pravé víry z daru Ducha svatého.

¹⁸ dosti na tom máte, jakož a d.

¹⁹ t. j. zůstanete věrni Kristu a budete státi u víře jeho.

²⁰ t. j. jeho pravým učitelem, jeho synem jest. [Řím. 7, 16-17]

17. Kdo by měl státek tohoto světa, a viděl by bratra svého, an trpí nouzí, a zavřel by srdce své před ním: kterak láska Boží zůstává v něm? [Luk. 8, 11. Jak. 2, 16.]

18. Synáčkové moji, nemilujeme slovem, ani jazykem, ale skutkem a pravdou:

19. a po tom peczuujeme, že jsme z pravdy: " a opatříme " před obličejem jeho srdce svá.

20. Nebo trestalo-li by nás srdce naše: větší jest Bůh, nežli srdce naše, a zná všecko.¹⁸

21. Nejmilejší, pak li by nás srdce naše utrestalo, máme doufání k Bohu: ¹⁴

22. a začkoli prositi budeme, vezme od něho; nebo prikázání jeho ostřiháme, a to, co jest libého před ním, čináme.

23. A totof jest prikázání jeho: Abychom věřili ve jméno Syna jeho, Ježíše Krista, a milovali jeden druhého, jakož nám dal prikázání. [Jan 6, 29, 17, 8, 13, 34]

24. A kdo zachováví prikázání jeho, zůstává v něm, a on v něm, a z toho víme, že zůstává v nás Duch, kteréhož dal nám. [Jan 14, 23. Řím. 8, 9. Níže 4, 13.]

KAPITOLA IV.

Udává znamení, die síchž poznati lze, který Duch a Boha jest, a který a Boha není, — oči, to Bůh jest láska a že kdo miluje, v Bohu zůstává, — že bázni není v lásce, a kdo bázni, v tom se lásky není.

1. Nejmilejší, nevěřte každému duchu, ¹ ale zkusteň duchův, jsou-li z Boha; nebo mnozí falešní proroci vyšli na svět.

[Júd 4.]

2. Po tomto se poznává duch Boží: Všeliký duch, kterýž vyznává, že Ježíš Kristus přišel v těle, z Boha jest:

3. a všeliký duch, kterýž dělí Ježíše, ² z Boha není: a tent jest antikrist, o němž jste slyšeli, že má přijíti, a nyní již na světě jest.³

4. Vy z Boha jste, synáčkové, a přemohli jste jej; ⁴ nebo větší jest ten, kterýž jest ve vás, nežli kterýž jest na světě.⁵

5. Oni jsou ze světa: protož o světu mluví, a svět jich poslouchá. [Jan 8, 47.]

6. Mý z Boha jsme. Kdo zná Boha, poslouchá nás: kdo není z Boha, neslyší nás; po tom poznáváme ducha pravdy, a ducha bludu. [Jan 3, 16.]

7. Nejmilejší, milujeme se vespolek; nebo láska jest z Boha. A každý, kdož miluje, z Boha se zrodil, a zná Boha.

¹ t. j. tím dokážeme vřm.

² t. j. spokojíme, utěšíme.

³ Jan věředonci a všemohouci a nejvyšší, ještě lépe břichy naše zná, než my je sami svědomím svým poznáváme, a tak i více nás za ně trestati můž.

⁴ t. j. když skoumajíce důkladně svědomí své, žádného těžkého provinění na sobě neshledáváme, pak důvěrně od Boha očekáváti můžeme. že vyšly přebý naše.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. nětil, jenž zjevení Boží, anebo jinnak ovčiconosti a mon-drovi svou se vřchobůh.

² t. j. kdo buď Božství, buď člověčenství Kristovo zapírá, nebo jinnak spasilně působení jeho neznaná; die řeckého: kterýž nevznává Ježíše Krista, že přišel v těle. To čelí přímo proti každém tábější věku, a nichž někteří popírali Božství, stál opět skutečně člověčenství Kristovo, trvajíce, že měl taklo tělo sdálnivé; plati pak vřbeo za významně znamení protikřesťanských odpárců Páně všech dob a míst. Pou-dle řeckého: "Všeliký duch, kterýž nevznává, že Ježíš Kristus přišel v těle, není z Boha."

³ t. j. Vis 2, 18

⁴ t. j. svět a šibla. — Anebo die řeck.: "je," ty falešné učitelé (v. 1.)

⁵ t. j. kniže toboto světa, šibél.

8. Kdo nemiluje, nezná Boha; nebo Bůh jest láska.

9. V tomť se ukázala láska Boží k nám, že Syna svého jednozrozeného poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze něho. [Jan 3, 16.]

10. V tomť jest láska: ne že bychom my byli Boha milovali, ale že on prve miloval nás a poslal Syna svého v [oběť] slitování za břichy naše.

11. Nejmilejší, poněvadž Bůh tak miloval nás, i my se máme vespolek milovati.

12. Boha nikdy žádný neviděl. Milujeme-li se vespolek, zůstává Bůh v nás, a láska jeho v nás dokonalá jest.

[Jan 1, 18. I. Tim. 6, 18.]

13. Po tomť poznáváme, že v něm zůstáváme, a on v nás, že z Ducha svého dal nám.¹ [Svrchu 3, 24. Jan 14, 17.]

14. A myť jsme viděli, a svědčíme, že Otec poslal Syna svého, Spasitele světa.

15. Kdožbykoli vyznával, ² že Ježíš jest Syn Boží: Bůh v něm zůstává a on v Bohu.

16. A myť jsme poznali, a uvěřili lásce, kterouž Bůh má k nám. Bůh láska jest: a kdož zůstává v lásce, v Bohu zůstává, a Bůh v něm.

17. V tomť jest dokonalá láska Boží s námi, abychom doufání měli v den soudný, když jakož on jest, tak i my jsme na tomto světě.³

18. Bázni⁴ není v lásce, ale dokonalá láska ven vyhání bázeni: nebo bázen má trápení: kdož se pak bojí, není dokonalý v lásce.

19. My tehdy milujeme Boha, nebo Bůh prve miloval nás.

20. Dí-li pak kdo: "Miluji Boha," a nenávidí bratra svého, lžář jest. Nebo kdo nemiluje bratra svého, kteréhož vidí, Boha jehož nevidí, kterakž může milovati?

21. A toto prikázání máme od Boha: Aby kdo miluje Boha, miloval i bratra svého. [Svrchu 3, 11. Ef. 5, 2.]

KAPITOLA V.

Učí, co jest pravá láska, a — co vřra, která své přemáhá, — dověděje Božství Kristovo, — napomená k modlitbě za jno, svítá za břichy, — učí, že se nás milost Boží od bližní chrání, přec se všemohá každého břichu sami též máme vřvostit.

1. Každý, kdož věří, že Ježíš jest Kristus, z Boha se zrodil: ¹ a každý, kdož miluje toho, kterýž zplodil, miluje i toho, kdo se z něho zrodil.²

2. Po tomť poznáváme, že milujeme syny Boží, když Boha milujeme, a prikázání jeho plníme.³

¹ t. j. se nám dal rozličné dary Ducha svatého. [Srov. I. Kor. 12, 11.]

² Tím dokonale vřvanání rozumí, jest se jovi znašou, důšnou láskou, všeho prikázání vřry zachovávající.

³ t. j. když jsme jemu v lásce podobni, když bližní své tak milujeme, jakož On miloval nás.

⁴ t. j. otrokář, která se trstu bojí, a tudíž s dokonalou láskou, k dokonalé spravedlnosti uvádějí, narovná se: jest však i bázeni svynovaká, bojí se uraziti Boha, a ta a láskou se srovává, ba k lásce dokonale vede.

KAPITOLA V.

¹ t. j. milost, kterouž opravdlnou a povřčen jest na křtu svatém. — t. j. nejen Krista, nřžr i každého spolvřšého: sobot znorovzením jsme všelikí syny Božími [2.] a tak bratři mezi sebou a spolvřšými Kristovi.

² t. j. lásku k Bohu dokážeme zachováním prikázání jeho, a tak i bližní své milovati budeme pro Boha, jenť tak veli; 4, 20.

8. Nebo ta jest láska Boží, abychom přikázání jeho zachovávali: a přikázání jeho nejsou těžká.⁸

4. Nebo všecko, co se narodilo z Boha, přemáhá svět; a toto jest vítězství, kteréž přemáhá svět: víra naše.

5. Kdo jest, jenž přemáhá svět, leč kdo věří, že Ježíš jest Syn Boží?⁹

6. Onť jest, kterýž přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus: ne u vodě toliko, ale u vodě a krvi.⁶ A Duch jest, jenž svědectví vydává, že Kristus jest pravda.⁷

7. Nebo tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo, a Duch svatý: a ti tři jedno jsou.

8. A tři jsou, kteří svědectví vydávají na zemi: Duch, a voda, a krev: a ti tři jedno jsou.⁸

9. Jestliže svědectví lidaké přijímáme, svědectví Boží větší jest; nebo toto jest svědectví Boží, kteréž jest větší, že vysvědčil o Synu svém.

10. Kdo věří v Syna Božího má svědectví Boží v sobě: kdo nevěří Synu,⁹ činí jej lhářem, nebo nevěří svědectví, kterýmž svědčil Bůh o Synu svém.¹⁰

11. A totož jest svědectví, že život věčný dal nám Bůh. A ten život jest v Synu jeho.¹¹

12. Kdo má Syna, má život: kdo nemá Syna, nemá života.

⁸ t. j. když nás milost Boží posiluje. [Mat. 11, 30.]

⁹ t. j. jen ten dosahá dostatečné milosti, jíž všechna pokušení přemůže. [I. Kor. 13, 57.]

¹⁰ t. j. Kristus dokázal, že jest pravý, Bohem zamilovaný a v starém zákoně od proroků zvěstovaný Mesias, tím, že nám krví svou na kříži vylil odpoutání hříchů zaslal [Žid 9, 19, 22;] a že nás za křtu svatém též vykoupení čestněy činí.

¹¹ Dle řeckého: „A Duch jest, jenž (to) dovědčuje, poněvadž Duch jest pravda“. Duch svatý působením svým [milostí svou a rozličnými zázračnými dary, kteréž uděluje] dotvrzuje pravdu, že Kristus jest pravý Mesias.

¹² Nejsou zde jen dva svědkové, jakoz se jich žádá zákonem [V. Mojš. 19, 15;], vybrá tři, jedno a totž na nebi i na zemi se osvědčujíc.

¹³ Dle řeckého: „kdo nevěří Bohu“

¹⁴ a tak mluví, že by Bůh i nepravdu potvrdoval. [Jan 3, 36.]

¹⁵ t. j. podává se nám skrze víru v Syna Božího; níže verš 13.

13. Toto píší vám, abyste věděli, že máte život věčný, kteříž věříte ve jméno Syna Božího.

14. A totož jest doufání, kteréž máme k němu: Že začkoll bychom prosili podle vůle jeho, uslyší nás.

15. A víme-li, že nás slyší, začkoll prosíme: víme, že docházíme těch věcí, kterýchž od něho žádáme.

16. Kdo ví,¹² že bratr jeho hřešil hříchem ne k smrti,¹³ modlí se, a budeť mu dán život, ježto hřešil ne k smrti. Jestli hřích k smrti:¹⁴ ne za ten, pravím, aby se kdo modlil.¹⁵

17. Každá nepravost jestli hřích: a jest hřích k smrti.¹⁶

18. Víme, že každý, kdož se narodil z Boha, nehřeší:¹⁷

ale zrození Boží zachovává jej,¹⁸ a zlostník se ho nedotýká.¹⁹

19. Víme, že z Boha jsme: ale svět všekten jest ve zlém postaven.

20. A víme, že Syn Boží přišel, a dal nám smysl, abychom poznali pravého Boha, a byli v pravém Synu jeho. Tenť jest pravý Bůh a život věčný. [Luk. 24, 45.]

21. Synáčkové, vystřihajte se modl.²⁰

¹² Dle řeckého: „kdo víd.“

¹³ t. j. smrtelným sice, ale z něhož povstati a polepiti se může, což se ukazuje, když nad tím řád a život činí.

¹⁴ t. j. a kteréhož se člověk těžko tak kaje, aby odpoutání dosáhl; ku př. zavržení v hřích, hřích narykloř, hřích proti Duchu svatému a j., v nich hříšník bez šalu a lítosti trvá.

¹⁵ t. j. nelze se modliti za takového a tou důvěrou, že vyslyšen budeť, až [3. 22.] modlí se za něho nezasluhují.

¹⁶ t. j. všecko, co jest proti přikázáním Božím, jest hřích, a může buď si sebe menší věcí, k větší smrti vésti; avšak a milostí Boží změně se hřích velikého varovati, jímž bychom se života věčného zbavili. Dle řeck: jest hřích který není k smrti.

¹⁷ Vsa svrchu 3, 6. a 9. a poz. a.

¹⁸ t. j. posvěcení milost Boží, vítá v další jeho skrze ně na syna Božího znovu zrozen býva.

¹⁹ t. j. šelma mu nemůže škoditi, ačkoli všickni lidé k němu a nakloněni jsou, a jeden druhého k němu svádí.

²⁰ t. j. velikého ústavení v modloslužbě [dle synáčků vykladu]; a nás rovněž pro jednotlivě všeliké osoby a věci, jichž by nad Boha zamilovat; pak i dobro přivržaného ducha svatého, vedoucího k odcizení se od pravé víry a církve a tím od Boha a života věčného.

DRUHÁ EPIŠTOLA SVATÉHO JANA, APOŠTOLA.

KAPITOLA JEDNA.

Napomina Elektu i rodinn její k stálosti u víře a dobrých skutcích, — varuje slych učitelův, a všeob a ními obovací.

1. Já starší [píši toto] Elekté paní. a synům¹ jejím, kteréž já miluji v pravdě,² a ne sám já, ale i všickni, kteříž poznali pravdu.³

2. pro pravdu, kteréž zůstává v nás a s námi bude na věky.⁴

3. Budiž s vámi milost, milosrdenství, pokoj od Boha Otce, a od Krista Ježíše. Syna Otcova, v pravdě a lásce.

4. Zrađoval jsem se velmi, že jsem našel z synů tvých [některé], ani chodí v pravdě,⁵ jakož jsme přikázání vzali od Otce.

5. A nyní prosím tebe, paní, ne jako bych nové přikázání tobě psal, ale to, kteréž jsme měli od počátku, abychom se vespolek milovali. [I. Jan 4, 21.]

KAPITOLA JEDNA.

¹ Vlastně rosenčím, dětem, synům i dovcím: rosmi veškerou čeleď domiel.

² t. j. v Kristu, pravou láskou křesťanok.

³ všickni věřící.

⁴ „Neboť všickni katolíci křesťané po celém světě rozptýleni, jakož virc v jedno spojení jsou, tak se vespolek dětinou láskou milovati mají.“ [Beđa.]

⁵ t. j. dokonce jsou živí die přikázání svaté víry, pokračující, propisující u veliké tčnosti.

6. A tatoť jest láska, abychom chodili podle přikázání jeho.⁶ Toto pak jest přikázání, jakož jste slyšeli od počátku, abyste v něm chodili,⁷ [I. Jan 5, 8.]

7. nebo mnozí svůdcové vyšli na svět, kteříž nevyznávají, že Ježíš Kristus přišel v těle: ten jest svůdce a antikrist.⁸

8. Hleďtež samých sebe, abyste neratili toho, což jste učili, ale abyste plnou odplatu vzali.

9. Zádny, kdož odstupuje, a nezůstává v učení Kristovu, nemá Boha: kdo zůstává v učení, ten má i Otce i Syna.

10. Přicház-li kdo k vám, a nepřináš-li tobo učení, nepřijímejte ho do domu, aniž ho pozdravujte.⁹ [Řím. 16, 17.]

11. Nebo kdo ho pozdravuje, má spolek s jeho zlými skutky.¹⁰

12. Máje vám více psáti, nechtěl jsem skrze list a černílo; nebo mám naději, že budu u vás, a ústy k ústům mluviti budu, aby radost vaše byla plná.

13. Pozdravuji tebe synové sestry tvé Elekty.

⁶ t. j. Boha Otce. [V. 4.]

⁷ t. j. vše a přikázání Bohů všec k nám všem, a tudíž i k vám, abyste v pravé vám světovaně víře trvali, nedajíce se svésti od bludův. [2.]

⁸ t. j. kdo tomu nevěří, kdo toho nevyznává, nebo i proti této víře bují. [Vis I. Jan 4, 1—3. s pozn.]

⁹ t. j. žádných řečí s ním nemějte, s daleka se ho chraňte, seobněte a ním důvěřod. [11.]

¹⁰ t. j. tím i sám i sám v nebezpečí přichází víry posbytí, i jiným poboršení dáva, jako by křivé jeho učení potvrzoval. [Srov. II. Theos. 3, 8.]

TŘETÍ EPIŠTOLA SVATÉHO JANA, APOŠTOLA.

KAPITOLA JEDNA.

Napomíná Jáje, aby u více a dobročinnosti, jakéž posud prokazuje, i dále setrval, varuje jej zlomyslného Diotrefesa, — pochvaluje Demétria, a navštíví s pozdravením svým a přátel.

1. Já starší [píši toto] Gájovi nejmilejšímu, kteréhož já miluji v pravdě.
2. Nejmilejší, ve všech věcech modím se, abys šťastně chodil,¹ a zdrav byl, jakož se šťastně vede duši tvé.
3. Zradoval jsem se velice, když přišli bratři, a svědectví vydávali o tvé pravdě, která ty v pravdě chodíš.²
4. Nemám větší milosti nad tu, než abych slyšel, že synové³ moji chodí v pravdě.
5. Nejmilejší, věrně děláš, cožkoli činíš bratřím, a to cizím,
6. kteřížto svědectví vydali o lásce tvé před obličejem církve: kterýmžto dobře činíš průvod dáváš, jakož jest hodno Boha.⁴
7. Neboť pro jméno jeho vyšli, nic od pohanů nezvazě.

KAPITOLA JEDNA.

¹ t. j. abys šťasten byl, a dobře se ti dařilo ve všem, jakož v duchovním životě a v časech prospíváš.

² t. j. dovedl jsem, že nejen upřímně a opravě víry se držíš, ale i horlivě die si jednáš.

³ t. j. duševně splození, učením totiž a křtem sv.

⁴ t. j. i k sobě pohotově přijímaje, i potřebami na cizí opatřuje, jakož tobo služebníci Boží zastávají. [Mat. 10, 40]

8. Mýt tebdy máme takové přijímati, abychom byli spoldělníci pravdy.⁵

9. Byl bych snad psal církvi:⁶ ale ten, kterýž chce mezi nimi předeek mti, Diotrefes, nepřijímá nás.⁷

10. Protož přijdni-li, připomenut jeho skutky, kteréž činí, zlostnými slovy tlačaje proti nám: a nemaje dosti na tom, ani sám bratři nepřijímá, a tům, kteříž přijímají, brání, a z církve je vylučuje.

11. Nejmilejší, nenáležuj zlého, ale co dobrého jest. Kdo činí dobře, z Boha jest: kdo činí zle, neviděl Boha.⁸

12. Demétriovi se vydává svědectví ode všech, i od samé pravdy:⁹ ano i my svědectví vydáváme, a víš, že svědectví naše jest pravé.

13. Mnohoť jsem měl paíti tobě, ale nechtl jsem paíti černidlem a přerem.

14. Mámt pak naději, že tě tudíž uxfim, a ústy k ústům mluvíti budeme. Pokoj tobě. Pozdravují tě přátelé. Pozdraví přátel ze jména.

⁵ t. j. abychom dobročinnosti svou jin nápomoci jaoce v hlásati sv. evangelia, účastni se stali i zásluhy i odměny jejich u Boha.

⁶ Řecky: „Pai jsem něco církvi.“

⁷ t. j. neobě ua slova má, hrde mezi věřícími vídána.

⁸ t. j. nepoznal svého věron, aniž má pojmu, jak svatý, dobrotivý a nejryže spravedlivý jest Báh.

⁹ t. j. skutkové jeho tak se o pravým křesťanským učením srovnávají, že veliké chvály zasluhují.

OBEČNÁ EPIŠTOLA SVATÉHO JUDY, APOŠTOLA.

JUDAS, čili Thadeus, [obě znamená tolik, co vyznavač] byl syn Alfeův [Kleofášův] a Marie, blízké příbuzné blahoslavené rodičky Boží, pročež i k bratřím [přibuzným] Páně se přičítá. [Viz úvod k listu sv. Jakuba.] Mimo to, že byl od Krista Pána do počtu dvanácti apoštolů zvolen, a co sv. Jan 14, 22. a d. o něm zaznamenal, neví se ničeho více o životě jeho.

Dle ústního podání kázal sv. evangelium v Judsku, Samařích a zvláště v Mesopotamii a v Persku; tamž smrti mučnickou zemřel.

Tento svůj list napsal všem věřícím z té příčiny, jako byl sv. Petr své oba a sv. Jan svůj první vydal, totiž: aby věřící u pravé víře potvrdil, k skutkům lásky povzbudil a bludných učitelů varoval.

Dle podobnosti listu tohoto s II. Petr. kap. 2. lze právem souditi, že list sv. Judy nebyl psán před 68—70 r. po Kristu.

K písmům svatým všeobecně počítá jej církev sv. již od 4. věku.

KAPITOLA JEDNA.

Napomená věřících, aby stáli byli a víře, — aby se varovali bídařů, ježž bezbožnost lidí, ale i — brozíci jim trasty Boží ukazají.

1. Judas, Ježíše Krista služebník, bratr pak Jakubův, těm, kteříž jsou od Boha Otce milováni¹ a od Krista Ježíše zachováni, i povoláni.²

2. Milosrdenství vám a pokoj a láska buď naplněna.³

3. Nejmladší, všecnu péči máje o to, abych vám psal o obecném vašem spasení, uznal jsem za potřebné psáti vám, prose, abyste statečně bojovali o víru, kteráž jednou dána jest svatým.

4. Neboť vloudili jsou se [mezi vás] někteří lidé, [kteříž dávno zapsáni jsou k tomuto soudu⁴] bezbožní, kteříž milost Boha našeho přemájejí v prostopásmosť;⁵ a samého Panovníka a Pána našeho, Ježíše Krista, zapírají.⁶

5. Chciť pak vás napomenouti, kteříž jednou všecno [to]

KAPITOLA JEDNA.

¹ t. j. die řeckého: „nasvěcení“; však starší čtení shoduje se s latin ským.

² t. j. kteréž Bůh die nesmírné lásky své vyvolil, aby účastni byli spasení Kristova, a povoláni k životu věčnému.

³ Milosrdenství přičítá se Bohu Otci, pokoj Synu, láska Duchu svatému.

⁴ t. j. jelikož Bůh předvídal, že satrseli budou, aniž se polepší.

⁵ t. j. svatě náboženství tak přivrascují, jako by dávalo i tělesnou svobodu a nezávislost, čemuž nestoudní [12.] Mikulášenci [Nikolaité] odhl. [Zjev. 2, 6.]

⁶ t. j. slovy i svláště skutky. [II. Petr. 2, 1—2.]

víte, že Ježíš⁷ lid ze země egyptské vysvobodiv, potom ty, kteříž nevěřili, zahradil. [IV. Mojž. 14. 37.]

6. A andělé, kteříž nezachovali svého kněžství, ale opustili přibýtek svůj⁸, k soudu velikého dne vezbami věčnými pod mráкотou schovali.⁹

7. Jako Sodoma a Gomorra i okolní města, kteráž podobným způsobem smilnive, a odšedše po těle jiném, učiněna jsou příkladem, věčného ohně pokutu trpíce.¹⁰

[I. Mojž. 19, 24.]

8. Tak podobně i tyto tělo zajisté pokrývají, paustřím pak pohrdají, a velebnoti se rouhají. [II. Petr. 2, 10.]

9. Michael archanděl, když s ďáblem odpor máje, hádal se o tělo Mojžášovo,¹¹ neosmělil se vynésti soudu složeně, ale řekl: Přikazíž tobě Pán.¹² [Zach. 3, 2.]

10. Tito pak čehož nemají, tomu se rouhají, a co od přirozenosti jako nemá zvířata, znají, v tom se porušují.¹³

⁷ Spasitel; jelikož on jest prostředníkem všelichého sjevení Božího; jakož se v novém zákoně všelil, tak v starém tajemně svůj lid vedl a řídil. [Srov. Žid. 13, 8. I. Kor. 10, 4.] — Dle smyšlného řeckého textu: „Pán“; však starší rukopis vazkánský čte: „Ježíš“.

⁸ t. j. své místo, nebo.

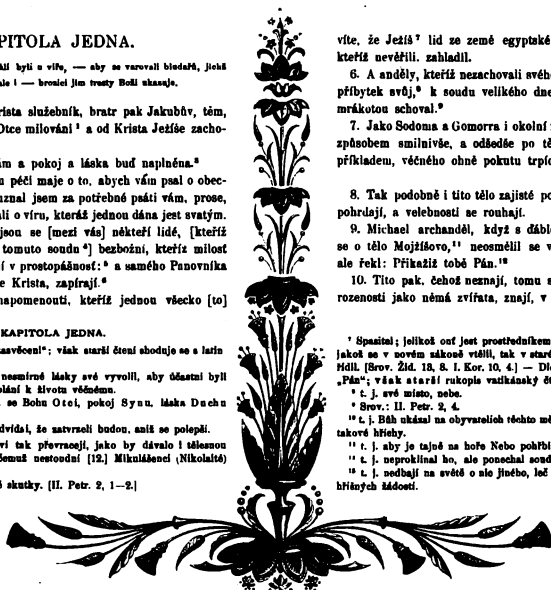
⁹ Srov.: II. Petr. 2, 4.

¹⁰ t. j. Bůh ukázal na obyvatelích těchto měst, jak přitěsí trestá ohavně takové hříšty.

¹¹ t. j. aby je tajně na hoře Nebo pohřbil. [II. Petr. 2, 11.]

¹² t. j. neproklínal ho, ale ponechal soud Bohu. [Srov. Sir. 21, 30.]

¹³ t. j. nedbají na světě o slo živo, leč o nasycení tělesných svých bláhých žádostí.

11. Běda jim, nebo na cestu Kainovu odešli,¹⁴ a bludem Balámovým pro mzdu se vyliili,¹⁵ a v odporování Kóře zahynuli.¹⁶

12. Tíť jsou na hodech svých¹⁷ poškrvny, hodující bez bázně,¹⁸ sami sebe pasouce; oblakové bez vody, ježto větrové sem a tam honí; stromové podzimní,¹⁹ neuzitélní, dvakrát mrtví, vykořenění;

13. divé vlny mořské, vymřtající jako pěnu své hanebnosti, hvězdy bludné, jímžto bouře temnosti zachována jest na věky.

[II. Petr. 2, 17.]

14. Prorokoval pak také o nich sedmý od Adama Enoch, říka: Aj, přichází Pán s svatými tisíci svými, [Zjev. 1, 7.]

15. aby učinil soud proti všechném a trestal všechny bezbožné ze všech skutků bezbožnosti jejich, jímž bezbožné činili, i ze všech tvrdých [řečí], kteréž mluvili proti Bohu hřisící bezbožní.²⁰

16. Tíť jsou reptáci žalobní, podle žádosti svých chodící, a ústa jejich mluví pyšná [slova], obdivující se osobám pro zisk.

[Žalm 16, 10.]

¹⁴ Závisti, hněvem, vraždou. [I. Mojš. 4, 8.]

¹⁵ s lakoty se pachtí, ať by duši vypustili.

¹⁶ t. j. vypouros proti vrchosti. [IV. Mojš. 16, 1.]

¹⁷ Šeoky: „valích“

¹⁸ t. j. bese všeho stádu a míry, rozpustilé.

¹⁹ t. j. bes listí a ovoce, zcela uschlí, k ničemu se nebudíci, než aby vyřítí a na oheň uvrženi byli. [Jan 15, 16.]

²⁰ Vsal sv. apoštol toto místo z knihy prorocství Enochova [2, 1], kteráž se z části posud zachovala, ale mezi svatě písmu nenáleží.

17. Ale vy, nejmilejší, pamatujte na slova, kteráž jsou předpověděna od apoštolů Pána našeho Ježíše Krista,

18. jež říkali vám, že v posledním času přijdou posméváči, chodící podle žádosti svých v bezbožnostech.

19. Toť jsou ti, kteříž sami se oddělují,²¹ lidé amyšní,²² nemající ducha.

20. Ale vy, nejmilejší, vzdělávajíce se na nejsvětější víře vaš, v Duchu svatém se modliče,

21. sami sebe v milování Božím zachovávejte, očekávajíce milosrdenství Pána našeho Ježíše Krista k životu věčnému.

22. A tyto zajisté trestete souzené:²³

23. oyno pak k apasení přivozujete, z ohně vytrhující.²⁴

Nad některými pak se slitujte v bázni:²⁵ v nenávisti majíce i tu, kteráž tělesná jest, poškrvněnou sukni.²⁶

24. Tomu pak, kterýž mocen jest zachovati vás, bez hřichu, a postaviti nepoškrvněné před obličejem slávy své s veselím v přístí Pána našeho Ježíše Krista,

25. samému Bohu, Spasiteli našemu, skrze Ježíše Krista, Pána našeho, sláva a velebnost, pauování i moc přede všemi věky, i nyní, i po všechny věky věkův. Amen.

²¹ t. j. oddělují se od ostatních věřících.

²² t. j. hřisným toliko žádostem tělesným oddáni, nezaujímají duchovního života a odporujíce jemu.

²³ t. j. rozsazením odděle se od nich, vynáše je z církve. [I. Kor. 5, 2—6. 2. Kor. 12, 17.]

²⁴ I. Kor. 3, 13—15.

²⁵ Řím. 11, 20. Gal. 6, 1.

²⁶ t. j. zdaleka se všeliké nečistoty vylučující. Přislovím tak dí.

ZJEVENÍ SV. JANA, APOŠTOLA,

obsahuje vidění, kteréž Bůh sv. Janu evangelistovi na ostrově Pathmosu,¹ kamž tento k rozkazům císaře Domitiana² vyhoštěn byl, ukázati, a tak budoucí osudy církve svaté až do druhého přístí Páně zjevití ráciil. Jest jediná hlavně prorocká kniha nového zákona, tajemství velebných a vznešených tak píná, že sv. Jeronym právě se o ní vyjádřil fka, že toliko tajemství obsahuje, koliko slov, ba málo pravím, dokládá tentýž, neboť v každém slově mnohý, rozmanitý smysl se nalézá; a ten jest die úsduku mnohých učenců tak hluboký, že bez zvláštního osvícení Božího úplně ho ani pochopiti nelze. Jaké tu opatrnosti, jaké zbožnosti při čtení této svaté knihy každému potřebí jest! Hodno-li v každé knihy písem sv. věrně šetřiti svatého pravidla církve katolické, aby totiž nížádný neopovažoval se, v svbý vlastní rozum snad příliš doufaje, die svého soukromného smyslu co čte vykládati jinak, leč jak to vykládá církve svatá; tím svědomitěji toho zachováti potřebí u knihy této, jížto úplný smysl prozřetelnost Boží tajemnou rouškou zastříti ráciila, až nám jej částečně časem svým, úplně pak na věčnosti vyjví.

Dá se pak toto sv. zjevení rozvrhnouti ve tři hlavní částky. I. [Kap. 1.—3.] Po nápisu a krátkém úvodu [1, 1—9.] dává sv. věstec jménem Páně napomenutí sedmi církvím Malo-Asiatkým, jichžto vrchním správcem tehdež byl. — II. [Kap. 4.—19.] Obsahuje zjevení událostí církve od prvního počátku až do druhého přístí Páně pod tajemnými obrazy sedmi pečetí, jimiž kniha před trůnem Božím zavřena jest, a sedmi trub, tresty Boží na hříšníky vyvolávajících; pak ukazuje tré úhlavní nepřátele církve: draka, šelmu mořskou a nevěstku, a jak je církve svatá s pomocí Boží ac u krvavých pátkách přemáče. — III. [Kap. 20—22.] Věšm pokojné, blažené kralování Krista Pána v církvi svaté dobou tisíclet, poslední zápas církve proti mocnostem Kristu odporující a vtěleným v osobě antikristové, a konečně potom vítězství církve nad tímto odpárcem Páně, vzkříšení a soudný den, svrzení bezbožných do pekla a spasení spravedlivých v novém Jerusalemě, v blaženosti nebeské.

Že kniha ta od sv. Jana evangelisty, téhož, který sv. evangelium, a tři pod jeho jménem nás došlé listy byl vydal, sepsána jest, a síce tamš, kde se mu toho zjevení od Boha dostalo, na ostrově Pathmosu, asi r. 94—96. po Kr., dotvrzuje se i hodnověrnými zprávami nejstarších spisovatelů církevních, i důkladnými skoumáním učenců novějších. K svatým pak písmům ji sv. církve stále přičítá již od sněmu Kartagáckého [379.] až po sněm Tridentický i Vatikánský.

Sloužiti nám kniha ta zvlášť za naší doby, ano se „tajemství nešlechetnosti“³ více a více zmáhá a proti církvi brojiti počíná, k poučením, k utržením v dobrém a k potěšení. bychom, skryté úklady lstrých svědků věčně znamenajících, pevně stáli u víře svaté; když bychom pak pronásledováni, a nenáviděni byli pro jméno Páně, bychom pamětlivi jsouce proctví tohoto: „Tut jest trpělivost a víra svatých, kteréž ostříhají příkázání Božích a víry Ježíšovy,“⁴ těšili se naději v toho, jenž dí: „Přijdu brzo!“⁵ aby nás vždy nalezi bdejících a očekávajících ho v rouše svatebním, a tak nás uvedl spolu s chotí svou, sv. církvi, k blaženým hodům života věčného.

KAPITOLA I.

Podravnje sedm církví, jimiž kniha ta píle. — vypravuje, jak se mu Kristus zjevil, a — rozkázal, aby sepsal, co sviděl.

1. Zjevení Ježíše Krista, kteréž mu dal Bůh, aby ukázal služebníkům svým, co se má diti brzo;¹ i oznámil [je], poslav skrze anděla svého, služebníku svému Janovi,

2. kterýž svědectví vydal slovu Božímu a svědectví Ježíše Krista, cožkoli viděl.²

3. Blahoslavený, kdož čte a slyší slova prorocství tohoto, a zachovává ti věci, které jsou napsány v něm; nebo čas blízko jest.⁴

¹ Vís 1. 9. pozn. — ² Jini to jít v dobu Nerona císaře kladou. — ³ II. Thes. 2, 7. — ⁴ Zjev. 13, 10. 14, 12. — ⁵ Zjev. 22, 7.

KAPITOLA I.

¹ t. j. sa doby této posamokosti, byť i mnoho tisíc let trvalo, jest jsou proti věčnosti jen okamžik.

² t. j. svědectví o slovu Božím a Ježíši Kristu, všechno, jakož sám viděl. [Jan 1, 14.]

³ Buď sta nebo slyše věří, a věře skutkem věrně píni.

⁴ t. j. kdožto se každému dostane podle skutků jeho; blízko rozuměj die 1. pozn.

4. Jan sedmi církvím, kteréž jsou v Asii. Milost vám a pokoj od toho, kterýž jest, a kterýž byl, a kterýž přijíti má,¹ a od sedmi duchů, kteříž jsou před obličejem trůnu jeho;²

[II. Mojš. 3, 14.]

5. a od Ježíše Krista, kterýž jest svědek věrný,³ prvorozený z mrtvých, a knize králů země; kterýž zamiloval nás, a umyl nás svou krví od hříchů našich,

[I. Kor. 15, 21. Žid. 9, 14.]

6. a učinil nás královstvím⁴ a kněžím⁵ Bohu a Otci svému: jemu sláva a panování na věky věkův. Amen.

7. A j bře se s oblaky⁶ a uzříš jej veliké oko, i ti, kteříž ho bodli; a budou kvíliti nad sebou pro něho všechna pokolení země: jistě, Amen.

¹ t. j. od Boha Otce i Syna.

² t. j. i Duchu svatého, sedmerem darů svých v nás působícího; tak die II. 11, 2. nebo: „od sedmi nejslavnějších andělů strážných“ die Tob. 12, 15.

³ t. j. Jan věrný vydal svědectví světu o neobekém Uci svém, věrně posuzil světu o Bohu.

⁴ t. j. Božím, anž Bůh věrou panuje v nás. [Luk. 17, 21.]

⁵ Ještěk mu nejen děsné ohrovy obětovati, nýbrž i sebe sami v obět životu, svatou a libou vzdáti máme. [Řim. 12, 1.]

⁶ t. j. jistě přijde, jako by již ta byl. [Is. 5, 15. Mat. 24, 30. Jud. 14.]

8. Já jsem Alfa i Omega,¹¹ počátek i konec, praví Pán Bůh, kterýž jest a kterýž byl, a kterýž přijíti má, všemohoucí.
[Is. 41, 4. Nize 21, 6.]

9. Já Jan, bratr váš, a účastník v souzení, i v království, i v trpělivosti v Kristu Ježíši,¹² byl jsem na ostrově, kterýž slove Pathmos,¹³ pro slovo Boží a svědectví Ježíšovo.

10. Já jsem u vzrýzení ducha v den Pánů,¹⁴ i uslyšel jsem za sebou hlas veliký, jako [hlas] trouby,

11. Křoucí: Co vidíš, zapíš do knihy, a pošlím sedmi církvím, kteréž jsou v Asii: v Efezu, a Smyrně, a Pergamu, a Thyatíře, a v Sardes, a Filadelfii, a Laodicei.

12. I obrátil jsem se, abych viděl hlas, kterýž mluvil se mnou: a obrátil se uzel jsem sedm svicných zlatých,

13. a u prostřed sedmi zlatých svicných podobného synu člověka,¹⁵ obléčeného v roucho dlouhé, a přepásaného na prsou pasem zlatým.

14. Hlava pak jeho a vlasové byli bílí, jako vlna bílá, a jako snh, a oči jeho jako plamen ohně,

15. a nohy jeho podobné mosazi, jako v peci hořící, a hlas jeho jako hlas vod mnohých:

16. a měl v pravé ruce své sedm hvězd: a z út jeho vycházel meč s obou stran ostrý, a tvář jeho byla jako slunce, ano svítí v moci své.

17. A když jsem jej uzel, padl jsem k nohám jeho jako mrtvý. I položil ruku svou pravou na mne, řka: Neboj se! Já jsem první i poslední, [Svrchu 8. Nize 21, 6.]

18. a živý: a byl jsem mrtvý, a s živ jsem na věky věkův, a mám klíče smrti i pekla. [Nize 20, 13.]

19. Protož napíš ty věci, kteréž jsi viděl, a kteréž jsou, a kteréž se mají dít potom.

20. Tajemství sedmi hvězd, kteréž jsi viděl v pravici mé, a sedm svicných zlatých: sedm hvězd andělských¹⁶ jsou sedmi církví: a sedm svicných jest sedm církví.

KAPITOLA II.

Co Kristus bláskapem církví: efeských, — smyrnenských, — pergamských a thyatírských posílá dávat.

1. Anděl¹ církve efeské² napíš: Totoť praví ten, kterýž drží sedm hvězd v pravici své, kterýž chodí u prostřed sedmi svicných zlatých: *

2. Známť skutky tvé, i práci. I trpělivost trou, a že ne-

¹¹ Alfa jest první, Omega poslední písmě abecedy řecké, kterýmž jazykem i knih Zjevení psána jest, tedy: první a poslední, věčný. [17.]

¹² t. j. Jan křesťanem jako vy, trpím pronásledování pro víru a doufám za dočasnosti života věčného.

¹³ Nyri Palmos, akulnatý, nedrobný ostrovec v moři egejském mezi Ikaríi a Milétem; má toliko 300 obyvatel.

¹⁴ t. j. v neděli; ten den poněkud ustanovením apoštolským za svátek místo soboty určen jest.

¹⁵ t. j. Kristus Pán v podobě člověka; viz Dan. 7, 13: dlouhé roucho vykládá se na království Pánů, zlatý pás na důstojnost královskou, šedilny na vědomost, plamenné oči na vševidoucnost, ohnivý nohy na plynou spravedlnost, slův hlas, jakob i meč na obě strany ostrý na všemohoucí slovo Boží.

¹⁶ Slovo „anděl“ značí tuho úřad a jest stejného významu jako slovo apóstol, totiž posel, poslanec; rozuměj tedy slovem tím apóstoly, bláskapy sedmi církví. [Srov. I Kor. 11, 10.]

KAPITOLA II.

¹ t. j. bláskupa (I, 20); co však tuto přímě k bláskupovi praví, týká se veškeré knihy.

² Efesos jest známé město v Malé Asii.

³ t. j. Jan bdi nad církví svou.

můžeš strpěti slych, a skual jsi těch, kteříž se býti praví apóstoly, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři;

3. a máš trpělivost, a snášel jsi pro jméno mé, a neustal jsi.

4. Ale máš proti tobě, že jsi lásku svou první opustil.⁴

5. Protož pomni, odkud jsi vypádl, a čím pokán, a první skutky čin.⁵ Pakliž toho nebude, přijdu na tebe rychle, a pohnu svícem tvým z místa jeho, leč budeš činiti pokán.

6. Ale toto máš, že nenávidíš skutků Mikulášenců,⁶ kterýchž i já nenávidím.

7. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví církvím: Tomu, kdož svítá, dám jísti s stromu života, kterýž jest v ráji Boha mého. [I. Mojš. 2, 9.]

8. A andělu církve smyrnenské⁷ napíš: Toto praví první a poslední, kterýž byl mrtvý, a jest živ:

9. Známť souzení tvé, a chudobu trou, ale jsi bohatý;⁸ a rouhají se tobě ti, kteříž se praví býti Židy, a nejsou, ale jsou sběť satanova.

10. Nebojž se nic toho, co trpěti máš. Uj avržež dábel⁹ některé z vás do žaláře, abyste jej pokoušeli, a budete mti souzení za deset dní.¹⁰ Badiž věrný až do smrti, a dám ti korunu života.

11. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví církvím: Kdo zvítězí nebude uražen od smrti druhé.¹¹

12. A andělu církve pergamské¹² napíš: Totoť praví ten, kterýž má meč s obou stran ostrý:

13. Vímť, kde bydlíš, tu kdež jest stolice satanova, a dríš jméno mé, a nezaprel jsi víry mé; a v těch dnech Antipas, svědek můj věrný, zabit jest u vás, kdež bydlíš satan.

14. Ale máš proti tobě [něco] málo: že tam máš ty, kteříž drží ucel Balámův,¹³ jenž učil Baláka pohoršeti klásti před syny izraelskými, aby jedli a smilnili.¹⁴

15. Tak i ty máš, jenž drží ucel Mikulášenců.

16. Čiž táž podobně pokán: pakli neučiníš, přijdu na tebe brzo, a budu bojovati s nimi mečem ští svých.

17. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví církvím: Tomu, kterýž zvítězí, dám manu skrytou,¹⁵ dám jemu kamének bílý, a na kamének napsané jméno nové, jehož nikdo nezná, leč kdo je přijímá.¹⁶

¹ t. j. že jsi ochabl v lásku své k Bohu a k bláskupu, kterozž jsi z počátku tak horlivě dokazoval.

² První krodej k pokání jest poznati hříšnost svou, potom pak upustiti od hříchu, a k očtosti se opět navrátiti.

³ t. j. bláskop pro Mikulášův jáhu [Svrchu 6, 5] tak nazvaných, kteří v nejohavnivějších prostředcích žili. Znamenají, že dli nenávidí skutků M. seboť toliko hříchu nenávidí máme, a nikoliv osoby hříšní.

⁴ Smyrna bylo město v Malé Asii, pak patnáct mil severně od Efezu, znamenatí jak obchodem tak uměním.

⁵ t. j. jakkoliv chudí jere a všelijak pronásledování od Židů, přec nepomijte abednosti a dobrých skutků.

⁶ t. j. akne náhodně své, nepřátelé má.

⁷ t. j. stálek čas, nedlouh dobu místo neurčitě udává; slyš se buď na dešetero prodávání církve po čas dsaň Hmákyh, anebo na prodávání církve Domitjánova, jenž deset let trvalo, tak že by se slovom dne rok znamenal.

⁸ t. j. od smrti věčné, ale dojde života věčného.

⁹ t. j. Mikulášencův, viz 6. srov. 10.

¹⁰ Viz Jud. 11 srov. IV. Mojš. 31, 16.

¹¹ či tajemnou, t. j. sám sebe v nejvěrdnější svátosti. [Jan. 6, 36.] Byloť ústní pokání u Židů, že ukrytí při dobytí Jeruzaléma Nabeho-donocem aroha s mannou [II. Moab. 3, 7.] za doby Hše Modřákovy opět se nalezne; i vyplnilo se, když se rozasine u výšimě synyza o nejv. svátosti.

¹² V sjevných hrách pohanských držal se všimím kamének a posnženost odčinou, kterouž pak od soudův na pokázaní tábou kamének obdržel; zde znamená odčinu života věčného.

18. A andělu církve thyrstirské¹⁴ napíš: Totot praví Syn Boží, kterýž má oči jako plamen ohně, a nohy jeho podobné mozaži:

19. Známť skutky tvé, i viru i lásku tvou, i službu i trpělivost tvou, i skutky tvé poslední, jichž jest více než prunčů.

20. Ale mámt proti tobě [něco] málo: že dopouštíš ženě Jezabel, ana se praví býti prorokyní, učiti a sváděti služebny mé, aby smilnily a jedli modlám obětovaným.¹⁷

21. A dal jsem jí čas, aby pokání činila, a nechce se káti smilstva svého.

22. Až uvrhu ji na lože¹⁸ a ti, kteří smilnili s ní, budou v převellikém souzení, leč budou činiti pokání a skutků svých:

23. a syny její zabijí smrtí,¹⁹ i svědí všechny církve, žeť já jsem zpytatel ledví i srdcí: a dám jednokůžnému z vás vedle skutků jeho. Vámt pak pravím,

24. i ostatním, kteříž jste v Thyatíře: Kteržikoli nemají učený tohoto, a kteříž nepoznali hlubokostí satanových, jakož praví, nevížim na vás jiného břemene:²⁰

25. a však to, což máte, držte, dokavad nepřijdu.²¹

26. A kdo svítázi, a bude ostříhati skutků svých až do konce, tomu dám moc nad národy,

27. a bude je spravovati pratem železným, a jako nádoba hrůšičká roztlučení budou,

28. jakož i já jsem vzal od Otce svého,²² a dám mu hvězdu jitrní.²³

29. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví církvim.

KAPITOLA III.

Co Kristus píšeť dvěma křesťánům: sardeskému, filadelfickému, a laodicejskému.

1. A andělu církve sardeské¹ napíš: Toto praví ten, kterýž má smolu Duchů Božích, a sedm hvězd:² Známť skutky tvé, že máš jméno, jako bys byl živ, a jsi mrtvev.

2. Budíž bedliv i potvrdíš³ ostatků, jenž měli umřítí;⁴ nebo nenacházím skutků tvých plných⁵ před Bohem.

3. Máj tehdy na paměti, kterak jsi přijal a slyšel,⁶ a za-

¹⁴ Thyatír bylo městočko v Malé Asii, asi deset mil severo-východně od Smyrny; asi 150 let po Kristu založil; sv. Ak-Hisar.

¹⁵ Tím rozami svrchu jmenované Mikulášské (v. 5.); maří je jméno bezbohaté Jezebely [III. Král. 16, 81.], poněvadž jako ona lid laskavý k modloslužbě svádila, tak tito lid křesťanský k odpadnutí od Boha svádili, což pismo smilstvem zove. Někteří vykládají vsak se domnívali, že skutečně nějakou svůdnou osobu Senakou míní.

¹⁶ T. j. na lože bojevné, navštívím jak jí sama, tak i stoupence její strapaní bolestným. Lze tím i věčné tresty rozumět, jímž Bůh veškeré svůdné učitele trestati bude.

¹⁷ Ukrutně zabýnou jako synové Jezebeliní. [IV. Král. 10, 1—14. I. Král. 16, 7. Žalm 11, 30. Jer. 11, 20.]

¹⁸ T. j. křesťákov i uprostřed bludně zachovávi viru, nedávajíc se svěsti sdánlovou moudrostí a pobožností jejich, kterouž oni toliko své obavě mravy skrývají, na ty jinéž prodávajíc nedopustit.

¹⁹ T. j. viru zachovajíc pravou viru až do příští mého.

²⁰ T. j. sdásta jej sdásta království, od Boha Otce také zaslíbeného a uděleného.

²¹ T. j. bud: sám sebe [die 22, 16.]; nebo: „že mu vzejde hvězda života věčného nikdy nenapadající.“ [Beda.]

KAPITOLA III.

¹ Sardes bylo zvané i bohaté město, východně od Smyrny v řeky Faktolu.

² Bozuméť i sedmero darů Ducha sv., od Otce i Syna vycházejícího i sedmero andělů [1, 20.], strážců svátých církvi a národů, i sedm biskupů církvi věrných, [1, 11.]

³ T. j. a víra.

⁴ T. j. jenž byli v nebespědi od pravé viry odpadnouti, a tak na věčnou sádku přijíti.

⁵ T. j. dokonalych.

⁶ T. j. učení apoštolské.

chovávej [to], a číš pokání. Pakli nebudeš bdití, přijdu na tě jako zloděj,⁷ a nezvíš, v kterou hodinu na tě přijdu.

[I. Thesa. 5, 2. Níže 16, 16.]

4. Ale máš málo jmen v Sardes, kteříž nepoškrvnili roucha svého: a choditi budou se mnou v rouše bílé, nebo jsou toho hodni.

5. Kdož zvlátázi, takt bude obléčen v roucho bílé, a nevy-máit jméno jeho z knihy života, a význam jméno jeho před Otcem svým i před anděly jeho.

6. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví církvim.

7. A andělu církve filadelfické⁸ napíš: Totot praví Svatý, a Pravý, kterýž má klíč Davidův;⁹ jenž otvorá, a žádný nezavírá; a žádný neotvírá: [1a, 22, 22. Job. 12, 14.]

8. Známť skutky tvé. Až dal jsem před tebou dvéře otevřené, jichž žádný nemůže zavřiti;¹⁰ nebo máš malou moc a ostříhal jsi slova mého, a nezapeli jsi jména mého.

9. Až, dám [ti] ze sboru satanova ty, kteříž se praví býti Židy, a nejsou, ale klamají. Až, učiním jim, žeť přijdou a budou se klaněti před nohama tvými, a zvědíť, že jsem já zamiloval tebe,¹¹

10. protože jsi zachoval slovo trpělivosti mé,¹² i já zachovám tebe od hodiny pokušení,¹³ jenž přijde na všechen svět k zkušeni přebývajících na zemi.

11. Až přijdu brzo: držíš, co máš, a nížádný nevezme koruny tvé. [Svrchu 2, 26.]

12. Kdo zvlátázi, učiním jej sloupem v chrámě Boha mého,¹⁴ a nevjede více ven; a napíš na něm jméno Boha mého, a jméno města Boha mého, Jerusáléma nového, kterýž stápuje s nebe od Boha mého, i jméno své nové.¹⁵ [Níže 19, 13.]

13. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví církvim.

14. A andělu církve laodicejské¹⁶ napíš: Toto praví: Amen!¹⁷ svědek věrný a pravdivý,¹⁸ kterýž jest počátek stvoření Božeho.¹⁹

[Jan 14, 16.]

15. Známť skutky tvé, že nejsi ani studený ani horký: kěz bys studený byl anebo horký:

16. ale že jsi vlažný, a nejsi ani studený ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých.²⁰

17. Nebo pravíš: Jsem bohatý a mám hojnost, a ničeho nepotřebuji; a nevíš, že jsi tv bídný, a ubohý, a chudý, a slepý a nahý.

18. Radím tobě, abys sobě koupil u mne zlata ohněm zku-

¹ T. j. nenadále s trestem.

² Filadelfia jest město posad znamenitá, asi osm mil východně od Sard.

³ T. j. domu Davidova; rozuměť piaso moe v království Božím. [Svrchu Mat. 16, 19. poznamenání.]

⁴ Pomohu ti milosti svou k rozlišení učení mého, již žádný nebude moci odolati.

⁵ T. j. sdásta; se sdástať dvoji jak se Židovstva, tak i Pohanstva k tobě se obrátí; vidouce patřiti, že milost má a tabou jest.

⁶ T. j. učení mé, pro něž jsem trápil a umrl.

⁷ T. j. v veliké nezdě kteréž zasáhne veškeren svět.

⁸ T. j. utrdím jej i více zde na zemi a jistim mu tak místo v blaženosti věčné.

⁹ T. j. na důkaz, že Bohu náleží, že jest občanem nového Jerusáléma církve a Níže nebeské, a že jest mým vykonpenem.

¹⁰ Laodicea, znamenitá město v Malé Asii, deset mil jižovýchodně od Filadelfie; až bylo r. 66. po Kr. směřením mnoho utrpení, píše se opět posádkou zotavilo. [Vis úvod na list k Kolosenským.]

¹¹ T. j. „Pravda“ die Jan 14, 6. pravý Bůh, pravdomluvný a věrný.

¹² Tak se nazývá proti lípřokům, svíráť proti antikristu, na jehož dobu toho poukazuje.

¹³ Jan 1, 3. Kol. 1, 16. ale i původce děláňkov stvoření. [Gal. 6, 16.]

¹⁴ T. j. kolle se domnívá, že máš nějakou dokonalost od sebe, ja vši ctivosti prázděn [17.], pročť i zavřeni hodeu

šeneho,²¹ abys byl bohatý²² a oblečen byl v roucho bílé,²³ a neukazovala se hanba nahoty tvé, a masti silicí namaž oči svých, abys viděl.²⁴

19. Já křte miluji, kárám a trestám. Rozhorlil se tehdy a číť pokáň. [Přís. 3, 12. Zid. 12, 6.]

20. A j stojím u dveří a tluku: ²⁵ jestliže kdo uslyší hlas můj, a otevře mi dvéře,²⁶ vejduť k němu a budu s ním večereti, a on se mnou.²⁷

21. Kdo zvítězí, dám jemu sedět s sebou na trůnu svém: jako jsem i já zvítězil, a sedím s Otcem svým na trůnu jeho.

22. Kdo má tuho, slyš, co Duch praví církvím.²⁸

KAPITOLA IV.

Vypisuje, jak se mu všeobecně Boží zjevení ukázalo v prostřed čtyřmčetna starců a čtyř zvířat, jež — Boha volali, a jemu se klanjí.

1. Potom jsem viděl: A aj dvéře otevřeny v nebi, a hlas první, kterýž jsem slyšel jako [hlas] trony, an mluví se mnou, říká: Vstup sem, a ukáží tobě, co se má dít potom.

2. A hned jsem byl v duchu: ¹ A aj trůn postaven byl v nebi, a na trůnu [jeden] seděl.

3. A ten, jenž seděl, byl podoběn pohledu kamene jaspisu, a sardis: a duha byla vůkol trůnu, a podobna podobna smaragdů.² [Ezech. 1, 26.]

4. A vůkol trůnu bylo stolic čtyřmčetna: a na těch stolicích čtyřmčetna starců sedících, oblečených v roucha bílá, a na hlavách jejich koruny zlaté.³

5. A z trůnu vycházely blešky, a hlasy, i hromobití; a sedm lamp hořelo před trůnem, jenžto jsou sedm duchů Božích. [Svrchu 1, 4. Zach 4, 2.]

6. A před trůnem bylo jako moře skleněné, podobné křišťálu,⁴

¹ t. j. ohnivé hlasy.

² t. j. na veliké dobré skutky.

³ t. j. abys zvířel světinosti hřadů.

⁴ t. j. abys pozoroval, a roslilmi vznešenost povolání svého, a jak daleko od ní vzdálen jsi.

⁵ t. j. na srdce každého rozlišený trosem, a dopuštěním svého [19], na konec věčků pak zvířel zásluky, které se udají.

⁶ t. j. srdce svého.

⁷ t. j. posilim jej ve všech strastech, a pak pojmu k sobě v blaženost věčnou.

⁸ Kap. 2. a 3. vykládá se proročky na sedmero dob církve sv. až do skončení věků, předpodobněných sedmery církví. Církev efosaká značí dobu první od nanebevstoupení Páně až k počátku pronásledování křesťanů na císaře Nerona (66); smyrnenská — dobu druhou až po Konstantina císaře (312); pergamská — dobu třetí až po Karla Velikého (800); thyatirská — dobu čtvrtou až po veliké odtržení od církve, tak svanou reformaci (1618); sardeská — dobu pátou až k obnovení církve, ježtí die křesťanů šase nyní; sebyšak: sladešská — dobu šestou až do příchodu antichřtana; laodicejská — sedmou a poslední, kdesťo po velikých strastech Pán přijde, aby soudil lidstvo veškeré.

KAPITOLA IV.

¹ t. j. vytrženi; II. Kor. 12, 2.

² Jaspis, dražokam přehledný, mnohobarevný, znamená čistotu a svatost; sardis, dražokam ohnivého lesku, znamená spravedlnost; duha, v ní barva selena, smaragdová, nejhezbejší se objevuje, znamená Boží smilování a miloúdenství; avšak tedy a spravedlnost a miloúdenství jsou stáje u trůnu Božího.

³ Starověto předsťavují veškerý zástup svatých Božích, jelikož jsou [I. Petr. 2, 9.] křesťanské křišťato: čtyřmčetna jich die toho, jakob jsi David veškeré křišťato na 24 úřady rozdělil. [Luk. 1, 5.]

⁴ Mořem značí jednak jasnost všeobecnosti Boha svrchovaného a nepochopitelnou hloubku bytosti jeho [II. Mojš. 24, 10.] jednak poněkud na odlišněti moc a přehoje milosti Boží, jížto vyvážiti nelze.

a u prostřed trůnu, a vůkol trůnu čtvero zvířat, plných očí a předu i ze zadu.⁵

7. A zvíře první podobné lvu, a druhé zvíře podobné teletí, a třetí zvíře maje tvář jako člověči, a čtvrté zvíře podobné orlu letcím.

8. A z těch čtyř zvířat jednokaždé mělo šest křídel, a vůkol i vnitř jsou plná očí, a neměla odpočívati ve dne i v noci, říkájce: Svazť, Svazť, Svazť, Pán Báh všemohouci, kterýž byl, a kterýž jest, a kterýž přijíti má.⁶

9. A když ta zvířata vzdávala slávu a čest, i dobrořečení sedícím na trůnu, živému na věky věků,

10. padalo čtyřmčetna starců před sedícím na trůnu, a klaněli se živému na věky věkův, a skládali koruny své před trůnem, říkouce:

11. Hoden jsi, Pane Bože náš, přijmouti slávu, a čest, i moc; nebo ty jsi stvořil všechny věci, a z vále tvé byly a stvořeny jsou. [Dan. 7, 10.]

KAPITOLA V.

Vypisuje, jak ježná kniha sedmi pečeti uzavřené od Beránka B-ého otevřena jest, a — jak jej s toho volali a jemu se klanjí veliké tvorstvo.

1. I viděl jsem v pravici sedícího na trůně knihu, popsanou vnitř i zevnitř, zapечатěnou sedmi pečeti.¹ [Ex. 2, 9.]

2. A viděl jsem anděla silného,² volajícího hlasem velikým: Kdo jest hoděn otevřiti knihu, a zrušiti pečeti její?

3. A nemohl žádný, ani na nebi, ani na zemi, ani pod zemí otevřiti knihy, ani v ni nahlédnouti.³

4. A já plakal jsem velmi, že není nalezen žádný, kterýž by hoděn byl otevřiti knihu, ani v ni nahlédnouti.⁴

5. I řekl mi jeden ze starců: Neplač! aj zvítězil lev z pokolení Jádova,⁵ kořen Davidův,⁶ aby otevřel knihu a zrušil sedmero pečeti jejích. [I. Mojš. 49, 9.]

6. I viděl jsem: A aj u prostřed trůnu a čtyř zvířat, a u prostřed starců Beránek,⁷ an stojí jako zabíjý, maje sedm rohův, a sedm očí,⁸ jenž jsou sedm duchů Božích, poslaných na všechnu zemi.⁹

7. I přišel, a vzal knihu z pravice toho, kterýž seděl na trůnu.

8. A když otevřel knihu, čtvero zvířat, a čtyřmčetna starců padlo před Beránkem, majíce jednakaždý z nich harfu, a básně zlaté, plné vonných věcí, jenž jsou modlitby svatých;¹⁰

¹ Jeouf Cherubové, představitelce veškeré tvorstvo; vykládají se o čtyřech sv. proroci, o čtyřech sv. evangelistech a jinač. [Ezech. 1, 6. a 10, 14. Viz též k sv. evanj.]

² Vis 1. 4. Srov. Is. 6, 8.

KAPITOLA V.

¹ t. j. knihu, die obaku velmi obáranou, avšak tajnou, zavřelou v sobě rady a budouci sondy Boží.

² Vykládá se na Gabriele archanděla, jehož jméno znamená: „Silá Boží.“

³ Tuť značí, že tajní soudové Boží skryti jsou před velikými stvořením.

⁴ Tím projevuje kuzelnost veškerého světa po vykoupení z próby hříchů a ďábla, v níž celý otepěl, a uselý schopen blaženosti v tajemství nebečké.

⁵ t. j. Kristus Ježíš; je mocně zvítězil nad hříchem, smrtí a ďáblem.

⁶ Die Is. 9, 2. 10.

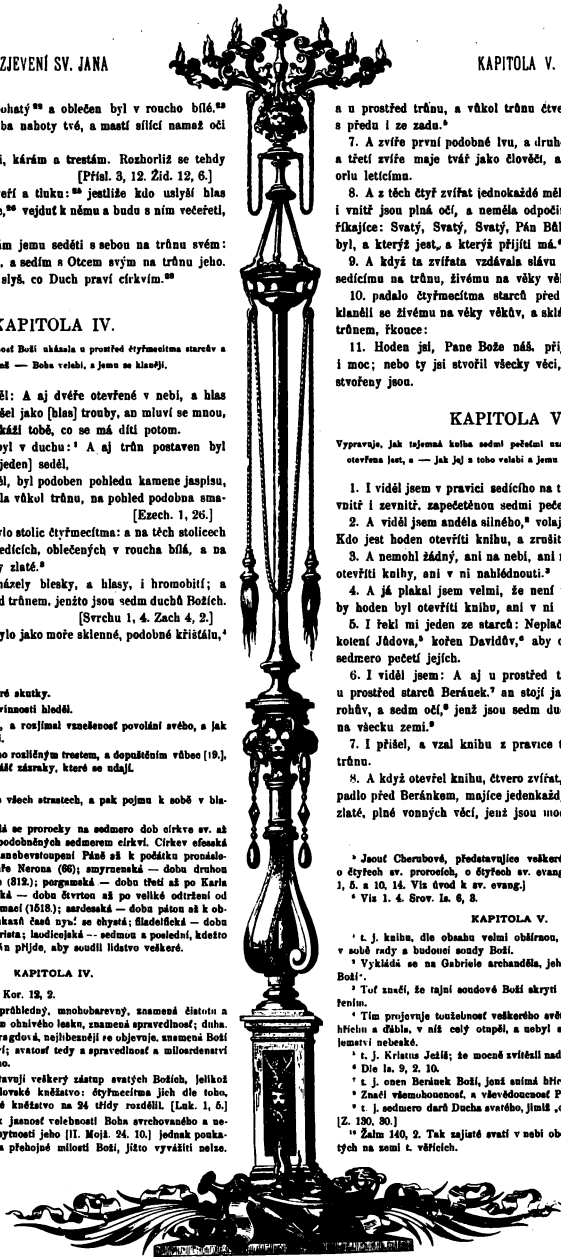
⁷ t. j. onen Beránek Boží, jenž snímá bříhy světa. [Jan. 1, 29.]

⁸ Značí všemohoucnost, a všeobecnouct Páně.

⁹ t. j. sedmero duchů Duchů svatých, jímž „obnovuje tvářnost země“.

[Z. 130, 30.]

¹⁰ Žalm 140, 2. Tak zajisté svatí v nebi obětní Bohu modlíby svatých na zemi t. věřících.

9. a zpívali píseň novou,¹¹ fkcunce: Hoden jsi, Pane, vzítí knihu, a otevřítí pečeti její; nebo jsi byl zabit a vykoupil jsi nás Bohu krví svou ze všelikého pokolení, a jazyku, i lidu, i národu.

10. a učinil jsi nás Bohu našemu královstvem a kněžství, a budeme královati na zemi. [I. Petr. 2, 5, 9.]

11. I viděl a slyšel jsem hlas andělů mnohých okolo trůnu a zvířat a starců, a byl počet jejich tisícové tisíců, a 12 fkcuncích hlasem velikým: Hoden jest Beránek, kterýž byl zabit, vzítí moc, a Božství,¹² i moudrost, i sílu, i čest, i slávu, i dobrořečení.

13. A všecko stvoření, kteréž jest na nebi, i na zemi, i pod zemí, a co jest na moři, i co v něm, všechny jsem slyšel, fkcunc: Sedícímu na trůnu a Beránkovi, dobrořečení, i čest, i sláva, i moc na věky věkův.¹³

14. A čtvero zvířat říkalo: Amen.¹⁴ A čtyřmčetma starců paulo na tváři své, a klaněli se živému na věky věků.¹⁵

KAPITOLA VI.

Vypravuje, co viděl při otevření sedmi pečeti tajemná knihy.

1. I viděl jsem, že otevřel Beránek jednu ze sedmi pečeti, a slyšel jsem jedno ze čtyř zvířat, ano dť jako hlasem hromovým: Pojď a viz! [Ezech. 2, 9.]

2. A viděl jsem: A aj, kůň bílý, a teu, jenž seděl na něm, měl lucistě, a dána jest mu koruna; i vyjel jest přemáhaje, aby zvířezil.¹⁶

3. A když otevřel pečť druhou, slyšel jsem druhé zvíře, ano dť: Pojď a viz!

4. I vyšel jiný kůň rýsavý; a tomu, jenž seděl na něm, dáno jest, aby odjal pokoj ze země, a aby se [lidě] respolek zabjeli; a dán jest mu meč veliký.¹⁷

5. A když otevřel pečť třetí, slyšel jsem třetí zvíře, ano

¹¹ T. j. jindy neslýchanou, totiž o vykopení světa, nové vykonané smrti Beránka. Tak i pohanský epikopev Plinius dověduje, že Křesťané se scházvali na první den téhož dne (v neděli) a „Kristu jakožto Bohu píseň prospěvají“.

¹² Řecké štění má: bohatství.

¹³ Smysl toho jest, že všeliké stvoření slávu Boží a milost vykopení světa hlásá, a hlásati bude až na konec věkův, a velebiti Boha a toho, že se nám sjevoem jeho, zvířel pak úctěm Kristovým dostalo známosti tajemství nebeských.

¹⁴ T. j. čtvero svatých proroků a evangelistů potvrzovali slávu tu co věrní svědkové.

¹⁵ Značí, že člověk pokorně podrobilí má rozum svůj u víře v nepostihá tajemství Boží.

KAPITOLA VII.

¹⁶ Sedmero pečeti značí sedmero tajemství, a toliké rozličných dob dějů sv. církve, kteréž po sobě následovati budou a ježá blávní události Báh sv. Jana zjevili. Kděl je město právě vyvěštěno? Obyčejně se rozumějí na strasti, limit Báh národ šídoraký až do vyvrácení Jeruzaléma navštíví; avšak dle dána prorokůh seles smysl jelech na tak krátkou dobu obmesiti; nýbrž jako Kristus Pán sám předpovídaje shoubu města Jeruzaléma spolu s i plamenými taly shoubu veterého světa znaezáči, tak též i tato slova proroka jeho tm dvojnásmysem se rábec beržel.

¹⁷ Znamená Krista Pána [19. 11. 13.], jenž přemohl smrt a peklo, dále vyjřelí proti nepřítelům svým na zemi: Židovstvu, pohanstvu, kacířstvu, nevěře.

¹⁸ Vykládá se vůbec na krvavě pronásledování církve za císarš Hmákých, od Nerona až do Konstantina.

dť: Pojď a viz! A aj kůň vrany,¹⁸ a ten, jenž na něm seděl, měl váhu v ruce své.¹⁹

6. I slyšel jsem jako hlas u prostřed čtyř zvířat, fkcunc: Dvě libry pšenice za peníz a šest liber ječmene za peníz,²⁰ ale vínu a oleji neukážou.²¹

7. A když otevřel pečť čtvrtou, slyšel jsem hlas čtvrtého zvířete, ano dť: Pojď a viz!

8. A aj, kůň plavý; a jméno toho, jenž seděl na něm, smrt,²² a peklo šlo za ním, a dána jest mu moc nad čtyřmi díly země, aby usmrcoval mečem, hladem, a morem, a šelnamí zemskými.

9. A když otevřel pečť pátou: Viděl jsem pod oltářem²³ duše zabítých pro slovo Boží a pro svědectví, kteréž měli;²⁴

10. a volali hlasem velikým, fkcunce: Až dokud, Pane [svatý a pravý], nesoudíš a nemáš krve našš nad těmi, kteréž přebývají na zemi?²⁵

11. I dáno jest jednomukaždému z nich roucho bílé²⁶ a řečeno jest jim, aby odpočali ještě za malý čas, až by se naplnil [počet] spoluzlužebníkň jejich, a bratřij jejich, kteříž usmrnci býti mají, jakož i oni.²⁷

12. I viděl jsem, když otevřel pečť šestou: a aj zeměřfesení veliký stalo se, a slunce učiněno jest jako pytel železný; a měsíc všecken učiněn jest jako krev.

13. a hvězdy a nebe padaly na zemi, jako šfkový strom z sebe smítá nezodralé ovoce své, když větrem velikým kláocn byvá;

14. a nebe ustoupilo jako zvinutá kniha: a všeliká hora, i ostrovové a místa svého se pohnuli;

15. a králové země, a knížata, a úředníci, a bohatí, a silní, a každý sluha, i svobodník, akryli se v jeskyních, a v skalách horních,

16. a říkali horám a skalám: Padněte na nás, a skryte nás před tváří toho, jenž sedí na trůnu, a před hněvem Beránka; [Is. 2, 19. Os. 10, 8. Luk. 23, 30.]

17. nebť jest přišel den veliký hněvu jejich: i kdo bude moci ostáti?

¹⁸ Značí hlad. [Joel 2, 6. a Pláč 5 10.]

¹⁹ K všemí potravý, jakož se v čas veliké nouze dělo.

²⁰ T. j. tolik, co se otrokům dávalo za denár (desetník), za malý denár. [Moz. Mat. 20, 2. pozna.]

²¹ O tom však pozor šiva býti seles.

²² Znamená mor.

²³ Dle řeckého: „Jim moc... namrovnati“ ad. t. támo třem ježděm. Smysl: Báh bude trusiti nepřítelá své válkou, hladem, morem.“

²⁴ neboť oně toto vidění ukázalo se mu jako v chrámě; tajemně se oltářem rozumí Kristus die Kolos. 3, 3.—4.

²⁵ T. j. všech, kteří pro víru trpěli od podlétku světa až do konce; znamenají, že se krev obětní podlétku vyvěštila; tak biskup při otevření kostela pod kámen oltářní ostáky svatých hlásá, roz: „Pod oltářem Božím sídlo jest obědní, prodějte se nás k P. J. K.“

²⁶ Tak řádají proto, aby se shánáa spravovněos Božská, a lidé se Boha bali, a k němu se obrátili. Mile tu dokládat sv. Augustin: Toť jest spravovněi i právě lítovostá byto mašečníkš, že proš, aby přezelo království bíláha, kteréž je pomá pronásledovatel.

²⁷ Toť znamená věčnoš blaženost, v sítko dáse svatých vaktřičení adí svých odokázají.

²⁸ T. j. až by dovršena byla míra slovní protivněkš jejich. Z toho [a dále 12.—17.] vidět, že prosvětli to dále než k vyvrácení Jeruzaléma se vztahuje. Byť byly brzy tyto a šási se před vyvrácením Jeruzaléma udaly, jak Josef Fl. dověduje, neměti dosahjí v mnohem dalš — dalš době, a značí vlastně krudy před sondným dnem, ie. 18. 10. Ex 32, 7. Mat. 23. Luk. 21, 9.

KAPITOLA VII.

Vypravuje vidění, jak Bůh před všeobecnou zshobou nastílně mnozí vyvolení, i se Židovství i s pokorností, znamená dá, aby zachovali byli.

1. Potom jsem viděl čtyry anděly, ani stojí na čtyřech úhlech země, a drží čtyry větry země, aby nevlál na zemi, ani na moře, ani na žádný strom.¹ [Zach. 6, 1.]

2. A viděl jsem jiného anděla, vystupujícího od východu slunce, majícího znamení Boha živého: i volal hlasem velikým na čtyry anděly, jimž jest dáno, aby škodili zemi a moři.

3. Fka: Neškodte zemi, ani moři, ani stromům, dokudž nepoznamenejete služebníků Boha našeho na čelích jejich.²

4. I slyšel jsem počet znamenanych, sto čtyřicet čtyry tisíce znamenanych ze všeho pokolení synův izraelských:

5. Z pokolení Juda dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Ruben dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Gád dvanácte tisíců znamenanych;

6. z pokolení Aser dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Neftalim dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Manasses dvanácte tisíců znamenanych;

7. z pokolení Simeon dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Lévi dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Issachar dvanácte tisíců znamenanych;

8. z pokolení Zabulon dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Josef dvanácte tisíců znamenanych; z pokolení Benjamin dvanácte tisíců znamenanych.³

9. Potom jsem viděl zástup veliký, jehož žádný přecísti nemohl, ze všech národův, a pokolení, a lidí, a jazykův, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka, jsouce oblečení v roucho bílé, a palmy v rukou jejich.⁴

10. A volali hlasem velikým, fkouce: Spasení⁵ Bohu našemu, kterýž sešl na trůnu, a Beránkově.

11. A všickni andělé stáli kolem trůnu, a starcův, a čtyř zvířat: i padli před trůnem na tváři své a klaněli se Bohu,

12. fkouce: Amen! Dobrořečení, a jasnost, a moudrost, a dík čínání, čest, a moc, i síla Bohu našemu na věky věkův. Amen.

13. I odpověděl jeden ze starcův, a řekl mi: Kdo jsou tyto, kteříž oblečení jsou v roucho bílé? a odkud přišli?

14. I řekl jsem jemu: Pane můj, ty víš. I řekl mi: To jsou ti, jenž přišli z velikého soužení, a odkud roucha svá, a zblížili je v krvi Beránkově.⁶

KAPITOLA VII.

¹ Slovem „větry“ směl mluva proroků všeliké nebydy a strasti [Dan. 7, 2]: vytkládá se tedy prorocství to tak, že Bůh trůsty své u vyvolení Jeruzaléma zadřel, až se větril díle Mat. 24, 16. zachovali, utukše se do města v Zaldorán. Větr i veliký počet vyvolených a smysl v 3. řádku. aby se prorocství tomu rozsáhlo ve smyslu šířím, že totiž Bůh své věrné v strastech tělečných, které přede dnem soud. nym nastanou, tak posílá, že neupří skázy dání svých a nepropadnou smrti věčné.

² Buť svatým křtmem. zrov. Ezech 9, 4. nebo díle Zjev. 3, 12. a 14. 1. největšíjm jménem Pána.

³ Pokolení Dásovo vyznchává, protože nejvíce modloslužbu se bylo prohlašilo; náctem, jako sv. Irenaea, udávají toho též tu příčinu, že s knesem Dásova antikrist přijít má.

⁴ Na dáška, se svítící nad světlem. třibsem a dábem.

⁵ Doloz: své děkujeme... ont náa mlčost svou posílá, že jsme nad protivnýk svými svítícími.

⁶ t. j. očištění jsou od všeliké pokrývky hříchů pro zásluhu smrti a krve Kristovy. [Řím 6, 3.]

15. protože jsem před trůnem Božím, a slouží jemu dnem i nocí v chrámě jeho,⁷ a ten, kterýž sedí na trůnu, přebývati bude nad nimi;⁸

16. nebudouť lačnětí, ani žíznti více, a nebude bítí na ně slunce, ani žádná vedro; [Is. 49, 10.]

17. nebo Beráněk, kterýž jest u prostřed trůnu, Háiti je bude, a doveđe je k studnicím vod života, a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich. [Is. 25, 8. Nřie 21, 4.]

KAPITOLA VIII.

Jak pečťeť nadán otevřena jest, a co znamená.

1. A když otevřel pečťeť sedmou, stalo se mlčení na nebi jako za půl hodiny.¹

2. I viděl jsem sedm andělův, ani stojí před obličejem Božím: a dáno jest jim sedm trub.²

3. A jiný anděl přišel a postavil se před oltářem, maje kadidlnici zlatou: i dání jsou mu zápalové množi, aby [je] dal z modliteb všech svatých na oltář zlatý, kterýž jest před trůnem Božím.³ [Žalm 140, 2.]

4. I vstoupil dým zápalů z modliteb svatých z ruky anděla před Boha.

5. I vzal anděl kadidlnici, a naplnil ji ohněm s oltáře, a svrhl na zem: a stalo se hřmění, a bláskání, a blýskání, i zemětřesení veliké.

6. A sedm andělů, kteříž měli sedm trub, připravili se, aby trouбили.

7. A první anděl zatroubil: a stalo se krupobití a ohně, smísené s krví, a svrženo jest na zem, a třetí díl země spálen jest, a třetí díl stromův shořel, a všechna tráva zelená spálena jest.

8. A druhý anděl zatroubil: a jako veliká hora ohněm hořící uvržena jest do moře; i učiněna jest třetina moře krví,

9. a zemělata třetina tvorstva toho, kteréž měli duši⁴ v moři, a třetina loď zhyzula.

10. A třetí anděl zatroubil: i spadla s nebe hvězda veliká, hořící jako pochodně, a padla na třetinu fok, a do studnic vod;

11. a jméno hvězdy jest Pelyněk: i obrátila se třetina vod v pelyněk, a mnoho lidí zemělato od vod, nebo učiněny jsou hořé.

12. A čtvrtý anděl zatroubil: i udeřena jest třetina slunce, a třetina měsíce a třetina hvězd, tak že se jich třetina ztměla, a třetina dne nesvítala a podobně též i noci.⁵

⁷ t. j. v sobesích vzdávati mu budou oběti chvaly věčné [v chrámě Jeruzalémakém pěly se salny ve dne i noci].

⁸ t. j. svou Božskou přítomností je oblati.

KAPITOLA VIII.

¹ t. j. očekáváním toho co Bůh nyní v soudu svém urdit má.

² Joutf znamením děseho hlasu soudů Božích, svírák války. [Jer. 4, 13.]

³ Než Bůh trůsty své na bezbožníky vyslal, přijal modlitby svých věrných [6, 10]: a ruky anděla na oltáři slavně jsou vybranem Krista Pána, skrze něhož modlitby naše přijmou býjati Boha, jakož i sv. církve každou modlitbu tak sávirá.

⁴ Oběť oltáře směl protivestvati, a strpěti svatých; to pak na ukrutnýk jich svrženo jest.

⁵ t. j. žilo.

⁶ Čvero prvích ran: spáleností země [7] a skazení povahy vodstva mořského [8—9], i posemením [10—11], a proměna těles nebožských [12], vytkládá se obyčejně na strasti a hrasy před vyvrácením Jeruzaléma; avšak o těch plati toliko nevístě, jelikož ono předpovědění soudny den; úplně se vyplní strastmi před soudným dnem, jimž zemělata bude tvořena země, a nastane nové nebe, a země nová [II. Pot. 3, 7].

13. I viděl a slyšel jsem hlas jedné orlice, ana letí prostředkem nebe a praví hlasem velikým: Běda, běda, běda těm, kteříž přebývají na zemi, pro jiné hlasy tří andělů, kteříž měli troubiti.⁷

KAPITOLA IX.

Ci. dále zosmená pátá a šestá zatroubení⁷

1. A pátý anděl zatroubil: i viděl jsem, ana hvězda s nebe spadla na zem⁸ a dán jest jí klíč od studnice propasti.⁹

2. I otevřela studnici propasti: a vystoupil dým z hlubiny jako dým z peci veliké, a zatmělo se slunce i povětří dýmem studnice:

3. a z dýmu studnice vyláza na zem kobylky, a dána jest jim moc, jakouž moc mají štrouvy zeměští;

4. a příkazáno jest jim, aby neškodily travě zemské, ani žádné věci zelené, ani kterému stromovi, než toliko lidem, kteříž nemají znamení Božího na telch svých;¹⁰

5. a dáno jest jim, aby jich nezabíjely, ale aby [je] tráplily za pět měsícův;¹¹ a trápení jejich bylo jako trápení od štrů, když užtkne člověka.

6. A v těch dnech hledati budou lidé smrti, a nenaleznou jí: a žádati budou zemřítí, a smrt bude od nich utkati.¹²

7. A podobenství kobylek podobno koňm, připraveným k boji, a na hlavách jejich jako koruny zlatu podobné, a tváří jejich jako tváří lidské. [Moud. 16, 9 Joel 2, 4.]

8. A měly vlasy jako vlasy ženské, a zubové jejich byli jako zubové lvů;

9. a měly pancíře jako pancíře železné, a zvuk křídli jejich jako zvuk vozů koní mnohých, běžících k boji;¹³

10. a měly ocasy podobné štrfům, a zahadla byla v ocasích jejich, a moc jejich škoditi lidem za pět měsícův;¹⁴ a měly nad sebou

11. krále, anděla propasti, jemuž jméno žilovcky Abaddon, a řecky Apollyon; latíně maje jméno Exterminans [zhořuce].¹⁵

12. Běda jedna pomínula, a sj přicházejí ještě dvě bídy potom

13. A šestý anděl zatroubil: i slyšel jsem jeden hlas ze čtyř rohů zlatého oltáře, kterýž jest před oltáre Božíma,¹⁶

⁷ Tim značí, že ostatní tři rány, které přijíti mají na lidstvo, téžti budou své první čtyry, které zasáhnuo semí z žilovcky jejmí i těm nebošká.

KAPITOLA IX.

⁸ Hvězda tento se rozumí astara, padlý anděl. [Luk. 10, 18.]

⁹ T. j. oí pekel; smysl: Dána jest mu moc [klíč], vypustiti veškeron svou slobu, aby škodil lidem.

¹⁰ Výše 7, 3. Kobylkami se rozumí velká vojska nepřítelů. [Joel. 2, 4.]

¹¹ Objeťují se škůdných kobylek jest ve vřehodních semích ročně pět měsíců. doba úrody a borka.

¹² Budeť hrozná trápení, tak že by si lidé volili raději zemřítí, nežli je znáti [Svrch. 6, 16. Srov. 1a, 2, 19. Oz. 10, 8. Luk. 23, 30.]

¹³ T. j. jako když válečné vozy a mnohými koňmi jedou do boje. Tomu zjasně se podobá chřest kobylek, přicházejících v nesmírném množství jako mrak, tak že i světlo sluneční zasltují, a všecko list, ba i kůru stromů oštráji.

¹⁴ Celé to vypadá kobylek vnao jest z jejich podoby a die přílovy, jakoh se ve vřehodních semích dosavde o nich říká, totiž, že kobylky se podobají blavon koni, prvý i va, tělem hlas, osasem štrů, vykádí dlouhým panským vlašem.

¹⁵ Toť opit objeťují se vykládá na sběllou zruřovť vojak žilovcky při vytržení Jerusalema, a nichťto zvíěť tak zvaní horlivci [sektóř] v městě samém hroznou zhoubu pšobili; praví pak směřuje k strastem, jimž Báh semí na konec světa navřítí. [Vis 6, 6-12. poz.]

¹⁶ Zlatým oltářem se rozumí Kristina, čtyřmi rohy oltáře pak vřiči od čtyř stran světa a sím spojení. Konečně potrestáni zasltíhe bezbožně pronásledovavky církve na všeobecné ápení pronásledovavých vřičích

14. ana dí šestému andělu, kterýž měl troubu: Rozvaž čtyry anděly, kteříž jsou přivázáni v řece veliké Eufratu.

15. I rozvázáni jsou čtyři andělé, kteříž byli připraveni k hodině, a ke dni, a k měsíci, a k roku,¹⁷ aby zabili třetí dí lidí. [Náře 16, 14.]

16. A počet vojska jízdného byl dvacetkrát tisíckrát deset tisícův.¹⁸ A slyšel jsem počet jich.

17. A takto jsem viděl koně u vidění: a ti, kteříž na nich seděli, měli pancíře ohnivě, a hyacintové, a srmé, a hlavy koňů byly jako hlavy lvové, a z úst jejich vychází oheň a dým a síra.¹⁹

18. A těmito třemi ranami zabita jest třetina lidu ohněm, a dýmem, a sírou, jenž vycházely z úst jejich.

19. Nebo moc koní jest v ústech jejich, a v ocasích jejich: ocasové jejich jsou totiž polobní hadům, majíce hlavy, a těmi škodí.²⁰

20. A jiní lidé, kteříž nejsou zabiti těmi ranami, nečinili pokání ze skutků rukou svých, aby se neklaněli dáblům, a modlám zlatým, a stříbrným, a měděným, a kamenným, a dřevěným, kteréhož nemohou ani viděti, ani slyšeti, ani choditi:²¹ [V. Mojš. 32, 17. Žalm 96, 5, 116, 12.]

21. a nečinili pokání z vražd jejich, ani z trávení svých, ani ze smilství svého, ani z krádeží svých.²²

KAPITOLA X.

Anděl silný astupaje s nebe, a přeháči kulku otevřenou: přičká, že nebudě ženo, dávk kulku na Janovi smrti, což mu v átech sládkod, ale v bílé hoř-kout pšobí. Jna opit ářev jest, aby prorokoval.

1. I viděl jsem jímě anděla¹ silného, astupujícího s nebe, oděného oblakem² a duba na hlavě jeho;³ a tvář jeho byla jako slunce,⁴ a nohy jeho jako ohniv sloupové;⁵

2. a v ruce své měl knížku otevřenou:⁶ i postavil nohu svou pravou na moře, levou pak u zem,⁷

3. a volal hlasem velikým, jako lev když řve.⁸ A když dokonali volání, mluvivo sedm hromů hlásáni své.⁹

4. A když odmluvilo sedm hromů hlásáni své, chtěl jsem psáti: ale slyšel jsem hlas s nebe, říkouc ke mně: Zapečet to,¹⁰ co mluvivo sedm hromův, a nepiš toho.

¹ T. j. na mřítý ána, sá se váli Boží zalibi, je zavolati.

² T. j. nesmírná množství.

³ Tim vyobrazeje svřítání, vše buceli divokost jízdy té; perská jízdné vojsko bývalo obráno pancíř celovými, jenž se v leska slunce třeř-tlo měřavými barvami s červenou do modra a šlta; pročť to msoř vykládají: na zhoubě války perského krále Choroosa proti křesťanům. [Srov. svrchu v. 14.]

⁴ T. j. zhoubiti byli se všech strn, z předu i z sado. Persané uměli i obrćecou k sadu tváři na koních jezdit a při tom i v nepřudřím běhu lípy střelili.

⁵ Rozumí modloslužebné národy, kteří při všech hrázách, které na ně Báh doposlti [dopaslti], neuvřřli [neuvřřli].

⁶ Nřkřeti tou dokládají die 18.: tak též sahynon.¹⁰

KAPITOLA X.

¹ Jest anděl úmlvy [Malach. 3, 1.]. Jestli Kristina. [Srov. 1, 16-16.]

² Ponskazano na nejvřřší slověčstvti Pšák.

³ Na znamení, že jest sakladatelem nové úmlvy, úmlvy pokoje. [I. Mojš. 9, 12.]

⁴ Na znamení jeho vsehošnosti.

⁵ Na znamení spravedlivé přisěny jeho.

⁶ Nesapečetímno, pročťe ářevní soud se již vykonati mš.

⁷ T. j. maje moc nad semí i uofem

⁸ Srov. 6, 5

⁹ Tim se značí hrůza třeřť Božích; býť pak hlasové tak silní jako hromobiti, ale při tom ározumitelni.

¹⁰ T. j. zjasň pak, a neřjevu, co jej ářel.

5. A anděl, kteréhož jsem viděl, an stojí na moři a na zemi, pozdvihl ruky své k nebi, [Dan. 12, 7.]

6. a přišel akrze Živého na věky věků, kterýž stvořil nebe i to, což v něm jest, a zemi, i to, což na ní jest, a moře, i to, což v něm jest: Že již více času nebude,

7. ale ve dnech hlasu sedmého anděla, když počne troubiti, že dokonáno bude tajemství Boží, jakož zvěstoval skrze služebníky své proroky.¹¹

8. A slyšel jsem hlas a nebe, an opět mluví se mnou a praví: Jdi a vezmi knihu otevřenou z ruky anděla stojícího na moři a na zemi.

9. I šel jsem k andělu, řka jemu, aby mi dal knihu. I řekl mi: Vezmi knihu a pozří ji,¹² a učiníš hořkou v břiše tvém, ale v ústech tvých bude sladko jako med.¹³

10. I vzal jsem knihu z ruky anděla a pozřel jsem ji: i bylo v ústech mých sladko jako med, a když jsem jí pozřel, hořko mi bylo v břiše mém.

11. I řekl mi: Mnaš opět prorokovati národům, a lidem, a jazykům, i králům mnohým.¹⁴

KAPITOLA XI.

Jak měl Jan mluvit chrám, a — jak poslal dva svědkové smrcení a vzkříšení budou, — po druhé bídě se nastane třetí k svrhu sedmá trouby, a konečně se postaví se chrám nebeský.

1. I dána mi jest lýtina podobná prutu, a řečeno jest mi: Vstaň a směř chrást Boží i oltář i ty, kteříž se klanějí v něm: [Ezech. 40, 3.]

2. ale síů, kteráž jest vně před chrámem, vyvrz ven, a neměř jí; nebť jest dána pohanům, a budou šlapati město svaté za čtyřiceti a dva měsíce.⁵

3. A dům dvéma svědkům svým,⁶ a budou prorokovati za dnů tisíc dvě sté a šedesát,⁴ obléčení jounce v pytle.⁷

4. Tíť jsou dvě olivy, a dva svícny před obličejem Pána země stojíce. [Zech. 4, 1.]

5. A bude-liť jim chtěti kdo ubližovati, vyjde oheň z úst jejich, a spálí nepřátely jejich;⁸ a bude-liť jim kdo chtěti ukádniti, musí též zabít byti.

6. Tíť mají moc zavřítí nebe, aby nepršel déšť za dnů

¹¹ Vís níže 11, 15.; t. se bude konec zákona starému, a nastane povolání všech národů do církve Kristova zákona novy; ale rýhá se prorocství to i poslední doby světa, kdežto čas předeje v nesmírnou vědomost, církve posemáka v království nebeské.

¹² T. j. dobře srozuměl a si pamatuj. [Srov. Ezech. 2, 9. a 3, 1.]

¹³ Sladko, se předpovídá vítězství a konečné oslavení církve; hořko, že obě jen krutými strašnými došlci íse.

¹⁴ T. j. zjeviti protivníkům církve trouby má. [11. 1—4.]

KAPITOLA XII.

¹ Objevěně se vykládá na vyvrácení chrámu Jeruzalémského pobaný; dále pak tímto změnáním vysnažuje se zachování církve svaté, co do vnitřní její čistoty, byt i následkem velikých nákladů sovnímí její střízení [sú vnitřní, v. 2. tím rozuměj lesk, alvna a bohatství církve a důstojníkú jejich] ujma utrpělo, neb i zahynalo.

² Srov. Dan. 12, 6. 14. tak dlouho Antioch pronásledoval církve Starého zákona, tak dlouho trvala válka židovská, tak dlouho bude trvati poslední pronásledování církve. [Mat. 24, 22.]

³ T. j. křesťanům, svatým z věčích, z kučeti a neknešti.

⁴ T. j. 27; roku.

⁵ T. j. duchem klaněním se křičby všech. Rozuměj se tuto také Henoch a Eliáš, jenž přijítí ma] před soudním dnem.

⁶ T. j. budou mítí ode mne takovou moc jako Mojžíš II. 7, 17.] a Eliáš. [II. Král. 1, 10—14. Srv. 43, 1—3. III. Král. 18, 38. III. 17, 1.]

prorocství jejich, a mají moc nad vodami, obrátí je v krev, a bítí zemi všelikou ranou, kolikrátkoli chtějí budou.

7. A když dokonají svědectví své, šelma,⁷ kteráž vystoupí z propasti, učiní válku proti nim, a zvítězí nad nimi i zavrždí je. [Nize 17, 8.]

8. A ležeti budou těla jejich na ulicích města velikého, kteráž slove duchovně Sodoma, a Egypt,⁸ kdežto i Pán jejich ukřizován jest.

9. A uzří mnozí z pokolení, a lidí a jazyků i národů mrtvoly jejich za půl čtvrtá dne; a též jejich nedají pochovati v hrobch.

10. A ti, jenž bydlí na zemi, radovali se budou nad nimi, a veseliti se, a dary budou posýlati Jedu druhým; nebo ti dva proroci tráplili ty, kteříž přebývali na zemi.⁹

11. A po půl čtvrtu dní,¹⁰ všel do nich od Boha duch života; i stáli na nohách svých,¹¹ a bázeň veliká spadla na ty, kteříž je viděli.

12. A slyšeli hlas veliký s nebe, an jim dí: Vstupte sem. I vstoupili na nebe v oblace, a viděli je nepřátelé jejich.

13. A v tu hodinu stalo se zemětřesení veliké, a desetý díl města padl: a zbito jest v zemětřesení sedm tisíců lidí, a jiní zastráeni jsou, a vzdali slávu Bohu nebeskému.

14. Rída druhá pomínula: a sá třetí bída přijde rychle.

15. A sedmý anděl zatroubil:¹² i stali se hlasové velicí v nebi, křouce: Učinášť jest království tohoto světa, Pána našeho, a Krista jeho, a královati bude na věky věkův. Amen.¹³

16. A čtyřmccitma starců, kteříž před obličejem Božím sedí na stolicích svých, padli na trávi své, a klaněti se Bohu, křouce:

17. Díky činíme tobě, Pane Bože všemohoucí, jenž jsi, a jenž jsi byl, a jenž přijítí máš, nebo přijal jsi moc svou velikou, a královal jsi.

18. I rozhněvali se národové, a přišel buv tvůj, a čas mrtvých, aby souzení byli, a abys dal odplatu služebníkům svým prorokům, a svatým i těm, jenž se bojí jména tvého, malým i velikým, a abys vykořenil ty, kteříž porušili zemi.

19. A otevřítí jest chrám Boží na nebi, a vidna jest archa umlvy jeho v chrámě jeho; i nastaly blesky, a hlasy, a zemětřesení, i krupobiti veliké.

⁷ Tím rozuměj vůbec všeliké protivníky církve, sviáček pak antichřístá ku konci věkův. Všichni ti byli, jsou a budou nástroj, nábožně důblovni.

⁸ Objevěně se rozumí Jeruzalém pro to, co dále se řte: však lépe se slyší na pobanský Řím a krutou Hší svosa a pak co následuje obrací se na sv. mučeníky, v nichž Kristus opět byl pronásledován a ukřizován: nebť nestalo již Jeruzalém, když sv. Jan toto psal. [Viz čtvod.]

⁹ T. j. kalněs napomínání těch proroků bylo svědkům jen trápením.

¹⁰ T. j. po krátkém čase.

¹¹ T. j. pronásledováni a skoro potlačením církve opět oživne [Ezech. 37, 1—14.] a poranne se až k nebesám [19.], co pobanost a hrozný přeraty národů a semí sankce. [18.] Rozumí se o velikých pronásledováních církve vůbec, na konci pak věků sviáček.

¹² Vís 10, 7.

¹³ Po přemotení bělmy jedné [dle 7] i druhé, i s Hšprokrom Ješím [dle 19, 19—20.], t. po přeměněch protivenskvch a změněi pobanstva oslavena bude církve Kristova, a po přemotení zastřívání pak bude vzkříšení mrtvých, poslední soud a nastane blaženost věčnā. Na to pokračuje vůbec 18. a 19., sevrubně pak to Hđ v kap. 15—19.

KAPITOLA XII.

Žena Jesse stoucem oděna, a stříbna drakem, porodí syna muže, — drak po velikém boji svržen jest s nebe, a prozradíteže ženu, již sem k pomoci připírá.¹

1. I okazalo se znamení veliké na nebi: Žena¹ oděna sluncem² a měsíc pod nohama jejíma³ a na hlavě její koruna dvanácti hvězd,⁴

2. a majíc v životě, křičela pracujíc ku porodu, a trápila se, aby porodila.⁵

3. I viděno jest jiné znamení na nebi: A aj drak veliký,⁶ ryšavý,⁷ maje blav sedm⁸ a rohů deset,⁹ a na hlavěch jeho sedm korun,¹⁰

4. a ocaš jeho¹¹ táhl třetí díl hvězd nebeských, a svrhl je na zem: a drak stál před ženou, která měla porodit, aby když by porodila, syna jejího sežral.¹²

5. I porodila syna muže,¹³ kterýž měl spravovati všechny národy prutem železným;¹⁴ a vzat jest syn její k Bohu, a k trůnu jeho;

6. a žena utekla na poušť, kdež měla místo připravené od Boha, aby jí tam krmili za dnů tisíc dvě stě a šedesát.¹⁵

7. I stal se boj veliký na nebi:¹⁶ Michael a andělé jeho bojovali s drakem, a drak bojoval i andělé jeho:

8. a nepromohli, aniž jest nalezeno místo jejich více na nebi.

9. I svržen jest drak ten veliký, had starý,¹⁷ jenž love díbel a satanáš, kterýž svodí všechny okres světa, a svržen jest na zem i andělé jeho s ním svrženi jsou.¹⁸

10. A slyšel jsem hlas veliký na nebi, říkouc: Nyni stalo se spasení!¹⁹ a moc i království Boha našeho a moc Krista jeho; nebo svržen jest žalobník kratší našich, kterýž žaloval na ně před obličejem Boha našeho dnem i nocí.²⁰

KAPITOLA XII.

¹ Není nikoho tajno, že tato žena vyznamenává i blažovenou Panu Marii i církev svatou; neboť ona porodila hlavu církve, tato ustavičně rodí děti tajemného těla Kristova, jeho věřící. [Die sv. Aug.]

² t. j. střeje se pravdou, pláče láskou.

³ t. j. nijak neprodobna omylu a bludu.

⁴ t. j. ohledem k církvi sv. tím značí dvanácte společtův, a všeobvěk utěšitel církvevi.

⁵ Tím všeob rozuměj veliké strasti církve, v nichž své ditky s velikými bolestmi k životu věčnému rodi.

⁶ t. j. kněse diáblu, satanáš (v. 9.)

⁷ t. j. krvočíslný [Jan 8, 44.]

⁸ t. j. velmi letný a ošemetný „had starý“. (v. 9.)

⁹ t. j. buď desátero (tch cisárův římských, kteří církve sv. prozraděvali; anebo všeobvěk veliké svátků, církve podléžajících mocnářů. [Beda].

¹⁰ t. j. velmi moeny.

¹¹ Tím značí všeobvěk svatých, kteří tak mnoho dnů o sobechobvěk blaženost svým očením připravili, připravují, připraví, svídké pak anikrista k konci světa.

¹² Die I. Mojš. 8, 16. neustále úklady šli blaž. věřících. [I. Petr. 5, 8.]

¹³ t. j. syna stábe, mužné síly; rozuměj jednak Krista Pána, jednak věřící jeho, a vše až do smrti světa vytrvající.

¹⁴ Žalm 2, 8, táž o věřících pláči, povytváří spols s Kristem soudíti budou. [Mat. 19, 28.]

¹⁵ t. j. slabší oděv církve utekou se před protiváky svými na poušť. [Mat. 10, 23. Řím. 14. Dan. 7. 95.]

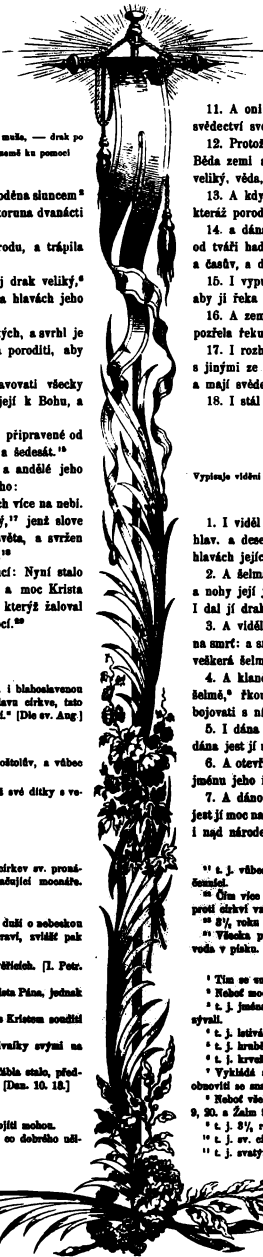
¹⁶ Udávám protiváky církve, jenž se sváděm diábla stalo, představuje se tu jako boj mezi anděly dobrými a zlými. [Dan. 10. 18.]

¹⁷ kterýž byl i Eva svedl.

¹⁸ t. j. poraženi jsou, a vzata jest jim všecka moc.

¹⁹ t. j. vítěství, tak že v Krista všelkni spasení dojdíi mohou.

²⁰ Sv. Job. 1, 6—11. Jenž lidé před Bohem vlni, co dobrého učiní, schieje, a co sližbo, světlje.

11. A oni zvržili nad ním pro krev Beránka, a pro slovo svědectví svého, a nemilovali životů svých až k smrti.²¹

12. Protož vesle se nebena, a kteříž přebývají v nich. Běda zemi a moři, nebo k vám sestoupil diábel, maje hněv veliký, věda, že krátký čas má.²²

13. A když uřel drak, že jest svržen na zem, honil ženu, kteráž porodila muže;

14. a dána jsou ženě dvě křídla veliké orlice, aby letěla od tvří hada na poušť na místo své, kdež se krmí do času, a časův, a do půl času.²³

15. I vypustil had z úst svých po ženě vodu jako řeku, aby jí řeka zachvátila.

16. A země pomohla ženě, a otevřela země ústa svá, a pozřela řeku, kterouž vypustil drak z úst svých.²⁴

17. I rozhněval se drak na ženu: a odšel, aby bojoval s jinými se semene jejího, kteříž ostřihnají příkážání Božích a mají svědectví Ježíše Krista.

18. I stál na písku mořském.

KAPITOLA XIII.

Vypíšeje vidění dvoce želen, a nichž jedná s moře, — druhá se země vyběhá, a jak obě církve prozradějí.

1. I viděl jsem šelmu¹ vystupující z moře,² majíc sedm hlav, a deset rohův, a na rozích jejich deset korun a na hlavách jejich jména rouhání.³

2. A šelma, kterouž jsem viděl, byla podobna levhartovi,⁴ a nohy její jako nohy medvědí,⁵ a ústa její jako ústa lvová.⁶ I dal jí drak sílu svou a moc velikou.

3. A viděl jsem, ana jedná z hlav jejich jako zbita jest na smrt: a smrtelná její rána uzdravena jest.⁷ I divila se země veškerá šelmě.

4. A klaněli se drakovi, jenž dal moc šelmě, a klaněli se šelmě,⁸ říkouc: kdo jest podoben šelmě? a kdo bude moci bojevati s ní?

5. I dána jsou jí ústa mluvící věci veliké, a rouhání, a dána jest jí moc vládnouti za čtyřiceti dva měsíce.⁹

6. A otevřela ústa svá k rouhání proti Bohu, aby se rouhala jménu jeho i stánku jeho¹⁰ i těm, kteří přebývají na nebi.¹¹

7. A dáno jí věsti boj se svatými a přemáhati je. A dána jest jí moc nad velikými pokoleními, a nad lidem, i nad jazyky, i nad národem;

¹¹ t. j. všeobvěk křesťanů, věrní Krista až k smrti, sviámé pak sv. mušouněm.

¹² Čím více zmmáno, že v níčem neprospívá, tím více protiváky proti církvi vzbuzeje; tak šelma všeby a odliš svídké na konci světa.

¹³ 87, roku t. krátký čas; sv. 11, 8.

¹⁴ Všecka prozraděví proti církvi pomouze s pomocí Boží jako voda v pláči.

KAPITOLA XIII.

¹ Tím se značí moc politické pohanské říše římské.

² Neboť moc římská domohla na vše skoro strany až k moři.

³ t. j. jména pohanských bohů, die nichž se i maozí císařové nasyvali.

⁴ t. j. leviř a ukrutná.

⁵ t. j. hrubě a neochotně národy polapávají.

⁶ t. j. krvočíslná.

⁷ Vytříká se toto o Julianovi odpadlíku, jenž na čas pohanstvo obnovil co smali.

⁸ Neboť všelkni modloslužba s působení diáblava pochází. [Sv. Job. 9, 20. a Žalm 80, 5.]

⁹ t. j. 87, roku. [Sv. 12, 14. a 11, 8.]

¹⁰ t. j. sv. církvi, věřícím na zem, a veškerému křesťanskému nádu.

¹¹ t. j. svatým v nebi.

8. a klaněli se jí všickni, kteříž přebývají na zemi, jichžto jména nejsou napsána v Beránkové knize života,¹⁸ jenž zabit jest od počátku světa.¹⁹

9. Má-li kdo ucho, slyš.

10. Kdo do vézení povede, do vézení půjde: kdo mečem zabije, musí mečem zabit býti. Tu jest trpělivost a víra svatých.¹⁴

[I. Mojš. 9, 6. Mat. 26. 25.]

11. I viděl jsem jinou šelmu vystupující ze země: a měla dva rohy podobné beránkovým, a mluvila jako drak.¹⁵

12. A všecka moc první šelmy provozovala před tváří její, a učinila, aby země s tí, kteříž přebývají na ní, klaněli se šelmě první, jejížto smrtelná rána uzdravena jest.

13. A činila znamení veliká, tak že ohni rozkárala stoupiti a nebe na zemi před obličejem lidí.

[II. Thess. 2, 9. Mat. 24, 24.]

14. A svedla ty, kteříž přebývají na zemi, pro znamení, kteréž dáno jest jí činiti před obličejem šelmy, říkajíce obyvatelům země, aby udělali obraz šelmě, kteráž má ránu od meče a ožila.

15. I dáno jest jí, aby dala ducha obrazu šelmy, a aby mluvil obraz šelmy: i aby způsobila, by zabiti byli, kdožbykoli se neklaněli obrazu šelmy.

16. A učiní, aby všickni, malí i velicí, i bohatí, i chudí, i svobodní, i služebníci, měli znamení na pravé ruce své, nebo na čelích svých,

17. a aby žádný nemohl kupovati, ani prodávati, než kdo má znamení, nebo jméno šelmy, anebo počet jména jejího. 18. Tuťto jest moudrost. Kdo má rozum, sečtiž počet šelmy. Neb jest počet člověka: a počet její: Šest set šedesáté šest.¹⁶

KAPITOLA XIV.

Vidí Beránka provázaného stápnem čtyřech drák, — anděla, ani páč Babylonu a blaženost spravedlivých oznámí, — syna člověka k soudu přicházejícího.

1. I viděl jsem: a aj, Beránek¹ stál na hoře Sionu,² a s ním sto čtyřiceti a čtyři tisíce majících jméno jeho, a jméno Otce jeho napsané na čelích svých.³

2. I slyšel jsem hlas s nebe, jako hlas vod mnohých a jako hlas hromu velkého: a hlas, kterýž jsem slyšel, byl jako harfeníků hrajících na harfy své.⁴

¹ Směřuje nejen k pronárodnímu a k činu císařů římských, nýbrž i k strastem na konci věků, kdežto celí národové od viry odpadnou.

² T. j. kterýž Beránek od věčnosti avolil, aby smrt svou světu vykoupil¹, a jakož sám k vykuptelství smrti té hotov býti, tak i svět na ni od počátku světa znáti připravoval skrze sv. proroky své.

³ T. j. Běh protivníkům křesťanského jména slym za sílu rovnou nárou odpálá, a na tom zakládá jest věřící důchu, trpělivost a věrnost svou.

⁴ Rozumí se o pobaněném křesťanu, a bludné veliké římské i jiné moudrosti (dva rohy), ty se svěřným únesím svým a číselnými kousky [18] vše Kristové vědy protivili a protivají, a mnohých k odpadnutí přivedou, buď dílaností [14], nebo nutností [16], nebo odepětím práv občanských. [16—17.]

¹ T. j. jméno ukrutného protivníka církve obsahuje v sobě počet 666; ten pak se nazývá buď dle písmu hebrejského v slověch „Neron Kesar“ (Neron císař): nebo dle řeckého v slově „Laitinos“ a značí pak vůdce římské církve; anebo dle písmu latinského v slověch: „DioCles aVRVatVr“ a na číslu Diklístana se rozumí, což se i dle povahy ukrutníkovy i dle jiných okolností nejvíce pravdě podobá.

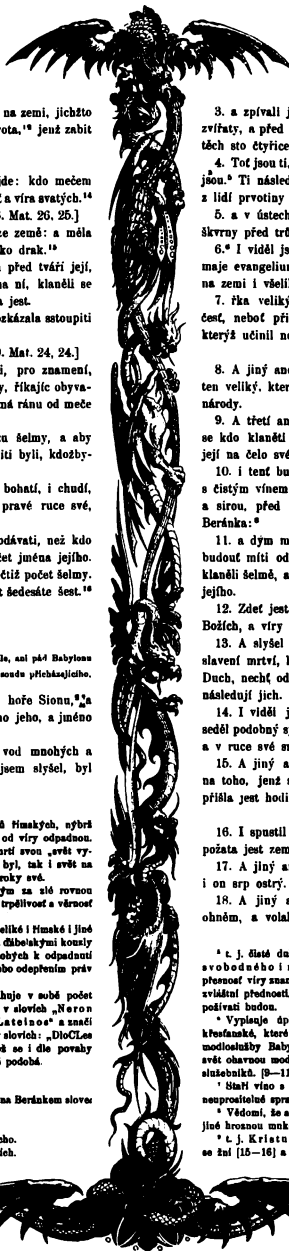
KAPITOLA XIV.

¹ T. j. Kristus Ježíš, jenž vůbec v zjevení sv. Jana Beránkem slova Vis zrušba 5, 6.

² T. j. svatě sířvici; srov. ka. 2, 2. a d.

³ T. j. těch, kteříž věrně zachovali víru a učení jeho.

⁴ Tím se rozumějí obzvlášť a modlitby věřících.

3. a zpívali jako píseň novou před trůnem, a před čtyřmi zvířaty, a před starci, a žádný nemohl zpívatí píseň té, jediné těch sto čtyřiceti a čtyři tisíce, kteříž jsou koupeni ze země.

4. Toť jsou ti, kteří se se ženami nepokřivili; nebo panicev jsou.⁵ Ti následují Beránka, kamžkoli jde. Ti jsou koupeni z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi:

5. a v dátech jejich není nalezena lež; nebo jsou bez poskvrny před trůnem Božím.

6.⁶ I viděl jsem jiného anděla letícího prostředkem nebe, maje evangelium věčné, aby je zvěstoval těm, kteříž bydlí na zemi i všelkému národu, i pokolení, i jazyku, i lidu.

7. Fka velikým hlasem: Bojte se Pána, a vdejte jemu čest, nebo přišla hodina soudu jeho, a klanějte se tomu, kterýž učinil nebe i zemi i moře i studnice vod.

[Zalm 145, 6. Sk. 14, 14.]

8. A jiný anděl následoval, fka: Padl, padl jest Babylon ten veliký, kterýž vinem hněvu smilství svého napájel všechny národy.

[In. 21, 9. Jer. 51, 8.]

9. A třetí anděl letěl za ním, fka hlasem velikým: Bude-li se kdo klaněl šelmě a obrazu jejímu, a vezme-li znamení její na čelo své, nebo na ruku svou,

10. i tenté bude piti vodu hněvu Božího, kteréž jest smíšeno s čistým vínem v kalichu hněvu jeho,⁷ a trápen bude ohněm a sírou, před obličejem andělů svatých, a před obličejem Beránka:⁸

11. a dým muk jejich vstupovati bude na věky věků; nebudou mti odpocínouti, ani ve dne ani v noci, ti, jenž se klaněli šelmě, a obrazu jejímu, a přijme-li kdo znamení jména jejího.

12. Zdeť jest trpělivost svatých, kteříž ostříhají příkázání Božích, a viry Ježíšovy.

13. A slyšel jsem hlas a nebe říkoucí ko mně: Piš: Blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají. Již od této chvíle praví Duch, necht' odpocínou od prací svých; nebo skutkové jejich následují jich.

14. I viděl jsem, a aj oblak bělostkroucí, a na oblaku seděl podobný synu člověka,⁹ maje na hlavě své korunu zlatou, a v ruce své srp ostrý.

[Dan. 3, 25.]

15. A jiný anděl vyšel z chrámu, volaje hlasem velikým na toho, jenž seděl na oblaku: Pust srp svůj a žni, neboť přišla jest hodina, aby bylo žato, neb' uschla jest žně země.

[Joel 3, 13. Mat. 13, 39.]

16. I spustil ten, jenž seděl na oblaku, srp svůj na zem. a požata jest země.

17. A jiný anděl vyšel z chrámu, kterýž jest na nebi, maje i on srp ostrý.

18. A jiný anděl vyšel od oltáře, kterýž měl moc nad ohněm, a volal hlasem velikým na toho, kterýž měl srp

¹ T. j. číslé dále obojho pohlaví, stavu duchohvatí i světlého, avobedného i mstelského. Panovníci sde věbce dístota mravě a přenosť viry znamená [v. 6.], číslé se však nepopírá, že dále zdřízví zvláštní přednost, a ryššího stupně blaženosti před jinými v nebesích požívati budou.

² Vypisuje áplně vyvrácení pobanstva, t. j. veškeré moci protivníka církve, které se stane bláznovím sv. evangelia [6.], pádem sídla modloslužby Babylonu, pobaněného říma a číselných kousků [18] a přenosť viry znamená [v. 6.], číslé se však nepopírá, že dále zdřízví zvláštní přednost, a ryššího stupně blaženosti před jinými v nebesích požívati budou.

³ Stáří víno a vodon směřování: číslé víno tedy značí píseň trst neuprostředně spravedlnosti Božské.

⁴ Vědomí, že anděl a svatí věčné blaženosti požívají, to bude míno jiné hromou mukou bezobčinný.

⁵ T. j. Kristus Ježíš, jenž přišel, aby soudil veškeren svět, což se žni [16—18] a sbírku vína [17—19] vypořádá.

ostrý, fka: Pust srp svůj ostrý a sbeř brozny vinice země; neb uzzáli jsou hroznové její.

19. I spustil auděl srp svůj ostrý na zem, a sebral vinici země, a vnesel do velikého čepenu hněvu Božeho;

20. a tlačel jest čepen před městem, a vyšla krev z čepenu až po uzdy koní za honů tisíc a šest set.¹⁸

KAPITOLA XV.

Vypíše vidění sedmi andělů se sedmi posledními ranami, — a chvalospěv vyvolaných Božích. — Sedmi andělům dáva jeden cherub sedmero říší plných hněvu Božeho.

1. A viděl jsem jiné znamení na nebi veliké a divné: a sedm andělů, majících sedm ran posledních: ¹ nebo těmi jest dokonán hněv Boží.

2. A viděl jsem jako moře sklené, smísené s ohněm,² a ty, kteříž zvířili nad želmuou a obrazem jejím, a nad počtem jména jejich, ani stojí nad mořem skleným, majíce harfy Boží.

3. a zpívající píseň Mojžišovu, služebníka ložního, a píseň Beránkovu, fkouce: Velici a divní jsou skutkové tvoji, Pane Bože všemohoucí; spravedlivé a pravé jsou cesty tvé. Králi věků. [II. Mojž. 15, 1.]

4. Kdož se nebude báti tebe, Pane, a nebude velebiti jména tvého? nebo ty sám jsi milostivý; všickni zajisté národové přijdou, a klaněti se budou před obličejem tvým, nebo soudové tvoje jsou zjevné. [Jer. 10, 7.]

5. A potom jsem viděl, a aj, otevřívá jest chrám stánku svědeckví na nebi.

6. I vyšlo sedm andělů z chrámu, majících sedm ran, jsouce obličejem rouchem lněným, čistým a bělostkoucím, a přepásání na prsou pasy zlatými.

7. A jedno ze čtyř zvířat dalo sedmi andělům sedm říší zlatých, plných hněvu Boha živého na věky věkův.

8. I naplněn jest chrám dýmem od velebnosti Boží a od moci jeho: a žádný nemohl vjíti do chrámu, dokudž se nevykonalo sedm ran sedmi andělův.³ [II. Mojž. 4, 34.]

KAPITOLA XVI.

Sedm andělů vykonává těchto sedm ran, jako sedmero ran egyptských.

1. I slyšel jsem hlas veliký ¹ z chrámu, fkoucí sedmi andělům: Jděte a vylejte sedm říší hněvu Božeho na zem.²

2. I šel první, a vyřil říši svou na zem; i nastal vřed ukrutný a nejhorší na lidech.³ kteříž měli znamení šelmy, i na těch, kteříž se klaněli obrazu jejímu. [II. Mojž. 9, 9.]

¹⁸ Značí píseň potrestání hříšníkův [rov. l. 63, 1—6]; 42 honů šel 1 milí 61 dvě hodiny osasy.

KAPITOLA XV.

¹ Nebot audělů dáva Běh vykonati určeno tresty své [I. Mojž. 8, 24], sedmero ran pak značí úplné potrestání. [III. Mojž. 26, 28.]

² Tim se znamená klanění, krvoklanivé pohanstvo, jímž sradí přelhi jako laralelé mořem rdým; jímž pak to stýká na svátost sv. křtu, jímž se nám milostí Duha sv. dostává [Luk. 8, 16.]

³ t. j. žádnému nelze poznati sondy Boží, až jsou vykonány. [Zalm 72, 16—17.]

KAPITOLA XVI.

¹ t. j. určitý, písemný rozsah Boží.

² t. j. uděle sedmi ranami svět besbožný. Tyto jsou podobné ranám egyptským [II. Mojž. kap. 7—10]; rozmějí však se dílem přímo o pádu pohanství říše Hmácké, i dále o trestech Božích, jímž svět na konci věků navštíví.

³ t. j. hrozný mor. Ještě za císaře Galliena nastal, po deset let suší, a hlavně pobany zasně. Duchovně o času posledním na bludná učení oo mravní mor se vykládá.

3. A druhý anděl vyřil říši svou na moře: i učiněna jest krev jako umřelého, a všeliká duše živá v moři umřela.⁴

4. A třetí vyřil říši svou na řeky, a na studnice vod, a učiněna jest krev.⁵ [II. Mojž. 7, 17.]

5. I slyšel jsem anděla vod fkoučho: Spravedlivý jsi Pane, jenž jsi, a jenž byl svatý, kterýž jsi to usoudil;

6. nebť jsou krev svatých a prorokův vyléváli, i dal jsi jim piti krev: hodní jsou [toho] zajisté.

7. I slyšel jsem jiného od oltáře fkoučho: Jistá, Pane Bože všemohoucí, praví [jsou] a spravedliví soudové tvoji.

8. A čtvrtý anděl vyřil říši svou na slunce: i dáno jest mu tráptiti lidé vedrem a ohněm.⁶

9. I prahli jsou lidé vedrem velikým a rouhali se jménu Boha, jenž moc má nad těmito ranami, a nečinili pokání, aby vzdali slávu jemu.⁷

10. A pátý anděl vyřil říši svou na trůn šelmy: i učiněno jest království její tmavé⁸ i kousali lidé bolesti jazyky své, [II. Mojž. 10, 21.]

11. a rouhali se Bohu nebeskému pro bolesti a pro rány své; a nečinili pokání ze skutků svých.

12. A šestý anděl vyřil říši svou na tu velikou řeku Eufrat: i vymušil vodu její, aby připravena byla cesta králům od východu slunce.⁹

13. I viděl jsem, ano z úst draka, a z úst šelmy, a z úst žiproroka¹⁰ [vyřil] tři duchové nečistí¹¹ jako žáby.¹²

14. Nebo jsou duchové dábelští, ješto divy činí, a chodí mezi krále vůd její, aby je shromáždili k boji ke dni velikému Boha všemohoucího.¹³

15. Aj, přicházím jako zloděj. Blahoslavený, kdož bdí, a ostříhá srca svého, aby nechočil nah, a aby neviděl hanby jeho. [Mat. 24, 43. Svrchu 3, 3.]

16. I shromáždil je na místo, kteréž slove hebrejsky: Armagedon.¹⁴

17. A sedmý anděl vyřil říši svou na povětří: i vyšel hlas veliký z chrámu od trůnu, fkoucí: Stalo se!

18. I učiněna jsou blyškání, a hlasové, a hromobití, i zemětřesení stalo se veliké, jakového nikdy nebylo, co jsou lidé na zemi: zemětřesení takového, tak velikého.

19. I roztržlo se město veliké na tři strany: a města národů padla: a Babylon veliký přišel na paměť před Bohem, aby mu dal kalich vřas prochlivosti hněvu svého.

¹ t. j. znamená úplnou zkázu říše Hmácké, v ništo všeliká oživující moe sanika.

² Značí hrozná krvavost v válkách Hmáckých a v pronásledování křesťanů [5]: „Krev proudem tekla, kde vlnář Emilian panoval.“ di sv. Dionis Alexandránský, a to o všech po 300 let plati.

³ Vypínalo se netroudaní a bledý, jímž Hmácké říše v době 150 let na pole vymušila, jak di sv. Cyrilian.

⁴ Nýbrž vinn toho sbláznění vzáten svém [10], na křesťany svádějící rouhali se Bohu a Kristu.“ jak dovědčuje tvj sv. Cyrilian. [Srov. 11, a 21.]

⁵ Značí úplný úpadek moci a vládnosti říše Hmácké; „ubita jest blava svéta.“ di o tom sv. Jeronym.

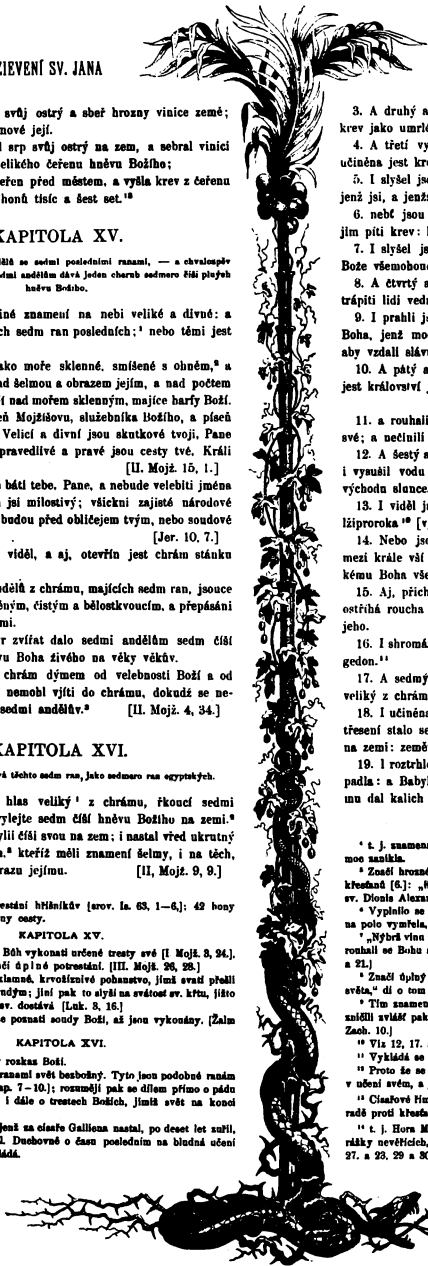
⁶ Tim znamená, že Běh uvede na Hm nepřítelcká národy, aby ji zničili avšák pak od vjeboda [Sv. l. 11, 15, 44, 27—28. Jer. 60, 38. Zalm. 10, 17.]

⁷ Viz 12, 17. a 13, 1, 11.

⁸ Vykládá se na hádání, kousaly a mudřáctví pohanek a. Proto že se jako tato zvířata v nečistotách kochají, nastali jsou v učení svého, a jeden odporový vřek proti církvi vedou.

⁹ Císařové Hmáckí n svého dvora mřvali hadače a kousalniky, k jichž radě proti křesťanství brojili [Diokletian, Julian a.].

¹⁰ t. j. Horn Magedon (táhuba), na níž ta carství k vyznamenání porádky nevěstič, jako se tam byla udála porážka Židů. [IV. Král 9, 27. a 23, 29 a 30.]

20. A všelký ostrov pomínil, a hory nejsou nalezeny.
21. A kroupy veliké jako centnýř padaly s nebe na lidi: i ronhali se Bohu lidé pro ránu kroup; nebo veliká byla příhla.¹⁸

KAPITOLA XVII.

Zjevení, jak odsouzena jest velká nevěstka, matka všelké ohavnosti, opojená krví mučenníků.

1. I přišel jeden ze sedmi andělů, kteříž měli sedm čísl, a mluvil se mnou, řka: Pojď, ukáž ti všech odsouzených nevěstky veliké, kteráž sedí na vodách mnohých,
2. a kterozví smilnili králové země, a ti, kteříž přebývají na zemi, opjeli se vínem smilství jejího.¹
3. I odnesl mne na poušť v duchu.² A viděl jsem ženu, sedící na šelmě brunátné, plně jmen rouhání, mající sedm hlav, a deset rohův.
4. A žena byla odína šarlatem a brunátným rouchem, a odzobena zlatem a drahým kamením i perlami, majíc číslí zlatou v ruce své, plnou ohavnosti a nečistoty svého smilství;
5. a na čele jejím jméno napsané: Tajemství: Babylon veliký, máti smilstva a ohavnosti země.
6. A viděl jsem ženu tu oplnou krví svatých, a krví mučenníků Ježíšových.⁴ A podivil jsem se, když jsem ji spatřil, podivením velikým.
7. I řekl mi anděl: Co se díváš? Já ti povím tajemství ženy i šelmy, kteráž jí nese, jenž má hlav sedm, a rohův deset.
8. Šelma, kterouž jsi viděl, byla jest a již není,⁵ a máť vystoupiti z propasti⁶ a na zahynutí půjde: a diviti se budou bydlitelé země [jichž jména nejsou napsána v knize života od ustanovení světa], vidouce šelmu, kteráž byla a není.
9. A tenož jest smysl, kterýž má moudroste. Sedm hlav jest sedm hor, na nichž žena sedí,⁶ i král sedm jest.⁷
10. Pět [jich] padlo.⁸ jeden jest,⁹ a jiný ještě nepřijel: a když přijde, musí na malou chvíli trvati.¹⁰

¹⁸ Témto úkazy povětrným snád se přímo pád pohané říše římské, jak dějiny světoob, dvtvájí; mocná pak slova prorocví tobo vatahují se k hrázím na konci věků, kdežto pohanstvo a s ním všecky ohavnosti proti křesťanstvu znova se krážíž se ve zmohou, ale pak i strašně od Boha potrestány a zničeny budou.

KAPITOLA XVII.

¹ Tím rozumě starý pohanýk Řím [18.], jenž byl nejen všelké bohý pohanstvíž národů [ty vyrozumě vodami mnohými die 16.], přijel a odnáš své zbožování, sýbř i sám co bohyně „Roma“ ožs byl, sřví chrám a své křídli sedí; modloslužba se však v písmě smilství nazývá, neboť a modloslužba musí býti ohavností též ono nejen od právo, nýbrž i [k hanbě rozumu lidského] zbožování bývalo. [4-6.]

² T. j. v vytržení myslí. [II. Kor. 12, 2.]
³ T. j. to, že tajemně nazývá jest Babylonem velikým.
⁴ Od časně zabitého Nerona nastalo skoro tekla krv mučenníků, tak že doslovně „deta římské přetýkala krví křesťanů.“ [Laktantius].
⁵ Rozumějí Řím za časně Konstantina, kdežto pohanstvo odstraněno a sv. kříž v Římě veřejně vystěn jest.
⁶ T. j. na čas za Juliana odpadlíka.
⁷ T. j. opět brzy sanikne; Julian 20. měsíců panovav, ve válece porážkě náhle sa své vzdal.
⁸ Město Řím bylo vystavěno na sedmi klumtech.
⁹ Rozumě se pasovnickové pohanství té doby, když pohanstvo sa Konstantin již odstraněno bylo.

¹⁰ T. j. Diokletian, Maximian, Galerius, Maximianus Daja a Maxentian, ti padli 311-313.
¹¹ Lictina, jenž teprv 324 přemohán jest.
¹² T. j. Julian odpadlík, zahynul ve válece porážkě 363; viz 8.

11. A šelma, kteráž byla a není, a ta jest osmá: a jestiž ze sedmi, a na zahynutí jde.¹²
12. A deset rohů, kteréž jsi viděl, jestiž deset králů: kteříž ještě království nepřijali, ale jako králové v jednu hodinu moc přijmou po šelmě.
13. Těž jednu radu mají, a dají sílu a moc svou šelmě.¹³
14. Těž bojuvati budou s Beránkem: a Beránek zvíťází nad nimi, neboť Pán pánů jest, a Král králův, i ti, kteříž jsou s ním v povolání, vyvolení a věrní.

[I. Tim. 6, 15. Nřte 19, 16.]

15. I řekl mi: Vody, kterýž jsi viděl, kdež nevěstka sedí, jsount lidé a národové a zateřkové.
16. A deset rohů, kteréž jsi viděl na šelmě: ti v nenávisti budou mti smilnici, a zpusťoť jí, a obnaží, a tělo její budou jísti, a ji spálí ohněm.
17. Neboť Báh dal v srdce jejich, aby učinili, což se líbí jemu: aby království své šelmě dali, dokudž by nebyla vykonána slova Boží.
18. A žena, kterouž jsi viděl, jestiž město veliké, kteráž má království nad králi země.

KAPITOLA XVIII.

Vypovídá pád Babylonu [římské pohané], a odělení národů nad sílu.

1. A potom jsem viděl jiného anděla, vstupujícího s nebe, majícího moc velikou: a země byla odsvícena od slávy jeho.²
2. A zřkfil sílně, řka: Padl, padl jest Babylon veliký: a učiněn jest přibýtkem dábřův, a obydlím všelkého ducha nečistého, a obydlím všelkého plectva nečistého a ohydneho.³ [Is. 47, 8.]
3. nebo z vína hněvu smilství jeho pili všickni národové, a králové země smilnili s ním, a kupci semě z moci rozkořit jeho zbohatli.
4. I slyšel jsem jiný hlas s nebe, říkoucí: Vyděte z něho, lide mři, abyste nebyli účastni hříchů jeho, a abyste z jeho ran nepřijali.⁴
5. Neboť přišli hříchové jeho až k nebi, a rozpomenul se Pán na nepravost jeho.
6. Dejtež muk, jakož on dával vám, a dejte dvénásob podle skutků jeho: v čísl, kterouž naléval, nalíte mu dvénásob.
7. Jakož se mnoho chlubil, a v rozkošech byl, tak mnoho mu dejte muk a pláče; neboť v srdci svém praví: Sedím jako královna, a nejsem vdovou, a neuzřím pláče.

² T. j. pohanstvo jest té povahy, jako byli pohanové jeho, pise nezávisl a ukrutnější proti církvě.

³ Značí rozličné nepřítelohé národy, jenž pohanok Řím Hmaktou vybojvali, a v krákych dobách po sobě panovali, jasoně nástřpiti k vykonání trestů Božích nad ohavným pohanstvem [17.]: brojili síce též oni proti křesťánům, ale posléze pvede viru Kristova přijali [14.] a k záhubě pohanstva pomohli. [16.]

KAPITOLA XVIII.

¹ Jest strážný anděl církvě.
² Tím se značí osvícení veškerého světa, jenž po zničení pohanstva virou křesťanstva nastalo.
³ To značí úplné a hrozné zpusťošení [Is. 13, 20. a d. 34, 14.]; až podnes jest „pohanýk Řím“ v sířoznách, neboť Řím křesťanský vystavěn jest z větší části na poli Marsově, kteréž vae starobě města bylo.

⁴ Vyplnilo se, když Konstantin Velký sídlo své s Říma do Konstantinopole přeložil: s ním se i mnohé vzácné rodniny přestěhovaly. Tak i seš Alarich Řím obíhal [410], mnozí křesťané s Říma se odebrali; jako paped Innocenc, sv. Paula, obě Melania a j. „Caly svět byl naplněn křesťany, jenž byli s Říma utekli.“ [Palladius].

8. Protož v jeden den přijdou rány jeho: smrt, a plác, a hlad, a oběm spálen bude; nebo silný jest Báh, kterýž jej souditi bude.

9. A plakati a kvíliti budou pro něj králové země, kteříž s ním smilnili, a v rozkoších živi byli, když uzří dým zapálen jeho.

10. z daleka stojíce pro bázeň muk jeho, řkouce: Běda, běda, město to veliké Babylon, město to silné; že v jednu hodinu přišel soud tvůj.

11. A kupci země budou plakati a kvíliti nad ním; nebo zboží jejich nebude žádný více kupovati:

12. zboží zlata, a stříbra, a drahého kamení, i perel, i kmentu, i šarlatu, i hedbáví, i brunátného roucha [i všelikého dřeva thýmového¹ i všech nádob z kostí slonových, i všelikého nádobí z drahého kamení, i z mědi, i ze železa i z mramoru

13. i skořice], i vonných věcí, i mastí, i kadidla, i vína, i oleje, i bělí, i pšenice, i dobytka, i ovec, i koní, i vozův, i služebníkův, i duší lidských.²

14. I ovoce, žádnoucí došl tvé, odešlo od tebe. a všechno tučné a krásné zahynulo tobě, a již více toho nenaleznou.

15. Kupci těch věcí, kteříž zbohatli, od něho daleko státi budou pro bázeň muk jeho, plačouce a kvílíce.

16. a řkouce: Běda, běda, město to veliké, kteréž se odívalo kmentem, a šarlatem, a brunátným rouchem, a pozláceno bylo zlatem, a drahým kamením, i perlami;

17. že v jednu hodinu zahynulo tak veliké bohatství. A všeliký správce loďí, i všickni, kteříž se po jezere plaví, i lodníci, i ti, kteříž na moři pracují, stáli z daleka.

18. a křičeli vidouce místo zapálené jeho, řkouce: Kterých bylo podobno městu tomuto velikému?

19. I vypáli prach na hlavy své, a křičeli plačouce, a kvílíce, a řkouce: Běda, běda, město to veliké, v němž zbohatli všickni, kteříž měli loď na moři z drahých věcí jeho, že jedné hodiny zpuštěno jest.

20. Raduj se nad ním nebe, a svatí apoštolé, i proroci: nebo usoudil Báh soud vás o něm.

21. I zdvihl jeden silný anděl kámen, veliký jako žernov, a uvrhl do moře, řka: Takovou prudkostí svržen bude Babylon, město to veliké, a již více nebude nalezeno.

22. A hlas hrajících na harfy, a zpěvákův, a píštěv, a truba nebudou v tobě slyšána, a žádný řemeslník žádného řemesla nebudou v tobě více nalezen, a zvuk mlýna nebudou v tobě více slyšán.

23. a světlo lampy nebudou v tobě více svítiti, a hlasu ženicha a nevěsty nebudou více v tobě slyšeti; nebo kupci tvoji byla knížata zemská, nebo trávením tvým bloudili všickni národové.³

24. A v něm jest krev prorokův a svatých nalezena, i všech, kteříž umrceni jsou na zemi.⁴

¹ t. j. vonného, k vykutování komnat, které se s Ofr [Indie] přiváželo.

² t. j. otroků, ve válece sjetých i jiných, jichž veliké množství v Římě vatajelo na prodej válece.

³ t. j. blaženým úmrtím a slavnými příklady modloslužebného Říma jako spojenci se potěšili, až i jako jedem otrávení na věčnou záhubu přišli.

⁴ Tisíce tisíců moudráníků sv. padlo po celém světě k rozkazu ukřesťování císařů pohanského Říma, a proto se mu vlna i šťastnost na smrt jejich přičítá.

KAPITOLA XIX.

Vypínají viděti o svatbě Beránkové — o koelečném zábození pohanstva.

1. Potom jsem slyšel jako hlas zástupů mnohých na nebi, řkoucích: Alleluja! Spasení¹ a sláva, i moc jest Bohu našemu; 2. neboť jsou praví a spravedliví soudové jeho, jenž odsoudil nevěstku velkou, kteráž porušila zemi smilstřím svým, a pomstil krve služebníků svých z rukou jejích. 3. A opět řekli: Alleluja! A dým její vstupuje na věky věkův.²

4. A čtyřmécitma starcův, a čtyři zvířata padli, a klaněli se Bohu, sedícímu na trůnu, řkouce: Amen, Alleluja!

5. A hlas vyšel s trůnu, řkoucí: Chválu vzdejte Bohu našemu všickni služebníci jeho, a kteříž se bojíte jeho, malí i velcí.

6. A slyšel jsem jako hlas velikého zástupu, a jako hlas vod mnohých, a jako zvuk velikého hřímání, řkoucí: Alleluja! že králuje Pán Báh náš všemohoucí.³

7. Radujme se, a vesmele se, a chválu vzdejme jemu; nebo přišla svatba Beránková⁴ a chof jeho připravila se.⁵

8. A dáno jest jí aby se oblékla v kment stkvoucí a bílý; nebo kment jsou spravedlnosti svatých.

9. I řekl mi: Piš: Blahošlavení, kteříž i večeři svatby Beránkové povolání jsou! I dí mi: Tatáž slova Boží jsou pravdivá. [Mat. 22, 2.]

10. I padl jsem k nohám jeho, abych se mu klaněl. I dí mi: Hleď abož toho nečiníš; jsemť spolu služebník tvůj i bratří tvých, majících svědectví Ježíšovo. Bohu se klaněj! Svědectví zajiště Ježíšovo jestiž duch proctví.⁶

11. I viděl jsem nebo otevřené, a aj kůň bílý, a ten, jenž na něm seděl, slul Věrný, a Pravdomluvný, a spravedlností soudí, a bojuje.

12. Oči pak jeho byly jako plamen ohně, a na hlavě jeho korun mnoho,⁷ a měl jméno napsané, kteréhož žádný neví, než on sám.⁸ [Filip. 2, 9.]

13. A byl oděn v roucho skropené krví,⁹ a jméno jeho sluje: Slovo Boží.¹⁰

14. A vojska, kteráž jsou na nebi, jeja za ním na koních bílých, jsouce odina v kment bílý a čistý.

KAPITOLA XIX.

¹ t. j. „chválné Boha“ výraz radosti a díkydělení.

² t. j. „vítězství“.

³ Tím suází úplné pověry trvalé pořízení modloslužby, a tak dokonalé vítězství křesťanstva.

⁴ t. j. království syna Božského, Ježíše Krista, utvrzeno jest na zemi, a všeobecně přijato.

⁵ Svatbou se znamenán tajemně spojení Krista Pána se svou církví válece, a s jednotlivými věřícími svátě.

⁶ t. j. nyní a vešlejně vysnáván chof svého stkví se církev v úplné své krásce, osdobena jsouce všelikými ctnostmi svatosti a spravedlnosti. [8.]

⁷ t. j. kteréž Báh k pravé víře povolati rádl. Považ dia toho každý, jakého se ti dostalo štěstí, že k církvi Kristově náležíš a tím i nadějí máš, že když víře věren zůstanáš, jš až do konce vysnávaje, i blaženosti věčné účasten budeš.

⁸ t. j. Duch prorocký, jehož ti Báh udělil, svátěti jeho k tobě milost dokazuje. Úřad apoštolův a prorokův sa služba andělkův se považoval.

⁹ t. j. jakožto krále králové (16.), ješ byl vítězně přemohl. [17, 14.]

¹⁰ t. j. jehož bytost neposčítelná jest. [II. Mojš. 3, 14. slov. 1. 8.]

¹¹ To znamená, že syn Boží přitrosenou lidkou na se vzal a sa nás trpěl. [Ja. 68, 2.]

¹² Srov. Jan. 1, 1, 14.

15. A z úst jeho vychází meč s obou stran ostrý, aby jím bil národy.¹² A onť je bude spravovati prutem železným,¹³ a on tlačí číten vína prchlivosti hněvu Boha všemohoucího.¹⁴

[Zalm 2, 9.]

16. A má na rouchu, a na bedrách svých napsáno: Král kráův, a Pán pánův. [Svrchu 17, 14.]

17. I viděl jsem jednoho anděla, on stojí v slunci: i zkrikl hlasem velikým, řka všemohúcím ptákům, kteříž létali prostředkem nebes: Pojďte a shromážďte se k veliké večeři Boží,

18. abyste jedli těla kráův, a těla tisícůkráův, a těla silných, a těla koňův, i jezdcův, a těla všech svobodných, i služebníkův, i malých i velikých.

19. I viděl jsem šelmu, a krále země i vojska jejich, ani se sjeli, aby bojovali s tím, kterýž seděl na koni, a s vojskem jeho.

20. I jata jest šelma, a s ní lížprorok, kterýž činával divy před ní, jimiž svodil ty, kteříž přijali znamení šelmy, a kteříž se klaněli obrazu jejímu. Uvrženi jsou ti dva za živa do jezera ohnivého, hořícího sírou;

21. a ostatní jsou zbiti mečem sedícího na koni, vycházejícím z úst jeho: a všickni ptáci jsou nasyceni těly jich.

KAPITOLA XX.

Předpovídá, že dábel na tisíc let uvězoň, Kristus pak a vyvolení svými tisklé se království bude a to že jest první vzkříšení: — že pak dábel na krátký čas propadne a Gogon a Magogem církev bude proslavována; ale že Bůh jej přemůže, a do pekla vrhne; a to pak — že pomine nebe a země, a že bude vzkříšení mrtvých a poslední soud.

1. I viděl jsem anděla, astoupujícího s nebe, majícího klíč od propasti, a řetěz veliký v ruce své.

2. I uchopil draka, starého hada, kterýž jest dábel, a satanáš, a svázal jej na tisíc let;

3. a uvrhl jej do propasti, a zavřel, a zapečetil svrchu nad ním, aby nevodil více národův, až by se vyplnilo tisíc let: a potom má býti rozváznán na malý čas.¹ [II. Thess. 2, 9.]

4. A viděl jsem stolice, a posadil se na nich, a dán jest jim soud: i duše statých² pro svědectví Ježíšovo a pro slovo Boží [viděl jsem], a těch kteříž se neklaněli šelmě ani jejímu obrazu, aniž přijali její znamení na čela [své], nebo na ruce své, a byli živí³ a kralovali s Kristem tisíc let. [Mat. 19, 28.]

5. Jiní mrtví nebyli živí,⁴ až by se vyplnilo tisíc let.⁵ Totot jest vzkříšení první.⁶

¹² Mečem se slovo Boží značí jímž Kristus skrze služebníky své káže, a pokání a obrácení se neposlušná pohanská národy.

¹³ T. j. přímou poroucí ty, kteří slov jeho poslechnouti nechtí.

¹⁴ Toto sojen na pád pohanské říše Fimské se vši modloslužbou se rozumně, svěřl i o potrestání satanisty a vskrytnal stoupan jeho jmno buď: neboť sv. prurok tu duchem od předpodbujajícího předmětu k předpodbujnému hledí. a jej pak v kap. 20 zvrubně líčí.

KAPITOLA XXI.

¹ Smysl: S plným počtem pohanstva říše Fimské posudže dábel moč své, kterozž jindy nad lidem provozoval, avšakže k modloslužbě a k nepravostem a zř. spojením, na dlouhý čas, v němž víra Kristova panovala bude: na konci pak věku dopadne se mu opět na krátký čas moe svou provádní. [7-10.]

² Vábec sv. modloslužkův.

³ T. j. životem blaženým v nebesích, účtem jim vzdávanou na zemi a záskry, jež Bůh na jejich přimluvu koná.

⁴ T. j. samelí i druhou smrti (6.), věčnou smrti duše, jsouce zavřeni od Boha.

⁵ Z toho pak nenasleduje, že by pak ošlil, t. j. spasení byli mohli u vzkříšení druhém, všeobecném. [Srov. silše: 10. a Mat. 1, 21. pozn.]

⁶ T. j. blažený život hned po smrti.

6. Blahoslavený a svatý, kdož má díl v vzkříšení prvním: nad těmi nemá moci smrt druhá, ale budou kněží Boží a Kristovi, a krajořatí budou s ním tisíc let.

7. A když se dokoná tisíc let, propuštěn bude satanáš ze žaláře svého: i vyjde, a bude sváděti národy, kteříž jsou na čtyřech úbělech země, Goga a Magoga,⁷ a shromáždí je k boji, jichžto počet jako písek mořský.

8. I vstoupili na šířkost země, a obcházeli stany svatých, a město mlle.⁸

9. Ale astoupil oheň od Boha s nebe a spálil je: a dábel kterýž je svodil, uvržen jest do jezera ohně a síry, kdež i šelma. [Ezech. 38, 22.]

10. i lížprorok mučení budou ve dne i v noci na věky věkův.

11. I viděl jsem trůn veliký bílý, a sedícího na něm,⁹ před jehož obličejem utekla jest země i nebe, a místo jim není nalezeno.¹⁰

12. ¹¹ I viděl jsem mrtvé, veliké i malé, stojící před obličejem trůnu, otevřeny jsou knihy: a jiná kniha otevřena jest, kteráž jest [knih] života; i souzeni jsou mrtví z těch věcí, kteréž byly psány v knihách, podle skutků jejich:

13. a vydalo moře mrtvé, kteříž byli v něm, a smrt i peklo vydali mrtvé své, kteříž v nich byli: i souzeni jsou jedenkazdy podle skutků svých.

14. A peklo a smrt uvrženi jsou do jezera ohnivého. Taf jest smrt druhá. [I Kor. 15, 26.]

15. A kdo není nalezen zapsán v knize života, uvržen jest do jezera ohnivého.

KAPITOLA XXI.

V podobozství nového Jeruzalémského zjevena jest Janovi valesnost, krám a blaženost říše nebeské.

1. I viděl jsem nebe nové a zemi novou. Nebo první nebe, a první země pomínila, a moře již není.¹

[Is. 65, 17. II. Petr. 3, 13.]

2. A já Jan viděl jsem město svaté Jeruzalém nové, astupující s nebe od Boha, připravený, jako nevěstu okrášlenou muží svému.

3. I slyšel jsem hlas veliký a trůnu, řkoucí: Aj, stánek Boží s lidmi, a přebývatí bude s nimi. A oni lidem jeho budou: a sám Bůh s nimi bude jejich Bohem;

4. a setře Bůh všeelikou slzu s očí jejich: a smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více, nebo první věci pomínyly. [Svrchu 7, 17.]

5. I řekl ten, kterýž seděl na trůnu: Aj všecko činím nové. I řekl mi: Piš nebo tato slova jsou převěrná a pravdivá.

[Is. 48, 19. II. Kor. 5, 17.]

¹ Znamenají vábec všeeliké divé sbědilé roty, proti víře Kristově brojící, jež vždy a všude jsou spolokitny a nástroji mociosti pekelných. [Srovnej Ezech. 38, 2.]

² T. j. církev svatou po celé zemi rozšířenou.

³ T. j. Kristus soudce.

⁴ T. j. předešlá podoba nebes i země pomínila, strážena jsouc ohněm. [II. Petr. 3, 10-11. Svrchu 3, 12. Mat. 3, 16. Luk. 10, 30.]

⁵ (11.-12.) Obsahuji aprávu o vzkříšení s mrtvých a o posledním soudu, po němž se věčné blaženosti dostane spravdivým, bezbožní pak a věčné mky uvrženi budou. [Srov. svrchu 5, a 10.]

KAPITOLA XXII.

¹ T. j. všecko, co nastlé jest a božlivé, to pomínilo, a věčný, blažený mír panuje. (4.)

6. A řekl mi: Stalo se.* Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Ját dám živému se studnice vody života darmo.*

7. Kdo zvítězí, bude těmito věcmi vládnouti, a budut jemu Bohem, a on mi bude synem.

8. Bázlivcům[†] pak, a nevěřícím, a prokláťm, a vraždníkům, a smilníkům, a carodějkům, a modlářm, i všechněm lhářm bude díl jejich v jezeře, kteréž hofí ohněm a sírou: jenž jest smrt druhá.

9. I přišel jeden ze sedmi andělů, kteříž měli číše plné sedmi ran nejposlednějších, a mluvil se mnou. řka: Pojd, a ukáží tobě[‡] nevěstu, manželku Beránkovu.

10. I povznel mne v duchu[§] na horu velikou a vysokou, a ukázal mi město svaté Jerusalema, sestupující s nebe od Boha,

11. mající jasnot Boží: a svátlost jeho podobna drahému kameni, jako kameni jaspisu, jako křišťál.[¶]

12. A mělo zeď velkou, a vysokou, mající dvanácte bran: a na branách dvanácte andělův, a jména dvanáct, jenž jsou jména dvanáctera pokolení synův izraelských.[‡]

13. Od východu tři brány, a od půlnoci tři brány, a od polodne tři brány, a od západu tři brány.

[Ezech. 48, 31. a d.]

14. A zeď městaká majíc základů dvanácte, a na nich dvanácte jmen dvanácti apoštolů Beránkových.

15. A ten, kterýž mluvil se mnou, měl míru třtinovou zlatou, aby změřil město i brány jeho i zeď. [Ezech. 40, 3.]

16. A město ve čtyry hrany postaveno jest, a dlouhot jeho tak veliká jest, jakóž i širokot: i změřil město třtinou zlatou na dvanácte tisíc honův, a dlouhot, i vysokot, i širokot jeho zároveň jsou.*

17. I změřil zeď jeho sto čtyřiceti a čtyř loktů měrou člověka, kteříž jest andělé.*

18. A bylo stavení zdi jeho z kamene jaspisu: samo pak město zlaté čisté, podobné sklu čistému.

19. A základové zdi městaké byli všelikým drahým kamenem ozdobeni. Základ první jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd,

20. pátý sardonix, šestý sardius, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topaz, desátý chrysoptas, jedenáctý hyacint, dvanáctý ametyst.[¶]

21. A dvanácte bran dvanácte perel jest o každé zvlášť, a jednakaždá brána byla z jedné perly: a ulice města byla zlatá čistá, jako prohledací sklo.

22. A chrámu jsem v něm neviděl. Nebo Pán Bůh všemohoucí chrám jeho jest, a Beránek.

23. A město nepotřebuje stánuh, ani měsíce, aby svítily v něm; neb jasnot Boží osvětila je, a svíce jeho jest Beránek.

[Is. 60, 19]

24. A choditi budou národové ve světle jeho: a králové země přinesou slávu a čest svou do něho.

25. A brány jeho nebudou zavírány ve dne; noci zajisté tam nebude. [Is. 60, 11.]

26. A přinesou do něho slávu a čest národů.[¶]

27. Neveďte do něho nic poskrvněného, ani čistiho obavnost, a lež, než toliko, kteříž napsáni jsou v knize života Beránka.

KAPITOLA XXII.

Vypíše dále v podobnosti řeky vody živé a stromu života milost Božskou, vyvolené oštrující a obživující, — Jan a Bohem vědět kralovat[†] budou, Kristus sám potvrzaje prosvětli tv, varuje od jeho falšování, a sděluje příjiti brzo.

1. I ukázal mi potok vody živé, světlý jako křišťál, tekoucí z trůna Božho a Beránkova.

2. U prostřed ulice jeho, a s obou stran potoka strom života, nesa dvanáctero ovoce, na každý měsíc vydávající ovoce své, a mají stromu [slouší] zdraví národův. [Ezech. 47, 7.]

3. A nic zloštěného nebude více: ale trůn Boží a Beránkův bude v něm, a služebníci jeho sloužití budou jemu.

4. A tvář jeho viděti budou, a jméno jeho bude na čelích jejich.

5. A nocí více nebude, a nebudou potřebovatí světla svíce, ani světla slunečného, nebo Pán Bůh osvěti je, a kralovat budou na věky věkův. [Is. 60, 20.]

6. I řekl mi: Tato slova jsou převěrná a pravdivá. A Pán Bůh duchů prorockých poslal anděla svého, aby ukázal služebníkům jeho tv věci, které se mají státi brzo.[†]

7. A aj, přicházím rychle. Blahoslavený, kdož ostříhá slov prosvětli knihy této.

8. A já Jan [jsem ten], kterýž jsem alyšel, a viděl tyto věci. A když jsem je byl uslyšel a uviděl, padl jsem, abych se klaněl před nohama anděla, an mi tyto věci ukazoval:

9. I řekl mi: Hleď, abys toho nečinil: neboť jsem spolužebník tvůj, a bratří tvých prorokův, i těch, kteříž ostříhají slov prosvětli knihy této: Bohu se klaněj.

10. I di mi: Nezapeteč slov prosvětli knihy této; neboť čas blízko jest.[‡]

11. Kdo škodí, akódiž ještě, a kdo špinavý jest, zašpín se ještě: a kdo spravedlivý jest, ospravedlní se ještě, a svatý posvěti se ještě.[¶]

12. Aj, příjdu brzo, a odplata má se mnou jest, abych odplatil jednomukážedmu podle skutků jeho.

13. Já jsem Alfa i Omega, první i poslední, počátek i konec. [Svrchu 21, 6.]

14. Blahoslavení, kteříž umývají roucha svá v krvi Beránkové: aby byla moc jejich ku stromu života, a aby vešli branami do města nebeského.

* t. j. všeliké stánuhy veškerých vyvolených Božích tam na poklad složený budou.

KAPITOLA XXII.

† Tentýž Bůh, jenž druhdy skrze proroky budonci věci předpověděl, sjevil i tyto: jako se všecko ono vyplnilo, tak se již vyplní i toto.

‡ Má totiž všem sjeveno býti.

¶ t. j. čas vyplnění jeho již přijde die II. Petr. 3, 8.

§ Smyšl: Kdo vzdor všemu naenání a hrozbám ve slám setrvá, ten sám svou záhubou vinou; kdo však v dobrém jest, setrvajíc a zdokonaluj se.

* t. j. syni se vyplnilo všecko, co jsem byl od věčnosti určil a časem přišlo.

† Znamená pramen milosti Boží. [Jan 4, 10, 7, 87. Svrchu 1, 8.]

‡ Tím jest s blánu před prosvětlením víry zapřijí, nebo s ohnisi svatosti své nářlivosti nekrotí.

¶ t. j. o vřetení myslí.

§ Vyvolení plynouci budou v jasnoti Boží, jako v moři svědla nadpřirozeného. [Zalm 36, 10.]

¶ Značí močaviti vyvolených Božích se všech národů; ti jsou milosti Boží duchovním izraelem.

† To vše obrazem jest dokonalosti, krásy, stálosti.

‡ t. j. měrou obecno, lidakou.

§ Sklo jest obrazem čistoty; dvanáctero drabokamů rosmatitě bavitosti, jasnoti a leaku obrací se na dvanáctero otmoiti, jest Duch svatý působí o sv. Pavel vyřídí. [Gal. 5, 22 Ef. 5, 9.]

¶ Perle smůdí drabocenoost stánuh svatých, a jsou těmž jako brány, pomáhají nám vřiti v blaženost věčnou. [Srov. Mat. 13, 45—46.]

15. Vně (budou) psi,* a čarodějníci, a nestyďáci, a vražedníci, a modloslužebníci i každý, kdož miluje a činí lež.

16. Já, Ježíš, poslal jsem anděla svého, aby vám svěřil o těchto věcech v církvích. Já jsem kořen a rod Davidův,* hvězda jasná a jitrná.⁷

17. A duch i chotí řkou: Přijď! A kdo slyší, řci: Přijď! A kdo žízní, přijď, a kdo chce, nabeť vody života darmo. [Svrchu 21, 9. Is. 55, 7.]

18. Osvědčujít pak každému, kdož slyší slova proroctví knihy této: Jestliže by kdo přidal k těmto [slovům], přidá Bůh na něho ran, napsaných v knize této.

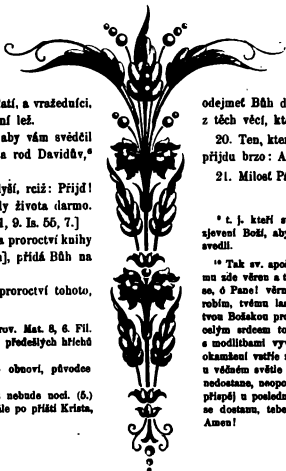
19. A jestliže by kdo ujal od slov knihy proroctví tohoto,

* t. j. všichni sít a slovní nepřítel pravdy [zrov. Mat. 8, 6. Fil. 3, 2], všichni vojevní nemravníci a křesťi do svých předstíhých hříchů opět a opět padají. [II Petr. 2, 22.]

* t. j. pravý Mešák, jenž království Davidovo oboví, přivede všeho. [Jan 1, 3.]

⁷ protože Kristem nastane den věčný, po němž nebude noc. (6.)

* Církev, Duchem svatým obdařená, touží neustále po příchů Krista, Božského obotě svého.

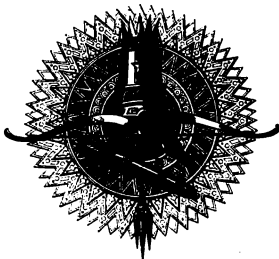
odejmeť Bůh díl jeho z knihy života, a ze svatého města, a z těch věcí, které jsou napsány v knize této.⁹

20. Ten, kterýž svědectví vydává o těch věcech, praví: Jistěť přijdu brzo: Amen. Přijď, Pane Ježíši!¹⁰

21. Milost Pána našeho Ježíše Krista se všemi vámi! Amen.

* t. j. kteří svědomí a se svým úmyslem proti smyslu porušují zjevení Boží, aby takto bludné učení své potvrdili, a duše věřících svedli.

¹⁰ Tak sv. apoštol sám po příchů Páně touží. S ním, řci každý, kdo mu zde věru a tamo věrně jeho blaženost účasten býti žádá: Snaž se, ó Pane! věrně se držet budu sv. slov tvých, tvá sv. vůle se podrobím, tvému laickému řízení se poddám, velebě vědy a ve všem tvou Božskou prozřetelnoť. Po tvém království baňiti, po tobě neustále celým srdcem toužiti budu: ve dne i v noci své nebudné vředeňky a modlitbami vyvolených tvých spojím, a u svatě nedochvatnosti tomu okamžení vařiti sřasiti budu, kdežto se mi vaňkeré tajemství otevrou, u vědém světle nebeaké blaženosti tvé. Dokavde se mi milosti této nedostane, neopouštějí mne na pouťi vsadejního života, zvlášt pak mi připřejí u posledním vykročení u uskonalou vědnoť, a deji, ať k tobě se dostanu, tebe věrně chválím, a tobou se věrně raduji, ó Ježíši! Amen!

OBSAH II. DÍLU.

	Strana
KNIHA MOUDROSTI	2
KNIHA JESUSA, SYNA SIRACHOVA (EKLESIASTIKUS)	32
PROROCTVÍ ISAIÁŠOVO	114
PROROCTVÍ JEREMIÁŠOVO	218
PLÁČ JEREMIÁŠE PROROKA	312
PROROCTVÍ BARUCHOVO	322
PROROCTVÍ EZECHIELOVO	336
PROROCTVÍ DANIELOVO	416
PROROCTVÍ OSEÁŠOVO	452
PROROCTVÍ JOELOVO	468
PROROCTVÍ AMOSOVO	474
PROROCTVÍ ABDIÁŠOVO	486
PROROCTVÍ JONÁŠOVO	488
PROROCTVÍ MICHEÁŠOVO	492
PROROCTVÍ NAHUMOVO	500
PROROCTVÍ HABAKUKOVO	504
PROROCTVÍ SOFONIÁŠOVO	508
PROROCTVÍ AGGEUSOVO	516
PROROCTVÍ ZACHARIÁŠOVO	520
PROROCTVÍ MALACHIÁŠOVO	538
PRVNÍ KNIHA MACHABEJSKÁ	544
DRUHÁ KNIHA MACHABEJSKÁ	588
—	
SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM PODLE SEPSÁNÍ SV. MATOUŠE	622
SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM PODLE SEPSÁNÍ SV. MARKA	684
SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM PODLE SEPSÁNÍ SV. LUKÁŠE	716
SVATÉ JEŽÍŠE KRISTA EVANGELIUM PODLE SEPSÁNÍ SV. JANA	772
SKUTKOVÉ SVATÝCH APOŠTOLŮ	818
EPIŠTOLA SVATÉHO PAVLA K ŘÍMANŮM	874
PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PAVLA K KORINTSKÝM	904
DRUHÁ EPIŠTOLA SV. PAVLA K KORINTSKÝM	930
EPIŠTOLA SV. PAVLA K GALATŮM	948
EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K EFESSKÝM	958
EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K FILIPENSKÝM	968
EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K KOLOSSENSKÝM	976
PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PAVLA K THESSALONICKÝM	986
DRUHÁ EPIŠTOLA SV. PAVLA K THESSALONICKÝM	992
PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PAVLA K TIMOTHEOVI	998
DRUHÁ EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K TIMOTHEOVI	1006
EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K TITOVÍ	1012
EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K FILÉMONOVI	1016
EPIŠTOLA SV. APOŠTOLA PAVLA K ŽIDŮM	1020
OBEČNÁ EPIŠTOLA SV. JAKUBA, APOŠTOLA	1040
PRVNÍ EPIŠTOLA SV. PETRA, APOŠTOLA	1050
DRUHÁ EPIŠTOLA SV. PETRA, APOŠTOLA	1058
PRVNÍ EPIŠTOLA SV. JANA, APOŠTOLA	1065
DRUHÁ EPIŠTOLA SV. JANA, APOŠTOLA	1073
TŘETÍ EPIŠTOLA SV. JANA, APOŠTOLA	1075
OBEČNÁ EPIŠTOLA SV. JUDY, APOŠTOLA	1077
ZJEVENÍ SV. JANA, APOŠTOLA	1081

SEZNAM VYOBRAZENÍ

DÍLU II.

Předmět vyobrazení	nalézá se u	Předmět vyobrazení	nalézá se u
1. HODY BALTASAROVY. — Dan., I, 1.	str. 8	33. JONATHAS NIČÍ OHNĚM CHRÁM DAGONŮV. —	
2. ISAIÁŠ. — Isaiáš	» 16	I. Machab., x, 84.	» 264
3. ISAIÁŠ VIDÍ VE SNÁCH VYVRÁCENÍ BABYLONA. —		34. ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE. — Sv. Luk., I, 28.	» 272
Isaiáš, XIII, 1.	» 24	35. NAROZENÍ PÁNĚ. — Sv. Luk., II, 6.	» 280
4. BŮH ZAHUBUJE LEVIATHANA (vidění Isaiášovo). —		36. MUDRCI VEDENÍ ZÁZRAČNOU HVĚZDOU. — Sv. Mat.,	
Isaiáš, XXVII, 1.	» 32	II, 1.	» 288
5. JEREMIÁŠ DIKTUJE SVÁ PROCVTÍ BARUCHOVI. —		37. ÚTĚK DO EGYPTA. — Sv. Mat., II, 14.	» 296
Jerem., XXXVI, 4.	» 42	38. UBĚHNĚNÍ NEVINNÁTEK. — Sv. Mat., II, 16.	» 304
6. TRUCHLENÍ NAD JERUSALEMEM PO JEHO VYVRÁ- CENÍ. — Jerem., XXXIX, 8.	» 48	39. PÁN JEŽÍŠ MEZI PROROKY. — Sv. Luk., II, 46.	» 312
7. BARUCH. — Baruch	» 56	40. KÁZÁNÍ SV. JANA KRŤITELE. — Sv. Mat., III, 1.	» 320
8. EZECHIEL PROROKUJE. — Ezechiel	» 64	41. KRĚST PÁNA JEŽÍŠE. — Sv. Mat., III, 16.	» 328
9. VIDĚNÍ EZECHIELOVO. — Ezech., XXXVII, 1.	» 72	42. PÁN JEŽÍŠ OD DÁBLA POKOUŠENÝ. — Sv. Mat.,	
10. DANIEL. — Daniel	» 80	IV, 8.	» 336
11. TŘI MLÁDENCI V PECI OHNĚVÉ. — Dan., III, 24.	» 88	43. SVATBA V KÁNI GALILEJSKÉ. — Sv. Jan., II, 1.	» 344
12. DANIEL V JÁMĚ LVŮVÉ. — Dan., VI, 16.	» 96	44. PÁN JEŽÍŠ A SAMARITÁNKA. — Sv. Jan., IV, 6.	» 352
13. VIDĚNÍ PROROKA DANIELE. — Dan., VII, 1.	» 104	45. PÁN JEŽÍŠ V SYNAGOZE. — Sv. Luk., IV, 16.	» 360
14. SUSANA V LÁZNI. — Dan., XIII, 15.	» 112	46. PÁN JEŽÍŠ KÁŽE NA MOŘI GALILEJSKÉM. — Sv. Luk.,	
15. OSPRAVEDLNĚNÍ SUSANY. — Dan., XIII, 45.	» 120	V, 1.	» 368
16. DANIEL ZAHUBUJE KNĚZE BÁLŮVY. — Dan., XIV, 2.	» 128	47. ZÁZRAČNÝ RYBOLOV. — Sv. Luk., V, 4.	» 376
17. PROROK AMOS. — Amos	» 136	48. PÁN JEŽÍŠ KÁŽE PŘED MNOŽSTVÍM LIDU. — Sv. Mat.,	
18. JONÁŠ VYVRŽENÝ OD VELRYBY. — Job., II, 11.	» 144	IV, 23.	» 384
19. JONÁŠ KÁŽE NINIVETSKÝM POKÁNÍ. — Job., III, 4.	» 152	49. PÁN JEŽÍŠ UZDRAVUJE NEMOCNÉ. — Sv. Mat.,	
20. MICHEÁŠ KÁŽE ISRAELSKÝM POKÁNÍ. — Micheáš	» 160	IV, 23.	» 392
21. VIDĚNÍ ZACHARIÁŠOVO. — Zachar., VI, 1.	» 168	50. ŘEČ RA HOŘE. — Sv. Mar., V, 1.	» 400
22. HELIODOR PŘI POKLADNICI CHRÁMOVÉ. — Machab.,		51. PÁN JEŽÍŠ TÍŠÍ BOUŘI. — Sv. Mar., IV, 37.	» 408
III, 24.	» 176	52. MARIA MAGDALENA V KAJICNĚM ROZJÍMÁNÍ. —	
23. OBYVATELÉ JERUSALEMSTÍ VIDÍ, KTERAK SE UKA- ZUJÍ VOJSKA NA NEBI. — II. Mach., V, 2.	» 184	Sv. Luk., VII, 50.	» 416
24. MUČENICTVÍ ELEAZARA STAREČKA. — II. Mach.,		53. VZKRŠENÍ DCERY JAIROVY. — Sv. Luk., VIII, 54.	» 432
VI, 18.	» 192	54. PÁN JEŽÍŠ UZDRAVUJE NĚMÉHO DÁBLEM POSED- LÉHO. — Sv. Mat., IX, 32.	» 440
25. MATKA MACHABEJSKÁ. — II. Machab., VII, 1.	» 200	55. UČENNICI PÁNĚ TRHAJÍ ELASY V DEN SOBŮTNÍ. —	
26. MATHATIÁŠ ZABÍJÍ ZNESVĚTILELE CHRÁMU. —		Sv. Mat., XII, 1.	» 448
I. Machab., II, 23.	» 208	56. PÁN JEŽÍŠ JDE PO MOŘI. — Sv. Mat., XIV, 25.	» 464
27. MATHATIÁŠ VYZÝVÁ MUŽE HORLICI ZA ZÁKON K ÚTĚKU NA HORY. — I. Machab., II, 39.	» 216	57. ROZMNOŽENÍ CHLEBŮ. — Sv. Mat., XV, 32.	» 472
28. JUDAS MACHABEJSKÝ PORÁŽÍ TIMOTHEA. — I. M.,		58. PROMĚNĚNÍ PÁNĚ. — Sv. Mat., XVII, 1.	» 480
V, 42.	» 224	59. UZDRAVENÍ NÁMĚSÍČNHO. — Sv. Mat., XVII, 14.	» 496
29. PÁD ANTIŮCHŮV. — II. Machab., IX, 7.	» 232	60. MILOSRDNÝ SAMARITÁN. — Sv. Luk., X, 33.	» 504
30. ANJEL MACHABEJSKÝCH. — II. Machab., XI, 8.	» 240	61. MILOSRDNÝ SAMARITÁN PŘÍCHÁZÍ NA HOSPODU. —	
31. SMŮT ELEAZARA MACHABEJSKÉHO. — I. Machab.,		Sv. Luk., X, 34.	» 512
VI, 43.	» 248	62. PÁN JEŽÍŠ U MARTHY A MARIE. — Sv. Luk., X, 38.	» 528
32. JUDAS MACHABEJSKÝ U PŘÍTOMNOSTI VOJSKA NIKA- NOROVA. — II. Machab., XV, 20.	» 256	63. NÁVRAT MARNOTRATNÉHO SYNA. — Sv. Luk.,	
		XV, 20.	» 536
		64. MARNOTRATNÝ SYN V NÁKŮCI OTCE SVĚHO. —	
		Sv. Luk., XV, 20.	» 538

Předmět vyobrazení	náležá se u
65. LAZAR A KEMILOSRDNÝ BOHÁČ. — Sv. Luk., xvi, 19. str. 560	
66. PÁN JEŽÍŠ A ŽENA CIZOLOŽNICE. — Sv. Jan, viii, 3. » 568	
67. FARISEUS A PUBLIKÁN. — Sv. Luk., xviii, 10. » 576	
68. PÁN JEŽÍŠ A MALÉ DÍTKY. — Sv. Mar., x, 13. » 592	
69. VZKRÍŠENÍ LAZARA. — Sv. Jan, xi, 43. » » 600	
70. VJEZD PÁNA JEŽÍŠE DO JERUSALÉMA. — Sv. Mat., xxi, 6. » » » 608	
71. P. JEŽÍŠ VYHÁNÍ KUPUJÍCÍ A PRODÁVJÍCÍ Z CHRÁMU. Sv. Mar., xi, 15. » » » 614	
72. PENÍZ CÍSAŘŮV. — Sv. Mat. xxii, 16. » » » 632	
73. PENÍZ VDOVY. — Sv. Mar. xii, 41. » » » 640	
74. VEČEŘE. — Sv. Mat., xxvi, 20. » » » 656	
75. MODLITBA PÁNA JEŽÍŠE V ZAHRADĚ OLIVETSKÉ. — Sv. Mat., xxvi, 39. » » » 672	
76. PÁN JEŽÍŠ V ZAHRADĚ OLIVETSKÉ. — Sv. Luk., xxii, 41. » » » 680	
77. POLÍBENÍ JUDÁŠOVO. — Sv. Mat., xxvi, 49. » » » 696	
78. SVATÝ PETR ZAPÍRÁ PÁNA JEŽÍŠE. — Sv. Mat., xxvi, 69. » » » 704	
79. BÍČOVÁNÍ PÁNĚ. — Sv. Jan, xix, 1. » » » 712	
80. KORUNOVÁNÍ PÁNA JEŽÍŠE TRNOVOU KORUNOU. — Sv. Jan, xix, 2. » » » 720	
81. PÁN JEŽÍŠ POSMÍVANÝ. — Sv. Mat., xxvii, 30. » » » 728	
82. PÁN JEŽÍŠ PŘED LIDEM. — Sv. Jan, xix, 15. » » » 736	
83. PÁN JEŽÍŠ POD KÁFKEM. — Sv. Luk., xxiii, 25. » » » 744	
84. PÁN JEŽÍŠ PŘÍCHÁZÍ NA HORU KALVARIÍ. — Sv. Jan., xix, 17. » » » 752	
85. UKŘÍŽOVÁNÍ. — Sv. Jan, xix, 18. » » » 760	
86. PÁN JEŽÍŠ NA KŘÍŽ VYVEDIVZENÝ. — Sv. Jan, xix, 18. » » » 776	
87. SMRT KRISTA PÁNA. — Sv. Mat., xxvii, 50. » » » 792	
88. TEMNOSTI, JEŽ NÁSLEDOVALY SMRT PÁNA NAŠEHO. Sv. Luk., xxiii, 45. » » » 808	
89. SNÍMÁNÍ S KŘÍŽE. — Sv. Jan, xix, 38. » » » 816	
90. KRISTUS PÁN SÁT S KŘÍŽE. — Sv. Jan, xix, 40. » » » 824	

Předmět vyobrazení	náležá se u
91. KRISTA PÁNA NESOU DO HROBU. — Sv. Jan, str. xix, 41. » » » 832	
92. ANDĚL A SVATÉ ŽENY. — Sv. Mar. xvi, 5. » » 840	
93. PÁN JEŽÍŠ A UČENNÍCI DO EMAUS JDOUCÍ. — Sv. Luk., xxiv, 13. » » » 848	
94. VSTOUPENÍ NA NEBESA. — Sv. Mar., xvi, 19. » » 856	
95. DEN SVATODUŠNÍ, SESLÁNÍ DUCHA SVATĚHO. — Sk. ap., ii, 1. » » » 864	
96. APOŠTOLÉ HLÁSAJÍ EVANGELIUM. — Sk. ap., ii, 4. » » » 874	
97. SV. PETR A SV. JAN ŽADAJÍ ZA ALMUŽNU OD JEDNOHO CHROMÉHO. — Sk. ap., iii, 1. » » » 880	
98. MUČENICTVÍ SV. ŠTĚPÁNA. — Sk. ap., vii, 57. » » » 888	
99. SV. PAVEL NA CESTĚ DO DAMÁŠKU. — Sk. ap., xi, 3. » » » 896	
100. SV. PETR V DOMĚ KORNELIOVĚ. — Sk. ap., x, 24. » » » 904	
101. VYSVOBZENÍ SV. PETRA. — Sk. ap., xii, 9. » » » 912	
102. SV. PAVEL V SYNAGOZE THESSALONICKÉ. — Sk. ap., xvii, 2. » » » 914	
103. SV. PAVEL V EFEZU. — Sk. ap., xix, 19. » » » 920	
104. ZBOURĚNÍ ŽIDŮ V JERUSALÉMĚ NAPROTÍ SV. PA- VLOVI. — Sk. ap., xxi, 27. » » » 928	
105. PŘÍCHOD SV. PETRA NA OSTROVĚ »MALTA«. — Sk. ap., xxvii, 39. » » » 936	
106. SV. JAN NA OSTROVĚ PATMOS. Apoc., i, 9. » » » 938	
107. SMRT. (VIDĚNÍ SV. JANA). — Apoc., vi, 8. » » » 944	
108. PANNA HVĚZDAMI KORUNOVANÁ (VIDĚNÍ SV. JANA). Apoc. xii, 1. » » » 952	
109. BABYLON V ZŘÍCENINÁCH (VIDĚNÍ SV. JANA). — Apoc., xviii, 1. » » » 960	
110. SOUD POSLEDNÍ. — Apoc., xx, 11. » » » 962	
111. ANDĚL UKAZUJE SV. JANOVI JERUSALÉM. — Apoc., xxi, 9. » » » 1000	

